Scriptũ Quartũ Oxoniẽſe Subtiliſſimi theologi Joãnis duns Scoti orð. minor super Quarto ſentẽtiarũ: per R^m ſummũq; in eius doctrina magiſtrũ Mauritiuz de portu Hybernicũ archiepiſcopuz Tuamenſem iterum ſecundo parũ ante eius obitum ſue redditum integritati: Nouiſq; inſuper quibuſdam additionibus exornatũ.

Cui etiã quicquid per eximiuz doctorẽ dñm Antoniuz de Fantis Taruiſinuz in prioribus impreſſionibus fuerat additum vel emendatum: appoſitum eſt.

Iſa. 33. idest minor. Nomẽ 4^m. ſ. de maiori. a. l. circius vel zephirus.
Doctor paruulorum Scotus vehementiſſimus
Luce 10. quo ad p^{am} partẽ. quo ad 2^{am} partẽ.
cum ſamaritano medetur ⁊ equat.
Nemo fidelior/completior/ordinatior/ſubtilior/clementiorq; in oĩbus: ⁊ precipue in hoc Quarto.

Jacobi de Renalducijs Camertis, Liberalium diſciplinarum profeſſoris, Epigramma.

Dogmata iam Quarto fidei ſunt nota Libello
Secula cui nullum priſca tulere parem.
Mira vbi chriſticolis Diuum ſacraria Scotus
Condidit ⁊ ſanctę religionis opes.
Myſtica nunc cedant veterum terctiſmata vatum:
Imperet ⁊ toto ſolus in orbe Deus.
Quam bene conſuluit nitidę probitatis imago
Mauritius: cultum pręſtitit vnus opus.

¶ Andreę Mocenici, olim Leonardi Filij, Liberalium Diſciplinarum Cultoris, Epigramma.

Quicūqꝫ Aſtrigeras tenere Sedes:
Et piam meritis beare Mentem
Sacris Ordinibus reſuſcitatam
Vexillo Crucis: obrutam Tenebris
Iam diu maculis Ade Parentis:
Exoptas: modo candidum Volumen
Refertum Penetralibus Deorum
Lege erroribus vndiqꝫ Expolitum.
Quod Antonius ipſe Taruiſinus
Tempeſtatis Honos Iubarqꝫ noſtrę
Priſco reſtituit ſuo Nitori.
Iſtic inuenies Sacratiora:
Et quę Chriſticolas ad Aſtra tollunt.
Quę miro ingenio Scotus reliquit
Tanq̄ Lumina Poſteris beandis.

¶ Incipit Quartū ſcriptū Oxonienſe ſup quarto Sentētiaꝝ Editū a Joanne Duns Scoto ordinis Minoꝝ Doctore Subtiliſſimo ꝛ oium Theologorum principe.

Samaritanus enim ꝛc. Diſt. I.

Lu.c.10.

Samaritanus ille pyſſimus ſpoliatū ꝫ vidēs hominem ꝛ atrociter ſauciatū miſerationis affectu compatiēs: medicinā atulit efficacē ꝫ. qua curatis ipſius vulneribus: ac plena reddita ſanitate: in ſui p̄n^m: a quo deſcēdēs ab hieruſalē deuiauerat: finalr̄ reducat̄. ¶ De iſta faucy ſanatione ſalubri ac deuiȷ reductione finali tanq̄ꝫ de pedib^9 ſedētis ſuper ſoliū excelſum: Magr̄ in h̄ ope finali determinat. vt ſicut ex p̄ ꝛ 2° claruit deū eē Alpha/tā in ſe ens iter oīa p̄^m: q̄ꝫ oium alioꝝ originale p̄n^m. ſic ex 3° ꝛ 4° appareat ipm eſſe ꝛ O/tā in ſe finē vltimū q̄ꝫ creature ſue p ſeipm in ſeipm finalr̄ reductiuū. hāc aūt reductionē finalē p̄cedit curatio ſemiplena: ꝛ plena curatio comitat̄. ¶ Scd̄m hanc diſt. igit̄ pōt diuidi q̄rtus iſte. dicendo q̄ magr̄ p̄ agit de hoīs faucy curatione ſalubri. 2° de hominis deuiȷ reductione finali: curat̄ eniꝫ hō ſalubriter in ſuſceptiōe deuota ſacroꝝ veraciū/ꝛ reducit̄ finalr̄ in pceptione iocūda p̄mioꝝ celeſtiū. Sacr̄a eniꝫ diſponūt

A

ꝛ p̄parāt. premia ħo pficiūt ꝛ ꝯſumāt. Uel pōt dici q̄ p̄° agit de curatiōe ſemiplena ſeu diſpoſitiua. ꝛ 2° de curatione plena ſeu pfectiua: ꝛ vtraq̄ꝫ diuiſio redit in idē. Nā curatio ſemiplena fit p grām ſacroꝝ/q̄ ſunt medicine ſalubres: plena curatio ſeu finalis reductio fit p collationē premioꝝ q̄ ſunt iocūde refectiones. ¶ In p̄ma igit̄ pte agit de ſacris: p q̄ curat̄ lāguidus a morbo culpe. In ſcd̄a de p̄myꝭ/per que liberat̄ a languore pene. Et incipit ſcd̄a in p̄n° diſt. 43. [Poſtremo ꝛc̄.] P̄ria diuidit̄ in duas. p̄ nāq̄ꝫ determinat de ſacr̄o in gn̄ali. 2° in ſpāli. 2^a in p̄n° diſt. 2^e [Jā ad ſacr̄a.] Prima diuidit̄ in duas. ſ. p̄hemiū ꝛ tractatū: q̄ incipit ibi [Sacr̄ꝫ ē ſacre ꝛc̄.] Et illa in q̄tuor ſꝫ q̄tuor que in p̄hemio p̄ponit pertractāda. p̄^m eſt qd ſit ſacr̄m. 2^m q̄re iſtitutū. ibi [Triplici ex cā.] 3^m in quo ꝯſiſtat ibi [Duo aūt ſunt ꝛc̄.] 4^m de differētyꝭ ſacroꝝ. ibi [Jaꝫ videre reſtat.] Et iſta in duas. in p̄ncipalē ꝛ icidētalē/que icipit ibi [Fuit nā.] Et iſta icidētalis in tres: q2 p̄ agit de ſacr̄o p̄cipuo legis moſayce. 2° quid ſibi correſdebat in lege nāe. ibi [Querit̄ aūt.] 3° redit ad declarādū q̄dā dubia de circūciſione. ibi [Dic dōm eſt.] ¶ De ſacr̄o igit̄ in cōi hoc p̄ tāq̄ꝫ notū occurrit ꝯſiderātibus ſacr̄a. ſ. q̄ ſacr̄m ſpālr̄ ad grām ordinatur: qd̄ verū gn̄ale ſi p̄ticularius ꝛ clarius ꝛ planius explicetur: patebit veritas illoꝝ q̄ de ſacr̄o in gn̄ali cōiter inquirunt̄. Sꝫ an ordo iſte fuerit cāe ad cāti/vel ſigni tm̄ ad ſignificatū: difficultas orit̄ p̄ncipalr̄ ex duobus. quoꝝ vnū eſt gn̄ale. ſ. de potētia creature ad creādam grām. 2^m eſt ſpāle. ſ. p̄pria rō ꝛ excellētia ſacr̄i ad ſcificādū aīam. ¶ Scd̄m hoc igit̄ in hac p̄^a diſt. vbi de ſacramēto agit̄ in cōi: ꝛ p ꝯñs de ordine eius ad grāꝫ p̄ncipaliter eſt tractandū. Primo querit̄ in cōi an creatura poſſit hēre aliquā actioneꝫ reſpectu termini creationis: Scd̄o de propria rōne ſacr̄i ꝛ eius inſtitutione: Tertio ex iſtis ſi ſacramentum poteſt habere reſpectu gratie creande aliquā cauſalitatē.

Queſtio. I.

Ad primū ſic p̄cedit̄ ꝛ arguit̄ q̄ creatura poſſit hēc actionē reſpectu termini creationis. p̄ q2 Aug. ſup Jo. homel. 80. ꝛ ponit̄ in cau. p̄^a. q. p̄^a. Detrahe. Que eſt iſta vtus aque tāta: vt corpus tāgat ꝛ cor abluat: Sed nō abluit̄ cor in aīa niſi p grāꝫ: ergo aqua baptiſmalis effectiue ſe hꝫ ad grāꝫ qua cor abluitur. ¶ Itē 83. q. q. 78. Artifices iō de nihilo nō pn̄t aliquid fabricare: q2 p corpus operant̄: g̊ p oppoſitū creatura ſpūalis pōt aliqd de nihilo p̄ducere: q2 nō opat̄ p corpus. ¶ Et ꝯfirmat̄: q2 ſicut actio trāſiēs req̄rit paſſum in qd̄ agit: ita vr̄ q̄ actio imanēs nō req̄rit paſſuꝫ: g̊ agēs actiōe imanēte pōt agere ꝛ nō de aliquo paſſo: ꝛ ita creare. ¶ Itē rōne ſic. Effectus nō adequās virtutē agētis ſupioris pōt ab agēte iferiori p̄duci. Sꝫ nullus effectus iferior ſupma creatura adequat v̄tutē dei: nec adeq̄tione ſimplr̄: qd̄ pꝫ. nec ēt in rōne effect^9: q2 adhuc aliqd ſupius eo pōt eē effectus dei: g̊ qd̄libet iferius ſuprema creatura pōt ab aliquo agēte 2° p̄duci. aliqd̄ aūt tale eſt: qd̄ nō pōt p̄duci niſi p creationē: g̊ ꝛc̄. maior p̄bat̄/q2 ſi effect^9 ī rōne effect^9 nō adequat v̄tutē agētis. g̊ agēs nō ſꝫ totā po^{am} ſuā p̄ducit illū/ꝛ p ꝯñs minor po^a ſufficeret ad p̄ducēdū illuꝫ. ¶ Et ꝯfirmat̄: ꝛ p̄bat̄ hec ꝯñia in p̄batione maioris: q2 ſi ſm̄ totā potētiā p̄duceret effectū iferiorē: g̊ ſupior effectus nō oſtēderet potētiā maiorē in cā q̄ꝫ iferior: q2 iferior oſ̄dit totā. ex quo nō pōt p̄duci niſi ſm̄ totā potētialitatē eius. ꝯñs eſt falſum/nā ex effectu pfectiori plus relucet potentia cauſe. ¶ Itē agens creatū pōt aliqd annihilare: g̊ creare. ꝯñā p̄bat̄/q2 equalis eſt diſtātia a nihilo ad aliqd: ſicut ab aliquo ad nihil: vt pꝫ p phm̄. 3. phyſi^{co}. Eadē eſt diſtantia ab athen. ꝛc̄. g̊ eq̄lis v̄tus pōt ſuper hāc diſtātiam ꝛ illā. p̄batio añtis. Tūꝫ q2 agēs creatū pōt deſtruere formā nālē ꝫ totalr̄: ita q̄ nihil eius remaneat: talis aūt deſtructio eſt illius annihilatio. Tūꝫ q2 qd̄ pōt eē cā effectiua vni^9 oppoſiti eo mō quo ꝯuenit ſibi hēre cām effectiuā: pōt eē cā deſtructiua alterius oppoſiti: pꝫ pp̄ incōpoſſibilitatē oppoſitoꝝ. Sed aīa pōt eē cā ifidelitatis deſpationis ꝛ alioꝝ pctōꝝ mortaliū: que repugnant gratie ꝛ charitati: ꝛ hoc cām dico eo mō: quo iſtis ꝯuenit hēre cām. ſ. in deficiēdo: pꝫ eniꝫ q̄ iſta pn̄t ineſſe aīe ꝛ nō a deo vt a cauſa: q2 deus non eſt cā peccati: ergo aīa pōt eē cā corruptiua fidei ſpei ꝛ charitatis ſiue gratie. hoꝝ aūt oium deſtructio eſt annihilatio ſicut eoruꝫ p̄ductio eſt creatio. vlr̄ eniꝫ qd̄ nō pōt p̄duci niſi creet̄: nō deſtruit̄ niſi annihilet̄: q̄ aūt fides ꝛ ifidelitas opponant̄ ꝛ ſpes ꝛ deſperatio vꝫ manifeſtū. ¶ Cōſilr̄ p̄bat̄ de grā ſeu de charitate ꝛ de quolibet pctō mortali: quia amicitia dei ꝛ inimicitia formalr̄ opponunt̄: pctōr eſt formaliter inimicus dei: hñs aūt grām vel charitatē eſt formaliter amicus: g̊ ꝛc̄. ¶ Itē cā ſcd̄a plus pōt in virtute cāe p̄^e q̄ꝫ in virtute p̄pria: alioq̄n nō depēderet eētialiter in cāndo a cā p̄^a: nec eēt ordo eētialis cāꝫ in cāndo: qd̄ eſt icōueniēs. Sꝫ in qd̄cūq̄ꝫ ens p̄ducibile nō p creationē pōt aliqua cā ſcd̄a in v̄tute p̄pria: g̊ in terminū creatiōis pōt in v̄tute cāe p̄^e. ¶ Cōtra. Aug. ſuper gen̄. li. 9. c. 21. Angeli nullā oino pn̄t creare nāꝫ. Et ibidē ca. 22. Creare nām tā nullus angelus pōt/q̄ꝫ nec creare ſeipm. ¶ Itē Dam̄. c. 18. Qui dicūt angelos eē creatores alicui^9 nāe ſūt oēs filȷ p̄ris ſui diaboli. ¶ Itē Aug.

Vide vna. ꝛ alios cōiter in principio. 2. vbi hic. q. diſputant.

Tex. cō. 21.

Amicitia et inimicitia dei } opponūt

A

12.de ciui.ca.24.loquēs de angelis. Tā nec eos dicim⁹ creatores aīaliū: ꝙ̄ nec agricolas frugū. ℂ Itē 3.tri.c. 9.ꝛ.14. Ita nō poſſum⁹ dicere angelos creatores fuiſſe: ſic nec poſſum⁹ dicē hoīes eē ſegetū creatores. Et poſt c.10.vl.c.16. Nō eſt creator niſi q̄ ꝑncipalr iſta formatꝰ pe nes quē ꝑmit⁹ ſūt oīuꝫ q̄ ſūt mēſure numeri ꝛ pōdera.

Tho.j.p.q. 45.ar.5.ꝛ. phyſico.ꝛ.5. meta.

In iſta q̄ōne theologi cōiter tenēt ꝑtem negatiuā. ꝛ ad hoc ponunt rōnes ad p̄ns q̄uor. p⁹ ſumit ex pte termini creationis que talis eſt. Effectus vliores opꝫ in cāas vliores reducere. Sed iter oēs effectus vliſſimus eſt ipm eſſe: ꝫ eſt ꝓprius effect⁹ cāe vliſſime: vn̄ dr̄ in lib. de cauſis: ꝙ nec itelligētia nec aīa rōnalis dat eē niſi inquantū opat̄ opatione diuina. Ex h̄ vlterius cū ꝓducere eē abſolute: nō inquātū hoc vel illud: ꝑtineat ad rōnē creationis: ꝫ ſequit̄ ꝙ creatio eſt ꝓpria actio dei. Et addit̄ ꝙ nec creatio pōt cōpetere creature miniſterialiter vel īſtrāliter. cuiꝰ rō eſt: q2 cā īſtrālis nō participat actionē cāe ſupioris niſi ꝑ aliqd ſibi ꝓꝑiū opeꝛ ad effectū ꝓpriū ꝑncipalis agēns. Probatio: q2 ſi nihil ageret ſm aliqd ſibi ꝓpriū fruſtra adhiberet ad agēdū: nec oporteret eē determinata īſtrā determinatarū actionū: q2 eque poſſet ꝑncipale agēs in actionē ſuā idifferēter ꝑ q̄ocūqꝫ īſtrꝫ. ℂ Hoc declarat̄ per exēplū de ſecuri: que per formā ſibi ꝓpriā diuidit ꝛ ſcindit ligna que eſt diſpō imediata ad formā ſcāni: quā intēdit ꝑncipale agēs. Sed ſic nō pōt eē in creatiōe: q2 creatio nō eſt ex aliquo ſuppoſito qd̄ poſſit diſponi ꝑ actionē agētis īſtrālis: q2 eē abſolute qd̄ eſt effect⁹ ꝓprius dei creātis ſuppoīt oīb⁹ alijs. ℂ 2ª rō ꝑncipalis ſumit̄ ex diſtāria terminoꝝ ꝛ ē talis. ſup diſtāriā īfinitā nō pōt niſi v̄tus īfinita: ſꝫ iter terminos creatōis a quo ꝛ ad quē: puta nihil ꝛ ens eſt diſtantia īfinita: ꝫ ꝛc̄.

Hen. quo.4. q.vlt. ꝛ Ric. in.2.di.1.ar. 4.q.4. Quē boſſ.

Probatio maioris: q2 quāto diſtāria eſt maior: tāto trāſit⁹ eſt difficilior ꝛ maiorē virtutē reqrit in agēte: q2 videm⁹ vl̄r ꝙ quāto po³ plus diſtat ab actu: tanto reqrit̄ maior po³ in agēte ad reducēdū ad actū. Probatio minoris: q2 oī diſtāria finita ꝯtingit itelligere maiorē. Sꝫ nulla maior pōt itelligi ꝙ̄ illa q̄ ē iter nihil ꝛ ens. ℂ Et ꝯfirmat̄ ēt hec minor: q2 iter q̄cūqꝫ ꝯdictoria eſt diſtantia eq̄lis: ꝫ eſt eq̄lis diſtāria iter nihil ꝛ aliqd: ꝛ iter deū ꝛ nō deū: ſed iter deū ꝛ nō deū eſt diſtāria īfinita: ꝫ iter alia. ℂ Itē alr̄ ꝯfirmat̄ minor: q2 eq̄lis eſt diſtāria iter duo ꝯdictoria ꝛ iter oīa: ſꝫ iter totū ens ꝛ purū nihil eſt īfinita diſtāria: eo mō q̄ poſſe eſt ſub ente creabili ꝯtineri īfinitas: itaꝙ̄ ꝙ ſup illā nō pōt niſi v̄tus īfinita: ꝫ eq̄lis eſt iter aīaꝫ ꝛ nō aīam: ſiue iter q̄ocūqꝫ creabile ꝛ eiꝰ negationē. ℂ Ex iſto medio formatur rō ad ꝯnēꝫ alr̄ ſic. Nō eſt aliq̄ ꝓportio nulliꝰ potētie ad aliquā potētiā: ſic nec nō entis ad ens: ꝫ nec eſt aliq̄ ꝓportio diſtātie que eſt iter potētiā ꝛ actū ad illā q̄ eſt iter nullā potentiā ꝛ actū: ꝫ nō erit ꝓportio v̄tutis q̄ pōt ſup iſtā diſtātiā ad v̄tutē q̄ pōt ſup illā: ꝫ eſt īfinita: q2 oī finito ꝑt finitū qdlibet ꝓportionari. ℂ Tertia rō ſumit̄ ex ordine cāarum agētiū ꝛ eſt talis. Agēs iferius preſupponit in agēdo effectū ſupioris agētis: pꝫ iductiue: q2 ars ſuppoīt effectū nāe circa quē agit ꝛ nā aliqd potētiale. ſ. mām̄ q̄ eſt effectus ꝑmi agētis. Si h̄ reqrit vl̄r ordo agentiū ꝛ non pōt eē aliqd agēs creatū qn̄ ſubordinet̄ deo in agēdo: ꝫ neceō in agēdo ſuppoīt effectū dei: ꝛ ꝑ ꝯñs nō ꝑt agere nullo ſuppoſito: ꝫ nec creare. ℂ Quarta rō ſumit̄ ex potētialitate agētis creati: ꝛ eſt talis. Nullum agens creatū eſt purus actus ſiue purū eē: ꝫ nec actio eiꝰ eſt actus purus: ſed aliqd potentialitatis hēs: talis aūt nō eſt ſine motu ꝛ mutatione: ergo nullū agēs creatum pōt agere ſine motu ꝛ mutatione: ergo nec creare: q2 creare

Egidi⁹ quo li.5.q.1. Petrus d̄ tarāta.li.2.diſt. 1.q.3. quere Varronem.

Egidius vbi ſupra. ꝛ quol. 1.q.4.

A

eſt de nihilo: motus autem in ſubiecto eſt.

Sed iſte rōnes nō vident̄ neceō ꝯcludere. p⁹ nō ꝯſiſtit eniꝫ in his duab⁹ ꝓpōnibus: eē ſimpliciter eſt ꝓprius effectus dei: ꝛ eē ſimplr̄ eſt ꝓprius terminus creatōis. p² vr̄ eē falſa: q2 a quocūqꝫ efficiente gñat̄ cōpoſitū ab eodē effectiue eſt eē cōpoſiti: ſꝫ aliqd cōpoſitum gñat̄ a cā aliq̄ creata: niſi tollat̄ oīs actio creature: ꝫ ꝛc̄. Probatio maioris: tūꝫ q2 ſm p̄hm gñatio eſt ad eē. tūꝫ ꝑ rōnē: q2 a quocūqꝫ gñat̄ cōpoſitū ꝑ eius actionē forma eſt in mā: formā aūt eē in mā eſt cōpoſitū hr̄e eē. q2 ſi nō: aut ꝫ eē ſequit̄ nālr̄ ipm cōpoſitū qd̄ eſt terminus gñōnis: aut ꝑcedit nālr̄: ſi ꝑcedat. ꝫ ꝑus eſt eē cōpoſiti ꝙ̄ ipm cōpoſitū, qd̄ nō eſt itelligibile: ſi ſequat̄: ꝫ ſine ꝯdictione poſſet cōpoſitū ꝓduci ab agente abſqꝫ h̄ ꝙ deus daret illi cōpoſito ꝓducto eē: imo ſimpliciter poſſet deus nō dare eē illi cōpoſito ꝓducto: cū agat ex̄ ſe niſi ꝯtingēter. Nec valet fingere q̄ eē nō eſt a gñante cōpoſitū: ꝛ tn̄ neceō ꝯcomitat̄ ipm: q2 nō ꝯcomitat̄ vt terminꝰ actionis gñantis ꝑ ſe. ſi ꝫ vt terminus agētis ꝑmi ꝛ nō ꝑcedēs cōpoſitū: ꝫ ſequēs: ꝛ ita ſine ꝯdictione pōt nō ſeq. ℂ Itē ꝓbōnes illiꝰ ꝓpōnis iprobate nūc: nō valēt: nā rō ad h̄ adducta peccat ſm equocationē: vel altera ꝑmiſſarū eſt falſa. duplr̄ eni pōt itelligi cā vlior. ſ. ſm v̄tutē ſeu ꝑfectionē: vel ſm ꝑdicationē. ꝛ ſilr̄ effectꝰ pōt dici vlior duplr̄. ſ. ꝑdicatiōe: ꝛ v̄tute ſeu ꝑfectiōe. vlius ꝑdicatiōe dr̄ illd̄ cuiꝰ rō dr̄ de plurib⁹: vlius aūt ꝑfectiōe cuiꝰ ꝑfectio eſt maior in ſe ꝛ ꝑfectionū pluriū ꝯtētiua. ſi ꝫ in maiori ſumat̄ vniformiter vlius ex pte cāe ꝛ effectꝰ ꝯcedo maiorē: q2 cōior effectꝰ pōt reduci in cām cōiorē: ꝛ ꝑfectior effectꝰ reqrit cām ꝑfectiorē: ſꝫ ſi pōt eē cā ꝑfectior. Sꝫ ſi accipiatur in maiori vtrobiqꝫ vlius ꝑfectiōe equocatio eſt: vel minor eſt falſa. minor eni nō eſt vera niſi de vli ſm ꝑdicatiōeꝫ: pꝫ. nō eniꝫ eē eſt ꝑfectiſſimus effectꝰ: q2 qd̄ icludit̄ in multis non pōt eē ꝑfectiꝰ quocūqꝫ illoꝝ in quo icludit: ſequit̄ ꝫ ꝯ ꝙ reducit̄ in cām vliſſimā ꝑdicatiōe. ℂ Sꝫ tūc vltra. Deus eſt h̄ꝫ falſa eſt: imo eſt cā vliſſima ꝑfectione. ens aūt eſt cā vliſſima ꝑdicatiōe: ꝛ tūc nō pōt ꝯcludi niſi ꝙ eē nō pōt eē effectꝰ niſi entis: ꝛ h̄ ꝯcedo. ℂ Si ꝫ ſumat̄ vtrobiqꝫ vlius in maiori ꝓ vliori ſm ꝑfectioneꝫ maior eſt vera ꝛ minor falſa: vt pꝫ ex dictis: imo effectꝰ ſic vliſſimus eſt nobiliſſimū creabile. ℂ Si ꝟo in maiori accipiat̄ difformiter rō vlis ex pte cāe ꝛ effectꝰ, puta ex pte effectꝰ ꝓ vliori ꝑdicatiōe: ꝛ ex pte cāe vlius ſm ꝑfectionē: maior eſt falſa. nā effectus vliſſimus ꝑdicatiōe pōt eē a cā iperfecta: q2 ſaluat̄ in plurib⁹ effectib⁹ iꝑfectis. ℂ Alia ꝓbatio q̄ adducit̄ ꝑ auctoreꝫ de cauſis ꝯcludit oppoſitū: nā nō negat abſolute ab itelligētia dare eē alicui: imo magis affirmat: q2 dicit ꝙ nō cōpetit ſibi dare eē niſi inquātū opat̄ operatione diuina. ℂ Si ēt adduceret̄ ad ꝓpoſitū illud de cauſis ꝓpōne.4. p⁹ reꝝ creatarū eſt eē: non ꝯcludit ꝙ eē ſit ꝑcīſe terminus creationis: q2 ſm aliquos ibi ſumit̄ eē ꝓ ꝑma itelligentia ꝓxima deo: vel ibi accipit̄ creatio extendēdo ad ꝑmam ꝓductionem ſm rōnem: ꝛ primitas entis ſumit̄ ſm diſtinctionem rōnum formaliū in effectu: ꝛ ſm originem nō ſm ꝑfectionē: vt ſit ſenſus ꝙ eo mō quo eē in effectu diſtinguit̄ a ꝑfectionibus eſſentialibus ipm eſt terminus ꝑme ꝓductionis ſm rōnem. ℂ Hic dr̄ ꝯfirmando illā rōnem de cā ꝛ effectu vliori: ꝙ debet itelligi de effectu vliori ꝑ ꝑdicationē: ꝛ hoc inquātū h̄ꝫ: nunqꝫ eniꝫ effectus vlior ꝑdicatione inquātum hꝫ pōt eē niſi a cā vliori ſm ꝑfectionem: lꝫ. n. homo poſſit eē ab hoīe: nō tn̄ inquantū hō pōt eē: niſi a cā ꝑfectiori tota ſpē homini: ꝫ a ſimili eē inquantuꝫ hꝫ nō pōt eē niſi a cā vliori ſm

B

Primo ꝛ.5. phyſic.ꝛ.4.1 ge.ꝛ.2.meta.

C

A

Sic doc.

Tho. vbi ſ. ſoluen.1.arg. Quē gothre. ꝛ ſeq̄ces thome.

ri ſm pfectioñe toto eē creabili: eē ğ inquantū huiꝰ eſt
terminus creationis: vel ꝑus dcm̄ eſt q eē nō inquantū
h vel tale ſʒ ſimplr eſt terminus creationis. ¶ Iſta cō
firmatio nō valet: hāc enim rōnē ponit doctor ille cuiꝰ
eſt in illa. q. verū ſolius dei ſit creare: ſuppono. n. q non
ītēdit q̄rere verū ſolius dei ſit creare oē creabile: qꝛ tūc
iſta qō icluderet an aliqd aliud a deo poſſit creare ſe ipſʒ
de quo nullus vnq̄ʒ dubitare potuit ſm Augꝰ p̄ de tri. c.
1. ğ ītēdit querere aliquā. q. dubitabilē. ſ. an aliqd aliud
a deo poſſit creare ſaltē aliqd inferius ſe: ⁊ ſic itellecta
qōne tenet ptē negatiuā pp rōnē iſtā poſitā. ¶ Accipia
tur ğ maior ſm expōnē iſtā: effectus vliſſimꝰ pdicatiōe
inquātū huiꝰ eſt a cā vlī ſm pfectionē: eē eſt huiꝰ: ſeq̄t
iſta ɔ̄: ğ eē inquātū huiꝰ vel vt plus dcī eis ad ppoſitū:
ğ eē creabile inquātū huiꝰ nō pōt eē niſi a cā vliori ſm
pfectionē toto eē creabili: ex h nō ſequit̄: ğ nec eē huiꝰ
creabilis pōt eē niſi a cā tali: pʒ enī q in illa illatione
eſt fallacia ɔ̄ñtis: ğ ſm iſtā expōnē pᵃ rōnis vel qō nul
la eſt: vel ſi ſic dubitabilis ⁊ teneat̄ ps negatiua pp rō
nē ſic itellectā: rō erit ſophiſtica ſm ɔ̄ñs. ¶ Et ſi dicas
eſt cōſiderare in iſto pductō eē huiꝰ ⁊ eſſe ſimplr. ⁊ 2ᵒ
D mō eſt effectus dei vel cāe vliſſime ſm pfectionē: pᵒ aūt
mō eſt effectus cāe pticularis. ¶ Hoc nō ſoluit: qꝛ eſſe
ſimplr in iſto: ⁊ eē huiꝰ: nō ſic diſtinguitur q ab alia
cā poſſit eē eē hꝰ: q̄n ab eadē ſit eē ſimplr: qō eſt in iſto:
qꝛ ſiue ſit diſtinctio rōnis in itellectu vel q̄litercūq̄ʒ: qō
dat iſti eē huiꝰ dat ſibi eē ſimplr qō eſt in iſto. ¶ Qō ēt
addit̄ de inſtr̄o: dico q maior pōt bñ vel male itelligi:
nō enim dʒ itelligi q inſtrumentum habeat actionem
ppriā: ſʒ q p aliqd ſibi pprium agat: ⁊ ad h adducit p
bationes ſuas que pñt ɔ̄cedi. nec tñ per illud pprium
agit niſi in v̄tute p̄ncipalis agentis: qꝛ in q̄cūq̄ʒ actione
quā hēret nō in v̄tute p̄ncipalis agētis: in illa nō eēt in
ſtrumētū ſʒ p̄ncipale agēs: accipit ğ q iſtr̄m agit diſpo
ſitiue. qō ſi itelligat̄ vlr, falſum eſt: nā poſſe eſt ſm ipm
alibi inſtr̄m attingere effectum p̄ncipalis agētis: ⁊ pʒ in
multis actibus artis: in quibus artifex q̄nq̄ʒ per inſtr̄m
inducit terminū p̄ncipaliter intentum ſicut monetarius
per inſtr̄m inducit formā in monetā ⁊ ſigillator in cerā:
nec vnq̄ʒ opʒ inſtr̄m ad effectū p̄ncipalē diſponere: niſi
ſit inſtr̄m in actione que diſponit ad effectum iſtum: qō
E nō eſt vlr neccīum: ſʒ ſolū q̄n ſunt plures actiones ordi
nate: quaꝝ vna ad aliā diſponit. abſolute āt pōt eē iſtr̄ʒ
in p̄ncipali actiōe: lʒ nō ɔ̄currat in aliq̄ alia precedēte.
Nō pōt ğ maior ſua hēre veritatē niſi ſic itellecta q in
ſtrumētū p aliqd ſibi ppriū cauſat diſpōnē ad terminū
p̄ncipalē: q̄n nō pōt v̄tute p̄ncipalis agētis attingē ad il
lū terminū p̄ncipalē: ⁊ tūc oporteret ſupponere in mino
ri q creatura nō poſſit in v̄tute dei attingere terminum
creatiōis q̄ minor nō eſt pbata niſi p rōnē illā priorē
de eſſe: de qua iā viſuʒ eſt: q ipſa nō ɔ̄cludit. Nec illud
exēplū de ſecuri: vel pbatiōes ille alie q̄ adducunt̄ ad
hoc q inſtr̄m hēat aliqd ppriū p qō agat: pbāt vlr q
inſtr̄m agat diſpoſitiue: lō enīʒ pciſe ſecuris agit diſpo
ſitiue ad archā: qꝛ eſt inſtr̄m in iciſione lignoꝝ: que in
ciſio p̄cedit iductionē forme: ſi aūt artifex vteret̄ ſecuri
vel alio iſtr̄o in p̄ncipali actione nō oporteret q inſtr̄m
illud inquātū eſt inſtr̄m ad formā arche hēret aliquā
actionē diſpoſitiuā. Et talibus ğ exēplis vbi accipit q
iſtr̄m diſponit ad terminū p̄ncipalē: nō pōt iferri h vlr
de inſtr̄o niſi fiat fallacia ɔ̄ñtis: ſʒ niſi accipiat̄ vlr nō
pōt remoueri a creatura rō creatiōis: nā ex maiori pti
culari in ſcda figura nihil ſequit̄ ppter fallaciā ɔ̄ñtis.

Ratio ſecunda principalis nō videt̄ conclu
dere: qꝛ q̄n extrema ſunt ime
diata tanta p̄ciſe eſt eoꝝ diſtātia quātum eſt extremū
F alterū maius: pʒ in ſilī: qꝛ tāta eſt diſtātia dei a creatura
ēt ſuprema poſſibili foret quātus eſt deus: ⁊ ideo ſi po
neret̄ ſuprema creatura poſſibilis adhuc deus diſtaret
ab illa in ifinitū qꝛ eſt ifinitus. ¶ Patet ēt per exēpluʒ
in oppoſito. in quātitatibus enim eſt diſtantia pp aliqō
mediū interiacēs: ⁊ iō ſm quātitatē ſpatij iteriacentis
eſt diſtātia illa quāta: ğ p oppoſitū vbi nō eſt medium
iteriacēs diſtātia nō erit quāta niſi ſm quātitatē alteriꝰ
extremi. ¶ Hoc ēt pʒ rōne: qꝛ nihil aliud eſt diſtātia h
niſi exceſſus vnius ſup alteꝝ: q̄n aūt excedēs eſt ime
diatū exceſſo: q̄titas exceſſus erit ſm q̄titatē exceden
tis: ſuppoſita ergo maiori ſequit̄ q cuʒ affirmatio aliq̄
entis creabilis ſit finita q diſtātia huius affirmationis
ad negationē ſit finita: pʒ ēt q iſta diſtātia ſit imedia
ta: qꝛ p phm̄ p̄mo poſteꝝ. ɔ̄dictio eſt oppoſitio cuius nō
eſt mediū ſm ſe. ¶ Et ſi fingas ifinitatē ex parte nihil **Tex. cō. 5.**
hoc nihil eſt: qꝛ nihil nō diſtat ab aliquo niſi deficiēdo.
nō plus aūt deficit nihil ab ente q̄ʒ ens illud ponat. h ēt
pʒ: qꝛ cōparādo nihil ad nihil nulla eſt diſtantia. Sic ğ
minor 2ᵉ rōnis falſa ē itelligēdo diſtātiā infinitā poſiti
ue: h ē i ifinitū excedētē oēʒ finitā diſtātiā: ⁊ ſic opʒ itel
ligē diſtātiā ifinitā i maiori: ad h q ipa ſit v̄a: nō. n. pōt
alr ɔ̄cludi ifinitas v̄tutis agētis q̄ pōt ſup illā diſtātiā.
¶ P. Minor improbat̄ ſic: qꝛ in vna ɔ̄dictiōe eſt maior **Sic in origi nali doc.**
ɔ̄dictio q̄ʒ in alia: qꝛ plus diſtat deus a nō deo: q̄ʒ aīa a
nō aīa: qꝛ nulla virtus pōt facere de nō deo deū nec ecō
uerſo. Aliqua aūt pōt facere de nō aīa aīam: ſi aūt que
libet eēt infinita nulla poſſet eſſe maior: qꝛ infinituʒ nō
pōt excedi. ¶ P. Illa virtus pōt ſup diſtātiā que pt ſu
per totū terminū ad quē illiꝰ diſtātie: qꝛ termino ad quē
poſito deſtruit̄ terminus a quo p terminū ad queʒ ſuc
cedentē. Sʒ terminus ad quē creatiōis eſt finitus: ğ nō
pōt ɔ̄cludi ex h q̄n ſup ipm poſſit v̄tus finita: ğ ⁊ ſup di
ſtātiā. ¶ P. 5. phyꝝ. G̃nātio nālis eſt iter priuationeʒ ⁊ **Tex. cō. 7. ⁊ inde.**
formā. Sʒ priuatio icludit negationē lʒ in ſubiecto: ⁊ p
ɔ̄ñs quando tranſitur de priuatione ad formā tranſitur
a negatione ad affirmationē. Sed pʒ q illa g̃ñatio na
turalis eſt per virtutē creatā: ğ illa diſtātia nō obſtat.
¶ Qualr ğ ſaluabit̄ dictū cōe: q iter ɔ̄dictoria ē diſtātia
ifinita: ¶ Rñdeo. ſimplr falſum eſt accipiēdo ifinitū pro
excedēte ſimplr quātūcūq̄ʒ finitū in ifinitū. Sʒ alio mō
G ifinitū pōt accipi pro ideterminato: ⁊ ſic verū eſt: nulla
enim diſtātia eſt ita parua q̄n ſufficiat ad ɔ̄dictionem.
quantūcūq̄ʒ. n. modicū aliqd recedat ab vno ɔ̄dictorio
rū ſtatiʒ eſt ſub altero: nec eſt diſtātia aliqua tā magna
ēt ſi poſſet eē in ifinitū maior maxima: q̄n ad illā ⁊ eius
extrema ſe extēdat ɔ̄dictio: ⁊ iſto mō accipiēdo ifinituʒ
in maiori: minor eſt falſa. ¶ Ad pbationes ğ minoris.
Ad p̄mā: cū dicit̄ q nō ɔ̄tingit itelligere maiorē iſta: di
co q falſum eſt poſitiue: veꝝ eſt aūt pmiſſiue: hoc eſt di
ctu. q aliq̄ diſtātia ponit maiorē remotionem q̄ʒ iſta: ⁊
vna ɔ̄dictio q̄ʒ alia: ſʒ iſta pmittit quācunq̄ʒ maximam:
qꝛ in maxima ſaluat̄. ¶ Exēplū. plus pfectionis ponit
aſinus intenſiue q̄ʒ aīal: ⁊ tñ aīal plus pmittit ſiue ſaluari
pōt in aliquo perfectiori q̄ʒ ſit aſinus: qꝛ in hoīe: ⁊ qō ſic
eſt maximū. ſ. pmiſſiue nō eſt formalr maximū. ¶ Ad
H aliā pbōnē de g̃buſcūq̄ʒ ɔ̄dictorijs dico q lʒ quecunq̄ʒ
ɔ̄dictoria ſint eque icompoſſibilia iter ſe: nō tñ eque di
ſtātia: plus enim diſtat deus a nō deo q̄ʒ albū a nō albo
ſicut pceſſit pᵒ rō: qꝛ extremū poſitiuū eſt maius in cō
paratione ad negationē. ¶ Per idē pʒ ad aliā pbōnē
q totū ens creatū plus excedit nihil q̄ʒ aīa excedit non
aīam: ſicut totum ens creabile in ſe eſt pfectius q̄ʒ aīa: ⁊ tñ
eque incompoſſibilis eſt nō aīa cū aīa ſicut nihil cum toto

Marginal notes (left): 2. de anima. Tex. cō. 47. habet idem. — Tho. 1. 4. d. 1. q. 4.

ente:ſ; h nõ arguit ꝓpoſitũ.¶ Ad rõnẽ iuxta hoc fa-
ctã de iproportione nullius po⁹ ad aliaʒ po^am. ꝯcedo ꝙ
diſtãtia nullius potẽtie ad actũ nõ h; ꝓportionẽ aliquã
ad illã:q̃ eſt alicuius potẽtie ad actũ: ſ; hoc eſt:q2 vna eſt
diſtãtia poſitiua iter extrema poſitiua ex̃tis:alia aũt nõ
ẽ poſitiua:q2 ei⁹ alterũ extremũ eſt nihil:poſitiui aũt ad
nõ poſitiuum nulla eſt ꝓportio:ſicut nec entis ad nihil.
¶ S; ex iſta iproportione nõ ſequit̃ ꝙ vtus que põt
I ſup iſtã ſit iproportionalis vtuti q̃ põt ſup illã:q2 poſi-
tiuũ nõ eſt iproportionabile alteri poſitiuo niſi ꝑꝑ ifini-
tatẽ in altero:in alijs aũt diſtãtijs fuit iproportio:nõ q2
fuerit ifinitas in altero:ſ; q2 alteri non habuit aliquam
quãtitatẽ ſm quã potuit ꝓportionari.¶ Exẽplũ huius
pũctus eſt iproportionalis linee:q2 nõ quãtus:g̃ vtus q̃
põt ſuper hoc eſt improportionata virtuti que põt ſup
illud:nõ ſequitur:nã virtus ⁊ virtus nate ſunt hẽre quan-
titatẽ vtutis:⁊ p ꝯñs ꝓportionẽ ſm vtutem niſi altera
ſit infinita:ex alia aũt parte eſt defectus ꝓportionis ꝑꝑ
defectũ quãtitatis in alio extremo.

Tertia ratio ꝑncipalis nõ cõcludit:q2 aut itel-
ligit in maiori ꝙ agẽs ſcdariũ ꝑ-
ſupponit effectũ ꝑmi agẽns vt paſſium in qȯ agat:⁊ tũc
petit ꝑnᵐ. ſ. ꝙ oẽ agẽs aliud a deo agit in paſſiũ ꝑſuppo
ſitũ:aut itelligit abſolute ꝙ. ſ. abſolute ꝑſuppõat effectũ
ꝑmi agẽtis:qȯ cõcedo:q2. ſ. ꝑſupponit ſeipſ;:ſic agẽ ꝑſup
ponit eẽ ⁊ ipm eſt effect⁹ ꝑmi agẽns.¶ Ad illã itrodu-
ctionẽ q̃ vĩ ꝓbare minorẽ ſm pᵐ itellm dico ꝙ ars ſi ꝑe
in aliquã formã nõ tñ niſi in accñtalẽ tñ:accñtalis aũt
K neccio reqrit ſubam ꝓ ſubo:nõ ſequit̃ g̃ ꝙ artifex q2 eſt
agẽs ſubordinatũ reqrat vel ꝑſupponat effectũ nãe vt
paſſium ſuũ:ſ; q2 agit ad talẽ terminũ q reqrit ſubam in
quã ſubam ꝓducẽdaʒ nõ põt ars.¶ Qr aũt h nõ ſit ex
ordine agẽtiũ p; manifeſte:q2 nã in actione ſua ꝑſuppo
nit effectũ nãe vt paſſiũ ſicĩ alteratiõe ꝑſupponit ſubaʒ.
eſt g̃ cã cõis ex pte nãe ⁊ artis in ꝑſupponẽdo ſubaʒ:q2
ſ. agit ad accidẽs:qȯ nõ põt ꝓduci niſi in ſuba:ſi ãt aliq̃
ſuba corporea eẽt imediate ꝓducta a deo abſq; actiõe
nãe: nihilominus poſſet ars circa iſtud paſſium agere ſi
eẽt capax termini artis:ac ſi effectus nãe ꝑceſſiſſet i eo.
¶ Silr p; ꝙ rõ ex iſto ordine agẽtiũ nõ valet diſtin-
guẽdo plẽs ordines agẽtiũ:nã in ordine agẽtiũ nãlr põt
iueniri agẽs nãle qȯ ẽ iferi⁹:⁊ agẽs imãle qȯ ẽ ſupi⁹:nõ
tñ ſeq̃t ꝙ agẽs nãle ꝑſupponat effectuʒ agẽtis imãlis
creati:nec ſeq̃t ſi nãle ꝑſupponat effectuʒ vel imediate
in qȯ agat:g̃ agẽs imãle qȯ eſt ſupius nihil ꝑſupponit.

Quarta ratio nõ cõcludit:q2 illa potẽtialitas
q̃ eſt cõis creature:ſiue itelligat̃
obiectiua reſpectu eẽ creature:ſiue itelligat̃ ſubiectiua ad
recipiẽdũ ſicͭ potẽtiale vel ad iherẽdũ ſicͭ forã vl' actus:
nõ ſufficit ad iferẽdũ ꝙ actio ei⁹ ſit cũ motu vel muta-
tiõe:ſ; ꝙ actio illa ſi ẽ imanẽs h; potẽtialitatẽ illã ꝑdi-
Sic in origi- ctã vel vtrãq;. Si ẽt ẽ trãſiẽs eo mȯ q̃ ẽ in illo in qȯ trã
nali dec. ſit vt in termio:h; potẽtialitatẽ alterã vl' vtrãq;.nec ꝑꝑ
h ẽ act⁹ fluẽs vel raptim trãſiẽs ſicͭ motus vel mutatio.

Pro parte oppoſita qõnis vĩ eſſe opio Auic.q
cõcedit creaturã poſſe creare:vt p;
Vide Var. in 2°.q.1.⁊ ibidẽ. quoli. ꝑmo q.7.⁊.8. 9. meta.c.4. vbi ponit itelligẽtiã 2^am eẽ cãm ꝓductiuã
3^e.⁊ 3^am 4^e.⁊ ſic deiceps. Illa aũt itelligẽtia 2ᵃ vel 3ᵃ ꝓ-
ducta creatura eſt ⁊ ꝓductio vtriuſq; creatio eſt eo mȯ
quo ipſe loquit̃ de creatione ⁊ creatura. 6. meta^ce. ꝓut. ſ.
creatio eſt ꝓductio de nihilo. i. poſt nihil nõ ordine du-
rationis ſ; nãe ꝓut ipſe exponit ibidẽ:vel de nihilo. i. nõ
de aliquo ipſius ꝓduci. ſ. ꝑſuppoſito. h mȯ ponit ipſe
2^am itelligẽtiã ꝓductã a deo ⁊ 3^am a 2ᵃ nullo ꝑſuppoſi-
to:⁊ poſt nõ eẽ ordine nãe:ſ; nõ durationis:q2 nõ ponit
nouitatẽ.¶ Rõ pro eo põt talis colligi a cã oĩno vna
non eſt imediate effectus niſi vnus.probatio: q2 aliter
non erit rõ:quare eſſet diſtinctio in effectu: quare enim
iſtud ꝓductũ eſt aliud ab illo ſi cã oĩno eſt vna huius ⁊
illi⁹:ſ; pᵐ eſt oĩno vnũ in ſe.g̃ cũ itelligẽtie ſint plures
nõ erũt imediate ab vno:g̃ vna eſt ab altera:⁊ ſi Ariſt.
h cõcordaret cũ ipſo in iſtis duabus ꝓpõibus. ſ. itelli
gẽtia eſt ꝓducta. i. ens ab alio ſ; ſine nouitate:⁊ nõ põt
ab oĩno ſimplici imediate eẽ niſi vnũ h̃ret ꝯcordare
ſecũ in ꝯñe.¶ Pro hac ẽt opi. põt ſic argui:q2 ꝑ meta. In phe. ſ; .4. meta ad fineʒ expſſe hẽ .7. & phy. t. 2. & aia hẽ idem.
dicit phs ꝑfectũ eſt vnũq̃dq; cũ põt ꝓducere ſibi ſile.
S; itelligẽtie ſunt lõge ꝑfectiores ſubſtãtijs corporali-
bus.g̃ cũ corpus poſſit ꝓducere corpus:multo magis
intelligentia poterit producere itelligẽtiam. Sed intelli
gẽtia nõ poteſt produci niſi creatione cum non habeat
materiam partem ſui:ergo ⁊c.

Contra iſtã opi. argui ſic. Participãs aliquaʒ Tho. 1. p. ſũ. q. 45. artic. 5. ſoluendo pᵐ principale.
nãm nõ ꝓducit ſibi ſimile ſm illã
niſi applicãdo illã ad aliud:nõ eniʒ põt eẽ hȯ cã nãe hu-
mane abſolute:q2 ſic eẽt cã ſui:ſ; eſt cã ꝙ nã humana ſit
in h hoie gñato:⁊ ſic ꝑſupponit nãm per quã eſt h hȯ:
q̃dcũq; aũt creatuʒ ꝑticipat nãm eſſendi:q2 ſolus deus
eſt ſuũ eẽ:g̃ nullũ creatũ põt ꝓducere aliqȯ ens niſi ꝑ-
intelligat̃ aliqd actiõi ſue ꝑ qȯ ꝓductũ ſit h:tale autẽ
nõ põt itelligi in ſuba imãli q2 ipſa eſt hoc ꝑ formã ſuã
per quã h; eẽ:g̃ ſuba imãlis nõ põt ꝓducere aliã ſubaʒ
imãlem q̃tũ ad ſimplr eẽ ei⁹.¶ Iſta rõ aliq̃ iprobata H. I. ꝑſuppo-
alibi ꝑſupponit:vnuʒ. ſ. ꝙ nõ ſit h hȯ niſi ꝑ mãm:aliud nit aliq̃ q̃ nõ
ꝙ angelus ꝑ ſuã formã ſit hic. Silr qñ accipit in maio- concedunt̃ ab
ri:ꝙ participans aliquã nãm nõ põt ꝓducere ⁊c.aut h oĩbus vtꝫ
eſt iȯ q2 neceẽ eſt illã nãm participari a ꝓducto:⁊ ex h ſ. ⁊c.
ꝙ participat̃ ab eo:op; aliqd ꝑſupponi cui applicet̃:⁊ vʒ. in 2° di. 3°
tũc ſequeret̃ ꝙ deus nõ poſſet creare angelũ:tuʒ q2 an-
gelus ille ꝑticiparet eẽ:⁊ per ꝯñs oporteret ꝑſupponere
aliqd cui applicaret̃ eẽ:qȯ eſt ꝯ rõnem creationis.tum
q2 vt declarat ꝓbatio maioris ꝑ illud ꝑſuppoſitũ opor-
teret ꝓductũ eſſe hoc:ſed ꝑ eos angelus nõ põt eẽ hic ꝑ
aliqd ꝑſuppoſitũ:q2 ꝑ formã ſuã eſt hic. Nõ g̃ põt ma
ior eẽ vera ꝑꝑ h ꝙ nã illa cõicanda ꝑticipet̃ a ꝓducto.
¶ Si ȧo dicat̃ maior eſſe vera ꝑꝑ h ꝙ agẽs cõicans
nãm ꝑticipat eã:h nõ põt eẽ rõ:q2 in ipſo agẽte nõ ꝑſup
ponit̃ aliqd ipſi eẽ:tũc. n. ipm ꝓducẽs nõ poſſet creari:
g̃ nec op; in illo qȯ aſſilat̃ ꝓducẽti ſm eẽ aliqȯ tale ꝑ-
ſupponi.¶ Itẽ aut eẽ participat̃ tanq̃ȝ actus aliqs ali⁹
ab eẽntia poſterior:aut tanq̃ȝ idẽ ipſi eẽntie ſiue prim⁹
actus rei. ſi ꝑ mȯ nõ ꝓbat̃ ꝓductũ nõ poſſe creari:q2
⁊ ſi eẽ ꝑſupponat in quo recipiat̃:tñ eẽntia nihil ꝑſuppo
nit:⁊ ita l; participãs eẽ nõ creet̃ ſm eẽ:nõ ꝓbat̃ quin
poſſet creari ſm eẽntiã q̃ ꝑſupponit̃. ſi 2° mȯ min⁹ ha-
L het̃ ꝓpoſitũ g̃n eẽ poſſit creari:⁊ ita a ꝑticipãte ipm ſicͭ
ab alio:q2 in iſtis iferiorib⁹ qȯlib;:⁊ idiuiduũ participat
nãm ſpẽi:⁊ tñ illa nã põt eẽ in vno ſingulari ꝑmus ter-
minus ꝓductiõis ⁊ in alio ſingulari pᵐ ꝓducẽdi. Si ãt
ibi ꝑſupponat̃ mã h nõ eſt ꝑꝑ nãm illã ꝑticipatã:ſ; q2
forma illa q̃ eſt ꝑs nãe ꝑticipate eſt forma mãlis.

Iſta ergo rõne ꝑtermiſſa ſic arguo ꝯ Auic. ex 3.
ꝓpõibus.quarũ pᵃ ẽ. Nullus act⁹ acci
dentalis neccio requirit̃ in creãte ſubſtãtiã tanq̃ȝ prior
neccio ipſo termino creationis.¶ 2ᵃ eſt iſta. Intellectio
M angeli eſt ſibi accñtalis:ex quibus ſequit̃ ꝙ itellectio nõ
neccio requirit̃ in angelo ꝑcedẽs ſubam creãdam.¶ 3ᵃ
ꝓpoſitio eſt iſta. Ad q̃dcũq; ꝓducendũ extra angelum
neccio requirit̃ itellectio angeli tanq̃ȝ pcauſa:⁊ ſequitur
ꝑncipale intentũ. ſ. ꝙ nulla ſuba põt creari ab angelo.
ꝑma ꝓpoſitio ꝓbat̃:q2 ille actus neccio ꝑrius termino
creationis

creationis aut reqrit̃ tanq̄ actus productiuus termini:
aut tanq̄ formale pn̄m productiuū termini. Exēplū pri-
mi. calefactio re° caloris geniti in ligno. Exēplū scd̄i: ca-
lor in igne re° calefactionis ligni: nō requirit̃ p̊ modo: qꝛ
actus ꝓductiuus alicuius τ actus formalis ꝓducti sunt
a.terminus. in codē. ḡ ad ꝓducendū aliqd extra non requirit̃ actus
imanēs agētis tanq̄ actus ꝓductiuus. nec 2° mō: qꝛ act⁹
accñtalis nō pōt cē formale pn̄m producēdi subaz. Tuz
N qꝛ accñs necīo reqrit po^am receptiuā in cēndo. oīs autē
forma requirens po^am receptiuā in eēndo: si est actiua
necīo reqrit po^am passiuā in agēdo: aliogn forma termi-
nās actionē cēt absolutior a mā q̄ forma ṗncipiās actū:
qđ est icōueniēs: qꝛ absolutio a mā ꝑfectionē arguit: sꝫ
formalis terminus actionis nō pōt cē ꝑfectior formali
T.c.c.2.7 ide. pn̄o agēdi. Tuz: qꝛ accñs est iperfecti⁹ q̄ suba. 7. meta^ce.
nibil aūt est formale pn̄m ꝓducēdi aliqd ꝑfectius seipō.
si enim vniuoce producat est eque ꝑfectū: si equoce: opꝫ
q̄ sit ꝑfectius. Sed nunq̄ iperfectius ꝓducere pōt ꝑ-
Thomas. fectius se. ¶ Rñdet̃ hic q̄ accidēs in vtute subē pōt cē
pn̄m ꝓducēdi subam tanq̄ instr̄m subē: sꝫ non possit in
ꝓpria virtute. Exēplū de calore qui est instr̄m aīe in ge
T.c.co.50. nerādo carnē. 2. de aīa. ¶ Cōtra h̄ arguo sic. Omne in-
O strumētū vel agēs in virtute alterius aut attingit effectū
ṗncipalē vel disponit ad ṗncipalē terminū. Sed in pro-
posito neutrū pōt dari: nō eniz pōt accñs attingere effe
ctū ṗncipalē agētis vel producētis creātis subam: qꝛ si
ṗncipale agēs eēt agēs vniuocū: tūc non necīo reqreret
aliqd agēs mediū iter formā suā τ effectū: agēs aūt eq-
uocū est ꝑfectius vniuoco: ḡ nō necīo reqrit tale mediū:
τ ꝑ ꝯñs nō hꝫ instr̄m ꝑ qđ attingat terminū. nec pōt ac-
cidēs cē tanq̄ dispō ꝑuia: qꝛ nihil ꝑsupponit̃ creatiōi qđ
disponat̃. ¶ Cōfirmat̃ illud: qꝛ vbi accñtia sunt instr̄a
subē gn̄antis nō attingūt terminū ṗncipalē: sꝫ tm̄ quā-
dā dispōnē ꝑuiā: vt pꝫ de qualitatibus alteratiuis ele
mētoꝝ que nō attingunt formā subalē: aliogn qualitas
cēt pn̄m actiuū imediate in māz receptiuā forē subalis:
qđ est icōueniēs: cū nō possit recipi nisi in suba cōposita
in eēndo: nec ḡ pōt agere accñs: nisi in subam cōpositā:
P τ ita nō in mām p̄^m vel purā. ¶ Per h̄ apparet ad il-
lud qđ dī. 2. de aīa de calore. Calor enim dī instr̄m aīe
in gn̄ando carnē aīataz pro quāto est pn̄m alterādi in al
teratione ꝑuia ad gn̄onē: nō aūt qꝛ in istāti gn̄onis attin
gat formā carnis tanq̄ terminū: sicut nec attingit mām
subalē carnis tanq̄ passiuū. ¶ Cōtra istā rōnē instatur
T.c.co.28. ꝑ illud. 7. meta^ce. c. 5. Domus extra fit a domo in mēte:
τ tn̄ domus extra hꝫ verius cē domus q̄ domus in mē
te: qꝛ domus in mēte hꝫ esse diminutū re^u domus extra:
sic ens cognitū est diminutū ens re^u entis realis: ḡ iperfe
ctius. s. hn̄s cē in cognitione pōt cē pn̄m ꝓducēdi perfe
ctius. Et applicat̃ illud exēplū ad ꝓpositū sic. sic se hꝫ
domus in mēte ad domū extra: ita se hꝫ angelus cogni-
tus in cognitione angeli ad angelū extra: sed fm̄ pħm a
domo in mēte fit domus extra: ḡ ab angelo cognito in
itellectu alterius angeli pōt fieri angelus ex̄: nō ḡ acci-
dētalitas cognitiōis angelice ꝓhibet subē itellecte crea
Q tionē. ¶ Ad p̄^m dico q̄ aliud est loqui de veriori seu ꝑ-
fectiori cē simplr̄: τ de veriori seu ꝑfectiori cē huī⁹: la-
pis enī in mēte diuina hꝫ cē simplr̄ verius τ ꝑfecti⁹ q̄ la
pis extra: qꝛ obm̄ vt cognituz dī hīe illud cē qđ hꝫ ipsa
cognitio: vn̄ fm̄ Aug. sup illud Jo. j. Qđ factū est in ipo
vita erat. Res cognita est in verbo vita creatrix: τ h̄ iō:
qꝛ cognitio eius est realiter vita creatrix: qđ eniz de co
gnito dī obiectiue h̄ in ipsa cognitiōe opꝫ iueniri reali-
ter: lapis tn̄ in itellectu diuino nō hꝫ verius cē lapidis
q̄ lapis extra: aliogn aliqd itrinsecū realr̄ deo est ēt for
maliter: τ ꝓprie lapis. ¶ Ad ꝓpositū. domus in itelle-
ctu artificis dī hīe illud cē qđ formalr̄ hꝫ ipsa cognitio
domus. Sꝫ ipsa cognitio est simplr̄ ꝑfectior q̄ forā do
mus extra: qꝛ cognitio est q̄daz ꝑfectio nālis aīe. forma
aūt domus extra vel nō est realis: vel si est multo est i-
perfectior q̄ illa cognitio. ¶ Sic ḡ pꝫ ad arg^m. qꝛ do- *Domus ab eo fit*
m⁹ extra dī fieri a domo in mēte: qꝛ fit a cognitione do *a domo in mente*
mus in mēte tanq̄ a pn̄o formali: τ illa cognitio dom⁹ ē
simpl̄r ꝑfectior domo ex̄: ipsa ēt dom⁹ itra pro quāto pri-
cipat cē cognitiōis ꝑfectior est seipsa ex̄. ¶ Et cū dī q̄
est ens diminutū τ dom⁹ extra est ens reale. Dico q̄ co
gnitio ei⁹ est ens reale τ ꝑfecti⁹ ens q̄ dom⁹ ex̄. domus
ēt in mēte pticipat nobili⁹ cē reale q̄ sit illud cē ex̄. Et
sic itelligēdū ē illud Aug. 9. de tri. 10. vel. 11. s. q̄ supi⁹ hꝫ Vide Aug^m
nobili⁹ cē in se q̄ in itellectu. ecōuerso aūt iferi⁹ hꝫ nobi
li⁹ cē in itellu q̄ in seipso. h̄ itelligēdū est de illo esse qđ
formalr̄ est ipsius cognitiōis τ pticipatiue ipsi⁹ cogniti. R
verū est tn̄ q̄ dom⁹ ex̄ hꝫ veri⁹ cē domus q̄ dom⁹ in in-
tellectu cuiuscūqꝫ: sꝫ h̄ est cē fm̄ qd. i. cē tale limitatuz.
nobili⁹ aūt simplr̄ cē hꝫ in intellu maxie diuino. ¶ Ex
h̄ pꝫ ad illud arg^m a simī. nego enī illud simīe: qꝛ si cognitio
domus sit nobilior domo ex̄: tn̄ cognitio angeli in alio
angelo nō est nobilior ipso angelo in se: qꝛ accñs nō est
nobili⁹ suba. ¶ Et si arguas q̄ sit simīe: qꝛ obm̄ vtrobiqꝫ Dubiū subti-
simī mō se hꝫ ad suā cognitionē: qꝛ natū est cē cā cogni- lissime pōde-
tiōis sue: ita. s. dom⁹ cognitiōis de se sic angelus de se. cā randa.
aūt si est equoca ꝑfectior est suo effectu. ¶ Silr̄ dom⁹
est mēsura itellectiōis de ipsa: sic angelus de ipso: mēsu
ra aūt est ꝑfectior mēsurato: qꝛ mēsuratū depēdet a mē
sura. 5. meta^ce. nō ecōuerso. ¶ Rn̄° q̄ dom⁹ nō est nata T.c.co.20.
hīe rōnē obti re^u sue cognitiōis quātuz ad istas ꝯdōnes
cāre. s. notitiā vel mēsurare: qꝛ itellect⁹ ḡ mouet̃ ab ente
vel q̄ditate in sensibilib⁹ nō mouet̃ ab artificiali vt ar
tificiale est: qꝛ sic nō ē ens: nec hꝫ qd: sꝫ tm̄ dom⁹ ē obm̄
q̄tū ad tertiā ꝯditionē. s. terminare actū: τ ista conditio S
obti nō oñdit maiorē ꝑfectionē in obo q̄ in actu. ¶ Et
si q̄ras: qd est obm̄ cāatiuū τ mēsuratiuū cognitiōis do-
mus vel alteri⁹ artificiati. ¶ Rn̄° q̄ aliqđ ens nāle: vel
aliq̄ entia nālia ex qb⁹ mouet̃ itellectus ad cognoscēdū
ordinē vel figurā: quā artificiale supaddit nālib⁹. ange-
lus aūt est oī mō obm̄ itellectiōis de seipso i itellectu al
terius angeli: τ iō pōt domus cē a sua cognitione: nō sic
āt angelus a sua. ¶ Ex h̄ pꝫ q̄ istud arg^m nō valet: obm̄
cognitū hꝫ cē diminutū: obm̄ āt ex̄ hꝫ cē simplr̄ τ reale:
ḡ illud itra nō pōt cē pn̄m ꝓducēdi cognitū ex̄: tn̄ ista rō
bn̄ ꝯcludit: si cognitio sit min⁹ nobilis q̄ forma ex̄: ḡ co
gnoscēs ꝑ illā cognitionē nō pōt ꝓducē cognitū extra. T

Secūda ꝓpositio ṗncipalis supius posita ostēdit̃
sic: qꝛ lib. 2. dist. 3. ꝓbat̃ q̄ nō repugnat i- T.li.1.dist.2.
tellectui angeli distincte intelligere quodcūqꝫ itelligi- q.1. τ dist.3.
bile ēt si itelligibilia pñt esse ifinita τ alterius rōnis: ēt eiusdē. τ li.
adeo dispata q̄ nullū eoꝝ est pn̄m cognoscēdi alteꝝ: nā li.14.τ.15.q.
istis positis ex pte itelligibilis nō iuenit̃ repugnātia ex idē qre.1.M
pte intellus qn possit oīa ista seu qđlibet istoꝝ distin- V
cte τ ꝑfecte itelligere: sꝫ repugnātia est q̄ itellus angeli
ꝑ vnicū actū itelligēdi distincte itelligat illa: si eēnt ifini
ta dispata mō ꝑdicto: ḡ nō repugnat illi itellectui hīe i-
tellectionē aliā τ aliā realr̄: sꝫ repugnet subē ei⁹ cē aliāz
τ aliā realr̄. ḡ nō oē itelligere posse illi itellectui pōt esse
idem illi subē. ḡ est accñs. Assumpta vident̃ plana ṗter
illud: scilꝫ q̄ vnice intellectioni finite repugnet q̄ ipsa
possit cē distincte ifinitoꝝ obiectoꝝ dispatoꝝ. ¶ Hāc
ꝓbo tripl̄r. p̊ ex finitate itellectionis in se. 2° ex finitate
itellect⁹ angelici. 3° ex finitate eēntie angeli. Ex p̊ dupli
citer. p̊ sic itellig̃ vnicū si eēt ifinitoꝝ obiectoꝝ dispa-

toꝝ icluderet in ſe eminēter pfectiones īfinitaꝝ itelle
ctionū que nate ſunt hēri reᵘ illoꝝ obͦꝝ: non aūt poſſet
illa eminēter ↄtinere in ſe niſi eēt īfinitaꝫ itēſiue: qḋ pꝫ.
qꝛ vbi ille itellectiōes eēnt ſm ꝓprias rōnes ibi eēt īfi
nitas pfectionis alteriꝰ rōnis pp obͣ: ꝗ̄ poſita ſunt īfini
ta diſpata: ꝫ vbi ſūt mō eminētiori ibi opꝫ ꝙ ſit aliq̄ īfi
nitas. nō ꝑtēſiua: qꝛ illā tollit vnitas hͥꝰ in quo ↄtinēt:
X ꝫ itenſiua. ¶ 2ͦ ſic. Oē itelligere finitū determinat ad
certū itelligibile vel ad aliq̄ certa itelligibilia: ita ꝙ ſibi
ex ſe repugnat ꝙ ſit alioꝝ ab illis vel ab illo: ſed iſtud i
telligere ſi poneret in angelo reᵘ īfinitoꝝ itelligibiliū
diſpatoꝝ ſi eēnt: nō ſic determinaret: ꝫ nō eēt finitum.
¶ 2ͦ ꝓbat ex pte itellꝰs angeli ſic: quoꝝ pōt eē vnū itel
ligere illa pñt ſil' itelligi. ſꝫ itellꝰs finitꝰ nō pōt diſtincte
ſil' itelligere īfinita obͣ diſpata: qꝛ maioris v̄tutis eſt di
ſtincte itelligere plā diſpata ſil' ꝙ̄ pauca. ꝫ ſil' itelligere
diſticte īfinita diſpata ē v̄tutis īfinite itēſiue. ¶ 3ͦ ꝓbat
duplr ex pte obͥ ſiue rōnis itelligēdi. pͦ ſic: vna itelle
ctio regrit vnā rōnē itelligēdi obͥuā fo͞ialē ⁊ vnū obm
pͥᵐ: qꝛ ſi plura ſint obͣ pͦ numerabūt itellectiōes ſꝫ nu
meꝝ illoꝝ oboꝝ: ſic mēſurata nūerāt mēſuris nūeratꝗ
pp depēdēnā actualē: ꝫ iſtiꝰ itellectiōis vnice oporteret
dare vnū obm cognitū ⁊ vnā rōnē itelligendi formalē.
nō pōt aūt eē aliq̄ alia ꝙ̄ eēntia angeli itelligētis: illa. n.
vt pꝫ in itellectiōe ſui eſt pͥᵐ obm ⁊ pͦ rō itelligēdi: ⁊ ſi
nō ſit ſilr in itellectiōe cuiuſcūqꝫ alteriꝰ: dabis plā pͦ
obͣ. ꝫ opꝫ ↄcedē plēs itellectiōes: vel opꝫ ponē ꝙ eēn
tia eiꝰ ſit pͥᵐ obm ⁊ fo͞ialis rō itelligēdi qḋcūqꝫ: qḋ pōt
itelligi ab ipſo. ſꝫ ↄñs ē falſuꝫ pp duo. pͦ qꝛ aliqḋ ens i
finitū ē itelligibile ab iſto itellectu. nullū aūt finitū pōt
Y eē pͦ rō itelligēdi īfinitū obm pfecte. ¶ 2ͦ qꝛ nihil pōt
eē rō cognoſcēdi plura alteriꝰ rōnis niſi eminēter cōti
neat in ſe oīa illa ſm cognoſcibilitatē: ⁊ p ↄñs ſm enti
tatē. ꝫ nihil pōt eē pͥᵐ cognoſcēdi īfinita diſpata ſi eēnt
niſi eminēter in ſe ↄtineat illa: ꝫ eēntia angeli cū ſit fini
ta nō pōt eē rō cognoſcēdi talia īfinita oīa: ſic ꝫ ſuppoſi
ta tā finitate itellectiōis angelice ꝙ̄ itellꝰs eiuſdē ⁊ eēn
tie: ⁊ h̄ ex di. 2. pmi. q. de vnitate dei. ſeqtur ꝙ in angelo
pōt eē aliḋ ⁊ aliḋ itelligē realr: ⁊ nō niſi vnica ſubͣ: ꝫ eiꝰ
itelligē nō eſt idem ſue eēntie: ꝫ eſt accñs. ¶ 3ͣ ꝓpō ē
ↄceſſa ab Auic. vt pꝫ ſm modū ponēdi ipſius ibidē. 9.
metaᵉ. c. 4. ⁊ tñ h̄ pōt declarari: qꝛ nā mūc itellectualis
nihil ꝓducit niſi itelligēdo ⁊ volēdo: ſeu p actū itellꝰs vl
volūtatis: vel alteꝝ: vel vtrūqꝫ. nō curo: vñ ēt pſona di
uina nihil ꝓducit ad itra vel ex̄ ſine actu iſtaꝝ poᵗᵉ: ſi
enī nā vt ē por itellu eēt pñᵐ ꝓducēdi pſonā: eēt in diui
Aa nis aliq̄ pſona ꝓducta por 3bo: ⁊ ſic 4ᵃ. ſi ēt ponat in
angelo aliq̄ poᵃ 3ᵃ ꝑecutiua: ⁊ alia ab itellu ⁊ volūtate
h̄ nō ipedit ꝓpoſitū: qꝛ p illā nihil pōt ꝓduci niſi in v̄tu
te itellꝰs ⁊ volūtatis p eo ꝙ oē p ſe agēs agit pp finē. quē
cognoſcit: vel inquātū dirigit a cognoſcēte: ⁊ ita oē pñᵐ
p ſe actiuū qḋ nō ē cognitiuū vī dirigi i actiōe ſua a pñᵒ
cognitiuo: ſaltē h̄ planū ē ꝙ illa 3ᵃ poᵃ ſi eēt eēt ſubor
dinata in agēdo itellui ⁊ volūtati: ⁊ ſic nō poſſet p ipſaꝫ
aliqd ꝓduci ſine actu volūtatis vel itellꝰs ⁊ ſtat ratio.
¶ Ad iſtā tñ ꝓpōnē rñdet ꝙ itelligē nō eſt pfectiꝰ qꝛ
pluriū: nā itellectio collatiua lapidis ad lignū nō eſt p
fectior cognitione abſoluta lapidis: ⁊ tñ itellectio illa cō
paratiua lapidis icludit itellectionē pluriū: qꝛ cōpara
toꝝ. ¶ Hec rñſio ſupponit falſum: ex cuiꝰ iprobatiōe pꝫ
ꝓpoſitū nrm: nō enī pōt itellꝰs hēre itellectionē cōpara
tiuā lapidis ad lignū niſi hēat rōnes cognoſcēdi vtrūqꝫ
obm: itellectio aūt abſoluta vniꝰ illoꝝ pōt hēri p rōnē
ꝓpriā vnius ſolius tñ: ꝫ intellectio cōparatiua requirit
neceſſario pfectionē maiorē in formali pncipio itelligē
di ꝙ̄ itellectio eius abſoluta: effectus aūt nō maiorē pfe
ctionē regrit in cā niſi in effectu ſit maior perfectio: ſal
tem in effectibus eiuſdem rōnis: ergo ⁊c̄.

Ad rōnes pro opi. Auiᶜᵉ. ad pmā illa ꝓpō. a pñᵒ
oino vno nō pñt eſſe imediate plura:
falſa eſt ſi itelligat de oino vno in re: ſufficit. n. in agēte Bb
p. itellm ⁊ volūtatē diſtinctio cognitoꝝ ſiue diſticta co
gnitio pluriū: ad h̄ ꝙ plura imediate ꝓducant ab ipſo:
⁊ ita ſufficit hic ſi illa cognitio eſt ſubͣ cognoſcētis: ⁊ p
ↄñs nō numerata: ſic̄ ſi nō ē ſubͣ opantis ſꝫ eſt accñs ⁊
numerata. ¶ Ad 2ᵃᵐ rōnē dōm ꝙ ꝓpō pͥhi 3ͣ eſt in
illis vbi nō repugnat nāe cōicari a ſili in ſpē: ſꝫ nō qḋ
cūqꝫ pfectū in ſpē poſſet cōicare nāmꝫ: qꝛ ipſa nā ē cōi
cabilis ex̄ ab aliq̄ ſili in ſpē. ¶ Et ſi arguas: ſaltem illa
erūt pfectiora q̄ pñt cōicare ſuā ſpēm ꝙ̄ q̄ nō poſſunt.
¶ Rñͦ ꝙ imo in ꝓpoſito impfectiora: qꝛ pp pfectionē
nāe eſt ꝙ nō pōt cōicari niſi ab agente perfectiſſimo: ⁊
mō cōicādi ↄueniēti ſoli pͦ agēti. pfectius eſt aūt hīc ta
lē nām ſic pfectā q̄ pp ſui pfectionē nō pōt produci niſi Cc
ab ipſo deo imediate ꝙ̄ hīc nām poſſibilem cōicari a
natura creata propter ſui iperfectionem.

Ad qōnem ergo qꝛ ſit difficultas ꝺ creare iſtru
liter ⁊ pncipalr. iō pͦ ſciēdū eſt ꝙ ali
quid agere pncipalr pōt itelligi duplr. vno mō excludē Dd
do oēm cām ſupiorē agētē vt ſic agere pncipalr ſit agē
idepēdēter a cā ſupiore agēte. Alio mō pōt itelligi age
re pncipalr. i. p formā ꝓpriā ⁊ itrinſecā agētis: lꝫ in agen
do p cā ſit ordinata cāe ſupiori agēti. Si ꝯ cām pncipa
lē pͦ mō dictā diſtinguatur inſtrm ſic. oīs cā 2ͣ pōt dici
inſtralis. ſi aūt ꝯ 2ᵐ modū diſtinguat inſtrm: tūc illud
pōt dici inſtrm qḋ nō hꝫ in ſe formā actiuā in ſuo ordi
ne ēt depēdēdo in actiōe ſua ab alio ſupiore: ſꝫ tm̄ agit
p actualē motionē alicuiꝰ alteriꝰ mouētis: vt pꝫ de iſtru
mētis artificis: vt ſcatri ſerra ⁊ huiꝰ: qꝛ ſi inſtrm ponat
ꝓprie actiuū ad aliquē terminū necē eſt ipm hīc formā
aliquā itrinſecā actiuā vel in eſſe qeto an oēm motionē
alterius agentis: vel in fieri qñ totalr mouet a ſupiore
agēte: ſi. n. neutro mō hēat formā actiuā nullo mō pro
prie aget: cū. n. actus pmus ſit pñᵐ actus ſcḋi: qḋ nullum
actū pmū hꝫ in ſe actiuū in ſuo ordine: in nullū actū 2ᵐ
pōt in illo ordine: alioqn qḋlibet poſſet poni inſtrm reᵘ
cuiuſlibet. ⁊ poſſet dici ꝙ deus p muſcā vt p iſtrm crea
ret angelū: qḋ nihil eſt: ſi. n. alicui nāe repugnat ꝙ ſit pn Ec
cipiū actiuū aliquarū actionū: nō eſt poſſe ꝙ p potētiaꝫ
quācūqꝫ ſit pncipiū illaꝝ: ⁊ ſi enī poſſet deus abſolute
creare frigus: nō tñ poſſet p calorē: ita ꝙ calor ſit in ali
quo ordine cā actiua reᵘ frigoris: vel in aliquo alio exē
plo vbi talis eēt repugnātia ad agēdū. ¶ Ex h̄ pꝫ ꝙ i
ſtrumētū ſi ponat ꝓprie agere ad effectum vel hꝫ in ſe
formā actiuā in eē qeto an motionē: ſicut cā ſcḋa: vel ſal
tē in motione actuali recipit formā actiuā q̄ agit in ſuo
ordine agēdi: ⁊ h̄ vel ad terminū pncipalē vel ad aliquā
diſpōnem preuiā vt ſic vlr ſit iſta ꝓpō vera. oē inſtrm
qḋ eſt ꝓprie actiuū vel agit ad aliquā diſpōnē puiam
termino pncipali: vel p aliquā formā itrinſecaꝫ attingit Speculare diligēter.
terminū pncipalē: lꝫ in v̄tute pncipalis agētis: ⁊ h̄ ſiue il
la forma itrinſeca pcedit motionē ſiue tm̄ inſit ſibi: dū
actualr mouet. ¶ Ad ꝓpoſitū pꝫ ꝙ nihil aliud a deo
pōt pncipalr agere in quacūqꝫ actione ſumēdo pncipa
liter pͦ mō: ⁊ h̄ planū eſt ſm theologos q dicūt deū pñʳ
agere in oī actiōe. Sꝫ ſumēdo ſcḋo mō triplex eſt mo Ff
dus dicendi. vnus ꝙ ꝯ iſta negatiua tenet ſola fide pp Var. li. 2. diſ. 1. q. 6.
auctēs ſanctoꝝ. nec pōt rōne ꝓbari: nō. n. pꝫ euidenter
quare repugnat creature ꝓducere aliquē effectū totū ⁊
totaliter nullo eius pſuppoſito: cū qlibet effectus ſit i

perfectior

perfectior tali cã agẽte:ꝛ ꝑ ↄ̃ñs poſſit ↄtineri in ea emi
nẽter ac per h̃ vĩtualiter ꝛ actiue. ¶ Hoc pꝫ explicãdo
cãs effectus:nã illud qḋ eſt pfectius forma eſt ẽt pfecti⁹
Tex.cõ.7. mã:qꝛ forma eſt perfectior q̃ꝫ mã.7.meta^{ce}.g̃ ſi cã põt
hẽre in v̾tute ſua actiua formã nõ vĩ repugnare pfectio
ni eius ꝙ in v̾tute ſua hẽat mãm:ꝛ ſic totũ effectũ:ſi ẽt
diſt.2.q.7. plures angeli poſſint eẽ eiuſdẽ ſpẽi:vt dĩ in 2° li.nõ ap
paret quare angelus nõ põt angelũ ꝓducere ſicͥ ignis
ignẽ:nã vtrobiqꝫ ꝓductũ hꝫ ꝓportionẽ eãdẽ ad perfe
T.ſidel.ar.4. ctionẽ ꝓducentis. ¶ Alio mõ ponit̃ ꝙ ↄ̃ negatiua põt
diſt.1.q.1.ꝛ in oſtẽdi ꝑ rõnẽ.ꝛ h̃ vlr de q̃libet creatura:qꝛ ſicut cã mã
quol.q.1. lis ꝛ formalis ſm̃ totũ genus ſuũ neccͥo regrũt ſe inuicẽ
in cãndo rẽ in eſſe.nunq̃ꝫ enim forma eſt cã formalis ali
cuius:niſi mã infimul ſit cã mãlis eiuſdẽ:ſic totũ genus
efficiẽns cãe:qḋ icludit oẽ efficiẽs limitatũ hꝫ neccͥam
ↄcomitãtiã cũ mã q̃ꝫtũ ad fieri rei:ſicut.n.forma ꝛ mã
ſunt cãe in eſſe ſic efficiens ꝛ mã in fieri:ĩpoſſibile eſt g̃
aliqḋ efficiẽs limitatũ agere ad effectũ ꝓducendũ niſi
ſimul ↄcurrat mã quaſi pncipiũ ex quo regſitũ in fieri
in quo recipiat̃ forma:q̃ eſt terminus formalis actiõis:
ꝛ ex qua vt ex pte ↄſtituit̃ cõpoſitũ qḋ eſt p̃° ꝓductum:
deus aũt nõ regrit in actiõe ſua mãm cõcomitãtem:qꝛ
eſt ſupra totũ genus cãe efficiẽtis:qꝛ eſt agẽs illimita
tũ. ¶ Rõ iſta lꝫ dicat pp gd ↄ̃nis.ſ.limitationẽ efficiẽ
tis q̃ determinat ipm ad regrendum mãm in agẽdo:tñ
iſtud pp gd nõ eſt multũ euidẽti⁹ ↄ̃ne:vt pꝫ intuenti.

Gg Ideo dici põt 3° mõ ꝙ creatura nõ põt creare pnci
paliter mõ pdicto.ſ.ꝑ formã intrinſecã actiuã
reſpectu termini in ſuo ordine agẽdi:ꝛ h̃ ꝓbat̃ ꝑ rõnẽ:
ſed nõ cõem oĩ creature:ſꝫ ꝑ plures de diuerſis creatu
ris ſpãles vt ſit pma ↄ̃ iſta. Nulla nã mere itellectualis
creata põt creare ſubam:hec fuit ꝓbata ſupra in ĩpro
bãdo op. Auic.qꝛ cuiuſlibet talis nãe itellectio eſt acci
dẽs:ꝛ nihil põt ꝓducere niſi ꝑ actũ itelligẽdi ꝛ volẽdi:
g̃ nõ eẽt neccͥo pus ſi poſſet creare ſubam:nã inter pn
cipiũ actiuũ pfectũ in ſuppoſito pfecto ꝛ ſubam termi
nãtẽ actionẽ nõ neccͥo mediat aliqḋ accñs:ſecus aũt eſt
de deo cuius intellectio ꝛ volitio ſunt eẽntia eius:ꝛ iõ ꝑ
intellectionẽ ꝛ volitionẽ põt ſubam ꝓducere.creatura
aũt nõ ſic. ¶ 2ª ↄ̃ eſt. Nulla forma mãlis põt creari a
In aliqͦ^{o} ordi creatura:q̃ ꝓbat̃ ſic. Forma q̃ creat̃ prius nãlr̃ eſt a cã
ginalis⁹ poni efficiẽte q̃ꝫ mãm iformet.forma mãlis non põt eſſe ab
tur v nõ extra aliq̃ creatura pus nãliter q̃ꝫ iformet mãm ſuã vel po
immediate ante tẽtiale ſuũ:g̃ ꝛc. Probatio maioris:qꝛ ſi nõ pus nãlr.g̃
3^{am} ↄcluſionẽ. nõ accipit eẽ a cã niſi illa actione qua ſubm iformatur:
ſed illa iformatio eſt mutatio ꝓpie dicta:ꝛ ita nõ crea
tio. ꝓbatio minoris. Nulla creatura põt forẽ mãli da
re eẽ abſolutũ in ſe:h̃ eſt abſqꝫ h̃ ꝙ informet ſuũ potẽ
tiale:qꝛ ſi poſſet ſic dare eẽ poſſet ꝛ illud conſeruare vt
realr̃ v̾tute creature maneret in aliq̃ duratiõe talis for
ma ſine mã:formã aũt mãlẽ dico eẽ oẽm illã q̃ ex nã ſua
neccͥo iclinat̃ nãlr̃ vt ſit act⁹ mãe:ſiue ſit ſubalis ſiue ac
cñtalis. ¶ 3ª ↄ̃ ẽ. Nulla forma mãlis põt eẽ pn^{m} creãdi ali
Hb quid:q̃ ꝓbat̃:qꝛ ſicͥ in eẽndo pſupponit mãm in q̃ ſit:ita
in agẽdo pſupponit mãm in quã agat:aliogn terminus
actiõis ei⁹ eẽt abſolutior a mã q̃ꝫ ipa forma. ¶ Ex his cõ
cludit̃ ꝓpo^{m} ſic. Nullus angelus pt ſubam creare ex p̃ª:
nec accñs aliqḋ ex 2ª:qꝛ accñs a creatura creari nõ põt:
g̃ angelus nõ põt creare:nec ſuba mãlis pt aliqd creare:
qꝛ nõ põt agẽ niſi ꝑ formã ſuã accñtalẽ vel ſubalẽ:non
autẽ:nã mã ꝛ ſi aliqḋ ens ſictũ ita ĩſimum eſt:ꝙ nõ eſt
pn^{m} alicui⁹ actiõis ꝓductiue. Forma aũt mãlis nõ põt ali
quid creare:nec ꝑ accñs aliqḋ põt eẽ pn^{m} creãdi aliqd
ex tertia ↄ̃ne:g̃ ſuba mãlis nihil põt creare:g̃ nec imãlis
A nec mãlis põt aliqd creare:nec accñs aliqḋ põt eẽ pnci

piũ creãdi vt dictũ eſt ex tertia. ¶ Põt ẽt ſpãliter ꝓba
ri:qꝛ ſuba mãlis nõ põt ꝓducere mãm ꝛ per ↄ̃ñs nec to q.1.q.
tũ effectũ ꝓducere nullo pſuppoſito. h̃ ꝓbat̃ ſic:qꝛ q̃ñ
aliqua ſm̃ totũ genus ſuũ hñt aliquẽ ordinẽ adinuicem Ii
qḋlibet vnius hꝫ ſilem ordinẽ ad qḋlibet alterius. Exẽ
plũ:ſi albedo ſm̃ totã ſpẽm ſit pꝛior nigredine:ꝛ quelibet
q̃libet:ſꝫ q̃libet forma mãlis ſm̃ totũ gen⁹ ſuũ ẽ poſterior
origine tota mã ſua receptiua:ergo quelibet talis forma
eſt poſterior ad quãlibet mãm:ſꝫ poſterius origine vel
gnõne nõ eſt pncipiũ producẽdi mõ illo:prius g̃ forma
ſubalis nõ põt creare mãm. ¶ Confirmat̃ iſtud:qꝛ for
ma mãlis depẽdet in eſſendo a mã:g̃ in agendo nõ põt
eẽ pncipiũ ꝓducẽdi aliqd eiuſdẽ rõnis cũ mã:vr̃.n.re
pugnãtia ꝙ in agẽdo ꝑ ſe depẽdeat ab aliquo eiuſdem
rõnis cũ termino quẽ producit. ¶ Si inſtes de forma
ſubali ꝛ qualitate ↄ̃ñte eã:ꝙ illa q̃litas ſequat̃ formam
ſubalẽ generãtis:ꝛ tñ aliquo modo eſt cã forme ſubalis
ipſius geniti:lꝫ ergo forma ſubalis ꝛ q̃litas propria ſm̃ Subtiliſſima
genus ſuũ habeãt ordinẽ:qꝛ forma ſubalis eſt pꝛ:nõ tñ q̃ dubitatio.
libet q̃libet:imo tñ mõ in quocũqꝫ eodẽ forma ſubalis
eſt pꝛ ſua q̃litate:lꝫ in alio ꝛ alio põt qualitas pcedere
formã ſubalẽ. ¶ Et ↄfirmat̃ ꝑ illud phĩ.9.meta^{ce}.c.7. T.c.13.ꝛ ide
de po^{a} ꝛ actu:vbi vult ꝙ actus ſimplr̃ pcedit potẽtiam
tpe:ꝛ tñ in eodẽ po^{a} pcedit actũ tpe. ¶ Rñ^{o} ꝙ quelibet
ſuba eiuſdẽ ſpẽi pcedit q̃litatẽ quãlibet:eo mõ quo ſuba
ſm̃ totũ genus ſuũ pcedit q̃litatẽ ſm̃ genus ſuũ.ſ.diffõ
ne cognitiõe ꝛ tpe:hoc eſt ſepabilitate quãtũ in ſe eſt:ꝛ
ſic triplr̃ ſuba geniti pcedit qualitatem generãtis: lꝫ nõ
tpe.i.tẽporali vel actuali duratiõe eẽ cãm:nec ſic itelli
git phs vt ſuppõis. ¶ Et cũ dicis q̃litatẽ gñantis pce Kk
dere ſubam geniti vt cã effectũ:falſũ eſt:ſꝫ ſolũ hꝫ q̃li
tas eſt cã q̃litatis diſponẽtis ad formã ſubalẽ:ꝛ ꝓ tãto
dĩ quodãmõ eẽ cã geniti:lꝫ h̃ ſit valde extẽſiue.auctõas
phĩ nõ eſt ad ꝓpoſitũ:qꝛ actus q eſt pꝛ tpe oĩ po^{a} nõ ẽ
aliqs actus mãlis:ſꝫ ſimplr̃ imãlis:vt pꝫ ibidem in fine
capli. Rõ aũt ꝓcedit de illo actu q poſterior eſt ſm̃ ge
nus ſuũ totũ ipſa po^{a} receptiua:iõ nõ valet. ¶ Et iterũ
iſtud de mã ꝛ ↄ̃ ſcda manifeſta ſunt apud phos q poſue
rũt ordinẽ ſcdarũ cãrũ eſſe ſimplr̃ neccͥum:ita ꝙ forma
mãlis nõ põt ab alio agẽte ꝓduci niſi ↄcurrẽte mã tãq̃ꝫ
cã neccͥa pſuppoſita termino ꝓductiõis. ¶ Si q̃ras an
ex dictis põt hẽri ꝓpoſitũ de aĩa itellectiua. ¶ Rñ^{o}.ge
gd phĩ ſenſerint de ea an creet̃ vel nõ:tãget̃ dĩ.de reſur q.2.diſt.43.
rectione:ſed ex ↄ̃nibus pdictis oſtẽdit̃ ꝓpoſitũ de ipſa:
non.n.põt creare ab angelo:pꝫ ex p̃ª.nec a quacũqꝫ nã
mere itellectuali creata.pꝫ per idẽ:nec ab aliqua corpa
li ſuba:ſiue ꝑ formã ſubalem ſiue ꝑ accidẽtalem:qꝛ ipſa
aĩa eſt nobilior quacũqꝫ forma ſubali vel accidentali:
forma aũt ignobilior nõ eſt pncipiũ actiuũ ad ꝓducen
dũ nobiliorẽ:ſic pꝫ ꝓpoſitũ.ſ.ꝙ nulla creatura põt pnci
paliter creare. ¶ Dico ẽt ꝙ nec inſtrũalr̃:ita ꝙ ſit inſtrm̃ Ll
ꝓpie actiuũ.qḋ pro tãto dico:qꝛ forte nõ oẽ inſtrm̃ eſt
ꝓpie actiuũ:vt dicet̃ inferius:nõ.n.põt eſſe actiuũ niſi
vel ad diſpõnẽ pũiã vel ad ipm terminum.in creatione
nihil põt pcedere qḋ diſponat̃:nõ põt aũt agere ad ter q.6.ꝛ diſt.6.
minũ niſi hẽat formã actiuã in ſuo ordine:que lꝫ in vir q.1.art.3.
tute alterius poſſit attingere ad totũ effectũ ꝛ totalr̃.ta
lis aũt nõ eſt aliq̃ v̾tus actiua alicuius creature:vt eſt ſu
pra oſtẽſum. ¶ Intelligendũ tñ eſt pro opi.magr̃i diſt.
5.ꝙ ſi forma accñtalis creet̃ vt ponitur de gr̃a ꝛ chari
tate:hñ põt aliqḋ ſubiectũ pcedere qḋ diſponat ad illũ
terminum:ſicut hic precedit aĩa:ꝛ lꝫ in tali ſubiecto non
poſſit eſſe aliqua diſpoſitio ſimplr̃ neceſſitãtis:tñ põt eẽ
diſpoſitio neceſſitans ſm̃ gd:ꝛ hoc eſt ex diuina diſpõ
ne.ꝛ ſic poteſt exponi magiſter ꝙ deus poſſet dare talẽ Mm

pctãtem miniſtro vt ipſe aliquã diſpoſitionẽ carẽt in aĩa
que eẽt neceſſitãs ad grãm:hoc mõ q deus diſpoſuiſſet
vlr ſic diſpoſito dare grãm. ſic ẽt organiçatio corpis eſt
diſpõ ad aĩam itellectiuã neceſſitãs:ꝛ hec ptãs ẽ ſupioꝛ
ꝙ aliq̃ alia que ſit iã data miniſtro eccliẽ:nihil eni opat̃
miſter in aĩa mediate vel imediate:ad qð ſimplr neccio
ꝯferat̃ grã:ſic in alia pte de aĩatiõe:nec opꝫ iponẽ magi
ſtro q ſenſerit deum poſſe dare miniſtro vt ageret ad
grãm attingẽdo iſtũ effectũ:q2 miniſter nõ ẽ capax iſtꝰ
vtutis actiue:q2 p grãm vel charitatẽ eſt aĩa foꝛalr acce
pta deo acceptiõe ſpãli tanq̃ digna vita eterna:creatu
ra aũt nõ põt hẽe vtutẽ actiuã vt faciat aliqd dignũ hẽ
vel ſit acceptũ deo. Ꝥ ẽt pꝫ:q2 finis ꝛ efficiens reſpiciũt
ſe mutuo:ita q ſupius agẽs efficit pp finẽ ſupioꝛẽ:g qð
imediate diſponit vel ordinat ad finẽ vltimũ imediate
eſt a p̃ efficiẽte:hꝰ eſt grã. ⸿ Cõfirmat̃:q2 ſi poſſet eſſe
ab aliq̃ agẽte iferioꝛi videret̃ poſſe eẽ ad aliquẽ finẽ ife
rioꝛẽ. ⸿ Sꝫ iſte rõnes nõ m̃lũ cogũt. p̃ nõ:q2 creatura
põt eẽ foꝛalis rõ talis acceptatiõis vt ꝯcedit̃ de charita
te:q̃re g nõ ita effectiua rõ acceptatiõis:nõ vĩ rõ. ⸿ 2ꝰ
ẽt nõ valet:q2 ꝛ ſi agẽs p̃m nõ agat niſi pp finẽ vltimũ:
tñ nõ opꝫ oẽ agẽs iferiꝰ in q̃cũqꝫ actiõe agere pp finem
iferioꝛẽ vltĩo. angelus eni ſi elicit actũ beatificũ nõ elicit
pp finẽ iferioꝛẽ vltĩo:ita g poſſet grã imediate creari pp
Nn finem vltimum:ꝛ tamen ab agente inferioꝛi.

Soluẽdo p̃m principale ꝛ alibi. Ad argumẽta pncipalia. ⸿ Ad p̃m dicet̃ iferiꝰ in di. iſta. q. 5. ⸿ Ad 2m dõm q
illa ẽ aliq̃ cã quã ponit Augꝰ ꝛ manifeſtioꝛ ſꝫ nõ pciſa.
⸿ Ad ꝯfirmationẽ dico:q actiões imanẽtes hñt aliqð
paſſiuũ:q2 ipſamet poꝰ cui imanẽt eſt poꝰ receptiua coꝝ.
⸿ Ad rõnẽ de adeq̃tatiõe dico q nõ arguit̃ de eq̃lita
Oo te effecꝰ ad cãm:q2 ipoſſe ẽ aliquẽ effectũ eẽ eq̃lẽ deo:ſꝫ
adequãs põt itelligi ibi ſm pportionẽ pciſaꝫ Ꝥ eſt effe
ctus hñs talẽ pportionẽ ad cãm:q̃lẽ nullus aliꝰ põt hẽe:
puta q2 pximꝰ poſſis ipſi cãe. ſi ſic itelligat̃ nõ adequãs
in maioꝛi nego cãm:tñ eni valet ac ſi diceret̃ effecꝰ infe
rioꝛ p̃ poſſi põt pduci a ſupmo poſſi:qð iõ negãdũ ẽ:q2
aliqs iferioꝛ nõ põt totus ꝛ totalr pduci niſi a ſupremo
ſimplr. ⸿ Ad pbationẽ maioꝛis dico q nõ ſm totam
poꝰm ſuã pducit:nõ eni opꝫ agẽs ſm totã vtutẽ ſuã pdu
cere quãtũ poſſet ſm illã pducẽ qñ ẽ agẽs libere nõ ne
ceſſitate nãe. ⸿ Et cũ vlteriꝰ dĩ tũc pfectioꝛ effectus nõ
manifeſtaret maioꝛẽ pfectionẽ cãe. Cõcedo q q̃cũqꝫ ef
fecꝰ pducꝰ totus ꝛ totalr manifeſtat eq̃lẽ poꝰm cãe:ſed
effecꝰ pfectioꝛ eminẽtius manifeſtat. ⸿ Exẽplũ. ſi ab
eodẽ pñ deſcẽdãt multe ꝯnes ordinate:tota ꝟitas pnci
pij cã ẽ ꝟitatis ꝯnis cuiuſlibet:tñ vna illaꝝ eſt altera
ꝟioꝛ:ꝛ eminẽtiꝰ manifeſtat ꝟitatẽ pncipij. ⸿ Ad aliõ
de annihilare dico q ſoliꝰ dei ẽ annihilare:q2 annihila
re nõ eſt agere poſitiue:ſꝫ nõ agere. i. nõ ꝯſeruare: ſoliꝰ
Pp aũt dei ẽ ꝯſeruare totã creaturã ꝛ totalr ꝛ breuiter:ſic q̃
libet creatura reqrit ſecũ cãm ꝯcauſantẽ in fieri. ſ. pñm
potẽtiale:ita ſup illud nõ põt deſtruẽdo ſic nec pducen
do:ꝛ p ꝯñs neccio aliqd relinq̃:ſic neccio pſupponit. Sic
aũt creatio pprie dicta ẽ pductio de nihilo. i. nõ de aliq̃
q ſit ps p̃mi pducti ꝛ receptiuũ foꝛe iducte:ita annihila
tio ẽ deſtructio in nihil vtroqꝫ mõ. ⸿ Ad pbationẽ p̃m
de foꝛa nãli pꝫ di. j. 2ꝰ li. 2. 18. q2 lꝫ nulla ps foꝛe mane
at:manet tñ aliqd foꝛme receptiuũ:qð fuit aliqd cõpoſi
ti. ⸿ Ad illã pbationẽ de vtutibꝰ:ꝛñdeo q nulla vtus i
fuſa põt corrũpi in nobis p aliquẽ actũ nr̃m quaſi p nãꝫ
repugnãtie:ſꝫ ſolũ p cãm demeritoriã. aĩa eni peccans
Qq demeret̃ q grã nõ ꝯſeruet̃ in ea:ꝛ ſic in ſcðo inſtãti nãe
pp tale demeritũ q̃ſi pcedẽs:deus nõ ꝯſeruat grãꝫ:ꝛ ſic
annihilat̃. ⸿ Ad pbationes illas de amicitia ꝛ inimici

[handwritten margin notes:] Creatio — annihilare ſoliꝰ dei eſt — virtutes infuſe q̃uo non corrũpant

tia. dico q p peccatũ nõ eſt aliqs foꝛmalr inimicus:ſed
tñmõ demeritorie. ⸿ Silr ad illas pbationes de fi
de ꝛ ſpe. dico q fides ꝛ ſpes ifuſe nõ corrũpũt̃ p actuꝫ
ifidelitatis ꝛ deſpationis niſi demeritorie:ꝛ ſi velis hẽ
aliqd qð corrũpat̃ p iſtos actus tanq̃ repugnãs foꝛma
liter:dico q illud nõ eſt niſi fides ꝛ ſpes acq̃ſite:ꝛ bene
poſſe eſt p actus nr̃os iduci aliqd repugnãs foꝛmalr il
lis hitibus acq̃ſitis. ⸿ Ad vltimũ cũ dĩ in vtute ꝛc. Ad
itellectũ huiꝰ verbi ꝛ illoꝝ q̃ dicta ſũt de iſtrõ. itelligen
dũ eſt q nihil põt agere in quocũqꝫ ordine agendi niſi
pp̃ria vtute:ſic. n. deũ eſt ſupra:q niſi hẽat foꝛmã acti Rr
uã ꝛ itrinſecã nõ põt oĩno agere:ita ẽt niſi hẽat pp̃riaꝫ
virtutẽ itrinſecã:q2 illa foꝛma eſt vtus. q ſi pus nõ ha
buit foꝛmã vel vtutẽ:ꝛ nũc agit in aliquo ordine:opꝫ q
nũc de nouo hẽat foꝛmã ꝛ vtutẽ in illo ordine:eadẽ eni
nã manẽs abſqꝫ oĩ mutatione:nullo mõ eſt nũc actiua
nũc nõ actiua:ſed tñ agẽs dependẽs ab alio dĩ agere in
virtute alterius:q2 vtus agẽtis depẽdẽtis nõ ſufficit ſine
illa vtute a q̃ depẽdet. magis tñ dĩ inſtrm̃ agere in vtu
te alterius ꝙ cã ſcða:q2 plus depẽdet ab agente ſupioꝛi
illud qð nõ hꝫ foꝛmã actiuaꝫ in eẽ q̃eto:ſꝫ tñ recipit in
actuali motiõe ꝙ illud qð hꝫ foꝛmã actiuaꝫ in eẽ q̃eto.
⸿ Cãm ẽt ſcðam. i. que hꝫ foꝛmã actiuã in eẽ q̃eto age
re in vtute alteriꝰ nõ eſt recipe tũc aliqd ab illo altero:
ſꝫ tñ hẽe ordinẽ iferioꝛẽ ad illud alterũ agẽs in ſuo or Ss
dine ſimul. Sꝫ inſtrm̃. i. recipiẽs foꝛmã actiuã in motio
ne agere in vtute alteriꝰ eſt tũc actualẽ accipe foꝛmã ab
eo p quã agit:ꝛ ex Ꝥ pꝫ q cãe p̃ in cãm 2am pprie dictã
qñ ſimul agũt nõ eſt ifluẽtia noua:q̃ ſit creatio alicuius
inherẽtis cãe 2e:ſꝫ ifluẽtia ibi eſt determinatꝰ ordo iſta
rũ cãrũ in agẽdo effectũ cõez. Inſtrm̃ aũt qñ agit reci
pit ifluẽtiã pprie ab eo cuiꝰ eſt iſtrm̃:q2 motionẽ actua Doctrina ſingularis.
lẽ ꝛ in motiõe foꝛmã p quam agit in ſuo ordine. ⸿ Ex
iſtis pꝫ itellꝰ maioꝛis:hñ eni verũ eſt q cã ſcða ꝛ iſtrm̃
plus põt in vtute alteriꝰ ꝙ pp̃ria:ſupple ſola pſcindẽdo
vtutẽ alteriꝰ:q2 vtus eiꝰ pp̃ria eſt diminuta ꝛ ſuboꝛdina
ta alteriꝰ vtuti:ita q ſine illa altera vtute agẽte vtus eiꝰ
nõ põt in effectũ:tñ nõ põt in vtute alteriꝰ plus ꝙ in p
pria vtute. i. aliqd ad qð vtus eiꝰ nullo mõ ſe extẽdit in
ſuo ordine cãndi. nũc aũt minoꝛ ſi accipiat vtutẽ pp̃riã
preſcindendo virtutem cauſe ſuperioꝛis falſa eſt. in ni
hil enim poteſt creatura ſine virtute dei principalis agẽ
tis:ideo non valet.

Queſtio. II.

Vtrũ hec ſit rõ diffinitiua ſacri quam ponit magr̃: ſacrm̃ ẽ inuiſibi
lis grẽ viſibilis foꝛa:Ꝺs nõ vĩ:q2 diffõ nõ ẽ
niſi eiꝰ qð eſt p ſe vnũ. 7. metaꝰ. Sacrm̃ nõ T. c. 16. ꝛ ide
eſt p ſe vnũ:q2 ſꝫ Augm̃ ſup Joã. homel. 81. 8. me. t. c. 15.
ꝛ ponit̃. j. q. j. detrahe. Accedit verbũ ad elm̃tũ ꝛ fit ſacrm̃.
ſꝫ verbũ ꝛ elm̃tũ nõ faciũt aliqd p ſe vnũ:q2 vnũ ẽ pma
nẽs aliud ſucceſſiuũ. ⸿ 2ꝰ ſi ẽ foꝛa:aut g foꝛa q̃ eſt alte
ra pars:aut foꝛma exẽplaris. Sꝫ nõ p̃ mõ. pꝫ:q2 ſacrm̃
nõ eſt ps grẽ. nec ſcðo mõ:q2 exẽplatũ imitat̃ exẽplar ꝛ
participat ipm̃:nõ ſic aũt grã ſacrm̃. ⸿ 3ꝰ ſic:q2 in qbuſ
dã ſacris nõ eſt niſi verbuꝫ tñ qð nõ eſt ſignũ viſibile:
ſꝫ audibile tñ:vt pbat̃ inferius in ſacro pnie ꝛ m̃rimo
nij:g male dĩ viſibile. ⸿ 4ꝰ ſic. Uniꝰ rei tñ ẽ vna diffõ I
pp̃ria. Sacri aũt aſſignant̃ alie diffõnes:pꝫ p magrm̃ i
lr̃a. ꝛ Hug. ꝛ p illõ Aug. 10. de tri. c. 5. Sacrm̃ ẽ ſacre rei
ſignũ. ⸿ Cõtra. magr̃ in lr̃a. ꝛ de ꝯſe. diſt. 2. ſacrificium.

Hic primo videndum eſt cuius poſſit eſſe diffi
nitio:ꝛ cuius non. 2ꝰ ex hoc ſi ſacra
mẽti poſſit eẽ aliq̃ diffinitio. 3ꝰ ſi hec de q̃ q̃rit̃. ⸿ Quã
tum ad p̃mum notãdum eſt q cuiuſcũqꝫ ſiue entis ſiue
nõ entis qð poteſt cõcipi ꝛ ſignificari põt eſſe aliqua rõ A

Diffinitio qd

nois que.ſ.explicet explicite ⁊ diſtincte illud qd nomen
iportat iplicite ⁊ ɔfuſe: ⁊ quelibet rō talis pōt dici diffō:
extēdēdo nomē diffōnis: ſʒ diffō ꝓprie dicta nō eſt niſi
Tex.4. oīo vex eē ſignificās ſm pħm.j.topᵒ.⁊ iō nō eſt qcūqʒ
rō nois: ſʒ rō ꝑ quā diſtincte idicaṫ verū qd rei: nō eſt ḡ
ꝓprie nō entis: ⁊ h̄ ſiue nō ens accipiaṫ ꝓprie pro ipoſ
ſibili: qd icludit ɔ̄dictionē: ſiue pro pure negatione vel
priuatiōe: qꝛ nō ens nō hʒ qd eſt. Nec eſt rō eius qd nō
T.c.16.⁊ ide Et inge Ari. h.mi.t.c.15. ē ꝑ ſe vnū: vt pʒ ex.7.metaᶜᵉ.c.3. vt argutū ē an̄ oppoſi
tū: itelligo aūt ꝑ ſe vnū.ſ.qd ē ſimplex: vel cōpoſitū qd
eſt ex ꝑ ſe actu ⁊ ꝑ ſe poᵃ. ¶ Nec iſta vnitas ipedit ꝙ
diffinitū icludat aliqd tanq̄ terminū ꝑ ſe dependētie: vt
accñs icludit ſubm: vel ſicut aliqd qd ſimul eſt ſecū nāᵃ
vt relatiuū icludit correlatiuū: ſed ꝓhibet ꝙ nihil iclu
daṫ tanq̄ ꝑ ſe pars in ipſo: qd nō ſe hēat ad aliud in eo
dē ſicut ꝑ ſe actus ad ꝑ ſe poᵃᵐ: vel pars eiuſdem actus
B vel eiuſdē potētie ad aliā ptē. ¶ Nec eſt 3ᵒ entis rōnis
qd eſt tm̄ ens diminutū: qꝛ ꝓprie qd ſicut ⁊ ens nō cōpe
T.c.14.⁊ ci tar. Tex.cō.8. tit niſi enti reali. pʒ.5.⁊.6.metaᶜᵉ. nec itelligo hic ens rō
nis: qd eſt in itellectu obiectiue: qꝛ ſi oē vle eſt in aīa: nec
illud qd eſt tm̄ in intellectu ſubiectiue: qꝛ ſic itellectio ⁊
ſcīa ſunt in aīa q̄ tn̄ ſunt forme reales ⁊ in gñe q̄litatis:
ſed itelligo ens in aīa tanq̄ ſcdo cōſideratū nō tanq̄ p̄ᵒ
cōſideratū. (Ad qd ɔſiderādū mouet̄ p̄ᵒ aīa a re extra)
ſed tanq̄ ens in p̄ᵒ cōſiderato inquātū cōſideratū: ⁊ ta
le: vt in ſūma ſic dicere: nō eſt niſi relatio rōnis: qꝛ nihil
hʒ p̄ciſe eē in ɔſiderato vt cōſiderato: niſi comparatio
qua cōſideratū cōparaṫ ad aliud ꝑ actū cōſiderantis:
ens ḡ diminutū vt hic accipiṫ vł̄r eſt ens rōnis. ¶ 4ᵒ
nō eſt quid expreſſibile ꝑ diffōnē de quo non pōt hēri
Tex.cō.9. niſi cōceptus ſimplr̄ ſimplex: qꝛ ſm pħm.8.metaᶜᵉ.c.3.
diffō eſt rō lōga: ⁊ opʒ terminū eē rōnē lōgā exprimen
tē qd ⁊ q̄le: diſtincte enim explicat qd diffinitū iportat
implicite: ḡ opʒ ꝙ de diffinito poſſint plures cōceptus
formari qdditatiuus.ſ.⁊ q̄litatiuus per quos explicaṫ.
¶ 5ᵒ nō eſt ſingularis: qꝛ nō pōt eē rō oīno exprimens
quidditatē eiᵒ: qn̄ illa explicet aliud qd nō ꝑtinet ad qd
quid erat eē: vt patet.2.lib.diſtin.3.q. de iduiduatione.
C ¶ Ex his ſequitur ꝙ diffinitio proprie dicta eſt entis
poſitiui: per ſe vnius: realis: cōpoſiti realiter: vel quan
tum ad conceptus: vniuerſalis ⁊ ſolius talis.

De ſecundo ꝑncipali vidēdū eſt ꝑ ordinē an
aliqd iſtoꝝ qnque excludat a ſacrō
hēre diffōnē ꝓprie dictā: ⁊ ſm hoc iſte ſcdus articulus
hʒ qnque. p̄ᵐ nō ipedit qd oſtendo ꝑ ɔ̄nes ordinatas. p̄ᵃ
eſt iſta. poſſe eſt deū aliquē effectū iuiſibilē creare ꝑti
D nētē ad ſalutē hoīs viatoris: h̄ac nō opʒ ꝓbare: qꝛ theo
logo eſt manifeſta ex poᵃ diuina. ¶ 2ᵒ dico ꝙ poſſe eſt
deū iponere aliqd ſignū ad ſignādū iſtū effectū inuiſibi
lē: hoc pʒ/ qꝛ nos poſſumus iponere ſigna ad ſignandū
qdcūqʒ itelligibile a nobis: cū aūt ſignū diuidaṫ in re
memoratiuū qd eſt ꝑteriti: ⁊ ꝓnoſticum qd eſt futuri: ⁊
demōſtratiuū qd eſt p̄ñtis: poſſe eſt deū iſtitueṙ qdcūqʒ
iſtoꝝ ſignoꝝ iſtituere ad ſignādū ſuos effectus: qd etiā
ꝓbaṫ: qꝛ nos poſſumus qdcūqʒ iſtoꝝ ſignoꝝ inſtituere
ad ſignādū noſtros effectus: ſic enim iſtituta ſunt a no
bis iuramēta ꝓmiſſiones ⁊ ſigna huiꝰ obligatoria ad ſi
gnādū nrm̄ effectū futurū: vel aſſertoria ad ſignādū effe
ctū ꝑteritū vel p̄ñtē. ¶ Ulteriꝰ ſuppono ꝙ poſſe eſt deū
determinare ſe ⁊ diſponere vt coopeṫ ad aliqd ſignum
ab eo iſtitutū ad cāndū effectū ſignatū: niſi ipediat in
diſpō eius cui adhibeṫ. pʒ: qꝛ ſicut eēt poſſe in nobis ꝙ
aliqs iſtituēs ſignū effectus ſui diſponeret ſe ſemꝑ coo
ꝑari huiꝰ ſigno: niſi ipediret ille cui adhiberet. puta ſi
quis iſtituat pro ſigno pacis vel beniuolētie tactū manꝰ
vel eleuationē digiti vel huiꝰ: poſſet iſtituēs tale ſignū
determinare ſe ad ſemꝑ cooperādū ad effectū ſignati:
niſi indiſpō eius cui adhibereṫ ſignū ipediret: tale aūt
ſignū cui iſtituēs diſponit regulariter coopari pōt dici
ſignū verax vel certū ad diſtinctionē ſigni icerti vel eq
uoci: qd equaliter hʒ ſecū ſignatū ɔcomitās vel oppoſi
tū: ꝓpter tn̄ dr̄ ſignū efficax: ſi adhibito ſigno: ſequiṫ ſi
gnatū ordine nāe ⁊ nō ecōuerſo: qꝛ ſi ſignū ſeqreṫ ſigna
tū ſuū ordine nāe: ⁊ ſi poſſet eē ſignū certū ſi nunq̄ care
ret illo ſignato ꝑcedēte: nō tn̄ eēt efficax: qꝛ nullo mō eiᵒ
poſitio efficaciā haberet reᵘ ſignati: ſʒ ecōuerſo. ¶ Ul
timo dico ꝙ eſt poſſe deū ad ſignādū effectū ꝑdictum ⁊ E
mō ꝑdicto.ſ. certitudinalr̄ ⁊ efficaciter iſtituere ſignum
aliqd ſenſibile: h̄ appꝫ: qꝛ ⁊ nos poſſumꝰ aliqd ſignū ſen
ſibile iſtituere ad ſignādū effectū nrm̄ cū illis ɔditioni
bus ꝑdictis: nec ſolū poterit iſtitui vnū ſolū ſignū ſenſibi
le: ſʒ ēt ſenſibile plura ſenſibilia icludēs in ſe: ⁊ h̄ vł̄ eiuſ
dē ſenſus vel diuerſoꝝ ſenſuū: ſicut enī ad ſignādū ꝑfe
ctionē diuinā q̄ eſt eēntia ſimpliciſſima poſſumus iſti
tuere iſtā oīonē: deus eſt ifinitus ꝑfecte. q̄ conſtituiṫ ex
multis ſyllabis audibilibꝰ: ita poſſumꝰ iſtituē ꝙ aliqua
audibilia ⁊ aliq̄ viſibilia ſil̄ ſignarēt ɔceptū nrm̄. puta
ꝙ actū beniuolētie ſignarēt aliq̄ verba certa cū aliquo
actu manꝰ vel oſculo. ¶ Ex iſtis ſequiṫ iſta ɔ̄: ꝙ iſta rō F
totalis nō eſt in ſe falſa eo mō quo pħs loquiṫ de oīone Tex.cō.4.
in ſe falſa.5.metaᶜᵉ.c. de falſo. Signū ſenſibile grām dei
vel eius effectū gratuitū ex iſtitutione diuina efficaciter
ſignans: effectum inq̄ ordinatum ad ſalutem hominis
viatoris. pʒ. n. ex ꝑdictis ꝙ nulla ꝑticula iſtius oratio
nis repugnat alteri. nō eſt aūt in ſe rō falſa ſm pħm ibi
niſi ptes iter ſe ɔ̄dicāt. Iſta ḡ rō nō ē pure nō entis: pu
ta puri ipoſſibilis: qꝛ nihil eſt purū ipoſſe niſi cuiꝰ rō eſt
in ſe falſa: vt pʒ p̄ᵒ lib. diſt.2. ¶ Pʒ ēt ꝙ iſta rō nō ē pu q.1ᵒ.
re negatiōis vel priuatiōis: qꝛ icludit in ſe aliq̄ poſitiua. ꝙ
ſi ſupponaṫ iſtā rōnē eē huiꝰ nois ſacrm̄: ſeqt ꝙ ſacrm̄
nō eſt purū nō ens: neqʒ ſic ipoſſe neqʒ ſic negatio. ꝙ āt
iſta rō ſit huiꝰ nois ſacrm̄ ꝓbari nō pōt: ſʒ opʒ ſupponē
ex vſu loquētiū de ſacrō: ſic opʒ ſupponē ſignata voca
bulorꝝ ex vſu. ¶ Uidēdū eſt ḡ de 2ᵃ ɔdōne.ſ. de per ſe
vnitate vtrū ipediat diffōnē ꝓprie a ſacrō vel ab hīte
huiꝰ rōnē nois. ¶ Qꝛ aūt ens nō vnū ꝑ ſe nō ſit diffini G
bile pōt itelligi duobꝰ modis.ſ. vel ꝙ ɔſiſtat ex entibus
eiuſdē gñis vel alteriꝰ: q̄ tn̄ nō ſunt nata ɔſtituē per ſe
vnū. p̄ᵐ tenet nomē entis aggregati: vt cumulus vel acer
uus. 2ᵐ dr̄ ꝓprie ens ꝑ accñs. pʒ.5.metaᶜᵉ.c. de ente ⁊ de Tex.cō.13.
vno. neutrū aūt hoꝝ eſt ꝓprie diffinibile. p̄ᵐ nō, pʒ.8.
metaᶜᵉ.c.10. nec 2ᵐ: vt pʒ.7.metaᶜᵉ.c.2. ¶ Et dr̄ ꝙ ſacrm̄ Tex.cō.7.
ꝓprie nō hʒ vnitatē: iō nō eſt diffinibile ꝓprie: includit Tex.cō.15.
enī multa vt tāgit p̄ᵐ arᵐ ad oppoſitū ex qbꝰ nō pōt fie T.c.16.⁊ ide
ri ꝑ ſe vnū. ¶ Sʒ ɔ̄ h̄. Licet. n. vnū accñs eēt in pluri Ri.li.4.di.1.
bꝰ ſubiectis: nihilominꝰ illud eēt diffinibile ꝓprie: ſicut ar.4.q.2.
aliud accñs: qꝛ illa plura nō ꝑtinēt ꝑ ſe ad rōnē accñtis
ſʒ tanq̄ additamēta. In iſta aūt rōne nois ꝑdicta pʒ: ꝙ
illud qd dr̄ ſenſibile: ponit̄ reᵘ ſigni ſic additū. ḡ quātū
cūqʒ in illo nō ſit vnitas: dū tn̄ illa alia q̄ ꝑtinēt ad rōnē
formalē nois nō ipediāt vnitatē ꝑ ſe: nō ꝑꝑ h̄ ſacrm̄ erit
nō diffinibile: ita ꝙ pluralitas de qua arguiṫ eſt illoꝝ
q̄ cōcurrūt in ſenſibili ſignāte fundamētū illiꝰ relatiōis
formalis quā iportat ſacrm̄. ¶ Dico ḡ ꝙ cū in rōne ꝑ
dicta formale itelligaṫ eē ſignū ⁊ ēt illa q̄ ꝑ ſe determi
nāt rōnē ſigni: cuiuſmodi ſunt ex iſtitutiōe ⁊ efficaciter:
alia duo q̄ ſunt ibi.ſ. ſenſibile ⁊ effectū dei gratuitū: ſunt
ibi vt additamenta. primū vt ſubiectū ſiue vt fundamē
tum. ſcdm̄ autem vt correlatiuum: pluralitas autē que
cūqʒ vel ſubiecti in ſe vel correlatiui ad correlatiuū nō

ꝓhibet relatiõnẽ ẽẽ diffinibilẽ ſimplr̃:ẽ nec excludit a
H ſacr̃o hic diffõnẽ ꝑ nõ vnitatẽ. Ita enim eſt iſte cõce-
ptus p ſe vnus apud itellectũ ſignũ ad placitũ efficax:
ſicut eſt ꝯceptus pinitatis: ⁊ ſic pinitas poſſet diffiniri
ꝓprie nõ obſtãte nõ vnitate p ſe ſubti ſi pinitas eſſet in
duobus ſubiectis ⁊ illa ponerentẽ vt additamẽta ponerẽt.
ẽt correlatiuũ pinitatis: ita in ꝓpoſito. ¶ Tertio dico,
q in rõne nois ꝑdicta icludit̃ aliqd qd dicit ens rõnis
ſ. hoc qd eſt ſignũ ex iſtitutione nã iſta relatio nõ ꝯſeq-
tur fundamẽtũ ex nã rei: q2 ⁊ ſi in re ſit aptitudo ad ſi-
gnãdũ effectũ ſignatũ: tñ actualis ſignatio nõ ꝯuenit ſibi
niſi p actũ iponẽtis: reſtringẽdo ẽ diffinitionẽ ad qd ꝓ-
prie dictũ extra aiam: iſta diffinitio nõ exprimit qd ſacri:
ẽ nõ põt eſſe diffinitio eo mõ quo eſt rõ entis completi
extra aiam: ſed eo mõ quo diffinitio exprimit vnũ ꝯce-
ptũ per ſe in itellectu ſiue ille cõceptus ſit rei extra ſiue
rõnis: hñ põt diffiniri: ⁊ hoc mõ tñ ⁊ nõ aliter diffiniũ-
tur oẽs intẽtiones logicales: nõ eni ſignãt qdditates ex̃
aiam: ſed tantũmodo ꝯceptus in aia ſed p ſe vnus: ⁊ ſic
I habere diffinitionẽ ſufficit ad ſciam ꝓprie dictã: alioqn
logica nõ eſſet ſcia. in talibus diffinitionibus ẽt inuenit̃
genus dĩa ⁊ ꝓpriũ eo mõ quo logicus loquit̃ de gene-
re dĩa ⁊ ꝓprio: q2 inenit̃ ꝑdicatũ in qd ⁊ in quale eſſen-
tiale ⁊ in quale accidẽtale ꝯuertibile: ⁊ ſic in rõne ꝑdcã
ponit̃ ſignũ vt genus ex iſtitutione: ⁊ efficax vt dĩa: ſen-
ſibile ꝯo vt fundamẽtũ relatiõis: grã ꝯo vel effect⁹ dei
gratuit⁹ vt correlatiuũ. ¶ De 4ª ⁊ 5ª ꝯditiõe nõ opꝫ im
morari: pꝫ eni q ſacr̃m ſm rõnẽ nois ꝑdictã nõ hꝫ cõce
ptũ ſimplr̃ ſimplicẽ nec ꝯceptũ ſingularẽ ſꝫ vlẽm.

Ex his ꝑdictis pꝫ ſcd̃us articulus q ſacr̃m ſuppoſi-
to q eius ſit rõ nois que ſupra poſita eſt põt
ſimplr̃ ⁊ p ſe diffiniri eo mõ quo intẽtiones 2ª ſunt per
K ſe diffinibiles: ⁊ q abſolute nihil repugnat qn abſolute
⁊ veriſſime diffiniat̃ niſi q2 ꝓpriũ eius formale eſt ens
rõnis: vel niſi q2 icludit aliqd quod eſt ꝑciſe ens rõnis.
¶ Ex iſto articulo pꝫ correlarie quõ ſe hñt cognitio qd
eſt ⁊ ſi eſt ordinate. in cognitione nãqꝫ ſi eſt ſm q ꝑce-
dit cognitionẽ qd eſt: nõ itelligit̃ de actuali exiſtẽtia: alio-
quin demõſtratio cuius mediũ eſt diffinitio: nõ poſſet
haberi de nõ exiſtẽte: cuius oppoſitũ vult phs p poſte⁊
Tex.c8.20. ⁊ 7. meta. ſꝫ itelligit̃ ſi eſt de ente cui nõ repugnat. ẽẽ in
Tex.c.35.t.53. effectu. ¶ In pª ꝯditione iſtarũ qnque applicando ad
ꝓpoſitũ oſtenſum eſt de ſacr̃o ſi eſt iſto mõ: q2 oſtenſũ
eſt ſacr̃m eſſe tale cui nõ repugnat eſſe in effectu: ⁊ hoc
ſuppoſito inquirebat̃ in ſpãli qd eſſet. ¶ Appet ẽt ordo
Reſolo de ſe ſubtiliſſima. cognitiõis ei⁹ qd dĩ p nomen ad ſi eſt: q2 in pª ꝯditione
L iſtaꝝ qnque ꝑſupponit̃ qd dicit̃ p nomen: ⁊ ex illa rõne
ꝑſuppoſita ꝯcludit̃ ſi eſt. Et lꝫ idẽ ſit qd nois: ⁊ quid rei
in hñtibus qd rei: tñ prius cognoſcit̃ aliqd eſſe qd nois
q̃ꝫ qd rei. pmũ enim cognoſcit̃ cognoſcẽdo illud nomen
eſſe itelligibile ⁊ ſignificabile. 2ᵐ cognoſcẽdo iſtud eſſe
alicuius poſſibilis eſſe in effectu: ⁊ ex rõne eius poſſibi-
li cõcipi ⁊ ſignari. põt ꝯcludi aliqd poſſe ſubeſſe illi cõ
ceptui: ⁊ p ꝯñs illã rõnẽ exprimere verũ quid eſt.

De tertio principali dico q eo mõ quo põt eſſe
diffinitio ſacr̃i: vt pꝫ ex. 2. articulo: hec
eſt eius diffinitio. ſ. ſignũ ſenſibile grãm dei vel effectũ
M dei gratuitũ ex inſtõne diuina efficaciter ſignificans or-
dinatũ ad ſalutẽ hois viatoris: ⁊ in hoc efficaciter icludi
tur tñ certitudinalr̃ q̃ꝫ ꝓnoſtice: ⁊ hoc accipiẽdo ꝓnoſti
cũ pro ſigno nõ tñ ꝑori duratione ſignato: ſed ẽt nũ. hoc
ꝓbat̃ vlr̃ in his que poſſunt hẽe diffinitionẽ: eadẽ enim
eſt rõ exprimẽs qd dicit̃ p nomẽ ⁊ vera diffinitio. nam
Tex.c8.18. ſm Phm. 4. metaᶜᵉ. Ratio quã ſignat nomẽ ẽ diffini-
tio. Et hoc apparet p rõnem: q2 nomẽ iponit̃ ad ſignan-
dũ eſſentiã rei: ẽ rõ que exprimit qd dĩ p nomẽ diſtin-
cte ⁊ p ptes exprimit diſtincte p ptes cõcept⁹ eẽntie rei.
Iſta aũt rõ q̃ poſita eſt. ſ. ſignũ ſenſibile ⁊c. eſt rõ huius
nois ſacr̃m vt ſuppoſitũ ẽ ſupra ex vſu loquẽtiũ de ſcr̃o:
⁊ ſacr̃m põt hẽe diffinitionẽ eo mõ quo entia rõnis diffi
niunt̃: ẽ iſta rõ eſt eius diffinitio: ſic ẽ probat̃ q2 ita eſt.
¶ Qualr̃ aũt hoc poſſit eſſe ſacalr̃ põt patere: q2 ibi po-
nit̃ aliqd ptinẽs ad genus relationis qd eſt genus in il-
lo genere eo mõ quo in relationib⁹ rõnis ponit̃ genus ⁊ — Speculatio nobilis ð diffinitiõe ſacri.
ſpẽs: puta hoc qd eſt ſignũ: ⁊ illud determinat̃ p dĩas
huius gñis. ſ. ſigni q̃ ſunt ex iſtitutione ⁊ efficaciter: ⁊ po
nunt̃ ibi duo addita: ſicut vlr̃ in diffinitionib⁹ relationũ
nũ ⁊ relatiuoꝝ. ſ. ſubiectum vel fundamẽtũ qd itelligi-
tur per hoc qd eſt ſenſibile: alteꝝ ẽt. ſ. correlatiuũ qd no-
tat̃ per hoc qd eſt gratiã vel effectũ gratuitum.

Ex his patet ſolo qõnis. Dõm eſt. n. q illa rõ de q̃
querit̃ ſi recte itelligat̃ ⁊ p alia nõ explicata
ſuppleat̃: eſt ꝓpria rõ diffinitiua ſacr̃i eo mõ q̃ ſacr̃m ẽ
diffinibile: ẽ. n. illa rõ ſic itellecta ⁊ ſuppleta eadẽ cũ rõe — N
ꝑdicta. q eniꝫ ponit̃ forma dꝫ itelligi p ſigno ſenſibili:
eo mõ quo imago herculis dĩ forma herculis: q ibi ad-
dit̃ viſibile dꝫ itelligi p ſenſibili in cõi: ⁊ p tãto dꝫ itel-
ligi viſibile poni p ſenſibili cuiuſlibet ſenſus: q2 viſus
eſt excellẽtior oĩ ſenſu ⁊ plurĩũ dĩarũ cognoſcitiu⁹ ſm
Phꝫ. 1. metaᶜᵉ. ponit̃ ẽt ibi viſibile p ſẽſibili ſiue vno ſi-
ue plurib⁹: ⁊ ſꝫ plurib⁹ ptinẽtib⁹ ad eundem ſenſum vel — In phemio.
aliũ ⁊ aliũ. Ponit̃ aũt ibi grã inuiſibilis pro effectu dei
gratuito iteriori ordinato ad ſalutẽ hois viatoris: verũ
aũt grã ibi ſumat̃ vlr̃ pro grã inherẽte aie ſubiectiue: an
generalius vt expreſſi ſupra: vt. ſ. ſignificet effectum dei
gratuitũ ⁊c. ¶ In mã de eucariſtia patebit: q2 ibi res — In diſſtõe diſt. 8. q. 1.
ſacr̃i non eſt aliqua grã accidẽtalis inherens aie: ſupple
ri aũt debent dĩe ſpecificãtes ſignum: puta ex inſtõne
ꝯtra ſignũ ſignãs nãliter: ⁊ efficaciter cõtra ſignũ ꝯgno-
ſcẽ ⁊ ſignũ ſequẽs naturaliter ſignatum.

Ad primũ argᵐ dico q lꝫ fundamẽtũ hui⁹ rela-
tiõis plura icludat ex qb⁹ nõ fit p ſe
vnũ: vt ꝓbat̃ de ſucceſſiuo ꝑmanẽte: tñ nõ ſeqt̃ qn ſacrꝫ
quãtũ ad ſuã formalẽ rõnẽ ſit p ſe vnũ. ¶ Et ſi arguit̃
ꝯ hꝫ: q2 relatio nõ ẽ ꝑp ſe vna niſi hẽat fundamẽtũ vnũ.
¶ Rñ° q ſi forte ſꝫ eẽt veꝝ de relationib⁹ realib⁹ de q-
bus eſt dubiũ: q2 forte in multis trahẽtib⁹ vnã nauẽ eſt
vna relatio trahẽtiũ ad vnũ tractũ: tñ in relationib⁹ rõ-
nis ꝓpõ eſt manifeſte falſa: q2 quãtũcũqꝫ diuerſa pñt — O
ꝯcurrere in fundamẽto vnius relationis rõnis: nõ eniꝫ
opꝫ niſi q multa ibi cõcipiant̃ q̃ſi vnũ in ordine ad ali-
qd ſignatũ. Hoc pꝫ: q2 hui⁹ relatiõis vnius que eſt ſigna-
re multũ bonũ: hñ põt ẽẽ fundamẽtũ totũ iſtud. ſ. circu-
culus coopertus ſolus hedẽ in cruce poſit⁹ ⁊c. ita ẽt multe
oriones cõtexte: vel vna rõ ex multis ſyllabis: que nihil
vnũ p ſe faciũt ſunt fundamẽtũ vnius relationis huius
que eſt ſignare deo ineſſe aliq̃ que ſibi itrinſece ſiunt: cũ
tñ illud ſignatũ ſit vnũ ⁊ idẽ ſimpliciſſimũ. ¶ Ad arᵐ
2ᵐ ⁊ 3ᵐ pꝫ ex dictis in explicatione diffinitionis magi-
ſtri. ¶ Ad 4ᵐ põt patere ex illis: q2 qd vna diffinitio nõ
exprimit alia exprimit: vt ſic ex oĩb⁹ colligẽdo qd ſpar-
ſim iuenit̃ in ſingulis poſſit haberi vna diffinitio cõple-
ta: qualis eſt illa ſupra poſita. Queſtio. III.

Habito de ſacr̃i qdditate. q̃ro de eius
iſtitutione. Utrũ p tẽpo-
re cuiuſcũqꝫ legis a deo date debuerit inſti-
tui aliqd ſacr̃m: Qd nõ: q2 nõ legim⁹ de ali-
quo ſacr̃o iſtituto a deo pro tpe legis nãe: ſa-
cramẽtũ aũt nõ põt iſtitui niſi a deo: ſm eius diffõnem:
ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat̃ p Gregoᵐ moral. 4. lib°. ⁊ ponit̃

de ɔſe.diſt.4. Qđ apud nos valet aqua baptiſmi: h̄ egit apud veteres vel ꝑ paruulis ſola fides: vel ꝑ maiorib⁹ virtus ſacrificij: ḡ nō fuit apud eos ſacrm̄. Sed maior vr̄ eē neceſitas pro aliq̄ lege rō ſacri ꝫ morbum q̄ʒ aliqđ aliud. ¶ Itē deus nō eſt cā: nec dat directe occaſionem errādi hoī. Sʒ in ſenſibilib⁹ eſſe ſalutē eſt directe occaſio errādi: qꝛ. ſ. credēdi aliqđ numinis eē in talib⁹ ſenſibilib⁹: ⁊ ꝑ ɔn̄s idolatrādi: ḡ deus nō iſtituit aliqđ ſenſibile: vt in eo vel ꝑ illud eſſet ſalus querēda. ¶ Itē deus nō imediate ſʒ ꝑ miniſtrū aliquā legeʒ dedit: pʒ de lege moſayca ꝑ totū: ḡ ſilr̄ de lege euāgelica vr̄ q̄ iſtitui potuit vel ordinari illud ſacrm̄ ꝑ aliū miniſtrū ⁊ nō neceſſario imediate a deo. ¶ Itē cū plures leges fuerint a deo date: ſi cuiuſlibet tpe fuerit ſacrm̄ a deo iſtitutū: ḡ aliud ⁊ aliud: qꝛ ſi ſacrm̄ legis prioris remāſiſſet tpe legis poſterioris: non fuiſſet aliud inſtitutum pro lege poſteriori. Sed ɔn̄s eſt inconueniēs: qꝛ vox ſemel impoſita ad ſignificādū ſemꝑ manet ſignificatiua eiuſdē: ḡ multo magis ſignū ſemel a deo ipoſitū ſemꝑ manet ſignificatiuū eiuſdē. ¶ Cōtra. Auguſtinus ꝫ Fauſtū. 19. In nullū nomen religionis coagulari pn̄t homines niſi aliquoꝝ ſignoꝝ velut ſacroꝝ viſibilium conſortio colligentur.

Hic quatuor ſunt vidēda. ¶ Primo q̄ ſacrm̄ aliqđ fuit iſtituēdū. ¶ 2° a quo: qꝛ imediate a deo. ¶ 3° an ꝑ tpe cuiuſcūqꝫ ſtatus vie poſt lapſum. ¶ 4° an aliud ⁊ aliud pro ſtatu alterius ⁊
A alterius legis. ¶ De p̄ dico q̄ ſacrm̄ debere iſtitui non pōt ꝓbari neceſſario neqꝫ a priori: qꝛ deus extra ſe nihil agit neceſſario. neqꝫ a poſteriori ſicut a fine: qꝛ abſolute poſſibile eſſet effectū inuiſibilē hēri ſine tali ſigno. Sʒ q̄ congruū fuerit ſacrm̄ inſtitui ꝓbaṫ rōne ſili illi q̄ poſita eſt in p̄cedēte. q. in p̄ articulo ꝓbāte poſſibilitatē ſacri. Cōgruū eni eſt effectū inuiſibilē cāndū a deo ordinātē hoīeʒ ad ſalutē ſignari ꝑ aliqđ ſignū ſenſibile: vt viator inquirēs cognitionē ex ſenſibilib⁹ effectū illū inuiſibilē certius cognoſcat: nec ſolū ɔgruit eſſe ſignuʒ huius effectus q̄ſi ſpeculatiuū: ꝑ qđ. ſ. poſſit hēri ɔceptus in itellectu de illo ſignato: vt hō ſignat naām humanā: ſʒ ſignū quaſi practicū. ſ. qđ ſignat ſignatū eē vel fieri. nec adhuc ſignū practicū dubiū ſeu equocū vel icertū: qꝛ ⁊ ſi ꝑ tale ſignū duceret hō in cognitionē fieri huius effectus: nō tn̄ apparet illđ ſignū ſibi adhiberi ꝑꝑ icertitudinē ſigni reſpectu fieri ſignati: ḡ talē effectū ſignari ꝑ ſignū practicum certū ⁊ efficax fuit ɔgruū: vt ⁊ hō ex tali ſigno effectū cognoſcat: ⁊ in tali ſigno effectū ardēter querat: nec tn̄ congruit ſignū illud eē certū certitudine demōſtratiua: ſʒ quaſi vt in pluribus. Sicut enim in ſpeculabilib⁹ aliqđ
Ex.cd.43. ſignū eſt certū ⁊ neceſſariū: aliqđ vt in pluribus: p̄ poſte⁹. ſic poſſet ſignū practicū hēre certitudinē q̄ſi neceſſariam: ſi ipſū vlr̄ ⁊ q̄ſi neceſſario ɔcomitaret fieri effectus. vel certitudinē vt in plurib⁹: ſi ipm̄ ɔcomitaret effectus vt in plurib⁹: nō fuit aūt ɔgruū eē ſignū aliqđ certū ſenſibile p̄ mō: qꝛ cū illud ſignū ſenſibile debeat adhiberi ab hoīe: ſeq̄ret q̄ in ptāte hoīs eēt ſignū aliqđ ad qđ deus vlr̄ cāret illū effectū iuiſibilē: qđ auferret a ſuſcipiēte debitā ꝓparationē: ſufficeret eniʒ ſibi q̄ q̄litercūqꝫ idiſpoſit⁹ illud ſignū ſuſciperet. Cōgruit igiṫ effectū talē iuiſibilē ſignificari ꝑ ſignū ſenſibile practicū certū certitudie vt in pluribus. i. ſemꝑ niſi idiſpō ſuſcipiētis ipediat: ⁊ hoc ſigno nāliter p̄cedēte fieri ſignati: vt ſic ſuſceptio ſigni ſit q̄ſi diſpō ad ſignatū. ¶ Has aūt oēs ɔditiones q. ſ. ſit practicū certū vt in pluribus: ⁊ p̄cedens nāliter fieri ſignati intelligo ꝑ hanc conditionē efficax: tale aūt ſignum non pōt eē aliqđ ſenſibile ſignificās nāliter: qꝛ nullū ſenſibile hʒ efficaciā nālē ad effectū iuiſibilē: ḡ ɔgruit q̄ ſit ſignū iſtitutū ſiue ipoſitū. ¶ Sic ḡ hēťr ſm̄ totā rōnē
B ſacri q̄ ɔgruū fuit ſacrm̄ iſtitui ꝑꝑ cognitionē ⁊ deſideriū cāndū in viatore reſpectu effect⁹ iuiſibilis: ⁊ hec eſt rō quā tāgit magr̄ in lr̄a. ſ. ꝑꝑ eruditionē: alias duas rōnes tāgit ꝑꝑ. ſ. exercitationē ⁊ humiliationē: quā expōnē tāgit in lr̄a: ⁊ iſte tres rōnes ɔcludūt rōnē iſtitutiōis ſacri ex pte cuiuſcūqꝫ pſone p̄uate. ¶ Eſt ēt alia rō q̄ tāgit illā ɔgruitatē ex pte toti⁹ cōitatis. Congruū eſt. n. oībus viatorib⁹ vnius ſecte aliq̄bus ſignis exterioribus cōicare ⁊ ɔuenire: ꝑ que ēt ab alijs alterius ſecte diſtinguanť. Nā ex talib⁹ ſignis noſcit hō q̄s eſt ſue ſecte: ⁊ q̄s alteri⁹. h̄ aūt expedit: qꝛ q̄ ſciūt ſe eiuſdē ſecte iuuant ſe mutuo ad obſeruationē eius: ⁊ q̄ ſciūt ſe diſſimilis ſecte vitāt ſe mutuo tanq̄ʒ mutuo ſe ipediētes: tale aūt ſignū vnitiuū coꝝ qui ſunt eiuſdē ſecte: ⁊ diſtinctiuū ab alijs expedit eē practicū reſpectu alicuius effectus iuiſibilis ptinētis ad obſeruationeʒ ſecte. Sic ḡ pʒ q̄ neceſſitas ꝓbari nō pōt: ſed ɔgruitas ꝓbaṫ per rōnē. factū autē ꝓbaṫ ꝑ auctē: vt tāgeṫ in quarto articulo: qꝛ auctes nō loquunť de ſacro in cōi ſumpto ſicut hic adhuc tractaṫ: ſʒ loquunť in ſpāli de tali ⁊ tali ſacro talis vl' talis legis.

De ſecundo. dico q̄ aliūde ſignū practicū hʒ
C q̄ ſignificet practice ſignatum ⁊ aliūde q̄ ſit certū ſignū: qđ pʒ: qꝛ poſſibile eſt q̄nqꝫ aliquē nō veracē vti illo ſigno: ſignationē enim hʒ ex iſtitutione: ſʒ q̄ ſit certū: nō hʒ niſi ex determinatione alicuius cāe cooperātis illi ſigno ad cāndū ſignificatū. verbi gratia: ſi ab aliquo legiſlatore iſtituaṫ in pollitia ſua ꝓ ſigno pacis tact⁹ manus vel huiꝰ: ⁊ ſi ex iſta ipōne hʒ iſtud ſignū qđ practice ſignificet pacē: tn̄ ſi alius nō verax pōt vti iſto ſigno: iſtud ſignū nō eſt certū ex ipōne legiſlatoris ſʒ remanet equocū: q̄nqꝫ. ſ. verū q̄n hʒ ɔcomitās ſignatū: q̄nqꝫ falſū. falſus. n. vtiṫ iſto ſigno ſiue ſignato ſicut vtereť ſigno ſpeculatiuo beniuolētie ſiue ſignato: dicēdo: ɔcedo tibi dilectionē meā hn̄s aliud. ſ. oppoſitū in mēte. ¶ Ad ꝓpoſitū: ſacrm̄ ⁊ practice ſignat
D effectū practicuʒ cāri in illo cui adhibeť: ⁊ ſic ſignat q̄ eſt ſignū certū vt in pluribus ſiue regulariter quātuʒ eſt ex pte eius. ¶ Quantū aūt ad ſignationē poſſe eēt q̄ iſtitueret ab aliqua creatura: qꝛ ſicut poſſet hō iponē ſignū ſpeculatiuum effectus dei: vt pʒ de iſta orōne: deus cauſat grām in aīa: ita poſſet iponere ſignū qđ practice ſignaret deū iuiſibiliter agere: ſʒ non poſſet dare illi ſigno q̄ eſſet regulariter certū: nō eniʒ pōt dare certitudinē alicui ſigno practico niſi in cui⁹ ptāte eſt poſſe cāre ſignatuʒ illius ſigni: ſolus aūt deus pōt ſe determinare ad cāndū effectū ſibi ꝓpriū: ḡ ſolus deus pōt dare certitudinē ſigno practico ſui effectus: ſic ḡ pʒ q̄ a deo ſolo pōt iſtitui ſacrm̄ quātū ad ſignū certū: inquātū aūt abſolute eſt ſignū practicū poſſet inſtitui ab aliquo alio: ſʒ nō ɔgruit: qꝛ iſtitutio talis ſigni eēt oīno fruſtra: cum ex ipōne nunq̄ʒ ſine aliquo itrinſeco poſſet habere veritatē cū nō ſit in ptāte iponētis nec vtētis. ¶ Nec cōgruit q̄ deus cōmittat iferiori ſe iſtituere ſacrm̄ inquātū certū ſignū: ne deus eēt approbator ſigni falſi vel equoci: pōt tn̄ ſacrm̄ inquātū ſignū ⁊ inquantū certuʒ ab alio a deo ꝓmulgari vt a p̄cone: ſʒ iſta ꝓmulgatio nō eſt iſtitutio: ſed p̄ſupponit iſtitutionē. ¶ Ex iſto pʒ an ſacrm̄
E ex iſtitutiōe ſua habeat efficaciā: ſi eni itelligaṫ iſtitutio p̄ciſe ipoſitio ad ſignādū practice: dico q̄ nō: ⁊ pʒ ex dictis. ſi aūt itelligaṫ iſtitutio determinatio quedā voluntatis ipſius inſtituētis ad coopandū illi ſigno: que iſtitutio nō eſt p̄ciſa ipoſitio ad ſignandū practice: ſʒ cum hoc determinatio ſigni ad veritatem ⁊ ad certitudinē: h̄ mō ex inſtitutione habet efficaciam: hoc eſt q̄ ſignatuʒ

Quere aug^m ɔtra fauſtum vbi ſupra.

cõcomitet̃ iſtud ſignũ. Et ſicut in hoĩe eẽt alius actus
realiter quo iſtitueret oſculũ vt ſit ſignũ recõciliatiõis:
⁊ alius actus quo determinaret volũtatẽ ad iſtud ſigna-
F tũ cãdũ ſigno exhibito: ita eſt in deo alius actus rõnis
ad iſtituẽdũ ſignũ ſenſibile ad practice ſignãdũ effectũ
dei: ⁊ alius quo determinat ſe realiter ad coopandũ ta-
li ſigno regulariter. i. ſemp̃ qñ idiſpõ ſuſcipiẽtis nõ im-
pedit. Iſti tñ duo actus ſimul ↄcurrẽtes pñt dici vna ſa-
cramẽti iſtitutio cõpleta inquantũ eſt ſignũ certũ ⁊ di-
ſtinctum a ſigno equiuoco. Qz ſi hoc eſt de rõne ſacra-
mẽti vt videt̃ ex illa pticula efficax: ſequit̃ ꝙ de rõne
eius proprie dicta eſt ꝙ a ſolo deo poſſit inſtitui. ſi aũt
non eſt de rõne eius: qꝛ accidit ſigno vtrũ ſignatum cõ-
comitetur ipſum vel nõ / ſaltem ipſa perfectio ſupaddi-
ta rõni ſacri que eſt veritas vel cõformitas in ſignãdo
ad rem ſignatã requirit vt inſtituat̃ a deo: ſiue ꝙ deus
determinet ſe regulariter cooperari illi ſigno.

De tertio articulo appꝫ ex p̊. Nã pro quocũqꝫ
ſtatu in quo eſt morbus neceẽ eſt me-
dicina: ⁊ pro quocũqꝫ ſtatu vie maxime poſt lapſuꝫ cõ-
gruũ eſt hoĩem manuduci ad iuiſibilia p aliqͦ ſenſibi-
le: ſed in oĩ ſtatu vie maxime poſt lapſum morbus eſt
G in nã. g̃ pro oĩ illo ↄgruũ eſt aliqͦ iſtitui ſacrm̃. In ſpã-
li aũt an plura pro tpe eiuſdẽ legis ⁊ que vel quot tan-
gent̃ inferius: hic eniꝫ tñ querit̃ in gñali de qñ ſicut de
alijs ↄditionibus ptinẽtib⁹ ad inſtõnẽ. ¶ Ex h̃ appꝫ
ꝙ in ſtatu pñte nullũ ↄſtituit ſacrm̃: qꝛ tũc nõ idiget hõ
ſenſibilib⁹ vt cognoſcat itelligibilia ptinẽtia ad ſalutem
a.l. excitari ſuã: neqꝫ tũc idiget excitari ad querẽdũ ptinẽtia ad ſalu-
tẽ: qꝛ ẽ pfecte ↄſecut⁹ ſalutẽ. ¶ Pro ſtatu ẽt inocẽtie nõ
a.l. hõ põt ex ſenſibilib⁹ cognoſcẽ tamẽ nullam. fuit ↄgruũ iſtitui ſacrm̃ ſic poſt lapſuꝫ: qꝛ etſi tũc hõ nõ
potuit niſi ex ſenſibilib⁹ cognoſcẽ itelligibilia: tñ nulluꝫ
ſenſibile fuit neceũꝫ tanqꝫ ↄferẽs ad ſalutẽ remouendo
aliqͦ ipedimentũ ſalutis: vt. ſ. poſſit dici ꝓprie medici-
na. An ꝯo matrimonium qͦ certum eſt fuiſſe in ſtatu
Diſt. 16. innocentie fuerit ſacramentum: de hoc inferius.

De quarto. Primo opꝫ videre qũo ſacrm̃ poſ-
ſit diſtingui: ⁊ 2° ad ꝓpoſitũ. ¶ De
p̊ ſciendũ ꝙ ſacrm̃ vno mõ diſtinguit̃ quaſi vox in ſi-
H gnificatiões in ſacrm̃ ꝓprie ⁊ iproprie dictuꝫ. Alio mõ
diſtinguit̃ q̃ſi ſupius in iferiora: ⁊ h̃ qdẽ tripl'r: cũ eniꝫ
ſit ſenſibile ſignãs aliqd vel põt eẽ aliud ⁊ aliud ſacrm̃:
qꝛ aliud ⁊ aliud ſenſibile: vel aliud ſacramẽtuꝫ: qꝛ aliã
ſignationẽ hñs: ⁊ h̃ dupl'r. vel ſimpl'r aliã reſpectu alte-
rius ⁊ alterius ſignati: vel ſm qd ſeu impfecte aliaꝫ re-
ſpectu eiuſdẽ variati ſm magis ⁊ minus. ¶ Ad ꝓpoſi-
tũ dico: ꝙ in quacũqꝫ lege põt iueniri ſacrm̃ diſtinctuꝫ
I p̊ mõ. In q̃libet eniꝫ lege ſic fuit ſacrm̃ aliqͦ ꝓprie di-
ctũ ex 3° articulo ſic fuit ſacrm̃ aliqͦ iproprie dctũ: imo
multa talia: puta a pn° genuflexiones iclinationes ⁊ ꝓ-
ſtrationes ad terrã ⁊ huiꝰ q̃ pñt gñal'r dici ſacra ſigna:
⁊ ita iproprie ſacra. hec ẽt poterãt eẽ eadẽ: ⁊ multa alia
K in lege Moyſi ⁊ euãgelij. Sed loquẽdo de ſacro ꝓprie
dicto: dico ꝙ debuit eẽ aliud ⁊ aliud in alia ⁊ alia lege:
⁊ h̃ nõ curãdo hic de alijs ſacris: ſaltẽ hoc fuit ↄgruũ de
eo qͦ iſtituebat̃ vt medicina ꝯ morbũ originalis pctĩ:
a.l. ⁊ rõne fi-gurationis. debuit ẽt eſſe aliud in rõne ſigni ⁊ rõne ſenſibilis iſtitu-
ti ad ſignãdũ. ¶ Primũ pbat̃ nõ quidẽ ꝙ ſignatio eẽt
ſimpl'r alia ⁊ alia reſpectu alterius ſimpl'r. Nã ex quo
in qualibet lege fuit medicina ꝯ eandẽ morbũ non fuit
ſimpl'r aliud qͦ ſignabat̃ p tale ſacrm̃ in alia ⁊ alia le-
ge: ſed debuit ſignificatio eſſe alia reſpectu alterius ſm
minus ⁊ magis variati. ¶ Qͦ pbat̃: qꝛ in pceſſu gnõ-
Mag̃ Hugo-nẽ de ſacris. nis humane ſemp̃ creuit noticia ↄitatis: vt pꝫ p Grego^m
ſup Ezech. g̃ ↄgruum fuit in lege poſteriori ſignũ iſtitu-
tũ euidẽtius ſignare ſignatũ: lex aũt poſterior ſemp̃ fuit
pfectior: qꝛ deus ordinate agẽs ꝓcedit de impfecto ad
pfectũ: lex aũt pfectior regrit adiutoria pfectiora ad ſui
obſeruationẽ: g̃ lex poſterior debuit hẽre ſacrm̃ ſignãs
pfectiorẽ grãm: ſic g̃ ↄgruũ fuit in alia ⁊ alia lege eẽ ſi-
gnationẽ aliã ⁊ aliã manifeſtiorẽ in poſteriori ⁊ reſpe-
ctu ſignati pfectioris. ¶ Ex h̃ ſequit̃ ꝙ decuit eẽ aliud
⁊ aliud ſacrm̃ quãtũ ad ſenſibile ſignãs: nã magis con-
gruũ eſt ad ſignãdũ pfectiorẽ grãm: ⁊ manifeſti⁹ ſignã-
dũ nouũ ſignũ iponi: q̃ꝫ antiquũ remanere. antiquũ eniꝫ
ex p^a ipõne nullo mõ potuit aliud ſignare q̃ꝫ p: ipm aũt
p^m ſeu idẽ ſenſibile poni in 2ª lege ad aliud ſignãduꝫ q̃ꝫ
p: vel alio mõ ſignãdũ nõ erat ita ↄgruuꝫ ſicut aliud ipo-
ni: vt pꝫ ẽt in ſignis practicis iſtitutis a nobis: qͦ rõna-
bilius eſt ad ſignificãdũ pfectiorẽ effectũ noſtrũ: ⁊ ma-
nifeſtius iponere nouũ ſignũ q̃ꝫ antiquũ remanere: aut
aliud prius impoſitum de nouo imponere.

Ad argumenta. Ad p^m dico ꝙ deus nõ erat
cã directe nec occaſio idola-
triẽ: nõ eñi iſtituit illa ſenſibilia quaſi in eis ſit. vel cre-
deret̃ aliqd numinis ſed iſtituit illa tanq̃ꝫ ſigna effect⁹
ſui creandi: ex qbus cognitio ⁊ directio viatoris poſſet
hẽri ad querendã ſalutẽ. ¶ Ad 2^m arg^m iferi⁹ patebit. q. vltĩa huius diſt. ſoluẽdo p^m pncipale.
¶ Ad 3^m dico ꝙ nullus alius a deo erat legiſlator niſi
ſicut preco prenunciãs legem: ⁊ ita potuit eſſe pronun-
tiator ſacramẽtoꝝ huius legis ſed nõ inſtitutor. ¶ Ad L
4^m pꝫ ex 4° articulo: qꝛ aliud ⁊ aliud fuit iſtitutũ ſacrm̃ A
pro tpe alterius ⁊ alterius legis: ſaltẽ de illo ſacro p qͦ
fiebat pncipalis diſtinctio legis a lege: qꝛ in illo debue-
runt hoĩes eiuſdem legis ⁊ inter ſe conuenire ⁊ ab alijs
alterius legis diſtingui. Queſtio. IIII.

Utrum ſit poẽ aliqͦ ſacrm̃ quãtũ-
cũqꝫ perfectũ hẽre cãlita-
tẽ actiuã reſpectu grẽ ↄferẽde: Qꝫ ſic. Aug.
ſup Joã. homel. 80. ⁊ j. q. j. Detrahe. Que eſt Vide varro-nem p^a. q. 4. de hac mate-ria op.
virtus iſta aque vt corpus tãgat ⁊ cor abluat:
loquit̃ de aqua baptiſmali: g̃ illa cor abluit: cor autẽ. i.
aĩa nõ abluit̃ niſi per grãm vel gratie cãm: g̃ ⁊c̃. ¶ Itẽ
magiſter ponit in lr̃a rõnem ſacri qͦ eſt ſignum gratie
ita vt eius ſilitudinẽ gerat ⁊ cã exiſtat: ⁊ p hoc aſſignat
dr̃iam ſacroꝝ noue legis ⁊ veteris: qꝛ illa veteris erant
tñ ſigna gratie: iſta noue legis nõ ſunt ſolũ ſigna ſꝫ cãe:
ergo eſſe cãm grẽ eſt ↄdito cõpletiua in diffinitione ſa-
cramẽti pfecti ¶ Itẽ in q̃dã orõne petit eccleſia. Perfi-
ciãt in nobis dñe tua ſacra q̃ ↄtinẽt. ¶ Ex h̃ arguit̃ du-
pliciter. p̊ qꝛ petit̃ grã ⁊ nõ petit̃ ipoſſibile: g̃ eſt poẽ ſa-
cramẽta efficere grãm. 2° qꝛ inuit̃ ſacra ↄtinere qͦ peti-
tur. ſ. grãm. Nõ aũt ↄtinẽt cã formal'r: pꝫ g̃ virtual'r aut
cãliter. ¶ Cõtra. Ber. in ſmone de cena dñi. Sicut i-
ueſtit̃ canonicus p libꝛũ: abbas p baculũ: epiſcopus p
anulũ: ſic diuiſiones grãrũ diuerſe ſunt tradite a ſacris.
pꝫ ꝙ illa de qbus exẽplificat ſunt tñ ſigna ⁊ nõ cauſe.
¶ Itẽ Aug. 83. q. q. 53. quedã ſunt q̃ deus efficit p ſeipm
ſicut eſt illuminare aĩas: g̃ ⁊ ſic cauſat grãm. ¶ Itẽ ſi ſa-
cramẽtũ eẽt cã grẽ aut vniuoca: aut equoca. nõ vniuoca:
pꝫ / qꝛ nõ põt eſſe grã formal'r in ſacro. nec equoca: qꝛ cã
equiuoca eſt ſimpliciter pfectior ſuo cauſato: nobilius
aũt aliquid vel eminentius gratia non põt eſſe in re ſen-
ſibili vt in ſubiecto eius. Queſtio. V.

Quarta hoc querit̃. Utrum poſſibile
ſit in aliquo ſacro eẽ ali-
quã vtutẽ ſupnãlẽ: Qꝫ ſic. Per Aug^m auctẽ
ſupradicta. Que eſt iſta virtus aque ⁊c̃. Itẽ
medicina cõtinet formaliter virtutẽ aliquã
actiuã reſpectu ſanitatis. Sacrm̃ eſt medicina aĩe ⁊ h̃.

perfecta.ergo ꝛc. ¶ Item noua relatio nõ aduenit alicui
Tex.cõ.10. Tex.cõ.13.ꝛ inde. ſine nouo fundamẽto.pꝫ:q̃a 5° phyſ. ꝛ 7°. Nõ eſt motus
neq̄ꝫ mutatio ad relationẽ:niſi q̃a ad abſolutũ.nũc autẽꝫ
illud qḋ ponit̃ ſignũ ſenſibile in ſacr̃o hꝫ rel̃onẽꝫ nouã:ğ
in illo eſt aliqua forma abſoluta noua:illã dico ſupnãlẽꝫ
virtutẽ nouã. ¶ Ad oppoſitũꝫ. Si ponat̃ talis v̄tus non
põt poni ptinere ad aliqḋ genus entis.oĩs aũt forma ab/
ſoluta ptinet ad aliqḋ genus entis.ergo.pbatio pme:q̃a
diſcurrẽdo per oĩa gña non poſſet ptinere niſi ad genus
qualitatis. Sed nec ad illud.pꝫ diſcurrẽdo per oẽs ſpẽs
eius:nõ enĩ eſt habit⁹ vl' diſpoſitio:nec nãlis po⁹ vel ĩpo
tentia.nec paſſio vel paſſibilis q̃litas.nec forma vel figu
ra.ğ ꝛc. ¶ P. Ad idẽ ſacr̃m q̃nq̄ꝫ ꝯcurrũt diuerſa ſenſi/
bilia vt ĩfra patebit in multis ſacr̃is noue legis. Sed idẽ
accñs reale abſolutũ non põt eſſe in diuerſis ſubiectis.ğ
nõ põt eſſe aliqua vna virtus que ſic ſit forma abſoluta
realis in tali ſacr̃o. Unius aũt ſacri eſt vna v̄t⁹ ꝛc. ¶ Itẽ
omne accñs reale ſupnãle eſt ſimplr̃ pfectius quocũq̄ꝫ
accñte nãli.pbat̃:q̃a in illud nõ põt cã nãlis.in iſtḋ põt.
ꝛ iſta ĩpotẽtia nõ videt̃ eſſe niſi pp eminẽtiaꝫ effectus.ſi
ergo in ſacr̃is eẽt aliq̃ v̄tus ſupnãlis:illa eſſet ſimplr̃ no/
bilior omni q̃litate nãli:ğ in v̄bis ſacr̃alib⁹ alicuius ſacri
eſſet aliqḋ accñs abſolutũ ſimplr̃ pfectius omni pfectio/
ne intellectualis creature:qḋ eſt inconueniens.

Thom.in.4. diſ.1.q.1.ar.1. per illius.q. **In iſtis** q̃onibus eſt vna opio tenẽs ptem affirma/
tiuã. ¶ Quãtũ ad p̄mã q̃onem dicit q̄ oẽs
cogunt̃ ponere ſacr̃a noue legis eſſe aliquo mõ cãs grẽ.
tũ pp̄ter auct̃e ſcõꝝ.ſ. Aug. adductã ad p̄ncipale ꝛ alio/
rũ.tũ pp̄ter cõe dictũ q̄ ſacr̃a noue legis hoc efficiũt qḋ
figurãt:ꝛ ſm̃ iſtos ſacr̃a non pñt poni cauſa grẽ ſine qua
nõ tm̃:q̃a cã ſine qua nõ que nihil põt facere ad effectuꝫ
efficiẽdo vel diſponẽdo nihil cauſalitatis hꝫ ſupra rẽ niſi
ſicut cã per accñs.ſacr̃m aũt nõ eſt cauſa grẽ per accñs.
tum q̃a nõ poneret̃ in eius diffõne:cũ tñ hic ponat mag̃r
in diffõne ſacri.tum q̃a illud qḋ eſt p accñs nõ pertinet
Caſ.de ſpe. ad artẽ in Porphyrio. Sci aũt de ſacr̃is tractãtes p̄ciſe:
vl' p̄cipue tractãt de cãlitate eoꝝ reſpectu grẽ.pꝫ:q̃a p h̄
ſacr̃a noue legis ꝛ veteris diſtinguunt̃ vt dicit̃ in littera.
Si autẽ ꝛ hec ꝛ illa tñ ſignarent gratiã:lꝫ iſta poſſent p/
fectius ſignare q̃ꝫ illa:tñ nõ eſſet diſtinctio in rõne cauſe
ꝛ nõ cauſe.nõ enĩ eſſet diſtinctio niſi per aliã ꝛ aliã rõnẽ
ſignãdi:qḋ nullo mõ tribuit rationẽ cauſandi ꝛ non cau/
ſandi. Qualr̃ ergo ſacr̃m ſit cauſa gratie ponit̃ ſic:q̃a effi
ciens diſtinguitur duplr̃.vno modo ex parte effectus in
diſpoſitiuũ:qḋ inducit effectum preuiũ:ꝛ in perfectiuũꝫ
quod inducit effectum principaleꝫ. Alio modo ex parte
efficientis in p̄ncipale ꝛ inſtrumentale. ¶ Inſtrumentũ
autẽꝫ duplicem habꝫ actionem.vnam ex natura pp̄ria.
aliã put motũ eſt a p̄ncipali agente:ꝛ q̃ꝫ hꝫ ſcḋam ſimul
habet ꝛ primã:ꝛ per ſcḋam attingit ad aliquid vltra illḋ
ad qḋ attingit per p̄mã:alr̃ nõ eſſet inſtr̃m:ꝛ illud ad qḋ
attingit p ſcḋaꝫ que eſt eius inquãtũ motũ eſt vel inſtr̃m
aliq̃ñ eſt terminus p̄ncipalis agentis:aliq̃ñ eſt tm̃ diſpo/
ſitio ad illũ terminũ. ¶ Ad ppoſitũ.aqua p formã ſuaꝫ
naturalẽ hꝫ operationẽ pp̄riã.ſ.abluere vel madefacere
corpus. Ulterius aũt inquantũ eſt inſtr̃m diuine mĩe hꝫ
effectũ vlteriorẽ.nõ quidẽ ad grãꝫ tanq̄ꝫ eã attingat etiã
in virtute p̄ncipalis agẽtis:ſed ad diſpõnẽ preuiã:que in
quibuſdã ſacr̃is eſt caracter:in quibuſdã eſt aliq̃s orna/
tus aĩe pp̄ortionatus caracteri. Sic ergo ſacr̃m inſtr̃alit̃
non agit ad grãꝫ:ſed diſpoſitiue:q̃a nec per actionẽ q̃ eſt
eius tanq̄ꝫ inſtr̃m attingit illã ſed diſpõneꝫ preuiã:ꝛ ſm̃
iſtos iſtud eſt ꝯſonũ dicto mag̃ri in lr̃a qui dicit:q̄ homo
non querit ſaluteꝫ a ſacramentis quaſi ab eis:ſed per ea
a deo.hec enim prepoſitio/a/denotat cauſam agentem.
per/ab/ notat cauſam inſtrumentalem.

Thom.in.4. diſ.1.q.1.ar.2. per illius.q. **Secundum** illã opionẽ dicit̃ ad ſcḋaꝫ q̃onẽ q̄ in
ſacr̃is eſt aliqua v̄tus ſupnãlis: que
nõ tñ eſt ordo ad effectũ:q̃a virtus ſemp noiat p̄ncipiuꝫ
Tex.c.10. ꝛ ide agendi.p̄ncipiũ aũt actionis:vt pbat̃ 5° phyſ. eſt aliqua
forma abſoluta. Qualis aũt ſit illa v̄tus oſtendit̃ per di/
ſtinctionẽ.nã virtus que eſt p̄ncipiũ agendi ſemp pp̄or/
tionat̃ agenti.agens aũt p̄ncipale agit ſm̃ exigentiaꝫ ſue
forme:ideo virtus actiua in eo eſt forma habẽs cõpletũ
eſſe. Inſtrumẽtũ aũt agit vt motũ ab alio:ꝛ ideo compe/
tit ſibi v̄tus vt pp̄ortionata motui.motus aũt eſt ens icõ
Tex.cõ.15. ꝛ circiter. Idẽ etiaꝫ.8. phyſicorum. pletum quaſi ens mediũ inter potentiã ꝛ actũ 3° phyſi.ꝛ
ideo virtus inſtr̃i inquantuꝫ eſt hui⁹ hꝫ eſſe incompletũ:
non fixum in natura:ſicut virtus imutandi viſum eſt in
aere inquantũ eſt inſtr̃m motũ a corpore:ſed hui⁹ entia
impfecta que ſunt in fieri ſolent intentiones cõiter noia/
ri:eo modo quo virtus in aere ad imutandũ viſum dicit̃
intẽtio coloris.virtus ergo ſpũalis que eſt in ſacr̃o iquã/
tum inſtr̃m eſt in eo quaſi in fieri tanq̄ꝫ ens incõpletum
ſiue intentionale. ¶ Et ſi arguit̃ q̄ in corpe non põt eſſe
aliqua virtus ſupnãlis. Rñdet̃ ſm̃ dicta/q̄ lꝫ nõ poſſit
ibi eſſe virtus ſupernãlis ſm̃ eſſe cõpletuꝫ:põt tamẽ ibi
eſſe ſm̃ eſſe incompletũ per modũ intentionis ſicut exẽ
plificat̃ in multis. ¶ Primo ſic:q̃a ſic ſermo audibilis
cauſa exiſtens diſcipline ſm̃ Phm̃ in p̄ncipio de ſenſu ꝛ
ſenſato:cõtinet quodãmodo intentiones aĩe:cuius cõce/
ptiones quodãmodo exprimunt̃ per ſermonẽ. ¶ Scḋo
ſic. Uirtus artis eſt quodãmõ in inſtrumẽto moto ab ar/
tifice. ¶ Tertio ſic. In motu corpis celeſtis eſt quodã/
modo virtus ſubſtantie ſeparate mouentis ſm̃ phos.
¶ Quarto ſic. Semen agit in virtute aĩe:vt dicit̃.ii.de
Cõ.31. aĩalibus.ꝛ tangit̃ a Cõmẽtatore 7° metaph.c.ii.

Contra iſtam opionẽ. Quantũ ad illa que po/
nit ad p̄mã q̃onẽ/argũ p̄mo ſic.
Creatura nõ poteſt agere inſtr̃alr̃ ad terminũ creationis
Prima pte ſũ. q.45. ar.5.in ſolõne p̄ncĩ. ſm̃ ipſum:ꝛ hoc vt dicit alibi maxime veruꝫ eſt de ſuba
corpore:cui⁹ eſt ſacr̃m:diſpõ aũt pxima ad grãm qualẽ
ponit eſt termin⁹ creationis. Minor pbat̃:q̃a illa diſpõ
eſt ſimplr̃ forma ſupernãlis:ꝛ quelibet talis eque nõ eſt
educibilis de po⁹ nãli ſubiectĩ recipiẽtis:eque etiã ſubm eſt
in po⁹ obediẽtiali ad quãcũq̄ꝫ taleꝫ formã. ¶ Item iſta
diſpõ reſpectu grẽ cũ ſm̃ ipm ſit neceſſitãs reſpectu grẽ
qñ nõ eſt ĩpedimẽtũ in ſuſcipiẽte:ſequit̃ q̄ ſimul fiant in
aĩa nõ idiſpoſita iſta diſpõ ꝛ grã:iſta ğ diſpõ ſit in iſtãti
A ſicut ꝛ grã. Hoc etiã pꝫ:q̃a nõ eſt ſucceſſio in inductione
alicuius forme niſi penes ptes mobilis.vl' penes partes
ipſius forme.neutrũ aũt eſt hic. Primuꝫ nõ:q̃a ſubm eſt
indiuiſibile.2m nõ:q̃a tũc gradus forme ꝛ nõ poſſent eẽ:
niſi talis diſpõ fieret ꝯtinue maior ꝛ minor: ſed poẽ eſt
in aliquo ſuſcipiẽte ſacr̃m minimã diſpõnẽ iduci:ſicut ꝛ
minimã grãꝫ ifundi.ad iſtã aũt grãꝫ nõ reqrit̃ niſi mima
diſpõ:nõ eſt ğ ibi ſucceſſio penes gradus ſꝫ quos diſpõ
ſucceſſiue inducat̃. ¶ Patet ẽt tertio illa ppõ:q̃a inſtr̃ꝫ
nõ agit niſi in v̄tute p̄ncipalis agẽtis:ğ ſi inſtr̃m non põt
agere niſi in tpe ad iſtã diſpõnẽ:ſequit̃ q̄ deus aget in tẽ
pore vel ſucceſſiue ad eãdẽ.p̄ñs vĩ incõueniẽs:tum pp̄t
infinitatẽ potẽtie agẽtis:tũ pp̄ter ſummã capacitatẽ ſu/
ſcipiẽtis nõ hñtis ꝯtrariũ:ſic ğ ſupponat̃ ex iſtis trib⁹ pba/
tionib⁹ q̄ illa diſpoſitio p̄uia ad grãꝫ quã ponũt iducat̃
vel induci poſſit in inſtãti.ſacr̃a aũt nõ pñt hẽ actioneꝫ
ſuam in inſtanti. Probatio:q̃a cõmuniter in ſacramẽtis
requirunt̃ verba multa:vt patebit inferius.illa autẽ non
pñt hẽ eſſe in inſtanti:ergo in tempore.quare nec agere
actione ſua nãli:ergo nec ſupnaturali:q̃a ſm̃ eos quando
inſtr̃m habet actionẽ excedẽtẽ ſuã virtutẽ hꝫ etiã actio/

nem ꝓpriã. ¶ Si aũt fingat̃ aliquã vnã ſyllabã totius
orõnis inſtr̃alis hr̃e eẽ in inſtãti: qḋ ideo fictio eſt: q̃a for-
matio huius ſyllabe eſt cũ motu locali aeris: ⁊ motus nõ
6. phyſi. co. 7. eſt in inſtãti. Adhuc nõ ſaluat̃ ꝓpoſitũ: q̃a aut illa eſſet
p̃ma ſyllaba: aut vltima: aut itermedia q̃cũq; ponat̃: ex
quo illa hʒ actionẽ ⁊ diſpõnẽ illam que cãtur in inſtãti ⁊
nulla alia: ſequit̃ ꝙ illa ſola ſufficeret: ⁊ iter oẽs alias ha-
beret rõnẽ ſacri: q̃a oẽs alie p̃ter illã nec inſtr̃alr nec q̃-
cũq; mõ agũt diſpõnẽ illã preuiã: qḋ eſt incõueniens: q̃a
in tali orõne ſacr̃ali nulla vna ſyllaba ponit̃ ſacr̃m: ſʒ to-
ta oratio. ¶ Et ſi vltra fingas vltimã ſyllabã eſſe inſtru-
mẽtũ cõpletiue ⁊ hr̃e actionẽ iſtã que attribuit̃ ſacr̃o nõ
in virtute ꝓpria: ſed in virtute oĩum p̃cedentiũ ſicut vlti-
ma gutta in virtute oĩum precedentium cauat lapidẽ. 8.
Tex. co. 23. phyſi. ¶ Hoc nihil eſt: nũq̃ enim in talibus vltimũ cõ-
pletiue cauſat effectũ in virtute p̃cedẽtiũ: niſi q̃a p̃cedẽ-
tia dereliquerũt aliquã diſpõnẽ p̃uiã ad illũ terminum:
hic aũt ſyllabe p̃cedẽtes nullã diſpõnẽ talem relinquũt
añ vltimã. ergo ⁊c̃. ¶ Itẽ in aliquo ſacramẽto. ſ. eucha-
riſtie non vĩ iſta cãlitas eẽ poſſibilis: ⁊ hoc ſiue loq̃mur
de ſacr̃o pleno. ſ. eucharistia iã ꝯſecrata: vel de ipſa cõſe-
cratione ſacr̃ali que eſt via ad ſacr̃m: nec p̃mo modo lo-
quẽdo ſpẽs illa panis nõ vĩ eſſe cã inſtr̃alis attingendo
effectũ. ſ. exiſtẽtiã realẽ corpis xp̃i: neq; aliquã diſpoſi-
tionẽ ad illũ effectũ. ¶ De ꝯſecratione ẽt pʒ: q̃a illa v̾ba
ꝓlata nõ attingũt trãſubſtãtiationẽ que eſt terminꝰ p̃nci-
palis huius cõſecrationis: cũ illa trãſubſtãtiatio nõ fiat
niſi virtute dei infinita: qḋ eque vel magis pʒ q̃ꝫ de crea-
tione. neq; attingit aliquã diſpõnẽ p̃uiã ad illã tranſub-
ſtãtiationẽ: q̃a aut illa diſpõ eſſet in pane: aut in xp̃i
corpore: neutro mõ põt dari. non enim in corpore: q̃a iã
nõ eſſet diſpoſitio. nec in pane: q̃a cũ illa diſpoſitio eſſet
neceſſitãs ad trãſubſtantiationẽ eſſet in eodẽ inſtãti cũ
trãſubſtantiatione: ⁊ tũc in illo inſtãti eẽt panis: q̃a qñ eſt
diſpoſitio eſt ⁊ eius ſubiectũ: ſimul ergo eẽt panis in eodẽ
iſtãti in quo eſt illa diſpõ ⁊ trãſubſtãtiatio: qḋ icludit ꝯ-
dictionẽ. Silr pura fictio vĩ eẽ ꝙ p iſta v̾ba: hoc eſt enĩ
corpus meũ: magis alteret̃ realr panis: q̃ꝫ p alia v̾ba ꝓ-
lata. ſ. iſte panis eſt albꝰ ⁊ hm̃oi: cũ ſonus nõ habeat virtutẽ
aliq̃ꝫ ad cãndũ alterationẽ realẽ in pane. Poſſet etiã ar-
gui vt prius: q̃a illa v̾ba ſacr̃alia hñt eẽ in tp̃e: g̃ ⁊ actõez
ſuã p̃ciſe in tp̃e: illa aũt diſpõ ad eucharistiã ſi fingat̃ nõ
põt poni cãri in tp̃e pp̄ ſiles ꝓbationes que ſupra tacte
ſunt in 2° arꝰ. In ꝓpoſito etiã eſt rõ ſpãlis: q̃a v̾ba conſe-
crationis eucharistie nõ pñt hr̃e actionẽ reſpectu trãſub-
ſtãtiatiõis ſeu diſpõnis neceſſarie ad trãſubſtãtiatiõez:
q̃a nõ prius agũt circa paſſũ q̃ꝫ tãgãt ipſũ ſm eos ⁊ ſm
Tex. co. 24. ⁊ 8. ⁊ inde. Phm. 7. phyſi. de ſimultate agẽtis ⁊ paſſi: nũc aũt in in-
ſtãti cõplete ꝓlationis nõdũ ſpẽs illoꝝ verboꝝ tangunt
ſpẽm panis: q̃a multiplicatio ſoni ⁊ ſenſatio nõ fit niſi in
tẽpore ſʒ Phm in de ſenſu ⁊ ſenſato. dubitatiõe penul.
ergo per tempus poſt inſtãs vltimũ cõplete ꝓlationis
verboꝝ nõdũ trãſubſtantiatio facta eſt: nec diſpõ p̃uia
ad ipſã. g̃ panis p totũ illud tẽpus ꝑmanet: qḋ eſt con-
tra cõem opi. de eucharistia. ¶ 4° arguit̃ ꝙ iſta opi. po-
nit pluralitatẽ ſine neceſſitate: qḋ eſt contra doctrinam
Tex. co. 50. Phoꝝ. pʒ p̃mo phyſi. de op. Meliſſi ⁊ eius cõmenda-
Tex. co. 60. tione vltra Anaxa. ⁊ 3. de aĩa. ⁊ 8. phyſic. ꝙ natura nihil
Tex. co. 48. facit fruſtra: ſemper enim ſi ſufficit paucitas ad ſaluan-
Idẽ. 1. ce. tc. co. 32. dum apparẽtia eſt magis ponẽda: ſed talem diſpoſitio-
nem fieri in ſacris oĩno videt̃ ſuperfluũ: nec huius plu-
ralitatis videt̃ eſſe aliqua neceſſitas vt patet in euchari-
ſtia: quia puriſſima fictio videtur eſſe ponere ibi ali-
quam diſpoſitionem precedentem: vel inter ſpecies pa-
nis que ſunt ſacramentũ: ⁊ inter exiſtẽtiã corporis xp̃i

ſti que eſt res ſignata. ¶ In alijs etiã ſacr̃is hoc ꝓbatur.
naʒ in illis q̃ nõ imprimũt characterẽ nulla neceſſitas vĩ
ponẽdi illã diſpõnẽ que dicit̃ ab illis ornatus: imo h̾ vi-
det̃ eſſe cõtra cõem doctrinaʒ theologoꝝ. In q̃buſcũq;
enĩ ſacr̃is imprimit̃ diſpoſitio ad effectũ p̃ncipalẽ. ſi ꝓpt̾
obicẽ in ſuſcipiẽte nõ cauſat̃ tũc effectꝰ p̃ncipalis ceſſan-
te obice ſufficit diſpoſitio ad illũ effectũ p̃ncipalẽ: appꝫ
in ſacr̃is imprimẽtibus characterẽ: que ꝓpter hoc nõ ſũt
iterabilia: ſʒ in ficte penitẽte ceſſante fictione nihil eſt qḋ
ſufficiat ad effectũ vere pnie: alioq̄n nõ oporteret talem
ficte cõfeſſũ de eiſdẽ pctĩs alr̃ ꝯfiteri: g̃ in tali ſacr̃o nul-
la imprimit̃ diſpoſitio quaſi neceſſitãs ad effectũ ſacri.

Cõtra opionẽ iſtã.

Quãtũ ad ſcḋam qõnẽ
arguo ſic p̃mo. Illa vir-
tus ſupnãlis ſi ſit in ſacr̃o: aut eſt ibi indiuiſibilr. i. aut to-
ta in toto ⁊ tota in q̃libet pte. aut tota in toto: ⁊ ps in pte.
nõ p̃mo modo: q̃a inter oẽs formas pficiẽtes mãm ſola
intellectiua ponit̃ talis. Nõ ſcḋo mõ: q̃a tunc extenderet̃
per accñs in ſubiecto: qḋ eſt cõtra rõnẽ virtutis ſpũalis.
Item in ſacr̃is cõiter requirunt̃ verba multa: vt patebit
iferius: vel g̃ in q̃lʒ ſyllaba eſſet eadẽ virtus oĩno. vel in
alia eẽt alia ⁊ alia virtus. Si p̃ mõ oporteret dicẽ ꝙ idẽ
accñs migraret de ſubto in ſubm ⁊ maneret poſtq̃ꝫ ſubʒ
deficit. Si ſcḋo modo: ſequeret̃ ꝙ ſacr̃m cõſiſtens in to-
ta orõne nõ haberet aliquã virtutẽ vnam. ¶ Et ſi dicas
ꝙ habet aliquã virtutẽ aggregatã ex multis virtutibus
multarũ partiũ. hoc improbat̃ per arm̃ 3m̃ cõtra opionẽ
ad queſtionẽ precedentẽ. nõ enĩ eſſet dare que iſtaꝝ vir-
tutum eſſet p̃ncipiũ cauſandi illũ effectũ ſpũalem in aĩa.
nec videt̃ ꝓbabile ꝙ ſacr̃m vnũ formalr: cum huius rõ
formalis ſit ex rõne virtutis ſupnãlis: habeat tot v̾tutes
ſupnãles aggregatas. ¶ Item quero qñ iſta virtus ſup-
naturalis cauſat̃ in illo ſenſibili pertinẽte ad ſacr̃m. aut
ante applicationẽ ad actũ ſiue vſum: aut in ipſa applica-
tione. ſi ante. ergo cauſatio eius eſt pure miraculoſa: quia
eſt per actum diuinũ: ⁊ nõ per aliquã diſpoſitionẽ perpe-
tuã ſiue firmatã cũ eccleſia. nam nõ ſequit̃ ad aliq̄d per
qḋ poſſit dici quaſi ꝯſequẽs naturalr ſine miraculo: ſicut
de aĩatione. ſi v̾o cauſet̃ in applicatione ad vſum videt̃
incõueniẽs. nullũ enĩ inſtrm̃ formalr eſt ideo aptum ad
vſum: q̃a aliquis vtit̃ eo vt inſtr̃o: pʒ hoc iductiue ⁊ rõne.
Nam idoneitas inſtr̃i precedit naturalr vſũ inſtrumẽti
vt inſtrm̃ eſt: non enĩ q̃a imergo puerũ ſiue virũ aliquo
ſenſibili ad actũ ſacri: ideo recipit illã virtutẽ ſpiritualeʒ:
non eſt ergo dare quãdo recipiat. ¶ Ultimo arguit̃ ſic B
prius, ꝙ hic ponit̃ pluralitas ſine neceſſitate: non enim
patet aliqua neceſſitas talis v̾tutis: que fingitur in ſacr̃o,
neq; ſm rationẽ nãlem manifeſtũ eſt: neq; ſm fideʒ: q̃a
ſicut ſequenti rõnẽ naturalẽ nõ ſunt ponẽda plura: niſi
que ratio nãlis cõcludit: ita ſequẽti fidem nõ ſunt ponen-
da plura q̃ꝫ veritas fidei requirat. veritas aũt fidei nõ requi-
rit ponere taleʒ virtutẽ ſupnaturalẽ in aqua vel in v̾bis:
vt patebit inferius: nec aliqua ratio cogit ad iſtã plurali-
tatẽ: ergo ⁊c̃. ¶ Exẽpla que adducta ſunt de virtute re-
cepta in inſtr̃o non cõcludũt. primũ de ſenſibili ſermone
accipit manifeſte falſum: nã ſermo audibilis non hʒ in ſe
formalr aliquã intentionẽ aĩe. qḋ ꝓbat̃: q̃a ſermo nõ impo-
ſitus ad ſignãdũ nullã talẽ formã hʒ in ſe. pʒ hoc oĩbus.
per impoſitionẽ aũt nõ recipit aliquã abſolutã formam
nec relationẽ niſi forte rõnis. ¶ Hoc etiã probat̃ aliter:
q̃a eodẽ exiſtente agente p̃ncipali ⁊ inſtr̃o ſufficiente ſeq̃-
tur eadẽ actio. Sed ſi latinus ꝓferat verba latina greco
idem eſt agens p̃ncipale ⁊ inſtrm̃: qḋ eẽt ſi loqueret̃ alij
latino: tamẽ nõ ſequit̃ effectus: q̃a nullus ꝯceptus cauſat̃
in greco audiente: g̃ ille ſermo non erat inſtrumẽtum ex

ſe ad cauſandũ

ſe ad cāndū alē ꝯceptū in audiēte. Fallit ḡ exēpluz pro tāto ꝙ ſermo audibilis eſt ſignū rememoratiuū reſpectu ꝯceptus: ita ꝙ facta imutatiōe ſenſus ab ipſo ſermone: ⁊ vlterius itellecta nā eius inquantū talis nā eſt itellectus cognoſcēs ipm eſſe impoſitū ad ſignificandū talem nām ex collatione eius ad illud aliud: itelligit illud aliud nō ita ꝙ ſermo ꝑ aliquā formā cauſet cōceptū de aliq̄ re: ſꝫ ſermo eſt ꝑui⁹ ad ꝯceptū de re de qua cauſaẽ per ꝓpriam ſpēm rei vel phantaſma in aīa. qḋ pꝫ: qꝛ quātūcūqꝫ ſermo ꝓferretur ſi audiēs nō haberet in ſe ſpēꝫ rei ꝓlate: nullus cōceptus cauſaretẽ in eo de illa re.
C vñ per voces nō itelligimus res: niſi quarum habemus ſpēs: ſed ꝙ actualiter eas ꝯſideremus: hoc eſt ꝑ ꝑ collatione ſigni ad ſignatū. 2ᵐ exēpluz de inſtrō artificis nō ꝯcludit. valde enim iꝓbabile vr̄ ꝙ aliqua forma totiens cauſareẽ in ſerra quotiens moueẽ ab artifice: ⁊ totiēs deſinat eſſe quotiens deſinit actu moueri. 3ᵐ exemplum de motu non cogit: qꝛ quomodocūqꝫ ſube cauſentur a celo ſaltem motus localis celi non pōt eſſe forma ſe ꝓ̄ncipium producendi eas. Et ſimilr̄ de 4° exemplo de generatione aīalium. quere. 2. li. di. 18.

Ad primam ergo qōnem eſt alia opi. quere in Hen. quoli. 4. q. vltima.

Additio ¶ Nota ꝙ Henricus vbi ſupra triplicē op. ponit de ſacramētis in cōparatiōe ad grāz. Prima eſt ꝙ nō eſt ponēda q̄cūqꝫ v̄tus ſupnālis in ſacr̄is noue legis ad creandū grām: ſed deus ex pacto ſuis aſſiſtit ſacr̄is: ⁊ in collatione ſuoꝝ ſacr̄oꝝ ꝑ aſſiſtētiaꝫ cāt grām. ¶ Scḋa opio eſt: ꝙ ſacr̄a noue legis cooperanẽ ad grām nō ſicut ꝑ ſe
J agēs ⁊ ꝑ formā in ſe exiſtētē: ſꝫ ſicut inſtrm̄ motum ab agēte ꝑ ſe: ⁊ his duabus remotis opionibus ponit tertiā q̄ ſua eſt ⁊ eſt talis. Sacr̄a noue legis dr̄ cā gratie nō qꝛ cauſent eā vllo mō plus q̄ȝ ſacr̄a veteris legis: ſed qꝛ ſunt cōtētiua illius qḋ eſt cā gratie: aut realiter ſic ſacrꝫ eucbariſtie: in quo ꝯtineẽ realiter humanitas chr̄i cōiuncta diuinitati. Jō dr̄ maxime cōtētiuā gratie ⁊ effectiuā. Aut virtualiter ſicut ſacr̄m baptiſmi ꝙ. ſ. in virtute ſanguinis chr̄i dicēte Aplo Ro. 6. Quotquot baptiſati ſumus in ſanguine eius baptiſati ſumus. ⁊ dat exēplū de diuinitate chr̄i ꝯiūcta ei⁹ humanitati q̄ opabaẽ mirabilia: vñ ⁊ huic dr̄r ſacr̄a noue legis vaſa grē: ⁊ differt vt videẽ hec opinio a p̄ᵃ ad minus verbaliter: qꝛ p̄ᵃ dicit ꝑ
[illegible]. aſſiſtētiā gratie: hec ꝟo per inſiſtentiam ⁊c̄.

¶ Cōtra iſtā opi. Deus nō eſt aliter ſm̄ eſſentiā p̄ntiam ⁊ poᵃᵐ in ſacr̄o q̄ȝ in alio corpore: ḡ ſi ponaẽ aliter h̄ nō eſt niſi ad aliquē effectū cauſandū: ſꝫ ꝙ ſic ſit ibi nō pōt eē ꝑ aliquā cāalitatē ſacr̄i: ſacr̄m aūt nullo mō eſt cā deū determināſ ad cāndū effectū ſibi ꝓpriū: ergo tm̄ eſt ibi hoc mō aliter q̄ȝ in alio corpore ex determinatiōe ꝓprie volūtatis qua diſponit ſic opari: hec aūt diſpō manifeſtata eccl̄ie dr̄ promiſſio vel pactio: ergo nihil aliud dicit iſta opi. q̄ȝ illud de opi. alia. ſ. de pactione.

Ad primā ergo qōnem dico ꝙ cū neċitas eorū que ſunt ad finem ſumaẽ a fine ⁊ ſm̄ oēs loquentes de ſacr̄is. finis ſacr̄i eſt gratia: vel aliqs
D effectus dei iniſibilis diſponens hoīem ad ſalutē: ⁊ iſte finis poſſit ſufficiēter haberi eo mō quo habeẽ ꝑ ſacr̄m abſqꝫ hoc ꝙ dicaẽ ſacr̄m habere aliquā actionē ꝓprie dictā ſiue reſpectu gratie quā nō pōt attingere cum illa creetur: ſiue reſpectu diſpōnis ſupernālis preuie: qꝛ illa ēt crearetẽ: ſequtur ꝙ nō ſit ponēda talis actio: cū nec iſta plura ſint neċia: nec manifeſte pontbilia. ¶ Qualiter autē cū hoc ſalueẽ ꝙ ſacr̄a ſunt cā gratie nō tm̄ per accidēs: ⁊ ꝙ per ſacr̄a habeẽ gratia ſicut ſancti loquuntur. Dico breuiter ꝙ oīs diſpō neceſſitās ad formā que non eſt rō receptiui pōt dici quodāmodo cā actiua ſiue cā inſtrumentalis reſpectu forme: ipm aūt ſacr̄m ſiue ſuſceptio ſacr̄i eſt talis diſpō ⁊ imediata nō cauſans aliā mediā iter ſe ⁊ gratiā: ergo ipſa pōt dici quodāmodo cauſa actiua vel inſtr̄alis reſpectu gratie. maior ꝓbaẽ ꝑ exēpla ⁊ per rōnem. ¶ Primū exēplū iſtius eſt: qꝛ abſolute cōcediẽ ꝙ merita ſunt cā inſtr̄alis reſpectu p̄miꝫ: ⁊ ꝙ per merita acqritur p̄miuꝫ ⁊ tm̄ meritū nō cauſat actiue premiū in ſe: nec aliquā diſpōnē mediaꝫ: ſed ſolūmodo ipmmet eſt diſpō p̄uia ad p̄miuꝫ nō tm̄ ſicut rō receptiui. H.Lucrius. ¶ Aliud exēplum: motus aliquo modo poniẽ cā reᵘ termini: ⁊ ꝟe ⁊ ꝓprie ꝯcediẽ ꝙ ꝑ motū acqraẽ terminꝰ: ⁊ tm̄ motus nō hꝫ actionē aliquā ad cauſandū terminū: neqꝫ ēt diſpōnē intermediā: ſed ipſemet eſt diſpō ꝓxima ad terminū: nō tm̄ rō receptiui. E ¶ Jtē maior eadeꝫ probaẽ rōne. qḋ eſt cā prioris nō ꝓpter hoc eſt cā poſterioris: niſi illud mediū ſit cā tertij: ⁊ hoc aliquo modo in eodē ordine cāe: agens cauſans diſpōnem ꝓximam ad formā ſm̄ eos ꝯcediẽ eſſe aliquo modo cā reſpectu forme: opꝫ ergo ꝙ diſpō ꝓxima ad formā reducaẽ ad genus cauſe efficientis reᵘ forme. Eſt ergo modus iſte ꝙ ſuſceptio ſacr̄i eſt diſpō neceſſitās ad effectū ſignatū ꝑ ſacr̄m nō qdem ꝑ aliquā formā itrinſecā: per quā neċio cāret terminū: vel aliquā diſpōnem preuiaꝫ: ſed tm̄ per aſſiſtentiā dei cauſantis illū effectū: nō neċio abſolute: ſed neċitate recipiente potentiā ordinatā: diſpoſuit enīꝫ vl̄r: ⁊ de hoc eccl̄iam certificauit ꝙ ſuſcipiēti tale ſacr̄m ipſe ꝯferret effectū ſignatū. nec obſtat ꝙ ſuſceptio ſacr̄i eſt aliqḋ circa corpus ipſius ſuſcipiētis: gratia aūt cauſaẽ in aīa: qꝛ ſufficit ꝙ diſpō ⁊ forma ſint in eodē ſuppoſito: ⁊ maxime qñ diſpō nō eſt diſpō ex pte rei: ſꝫ in ordine ad agēs voluntarie cāns terminū. ¶ Ad intellectuꝫ huius ſciēdū ꝙ inſtr̄m cōiſſime acceptū extendiẽ q̄qꝫ ad cām ſcḋam: vt tactū eſt in p̄ᵃ. q. proprie aūt vt diſtinguiẽ ꝯ cām ſcḋam. q̄qꝫ ꝟo accipiẽ ꝓ eo qḋ eſt pars ꝑ quā totū agit: ⁊ ſic loquiẽ phs vocans. 2. de aīa: organa ſenſuū ⁊ aliaꝝ poᵗᵉ inſtr̄a ſiue partes ꝑ quas totū operatur tales operatiōes. ¶ Alio mō inſtr̄m diciẽ cā actiua ad diſpōnem preuiā. ¶ Tertio mō dr̄ inſtr̄m ſic̄ iſtr̄m in arte: ⁊ ab iſto p̄ tractū eſt hoc vocabulū. De iſto autēꝫ dubiū eſt an ſit actiuū ꝓprie: ⁊ videẽ ꝓbabilius ꝙ nō: Serra enim nō hꝫ in ſe niſi quātitatē figurā ⁊ motū localē: de qbus oībus pꝫ ꝙ nō ſunt forme actiue. ⁊ ꝓbaẽ: qꝛ aliter mathematicus ꝯſiderādo q̄ntū ſigratū nō abſtraheret a motu. ſi aūt ponaẽ ꝙ durities ſit q̄litas actiue: hoc nihil eſt: qꝛ ſi deus de poᵃ abſoluta aliqḋ quātū molle ꝯſeruaret in eadē quātitate ⁊ figura mouēdo ipm localiter eque diuideret aliqḋ corpus ſicut modo iſtr̄m durū diuidit. ergo durities que eſt q̄litas nō eſt forma ſe ꝓ̄ncipiū agēdi: apparet tm̄ eſſe ꝓ eo ꝙ eſt quedaꝫ impaſſibilitas reſiſtēs corrumpenti: manēte aūt quātitate corporis ⁊ figura nō mutato alio nec corrupto ſi localiter moueẽ opꝫ ꝙ expellat aliud ꝓportionatū quātitati ſue ⁊ figure qḋ nō oporteret ſi eius quantitas nō maneret ſed cederet: ſicut eſt de molli. Probaẽ ēt ꝓpoſitum: qꝛ vbicūqꝫ eſt formalis icōpaſſibilitas in creatura vnū illoꝝ nō expellit aliud actiue: ſed tm̄ formaliter: agens aūt iducēs vnū effectiue expellit aliud effectiue: corpora aūt videntur habere incōpaſſibilitatem reſpectu vbi eiuſdē: ſicut qualitates ꝯ̄rie reſpectu eiuſdē ſubiecti. ſic̄ ergo idē agēs effectiue inducit caloreꝫ: ita frigus expellit: nō aūt effectiue calor expellit frigꝰ: ſꝫ tm̄ foīalr. Jta in propoſito de expulſione corporis ad vbi per aliud corpus. diuiſio autem ligni per ſerrā vel ſecurim nō eſt niſi quedam expulſio partiū ab vbi ad qḋ moueẽ ſecū.

F

T.c.6.⁊ Ide.

Vide Cōmē. 12. meta. commēto. 14.

I

Specto nota bilis.

Doctrina ſingularis ſipathetica plurimos latēs philoſophantes.

ris ab ipſo artifice cedẽdo. Tenẽdo igit̃ q̄ inſtr̃a artificialia non ſunt formaliter actiua: ſed tñ: ſunt receptiua cuiuſdã effectus prioris ordinati ad effectũ vltimũ apparet magis ꝓpoſitũ quõ ſacr̃m põt dici inſtr̃m: lz non habeat virtutẽ actiuã proprie rẽ termini: ſed ſit qdã effectus prior ordinatus ad gratiã. ℂ Et ſi dicat̃ nõ eẽ ſiſe:

G qꝛ ſacr̃m nõ ſuſcipit illũ effectũ ſupiorẽ ſicut ſecuris recipit motionẽ: hoc nõ obſtat: qꝛ ſicut totuz illud qd̃ recipit effectũ priorẽ põt dici inſtr̃m: ita ꝛ quodãmodo iſte effectus põt dici inſtr̃m: vere enim põt dici q̄ ꝑ motionem ferre lignum diuidit̃: ſacr̃m aũt ſiue ſuſceptio ſacri eſt effectus ille prior in propoſito: ergo ꝛc̃.

H **Ad qõnem** ſcdam pz per idez q̄ nec manifeſte poſſibile nec nec̃ium eſt ponere illã virtutẽ que ſit forma realis in ſacr̃o: vt qd enim totiens gñaret̃ ꝛ corrũperetur: nec ꝑ illaz ſi poneret̃ aliqd cauſaret̃ in aĩa: nec cõreuir ipſa regulariter niſi ex pactione diuina cũ eccl̃ia: ꝛ ſic ſine tot ſupflũis in aqua ꝛ aĩa intermedijs põt ſaluari q̄ pactio diuina ſit imediata rẽ effectus ↄferẽdi recipiẽdi ſacr̃a. ℂ Si tñ fiat altercatio ꝓpter auc̃tes de iſto vocabulo virtus: põt dici q̄ virtus

Ca.ob.116. vno modo eſt vltimũ de poᵃ: pmo ce. ꝛ mũ. vltimũ autẽ potẽtie ſigni practici eſt q̄ ſignificet efficaciter hoc eſt preſtie ꝛ certitudinalr̃. nã nõ poſſet ſigno inquãtuz practicũ eſt cõpetere maior poᵃ: tñ talis virtus põt cõcedi eſſe in ſacr̃o: ſed iſta nõ eſt aliqua forma abſoluta: ſz tñ relatio ↄformitatis ſigni ad ſignatũ. Et ſiue iſta ꝑtineat ad eẽntiaz ſacr̃i: ꝛ tũc oporteret q̄ ſacr̃m nõ tñ icludat rõnẽ ſigni cũ ſuis differẽtijs: ſz ẽt aliquã rõnẽ ↄformitatis ad ſignatũ que dr̃ veritas in ſigno: ꝛ pz q̄ iſtarũ relationũ vna accidit alteri: ꝛ quaſi poſterior fundatur in alia ꝑori: ↄformitas eniz in ſigno fundat̃ ꝛ poſſet eſſe ſignũ ſine ea: ſiue iſta nõ ꝑtineat ad rõnẽ ſacr̃i: ſed ſit accidẽs cõcomitãs vt in pluribus ſaltẽ iſta rõ eſt illud vltimum de potentia ſigni practici: ꝛ ſic virtus.

Dnt.q. **Ad primũ** aũt dico q̄ aqua abluit cor. i. aĩam nõ quidẽ cauſando diſpõnẽ mediam inter ipſam ꝛ gratiã abluentẽ: ſed abluit tanq̃ diſpõ ꝓxima ꝛ imediata ad gratiã: eo mõ quo dr̃ q̄ meritũ iducit beatitudinẽ: vel q̄ ſectio ſiue alia huiꝰ ꝑparatio iducit ſanitatẽ: ſi enim cauſaret diſpõnem ad gr̃am ꝛ ſic diceret̃ abluere: adhuc oporteret illã diſpõnem imediatius abluere: ſicut argutũ eſt ſupra de ordine cauſarũ reſpectu tertij. ℂ Ad ſcdm dico q̄ magiſter in diffõne ſacri per hoc q̄ addit: ꝛ eĩ exiſtit nihil aliud intelligit niſi q̄ eſt ſignũ efficax: per qd̃ intẽdit q̄ ſit practicũ certũ ꝛ verũ ꝛ ꝑuiũ naturaliter ad ſuũ ſignatũ. ℂ Per idem dico

I ad illud de diſtinctione ſacramẽtoꝝ noue legis ꝛ veteris: nõ enim diſtinguũtur per illud qd̃ neutri illoꝝ põt cõuenire. ſacr̃m agere ad aliqd ſpũale in aĩa: ſz iſta noue legis gratiã cauſant tanq̃ ſignũ efficax: illa aũt veteris legis nõ: loquendo de ſacr̃is. i. de cerimonijs illius legis. De hoc patebit in ſequẽti qõne. ℂ Ad aliud dico q̄ ſi motio ferre eẽt diſpõ ꝓxima ad iductionez alicuiꝰ forme: ꝛ nõ ex nã alicuius motionis: ſed ex diſpõne alicuius agentis ſimul cooperãtis poſſet rõnabilr̃ peti ab illo agente q̄ illa motio perficeret id quod cõtinet: hoc eſt dictu: q̄ ſicut continet illud tanq̃ diſpoſitio preuia: ſic perficiat illud: hoc eſt ad ipſaz immediate ſequatur illud. hoc modo eſt in propoſito.

Ad illa q̃ adducunt̃ in pma opi. pz ex iſtis: ſacr̃m. n. nõ eſt tñ cã ꝑ accñs: ſicut nec ipſe poneret ornatũ vel characterem eſſe cã ꝑ accñs reſpectu gratie: imo ſicut poneret illud cãuſam a ſacr̃o eẽ per ſe diſpõnẽ ad gratiã: ſic dico q̄ ſacr̃m vel eius ſuſceptio eſt diſpõ ꝓxima ad gratiã: ꝛ ꝑ hoc pz quõ ponit̃ in diffõne eius: ꝛ quõ ꝑtinet ad artẽ tractãtiũ de ſacr̃is. ſi. n. aliqs cõſideraret inciſionẽ vel aliqd huiꝰ: inquantuz ordinat̃ ad ſanitatẽ humanã: diffiniret ipſam ꝛ dĩiam aſſignaret per ipm ordinẽ: lz ipſe ordo accideret nãe rei in ſe: ħ modo ſancti ꝛ doctores nõ curantes de baptiſmali ablutione qñtũ ad nãm in ſe: nõ magis q̃ de nã balneatiõis cuiuſcũqz ꝑ ſe: ↄſiderãt illud inquãtuz ex iſtitutiõe diuina hz ordinẽ ad gr̃am: ꝛ iõ ſic diffiniũt ꝛ dĩias aſſignant.

Ad primũ argᵐ ſcde. q. pz q̄ virtus illa eſt efficacia ſigni reſpectu ſignati: q̃ efficacia nõ eſt forma realis maxime abſoluta: ſz eſt veritas ſigni virtualr̃ ꝑcedẽtis ſignatũ. ℂ Ad zᵐ. ſi ſanitas non poſſet niſi ab agẽte voluntario iduci: ꝛ ab ipſo iſtitueret̃ aliqd ſignũ qd̃ eẽt efficax ſeu diſpõ neceſſitãs ipm ad iducẽdũ ſanitatẽ: illud ſignũ eẽt medicina virtuoſa: non tñ per aliquã formã abſolutã que eẽt ꝑnᵐ ſanãdi: ſz tñ per ordinẽ efficacẽ ad ſanitatem. ℂ Ad 3ᵐ põt dici q̄ quotiẽs ſacr̃m eſt nouũ: totiẽs fundamẽtũ eſt nouum: ꝛ tũc nõ eſt ibi noua relatio ſine mutatione fundamẽti: ſz illa mutatio nõ eſt ad aliqd abſolutũ in fundamẽto: ſed ad eſſe fundamẽti. ℂ Uel aliter dici põt q̄ relatio rõnis põt eſſe noua in aliquo abſqz oĩ nouitate abſoluti in ipſo. ſufficit eniz noua comparatio abſoluti ad alterũ ꝑ actũ intellectus: hoc mõ põt deus dici dñs de nouo ſine nouo abſoluto in ipſo: vel magis ad ꝓpoſitũ ꝑt nummus dici ꝑciũ de nouo: eſſe eniz ꝑciũ nõ dicit niſi relationem rõnis: ſicut nec eẽ cõmutatuz ꝓ alio: eẽ enim cõmutatũ nõ magis dicit relationẽ realẽ q̃ eẽ datũ. datũ ãt vt manifeſtũ eſt: cũ dicat habitudinẽ obti ad voluntatẽ: nõ dicit niſi rõnis reſolutionem in ipſo dato: ſicut nec intellectũ eſſe in obiecto intellecto. Queſtio. VI.

Ec eſt pars icidẽtalis huius diſtin. in q̃ magiſter determinat de circũciſione. Circa quã querit̃ vtruz in circũciſione ex vi circũciſionis ↄferebat̃ gratia: Oꝫ nõ. ꝓbõ Ro. 4. Signaculũ accepit circũciſionis. glo. Peccata ibi ſoluz dimittebant̃: ſed gr̃a ad bene opandũ adiutrix nõ ꝑſtabat̃. ℂ Itez Augu. in pſal. Ut qd deus repuliſti in finez. Illa iugt de ſacr̃is veteris legis tñ ꝓmittebãt ꝛ ſignabãt: hec aũt dãt ſalutez. ſ. ſacr̃a noue legis. ℂ Itẽ circũciſio nõ apiebat ianuã: ſicut vult Beda ſup illud Luc̃. z. Poſtq̃ ↄſumati ſunt dies octo. Dñi gratiã pz ianua regni: qꝛ eius eſt herea. ſm Augᵘ de tri. li. 15. c. 19. Ipſa diuidit inter filios regni ꝛ ꝑditiões. ℂ Itẽ ꝑ rõnem ſic. Sacr̃m nõ cauſat niſi qd̃ ſignat. Circũciſio tñ ſignat ablationẽ ꝛ nõ aliqd poſitiuũ: qꝛ non eſt ibi niſi ablatio ptis a toto: ꝫ ꝛc̃. ℂ Cõtra. Aug. lib. z. de nup. ꝛ cõcu. ꝛ ponit̃ de ↄſe. diſ. 4. Ex quo iſtituta eſt circũciſio in populo dei ad purgationẽ huiꝰ peccati veteris valebat magnis ꝛ puis: ſic baptiſmus valere cepit ex quo iſtitutus eſt: ħ nõ eẽt niſi ibi conferret̃ gr̃a: ꝫ ꝛc̃. ℂ Itẽ Beda ſup illud Luc̃. z. Poſtq̃ ↄſumati ſunt dies octo. ℂ Itẽ ſalutifere curatiõis auxiliũ circũciſio in lege agebat: qd̃ baptiſmus tpe gratie agere ↄſueuit.

In expõne ij titli pſalmi Cõliuo. 73.

A **Hic ſupponendũ** eſt tanq̃ certũ q̄ per circũciſionem pctm̃ originale delebat̃: qd̃ pz ꝑ auc̃tes ſanctoꝝ. Et ad hoc eſt rõ cõgrua: qꝛ deus nullo tpe reliqt genus humanũ ſine remedio nec̃io ad ſalutẽ: maxime illos qbus ipſe legez dedit vt per eius obſeruantiam pertingeret ad ſalutem. Fruſtra enim fuiſſet data talis lex ſine tali remedio: ergo tẽpore legis moſayce dedit aliqd tale remedium obſeruãtibus huiꝰ legẽ. Non poſſunt aũt attingere ad ſalutem ſine deletione originalis culpe: qd̃ ſupponit̃ ex zᵒ lib. q̃ diſt. 39. ꝛ ...

in illa lege inſtituit aliqđ remediū ꝯ illā culpā.iſtud ⁊ nō aliud videt̃ eſſe ibi inſtitutum tanq̄ȝ tale remediū ꝯ illā: iuxta illud gen̄.17.Maſculus cuius caro preputij ⁊c̃. ¶ Et ſi obijciat̃ ꝙ circūciſio ſit ex patribus nō ex lege: q̄ꝛ data eſt abrahe circūciſio:⁊ h̄ ꝑ multos ānos.ſ.400. ante legē moſaycā datā in mōte ſynai. Hoc non obuiat qn̄ ſit remediuȝ ꝯtra originale pctm̄.ꝙ aūt deus voluit illud inſtituere an̄ legē moyſi:arguit ꝙ nō ſit remedium preciſe huiꝰ legis:ſed nec lex illud euacuauit ſed cōfirmauit. ¶ Sed ingrēdū eſt an ex iſto ſuppoſito ſequat̃ neceſſario gratiā in circūciſione ꝯferri:⁊ q̄ꝛ dimiſſio culpe ⁊ collatio gratie ſiue cōiunctiȝ ſiue ſeparatim nō reſpiciūt niſi potētiā diuinā.aliqđ aūt dr̄ poſſibile deo dupliciter.ſ.ſcđm potētiā abſolutā vel ordinatā. Ideo p̄mo vidēdū eſt an poſſibile ſit deo de potētia abſoluta delere culpā originalē ſine īfuſione gratie. Scđo an hoc ſit ſibi poſſibile ſcđm potentiam ordinatam.

Dubitatiōes curioſe ⁊ magne.

Ric. in p̄ſidi dif.ar.6.q.3. Uide ochum quol.5.q.4. ⁊ Uarronem q.1.huiꝰ d̄ni

Quantum ad p̄mū videnẗ aliq dicere ꝙ nō.⁊ ſi rōnes cōcludūt:vidēduȝ eſt.p̄ma eſt talis. Nō pōt de aīa pctm̄ deleri:niſi de īmūda fiat mūda. Sȝ h̄ nō pōt fieri niſi ꝑ aliquā mutationē factaȝ in aīa:illa aūt mutatio erit neceſſario ad aliquā formā poſitiuā repugnātē culpe:⁊ h̄ abſolutā:q̄ꝛ ad relationē nō eſt motus nec mutatio.5.phyſic.huiꝰ formā abſolutam repugnātē culpe in aīa dico grām:ergo ⁊c̃. ¶ Scđa rō talis eſt. In pctō deformitas opponit̃ gratie vt p̄uatio habitui. Sȝ p̄uatio nō pōt tolli a ſubiecto niſi ꝑ collationem habitus oppoſiti:ḡ ⁊c̃. Et hoc eſt qđ Aug. arguit ꝙ culpa ⁊ grā opponunt̃ ſic tenebra ⁊ lux in aere. ¶ Tertia rō. Culpa nō pōt deleri niſi tollat̃ deordinatio vt nō iputet̃ ad penā. Si aūt deordinatio eius maneret ne c̄io imputaret̃ ad penā:q̄ꝛ ipſa manēs nō pōt aliter ordinari q̄ȝ ꝑ penā inflictā:ḡ culpa dimitti nō pōt niſi deordinatio eius tollat̃:illa autē nō tollit̃ niſi ꝑ grām:ergo ⁊c̃. ¶ Quarto.ſi culpa dimittit̃:diuina offenſa remittit̃:ḡ peccator deo reconciliat̃:ḡ per ꝯñs a deo acceptat̃:nullus autem a deo acceptat̃ ſine gratia:ergo ⁊c̃. Et confirmatur:quia ſi non eſt inimicus:ergo amicus.

Tex.cō.10.

A

B Contra iſtā ꝯnem arguo p̄mo ſic. Quecūq̄ȝ ſibi inuicē repugnāt circa idē mutuo ſe excludūt circa illud: ergo cui plura repugnāt circa aliqđ ſubiectū illud pōt per q̄dlibet illoꝝ excludi ab illo ſubiecto. Sȝ culpe originali repugnat rectitudo in puris nālibus et ſine grā.⁊ pȝ de facto ſcđm magr̄m ponētē hoiem a deo ſic cōditū. pȝ et de poſſibili rōne:q̄ꝛ ſi nō poſſet nā fieri recta rectitudine nāli ⁊ ſine grā:tūc grā eēt nālis:⁊ȝ nō nāc lapſe:tn̄ nāe in rectitudine ꝓpria inſtitute:illud enim eſt nāle qđ ꝯſequit̃ nām ſcđm ſe:ḡ ſequit̃ ꝙ per ſolā rectitudinē nālem ⁊ ſine grā pōt culpa expelli. ¶ Si dicat̃ ꝙ rectitudo abſolute potuit eē in nā abſq̄ȝ grā: tn̄ poſt culpā nō pōt reſtitui niſi collata gratia. ¶ Contra iſtud ⁊ ſimul ad ꝯnem p̄ncipalē arguo ſic. Forma nō hn̄s eē alterius rōnis in ſubiecto nō hȝ inſeꝑabilitatē aliā a quocūq̄ȝ:q̄ꝛ enim eſt talis forma ⁊ tale eſſe habens ideo eſt ſeꝑabilis vel īſeparabilis a quocūq̄ȝ. Sȝ forma non hȝ eſſe alterius rōnis in ſubiecto. Ex h̄ ꝙ eius oppoſitum p̄ceſſit in eo:vt pȝ de frigore ⁊ calore circa aquā:ḡ forma nō hȝ aliā inſeꝑabilitatē a quocūq̄ȝ ꝑ h̄ ꝙ eius oppoſitū p̄ceſſit in ſubiecto. Sȝ rectitudo nālis ſi nō p̄ceſſiſſet ſuū oppoſitū poſſet ſeparari a gratia ꝑ te:ḡ. ¶ Itē q̄lemcūq̄ȝ ſcđm formā abſolutā pōt deus hoiem creare:talē ⁊ p̄ciſe pōt repare poſt culpā ſcđm formā abſolutā. Sȝ in pura rectitudine nāli pōt hominem creare:ergo ⁊c̃. maior probatur:q̄ꝛ culpa non facit naturam eſſe aliā in ſe: ergo nec quin ſit capax eiuſdē cuius fuit prius capax:

M

C

agens autem diuinum pōt illi imprimere quodcūq̄ȝ cuius eſt capax:⁊ hoc ſine quocūq̄ȝ qđ non includit̃ in rōne illius impſſi:⁊ maxime ſi id nō incluſum ſit poſterius ipſa forma impſſa. Gratia eſt huiꝰ reſpectu iuſtitie vel rectitudis nālis:ḡ. ¶ Si inſtet̃ ꝯ maiorē ſcđm Hiero^m^. ꝙ deus nō pōt de nō virgine facere virginē:⁊ tn̄ a p̄n^o^ pōt creare virginē. ¶ Rn̄^o^. accepi in maiore qualēcūq̄ȝ ſcđm formā abſolutā:⁊ ſic nō eſt inſtantia:q̄ꝛ accipiendo q̄dcūq̄ȝ abſolutū iportatū ꝑ virginitateȝ:ſiue ſit ꝑfectio in mēte:ſiue diſpō in carne:totū pōt deus reparare. ſed vltra:iſta virginitas dicit negationē quādā actus p̄teriti:vt.ſ.nūq̄ȝ cecidiſſe mēte vel carne in pctm̄ carnis. Ex quo enīȝ actus p̄terijt nō pōt deus facere qn̄ p̄terijt:vn̄ ph̄s.6.ethi^c^.c.3.cōmēdat dctm̄ Agatonis recte dicētis: hoc ſolo p̄uat̃ deus igenita facere q̄ facta ſunt.⁊ rō eſt:q̄ꝛ nulla factio pōt eē nō entis de aliquo nō ente:q̄ꝛ maxie extēdēdo factionē quelibet eſt vel entis de nō ente:vel nō entis de ente:ſicut in annihilatione:vel entis de ente: p̄teritū aūt nō eſt ens:⁊ ipȝ nō p̄teriſſe eſt aliud nō ens: ergo nō pōt ex p̄terito fieri ꝙ nō ſit p̄teritū. ¶ Si obijciat̃:ſi deus totū illud abſolutuȝ qđ eſt in v̄ginitate pōt reſtituere:ḡ ⁊ aureolā reddere.nā aureola vr̄ correſpōdere alicui ꝑfectioni abſolute in virginitate. Pōt dici ꝙ aureola virginis eſt gaudiū accn̄tale de ſua inocentia.i.de nunq̄ȝ cecidiſſe in illud pctm̄:ad qđ cōiter nā prona eſt maxime in adoleſcētia. ¶ Et ſi obijcitur ꝙ iſta negatio nō eſt mā gaudij multū excellentis vel ſpālis. ¶ Rn̄^o^. ſic affirmatio eſt fugibilis ſeu odibilis:ſic negatio amabilis. Sicut ergo excellēs odibile eſt fuiſſe lapſuȝ in tale peccatū:ita ex charitate amabile ⁊ delectabile ē nūq̄ȝ cecidiſſe. Et ſi ergo gaudiū eſſentiale eſt de bono poſitiuo imo maximo:tn̄ nō eſt inconueniēs vltra illud addi aliqđ gaudiū accn̄tale de negatiōe:cui opponit̃ affirmatio odibilis:multū enīȝ addit de gaudio nō cecidiſſe in culpā vltra id qđ aliq̄s hȝ de hoc ꝙ poſt culpā ſurrexit ad gratiā. ¶ Cōcedo ergo ꝯnes vltimarū rōnum ꝙ de po^a^ abſoluta poſſet deus dimittere culpā originalē nō conferendo gratiā:⁊ hoc maxime cū gratia nō opponatur formalr̄ pctō originali nec mō dimittat̃ illud peccatum per collationem gratie:niſi q̄ꝛ gratia includit equiualenter in acceptione diuina iuſtitiam originalem que formaliter opponitur peccato originali.

Ad ſolēs pȝ aliam īſtam ⁊ ſūt ſynonyma Idē.3.5.phy. tex.cō.7.

D

Ad argumenta ꝑ opi.p̄cedēte. ¶ Ad p̄^m^ cōcedo ꝙ pōt fieri de īmunda mūda mūditia oppoſita ſi reſtituat̃ iuſtitia originalis: quā p̄uat pctm̄ originale ſiue illud ſit donū ſupadditū nāe ſiue ſit rectitudo nālis.i.p̄ſcindēs oēm deformitatē pcti. ¶ Ad 2^m^ pȝ ꝙ falſa eſt ꝓpoſitio de oppōne iſtius culpe ad gratiā:imo ſic opponit̃ culpa iſta iuſtitie originali ⁊ nō grē:niſi q̄ꝛ ipſa in acceptiōe diuina equalet iuſtitie originali:ſed nullo mō opponit̃ gratie vt ꝓprie ⁊ p̄ciſe p̄uatio eius. ¶ Ad 3^m^ dubiū eſt vtrū poſſit nō imputari ad penā deordinatione eius non ablata:ſed hoc cōceſſo oppoſita deordinatio iſta pōt auferri abſq̄ȝ collatione gratie. ¶ Ad 4^m^ cōcedo ꝙ diuina offenſa placat̃ ⁊ iſte cui dimittit̃ peccatū recōciliat̃:ſed nō ſequit̃: ergo eſt acceptus deo iſta acceptione ſpāli qua eſt acceptus ꝑ gratiā:hō enim in puris nālibꝰ eſt placidus deo: non tn̄ acceptus ſpāliter:hoc eſt dignus vita eterna:pax enim ⁊ recōciliatio nō dicūt niſi deum nolle vindicare culpā iſtā:ſȝ acceptare plus dicit.ſ.iſtū ordinare tanq̄ȝ dignū vita eterna. ¶ Patet et in nobis:poſſum enim alicui q̄ offendit me placari vt nō ſim ſibi inimicus:neq̄ȝ velim vindicare cōmiſſum abſq̄ȝ hoc ꝙ recipiā euȝ ad amicitiam ſpālēȝ ſcđm quā ordinet̃ ad aliqđ bonū ſpāle.

E

Dubium notabile. ¶ Sed adhuc reſtat dubiū: vtrū deus de po^a abſoluta
poſſet dimittere pctm̄ originale abſq3 collatione cuiuſ
cūq3 poſitiui repugnātis illi peccato: puta iuſtitie origi
nalis vel alicui⁹ huiꝰ: Et videt̄ q̄ nō p̄ tres rōnes p̄us
factas de priuatione ꝛ mutatione ꝛ deordinatione: ꝛ ſpe
cialiter p̄ hoc q̄ hō nō hn̄s iuſtitiā originalem nec̄io h3
carentiā iſtius iuſtitie ꝛ ēt debitū hn̄di ſi eſt ꝑpagatus
ad adā: hoc ꝓbo. Ideo eſt enim debitor huius iuſtitie:
q2 accepit in adā debitū ab ipſo nāliter ꝑpagatus: ſed
carētia huius iuſtitie cū debito hn̄di eā3 cōplet rōnem
peccati illius originalis: ergo ſimplr̄ nec̄ium eſt ꝑpaga
tum ab adā hēre peccatū originale: ſi nō det̄ originalis
Idē īfra diſ. 16.q.2.aligl. iuſtitia in ſe vel in aliquo equiualēti. ¶ Itē diſt. 17. pri
mi li. ꝓbatū eſt charitatē eſſe in aīa p̄ mutationē illam
q̄ fit in iuſtificatione peccatoris. Si aūt poſſit iuſtificari
ſeu recōciliari deo ſine mutatione eius: illa media non
cōcluderēt: g̃ dicēdo ɔ̄r̄iter his que dicta ſunt ibi neceſſe
eſt ponere q̄ peccator nō poſſit recōciliari deo ſine mu
tatione ad formā abſolutā: ꝛ illa repugnabit termino a
quo: ꝛ per ɔ̄ñs erit gratia ſicut prius eſt argutū. ¶ Pri
mum ar^m requirit difficultatē tangēdā inferius diſt. 14.
an. ſ. pctm̄ poſſit deleri abſq3 ꝓductione forme noue in
F aīa. q̄ ſi poneret̄ q̄ ſic de originali: ſicut forte ibi dicet̄
de actuali: poſſet dici ad ar^m q̄ non oīs propagatus ab
adā: q2 ꝑpagatus: eſt debitor iuſtitie orginalis: ſed cū h̄
q2 deus vult talē teneri ad illā iuſtitiā: pōt aūt nō velle
iſtū teneri ad illā iuſtitiā abſq3 mutatiōe aliq̄ poſitiua
ꝛ abſoluta in iſto vt tāget̄ ibi. ¶ Ad 2^m iuxta hoc ɔ̄r̄iter
pōt dici q̄ in iuſtificatione pctōris eſt vna mutatio p̄ua
tiua: qua de inimico fit nō inimicus. eſt ēt alia poſitiua:
qua de indigno vita eterna fit dignus vita eterna: ꝛ de.
nō potēte meritorie agere fit potēs agere meritorie: ls
g̃ ex p̄ma mutatiōe nō poſſit cōcludi aliq̄ forma noua
in iuſtificatiōe: tamen ex ſecūda poteſt. ꝛ ſic arguitū3 eſt
ibi di. 17. p̄mi: nō enim eſt nūc dignus de nouo vita eter
G na: neq3 nūc de nouo pōt meritorie agere niſi formā ali
quā nouā habeat qua ſit dignus ꝛ qua poſſit agere.

Magr̄ in.4. diſ.i.c. vltio. Varro.j.diſ. 41.q.2. De potentia ^{Xo} ordinata ponit̄ q̄ ēt de facto in circūciſione delet culpam origi
nalē ſine īfuſione gr̄e p̄p̄ auctes ſanctoꝝ que videntur
negare gratiā a ſacr̄is veteris legis vt deductū eſt oppo
nēdo. ¶ Alij dicūt q̄ p̄ncipaliter īſtituta fuit p̄p̄ dimiſ
ſionē originalis: ex ɔ̄ñti aūt ad gratiā cōferēdā: ꝛ ꝓ tan
to dicit̄ nō ɔ̄ferre grām: q2 nō ex p̄ncipali īſtitutione: ſ3
cōcomitāter. ¶ Quo ad hoc teneo q̄ nō eſt poſſe de po
H tētia ordinata culpā originalē nec aliquā aliā mortalē3
dimitti ſine īfuſione gr̄e: q2 l3 abſolute ſine ɔ̄dictiōe poſ
ſit eſſe mediū in ſpecie humana īter filiū regni ꝛ filium
ꝑditionis. ſ. hō in puris nālibus: tn̄ ſm̄ lege3 ſapie diui
ne poſt lapſum nullū eſt mediū inter gratū3 q̄ eſt filius
regni: ꝛ pctōrem q̄ eſt filius carceris. nec pōt eſſe loquē
do de po^a ordinata. i. cōformi legibus a ſapia ꝛ volūta
te diuina determinatis: ꝛ iō nullū liberat nec ſic libera
re pōt a culpa niſi cui dat gratia3. ¶ Addo ēt ɔ̄. 2. opi.
q̄ p̄ncipalr̄ intēdit̄ gr̄a in circūciſiōe: qđ probo: q2 agēs
Vide.ſ.hic q.4. ſm̄ rectā rōnē p̄ncipalius intēdit ꝑfectionē q̄3 carētia3
defectus ſiue imꝑfectionis: q2 nō intēdit illā carentiam
niſi ꝑpter ꝑfectionē: deus ergo in īſtituēdo circūciſionē
cū ſit agēs ſm̄ rectā rōnē: p̄ncipalius intēdit ꝑfectione3
poſitiuā: puta gratiā q̄3 carētiā imperfectionis. i. peccati
originalis. ¶ Tertio p̄p̄ ɔ̄firmationē p̄me opi. ꝛ auctes
ſanctoꝝ declaro q̄liter ſancti intelligūt ſacr̄a veteris le
q.3. gis nō cōtuliſſe grām: ſacr̄m enim vt dictū3 eſt p̄us pōt
accipi iꝑprie ꝛ ꝓprie: ꝛ quidē in illa lege fuerūt mul
ta dicta iꝑprie ſacr̄a. ſ. purgatiōes ab immūdicijs ɔ̄cūs
ſm̄ legē: vt p3 in Leuiti. de purgatione a tactu morticī
nij per aquā expiationis: ꝛ de purgatione a lepra ꝛ alijs
huiꝰ. erant ēt ibi ſacr̄a iꝑprie dicta alia ab iſtis: tamē
plus accedētia ad ꝑfectionē: cuiuſmodi erāt oblatiōes
hoſtiaꝝ: hec enim ꝑtinebāt ad cultum latrie pro tpe in
quo deus voluit ſic coli: hec ꝛ illa. ſ. purgationes ꝛ ſacri
ficia ſiue oblationes dicebant̄ cerimonie ꝛ iꝑprie ſa
cramēta: ꝛ de iſtis ɔ̄cedo q̄ nō cābant gratiā tāq̄3 ſigna
efficacia reſpectu gr̄e eo mō quo expoſitū eſt in diffōne
ſacr̄i: ſed tn̄ in illis cōferebat̄ gr̄a p̄ modū meriti: l3 aliq̄
negare videant̄ q̄ in talibus ex charitate factis ɔ̄ferre
tur gr̄a. hoc eni3 vī nimis durū. ſ. q̄ aliq̄s ex charitate ꝛ
obediētia ſit ſeruās dei p̄cepta ꝛ nō mereat̄: hoc ēt vī
irrōnabiliter dictū: q̄ deus alicui dederit p̄ceptū nolēs
obſeruātē p̄ceptū mereri: quātūcūq3 ex charitate ꝛ obe
diētia obſeruaret: nūc aūt de iſtis cerimonijs tā purga
tionibus q̄3 oblationibus p̄cepta data erāt in illa lege.
p3 in multis locis: ꝛ q̄nq3 videt̄ ex textu q̄ ſunt p̄cepta
nec̄ia ad ſalutē: puta q̄ p̄terierit ſe luſtrari de aqua p̄di
cta peribit aīa illa de pp̄lo ſuo: q̄ cōminatio nūq̄3 poni
tur niſi ad deſignādā trāſgreſſionē pcti mortalis. g̃ iu
dei ex charitate obſeruātes ſacr̄a iꝑprie data meruē
rūt gratiā vel augmentū eius ſi eā iā hēbant: ſed nō p̄p̄
hoc illa erāt ꝓprie ſacr̄a: ſacr̄m. n. ex v̄tute opis opati cō
fert gratiā: ita q̄ nō req̄rit̄ ibi bonus motus interior qui
mereat̄ grām: ſ3 ſufficit q̄ ſuſcipiēs nō ponat obicē: ſed
in illis actib⁹ nō ɔ̄ferebat̄ ex hoc ſolo q̄ offerēs nō po
neret obicē: ſed tn̄ ɔ̄ferebat̄ ex virtute boni motus īte
rioris tanq̄3 meriti. S3 p̄ter iſta in illa lege erat circūci
ſio q̄ fuit ꝓprie ſacr̄m: vn̄ ꝛ magiſter ab illa vl̄i Aug. ſup̄
pſal. 73. Excepit circūciſionē. hoc eni3 p̄ modū ſacri cō
tulit grām ex virtute opis opati: nō tn̄ ex virtute opis
operātis. ſ. ex motu īteriori: ꝛ tn̄ ſi ſint aliqua dicta ſan
ctoꝝ grām negātiū ab illis ſacr̄is loquēdo nō tn̄ de ce
rimonijs ſed ēt de circūciſione. ¶ Rn̄^o dupl̄r pōt īntelli
gi: vel q2 paruā gr̄a3 ɔ̄tulit circūciſio reſpectu baptiſmi:
cuius rō dicet̄. j. q. diſt. ſequētis: vel q2 non ɔ̄tulit grām
vt diſpōnē imediatā ad gloriā: q2 nō aperuit ianuā: ſed
hoc nō fuit ex defectu eius: ſ3 q2 fluxit tpe quo p̄ciū non
fuit ſolutū. Uel tertio modo nō cōtulit grām: q2 nō vlt̄
cuicūq3 ſuſcipienti: determinabat̄ aūt forte ex īſtitutio
ne ſua ad certū gradū gratie: ita q̄ vltra illū gradu3 nō
poſſet: nec intēdendo nec iducēdo: ꝛ ita ſi tn̄ gradū inueni
ret in ſuſcipiēte: nihil ſibi ɔ̄ferret. ꝛ iſte vltimus modus
appet eē de intētione magiſtri: dicit eni. c. penul. q̄ ſolu3
pctā ibi dimittebant̄: nec gr̄a ibi dabat̄. ꝛ ſubdit ſtatim
vt in baptiſmo: ꝛ modū ſtatim exprimit: q2 quātūcūq3
iuſtus accedat ad baptiſmū vberiorē. i. recipit gratiam:
vn̄ baptiſmus gn̄aliter intēdit ibi grām iā habitam vel
inuentam: ſed nō eſt ita in circūſione: vn̄ habrae iā iuſti
ficato ſignaculū tn̄ fuit. nihil eni3 ſibi iterius cōtulit: q2
gratia habrae iam attigerat vel trāſcēderat illū gradu3
ad quē determinata fuerat circūciſio: ꝛ intelligo nihil ei
intus ɔ̄tulit p̄ modū ſacri ſiue virtute opis opati: ſed cre
do q̄ ei ɔ̄tulerit per modum meriti ſine virtute operis
opantis: q2 credo q̄ actus circūcidēdi ſe ex obedientia
dei ꝛ ex charitate ꝓcedens ei fuit meritorius: ſicut ꝛ im
molatio Iſaac. ¶ Et ſi obijcit̄ q̄ circūciſio nō eſt pro
prie ſacramētū: q2 nō eſt certū ſignū: q2 nō ſemꝑ h3 col
lationē gratie cōcomitantē ex vi operis opati. ¶ Rn̄^o
q̄ ſatis certitudinaliter ſignificat vel grām tunc in fieri
ſi nō ſit obex. vel tūc ineſſe: ſicut ſi beata virgo fuiſſet in
conceptione filij in ſumma plenitudine gratie: ad quā3
deus diſpoſuit eā peruēturā ſi poſtea fuiſſet baptiſata
nullam ibi gratiā recepiſſet de nouo: tn̄ baptiſmus non
fuiſſet

Right margin: c.5. Idē nūeri.14. leui.14 — I — a.L. irreuerēter. — numeri.15.& 19. vide glo. ibi. — K — L — M — Vide Var. in 3. diſt.3.

fuiſſet in ſignum falſuz vel in certū: qꝛ gratias ſignifica‑
ret: vel tunc fieri vel prius datam tunc ineſſe.

a.l.ex dictis. **Ex iſtis** pꝫ ad oēs auctātes arguendo ad pncipale. vel enim loquuntur de ſacris veteris legis ipꝓprie dictis.ſ.de cerimonijs: vel ſi loquanť de circū‑
ciſione que fuit ꝓprie ſacrm̄ negāt eā gratiā ꝯferre ſm
N aliquē intellm̄ pdictū. ❡ Ad 3m de apertione ianue dico
ꝙ nō fuit defectus circūciſionis ꝙ nō aperuit ianua: ſꝫ
qꝛ occurrit tpe quo ꝓciū nō fuit ſolutū: nā poſt ſolutū ꝓ‑
ciū potuit alicui aperiri ianua ꝗ nō fuiſſet baptiſatus ſꝫ
ſolū circūciſus ⁊ in gratia: baptiſato ẜo defuncto ante
paſſionē nō pātuiſſet ianua pro tūc. ❡ Ad vltimū dico
ꝙ baptiſmus quantū ad actū exteriorem nō ſignificat
niſi quandā deletionē immunditie corporalis: ⁊ tn̄ nullus
negat aliqd eē eius effectū poſitiuū. Dico ꝗ ad maiorē
ꝙ ſacrm̄ magis ꝓprie ſignificat illū effectum in aīa ad
quē cōferť gratia in ſacro ꝙ̄ ſignet ip̄ꝫ gratiaꝫ: vñ gra
tia exiſtēte vna in aīa: ſacrā tn̄ diuerſa diſtinguunť penes
diuerſa ſignificata ꝓpria: que ſunt diuerſi effectus eiuſ‑
dē gratie: ſicut diceť poſt: effectus tn̄ gratie cā in circūci‑
ſiōe ꝙ̄ in baptiſmo ꝓprius eſt ablutio aīe a pctō: ſꝫ cō‑
comiteť aliud.ſ.acceptatio ad vitā eternā. Qō.VII.

Ulterius hoc quero vtrū in tēpore legis nāe fuit aliqđ ſacrm̄ corre‑
ſpōdēs circūciſioni: Uideť ꝙ nō.de ꝯſe.di.
4.Qđ apud.⁊ eſt Grego.moral. 4.lib. Qđ
agit apud nos aqua baptiſmi hoc egit apud
veteres ꝓ paruulis ſola fides: vel ꝓ maiorib⁹ vtus ſacri
ficij.nō ꝗ ſacrm̄. ❡ Itē ſacrm̄ nō pōt iſtitui niſi imedia
te a deo: pꝫ in.q.de ſacri iſtitutione. Sed nō legiť deum
tpe illi⁹ legis ſaltē vſqꝫ ad habraā iſtituiſſe aliqđ ſacrꝫ.
❡ Contra. Aug.19.cōtra Fauſtū. In nullū nomen reli‑
gionis poſſunt hoīes colligari niſi aliquoꝝ ſignorūꝫ ve‑
lut ſacrorum viſibilium conſortio colligantur.

A **Reſpōdeo** nullo tpe dimiſit deus cultores ſuos ſine remedio neccīo ad ſalutem: ſed oī
tpe poſt lapſum fuit neccīa ad ſalutem deletio originalis:
ergo quocūqꝫ tpe aliqđ remediuꝫ efficax erat ad hoc: ⁊
ſi potuit deleri in adultis ꝑ motū bonū itrinſecum: tn̄ in
paruulis in qbus talis motus fuit ipoſſibilis nō potuit
deleri ꝑ actū ſuū ꝓpriū: ꝗ per actū aliquē aliorum circa
ipſos vel ad ipſos relatū: ſꝫ nō poterat eē certū ꝙ actus
alterius relatus ad paruulū ſufficeret ſibi: niſi hoc eſſet
iſtitutū a deo. nullus eniꝫ pōt eē certus ꝙ ꝑ aliqd attin‑
gat ad ſalutē: niſi ſit certus ꝙ deus acceptauit illud tāꝙ̄
ſufficiēs ad talē finē. Cū ꝗ nō ſolū adultis cultorib⁹ ſuis
ꝓuidit deus de remedio neccīo ad ſalutē: ſꝫ ēt paruulis
eoꝝ: ⁊ hoc de remedio de quo parētes pſſit eē certi ꝓ par
uulis: ſeqtur ꝙ tpe illi⁹ legis nāe erat a deo iſtitutū ali‑
qđ remediū vl̄ ſignū certū ⁊ efficax deletiōis originalis
peccati. Et magis ꝓbabile eſt ꝙ ꝑ aliqđ ſignū ſenſibilē
B ꝙ̄ ꝑ aliqđ ſignū itelligibile tn̄: qꝛ ꝓ toto ſtatu nāe lapſe
cōgruūt homini ſigna ſenſibilia reſpectu ſpūaliū: ergo
rationabile eſt aliqđ ſacrm̄ ſaltē ꝯ originale fuiſſe in tpe
legis nāe. ſi aūt aliqđ aliud puta matrimoniū vel aliqđ
correſpōdens alicui ſacro noue legis fuerit illo tpe de hoc
inferius in tractatibus de illis ſacramētis.

Ad primū argumētuꝫ dico ꝙ Grego. nō itelligit ſolā fideꝫ ꝓ ſolo habitu nec forte tn̄
pro actu iteriori: ſed pro actu exteriori ſenſibili ꝓteſtan
te fidē. ille aūt actus ſufficiēter potuit habere rōnem ſa
cramenti: ⁊ ſic diſtinguiť fides ſola.i. fides ſolitaria ſine
ſacrificijs ꝯtra fidē in ſacrificio ꝓteſtatā: ⁊ pmū poſuit
ipſe ſufficere pro paruulis. forte autē iſta proteſtatio fie
bat in verbo aliquo inuocādi deū vel offerēdi paruulū
deo. 2m aūt.ſ. fidē cū ſacrificijs pro adultis fuiſſe neceſ‑
ſariaꝫ poſuit. ❡ Ad 2m pōt dici vno mō ꝙ potuit deus
tale ſacrm̄ reuelaſſe alicui patrū cū quo tunc frequēter
loquebať: ſꝫ cui ⁊ qñ ſcriptura non dicat: ꝗ ab adā vſqꝫ
ad habraā ſatis ſuccincte pertrāſit. ❡ Uel pōt dici qđ
expreſſe habetur ex ſcriptura ꝙ pro tpe illo placuerūt
deo ſacrificia: qđ nō eēt niſi a deo fuiſſent inſtituta: imo
reputarenť fatui ⁊ ꝓſumptuoſi ſi talia ſine diuino ꝓce‑
pto vel iſpiratiōe feciſſent. vt ꝫ gen̄. 4. de oblatiōe abel
⁊ chaim: vt ꝫ ex oblatiōe noe poſtꝙ̄ exiuit de archa gen̄.
8. itm ex oblatiōe melchiſedech ꝗ erat ſacerdos excelſi
dei: vt diciť gen̄. 14. itm ex oblatione habrae diuiden‑
tis vaccā: ergo. Et iſtud fuit rōnabile: qꝛ hoīes tpis illius
fuerūt proni ad idolatriam: vt pꝫ ex tanta multitudine
que tempore illo defluxit ad eam. Fuit ergo congruum
in remedium ne ad iſtam defluerent ꝙ deus ſuis cul‑ C
toribus inſtitueret ſacrificia ſibi offerenda. Poſſibile
autem eſt ꝙ aliquod determinatum ſacrificiuꝫ foret ſa‑
cramentum: nō eſt eniꝫ contra rōnē ſacrificij ꝙ ipſum
vel oblatio eius ſit ſacramētum: ⁊ tunc ſꝫ indiſtincte ha
beatur de tali ſacro in diuerſis locis ſcripture ꝙ ſit inſti‑
tutum a deo in lege nature.

❡ Iam ad ſacramentum noue legis accedamus ⁊c. Diſtinctio.II.

In prima diſt. egit magiſter de ſacro legis moſayce ⁊
legis nāe. In hac ſcđa diſt. incipit agere
de ſacris noue legis. ❡ Hec pars diui‑
diť in duas ptes. pmo nāqꝫ determinat
de eis ꝯiunctim. ſcđo de ſingulis ſepara
tim ibi. [Nunc ẜo de baptiſmi.] Prima hꝫ duas par‑
tes ſm ꝙ primo determinat que ⁊ quot ſunt ſacramen‑
ta noue legis. 2o de tempore inſtitutionis ⁊ efficacia co‑
rundem ibi. [Si ẜo queritur.] Queſtio.I.

Circa hanc diſt. quero. Utrūꝫ ſacra noue legis habeāt effica‑
ciā a chřī paſſiōe: Et vī ꝙ nō: qꝛ. 5. meta‑
ph. ⁊ 2. phyſicoꝝ: diciť ꝙ cauſa in actu ⁊ effectus Tex.cō.2. Tex.cō.38.
in actu ſimul ſunt ⁊ non ſunt. Sꝫ paſſio chřī
nō eſt in actu: ergo nec effectus aliquis in actu: ergo ⁊c.
❡ Itē aut ab illa tanꝙ̄ pcuiſa futura: aut vt exhibita.
nō pmo modo: qꝛ tūc potuiſſent ſacramenta veteris le‑
gis habuiſſe efficaciā per eā: tēpore enim illius legis il‑
la paſſio fuit preuiſa ⁊ predicta. ſed ꝯſequēs eſt inconue‑ a.l.heredita.
niens: qꝛ ſm ſanctos illa tn̄ permittebant grām. Nō vt
exhibita: qꝛ tunc baptiſmus ⁊ euchariſtia nō haberent
efficaciam per eā: erāt enim inſtituta ante paſſionē chri
ſti: vt patebit inferius. ❡ Item aut ab illa tanꝙ̄ a cauſa
principali: aut tanꝙ̄ meritoria. nō primo modo: qꝛ nihil
pōt eſſe cauſa principalis ſacramēti: niſi qđ pōt eſſe cā
pncipalis effectus ſignificati per ſacramentum. Sꝫ hoc
non pōt eſſe niſi ſolus deus imediate. Non ſecūdo mo‑
do: qꝛ reſpectu gratie nulla eſt cauſa meritoria: ſi eni eſt
ex meritis: iam non ex gratia. Ro. 9. ❡ Item ſi ab ali‑
qua paſſione: hoc maxime fuiſſet a laterali vulnere. per
illud Aug. 15. de ci. c. 26. vbi loquitur de archa noe di‑
cēs. Qđ oſtium in latere arche profecto illud eſt vulnus
quando latus crucifixi perforatū eſt lancea. hoc quippe a.l.hoc.
ad illum venientes ingrediuntur: qꝛ inde ſacrā mana‑
runt quibus credētes initiātur: ſed ab illo vulnere non
pōt aliqđ ſacramentū habere efficaciā: ergo ⁊c. ꝓbatio
mi. qꝛ illud vulnus fuit inflictum corpori iam mortuo:
vt patet Jo. 19. Ad Jeſum aūt cum veniſſent ⁊ vidiſſent
iam mortuum ⁊c. Sed corpus chriſti poſt mortē non

erat cauſa meritoria alicuius gratie. ¶ Contra multipli
citer in littera: ⁊ Aug. de ci. vbi prius.

A **Reſpondeo** hic pⁱma ɔclō ſit hec ꝙ legē euāge-
licā cōgruū fuit ſacr̄is pfectiſſimis
adornari. pbatio hec eſt lex pfectiſſima quā trinitas diſ-
poſuit dare hoi pro ſtatu vie. eſt enim vltima ſm illud
(Vide bona ⁊ alios ſequos ſic.) Matth. 26. Noui ⁊ eterni teſtamēti. i. poſt qd nullū aliō
eſt futurū: in ꝓceſſu aūt ab imꝑfecto ad pfectū poſterio
ra ſunt pfectiora. iſtud ēt eſt ꝓximū pfectiſſimo. ſ. ſtatui
finalis beatitudis: ꝗ cōpetebat hoi in ſtatu illius legis p-
fectiſſimis adiutorijs ad gr̄am ꝓparari. cuiuſmodi ſunt
pfectiſſima ſacr̄a. ꝗ ⁊c. ¶ Itē ꝓbaᷓ ſcđo ſic. perfectiſ-
ſima cā meritoria gratie quā trinitas diſpoſuit dare gñi
humano fuit chr̄us cōplens curſum ſuū in hac vita no-
biſcū. cā aūt meritoria iuſte iclinat deū ad ɔferēduȝ bo
nū illi ꝓ quo talis cā mereᷓ. cā ēt illa exhibita plus im-
petrat q̄ ꝓmiſſa: ꝗ ꝑ paſſionē chr̄i exhibitā ⁊ ɔfirmati-
uā legis noue: cōgruū fuit maxia adiutoria ad grāā ho
minibus ɔferri ꝓ tpe illius legis obſeruāde: ꝗ ⁊c. Con-
ditio iſta pfectionis hoꝝ ſacr̄oꝝ exponiᷓ pfectiſſime ⁊
quātū ad intēſionē pfectionis: ⁊ quātū ad extēſionē. pᵐᵒ
B qꝛ pfectio ſacr̄i ɔſiſtit in pfecte ſignificādo vere quātū
ad cognitionē ⁊ in grāȝ pfectā cāndo: ꝗ ſacr̄a noue legis
debuerunt eſſe pfectiſſima pᵐᵒ mō: qꝛ eſt lex veritatis: 2ᵒ
mō qꝛ eſt lex gratie: vñ Jo. j. grā ⁊ veritas ꝑ ieſuȝ chr̄m
facta eſt. ¶ 2ᵐ. ſ. pfectio maxima quātū ad extēſionem
declaraᷓ: qꝛ ſicut in vita nāli pᵐᵒ eſt gnō. deīde ſequitur
nutritio ⁊ corroboratio ⁊ ſanitatꝭ pdite repatio: ⁊ hec q̄-
tuor ꝑtinēt ad quālibet pſonā ſingularē. pter hoc aūt re-
quiriᷓ aliqd ꝑtinēs ad cōitatē quo aliqs conſtituatur in
gradu neccio ad aliquem actū neccium cōitati: ⁊ ita ſpūa-
liter ad cōpletā pfectionē extēſiue opꝫ eſſe adiutorium
aliqd ꝑtinēs ad gnōnē ſpūalē. ⁊ 2ᵒ aliqd ꝑtinēs ad nutri
tionē. 3ᵒ ꝑtinēs ad roborationē. 4ᵒ ad reparationē poſt
lapſum. Preter hec aūt 5ᵒ requiriᷓ aliqd cē quo exiens
finaliter ꝓpareᷓ: qꝛ vita iſta ſpūalis quedā via eſt ordi-
nāS vt hñ viuēs in ea de ipſa ſine ipedimēto trāſeat ad
aliā ꝓ qua ꝓparaᷓ. Hec ergo. 5. reqruntᷓ tanq̄ adiutoria
neccia pſone cuicūq̄ ꝑ ſe. Ad bonū aūt cōitatis obſeruā-
tis iſtā legē reqriᷓ ⁊ multiplicatio carnalis: qꝛ iſta ꝓſup
poniᷓ bono ſpūali: ſicut nā gratie ⁊ multiplicatio ſpūa-
lis aliquoꝝ in iſta lege: ſic ꝗ cōgruū fuit ſeptē adiutoria
(Diſcurſus mirabilis.) ɔferri obſeruatoribus legis euāgelice in qbus eēt perfe
C ctio nō tm̄ itēſiua: ſed ēt extēſiua ⁊ ſufficiēs ad oia neccia
ꝑ obſeruātia huius legis: hec aūt ſunt vt dicit magiſter
in lrā: baptiſmus ꝑtinēs ad gnōnem ſpūalem: euchari-
ſtia neccia ad nutritionē: ɔfirmatio ad roborationē: pnīa
ad lapſi reparationē: extrema vnctio ad finalez ꝓpara-
tionē: mr̄imoniū ad multiplicationē in eē nāe vel carna
li: ⁊ ordo ad multiplicationē in eē grē vel ſpūali.

D **Secunda** ɔcluſio hic declarāda ſit hec. Oia iſti ſa
ta ſunt a chr̄o vel a deo ꝑ tpe iſtius le-
gis: qd breuiter oſtēdo hic: qꝛ de ſingulis in locis coꝝ ꝓ-
prijs plenius appebit. ¶ De baptiſmo pꝫ: qꝛ fuit iſtitu-
tus a chr̄o viuēte: qꝛ diſcipuli baptiſabāt: vt pꝫ Jo. 3. ⁊ p-
ceptū fuit vt publice pdicareᷓ. Matth. vlti. Ite docete
oēs gentes baptiſātes eos ⁊c. ¶ De euchariſtia pꝫ eius
predicatio diffuſa Jo. 6. ſꝫ inſtitutio in cena Matth. 26.
(Alex. de ales in. 4. pte ſum me. tracta. de cōfeſſi. q. 9.) ¶ De ɔfirmatione pꝫ inſtitutio. Jo. 20. Accipite ſpūm
ſanctum ⁊c. vel in die penthecoſtes Actuū. 2. ¶ De pe
nitētia diciᷓ ꝙ eſt iſtituta Jacobi. 5. Cōfitemini alteru-
trū ⁊c. ſed hoc nō videᷓ ꝓbabile ex ꝓceſſu littere: qꝛ ſta
tim ſequiᷓ. Orate pro inuicē ⁊c. manifeſtuȝ eſt enim ꝙ
per illud ſequens non itendebat aliqd ſacr̄m inſtituere
nec ꝓmulgare. nec ēt erat apud Jacobū auctoritas iſti-

tuēdi aliqd ſacr̄m ſicut poſt tangeᷓ in rōne ponenda ad
iſtā ɔnem. Melius ergo eſt vt dicaᷓ inſtitutū fuiſſe. Jo.
20. Accipite ſpūm ſanctū quoꝝ remiſeritis peccata ⁊c.
⁊ promiſſuȝ Matth. 16. Tibi dabo claues regni celoꝝ:
qdcūq̄ ligaueris ⁊c. Iſta enim ptās nō erat pncipaliter
dimittēdi peccata qd eſt dei ꝓpriū: ſed arbitrādi de di-
miſſione peccati arbitrio approbato a deo. ſic aūt arbi-
trari eſt in foro penitētie ſoluere vel ligare. ¶ De extre (Magr̄ ſnīaꝝ di. 23. 4. c. 2. Hugo. lib. 2. de ſacrīs par. 11. c. 2.)
ma vnctione dr̄ ꝙ Jacobi. 5. Infirmaᷓ qs in vobis ⁊c. ſꝫ
lꝫ ibi ꝓmulgauerit illud ſacr̄m: eſt melius dicere ꝙ fue
rit iſtitutū a chr̄o. Legimus enim Marci. 6. ꝙ apoſtoli
vngebāt oleo multos ifirmos ⁊ ſanabanᷓ. cōſtat ꝙ hoc
nō fecerūt niſi in virtute chr̄i q iſtituerat illā vnctionez
vtuoſaȝ. ¶ De mr̄imonio appet Matth. 19. Non legi- (Gen. 1.)
ſtis qꝛ chr̄s: qꝛ maſculū ⁊ feminā fecit eos: ſupple deꝰ. ⁊ (Gen. 2.)
dixit ſupple ꝑ os ade. Quāobrē relinquet hō ⁊c. vbi chr̄s
approbat ⁊ ratificat id qd deꝰ in ſtatu inocētie ꝑ os ade
publicauit. ¶ De ordie Matth. 26. Hoc facite in meā
cōmemorationē. ⁊ Joā. 20. Quoꝝ remiſeritis petā ⁊c.
Hec eni duo ꝑtinēt ad ordinē ſacerdotalem. ſ. ptās reᵘ
corporis chr̄i veri: ⁊ ptās rᵘ corpis chriſti myſtici: vt di-
citur in mā de ordine. ¶ Qd aūt hec oia a ſolo deo fue- E
rint inſtituta: pꝫ per illud qd tactū eſt in generali de iſti
tutione ſacr̄i: nulli enim cōpetit ſignuȝ inſtituere practi-
cū niſi vel reᵘ alicuius actus ſui ꝓprij: vel reſpectu ali-
cuius qui ſubeſt ſibi quātū ad illū actū: ſacr̄m aūt eſt ſi-
gnū practicū reſpectu effectus dei ꝓprij: ⁊ deus nō pōt
in actu ſibi proprio aliqū alij ſubeſſe: ergo ⁊c.

Ex his duabus cōcluſionibus pꝫ ſolutio qōnis ex- F
poſito pmo intellectu qōnis: qꝛ ſacr̄m habe-
re efficaciam eſt ipm habere regulariter effectuȝ ſigni-
ficatū concomitātē: ergo ab illo hꝫ efficaciam a quo eſt
ꝙ effectus cōcomitetur. Qd aūt ſic cōcomiteᷓ: pōt eſſe
ab aliquo dupliciter: vel tanq̄ a cā pncipali pncipaliter
cauſante huiꝰ ɔcomitantiā: vel tanq̄ a cā meritoria: q. ſ.
mereᷓ vt ſit talis ɔcomitantia. ¶ Et ſm hoc dico ꝙ ſa
cramēta noue legis a ſolo deo hñt efficaciam tanq̄ a cā
pncipali: a chriſto aūt patiēte ſiue a paſſione chriſti hñt
efficaciaȝ tanq̄ a cā meritoria. pᵐᵘ iſtoꝝ probaᷓ ex ſcđa
ɔcluſione pbabita. ſolus enim deus inſtituit hec ſacr̄a: ⁊
efficacia ſacr̄i nō pōt eſſe ab alia cā iferiore cā iſtituēte.
hoc ēt pꝫ ſic. Solus deus determinat ſe ad effectū cān-
dū ſibi ꝓpriū. ſi eniȝ poſſet ab alio determinari ad agē
dū: ilā eēt cā ſcđa reſpectu eius. effectus aūt ſignificati ꝑ
ſacr̄a ſunt ꝓprij ſoli deo: ergo ſolus deus pōt determi-
nare ſe ad cāndū effectus ſacr̄oꝝ reglr ɔcomitātes ſa-
cramēta: ꝗ eſt aūt ſacr̄a hēre efficaciā. ſ. hēre effectus re-
gulariter cōcomitātes: ꝗ a ſola volūtate diuina hñt de-
terminate ſacr̄a efficaciā tanq̄ a cā principali. 2ᵐ pꝫ ex
di. 19. tertij li. ⁊ quātū ad pſens breuiter oſtēdiᷓ ſic. hoi
facto dei inimico ꝑ culpaȝ diſpoſuit deus nō remittere
illā culpā: neq̄ aliqd adiutoriū dare ad talē remiſſionē
ſiue ad cōſecutionē beatitudis: niſi per aliqd ſibi obla-
tū qd gratius acceptaret q̄ offenſa illa eſſet ſibi diſpli-
cens vel igrata. nihil aūt pōt inueniri gratius trinitati q̄
ſit tota culpa ⁊ offenſa generis humani diſplicēs vel in-
grata: niſi ſit aliqd obſequiū pſone magis dilecte q̄ to-
ta cōitas illa q̄ offendit ꝑ vlem offenſam ſuerat vel de-
bebat eſſe cara: ſi nō offendiſſet. talē perſonam ſic dile-
ctā nō potuit genus humanū ex ſe habere: qꝛ totuȝ fuit
inimicū de vna maſſa pditionis: ꝗ diſpoſuit trinitas p-
ſonā ſic dilectā ſibi dare generi humano: ac ipſam ad ꝗ
inclinare vt ipſa offerret obſequiū pro toto illo genere.
talis pſona non eſt niſi chriſtus: cui nō ad menſurā de-
dit deus ſpm̄ charitatis ⁊ gratie. Jo. 3. ⁊ tale obſequium
eſt illud

eſt illud in quo maxima apparet charitas:qđ eſt offerre
G ſe vſqꝫ ad mortē ꝑ iuſtitia:ġ trinitas nullū adiutorium
ꝑtinēs ad ſalutē ꝯtulit hoī viatori niſi in virtute huius
oblationis chriſti in cruce facte ꝛ a ꝑſona dilectiſſima ꝛ
ex maxima charitate:ꝛ ꝑ hoc paſſio illa fuit meritoria
cā reſpectu boni meritoꝝ collati hoī viatori.

Hic ſequitur correlariū q̄ꝺ in collatiōe taliuꝫ remedioꝝ neceſſarioꝝ generi hu
H mano cōcurrūt ꝛ miſericordia ꝛ veritas:maxime enim
miſericordie opus eſt hoī inimico tāta remedia cōcede
re:ſed ēt maxime iuſtitie eſt ꝑꝑ obſequiū tā grati per-
ſone tā dilecte tn̄ remediū cōferre illis pro qb⁹ illa ꝑ-
ſona obtulit illud obſequiū. Juſtum enim eſt acceptare
obſequium ꝑſone tā dilecte pro illo pro quo offert obſe
quiū:maxima ēt fuit miſericordia in ꝑſona offerēte ſic
ſe offerre pro inimicis trinitatis quā ſumme dilexit:ſed
ēt maxime iuſtitie tā in cōparatione ad deuꝫ q̄ꝫ ad ho-
minē lapſum:q꞉ nō videret̄ maxime diligere deuꝫ ꝛ ꝓ-
ximum niſi pro tāto bono cōmuni.ſ.btitudine hoīs ad
quā deus ꝑdeſtinauerat eū ꝛ diſpoſuerat eū nō aliter ꝑ-
uenturū q̄ꝫ ꝑ iſtud obſequium vellet iſtud obſequiū ex-
hibere. ¶ Ex iſtis pꝫ aliud correlariuꝫ qđ ſuppoſitum
I fuit in.q. de circūciſione:q꞉ paſſio chriſti cū eēt cā meri-
toria reſpectu efficacie ſacramētoꝝ veterum ꝛ ēt reſpe-
ctu gratie collate antiquis patribus:tn̄ maiorē efficaciā
hꝫ reſpectu noſtroꝝ ſacroꝝ ꝛ gratie nūc ꝯferēde q̄ꝫ tūc:
q꞉ iuſte obſequiū exhibitū ad bonuꝫ maius acceptat̄ q̄ꝫ
ꝑmiſſum.trinitas aūt nunc ꝯfert tanq̄ꝫ ꝓpter paſſionēꝫ
chriſti exhibitā ēt a nobis creditā vt exhibitā:tūc autēꝫ
cōtulit vt ꝓpter eā a ſeipſo ꝑmiſſam ꝛ ab alijs fidelibus
ꝑcreditā vt exhibēdaꝫ. ¶ Hinc ēt apparet quare ba-
ptiſmus aperuit ianuā:nō aūt circūciſio.nō quidem ex
parte meritoꝝ:q꞉ quantūcūqꝫ magna grā collata fuiſſet
in virtute paſſionis chrī ꝑuiſe nō ꝯferebat̄ vt efficax ad
K finē gratie.ſ.ad beatitudinē niſi prius obſequium illud
eſſet ſolutū.minima aūt ſi ꝯferret̄ tūc in virtute huius
obſequij iaꝫ ſoluti:ꝯferret̄ tn̄ vt ſufficiēter diſponēs ad
beatitudinē. ¶ Exēplū in nobis maius bonū ꝯferimus
propter obſequium exhibitum q̄ꝫ ſperatum.

Ad primū arg̃m dico ꝙ ꝛ ſi paſſio chriſti non ſit nunc in effectu:ꝛ eſt tn̄ in acceptione
diuina:ꝛ hoc ſufficit vt ſit cā meritoria.pꝫ eniꝫ ꝙ nos cō
ferimus multa ꝓpter aliqđ bonū nō preſens in ſe ſꝫ pre
ſens in memoria noſtra ſi ſit preteritū:vel in op.ſi ſit fu
L turū. ¶ Ad 2m pōt dici ꝙ oīa ſacrā noue legis habēt a
paſſione chriſti vt exhibita efficaciā:nō qđeꝫ in actu ex-
teriori ſꝫ īteriori exhibitā.ab inſtāti enim conceptionis
chriſtus habuit meritū paſſionis:ꝛ in illo īteriori actu
cōſiſtit ꝑncipalior rō meriti:ꝛ iō qcqđ inſtituit tpe vite
ſue potuit ēt hēre tunc efficaciā a paſſione volita ꝑfecte
ab ipſo chrō:in qua volitione erat principalis oblatio:ꝛ
ꝑncipalis oblatio grata facta deo.nec pōt dici ꝙ ſic paſ
ſio illa accepta fuiſſet ante icarnationē vel paſſionē:q꞉ ꝛ
ſi deus eā ꝑuidit:nō tn̄ fuit oblata actu interiori neqꝫ
exteriori. ¶ Uel pōt dici ꝙ ſacrā noue legis viuēte chri
ſto oīa minorē habuerūt efficaciā q̄ꝫ poſt eius paſſionē:
ꝛ tn̄ nō fuit icōueniens ꝙ iſtituerent̄ ipo viuēte:q꞉ erāt
iſtituta nō vt pro tūc ſꝫ vt pro tpe poſt eius mortē habi
tura ꝑncipalē efficaciā. ¶ Ad 3m dico ꝙ intellꝰ aplī eſt
ꝙ gratia nō hꝫ cām meritoriā de cōdigno in illo cui cō
fert:tn̄ pōt habere cām meritoriā de ꝯgruo in eodem:ꝛ
cām meritoriā de cōdigno extrinſecam:maxime ſi illa
M cā meritoria extrinſeca gratuite ſit data illi ꝓ quo eſt
cā meritoria vt ſit ei talis cā. ¶ Et ſi obijcis. Gratia da
ta pro tali cā cōdigna non eſt gratia:q꞉ aliqbus meritis

eſt debita:etſi nō meritis recipiētis. ¶ Poſſet dici ꝙ in
vniuerſis opꝫbus dei nō fuit aliqđ opus mere grāuiſ
ſola icarnatio filij dei:ꝛ hꝫ ſi ad illā nulla merita ꝑceſſe-
runt:qđ vtiqꝫ verū eſt in ordinatione diuina de illa in-
carnatiōe:q꞉ ſi tpe cōceptiōis ꝑceſſerūt aliq̄ merita ma
rie:tn̄ nō erāt bona abſolute reſpectu incarnationis:ſed
forte accelerationis vt ipleret̄ illa icarnatio ꝑordinata.
Vn̄ ġ ait Aug.13.de tri.c.19. Jn rebus ꝑ tēpus ortis ꝛc̄.
¶ Ad vltimū dico ꝙ ſi illud vulnus fuit inflictuꝫ chro
poſt mortē (vt narrat euāgeliū) ſacrā nō fluxerūt ab illo
tanq̄ꝫ a cā meritoria:ſꝫ dr̄ ſpāliter inde fluxiſſe ꝓpter
quādā ſilitudinē expreſſiorē coꝝ q̄ ibi fluxerūt ad ſenſi
bilia q̄ ſunt in qbuſdā ſacrīs.ſanguis eniꝫ ſpālius aſſila-
tur ſpēi ſub qua eſt ſanguis ꝛ euchariſtia:ꝛ aqua ſpāli⁹
aſſilat̄ mā̄e baptiſmi que ſūt duo ꝑncipalia ſacrā.ꝛ iſte
ītellꝰ pōt hēri extra de celeb.miſ.in ſi.vbi dī ꝙ in illis
duob⁹.ſ.aqua ꝛ ſanguine duo maxima ſacrā redēptiōis
ꝛ regenerationis relucent. Queſtio.II.

Ic agit magiſter de ſacrīs noue legis de ſingulis ſigillatiꝫ.ꝛ ꝑ de ba
ptiſmo qđ eſt pm̄ ſacrm̄ ꝛ ianua alioꝝ:que in
2.diuidit̄. Pmō agit de quodaꝫ preambulo
ad verum baptiſmum.ſ.de Joannis baptiſ-
mo. Et 2o de vero chriſti baptiſmo in principio diſt.3.
ibi[Poſt hoc videndum eſt.]

Circa iſtam partē quero vtruꝫ baptiçatus ba-
ptiſmo Joānis necīo tenebat̄ ba-
ptiçari baptiſmo chrī. Uꝫ ꝙ nō:q꞉ magr̄ in lrā.c.vlti.
dicit. Qui ſpem nō poſuerūt in baptiſmo Jo.ꝛ pr̄cꝫ ꝛ fi.
ꝛ.ſ.ſ.credebāt nō ſunt poſtea rebaptiçādi. ¶ Jtē in rece
ptione ſacroꝝ qđ datur nō eſt iterāduꝫ:ſꝫ ſi aliqđ omit-
tat̄ caute eſt ſupplendū:extra de clerico per ſaltū ꝓmo-
to.c.vnico.ꝛ de ſacrīs nō iterādis.c.j. Sed in baptiſmo
Joānis dabatur ablutio exterior:ġ ſi defuit īterior illa
fuit ſupplēda:ſed nō exterior iterāda. ¶ Cōtra de ꝯſe.
diſt.4.aliud.ꝛ accipit ab Augu.ſup Jo.ho.5. Si quos
baptiçauit Jo.iterū ſunt baptiçādi.plane iterū ſed non
iterato baptiſmo.quos eniꝫ iudas baptiçauit ꝛ chriſtus:
quos baptiçauit Jo.nō ꝛc̄. ¶ Jteꝫ Aug.de baptiſmo ꝯ
donatiſtas li.5. Chriſtus tali baptiſmo mūdat eccleſiaꝫ
quo accepto alterū nō erat neceūm. Jo.aūt tali baptiſ-
mo ꝑtingebat quo accepto eēt baptiſmū dn̄icū neceūꝫ.

Reſpondeo. Pōt itelligi dupl'r Jo.baptiçaſſe. Uno mō in foīa baptiſmi chri- A
ſti quā potuit ſcire a diſcipulis chrī vel ab alijs audiēti-
bus eos baptiçare:ꝛ tūc nō diceretur ꝓprie baptiſmus
Joānis:ſicut nūc nō dī baptiſm⁹ Petri vel Pauli. Jſtū
eniꝫ errorē reꝑhēdit Apl's.j.ad Cor.ꝛ ſi iſto mō bapti-
çaret Jo.planū eſt ꝙ talis nō eēt iterum baptiçandus.
¶ Alio modo pōt itelligi Joan.baptiçaſſe nō in forma
baptiſmi chrī:ſed vel in aliqua alia forma propria.ſ.in
noīe vēturi vel abſqꝫ aliq̄ forma.ꝛ de ſic baptiçato ſa-
tis vī manifeſtū ꝙ erat baptiçandus baptiſmo chriſti.
tum ꝑꝑ ꝑceptū eius gn̄ale obligās oēs:qđ ꝑceptum nō
impleuerat baptiçatus a Jo. Jſtud aūt ꝑceptum gn̄ale
fuit rōnabile:q꞉ rōnabile fuit oēs obligari ad hꝫ ꝙ eēnt
mēbra eccleſie ꝛ ad ſuſcipiēdū ſignuꝫ illud cōe oībus i-
gredientibus eccleſiā.tūꝫ q꞉ medicina ꝑparatiua ſuſce-
pta ꝯgruum eſt recipere medicinā curatiuā.diſpōne ēt
inducta ꝯgruuꝫ eſt adhuc iduci formā ꝑncipalē:ſed ille
baptiſmus Joā.erat ſicut diſpoſitio mere ꝑparatiua ad a.l. ꝛ medici-na.
baptiſmū chrī:vt per illā ablutionē facilius inclinaren
tur homines ad ſuſcipiendū ablutionē ſibi ſalutarē:nec
eēt moleſtū ipſis iā ad ſimile exercitatis. Et hāc rōnē
innuit Jo.baptiſma Jo.j. Baptiço vos aqua:ſupple tn̄.

Medius aūt veſtrum ſtetit quez vos neſcitis:qui ſupple baptiȥat vos non in aqua tm̄ ſed in ſpiritu ꝛ veritate. Si dicaṫ ꝙ magiſter loquitur de baptiȥatis a Joan. primo modo dcēte.ſ.forma chū in baptiȥādo:hoc non pōt ſtare:qꝛ infidelitas ſuſcipiētis baptiſmum non eſt
B cauſa ſufficiēs ꝙ oporteat eum al's baptiȥari:dū tamen aſſit intētio ſuſcipiēdi illud qđ cōfert eccl'ia.ꝛ ſi ergo a Jo.baptiȥatus non habuiſſet fidem trinitatis:duz tamē intēderet recipere illū baptiſmū quē Jo.intēdebat dare:qui ſic intelligēdo poterat eſſe verus baptiſmus chriſti:nō erat iſte poſtea baptiȥandus:cuius oppoſitum dicit magiſter de poſtea baptiȥandis.

Ad primum argm̄ dico ꝙ nō tenetur magiſter. nec argm̄ qđ ſumitur ex actibus.19. cōcludit.verum enim eſt ꝙ nō habentes fidem fuerūt baptiȥādi baptiſmo chriſti:ſed non ſequitur:ergo habētes fidem nō erant poſtea baptiȥādi.iſte modus arguēdi non tenet niſi in cauſis preciſis:qđ nō eſt in ꝓpoſito. infidelitas enim non erat cauſa preciſa rebaptiȥationis baptiſmo chriſti:imo magis qꝛ prius nō receperāt gratiam baptiſmi.¶ Ad 2m̄ argm̄ dico ꝙ maior eſt vera quando aliquid ſacramenti baptiſmi ꝯfertur:in baptiſ-
C mo aūt Joan.nihil ſacramēti baptiſmi cōferebaṫ.ablutio enim exterior ſine determinatis verbis ꝛ determinata itentione ꝓlatis oīno nihil eſt ſacramenti baptiſmi: ſicut nec quecūq3 alia balneatio. ¶ Et ſi obijcias.vbi ergo habet veritatem illa maxima:vbi omiſſum eſt aliquid caute ſupplendum eſt.¶ Reſpondeo vel nō pōt habere locum in ſacramento vere vno:qꝛ duobus concurrētibus ad iſtud ſacramētū:alteruz ſine altero nihil eſt ſacramenti:qꝛ alterum ſine altero nec ſignificat gratiā:nec efficit.ꝛ tunc exponēda eſt illa maxima de diuerſis ſacramentis ordinatis:cuiuſmodi ſunt ordinario in diaconum ſubdiaconum ꝛ huiꝯ:ꝛ de talibus eſt ibi ſermo:vel ſi poſſibile eſt in aliquo ſacramento vere vno vnam partem eſſe ſine alia:puta in euchariſtia loquendo de ſpeciebꝰ panis ꝛ vini:ibi locū hȝ illud qđ omiſſuz eſt/eſt ſupplendū.ſȝ in ꝓpoſito nō:qꝛ ablutio Joānis nihil erat ſacramēti baptiſmi:ideo non valet.

¶ Poſt hec videndum eſt quid ſit baptiſmus ꝛc̄. Diſtinctio.III.

Upra magiſter egit de quodaz preambulo ad baptiſmum chrī.ħ agit de ſacro baptiſmi:ꝛ diuidiṫ in duas:in ꝓhemiuz ꝛ tractatuz:q̄ icipit ibi[Baptiſmus di.] ṗma diuidiṫ in pṫē ṗncipalē ꝛ icidētalē:
a.l.2°. a.l.6°.in illo caplo.hoc ſi ſciendū eſt.
que icidētalis icipit.c.4.Principalis diuidiṫ in tres ptes.ṗ agit de ꝑtibus itrinſece ꝑtinētibus ad baptiſmū.2° de ſuſcipiēte baptiſmū.4.di.3° de miniſtro di.5.[Poſt ħ ſciēdū.]ṗa q̄ ꝑtinet ad pñtē lectionez diuidiṫ in.3.ṗ agit de q̄dditate baptiſmi ſiue q̄d ſit baptiſmus.2° de forma eius.ibi.[Sȝ q̄d eſt illud v̄bū.]3° de iſtitutione eius.ibi[De inſtōne.]Et in illa 3a pte iterſerit de mā baptiſmi.ibi[Celebratur aūt ꝛc̄.]

Irca iſtam di.3am.querēduz eſt de quatuor.ṗ de baptiſmi diffōne.an illa ꝓpria ſit eiꝰ quā ponit magiſter. Baptiſmus eſt tinctio.i.ablutio corporis exterior facta ſub ſola v̄boꝝ ꝓſcripta:2° de forma baptiſmi.an ħ ſit ṗciſa forma eius. Baptiȥo te in noīe pa.ꝛ fi.ꝛ.ſ.ſ.amen:3° de mā an ſola aqua nālis pura ſit mā ꝯueniens baptiſmo:4° de inſtitutione vtrum inſtitutio baptiſmi euacuet circūciſionē. Qō.I.

Ad primū arguiṫ ꝙ nō:qꝛ ps nō ṗdicaṫ đ ſuo toto. Ablutio eſt ps ſacri baptiſmi:qꝛ ſm Augu.j.q.j.detrahe. Accedit verbū ad elementum ꝛ fit ſacramētuz. Sacrm̄ ḡ ſicut nō eſt verba ita nec ablutio ipſa.¶ Contra. Magiſter in di.j. a.l.in lr̄a illa.

In ſolutione huius.q.pōt ꝓcedi ſicut ſupra di.j.de diffōne ſacri. Supponēdo.n.ex vſu loquētiū ſignificatū nois baptiſmi.ſ.ꝙ baptiſmꝰ ſignificat quoddaz ſpāle ſacrm̄ vt ſi baptiſmus ſignificet ablutionē ſicut apud iudeos erāt baptiſmata corporū ꝛ vaſoꝝ.i.ablutiōes.tūc ħ qđ erit ſacrm̄ baptiſmi/intelligēdo ibi ꝯſtructionē intrāſitiuā/ſignificat ſacrz ſpāle:ꝛ ħ tā ſpecificādo ſignificationē ꝛ effectū ſignificatū: puta purificationē aīe a pctō originali:q̄3 ſpecificando fundamētuz talis ſignificationis ꝛ relōnis. Ex hoc inq̄3 ſuppoſito apparet qualiter batiſmus pōt hēre diffinitionē. Cū enim diffinibile opȝ eſſe ens poſitiuū ꝑ ſe vnū ꝛ A
reale ꝛ cōe:vt hētur ſupra:baptiſmus non eſt pure non ens.ſicut ipoſſibile.ꝛ probaṫ eo mō quo ſupra de ſacro: qꝛ rō eius nō eſt in ſe falſa.nulla eniz eſt repugnātia qđcūq3 ſenſibile vel q̄cūq3 ſenſibilia iſtitui a deo ad ſignificandū efficaciter ablutionē aīe a pctō:neq3 ēt eſt purꝫ nō ens ſicut negatio vel priuatio.pȝ.eſt ēt ꝑ ſe vnū quātuz ad illud qđ ṗncipalr ſignificat:qđ eſt talis relatio ſigni ad tale ſignificatū. Nec hinc obſtat qđ cōnotat correlatiuū ſuū ꝛ fundamētuz:qꝛ ſic relatio quecūq3 cōnotat:nec ꝙ in fundamēto ſunt multa cōnotat:qꝛ vt dcm̄ eſt ſupra vna relō rōnis pōt fundari in quantiſcūq3 diſtinctis in re:talis tn̄ cōnotatio hn̄ ꝓhibet hēre diffōnē ṗ.nihil enim hȝ diffinitionez ṗ niſi ſuba que nō diffiniṫ B
ꝑ aliqđ additū:neq3 ſicut correlatiuū additṫ in diffinitione correlatiui:nec ſicut ſubiectū in diffinitione accidentis.talia enim hñt diffinitionē:ſed nō ṗmo.pȝ.7.metaᵉ. Tex.cō.18.
§. Illud aūt palā. Sola ergo 3a ꝯditio.ſ.ꝙ opȝ diffinibile eſſe ens reale excludit a ſacro baptiſmi ꝙ nō habeat oīno ꝑfectā diffōnē:hȝ tn̄ eo mō quo 2e itētiones vel q̄cūq3 relationes rōnis diffiniuntᷣ:qđ ſufficit quātū ad intellectū hñtem ſciam ꝑ diffinitionem.eodē eniz mō eſt diffinitio ſic̄ illa cui correſpondet q̄dditas in re.¶ 2m̄ ṗn̄ eſt videndū an hec ſit eiꝰ diffō:quā ponit magr̄. Ubi nōn̄ ē ꝙ duobꝰ modis pōt de fundamēto relōnis poni quā i- C
portat baptiſmus.vno mō ꝙ illa fundeṫ in toto iſto.ſ. ablutionē ſil' ꝛ verbis tāq̄3 in vno fundamēto:ꝛ ħ eſt hn̄ poſſe nō obſtāte vnitate eiꝰ cū ſit relatio rōnis. Alio mō ꝙ eiꝰ fundamētū ſit ſola ablutio:ſola inq̄3.i.nihil aliud fundet:neq3 vt totū fundamētū:neq3 vt ps fundamēti: ſȝ nō ſola.i.ipſa ſine q̄buſcūq3 alijs:imo opȝ eā habere multa alia ꝯcomitātia ad ħ vt fundet.ſ.verba:ꝛ ꝙ ſit a tali miniſtro ſic itēdēte.nec iſtud eſt icōueniēs ꝙ reſpectus tales ꝓcedāt in fundamēto relōnē rōnis tāq̄3 ꝑſuppoſiti illi relōni rōnis. Et ſic in iſta ablutiōe ꝓcedit hitudo ad verba ꝯcomitātia ꝛ ad ꝑſonā ſuſcipiētē aliqualr ꝯſentiētē:ꝛ ſic in oībus relōnibus talibꝰ ꝓcedētibus in fundamēto ſic relato ꝑ ipſas poſſet poni relōnē ſignificationis illius quā iportat baptiſmus fundari. Si ṗmū a.l.termino.
iſtoꝝ poneretᷣ:tūc cū in diffōne accn̄tis in ꝯcreto ponaṫ totū ſuū ſubm ꝛ nō ps ꝑcīſe:ſic nec ipm in ꝯcreto ṗdicatur de pte ſui ſubi:ſȝ de toto:ꝛ nō cēt baptiſmꝰ ſine ſacrm̄ baptiſmi ablutio:ſȝ ablutio ꝛ v̄ba ſimul. Sic̄ ecōuerſo ablutio nō cēt baptiſmꝰ:qꝛ ablutio ſola nō eſt ſubm vel fundamētū huiꝰ relōnis:ſȝ ambo ſimul:ſ.ablutio ꝛ v̄ba. ḡ nec alteꝝ eoꝝ denoiaṫ ꝑ ſe ab alio. Si aūt 2m̄ poneretur tūc ſic̄ de ablutiōe denoiatiue ṗdicareṫ diffō baptiſmi:ſȝ illa ablutio itelligaṫ circūſtātionata multis relōnibus

nib⁹ talib⁹ ad ħ vt ſibi ꝯueniat illa relatio: ſic ꝛ ecõuerſo in diffõne hui⁹ relõnis in ꝯcreto accepte poſſet poni ablutio ſolũmõ in recto ꝛ oĩa alia in obliquo cũ qbuſdã determinationib⁹ ſignificãtib⁹ illa determinare ſiue circũſtãtiare ipſaʒ ablutionẽ. ¶ Iſtoꝝ duoꝝ pᵐ videretur veri⁹: qꝛ ꝟba nõ videnť eẽ ſimplr nečia niſi eẽnt ſignũ vel ps ſigni: ſi tñ diceretť ꝙ eẽnt q̃dã determinatio ipſi⁹ ablutiõis q̃ eſt ſignũ: ꝛ ſufficit illud ponẽ ſignũ magis q̃ʒ duo: qꝛ in vno põt iueniri rõ ſufficiẽs ſignificãdi: ablutio aũt exterioꝛ ſatis põt poni ſignificare ablutionẽ iterioꝛẽ. Hoc ponẽdo poſſet poni talis rõ baptiſmi: ꝙ baptiſm⁹ eſt ablutio hoĩs aliqualr ꝯſentiẽtis facta ab alio i aq̃ ſil̃ verba certa cũ itẽtiõe debita pferẽte ſignificãs efficaciter ex inſtõne diua ablutionem aĩe a pctõ. ¶ Si aũt teneať alia via. ſ. ꝙ verba ſunt ps fundamẽti: tũc poſſet poni alia rõ baptiſmi ꝙ baptiſm⁹ ẽ ſacřʒ ablutiõis aĩe a pctõ ꝯſiſtẽs in ablutiõe hoĩs aliqualr ꝯſentiẽtis facta in aqua ab alio abluẽte: ꝛ in verbis certis ſimul ab eodẽ abluẽte cũ debita itẽtione ꝓlatis. ¶ Qualr aũt pticule poſite in vtraqʒ rõne ſunt neceſſarie ad rõnem baptiſmi hñ patebit ſpãlius de ſingulis in q̃õnib⁹ ſeq̃ntibus. ¶ Nec ẽ dĩia iter iſtas rõnes qn eadẽ ſʒ vtraqʒ ſint nečia ad baptiſmũ: ſʒ vna ponit in diffõne ei⁹ ſolaʒ ablutionẽ in recto: alia ponit ꝛ ablutionẽ ꝛ ꝟba ex equo ad ei⁹ rõnẽ ptinere que dĩia ꝯſurgit ex diuerſo opinãdi mõ de fundamẽto hui⁹ relõnis an ſit ſola ablutio circũſtãtionata: an ſil̃ ablutio ꝛ verba. ¶ Patet ğ ſolõ q̃õnis: qꝛ magr vr̃ loq ſm illã opionẽ ꝙ ablutio circũſtãtionata ſit baptiſm⁹: ꝛ ſic ponẽdo tãgit ea q̃ pncipalr ptinent ad rõnẽ baptiſmi: lʒ multa cõcomitãtia debeãt itelligi q̃ exprimit rõ illa: ablutio hoĩs ꝛc̃. ¶ Ad argᵐ dĩ ꝙ de re artificiali hñ pdicať mã cum ſit tota ſuba artificiati: vñ archa nõ tñ ẽ lignea ſʒ lignũ: ſacřm aũt qꝛ eſt res rõnis aſſilať artificiali. ¶ Sʒ ħ nihil eſt: qꝛ pars mãe nõ pdicať de artificiato: nõ eniʒ dom⁹ eſt lapides: ſʒ ad eſſe domus regrit aliud cũ lapidib⁹: qꝛ vt dictũ eſt ꝑus: nihil ponit in ꝯcreto in diffõne accñtis ꝯcreti niſi illõ de quo accñs pdicať in ꝯcreto. nullũ aũt accñs pdicať de parte ſui ſubi. ¶ Opʒ ğ dicere ſuſtinẽdo diffõnẽ magiſtri ꝙ ablutio nõ eſt ps fundamẽti relõnis quã icludit baptiſmus: ſed eſt totũ fundamẽtũ lʒ remotũ: inter qõ ꝛ relõnẽ ſigni mediãt quedã relõnes rõnis vt dcm̃ eſt. ¶ Si obijciať ꝙ neqʒ ſic neqʒ ſic põt deſcribi: qꝛ formaliter importat relõnem rõnis: illa aũt nõ eſt aliqd reale neqʒ illa realia. ergo ꝛc̃. ¶ Rñ°. ſic relõ rõnis in ꝯcreto dĩ de re extra: queadmoduʒ ħ eſt vera: hec vox hõ eſt nomen vel ſignũ nãe humane: ita ecõuerſo in diffõne talis ꝯcreti põt poni res extra vt additũ tanq̃ʒ fũdamẽtum relõnis: iõ nõ valet. Sic de pmo.

Margin: D; E; Ric. in. 4. di. j. ar. 1. q̃õ. 1. in ſolõne ſecundi articuli; F; s. l. realis.; s. l. aliq̃ alia.; G

Queſtio. II.

Ad ſecũdum ꝓnᵗᵉ ſic ꝓcediť. Et ħ arguiť ꝙ hec nõ ſit forma baptiſmi. Ego baptiço te in noie pr̃is ꝛ filij ꝛ ſpũſſcti. ꝓ qꝛ cuiuſcuqʒ hñtis mãm ꝛ formã: forã ei⁹ eſt in mã. Sʒ hec verba non ſunt in aqua nec in ablutione vt in ſubiecto. pʒ. ¶ 2° qꝛ chñus Matth. vlti. exprimẽs formam baptiſmi nõ expreſſit iſtaʒ. Sed ab ipſo habeatur forma ſacramentorum que iſtituit: ergo ꝛc̃. ¶ 3° ſi iſta eſt forma aut vt vera aut vt falſa. nõ vt falſa: qꝛ nihil falſitatis eſt in ſacramentis veritatis. nõ vt vera: qꝛ veritas ei⁹ ſequiť ordine nãe collationẽ ſacři baptiſmi. veritas. n. oĩonis ſeqť eẽ ei⁹ ꝙ ſignificať ꝑ ipſaʒ. iſta aũt oĩo ſignificat collõnẽ ſacři baptiſmi. forma aũt eo ꝙ eſt forma non eſt poſterioꝛ eo cuius eſt forma nãliter ſʒ ꝓoꝛ. 7. metaᶜᵉ. ¶ Iteʒ de qb⁹ iſtius forme arguiť ꝓ ſic. Greci vere baptiçãt ꝛ baptiçati ab eis qñ veniunt ad nos nõ rebaptiçanť. nõ aũt ſeruãt nr̃am formã ſʒ hãc. baptiçetur ſeruus chři in noie pa. ꝛ fi. ꝛ. ſ. ſ. ¶ Itẽ ſm Priſcianũ verbuʒ pᵉ pſone dat intelligere noiatiuum. ergo ſufficeret dicere. Baptiço te abſqʒ hoc ꝓnomine qõ eſt ego. ¶ Et cõfirmatur per illud. extra de baptiſ. ꝛ eius effec. Siquis. vbi dicit glo. ꝙ pronomẽ nõ eſt de ſubſtãtia forme: qꝛ plenũ ſenſum generat hec vox baptiço ſine ꝓnomine. ¶ Item arguiť de ꝯſecra. di. 4. reuulerũt. vbi dicitur. Sigs dicit te baptiço ꝛc̃. baptiçatus ẽ ex quo baptiçare itẽdit. Sʒ ibi nõ poniť ꝓnomẽ. ¶ Itẽ Amb. de ꝯſe. di. 4. a quodã. Si in noĩe trinitatis vel in noĩe chři baptiçati ſunt: non debẽt rebaptiçari: qꝛ ſic apli baptiçabãt: vt hẽtur act. 2. 10. ꝛ 19. ¶ Itẽ. 5. de tri. c. 7. Idẽ eſt patrẽ eẽ ꝛ genitorẽ eque ğ eẽ valeret dicere: in noie genitoris ꝛ geniti ſicť patris ꝛ filij. ¶ Itẽ Amb. de ſpiratione ſpi. ſ. c. 4. ꝛ poniť in lr̃a. Si fide miniſteriũ trinitatis teneť: ꝛ vna tm̃ pſona noieť plenũ eſt ſacřʒ. ¶ Itẽ. 2. pihermenias. noĩa ꝛ verba trãſpoſita idẽ ſignificãt: ğ equaleret ſi iſta ꝟba eſſent trãſpoſita. ğ iſta forã nõ eſt pciſa ¶ Cõtra de baptiſmo ꝛ eius effe. extra. ſigs. Sigs puerum ter in aqua merſerit in noie pa. ꝛ fi. ꝛ. ſ. ſ. amẽ. ꝛ nõ dixerit ego baptiço te in noie pa. ꝛ fi. ꝛ. ſ. ſ. amẽ. nõ eſt puer baptiçatus.

Margin: C. ſ. circa ſi.

Hic primo videdũʒ eſt ſi aliqua verba poſſint eẽ forma huius ſacři. Ubi aduertendũ eſt ꝙ ꝓprie loquẽdo de forma: prout eſt altera pars cõpoſiti forma ſacři eſt ipſa relõ ſigni qua formalr eſt tale ſacřm. ꝛ mã eſt totũ fundamẽtũ ipſi⁹ relõnis. verũtñ ſi in fundamẽto iſto ſint plura ex qbus aliquo mõ fit vnũ ſacřm: q̃ nõ oĩno equalr ſe hñt ſʒ alterũ ſit q̃ſi preuiũ ꝛ determinabile: alteꝝ q̃ſi poſterius ꝛ determinatio ꝓcedẽtis. pᵐ põt dici q̃ſi mã ꝑ quãdã ſil̃itudinẽ ad mãʒ ꝛ alteꝝ forma. mãe eniʒ eſt ꝓcedere ſm originẽ ꝛ determinari. forme aũt ſeq ꝛ determinare. ſilr illud qõ eſt pncipalius ꝛ actualius põt dici forma reᵘ potẽtialioꝛis: ſilr qõ eſt ſpũalius põt dici forma reſpectu eius qõ eſt minus ſpũale. ¶ Ad ꝓpoſitũ in fundamento relõnis baptiſmi cõcurrũt ablutio ꝛ verba ſiue tanq̃ʒ partes fundamẽti ſm vnã opinionẽ ſiue tanq̃ʒ fundamẽtũ ꝛ circũſtãtie fundamẽti ſm aliã. Si pmo modo pars pncipalioꝛ in ſignificãdo ſunt verba: qꝛ ſm Aug. 2. de doc. chřiſtiana. c. j. b. verba iter hoĩes obtinuerũt principatuʒ in ſignificando. ꝛ ſimilem ſnĩam dicit. 15. de tri. Tũc propter iſtã principalitatẽ verba poſſẽnt dici forma reſpectu alterius. ¶ 2° mõ pʒ ꝙ verba ſunt determinãtia reſpectu ablutionis: ꝛ ſiue ſic ſiue ſic. pʒ ꝙ verba ſunt magis ſpũalia ablutiõe. ¶ Sic ğ ſm iſtas metaphoras ꝓdictas pʒ ꝙ vbi aliqõ ſignũ ꝯcurrit ſenſibile in fundamẽto alicuius relationis ſacři ꝛ aliqua verba ſimul: verba ſemꝑ dicuntur forma. Hec de primo.

Margin: A; B

De ſecundo videdũ eſt q̃ ꝟba ſint forma iſto mõ: vbi ſciẽduʒ eſt ꝙ in ſacřis eſt aliqd nečiuʒ ſimplr. ſ. ex pte ſacři: quo. ſ. nõ exiſte oĩno nõ eſt ſacřm. aliqd eſt nečiuʒ aliq̃liter. ſ. ex pte miniſtri: ſine quo miniſter diſpẽſando ſacřʒ nõ põt vitare pctm̃. Si querať de forma 2° mõ nečia ħ eſt de forma nečio obſeruãda a miniſtro. dico ꝙ in tota ecclĩa romana forma nečia hec eſt de qua queriť forã nečia. ſ. miniſtro. ꝛ ħ loquẽdo de miniſtro cui cõpetit ex officio baptiçare: qs ſit ille diceť di. 5. nã iſtũ nõ pt ignorãtia excuſare: qꝛ teneť ſcire illa q̃ ſunt ſui officij ad qõ deputať. Probatio: qꝛ glibet miniſter in ecclĩa romana teneť nečio illã formã ſeruare quã talis eccleſia ipoſuit miniſtris: hui⁹ eſt iſta de qua queritur: vt pʒ extra in arguendo ſcilʒ ad oppoſitum in illo. c. ſiquis. ¶ Si queras de forma ne-

Margin: C

ceſſaria miniſtro apud grecos:dici pōt ꝙ quātū ad aliq̄
verba nō ṗncipalia in forma.ſ.illa qbus exprimit̄ ſuſci
piēs ⁊ actus ſiue miniſter:eccl'ia greca q̄nq₃ non voluit
formā iſtā ſeruare:cuius cā₃ tāgit Apl's.j.Coꝝ.j.c. Hoc
aūt dico qḋ vnuſqſq₃ veſtrū dicit:ego qdem ſum Pau
li ⁊c̄.Gloriabant̄ eni₃ de miniſtris baptiçātibus q̄ſi eis
aſcriberet̄ baptiſmus:⁊ redarguit eos:⁊ iſtā coꝝ cōten
tionē dicēs.Diuiſus eſt chr̄us:⁊ ꝓpter hoc ortū fuit inter
eos ſciſma:⁊ ordinatū fuit inter eos ad iſtud ſciſma tol
lendū ne miniſter exprimeret̄ in ꝓpria pſona nec actus
in īdicatiuo modo ſ₃ optatiuo:qa tūc miniſter nō ſigni
ficat̄ eē actor baptiſmi:ſ₃ tm̄ miniſter deſiderās ⁊ orās
effectū baptiſmi ↄferēdū a deo:⁊ ſuſcipiēs ēt nō expri
meret̄ in 2ª pſona:ſ₃ in 3ª quaſi nō preciſe reciperet:qḋ
recipit ab aliquo ſermone ſibi dirigente:verūtn̄ melius
potuiſſet ſuſcipiēs fuiſſe expreſſius q̄₃ p̄ h̄ ſeruus chr̄i.ſ.
noīe ꝓprio:nō enim iā ſeruus chr̄i baptiçat̄:ſ₃ baptiçat̄
vt ſit ſeruus chr̄i/loquēdo de ſeruitio ſpūali quo chr̄ian⁹
eſt ſeruus chriſti.¶ De hac forma pōt dici ꝙ quandiu
D tolerata fuit ab eccleſia romana:licita fuit eis:⁊ p tp̄e ꝓ
quo iſtituta fuit:rōnabilis fuit durāte cā p̄dicta:ſ₃ ceſſan
te illa cā rōnabiliter potuit forma cōis fuiſſe eis īpoſita.
vel ergo romana eccleſia ꝓhibuit illā formā quātu₃ ad
eos:⁊ tūc peccāt ſeruādo:qḋ expꝛſſe nō inueni' in aliquo
caplo ſpālē mētionē faciēte de eis.vel ſi p̄miſit ſiue cō
ceſſit:licitū videt̄ eis illā formā ↄtinuare:⁊ ſi tali p̄miſ
ſione ſeu licētia ſtāte in ↄcilijs ſuis p̄ticularib⁹ ordinaue
rūt īter ſe talē formā eſſe ſeruādā:vī ꝙ miniſter coꝝ te
neat̄ eā ſeruare:ſicut ſtāte iſta p̄miſſiōe eccl'ie romane ꝙ
alicubi fiat trina īmerſio:alicubi vna in illa eccl'ia q̄ de
terminauit trinā imerſionē ſeruādā:ſic faciēdū eſt ⁊ eſt
de neċitate miniſtri p̄ceptū ⁊ modū prioris eccl'ie ſerua
re. Hec de forma neceſſaria ex parte miniſtri.

Tertio de forma neċia ex parte ſacri.p₃ ꝙ iſta
nō eſt talis quantū ad oīa verba.ex h̄
ꝙ dictū eſt ꝙ greci vere baptiçabāt:nō tn̄ ſub eadē for
ma. Uñ aduertēdū eſt ꝙ in iſta forma ſunt verba p̄nci
pal'r p̄tinētia ad eā:aliq̄ aūt nō p̄n' p̄tinēt:q₂ exprimunt
E miniſtrū actū ⁊ ſuſcipiētē.miniſtrū enim nō eſt ſimpl'r
neċium aliquo verbo exprimi:neq₃ ꝓnoīe cuiuſcūq₃ p
ſone:q₂ nō eſt in verbis chr̄i. Matth.vlti. Alia āt duo.ſ.
actū ⁊ ſuſcipiētē neċe eſt exprimi:ſ₃ nō determinate eo
dē mō quo iſtis verbis exprimunt̄.ſ.actus verbo idica
tiui modi ⁊ ſuſcipiēs ꝓnoīe 2ᵉ pſone:ſ₃ pōt actus expri
mi verbo alteri⁹ modi ⁊ ſuſcipiens verbo alteri⁹ pſone:
vt greci exprimūt.rō autē₃ neċitatis ꝙ iſta duo ſic vel
ſic exprimerent̄:ſumit̄ ex illo Matth.vlti. Baptiçātes
eos ⁊c̄.vbi exprimit̄ actus ⁊ ſuſcipiēs.¶ De verbis āt
p̄ncipalib⁹ q̄ ſūt:in noīe pa.⁊ fi.⁊.ſ.ſan iſta ſint p̄ciſe p̄ti
nētia ad formā:¶ Ad cui' itellm̄ aduertēdū eſt ꝙ ſm̄
Ex.c.s.9.18. F phm̄.5.phyſi.q̄druplex eſt mutatio.ſ.ſm̄ ſubā₃/q̄litatē/
quātitatē/⁊ vbi:ſic ſm̄ iſta verba pōt fieri q̄druplex va
riatio.ſ.ſm̄ ſubam alia verba ponēdo ꝓ iſtis:vel aliud
verbū ꝓ iſto.ſm̄ quātitatē apponēdo vel ſubtrahēdo:
⁊ ſi apponēdo vel anteponēdo vel poſtponēdo vel in
terponēdo.ſm̄ q̄litatē.ſ.auferēdo aliquā req̄ſitā termi
nationē ad cōgruā locutionē:ſm̄ vbi trāſponēdo.Et de
q̄cūq₃ iſtaꝝ variationū:dico ꝙ ſi variās itēdit vti v̄bis
qbus vtit̄ tanq̄₃ foīa eccl'ie p̄ciſe nō baptiçat:q₂ deficit
ſibi itētio vtēdi verbis qbus vtit̄ tāq̄₃ foīa eccl'ie.itēdit
enim vti illis verbis aliq̄liter variatis tanq̄₃ foīa p̄ciſa
baptiſmi.¶ Suppoſito ḡ ꝙ nō deficiat intētio:q̄ram⁹
ex p̄te verboꝝ in ſe q̄ iſtarū variationū pōt ſtare cū for
ma ⁊ q̄ nō:⁊ h̄ de ſingulis p ordinē.¶ De pᵒ dico ꝙ p̄t
intelligi dupl'r:vel ꝙ aliud verbū ſm̄ quid ponat̄ in lo

G co alicuius verboꝝ illoꝝ.puta alia vox.tn̄ idē ⁊ ſub ea
dē rōne ſignificās:vel aliud verbum ſimpl'r.ſ.alia vox
aliud ſignificatū hn̄s.⁊ ſi 2ᵒ mō adhuc dupl'r:q₂ vel il
lud ſignificatū eſt oīno diſparatū a ſignificato vocis pro
qua ponit̄:vt ſi poneret̄ lapis loco hui⁹ qḋ eſt p̄r.vel ē
ſignificatū ↄueniēs oīno hn̄s idē ſubſtratū in re:⁊ h̄ cō
tingit dupl'r.vel q₂ exprimit diſtincte tres perſonas ſub
alijs rōnib⁹ ſignificatas q̄₃ ſignificant̄ p̄ hoc p̄r ⁊ filius
⁊ ſpūſſcūs.⁊ ſic eſt de iſtis noībus genitoris:geniti ⁊ ſpi
rati.iſta enim ſignificāt pſonas ſub rōne ꝓprietatū:nō
aūt ſub rōne ſubſiſtentiū ⁊ hypoſtaſiū.vel ille perſone
ſignificant̄ iplicite:⁊ hec vel tāq̄₃ in toto collectiuo:quo
ſignificat eas hoc nomē ſancta trinitas.vel iplicite vt in
quodā īportāte pſonas p cōmidētiā effect⁹ ad cā₃:⁊ ſic
īportant̄ p̄ h̄ nomē chr̄us. Hoc.n.nomē ſignificat filiu₃
ſm̄ nām humanā:q vnctus eſt:⁊ dat itelligere patrem a
quo vnctus ē:⁊ ſpm̄ſcm̄ quo vnctus eſt ſic.ḡ hēm⁹ quā
tū ad iſtud mēbrū nomē aliud tm̄ ſm̄ vocē:vel nomen
aliud hn̄s ſignificatū oīno diſperatū:vel noīa ſignificā
tia tres pſonas nō ſub rōne pſonaꝝ:vt genitor ⁊ genit⁹
vel nomē ſignificās iſta collectiue vt trinitas:vel nomē
cōnotās pſonas ſicut effectus cām.¶ De iſtis q̄nq₃ de
p̄mo p₃ ꝙ manet eadē forma:q₂ in qualibet lingua pōt
H fieri baptiſmus:forte tn̄ nō licet baptiçāri ex officio:⁊ ſo
lēniter vti v̄bis cuiuſlibet lingue:ſic nec in ↄfectiōe eu
chariſtie:q₂ ordinauit eccleſia romana ꝙ officia eccl'ia
ſtica dicant̄ ⁊ ſacrā miniſtrent̄ in latino grāmatico:⁊ h̄
rōnabil'r:q₂ iſtud diſtinctius pōt ſcribi ⁊ ꝓferri.¶ De
oīno impertinēte p₃ ꝙ oīno forma nō ſeruat̄.¶ De noi
bus ſignificātib⁹ ꝓprietates ⁊ nō pſonas:vt genitor ⁊c̄.
dico q' nō ſeruat̄ in eis forma:q₂ chriſtus voluit pſonas
vocari noībus pſonarū.⁊ rōnabil'r ſm̄ illud qḋ tactum
eſt in p̄ li.di.22.vt ſicut iudeis datū erat aliqḋ nomē ſi
gnificās eēntiā diuinā ſub ꝓpria rōne:qḋ ipſi vocabāt
nomē dei tetragrāmaton.ita chr̄s dedit eccl'ie noīa ſigni
ficantia pſonas ſub ꝓprijs rōnibus ſi ēt nō ſic dediſſet:
tn̄ bene probabile eſt in aliqua inocatione nomē pſone
hēre aliquā efficaciā:quā nō h₃ nomē ꝓprietatis pſone:
petēdo enim aliqḋ donū ab aliquo ꝓ amore Joānis ci
tius ipetraret̄ q̄₃ ſi loco noīs ꝓprij poneret̄ nomē ſigni
ficās ꝓprietatē ſuppoſiti.¶ De noīe trinitatis patet ꝙ
chriſtus intellexit illas pſonas explicādas:in h̄ aūt no
mine trinitatis tm̄ iportant̄ iplicite:⁊ ideo qḋ dicit illō
caplm̄ a quodā trinitas d₃ itelligi explicite ꝓ trib⁹ pſo
nis.¶ De 5ᵒ.ſ.de noīe chriſti p₃ ꝙ aliqñ licitu₃ fuit ba
ptiçare.act.2.19.⁊.10.de cornelio.Sʒ an modo eēt ba
ptiçatus:ſi ſic traderet̄ dubiū eſt:vī ꝙ ſic baptiçās pec
I caret mortali:imo oīno nō baptiçaret.p̄mu₃ probatur:
q₂ legē ſuperioris nullus inferior pōt reuocare nec ſim
pliciter nec ad tēpus:lex de baptiçādo in iſta forma cō
muni. Jn noīe patris ⁊ filij ⁊c̄.ꝓmulgata fuit a chriſto
Matth.vlti.ergo eā ꝓ tp̄e pro quo chriſtus nō reuoca
uit nullus alius pōt reuocare:ſed l₃ diſpenſauerit in illa
lege pro tp̄e p̄mitiue eccl'ie:q₂ fuit rō diſpenſandi vt
diuulgaret̄ nomē chriſti:tn̄ illa rōne ceſſante nō diſpen
ſauit:ergo nullus īferior p tp̄e illo poſteriori pōt aliq̄li
ter a lege illa abſolui.¶ Cōſil'r ꝓbat̄ 2ᵐ:q₂ forma tra
dita cōiter ſemp̄ manet forma niſi p̄ forme iſtitutorem
pro aliquo tp̄e fiat aliqua diſpenſatio.Sed forma non
fuit diſpenſatiue tradita niſi pro tp̄e pro quo fuit diſpē
ſandi ratio.ſ.in eccleſia p̄mitiua:vt nomē chriſti diuul
garet̄:ḡ tp̄e illius diſpenſationis ceſſante forma illa ſo
la manet q̄ fuit forma ex inſtitutione.Quid ergo:nō au Nota p̄cꝑuū
deo dicere ꝙ baptiçatus hodie in noīe chriſti eēt bapti paſſum.
çatus:ſed nec audeo dicere ꝙ nō eēſſet baptiçatus:quia

K nõ lego vbi fuerit illa diſpēſatio reuocata. in hoc ğ caſu
reputo dubiū an talis ſit baptiçat⁹. ¶ Circa iſtū aūt ta
le remediū bñduz eſt: ſicut vl̃r in aliȷs dubȷs adhibeť.
de quo extra de baptiſmo ⁊ ei⁹ effe. de qb⁹ dubiū eſt an
baptiçati fuerit baptiſenť verbis iſtis p̄miſſis. ſi bapti-
çatus es nõ baptiço te: ſʒ ſi nõ es baptiçatus: ego te ba-
Notabile documentum. ptiço in no. pa. ⁊ fi. ⁊c. Et vl̃r in oībus dubȷs quãtuʒ ad
mãm ⁊ formã ſunt tres maxīe. ¶ Pꝛia eſt iſta. ſi poſſi-
L bilitas adeſt via tutiſſima eſt eligenda. ¶ 2ª ſi nõ adeſt
poſſitas vic tutiſſime ꝑria ē tenēda. ¶ 3ª ē iſta. Ceſſan-
te ipoſſitate cauſe eſt ſupplendū qḋ ipoſſitas ꝓhibebat.

M De ſecunda variatiōe p̄ncipali. ſ. ſm quãtitatē:
dico ꝙ ſi aliqḋ addať repugnans
verbis p̄ncipalib⁹ forme vel diminuēs verba illa nihil
fit: q2 nõ ſeruať forma. v̄.g. de p̄ ſi ſic dicať: in noīe p̄ris
maioꝛis ⁊ filȷ minoꝛis ⁊c. v̄.g. de 2°. ſi p̄mittať vel diſiū
gať vel interponať aliqua ꝯditio que nõ exiſtat: vtpote ſi
ego ſiʒ oīpotēs. ego te baptiço ⁊c. vel ſi ſit aliq̄ oꝛo diſ-
al. diſiūgat. iūctiua ꝯ rõnē forme: q2 diſiūctiua nõ ponit determina
te alterã p̄tē: ⁊ eodē mõ de ſilibus. Silr̃ ſi anteponitur
vel poſtponiť aliqḋ nõ repugnãs fit: ſi alr̃ nõ. ¶ De in-
terpõne t̃n eſto ꝙ nõ ſit alicui⁹ diſtrahēṫ vel repugnãṫ
ē ſpãle h̄: q2 ſi interrūpat vnitatē debitã foꝛe nõ manet
foꝛa. qñ aūt talis vnitas neċīa interrūpiť: iudicať ex aliȷs
actib⁹ humanis. qñ. n. ex cõi loq̄la ex interpõne ipertinen
tis nõ iudicať qn poſſet p̄oꝛ ſmo ꝯtinuari. ꝯſilr̃ nec dʒ
in ꝓpoſito iudicari: vtpote ſiqs inciperet oꝛonez ⁊ diceret
tacete vel recedite: nõ ꝑp h̄ eēt neċīum incipe oꝛonē: ſʒ
nõ obſtãte tali interruptiōe poſſet eãdē cõtinuare ⁊ com
plere. ¶ De ſubtractiōe ȷ̃o ſi ſubtrahať aliqḋ verbum
N de nõ p̄ncipalibus dcm̃ eſt p̄us. Si aūt de p̄ncipalibus
aliqḋ ſubtrahať nihil fit: q2 qḋlibet verbū illoꝝ eſt ꝑ ſe
neċīum ad formaz: ſʒ ſi ſubtrahať aliq̄ ſyllaba ꝑ ſynco-
paʒ nõ ꝑp h̄ deſtruiť forma. nõ enim voluit deus oīno
determinare hoiem ad verba in ſacr̃is vltra illū modū
quo verba ſufficiūt ad exprimēdū ꝯceptū: ſʒ cū ſyncopa
bene intelligit audiēs conceptum loquentis: hoc aūt ma
gis cauendū eſt in verbis ſacramentalibus q̄ʒ in aliȷs
verbis propter reuerētiã ſacramenti: nec t̃n auderē di-
cere ꝙ nõ vitans eam peccet moꝛtaliter: ſi nõ vitat non
ex cõtēptu: ſʒ ex quadã īfirmitate vel incõſideratiōe hu
mana q̄ non precauet oībus quantum poſſet.

De tertia variatiōe p̄ncipali q̄tū ad q̄litatē. i. ter
minatiōes q̄ ꝑtinēt ad ꝯgruitatez. pʒ ꝑ
illud. c. ð ꝯſe. di. 4. retulerūt. vbi papa r̄ndet de ſacerdo
te ꝗ baptiçauit in noīe patria ⁊ filia ⁊ ſpū ſcã. ꝙ ſi h̄ fe-
cit ex impitia lingue latine nõ itēdēs iduceř erroꝛē: vere
O baptiçauit. Qḋ itelligēdū ē qñ eſt talis icõgruitas in fi-
ne dictiõis q̄ nõ ꝓhibet qn poſſit capi ꝯcept⁹ ſignificat⁹
ꝑ dictionē. Et quõ h̄ ſit poīe bñ exꝑiunť aliq audiētes
quoſdã illiteratos ꝗ loquunť incõgrue: ⁊ t̃n bñ ꝯcipiūt
qḋ volūt dicere ēt quantum ad ſingula verba.

De quarta variatiōe p̄ncipali. ſ. vbi dico ꝙ aliq̄
trãſpoſitio oīno variat ſniam: vt ſi di
ceret. Ego p̄ris baptiço te in noīe filȷ ⁊c. aliq̄ aūt trãſ-
poſitio ꝑmittit vt trãſpoſita teneãt q̄ſi eandē virtutē in
ipſa forma: vt ſi diceret. In noīe filȷ ⁊ patris ⁊c. ⁊ p̄ma
trãſpoſitio ipedit: q2 aufert ꝯceptum oꝛonis vt iſtituta
P eſt. 2ª nõ impedit: q2 ⁊ ſi ꝯgruū eēt ſeruare oꝛdinē ꝓfe-
rēdo ꝑſonas qui eſt ꝑſonarū ſm originē: ⁊ neċīum ſit h̄
quantū ad miniſtrū: t̃n nõ ẽ oīno neceſſarium ex parte
ſacr̃i: q2 ꝑſone quocūqʒ oꝛdine noīate ſunt vnū efficiens
pꝛincipale in baptiſmo: ⁊ vt ſic inuocantur.

Ad pꝛimū arg̃m pʒ ex p̄ articulo qḋ ſit ꝓpꝛie foꝛ
ma hic. ⁊ qualiter verba ſunt forma.

¶ Ad 2m pʒ ex 2° articulo ꝙ chr̄s expreſſit verba q̄ ſūt
p̄ncipalia i forma illa: ⁊ q̄ nõ p̄ncipalia. ſ. actū ⁊ ſuſcipi-
entē: ſʒ in p̄tãte eccl̃ie fuit determinare qbus verbis p̄e
vel 3e ꝑſone ⁊ idicatiui vel optatiui modi exprimerenť
ſuſcipiēs ⁊ actus: ⁊ eccl̃ia latina elegit exprimere ſuſci-
piētē in 2ª ꝑſona ⁊ actū idicatiue: ⁊ rõnabilr̃ vt notaret
miniſtrū vere ꝯferre ſacr̃m. Eccl̃ia aūt greca elegit ali- Q
ter ⁊ rõnabilr̃ ꝓ tp̄e vt dictū eſt: vt auferreť ſciſma glo
riãtiū de baptiçãtib⁹ miniſtris. ¶ Ad 3m p̄ot dici ꝙ di-
uiſio nõ eſt ſufficiēs: q2 bñ poīe eſt ꝙ verba aliq̄ mãli-
ter ſumpta ſint forma in aliquo ſacr̃oꝛimo potuit deus
iſtituiſſe verba nõ ſignificatiua ꝓ foꝛa. ¶ Alr̃ p̄ot dici
ꝙ oꝛo vt vera nõ ꝓ tp̄e ꝓlatiōis: ſʒ ꝓ vltio iſtãti cõplē-
te ꝓlationē: ſic diceť iferius in mã de eucariſtia: ⁊ tunc
cū arguiť vt vera ſequiť actū rei: verꝝ ē ꝙ ꝯſequiť ipſaʒ
ablutionē: ⁊ ipſa ablutio iportať ꝑ h̄ verbuʒ baptiço: ⁊
tūc nõ erit ſenſus baptiço. i. ſacr̃m baptiſmi cõfero: ſed
baptiço h̄ eſt abluo. ¶ Ad 4m de grecis pʒ. ¶ Ad 5m
de ꝓnoīe ego. verꝝ eſt ꝙ nõ eſt ſimplr̃ de neċitate foꝛe:
neqʒ expꝛſſum neqʒ vt iplicitū in verbo p̄e ꝑſone: ſʒ quã-
tū ad eccl̃iaʒ latinã ad minus poſt tp̄s Alexãdri neċe ē
miniſtro exprimere ego. ⁊ glo. illa. ſiqs. cuʒ ꝓbatiōe ſua
retulerūt: p̄ot itelligi ꝓ tp̄e p̄cedēte illã ꝯſtõnē Alex. ter
tȷ. ſiqs. ¶ Ad illud de trinitate ⁊ chꝛo pʒ in dictis de p̄a
variatiōe verboꝝ. ¶ Ad illud de genitoꝛis ⁊c. dōm ꝙ
Augu. ibi itelligit ꝙ idē eſt genitoꝛ ⁊ pater quãtuʒ ad h̄
qḋ eſt dici ad alterū: ſiue iportare ꝓprietatē eiuſdē ꝑſo-
ne. ſʒ nõ ſunt idē quãtum ad p̄m ꝯceptū ſignificatū vero
biqʒ: q2 pater ſignificat p̄r: ⁊ ꝑ ſe ſuppoſitū in nã diuina.
R aliud aūt ſignificat p̄e ⁊ ꝑ ſe ꝓprietatē: ⁊ nõ eſt eadē vis
noīs ꝓprȷ ⁊ ꝓprietatis noīs in iuocatiōe facta alicuius
ꝑſone ad aliquē effectū. ¶ Ad vltimū dico ꝙ ꝓpoſitio
ꝓbi vera eſt abſolute de noībus trãſpoſitis: ſed non ſeq-
tur ꝙ conceptus totius oꝛonis ex talibus noībus ſic ⁊
ſic trãſpoſitis ſit idem: forma autē non conſiſtit t̃n in
ſignificatione incomplexoꝝ: ſed in ſignificatione totius
oꝛationis.

Queſtio. III.

Ad tertium p̄ncipale ſic ꝓcediť. Et
arguiť ꝙ nõ ſolūʒ aqua
nãlis pura ſit cõueniēs mã baptiſmi: q2 aq̄
artificialis hʒ eadē accn̄tia cum aqua nãli. ſ.
humiditatē frigiditatē ꝑſpicuitatē ⁊ huiꝰ. Sʒ
ex accidētibus cognoſciť ſubſtantia. ex ꝓhemio primi
de anima. ¶ Item mixtū eſt groſſius aqua elementa- Tex. cō. 11.
ri. aqua autē artificialis eſt ſubtilioꝛ vel ſaltem nõ groſ
ſioꝛ: ergo non eſt aliqḋ mixtū: ergo elementum: ⁊ nõ niſi
aqua: ergo ⁊c. ¶ Itez miſcibilia poſſunt ſeparari a mi- Tex. cō. 38.
xto. p̄mo de generatiōe. ergo aliqs p̄ot adhibere actiuū
paſſiuo ad faciēdum talē ſeparationē. ergo aqua artifi-
cialis p̄ot eſſe aqua elemētaris ſeparata a mixto. ¶ Cõ
firmatur per illud Exo. 7. de ranis: vbi ars demonum
adhibuit actiuū paſſiuo ad ꝓducenduʒ ſtatim ex aqua
fluuȷ ranas: ergo eque poſſibile eſt ecõuerſo per artem
adhiberi actiuū paſſiuo vt fiat ſeparatio elemēti a mi-
xto maxime cū reſolutio ſit facilioꝛ q̄ʒ ḡnatio vel cõpo-
ſitio. ¶ Itē quantū ad illã particulaʒ pura aqua nãlis
ex 2° metheoꝛoꝛum. c. j. eſt ſubtilioꝛ q̄ʒ viualis: ⁊ pʒ per
experientiã: q2 per decoctionē vel depurationē ſepara
tur terra ab aqua viuali q̄ reſidet in fundo. ¶ Itē ex la
tere chꝛiſti fluxit aqua in qua inſtitutus eſt baptiſmus
ſm illud. extra de celebratione miſſarū. c. in quadã. Sʒ
illud qḋ ibi fluxit non fuit aqua elemētaris ſed flegma:
q2 in coꝛpoꝛe moꝛtuo nõ ſtatim eſt aliqs humoꝛ qui ſit
aqua elemētaris. nec ꝑ vulnerationē exiuit aliqs humoꝛ
niſi qui tēpoꝛe apertionis erat in coꝛpoꝛe. Sed tunc non

erat in corpore aqua pura: ergo ꝛc. ❡ Contra Joan. 3. Niſi quis renatus fuerit ex aqua ꝛ ſpiritu ſcō ꝛc. ❡ Itē per Auič. Sciant artifices alchimie ſpēs per artē pmu/tari nō poſſe. Et phs ēt. 4. metheo. ergo non poſſunt mi/xtum reſoluere in puram aquam.

Caſ. fina. in Auicēna ex/preſſe habet.

A **Hic dicendum** eſt proportionabilr ad illud qđ dcm̄ eſt in pncipio pceden/tis. q. mā enim ꝓprie accipiēdo ſicut illud in quo eſt for/ma rei eſt totū illud qđ eſt ibi ſenſibile in quo fundatur relatio ſigni: qđ eſt formale in baptiſmo: ſed ſicut in illo toto ſenſibili aliqđ eſt pncipalius vt vltimate determi/nās: ꝛ ideo dicit̄ forma: ita aliqđ eſt minus pncipale vel determinabile: ꝛ illud dr̄ mā: ſꝫ tale pōt itelligi vel ꝓxi/mū ad ſignificādū vel remotū. ꝓximuꝫ eſt ipſa ablutio viſibilis: ipſa enim cū verbis tanqꝫ ſignū ꝓximū ſignat effectū baptiſmi: ꝛ ideo nō vrget nos illa dubitatio. pma q. j. detrahe. ne forte aſinus bibat ſacr̄m: q̄ vere eſt dubi/tatio aſinina: qꝛ illa ablutio nō durat niſi in fieri. ꝛ quā/tūcūqꝫ aqua poſſet bibi vel huc vel illuc trāſfundi: ipſa ablutio nō: ꝛ itelligit̄ ablutio hic nō tm̄ ſic aqua dr̄ laua/re corpus quaſi formaliter: ſꝫ ſicut hō dr̄ lauare corpus cū aqua quaſi ꝓprie actiue. Naꝫ ſolus ꝯtactus corporis ab aqua que eſt q̄ſi ablutio formalis nō eſt inſtituta tanqꝫ

B ſignū vel pars ſigni: ſed ipſa lotio effectiue facta ab ali/quo abluēte. Nec opꝫ ꝙ ſit ibi ablutio ꝓut diſtinguitur ꝯ lotionē ꝛ icludit amotionē ſordiū a corpore p ꝯtactuꝫ aque: ſed ſufficit lotio in cōi dicta corporis ab aq̄: alio ꝟ agēte: qđ nihil aliud eſt niſi ꝙ opꝫ iſtū ꝯtactuꝫ corporis ab aqua fieri ab alio cāte ꝯtactū iſtū: ꝛ iſto modo itelli/gēdo ablutionē ꝛ lotionē: lotio eſt mā ꝓxima: q̄ſi per ſe fundamētū vel pars fundamēti iſtius ſignificatiōis: aq̄ aūt eſt mā remota q̄ applicat̄ corpori in iſta lotione. Et

Doctrina ſin gulariſſima.

huius ꝓbatio nō eſt alia: niſi qꝛ ſic iſtitutū eſt: vt pꝫ Jo. 3. ꝛ Math. 3. Quare aūt ſit ſic iſtitutū ſunt apte cōgruē/

C tie: qꝛ aqua eſt frigida, fluida, lucida, neceſſaria, ꝛ cōis: ꝛ he oēs ꝓprietates cōueniunt illi humori in quo dꝫ fieri baptiſmus: g eſt ad reprimēdū eſtū ꝯcupiſcētie: ad fle/ctēdū rigorē inobediētie: ad illuſtrandum claritatem fi/dei: ad introducendum in viam ſalutis: ꝛ hoc eſt cōe oī/bus: ſicut lex iſta: cuius hoc ſacramentum eſt iniciatiuū: communis eſt omnibus ad ſalutem.

D **Quod autem** in qōne ponitur nālis ad diſtin/guēdū aquā artificialē. ❡ Rn̄/deo ꝙ aque ille que cōiter dicunt̄ artificiales ſūt corpo/ra quedaꝫ mixta: ꝛ nō dicunt̄ aque niſi equoce. qđ pꝫ pᵒ: qꝛ ita eſt ex qualitatibꝰ ꝯtrariis totā ſpēm: ꝙ vna qualiſ/tas ſilis nō ꝯcludit idētitatē ſubē: ſed vna diſſilis in tota ſpē ꝯcludit aliā eē ſubam. Ille aūt q̄ dicunt̄ aque artifi/ciales hñt a tota ſpē aliquā qualitatē diſſimilē aque ele/mētari. Hoc pꝫ 2ᵒ ex modo gñationis iſtarū. naꝫ ipoſſi/bile eſt toti nāe create ex vno gñare aliud niſi ſeruando determinatū ꝓceſſum p media determinata: tota enim nā creata nō poſſet ex aceto gñare vinum ſtatim: ſꝫ opꝫ redire ad mām pmā cōem ciſ: que eſt aqua que attra/cta in ſtipite vitis tandē in vua ꝯuertitur in vinum: ꝛ iſta ſnīa ponitur a phō. 8. metaᶜᵉ. ꝛ pꝫ ad ſenſū ꝙ ita eſt:

Tex. cō. 14.

ſed iſte aque artificiales ex quocūqꝫ ſunt fiunt nō ſeruā/to ꝓceſſu nāe p media determinata ordinata: iſte etiam vlr fiunt p actionē ignis decoquētis ꝛ reſoluentis. ignis aūt nō vr̄ eē ſufficiēs in v̄tute actiua ad corrūpēduꝫ vel ꝯuertēdū q̄cūqꝫ mixta in aquā elntarē: pp qđ vlr dōce/di pōt ꝙ aque ille q̄ dn̄r artificiales nō ſūt ꝯuenientes mā baptiſmi: qꝛ non ſunt in ſpecie aque elementaris.

E **Quod additur** in qōne pura eſt itelligēdū ꝙ ipuritas in aqua pōt intelligi duobus modis: vel pp mixtionē ſm iuxtapoſitionē: vt

F aqua lutoſa dr̄ ipura. vl̄ pp mixtionē alterātē a ſpē: ſicut humor mixtus dr̄ nō eē aqua pura. ꝛ pᵒ qdē ipuritas nō ꝓhibet: dū tm̄ nō excludat ab aqua gn̄ ſit ꝯueniēs ad la/uādū vel abluēdū: nec eſt alia rō: niſi qꝛ ſic iſtitutuꝫ eſt. vn̄ aqua ibibita farine in paſta vel in ſpōgia: dū ibi eſt: vel ibibita in ſpūlo luto: ꝛ ſic de alijs ſi ꝯtingāt tamen nō ſunt ꝯueniēs mā baptiſmi tales aque: qꝛ talis conta/ctus nō eſt lotio: ſꝫ tm̄ ꝯtactus aque fluide libere ꝯiūgē/tis ſe cuti vel ſeparantis īter cutē ꝛ aliud corpus. ❡ In 2ᵒ mō dico ꝙ aliqua ipuritas pōt eſſe manēte aqua in/ter ſpēm: ſicut forte ſi icipiat īſpiſſari tenēdo ad gnōnē elemēti groſſioris: iſta nō ꝓhibet: dū tm̄ ſit fluida: qđ ꝓ/pter dico: qꝛ in glacie niue ꝛ grādine que tm̄ ſunt imꝑfe/cta vel in via ad mixtionē dū talia ſunt nō pōt in eis fie/ri baptiſmus: qꝛ ibi nō eſt lotio ſicut nec in duro. Si āt p illā alterationē iā ſit extra ſpēm aque: oīno nō ē mā baptiſmi: ꝛ de qbuſdā alterationibꝰ ſatis pꝫ: qꝛ cōſtituūt alteratum extra ſpēm aque. puta de humoribus nālr̄ reſolutis p digōnē vt ſaliua vrina ꝛ huiꝰ: iuxta illud eẽ de baptiſmo ꝛ eiꝰ effectu. 1 lō vt apponere. ❡ De alijs aūt nō eſt ita manifeſtū: puta de decoctionibus ꝛ admi/xtionibus ſm ſenſuꝫ in qbus nō apparet euidēter ꝙ ſit

Quere Ric. diſ. pñti. q. 3. arti. 3.

alterata ſpēs: vt pꝫ de brodio carniū ꝛ farinata ꝛ huiꝰ: ꝛ ceruiſia ꝛ medone. nō. n. manifeſtū eſt ꝙ ſit ibi aliquod actiuū corrūpēs ſpēm aque. tm̄ ꝟ diſcutere nō ptinet ad theologū determinātē mām baptiſmi inquātū hēri pōt ex canone biblie: neqꝫ ad canoniſtā determinātē cōdi/tiones māe: ꝓut determinant̄ ab ordinatiōe eccl̄ie: ſed ptinet ad phm̄ naturalem: cuius eſt inquirere que alte/ratio trāſferat aquam a ſpecie ſua: ꝛ que nō: ꝙ ſi de ali/quibus ſit dubiuꝫ ꝛ in talibus fuerit baptiſmus factus vtendum eſt ibi illis tribus maximis poſitis in ſolutio/ne precedentis. q. de remedijs adhibendis circa eos: de quibus probabilr dubitatur.

Ad primū argᵐ dico ꝙ aqua artificialis ꝛ ſi ha/beat aliqua accidētia ſilia: tm̄ aliquod vel aliqua diſſimilia hꝫ a tota ſpē ex qbꝰ ſequit̄ diſtin/ctio ſube. ❡ Ad 2ᵐ dōm ꝙ ꝛ ſi aliqua aqua artificialis v̄deat̄ ſubtilior q̄ꝫ elementaris: qꝛ magis penetratiua: iſta tm̄ ſubtilitas nō eſt ſubtilitas ſimplicitatis ſꝫ v̄tutis actiue: ꝛ hoc mō vinū eſt ſubtile vel ſubtilius aqua: ſub/

G tilitas aūt ꝯueniēs aque elemētari eſt ſubtilitas ſimpli/citatis eo mō quo elemētū eſt ſimplicius mixto. ❡ Ad 3ᵐ ꝯcedo ꝙ poſſibile eēt angelū bonū vel malū adhibe/re aliqua actiua mixto vt paſſo per q̄ reſolueret̄ ab eo aqua elemētaris. nō enim negaui aquā artificialeꝫ eſſe aquā elntarē: qꝛ ars ibi ꝯcurrit: qꝛ nō ꝯcurrit ꝓducēs ter/minū ſꝫ vt adhibēs actiuū paſſiuo. ſꝫ dico ꝙ nlla ars pt adhibē idē actiuū: puta ignē q̄ꝫtūcūqꝫ diuerſis mixtis ꝛ paſſis: ita ꝙ p illud agēs fiat imediate reſolo ī aquā. ſ.

H elntarē: qꝛ illō idē agēs nō pōt hēe v̄tutē vt ſit ſine for̄is ītermedijs mutādi: neqꝫ ēt ita taliter diuerſa ī eūdē ter/minū corrūpēdi. ❡ Ad 4ᵐ pꝫ ex dictis de ipuritate p iuxtapōnē. ❡ Ad 5ᵐ rn̄det Innocētiꝰ ibi ꝙ illa aq̄ q̄ flu/xit de latē ſaluatoris nō fuit fl̄a: ſꝫ vera aq̄: qđ ꝓbat ex verbis euāgeliſte. Et q vidit teſtimoniū phibuit verita/ti: pfecto nō aquā ſꝫ fl̄a dixiſſet ſi nō fuiſſet aq̄ ſed fl̄a. Probat ēt a poſteriori p māꝫ ſacri baptiſmi: nec in hoc

H. i. ſolū ſine formis inter/medijs nō ſit hic v̄tutē muta/tādi neqꝫ ꝛc.

īngt vex regnōnis ſacr̄m fuiſſet oñſum: cū p ſacr̄m ba/ptiſmi nō regenerent̄ in fl̄ate: ſꝫ in aqua. ꝓbat ēt p aquā miſcēdā in ſacro eucharíſtie. ꝓbat ēt 4ᵒ p figurā q̄ pre/ceſſit ſup hoc in veteri teſtamento qñ Moyſes percuſſit

I ſilicē: ꝛ ex ea nō fl̄a: ſꝫ aqua manauit. ❡ Ad ꝓbōnē re/ſpōdet ibi ꝙ vel illa aqua fuit ibi de nouo creata mira/

culoſe: vel de cōponētibus reſoluta. Sed qualitercūqʒ dicaī de aqua lateris chri: q2 fluxit ſic ſibi placuit: nō ꝑꝑ
Di.1.q.1. B ibi ſacra ſuſceperit efficaciā vt ſupra dctū eſt: ſʒ ꝑꝑ quandā ſiſitudinē pfectiorē ad baptiſmū τ eucbariſtiā. certū eſt tñ ꝙ baptiſmus nō pōt fieri niſi in aqua viua: q2 chriſtus hoc inſtituit. Queſtio. IIII.

Ad quartū principale ſic ꝓcedit τ arguit ꝙ inſtitutio baptiſmi non euacuauit circuncisionem: quia Matth. 5. Nō veni ſoluere legē ſʒ adimplere: ſʒ circūciſio erat ꝑcepta in lege. Gen. 17. ergo chriſtus nō euacuauit eā īſtituēdo baptiſmū. ¶ Cōfirmaī: q2 iſte chriſtus in ſeipſo eā ſuſcepit.
Luce. 2. ¶ Itē Gen. 17. Data fuit habrae circūciſio in fedus ſempiternū: ꝑ ad ſemꝑ ꝑmāſurū: aliogn nō fuiſſet ſempiternū. ¶ Itē nullus īferior hʒ auctātē reuocādi legē īſtitutā a ſupiore. Sʒ certū eſt ꝙ dñs īſtituit legē moſaycā τ circūciſionē: τ nō īueniī vbi eā reuocauerit ēt in nouo teſtamēto: imo chriſtus toto tpe vite ſue mortalis eā ſeruauit: ēt ante cenā comedēdo agnū paſchalē. Diſcipuli āt nō habuerūt auctātē reuocādi: ꝑ τc. ¶ Cōtra Jo. 3°. Niſi qs renatus fuerit ex aq̄ τc. ꝑ baptiſm⁹ poſt ſui inſtōnē erat ſimplr neccīus ad ſalutē: ꝑ circūciſio ē euacuata: q2 nō ſimul cōcurrūt duo remedia necīa τ ſufficiētia ꝫ idē. ¶ Item Gal. 5. Si circūcidimini nihil chriſtus vobis prodeſt.

A Iſta queſtio ſupponit baptiſmū īſtitutū fuiſſe in lege noua qd̄ verū eſt τ rōnabile. veꝝ ſic pʒ ex multis auctātib⁹ noui teſtamēti τ chri τ aploꝝ in qb⁹ ꝓbaī necītas baptiſmi: qd̄ nō eēt niſi eēt īſtitut⁹ in lege illa legitie: qñ tñ ꝓ fuit īſtitut⁹ dubiū ē: nō qdē qñ chrs baptiçabaī a Joāne: q2 ille ñ fuit baptiſm⁹ chri .ſ. in forā chri ſed in forma Joānis: tñ chriſtus dedicauit tūc aquā tanq̄ mām idoneā ſuo baptiſmo ex cōtactu ſue mūdiſſime carnis: q2 in legiſlatore ꝯfirmat⁹ eſt vſus aque .ſ. vt miniſteriū. Nec ēt in illo verbo Joā. 3. dicto Nicodemo. Niſi qs τc. q2 nō eſt veriſile tā necīum ſacm̄ in cōclaui corā ꝑſona priuata inſtitui: que nō debuit eſſe preco īſtitutionis illius: neqʒ ēt differebaī īſtitui vſqʒ ad tps aſcēſionis. Matth. vlti. Nam diſcipuli
Ad.1. ſunt dicēda. chriſti ante paſſionē baptiçabant baptiſmo chriſti. Jo. 3. Dicūt diſcipuli Jo. ad ipʒ. Rabbi cui teſtimoniū ꝑhibuiſti: Ecce ipſe baptiçat τ oēs veniūt ad eum: τ ſequitur .c. ſequēti. Quāq̄ Jeſus nō baptiçaret ſʒ diſcipuli eius: cōuinciī ꝑ tempus inſtitutionis fuiſſe añ illud tempus quo diſcipuli chriſti baptiçabāt: ſʒ ꝑciſe hora īſtitutiōis non legaī in euāgelio. ¶ Illud ēt ſuppoſitū eſt rōnabile: q2 ſacm̄ ꝑncipale legis euangelice ꝑ qd̄ .ſ. intratur in eius obſeruātiā debuit eſſe nouū τ ꝓpriū illi legi: vt prius dictū eſt in .q. de īſtitutione ſacri in cōi diſt. j. Debuit ēt iſtud ſacm̄ eſſe euidens in ſignificatione: q2 iſta
B eſt lex veritatis euacuās vmbram. Et debuit eſſe copioſum in gr̄e collone q2 hec eſt lex gr̄e. Jo. j. Gratia τ veritas per Jeſum chriſtū facta eſt. Debuit ēt eſſe facile: q2 iugū chri ſuaue eſt τ onus eius leue. Matth. 7. ¶ Item debuit eē cōe: q2 deus ad legē Moyſi elegit vnum populum tñ: ſed ad nouā legē totum mundū. In oēm terram exiuit τc. hec quatuor inueniunī in vno .ſ. in ablutione cum verbis: q2 hoc euidenter ſignificat mūdationē aīe ꝑ eſt effectus ꝑncipalis τ dat grām copioſe: vñ in
2 pſal. di aqua refectionis. Sup aquam refectionis educauit me. Eſt τ facilis: q2 nullo modo ꝑiculoſa ſicut fuit circūciſio τ cōmunis omni ſexui τ etati.

Hoc ergo ſuppoſito tanq̄ vero τ rōnabili: vidēdū ē ꝓ vñ erat ſuſceptio baptiſmi ſimpliciter necīa. 2° an ex eodē fuerit circūciſio euacuata:

¶ Quātū ad ꝓ^m dico ꝙ inſtitutio ꝑceſſit ꝓmulgationē: nō enim ꝓmulgaī lex: niſi ꝓ ſit determinata a legiſlatore a quo habeat firmitatē: τ iſta determinatio pōt dici inſtitutio: niſi ēt ab ipſo ſit reuelata alicui tanq̄ preconi ſolēni: τ hoc ſi ꝑ preconē illā voluerit ꝓmulgari. ¶ De hac īſtitutione dico duo. ꝓmo ꝙ ꝑꝑ eā nō erat necīum ſimplr baptiçari: qd̄ pʒ Jo. 15. Si nō veniſſē τ locutus eis nō fuiſſēm pctm̄ nō hērent. Ex quo dicto accipio iſtā ꝓpoſitionē ꝙ nullus teneī ad aliqd̄ ꝑceptū diuinū niſi ꝑ aliquē idoneū τ auctēticū ſibi ꝓmulgeī: vel ſama veridica τ teſtimonio bonoꝝ: cui dʒ qlibet rōnabilr credere: τ ħ itelligo de lege poſitiua q̄ nō eſt nota itri⁹ in corde: nō ergo ꝑ ſolā iſtā inſtitutionē ꝑcedentē ꝓmulgationē obligaī populus necīo ad baptiſmū: τ hoc maxime de iſto ꝑcepto: q2 erat tñmō poſitiuū: illud aūt poſitiuū qd̄ ꝑceſſit de circūciſiōe: nō debuit ſtatiʒ dimitti: ex quo certū fuit ꝙ a deo fuerat īſtitutū niſi ēt certitudo fieret illud 2^m fuiſſe datū a deo: hec aūt certitudo de 2° nō poterat haberi ſine ꝓmulgatiōe auctētica. ¶ Scdo dico ꝙ ꝓmulgatio huius ſacri poterat poni duplex. vna per modū ꝯſilij: alia ꝑ modū ꝑcepti. hoc aūt fuit ꝯgruū ꝙ ꝓ ꝓmulgareī ꝑ modū ꝯſilij ꝑꝑ duo. ꝓmo: q2 lex euangelica q̄ eſt ꝑfectiſſima nō debuit ꝑcipitāter imponi: ſed homines ꝓ ad illā allici cadētē adhuc ſub ꝯſilio: vt poſtea exercitatis poſſet ſub ꝑcepto iponi. 2° q2 lex vetus non erat mala ſicut eſt idolatria: τ iō nō debuit ſubito repelli: in hoc eniʒ fuiſſet repulſa quaſi mala: ſʒ debuit ſynagoga cū honore ſepeliri: vt oſtēdereī fuiſſe bona ꝓ tpe ſuo. Impoſitio aūt baptiſmi per moduʒ ꝑcepti euacuatio fuit circūſiōis ſaltē quātum ad neceſſitatē. Debuit aūt aliqñ ſeq ꝓmulgatio ꝑ modū ꝑcepti: q2 aliter nūq̄ haberet lex iſta firmitatē vel neceſſitatē ſaltē quantum ad illud ſacm̄. ¶ Et notādū gñaliter ꝙ ꝓmulgatio facta de ꝯſilio diuino obligat ad nō cōtemnendū. qui enī cōſiliū ꝯtemnit: cōtemnit cōſulentē inquantū ꝯſulentē: τ ideo nolēs ſeruare cōſiliū diuinū euāgelicū: quaſi contemnens illud tanq̄ irrōnabile τ infructuoſum peccat mortalr: vñ videāt mordētes paupertatē euāgelicā ne forte (cū nolint ſeruare: q2 nō eſt neceſſariū) cōtenāt: q2 tales cōtemnentes vel paruipendētes ꝯtēnunt chriſtū: qui hanc ſuaſit obſeruari tanq̄ meritoriā τ vtilē ad vitā eternam: vt habeī in. 6. li. de verb. ſig. Promulgatio autem per modū precepti obligat nō ſolum ad nō contemnendum: ſed ēt ad obſeruādū ſi eſt affirmatiuū: vel cauendum ſi eſt negatiuum. ¶ Hec aūt dixi de ꝯſilio τ precepto diuino: q2 ſecus eſt de humano: ēt loquēdo de conſilio ſeu precepto hominis ſuperioris ſeu prelati: lʒ enim tam cōſilium q̄ ꝑceptum alicuius ſupioris ꝯtemnere .ſ. irrōnale τ infructuoſum iudicare: ſed nō licet dū eſt prelatus cōtemnere nō obſeruādo: q2 di Matth. 13. Super cathedram Moyſi ſederunt τc. Iſtud de contemptu cōſilij vel precepti ſupioris probaī: q2 nō tenetur aliquis neceſſario habere falſam opinionem de ſuo ſupiore: ſed monitio eius vel ꝑceptum pōt in ſe eſſe irrōnabile τ īfructuoſum: τ rōnabiliter τ vtiliter tunc laborandū eſt ad eius reuocationē τ ad correptionē vel amotionē talis ꝑlati fatue ꝑcipientis: ergo nō teneī ſubditus reputare ꝑceptum eius tanq̄ rōnabile τ fructuoſum: ſed pōt oppoſitum reputare ſicut eſt: τ ſic cōtemnere nō approbando. Sic ergo patet ꝙ prima obligatio baptiſmi ꝑ modum conſilij obligauit oēs ad cōtemnēdū. 2° aūt per modū precepti obligauit oēs ad quos legitime venit ad ſuſcipiendum.

De ſecūdo principali .ſ. an ex eodē fuerit circumciſio euacuata ex quo fuit ſuſceptio

Margin notes (right column): C; D; E; F; Ad.1. quia nemo teneī neceſſario τc.; Ric. diſt. 3. 4. ar. 5. q. 3. τ vide eum diſt. 1. hui⁹. 4. q. vlt.

baptiſmi ſimplr neceſſaria.dī ꝙ tp̄s quo baptiſm⁹ fuit ſub ꝯſilio erat a p̄ma publicatiōe eius vſqȝ ad chr̄i paſſionē:ꝛ hoc nō euacuauit circūciſionē ēt quātū ad neceſſariū.illo enim tpe nec̄iuȝ erat iudeo circūcidere puulū ſuū:qꝛ nōdū fuit illa lex reuocata ſicut nec alia īpoſita. A tēpore aūt paſſionis vſqȝ ad tēpus publicationis euāgelij fuit circūciſio licita:ſȝ nec neceſſaria:nec vtilis:qꝛ in chriſti morte legalia ſunt conſumata:qḋ ꝓbaꝫ ex illo Jo.19.Morte īminēte dixit Jeſus ꝯſumatū eſt.Et ſi q̄ritur qd erat paruulo iudei in remedium ꝯ originale a paſſione vſqȝ ad publicationē euāgelij:dī ꝙ nō circūciſio ſȝ fides parētū vt tpe legis nāe.❡ Tertio ꝯo tēpore poſt publicationē euangelij circūciſio fuit mortifera ꝓ quo tpe loquiꝫ Paul.ad Gal.5.ſi circūcidimini ꝛc.

❡ Cōtra p̄m arguiꝫ ſic.Si vnū p̄ceptū īpoſitū totaliter reuocat aliud:ꝯſiliū ſeu monitio de vno facit aliud non neceſſariū:qꝛ cuius actus p̄ceptuȝ eſt alterius ꝓhibitio:eius actus cōſilium eſt licētia de nō obſeruādo reliquū:ergo ſi p̄ceptū de baptiſmo erat ꝓhibitio circūciſionis:quātū ad fructū ꝛ ꝯſiliū de baptiſmo erat reddēs circūciſionē nō neceſſariā.❡ Hoc ꝯfirmaꝫ:qꝛ ſi an̄ paſſionē aliqs iudeus ad p̄dicationē chr̄i vel Petri paruulū ſuū baptiçaſſet ꝛ nō circūcidiſſet:ſi paruulus fuiſſet mortu⁹ ſaluatus fuiſſet:qḋ recepit grām in baptiſmo:cū p⁹ enim inſtitutione baptiſmus cōtulit grām.❡ Et ſi dī ꝙ verū eſt ꝙ paruulo ſuffeciſſet baptiſmus:ſȝ pr̄ peccaſſet non circūcidēdo.❡ Cōtra:qꝛ ante octauū diē potuit baptiçare puulū:ꝛ ex quo ille habuit iā remediū ꝯ originale:ꝛ h̄ credidit pr̄ nā credidit baptiſmū efficacē ad h̄:ſic vī ꝙ nō tenebaꝫ nec̄io ꝓuidere paruulo de alio remedio.

❡ Cōtra z^m qḋ dī de tpe īter paſſionē chr̄i ꝛ ꝓmulgationē euāgelij:arguiꝫ ſic:qꝛ nullus alr̄ ſe hȝ nunc q̄ꝫ p̄us ad aliquā legē:niſi qꝛ eſt ſibi aliter ꝓmulgata.Sȝ poſt paſſionē chr̄i anteq̄ꝫ apl̄i baptiſmū p̄dicarēt nō fuit baptiſmus aliter pp̄lo ꝓmulgat⁹ q̄ꝫ ante:g̊ nō aliter obligabaꝫ aliqs poſt paſſionē ad baptiſmū q̄ꝫ ante:nec per ꝯñs ad circūciſionē aliter ſe habuit.❡ Itē ab eodē hn̄t p̄cepta.ſ.baptiſmus ꝛ circūciſio vim obligādi ꝛ medendi ſeu curādi:pȝ p Bedaȝ ſup illud Jo.3.ꝛ poniꝫ in lr̄a di.ſ.Niſi qs renatus ꝛc.Qui nūc p euāgeliū ſuū clamat terribilr̄ ꝛ ſalubriter:niſi quis renatus ꝛc.Terribilr̄ dī pp arctā obligationē:ſalubriter pp efficacē medelā:ille ondū clamabat p legē:maſculus cuius caro p̄puciꝫ cir-

Gal.12. cūciſa nō fuerit pibit aīa ei⁹ de pp̄lo ſuo.Sȝ circūciſio habuit vim obligādi vſqueq̄ reuocareꝫ:g̊ p idē habuit vim medēdi vſqȝ ad illā reuocationē.Sȝ p ſolam chr̄i mortē nō eſt alr̄ reuocata q̄ꝫ p̄us:vt pȝ ex rōne p̄cedēte:qꝛ nulla lex eſt alr̄ ꝓmulgata:g̊ ꝛc.❡ Itē poſt mortē chr̄i vſqȝ ad ꝓmulgatiōis tp̄s iudei tenebāꝫ circūcidere puulos ſuos:qꝛ nullo mō ꝯſtabat eis de reuocatione circūciſiōis:nō aūt ꝯtulit eā puulo:niſi vt vtilē ꝛ nec̄iaȝ ſibi ad ſalutē:qꝛ tenebaꝫ ponē ſpem in ea ſic̄ ꝛ p̄us:g̊ tenebaꝫ de nec̄itate hēre falſaȝ opiōnē de circūciſiōe:qḋ nihil eſt dictu:qꝛ de⁹ nullū decipit nec obligat nec̄io ad decipiēdū.❡ Itē nūq̄ꝫ fuit hō relict⁹ ſine remedio certo:ꝛ de quo nō eēt certus ꝙ erat remediū certū.Sed in illo tpe poſt paſſionē an̄ publicationē nullū fuit aliḋ certū nouū remediū datū eis:qꝛ nec publicatum:g̊ remāſit idē qḋ p̄us:ꝛ eque certū remediū:g̊ eque circūciſio remāſit ſic̄ p̄us.❡ Cōtra z^m qḋ dī de tpe poſt publicationē euāgelij:appet act.21.ca.vbi legiꝫ de Paulo q aſcēdit hierl̄m:ꝛ ibi de ꝯſilio Jacobi ꝛ alioꝝ fratrū poſt 4^{or} ſynodū hītā in hieroſolymis purificat⁹ ſm legē aſcēdit tēplū ꝛ obtulit ꝓ ſe ſacrificiū:cū tū ſolēniter an̄ iam ibi fuerat euāgeliū publicatū.pȝ act.21.c.qꝛ ibidē dixit Jacobus.Uide quot millia hoīuȝ in iudea crediderunt ꝛ oēs emulatores ſunt legis:g̊ ſtāte tāta publicatiōe euangelij ibi:ꝛ in ipſo Paulo ꝛ in iudeis cōuerſis approbaꝫ obſeruātio legis.Et ipſe Paulus ibidē īter tot chr̄ianos opus legis īpleuit.Quo autē tpe facta fuerit iſta Pauli purificatio ꝛ oblatio ſȝ legē ꝯuci p̄t ptiȝ ex textu actuū:ꝛ ptim ex magr̄o hyſtoriarū.iſtud enī fuit an̄ captionē Pauli p ſeptē dies ſic̄ pȝ act.21.d.Illa aūt captio fuit circa p̄n^m regni Neronis:qꝛ z°anno regni Nerōis venit Romā ſm magr̄m hyſtoriaꝝ.Nero aūt īcepit regnare circa viceſimū annū poſt chr̄i paſſionē.In tanto autem tēpore videꝫ euangelium ſatis publicatum fuiſſe:ꝛ maxime in iudea:vbi tn̄ Paulus obſeruauit legalia. G

Quātum g̊ ad iſtū artm̄ dico ꝙ in baptiſmo nō ē diſtinguē niſi dua tēpora.ſ.tp̄s quo erat ſub ꝯſilio:ꝛ tp̄s q̄ erat ſub p̄cepto.ꝛ p^m durauit a p̄n° ex quo p̄dicabaꝫ euāgeliū vel baptiſm⁹ p chr̄ȝ vl̄ p apl̄os vſqȝ ad ꝓdica^{tionem} ſolēnē ꝛ auctēticā eiuſdē poſt aſcēſionē chr̄i:ita ꝙ p^m tp̄s nullā hȝ diñaȝ p mortē chr̄i nec poſt eā ex h̄ ſolo ꝙ alr̄ currit poſt baptiſm⁹ q̄ꝫ an̄. z^m āt tp̄s vt credo īcepit ī die pēthecoſtes in hierl̄ȝ:qꝛ vſqȝ ad illū diē apl̄i nō p̄dicauerūt publice.iuxta illḋ ꝯbuȝ chr̄i. H

Uos āt ſedete in illa ciuitate donec īduamini virtute ex alto.Sȝ in die pēthecoſtes miſſo ſpūſcō ſolēniter p̄dicauerūt:ꝛ appoſite ſunt illo die circiter tria milia ꝛ baptiçati ſūt act.2.Inde aūt ad alias ciuitates ſȝ ordinē cuilibet loco vel gēti erat tp̄s. z^m qn̄ ibi publice ꝛ ſolēniter p̄dicabaꝫ lex euāgelica:ita ꝙ tp̄s nō īcepit ſil̄ apud quoſcūqȝ:ſȝ de ſyon exibat lex ꝛ verbū dn̄i de hierl̄m iuxta ꝓphetiā Iſaie:ꝛ quibuſdā īcepit tp̄s z^m ad mēſeȝ poſt pēthecoſtē ꝛ aliqb⁹ ad ān̄ū aliqb⁹ ad decē ānos:ꝛ ſic deinceps ſic̄ eis p̄dicabaꝫ.❡ Sȝ quātū ad circūciſionē diſtiguo q̄tuor tēpora.ꝓ p̄ erat nec̄ia.ꝓ z°vtilis nō nec̄ia.ꝓ z°nec vtilis nec nec̄ia:tn̄ licita.ꝓ 4°oīno illicita ꝛ mortifera.p^m tp̄s circūciſiōis p̄ceſſit vtrūqȝ tp̄s baptiſmi.z^m tp̄s circūciſionis comitabaꝫ p^m tp̄s baptiſmi.Nā ſic̄ arguitū fuit p̄us ex quo p̄ ꝯſulebaꝫ baptiſm⁹ nō fuit circūciſio nec̄ia volenti baptiçari.Sȝ tūc currit vtrūqȝ ſub diſiūctiōe vt iudeus eligeret qḋcūqȝ vellet:licuit.n.ꝛ ꝓ fuit ſibi circūcidi ſi voluit.nec.n.fuit tūc reuocata quātū ad vtile:nec quātū ad licitū.licuit ēt ſibi:imo laudabile fuit baptiçari:ꝛ h̄ ēt ſatis ꝯgruū fuit ꝙ in tpe intermedio īter duas leges qn̄ nō ſubito p^a tolliꝫ nec z^a īponiꝫ:illo lr̄ q̄ꝫ tpe ſil̄ currāt āb̄e ſub diſiūctiōe.Tertiū āt tp̄s circūciſiōis currit cū ſcḋo tpe baptiſmi:ꝛ h̄ quātū ad iudeos vſqȝ ad illud tp̄s Pauli de quo argutū eſt p̄ximo:veriſile eſt ꝙ bn̄ vltra:qꝛ tpe purificatiōis Pauli videbātur fratres in hieroſolymis approbare obſeruātiā legis ꝛ de ea ꝯſulere Paulo:ſȝ quātū ad gētiles ꝯuerſos ad fidē z^m tp̄s baptiſmi ꝛ 4^m circūciſiōis ſil̄ ꝯcurrerūt ſaltē poſt.14.annos a paſſiōe chr̄i vel circiter qn̄.ſ.Paulus aſcēdit hieroſolymā ad ſeniores ſup illa q̄one ꝯſulēdo q̄ hī actuū.c.15.vbi p̄ allegat Petrus factū Cornelij:de quo habeꝫ act.10.ꝛ deinde Jacobus tanq̄ꝫ epiſcopus in hieroſolymis profert ſnīam ſm magiſtrū hyſtoriarum dicēs.Ego iudico nō inquietare eos qui ex gentibus cōuerterunt ad deum:ꝛ ſcribe ad eos vt abſtineant ſe a cōtaminationibus ꝛc.ꝛ de illis quatuor:duo ſcilȝ abſtinere ab idolatris ꝛ fornicatiōe ſunt neceſſaria.Et ideo ſpecialiter eis ſcribēda:qꝛ de illis gentes minus curabant:duo alia ſcilȝ ꝙ abſtineant a ſuffocato ꝛ a ſanguine nō erāt neceſſaria:ſed bn̄ cōgruebāt vt gētes conuerſe ab ipſis abſtinerent ne eſſent abominabiles iudeis:ſicut in ſocietate bn̄ decet ꝙ hō abſtineat a quibuſdā q̄ ſūt abominabilia ſocijs:lȝ nō ſint ſimpliciter illicita:ergo ſcḋꝫ

Margin notes beside the second column: Luce.24. A Ca.2. I

tp̃s baptiſmi a p̄n°ſui totaliter fecit circũciſionẽ illicitã
quãtũ ad gẽtes ↄuerſas. vel ſaltẽ poſt tp̃s tertij ↄcilij hie
roſolymis: de quo nũc tactũ eſt: de quo ſeniores decre
uerũt legẽ nõ debere iponi gẽtibus cõuerſis. 14. vel. 15.
K anno poſt paſſionẽ chri. Sʒ quantũ ad iudeos ↄuerſos
ſcḋm tp̃s baptiſmi: nec a p̄n°ſui nec poſt ↄciliũ illud 3ᵐ
aploꝝ excluſit oĩno circũciſionẽ tanq̃ illicitã nec alia
legalia: ſed multo poſt tp̃e licite ſuabant. ¶ Si obijcit
q̄ Paulus reſtitit Petro in ãtiochia vt ipſe ſcribit Gal.
2. Cũ veniſſet ingt cephas in faciẽ ei reſtiti: q: rep̃henſi
bilis erat: ⁊ reddit cãm. p̄us enim q̃ veniſſent quidã a
Jacobo edebat. p. cũ gentibus. Cũ aũt veniſſent ſubtra
hebat ⁊ ſegregabat ſe ab illis timẽs eos q ex circũciſio
ne venerãt: ⁊ ſimlationi eius ↄſenſerunt ceteri iudei: ⁊ ſe
quit ibidẽ rep̃hẽſio. Si tu iude⁹ cũ ſis gẽtiliter ⁊ nõ iu
daice viuis: quomõ gẽtes cogis iudaiʒare: Jſtud aũt nõ
erat diu poſt illũ tertiũ cõciliũ in hieroſolymis: vt pʒ ſʒ
magiſtrũ hyſtoriaꝝ. Nã 4° Claudij ãno venit Petrus
Romã: ⁊ in illa via verſus Romã cũ trãſiret antiochiã
facta ſunt iſta: hoc aũt erat ſatis cito poſt ↄciliũ ſupradi
ctum: q̃ð fuit decimoquarto anno vel decimoqnto poſt
paſſionẽ chri. ¶ Rñdeo q̄ de iſto facto Petri ſi pecca
uerit vel nõ videbat ↄtrouerſia inter duos egregios apo
ſtolos. ſ. Petrũ ⁊ Paulũ: ⁊ poſtea inter duos doctores fa
moſos Augᵐ ⁊ Hieronyᵐ. Salua reuerẽtia alioꝝ teneo
cũ Paulo ⁊ Aug°. lʒ cnĩ apli in actibus vel verbis q̃ di
xerũt vt hoies potuerũt errare: tñ nullus aplus vel p
L pheta inquantũ ſcriptoꝝ alicuius ptis ſcripture aliquo
mõ errauit: q: ſm Aug. in epla ad Hieronyᵐ. ⁊ ponit in
canone diſtin. 9. Si ad ſcripturas diuinas admiſſũ fue
rit aliq̃ð mẽdaciũ quãtũcũqʒ paruũ ſeu officioſũ nihil
remanet in ea ſolide veritatis: q: qua ↄuincat aduerſarius.
quicqd enĩʒ ↄ ipm allegatũ fuerit rñdebit illud mẽda
citer eẽ dictũ iocoſe vel officioſe: vt eſt illud aliud q̃ð cõ
cedit ita eẽ dictũ: vñ dicit ibidẽ Augu. His ſolis libris
ſcriptoꝝ q canonici nominant hanc didici ferre reuerẽ
tiã: q̄ nullũ coꝝ in ſcribẽdo erraſſe firmiſſime credã.
Cũ ergo Paulus ad Gal. que eſt pars ſcripture canoni
ce: h̃ ſcribat. in faciẽ eius reſtiti: q: rep̃rehẽſibilis erat: ⁊
ſubdit. Cũ aũt vidiſſem q̄ nõ recte ambularet ad veri
tatẽ euãgelij nec̃e eſt dicere iſta verba eẽ ſimpliciter ve
ra vel totius ſcripture auctoritas auferret. Querẽdũ eſt
ergo qs ſit intellectus iſtoꝝ verboꝝ vt vera ſint: nõ enĩʒ
põt dici q̄ tũc rep̃rehẽſibilis erat: q: ſeruabat tũc legẽ.
Nã poſt illud factũ ẽt Paulus circũcidit Timotheũ.
Jllud enĩʒ fuit factũ cito poſt tertiũ ↄciliũ: Barnaba ad
huc exñte cũ Paulo in antiochia poſt reuerſionẽ eoꝝ
de hierl'm vt magiſter hyſtoriaꝝ narrat: q: ñ. ſ. Petrus p
gens Romã trãſiuit per antiochiã. Paulus aũt circũci
dit timotheũ poſt ſeparationẽ eius a Barnaba qñ ſum
pto ſyla pfectus eſt ad viſitãdũ fratres q̄bus prius p̄di
cauerat vt pʒ act. 16. ¶ Poſt illud ẽt tẽpus bñ ad qua
tuor annos Paulus purificatus eſt ſm legẽ: ⁊ tota mul
titudo ↄuerſa in iudea obſeruabat legẽ. act. 21. nec vide
tur q̄ rep̃rehẽſibilis erat: q: ſic obſeruabat legẽ. ſ. in di
ſcernẽdo cibos: q: ⁊ h̃ nõ magis fuit nõ mortiferum q̃
alia legalia. ſ. purificatio ⁊ huiuſ. Uel g̃ dicit rep̃rehẽſi
bilis fuiſſe: q: in illo actu obſeruabat legẽ ſubtrahẽdo
ſe a gẽtibus in cibo ⁊ potu: ⁊ h̃ nõ erat faciẽdũ: q: vidit prius
ſibi fuiſſe dictũ a deo act. 10. de Cornelio. vel q: p̄us nõ
obſeruaſſet legẽ in h̃ corã gẽtibus: poſtea veniẽtib⁹ iudeis
ẽt in hoc obſeruabat. ¶ Et vtrũqʒ iſtoꝝ duoꝝ poſſet
poni multipliciter. primũ enĩʒ poterat dici rep̃rehẽſibi
le: q: ad quãcũqʒ eccliam veneris illi te conformes. ait
Amb. Aug. ergo rep̃rehẽſibile fuit in eccleſia gentiũ nõ

cõformare ſe mõ coꝝ viuẽdi: vel q: in hoc dabat occa R.l.queſt.
ſionẽ gẽtibus ſeruãdi legẽ: vel q: oſtẽdẽs facto illud eſſe
nec̃iũ: vel ſaltẽ nec̃iũ ad h̃ vt ↄuerſi ex iudeis vellẽt
cõicare cũ eis: ⁊ ſepe iſeriores facerẽt aliq̃ difficilia ne
excluderent a cõione ſupioꝝ. ¶ Ad iſtũ intellectũ põt
referri illa rep̃rehenſio Pauli. Gentes cogis iudaiʒare.
Gal. 2. c. vel oſtẽdẽdo eis exẽplo nec̃iũ ſimpl'r fore eis
ſeruare legẽ: vel fore nec̃ium eis vt ſint digni cõione in
deoꝝ fideliũ: vel ſaltẽ laudabilius eis fore exẽpla ma
ioꝝ imitãdo q̃ foret oppoſitũ. 2ᵐ ẽt põt intelligi: vel q:
ſimlabat nõ reputans h̃ corde eẽ faciẽdũ q̃ð fecit in ope
re. Ex p̄ enĩ facto q̃ð fecit in abſentia nuntioꝝ Jacobi:
apparuit q̄ nõ ſenſit fore abſtinẽdũ a gẽtib⁹ ↄuerſis ad
fidẽ: ⁊ in 2° facto oſtẽdit q̄ h̃ eẽt faciẽdũ: ⁊ ad iſtũ intelle
ctũ põt referri illud verbũ Pauli: ſimlationi ei⁹ ↄſenſe
rũt ceteri. Gal. 2. d. ⁊c̃. ¶ Uel poſſet ſcḋm dici rep̃hẽſi
bile: q: nõ vtebat auctẽ p̃lati: cũ enĩʒ eẽt ſupioꝝ illis nũ
tijs Jacobi magis debebat ipſe veritatẽ ↄſtãter tenere
in ope ⁊ eos adducẽ ad rectitudinẽ ſuã q̃ pp timorem
eoꝝ flecti ad illud q̃ð erat eis placitũ vel magis acce
ptũ: ⁊ talis remiſſio ſeu timiditas p̃lati eſt p tp̃e rep̃re
hẽſibilis: ⁊ ad iſtũ intellectũ põt referri q̃ð ait Paulus.
Segregabat ſe ab alijs timẽs circũciſos: nõ. n. erat ibi
de timoꝝ: q: ſimpl'r licitũ erat iudeis nõ ſeruare legẽ: ⁊
maxie qñ erãt inter gẽtes: ⁊ h̃ debuit Petrus exẽplo ſuo
oſtẽdere nũtijs illis tãq̃ ſuis iferiorib⁹. ¶ De ſingulis
iſtoꝝ q̃tuoꝝ poſſet diſcuti q̃liter vel quãtũ eẽt rep̃rehen
ſibile: ⁊ ſi poſſint verba Pauli in ſcriptura ſaluari ibi
dẽ. c. 2. meli⁹ eſt dicere q̄ q̃ðcũqʒ iſtoꝝ ibi fuiſſet: fuiſſe
veniale q̃ mortale. Nec põt excuſari Petrus q̄ h̃ face
ret pp ſcãdalũ iudeoꝝ vitãdũ: q: nõ erat ibi mã ſcãdali
pfectis neqʒ puulis: ſʒ tñ phariſeis. de quo ſcãdalo nõ
eẽ curãdũ docet chrs Math. 15. Cui cũ dixiſſent diſci
puli. Scis q: audito h̃ verbo phariſei ſcãdaliʒati ſũt. ſ.
de comedẽdo abſqʒ lotione manuũ. Rñdit. q̃ð. n. intrat
in os nõ coinquinat hoiẽ ⁊c̃. q̃ſi diceret: nõ curetis de il
lo ſcandalo. Sinite illos ceci ſũt ⁊ duces cecoꝝ: tale aũt
ſcãdalũ fuiſſet h̃: q: ex gñe actus nullus debuit ſcãdali
ʒari: niſi male ſentiẽs de libertate euãgelica. nec p ſilem
rõnẽ de ſcãdalo vitãdo põt excuſari Paulus in circũci
dẽdo Timotheũ vel purificãdo ſe. q: nullũ illicitũ ẽ cõ Act. 16.
mittẽdũ pp ſcãdalũ q̃ðcũqʒ vitãdũ. vñ ex̃ de regulis iu Act. 21.
ris. q ſcãdaliʒauerit: vtilius ſcãdalũ naſci pmittit q̃ ve
ritas relinquat. ad min⁹ h̃ veꝝ eſt p ↄtrariate vite in p̄ce
ptis negatiuis ſemp ⁊ p ſemp: ⁊ in affirmatiuis p tp̃e p
quo ſũt adimplẽda. ¶ Breuiter g̃ Paulus licite inter iu M
deos ſeruauit legalia ẽt multo tp̃e poſt tertiũ ↄciliũ: ⁊ h̃
fuit licitũ: dũ tñ ipſe nõ poneret i eis ſpẽ: lʒ nõ eẽt vti
le nec nec̃iũ. Jnter gẽtes aũt gẽtib⁹ ſe ↄformauit: q: li
cuit ſibi legẽ nõ ſeruare p illo 2° tp̃e baptiſmi. Petrus
aũt in hieroſolyma ſeruãs legẽ nõ peccauit: q: licuit iu
deo ⁊ inter iudeos legẽ ſeruare tũc. Jn antiochia aũt inter
gẽtiles ↄuerſos nõ ſeruãs legẽ nõ peccauit: ſed ſe ↄfor
mãs eis in cibis ⁊ potib⁹ nõ peccauit: ſibi. n. licuit nõ ſer
uare legẽ: peccauit aũt poſtea ſegregãs ſe ab eis in cibis
⁊ potib⁹ pp aliquã q̃tuoꝝ rõnũ p̄dictaꝝ: vt verba Pauli
p̄dicta ſaluent. ¶ Et ſi q̃ras qñ fuit circũciſio ſimpl'r il
licita ẽt iudeis ↄuerſis. ¶ Rñdeo q̄ tp̃s illud nõ habe
m⁹ in ſcriptura aliq̃: q: hyſtorica ſcriptura nõ pducit ec
cleſiã vltra 5ᵐ annũ Nerõis. ſ. nõ vltra triceſimũ annũ
a paſſiõe chri: ⁊ toto illo tp̃e ẽt iudei ↄuerſi obſeruabãt
legẽ: q̃ð eis licuit. nec credo q̄ h̃ fuerit omiſſũ vſqʒ ad
euerſionẽ hierl'm ſiue ad diſpſionẽ iudeoꝝ cũ gẽtibus
inter iudeos conuerſos: tunc enim forte cõformabant
ſe gẽtibus inter quas erãt diſperſi: ſic paulatim ceſſauit

ẽt apud eos obſeruatio. Uel pōt aliter dici q̄ deus per aplos vel ſucceſſores eoꝝ determinato tpe ſimplr ꝓhibuit legalia ſeruari: ſʒ de h nō habeamus in ſcriptura: q2 hyſtoria ſcripture nō dat̃ vel durat vſqȝ ad illud tẽpus. iſtud aūt eſt ꝓbabile: q2 eccl'ia tenet qḋ hereſis eſt dicere legalia currere cū lege euāgelica: vt habet̃ extra de baptiſmo ⁊ eius effec. c. maiores: vbi dicit Inno. Abſit vt in illā dānatā hereſim icidamus que ppterā affirmabat legē cū euāgelio ⁊ circūciſionem cuȝ baptiſmo ſeruādā. Nō aūt videt̃ q̄ eccleſia h iudicaret hereſim ex ſola omiſſiōe iudeoꝝ quād i neceſſitate diſperſionis ſeu huiꝰ nō ſeruātiū legē: ſed videtur q̄ hoc fuit ꝓpter aliquam reuocationem ſimplr factam a deo.

N Ad argumēta pro op. ꝓcedente. Ad p̄m cū dī q̄ circūciſio nō fuit ante mortē chr̄i reuocata: verū eſt tanq̄ inutilis ⁊ illicita: ſed bñ tanq̄ relaxata vt iā nō eēt necīa: q2 ↄſiliū de alio remedio laxauit ꝑceptum de pōzi. Ex quo enim z^m fuit remediū ſimplr ⁊ ↄſulebat̃ licite: imo laudabilr licuit nō vti remedio pōzi circa idē. ¶ Ad illud Jo. 19. Cōſumatuȝ eſt: dico q̄ hoc intelligit̃ de his que ſcripta ſunt de filio hoīs: iuxta illud Luc. 18. Ecce aſcēdimꝰ hieroſolymā ⁊ ↄſumabunt̃ oīa q̄ ſcripta ſunt ꝑ ꝓphetas de filio hoīs. Uel ſi illō referat̃ ad antiquā legē ſic dȝ itelligi: ↄſumatū eſt in cā: nā mors chr̄i cā erat ↄfirmationis legis euāgelice: ſʒ illa nō fuit ↄfirmata tanq̄ necīa ad obſeruandū ante ꝑdicationē eiꝰ publicā: que nō icepit in paſſiōe: ſed in penthec. tpe enim intermedio ſederunt in cenaculo nemini ſolēniter vel publice predicantes.

Ad argumēta ꝑncipalia. Ad p̄muȝ dico q̄ in lege erāt moralia ſiue legalia: iudicialia ⁊ cerimonialia: ⁊ quantum ad quodlibet iſtorum pōt itelligi verbuȝ chr̄i. Nō veni ſoluere ⁊c. q2 decalogus ſimplr manet ſʒ ꝑfectiꝰ exponit̃ q̄ iudei itelligāt: vt pȝ Matth. 5. Audiſtis: q2 dictū eſt antiqs: nō occides. Ego aūt dico vobis. Quicunqȝ dixerit fratri ſuo

O racha ⁊c. ⁊ nō mechaberis ⁊c. Ego aūt dico vobis. Quicūqȝ viderit mulierē ad cōcupiſcēdū eā ⁊c. Judicialia aūt manēt: nō in ſe: ſʒ in equollēti quātū ad finē. Finis enim iudicialiū erat pacifica cohabitatio hoīuȝ. mores aūt euāgelici plus valēt ad pacificā ↄuerſionē q̄ lex talionis: magis enim ſeruat̃ pax ſi nō patias patienter q̄ ſi oculus pro oculo ⁊ dens ꝓ dente reddat̃. vñ breuiter nulluȝ iudiciale illius legis: q2 illius legis: ligat nūc: ſʒ tñ bene ꝑncipibus nūc ſtatuere aliqua que erāt in lege Moyſi: ⁊ illa ligāt auctē ꝑncipis nunc ſtatuentis: nō auctē legis veteris: ſic licet vni regi i regno ſuo ſtatuere legē que eſt in alio regno: ſed illa nō ligat ibi: q2 lex eſt alterius regni: ſʒ q2 iſtituta hic ab iſto rege. Cerimonialia aūt nō manēt in ſe: ſed in ſuis ſignificatis: q2 vmbra tranſijt ⁊ veritas ſucceſſit. Oēs enim ille purificatiōes ſignificabāt purificationē a peccō: ⁊ ille oblationes figurabāt oblationē ꝑfectā chr̄i: ⁊ actus quoſdā latrie fidei ſpei ⁊ charitatis in deū: ⁊ hec ſunt cōpleta: hoſtia illa iā oblata: ⁊ ꝑ eā peccatis purgatis: ⁊ mēbus in cultū dei directis. Dico ḡ q̄ nō venit ſoluere legē vel circūciſionē

P quantū ad fructū ad quē erat iſtituta: imo ꝑfecit eaȝ copioſius remediū ⁊ lōge ꝑfectius iſtituēdo: vt oſtēſū eſt in declarando ſuppoſitū iſtius q̄ōnis. ¶ Ad ↄfirmationē cū dī: chr̄s in ſe fuit circūciſus. ¶ Rn̄deo nō oportuit legiſlatorē ſtatim circa natiuitatē ſuā legē ferre. Et iō in p̄nº ſui tpis lex p̄oz adhuc durauit: vñ ⁊ illa q̄ fuerūt legis nāc fuerūt obſeruāda circa Moyſem vſqȝ ad

Q tps dationis legis in mōte ſynai. ita hic: ⁊ eodē mō pōt dici de agni paſchalis comeſtione in cena: q2 in morte chr̄i cāliter expirauit lex vetus: ſʒ nō ꝑ tūc: ſʒ ꝑ tpe publicatiōis huius cāe ⁊ legis euāgelice. Et ideo vſqȝ ad mortem potuit chriſtus licite illa cerimonialia ſeruare. ¶ Ad z^m pōt exponi fedus ſempiternū in ſe vel in equalēte: vel forte magꝰ ad itellectū litere q̄ erat fedus ſempiternū inter deū ⁊ habraā: ⁊ ſpāliter eiꝰ ſemē: quia nunq̄ fuit aliud ſignū ſpāliter inter deū ⁊ illud genus: ⁊ tñ futurū erat aliqḋ ſignū federis iter deū ⁊ totū genus humanū: ⁊ melius erat ſemini habrae trāſire in illud fedus cōe q̄ remanere ſub ſigno federis ſpālis: q2 meliꝰ eſt partē eē in toto cui ſimplr bñ ſit: q̄ eſſe diſtinctū a ceteris ptibus vt ſibi aliqualr bñ ſit ⁊ alijs male. ¶ Ad 3^m pȝ: q2 quātū ad gētiles ↄuerſos ꝑceptū de circūciſione erat reuocatuȝ in 3º ↄcilio auctē Petri ⁊ Jacobi: imo ſpūſſci: q2 ait Jacobus. Uiſuȝ eſt nobis ⁊ ſpūi ſctō. q̄tuȝ aūt ad iudeos ſupponit̃ aliqñ reuocata: ſʒ tēpus reuocationis nō fuerit ſimplr explicitum in ſcriptura. X Act. 15.

¶ Hic dicendū eſt aliquos ſuſcipere ſacramentum ⁊c. Diſtinctio. IIII.

Oſtq̄ magiſter egit de baptiſmo quātū ad eiꝰ itriſeca: h agit de ſuſcipiētibꝰ baptiſmū ⁊ ↄſiſtit tota determinatio iſtius diſt. in declarādo quādā diſtinctionē trimēbrē de ſuſcipiētibus: q̄ eſt q̄ aliq recipiunt ſacrm ⁊ rē: aliq ſacrm ⁊ nō rē: aliq rē ⁊ nō ſacrm: ⁊ diuidit̃ in tres. In p̄a huius diuiſionem ponit. In z^a eā exponit. In 3^a circa eā dubitationes mouet ⁊ ponit. z^a ibi. Sacrm ⁊ reȝ. 3^a ibi. Solet queri de illis. Prima ps manet idiuiſa. Scda diuidit̃ in tres ſʒ tria mēbra q̄ declarat. z^m mēbrū ibi. Si vō ſine fide. 3^m ibi. Sunt ⁊ alij. Et vtraqȝ iſtarū partiū hȝ duas: q2 p̄mo declarat veritatē. zº obijcit ⁊ ſoluit: ⁊ ꝯ dicta in declaratione ſcdi mēbri ponit duas obiectiones. p̄ma eſt ex auctē Aug. ibi. Uidet̃ tñ Aug. z^a ex auctē apoſtoli. ibi. Querit̃ quō. Contra ẽt dicta in declaratione tercij mēbri ponit duas dubitationes. p̄ma ibi. Eis aūt videtur. z^a ibi. Sed dicūt aliq. Tertia pars ꝑncipalis diuidit̃ in duas ſm duas dubitationes quas mouet. p̄ma mouet̃ circa tertiū mēbꝝ: ⁊ ponit̃ ibi. Solet queri ⁊c. Scda mouet̃ circa ſcdm mēbruȝ. ibi. Solet ẽt queri. Primū mēbrū. ſ. ſuſcipere rem ⁊ ſacrm certū eſt q̄ conuenit paruulis. Scdm ſcilȝ recipere ſacrm ⁊ nō rē: certū eſt q̄ tm̄ conuenit adultis. Tertiū mēbrum pōt competere vtriſqȝ: q2 vtriqȝ poſſunt habere baptiſmū ſanguinis ⁊ flaminis. Scdm h ḡ p̄ q̄rendū eſt de paruulis. zº de adultis. 3º ſimul de vtriſqȝ. ¶ Quantū ad paruulos tria q̄ro. Pzio vtrū paruuli ſint baptiçādi. Scdo vtruȝ paruuli baptiçati recipiāt effectū baptiſmi. Tertio vtruȝ paruulus exn̄s in vtero mr̄is poſſit baptiçari. Qō. I.

Doctrinalis ordo queſtionum.

Y

Al. 1. his.

Ad p̄imū arguit̃ q̄ nō: q2 baptiſmꝰ ē remediū ꝯ peccatū. Sȝ paruuli nō hñt peccatū: q2 nec vſuȝ rōnis vel volūtatis ⁊ ſʒ Aug. de vera religiōe. Peccm adeo eſt volūtariū. q̄ ſi nō ſit volūtariū nō eſt peccm: ḡ ⁊c. ¶ Item Matth. vlti. Qui nō crediderit cōdēnabit̃. Paruulus nō pōt credere: ergo per baptiſmuȝ nō pōt ſaluari: ergo fruſtra baptiçat̃.

Contra Aug. de fide ad petrum. Firmiſſime tene paruulos qui ſine ſacro baptiſmi de h ſeculo tranſeunt eterno ſupplicio puniendos: q2 originale peccatum in carnali conceptione contraxerunt.

Hic fuit error pelagij q̄ paruuli nō hñt peccatum originale: de hoc ⁊ eius iprobatione

Nō hos paſſus mirabiles ad obſtandū perfidie iudei.

A ĩprobatione tactũ eſt lib.z.di.3o.¶ Teneo ergo oppoſitũ:q: cũ ſm ſcripturã ⁊ fidẽ puuli cõtrahãt originale pctm̃:ad eius deletionẽ:que nec̃ia eſt ad ſalutẽ/ſunt baptiçãdi:q: tpe legis euãgelice baptiſmus iſtitutus eſt in remediũ ꝯ illã culpã.¶ Ad pᵐ argᵐ.illa auctas Augu. dz de actuali pctõ ĩtelligi.⁊ iſto mõ peccatuꝫ originale fuit in p parẽte volũtariũ:nõ tñ opꝫ ꝙ qcũqꝫ peccatũ ſit volũtariũ voluntate illius in quo eſt.¶ Ad aliud pꝫ q· dz ĩtelligi de adultis:per illud quod p̃cedit.Qui crediderit ⁊ baptiçatus fuerit.¶ Uel põt dici ꝙ qui non crediderit nec actu nec habitu condemnabitur:q: ſm Aplꝫ Heb.ii.Sine fide impoſſibile eſt placere deo.credere euꝫ opꝫ accedẽtẽ ad deũ.Paruuli aũt ⁊ ſi nõ pñt habere actũ credẽdi:pñt tñ hẽe habitũ:vt in ſequẽti.q. dicetur.ideo nõ valet. Queſtio.II.

AD ſecundũ ſic p̃cedit̃ ⁊ arguit̃ ꝙ paruuli baptiçati non recipiũt effectũ baptiſmi:q: talis effect⁹ eſt gr̃a.Paruuli nõ recipiũt gr̃aꝫ:q: nõ iſundit̃ ſine fide:q: ſine fide ĩpoſſibile eſt placere deo:vt habet̃ Heb.ii.Sed puuli nõ recipiũt fideꝫ: qḋ probo:p̃mo auctte apl̃i Ro.1o.Fides eſt ex auditu. paruuli nõ pñt ſic accipere fidẽ.zᵒ pbo rõne:q: hñs habitũ põt vti eo cũ voluerit nõ ĩpeditus.paruulus baptiçatus cũ venerit ad vſuꝫ rõnis nõ põt vti habitu fidei: q: nõ põt exire in actũ credẽdi articulos fidei.Et cõfirmat̃ iſtud:q: hñs habitũ ſe hꝫ aliter ad actũ q̃ꝫ nõ hñs. aliquo enim mõ habitus ſe hꝫ ad actũ.⁊ ſm illũ modũ differt habẽs a nõ habẽte:ſꝫ paruulus baptiçatus nullo m ꝯ aliter ſe hꝫ ad actũ credẽdi q̃ꝫ ſi nõ fuiſſet baptiçatus:q: ſi baptiçatus nutriat̃ iter ĩfideles ⁊ ab eis doceat̃:ſilr acqeſcet errori coꝝ ſicut alius nõ baptiçatus: ſi ẽt nõ baptiçatus nutrit̃ inter fideles ⁊ in lege coꝝ doceat̃:ſilr acqeſcet illi legi ſicut aliqs baptiçat⁹.Si ergo nullo mõ aliter ſe hꝫ ad actũ credẽdi baptiçatus q̃ꝫ nõ baptiçatus nullo mõ hꝫ habitũ fidei.¶ Si vo reſpondeat̃ ꝙ hitus acqſitus aliquo mõ ſe hꝫ ad actũ:non ſic aũt ĩfuſus.¶ Cõtra hoc:⁊ ad cõfirmationeꝫ p̃ncipalis argumẽti:q: ſi deus ĩfunderet alicui habitũ geometrie ꝯcurrẽtibus ſibi rõnibus terminoꝝ geometraliũ poſſet ex illo habitu aſſẽtire veritatibus geometricis.g̃ a ſili in ꝓpoſito ex fide infuſa ſi adeſſet poſſet hñs aſſẽtire occurrẽtibus rõnibus terminoꝝ.⁊ ita apprehenſa rõne mortui ⁊ reſurrectionis poſſet aliqs aſſentire huic veritati.mortui reſurgẽt.cuius oppoſitũ experimur.¶ Tã dẽ ꝯfirmat̃ ꝓpoſitũ:q: cũ hitus det aliquã facilitateꝫ ⁊ delectationẽ in opere:ex ſcḋo ethi.Nullus aũt facilius nec delectabilius opat̃ ꝯ habitũ ſuũ q̃ꝫ ſm eũ.Sed paruulus baptiçatus poſtq̃ꝫ fuerit adultus facilius diſſentit a credibilibus q̃ꝫ ꝯſentiat vt experimur:g̃ ⁊c.¶ Itẽ ad p̃ncipale.Nullus recipit gr̃am a deo niſi aliquo mõ ſibi cõiũgat̃.nã actualiter auerſo ⁊ oĩno ĩdiſpoſito deus nõ dat gr̃am.Prima autem cõiunctio ad deũ fit per fidẽ:ergo nõ habenti illã nõ datur gr̃a.Paruulus non hꝫ eã ante baptiſmũ:g̃ nõ datur ei in baptiſmo.¶ Contra Aug.in encħ.A paruulo recenter nato vſqꝫ ad decrepitũ ſicut nullus prohibetur a baptiſmo:ita nullus eſt quĩ nõ moriatur peccato in baptiſmo.Sed nullus moritur peccato niſi recipiat gratiam:ergo ⁊c.

A Ad qõnem dico ꝙ ſicut eſt crediuꝫ paruulo in baptiſmo originale dimitti:ita ⁊ crediuũ eſt ſibi gr̃am ĩfundi:q: vt dictuꝫ eſt in qõne de circũciſione.Deus p ſtatu nãc lapſe nulli remittit culpam niſi cui dat gr̃am.nullũ.n.liberat a ꝑditione niſi quẽ ordinat ad ħ vt ſit filius regni.¶ Ad p̃muꝫ argᵐ.lꝫ deus de po⁹ abſoluta poſſet dare gr̃am ſine fide:ponendo ꝙ ſint duo abſoluta ſimplr̃ diſtincta:tñ q: dei ꝑfecta ſunt opa.Deut.33.Et qui hoiem ſanat/totalr̃ ſanat.Ideo conceditur ꝙ nõ infundit̃ gr̃am paruulo ſine fide ⁊ ſine ſpe. Ille aũt ꝓbõnes que ſunt ꝯ ħ de fide locũ hñt in.z.lib. di.23.Probãt enim nullã eſſe fidẽ ĩfuſam:⁊ ideo ibi habẽt ſolui.ſicut ibi hꝫ declarari pp gḋ ponẽda eſt fides. vel enim ponit̃ hĩc aliquã q̃litatẽ reᵘ actus.⁊ tũc actus nõ poſſet eſſe talis ſine ea q̃lis eſt ipa poſita:vel nullã: ⁊ tũc manifeſtũ eſt ꝙ ex actu nõ põt perpendi fides ineſſe:ſed ⁊ ſi aliquã q̃litatẽ hẽat:adhuc hoc põt eſſe dupliciter.vel p̃ciſam.ſ.ꝙ nulli alij poſſit cõpetere.vel nõ p̃ciſaꝫ puta ſi talis q̃litas poſſit cõpetere fidei acqſite. ⁊ ſi pᵐ iſtoꝝ poneret̃ poſſet forte certitudinalr̃ fides cognoſci ineſſe p hoc ꝙ aliqs cognoſceret talẽ ꝯditionem ſuo actui ineſſe que non poſſet ineſſe ſine fide ĩfuſa.Si B zᵐ ponat̃ ſimplr̃ nõ põt cognoſci fidẽ infuſaꝫ ineſſe ex actu:neqꝫ ex aliq̃ cõditione ipſius actus:⁊ tũc eẽt dõm ꝙ lꝫ nihil ſit in actu:nec ꝑtinẽs ad actũ in quo diſtinguatur hñs fidẽ a nõ hñte:ac p hoc nõ poſſet eẽ notum ſm rõnem nãlem fidẽ ineſſe:tñ hoc eſt creditũ:⁊ ſic poſſet dici gñaliter ꝙ nulla virtus ſupnãlis põt ꝓbari ineſſe: neqꝫ ex actu aliquo:neqꝫ ex aliqua cõditione alicuius actus:ſed nec forte in vlĩ põt ꝓbari p rõnem nãlem aliquã virtutẽ ſupnãlem ineſſe.De iſtis amplius in.3.li.in mã de virtutibus dcm̃ eſt.¶ Ad zᵐ p̃ncipale dĩ ꝙ paruulus ꝯiungit̃ deo p fidẽ parẽtũ.¶ Cõtra.pone parentes hereticos vel ĩfideles.Dĩ adhuc ꝙ p fideꝫ eccleſie. ¶ Cõtra.eſto ꝙ in eccl̃ia militãte nullus eẽt fidelis:tñ intẽderet facere qḋ chr̃s fecit.puulus adhuc vere baptiçaret̃ ⁊ reciperet graꝫ.¶ Dico g̃ ad argᵐ.ꝙ de facto nulli dat̃ gr̃a:niſi p aliquã cãm meritoriã q̃ meret̃ ꝯiũctionẽ eius pᵐᵐ cũ deo:⁊ hec cã meritoria eſt chr̃s:ſed preter C iſtã nõ opꝫ dare aliã itrinſecã in recipiente:qua coniugat̃ deo anteq̃ꝫ recipiat gratiam. Queſtio.III.

Alex̃.in.4. pte ſũme titulo de bapti̇̃. colla.6 bapti ſãdis.q.i.

AD tertiũ ſic p̃cedit̃ ⁊ arguit̃ ꝙ paruulus in vtero poſſit baptiçari:q: donũ dei ꝑfectius eſt q̃ꝫ pctm̃ ade:vt pꝫ Rom̃.15.Paruulus aũt in vtero matris põt infici peccato Ade.g̃ põt ꝑfici dono dei. ⁊ ſic recipe ſacr̃m ꝑfectius.Itẽ paruulus in vtero põt liberari a ſeruitute tẽporali.pꝫ ex manumiſſione mr̃is. g̃ ⁊c.põt ergo ibi baptiçari.¶ Item Rom̃.11.c.Si radix ſancta ⁊ rami.mater ſctã cõparat̃ arbori.ramus ãt dicit̃ ꝓles in vtero.g̃ ⁊c.¶ Cõtra.Coꝛ.pᵃ.15.Nõ prius quod ſpũale:ſed quod aĩale:deinde qḋ ſpũale:ergo pri⁹ oportet naſci carnaliter q̃ꝫ ſpũaliter renaſci.¶ Item vt vult Iſidorus.Qui natus ſm adam non eſt renaſci per baptiſmum non poteſt.

Dicitur ꝙ nõ.q: paruulus in matris vtero coniũctus eſt cãe ſue corruptionis:tale autẽ ſic cõiũctũ nõ põt mũdari dũ ꝯiunctũ eſt.¶ Cõtra.q: caro matris in paruulo nõ eſt cã corruptionis niſi mediata.caro aũt ipa paruuli eſt cã imediata/loquẽdo de corruptione originali.ſtatim enĩꝫ cum aĩa paruuli ĩformat carnẽ eius ĩficit̃ illa corruptiõe:imediatius g̃ cãt corruptionẽ iſtã in paruulo caro ſua q̃ꝫ caro mr̃is.Si g̃ ſtãte ꝯiũctione ad cãm corruptionis nõ põt purgari ea p ⁊c. ſequit̃ ꝙ puulus hñs carnẽ ſuã ꝓpriã nunq̃ꝫ a pctõ originali põt purgari:qḋ eſt ꝯ fidẽ.¶ Itẽ.lꝫ puulus in vtero mr̃is ſit ꝯiũctus mr̃i localr̃:tñ eſt diſtinctus ab ea ꝑſonaliter:q: hꝫ aliud corpus ⁊ aliã aĩam.Sꝫ diſtinctio ꝑſonalis ſufficit ad diſtinctionẽ ſm pctm̃ vel iuſtitiã:⁊ nõ iuſtitiã.nã pctm̃ ⁊ iuſtitia ĩſunt iſti ꝑſone ſm ꝙ hẽnõ q: in tali vel tali loco.g̃ nõ obſtãte illa ꝯiũctione locali

ſt Ric.de media.lib.4.diſt. 6.⁊ ꝓblem. 2.q.i.in ſolu. ar.3.

pp diſtinctionē pſonalē pōt paruulus eſſe iuſtus:lʒ mr̄ ǭlitercūqʒ hēat ſe ad iuſtitiā. ¶ Itē ſi nō poſſet cū ɔiūctiōe iſta ad cām corruptionis ſtare grā in pūulo:ḡ nō poſſet puulus in vtero hēe baptiſmū flamis vel ſanguinis.quoꝝ vtrūqʒ eſt falſuʒ.De flamie pʒ de hieremia. Hiere.j.ꝛ de Jo.baptiſta Luce.j.ꝛ de mr̄e chr̄i ħ tenet firmiter eccl̄ia. ¶ De 2° pʒ p ħ ꝙ ſigs pſequit̄ mr̄em grauidā:cadē de cā pſequit̄ puulū in vtero eius.ḡ ſi mr̄ occidit̄ p iuſtitia:ſilr ꝛ paruulus.ſi aūtē puulus occideret̄ eē̄ vterū hēet baptiſmū ſanguinis:ſi p iuſtitia vel ſide occideret̄ ēt nō baptiʒatus:ḡ eodeʒ mō rōnabile eſt ꝙ deus nō ɔtēnet euʒ p ſili cā in vtero matris paſſum. ¶ Et ex hoc pōt argui ɔ opi.q2 ſi paruulus pōt habere baptiſmū flaminis.ergo pōt hēre purgationē a peccato originali.Sed cōiunctus matri que eſt cā corruptionis per te pōt hēre baptiſmū flaminis:ergo ꝛc̄.

A Ad qōnē dico ꝙ vel puer ſm oēs ptes eſt in vtero mr̄is:vel ſm aliquā ptē appet extra vterū.Si p̄ mō.dico ꝙ nō pōt baptiʒari:nō pp rōnem p̄oreē:q2 ɔiūctus eſt cāe corruptiōis:ſʒ q2 baptiſm⁹ eſt lotio vel ablutio in aq̄:ſʒ puulus ſic in vtero nō pōt lauari:q2 nec ſic imediate tāgi ab aq̄. ¶ Ex ħ ſequit̄ correꝰ ꝙ ſi puulus corio inuolueret̄:ꝛ illud poneret̄ in aq̄:ita ꝙ aq̄ nō tāgeret corpus:nō eēt baptiʒat⁹:ſʒ ſi tāgeret̄ aq̄/hn̄:ſʒ piect⁹ de pōte nō:q2 ħ nō eſt ad vitā ordinatū vl̄ lotionē:ſʒ ad mortē.Si 2° mō ſic:aut appet ps p̄ncipalis/vt caput:ꝛ tūc pōt baptiʒari in illa pte:ꝛ in ħ ēt ſimpliciter baptiʒari.Nō eſt.n.veriſile ꝙ ī die pēthecoſtes qñ baptiʒati ſunt tria milia.act.2.ꝙ glibet q̄tū ad totū corpus ſuū lauaret̄ aq̄:ſʒ p̄ciſe quātū ad faciē aſpergēdo vel q̄tū ad caput perfundēdo.Et in iſto caſu ſi poſt puer naſceret̄ nō oporteret ipʒ baptiʒare.Si aūt appareret ps min⁹ p̄ncipalis.ſ.manus vel pes illa eſt baptiʒāda:q2 ibi eſt tota aīa:lʒ nō oīs ſenſus ſic̄ in capite.Et ſi ħ min⁹ ſufficeret ad ħ vt eēt ſimp̄r baptiʒat⁹.ſi naſceretur

B poſtea viu⁹ eēt ſub ɔditiōe baptiʒādus:vt docet̄ extra de baptiſmo ꝛ eī⁹ effectu.c.de qb⁹.Credēdū.n.eſt ꝙ de⁹ ſuppleret illud qḋ ipotētia ipediret.talis enim etſi mortuus naſcit̄ ſepeliēdus eſt in terra bn̄dicta rōne dicta.

Ad primū ɔcedo ꝙ deus p donū ſuū pōt iuſtificare p:ulū nō natū:ſic̄ fuit de Hiere/

C mia.Jo.bap¹ᵃ.de v̄gine maria:ſʒ nō p iſtud ſacr̄m:q2 dū eſt in vtero mr̄is capax nō ē hui⁹ ſacri. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ quātū ad ſuitutē tēporalē fili⁹ dū eſt in vtero nō eſt diſtinct⁹ a mr̄e:nō.n.hʒ dn̄s dn̄iuʒ in puulo:niſi q2 ī mr̄e:ſʒ q̄tū ad ſuitutē vl̄ libtatē ſpūalē nō eſt ſilr:q2 iſta reſpicit diſtictā pſonā.puulus aūt in vtero ē ita diſtict⁹ in pſona a mr̄e ſic̄ eē̄ vteꝝ. ¶ Ad 3ᵐ ɔcedo ꝙ fruct⁹ īquātū ē aliqd arboris.ſeq̄t ɔdonē arboris:tn̄ inq̄tū ē aliqd in ſe pōt hēe ɔdōnes oppoſitas arbori ī ſe:pt.n.fruct⁹ eē̄ mollis:ꝛ arbor dura ſic in ppoſito:q2 iuſtitia ꝛ iniuſtia reſpicit pſonā in ſe:nō vt ɔiūctā vl̄ diuiſaʒ localr re⁹ alterius pſone.ꝛ iō iuſtitia pōt cōpetē̄ puli:lʒ nō mr̄i:ꝛ ecōuerſo. ¶ Aliter pōt dici ad itētionē apl̄i:ſʒ hoc ſufficiat hic.

Rom. ii ¶ Ibi eni.11.c.rephēdit romanos ab iſulatōe iudeoꝝ. dicēb.it iudeos eē ramos excīſos ꝛ aliq̄s iſertos:pp ħ dicit aliq̄s iudeos bonos eē ꝛ nō excīſos ſed nāles ramos ſic dicēdo.ſi radix ſcā eſt.i.pr̄iarche q fuerūt q̄ſi radices plebis iudaice ꝛ rami.ſ.ſcī.pʒ de aplis q fuerunt iudei.

Circa ſcdm mēbrū diuiſiōis de recipiēte ſacr̄m ꝛ nō rem ſacri:quod p̄ciſe ɔuenit adultis:quero duo. ¶ Primo vtrū adult⁹ nō ɔſentiēs pōt recipere effectū baptiſmi. ¶ 2° vtrū adultus ſi cūꝫ recipiat effectū baptiſmi. Queſtio.IIII.

A Ad primū arguit̄ ꝙ nō.Nullus diſſentiēs ɔhit matrimoniuʒ carnale.ḡ nec ſpūale:q2 ibi nō minus ſʒ magis requiritur ɔſenſus ſpūalis:in baptiſmo aūt ɔhit̄ qḋdā mr̄imoniū ſpūale:q2 aīa deſpōſat̄ deo:ḡ ꝛc̄. ¶ Itē Aug.Sicut patrinus rn̄det pro paruulo:ita adultus rn̄det p ſeipſo.Sʒ ſi pr̄inus nō cōſentiat:puulus p quo rn̄det nō baptiʒat̄:ḡ ꝛc̄.vt enīʒ cōferri baptiſm⁹ in v̄tute rn̄ſionis illius qua ad qōnē illā: vis baptiʒari:rn̄det patrin⁹:volo/ꝛ ſubiūgit ſacerdos. ꝛ ego te baptiʒo ꝛc̄.qḋ aūt fit ſub ɔditione ſi ɔditio nō exiſtat nihil eſt. ¶ Itē in baptiſmo fit qḋdā votū abrenūtiādi ſathane ꝛ adherendi deo.Sʒ nullus inuitus vel diſſentiēs vouet:vel ſe obligat:ḡ ꝛc̄. ¶ Itē magis nocet baptiʒato malitia ſui q̄ʒ miniſtri baptiʒantis.Sʒ in baptiʒāte requirit̄ nō tm̄ ɔſenſus ſʒ itētio baptiʒādi:ergo multo magis reqrit̄ ɔſenſus baptiʒati. ¶ Cōtra.extra de baptiſmo ꝛ ei⁹ effec.c.maiores.Qui terroribus atqʒ ſupplicijs violēter attrahit̄ ne detrimentū incurrat baptiſmi ſuſcipit ſacr̄m:talis ſicut ꝛ is qui ficte ad baptiſmū accedit caracterē ſuſcipit chriſtianitatis impreſſuʒ: ꝛ ipſe tanq̄ʒ ɔditionaliter volens:lʒ abſolute non velit: cogendus eſt ad obſeruationē fidei chriſtiane.ergo abſolute nō volens recipit ſacr̄m baptiſmi. — De baptiſ. paruulor.

A Hic diſtinguo tā ex pte ei⁹ q vi adultus:q̄ʒ ex pte ei⁹ q vi nō volēs. ¶ De p° aut adult⁹ nō vtit̄ nūc rōne:nec eſt vſus vnq̄ʒ vt furioſus vel fatuus a natiuitate.aut nō vtit̄ nūc rōne:ſed aliqñ eſt vſus.aut tertio nūc vtit̄ actualiter rōne. ¶ De p°

B breuiter dōm eſt ſicut de paruulo:niſi ꝙ in ħ eſt diūa ꝙ ſi ſperat̄ ipm aliqñ attādū ꝛ vſurū rōne/expectādū eſt tps illud vt cū maiori reuerētia ſuſcipiat ſacr̄m.Si aūt deſpat̄ de eo ꝙ ad vſuʒ rōnis nūq̄ʒ attingat:ſtatiʒ ɔferēdū eſt ſibi ſacr̄ʒ:q2 nulli deus excludit remediū ad ſalutē. ¶ De 2°.ſ.nunc nō vtēte qui aliqñ tn̄ vſus eſt rōne: dico ꝙ ſupponit̄ nūc habitualr ɔſentiēs vel diſſentiēs ſm ꝙ ſe habuit in ſanitate ante iſtud impedimētū imediate.ſ.ſi tunc actualr ɔſenſit:iudicat̄ nunc habitualiter ɔſentiēs.ſi tūc actualiter diſſenſit:nūc iudicat̄ habitualiter diſſentiēs.Et dixi imediate ita ꝙ inter actū illum ꝛ iſtud ipedimētū nō iteruenit motus volūtatis oppoſitus:ꝛ ſic vl̄r dico ꝙ iſte habitualiter ſe hn̄s pōt recipe ſacr̄m ſicut patuit prius qñ actu ſic vel ſic ſe habuit.q̄liter aūt actualr ſe hn̄s poſſit baptiʒari ſtatiʒ dicet̄ in tertio mēbro. ¶ Sʒ expedit ne talē baptiʒari:multa enīʒ licēt que nō expediūt.Cor.p°.6.c. ¶ Rn̄°.ſi ſperet̄ euʒ rediturum ad vſuʒ rōnis magis expedit tps expectare quo vteret̄ rōne:puta de dormiente tps vigilie expedit expectare:ꝛ de furioſo tps lucidi interualli.Si autē non ſperet̄:puta de eo qui icidit in ppetuū ipedimētū vſus rōnis:cū expedit baptiʒare:ſi tn̄ eſt capax baptiſmi:q2 alſ exponeret̄ piculo dānationis.Qualr aūt ſit capax ſtatiʒ dicet̄ de vtēte rōne. ¶ De 3° mēbro.ſ.de adulto vtēte rōne.diſtiguo de eo ꝙ ponit̄ in qōne nō ɔſentiēs:

C qḋ p̄t itelligi ɔuie vel negatiue.negatiue tm̄ negat actualē ɔſenſuʒ.ɔuie ħo ponit actualē diſſenſuʒ.ꝛ pʒ diſtictio: q2 nō eſt idē nō velle ꝛ nolle:ſi aūt accipiat̄ ɔuie p diſſentiēte actu:aut diſſentit ſimplr aut ſm qd.Et itelligo ſimplr:ſic̄ eſt expoſitū in 3° lib.ꝙ ille q vt fugiat aliqḋ incōmodū vult aliqd:ſimplr vult illud.ſic̄ pijciēs merces in mari vt fugiat ſubmerſioneʒ:ſimp̄r vult pijcere merces.nā po⁹ ſuā motiuū ad pijciēdū voluntas mouet iperādo:ꝛ ipſa ſeipſaʒ libere mouet:q2 cogi nō pōt: ſimp̄r ḡ volēs pijcit:ſʒ ſm qd nolēs:hoc eſt ſub ɔditione nolēs:q2 nollet ſi poſſet alio mō ſaluare vitam.ſi ḡ — diſt.25. A

iſte ſit

iſte ſit vtroqꝫ modo diſſentiēs:dico ꝙ nō recipit ſacm̄:
qꝛ deus p̄ ſapiētē dicit puer.23.Fili p̄be mihi cor tuū:
D nolēs aliquē oīno inuitū aſcribi familie ſue:ſuſcipiēs aūt
baptiſmū aſcribiť per hoc familie cb̄ri.¶ Nec opꝫ hic
diſtinguere de reclamāte ſiue ꝓteſtante ſigno exteriori
ſuū diſſenſum:ꝛ de nō reclamāte:qꝛ in rei veritate ſi eſt
diſſenſus:oīno idē eſt quo ad deū:tn̄ q̄ñqꝫ ad iudicium
eccl'ie iudicātis de manifeſtis:ꝛ cū qui tacet p̄ſumentis
ꝯſentire nō cogeť reclamās ad obſeruātiam religionis
De regulis iuris in 6°. chriſtiane:cogeť aūt nō reclamās.¶ Nec in h̄ pōt ar-
gui eccl'ia:ꝙ iſti nolēti:tn̄ nō reclamanti fiat iniuria.mi
nus enim malū eſt ſibi ꝙ inuitus ſeruet legē cb̄rianam
q̄ꝫ ꝙ īpune ꝑmittať agere ꝯ eā:qꝛ minus malū eſt inui-
tuꝫ aliqua bona facere ꝛ mala fugere:q̄ꝫ libere ꝛ impu-
ne mala agere ꝛ bona dimittere.¶ Si autē ſm̄ gd diſ-
E ſentiat:ſed ſimpl'r ꝯſentit:ꝛ h̄ nō tn̄ in illā ablutionem
tanq̄ꝫ in q̄dā balneū:ſꝫ in ablutionē eo mō quo illam
intēdit facere eccl'ia,ille ſimpl'r recipit ſacm̄:qꝛ ſimpl'r
eſt volēs:lꝫ ſm̄ gd nolēs:ꝛ de tali loquiť illud ꝯciliū to
letanū:qđ allegať extra de baptiſmo ꝛ eius effec.c.ma-
iores.De illi q iampridē ad cb̄rianitatē coacti ſunt:qꝛ iā
ꝯſtat ſacris diuinis aſſociatos:opꝫ vt fidē quā neceſſitate
ſuſceperūt tenere cogant:ne nomen dn̄i blaſphemeť:ꝛ
fides quā ſuſceperūt ꝯtēptibilis habeať.Exēplū huius
q̄liter aliqs pōt ꝯſentire in illā ablutionē ſuſcipiēdā eo
mō quo ꝯferť ab eccl'ia:ꝛ tn̄ nollet ſi poſſet euadere tor
mentā:qꝛ nō credit eā aliqd valere:ſic pōt h̄ri de eo q
nō credit ꝟba icātatiōis poſſe h̄re aliquē effectū:tn̄ cō
cedit icātanti:ꝙ dicat illa verba ſup eū ea itētione:qua
ſolet ea dicere dicēdo in corde ſuo:valeāt quātū valere
Nota mirabile p̄ſcauni. poterūt.iſte vere diceret icātatus:ꝛ ſi talis icātatio ſup
aliquē diceret ꝯſecratio diabolo:ille eēt diabolo ꝯſecra
tus.¶ Pꝫ aūt dr̄ia iſti⁹ mēbri ſm̄ gd diſſentiētis a mē-
bro p̄cedēti:qꝛ ille ſimp'r diſſentiēs oīno nō recipit ſacrꝫ.
ꝛ iō ceſſante diſſenſu eēt ſimpl'r baptiçādus iſte:q a ꝟo
ſimpl'r ꝯſenſit:lꝫ ſm̄ gd diſſentiat eſt baptiçat⁹ ꝛ ceſſan
F te diſſenſu illo ſm̄ gd nō eſt iteꝝ baptiçādus.¶ Si qs
aūt nō ꝯſentiat tn̄ negatiue dico ꝙ recipit ſacm̄ ſi ꝯſen
ſit virtual'r:qꝛ noluit deus obligare hoīeꝫ ad īpoſſe vel
ſm̄ ſtatū huius vite nimis difficile.nūc aūt nō diſtrahi
nimis vi difficile hoī p̄ ſtatu:qꝛ ſm̄ Augu.3.de lib.arb.
Nō eſt in volūtate nr̄a gn̄ viſis tāgamur.ḡ noluit deus
ſalutē hoīs ponere in iſta ꝯditione ſi nō diſtraheť.nec ḡ
voluit obligare eū ꝙ in ſuſcipiēdo baptiſmū nō diſtra
heret:ꝛ ita eſt v'r in alijs ſacris.ſacerdos ēt in ꝯſecrādo
G eucbariſtiā nō obligať ne ꝯio:dico ad h̄ vt nō ſit diſtra-
ct⁹.vere enīꝫ ꝯficit diſtract⁹:dū tn̄ p̄us īduēdo ſe itēde-
ret celebrare miſſaꝫ ſm̄ morē eccl'ie.¶ Et ſi q̄ras.eſto
ꝙ nō ꝯſentiēs actual'r:tn̄ ꝯſentiēs ꝟtual'r eo mō quo po
ſitū eſt.Exēplū de ſacerdote celebrāte recipiat baptiſ-
mū.nūquid ꝛ ille q ſolū ꝯſentit habitualiter recipit.diſti
Et infra diſ.6.q.4. ctio aūt iſtoꝝ ꝟtual'r ꝛ habitual'r pꝫ.2.lib.di.41.Et eſto
ꝙ ſic:nunqd ille qui tn̄ negatiue nō ꝯſentit,negatiue ēt
nō diſſentit:qꝛ nec actū nec habitū oppoſitūꝫ hꝫ.¶ De
p̄ poſſet dici ꝙ talis iudicať habitual'r ꝯſentiēs:qꝛ aliqñ
H habuit ꝯſenſuꝫ actualē nō interueniēte diſſenſu:ꝛ talis lꝫ
vtēs rōne recipit ſacm̄:qꝛ nō vi p̄p aliquā ꝯditionē mi
nus capax:ſi vtiť rōne q̄ꝫ ſi p̄us vſus nō vtať nūc: ſꝫ in
tali nō vtēte nūc p̄us tn̄ vſo ſufficeret hitualis ꝯſenſus:
ḡ ꝛ h̄.¶ De 2° lꝫ difficile eēt aliquē talē iuenire:p̄cipue
qui p̄us aliqñ cogitaſſet de baptiſmo:qꝛ vel tūc placuiſ-
ſet ſibi baptiçari:vel non placuiſſet:imo diſplicuiſſet:ꝛ
ſm̄ vltimū modū iudicareť talis habitualis conſenſus
vel diſſenſus eſſe in poſterum.tn̄ ſi quis eſſet oīno nō cō
ſentiens nec diſſentiens taꝫ actualiter q̄ꝫ habitual'r:ꝛ tn̄

vtens rōne nō eēt capax baptiſmi:qꝛ ex quo vtitur rō- I
ne opꝫ ꝙ habeat deuotionem aliquā ad ſacm̄:ſi debet
ſibi valere:aliter enim videreť ꝯtemnere.

Ad primū argͫ dico ꝙ in baptiſmo magis pro-
prie eſt adoptio in filiū q̄ꝫ m̄rimoniū: K
qꝛ paruulus nō pōt dici ꝓprie ꝯtrahere m̄rimoniū:cū non
vtať rōne:cui⁹ vſus reqriť ad oēm ꝯtrc̄ū.in adoptiōe āt
ſufficit ſolus actus adoptātis:ꝛ ſi nullū habeat adopta-
tus.¶ Ad 2ͫ dico.ꝙ malitia pōt eē miniſtri inquātum
miniſter.ſ.in male miniſtrādo:vel qꝛ nō bn̄ credit:vel
qꝛ nō itēdit ꝯferre ſacm̄:ꝛ hec malitia maxīe nō iten-
dēdi īpedit ſacm̄ ꝯferri magis q̄ꝫ malitia moris in ſu-
ſcipiēte:ꝛ rō diceť in di.ſequēti.Alia aūt pōt eſſe mali-
tia miniſtri:nō inquātū miniſter:ſꝫ ꝯcomitās:puta ꝙ ē
in pctō mortali:ꝛ h̄ nō īpedit ſacrꝫ ꝯferri.pꝫ ergo ꝙ nō
itētio miniſtri īpedit:ſꝫ nō quelibet alia malitia.nō aūt
ſequiť ex h̄.ḡ nō intētio ſuſcipiētis impedit:qꝛ in agēte
2° ēt reqriť qđ p̄ ſe ꝑtinet ad agēs:qđ eſt itēdere in agē
te p̄ rōnē:intētio aūt nō p̄ ſe eſt ſuſcipiētis iquātū hui⁹.
¶ Ad 3ͫ dōm.ꝙ ſi adultus baptiçandus ex voto iten
dit renūtiare diabolo ꝛ pōpis eius:tn̄ illud votū prece-
dēs nō eſt de neceſſitate ſacri:ſed ꝑtinēs tn̄ ad eius ſolēni-
tatē.¶ Ad aliud ꝯcedo:ꝙ ꝯſuetudo eccl'ie bona eſt ꝙ
nullū adultū baptiçat niſi r̄ndeat p̄ ſeipſo:ꝛ eſt ꝯſuetu-
do laudabilis ꝛ rōnabilis vt ſolūꝫ volēs aſcribať fami
lie cb̄ri:ſꝫ lꝫ nō r̄nderet:qꝛ.ſ.nō vtereť rōne vt dormiēs L
poſſet ſibi ſacm̄ ꝯferri:dum tn̄ eēt habitual'r ꝯſentiēs:
ſed hoc vt dictum eſt prius nō expedit facere ſed expe-
ctare tēpus quo actual'r conſentiat. Queſtio.V.

Ab ſecundū ſic p̄cediť.arguitur ꝙ
adultus fictus recipiat
grām baptiſmi:qꝛ Gal.3.Quotquot ī cb̄ro
baptiçati eſtis cb̄rm īduiſtis.Sꝫ nullus in-
duit cb̄ꝫ niſi accipiēdo grāꝫ:qꝛ p̄ h̄ ſit ꝯfor
mis cb̄ro:ḡ ꝛc.¶ Itē ſi ficť⁹ nō recipit grām:cū nō poſ-
ſit ſaluari ſine grā baptiſmali.ḡ recedēte fictione eſſet
al's baptiçandus.ꝯn̄tia pꝫ a ſilī:qꝛ ficte penitens teneť
ad penitēdū vere de eiſdē pctīs.ꝯn̄s ē icōueniēs:vt pꝫ
auctīb⁹ ſcōꝝ in lr̄a.¶ Itē baptiſm⁹ expellit pctm̄:nō il
lud qđ iā p̄us expulſuꝫ eſt.Qđ enī expulſuꝫ eſt expelli
nō pōt.ḡ expellit pctm̄ qđ tūc ineſt.ḡ nulluꝫ pctm̄ in fi-
cto īpedit effectū baptiſmi.¶ Cōtra Aug.de peni.c.2.
ꝛ poniť in lr̄a.Oīs q iā ſue volūtatis arbiter ꝯſtitut⁹ eſt:
cū accedit ad ſacrꝫ fideliū niſi peniteat eū veteris vite:
nouā nō pōt ichoare.¶ Itē de baptiſmo paruuloꝝ di
cit Aug.Tūc valere icipit baptiſm⁹ ad ſalutē cū illa fi-
ctio veraci ꝯfeſſiōe receſſerit:q̄ corde in malitia ꝑſeue-
rāte pctōꝝ ablutionē nō ſinebat fieri:ḡ illa fictio impe
diebat ablutionē in baptiſmo:ꝛ p̄ ꝯn̄s grām.

Reſpōdeo. Fictus dr̄ q aliud p̄tēdit exterius:
aliud hꝫ interius.pōt ḡ aliqs in ſuſci- A
piēdo baptiſmū eē fictus dupl'r.Uno mō ꝙ oſ̄dat ſe
velle recipe illā ablutionē eo mō quo eccl'ia itēdit eam
cōferre:ꝛ tn̄ oppoſitū hꝫ in aīo:ꝛ ille nō recipit ſacrꝫ:vt
pꝫ ex.q.p̄cedēti:qꝛ ſimpl'r eſt nolēs re͠ ablutiōis ſacra-
lis:lꝫ ſit volēs reſpectu ablutiōis ſimplicis.ꝛ ſi talis po
ſtea recederet a fictiōe eēt baptiçādus:tn̄ eccl'ia iudica-
ret eū ꝯſentire in ablutionē ſacralē:ꝛ cogeret eū ad ob-
ſeruātiā fidei cb̄riane:qꝛ p̄ſumit p̄tē meliorem qñ ſigna
magis p̄tēdūt eā:ſic p̄ſumit poſt m̄rimoniū de ficto co-
gnoſcēte illā quā affidauit cognoſcere affectu maritali:
ꝛ iō cogit eū ad veꝝ ꝯſenſuꝫ m̄rimonialē in eā.¶ Alio
mō pōt aliqs eē fictus oſ̄dēdo ſe eē diſpoſitūꝫ ad reci-
piēduꝫ ſacm̄:ꝛ tn̄ nō eſt diſpoſitus interius:vel qꝛ nō hꝫ
rectā fidem:vel qꝛ hꝫ aliqđ pctm̄ mortale tunc in actu:

vel pteritū de quo nullo mō atterit̄ vel conterit̄: ꝛ iſto
zᵒ mō cōiter loquunt̄ ſcti ꝛ doctores de ficte baptiȝato:
dico nūc q2 nolēte deus nō iuſtificat. ſm illud Aug. Qui
creauit te ſine te nō iuſtificabit te ſine te. iſte ǵ hꝫ actua-
liter obice ꝯ gr̄am: puta ifidelitatem: vel aliqđ pctm̄: qđ
tūc actu volūtatis cōmittit: vel qđ ṗus cōmiſit: ꝛ nullo
mō ſibi diſplicet: nullo mō recipit gr̄am ſm Aug. vbi. s.
B Ois qui ſue voluntatis arbiter ꝯſtitutus eſt ꝛc. ꝛ de iſto
intelligit̄ illud ſap. ṗ. Spūs ſpūs diſcipline effugiet fi-
ctū. ¶ Et ſi obyciat̄. ǵ iſte nūc vi eſſe ꝑplexus: q2 non pꝫ
ſibi via ſalutis cū nō poſſit iterū baptiȝari: q2 baptiȝat⁹
eſt ꝛ ſine grā baptiſmali ſaluari nō pōt. ¶ Rñdeo: re-
baptiȝari nō pōt: q2 deus īſtituit baptiſmū initerabileꝫ
ne ꝑꝑ plenā remiſſionē q̇ fit ibi tā culpe q̄ȝ pene daret̄
occaſio ſepius delinquēdi: ſi baptiſmus poſſet ſepi⁹ ite-
rari. Q2 aūt in baptiſmo fit remiſſio oīs pene. dicit Am-
broſius de ꝯſe. di. 4. ꝛ ſumit̄ de glo. ſup illo verbo. Si-
ne pnīa ſunt dona dei. Rom. 11. Grā ingt dei in baptiſ-
mo nō reqrit gemitū vel plāctū vel aliqđ opus: ſed oīa
gratis ꝯdonat. ꝛ Magr̄. 4. di. c. antepe. tñ nulli quotiēſ-
cūqꝫ labēti ꝓcluſit deus viā ſalutis in hac vita. nō. n. ad
maiorē miſerationē voluit ipſe quēcūqꝫ noſtrū ad ꝓxi-
mū obligare: q̄ȝ ipe voluerit hēre ad ſubditū. Petro aūt
querēti Matth. 18. quotiēs deberet dimittē fratri pec-
cāti in ipm̄: an ſepties? Rñdit ſeptuageſies ſepties: imo
ſꝫ Aug. in homel. milleſies milleſies: ꝛ vlr quotiēſcūqꝫ
peccauerit ꝛ recognouerit: parcēdū eſt ei. Sic ǵ deus i-
ſtituit aliqđ aliud remediū quotiēſcūqꝫ peccāti in via. ſ.
ſacr̄m pnīe: ꝛ nūc dico ꝙ iſti pꝫ via ſalutis ꝑ verā pnīaꝫ
de iſta fictiōe iuxta zᵃᵐ auctātē Augu. adductā. ¶ Et ſi
C obyciat̄ quō hēbit iſte gr̄am baptiſmalē vel effectuꝫ ali-
quē baptiſmi: vno mō pōt dici ꝙ illa fictio nō dimitti-
tur niſi ꝑ veraꝫ pnīam: ſꝫ ea dimiſſa hꝫ baptiſmus effe-
ctū ſuū reᵘ olum pctōꝝ ꝓcedētiū baptiſmū: que tñ non
erāt cā fictionis in baptiſmo. v. g. aliqs ante baptiſmum
cōmiſit ſeptē pctā mortalia. ꝛ veniens ad baptiſmū de
i. Laterā. ſex attritus. 7ᵐ aūt actu placet: vel de eo nullo mō atte-
rit̄: illud 7ᵐ ſolū eſt cā fictionis eius in baptiſmo. opꝫ ǵ
ꝙ vere peniteat de iſto 7ᵒ: ꝛ in ſex: ꝛ inq̄ȝtū fuit cā fictiōis
ei⁹ in baptiſmo. qđ pro tāto dico: q2 forte peccauit nouo
pctō mortali faciēs irreuerētiā ſacro baptiſmi recipien-
do illud cū tali fictione: ſꝫ recedēte iſta fictione: que fuit
īpedimētū effectus baptiſmi deus ꝯfert gr̄aꝫ baptiſma-
lē in remediū ꝯ alia peccata q̄ fuiſſent deleta in baptiſ-
mo niſi fictio occurriſſet. ꝛ iō talē de illis alys non opꝫ
habere nouā pnīam: nec forte nouā attritionē ꝓter illā q̄
habita fuit ante baptiſmū: ſꝫ ſolo īpedimēto amoto: ſic̄
deus ſigno ſuo ꝓmus aſſtitiſſet ad cāndū effectuꝫ ei⁹ vel
dādū: qñ ſuſcipiebat̄ niſi fuiſſet īpedimētū in ſuſcipien-
te: ita paratus eſt ſemꝑ poſt ſuſceptioneꝫ eius ſigni aſſi-
ſtere ei q̇ ſuſcepit ad cāduꝫ effectū eius qñ ceſſat illud
īpedimētū. Nec opꝫ dicere caracterē in ficto aliqd ōpa-
ri: ſꝫ ſolū ꝙ deus ex eadē pactione aſſiſtit ēt poſtea ei q̇
ſuſcepit: ad cāndū effectū q̄ȝ cito obex tollit̄. ¶ Sed ꝯ
iſtud arguit̄: q2 ꝑ pnīaꝫ delet̄ iſta fictio ꝑ te: nō aūt pōt
deleri vnuꝫ pctm̄ mortale qn deleant̄ oīa: q2 ſm Augu.
Impiū eſt a deo dimidiā ſperare veniā. ǵ ꝑ illā pnīam
delent̄ oīa alia pctā: nō ǵ grā baptiſmalis delet illa alia.
¶ Itē nullū pctm̄ mortale qđ ineſt poſt baptiſmū pōt
deleri ſine pnīa: q2 illa eſt zᵃ tabula poſt naufragiuꝫ ſm
Hiero. Illa aūt alia pctā q̄ nō fuīt cā fictiōis ſunt poſt
baptiſmuꝫ. ǵ nō delent̄ niſi per pnīam: vel ſi ſingas illa
deleri per baptiſmū qñ tollit̄ impedimētū effectus ba-
ptiſmi: q̄re nō pōt ita illa fictio que fuit cā impedimēti
tolli quādo ceſſat impedimētū per ipſum baptiſmum.

¶ Si dicat̄ ad ṗmū iſtoꝝ ꝙ pnīa quātuꝫ eſt de ſe poſ- Rñſio quorundam.
ſet delere oīa pctā: tñ qñ ꝓuenit̄ ab aliq̄ cā potētiori nō
delet illa: ſed iſta cā eſt hic q̄ȝtum ad alia ſex pctā. ſ. grā
baptiſmalis: q̄ ꝓuenit pnīaꝫ vel effectū eius. ¶ Hoc nō
vꝫ rōnabile: q2 ṗus nālr tollit̄ fictio q̄ȝ ꝑ baptiſmuꝫ ali-
quid cauſet: ſꝫ in illo ṗori opꝫ hēre verā pnīaꝫ: q2 fictio
nō tollit̄ ſine vera pnīa ſm Aug. vera pnīa plene recō-
ciliat deo q̄ȝtū ad oīa. ǵ baptiſmus nō pōt ꝓuenire effe-
D ctū pnīe q̄ȝtuꝫ ad aliqđ delēdū ibi: imo pnīa ꝓuenit q̄ȝtū
ad oīa. ¶ Poſſet ǵ alr̄ dici. ꝙ pnīa vera ꝑfecte recōci-
liat deo: ꝛ ꝑ ꝯñs nullū pctm̄ relinqt: ſꝫ tñ nō oē qđ infuit
ꝑ ſe curat: ſꝫ tm̄ illud qđ eſt obm̄ pnīe: de quo. ſ. penitēs
penitet. Q̄nqꝫ aūt opꝫ oē pctm̄ ꝙ delet̄ eē obm̄ pnīe: vt
pote ſi oīa illa pctā ſint cōmiſſa poſt baptiſmū: q̄nqꝫ aūt
nō opꝫ vt in ꝓpoſito. ¶ Nō ǵ ꝑ vtutē pnīe dimittunt̄
hic oīa pctā: ſꝫ in pnīa dimittunt̄ ꝑtim ꝑ pnīaꝫ ꝑtiꝫ per
aliā cām: ꝛ ſic nō hꝫ ibi dimidia venia pctōꝝ: ſꝫ tota a
deo: nō tñ tota ꝑ pnīaꝫ: q2 nō oportuit de oībus q̇ inerāt
pctīs penitere: ꝛ ſm hꝫ eēt dōm ꝙ illa ſex delent̄ ꝛ q̄ȝtuꝫ
ad culpā ꝛ q̄ȝtū ad penā. nec de eis opꝫ hēre ꝯtritionem
nec cōfeſſionē: nec ſatiſfactionē: ſꝫ ſolū de illo 7ᵒ qđ fuit
cā fictionis. ¶ Ad zᵐ pōt dici ꝙ oīa pctā mortalia: ꝛ ſi
inſunt poſt baptiſmū: tñ nullū eoꝝ fuit cā qn iā eēnt de-
leta. illud aūt 7ᵐ fuit cā q̄re nec ipm̄: nec alia ſunt dele-
ta: ꝛ iō rōnabile eſt ꝙ reᵘ eius nō hēat baptiſm⁹ effica-
ciā: ſꝫ reᵘ alioꝝ: q2 ipm̄ formalr̄ īpediuit effectū baptiſ-
E mi: alia nō. Et tunc illa ꝓpō. pctm̄ mortale poſt baptiſ-
mum nō delet̄: niſi ꝑ pnīam. dꝫ itelligi de pctō cōmiſſo
poſt baptiſmū. vel oīno inherēte: ſic. ſ. ꝙ de ipſo nec fue-
rit cōtritio: nec attritio in baptiſmo: nec poſt baptiſmū.
¶ Aliter pōt dici ꝙ qñ vere aliquem penitet de fictiōe
illa: grā infundit̄ ſibi ꝑfectior q̄ȝ eēt illa que ꝓciſe vtute
pnīe īfunderetur: ita ꝙ illa icludit in ſe ꝑfectionem grē
pnīal’s ꝛ baptiſmalis: ꝛ hꝫ mō baptiſmus hꝫ effectuꝫ: q2
grā equalēs grē baptiſmali dat̄ penitēti de fictiōe ſimul
cū illa quā meret̄ de penitēdo. ¶ Sꝫ ꝯ hꝫ arguit̄: q2 nūc
ille hēret cōmodū de fictiōe ſua maius q̄ȝ ſi tūc nō fuiſ-
ſet fictus: ꝛ poſt in pctm̄ cecidiſſet ſiīc illi fictioni: naꝫ ſi
cecidiſſet ꝛ mō peniteret nō hēret mō gr̄am: niſi tñ vtu-
te pnīe. tu aūt dicis illū q̇ tūc fuit fictus in baptiſmo ha-
bere in penitēdo q̄ſi duplicē gr̄am. ¶ Hic pōt dici vno
mō ꝙ nō hꝫ cōmodū: ſꝫ magis detrimētum: q2 tpe ba-
ptiſmi ꝛ ſequēti vſqꝫ ad pnīam eſt filius gehenne: ꝛ oīa
opa ſua mortua fuīt. ſi aūt nō fuiſſet fictus: fuiſſet tunc ꝛ
poſt vſqꝫ ad lapſuꝫ fili⁹ regni: ꝛ opa ei⁹ viua: qb⁹ meruiſ-
ſet augmētū ꝛ grē ꝛ glīe. ¶ Alr̄ pōt dici: ꝙ ſi nō fuiſſet
fictus: ꝛ poſtea lapſus: ꝛ poſtea peniteret: in penitendo
reciperet tātā gr̄am quātā nūc recipit penitēs de fictio-
ne: q2 reſurgēs ꝑ pnīam a pctō mortali recuperat totaꝫ
gr̄am a qua cecidit: ꝛ aliquā vltra ꝑ pnīam: ꝛ hꝫ vel in re
vel in diuina acceptione: ſꝫ de hꝫ īferius in mā de pnīa.
¶ Tertio mō ṗn⁹ pōt dici ꝙ ille penitēs de fictiōe tñ
recipit gr̄am vtute pnīe: ꝛ ita nō maiorē q̄ȝ ſi non fuiſſet
F fictus in baptiſmo: ꝛ poſt baptiſmū cadēs reſurgeret ꝑ
pnīam. nō eſt enim veriſiſe ꝙ eque penitēti: ꝛ de equali
pctō vel minori non det̄ eq̄lis grā. Ille aūt lapſus poſt
baptiſmū lꝫ quāñ ad aliqđ grau⁹ peccauerit q̄ȝ fictus:
tñ fictus q̄ȝtuꝫ ad aliqđ grauius peccauit: q2 ſacro irre-
uerētiā fecit: ꝛ tūc illa verba que dīr de effectu baptiſ-
mi quē ſortit̄ penitēs de fictione itelligēda ſunt: non ꝙ
in pnīa illa recipiat gr̄am aliquaꝫ vtute baptiſmi: q2 ſu-
ſceptio eius mortua fuit: ꝛ mortuus reuiuiſcere nō pōt:
ſed abſolutus eſt a ꝓcepto de baptiſmo ſuſcipiēdo: q2 il-
lud ipleuit. Illa aūt ipletio nihil ſibi valuit ad ſalutē aū
iſtā pnīam. ¶ Recipit ǵ effectuꝫ baptiſmi qñ penitet:
q2 eſt

G qꝛ eſt filius regni:⁊ nõ obligat̃ ad ſuſcipiēdū baptiſmū ad ħ vt ſit filius regni:qꝛ illud ꝓceptū ipleuit:⁊ ħ nota ꝙ actualiter peccās mortalr̃ in alio ſiue in illo actu pōt implere preceptum affirmatiuum ēt in illo actu.

Ad primū argm̃ dico ꝙ oīs baptiȥat⁹ īduit chꝛm ꝗ̄tū ad ħ ꝙ chꝛi familie aſcribit̃:ſed
H nõ īduit chꝛm ſemꝑ ꝑ charitatē vel gr̃am.⁊ pm̃ īdumētū pōt dici.cõe oīb⁹ de familia. 2m̃ eſt īdumētū ſpālr̃ filiorū. Uel pōt dici ꝙ ille nõ eſt baptiȥat⁹ in chꝛo:ſʒ in chꝛi noīe:qꝛ nõ in vͥtute chꝛi iterius baptiȥātis. ❡ Ad 2m̃ pʒ ex dictis in corpore q̄ōnis. ❡ Ad 3m̃ dico ꝙ baptiſmus expellit oē pctm̄:nõ qꝛ in eodem inſtāti inſit gr̃a ⁊ peccatū:ſʒ gr̃a baptiſmalis expellit omne pctm̄ quod infuit vſqʒ tunc:culpa aūt que tunc ineſt actu vel que actu tūc cõmittit̃:vel qꝛ de illa nulla contritio ineſt nõ expellit: qꝛ inuenit obicem ꝯrie voluntatis. Queſtio. VI.

Circa tertiū mēbꝛūʒ di.qͦd eſt de ſuſcipiētib⁹ rē ⁊ nõ ſacrʒ: q̄ro vtrū iā iuſtificati teneant̃ ad ſuſceptionē baptiſmi: Et arguit̃ ꝙ nõ:qꝛ nõ legit̃ de aplīs:nec de btā vͥgine ꝙ fuerint baptiȥati. ❡ Itē baptiȥat⁹ baptiſmo ſanguis nõ tenet̃ ad baptiſmū fluminis.ꝗ nec baptiȥat⁹ baptiſmo flamis tenet̃ ad illud.ꝯñtia pʒ ꝑ ſeqꝛ iſta duo baptiſmata eque dnr̃ ſupplere baptiſmū fluminis.añs eſt manifeſtū:qꝛ talis euolat. ❡ Itē nullus tenet̃ recipe ſacr̃m fruſtra:qꝛ in opib⁹ dei nihil eſt fruſtra.Sʒ baptiſm⁹ receptus a iuſtificato fruſtra recipit̃:cū bēat effectuʒ q eſt ablutio aīe a pctō. Iā.n.ꝓus eſt ablut⁹. ❡ Itē nullus tenet̃ iniuriari ſacr̃o. Sʒ ex ħ fieret iniuria ſacr̃o ſi iuſtificat⁹ baptiȥaret̃. Iniuriā enī eſt ſacr̃o facere ꝗ̄tū in ſe eſt ꝙ ipm̄ ſit ſignum falſuʒ.Sʒ talis ſuſcipiēs facit ħ:qꝛ caret tūc ſignato:qꝛ tūc nõ dat gr̃aʒ. ❡ Cõtra Jo.3. Niſi qs renat⁹ fuerit ⁊c̃. Lec.1.c.32.

A **Reſpondeo** dōm ꝙ poſt baptiſmū ꝓmulgatū ꝑ moduʒ ꝓcepti qlibet q̄litercūqʒ iuſtificatus q nõ ipleuit illud ꝓceptū:cū quo deus nõ diſpēſauit ſpālr̃ vt nõ teneret̃ ad illū:tenet̃ ad baptiſmū effectu.⁊ ꝓ loco ⁊ tpe effectu:ſi manet viatoꝛ nobiſcum quouſqʒ pōt cõmode recipe in effectu.hui⁹ rō fundamē talis eſt:qꝛ lex vl̃r ꝓmulgata oēs obligat:vl̃r dico illam ꝓmulgari:in cui⁹ ꝓmulgatione nõ eſt aliq̄ acceptio pſone ſiue cuiuſcūqʒ exceptio pſone vel circūſcriptio circūſtātie:tale fuit ꝓceptū de baptiſmo ſuſcipiēdo.⁊ ħ rõnabilr̃:qꝛ ꝯgruū fuit oēs de lege chꝛiana hēre vnū ſignum in quo ꝯuenirēt īter ſe:⁊ diſtinguerent̃ ab alījs:vt dctm̄ eſt in.q.de inſtōne ſacr̄i in cõi:⁊ maxīe illud ſignū ꝑ qͦd īgrederēt̃ obſeruātiā hui⁹ legis.ꝑ ei⁹.n.ſuſceptionē aſcribunt̃ illi legi:⁊ dnr̃ de familia chꝛi. ❡ Poſſet ēt alia rõ aſſignari:qꝛ qlibet viatoꝛ tenet̃ eē mēbrū eccl̃ie militātis:nõ tm̄ in ſcia diuina:ſʒ ēt ꝗ̄tū ad notitiā alioꝝ membroꝝ ꝗ̄tū in ſe eſt:qꝛ tenet̃ cū alījs mēbris cõicare i his q̄ ꝑtinēt ad obſeruātiam legis:⁊ eos nõ ſcādaliȥare.Si aūt nõ acciꝑet ſacr̃m ꝑ qͦd ſit mēbrū eccl̃ie ſm̄ iudiciuʒ eccl̃ie:nõ eēt aptus ad cõiōnē cū alījs mēbris in multis actib⁹ ꝑtinētibus ad eccl̃iaʒ.ſcandaliȥaret ēt actiue alia mēbra que haberēt occaſionē iudicādi ipm̄ cõtemnere cõitateʒ. ❡ Ex hoc pōt formari tertia rõ:qꝛ qui pōt ex actu facili magnā gr̃am acqrere ſi negligat illū actū vͥ gr̃am contēnere.vel ſaltē nõ eā ita appreciari quantuʒ eſt appreciabilis:ſʒ ille qui nõ eſt baptiȥat⁹ quātūcūqʒ aliter ſit iuſtificatus per actū facilē.ſ.per ſuſceptionem baptiſmi/pōt magnam gr̃am acquirere:qꝛ quantūcūqʒ perfecto de lege cõmuni accedenti ad baptiſmuʒ augetur gratia.ergo ſi negligat videtur cõtemnere gratiam: ⁊ dat alījs occaſionem ſic iudicandi.

Ad primū argm̄ dōm ꝙ glo.q̄dā ſuꝑ illō Jo.13. Qui lotus eſt ⁊c̃.vͥ dicere ꝙ apl̄i fuerūt baptiȥati:qͦd ꝓbabile eſt:qꝛ chꝛus fecit eos ſacerdotes ꝯferēs eis in cena ꝑtātē ꝯficiēdi corpus chꝛi.d.Quotiēſcūqʒ ⁊c̃.⁊ ꝯferens eis poſt reſurrectionē ꝑtātē abſoluēdi.Jo.20.Quoꝝ remiſeritis ⁊c̃.ꝯtulit eis ēt officiū baptiȥādi ſolēniter Matth.vlti.Eūtes baptiȥate ⁊c̃.Ordo aūt ſacerdotū ſupponit baptiſmū ſaltē de ꝯgruo.ex̃ de preſbꝛ.nõ bap.veniēs. ❡ Nec vͥ neceſſitas ꝙ chꝛs cuʒ apl̄is in ħ diſpēſauerit:qꝛ nulla vͥ rõ diſpēſandi:nec aliqua neceſſitas vel vtilitas ꝯſecuta:cuʒ nec ipſi eēnt gratiores deo ꝑ ħ ꝙ nõ baptiȥati:nec fuiſſent efficaciores doctores in eccl̃ia:imo vͥ ꝙ minus efficaces:qꝛ minus valet magiſter moralis q nõ vult oꝑe iplere qͦd docet ſm̄
B
A
Greg.m̄.chꝛs ēt in ſeipſo voluit baptiſmū ſuſcipe:ſaltem Joānis anteq̄ꝫ legē baptiſmi alījs iponeret:qꝛ Act.ꝑ dī. Cepit Jeſus facere ⁊ docere. ❡ Conſilr̃ ſupponēdū eſt de btā vͥgine niſi forte ipa ſit excepta ab illa lege:⁊ de ea fuiſſet rõ diſpēſandi:qꝛ forte habuit in ꝯceptiōe filij ſui illā plenitudinē gr̃e:ad quā deus diſpoſuit eaʒ ꝑuenire. ❡ Ad aliud dico ꝙ baptiȥatus baptiſmo ſanguis ſi poſtea eſt nobiſcū viatoꝛ:tenet̃ affectu ⁊ ꝓ loco ⁊ tpe recipere effectu ſacr̃m.i.baptiſmū fluminis:ħ aūt qͦd ſupponit̃ eſt bn̄ poſſe:ſicut de qbuſdā legit̃:ꝙ ſunt facti bis cõfeſſores:qꝛ ſuſtinuerūt bis penas ꝑ fide:ꝑꝑ quas tn̄ non ſunt mortui.Si aūt baptiſmus ſanguis ſit cõpletus: qꝛ ſic baptiȥatus morit̃ ⁊ nõ remanet nobiſcum viatoꝛ/nõ eſt obligatus ad ꝓceptū viatoris.ſacr̃a aūt nõ hn̄t locuʒ niſi ꝓ ſtatu vie:vt tactū eſt di.j. ❡ Ad aliud dico:ꝙ nullus recipit fruſtra baptiſmū:qꝛ gr̃a ibi auget̃:niſi ꝑuenerit ad terminū:⁊ ſi forte ꝓus ꝑuenerit addit̃ ibi meritū obediēdo ꝓcepto diuino:nec ēt eſt fruſtra poſt plenitudinē gr̃e ſiqs eā hēret addē oꝑa meritoria. ❡ Ad aliud dico:ꝙ ille nõ iniuriat̃ ſacr̃o:nec facit ꝙ ſit falſuʒ ſignū: qꝛ vel ibi ꝯfert̃ gr̃a aliq̄:⁊ tūc eſt ſignū practicū veꝝ.vl̃ nulla ſi iā prius erat gr̃a pfecta:⁊ tūc eſt ſignū veꝝ practicū nõ re⁹ eius qͦd eſt gr̃a in fieri ſʒ in eſſe. ❡ Si autē obijcit̃:ꝙ ſaltē nõ hʒ ſcdm̄ ſignificatū.ſ.ablutiōeʒ a pctō. dico ꝙ illa ablutio ſignat̃ vel tūc in fieri:vel taq̄ꝫ nūc ī fit:vel taq̄ꝫ in fiēda ꝗ̄tū eſt ex pte ſacr̄i.ſi.ſ.aliqͩ ineſſet a quo aīa eſſet abluenda. Queſtio.VII.
In homelia.
C
q.3.arti.3.

Ultimo quero. Utꝝ oēs baptiȥati recipiāt eq̄lr̃ effectuʒ baptiſmi: Uĩ ꝙ ſic:qꝛ effectus baptiſmi magis dependet a conferēte q̄ꝫ a ſuſcipiēte:ſicut effectus vl̃r magis depēdet a cā efficiēte q̄ꝫ a mā:apparet ēt in ꝓpoſito:qꝛ in miniſtro reqrit̃ pfectioꝛ itētio q̄ꝫ in recipiēte:qͦd nõ eſt niſi qꝛ ab eo magis depēdet baptiſmus q̄ꝫ a ſuſcipiēte.Sʒ miniſtroꝝ inequalitas nihil facit ad ineq̄litatē effectus baptiſmi.ꝗ multo magis nec inequalitas ſuſcipientiū:⁊ ꝑ ꝯñs nulla eſt cā inequalitatis effectus huius. ❡ Cõtra.actus actiuoꝝ ſunt in patiēte ⁊ diſpoſito.2.de anima.ergo in magis diſpoſito perfectius recipitur effectus:ergo ⁊c̃. Tex.co.24.

Reſpōdeo. Aliq diſtinguūt de effectu q eſt res: ⁊ ſacr̃m q dī caracter:⁊ de effectu q eſt res tm̄:ſʒ de ꝓ effectu nõdū habitus eſt ſermo:ſʒ habebit̃ di.6.de ſcdo ꝗ eſt qͦ.⁊ dī ꝙ plures effectus tales hʒ baptiſmus/ordine tn̄ quodā:qꝛ cāre gr̃aʒ ⁊ remittere fomitem ⁊ huiꝰ.pʒ aūt ꝙ nõ in oīb⁹ baptiȥatis eque remittit̃ fomes. ❡ Sʒ iſtud nõ eſt veꝝ niſi itelligat̃ ſane: qꝛ fomes cuʒ ſit in carne vel in vͥtute aliq̄ corporali per gr̃am que eſt in aīa nõ pōt formalr̃ diminui:qꝛ nõ eſt inter ipm̄ ⁊ gr̃am formalis repugnātia:cū nõ ſint nata fieri circa idē:ſʒ dī fomes diminui quātū ad effectū quem Ric.in.4.di.4.q.3. Quere boſ. hic ar.2.

B ꝯſueuit cāre in aīa.ſ.pctīn.ſm enī ꝙ gr̄a auget̄ fomes / minorē hȝ efficaciā iclinādi ad pctīn.ponit̄ aūt exēplū ꝯueniēs de lapillo alligato alis agle:q2 ſi creſceret vtus motiua agle/ſȝ nō diminueret̄ grauitas lapilli:q2 oppoſita nō ſunt nec in eodē:tn̄ grauitas lapilli diminuitur quātum ad effectū:quāto enim maior eſt vtus in ala:tāto lapillus minus īpedit aſcēſum vel volatum.

Sic ergo

ponēdo vnicū effectū baptiſmi.ſ.gr̄am.

A ℭ Rn̄ᵒ ꝙ cū ad effectū baptiſmi.ſ.gratiā ꝯcurrat cā p̄ncipalis.ſ.deus:ꝛ cā meritoria:vt paſſio chr̄i:ꝛ ipſe ſuſcipiēs baptiſmum ex pte cuiuſlibet iſtoꝝ poſſet attēdi eq̄litas vel ineq̄litas q̄tū ad deū determināte ſe coopari iſti ſigno ꝑ effectū ſignificatū:ꝛ in h̄ iſti tuēte iſtud ſignū in rōne ſigni certi vt dcm̄ eſt ſupra:ali quo mō pōt eē diſa:aliq̄ mō nō.aliquā enī gr̄az diſpoſuit regulr̄ ꝯferre cū iſto ſigno:ita ꝙ nulli minorē:ꝛ iſta pōt dici ꝯferri vtute baptiſmi:q2 virtute veritatis huius ſigni:ꝛ ſic determinatio illa vl'is q̄tū ad iſtū gradū eſt vniformis:ita effect⁹ eq̄lis. ℭ Verūtn̄:q2 deus p̄deſtinauit diuerſos electos ad diuerſos gradus glie:ꝛ h̄ an̄ determinationē huius ſigni ad tātā vel tātā gr̄am ꝯferendā:ꝛ ordinato ad maiorē gliaz rōnabil'r pōt ꝯferri maior gr̄a:poſſet deus in determinādo veritatē ſeu certitudinē hui⁹ ſigni diſponē ꝯferre alicui ſuſcipiēti p̄ciſe illā gr̄am:q̄ reqrit̄ ad certitudinē ſigni:ꝛ alicui maiorē quē p̄deſtinauit ad maiorē gliam:ſȝ ille vlterior gradus nō ꝯferret̄ vtute baptiſmi:ſȝ de ſpāli beniuolentia diuina. pp̄ h̄ dici pōt ꝙ ex pte cāe p̄ncipalis effect⁹ eſt regulariter eq̄lis ſimplr̄:q dat̄ vtute baptiſmi:q2 ſupponit̄ ꝙ

B de lege cōi.p⁹ gr̄a nō dat̄ maior abſq3 oi diſa ex̄ cāȝ p̄ncipalē. ℭ De 2ᵒ pōt dici:ꝙ illa cā meritoria pōt efficaci⁹ opari ad gr̄am in vno q̄ȝ in alio:vel q2 ſpālius oblata ꝑ vno quātū ad itētionē offerētis:q̄ȝ ꝑ alio.vel q̄tū ad executionē ꝑ vno oblata in effectu ꝑ alio nō:niſi in p̄uiſione diuina.p̄ mō chr̄us ponit̄ cōiter noſce oia q̄ deus

C nouit ſcia viſiōis:ꝛ ꝑ ꝯn̄s nouit oēs electos:ꝛ ad quē gradū glie fuerūt electi.potuit ḡ ꝑ p̄deſtinato ad maiorem gliaz pleni⁹ offerre paſſionē ſuā:ꝛ p̄cipue cū ſe offerret ꝑ gn̄e humano ad h̄ vt de eis ipleret̄ diuina p̄deſtinatio. ℭ Scdo mō paſſio chr̄i efficacius coopat̄ ꝑ nobis q ſumus in lege euāgelica:q̄ȝ ꝑ p̄rib⁹ in lege moyſi:q2 obſeqnū p̄ſtitū ad maius bonū retribuēdū magis acceptat̄ q̄ȝ bn̄ficiuȝ p̄uiſū:ꝛ illo 2ᵒᵒ eſt ineq̄litas in ſuſcipiētib⁹ gr̄am ꝑ circūciſionē ꝛ baptiſmū pp̄ ineq̄lē applicationē cāe meritorie ad iſtos:ꝛ forte ēt in baptiȥatis an̄ paſſionē ꝛ poſt paſſionē.Si aūt p̄ mō.ſ.pp̄ ſpālē oblationē in volūtate chr̄i ſit ineq̄litas gr̄e in aliqb⁹ nūc baptiȥatis:dubiū eſt de facto:ſȝ poſſitas eſt oſtēſa. ℭ De tertio dico ꝙ vel baptiȥati ſunt puuli vel adulti:cōparādo paruulū ad puulū cū nullū hēant motū ꝓpriū,nullā hn̄t ineq̄litatē ad gr̄az ex pte ſui recipiēdā.pōt tn̄ in parētib⁹

D vni⁹ eē maior mot⁹ q̄ȝ alteri⁹ ꝑ ſuo paruulo:vel in aliqbus aliȷs miniſtrātib⁹ vel aſſiſtētib⁹ baptiſmo:pp̄ quorū merita deus vni paruulo pōt ꝯferre maiorē gr̄am q̄ȝ alteri:ſȝ h̄ nō vtute baptiſmi ſȝ meriti:ꝛ h̄ mō forte parētes bt̄i Nicolai orōnib⁹ ſuis meruerunt ſibi maiorem gr̄az q̄ erat in eo ēt paruulo p̄nᵐ tā mirabilis effectus vt duob⁹ dieb⁹ in hebdomada vnica tn̄ lactatiōe ꝯtentus maneret.ꝛ quo ad h̄ magis optādū ē puerū baptiȥari a bono ſacerdote q̄ȝ a malo:q2 orōnes ſacerdotis boni q̄s m̄ltas facit an̄ ꝛ poſt baptiſmū,magis exaudiūt̄ ꝛ valēt illi ꝑ quo fiunt:q̄ȝ orōnes mali. ℭ Si aūt baptiȥati ſint adulti cū illi ꝑ motū ꝓpriuȝ p̄nt eē inequalr̄ diſpoſiti:ꝛ in ſacro ꝯfert̄ gr̄a ſȝ ꝓportionē diſpōnis i ſuſcipiēte ſe

E quet̄ ineq̄lis effect⁹. ℭ Or ſi cōpares paruuluȝ adulto: regulr̄ paruulus nullū meritū hȝ.adultus quātūcūq3 tenuē hēat volūtatē:dū tn̄ ꝯſentiat recipe ſacrȝ:nec ponat obicē aliquē.vi hic meritū ꝓpriū:ꝛ ꝑ tāto magis diſpoſitus eſt q̄ȝ paruulus.ḡ ꝛc. ℭ Sȝ eſto ꝙ adult⁹ toto tpe baptiſmi peccet venialr̄:vi ḡ eē idiſpoſit⁹ quodāmodo. puulus aūt nullā idiſpōnē hȝ.ḡ in illo caſu puulus maiorē gr̄am recipiet. ℭ Rn̄ᵒ.pctm̄ veniale nō p̄hibet gr̄az

F īfundi:nec ēt actū meritoriū ſil'r hē:tn̄ q2 aīa pluribus actib⁹ nō pōt ſimul eque pfecte eē intēta.actus bon⁹ cū quo ꝯcurrit veniale eſt minus intēſus:ꝛ iō minus meritorius q̄ȝ foret ſine illo veniali. ℭ Et ad ꝓpoſitū ſequitur.ꝙ adultus ſi nō ponit obicē pctī mortalis ꝛ in ſuſceptione baptiſmi cōſentit:aliquē motuȝ hȝ diſponentem quo caret paruulus:nō obſtante ꝙ ille habeat veniale pctm̄ ſimul. ℭ Ad argᵐ dico ꝙ baptiſmus plus dependet a miniſtro ad hoc vt ſit ſacrm̄:q2 in eo ſimplr̄ reqritur intētio.nō ſic in ſuſcipiente:q2 nō pōt vti rōne:ſed

G quo ad hoc vt hic effectus maior vel minor recipiatur, magis depēdet a baptiȥato. Queſtio.VIII.

Tertia iſta

patēt q̄daȝ q̄ōnes ſine argumētis. ℭ Primo q̄d faciēduȝ eſt de puulo expoſito. ℭ Rn̄ᵒ aut īueniūt̄ in eo certa ſigna ꝙ nō eſt baptiȥatus ſic mulieculae ꝯſueuerūt cū eo apponere ſal:ſic cū ō portādis ad baptiſmū fit:ꝛ tūc abſq3 aliq̄

A heſitatiōe baptiȥādus eſt abſolute.Aut nō īueniūt̄ cū eo talia ſigna:ꝛ adhuc ꝙ nō pōt de eo haberi tale ſignū ꝑ viciniā:nec ꝑ teſtimoniū fidedigni ꝙ ſit baptiȥat⁹/baptiȥādus eſt:tn̄ tut⁹ eſt vti illa forā illi⁹ capli ex̄ de bap. ꝛ ei⁹ effe.de qb⁹ dubiū.Et de iſto caſu loquit̄ Leo de cōſe.di.4.de qb⁹ inq̄t:qn̄ nulla extāt indicia inter propinquos ꝛ vicinos qbus baptiȥati fuiſſe doceant̄:agendum eſt vt renaſcant̄ ne pereāt:in qbus qd̄ nō oſtenditur geſtū,rō nō ſinit vt videatur iteratum. Qō.IX.

De paruulis

A iudeoꝝ ꝛ īfideliū an ſint īuitis parētib⁹ baptiȥādi:Dī ꝙ nō.q2 aut redderent̄ parētibus:ꝛ tūc baptiȥatio coꝝ eēt in ꝯtumeliā fidei chr̄iane:quē poſt nutrirent̄ a parētibus in errore parētū:aut nō redderent̄:ꝛ tunc fieret iniuria: q2 dū ſunt paruuli ius hn̄t parētes in eis. ℭ Sȝ hec rō lȝ forte ꝯcludat de q̄cūq3 ꝑſona p̄uata ꝙ nō poſſet paruulos a talib⁹ auferre:nec iuſte baptiȥare.nō vi tn̄ ꝯcludere ō p̄ncipe:cui in regimie reipublice tales ſūt t̄diti. Nā in puulo deus hȝ mai⁹ ius diūȝ q̄ȝ parētes.Vl'r enī in ptātib⁹ ordinatis ptās iferior nō obligat in his q̄ ſūt ꝯ ſupiorē:ſic docet Aug.de v̄bis dn̄i homel.6.ꝛ ponit̄.c. vlti.2ᵒ lib.Si illud iubet ptās qd̄ nō debes face:hic ſane ꝯtēne ptātē timēdo ptātē maiorē:ꝛ declarat i exēplo de curatore ꝛ ꝓcōſule.de ꝓcōſule ꝛ impatore:de iperatore ꝛ deo.ḡ ſiqs hȝ regē rēpublicā magis dȝ q̄tū in ſe eſt cogē vnūquēq3 ſubdi dn̄o ſupiori q̄ȝ iferiori:imo ſupiori,cōtēpto iferiori,qn̄ iferior in tali dn̄io reſiſtit ſupiori. Sic ḡ iperator deberet ſnlare aliquē obedire debē ꝓcōſuli,cōtēpto p̄cepto curatoris.i.iferioris ꝓcōſule ſi ꝯdiceret ꝓcōſuli.ita ēt ſi eēnt ſub eodē dn̄ia ordinata.ſ.ꝙ aliqs eēt ſeruus tytij:ꝛ tyti⁹ petri.magis deberet impator cogere ſeruū ſuire petro:q2 ſupior eſt tytio,q̄ȝ tytior ſi tytius vellet vti ſeruo illo ꝯ dominiū petri.ḡ maxime dȝ p̄nceps ꝯſelare ꝑ dominio ſeruādo ſupmi dn̄i.ſ.dei:ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō ſoluȝ licet:ſȝ dȝ p̄nceps auferre puulos a dn̄io parētū volētiū eos educare ꝯ cultū dei:q eſt ſupremus ꝛ honeſtiſſim⁹ dn̄s:ꝛ debet eos applicare cultui diuino. ℭ Dico ḡ breuiter.ꝙ ſi p̄nceps hoc faceret cuȝ cautela bona.ſ.ne parētes p̄us cognoſcētes h̄ futurū occiderent

pueros

Margin notes:

Ri.1.iſto. [at A, left column]

Dictuȝ ſubtiliſſime ſpeculationis. [at C, left column]

Nota ſingulare miraculum. [at D, left column]

Ric.in.4.di.4.ar.3.q.3. [beside the opening of Qō.IX]

a.I.de natura boni. [beside the citation of Augustine]

A pueros ſuos:⁊ ꝙ baptiçatos faceret religioſe educari; bñ fieret:imo qḋ plus ē crederē religioſe fieri ſi ipſi pa rentes cogerent minis ⁊ terroribꝰ ad ſuſcipiēdū bapᵐ: ⁊ ad ꝯſeruādū poſtea ſuſceptū:qꝛ eſto ꝙ ipſi nō eēnt ve re fideles in aīo:tñ minus maluꝫ eēt eis nō poſſe ipune legē ſuā illicitā ſeruare ꝙ̃ poſſe eā libere ſeruare.¶ Itē filij eoꝶ ſi bñ educarent̄ in 3ª ⁊ 4ª ꝓgenie eēnt vere fi

Cap.9. Cap.10. deles.¶ Et ſi dicas ꝙ ſm ꝓphetiā Iſaie quam recitat Paulus ro. Reliq̄e iſrael ꝯuertent̄ in fine. Et iō iudeos nō opꝫ cogē totalr̄ ad baptiſmū ſuſcipiēdū ⁊ reliquēdū legē ſuā.¶ Rñ°.nō dubito qn iſta ſit ꝓphetia chri quā recitat Chris Ioā.5.Ego veni in noīe pr̄is mei ⁊ nō acce piſtis me.ſi aliꝰ venerit in noīe ſuo / illū ſuſcipiens.ḡ ad minꝰ ex verbo chri erūt ꝯuertēdi:qꝛ adherebūt illi peſ ſimo antechriſto:de quo eſt ſermo chri ꝓdictus.¶ Et ſi dicas ꝙ viſa deſtructiōe antechri illi q ſibi adheſerāt cō uertēt̄.dico ꝙ ꝓ tā paucis ⁊ ſic tarde ꝯuertēdis nō opor tēt tot iudeos in tot ꝑtibꝰ mūdi tātis tpibꝰ ſuſtinē in lege

B ſua ꝑſiſtē:qꝛ finalis fructꝰ de eis eccliē ē ⁊ erit modicus. vñ ſufficēt aliq̄s paucos in aliq̄ inſula ſeq̄ſtratos ꝑmit ti legē ſuā ſuare.de qbꝰ tādē illa ꝓphetia Iſaie iplerēt̄. ¶ Iſtud aūt de parētibus īfidelibus cogēdis ꝑ minas ⁊ terrores vi ꝓbari:qꝛ ſilr̄ cōmēdat illud ꝯciliū Tole tanū ſupra allegatū.d.Qui ꝓdē ad chriſtianitatē coacti

c.l.Siſebud. ſunt:ſicut factū eſt tpibus religioſiſſimi pncipis Siſebu ti.ergo in hoc approbat eum tanq̄ꝫ principem religio ſum:qꝛ infideles coegit ad fidem.

¶ Poſt hec ſciēdū eſt ſacr̄m baptiſmi a bo nis ⁊ a malis miniſtris dari ⁊c. Diſt.V.

Oſtq̄ꝫ magr̄ egit de baptiſmo in ſe ⁊ de ſuſcipiēte.hic agit ō mi niſtro.¶ Pmo ḡ agit de ꝯditōibꝰ mini ſtri.¶ 2° de mō miſtrādi.ibi [Hic etiaꝫ ſciēdū eſt.] Pria i duas.pͦ ō miniſtri pri te.2° de eiꝰ ſtatu ⁊ gradu.2° in pnͦ di.6ᵉ. [Nūc qbꝰ liceat baptiçare.] ¶ Pria in duas.pmo oſtē dit ꝙ illa poteſtas non eſt impedibilis per malitiā mi niſtri.ſecundo ad quid ſe extendit.ibi [Hic querit̄.] Pri ma in duas.primo oſtendit ꝙ ita eſt.ſecūdo oſtendit ꝓ pter quid ita eſt.ibi [Quia miniſterium.]

Irca hāc di.5ᵃᵐ querendū eſt qualiter malitia miniſtrātis ſe hꝫ ad impe dimētū vel nō ipedimētū baptiſmi.⁊ circa hoc quero duo.¶ Primum vtrūꝫ malitia miniſtri impediat conferri verum baptiſ mum:¶ Scḋo vtrū recipiens baptiſmuꝫ ſciēter a ma lo miniſtro mortaliter peccet: Queſtio.I.

D primū ſic pcedit̄ ⁊ arguit̄ ꝙ ſic. Amb.in li.de initiādis mi dibꝰ:⁊ hr̄.j.q.j.nō ſana. Baptiſmus pfidi nō mūdat ſꝫ polluit.qḋ ꝓbat auctē pſal. In di luuio aquaꝶ ⁊c.di de malis. ꝓbat ēt ꝑ illud Aplī ad Ro.14.Oē qḋ nō eſt ex fide/pctm̄ eſt.¶ Itē j.q.j.Corpalia.⁊ eſt Aug.de bap ꝑuuloꝶ.ſepati formaꝫ hic pñt:vtus in eis eē nō pōt.quēadmodū ſenſus nō ſe quit̄ mēbrū qḋ amputat̄ a corpe.¶ Itē rōne. Mēbrū aridū nō pōt eē cā īfluēdi vitā in aliud mēbruꝫ.miſter malus eſt mēbꝶ aridū eccliē:qꝛ ſine grā q̄ ē vita ecclie. ḡ ⁊c.¶ Itē in aq̄ ad h vt ſit mā ꝯueniēs opꝫ vt ſit aliq̄ vtus ſupnālis.ꝓbat̄ ꝑ illud Amb.de ꝯſe.di.4.ꝑ aquā: ḡ multo magis req̄rit̄ aliq̄ ſctitas vel vtus ſupnālis i mi niſtro vt baptiçet.magis.n.dependet baptiſmꝰ a diſpōne miſtri ꝯueniēte:q̄ꝫ ab aliq̄ vtute aque.ḡ ⁊c.¶ Itē Aug. de vnico bap.poſt mediū. Martyrē cyprianū glioſiꝫ q apud hēticos vel ſciſmaticos datū baptiſmū nolebat cognoſcē ⁊c.¶ Ex h arguo ſic. Errās circa aliquē artᵐ fidei ſi in illo errore morit̄ dānat̄:qꝛ ſine fide ipoīe eſt placē deo. Hebre.11. Cyprianꝰ dixit.a malo miſtro:ſalrē hētico vel ſciſmatico nō poſſe dari verū baptiſma.⁊ in iſta ſnia finalr̄ ꝑduraūit:⁊ tñ nō eſt dānatus ſed martyr glioſus.ḡ iſta ſnia nō eſt erronea:nec ꝯ aliquē articuluꝫ fidei.Si veritas ſacroꝶ ꝑtinet̄ ad illū articulū. Sctām eccliaꝫ catholicā.⁊ ex̄ de here.⁊ ſciſ.ad abolēdaꝫ. Uni uerſos q de ſacr̄is eccliaſticis alr̄ docē nō metuūt:aut ſſentire ꝙ̃ ſacroſctā romana ecclia docet:vinculo ppe tui anathematis inodamꝰ.ḡ iſta ſnia ꝙ hētic' baptiçat nō eſt ꝯtās ꝑtinēs ad aliqḋ ſacr̄m. Sꝫ nihil ē aſſerēdū tāq̄ꝫ certū ⁊ neccīuꝫ ad ſacr̄m qḋ nō eſt veꝶ ꝑtinēs neccio ad ſacr̄m:ḡ ⁊c.¶ Contra.magr̄ in lr̄a:⁊ adducit multas auctates:⁊ accipiunt̄ plēs ab Aug. Una eſt ſup Io.ho me.5. Baptiſmꝰ talis ē q̄lis ille in cuiꝰ ptāte dat̄:nō q̄lis miſter a q dat̄.¶ Itē ꝯ Creſcōij. Si nō ē melior baptiſ mꝰ q ꝑ meliorē dat̄:nullo mō malus eſt q ꝑ malū dat̄: qꝛ idē dat̄.¶ Et ſi ille auctates exponant̄ de malo ſm moreſ:nō de heretico ⁊ ſciſmatico:tamē de his expreſ ſe dicit Auguſtinus ad Oroſiū.q.59.Quāuis vnū ſit ba ptiſma hereticoꝶ qui in noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti ba ptiçāt ⁊ ecclie catholice:tñ qui foris eccleſiā baptiçant̄ nō ſumuntur ad ſalutem:⁊ ſequitur. Ecclia eos non re baptiçat:qꝛ in noīe trinitatis baptiçati ſunt.

Ueritas qōnis pꝫ ex auctibꝰ mīris:ꝙ q̄cūq̄ꝫ mali tia miſter ſit malꝰ ſiue hēſꝫ ſiue ſciſma

A tiꝫ ſiue moꝶ ſalua vnitate ecclie ſi itēdit facē ꝙ ſac eccle ſia:⁊ ſuet modū ecclie:hic ꝯfert bapᵐ:⁊ talis baptiſmꝰ hic hꝫ effectū i baptiçato:nō obſtāte malitia miſtri:niſi obſtet malitia ſuſcipiētis in h ꝙ recipit a tali miſtro:de q̄ dicet̄ i ſeq̄nti.q. Ueritas āt iſtiꝰ ſolonis nō hꝫ niſi rō nē vnā pp qd.ſ.qꝛ ita placuit chrō iſtituē vt malitia mi niſtri nō ipediret ſacr̄m:nec eius effectū. Et ꝙ ſic iſtituit Aug.colligit ex illa auctē Ioānis bapᵗᵉ. Sup quē vide ris ſpm̄ deſcēdētē h eſt q baptiçat.q̄ ſcribūt Io.p̄.d. Cū aūt ita fuerit baptiſmꝰ iſtituēdus:ſūt plēs rōnes ꝯgrue. p̄ꝰ ꝙ rōnabile eſt deū aſſiſtē ſuo ſigno p̄ctico ad cāndꝫ ſigūm ex determinatōe volūtatꝭ ſue pcedēte oēm ꝯdi tionē miſtri:vt ſic illa determiatio ſua q̄ tribuit ſigno eē certū ſignuꝫ eſt ab ipo imediate diuo ⁊ p̄:ita ⁊ aſſiſtētia ꝯñs illā determiationē ad cooperandū ſit imediate ab ipo.¶ 2° ꝯgruēt a ſumat̄ ex fine:qꝛ ſi baptiſmꝰ nō poſ ſet ꝯferre niſi a bono nō eēt i magnū remediū viatoris: ſꝫ q̄ſi cōiter i detrimētū. Cū.n.q̄ſi nullꝰ poſſit eē certꝰ ō bonitate ꝓpria:multo magis nec de bonitate alteriꝰ.ḡ ſi ex bonitate miſtri depēderet baptiſmꝰ/nūq̄ꝫ poſſet ali quis eē certꝰ ſe vere recipiſſe baptiſmū:qḋ ē icōueniēs. ¶ Et ſi obijcias ꝙ nec mō pōt eē certꝰ:qꝛ neſcit di ſpō nē ſuā ꝓpriā.h nō obſtat:qꝛ ſatis pōt noſſe certitudina liter ſicut req̄rit̄ certitudo ꝙ ipſemet itēdit recipe baptiſ mū:⁊ h ſufficit ex pte eiꝰ.¶ Si dicas ꝙ nō pōt eē cer tus de itētione miniſtri:h nō obſtat:qꝛ ꝓbabilr̄ p̄ſumi pōt ꝙ miniſtri talē actuꝫ exercētes itēdāt facē illud ad qḋ actus ſm ſe ordinatꝰ eſt:ſꝫ nō ita poſſet hēri certitu do de bonitate vel ſanctitate miniſtri.¶ 3°.Ex pte ſu ſcipiētis eſt ꝯgruētia:qꝛ oīno iniuſtū eſt alteꝶ ꝓ iniq̄ta te alteriꝰ puniri qñ ille alteꝶ nullo mō cōicat iniq̄tati il liꝰ:ita vt poſſit ſibi iputari:ſꝫ ille baptiçādus diſponit ſe ad grāꝫ q̄ntū pōt. Si ḡ malitia miniſtri ipediret ille pu niret̄ pp culpā alienā/nullo mō ſibi imputandam.

Ad primū ḡ dico ꝙ aut hēticus baptiçat ꝑuulū in foīa ⁊ itentione ecclie:⁊ nihil obeſt ꝑuulo:nec q̄ntū ad ſacr̄m:nec q̄ntū ad effectū. Aut bapti

B çat adultū:⁊ adhuc ꝯfert ſibi ſacr̄m ⁊ effectuꝫ eius:ſi in adulto nō eſt aliq̄s malitie motus ꝑ ita aſſenſus. in here

ſm baptiçātis:vel itētio vt fiat diſcipulus eius:⁊ de ta/
li itelligēda eſt auctas Amb.⁊ ſilr auctas Aug.q̄ vir⁹
illa ſacri vita eſt.ḡ ⁊ illa nō manet in mēbro pciſo:nō tñ
ſeqtur gn p ſacm̄ ei⁹poſſit cē in ſuſcipiēte:qḋ pz ex mi/
ſſione ſtatim ſequēte.vñ ad rōnē ſtatz rñdēdū eſt:q̄ in
toto corpe humano vita vna eſt oiuz ptiū:⁊ pricipat̄ ab
eis ordine quodā:qꝛ p̊ in corde.2° in alijs ſm q̄ ppin/
quius ſe hñt ad illō pn̄ vite:⁊ iō ibi p vnaȝ ptē nō pōt
vita deriuari ad aliā,niſi iſta ps deriuās pus viuat eadē
vita mō ſuo pfecto.nō eſt ſic in corpore myſtico qḋ eſt
eccl'ia:qꝛ nō eſt in eis vna vita numero.nec opȝ q̄ illud
mēbrū qḋ miniſterialr dat vitaȝ alteri ſit ppinquis pn⁹
vite in pricipādo vitā:ſȝ tñ in gradu miſtrādi.exēpluȝ
eēt ſi vene in corpe nō viuerēt formalr:tñ eēnt media
C miſtrādi vitā ceteris ptibus.(¶ Ad illud de ſcīficatiōe
in aqua negatū eſt ſupra di.j.nec vꝫ multū pbabile vir
tē ſupnālē totiēs gñari ⁊ corrūpi.neqȝ ēt q̄ poſt gnōnē
in aq̄ baptiſmali ſp pmaneat pmanēte aq̄.(¶ Ad auctē
Amb.quere ſupra.Dici pōt ſic dcm̄ eſt diſt.j.q.4.⁊.5.q̄
nō eſt virs aliq̄ in aq̄ q̄ ſit actiua ſm aliquā formā ab/
ſolutā:ſȝ tñ eſt virs q̄ eſt vltimū de po³.ſ.efficaciter ſi/
gnificare grām.(¶ Ad aliud de Cypriano:dico q̄ aliq̄
ſunt ita ſimp' de ſuba fidei q̄ oēs ēt ſimplices poſt tps
aliquātuluȝ vſus rōnis tenerent̄ iſta explicite credē:ſic
ſunt articuli de icarnatiōe:vt chris eſt natus ⁊ mortuus:
de q̊ ſūt ſolēnitates ſpāles in eccl'ia:⁊ q̊s pōt ppl's ɔcipe
re:qꝛ ſūt de chrō hoie. Alia ſūt explicite regſita de ſuba
fidei obſeruāda a maiorib⁹eccl'ie:vtpote q̄ deus eſt tri
nus:⁊ hui⁹ ptinētia ſpūalia ⁊ imaginabilia.⁊ illa diſtin/
ctio pōt haberi ab Aug°.14.de tri.c.j. Alia ſunt que nec
necīo ſunt explicite credēda ab iſtis:nec ab illis:qꝛ non
adhuc illoꝝ veritas eſt declarata ⁊ determinata p eccle
ſiā cuiuſmodi ſunt multe ɔ̄nes necīo incluſe in articulis
credītis:ſȝ anteq̄ ſūt p eccl'iaȝ declarate ⁊ explicate nō
opȝ quēcūqȝ eas credere.opȝ tñ circa eas ſobrie opina/
ri:vt.ſ.hō ſit parat⁹eas tenere p tpe:p quo veritas fue
D rit declarata.Ꝫ mō dico q̄ baptiſmū eē ſacm̄ noue le/
gis necīuȝ ad ſalutē ſtatiȝ erat de veritate fidei chriane:
qꝛ explic̄ habitū eſt in euāgelijs:ſȝ q̄ ab hētico poterat
cōferri nō ſic ſtatiȝ explicitum fuit:imo nec tpe Cypriani
declaratū:pp qḋ circa illā veritatē baptiſmi declarādā
multuȝ laborauit Auguſtinus in libris ſuis:vt de vnico
bap.⁊ ɔ̄ donatiſtas.vñ ſi Cyprianus ita ſenſit.ſ.apud he
reticos nō eē bapt̄iſmū:q̄ tñ pnuptius eēt ſentire aio cir
ca Ꝫ:qḋ eccl'ia determīauit:in nullo errauit:niſi forte ve
nialiter peccādo:qꝛ nimis aſſeruit illō ad qḋ nec auctē
nec rōnē cogētē habuit.rō eniȝ ſua nō valet.ſ.qḋ q̄ nō
hȝ nō pōt dare:qꝛ baptiçās nō dat grāȝ ſȝ ſacꝫ:⁊ illud
hȝ in vitute:qꝛ hȝ ordinē:⁊Ꝫ mō forte hūit Auguſtinus
eū peccaſſe venialr cū ſubdit in auctē pallegata.dū cos
inquit deteſtaret̄ ſi qd purgādū erat paſſionis falce tol
leret̄.Et Ꝫ mō pōt excuſari abbas Joachim:qꝛ tñ ſen
tenciā erroneā dixit.ſicut pȝ extra de ſum.tri.⁊ fi.ca.Cu
tres perſone nō ſunt aliqua vna res:que nō generat nec
generat̄:nec ſpirat nec ſpirat̄:qꝛ nō dr hoc pertinaciter
defendiſſe:ſed oēs libros ſuos reliquiſſe ſm iudicium
eccleſie corrigendos. Queſtio.II.

AD ſecunduȝ

ſic pcedit̄ ⁊ arguit̄.
q̄ recipiens baptiſ
mū a malo ſciēter peccat mortaliter.qꝛ ſm
Amb.de initiādis rudib⁹.Qui faciūt ⁊ qb⁹
faciūt nihil pdeſt:ſȝ ad iudiciū eſt. Loqtur
de malis baptiçātib⁹⁊ recipiētibus ab eis baptiſmum.
(¶ ꝓ.Coopans alicui ad peccādū mortalr,peccat mor
taliter:qꝛ eſt ɔ̄ charitatē fraternā.Sȝ ille recipiens ba/
ptiſmū a miniſtro malo,coopat̄ ſibi in actu baptiçandi
in quo peccat mortalr.ḡ ⁊c.(¶ ꝓ.Eſto q̄ miſter vellet
cōmittere maliciā ſymonie in ɔ̄ferēdo baptiſmu:puta
nollet baptiçare niſi p pecunia:non poſſet aliqs ab eo
recipe niſi cōmitteret ſymoniā:qꝛ ſi vēdēs eſt,ſymonia/
cus:⁊ emēs.ḡ ſaltē in illo caſu recipiens:ſic a malo pec/
cat mortaliter.(¶ Oppoſitū de ɔ̄ſe.di.4.c.Romanus.
dꝛ in fi.capli.Romanus pontifex nō attendit hominē
qui baptiçat ſed deū:⁊ ſi paganus ſit q baptiçat.(¶ ꝓ.
Aug.ſuper Joan.homel.5.⁊.j.q.j.c.Si fuerit.nō exhor/
reat columba miniſterium malorum.

Hic diſtinguitur

de malo.aut eſt pciſus ab
eccl'ia totalr vel ad tps.vl
nō pciſus ſȝ pmiſſus.De iſtius diuiſiōis mēbris p ordi/ Ric.diſ. pūl arti.3.q.4.
nē videamus.(¶ De p̊ ſunt duo modi dicēdi oppoſiti. Tho.pria ol.
vn⁹ q̄ tenet̄ aliqs a tali recipe baptiſmū ſi nō poſſit hr̄e articu.2.q.2.
aliū miniſtrū:qꝛ baptiſm⁹ eſt ſacm̄ necītatis.(¶ Alius fo.l.2.arg. de
modus dicēdi eſt q̄ tenet̄ nō recipe ab eo:⁊ recipiēdo facto ſymōie
peccat mortalr.Hoc aūt ſic declaratur:qꝛ baptiçādus S.qſtiōcale.
aut eſt adultus:aut paruulus.ſi adultus,ſufficit ſibi ba/
ptiſmus flamis qñ nō pōt hr̄e baptiſmū flumis in ppo
ſito nō hȝ miniſtrū:qꝛ phibitū eſt ſibi cōicare cū illo pci
ſo:⁊ maxie in actib⁹ſacralib⁹.ḡ ille ſaluabit̄ nō recipiē/
do ab eo baptiſmū flumis p baptiſmuȝ flamis:qꝛ eſt in
caſu in q̊ nō pōt hr̄e miniſtrū.ſi aūt reciperet ab eo baptiſ
mū cōicaret ſibi ɔ̄ phibitionē eccl'ie in actib⁹ maxie p/
hibitis.Si aūt baptiçādus ſit paruulus:hr̄s paruulū dȝ ba
ptiçare eū.ſi nō pōt aliū magis idoneū hr̄e q̄ pciſum:qꝛ
cū pciſo(vt pus dcm̄ ē)nō licet ſibi cōicar̄ p paruulo ſuo.
Et ſi ponat̄ hn̄tē paruulū eē iudēū:nec hr̄e in illa regio/
ne aliquē niſi pciſum:opȝ dicere ɔ̄r ſi nullo mō cōicā/
dū eſt cū pciſo in tali actu:q̄ nec tūc ēt dȝ paruulū ſuū
A offerre pciſo baptiçādū.(¶ Cōtra illud:qꝛ pceptū ſupio
ris plus obligat q̄ pceptū iferioris ex auctē Aug.palle
gata.Deus aūt pcipit baptiſmū ſuſcipi:nec determina/
uit a qb⁹ tpe necītatis.Eccl'ia phibet cōicare cū illo quē
pcindit.ḡ magis obediēduȝ eſt pcepto diuino q̄ eccl'ie
in caſu illo.(¶ ꝓ.Plus tenet̄ excōicatus vitare aliū:q̄
alius vitare eū:qꝛ iſtud pceptū de vitādo excōicato nō
iponit̄ alicui niſi pp ipm:nec iponit̄ ſibi niſi pp ſe.Sȝ
pciſus vel excōicatus in caſu illo nō tenet̄ vitare aliuȝ:
imo tenet̄ nō vitare.ſi eniȝ talis pciſus ſciret paruulū ali/
quē nō baptiçatū ſtatiȝ moriturū tenet̄ necīo eū bapti/
çare:⁊ ita eū nō vitare in actu baptiçādi.Ꝫ pbo:qꝛ ſi i/
ueniret eū expoſitū picīlo vite corpalis pp famē tenet̄
eū necīo iuuare ad ſaluādū vitā corporalē.magis autē
tenet̄ diligē vitā eius ſpūalē q̄ corporalē.ḡ qñ paruulus
expoſit⁹ eſt picīlo vite ſpūalis:tenet̄ ille ſibi ɔ̄ferre re/
mediū necīuȝ ad vitā ſpūalē.ḡ multo magis ali⁹ nō te/
net̄ vitare eūdē cōicādo cū eo in tali actu.(¶ Et per Ꝫ
appet ad rōnē p 2° mō dicēdi q̄ pcedit ex pcepto eccle
ſie.illa eniȝ phibitio vr̄ itelligi.qñ pceptū maioris nō
obligat ad ɔ̄riū pceptū:aut legis nāe:⁊ pceptū euāgeli/
cū maius eſt pcepto eccl'ie tñ.Ubi ḡ pceptū legis nāe
obligat ſic ad ſaluādū vitā pximi corpalē ⁊ multo ma
gis ſpūalē:⁊ pceptū diuinū de ɔ̄ferēdo ⁊ ſuſcipiēdo ba/
ptiſmū magis obediēdū eſt pcepto ſupioris q̄ vitādus
eſt aliqs in actib⁹iſtis pp pceptū eccl'ie ipȝ vitātis.Nul
lus eñ iudex in eccl'ia vel legiſlator iterpretaret̄ pceptuȝ
ſuū eē ſeruādū in eo caſu in quo vrgeret ɔ̄ pceptū legis
B nāe vel diuinū.(¶ Pōt ḡ q̄tū ad articulū iſtum teneri
ſnia media q̄tū ad adultū:q̄ adulto licet recipe baptiſ/
mū a pciſo ſi alius miniſter haberi nō pōt:⁊ hoc vꝫ hñi
ab Aug°.de bap ɔ̄ donatiſtas lib.6.ſatis cito poſt pn̄.
pōt tradere ſepatus:ſicut pōt hr̄e ſeparatus:ſed vitioſe
tradere.Ille aūt cui tradidit pōt ſalubriter accipe ſi ipſe
non ſepatus accipiat:ſicut plerīqȝ accidit vt catholico

aio ⁊

alo ⁊ corpore ab vnitate pacis nõ alienato aliq̃ neccita/te mortis ingruentis ad aliquẽ hereticum venit:⁊ ab eo ẽbꝫ baptiſmũ ſine omni puerſitate ſuſcepit:⁊ ſiue de/functi ſiue liberati neq̃q̃ apud eos remanerẽt ad quos
C nunq̃ corde tráſierát.❡ Põt ẽt forte nõ recipe:q2 ba/ptiſmus flaminis ſibi ſufficeret:ſi ꝑꝑ reuerentiã eccl'ie talẽ vitet.pẽſatis tñ oibus meli⁹ vr̃ ꝙ a tali recipiat q̃ ꝙ de vita hac ſine bap̃ decedat.❡ Quãtũ autẽ ad par/uulũ ſi null's poſſit hñi nõ ꝑciſus q cũ baptiʒaret ⁊ imi/neat ꝑiculũ ꝙ nõ poſſit expectari hĩc miſtrũ idoneũ te/nef̃ neccio ille offerre puulũ ſuũ ꝑciſo.nimis.n.durũ eẽt dicẽ ꝙ tenef̃ puulũ ſuũ ꝑpetuo dãnari ꝑmittẽ:cũ poſſit hĩe aliquẽ q cũ baptiʒet cũ ſaluef̃ a q̃cũqꝫ baptiʒef̃:ẽt ſi pagan⁹ baptiʒaret ſm illud.de cõſe.di.4.c. Romanus.

Quantum aũt ad 2ᵐ mẽbꝛũ diſtinctionis.ſ.de malo nõ ꝑciſo ab eccl'ia.ſi eſt occul/te malus ita ꝙ vita ei⁹ nõ ſit ſcãdaloſa populo:ſatis cõ
D cedif̃ ꝙ poſſit aliqs a taliʒimo debeat recipe baptiſmũ ſi al's debeat:q2 ꝑꝑ pctm̃ qꝺ nõ eſt notoriũ nõ dꝫ aliqs in actibus notoriis vitare ꝓximum.Si aũt eſt publice vel notorie malus vtpote publice fornicarius aut hũiſ. aut icũbit ſibi ex offõ diſpẽſare ſacrã baptiſmi:vtpote q2 eſt ſacerdos vel curat⁹ parrochialis:aut nõ incũbit: tñ ɔgruẽt rõne officij:vtpote q2 eſt ſacerdos aliqs dat⁹ vel vocat⁹ in adiutoriũ curati.Si ꝑmo mõ nõ peccat q recipit baptiſmũ pro ſe vel ꝑ paruulo ſuo:q2 nõ peccat qui a malo debitũ petit vel accipit.Ille aũt curatus de/bitor eſt parrochie ſue in ſacrĩs iſtis miniſtrãdis.Si ſe/cũdo mõ ſi poſſit hĩe aliũ cui incũbit ex officio baptiʒa re:aut eque malũ:aut meliorẽ.ſi meliorẽ peccat q ab il/lo recipit:q2 nõ icũbit ſibi ſacrã miniſtrare:⁊ ſi eque ma lũ dꝫ recipere a ſuo.❡ Sed ſi nullus alius poſſit habe ri curatus vel ſacerdos:niſi eque malus iſti:poſſit tñ ha
E beri aliquis bonus laycus.dubiũ eſt qs cui ſit ꝑferẽ/dus in iſto actu:an bonus laycus ſacerdoti publice ma/lo:an ſacerdos malus bono layco.❡ Et breuit̃:q2 offm̃ miniſtrandi ſacrã in eccl'ia cõpetit ſacerdotib⁹:vr̃ dicẽ/dũ ꝙ q̃ ad iſtũ actũ magis eligẽdus ẽ malus ſacerdos.

Dubiũ nota/bile ⁊ curioſũ

F **Ad primum** argumentũ exponẽda eſt auctas Amb.ſicut expoſita eſt in alia q̃/ſtiõe ꝑcedẽti.Intẽdit enim de eo q ſuſcepit extra eccle/ſiã:vt fiat diſcipulus baptiʒãtis.❡ Ad 2ᵐ dico ꝙ ille q petit baptiſmũ a malo ſacerdote nõ cooperaf̃ illi dire/cte ad pctm̃ mortale:petit.n.ab eo actũ debitũ:⁊ in h̃ nõ
G delinq̃t:q2 nullius malitia excuſat eũ a ſoluẽdo debitũ quo tenetur alteri.Ille ẽt actus petitus poſſet ſolũ ſine pctõ ſi baptiʒaturus cõtereret.Uñ quãtum eſt ex actu petẽtis,petẽs magis neceſſitat ſacerdotẽ ad penitẽdum q̃ ad actũ peccãdi.Si aũt ille nõ peniteat nihil iputan dũ eſt ei q petit illũ actũ:q2 nõ inquãtũ eſt pctm̃ petit: ſꝫ inquãtũ debitũ eſt.❡ Ad 3ᵐ dico ꝙ ſi ille nullo mõ vellet baptiʒare:niſi ꝑ actu baptiʒãdi recipiat ꝑciũ:⁊ ſic ſit ꝑſecte ſymoniacus:q2 vẽdẽs ſacrm̃:nullo mõ reci piẽdus eſt baptiſmus ab eo.neqꝫ ꝑ adulto:q2 peccaret
H mortal'r ⁊ nõ obligaf̃ ad recipiẽdũ ſacrm̃:qꝺ nõ põt re/cipere ſine pctõ mortali:neqꝫ ꝑ paruulo ſuo. Eſto etiã ꝙ nullus eẽt q vellet baptiʒare in ꝓuintia.❡ Et ſi ar/guas tũc exponit puulũ ſuũ ꝑiculo dãnationis.❡ Rñ⁹ baptiʒet ipſe ſi poſſit:vtpote ſi nõ eſt mãcus vel mut⁹. vel ſi nõ poſſit inuenire aliquẽ in baptiʒãdo paruulum ſuũ niſi emẽdo baptiſmũ:dꝫ dimittẽ paruulũ mori ſine bap̃:q2 non ſunt facienda mala:vt inde veniant bona:ad
I Ro.⁊ q̃libet magis dꝫ diligere ſeipm̃ q̃ ꝓximũ:⁊ per ɔñs magis in ſeipſo vitare pctm̃ mortale q̃ in alio dã/nationẽ:tñ ille caſus de difficili vel nunq̃ ɔtingeret:qn ſine ſymonia cõmittẽda ex pte baptiʒãdi vel offerẽtis

Paſſus mi/rabilis ⁊ ma/xime difficul/tatis.

paruulũ baptiʒãdũ poſſit baptiſmus haberi.Si enim ille ſacerdos vellet vẽdere aquã ſuã:⁊ nullo mõ aliter ɔcederet eã põt ipſa emi.Eſto ẽt ꝙ ſit ɔſecrata:ſed nul lo mõ hñdo oculũ ad ɔſecrationẽ:q2 tãtũ valeret q̃tũ K
nõ ɔſecrata.Sic.n.licet vẽdẽ calicẽ ɔſecratũ:nullo mõ oculũ hñdo ad emẽdũ vel vẽdẽdũ ɔſecrationẽ.❡ Si aũt ſacerdos nitaf̃ vẽdẽ actũ baptiʒatiõis,põt ille q of/fert puulũ emẽ:nõ itẽdẽs actũ illũ emẽ inq̃tũ ẽ ſacrale: ſꝫ laborẽ ſacerdotis in illo actu:ſic ɔducũt hodie ſacer dotes ad celebrãdũ miſſas:nõ vt ipſi vẽdãt ⁊ alij emãt actũ celebratiõis inq̃tũ ẽ ſacrale:qꝺ abſit:ſꝫ ipſi vẽdũt L
laborẽ:⁊ alij emũt eũ:q2 opꝫ vnũquẽqꝫ ď ſuo labore ta liter q̃liter victitare ⁊ vitam acquirere. Queſtio.III.

Tertia hoc querit̃ ſine argumẽtis an aliqs debeat miſtrare ſa/cramẽtũ baptiſmi qñ ꝑſumit̃ baptiʒationẽ vergẽ in ꝑiculũ vite corpalis ei⁹ q ſuſcipit.❡ Rñ⁹.aut talis ꝑſumptio eſt certa ex ſi/gnis certis:vtpote ſi qs nõ hñs aquã quã poſſit attingẽ niſi de põte ꝓpellat puerũ in fluuiũ vel in puteũ.h̃ cer tũ eſt ꝙ q̃tũ eſt ex rõne talis act⁹ nata eſt mors ſubſeq: q2 ſubmerſio.dico ꝙ qñ ſic ꝑſumit̃ mors nullo mõ dꝫ aliqs eũ ꝓpellẽ aut ꝓijcẽ:q2 peccabit mortal'r occiden/do:⁊ q̃libet tenef̃ magis vitare pctm̃ mortale in ſeipſo q̃ q̃rere ſalutẽ ꝓximi:q2 ordinata charitas magis eſt ad ſeipm̃.❡ Dr̃ ẽt ꝙ talis ſic ꝓiect⁹ nõ eẽt baptiʒatus: A
q2 baptiſm⁹ eſt ablutio ordinata ad vitã illi⁹ abluti.nõ ſic ordinaf̃ talis dimerſio.eẽt q̃ in tali caſu aliqs pãnus dimitẽdus in puteũ vel fluuiũ:ſi nõ hĩ vas in q̃ poſſet aq̃ hauriri:⁊ de iſto pãno aq̃ exprimẽda q̃ baptiʒef̃ ta/lis.❡ Qȝ ſi ꝑſũptio illa de morte iminẽti vel acceleran da ꝑꝑ baptiſmũ nõ ſit certa:ſꝫ leuis:⁊ forte irrõnabilis vtpote ſi puulus vel adult⁹ eſt in articulo mortis ɔſtitu t⁹.Dico ꝙ hñs ɔſciã de acceleratiõe mortis talis īfir/mi ꝑ baptiʒationẽ ei⁹ hꝫ ɔſciã erroneã:q̃ ſi nullus ali⁹ aſſit q baptiʒet facit eũ ꝑplexũ.nullus eni ꝑplexus eſt ex lege diuina:ſꝫ põt eẽ in aliq̃ actu vel caſu ꝑplexus ex erronea ɔſcia.nã ſi ille decedat ſine bap̃ dãnaf̃.q̃ ille te/nef̃ de neccitate ſalutꝭ.ſi null's aſſit baptiʒare iſtũ ne dã/nef̃:magis.n.tenef̃ diligẽ vitã ei⁹ eternã q̃ vitã ei⁹ tẽpo ralẽ.Si q̃ peccaret nõ ſaluãdo in caſu neccitatis vitã ei⁹ corpalẽ:puta ꝑmittẽdo eũ ſubmergi nolẽdo ei porrigẽ manũ ad extrahẽdũ:multo mag' peccaret mortal'r ꝑmittẽdo iſtũ dãnari ꝑꝑ defectũ baptiſmi.Si ẽt ille ſtãte illa ɔſcia B
erronea ꝙ baptiʒãdo accelẽt mortẽ baptiʒet:peccat ẽt mortal'r:q2 ſꝫ ɔſciã facit homicidiũ.❡ Quid q̃:neccẽ ẽ ſi null's ali⁹ aſſit q poſſit baptiʒare dimittẽ iſtã ɔſciã: q2 in caſu illo nullũ ẽ aliud remediũ vitãdi pctm̃ morta le.❡ Appet ẽt ſatis rõnabil'r ꝙ illa ꝑſũptio eſt fatua ⁊ irrõnabil:q2 nõ multũ nocẽt ẽt grauiter īfirmo parũ aſp/gi de aq̃ l capite.⁊ ſi forte aq̃ frida nocẽt:ſaltẽ tepida nõ nocẽt:q2 puuli tenerrimi ꝑ remedio balneaf̃ aq̃ tepida. ❡ Sꝫ nunqd baptiʒãs cũ iſta ɔſcia erronea eſt irregu laris ſi poſt mors ſequaf̃.❡ Rñ⁹ nõ eſt irregularis:q2 C
nulla lex eccl'iaſtica q̃tũ ad illud reddit irregularẽ niſi ɔhe homicidã.iſte ẽt ſm ꝟitatẽ nõ eſt homicida:tñ poſt mortẽ illi⁹ baptiʒati ſtãte illa ɔſcia tenef̃ ſe hĩe tãq̃ irre gularẽ:q2 ſe hꝫ tãq̃ homicidã:ſꝫ ceſſante vel amota illa ɔſcia nõ opꝫ diſpẽſationẽ q̃rere:q2 nũq̃ fuit ɔhe irregu/ D
laris.❡ Et ſi q̃ras cui magis ſit cauẽdũ clerico vel lay co baptiʒare īfirmũ ɔſtitutũ in articulo mortis:dico ꝙ neutri ẽ cauẽdũ:q2 neuter trãſgredit̃ ꝑceptũ diuinũ de nõ occidẽdo:ne cleric⁹ penã aliquã repellẽtẽ ipꝫ a cleri catu incurrit.ſi tñ vterqꝫ poneref̃ equal'r hĩe ɔſciam er/roneã ſimpl'r:neuter poſſet baptiʒare:q2 ꝑceptũ diuinũ E
vtriqꝫ eq̃ ligat:⁊ ɔ illud.vterqꝫ ſꝫ ſuã ɔſciã facit cleri

Ric.diſ.44. art.4.can.5. ⁊.3.

eius tamē ſm opinionē ſuā falſam crederet ſe incurrere aliam penaꝫ vltra peccatum mortale: ⁊ ideo ipſe habet plura retractiua in caſu illo ꝙ lapſus.

℄ Nūc qbus liceat baptizare addamus ⁊c̃.

Diſtinctio. VI.

Poſtꝙ magiſ determinauit di.5. de ꝑtāte miſtri. h̄ determiat de ciꝰ ſtatu ⁊ gradu. De gradu in ꝑ.c. De ſtatu in ſeq̄nti cap̄. De illis ꝟo q ab hēticis. [Hoc ēt ſciēdū eſt.] Hec eſt 3ª ps iſtius 6. di. q̄ ſilr pōt ꝯtinuari 2ᶠ cū ꝑcedētibꝰ ſic ps ꝑncipalis ꝯ incidētalē. ⁊ pōt diuidi vno mō vt diuidaſ ꝯ totū ꝑcedēs de bap̄ a pñᵒ di.3ᵉ: ſic ps pñᵘ ꝯ icidētalē. ⁊ ſic diuiſa eſt di.3ª. Alio mō vt diſtinguaſ ꝯ ea q̄ ꝑcedūt di.5.⁊.6. vt dicaſ ꝑus fuiſſe determinatū de ordine miniſtri. 2ᵒ de ꝯditione miniſtrandi: ſiue ſic ſiue ſic eadē eſt ſnia. ℄ Iſta ps diuidiſ in duas ptes. ꝑ nāqꝫ determiat de gbuſdā ꝯcurrētibꝰ in bap̄. 2ᵒ de gbuſdā pambulis ad miſtrationē baptiſmi. [catheciſmo. ibi [Porro cieri.] Pria ps hꝫ.6. In pᵒ nāqꝫ tractat ipſe ꝺ vnitate baptiſmi. 2ᵒ de ſuſcipiēte. ibi [Illō ēt ignorādū.] 3ᵒ de foia. ibi [Queri ēt ſolet.] 4ᵒ de certitudie hñda circa ſuſcipiētē. ibi [Preterea.] 5ᵒ de intentione miniſtri. ibi [Solet ēt queri.] 6ᵒ de tpe baptiſādi. ibi [Cognoſcēdū ēt.]

a.l.ampl'r.

Circa iſtaꝫ di. querendū eſt de quatuor. ℄ Primo de gradu miniſtri. ℄ Scdo de vnitate baptiſmi. ℄ Tertio de itētione miniſtri. ℄ Quarto de iterabilitate baptiſmi. Queſtio. I.

De primo quero vnā q̄ōnē. Utrū ſolus ſacerdos poſſit baptiçare: Et arguiſ ꝙ ſic. Iſidorus de offi. lib. 2. c. 25. Cōſtat baptiſmū ſolis ſacerdotibus tradi. ℄ ꝑ. Soli ſacerdoti ꝯceſſuꝫ eſt dimittē peccata. Ioan. 20. ⁊ Matth. 18. In baptiſmo autē ptā dimittunſ. g ⁊c̃. ℄ Oppoᵐ de ꝯſe. di. 4. Romanus. vbi dr: ꝙ romanus pōtifex hoīeꝫ nō iudicat q baptiçat: ſed ſpūſſctūs ſubminiſtrat grāꝫ baptiſmi: lꝫ paganus ſit q baptiçat: multo magis vel eque quilibet chriſtianus.

A Reſpondeo Cū oportcat baptiçātē ablvere baptiçatū qḋ eſt actiue facere corpus eius ꝯtingi ab aq̄. ⁊ h̄ vel ꝑ motionē corporis ad aquā: vtpote imergēdo: vel ꝑ motionē aq̄ ad corpus eius: puta ꝑfundēdo vel aſpgēdo: neccīa reqriſ in baptiçāte virtus motiua q̄ pōt aliq̄ iſtoꝝ modoꝝ actiue ablūe aliuꝫ. cū ēt oporteat miſtrū ꝑferre ꝟba in qbꝰ eſt foīa: neceē ipm poſſe loq. Cū ēt reqraſ itētio in miniſtro vt diceſ in tertio articulo: neceē eſt ipm hr̄e vſum rōnis. Simplr g nullū ſuppoſitū nāe itellectualis excludiſ a poſſe baptiçare: niſi ꝑꝑ aliquē illoꝝ triū defectuū: vel ꝑꝑ plēs vel oēs ſil. Cū g nō ſacerdotes multi poſſint hr̄e ⁊ hēant hec tria: ſeqſ ꝙ ſimpʳ poſſint baptiçare. Dixi aūt gnalr ſuppoſitū nāe itellectualis: qꝛ ſi bonꝰ angelus baptiçaret in corpe aſſumpto cū oībꝰ ꝑdictis ꝯditōibꝰ: tūc ſupponen-

B dū eēt veꝝ eē eius baptiſmū: qꝛ nō fieret niſi de ꝑcepto dei: nec eēt ille baptiçatꝰ ab angelo iteꝝ rebaptiçādus: ſic Michael ꝓhibuit ep̄o dedicare eccliaꝫ ſuā in mōte gargano / aſſerēs eā a ſe dedicatā fuiſſe. Si ēt malus angelus in corpe aſſūpto baptiçet ⁊ ꝯſtat ꝙ eēt de ꝑcepto dei: talis hñdus eēt ꝓ baptiçato: qꝛ opꝫ malū angelū ēt iuitū obedire deo. Sed nō eēt ſine certa reuelatiōe ſuper hoc habita credēdū ꝙ malus angelus vere baptiçaret. Tuꝫ qꝛ deus nō miniſtrat ſacr̃a per excluſos finaliter a ſalute. Tuꝫ qꝛ ſi nō eſſet artatus de ꝑcepto diuino ad oppoſitū: ſupponēdū eſt ſemꝑ ipm fraudulēter agere: nec cōplete facere ea q̄ eēnt necīa ad ſalutē baptiçati ꝑꝑ inimicitiā quā hꝫ ad ſalutē hoīum ex inuidia ꝓcedentē.

C ℄ Siĩaliter ēt ꝯgruū eſt ab hoīe viatore ꝯferri hūiꝰ: ⁊ nō ab angelo aliquo. Tuꝫ qꝛ chūs qui inſtituit hō fuit. Tuꝫ qꝛ in ſacr̃o eſt aliqḋ ſenſibile ⁊ aliqḋ ſpūale: ⁊ per ꝯñs magis ꝯgruit miſtro ⁊ vtēti ſenſu ⁊ itellectu ꝙ pure itellectuali. ⁊ 3ᵒ qꝛ ꝑ ſuſceptionē baptiſmi aſcribitur aliqs vt ſit mēbrū ecclīe militātis: g cōgruū eſt h̄ fieri per aliqueꝫ in illa ecclīa. ℄ Tādē dico ꝙ lꝫ ſm ꝑdicta qōlibet ſuppoſitū hñs tres ꝑdictas ꝯditiones poſſit baptiçare ēt cū h̄ ꝯgruit ſolū hoīem viatorē baptiçare: cōgruū tñ eſt iter viatores ſolū ſacerdotē baptiçare: ⁊ ſoli ſacerdoti ꝯgruit ex officio. cuius eſt rō: qꝛ ꝑ baptiſmum recipit baptiçatus in collegiū ecclīe militantis. receptio aūt alicuius in collegiū ꝑtinet ad ꝑſidētē ⁊ hñtē auctem in collegio. Et iō quāto aliqs hēret maiorē auctēꝫ in eccleſia: tāto magis ꝑtineret ad euꝫ recipe ⁊ introducere in eccliaꝫ: ⁊ ꝑ ꝯñs baptiçare. Unū magis cōpeteret ep̄o ꝙ ſimplici ſacerdoti ſi ſufficere poſſent ep̄i. ſꝫ ꝑꝑ paucitatē ep̄oꝝ ⁊ pluritatē baptiçādoꝝ regulr ꝯceditur oībus ſacerdotibus. ℄ Per h̄ appet ad auctēꝫ Iſidori. Loqtur eni de offō baptiçādi: qꝛ illō eſt cōmiſſuꝫ ſacerdoti. ℄ Ad rōnē dico: ꝙ ſoluꝫ ſacerdos pt dimittē ptā ꝑ modū iudicis vel arbitrij. q̄uo remittunſ in pniā: ſꝫ in bap̄ ꝟtute ſacr̄i abſqꝫ arbitrio vel iudicio remittuntur.

Circa ſecundum principale quero tria. ℄ Primo an vnitas baptiſmi neceſſario reqrat ꝙ ab vno miniſtro ꝯferat. ℄ Scdo an reqrat ſimul eē ablutionē ⁊ ꝓlationē ꝟboꝝ. ℄ Tertio qꝛ vnū eſt in ſe indiuiſum ⁊ ab alio diuiſuꝫ: an reqrat baptiçātē eē diſcretum perſonaliter a baptiçato. Queſtio. II.

Ad primū arguiſ ꝙ non: qꝛ idē pōt ſimul plures baptiçare. ergo plures eundem. ꝯña pꝫ a ſimili. añs ꝓbaſ. Tuꝫ qꝛ ſimul pōt perfundere duos dicendo: Ego baptiço vos ⁊c̃. nec videſ ibi aliqḋ deeſſe quin vterqꝫ ſit baptiçatus. Tum qꝛ ſi eſſet monſtrū habēs duo capita poſſet ſimul baptiçare. ⁊ tñ ꝓbabile eſt ibi eē duas ꝑſonas: qꝛ duas hꝫ ptes principales. Tuꝫ 3ᵒ per ſilē: qꝛ idē ſacerdos pōt ſimul plures hoſtias cōſecrare. ℄ Itē quādo ad aliquē effectū ꝯcurrūt plura eque poſſunt illa fieri a pluribus ſicut ab vno appet de domo: qꝛ eque pōt vnus lapis apponi ab vno ⁊ alius ab alio: ⁊ tādē cōplebiſ domus: ſicut ſi oēs lapides vſqꝫ ad īductionē forme apponerenſ ab eodē. apparet ēt in alio exēplo vbi eſt maior vnitas effectus. eq̄ enim pōt nauis trahi vno tractu a pluribꝰ ſicut ab vno habēte equalē ꝟtutē illis. Sꝫ in baptiſmo ꝯcurrūt plura vt ablutio ⁊ ꝓlatio verboꝝ. g eque pōt ꝯferri a duobus: quoꝝ alter abluat ⁊ alter dicat verba ſicut ab eodē abluente ⁊ loquēte. ℄ Oppoſitum. Miniſter ibi repreſentat chrm̄ qui eſt mediator dei ⁊ hominum.

A Reſpōdeo. Plures baptiçare / pōt itelligi vl̄ eūdē ſuſcipiētē: vel plures ſuſcipiētes. ⁊ vtrūqꝫ adhuc ſubdiſtinguiſ: qꝛ ſi eūdē vel vterqꝫ totū facit vel vnus abluit: ⁊ verba aliꝰ ꝓfert: puta vnꝰ manꝰ eſt ⁊ tñ abluit: alter mācus eſt ⁊ ꝟba ꝓfert. ℄ Scdꝫ ēt mēbrū ſubdiſtinguiſ: qꝛ ſi baptiçāt plēs vel manifeſte diſtictos vl̄ imanifeſte: vt in mōſtro de quo dubitaſ

B ſi eſt vna ꝑſona vel due. De his q̄tuor mēbris dōm eſt ꝑ ordinē. ℄ De ꝑ dico ꝙ ille eſt baptiçatus: qꝛ non eſt veriſile ꝙ vnus faciēs annullet factū alterius: ſꝫ ſi tñ vnus coꝝ faceret qḋ facit / factū eēt. g nihil minus qḋ facit factū eſt alio ſilr faciēte. ℄ Circa h̄ duo ſunt dubia. ꝑᵐ: qꝛ nō pōt idē eē a duabꝰ cauſis totalibꝰ; vnus autē

abluẽs ⁊ ꝓferẽs verba eſt cã totalis in baptiçando:⁊ ħ illa cãlitate q̃ cõpetit miniſtro.ğ nõ põt idẽ baptiſmus ẽẽ ab alio q̃ ſit idẽ cãtor in eodẽ ordine.maior ꝓbata eſt alš p hanc ꝓpõnẽ:q꞉ nihil cãt quo nõ exiſte nihil min⁹ eſt effectus.℄ P̄.Si agens ⁊ foꝛa qua agit ſunt aliud ⁊ aliud:⁊ foꝛa inducta erit alia.ħ accipiť a Cõ^{te}.5.phyſi.⁊.cõ^{to}.Sʒ hic eſt aliud ⁊ aliud agens ſič miniſtro cõpetit agere:⁊ alia ⁊ alia foꝛa q̃ agit:q꞉ alia ⁊ alia intẽtio in iſto ⁊ in illo.ğ ſimpˡ alia baptiçãdi actio.Sʒ cuilibet actiõi corrñdet ſua paſſio.ğ ſunt ibi plures baptiçatiões paſſiue:⁊ p ꝯñs plures baptiſmi.℄ Ad p^{m} ꝯcedo illã maiorẽ de cã inducente formã effectiue.ħ aũt inducit formã deus nõ miniſter.℄ Et ſi obyciãs ſaltẽ formã baptiſmi vt eſt ſacꝛm inducit miniſter.⁊ ſic ſunt due cãe ⁊ vtraqʒ totalis.℄ Rñ°.ſi vterqʒ abluat:neuter in abluẽdo eſt cã totalis.⁊ ħ ſiue ablutio fiat imergẽdo.tũc eñ ambo mouẽt corpus imerſũ vno motu cãto a vñute motiua amborũ.Et lʒ alter poſſet illũ motũ cãre:tñ qñ ſimul mouent neuter vtiť tota ſua vñute motiua q̃ poſſet ea vti:ſič apparet qñ duo portãt vnũ pondꝰ:ıs qð alter ſolus poſſet portare.Siue fiat ꝑfundẽdo vel aſpgẽdo.lʒ vterqʒ madefaciat aqua a ſe ꝑfuſa vel aſpſa:neuter tñ madefacit tota illa madefactiõe q̃ eſt p aſperſionẽ amboꝝ.℄ Sʒ adhuc vř ſtare difficultas:q꞉ vterqʒ eſt cã totalis re^{ll} ꝓlationis verboꝝ:⁊ ſic quãtũ ad vnã pťe effectus exterioris:qui eſt ſacꝛm erũt due cãe totales:⁊ hoc eſt impoſſibile.ita de pťe effectus ſicut de toto.℄ Rñ° difficile eſt qñ alterius verba ſupfluant:ita ꝙ nõ ſint p ſe pars vniꝰ ſacꝛi:q꞉ ponere duo eiuſdem rationis eſſe partes vnius qð ſimplr eẽt ꝑfectũ habẽdo alteꝝ eoꝝ pro pťe:vř ſupfluũ.que aũt ſupfluãt:⁊ cuius ꝓferẽs difficile eſt aſſignare:q꞉ qua rõne illa ⁊ iſta:⁊ ita vtraqʒ vel neutra: q꞉ vterqʒ eque cõplete ⁊ ꝯſili intentione pꝛofert.

℄ Rñſionem quere.Dici põt ꝙ baptiçatus huius vel illius valet.ſ.cuius baptiçationeʒ deus acceptauit.Cuiꝰ ħo determinate:nobis penitus incertum eſt ſolus nouit deus:⁊ cui voluerit reuelare.

℄ Ad 2^{m} arg^{m} de actiõe ſi ponať in paſſo vel in agẽte dubiũ eſt:ſi in paſſo nõ eſt plures realr niſi paſſiones ſint plures:nec paſſiões ſũt plures qñ forma recepta in paſſo vna eſt.⁊ ħ tenẽdo negãda eẽt illa ꝓpõ maior q̃ accipiť a Cõmẽtatore.Si ãt actio ponať in agẽte ſiue abſolutũ ſiue reſpectus ad paſſũ:tũc põt ꝯcedi maior:ſʒ tũc illa eſt falſa.diuerſis actionibꝰ corrñdẽt diuerſe paſſiones.Quocũqʒ ğ mõ dicať de actiõe nõ poniť plures eẽ paſſiuas baptiçationes ſed vnicã.℄ Et ex iſto vř ſequi corre^{m}.ꝙ ſacꝛm baptiſmi magis eſt baptiçatio paſſiua q̃ actiua:q꞉ pl'ificata baptiçatione actiua nõ plurificať paſſiua:nec baptiſmꝰ:q꞉ paſſiua eſt vna.Iſtud aũt illatũ vř ꝓbabile:q꞉ baptiçatꝰ ꝓprie ſuſcipit ſacꝛʒ.ſuſcipit aũt ꝓprie ablutionẽ paſſiuã ⁊ nõ actiuã:niſi dicať ideʒ realr.℄ De 2° mẽbꝛo di. dico ꝙ vtroqʒ ſeorſum aliqd faciente:⁊ neutro totũ ſil' ſic abluẽte ⁊ ꝓferẽte ħba nihil fit.nec ẽ alia rõ niſi iſtitutio dei:q꞉ ſič voluit eẽ vnũ ꝑn^{le} agẽs:ita voluit hẽre vnũ miniſtrũ in collatiõe ītegra ſacramẽti.℄ Hoc ẽt appet accipiẽdo iſtã formã qua nos vtimur.nã p verba illa ꝓferẽs ea ſignat ſe abluẽ:nõ ãt dʒ oĩo eẽ falſa:q̃ eſt foꝛa ſacroꝝ veroꝝ.ꝯſilr ẽt dʒ intelligi verbũ grecoꝝ dicẽtiũ baptiçeť ⁊c.q꞉ nõ eſt tñ deꝑcatio:ſʒ ẽt q̃dã efficax optatio:vt ſit ſenſus p iſtũ actum meũ circa iſtũ baptiçeť ille.℄ De 3° mẽbꝛo diuiſionis ꝯcediť ꝙ iſte plures ſil' aſpgẽs vel fundẽs ⁊ ſil' ꝓferens formã in plurali dicẽdo.Ego baptiço vos.baptiçat ſil' oẽs:tñ peccat mortalr:q꞉ nõ ſeruat formã īpoſitã ſibi ab eccl'ia:niſi forte eẽt tãta nečitas ꝙ iminenet mors oĩum:

⁊ ſi qñ ſingulos baptiçaret ſigillatim:aliquis eoꝝ foret mortuus añq̃ alios baptiçaſſet.℄ Sʒ hic eſt dubium vtrũ tũc ſit vnus baptiſmꝰ:vř ꝙ nõ:q꞉ plures ſũt baptiçati:⁊ p ꝯñs pl'es baptiçatiões paſſiue:⁊ ita pl'es actiones ⁊ plures baptiſmi.℄ Sʒ oppo^{m} vř:quia nõ eſt niſi vnica forma:naʒ verba tñ ſunt ſemel ꝓlata.℄ Poſſet tñ magis ꝯcedi ꝙ ſint plures baptiſmi tenẽdo illud qð dictũ eſt ꝙ ſacꝛm baptiſmi eſt baptiçatio paſſiua.℄ Et tũc ad arg^{m} dõm ꝙ nõ opʒ ad plurificationẽ alicuiꝰ oĩa q̃ ſunt in illo plurificari:ſʒ ſufficit aliqð eoꝝ plurificari ad ħ ꝙ totũ plurificeť:⁊ illa ẽt foꝛa nõ eſt ſimpˡ vna:q꞉ ly vos includit in ſe ſingulare pluries geminatũ.℄ An ãt caſus nečitatis q̃ poſitꝰ eſt de pluribꝰ ſtatim morituris excuſaret miniſtrũ vtẽtẽ illa forma.baptiço vos a pctõ mortali:dubiuʒ eſt.vř tñ ħ rõnabile:q꞉ ex quo in ꝑtãte eccl'ie fuit determinare iſtã formã ad illa ħba.baptiço te:ſič dictũ eſt ſupra di.3.q.2.nõ vř ꝙ ipſa voluerit aliquẽ ita ꝑciſe ad illã foꝛaʒ artare vt p ħ alicui ꝑcluderet via ſalutis.nũc aũt in caſu ꝑdicto alicui illoꝝ ꝑcludiť ſalus ſi nõ poſſet aliquis ſine pctõ mortali vti iſta forma.baptiço vos.naʒ ſi in q̃cũqʒ caſu eẽt pctm̃ mortale:nullus deberet eos ſic baptiçare.nullus enim dʒ ſaluteʒ alterius procurare peccãdo in ſe mortaliter.

De quarto mẽbꝛo diſtinctiõis dico ꝙ ſi tp̃s haberi põt ad diſcernẽdũ an mõſtruʒ ſit ſimpˡ vna ꝑſona vł due.de ħ dʒ hẽri diligẽs ingſitio añq̃ baptiçeť.põt aũt ingſitio hẽri vel ex ptibꝰ corporis:puta ſi ſint duo capita:vł due ſpine dorſi:vel ꝑn^{le} īdiciũ de cordibꝰ:ſʒ illud nõ põt eẽ facilr euidẽs dũ viuit.ſed nec ſignũ de duobꝰ capitibꝰ eẽt oĩno certũ:q꞉ poſſe eẽt aliquã cellulã in matrice eẽ ꝑfoꝛatã p totũ ꝑter q̃ ī pťe ſupiori:⁊ tũc ꝯcurrerẽt ptes ſeminis cadẽtes in diuerſis īcaſtraturis matricis ꝑ tota pťe iferiori:⁊ tũc diſtingueretur ī pte ſupma ⁊ ibi formareť duo capita:cũ tñ reliq̃ mã nõ ſufficeret niſi ꝓ foꝛatiõe vniꝰ ꝑſone.℄ Breuiter euidẽtiſſimũ ſignũ diſtinguẽdi eſt p actũ itellectꝰ ⁊ volũtatꝭ:ſi.n. ſũt due aĩe nõ eſt nečiũ vnã ſcire qcqd ſcit alia:⁊ velle qcqd vult alia:tñ raro vel nunq̃ accidit ꝙ ſint due aĩe:qn ſint duo capita:vel due ptes ꝑncipales capitis:lʒ nõ ꝯcõuerſo.⁊ ſi q̃ mõ poſſit deꝑhẽdi diuerſitas itellectuũ ī itelligẽdo:puta ꝙ p aliqð ſignũ deꝑhẽderet idẽ ſciri ⁊ neſciri.vel poſſet deꝑhẽdi diuerſitas volũtatuʒ:puta ꝙ eẽt ibi velle ⁊ nolle de eodẽ abſqʒ dubitatiõe:tenenduʒ eẽt ꝙ eẽnt ibi due aĩe.Sʒ iſtð nõ pt iudicari niſi ĩ monſtro adulto:q̃le poniť fuiſſe in frãcia:hñs duo capita:q̃rũ vnũ expꝛiſſit nolle de eo de quo alið expꝛiſſit velle.vnũ eñi noluit ꝯtinẽ ⁊ ſobꝛie viuẽ:⁊ aliud laſciuire ⁊ epulari:⁊ cũ vnũ p os ſuũ excederet reliquũ clamabat ſe grauari.℄ De tali mõſtro dico:ꝙ ſi certitudo põt hẽri ⁊ ſint ptes de qbꝰ pʒ ꝙ ptinẽt ad diſtictas ꝑſonas ſeꝑatiʒ ꝑfũdi deberet iſta ps ⁊ illa cũ iteratiõe foꝛe in ſingulari ſup vtrãqʒ.Si ãt certitudo hẽri nõ poſſit baptiçãdus ẽ ſaltẽ i illis ptibꝰ q̃ ꝑncipˡ ptinẽt ad vnũ cũ foꝛa i ſingulari.⁊ 2° abluẽde ſũt alie ptes q̃ nõ videť ꝑncipˡ ptinẽ ad illã p^{m} ⁊ ħ cũ foꝛa q̃ ſeruãda ẽ in illis de qbꝰ eſt dubiũ:q̃ poniť.extra de baptiſmo ⁊ eiꝰ effectu.c.de quibus.

Ad primũ arg^{m}.aňs nõ ẽ veꝝ loq̃ndo de vno baptiſmo.nã ſi idẽ baptiçat pl'eʒ ħ ẽ pluribꝰ baptiçatiõibꝰ paſſiuis:⁊ ita ſũt pl'es baptiçationes.℄ Et ſi itẽdat ꝓbare maiorẽ loq̃ndo ð vnico baptiſmo.℄ Rñ° ꝙ ħ nõ ꝓbat p^{a} ꝓbatio de multis ſil' aſpſis:vt pʒ in 3° mẽbꝛo diſtinctiõis.neqʒ 2^{a} ꝓbatio de mõſtris:q꞉ ſi eẽnt due ꝑſone in mõſtro eẽnt ſigillatim baptiçande:vel ſi ſimul baptiçarenť ſub hac forma,ego baptiço vos,q̃uis miniſter peccaret ſine nečitate q̃ nõ poſſet de

B.l.cauſante in eodem. in p° diſt.2°.

C

Perſcrutare diligẽter iſtã punctũ diſſicilem.

Reſponſio

aliorum.

D

a.l.baptiçari.

E

F

G

H

Per Priſcianum.

I

Cã notabilis mõſtruoſitatis duoꝝ capitum.

K

L

facili inueniri.talis.ſ.ꝙ nõ poſſet expectari ſigillata baptiçatio eoꝝ.eẽnt tñ duo baptiſmi ſic dictũ eſt in 3° mẽbro diſtinctionis. ¶ Ad 3ᵃᵐ ꝓbationem de eucharistia:

M quãuis ſacerdos ꝓferendo ſemel verba plures hoſtias ꝯſecret ſimul:tñ ſunt ibi plures ꝯſecratiões paſſiue:ꝛ ẽt poſſet ꝯcedi ꝙ eẽnt plures eucharistie:ſic plures hoſtie. ſilr plura vina ꝯſecrata ſic plura vina. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ

O in aliquo ꝯcurrũt plura:quoꝝ qdlibet ſine alio eſt aliqd in ſe.ꝛ ſic eſt aliqd in ſe:ita põt ꝑmanere vt ſit aliqd totius:ſic eſt in illo exẽplo de ꝑtib⁹ dom⁹.ꝟ mõ nõ eſt in

N ꝓpoſito:qꝛ nec verba ſine ablutione ſũt aliqd baptiſmi nec ablutio ſine verbis. ¶ Et ſi dicas ſaltẽ illa vt ſimul exñtia ſũt ad baptiſmũ:ꝛ ſic pñt adhuc eẽ a diuerſis.ꝟ verꝫ eẽt ſi nõ eẽt vnitas efficiẽtis reqſita inquãtũ illa cõſtituũt vnũ ſignũ.eſt aũt reqſita ꝑꝑ ordinationẽ ꝑncipalis agẽtis ꝛ inſtituẽtis:iſtud nõ eſſet ſignũ efficax niſi totaliter miniſtretur ab eodem.

H

Queſtio.III.

Ad ſecũdũ ſic ꝓcedit ꝛ arguit ꝙ nõ oporteat ſimul eſſe ablutionẽ ꝛ ꝓlationẽ verboꝝ:qꝛ eucharistia eſt vnũ ſacr̃m:ꝛ tñ inter verba ꝯſecrationis ſuper panẽ:ꝛ verba ꝯſecrationis ſuꝑ vinũ eſt magna iterpoſitio:qꝛ ab illo loco.Simili mõ vſqꝫ hic eſt calix. ¶ Oppoſitũ Augu.ſuꝑ Jo.homel.80.ꝛ.j.q.j.Detrahe.Accedit verbum ad elementum ꝛ fit ſacr̃m.

A Ad iſtã q.pꝫ ꝙ reqrit ſimultas.ꝛ ꝑncipalis rõ eſt inſtitutio chri inſtituẽtis hec duo tãq̃ vnuꝫ ſignũ cõpletũ ad ſignãdũ effectũ ita ꝙ neutrũ eẽt ſignũ ſine alio. ¶ Sꝫ q̃lis ſimultas:Una opinio ſuꝑ illud.c. Detrahe.dicit ꝙ aq̃ ꝑ ſe nõ eſt ſacr̃m:ſꝫ qñ ꝯiuncta eſt cũ verbo.ſ.in vltima ꝓlatiõe ipſi⁹ forme:ꝛ ꝟ verꝫ eſt:dicit gloſator ſm eos intãtũ ꝙ ſi in illo inſtãti in quo forma terminat̃ ꝛ a qua fit ſacr̃m puer nõ eẽt in aq̃ nõ eẽt baptiçatus.non tñ ſequit̃ ꝙ aſinus poſſit bibere ſacr̃m:qd arᵐ tãgit ibi ꝯ Rãdulphũ dicẽtẽ:ꝙ aqua eſt ſacr̃m:ſꝫ id nõ ſequit̃ ꝯ illos:qꝛ dicũt aquã eẽ ſacr̃m tñ in vltio inſtãti:nec mirũ eſt ſm illũ:ſi icipiat ꝛ deſinat eẽ in eodeꝫ inſtanti:cũ ꝟ ſit repire in alijs caſibus ſm legeꝫ:ꝛ ponit vnũ caſuꝫ.ff.de acceptilatõ.l.antepenul.ꝛ repꝛhẽdit illud exẽplũ.ſꝫ ponit aliud de ſeruo dato vxori a viro vt eũ manumittat.nã in eodẽ inſtãti icipit ꝛ deſinit hic diuiꝫ ff.de dona.inter virũ ꝛ vxo.De aut.§.vlti.Aliud exẽplũ põt poni vbi qs ſilr icipit ꝛ deſinit eſſe debitor:vt.ff.ad velle.debitrix. ¶ Jlle hñ pñt eẽ obiectiones ꝛ ſubtilitates Bernardice:ꝛ qdeꝫ ſatis aſinine timendo ne aſinus bibat ſacr̃m:qꝛ aqua neqꝫ ante ꝓlationẽ verboꝝ:nec in

B ꝓlatiõe:nec in vltimo iſtãti:neqꝫ breuiter vnq̃:neqꝫ ſine verbis vel cuꝫ verbis eſt ſacr̃m:ſꝫ ipſa ablutio in aq̃ ꝛ ad bibẽdũ illã nõ pt venire aliqs aſin⁹:nec iſta ſimultas vltimi inſtãtis ꝓlatiõis verboꝝ ꝛ ablutiõis eſt neceſſaria.nã aplĩ baptiçantes tria millia vno die.Act.7. nõ ſemꝑ cũ vltima ſyllaba forme aſpſerũt:ita ꝙ tũc aq̃ tetigerit baptiçatũ.De ẽt ipſe adducit ṽtutẽ aliquã eſſe in aqua in vltimo inſtãti ꝛ ſtatim deſinere nihil eſt ꝓprie itelligẽdo ꝟba:qꝛ ꝑmanẽs qñ deſinit eẽ nõ eſt:qñ icipit eẽ:eſt.hꝫ eniꝫ pᵐ ſui eẽ ꝛ nõ vltimũ:ḡ ſi ſimul incipiat ꝛ deſinat ſimul eſt ꝛ nõ eſt.nec illõ opꝫ ꝑꝑ ꝟ vt nõ remaneat ṽtus in aqua poſt actuꝫ baptiçãdi:qꝛ nec aliq̃ ṽtus eſt in aqua qñ actu baptiçãs vtit̃ ea ſic tactũ ẽ di.j.nec ille ꝯcordãtie legis ꝓbãt idẽ icipere ſilr ꝛ deſinere. Sꝫ hñt ſuũ itellectũ quo dñs alio mõ icipit hie dñiũ ſerui dati vxori quã ꝑus habuit:ꝛ deſinit hẽre eo mõ q̃ ꝑus habuit.habuit eniꝫ ꝑus imediate:ꝛ nũc habuit mediate:qꝛ nũc eſt ſeruus vxoris. ¶ Dico ḡ ꝙ talis ſimultas reqrit̃ qualis reqrit̃ in actib⁹ humanis.noluit enim chris nos obligare ad tã ſubtilẽ ſimultatẽ quã vix poſſet hõ ꝑcipe vel ſeruare.iudicat̃ aũt ſimultas iter factũ hominis ꝛ verbũ:qñ icipit vnuꝫ anteq̃ totalr finiat aliud: ꝛ hoc idifferẽter:ſiue iſtud ꝑus finierit q̃ aliud vel ecõuerſo.ṽ.g.ſi qs dicat illi orõnẽ:facias ꝟ:ꝛ fricet barbaꝫ: ſiue icipiat actũ ſuũ añ ꝓlationẽ ſiue ecõuerſo:dũ tamẽ vnũ nõ finiat̃ cõplete añ iceptionẽ alteri⁹ dicet̃:ille ſic dixit ꝟ:ꝛ fecit ꝟ. Jta dico ꝙ ſiue ſacerdos ꝑus imergat vna imerſiõe vbi mos eſt terre eſt ter imergere:ꝛ poſtea

D icipiat verba cũ 2ᵃ imerſiõe ſiue ꝑus icipiat verba dicere.ꝛ dicto.Ego te baptiço.imergat cũ illis ꝟbis ſeq̃ntib⁹ eſt ſufficiẽs ſimultas:dũ tñ ꝓlatio nõ finiat̃ añ ice-

C ptionẽ ablutiõis:nec ablutio finiat̃ añ iceptionẽ ꝓlationis:talis ſimultas eſt ſufficiẽs ad baptiſmũ. ¶ Ad argᵐ de eucharistia dicẽduꝫ ꝙ non eſt talis vnitas iter ſpẽs panis ꝛ vini qualis eſt in ſacr̃o baptiſmi:talle eni nõ ſunt ptes tales quarũ neutra ſignificat ſine altera.vere enim ſpẽs panis continet corpus chri ẽt ſine ꝯſecratione ſanguinis.ſed hec verba nihil ſunt baptiſmi ſine ablutiõe:nec econuerſo.

Queſtio.IIII.

Ad tertiũ arguit̃ ꝙ nõ opꝫ baptiçãtem ꝑſonaliter diſtingui a baptiçato:qꝛ ſacerdos põt ſibiipſi dare eucharistiaꝫ:vt pꝫ in miſſa.ergo ſic põt recipe ſacr̃m illud a ſeipſo:ita ꝛ iſtud. ¶ Contra. extra de baptiſmo ꝛ eius effe.debitum.

A Jſta qõ ſoluit̃ expꝛſſe i illo.c.debitũ.ꝑ pte affirmatiua.ad qd adducit̃ figura,auctas,ꝛ rõ cõgrua. Figura eſt:qꝛ chris ad ꝟ ſignãdũ.nõ a ſe:ſꝫ a Joãne baptiçari voluit. ¶ Auctas colligit̃ ex ꝟbis dñi dicẽtis aplĩs. Jte baptiçate oẽs gentes in noie pñs ꝛc̃.vbi diſcipulos exꝓmit in 2ᵃ ꝑſona ꝛ baptiçatos i 3ᵃ. ¶ Rõ q̃ inuit̃ ibi eſt iſta:qꝛ in baptiſmo celebrat̃ illa ſpũalis gnõ de q̃ ṽitas ait.Opꝫ vos naſci denuo.Sic ḡ in carnali gnõne ali⁹ eſt q gignit ꝛ ali⁹ q gignit̃:ita ꝛ in ſacr̃ali gnõne alius dꝫ eſſe q ſpũalr gñat:ꝛ alius q ſpũalr gñat̃. ¶ Ad argᵐ dico:ꝙ ſuſceptio eucharistie nõ eſt ſacr̃ꝫ ſic tãget̃ in mã de eucharistia:ſed eſt comeſtio ſeu ꝑceptio

B ſacr̃alis.baptiſm⁹ aũt eſt ſacr̃ꝫ. ¶ Et ſi arguas:ſacerdos ſaltẽ miſtrat ſibi ſacr̃ꝫ eucharistie.ḡ pari rõne pt iſtud. ¶ Rñ°.miniſtrare illud ſacr̃m nõ eſt ſacr̃m:qꝛ ſacr̃m

C illud nõ ꝯſiſtit in vſu:ſꝫ miniſtrare ſacr̃m baptiſmi eſt ipm ſacr̃m.ꝛ rõ diuerſitatis eſt:qꝛ ſacr̃ꝫ baptiſmi ꝯſiſtit in vſu eẽntialr:ꝛ nõ in aq̃ vt dcm̃ eſt in.q.ꝑcedẽti.eucharistia aũt eſt qdda ꝑmanẽs diſtinctũ ab vſu ſacr̃i:q̃uis ergo aliqs poſſet eẽ in vſu ſacr̃i ꝑmanẽtis miniſter ꝛ ſuſcipiẽs illũ vſum:nõ tñ poteſt hoc in ſacr̃o:qd eſſentialiter conſiſtit in vſu.

Queſtio.V.

Circa tertiũ ꝑnˡᵉ q̃ro duo. ¶ Prio verũ in baptiçãte reqrat̃ itẽtio baptiçandi: ¶ 2° an reqrat̃ in co actualis itẽtio baptiçãdi. ¶ Ad pᵐ arguit̃ ꝙ nõ:qꝛ nõ hñs fidẽ põt baptiçare:pꝫ ꝟ de pagano.de ꝯſe.di.4.Roman⁹.Sꝫ nõ hñs fideꝫ nõ hꝫ itẽtionẽ:qꝛ nullꝰ vult fieri qd nõ credit poſſe fieri. ¶ P. Aug.ſuꝑ Jo.home.5.Nõ timeo ebrioſuꝫ i actu baptiçãdi.Sꝫ ꝑfecte ebrioſus nõ pt hñe vſuꝫ rõnis.ḡ nec itẽtionẽ. ¶ Cõtra.magr̃ i lr̃a.c.j. Solet ẽt.in ꝟ ingr ſic i alijs ſacr̃is:ſic forma eſt ſeruãda:ita itẽtio celebrãdi eſt hñda.

Ad iſtã qõnẽ cõiter ꝯcedit̃ ꝙ ſic ad qd ponit̃ talis ꝯgruitas quãdo ex aliqbus duobus fit vnũ opꝫ ꝙ ꝟ fiat ꝑ aliqd ꝯiũgẽs illa.verbũ ꝛ elemẽtũ ꝯcurrũt ad vnũ baptiſmũ.ergo reqrit̃ aliqd ꝯiũgens illa.hoc aũt cõiungens nõ põt eẽ ſuſcipiens:qꝛ hꝫ rõnẽ mãe:ꝛ ſuſceptiui:ḡ opꝫ ꝙ ſit in miniſtro:ſed ta- Ric.pñi di. ar.j.q.2.

le nihil vȝ niſi intẽtio:q2 ipſe miniſtrãs ꝑ potẽtias exte-
riores:puta motiuã quã abluit:ꝛ expſſiuã qua ꝓfert ver
ba cãt illa vt diſtincta.¶ Hec rõ nõ vȝ multũ efficax:
q2 in ſigno iſtituto ad placitũ pñt multa ꝯcurrẽ ad rõ-
nẽ vni⁹ ſigni pp actionẽ iſtituẽtis:ſȝ nihil aliud ſit a quo
a.l.interfeci-
ẽtibus ſe.
hẽat vnitatẽ.pȝ de circulis ornatis folijs viridib⁹ ꝛ alijs
multis ad ſignãdũ muſtũ.¶ Dico ḡ diſtinguẽdo de in-
tẽtiõe q̃tũ ad obm:re᷑ cui⁹ dĩ intẽtio:ꝙ miſter põt dici
A intẽdere:vel actũ illũ quẽ exercet:vel finẽ pp quez talis
actus eſt exercẽdus. 2ᵒ magis ꝓprie accipit̃ itentio:q2
magis reſpicit finẽ pp quẽ itẽdit̃:vt pȝ li.2.tñ ꝑ mõ alr
Cap.vltimo. accipit̃ vt pȝ ꝑ Aug.9.de tri.ꝛ alibi frequẽter:vbi vult
2.c.9.ꝛ ide. ꝙ intẽtio copulat itelligẽtiã cũ parẽte.h̃ et mõ accipit̃
itẽtio.2.phyſi.vbi agẽs ex itẽtiõe qȝ dĩ agẽs a ꝓpoſito
diſtinguit̃ ꝯ agẽs nãle.Dico ḡ ꝙ opȝ miniſtrũ hẽre in-
B tẽtionẽ ꝑ mõ.ſ.re᷑ actus quẽ exercet.cui⁹ rõ eſt:q2 itẽtio
regrit̃ in quocũqȝ hoie agẽte aliqd nõ fortuite:vl̃ exer-
cẽte aliquẽ actũ humanũ ꝓprie loquẽdo de actibus hu
manis q.ſ.cãnt̃ ꝑ intellm̃ ꝛ voluntatẽ ab hoie.ille autẽ
actus quez miniſter dȝ exercere dȝ eẽ humanus in eo:ꝛ
nõ caſualis vl̃ fortuitus.eſt.n.actus ad quẽ deus obliga
uit miniſtrũ ex pte ſui:ꝛ ſuſcipiẽtẽ ex pte ſua.act⁹ aũt ad
quez hõ obligat̃ dȝ eẽ humanus nõ caſualis vel fortui-
tus:q2 ſup fortuita nõ cadit obligatio:ipſa et obligatio
eſt vt hõ itẽdat illud ad qȝ obligat̃.Si aũt loq̃mur de
C itẽtione ſcðo mõ.ſ.re᷑ finis pp quez talis actus eſt exer-
cẽdus.Dõm ꝙ talis finis eſt duplex.ſ.ꝑncipalis ꝛ remo
tus vtpote ꝙ baptiçat⁹ fiat filius regni q̃lis fieri nõ põt
ſi nõ hẽat grãm ꝑ quã eſt dignus vita.alius eſt ꝓximus
ꝛ min⁹ ꝑncipalis:vt.ſ.baptiçat⁹ fiat chriſtianus ſiue mẽbꝝ
eccliẽ militãtis:ꝛ vtrũqȝ finẽ põt aliqs intendere in vl̃i
vel in particulari.¶ Dico ḡ ꝙ itẽtio finis vltimi nullo
mõ regrit̃ in baptiçãte:q2 paganus nullo mõ itẽdit or-
dinare iſtũ quẽ baptiçat ad vitã eternã.regrit̃ tñ itẽtio
re᷑ finis ꝓximi:ꝛ h̃ vel in ꝑticulari vel in gñali.in ꝑticu
lari:vt ſi itẽdat iſtũ itrare legẽ chriſtianoꝝ ſeruãdã.in gñia
li:ſi itẽdit facere circa iſtũ qȝ chriſtiani ſolent facere circa
ſuos.¶ Rõ aũt q̃re regrit̃ iſta itẽtio re᷑ finis ꝓximi:ꝛ
nõ re᷑ finis vltimi eſt ꝯgrua:q2.ſ.deus voluit iſtũ actuȝ
exercitũ a miniſtro eẽ humanũ in eo:ꝛ nõ tñ vt eſt talis
actus in nã:q2 in h̃ nõ diſtigueretur a quacũqȝ alia bal-
neatiõe cũ alijs verbis:ſȝ inq̃tũ eſt act⁹ alicui⁹ vt mini-
ſtri exercẽtis ſignũ dei.hñs aũt aliquẽ actũ humanũ in-
tẽdit finẽ illi⁹ actus vt eſt ſibi actus human⁹.ḡ miniſter
itendit finẽ ꝓximũ iſti⁹ actus:vt eſt ſibi ipoſitus:ſȝ finis
ille vltimus.ſ.ordinare iſtũ ad vitã eternaȝ:nõ eſt finis
huius vt eſt actus hum anus ad quẽ finẽ oporteat actuȝ
iſtũ ordinare vt ſit ſibi human⁹.¶ Hoc et rõnabile eſt
vl̃r in vſu ſigni practici.ſiqs eniȝ legiſlator iſtitueret in
ſua politia tactũ manus eẽ ſignũ practicũ amicitie:non
itẽderet ꝙ vtẽtes illo ſigno ꝑciſe hẽrent actũ humanũ
circa iſtud inquãtũ eſt tale qd mãliter:ſȝ inquãtũ eſt ta
le ſignũ iſtitutũ.ꝛ ſi diſpoſuiſſet oẽ tale ſignũ facere ſer
uari:nõ faceret hoc ſeruari niſi hõ exerceret actũ iſtum
vbi eſt iſtitutus ad talez finem.¶ Sȝ ꝯ iſtã obycit̃ ſic.
Inſtrm̃ nõ opȝ ꝙ habeat actionẽ ꝓpriaȝ:q2 in actione
ꝓpria nõ eẽt inſtrm̃ ſȝ ꝑnˡᵉ agẽs:nec multo magis opȝ
ꝙ inſtrm̃ hẽat itẽtionem re᷑ finis:ſȝ ſufficit ꝙ dirigat̃ a
ꝑncipali agẽte itẽdẽte finẽ.miniſter eſt inſtrm̃ dei.ḡ ꝛc.
¶ P.Ad ſacrm̃ nihil ꝑ ſe requirit̃ niſi vel pars vel res
ſacri:ſed itentio nõ eſt pars nec aliquid ſacri:q2 nõ eſt
aliqd ſenſibile:nec eſt res ſacri:que res ſacramẽti eſt in
ſuſcipiẽte ſacrm̃.¶ Ad pᵐ dico ꝙ aliud eſt loq de cã 2ᵃ.
ꝛ aliud de inſtrõ ꝓprie dicto:de q̃ dĩ.tractatuȝ eſt ſupra
dĩ.j.cã eniȝ 2ᵃ hȝ formã ꝓpriã in eẽ ꝗto q̃ eſt ſibi ratio
agẽdi in ordine ſuo:ꝛ h̃ re᷑ eiuſdẽ effectus:re᷑ cui⁹ agit D
cã ꝑncipalis in ſuo ordine:ita ꝙ vl̃r ſcða cã ꝓpria acce
pta effectũ ꝑncipalis cãe ꝑ formã ſuã ꝓpriã attingit.in
vtute tñ cãe ꝑncipalis agẽtis:q2 ſubordinat̃ illi:ſȝ iſtrm̃
ꝓprie ſi ponit̃ actiuũ:vel nõ attingit effectum ꝑncipalis
agẽtis:ſȝ tñ aliquã diſpõnẽ ꝑuiã.quo q̃litas alterãs dĩ
inſtrm̃ ſubẽ ad gñandũ ſubam.h̃ tñ nõ eſt ꝙ ſit inſtrm̃
in actiõe alterãdi:imo re᷑ alterationis eſt ꝑfectum ꝑnᵐ:
intrñ ꝙ ſi ꝑ ſe eẽt ꝑ ſe poſſet alterare:ſȝ ſolũ pp h̃ dĩ in-
ſtrumẽtũ re᷑ ſubẽ:q2 agit ad aliquã formã que eſt diſpõ
ad ſubam:vñ ad ſubam diceret̃ magis agẽs diſponẽs:
vt diuidit̃ ꝯ ꝑficiens q̃ȝ agẽs inſtrãle diuiſuȝ ꝯ ꝑncipa- Doctrina ſin
le:vel ſi ponat̃ inſtrm̃ actiuũ ꝛ tñ attingẽs terminũ ꝑn- gularis ꝛ ꝑi-
cipalis agẽtis:in hoc diſtinguit̃ a cã ſcða:q2 nõ hȝ in eẽ pathetica.
ꝗto formã q̃ ſit ꝑnᵐ agẽdi in ſuo ordine:ſȝ tñ in actua-
li motiõe:ꝛ recipit eã duȝ actualr̃ mouet̃.ꝛ de quocũqȝ
illoꝝ triũ.ſ.cã ſcða ꝓprie dicta:ꝛ cã inſtrãli diſpoſitiua:
ꝛ inſtrãli actiua ꝑ formã receptã in actuali motiõe fal-
ſum eſt ꝙ nõ habeat itẽtionẽ ꝓpriaȝ eo mõ quo agens
nãle hȝ itentionẽ nãlẽ:q2 qȝlibet iſtoꝝ triũ hȝ formam
ꝓpriã que eſt ſibi ꝓpriũ ꝑnᵐ agẽdi in ordine ſuo:ꝛ ꝑ
ꝯñs ꝓpriã intẽtionẽ:q2 formã actiuã nãlẽ ꝯſequit̃ iten-
tio iſto mõ.¶ 4ᵒ mõ poſſet poni iſtrm̃ ꝛ ꝓprie actiuũ
reᵐ totius aliqua pars cui.ſ.ꝑ ꝯuenit eẽ ꝑnᵐ opationis ꝛ
toti nõ niſi per ptẽ:ꝛ hoc mõ phs vocat organa partes 2.de aia:ꝛ ali
illas ſm̃ q̃s ꝯuenit toti opatio:ꝛ iſtud quodã mõ hȝ in- bi ſepe.
tẽtionẽ ꝓpriã ꝛ quodaȝ mõ nõ.nã forma eius actiua:ꝛ
eſt eius:ꝛ eſt totius:ſȝ eius eſt ꝑmo.totius aũt eſt ꝑ ſe ſȝ
nõ ꝑmo.ꝛ eodẽ mõ de itẽtione.nõ.n.eſt hic ordo vtutis
ad vtutẽ in eſſe ꝗto ſicut in ꝑ mẽbro.nec ordo effectus
ad effectũ ſicut in ſcðo:nec vtutis in fieri ad vtutẽ in eẽ
ꝗto ſicut in tertio:ſȝ eſt eadẽ vtus.diuerſimode tñ ꝑti-
cipata in toto ꝛ in pte:ꝛ de iſto mẽbro poſſet ꝯcedi ꝙ ta
le inſtrm̃ nõ hȝ aliã intẽtionẽ a ꝑncipali agẽte:ſicut nec
aliã actionẽ ꝓprie hȝ ps quã totum agẽs ꝑ ptẽ:ſed alio E
mõ hȝ eãdẽ.Exẽplũ ꝑmi.ſol ꝛ pr̃ re᷑ gñonis filij.Exẽ-
plũ ſcði.ignis ꝛ calor qui eſt diſponẽs ad gñonem alte-
rius ignis.Exẽplũ tertij.color illuminatus ꝛ ſpẽs colo-
ris in aere reſpectu mutatiõis oculi ad ſpẽm vel viſio-
nẽ coloris.Exẽplũ quarti.organũ po᷒ nutritiue ꝛ totum
aĩal reſpectu nutritionis.¶ Preter hec quatuor cõis
dici cõſueuit nomẽ inſtri de qbuſdã alijs.i.de inſtris ar
tificiũ a qbus ꝑ tractũ eſt nomẽ inſtri vt de ſecuri ꝛ ſer-
ra:ꝛ huiꝰ de qb⁹ frequẽter ponunt̃ exẽpla iſta:q̃ vt dcm̃
eſt ſupra:nõ ſũt ꝓprie actiua:neqȝ re᷑ ꝑncipalis effect⁹. di.1.q.1.ꝛ.4.
ſi agẽs ꝑ talia attingit effectũ ꝑncipalez:ſic monetari⁹ ꝑ
aliqȝ inſtrm̃ attingit figurã iprimẽdã monete:q̃ eſt ter
minus ei⁹ ꝑncipalis:neqȝ forme diſponẽtis:ſi agẽs ꝑ ta-
lia agit ad diſpõnẽ ꝑuiã:ſic ꝑ ſecurim agit ad diuiſionẽ
ligni que eſt ꝑuia forme arche:ſȝ tñ inſtrm̃ iſto mõ dcm̃
aliud a q̃tuor modis ꝑdictis eſt motũ ſuſceptiuũ effect⁹
ꝑoris ordinati ad effectũ poſteriorẽ:ita ꝙ receptũ in eo
hȝ ordinẽ ad terminũ ꝑncipalẽ ſic̃ effectus ꝑpingor cãe
ad effectũ remotiorẽ:nõ aũt hȝ ordinem cãlitatis ꝓprie
dicte:ꝛ de tali poſſet ꝯcedi ꝙ iſtrm̃ nõ hȝ actionẽ ꝓpriã
re᷑ effectus:q2 nec hȝ aliquã vtutez:nec in eẽ ꝗto:nec in
fieri:ꝛ iõ ſimpr̃ nõ eſt actiuũ:ꝛ ꝑ ꝯñs nec hȝ itẽtionẽ vt
ꝯuenit agẽti.¶ Pȝ ḡ quõ illa maior dȝ itelligi de iſtrõ:
q2 vel de iſto:qȝ.ſ.nõ eſt actiuũ ſȝ receptiuũ effect⁹ ꝑo-
ris:vel q̃rto mõ de pte re᷑ toti⁹ opantis ꝑ ptẽ.ꝛ minor ẽ F
falſa.ꝛ quãtũ ad 4ᵐ moduȝ ꝛ et 5ᵐ.Imo miniſter eſt cã
2ᵃ re᷑ ablutionis:nõ tñ vt ablutio eſt:ſȝ vt ſacrãlis:ꝛ iõ
hȝ ꝓpriã itẽtionẽ cũ ſit agẽs voluntariũ ꝛ nõ nãle.illã.ſ.
que ptinet cognoſcẽtem:ſed reſpectu ꝑncipalis effectus
baptiſmi.ſ.grẽ põt dici inſtrm̃ reſpectu dei eo mõ quo

agēs diſpoſitiuū dr̄ inſtrm̄ rē^a ꝯficiētis in ſcdo mō:ꝛ tale agēs nō hꝫ intētionē rē^a termini ꝑncipalis agētis:ſed rē^a ſui ꝓprij termini:ꝛ ita ꝯcedo ꝙ nō eſt neceē baptizātē hr̄e itētionē rē^a vltimi finis baptiſmi:ſꝫ rē^a baptiſmi.
¶ Ad 2^m dico ꝙ ad baptiſmū ꝑtinēt aliq̄ tanq̄ itrinſeca:ꝛ aliqua vt extrinſeca.ꝛ ꝯcedo ꝙ nihil itrinſece ꝑtinet
G ad ipm̄:vel ad fundamētū eius niſi ſenſibile:tn̄ ſicut cā efficiēs reqrit̄ neccīo ad ipm̄ tanq̄ cā extrinſeca:ita illud qđ eſt q̄ſi ꝑn^m agēdi tali cāe effectiue.ꝑn^m aūt vltimatū determināſ agēs intellectuale ad agēdū/eſt intentio:q2 tale agēs ꝑ imperiū volūtatis eſt cā actiua motiua aliarum potētiaꝝ que ſubiacēt imꝑio volūtatis.qn̄ ḡ dicit̄ ꝙ nihil pertinet ad ſacrm̄ niſi ſit aliqđ ſacri:vel res ei^9 verū eſt de eo qđ eſt intrinſecū ipſius fundamēti vel ſignati ipſius ſacri:ſed intētio neutro mō eſt intrinſeca:requiritur tamen ex parte agentis.

Ad primū ꝑncipale dico ꝙ nō hn̄s fidē de fine vltimo nō intēdit ordinare iſtuꝫ per baptiſmū ad illū finē vltimū.credēs tn̄ eū poſſe per baptiſmū aſcribi ſecte chriānoꝝ:ſiue credat ſectā illā valere ſiue nō:pōt intēdere aſcribē iſtū illi ſecte.vel gn̄aliꝰ pōt intēdere facere ꝑ actū iſtū circa hūc qđ chriani itendūt facere circa tales.Exēplū.poſſem enim ego credēs iudeos ꝑ circūciſionē diſtīgui ab alijs itēdere hūc paruulū ſecte iudeoꝝ ꝛ facere circa eū qđ iudei faciūt circa ſuos circūciſos ēt ſi nō crederē circūciſionē illā valere ad ſalutē.hoc ēt mō aliqua verba qbus vtunt̄ magi vel mage incātātes poſſet aliqs bone fidei ꝓferre circa materiā illā circa quā alij vtunt̄ itēdēs in gn̄ali facere illa ad illū finē:ad quē illi ꝓferūt.¶ Ad ſcdꝫ dico:ꝙ ebrioſus eſt q eſt aſſuet^9 ad ebrietatē:ꝛ iſte nō ſemꝑ eſt ebri^9: q2 non ſemper ipeditus ab actu rōnis.vñ ḡ dicit Aug. Nō timeo ebrioſum.i.aſſuetū gn̄alr̄ ad ebrietatē:q2 illa ꝯſuetudo mala nō ꝓhibet qn̄ baptiſm^9 ab eo collat^9 ſit bon^9:nō tn̄ qn̄ eſt ebri^9:ꝛ h̄ dico ꝑfecte qn̄ totalr̄ ipedit̄ rō:ſꝫ al's qn̄ ē nō ipedit^9 potēs rōne vti. Qō.VI.

Ab ſecūdum ſic proceditur ꝛ arguit̄ ꝙ requiritur in baptizāte itentio actualis:q2 ab actu p^o nō ꝓcedit effectus niſi mediāte actu ſcdo:itētio habitualis eſt ſicut actus p̄mus.ḡ ab ea nō ꝓcedit effectus ſine itētione actuali q̄ teneat locū act^9 ſcdi.
¶ Oppo^m.nō minus ſufficit in miniſtro itentio ad merēdū q̄ȝ ad ſacrm̄ ꝯferēdū:ſꝫ ad meritū nō reqrit̄ itentio actualis.ḡ nec h̄.maior ꝓbat̄:q2 meritū nō hꝫ effectū niſi ex ꝓprio volūtatis conatu ei^9 q meret̄.ſacrm̄ aūt hꝫ effectū:nō ꝑ motū volūtatis in aliq̄:ſed tn̄mō ſi nō ponit̄ obex.minor ꝓbat̄:q2 ſi reqreret̄ ſp actual'itētio ad merēdū:diſtract^9 in ope icepto l q̄cūq3 ꝑfecto ꝛ q̄tacūq3 ꝑfectiōe nō mereret̄:q2 nō hēret itētionē actualē.

A Diſtinguitur cōiter de itētione actuali ꝛ habituali:q̄ſi iſta ſufficiēter itētionē diuidāt:ſꝫ vr̄ ꝙ rōnabilr̄ poſſet apponi 3^m mēbrū:ꝛ pōt dici itētio v̄tualis.Jlle eni3 dr̄ actualr̄ itēdere q hꝫ actū eliciuū rē^a eius qđ itendit.Jlle aūt dr̄ hītualr̄ itēdere q hꝫ hitum inclināte ipm̄ ad talē actū:ſed aliquis eſt minus ꝑfecte itēdēs q̄ȝ p̄mo mō ꝛ ꝑfecti^9 q̄ȝ ſcdo mō.ḡ eſt mediū iter iſta duo mēbra.Aſſumptū ꝓbat̄:q2 ſi aliqs itendit in ꝑn^o miſſe celebrare miſſā:ꝛ ſi poſtea eſt diſtractus:nō hꝫ actualē itētionē qn̄ eſt diſtract^9.pꝫ:q2 nō intelligit tunc illud in actu:ḡ nec vult illud in actu.nec hꝫ tn̄ itētionē hītualē:q2 talem hꝫ dormiēs:hꝫ ḡ ſe medio mō:ꝛ hāc eius diſpōnē dico itētionē v̄tualē:q2.ſ.virtute aliciuius itētionis ꝑus hīte actualiter facit oia q̄ facit ex illa tanq̄ ex radice:ita ꝙ illa itētio actualis fuit ꝑn^m ordinatiū ad oēs iſtos actus:ꝛ hꝫ in ſe virtualr̄ itētionem ꝓpriā cuiuſlibet iſtoꝝ actuū:ſic itētio finis hꝫ in ſe v̄tualiter itētionē ꝓpriā cuiuſcūq3 ordinati ad finē:ꝛ ꝑ tāto manēte itētione cuiuſcūq3 ad finē ordinati:manet iſta itentio actualis p̄ma v̄tualiter in oibus iſtis.hoc modo intēdēs ire ad ſctm̄ Jacobū ex itētione huius finis ordinat multa alia necīa ad illū finē.exequēs aūt illa ordinata non ſp cogitat de ſcō Jacobo:nec de reuerētia ei^9.dico tn̄ ꝙ ſemꝑ meret̄:q2 vel hꝫ itētionē eoꝝ q̄ ſunt ad finē
illū:cui^9 eſt illa p^a itētio:vel hꝫ act^9 aliquos ſequētes ex illis itētionibus:ſꝫ cū illis actib^9 ꝯcurrāt aliq act^9 diſtrahētes ꝛ ab itētione illa p^a:ꝛ ab itētionib^9 ꝓprijs eoꝝ q̄ ſunt ad illū finē:ſicut declaratū eſt in.2.lib.di.41.ꝛ in 3.diſt.15.vbi dictū eſt ꝙ forte martyres in actu ſuſtinēdi martyriū nō habuerūt itētionē:niſi iſtā v̄tualē:q2 immēſitas penaꝝ abſorbebat forte vſuꝫ rōnis.iſta tn̄ perpeſſio penarū erat qdā effectus deriuat^9 ex intētiōe ſeruādi fidē dei:ꝛ iō dum durabat paſſio:durabat ſemper iſta intētio v̄tualr̄ ſicut in effectu.¶ Ad ꝓpoſitū dico:
ꝙ ſola itentio hitualis non ſufficit in baptiſmate:q2 ꝑ ꝑ iſtā nō dr̄ act^9 ei^9:lꝫ ſit ꝯformis illi hitui actus human^9. C
nā ſi aliqs hēat hitū iclinātē ad deſideriū ſanitatis:ſi curat̄ nullo mō itēdēs ſanitatē:ſꝫ ad ludū.nō dr̄ ꝯſeq ſanitatē per aliquē actū humanū:ſꝫ caſualr̄ vel fortuite:non magis q̄ȝ ſi nō habuiſſet itētionē ad ſanitatē.ḡ ſola itentio habitualis non ſufficit rē^a finis actus humani:vt humanus eſt:nec reqrit̄ in baptizāte ſemꝑ itētio actualis: q2 nō obligauit deus hoiem ad ipoſſe vel nimis difficile:cuiuſmodi eſt nō diſtrahi:q2 ſm̄ Augu.3.de li.ar.nō eſt in ꝑtāte nr̄a qn̄ viſis tāgamur:nec ēt plus obligauit miniſtrū in illo actu q̄ȝ in exequēdo act^9 alioꝝ ſacroꝝ. in ꝯficiēdo aūt euchariſtiā q̄ eſt excellētiſſimum ſacrm̄ nō obligauit hoiem ad nō diſtrahi:qn̄ ꝑus itēdens celebrare:lꝫ in ꝓferendo verba ſacr̄alia diſtractus ſit:vere tn̄ ꝯficit.¶ Ex his cōcludo ꝙ ſufficit in baptizāte itentio virtualis:h̄ eſt ꝙ aliqn̄ habuerit itētionē actualē ex D
q̄ deſcēdit nūc vere act^9 baptizādi.ſiue in iſto actu hēat itētionē actualē vel aliquā ex ea deſcēdētē:ſiue nō.Jntelligo aūt ꝙ deſcēdit iſte actus abſq3 oi motu voluntatis ꝯrio itcruenīēte.Sicut ſi iduēs ſe ad miſſaꝫ itēdēs celebrare ſm̄ vſuꝫ romane eccl'ie:ꝛ ex iſto ꝓcedat ꝯtinue forte ſm̄ aliquē hitū derelictū in phātaſia cū magna diſtractiōe:vere facit ea q̄ necīa ſunt ad iſtū actū ſacr̄aleꝫ q eſt ꝯficere.¶ Si q̄rat̄ quō pōt aliqs effectus:q mō eſt:reduci i illā itētionē p^am ſic in cām.ſi nūc nō eſt iſta itētio neq3 aliq̄ alia iperās iſtū actuꝫ:¶ Dicit̄ ꝙ eſt ꝑ quādā v̄tutē impſſaꝫ v̄tuti motiue ꝑ volūtatē actualr̄ itēdētē.ꝛ q̄ȝdiu manet illa v̄tus ipreſſa illa v̄tus motiua mouet:vt ſi aliqs itēderet ire ad aliquē locum:ꝛ poſt in via cogitet de alijs in illa actuali volitione fiebat actualis ipreſſio in po^am motiuā.Et q̄ȝdiu illa ipreſſio manet mouet ad terminū voliti:ꝛ ꝓcedit hō:paulatim aūt minuit̄ illa ipreſſio ꝛ tādē deficit ꝛ ceſſat hō a motu.ꝛ nūc dr̄ ab iſtis ꝙ hō nō hꝫ itētionē v̄tualē niſi dum hꝫ effectū ipreſſuꝫ a volūtate actu itēdēte in po^am aliquā iferiorē.¶ Sꝫ mirū vr̄ quō volūtas poſſit eē v̄tus factiua cāns talē formā in iſta po^a organica.mirū eſt ēt ꝙ ſi cāret̄ ibi vn̄ paulatim deficeret.¶ Pōt ḡ dici ꝙ in appetitu ſenſitiuo ſiue phātaſia eſt aliq̄ diſpō ſꝫ quā mouet ceſſante actu volūtatis iperātis eis.¶ Uel alr̄ ad ꝓpoſitū ꝙ ſiue volūtas actu itēdēs aliqđ relinquat in potētijs iferiorib^9 ſiue nō:ordinate tn̄ hꝫ ſuas volitiōes rē^a E
finis ꝛ eoꝝ q̄ ſūt ad finē:ꝛ cū ad aliquā iſtaꝝ ꝑuenerit:ꝛ actū po^e iferioris corr̄ñdētis iperauerit:pōt ille actus iferioꝝ iperātis manere:lꝫ itētio nec p^a nec 2ª maneat

Ric.in.4.di. pꝛͥ.q.3.ar.4. ſol.2^m ar^m.

ꝛ dū manet ille actus volūtate quātūcūqꝫ diſtracta dī manere itētio. virtualis. ¶ Ad pᵐ argᵐ. ꝯcedo ꝙ aliquis actᵒ regrit ad h̄ ꝙ effectuᵒ ſit: ꝛ ille actᵒ pōt dici q̄ pducāt effectᵒ eẋ. ¶ Sꝫ ſi q̄ras aliquē actū ſm quē ſit opatio īmanēs agēti: talē nō opꝫ dare tūc manentē qñ effectus exterior eliciť: ſicut manifeſtū eſt ꝙ multi effectus actu cāně: qñ actualis motio cā agētis p itellectū a qua pducunť nō manet. ꝛ poſſet poni exēplū in nālibus: qꝛ pîecto lapide in aq̄ pmus circulus eſt cā ſcdi circuli: ꝛ ſic deīceps: ꝛ nō tñ ſemp manet primus q̄diu ceteri. Jta ēt vr in motu proiectoꝝ prius ceſſat pars motori ppinquior q̄ꝫ remota. Queſtio. VII.

Circa quartum pncipale quero duo. ¶ Prio de iteratiōe baptiſmi. ¶ 2ᵒ de caractě pp quē poniť initerabilis. ¶ Quantū ad pᵐ arguo ꝙ baptiſmus poſſit iterari: quia eucharistia pōt iterari: ꝛ tñ eſt ſacrꝫ excellētiſſimū: ğ ꝛc. ¶ Oppoᵐ Auguſtinᵒ ad Maximinū. ꝛ poniť i lr̄a de ꝯſe. di. 4. rebaptiſare hereticū. Qui h̄ ſanctitatis ſignū pcepit oīno pctm̄ eſt. catholicū xp̄o īmaniſſimū ſcelus eſt. ¶ P. Jdē q. 15. ad Oroſiū. Jō eccl̄ia eos nō rebaptiſat. loquiť de baptiſatis ab h̄ťicis: qꝛ in nōie trinitatis ſunt baptiſati.

De cõſe. diſt 4. Nõ ſuis. Alex. de ales 4. p. ſum. q. viii. de bapᵒ. Tho. 4. di. 6. ar. 2. q. 1. Ro. li. 4. c. ſ. Rome. 6.

A

Ad qōnē teneť ab oībᵒ p certo: ꝙ nō licet iterare baptiſmū: ꝛ ēt ſi itereť de ſctō: ꝙ nō hꝫ effectū: ꝛ h̄ dicūt auctřes ſctōꝝ. ponunť autē aliq̄ rōnes ad h̄. vna qdē eſt: qꝛ xp̄s ſemel eſt mortuᵒ: ꝛ baptiſmᵒ virtutē hꝫ ex paſſiōe xp̄i. iuxta illud apl̄i. Jn morte ipſiᵒ baptiſati ſumᵒ. ¶ Sꝫ hec rō nō ꝯcludit: qꝛ ꝛ pnia virtutē hꝫ a paſſiōe xp̄i. ab ſolo aūt vel pᵒ gr̄a nō dať inimico niſi p meritū mediatoris: ꝛ tñ pnia iterať. ¶ Alia rō poniť: qꝛ in baptiſmo iprimiť caracter q eſt idelebilis. ¶ Sꝫ ille pbat ppoᵐ manifeſtiᵒ p imanifeſtius. a pnᵒ enim: ex quo baptiſmᵒ fuit iſtitutus fuit manifeſtū de eo ꝙ nō licuit eū iterari. Ꝙ aūt caracter iprimať nō ē notū ex pᵒ eiᵒ inſtōne: nec ex tota ſcriptura: neqꝫ ēt ex multis auctībᵒ ſcōꝝ: ſic tāgeť ſtatī in qōnibᵒ de caractere. ¶ Et h̄ vꝫ: qꝛ ſi fuiſſet multū de h̄ tractatū a ſctis magr̄ ſniaꝝ mētionē feciſſet de ipſo. nō iueniť aūt aliqd xbū dixiſſe de caractere ſm iſtā ſignificationē ſm quā vtimur eo. in toto eni tractatu de baptiſmo nō noiat caracterē niſi ſemel in p. c. ilhᵒ di. in fi. dicēs. Qui ab h̄ťicis baptiſati ſūt/ſeruato caractere xp̄i/rebaptiſādi nō ſūt. ibi vocať caracter xp̄i ſoia baptiſmi xp̄i: ſic ſatis apparet ex auctāte Augu. pmiſſa. ex q̄ magr̄ iſert iſtud dictū. ¶ Dico ğ ꝙ rō initerabilitatis baptiſmi eſt iſtō diuina cuiᵒ nō eſt aliq̄ cā pꝛ niſi volūtas eiᵒ: tñ iſta inſtō eſt rōnabilis. tūꝫ ex morbo ꝯ quē pncipalr̄ iſtituiť. Jſtō remediū eni pncipalr̄ iſtituiť ꝯ originale pctm̄. qd nō ē niſi vnicū: nec iterari pōt. tūꝫ ex fine pncipali ad quē ē. hꝫ. n. plenā remiſſionē pene ꝛ culpe. ſi aūt poſſet hō hīe frequēter talē remiſſionē plenā ab vtroqꝫ: ēt magnum incentiuū delinquēdi. Jllud. n. qd ē iſtitutū in remediū relabētiū: vtpote pnia nō eſt ſine magna pena ſoluēda p pctō. tūꝫ tertio qꝛ p iſtud ſacrm̄ cūꝫ ſit pnᵐ ꝛ ianua p quā itrať in legē xp̄ianā ꝛ aſcribiť aliqs familie xp̄i: ꝛ ſit mēbrū eius ꝛ eccl̄ie militātis. ſꝫ aūt aliqs igreſſus in collegiū: ſi offendat poſtq̄ꝫ igreſſus fuerit poſſit recōciliari: ꝛ collegio ꝛ capiti collegij: nō tñ frequēter in collegiū itrat. ¶ Ad argᵐ dico. ꝙ illa platio xboꝝ qbᵒ eucharistia ꝯſecrať nō eſt ſacrm̄: ſꝫ eſt ꝯſecratio ſacrāſis: ꝛ illō nō licet bis iterare ſup eādē māꝫ. ꝛ ſi 2ᵒ itereraret nihil fieret: qꝛ iā pus ſcm̄ eſt: illa ēt pceptio nō eſt ſacrꝫ: vt patebit iſerius: ſꝫ ğ eadē pſona poſſet frequēter cōicare ſiue recipere eucharistiā: nō tñ ſup eādē māꝫ frequenter pñt pferri verba ꝯſecratiōis eucharistie: nec ſic eucharistia dꝫ iterari: ꝙ ppter aliq̄ mā huius ſacri bis ſuſcipiat formam eius. Queſtio. VIII.

Tertia hoc q̄ro q̄ ſit pena iterātiū baptiſma? ¶ Rñ. iterari pōt baptiſma: vel iterꝫ ꝯferēdo: vel iterꝫ ſuſcipiendo. ꝛ ſiue ſic: ſiue ſic: aut ſcienter: aut ignorāter: ꝛ qdē ſi ignorāter de ignorātia pt diſtigui. ignorātia iuris: vel ignorātia facti. ſꝫ ad ppoᵐ nō opꝫ ꝙ ignorātia iuris in facto illo: ſiue in ſuſcipiente ſiue in ꝯferēte excuſet. aut. n. pōt itelli ignorātia iuris diuini phibētis baptiſmū iterari. ꝛ pꝫ ꝙ ignorātia talis pcepti nō excuſat a pctō: nec a pena iſligēda a deo p peccato. aut itelligiť ignorātia iuris canonici īfligētis penā. ꝛ nec iſta ignorātia excuſat: qn pena illa icurrať. qñ enim ſup aliq̄ qd eſt ex iure diuino illicitū addiť: pena canonica vt illud ampliᵒ caueať. nō eſt neceꝫ ad h̄ vt icurrať illa pena aliq̄ ſcia iuris canonici: ſꝫ ſufficit ꝙ teneať ſcire pceptū diuinū: ſꝫ ſi illud trāſgrediať icurrit penam canonicā: ēt ſi neſciat a iure canōice penā eē iflictā. h̄. n. mō pcutiēs clericū cū faciat ꝯ pceptū diuinū de charitate ſrna: ꝛ ſi neſciret excōicationē latā a canone ſup tali facto: tñ icurrēt eā. ꝛ occidēs hoiē: ꝫ ſi neſciret canonē puniētē homicidā pena irregularitatꝭ: tñ irregularꝭ eēt ꝛ eadē ē rō in oībᵒ iſtis: qꝛ talis dat opaꝫ rei illicite: de q̄ re dꝫ ſcire ꝙ ſit illicita: ꝛ ſi neſciat nullo mō dꝫ illā exequi q̄uſqꝫ ꝯſulat pitos p quos poſſit ſcire illā eſſe illicitā. Sic ğ nō opꝫ diſtingue in ppoſito: niſi de iteratione ſciēter fctā: vel ignorāter: loquēdo de ſcia vel ignorātia facti: h̄ eſt vt ſi ignoreť iſtū fuiſſe baptiſatū: ꝛ nūc iterꝫ baptiſari. Dico tūc: ꝙ ſi illo mō ſciēter eſt iteratio tā ſuſcipiēs q̄ꝫ ꝯferens eſt irregularis: ſic hr̄ ex de apoſtatis. ex lr̄aꝝ. Sꝫ diſa eſt ſi publice fiat. vel in occulto quātū ad h̄ ꝙ faciliᵒ diſpēſať in vna irregularitate q̄ꝫ in alia: qꝛ in vna vt pūata forte p epm̄. i alia nō niſi p papā. pꝫ ibi. ꝛ itelligiť ſi ſit iteratio abſolute. ſi. n. pp aliqd dubiū veriſile: nō truſatice vtať qs circa aliū ſoia huiᵒ capl̄i. de qbᵒ eſt dubiū: nō eſt irregularis. ſi aūt fiat iſta iteratio ignorāter: dī ꝙ ſuſcipiēs: ſꝫ ignorāter ē irregularꝭ. pbať p illud de ꝯſe. di. 4. q bis. vbi dī. Qui bis ignorāter baptiſati ſūt: nō idigēt p eo penitē: niſi ꝙ ſm canones ordinari nō pñt niſi magna necitas cogat. pꝫ ꝙ illō capᵐ logť de ignorātia facti. ſi eni eēt de ignorātia iuris oporteret penitē. nec illud qd ſbdiť: niſi magna necitas. tollit qn talis ſit irreglāris. illō. n. addiť pp h̄ q i tali necitate diſpēſādū eēt cū eo: iſto mō dicerēt canoniſte. ¶ Sꝫ nō vī eē maioris pōderis ſm rōnē de baptiſato q̄ꝫ baptiſāte: qꝛ 2ᵒ baptiſās ignorās illū eē baptiſatū pus: nō ē irregularis: nō. n. teneť qcūqꝫ ſacerdos face ſtrictā inqſitionē an vetula baptiſauit puulū i domo. nūc aūt nō magꝭ vī ille puniēdus: q 2ᵒ baptiſať ꝛ ignorāter q̄ꝫ q 2ᵒ baptiſat: imo minus. qꝛ ille vī q̄rē ſalutē ſuā ne ſit i dubio. neqꝫ ēt auctas huiᵒ ca. q bis. vī ſatis certa. nulla. n. pt iſligē irregularitatē toti eccl̄ie niſi caput totiᵒ eccl̄ie. Jllō āt ca. ſic ititulať accipiť ex pniali Theodori q fuit epſ cāuarie. ğ incſtū ē huiᵒ auctoris nullū robur hꝫ iſſigēdi penā irregularitatꝭ. ğ opꝫ dicē ꝙ qōcūqꝫ capᵐ icorporatū in corpe decreᵗ a Grāno ꝯfirmatū ſit a papa: vl̄ multa capᵒ ibi poſita nō ligāt totā eccl̄iā. vñ āt poſſit doceri ꝙ oīa illa capl̄a ibi cōpilata papa ꝯfirmat nō ē manifeſtū. nec ēt eo mō q̄ eſt manifeſtū de oībᵒ capl̄is poſitis in decretalibᵒ. Jbi enim in phemio Greg. 9. ſcribēs doctoribᵒ in iure canonico mādat: ꝙ ꝯtenti ſint in ſcholis ꝛ in iudicijs hac cōpilatione. Et Bonifa. 8ᵒ in pheᵒ 6ᵒ li. mādat ꝙ de ꝯſtitutiōibᵒ editꝭ a tpe Gre. 9. vſqꝫ ad

A

B

C

Doctrina ſingularis.

tempus ſuū ille ſole habeāt robur:que ibi inſerte ſunt.
¶ Et ſi dicas:lʒ Theodorus nō potuerit cōdere iusꝰ niſi
inuit papā cōdidiſſet:qꝛ dicit ſm canones. ¶ R̄n̄ꝰ. Ꝭ de/
beret gloſator apponere:qꝛ hec glo. eſt neccia: ſed nulla
ponit oſtēdendo vbi ſit canon ſup hoc editus. ꝛ Ꝭ ſicut
in multis locis appet inutilis occupatio gloſatoꝝ in iu/
re canonico qui multiplicāt concordantias ꝛ auctes ad
vnū vocabulū:ꝛ poſtea in fine nihil ad ꝓpoſitū. ꝛ alibi
vbi eſt verbū maximi pōderis a quo dependet ſnia to/
tius capli trāſeunt ſicco pede:ſic appet de Bernardo in
multis decretalibus:vbi ponit illud verbuʒ ſub interminationc anathematis:verbi gratia de ſagittarijs diſpu/
tās:an iſta verba exprimāt ſniam latā:vel ꝑ eaʒ fiat cō/
C minatio ꝛ mittit ꝛ remittit. ¶ Poſſet ergo dici quantū
occurrit ꝙ ignorātia facti:dūmō nō tuſſatica vel craſſa:
ſed ꝓbabilis ſit:totalr̄ excuſat ꝯferentē a pena illa ꝛ ſu/
ſcipiētē:vl̄r enim pena canonica nō icurritur niſi a lato/
re canonis inferat. vbi ergo nō īuenit ex vi verboꝝ in/
flicta:tūc ſimpl̄r eſt dōm ꝙ nulla eſt. nō enim verba cō
ſtitutionum penalium ſunt amplianda:ſed reſtringen/
da. iuxta illam maximam iuris.

Odia reſtringi ꝛc. de reg. iur. in. 6.

Quantum ad vltimū ꝑncipale de ca/
ractere quero tria. ¶ Pri/
mo vtrum in baptiſmo imprimatur cara/
cter. ¶ 2ꝰ qd ſit. vtrū ſit aliqua forma abſo
luta. ¶ 3ꝰ in quo ſit. an ſit in eſſe anime vel
in potentia. ꝛ in qua potentia. Queſtio. IX.

Ad primum arguitur ꝙ nō:qꝛ cir
cūciſio nō impreſſit
caracterez. ergo nec baptiſmus. ꝯña pʒ:qꝛ
circūciſioni ſucceſſit baptiſmus in remediū
cōtra eūdē morbū. ergo vtriqʒ competebat
ſilis vel idē effectus. añs ꝓbat:qꝛ iſte caracter circunci
ſionis fuiſſet eiuſdē rōnis cū caractere baptiſmali:ꝛ tūc
ſequeret ꝙ circūciſus nō fuiſſet baptiçādus:qꝛ duo ac/
cidētia eiuſdē ſpeciei vel rōnis nō pnt̄ eſſe in eodē. ꝯñs
eſt falſuʒ ſicut pʒ ſupra. 3. di. q. 4. ¶ P̄. Fides diſtiguit
fidelem ab īfideli:ꝛ charitas filiū perditionis a filio re/
gni. ſm Augu. 15. de trini. c. 19. ꝛ iſta ſunt nobiliſſima in
aïa:ꝛ tñ nō iprimūt aliquē caracterē diſtinctiuum:ergo
multo fortius nec baptiſmus. ¶ P̄. Caracter ſi iprima
tur nō eſt ſuba:qꝛ aduenit poſt eſſe ꝯfectuʒ:nec eſt acci/
dēs per ſe:vel neccio inherēs:qꝛ nō cauſatur ex ꝑncipijs
ſubiecti. ergo eſſet accidēs per accidēs. Sed omne tale
eſt ſeparabile ꝛ cōtingēter ineſt:ergo caracter eſt ſepa/
rabilis ꝛ delebilis ab aïa:cuius oppoſitum tenēt omnes
ponentes caracterē in aïa. Cōtra. Dionyſius de eccleſia/
ſtica hierar. c. 2. ¶ P̄. Dam. liꝰ 4ꝰ. c. j. ¶ P̄. Baptiſmꝰ
eſt ſacramētū initerabile ex precedēti. q. ergo imprimit
aliquē effectum indelebilem:qꝛ ſi oēs eius effectus poſ/
ſent deleri ipſum poſſet iterari:ſed nulluʒ effectum ide/
lebilem habet niſi caracterem:ergo ꝛc̄.

A **Hic intelligendum** eſt ꝙ qō an eſt: nihil
manifeſtū ꝓſupponit
niſi qō dicit̄ ꝑ nomē:ſicut pʒ ex qōne de diffinitione ſa/
cramēti in cōmuni di. j. ¶ Primo ergo ſupponet̄ ſigni/
ficatum huius nōis caracter/ſm ꝙ hic eſt queſtio de eo.
¶ 2ꝰ inquiret̄ de ꝑncipali an aliqd tale ſit in aïa per ſu/
ſceptionē baptiſmi. ¶ De primo transferēdo verbū ex
verbo caracter ſignificat idem ꝙ figura:ꝛ ſic accipit̄ ad
Heb. j. vbi nos habemus. figura ſube/ponitur caracter
in greco. Et hoc modo dicimus caracteres figuras:qui/
bus littere ſcribunt̄. ꝛ hoc mō dicimus caracteres in in/
cantationibus ꝛ huiꝰ quaſdā figuras ꝓtractas. ꝛ Ꝭ mo/
Cap. 13. 14. 16. ꝛ 19. do accipit̄ in Apocal. caracter beſtie. figura in frōte vel

in manu q̄ ſignificat ipſam pertinere ad familiā beſtie.
generalius aūt accipit̄ caracter ꝓ ſigno:ꝛ hoc modo ba
ptiſmus pōt dici caracter:qꝛ ſignū quoddam eſt. forma
etiā verboꝝ in ſacrō aliquo pōt dici caracter:ſicut ma/
giſter loquit̄ de caractere di. iſta:vt dictum eſt. q. prece/
dēti. ¶ Sʒ his oībus pretermiſſis de caractere vt loqui/
mur in ꝓpoſito. theologi ꝯcipiunt cōiter per caracterē
quoddā ſpūale impſſum a deo ſuſcipienti ſacrm̄ nō ite/ B
rabile. Ex iſta rōne nōis ſequunt̄ alique ꝓprietates ca/
racteris:quaruʒ due ſunt cōes ſibi ꝛ cuilibet forme. ſ. ꝙ
eſt forma aſſimilatiua alij hñti. ꝛ ꝙ eſt forma diſtincti/
ua a nō hñte:ꝛ alie ſpāles:quaꝝ vna eſt ꝙ eſt ſignū re/
memoratiuū ſacrī ſuſcepti:alia ꝙ eſt ſignū cōformatiuū
chrō cuius ſacrm̄ ſuſcipit̄:ꝛ etiā obligatoriū ei eo modo
quo ſuſcipiēs ſacrm̄ obligat̄ per eius ſuſceptionē. ¶ Ex
iſta ēt rōne nobis pʒ:ꝙ caracter non eſt gr̄a nec virtus
aliqua infuſa:puta fides/ſpes/charitas/qꝛ tales virtutes
nō ſemꝑ imprimunt̄ ſuſcipiēti ſacramentum nō itera/ C
bile:vtpote ficto ſuſcipienti ordinem vel ꝯfirmationeʒ.
caracter aūt ſemꝑ imprimit̄. Ꝭ ēt apparet ex q̄daʒ alia
ꝯditione quā cōiter loq̄ntes attribuūt caracteri. ſ. ꝙ eſt
indelebilis:virtutes aūt iſte ſunt delebiles:vt pʒ de pec
cāte mortalr̄:in quo non remanent ille virtutes.

Secūdum ꝑncipale eſt:an aliqd habens iſtam
rōnē nōis:ꝛ alias ꝓprietates iprima/
tur in aïam baptiçati. Et dicit̄ ꝙ nō:ꝛ modus ponendi
eſt iſte:ſicut eniʒ in aliqbus ꝯſecratis que in ꝯſecratione
ſua nō recipiūt ſanctitatē formalē:nihil reale imprimit̄.
ita eſt in ꝓpoſito:cuʒ ſuſcipiēs ſacrm̄ nō neccio recipiat
ſcitatem formalem:nulla ſibi forma realis neccio impri
mit̄. ſilitudo ꝓbat̄:qꝛ alia ſcīſicata q̄ nō recipiūt ſcitatē
formalr̄ nō diſtinguunt̄ ab hoīe quantū ad iſtū actum:
qñ ex iſto actu nō recipit ſanctitatē. Aſſumptū aūt de il/
lis alijs pʒ:vtrum in calice ſcīficato:qꝛ nullā formā realē
recipit. tum in eccleſia dedicata vel aqua bñdicta:ꝛ ve
ſtibus ſacerdotalibus ꝛ huiꝰ. ¶ Ad iſtā cōcluſioneʒ ar/
guitur ꝑmo ſic. Sicut ſequēdo rōnem nālem non ſunt D
plura ponēda:quoꝝ neceſſitas nō apparet ex notis ſm
nāleʒ rōnem. ita de creditis nō ſunt ponēda plura quo/
rū neceſſitas nō apparet ſm fidē. Sed neceſſitas talis
forme impreſſe nō apparet ēt ſm ea que ſunt credita de
baptiſmo. ergo ꝛc̄. Minor ꝓbat̄:qꝛ nec ſcriptura ſacra
iſtud exprimit eſſe neccīum in baptiſmo:nec ſancti expli
cant:nec ſequit̄ euidēter ex veritate baptiſmi credita:qꝛ
tota veritas baptiſmi conſiſtit in ſacrō viſibili ꝛ effectu
inuiſibili:iſtū effectū inuiſibilē cōiter vbi Augu. ſpecifi
ca vocat grām. ¶ Hic videt̄ ꝙ ſancti ſatis tradunt de
caractere ſm illū modū quo loquimur:vt adductuʒ eſt
de Dioꝰ ꝛ Dama. ¶ Sʒ ille auctoritates videnť tñ eē
vocales ꝛ nō ad intētionē eoꝝ. ſicut enim pʒ reſpiciēdo
trāſlationē ꝛ expoſitionē Uercellenſ. c. 2. eccleˢᵗ hierᵉ.
in. 6. particula. c. 2. Sunt iſta verba que allegant̄ vbi di/
cit ſm iſtā trāſlationē. Ita ſurſum actū diuina beatitu/
do a ſuiipſius participatione recipit ꝛ de ꝓprio lumine
ſicut quodā ſigno ipſe tradit diuinum faciens ꝛ cōicato/
rē in deo manētū. ꝛ ſeqt̄ ibi. ſcm̄ ſignū a hierarcha acce
denti data ſignificatio. vbi adducit aliq de alia trāſla/
tione verba talia. Aduenienti ad baptiſmū donat̄ a ſū/
mo ſacerdote ſacrū ſignaculū. Silr̄ illud de Dam. li. 4.
c. j. adducit ſic. ꝙ per baptiſmuʒ dat̄ nobis regeneratio
ꝛ ſigillū:per ſigillū intelligit̄ ſm eos caracter. Ibidē di.
3. c. 2. dicit Dam. Queadmodū iſraeli circūciſio. ꝛ ſequi/
tur poſt illud eſt ſigillū. ¶ Iſte auctes nō adducuntur
ad intentionē auctoꝝ. De ꝑma patet:qꝛ ſicut cōtinet pla
num littere. ꝛ Uercellenſis exponit in illa parte 6ª. c. 2.

Matere ep̄i manentem. Iuriſte et decretis. 1. q. 1. 4. gdā dicunt.

Tho. 3. 4. di. 1. q. 4. adducēdo auctē Dionyſij.

a.l.v3. Determinat de quodã ꝓambulo ad baptiſmũ quaľr ĩ valet ſm ritũ grecoꝝ in ꝓmitiua eccleſia. In ꝓmitiua enim eccľia baptiȥandus ꝑ inducebaẗ: cui hierarcha manũ capiti imponẽs ſignabat eũ: ꝓcipiẽs ſacerdotibus ꝙ tã ipm ꝙ̃ eius ſuſceptionẽ deſcribant. Illud fiebat longe añ baptiȥationẽ: ſicut appet ex ꝓceſſu lr̃e ibi: q2 de actu baptiȥandi determinat poſt pte.17.ſub lr̃a. Unde ⁊ textus ille Dionyſij ſm tranſlationẽ Uercellenſis truncate adducitur. Premiſſo enĩ de ꝓprio lumine.ſ.fidei: ſicut quodaȝ ſigno ipſi tradito ⁊ cõicatorẽ in deo manentiũ ⁊c̃. De iſtis ſubdit: quoꝝ eſt ſcm̃ ſignũ a hierarcha accedenti data ſignatio ⁊ ſacerdotũ ſalutaris deſcriptio: quoꝝ incꝫ redde ſingula ſingulis.ſ.illuminationis tradite ſanctũ ſignum: a hierarcha data ſignatio.ſ.impoſitio manuũ in capite: ⁊ ꝙ ſit cõicator diuinoꝝ: ſignũ eſt ſacerdotuȝ ſalutaris deſcriptio: qui.ſ.deſcribunt eũ ⁊ eius ſuſceptorẽ tancꝫ in cõionẽ chriſtianoꝝ receptũ. iſta aũt ĩpoſitio manuũ ⁊ deſcriptio fiebat longe añ baptiȥationẽ. ergo nullo mõ iſta hic dicta pñt itelligi de aliquo ſigno impreſſo in baptiſmo. ℂ Auctoritas Dam̃. valde incpte adducitur: q2 pars vnius orõnis ꝯiungiẗ cũ pte alterius pretermiſſa ſnia cõcipiẽda cũ pte ꝓcedente. Jacet enĩ in lr̃a in Dam̃. ſic. Per baptiſmũ primitias ſpũs aſſumimus: ⁊ eſt ibi verſus: ⁊ ſequiẗ alius v̓ſus. Et pñm alterius vite fit nobis regeneratio: ⁊ tũc ſeqẗ ſtatiȝ: ſigillũ ⁊ cuſtodia ⁊ illuminatio. ergo nullo mõ vult ipſe dicẽ ꝙ ꝑ baptiſmũ ſit nobis ſigillũ: ſȝ ꝙ ꝑ baptiſmũ ſumimus ꝓmitias ſpũs in ꝓmo verſu: ⁊ in alia clauſula ꝙ regeneratio eſt pñm vite ⁊ ſigillũ ⁊c̃. ergo ex iſta auctoritate nõ põt hñi niſi ꝙ baptiſmus ſiue regñatio ſit ſigillũ: nõ aũt ꝙ ꝑ baptiſmũ fiat in nobis ſigillũ. ℂ Alia aũt auctoritas Dam̃. nihil valet. nã expreſſe ibi loquiẗ de cruce dicens. Iſta nobis ſignum eſt data in fronte: queadmodum iſraeli circũciſio. ꝑ ipſaȝ enĩ fideles ab infidelibus diſtinguũẗ. ⁊ ſeqẗ de eadẽ cruce. Iſta ſcutũ eſt arma ⁊ trophẽũ aduerſus diabolũ.ſ.ſigillũ: vt nõ approximet nobis vaſtator: nõ plus dicere vult niſi ꝙ ipreſſuȝ eſt nobis ſigillũ ꝯtra inimicũ. qȍ nõ eſt ad ꝓpoſitũ. ℂ Hoc ẽt confirmatur: q2 Auguſtinus qui tñ tractauit ex intẽtione de baptiſmo: vtpote in.6.lib. de bapmo ꝯtra donatiſtas: ⁊ in vno volumine de vnico baptiſmo: ⁊ ꝓter hec multa ſup Joã. ⁊ aliq̃ in aliq̄bus.c. de fide ad Petrũ. nõ tacuiſſet de caractere: ſi ipſe fuiſſet imediatus ⁊ neceſſarius effectus baptiſmi. ℂ Et ſi dicas nõ negat. R̃ndeo: ad ꝓpoſituȝ ſufficit ꝙ nõ affirmet: q2 tante inueſtigationis ſupponiẗ. ꝙ ſi caracter fuiſſet ꝓxima res baptiſmi alicubi expreſſiſſet: nũc aũt in baptiſmo nõ diſtinguit niſi ſacrm̃ hoc eſt aliqd viſibile extra: ⁊ rẽ ſacrĩ.ſ.grãm. nec vnqꝫ fictũ dicit recipere aliquã rẽ ſacrĩ: ſed tñ ſacrm̃: nec vnqꝫ inĩterabilitatẽ baptiſmi oſtẽdit ipſe ꝓpter talẽ caracterẽ ipreſſuȝ. ℂ Conſimiľr ẽt de cõſe. di.4. colligunẗ auctes ſanctoꝝ de baptiſmo. nec vĩ veriſimile ꝙ nullus eoꝝ locutus fuiſſet de caractere: ſi fuiſſet effectus ita neceſſarius baptiſmi. ⁊ qȍ vĩ multum ponderis hr̃e magiſter ſniaꝝ: nuſqꝫ de caractere illo ſm iſtũ intellectũ locutus eſt: cũ tñ ipſe diligẽter auctoritates ſanctoꝝ de materiis quas tractat cõpilauerit. ℂ 2o ꝓncipaľr arguiẗ ſic. ⁊ redit in eandẽ virtutẽ.ſ. ꝙ pluralitas nõ eſt ponẽda ſine neceſſitate. Et arguiẗ ſic. Nihil

1.phy.t.c.50. 1.cel.t.c.32. E frustra ponendum eſt in operibus dei ⁊ nãe: q2 deus ⁊ nã nihil faciunt fruſtra: ſed caracter ſm iſtũ intellectuȝ ſi ponaẗ fruſtra poniẗ. ergo ⁊c̃. ꝓbatio minoris: ꝓmo cõparando ad effectũ ꝓncipaleȝ baptiſmi q eſt grã. 2o ad effectus illos qui attribuunẗ caracteri.ſ. aſſimilare diſtinguere ⁊c̃. ℂ Quantũ ad pm̃ arguiẗ ſic. Si requiriẗ vt diſpoſitio ad grãm: aut ergo ex pte ſuſcipientis: aut ex pte agentis. non ex parte ſuſcipiẽtis: q2 aĩa nõ hñs actuale pctm̃ eſt ſume diſpoſita ad ſuſcipiendũ grãm. nec ex pte agentis: q2 agẽs eſt infinite v̓tutis. ℂ Et ſi dicas ꝙ requiriẗ vt diſpoſitio ꝑmanens ad effectũ inducendũ qñq2 poſterius tẽpore: q nõ ſtatim induciẗ: vtpote ad hoc ꝙ fictus baptiȥatus poſtea recipiat effectũ baptiſmi. ℂ Contra hoc arguitur vt ꝓus. aut enĩ ꝓ illo poſteriori qñ recipit effectũ vltimum baptiſmi: caracter requiriẗ vt diſpoſitio ex pte ſuſcipiẽtis aut ex parte agentis: ⁊ ſtat rõ vt prius. ℂ Arguiẗ ad hoc etiã ſpecialr̃: q2 ſine tali ſigno poſſet deus aſſiſtere bapmo vel baptiȥato ad cauſandũ effectũ batiſmi recedente fictione: ſicut aſſtitiſſet in ipſo baptiſmo ſi ꝓus nõ fuiſſet fictus. ℂ Et cõfirmaẗ: q2 effectus baptiſmi nõ daẗ illi qui poniẗ habere caracterẽ niſi vere peniteat. Sed per verã

F penitentiã ſine tali forma caracteris grã dareẗ. ℂ Quantũ aũt ad alios effectus q attribuunẗ caracteri. ꝓbaẗ ꝓpoſitũ: q2 ſine forma inherente poſſet baptiȥatus aſſimilari baptiȥato ⁊ diſtingui a non baptiȥato. per hoc qȍ recipit baptiſmũ: ſicut pȝ in multis aliis: q2 ꝓfeſſus in religione aſſimilaẗ alteri ꝓfeſſo: ⁊ diſtinguiẗ ab alio nõ profeſſo: nõ per aliquã formã ſibi inherẽtẽ poſt profeſſionẽ: ſed q2 talẽ actũ habuit in ꝓterito. Eodẽ mõ de tertio effectu.ſ. ꝙ poniẗ ſignũ cõfiguratiuũ chr̃o ſiue obligatiuum: põt enim aliqs eſſe obligatus alicui: ⁊ ita cõfiguratus ſibi quãtũ ad obligationẽ cõfigurandi ſine oĩ forma inherente: ſicut ille q fecit homagiuȝ alicui dño, poſt homagium obligaẗ ſibi ad fidelitatẽ ſeruandũ: ⁊ ita ad quandã cõfigurationem: ⁊ ꝓfeſſus ex ꝓfeſſione tenetur cõformari ſeu cõfigurari prelato ſuo: ⁊ tñ nec faciens homagiũ nec ꝓfitens recipit aliquã formã abſolutã que ſit ſignũ cõfigurãdi. ℂ De quarto effectu.ſ. ꝙ poniẗ ſignũ rememoratiuũ ipſius ſacrĩ: arguiẗ ſic. q2 aut reſpectu ſacrĩ poniẗ tale ſignũ rememoratiuũ ꝓpter excellentiã ſacrĩ in ſe: aut ꝓpter aliquã habitudinẽ ad alios qui ex ſigno cognoſcant ſignatũ. nõ ꝓmo mõ: q2 excellẽtiora ſunt fides ⁊ charitas ꝙ̃ ſuſcepiſſe baptiſmũ: ⁊ tñ iſta nõ hñt aliqȍ ſignum rememoratiuũ poſtqꝫ infuerunt. nec ſcdo mõ: q2 aut in cõparatione ad deũ vel ad ꝓximũ. nõ ad deũ: q2 deus ſine oĩ ſigno inexiſtẽte cognoſceret iſtũ ſuſcepiſſe ſacrm̃ ⁊ fuiſſe baptiȥatum. nõ ad ꝓximũ: q2 vel ad beatũ in gloria ad maiorem gloriã habentis tale ſignũ: vel dãnatũ in iferno ad maiorem cõfuſionẽ nõ habẽtis tale ſignũ: neutrũ eſt dare: quia maior gloria eſt beato habuiſſe actuȝ charitatis ꝙ̃ ſuſcepiſſe baptiſmũ: ⁊ maior confuſio eſt damnato cecidiſſe a charitate ꝙ̃ a ſuſceptiõe baptiſmi: ⁊ tñ charitatis ſeu actꝰ meritoꝝ nullũ poniẗ ſignũ rememoratiuuȝ in beato nec in damnato. ℂ Specialr̃ aũt arguiẗ de beatitudine: q2 ſi ſignũ iſtud eſſet in hr̃te ad ſpãlẽ excellentiaȝ in gloria: ſequereẗ ꝙ ſolus ſacerdos inter oẽs chriſtianos poſſet hr̃e taleȝ excellentiã in gloria: q2 ſolus ſacerdos hȝ oẽs caracteres: ſequereẗ ẽt ꝙ chr̃s careret iſta excellentia glorie: q2 ipſe nõ fuit baptiȥatus baptiſmo chr̃i. baptiſmus autem Joannis nõ ipreſſit caracterẽ: nec fuit ſacerdos ſacerdotio: vt cõferẗ in ordine ſacerdotali: q2 non fuit ab aliquo ordinatus: pari rõne nec cõfirmatus cõfirmatione ſacramentali: ſequiẗ ẽt ꝙ ſancti patres ⁊ beata v̓go: q2 non habuerunt iſtud ſignũ: nõ habent illã excellentiaȝ in gloria. ℂ P.3o arguiẗ ex pte huius doni in ſe: q2 nõ vĩ ꝓbabile ꝙ alicui qui nõ tñ eſt in peccato mortali: ſed in illo actu peccat mortalr̃: deus cõferat donũ ſuum. ⁊ huius ꝓbatio eſt: q2 dei ꝑfecta ſunt opera. Deuẗ.32. Et ideo nullũ curat quem non perfecte curat. Impium enim eſt a deo imꝑfectã ſperare veniã: nullum ergo donum ſuum dat alicui actualr̃ tunc peccanti mortalr̃. Sed fictus in ſuſcipiendo baptiſmuȝ peccat mortalr̃: q2 facit irreuerẽtiã ſacro. ergo deus ex virtute huiꝰ actus in quo peccat mortalr̃ nõ dat

ſibi aliqđ donū ſpāle. ¶ Itē oē donū dei datū hoī aut eſt
gratū faciens vel gratis datum: ſic intelligēdo hoc qđ eſt
gratū faciens vel actualr vel diſpoſitiue: qđ breuius dicī
G pōt. q deus nullū donū dat alicui niſi vel pp bonū eius
vel pp bonū eccl'ie. Illud qđ ponit̄ caracter nō eſt donū
gratis datū: ſiue pp bonū eccl'ie: cuiuſmodi donū eſt lin-
guarū: ⁊ illa de qbus loquit̄ Ap̄ls. 2. ad cor. 9. Quia iſtud
nulli valeret niſi tm̄ hn̄ti. pʒ ēt q nullus effect⁹ vtilis ec-
cleſie ſeqt̄: ſed nec donū gratū faciēs: q2 per iſtud donum
pſona nō cōſtituit̄ in aliquo gradu acceptationis reſpcū
dei: nec ēt tale donū cōfert̄ ſine gr̄a ⁊ charitate: q2 de⁹ pſe
cte ſanat. ¶ Ultimo arguit̄ ex iſto mō ećndi q ponit̄ ca-
racteris: q2 ponit̄ indelebilis ⁊ hoc ſic. Nulla forma ineſt
aie: quā nō pōt de⁹ delere: q2 minus eſt delere q̄ȝ creare:
vel ſaltē nō includit ɔdictionē formā creatā in aia deleri
ab aia. g̊ ſi caracter ſit indelebilis nulla talis eſt forma in
aia baptiſati. ¶ Scđm iſtā opi. pʒ rn̄ſio ad duas auc̄tes
adductas ad aliā pte͂ qōnis: q2 male adducunt̄ ⁊ oīno nō
ſm̄ intētionē auctoꝝ ſicut pʒ in p̄ma rōne iſtius opionis.
¶ Ad rōnē p illa pte de indelebilitate. ¶ Rn̄deo q nō
eſt ſacr̄m initerabile pp hoc q ip̄rimat effectū idelebilē:
ſed ex ordinatione diuina ſicut dictū eſt in p̄cedēti qōne.
¶ Iſta ēt rō pōt duci ad oppoſitū. magis eniʒ eſt ſacr̄m
initerabile ſi nullā formā ip̄rimat: q2 q̄ȝtūcūqʒ ip̄rimeret
illā deleri poſſet: ſi aūt ſolū ponit̄ initerabile: q2 tranſit in
p̄teritū: tūc ſaluat̄ ſimplr̄ rō indelebilis: q2 de⁹ de po͞a ab-
ſoluta nō poſſet facere p̄teritū nō p̄teriſſe. Nam ſi fugias
ad formā ip̄reſſam cū quelibet ſit delebilis, nō hī ſimplr̄
initerabilitas. Sed ſi dicat̄ actū preteritū eſſe ſignū cum
ille actus preteritus nō poſſit deleri. i. nō fuiſſe: ſequit̄ q
iſta ſit ratio ſimplr̄ initerabilitatis.

Ad qōnem pōt dici aliter: q lʒ caracterem ineſſe
aie nō poſſit pbari p rōnē nālēʒ neqʒ
in vlī q. ſ. neceſſe ſit dare talē formā ineſſe aie pp gđ: nec
H ēt pp finē neqʒ in p̄ticulari: vt p exp̄ientiā alicui⁹ act⁹ ſeu
p cōditiones actus manifeſtantes talē formaʒ ineſſe ipſi
agēti p̄cipiēti actū ſuū: ſicut nec pbari pōt de gr̄a vel cha
Diſ. 26. ritate. de quo dcm̄ eſt in. 3. li. lʒ ēt ex creditis manifeſte: ſi-
ue que ſūt explicite de ſuba fidei ſiue que cōtinent̄ in ſcri
ptura: ſiue que manifeſte p ſanctos ſunt elicita ex creditis
nō poſſit pbari: q2 nō app̄et nec̄ia habitudo eius ad talia
credita. tm̄ poni pōt: q2 nō repugnat ipſi aie talē formā ha
bere q̄lis deſcribit̄ caracter: nec p ɔn̄s repugnat deo poſ-
ſe aie talē formā ip̄rimere. ¶ Sed ne oīno fruſtra ⁊ ſine
neceſſitate ponat̄: opʒ aliquā auc̄tē hr̄e cui innitat̄ qui po
nit eā: ⁊ tūc facile erit ſoluere q̄ obijciunt̄. Inter auc̄tes aūt
ſanctoꝝ ſm̄ iſtā ſignatiōnē caracteris de qua loqmur: nō
vīr multe auc̄tes exp̄ſſe: tm̄ alique allegant̄ nō ɔcludētes
ex Aug. de baptiſmo ɔ̄ donatiſtas lib. 6. Satis eluxit ouē
que foris caracterē dn̄icū acceperat venientē ad ſalutem
ab errore corrigi: caracterē tm̄ in ea dn̄icū agnoſci: q̄ſqʒ
tm̄ q̄dē caracterē multi lupi lupis infigūt q īmo vīr. Ibi-
dē ēt lib. 1. de cōſe. diſ. 4. Oſtēdit̄. Sicut baptiſat⁹ ſi ab
vnitate receſſerit ſacr̄m baptiſmi nō amittit: ſic ordinat⁹
⁊ ſi receſſerit ſacr̄m dādi baptiſmū nō amittit: nulli enim
iniuria faciēda eſt. ¶ In iſta auc̄te pluries noiat caracte-
rē: ſʒ app̄et q nihil ad ppoſitū ſm̄ ſignificationē caracte
ris de qua loqmur: q2 dicit q lupi lupis infigūt caracterē:
qđ magis ſaluat̄ de ſacr̄o baptiſmi q̄ȝ de aliquo effectu in
aia. vn̄ vbiqʒ in illa auc̄te pōt caracter hr̄i ad itentionem
ei⁹ accipi p baptiſmo nō effectu baptiſmi: ſicut dictū eſt
p̄us magis̄ accip̄e caracterē in iſta diffōne p forma ba-
q. 1. hui⁹ q̄rti articuli. ptiſmi. ¶ Breuiter ſicut hī ex de hereticis. ad abolēdaʒ.
Sentiendū eſt de ſacris eccl'ie ſicut ſentit romana eccl'ia.
Romana aūt eccl'ia vī ſentire caracterēʒ imp̄rimi in aia

in baptiſmo ſicut dicit Inno⁹ tertius ex̄ de baptiſmo ⁊ ei⁹
effectu. maiores. Qui ficte accedit ad baptiſmū caracterē
ſuſcipit chriſtianitatis ip̄reſſuʒ. Et ibidē in fine. Tunc ca-
racterē ſacr̄alis ip̄rimit opđ cū obicem voluntatis ɔ̄rie nō
inuenit obſiſtētē. Et ſi p̄ma auc̄tas poſſet exponi vocādo
caracterē chr̄ianitatis ipm̄ baptiſmū: tm̄ ſcđa que dicit q
ſacr̄alis opđ ip̄rimit caracterē vī exp̄ſſe loq̄ de caractere
tanq̄ȝ de aliquo ip̄reſſo ipſi aie: ſicut loqmur in ppoſito.
¶ Propter g̊ ſolā auc̄tē eccleſie q̄ȝtū occurrit ad p̄ns eſt
ponēdū caracterē ip̄rimi. ad hoc aūt poni p̄nt tres ɔgruē I
tie. p̄ͣ talis. Cōgruū eſt ad formā pfectā poni aliq̄ȝ diſpo-
ſitionē. gr̄a aūt ſoia eſt ſupnālis ⁊ pfecta. g̊ cōgruit ad eaʒ
eſſe aliquā diſpōnē p̄uiā ſupnālē: talis eſt caracter. ¶ 2ͣ
cōgruētia: q2 cōgruit deū nō inſtituiſſe ſacr̄a vana: ſaltem
pro noua lege que pfecta eſt. g̊ cōgruit q ſacr̄a ſua a nul-
lo recipiant̄ vere: quin aliquē effectū habeāt: ſed nō ſemp
hn̄t gr̄am ſicut in ficto. g̊ aliquē aliū. ¶ 3ͣ cōgruentia eſt:
q2 ɔgruit receptū in familiā chr̄i diſtingui a nō recepto p
aliqđ itrinſecuʒ ſibi: q2 lʒ chr̄s poſſet diſtinguere ſine tali
intrinſeco: tm̄ perfectior eſt diſtinctio ei⁹ ⁊ in ſe ⁊ in cōpa-
ratione ad oēm eccl'iaʒ militantē. ſ. ⁊ triumphanteʒ: ſi fiat
p aliquā formā itrinſecā manentē: q̄ȝ ſi nō ſic fiat: tale aūt
diſtinctiuū eius q ſuſcepit ſacr̄m quo intrat̄ in familiam
chr̄i ab eo q nō ſuſcepit ⁊ īmanēs in ſuſcepto ponit̄ cara-
cter. ¶ Iſtaꝝ cōgruentiaꝝ tertia eſt magis rōnabilis: q2
eſt ēt ſpālis de baptiſmo. due alie talē hn̄t pbabilitatē q
ſi ponet̄ caracter tali mō ponet̄: q̄lē ille cōgruētie tāgūt:
puta ſm̄ p̄mā ponit̄ diſpō ad gr̄am. Rōnabile eſt enim
qn̄ ab eodē agēte cauſant̄ in eodē ſubiecto due forme or-
dinate: hoc eſt nō ex equo quātū ad cauſationeʒ nec eque K
pfecte: q ſit vna diſpō ad aliā ⁊ hoc nō pfectior ad iper-
fectiorē: ſed ecōuerſo. A deo aūt in baptiſmo cauſant̄ ca-
racter ⁊ gr̄a. ⁊ vtroqʒ mō nō ex equo. g̊ cū caracter ſit im-
perfectior: cōgruū eſt ipm̄ eſſe diſpoſitiuū ad gr̄am q̄ eſt
pfectior. ¶ Sʒ tm̄ iſta cōgruentia nō pbat q opʒ talem
formā ponere q̄ ſit diſpō, aliogn cū in quolʒ ſacr̄o ɔferat̄
gr̄a: in quolibet regreret̄ diſpō p̄uia: applicādo tm̄ rōneʒ
illā ſpālr̄ ad baptiſmū hʒ maiorē euidētiā: q2 p̄ᵐ ſacr̄ʒ cō-
ferēs gr̄am eſt baptiſmus: ⁊ p ɔn̄s in ipſo magis dʒ ɔferri
diſpō ad gr̄am q̄ȝ in aliquo alio: q2 diſpō nālr̄ p̄cedit for-
maʒ ad quā eſt: ⁊ iō nō ſilr̄ opʒ q ip̄rimat̄ in alijs poſte-
rioribus ſacr̄is. ¶ Sʒ ſcđa eſt nimis vīis q2 eque ɔcludit
de quolʒ ſacr̄o: q2 qđlʒ inſtitutū eſt ſic q nō ſit vanū: po-
nere aūt in alijs ſacr̄is quēdā ornatū correſpōdentē caracte-
ri oīno ſupfluū eſt: ſicut tactū eſt. ſ. diſ. 1. Et pōt formari
rō ad oppo͞m de alijs ſacr̄is q iſta rō nō cōcludit. ¶ Si
eniʒ aliqs eque fictus pōt recip̄e aliqđ ſacr̄m ſicut fictus
recipit baptiſmū: qđ app̄et pbabile: q2 nō vī maior ne-
ceſſitas determinare diſpōnē ad hoc q abſolute recipiat
ſacr̄m p̄nie q̄ȝ ad hoc q abſolute recipiat ſacr̄ʒ baptiſmi:
⁊ recipiens ſacr̄m p̄nie nullū oīno effectū inuiſibilē reci-
pit. g̊ nō neceſſe eſt pp veritatē ſacr̄i q baptiſat⁹ recipiat
aliquē effectū inuiſibilē. ſic g̊ breuiter teneat̄ ɔclo ppter
auc̄tē eccl'ie p̄us adductam: ⁊ due ɔgruentie: vna de ſuſce-
ptione in familiā chr̄i: ⁊ alia de diſpōne cōferenda ſunt p-
babiles. ¶ Ad argumēta alteri⁹ opionis. ¶ Ad illud qđ
tangit̄ p̄mo in mō ponēdi dico q alia cōſecrata nō reci-
piunt formā inherētē eis: q2 nō ſūt capacia. hō aūt capax
eſt gr̄e ⁊ diſpōnis cuiuſdā ad gr̄am: ⁊ iō qn̄ ppter ipedi-
mētū ſuū nō recipit gr̄am: recipit tm̄ iſtā diſpōnem: ⁊ iſta
eſt caracter. ¶ Et ſi obijcit̄ in eo q hō nō recipit ſanctita
teʒ formalr̄ nō diſtinguit̄ ab alijs ſc̄tificatis: q̄ nō p̄nt re-
cip̄e ſc̄titatē foialr̄. cuiuſmodi ſūt iſta ɔſecrata, calix, ⁊ hō.
¶ Rn̄ͦ q hō in iſta negōne. ſ. nō recip̄e ſanctitatē foialr̄
nō diſtinguit̄ ab illis: ſʒ diſtinguit̄ in hoc q eſt capax nō
ſolum

ſolum ſcitatis formalr̄: ſ; diſpōnis ad eā. iſta aūt non: ⁊ ſi nō recipiat illud vltimū pp̄ ipedimētū ex pte eius: tn̄ recipit diſpōnē p̄uiā. ¶ Ad illā rōnē p̄mā de neceſſitate ponēdi plura: rn̄deo ꝙ etſi nō poſſit iſtud euidēter neccīo pbari ex creditis: tn̄ ponēdi neceſſitas eſt h̄: quia eccl̄ia ponit: ⁊ ꝯgruentie ſunt q̄les p̄us adducte ſunt: nec valz argm̄ negatiuū: ſi nec Diony. nec Dam. ḡ nullus. ſufficit eniz auctoritas eccl̄ie: q̄ Aug. de morib⁹ manicheoꝝ. Euangelio nō crederē niſi crederē eccl̄ie. ¶ Ad aliā rōnez q̄ ꝓcedit ex medio eodē. ſ. ꝙ nihil ponendū eſt fruſtra. ¶ Rn̄. ꝙ lz de po. abſoluta poſſet de⁹ cāre grām q̄ eſt p̄ncipalis effect⁹ baptiſmi: ⁊ ēt illos alios effect⁹ ꝓprios aſſignatos caracteri. ſ. aſſimilare ⁊c̄. ſine tali forma abſoluta q̄ ponitur caracter: tn̄ de po. ordinata tenet̄ ꝙ cauſat illos effectus mediāte iſta forma: ⁊ ꝯgrue pp̄ rōnes p̄dictas. ¶ Et tunc ad rōnē cū dī, aut ē diſpō ex pte paſſi: vel agētis. ¶ Rn̄: nō agētis q̄ſi ſit qōdā agēs mediū iter p̄m̄ agēs ⁊ paſſum. nō eniz pono caracterē h̄re aliquā v̄tutē actiuaz reſpectu gr̄e cauſande: ſ; deū aſſiſtere illi tanq̄ ſigno inuiſibili ad cauſandū grāz: quā ſignat recedēte ipedimēto ſiue obice inherente. Eſt ḡ diſpō ex pte ſuſceptiui: q̄ eſt for. pōr ſine qua nō recipit̄ foīa poſterior: nō qdē q̄ſi ſit rō ſuſceptiui reſpectu poſterioris: ſ; ꝙ p̄us inſit q̄ poſterior nō ſimplr̄ neccīo ſed neccīo cōpando ad potētiā ordinariā agētis cauſantis vtraq; formā. ¶ Et cū dī vltra ꝙ poſſet effect⁹ baptiſmi h̄ri p verā pniam. dico ꝙ de po. ordinata nō pōt ſm̄ iſtā opīonē h̄ri pfecta inocētia ſine tali foīa intrinſeca cui de⁹ aſſiſtit ad talē inocentiā cauſandā. ¶ Ad illa que obijciunt̄ de alijs effectib⁹: puta de diſtōne ⁊ aſſimilatione. pꝫ ꝙ etſi abſolute diſtinctio ⁊ aſſimilatio poſſent eē p actū tranſeūtē in p̄teritū: tn̄ pfectius ⁊ magis ꝯgrue ſūt p aliquā formā derelictā poſt actū trāſeuntē. ¶ Cōſilr ad illud de obligatione ſeu ꝯfiguratione: q̄ ſi hō recipiens homagiū alteri⁹ vel p̄latus recipiēs aliū ad pfeſſionem poſſet aliquā formā iprimere obligato: magis h̄ faceret q̄ ꝙ abſolute p actū p̄teritū ſibi eēt obligat⁹: de⁹ aūt pōt talē formā ꝯfigurātē, hoc eſt oſtēdentē obligationē imprimere in aīa. ¶ Qđ ēt addit̄ de ſigno rememoratiuo. dico ꝙ rememoratiuū eſt nō tn̄ pp̄ illos reſpectꝰ quoꝝ h̄ꝫ rationē ſigni ducēs in rōnē ſignati: ſicut arguit̄ diuidēdo: ſ; h̄ꝫ rōnē ſigni rememoratiui pp̄ ipſuz q ſuſcipit: ⁊ tn̄ ſi ponat̄ pp̄ alios, nō tn̄ eſſet qōdā in ſe rememoratiuū ſacri: ſed ēt eſſet ſignū ductiuū in illud, ſic̄ ſignū dī qđ facit aliō in cognitionē venire. ¶ Pōt ēt cōcedi ꝙ in cōpōne ⁊ ad deū ⁊ ad ꝓximos ſiue i btitudine ad glīaz ſiue i dānatiōe ad cōfuſionē. ¶ Et qđ obijcit̄ ꝙ deus poſſet cognoſcere ouem ſuā ſine ſigno. nō obſtat: q̄ ēt pōt eā noſſe cū ſigno. beati ēt ⁊ dānati prīs iſtā noſſe ſignatā quā nō noſcerent nō ſignatā: q̄ in btitudie ad maiorē glīaz: ⁊ in dānatione ad maiorē cōfuſionē. ¶ Et cū obijcit̄ de fide ⁊ charitate ſiue de meritis dicet̄ in reſpōſione ad zm̄ argm̄ p̄ncipale. ¶ Sed illa que obijciunt̄ ibi de chrō ⁊ matre eius: ꝙ caracter nō eſt beato ad glīaz: ſolui p̄ꝯ: q̄ ſicut in nā creata ſunt alique pfectiones nō ſimplr̄: ſed in tali nā: q̄ ſunt pfectiones ſupplentes iperfectionē: ita pōt dici de iſto ꝙ eſt pfectio ſupplens iperfectionē: ⁊ iō nō cōpetit oīno pfecto. neq; ēt cōpetit illi pſone in q̄ eſt aliq̄ perfectio maior ſupplens iperfectionē q̄ ſit iſta. ¶ Ad tertiā rōnē p opi. pōt dici ꝙ de⁹ peccāti mortalr̄ in ipſo actu q̄ peccat mortalr̄, cōfert aliqđ donū ſuū: q̄ nō vult ſacr̄m ſuū qđ vere ab eo ſuſcipit̄, eē vanū: ⁊ ita vult ibi aliquē effectū cāre. nō aūt vltimū: q̄ indiſpoſitus eſt. ¶ Et cū ꝓbas ꝙ pfecte curat: cōcedo q̄ curat: ſ; tunc nō curat: ī vltimo tn̄ diſponit iſtū ſiue p̄parat ad curationē: ⁊ cōcedo ꝙ perfecte preparat, ⁊ iſtō eſt rōnabile: q̄ lz in actionib⁹ bn̄placiti circa pſonas p̄uatas forte nō cōferat dona ſua pticlāria ad ſalutez illius pſone niſi pfecte ſanando illā pſonā. In actibus tn̄ vlibus concomitantibus remedia ſua vlia: cuiuſmodi ſunt ſacr̄a: rōnabile eſt: vt aliquos effect⁹ vlēs ordinaret cauſare cū talib⁹ remedijs: nō aūt vltimatos: q̄ nō oēs recipiētes illa remedia ſunt ad h̄ idonei. ¶ Per hoc appet ad 4m̄: cōcedo eniz ꝙ eſt donū ptinēs ad bonū ſuſcipientis: nō aūt eccl̄ie. Et cū dicis: tale nō pōt cōferri ſine alijs donis pficientib⁹: talē pſonā: pōt cōcedi in actionib⁹ ſpecialib⁹ circa pſonas ſpāles ⁊ mō ſpālī: ſ; nō de actionib⁹ gnālib⁹ cōcomitātib⁹ remedia gnālia ꝯſtituta p toto gn̄e humano. illas eniz regulr̄ cauſat cū ipſis remedijs ne ſint vana. ¶ Ad 5m̄ lz multiplr̄ dicatur de indelebilitate caracteris: nec ſit multuz vtile recitare: breuiter dico ꝙ nulla forma pōt eē in aīa alia ab aīa: quā nō poſſit deus de po. abſoluta delere: ſicut poſteri⁹ a priori: q̄ in hoc nulla pōt inueniri ꝯdictio: ſed caracter ſi ponat̄ hoc mō eſt idelebilis. nec pōt deleri hoc mō: q̄ nec v̄tute alicui⁹ creature. pꝫ: q̄ eſt forma ſupnālis. nec pōt v̄tute diuina deleri de po. ei⁹ ordiata: q̄ ordinauit nullā formā ſupnālē delere niſi pp̄ aliqđ ꝯmeritū inherēs aīe: reſpectu aūt caracteris delendi nulla pōt eē cā demeritoria: cū eniz iprimit̄ in actu peccādi mortalr̄, nihil pōt demereri ipꝫ tolli. Hic nota ꝯ Tho. ꝙ non ſit ponere virtutem aliquā ſupnālem in ſacramento: q̄ illa nunquā poſſet corrumpi eodem modo quo caracterem indelebilem ponit.

Contra epl̄az fundamenti.

L

Contra Tho. hic.

N

Nota. d. 1. q. 1.

Ad rōnes

p̄ncipales. Ad p̄maz cōcedit idez Tho. ꝙ circūciſio nō ipreſſit caracterē: ⁊ tunc ꝯtra eū eſt argm̄ in. q. 1. de efficacia ſacr̄i reſpectu gr̄e: ponit eniz ꝙ nō h̄ꝫ efficaciā reſpectu gr̄e niſi q̄ eſt inſtr̄z reſpectu cuiuſdā diſpōnis ad grām. dico ergo ꝙ ꝯcedi pōt de circūciſione ꝙ ibi iprimebat̄ caracter aliqs ſicut in baptiſmo. Ita eni erat p̄ma ianua ſalutis in lege moſayca: ſicut baptiſm⁹ in noua. Et cū arguit̄ ꝙ tūc circūciſus nō eſſet baptiçādus. nego ꝯñtiā. ¶ Ad ꝓbationez pōt cōcedi ꝙ caracter ille eſſet eiuſdē rōnis cū caractere baptiſmatis vel alteri⁹. ꝙ ſi eiuſdez vel nō iprimebat̄ caracter p baptiſmū ſuſceptū a circūciſo: ſicut in ſubm̄ h̄ris aliquā formā nō iprimit̄ iterū talis forma ēt a cā: que al's nata eſſet iprimere talē formā. ⁊ hoc iō q̄ ſubm̄ nō eſt in po. ſ; iaz in actu ſm̄ illā: vel ſi iprimeret̄ in baptiçato ali⁹ eiuſdem rōnis nihil incōueniēs: ſaltē ſi caracter ponat̄ relo: vt dictū eſt de relonib⁹ di. 8. lib. 3. vel poſſet dici illū caracterē circūciſionis differre ab illo baptiſmi ſicut iperfectum a pfecto: quēadmodū grā bap⁹ differret a grā illi⁹: ⁊ tūc in ſuſceptione baptiſmi p̄us circūciſo non iprimeret̄ nouus caracter: ſed p̄mus pficeret̄. ¶ Ad zm̄ dico ꝙ nō oīs pfectio in aīa h̄ꝫ tale ſignū rememoratiuū ppetuū: ſ; illa per quā ꝯſtituit̄ h̄ris eā in aliq̄ determinato gradu in eccl̄ia: hꝫ nō ſunt v̄tutes: q̄ ſunt cōes oīb⁹ mēbris in q̄cūq; gradu: ſed ſacr̄a tm̄ illō p qđ intrat̄ in eccl̄ia q̄ alia vt ꝯfirmationis ⁊ ordis, ꝓut dicet̄ in ſequēti. q. ¶ Ad 3m̄ pꝫ ex ſolone gnte rōnis pro opinione p̄cedente: nō eniz eſt caracter indelebilis niſi cōparādo ad potētiā creature ⁊ ad diuinam potentiam ordinatam.

Di. 1. hui⁹. q. 4. in 2ª pte 4ª qōnis.

O

P

Queſtio. X.

AD ſecundū ſic ꝓcedit̄. Et arguit̄ ꝙ caracter nō ſit foīa abſoluta: q̄ ſm̄ pħm. z. ethi⁹. Tria ſunt in aīa potētia: paſſio ⁊ hitus. Caracter nō eſt in potentia. pꝫ: q̄ nō eſt nāliter in ipſa aīa: nec eſt paſſio: q̄ eſt forma pmanēs: nec hitus: q̄ habit⁹ eſt ſ; quē h̄ris h̄ñ vel male pōt opari. caracter nō eſt p̄n̄ alicuius opōnis bone vel male. nō bone: q̄ pōt ſtare cū pctō mortali. nō male, pꝫ: q̄ eſt donū dei ⁊ effect⁹ ſacr̄i. ḡ ſi illa diuiſio pħi ſufficiēter euacuet formā abſolutā in aīa: ſequitur

Cap. 5.

2ª ethi.

ppoſitū. ¶ Itez ſi eſſet forma abſoluta nō pōt poni niſi
de genere q̄litatis:pʒ diſcurrendo p alia gn̄a:nō enim eſt
ſubſa:q2 aduenit poſt eſſe cōpletuʒ ſubē:nō eſt q̄ntitas.pʒ:
q2 forma ſpūalis ⁊ icorpea:⁊ ſic diſcurrēdo de alijs:qua/
litas aūt poni nō pōt.pbaẜ diſcurrēdo p ſpēs qualitatis.
¶ P̄. Forma abſoluta hʒ aliquā opōnē ppriaʒ:caracter
aūt nō hʒ aliquā opōnē ppriā.ergo ⁊c̄. ¶ P̄. Forma ab/
ſoluta accn̄talis q̄cunqʒ eſt delebilis ab illo in quo eſt:q2
ab eodē pōt deleri de ſubiecto a quo iprimiẜ in ſubʒ ſaltē
a deo:q2 ex quo eſt poſteri⁹ ſuo ſubo nō eſt ɔ̄dictio q̄ nō
inſit.caracter ſimpl'r eſt idelebilis.g̊ ⁊c̄. ¶ Oppoſitū. Ca
racter eſt diſpō ad gr̄am.gr̄a aūt eſt foīa abſoluta.g̊ ⁊ iſta
forma q̄ eſt diſpō ad eā erit abſoluta.naʒ diſpō ppria vʒ
eſſe eiuſdē gn̄is cū foīa ad quā diſponit. ¶ P̄. Caracter
eſt pn̄ᵐ aſſiſandi baptiçatū chr̄o vl' alteri baptiçato. Sili/
tudo aūt vnitas fundata in q̄litate.g̊ caracter eſt q̄litas.

Tho.in.4. di.4.q.1. Uide Alex.⁊ Boñ.hic. Tex.cō.10.⁊ inde.

Hic dicitur q̄ caracter eſt forma abſoluta:ad qō
adducunẜ q̄tuor rōnes. ¶ Prima ta
lis eſt. Mutatio nō eſt niſi ad formā abſolutā.ex 5° phy^x.
Ad caractereʒ eſt mutatio.pʒ in ficto baptiçato:qui nihil
nouū accipit in baptiſmo niſi caracterē. ¶ 2° ſic. Relatio
nō eſt fundamētū relonis:q2 tūc eſſet pceſſus in īfinituʒ.
Sed caracter eſt fundamētū multaꝝ relationū:eſt.n.fun
damētū ſilitudis vt eſt arguiū:⁊ ēt fundamētū illi⁹ relo/
nis:quā iportat ſignū:q2 caracter eſt ſignū rememoratiuū
reſpectu ſacri ſuſcepti. Eſt ēt fūdamētū ɔfigurationis ſiue
obligatiōis ad chr̄m. ¶ 3° ſic. Relo nō eſt ptās aliq̄ neqʒ
actiua neqʒ paſſiua:q2 neqʒ pn̄ᵐ agēdi neqʒ patiēdi. Cara
cter aūt eſt poteſtas aliq̄ vtpote caracter baptiſmi eſt po
tentia paſſiua p quā hō fit capax alioꝝ ſacroꝝ. Caracter
aūt ordis eſt po⁹ quedā actiua ad multos actus ſacros in
eccl'ia.g̊ ⁊c̄. ¶ 4° ſic. In quolʒ ſacro cauſaẜ aliq̄ relo ad
actionem vel paſſionē in aīa ſuſcipiētis ſacrm̄:⁊ tn̄ nō in
quolʒ iprimiẜ caracter.g̊ caracter nō eſt talis relo.g̊ aliq̄

Tho.vbi.ſ. q.2.

forma abſoluta. ¶ Cōtra iſtud ⁊ pmo ɔ̄ opinātē ex dictis
eius:q2 ɔ̄dicit ſibi. Ipſe.n.dicit hāc eē diffōnē caracteris.
Caracter eſt ſignū cōmunionis fidei ⁊ ſancte ordiationis
datū a hierarcha:vel q̄ eſt ſignū cōionis diuinoꝝ ⁊ ſacre
ordinationis fideliū. Qūocūqʒ ſic vel ſic diffiniaẜ dicit q̄
ſignū poniẜ in diffōne caracteris vt gen⁹. Ex h̄ arguiẜ q̄
caracter nō pōt eſſe foīa abſoluta:q2 ad q̄ddītateʒ forme

A

abſolute nō ptinet eſſentialr̄ aliqs reſpect⁹:q2 tūc illa qd/
ditas eſſet ad ſe ⁊ nō eſſet ad ſe:nec ēt pōt dici q̄ relo po/
naẜ ibi tanq̄ȝ gen⁹:⁊ nō ſit vere gen⁹:q2 hoc mō in diffōne
accn̄tis poniẜ ſubm.pʒ aūt q̄ relo non eſt ſubm abſolutī:
nec ēt rō receptiua. ¶ P̄. Sicut nō ſunt ponenda plura
ſine neceſſitate:ita qn̄ aliqd poniẜ p̄cīſe pp aliqd non eſt
illud ponēdū pfect⁹ q̄ȝ regraẜ ad illud aliud.vel q̄ȝ poſſit
ex illo alio cōcludi. Nā illa pfectio vlterior:que poneret
fruſtra poneret:ſʒ pp illa oīa pp que poniẜ caracter non
eſt neceſſe q̄ ſit pfectio abſoluta. Poſſunt.n.iſta oīa etiaʒ
ſaluari ſufficiēter ſi ſit foīa aliqua relatiua.g̊ ſupflue ⁊ ſi/
ne cā poniẜ eſſe foīa abſoluta. Minor patebit ſoluēdo ra
tiones.pma cuiʒ accipit maiorē falſaʒ:qō pbo dupl'r.p̊ p
rōnē.2° p auctē.pmo ſic. Reſpect⁹ nō pōt magis intrinſe

B

ce aduenire fundamēto q̄ȝ q̄ nec̄io ſequaẜ ipm poſito ter
mino:q2 oīno nō pōt ineſſe fundamēto circumſcripto ter/
mino:q2 tūc nō eſſet reſpect⁹ ſʒ foīa abſoluta.g̊ ſi aliqs re
ſpectus pōt extrinſec⁹ aduenire fundamento:ſeqẜ q̄ non
nec̄io ſeqẜ fundamētū ēt termino poſito.g̊ ille reſpectus
pōt eſſe nouus oīno ſine nouitate fundamēti vel termini.
g̊ ad eius eē nouū pōt eē aliq̄ mutatio:q2 nō eſt ad aliqō
abſolutū:q2 ſi dicas reſpectū aliquē aduenire extrinſecus
ſubiecto:nō tn̄ fundamēto:hoc nihil eſt:q2 relones intrin/
ſece:vtpote ſilitudo que cōſeqẜ albedinē ⁊ h⁹ pñt extrin/
ſecus aduenire ſubo:q2 fundamentuʒ de nouo adueniẜ.g̊
ſi ille ſūt intrinſece ⁊ alie extrinſece:erit dr̄ia eaꝝ in cōpa/
ratione ad fundamētū. ¶ P̄. Agēs nāle nō pōt agere de
nouo niſi aliqō ponaẜ nouū vel in ipſo vl' in paſſo vel ha

C

bitudo noua coꝝ:h̄ appet:q2 oīb⁹ iſtis vniformiter ſe ha
bentib⁹ vniformis erit actio:cū tale agēs agat ex neceſſi/
tate nāe:g̊ ſi aliqō agēs nāle hʒ aliquā actionē nouaʒ.vel
erit aliqua forma abſoluta ante iſtā actionē nouā in agen/
te:vel alia noua in paſſo:vel hītudo noua agentis ad paſ/
ſuʒ. Sed nec pᵐ nec 2ᵐ eſt nec̄iuʒ:pōt eniʒ ignis de nouo
agere in lignū abſqʒ hoc q̄ an̄ iſtā actioneʒ ignis recipiat
nouā formā vel lignū:q2 pma foīa abſoluta quam recipit
lignū eſt p iſtā actionē.g̊ eſt noua hītudo ignis ad lignum
abſqʒ oī nouitate foīe abſolute. Hoc pʒ experimētal'r:q2
actiuo eodē mō ſe hn̄te ſʒ potētiā actiuā ⁊ paſſiuo ſʒ po/
tentiā paſſiuā proximā ſi fuerit aliqō ipedimētū interpo
ſitū inter iſta nō aget iſtud agēs in paſſuʒ.amoto aūt iſto
ipedimēto vel obſtaculo aget.g̊ eſt ibi noua hītudo agen
tis ad paſſuʒ ſine noua forma abſoluta. ¶ Iſtud pbatur Tex.cō.19.⁊ inde.
ex inētione ph̄i.5.phyſico.q2 lʒ neget motum eſſe in ad
aliqd put ad gen⁹ad aliqd ptinēt relones intrinſec⁹ adue
nientes:nō negat tn̄ motū vel mutationē eē in ad aliquid
extrinſec⁹ aduenieñ:imo cōcedit.cōcedit enim in gn̄e vbi
eſſe motū ppriē:⁊ tn̄ vbi nō eſt niſi reſpect⁹ qdaʒ corpis
circūſcribētis ad locatū vel locati ad corp⁹ circūſcribēs.
¶ Scd̄a rō ēt hʒ maiorē falſaʒ.ſ.q̄ relo nō pōt fundare

D

relonē:q2 ſm Euclidē.5.geometrie in pn̄°.pportionalitas
eſt ſilitudo duaꝝ pportionū.g̊ ſup pportionē q̄ dicit for/
mal'r relonē vel ſup vnitatē ei⁹ fundaẜ ſilitudo. ¶ Et ſi
arguas ſilitudo eſt vnitas in qualitate ſm ph̄m.5.meta^c. Tex.cō.10.
¶ Rn̄°.⁊ ſi vno mō qd approprieẜ gn̄i ſubē:⁊ eodē mō
idēʒ ⁊ diuerſuʒ que ɔſeqẜ aliqd inq̄ntū qd fūdaẜ in ſubē:
⁊ equale in vnitate q̄ntitatis ſtricte accepte/ſile in vnitate
q̄litatis:tn̄ alio mō accipiendo in oī gn̄e inueniẜ qd/acci/
piendo rē illi⁹gn̄is pciſiſſime:⁊ inueniẜ q̄le accipiēdo for
mā in iſto gn̄e in rōne forme:⁊ inueniẜ q̄ntitas vtualr:⁊ ſic
in oī gn̄e inueniẜ idē ſile ⁊ eq̄le:hoc mō eniʒ pn̄t hn̄tes re
lationes vnius ſpēi dici ſiles ſʒ vnitatē vnius relonis:ſic
hn̄tes vnā formā ſubalē ſm ſpēm pn̄t dici ſiles ſʒ ſubaʒ.
¶ Et qō adduciẜ de ſcd̄a relone que fūdaẜ in caractere.ſ.
ſigni. ¶ Rn̄°.ſi ſignū eſt ſʒ Aug^n de doc.chr̄iana.qō pter
notitiā quā ingerit ſenſib⁹:aliud facit in cognitioneʒ veni
re:qō veꝝ eſt nō ſolū de ſigno ſenſibili:accipiēdo ſenſum
ſtricte pro ſenſu corpali:ſed veꝝ eſt ēt de ſenſu incorpali:
accipiēdo ſenſum gn̄alr p potētia cognitiua:tūc dico q̄
nihil eſt ex cui⁹ cognitione nō poſſit deueniri in cognitio/
nē alteri⁹ ſaltē vt ex cognitione poſterioris in pus:qn illō
poſterius poſſit dici ſignū:⁊ ſic cōcedo q̄ ſup relonē ali/
quā realē pōt fundari relo ſigni ad aliqd p̊us:ſʒ talis relo
nō tn̄ ducit in cognitionē ſui:ſʒ ēt alterius:⁊ hoc mō ſi qs
videret paternitatē in ſuo fundamēto poſſet eſſe ſignum
rememoratiuū actus gn̄ationis pteriti.⁊ iſto mō in ppoſi
to.⁊ maxīe nō eſt hoc incōueniēs:q2 iſta relo ſigni nō eſt
niſi relo rōnis:loquēdo de ſigno iſtituto ad placitū:cuiuſ/
modi eſt caracter reſpectu ſuſcepti ſacri. Qō addiẜ ibi de
relone cōfigurationis ſiue obligationis:nō cogit:pōt eniʒ
religioſus p votū religionis obligari ad ſeruādū religio/
neʒ:⁊ q fecit homagiū per actū faciēdi homagiū obligari
dn̄o ſuo:⁊ vl'r in talib⁹ p pmiſſionē pcedentē:⁊ tn̄ nō eſt
ibi aliq̄ forma abſoluta ſup quā fundaẜ iſta obligatio.nec
forte aliq̄ relo niſi rōnis:⁊ ita abūdāter poſſet ſaluari rō
obligationis ſi poneretur relo realis:ſicut filiatio in filio
poſſet eſſe fundamentū alicui⁹ habitudis filij ad patrem:
puta obligatiōis ad dilectionē nālē:⁊ ſi poſſe eēt filiationē
ſolā eſſe. ¶ Et ad illaʒ pbationē q̄ tunc eſſet pceſſus in
infinitum

infinitũ in relõibus. dico ꝙ nõ valet de realibus relõni
B busq: aliqua eſt relõ vltima in q̃ nõ põt fundari alia rea
lis ſicut aliq̃d eſt accidẽs: ita vltimũ in entibus: ꝙ nõ põt
vlteri⁹ eſſe ſubm̃ alicuius accñtis: ⁊ iõ nõ ſequit̃: ſi accñs
põt eſſe in accñte ꝙ in accñtibus eſt ꝓceſſus in infinitũ.
❡ De relõib⁹ tñ rõnis bñ ꝯcedo ꝙ ibi põt eſſe ꝓceſſus
in infinitũ: q: quelibet relõ ſiue realis ſiue rõnis põt vlte
rius fundare aliã relõnẽ rõnis. ❡ Tertia ẽt rõ nõ valet:
q: vel equocat de ptãte / vel bʒ vnã ꝓpõnẽ falſaʒ. ſi enim
accipiat̃ poteſtas ſimplr̃ ad aliquẽ actũ q̃ ſine illa ptãte
ſimplr̃ nõ poſſet hñi: ſic nego caracterẽ eſſe ptãteʒ. nam
baptiſatus in nullũ actũ ſimplr̃ põt in quẽ nõ poſſet non
baptiſatus: ⁊ hoc ſiue loquendo de actu in quẽ põt actiue
ſiue de actu quẽ quodãmõ põt ab alio recipere: ita enim
poſſet nõ baptiſatus inungi chriſmate ſicut baptiſatus: ⁊
ita poſſet abluere ſicut baptiſatus. Si aũt loquamur de
ptãte nõ ſimplr̃: ſʒ miniſteriali: hˀ eſt ꝑ quã aliqˀs fit cõue
niens miniſter alicui⁹ ꝑncipalis agẽtis ⁊ ſine illa ptãte nõ
eſſet ꝯueniẽs miniſter ꝑncipalis agẽtis: talis poteſtas nõ
Tho. diſt. 24. q̄one. 4 arti. 3. q. 2. opʒ ꝙ ſit foꝛa abſoluta: imo ſufficit in multis ꝙ ſit tñmõ
relõ rõnis. qð ꝓbat̃ ẜm eos: q: epatũ nõ dicunt eẽ ordinẽ
vltra ſacerdotiũ: ⁊ tñ epˀs bʒ ptãtẽ talẽ miniſterialẽ: quaʒ
nõ bʒ nõ epˀs: eſt eniʒ ꝯueniẽs miniſter in aliquo actu cui
de⁹ aſſiſtit vt in actu ordinãdi. ⁊ non ſilr̃ aſſiſteret ſi alter
nõ epˀs exequeret̃ ſilem actũ. Cõſilr̃ ꝯſtitutus iudex ſi fe
rat ſniam ſnia tenet. ꝑus aũt nõ tenuiſſet: q: ſnia a nõ ſuo
ꝛ. 1. epˀs. iudice lata nulla eſt ipſo iure: nec tñ ille iudex: nec ille ſci
uis bʒ aliquã formã abſolutã realẽ: nec forte relatiuã niſi
tñ rõnis quã ꝑus nõ habebat. Per illã eniʒ relõnẽ rõnis
qua ipſe a ꝑncipe iſtituit̃ iudex: volũtas ꝑncipis ratificat
ſniaʒ ab eo latã: ⁊ vult eã obſeruari: nõ aũt ratificat ſniaʒ
alteri⁹ nõ ꝯſtituti iudicis: nec vult illã obſeruari: ⁊ ita iſte
per illã habitudinẽ ad voluntatẽ ꝑncipis: hʒ ptãtẽ mini
ſterialẽ reſpectu ꝑncipis: vt ꝑncipalis agẽtis ad aliquem
actũ cõueniẽter exequẽdũ miniſterialr̃: quẽ ſine tali relõ
ne nõ poſſet cõuenienter exequi. ⁊ multo magis poſſet re
latio realis, ſi ineſſet: poni talis ptãs ꝯueniẽter exequendi
miniſterialr̃ aliquẽ actũ. pʒ eniʒ ꝙ filii⁹: q: fili⁹ põt hñe ali
quã auctẽ exequẽdi aliquẽ actũ in domo pȓis: quẽ nõ põt
nõ filius: ⁊ iterũ nepos hʒ aliquã auctẽ exequẽdi aliquem
actũ: ſʒ inferiorẽ quẽ nõ põt non nepos ⁊ infra: ⁊ ptãs iſta
ſic vel ſic ꝑcipiendi vel iperandi nõ eſt niſi cognatio vel
filiatio. ❡ Sic ẽt appet ad illas ptãtes de qbus arguitur
in ſpãli. nã ptãs ordinãdi ⁊ cõfirmãdi ſi eſt actiua non eſt
niſi ad miniſtrãdũ cõueniẽter in tali actu tali dño. vt ipſe
ad actũ miniſterialẽ hõ aſſiſtat operãdo ꝑncipalr̃ eo mõ
quo nõ aſſiſteret ſilĩ miniſterio exhibito ab alio. ❡ Cara
F cter aũt baptiſmalis ſi ponit̃ ptãs paſſiua: nõ ponit̃ paſſi
ua: nec vt receptiua: neqʒ vt rõ recipiẽdi. nihil eniʒ abſolu
te põt recipe aĩa baptiſati: qð nõ poſſit recipe aĩa nõ ba
ptiſati. Sed eſt ptãs q̃dã relatiua de congruo ordinata a
ꝑncipali agẽte diſponẽte agere in paſſuʒ hñs talẽ formã:
⁊ nõ in aliud paſſuʒ: talis aũt forma relatiua de ꝯgruo re
ſpectu alicui⁹ agẽns ꝑncipalis volũtarie põt eẽ ſola relõ:
ſicut aliqˀs diſponit agere aliq̃d in aliqueʒ: q: filius: vel q:
ꝯſanguineus nolens aliq̃d ſilẽ cauſare in nõ hñte taleʒ re
lationẽ. ❡ Quarta rõ rõ deſtruit ꝑmã: ſi eniʒ vlr̃ in alijs
ſacñis cauſaret̃ relõ noua ad actionẽ vel paſſionẽ ſacñi ⁊
nõ caracter. ğ eſt ibi relõ noua ſine abſoluto aliquo nouo:
niſi fingas in quolibet alio poni aliqð abſolutũ corñdẽs
caracteri: vtpote ornatũ quẽdã. ſed ſi ille ornatus eſt foꝛa
ſupnãlis erit indelebilis eo mõ quo caracter eſt indelebi
lis: q: nõ poterit hñe cãm demeritoriã: ⁊ tũc vĩ fictio qua
re nõ poſſit dici caracter: cũ ſit forma ꝑoꝛ ipſo effectu ꝑn
cipali ſacñi ⁊ forma indelebilis: quare etiã ille ornatus nõ

poterit ꝑhĩe effectũ ſuũ ceſſante fictiõe in alijs ſacñis: ſicut
ponit̃ caracter in ſacñis iꝑmẽtib⁹ caracterẽ. ❡ Rñdeo
ergo ꝙ rõ nihil ꝓbat niſi ꝙ caracter nõ eſt quecũqʒ relõ
ad actionẽ vel paſſionẽ ſacñi: ſicut ſi eſſet forma abſoluta
nõ eſſet quecũqʒ abſoluta: q: in alijs ſacñis ẜm iſtos iꝑi
mit̃ aliqua forma abſoluta ſʒ nõ caracter. Et ꝑꝑ hˀ poteſt
dici ꝙ nõ in quolʒ alio ſacñ iꝑimit̃ aliqua relõ manẽs
poſt actũ. Caracter aũt ſi eſt relõ manet poſt actuʒ ſuſce
ptã baptiſmi: imo ſemꝑ. Nõ obſtãtib⁹ ğ illis rõnib⁹: q̃ nõ
G ꝯcludũt vt viſuʒ eſt, põt dici caracterẽ eẽ tãtũmõ quẽdã
reſpectũ extrinſecũ adueniẽtẽ ipſi aĩe cauſatũ a deo ime
diate in ſuſceptione ſacñi inũterabilis: q: ſic ponẽdo ſalteʒ
oẽs ꝯditiones ſaluant̃ que cõiter attribuunt̃ caracteri.

Sed reſtant duo dubia. ❡ Primũ de fundamẽ
to ꝓprio illius relõnis. aliud quõ ꝑñt
caracteres diuerſoꝝ ſacroꝝ diſtingui abinuiceʒ. ❡ De ꝑ
Hoc vĩ eẽ in tentio Tho⁹ 5⁹ meta. c. de ad aliq̃d aſſi gnando fun damenta ſcõi modi. videret̃ alicui ꝙ act⁹ ſuſceptionis ſacñi tranſiens in ꝑte
ritũ eſſet ꝓprimũ fundamẽtũ vel ꝓprima rõ fundandi iſtã
relõnẽ. Sed iſtud eſt falſuʒ ſpãlr̃ in ꝓpoſito: q: rõ fundã
di ⁊ relõ ſunt in eodẽ ſubiecto ꝓprimo. ſuſceptio aũt ſacñi
⁊ caracter: lʒ ſint in eodẽ ſuppoſito: nõ tñ in eodẽ ſubõ ꝓ
ximo: q: ſuſceptio baptiſmi inſuit ẜm corp⁹. caracter ẜm
aĩam. Iſtud ẽt eſt gnãliter falſuʒ hic ⁊ in alijs ꝓpter duo.
H ꝑmo q: nõ ens nõ põt eſſe fundamentũ vel rõ fundandi
aliquã relõnẽ realẽ: q: nec terminus. ꝓꝑ hoc eniʒ ponitur
ꝯdictio relõ rõnis: q: hʒ fundamẽtũ vel terminũ negõnẽ.
actus aũt trãſiens in ꝑteritũ poſtq̃ tranſijt ſimplr̃ nõ eſt.
ğ poſtq̃ trãſijt nulla relõ realis fundat̃ ſuꝑ eũ. Hoc ſcðo
pʒ: q: ad terminũ imutabilẽ ſuꝑ fundamẽtũ oĩno imuta
bile nõ põt fundari relõ niſi ſimplr̃ imutabilis: ⁊ ẽt nec̃io
inherẽs fundamẽto. vñ ſi aliqua eſſentia creature oẽt ſim
pliciter imutabilis. relõ illius ad deũ eſſet ſimplr̃ imuta
bilis. ğ ſi caracter dicat aliquã relõnẽ ad deum de quo pʒ
ꝙ eſt terminus imutabilis: ⁊ fundat̃ in actu vt ꝑterit⁹
6. ethi. eſt: cũ actus ꝑteritus: vt pteritus, ſit ſimplr̃ nec̃ius: intñ
ꝙ de po⁹ abſoluta diuina nõ põt eſſe nõ ꝑteritus: ſeqt̃ ꝙ
iſta relõ realis eſſet oĩno imutabilis ẽt loquẽdo de poten
tia dei abſoluta. hoc aũt vĩ incõueniens: ꝙ aliqua ſit relõ
realis alia a ſuo fundamẽto: quã nõ poſſit de⁹ de potẽtia
abſoluta delere a fundamẽto ſuo ſicut poſterius a priori:
⁊ ille due ꝓbationes vltime ꝓbãt paternitatẽ nõ funda
Tex. cõ. 20. ri ſuꝑ genuiſſe. ❡ Et ſi adducas pħm ꝯ hoc. 5. meta^{ce}. c.
de ad aliq̃d. Pater dĩ eo ꝙ gnãt. ❡ Rñdeo actus potuit
eſſe cã in fieri ipſius relõnis: ⁊ qdeʒ qñ fuit cã tũc relõ in
fiebat: ſed nõ eſt cã in eſſe ſicut nõ manet manẽte relõne.
fundamentũ aũt non tñ eſt cã in fieri relõnis: ſed in eſſe.
I ❡ Quid eſt ğ fundamẽtuʒ paternitatis: ❡ Rñdeo. fun
damentũ ꝓprimũ eſt ipſa potẽtia gnãtiua: non loquendo
de reſpectu quẽ de ſe dicit po⁹. ſed de iſto abſoluto qð dẽ
nominat̃ a reſpectu. Dico ğ a ſilĩ in ꝓpoſito. ſi caracter
ponat̃ relõ realis eius fũdamẽtũ ꝓprimũ eſt ipſa nuda aĩa:
ſiue eẽntia ſiue po⁹. de hˀ in ſequẽti. q. q: reſpect⁹ extriſec⁹
adueniẽs põt fũdari ſuꝑ fundamẽtũ: ex cui⁹ ꝑncipijs nul
lo mõ egrediat̃: nec fundamẽtũ eius ꝓprimũ opʒ determi
nari ad illũ aliquo mõ ex rõne ſua ꝓpria: q: tũc non eſſet
reſpect⁹ extrinſecus adueniẽs: ſʒ tãtũmõ determinat̃ ad
illũ ab ipſo agẽte: ſic in ꝓpoſito. ❡ Ad 2^{m} dubiũ dico: ꝙ
ſicut caracter ſi poneret̃ forma abſoluta diceret̃ diſtin
gui caracteres ſeipſis formalr̃: ita ſi ponant̃ reſpectus illi:
lʒ ab extrinſeco poſſint diſtingui extrinſece: tñ formalr̃ di
ſtinguunt̃ ſeipſis. ❡ Sed ſi queras: quare ğ ſunt tñ tres
caracteres: ❡ Rñdeo. q: de hoc nõ faciã mẽtionẽ ſpãlẽ
in mã de cõfirmatione vel ordine: iõ dico ꝙ hoc põt pa
tere ꝑ ſilẽ in policijs iſtis mũdanis: nullus eniʒ hʒ deter
minatũ gradũ in familia regis: q: comedit vel bibit: nec

qꝛ poſt offenſaʒ dn̄s recōciliaꝫ ſibi:nec qꝛ multiplicat ꝑſonas in iſta politia.nā iſti actus cōes p̄nt eſſe oīb⁹ in quocūqʒ gradu:ſed aliū gradū hʒ aliqs q̄ recipiꝫ in familiā dn̄i:aliū q̄ vlteri⁹ ꝓficit ⁊ ꝯſtituiꝫ: vt miles ad defendēdū rempu.aliū q̄ cōſtituiꝫ vt ſupremus ſub dn̄o ad cōſtituēdos alios in gradibus determinatis in ſua familia: vtpote aliquis ſeneſcalcus generalis vel imediatus ſub dn̄o:cui cō miſſa eſt auctoritas vlis ad recipiēdū aliquos in familiā dn̄i.Et iō ſi eſſet nomen impoſitū qḋ ſignaret gradū in familia vel baliuiaʒ:nō diceret hīc gradus vel dignitatē aliqʒ:qꝛ accedēs ad menſaʒ:vel qꝛ ꝯiugat⁹:vel qꝛ rediens ad gram poſt offenſaʒ.Sʒ diceret tn̄ hīc gradū ꝗ de populo eſſet aſſumptus in familiā dn̄i:⁊ vlteriorē gradū qui in familia cōſtitueretꝫ ad defendēdū domū vel dn̄m.⁊ vlteriorē qui cōſtitueretꝫ tanq̄ ꝓpoſitus ad recipiendū aliquos ad familiā ⁊ inſtruendū inferiores.

K Sic in ꝓpoſito tria ſacꝛa.ſ.euchariſtia ad nutritionē ſpūalē.matrimoniū ad ꝓcreationē corꝑalē.pnīa ad recōciliatiōnē annualē in nullo certo gradu ꝯſtituūt:ſ ecclia:imo p̄nt eſſe cōes oī mēbro eccleſie in quocūqʒ gradu. Sʒ p̄mus gradus in eccleſia ⁊ q̄dē vliſſimus eſt recipi in familiam chꝛi:qḋ fit in baptiſmo.ſcḋs ſpālis in militiā ad defenſionē fidei chꝛiane:qḋ fit in cōfirmatione.tertius cōſtitui in p̄tem ⁊ paſtorē ad introducendū alios in eccleſiam:⁊ ad dirigendū ⁊ ad inſtruendū eoꝝ:qḋ fit in ordine:⁊ ſicut in politia illa nō cōgruit illas tres dignitates iterari.ſ.receptionē in familiā:ꝓmotionē ad militiā:⁊ ꝓlationē ad doctrinā:bn̄ tn̄ iterari p̄nt nutritio ⁊ ꝓcreatio ⁊ recōciliatio:ita in ꝓpoſito.tria ſacꝛa nō decet iterari.alia aūt iteranꝫ:⁊ in non iterandis gradus initerabilis acquiritur ⁊ caracter diciꝫ.in iterandis autem non.

Ad qōnem pōt dici ꝙ ſicut nō pōt ꝓbari aliquā formā realē īprimi in ſuſceptione baptiſmi aliā a gr̄a ⁊ v̄tutib⁹:⁊ hoc neqʒ ꝑ rōnē nālē:neqʒ ēt per rōnē euidentē ex creditis manifeſtis:ita nō pōt ꝓbari caracterē:ſi ponaꝫ forma realis:eſſe formā abſolutam realeʒ vel reſpectiuā:qꝛ vtrūqʒ ſaluari pōt:ꝙ ſit.ſ.forma

L reſpectiua ſicut iaʒ oſtenſuʒ eſt:vel ꝙ ſit forma realis abſoluta.Si ponaꝫ nō pōt euidēter īprobari:quedam enim ſunt ſatis rōnabilr̄ cōcedenda de caractere ſi ponaꝫ eſſe: vtpote ꝙ eſt forma ſpūalis īpꝛeſſa a deo cuicūqʒ ſuſcipiēti ſacr̄m non iterabile:⁊ ꝙ ex inſtōne diuina efficaciter ſignificat gr̄am illi⁹ ſacr̄i:⁊ ꝙ diſponat ad eā ſicut declaratū eſt in.q.ꝓcedente:qꝛ eſt in eodē ſuſceptiuo ⁊ ab eodem agēte ⁊ forma p̄or ⁊ īperfectior:⁊ ꝙ ſit indelebilis cuʒ nō habeat cām demeritoriā corruptiuā:⁊ ꝙ ſit ſignū memoratiuū reſpectu ſuſceptionis ſacr̄i que preterijt.⁊ ſignum cōfiguratiuū.ſ.ſignans obligationē aīe ad chꝛiʒ.ꝙ etiā ſit forma aſſimilatiua alteri ſuſcipienti ſacr̄m:⁊ ab alio diſtinctiua ꝗ nō ſuſcipit hec oīa que videnꝫ rōnabilr̄ cōcedenda de caractere:ſi ponaꝫ forma realis abſoluta:p̄nt ſaluari:ſi ponaꝫ reſpectus realis per modū ꝓdictuʒ:ſicut ſi eſt forma abſoluta realis.ſi aūt ponaꝫ reſpectus realis dictū eſt ꝓus qualr̄ iſta ſaluabunꝫ:⁊ qualis reſpectus ſit:qꝛ extrinſecus adueniēs.Sed ſi ponaꝫ forma abſoluta neceſſe eſt dicere ꝙ ꝑtineat ad genus q̄litatis:nec opʒ declarare quō oēs iſte cōditiones ſibi cōueniāt:qꝛ ſatis pʒ. ⸿ Sed tunc eſt dubiū in qua ſpecie q̄litatis debeat poni. Dicitur ꝙ qꝛ eſt qualitas ſupnālis:nō opʒ ꝙ ponaꝫ in gn̄e qualitatis ſm̄ phm̄.10.meta^ce. Corruptibile ⁊ incorruptibile differunt plus q̄ ſm̄ genus:nāle ꝟo ⁊ ſupnāle differunt plus q̄ corruptibile ⁊ incorruptibile:qꝛ corruptibile ⁊ incorruptibile cōtinenꝫ ſub vno mēbro.ſ.ſub nāli.ꝗ multo magis nāle ⁊ ſupnāle plus differunt q̄ ſm̄ genus. ⸿ Cōtra.fides ſpes ⁊ charitas ſunt ſupnālia quedā:⁊ tamē cōcedunꝫ eſſe ꝓprie in genere q̄litatis. ⸿ Hoc ideʒ pʒ alr̄:

Ric.in.4.di. 5.arti.2.q.1. fol.3 ar. Idē Boñ.⁊ alij multi. Tex.co.26.

M qꝛ nālitas ⁊ ſupnālitas nō ſunt cōditiones niſi ꝑ cōparationē ad agens:talis aūt cōparatio nō variat aliqḋ quātū ad eſſe in genere:qꝛ aliqḋ poniꝫ in genere ſm̄ ſuā ꝓpriaʒ q̄dditatē formalem circūſcripta relōne ad agēs.nec valet dictū phi.10.meta^ce:qꝛ loquiꝫ de gn̄e phyſico.ſic enim nulla duo ſunt eiuſdē generis niſi ſint trāſmutabilia adinuiceʒ:ſed ideʒ genus logicū bn̄ pōt ꝯtinere multa que nō pertinēt ad idē genus phyſicū:vt pʒ de ſubā corꝑea ⁊ incorꝑea:⁊ de qualitate corꝑali ⁊ ſpūali. ⸿ Aliter dī ꝙ ſm̄ ꝙ eſt p̄n^m cōfigurādi pōt poni in quarta ſpe q̄litatis:ſm̄ autē ꝙ eſt p̄n^m aſſimilandi:poni pōt in tertia:⁊ vt eſt poteſtas quedā in ſcḋa:⁊ vt diſpoſitio ad gr̄am:in p̄ma que eſt diſpō.inquātū ꝟo imobilr̄ ꝑmanēs:in p̄ma q̄ eſt habitus. ⸿ Sʒ hoc nō valet:qꝛ ⁊ ſi poſſet hīc multas ꝓprietates ſm̄ quas aſſimileꝫ formis diuerſaꝝ ſpecieꝝ qualitatis:tn̄ nō pōt eſſe in ſe tot q̄dditatiue. Nō eniʒ eſt in ſe niſi vna q̄dditas ſimplr̄.ergo tn̄ erit in vna ſpe. Verūtn̄ iſtud poſſet hīc aliquā ꝓbabilitatē de vna alia forma:qꝛ ſm̄ veritatē illa diuiſio qualitatis in quatuor ſpēs nō eſt ꝓprie generis in ſpēs:ſed eſt tn̄ ſʒ quoſdā modos diuerſos cōuenientes diuerſis q̄litatib⁹.Et forte eidē qualitati in ſe ſm̄ eſſentiā poſſent cōpetere plures modi qui ponūtur in diuerſis qualitatibus. ⸿ Alr̄ dī ꝙ eſt in quarta ſpe q̄litatis:qꝛ eſt figura quedā ſpūalis.Sed hoc nihil eſt:qꝛ nil collocaꝫ in gn̄e per ꝓprietates metaphoricas:alioqn chꝛs eſſet vere in genere ſubſtantie inanimate:quia dicitur petra.⁊ eſſet in genere aīalis irrōnalis:qꝛ leo dī metaphorice.⁊ in gn̄e q̄litatis:qꝛ dī lux.Ego ſum lux mūdi ⁊c. Sed ex metaphoricis colligēda eſt ꝓpria conditio rei in ſe:⁊ ſm̄ illā collocāda eſt in genere ⁊ ſpe:ſicut eniʒ poſſet ſpēs intelligibilis poni in quarta ſpecie q̄litatis:qꝛ cōfigurat aīam ipſi obiecto cognito. ⸿ R̄ndeo ꝗ ꝙ ſi ponatur accn̄s abſolutū pōt poni in ſcḋa ſpecie q̄litatis:vel etiaʒ in p̄ma.nec alterū iſtoꝝ pōt euidenter īprobari.Si enim

Ric.diſ.5.4. ar.2.q.1.in ſo lu.ad.3.ar.

N

Ric.vbi ſ.

p^a cor.10. Apoc.5. Ioh.8.

O arguiꝫ ſic nō eſt in ſcḋa ſpe que eſt potētia:qꝛ eſt ſupnālis ⁊ ad illā ſpēm ſcḋam nō ꝑtinet niſi potētia nālis. Hoc nihil eſt:qꝛ ⁊ ſi phs nō loquebaꝫ niſi de potētia nāli exēplificādo:tn̄ potētia ſupnālis ſi eſt abſoluta ⁊ accn̄talis ⁊ ſpiritualis bene pōt ꝑtinere ad idē genus intermedium ſub qualitate cū potentia nāli:ſicut ⁊ habitus ſupnālis poniꝫ ꝑtinere ad ideʒ genus intermediū cū habitu nāli. Si etiā ponaꝫ in p̄ma ſpe vt habitus:qꝛ de difficili mobilis:non pōt īprobari. ⸿ Si aūt cōtra hoc arguiꝫ:qꝛ eſt potentia ſupnālis.ergo nō habitus.⁊ ꝯña ꝓbaꝫ per ſile:qꝛ potentia nālis nō eſt habitus nālis.⁊ 2°:qꝛ eſt diſpoſitio ad gratiā.ergo nō eſt habitus.⁊ 3°:qꝛ oīs habit⁹ diſponit ad bn̄ vel ad male agendū.2.ethi^r.ſed caracter nō.⁊ 4°:qꝛ oīs habitus diſponit ad facilr̄ operandū ex eodē 2° ethi^r.caracter aūt nō. ⸿ Hec nō ꝯcludunt. Primū nō:qꝛ pōt habitus ſupnālis vt eſt forma ſupnālis de difficili mobilis eſſe p̄n^m agendi vel reſiſtendi corruptiuo:⁊ ſic hīc rōneʒ potentie ſupnālis.nec ſimile illud valet:qꝛ habitus nālis dicit quādā facilitationē inductaʒ ſup potentiā nālem:qꝛ potentia nālis eſt qua nāliter poſſumus actus quos poſſumus:ſʒ potentia pōt eſſe aliqua ſupnālis forma ſpūalis imobilis:⁊ ꝓ tanto pōt dici habitus:⁊ tn̄ eſt p̄n^m quo poſſumus in talē actū ſpūalē vel ſupnālē. ⸿ 2^m ꝟo nō cogit:qꝛ bn̄ pōt eſſe vnus habit⁹ diſpō ad aliū:ſicut ſm̄ diſtinguētes habitū p̄ncipij ab habitu ꝯclōnis:habitus p̄ncipij diſponit ad habitū ꝯclōnis:nec ꝑ hoc eſt diſpō vt diſtinguiꝫ ꝯ habitū in p̄ma ſpecie.naʒ illa eſt qualitas de facili mobilis per oppoſitū ad habitū. ⸿ Tertiū de bn̄ ⁊ male nō eſt neceſſariū:qꝛ aliqs pōt eſſe actus indifferens:ſicut enim ex freq̄nter bene agere acqriꝫ habitus inclināſ ad

Eth.5.⁊ ibi.

bene

bene agendū: ꝛ ex frequēter male agere inclinās ad male agendū. ſic ex frequenter agere abſolute acqriẗ habilitas ad agendū tali actione neq₃ cū bonitate neq₃ cū malitia: ſic nec actus generatiuus fuit talis. ſ. bonus vel malus. H pȝ. pōt eniȝ aliqs frequēter cōſiderās geometriā hr̄e facilitatē magnā ad cōſiderandū cōcluſionē in illa ſcia: nec eſt ibi habitus bonus vel malus ſicut nec act⁹ ex quo generabaẗ: ſic ꝛ in habitu ſupnāli pōt eſſe. ¶ Et ſi dicas ꝙ habitus ſupnālis nō eſt talis: qꝛ daẗ ad pfectionē recipientis. ¶ Rñ° habitus ſupnālis pōt eſſe diſponēs ad actuȝ bonū: lȝ nō ſit eius pͥn^m elicitiuū ꝑimū vel ſufficiens: ꝛ
P
hoc mō fides infuſa nō eſt pͥn^m ſufficiens eliciendi actuȝ credēdi: nec charitas infuſa eliciēdi actū diligēdi: ſed iclinant: vt cōcurrētibus alijs neceſſarijs actus bonus eliciatur: ꝛ ita dico ꝙ aliqs habitus ſupernālis pōt remotius ꝛ impfectius inclinare ad actū bonū: ꝛ talis poniẗ caracter tanꝗ̄ pͥmo ꝛ remotiſſime diſponēs ad bonos act⁹. ¶ Illud aūt quartū de facilitate nihil valet: qꝛ nō eſt verū niſi de habitu acqſito. habitus eniȝ infuſus nō dat facilitateȝ ad actū: vt pȝ de nouiter cōuerſo: cui nō eſt facile poſt cōuerſionē act⁹ bonos elicere ſȝ difficile quouſq₃ ex frequētia actuū bonoꝝ acqrat aliquā virtutē acquiſitam.
Vide. 2. ethi. c. 3. oß.

Ad argumenta

ad vtriq₃ partē. ¶ Ad pͥ^m ſi ponaẗ forma abſoluta poteſt poni vel potentia vel habitus ſm duas vias iam dictas. ¶ Ad 2^m pȝ in qua ſpē q̄litatis ponereẗ ꝛ qualr̄. ¶ Ad aliud quātitas eſt forma abſoluta: ꝛ tñ non poniẗ actiua. opȝ ergo exponere ꝙ habeat opōnē reſpectu eius: cui⁹ ſit ſufficiens pͥn^m: vel ꝙ aliquo mō ſe habeat ad opōnē: ꝛ ſic cōcedo in ꝓpoſito ꝙ illa forma eſt diſpoſitio remota ad opōnē. ¶ Ad 4^m pȝ ex fine q̄ōnis precedētis. ¶ Ad pͥ^m
Q
in oppoſitū nō eſt incōueniēs aliquā relationē diſponere ad formā abſolutā, loquēdo de diſpōne nō reſpectu agentis nālis: nec que ſit rō receptiui: ſed de diſpōne cōuenienter reſpectu agētis ſupnālis: hoc eſt ꝑ quā hn̄s illā eſt ꝯuenienter natuȝ pati a tali agente: qꝛ ꝛ iſto mō pōt relo eſſe diſpō reſpectu cuiuſcūq₃ agētis volūtarij: ſicut aliqs voluntarie hȝ filiū pro cōuenienti obiecto ſiue paſſo alicuius actionis: aliū aūt nō ſine tali relone hȝ pro cōuenienti paſſo: lȝ equalis ſit in oībus abſolutus filio. ¶ Ad aliud de ſimilitudine pȝ q̄uo ſiſitudo: nō tm̄ fundaẗ ſuper qualitatem vt eſt genus diſtinctū: ſed vt generalr̄ inueniẗ in oib⁹ formis rō eius. hoc enim mō metalr̄ crucifixus pōt dici ſimilis chriſto crucifixo corporalr̄. Queſtio. XI.

D vltimū ſic pcediẗ. ¶ Et arguiẗ ꝙ caracter nō ſit in eſſentia anime vt in ꝑimo ſubiecto: qꝛ diſpō ꝛ forma ad quā diſponit: hn̄t ideȝ ſubiectū ꝑimū. Caracter eſt ꝑima diſpō ad fidem. fides aūt eſt in intellectu. ¶ Cōtra. ex eadē maiore cum hac minore caracter eſt ꝑima diſpoſitio ad grām. Gra eſt in eſſentia aīe ſicut vita: qꝛ eiuſdē eſt vita pͥma ꝛ ſcda. ergo caracter eſt in eſſentia anime ſicut gratia ad quam diſponit que eſt vita ſpiritualis.

Tho. di. 4. q. 4. ar. 1. q. 3.

Hic eſt opinio

ꝙ ſicut grā eſt in eſſentia aīe: ſic po⁹ ad grām eſt in potentia aīe. Caracter aūt eſt potentialis diſpō ꝑima ad grām. ergo in potētia aīe eſt vt in ſubiecto ꝑimo: ſed nō eſt in qualibet po⁹ aīe: qꝛ tunc nō eſſet vna forma. ergo eſt in vnica potētia: ſed magis rōnabile eſt ponere ꝙ in itellectu. cui⁹ rō eſt: qꝛ caracter eſt ad cōfigurandū trinitatē creatā trinitati increate. trinitas aūt creata ſiue imago cōſiſtit pͥncipalr̄ in intellectu: qꝛ ex eo ſicut ex radice oriẗ voluntas. ¶ Contra: qꝛ diſpō ad formā nunꝗ̄ eſt in poſteriori ſuſceptiuo forme: pȝ diſcurrēdo ꝑ ſingulas formas ꝛ diſpoſitiones eaꝝ: ſed caracter eſt diſpō ad grām vt cōcedis: ꝛ gratia eſt in eſſentia aīe per te. ergo caracter nō pōt eē in aliquo ſuſceptiuo poſteriori ipſa eſſentia aīe: ſed ꝑ te potentia eſt poſterior eſſentia aīe: qꝛ eſt accidens eius. Nec valet rō vel ꝯſītia qua dr̄ gratia eſt in eſſentia aīe. ergo potentia vel diſpoſitio ad grām eſt in potentia aīe: imo ſeqẗ oppoſitū. ſ. vel ꝙ ipſummet ſuſceptiuū grē ſit ſuſceptiuū diſpoſitionis: vel ſaltē diſpoſitio illa nō pōt eſſe in aliquo poſteriori illo in quo eſt forma. hoc ēt pȝ in alijs: qꝛ habitus ſupnālis nō eſt in habitu nāli: ſed in potentia nāli: in qua eſt habitus nālis: ꝛ hoc iō: qꝛ potentia nālis eſt prior vtroq₃ habitu. ¶ Item ꝓbatio qua probaẗ grām eſſe in eſſentia anime imediate nō ꝯcludit: qꝛ pfectio nālis prior ineſt alicui ꝙ̄ perfectio vel potētia ſupnaturalis: nam pfectio nālis ꝛ intrinſeca ſequiẗ ſtatim nām ſui perfectibilis: potentia aūt ꝛ ſi ſit accidēs ſm eū: tñ eſt perfectio intrinſeca ipſius aīe. g̊ pͥus nāliter ineſt aīe ipſa potētia ꝙ̄ grā: ꝛ per ꝯñs poſſet habere rōnem ſubiecti receptiui reſpectu grē. ¶ Nec cōcludit illud de vita: qꝛ vita ſpūalis pͥus ineſt ipſi anime vt eſt cōiūgibilis deo. vnde ſm Aug⁹ de ci. Dei. ꝓpter hoc dr̄ vita aīe: qꝛ vita aīe nō eſt niſi in cōiūctione eius ad deū vt ad obiectū. aīa aūt nō eſt cōiungibilis deo in rōne obiecti niſi per potentiā. ¶ Qđ poſtea de voluntate addit ꝙ ipſa oriẗ ex intellectu. quero aūt intellectus hȝ ad voluntatē tm̄ prioritatem generationis ſiue originis: ꝛ ex hoc nō poniẗ perfectio in itellectu reſpectu voluntatis: ſed impfectio: qꝛ vr̄ imperfectiora precedūt perfectiora ordine gn̄ationis. 9. meta^{ce}. Si aūt intelligas ꝙ intellectus ſit prior vel radix reſpectu volūtatis tanꝗ̄ eminenter vel virtualr̄ cōtinens voluntatē. hoc iprobaẗ ex dictis: qꝛ ordinatū ad alterū vt prius origine nō ꝯtinet ipſuȝ eminēter vel v̄tualr̄. actus aūt intellectus ordinaẗ eſſentialiter ad actū voluntatis: ꝛ ſi hoc neges, de hoc diſputandū eſt in mā de beatitudine inferius.
Tho. diſ. 16. pͥmi libri. Tho. 1. p. ſū. q. 77. ar. 6.
Tex. cō. 15.
A
Diſ. 49. q. 3.

Dico ergo

ad q̄ōnē ſupponēdo hoc qđ declaratū eſt. 2. li. diſ. 26. ſ. de grā ꝙ eſt ideȝ cum charitate: ꝛ ꝑ ꝯñs eſt pͥmo in potētia. ſ. in voluntate: ꝛ vlterius tñ iſta diſpoſitio ad formā eſt in eodē ſuſceptiuo cū forma. Caracter aūt ſi ponaẗ in eſſe cōuenienter ponitur diſpoſitio ad grām ſacralē vt oſtenſuȝ eſt in ſolone pcedentis q̄ōnis de caractere in pͥma cōgruentia. g̊ cōgruum eſt ponere caracterē formalr̄ in volūtate. ¶ Et hoc ꝯfirmaẗ: qꝛ ſi caracter eſt ſignū vel fundamētū obligationis aīe ad deū. rōnabile eſt ꝙ ponaẗ in illa potētia: cuius eſt pͥmo obligari vel eſſe rōne obligandi: talis aūt eſt voluntas: qꝛ pciſe per eius actū aliqs ſe obligat pͥncipalr̄. illa. n. que cōcurrūt ibi ex pte intellectus vel alterius potentie in hoīe: nō ſunt niſi quedā preambula ad firmū velle: qđ eſt rōnabilr̄ ꝓponere vel vouere: vel quedā ſigna manifeſtātia illud eſſe firmū. ¶ Ad arg^m in oppoſitū pȝ ꝙ caracter nō eſt diſpoſitio ꝑima ad fidem: vt fides eſt: ſed eſt diſpō ad illā perfectionē que pͥncipalr̄ cōformat totā animā deo: ꝛ hec eſt grā que eſt eadē cū charitate ꝛ in voluntate: vt dictū eſt. ¶ Ad rōnē alterius poſitionis dico: ꝙ quāuis male ꝓbeẗ ꝙ caracter ſit in potētia aīe: tñ ꝯcedo hoc ꝓpter aliud añs qđ accidit. ſ. ꝙ forma ad quā diſponit eſt in potentia: ꝛ concedo ꝙ in vna: ꝛ in illa que eſt pͥncipalior in imagine: in cuius figuratione ꝯſiſtit pͥncipaliter tota figuratio aīe vel imaginis ad trinitatem. ¶ Ex dictis a pͥncipio diſtin. 3. viq₃ huc pōt colligi vna rō baptiſmi exprimēs oīa que ſunt ſimplr̄ nec̄ia ad rōnē baptiſmi: qꝛ ſi ponamus relonem illā ſigni quā iportat bap^{mus} fundari in illa ablutione vt in fundamento totali: habēte tñ habitudinē ad v̄ba ꝛ alia cōcomitantia: pōt talis ratio aſſignari ipſius baptiſmi. Baptiſm⁹ eſt ablutio hominis
B
C
Diffō baptiſmi notabilis reſoluta.

D viatoris aliqualr ꝯſentiētis vel libero arbitrio nūꝗ̄ vſi: facta in aqua elemētari fluida ab alio ſil abluente ⁊ v̄ba certa actū ⁊ ſuſcipiēte cū inuocatione trinitatis deſignantia ꝓferēte: tā in abluēdo ꝗ̄ in ꝓferēdo itēdēte facere qͦ chrīs inſtituit faciēdū: vel qͦ intēdit facere ecclīa chriſtiana efficaciter ſignās ex inſtōne diuina ablutionē aīe a pctō.

Doctrina mirabilis doc. ſubtilis ⁊ expoſitio particularū diffinitionis aſſignate.

℄ Particule hui⁹ rōnis patent ſic. Ablutio. di. 3. q. 3. non dico ꝑfuſio nec aſꝑſio nec imerſio: ⁊ h̄ vl' trina vel vnica: qꝛ qͦlꝫ ſufficit ad veritatē ſacri. Sꝫ miniſter tenet̄ ſeruare modū ecclīe in qua baptiçat. Hoīs. ſm totū corp⁹ vel ptē ꝑncipalē vel quācūqꝫ in caſu neceſſitatis: vt pꝫ di. 4. q. 2. Aliqualr ꝯſentiētis. pꝫ ex eadē di. q. 4. ⁊ forte nō ſufficit ſm cōem opīonē habitualr ꝯſentire ſine v̄tuali ꝯſenſu: tn̄ illō eſt dubiū: qꝛ minor ꝯſenſus ſufficit ad ſuſceptionē ſacri ꝗ̄ ad meritū: ſꝫ ad meritū ſufficit virtualis ꝯſenſus. ſilr ꝙ nō vtēs rōne ſit ſimplr capax ſacri: nō habens aliquā diſpōnē: ⁊ tn̄ vtēs rōne nō hñs illā nullo mō ſit capax: nō vr̄ ꝓbabile: qꝛ nulla diſpō vr̄ ſimplr neccīo reqſita vel nō requiſita pp̄ vſum rōnis vel nō vſum. Facta in aqua ⁊c̄. pꝫ di. 3. q. 3. per h̄ aūt ꝙ dr̄ elemētari: excluditur qcūqꝫ humor mixtus q dr̄ equoce aqua: vt aqua roſacia. per hoc ꝙ dr̄ fluida excludit̄ aqua cōgelata ſi manet aq̄: vel qualrcūqꝫ mixta ꝑ iuxtapoſitionē corpoꝝ groſſoꝝ: vt nō poſſit abluere. Facta ab alio pꝫ di. 6. q. 4. ⁊ ſilr illa que ſequunt̄. Simul abluente ⁊ ꝓferēte ⁊c̄. pꝫ diſ. 6. q. 3. Qͦ vltimo addit̄. Habēte intētionē ⁊c̄. pꝫ diſ. 6. q. 5. ⁊ 6. Et ſic habem⁹ tā ſuſcipientē ꝗ̄ ꝯditiones nec̄ias in ſuſcipiente: qꝛ hoīꝫ viatorē aliqualr ꝯſentientē. Habem⁹ ꝯferentē ⁊ ꝯditiōes nec̄ias ex pte ei⁹. ſ. ꝙ ſit abluēs ⁊ verba ꝓferēs: ⁊ hoc ſil ⁊ debite itendēs. Habemus mām: qꝛ eſt ablutio in aqua elemētari. Habemus formā: qꝛ v̄ba certa exprimētia actū ⁊ ſuſcipientē cū inuocatione trinitatis. Habemus id qͦ ptinet ad rōnē formalē baptiſmi. ſ. qꝛ ex inſtōne diuina efficaciter ſignās. Habem⁹ correlatiuū: qꝛ ablutionēꝫ aīe a pctō.

℄ Si aūt ponat̄ relōnē quā iportat baptiſmus nō fundari in ablutione vt in fundamento totali: ſꝫ in ablutione ⁊ v̄bis tanꝗ̄ in vno fundamento inſtituto ad ſignandū effectū vnū: tūc pōt poni rō baptiſmi talis completa.

Diffō ſcōa.

℄ Baptiſmus eſt ſacr̄m ablutionis aīe a pctō ꝯſiſtens in ablutione hoīs viatoris aliqualr ꝯſentiētis: vel libero arbitrio nūꝗ̄ vſi: facta in aqua elementari

E fluida cū ꝓlatione v̄boꝝ actū ⁊ ſuſcipiētē ⁊ miniſtrū cūꝫ inuocatione trinitatis deſignātium ab alio ſil abluente: ⁊ v̄ba iſta ꝓferēte ⁊ intēdēte facere: qͦ facit ecclīa chriſtiana. Et tūc eadē eſt ibi expoſitio pticularū iſtius rōnis q̄ fuit ⁊ pͦoris: niſi ꝙ in iſta ponit̄ p̄mo illud qͦ ptinet ad formalē rōnē baptiſmi: cū dr̄ ſacr̄m: ⁊ correlatiuū eius, cūꝫ dicit̄ ablutionis. ⁊ poſtea illa que ptinēt ad fundamētū: cum dr̄ cōſiſtens ⁊c̄. nec eſt dr̄ia niſi qꝛ nō ponit̄ totale fundamē-

F tū iſtius relōnis vtroqꝫ mō idē. vtroqꝫ tn̄ mō idē ꝑncipaliter iportat̄: qꝛ ſiue per ſolā ablutionēꝫ ſiue per ambo. ſ. ablutionē ⁊ verba: ſunt tn̄ ambo vnū ſignū integrūꝫ inſtitutū gdē ꝑncipalr ad ſignādū ꝑncipale ſignatū iſti⁹ ſigni: ſcilꝫ vt abluat̄ aīa a pctō: ⁊ hoc a deo trino ⁊ vno in cui⁹ noīe baptiçamur: cui eſt gloria in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

℄ Nunc de ſacramento confirmationis ⁊c̄. Diſtinctio. VII.

Poſtꝗ̄ magiſter egit de p̄mo ſacro. ſ. de baptiſmo: hic agit de 2⁰. ſ. de ſacramento cōfirmationis. ⁊ diuiditur in duas partes. ſ. in ꝓhemiū ⁊ tractatum: qui incipit ibi [Forma enīꝫ.] Et iſte tractatus diuidit̄ in qnque partes. Primo nāqꝫ determinat de forma ſacramēti. Scdͦ de miniſtro. ibi [Hoc ſacramētū ab alijs.] Tertio d̄ effectu. ibi [Virtus aūt.] Quarto de ꝯditione q̄dā in ſuſcipiēte ⁊ cōferente pertinente ad reuerentiam ſacramēti. ibi [Hoc ſacr̄m tn̄ a ieiunis.] Quinto ⁊ vltimo de initerabilitate huius ſacri. ibi [Nec debet iterari.]

Queſtio. I.

Circa iſtam diſtinctionem poſſent multa queri ꝓportionaliter illis que queſita ſunt de baptiſmo: ſꝫ premitto quādam rōnem ſacri huius: ex quo pꝫ ſolutio multarū. q. Et ſupponendo q⁹ relationis que eſt formale in hoc ſacro fundamentū totale ſit vnctio determinata cū cōditionibus multis alijs requiſitis: pōt aſſignari rō talis.

A Cōfirmatio ſeu ſacramentū cōfirmationis eſt vnctio hoīs viatoris aliqualr cōſentiētis: vel libero arbitrio nūꝗ̄ vſi: facta in fronte in figura crucis cūꝫ chriſmate ſanctificato: ⁊ hoc a miniſtro idoneo ſil cū intentione debita inungente: ⁊ verba certa ꝓferente: ſignificans efficaciter ex inſtitutione diuina vnctionē aīe ꝑ grām roborantē, ad cōfitendū cū cōſtantia fidem chriſti.

℄ Hic pꝫ que ſit huius ſacri mā: qꝛ cū poſſet diſtingui de mā ſicut diſtinctū eſt de mā in baptiſmo. di. 3. q. 3. Materia ꝓxima. i. illud viſibile qͦ cōcurrit. in fundamento eſt vnctio facta in fronte in figura crucis cum chriſmate ſanctificato. Materia aūt remota eſt chriſma cōpoſitum ex oleo oliue ⁊ balſamo ⁊ ſanctificatū ſpecialr ab ep̄o vel ab

B alio: cui talis ſanctificatio poterit cōmitti.

℄ Forma eſt talis. Signo vel cōſigno te ſigno crucis. cōfirmo te chriſmate ſalutis vel ſcificationis: in noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūs. ſ.

℄ Suſcipiens eſt homo viator aliqualr conſentiens: qͦ intelligendūꝫ eſt ſicut de baptiſmo: vt pꝫ diſ. 4. Sed hic tn̄ ſuſcipiens eſt ſm determinatā partē, ꝓpter qͦ addit̄ in fronte. Miniſter eſt ep̄s vel alius cui cōmitti poterit. Ideo dicit̄ in generali a miniſtro idoneo

℄ Ex parte miniſtri requirit̄ ſimultas in faciendo vtrūqꝫ actum. ſ. vnctionis ⁊ ꝓlationis forme: ⁊ ēt debita intentio: que oīa debent intelligi ſicut expoſitūꝫ eſt de miniſtro in baptiſmo di. 6. Que addunt̄. Significans efficaciter ⁊c̄. dicūt illud qͦ formale eſt in iſto ſacro ⁊ qͦ vltimo addit̄ vnctionēꝫ interiorem. ſignat corre^m illius relationis que eſt formale in iſto ſacro.

℄ Et ſi obijcit̄ p̄mo cōtra mām ⁊ formale ſil: qꝛ chrīs nō ſic inſtituit. vt pꝫ Jo. 20. qn̄ inſufflauit ⁊ dedit diſcipulis ſpiritū. ſ. ⁊ ſimilr act. 2. qn̄ miſſo ſpiritu. ſ. in linguis igneis cōfirmabant̄: nec etiam Apl̄i tali forma vtebant̄ vel mā: vt pꝫ in actibus ſed īpoſitione manuūꝫ.

℄ Si ſcdͦ obijcit̄ ſpecialr cōtra mām: qꝛ nō opꝫ eā eſſe chriſma ꝯſecratūꝫ: qꝛ nec in baptiſmo neceſſaria eſt aqua cōſecrata: ſufficit enīꝫ q̄cūqꝫ aqua.

℄ Si tertio obijcit̄ ꝙ ſacerdos cōmunis pōt iſtud ſacr̄m ꝯferre iuxta illud di. 95. Peruenit. ⁊ ponit̄ in lr̄a. vbi Gregorius Januario ep̄o ſcribit. Peruenit ad nos quoſdā ſcādaliçatos fuiſſe eo ꝙ preſbyteros tāgere chriſmate eos qui baptiçati ſunt prohibuimus. ⁊ ſequit̄. Si omnino de hac re aliqui cōtriſtentur vbi ep̄i deſunt: vt preſbyteri etiā in frontibus baptiçatos chriſmate tangere debeant cōcedimus.

℄ Ad p̄^m iſtoꝝ dicendū ꝙ chrīs nō alligauit potentiā ſuam ſacramentis: ⁊ ideo ipſe ſiue in terris ſiue poſt aſcenſionē in celo exnīs: potuit ꝯfirmare Apl̄os ſine tali materia ⁊ tali forma. Cū Apl̄is etiāꝫ in p̄mitiua eccleſia potuit diſpenſare ⁊ maxime: qꝛ in confirmatione ab eis collata erant aliqua ſigna ſenſibilia: puta cōmuniter deſcenſus ſpūs. ſ. ſuper confirmatos: ⁊ donū linguaꝝ: ſꝫ tn̄ ceſſantibus talibus miraculis miniſtri debuerūt hāc mām ⁊ hanc formam ſeruare. Supponit̄ enīꝫ inſtitutū eſſe a deo: ſꝫ tempus ⁊ modus huius inſtitutionis ſcriptura nō legatur: forte qꝛ hyſtoriographi ſcripturā vſqꝫ ad tempus illud nō ꝓduxerunt:

non enim

nō enim ꝑduxerunt vltra tpͤs Apl'oꝝ: nec etiam vſqꝫ ad plures annos ante mortē eoꝝ. toto aūt tēpore Apl'oꝝ forte manſit donū linguarū in ſacramēto cōfirmationis: nec eſt iprobabile multa eſſe tradita auctoritatiue a chr̄o eccleſie per Apl'os: que tn̄ in ſcriptura nō legimus: vt dicit Damſ. 4. li. c. 4. vbi loquēs de adoratione imaginum ait. Eſt aūt nobis tradita iſta traditio quēadmodum opꝫ ad oriētē adorare crucē: ⁊ altera plurima his ſimilia. ¶ Ad 2m dicendum ꝙ chriſtus contactu ſue carnis mundiſſime oēm aquā cōſecrauit in vſuꝫ baptiſmi: nō ſic aūt mām illā cōfirmationis: ⁊ ideo requirit̄ hic ſpālis ſanctificatio: qḋ etiā eſt rōnabile magis hic ꝙ̄ ibi: qꝛ baptiſmus eſt ſacrm̄ neceſſitatis: ⁊ ideo pōt a quocūqꝫ miniſtro cōferri: ⁊ rōnabile eſt ꝙ in aqua nō cōſecrata: aliogn mā cōueniēs nō poſſet eſſe cōmunis ⁊ ipediret̄ ſalus multoꝝ.

D

¶ Ad 3m ſunt quatuor modi dicēdi. Primus ꝙ papa ꝯſenſit ꝙ poſſent vngere in fronte oleo: ſed nō chriſmate: ſed hoc eſt cōtra textū lr̄e: ſicut pꝫ ibidē. ¶ Itē hoc cōceſſit eo ꝙ pro eius ſubtractione erant qdam ſcandaliçati: ⁊ ſi cōceſſiſſet illō fieri oleo ſolo oſtendēs quaſi fieret chriſmate: eſſet ſimulatio ꝯ veritatē doctrine: ſicut ſi cōcederet̄ panē bn̄dictū p eucbariſtia dari.

Bart. dubit. de conſe. diſ. 4. ca. pſbyterio.
Quere alios.

¶ Scd̄s modus dicēdi eſt ꝙ ꝑꝑ ſcandalū vitandū cōceſſit illud ad tpͤs vel magis permiſit: ſꝫ iſtud nihil eſt: qꝛ vtilius ſcandalū naſci permittit̄ ꝙ̄ veritas relinquat̄. extra de regulis iuris. ¶ Itē in hac cōceſſione peccaſſet Gregorius mortalr̄ ſi cōceſſiſſet de facto ꝙ nō potuiſſet de iure ⁊ prebuiſſet ſacerdotibus occaſionē peccandi mortalr̄. ſ. faciendi qḋ nō licebat eis facere. ¶ Alij pn̄t eſſe duo modi dicendi ꝓbabiles. vnus ꝙ in pmitiua eccl'ia nō erat differētia inter ſacerdotes ⁊ epōs: qḋ ꝓbat̄ per duas auctoritates Hiero. que ponunt̄ in canone diſ. 95. pma illaꝝ eſt. c. Olim. ⁊ c. ſequenti. Et intitulatur Hieronymi ſuꝑ epl'am ad Titum. c. dicentis. Olim inquit idē preſbyter qui ⁊ epͣs anteꝙ̄ diabolico inſtinctu ſciſmata in religione fierēt ⁊ diceret̄ in populis. Ego ſum pauli. ego aūt apollo. ⁊ cōmuni preſbyteroꝝ cōſilio eccleſie regebant̄: poſtꝙ̄ aūt vnuſqſqꝫ eos quos baptiçauerat ſuos putabat nō chr̄i: in toto orbe decretū eſt vt vnus de preſbyteris ſuponeret̄ ⁊ ſciſmatū ſemina tollerent̄. ⁊ parum poſt. Sicut preſbyteri ſciunt ſe ex cōſuetudine eccleſie ei qui ſibi ꝑpoſitus fuerit eſſe ſubiectos: ita epi nouerint ſe magis ex cōſuetudine ꝙ̄ diſpenſationis dn̄ice veritate pſbyteris eſſe maiores: ⁊ in cōmuni debere eccleſiā regere. ¶ Itē ad euandrū preſbyteꝝ ⁊ ponit̄ di. 93. Legimus. Cū Apl's perſpicue doceat eoſdeꝫ eſſe epōs quos preſbyteros: hoc ꝓbat ibi per multas auctes: ⁊ infra Alexandrie a Marco euangeliſta vſqꝫ ad eſdram ⁊ Dionyſium epōs preſbyteri eligebant ſemꝑ ex ſe vnum ⁊ in excellentiori gradu collocabant: quem epm̄ vocabant: quō ſi exercitus faciat imperatorē. Diaconi aūt eligant vnum ex ſe queꝫ induſtrie nouerunt: ⁊ archidiaconū nūcupant. quid enim facit excepta ordinatione epͣs qḋ preſbyter nō facit.

Qui poſtea fuit Eugeni° papa.

¶ Rn̄det glo. ibi. Intelligitur ibi ꝙ nō fiunt niſi ab epis. ſed hoc exponit̄ ꝙ nō fiunt licite. Qr enim abſolute fiant ꝓbat̄ per glo. precedenteꝫ. vbi diſputat̄ in quo facta fuit prelatio aut in officio vel in nomine. ⁊ in fine dicit. ꝙ facta eſt prelatio quo ad nomen: ⁊ quo ad aliquam adminiſtrationē: ⁊ quo ad quedā ſacramenta: que modo epis appropriant̄. ¶ Ex hoc duplr̄ arguit̄. pmo. Si tunc poſt apl'os facta eſt talis prelatio epoꝝ ſuꝑ preſbyteros: ergo a pncipio eccleſie non fuit ita. ¶ Item ſi mō appropriant̄. ergo pus a pn° nō fuerunt ꝓpria. ¶ Rn̄°. ſi a pn° fuit aliqs actus ꝓprius epo ſicut dicit Hieronymus pter cōſecrationem: quid pōt epͣs qḋ nō pōt preſbyter: glo. ꝑ cōſecrationem: intelligit alia. ſequit̄ ꝙ a pncipio erat differentia epi ⁊ preſbyteri: ⁊ tn̄ ille auctes nō cōcludūt oppoſitū: ſed ſunt exponende ſicut glo. exponit. ſ. ꝙ forte nomina erant ſynonyma: ⁊ adminiſtratio. ſ. gubernatio eccleſie cōmunis fuit: ſed tn̄ nō diſpēſatio quecūqꝫ ſacroꝝ qḋ ꝓbat̄ diſ. 21. In nouo. In loco Apl'oꝝ ſurrexerūt epi. ſed 72. diſcipuloꝝ vicem gerunt preſbyteri. ergo a chr̄o fuit diſtinctio epi ⁊ ſimplicis pſbyteri. ¶ Cōtra. Nonne Philippus fuit de. 72. ⁊ Stephanus ⁊ ceteri diaconi nō preſbyteri: Iteꝫ tit. Ad hoc reliqui te crete vt ordinares preſbyteros. ergo nō epͣs hoc nō potuit. ¶ Hoc etiā ꝓbat̄ ꝑ c. ſequēs. 95. di. Qḋ ſuꝑ illud verbū pauli fundatur. Noli negligere grām que data eſt tibi per ipoſitionē manuum preſbyteri. Qm̄ ait preſbyteri epi nominant̄ ſm̄ ꝙ dictū eſt ad epm̄. Noli negligere grām que data eſt tibi ⁊c̄. Et alibi. ad maiores natu qui nos poſuerunt epōs regere eccleſiaꝫ. hec Hieronymus.

Cap. 1.
pͣ timo. 4.
a. l. ꝓ ꝓhibitiõ cū ipoſitione
Act. 20.

Nō diſtinguit ḡ epm̄ a pſbyteroꝝ: qꝛ nō dicit ꝙ confirmatio fuerit data per epm̄ tm̄: ſed loquitur de preſbyteris: nec etiā in actibus legit̄ diſtinctio ſacerdotū ab Apl'is qui erant epi. Et ſi iſtud eſt verū: tūc ſacerdoti ex officio potuit cōpetere ꝯfirmare ſicut ⁊ epo: qꝛ ex pma inſtitutione nō erat alius gradus in eccleſia: tn̄ ꝓpter neceſſitateꝫ poſtea multiplicati ſunt ſacerdotes: ⁊ reſtricta eſt poteſtas ab eis ꝙ̄tū ad aliqua: que reſeruata ſunt ſolis ſacerdotibus maioribus qui dicti ſunt epi: ⁊ talis actus eſſet cōfirmare. Qr ſi verꝫ eſt. Greg. bene potuit ſacerdotes illos ſubiectos ianuario epo licentiare ad ꝯfirmandū: qꝛ in hoc nō cōceſſit poteſtatē eis nō cōuenientē eis: ſed reuocauit ꝓhibitionē pus eis factā. ¶ Sed ſi cōtra hoc obycias† qꝛ ſm̄ iſta cuꝫ in pmitiua eccleſia nō legant̄ alij confirmaſſe ꝙ̄ apl'i: ſi tunc quicūqꝫ ſacerdotes erant epi vel equales ꝙ̄tuꝫ ad iſtum actū: ergo ſolis epis debetur ex officio.

a. l. ꝙ̄re ergo ſ pmitiua ⁊c.

¶ Rn̄° ꝙ vel nulli alij ab apl'is erant ſacerdotes: qꝛ illi ſoli tunc poterunt ſufficere: vel ſi alij erāt: detulerunt apl'is in iſto actu ꝓpter manifeſtationeꝫ ſpūs. ſ. euidentē que fiebat in collatione iſtius ſacri: vt cū maiori reuerentia ⁊ deuotione ſuſciperet̄ ꝓpter excellentiaꝫ miniſtroꝝ.

E

¶ Quartus modus dicēdi eſt ꝙ ſi a pn° nō licuit ſacerdoti ſimplici: papa tn̄ potuit quēlibet ſacerdoteꝫ illius regionis facere epm̄: quātū ad iſtū actum: nō tn̄ cōferendo ſibi ſimplr̄ gradū epalem: nec ꝙ̄tum ad alios actus: ⁊ tūc quilibet coꝝ vere cōfirmauit tanꝙ̄ epͣs ꝙ̄tum ad iſtū actū: ⁊ ratio cōferēdi iſtū gradū cuilibet ſacerdoti quātū ad iſtū actū poterat eſſe ſcandalū vitandū.

Ric. ⁊ Alex.

Materia aūt remota. ſ. chriſma hꝫ ſimilitudinē cū effectu huius ſacri: oleum enim nitorē hꝫ ⁊ ſupereminet ceteris liqdis: ⁊ eſt materia ꝓxima incendij. Per pmū ſignificat caſtitateꝫ vel mundiciā: per alia duo ſignificat charitatē. Et balſamuꝫ qḋ habet bonum odorem: ſignificat bonā famam. iuxta illud. 2. Coꝝ. Chriſti bonus odor ſumus deo. Balſamo etiā corpora mortuoꝝ condiunt̄ ne putreſciant: ideo ſignificat incorruptionem: per illam ergo materiā. ſ. chriſma confectum ex oleo ⁊ balſamo ſignificatur ꝙ confirmatus debet habere mundiciam ⁊ charitatem ⁊ bonam famam: qꝛ ſine iſtis non eſt multum auctentica cōfirmatio fidei chriſtiane.

Cap. 2.
F

Queſtio. II.

Circa iſtam diſtinctionē queri pn̄t aliqua breuia. ¶ Primo vtrum iſtud ſacramentum ſit neceſſariuꝫ ad ſalutem: Qr ſic. de conſe. diſtin. 5. Omnes fideles per manus impoſitionem epoꝝ poſt baptiſmuꝫ ſpūm. ſ. ſuſcipere debent: vt pleni chriſtiani inueniant̄. Ex hoc habet̄ ꝓpoſitum: qꝛ quilibet tenet̄ eſſe plenus chriſtianus. ¶ Contra. In baptiſmo datur gratia. ergo per illā eſt filius regni: ⁊ ita ſufficit ad ſalutē. ¶ Rn̄deo. nō eſt ſimplr̄ neceſſarium ad ſalutem. iuxta illud Mar.

A

vli.Qui crediderit ⁊ baptiçat⁹ fuerit ſaluus erit.⁊ de ꝯſe. di.5.Spiritus.ſ.Ubi habet̃ ꝙ baptiçat⁹ ꝑ ſolū baptiſmū ſaluat̃:eſt tñ neceſſariū adulto ſic ꝙ non cōtēnat:ſicut dr̃ extra de ſen.excō.vbi dr̃ in glo.ꝙ nō eſt plenus chriſtianus qui cōtēnit.❡ Ad argm dico.ꝙ loquit̃ de adulto q̃ dʒ ſuſcipere.i.nō cōtēnere ⁊ pro tempore cōgruo ſuſcipere in effectu:iudicaret̃ enim cōtēptus ſi oīmoda oppoꝛtunitate oblata non ſuſciperetur. Queſtio.III.

SEcundo querit̃. Utrū ſit dignius baptiſmo: Qḋ ſic vr̃ in littera. ❡ Item de cōſe.di.5. Nouiſſimo.pʒ ꝙ preferet̃ iſtud ſacrm̄ baptiſmo. ❡ Cōtra. Baptiſmus delet culpā ⁊ penā ſine pnīa.hoc autem nō.g̃ ⁊c̃. ❡ Rñdeo.qn̄ aliqḋ icludit vel ꝓſupponit aliud illa pnt̄ cōparari vel ſm̄ illḋ qḋ ꝓciſe pertinet ad vtrūqʒ: vel ſm̄ illud qḋ 2m ponit ꝓſuppoſito p ⁊ qḋē 2da cōpa-
A ratio non eſt ꝑ ſe:qꝛ ſic vlr 2m excedit pm ſicut duo bona excedūt alteꝝ eoꝝ.ſed pma eſt ꝑ ſe:qꝛ eſt ſʒ ꝓciſas rōnes cōparatoꝝ:⁊ hoc mō dico ꝙ baptiſm⁹ eſt ſimplr̃ nobili⁹ ſacrm̄/loquēdo de nobilitate ſacri penes finem pncipalē ſacri:qui eſt collatio gratie.nā ad maioꝛeʒ gr̃am ⁊ ad plures effectus ſimplr̃ nobiles cōfert̃ baptiſmus q̃ʒ cōfirma-
B tio. Loquēdo tñ ſm̄ aliā cōparationē,cōfirmatio multū addit baptiſmo. ❡ Pōt etiā dici ſm̄ qḋ cōfirmatio nobilioꝛ ratione miniſtri:qꝛ a nobilioꝛi miniſtro cōfert̃:ſʒ non eſt hoc ſimplr̃ ꝓpter eius nobilitatē ſed ꝑꝑ baptiſmi maioꝛē neceſſitatē:iſte pluribus miniſtris ꝯcedit̃:iſta nō:niſi
C ſpālibus.Ex hoc vltimo de nobilitate ſm̄ qḋ.pʒ ad argumētum oppoſitum. Queſtio.IIII.

TErtio querit̃ur. Utrū iſtḋ ſacrm̄ poſſit iterari: Uidet̃ ꝙ ſic:qꝛ morbus cōtra quē eſt iterat̃:pōt.n.aliquis poſt cōfirmationē iterū fieri puſillanimis.ergo remediū cōtra illū morbū iterat̃. ❡ Cōtra. Magiſter in lr̃a ⁊ de ꝯſe.di.5.dictū. ❡ Rñdeo.iterari nō dʒ:
A ita ꝙ ſcienter:qꝛ iterans peccat moꝛtalr̃:ſed nec pōt iterari ſic ꝙ iteratū habeat ꝓpriā efficaciā.rō pncipalis eſt inſtitutio diuina:⁊ cōgruentia:qꝛ per iſtud ſacrm̄ inſtituitur aliqs in determiato gradu eccleſie.ſ.in gradu bellatoris: ⁊ ſacrm̄ inſtituens in gradu determiato nō iterat̃:⁊ ītra hoc adducit̃ cōgruentia:qꝛ iprimit effectuʒ indelebileʒ.ſ. caracterē. ❡ Ad argm. Moꝛbus vt ꝯtra ipſuʒ eſt hec medicina non iteratur:ʒ aliter. Queſtio.V.

ULterius querit̃ que ſit pena iterantiū illud ſacrʒ: ❡ Rñdeo:dicūt canoniſte ſicut dcm̄ eſt de iteratiōe baptiſmi
ẜ.4.q.2. di.6.Qḋ ꝓbant per locū a ſili.per illud.c.de cōſe.diſ.4.Qui bis. ❡ Sʒ aliter dico:ꝙ vlr nulla pena canonica que nō eſt iflicta a papa ꝯdente ius
A incurrit̃ ipſo iure.nec ꝓpter argumēta exponentiū canones ſiue a ſili ſiue a ꝯtrario ſenſu eſt aliqs tali pena aſtrict⁹: qꝛ pñt exponere ius cōditū.nō aūt cōdere nouū ꝑ ſuas expōnes. Unde Inno.qui tñ fuit papa cū feciſſet magnū opus exponēdo ius canonicū:cuʒ fuiſſet regſitus ab alijs quale robur vellet illuʒ tractatū hr̃e:dixit ꝙ nollet ipſuʒ eſſe auctenticū:ſed tm̄mō magiſtrale.Cum g̃ nō inueniat̃ in iure canonico expreſſe pena irregularitatis inflicta pro iteratione cōfirmationis:ſequit̃ ꝙ nō incurrat̃:⁊ h̃ magis pʒ:qꝛ cōſtitutiones penales ſunt reſtringēde nō ampliande:⁊ ſi voluiſſet legiſlatoꝛ penā talem inflixiſſe pro iteratione cōfirmationis ſicut baptiſmus:potuiſſet expreſſiſſe hic ſicut ibi. ❡ Et cōfirmat̃ etiā per.c.illud de cōſe.di.5. dictū.vbi nulla pena infligit̃ epō iterū cōfirmāti:ſed nec ſuſcipiēti.niſi ꝙ ſoli deo ſub habitu regulari vel clericali ipſuʒ religioſiſſime famulari decretū eſt.hic aūt inuit nō

B penā irregularitatis ſed magis oppoſitū:puta exercitiuʒ officij clericalis.naʒ in executione oꝛdinum ⁊ pꝛecipue in cōſecratione eucharistie clericus deo ſuo religioſiſſime famulat̃:cui ſit gloria in ſecula ſeculoꝝ.Amen.

❡ Poſt ſacrm̄ baptiſmi ⁊ ꝯfirmationis ſeqt̃ eucharistie ſacrm̄ ⁊c̃. Diſtin.VIII.

POſtq̃ʒ magiſter egit de baptiſmo q̃ regeneramur:⁊ de confirmatione qua roboꝛamur. Hic agit de ſacro eucharistie quo nutrimur:⁊ in bono cōſumamur.Et diuidit̃ in duas partes. pͦ cōtinuat ſe ad ꝓcedētia. 2° determinat de eu-
e.l.hec alr. charistia in ſe.[Hic qn̄.] Pꝛima in duas. pmo ponit cōtinuationē dicendoꝝ ad dicta. 2° ſubiūgit cōtinuationis rōnē cōparādo eucharistiā ſpecialr̃ ad baptiſmū.ibi[Per baptiſmuʒ.]Et illa pars hʒ duas. In pͦ cōparat eucharistiā ad baptiſmū ſm̄ excellentiaʒ. In 2° ſm̄ cōuenientiā ⁊ dr̃iam.ibi[Cuius figura.]Cōuenientia eſt qꝛ vtrūqʒ ſacrm̄ prefiguratū fuit in lege moſayca:ſed dr̃ia eſt ꝙ vtriuſqʒ fuit ꝓpria figura:⁊ hāc cōuenientiā ⁊ dr̃iam ponit.pmo ponēdo vtriuſqʒ ſacri ꝓpriā figurā in lege moſayca.2° ponēdo vtriuſqʒ figurā ꝓpriā in ſua cl. ibi[Hec duo ſacra.]Et ſeqt̃ illa pꝰ[Hec etiā ante alia.] In qua agit de eucharistia in ſe:⁊ illa pars hʒ q̃tuoꝛ ptes. Pꝛimo agit de ſacro eucharistie ⁊ ꝑceptione ſacri. 2° de cōſecratione ſeu cōuerſione qua iſtud ſacrm̄ incipit eſſe. 3° de accidentibus remanentib⁹ poſt cōſecrationē. 4° de miniſterio cōſecrationis.2da in pn° di.11.[Si aūt q̃rit̃.] 3° in pn° diſ.12.[Si aūt querit̃ de accidētib⁹.] 4° in pn° diſ.13.[Solet aūt queri.] Pꝛima diuidit̃ in duas.pͦ determinat de ſacro ⁊ ſuſceptione eius veritatē.2do excludit erroꝛes cōtra illa.ibi[Hec vba.] Pꝛima in duas.pmo determinat de veritate ſacri.2do de eius ſuſceptione in pn° di.9.[Et ſicut due res.] Pꝛima in ꝓhemiū ⁊ tractatum:⁊ ideo ꝓhemiū nō diuido ꝯtra totū tractatū de eucharistia: ſed tm̄ cōtra tractatū qui habet̃ in iſta di.qꝛ hic nō ꝓponunt̃ niſi quatuoꝛ de qḃus in iſta di.determiat.ibi[Nūcq̃ ſacrm̄.]Tractatus incipit ibi[Sacrm̄ dn̄s inſtituit.]⁊ hʒ duas partes. In pma agit de duob⁹ que ꝓpoſuit.ſ.de inſtitutione ⁊ foꝛma. In 2° de alijs duobus.ſ.de ſacro ⁊ re. [Nunqḋ ibi ſacrm̄.]pma in duas.pͦ agit de inſtitutione veritateʒ.2° excludit circa hoc erroꝛem vel dubitationē. ibi[Conſideratione dignum.] Pꝛima in duas.pmo de inſtitutione. 2° de foꝛma.ibi[Foꝛma ꝟo eſt.]

CIrca iſtam diſtinctionem 8am querēdū eſt pncipaliter de tribus. ❡ Pꝛimo an eucharistia ſit ſacrm̄ legis noue: ❡ 2° de foꝛma:an ſit que ponit̃ in canone miſſe: ❡ 3° de inſtitutione:an hoc ſacramentū ꝯueniēter fuit inſtitutū poſt cenā. Queſtio.I.

E AD pꝛimū ſic ꝓcedit̃.Et arguitur.ꝙ eucharistia non ſit ſacrm̄ noue legis. Pꝛimo qꝛ ſacrm̄ noue legis eſt ſignum gr̃e collate in eo qui recipit ſacrm̄: ſed eucharistia nō eſt,hmōi:qꝛ manet in altari poſt ꝯſecrationeʒ:⁊ nulli per ipſaʒ gr̃a dat̃. ❡ Item ſacra noue legis efficiunt qḋ ſigniñt:nō ſic eucharistia:qꝛ ſigni-
e.l.figurant. ficat vel figurat verū coꝛpus chr̄i ⁊ ſanguinē cōtineri ſub illis ſpēb⁹:ſed ille ſpēs hoc nō efficiūt.nā reſpectu ei⁹ nō pōt aliq̃ virtus finita hr̃e cauſalitatē. ❡ Itē ſacra noue legis hn̄t aliq̃ vba q̃ ſunt foꝛma. Nō ſic eucharistia:qꝛ vba que ſūt foꝛa ſacri opʒ eſſe ſil̃ cū ſacro:vba aūt eucharistie non ſunt ſimul. Tum qꝛ eucharistia manet vbis nō manentibus:tum qꝛ dū vba ſunt in ꝓlatione nō eſt euchari-

Ex.cõ.10. ſtia:ſed in fine plationis.¶ Itẽ vi.4.meta^ce.qḋ nõ vnũ ſignificat nihil ſignificat.eucharistia nõ eſt ſignũ vnũ ſeu ſacr̃m nec ſigñat vnũ ſacr̃ʒ.ḡ ꝛc̃. Probatio minoris:quia aliud ſignũ eſt ſpẽs panis.aliud ſignũʒ ſpẽs vini:ꝛ habẽt aliud ꝛ aliud ſigñatũ:qꝛ vnius ſignificatum ꝓpꝛiũ eſt corpus chꝛi:alterius aũt eſt ſanguis. ¶ Contra.de cõſe.di.z. in ſacroꝝ oblationibus loquiꝛ de eucharistia.ꝛ ibidẽʒ nõ opʒ in ſacramento aliud offerre pteter ꝛc̃.

Hic tria videnda ſunt.¶ Primo ſicut pceſſum eſt in alijs ſacris ponenda eſt quedam rõ nois eucharistie ꝛ ſupponẽda eſt ex vſu loquentiũ.z^o ingrendũ eſt ſi illi rõni ſubſit aliqḋ reale.ꝛ 3° ſi id qḋ ſubeſt ſit ſacr̃m noue legis:qḋ ꝑncipalr̃ queriꝛ.¶ Rõ nois eucharistie ſm cõiter vtentes vel loquentes de eucharistia põt

A eſſe talis.Eucharistia eſt ſacr̃m corꝑis chꝛi ꝛ ſanguinis veraciter ↄtẽti ſub ſpẽb^9 panis ꝛ vini poſt ↄſecrationẽ factã a ſacerdote ſub verbis certis cũ debita intentione platis ex inſtõne diuina veraciter ſignãs corp^9 chꝛi ꝛ ſanguinẽʒ ſub eis realr̃ cõtineri.¶ De z^o dico.ꝙ iſta rõ nõ eſt in ſe falſa:qꝛ nulla pars repugnat alteri.poſſe enim eſt ſine cõtradictione corp^9 chꝛi cõtineri ſub ſpẽ panis:ꝛ ſanguinẽʒ ſub ſpẽ vini.qḋ ſupponaꝛ hic:qꝛ di.10.declarabiꝛ. Poſſe eſt etiã iſta ſigna inſtituta eſſe a deo ad ſignandũ veraciter illa ſignata ſub eis cõtineri:qꝛ qḋ deus põt facere põt per aliqḋ ſenſibile ſignũ impoſitũ ſignare.ḡ iſti rõni ſubeſt aliqḋ ens.hoc eſt cui nõ repugnat eſſe. ¶ Ulterius dico ꝙ ſibi ſubeſt aliqḋ ens in effectu:vt ꝓbari põt per auctẽ ꝛ ↄgruã rõnẽ.Auctoritas eſt Math.26.vbi chꝛs poſt cenam iſtud ſacr̃m inſtituit:vt ſub iſtis ſpẽbus verũ corpus eius ꝛ verus ſanguis veraciter ↄtineretur:ꝛ nõ tñ:tunc qñ ipſemet ↄfecit.ſed ꝙ poſtea hoc ſacr̃m a ſacerdotibus in eccleſia ↄficeretur:ad qḋ dedit auctẽm ſubdẽs ibi:ꝛ dicens Apl̃s.hoc facite in meã cõmemorationẽ.¶ Itẽ habetur Luc.zz.ꝛ.j.coꝛ.11.vbi Apl̃s diffuſe determinat de mõ pceptionis ꝛ cõſecrationis huius ſacri.Panis inquit quẽ frangimus nos ſacerdotes nõne participatio dñi eſt:ꝛ ꝙ iſtud ſacr̃m ſit ꝑpetuo in eccl̃ia ibi ait.quotienſcũqʒ ingt panẽ hũc comedetis ꝛ calicẽ bibetis mortẽ dñi annunciabitis donec veniat:ſupple ad iudicãdũʒ:vñ vſqʒ ad tunc durabit eccl̃ia militãs ꝛ eucharistia in ea:ſicut tenent oẽs ſancti.¶ Or hoc ſit cõgruũ ꝓbatur:qꝛ ↄgruũ eſt chꝛm eſſe nobiſcũ in tali ſigno ſenſibili vt magis exciteꝛ quilibet ad reuerentiã ꝛ deuotionẽ ad chꝛm:ꝛ hoc pʒ de facto.ꝙ q̃ſi oĩs deuotio in eccl̃ia eſt in ordine ad illud ſacr̃m.pp̃ hoc enim clericus cũ maiori diligẽtia ꝑſoluit officiũ diuinum in ordine ad miſſam.pp̃ hoc ẽt populus deuotius audit miſſaʒ q̃ʒ aliqḋ aliud officiũ eccleſiaſticũ.pp̃ hoc ẽt ſinguli cũʒ maiori diligẽtia ↄfitenꝛ qñ intendũt ſm ordinationẽ eccl̃ie ſaltẽ ſemel in anno cõicare.¶ Cõgruũ etiã fuit poſt gñationẽ ſpũalẽ cõferri etiã nobis nutrimẽtũ ſpũale:ꝛ illud magis ↄgrue nobis datꝛ ſub ſilitudĩe nutrimẽti corꝑalis:nutrimẽtũ aũt corꝑale ꝑcipuũʒ ↄſiſtit in pane ꝛ vino.ḡ ꝛc̃.¶ Cõgruũ etiã fuit ꝙ ſignũ ſenſibile:ſub quo nobis de^9 voluit ſe dare:hẽret ordinẽ ad vba aliq̃ ab aliq̃ miniſtro ꝓferẽda:qꝛ aliter neſcirem^9 qñ in tali ſigno eẽt chꝛs ꝛ qñ nõ:ꝛ ſic periret reuerẽtia debita ꝛ deuotio.¶ Cõgruũ ẽt fuit ꝙ in platione illoꝝ verboꝝ miniſter eſſet in eccleſia excellens.ſ.ſacerdos per cuius actũ miniſterialeʒ chꝛiſtus ſic incipiat eſſe nobiſcũ.¶ De 3° dico ꝙ illud qḋ

B ſubeſt rõni nois ꝑus poſite eſt ſacr̃m:gã.ſ.eſt ſignũ veraciter repñ̃tans ex inſtõne diuina:ꝛ lʒ nõ gr̃am accñtalẽ: tñ effectũ aliquẽ dei gratuitũ.ſ.eſſe corporis chꝛi ſub tali ſpẽ.gr̃a aũt in diffõne ſacri nõ accipiꝛ tñ ꝑ gr̃a accñtali ſed ꝑ effectu dei gratuito.¶ De vnitate hui^9 ſacri dico ꝙ bñ poſſe eſſet plura ſenſibilia concurrere in fundamento vnius ſacri ſimplr̃:vt.ſ.dcm̃ eſt de ablutione ꝛ verbis in fundamẽto rẽlonis baptiſmi:ſed ibi neutrũ illoꝝ eſt aliqd illius ſacri ſine altero.hoc aũt ꝛ ſpẽs panis cõtinet ſuũ ſignatũ ſine ſpẽbus vini ꝛ ecõuerſo.ideo dico ꝙ corpus chꝛi põt accipi ſtricte prout includit ꝑtes aĩatas aĩa chꝛi cuiuſmodi nõ eſt ſanguis:lʒ ſit in potẽtia ꝓpinqua vt cõuertaꝛ in carnẽ aĩataʒ:ꝛ ſic corpus eſt aliud eſſentialiter a ſanguine:ꝛ in ſe etiã põt eſſe aliud ſignatũʒ:ꝛ ꝑ ↄñs põt eſſe huius ꝓpꝛiũ ſignũ:ſicut eſt ꝛ ꝓpꝛia diffõ.Alio modo corpus põt accipi vt oĩa illa icludit que ꝑtinent ad totum corpus organicũ ſiue ſint ꝑtes aĩate ſiue ſint alia nõ formalr̃ aĩata:vt humores ꝛ ſpũs:ꝛ h̃ mõ ſanguis eſt aliqd corꝑis.ꝑ̊ mõ accipiẽdo corp^9 lʒ ipſuʒ ꝛ ſanguis ſint ꝑ̊mo diuerſa ſignata:tñ ↄſtituunt vnũ ſignatũ totale qḋ eſt corpus ſcḋo mõ:ꝛ ita ſignũ ꝓpꝛiũ corꝑis ꝑ̊ mõ ꝛ ſignũ propꝛiũ ſanguinis ꝑñt eſſe vnũ ſignũ vnitate integritatis:nõ aũt indiuiſibilitatis.¶ Cõgruit aũt hoc ſacr̃m hẽre talem

C vnitatẽ integritatis ꝛ nõ indiuiſibilitatis:qꝛ eſt ad cõpletã nutritionẽ aĩe que ſignificaꝛ per cõpletã nutritionem corꝑis.Cõpleta aũt nutritio corꝑis fit ex aliquo vno vnitate itegritatis nõ vnitate indiuiſibilitatis.ſ.ex alimento: nõ enim nutrit ſufficienter cibus ſine potu nec ecõuerſo. ¶ Ex dictis pʒ quadruplex dr̃ia ꝛ excellentia huius ſacri ad alia:quaꝝ triplex eſt in ſignificãdo.Una eſt qꝛ eſt ſimplr̃ veraciſſimũ in ſignando.alia enim ſacr̃a veracia ſunt q̃ñtũ eſt ex ſe:tñ q̃ñqʒ nõ habẽt effectũ ſuũ ſignatũ ꝓpter indiſpõnẽ ſuſcipientis:iſtud aũt nunq̃ʒ caret ſuo ſignato.

D ¶ z^a excellentia eſt:qꝛ qḋ ſignificat iſtud ſacr̃m h̃ realr̃ cõtinet:alia nõ.¶ 3ª excellentia eſt ſignati per iſtud:alia enim ſacr̃a ſignificant gratiã accidẽtalẽ inherenteʒ ſuſcipienti:iſtud aũt ſigñat gr̃am ſubſiſtẽtẽ.ſ.veꝝ corpus chꝛi ibi exñs.¶ Ultima dr̃ia eſt in mõ eſſendi iſtius ſacri:qꝛ oĩa alia ſacr̃a ↄſiſtũt in vſu ꝛ in fieri:ita ꝙ idẽ eſt ibi ſacrʒ ꝛ ꝑceptio ſacri:ſicut baptiſmus eſt ꝑceptio baptiſmi.nec ꝑmanet aliqd qḋ ſit ſacrʒ ceſſante vſu tali vel ꝑceptione: ſʒ hoc ſacr̃m eſt qḋdã ꝑmanẽs ẽt añ vſuʒ:ꝛ h̃ ↄgruũ erat: qꝛ chꝛs ꝑmanẽter voluit eſſe nobiſcũ.ḡ in aliq̃ ſigno vel ſacro ꝑmanẽte.vñ vſus huius ſacri nõ eſt ſacr̃m.vſus.n.

E vboꝝ ſacr̃aliũ eſt q̃dã via ad ſacr̃m:qꝛ in termino platio- a.l.refectio. nis vboꝝ incipit eẽ ſacr̃m:ſed vſus ꝛ ꝑceptio iſtius ſacri a.l.ochũo. eſt q̃dã diſpõ ſacr̃alis ſeu via q̃ hoc ſacr̃m applicatꝛ membꝛo eccl̃ie.ꝛ bñ poſſe eſt in vtroqʒ vſu ſi digne fiat gr̃am cõferri vtenti:ſed h̃ nõ eſt formale ꝛ ꝑ̊m ſigñatũ eucharistie:ſʒ q̃dã act^9 ſacr̃ales in qb^9 bñ põt gr̃a recipi ſi digne fiant:magis tñ in ꝑceptione q̃ʒ in ↄſecratione:qꝛ act^9 ꝑceptionis ſigñat nutritionẽ ſpũalẽ q̃ eſt ꝑ gratie collationẽ.

Ex his patet ad argumẽta.¶ Ad ꝑ̊m:qꝛ eucharistia nõ eſt ꝑ̊ ſignũ gr̃e accñtalis ſed ſubſiſtẽtis.¶ Ad z^m vi eſſe bona difficultas ↄ illũ q poſ

F nit ſacr̃a hẽre actionẽ reſpectu ſignati:ſʒ ↄ me nõ ↄcludit. dico enĩʒ ꝙ h̃ mõ itelligiꝛ illa ꝓpõ.ſacr̃m efficit qḋ ſignat.i.ſigñat aliqd fieri illud ꝑ ſacr̃m tanq̃ʒ ꝑ ſignũ efficax fit.ſi aũt ſigñat aliqd eẽ illud ꝑ ſacrʒ tanq̃ʒ ꝑ ſignũ verax eſt.Qualr̃ aũt accipiaꝛ ibi/ꝑ/dictũ eſt in ꝑ̊ di.Et cũ dr̃ ꝙ nulla vtus finita põt agere ad eẽ corꝑis chꝛi ibi. Cõcedo ꝓpꝛie loquẽdo de actione.Põt tñ aliq̃ vtus finita vel aliqd vtutis finite eẽ diſpõ imediata ad eſſe corꝑis chꝛi ibi. Nõ a ſe ſʒ a deo aſſiſtẽte ibi.Et hoc mõ iſtituit iſtas ſpẽs vt poſt ↄſecrationẽ aſſiſtat eis ad hãc ꝑñtiã corꝑis chꝛi. ¶ Ad 3^m pʒ:q̃re iſtud ſacr̃m nõ hʒ aliq̃ vba ꝑ forma:qꝛ tunc nõ eſſet ſacramentũ ꝑmanens:cũ vba nõ ꝑñt eẽ niſi in ſucceſſione:tñ ipſa cõſecratio ſacramẽti ↄſiſtit in fieri: ꝛ ideo reqrit aliquã formã vboꝝ.Sed illa non eſt forma ſacramenti ſʒ cõſecrationis ſacramenti:ꝛ ꝑ tanto illa ꝑñt

G dici verba ſacr̃alia:qꝛ ad ſacramẽtũ ꝑtinẽtia:tanq̃ʒ forma

cõſecrationis eius que cõſecratio eſt inceptio ſacr̃alis: ſed nõ dicunť ſic ſacr̃alia ſicut verba baptiſmi: illa eniʒ ſunt ſacr̃alia: qꝛ forma ſacr̃i. ¶ Si aũt oino queras que ſit forma huius ſacr̃i: dico ꝙ ipſe ſpẽs viſibiles ſunt mã.i. ꝓximũ fundamẽtũ rẽlõnis ſigñationis ⁊ ipſa ſigñatio eſt ibi formale ſicut in alijs ſacr̃is. ¶ Et ſi queras qd eſt in hoc fundamẽto tanq̃ mã: aliud tanq̃ forma: ¶ R̃ñ° ꝙ non eſt hic aliud tanq̃ mã ⁊ aliud tanq̃ foĩa ſicut eſt in alijs: cuius rõ eſt: qꝛ iſtud eſt ꝑmanẽs: ⁊ iõ non pñt aliqua v̾ba ad eı᷒ ẽẽntiã ꝑtinere: in quocũq; aũt ſacr̃o diſtinguiť mã ⁊ forma, ſignũ viſibile dr̃ ẽẽ mã: v̾ba xo foĩa. ¶ Ad 4.ᵐ
H
Ricard. pſñi diſ.art.1.q.1.
dr̃ ꝙ hec ambo ſunt vnũ ſignũ vnı᷒ rei: vt corporis chr̃i. ¶ Cõtra. Noĩa ſynonyma ſunt alia ⁊ alia noĩa: ſunt etiã plura ſigna nõ obſtãte ꝙ idẽ ſignificẽt: qꝛ plures ſunt ibi voces ipoſite ad ſigñandũ. g̃ a ſili cũ hec ſunt alie ⁊ alie ſpẽs ſigñantes: erit aliud ⁊ aliud ſacr̃z. Dico g̃ aľr ꝙ ſicut dictũ eſt in corpe q̃õnis ꝙ ſũt ſacr̃m vnũ vnitate itegritatis nõ idiuiſibilitatis. Ideo nõ ꝯcludit. Queſtio. II.

AD ſecundũ ſic ꝓcediť. Et arguitur ꝙ illa nõ eſt forma p̃ciſa ꝯſecrationis eucariſtie q̃ poniť in canone miſſe. ꝓmo: qꝛ hoc ꝓnomen hoc: aut demonſtrat ſubam panis, aut accñtia. ⁊ vtroq; mõ eſt ꝓpoſitio falſa: aut demonſtrat corp᷒ chr̃i: ⁊ tũc ꝓpoſitio nõ eſt effectiua ſicut nec iſta: corp᷒ meũ eſt corp᷒ meũ. nulla eniʒ ꝓpõ eſt effectiua vel opatiua que v̾a ẽẽt. nulla poſita actione vel opõne eque ſicut ſi opõ ponať, talis eſt iſta: corpus meũ eſt corpus meũ. ¶ Itẽ iſtud ꝓnomẽ h, vel demõſtrat ꝓ inſtãti ꝓ quo ꝓfert: vel ꝓ alio: ſi ꝓ illo nõ eſt tũc corp᷒ chr̃i. g̃ tunc demrat panẽ vel accidẽtia. Sʒ tũc ꝓpoſitio illa eſt falſa: qꝛ nec panis nec accidẽtia ſunt corp᷒ chr̃i. Sed oĩo falſa nõ põt ẽẽ forma in ſacr̃o veritatis. g̃ ⁊c̃. ¶ Itẽ in foĩa ſacr̃i tradita a chr̃o nõ licet regulr̃ aliqd interponere. regulr̃ dico ꝓ interruptione aliq̃ modica caſuali: de qua dictũ eſt in diſſõne baptiſmi: ſʒ hic regulr̃ iterponiť hec cõiunctio enim: q̃ nõ eſt in foĩa tradita a chr̃o: ſicut pʒ in euãgelijs. ¶ Itẽ ſicut hoc ꝓnomen ego, ſignat ꝑmã ꝑſonã: ita meũ, poſſeſſionẽ. g̃ ſic dicẽs ego, de ſe loqť: ita dicens meũ, deſignat illõ a ſe poſſideri. g̃ ſacerdos ꝓferẽs meũ: deſignat illud eẽ ſuũ.i. ſacerdotis. ¶ Itẽ de foĩa ꝯſecratiõis ſanguis. arguiť ꝙ nõ ſit illa qua vtimur: qꝛ illa nõ inueniť tradita a chr̃o: qꝛ nullus euãgeliſta ponit illa v̾ba. Itẽ eque pauca v̾ba videnť ſufficere ad ꝯſecrationẽ ſanguis ſicut corpis. g̃ cũ cõſecratio corporis cõſiſtat in quatuor verbis. g̃ ⁊ ſanguis. g̃ alia ſupfluũt. ¶ Cõtra. extra de cele. miſ. Cum marthe. §. Ex
Diſ.3.
eo credim᷒. ait Inno. 3ᵘˢ. ꝙ foĩa v̾boꝝ ſic i canone ſcribiť ⁊ a chr̃o Apl̃i ⁊ ab ipſis eoꝝ accepeꝛũt ſucceſſores. g̃ ⁊c̃.

Reſpondeo. Hic tria vidẽda ſũt. Pͥo ſi eucariſtie eſt aliq̃ vna forma. 2° que. 3° qd ſignat. De ꝑ pʒ ex ſolõne.q. ꝓcedẽtis: qꝛ nulla v̾ba ſunt foĩa eucariſtie. nec de ẽẽntia eius: ſʒ v̾ba aliqua ſunt forma ꝯſecrationis eucariſtie: ⁊ ſic intelligẽdo: qꝛ ſic ꝓponitur in.q. qd ſit forma ꝯſecrationis. Dico ꝙ ſicut iſtud ſacramentũ eſt vnũ vnitate itegritatis nõ indiuiſibilitatis: qꝛ in ſe icludit duo ſigna ꝑtialia: que ꝑ ſignãt duo ꝓpria ſignata ⁊ ꝓxima.ſ. corp᷒ ⁊ ſanguinẽ: ⁊ remota.ſ. cibationẽ ⁊ potũ ſpũalẽ: ita ẽt eſt vna ꝯſecratio vnitate integritatis: ⁊ tñ due ꝯſecrationes partiales: ſicut eniʒ aliq̃ res eſt vna ſic eſt vna eius inceptio: ⁊ ſicut plures: ſic plures eius inceptiones: ⁊ ſicut ꝯſecratio eſt plures ſic eius inceptio eſt plures. Eſt ergo ꝯſecratio plures ꝑtiales ꝯſecrationes: ⁊ tñ vna vnitate integritatis: ⁊ ſic eſt vna forma ꝯſecrationis vnitate integritatis: ſed tñ continens in ſe plures formas partiales. diſtinctio aũt formaꝝ illaꝝ partialiũ pʒ: qꝛ vna
A

eſt efficax ſine alia qð manifeſtũ eſt: aliogn eniʒ fideles corpus adorantes ante conſecrationem ſanguinis eſſent idolatre: quod falſum eſt.

De ſecundo dico: qꝛ v̾ba cõſecrationis corporis ſunt quatuor.ſ. illud ꝓnomen hoc: ⁊ verbũ eſt: ⁊ in appoſito, corpus meũ. Cõiunctio enim nõ eſt de eſſentia forme: ſed ſm vnũ doctorẽ poniť ad deſigñandũ ordinẽ ꝯſecrationis ſacramenti ad vſuʒ ſacr̃i: qð pʒ ex v̾bis. Accipite. h eſt eniʒ ⁊c̃.q.d. qꝛ talis eſt ꝯſecratio iõ vtimini cõſecrato. Sʒ alia rõ põt aſſignari.ſ. ꝙ eniʒ poniť ad cõtinuãdũ ne illa v̾ba que ſunt de forma ꝓferãtur ſine ꝓcedentibus. ¶ Sed hic eſt dubiũ: vtrũ ꝓtermiſſis v̾bis ꝓcedẽtibus ꝑ iſta ſola q̃tuor v̾ba cõficeret ſacerdos. Diciť ꝙ ſic: qꝛ iſta ſunt preciſa forma: alia ſunt ꝓpter reuerẽtiã vel ꝑꝑ oꝛõnẽ ꝑmittenda. ¶ Sʒ ꝯ iſtud arguiť: qꝛ v̾ba ſacr̃alia ex vi v̾boꝝ debẽt ſigñare illud qð efficiť ex vi ſacr̃i. Sʒ ex vi ꝯſecrationis huius efficiť ibi eẽ verũ corpus chr̃i. g̃ verba ſufficiẽtia ex vi ꝓpria debent ſigñare illud ibi cõtineri. Sʒ hec v̾ba: hoc eſt corp᷒ meũ. ꝓlata ſine ꝓcedentib᷒ hoc nõ ſignificãt abſolute: qꝛ ly meum ſignificat referri ad ꝑſonam ipſius loquẽtis: qꝛ lʒ miniſter poſſit intendere vt loquať in ꝑſona chr̃i: non tñ ꝑꝑ hoc ſignificatũ illoꝝ v̾boꝝ eſſet ꝙ ly meũ, demr̃aret corp᷒ chr̃i: ſed corpus loquẽtis: ſicut ſi ego icipẽrẽ loq in ꝑſona chr̃i: dicẽdo ſic. Mea doctrina eſt iſta: ſʒ intenderẽ loq in ꝑſona chr̃i. tñ ex vi v̾boꝝ nõ habeť ꝙ iſta doctrina ſit chr̃i ſʒ illius q loqť: ſicut angelus qñ loquebať in ꝑſona dei. Ego ſum deus habraã: ⁊ ꝑ ꝯñs nõ eſſet ꝓpoſitio falſa ſm ſenſuʒ ꝓ quo fieret: tñ nõ erat ſignificatũ ꝓprie hui᷒ oꝛõnis ꝙ ly ego, ſupponeret ꝓ ꝑſona dei. ¶ Hoc etiã ꝯfirmať ꝑ Amb᷒ᵐ de ꝯſe. diſ. 2. Panis eſt in altari. Sermo ingr chr̃i creaturã mutat: ⁊ ſeqť. Cõſecratio qbus v̾bis ſit attẽdite que ſunt verba. Accipite ⁊ edite ex h oẽs. hoc eſt corpus meũ: vbi ipſe vr̃ cõiungere illa verba ꝓcedẽtia. ſ. accipite tanq̃ v̾ba cõſecrationis. ſed h nõ eſt intelligenduʒ tanq̃ ſint eſſentialr̃ ꝑtinẽtia ad neceſſitatẽ ꝯſecrationis: ſʒ tanq̃ neceſſrio ꝑmittẽda ⁊ nõ ſolum illa ſed alia plura ꝓcedẽtia in canone: ex qbus ex vi ſermonis hri põt ꝙ iſta. h eſt corp᷒ meũ: dr̃r in ꝑſona chr̃i: vñ nõ ſine cã eccl̃ia ita cõnexit totuʒ canonẽ miſſe ꝙ ab illo loco cõicantes: vſq; ad illum locuʒ poſt ꝯſecrationẽ. Supplices te rogamus oĩpotens deus: nõ eſt aliqua oĩo que nõ neceſſrio cõnectať cũ ꝓcedente: vel cõiunctionẽ copulatiuã. ſicut: hanc g̃ oblationem: ⁊ h̾: vel per ꝓnomen infinitũ vt quã oblationẽ tu deus. ⁊ qui pridie q̃ pateref: ⁊ poſt ꝯſecrationem. ſ. que ꝓpitio. vel per relationeʒ. vt ibi. Simili mõ. De iſto articulo diceť in generali ſimul cuʒ dubijs qd fuerit obſeruandum. ¶ De verbis aũt ꝯſecratiõis ſanguinis eſt dubiũ magis: qꝛ q̃tũ ad duo. Primũ eſt qꝛ formam qua vtimur nullus euangeliſtaꝝ recitat: iõ nõ vr̃ ex euãgelio certa. Hec ẽt etiã alia forme vtunť dr̃. Hic eſt ſanguis ⁊c̃. ⁊ ꝑ ꝯñs forma noſtra nõ eſt ꝓciſa. ¶ R̃ñdeo. nõ dubito qn forma noſtra ſit certa ſm auctẽ illam Innocentij: qꝛ multa tradita ſũt eccleſie ab Apl̃is: que tñ nõ ſic ſcripta ſunt in euangelijs. nec obſtat de euangeliſtis: qꝛ itẽdebant narrare rẽ geſtã: nõ aũt tradere formã ꝯſecrãdi. Sed ⁊ de foĩa grecoꝝ eccleſia nõ dicit eos nõ ꝯficere. vñ dicũt aliq ꝙ forma eoꝝ ⁊ forma noſtra ⁊ quecũq; ſcripta in euangelijs ſufficiens eſt ad cõſecrationẽ: tñ in eccl̃ia romana eſt de neceſſitate miniſtri vti forma qua vtimur. ¶ 2ᵐ dubiũ eſt an ad formaʒ qua vtimur, pertineãt oĩa v̾ba a loco iſto. Simili mõ: vſq; vbi. vñ ⁊ memores. ¶ Et cõĩter teneť ꝙ iſta. Hoc facite in meã cõmemorationẽ, nõ ꝑtinent ad illã formã h mõ. qð ꝓbať: qꝛ nõ magis facit illud. Hoc accipite ⁊c̃. ad ſanguinẽ q̃ ad corpus: ꝓcepit eniʒ chr̃s ita fieri ꝯſecratio
B
Tho. ſriti di. artic.2.q.1.in ſol.2.ar.
Idem tenet Ric. diſ. pñti ar.3.q.1.
Goff. plerũſ ſio.4. per ſi. in mã huius ſacri. ⁊ Iod. roditon ⁊ Ricar. vbi.ſ.
Exo.3.
De cele. miſ. c. cũ marte.
Pet. de tar. pñti diſ. art. 3.q.2.
Vide Ricar. vbi ſupra ar. 3.q.2.

nes corpis ſicut ſanguinis.ğ ſi illud ptinet ad cõſecrationẽ ſanguinis:pari rõne ⁊ corpis:⁊ p ɔñs qñ hoſtia leuat̃ adhuc nõ eſt ibi corp⁹ chřı̃:⁊ ſic eſt idolatria:qđ nõ eſt dicendũ. Hoc ẽt pʒ:qꝛ ꝑceptũ de vſu ɔſecrationis nõ eſt de forma ɔſecrationis.hoc eſt ꝑceptũ vſus vt v̄ba oſtẽdunt. ğ ⁊c. ❡ Itẽ p iſta v̄ba ɔſulit Apl̄is chřs ptãtẽ ɔſecrãdi:⁊ eniʒ ordinauit eos ſacerdotes.Collatio aũt ptãtis ɔſecrãdi nõ fit p v̄ba ptinẽtia ad cõſecrationẽ:qꝛ v̄ba ɔſecrationis mãm reſpiciũt q̃ ɔſecrat̃ vel terminũ in quẽ ɔſecrat̃: verba aũt ptãtẽ cõferẽtia reſpiciũt poteſtatẽ quã ɔferũt ⁊ illũ cui cõfert̃. ❡ Hoc ğ tanq̃ certo ſuppoſito nunq̃d oĩa v̄ba vſqʒ illic. Hoc facite:ſũt de foȓa ɔſecrationis ſanguinis. ❡ Dicit̃ q ſic p̊ de illis q p vobis ⁊c.qꝛ relatiuũ implicat añs ⁊ eſt pars vnius totius oȓonis. Silr̃ dicunt multo magis de illis:noui ⁊ eterni teſtamenti:qꝛ illud eſt quedã ſpecificatio eius:qđ ꝑcedit cũ dř:ſanguis. Ad vnã aũt formã vident̃ ptinere oĩa q̃ ptinẽt ad vnã oȓonẽ.ğ tã illa.noui ⁊c.de qb⁹ certũ eſt q ptinẽt ad vnã oȓonẽ:q̃ʒ illa:q p vobis ⁊c.q̃ pp iplicationẽ ptinere ad eãdẽ oȓonẽʒ vł:/oĩa ptinebũt ad formã ɔſecrationis ſanguis. ❡ Sed iſte rõnes nõ cõcludũt:qꝛ poſſẽ eſt aliq̃ multa addi in oratione ɔſecratiua qb⁹ nõ expreſſis tota ɔſecratio haberet̃ ſicut chřs potuiſſet dixiſſe. Hoc eſt corp⁹ meũ/aſſumptũ de virgine ⁊ ſuſpẽdẽdũ in cruce:ſicut dixit de ſanguine.q p vobis fundet̃:⁊ nũc lʒ verba illa fuiſſent dicẽda pp deuotionẽ:nõ tñ fuiſſent ſimplr̃ neccĩa ad formã:lʒ ad eãdeʒ oȓonẽ ptinerẽt. Multo minus ẽt valet illa pbatio de illo: q p vobis:q̃ʒ de illo/noui ⁊ eterni:poſſet enim itelligi illa oȓo in ſenſu cõpõnis vel diuiſionis ſicut diſtinguit̃ illud ſophiſma. Oĩs hõ q eſt albus a forte currit:lʒ in ſenſu cõpoſitionis iplicatio ſit ps eiuſdẽ oȓonis:⁊ ita poſſet itelligi in ꝓpoſito:ita q añ illud/qui/nõ eſſet oȓo pfecta:vel p ly/qui/inciperet oȓo copulata ꝑcedenti in ſenſu.ſ.diuiſionis:⁊ exponeret̃ ẜm Priſcianũ ly qui per ⁊ ille. Conſilr̃ per illud/noui teſtamenti/intelligit̃ cõiter ẜm ſanctos cõfirmator in quo intelligit̃ implicatio:ſanguinis inq̃ʒ qui eſt cõfirmator noui ⁊ eterni teſtamenti ⁊c.

De iſto 2° articulo dico breuiter q nõ eſt nobis traditũ oĩno certitudinalr̃ an ad formã ɔſecrationis ſanguis ptineãt aliq̃ v̄ba poſt illud/ſanguis mei:vł an aliqđ illoꝝ ſequẽtiũ vſqʒ illic:hoc facit ⁊c. Jđ ꝑiculoſũ eſt h̄ aſſerere de quo ſufficiẽs auctas nõ habet̃. Non eſt aũt ꝑiculoſuʒ ignorare:qꝛ ẽ ignorãtia inuincibilis. Ex hoc pʒ iprobatio cuiuſdã dicti minus diſcreti: q neceſſe eſt in quolʒ ſacrõ ſcire ꝑciſe q̃ v̄ba ſunt de foȓa ad hoc vt aliqs ɔferat ſacr̃m. Iſtud.n.manifeſte falſuʒ eſt nõ ſolũ in propoſito:lʒ ẽt in baptiſmo ⁊ pnĩa ⁊ ſacrõ ordis:forte.n.nullus eſt q ſciat p certo nec ep̃s nec ordinatus q̃ ſint preciſa verba ordĩationis in ſacerdotẽ:⁊ tñ nõ eſt dõm q nullus eſt ordinatus in ſacerdotẽ in eccl̃ia. Cõſilr̃ diuerſi vtunt̃ diuerſis v̄bis in cõferẽdo ſacr̃m pnĩe:nec eſt certũ de aliqbus v̄bis ꝑciſe q̃ ſint illa:nõ tñ dõm eſt q nullus abſoluat̃ in eccl̃ia. ❡ Qđ ğ erit ɔſiliuʒ: Dico q ſacerdos intẽdens facere qđ facit eccl̃ia/legens diſtincte v̄ba canonis a pn° vſqʒ ad finẽ/vere cõficit:nec eſt tutũ alicui ſe reputare valde peritum de ſcĩa ſua:⁊ dicere/volo vel ꝑciſe iſtis v̄bis p ɔſecratione ſanguis:ſʒ ſecurior eſt ſimplicitas:volo iſta v̄ba pferre ſub ea intẽtione ſub q̃ chřs inſtituit ea eſſe pferẽda/vt q̃ ex chři inſtõne ſũt de forma:dico vt de foȓa:⁊ q̃ ad reuerẽtiã. ❡ Sʒ qđ ſi añ oĩa v̄ba plata ɔtingeret mori ſacerdotẽ:nũq̃d habẽdus eẽt ſanguis tanq̃ɔ veɔſecrat⁹: Dico hic ſicut in q̃dã caſu ſupius ꝑmiſſo:ſiquis ſacerdos iciperet ſic loq̃. Hoc eſt corp⁹ meuʒ:nõ ꝑdicens v̄ba ꝑmiſſa totalr̃:q in oĩb⁹ talib⁹ nõ eſt adorãdũ niſi ſub ɔditione/ſi vere ɔſecratũ eſt. Et nũq̃d iterãda ſũt verba: dico q nõ abſolute. ❡ Sʒ nũq̃d ſub ɔditiõe: dico q hic nõ eſt talis neceſſitas ſicut in baptiſmo:qꝛ ibi qñ dubitatur de baptizatione/dubitat̃ de ſalute. Jđ licituʒ eſt ibi qñqʒ ſub ɔditione baptizare. Sed hic ſi pbabilr̃ dubitat̃ in altero iſtoꝝ caſuũ an cõſecratio ſit cõpleta/nullũ ꝑiculũ ſalutis iminet/ſi nõ iteret̃:nec abſolute:nec ſub conditione. ❡ Quid ğ: eſt ne illa mã ſemp ſeruãda: dico q nõ:qꝛ putreſceret:ſʒ ſacerdos poſt cõiõnẽ in ſua miſſa põt illã materiã recipe ſub intẽtione ɔditionata tali/ſi iſtđ eſt ɔſecratũ recipio vt ɔſecratũ:ſʒ ſi nõ nõ:ſed vt tale de q̃ eſt icertũ:nec i h̄ põt eẽ ꝑiculũ:qꝛ ieiunus eſt añ pceptionẽ vini ablutionis:⁊ ſi nõ eſt ſanguis qđ pcipit:nõ tñ facit irreuerentiã corpi ⁊ ſanguini iã pceptis:qꝛ mox poſt ſanguineʒ iam perceptũ ſtatim in altari percipimus purũ vinum.

De tertio articulo dĩ q ſacerdos pfert illa verba q̃ſi mãlr̃:qꝛ recitat ea ſicut a chřo dicta: vt pʒ p l̃ram ꝑcedẽtẽ in canone:chřs aũt qñ illa dixit non tranſubſtãtiauit panẽ in corp⁹ ſuũ:qđ pbat̃ ex v̄bis illi⁹ canonis:qꝛ ibi ꝑmitt̃:bñdixit.vñ dĩ q p illã bñdictionẽ ꝑcedẽtẽ ɔſecrauit:nõ p iſta v̄ba. Hoc eſt corp⁹ meũ:cui ɔcordat Inno.de officio miſſe:pte.3.c.6.⁊.14. ❡ Sed ɔ̃. Aut chřs cõfecit ſine v̄bis:qđ nõ eſt pbabile.aut cũ v̄bis:tunc aut cũ iſtis aut cũ alijs.nõ cũ alijs a ꝑdictis:qꝛ nõ eſt pbabile q alia foȓa vtat̃ actor ⁊ miniſtri qb⁹ cõmittit foȓa:ſi eiſdẽ remanet difficultas de ſignatione illi⁹ oȓonis vltimo plate a chřo. ❡ Itẽ chřs mõ ſi eſſet viator poſſet pferre iſta v̄ba ⁊ ɔficẽ:⁊ remaneret eadẽ difficultas ſicut prius. ❡ Alia eſt opi. q ſicut nomẽ ſignat ſine tpe:⁊ iđ põt ſupponere p ſuppoſito cuiuſcũqʒ tpis:nec põt reſtrigi a tpe cõſignificato p v̄bũ ſignans cõpõnẽ:qꝛ illđ eſt diſtãs ẜʒ intellm̃ vel ſenſũ:⁊ nihil ɔ̃hit̃ p ſic diſtãs:ſicut nec ɔ̃hit̃ hic hõ: cũ dĩ hõ eſt alb⁹:lʒ ɔ̃hat̃ hic.hõ albus currit:ita pnomen cũ ponat̃ loco nois ꝓpꝛij ⁊ ſignificet ſine tpe:põt ſignare ſeu demr̃are ſine tpe:qꝛ h̄ ſignat ⁊ demr̃at p oĩ tpe:⁊ ſic h̄ pnomẽ/h̄/põt demr̃are ſub diſiũctione:illđ qđ nũc cõtinet̃ ſub illis ſpẽb⁹ vel pꝛio ɔtinebit̃: vt ſit demr̃atio ad itellm̃ ei⁹ qđ demr̃at̃ i recto.⁊ ad ſenſuʒ alicui⁹ qđ demr̃at̃ in obliq̃:⁊ illđ in recto ſit aliq̃d nũc pñs vel qđ in pꝛimo erit pñs ad ſenſuʒ ſub iſtis ſpẽb⁹:⁊ illa diſiunctiua v̄a eſt: qꝛ altera ps eſt vera.⁊ h̄ ad itellm̃ qñ.ſ.aſſiſtit v̄tus diuina vt virtio iſtãt plationis opãns ad illđ qđ ſignat̃. ❡ Cõtra iſtud:lʒ nõ oporteat q h̄ pnomẽ h̄/demr̃et aliq̃d pro determiato tpe:tñ ſicut ipſe arguit:ſignatio oȓonis ɔſtituit̃ ex ſignato ptiũ:⁊ ptes ſignãt qñ pferũt̃. Jđ ẜʒ cũ ẽt neceſſe eſt dicẽ q h̄ pnomẽ h̄/qñ pfert̃ illđ ſignat qđ tunc demr̃at:nũc aũt nõ vĩ poſſe demr̃are aliq̃d qđ nõ eſt tũc ɔtẽtũ ſub illis ſpẽb⁹:qꝛ ſic poſſet dici q hic ignis eſt aqua vel h̄ corp⁹ eſt aq̃/loquẽdo õ igne ſtatiʒ ɔuertẽdo i aquã ⁊ faciẽdo talẽ demr̃ationẽ ad ſenſuʒ in obliq̃ ⁊ ad itellʒ in recto:⁊ h̄ demr̃ando corp⁹:qđ nũc eſt vel in pꝛio erit.ſed nõ vĩ rõnale dicẽ de aere ſtatiʒ corrũpẽdo q h̄ corp⁹ eſt ignis:hec.n.ſimplr̃ eſt vera.h̄ corp⁹ eſt aer:⁊ de eodẽ nõ dřr ſił ignis ⁊ aer. ❡ Itẽ ſi nũc ſignant ptes oȓonis qñ pferunt̃:⁊ ex ſignatis eaꝝ h̄ mõ acceptis/eſt ſignatũ totius oȓonis ẜm q accepit.opʒ dicere q ly eſt/qñ pfert̃ ponat ſignatũ ſuũ p ptũ qđ ſignat.ſubm̃ aũt p illa pte diſiunctionis nõ accipit̃ p aliq̃ eodẽ tpe cũ illo qđ iportat̃ p copulã.ğ tota ſignatio illi⁹ oȓonis nõ refert̃ ad aliq̃d idẽ vł ad inſtãs. ❡ Itẽ diſiũctiua nõ ponit alterã ptẽ determiate:ſʒ eſt ibi fallacia ɔñtis.ğ ſi h̄ ſtat ſic diſiũctiue nõ determinate:ponit reſpectu ꝑdicati vnã ptẽ.ſ.hoc qđ in pꝛio erit ſub iſtis ſpẽbus:ſicut neqʒ alterã.ſ.q nũc eſt ſub iſtis ſpẽb⁹:⁊ nõ efficit̃ p iſtã oȓonẽ ẽt ẜʒ eos niſi vt ipſa eſt v̄a. ğ per iſtã nõ magis efficit̃ q illud qđ ſtatim erit ſub iſtis ſpẽbus ſit corpus chři:q̃ʒ illud qđ nunc eſt ſub iſtis.

Margin notes: C — Tho.pmi bi. ar.2.q.2. — D — E — Nota ſubtiles ⁊ difficiles caſus ⁊ dubitationes. — F — Uide Ocham quoli.2.q.ſi. Docſ.picurie ſis.4.pte ſu. prin dĩ. — Uide Alexã. in.4. vbi adducit 4or opiniones de iſta conſecratione chriſti. — Ricard. pñi dĩ.art.3.q.2.

Ante re.q. p̃ſenti. **Aliter ergo** põt dici: ꝙ ſit ↄcl'o p̃ma: ꝙ conceptus qui cauſat̃ p oronẽ ꝓlatã nõ habet̃
per cã niſi in vltimo iſtãti ꝓlationis orõnis. qđ ꝓbat̃: q
G nõ hĩ cõcept⁹ oĩuʒ ptiũ orõnis añ illđ inſtãs. ↄcept⁹ .n. to-
tius orõnis nõ hĩ ſine ↄceptib⁹ oĩuʒ ptiũ. Hoc ↄfirmat̃ p
ſile: q ↄcept⁹ format⁹ p dictionẽ nõ hĩ añ inſtãs vltimuʒ
ꝓlationis illi⁹ dictionis. ḡ a ſili de orõne. ⁊ rõ ſilitudis eſt:
q ſicut ptes dictiõis nõ ſignãt ↄceptũ ſimplicẽ quẽ di-
ctio ſignat: ita dictio nõ ſignat ↄceptũ aliquẽ ↄplexũ quẽ
ſignat tota orõ. Sʒ diſ̃a eſt: q ps orõnis aliquẽ ↄceptum
ſimplicẽ ſignat: ſʒ ad ꝓpoſitũ nõ eſt iſta diſ̃a: q vtrobiqʒ
tot⁹ ↄcept⁹ nõ hĩ niſi in fine oĩuʒ dictionũ ꝓlatarũ. ¶ Si
obijcit̃. ḡ orõ cauſat ↄceptũ qñ nõ eſt: q qñ cõplete ꝓla-
ta eſt orõ, nihil orõnis eſt. ¶ Rñ⁹. pʒ ꝙ arg⁹ nõ cogit: q
idẽ poſſet argui de ↄceptu ĩportato p dictionẽ: iõ dico ꝙ
cũ ↄcept⁹ fiat in iſtãti in itellectu poſt ꝓlationẽ orõnis vl'
dictionis nõ fit p illã: q illa non eſt ſicut arguit̃: ſʒ in fine
ꝓlationis cuiuſcũqʒ dictionis p aliqđ cãtũ in phantaſia a
H dictione dũ fuit in ꝓlatione: itell's cãt in ſe ↄceptũ aliqueʒ
dictionis vel ad ꝓpoſitũ magis p aliq̃ derelicta a ſingu-
lis dictionib⁹ dũ ꝓferebant̃: intell's in vltio inſtãti p col-
latiõe ſuã cãt itell'm vel ↄceptũ tot⁹. Jõ aũt dixi de ↄce
ptu q cauſat̃ p orõnẽ: q ſec⁹ põt eẽ de ↄceptu illo ſignato
q nõ cãtur p eã: vtpote ↄceptus q eſt apud loquẽtẽ quẽ. ſ.
intẽdit p orõnẽ exprimere. ¶ Et ſi arguit̃ ↄ iſtã ↄclõnẽ: q
ſignatũ tot⁹ orõnis ↄſiſtit ex ſignatis ptiũ: ⁊ ptes ſignãt
qñ ꝓferunt̃. ¶ Rñ⁹. ſignatio illa nõ eſt rõ forãlis cãndi
illũ cõceptũ in audiẽte: ſʒ eſt q̃dã diſpõ ꝓambula ad quã
p collationẽ intell's ſeq̃t̃ cauſatio tot⁹ ↄcept⁹ ex ↄceptib⁹
p ptes cauſatis. ¶ 2⁹ ↄcl'o eſt iſta. ꝙ nõ opʒ in eodẽ iſtãti
I vel in eodẽ tpe cãri cõceptũ in audiẽte p orõnẽ ꝓlatam ⁊
veritatẽ illi⁹ cõcept⁹ itelligi ſiue vnionẽ extremorũ. naʒ ſi
dicã. de⁹ creauit mundũ/ ↄcept⁹ iſtius orõnis cãtur in vlti-
mo inſtãti: tñ veritas iſti⁹ ſeu vnio illorũ extremorũ itelli-
git̃ p p̊ inſtãti tẽporis: nõ eſt ḡ idẽ dicere in quo inſtãti cõ
cipiat̃ orõ,/ ⁊ p quo: q ↄcipit̃ in vltimo cõplete orõnis: ⁊
cõcipit̃ p illo p quo extrema denotant̃ vniri in itellectu
ſiue ex̃ in re. ¶ 3⁹ ↄcl'o eſt iſta: ꝙ p illo inſtãti denotant̃
extrema vniri: ⁊ p ↄñs ꝙ eſt veritas in orõne: qđ ſignatur
p vbũ copulãs extrema: q nihil aliud eſt in ꝓpõne qđ ſi-
K gnificet tps ad qđ oporteat ex intellectu ꝓpõnis vnioneʒ
extremorũ referri. ¶ 4⁹ ↄcl'o eſt. vbuʒ cuiuſcũqʒ tẽporis
põt ↄſignificare tps vel inſtãs: pʒ/ alioqñ nõ poſſet expri-
mi cõceptus de vnione extremorũ p̃ñtia p̃terita ⁊ futura.
Si vbo nõ poſſet cõſignificare inſtãs p̃teritũ ſi verbũ eſt
p̃teritũ. p̃ñs/ ſi eſt vbũ p̃ñs. futurũ/ ſi eſt vbũ futurũ. nulla
L ꝓpõ eſſet vera in q̃ exprimeret̃ vnio extremorũ: q̃ nõ põt
eẽ niſi in inſtãti: vtpote nec iſta. aĩa fuit creata: nec iſta/ aĩa
creat̃: nec iſta. aĩa creabit̃ / eſſent vere. Si ẽt nõ poſſet cõ-
ſignificare tps p̃ñs/ ſi eſt vbũ p̃ñs: ⁊ tps p̃teritũ/ ſi eſt vbũ
p̃teritũ: ⁊ tps futurũ/ ſi eſt vbũ futurũ: nulla ꝓpoſitio eẽt
vera cuius extrema nõ p̃ñt vniri niſi p tẽpore: ⁊ tũc nec
iſta eſſet vera/ celũ mouebat̃: nec eſſet iſta vera: celũ mo-
uet̃: nec iſta/ celũ mouebit̃. ¶ Juxta iſtam ↄclõnẽ. dico ꝙ
vbũ ↄſignificare inſtãs vel tps ꝓprie dcm ſiue loquẽdo
de vbo p̃ñti ſiue p̃terito ſiue futuro ptinet ad multiplicita
teʒ tertij modi equocationis: q eſt ſm diuerſa ↄſignificata
dictionis idẽ ſignantis: nõ aũt copulatio extremorũ p in-
ſtanti: vel p tpe ſũt cãe veritatis talis ꝓpõnis: q nullus
M modus vn⁹ eſt q includat̃ idifferẽter in iſtis duob⁹: ⁊ ita
opʒ hie vnũ cõce: qñ ſũt cãe vitatis in ↄſignatis ſic i ſigna-
tis. ¶ 5⁹ ↄ ſm vnũ modũ dicendi eſt: ꝙ vbũ ſi eſt p̃ñs ⁊
ↄſignificat iſtãs ſignat inſtãs cõplete ꝓlationis tot⁹ orõ-
nis: q p eodẽ tpe itelligit̃ ipſa vnio ⁊ ↄcept⁹ extremoruʒ
ſeu tot⁹ orõnis: ⁊ tot⁹ ↄcept⁹ itelligit̃ p vltio iſtãti. ſi aũt
eſt vbũ p̃ñs ⁊ ↄſignat tps ↄſignat tps ſue ꝓlatiõis vel to-
tũ vel ptẽ: ⁊ ſm h̃ ſi in vltimo inſtãti ꝓlationis vbi fieret
gnõ ignis: hec eſſet v̾a: ignis gñat̃: hec ĩt ſili'r/ celũ mouet̃,
vel/ ego curro. ſi in toto tpe ꝓlationis iſti⁹ vel in aliq̃ pte
ſaltẽ maiori vniunt̃ extrema. ⁊ ſʒ hoc iſta nũq̃ erit vera:
ego bibo vel ego dormio: nec hõ: q nõ p̃ñt eẽ v̾e vt vba
iſta ↄſignant inſtãti: q act⁹ ille nõ põt eẽ in inſtãti: nec p
toto tpe ꝓlationis orõnis: nec p pte illi⁹ vniunt̃ extrema:
⁊ iõ ꝓpõ illa ſemp falſa eſt. ¶ Scđʒ iſtã poneret̃ 6⁹ ↄ. ꝙ
in ꝓpõne de p̃ñti vbi vbũ ſignat inſtãs p̃ñs: ſignata oĩuʒ
ptiũ orõnis debẽt itelligi p vltio iſtãti. h̃ ꝓbat̃ ex p̃cedẽ- N
ti: q ſm phm p̊ pihermeñ: eẽ ſignat cõpõnẽ quã ſine cõpoſi Ca.3.in fine.
tis nõ eſt itelligere. ḡ ſi copula copulaſſet p vltio inſtanti
p illo neceſſe eſt itelligi ſignata oĩuʒ ptiũ. ¶ Et ex h̃ ad
ꝓpoſitũ eſt 7⁹ ↄcl'o: ꝙ cũ hoc vbũ. eſt/ nõ ↄſignificet tps ſʒ
inſtãs: q vnio iſtorũ extremorũ p⁹ eſt p v̾tutẽ iſinitã: ⁊ per
ↄñs in iſtãti: ſeq̃t̃ ꝙ oẽs ptes iſti⁹ orõnis ⁊ ſignata eaꝝ de-
bent itelligi p vltio inſtãti orõnis. ¶ Ex h̃ ſeq̃t̃ 8⁹ ↄcl'o
ꝙ hoc ꝓnomen/ h̃/ demõſtrabit p vltio inſtãti cõplete ꝓla-
tionis: ⁊ tũc dicet̃ ꝙ demõſtraret illđ qđ p illo inſtãti eſt ſub
illis ſpẽb⁹: vt ſit demõſtratio p̃im ad ſenſũ: p̃im ad intelle
ctũ: ⁊ quo ad hoc oĩno ſimpl'r ſicut dixit p̊or opio. Sʒ il-
lud qđ demõſtrat̃ ad itell'm ⁊ in recto: nõ demõſtrat̃ diſiuncti-
ue ſʒ determiãte h̃ qđ nũc ↄtinet̃. ¶ 9⁹ ↄ eſt ꝙ in ſingula O
rib⁹ eſt ordo ſm ordinẽ vl'iũ: p⁹ eni qđcũqʒ vl'e põt in-
telligi deſcẽdẽ in ꝓpriũ ſingulare q̃ ↄbat̃ p diſ̃aʒ aliqueʒ
ad aliqđ iferi⁹ tanq̃ ad ſpẽm vt ſic hẽamus ordinẽ iſtorũ
ſingulariũ: hoc ens: hec ſuba: hoc corp⁹: ⁊ ſic deiceps vſqʒ Speculare di-
ad ſortẽ: hoc pʒ p Aui. p̊. phy'c⁹ ſue. qđ p̊us videm⁹ a remo ligenter hunc
tis corp⁹ q̃ aĩal/ ⁊ aĩal q̃ hoiẽ ⁊c. qđ nõ eſt itelligẽduʒ de locum.
vl'i: q viſus nõ videt vl'e ſʒ de ſingl'ari vl'ioris. ¶ Et tũc P
eſt 10⁹ ↄ. ꝙ hoc in ꝓpoſito demõſtrat ſingulare entis ⁊ nõ p
ſe ſingulare alicui⁹ min⁹ vl'is q̃ ens. Qđ ꝓbat̃ p̊: q rõna-
bil'r querit̃ de multis qđ eſt hoc: nõ aũt idẽ ſupponitur ⁊
querit̃. igit̃ nõ ſupponit̃ p ly hoc/ hoc lignũ vel hic lapis:
q illud querit̃. nã niſi iſto dato. ſ. lignũ vel lapis quietat̃
animus querẽtis de illo ſingulari. De illo ḡ ſingulari ſup-
ponit̃ hoc tñ vt eſt ſingulare entis: ⁊ querit̃ aliqđ ſpãle
ſub ente: ⁊ qđcũqʒ ſpãle ↄueniẽs eſt ad rñſionẽ. ⁊ hec pro-
batio ſtat in vnico vbo qđ ponit̃ Exo. 16. De manu. i. qđ
eſt hoc. Alia ꝓbatio eſt q̃ſi grãmaticalis: q adiectiuũ in
neutro gñe ſubſtãtiuatũ icludit in ſe ſuum ſubſtãtiuũ ſm
grãmaticos: nõ icludit aũt niſi h̃ qđ eſt aliqđ vl' ens. ḡ ⁊c.
¶ 11⁹ ↄcl'o. ꝙ lʒ ly hoc/ ibi nõ ſupponat p ſe niſi ſingulare
entis: tñ illud itelligit̃ p ſingulari alicui⁹ inferioris: ⁊ irre- Q
gulariter p ſingulari qđ eſt corp⁹ chr̄i: q nõ eſt ibi in iſtã
ti vltimo p quo facit demõſtrationẽ ens in aliquo ſingulari
niſi in h̃ qđ eſt corpus chr̄i. ¶ Cõcluſio 12⁹ eſt. ꝙ nõ pp
hoc erit ſenſus iſtius ꝓpõnis: corp⁹ meũ eſt corp⁹ meuʒ:
q alius eſt p ſe itell's ↄñtis ⁊ ↄñtis: ſʒ ſubiectũ añtis ſup-
ponat p ſubiecto añtis. qđ pʒ: q ↄcept⁹ ↄñtis põt eẽ cer-
tus ⁊ añtis dubius: qđ eſt aũt idẽ ↄcept⁹ certus ⁊ dubius.
¶ Hoc ẽt pʒ ↄuertẽdo ꝓpõnẽ: q alius intell's eſt, corp⁹
meũ eſt hoc. i. illud ens: ⁊ corpus meũ eſt corpus meum.
¶ 13⁹ ↄcl'o eſt. ꝙ ſm iſtũ itellectũ põt iſta orõ eſſe effecti- R
ua ſiue ↄuerſiua: q q p̊ncipal'r faceret in inſtanti pro quo
enũtiat illud: qđ iſta orõ tũc ſignat ipſe p̊ncipal'r ↄuerte-
ret. nã facere p̊ncipal'r h̃ ens eẽ corpus chr̄i: eſt real'r fa-
cere cõuerſionẽ p quã corp⁹ chr̄i accipit eẽ h̃: q eadem
eſt factio qua hoc ens ſit corp⁹ chr̄i ⁊ qua corp⁹ chr̄i fit h̃
ens: hoc eſt, fit ens qđ eſt ſub iſtis ſpẽb⁹: ſed illa orõ dicit̃
eẽ ↄuerſiua q̃ ſignatiue agit p illo iſtãti p quo ↄuertẽs
agit real'r. ḡ iſta orõ ẽ ſimpl'r effectiua. ¶ Ex iſtis. 13. ↄñi-
bus p̃ꝫ q̃l'r iſta orõ eſt v̾a: q ſʒ iſtas tot⁹ ei⁹ itell's ⁊ ↄplo-
nis terminorũ itelligit̃ p vltio iſtanti ꝓlatiõis: ⁊ p illo de-

monſtrat hoc illud qȝ tūc eſt ſub iſtis accñtibus: verū eſt
aūt ꝙ iſtud eſt corpus chriſti: ꝙ nō ꝑ hoc cōuertitur iſta
ꝓpoſitio. corpus meū eſt corpus meū: ſed iſta pōt eſſe cō
uerſiua: ſȝ illa nō: qꝛ illa denotat dici de ſingulari cōiōis:
ſcilȝ de hoc ente qȝ eſt ꝑdicatū. illa aūt denotat dici de ſe
ipſo in ſpāli. ꝓpoſitio aūt denotans de hoc ente aliquid ꝑ
dici pōt eſſe effectiua: ſicut ⁊ iſta que denotaret de lapide
ꝙ ipſuȝ ꝑmo eſt hoc ens. ¶ Has oēs ꝯclones poſſuȝ ꝯce
dere ꝑter 5ᵃᵐ: ⁊ alias inq̄tū ſequunṫ ex eis. nam verbū qñ
ꝓfert: ſicut tunc ſignificat ſic tūc cōſignificat: ⁊ qñ conſi
gnificat pñs ⁊ nō addiṫ aliqua determinatio per quā tpe
cōſignificatū referaṫ ad aliud pñs nō vȝ ex vi ſermonis
ꝙ copulet pro aliquo inſtanti niſi pro aliquo inſtanti ꝓla
tionis ipſius verbi pñtis: nec illa ꝓbatio que ibi ponitur
cogit: qꝛ ⁊ ſi intellꝰ totius orationis nō fiat per eaȝ niſi in
vltimo inſtanti ſicut expoſitū eſt in ꝑma ꝯcluſione: tñ nō
fit cōceptus vnionis extremoꝝ tñ ꝑ illo inſtanti ſicut pȝ
S in ſcḋa ꝯclone. ¶ Hoc ēt pȝ: qꝛ in ꝓpoſitionibus de pre
terito ⁊ de futuro pōt verbū copulare pro quocūqȝ inſtā
ti preterito vel futuro q̄ntūcūqȝ diſtante ab oīone: ⁊ tñ ibi
intellectus totius orationis nō habeṫ niſi in inſtanti com
plete oīonis: ſicut nec intellꝰ orationis vel ꝓpoſitionis de
pñti: nec vlr intellectus alicuius cōplexi. ¶ Per hoc etiā
pōt deſtrui illud qȝ ſequiṫ ad iſtam demrationē huiꝰ ꝓ
nois hoc. Nā ſi illud deberet intelligi ꝑ tēpore vel inſtāti
pro quo eſt cōpoſitio: ⁊ cōpoſitio nō intelligiṫ pro vltimo
inſtanti ꝓlationis totius orationis: ſed pro inſtanti ꝓla
tionis huius verbi eſt: ſequiṫ ꝙ demrātio pro eodē intelli
giṫ. ¶ Eſt aūt ⁊ alia difficultas circa predicta ⁊ ſpālr de
illa demonſtratione. nā pronomē demrātiuū qñ ꝓferṫ ſi
gnificat ꝙ demrāt. ḡ ſignificat illud qȝ tunc eſt demrābi
le: ſed tunc nihil eſt ibi demōſtrabile ad ſenſuȝ niſi accidē
tia: nec ad intellectū vt vȝ niſi ꝙ ſubeſt accñtibꝰ. ¶ Pōt
ergo dici aliq̄ntulū aliter ꝙ de virtute ſermonis nō hȝ ꝙ
a.l.pñti. T cōceptus ꝓpōnis de ꝑterito ſiue vnio extremoꝝ intelli
gaṫ preciſe pro vltimo inſtanti totius oīonis: ſed ſi intelli
giṫ pro inſtanti: magis dȝ intelligi pro inſtanti cōplete ꝓ
lationis ipſius verbi. ꝑtes ēt qñ ꝓferunṫ ſignificant: ⁊ ſi
nā ſignificationis eaꝝ eſt talis ꝙ nō extēdit ſe niſi ad ali
q̄d qȝ eſt pñs qñ ſignificat: opȝ illud ſignificatū eſſe pñs
qñ ꝑtes ꝓferunṫ. verūtñ hñs poſe eſt aliquē determinare
ſe ad exprimendū aliquē cōceptū cōplexū pro inſtanti: ⁊
cōceptus oīum partiū illius ꝯceptus accipi pro illo eodē
inſtanti vltimo ꝓlationis: hoc eniȝ mō diſputantes deter
minant ſe ad ꝓferendū intellectus ſuos in ſuis rñſionibꝰ
ad idem inſtans: aliogn nunq̄ rñdens pōt redargui q̄ntū
cūqȝ concederet ꝯdictoria. Et ſi qs alteri velit exprimere
cōceptū ſuū per oīonē de pñti nō cauſabit in eo cōceptū
de virtute ſermonis ꝑ vltimo inſtāti ꝓlationis: ſȝ pōt ſibi
exꝑmere aut exponere ꝙ ꝑ illo inſtāti ꝓferat: ⁊ tūc ex ta
a.l.pacione. li expōne nō ex v̾tute ſermonis cōciperet illā vnionē ex
tremoꝝ pro illo inſtanti. Sed ſi ipſemet ꝓferēs intende
ret per ſuā ꝓpōnē aliq̄d cāre: ſicut ēt poſſet intēdere exꝑ
mere ꝯceptū ſuū ꝑ vltimo inſtāti: ita poſſet intēdere cau
ſare illū effectū ꝑ illo inſtāti: ſi ēt ad ꝓlationē oīonis iſtiꝰ
intendētis aliquē cōceptū ⁊ oēs eius ꝑtes accipi ꝑ aliquo
inſtanti: aliqs alius videns intentionē eius vellet aliquid
cauſare: poſſet cāre ꝑ vltimo inſtāti ꝑ quo intēdit ille oīa
ſignificare. Et h mō lȝ nō ſit manifeſtū de v̾tute ſmonis
illō qȝ dictū eſt ꝑus in 5ᵃ ꝯclone ⁊ ceteris ſequētibꝰ de vl
timo inſtāti ꝓlationis: tñ manifeſtū eſt illa poſſe intelligi
q̄ntū ad itentionē exprimētis ⁊ in ſe: ⁊ inq̄ntū eſt miniſter
dei: ꝗ videns intētionē ſuā pōt illi orationi aſſiſtere ad agē
dū eo mō quo ipſa ſm intentionem ꝓferentis ſignificat.
¶ Sed ſiue illa via teneaṫ ꝙ de vi ſermonis tota oīo dȝ
referri ad vltimū inſtās ſermonis vel ꝓlationis: ſiue iſta
ꝙ hoc nō ſit ex v̾tute ſermonis: ſȝ ex determinatione ꝓfe
rentis: ⁊ hoc nō tñ in ſe: ſȝ in ordīe ad ꝑncipale agēs aſſi
ſtens ad agēdū: ⁊ ſi ſalueṫ vno mō vel alio ꝙ iſta ꝓpō eſt
v̾a. i. ſm 8ᵃᵐ ꝯclonē ⁊ ceteras que ſequunṫ a qbꝰ nō diſcor
do. remanet difficultas cōis vtriqȝ mō: q̄uo iſta ꝓpō eſt
vera ꝑ vltimo iſtāti. nā ſm vtrāqȝ viā ⁊ ſi ſit vera ꝑ vlti
mo inſtāti: nō tñ ꝑus nālr q̄ȝ conuerſio ſit cōpleta: qꝛ ꝑus
nāliter opȝ rē eſſe q̄ȝ oīo ſit vera. in eo. n. ꝙ res eſt vel nō
eſt: eſt oīo vera vel falſa ex ꝑdicamētis. Nō ergo iſta. ve
ritas ꝑcedit nālr cōuerſionē: ſed ſeqṫ: ⁊ ꝑ ꝯñs iſta oīo vt Ca. de ſubā ⁊ de ꝑꝛioꝛi.
vera nō eſt cōuerſiua. ¶ Propter h dico ꝙ tota illa diſ
putatio in. 13. ꝯclonibus ⁊ eaꝝ ꝓbationibꝰ vel iꝓbatio
nibus ſubtilis eſt ⁊ logica de veritate huiꝰ ꝓpōnis ſaluā
da: ſed theologo ſufficit ꝙ iſta oīo vt eſt tale ſignū ſenſi
bile inſtitutū a deo eſt inſtrm dei ad cōſecrationē illā que
ſequiṫ in vltimo iſtāti: ita ꝙ deus aſſiſtit ſibi tanq̄ȝ cuidā
diſpōni ꝑuie efficaci vt ea cōpleta cauſet talē effectū inui
ſibilē: nō aūt ipſa veritas ꝑcedit vt talis diſpō actionem
dei: qꝛ eſt vt ſignū ſenſibile in fieri: ⁊ ꝑ ꝯñs in tpe nō intel V
ligiṫ hēre ſuā ꝓpriā veritatē: qñ ēt hȝ eā illa veritas ſeqṫ
ordine nāe actionē dei. ¶ Breuiter ḡ diceret theologus
ꝙ qualr̄cūqȝ logicus ſaluet iſtā ꝓpōnē eſſe verā: ſaltem
nō eſt oīo ſacr̄alis vt vera: ſed vt tale ſignū ſenſibile pre
cedens forte tēpore: ⁊ ad minus nāliter ſuā veritatē: ſicut
diſpō cōtinua in tēpore ꝑcedit vltimū inſtans ⁊ cōditio
nē cuiuſcūqȝ in vltimo inſtanti. cā ēt ꝑcedit cōditionem
cauſati. ¶ Et ſi queras tunc q̄lis aut vt vera aut vt falſa
eſt ꝓpō cōuerſiua. ¶ Dico ꝙ neqȝ ſic neqȝ ſic: ſed tñ vt
eſt ꝓpoſitio neutra ⁊ ꝑoꝛ nālr: ⁊ forte tēpore ſua veritate. Herū ipro bat huic mo dum dicendi
iſta aūt ꝑoritas ꝓbaṫ ſic: qꝛ oē fundamentū ꝑus eſt nālr
relōne ſua accñtali: ꝓpoſitio aūt ſeu ꝯceptꝰ eſt fundamē
tuȝ reſpectu veritatis q̄ eſt relō accñtalis: qꝛ pōt ineſſe ⁊
non ineſſe: ſicut pōt eſſe cōformis ⁊ difformis rei: forte. n.
ſedente vera eſt oīo que dicit ſortē ſedere: vt dȝ in predi
camentis: ergo ꝑoꝛ eſt nālr cōceptus oīonis vt in ſe talis Ca. de ſubā.
q̄ȝ vt verus: adhuc etiā prioꝛ duratione eſt ipſa oīo vt va
riabilis ⁊ in fieri q̄ȝ cōceptus eius cauſatus ꝑ eā eo mō q̄
tps dȝ eſſe ꝑus ſuo vltimo inſtāti terminātē. ¶ Iſtud ēt
de ꝑoritate nāli ꝯceptꝰ ad veritatē pȝ manifeſte in adiſcē
te. ꝑus eniȝ aliq̄ ꝯclō nō demrāta ꝯcipiṫ a diſcipulo: ⁊ tūc
q̄dē vt neutra: ⁊ tñ totus ꝑ ſe eiꝰ ꝯceptꝰ ꝑcipiṫ vel ꝯcipiṫ.
2ᵒ demrātione ad ipſaȝ applicata cōcipiṫ vt v̾a. ⁊ iſtō pȝ X
euidēter: qꝛ poſſet deꝰ inſtituiſſe aliquā oīonē nō ſignifi
catiuā: ad cuiꝰ ꝓlationē a miniſtro ipſe aſſiſteret ad cau
ſandū effectū in fine ꝓlationis. ḡ q̄lrcūqȝ ſit de illa diſpu
tatione logica q̄lr iſta ꝓpoſitio eſt vera: hoc eſt tenēdū ꝑ
certo ꝙ ipſa vt ſignū vocale ⁊ in fieri exīs eſt ſignū efficax
reſpectu ꝯſecrationis: qꝛ diſpō preuia cui deꝰ ex pacto aſ
ſiſtit ad cauſandū effectū efficaciter in termio: ſiue ipſa ꝓ
poſitio ſignificet talē effectū qȝ verū eſt in ꝓpoſito ⁊ cō
gruū: ⁊ h nude. ſ. nec vt v̾a nec vt falſa. ſ. inq̄ntuȝ eſt diſpō
ſiue ſigñ. ad illō vt ꝓpō v̾a. ⁊ h vel ꝑ tūc qñ eſt diſpō vel
ꝑ inſtāti illo ꝑ quo cauſabiṫ illud ad qȝ eſt diſpō: ⁊ h vel
ꝑus nālr q̄ȝ in illo inſtāti cauſeṫ ille effectꝰ vel poſterius
nālr. ¶ Poſſet q̄dē hic alr diſtingui. ſ. ꝙ in vltimo iſtāti
ꝓlationis ꝑ ſm ordinē nāe eſt ꝯceptꝰ ꝓpōnis vt neuter.
2ᵒ ad illū ſeqṫ opō diuina cauſans illō qȝ oīno deſignat.
3ᵒ ſeqṫ v̾itas huiꝰ ꝯceptus: ⁊ ſic nō tñ oīo vt vocalr ⁊ cō Y
tinue ꝓlata ꝑoꝛ eſt veritate: ſȝ ēt vt hñs ſuuȝ cōceptū ꝓ
priū lȝ nō vt verū: ſed iſtud implicat q̄dā ꝑtinentia ad illā
diſputationē logicā de veritate ꝓpōnis vel de ꝯceptu ꝓ
poſitionis ꝑ vltimo inſtanti ⁊ nihil neceſſiuȝ facit ad iſtam
oīonē vt eſt ſacr̄alis: qꝛ ille cōceptus q ponit haberi per
iſtā in vltiō inſtāti nullo mō eſt inſtrm dei ad illā actionē

dei que ponit̃ ſequi in ſc̈do iſtanti nature: q2 deus ad operationez ſuā nō vtitur aliquo ſac̃rali niſi ſenſibili. ¶ Sic ergo breuiter ſufficiat miniſtro nō diſputāti tūc: pro quo intelligit̃ orō: intendere pferre iſtā orōnē eo mō quo chr̄s

Notabile documentū

inſtituit eā pferendā: ⁊ ſic habet̃ intentio debita ⁊ inſtr̄m debitū. ſ. illa oratio plata cui inſtr̄o a tali agente adhibito deus aſſiſtit ad cauſandū in vltimo inſtanti talē effectuz. ¶ Ex iſtis p3 de intellectu forme cōſecrationis ſup vinū: q2 oino ſīlis poſſet eſſe diſputatio logica ⁊ certitudo theologica. Or aūt hic ponit̃ calix hoc ideo fit: q2 cōſecrat̃ ſanguis in ratione potus: liquor aūt nō h3 rōnem potus niſi vt in vaſe. nihil autem tale ponitur in rōne vel conſecratione corporis: q2 corpus conſicit̃ vt cibus. ſolidum autē habet rōnem cibi: l3 non ſit in vaſe.

Ad primum arg^m p3: q ly hoc demonſtrat ſingulare entis nō panez nec accidentia: q2 demonſtrat p inſtanti cōplete plationis orationis. ⁊ hoc vel ex v̉tute ſermonis ſm 5^am ↄclōnez: vel ex intentione pferentis ſm aliam viam. nec iſta eſt eadez illi corpus meū eſt corpus meū: ſicut p3 ex ↄclōne. 13. ⁊ hoc p3: q2 iſta ppoſitio poſſet eſſe cōuerſiua. hoc eſt ignis: non tñ iſta. ignis eſt ignis: q2 qd̄ facit hoc ens eſſe igne facit q̈dā cōuerſionē: nō m̄ ſic de igne eſſe ignez. ¶ Ad 2^m p3: q ly enim ponit̃ ad faciendū cōtinuationem in illis verbis ne ſingula v̉ba ibi poſſent q̄ſi diſiuncta ſtatim pferri. ¶ Ad 3^m cōcedo q ly meū op3 q ex virtute ſermonis denotet̃ referri ad perſonā chr̄i. hoc aūt nō eſt niſi fiat prius mentio de chr̄o: in cuius pſona pferunt̃ hec verba: ſicut ſi dicerem. Chr̄s dixit: mea doctrina nō eſt mea. de veritate iſti^us

a.l. virtute.

ppoſitionis ſignificaret̃ q ly mea refert̃ ad chr̄m. nō aūt ſic ſigs nō premiſſa locutione de chr̄o ſtatim diceret mea doctrina ⁊c̄. ¶ Ad duo argumēta ↄtra formā cōſecrationis ſanguinis p3 in corpore q̄onis.

Queſtio. III.

Tertio querit̃. Utrū hoc ſacramētū poſſit recipi a nō ieiunis: Uidet̃ q ſic: q2 chr̄s poſt cenaz diſcipulis ſuis pranſis dedit eucbariſtiā. ¶ Itez. j. Cor. 11. Siquis eſurit domi manducet. vbi vi Apl̄s innuere q antec̄q̄ cōuenirent ad eccliāz deberent famē extinguere in domibus ſuis: ne ibi imoderate de ſpēb^9 illis ſumerent. vñ redarguit eos ibidē dicēs. Unus q̄dē eſurit alter aūt ebrius eſt. ¶ Contra. de ↄſe. diſ. z. liquido. ⁊ ſumit̃ ab Aug̃ ad inquiſitiones Januarij. Placuit ſpūiſancto vt in honorē tanti ſacr̄i prius in os chriſtiani dominicū corpus intraret q̄z alij cibi: ideo mos ille vbiq3 ſeruat̃.

Reſpondeo. Aliquis pōt percipere hoc ſacr̄3 ⁊ nō ſac̃raliter nec ſpūaliter: aliquis ſacr̄m ⁊ ſac̃raliter ſed nō ſpūalr̄: aliqs ⁊ ſacr̄m ⁊ ſac̃ralr̄ ⁊

A

ſpūalr̄: aliquis tñ ſpūaliter ⁊ non ſac̃ralr̄. ¶ Primo mō recipit quicūq3 recipit hoſtiam cōſecratā: q2 ibi eſt vere ſacr̄m: ⁊ tñ nō recipit eā vt cōſecratā: ſed oino nō diſcernens eam a cōi cibo. Talis ſm Apl̄m. j. Cor. 11. Iudiciū ſibi manducat ⁊ bibit: nō diiudicans corpus dn̄i. i. nō diſcernens a cōibus cibis: ⁊ hoc pōt eſſe vel ex infidelitate: ſicut paganus ſi daret̃ ſibi cōmunio. vel ex cōtemptu ſtāte etiā fide ſicut in malo chriſtiano. ¶ 2° mō recipit ille qui nō tñ recipit ſacr̄m: ſed recipit illud vt ſacr̄m credēs ibi eſſe corpus chr̄i: ⁊ ſe recipe cōmunionē corporis chr̄i: ſicut in eccleſia conſueuit fieri talis cōmunio: ſed ſi eſt in peccato mortali nō contritus nō recipit ſpiritualiter: quia non recipit effectum ſpiritualem ad quem ordinatur huius ſuſceptio: qui eſt aīe nutritio ſpūalis per grām datam a chr̄o. ¶ Sed 3° mō recipit bonus fidelis ſine pctō mortali ſm poſſibilitatē ſuā: ⁊ q2 diligenter ↄſciam examinauit: ⁊ talis vere nutritur ⁊ chr̄o cibo ſpūali vnit̃ ⁊ incorporat̃ ſm Aug. Crede ⁊ manducabis me nō me cōuertens in te ſed tu cōuerteris in me. hoc enim intereſt inter cibū corporalē ⁊ ſpūalē: q2 cibus corporalis cōuertit̃ in nutriē-

B

duz: ſed in nutritione ſpūali cibatus conuertit̃ in cibum. ¶ 4° mō recipit̃ ſpūaliter nō ſac̃ralr̄. ſ. qñ bonus hō eſt ſm poſſe ſuū3 bñ ⁊ deuote paratus: tñ ppter reuerentiā abſtinet vel ppter aliquā infirmitatē vel forte q2 nō pōt hr̄e miniſtrū: cui cōuenit illud Aug. de cōſe. diſ. 3. vt quid paras dentē ⁊ ventrē: Crede ⁊ manducaſti: ⁊ talis ſpūalr̄ nutrit̃. ¶ Ad ppoſitū dico q p̉mis duobus modis ſine

C

3° pōt recipi a nō ieiunis. Sed de 3° mō. ſ. de poſſe nō abſolute ſed licite ⁊ vtilr̄ h3 queſtio difficultatē. Diſtinguo ergo de ieiunio nāe ⁊ eccleſie: ieiuniū eccleſie nō ſoluitur niſi per aliquā refectionē extraordinariaz preter morem eccleſie. vñ per ſpecierū ſumptionē vel medicinaliuz vel per potū ſaltē poſt prandiū nō ſoluit̃ ieiuniū eccleſie. S3 ieiunium nāe eſt carentia cibi ſuſcepti in ſtomacho vel in via ad ſtomachū: ita q intret ſtomachū in illa die a p̉n^o. ſ. huius diei a quo dr̄ aliquis ieiunus. ¶ Silr̄ diſtinguo de debere vel licere: aut intelligit̃ regulariter vel in caſu aliq̄ particulari. dico ergo q regulariter op3 ad pceptionē ſpiritualē ⁊ ſacramentalē ſuſcipientem eſſe ieiunuz ſimplr̄

D

idеſt ieiunio nāe: nec iſtius eſt aliqua cā p̉ncipalis niſi inſtitutio diuina: quaz vel chr̄s diſcipulis dedit vel p ipſos pmulgauit: vel eis inſtituendū reliquit. ⁊ q̄dez rōnalis eſt inſtitutio pp reuerentiā ſacr̄i que minor eſt regulariter in pranſo q̄z ieiuno: ⁊ etiam vt p̉mo querat̃ cibus ſpūalis q̄z corpalis. ¶ Si aūt intelligit̃ in caſu. dico q aliquis pōt eſſe caſus in quo q̄ſi generalr̄ licet accedere nō ieiunū. vt in infirmitate graui qñ timet̃ periculū mortis iminentis: tunc. n. eſſet periculū negare infirmo l3 pranſo poſcenti ſacramentū: cū ſit viaticū: ⁊ ideo dandū eſt ei qui pficiſcit̃ ex hoc mundo vt per ipſuz ducat̃ ad terminuz. ¶ Alius caſus ſpālis eſt: puta in aliqua regione celebrat̃ cōiter in vino albo. miniſter parat calicē ſacerdoti: ⁊ ex aliqua negligentia pro vino ponit aquā: ſacerdos nō aduertens ſed ſupponēs miniſtrū bñ feciſſe pcedit dicēdo verba: ⁊ alia faciendo vſq3 ad perceptionē: percipiens ↄo liquorē de calice auertit eſſe aquā: vr̄ q ipſe nō poſſet illo die percipere ſanguinē: ſi op3 ieiunū eſſe ſuſcipientem. ¶ Dico q in iſto caſu tenet̃ cōſecrare ſanguinē de nouo: ⁊ cōſecratū

E

percipere. qd̄ pbat̃: q2 qñ ſunt duo p̄cepta ordinata: preceptum ſuperioris magis ligat: nūc aūt preceptū chriſti ⁊ eccleſie: ⁊ ex ipa rōne ſacr̄i eſt q ſacr̄m qñ ↄficit̃ ↄficiat̃ integrum: qm̄ ſacr̄m eſt in ſe q̈dā integrū ex duobus. de iſta ēt integritate ſeruanda eſt diſtricta obligatio eccleſie de cōſe. diſ. z. Cōperimus. vt ſacr̄a integra percipiant: aut ab integris arceant̃. Loquit̃ de ſacerdotibus ↄficientib^9 ⁊ poſtea nō cōicantibus: ⁊ ſubdit̃ ratio: q2 diuiſio eiuſdez ſacramenti ſine grandi ſacrilegio nō pōt puenire. g̈ quocūq3 precepto alij eccleſie poſito ⁊ marie qd̄ nō reſpicit ipſaz ppriā ⁊ eſſentialē rōnē ſacramenti neceſſario tenet̃ ſemp ois celebrans ad iſtaz integritatē ſeruandā. g̈ q iam percepit aquā ſimplr̄ tenet̃ ad illud cōplendū qd̄ pretermiſit. ſ. ad cōſecrādū integre ſacr̄m: ⁊ tunc vltra ſi tenetur cōſecrare ſanguinē tenet̃ eundē cōſecratū ſumere. vñ hr̄ de ↄſe. diſ. z. Relatū. certū eſt q hi qui ſacrificantes non eduntreí ſunt dn̄ici ſacr̄i: ⁊ ſequitur q talis a cōmunione vno anno repulſuz ſe nouerit. g̈. oibus modis tenendum eſt vt quotienſcūq3 ſacerdos corpus ⁊ ſanguinez imolat: totiens perceptionis corporis ⁊ ſanguinis participem ſe pbeat. Iſte ergo neceſſario tenet̃ ex inſtōne chr̄i ⁊ ppter integritatē ſacr̄i ↄficere ſanguinē ⁊ ex ſtrictiſſimo p̄cepto eccleſie ſub pena repulſe vno anno tenet̃ cōſecratū percipere. ¶ Et ſi obijciatur. Iſte nō eſt ieiunus. ergo peccat mortalr̄.

mortaliter.vel ergo nõ dʒ ↄficere ne ꝑcipiat.vel ſi opʒ
a.l.ꝑncipere vel ꝑcipere. cũ ↄficere ⁊ ꝑficere opʒ ꝙ peccet ↄ̃ ꝓceptũ eccl'ie ⁊ tũc
eſt ꝑplexus:qd non eſt dõm de aliquo ex ꝓceptis dei ⁊
F eccl'ie.¶ Rñ°.eccl'ia nõ ita ſtricte ꝓcepit ſuſcipiẽtẽ eſſe
ieiunũ ꝓhibẽdo nõ ieiunũ ſuſcipere:ſicut ꝓhibet diui-
ſionẽ ſacri:imo ipſa diuiſio ꝓhibeť a chꝛo ex ꝑ° inſtitu-
tione ſacri:nec ẽt ita ſtricte ꝓhibet nõ ieiunũ ꝑcipe ſic
ꝓcipit ↄſecrantez ꝑcipere.ğ ex vna pte hʒ iſte ꝓceptum
chꝛi ad ſic ↄſecrandũ:⁊ poſt ↄſecrationẽ ſtrictiſſimũ ꝓ-
ceptũ eccl'ie de ꝑcipiẽdo ex alia pte nõ hʒ niſi ꝓceptum
eccl'ie leue cõparatiue de ieiuno.nõ enim ibi ponitur ꝙ
ſuſcipiẽs nõ ieiunus ſit reus dñici ſacri:neqʒ ꝙ ibi ſit ſa
crilegiũ:neqʒ repelliť a cõione per annũ ſicť hic.ſimplr
enim eccl'ia nõ intẽdebat ligare in iſto caſu ad ieiunũ:
imo cũ alia duo ꝓcepta tũ vtute chꝛi tũ vtute eccl'ie for-
tius ⁊ magis obligẽt.potius intẽdit in tali caſu obligari
ad illa.Nõ eſt ğ iſte ꝑplexus:qꝛ ſeruãdo ꝓceptũ ſupio-
ris ⁊ ꝓceptum ſtrictius eccl'ie bene facit ⁊ ſi nõ ſeruaret
peccaret mortalr.Omittẽdo aũt aliud ꝓceptum minus
ſtrictũ nõ peccat nouo pctõ:qꝛ in iſto caſu nõ teneť ſer
uare nec eccl'ia voluit ligare ad hoc ꝓceptũ in hoc caſu:
G ſʒ magis ad oppoſitũ.¶ Patet ẽt manifeſte ꝙ ieiuniũ
nõ eſt ↄditio ita neč'ia in ſacerdote ꝑcipiẽte:qꝛ in die pa
raſceues ꝑticula poſita in calice ꝑcipiť cum vino nõ cõ
ſecrato:qꝛ illo die calix nõ ↄſecrať.⁊ veriſile eſt ꝙ vinũ
citius deſcẽdat in ventrẽ ꝙ̃ illa ꝑticula q̃ maſticať.ğ ex
ↄſuetudine eccl'ie ſacerdos ibi ꝑcipit euchariſtiã nõ ie-
iunus.¶ Et ſi obÿciť ꝙ ſcãdalũ erit ſi ꝑplus ꝑcipiat il
lũ z° ↄſecrare ſanguinẽ.¶ Eſt vna rñſio ꝙ ſi ſcãdalizeť
eſt ſcãdalũ phariſeoꝝ.acceptũ.ſ.nõ datũ.nõ factũ in ſe
bonũ eſt ⁊ neč'ium.⁊ qlibet dʒ iudicare qd eſt bonum ſi
cãm neſciat:ſupponẽdo ꝙ ſacerdos hʒ bonã cãʒ.qlibet
ẽt ſi ſciret cãm deberet approbare:vñ de tali ſcandalo
ait chꝛs cõtẽnẽdo Math.16.de phariſeis.Sinite(ait)
eos ceci ſunt duces cecoꝝ.oĩs enim plãtatio quã nõ plã
Notabile do cumentũ con ſecrantibꝰ re- parande. tauit ⁊c̃.¶ Alio mõ põt rñderi ꝙ ſatis bene cauere po
teſt a ſcãdalo:ſi caute fiat:nã vadẽs ad cornu altaris:qſi
ꝓ vino recipiẽdo poſt cõionẽ/iſuſo vino ⁊ aqua vel iaʒ
H remanẽte aq̃:qꝛ nõ totã ſumpſit:vel aliq̃ de nouo poſi-
ta poterit redire ad medium altaris: ⁊ ſatis in breui tẽ
poꝛe ab illo loco.ſili mõ poſtq̃ȝ cenatũ eſt accipiẽs hũc
calicẽ/continuare poterit vſqʒ ibi.hec quotiẽs.vel vſqʒ
ibi.Unde ⁊ memores.⁊ illis verbis ꝓlatis cum reuerẽtia
debita ſuſcipe illud tãq̃ȝ ſanguinẽ veꝝ.nec totũ iſtũ ꝑcl
pieť:nec tantũ tp̃s occupabit ꝙ ꝑpl's hẽat ẽt occaſionẽ
accepti ſcãdali.¶ Et ſi arguiť ↄ̃ illud qd dcm̃ eſt de in-
tegritate ſacri:qꝛ ſacerdos die paraſceues.nõ recipit ſan
guinem.¶ Rñ:illa itegritas requiriť in conſecratione:
ita ꝙ nullus ↄſecret corpus niſi ↄſecret ẽt ſanguinez:nõ
aũt reqriť in q̃cũqʒ ꝑceptiõe:qꝛ laycus ꝑcipit hñ corpꝰ
⁊ nõ ſanguinez:ſed reqriť in illa ꝑceptione que ſequitur
ad conſecrationem q̃ habeť in illo.c.relatum.

Ad argumentũ in oppoſitũ bene reſpõdet Aug.in illo.c.Liquido.Nõ
qꝛ poſt cibos dedit dñs.ſ.euchariſtiam diſcipulis.ideo
pranſi illud debẽt accipe vt faciebant quos apl's redar
guit.ſupple.j.Coꝛ.11.⁊ ſubdit cãm quare chꝛs hoc fecit.
Nam ſaluatoꝛ ingt quo vehemẽtius cõmẽdaret myſte
rÿ huius altitudinẽ.vltimũ hoc voluit infigere in cordi-
bus diſcipuloꝝ.quo aũt ordine deinceps ſumereť apo-
ſtolis:ꝑ quos eccl'ias diſpoſiturus erat/reſeruauit docẽ-
dũ.¶ Per hoc pʒ ad arm̃ z m̃.qꝛ ſm Aug.apl'us repꝛehẽ
dit illos q pranſi euchariſtiã ſuſceperunt.Et ideo iſtud
verbũ.Siqs eſurit domi manducet.non dʒ intelligi do
mi anteq̃ȝ veniat ad eccl'iam ſed poſt receſſum ab eccle
ſia:ita ꝙ nõ ſatiſfaciat fami ſue de euchariſtia.ſicut ait.
alter ebrius eſt.ſed expectãs qd ſibi neč'iũ fuerit in do-
mo ſua ꝑcipiat.Et ideo laudabilis eſt cõſuetudo eccl'ie
latine que nulli diſpẽſat euchariſtiã:niſi in modica quan
titate que non poſſet ſuſcipi ad crapulaz.⁊ ſufficit valde
bene ad reuerentiam debitam ſacramenti.

Quod non hoc ↄcedẽdum ⁊c̃.¶ De 4° de quo tangit magr̃ in
iſta di.ſ.de re ſacri magis ꝓprie ꝑtinet ptra
ctare in.10.di.id ad pñs ſupſedeo cuſtodiẽs
in futurum ſcilicet in dicto loco.

¶ Et ſicut due ſunt res illius ſacramenti. Diſtinctio. IX.

In iſta diſtin. 9° tractat magi ſter de perce-
ptione ſacri iſtius.Et prima pars manet
indiuiſa in qua determinat veritatez. z°
pars que incipit ibi[Hec verba ⁊ alia.]
in qua.ſ.excludit erroꝛez circa veritates
determinatas/diuiditur in duas.¶ Primo nãqʒ exclu-
dit erroꝛem circa iſtã ꝑceptionem ſacri.¶ Scdo aliuʒ
circa rem ſacramẽti:⁊ ſic erroꝛes excluſi correſpondẽt
veritatibus predeterminatis.z° pars incipit in pn° diſ.
10.ibi[Sunt quidam alÿ.] Queſtio.I.

Circa iſtam di.quero tñ vnã que-
ſtionẽ de ꝑceptione ſa
cramẽti iſtius.Utrũ.ſ.exñs in peccato moꝛ
tali peccet moꝛtalr ꝑcipiendo h̃ ſacrũ:Uiď
ꝙ nõ:qꝛ nullus peccat faciẽdo illud ad qd
teneť.Sʒ aliqs qñqʒ nõ obſtante ꝙ ſit in pctõ moꝛtali
teneť cõicare.ğ ⁊c̃.ꝓbatio minoꝛis in duobus caſibus
extra.Oĩs vtriuſqʒ ſexus.de pe.⁊ remiſ.di ꝙ oĩs chꝛi-
ſtianus teneť ſemel in anno cõicare.¶ Itẽ de ↄſe.di.z.
relatũ.diciť ꝙ ſacerdos q conſecrauit teneť ꝑcipere ſa-
cramẽtũ:⁊ tñ poſſibile eſt ꝙ tũc ſit in pctõ moꝛtali:vel
tẽpoꝛe itermedio icidat in peccatũ moꝛtale:⁊ tũc nõ te-
neť ↄfiteri:qꝛ tñ ſemel in ãno ſufficit.¶ Itẽ nullus te-
neť ↄfiteri niſi ſemel in anno.vt pʒ extra.Oĩs vtriuſqʒ
ſexus ⁊c̃.ergo põt exercere ſibi actus ↄuenientes:⁊ ſi nõ
pluries cõfiteatur.ergo ſacerdos põt pluries celebꝛare
quantũcũqʒ peccauerit ſine iterata cõfeſſione.nõ enim
videť quare dictũ ꝓceptũ non ſibi ſufficiat ad ſalutẽ in
ſemel cõfitẽdo:ſicut ⁊ alteri chꝛiſtiano cũ nõ videatur
ſpeciali lege aſtrictus.

Contra j.Coꝛ.11.Qui mãducat ⁊ bibit idigne/iu-
diciũ ſibi mãducat ⁊ bibit.Talis eſt huiꝰ
q nõ ſpũalr eſt mẽbꝛũ chꝛi ⁊ ꝑcipit euchariſtiã:q̃ pce-
ptio ſignificat ipm̃ ſpũaliter icoꝛpoꝛari chꝛiſto.¶ P.
Aug.ſuper Jo.homel.26.loquẽs de malo ſacerdote.tu-
te inquit rei ſacramentum ad iudicium percipit.

Dicendum ꝙ aliquis põt intelligi eſſe in pecca
to moꝛtali tripliciter.primo in actu A
qꝛ.ſ.tũc peccat moꝛtaliter peccato interioꝛi vel exterio
ri.z° qꝛ poſt peccatũ moꝛtale preteritũ de quo nõ reco-
lit nõ penituit nec penitet.3° qꝛ etſi de illo ꝓterito peni-
tuit vel penitet:nõ tñ ↄfeſſus eſt nec abſolutus in eccle
ſia.¶ De ꝑmo dico ꝙ peccat moꝛtaliter:qꝛ ſimpliciter
mãducat indigne.¶ De z° dico ꝙ ſi eſt negligẽtia affe
ctata vel craſſa ꝓpter quã nõ recolit peccatum/nõ ex-
cuſať a pctõ:lʒ minus peccet ꝙ̃ ꝑmus.qd pʒ.j.Coꝛ.11.
Probet ingt ſeipſum hõ ⁊c̃.Teneť enim ſe examinare
ſm diligẽtiã noſtre fragilitati poſſibilez anteq̃ȝ cõicet.
Si aũt nõ ſit negligẽtia craſſa:puta qꝛ ꝓceſſit examina-
tio ſufficiẽs ⁊ nullũ occurrit pctm̃ de quo nõ fuerit vel B

ſit contritus ⁊ ꝯfeſſus ꝑus:nō peccat cōicando:ſ; forte
aliqd lateat vel tradita ſ; fuerit obliuioni.qḋ ꝓbat̃.tum
q: poſt talē inq̄ſitionē ꝯtritus ⁊ ꝯfeſſus ſi moreret̃/ſalua
ret̃.nō aūt reqrit̃ maior examinatio ad cōicandū q̄ȝ ad
ſecure moriendū:tum q: al's q̄libet ſe exponeret ꝑiculo
18 cōicādo.q: dicit pſal. Delicta q̄s intelligit.⁊ Eccl.9. Ne
ſcit hō vtrum amore vel odio dignus ſit.ḡ ſi oporteret
cōicantē ſcire ſe eſſe in charitate:q̄libet cōicando expo
neret ſe ꝑiculo/neſciēs an illo actu peccaret. ¶ 3° ꝓbat̃:
q: tūc nō eſſet ſacr̄m viatoris:q: talis certitudo nō ꝯue
nit viatori.ꝑꝑ hoc dico q̄ diligenti inq̄ſitione facta ſm
poſſibilitatē nr̄e fragilitatis ⁊ ꝑmiſſa ꝯtritiōe ⁊ ꝯfeſſiōe
quantū vr̄ hoī ſufficere:ſi tunc cōicet nō peccat:imo ſiq̄
C alia pctā lateāt ꝑ iſtud ſacr̄m ēt remittunt̃. ¶ De 3° di
co q̄ ſi occurrat opportunitas tenet̃ ꝑus ꝯfiteri q̄ȝ cōica
re.cuius rō eſt:q: nō tm̄ dȝ recōciliari deo ſ; eccl'ie/ad
h̄ q̄ digne recipiat ſacr̄m eccl'iaſtice vnitatis.ſi aūt nō
occurrat opportunitas ꝯfitēdi ſi pōt ſine ſcādalo vitare
ne tūc cōicet/tenet̃ nō cōicare/ſ; expectare ꝯfeſſionem
ꝑꝑ eādē rōnē q̄ dicta eſt nūc.ſi v̄o occurrit ſcādaluȝ niſi
ſtatim cōicet/vtpote ſi eſt idutus:⁊ poſtq̄ȝ idutus eſt oc
currit ſibi ꝯſcīa de pctō mortali de quo nō fuit ꝯfeſſus:
⁊ nō hȝ in ꝓmptu idoneū ꝯfeſſorē.tūc cū ꝯtritione ⁊ vo
lūtate ꝯfitēdi tp̄e opportuno pōt celebrare vt ſcādaluȝ
euitet̃.⁊ ſil'r de alio cōicaturo:q nō celebrat:vtpote con
ſuetudo eſt in aliqua religiōe vel eccl'ia vt oēs nō ſacer
dotes cōicēt in ſili caſu.ſ.ſi tūc cū dȝ cōicare nō hȝ ido
neū ꝯfeſſorē pōt tūc nō ꝯfeſſus cōicare.nec eſt dōm q̄
peccat mortal'r vel trāſgredit̃ p̄ceptū vt euitet ſcādalū:
q: nullū p̄ceptū excludit iſtū ab iſto actu in hoc caſu:q:
dilatio cōfeſſionis in actu que tunc hī in affectu nō ex
cludit qn ſit mēbrū ēt eccl'ie militāns/habile ad act⁹ in
q̄b⁹ mēbra cōicāt:⁊ tenet̃ vitare ſcādalū ꝓximi. ¶ De
pctō aūt veniali nō opȝ dubitare:q: de illo nō eſt neccī
D tas pn̄ie.veruntn̄ auctas quedā de eccl'iaſticis dog̃⁹.zz.
que ponit̃ in lr̄a di.zz.vr̄ facere mētionē de pctō venia
li.ait enim:ſ; q̄s pctō mordeat̃/ſi peccādi de cetero non
hȝ volūtatē ⁊ ſatiſfaciat lachrymis ⁊ orōnibus/accedat
ſecurus.⁊ h̄ dico de illo quē mortalia peccata non gra
uāt:ḡ vr̄ q̄ nō pōt aliq̄s ſecurus accedere niſi q ſit ſine
volūtate peccādi venial'r:⁊ de p̄teritis ſatiſfecerit lachry
mis ⁊ orōnib⁹. ¶ Rn̄: pōt itelligi de mortali pctō nō
qḋ iā ineſt neqȝ p̄terito ſine oī pn̄ia:ſ; iaȝ ꝯfeſſo.ſi mor
deat̃:q: nō cōplete ſatiſfecit:⁊ tūc itelligit̃ de pctō mor
tali:⁊ tūc qḋ ſeq̄t̃.quē peccata mortalia nō grauāt:ſup
ple in actu:vel preterita ſine pn̄ia ſequente.

Ad primū ar̄m dico q̄ faciēs mō debito illud qḋ tenet̃ nō peccat. Ad minoreȝ dico q̄
null's tenet̃ cōicare in pctō mortali.ex̄.e.c. Ois vtriuſq;
ſexus ⁊c̄. ¶ Ad p̄am ꝓbationem dico q̄ ſic̄ tenet̃ ſemel
cōicare:ita tenet̃ laborare vt ſit ex̄ pctm̄ mortale ꝑ pe
nitētiā.ex̄.e.c. ¶ Ad zam dico q̄ ſacerdos ꝑuſq̄ȝ ꝯſecret
tenet̃ laborare vt ſit ex̄ pctm̄ mortale.ſi autē ꝯtingat q̄
poſt cōſecrationē/añ tn̄ cōicationē/occurrat ſibi memo
ria pcī mortalis olim cōmiſſi:de quo nō p̄ceſſit pn̄ia i
E terior vel exterior/tenet̃ tūc hr̄e pn̄iaȝ iteriorē anteq̄ȝ ꝑ
cipiat:⁊ differre pn̄iam exteriorē donec occurrat oppor
tunitas cōfitēdi. ¶ Ad argm̄ zm̄ dico q̄ illud p̄ceptū de
ſemel ꝯfitendo eſt minimuȝ in quo debēt fideles recipe
ſacr̄m pn̄ie:ſ; in multis alijs caſib⁹ ſpālib⁹ tenent̃ ad pe
nitentiā exteriorē.vt grauiter īfirmus de quo deſperat̃
vel acceptās actū in quo veriſil'e eſt ſm humanū iudi
ciuȝ q̄ exponit ſe ꝑiculo mortis:ſic̄ in bello mortali:ſic
ēt ſpāli lege tenet̃ ſacerdos anteq̄ȝ exerceat iſtū actū ad
pn̄iam exteriorem.Et ſi dicas qua lege.dico q̄ illa lege

Apl'i que ponit̃.j.Cor.11. Probet ſeipſum homo ⁊c̄.

¶ Sunt item alij precedentium inſaniā ⁊c̄.

Diſtinctio. X.

Hic incipit diſtinctio 10a/in qua magr̄ excludit erro
rē quorūdaȝ de re huius ſacr̄i:q.ſ.nega
bāt veꝝ corpus xp̄i in eucharistia cōti
neri.hec diuidit̃ in tres ꝑtes. ¶ Primo
ponit errorē. ¶ z° eius affirmationem.
¶ 3° eius īprobationē. z° ibi[Qui errā
di occaſionē.]3° ibi[Quoꝝ ꝑſidiā.]z° pōt diuidi.q: p°
ponit quatuor auctes pro eis. z° ſoluit illas auctates.ibi
[Qui eadē rōne.]3° ꝯfirmat ſuā ſolutionem.ibi[Item.
Auguſtinus.]⁊ illa tertia pōt diuidi:q: primo ponit au
ctoritatē q̄ eſt cōtra ſe.ſcḋo pōderat quādā ꝑteȝ que vr̄
facere dubium.ibi[Deinde addit.]tertio reſpondet ad
illud dubium.ibi[Attendat diligenter.]

Uia vero ꝯ p̄n̄ᵗᵒ hui⁹ di.eſt q̄ veꝝ corpus xp̄i in eucharistia
realr̄ ꝯtinet̃:⁊ h̄ qdē q: p°eſt de eucharistia
ordine doctrine.vn̄ ⁊ ſuppoſita fuit in p°.q.
di.8.iō circa hāc ꝯnē de trib⁹ p̄ncipalr̄ q̄raȝ.
¶ Prio de poſitate exiſtie corpis xp̄i in eucharistia.
¶ z° de his q̄ conuenire pn̄t corpi xp̄i in eucharistia
exn̄ti. ¶ 3° de actiōe:q̄ ꝯuenire pōt xp̄o in eucharistia
exn̄ti.Circa p̄m quero tria. ¶ Primo vtrū poſſe ſit cor
pus chriſti ſub ſpecie panis ⁊ vini realiter contineri.
¶ Secundo vtrum poſſit ſimul eſſe localiter in celo ⁊
alibi. ¶ Tertio vtruȝ poſſit eſſe ſimul in celo localiter
⁊ in altari ſacramentaliter. Queſtio. I.

Et ergo ꝑma qō. Utruȝ poſſe ſit cor
p⁹ xp̄i ſub ſpē panis ⁊ vini
realr̄ ꝯtineri. Ur̄ q̄ nō:q: ſub ſpē panis
nō ꝯſecrati nō cōtinet̃ realr̄ corpus xp̄i.ḡ
neqȝ poſt ꝯſecrationē.añs eſt manifeſtuȝ.
ꝓbatio ꝯñtie:q: ſpēs illa nō ſe hȝ aliter in ſe poſt cōſe
crationē q̄ȝ ante.Et ſi dicas q̄ añ eſt in ſubto ⁊ poſt nō
in ſubto. Accipio tūc q̄ nō aliter ſe hȝ in habitudine ad
corpus xp̄i poſt cōſecrationē:q: ſuū eē in ſubto vel nō
eē in ſubto/nullo mō variat illā habitudinē.īpoſſe eſt āt
aliqd eē vbi ꝑus nō fuit:niſi vel illud mutet̃ vel ip̄m in
quo eſt de nouo.ḡ cuȝ ſpēs panis nō mutet̃ in hītudine
ad corpus xp̄i.ḡ necē eſt corpus xp̄i mutari in hītudi
ne ad ſpēs ad h̄ q̄ ſit ibi de nouo.ſed hoc eſt falſum:q:
corpus xp̄i imutabil'r manet in celo:ſm illud Augu.de
ꝯſe.di.z.ꝑma hereſis. Donec finiat̃ ſeculuȝ ſurſum eſt
dn̄s. ¶ Scḋo ſic.aut corpus xp̄i ſub illa ſpē eſt quātū:
aut nō quātū.nō pōt eē nō quātū:q: cū ſit quātū in celo
ſic ſimul eēt quātū ⁊ nō quātū.nec pōt ibi eē q̄tuum:q:
quātitas nō pōt ſeꝑari a mō q̄titatiuo ſicut nec ſubm
a ſua ꝓpria paſſione:q: mažie ꝓpria paſſio quāti vr̄ eē
modus quātitatiuus.ḡ eēt ibi modo quātitiuo.⁊ hoc eſt a.l. ſic mino
falſum:q: hoc mō maius nō pōt eē in minore. ¶ 3° ſic. nō pōt eſſe
q: aut in eucharistia eſt ꝑs corporis chriſti extra partē: in maiori ſup
aut nō.ſi ſic:ḡ nō eſſent oēs ꝑtes ſimul ſub eadē ꝑte ho ple adequat
ſtie.⁊ vl'r eius ꝑtes ſunt extra ſe iuicē.ſicut ſi q̄tū eſt ſi
mul cū alio quāto/ꝑs vr̄ eē cū ꝑte:⁊ totū cū toto.ſi auteȝ
nō ſit ibi ꝑs extra ꝑtē:ḡ nō eſt ibi quantum. ¶ Contra.
Matth.26.dicit xp̄s. Hoc eſt corpus meū.⁊ Jo.6. Ca
ro mea vere eſt cibus.⁊ auctes multe Augu.⁊ Amb.po
nunt̃ de ꝯſe.di.z.valde expꝛſſe:quaruȝ aliquas adducit
magiſter in littera ⁊ inſpiciantur ibidem.

Hic duo ſunt declarāda ſic̄ circa alia credibilia.
p° qd tenēdū eſt ⁊ ꝑꝑ quā auctē.z° decla
randum

rādū eſt qualr illud eſt poſſe qḋ creditur. ¶ De p̄ dico q̄ corpus chri eſſe ibi vere realr eſt ſimplr de ſuba fidei
A
eo mō quo veritas alicuius ſacri ptinet ad articulos fidei. iſta eniȝ veritas a p̄n° fuit expꝛeſſe tradita ex quo eucbariſtia fuit iſtituta. Fūdamētū āt auctēs eſt Matth. 26. ꝛ Luc. 22. vbi in cena ait chꝛs. Hoc eſt corpus meū. Hic eſt ſanguis meꝰ. Et ſi heretici vellēt iſta exponere. d. q̄ ſint figuratiue dicta: ſic illud qḋ ait Jo. 15. Ego ſuȝ vitis vera. ꝛ illud. j. Coꝛ. 10. Petra aūt erat chꝛs. Iſtud oīno eſt ɔ̄ ītētionē ſaluatoꝛis: qḋ pȝ ex. Aug. 83. q̄onū. q. 69. Solet circūſtātia ſcripturaꝝ illuminare ſniaȝ. vlr eniȝ itellectus vboꝝ chꝛi an loquatur figuratiue, an ne, colligi pt ex pcedētibꝰ vel ɔ̄ntibꝰ ibidē vl ex alijs ſcripture locis. vn̄ cū chꝛs ait. Ego ſum vitis vera. ſubiūxit: ꝛ vos palmites. Cōſtat aūt q̄ diſcipuli nō erant palmites nāles: ſȝ tm̄ figurales. Sȝ cum dixit Luc. 22. Hoc eſt corpus meuȝ. ſubdit, qḋ p vobis traderet. Cū ēt dixiſſet. Hic eſt calix ſanguis mei. ſubdit. q p vobis fundetur. B ēt manifeſte pȝ ex alio loco ſcripture. ſ. Jo. 6. vbi eſt diffuſa pdicatio de iſto ſacro. ¶ Et ſi dicas q̄ chꝛs vidēs aliquos abijſſe pp pdicationē ſuaȝ de eucbariſtia poſtea expoſuit ſe. d. Spūs eſt q viuificat: caro nō pdeſt gcq̄. Vba q̄ locutus ſum vobis ſpūs ꝛ vita ſūt. Qḋ ptractās Aug. de ɔſe. diſt. 2. Pria hereſis ait. Nō B corpus qḋ videtis māducaturi eſtis nec ſanguinē effundēdū. ſacrm̄ aliqḋ vobis cōmēdaui ſpūalr itellꝫ viuificauit vos. ḡ ex verbis chꝛi ꝛ Aug. vr̄ q̄ nō itellexit de corpe ſuo niſi figuratiue. ¶ Dico q̄ magr ridet in lr̄a huic auc̄ti ꝛ hꝛi: q̄ nec chꝛs nec Augꝰ exponēs vult negare vitatē corpis chꝛi: ſȝ q̄ nō eſt in ſacro corpus chꝛi ſic carnalr ſic ipſi itellexerūt q abierūt retro. ſ. viſibilr in foꝛa ppꝛia: ſȝ p oppoſitū ad iſtū modū itelligēdi eſt ibi ſpūalr ꝛ intellectualr: ꝛ B eſt qḋ dicit Auguſtinus ꝛ magr adducit. ꝛ eſt de ɔſe. di. 2. Ipm qdē ꝛ nō ipm corpꝰ, qḋ videbatur manducatur ipȝ iuiſibilr nō ipȝ viſibilr. Iſto ēt mō de eucbariſtia diffuſe ptractatur a Paulo. j. Coꝛ. 11. Scti ēt oēs poſtea catholici exponētes iſta loca ſcripturaꝝ vba huiꝰ ſcripture dicūt eē intelligēda de reali p̄ſentia corpoꝛis chꝛi nō figuratiue. vnde eſt ſimplr hereſis hodie ſentire q̄ nō ſit ibi realr verū corpus chꝛi. Hoc de p̄mo.

De ſecundo

Multa videntur hic impoſſia ipli cari. ſ. ſequēdo p̄nꝰ pboꝝ. vnū eſt q̄ quātū ſit ſil cū q̄ṫo: vel q̄ ſuba corpis ſit hic ſine q̄titate ſua. ¶ 2m q̄ maius q̄tū ſit ſil cū minori quāto: vel in loco eq̄li. ¶ 3m eſt q̄ icipiat hic eē corpus chꝛi ꝛ tm̄ ſine motu ꝛ mutatione ppꝛie dicta: q2 nō ponitur deſerere ſuū vbi in celo. ¶ 4m q̄ idē q̄tū ſit ſil in diuerſis locis realr. ¶ Poſſitas aūt oīum iſtoꝝ nō eſt hic declarāda: q2 nimia eēt plixitas. q̄ enī hic nō ſit ſuba ſine q̄titate ſua dicetur in. 2. arꝰ iſtiꝰ di. q. j. Qualr aūt q̄tū poſſit eē ſil cū q̄to magis euidēs difficultas eſt de quātis hn̄tibus modū quātitatiuū: q̄ qn̄ alterū vel ambo ſunt ſine mō quātitatiuo. Jō iſta difficultas tāgetur in mā de corpibus glioſis in q̄onibꝰ de ſubtilitate corpis. vltimū aūt q̄ idē ſil ſit in diuerſis locis: declarabitur in q̄onibꝰ duabus ſequētibus. ¶ Reſtāt ḡ pro iſta. q. duo declarāda. ſ. q̄ ſit poſſe corpꝰ chꝛi icipe eē ſine ſui mutatiōe locali in altari. 2° quō ſit poſſe corpus chꝛi eē quātū ſine mō quātitatiuo. ¶ De p̄ dr̄ cōiter q̄ B eſt pp mutationē alteriꝰ in ipm: puta pp ɔuerſionē panis in corpꝰ chꝛi: ꝛ iō nō opȝ ipm corpus in ſe mutari. ſufficit enim q̄ aliud mutetur in ipm ad B q̄ icipiat corpus ibi p̄ñti aliter eē: ſic eniȝ nāliter genitū eſt vbi fuit p̄us corruptū: ꝛ nō pp aliquā locel mutationē ppꝛiā ipſiꝰ genitū: ita vr̄ q̄ illud in qḋ conuerſuȝ eſt aliqd p ɔuerſionē ſit vbi cōuerſuȝ prius fuit nō per mutationem loci ppꝛiā ipſius termini ad quem conuerſionis: ſed ſolum termini a quo.

In 4° diſtin. 4° q. vl̄tia ꝛ i quoli. q. 10.

Tho. p̄ia di. q. i. ſol. 4m ar gumētum. Idem tȝ varro. q. 3. huius mīci 4° ſuo.

Contra

ſuppo. ſm eos q̄ trāſubatio eſt mutatio ſubalis eo mō quo ɔcedit eē mutatio. Ex B ſequitur q̄ hȝ p p ſe termino ad quē ſubaȝ. p nullā aūt mutationē hr̄ p ſe illud qḋ eſt poſterius ſuo p ſe termino: ſȝ ſolū p illā mutationē hr̄ p ſe terminꝰ: ſȝ hꝰ p̄ſentia eſt poſteriꝰ ſimpr ſuba corpis chꝛi q̄ ſuba terminat. manifeſtū eſt. nō eniȝ eſt hꝰ p̄ſentia prioꝛ eēntialr: q2 ſuba corpis pōt eē ſine hꝰ p̄ſentia nec ſil nā: q2 tūc nō poſſet iſta p̄ſentia deſtrui niſi deſtrueretur ſuba: qḋ falſum eſt. igitur p̄ſentia corpis chꝛi nō hr̄ p ſe p illā mutationē q̄ eſt ɔuerſio vel trāſubatio: ſȝ ſolū ſuba corpis chꝛi q̄ nō eſt ſua p̄ſentia. ¶ Hec rō pōt formari alio mō ponēdo p poſterioritate alienitatē ſic. p nullā mutationē p ſe hr̄ illud qḋ eſt p ſe aliud a p ſe termio: ſȝ hꝰ p̄ñtia eſt ſimpr aliud a ſuba q̄ eſt per ſe terminus tranſubationis. ḡ ꝛc. maioꝛ pȝ: q2 vnius mutatiōis p ſe eſt vnus p ſe terminꝰ: ꝛ ita gcquid eſt p ſe aliud ab illo termino, ſȝ ſit p accn̄s idē cū eo, nō haberet eē p illā mutationē. Minoꝛ pȝ: q2 huiꝰ p̄ñtia nō eſt ſuba panis. manifeſtuȝ eſt: q2 qn̄ ipſa eſt: ſuba panis nō eſt. in iſta p̄ñtia eſt ſuba corpis chꝛi: q2 huiꝰ ſuba fuit qn̄ p̄ſentia nō fuit. ¶ 2° ſic. Deus pōt facere corpus ſuū p̄ſens cū pane, manente ſuba panis: ꝛ tūc nō erit p aliquā mutationē q̄ ſit ad ſubaȝ vt p ſe terminū: ꝛ tm̄ p iſtā acqreretur p̄ſentia eiuſdē rōnis cū illa q̄ tūc habetur. ḡ opȝ q̄ p mutationē eiuſdē rōnis. ḡ p aliaȝ fieret q̄ p mutationē ſubalē. pbatio maioꝛis: q2 ad nouitatē poſterioꝛis nō ſequitur nouitas p̄oꝛis, pȝ. 8. phyſi. vbi vult phs q̄ in celo pōt eē motus ſm vbi: ſȝ nō poſſit ibi eē aliq̄ nouitas ſm formā abſolutaȝ. cuius rō eſt: q2 vbi eſt qdā reſpectus extrinſecus aduenieñs ꝛ nō forma abſoluta. Sed p̄ſentia iſta poſterioꝛ eſt ſuba panis ſicut reſpectus abſoluto: ꝛ maxime ſuba. ḡ ſine mutatione aliq̄ circa ſubaȝ panis pōt eē noua p̄ſentia corpis ad panē. ḡ opȝ dare aliquā mutationē ad huiꝰ p̄ſentiam q̄ nō ſit ſubalis. ꝛ p ɔ̄ñs in pppoſito p trāſubationē nō habetur iſta p̄ſentia: q2 terminꝰ eiuſdē rōnis cuiuſmodi eſt p̄ſentia nō ppꝛie ꝛ p ſe eſt terminꝰ duaꝝ mutationū diſtinctaꝝ ſm genus. ¶ Et ſi dicas pōt eē p̄ſens cū ſuba panis ſine mutatione ſubali: tm̄ ſit nūc p̄ſens p ſubalem mutationē panis in corpus chꝛi: ꝛ nō p aliā. ¶ Contra. In corpus chꝛi p̄us factū p̄ſens pani poſſit deus ɔuertere panē. nō. n. eſt magis ɔ̄dictio hic: q̄ q̄ mō ɔuertatur in corpꝰ nō p̄us p̄ſens. ḡ p talē cōuerſionē tūc factā in corpus p̄ſens ſpeciei panis nō fieret p̄ſens ibi: vel opoteret dicere q̄ fieret p̄ſens poſtq̄ fuit p̄ſens: ꝛ q̄ eadeȝ p̄ſentia terminaret duas mutatiōes dictas. ¶ 3° ſic. Qḋ conuertitur in aliqd p̄exiſtēs magis acqrit cōditiōes eiꝰ q̄ ecōuerſo: pȝ, ſi. n. nutrimētū cōuertatur in carnē: magis alatur aia carnis q̄ caro iformetur forma eiꝰ. ꝛ vlr acqrit ɔditiones abſolutas ꝛ vbi ꝛ alias reſpectiuas carnis magis q̄ ecōuerſo. ḡ ex ſola cōuerſione panis in corpus chꝛi preexiſtēs magis acqrit panis cōuerſus p̄ſentiam in celo q̄ corpus chꝛi p̄ſentiam ſpeciei panis in altari. ¶ 4° ſic. Deus poſſet cōuertere panē in corpus chꝛi vt hn̄s eē in celo: q2 nō eſt ibi maioꝛ ɔ̄dictio q̄ in cōuerſione q̄ nūc ponitur. Sed tunc nō haberetur corpus chꝛi ſub ſpē panis ex ipſa cōuerſione. ḡ nec nūc. ¶ 5° ſic. Si panis quātus cōuerteretur in corpus chꝛi quātū: ita q̄ quātitas in quātitatē: ꝛ ſuba in ſubam: corpus chꝛi quātū, nō haberet illud vbi circūſcriptiue: qḋ fuit ipſius panis circūſcriptiue. ḡ ex cōuerſiōe ſube in ſubam ſuba corpis chꝛi non habet illud vbi diffinitiue: qḋ erat ſubſtātia panis diffinitiue. ɔ̄ñs eſt manifeſtū: q2 nō poſſet illud q̄tū. ſ. corpus chꝛi.

B

C

[illegible] ꝛ inde.

D

eſſe circūſcriptiue in loco panis cū ſit maius pane. Iſta
E pbaſ: qꝛ ſic ſuba ꝛ ſuba q̄ ſubſūt q̄titati ſe habēt ad lo
cū diffinitiue: ita ſuba q̄ta / ꝛ ſuba quanta / ſe habēt ad lo
cū circūſcriptiue. ḡ qḋ cōuerſio ſube in ſubam facit ad
eſſe diffinitiue in loco: hec ꝯuerſio ſube quante in ſubaꝫ
quantam faciet ad eē circūſcriptiue in loco.

Quantum ergo ad iſtū arᵐ nō vī necēium fugiē
dū eē ad ꝯuerſionē panis in corpus
chri / pcipue cū a pnᵒ ex q̄ res hui⁹ facti fuit credita: fuit
ſemꝑ creditū ꝙ chri corpus nō mutaſ de loco ſuo in ce
lo vt ſit hic: ꝛ tn̄ nō fuit in pnᵒ ita manifeſte creditū de
F iſta ꝯuerſione vt diceſ di. 11. ¶ Dico ḡ ad ħ pmittēdo
q̄dā. ſ. ꝙ qn̄ corp⁹ mouet ð loco ad locū ꝛ expellit aliḋ
corpus: cōiter ſunt ibi q̄tuor motus vel mutationes: ꝛ
octo termini: due. ſ. in corpe expellēte: ꝛ due in expellen
do. nā corpus expellēs mouet ab vbi ſuo ad puationeꝫ
eius: ꝛ illa mutatio q̄ eſt inter terminū a quo poſitiuū: ꝛ
terminū ad quē puatiuū, pt dici deꝑditiua poris vbi: idē
ēt corpus a carētia ſcdi vbi mouet ad illḋ vbi zᵐ. ꝛ ita
a puatione vt a termino a quo ad vbi vt ad terminum
ad quē: ꝛ illa pōt dici acq̄ſitiua vbi. Cōſilr ſunt due mu
tationes ꝛ q̄tuor termini circa corpus qḋ expellit cum
pᵐ corpus itrat locū ei⁹. Si aūt moueret aliqḋ corpus
Speculatio ſubtiliſſima doc. ꝛ nō expelleret aliud corpus de loco ſuo: iā nō eēnt ibi
niſi due mutationes ꝛ ambe in ipſo corpore moto. vna
ſ. deꝑditiua poris vbi. ꝛ alia acq̄ſitiua noui vbi. Si ħo
corpus nō recedēs a pori vbi / fieret in nouo vbi: ibi eēt
tn̄ vna mutatio. ſ. a puatiōe noui vbi / ad illud nouū vbi:
ꝛ hec acq̄ſitiua: ꝛ nulla ibi eēt deꝑditiua: qꝛ nō eēt a po
ri vbi ad ei⁹ carētiā: qꝛ pus vbi nō deꝑdit ex hypotheſi:
ſꝫ illḋ corpus ponaſ in vbi nouo. Sꝫ ſi nulla iſtaꝝ mu
tationū ponaſ oīno nō eſt itelligibile ꝙ corpus ſit vbi
G nō fuit pus. nā ipoſſe eſt q̄litercūqꝫ aliqd eſſe hic realr
qḋ pus nō fuit hic realr: qn ſit aliq̄ mutatio realis vl' in
iſto vel in illo cui eſt pñs realr: nā nullo mō eſt trāſitus
a ꝯdictorio in ꝯdictoriū / quātū ad aliqḋ pdicatū reale
qn ſit aliq̄ mutatio realis: qꝛ ſi nihil mutaſ realr nō eſt
rō: quare hec ps ꝯdictionis eſt magis ħa nunc q̄ prius:
nec q̄re pus alia magis vera q̄ iſta: ꝛ ſic taꝫ nūc q̄ pus
vel ambo ſunt ſimul vera: vel ambo ſimul falſa. ¶ Ad
ppoſitū mutationē deꝑditiuā illius vbi de celo nullus
ponit in corpore chri ſm Augᵐ / ſupra adductū. donec ſi
niaſ ſeculū ſurſuꝫ eſt dñs. ꝛ ħ itelligēdo regulr niſi pla
ceret ſibi ex aliq̄ gr̄a ſpāli localr deſcēdere: qḋ nō poni
tur fieri pp veritatē eucharistie. Opꝫ tn̄ ponere ad ſal
uādū realē pñtiam corporis chri hic: ꝙ in ipſo ſit aliq̄
pſentia ad ſpēm panis q̄ pus nō fuit: aliogn non magis
eēt nūc pſens hic q̄ pus. illa enim mutatio que eſt circa
ſpēs. ſ. ꝙ pus erāt in ſubito: nūc aūt nō ſūt in ſubito / nihil
¶ facit ad ħ ꝙ corpus chri de nō pſente iſtis fiat realr p
ſens iſtis: vt ſupra pbatū eſt: qꝛ illa hꝫ alios terminos p
ſe ab illa qua nō pñs fit pñs: ḡ necē eſt ponere aliquam
mutationē in corpe chri acq̄ſitiuā illius pñtie noue: que
tn̄ nō pōt dici ppria mutatio localis pp duo: tū qꝛ eaꝫ
nō cōcomitaſ aliq̄ deꝑditiua poris vbi: ſicut cōiter eſt
in motu locali: qꝛ ibi terminū poſitiuū a quo / ꝛ terminū
poſitiuū ad quē / ꝯcomitātur due puationes eo mō quo
Ter. cō. 1. Phs dicit. 5. phy. ꝙ motus eſt a ſubto in ſubm. Tuꝫ ēt
qꝛ hic pprie terminus iſtius mutationis nō eſt vbi: qꝛ
in termino mutationis huius corporis chri nō hꝫ hic p
prie vbi: ſed terminus eſt q̄dā pſentia ſimplex ipſi ſpēi:
H vera tn̄ ꝛ realis: terminus aūt mutationis localis pprie
accepte eſt ipm vbi. ¶ Et ſi q̄ras ad qḋ genus pertinet
hec mutatio ꝛ terminus iſtius mutatiōis. Dico ſi ange
lus poniſ de nouo pſens alicui corpori / dī qdē eſſe in lo
co diffinitiue eo mō quo ſibi pōt cōuenire eſſe in loco: ꝛ
ſic dī mutari / ſꝫ illa mutatio multū diſſert a vera muta
tione ſm vbi. Adhuc aūt quātū ad aliquas conditiones
pſentia corpis chri ſpēi magis recedit a vera rōne vbi:
qꝛ nullo mō p iſtā pñtiā determinaſ ſic ad vnū vbi ꝙ
ſibi repugnet aliud. Sꝫ angelus p vnū vbi ſic determi
minat ad illud: vt ſibi repugnet aliud. ¶ Et ſi habeas
p incōueniēti aliquā mutationē q̄lēcūqꝫ in corpe chri
realr eē. dico ꝙ necē eſt ponere ſaltē aliquē reſpectum
extrinſecus aduenientē: q. ſ. nō nec̄io ſequat fundamētū
ꝛ terminū poſita in actu: qꝛ oīs reſpectus ſic ꝯñs nec̄io
eſt itrinſecus adueniēs: vt oñſum eſt in. q. z. de caracte I
re. ꝯ pmā opinioneꝫ. ḡ reſpectus pōt aduenire extrinſe
cus de nouo ſine alio quocūqꝫ nouo vel in fundamēto
vel in termino. Sic ḡ nō eſt incōueniēs corpus chri eē
de nouo pſens alicui nō habēti nouā formā abſolutam:
nec nouū reſpectū reᵘ eius. vel ſi hꝫ hui⁹ nouū reſpectū:
pari rōne ꝛ corpus chri habebit nouū reſpectū eius: qꝛ
ſi ſpēs ſunt de nouo pñtes corpi chri: ꝛ corpus eſt de no
uo pſens eis: ꝛ ſi. n. ꝯtinētia nō ſit relō realis mutua: tn̄
pñtia eſt relō mutua: nō erit tūc incōueniēs dare in cor K
pore chri talē mutationē ad reſpectū extrinſecus adue
niētē. ¶ Et ſi obycias. ad reſpectū nō eſt mutatio: ſolu
tū eſt in. q. de caractere. ¶ Et ſi oīno arguas ille reſpe z. t. 5. phyſi.
ctus extrinſec⁹ adueniēs q dī pñtia ſimplex ad qḋ genᵒ
ptinet: pōt dici ꝙ magis pprie reducit ad gen⁹ vbi i
ter oīa gn̄a reſpectuū extriſec⁹ adueniētiū: qꝛ in plurib⁹
cū illo reᵒ ꝯuenit: ꝛ ſi forte nō ſit pprie in illo gn̄e: ſeqt
ꝙ decē genera nō ſufficiēter euacuarēt totū ens: qḋ nō
eſt icōueniēs eo mō quo pħi loquunt de rōnib⁹ eoꝝ: qꝛ
nō repugnat ſub ente inuenire aliquē reſpectū: puta an
geli ad lapidē q nō hꝫ aliquā rōnē reſpect⁹ in genere vt
ipſi loquunt: nō tn̄ ſeqtur ex ħ plura gn̄a eſſe q̄ decē:
ſed ꝙ rōnes eoꝝ vel rō alicuius eoꝝ nō aſſignatur ſub
rōne cōmuni ſicut poſſet aſſignari.

De ſecundo dī ꝙ quantitas corpis chri nō eſt Ric. quoli. 1.
ſub ſpē panis niſi cōcomitāter: qꝛ q. 5.
primus terminus cōuerſionis eſt ſuba corporis chri: ꝛ Egi. quoli. 1.
qcqd eſt ibi: eſt ibi eo mō quo illa terminat ꝯuerſionē: q. 4. quoli. z.
ergo quātitas erit ibi p modū pmi termini. pmus autē q. 17. hoc idē
terminus qui eſt ſuba nō hꝫ modū quātitatiuū ſeu com varro l. 4. q.
mēſuratiuū. ḡ quantitas exñs ibi ſub rōne eius vel ſub 4. hui⁹ māc.
modo eius. i. ſube / erit ibi mō nō quātitatiuo. ¶ Cōtra.
vnūqḋqꝫ ſiue ſit pmus terminus trāſubſtantionis ſiue ſe
cūdus: ſi tn̄ eſt ibi: hꝫ proprietates ſuas que ſibi nec̄io ꝛ
nāliter ꝯueniūt. qḋ pbatur exemplo: qꝛ ſi deus crearet
ſubam quātam: vel nā generet ſubam ꝛ cōcomiteſ quā
titas: vtriuſqꝫ productionis terminus pmus eſt ſuba ꝛ
quātitas cōcomitās: ꝛ tn̄ tam in gn̄ato q̄ in creato / quā
titas hꝫ ſuū moduꝫ realē ſicut haberet ſi pᵒ terminaret
aliquā mutationē. ¶ Et hoc pbaſ per rōnem: qꝛ alia ꝛ
alia hītudo ad agens nō variat naturā rei: hoc eſt pma
vel ſcda mediata vel imediata: duꝫ tn̄ pducaſ: qꝛ habi
tudo ad aliud agēs nō variat nām rei acte ſm Augu. z. L
de trin. ergo nec carebit quātitas ſuo mō nāli pp ħ tn̄:
qꝛ nō eſt primus terminus trāſubſtantionis: dum tamē ſit
ibi realiter ſiue pmo ſiue ſcdo per illam mutationem.
¶ Scdo ſic. ſi per cōuerſionē ſit terminus ad quē vbi
prius fuit terminus a quo: ergo modus eſſendi huius ꝛ
illius erit ſilis: ille ſaltē qui poteſt eſſe cōmunis vtriqꝫ:
ſed panis conuerſus erat hic quantitatiue ſuo modo: qꝛ
ſub quantitate habens partem extra parteꝫ. ergo ꝛ ſub
ſtantia corporis chriſti exiſtēs hic ex vi ꝯuerſionis / erit
hic ſuo modo quātitatiuo habēs. ſ. partē ſube ſub parte
quātitatis: ꝛ tūc quātitas eius erit hic pprie dimenſiue.

¶ Alio

Diſt.octa l 4.q.i.bᵘmāte in fol.2.diſſi cultatis hanc ꝑtā ſequit.q̃ re antiquos.

¶ Alio mō dī hic ꝙ ꝑtes corꝑis chīi non ſunt extra ſe inuicē in hoſtia:qḋ ꝓbaẗ ſic:qꝛ ſicut poſſibile eſt virtuti diuine facere ꝙ corpus ſit ſimul cū corꝑe ita ēt ꝛ ꝙ ꝑs vna corporis ſit ſimul cū alia.pōt ḡ facere ꝑtē ſubītra re ꝑtē:ꝛ ſic vltra ſubintrabūt ſe inuicē vſqꝫ ad minimā q̄titatē nālē vt ſic ſalueẗ ꝟitas cuiuſlibet ꝑtis:ꝛ tñ nulla eſt extēſio ꝑtis extra ꝑtē:ſicut veritas vniᵘ corporis ſaluaẗ nō obſtāte ꝙ per ſubintrationē in alia nō ſit extra illud. ¶ Sed ꝯ iſtud nō eſt ꝓbabile:qꝛ tollit a corpore chriſti poſitionē in toto ꝛ oēm figurā que neceſſaria forte eſt ad corpus aīatum.ſi enim nō diſtet caput a pede:ſed totum ſubintrat totum vſqꝫ ad minimā partem naturalē:iam nō habebit ordinem partium in toto neceſſarium ad corpus animatum nec figuram.

M **Dico ergo** aliter ꝙ poſitio que eſt dr̄ia q̄titatis neccīo ineſt quāto ꝯtinuo ꝑmanenti:ꝛ iſtā opꝫ ſaluari in ꝓpoſito.ſ.q̄ dicit ordinē ꝑtiū in toto. nō ē.n.hr̄i intelligibile aliqḋ eē q̄tū dimēſionatū:qn ſit ſignare in toto ordine huius ꝑtis ad illā ſm q̄titatē vel poſitionē interiacētē.poſitio aūt que poniẗ ꝑntū a q̄buſdā aliud addit:ꝑſuppoſito.n.ordine ꝑtiū in toto poſitio dicit vltra h̄ ordinē ꝑtiū ad locum ſiue ad ꝑtes loci vel locātis.h̄ eſt dictu ꝙ ꝑtes coextendanẗ ꝑtibᵘ loci:ſicut totū dī ꝑ cōmēſurari toti loco in quo hꝫ vbi:ita ꝙ poſitio ꝑntūꝫ ꝑſupponit poſitionē dr̄iam q̄titatis ꝛ ſpecificat vbi:ꝑ modū aūt quātitatiuū ſiue dimēſiuū:quocūqꝫ mō noieẗ,nō intelligo niſi poſitionē dictā 2ᵃᵐ.hāc aūt habitudinē poſſe eſt deū ſeparare a quāto:manēte ēt poſitione ꝑma nō ſolū ꝑ negationē termini:ſicut poſſet

N facere aliquod corpus quantum extra vniuerſum:ꝛ tūc nō haberet iſtā 2ᵃᵐ pōnem:qꝛ nō hēt aliqḋ ꝯtinēs cuiᵘ ꝑtibus ꝑtes ꝯtēti cōmēſurarenẗ:ſꝫ ēt poſito termino cui.ſ. preſentī poſſet fieri cōmēſuratio ſeu coextēſio alterius corꝑis,poſſe eēt deū ꝯſeruare quātū ꝛ coexiſtētiā eiᵘ ad aliud quātū:ꝛ tñ ſine iſta coextenſione partiū vnius ad ꝑtes alterius quā dicit poſitio iſta de qua loqmur.Qḋ ꝓbo ꝑ ſic.quocūqꝫ nā ꝯtingēter reſpicit quālibet formā alicuius generis ſimplr̄ ſe hꝫ cōtingēter ad totū genus. Intelligo enim ſimplr̄ quaſi nō eſt neccīo ex cā intrinſeca:hec vī ſatis manifeſta:qꝛ ſi eēt vna nā ꝛ a cā itrinſeca determinaret ſibi tale genus neccīo determinaret ſibi aliquā ſpēm illius generis:qꝛ vna nā nō hꝫ itrinſece ad oppoſita diſiūcta neccītatē,qn habeat neccītatē ad aliqḋ vnum illoꝝ. ¶ Et ꝑ h̄ ſolueẗ iſtātia q̄ poſſet fieri ſic:qꝛ numerus eſt par vel impar neccīo:nec tñ neccīo alterum illoꝝ:inſtaẗ.n.de aliquo cōi reᵒ paſſionis diſiūcte:ſꝫ qḋlibet ſpāle neccīo ſe hꝫ ad alterū ſicut ad genus.nec iſta inſtātia ēt eſt ad ꝓpoſitū:qꝛ h̄ nō eſt aliqḋ ſubm qḋ cōtingēter ſe habeat ad quācūqꝫ formā totius gn̄is. ¶ Et ſi inſtes:qꝛ ſupꝑficies neccīo eſt colorata:ꝛ tñ ꝯtingēter ſe hꝫ ad quēlibet colorē:nō eſt inſtātia:qꝛ hec nō eſt neceſſitas ad itra.nō eniꝫ poſſet inueniri itrinſeca rō per quā eſſet ꝯdictio ex ꝑte ſupꝑficiei ſi eēt ſine colore:ſicut ꝯtingentia eſt reᵒ cuiuſcūqꝫ coloris. Hac maiore ſuppoſita addo minorē.ſ.ꝙ corpᵘ ſe hꝫ ꝯtingēter ad quācūqꝫ poſitionē ꝑtiū in loco,ꝓꝫ:qꝛ poſſum mouere corpus meū a quacūqꝫ poſitione ad aliā.ḡ corpus hn̄s pōnē ꝑtium in toto,nō ſimplr̄ ſe hꝫ neccīo ad pōnē iſtā q̄ eſt ꝑntum: nec iſta coexiſtētia quāti ad quātū eſt ſimplr̄ neccīo rō illius pōnis ſcḋe:qꝛ ꝯtingit intelligere coexiſtētiā alicuiᵘ

O ipſi toti,abſqꝫ h̄ ꝙ intelligatur coexiſtētia vel coextēſio ꝑtiū ꝑtibᵘ.hec.n.coexiſtētia eſt alia ab illa:ēt qn̄ ſe concomitanẗ:nec iſta in rōne ſua formali icludit illā.ḡ abſolute corpus q̄tū habēs ꝑmā pōnē poſſet eē ſine oī pōne extrinſeca:ꝛ intelligi q̄tū coexiſtētiā hr̄e ad aliud quantū ſine iſta pōne. ¶ Et ſi queras qḋ ſit hoc quātitatem ſeruari ſine pōne extrinſeca: Dico ꝙ nō eſt aliud niſi abſolutū ꝯſeruari ſine reᵒ extrinſecus aduenientē.ſic ēt coexiſtētiā cōſeruari ſine pōne illa nō eſt aliud niſi vnā relonē extrinſecā cōſeruari ſine alia relone extrinſeca:ſicut illa q̄ eſt vbi ꝑ eſt totius circūſcripti ad totum circūſcribēs:ſꝫ poſitio que dicta eſt aliud genus:ſupaddit reſpectū partiū ad ꝑtes.ꝛ ꝙ ꝑᵃ neccīo habeat ſcḋaꝫ:nō eſt niſi ꝙ iſte reſpectus ſit talis ꝙ icludat diuiſibilitatē ꝑtiū ꝛ ꝑſentiā eaꝝ ꝑtibᵘ locātis:ſꝫ coexiſtētia alicuiᵘ totius toti vel cuilibet parti abſtrahit ab iſta pōne:ꝓꝑ quā vbi neccīo hꝫ pōnē.ḡ ſimplr̄ poſſe eſt illā coexiſtētiā eē ſine pōne. ¶ Et hoc pōt breuiter declarari ſic:qꝛ poſitio 2ᵃ

P ſupponit vbi ꝓprie dictū.ḡ ſi deus pōt quātū cōſeruare ſine vbi ꝓprie dicto:pōt ꝛ ſine poſitione. ¶ Et ſi dicas hr̄i pōt ſine vbi:ſꝫ nō cum prima ſiue coexiſtētia ad aliud corpus:falſum eſt:nā coexiſtētia lꝫ ſit quāti ad corpus:nō tñ formalr̄ eſt vbi. ¶ Et ſi obijciẗ ꝙ quantitas nō pōt poni ſine reſpectu iſto quē dicit modus quātitatiuus:qꝛ nō pōt eē quātū ꝛ aliud quantū qn ſit cōmenſuratū illi. ¶ Dico ꝙ quātitatē poſitā ꝛ terminūꝫ bene ſequiẗ equalitas vel inequalitas que dicit reſpectū intrinſecus aduenientē:ſꝫ nō neccīo ꝯſequiẗ aliqs reſpectᵘ extrinſecus aduenieñs:talis eſt aūt ꝯmēſuratio,vt hic loqmur,vel magis ꝓprie coextēſio. Nā ſi loquaris de cōmēſuratiōe ſm eq̄litatē vel ineq̄litatē:qꝛ.ſ.hoc ſit maius vel minus.iſtā ꝯcedo in ꝓpoſito:qꝛ corpus chīi eſt maius hoſtia:ſꝫ nō iſtā cōmenſurationē que dī proprie coextēſio:que ꝓprie dicit ſimultatē partis cū parte.

Ex dictis ꝑꝫ ſolo ad rōnes ꝑncipales. ¶ Ad primā ꝑꝫ ex ꝑmo arᵒ:qꝛ ꝯcedo hic aliquā mutationē nō tñ ſpērū que fuit de ſubo ſine ſubo:ſꝫ ēt aliā q̄ fuit ꝑntes corꝑi chīi:ꝛ cū h̄ ꝯcedo nouā ꝑſentiā corporis ad ſpēs:ꝛ ad iſtā eſt mutatio:ꝛ q̄lis eſt formalis dꝫ iudicari mutatio. ¶ Uel ſi nō placet vti voca-

Q bulo mutatiōis:dicaẗ ꝙ aliqs reſpectus extrinſecus adueniēs nouus eſt ſine oī mutatione:nec mutari tūc erit ab alio in aliud ire.ſicut dicit Gregᵒ in moral.ſed q̄litercūqꝫ ſe habere aliter in ſe vel ad alterū.ſ.tātūmō in ſe ꝛ ad ſe:vel ad alterū ex relone itrinſecus fundamēto aduenientē:ſꝫ relo nō eſt mutatio:tūc qꝛ ibi nihil nouūꝫ aduenit ex.7.phyſi. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ modus quātitatiuus nō eſt paſſio quanti ſicut riſibile hoīs:imo eſt accidens per accidēs eius.ſ.reſpectus extrinſecus adueniēs partibus quāti ad ꝑtes alterius quanti. ¶ Ad 3ᵐ cōcedo ꝙ pars eſt extra ꝑtē:ꝓut ly extra,reſpicit per ſe ipſas partes corporis ꝛ reqritur ad pōnem que eſt dr̄ia quantitatis:ſed ꝓut extra ꝑtinet ad locū:ſic ꝑs nō eſt extra ꝑtē:

R ideſt nō eſt extra illū locū in quo eſt alia ꝑs.nec ex hoc ſequiẗ ꝙ totū nō ſit quātū:qꝛ totū quātū habēs eodem mō ſuas ꝑtes extra ſe inuicē in toto pōt hr̄e vnicā ꝑſentiā ſui ꝛ oīum partiū ad aliqḋ vnum extra indiuiſibile: vel quātūcūqꝫ modicū diuiſibile ita ꝙ ibi non eſt alia ꝑſentia alij parti ꝛ alia alij.

Uide verro. q.7.huiᵘ mās opīnie.

A.l.nec q̄liter cūqꝫ ſe hēe.

T.c.17.ꝛ ide ꝛ ſpāli.ter. cō.33.

Queſtio.II.

AD **ſecundum** ſic ꝓcediẗ. Uideẗ ꝙ nō poſſit eē idē corpus localr̄ ſimul in diuerſis locis.primo ſic. Idem nō pōt referri ad ſe oppoſitis relationibus:qꝛ oppoſita relatiue includūt cōtradictoria:ſed ſi idē ſimul eſſet in diuerſis locis poſſet dici inferius ꝛ ſuperius ſeipſo:ꝛ reſpectu alterius eiuſdē:ꝛ ſilr̄ dextrū ꝛ ſiniſtrū:ꝛ ſic de alijs relationibus oppoſitis ſm ſitū. ¶ Itē ꝓpinquū ꝛ diſtans ſunt relationes ꝯrie ſicut ſimile ꝛ diſſimile:ſed ſi idē eſſet ſimul in duobus locis,poſſet eē ſimul ꝛ idē ꝓpinquū ꝛ diſtans:

qḋ eſt ita incõueniẽs: ſicut ꝙ idẽ ſm eãdẽ q̃litatẽ ſit ei/dẽ ſimile ⁊ diſſimile. ❡ 3ᵒ ſic. Idez tẽporale nõ põt eſſe ſimul in diuerſis tẽporibus. g̃ nec idẽ locabile in diuer/ſis locis. ❡ 4ᵒ. qꝛ idẽ corpus poſſet ſimul moueri ⁊ qe/ſcere: qꝛ in vno loco moueri ⁊ in alio qeſcere. ꝯñs eſt im/poſſibile qꝛ ſunt ꝓuatiue oppoſita. ❡ 5ᵒ: qꝛ idez corpus humanũ vt chꝛi/poſſet in vno loco hr̃e opationẽ ſenſiti/uam in alio nõ habere: qꝛ in vno loco poſſet videre cor/pus ſibi ꝓpinquũ: ⁊ in alio nõ poſſet idẽ videre: qꝛ eẽt diſtãs ĩꝓportionalr̃. ❡ Cõtra. Hug. de ſacris parte. 8. c. 11. dicit. Qui fecit vt vnũ corpus eẽt in vno loco fecit q̃uo voluit. ⁊ ſi voluiſſet/aliter poſſet facere.

Hen. quoli. 9. q. 31.

Hic tenetur
a multis ꝯ negatiua: ſed diuerſi di/uerſimode ꝓbãt. vnᵘ doctoꝛ arguit ſic. qñ aliqḋ (q̃tũ eſt de poᵃ agẽtis) indifferẽter fieri poſ/ſet ſm varios modos/ſi idẽ eẽt receptibile illiᵘ ſm vnũ modũ: poſſe eẽt fieri ſm quẽlibet alioꝝ modoꝝ. ex pte aũt agẽtis cũ ſit ĩfinite poᵉ eſt eq̃lis poſitas vt vnũ cor/pus fiat ſimul in pluribus locis ſm quẽcũqꝫ modũ plu/ralitatis: ſed ĩpoſſe eſt ꝙ deo agẽte idẽ corpus ſit vbiqꝫ. g̃ ſimplr̃ ĩpoſſe eſt ꝙ idẽ corpus fiat ſil' in diuerſis locis. ꝓbatio minoris: qꝛ poſſe eẽ vbiqꝫ ſimul/eſt ꝓpriũ dei. ❡ Itẽ ſequerent̃ plura ꝯdictoria: qꝛ qñ ponitur in vno loco aut hꝫ eãdẽ formam quã ⁊ in alio. aut nõ: ſi ſic ⁊ in vno ponat̃ gelu ⁊ in alio calor: ſequit̃ ꝙ in vno habebit frigus ⁊ in alio calorẽ. ſilr̃ ſi in vno loco nõ inueniret qḋ comederet ibi eſuriret: in alio aũt inueniẽs cibũ nõ eſuri/ret: ⁊ in vno loco icurreret ex aeris intẽperie ĩfirmitatẽ: in alio ex tẽperie ſanitatẽ: ⁊ ſic eẽt ſanũ ⁊ nõ ſanum vel egrũ: ⁊ in vno loco occideret̃ in alio nõ. g̃ ſimul moreret̃ ⁊ nõ moreret̃. ❡ Si aũt teneat̃ 2ᵐ mẽbrũ eadẽ ſe/quunt̃: qꝛ ſaltẽ idẽ corpus habebit ꝯria: ſed ſm pᵐũ mẽ/brũ vtrobiqꝫ habebit ꝯriũ ſm aliud. mẽbrũ aũt in vno loco hẽbit ꝯriũ vnũ: ⁊ in alio aliud. ❡ Itẽ ſic locatũ cõ/mẽſurat̃ dimẽſionibus loci ſm quãtũ ⁊ cõtinuũ: ſic cõ/mẽſurat̃ ſm vnũ ⁊ plura. g̃ ſi idẽ locatũ ſit in diuerſis

Hẽ. vbi. s.

locis erit ſimul vnũ ⁊ plura. ❡ Et ſi inſtet̃ ꝯ ſecũdã rõ/nem: qꝛ ipſa vi eo mõ ꝯcluderet de corpore chꝛi in cruce ⁊ in pixide: qꝛ ibi vulneraret̃ ⁊ ibi nõ. ❡ Rñdet ꝙ quã/do aliqḋ cõtenit alicui ſm ꝙ natũ eſt ei ꝯuenire ſimpr̃ ꝯuenit ſibi: vt ſi hõ eſt criſpus ſm caput/eſt criſpus ſim/pliciter: lꝫ nõ ſit criſpus ſm aliã partẽ. Uulnerari autez qḋ icludit diuiſionẽ cõtinui cõpetit alicui vt hꝫ eſſe lo/caliter tñ. ⁊ ideo ſi in vno loco ſit localr̃: ⁊ in alio nõ lo/caliter: ſi vulnerat̃ vbi eſt localr̃ ſimplr̃ vulnerat̃: ſi nõ vulnerat̃ in alio nõ ꝓpter hoc nõ vulnerat̃: ſꝫ eſt falla/cia a ſm quid ad ſimplr̃: ſꝫ ſi ponat̃ idẽ corpus localr̃: ⁊ per ꝯñs dimẽſionaliter in diuerſis locis: qcq̃d natũ eſt agere vl' pati in vno loco ⁊ in alio: ergo ⁊ tũc ſimplr̃ ha/bebit oppoſita. ❡ Alius doctoꝛ ſic arguit. Termini lo/cati ⁊ termini loci ſunt ſimul: ergo ſi locatũ eſt extra ter/minos ſui loci ꝓprꝫ: eſt ẽt extra terminos ſuos ꝓprios. ❡ Adducit ẽt de angelo ꝙ nõ põt ſimul eẽ in diuerſis locis: ergo minus vnũ corpus localiter in diuerſis locis. ❡ Alius ſic arguit: res ſicut p̱ ꝓpriã nãm eſt tñ in vna ſpecie: ſic p̱ vnã dimẽſionez eſt ſimul tñ in vno loco: qꝛ ſicut ſe hꝫ nã ad ſpẽm ſic quãtitas ad locũ. ❡ Alius ſic arguit: ſi idẽ eſſet ſimul in diuerſis locis: aut vna muta/tiõe: aut duabus. nõ vna: qꝛ vna mutatio eſt tñ ad vnũ terminũ. nec duabus: qꝛ aut eiuſdẽ ſpẽi: aut alterius. nõ eiuſdẽ: qꝛ nõ põt ſimul idẽ moueri duobus motibᵘ eiuſ/dẽ ſpẽi. 3. phyſ̄. ⁊ 5. metaᶜᵉ. c. de eodẽ. nec duobus alteriᵘ ſpẽi: qꝛ termini eſſent ꝯrarii: ⁊ ſic motus incompoſſibiles. ❡ Itẽ cuiuſlibet motus termini ſunt incõpoſſibiles. 5. phy. ſꝫ quecũqꝫ duo vbi poſſunt eẽ termini eiuſdẽ mo/tus: qꝛ põt corpus moueri ab vno vbi ad aliud: g̃ q̃cũqꝫ duo vbi ſunt incõpoſſibilia circa idẽ corpus. ❡ Ego ẽt appono rõnes alias. pᵐa eſt: agẽs nãle nõ intendit p̱ ſe corruptionẽ termini a quo: ſꝫ tñ p̱ accidẽs: qꝛ eſt incom/poſſibilis termino ad quẽ: quẽ itẽdit iducere: g̃ ſi vnum vbi/ſit cõpoſſibile alteri vbi/agẽs nãle nõ corrũpet pri/mũ vbi/ad hoc ꝙ inducat ſecũdum vbi. g̃ poſſet facere corpus in nouo vbi/abſqꝫ hoc ꝙ remoueat illud aliud vbi qḋ habuit prius. ❡ Scḋo ſic: impoſſibile eſt eandẽ mãm eſſe ſimul ſub duabus formis ſubalibus: ſꝫ ſi poſſe ſit idẽ corpus ſimul eſſe in diuerſis locis: ſequit̃ oppoſi/tũ illius. Probatio minoris. pᵐa eſt: qꝛ ponat̃ idẽ nutri/mẽtum in duobus locis vel tribus: ⁊ a diuerſis aĩalibus in illis exiſtentibus comedat̃: nutritiua vtriuſqꝫ cõuer/teret idẽ in ſubam ſuam: ⁊ per ꝯñs eadẽ mã nutrimenti illius erit ſimul ſub diuerſis formis ſubalibus ⁊ aĩabit̃ in brutis diuerſis aĩabᵘ ſenſitiuis: ⁊ in hoibᵘ diuerſis in/tellectiuis. ❡ 2ᵃ ꝓbatio euiſdẽ minoris eſt: qꝛ poſito ꝙ idẽ lignũ ſit ĩ diuerſis locis ⁊ in illis ſint duo ignes/agẽt in illud lignũ ⁊ corrũpẽt: qꝛ nõ põt reſiſtere vtriqꝫ agẽti ⁊ iducerẽt formã ignis: nõ eãdẽ cũ agẽtia ſint diuerſa: g̃ aliã ⁊ aliã: ⁊ in eadẽ mã: cũ mã ligni corrupti fuerit ea/dẽ ſicut ⁊ lignũ idẽ. ❡ Itẽ ſeq̃ret̃ ꝙ quãtulicũqꝫ paruulus ignis poſſet cõburere oĩa cõbuſtibilia: qꝛ ſi habeat hic cõbuſtibile ꝓportionatũ ⁊ ibi aliud: ⁊ in tertio lo/co tertium: poterit ĩ agere in illud ⁊ ibi in illud: ⁊ ſic ſi/mul in infinitis locis: ⁊ ſic quecũqꝫ cõbuſtibilia poſſent ſimul incendi a quantulicũqꝫ paruo igne: ſꝫ quecũqꝫ vir/tus põt ſimul in multa paſſa parua/põt ſimul in paſſũ magnũ itegratũ ex illis paruis: ergo minimus ignis poſ/ſet cõburere integratũ ex oĩbus cõbuſtibilibus. ❡ 4ᵒ ſic: aĩal hñs hic cõueniẽs nutrimẽtũ nutrit̃: alibi ꝯo nõ habẽs nõ nutriret̃ ibi: ⁊ ſic ſimul nutriret̃ ⁊ nõ nutrire/tur. ❡ 5ᵒ ſic: qꝛ ſi in duobus locis haberet cõueniẽs nu/trimẽtũ ⁊ ſuſciperet vtrobiqꝫ: ſequit̃ ꝙ in duplũ nutri/ret̃ vel ꝙ nutrimẽtũ ſuſceptũ deperderet̃ ⁊ nõ cõuerte/ret̃ in nutrimẽtũ. ❡ Cõtra iſtã opi. hoc ſufficit in gene/rali: qꝛ qḋlibet tenendũ eſt eſſe deo poſſibile qḋ nec eſt ex terminis manifeſtũ impoſſibile: nec ex eo impoſſibi/litas vel cõtradictio euidẽter concludit̃. Sic eſt hic: vt patebit ſoluẽdo oẽs rõnes ſupra poſitas. ❡ In ſpeciali aũt arguit̃ per quaſdã rõnes quas ille doctor varias rõ/nes pᵐo recitate ſunt ponit ⁊ mũt ſoluere. prima eſt ta/lis. nõ minus incõueniẽs eſt duo corpora eẽ ſimul q̃ꝫ idẽ corpus in duobus locis: ſed deo eſt poſſibile pᵐum: ſicut pꝫ de corpe glioſo ⁊ nõ glioſo. ergo ⁊ ſcḋm. maioꝛ pꝫ: qꝛ phi ſm pncipia ſua oĩno ponerent repugnãtiam inter duo quãta reſpectu eiuſdẽ vbi. ſicut albi ⁊ nigri reᵘ eiuſdem ſubiecti: ſicut pꝫ. 4. phyſi. c. de vacuo: qꝛ quãtũ/eo ꝙ quãtũ/expellit aliud eiuſdẽ q̃titatis. nõ qꝛ tale vl' tale: ⁊ exẽplificat de cubo. minoꝛ ꝓbat̃ in reſurrectione chꝛi de dote ſubtilitatis. ❡ Rñdet ꝙ due dimenſio/nes repugnãt ꝓp̱ ſitũ localẽ: ⁊ illḋ tollit dos ſubtilitatis: ſꝫ illud qḋ eſt rõ limitatiõis ad vnũ vbi. l. ſitus determi/natᵘ nõ põt tolli p̱ aliqḋ donũ vel dotẽ: qꝛ ẽt corpᵘ glio/ſuꝫ hꝫ ſitũ determinatũ quo opꝫ ipꝫ eẽ ita hic ꝙ nõ ali/bi: lꝫ nõ hẽat ſitũ localẽ quo reſiſtat alteri corpi. ❡ Sꝫ ꝯ iſtud arguit̃ ex tertia rõne ſua q̃ eſt de cõmẽſurari ſꝫ multa ⁊ vnũ: qꝛ ſm illã ipoſſibiliᵘ erit duo corpa eẽ ſi/mul magis q̃ꝫ vnũ corpᵘ in duobᵘ locis: qꝛ aut iõ opꝫ lo/catũ multiplicari multitudine illa locoꝝ: qꝛ cõmẽſuret̃ locis: aut ꝓp̱ aliquã rõnẽ ſpãlẽ. ſi ꝓp̱ pᵐ cum eque opor/teat loca cõmẽſurari locatis ſicut ecõuerſo: qꝛ cõmẽſu/ratio talis eſt reᵘ cõis: tũc ſequit̃ ꝙ ad multiplicationez locatoꝝ ſequat multitudo locoꝝ. Et iõ ſequit̃ ꝓpoſitũ. ſ.

ꝙ eque

Thõ. pᵐo di. 2. pncipali q̃ ſubſcãta. 3. ſi/liua. q.

Egi. quol. 1. q. 1. ⁊ quolib. 2. q. 17.

Got. de fõt. quol. 3. q. 4.

Et alanus in 4. q. 1.

Tex. cõ. 19.

Tex. nõ habẽ te cõ.

T. c. 26. ĩ pn. ẽt ⁊ ad finem 5. habet̃ idẽ.

A

Difficultates fortiores ad/ducit doctoꝛ q̃ in hac mã poſſint perſ/crutari vt clariᵘ veritas elucidetur.

B

C

Tex. cõ. 76.

q̄ eqꝫ eſt īpoſſe duo corpa eē ſimul:ſic idē in plurib⁹.
Si ꝟo ꝑꝑ aliqd aliud ħ nō pōt eſſe niſi poſteritas nā/
lis vel ſimultas loci re⁹ dimēſiōis locate. Naꝫ ꝑus nālr
nō opꝫ cōmultiplicari poſteriori:ſꝫ poſteri⁹ pori:ꝛ ſil' eī
cū quo eſt ſil'.ſꝫ ſi iſta eſt rō:manifeſtū eſt q̄ dimēſiōes
loci ſūt poſteriores dimēſionib⁹ locati.ḡ magis opꝫ di/
mēſiones loci multiplicari ad multitudinē dimēſionuꝫ
Z. fa ſequens verſe ſuaſ in origialib⁹ ſed ſane bene iacet hic. locati q̄ ecōuerſo. Probatio minoris.tuꝫ q: dimēſiōes
locati ſunt cāe dimēſionū loci:q: locatū facit latera ɔti/
nētis diſtare ꝛ ſupficiē eius eē in actu.tuꝫ q: ꝑus eſt qd
D pōt eē ſine alio ꝛ nō ecōuerſo. Dimenſiones aūt corpis
pñt eē ſine dimēſionib⁹ locantis/pꝫ de ſupficie ꝑmi celi
nō āt ecōuerſo:q: nō pñt diſtare ſupficies locātis abſqꝫ
diſtātia ꝑnū locati.pꝫ ēt ꝑ aliud:q: in motu locali quo/
cūqꝫ manet eadē ſupficies locati:ſed nō loci:imo cōiter
mutaſ ſupficies loci mutato locato.ꝛ ſi corp⁹ eq̄le ſucce
dit eq̄li:ꝛ ſilr figurato adhuc nō manet ſupficies eadeꝫ
ꝑoris circūſcribēs corp⁹ z^m. ❡ Et hec rō pōt ſic forma/
ri:nō tñ ɔ eū/ſꝫ ad ꝓbādū q̄ ſil' pōt eē corpus in plu/
rib⁹ locis:duo corpa pñt ſil' eē.ḡ idē i duob⁹ locis ſil.aſis
ɔcedit ab oīb⁹. ꝓbatio ɔñtie:q: magis poſſe eſt cū vni/
tate ꝑoris nālr ſtare multitudinē poſterioꝶ nālr q̄ ecō
uerſo.dimēſio aūt locati ꝑor eſt nālr dimēſione loci vt
ꝓbatū eſt nūc.ḡ magis poſſe eſt vni corpi locato corri/
dere plures dimēſiōes locoꝶ q̄ ecōuerſo. ❡ z° ſic.poſſe
eſt q̄ deus ɔuertat q̄titatē panis in q̄titatē corpis chri/
ſtī ɔuertiſ ſuba in ſubaꝫ.ħ poſito cū ſm euꝫ illud in qd
aliqd ɔuertiſ ſit vbi ꝑus fuit ɔuerſuꝫ.ſequiſ tūc q̄ cor/
pus in qd fit ɔuerſio eſt vbi fuit ꝑus illud qd ɔuertiſ.ꝛ
nō pōt eē ſm ſuā q̄titatē in alio loco:ita q̄ q̄titas ſit ei
rō eēndi ibi ſic eēt ſi eēt ꝑ ſe terminus ɔuerſiōis niſi ſit
ibi localr ſm eos.ḡ illud corpus erit localr vbi ꝑus fuit
localr ɔuerſuꝫ:ꝛ cū ħ manet in ſuo loco ꝓprio. Conuer/
ſio aūt nō aufert terminū in queꝫ eſt a loco ſuo.ḡ ſil' pōt
eē localr in duobus locis. ❡ Rñdet q̄ aut ſuba panis
manet in tali ɔuerſiōe:ꝛ tūc vel afficiſ dimēſionib⁹ cor/
poris chri:ꝛ nō ſequiſ q̄ corp⁹ chri ſit dimēſiue in duo/
b⁹ locis:ſꝫ tñ i vno.aut nō afficiſ ſuba panis illis dimē
ſionib⁹ corpis chri:ꝛ tūc corp⁹ chri nō ē vbi eſt ſuba pa
nis:niſi rōne ſube panis:ꝛ per ɔñs nō dimenſiue:q: ſm
Tex.co.15. ꝑhm.j.phy.ſuba nullā hꝫ magnitudinē:ꝛ ſic nō erit ibi
localr.ꝛ ꝑ ɔñs non erit localiter in duob⁹ locis:aut oīno
a.l.ꝛ tunc nihil manet. totū ɔuertiſ in totū:ꝛ ſic cuꝫ nihil maneat rōne cui⁹ cor/
A.l.Et ppterea dicī q̄ iſtō nō eſt ponendū cū nō eſſet alicubi ſacralr:quia ſub nulla ſpē ſenſibili ꝛ nō eſt alicubi alr q̄ ſacralr niſi in celo. pus chri dicaſ ibi eē.ſ.in loco conuerſi.ſequiſ q̄ nō erit
ibi:q: nō ſacralr:cū nulla ſit ſenſibilis ſpēs:nec nō ſacra/
liter:q: ſic eſt tñ in celo. ❡ Et ꝑterea cū corp⁹ chri nō
eēt ibi dimēſionalr nō poſſet iplere locuꝫ quē ꝑus iple/
uerāt dimēſiones panis:ꝛ ita nō maneret illa capacitas:
ſꝫ in inſtāti ɔuerſiōis ꝑtes aeris ɔcurrerēt:ꝛ deſineret eē
locus q ꝑus erat:ꝛ ſic ꝑ ipꝫ nō maneret ibi corp⁹ alicui⁹
nec corpus chri:ſic nec mō manet corruptis ſpēbus pa/
nis.ḡ ſi adhuc ibi maneret ħ nō eēt niſi ꝑꝑ ſubaꝫ ꝑtiuꝫ
aeris q̄ imediate añ ɔuerſionē iſti⁹ termini tāgebant di/
mēſiones panis:ꝛ ſic ſemꝑ maneret ibi corp⁹ chri:q: ſꝑ
manē poſſent ibi iſte ꝑtes aeris. ❡ Cōtra.rō nō vi ſol/
ui:q: ɔuertaſ ſuba quanta eq̄lis corpi chri in corp⁹ chri
quātū:ꝛ ſtabit argumentū:q: illud in qd fit ɔuerſio erit
quātitatiue in loco termini ɔuerſi:ꝛ cuꝫ ħ ēt erit in loco
ꝓprio vbi ꝑus. ❡ Qñ ḡ rñdet diuidēdo pōt dari ħ mē
a.l.nec ſeqꝫ. brū q̄ totū oīno ɔuertitur in totū:q: nō ſeqꝫ q̄ termin⁹
ɔuerſiōis nō ſit vbi ꝑus fuit ɔuerſuꝫ ſi nihil manet:niſi
negeſ iſta ꝓpō/termin⁹ cōuerſiōis eſt vbi ꝑus fuit con/
uerſum:ꝛ forte negaret eā:niſi forte cū iſta additiōe ſi il
lud manet qd fuit cōuerſo rō locādi.ꝛ tūc argumētum
iſtud nō ɔcludit ɔ eū:nec ēt de aere equali ɔuerſo in cor

pus chri:nec cuꝫ iſiſterē:q: credo q̄ illa ꝓpoſitio cui i/
nitiſ rō ſit falſa.ſ.q̄ oporteat terminū ɔuerſionis eē vbi
ꝑfuit ɔuerſuꝫ ſiue maneat illud qd fuit ɔuerſo rō locā/
di ſiue nō. ❡ Poſſet dari aliud mēbruꝫ diuiſionis.ſ.q̄
quātitas aeris ɔuerteret in quantitatē corpis chri/ſuba
aeris remanēte:ꝛ tūc poſſet īferri q̄ corpus chri eēt ſub
ſua quātitate ꝛ dimēſione.pꝫ ēt q̄ quātitas ei⁹ ſit vbi ꝑ/
fuit quātitas aeris ɔuerſi:ḡ corpus chri erit ibi dimenſi/
ue:ꝛ cū hoc erit in celo. ❡ Arguo ḡ aliter per aliā rōneꝫ
ad hāc ɔnem:ꝛ ſi forte ſit ad hoiem arguo ſic. Ubicūqꝫ
E pōt deus facere ſubam nālē nō ſub mō ſuo nāli vel ſub
mō ſibi oppoſito:pōt eā facere ſub mō ſuo nāli ſeu cō/
uenienti ſue nāe.ꝓbatio:q: in faciēdo ꝑ^m eſt duplex mi/
raculū.vnū ꝟo tñ eſt in faciēdo z^m. Sꝫ deus pōt face/
re corpus chri ſacratuꝫ ſm oēs ꝛ facit de facto ſacrali/
ter.i.nō ſub modo ſuo nāli ſimul in diuerſis locis.ḡ pt
idē facē in eiſdē ſub mō nāli.ſ.localr ꝛ dimenſiue. Nec
valet dicere q̄ eſt hic ꝑ ɔuerſionē alterius in ipm:q: cō
uerſio alterius in iſtud nō eſt iſti formalr rō eēndi hic.
qd pꝫ:q: trāſeūte ɔuerſiōe manet terminus ɔuerſionis
hic.ḡ ſine aliqua ɔdictione pōt alicui cōferri eſſe hic ſi/
ne cōuerſione aliqua alterius in ipm. ❡ Si dicas q̄ cō
uerſio iſta vt ꝑterita eſt cā iſtius pñtie. ❡ Cōtra. Deus
de po^a abſoluta nō pōt facere cōuerſionē ꝑteritā nō ꝑte
riſſe.ḡ de po^a abſoluta nō pōt facere ſic ꝑſens nō eē ſic
ꝑſens.qd nihil eſt. ❡ Si dicas q̄ ſpēs derelicta poſt cō
uerſionē eſt corpori rō chri exiſtēdi hic.ꝛ ita ad iſtud eē
hic neccio reqriſ ɔuerſio. ❡ Cōtra.Spēs illa nō eſt for
malr in corpore chri:ḡ nō eſt rō corpori chri eēndi for/
malr aliq̄le:ꝛ ħ loq̄ndo gñaliter de aliquali ꝑ quocūqꝫ
qd formaliter ineſt corpori chri:ſed corpus eſt formalr
ꝑſens.ḡ per aliqd aliud q̄ ꝑ cōuerſionē vel ſpēm con/
uerſi:ſicut dicit Hug.qui totum tribuit po^e dei:lꝫ doctor
iſte nitaſ ſoluere. ❡ Probaſ ēt illa ꝑ^a ꝓpō:q: poſſibile
eſt nouitatē eē circa aliqd poſterius abſqꝫ nouitate cir/
ca prius.ḡ poſſe eſt nouā eſſe talē ꝑſentiā abſqꝫ omni no
uitate circa formā ſubalez que prior eſt oī tali reſpectu.
❡ 4° arguo ſic. Angelus pōt eē ſimul diffinitiue in plu
ribus locis.ḡ ꝛ corpus circūſcriptiue.ɔñtia videſ ſatis
manifeſta:q: ſilis hitudo eſt in vtroqꝫ:ꝛ ꝑ ɔñs ſilis de/
terminatio ad locū ſibi ſuo mō ɔuenientē.vñ cōiter ne/
gātes ɔñs negāt añs.ꝓbatio añtis.Deus pōt ɔuertē pa
nē in angelū vt ꝓbabiſ di.11.ꝛ vbi ꝑfuit ɔuerſuꝫ ibi eſt
illud in qd ɔuertiſ:ſaltē ſi rō locatiōis ipſi⁹ cōuerſi ma/
net.ḡ angelus eſt vbi fuit panis:ſꝫ nō pōt eſſe ibi ꝑſens
gn ſit in loco ſm modū ſibi ɔuenientē eſſendi in loco:ꝛ
tñ manet in ꝓprio loco in celo.ḡ ꝛc. ❡ Iſtaꝶ q̄tuor rō/
nū ꝑmā ꝛ tertiā pōdero.ſcōa ꝛ q̄rta nō ꝓcedunt niſi ex
quodā ꝑſuppoſito:qd nō credo eē vex.cōcluderet tñ ɔ
plures illā ꝑſuppōnē ɔcedētes. ❡ Ad ħ eſt lrētio Hug.
quē lꝫ iſte doctor nitaſ exponere:tñ legēti Hug.ſatis pꝫ
q̄ totū qd ꝑtinet ad iſtud difficile.ſ.eē ſimul in duobus Hib Aug^mo ci.li.21.c.7.
locis idem corpus attribuit omni po^e dei:non auteꝫ ali
cui cōuerſioni alicuius in iſtum terminum.

Dico ergo ad qōneꝫ q̄ eſt maxima mihi certiſ/
ſima q̄ deo eſt poſſibile eē qd non i/
cludit euidēter ɔdictioneꝫ:ꝛ ad qd nō ſequiſ neccio ɔdi/
ctio.hoc eſt huiꝰ:ergo poſſibile eſt deo:vt patebit ſoluē
do rationes.Dico ergo q̄ deo ſimpliciter eſt poſſibi/ F
le idē corpus ſimul facere in diuerſis locis localr.ħ pꝫ
ex intellectu terminoꝝ.
❡ Oꝫ cū qōlibet cōcedā ſm maximam mihi notā eſſe
poſſibile q̄ nō includit ɔdictionē euidenter:nec aliquo
auctore aſſeriſ icludere:ꝛ iſtud ſit huiꝰ:q: rōnes que i/
ducunſ ad ꝓbanduꝫ ɔdictionē nō videnſ ɔcludere:vt

patebit reſpõdendo. Cõcedo ſimplr̃ poſſibile deo idez corpus localr̃ ſimul eſſe in diuerſis locis: h̄ breuiter declarat̃ cõſiderando intellectuz terminoꝝ.

a.3.ſupior. ¶ Cũ eniz dico idẽ corp⁹ ſil' eẽ localr̃ in diuerſis locis nihil dico ſup h̄ corpus. niſi quẽdã reſpectum extrinſecus aduenientẽ fundatũ in vno quãto ad aliud q̃ntũ circũſcribẽs. reſpectũ aũt talẽ plurificari ſup idẽ fundamẽtũ ad diuerſos terminos: nõ appet ꝯ aliqd notũ ſm rõnez: qꝛ

Quod. Ric. di. pñti ar. 2. q. 3

reſpect⁹ itrinſecus aduenientes de qbus min⁹ vr̃ poſſit plurificari fundamẽto eodẽ manẽte ad diuerſos terminos: vt ſup eãdẽ albedinem poſſit due ſilitudines fundari ad duos terminos: vt ꝓbatũ eſt li. 3. di. 8. ¶ Aſſumptũ. ſ. q vbi nõ dicit niſi reſpectũ extrinſecus aduenientez ad circũſcribẽs ſatis pꝫ ex dictis in p̄cedenti. q. Et mirũ eſt q ſeq̃ntes rõnez tñ ſequunt̃ imaginationẽ: q qꝛ imaginatio nõ ſepat locũ a corpe nec ecõuerſo. nec pcipit vnum plurificari ſine alio: iõ dicat̃ ſimplr̃ impoſſe vnum ſine alio plificari / ſequẽdo tñ imaginationẽ nõ appet aliud: ſꝫ excluſa iſta imaginatiõe que ſemp innitẽs ſenſibus nõ aliud appꝑhẽdit: ⁊ ſequẽdo rõnẽ ex rõnib⁹ terminoꝝ nulla eſt neceſſitas q plurificato vno plurificet̃ aliud: vt plurificato poſteriori nõ eſt neceẽ prius plurificari. ipſa autez vbi ſunt manifeſte poſteriora ipſo quãto locato ⁊ accidẽtaliter ⁊ ꝯtingẽter aduenientia. in multis ẽt alijs vbi maior eſt ꝯnexio ſm rõnẽ cõcedimus vnũ ſine altero plurificari / vix eniz eſt aliq̃ alia hitudo accidẽtalior ſuo fundamẽto q̃ ſit vbi: nec aliqs modus eẽndi in. nec aliquis modus ab. ⁊ ſic de alijs multis hitudinibus: ⁊ tñ in alijs habitudib⁹ nõ ita ꝑtinaciter aſſerit̃ ĩpoſſibilitas plurificationis habitudinũ circa idẽ fundamentũ.

Doctrina mirabilis ꝯ luciſugas argumentãtes ſepius cũ ignorantia abſtractionum.

G

¶ Et ſi inſtes q verꝝ eſt q plures reſpectus poſſit fundari in eodẽ fundamẽto qñ vnus eoꝝ nõ adequat totũ fundamẽtũ. hic aũt vnũ vbi adequat totã rõnẽ quãti inquãtũ locabile eſt. ¶ Hoc vr̃ ſine rõne dictũ: qꝛ reſpect⁹ q oritur ex nã fundamẽti magis vr̃ adeq̃ri fundamẽto q̃ ille q extrinſecus aduenit ceteris parib⁹: ſꝫ ad duos terminos poſſit eẽ in eodẽ fundamẽto duo tales reſpectus orientes ex nã fundamẽti: vt due eq̃litates ad duo quãta eq̃lia. g̃ ſine rõne fingit̃ q hic vn⁹ reſpectus adequat̃. ¶ Cõfirmat̃: qꝛ nõ magis adequat quãtitatẽ ſua pñtia ad locũ: q̃ a ꝗ: q̃t ſubaꝫ ſua p̄ſentia ſibi cõueniẽs: ſꝫ ſuba poniẽ poſſe hẽc ples p̄ſentias ẽt ꝑ / cũ ſit pm⁹ termin⁹ multaꝝ cõuerſionũ in multis altarib⁹. ⁊ cũ h̄ tñ eſt p̄ſens in celo ſub mõ q̃ntitatiuo. g̃. ¶ Aliq̃ argumẽta ſũt facilia ⁊ ſoluent̃ eo mõ quo ꝓcedũt in gñali. multa alia ſũt difficilia ſm imaginationez q̃ ꝓcedũt in exẽplis ſupra adductis de calore ⁊ frigore: fame ⁊ ſaturitate: ſanitate ⁊ egritudine: morte ⁊ vita: ⁊ ſic de alijs. ¶ Et ꝑ iſtis ſoluẽdis pono tres ꝓpõnes. quarũ p̄ᵃ eſt. quecũqꝫ ſunt pora eẽntialr̃ ipſo vbi / vniformiter inſunt corpi quãtũs habẽti diuerſa vbi / nec variabunt̃ variato ipſo vbi. q̃ do poſteri⁹ vel ſimul nã variabunt̃ ſm varietatẽ ipſi⁹ vbi.

H

Doctrina ſingularis.

hoc pꝫ: qꝛ prius eẽntialr̃ nõ variat̃ ꝑꝑ variationez poſterioris: ſꝫ poſterius bñ variat̃ ad varietatez prioris: q̃ ẽt ſunt ſimul nã cũ aliquo variant̃ cuꝫ illo. ¶ Scḋa ꝓpõ eſt. Sicut paſſiuꝫ exñs in vno vbi / recipet formã a duobus agẽtib⁹ ſibi ibidẽ approximatis. ſic ipm in duobus locis exiſtẽs patiet̃ ab eiſdẽ ſibi in illis duobus vbi approximatis. ⁊ h̄ itelligo de paſſiõe q̃ eſt ad formã abſolutã. h̄ pꝫ: qꝛ ad h̄ q patiẽs patiat̃ ab agẽte recipiendo iſtã formaz / nõ opꝫ niſi q ſit in po° paſſiua: ⁊ agẽs hẽat formã actiuam: ⁊ ſint debite approximata: ſiue in h̄ vbi ſiue in illo ſit approximatio / nihil differt quãtũ ad actionẽ q̃ eſt ad formã abſolutã: ſꝫ paſſo poſito in duob⁹ vbi ipm hꝫ eãdẽ poᵃᵐ paſſiuã ad formã abſolutã: ⁊ actiuum hꝫ eãdẽ poᵃᵐ actiuã: ⁊ eodẽ mõ põt approximari ſibi vt eſt in iſto vbi ſic in alio. g̃ eodẽ mõ patiet̃ quãtuz ad oẽm formã abſolutã a quocũqꝫ actiuo ſibi approximato ſiue in iſto vbi ſiue in alio: ſicut ſi tñ eẽt in vno vbi: ⁊ eẽt agẽs ſibi approximatũ. Addidi aũt ſm formã abſolutã: qꝛ nõ opꝫ q eadẽ patiat̃ loquendo de reſpectis q̃ ſunt ſil' nã cũ vbi vel poſteriora: qꝛ illa poſſit variari ſic ⁊ vbi: ex p̄ᵃ ꝓpõne. verũtñ ibi ẽt poſſet ꝯcedi iſta ſcḋa ꝓpoſitio vt patebit in rñdẽdo ad iſtãtias in ſpãli. ¶ Tertia ꝓpoſitio eſt: ſic corpus in vno vbi exñs ſe hꝫ et in rõne actiui ad diuerſa ſibi approximata in illo vbi: ſic ipſꝫ vt exñs in duobus vbi / ſe hꝫ ad eadẽ ſibi in illis vbi approximata. h̄ pꝫ ex ꝓbatiõe p̄cedẽtis. ¶ Ex his ad rõnes doctoꝝ adductas pro opiniõe negatiua. ¶ Ad p̄ᵃᵐ dico q p̄ma ꝓpõ poſſet ita itelligi q eẽt negãda. abſolute eniz põt deus in oẽm viſionẽ ⁊ ſm oẽm moduz viſionis: nõ tñ in quocũqꝫ oculo põt cãre quãcũqꝫ: qꝛ non qlibet oculus eſt ſuſceptiuus: ſꝫ eſto q loquat̃ de q̃cũqꝫ forma ad quã equalr̃ ſe hꝫ po° agentis de ſe ⁊ po° receptiui: q ꝑ iſtã poᵃᵐ eque poſſet q̃libet cãri i ſuſceptiuo: tũc vera eſt ꝓpõ: qꝛ tã ex rõne actiui q̃ paſſiui eẽt equalis poſſibilitas. Sꝫ nõ adhuc ſequit̃ de q̃libet diuiſiꝫ ⁊ de oĩbus ſimul: qꝛ ex pte dei ⁊ ſuſceptiui actiui ⁊ paſſiui ſupficies eſt eque poſſibilis ad oẽꝫ colorẽ: nõ tñ ad oẽꝫ ſimul: ⁊ tũc oporteret oſtendere q corpus ex pte ſui eſt eque ſuſceptiuũ oĩum vbi ⁊ duoꝝ: qd̃ negat̃ ab aduerſario. tñ ad reꝫ cõcedo q ex pte dei actiui ⁊ corporis vt ſuſceptiui eq̃lis eſt poſſibilitas in corpore ad duo vbi / q̃ ſunt ſimplr̃ diſtincta ⁊ ad quotcũqꝫ: ⁊ tũc ad oĩa. ⁊ cũ dr̃ ꝑ nullã vtutẽ põt vnũ corpus hẽc oĩa vbi / nec eẽ vbiqꝫ / falſum eſt. ⁊ ꝓbo: qꝛ ipſi cõcedunt q corpus chr̃i poſſet vbiqꝫ eẽ ſacr̃alr̃. Poſſet. n. deus q̃cũqꝫ corp⁹ vniuerſi ꝯuertẽ in corp⁹ chr̃i ſic panẽ: ⁊ ego dico q nõ eſt maior limitatio ad eẽ alicubi localr̃ q̃ ſacr̃alr̃ comparãdo ad poᵃᵐ dei. Quicqd. n. põt fieri ꝑ cãm 2ᵃᵐ actiuã: põt deus facere imediate. ipm autẽ ſacr̃m velãs corp⁹ chr̃i nõ eſt cã corpi eẽndi hic: niſi ſit cã effectiua ſcḋa: qꝛ nõ tãq̃ cã formalis vt ꝓbatũ eſt. ¶ Et ad ꝓbationẽ cum dr̃ q eẽ

I

Euacuatio h̄ vaſtiſſima difficultatũ maxime apparentium.

K

vbiqꝫ eſt ꝓpriũ dei. dico q de⁹ ex ſua imẽſitate neceſſario ẽ vbiqꝫ: qꝛ nullũ põt eẽ vbi / in q̃ nõ ſit ſm poᵃᵐ p̄ſentiaꝫ ⁊ eẽntiã: ⁊ ſic ĩpoſſe eſt aliud a deo eẽ vbiqꝫ. ſꝫ nõ eſt iconueniẽs aliqd aliõ a deo ꝑ ei⁹ poᵃᵐ eẽ in quocũqꝫ vbi. nec ꝑ h̄ dꝫ dici ꝓprie eẽ vbiqꝫ ſic deus: qꝛ nõ eſt imenſum. ¶ Ad illud argᵐ qd̃ icludit multa de illis repugnãtib⁹. pꝫ ex trib⁹ ꝓpõnib⁹. applico tñ ſic. Eſto q huic corpori in iſto loco approximat̃ vnũ agẽs. ſ. ignis: ⁊ in loco eodẽ aliud agẽs. ſ. aq̃. dico q aut ſunt eq̃lis vtutis in agendo: aut vnũ vincit alteꝝ. ſi ſunt eq̃lis vtutis: ſic approximata iſti corpi hñti vnũ vbi alteꝝ vel vtrũqꝫ ĩpediret alterum: ita q neutrum ageret. vel agerent ad quendam effectũ medium in quo paſſum nec ꝑfecte aſſimilaret̃ vni nec alteri: ſic eodem modo dico nunc quando ſunt approximata eidez corpi in diuerſis locis. Si aũt vnus alteri⁹ vincat: vel ſimplr̃ aſſimilat ſibi paſſum: vel magis q̃ alterũ: ⁊ eodẽ mõ dico ſi ſint in diuerſis locis: qꝛ nõ eſt maior difficultas h̄ q̃ ſi ignis ⁊ aq̃ ponerent̃ ſibi: qd̃ tñ nõ negat̃ poſſe fieri a deo: ⁊ idẽ corp⁹ approximatũ igni ⁊ aque habẽtib⁹ idẽ vbi: qd̃ eniz oporteret ibi dicere ad vitãdũ ꝯria in paſſo: h̄ facilius vel eq̃ facile vitare põt q̃cũqꝫ in ꝓpoſito. ¶ De fame ⁊ ſaturitate dico q fames eſt appetitus calidi ⁊ ſicci. iſte autẽ appetitus vel eſt nãlis vel voluntarius. ſiue g̃ ſic ſiue ſic / dicit aliquid abſolutũ illud: g̃ nõ variat̃ ꝑꝑ varietatẽ vbi ex p̄ᵃ ꝓpõne. ⁊ ꝑ ꝯñs ſi hic ſatiaret̃ ⁊ ceſſaret appetitus cibi ceſſaret ẽt in eodem alibi: ſꝫ nõ ex cibo ſumpto ibi ſicut

2. de anima. 3. c. 28.

L

ſtatim

ſtatim dicet̄ de morte. ¶ Si aūt dicas ſaturitatē eē re-
pletionē corꝑalē ſtomachi.tūc eēt dubiū cū nō recipiat
hoc vt hic:vtrū vt hic eēt repletus iſto mō:ꝛ dico ꝙ nō:
ſicut nec corpus chri vt in pixide fuiſſet vulneratū:q2
iſta repletio nō dicit niſi p̄ntiā alimēti ꝯtēti a cōtinēte.ſ.
ſtomacho vel vētre:ꝛ ſicut poſſē eſt ꝙ ꝯtinētia iſtud cor-
pus hic ꝛ ibi ſint alia:ita poſſē eſt ꝙ ꝯtinētia actiua iſti⁹
a.l.hoc. corporis hic ſit alia cōtinētia eius in alio vbi:q2 hic ni-
hil abſolutū dicit:ſ3 reſpectū extrinſecū. ¶ De tertio.ſ.
ſanitate ꝛ infirmitate tēperie ꝛ intēperie.dico ꝙ vel in-
tēperies aeris expellit tēperiē in cōparatiōe ad corpus
aīalis in qd̄ agit aer tēperatus vel intēperatus:ꝛ tūc bre-
uiter erit tale qualr natū eſſet cāre agens vincēs:l3 forte
ageret illud remiſſius ꝑꝑ actionē ꝯrij impedītis ꝛ reſi-
ſtētis. Si aūt ſint equalia in agēdo paſſum tūc alterabi-
tur in media ꝓportiōe eodē modo:ſicut ſi diceres ꝙ ſa-
M na aura ꝛ īfirma ſimul eēnt:qd̄ cōcedis deū poſſe:ꝛ idē
corpus eēt approximatū iſti aure ꝛ illi ſimul. ¶ 4ᵐ qd̄
eſt de morte ꝛ vita facil̄r ſoluit̄:q2 vtrūq3 iſtoꝝ eſt ali-
quid abſolutū priuatiuū vel poſitiuū:ꝛ per ꝯns nō va-
riat̄ ꝑꝑ variationē vbi:ſm p̄mā ꝓpōnē.ſi ḡ morit̄ hic
morit̄ ꝛ ibi:ſ3 tn̄ nō ſequit̄:vulnerat̄ hic:ḡ vulnerat̄ ibi:
q2 vulneratio dicit diuiſionem cōtinui:vt hic ab aliquo
hic diuidēte:ſ3 tn̄ eſt verū ſi hic h3 vulnus qd̄ ꝛ alibi h3:
q2 ſic eſt diſcōtinuatio partium:que ſi ibi eſt in hoc cor-
pore ꝛ alibi in eodē. ¶ Ad tertiū p̄ncipale huius docto-
ris dico ꝙ nō op3 locatū cōmēſurari dimēſionibus loci
ſm vnū ꝛ multa:ita ꝙ ad multitudinē dimēſionū loci
ſequat̄ multitudo dimēſionū locati:ſicut nec ad plurifi-
cationem poſterioris ſequitur multitudo p̄oris maxime
de reſpectu extrinſeco ꝛ fundamēto:ſicut tactū eſt in ar-
Alis tho.q̄li. guendo ꝯtra p̄mā opi. ¶ Ad rōnē p̄mā alterius docto-
i.ar.11.z.12. ris dico ꝙ termini vnius poſſunt intelligi ſimul eē cum
N terminis alterius vl̄ ſimultate p̄ciſa ꝛ adequata:vel nec
p̄ciſa nec adequata. Si p̄mo mō intelligat̄ de ſimulta-
te dico ꝙ maior eſt vera ꝛ minor falſa. Si aūt ītelligat̄
de ſimultate ſcd̄o mō.ſ.nō adequata:tūc maior ē falſa:
q2 nō op3 illud qd̄ eſt extra terminos vnius eē extra ter-
minos alterius:q2 vl̄r ſi vnū excedit aliud nō op3 ꝙ il-
lud qd̄ eſt ſimul excedenti vt ſil̄ exceſſo.verbi grā ſi aīa
ſm terminos ſuos q̄dditatiuos(terminū.n.quātitatiuū
nō h3)ſit ſimul cū terminis digiti.non ꝑꝑ hoc ſequit̄ ꝙ
q̄cquid eſt extra terminos digiti ſit extra terminos aīe.
¶ Ad illud de angelo dico ꝙ cōcludit oppoſitū ſicut
oſtenſum eſt in quarta rōne ꝯ opinionē:pōt enī ange-
lus ſuo mō.ſ.diffinitiue eē in pluribus locis.ſ.per poᵃᵐ
diuinā. ¶ Ad aliud alterius doctoris dico ꝙ illud ſile
nō tenet:q2 natura vna eſt rō formalis eēndi in vna ſpē:
ſed dimenſio nō eſt rō formalis ꝓxima eēndi in loco:ſ3
tn̄ rō fundamētalis.illa tn̄ pōt eē vna l3 reſpectus ſint
diuerſi.ſicut albedo pōt eē vna:l3 ſimilitudines diuerſe
ſint.ſed nō niſi ꝑ vnā ſilitudinē cōſtituit̄ formal̄r in ſpē
ſimilis:ſi aūt ſpēs ſilis nō poſſit plurificari in eodē nec
ſimilitudo. ¶ Ad aliud alteri⁹ doctoris dico ꝙ ſi rema-
net in eodē vbi in quo p̄us erat/pōt acq̄rere nouum vbi
vnica mutatione ꝛ duabus mutationibus. ¶ Et ſi q̄ras:
ille mutationes aut ſunt eiuſdē ſpēi:aut non:dicet̄ vnum
vel alterū/nō curo. ¶ Et cū arguis:due mutatiōes eiuſ-
dem ſpēi nō ſunt ſil̄ in eodē.dico ꝙ nō eſt incōpoſſibili-
tas mutationū niſi ex incōpoſſibilitate terminorum vel
formaꝝ ſm quas ſunt.ꝑrio ergo oporteret ꝓbare icō-
poſſibilitatē duoꝝ vbi.qd̄ nego/q̄re nō erit incompoſſi-
bilitas duarum huiꝰ mutationū. ¶ Ad aliud eiuſdē do-
ctoris cū dicit ꝙ termini mutationis ſint incompoſſibi-
les.dico ꝙ verū eſt de p̄mis terminis.nō aūt de termis

cōcomitātibus. Intelligo aūt ꝙ p̄mi termini cuiuſlibet O
mutationis ſunt ꝑuatio ꝛ forma ꝛ ecōuerſo:cōcomitan-
tes aūt qui iungunt̄ terminis predictis.vl̄r ḡ cōcedo ꝙ
ꝑuatio ꝛ forma ſunt incōpoſſibiles:ſ3 cōcomitātia poſ-
ſunt eē cōpoſſibilia.verbi grā in mutationibus ſubalib⁹
ſi ponat̄ vnica forma in aīato:corpus organicū precedit
aīationē q̄ eſt terminus ad quē:ſ3 nō eſt ꝑ ſe terminus a
quo corpus organicū:ſed ipſa inaīatio:q2 mutatio eſt in-
ter illā inaīationē ꝛ aīationē:l3 āt inaīatio ꝛ aīatio ſint ſi-
mul incōpoſſibilia:nō tamen corpus organicū ꝛ aīatio.
Eodē mō in corruptione ſi manet eadē forma corporis
que p̄us fuit terminus a quo ꝑ ſe.ſ.forma:cui⁹ priuatio
ſuccedit ille nō manet:ſed terminus cōcomitās iſtā per
ſe terminū a quo/manet. Eodem mō in augmētatione ſi
ponat̄ tota quātitas p̄exiſtēs manere manet tot⁹ termi-
nus a quo poſitiuus:qui eſt cōcomitās ꝑuationē que eſt
per ſe terminus a quo:ꝛ ecōuerſo in diminutiōe manet
quātitas poſitiua aliq̄ que p̄us:ſ3 nō idē per ſe termin⁹
a quo. Silr̄ in alteratione ſm intēſionē ꝛ remiſſionē:ꝛ Doctrina ſingularis.
eodē modo dico de motu locali ꝙ nō eſt ꝯdictio ꝙ mo-
tus acq̄ſitiuus ſit ſine deperditiuo.ꝛ tūc cū termino ad
quē/nō manet per ſe terminus a quo:qui eſt priuatio:ſ3
manet ille terminus qui eſt quaſi per accidēs:ꝛ quaſi cō
comitās cōiter per ſe terminū. ¶ Ad ꝓpoſitū ponatur
hic eſſe enī motus acq̄ſitiuus noui vbi/ſine motu deper-
ditiuo:ꝛ huiꝰ per ſe terminus a quo/eſt ꝑuatio vbi acq-
ſiti.illa aūt nō manet cū termino ad quē:ſed hic nullus
eſt terminus cōcomitās per ſe terminum a quo:q2 talis
nō eſt niſi vbi ſunt duo motus vel mutationes cōcomi-
tantes:ꝛ per ſe terminus vnius eſt per accidens termi-
nus alterius. ¶ Ad rōnes per me appoſitas.ad p̄mā di-
co ꝙ per illam poſſet probari ꝙ duo corpora nāl̄r p̄nt a.l.per n̄am.
eē ſimul:q2 agēs nāle nō intēdit corpus vnū expellere
niſi iducat aliud corpus.ſi ḡ nō eēt repugnātia duo cor-
pora eē ſimul:tūc mouendo B corpus ad iſtud vbi/non
expelleret̄ aliud corpus.ꝛ ſic nā poſſet facere duo cor- P
pora ſimul:q2 ḡ cōcludit manifeſtū incōueniēs.dico ꝙ
aliq̄ ſunt repugnātia reſpectu virtutis create ꝛ limitate
ſuꝑ quoꝝ ſimultatē nō pōt creata vtus actiua:q̄ tn̄ non
ſunt ſimpl̄r incōpoſſibilia. Exēplū virginem parere ita
eſt nāe create ipoſſibile facere ſicut duo corpa in eodē
loco:ꝛ vnū corpus in diuerſis ſuꝑ q̄ nō pōt vtus creata
ſimul:q̄ tamē nō icludūt ꝯdictionē ſimpl̄r vt viſū eſt:
iō ſunt poſſibilia deo. ¶ Ad zᵐ dico ꝙ pōt cōcedi ꝙ ſi
illa mā corporis locati in duobus locis tranſmutatur a
duob⁹ agētib⁹ ad duas formas nō eēt nouū miraculū:
ſ3 tn̄ ꝑ antiquū miraculū eēt ꝓportionata ad recipiēdū
actiōes illoꝝ agētiū. Dico tn̄ alr̄ ꝙ ſi idē ponatur eſſe in
duob⁹ locis nō ſequit̄ ꝙ eadē mā duab⁹ formis iformet̄
ſil̄ ſubalib⁹ neq3 eiuſdē ſpēi neq3 alteri⁹. Eodē q̄dē mō
pōt argui de B ꝛ de alio:ſi agētia ponant̄ eiuſdē ſpēi vl̄
alteri⁹. ¶ Ad exēplū de alimēto dico ꝙ idem fieret de
alimēto ſumpto a diuerſis i diuerſis vbi/qd̄ fieret ſi illi
duo ſtōchi fierēt in eodē loco:ꝛ cibus ille eēt in vtroq3.
tūc.n.aut totaliter vtus vna vinceret aliā ꝛ totū ꝯuerte-
ret in ſuū corp⁹:vel eēnt vtutes eq̄les:ꝛ tūc eq̄liter ꝯuer
terēt de alimēto hec in ſuū corpus:ꝛ illa in ſuū:vl̄ eēnt
ineq̄les:nō tn̄ vna oīno vinceret:ꝛ tūc fortior plus ꝯuer
teret in ſuū corpus:ꝛ alia debilior min⁹ ꝯuerteret.eodē
mō ſicut haberes dicē ibi de ſtomachis aīaliū ſibi exi-
ſtētibus ꝛ cibo recepto in vtroq3:ita dico hic iuxta illā
ꝓpōnē zᵃᵐ ſupra poſitā. ¶ Per illud ad aliud de igni-
b⁹ approximatis vni ligno in diuerſis vbi/eēt dico ꝙ ha-
beres idē dicere ſi duo ignes ꝑ poᵃᵐ dei eēnt ſil̄ ꝛ appro-
ximati illi ligno. ¶ Et ſi queras q̄d eēt dōm.nōne tunc.

Subtiliſſima difficultas,

oporteret ꝙ lignū ↄuerteret̄ in ignē vel in quē ⁊ a quo,
nō eniꝫ magis ab vno ꝗ̄ ab alio:qꝛ ſūt eq̄les:nō in vnū:
qꝛ duo ſunt agētia ⁊ totalia,nō aūt pñt eē due cāe tota/
les eiuſdē effect⁹.Dico ꝙ vel eūdē ignē gñarēt ꝑfectio/
rē:⁊ ſic eēt effectus diuiſibilis ſ꒳ ꝑfectionē ſi foꝛa ſuba/
lis pōt hic ꝑtē ⁊ ꝑtē ſicut diceret̄ de caloꝛe.ſi ꝟo gñarēt
eūdē effectū īdiuiſibilē oīno gñarent:tñ eo mō efficien
di quo neuter illoꝝ poſſet eē cā totalis effectus:qꝛ poſt
ita breuē alteratione ꝗ̄ nō ſufficeret ad ignitionē ab alte
ro iſtoꝝ preciſe agēte:⁊ tūc iſta ꝓpō eſt vera ꝙ due cāe
totales total'r cāntes nō pñt eē eiuſdem effectus.❡ Ad

Q

aliud dico ꝙ aīal exñs in aliquo vbi ſine nutrimēto nu
triret̄ ibidē,dū tñ idē aīal ſuſciperet alimētū ↄueniens
in alio vbi:qꝛ ⁊ ſi motus localis nutrimēti ad ſtomachū
nō ſit idē hic ꝗ ibi.Nec miꝝ:qꝛ ex quo vbi eſt aliud:⁊ mo
tus localis ad vbi pōt eē alius:tñ ↄuerſio nutrimenti in
ſubam alēdi eſt eadē hic ⁊ ibi:qꝛ illa ↄuerſio eſt gnō ꝑ
tis ſube iſtius nutriti ⁊ tota ſuba nutrita:⁊ ꝗ̄libet ps pot
eſt ipſo vbi.nec ꝰ variabit̄ ad variationem eius.ſ.vbi.
❡ Et cū addit̄.ſi vtrobiqꝫ hēt alimētū ſufficiēs:in du/
plo nutriret̄.dico ꝙ vel vtrobiqꝫ ſuſciperet totuꝫ illud
alimētuꝫ:⁊ ꝑ ↄñs ſupflueret:qꝛ eius medietas ſufficeret
ad nutritionē eius vel in vno loco ſuſciper ꝑtē ⁊ in alio
aliā,⁊ vtrobiqꝫ ſufficiēter nutriret̄.ꝑꝫ ex ꝑdictis.❡ Ad
illō de modico igne ꝙ cōbureret oīa cōbuſtibilia.dico
ꝑ ꝓpōnē tertiā:qꝛ ſi ponat̄ ignis in vno loco ⁊ multa cō
buſtibilia ſibi hñti illud vbi tñ approximata.ꝙ dicerē
tūc de igne re⁹ illoꝝ:ſic dico nūc:qꝛ vel in aliqō illoꝝ
ageret ꝑciſe:vel ſi in qōlibet eſto ꝙ oīa eſſent ſil':ageret
tñ valde remiſſe i ea.Eodē mō dico in ꝓpoſito ꝙ actio
erit remiſſa in qōlibet iſtoꝝ re⁹ actiōis quā hēt in vnū
illoꝝ,ſi in nullū aliud ageret.Nec mirū:qꝛ virtus nālis
minoꝛ eſt in plura ꝗ̄ in pauciora:⁊ in multa ꝗ̄ in vnuꝫ.

Hec argumē ta non poſuit ſupra: forma ca vt ſcis.

❡ Ad illud de diuerſa figuratione,dico ꝙ lꝫ figuratio
videat̄ eſſe ꝗ̄litas:tñ cōſequit̄ ipm vbi.❡ Ad aliud de
toto ⁊ ꝑte.dico ꝙ ps extra totū nihil hꝫ qō non hꝫ in to/
to.illa enim actualitas que attribuit̄ parti extra totuꝫ ⁊
nō in toto nō eſt niſi ꝑciſio.❡ Sed cōtra:qꝛ ↄtinuitas
eſt forma abſoluta:⁊ ꝑ ↄñs prioꝛ eſt ipſo vbi:ergo non
pōt eſſe idē corpus in loco iſto cōtinuū ⁊ alibi nō cōti/
nuū:⁊ ꝑ ↄñs nec hic pars ⁊ ibi nō pars,eo modo quo cō
tinuatum alteri dicit̄ pars.❡ Reſpōſionē quere.

Reſponſio

❡ Dici pōt ꝙ duplex eſt figura:quedā eſt forma abſo
luta:⁊ iſta eſt de gñe qualitatis forma vel circa aliquid
conſtans figura:⁊ ita nō ſequit̄ vbi.Alia eſt figura que
eſt ſituatio partium in loco ⁊ in continente:⁊ iſta eſt for
ma reſpectiua cōſequens ipſum vbi:⁊ ſic procedit argu
mētū.De hoc tñ di.12.q.4.reſpōdendo ad.q.ibi.Sed
de figuratione alia ⁊ alia videtur ⁊c̄.

aliorum. Uide.q. ſecūde e iſtu arti⁹ 2.q.3. expſſe ad hoc.

Dico ad argumēta ꝑncipalia.❡ Ad ꝑmū dico ꝙ
multi ↄcedūt relationes oppoſitas poſſe
eē ſil' in eodē:dicētes idē ⁊ ſm idē eē ꝑn^m agēdi ⁊ patiē
di.Sꝫ ad ꝓpoſitū nō opꝫ icidere in iſtā difficultatē.nul
lus enīꝫ negat qn relōnes oppoſite poſſint ineſſe eidem
ſm diuerſa fundamēta:vtpote qꝛ ſm aliqd ſit maius ⁊
ſm aliud min⁹:⁊ ꝭ vel re⁹ ſui vel alteri⁹.vbi aūt in toto

R

corꝑe aliud ⁊ aliud eſt poſteri⁹⁊ anteri⁹:ſupius ⁊ iferi⁹:
vñ mediāte illo vbi tāqꝫ fūdamēto alio ⁊ alio nō eſt i/
cōueniēs corp⁹ hñs vbi ſupius ⁊ iferi⁹ eē ſupius ⁊ iferi⁹.
nec mireris reſpectū ſupioris ⁊ iferioris fundari in vbi:

De contrarie q.2.idē hꝫ in ꝑ⁰ diſ.19.q.1. ⁊.1.diſt.2.q. 5.⁊ i hoc 4.⁰ di.12.q.1.

lꝫ vbi ſit reſpect⁹:qꝛ pōt hīi vnus reſpectus fundari in
alio re⁹:vt tactū eſt ſupra.❡ Ad aliud dico ꝙ relōnes
ↄrie in gñe hñt pñt ineſſe eidē ſ꒳ diuerſa fundamēta:ſicꝫ
idē pōt eē ſile alicui ſm albedinē:⁊ diſſile eidē ſ꒳ ſciaꝫ.
ꝓpinquū aūt ⁊ diſtās fundant̄ in corꝑe vbicato:qꝛ ipm

vbi eius eſt ꝓpinquū ⁊ diſtās.ꝰ ſi aliud eſt vbi propin
quū ⁊ diſtās pñt eide corꝑi ↄuenire ſicut ↄueniūt duo/
bus vbi ꝗ̄ ↄueniūt illi corꝑi:⁊ ſunt fundamēta ꝓpinqua
tis ⁊ diſtātie.❡ Ad 3^m dico ꝙ ſicut idē tēporale nō pōt
eē ſil' ſm tps.i.eadē tēporalitate:vt ita dicaꝫ in diuerſis
tꝑibus.ſic nec idē locabile pōt eē ſil' ſm locū in duobus
locis.ſi autē accipias in añte ſil' ſm tps:⁊ in ↄñte ſil' ſm
locū:valet ↄñtia vel ꝓpoꝛtio:qꝛ ita dꝫ ſimultas tꝑis cō
parari ad tps idē circa tꝑale:ſicut ſimultas loci ad eun/
dē locū circa locabile.Cōcedo ꝰ ꝙ vnica locatione qō
eſt dicere eē ſil' ſm locū nō pōt eē idē locabile ſil' i duo/
bus locis.❡ Pōt aūt hec rō duci ad ꝑtē oppoſitā:lꝫ ſo
phiſtice ſic.idē locabile ſil'.i.in eodē loco exñs pōt eſſe
in diuerſis tꝑib⁹.ꝰ ⁊ ſil' tꝑe pōt eē in diuerſis locis.Sol
uāt iſtud ſophiſma ⁊ ſoluēt argumētū ſuū ſi forte repu/
tēt ꝙ habeāt euidētiā.❡ Ad aliud ꝙ idē moueret̄ ſil' ⁊
qeſceret:dico ſm ꝑ^am ꝓpōnē illaꝝ triū ꝙ cū moueri vel
qeſcere ſm locū ſit ſil' cū vbi:vel poſteri⁹,nō variat̄ ad
variationē vbi:⁊ ita poterit in vno vbi qeſcere local'r ⁊
in alio vbi moueri:qꝛ qeſcē hic local'r nihil aliud eſt ꝗ̄
hēe ↄtinue idē vbi qō ꝑus:⁊ ibi moueri nihil aliud eſt ꝗ̄
hēe aliō ⁊ aliud vbi.ſicꝫ aūt ē poſſe ꝙ idē corp⁹ hēat hic
ꝑmanēter vbi vnū ⁊ aliud ibi:ſic poſſe eſt ꝙ ꝑmanēter
hēat hic vnū vbi:⁊ alibi plura ſucceſſiue.❡ Eodē mō
dōm eſt de ꝑtib⁹ toti⁹ ſi ſiāt iſtātie qꝛ poſſe eſt ꝙ hic oēs
ꝑtes toti⁹ qeſcāt in toto:⁊ ibi aliq̄ moueant̄:vt man⁹ vel
pes:qꝛ oīa iſta ↄſequunt̄ vbi,puta ꝭ ⁊ illud.❡ Et ſi ar/
guas.ergo vt eſt in vno vbi,poſſet moueri ad ſeipſum
vt eſt in alio vbi:⁊ ita accederet ad illud vbi in quo iaꝫ
eſt:⁊ tūc vel expelleret ſeipꝫ de alio vbi,ad qō accedit:
⁊ tūc eēt incōpoſſibile ſibiipſi ſm vbi:ſicut aliud corp⁹
vel nō expelleret:⁊ tunc deſineret hic illud vbi virtute
ꝓpꝛia,accipiēs tñ illud vbi quieſcētis:vel faceret ſe vt
hñs aliud vbi cū ſeipſo:⁊ ita ꝗ̄ſi duo corpa ſil'.ſil'r ſi eēt
aīatū poſſet ſeipm mouere pellēdo v'l trahēdo:⁊ poſſet
idē hō hñs mille vbi facere choreas ⁊ maximuꝫ exerci/
tiuꝫ in campo:⁊ multa alia que videnť mira:⁊ iteꝝ loq
⁊ tacere ⁊ diſputare cū ſeipſo.Dico ꝙ hec ſunt puerilia
⁊ imaginationē ſenſui innitentē ſequētia:ſi enim querat̄
rō eoꝝum de qbus arguit̄ nulla eſt difficultas maioꝛ ꝙ
corpus moueat̄ ad illud vbi,in quo quieſcit ꝗ̄ ad aliud
vbi:⁊ tūc cū ꝑuenerit ad illud vbi,dico ꝙ idem corpus
expellet ſe de illo vbi in quo geuit:niſi forte illa virtus
agens per quā habuit aliud vbi,deſinat ↄſeruare ipſuꝫ
vt aliud vbi tñ:⁊ tūc nō habebit niſi tñ vbi qō habuit
ꝑus qeſcēs:ſed ꝑus nō habebat illud vt terminū ſui mo
tus:īmo deſinet ſm vbi qō hēbat in motu:hīc aūt qō/
cūqꝫ vbi,ſiue vt in motu ſiue in termino motus nihil fa
cit ad variationē vel multitudineꝫ abſolutoꝝ que ſunt
in re.❡ Per hoc pꝫ de chorea ⁊ bello cōfabulatione ⁊
diſputatione cū ſeipſo:qꝛ ſi loq dicat actuꝫ imaginatio/
nis vel intellectus ille qdē vbiqꝫ eſt ideꝫ vbicūqꝫ fuerit
loquēs:ſi aūt nō eſt niſi formatio vocis per inſtra nālia
in aere ꝑculſo:⁊ qdē alius erit aer cōtiguus organis vo
calibus in iſto vbi:⁊ alius in alio vbi:⁊ eſto ꝙ ideꝫ aer
ſic moueri tñ poterit hic local'r aer ⁊ ibi non:⁊ ſic in iſto
formabit̄ vox ⁊ in illo nō:⁊ in illo loquet̄ ⁊ in iſto tace/
bit:⁊ in iſto tenebit tenorem:⁊ in iſto quintam:⁊ ille at/
trahet aerem ex̄ aquā exñs:⁊ idē exñs in aq̄ nō poterit
attrahē:ſꝫ nō ſubmergeret̄ ꝭ:qꝛ alibi hꝫ aerē attractus
refrigerātē ipm.❡ Ita ēt ↄcedo ꝙ vt in vno vbi pote/
rit mouere corpus ſuū,vt eſt in alio vbi,pellēdo v'l tra
hēdo:qꝛ ꝑꝑ identitatē corꝑis nō aufert̄ rō mobilis nec
motiui ab ipſo.❡ Et ſi arguit̄ ſic.ſi mouet̄:ꝰ nō qeſcit.
ſi quieſcit:ꝰ non mouet̄.ꝰ ſi ſil' mouet̄ ⁊ quieſcit:ſimul

a.l. Nec tamē ſubmergeret̄:qꝛ corp⁹ eius ē ſaīa refrigeratū per hoc ꝙ coꝛ ipſius alibi hꝫ ⁊c̄.

S

moueť ꝛ nō moueť: ſimul qeſcit ꝛ nō qeſcit. ¶ R̄n̄. in reſpectiuis oppoſitis nō ſeqť abſoluta affirmatio ꝛ negatio ſ3 tm̄ ſm̄ qd: ſic non ſequiť: eſt ſilis ꝛ diſſilis. ḡ eſt ſilis ꝛ nō ſilis. nā aſitia verificanť ſi itelligant re⁹ diuerſoꝝ. ſi eni3 eſt ſilis huic eſt ſilis. ꝛ ſi eſt diſſilis illi eſt diſſimilis ſicut phs arguit in p̄ntis. c. de q̄titate. q ſi aliqd eſt magnū ad hoc eſt magnū: ꝛ ſi puū ad illud eſt puū: ꝛ ex h infert q magnū ꝛ paruū nō ſunt ꝯ̄ria. qd nō teneret niſi magnū ad h iferret magnū ꝛ paruū ad hoc iferret puum. Eodē3 mō hoc qeſcere in hoc vbi ifert qeſcere: ꝛ moueri in hoc vbi ifert moueri: tn̄ ille affirmatiões nō inferūt illas negationes: puta qeſcere nō moueri: ꝛ moueri nō qeſcere. Imo eſt fallacia ꝯ̄ntis: q2 aſſo verificantur in re⁹ ad vnū terminū: ꝛ ꝯn̄s negatiuum negat re⁹ cuiuſcūq3.

A ¶ Ad vltimum argm̄ dico q oīs actus imanēs qui ineſſet iſti corpori in h vbi ineſſet ſibi in quocūq3 vbi: ſ3 non inſieret ſibi vt in iſto vbi: ꝛ de hoc diceť in 2⁰ ar¹⁰ iſtius diſt. q. 2. ¶ S3 nūquid ſanguis vel ſpūs vel ſimilia que nō ſunt de veritate nature humane eſſent eadē3 hic ꝛ ibi: ſolueť vbi dictū eſt nūc. ſ. ar¹⁰. 2. q. j. huius diſt. que tamē erat in ordine. q. 4. Queſtio. III.

Ad tertium ſic p̄cediť. Et arguitur q corpus xp̄i nō pōt ſimul eē in celo ꝛ in eucharistia. ¶ Primo p illud Aug. ꝛ poniť de ꝯſe. di. 2. pma here. ſis. Corpus xp̄i ſurſum eſt: ꝛ in vno loco eē opz. ¶ 2⁰ ſic. q2 formalis rō eēndi in loco eſt q̄titas ſ3 Phm̄. 4. phyſi. c. de vacuo. S3 nō pōt aliqd pluriſicari nō pluriſicata ei⁹ formali rōne. ḡ q̄titate corpis xp̄i exiſte vna nō pōt ip̄3 eē niſi in loco vno.

Z.c.76.ꝛ ꝯtra.

¶ 3⁰ ſic. q̄cūq3 vni ꝛ eidē ſunt eadē / ſūt inter ſe eadē. ḡ q̄cūq3 vni ꝛ eidē ſunt ſimul / īter ſe ſunt ſimul: ḡ ſi corpus eēt hic ꝛ ibi: tūc illud qd eēt hic cū eo ꝛ illud qd alibi eſt cū eo eſſent ſimul. ſed ꝯn̄s eſt falſum: q2 alteꝝ pōt eſſe rome alteꝝ pariſi⁹. ḡ ꝛc. ¶ 4⁰ ſic. qd diſtat ab aliquo eſt aliud ab eo: q2 nihil diſtat a ſeipſo: ſ3 corpus xp̄i ſi eſſet in eucharistia diſtaret a ſeipſo in celo. ḡ eēt aliud ꝛ aliud. pbatio maioris: q2 diſtātia icludit diſcōtinuitatē: vnitas āt q̄titatis ꝯtinue eſt ꝯtinuitas. ḡ diſtātia repugnat illi vnitati: ꝛ p ꝯn̄s poniť pluralitatē.

B ¶ 5⁰ ſic: q2 poſſet tūc ſimul moueri ꝛ qeſcere: q2 corpus xp̄i in celo qeſceret. in eucharistia aūt moueret ad motū eucharistie ſm̄ illd phi.

Ioh. 6. 21.

motis nobis moueni oīa que ſunt in nobis. ¶ Oppoſitum p3: q2 corpus xp̄i eſt in celo ſm̄ illud Aug. Donec finiať ſclm̄ ſurſum eſt dn̄s. ꝛ poniť de ꝯſe. di. 2. p⁹ hereſis. ꝛ eſt vere in eucharistia vt tactū eſt. j. q. huius diſt.

Concluſio eſt certa cuilibet fideli: vt oſtēſu3 eſt j. q. huius di. ſ3 vnus modus ponendi

A

Tho. p̄ſenti di. q. 1. ſol. p̄mū argm̄.

eſt talis. ſ. q per ꝯuerſionē alterius in ip̄3 pōt illud corpus eē alibi q̄ in loco ſuo nāli: q2 vbi p̄ſūt ꝯuerſum / ibi eſt illud in quo ꝯuerſum eſt nō localr̄ ſ3 ſacra͠lr. ꝛ h mō ſcil3 ſacra͠lr corpus xp̄i pōt eē alibi ꝛ in pluribu3 locis / nō aūt localr̄ nec dimēſiue: q2 localr̄ eſſe icluderet ꝯ̄dicionē: ſicut poſite ſunt rōnes eoꝝ in p̄cedenti. q. ſacra͠lr aūt nō icludit ꝯ̄dictionē: q2 ip̄m nō eſt ibi ſ3 leges loci: ſ3 tm̄ illud ſub quo eſt ſacra͠lr.

ad. hu⁹ diſt.

¶ Sed ꝯ̄ hec argumenta tacta ſunt aliq̄ in p̄cedēti. q. iprobādo iſtā ꝯ̄nē cōem. Manifeſtū enim vi q ꝯuerſio nō eſt foīalis rō corpori eēndi hic: nec vt p̄ſens: q2 ipſa trāſeunte manet corp⁹ hic: nec vt eſt p̄teritā: q2 tūc nō poſſet deus facere corp⁹ ſuū nō eē hic ſiť nec ꝯuerſionē p̄teritā nō eē p̄teritā: nec ēt illud qd vocať ſacrm̄. ſ. ſpēs ſunt rō foīalis corpi eēndi hic: q2 nō ſunt foīaliter in corpe xp̄i: nec p eas aliqd ineſt formaliter corpi xp̄i. ¶ Ex h arguiť. Deus pōt facere in creatura aliqd ſine eo qd nō eſt ſibi foīalis ratio eēndi: nec aliquo mō de eēntia eius: ſed nec ꝯuerſio nec ſacrm̄ eſt formalis rō corpi eēndi hic: nec aliquo mō de eēntia eius. ḡ deus pōt facere corpus eē hic ſine vtroq3 iſtoꝝ. ¶ Itē nō eſt maior repugnātia corpus xp̄i eē ſil cū ſuba panis q̄ cū q̄titate ei⁹: q2 nō magis ſuba repugnat ſube q̄ ſuba quātitati quo ad talē ſimultatē: ſ3 corpore xp̄i exiſte in celo pōt deus faceť idē corpus ſil cu3 quātitate panis ſm̄ oēs. ḡ pōt facere idē ſil cū ſuba panis quāta: ꝛ p ꝯn̄s ſine ꝯuerſiōe: h quātū ad p̄mū duoꝝ q̄ tacta ſunt. ¶ Si ēt illa ſuba panis quāta ponať ſacr3 adhuc ꝯ̄ eos: q2 ſicut ſupra oſtēſu3 eſt facilius eſt facere corp⁹ eē alicubi cū mō ſuo nāli q̄ ſine: ſ3 cū ſuba panis quāta pōt deus facere corp⁹ ſuū mō ſacrali. i. nō nāli. ḡ ꝛ mō nāli. ¶ Et ſi dicas ad p̄ᵐᵘᵐ rōnē q relō nō pōt fieri ſine p̄prio termino: ſicut nec ſine fundamēto. p̄prius aūt terminus iſti⁹ p̄ñtie eſt aliqd ſacrm̄. i. aliqd ſenſibile replēs locū cū quo vel ſub quo corp⁹ xp̄i eſt nō localr̄. ¶ Cōtra. ¶ Nō magis ipoſſe vi corpus xp̄i eē cū illo q̄ cū iſto. ḡ nō magis repugnat eē cū ſuba panis q̄ cu3 q̄titate vt dcm̄ eſt: ꝛ ſic de quocūq3 alio a ſe: ꝛ tūc vltra. Si pōt aūt eē alibi q̄ vbi ē ſub mō nō nāli ſibi. ḡ ꝛ ſub nāli. h ꝯ̄ 2ᵐ. ¶ Dico ḡ q ponēdo ꝯuerſionē in p̄poſito de q̄ diceť di. 11. ꝛ ponēdo q h ſit aliqd ſignu3 ſenſibile ꝯtinēs vere corpus xp̄i hic p̄ns qd ſenſibile dicať ſacr3 qd qdē veꝝ eſt. ſ. corpus xp̄i de facto h eſt poſt ꝯſecrationē vel ꝯuerſionē: ꝛ ſub ſacro: nō tn̄ ſic qn poſſet eſſe nō p ꝯuerſionē: nec ſub ſacro / loq̄ndo de q̄cūq3 ſenſibili determinato nō video: ſiť argutū eſt in. q. p̄cedēti. ¶ Et forte illi q negāt deū poſſe facere corpus ſuū in plurib⁹ locis / alr̄ q̄ p ꝯuerſionē ſub ſacro: negarēt ēt h: niſi q2 ſides dicit hoc. de mō aūt iſto eēndi. ſ. nō q̄titatiue vl̄ nō dimenſiue vel localr̄ nō video ſi pōt fieri ide3 in pluribus locis non ſub mō nāli / quin ēt poſſit fieri mō naturali: cū in p̄ ſint duo miracula: in ſcdo tm̄ vnu3: vt ſupra oſtenſum eſt. In p̄mo qdē ſunt duo miracula: vnu3. ſ. in cāndo p̄ſentiā corpis hic: ꝛ aliud in ſeparādo ip̄m a ſuo mō naturali. ſic ḡ pōt eē mō nāli ſicut ſub ſacro. a. l. artic.

B

Ad primū in ꝯ̄riū dico. q Aug. ſic itelligit. opz. ſ. opportunū eſt. i. ꝯgruu3 eſt illud corpus glioſum hitare in illo regno p̄parato glioſis: ſed nō opz. i. nō ſimplr̄ eſt neccīu3. pōt. n. aliqn̄ ēt localr̄ xp̄us nō eſſe ibi mouēdo ſe de illo loco: ꝛ multo forti⁹ pōt eē alibi ꝛ ſacra͠lr ꝛ localr̄ p diuinā actionē abſolute abſq3 depditiōe illi⁹ vbi in celo: ſicut mō tenem⁹ illud corpus p̄ſens eſſe in eucharistia nō localr̄. ¶ Ad 2ᵐ dico q formalis rō pōt itelligi dupl̄r. p̄ p̄prie p rōne formali p̄xima. 2⁰ p remota / large ſumēdo rōnē formalem p rōne fundamētali remota: ſiť calor dī formalis rō agēdi: ꝛ albedo fundamētalr̄ dī rō formalis eēndi ſile p tanto. ſ. q calor eſt p̄ᵐ quo agens agit: ꝛ albedo ſilitudis: ſilitudo aūt eſt rō formalis p̄pinqua ſilis. loquendo ergo de p̄ma rōne pōt cōcedi q ſine pluriſicatione eius nō pluriſicať illud cuius eſt rō formalis. ſ3 rōne formali ſcīo mō falſum eſt: q2 idē pōt eē p̄ᵐ agēdi p̄ximū reſpectu multaꝝ actionū: ꝛ idē fundamētū p̄ximu3 reſpectu multaꝝ relōnū. quātitas aūt nō eſt formalis rō eſſendi in loco p̄mo modo: ſ3 ſcdo mō: q2 eſt p̄ximū fundamentū illius reſpectus: ꝛ ex h ſequiť p̄poſitū. ſ. q ſup idem fundamētū poſſunt fundari plures reſpectus maxime extrinſecus aduenientes. C

¶ Ad 3ᵐ dico q p̄ma p̄poſitio falſa eſt, niſi intelligēdo de vniformi vnitate illius tertij in ſe ꝛ illoꝝ que cōcludunť eſſe vnū ex vnitate illius: q2 alſ ſi eſt minor vnitas illius tertij in ſe nō pōt cōcludi maior vnitas alioꝝ inter ſe p vnitatē illoꝝ in tertio. Eodē mō de ſil: q2 niſi illud tertiu3 cu3 quo alia ſunt ſil D

ſit limitatū ſm illā vnitatē ſm quā ipſa ſunt ſil' cū illo tertio:non ſeqtur ſimultas eoꝝ iter ſe:nec ꝗ pariſius ſil' eſt cū eo erit ſil' cū illo ꝗ cū eodē tertio eſt rome:ſi illud tertiū ſit illimitatū:vn̄ nō ſequit̄:ego ſum ſil' cū eternitate:⁊ aīa antechriſti ſil'r.ḡ aīa hec ⁊ ego ſimul ſum⁹:qꝛ eternitas eſt imēſa ⁊ illimitata quātū ad actualē p̄ſentiam. Ad ꝓpoſitū dico ꝙ illud qḋ ſil' eſt in duobus locis illimitatū eſt:lʒ nō v̄tute ꝓpria:ſed v̄tute dei agētis ꝗ̄tum ad vbi:⁊ ideo que ſunt ſimul cū ſic illimitato,nō op3 ꝙ ſint ſil' iter ſe.¶ Ad 4ᵐ de diſcōtinuatiōe dico ꝙ accipiēdo diſtātiā ꝓ diſtātia locali maior eſt falſa. Ad ꝓbationē dico ꝙ aliqd nō eſt idē ſibi:qꝛ ꝯtinuū ſibi:ſed veriori vnitate:qꝛ cōtinuitas eſt vnitas ptis ad ptē in toto:

E ſʒ vnitas totius ad ſeipſum eſt vera idētitas.dico ḡ ꝙ ⁊ ſi totū vt diſtās nō ꝯtinuet̄ ſibiipſi vt diſtāti:tn̄ ī vtroqʒ termino diſtātie eſt vere idē hn̄s eādē ꝯtinuitatē prius in toto.¶ Et cū dī ꝙ vnitas totius ꝯtinui eſt ꝯtinuitas ei⁹:veꝝ eſt vnitas vt eſt ex ptib⁹:ſʒ idētitas ei⁹ad ſeipſʒ non eſt ꝯtinuitas eiuſdē toti⁹ad ſeipſʒ,eo mō quo ps eſt ꝯtinua pti.¶ Ad 5ᵐ patebit in 2ᵒ arti.iſtius diſt.ar.2.q.3.ꝗ tamē in ordine erit.q.6.cōcluſione.6.

Circa ſecundum p̄ncipale ꝗ̄ro tria. ¶ Prio vtrū corpori chr̄i naturaliter exiſtēti ⁊ eidē ſacr̄aliter exiſtēti nec̄io inſint eedē partes ⁊ ꝓprietates.¶ Scdo vtrū ꝗlibet actio imanēs que eſt in chr̄o nāliter exiſtēti eadē inſint ſibi vt in euchariſtia ſacr̄aliter exiſtēti.¶ Tertio vtrum corpori chr̄i vt in euchariſtia exiſtēti poſſit ineſſe aliquis motus corporalis.

Queſtio.IIII.

Ad primum ſic ꝓcedit̄.Et arguit̄ ꝙ nō.p̄ᵒ:qꝛ nihil pōt eſſe vbi p̄us nō fuit niſi aliqd ꝯuertatur in ipm:ſed in euchariſtia nihil ꝯuertit̄ in proprietates corporis chr̄i:ḡ ibi nō ſūt.ꝓbatio maioris:qꝛ qḋ icipit eē vbi p̄us nō fuit:hoc eſt ꝑ aliquā mutationē:ſʒ nō eſt mutatio in eo qḋ icipit ibi eē:qꝛ manet vbi p̄us fuit.ḡ eſt in aliquo alio cui vel in cuius vbi icipit ipm eē p̄ſens.hoc non eſt niſi ꝑ ꝯuerſionē.minor p3:qꝛ ſola ſubā hic ꝯuertit̄ in ſubam:ḡ non in paſſiones.

B.l. ſanguis nō eſt niſi ſemel in euchariſtia que eſt vnū ſacrm. ¶ 2ᵒ ſic.Sanguis nō eſt in euchariſtia ſacr̄alr niſi poſt ꝯſecrationē vini.ḡ nō eſt ſub hoſtia:tum qꝛ alr poneret̄ ibi fruſtra ꝯtineri.ſ.ſub ſpē vini:tum qꝛ nihil incipit eſſe ſimpl'r poſtꝗ̄ iam eſt ſimpl'r.ḡ nec icipit eſſe ſacr̄aliter:poſtꝗ̄ eſt ſacr̄alr:ſed ſanguis ſacr̄aliter icipit eē ſub ſpē vini:cuius ꝯſecratio ſequit̄ ꝯſecrationē corpis.ḡ nō eſt hic ſacr̄alr ſub ſpē panis:⁊ tn̄ eſt ibi corpus.ḡ vt eſt ſub hoſtia tn̄ nō h3 ſanguinē quē h3 ī celo.¶ 3ᵒ ſic.Quātitas nō pōt eē ſimul cū ꝗ̄titate:qꝛ eſt repugnātia formalis hic re⁹ vbi/ſicut ꝯrioꝝ re⁹ eiuſdē ſubi ꝗ nullo modo

Z.c.9.t.27. pñt eſſe ſimul:qꝛ ſm Phm.4.meta^ce. Ad ꝯria ſil' eē vera/ſequit̄ ꝯdictoria ſil' eē vera:ḡ ꝗ̄titas corporis chr̄i ꝗ eſt ꝓprietas ei⁹ nō pōt eē in eo vt ē ſub hoſtia.¶ Hoc ēt p3:qꝛ quātitas vn̄ quātitas nō pōt eē ſimul cū quantitate ꝯtinēte gn̄ ſit ibi localiter:qꝛ poſito fundamēto ⁊ termino ꝓprio nec̄io ſequit̄ relo media. Fundamentū ꝓpriū circūſcriptionis paſſiue eſt quātū:ꝓprius terminus ei⁹ eſt ꝯtinēs.hic aūt nō eſt quātitas circūſcriptiue.

a.l.4ᵒ. p3:ḡ nullo mō eſt ibi.¶ 5ᵒ ſic.ſicut in opibus nāe nō debet poni pluralitas ſine nec̄itate ſequēdo rōnē nālē:ita nec in creditis eſt ponenda plitas ꝗ nō ſequit̄ ꝑ nec̄iam deductionē ex creditis:ſed tota veritas euchariſtie pōt ſaluari nō ponēdo hic niſi ſolā ſubam corpis chr̄i.ꝓbatio minoris:qꝛ corpus pōt eē ſine aīa cū ſit mā ſuſceptiua eius:⁊ ita po⁹ ꝯdictiōis ad aīam ⁊ ēt ſine aīa h3 rōnē cibi ſpūalis.¶ Itē pōt eē ſine ꝓprietatibus:qꝛ p̄us nāliter pōt eē ſine poſteriori.ḡ ſine ꝯdictiōe poſſet hic fieri ſola ſuba corporis chr̄i nuda ſub ſpēb⁹ illis:ſʒ ſic eēt res ſufficiens ſacramēti:qꝛ ſignū effectus vltimi.ſ.nutritionis ſpiritualis.ergo ⁊c̄.¶ Cōtra. Magiſter diſt.11.in fi.⁊ idē dicit Innocētius de officio miſſe parte.3.c.10. Tale corpus dedit chriſtus diſcipulis ſuis ꝗ̄le habuit:ergo eadē qualitas infuit corpori chriſti in euchariſtia que infuit eidē in exiſtētia naturali.

Hic duo ſunt videnda. Primo de ſuppoſito.2ᵒ de queſito.Supponitur enim corpus chr̄i mō duplici exiſtere:in celo ſuo mō naturali:⁊ in euchariſtia modo ſacr̄ali.vtrūqʒ eſt ſatis manifeſtū.p̄mū per illud Aug.de ꝯſe.di.2.p̄ma hereſis.Donec inquit ſiniatur ſeculū:ſurſum eſt dn̄s.2ᵐ ꝑ ea que predicta ſunt.q.j.

huius di.¶ Sed dubiū eſt de corpore vt eſt in euchariſtia que ſunt illa que ꝯtinet tanꝗ̄ ptes.Dico ꝙ nō cōtinet aīam nec accn̄tia.hoc eſt poſ'e,accipiendo corpus ꝓ p̄mo pfectibili ipſius aīe:qꝛ nō eſt ꝯdictio corpus illud eſſe ſine aīa ⁊ ſine accidētibus.hoc ēt ꝯgruū eſt:qꝛ ſpēs iſte repreſentāt alimētū:ergo ſubam ⁊ nō accidētia.hoc etiā factū eſt:qꝛ ſi in triduo euchariſtia cōſecrata fuiſſet:fuiſſet ibi vera res euchariſtie:⁊ tn̄ nō fuiſſet ibi aīa:ſicut dicet̄ in fine huius ſolonis.Corpus ēt hoc mō nō cōtinet ſanguinem:qꝛ ſanguis nō eſt aīatus:⁊ ꝑ ꝯn̄s nec aliqua ps p̄mi aīati.poſ'e eſt ēt ex pte ſacri:qꝛ alteri⁹ eēntialiter pōt eē aliud ſignū:corpus aūt ſumptū dicto modo differt eēntialr ab aīa ⁊ ab alijs vt ſanguine ⁊ huiꝰ.

Ca.1. ergo pōt hic aliud ſignū ad placitum.¶ Et hoc ꝓbat̄ a minori:qꝛ pōt habere nō idē ſignū naturale.ſunt.n.duo cōceptus iſtoꝝ eēntialiter diſtincti qui ꝯceptus ſunt ſigna reꝝ nāliter.p̄mo ꝑihermenias.ſanguis aūt eſt eēntialiter aliud a corpore:vt eſt p̄ᵐ pfectibile ab aīa:ḡ eius pōt nō eſſe idē ſignū qḋ eſt ſanguis.¶ Hoc etiā ꝓbat̄ facto:qꝛ poſ'e fuit totū ſanguinē fuiſſe ſepatū a corpore chr̄i in morte:⁊ tamē ſi tunc fuiſſet euchariſtia conſecrata/fuiſſet res eadē que ⁊ mō.poſ'e eſt etiā ꝙ magna ps ſanguinis ſit effuſa:⁊ tn̄ tota res eadē manſiſſet ſub ſpē

panis.¶ Hoc ergo tenēdū eſt ꝙ corpus chr̄i vt eſt primū ſignatū ſpēi panis ⁊ ꝯtētū nō icludit aīam:nec accidētia:nec ſanguinē.¶ De queſito p̄mo vidēdus eſt B intellectus q̄ōnis.nō enim querit̄ hic de neceſſitate extremi vnius vel alterius in exiſtēdo:neqʒ de neceſſitate habendi partes vel ꝓprietates abſolute.ſed querit̄ de neceſſitate cōcomitātie vel ꝯſequētie.ſ.an corpori chriſti exiſtēti modo dicto inſint alique partes vel ꝓprietates vel neceſſario ſequant̄ vel cōcomitent̄ ꝙ eedem inſint que ſibi inſunt exiſtēti modo nāli:⁊ hoc pōt itelligi dupliciter.p̄mo vtrum per ly neceſſario,importet̄ neceſſitas ſimpl'r ⁊ abſoluta:vel tn̄ ſm qd.ſ.ꝙ ex poſitiōe antecedentis ſimpl'r nec̄io ſequat̄ cōſequens:vel ꝙ ſequatur ſm qd ſiue ex ſuppoſitione:hoc eſt ſuppoſita exiſtētia ſubiecti ꝯſtis.¶ Primo ergo videndū eſt de neceſſitate ſimp'r.ſcdo de neceſſitate ſm qd.¶ De primo ſit prima cōcluſio.ꝙ nō eſt ſimpliciter neceſſitas ꝙ ſi ſub A modo naturali h3 partes ⁊ proprietates ꝙ habeat eaſdem ſub modo ſacr̄ali:hoc breuiter apparet:qꝛ poſt reſurrectionē nō erit euchariſtia:nec etiam corpus chriſti C habebit ſub iſto modo proprietates ſeu paſſiones:⁊ tn̄ tūc corpus chr̄i ſub modo eſſendi naturali habebit iſta.¶ Cōcluſio ſcda hec eſt:ꝙ nō eſt ſimpliciter neceſſitas econuerſo.ſ.ꝙ nō ſequit̄ ſimpl'r neceſſario ſi corpus habet iſtas ptes ⁊ ꝓprietates ſub mō ſacr̄ali ꝙ ꝓpter hoc eas habeat ſub exiſtētia naturali.hoc p̄mo ſic ꝓbat̄:q̄ꝛ exiſtentia aliq̄ eſt indifferens ad duos modos ſicut pōt

ſimplr haberi ſub vno mõ ſic ꝛ ſub alio:ſ3 exñtia corpo
ris chꝛi ſimplr ſeu realis idifferẽs eſt ad iſtos duos mo
dos.ſ.nãlẽ ꝛ ſacꝛalẽ.ğ põt hꝛi ſub iſto modo /l3 non ſub
Tho. alio.¶ Dicũt gdã ad hoc ꝙ pma ꝓpõ itelligit qñ neu
M ter modus depẽdet ab alio:ſic aũt nõ eſt hicꝗꝛ modus
ſacꝛalis depẽdet a modo nãli:qꝛ ille eſt primus modus
eẽndi in ſacꝛo.¶ Cõtra.ꝛ eſt ad ꝯñem pn^{lem}.exiſtentia
ſub mõ nãli nõ eſt de eẽntia exñtie ſub mõ ſacꝛali: nec
D eſt eius cã.ğ iſta nõ depẽdet ab illa:qꝛ nihil depẽdet ab
aliquo qd nõ eſt de eſſentia eius nec cã eius.p^{a} ps añtis
pʒ:qꝛ res eucharistie nõ hʒ ibi modũ exñdi nãlẽ.ſ.exñẽ
ſiuꝫ:haberet aũt ſi eẽt de eẽntia illius exñtie vel modo
exiſtẽdi quẽ ibi hʒ:qꝛ omne habẽs aliqd hʒ illud qd eſt
de eẽntia eius.ꝓbatio 2^{e} ptis añtis:qꝛ deus eſt cã ime
diata iſti^{9} exiſtẽtie.ſ.corporis chꝛi in ſacꝛo.ğ corpus ſub
nãli exiſtẽtia nõ eſt cã exiſtẽtie ſacꝛalis.¶ Itẽ:ꝛ eſt idẽ
qñ cũ poꝛi.eucharistia nõ depẽdet ab eo qd nec ẽ ſacꝛꝫ
nec res ſacꝛi:nec cã huius.Sʒ exiſtẽtia mõ nãli non eſt
ſbi ſacꝛm ꝑʒ.nec res ſacꝛi:imo res ſacꝛi eſt exiſtẽtia ſub
alio mõ diſpato.nec eſt cã huius vel illius:vt pʒ ex pdi
ctis.ğ ꝛc.¶ Item.ꝛ eſt qñ idẽ.Deus põt ſine quocũqʒ
cãto nõ itrinſeco aliciũ illud cãre exiſtẽtia mõ nãli non
eſt itrinſeca eucharistie.ğ ꝛc.¶ Dices ꝙ maioꝛ eſt ve
ra de abſolutis nõ de re^{lis}:qꝛ re^{lis} ſine fundamẽto ꝛ termi
no fieri nõ põt:eucharistia aũt icludit reſpectũ:cu^{9} ter
min^{9} eſt exiſtẽtia corpis mõ nãli.¶ Cõtra.exñtia l3 ſit
eadẽ ſub duob^{9} modis.ſ.nãli ꝛ ſacꝛali:tñ nõ eſt termin^{9}
relõnis que includit in eucharistia ſub mõ nãli:ſed ſub
mõ diſpato.ꝓbatio.Eo mõ eſt res ꝯtẽta in eucharistia:
quo mõ eſt p^{m} ſignatũ huius ſigni.hec eſt eniʒ dĩa hu^{9}
ſacꝛi ad alia:qꝛ realr ꝯtinet ſuũ pmũ ſignatũ vt eſt ſuũ
ſignatũ pmũ:ſed exiſtẽtia ſub modo nãli nõ ꝯtinet hic
realr:imo ſub mõ alio diſperato:ergo ꝛc.¶ Ex hac 2^{a}
ꝯne ſequit correlariũ ꝙ ante icarnationẽ potuit ita ve
E re eucharistia fuiſſe ſicut ꝛ nũc.ꝛ hoc tam quantũ ad ſi
gnificationem qʒ quãtũ ad reʒ ſignatã ꝛ contẽtã.¶ 2^{m}
eſt correlariũ:poſt icarnationẽ poſſet corpus chꝛi deſi
nere eẽ ſub mõ nãli:ꝛ tñ eucharistia vere manẽꝛ:ꝛ quan
tum ad veritatẽ ſigni:ꝛ quantũ ad veritatẽ ſignati ꝛ cõ
tẽti.Hoc pʒ:qꝛ ſi ad corpus chꝛi realr ꝯtineri in euchari
ſtia nõ neccio ſequit corpus illud habere exiſtẽtiã modo
nãli:ergo p^{m} potuit fieri ſine ſcdo ſiue pcedendo ſiue re
manendo poſt deſtructionẽ illius ſcdi.¶ De pceſſione
ꝓbat pmuʒ ſpãliter ſic.Ubicũqʒ res tẽporalis põt hic
verã exiſtentiã realẽ/ibi poſtqʒ non fuerit/põt incipere
eſſe ſimplr.Sʒ corpus chꝛi põt ſimplr habere exiſten
tiã realẽ ſub modo exiſtẽtie ſacꝛalis.ergo poſtqʒ nõ fuit
h põt ſimplr incipere eſſe.ğ nõ opʒ ad hoc ꝙ ſub h mo
do incipiat eſſe/ꝙ ſub alio modo icipiat ẽt eſſe.¶ Et ſi
dicas ꝙ qñ icipit eſſe h opʒ ꝙ ſimul alibi incipiat:qꝛ ſi
a.l.q. eſt inceptio ſimplr/eſt eſſe rei in ſe.ꝙ ſi ſimul icipiat in
alio nõ minus opʒ ad hoc ꝙ ſit iceptio ſimplr ꝙ res icĩ
piat eſſe in ſe:qꝛ eadẽ eſt iceptio ſimplr rei ſicut eſt idẽ
ſimplr eius eẽ:eẽ aũt ſimplr iſtius rei in ſe eſt ipſius ſub
eẽ nãli.¶ Hec riſio excludit per rõnes factas ad 2^{am}
ꝯnem:qꝛ ſi eque hʒ exiſtentiã realẽ ſub iſto modo ſicut
ſub alio ex pma rõne:ꝛ illa nõ depẽdet ab alio mõ exi
ſtẽdi ex rõne ſecũda:ſequit ꝙ põt habere ſimplr ince
ptionẽ ſub iſto modo ſacꝛali:abſqʒ h ꝙ habeat iceptio
nẽ ſub illo.¶ Eodẽ mõ põt argui ad correlariũ de deſi
nere eẽ:qꝛ vbicũqʒ res tẽporalis hʒ verã exiſtẽtiã dum
ibi manet modo non oĩno deſinit quõcũqʒ deſinat ſub
alio mõ.¶ Cõtra pmũ correlariuʒ infero hoc inconue
niẽs.ğ illud corpus poſſet incipere eẽ poſtqʒ fuit.Nã in
incarnatione icepiſſet illud corpus eẽ:ꝛ tñ pus fuiſſet ve
re ſi eucharistia fuiſſet vere.¶ Contra 2^{m} ſilr arguo:qꝛ
tũc idẽ corpus deſineret eẽ poſtqʒ deſiſteret eẽ.ꝓbo:qꝛ
deſinẽdo eſſe ſub mõ nãli deſineret eẽ:ꝛ tũc maneret ſi
eucharistia vere maneret:ꝛ tũc poſſet etiã deſinere eſſe
F ſub eucharistia.¶ Rñ^{o} ꝙ neutra ꝯñtia valet:qꝛ hñs eẽ
ſimplr ſi icipit ſub alio mõ manẽs nõ icipit niſi ſm gd:
ꝛ ſimplr manẽs ſi deſinit alicubi ſub alio mõ non deſi
nit niſi ſm gd.¶ Ad rõneʒ de icarnatione dico ꝙ poſſe
eẽt illud idẽ corpus fuiſſe formatũ de ſanguinibus vgi
nis:ꝛ h ſub mõ eẽndi nãli nõ obſtãte ꝙ eucharistia pre
ceſſiſſet vera:ſed illa formatio nõ fuiſſet tũc iceptio cor
poris niſi ſm gd:ſicut modo conuerſio panis in corpus
nõ eſt iceptio corpis niſi ſm gd:ꝛ tota rõ eſt:qꝛ qd ſic i
cipit prehabet eſſe ſimplr.¶ Silr dico ad 2^{m} ꝙ deſitio
corporis ſub mõ nãli nõ eẽt deſitio niſi ſm gd.ſi tñ ma
neret idẽ corpus hñs eãdẽ exiſtẽtiã realẽ ſub mõ ſacꝛa
li.¶ Et ſi obijcias.fuit nunc iceptio corporis ſimplr in
cõceptione chꝛi.ergo ſimilr fuiſſet inceptio ſimplr ſi in
eucharistia pceſſiſſet.nã nõ fuiſſet minus veꝝ eẽ corpo
ris chꝛi ſub modo nãli tũc qʒ nunc:ꝛ p ꝯñs acquirendo
illud eſſe nõ fuiſſet minus vera inceptio corporis acci
piẽtis tale eẽ.¶ Rñ^{o} iceptio ſimplr regrit nõ tñ ꝙ ſit
acceptio eſſe ſimplr eius qd dĩ incipere:ſed ꝙ ſit ad p^{m}
G eſſe eius.nũc aũt fuit in icarnatione acceptio nõ tñ eſſe
ſimplr corporis:ſed etiã primi eſſe:tunc aũt fuiſſet ince
ptio eẽ ſimplr ſub mõ vno.nõ tñ pmo:qꝛ pceſſiſſet ideʒ
eſſe ſimplr ſub alio modo:ꝛ ideo tũc fuiſſet iceptio ſm
gd:modo aũt ſimplr.¶ Si vero arguas de deſitione:qꝛ
ſi deſitio ſub mõ naturali eſt deſitio ſimplr:nã illa cor
ruptio eſt corruptio ſimplr:ꝛ hoc vbiqʒ.qre ſi nõ corrũ
pat hic:ergo manet poſtqʒ corruptuʒ eſt.¶ Rñ^{o}:nulla
ꝯdictoria ſunt de eodẽ ꝯcedẽda pp diſtinctionem iſtoꝝ
modoꝝ eẽndi/vt dicet ſtatiʒ.ſi ğ loquaris de corruptio
ne que eſt ſepatio ptis a pte ſicut corpis ab aĩa.vel for
me corporeitatis a mã:ſi talis corruptio eſt exñtis ſub
tali modo:eſt ẽt eiuſdẽ ſub quocũqʒ modo.aliogn eadẽ
forma ſimul iformaret idẽ ꝛ nõ informaret.ꝛ p ꝯñs nõ
poſſet corpus chꝛi ſub mõ naturali fieri inaiatum quin
fieret ſub ſacꝛo inaiatũ ꝛ ecõuerſo.nec ẽt reſolui in ma
teriaꝫ ſepata forma corpeitatis hic/gn ibi fieret tale ſub
mõ ſacꝛali:nec ecõuerſo.ſed ſi loquamur de corruptio
ne ptiali totali.i.deſitione totius exñtis ſub iſto mõ:ꝛ ſub
iſto mõ bene poſſet deſinere eſſe vt hic nõ deſinẽdo eẽ
ibi ꝛ ecõuerſo:qꝛ totũ poſſet deſinere habere vnuꝫ mo
dũ ſue exiſtẽtie/retinẽdo ſibi aliũ modũ:ſub quoꝝ mo
doꝝ vtroqʒ vere tota iſta exiſtẽtia ſaluaret.¶ Ex hoc
H ſeqt correlariũ.ſ.ꝙ p corruptionẽ quã nã poſſet face
re in corpe chꝛi.ſ.ſepando ptẽ a pte/necẽ eſſet ſepationẽ
fieri ptiũ huius rei eodẽ mõ hic ꝛ ibi.ſʒ p illã deſitionẽ
quã poſſet deus de po^{a} abſoluta facere non gdẽ eſſe rei
ſimplr:ſed rei ſub iſto mõ poſſet res illa nõ habere iſtũ
modũ eẽndi ꝛ tñ habere illũ.¶ Et ſi obijcit ꝯ iſtud:qꝛ
illud qd nihil eſt in ſe/nihil eſt in altero.ğ ſi corpus chꝛi
nõ haberet in ſe exñtiã.i.ſub modo nãli/nõ poſſet habe
re eã ſub ſacꝛo.¶ Dico ſi in ſe itelligat interimẽdo vel
I pſcindẽdo oẽm moduꝫ eẽndi in aliquo.minoꝛ eſt falſa.
nã corpus chꝛi eque vere hʒ eſſe ſuum reale ſub mõ exi
ſtẽdi in alio ſicut in ſe.ſi aũt intelligat in ſe nõ pſcinden
do ſed ponẽdo ꝓpriã exñtiã hu^{9} realẽ.ꝯcedo maioreʒ.
ꝛ tũc dico ꝙ ſi corpus eſt tñ in eucharistia nõ ſequitur
ꝙ nõ ſit hoc mõ in ſe:qꝛ ita verũ eẽ hʒ iſto mõ in ſe in
eucharistia vbi eſt ſub ſigno:ſicut in celo vbi eſt nõ ſub
ſigno.¶ De ſcdo mẽbro diſtinctionis.ſ.de necẽitate ſm
K quid / ſuppoſita.ſ.exiſtẽtia ſubiecti ꝯñtis eſt hec ꝯclõ.ꝙ
necẽ eſt iſto modo eaſdeʒ ꝓprietates ꝛ ptes ineſſe corpi

Co^{m} arduum ꝛ notabile.

a.l.probationẽ ſolo notabi lis ꝛ ſapiẽtio ribus dubitã da quali fuiſ ſet gño chꝛi ſti ſubſtantia lis ꝛ ſimplr.

Argumenta ſubtiliſſima ꝛ maxime mo menti diligen ter conſiderã da.

ſub iſto modo eſſendi ⁊ illo. pbatio qꝛ nullū abſolutū ꝫ deſinit eē in aliquo adueniēte ſibi ꝑcaſe nouo reᵘ extrinſeco: ꝓprietates ⁊ ptes in corpe ſūt hᵉ abſoluta: ſꝫ pñtia iſta in eucbariſtia eſt tñ reſpectᵘ extrinſecus adueniēs. ğ ⁊c. ¶ Dic ēt poſſet argui ſꝫ illa q̄ dicta ſunt. q. z. buiᵘ di. qꝛ abſolutū nō variaꝛ pp variationē reſpectuū ꝫ vbi vel ſibi ſiliuꝫ. ğ nō variaꝛ abſolutū aliqđ in corpe chꝛi pp vbi in celo: ⁊ pp iſtā ꝑſentiā in eucbariſtia q̄ aſſimilaꝛ reſpectui vbicali. Maioꝛ pᶜ rōnis pbaꝛ: qꝛ non eſt formalis repugnātia talis reſpectus ad vbi p extꝛis: nec ēt virtualis eo mō quo paſſio ꝯua repugnat ſubto vt frigus igni: qꝛ oppoſitū iſtiᵘ reſpectus nō oriꝛ ex ꝑncipꝭs abſolutis: tūc eniꝫ ille reſpectus nō eēt ꝯtingēter iberens: nec extrinſecus adueniēs. ¶ zᵒ ſic: qꝛ abſolutū nālr prius ineſt cui ineſt / q̄ꝫ reſpectus fundatᵘ in illo abſoluto: ⁊ maxime extrinſecus ⁊ contingēter adueniens. ğ in illo ꝑori anteq̄ꝫ itelligaꝛ corpus bic iſtū reſpectū nouū in eucbariſtia / hēbat q̄ntitatē ⁊ q̄litatē ⁊ oīa abſoluta q̄ ſūt in eo: aliogn. n. ſeq̄reꝛ ꝯdictoꝛia ſimplr eē vera de eodē. nam iſta affirmatio ⁊ negatio nō poſſet dici ineſſe ſm diuerſa. puta ſꝫ h̄ vbi ⁊ illō vel pñtā bāc ⁊ illā: qꝛ ſic affirmatio iſta nō eſt nata ineſſe ſm vbi: ita nec negatio eꝯuerſo. ¶ Dic poſſet plane ſic argui. De eodē ſꝫ idē nō ſūt ſimplr vera ꝯdictoꝛia: ⁊ nō opꝫ addere ad idē qñ illud ꝑdicatū eſt abſolutū. Corpus ſi h̄ nō bꝫ abſoluta: ⁊ ibi bꝫ: h̄ eſt idē ⁊ ſimul ⁊ ſm idē. ¶ Due pᵉ ꝯditiōes patēt. pbatio tertie: qꝛ nibil aliud eſt bic ⁊ ibi niſi vbi ⁊ vbi: ſꝫ nec affirmatio abſoluta nec negatio ineſt ſm vbi. qđ pꝫ: qꝛ poſito ꝙ corpus bñ pōt localr moueri bic ⁊ ibi nō ꝓ tāto: qꝛ iſta inſunt ſm vbi aliud ⁊ aliud: tūc eſt fallacia ꝯñtis arguendo ſic. nō moueꝛ bic. ğ nō moueꝛ: ſꝫ teneat gr̄a mãe: ⁊ ſilr ſi idē bēret duas ſupꝼicies ſꝫ vnā poſſet eſſe albū ſm aliā nigruꝫ: ⁊ nō eēt ꝯrietas nec ꝯdictio: qꝛ nō ineſſent ſm idē: ſꝫ de abſoluta affirmatiōe ⁊ eius negatione: ſi inſint eideꝫ in quo nō ſit differētia niſi tñ reſpectiuū: manifeſtū eſt ꝙ ſm idē inerūt: qꝛ illi reſpectᵘ nō poterāt eē rō ſm quā affirmatio vel negatio ineſſet: qꝛ reſpectus eſt poſterioꝛ naturaliter abſoluto.

a. l. Sed corpus bic aliqđ abſolutū bic ⁊ non bic ibi ſilr ſūt ſimul cōtradictoꝛia de eodeꝫ ⁊ ſilr ⁊ ſm idem.

Ad argumenta ꝑncipalia. ¶ Ad pᵐ dōꝫ ꝙ q teneret iſtā maioreꝫ ꝙ nibil poſſet eē alibi manēs in ſuo loco ꝑori niſi p ꝯuerſionē alteriᵘ in illud. neēe baberet gloſare illā ꝓpōnem de eo qđ ꝑ icipit eē alibi: ⁊ dicere ꝙ ꝓprietates icipiūt eſſe bic cōcomitāter: nō aūt ꝑ. ¶ Sꝫ ꝯ h̄ ꝑ. qꝛ ſaltē babeatur ꝙ aliqđ eſt bic ſine cōuerſione alicuius in ipm: ⁊ p ꝯñs cōuerſio ſiue ꝓpria mutatio nō eſt ꝓpria rō formalis: nec ꝑciſa ad eēndū bic. ¶ Et ꝑterea alia eſt ꝑſentia aīe bic: ⁊ corpis: qꝛ aliud ⁊ aliud fundamētū. ğ ꝑter illā preſentiā qua formaliter corpus eſt bic: opꝫ dare aliaꝫ qua aīa formalr ſit h̄: ⁊ iſta nō babeꝛ p conuerſioneꝫ. ğ maioꝛ eſt falſa. ¶ Rñᵒ ğ ꝙ mibi nō eſt difficultas: qꝛ dicā maiorē nō credo verā: vt dcm̄ eſt. j. q. buius di. nec eniꝫ cōuerſio eſt rō talis pñtie: nec ꝓpria mutatio ad talem ꝑſentiā: ſꝫ ſola v̄tus diuina p mutationē illā q̄ nō eſt cōuerſio facit illud qđ eſt alibi bic iſtā ꝑſentiā bic. ⁊ h̄ pōt facere ita de pte corpis ⁊ ꝓprietatibᵘ ſicˀ de toto corpe. ¶ Ad zᵐ ſi teneꝛ ꝙ corpᵘ qđ eſt pᵐ ſignatuꝫ ſpēi panis nō ꝯtinet p ſe ſanguinē tanq̄ꝫ aliqđ eiᵘ iuxta illud qđ dictū eſt ſupra declarādo ſuppoſituꝫ: tūc facilis eſt rñſio: qꝛ tñmō eſt ſanguis concomitāter ſub ſpē panis: ⁊ tūc nō eſt ibi bis ex vi ſacrī: nec tñ fruſtra eſt ꝯcomitanter ſub ſpē panis: cum ſit ſub ſpē vini ex vi ſacrī: qꝛ boc eſt ad ſaluādū veritatē rei ꝯtētē: q̄ vbicūq ponaꝛ ſemper bꝫ eadē abſoluta. nec ſeq̄ꝛ ꝙ icipit eſſe bic poſtq̄ꝫ fuit bic / loquēdo de eodē mō eſſendi. ꝑfuit eniꝫ bic cōcomitāter ⁊ icipit bic eē ex vi cōſecrationis. ¶ Si aūt teneatur ꝙ ſanguis eſt per ſe ps corpis vt corpus eſt ꝑmum ſignatū ſpēi panis: tūc opꝫ dicere ꝙ bis eſt bic ſanguis ex vi ſacrī: ſed adbuc nō eodeꝫ mō: qꝛ ſub ſpē vini eſt p ſe ⁊ ꝑx: qꝛ ꝑmū ſignatū eius. Sub ſpē ħo panis eſt p ſe: ſed nō ꝑmo: īmo aliquid ꝑmi ſignati. nec tūc eſt fruſtra: qꝛ per ſe eſt ſub ſpē panis: vt ſaluetꝛ veritas rei ꝯtēte pᵒ. nec icipit eē poſtq̄ꝫ eſt eodē mō eēndi: ſed icipit eſſe pꝛimo: poſtq̄ꝫ nō fuit ꝑmo: ſꝫ per ſe babuerit ibi eē. ¶ Ad aliud arᵐ dico ꝙ poſitis extremis nō opꝫ relōnē extrinſecus adueniente neēio ſequi. In boc enim differt a relatione ꝓprie dicta ſeu reſpectu itrinſecus adueniēte. ꝑſentialitas aūt iſte eſt reſpectus extrinſecus adueniens. ¶ Ad aliud lꝫ abſolute poſſet corpus chꝛi poni eē ſine alijs. puta ſine aīa: ⁊ ſine alijs: tamē poſita exiſtētia corporis alibi cū iſtis ꝓprietatibus ⁊ ptibus. nō pōt bic eē ſine illis pp ꝯdictionē de affirmatione ⁊ negatione abſoluti ſub duobus reſpectibus. ¶ Ex iſta ſolone apparet qđ eſt in eucbariſtia ꝑ vt ſignum ⁊ ꝯtētū: ⁊ qđ eſt ibi nō ꝑmo ſꝫ cōcomitāter: qꝛ illud ſine quo pᵐ ſignatū nō baberet eē mō nālr: ⁊ ēt poſſet dici ꝙ nō eſt neēe poſita exiſtētia corpis chꝛi bic ⁊ ibi. ꝙ illa q̄ inſunt corpori ſub vna exiſtētia inſint ſibi ſub alia: loquendo ēt de formis abſolutis. nec tñ ſeq̄tur ꝯdictio. ſ. ꝙ ſit quātū ⁊ nō q̄ntū: īmo eſt quātū bic: ſed nō quātitate que ſit bic: ſed quātitate que eſt in celo. ¶ Pro boc eſt rō talis. quecūq ꝯtingenter ꝯiunguꝛ inter ſe ⁊ eidē zᵒ. pōt vnū illoꝝ cōuenire illi tertio / abſq boc ꝙ aliud cōueniat eidē: ſed ꝑſentia ſubē bic ⁊ ꝑſentia quātitatis eius cōtingēter cōiūguꝛ ⁊ iter ſe ⁊ reſpectu tertij qđ eſt corpus q̄ntū: ğ pōt corpus manere quātū poſita vna pñtia ſine alia. maioꝛ vꝫ plana: qꝛ nō eſt rō iſepabilitatis coꝝ ex pte coꝝ inter ſe: cū cōtingēter ꝯiungaꝛ. nec ex parte tertij: qꝛ cōtingenter ꝯiunguꝛ illi tertio. minoꝛ pbaꝛ / pꝫ eniꝫ ꝙ ꝑſentia ſubē corpis ⁊ ꝑſentia q̄ntitatis eiᵘ eſt alia ⁊ alia: ⁊ neutra ſimpˡ icludit alterā qꝛ neutra eſt de p ſe eēntia alterius. nec p ſe eſt eius. ğ ꝯtingēter ꝯiunguꝛ inter ſe. Probo ēt ſcđam ptē minoris. ſ. ꝙ ꝯtingēter ſe babēt ad boc tertiū qđ eſt corpus eſſe quantū: qꝛ forma abſoluta ꝑus nāliter ꝑficit ſuū ꝑfectibile q̄ꝫ buiꝰ ꝑfectibile vel ipſa forma babeat reſpectū extrinſecus adueniētem: ⁊ iſtud eēt euidētius ſi argueretꝛ de corpe ⁊ aīa. nā ꝯiunctio aīe ad corpus req̄riꝛ ad exiſtētiā ſubē cōpoſite. Illa autē ſubā cōpoſita ꝑus eſt nāliter quocūq reſpectus extrinſecus adueniēte. ğ ſubā cōpoſita vel q̄nta ſeu corpᵘ aīatū nō bꝫ bāc ꝑſentiā vel illā: ⁊ h̄ ad aliqđ extrinſecum ab iſtis niſi ꝯtingēter ſibi adueniētē: ⁊ ſicut poſterius nālr. ¶ Ex boc breuiter poſſet ſic argui. qđ pōt eē ſine aliq̄bus ꝯiūctis: quoꝝ cōiūctio eſt cōtingēs / pōt eē ſine altero illoꝝ ꝑciſe. Corpus aīatū vel ſubā q̄nta pōt eſſe ſine duabᵘ illis ꝑſentijs. ſ. ꝑſentia buiᵘ ptis ſpēi eucbariſtie: ⁊ ꝑſentia illius ptis: ⁊ ille due ꝑſentie ꝯtingēter ꝯiunguntur: qꝛ neutra eſt p ſe eē alteriᵘ. ğ ⁊ ſubā q̄nta vel corpus aīatū pōt eē cum vna ꝑſentia ſine alia: ⁊ tūc nibil aliud eēt niſi ꝙ quātitas iformaret ſuū ꝑfectibile: ſꝫ nō baberet duplicez ꝑſentiā ſicˀ bꝫ ſuū ꝑfectibile: ⁊ ita ſuū ꝑfectibile eſt q̄ntū vtrobiq: ſed nō quātitate ꝑſente vtrobiq. ¶ Contra. vbicūq corpus eſt quātū / bꝫ ibi illud qđ eſt formale pñᵐ eēndi quātū: ſꝫ nō bꝫ ibi illud niſi illud ſit ibi ꝑſens: ğ ⁊c. ¶ Itē q̄le eſt aliqđ h̄ tale eſſet circūſcripto p poſe vel impoſe oī alio eēꝫ: ſi circūſcriberetur quātitas ſub eē nāli corpus iſtud nō eſſet quātum. ergo ipſum vt bic nō eſt quātū. ¶ Itē res eucbariſtie poſſet ibi veraciter ꝯtineri abſq h̄ ꝙ baberet alicubi eſſe mō naturali. pꝫ ex ꝑmo arᵒ buius ſolonis. ſed ſi nuſq̄ꝫ alibi

a. l. Conuerſio non eſt ꝓpria rō formalis nec ꝑciſa mutatio ad eē idem bic.

L

M

Preſentes ſubtiliſſimus.
N

eſſet ſola res hic ↄtēta eēt ſuba.ğ ipſa nō eſt quāta:ꝛ q̃li tūc eēt ſm formā abſolutā talis eſt nūc.ğ ꝛc.¶ Ad rōnē illā in ↄtiū de ↄtingenti ↄiunctione pñtiaꝝ inter ſe ꝛ eidē tertio cōpoſito ex ptibus abſolutis.

Reſponſio. ¶ Rñº ꝛc. Ad pᵐ dici pōt diſtinguēdū maiorē:aut itelligit ꝙ hꝫ ibi q̃ntitatē iformātē:ꝛ ſic ↄcedo.aut pñtē:ꝛ ſic nego.¶ Ad zᵐ dico ꝙ q̃ntitas ſemꝑ ineſt corpi q̃lecūqꝫ hēat:imo lꝫ nō habeat quātitatē vt hic pñtē:hꝫ tñ ipſaꝫ iformātē ꝛ ſic eſt quātū.¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ corpus chīi eēt quantū:lꝫ nō mō nāli nec q̃ntitate preſente:ſed
aliorum q̃ntitate inherente.

Queſtio.V.

Ad ſecūdum ſic ꝓcedit.Et arguit ꝙ nō:q̃cūqꝫ actio īmanēs q̃ ieſt chīo nālr exñti: iſit ſibi ſacralīter in eucharīſtia exñti:q2 nec auditio nec viſio:ꝛ ſic vlr de ſenſatiōe. ꝓbat pᵃ:q2 obm nō eſt ſibi pñs in debita ꝓportione reqſita ad talē actū, loq̄ndo de obto qd eſt ſibi pñs vt in celo.¶ zº q2 organū nō hꝫ hic modū extēſiuum ſub quo ꝛ nō aliter eſt receptiuū ſenſationis.¶ 3º q2 iter oculū vt hic,ꝛ obm vt in celo,eſt obſtaculū ꝓhibēs multiplicationē coloris vel lucis.ğ ꝛc.¶ 4º q2 ħ nō ſentit ea que ſunt hic pñᵃ.ğ nec multo minus aliqd aliud ſenſibile.Añs ꝓbat:quia organū ſenſus nō eſt hic ſub mō reqſito ad ſenſationē.¶ Cōtra.q2 tūc ſimul eēt vidēs ꝛ nō vidēs idē obm:ꝛ eodē mō de alijs ſenſatiōibus.ↄñs eſt falſū:q2 ↄdictoria ſimplr ineſſent eidē.Euidētia huiꝰ rōnis pꝫ ex ſolone.q.ꝑcedētis arˡᵒ.z.¶ Itē opatio eſt ꝑfectio poᵉ opatiue:ꝛ in ipſa ↄſiſtit btitudo ipſius poᵉ.Ipſaꝫ ēt ↄſequit delectatio ꝓportionata ꝑfectiōi opatiōis.patēt hec oia
Ca.4. ex.10.ethiᶜ.ğ ſi oculus chīi vt hic careret viſiōe quā hꝫ in celo,careret hic ſua ꝓpria ꝑfectiōe:ꝛ hec eſt btitudo eiꝰ eo mō q̊ viſus ē btificabilis.Careret ēt delectatiōe ↄñte illā opationē ꝑfectā:ꝛ tūc ſeq̄ret ꝙ oculus vt hic eēt miſer ꝛ cū dolore ꝛ triſtitia:q2 qd tollit delectationē eſt doloroſum ꝛ triſte:ꝛ tunc ſimplr eēt ↄ appetitum na
A turalē ſenſitiuum qd haberet eſſe in eucharīſtia.

Reſpondeo. Prīo dī aliqd ineſſe chīo vt hic: qd niſi ieſſet ſi nuſq̄ꝫ alibi eēt ſibi hic.ↄcomitāter aūt dī aliqd ſibi ineſſe hic qd p̊ ineſt ſibi vt alibi:ꝛ ex ħ ſibi ineſt vt hic ꝑꝑ idētitatē ſubiecti ꝛ forme.¶ Scōm hoc ğ eſt pᵃ ↄ.ſ.ꝙ chīo vt hic cōcomitāter ineſt ois opatio q̊ p̊ ſibi ineſt vt in celo.¶ zᵃ ↄ eſt ꝙ nulla ſenſatio pōt p̊ ineſſe chriſto vt in ſacro.¶ 3ᵃ ꝙ opatio ſpūalis vt itellectus ꝛ volūtatis pōt p̊ ineſſe chriſto vt in eucharīſtia.¶ Prima ↄ ꝓbat p̊mo in vli per
B hoc ꝙ nullū abſolutū deſinit eſſe in aliquo ꝑꝑ nouū reſpectū extrinſecus aduenientē.opatio aūt eſt forma abſoluta vt oſtēſum eſt in p̊mo li.di.3.ergo ꝑꝑ pñtiā nouā que eſt reſpectus nouus extrinſecus adueniens nō deſinit illa opatio ineſſe ſuo ſubiecto.Euidētia huius rationis pōt hēri ex ſine ſolonis ꝑcedētis qōnis:vbi iſta rō diffuſius ptractat.¶ Dicūt qdaꝫ ad ħ ꝙ maior eſt vera de forma ſimpˡʳ abſoluta:opatio aūt nō eſt ſic abſoluta:q2 reqrit reſpectū poᵉ ad obtum.¶ Cōtra.ēt alie quātitates vel q̃litates in ſuo fieri depēdēt ab approximatione agētis:vt pꝫ de calore ꝛ frigore ꝛ alijs q̃litatibus ad q̃s eſt alteratio:ꝛ tñ in eē ſuo ſunt ſimpˡʳ abſolute.ſilr opationes in ſuo fieri nō reqrunt talē reſpectū:ꝛ ħ vbi inſiunt cōcomitāter ꝛ nō p̊mo.Appet eniꝫ ꝙ ſi corpus chīi in cruce fuit infrigidatū:frigus ēt fiebat in corpe chriſti vt in pixide ↄcomitāter ſed nō p̊mo:ꝛ ad illud fieri nō reqrebat approximatio agētis ad paſſum ibi.ğ a ſimili iſta q̃litas cū ſit in ſe abſoluta:lꝫ in fieri reqrat pñtiā obiecti ad poᵗᵐ:ħ nō erit niſi vbi p̊mo inſit.pōt ğ cōcomitāter infieri ſine tali reᵘ.¶ Rñdēt ꝙ opatio magis includit reſpectū q̄ꝫ alie forme de qbus arguit.puta calor frigus ꝛ huiꝰ:q2 ille tñ requirūt reſpectū agentis ad paſſum.ꝛ hoc vbi iſunt p̊mo:ſed poſt ſuū ſui fieri in eſſe proprio nō requirūt huiꝰ reſpectum:ſed operatio eſt in cōtinuo fieri:ꝛ ideo requirit cōtinuā approximationē potētie ad obm.Et ex hoc videt ꝙ magis repugnet iſti in fieri vel in eſſe ſine tali reſpectu q̄ꝫ calori.¶ Dico ꝙ lꝫ ſit in fieri cōtinue:tñ nō ſequit quin cōcomitāter poſſit ineſſe ꝛ ↄtinue infieri ſine obiecti pñtia vel approximatione.ſicut.n.calor pōt infieri corpi in eucharīſtia ſine approximatiōe agētis:vt ibi.ita ſi eē caloris eēt i fieri ſemꝑ poſſet cāri calor in corpe in hoſtia:ꝛ tñ ſine tali approximatione.Nō.n.magis reqrit ↄtinuus reſpectꝰ ad fieri ↄtinuū q̄ꝫ ad fieri trāſiēs reſpectus ꝓtunc pñs.¶ Et ſi obijcias ad opationē reqrit reſpectus ad obm nō tñ vt eſt cā in fieri:ſꝫ cū ħ requirit obm in rōne terminātis:ſicut ğ īpoſſibile eſt opationē eſſe ꝛ nō terminari ad obm:ſic impoſſe eſt ꝙ alicubi inſit:ꝛ vt ibi nō ter-
C minet ad obm pñs.¶ Dico ꝙ nō opꝫ obm in ſe eſſe pñſens ꝑꝑ terminatione actus:ſꝫ tñ ꝑꝑ cauſationē:ita ꝙ qñ eſt aliqua cā ſufficiēs ipſius actus nō requirit pñtia obiecti ꝑꝑ terminationē.ſicut pꝫ de vidēte creaturaꝫ in eſſentia diuina.ſi eēntia eēt cā illius viſionis non requirit illud obm ad qd terminat hec viſio preſens ꝓpria pñſentialitate.¶ zᵒ ꝓbat hec p̊ma ↄ in ſpāli:q2 ois intellectio ineſt chīo ibi ꝛ hic.Sꝫ ſi aia chīi intelligeret ꝑciſe ſm modū intelligēdi aie viatoris nō haberet intellectionem intuitiuā iſtius obiecti ſine ſenſatione cōcomitāte eiuſdē:ergo cū illā intellectionē haberet eandē hic ꝛ ibi: ſequit ꝙ ēt ſenſationē requiſitā ad ipſaꝫ hēret hic ſicut ibi.¶ 3º probatur ſic:q2 paſſio appetitus ſenſitiui vtpote dolor eadē inſuiſſet hic ꝛ ibi.ergo ſenſatio eadē.antecedēs ꝓbat:q2 mors ſecuta fuiſſet hic ſic̄ ibi:ibi aūt ſequebat ad dolorem imoderatū:ergo ꝛ hic.conſequētia p̊ma ꝓbat:q2 nō eſt idē effectus ſine eadē cauſa: ꝛ hoc nō ponēdo miraculū:ꝛ loq̄ndo de cauſa naturali ꝑciſa. dolor eſt effectus ſenſationis vel obiecti nō niſi ſenſati. ergo nō pōt eſſe idē dolor ſine ſenſatiōe eadē abſqꝫ miraculo.¶ Reſpōdent quidam ꝙ actus imaginationis ſufficeret ad hoc in chriſto.ſ.ad illū dolorē.¶ Cōtra ħ duplr.primo q2 reſpōſio deſtruit ſe.nō enim poſſibile eſt actū imaginationis ineſſe cui actus ſm ſenſum non pōt ineſſe:q2 imaginatio eſt motꝰ factꝰ a ſenſu.z.de aīa. Tex.cō.160.
¶ Scdo q2 imaginatio nō eſt cauſa doloris eiuſdē ſm ſpēm.cuius cā eſt ſenſatio exterior:alio quin ſomnians doleret dolore eiuſdē ſpēi cum dolore vigilantis.¶ zᵃ
D cōcluſio p̊ncipalis ꝓbat ſic:q2 organū ſenſus nō eſt in corpore chīi in eucharīſtia ſub modo illo qui requirit: ad hoc ꝙ imutet ab obiecto:q2 oportet ꝙ tale habeat modū quātitatiuū:ꝛ ſic ſit localiter in loco ad hoc vt patiat a corpore obiecto.ſimiliter ei vt in eucharīſtia nō eſt obiectū approximatum.ita.n.eſt hic pñſens cuicūqꝫ corpi vt agēti:ac ſi nō eſſet pñs:q2 ſic hic eſt:ac ſi nuſq̄ꝫ eſſet quātū ad rōnem patiendi a corpe ꝛc:eſſe.n.corpus agens requirit paſſum approximatū ſibi localr.ſic aūt non eſt hic corpus chīi localr:ſed ſoluꝫ ſpēs eſt hic iſto mō:nec illō eſt magis pñs hic alicui corpi in rōne paſſi q̄ꝫ ſi angelus eſſet hic.ğ nulla ſenſatio poteſt ſibi ineſſe p̊mo vt in eucharīſtia exiſtit.¶ 3ᵃ ↄ.ſ.ꝙ operatio intellectus ꝛ voluntatis p̊mo pōt ineſſe chīo vt in euchari-
E ſtia.ꝓbat ſic:q2 aia chīi nūc beata itelligit ſicut āgelus quo ad hoc ꝙ nō dependet a ſenſibus:nec ex ſenſibilibus in intelligendo.ergo ſicut angelus alicubi exiſtens poſſet intuitiue intelligere obiectū ſibi ꝓportionaliter

pñs:ita aīa chr̄i ibidem exñs pōt illud obm̄ īnieri.ergo aīa chr̄i/vt hic/pōt intuitiue itelligere illa itelligibilia q̄ ſunt ſibi vt hic pñtia ſic̄ angelus poſſet:vtpote intuitiue videre angelū hic preſentē ⁊ aīam ſacerdotis.hec autē intuitio ineſt aīe chr̄i p̄mo vt hic:qꝛ nō ineſt illi aīe p̄mo vt in celo ſuppoſito q̄ imoderata diſtātia īpediat itellectionē intuitiuā creatā:ſic enim angelus exñs in celo intuitiue nō videt qcqd pñs hic videt intuitiue.¶ Ex hoc ſequit̄ correlariū q̄ chriſtus pp̄ ſuū eſſe in eucbariſtia nō tm̄ nō p̄uat̄ aliqua opatione quā hꝫ vt in celo:ſed vt
F in eucbariſtia eſt hꝫ aliquā operationē p̄mo quā per cōſequēs ꝯcomitāter hꝫ vt in celo:vtpote itellectionem ⁊ volitionē cuiuſcūqꝫ obiecti cuius angelus hic p̄ſens haberet:⁊ per ꝯñs nō eſt ad impfectionē ſuam q̄ ſit in eucbariſtia:ſed ad ampliorem pfectionem.

Ex his ad argumēta.¶ Ad p̄mum dico q̄ oīs ſenſatio eiuſdē obiecti que ineſt ſenſui chr̄i vt in celo:ineſt eidē in eucbariſtia:ſicut probatū eſt in p̄ma
G ꝯne per tres vias.¶ Ad p̄am pbationem in oppoſitum dico:q̄ nō requirit̄ obm̄ in debita pportione preſens ad actū ſentiēdi:niſi vbi obm̄ eſt aliquo mō cā ſenſationis ⁊ hic vt p̄mo infiēdc.¶ Ad zm̄ dico:q̄ organū hoc vere eſt q̄ntū hic ſic̄ in celo.⁊ p ꝯñs pōt recipe ſenſationē:nō obſtāte q̄ ſenſatio nō recipit̄ abſolute niſi ī quā-
R.i.licet. to habēte modū quātitatiuū:ſed nō hꝫ hic modū quātitatiuū idest coextēſum quāto cui eſt pñs nec replet locū:⁊ ideo vt hic nō pōt ſibi p̄mo infieri ſenſatio.iſte enī modus quātitatiuus reqrit̄ in organo ad hoc q̄ p̄mo ſibi inſiat ſenſatio:ſed nō requirit̄ ad hoc q̄ cōcomitāter ſibi inſiat vel inſit:qꝛ nō eſt cā neceſſaria recipiēdi ſenſatio-
H nē huiꝰ modus quantitatiuus:ſed tm̄ mō ꝯditio reqſita p cōparationē ad agēs p̄mo trāſmutās.¶ Ad 3m̄ pbationē dico per idē q̄ obſtaculū nō eſt obſtaculū niſi ad ſenſationē p̄mo infiendā vel infieri.¶ Ad 4m̄ arm̄ nego ꝯñtiam.nam añs eſt verū ex ſcḋa ꝯne ſolonis.ꝯñs aūt falſum eſt ex prima ꝯne.rō defectus ꝯñtie pꝫ ex dictis:qꝛ ad ſentiēdū illa que ſūt hic oporteret ſenſationē p̄mo fieri in oculo vt hic.nō enim pōt illa ſenſatio p̄mo infieri oculo vt in celo:qꝛ illud ſenſibile nō eſt pñs oculo vt in celo:ſed ad hoc q̄ inſiat ſenſatio ꝯcomitāter alicuius obiecti oculo:vt hic ſufficit q̄ illud ſit pportionaliter pñs oculo vt alibi:⁊ vt poſſit ſibi vt ibi p̄ īfieri.ſic aūt ē de obtis q̄ ſentit ſenſus chr̄i vt ī celo. Qō.VI.

Ad tertium ſic pceditur ⁊ arguitur q̄ corpori chr̄i vt in eucbariſtia poſſit ineſſe motus corporalis.primo qꝛ vnū ⁊ idē nō pōt ſimul eſſe cōtinuū ⁊ nō ꝯtinuum:qꝛ ꝯtinuitas p̄cedit vbi ⁊ eſt abſolute forma.Sed corpus chr̄i in cruce erat nō continuū/loquēdo de diuiſione facta per vulnera.ergo ipſū in pixide erat nō ꝯtinuū:ſed ſimplr̄ diuiſum.ḡ de continuo fiebat nō ꝯtinuū:⁊ p ꝯñs mouebat̄ motu corporali.¶ zo ſic. Nutritio eſt ad ſubam.ḡ non pōt idē ſimul nutriri ⁊ nō nutriri. Corpus chr̄i nutriebat̄ in exñtia na-
z.ioß.c.ii. turali.ḡ nutritū fuiſſet in exñtia ſacr̄ali.Sꝫ nutritio eſt mutatio corporalis:ergo ⁊c̄.¶ 3o ſic. Motus nobis mouent̄ oīa que in nobis ſūt.ḡ mota hoſtia mouet̄ corpus chr̄i in hoſtia:ſed ille motus eſt corporalis:qꝛ tranſit ab vno vbi ad aliud vbi.ergo ⁊c̄.¶ Et ꝯfirmat̄:qꝛ impoſſibile eſt aliquid habere aliud ⁊ aliud vbi ſine oī motu ⁊ mutatiōe.Corpus chr̄i hꝫ aliud ⁊ aliud vbi qñ hoſtia mouet̄.ḡ ⁊c̄.¶ 4o ſic. Subm̄ hñs diſpōnes reqſitas ad ſuſceptionē alicuius forme pōt illā recipe.Corpus chr̄i hic habet oēs diſpōnes requiſitas ad receptionem caloris ⁊ frigoris:qꝛ quecūqꝫ ſunt rōnes recipiēdi iſtas q̄litates in corpe chr̄i nālr̄ exñte:ille eedem inſunt corpori chr̄i vt hic.ḡ corpus chr̄i vt hic pōt recipe calorē ⁊ frigus:⁊ p ꝯñs moueri motu alterationis ſm̄ tertiā ſpēm
Tex.cō.8. qualitatis.¶ Cōtra.5.phyſi. di.Omne qḋ mouetur eſt in loco.Corpus chr̄i in ſacro nō eſt in loco.ergo ⁊c̄.

Ad intellectum q̄ōnis premitto diſtinctiōes quaſdā.p̄mo de motu.Pōt
A enim intelligi ſtricte nō dico diſtinguēdo motū ꝯ mutationē:ſicut diuiſibile ꝯ indiuiſibile:ſed accipiēdo motū indifferēter ad mutationē diuiſibilē ⁊ idiuiſibilē.ſtricte tñ accipitur ſm̄ q̄ eſt ad illos terminos ad quos ponit phs pprie fieri mutationē:que ſunt ſuba/quātitas/qua-
Te.c.z.c.4. litas/⁊ vbi:pꝫ.5.phyſi.pōt ēt alio modo magis extenſiue accipi put dicit quācūqꝫ acceptionē cuiuſcūqꝫ noue forme ſiue abſolute ſiue reſpectiue:⁊ ſiue reſpectus ptinētis ad vbi pprie:vel p quādā ſimilitudinē vel reductionē.cuiuſmodi reſpectus eſt preſentialitas corporis chr̄i hic ſub ſpē:vt tactū eſt in.j.q.huius di.¶ Diſtinguo zo q̄ corpus chr̄i pōt itelligi moueri motu ſic vel ſic ſumpto p̄mo vel ꝯcomitāter:⁊ rō mēbroꝝ huius diuiſionis pꝫ ex p̄mo ſolonis.q.precedētis.¶ 3o diſtinguo ex parte agētis:qꝛ corpus ſic vel ſic moueri tali vel tali motu p̄t itelligi vel a virtute creata vel īmediate a deo.ſm̄ h̄ ḡ
B ſtabit ſolutio queſtionis in ſex ꝯnibus.¶ Pria eſt iſta. Corpus chr̄i vt in eucbariſtia nō pōt moueri p̄mo motu vel mutatione proprie dicta a v̄tute creata.¶ zª eſt iſta.q̄ pōt p̄mo moueri motu pprie dicto īmediate a deo.¶ 3ª eſt iſta.q̄ pōt moueri ⁊ mouet̄ p̄o motu extenſiue ſumpto.¶ 4ª eſt iſta.q̄ iſto modo ⁊ iſto motu nō mouet̄ niſi īmediate a deo.¶ 5ª eſt.q̄ pōt ꝯcomitāter moueri ⁊ mouet̄ oī motu ad formā abſolutam quo mouet̄ p̄mo vt in celo:⁊ ab eodē agēte a quo ibi mouetur.¶ 6ª ⁊ vltima eſt.q̄ nō mouet̄ ꝯcomitanter motu
C locali quo mouet̄ p̄mo vt in celo:nec aliquo motu ſimili motui locali.¶ Prima ꝯ pbat̄ ſic:qꝛ nulla v̄tus creata agit circa corpus nō ſibi pportionalr̄ approximatū ſm̄ locū.corpus chr̄i eſt hic nō vt in loco:⁊ p ꝯñs nulli approximatū ſm̄ locū:imo tm̄ illa ſpēs ſub qua eſt approximat̄ cuicūqꝫ agēti illa approximatione q̄ pōt ha-
a.l.nulla. beri ad iſtud vbi.Dixi aūt oīs virtus creata:qꝛ ⁊ ſi manifeſtius ſit de corpore q̄ꝫ de angelo:tñ angelus ſi agat circa corpus realiter trāſmutādo illud realiter ſibi approximat̄ localr̄ vel ſaltē hꝫ localē exñtiam:qꝛ virtus eius nō pōt eē ad aliquē motū in corpore niſi p̄ſuppoſito vbi illius corpis.¶ zª ꝯ pbat̄ per quartā rōnem factā ad p̄mā ptem:qꝛ oēm diſpōnem neceſſariam ad recipiēdū calorē hꝫ corpus chr̄i vt hic:quā hꝫ vt in celo:ḡ ſibi vt hic nō repugnat recipe calorē:eſto per poſſibile vel īpoſſibile qḋ nuſq̄ꝫ alibi eſſet.⁊ per ꝯñs cū virtus diuina oēm formā poſſet īprimere paſſo cuius paſſiuū eſt receptiuū:ſequit̄ q̄ deus pōt corpus ſuū vt hic trāſmutare p̄ ad calorē.¶ 3ª ꝯ pꝫ.qꝛ tenemꝰ q̄ poſt ꝯſecrationē vbicūqꝫ eſt hoſtia ibi vere eſt corpus chr̄i.ḡ pp̄ preſentiā vniformē corporis ad hoſtiā que hoſtia hꝫ aliā ⁊ aliam pñtiam localē p̄mo ad aliud ⁊ aliud ꝯtinēs:ſequit̄ q̄ corpus chr̄i habeat aliā ⁊ aliā pñtiā ad aliud ⁊ aliud cōtinēs.hic aūt alia ⁊ alia pñtia nō eſt ſine mutatione ſic extenſiue ſumpta.⁊ iſto mō ineſt p̄mo corpori vt hic:qꝛ nullo mō corpus chr̄i vt in celo hꝫ iſtā pñtiā imo neutrā.¶ Et ſi queras poſſet ne habere aliā ⁊ aliā preſentiā ⁊ nō tm̄ reª ꝯtinentis.ſ.ſpēi:ita q̄ eſſet preſentialitas reª ꝯtinētis ſpēm:ſꝫ reª ſpēi nō haberet aliam pñtiam ⁊ īciperet hic nouā pñtiam reª alterius. Dico q̄ nō eſt ſimplr̄ neceſſarium illud corpus eē pñs ſpēi:ſꝫ tñ ex ordinatione diuina de qua certificauit eccliam.poſſet

ergo

D ergo deus de potẽtia abſoluta facere corpus ſuũ nõ eſſe
pñs ſpẽi iſto mõ manente ſpẽ: ⁊ facere ipſũ iſto mõ pñs
aeri circũſtanti hoſtiã: ⁊ ẽt ſucceſſiue nũc vni parti aeris:
nunc alteri: ⁊ ſic transferre corpus de loco hoſtie vſq; ad
quãcũq; partẽ vniuerſi: ⁊ ſemper ſub eodẽ mõ exiſtendi
nõ localr cũ alio corpore replente locum. ¶ 4ª cõcluſio
pbaẽ: qꝛ qḋ nullo mõ hꝫ virtutẽ motiuã ſup aliud, qñ il-
lud eſt per ſe, nõ mouet illud per accidẽs, qñ eſt cum alio
cũ quo nõ facit vnũ ſicut actus ⁊ potentia: ſed virtus crea-
ta oĩno nõ põt ſuper corpus xp̄i in ſe ſub iſto mõ exiſtẽ-
di ad mouendũ ipſũ. ergo qñ eſt cũ alio reſpectu cuiꝰ nõ
eſt ſicut potentia nec ſicut actus, ſequiẽ ꝙ eadẽ virtus nõ
poterit corpus illud mouere ẽt per accidẽs: ſic aũt eſt cũ
hoſtia: qꝛ pꝫ ꝙ ſpẽs nõ eſt fora eius: nec ipſũ forma ſpẽi.
Si maior iſta negeẽ: qꝛ graue exiſtens in naui mouetur a
mouente nauẽ: lꝫ graue nõ ſit forma nauis nec ecõuerſo.
inſtantia nõ eſt ad ppoſitũ: qꝛ virtus motiua illius poſſet
ſuper graue per ſe: ſi graue per ſe eſſet: ideo aũt addidi in
maiori: quoꝝ neutrũ eſt actus alterius: qꝛ ⁊ ſi aliqḋ qḋ eſt
actus alicuius nõ poſſet p ſe moueri ab aliquo: tñ põt mo
ueri per accidẽs ab eodẽ, potente mouere totũ cuius eſt
E iſte actus. ¶ Sed vt ꝯtra maiorẽ oĩs inſtãtia tollaẽ, acci
piaẽ iſta maior qñ aliqua cõiungunẽ pariẽ per actũ vo-
luntatis cõtingẽter ſe habẽtis ad illaꝫ cõiunctionẽ ſi vnũ
illoꝝ ſm ſe ſit mobile oĩno iproportionatũ alicui mouen
ti: ⁊ reliquũ pportionatũ ipſũ nõ eadẽ motione põt mo-
uere vtrũq; iſtoꝝ cõiunctoꝝ. pꝫ: qꝛ ſi mouet vnũ qḋ eſt
ſibi pportionatũ, nõ ppter hoc per accñs mouet reliquũ:
qꝛ reliquũ nõ eſt pñs illi motor: nec ſicut actus potẽtie nec
ecõuerſo, nec ſimplr ex aliqua neceſſitate nãli ſicut graue
eſt pñs illi cui innitiẽ: ⁊ pp hoc ſil̃ moueẽ cũ illo: ſꝫ tñ mõ
eſt ſibi pñs voluntate aliqua cõtingẽter ſe hñte ad illam
cõiunctionẽ que p ꝯñs põt nõ velle cõiunctionẽ illã: ſtan-
te tñ motione alterius illoꝝ. ¶ Exemplũ iſtius. ſi ange-
lus volũtarie faceret ſe eſſe pñtẽ lapidi. ſi moueo lapidẽ
nõ ppter hoc moueo angelum: qꝛ nec eſt mobile per ſe a
virtute mea: nec p accñs in ppoſito: qꝛ nec eſt forma nec
pars alicuius mobilis p ſe a me. Si ğ angelus eſſet pñs
lapidi moto a me in termino motus: hoc nõ eſſet p actũ
meũ: ſed p actionẽ ſuã ppriã qua faceret ſe pñte ibi. eodẽ
mõ in ppoſito cũ corpꝰ ſit pñs ſpẽi tñ per actũ volunta
tis diuine: ſi facio ſpẽm hẽe nouũ vbi per illã motionẽ nõ
eſt ibi corpus: qꝛ nullo mõ ſubeſt pñtialitas illiꝰ corpis
neq; noua neq; antiqua voluntati mee, nec ẽt per accñs:
quia nõ eſt forma: nec pars illius qḋ ſubeſt mee motioni.
¶ Contra. qḋ mouet aliqḋ per ſe, mouet per accñs qcqḋ
eſt in illo. ğ virtus creata que p ſe mouet hoſtiã: per accñs
mouet corpus qḋ per ſe eſt in hoſtia. ¶ 2º qꝛ alr eſſet no-
uum miraculũ quotiẽs ſacerdos transferret hoſtiã: qꝛ illa
translatio nõ poſſet fieri manẽte veritate eucharistie ſine
ſpãli actione diuina. ¶ Ad pᵐ dico: ꝙ illa ppoſitio pma
falſa eſt: niſi intelligaẽ de illo qḋ eſt in moto vel ſicut actꝰ
in potẽtia: vel ſicut pars in toto vel ſicut aliqḋ neceſſitati
F nãli cõiunctũ: vt graue illi cui innitiẽ: ſi. n. tñ per actũ volũ
tatis cõtingẽter ꝯiungiẽ hoc illi. mouens iſtud nõ pp hoc
mouebit illud: ſed opꝫ ꝙ illa volũtas que eſt cã ꝯiunctio-
nis, ſit ẽt cã motionis illius qḋ nulla nãli neceſſitate ꝯiun-
giẽ moto. ſic eſt in ppoſito. ⁊ pꝫ exẽplũ de angelo. nõ enĩ
mouẽs lapidẽ per ſe: pp hoc mouet angelũ per accñs: vt
dictũ eſt. ¶ Ad 2ᵐ dico: ꝙ nõ eſt nouũ miraculũ: qꝛ deus
ea volũtate qua inſtituit eucharistiã in eccleſia determi-
nauit facere corpus xp̄i ſemper pñs ſpẽi poſt ꝯſecratio
nẽ: ⁊ iõ ſpẽ manente qualitercũq; transferaẽ ꝙ deus faciat
corpus pñs alia pñtia, loquendo de pñtia reſpectu cõti-
nentis: ſicut ſpẽs hꝫ aliã pñtiã ⁊ aliã vt pmo contenta

nõ eſt nouũ miraculũ: ſed antiqua determinatio volunta-
tis diuine: ſicut ſi angelus determinaſſet per voluntatẽ ꝙ
ſemp ſil̃ eſſet cũ iſto lapide: nõ diceret miraculũ: qꝛ trãſ-
ferẽ translatio lapidẽ: nõ tñ transferens lapidẽ p actionẽ
ſuã transferret angelũ: ſed angelus volũtate ppria. ¶ 5ª
ꝯclo pbaẽ per illã pbationẽ que poſita eſt de formis ab-
ſolutis tam in pma. q. iſtius articuli ꝙ in 3ª: qꝛ abſolutum
nõ variaẽ pp variationẽ reſpectus extrinſeci: nec deſinit
ineſſe ppter nouũ reſpectũ extrinſecus aduenientẽ: ⁊ qua
rõne de abſoluto ineſſe: eadem rõne de abſoluto in fieri.
¶ Hec ẽt cõcluſio põt pbari in ſpãli diſcurrendo p mu-
tationes q̃ ſunt ad formas abſolutas. pmo qdẽ de altera-
tione: qꝛ ſi corpus eſt calidũ in exiſtẽtia nãli cõcomitãter
eſt calidũ in ſacr̃o ſm ꝙ oẽs ꝯcedũt. ¶ Cõſilr de augmẽ-
to ⁊ diminutione: qꝛ ſi pars q̃titatiua adueniret vel rece-
deret a corpore in exiſtẽtia nãli: cõſilr adueniret vel rece-
deret in eucharistia: qꝛ eaſdẽ ptes hꝫ corpus ſub vno mõ
eſſendi quas ſub alio. ex pma. q. iſtius articuli. ¶ Conſilr
de nutritione: qꝛ nutritio eſt aggeneratio ptis toti nutriẽ-
do: nõ aũt põt eſſe aliqua ps aggñata hĩ que nõ eſt ibi. eo-
dẽ mõ in corruptione que opponiẽ nutritioni ſi aliq̃ pars
deperit corpi in exñtia nãli: ipſa nõ manet pars eiuſdẽ in
ſacr̃o nec ecõuerſo. ¶ Nec tñ dico: ꝙ ſi corpus corrũpe-
reẽ in exñtia nãli ꝙ ppter hoc corrũpereẽ in eucharistia.
¶ Ubi ſciendũ ꝙ corruptio pprie dicta eſt ſepatio fore
a mã manente poſtea ſub puatione forme. ſi aũt corrũpe-
reẽ in exñtia nãli nõ maneret in eucharistia mã ſine fora.
hoc declaro ſic: qꝛ aĩa pmo pficit ſuũ pᵐ perfectibile. ſ. to-
tũ corpus organicũ. ptes aũt nõ pficit: niſi qꝛ ſunt aliquid
pmi pfectibilis. ğ forma totius corporis organici ceſſante
nihil eſt formatũ ab aĩa. Eodẽ mõ vr̃ qñ aliquid cõpetit
pmo toti: ⁊ parti nõ: niſi qꝛ toti: deſtructo toto in ordie ad
illud pars nõ hꝫ eundẽ ordinẽ ad idẽ. Nũc aũt pᵐ ſigna-
tũ eucharistie eſt corpus cõpoſitũ ex mã ⁊ forma: ſiue in-
cludas ſanguinẽ ſiue nõ: nõ curo. de hoc tactũ eſt articulo
iſto. q. 1. ergo nõ manẽte aliquo toto ſub rõne pmi ſignati
nihil eius remanet tanq̃ ſignatũ eius p ſe: ſed ſepata fora
corporis a mã in exiſtẽtia nãli, nõ manet illud pᵐ ſignatũ
eius p ſe ſub eucharistia: qꝛ ſimul mã hẽt formã ⁊ nõ ha
beret. ğ ſub illo ſigno nihil oĩno manet iſtius ſignati: neq;
enĩ mã ſub forma ppter ꝯdictionẽ: neq; mã ſine forma
oĩno: qꝛ nõ ꝯtineẽ hic: niſi qꝛ pars totius: neq; mã ſub alia
forma: qꝛ tunc ſil̃ hẽt ⁊ nõ hẽt illã aliã formã. ¶ Cõtra.
pus conceſſum eſt in pª. q. iſtius articuli ꝙ poſſet manere
res eucharistie: ⁊ ſi corpꝰ nuſq̃ hẽt exiſtentiã nãlem: ⁊ pmo
poſito ꝙ corrũpereẽ in exñtia nãli nõ ſequitur qn poſſit
H manere vere idẽ vt eſt res eucharistie. ¶ Rñdeo, ꝙ illa
deſitio corporis ſub exiſtentia nãli põt eſſe tota ⁊ totalis
q̃ſi eſſet annihilatio: ⁊ vere eſſet annihilatio ſi corpus ali-
cubi nõ eſſet: tñ maneret totũ idẽ hic ſub alio mõ exiſtẽ-
di. Sed ſi ſit ibi corruptio illa partialis deſtructio. ſ. ſepa-
ratio partis a pte manente ⁊ illa nõ põt eſſe ibi nõ exñte
ſimul ſeparatione vbicũq;: nec ſepatio illa põt ſtare hĩ cũ
hoc ꝙ aliqḋ corporis ſit in ſacr̃o: qꝛ nihil corpis eſt in ſa-
cramento niſi vt eſt pars totius. pars aũt mãlis ſeparata
a parte formali nõ eſt ps totius: ğ nõ ſequiẽ. ſi põt deſine-
re eſſe hĩ nõ deſinẽdo eſſe ibi. ğ põt corrumpi ibi ⁊ nõ cor-
rumpi hĩ: qꝛ pᵐ nullã includit ꝯdictionẽ. nõ enĩ ponit niſi
vnũ reſpectũ manere in abſoluto alio nõ manẽte. 2ᵐ aũt
ponit ꝯdictionẽ. ſ. eandẽ formã abſolutã informare idẽ ⁊
nõ iformare. poſita ſola variatione reſpectuũ. ¶ Si aũt
dicas ꝙ vtrobiq; forma nõ informat mãm. ¶ Cõtra. qꝛ
cõtra veritatẽ huius ſacri eſt ptẽ corporis cõtineri hĩ niſi
prius cõtineaẽ totũ corpus: ⁊ ita mã ſine forma nullo mõ
cõtinebiẽ hic: nec per ꝯñs poterit corrumpi vt hĩ: lꝫ totalr

Marginal notes: a. l. aggrega- tio. (beside "de nutritione") — Speculare diligenter. G

poſſit corrūpi vt hic:q2 nō pōt mā trāſmutari vt h a forā ad priuationē:que tranſmutatio eſt corruptio:imo mām deſinere hic formā eſt deſinere eſſe pnē totius:ꝛ per ꝯñs deſinere eſſe vt hic. Ex pmis duabus ꝯclonibus apparet quō corp⁹ xp̄i vt hic poſſet p̄ moueri motu ꝑprie dicto ꝛ a quo. ¶ Ex 3° ꝛ 4° pꝫ quō corpus xp̄i vt h poſſit moueri p̄mo motu extenſiue ſumpto ꝛ a quo. ¶ Ex 5° ꝛ 6° appet quō poſſit moueri ꝯcomitanter ꝛ q̄ motu ꝛ a quo.

Epilogatio dictorum.

Ad rōnes.

¶ Ad pmā lꝫ dicat̄ q vulnerabat̄ in cruce ꝛ nō in pixide:tn̄ rn̄deo q vuln⁹ pōt accipi pro ipſa formali diuiſione cōtinui ptiū:vel ꝓ ipſa vt inflicta a corpe vt ibi ſubintrante ꝛ diuidēte ptes corpis. ſi p̄ mō:ita diuiſū fuiſſet corpus in pixide ſicut in cruce:q2 ſicut arguit̄ cōtinuitas ꝛ nō ꝯtinuitas nō pñt ſaluari pp aliud ꝛ aliud vbi. Si aūt accipiat̄ ſcdo mō verū eſt:q illa diuiſio nō inſiebat corpi p̄mo vt in pixide. Iſta ēt diuiſio partiū corpis in pixide fuiſſet cōparādo partes ad totū cuius ſunt ptes:nō aūt cōparādo ad locū vel cōtinens:q2 ptes diuiſe nō habuiſſent vbi ꝛ vbi diſtātia ſicut habuerūt ptes diuiſe in cruce. ꝛ rō hui⁹ eſt:q2 ptes i cruce habuerūt extēſionē corpalē corrñdētē extēſioni ꝯtinētis. Et iō diuiſioni eap̄ i toto corrñdebat diſtō in ptib⁹ ꝯtinētis:nō ſic aūt ptes in eucha^a:imo ptes ibi diuiſe ꝛ diſcōtinue vt in toto nō habuiſſent ptes diſtinctas cōtinētis ſibi corrñdētes. ¶ Per h pōt ſolui vnū arg^m qd̄ fit ad 2^m. q2 p̄mi articli:q2 ſi liquor poſſet eē i duob⁹ locis. g h in dolio clauſo. ibi aūt in dolio pforato:ꝛ p ꝯñs h maneret ꝯtinuū. ibi aūt flueret. ¶ Rn̄° q partes cōparādo ad totū eodē mō haberent cōtinuitatē h ꝛ ibi:ſed cōparādo ad ꝯtinēs poſſent hic cōtinuitatē cōtinētis corrñdētē h ꝛ non ſilem corrñdentē ibi. ¶ Ad 2^m de nutritione. pꝫ q illa fuiſſet corporis exñtis vtrobiq3:accipiendo nutritionē ꝓ aggñatione ptis ſubē ipſi toti nutrito:ſed nō ſeq̄t ex hoc mutatio corpalis. p̄ corpis vt h:q2 nō eſſet p nutrimētū approximatū vt h:ſed tn̄ eēt h cōcomitāter pp cōuerſionē nutrimēti alibi approximati:ꝛ p pidētitatē ſubē h ꝛ ibi quā ops vbiq3 hie eaſdē ptes. ¶ Ad 3^m pꝫ:quō mouet̄ p̄ accipiēdo motū extenſiue ꝛ a quo/ex 3° ꝛ 4° cōclone. ¶ Ad 4^m cōcedo:qd̄ ꝓbat̄. ſ. q abſolute pōt h corp⁹ moueri p̄ motu corpali ꝑprie dicto:ſed nō a quocūq3:lꝫ a deo imediate ſicut dictū eſt in ꝯclone ſcda. Iō aūt nō ab alio agēte cōcomitāter ē:q2 agēs creatū ad hoc q trāſmutet corpus req̄rit ipm localr̄ approximatū:de⁹ aūt pōt agere in corp⁹ q̄ntūcūq3 nō localr̄ exñs:q2 po^a eius reſpicit paſſiū abſolute ſm q ipſū eſt ſuſceptiuū termini:nō aūt reſpicit ipm p̄ciſe ſm cōditiones illas accñtales approximationis ꝛ diſtātie localis q̄ ſūt nec̄ie reſpectu agētis cuiuſq3 nālis. ¶ Hic intelligēdū eſt ꝓ argumēto de nutritione q ſi corp⁹ nō nutrit̄ h niſi cōcomitanter:q2 alibi p̄. ꝛ nutritio eſt nec̄ia ad cōſeruationē vite mortalis. g nō pōt corp⁹ h cōtinuari in vita niſi q2 cōtinuat̄ alibi. ¶ Et ex hoc ſeq̄t q ſi nuſq3 alibi eſſet mō nāli vel moreret̄ deficiente nutrimento iam cōuerſo vel ꝑpetuo maneret in vita mortali ſine ſuſceptione nutrimēti. ſi g nuſq3 eſſet localr̄:ſed tn̄ ſacr̄alr̄/ſemꝑ maneret ibi ſub eodē mō eſſendi quo incepit ibi. nō eni3 magis poſſet mori vt ibi q̄ nutriri. ergo poſſibile eſſet corpus ſub aliquo mō eſſendi viuere vita mortalē:ꝛ tn̄ imortalr̄ ſine ē nutritione ꝛ reſpiratione ꝛ alijs que ad vitam mortalē cōiter requiruntur.

I

K

H

L

a. l. nō ergo ſi nuſq̄.

Circa tertium

principale q̄ro tria. ¶ Primū de vtute actiua nāli in eucharīſtia. vtꝝ. ſ. xp̄s in eucharīſtia exiſtens poſſit per aliquā nālē virtutē tranſmutare aliquid aliud a ſe. ¶ 2° de actione eius vt obiecti in potētia intellectiua. vtꝝ aliq̄s intellectus creatus poſſit nāliter videre exiſtentiā xp̄i in eucharīſtia. ¶ 3° de actione eius vt obiecti in ſenſū. vtꝝ aliq̄s ſenſus poſſit naturaliter corpus chriſti ſentire vt in eucharīſtia.

Queſtio. VII.

Ad primū arguit̄ q ſic:q2 ſꝫ p̄hm. 5. meta^{ce}. 2. 9. potētia actiua eſt p̄n^m tranſmutandi aliud in q̄ntū aliud:ſed xp̄s vt in eucharīſtia hꝫ potentiā actiuā:q2 oēm formā abſolutā quā hꝫ in exñtia nāli. g vt in eucharīſtia hꝫ p̄n^m trāſmutandi:ſed hñs p̄n^m tranſmutandi p illud trāſmutare pōt:lꝫ poſſet fieri vis de gerūdijs tranſmutādi ſꝫ illa q̄ dicta ſunt in p̄ lib. di. 7. an filius dei hꝫ potētiam generādi. ¶ 2° ſic. Hō viuens vita mortali ſemꝑ nutrit̄. p̄ de gnōne:ſed corpus xp̄i in eucharīſtia vixiſſet vita mortali dū xp̄s eſſet mortalis. g ſemꝑ nutriret̄ ꝛ nutrimentū cōuerteret̄ in ſubām ei⁹. g ſemper ageret. ¶ 3° ſic. Hō viuens vita mortali ſemꝑ indiget reſpiratione aeris ꝛ inſpiratione. pꝫ:q2 ſuffocatio ſiue in aq̄ ſiue in aere ſemꝑ fit pp defectū huius. ſ. reſpirare vt dī in libro de reſpiratiōe. Corpus xp̄i vt p̄us viuit h vita mortali. g cōtinue hic inſpirat ꝛ reſpirat aerē:ſed he ſūt actiones. g ꝛc̄. ¶ 4°. Xp̄s vt in eucharīſtia hꝫ eandē potentiā actiuā quā hꝫ vt in celo:nec eſt ipedita vt eſt h. g ſm illā potētiā pōt xp̄s h exire in actū eius:ꝛ p ꝯñs mouere corpus ſuū motu locali. ¶ Cōtra. Omne agēs phyſice agendo repatit̄. 3. phy^r. Corpus xp̄i vt h nō pōt pati phīce. g nec agere. ¶ 2° ſic. corpus agēs in aliud req̄rit determinatā approximationē ſm locū ad aliud corpus. Corp⁹ xp̄i nō eſt hic localr̄:imo quātū ad oēm habitudinē ad aliud corpus eſt h ac ſi nō eſſet h:q2 nō replet h locum.

Tex. cō. 17.
Tex. cō. 2.

a. l. ſic.

Tex. cō. 41. ꝛ 2. de aīa.
Tex. cō. 47.

Tex. c. 8. idē p̄° de gnōne.
Tex. cō. 54. ꝛ. 55.

Rn̄deo. Sicut hō eſt cōpoſitus ex aīa ꝛ corpe:ita hꝫ potentias q̄ſdā mere ſpūales q̄ ꝯueniūt aīe p̄:tn̄ toti ꝑ ſe per aīam vt ſunt intellꝰ ꝛ volūtas:hꝫ etiā q̄ſdā potētias corporeas:q̄. ſ. nō ſunt aīe ꝑ ſe:ſed toti⁹ cōiuncti ex aīa ꝛ corpe. ex p̄n° de ſenſu ꝛ ſenſato:ꝛ gdē illaꝝ que ſunt totius cōiuncti:q̄dā ſunt magis corpee:que. ſ. cōſequunt̄ nām corpis ſic mixti. Quedā ſunt magis approximantes ad nām aīe. ſ. que cōſequunt̄ corp⁹ aīatū in q̄ntū tale. De his g potētijs ſupponēdo aliquas hincinde actiones videndū eſt per ordinē. ¶ Et ſit p̄° concluſio. q xp̄s in eucharīſtia nō pōt vti aliq̄ po^a actiua corporea ſiue illa ſit mere corpea:puta ꝯñs nām corpis mixti:ſiue ſit corporea. hoc eſt ꝯñs toti aīatū. p̄ hoc ꝓbat̄:q2 oīs potentia actiua corporea req̄rit paſſiuum in qd̄ agat approximatū ſibi localr̄. iſta po^a vt eſt h nō eſt alicubi localr̄ approximata. g vt eſt h nō pōt hie paſſiū ſibi approximatū ſicut req̄rit ad actionē talis potētie. maior pꝫ. 7. phy^r. vbi ꝓbatur q ops agēs corporeū approximatū eē paſſo mediate vel imediate. ¶ 2^a ꝯclo eſt q xp̄s in eucharīſtia pōt vti quacūq3 potētia actiua ſpūali. hoc ꝓbat̄ p mediū oppoſitū:q2 illa nō req̄rit ad actionē q hēat eſſe localr̄:q2 ꝛ ſi agens per p̄n^m ſpūale ſit in loco:non tn̄ requirit̄ q ſit ibi localr̄ ad hoc q agat. ¶ Hanc aūt ꝯclonē in ſpūali explicando:dico q xp̄s in eucharīſtia pōt hie aliquā actionē mere ſpūalem tam ex pte p̄ncipij q̄ ex pte termini:ꝛ pōt hie aliquā ſpūalē ex pte p̄ncipij agendi:corporalē3 tn̄ ex pte termini. ¶ Primū illoꝝ ꝓbo:q2 ſi eēt aliq̄s angelus p̄ñs xp̄o in eucharīſtia/poſſet aīa xp̄i illū angelū illuminare ꝛ illi loqui locutione mētali:eo mō quo angelus exiſtens vbi xp̄s eſt poſſet aliū angelum illuminare vel alij loq. nā iſta illuminatio ꝛ locutio nō req̄rit niſi p̄n^m actiuū ſufficiens in illuminãte ꝛ loquēte:ꝛ ſubm capax ex parte illuminati ſiue cui fit locutio:ꝛ forte approximationē ſm vbi diffinitiuū ſeu approximationē ſimplicē illuminãtis ad illuminatū vel loquentis ei cui loquit̄:nec requirit̄ ibi

A

B

Tex. c. 8. ꝛ. 9 ꝛ inde.

C

localiter

localr eſſe:ſicut nec ſi vnus angelus loquereť alij.hec aūt oīa ſunt in ꝓpoſito.qualr aūt aīa chriſti habeat pn^m illuminandi angelos ꝛ loquēdi eis intellectualr ſupponatur ex.3.li.diſ.13.ꝛ.14. ℭ 2^m.ſ.ꝙ pōt hře actionē ſpūalez ex
A pte pncipij:tñ corpalē ex pte termini declarať ſic:qꝛ angelus hꝫ potētiā motiuā ſm locū nō organicaꝫ/pꝫ:qꝛ non pōt hře potentiā aliquā organicā.illa pōt eſſe pn^m mouēdi corpus ſm totuꝫ nō ſm ptes quo corpus nřm moueť organice.Quelibet aūt aīa intellectiua talē potētiā hꝫ.ğ pōt eſſe pn^m motus:ꝛ p ꝯñs illa eſt mere ſpūalis ex pte pncipij:qꝛ nullo mō organica:ꝛ tñ corpalis ex pte termini:qꝛ eius terminus eſt motus localis corpis. ℭ Et ſi arguiť ꝙ tūc aīa hoīs hꝫ duplicē potētiā actiuā motiuā ſm locū reſpectu corpis:hꝫ eniꝫ vnā organicā ꝛ pter illā aliā nō organicā.hoc aūt ponere videť ſupfluū:tum qꝛ vř eſſe rōnis eiuſdē cū altera.tum qꝛ altera potētia nō pōt exire in actū ſuū pro ſtatu iſto vt manifeſtuꝫ eſt. ℭ Rñ^o.ſicut
D aīa quātū ad multa alia ſilis eſt angelo:ita ēt q̄ntū ad potentiā motiuā corpis nō organicā.nō eniꝫ eſt rō q̄re iſta ſuba nō hꝫ hmō potētiā motiuā corpis.ꝛ vlr nulli nāe dꝫ negari ꝙ eſſet in ea pfectionis niſi manifeſte appareat ꝙ
2.ci.59.idē 3.pōr.c.56 tale ſibi repugnet:qꝛ ſm phm 2° de gnōne in fine. Dignificanda eſt nā ſemp ſm melius q̄ntū poſſe eſt.ꝛ cū arguis ꝙ eſſent eiuſdē rōnis.nego. Nā iſta po^a nō organica que mouet totuꝫ corpus ſil' nō ordinate p ptes eo mō quo fit motio corpis aīalis in motu ꝓgreſſiuo.iſta inq̄ꝫ eſt alteri^o rōnis a vtute ꝓgreſſiua:qꝛ iſta hꝫ actionē mouendi totuꝫ corp^o imediate nō ptē poſt partē. Illa aūt nō pōt mouere totū niſi ordinate mouendo ptes ꝛ ptē poſt partē:ſicut mō vtus ꝓgreſſiua pmo mouet q̄ſdā ptes:ꝛ p illas alias: deinde totū corp^o.ſunt ğ alterius rōnis:ſicut pꝫ ex ꝓprietatibus ꝛ actionib^o eaꝝ que ſunt alterius rōnis. ℭ Ad 2^m cū dicis ꝙ illa nūc eſt fruſtra:qꝛ nullus eius act^o pōt hři. ℭ Rñdeo ꝙ nūc guſtū ꝛ alios ſenſus ponimus ꝛ neceſſarios ad pfectionē nāe humane:ꝛ tñ nō opꝫ oēs iſtos eē in actu ſuo aliqñ:ſꝫ pñt eſſe ſine actu ſuo vt in beatis:nec
E tñ ſunt fruſtra:qꝛ pertinēt ad pfectionē nālē illius in quo ſunt.ſi ğ illi nō ſunt ibi fruſtra:quoꝝ tñ vſus eſt fruſtra p illo ſtatu q eſt ſimplr ſtatus pfect^o nāe humane.poſſis aūt eſt vſus illoꝝ p̄ciſe p iſto ſtatu nāli multo magis illa po^a motiua nō organica nō eſt fruſtra:ſꝫ vſus eius non poſſit mō hři:cuius tñ vſus erit ppetuo in beatitudie:qꝛ nō tñ poterit tūc beatus mouere corp^o ſuū ꝓgreſſiue.ſ.p mouēdo vnā ptē:ꝛ per illā aliā:ꝛ ſic totū:ſꝫ poterit ſtatiꝫ ꝛ imediate mouere totū corpus ſm vbi ſine tali ordine motus partiū.de hoc īferius in mā de beatitudie.q.de agilitate.
4.49.q.14. hanc potētiā motiuā nō organicā ſuppono eē in aīa chři qꝛ ēt erit in aīa cuiuſlibet beati nō tñ quantū ad habitū: ſed quātū ad actū vel vſus poſſibilitatē.hac ēt poterit vti īmediate mouēdo aliqđ corpus ſm ſe totū ſicut angelus poſſet mouere.hac ēt forte vſus eſt chřs in vita iſta:vt qñ elapſus eſt de manib^o iudeoꝝ q ducentes eū ad montez: ſup quez erat ciuitas eoꝝ ſita/voluerunt ipſuꝫ p̄cipitare:
Luce.4. qñ ēt elapſus eſt de manib^o parentū ꝛ māſit in hieruſalē vt pꝫ ſm Orige.ſup illud Luc.2.Cuꝫ factus eſſet Jeſus annoꝝ.12.ergo aīa chři in eucharíſtia exiſtēs poterit vti
Luce.2. iſta potētia mouēdo ſpēs illas vel hoſtiā.ꝛ forte ſic aliqñ mota eſt hoſtia a chřo imediate. ℭ Et ſi queras. Nunqđ prius mouit corpus ſuum per iſtaꝫ potentiā motiuam q̄ hoſtiam. ℭ Rñdeo.non fuit neceſſarium ſicut nec opꝫ
F angelum prius mouere ſe localiter ad hoc vt corpus ſibi approximatum moueat localiter.

Ad argumenta. ℭ Ad p^m dico ꝙ iſta deſcriptio de potētia actiua.ſ.ꝙ eſt pn^m tranſmutandi ꝛc.dꝫ intelligi quātū eſt ex pte ſui:ſed
G multa īpedimenta pñt ꝓuenire vel ex pte hūtis vel ex pte obiecti vel medij/pp que nō pōt hřis illaꝫ potentiam exire in actū.Si aūt ponderaret illud gerūdiuū trāſmutandi/ſm illa que dicta ſunt p lib.diſ.7.de potētia generādi. 2.q.2.quoli.
ℭ Rñdeo.dꝫ intelligi tranſmutandi/quātū eſt ex pte illius potētie:ſꝫ nō ſeqť gn aliud poſſit īpedire actualē trāſmutationē. ℭ Ad 2^m dico.ꝙ corp^o hʼ nutriť ſi nutriť in exiſtētia nāli:ſed nō ſequiť.ğ vt hʼ agit:qꝛ nutritio nō eſt niſi aggeneratio ptis ipſius ſube nutrite:ꝛ iſta aggeneratio pōt eē p actionē virtutis nutritiue ſiue vt hʼ ſiue vt alibi. ℭ Ad 3^m de inſpiratione ꝛ reſpiratione dico ꝙ corpus chři vt hʼ
H nō reſpirat aerem nec inſpirat:tūc eniꝫ oporteret ponere aerē aliquē vt hʼ ſimul cuꝫ corpore chři ſub hoſtia:ſed tñ corpus chři vt hic hꝫ pulmonē refrigeratū ſicʼ alibi in exiſtentia nāli:qꝛ frigus cauſatū p aerē ibi attractū cauſať hʼ cōcomitanter:ſꝫ nō pmo. ℭ Ad 4^m dico ꝙ po^a illa motiua chři que eſt organica ꝛ corporalis:ſꝫ ſit in corpe chři vt hʼ:tñ nō pōt eſſe pn^m actus ſui in corpe vt hʼ:qꝛ requirit ptē extra partē nō tñ in toto:ſed in cōparatione ad locū ad hoc:vt per vnā partē motā localiter moueat aliā.po^a aūt alia motiua nō organica pōt in actū ſuū hʼ ſicut in celo:ꝛ per ꝯñs ſm iſtā pōt mouere corpus aliud ſibi approximatū ſicut angelus poſſet:ſed tñ nō pōt mouere corp^o ſuū vt hʼ:qꝛ vt ſic illud corp^o nō ſubeſt alicui po^e motiue niſi diuine imediate vt dictū eſt ſupra. Qō.VIII. q.p̄cedente.

Ad ſecundū ſic pcediť.Et vř ꝙ nullus intell's creatus nālr poſſit videre corpus chři vt in eucharíſtia.p̄ qꝛ illa exñtia eſt ſupnāliſ:ꝛ per ꝯñs eſt veri ſupnaturale.ergo eſt tñ ſupernāliter cognoſcibile:non ergo ab aliquo intellectu creato nālr. ℭ Hec ꝯñtia vltima ꝓbať:qꝛ factibile ſupnāle nō pōt fieri niſi tñ ſupnāliter a cā ſupnāli.ğ a ſili cognoſcibile ſupernāle nō pōt cognoſci ab aliquo itellectu creato nāliter. ℭ Itē
ā i.ſ.ā eē aliq̄ nālr:ſed tñ ſupernaliter.
cognitio fidei eſt ſimplr eminētior oī cognitiōe naturali: ſed de exiſtētia corpis chři in eucharíſtia eſt fides vel cognitio fidei ſicut de articulis alijs ſm illū articulū. Sanctaꝫ eccleſiaꝫ catholicā.ğ ꝛc.maior ꝓbať:qꝛ alʼs nō eſſet neceſſe fidē eſſe infuſaꝫ ſimplr:qꝛ ad cognitionē illā poſſet nā attingere ſi nō eſſet ſimplr eminētior oī cognitione nāli. ℭ 3° ſic.ſi intellectus poſſet nāliter cognoſcere exñtiaꝫ corpis chři in eucharíſtia:mali angeli poſſent eaꝫ cognoſcere:qꝛ ſm Dionyſiuꝫ.4.de diui.no.remanent in eis nālia integra.ꝯñs falſuꝫ eſt:qꝛ inimici gře nō pñt cognoſcere ſacřm gře. ℭ Et hoc ꝯfirmať per illud Ambro.ſup illud Luce p̄ Miſſus eſt.qꝛ ſm eū malignū ſpiritū latuit myſteriū incarnationis:ſed eque poſſet ipſe pcipere illud ſicut iſtud:qꝛ qua rōne iſtud eſſet cognoſcibile naturalr: ita ꝛ illud. ℭ Hoc ēt cōfirmať ſm Dam.li.4.c.5.vbi loquens de iſto ſacřo ait.Uere inquit ſpūs opatio hec que ſup nām ſunt operať que nō pōt capere niſi ſola fides.ꝛ paulopoſt. Interrogas qualr panis ſit corpus chři.dico tibi.Spūſſanctus ſic ſuperuenit ꝛ facit hec que ſunt ſup rōnē ꝛ intellectū. ℭ Itē nullus intellectus creatus poteſt cognoſcere futurū cōtingēs.iſtud aūt.ſ.corpus chři eē ſub eucharíſtia eſt eque indeterminatū ſicut futurū cōtingēs: qꝛ dependet mere a voluntate diuina ad hoc cōtingenter ſe hūte.ergo ꝛc. ℭ Contra.aīa chři nouit naturalr ſe eſſe vbicūqꝫ eſt:ꝛ per ꝯñs nouit ſe eſſe in eucharíſtia:ꝛ ita naturaliter pōt noſſe exiſtētiaꝫ ſque rōne ſui ꝛ corporis ibi eſt. ℭ 2° ſic.exiſtentia non eſt excellētius cognoſcibile q̄ a.i.exñtiā corporis ſui ibi.
exiſtēs cuius eſt exñtia:ſed chřs eſt nāliter cognoſcibilis ab itellectu creato.ergo ꝛ quecūqꝫ exiſtētia eius.ꝓbatio maioris:qꝛ nō pōt aliqs modus īproportionalr excedere illud cuius eſt modus. ℭ Item beatus naturaliter videt

in alio beato actū beatificū: ⁊ tñ illa beatitudo nō eſt mi-nus ſupnālis ꝙ̄ exiſtentia corpis chri in eucharistia. ğ ⁊c. maior pȝ: q᷑ ⁊ ſi nō videat beatus in verbo beati alterius beatitudinē nec in ſe nec per aliquā ſpālē reuelationē: pōt tñ videre aliū eſſe beatū ſicut pōt videre aīam alterius beati vel angelū vel eſſentiā alterius angeli: q᷑ nō magis excellit itellectū eius nālē beatitudo angeli ꝙ̄ ipſa aīa.

Tho. pñti di. ar. 4. q. 4.

Hic dicitur ꝙ nō pōt cognoſci nālr ab intellectu viatoris: q᷑ eſt obiectum fidei: pōt tñ bene cognoſci a beato ⁊ hoc actu hriſico: q᷑ eorū que enigmatice cognoſcunt̄ in via ſuccedit in btitudine clara viſio. ¶ Aliter dī. idē tñ in ſnīa quātū ad pᵐ: ſed pp aliā rōnē: q᷑. ſ. lumen nāle nō attingit ad cognitionē iſtius exñtie quātū ad 2ᵐ diſcordat: q᷑ dī ꝙ nō tñ pōt videre beatus in vbo illā exñtiā: ſȝ ēt in genere ꝓprio pp hoc: q᷑ quātūis ille modus exiſtendi excedat facultatē luminis nālis itellectus: nō tñ luminis glorie: ⁊ iō lȝ nullus intell's creatus relictus ſuo lumini nāli poſſit videre illū modū exiſtēdi: intell's tñ adiutus lumine ſupernāli glorie pōt videre. vñ dicit ꝙ quācūqȝ itell's beatus moduȝ exiſtentie corpis chri ſub ſacro ⁊ oīa que ſunt fidei videt clare nō tñ in vbo: ſȝ etiam illa viſione que dī eſſe in genere ꝓprio.

Ric. pñti di. ar. 5. q. 1.

Rñdeo ad qōnē. pᵐo exponēdo iſtos tres terminos intellectus / videre / naturalr. Intellectus eniȝ creatus vel eſt oīno ſepatus a mā ſicut angelicus: vel eſt ſibi ſil'is in opōne vt intell's aīe ſepate: ⁊ intell's aīe cōiuncte corpori beato q ſunt ſiles angelis in opōne vt ſuppono hic. ⁊ pbat̄ inferius: vel eſt intell's creatus coniunctus corpi corruptibili qḋ aggrauat aīam. Sap. 9. ille nō intelligit niſi imaginabilia vel illa q̄ relucent in phātaſmatib⁹. ex. 3. de aīa. ¶ Et per hoc aduerbiū nāliter, nō itelligit̄ ꝙ intellectus ex ſola ſua nā poſſit illud obm cognoſcere: q᷑ aīa eſt ſicut tabula raſa q̄ nihil pōt ex ſe ſola cognoſcē. ex 3. de aīa. ſed intelligit̄ illud cognoſcere nālr: q᷑ intell's pōt cognoſcere ꝯcurrētib⁹ cauſis nālibus. ſ. actiuo ⁊ paſſiuo.

A

Te. c. 30. ⁊ ide

Te. cō. 14.

¶ Videre aūt iportat itellectionē intuitiuā vt diſtinguit̄ ꝯtra itellectionē abſtractiuā: ⁊ qdē vt dictū eſt alibi, intellectio intuitiua eſt cognitio rei vt in ſe eſt pñs. abſtractiua pōt eē ei⁹ ſm ꝙ relucet in aliq̄ ſilitudine q̄ pōt eſſe exiſtētis: ⁊ ēt nō exñtis ſiue pñtis ſiue nō. Nō ergo querit̄ de intelligere nālr: ſed de videre: q᷑ de intelligere loquēdo de itellectione abſtractiua manifeſtū eſt ꝙ noſter itell's pōt itelligere corp⁹ chri. Impoſſe eſt. n. aliquā cōplōnē ꝯcipere cuius extrema nō ꝯcipiunt̄. poſſe eſt aūt intell'm noſtrū ꝯcipere hāc cōplonē corp⁹ chri eſt in eucharistia: aliogn nō poſſet illā formare. ğ itell's noſter ⁊ iſtā cōplonē ⁊ ei⁹ extrema pōt cognoſcere ⁊ intelligere aliqua itellectione.

B

Du'' nobile.

¶ Et ſi queras quō pōt corpus chri vel exñtia ei⁹ in eucharistia intelligi a nobis abſtractiue: ¶ Rñdeo. docet Aug. 8. de tri. c. 4. ⁊ 5. Quō habemus fidē de chro: cum tñ chrm nō viderimus. hoc eſt ſm ipſuȝ in qbuſdā intentionibus cōib⁹ acceptis a ſingularib⁹ ſicut diffuſe docet ibi: q᷑ nihil intereſt ad fidē noſtrā vtrū erremus in qbuſdam cōditionib⁹ ſingularib⁹ ꝯceptis de chro: q᷑ fides nr̄a non reſpicit p ſe illas cōditiones ſingulares ꝓprias: ſȝ aliqueȝ hoīem ſingularē cuius notitia potuit nobis infieri ex notitia cuiuſcūqȝ ſingularis hoīs: ita ēt exñtia corpis chriſti ħ potuit nobis infieri ex alia exiſtētia vtpote alicui⁹ cōtenti in cōtinēte: ſeu ſignati in ſigno: vel tecti in tegente. ¶ De videre igit̄ hoc eſt de intellectione intuitiua huius exñtie mouet̄ qō. ¶ His aūt rōnib⁹ terminoꝝ ſuppoſitis. Rñdeo ad q. ſm mēbra diſtinctionis: ⁊ ſit pᵃ ꝯclo ꝙ intellect⁹ noſter ꝓ ſtatu vie nō pōt nālr videre corpus chri vt ſibi exiſtens. hoc ꝓbat̄: q᷑ intell's q nō intelligit niſi ex ſenſibilibus: eodē mō intelligit ſenſibilib⁹ eodē mō ſibi pñtib⁹.

C

Noſter intellectus ꝓnunc eſt huiꝰ: ſenſibilia aūt ſunt ſibi eodē mō pñtia anteꝙ̄ ſit ibi corp⁹ chri ⁊ poſtea. ergo ⁊c. ſed ante nō videt intuitiue corp⁹ chri: q᷑ ante nō eſt ibi. ğ nec poſt videt intuitiue. ¶ Scda ꝯclo eſt de itellectu nō alligato ſenſibilib⁹ in itelligēdo ⁊ ſit iſta. Oīs talis intell's ſiue angelicus ſiue aīe ſeparate ſiue hoīs beati nālr pōt videre exñtiā corpus chri in eucharistia. hoc ꝓbat̄ ꝙ intellectus ſe hñs ad intelligibilia ſicut ipſa ſunt in ſe intelligibilia pꝰs intelligit illud qḋ pꝰs intelligibile eſt in ſe: ⁊ per ꝯñs illud qḋ eſt prius in ſe ens: q᷑ vnūqḋqȝ ſicut ſe hȝ ad eſſe: ita ad veritatē. i. intelligibilitatē ſm ſe. 2. meta^{ce}. Intellectus aūt talis reſpicit totū ens: ⁊ qḋcūqȝ ſm ordineȝ ſue intelligibilitatis. ſuba aūt eſt pōr ſicut in entitate ſic in cognoſcibilitate quocūqȝ mō accidētali ipſius ſube. ğ talis itellect⁹ pꝰs intelligit ipſaȝ ſubam ꝙ̄ quēcūqȝ moduȝ eius: ⁊ p ꝯñs nullus modus ſub quo eſt ſuba pōt ipedire intellectionē ſube a tali itellectu. breuiter ſic arguit̄. Modus accidētalis p ſe obiecti nō ipedit cognitionē illi⁹ obi. iſta pñtia in eucharistia eſt modus accñtalis ſube corpis chri. ğ nō ipedit illaȝ ſubam cognoſci ab intellectu cuius ipſa eſt p ſe obiectū Eſt aūt per ſe obm iſtius intellectus abſtracti: q nō dependet in itelligēdo a ſenſibilib⁹. ¶ Si dicas ꝙ iſta cōcludūt ꝙ talis ſuba corpis chri poſſet cognoſci a tali itellectu: ſed nō intuitiue videri: q᷑ illa exiſtētia eſt ſupernālis: ⁊ p ꝯñs iproportionalis cuilibet intellectui creato vt nāliter cognoſcēti. ¶ Cōtra hoc: ⁊ pmo cōtra ꝯclōnē: deinde ꝯ rōnē. ¶ Cōtra pᵐ dupl'r. pmo q᷑ virtus potens cognoſcere obm duȝ eſt preſens intuitiue pōt cognoſcere eius abſentiā dum eſt abſens. pȝ. 2. de aīa: q᷑ per viſuȝ cognoſcimus nō tñ lucem: ſed tenebraȝ: intell's abſtract⁹ talis pōt cognoſcere pñtiā panis qñ eſt pñs: q᷑ nō eſt obiectū ſupnāle. ergo pōt cognoſcere abſentiā eius qñ eſt abſens: ⁊ qua rōne pōt cognoſcere iſtaȝ abſentiam ſubſtātie panis: pōt cognoſcē pñtiā ſubſtātie corpis chri: q᷑ corpus illud in ſe eſt obiectū ꝓportionatū ēt itellectui tali vt intuenti ğ modus accidētalis ipſius corpis nō ipedit quin ſit obiectū intuibile eidē intellectui. ¶ Scdo ſic. Totū ens creatū eſt obiectū ꝓportionatū tali intellectui: quātū ad cognitionē tam abſtractiuā ꝙ̄ intuitiuā. Nō. n. differt intuitiua ab abſtractiua niſi ꝓpter pñtiā obi aliaȝ ⁊ aliā. qcqd ergo pōt eſſe obiectū ꝓportionatū intellectui in hac preſentia: ⁊ in illa. Si ergo qḋcūqȝ ens pōt abſtractiue cognoſci a tali itellectu qñ eſt ſibi preſens vno mō: ſequit̄ ꝙ pōt intuitiue intelligi ab eodē qñ eſt ſibi pfecte preſens in ꝓpria exiſtentia actuali. ¶ Cōtra rōnē etiam iſtius riſionis de ſupnāli arguo ſic: q᷑ nāle ⁊ ſupnāle non diſtinguunt nām alicuius in ſe: ſed tñ in cōparatione ad agens: ideo eniȝ dī aliqd ſupernāle: q᷑ a ſupernāli agente: nāle vō q᷑ a nāli agente: ſed habitudo ad agens aliud ⁊ aliud nō neceſſario cōcludit aliqd eſſe aliud ⁊ aliud in ſe ſm Aug. 3. de tri. c. 9. ergo nō necio cōcludit illud eſſe aliḋ ⁊ aliud in rōne intelligibilis. ¶ Hoc ēt pȝ: q᷑ imperfectū ens poſſet eſſe ſupernāle: ⁊ nāle aliqḋ poſſet eſſe pfecti⁹ eo: ſicut oīs ſuba eſt ſimplr pfectior oī accidēte. 7. meta^{ce}. ⁊ tñ alicui ſubſtātie que eſt ens nāle pōt ineſſe aliqḋ accidens ſupnāle. ¶ Hoc ēt pȝ: q᷑ vtutes theologice vt charitas ⁊ huiꝰ ſunt in determinata ſpecie qualitatis: ⁊ ſȝ multos angelus hȝ nālr pncipia cognoſcēdi oēs ſpēs entiū. ğ hȝ nāliter pncipia cognoſcendi iſtas virtutes: lȝ ſint entia ſupernaturalia. ¶ Tercia cōcluſio eſt ꝙ intellectus beatus nullo mō per actū beatificū videt corpus chri in eucharistia. hoc ꝓbat̄: q᷑ beatus nō diſtinguit̄ a non beato niſi videndo obiectū beatificū vt eſt obiectū beatificatiuū: ⁊ ea que includunt̄ in ipſo vt eſt tale obiectū: ſed corp⁹ chri eſſe in eucharistia nō eſt tale obiectū vt pȝ: nec incluſum in obiecto

D

Te. cō. 4.

E

F

Te. cō. 103.

G

a. l. ⁊ multo pfectius eo poſſet eē naturale. Te. cō. 2. ⁊ 4. ⁊ inde.

H

in obiecto beatifico pʒ: q2 eque ẽẽntialr ꝑtinet ad obiectũ beatificũ includere in rõne obiecti vnã rẽ vel veritatem vnius ſacri ſicut alterius: ſicut eque ꝑtinet ad veritatẽ fidei credere veritatẽ vni⁹ articuli ſicut alterius: ſed nullo mõ ꝑtinet ad obm̃ beatificũ icludere iſtud ſub rõne oſtẽſi. ſ. grãz cõferri paruulo in baptiſmo vel ↄfitẽti in cõfeſſione: ꝛ iſta eque veraciter icludunt̃ in ſacris iſtis ſicut corpus chri in eucharistia. ergo nullo mõ obm̃ beatificũ vt eſt obiectũ tale icludit corp⁹ chri vt viſũ in eucharistia.
I ¶ Addo iuxta hoc ꝙ multo minus requirit̃ ad beatitudinẽ ꝙ beatus videat exiſtẽtiã corporis chri in genere proprio: q2 multo minus ad beatitudinẽ requiritur talis perfectio viſionis q̃ viſionis in verbo.

Ad argumẽta. ¶ Ad pᵐ ſi arguis hoc eſt igit̃ ens ſupernãle vniformiter eſt ens ſupnãle. g̃ cogſcibile ſupnãle: ita ꝙ ſupnãlitas i añte ꝛ ↄſequẽte referat̃ ad idẽ cõcedo ↄñiã: q2 in ↄſequẽte referr̃ ſupnãlitas ad entitatẽ ſic in añte: ſed tũc nõ ſequit̃. g̃ tm̃ ſupernãlr põt cognoſci: iſtud. n. nõ ſequit̃ niſi ſupnãle referr̃ ad cognoſcibilitatẽ. Si aũt intelligas in ↄñte cum dr̃
K cognoſcibile ſupernãle: ſupnãle referri ad cognoſcibilitatẽ: nego ↄñiã. eſt ens ſupnãle. g̃ cognoſcibile ſupnãle: q2 in añte ly ſupernãle/dicit habitudinẽ ad cãm ſuam a qua põt accipere eſſe: lʒ aũt nõ poſſit accipere eſſe niſi a cã ſupernãli: tñ eſt cognoſcibile nãliter: q2 q̃tũcũqʒ aliqd ſupnãliter ponat̃ in eſſe/poſtq̃ tñ poſitũ eſt in eſſe eſt q̃dãʒ ens nãle ꝛ ꝓportionatum potẽtie nãliter cognoſcẽtis vel cognitiue. ¶ Per hoc pʒ ad illã ꝓbationẽ adductã: facti-
G bile ſupernãle non eſt nãliter factibile. ergo cognoſcibile ſupnãle nõ eſt nãlr cognoſcibile: q2 ſi ſupnaturale vbiqʒ per ſe determinet illud cui addit̃: põt cõcedi ↄñs/ſicut et añs: ꝛ tunc minor erit falſa. ꝙ iſta. ſ. exñtia ſit cognoſcibile ſupnãle. Si aũt ſupernãle nõ determinet ꝑ ſe illud cui addit̃: ſʒ q̃dã aliud iplicitũ vtpote ens. ↄñia non valet: q2 in añte per ſe determinat ipſuʒ ſub rõne factibilis: ꝛ iõ repugnat ei hoc qđ eſt fieri naturalr. in ↄñte ãt nõ determinat cognoſcibile ſub fieri: ꝛ iõ nõ repugnat ei cognoſci naturalr. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ hec ꝓpoſitio eſt falſa. ſ. q̃dcũqʒ cognitũ per fidẽ excellit q̃dcũqʒ cognoſcibile naturalr: lo-
L quẽdo de cognoſcibili ab intellectu abſtracto. vera eſt tñ loquẽdo de cognoſcibili naturalr ab intellectu nřo ꝓ ſtatu vie. Et iõ nobis nečia eſt fides: nõ aũt illi intellectui abſtracto. rõ hui⁹ negationis ſatis pʒ: q2 angeli intuitiue potuerũt nãliter cognoſcere chrm̃ pati ꝛ mori: ſicut potuerũt naturalr cognoſcere ipm̃ viuere vita humana. nos aũt de illa morte habemus cognitionem fidei. Illa aũt cognitio intuitiua multo ꝑfectior eſt noſtra enigmatica ꝛ de eodeʒ ſubiecto: ita dico de exñtia corpis chri in eucharistia. ¶ Ad 3ᵐ de malis angelis dico ꝙ ſi abſolute ꝑmittat̃ quicunqʒ angelus malus vti ſua potẽtia cognitiua naturali/põt intelligere q̃dcũqʒ intelligibile cauſatũ: ꝛ ꝑ ↄñs poſſet intellige-
M re cogitationes cordiũ ꝛ myſteria grẽ: q̃ poſita ſunt
Vide varronẽ diſ. 45. q. 4. ꝛ ochã ql. 4. q. 13. in effectu: ſʒ ſicut dicit magiſter lib. 2. diſ. 7. multa poſſent ex natura ſua que nõ ꝑmittunt̃ eis: ꝛ ita ſupponitur ꝙ nõ permittitur angelo malo videre ſecretũ cordis. ꝛ hoc mõ ꝛ non alio poſſet videre corpus chriſti in eucharistia. ſic ergo ſupponitur ꝙ nõ permittuntur videre myſteria gratie. ꝛ ſic exponenda eſt auctoritas Ambroſij de myſterio incarnationis non abſolute quin quilibet angelus malus poſſet videre vel cognoſcere integritatem marie tam in mente q̃ in carne eque: ſicut põt cognoſcere tactũ digiti ad digitũ vel aliã intellectionẽ naturalẽ alicuius intellect⁹: ſed nõ fuit permiſſus ꝓpter certas cãs ne ipediret̃ redẽ-
N ptio noſtra. ſi. n. cognouiſſent nũq̃ dñm glorie crucifixiſ-
1ª Cor. 2. ſent. i. nunq̃ me redimi eius morte ꝓcuraſſent. ¶ Ad cõfirmationẽ de Dam̃. dico ꝙ loqt̃ de nobis pro ſtatu iſto. q̃uis vnus doctor dicat eũ loq tãʒ de angelo q̃ de nobis: ſed hoc nõ põt eſſe verũ loquẽdo de naturali potẽtia intellectus angelici: vt ꝓbatũ eſt in ſcđa ↄcluſione ſolonis: ſed tñ de potentia angeli vt permiſſi. ꝛ hoc de malo angelo. ¶ Ad 4ᵐ dico: ꝙ cõtingens dũ eſt cõtingens. ſ. dũ eſt in cã ſua nõ põt ſciri ab intellectu creato: ſed q̃tũcũqʒ aliqd cõtingenter ſit in cã ſua: poſtq̃ tñ cõtingẽter poſitum eſt in eſſe: ſicut iam hʒ determinatã entitateʒ: ita iam põt hẽe determinatã cognoſcibilitatẽ. ꝛ hoc in quocũqʒ intellectu reſpiciente totũ ens. lʒ ergo aliqs intellectus nõ poſſit preſcire ꝙ in iſta hoſtia ↄtinebit̃ corpus chri: tñ ex quo iſtud factũ eſt/hñ põt intells nãlr intueri corp⁹ ibi exiſtẽs.

Tho. vbi. ſ. Quere q̃lᵐ ꝛ alios hic.

Ad argumenta pro opinione. ¶ Ad illud de fide reſpõſũ eſt. Ad ꝓbationẽ aũt: q2 tunc habitus fidei non eſſet neceſſarius. dico ꝙ nobis eſt nečius: q2 intellectus noſter itelligẽs ex ſenſibilibus nihil põt hẽe vñ determinate aſſentiat tali veritati: ꝛ iõ requirit̃ habitus inclinãs ad aſſentiendũ: ſed alius intellectus reſpiciens totũ ens: ꝛ per ↄñs iſtud ens intuitiue hñi põt hẽe aſſenſum de hoc ex rõnibus extremoꝝ viſis intuitiue: ꝛ ideo ſibi nõ eſt nečia fides. ¶ Et cũ addit̃ ꝙ fidei ſuccedit viſio: dico ꝙ hoc eſt veꝝ de ꝑncipali obiecto fidei qđ eſt deus trinus ꝛ vnus: ſʒ nõ de oĩbus alijs reſpectu quoꝝ eſt fides: aliogn oporteret beatũ videre in ver- O
bo grãm fuiſſe collatã in baptiſmo ꝑſcencia ꝛ cõfirmatione. videret et ſemꝑ in verbo incarnationẽ verbi natiuitatẽ paſſionẽ ꝛc. que nõ ſunt neceſſaria vt videant̃ in vbo nec in ſe ad hoc ꝙ aliqs ſit beatus. hoc et mõ non opʒ de iſto ſacramento magis q̃ de alijs ſacris vel de alijs credibilibus veritatem ſemper videre in verbo ad hoc vt aliquis intells ſimplr ſit beatus.

Queſtio. IX.

AD tertium ſic ꝓcedit̃. Et arguit̃ ꝙ exiſtentia corpis chri in eucharistia poſſit videri oculo corporali. primo q2 beatus videndo iſtas ſpecies nõ deciperetur: quia deceptio repugnat beatitudinẽ: ſed ſi non videret corpus chriſti poſſet decipi credendo ibi eſſe ſubſtantiaʒ panis. ergo ꝛc. Saltem poſſet dubitare an ibi eſſet ſubſtantia panis ſi non videret ibi corpus chriſti. dubitatio aũt videt̃ repugnare ſtatui beatitudinis: ſicut iperfectio perfectioni. ¶ Scđo q2 lux ſi eſſet punctalis videret̃ vel eſſet viſibilis. ergo corpus chri vt hic eſt viſibile. ↄñia pʒ: q2 nõ eſt hic ſub rõne min⁹ viſibilis q̃ forma punctalis. antecedẽs ꝓbat̃. Tum q2 illa lux ſe diffunderet ſpherice: ꝛ ita videret̃ ſpherice. tum q2 reflexio fit a ſolo puncto corporis reflectentis: ꝛ tñ illud vr̃ a quo fit reflexio. ¶ Cõtra. quicqd videt̃: videt̃ ſub pyramide cuius baſis eſt in re viſa ꝛ conus in oculo. g̃ corpus chriſti vr̃ ſub tali pyramide: ſed non eſt ibi dare baſim pyramidis: q2 illa eſſet ſil' cũ baſe pyramidis/ſub qua vr̃ hoſtia. nã vbiqʒ eſt corpus cũ hoſtia: ꝛ tunc corpus chri ꝛ hoſtia ſimul viderent̃ ſub equali angulo coincidenti: ſed que videnť ſub eodẽ angulo/videnť equalia. g̃ corpus chri videret̃ equale ſpẽi. ſequeret̃ etiã ꝙ corpus chri videretur vt rotundũ: q2 baſis ſub qua videtur ſpecies eſt rotunda.

Vide ocham qđl. 4. q. 10.

Propõne. 3. 1. ptis pſpectiue pechami. Propoſitiõe 4. 1. ptis pſpectiue eiuſdem

Hic dicitur ꝙ diſtingui põt de oculo glorioſo ꝛ nõ glorioſo. ¶ Item de videre naturalr ꝛ glorioſe vel miraculoſe. neuter aũt viſus põt videre naturalr corpus chri in eucharistia ꝛ ponit̃ vna rõ: q2 nõ põt ibi eſſe cõtactus ſine quo nõ eſt actio naturalis in corporibus. Rõ aũt quare ibi nõ põt eſſe cõtactus eſt: q2 corp⁹ chri nõ reſpicit ibi ſpẽs rõne q̃titatis. Quãtitas aũt ſola eſt rõ cõtactus. ¶ Alia ratio eſt: q2 color reſpicit quãtitatẽ ꝑ per ſe ſubiecto. corpus aũt chri nõ hʒ ordineʒ

Ric. pñti diſ. ar. 5. q. 2. Tho. pñti di. ar. 4. q. 1. Vide varro. q. pñti.

ad locũ rõne q̃titatis. ergo nec rõne coloris. ergo corpus chꝛĩ nõ põt immutare mediũ immutatiõe aliq̃ vĩute coloris: ⁊ ita nec ad viſionẽ. ¶ Ponit̃ alia rõ: q2 ſpẽs nõ põt hic deriuari ab obiecto ꝑ mediũ: q2 obm nõ eſt in loco. deriuatio aũt talis req̇rit̃ ad viſionez. Addit̃ ẽt ꝙ nec lumen glorie quale ponit̃ in corpe vel oculo glorioſo põt attingere rẽ nõ exiſtẽtez alicubi vt in loco. g̃ nec iſtud corpꝰ cuȝ iſtud vt hic nõ ſit alicubi. ¶ 3° addit̃ ꝙ nec ꝑ miraculuȝ põt aliq̇s oculus eleuari ad cognoſcendũ iſtud: q2 nõ põt eleuari ad cognoſcendũ exiſtẽtiã ſubẽ ſepate: corpus aũt chꝛĩ vt hic hȝ modũ exiſtẽtie ſubẽ ſepate. ergo ⁊c̃. ¶ Contra pᵐ. angelus nunquã eſt preſens localr̃ niſi diffinitiue: mouet tñ localr̃ corpus ſibi ꝓportionalr̃ preſens: ⁊ ſi haberet vĩutẽ alterãdi ipſum alteraret corpus vt ibi pñs. g̃ nõ req̇rit̃ ex pte mouẽtis exiſtẽtia corpalis ad hoc ꝙ alteret organũ ad ſenſationẽ. ¶ Itẽ corpus chꝛĩ nõ eſt pñs ſpẽi alicui ad minus niſi minimo ſenſibili: q2 nulli indiuiſibili eſt pñs ibi. minimũ aũt ſenſibile põt percipi a ſenſu perfectiſſimo. ẜm Ariſt. in fine de ſenſu ⁊ ſenſato in dubitatione vltima. ergo iſtud poterit ꝑcipi a viſu ꝑfectiſſimo nõ obſtante ſuo mõ exiſtendi hic. ¶ Cõtra. aliud nõ eſt ſile de ſuba ſeparata ⁊ de iſto corpe: q2 iſtud corpꝰ eſt q̃tũ coloratũ ⁊ figuratũ: nõ ſic aũt ſuba ſepata. ¶ Argumentũ pᵐ. ſ. de cõtactu nõ ↄcludit: q2 cõtactus vt dicit habitudinẽ corpis ad corpus extrinſecũ nõ vĩ neceſſario re-
A
quiri ad aliquã actionẽ abſolutã cuiuſmodi eſt immutatio ſenſus: q2 actio abſoluta vĩ poſſe ꝓcedere quẽcũq3 talem reſpectũ extrinſecus aduenientẽ. g̃ lȝ corpus vt hic nõ cõtingat excludẽdo talẽ reſpectũ extrinſecus aduenientẽ ad corpus aliud nõ ſequit̃ qñ poſſit alterare qd̃ eſt immutare ad formã abſolutã ſenſationis. ¶ Ad ſcdaȝ rõnẽ nõ ſeq̇t̃ niſi ꝙ color nõ hȝ ordinẽ ad locũ eo mõ quo q̃titas que eſt ſubm eius nõ hȝ ordinẽ ad locũ. hoc aũt nõ eſt niſi: q2 nõ eſt extenſio ꝓportionalis extenſioni q̃titatis illius corporis. Si ergo inferas ꝙ color nõ coextendit̃ extenſioni quãti cõtinẽtis: qd̃ ↄcedo: ſed ſi inferas. g̃ nõ põt alterare mediũ. nihil ad. h. ¶ Ad 3ᵐ de deriuari ꝑ mediũ improbatum eſt ꝑ ꝑmã rõnẽ: q2 angelus hñ põt hr̃e aliquẽ effectũ ordinate deriuatũ in paſſo ẜm ptes paſſi: lȝ ipſe angelus vt agens nõ hȝ alicubi eſſe localr̃. Qd̃ additur de lumine glorie nõ eſt euidens q̃uo ꝑꝑ nõ exiſtentiã corpis vt in loco non poſſit attingi in rõne obiecti ab hñte tale lumen. Qd̃ addit̃ de miraculo nõ ꝓbat̃: q2 exiſtẽtia huius corporis: lȝ quo ad aliq̇d ſimilis ſit exiſtentie angeli: nõ tñ quo ad ſenſibile ⁊ viſibile: q2 angelus caret illis ꝑncipijs q̃ requirunt̃ in aliquo obiecto ad actũ ſenſationis. ſ. quãtitate ⁊ qualitatibus ſenſibilibꝰ. iſta aũt ſuba hȝ quãtitatẽ ⁊ q̃litates ſenſibiles: lȝ modus aliquis eis auferat̃. oporteret g̃ probare ꝙ talis modus eſſet ſimpliciter neceſſarius ad hoc ꝙ eſſet ſenſatio iſtorum.

Ad qõnem

ergo dico ꝙ deus de potentia abſoluta poſſet cauſare in oculo glorioſo vel nõ glorioſo viſionẽ iſtius corpis: lȝ iſtud corpus nuſq̃ eẽt niſi in euchariſtia. hoc ꝓbat̃: q2 viſio eſt forma abſoluta.
B
ex ꝑmo li. di. 3. ergo ſine ↄtradictione põt fieri ſine reſpectu pſentialitatis ad obiectum vel quocũq3 tali reſpectu. ¶ 2° dico ꝙ nulla viſio ẽt ſic cauſata poſſet eſſe corporis vt hic ꝑmo: q2 hec includeret corpus vt hic, vel eſſe cãm ꝑmo viſionis vel eſſe ꝓpriũ ⁊ ꝑmũ terminũ viſionis. Sȝ corpus vt h̓ neq3 põt cauſare ꝑ neq3 terminare ꝑmo: q2 tas cauſatio q̃ȝ terminatio talis req̇rit in obiecto ꝑmo cauſante vel terminante diſpõnes debitã. ⁊ hoc ẜm locũ vtpote approximatiõẽ ⁊ diſtantiã debitã: ſed corpus iſtud vt h̓ nõ põt debite approximari organo vel diſtare debite: q2 nõ eſt in loco vt hic, nec miraculũ ad hoc iuuat: q2 corpus vt hic abſolute nõ eſt viſibile nec vt cauſatiuum viſionis nec vt terminatiuum. miraculum autem non eſt ad illud qd̃ includit contradictionem.

Ad argumenta.

¶ Ad pᵐ dico ꝙ ſenſus etiã noſter nõ decipit̃ circa eucharistiaȝ. qd̃ enim ꝑcipit per ſe h̓ eſt ibi. ſ. quãtitas figura color: ⁊ hmõ. nec eſt poſſe mõ ꝙ circa eucharistiã decipiat̃ viſus noſter: ſed tñ intellectus arguens ex his que ſenſus apprehendit ꝙ ibi eſt ſuba panis. hoc aũt argᵐ eſt ſophiſticũ: lȝ enim hoc eueniat vt in plurib᷑: nõ tñ neceſſario. Dico g̃ ꝙ ſenſus beati ꝑciperet hoc qd̃ ſenſus noſter. ſ. accidẽtia: nec iſte aliquo mõ deciperet̃ ſicut nec noſter: imo minus q̃ȝ noſter: ſed nec intellectus beati ſic ſophiſtice argueret ex actu ſenſus ſicut noſter arguit. ¶ Ad illud de dubitatione: dico ꝙ beatꝰ dimiſſus nãli cognitioni ſue nõ ſciret ꝑ actũ ſenſus hoc eſſe corpus chꝛĩ: ſed tñ per intellectuȝ intuitiue videns illud corpus: ſicut dictuȝ eſt de cognitione intuitiua. q. ꝓcedẽte. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ lumen punctale nõ multiplicaret ſe ad organũ corporale: ita ꝙ eſſet viſibile ẜm cõem opinionẽ que dicit ꝙ nõ eſt poſſibile indiuiſibile moueri: ex. 6. phyꝭ. ſed hoc diſcuſſum eſt in. 2. lib. diſ. 2. de motu angeli. Et cũ ꝓbas ꝙ ſpherice ſe multiplicaret. negandũ eſſet ẜm iſtã viã: imo pꝰs oporteret ꝙ ipſuȝ haberet i ſe diuiſibilitatẽ q̃titatiuã q̃ȝ ageret inq̃tũ paſſuȝ. ¶ Ad aliud de reflexione luminis a puncto non cogit: q2 in illa reflexione ꝑmũ agens nõ eſt illa lux punctalis que tangit corpus a quo fit inflexio. ſi tñ lux punctalis eẽt ibi: ſed eſt ipſuȝ ꝑmũ obiectũ a quo multiplicat̃ illa lux. Idẽ enim agit in viſione recta reflexa ⁊ fracta. vnde punctus tangens ſuperficiẽ ſpeculi nõ multiplicat radiũ reflexũ: ſed pᵐ luminoſuȝ qd̃ vſq3 ad ſpeculũ multiplicat lumen ſuũ. illud etiã immediate in rõne cauſe multiplicat radium reflexuȝ. ⁊ rõ eſt: q2 agens nãle, ex quo agit ẜȝ vltimũ ſue potẽtie qñ impedit̃ agere ẜm illaȝ lineã que eſt maxime cõueniens actioni nãli: puta rectã que eſt breuiſſima, agit ẜm eam ẜm quã põt. ſ. ẜm lineam reflexam. ⁊ hec eſt rõ quare nõ vĩ in ſpeculo imago ipſa corporis multiplicans vſq3 ad ſpeculũ: ſed ipſum corpus cuius eſt imago.

C

Z. cõ. 7. ⁊. 23 ⁊ idẽ. q. 9.

D

¶ Si autem queritur qualis ſit illa conuerſio ⁊c̃. Diſtinctio. XI.

Supra magiſter determinauit veritatẽ de eucharistia quãtũ ad ſacꝫm ⁊ rẽ ſacꝫ ⁊ vſum eius. hic determinat de cõſecratiõe ſacramentali. que eſt quaſi inceptio ſacꝫ: ⁊ diuidit̃ in duas partes. ¶ Primo enim determinat de ipſa cõſecratione quantuȝ ad actũ ↄſecrationis. ¶ Scdo q̃tum ad mãm. ibi [Sub alia aũt ſpecie.] ꝑma in duas. ꝑmo determinat veritatez. 2° excludit errorem circa hoc. ibi [Quidam autez.] 2ª ps in. 3. ꝑmo determinat de materia precedente ⁊ concomitante conſecrationem in cõmuni. ſ. quare eſt ſpecies alia ⁊ alia ab ipſa ſpecie rei cõtente. 2° de ipſa in ſpeciali quãtum ad duplicem ſpeciem cõcurrentem. ibi [Sed q2 ſub duplici.] 3° de quadam ſpecie apponenda alij ſpeciei ꝑncipali. ibi [Aqua.]

Circa diſ. iſtam 11ᵃᵐ querendum eſt ꝑncipaliter de duobus. Primo de cõuerſione ſeu tranſubſtantiatione. 2° de materia apta tranſubſtantiationi vel conuerſioni. ¶ Circa ꝑmum primo querendũ eſt de poſſibilitate. 2° de actualitate. ¶ De poſſibilitate quero duo. ¶ Primo vtrum ſit poſſibilis tranſubſtantiatio. 2° vtrum ſit poſſibile quolibet eius ↄuerti in quodcũq3. Qõ. I.

¶ Ad ꝑmũ

Ad primum arguo ꝙ nõ:q2 trãſubſtãtiatio idez eſt ꝙ mu
tatio ſubē in ſubaz.Sed talis mutatio nõ eſt
T.c.7.ꝛ ide. niſi gñatio vel corruptio.ſm p̃hm.5.phyſi.
Sed nec iſta nec illa eſt tranſubſtantiatio.ğ
nec eſt poſſibilis tranſubatio.℄ 2° q2 in oī mutatione ali
T.c.32.37.ꝛ inde. qđ ſubiectū cõe manet.ex illa diffõne mutatiõis.6.phy.
Mutari eſt alr ſe hr̃e nũc q̃ ṗus.ꝛ pʒ diſcurrendo ꝑ oēs
Tex.c.7.ꝛ.9 ꝛ inde. ſpēs mutationis.5.phy.Sed in tranſubatione nihil cõe
manet:ğ nec eſt aliqua trãſubſtãtiatio:q2 nõ põt eē aliqđ
aliđ q̃ mutatio:q2 nõ eſt aliqđ ꝑmanēs:nec ēt ſucceſſiuū
aliud a motu ꝛ mutatione:q2 ſucceſſiua nõ ſunt niſi mot᷒
ꝛ mutatio tp̄s:ꝛ hui᷒.ergo ꝛc.℄ 3° q2 in oī mutatione ter
mini ſunt incõpoſſibiles.Sed termini tranſubationis nõ
ſunt incõpoles:q2 ſimͭ eſſe ſil.ergo trãſubatio nõ eſt mu
tatio:ꝛ tunc vt ṗus nihil aliud põt poni.ğ ꝛc.℄ Contra.
Ambro.de ſacris ꝛ habet̃ de cõſe.diſ.2.Re vera mirabi
le.Nõ minus eſt dare q̃ mutare nouas nãs reb᷒.ex quo
concludit ꝙ cum deus poſſit dare nouas naturas rebus
que prius non erant,potuit ꝛ mutare naturam in naturã:
ꝛ per cõſequens tranſubſtantiare.

Hic ſecundũ pceſſuz ſuperius habitū de ſacris.
ṗmo videnda eſt rõ nois.2° an illi
rõni poſſit aliqđ ſubeſſe.3° qđ ſit illud in ſpāli:vtpote ad
A qđ genus ꝑtineat vel cuius ſpēi in genere rõnē poſſit ha
bere.℄ De ṗmo dico ꝙ hec eſt cõueniens rõ huius nois
trãſubatio,qđ eſt tranſitio totalis ſubē in ſubam.ṗmo ex
pono iſtud vocabulū,totalis,totū eniʒ vno mõ dr̃ itegrū
ex ꝑtibus:alio mõ,ꝓ q̃libet ꝑte cathegorematice ꝛ ſynca
thegorematice.ſm h̃ dupli̇r põt eſſe tranſitio totius in to
tū.vno mõ accipiēdo pro toto itegro ex ꝑtibus.ſ.ꝙ vni
toti ex ꝑtibus ſuccedat aliud totū ex ꝑtib᷒.Et h̃ mõ dicit
Tex.cõ.20.ꝛ.24. Ariſto.ṗmo de gñõne.ꝙ gñõ eſt trãſmutatio toti᷒ in totū:
q2 illud totū ex partibus qđ fuit vere totū.ſ.ꝑ ſe vnū non
manet:ſed aliud totū ſuccedit:nõ tñ quelibet pars ſucce
dit:q2 mã manet cõis ſm tpm.Et per oppoſitū in altera
P̃bis nõbilis doc.ſʒ ꝑm q̃ue p̃hi. tione nõ tranſit totū in totū:q2 qđlibet totū per ſe vnum
qđ preceſſit alteratione manet in termino alterationis:ſʒ
tñ trãſit totū vnū ſm qđ ſiue per accidēs in totū aliud ꝑ
accñs:vt lignū calidū in lignū frigidū quoꝝ neutrū eſt to
tū ꝓprie loquēdo:ſʒ tñ ꝑ accidens totū:ſicut per accidēs
vnū:qđcūqʒ aūt totū qđ.ſ.per ſe vnū:ꝛ per ꝯñs eſt de gñe
ſubſtãtie manet idē ſub vtroqʒ termino tranſmutationis
huius.ſ.alterationis.℄ Per hoc pʒ ꝙ iſta auctoritas nihil
B facit ꝯtra poſitionē de pluralitate formaꝝ:q2 quãtūcūqʒ
ponat̃ ṗma forma manere ſm rei veritatez in generato ꝛ
corrupto:tñ nõ manet totū idē ēt iſto mõ loquēdo de to
to:q2 totū ſimpli̇r precedēs corruptionē icludebat formã
vltimã ſpecificatã.illud aūt nõ manet in termino gñõnis:
ſed tñ pars eius.ğ bñ dictū eſt in diffõne tranſubſtantia
tionis eã diſtinguēdo ꝯtra tranſmutationē ꝙ nõ eſt tran
ſitio totius in totū:q2 ibi poſſet eſſe equocatio de lʒ toti᷒:
ſed ꝙ eſt totalis tranſitio.℄ De ſcđo qđ addit̃ in hac rõ
ne nois.ſ.ſubſtãtie in ſubam.dico ꝙ ponit̃ ibi ſuba diſtin
guendo ꝯtra accidēs.manifeſtū eſt.n.ꝙ tranſitio acciden
tis in accidēs magis diceret̃ tranſaccidentatio q̃ tranſub
ſtantiatio.Sed qđ dr̃ ſubſtãtie in ſubam intelligendū eſt
T.c.58.ꝛ ide ſʒ p̃hm.1.phy.ꝙ dupli̇r dr̃ aliqđ fieri ex aliquo.ſ.ex ſub
iecto manente vel ex termino corrupto.alr eniʒ ignis ge
nerat̃ ex mã ignis:alr ex aere ſiue nõ igne ſm ipſum ibi.
Tranſitio ergo illa partialis ſubē in ſubam põt eſſe vel
ſubiecti a termino in terminū tranſeuntis:vel totius ter
mini tranſeuntis in terminū oppoſitū.Sed in ꝓpoſito cū
dr̃ tranſitio totalis excludit̃ ṗmus intellectus:q2 nihil cõe
tranſit ibi a termino in terminū:tūc eniʒ nõ eſſet tranſitio
totalis:ſʒ ꝑtialis.ergo eſt hic tñ tranſitio ſubſtãtie in ſub
ſtantiã:ſicut termini totaliter deſinentis eſſe in terminū
ſicut in ſubſtantiã totaliter incipientem eſſe.

De ſecūdo articulo ṗ dico ꝙ poſſibile eſt huic ra
tioni nois aliqđ ſubeſſe.2° ꝙ illud nõ
C eſt pole alicui virtuti actiue niſi diuine imediate.℄ Pri
mū ꝓbat̃.qcqđ põt eſſe totalr nouū nõ repugnat ſibi ſuc
cedere alij qđ põt totalr deſinere eſſe.Sed aliqua ſuba
põt totalr eſſe noua ſicut expoſituʒ eſt ṗus totalr.hoc eſt
nõ tñ ſm ſe totū cõpoſitū ex ꝑtibus:ſed ēt ſm qđlʒ eius:
ꝛ alia põt eodeʒ mõ deſinere eſſe.ğ hoc põt totalr ſucce
dere illi totalr deſinenti:ꝛ ꝑ ꝯñs hoc põt cõuerti totalr in
illã:ꝛ ita tranſubſtantiari.Aſſumpta patent:q2 nec totalis
inceptio ſubſtãtie nec totalis deſitio includit ꝯdictionem:
nec ꝑ ꝯñs inceptio hui᷒ ad totalē deſitionē illius que trã
ſitio includit tranſubſtãtiationē.ğ vera eſt ṗma ꝯclo.ſ.ꝙ
poſſibilis eſt tranſubſtãtiatio.℄ Scđm ꝓbatur.ſ.ꝙ ſoli
deo iſtud ſit pole:q2 in cuius potētia actiua eſt vtriūqʒ ex
tremū ꝛ quãtū ad totū eſſe ꝛ quãtū ad totū nõ eſſe.ꝛ hoc
ꝑcife in eius v̄tute actiua vt tranſitio extremi in extremū
ꝛ preciſe eius.nūc aūt eſſe totalis ſubſtãtie ꝛ nõ eſſe eius
ſubſunt virtuti actiue diuine ꝛ ſoli illi:q2 quelibet alia re
quirit ſubiectū in qđ agat.ergo trãſitio totalis ſubſtãtie in
ſubſtãtiã ſubeſt illi virtuti ꝛ ſoli illi.maior ꝛ ēt tota rõ cõ
firmat̃ ꝑ ſimile de tranſitione partiali:cuius enim virtuti
actiue ſubeſt eſſe ꝛ nõ eſſe partiale vtriuſqʒ extremi:eius
v̄tuti ſubeſt tranſitio ꝑtialis extremi in extremū:pʒ de ge
neratione ꝛ corruptione.v̄tus eniʒ potens ſuꝑ nõ eſſe for
me precedētis ꝛ eē forme ꝯñtis manente illa ꝑte cõpoſiti a.l.aliqua.
cõi.ſ.mã põt ſuꝑ gñõnē huius ex illo que eſt trãſitio par
tialis vnius partialis in aliud.ergo a ſimili virtus potens
ſuper eſſe ꝛ nõ eſſe vtriuſqʒ extremi,totalr põt ſuper trã
ſitionem totalē extremi in extremum.

Quantum ad 3m articulū dr̃ diſtinguēdo de mu
tatione ſubiectiue ſumpta ꝛ obiectiue. Varr. in hac mã.q.3.oꝑ.
trãſubatio nõ eſt mutatio ſubiectiue:ſʒ obiectiue.℄ Pro Uide Uar.in ṗ° diſ.5.q.2.
diſtinctione hac põt poni ꝓbabilitas:q2 aliqđ põt gñari ꝛ q̃re hoc.
ſubiectiue aliqđ obiectiue ſicut ꝓbatū eſt.1.li.diſ.5.in.q.
de ṗn° mãli gñõnis filij.ꝛ pari rõne põt gñatio diſtingui
vt ſupra ſubiectiue vel obiectiue:ꝛ ꝑ ꝯñs mutatio.℄ Cõ
T.c.32.ꝛ.73. tra h̃ ṗmo:q2 diſtinctio nõ cõcordat cū p̃ho:q2 ex.6.phy
mutatio eſt qua aliqđ põt aliter ſe hr̃e nunc q̃ prius.hec
rõ nõ cõuenit niſi ſubiecto tñ nõ termino:q2 termin᷒ nõ
ſe hʒ nūc alr q̃ ṗus:q2 ſi eſt termin᷒ ad quē nūc ṗmo eſt:
ꝛ ita nõ ſe habuit ṗus alr q̃ nūc:ſi eſt terminus a quo nūc
nõ eſt:ꝛ per ꝯñs nõ ſe aliter hʒ nūc q̃ ṗus.ergo nihil mu
tat̃ niſi ſubiectiue.℄ Una riſio eſt ꝙ p̃hs negauit aliqđ
ꝓduci niſi de ſubto:ꝛ iõ mutatio apud eū reqrebat ſubm:
ſed nos ponimus aliã mutationē poſſibilē:ꝛ ita poſſum᷒
illi attribuere rõnē mutationis:ſed nõ illã de qua loquit̃
a.l.p. p̃hs.℄ Alia riſio eſt:q2 ſi arguit̃ de illo alr q̃ accipiatur
in diffõne:q2 illud reqrit entitatē poſitiuã ꝓ tanto:q2 aliđ
Tex.cõ.11. eſt diía entis:ſicut idē.10.meta.℄ Cõtra.h̃ nõ ꝯcludit:
q2 ſubiectū nūc exiſtēs ſub ṗuatione ꝛ ṗus ſub foīa dicit̃
alr ſe hr̃e:ꝛ tñ eſſe ſub ṗuatione non eſt talr ſeu entiter ſe
hr̃e:q2 ṗuatio nõ eſt aliq̃ entitas.ğ ex eo qđ addit̃ alr nõ
põt cõcludi ꝙ ſit entitas cõis vtriuſqʒ termini.℄ Cõtra
ṗmã riſionē.Aliud eſt negare p̃hm in rõne nois:aliud in
ponēdo vel nõ ponēdo extītiã rei ſigte.multa eniʒ nõ po
ſuit:que tñ ſi poſuiſſet,dixiſſet ꝯñter nobiſcū de rõne ꝯue
niente eis.ſed vlr vbi poſuit aliquã rõnē ꝓpriã alicuius
dixiſſet illud nõ cõuenire niſi ei in quo illa ꝓpria rõ ſalua
ret̃:quocūqʒ dixiſſet de exiſtentia vel nõ exiſtentia illoꝝ
qbus illa rõ applicaret̃.Nūc aūt hec rõ nois ſʒ p̃hm mu
tatio eſt ꝛc.que poſita eſt nõ cõuenit niſi vbi manet aliqđ

ſubiectū.ergo lꝫ ſupponeret nobiſcū trāſubſtātionē poſſibi lē:tñ cū ſibi repugnet iſta rō negaret eā eſſe mutationē. ❡ 2ª rñſio nō valet:qꝛ nō arguiť ab eo ꝙ in deſcriptiōe mutationis poniť alr. verū eſt.n.ꝙ alr ibi accipitur gnālr ad entitatē poſitiuā ꝯrioꝝ vel priuationis ⁊ forme:lꝫ alr arguiť ex eo ꝙ dī ſe hře. Nā iſtud includit aliqd cōe manere ⁊ ei qd̄ eſt aliter ſe hře nunc ⁊ alr ſe hře prius:qꝛ ſe hře alr affirmať equalr ex pte vtriuſqꝫ. ❡ Itē iſta diſtinctio nō concordat dictis ſcōꝝ:qꝛ ſm̄ Grego.5.moral.mutare
a.l.alio. eſt ex aliquo in aliud ire.hoc nō cōuenit niſi ſubiecto mutationis. ❡ Poſſet ēt argui ꝯ dictā rñſionē p rōnē:qꝛ ſi obiectiue dī aliqd mutari.hoc eſt qꝛ obm̄ diſtinguendo ꝯ ſubm̄ mutať. Sed terminꝰ ad quē hic nō mutať.ğ nō pōt iſta trāſubſtātio dici mutatio obiectiue. ❡ Si dicať ꝙ obiectiue ſumiť hic gnālr pro termino ſiue a quo/ſiue ad quē: ⁊ in creatione verificať mutatio obiectiua p termino ad quē/hic aūt pro termino a quo.⁊ pbať:qꝛ verū eſt dicere ꝙ panis ꝯuerſus eſt in corpꝰ chřī.ğ panis mutatus eſt:qꝛ nō eodē mō ſe hꝫ quo prius. ❡ Hoc īprobatū eſt ptractādo rōnē phī:qꝛ neuter terminus ſe hꝫ nunc alr q̄ prius.terminus eniꝫ a quo/nō manet:⁊ ſic non ſe hꝫ aliter:qꝛ ſe hře aliter includit entitatē ſe hñtis alr:⁊ nūc pōt dici ꝙ nō ſequiť.panis eſt cōuerſus in corpus.ğ eſt mutatꝰ:qꝛ añs nō denotat niſi tranſitū termini a quo/ad terminū ad quem. ꝯñs aūt denotat tranſitū alicuius ſubiecti cōis vtriuſqꝫ termino. ❡ Et ſi adhuc obijciať.corruptū eſt mutatū ⁊ non ſubiectiue:qꝛ non manet.ğ obiectiue. ❡ Dico ꝙ illud qd̄
Tex.cō.1. cōuenit parti p ſe dī de toto per accñs.5.phyꝭ.in pn°.⁊.7.
T.cō.1.2.3. Et qꝛ mā corrupti eſt p ſe mutata a forma ad priuationē. Et iō hoc totū pōt dici p accñs mutatū:ſed nō ſic eſt in ppoſito:qꝛ nulla pars trāſubſtāti per ſe mutať. ❡ Ad aliam ergo pſuaſionē adductā pro opinione de gnāri ſubiectiue ⁊ obiectiue.dico ꝙ illud pōt duci ad oppoᵐ.nō eniꝫ diſtinguiť gnātio in ſubiectiuā ⁊ obiectiuā:lꝫ aliqd dicať gnāri ſubiectiue vel obiectiue.ğ pari rōne nec mutatio diſtingueť ſic vel ſic. Et ſi dicas ſi gnāri ſic diſtinguitur.ğ ⁊ mutari.⁊ pterea quō poſſit gnāri ſic diſtingui ⁊ nō gnō. ❡ Ad pᵐ dico ꝙ gnātio nō eſt iferius ad mutationē niſi vt cōuenit ſubiecto gnātionis:vt aūt cōparať ad terminū/hꝫ rōnem pductionis/vt dictū eſt li.1.di.5.q.p̄dicta. ❡ Ad 2ᵐ dico ꝙ ab eodē abſtracto pñt iponi multa denominatiue vel idē equoce:qꝛ illa forma pōt hře aliā ⁊ aliā habitudinē ad diuerſa ⁊ p diuerſa cōcreta.vel idē equoce acceptū pōt
D ſigñre illā formā vt hñtē talē vel talē hitudinē. Exemplum pꝫ de ſano:qꝛ ſanitate exñte vna forma que pōt aliā habitudinē hře ad ſignū aliā ad cām aliā ad ſubm̄:hoc cōcretū ſanū iponiť ad ſigndū iſtā formā ſub hac ⁊ illa habitudine:⁊ iō eſt equocū:⁊ poſſent iponi ſimplr diuerſa ꝯcreta:puta ſanū ſanificatiuū ⁊c̄.ita in ppoſito gnōne exiſtente eadē ſm̄ ſe pōt ipſa hře diuerſas habitudines ad ſubm̄ cui ineſt:⁊ ad terminū ad quē eſt.⁊ ſm̄ hoc pōt cōcretum ipoſitū ab ipſa equoce accipi vt denotat informationem huius ⁊ illius:⁊ ſic aliqd diciť equoce generari:lꝫ generatio ſm̄ ſe non ſic diſtinguatur:ſed tñ dicatur alio modo accipi vt eſt huius ⁊ illius.

Dico ergo ꝓprie loquēdo ꝙ tranſubſtātiatio nō eſt mutatio.nec circa h̄ opꝫ laborare ad inquirēdū genus trāſubſtātionis:qꝛ mutatio ⁊ ſi det intelligere ſubiectū ꝙ mutať ⁊ formā ſm̄ quā mutať ⁊ ha
E bitudinē ſubiecti ad formā:tñ vltra iſtam habitudinē formaliter iportat ſucceſſionē imediatā iformationis ad nō informationē:⁊ ecōuerſo. Sicut ğ in baptiſmo dī aliquid mālē vt ablutio:⁊ aliqd formale.ſ.vbaꝛ:lꝫ ambo ſint materialia ſimplr reſpectu eius qd̄ eſt ſimplr formale:vt eſt ſigñtio:tñ hoc dī eo ꝙ verba ſunt aliquo mō formalia reſpectu ablutionis:ſic in ppoſito tam ſubiectū q̄ terminꝰ eſt mālē in mutatione:ſed illoꝝ duoꝝ formaliꝰ eſt terminus q̄ ſubiectū:iō dī formalius ēt iportari ⁊ veriꝰ q̄ ille reſpectꝰ ſucceſſionis:lꝫ vere ille reſpectꝰ ſit formalior:qꝛ eſt aliqd verius in ſe:qꝛ forma abſoluta:vel ad minꝰ ens poſitiuū.ille aūt ordo poſterioritatis vel ſucceſſionis nō eſt niſi reſpectus ſm̄ qd. Nō habereť ğ genus tranſubſtātionis ſi eſſet mutatio/niſi q̄ntū ad illud formale qd̄ addit vltra terminū reſpectꝰ.ſ.qui eſt ordo imediatus alicuius ad aliud p̄cedēs. ❡ Si aūt oīno velis extēdere mutationē
vt dicať de trāſubſtātione.pōt dici ꝙ ſicut ſm̄ phm̄.5.phy. triplex eſt mutatio.ſ.a nō ſubiecto in ſubm̄:a ſubō in ſubm̄ ⁊ a ſubiecto in nō ſubiectū:⁊ accipiť ibi ſubiectū p ente poſitiuo:⁊ nō ſubm̄ pro priuatione eius:ſic pōt verſio extēdēdo ad mutationē ſupnālē diſtingui:vt illa q̄ eſt a ſubō in nō ſubiectū dicať annihilatio.q̄ aūt a nō ſubō in ſubm̄ creatio.que ꝟo a ſubiecto in ſubiectū trāſubſtātio. Sed p hoc quaſi nihil habeť de genere remoto tranſmutationis: qd̄.ſ.eſt genus verſionis niſi ꝙ vtrūqꝫ formalr eſt inferꝰ ad relationē quādaꝫ ordinis ſiue ſucceſſionis. Tex.cō.7. F Uide varro. vbi.s. ⁊ tho. diſ.iſta artic. 2.q.1.

Ad argumēta. ❡ Ad pᵐ pꝫ ex iſto vltimo articulo. ❡ Ad 2ᵐ per ideꝫ. ❡ Ad 3ᵐ dico ꝙ verū eſt in mutatiōe ꝓprie dicta:qꝛ ſuccedit in eodē ſuſceptiuo oppoſitū poſt oppoſitū. Eſt eniꝫ ibi tranſitio pnālis.ſ.forme in oppoᵐ eodē ſubō manente:⁊ iō ibi termini illi priui ſunt incōpoſſibiles:ſed non eſt iſta rō in ppoſito.hic.n.ſufficit ꝙ eſſe huiꝰ termini ⁊ illiꝰ ſint diſperata:lꝫ ſimul ſe poſſint cōpati in entitate:qꝛ ad nihil idem informandū cōparanť circa qd̄ ſibi ſuccedāt. Uel poſſet cōcedi ꝙ eſſent ſimplr icōpoſſes circa idē numero:lꝫ non ſint incōpoſſibiles in eſſendo abſolute:ſicut ſimul ſunt in entitate albū ⁊ nigrū:⁊ qdē ſunt vere ꝯria ſm̄ ſpēs in qbꝰ ſunt:nec tñ ſilr ſunt in aliquo eodē ſuſceptiuo. Qō.II. A

Ad ſecundū ſic p̄cediť. Et arguitur ꝙ qdlibet poſſit cōuerti in qdlibet. ❡ Primo ꝙ creatura in deitatē:qꝛ nō repugnat perſone diuine terminare aliquā actionē realem:vt pꝫ in incarnatione cuius terminus erat xbū.ğ a filii in ppoſito. ❡ 2° ſic nō repugnat nāe diuine terminare illā actionē que nō reqrit in termino mutabilitatē/poſitatē/nec finitatē. Sed tranſubſtātio eſt hꝫ:qꝛ nō reqrit terminū ſuū mutari:nec p ꝯñs poſſibilitatē aliquā in termino:nec reqrit termino ſuo aliqd addi:⁊ p ꝯñs nec finitatē nec oppoſitionē vel cōponibilitatē.ğ ⁊c̄.maior ēt cōfirmať:qꝛ nō repugnat nāe diuine terminare itellectionē ⁊ volitionē p tāto ꝙ ille actiones nō reqrūt mutationē nec poſitatē nec limitationē in termino vel obiecto. ❡ ꝑ.Oꝛ quelibꝫ creatura poſſit cōuerti in quālibet pbať:qꝛ nulla creatura pōt magis ꝯuerti in vnā q̄ in aliā pp cōuenientiā termini a quo/ad terminū ad quē:qꝛ in iſta ꝯuerſione nulla reqriť cōuenientia alicuius ſubiecti cōis manētis.ğ q̄ntūcūqꝫ aliq̄ creatura nō ꝯueniat cū alia/nō minus eſt cōuertibilis in ipſaꝫ. ❡ Oppoſitū.p̄ ꝙ nihil poſſit cōuerti in nām diuinā:qꝛ tunc nā diuina poſſet ꝯuerti in aliud:qꝛ termini iſtius ꝯuerſionis pñt mutuo eē termini:tunc ēt nā diuina poſſet incipe eſſe alicubi vbi prius nō fuit:vel eo mō quo nō fuit:qd̄ dī incōueniēs. ❡ Itē Aug.7.ſup gen̄.ad lram.c.4.⁊ Boetius li. de duabus naturis ⁊ vna pſona chřī.c.7. Nullo mō pōt corpꝰ cōuerti in ſpūm.nec ecōuerſo. ❡ Itē ꝙ nō q̄libet creatura in quālibet:qꝛ tūc poſſet cōuerti q̄ntitas panis in q̄ntitatē corpis chřī:⁊ per ꝯñs corpus chřī q̄ntū/eſſet vbi prius panis fuit.ꝯñs impoſſe eſt:qꝛ tunc corpus maius eſſet in loco minori. ❡ Item tunc abſolutū poſſet ꝯuerti in reſpectiuum:⁊ per ꝯñs reſpectus poſſet per ſe eſſe ſine

fundamento

fundamento ⁊ ſine termino: ſicut ⁊ abſolutū cōuerſum in ipſum. cōſequens eſt impoſſibile manifeſte: qꝛ cōtradictio eſt reſpectum eſſe ſine fundamento ⁊ termino.

Vide vā. q. 1. huius mā: ⁊ vide Hē. qlī. 7. q. 4.

Hec qō vt pꝫ ex argumētis, cōtinet duos articulos. ſ. de cōuerſione deitatis in creaturā: ⁊ creature in creaturā. ¶ De pmo dico ꝙ nō. ⁊ rō tacta eſt in precedente. q. ar. 2. cōne. 2. qꝛ nihil pōt cōuerti nec vt termin⁹ a

A quo: nec vt terminus ad quē: niſi cui⁹ eſſe ⁊ nō eſſe totalr̄ ſubeſt virtuti ꝯuertētis. nihil aūt intrinſecū deo ſubeſt potentie diuine: qꝛ illa potētia nō reſpicit, p obiecto niſi poſſibile: ſed qcqd eſt deo itrinſecū, eſt neceſſe eſſe. ¶ De 2° dico ꝙ qdlibet pōt cōuerti in qdlꝫ pp eandem rōnem: qꝛ vtrūqꝫ extremū in creaturis ſubeſt potētie diuine ⁊ quātum ad totale eſſe: ⁊ ꝗtū ad totale nō eſſe.

B Ad argumenta. ¶ Ad pᵐ dico ꝙ verbū eſſe incarnatū nō dicit verbū eſſe terminū alicui⁹ actionis de genere actionis. ⁊ cū dī ꝙ incarnatio terminat̄ ad pſonā filij. dico ꝙ vnio illa, loquendo de vnione que ipoꝛtat relōnē in nā humana, importat verbū, p termino: qꝛ in nā humana eſt reſpectus realis ad verbū: ⁊ ecōuerſo nō niſi rōnis. Sed termin⁹ actionis de genere actionis eſt aliqd qō accipit eſſe p illā actionē. hec aūt eſt vnio illa realis nāe humane ad verbū. ¶ Et ſi arguit̄. fili⁹ dei eſt incarnat⁹. ḡ eſt ſubm vel terminus illius actionis: qꝛ icarnari ſigt̄ paſſionē quā opꝫ ponere in ſubo vel in termino. ¶ Et pterea cuilibet actioni rñdet ppria paſſio. tres pſone icarnabāt actione ppꝛie dicta. ḡ qō rñdet illi eſt paſſio ppꝛie dicta. h aūt eſt icarnatū eſſe. ḡ ⁊c. ¶ Ad pmā dico ꝙ icarnatū eē eſt vnitū eē carni in vnitate pſone. ⁊ h ſm ꝙ vnitū eē dicit relōnē nō realē: ſꝫ rōnis tm̄. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ actioni trinitatis corrñdet aliq̄ paſſio realis: ſꝫ illi⁹ obiectū eſt nā humana: ⁊ terminus eſt aliqd in nā humana. ſ. vnio formalis nāe illius ad vbū: ita ꝙ vnio trinitatis ſiue magis vnitio que eſt actio trinitatis

C eſt ad vnionē formalē nāe humane ad vbū: q̄ vnio eſt realiter in nā humana. ¶ Et cū dī ꝙ incarnatū eſſe dicit paſſionē ſic incarnare actionē. dico ꝙ etſi incarnari vel incarnatū grāmatice ipoꝛtat paſſionē pp modū ſignādi: non tm̄ realr̄ in illo de quo dr̄: ſꝫ tm̄ in alio qō cōnotat illi vniri: ⁊ illō aliud dī eē ſubm paſſionis ipoꝛtate realr̄ p icarnari: que. ſ. corrñdet illi actioni quā ipoꝛtat icarnare. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ ꝯ imutabilitatē neceſſitatē ⁊ īfinitatē cuiuſcunqꝫ eſt ꝙ poſſit eē termin⁹ alicui⁹ actiōis ppꝛie dicte de gñe actionis. Et cū pbat̄ de actionib⁹ itelligēdi ⁊ volēdi. dico ꝙ h nō eſt ad ppoſitū: qꝛ ſic dictū eſt in li. 1. diſ. 3. iſte dr̄ actiones qꝛ opōnes. Nā p actiones de gñe actionis aliqs

q. vlti. in fine termin⁹ accipit eē ſimplr̄, ſi pducit̄ vel aliquo mō eſſe. p itellectionē aūt obm itellm̄ nullo mō accipit eē: imo preſupponit̄ oino ipſi intellectioni: ⁊ h iō: qꝛ iſte opōnes que

D dr̄ actiones ſunt vltimi termini: nō aūt gr̄a alioꝝ terminoꝝ. ¶ Sed adhuc reſtat dubiū: an actio de gñe actiōis reqrat terminū mutari: dico ꝙ nō vī facile quo actio de gñe actionis poſſit poni: p quā terminus non accipit eſſe: imo ſicut ponit̄ talis actio in diuinis ſicut p gnōnē actiuā

vi. 2. pte. 1. fili⁹ dei accipit eē: ſi tm̄ actionē ſic dictā poſſit aliqd terminare: ⁊ tm̄ nullo mō accipere eē dicet̄ in ſequēte. q.

Ad argumenta in oppoſitū. pᵐ ꝯcedo. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ etſi quātitas panis cōuerteret̄ in quātitatē corporis xpī: nō tm̄ pp h corp⁹ eēt hic vel ei⁹ quātitas ex vi ꝯuerſiōis: ſicut tactū eſt pus. 1. q. diſ. 10. ¶ Et ad pbationē illā ſupra tactā ſed nō ſolutā. ſ.

A ꝙ genitū eſt vbi corruptum fuit. Dico ꝙ iō ibi eſt: qꝛ mā manet cōis que in gnōne non mouet̄ localr̄: ⁊ per ꝯñs ibi recipit formā vbi eſt: ⁊ ex h genitū ex ipſa ⁊ foīa eſt vbi prefuit corruptum. ¶ Cōtra. mā nō eſt rō eſſendi in loco localr̄ ſed quātitas. nō aūt manet eadē quātitas in gnāto ⁊ corrupto niſi vt mā. ḡ ipſa nō eſt rō quare genitum eſt vbi prefuit corruptū. ¶ Dico ꝙ mā ſm ſe hꝫ eſſe in loco diffinitiue: ſicut qcūqꝫ ſuba limitata. ipſa aūt vt ſub quāti

E tate hꝫ eſſe in loco circūſcriptiue: quia ḡ manet diffinitiue vbi pus fuit ſuba: ideo ibi recipit formā: ⁊ iō ſubſtātia genita ibi eſt vbi prefuit ſuba corrupta: ⁊ vbi diffinitiue eſt ſuba ibi circūſcriptiue eſt ipſamet vt q̄ta: ⁊ ideo ſequit̄ ꝙ genitū vt hñs quātitatē ibi eſt circūſcriptiue vbi fuit corruptū circūſcriptiue. Nō tm̄ intelligendū eſt ꝙ aliqñ fuerit alicubi ſuba hic vel ibi diffinitiue ⁊ nō circūſcriptiue: qꝛ nūq̄ fuit ſine q̄titate que erat rō circūſcribendi: ſed tm̄ nō ponēdo aliquā q̄titatem manere eādē: qō credo eſſe verius. nō opꝫ ponere aliqd idē circūſcriptiue manens eſſe rōnē eſſendi in eodē loco in genito ⁊ corrupto: ſꝫ ſufficit mā remanens in loco diffinitiue vbi fuit corruptum. ¶ Poſſet ēt dici ꝙ vbi agens inuenit paſſum ibi informat ipſū: ſed agēs in gnādo nō tranſmutat localr̄. ergo informat ibi paſſū. ⁊ vbi paſſū informat̄ ibi eſt cōpoſitū ex paſſo ⁊ forma inducta. ḡ ⁊c. ¶ Cōceſſo tm̄ ſm cōēz opi. ꝙ ibi poſſit eſſe terminus cōuerſionis vbi prefuit cōuerſū. dico ꝙ dꝫ intelligi vbi nō pciſe: ſed vel ſic vel ſm pte: ⁊ ſic vbi pfuit panis poſſet eſſe corpus xpī vt quātū vel pciſe vel ſicut in pte ſui vbi: ita ꝙ ps eſſet ibi: ⁊ ps eēt in vbi circūſtante. eſto ēt ꝙ teneret̄ illud pnᵐ aliquoꝝ ꝙ terminus ꝯuerſionis eſt vbi pfuit cōuerſū: nō tm̄ erit ibi localr̄. ⁊ ſic poſſet cōcedi ꝙ ſi q̄titas eſſet pmus termin⁹ cōuerſionis, eſſet vbi pfuit ſuba panis: nō tm̄ eſſet localr̄. ⁊ hoc eſt argᵐ ꝯ aliā viā que ponit ppter hoc quātitatem xpī nō eſſe hic localr̄: qꝛ eſt ſcōs terminus ⁊ nō pmus: qꝛ eſto ꝙ eſſet pmus adhuc nō eſſet ibi localr̄ nec iō. Ita eni poſſet iſte modus ſepari a pmo termino ꝯuerſionis ſicut a ſcōo. ¶ Ad 3ᵐ dī ꝙ Aug⁹ ⁊ Boetius loquunt̄ in cōparatione ad potentiā creatā. ¶ Sed hoc nihil eſt: qꝛ nulla vtus creata pōt qōcūqꝫ corp⁹ ꝯuertere in qōcūqꝫ. ¶ Iō dico aliter ꝙ quot ſunt rōnes repugnantie, tot ſunt rōnes īpoſſibilitatis: ⁊ aliqua illaꝝ amota eſt aliq̄ poſſibilitas q̄ pus nō fuit: nō qdē poſſibilitas ſimplr̄: ſed ex pte illius. verbi gr̄a. viſus nō pōt recipere intellectionē. tum qꝛ intellectio inextenſa eſt ⁊ viſus extenſus. tum qꝛ viſus eſt cognoſcēs tm̄ aliqd ſub rōne ſingularis. intellꝰ aūt intelligit nō pciſe ſub rōne ſingularis. tolle vnā īpoſſibilitatē: vtpote ſi eēt potētia que poſſet hic obiectū ſub rōne vl'is: ⁊ cū remaneret alia ratio īpoſſibilitatis ſimplr̄ eſſet īpoſſibile hoc ſicut illud: ⁊ tm̄ diceret̄ hoc poſſibile reſpectu illi⁹ nō ſimplr̄: ſed qꝛ illa ratio īpoſſibilitatis ibi nō eſt rō impoſſibilitatis hic. Ad ppoſitū omne corpus hꝫ quādā nō repugnantiā vt cōuertat̄ in corpus: puta qꝛ hꝫ mām quātitatē ⁊ ſimiles rōnes cōcurrentes ad ꝯuertibilitatem. Ois ſpūs hꝫ oppoſitas rōnes iſtis. ergo lꝫ ſit impoſſibile ſimpliciter corpus celeſte conuerti in elementare iſto modo: quo impoſſibile eſt ſpiritū cōuerti in ignem: qꝛ reſpectu agentis cuiuſcūqꝫ creati vtrūqꝫ eſt impoſſibile: reſpectu tm̄ agentis increati ſicut vnum eſt poſſibile ita ⁊ aliud: tm̄ iſtud dī poſſe ⁊ aliud īpoſſibile: qꝛ hic eſt aliqua rō impoſſibilitatis que nō eſt ibi. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ abſolutū poſſet cōuerti in reſpectiuū ⁊ econuerſo. ſed nō ſequit̄ vltra

F ꝙ reſpectus eſſet ſine fundamēto ⁊ termino: qꝛ terminus per cōuerſionē acciperet eſſe eo mō quo pōt hic eſſe. reſpectus aūt non pōt hic eſſe ſine fundamento ⁊ termino. Nec ſequit̄, ſi terminus a quo, pfuit ſine iſtis. ḡ terminus ad quē, pōt eē ſine iſtis: ſicut nec in alijs vbi termin⁹ vn⁹ requirit aliqua ad ſui eſſe q̄ nō reqrit alius. dico ḡ ꝙ ſi in reſpectiuū cōuerteret̄ abſolutū ille reſpectus requireret fundamētū ⁊ terminū: ⁊ haberet ea vel antiq̄ que preceſ-

Hen. qlt. 9. q. 5. ⁊ Egi. q. libe. 1. q. 4. Hugo de nouo caſt. pmi diſ. q. 2. ſol. 2. arᵐ.

ſerũt cõuerſionẽ vel noua. Exẽplũ in alijs. Nõ ſequit̃ la/
pis põt ↄuerti in ſciam / ⁊ ecõuerſo. lapis nõ informat ali/
quem itellcctũ. g̃ nec ſcia: q̃ ꝗcũqȝ. n. in aliqđ ↄuertat̃ / ſem/
per terminus habebit ſuũ ꝓpriũ modum exiſtendi: ſicut
G terminus a quo cõuerſionis habuit ante conuerſionẽ ſuũ
proprium modum exiſtendi. Queſtio. III.

CIrca ſecũdũ ꝑncipale quero duo. ❡ Pͥo vtrũ panis cõuertat̃ in corpus chꝛi in eucariſtia: ❡ 2° an panis in iſta cõuerſione annihilet̃: ❡ Ad
a.l.6. ꝑͫ arguo ꝙ nõ Aug. 3. de tri. 7. chꝛi corp° di/
cimus qđ ex fructibus terre acceptũ ſumimus. Sed non
eſt aliqđ acceptũ ex fructib° terre niſi panis vel vinũ. g̃
a.l.z.ca.8.9. nõ tranſubſtãtiat̃. ❡ 2° Dam. li. 4. c. 6. Queadmoduz in
baptiſmate: q2 cõſuetudo eſt hoĩb° aq̃ lauari ⁊ oleo vngi
cõiugauit oleo ⁊ aq̃ gr̃am ſpũſſancti ⁊ fecit ipſuz lauacrũ
regnationis: ſic q2 cõſuetudo eſt hoĩb° panẽ comedere ⁊
vinũ ⁊ aquã bibere: cõiugauit ipſis ſuiipſius deitatẽ ⁊ fe/
cit ipſa corpus ⁊ ſanguinẽ ipſius: vt per cõſueta ⁊ ſcꝫ nãz
in his q̃ ſup nãm ſunt ſiamus. vult dicere ꝙ ſicut in bapti
ſmo abluimur in aq̃: ⁊ hoc iđ cõſtituitur eſt: q2 cõſuetudo
hoĩb° eſt lauari in aq̃: ita in eucariſtia paſcimur ⁊ pota/
mur pane ⁊ vino: q2 iſta ſunt cõſueta pot° ⁊ cibus huma
nus. g̃ ſicut in baptiſmo eſt vere aq̃ eiuſdẽ rõnis cum cõi
aqua qua abluimur: ita in eucariſtia vere eſt panis ⁊ vi/
nũ cũ cõi cibo ⁊ potu humano. ❡ 3° ſic. Aug. in glo. ſuper
illđ. 1. Coꝛ. 10. Unus panis ⁊c̃. Sicut vnus panis ex mul/
tis granis ⁊ corp° chꝛi ex multis membris: ita eccleſia ex
multis pſonis. g̃ eucariſtia pp iſtam ſiĩitudinẽ ſignificat
corp° chꝛi veꝝ ⁊ corpus chꝛi myſticũ. ſed ex multis gra/
nis nõ colligit̃ aliqđ ſic ſigũtũ niſi panis. g̃ ille manet in
eucariſtia. ❡ 4° ſic. In oĩ mutatione poſitiua terminus
ad quẽ / accipit eſſe. Sed corpus chꝛi nõ accipit eſſe p iſtã
actionẽ: q2 tunc frequẽter acciperet eẽ: nec ẽt aliqđ eẽ ac/
cipit: q2 tunc frequẽter augeret̃ ex frequẽtatione eucari/
ſtie. g̃ corpus chꝛi nõ eſt hic termin° alicuius mutationis
ſeu actionis poſitiue. ❡ 5° ſic. Si panis cõuerteret̃ in cor/
pus chꝛi / oporteret eſſe aliquẽ terminũ ꝑͫ iſtius mutatio/
nis. illud in ꝓpoſito nõ põt eẽ deitas ex precedenti. q. nec
aĩa intellectiua: q2 illa ſm oẽs nõ eſt hic niſi cõcomitãter.
nec põt eſſe aliqđ accidẽs vel accidẽtia: q2 tunc non eſſet
tranſubſtãtio ſed tranſaccidẽtatio. nõ reſtat g̃ niſi mã ſola:
ſed cõuerſio in mãm ſolã nõ eſt trãſubſtãtio. magis. n. dice
ret̃ reſolõ in mãm q̃ trãſubſtãtio: ⁊ h̃ pꝫ: q2 ſm oẽs forma
panis cõuertit̃ in formã aliquam: ſicut mã in mãm: ⁊ iſta
forma nõ põt aliq̃ inueniri q̃ terminet: vt pꝫ ex diuiſione
prepoſita. g̃ ⁊c̃. ❡ Si dicas ꝙ eſt aliq̃ forma ſubſtãlis alia
ab itellectiua in quã cõuertit̃ forma panis. ❡ Contra h̃.
vnı° rei nõ eſt niſi vnũ eſſe. g̃ nõ eſt niſi vna forma. ❡ Op/
poſitũ. Ambro. de ſacr̃is. ⁊ ponit̃ de ↄſe. di. z. panis eſt in
altari. vbi acceſſit cõſecratio de pane fit corpus chꝛi. Idẽ
⁊ ponit̃ ibidẽ. Re vera mirabile. Sermo qui potuit face
re que nõ erant: nõne põt mutare ea que ſunt in id qđ nõ
erant: q̃ſi diceret: ſic. ❡ P̃. Euſebius. ⁊ ponit̃ ibidẽ. Quia
corp°. Sacerdos inuiſibilis viſibiles creaturas in ſubſtãm
corpis ⁊ ſanguis ſui ſecreta ptãte cõmutat: ⁊ ad h̃ hñtur
plures auctoritates de ↄſe. di. z. in diuerſis locis: ⁊ magr̃
adducit aliquas in iſta di. ⁊ aliquas in di. precedente.

Opio mani/ cheoꝝ qui te/ nuit ſt Joan/ nes iacobus. Hanc 13. D. ochan in. 4. i hac mã. q. 3. i ſolone ſcpi/ mi dubij.

HIc duo videnda ſunt ſicut circa alia credita. ꝑmo
qđ tenẽdũ. 2° quõ illud poterit declarari.
❡ De ꝑmo ſicut recitat Innocẽti° de officio miſſe. parte
2. c. 26. circa hoc erant tres opiniones. Una ꝙ panis ma/
net: ⁊ tñ cum ipſo vere eſt corpus chꝛi. Alia ꝙ panis non
manet: ⁊ tñ nõ cõuertit̃ ſed deſinit eſſe vel p annihilatio/
nẽ vel p reſolõnẽ in mãm: vel p corruptionẽ in aliđ. Ter/
tia ꝙ panis trãſubſtãtiat̃ in corpus ⁊ vinũ in ſanguinem. Uide ſpꝫ q̃ſt. 4. q. 35. ⁊ in tractatu hu° mãe cap. 5. Ter. cõ. 50: Idẽ 3. 8. phy. t. cõ. 43.
quelibet aũt iſtaꝝ voluit iſtud cõe ſaluare: ꝙ ibi vere eſt
corpus chꝛi: q2 iſtud negare eſt plane ↄ fidem: vt pꝫ di. 3.
in. q. 1. Expreſſe. n. a pͥn° inſtõnis eucariſtie fuit de verita
te fidei ꝙ vere ibi ⁊ realr corpus chꝛi cõtinet̃. ❡ Pro ꝑ°
opi. arguit̃ ꝑmo ſic. Sicut in nãlib° nõ ſunt plura ponen/
da q̃ rõ nãlis neceſſario cõuincit. ꝑ phyᶜ. ⁊ in plurib° lo/
cis ſm pħm: q2 pluralitas eſt ſupfluitas in credibilibus
nõ ſunt ponẽda plura q̃ cõuinci poſſit ex veritate credi/
toꝝ. Si veritas eucariſtie ſaluari poteſt ſine iſta trãſub
ſtãtiatione. g̃ ⁊c̃. minoꝛ ꝓbat̃. ꝙ ad veritatem eucariſtie
reqrit̃ ſignũ ⁊ ſignatũ realr ↄtentũ: ſubſtã panis cũ ſuis ac/
cidẽtib° eque põt eſſe ſignũ ſicut ſola accñtia imo magis:
q2 ſubſtã panis ſub ſpẽb° magis eſt nutrimẽtũ q̃ accñtia. g̃
magis repñtat corp° chꝛi in rõne nutrimẽti ſpũalis. Res
ẽt cõtenta. ſ. veꝝ corp° chꝛi eque põt ſaluari cũ ſubſtã pa/
nis ſicut cũ accñtib°: q2 nõ magis repugnat ſubſte eẽ ſil cũ
ſubſtã q̃ cũ quãtitate illius ſubſte. ❡ Et cõfirmat̃ hec rõ q2
ponẽda ſunt pauciora miracula quãtũ poſſe eſt: ſꝫ ponen/
do panẽ manere cũ ſuis accñtib° ⁊ corp° chꝛi ibi eſſe vere
pauciora ponunt̃ miracula q̃ ponendo panẽ ibi nõ eſſe.
Nã tunc non poneret̃ aliqđ accñs ſine ſubſto. ❡ 2° ſic. et
quaſi in idẽ redit. In creditis nobis ſm intellm vtꝫ tra/
ditis: nõ vĩ ille modus determinãdus q eſt difficilioꝛ ad
itelligẽdũ ⁊ ad quẽ plura vident̃ ſeq incõuenientia: ſꝫ iſtđ
corp° chꝛiſti eẽ in eucariſtia eſt qđdã veꝝ vĩr traditum
nobis. iſte aũt intells ꝙ nõ ſit ibi ſubſtã panis vĩ difficilioꝛ
ad ſuſtinendũ ⁊ ad ipſuz ſequunt̃ plura incõuenientia q̃
ponẽdo ibi eſſe ſubſtãm panis. g̃ ⁊c̃. maioꝛ ꝓbat̃: q2 ex quo
fides nobis data eſt vt ſit via ad ſalutẽ: ita dꝫ vt vĩ deter/
minari ⁊ teneri ab eccl̃ia ſicut magis eſt idonea ad ſalu/
tẽ. Sed ponẽdo intellm aliquẽ talẽ ſupra modũ difficilẽ
⁊ ad quẽ manifeſte vident̃ ſequi incõueniẽtia eſt occaſio
auertẽdi oẽs pħos: imo fere oẽs ſequẽtes rõnẽ nãlẽ a fi/
de: vel ſaltẽ ipediẽdi eos ne ↄuertant̃ ad fidẽ ſi dicat̃ eis
talia ptinere ad fidez nr̃am: imo vĩ ꝙ pħs hĩet ꝓ maioꝛi
incõueniẽte vel qcũqȝ ſequẽs nãlẽ rõnẽ ea q̃ ponunt̃ hic
negãdo ſubſtãm panis q̃ hĩet de oĩb° articulis quos habe/
mus de incarnatione. ⁊ mirũ vĩ q̃re in vno articulo q nõ
eſt ꝑncipalis articulus fidei debeat talis intells aſſeri: ꝑꝑ
quẽ fides pateat cõtẽptui oĩum ſequentiũ rõnẽ. ❡ 3° ſic.
Nihil eſt tenẽdũ tãq̃ de ſubſtã fidei niſi qđ põt expſſe hĩri
de ſcriptura vel expſſe declaratũ eſt p eccl̃iaꝫ: vel euiden
ter ſequit̃ ex aliquo plane cõtento in ſcriptura vel plane
determiato ab eccl̃ia. Iſta maioꝛ vĩ ſufficiẽs: q2 ꝓ nullo
alio hĩet quis cãm exponẽdi ſe morti: ⁊ ꝓ oĩ eo qđ eſt de
ſubſtã fidei laudabilr exponeret qs ſe morti: ⁊ ẽt ꝙ nullo
iſtoꝝ modoꝝ habet̃ certũ firmiter credere vĩ leuitatis:
q2 nõ eſt auctas ſufficiens nec rõ: ſi nullũ iſtoꝝ inueniat̃.
nũc aũt nõ vĩ expſſe hĩri nõ eſſe ibi ſubſtãꝫ panis. Nã Jo.
6. vbi multũ ꝑdicat̃ vitas eucariſtie planũ eſt. vbi chꝛs
dicit. Ego ſum panis viuus q mãducauerit ex h̃ pane ⁊c̃.
Et. 1. Coꝛ. dicit Paulus. Panis quẽ frangim° nõne cõi/ Caſ. 10.
catio corpis chꝛi eſt: nec inuenit̃ eccl̃ia vbi iſtã veritatem
determĩet ſolẽniter. nec ẽt qualr iſtđ poſſit ex aliquo ma/
niſeſto credito euidenter iſerri. g̃ ⁊c̃. ❡ Si dicas ſic dicit
vn° doctoꝛ ꝙ Matthe. 26. dicẽdo. hoc eſt corp° meũ: ex/ Tho. pſtd ii. ar. 1. q. 1. in ſo lu. 2. q̃ſticule
preſſe iſinuat panẽ nõ manere: q2 tũc eſſet ꝓpoſitio falſa.
❡ Hoc nõ cogit: quia dato ꝙ ſubſtã panis maneret nõ de/
mõſtrat̃ ſubſtã panis: ſed ↄtentũ ſub pane: ſicut mõ nõ de/
mõſtrant̃ accidẽtia: q2 tũc eſſet ꝓpoſitio falſa: ſed eſt ſen/ A
ſus. hoc ens cõtentũ ſub iſto ſigno ſenſibili eſt corp° meũ.
❡ Idẽ in ſacr̃is veritatis nulla dꝫ eſſe falſitas. Sed acci/
dentia iſta ſignant naturalr ſubſtãtias quas affecerũt: ⁊ ſi
nõ ſit ibi coꝝ ſubſtã: ſignatio iſta nãlis erit falſa. h̃ eſt incõ/

neniẽs.¶ Si dicas ꝙ ſignificãt corpus chꝛi ⁊ ſanguinẽ.⁊
iſta ſignificatio eſt vera.¶ Lõtra. Nãlis ſigñio nõ muta/
tur ꝓpter ſigñionez ex inſtitutione ad placitũ.ğ iſta acci/
tia nãlr ſignt eadẽ q̃ p̃us ſigñcrũt.ğ ex iſta ꝑte l ſigñione
nãli erit falſitas niſi ſigñta ſubſint ſignis.Sʒ poſito ꝙ illa
ſigñta ſubſint veritas habetur in ſigñone nãli accidentiũ.
poſſet ẽt veritas haberi in ſigñione ad placitũ:qꝛ in illis
ſubiectis poſſent cõtineri illa que ſignt ad placitũ ex inſti
tutione:⁊ ſic haberet oĩmoda veritas in vtraqȝ ſigñione.
Sʒ ſm aliã viam falſitas eſt in ſigñione nãli.ğ magis cõ/
gruit alia via q̃ iſta.¶ Pꝛo opione 2ª põt argui per rõ/
nes ſiles aliqbus p̃dictaꝝ:qꝛ tres p̃me ſatis vident̃ poſſe
B adduci p iſta.tum qꝛ plura miracula ponunt̃ ponẽdo trã/
ſubãtionẽ q̃ negãdo.tum qꝛ iſta trãſubſtãtiatio eſt ita dif
ficilis ad intelligẽdũ:⁊ ita vꝫ repugnare rõni nãli:qꝛ oĩ ſe/
quenti rõnẽ nãlẽ vꝫ irrõnabilr poſita:⁊ ꝑ ꝯñs plus auer/
tere a veritate fidei q̃ abſolute ponere panez nõ manere
per annihilationẽ vel ꝑ aliquã aliã viaʒ.¶ 3°.qꝛ iſta tran/
ſubſtãtiatio nõ vꝫ magis ꝓbari ex ſcriptura q̃ panez nõ
manere:imo minus.¶ Lõtra iſtas opiones arguit qdaʒ
Ochã vbi.s. doctoꝛ.ꝯ p̃mã ſic.ꝙ ipſa eſt incõueniẽs ⁊ ĩpoſſibilis ⁊ he/
retica.p̃ᵐ ꝓbat̃ ex trib⁹:p̃ qꝛ tollit reuerẽtiã debitaʒ chꝛo
vt continet̃ in hoſtia.Sibi.n.in eucharıſtia debet̃ cultus
latrie:ſed ſi ibi maneret ſubſtãtia panis nõ deberet talis
cultus exhiberi ꝓpter idolatriã adorãdo creaturã.¶ 2°
vꝫ incõueniẽs:qꝛ tollit ſigñionẽ hui⁹ ſacramẽti:roꝫ.n.illud
p̃mo ſigñre corpus vt p̃mũ ſignũ:ſed ſi ibi maneret ſuba
panis:ipſa haberet rationem p̃mi ſigñi.¶ 3° quia tollitur
debitus vſus ſacrĩ:qꝛ ſi maneret vere ſuba panis ipſa eſt
vere cibus corꝑalis:huius aũt ſacrĩ vſus eſt ꝙ ſit cib⁹ ſpi
ritualis.¶ Scd̃ʒ .ſ.ꝙ hec poſitio ſit ĩpoſſibilis arguit
per idẽ mediũ taʒ ꝯtra p̃mã opinionẽ q̃ ꝯ ſcd̃am:qꝛ nihil
põt incipere eſſe vbi p̃us nõ fuit,niſi per ſui mutationem
vel alterius in ip̃ʒ.Sed corp⁹ chꝛi nõ mutat̃ ꝑ hoc ꝙ eu/
chariſtia cõficit̃:qꝛ manet in celo ſicut p̃us.ğ ſi nihil ꝯuer
tat̃ in ip̃m nõ eſt magis realr in altari q̃ p̃us fuit.hoc eſt
ĩpoſſibile.¶ Tertiũ.ſ.ꝙ ſit heretica ꝓbat ſic:qꝛ eſt ꝯtra
verbũ chꝛiſti inſtituentis ſacr̃m Mat.26.Hoc eſt corp⁹
meũ,nõ dicit.hic eſt:ſʒ,ħ eſt.ſi aũt ſba panis manet nihil
annihilaret̃ ⁊ nõ ꝯuerteret̃,veri⁹ diceret̃.hic eſt corp⁹:q̃
hoc eſt corpus.¶ Lõtra opinionẽ ſcd̃am arguit̃ ſpãlr ꝯ
Tho. vbi ſu/pra.q.2. hoc ꝙ ponit reſolõnẽ in mãm panis preiacentẽ:qꝛ vel fie
ret in mãm nudã.⁊ hoc eſt ĩpoſſe:qꝛ tunc eſſet mã ſine for/
ma:⁊ ſic actus mãe erit ⁊ nõ erit:vel fieret in mãʒ ſub ali/
qua alia forma:ſed hoc eſt incõueniẽs:qꝛ vel illud corp⁹
aliud nouũ:cuius eſt illa mã eſſet ſil̃ cũ ſpẽbus ⁊ corpore
chꝛi.vel mutaret̃ de loco illo.⁊ vtrũqȝ eſt incõueniẽs.p̃ᵐ
qꝛ ĩpoſſe eſt duo corꝑa eſſe ſil̃. 2ᵐ qꝛ ille motus localis il/
lius poſſet ꝑcipi per expulſionẽ corꝑis alteri⁹ circũſtãtis.
¶ Quicqd ſit de opinionibus iſte rões non vident̃ eas
efficaciter ĩpꝛobare.p̃ma nõ valet:qꝛ mõ nõ eſt idolatria
qui adorat chꝛm̃ in euchariſtia:⁊ tñ non põt negari qn ſit
ibi creatura aliqua.ſ.ſpẽs ille:ſed nõ eſt adorãdũ ſenſibi/
le cõtinẽs ſed chꝛs cõtentus.Et eodẽ mõ tũc dicet̃ chꝛm̃
cõtineri ſub pane quãto ⁊ quali:⁊ ita nõ panẽ adorari ſed
chꝛm̃ ꝯtentũ in pane vt in ſigno.¶ Et ſi obiicias ſaltem
ſimplices qui nõ ſic diſtinguũt eſſent idolatre.dico ꝙ ita
põt nunc argui cõtra te:qꝛ ſimplices nõ diſtinguunt acci/
dentia illa a corpoꝛe chꝛi.in oĩbus aũt talibus eſt vna re/
ſponſio:qꝛ ſimplices adorant in fide eccl̃ie.⁊ hoc ſufficit
Nõdũ dicat̃ eis ad ſalutẽ.Maioꝛes aũt diſtincte adorant ꝯtentũ non
ſignũ cõtinens:⁊ hoc ſiue ſignũ ꝯtinens ſit accñs tñ:ſiue
ſuba panis cũ accidẽte.¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ eſt ad oppoᵐ:qꝛ
ſi eſſet hic ſubſtantia panis illa duplex ſigñio eſſet vera.ſ.
nãlis qua accidẽtia ſignt ſubſtantiam panis:⁊ illa que eſt
ex inſtitutione diuina:qua ſenſibile ſigñt corpus chꝛi:ſed
nũc nõ põt ſaluari niſi pciſe altera vera.¶ Nec põt dici
ꝙ ceſſet ſigñio nãlis ꝓpter aliam que eſt ex inſtitutione:
qꝛ ſi ſic tunc nõ ducerent accñtia illa nãliter quãtũ eſt de
ſe ad dep̃hendẽdũ ſubam panis:ſed totalr ceſſaret in eis
iſta ſigñio vel rep̃ntatio:que tñ p̃us ſuit eis:⁊ tũc aliquo
mõ ĩmutaſſent aliter ĩtellectũ añ cõſecrationẽ q̃ poſt.ħ
nihil eſt.¶ Rñ° ergo ꝙ p̃mũ ſignum ex inſtitutione vꝫ
C eſſe corp⁹ chꝛi.⁊ ita eſt ſiue maneat ſuba panis ſiue nõ:ſʒ
p̃ᵐ ſigñũ accñtiũ:ꝙ.ſ.naturalr ſignt ſemꝑ eſt ſubſtãtia illa
quã p affecerũt vel nata eſſent afficere:quia illa ſigñio na/
turalis nõ mutat̃.¶ Ad 3ᵐ nõ valet:qꝛ mõ manifeſtum
eſt ꝙ ille ſpẽs nutriunt ſm Ap̃lm.1.Lor.11. Unus qdeʒ
eſurit.alius vero ebrius eſt.⁊ hoc ex ꝑceptione ſpẽꝝ ſacrã/
liũ:⁊ tñ nõ negat̃ hic eẽ cibũ aĩe:tñ dat̃ ipſuʒ cõtentũ ſub
nutrimẽto corꝑali:⁊ ita ſi poneret̃ panis manere:eſſet ibi
nutrimẽtũ corꝑale:⁊ tñ cõtentũ ſub illo eſſet tñ nutrimẽ
tũ aĩe.¶ Aliud aũt de ĩpoſſitate ſatis ſolutũ eſt diſ.10.q.1.
qꝛ ĩcipit hic eẽ nõ ſine oĩ mutatione extẽdẽdo mutationẽ
ad illã p̃ntiã ſimplicẽ.¶ Aliud de ħ vel hic nihil eſt ad
ħ.veꝝ eſt.n.ꝙ hoc eſt corp⁹ meũ:⁊ hic eſt corp⁹ meuʒ:ſed
nõ hoc accñs:ſed cõtentũ ſub accñte.eodẽ mõ ſi eſſet pa/
nis nõ hoc qð eſt ſuba panis eſſet corp⁹:ſʒ hoc qð eſt cõ/
tentũ ſub pane eſt corp⁹.maluit aũt ſaluatoꝛ vti hoc voca
bulo hoc,q̃ hic:qꝛ magis exp̃mit̃ veritas:ſʒ vtrũqȝ dictũ
eſſet veꝝ.¶ Ad aliud ꝯ ſcd̃am opi.poſſet rñderi ponen/
do annihilationẽ panis totalr.vel ſi ponat̃ reſolõ vſqȝ ad
mãm ex qua fuit.argᵐ nõ cogit:poſſet.n.dici ꝙ ⁊ in mãm
nudã ⁊ in mãm ſub alia forma:⁊ poſſet dici ꝙ ĩmanentes
vbi p̃us erat.vel motã inde localr.¶ Et qñ arguit̃ ꝯ p̃ᵐ
D qꝛ tũc mã eẽt ſine forᵃ:⁊ ſic in actu ⁊ nõ in actu:equocatio
eſt de actu:qꝛ vno mõ actus eſt diña entis oppoſita potẽ/
tie ꝑut diuidit̃ oẽ ens qð eſt.ſ.in actu vel in potẽtia. Alio
mõ actus dicit habitudinẽ illã quam dicit forma ad infoꝛ
mabile ⁊ ad totũ cuius eſt:⁊ eodẽ mõ equocat̃ de poten/
tia:qꝛ vt opponit̃ actui p̃ mõ dicit ens diminutũ cui.ſ.nõ
repugnat eẽ extra cãm ſuã.ens aũt in actu oppoſitum iſti
potẽtie eſt ens cõpletũ in ſuo eẽ ex cãm ſuã qðcũqȝ ſit il/
lud.Alio mõ potẽtia dicit p̃nᵐ receptiuũ act⁹ ſcd̃o mõ di/
cti:ſicut mã dꝛ potẽtia ⁊ forma actus.hec diſtinctio plane
T.cõ.1.⁊.2. ꝑʒ per p̃hm.9.metaᶜᵉ.in p̃ncipio:⁊ ẽt mẽbra diſtõnis ꝓ/
bari p̃nt ꝑ dicta p̃hi in multis locis loquẽtis de actu ⁊ po/
T.c.59. ⁊ 8. tentia nũc ſic nũc ſic:ſicut in.7.metaᶜᵉ.c.pe.⁊.8.metaᶜᵉ.c.
T.cõ.15. vlti.Ex actu ⁊ poᵃ per ſe fit vnũ:non intelligit̃ de iſtis vt
T.cõ.11. oppoſita ſunt:qꝛ ſic non ſunt ſil̃.Alio mõ.9.metaᶜᵉ.c.5.eſt
aũt actus exiſtere rẽ nõ ita ſicut dicimus potẽtia.Et poſt
explanãdo iſtã deſcriptionẽ manifeſtat in multis oppoſi
tis vt vigilãs ad dormiens ⁊ videns ad claudẽs oculum.
⁊ elaboratũ ad illaboratũ.hꝫ inq̃t diũe eſt alteri parti act⁹
determinatiue:alteri aũt potẽtiale.¶ Ad ꝓpoſitũ ğ mã
ſine forma eſt in actu p̃ mõ ⁊ nõ in poᵃ:qð ꝓbat̃ ꝑ ipſum
Augᵐ.12.cõfeſſionũ.Ecce verba ſua.Materia ipſa acce/
pit a deo ħ ĩꝑfectũ eẽ qð hꝫ.ſ.in potẽtia:⁊ neceſſe eſt ip̃m
hoc ponẽ:qꝛ mãʒ ꝯcedit a deo creari:ſʒ añq̃ crearet̃ erat
in poᵃ.p̃ mõ ꝓbat̃:qꝛ alr crearet̃ qð ĩpoſſe eſt creari.ergo
poſt creationẽ fuit in poᵃ.nõ iſto mõ:qꝛ tũc ꝑ creationeʒ
nõ eſſet aliq̃ entitas mãe ꝓducta:tñ igit̃ poſt creationeʒ
fuit in poᵃ ſcd̃o mõ:qꝛ fuit receptiuũ actus ſcd̃o mõ dicti:
Deſtructio actilis Tho miſtarum. ſed tũc eſt ignorãtia elenchi:tñ dꝛ.mã eſt in actu p̃ mõ:⁊
nõ in actu ſcd̃o mõ.ğ eſt in actu ⁊ nõ in actu.Eodẽ mõ eſt
equocatio de poᵃ hincinde.¶ Si ẽt daret̃ 2ᵐ.ſ.ꝙ mã re/
ciperet aliã formã ⁊ maneret ſil̃ cum corꝑe chꝛi nõ poſſet
ĩpꝛobari qn eſſet deo poſſe:qꝛ nõ ĩcludit ꝯtradictionem.ſi
eniʒ corpus chꝛi ẽt quãtũ põt eſſe ſimul cuʒ quãtitate pa/
nis:⁊ plus repugnat quãtũ quãto quãtũ ad ſimultateʒ:q̃

ſuba ſuber per ɔňs plus ꝙ̃ ſubē cuiuſcūq;. Sic eniz arguit
Tex.cõ.76. phs.4.phyſico.c.de vacuo.ꝙ ſi duo corpa poſſent eē ſil' ⁊ qõlibet:ſequit ꝙ nõ eſt impoſſibile aliquã ſubam cõpoſitaz ex illa mã ⁊ noua forma manere ſil' cum corpe chri. ¶ Si iterũ dareť ꝙ expellit̃,nõ tñ ſic ꝙ manifeſte appareat expulſio aeris:nec hoc põt probari impoſſibile deo:q: nullam includit cõtradictionem.

Quantum ergo ad iſtũ articulũ qd.ſ.ſit tenendũ. R͞n° ꝙ cõiter teneť ꝙ nec panis manet ꝫ p̄mã opi.nec annihilať vel reſoluiť in mãm p̄mã,ꝫ ſcdam opi.ſed ɔuertiť in corp° chri.⁊ ad hoc multi expſſe vĩ loqui Ambro.cuius vndecim auc͞tes ſupra adducte
E ſunt,⁊ plures habenť de cõſe.diſ.2.⁊ ponunť a magiſtro diſ.10.⁊ di.iſta. ¶ Principalr aũt vĩ mouere ꝙ de ſacris tenendũ eſt ſič tenet ſancta romana eccl͞ia:ſicut habeť ex͞ de hereticis. Ad abolendã. Nũc aũt ipſa tenet panẽ tranſubſtãtiari in corpus:⁊ vinũ in ſanguinez:ſicut manifeſte habetur extra de ſum.tri.⁊ fide ca. Firmiter credimus.§. vna vo.vbi dĩ. Ipſe Jeſus chrs ſacerdos eſt ⁊ ſacrificiuz.cuius corpus ⁊ ſanguis in ſacro altaris ſub ſpẽbus panis ⁊ vini veraciter ɔtineť:⁊ ſequiť ſtatim. Tranſubſtãtiatis pane in corp° ⁊ vino in ſanguinẽ ptãte diuina. ¶ Ad hoc ẽt eſt vna cõgruentia:q: eccl͞ia nõ errat cũ dicit. Fiat cõmixtio ⁊ cõſecratio corpis ⁊ ſanguis dñi nr̃i Jeſu chri ⁊c̃. ¶ Alia eſt ɔgruentia:q: nõ ieiunus nõ põt congrue celebrare:ſed pcepta euchariſtia adhuc põt ſacerdos iterũ celebrare:ſicut habeť extra de cele.miſ. Cõſuluiſti.excepto ſingľ die natiuitatis dñi:niſi tñ neceſſitas ſuperueniat ſufficit ſacerdoti ſemel in die miſſaz celebrare:⁊ ex hoc innuit ꝙ in die natiuitatis dñi ⁊ quando neceſſitas ingruit licet plures miſſas celebrare in die.

Ad argumenta pro p̄ma opi.⁊ ſcda. ¶ Ad p͞m cõcedo.ꝙ ẽt in creditis nõ ſũt plura ponẽda ſine neceſſitate:nec plura miracula ꝙ̃ opz: ſed cũ dĩ in minori veritas euchariſtie poſſet ſaluari manente pane vel ſine trãſubſtãtiatione:dico ꝙ bene fuiſſet deo poſſibile inſtituiſſe ꝙ corp° chri vere eſſet p̃ns,ſuba panis manente,vel cũ accidẽtibus pane annihilato:⁊ tũc fuiſſet ibi veritas euchariſtie:q: ⁊ ſignuz verũ ⁊ ſignatum
F verũ:ſed hic nõ eſt mõ tota veritas euchariſtie:non.n.ſic inſtituit vt dicũt auc͞tes adducte. ¶ Et cũ dĩ ꝙ ad veritatez euchariſtie nihil regriť niſi verũ ſignũ ⁊ verũ ſignatũ. ¶ R͞n°. verũ eſt eo mõ quo ſignũ eſt inſtitutũ:⁊ quo ſibi dz correſpondere ſignatũ:qd nõ eſt nũc p̃ciſe:ꝙ corpus ſit cũ aliquo.ſ.cũ pane vel cũ accidẽtibus panis indiſtincte:ſed inſtitutũ eſt nũc ꝙ ſignatũ ſit tñ ſub accidẽtibus vt ſub ſigno. ¶ Ad 2͞m dico ꝙ non eſt aliqs articulus artandus ad intellectũ difficilẽ niſi ille intellectus ſit verus:ꝫ ſi verus eſt ⁊ pbať euidenter eſſe verũ:opz ſm illũ intellm tenere articulũ qñ ingriť in ſpãli:q: nullus alius intellectus ſpãlis verus eſt.ſic aũt ſupponiť de intellectu hui° articuli ex auctoritatibus allegatis. ¶ Et tũc ad tertiũ vbi ſtat vis.dõm ꝙ eccl͞ia declarauit iſtũ intellectũ eſſe de veritate fidei in illo ſymbolo edito ſub Inno.3°.in ɔcilio lateranẽſi. Firmiter credimus ⁊c̃.ſicut allegatũ eſt ſuperius. vbi explicite ponitur veritas aliquoꝝ credendoꝝ magis explicite ꝙ̃ habebať in ſymbolo Aploꝝ:vel Athanaſij. vel Niceni.⁊ breuiter qcqd ibi dĩ eſſe credendũ tenẽduz
a l.Moꝝm. Dubium curioſum. eſt eſſe de ſuba fidei.⁊ ħ poſt iſtã declarationẽ ſolẽnẽ factã ab eccleſia. ¶ Et ſi queras q̃re voluit eccleſia eligere iſtũ intellectũ ita difficilẽ huius articuli,cũ vba ſcripture poſſent ſaluari ſm intellectũ facilẽ ⁊ veriorẽ ſm apparẽtiã de hoc articulo. ¶ Dico ꝙ eo ſpiritu expoſite ſũt ſcri-
G pture quo cõdite. Et ita ſupponẽdũ eſt ꝙ eccleſia catholica eo ſpũ expoſuit:quo tradita eſt nobis fides ſpũ.ſ.veritatis edocta:⁊ ideo hũc intellectũ eligit:q: verus eſt. Non eniz in ptãte eccleſie fuit facere iſtud verũ vel nõ verũ:ꝫ Solo nobil dei inſtituentis:ſed intellm a deo traditũ eccl͞ia explicauit directa in hoc vt creditur ſpũ veritatis. ¶ Ad 4͞m poſſet dici ꝙ accñtia nõ ſemp ſignant ſubam eſſe in actu quam affecerũt:ꝫ aptitudinalr.vel ſi mõ ſignant in actu nõ eſt ibi falſitas in ſigno vt eſt ſignum inſtitutũ ad placitum:q: vt ſic hz ſignatum ad qd inſtitutum eſt.

De ſecũdo articulo p̄ncipali ſunt duo declarãda. p̄mo quõ panis tranſubſtãtiať vel poſſit fieri tranſubſtãtiatio in corpus chri preexiſtens:2° qd poſſit eſſe formale in termio ad quẽ ɔuerſionis:hec eniz duo tãgebanť in argumẽtis ad p̄mã pte. ¶ De p̄mo ſciẽ-
H dũ ꝙ ſiue ad trãſubſtãtiationẽ vnius ad aliud nõ regrať niſi ꝙ vterq; terminus ſit ſuba:⁊ ſit plene in obedientia agẽtis quãtũ ad totale eſſe ⁊ quãtũ ad totale nõ eſſe:ſiue ſm aliquos plus regrať.ſ.mutua cõuertibilitas ſm nãm ꝓpter.ſ.p̃n͞m potentiale tranſmutabile a forma vnius ad formã alterius:ꝫ nõ vnica tranſmutatione:ſed per multas:⁊ hoc ab agente nãli.vtrũq; iſtoꝝ ſaluať in ꝓpoſito: q: taz panis ꝙ̃ corpus chri totalr eſt in ptãte dei quãtum ad totale eſſe ⁊ totale nõ eſſe.hñt ẽt mãz eiuſdẽ rõnis ꝑ quã quãtũ eſt ex parte vtriuſq; poſſet fieri trãſitus ꝑ naturã ab vno in aliud,ꝫ ꝑ multa media:ꝫ ẽt cõſiderando corpus illud inquãtũ eſt nũc imortale ⁊ ipaſſibile nõ poſſet illud ꝑ nãm cõuerti in panẽ:ſed hoc nõ eſt:quia caret mã receptiua forme panis:ſed q: mã eius inſepabilr cõtineť a forma ſua.ſ.aĩa ipaſſibili. ¶ Hoc ẽt poſſet declarari de ptibus vtriuſq; termini:deus.n.in ptãte ſua hz tã mãm ꝙ̃ formã vtriuſq; termini:⁊ ꝑ ɔňs põt mãm cõuertere in mãm:⁊ formã in formã:⁊ ita totũ in totũ ⁊ totalr. hoc aũt nõ põt nãle agens:q: in ptãte eius nõ eſt mã ſed ſupponiť actioni ſue.ex p͞o.q.huius quarti.⁊ iſta rõ procedit ſm illã viã que tacta eſt in.q.pcedente.nõ aũt ſupponendo ꝙ cõuerſio regrat ſuſceptiuũ vt cõe vtriq; termi-
Egi.in theo. theo.1.1.2. a.1.reſpiciens no. ¶ Sed de mõ poſſibilitatis iſtius cõuerſionis poniť ſic. Materia vt eſt qd,eſt oĩno idiſtincta.p̄mo de gnõne. ergo agens ſſupponẽdo eaz vt qd,reſpicit illam vt oĩnõ indiſtinctam. Deus eſt hmõ:q: nõ agit per motũ:⁊ hoc ideo q: non eſt inſtrm ſed cã p̄ma.g̃ agit in mãm vt oĩno indi-
a.l.eãdem formam. ſtinctã.g̃ ſicut põt formã deſtructaz eadẽ numero redire in ſuã mãm ꝓpriã:q: nõ agit ꝑ motũ q ꝓhibet idez numero redire:ita põt eandẽ formã inducere in quãcũq; mãm.ad eãdẽ aũt formã numero ſequiť eadẽ mã numero.g̃ põt facere ꝙ quecũq; forma fiat in q̃cũq; mã:⁊ ſic põt facere ꝙ forma corpis ponať in mã panis:⁊ per hoc illa mã ſiat iſta:⁊ forma forma:⁊ totũ iſtud diffuſe declaraľ. ¶ Sed cõtra p̄mã ꝓpõnem quã accipit.ſ.mã vt eſt qd,eſt oĩno indiſtincta.arguiť ſic.q: aut intelligiť indiſtincta ſm numerũ.ſ.ꝙ quecũq; vt eſt qd eſt oĩno eadẽ cuicũq;,vel intelligiť indiſtincta ſm rõnẽ.hoc eſt vt eſt qd eſt vnius rõnis. Si p̄mo mõ iſte intellectus eſt oĩno ipoſſibilis:q: ꝫ phm ⁊ ꝫ rõnẽ nãlẽ ⁊ ꝫ illud qd intendit declarare. Cõtra phm:q: ex intentione loquens.12.meta͞c.c.2. Tex.cõ.28. de ꝑ ſe p̄ncipijs dicit ꝙ ſicut principiata ſunt alia:ſic eoꝝ ꝑ ſe p̄ncipia.⁊ hoc ſm gen° ⁊ ſpẽm ⁊ numerũ.⁊ ad ꝓpoſituz expſſe dicit hoꝝ q̃ ſunt in eadẽ ſpẽ diuerſa.ſupple ſũt p̃n͞a:nõ precise:ſed q: ſingulariũ. Alia eſt tua mã ⁊ mouẽs ⁊ ſpẽs ⁊ mea:⁊ rõne aũt vlĩ eadẽ.ergo ex intẽtione vult ꝙ mã mea ⁊ tua vt eſt ꝑ ſe p̃n͞m meũ ⁊ tuũ,eſt alia numero.
Tex.cõ.81. eſt aũt ꝑ ſe p̃n͞m vt qd eſt:q: pars ſubſtãtie nõ põt eſſe ali-
Tex.cõ.24. qd niſi vt ſubſtantia ⁊ vt qd. ¶ Hoc ẽt pz ex ꝓceſſu phi
Tex.cõ.51. inueſtigando mãm.p̄mo phy͞s.⁊ p̄mo de gnõne.⁊ 2°. dicit eam eſſe eandẽ ſubſtantiam toti tranſmutationi ⁊ vtriq; termino. Sic ergo eſt eadez in genito ⁊ corrupto:quomõ

non eſt eadē in duobus ſimul genitis:qꝛ tunc gnātio ꝛ cor
a.l.ſubſtantia ruptio nō magis cōcluderent mām vnā ꝙ̄ ſimul ī exiſtē
tia diuerſoꝝ.ergo mā vt qd ſi eſt eadē in aere corrupto
ꝛ in igne genito ex ipſo:ipſa vt qd eſt nō ſic eſt eadem in
aere ꝛ igne ſimul exiſtētibus. ¶ Et pōt rō cōfirmari:qꝛ
ſi poſſet eſſe eadē ſil' ſub forma aeris ꝛ ignis nō reqreret
trāſmutatio corrūpens precedēs ad hoc ꝙ mā fieret ſub
alia forma. ¶ Cōtra hoc ēt eſt ratio manifeſta:qꝛ mā eſt
prior ordine nāe ꝙ̄ ipſa forma recepta:qꝛ mā eſt funda
Tex.co.17. mentū oīum iuxta illud.1.meta͠.in antiqua trāſlatione.
in fundamēto nāe nihil eſt diſtinctum.ꝑus aūt vt eſt ꝑus
I eſſentialr nō variaẽ ꝑpter variationē poſterioris:ſi ergo
mā vt eſt qd:eſt oīno eadē in ſe:nullo mō pōt eſſe alia pꝑ
aliā formā receptā.ḡ ipſa oīno eadē recipiet formas con
trarias ſubales vel ſaltē incōpoſſibiles:vt aeris ꝛ ignis:ꝛ
tūc ſequereẽ ꝙ generans poſſet gnāre nihil corrūpendo.
poſſet ēt mā ſimul eſſe eadē ſub forma bois ꝛ aſini:ꝛ ſic
nulle due forme ſubſtāiales repugnarēt inſimul ꝑficien
do mām.Eſt ēt ille intellect' falſus ad ꝑpoſitū ſuū:qꝛ de
ducit ꝙ pōt formā corꝑis ponere deus in mā panis.Si
aūt iſta mā eſt eadē cū mā corporis nō pōt poni in ea for
a.l.idem. ma corꝑis:qꝛ iam hꝫ eam:eadē eniꝫ numero ſibi depone
mā corporis:iam hꝫ illā formā.ḡ ꝛ iſta hꝫ.ꝛ ſi hꝫ nō pōt
ſibi imprimi:qꝛ tūc ſil' haberet ꝛ nō haberet. ¶ Si autē
intelligat ꝙ mā ſit indiſtincta hoc eſt eiuſdeꝫ rōnis:ꝛ ſic
deducat ꝙ deus pōt formā eandeꝫ numero iprimere illi
māe que ineſt iſti.ꝯñtia nō valet:qꝛ eadē forma numero
nō pōt ſimul īformare duas mās:quaꝝ vtraqꝫ erit ſuffi
ciens receptiuū ꝛ totale eius.nā ꝛ iſta vnitas rōnis ſtat cū
diſtinctione numerali huius māe ab illa.Eſto ēt ꝙ dareẽ
ſibi ꝯñs,nō tñ ſequiẽ ꝙ iſta mā fiat illa mā:qꝛ ꝑus nō va
riaẽ ꝑpter nouitatē poſterioris mā.ergo illa nō fit alia ꝙ̄
ꝑus fuerit:quia recipit aliā formam quā ꝑus non habuit.
¶ Hoc ēt ꝓbaẽ:qꝛ ſi fieret alia:ergo iſta forma nō poſſet
ſibi imprimi:qꝛ forma illa nō pōt ꝑimprimi illi māe que
iam hꝫ eā:vt ſic arguaẽ.ꝓ eodē inſtāti ſi mā panis recipit
formā corꝑis.ergo fit in illo inſtanti mā corporis.ḡ in illo
inſtanti nō pōt recipere formā corporis:qꝛ mā corporis
nō pōt tūc recipere formā corꝑis:qꝛ eā prehabet. ¶ Itē
iſta impreſſio forme corꝑis in mām panis nō eſſet tran
ſubſtantiatio ſed generatio.illa eniꝫ materia ꝑus fuit ſub
priuatione forme corꝑis:ꝛ nō hꝫ formā illā. Nec per hoc
ēt ꝓbaẽ quō forma panis tranſeat in formā corꝑis. ¶ P.
Etiaꝫ iſta ꝑpoſitio ꝙ ſolus deus reſpicit mām vt eſt qd:
K videẽ eſſe falſa.agēs eniꝫ ſub ea rōne reſpicit paſſuꝫ ſub
qua inducit in eo terminū actionis:ſed agens creatū pōt
inducere formā ſubſtāialē in materiā ꝑ gnātionē:ꝛ illa
inducit in mām vt eſt quid:qꝛ ſic eſt ꝑ ſe receptiua forme
ſubalis.ḡ agēs nāle attingit māꝫ vt eſt qd.ꝛ ex hoc ſeque
reẽ:ſi iſta ꝑpoſitio eſſet vera:ꝙ eaꝫ reſpiciens vt qd pōt
eandeꝫ formā in mām quācūqꝫ iprimere:ꝛ tunc ſi agens
ſupnāle trāſubſtātiare pōt,ſequereẽ ēt ꝙ agens cauſans
hoc poſſet:qḋ eſt manifeſte falſuꝫ. ¶ Iteꝫ illa ꝑpoſitio q̄
ꝓbat ꝙ deus nō agit ꝑ motū:ꝛ oē aliud agit ꝑ motuꝫ:qꝛ
oē aliud eſt inſtrꝫ dei:ꝛ deus eſt ꝑma cā,nō cōcludit:imo
magis pōt duci ad oppoſitū:qꝛ ſi inſtrm inquātū inſtrm
eſt:nō opꝫ agere ꝑ motū:niſi qꝛ ipſuꝫ eſt mouēs motū.ḡ
opꝫ illud reſpectu cuius eſt inſtrm mouere ipm:ꝛ ꝑ ꝯñs
illud cui' eſt inſtrm poterit agere ꝑ motū in ipſuꝫ inſtrm.

Quantum ergo ad iſtū articulū dico.ꝙ poſſibili
tas ꝯuerſionis panis abſoluta in corꝑ'
L chri eſt ex plena obediētia vtriuſqꝫ termini reſpectu vir
tutis diuine. ¶ Sed eſt dubiū ſpeciale hic ꝑpter termi
nū ad quē preexiſtentē:qꝛ nō vī ꝙ in ꝑexiſtens ꝛ ſm eſſe
priſtinū manens poſſit aliqd cōuerti. ¶ Hic dici pōt ꝙ
eſt ipoſſibile trāſubſtātiationē partialē eſſe in preexiſtēs: a.l.tranſubſtantiatio
qꝛ illa eſt mutatio per quā potētiale recipit actū quo ꝑus
caruit:ꝛ ꝑ ꝯñs cōpoſitū ex illo potētiali ꝛ illo actu nouuꝫ
eſt:qꝛ ſuccedit ꝑuationi illius actus. ¶ Sed oppoſitū eſt
in tranſubſtantiatione totali:qꝛ ibi nō eſt mutatio vt dcm̄
eſt ꝑus:ꝛ iō nō opꝫ terminū illius tranſubſtātiationis ſeq
priuationē ſeu negationē oppoſitā ſuo eſſe. ¶ Sed iſtud
nō ſufficit:qꝛ lꝫ nō oporteat terminū iſtius tranſubātio
nis eſſe nouū ꝑpter rōnē mutationis:ſicut bene deduciẽ:
tñ vī ꝙ opꝫ ipſuꝫ eſſe nouū qꝛ eſt termin' noue actionis.
M nihil enim eſt terminus actionis ꝑprie.ſ.de genere actio
nis quin ꝑ illā actionē accipiat eſſe.ꝛ hoc ſaltē ſm illō ſꝫ
qḋ eſt formalis terminus actionis illius.vñ ēt filius dei q
eſt terminus actiue gnātionis patris ꝑ illā gnātionē acci
pit eſſe ꝛ perſonā eſſe ꝛ deū eſſe:aliogn ſi nullū eſſe acci
pit per illā nō videẽ eſſe intelligibile quō ſit ibi aliqd ter
minans gnātionē que eſt actio de genere actionis:eqḋ pro
tanto dico ad excludendū opīones que dīr equoce actio
nes:illaꝝ qdem terminū nō opꝫ accipere eſſe:qꝛ nō ſunt
actiones de genere actionis:ſed ſunt termini:vt dictū eſt
diſ.3.ꝑmi libri. ¶ Si dicas veꝝ eſſe de termino actionis
poſitiue:tranſubſtātiatio aūt nō eſt niſi actio deſtructiua
termini a quo:ꝛ in hoc magis eſt nō actio. ¶ Hoc nō vī
ꝓbabile:qꝛ ipſa eſt inter terminos poſitiuos:ita ꝙ nec eſt
creatio nec deſtructio tm̄. ¶ Pōt dici ꝙ tranſubſtātiatio
N (hoc ſtāte ꝙ ſit inter terminos poſitiuos q ſunt ſube) pōt
poni duobus modis intelligi.Uno mō ꝙ ſit ad ſubaꝫ vt
per ipſaꝫ accipientē eſſe.Alio mō vt ſit ad ſubam vt per
ipſaꝫ accipientē eſſe hic. ¶ Prima pōt dici ꝑductiua ſui
termini ad quē.ſcđa adductiua:qꝛ per ipſaꝫ adduciẽ ter
minus vt ſit hic.ꝛ ſub aliys vbis pōt eſſe vel ad entitateꝫ
ſui termini vel ad preſentialitatē eius alicubi.tranſubſtā
tiatio ꝑmo mō nō pōt eſſe ad ſubſtantiaꝫ que prefuit:qꝛ
nō vī poſſe poni in ſubam manentē ſm eſſe ſuū antiquū:
ſed ſcđo mō bñ pōt eſſe tranſubſtātiatio in ꝑexiſtēs:quia
pōt fieri de nouo pñs hic.vbi fuit terminus a quo:manēs
tñ vbi erat prius. ¶ Et ſi obyciẽ ꝙ iſta ſcđa nō eſt tran
ſubſtantiatio:qꝛ terminus eius nō eſt ſubſtantia vt ſuba:
ſed eſt iſta preſentia que accidit ſubſtantie.ſola enim illa Dubitatio difficilis ſpeculationis.
acquiriẽ per iſtam actionem. ¶ Et preterea tunc erit ter
minus ad quem per tranſubſtantiationē alicubi vbi ꝑus
nō fuit:cuius oppoſitū ꝓbatuꝫ eſt in diſ.10.q.ꝑma. ¶ Et
preterea tūc quot eſſent hic preſentia tot eſſent preſentia
litates:ꝛ per ꝯñs tot conuerſiones.multa aūt ſunt in chro
quoꝝ qḋlibet eſt hic ꝑſens.ergo ſunt multe cōuerſiones.
¶ Ad pᵐ pōt dici ꝙ ſubſtantia eſt terminus ipſius tran
ſubſtantiationis ſcđo mō dicte:qꝛ ipſa ſubſtātia ſuccedit
ſubſtantie:nō tñ hꝫ eſſe ſubſtantiale nouū:ſed tm̄ ꝑſentiā
nouam. ¶ Ad 2ᵐ dico:ꝙ tranſubſtantiatio ꝑmo modo
dicta nō facit terminū ad quem eſſe vbi nō prefuit:ꝛ ita
dꝫ intelligi cōcluſio probata diſ.10.ſed tranſubſtantiatio
ſcđo modo dicta includit mutationē quandā ad ſimplicē
preſentiā circa terminuꝫ ad quem,ꝛ rōne iſtius bene pōt
terminus ad quem eſſe per illā vbi nō prefuit. ¶ Ad 3ᵐ
poteſt dici ꝙ nō eſt ibi niſi vnicum ꝑmo ꝑſens.ſ.illud qḋ
eſt ꝑmū ſignatuꝫ huius ſigni. ¶ Alia aūt ꝑſentia vel ſunt
partes ipſius vel cōcomitantia ipſum.conuerſio ergo eſt
vnica:qꝛ vnius ſubſtātie panis ꝑus preſentis iſtis ſpecie
O bus in vnum corpus vt preſens eiſdem. ¶ Pro iſta via
vī eſſe ratio iſta:qꝛ eo modo terminus prior conuertiẽ in
terminū poſteriorē:quō terminus poſterior ſuccedit ter
mino priori:ſed terminus poſterior non ſuccedit ſm eſſe
ſimplr:ſed ſm eſſe hic preſens pani preexiſtenti.ergo nec
panis ꝯuertiẽ nec tranſit in corpus chriſti niſi ſm eſſe hic
preſens pani ꝑexiſtēti. ¶ Si dicas ꝙ abſolute eē corꝑis

ſuccedit ipſi eſſe panis:quia corpus manet ſm ſuum eſſe
ſimplr pane deſinente eſſe. ¶ Cōtra.hoc nō eſt ſuccede/
re ſic terminū termino:qꝛ ſic ſol pōt dici ſuccedē cuicūqꝫ
corrupto hic ſſerius:qꝛ manet in ſuo eē illo deſinente eē.
¶ Scōm hāc viā pōt teneri ꝙ termini iſtius tranſit⁹ ſūt
īcōpoſſes eo mō quo termini:qꝛ ſic nō ſunt ſil:lꝫ de po⁹
abſoluta dei poſſint eſſe ſil:ſicut lꝫ de⁹ poſſit facere aerē
ſil cū igne de potētia abſoluta ⁊ forte ex eadem mā:tn̄ vt
aer ſuccedit igni ſic ſunt incōpoſſibiles in ſimul eſſendo.
¶ Cōtra hoc vr̄ ꝙ nō ſit tn̄ vna mutatio in ꝓpoſito:qꝛ
per illā qua corpus vt hic ſuccedit pani vt hic/nō deſinit
panis eſſe niſi vt hic:⁊ p ꝯñs nō deſinit eſſe ſimplr.ḡ opꝫ
dare aliā mutationē per quam panis deſinit eſſe ſimplr.
¶ Reſponſionem quere.

Reſponſio ¶ Dici pōt(vt dicit doc.q.illa an panis in cōuerſione in
chrī corpus annihilet̄:ante ſolones argumentoꝝ)que in
ordine eſt.q.4.huius di.ꝙ panis hac cōuerſione deſinit
ſolū eſſe hic:⁊ ſic ſolū hꝫ mutationē deperditiuaꝫ pñtie
ſue vt hic:⁊ hoc pmo vtute iſtius cōuerſionis:hāc cōſeqt̄
alia deperditiua qua deſinit eſſe ſimplr:⁊ ſic ſunt due:ſed
tn̄ vna primo vnitate cōuerſionis huius.

aliorum. De ſecūdo articulo dico:ꝙ ſicut in conuerſo ſunt
duo.ſ.mā ⁊ fo2:ita in termino ad quē
cōuerſionis.ponit̄ eniꝫ hic cōpoſitū pmo cōuerti in cōpo
ſitū:⁊ ita in vtroqꝫ termino aliqd eſſe formale ⁊ aliquid
māle. Quid ſit ergo formale in termino ad quē.di. ꝙ in
P Tho.1.parte ſum.q.76.articulo.3.⁊.4. nā humana chrī nihil eſt niſi mā pma ⁊ aīa intellectiua.⁊
p hoc ſunt quattuor rōnes fundamētales. Prima eſt hec.
Unius entis eſt vnū eſſe.vnū eſſe eſt ab vna forma.ergo
vnius entis eſt vna forma. ¶ Hoc cōfirmat̄ per illō phī
Tex.cō.43. 7.meta.c.de vnitate diffōnis:vbi vult ꝙ genus nihil eſt
pter eas que ſunt gñis ſpēs.⁊ ibidē.finalis dīa ſuba erit
rei ⁊ diffo.⁊ibidē.nō eſt ordo in ſuba:quō.n.opꝫ intellige/
re hoc pus:illud vo poſterius.Ex qb⁹ oīb⁹ accipit̄ ꝙ vni/
tas diffōnis p hoc eſt ꝙ genus nihil eſt pter ea quoꝝ eſt:
⁊ dīa que hꝫ rōnē formalis dicit totā ſubam rei.ḡ nō eſt
ibi alia ⁊ alia forma:qꝛ tūc ſi a pma acciperet̄ gen⁹ ⁊ a ſcda
dīa:genus eſſet aliqd pter ſpēs ſaltē ſm eſſe qdditatiuū:
nec eſſet dīa vltia tota ſuba diffiniti. Eſſet ēt ordo i ſuba
rei ſm ordinē formaꝝ. ¶ Ibidē ēt vr̄ dicere phs ꝙ dīa
poſterior includit priorē.nā fiſſio pedis eſt qdā pedalitas:
ſed nō includeret ſi ab alia ⁊ alia forma ſumeret̄. Hec rō
ſumpta eſt ex vnitate p ſe. ¶ Scda rō ex dīa forme ac/
cidentalis ad formā ſubalē ſumit̄.forma eniꝫ ſubalis dat
eſſe ſimplr.accidentalis aūt ſm qd.Ex hac ſeqt̄ alia dīa
ꝙ fo2a accñtalis aduenit enti ſimplr.ſubalis aūt enti tn̄
in potētia. Tertia dīa eſt ꝙ ſubſtantie eſt gnātio ſimplr:
qꝛ de potētia ſimplr ad eſſe ſimplr:accidētis aūt ſm qd:
ſed ſi forma ſubalis poſſet ſequi aliā formā ſubalē in eo/
dem:iſte dīe nō ſaluarent̄.nā illa ſcda nō daret eſſe ſim/
plr:qꝛ adueniret enti in actu:⁊ eſſet gnātio ſm qd.⁊ vlti/
mū mediū.ſ.de gnātione ponderat̄ ſpālr:qꝛ ſm phm
Tex.cō.8. 5.phy.gnātio nō eſt motus ꝓpter duo media que ibi tā/
git. Primū eſt:qō mouet̄ eſt:qō gñat̄ nō eſt. Scōm me/
diuꝫ eſt:qō mouet̄ eſt in loco:⁊ loquit̄ vtrobiqꝫ accipien/
do qō gnātur p ſubiecto gnōnis.ergo illud ſimplr nō eſt
nec hꝫ formā p quā pōt eſſe in loco. Sed ſi poneret̄ fo2a
prior ſaltē p iſtā ſubiectū eſſet ſimplr ⁊ poſſet eē in loco.
ergo ⁊c. ¶ Tertia rō ſumit̄ ex pdicatione:qꝛ qñ a diuer/
ſis formis accipit̄ pdicatio.vel eſt pdicatio p accñs vtpo/
te ſi forme nō ſunt p ſe ordinate.vt hō eſt albus.vel ſi fo2/
me ſint p ſe ordiate eſt pdicatio p ſe ſcdo mō:vt ſupficia/
tum eſt coloratū.ergo ſi gen⁹ accipit̄ ab vna forma ⁊ ſpēs
accipit̄ ab alia:qō opꝫ dicere ponendo plures formas in
hoīe:ſequit̄ ꝙ pdicatio alicuius generis de hoīe non erit

predicatio per ſe pmo mō. ¶ Quarta rō pōt fieri ⁊ plus
valet oībus precedētibus. Pluralitas nō eſt ponēda ſine
neceſſitate ex pmo phy. Sed nō eſt neceꝫ ponere illas Tex.cō.50.
plures formas:qꝛ pfectior cōtinet in ſe impfectiones vir/
tualiter ſicut tetragonū trigonū.ex 2⁰ de aīa.ergo ſupfluū Tex.cō.31.
eſt ponere illā aliā diſtinctā ab iſta perfectiori cōtinente
illam. ¶ Innitentes iſtis rōnibus ⁊ ꝯclōnē ipſarū tenen/
tes ad ꝓpoſitū eas applicant.di enim vno mō ꝙ pmus Tho.p.ſūe.ar.1.q.1.p'g.ſū.q.76.art.3.⁊.4.
terminus ꝯuerſionis iſtius eſt cōpoſitū ex mā ⁊ aīa intel/
lectiua:nō vt intellectiua nec vt cōſtituit cōpoſitū qō eſt Quere Henricū qlī.1.q.10.⁊ qlī.4.q.10.⁊ Capreolum.
hō:ſed vt dat eſſe corporeū ⁊ ꝯſtituit cōpoſitū qō eſt cor/
pus.ipſa eniꝫ eadē aīa ⁊ ꝯſtituit in eſſe hoīs ⁊ aīalis ⁊ cor/
poris ⁊ ſube:⁊ hoc ſine diſtinctione reali forme ⁊ forme:
ſed ꝓpter ꝯtinentiā virtualē forme pfectioris:⁊ ſicut pōt
aliqd pmo agere per aīaꝫ vt dat eſſe corporeū:lꝫ nō agat
eandē actionē per aīaꝫ vt dat eſſe intellectiuū:ita pōt ter/
minare actionē ſub tali rōne lꝫ nō ſub tali. ¶ Cōtra iſtō.
ſi hoſtia ꝯſecrata a chrō i cena in pixide fuiſſet in triduo
ſeruata permanſiſſet ibi eadē res pmo cōtenta.illud aūt
in qō pmo fiebat cōuerſio nec fuit mā pma nec accidētia
nec cōpoſitū ex mā ⁊ accidente.ḡ cōpoſitū aliqd ex mā
⁊ forma ſubali.illud ergo pmanſiſſet in triduo:ſed tūc nō
erat compoſitū ex mā ⁊ aīa intellectiua:qꝛ chrs vere fuit
mortuus in cruce:⁊ ita aīa intellectiua vere fuit ſeparata:ſꝫ
nō pōt eſſe ſimul ſepata ⁊ vnita eidem corpori.ex di.10.
¶ Item terminus iſtius ꝯuerſionis opꝫ ꝙ ſit reale ⁊ vt
reale:qꝛ cōuerſio eſt realis. Sed aīa intellectiua vt dat eē
corporeū diſtinguēdo ꝯtra eſſe itellectiuū ēt ſm aliquos
iſtoꝝ nō eſt aliqd reale:ſed tn̄ quid abſtractū p actū in/
tellectus ſicut cōmune eſt aliqd pter ſingularia ſiue infe/
riores ſm eos.ergo iſta cōuerſio nō pōt eſſe in aīam ſub
Egidi⁹ theo.28.29.⁊.30. tali rōne vt in per ſe terminū cōuerſionis. ¶ Alius tenēs
ꝯclōnē eandē dicit ꝙ mā hñs modū quātitatiuū eſt illud
cōpoſitū in quo fit cōuerſio panis:quātitas eniꝫ derelin/
quit in mā modū extenſiuū partiū q modus nō eſt aliqō
accidēs ipſi māe:⁊ tn̄ mā ſub illo mō eſt cōpoſitū.immo
ēt vt poſſit dici corpus:vt ipſe declarat. Ideo aūt negat
quātitatē eſſe in p ſe termino cōuerſionis:qꝛ tūc non eſſet
trāſubſtātiatio ſi requireret in per ſe termino ſuo aliqō ac/
cidens:⁊ tūc ēt eſſet ibi quātitas pmo:qō ipſi negāt ⁊ alij
cōiter. ¶ Cōtra.quero aut modus ille qūtitatiuus eſt idē
materie ꝑprecise ſumpte:aut nō.ſi ſic:⁊ cōuerſio fit in ma a.l.hoſt.ſine
teriā ſub iſto mō.ḡ fit cōuerſio totius panis in mām pre/
ciſe acceptā:⁊ p ꝯñs nō eſt mā cōuerſa in mām ⁊ forma
in formā qō ipſe negat. Si nō.ḡ vel ille modus qūtitatiu⁹
nihil eſt:⁊ tūc cōuerſio ſit in nihil:qꝛ formalis termin⁹ cō/
uerſionis eſt purū nihil.vel cōuerſio fit preciſe in ipſam
mām:⁊ p ꝯñs nō eſt mā cōuerſa in mām ⁊ forma in for/
mā:⁊ tūc multiplicant̄ vba ſine fructu:aut aliqd aliud a
mā:⁊ tunc vel forma ſubalis vel accidētalis. Si ſubalis
⁊ nō aīa intellectiua habet̄ ꝓpoſitū ꝙ eſt alia forma ſub/
ſtātialis in corpore chrī. Si accñtalis ſequit̄ illud incōue
niens qō credit vitare.ſ.ꝙ in p ſe termino iſtius ꝯuerſio/
nis requirat̄ aliqō accñs. ¶ Itē nihil cauſatū a poſterio/
ri nāliter pōt eſſe idē priori nālr.modus iſte p te cauſat̄ Q
⁊ derelinquitur a quātitate que eſt poſterior nāliter ſuba
māe.ḡ nō pōt eſſe idem ſube māe.maior ꝓbat̄:qꝛ qō eſt
idē realr priori nō dependet realr ab eo:ſed poſteri⁹ depē
det realr a priori.prius nō depēdet realr a poſteriori.ḡ nec
iſtud qō eſt idē ſibi realiter dependet a poſteriori:ſequit̄.
ergo dependet ⁊ nō depēdet. ¶ Adhuc maior iſtius ma/
nifeſtius pꝫ:qꝛ cōtradictio eſt aliqd eſſe ⁊ nō eſſe aliquid
qō eſt idē ſibi:ſed ſi iſtud nō dependeret ab aliquo:⁊ illō
qō eſt idē ſibi depēderet:poſſet illud eſſe ſine illo. ¶ P.
Aut illō corp⁹ qō ponis pm̄ terminū ꝯuerſionis eſt corpus

mathematicū vel nālē: non enim diſtinxit phs corpus in plura. Si mathematicū. ḡ includit actu q̄titatē: ḡ habet qd̄ vitas. Si nāle. vel ḡ eſt per formā ſubalē nāle vel per q̄litatē. ſi p̄ mō, habet ppoſitū: qꝛ illa forma nō eſt aīa intellectiua. ſi 2° mō 7 q̄litas nālis p̄ſupponit quātitatē. adhuc habet ppoſitū: qꝛ p̄mus terminus cōuerſionis includet māam cū quātitate 7 q̄litate: 7 ita erit nō tm̄ ens p accidens: ſed duplr̄ ens p accñs. ¶ Item nō ſunt efficaciora vba ſup ſanguinē q̄ ſup corpus: ſed dicendo hic eſt calix ſanguinis. nō pōt fingi terminus cōuerſionis eſſe ſola mā ſub mō quātitatiuo: qꝛ illud nō eſt ſanguis. Sanguis enī dicit aliquā ſubaꝫ que gñat a nutrimento aſſumpto: 7 eſt primū ꝯuertēdū in carnē. nō aūt gñaret nec cōuerteret niſi hēret ppriā formā ſubalē. ¶ p̄. Lū dī. hoc eſt corpus non ponit aliqd diſtrahens a veritate carnis 7 oſſis 7 h̄: ſed potius vt includit oēs ptes ei° qd̄ eſt p̄ aīabile: ſꝫ ſi diceret. Hoc eſt caro vel os, videret fictio ponere terminū cōuerſionis eē tm̄ māam ſub mō quātitatiuo. ḡ multo magis in pposito, accipiēdo corpus vt eſt qd̄dā icludēs oia iſta: ſicut hic accipit. ſic ḡ neuter modus tenēs ꝯcłoneꝫ negatiuā hāc q in corpe xp̄i nō eſt alia forma ſubalis q̄ intellectiua ſaluat ſufficienter veritatē eucharistie: ſꝫ nec ſaluat ſufficiēter vnitatē rei cōtente in eucharistia. ſ. vnitatē corpis xp̄i: qꝛ ſicut in exiſtia nāli: ita 7 in eucharistia erat ideꝫ corpus 7 mortuū 7 viuū: qd̄ pbat p multas auctēs: quaꝝ vna eſt Ambro. 7 ponit de cōſe. di. 2. Oia quecūqꝫ. loquēs de eucharistia: quo efficit corp° xp̄i: ideꝫ inquiēs ſane corp° qd̄ de virgine ſumptū eſt: qd̄ paſſuꝫ eſt 7 ſepultū: qd̄ reſurrexit 7 in celū aſcēdit. ¶ Iteꝫ dicit Leo papa in ſermone de aſcēſione dñi. Nō dubia fide: ſꝫ certiſſima ſcia tenemus eā nām in pr̄is cōſeſſurā throno q̄ iacuerat in ſepulchro. ¶ Idē habet ab Aug̃ in ſermone de aſcen-

Cap.17. ſione qui icipit. Oia chariſſimi. ¶ Itē Aug. de fide ad petrū. Ideꝫ hō in vtero matris 7 pependit in cruce 7 iacuit in ſepulchro 7 reſurrexit: ſed nō pōt itelligi hic iſta identitas niſi rōne ptis que eſt corpus. Hoc ēt vult Dam. lib. 3. ca. 30. Nullā inqꝛ partiū nāe depoſuit. ¶ Itē Grego° ſup illud Io. 20. Maria ſtabat 7c̄. Qͦ morīēdo in ſepulchro poſuit: ſurgēdo ſup angelos leuauit. Hoc ēt hꝫ ab Aug̃ ad Felicianū. 7 habet li. 3. di. 21. Illā carnē in ſepulchro non deſeruit quā in vtero formauit. Hoc ēt cōfirmat p Innocentiū. extra de celebratione miſſaꝝ. In q̄dam. De latere ſaluatoris fluxit ſanguis 7 aqua, in q̄bus iſtituta ſunt duo p̄ncipalia ſacr̃a: baptiſmus 7 eucharistia. ḡ eucharistia virtutē ſibi innuit: 7 hꝫ ſignificationē illi° ſanguinis fuſi de latere: 7 hꝫ efficaciā v̄tute illi° ſanguinis: ſed nō ſignat ſanguinē: niſi qui eſt ps corpis: nec hꝫ efficaciā niſi in v̄tute effuſi ſanguinis de corpe xp̄i. ḡ illud corp° de quo fuſus fuit ſanguis ille fuit corpus xp̄i. Sed de corpe mortuo fuſus fuit: qꝛ Io. 19. dī q eo iam mortuo vnus militū lancea ei° aperuit. Lū viderent inqꝛ Ieſum iam mortuū. ḡ illud corpus iaꝫ mortuū fuit idē cū corpe xp̄i viuētis. ¶ Itē Hiero° ſup illud Ione. 2. Et ſubleuabis de corruptione. dicit. Illō ipꝫ corp° 7 eandē carnē reſurgere q̄ hō cōdita fuerat. ¶ Alii

[.]en. ql.3.q. [.].8.15.7.16. [.] qlī.3.q.2.7 [.]7 qlib.4.q. 3.7 in 4° in [..]ne 7 ql.6.q. 4.7 ql.9.q. [.].7 qlī 10.q. [.].7 qlibe.11. [.].10.

cōcedētes ꝯclōnē ad quā adducte ſunt iſte auctēs dicunt q quattuor rōnes adducte p ꝯclōne negatiua ꝯcludūt de quolibet qd̄ pducit ab vno 7 eodē agēte. nō aūt ꝯcludūt de hoīe: qꝛ pducit a duob° agentibus 7 duabus mutationibus: corpus. n. pducit a ppagante. aīa aūt a creante. 16. de aīalibus dī. Solus intell's eſt ab extra. ¶ Et iſte due ꝯnes. ſ. p̄° q ille rōnes ꝯcludāt ibi: 7 nō ꝯcludant hic. que eſt 2°. pbant. p̄° ſic. Omne qd̄ eſt iō eſt: qꝛ vnuꝫ numero eſt. Boe° li. de vnitate 7 vno. ḡ ad quālꝫ vnā rē nālem eſt vna mutatio numero. Sed mutatio diſtinguit ſpē numero 7 gñe p formā terminantē. ex. 5. phyſ. ḡ vnius mutatio-

[T]ex.cō.4.7 ide

nis qua pducit vna res nālis eſt vna forma numero terminās. ¶ Si dicat q in gñatione vni° entis ſunt multe gñōnes ptiales: 7 ille ſūt ad diuerſas formas tanq̄ ad pprios terminos. ¶ Lōtra. aut iſte plures forme educunt de vna potētia māe aut de diuerſis. nō de vna: qꝛ ſꝫ Cōmētatorē. 12. meta°. numerus potētiaꝝ in mā eſt ſm numerū ſpēꝝ: 7 ita ille due forme q̄bus eſſet vna po° eſſent eiuſdeꝫ ſpēi: ſed tales duas eſt ipoſſe ſimul eſſe in eodem. ¶ Et preterea tūc ille pficeret māam ſm eandē potētiā: 7 tunc duo actus eſſent vnius potētie: qd̄ vī eē ꝯ phm 2° phyſ. vbi vult q potētie diſtinguant ſicut act°: qꝛ ſi poſſe ſanari 7 poſſe egrotari eēnt idē, ſanari 7 egrotari eēnt idē. Nec pōt dici q ille forme educant de diuerſis potentijs māe: qꝛ cū ille potētie ineſſent māe ſine ordie nāe, ſequeret: q 7 forme ille ſine ordine eſſent pficientes māam iſtā: qd̄ eſt ipoſſibile. tunc ēt ſequeret q mā vt eſt terminus a quo gñationis plures mutationes icludētis eſſet ens per accñs: qꝛ hñs plures potentias: ſed de ente per accñs non gñat niſi ens p accñs. ḡ gñātū nō eſſet vnuꝫ niſi p accñs. ¶ Item oēs ille rōnes ꝯcludūt ex p ſe rōne forme ſubalis. ipſa enim p ſe cōſtituit ens in actu ſimplr̄. ¶ Et ſi videat p eſſe cōpletū 7 icōpletuꝫ. hoc iprobat: qꝛ nō eſſet via diſtinguendi formā ſubaleꝫ ab accidentali: q̄ācūqꝫ enim eſſet forma talis vel talis poſſet euadi dicendo illā que eſt ſubſtātialis eſſe accidētalē 7 ecōuerſo. per cōpletuꝫ 7 icōpletū. ¶ Ex hoc pōt formari rō ſic. Illa poſitio eſt irrōnalis que excludit diſtinctionē ſube ab accñte. hec eſt hꝫ: qꝛ per iſtā nō pōt cōcludi aliquā eſſe formā accidētaleꝫ per hoc q aduenit enti in actu: qꝛ per te illud fuit in actu icōpleto: 7 ita dicā (ſi forma accidētalis adueniat) q preexiſtens ſit in actu icōpleto. ¶ Scđa ꝯclo. ſ. q in hoīe nō cōcludant: ſed q oppoſituꝫ ſit ibi veꝝ, pbat ſic. Omne per ſe agens hꝫ aliquē ppriū terminū ſue actiōis: 7 per ꝯñs vbi ſunt diuerſa agentia 7 diuerſe actiones nō pōt eſſe forma eadē p ſe terminans. Et hoc cōfirmat per phm. 5. phyſi. vbi vult q nō pōt eadē ſanitas redire pp diuerſitatē actionis ad hanc 7 ad illā ſanitatē. ſed agēs increatū per ſe agit ad gñationē hoīs: qꝛ infundit aīam intellectiuā. 7 agens creatū p ſe agit ad eius gñationē alterando corrūpendo 7 tranſmutando: alioquin nō magis eſſet hōs pater bouis q̄ aſinus: niſi qꝛ p actionē bouis de ſemine bouis gñātur bos: 7 ita in hoīe. ¶ Et confirmat ratio: qꝛ ſi ideꝫ eſt per ſe terminus vtriuſqꝫ agentis aut idē cōpoſitū aut eadeꝫ forma. Si p̄m detur. ḡ hō eſt creatus: qꝛ eſt per ſe terminus creationis. ſi forma. ḡ hō nō eſt per ſe a ppagante: qꝛ per ſe eſt terminus creationis. vtrūqꝫ eſt incōueniēs. ¶ Addit iſte iuxta p̄mā rōnē ſuā q ad duas formas eductas de potētia māe ſūt potētie diſtincte. Sꝫ ad duas formas quaꝝ altera educit de potētia māe altera cauſat nō ſunt due habilitates vel potētie: 7 iō magis eſt vna gñō ad duas formas 2° mō q̄ p̄mo mō. ¶ Addit ēt q illa forma q̄ pōt dare eſſe māe nālr̄ ſeorſum ſine altera nata eſt ꝯſtituere ſuppoſitū: 7 iō oīs forma ſuperueniens illi eſt accñs: ſed forma non nata dare per ſe eſſe ſine alia nō eſt nata ꝯſtituere ſuppoſitū niſi miraculoſe. 7 ad ppoſitū forma mixtionis nō eſt nata pficere niſi dū aīa intellectiua pficit: 7 iō nata eſt ſepari a mā q̄n aīa deſinit informare: 7 iō miraculū eſt q for° mixtiōis manet in mā ſine intellectiua: nec aīa adueniēs illi eſt accñs: qꝛ illa p̄ma nō eſt nata ꝯſtituere ſuppoſitū niſi miraculoſe. ¶ Addit ēt q eadē mā eſt ppriū perfectibile ipſius mixtionis 7 aīe intellectiue: nō aūt forma pōt. ſ. mixtionis cōſtituit ppriū receptiuum aīe. tunc enim aīa adueniret enti in actu: 7 tūc nō eſſet forma ſubalis. ¶ Addit 4° q intellectiua ꝯtinet in ſe vegetatiuam 7 ſenſitiuaꝫ. Illa aūt forma mixtionis

Cōmen.11.7 circiter.

Tex.cō.10.

Tex.cō.38.7 circiter.

a.l.primum.

cōtinet virtualr oēs formas que pñt eſſe ſeorſuꝫ in alijs formis corporis. Jdeo aūt intellectiua nō cōtinet iſtā formaꝫ mixtionis: qꝛ im pmixta eſt ꝛ inextenſa: ꝛ iō continet illas que pñt tali mō hr̄e eſſe: forma aūt mixtionis ꝯtinet oēs alias extenſas vel extēſibiles: ꝛ iō ille due ſufficiunt in hoīe. ℂ Cōtra ꝯclōnē arguit ex iſto 4° ꝛ vltimo addito ſic. Uegetatiua in planta cōtinet in ſe formā corporeitatis: ꝛ ſenſitiua in boue ꝯtinet vegetatiuā ꝛ corporeitatē: aliogn oporteret in illis ponere plures formas qḋ ipſe negat: tūc accipio iſtā ꝓpoſitionē. q̄cq̄d cōtinet ꝑfecte ꝛ formalr aliquā formā cōtinentē formalr aliā formā, cōtinet ēt illā aliā: ſed intellectiua cōtinet ꝑfecte ꝛ formalr vegetatiuā ꝛ ſenſitiuā per te: ꝛ nō ſub rōne deſtruente rōnē vegetatiue ꝛ ſenſitiue: ſꝫ ſub rōne ꝑfectiori q̄ȝ ille forme habeant ſine intellectiua. ergo intellectiua ꝯtinet ꝑfecte iſtaꝫ formā quā ſenſitiua ꝛ vegetatiua cōtinent: ſine rōne ergo vr̄ dictū ꝙ ſenſitiua in bruto cōtinet formā corporeitatis ꝛ vegetatiua in planta: ꝛ tñ ꝙ ſenſitiua ꝛ vegetatiua vt cōtente in intellectiua ꝛ mō ꝑfectiori nō cōtineāt eandē formā. ℂ Si dicas cōtinent in intellectiua mō inextenſo: iō nō cōtinet formā corporeitatis que eſt extēſibilis. ℂ Cōtra. aut ſenſitiue ꝛ vegetatiue modus inextenſibilis repugnat: aut modus extēſibilis: aut nec ſic nec ſic. ſi pmo mō: ergo nō cōtinent in intellectiua. ſi 2° mō: ergo nō cōtinēt formā corporeitatis. Si vero detur 3ᵐ mēbrū. ſ. ꝙ neqꝫ ſic neqꝫ ſic. tunc indifferenter poterūt cōtinere formā corporeitatis vt ſunt in ſe vel vt cōtente in intellectiua: tūc eniꝫ cōtinent corporeitatē ꝓpter ordinē ꝑfectionis forme ad formā: nō aūt ꝓpter modū exñdi talez vel talem: ſꝫ ordo ꝑfectionis ſemꝑ eſt ideꝫ. ℂ Jtem manifeſtius vr̄ excluſa fide ꝙ poſſit ꝯcludi in alijs viuis forma mixtionis differre ab aīa q̄ȝ in hoīe de aīa intellectiua: ꝛ hoc ꝓbat: qꝛ non pōt eſſe regulariter idē effectus a q̄buſcūqꝫ ꝛ q̄tiſcūqꝫ diuerſis agentibus: ſed a quocūqꝫ ꝛ qualitcūqꝫ corrūpat corpus viuū: dum tñ nō ſtatim reſoluat in elemēta. ſemꝑ ꝓducit cadauer idē ꝛ eiuſdē rōnis. pꝫ ad ſenſuꝫ: ſed ideꝫ nō pōt eſſe terminus ꝓprius actionis huius ꝛ illius agentis. ergo nō eſt nouū ꝓductū ꝑ actionē corruptiuā ipſius aīati: ſed eſt derelictuꝫ. ℂ Apparet iſtud in ſpāli ſi bos ꝑ cultellum ſubmerſionē vel interfectionē vel alijs modis corrūpat ſemꝑ derelinquit ideꝫ cadauer ꝛ eiuſdē rōnis. corrūpentia aūt hec ꝛ illa nō ſunt nata inducere eandem formā: ꝛ hoc ſtatim abſqꝫ oī alteratione ꝑuia: imo ſi deberet eadē talis forma induci ꝛ ab eodē agēte: adhuc vr̄ vniformis alteratio nec̄ia preuia: ſed hec q̄tūcūqꝫ difformis alteratio p̄cedat ꝛ ab alio ꝛ alio agente ſemꝑ ſequit idem terminus. ℂ Cōtra 2ᵐ additū. ſ. de forma ꝑficiente nālr ſeorſuꝫ ſumpta arguit ſic. Omne agens qḋ pōt ſufficienter in actionē ſuā ſine actione alterius ꝛ in terminū actionis pōt informare paſſuꝫ illa forma ſine actione alterius: ſed agens nāle pōt cū cōmuni influentia ſine ſpāli actiōe diuina in actionē ſuā ꝛ in terminū actionis qui eſt forma mixtionis: qḋ eniꝫ tunc in eodē inſtāti deus creat aīam, h̄ nō eſt prius nālr q̄ȝ ꝓpagans inducat formaꝫ mixtionis: imo eſt poſteri⁹ nāliter ſicut forma ad quā eſt diſpoſitio ſequit diſpōneꝫ. Nec nec̄io ſimplr deus creat aīam: imo mere cōtingēter. ḡ agens illud pōt informare ſuū paſſuꝫ ꝑ iſtā formā mixtionis abſqꝫ actione dei: ꝛ per ꝯñs nulla ꝯdictio eſt reſpectu agentis creati. ꝙ forma mixtionis informet abſqꝫ aīa intellectiua. nō ergo eſt miraculū. ℂ Cōtra 3ᵐ additū de ꝓprio ꝑfectibili aīe intellectiue arguit duplr. pmo ſic. Propriuꝫ ꝑfectibile ab agente ſufficiente pōt perfici ꝓpria perfectione circūſcripto quocūqꝫ agēte alio ꝛ ꝑfectione alia. maxime ab agēte nō dependente in agendo ab actione alicuius alterius agentis. ḡ ſi mā pᵐ ſit pᵐ ꝛ ꝓpriū ꝑfectibile aīe intellectiue poterit a deo agēte: qui in agendo nō depēdet ab aliquo creato: informari aīa intellectiua abſqꝫ actione agentis creati ꝛ termino eius: ꝛ ita ſine oī forma mixtionis poſſet imediate intellectiua ꝑficere mām. hoc vr̄ icōueniēs: qꝛ tale cōpoſitū nō videret eſſe hō: cū nō haberet illud qḋ eſt de eſſentia hoīs nec eēt non homo: qꝛ hr̄et illud quo formalr hō eſt hō. ℂ Scḋo ſic. Ex duobus actibus quoꝝ vnus nō eſt potētia reſpectū alterius nō pōt fieri per ſe vnū. 7. metaᵉᵉ. c. pe. ꝛ. 8. c. vlti. Quia ibi vterqꝫ illoꝝ actuū manet actus ſimplr reſpectu alterius: ꝛ ex duobus actib⁹ in ſe ꝛ inter ſe nō fit ꝑ ſe vnū: ſed ꝑ te forma mixti ꝛ aīa intellectiua ſunt duo act⁹ ꝛ neuter potentialis reſpectu alteri⁹: ſic ꝙ neuter eſt rō recipiēdi alterū. ergo nō fit per ſe vnū ex eis. ℂ Si dicas imo: qꝛ eadē mā recipiet ea. hoc nihil ad. h. qꝛ per ſe vnitas alicuius entis eſt ex actu nō ex potētia ex caplīs ꝑallegatis. ℂ Contra rōnē iſtius opinionis inq̄tū cōcordat cū precedente opinione ꝯ illā diuiſionē aut vna mutatione aut pluribus, arguit ſic. Aut ſufficit ad vnitatē cōpoſiti geniti ꝙ due ſint mutationes ordinate ad duas formas ordinatas: vel requirit tñ eſſe vna mutatio. Si 2° mō: tunc a q̄buſcūqꝫ agētibus ſint plures mutationes lꝫ ordinate: tñ genitū nō erit vnū: ꝛ tunc hō ſm opinionē iſtam non erit vnus. Si aūt pᵐ ſufficit: tūc lꝫ ille plures mutationes ſint ab vno agente: nō minus ꝓductū poterit eſſe vnū q̄ȝ ſi ille mutationes ſint a diuerſis agētibus: imo ceteris parib⁹ vr̄ ꝙ magis ſufficiat vnū agens q̄ȝ plura agētia. ℂ Riſdet ad hoc: ꝙ due mutationes ad quas eſt vna potentia mãe ſufficiunt ad hoc vt ꝓductū ſit vnū: nō aūt vbi ſunt potentie diuerſe mãe: ſed ſm pᵐ additū ad formas eductas de potentia mãe ſunt diuerſe potētie: ad formā autē eductā ꝛ aliā nō eductā eadē eſt potentia. hec aūt ꝛ aliaꝫ reſpiciunt duo agentia: ꝛ iō due mutationes a talib⁹ duobus agentibus ſubordinatis ſufficiunt ad ꝓducendū cōpoſitū: nō aūt ille due alie. ℂ Cōtra. aut potentie numerant ad numerationē forme: ꝛ tunc ſequit vtrobiqꝫ eſſe duas potentias ſicut ſunt due forme: ſiue ab eodem ſiue a diuerſis agētibus ſint inducte. aut numerant potētia nō reſpectu forme ſed reſpectu agētis: ꝛ ſequit magis numeratio potētie: qñ ſunt diuerſa agentia q̄ȝ qñ eſt vnū agēs. ℂ Dices numerant ſm numerū formaꝝ nō abſolute q̄ recipiunt in ipſo cōpoſito: ſed illaꝝ que educunt de potētia illius: tales aūt ſunt ille que terminant actiones agētis nālis: ſed illa que terminat actionē creantis nō eſt talis: ꝛ ideo ꝓpter illā nō numerat. ℂ Cōtra. accidit mãe ꝙ forma perficiens ipſaꝫ educat de potētia eius vel nō educatur: ſi enim eſſet poſſibile aliquā formā eſſe in mã: ꝛ tñ nō educi de potētia eius: ipſa ita ꝑfecte ꝑficeret mām ſicut ſi educeret de potentia eius. ḡ mā eodem mō ſe hꝫ in rōne ꝑfectibilis ad formā eductā ꝛ nō eductā: ꝛ ꝑ ꝯñs eodem mō reſpectu huius vel illius numerabit vel nō numerabit potētia mãe. ℂ Scḋm hoc ad pmā rōnē pro 2ᵃ opinione poſſet riderī. poſſet eniꝫ dari vtrūqꝫ membrū. ꝛ pꝫ gdeꝫ ꝙ vna eſt mutatio qua ꝓducit vnū ens nāle: ꝛ hoc loquendo de mutatione vltima: ꝛ tunc cōcedo ꝯclōneꝫ ꝙ tñ eſt vna forma. veꝝ eſt ꝑ ſe terminās illā mutationeꝫ: tñ plures ſunt mutationes partiales terminate ad plures formas ꝑtiales p̄cedētes vel ordīe durationis. ſi ponatur vna forma pus tpe induci q̄ȝ alia: vel ordine nāe. ſi ponamus oēs illas ſil tpe induci: niſi ꝙ ſicut dictū eſt in q̄onibus. 9. metaᵉᵉ. ad vltimā formā non eſſet ꝓprie mutatio. Exemplū huius. ſi ponant ptes organice differre ſm formas ſubales: tunc. n. precedit gñātio vnius nō ſolū nā: ſed etiaꝫ tēpore gñātionē alterius partis: ꝛ ēt gñātionē illam que eſt ſimplr gñātio totius: qua. ſ. inducit forma totalis preſuppoſitis

R S T

a. l. quocūqꝫ. a. l. quoſcūqꝫ.

Nō efficaciſſima ꝯ aduerſarios ex ꝑmanentia negantes.

Predictus ſubtiliſſimus.

Tex. cō. 49. ꝛ inde. Tex. cō. 15.

a. l. [illegible]

preſuppoſitis iam formis oīum p̄tium: ſed ſic ponendo
vnā vel plꝛes/diceres aut eſt vna poᵃ vel plures. in mā
reᵃ iſtaꝝ pluriū formaꝝ ordinataꝝ: poſſet dari hoc vel
V illud. ¶ Et ſi dēr φ vna poᵃ tūc ad duas iꝓbationes.
Cōtra hoc r̄ndeo ad p̄ᵃ. cū dī/vna poᵃ ſpē eſt ad vnam
formā ſpē. vcꝫ eſt eiuſdem ordinis. Et ad duas auc̄tes
phi reſpōdeo φ intelligunt nō de poᵃ receptiua ⁊ actu
recepto: ſed de poᵃ ⁊ actu vt ſunt d̄ꝛie oppoſite entis: vt
apparet de poſſe ſanari ⁊ poſſe egrotare: de qbus exem
plificat: qꝛ nō eſt verū de poᵃ ſubīi: qꝛ idez corpus ⁊ ea/
dē poᵃ receptiua pōt poni in corpe reᵘ duorum ꝯrioꝝ: ſꝫ
actus nō ſunt idē. Iſta aūt diſtinctio poᶜ ſic ⁊ ſic pꝫ ex.q.
iſta articulo p̄mo. ¶ Si dēr ēt φ ſunt due poᶜ reᵘ huiꝰ
⁊ illius forme: tunc ad duas iꝓbationes illius membri
pōt facilius reſponderi. Cū enim p̄mo dicit φ ille due
poᶜ inſunt ſine ordine illi māe pōt negari. imo eſſentia/
lius ⁊ imediatius ineſt māe ordo ad vnā formam q̄ꝫ ad
aliā. ſicut in ſubīo reſpectu paſſionum diuerſaꝝ pōt eſſe
poᵃ prior reſpectu vnius ⁊ poſterior reſpectu alterius.
Si aūt cōcederet φ poᶜ ſūt ex equo: nō ſequit φ actus
X ſunt ex equo: pōt enim eē ordo poᵃᶠ quātū ad terminos:
ſꝫ nō ſit ordo eaꝝ quātū ad fundamētū: ſicut pꝫ in mul
tis alijs vbi duo reſpectus ſine ordine inſunt vni funda
mēto: ⁊ tn̄ termini illoꝝ reſpectuū hñt ordinez inter ſe ⁊
in cōparatione ad fundamētū. ¶ Alia ꝓbatio de ente
ꝑ accidēs nō hꝫ apparentiā: ſi.n. de igne poſſit gn̄ari aer
⁊ aqua: nō propter hoc ſequit φ ignis in rōne termini a
quo ſit ens per accidēs: qꝛ iſta potētialitas ⁊ illa nō ꝯſti/
tuūt per ſe terminū a quo: ita ēt ex parte ſubiecti ſi hēat
poᵃᵐ aliā ⁊ aliā nō ſequit. ſi ille poᶜ inter ſe accidūt. ergo
habēs illas eſt ens ꝑ accidens. ¶ zᵃ rō p̄ncipalis q̄ ꝓce/
dit ex rōne forme ſubalis ⁊ vnitate rei nō ꝯcludit: qꝛ di
T.c.12.e ide ſtinguo de dare eſſe ſimpl'r: qꝛ ſm phm p̄mo de gn̄one.
vbi arguit φ ex nō ente ſimpl'r nō pōt aliqd fieri: pꝫ re/
Y ſpōſio ad argᵐ diſtinguēdo nō ens ſimpl'r: qꝛ aut prout
ſimpl'r accipit pro vl'r: ⁊ tūc nō ens ſimpl'r eſt purū ni/
hil. ⁊ ſic ex nō ente ſimpl'r nō pōt aliquid fieri: ⁊ iſti non
enti oppoſitū eſt qdcūqꝫ ens q̄tūcūqꝫ minimū habeat
de entitate. Alio mō accipit ens ſimpl'r ꝑut diſtinguit
ꝯ ens ſm qd: ⁊ tūc ens ſimpl'r eſt ſuba ens ſm quid eſt
accidēs: ⁊ pꝫ qd eſt nō ens ſimpl'r oppoſitū iſti. Sic di/
co in ꝓpoſito φ forma ſubalis dat eē ſimpl'r: nō qdem
eē p̄ᵐ: qd.ſ. imediate ſequit nō eē ſimpl'r: ſed dat eē ſim/
.i. nō ſimp/ plicit vt diſtinguit ꝯ eē ſm qd. ¶ Primū pꝫ: qꝛ ſi ac/
ponat māz e cidēs p̄mo adueniret māe. ⁊ ſi daret ſibi p̄ᵐ eē formale:
oc hñt eſſe nō tn̄ daret ſibi eē ſimpliciter ſꝫ ſm qd: qꝛ nō eſt actus
mpl'r.i. eſſe niſi ſm qd/nulla ēt forma ſubalis mālis eſt que det eſſe
ccedēs a nō ſimpl'r māe/⁊ hoc ſi tenet eē ſimpl'r.i. oē recedēs a non
e. eē: ſicut probatū eſt in iſta ſolone. arti. p̄ᵒ: qꝛ ſm aduerſa
Den.quol.i. rios mā hꝫ eē ſimpl'r iſto mō ēt ſine oī forma: nō ḡ ſola
.10. forma ſubalis dat eē ſimpl'r.i. vl'r: nec ēt ſimpl'r.i. p̄mū.
Sed accipiēdo eē ſimpl'r zᵒ mō ꝑut diuidit ꝯ ſm quid
dico φ ſicut ens diuidit in prius ⁊ poſterius: vel p̄mū ⁊
zᵐ. ⁊ p̄us ꝯtinet ſub ſe ſubaꝫ: ⁊ poſterius accidēs. ita ſim
pliciter in iſto ītellectu equiualet ei qd eſt p̄muz nālr: ⁊
ſm qd/equalet ei qd eſt poſterius nāliter: ⁊ iſto mō oē
accidēs dat eſſe ſm qd. dico ḡ qꝛ forma ſubalis ſiue ad/
ueniat alicui iā habēti eſſe ſiue nō: dat eē ſimpl'r hoc zᵒ
ſed nō p̄mo: ſicut forma accn̄talis cuicūqꝫ adueniat dat
abētam ſub eſſe nō ſimpl'r ſed ſm qd. ¶ Et ſi queras vnde pōt ꝓ/
ſtantiam. bari φ hec forma dat eē ſimpl'r illa non: ſi de rōne neu/
trius eſt dare illud eſſe qd imediate recedit a non eſſe:
¶ Rñᵒ. aut tu queris de re in ſe. aut in cōparatione ad
cognitionē noſtrā: ſi in ſe nulla cā eſt q̄re iſta dat eē ſim/
pliciter: ⁊ illa ſm qd niſi qꝛ hec eſt forma ſubalis: ⁊ illa

accidētalis. Sicut enim nulla eſt cā quare calidū calefa
cit: qꝛ imediata eſt. ⁊ iter cām imediatā ⁊ effectū nō eſt
alia cā mediata: ita in gn̄e cāe formalis h̄ eſt imediata:
calor cōſtituit calidū. ⁊ aīa hoiez: ⁊ eſt imediatio forme
ad actū formalez. ¶ Si aūt queras in cōparatione ad
cognitionē noſtrā: de qua videt ꝓcedere argᵐ. quaſi iſta
opinio deſtrueret oēm diſtinctionē iter formā ſubalem
⁊ accidētalē quo ad nos. R̄ndeo phi diſtinxerunt inter
formā ſubalez ⁊ accidētalez a poſteriori: vtpote per iſta
media habere ꝯriūm ⁊ nō habere: recipere magis ⁊ mi/
nus ⁊ nō recipere ſm eā: poſſe eſſe noui ⁊ nō eē: ⁊ huiꝰ.
ſed ad rez breuiter dico vnū eſſe mediū ꝑ qd manifeſtiꝰ
diſtinguit quantū ad cognitionē noſtraz que forma ad/
ueniēs enti in actu ſit ſubalis ⁊ que accidētalis. Quādiu As
enim ꝓcedit in ſubalibus ſemꝑ poſterior eſt perfectior
p̄oribus. qn̄ aūt venit ad accidētales ſequens eſt impfe
ctior vltima preexiſtēte: que aūt ſit pfectior: hoc nobis
īnoteſcere nō pōt niſi a poſteriori: ⁊ illud eſt rōnabile ⁊
in ſe ⁊ in nobis. in ſe qdē: qꝛ in eodē gn̄e nō aduenit for/
ma forme niſi vt perfectius cōſtituat in illo gn̄e: in alio
aūt quicqd aduenit.ſ. vt accidēs impfectius eſt quacūqꝫ
p̄ſuppoſita forma ſubali. pꝫ ḡ reſpōſio ad formā argu/
mēti: qꝛ iſta opinio nō deſtruit diſtinctionē iter formaz
ſubalē ⁊ accidētalez: nec in ſe. iſta enim eſt imediata: qꝛ
hec eſt hec: ⁊ illa eſt illa. Nec quātū ad cognitionē nr̄az
ꝑ media illa ꝑ que poſſumus cognoſcere diſtinctionem
iſtā ſicut a poſteriori: nec mirū: ſi diſtinguēdo hanc for/
mā ab illa ſm itellectū noſtrū opꝫ vti poſteriorībꝰ hac
forma ⁊ illa: qꝛ nec alio mō cognoſcimꝰ quaſi in aliquo
formas ſubales niſi a poſterioribus. ¶ Rō quam facit
ad aliud mēbrū.ſ. φ ille q̄tuor rōnes nō ꝯcludūt de ho/
mine: ꝓ nobis facit/tn̄ inquātū ꝯnem negat de alijs aīa/
tis: pōt r̄ſideri φ reᵘ cuiuſcūqꝫ aīati pōt poni φ habeat
duo agētia vel quaſi duo. quelibet enim forma vite eſt
excellētior ſimpl'r q̄cūqꝫ forma mixtionis: ⁊ ita qdcūqꝫ
inducens formā vite opꝫ eſſe pfectius ſeipſo vel alio vt
p̄ciſe inducit formaz mixtionis: ⁊ ita ſꝫ ab eodē generet
corpus mixtum in planta vel bruto ⁊ inducat aīa: tamē
ibi idez eſt quaſi duo agentia: quia habens in ſe rōnem
perfectioris ⁊ imperfectioris agentis.

Ad rationes q̄ pro p̄ᵃ opione. ¶ Ad p̄mā cōce Bb
do p̄mā propoſitionem φ vnius
entis vnū eſt eē: ſꝫ zᵃ φ vnū eſſe reqrit tm̄ vnā formaz.
negāda eſt: accipiēdo eſſe vniformiter in maiori ⁊ mino
ri: ſicut enim ens ⁊ vnū diuidit in ſimplex ⁊ cōpoſitum.
ita eſſe ⁊ vnū eſſe diſtinguit in eſſe tale ⁊ tale. ḡ eſſe ꝑ ſe
vnū nō determinat ſibi eē ſimplex p̄ciſe: ſicut nec aliqd
diuiſum determinat ſibi p̄ciſe alterū diuidētiū. iſto mō
totius compoſiti eſt vnum eſſe: ⁊ tn̄ includit multa eſſe
partialia: ſicut totū eſt vnū ens: ⁊ tn̄ multas entitates ꝑ/
tiales hꝫ. Neſcio enim iſtā fictionē φ eſſe eſt quid ſup/
ueniens eſſentie nō compoſitū. Si eſſentia eſt compoſi
ta. hoc mō eſſe totius cōpoſiti includit eſſe omniuꝫ par/
tiū ⁊ includit multa eſſe partialia multaꝝ partiū vel for
maꝝ. ſicut totū ens ex multis formis icludit illas actua/
litates partiales. Si tn̄ oīno fiat vis in verbo cōcedo φ
formale eſſe totius compoſiti eſt principal'r per vnam
formā: ⁊ illa forma eſt qua totū cōpoſitum eſt hoc ens.
iſta aūt eſt vltima adueniens oībus precedentibus: ⁊ h̄
modo totū cōpoſitū diuidit in duas partes eſſentiales:
in actū ꝓpriū.ſ. vltimā formā qua eſt illud qd eſt: ⁊ ꝓ/
priam potentiā illius actus que includit māꝫ primā cū
omnibus formis precedentibus. Et iſto modo cōcedo
φ eē illud totale eſt completiue ab vna forma que dat
toti illud quod eſt: ſed ex hoc non ſequit φ in toto īclu/

daē ꝑciſe vna forma: vel qn in toto icludanē plures for me nō tanq̄ ſpecifice ꝯſtituētes illud cōpoſitū: ſʒ tanq̄ q̄dā icluſa in potētiali iſtius cōpoſiti. Exēplū huius eſt in cōpoſito ex ꝑtib⁹ itegralib⁹: quāto enī aīatū eſt perfe ctius tāto reqrit plura organa: ⁊ ꝓbabile eſt ꝙ diſtincta ſpē ꝑ formas ſubales: ⁊ tñ ip̄ʒ eſt veri⁹ vnū: veri⁹ inq̄ .i. ꝑfectius: ſʒ nō veri⁹ vnū .i. idiuiſibilius. incōpoſitis enīʒ frequētius iueniē cū maiori cōpoſitione verior vnitas ⁊

Cc

Dic hōs q̄r Scotus expo ſuit metaphy ſica Ar. entitas q̄ȝ in ꝑtib⁹ cū minori cōpōne. ¶ Ad ꝯfirmatio nē illā adductā de 7° meta^{ce}. c. de diffōne. cap^m illud nō vʒ bñ exponi: ſic pʒ in expoſitiōe quā edidi ſup illud .c. auctates aūt ille trūcate ſunt: ⁊ nihil ad .h. pma gdē trun cata eſt: qr ſequiē .ḡ genus nō eſt pter eas que ſunt gn̄is ſpēs: aut ſi eſt gdē vt mā eſt ⁊ z^a ps diſiūctionis eſt ve ra. vñ ad illud z^m mēbrū ſubdit exēplū. vox gdē vt ge nus eſt. Eſt ḡ itētio ph̄i ꝙ illud qđ iportaē ꝑ gen⁹ eſt ni hil niſi potētiale re^{ru} ſpērū. ⁊ eodē mō illud qđ ſequiē ꝙ finalis dr̄ia erit terminus: ⁊ diffinitio nullo mō pōt itel ligi ꝙ tota rō gdditatiua ſit in vltima dr̄ia, nūc enī oino gen⁹ ſupflueret in diffōne: qr ſola vltia dr̄ia totā eēntiā

T. c. 42. ſ. 6. topicorum ⁊ z. phyſi. rei exprimēt: ſʒ dʒ itelligi ꝙ cōpletiue eſt tota ſuba rei: ſic a forma vltia eſt cōpletiue tota eēntia hñs formas. Eodē enīʒ mō aſſignat ipſe hic vnitatē diffōnis quō di xit ſe ꝑmiſiſſe in anacleticis: ⁊ quō in .8. meta^{ce}. c. penul.

Tex. cō. 15. aſſignat vnitatē rei: qr ſic ibi dicit ꝙ ex duobus ꝯſtituiē cōpoſitū reale: qr h̄ act⁹ illud po^a: ita hic dicit ꝙ ex duo b⁹ ꝯceptib⁹ cōponiē vnus cōceptus gdditatiu⁹ ſeu diffi nitiuus: qr iſte ꝯceptus eſt potētialis ⁊ ille actualis: ⁊ ſic ibi actus eſt ꝑncipalior q̄ȝ po^a: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑncipalior ratio vnitatis ſic ⁊ entitatis: ita ⁊ hic ꝯcept⁹ vltime dr̄ie eſt ꝯceptus actualior ⁊ ꝑncipalior rō vnitatis diffinitionis. ¶ Qđ āt addiē ibi ꝙ in ſubſtātijs nō eſt ordo: nihil eſt ad ꝓpoſitū. aū enīʒ imediate voluit ꝙ ſi eſt nugatio ad dēdo ꝑorem dr̄iam poſteriori: ꝙ pari rōne erit nugatio ecōuerſo. nō enīʒ eſt ordo talis in ſubſtātijs: h̄ eſt in his q̄ ꝑtinēt ad rōnē ſubalē alicui⁹ ſiue diffinitiuā: ꝙ alius, ⁊ ali⁹ ordo faciat vel tollat nugationeʒ. ¶ Qđ ēt addiē ꝙ dr̄ia iferior icludit ſupiorē, h̄ eſt manifeſte falſuʒ: qr tūc ipoſſe eēt ꝑ genus ꝓximū ⁊ dr̄iaʒ ꝓximā diffinire: qr idē bis diceret. ſ. illa dr̄ia ſupior ꝑ ſe icluſa tā in rōne dr̄ie i ferioris q̄ȝ in rōne gn̄is ꝓximi. vñ ponēdo rōnes gn̄is ⁊ dr̄ie loco noīuʒ manifeſte appereret nugatio: ⁊ hec eſt iten tio ph̄i ibidē quō debeat nugatio cognoſci in diffōne po nēdo. ſ. rōnes ꝑ noīb⁹: nec ēt poſſet diffinitio dari ꝑ gen⁹

Argumenta efficaciſſima cōtra aduer ſarios. remotū ⁊ plures dr̄ias: qr eadē dr̄ia ꝓpria illius gn̄is di uiſiua remoti pluries diceret in illis multis differentijs additis gn̄i. ꝯñs eſt plane ꝯ ph̄m ibidē: q dicit nihil aliđ eſt in diffinitione q̄ȝ ꝑmū dictū genus ⁊ dr̄ie. Alia xo ge nera ſunt ꝑ^m ⁊ cū h̄ cōprehēſe dr̄ie. ⁊ exēplificat ſtatim vt aīal alatū vel aīal bipes nō alatū. Silr aūt ⁊ ſi plura dicanē oīno nō differt ꝑ plura aut ꝑ pauciora dici: vult dicere ꝙ nihil aliud eſt diffinitio q̄ȝ ꝑ^m genus cū multis differētijs vel ꝓximū genus ⁊ vna dr̄ia: qr ꝓximū gen⁹ nihil eſt niſi gen⁹ remotū cū multis differentijs icluſis: ⁊ q̄libet modus diffiniēdi icluderet nugationē, ſi dr̄ia ife rior ꝑ ſe icludēt ſupiorē. ¶ Qđ ḡ addit ibi: ꝙ h̄ ipſe ve lit dicere: cū dicit, fixio pedis eſt quedā pedalitas, h̄ nō eſt ad ꝓpoſitū: intelligit enīʒ ibi nō de ꝑdicatione ꝑ ſe ꝑ mō q̄lis itelligiē per iſta abſtracta. Sʒ ꝙ inferior dr̄ia dʒ ꝑ ſe diuidere ſupiorē inquātū h̄ʒ. Et hāc diuiſionē ꝑ ſe inuit ꝑ iſta abſtracta. Et ꝙ ſic itelligat pʒ ex ꝑcedēti bus iſtius. §. in ꝑn. dicit enim ꝙ opʒ diuidere dr̄ie dr̄iaʒ: ⁊ ſubdit quō itelligit nō dicēdo habētis pedes aliud ala tū aliud nō alatū: ſʒ aliud habēs fixos pedes aliud non fixos pedes. he nāqʒ ſunt dr̄ie peduʒ. Et ſequiē illud qđ allegaē. nā fixio pedis eſt quedā pedalitas, hoc eſt dictu fixio pedis ꝑ ſe particulat pedalitatē: ⁊ iō per ſe diuidit habēs pedes. Non ſic aūt alatū. ¶ Ex toto ḡ illo caplo ſi ꝯueniēter ꝑ totū exponereē ſicut alibi expoſitum eſt: neqʒ habeē ꝙ genus nihil eſt ꝑ ſe in diffinitione preter rōnem dr̄ie. neqʒ ꝙ dr̄ia vltima ſit diffinitio tota vel i dicās totā ſubam rei: neqʒ ꝙ nō eſt ꝑ ſe ordo in his que importanē ꝑ ſe ꝑ dr̄ias ordinatas: neqʒ ꝙ iferior dr̄ia ꝑ ſe icludat ſuperiorē. nec breuiter aliqđ ꝓ vnitate forme:

Reſolo non belis plurium difficultatum ꝯſeruatʒ in vīa hoc. imo vere ſaluaē totū illud .c. ponēdo rōnē gdditatiuam cōpoſitā ex ꝯceptu potētiali ⁊ actuali: ⁊ actualē eſſe ꝑn cipaliorē cām vnitatis: ſicut de ente cōpoſito dōm eſſet quantū ad vnitatē vt ipſe dicit in .8. lib. c. vltī. ¶ Ad z^m Tex. cō. 15.

Dd rīſum eſt: qr equiuocaē de ly ſimplr: ⁊ gdeʒ pro ꝑ dare eſſe nec omni nec ſoli forme ſubali ꝯuenit dare eſſe ſim pliciter, qn ſi ꝑ adueniret quātitas mā̄e poſſet dare ſibi eē formale ꝑmū: ſʒ nō ꝑ^m recedēs a nō eſſe. Et forā aliq̄ ſubalis pōt aduenire z° ⁊ 3°. ſʒ diſtinguēdo eē ſimplr ꝯ ſm gđ. ſicut ꝑ^m nālīter ꝯ z^m nālīter. ſic oīs forma ſuba lis dat eē ſimplr ⁊ accidētalis nō ſimplr ſed ſm gđ. nō ergo q̄ras ſi ꝑ vel z° adueniat iſta forma alicui: ſʒ quan docūqʒ adueniat talē actū nata eſt tribuere q̄lis forma eſt. ¶ Sʒ due ꝓbationes adducte de .5. phyſi. de gnōne ⁊ motu videnēur habere difficultatē ſpālē. Ad ꝑmā dico ꝙ nō eſſe accipiēdo ꝓ ſubto gnōnis accipiē ibi ꝑuatiue: ⁊ eſt ſenſus. qđ gn̄aē .i. qđ ſubijciē gnōni caret eē ſimplr: qđ aūt moueē, hoc eſt vt ſubijciē motui, nō caret eſſe ali

Ee quo ſimplr. ¶ Et ſi arguas .ḡ nullā formā ſubaleʒ h̄ʒ q̄ dat eē ſimplr: nō ſequiē: ſed eſt fallacia ꝯñtis: pōt enim habere aliqđ eſſe ſimplr iſto mō ꝑ vnā formā ſubaleʒ: ⁊ tamē carere eē ſimplr: qđ nata eſt alia forma ſubalis dare. ¶ Aliud xo arg^m de eſſe in loco: requirit (vt vide tur) aliā difficultatē: tñ de motu locali ⁊ alteratiōis po teſt faciliter rñderi ꝑ idē ꝙ omne mobile alteratiōe vel latione ꝑ aliquā formā ꝑſuppoſitā illi motui eſt in loco: qr quātitas ꝑcedit neūtio vtruqʒ iſtoꝝ motuū. Qđ autē gn̄atur hoc eſt ſubijciē gnōni, neqʒ ꝑ illud ꝑ qđ ſubijciē gnōni neqʒ ꝑ formā aliquā quā h̄ʒ ꝑ gnōnē ꝑ ſe eſt in lo co: qr ⁊ ſi ſubm gnōnis actu eēt hñs formā ſubalē ⁊ etiaʒ habēs quātitatē aliquā q̄ eſt rō locādi: tñ nō h̄ʒ quātita tē vt eſt ſubʒ gnōnis: qr quātitas nō eſt rō recipiēdi ter minū iſtius mutatiōis: ⁊ ita vlr ſubm gnōnis vt eſt ꝑ ſe ſubʒ nō icludit aliqđ qđ ſit ꝑ ſe rō eēndi i loco: qr nō eſt niſi tñ ſubalʒ eā ꝯcomitetē quantitas: ſʒ illa nō eſt ꝑ ſe aliqđ eius inquātū ſubijciē gnōni. ¶ Sʒ ſi queras quō

Egidius theo^e 4. illud qđ moueatur motu augmētationis eſt in loco. Lʒ iſta dubitatio nō ſit necīa ad ꝓpoſitū: tñ reſpondeo ꝙ ſm aliquos quātitas vel quantū ꝑſupponiē in motu au gmētationis ⁊ diminutionis. terminus aūt quātitatis ta lis vel talis terminat motū hunc ⁊ illuʒ. ¶ Sed ꝯ hoc. Nulla quātitas omnino eadē manet in toto motu ⁊ ſub vtroqʒ termino: ſubiectū aūt manet idē. ergo quantum nō eſt ſubiectuʒ iſtius motus. Et ꝑterea iſta terminatio cuius gn̄is eſt ꝑ ſe ſpēs: ſi gn̄is quātitatis quātitas eſt: ſi nō: motus ille nō erit ꝑ ſe ad quantitatē. Dico ergo ꝙ ſi

Ff cut ſubiectū alterabile lʒ in tota alteratione ſit ſub qua litate: tamē nō eſt ꝓprie dōm ꝙ quale ſit ſubiectum al terationis: qr illa qualitas accidit illi qđ eſt ſubiectuʒ al terationis. ita augmētabile: lʒ ſemꝑ dum augmentaē ſit quātū: tamē ex quo variaē ſm quantitatem ſicut altera bile ſm qualitatē, quātitas nō eſt rō nec ꝑ ſe cōditio ſu biecti augmētationis. ¶ Quid ergo in ſubiectum au gmētationis? Dico ꝙ ſicut ſubiectū ꝑ ſe alterationis eſt ens in actu ſm formas priores qualitate: non tñ ens in actu ſm qualitatē: ita per ſe ſubm augmētationis eſt ali quid ens

Pdicatio mi/rabilis. quid ens in actu ſm aliquā formā priorē quātitate:non
aūt p ſe eſt ens in actu ſm quātitate:forma aūt prior nō
eſt niſi ſubalis.ḡ p ſe ſubm augmētationis ⁊ diminutiōis
nō eſt niſi ſuba tm̄.¶ Qūo ḡ ſubm qđ ibi mouet̄ eſt in
loco:ꝰ Rn̄deo vł̄r cuiuſcūqꝫ motus ſubm eſt in loco vel
p formā prius acqſitaꝫ imobili qđ mouet̄ tali motu:vel
Quid ergo va/na ē obiū pbis adūſario ꝯ ſi hec pꝫ. p ipſam formā ſm quā mobile fuit vel mouet̄:⁊ pᵐ mē
bꝛū veꝝ eſt de alterato ⁊ lato. 2ᵐ mēbꝛū veꝝ eſt de au/
gmētato ⁊ diminuto:ſꝫ qđ ſubijcit̄ gnōni neutro mō eſt
in loco. Nec enim p̄ſupponit̄ iſti mutationi in ſubro ali
quid qđ ſit rō locandi:nec illud ſm qđ ſubm fuit eſt rō
locādi.¶ Ad 3ᵐ de p̄dicatione dico ꝙ pᵒ facie nō vꝫ niſi
ꝙ p̄dicatū acceptum a forma poſteriori nō dicat̄ per ſe
de eo ꝙ accipit̄ a forma p̄ori:ſicut h̄ nō eſt p ſe bō/eſt al
bus vel ſupficies eſt colorata:⁊ p h̄ nō pōt plus h̄ri niſi
ꝙ h̄ non eſt per ſe:aial eſt bō.¶ Et ſi obijcias ꝙ ēt nec
ecōuerſo:hec enim nō eſt p ſe.coloratū eſt ſupficiatum.
¶ Rn̄deo qđ preciſe accipit̄ a forma p̄ori ⁊ qđ preciſe
accipit̄ a forma poſteriori:ſic ſe h̄nt ꝙ neutrū p ſe inclu
dit̄ in altero:iō nō eſt p̄dicatio p ſe:ſicut nec econuerſo.
ponēdo aūt genus accipi a forma priori ⁊ dr̄iam a foīa
poſteriori/ꝯcludēdū eſt ꝙ nec genus p ſe p̄dicabitur de
dr̄ia nec ecōuerſo.qđ ꝯcedo:ſꝫ nō ſequit̄ ꝙ genꝰ nō p̄di/
cet̄ p ſe de ſpē:qꝛ ſpēs etſi iportat dr̄iaꝫ vltimā tanq̄ꝫ p̄n
cipalē in rōne ſua:nō tn̄ p̄ciſe iportat illud:ſꝫ cū hoc rō/
nē gn̄is tanq̄ꝫ de per ſe ꝯceptu eius.¶ Et ſi vlteriꝰ obij/
cias ꝙ nec iſta eſt per ſe.ſupficiatū coloratū eſt ſupficia
ciatū:vbi tn̄ nō accipit̄ p̄ciſe itellectus p̄oris ⁊ poſterio/
ris vt diſtinguunt̄ ꝯ ſe:ſꝫ vt itellectus poſterioris icludit
p̄us cōparādo ad itellectū p̄oris ſm ſe.¶ Rn̄. h̄ ſi ve/
Gg rū eſt:h̄ iō eſt qꝛ ſubm iſtud ſupficiatū coloratum nō hꝫ
ꝯceptū vnū p ſe:⁊ qđ in ſe nō eſt p ſe vnū:nō vꝫ eſſe ali/
cui p ſe vnū.non ſic aūt ex alia pte:qꝛ ꝯceptus prioris ⁊
poſterioris faciūt ꝯceptū p ſe vnū.¶ Et ſi queras: q̄re
Tex.co.15. magis hic q̄ꝫ ibi:ꝰ ¶ Rn̄deo.ſicut q̄rere quare ex actu ⁊
poᵃ fit vnū/nulla eſt qđ ex.8.metaᶜᶜ.c.viij. Nā nulla eſt
rō niſi qꝛ h̄ eſt p ſe actus ⁊ illud p ſe poᵃ:ita q̄re ex iſto
actu ⁊ iſta poᵃ fit p ſe vnū ſiue in rebus ſiue in concepti
a.l.ſtius. bus nō eſt alia cā niſi qꝛ h̄ eſt potētiale reˡⁱ huius:⁊ illud
actuale:⁊ huius vlteriꝰ nulla eſt rō niſi qꝛ hoc eſt h̄:⁊ il/
lud eſt illud:⁊ eodē mō de vno per accidēs:qꝛ h̄ eſt h̄:⁊
illud eſt illud.iō hoc eſt actus p accidēs:⁊ illud poᵃ per
A accidēs.⁊ iō ex h̄ ⁊ illo fit vnū p accidēs:imediatior eni
eſt iſta:calor ꝯſtituit calidū ⁊ humanitas hoiem:⁊ p ꝯn̄s
calor ens p accidēs ꝯſtituit:⁊ humanitas ens p ſe.q̄ꝫ iſta
calidū calefacit:⁊ tn̄ 2ᵃ eſt imediata cuius q̄rere mediuꝫ
T.c.9.t.26. eſt indiſciplinati.4.metaᶜᶜ.¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ hꝫ euidē/
idē.3.meta. tiā bonā ꝯ ſcḋam opinionē iprobatā:fruſtra enim pone
Tex.co.4. ret̄ corporeitas alia ab itellectiua ſi ipſa icludat vegeta
tiuā ⁊ ſenſitiuā:⁊ ſenſitiua ⁊ vegetatiua icludāt corporei
tatē:ſed ſm aliā viā eſt facilis reſpōſio.hic eniꝫ eſt nec̄i/
tas ponendi plura.⁊ que:illa certe que eſt rō vł̄r diſtin/
guēdi h̄ ab illo.ſ.ꝯdictio que eſt imediata rō diſtinguē/
di plura ſub ente:vtpote ſi hoc ⁊ illud recipiant ꝯdictio/
nē in eēndo:qꝛ ſi hoc eſt ⁊ illud nō eſt:nō ſunt idē ens in
eſſendo.ſic in p̄poſito forma aīe nō manēte corpus ma
net:⁊ iō vł̄r in quolibet aīato nec̄e eſt ponere illā formā
qua corpus eſt corpus aliā ab illa qua eſt aīatū.nō autē
loquor de illa q̄ eſt corpus:hoc eſt idiuiduū corporis qđ
eſt genus. Nā qđcūqꝫ idiuiduū ſua forma tali eſt corpꝰ
vt corpus eſt genus:⁊ habēs corporeitateꝫ:ſed loquor de
corpore vt eſt altera pars cōpoſiti.per h̄ enim nō eſt i/
diuiduū nec ſpēs in gn̄e corporis nec in gn̄e ſube:qđ eſt
ſupius:ſꝫ tm̄ mō per reductionē.vnde corpus qđ eſt alte
Hb ra pars manēs quidē in eſſe ſuo p̄prio ſine aīa hꝫ p ꝯn̄s
formā qua eſt corpus iſto mō:⁊ nō hꝫ aīaꝫ:⁊ im illa for/
ma nec̄io eſt alia ab aīa:ſꝫ nō eſt aliqđ idiuiduū ſub ge/
nere corporis niſi tm̄ per reductioneꝫ vt pars.ſicut nec
aīa ſepata eſt p ſe inferius ad ſubam:ſed tm̄ p reductio/
nē.¶ Cōtra hoc.diſpō nec̄ia vel neceſſitans nō manet
abſqꝫ illo ad qđ diſponit nec̄io:ſed forma mixtionis eſt
diſpō nec̄ia ad aīam.ḡ ⁊c̄.¶ Et ꝯfirmat̄ ſpālit̄er in p̄/
poſito:qꝛ itellectiua cū ſit imortalis nō nec̄io ſeparat̄ a
mā niſi qꝛ aliq̄ forma ſubalis quaꝫ reqrit vt diſpōnem
nec̄iam ſeparat̄.ipſa enim ſm ſe nō hꝫ in mā aliqd ſibi
repugnās.ſꝫ illa nec̄io requiſita nō pōt poni niſi forma
mixtionis.ḡ intellectiua ſine illa nō pōt eſſe:nec ſepara/
tur illa ſtante.¶ Rn̄deo alique q̄litates ꝯſequunt̄ for/
mā mixtionis ⁊ in aliquo gradu ſunt nec̄ie ad hoc vt in/
tellectiua maneat:qꝛ qcqd eſt nec̄ium ad diſpōnē/eſt ēt
nec̄ium ad formā ad quā diſponit:ſed h̄n poſſunt q̄lita
tes eē nec̄ie ſimpl̄r ad itellectiuā vt iformātem:⁊ hoc in
gradu p̄fectiori q̄ꝫ nec̄io reqrat̄ ad formam mixti.poſſe
enim eſt formā p̄fectiorē reqrere illud qđ imperfectior
reqrit:⁊ nō tm̄ ſm gradū equalē:ſed ſm gradū p̄fectio/
reꝫ.corruptis ergo illis diſpōnibus in gradu illo in quo
nec̄io requirunt̄ ad intellectiuā nō manet intellectiua:⁊
tn̄ illa alia forma diſponens ad eaꝫ pōt manere:qꝛ non
ſunt corrupte ſm gradū nec̄ium ad illā formaꝫ:ſed illa
alia etiā nō manet in eē perfecto ⁊ quieto:qꝛ qualitates
ꝯſequentes eam ſunt corrupte ſm graduꝫ ſm quem cō
ſequunt̄ eā in eſſe perfecto ⁊ quieto.⁊ ideo nullum cor/
pus aīabile habet ſimpliciter eſſe p̄fectum ⁊ quietuꝫ re/
cedente aīa:imo ſtatim eſt in ꝯtinua tendētia ad reſolu/
tioneꝫ ſui in elemēta.¶ Ad formā ergo argumēti dico
ꝙ illa forma nō eſt diſpoſitio neceſſaria vel neceſſitās
ad intellectiuaꝫ:⁊ lꝫ ſtatim ſequatur eam intellectiua in
generatione/hoc nō eſt propter neceſſitatem inter eas:
ſed qꝛ agens ſuperius hꝫ paſſum p̄portionatum cōpo/
ſitum:qꝛ ex materia ⁊ forma mixtionis:⁊ quādo habet
paſſum p̄portionatum compoſitum ſtatim inducit in il
lud illam formam cuius eſt capax.¶ Et quod etiaꝫ ad/
ditur in confirmatione ꝙ anima intellectiua non habet
in materia repugnantiaꝫ.dico ꝙ nulla eſt forma ſubſtā Ii
tialis informans materiā quin illam conſequantur : vel
ipſa requirat qualitates conſequentes:⁊ in certo gradu
in quo ſi non maneant:nec forma illa in formabit mate/
riam.lꝫ ergo intellectiua non habeat propriaꝫ repugnā
tiam ad aliquam formam naturalē:tamen informando
materiam requirit qualitates aliquas ⁊ in gradu aliquo
perfecto:in quo ſi non maneant ipſa nō informabit ma
teriam.ille autem ſunt qualitates ꝯſequentes formam
priorem:ſed non neceſſario requiſite ad eſſe forme prio
ris in tanto gradu in quanto requiruntur ad eſſe intelle/
ctiue in materia.Iſtud pꝫ in exemplo:qꝛ ad aīationē ab
intellectiua requiritur cor ⁊ epar determinate calida:
cerebrum determinate frigidum:⁊ ſic de ſingulis parti/
bus organicis.tali autēꝫ diſpoſitione ceſſante poteſt ad/
huc manere qualitas aliqua que ſtat cum forma mixti:
lꝫ non illa que requiritur ad eſſe ⁊ operationem intelle/
ctiue in materia.¶ Quantum ergo ad iſtud dubiūꝫ ſe/
cundū huius ſecundi articuli.dico ꝙ corpus chriſti per
ſe includit materiam ⁊ ad minus formam vnam mixti Kk
priorem intellectiua:⁊ per iſtam formam eſt in actu par
tiali ⁊ eſt proximum receptiuū anime intellectiue:lꝫ nō
ſit per illam in genere corporis vt corpus eſt genus niſi
per reductionem:⁊ in iſtud compoſitum:qđ tamen per
ſe eſt pars hominis:fit per ſe conuerſio panis:qꝛ totius
in totum ⁊ partium in partes:⁊ per conſequens hec for/
ma eſt formalis terminus conuerſionis ſiue forma ter/

mini cõuerſionis:hec aũt manet eadẽ ſiue anima vniatur illi ſiue nõ vniatur:q2 hec prior eſt nãliter ſaltẽ in iformando ipſa aĩa:⁊ in triduo mãſit.aĩa non manẽte ibi ⁊ in triduo fuiſſet eadẽ res huius ſacramẽti ſi ſacramentum tunc manſiſſet:q2 in illo triduo forma corporeitatis non fuit ſeparata a materia ſua in chriſto:⁊ per ↄñs nec ſeparata a materia ſua:vt in eucharistia.Sicut eniȝ idẽ numero fuit res iſta ſm ſe in exiſtẽtia naturali:ita etiaȝ idẽ compoſitum numero quod eſt terminus conuerſionis primus manſiſſet ſemper in eucharistia:nec valet in iſta idẽtitate ſaluanda fugere ad identitatẽ materie ſeu hypoſtaſis:q2 contraria poſſunt ineſſe eidem identitate materie quando ſuccedunt ſibiinuicem.⁊ ſi etiaȝ verbũ aſſumpſiſſet lapidem/fuiſſet lapis ideȝ nature humane identitate hypoſtaſis.

Ad argumenta. ¶ Ad primum ſicut panis dicitur collectus ex granis: ita ſpẽs remanẽtes dicuntur collecte:quia ſunt aliquid ipſius collecti:⁊ ita exponit Augu. ¶ Ad 2^m non intelligit q veſcamur ibi pane remanente ſicut conſueuimus vti:ſed eo q quantum ad vſum actum eundem habet quẽ habet panis. Illa autem ſpecies eodẽ modo nutriunt quo illa quorum ſpecies ſunt.debet ergo itelligi ſua ſimilitudo quo ad hoc q aliquibus eodem mõ ſe habẽtibus quo ad vſum noſtrum ſicut pane ⁊ vino vtimur ſeu paſcimur in eucharistia.ſicut vtimur aqua in baptiſmo:ſed nõ quo ad hoc q ſicut remanet aqua:ita ibi maneat ſubſtantia panis:expreſſe enim vult oppoſitum in eodem ca.ſtatim poſt.ipſe panis ⁊ vinum tranſit ait in corpus ⁊ ſanguinem dei.Si autẽ modum inquiras ſufficiat tibi audire:quoniam per ſpiritum ſanctũ fit.⁊ paulopoſt. Panis ⁊ vinum ⁊ aqua ⁊ per inuocationem ⁊ ſuperaduẽtum ſpiritusſancti ſupernaturaliter tranſubſtãtiãtur in corpus chriſti ⁊ ſanguinem. ¶ Ad tertium dico q ſpẽs panis ⁊ vini ita repreſentant corpus chriſti verum ⁊ myſticum ſicut panis:q2 ita oſtendunt in ſe multa grana quantum ad illud ſm q grana habent rationem ſenſibilitatis ſcilȝ ratione accidentiuȝ. ¶ Ad aliud patet ex ſecundo articulo ſolutionis queſtionis.hic eniȝ eſt tranſubſtantiatio non qua terminus accipit eſſe ſimpliciter:ſed qua accipit eſſe hic. ¶ Ad vltimuȝ patet q primus terminus iſtius conuerſionis nec eſt materia ſola:nec mã ſub quantitate:q2 tũc non eſſet tranſubſtantiatio:ſed tranſquantitatio:nec materia ſub modo quantitatiuo nec compoſitum ex materia ⁊ anima intellectiua:ſed compoſitum ex materia ⁊ forma quadam priori intellectiua que manſit eadẽ realiter cuȝ chriſto viuo ⁊ in corpore mortuo:⁊ que manſit tanq̃ formale rei primo cõtẽte ſub eucharistia ſemꝑ ex quo fuit eucharistia inſtituta.ideo non valet.

Queſtio.IIII.

Ad ſecundum ſic ꝓceditur:⁊ arguitur q panis in cõuerſione in corpus chriſti annihiletur:q2 quod preceſſit ⁊ nihil eius manet annihilatur:panis preſuit ⁊ nihil eius manet: q2 nec materia nec forma.totum eniȝ total'r tranſit:materia.ſ. in materiam ⁊ forma in formam.ergo ⁊c̃. ¶ Secundo ſic.qd̃ nihil eſt in ſe nec in alio ⁊ preſuit aliqd ãnihilaẽ. panis poſt conuerſionem nihil eſt in ſe.nihil eſt etiaȝ in chriſti corpore:q2 tunc corpus chriſti augeretur per conuerſionem panis in ipſum. Illud enim fit maius in quo eſt aliud ⁊ aliud quantuȝ manẽs.ergo. ¶ Tertio ſic. In trãſitione partiali forma annihilaẽ:q2 nihil eius manet ad minus nõ diſtinguitur iſta corruptio partis ab annihilatione niſi q2 forma prior manet in potentia mãe:ſed in propoſito forma panis non manet in potẽtia ſuſcepti ſui:poteſt etiã probari q ibi forma a qua eſt trãſitus annihileẽ:q2 non manet in actu/patet:nec in potẽtia ſubiecti.probatio:natura poteſt potẽtiaȝ naturalem reducere ad actum:⁊ per conſequens ſi iſta forma deſtructa remaneret eadẽ numero in potentia materie poſſet per agẽs naturale in actum reduci.quod eſt contra phm.5. phyſi.⁊.2.de generatione in fine. ¶ Si dicas ipſam nõ eandem numero ſȝ eadẽ in ſpẽ manere in po^a ſubti.hoc non ꝓhibet annihilationem:q2 ⁊ ſi iſta eſſet annihilata adhuc poſſet alia numero educi de potẽtia mãe. ¶ Itẽ annihilatio ⁊ creatio ſũt oppoſita ſicut generatio:⁊ corruptio:q2 ſicut dicitur.5.phyſi. Ideȝ eſt terminus a quo generationis:⁊ terminus ad quem corruptionis ⁊ econuerſo.ita idem eſt terminus ad quẽ annihilationis:⁊ terminus a quo creationis:⁊ econuerſo : ſed quando tota ſubſtãtia ⁊ totalis eſt terminus ad queȝ ꝓductionis:ꝓductio eius eſt creatio.ergo quando ipſa tota ⁊ totaliter eſt terminus a quo deſtructiõis:illa deſtructio eſt annihilatio:ſed in propoſito ipſa tota ⁊ total'r eſt terminus a quo conuerſionis.ergo ⁊c̃. ¶ Oppoſitũ dicunt auctoritates adducte in.q.ꝓcedẽte articu.primo.dicunt enim panẽ cõuerti in corpus chriſti.ergo nõ annihilaẽ. ¶ Et hoc arguitur in ratione:q2 creatio ⁊ annihilatio ſunt oppoſita.Sed ſi corpus conuerteretur in panem iterũ illa reductio panis non eẽt creatio:q2 nõ eẽt ſimpl'r de nihilo vt de termino a quo:ergo pari rõne conuerſio panis in corpus non eſt annihilatio. ¶ Itẽ iſtius annihilationis nõ poſſet eẽ cã niſi deus.Sed deus nõ põt eẽ cã nõ eſſendi res ſm q probat Aug.83.q.q.21.

Hic dicitur q panis non annihilatur : ⁊ ex hoc infertur q poſt conuerſioneȝ panis nõ eſt nihil:⁊ per ↄñs eſt aliquid.nõ aũt illud qd̃ ꝓfuit: q2 illud cõuerſum eſt:nec quicq̃ aliud a termino in quẽ conuerſus eſt.ergo poſt conuerſionem eſt aliquid vt illud in quod conuerſus eſt.vnde quod preſuit panis eſt corpus chriſti.aut ſi iſta negeẽ neceſſe eſt dare q aliquitas corporis ſit eius quod fuit panis:⁊ ſimul'r eſſe corporis ſit aliquid eius:alioquin panis poſt conuerſionẽ nullo modo poſſet dici aliqd:ſed oporteret dicere q omnino eſſet annihilatus. ¶ Hec ergo opinio duo dicit:⁊ q panis nõ annihilatur:⁊ q poſt cõuerſionẽ non eſt nihil: ſed aliquo modo aliquid:⁊ 2^m deducit ex primo. ¶ Cõtra illõ 2^m arguo quadruplicitur.ꝓmo ſic.terminus mutationis inquantũ eſt terminus includit non eẽ alterius termini.hoc probaẽ:q2 inquantum eſt terminus hȝ aliquam incompoſſibilitatem ad aliuȝ terminum.ergo vt eſt terminus non includit aliquitatem alterius termini: nec alterũ terminum eſſe aliquo modo aliquid:q2 contradictio eſt q vt includit non eſſe eius includat aliquitatẽ eiuſdem . ¶ Secundo q2 corpus chriſti nullo alio modo ſe habet in ſe poſt conuerſioneȝ q̃ ante.g̃ nec aliquid alio modo habet eſſe in ipſo.Sed panis nõ cõuerſus nullo modo habet aliquitateȝ ſuam in corpore chriſti:nec aliquitatem corporis chriſti.ergo nec poſt cõuerſionẽ.probatio prime ↄñie:eſſe ſm qd in aliquo eſt ꝓpter eẽ eius ſimpl'r:q2 eniȝ aliquid in ſe eſt tale.ideo ſic vel ſic habet aliquid in ſe vel eẽ in alio.ergo non eſt differẽtia in modo eſſendi alicuius in aliquo niſi propter dĩiam eius in ſe. ¶ Iteȝ cuius eſt aliquitas illud ea formal'r eſt aliquid.ſi ergo aliquitas corporis ſit nunc eius quod fuit ſubſtantia panis.ergo illud qd̃ fuit ſubſtantia panis eſt nunc formal'r aliquid illa aliquitate:quero qd aliquid:nõ panis:q2 panis nõ eſt.Et preterea contradictio videtur q aliquitate corporis ſit formal'r aliquid illud

Tex.cõ.38.
Tex.cõ.vlti.
T.c.7.⁊.8.e inde.
In pcde.q. poſt oppo^m.
Hen. q̃l.4. q.9.q̃l.11.q.4.quolib.11.q.10.
A

illud quod eſt ſubſtantia panis:nec iſta aliquitate eſt illud qđ fuit panis corpus:qꝛ qđ fuit ſubſtãtia panis ſimpliciter deſinit eſſe corpus ſimplr manet in eodem eſſe: nec põt dici ꝙ iſta aliqtate eſt aliquid aliud niſi panis
Coꝛ.6.vel. c.1.t.2. Hen.quolib. 54.2. vel corpus.℄ Item aliquid ꝛ res conuertunt̃ ſm Aui. i.meta^ce^.ſuc.cuius ergo eſt aliqua aliquitas illđ formaliter eſt res.ꝛ ꝑ ꝯñs ſequeretur ꝙ illud quod fuit panis nunc eſſet res:res aũt ſm iſtũ doctorem dicitur dupliciter.vno modo pro re opinabili vt res dicitur a reoꝛ reris:alio modo res rata ꝑut dicitur a ratitudie.hac ergo aliquitate hoc qđ fuit panis vel erit res primo modo.ꝛ tunc ſequitur ꝙ nõ magis ſit res ꝙ̃ chymera:qꝛ chymera eſt res.iſto modo ſm eum:ꝛ tunc optime ſtat cum tali aliquitate annihilatio panis:ſicut ſi aliquid conuerteretur in chymeram vere eſſet annihilatum.ſi res 2° modo:tunc vt prius:aut res quidditate panis:ꝛ tunc panis non eſt quidditatiue cõuerſus:aut res quidditate corpo
Egid.theo^e^ 1.t.34. ris ꝛ hoc eſt impoſſibile propter quidditatiuam diſtinctionem eius qđ fuit panis ꝛ corporis.℄ Alio modo dicitur ꝙ panis non annihilat̃ qꝛ poſt conuerſionẽ in corpus manet in illo in potẽtia:qꝛ corpus chriſti ꝛ panis habẽt ſubiectum cõmune vt materiã:ꝛ ideo ſubſtãtia panis põt redire ꝑ corporis ꝯuerſionẽ in ipſum:ꝛ illa reditio non eſſet creatio.ergo nec iſta cõuerſio eſt annihilatio:ꝛ hoc ꝑpter cõmunem ſubſtantiã vel cõmune ſubiectum in cuius potentia eſt vterqꝫ terminus. ℄ Contra. Nõ poſſet panis annihilari ex iſto dicto manẽte aliquo alio corpore:qꝛ ſi aliqđ aliud corpus ſaltẽ corruptibile manet:manet materia eiuſdẽ rationis in cuius potẽtia eſt vterqꝫ terminus:ꝛ per conſequẽs manet panis: ſicut modo dicitur manere in materia corporis chriſti. ergo non poſſet annihilari panis niſi tota ſubſtãtia corporea annihiletur.℄ Item ſi panis annihilaretur ꝛ corpus chriſti eẽt ibi preſens:eodẽ modo panis eſſet in potẽtia materie corporis chriſti quo nunc eſt.ergo propter hoc ꝙ nũc manet in potẽtia in materia corporis chriſti non dꝫ negari annihilatus.℄ Itẽ ſubiectum commune vtriqꝫ termino nõ eſt neceſſariũ niſi ad tranſmutationẽ proprie dictam.excludẽdo enim ſubiectũ ꝛ accipiẽdo preciſe duos terminos alicuius tranſmutationis magis requiritur in eis oppoſitio ꝙ̃ aliquid idem cõmune: imo idẽ cõmune in aliquibus prohibet ipſa eſſe per ſe terminos alicuius tranſitus:vt pꝫ in his que ſunt eiuſdẽ ſpeciei.ergo ctꝫ in iſto tranſitu non ſit proprie mutatio nec ſubiectum manens:ſed tñ ſunt duo termini tranſitus nihil cõmune per ſe dabit:vel auferet aliquam rationẽ ab iſto tranſitu.ergo ſi ille tranſitus eſſet annihilatio,excluſo quocũqꝫ cõmuni:erit ꝛ modo.

Ad queſtionem. Dico ꝙ in propoſito nihil panis manet poſt cõuerſio
B
Vide re Gu. Varro.in 4° ſuo di.11.hic. nẽ.2° ꝙ panis nõ annihilat̃ vel qđ eſt facilius ꝙ panis iſta ꝯuerſione nõ annihilatur.℄ Primum ſupponatur ꝑbatum ex rationibus cõtra primam opinionẽ.℄ 2^m^ probatur ſic.terminus ad quẽ trãſitus ipſius panis nõ eſt purum nihil.ergo panis non annihilat̃.ꝯñtia ꝑbat̃: qꝛ terminus ad quẽ annihilationis eſt puruꝫ nihil:ꝛ hoc probatur a ſimili.ſicut terminus a quo creationis eſt purum nihil:ita terminus ad quẽ annihilationis dꝫ eẽ purum nihil. Antecedẽs ꝑbatur:qꝛ terminus ad quẽ iſtius tranſitus eſt corpus chriſti:qꝛ ꝛ ſi negatio panis cõcomitetur terminũ ad quẽ:non tamẽ terminus iſte eſt omnino nihil:ſed eſt in aliquo poſitiuo.℄ Contra iſtud:qꝛ ꝛ ſi deſitionẽ panis concomitetur poſitio corporis chriſti hic:tamẽ illa deſitio panis ſm ꝑpriã rationẽ vt diſtinguitur ab illa poſitione corporis chriſti videtur eẽ annihilatio:qꝛ terminus ad quem eius eſt nihileitas panis. ℄ Confirmatur per ſimile:qꝛ corruptio non eſt modo annihilatio:nõ propter hoc ſolum:qꝛ generatio cõcomitatur eam:qꝛ ſi ꝑpter hoc ꝛ propter terminum generationis preciſe non eẽt annihilatio:eẽt mutatio poſitiua ipſa corruptio ꝑpter termini poſitiuũ mutationis:qđ falſum eſt.nunc ergo corruptio ſm ꝑpriam rationeꝫ vt diſtinguit̃ eſſentialiter a generatione cõcomitante non eſt annihilatio:qꝛ aliqđ corrupti manet.ſ.materia:ꝛ ex hoc ſequitur ꝙ negatio ad quam eſt:eſt negatio in apto nato.ergo priuatio.ergo ꝑ oppoſitum in ꝑpoſito cum nihil termini a quo maneat nec negatio eẽ panis ſit priuatio:qꝛ non in apto nato:ſed purum non eſſe:ſequit̃ ꝙ iſta panis deſitio ſm ꝑpriam rationẽ ſui ſit annihilatio. ℄ Et hoc ꝯfirmatur ſcđo:qꝛ per ſe ratio alicuius nõ variatur ex aliquo concurrente per accidẽs cum eo. Sed C
per accidẽs eſt ꝙ cum iſta deſitione panis cõcurrit poſitio corporis chriſti h̃.ꝑbatio:poſſet enim ꝑmum ſeparari a ſcđo.ergo ꝑpter iſtam poſitionẽ corporis chriſti hic non variat̃ ratio iſtius deſitionis:ſed ipſa ſi ſola eẽt ſine poſitione iſta eſſet annihilatio panis.ergo ꝛ modo. ℄ Hic diceret̃ vno mõ ꝙ trãſubſtantiatio eſt mutatio ꝑciſe inter terminos poſitiuos:ita ꝙ non erit dare duos terminos priuatiuos ad duas mutationes ſicut in generatione ꝛ corruptione:ſed ſicut ſm ꝑhm.5.phyſi.aliq̃ Tex.co.7.
mutatio eſt a ſubiecto in ſubiectum:que ſcilꝫ habet pro vtroqꝫ per ſe termino aliquid poſitiuũ.ita iſta tranſubſtantiatio hꝫ duos terminos ꝑciſe.ꝛ vtrũqꝫ poſitiuum: ꝛ ita non eſt hic conſiderare illam deſitionem quaſi ſit vna mutatio per ſe formalr diſtincta genere ab iſta iceptione corporis chriſti hic:ſed tñmodo eſt vnus tranſitus huius poſitiui in illud poſitiuũ.℄ Cõtra iſtud manifeſtum eſt ꝙ panem non eſſe non eſt formalr corpus chriſti eſſe hic.nec econuerſo:qꝛ poſſet panis nõ eẽ corpore non poſito h̃.ꝛ econuerſo.ſimilr non eẽ corporis hic ꝛ eẽ panẽ hic non ſunt formalr idẽ:ſed oppoſiti termini:ergo poſſumus habere duos tranſitus quidditatiue diſtinctos.quorum vterqꝫ hꝫ ſuos ꝑprios terminos: ꝛ tũc ſtat tota difficultas tacta de generatione vt diſtinguitur a corruptione ꝛ de ꝑ ſe formali diſtinctiõe huius deſitionis vt diſtinguit̃ a poſitione corpis chri.℄ Hic põt dici ſuſtinendo iſtam concluſionem.ſ.ꝙ panis non annihilatur ſimplr:qꝛ terminus annihilationis eſt puꝝ nihil:h̃ eſt ꝙ nihil termini a quo manet in termino ad D
quẽ:nec negatio in aliquo apto nato que dicitur ꝑuatio terminat eam ꝛ oppoſite conditiones iſtis conditionibus ſunt in corruptione vt corruptio eſt:nec tertio ꝙ negatio in aliquo poſitiuo diſperato terminat eam:ſꝫ ſimpliciter negatio extra genus.ſ.extra omne poſitiuum ſiue ſubiectum quod dicat̃ priuatum ſm illam negationem ſiue diſperatũ quod includat illam negationeꝫ.Et iſtud vltimum requiri põt oſtendi.nam nõ ſolum materia aeris corrupti manet:ꝛ habet priuationem forme prioris:ſed negatio forme aeris ſaluat̃ in forma ignis ꝙ̃ de nouo inducitur.ꝛ negatio illa vt eſt in forma ignis nõ eſt ibi vt in ſubiecto apto nato.Sed ſic eſt tñ in mã cõmuni.Sed eſt ibi vt in aliquo diſpato.ꝛ lꝫ circũſcribatur negatio illa:vt in materia cõmuni:que modo terminat corruptionem:ꝛ propter quam corruptio modo nõ eſt annihilatio:ſi tamẽ terminaret aliquam deſitionem negatio iſta vt in diſperato adhuc non annihilaret̃ aer. ℄ Ad ꝑpoſituꝫ ꝛ ſi hic nõ ſint ille due rõnes de qbus pꝫ ꝙ propter eas corruptio non eſt annihilatio.ſ.qꝛ aliquid corrupti manet:ꝛ qꝛ negatio terminans eam manet in apto nato: eſt tamen ibi tertia ratio.ſ.ꝙ negatio

terminans eſt in aliquo poſitiuo ſubiecto lꝫ diſperato.
¶ Per hoc ad rōnem pōt dici ꝙ illa deſitio panis ſm
ſe etiam vt eſt ad non eſſe panis nō extra genus:ſed vt
in corpoꝛe nō eſt annihilatio vt pꝫ. ¶ Tūc ad illud exē
plum de coꝛruptione:verū enim eſt ꝙ non negatur coꝛ
ruptionem eſſe annihilationem ꝑciſe ꝓpter generatio
nem concomitantē:ſed ꝓpter duas cauſas:quarū vna
ſcludit aliā.ſ.qꝛ eſt ſubiectū cōmune:ꝛ ideo negatio ter
minans eſt priuatio. Sed ſi poſſet ſine vtraqꝫ iſtarum
E ſtare tertia ꝙ negatio terminaret vt in aliquo poſitiuo
diſperato:adhuc nō eſſet illa trāſitio annihilatio:ꝛ talis
ponit̄ iſta cōuerſio. ¶ Sed 3ᵐ magis cogit.ſ.de per ſe
ꝛ per accidēs:inuenitur enim h̄ vnus tranſitus per ſe ab
eſſe panis ad non eē eius:ꝛ alius a non preſentia coꝛpo
ris chꝛiſti hic ad preſentiam ipſius hic. Et tunc ſicut ar
gutū fuit ſi ſcḋa non concomitaret̄ primam:prima eſſet
annihilatio.ergo ꝛ modo formalr̄ eſt annihilatio:qꝛ ra
tio eius non variatur ꝓpter illud quod per accidēs cō
comitatur. ¶ Itē ſi panis annihilaret̄ ꝛ coꝛpus chꝛiſti
poneretur h̄ pñs:omni eodem modo ſe haberet tā pa
nis q̄ȝ coꝛpus q̄ntum ad omnem conditionē tam eſſe q̄ȝ
non eſſe ſicut modo ſe hꝫ:ſed qḋ omni eodē modo ſe ha
bet ſicut ſi eſſet annihilatum eſt annihilatum.ergo ṗma
propoſitio manifeſta eſt:qꝛ ſi eēt annihilatus nec mate
ria nec forma eius remaneret eadem eodem modo nec
nūc:ſi autem coꝛpus eēt tūc preſens ſub accidētibus:ita
ꝛ nunc. ¶ Itē ꝛ eſt directe ꝯ riſionē vltimo datam ad
illud de coꝛruptione:qꝛ terminus vt terminꝰ actiōis no
ue nouus eſt:negatio ergo eē panis vt terminus deſitio
nis panis noua eſt:ſed vt in coꝛpore chꝛiſti nō eſt noua.
nā illo modo quo diſperatū includit negationem diſpe
rati ante deſitionem panis coꝛpus chꝛiſti fuit nō panis.
¶ Si dicas verum eſt:non panis:vt in coꝛpoꝛe:non eſt
negatio noua:ſicut nec diſperatio noua coꝛpoꝛis ad pa
nē:ſed non eſſe panis eſt nouū. ¶ Contra ex hoc ſequit̄
ꝙ non eē panis eſt terminus:qꝛ vt negatio iſta eſt in coꝛ
poꝛe eſt ꝓ rōnem diſperationis ſm reſpōſionem illam.
Si ergo nō eſſe panis terminat vt nouū:non terminat
F vt in coꝛpoꝛe per rationem diſperationis. ¶ Itē quan
do ſimul cōcurrunt mutationes diuerſoꝝ generum:ne
gatio non eſt per ſe terminus vnius vt includit̄ in termi
no alterius. Exemplū ſi ſimul ſiut generatio ꝛ loci mu
tatio:negatio terminans coꝛruptionē concomitātem ge
nerationem non terminat eam per ſe vt ſaluat̄ in vbi.ꝛ
ꝓbatur illud per rōnem : qꝛ vbi negatio termini a quo
mutationis per ſe ſaluat̄ in termino ad quem alterius:
opꝫ illas mutationes eē eiuſdē generis:qꝛ ad terminum
ad quē ꝛ a quo oppoſitos. Sed in ꝓpoſito coꝛpus chꝛi
ſti non includit non eē panis/pꝫ:qꝛ diſperatio illa coꝛpo
ris ad panē fuit manēte vtroqꝫ extremo.nō includit ḡ
illam negationē eſſe panis niſi vt h̄.ſed ille terminus vt
hic/nō ꝑtinet ad genus ſubſtantie.ergo negatio illa non
per ſe terminat deſitionem vt ſaluat̄ in coꝛpoꝛe vt hic.
¶ Iſtarū rōnum alique poſſunt euadi.2ᵃ ſic negando
iſtam propoſitionē.ꝙ omni eodem modo ſe habet ſm
eē ꝛ non eſſe:ſicut ſi eſſet annihilatum:illud eſt annihila
tum:opoꝛteret addere in ſubiecto iſtud:ꝛ omnino idem
G ſuccedit ſibi. Et autem iſta additio ſit neceſſaria ſatis
apparet:qꝛ anteq̄ȝ res creatur eſt ita nihil ſicut ſi prius
fuiſſet creata ꝛ poſt annihilata:ꝛ tamē anteq̄ȝ creet̄ non
eſt annihilata.ꝛ quare hoc:qꝛ nō ſuccedit nihileitas eiꝰ
eē ſuo. Ita dico ꝙ ſi panis eſſet annihilatus non mane
ret materia nec foꝛma ſicut nec modo:ſed tamē nūc ali
quid ſuccedit ipſi totali eē panis qḋ nō ſuccederet ſi eēt
annihilatus:qꝛ nunc ſuccedit negatio in genere.ſ.in ali
quo poſitiuo diſperato:tūc ḋo ſuccederet negatio ſim
H plicter extra genus. ¶ Ad tertium pōt dici ꝙ negatio
vt includitur in diſperato nō eſt incōpoſſibilis ſue affir
mationi in ambitu cōmuni entis:alioqn diſperata non
poſſent ſimul eē entia:ſed negatio ꝯtradicens repugnat
ſue affirmationi etiā in toto ambitu entis. Si ergo nega
tio panis diſperata ꝓfuit in coꝛpoꝛe:nō tamē negatio cō
tradictoꝛia eſſe eius:nunc aūt poſt ꝯuerſionē illa nega
tio contradictoꝛia eſt in coꝛpoꝛe chꝛiſti.ꝛ ſic eſt noua qꝛ
ſequit̄ affirmationem ſibi ꝯtradicentem. ¶ Cōtra hoc
non videtur aliquo modo iſta negatio cōtradictoꝛia eē
in coꝛpoꝛe magis q̄ȝ ꝓus.ꝛ ita vt noua eſt ꝛ vt terminat
deſitionē panis:nō terminat vt in coꝛpoꝛe. Negatio eni
ꝯtradictoꝛia eſt purum nihil:ꝛ ita eſt purū nihil ſi dicit̄
de aliquo poſitiuo ſicut ſi de chymera di.ergo ſi illa ne
gatio terminat deſitionem:ſequit̄ ꝙ illa deſitio erit pu
rū nihil. ¶ Si dicat̄ ad primum ꝙ nō eſſe panis vt cō
tradicit eē panis:aliter eſt in coꝛpoꝛe chꝛiſti q̄ȝ prius:qꝛ
I in coꝛpoꝛe chꝛi vt hic:includit̄ illud non eē contradicto
riū. In coꝛpoꝛe aūt abſolute nō includit̄ niſi negatio diſ
perata. ¶ Hoc improbat̄ per quartam rationē:qꝛ ter
minus poſterioꝛ nō eſt ratio noue incōpoſſibilitatis ad
aliqḋ ꝓus naliter.ergo illud vt hic/non eſt aliqua rō no
ue incōpoſſibilitatis coꝛpoꝛis ad eſſe panis.ergo opꝫ di
cere ꝙ iſta negatio nō ſit noua:ꝛ tūc non terminat deſi
tionē.vel ſi eſt noua ꝛ nō eſt in coꝛpoꝛe vt hic:qꝛ illa ꝓ
ſentia non eſt rō ſm quā ineſt talis incompoſſibilitas:
nullo modo illa negatio terminabit vt in coꝛpoꝛe deſi
tionē panis. ¶ Poteſt ergo teneri 3ᵐ.ſ.2ᵐ membri di
ſiunctiue poſite ſupra.ꝙ ꝛ ſi deſitio panis ſit annihila
tio abſolute panis:ſicut ꝓbat illa ratio de per accidens:
ꝙ qꝛ neceſſe eſt dicere ꝙ ipſi eē panis ſimplr̄ ſuccedit
non eē panis ſimplr̄:ꝛ iſta ſucceſſio oppoſiti ad oppoſi
tū per accidens cōiungit̄ cum ſucceſſione ꝓſentie coꝛpo
ris chꝛiſti hic ad nō ꝓſentiam hic:ideo iſta habebit ſuos
per ſe terminos alios a per ſe terminis illius : non ergo
per ſe terminus illius terminabit ꝓ ſe vel preciſe vt cō
iungitur per accidēs per ſe termino alterius. Dico ēt ꝙ
hac cōuerſione panis nō annihilat̄:qꝛ ſicut dictū eſt in
ſolōne.q.ꝓcedentis.tranſubſtātiatio quedā eſt qua ter
minus accipit ſimplr̄ eē:quedam autē qua accipit hic
eē.de ṗma qua terminus vnus accipit ſimplr̄ eē ꝛ alius
ſimplr̄ non eſſe/foꝛte poſſet ſaluari ꝙ deſitio termini a
quo/nō eſt ſimpliciter ānihilatio:qꝛ ibi per ſe terminus
ad quē ipſius inceptionis eēt oppoſitus termino a quo
deſitionis:ſicut eſt de termino a quo ꝛ ad quē generatio
nis ꝛ coꝛruptiōis.ꝛ ita poſſet ibi negatio termini a quo/
vt in termino ad quē/terminare deſitionē:ſed in ꝓpoſi
to vbi tm̄ eſt tranſitio adductiua:terminus ad quē per
ſe mutationis poſitiue non opponit̄ termino a quo/mu
tationis priuatiue:ꝛ ita non pōt eſſe ratio concludendi
negationē eius. Poſſet ergo dici ꝙ conuerſio iſta eſt ſi
cut ſube in ſubam:nō quantū ad eē ſubſtantie ſimplr̄:
ſed quātum ad hoc eē:vt ſicut coꝛpus vt h̄ ſuccedit pa
ni vt hic:ita panis vt h̄ cōuertitur in coꝛpus vt hic:ꝛ ille
mutationes lꝫ ſint inter ſubas:tñ non ſunt inter ſubſtātias
vt inter terminos:termini eni ſūt tm̄mō ꝑtialitas:ꝛ nō
ꝑtialitas que ꝑtīt reducit ad genꝰ vbi.vt dictū eſt di.
10.q.j.ſicut ergo mutatione poſitiua nō acquirit̄ ſimpli
K citer eē coꝛpori:ſꝫ tm̄ eē hic:ita mutatione deperditiua
coꝛreſpōdente quā icludit ꝯuerſio iſta/inquantū iſta cō
uerſio eſt tranſubſtantiatio trāſlatiua:non autē produ
ctiua:iſta inq̄ȝ non depdit panis eē ſimplr̄:ſed hic eſſe:
ꝛ pꝫ ſatis pulchꝛa coꝛreſpondentia:qꝛ ſicut coꝛpus chꝛi
hꝫ nouam ꝓſentiam nō deperdendo antiquā:ꝛ muta
tionem

Subtiliſſima ſpeculatio. tionem acquiſitiuam ſine deꝑditiua: vt dictum eſt diſt.
10.q.j.ita ēt panis habet deꝑditiuā ſine acqſitiua: qꝛ
deſinit eē hic: ⁊ nō acquirit aliā preſentiā alibi: qꝛ ergo
non deꝑditur ſicut nec acquirit per hanc conuerſionem
vt eſt tranſlatiua niſi tm̄ eē hic ⁊ non eſſe hic: ſequit̄ ꝙ
per hanc conuerſionē vt hic eſt: non deꝑditur eſſe ſub-
ſtantiale: ⁊ per conſequens non annihilatur. Imo nō de-
ſtruit̄ panis hac cōuerſione: qꝛ tamen panis non manet
in eſſe ſubſtantiali: ⁊ hac conuerſione non deſtruitur vt
dictum eſt: oportet ꝙ deſinat eſſe alia deſitione: que eſt
a ſimpliciter eſſe eius ad ſimpliciter non eſſe eius: illud
autē non eſſe eius/ lꝫ quaſi concomitetur p̄ſentiam cor-
poris vt hic: non tamē vt terminuꝫ eiuſdē generis: ⁊ per
conſequēs ſi iſta deſitio ſm̄ ſe conſiderata ſit annihila-
tio: tamen nullo modo iſta ↄuerſio eſt annihilatio. Exē-
plum huius. Si panis deſtrueretur ⁊ crearetur angelus
de nouo ⁊ fieret p̄ſens ſpēi panis/ conuerſio panis in an-
gelum eēt panis vt hic/ in angelum hic p̄ſentē: ⁊ per iſtā
conuerſionem angelus non acquireret niſi illā p̄ſentiaꝫ:
concomitaretur tamē illam p̄ſentiam nouam nouuꝫ eē
quod terminat creationē propriam. ¶ Per iſtum mo-
dum dicendi apparet que tranſubſtantiatio pōt eē im-
Reſolo ſingularis dictorum. preexiſtens ⁊ que non. ⁊ que pōt eſſe manēte termino a
quo / ⁊ que non. tranſitio enim que eſt a termino in ter
minum ſm̄ eſſe ſimpliciter terminorum ⁊ non eē: nō po
teſt eſſe alicuius cōuerſi. ⁊ tamen manētis: nec in termi-
nū p̄exiſtentem: ſed tranſubſtantiatio que eſt tranſitus
L ſubſtantie in ſubſtantiam quantum ad hic eē: pōt eſſe: ⁊
termini a quo manētis ſi deſinat hic eē: non tamen ſim-
pliciter deſinat eē ⁊ ſuccedat ſibi aliud vt hic. Pōt etiā
eē in terminum p̄exiſtētem ſi incipiat hic eſſe abſqꝫ B
ꝙ icipiat eē. Pōt ēt eſſe ꝙ terminus a quo/ deſtruatur:
ſed non hac conuerſione. Et poteſt eſſe ꝙ terminus ad
quem/ incipiat eſſe ⁊ non hac conuerſione: ſicut exempli
ficatum eſt de angelo creato.

Ad argumenta. Ad primum ſi teneatur pri
mum membrum diſiuncti-
a.l.ſimpl'r. ue poſite in p̄ncipio ſolutionis/ neganda eſt illa maior.
opꝫ enim addere nihil eius manet: ⁊ ſimilr̄ nihil ſucce-
dit vt per ſe terminus. ¶ Ad ſecundum per idem. ⁊ ſi
nihil ſit in ſe nec in alio: tamē ſuo eſſe nō ſuccedit omni-
no nihil. ¶ Ad tertium negādum eſt formam in corru-
ptione annihilari. Et ad probationeꝫ: qꝛ non manet niſi
in potentia materie. dico ꝙ ipſa manente in potētia ma
terie eſt compoſiti alteram partem manere per ſe. ⁊ ſic
ēt manet forma per accidēs. cuius autē aliquid ſiue per
ſe ſiue per accidēs manet non annihilatur. ¶ Et cū di-
cis ꝙ poſſet idē numero redire per agens naturale. non
ſequitur qꝛ potentia illa in qua manet forma debet in-
telligi p̄ncipium potentiale: non autem reſpectus: corru-
pta enim forma nō amplius manet reſpectus potentie
ad formam: qꝛ non eſt reſpectus potētie ad omnino p̄te
ritum. ſicut nec ad omnino impoſſibile: ſed ipſum prin-
cipium potentiale manet. ⁊ in hoc totum manet per ſe
ſm̄ aliquid eius: ⁊ forma que erat aliquid totius manet
per accidēs ſm̄ aliquid ſui. Uel poſſet breuiter dici ꝙ
⁊ ſi nihil forme corrupti maneat: tamē negatio ſuccedēs
ſibi eſt negatio in apto nato: ⁊ ideo priuatio: ⁊ illa nō eſt
nata terminare annihilationē. ¶ Et cum applicatur ad
M propoſituꝫ. ⁊ ſi requirit̄ ꝙ maneat ad hoc ꝙ dicat̄ non
annihilari. ⁊ forma panis non ſic manet: qꝛ mā eius trā-
ſit in materiam. dico ꝙ ꝓpter multas rationes vt dictū
eſt prius: corruptio non dꝛ annihilatio: ⁊ lꝫ ille due ſuffi
ciant. ſ. ſubm̄ manere ⁊ negationē terminantē eſſe priua
tionem: tamen ſi negatio terminans eſſet quecūqꝫ nega

tio in genere. puta in aliquo diſperato poſitiuo: adhuc
tranſitus ad ipſam nō eſſet annihilatio. ¶ Ad quartuꝫ
pōt dici ꝙ non omnis ꝓductio totius ſubſtātie eſt crea-
tio: ſꝫ que eſt a termino a quo/ vt a pure nihil: ⁊ ita hic ꝑ
oppoſitum ſi teneatur ſecūdum mēbrum huius diſiun-
ctiue poſite in ſolutione queſtionis: ſed non concludit ꝙ
a conuerſione panis annihilet̄: ſed tm̄ ꝙ eius annihila-
tio concomitatur iſtam conuerſionem. ¶ Ad rationem
in oppoſitum. Ambro. loquitur de conuerſione termi-
norum non ſm̄ ſimpliciter eſſe ſed ſm̄ quid eſſe. ¶ Ad
aliud de creatione patet ex ſolutione vltimi argumenti
ad primam partem. ¶ Ad Augu. reſpondeo/ deus nul- N
la actione poſitiua annihilat rem. ſed ſicut poſitiue agē-
do rem conſeruat: ita annihilare eſt deſinere creaturam
conſeruare: ⁊ hoc pōt deus. Queſtio. V.

Ultimo queritur ſine argumē
tis qbus p̄-
poſitionibus poſſit hec conuerſio vere ex-
primi. ¶ Reſpondeo non poteſt vere ſi-
gnari ꝑ verbum eēndi nec fiendi: neqꝫ ēt ꝑ
hoc verbum poſſe vel poſſibile. ⁊ hoc ſm̄ nullam dīāꝫ
tēporis. nec eniꝫ panis fuit corpus nec eſt nec erit. ⁊ ecō A
uerſo corpus nō fuit nec eſt nec erit panis. ⁊ ratio oīum
iſtorum eſt: qꝛ eē notat vnionē extremorum eſſentialeꝫ
vel accidentalē pro illo tempore quod aſſignat: ſed pro
nulla differētia tēporis habēt hec extrema vnionē eēn-
tialem nec accidētalē ſꝫ pro omni inſtanti vel diſpera-
tionē. puta quando extrema ſunt entia poſitiua vel ma-
iorem repugnantiam. ſ. entis ad non ens pro illo inſtan
ti pro quo vnuꝫ eſt: ⁊ aliud non eſt. ¶ Scdō dico ꝙ pa
nis nec fit/ nec factus eſt/ nec fiet corpus chriſti. nec econ
uerſo. ⁊ ratio iſtorum eſt: qꝛ fieri quando p̄dicatur 2m
adiacens/ predicat fieri ſimpl'r eius de quo dicitur. ⁊ ſic B
nō coniungit aliquod oppoſitum ipſi ſubiecto ſicut pa-
nis fiebat quando coquebatur: ⁊ ſic corpus fiebat quan
do in vtero virginis formabat̄: ſed nihil ad. h. ſed quan
do fieri p̄dicatur tertiuꝫ adiacēs, tunc denotat ſubiectū
fieri ſm̄ formam p̄dicati: ſed panis pro nulla differētia
tēporis fit ſm̄ formam p̄dicati. ſ. corporis: nec ecōuerſo.
⁊ pꝫ illud in ſimili per oppoſitum. Ideo eniꝫ hec eſt ve
ra. homo fit albus: qꝛ hic homo fit ſub forma albedinis
⁊ per oppoſitum hec eſt impoſſibilis/ homo fit aſinus. ⁊
hoc loquendo ſtricte de virtute ſermonis. ſic videtur eē
in propoſito. ¶ Tertio dico ꝙ panis nō pōt nec potuit a.l.ſicut loq'tur in propoſito.
nec poterit eſſe corpus chriſti: nec econuerſo. ⁊ rō oīum
iſtorū eſt: qꝛ illa de poſſibili eſt falſa: cuius illa de ineſſe C
eſt ipoſſibilis: quelibet enim de poſſibili pōt exponi in
aliquam de ineſſe poſſibilē lꝫ forte falſam. ſed quelibet
de ineſſe correſpōdens cuilibet iſtarum de poſſibili/ eſt
impoſſibilis ex p̄ma concluſione iam probata. ¶ Qua
liter ergo? Dico ꝙ nullo iſtorum modorum/ accipiendo
vtrūqꝫ extremum in recto/ oportet alterum de altero p̄-
dicari. Si ergo vera dꝫ eē predicatio: opꝫ alterum eorū
in obliquo accipere denotando ordineꝫ extremi ad ex-
tremum: ⁊ hoc pōt eſſe dupliciter. vel cum hac prepoſi-
tione ex/ vel de/ addendo ad terminum a quo/ ſicut dicit D
Phs. 2. meta^ce. c. 3. Qꝛ ex mane fit meridies ⁊ non econ- Tex. c6. 2
uerſo. ⁊ hoc modo pōt cōcedi ꝙ ex pane vel de pane fit
corpus chriſti. alio modo addēdo termino ad quē/ hanc
prepoſitionem in/ que denotat ipſum eſſe terminum ad
queꝫ: hoc modo panis tranſit in corpus chriſti. ⁊ omnes
alie locutiones de virtute ſermonis ad aliquam iſtaruꝫ
reducantur: ſed ſecunda eſt magis propria: qꝛ non deno
tat aliquid cōmune manere: ſicut aliquo modo denotat
iſta prepoſitio/ ex/ ſm̄ modum proprium accipiendi ex.

non enim ex oppoſito fit oppoſitum: niſi q2 ex ſubiecto
communi vtriqz. ſm phm. j. phyſi. primo de generatione.
⁊ 11. meta. Nulla autem propoſitio cū mutatione acce-
pta vel moueri ē accipiēdo vnū termini in obliquo/⁊
alterū in recto/vera eſt: vtpote panis mutat in corpus.
q2 nō eſt hic mutatio: vt dictum eſt in. j. q. iſtius diſt. trā-
ſire autem ſeu verti abſtrahit a ratione mutationis: q2
ponunt habitudinem termini ad terminuz/non impor-
tando ſubiectū commune manere.

Tex. cō. 58. ⁊ 60.
t. c. 10. ⁊ 14.
T. c. 6. ⁊ ide
Idē. 7. met.
Tex. cō. 22.
a. l. habent.

Circa ſecundam partem iſtius di. querendū
eſt de materia conueniente iſti conuerſioni.
⁊ duo hic queruntur. ¶ Primo vtrum ſo-
lus panis triticeus cū aqua elemētari coagu-
latus ſit conueniens mā conuerſionis in corpus chriſti.
¶ Scdo vtruz ſolū vinū expreſſum de vua ſit ɔueniēs
materia ɔuerſionis in ſanguinē. Qō. VI.

Ad primam queſtionem pz de cō-
ſec. diſt. 2. c. j. ⁊ c. non
oportet. ⁊ c. ſequenti. Ratio principalis eſt:
q2 chriſtus talē materiam conſecrandaz in-
ſtituit: ⁊ in ſignuz inſtitutionis tali materia
conſecranda vſus eſt. ¶ Ex etiam panis triticeus ⁊ nō
alius habetur de cōſe. diſt. 2. in ſacramēto. Et huius cō-
gruentia accipitur ex illo verbo Joan. 12. Niſi granum
frumenti ⁊c. vbi chriſtus ſe grano frumenti comparat.
vnde Augu. ibi. Cum ſint multa grana frugum/nulli ſe
comparat niſi illi. vnde mos cepit eccleſie de hoc ſolo
grano confici corpus domini. ¶ De hac etiaz farina tri-
ticea aqua elemētari coagulata dz panis formari: q2 ita
ſupponitur panem illum fuiſſe formatum quo vſus eſt
chriſtus conſecrando: nec ſufficit paſta: ſed panis: q2 ſic
conſtitutum eſt: ⁊ ad omnia eſt congruētia: q2 cū ſacra-
mētum illud ſit ſignum nutrimēti ſpiritualis in illis cō-
grue inſtituitur que ſunt ſigna pncipalis nutritionis cor-
poralis. principale aūt nutrimentum quantum ad cibuz
eſt panis triticeus. ¶ Sed hic eſt dubiū primo de ami-
do: an ex ipſo poſſit formari panis cōſecrabilis. Secū-
do an de farina triticea paſta confecta: non cocta poſſit
confici. Tertio an panis azimus vel fermentatus vel
vterqz. ¶ Quantū ad pmū videref prima facie q ta-
lis panis eſſet conſecrabilis: tum q2 ille vſualiter repu-
tatur panis triticeus: ⁊ chriſtus inſtituit ſacramētum in
pane triticeo vſuali: tum q2 ille depurationes que fiunt
circa amidum preparandū non videntur alterare a ſpe-
cie farine triticee: non enim fiunt ibi niſi decolationes ⁊
purgationes ⁊ huiuſ: hec autē non videntur alterare me-
dullam tritici a ſpecie ſua. ¶ Sed ſi credatur expertis
in rebus de qualitatibus conſequētibus eas que innote-
ſcunt ex opationibus per quas qualitates cognoſcimus
⁊ diſtinguimus ſubſtantias: aliter eñi non cognoſcimus
diſtinctionem ignis ab aqua niſi per ea que innoteſcunt
nobis ex operationibus: ⁊ ſm medicos quelibet ſpecies
habet qualitatem ⁊ opationem a tota ſpecie que non cō-
petit ſibi per talem mixtionem: ſed conſequitur formā
propriaz talis ſpēi: ⁊ huiuſ quālitas ⁊ operatio alia eſt in
tota ſpecie in amido ⁊ alia in pane triticeo: ſicut appet
cernentibus eas ⁊ aſſignantibus proprietates tales ⁊ ta-
les quantum ad effectus: ex quo videtur q amidum ſit
totalr alterius ſpeciei a pane triticeo. ¶ Et cōfirmatur
iſtud. non enim per aliud probamus acetum ⁊ agreſtaz
differre ſpecie a vino. ⁊ per conſequēs non eſſe materiaz
conſecrationis quantum ad vinum niſi quantū ad qua-
litates ⁊ operationes: q2. ſ. acetum eſt a tota ſpē frigidū:
vinum autē a tota ſpē calidum. ¶ Dic breuiter pōt di-

Et ingt Ar.
j. d aia. ⁊. c. ii.

ci q cuz certum ſit farinam tritici purgatam ſm cōmu-
nem purgationē eo modo. ſ. quo piſtores ſolent eaz pur-
gare/eſſe materiam conuenientem ad faciēdum panem
conſecrabilem: ⁊ dubium ſit: an amidum ſit huiuſ mate-
rie: ⁊ pars negatiua multum ſit probabilior nō ſine pec-
cato aliquis ſe exponit tali dubio: maxime ille qui ppa-
rat hoſtias conſecrandas: q2 ſibi ſimpliciter eſt certum
q de tali materia preparat. vtēs forte pōt magis excu-
ſari de peccato: quia ſupponit talem materiam eē bene
preparatam. ſed ſi in veritate non eſt iſta materia conſe-
crabilis in cōſecrando nihil facit. nec tamē eſt idolatria
nec occaſio idolatrie populo: quia quantum in ſe eſt ſup-
ponit materiam eē idoneam: ⁊ a ſe ⁊ ab alijs adorandā.
¶ Quo ad ſcdm dubium bene probabile eſt q paſta ⁊
panis non differunt ſpecie: q2 per decoctionem paſte in
furno vel alio modo ab igne nō fit niſi exhalatio humo-
ris aquei commixti cum partibus farine: ⁊ hec mixtio
eſt per iuxtapoſitionem: talis autē ſeparatio non mutat
ſpēm: quia nec etiam mixtio. Nec tamē de paſta pōt cō-
fici: quia noluit chriſtus in ſacramētis ſuis iſtam ſubti-
lem diſputationem de differētia ſpecifica imponere no-
bis: ſed q panem triticeum vſualem haberemus cōmu-
niter pro materia conſecrationis. vt ſic ſm Dama. li. 4.
c. 5. vel. 6. illud quod cōmuniter conſueuit eē nutrimen-
tum corporale/ipſum vel ſimile eſſet nobis ſacramētuz
inſtitutum ſpirituale. ¶ Et ſi arguas. panis ſit paſta p
modicam compreſſionē in digitis: quare nec poſt talez
compreſſionem a digitis videtur materia conſecranda
ſicut ante decoctionem. ¶ Reſpondeo. hoc probat q
non differt ſpecie panis a paſta: ſed non probat q paſta
ſit materia conſecrabilis. ¶ Et ſi queras de pane tali
recēti ⁊ reducto in paſtam: an ſit conſecrabilis. Reſpō-
deo q ſic. q2 quantūcūqz remittatur in illo conſueta du-
ritia que conſueuit eē in pane cocto: tū ex quo ſemel co-
ctus eſt ⁊ panis fuit/niſi manifeſte recedat a ratione pa-
nis vſualis/non recedit a ratione panis conſecrabilis.
¶ Tertium dubium includit maiorē difficultatē. gre-
ci enim dicunt q neceſſe eſt conficere in fermēto. ⁊ idō
negant latinos conficere: ⁊ antecedens nituntur proba-
re per euangelia. Dicunt enim q chriſtus paſſus eſt lu-
na. 14. vt impleretur figura legis de agno paſchali qui i-
molabatur luna. 14. ⁊ hoc futurum chriſtus prenoſcēs
preuenit comedere agnum paſchalē ante lunam. 14. di-
cunt autē tunc inter iudeos panē fermētatum eē in vſu.
non enim erat eis interdictus panis fermentatus ante
14. diez menſis primi ad veſperam. ex hoc concludunt
chriſtum tunc vſuz fuiſſe fermēto: ⁊ per conſequēs ipm
confeciſſe in fermento. ¶ Pro iſta opinione adducunt
alia de euangeliſtis: vt illud Joā. 18. c. q non introierūt
iudei in pretorium vt non contaminarentur ſed mādu-
carēt paſcha: paſcha autē accipitur ibi pro agno paſcha-
li qui debebat comedi. 14. luna. ergo. 14. luna tradide-
runt chriſtum pilato. ¶ Item Joan. 12. legitur q ante
diē feſtum paſche: ⁊ ſequitur totum illud de cena ⁊ inſti-
tutione euchariſtie. ergo ante diē illum in quo imolaba-
tur agnus paſchalis: per conſequens ante lunam. 14.
¶ Itē Matth. 26. dicitur quomodo iudei cogitauerūt
occidere chriſtum. d. non in die feſto. ille autem dies. fe-
ſtus pncipalis erat luna. 15. iuxta illō numeri. 28. Quar-
tadecima die mēſis pmi paſcha erit. ⁊. 15a die ſolēnitas
ſupple principalis. ergo de illo intelligitur in Joan. cuz
dicitur. Ante diem feſtum ⁊c. ¶ Sed in propoſito taz
antecedēs eſt falſum qz conſequēs. prima enim conſe-
quētia nulla eſt. nec ſecūda eſt neceſſaria. Cū enī paſſus
fuerit luna. 15. ⁊ per conſequēs fecit cenam luna. 14. p-
batur

A
a. l. multis.
Panis no ɔſecrabilis.
a. l. aliqua.

batur expreſſe per illud Matth.26. Prima die aʒimo/
rum queſierunt diſcipuli/vbi vis paremus tibi comede
re paſcha: Et Matth.14. Prima autē die aʒimorum
quando paſcha imolabant. Quo vis eamus ⁊ paremus
vt manducemus paſcha: Et Luce.22. Uenit dies aʒi/
morum in qua neceſſe erat comedere paſcha: ⁊ miſit do
minus petrum ⁊ Joānem dicens. Euntes parate nobis
vt manducemus paſcha. ¶ Ex iſtis pʒ. ꝙ die aʒimorū
pᷓma. ſ.14. luna comedit agnum paſchalē: ⁊ hoc iuxta il/
a.l.crit. lud numeri.28. qḋ allegatum eſt ſtatim. ⁊.15. die erat ſo/
lēnitas hoc eſt primus dies integer ſolēnis ſolennitatis
paſche: ⁊ illa die paſſus eſt chriſtus. Et ſic illa hora qua
comedi debuit agnus paſchalis ſm legē. ſ.14. die men
ſis primi comederunt diſcipuli verum agnum. ¶ Ad
probationes eoꝝ quas addunt ꝓ antecedēte pʒ per vnā
diſtinctionē poſitā ab Innocentio de officio miſſe. par
te.3.c.4. ꝙ paſcha quinqʒ modis accipit. vno modo ꝓ
ſolēnitate diei aʒimorum que erat luna.15. alio modo ꝓ
B die in cuius veſpere comedebatur agnus que erat luna
14. 3° pro hora imolationis agni que erat pars diei.14.
4° pro agno qui comedebatur vel imolabatur. 5° modo
pro panibus aʒimis. ¶ Ad propoſitum ſufficit pᷓmum
C membrum diſtinctionis pro ſoluenda auctoritate pᷓma
de Joan.18. ⁊ ſimilr pro ſcḋa auctoritate. ¶ Hoc ergo
ſimplr tenendum eſt ꝙ de neceſſitate panis conſecrabi
lis non eſt neqʒ ꝙ ſit aʒimus: neqʒ ꝙ ſit fermētatus: qꝛ
ſm Anſ. in lib. ſuo de aʒimo ⁊ fermētato. non differunt
ſubſtantialiter aʒimus ⁊ fermentatus: ⁊ ideo non nega/
mus vere ꝯficere grecos: quod ēt pʒ. qꝛ tēpore Leonis
pape fuit conſtitutum ꝙ conficerent in fermēto: ſed fuit
ad tēpus ad extinguendam hereſim ebionitarū: qui di
xerunt ꝙ neceſſarium erat chriſtianos iudaiʒare. ⁊ per
conſequēs paſcha ſuum in aʒimo cōficere: ſicut fecerūt
iudei: ⁊ ad extinctionē huius hereſis fuit ordinatum cō/
ſecrare in fermento. Sed poſt hereſi illa extincta re/
D dijt eccleſia occidentalis ad pᷓmam conſuetudinem que
conformis eſt inſtitutioni chriſti ⁊ promulgationi facte
per eius vicarium Petrū. Sed de neceſſitate miniſtri
ad minus in eccleſia latina eſt hodie conficere in aʒimo
d.3.q.3. ſicut dictum eſt ſupra iſta diſt. de materia conueniente.
¶ Et forte etiam grauiter peccant greci qui non ſe con/
formant eccleſie Petri. maxime cum hic habeatur fun
damentum ſolidum ꝙ ſic chriſtus inſtituit iſtud ſacra/
mētū celebrandū: ad minus lʒ nō neceſſario quin aliter
fieri poſſet: tn̄ ſic magis congrue celebratur.

A Ad ſecundam qōnem dico ꝙ vi/
nū artificiale ſiue
quodcūqʒ aliud vinum quod nō eſt vinum
vitis: vtpote vinum pomorū ⁊ huiuſ. nō eſt
vinum niſi ſm quid ⁊ equiuoce. vnde nullū
tale eſt aptum conſecrationi in ſanguinē. ¶ Principa/
lis ratio eſt: qꝛ ſic chriſtus inſtituit bona congruentia: qꝛ
ſecunda pars principalis nutritionis. i. potus principali/
ter cōſiſtit in vino vt in potu pᷓncipali. ⁊ de hoc habetur
de conſe. diſtin.2. vini ēt illud debet eſſe expreſſum de
E vua. Quādiu enim liquor eſt in vua tn̄ habet magis ra
tionem comeſtibilis ꝙ̄ potabilis. ¶ Illud autem ſacra
mentum pro ſecunda parte ſui eſſentialr continet ſan/
guinem. ⁊ pro ſigno aliquo qḋ eſt per ſe potus. ⁊ hoc ha
betur de conſe. diſt.2. Didicimus. ⁊ c. ſequenti: ꝙ de im/
preſſo botro. hoc eſt de vuarum granis populus cōmu/
B nicaret/valde eſſet cōfuſum: ſed ſi neceſſe fuerit botrus
in calicem comprimatur. ¶ Huic autem vino appo/
nere aquam non eſt ſimplr neceſſarium de neceſſitate
ſacramenti: qꝛ etiam quando appoſita eſt non conuerti/
tur in ſanguinem niſi prius ſit conuerſa in vinum: ⁊ ita
modica eſt apponenda. ⁊ ita tempeſtiue ꝙ ante conſe/
crationē poſſit conuerſa fuiſſe in vinum: greci ēt non ap
ponunt aquā. vt dicit Inno. de officio miſſe. parte.3.c.
4. vel.5. eſt tamen de neceſſitate miniſtri propter prece
ptum eccleſie. ⁊ etiam chriſtus vinum cū quo fuit aqua
mixta conſecrauit. iuxta illud Dam. lib.4.c.5. Chriſtus
calicem ex vino ⁊ aqua tradidit diſcipulis ſuis. d. Bibi/
te ex hoc omnes/hic eſt enim ſanguis meus ⁊c̄. Congruē
tia appoſitionis aque in vinum eſt propter myſterium:
vt ſignificetur populus vniri chriſto. iuxta illud de ꝯſe.
diſt.2. Omne. Cum in calice aqua vino miſcetur/popu/
lus chriſto vnitur. i. copulandus ſignificatur per fidem
⁊ dignam con ſacramenti perceptionem.

¶ Si autem queritur de accidētibus que re/manent ⁊c̄. Diſtin. XII.

In iſta diſtinctione deter/
minat
magiſter de his que remanent poſt cōſe
crationē euchariſtie: ⁊ diuiditur in duo.
¶ Primo enim determinat de eſſe illo/
rum accidentium que remanent ibi ſine
ſubiecto. ¶ Secundo de quadā tranſmutatione facta
circa illa accidentia. ſ. fractione hoſtie in partes. ibi [So
let etiam queri.] ⁊ iuxta illud incidenter determinat de
ſignificatione illarum partiū in quas frangitur hoſtia.
ibi [Quid autē partes ille figurāt.] Sequitur illa pars.
[Poſt hoc queritur.] que pōt poni incidētalis. in iſta di
ſtinctione vel principaliter diuiſa contra totam prece/
dentē partem. In iſta enim determinat de euchariſtia
ſub ratione ſacrificij: poſtꝙ̄ determinauit prius de ea
ſub ratione ſacramenti. ⁊ iſta habet principalem ⁊ in/
cidentalem que diuiditur in duas: quarum prima pars
eſt de inſtitutione huius ſacr̄i ⁊ ſacrificij. ibi [Ut inſtitu
tum eſt.] 2° de perceptione. ibi [Si autem requirat.] a.l.querit.

Circa iſtam diſtin. querendum eſt
principaliter de accidē
tibus remanentibus ſine ſubiecto: ⁊ ibi tria.
¶ Primo de eſſe iſtoꝝ accidentiū. ¶ Se/
cundo de actionibus eorum. ¶ Tertio de
tranſmutatione circa ipſa. ¶ Circa primum queruntur
duo. ¶ Primo an in euchariſtia ſit aliquod accidēs ſi/
ne ſubiecto: ¶ Secundo an quodcūqʒ accidens rema/
nens ſit ſine ſubiecto: Queſtio. I.

Ad primum arguitur ꝙ non. qꝛ ſi/
cut ſubſtantie conue/
nit eſſe per ſe: ſic accidenti eē in alio. hoc ꝓ/
batur: qꝛ ens diuiditur in ens per ſe/⁊ in ens
in alio. Et primum membrum cōuenit ſub/
ſtantie ⁊ ſcḋm accidēti. Sed impoſſibile eſt eſſe ſubſtā/
tiā ⁊ non eſſe per ſe ſiue eē in alio. qꝛ quod vere eſt nul
li accidit. pᷓmo phyſi. ergo impoſſibile eſt eſſe accidēs Tex.co.27.
⁊ eſſe per ſe vel non eē in alio. ¶ Scḋo ſic. Poſterius
eſſentialiter non pōt eē ſine priori eſſentialiter. 5. meta[ce] Tex.co.16.
ca. de priori. Sed accn̄s eſt poſterius eſſentialiter ſub/
ſtantia. ex.7. meta[ce]. Quia ſubſtantia eſt pᷓncipiū omni/ Tex.co.4.
um entium cognitione ⁊ tempore. ergo impoſſibile eſt
accidens eſſe ſine ſubſtantia cuius eſt accidēs. ¶ Ter/
tio ſic. Impoſſibile eſt diffinitum eſſe ſine diffinitione ⁊
per cōſequēs ſine quocūqʒ diffiniēte ipſum. ſed ſubſtan
tia diffinit accidens. ex.7. meta[ce].c.3. ergo ⁊c̄. ¶ Si di/ T.c.4.14. ⁊
cas maior eſt vera de diffiniente pertinente ad quiddi/ inde.
tatem diffiniti. non aūt de illo quod diffinit vt additū.
ſic autem ſubā diffinit accidēs. ¶ Contra. Impoſſibile

eſt ⁊ incompoſſibile relatiuū eē ſine correlatiuo:tūc enī relatiuum non eſſet relatiuum:⁊ tamē correlatiuū diffinit relatiuū non vt aliquid de quidditate eius ſed vt additum:ergo maior eſt vera de diffiniente vt additum. ❡ Hoc etiā confirmatur:qꝛ ſi ad diffinitionē alicuius creature pertineret ipſe deus non pertineret niſi vt additum:⁊ contradictio eſſet ꝙ diffinitū eſſet ſine iſto addito:nunc aūt ſm philoſophos ſubſtantia eſt cauſa ſimplr neceſſaria accidētis ſicut deus creature:⁊ propter iſtā neceſſitatē cauſandi cadit in diffinitione accidētis ſicut tale additum.ſ.ſimplr neceſſariū.ergo ⁊c̄. ❡ Itē in predicamētis album ⁊ albedo idem ſignificant:qꝛ album ſolam qualitatem ſignificat.ergo eodem modo quantitas ⁊ quantum. Sed impoſſibile eſt eſſe quantum/niſi ſit aliquod ſubiectum cui quantitas conueniat.ergo eſt impoſſibile quantitatem eſſe ſine ſubiecto. ❡ Confirmat̄. qꝛ qñ aliqua ſunt oīno eadem vnum non poteſt eſſe ſine alio:huiuſ ſunt quantitas ⁊ quantum. ❡ Oppoſitū dicitur in littera:⁊ auctoritates ſanctoꝝ que adducte ſūt diſ. precedēte. ❡ Item per rationem. Accidētia panis manent.pꝫ ad ſenſum:⁊ non afficiūt corpus chriſti:qꝛ illud non eſt quantum/hac quātitate.ſed multo magis nec figuratum hac figura:ſed figura corporis humani:nec eſt coloratum hoc colore:ſed colore cōueniente corpori humano.nec afficiunt aerem:qꝛ aer non eſt capax iſtorum accidentium:cū iſta ſint accidētia corporis mixti ⁊ repugnantia elemento.nec afficiunt ſubām panis:qꝛ illa non manet:vt pꝫ ex p̄dictis.ergo ſunt ſine ſubiecto.

Uide alexan. hic ⁊ var.q. preſenti. Tho. p̄ſenti diſt.ar.1.q.1. ſolu.arg.3.3e queſtiuncule. Et .3. pte.q. 77.ar. primi ſol. vlūm ar.

Hic dicitur ꝙ cum vnius compoſiti ſit tm̄ vnū eſſe/illud eē ex ꝯſequenti ⁊ per accidens eſt cuiuſlibet accidentis illius totius.⁊ per conſequēs ſi ſeparetur accidēs a ſubiecto/deus dat ſibi nouū eē:qꝛ non pōt nūc habere eē totius cui prius accidebat. ❡ Contra hoc.vnūquodqꝫ quod eſt extra cauſam ſuā ⁊ intellectum ſicut hꝫ entitatē propriam ita ⁊ proprium eſſe:ergo ſi accidēs habet propriam entitatem eſſentialē extra ſubiectum ⁊ intellectum hꝫ ⁊ propriū eſſe.⁊ ita non eſt formalr̄ per eſſe ſubiecti.prima ꝓpoſitio ſupponitur hic tanq̄ꝫ plana.alibi eniꝫ declaratur de eſſe ⁊ eſſentia.

In p° di.36. ⁊ in 3° di.6. q.1

❡ Item formam eſſe in materia de neceſſitate arguit compoſitum eſſe:ita ꝙ impoſſibile eſt ponere primum ſine ſecūdo:ſed p aliquā tranſmutationē nālē forma eſt in materia vt per alterationē vel augmētationē: ergo per illam ⁊ ab eodem agēte compoſitum ex ſubiecto ⁊ accidente habet eſſe formale illius accidētis:ſꝫ nō habet eſſe formalr̄ illius ſubiecti:qꝛ illud p̄fuit ante mutationē.ergo ⁊c̄. ❡ Item ſi accidens quando ſeparatur hꝫ nouum eſſe/oportet ibi ponere aliquā tranſmutationē a carentia illius eſſe ad iſtud eſſe.ſꝫ hoc eſt impoſſibile.primo qꝛ non pōt poni que ſit iſta mutatio.non enim eſt generatio:qꝛ accidēs non eſt ſubiectū generationis. nec eſt augmētatio nec alteratio:qꝛ non acquiritur quātitas nec qualitas per iſtam mutationem:qꝛ tūc vel q̄litas eſſet ſubiectū augmentationis vel alterationis cuius eſſe acquirit̄:vel eſſet qualitas ⁊ quantitas.⁊ ſic de iſto poſſet argui in infinitum. ❡ Item eſſe illud nouum:qꝛ non eſt formalr̄ eſſe diuinum aut eſt proprie ſubſtantia vel accidēs vel neutrum.ſi in genere ſubſtantie erit independens:⁊ per conſequēs non erit formalr̄ eē alicuius accidētis:qꝛ nullum accidens poteſt eē formaliter independēs vel per ſe eē. Si in genere accidētis quomodocūqꝫ per reductionē erit eque dependēs cum forma cuius eſt:⁊ per conſequēs per illud eē formalr̄ non erit illud cuius eſt ens independens. ❡ Aliter dicitur ꝙ qñ accidēs ſeparatur a ſubiecto/deus dat ſibi quandā virtutem ſupernaturalem per quam virtutem. pōt per ſe eſſe:lꝫ ſine ea nō poſſet.

Hen.quolī. 4.q.36.

❡ Contra iſtud ſcḋm arguit̄ ſicut contra precedēs:ad minus quantum ad duo vltima argumēta:qꝛ iſta virtus aduenīēs eſt terminus alicuius mutationis.quero cuius: ❡ Iſta etiā pertinebit ad aliquod genus.quero ad qḋ.⁊ arguit̄ vt prius. ❡ Item lꝫ aliqua virtus ſupernaturalis detur alicui:tamen poſtq̄ꝫ ineſt naturale eſt habēti eā habere vel poſſe habere illud ad quod eſt illa virtus:ſicut cecus:lꝫ ſupnaturaliter illuminetur:tamē illuminatus naturaliter videt.ergo lꝫ eſſet miraculum in primo inſtanti conſeruationis iſtorū accidentium ſine ſubiecto:qꝛ tunc cōfertur accidēti iſta virtus:tamē poſtea per iſtam virtutem erit naturaliter ſine ſubiecto. ❡ Item impoſſibile eſt ſubſtantiam accipere aliquam virtutem per quam dependeat ad aliqḋ vt ſibi inherens.ergo impoſſibile eſt accidens recipere virtutem per quam ſit per ſe ens abſolutum ab omni inherentia ad aliud.probatur conſequētia:qꝛ iſta per ſe eſſe ⁊ inherere eque appropriant̄ iſtis.ſ.ſubſtantie ⁊ accidenti.hoc huic ⁊ illud illi.

Ad queſtionem Reſpōdeo ꝙ hoc vocabulum accidēs/pōt accipi pro per ſe ſignificato eius: vel pro eo quod denominatur ab iſto per ſe ſignificato.iſta diſtictio eſt vniuerſalis in omnibus concretis. Ulterius accipiendo pro illo quod denominatur a ſignificato iſtius nois accidēs/pōt accipi vel pro abſoluto vel pro reſpectiuo ſiue reſpectu accidētali.ſm hoc ergo habentur tria membra.ſ.de accidēte quantum ad per ſe rationē quam importat accidēs. Scḋm de eo quod denominatiue dicit̄ accn̄s ⁊ eſt abſolutū. Tertium mēbrū de eo qḋ denominatiue dicitur accidēs:⁊ eſt reſpectiuum. ❡ P̄. Hoc predicatum eſſe in ſubiecto vel non eſſe in ſubiecto pōt accipi ſm aptitudinē vel ſm actualitatem. ❡ Sit ergo prima cōcluſio. ꝙ loquēdo de per ſe ſignificato accidētis: contradictio eſt ipm intelligere nō eſſe in ſubiecto.⁊ h̄ itelligēdo vniformiter in ſubto ⁊ p̄dicato.ſ.ſi in actu/actu:ſi aptitudine/aptitudine. ❡ Secūda ꝯcluſio ꝙ loquēdo de eo qḋ denominat̄ a per ſe accidētis ſignificato:⁊ eſt per ſe reſpectus:cōtradictio eſt ꝙ ſit ſine ſubiecto:⁊ hoc actualiter.ſ.ꝙ non actu inhereat ſubiecto/expēdendo ſubiectū ad fundamentum quod pōt dici proximum ſubiectum reſpectus. ❡ Tertia concluſio eſt ꝙ illud quod denominatur a per ſe ſignificato accidētis/⁊ eſt quid abſolutū/ pōt eē ⁊ non ineſſe ſubiecto actualiter:ſꝫ neceſſario ineſt aptitudinalr̄. ❡ Prima concluſio probatur:qꝛ per ſe ſignificatum huius nominis accidēs/eſt quidā reſpectus ad illud cui accidit.⁊ forte idē reſpectus quē importat hec dictio inherens/ad illud cui inheret:⁊ idē ſignificatū eſt accidētis ⁊ accidentie:vt ita loquar:⁊ inherētis ⁊ inherētie. Sicut ergo impoſſibile eſt accidētis eſſe quin ſit inherētia:ſi actu/actu:ſi aptitudine/aptitudine.ita impoſſibile eſt aliquid eſſe accidens:loquendo de per ſe ſignificato ⁊ primo huius nominis:quin ſit inherēs proportionalr̄:hoc eſt ſi actu/actu:ſi aptitudine/aptitudine. ❡ Et ſi queras ad quod genus pertinet illud quod per ſe ſignificat hoc qḋ eſt accidēs vel inherēs. ❡ Reſpon°. ad genus aliquod reſpectus extrinſecus aduenientis.pꝫ enim ꝙ dicit reſpectum:qꝛ nō poteſt intelligi ratio eius ad ſe. Non autem dicit reſpectum intrinſecus aduenientem:quia non neceſſario conſequentem poſitionem extremorum:qꝛ ſicut patebit in vltima concluſione fundamentū eius ⁊ terminus poſſūt manere ſine iſto reſpectu. ❡ Si queras ad quod genus.vide ſi forte ad genus paſſionis:vt ſic paſſio dicat non ſ̄m reſpectū paſſi ad agens:

A

B

C

Ponderē ꝗ ligis. agens:ſed ad formam:vel ſi forte ad genus actionis:vt
ſic actio dicat non tm̄ reſpectum agentis ad patiens:ſed
forme informantis ad illud quod informatur.ſʒ vtroqʒ
modo erit reſpectus extrinſecus adueniens. Et ſi obyi-
cias ꝙ illud quod eſt determinati generis non pōt com
petere pluribus generibus.accidens autem vel inherēs
quantum ad per ſe ratione nominis conuenit omnibus
D nouem generibus.ergo ꝛc. ❡ Reſpon. bene poteſt qḋ
eſt determinati generis denominare plura genera.forte
creatum dicit aliquid per ſe pertinēs ad genus relatio-
nis:ꝛ tamē forte denoīat qđlibet aliud a deo.ꝛ ſolum il-
lud aliud a deo eſt proprie in genere:ergo pōt iſte reſpe
ctus pertinere per ſe ad vnum genus:ꝛ tamē denomina
tiue dici de relationibus vel reſpectibus nouem generū.
❡ Sed ſi contra hoc obyicias per Simplicium ſuper p̄-
dicamenta ꝙ eſſe in/non conſtituit aliquod ſpeciale ge-
nus:qꝛ vnum eſſe in/eſt omnium nouem generum. Rn̄
vel eē in/accipitur denominatiue.ꝛ ſic circuit omnia ge
nera accidentium:ſicut hoc quod eſt inherere vel accide
re.vel accipitur pro ipſa habitudine per ſe ſignificata p
eſſe in:ꝛ hoc modo accipitur aliquod genus ab eē in:qꝛ
eſt ſpecies determinata in vno genere.Si autem intel-
ligas ꝙ eſſe in/quantum ad per ſe rationem quam im-
portat non pertineat ad aliquod genus determinatum
ſed per ſe ad plura genera negandus eſt.non enim eſt tā-
te auctoritatis ꝙ propter dictum eius debeat cōcedi op
poſitum eius quod ratio concludit:ratio autem conuin-
cit ꝙ ille conceptus quem importat in/poteſt quiddita
tiue contineri in aliquo genere:ſʒ denominatiue dicatur
de formis que ſunt in multis generibus.non enim dici-
a.l.eſſe. tur quidditatiue de albedine ꝛ linea:tunc enim albedo
ꝛ linea non dicerētur ad ſe:quia illud quod eſſentialiter
includit reſpectum non eſt ad ſe.ſm Auguſt.7.de trini.
Et lgi Auer. 12.me.t.c.19 c.2. ❡ Secunda concluſio probatur:quia reſpectus eſt
eēntialiter habitudo inter duo extrema.ꝛ ideo ſicut tol-
lere terminum ad quem eſt reſpectus:eſt tollere vel de-
ſtruere reſpectum:ita tollere illud cuius eſt reſpectus/eſt
tollere reſpectum ꝛ deſtruere rationem reſpectus.non
ergo qꝛ accidens reſpectiuum eſt accidens:ideo requirit
ſubiectum vel fundamentum:ſed quia reſpectus eſt re-
ſpectus:ideo requirit cuius ſit ꝛ ad quod ſit etiam in di-
uinis. ❡ Si arguatur contra iſtam concluſionem ꝙ vi-
detur contradicere precedenti:qꝛ ſm concluſionē prece-
dentem ratio quam ſignificat accidere vel inherere eſt
reſpectus extrinſecus adueniens.ergo nō poteſt compe
tere alicui reſpectui denominatiue:qꝛ reſpectus non eſt
ſubiectum reſpectus nec fundamentum: ſic enim eſſet
proceſſus in infinitum.ergo paternitas vel ſimilitudo nō
poteſt inherere vel accidere:quia inherere ſeu denomi-
nari ab inherentia requirit ꝙ denominatum ſit ſubie-
ctum ꝛ fundamentum inherentie. ❡ Reſpon. ꝙ vnus
reſpectus bene poteſt fundari in alio vt poſterius in p̄o-
bil.6.q.10. ri:ſicut ſupra tactum eſt in quadam queſtione de cara-
ctere:ꝛ probatum de proportione ꝛ proportionabilitate:
ꝛ ita dico ꝙ ſicut albedo poteſt denominari ab inheren
tia ſiue ab eo quod poteſt accidere:ita poteſt paternitas
denominari:ꝛ ſimilis eſt denominatio quo ad hoc vtro-
biqʒ.ſ.ꝙ predicatum dicit reſpectum extrinſecus adue-
nientem ipſi ſubiecto. ❡ Sʒ ſi arguas.ergo ipſemet re-
ſpectus inherentie denominabitur a ſeipſo:hoc ſoluetur
in ſequenti concluſione. ❡ Tertia concluſio probatur:
qꝛ accidens abſolutum/vnde abſolutū/non requirit ter
minum nec terminos:qꝛ tunc non eēt abſolutum.Si igi
tur requirit ſubiectum oportet ꝙ hoc ſit propter aliam
a.l.maior. dependētiam ad ipſum eſſentialē.ſed nulla eſt depen-
dētia ſimpliciter neceſſaria alicuius abſoluti ad aliquid
quod nō eſt de eſſentia eius:ſed tm̄ cauſa extrinſeca:niſi
ad cauſam extrinſecam ſimpliciter primam.ſ.ad deū:
ſubiectum autem non eſt de eēntia accidētis:qꝛ tunc ho
mo albus non eſſet ens per accidēs:quod eſt ꝯ pħm.5. Tex.cō.13.
meta.c.de ente.ꝛ c.de vno.7.meta.c.3.Quia adden- Tex.cō.7.
do alicui illud quod eſt de eēntia eius/non habetur ens T.c.12.ꝛ ide
per accidens:precipue ſi illud in ſe ſit ens per ſe. Acci-
dēs autem ſm ſe eſt ens per ſe ſm pħm.5.meta.c.de Tex.cō.14.
ente.vn̄ ꝛ per ſe eſt in gn̄e:nec ſubiectum eſt cauſa extrin
ſeca ſimpliciter prima:qꝛ deus non eſt ſubiectum acci-
dētis.ergo dependentia accidētis abſoluti ad ſubiectū
non eſt ſimpliciter neceſſaria:voco ſimpliciter neceſſa-
rium cuius oppoſitum includit contradictionem.maior
probatur:qꝛ cauſalitatem cuiuſcūqʒ cauſe extrinſece re- E
ſpectu cuiuſcūqʒ cauſati pfecte ſupplere pōt pͣ cauſa:qꝛ
habet in ſe omnem talem cauſalitatē eminentius q̄ ſe-
cunda cauſa. ❡ Si dicas ſubiectum eſſe cauſam mate-
rialē reſpectu accidentis:ꝛ deus non poteſt ſupplere vi
cem cauſe materialis ſicut nec formalis. ❡ Contra ſm
pħm.8.meta.accidētia non habent materiam ex qua Tex.cō.12.
ſed in qua.vel ſi habent ex qua/illud non eſt ſubiectum:
qꝛ ſubiectum cum accidēte facit ens per accidēs vt di-
ctum eſt.per ſe autem intrinſecū eſſentie accidentis ſi-
ue materia ſiue forma non conſtituit ens per accidens:
qꝛ accidēs vt totum quoddam eſt:eſt ex omnibus per-
tinentibus ad eſſentiam eius. ❡ Ex iſta ratione pʒ qua-
re philoſophi dicerent ꝙ accñs non poteſt eſſe ſine ſub- Doctrina ſingularis pꝰ. phoꝝ elucidandis.
iecto:non quidem qꝛ ponerent ſubiectum de eēntia acci-
dentis:imo ex eis cōſtituiꝰ ens per accidēs:nec quia de
eſſentia accidētis abſoluti ponerent inherentiā vel re-
ſpectum quemcūqʒ ad ſubiectum:quia contradictio eſt
ꝙ in per ſe ratione abſoluti icludatur aliquis reſpectus:
qꝛ tunc eſſet abſolutum ꝛ non abſolutum:ſed tm̄modo:
quia ponerent ordinem cauſarum ſimpliciter neceſſa-
rium:ita ꝙ prima cauſa non poteſt cauſare cauſatum
cauſe ſecunde ſine ſecunda cauſa.ſubiectum autem ha-
bet aliquam cauſalitatem reſpectu accidētis/loquendo
de ordine naturali cauſarū:ꝛ ideo ſine iſta cauſa in or-
dine ſue cauſalitatis poſita:negarent accidens eſſe:ꝛ pro
tanto dicitur.1.phyſi.ꝙ intellectus querēs ſegregationē
paſſionū a ſubiectis erit querēs īpoſſibilia:ſʒ nō eſt impoſ- T.c.39.idē 7.meta.
ſibile quaſi icludat aliqḋ repugnās p̄me rōni ſeu qddi- Tex.cō.3.
tati accidētis abſoluti.nā tali īpoſſibili poſito nulla pōt
ſeruari regula diſputationis maxime q̄tū ad illa ꝯtitia: a.l.anaxagore.
quoꝝ oppoſita icludunꝰ in añte:pʒ enim ꝙ tūc tali im- a.l.ꝛ coꝝ.
poſſibili poſito ſtatim concedēda ſunt contradictoria:ꝛ
ita in propoſito includitur maximum inconueniēs.ſ.re-
dargutionis ad quod duci pōt ridens.nunc aūt pħs.4. T.c.18.
phyſi.c.de vacuo.querit iſtā queſtionē ſi eſſet ſpatium
in quo tm̄ eſſet calor aut ſonus:vtrum illud eēt vacuū.
ꝛ reſpondet determinate ad alterā partē queſtionis:qꝛ
ſi eēt receptiuum corporis eſſet vacuum.ſi autē ex pri-
mo intellectu eius qḋ eſt colorē eē/includeretur ipſum
eē in ſubiecto:cum ſubiectū eius non poſſet eē niſi cor-
pus.ex p̄mo tunc intellectu poſiti haberetꝰ corpus ibi eē
ꝛ corpus ibi non eē.ꝛ ita illa hypotheſi poſita rńdēdū
eſſet ſtatim ꝙ ſpatium eſſet vacuum ꝛ non vacuum.
❡ Iſtud dictū pro tanto adducitꝰ vt videatꝰ pħm illā
ꝯdictionē nolle eſſe in prima rōne quidditatiua accidē-
tis:ſicut nec poſuit eſſe in ſubiecto eē de prima quiddi-
tatiua ratione albedinis:ſed tm̄ eſt illa impoſſibilitas
apud eum pp neceſſitatem quā ponit in ordine cāᷓrum.
❡ Contra iſtā ꝯnem arguitꝰ p̄mo ſic.ſi albedo inheret
ſubiecto vt tu concedis:iſta inherentia aut eſt de eēntia

albedinis.⁊ habeo propoſitū ꝙ contradictio eſt.⁊ ṗma
contradictio ſubiectum eſſe ſine predicato:aut non eſt.
⁊ hoc videtur inconueniens:tum propter auctoritatem:
Tex.cō.2. tum propter ratioṇē.propter auctoritatē phi.7.meta^{ce}.
in principio accidentia inquit ſunt alia a ſubſtantia dicū:
tur entia eo ꝙ taliter entis.ergo formalis ratio entitatis
in accidēte eſt inherere taliter enti:ideſt ſubſtātie.⁊ pau
Tex.cō.3. lopoſt.Nihil ipſorum ſm ſe aptum natum nec poſſibi
le ſeparari a ſubſtantia.multa etiam ſunt ad hoc ibidē.
Tex.cō.2. ¶ Cōfirmatur per Phm̄.4.meta^{ce}.vbi dicit ꝙ ens di
citur de ſubſtātia ⁊ accidētibus ſicut ſanum de ſanitate
in animali ⁊ vrina.ſed nihil formaliter de vrina ſanum
dicit niſi habitudinem ſigni ad ſanum dictū de anima
li.ergo nec ens dictum de accidente aliquid dicit niſi ha
Tex.cō.15. bitudinem includens ad ſubſtantiam.Similiter in.7.c.
3.videtur dicere ꝙ quemadmodum aliquod non ſcibi
le eſt ſcibile equiuoce ⁊ medicabile equoce opus ⁊ vas.
ita ⁊ iſta quantitas ⁊ qualitas dicuntur entia.¶ Ratio
autem ad probandum eſſe illud inconueniens eſt iſta.
inherentia ſi nō eſt de eēntia albedinis erit aliud:⁊ inhe
rit ipſi albedini:q꜡ albedo dicitur inherēs formaliter il
la inherentia.Quero ergo de inherētia qua inheret inhe
rentia albedini:aut ipſa eſt eadē albedini vel ipſi inhe
rētie:⁊ pari ratione fuit ſtandum in ṗmo:vel illa inherē
tia inherentie eſt alia a ſuo fundamento.⁊ tunc erit ꝓ
ceſſus in infinitum.¶ P̄.Contra iſtam concluſionē eſt
aliud dubiū:q꜡ ad minus relatio accidētis ad ſubiectū
q.5. videtur eſſe eadem illi accidenti.Probatio.q꜡ lib.2.di.
j.dictum eſt ꝙ relatio cuiuſcūq꜡ creature ad deum in ra
tione triplicis cauſe eſt eadem fundamento.ſed reſpe
ctus accidētis ad ſubiectum non videtur minus idē ac
cidēti ꝙ̄ ille.qđ probatur:q꜡ ſubſtantia creata non diffi
nitur per ipſam eſſentiam diuinam additam in ſua diffi
nitione:q꜡ tunc nihil poſſet habere diffinitionem in ſuo
genere:cum deus ſit extra genus:⁊ tamen accidens pro
pter ſuum reſpectum ad ſubiectum neceſſario diffinit̄
T.c.12.⁊ ide per reſpectum ad ſubiectū.ex.7.meta^{ce}.c.3.ergo ille re
ſpectus eius ad ſubiectū non minus eſt idem ſibi ꝙ̄ re
ſpectus ſubſtātie create ad deum.¶ Item tertium du
bium eſt:q꜡ ſaltē ſi reſpectus albedinis ad ſubiectū ſit
alius ab albedine/non videtur eſſe poſterior albedine:
q꜡ albedo non requirit ſubiectū niſi propter iſtū reſpe
ctum quē habet ad ipſum:ſed ſi ille reſpectus eſt poſte
rior albedine/pōt albedo manere iſto reſpectu circūſcri
pto.ergo pōt non dependere ad ſubiectū.Et iſta ratio
pōt euidentius deduci de accidēte vt intellecto ꝙ̄ vt in
exiſtētia.hoc modo ſi albedo eſt prior illo reſpectu:igit̄
pōt complete concipi ſine illo reſpectu.⁊ per conſequēs
cōplete diffiniri ſicut prius ſine poſteriori:ſed non req
rit ſubiectum niſi propter iſtū reſpectum quē habet ad
ſubiectum.ergo pōt complete diffiniri ſine ſubiecto cō
tra phm̄ vbi prius.¶ Item quartum dubium eſt:q꜡ ſi
inherentia eſt aliud ab albedine ⁊ poſterius ea ſaltē vi
detur propria paſſio eius:q꜡ nihil videtur immediatius
inherere albedini ꝙ̄ habitudo ad ſubiectum:ſed ſubie
ctū per ſe eſſe ſine propria paſſione includit ꝯtradictio
nem:alioquin nulla ꝯcluſio eſſet ſimplr̄ ſcibilis:q꜡ que
cūq꜡ talis ṗdicat paſſionē de ſubiecto:⁊ per te nulla ta
lis eſſet ſimplr̄ neceſſaria:nec per conſequens ſimplici
F ter ſcibilis.¶ Ad iſta.ad primum nullo modo concedē
dum eſt inherentiam eſſe de eētia albedinis:⁊ queſtio
mota de hoc aliquibus videtur eē truffatica ⁊ ſine intel
lectu:⁊ ſi enim aliquam euidentiam haberet querere:an
illa relatio ſit eadē albedini:non tamē propter hoc an
ſit de eſſentia eius:q꜡ nihil eſt de eētia alicuius niſi qđ

pertinet intrinſece ad quidditatem eius.reſpectus autē
aliquis:lꝫ ſit idem fundamento ſicut dictū eſt de reſpe
ctu creature ad deū:vbi ſupra.non tamē eſt de quiddi In 2° diſt.1.
tate eius:q꜡ tunc nulla eſſentia creature eſſet abſoluta. q.5.
¶ Dico ergo negatiuam ꝙ inherentia qua albedo inhe
ret ſubiecto ſuo nō eſt de eſſentia albedinis.Cum argui
tur per auctoritatem Ariſto.dico ꝙ nunꝙ̄ hoc ſenſit ꝙ
forma que per ſe eſt in genere abſoluto eēntialiter inclu
dat reſpectū aliquem.Ratio autē inherētie non poteſt
intelligi quin intelligat̄ ratio reſpectus:niſi nō intelligas G
quid dicitur per nomen.¶ Auctoritas ergo ṗma addu
citur ex equocatione illius vocabuli:eo ꝙ.nō enim ſem
per eo ꝙ.eſt nota cauſe formalis illius quod ṗcedit.nā
vt dicitur.5.meta^{ce}.c.de in eo ꝙ.quotiens dicit̄ cauſa to Tex.cō.23.
tiens dicitur inquantum ſiue in eo ꝙ.talia poſſunt eē no a.l.Cōmenta
ta cuiuſcūq꜡ cauſe illius quod ṗcedit.⁊ ita cū ſubſtantia tor eni.5.me.
ſit aliqua cauſa accidētis:lꝫ nō de eſſentia eius accidēs c.de in eo.ꝙ
eſt ens:eo ꝙ eſt taliter entis.deſignando illam cauſalita quotiēs dicit̄
tē in ſubſtantia:ſed non propter hoc formale eſſe in en cā.⁊c.⁊ dī ꝙ
titate albedinis erit eē alterius entis.ſicut vniuerſaliter ly in eo ꝙ pōt
cauſatū a quacūq꜡ cā in quocūq꜡ genere cauſe eſt illud eſſe nota.
qđ eſt:q꜡ eſt taliter entis.i.talis cauſe in tali genere:⁊ or
dine cauſandi:nec tamē iſta habitudo ad quācūq꜡ cām
eſt formale vel eſſentiale in cauſato:q꜡ tūc nullū cauſa
tū eſſet formalr̄ abſolutū.¶ Aliqui etiā iſtum textum
ꝑuerunt accipientes/quaſi eēt textus Ariſt.accidentia Vide alexā.5
nō ſunt entia niſi q꜡ taliter entis:quam propoſitionē nec alexā.7.me.
phus dicit nec eſt ibi:nec ſequitur ex propoſitione phi.
Nam eo ꝙ ſicut in antecedēte pōt denotare cauſam il
lius quod ṗcedit:ita pōt denotare quācūq꜡ cauſā illius
quod ṗcedit talē cām:non tamē ṗciſā:⁊ per conſequēs
non denotat talē ṗciſionem.Sed eſto ꝙ in antecedēte
denotaret cā ṗciſa ſicut in ꝯñte:neutra tñ ꝓpō facit ad
ꝓpoſitū ꝙ illa habitudo iportata per ly taliter entis/ſit for
male/in eē albedinis.Sumitur aūt ibi taliter entis pro
ſubā de qua ṗceſſit ſermo:vel totalr̄ entis ſm aliā lrāꝫ:
ita ꝙ totalr̄ nō dicat ibi totalitatē vlitatis:q꜡ tunc acci
dēs eſſet entis vliſſime accepti.⁊ ita nō eſſet ens ſed to
taliter totalitate perfectionis.⁊ ſic ſubſtantia eſt totalr̄
ens.¶ Alia auctoritas neq꜡ aptum natum neq꜡ poſſibi
le:⁊ alia que dicuntur ibi:pꝫ quomodo phs intelligit ꝓ
pter neceſſarium ordinē cauſati ad cauſam proximam:ſꝫ nō
habetur ex hoc ꝙ habitudo ad cauſam proximā ſit de
eſſentia cauſati.¶ Auctoritas illa de 4° meta^{ce}.⁊ ſilis Tex.cō.2.
de.7.⁊ non ſcibili ⁊ ſcibili:pōt adduci ſm ſuperficiē ver Tex.cō.14.
borum ꝙ accidens nullam haberet entitatē formalem
ſicut ſanitas in vrina nihil hꝫ de ratione formali ſanita H
tis:⁊ ſi ad hoc adducitur non eſt niſi ignorantia vocabu
lorum.pꝫ enim ꝙ accidētia ſunt principia agendi ⁊ princi
pia cognoſcēdi ſubſtātiam.ex ṗmo de aīa.⁊ per ſe obie Tex.cō.11.
cta ſenſuum.ſed truffa eſt dicere aliquid eſſe principiū
agēdi vel actione reali in mām̄ vel actione intentionali
in ſenſum vel intellectum ⁊ non hēre aliquam entitatem
formalē.Ita enim diceremus chymeram agere vel ſen
tiri:truffa eſt etiam aliquid eē per ſe paſſionē entis niſi Doc. veritā
ipſum habeat per ſe aliquam entitatem vel eſſe termi ꝯtra nos hui
num alicuius motus vel mutationis niſi habeat aliquā ſugas.
entitatē.ſubſtantie autē omnes ſi quas habeant paſſio
nes ſunt accidētia:ſiquis etiam motus eſt augmentatio
nis alterationis ⁊ vbi:eſt ad accidens/vt ad terminum.
Eſt ergo intellectus phi in illis exemplis non ꝙ ſimile
currat ſuper quatuor pedes:quia ſm Dam.c.72.Quod a.l.13.
in omnibus eſt ſimile idem vtiq꜡ erit ⁊ non exemplū:
⁊ ideo premittit non neceſſe omnino ⁊ indifferenter aſ
ſignari exēpla.neceſſe eſt enim in exemplis ⁊ ſimile cō

ſiderare ⁊ diſſimile.ita dico ꝙ ad hoc faciunt illa exem
pla phi ꝙ ſicut ordo eẽntialis eſt medicine ad animal
in eo quod eſt dici ſanum:ita habitudo eẽntialis eſt in/
O ter accidẽs ⁊ ſubam in habẽdo entitatẽ.ſed non ꝙ ille
ordo eſſentialis ad ſubiectum ſit de eſſentia albedinis ꝗ
hʒ illum ordinem:ſicut ratio ſigni eſt eſſentialiter ſanuʒ
vt dicitur de vrina:⁊ ratio diſſimilitudinis in hoc eſt:qꝛ
in vrina non eſt aliqua forma abſoluta a qua dicatur ſa/
na:lʒ ſit ibi aliquod abſolutum ſuper quod fundatur ra
tio ſigni:vtpote talis color vel talis digeſtio: ⁊ alia que
apparent ibi.ſed ipſe ordo ad ſanitatem eſt quo forma/
liter dicitur vrina ſana.⁊ ideo omnino equiuoce quan/
tum ad nomen impoſitum ab illo conceptu quo animal
dicitur ſanum:quia lʒ ſanitas ſit eadẽ que eſt in anima/
li formaliter ⁊ que ſignificatur per vrinam:tamen ſanũ
impoſitum ad denotandum habẽs ſanitatem formalr:
⁊ habẽs eam vt ſignum eſt pure equiuocum:ſed ex alia
3.d.p°.q.2. parte ens non eſt pure equiuocum.vt dictum eſt alias.
⁊ in vtroqʒ extremo eſt aliquid abſolutum:propter qꝺ
formalr vtrũqʒ dicitur ens:lʒ ſuper vnum abſolutũ fun
detur ordo ad aliud.❡ Ad rationem illaʒ dico ꝙ inhe/
rẽtia inheret albedini:alioquin albedo non eſſet forma/
liter inherẽs illa inherẽtia.⁊ cũ queris de illa inherẽtia
I qua inherẽtia albedinis inheret albedini.dico ꝙ illa eſt
eadeʒ inherẽtie albedinis:⁊ tñ ibi eſt ſtatus.Rõ huius
pʒ lib.2.diſt.j.q.5.qꝛ illa relatio eſt idem fundamẽto ſi/
ne qua fundamentum eẽ includit contradictioneʒ.huiꝰ
eſt iſta inherẽtia inherẽtie:qꝛ contradictio eſt inherẽtiã
albedinis ad ſuperficiẽ eſſe actu ⁊ non inherere actu vel
non habere inherẽtiam.ſimilr impoſſibile eſt ⁊ contra/
dictio eſt eſſe in aptitudine quin ⁊ habeat in aptitudine.
ſed propter rationem oppoſitam nulla inherẽtia forme
abſolute eſt ſibi eadem:qꝛ non eſt ſimpliciter repugnan
tia illam formaʒ ſimpliciter eſſe ⁊ non ineſſe.❡ Et per
iſtud patet ad ſecundum dubium.dico enim ꝙ inherẽ/
tia albedinis non eſt eadem albedini:⁊ cum probatur ꝑ
relationem creature ad deum:dico ꝙ non eſt ſimile ꝓ/
pter maiorem poſitam prius ad iſtam concluſioneʒ ter
K tiam.Nulla enim relatio ad cauſam extrinſecaʒ eſt idẽ
tica cauſato niſi illa que eſt ad cauſam primaʒ.propter
hoc ꝙ prima cauſa põt quodcunqʒ cauſatum cauſare
ſine quacũqʒ alia cauſa extrinſeca.❡ Et cum arguitur
de diffinitione illud magis probaret accidẽs non debe/
re diffiniri per ſubſtantiam:qꝛ lapis per deum non diffi
nitur.Cum tamen deus ſit cauſa talis ſine qua impoſſi/
bile ⁊ contradictio eſt eſſe lapidem vel equum.nõ autẽ
ſic ſubiectuʒ reſpectu accidẽtis.❡ Sʒ reſpondeo.idẽ/
titas reſpectus ad fundamẽtum vel non idẽtitas non eſt
ratio quare terminus reſpectus cadat in diffinitiõe fun/
damenti vt additum.❡ Quid ergo aliud? ❡ Reſpon/
deo ꝙ nec dependentia eẽntialis ⁊ neceſſaria eſt cauſa
ꝙ terminus dependẽtie addatur in diffinitione funda/
L mẽti depẽdentis:tunc enĩ deus magis poneretur in dif/
finitione cuiuſcũqʒ creati ꝗ̃ ſubſtãtia in diffinitione ac/
cidentis:ſed cauſa eſt:qꝛ nulla forma põt habere conce/
ptum perfectum quietatiuum niſi cointelligatur illud
cuius eſt forma.diffinitio autẽ exprimit conceptum ꝑ/
fectum diffiniti.⁊ ideo quantumcũqʒ eſſentialia forme
exprimerẽtur ſine illo cuius eſt forma:ꝗ̃uis quidditas
eius indicaretur:tamen non eſſet conceptus perfectus
quietans intellectum:⁊ ideo nec diffinitiuus.Sed cau/
ſatum quod eſt in ſe quoddam compoſitum ſubſiſtẽs ſi
concipiatur in ſe intellectus ibi quieſcit nõ requirẽs aliud
cointelligere.❡ Et ſi obijcias ergo par eſt neceſſitas for
mam ſubſtantialem diffiniri per additum ſicut ⁊ acci/
dens.❡ Reſponꝰ.vtrobiqʒ eſt neceſſitas.pʒ per phm
diffinientẽ animam.2.de anima.vbi ſtatiʒ ponit corpus 2.c.6.⁊ ide.
quod eſt perfectibile ipſius vel totum compoſitũ cuius
ipſa eſt pars:nec aliquid ponit pertinens ad eẽntiaʒ ani
me:ſed tñmodo hoc quod eſt actus quod ſignificat re/
ſpectum anime:ad illud cuius eſt forma:non tamen eſt
ſimilis additio hic ⁊ ibi.qꝛ in diffinitione forme ſubſtan
tialis additur aliquid quod facit per ſe vnum cum ipſa:
vel cuius ipſa eſt per ſe pars:quod dico propter moduʒ
diuerſum dicendi formam diffiniri:vel per materiã vel
per totũ:ſʒ in diffinitione forme accidẽtalis additur ali/
quid cũ quo non facit per ſe vnũ nec cuius eſt pars per
ſe.❡ Ad tertium dubium dico ꝙ ille reſpectus inherẽ/ O
tie eſt poſterior albedine.ſicut vniuerſaliter reſpectus
fundatus in aliquo eſt poſterior fundamento.❡ Et cuʒ
dicis.ergo albedo non neceſſario requirit terminum re/ M
ſpectus.nego conſequẽtiam.bene enim poteſt depende/
re aliquid a termino reſpectus:⁊ tamen non depẽdere a
reſpectu:ſi reſpectus eſt poſterior eo.ita enim ſubſtan/
tia lapidis non depẽdet a reſpectu lapidis ad deum:ſed
magis econuerſo:ſi eſſent diuerſa:⁊ tamẽ lapis depẽdet
eſſentialiter a deo qui eſt terminus reſpectus.❡ Ad il/
lam propoſitionem non requirit terminuʒ niſi propter
illum reſpectum.Reſpondeo ꝙ propter vt conſequen/
tem neceſſario naturam fundamẽti:ſed non vt propter
requiſitum ad naturam fundamenti tanꝗ̃ prius ipſo.⁊
ꝙ ſic eſt propter:non oportet ꝙ in eodem ordine requi/
ratur in quo requiritur terminus reſpectus.❡ Per hoc
ad ſequens ibidẽ quod tangit adhuc de diffinitione acci
dẽtis.concedo enim ꝙ albedo intelligi põt quantũ ad
quodlibet quod per ſe primo modo includitur in ratio/
ne albedinis omnino nihil itelligẽdo de illo reſpectu.⁊
cum dicitur ergo poſſet diffiniri per eẽntialia,conceſſiʒ
eſt ꝙ bene poſſet aſſignari aliqua ratio per eſſentialia
indicans totam eſſentiam eius:ſed illa non eſſet diffini/
tio:qꝛ non eẽt expreſſiua perfecti conceptus:ſemper enĩ
intellectus habens illũ conceptũ depẽderet ad aliquid
aliud terminans dependentiam illius conceptus.❡ Et
cum arguis.ſi reſpectus ille non neceſſario concomite/
tur:ergo nec terminus reſpectus requiritur ad intellectio/
nẽ albi.nego conſequẽtiam loquẽdo de intellectu com/
pleto ⁊ conceptu quietante intellectum:ad illum enim
requiritur cointelligi terminum:non tamẽ reſpectuʒ ad
terminum.⁊ iſtud vltimum declarat totam iſtam con/
cluſionem ⁊ reſponſionem ad tria argumenta precedẽ/
tia.eſt enim inherentia reſpectus quidam.❡ Ad quar/
tum dubium dico.ꝙ iſta inherẽtia non eſt per ſe paſſio
albedinis:ſed eſt accidẽs per accidẽs:eſt eniʒ reſpectus
quidam extrinſecus adueniens ⁊ hoc ad minus cuicũqʒ
accidenti abſoluto:qꝛ dicit actualem vnioneʒ illius ab/ N
ſoluti ad aliud abſolutuʒ:omnis autẽ vnio abſoluti ad
abſolutum eſt reſpectus extrinſecus adueniens:omnis
autem talis reſpectus eſt illi cui ineſt accidens per acci
dens:ſicut ſatis declaratum eſt.ſ.in quadam queſtione
de caractere:quia non neceſſario conſequitur illud etiã
poſito termino:tunc enim eſſet intrinſecus adueniens.
non enim poteſt aliquis reſpectus magis intrinſecus
aduenire ꝗ̃ ꝙ neceſſario conſequatur fundamentum
poſito termino.ſi enim ſolum fundamentum poſitum
ſine termino conſequeretur non eſſet reſpectus.Illa au
tem propoſitio ꝙ ſcilʒ omnis vnio abſolutorum eſt re/
ſpectus extrinſecus adueniens.pbatur:quia neutruʒ ex
ratione ſui nec ambo ſimul ſunt neceſſaria cauſa talis
vnionis.põt enim deus ſine contradictione facẽ vtrũqʒ
ſeparatim:⁊ ſeparatiʒ ↄſeruare ſine alio:ꝑ eo ꝙ neutrũ illoꝝ

reſpectu alterius pōt eē niſi cauſa extrinſeca ⁊ non prima: ita ꝙ illud de reſpectu extrinſeco declarat quomodo albedo pōt eē ſine inherentia: ſicut. ſ. fundamentum ſine reſpectu extrinſecus adueniēte. vel qꝛ terminus reſpectus nō eſt: ſicut in propoſito: vel qꝛ ſi eſt ſeparatus eſt: ſed illud de reſpectu extrinſeco tandē reducitur ad rationem adductam. ꝗ. ad probationē tertie concluſionis. ſ. ad hanc propoſitionem: deus pōt quodcūqꝫ abſolutum facere ſine eo quod non eſt de eēntia eius: qꝛ non dependet ab illo niſi vt a cauſa extrinſeca non prima: ⁊ omnis talis dependentia eſt contingens. ❡ Ad illam ꝗ probationeꝫ de paſſione ꝙ imediate ineſt. poſſet dici ꝙ

O ſi albedo habet aliquam propriam paſſionem / illa imediatius inheret ſibi ꝙ̄ inherentia illa. illa enim neceſſario ineſt albedini: ⁊ hoc ſiue coniuncte ſubiecto ſiue ſeparate. Inherentia aūt actualis tm̄ contingenter ineſt ⁊ nō ex natura altera albedinis: ſed a cauſa extrinſeca: nō eni facit albedo ſe inherere: ſed agēs. vniuerſaliter eniꝫ forma non generatur effectiue: ſed compoſitum. ⁊ ſicut in cōpoſito per ſe vno: ita in cōpoſito per accidens. Quod autem facit albedinem inherere ſubiecto / facit compoſitum per accidens. ſ. ſubiectum albuꝫ. ❡ Et ſi arguas ꝙ pari ratione nec reliqua pars. ſ. potēnale facit totuꝫ: ⁊ ita ſubiectum non erit principium effectiuum vniendi ſibi aliquod accidēs. Hoc non eſt ad propoſitum. Soluitur tamen qꝛ ſubiectum bene pōt virtualiter includere formam: ⁊ ita totum ex ſubiecto ⁊ forma. non ſic autem accidens: qꝛ non includit virtualiter ſeipſum nec ſubiectū nec per conſequēs totum ex his: ſequitur etiam naturaliter ipſum agens cuꝫ ſit terminus formalis: non ſic aūt ſubiectum. ❡ Poſſet alio modo dici ꝙ lꝫ inherentia inſit imediate albedini ⁊ alijs abſolutis: non tamen ſequitur ꝙ magis ſit per ſe paſſio: niſi probetur illud funda-

Egidius 'qli. 3.q.10. mentum aliquorum ꝙ accidens variabile non poteſt ineſſe alicui niſi mediante accidente inuariabili ſup qḋ fundant magnam harēgam de potētijs anime. Sed vn̄ probēt / querant: aliqua exempla adducunt ⁊ principiuꝫ non habēt ſed oporteret videre aliquam rationem coniunctionis extremoꝝ: ſi enim aliquid eiuſdem rationis poſſit eſſe accidens inſeparabile in vno ⁊ ſeparabile in alio / erit debile fundamentuꝫ: ⁊ iſtud non negatur de calore in igne ⁊ in ligno.

P Ad argumenta principalia. ❡ Ad primum dico ꝙ accipiendo per ſe eē ⁊ eſſe in alio vniformiter. ſ. prout per ſe eſſe negat aptitudinem ad inherendum. ⁊ eſſe in alio affirmat illā aptitudinem: ſic iſta duo proportionaliter conueniunt. primū ſubſtantie: ⁊ ſecundum accidenti: ⁊ tunc non plus ſequitur niſi ꝙ accidēs nō poſſit eſſe ens per ſe cui repugnet inherere. ſicut nec ſubſtantia poteſt eſſe eas cui ꝯueniat aptitudo inherendi. ⁊ ſi velis accipe vtrūqꝫ actualiter. ſ. actualiter eē per ſe ⁊ actualiter eē in alio. dico ꝙ vt ſic non diuidunt nec ſunt propria iſtis diuidentibus. ſ. ſubſtantie ⁊ accidenti. nec mirum: qꝛ ex parte illius per ſe primus intellectus infert ſecundum. Repugnantia eniꝫ ad ineſſe infert non ineſſe. Sed ex alia parte non ſic: ſed eſt fallacia conſequētis. eſt aptum ineſſe. ergo ineſt. Et ſi queras de iſta aptitudine inherendi vel inaptitudine quid ſit ⁊ qualiter ſe habeat ad albedinem. an. ſ. inſit ſibi: ⁊ an per aliam inherentiam: ⁊ ſic in infinitum. ❡ Si etiam queras de quantitate vel etiam albedine per ſe exiſtente an habeat oppoſitum modum eſſendi illi quē habet quando eſt in alio. Et videtur ꝙ ſic. quia per ſe ⁊ in alio quomodocūqꝫ accipiātur ſunt oppoſita inter ſe. ❡ Sed oppoſitum videtur. qꝛ idem eē eſt vt dictū eſt prius: ⁊ per conſequens idem modus ipſius eſſe. ❡ Si tertio queratur an iſtud accidens ex ſua aptitudine poſſet actualiter ineſſe ſi fieret ſubſtantia in actu que eēt nata informari eo. ❡ Ad primuꝫ aptitudo nihil aliud abſolutuꝫ eſt a natura illius cuius eſt aptitudo: ꝙ nō aliud abſolutum patet: ſed nec aliud: vt reſpectus aliquis realis actualis: nihil enim dicit niſi ꝙ nature congrueret tale quid. ideo autem cōpetit iſti nature ſeu non repugnat: qꝛ hec natura eſt hec natura. ❡ Ad ſecundum dico ꝙ

Q modi eſſendi poſſunt intelligi vel ꝙ variant ipſum eē: vel ꝙ ponant aliquam diuerſitatem poſteriorē ipſo eē. primo modo ſicut eſt idem eſſe accidentis in pane ⁊ ſine pane: ita idem modus eſſendi ſecundo modo variaẗ: qꝛ eē illud in pane fuit ſubiectū cuiuſdam reſpectus realis ad panē: quando autem eſt per ſe priuatur illo reſpectu. ⁊ per hoc patet ꝙ dicunt diuerſum moduꝫ circa eē ponendo reſpectum ad aliud ⁊ priuando. ❡ Ad tertiū pꝫ ex illo quarto dubio prius ſoluto: qꝛ accidēs nō pōt ſe vnire effectiue ſubiecto. vn̄ ſi deus reduceret ſubſtantiam panis: ⁊ nihil aliud faceret: remaneret accidēs ſine ſubiecto: ſicut modo. nec vniretur ſubſtātie panis tanꝗ̄ forma ꝑ vtutē illius accidētis dico effectiue. ❡ Et ſi arguas. miraculuꝫ eſt ꝙ nō ineſt. ergo ceſſante impedimēto inherētie. ſ. non exiſtētia ſubiecti ceſſabit miraculum ⁊ totalr̄ inerit. ❡ Reſpondeo aliquid poſitum in eē miraculoſe ꝑmanet in illo eē quouſqꝫ ab aliquo agēte trāſmutetur. ❡ Ad ſecunduꝫ dico ꝙ prius ⁊ poſterius pn̄t

R ītelligi vel actualiter vel ſm̄ aptitudinē. ſi accipias vniformiter / cōcedo ꝙ poſterius naturalr̄ non pōt eē ſine priori: ſed ſi accipias ꝙ poſterius ſm̄ aptitudinem non pōt eē ſine priori actualr̄: nego. quod eniꝫ eſt prius aptitudinaliter ſi non ſit non eſt prius ſi etiam ſit ⁊ tollatur dependētia poſterioris ad ipſum ꝑ aliquid aliud prius vtroqꝫ: nec ſic eſt actu prius. ⁊ hoc modo eſt in propoſito vn̄. dico ꝙ iſtud accidēs non eſt actualiter poſterius ad ſubſtantiam panis: ſed tm̄ aptum natum eſſe poſterius ad illud tanꝗ̄ ad aptitudinalr̄ ꝑus. ❡ Et ſi arguas: nullum reſpectum ſpecialē poſterioris hꝫ ad deum quē prius non habuit. ergo nō magis ſuppletur ꝑ actione diuinā illa prioritas panis nunc ꝙ̄ ꝑus. ⁊ iſtud poſſet eſſe obiectio contra tertiā cōcluſionē ꝑncipalē: ⁊ contra ꝓbationem eius: quomodo cauſa prima extrinſeca poſſit ſupplere cauſalitatem cuiuſcūqꝫ alterius cauſe extrinſece: cum non poſſit habere in ſe prioritatem cauſe ſecunde. nec per conſequens videtur terminare poſterioritatem in cauſato correſpondentem proprie illi prioritati. ❡ Reſpondeo: vnica prioritas illimitata poteſt terminare poſterius ſimpliciter. ❡ Cōtra. Non aliter terminat nunc ꝙ̄ prius: ſed non terminauit totaliter prius. ❡ Reſpondeo: aliqui reſpectus erāt prius in poſteriori quod eſt fundamentum qui modo non ſunt: ⁊ hoc eſt poſſibile: qꝛ erant extrinſecus aduenientes iſti fundamēto. illi ergo reſpectus prius erant terminati ⁊ modo nō ſunt terminati. concedo: quia nec ſunt: ſed vnicus reſpectus qui prius fuit terminatus ad ſimpliciter primum eſt modo terminatus: ⁊ terminatio illius vnius ſufficit ad eſſe fundamenti talis reſpectus. ❡ Contra. ergo illis alijs dependentijs non dependebat prius fundamētum eſſentialiter: quia ſine terminis illarum dependentiarum primus reſpectus eius ad ſimpliciter primum ſufficiebat: ⁊ totaliter ſufficiebat ad eſſe fundamenti totalis. Quod autem habet quicquid requiritur ad ſui eē in priori ſigno: in ſecundo ſigno non dependet ad aliquid eſſentialiter. ❡ Reſpondeo: iſta deductio bene videẗ tangere ordinē cauſaꝝ ſecūdaꝝ ⁊ neceſſitatē illius or-

a.l. Sꝫ ſi accipias non vniformiter: tūc qḋ ē poſteri⁹ ſm̄ aptitudinē pōt eē ſine priori actualiter.

Subtiliſſime dubitatiōes.

dinis pp quem ordinē dictū eſt pħm negare poſſibilita
tem ſeparationis in ꝓpoſito: vel ſi ille ordo non eſt neceſ
ſarius eſt difficile videre quomodo cauſa ſecunda eſt
cauſa effectus: cū illud nō ſit cauſa ſine quo ab alio pˀus
S naturaliter cauſatum habet totaliter eſſe. de hoc quere
ꝛ li.j.di.z. lib.z.diſt.j.q.j. ¶ Ad tertium de diffinitione reſponſuꝫ
eſt reſpondendo ad dubia mota contra tertiam conclu
ſionem. ¶ Reſtat tamen ibi vnum verbum: qꝛ probaẗ
ꝙ illud qd̄ cadit in diffinitione neceſſario requiritur ad
eē eius ſicut correlatiuum ad eſſe correlatiui. ¶ Rn̄.
hoc ideo eſt: qꝛ iſtud eſt relatiuum: nec eſt alia ratio: q̄re
neceſſario requirit terminum. non enim qꝛ accidēs: imo
ſi eſſet relatio ꝛ non accidens ſicut relatio in diuinis ad
huc requireret terminū. Sed illud diffinitū de quo lo
quimur eſt abſolutū: ideo nō req̄rit additū: ſicut reſpe
ctus terminum: ſed ſicut cauſam aliquam extrinſecam:
T ꝛ quelibet talis nō neceſſario requiritur preter primaꝫ.
¶ Ad quartum dico. ꝙ album pōt intelligi dupliciter.
vno modo vt īportat formā talē ſub tali modo ſignifi
Ca℗. de ſubs candi: ꝛ hoc per ſe ſignificat. vnde ſm pħm in predica
mentis. album ſolaꝫ qualitatē ſignificat: quod verū eſt.
tamē ſub alio modo ſignificādi q̄ȝ albedo. Alio aūt mo
do vt cōmuniter accipimus per album ꝛ huiꝰ concreta
totū compoſitum ex ſubiecto ꝛ forma. Si primo modo
argumētum habet maiorem euidentiam. Nam de ſcdo
modo pꝫ ꝙ non oportet ſi albedo eſt ꝙ albuꝫ ſit. Sed
de primo modo dico: ꝙ de virtute ſermonis nec oporte
ret tunc ꝯcedere ꝙ ſi albedo eſt ꝙ album ſit: qꝛ ꝛ ſi for
ma ſit que apta nata eſt inherere ſubiecto: non oportet
ꝙ ipſa ſit ſub tali modo eſſendi. ſ. ſub actuali inherentia
A.l.vel. ad ſubiectum: album autem ſignificat ipſaꝫ ſub tali rō
ne actualiter inherentis. ¶ Et ſi obijcias ꝙ nomen taꝫ
adiectiuum q̄ȝ ſubſtantiuum abſtrahit a tempore. ergo
album non ſignificat actualem inherentiam forme ad
ſubiectum: qꝛ tunc conſignificaret tēpus p̄ſens. ¶ Rn̄.
tunc concederetur ꝙ ſicut albedo eſt ita ꝛ albuꝫ eſt: nec
ſequeretur. ergo aliquid tanq̄ȝ ſubiectum eſt album: qꝛ
nec in antecedente hoc ponitur neqꝫ per ſignificatum:
nec per modum ſignificandi. iſtud facilius concedere
tur de quantitate: ſicut enim conceditur hic quantitateꝫ
eſſe: ita ꝛ quantuꝫ eſſe: nec tamen conceditur hic aliquā
ſubſtantiam perfici quantitate. Queſtio. II.

Ad ſecundum ſic procedit. Et ar
guitur ꝙ in eucha
riſtia quodcūqꝫ accidens ſit ſine ſubiecto. ꝓ
ſic. quodlibet accidens eſt ibi ſine ſubſtātia.
ergo ſine ſubiecto. antecedens patet ex ꝓce
Tex.cō.4. dente. q. probatio ꝯſequentie. p̄mo ſic. 7. meta^ce. Subſta
eſt primum omniuꝫ ratione qd̄ probat. qꝛ neceſſe eſt in
cuiuſcūqꝫ ratione ſubē rōnem eē: non autem cadit ſub
ſtantia in ratione cuiuſcūqꝫ niſi vt additum: alioquin il
lud non eſſet ens per ſe: in cuius ratione cadit quod eſt
Tex.cō.14. contra Ariſto. 5. meta^ce. c. de ente. non autēꝫ cadit vt ad
ditum niſi vt ſubiectū. ¶ Hoc ꝯfirmatur: qꝛ quādo ac
cidentia ſunt in ſubſtātia: ſubſtantia terminat dependē
tiam cuiuſcūqꝫ accidentis: ſed nō terminat niſi vt ſubie
ctum. ergo ꝛc. ¶ Item nullū accidēs eſt ſubiectum ali
cuius accidentis in euchariſtia. ergo qd̄libet eſt ibi ſine
ſubiecto. ꝯſequentia patet: qꝛ non eſt ibi ſubſtantia. An
Tex.cō.14. tecedens probo. p̄mo: qꝛ per pħm. 4. meta^ce. accidens
inquit nō accidit accidenti niſi qꝛ ambo accidunt eideꝫ
ſubiecto. nihil enim hoc illi magis q̄ȝ illud accidit huic.
¶ Secundo rōne: tum qꝛ ſicut ſubſtantie conuenit per
ſe eē: ita accidenti inherere. ergo ſicut repugnat ſubſtan
tie inherere: ita accidenti per ſe eē vel ſubſtare. tum qꝛ

quod terminat dependētiam aliquā non dependet de
pendentia eiuſdem rationis: ſed omne accidens depen
det dependentia ad ſubiectum. ergo nulluꝫ determinat
hanc dependentiam. ¶ Iteꝫ aliqd̄ accidens eſt ibi ſine
ſubiecto. ergo qd̄libet poteſt eſſe. antecedens pꝫ: qꝛ acci
dens quod primo natum eſt ineſſe ſubſtantie nō hꝫ ibi
ſubiectū: qꝛ non eſt ſubſtantia ibi. ꝯſequentia probatur:
tum qꝛ quodlibet accidens eque eēntialiter dependet a
ſubiecto: tum qꝛ in dependentijs neceſſarijs vel eēntia
libus eſt magis neceſſaria dependentiam ad primuꝫ. pa
tet in cauſis: qꝛ dependentia ad primaꝫ cauſam eſt ſim
pliciter neceſſaria: ergo magis eſt neceſſaria dependen
tia ad ſubſtantiam q̄ȝ ad qd̄cūqꝫ accidens. Si ergo ali
quod poteſt eſſe accidens ſine dependentia ad ſubſtan
tiam: ergo quodlibet poterit eſſe ſine dependētia ad qd̄
libet ſubiectum. ¶ Item quarto: magis videtur repu
gnare accidenti relatiuo ſeu reſpectui eſſe ſine ſubiecto B
q̄ȝ cuicūqꝫ alteri. ſed iſtud pōt eſſe ſine ſubiecto. ergo
quodcūqꝫ aliud. probatio minoris: qꝛ ſi repugnaret: aut
ergo vnde accidens: aut vnde relatio. non vnde accidēs:
qꝛ tunc repugnaret cuilibet accidenti. nec vnde relatio:
qꝛ tunc repugnaret relationi diuine: quod falſum eſt: qꝛ
non eſt in ſubiecto. ꝛ probatur: qꝛ illa eſt infinita: ꝛ infi
nitum eſt per ſe ens. ¶ Prima propoſitio probatur: qꝛ
illa eſt eſſentia diuina: ꝛ ita infinita. ¶ Secunda proba
tur: qꝛ conditiones ſimpliciter perfecte entis ſm ꝙ ens
conueniunt eidem ita ꝙ vna aliam infert: ſicut neceſſi
tas infert actualitatem ꝛ infinitas neceſſitatem: ꝛ ſic de
alijs. ergo illud quod habet infinitatem habet etiaꝫ per
ſe eſſe que eſt conditio nobilis in ente. ¶ Oppoſituꝫ vi
detur per ſe manifeſtum: qꝛ tunc oporteret dicere ꝙ in
eucharistia quilibet motus poſſis ibi eēt ſine mobili. ſe
queretur etiam aliud ꝙ reſpectus eēt ibi ſine fundamē
to. eſt enim ibi equalitas huius quantitatis ad aliā quā
titatem tantam. eſt ibi etiam ſimilitudo iſtius qualita
tis ad aliam qualitatem eiuſdem ſpeciei: ꝛ eſt circumſcri
ptio paſſiua ſiue locatio huius dimenſionis contente a
cōtinente: nec equalitas per te eſt in quantitate: nec ſimi
litudo in albedine: nec circumſcriptio in quātitate. ꝛ per
conſequens iſte relationes eſſent ꝛ non in aliquo funda
mento. Si conſequēs non ſtatim apparet inconueniēs:
probatur inconueniens per hoc: qꝛ nihil dicitur forma
liter tale niſi per aliquam formam ſibi inherentem for
malr̄. hec autē quantitas dicitur formalr̄ equalis: ꝛ hec A
qualitas ſimilis: ꝛ hec dimēſio locata. ergo illud a quo
denominatur ſubiectum ineſt ſubiecto: vt forma.

Hic ſunt due opiniones extreme. Vna que ponit Egi. et theo°
ſolam quantitatem in eucharistia eſſe ꝛ 36.37.38.39
poſſe ſine ſubiecto: pro qua facit quatuor rationes. pri
ma eſt iſta. Sola quantitas īdiuiduatur per ſe ꝛ omnia
alia accidentia per quantitateꝫ. ergo ſi aliquod accidēs
eſſet ꝛ nō in quantitate eſſet hoc ꝛ non eſſet hoc. ¶ Itē
ſi eſſet albedo ſeparata a quantitate eēt ſenſibilis ꝛ nō
ſenſibilis. Qꝫ autēꝫ ſenſibilis probo: qꝛ eēt per ſe de ter
tia ſpecie qualitatis. Qꝫ autēꝫ īſenſibilis probatur: quia
non quantum non poteſt ſentiri. ꝛ hoc ſi negetur, proba
tur: quia ſm pħm de ſenſu ꝛ ſenſato. ſi ſenſibile diuide Ca℗. 7.
retur in infinitum virtus ſenſitiua divideretur in infini
tum: hec conſequentia non valet niſi ſm diminutionem
ſenſibilis oporteret creſcere virtutem ſenſitiuam. ergo
ſi improportionaliter eſt aliquod ſenſibile minus: ſen
ſus creſceret improportionaliter: ſed ſenſibile indiuiſi
bile eſt minus improportionaliter (vt ita loquar) quo
cūqꝫ ſenſibili quanto. ergo virtus ſenſitiua aliqua pote
rit eſſe improportionaliter maior quacūqꝫ alia. ꝯñs eſt

falſum.ergo ꝛc.¶ Itē ſi albedo eſſet ſine quātitate / ēēt
qualitas ſpiritualis:qꝛ indiuiſibilis.ꝛ ēēt qualitas corpo
ralis:qꝛ in tertia ſpē qualitatis:ꝛ ita ſpiritualis ꝛ nō ſpi
ritualis.¶ Item quarto ſic.Si albedo eſt ſine quanti
tate:ꝛ per ꝯſequens ſpiritualis non eēt repugnātia quin
ineſſet ſpiritui:ꝛ ſic ſpūs poſſet eſſe albus.¶ Rationes
aūt iſte non ꝓbant intētum.pma non:qꝛ nullum ens eſt
ſingulare formalr̄ per aliquid alterius generis.ſicut enī
in quolibet genere eſt inuenire ſupremuȝ in coordinatio
ne illius generis:ꝛ omnia media genera ꝛ ſpēs:ita eſt i
Vt ingt Ari. uenire aliqđ infimuȝ per ſe in illa coordinatione de quo
1.poſt.t.c.35. oia predicantur ꝛ ipȝ nō de alio.Qualitas ergo ēt quā
do eſt in q̄ntitate/nō eſt hec ꝑ q̄ntitatem formalr̄.ǵ ſi eſt
cā/eſt cā extrīſeca ſingularitatis ipſius qualitatis:ꝛ q̄li
tas pōt eſſe ſingularis ſine cā iſta extrinſeca:de hoc am
plius habeť lib.2.di.3.in queſtionibus de indiuiduatio
B ne.¶ Scđa rō de ſenſibili ꝛ inſenſibili nō ꝯcludit:ſen
bile enim pōt dici qđ vel eſt in potētia remota vt ſentia
tur:vel qđ eſt in potētia propinqua.In potētia remota
eſt qđ qđ habet formam ſufficiētē:nō tñ ſub modo cōue
nienti ſub quo opȝ eā haberi ad hoc ꝙ ſentiatur.in po
tētia ꝓpinqua eſt qđ hȝ eam vt ſtatim ceſſante impedi
mento poſſit ſequi actus.Iſta diſtinctio declarata eſt ꝑ
lib.diſt.7.De potētia generādi ꝛ probata per auctorita
Tex.cō.7. tez phi.5.ꝛ.9.meta^{ce}.Patet ēt ꝑ Anſ.de li.ar.c.4.Ubi
Tex.cō.10. vult ꝙ nullā potētiam habemus in nobis que ſola ſuffi
ciat ad actū:ſicut exēplificat de viſu qui non ſufficit ad
actum videndi ſine obiecto ꝛ medio illuminato ꝛc.hoc
modo albedo ſeparata eēt ſenſibilis/accipiēdo ſenſibi
le in potētia remota:qꝛ eēt forma que ſm ſe eēt motiua
ſenſus:ȝ nō ſub illo modo eſſendi:ꝛ ꝓpter hoc non eēt
ſenſibile potentia ꝓpinqua.nec ꝓpter hoc eſt aliqua cō
tradictio:ſicut nec eēt ſi argueres de diuiſibili ꝛ idiuiſi
bili.illa enim albedo eſſet diuiſibilis potētia remota:qꝛ
poſſet eē in quāto:ꝛ tūc eſſet in potentia ꝓpinqua ad di
uidēdū:ſed non eſſet diuiſibilis potētia propinqua quā
diu eēt ſine quātitate.¶ Et cum arguis ſi eēt ſenſibilis.
ergo ſenſus ille iproportionalr̄ excederet omnem aliū
ſenſum.¶ Reſpon^{o}.ꝯñtia valeret ſi eſſet ſenſibile ali
cui ſenſui in potētia ꝓpinqua.tunc enim ille ſenſus eſſet
perfectior omni alio ſenſu ſm illam proportionem ſm
quam iſtud ſenſibile deficeret ab alijs ſenſibilibus.Sȝ
ȝ concedam ꝙ ſit ſenſibile potētia remota:nullo tamen
modo eſt ſenſibile alicui ſenſui in potentia ꝓpinqua:ꝛ
ideo nō opȝ aliquem ſenſum poſſe ipſaȝ ſentire ſub iſto
mō eēndi:nec per ꝯñs excedere improportionalr̄ alios
ſenſus.h̄ enim tñ ſequeretur ſi eſſet ſenſibile in potētia
ꝓpiqua:qꝛ ſic arguit ibi phs de obiecto ſenſibili.¶ Ad
tertium dico ꝙ eſſet ſimpliciter qualitas corporalis:qꝛ
eēt apta nata ſimpliciter perficere corpus.ſm quid aūt
incorporea:quia nō actu ens in corpore:ſicut ſubſtantia
Vide Var. corporea:ȝ eſſet ſine quantitate adhuc eēt corporea : qꝛ
vbi.ſ.hic. eſſet apta nata eē ſub quantitate.angelus autem non ſic
eſt etiam indiuiſibilis actu:diuiſibilis autem potētia re
mota vel aptitudine:vt dictuȝ eſt.¶ Ad quartū non ha
bet apparentiam:qꝛ ſicut lapis non pōt eē ſapiēs:qꝛ nul
lo modo hȝ rōnem receptiui reſpectu ſapientie.ſic an
gelus non poteſt eſſe albus:qꝛ nullo modo ſuſceptiuus
eſt forme huius ſiue iſta forma poneretur diuiſibilis ſi
C ue non.Nunc quidem eſt duplex ratio quare nō poteſt
eſſe albus.vna eſt extenſio in ipſa forma ꝛ inextēſio an
geli.alia rō:qꝛ hec forma eſt hec forma ꝛ angelus eſt an
gelus:ꝛ ſecunda ratio eſt eſſentialis ratio impoſſibilita
tis.prima non.ergo prima ablata eſt poſſibilitas : nulla
eſt conſequentia.¶ Contra opinionem etiaȝ iſtam pri

mam quantū ad concluſionem eius.primo arguitur ſic.
Dependētia ad primum eſt eſſentialior q̄ȝ ad aliquod
poſterius/loquēdo de abſolutis dependentibus ꝛ termi
nantibus dependentias:qualitas eſt forma abſoluta ſi
cut quātitas.ergo eſſentialius dependet qualitas a ſub
ſtantia q̄ȝ a quantitate.Si ergo poteſt eſſe qualitas ſine
dependentia actuali ad ſubſtantiaȝ poterit eſſe ſine de
pendentia actuali ad quantitatem.¶ Item abſoluto ꝛ
perfectiori non magis repugnat per ſe eē q̄ȝ abſoluto ꝛ
imperfectiori.qualitas eſt forma abſoluta etiā ſm eos:
ꝛ perfectior q̄ȝ quantitas.ergo ꝛc.¶ Probatio minoris
quantum ad ſecundam partem.primo qꝛ qualitas eſt
per ſe principium agendi actionem realem/patet.ꝛ ipſi
concedunt.quantitas non:qꝛ nulla actio realis:vt hic lo
quimur conuenit quantitati.¶ Secundo:qꝛ ſm ordinē
ſubſtantiarum attenditur ordo qualitatum.ſubſtantijs
enim nobilioribus correſpōdent qualitates nobiliores:
non autem ſic correſpondet ordo quantitatum.nō enim
ſemper nobilior ſubſtantia eſt maior in quantitate.ma D
xima enim corpora in genere corruptibilium ſunt ele
menta:ꝛ tamen ſunt imperfectiſſima.illud autem vide
tur perfectius quod ꝓportionaliter correſpondet in ſua
perfectiōe perfectiori.¶ Tertio:qꝛ per qualitates ſub
ſtantie perfecte conſequuntur fines ſuos:vel eniȝ actus
beatificus eſt qualitas de quo tactum eſt primo lib.di.
3.vel ſi non:ſaltem ſm cōmunem opinionem ad beati
tudinem requiruntur alique forme ſupernaturales vel
aliqua forma que eſt qualitas : quantitas autem nullo
modo eſt ſubſtantie principium attingendi finem ſuuȝ.
¶ Quarto:qꝛ quantitas ſequitur compoſitum ratione
materie:qualitas autem ratione forme.forma autēȝ eſt
ſimpliciter perfectior materia.7.meta^{ce}.t.c.7.Et iſtud vl T.c.7.ꝛ ide.
timum forte eſt ratio primi ſecundi ꝛ tertij medij.pro
pter hoc enim ordo qualitatum correſpondet ſm per
fectionem ordini ſubſtantiarum ſm perfectionem:ꝛ ꝓ
pter hoc qualitas eſt principium actionis realis:ꝛ etiaȝ
ipſi ſubſtantie principium attingendi finē ſuū.¶ Quin
to:qꝛ quod magis conuenit cum perfectione ſimpliciter
eſt ſimpliciter perfectius.qualitas autem vtpote ſapien
tia magis conuenit cum perfectione ſimpliciter.ꝛ ſimi
liter intelligere ꝛ velle q̄ȝ aliqua quantitas : vel qꝛ vna
eſt ratio formalis ſapiētie diuine ꝛ ſapientie create:que
eſt qualitas ſm vnam opinionem tactam primo lib.di. A.1.3°.
8.vel ſi non:ſaltem quantum ad omnem propinquita
tem:in analogia maior eſt propinquitas ſapientie crea
te ad ſapiētiam diuinam q̄ȝ alicuius quantitatis ad deū
vel aliquid eius.vnde ſicut poſſibile eſt ꝑfectionē ſim
pliciter eſſe in creatura.ſ.cum limitatione qualitas que
eſt ſapientia eſt perfectior ſimpliciter habentis eam:
nulla autem quantitas eſt perfectio ſimpliciter:nec etiā
ſicut poſſibile eſt creaturam habere perfectionem ſim
pliciter.¶ Contra iſtam rationem inſtatur ſic:qꝛ quod
eſt propinquius perfectiori eſt ſimpliciter perfectius:
quantitas eſt ſimpliciter propinquior ſubſtātie q̄ȝ qua
litas.ſubſtantia autem eſt perfectiſſimum entium.ergo
quantitas eſt perfectior qualitate.¶ Reſpondeo.ſi in E
pmo ꝑfecto ꝯcurrunt ſimul multe ꝑfectiones:qualiter
cūqȝ multe nō curo:modo aliqđ forte pōt eſſe ſibi ꝓpin
quius ſm vnam perfectionem ꝛ non ſm aliam vtpote
deus eſt:ſimplr̄ neceſſe eſt:ꝛ hec neceſſitas eſt in ipſo ꝑ
fecto ſimpliciter.Quanto ergo aliquid eſt magis neceſ
ſarium tanto erit propinquius deo:ꝛ ſic celuȝ eſt deo ꝓ
pinquius quocūqȝ corruptibili.preter hoc autem deus
eſt natura intellectualis ſimpliciter perfecta.huic ſm h̄
magis appropinquat creatura mere intellectualis : ȝ

Speculatio mirabil' ipſi' doct. p quam ſoluunt ſubtiliſſime diffi. cultates i via philoſophi.

finita:cuiuſmodi eſt nã angelica.poſt hãc nã intellectus
nr̃i:lʒ nõ mere intellectualis ⁊ finita:poſt hãc nã ſenſiti-
ua que magis appropinquat intellectuali q̃ non ſenſiti-
ua. In h ergo ordine ꝓpinquius eſt deo muſca q̃ celũ:
poſſet ergo inferri ex primo ordine q̄ celuʒ eſt propin-
quius deo:⁊ per ꝯñs perfectius muſca. Ex 2° aũt ordi-
ne q̄ muſca eſt perfectior celo:⁊ ita oppoſita. Dico ğ q̄
quandocũqʒ in primo cõcurrunt perfectiones qualiter-
cũqʒ diſtincte vel diſperate illud eſt ſimplr̃ perfectius
qð eſt ſibi propinquius ſm illud quod hʒ rõnem perfe-
Eth.4. ctioris.ſicut ſm Phm.3.topi.nõ ſequitur ſymiam eſſe
meliorem equo:lʒ ſit ſimilior homini:q2 nõ eſt homini
ſimilior in ꝯditionibus nobilioribus ſimplr̃.cõditio aũt
nobilior ſimplr̃ in primo eſt intellectualitas q̃ neceſſitas
eẽndi eo modo intelligẽdo magis:quo eſt ibi diſtinctio.
Et ideo homo eſt ſimplr̃ nobilior celo.nec mireris taleʒ
ordinem diuerſum aſſignari ad p̄mum ſm diuerſas pfe
ctiones:q2 quelibet perfectio põt eſſe p̄ncipium vnius
F hierarchie nãlis:vel ſm phos vnius cathene auree:⁊ ita
ſm diuerſas pfectiones ſimplr̃ in primo participatas or
dinate a diuerſis poſſunt attendi diuerſe cathene auree.
Speculare q ſapis altiora. ¶ Ad propoſitum dico q̄ in ſubſtantia vt eſt primum
entium eſt duplex ordo prioritatis: vnus in ſubſtando
alijs qð icludit recipere alia ⁊ perfici ab eis:alius actua
litatis intenſiue:⁊ ſcḋa perfectio eſt ſimplr̃ maior q̃ pri
ma:q2 p̄ma conuenit potentiali: vel ſaltem requirit illud
cui cõuenit eſſe potẽtiale. Quãtitas aũt propinquior eſt
ſubſtantie ſm primam rõnem:q2 imediatior ſm rõneʒ
receptiui. Qualitas aũt ſm aliã.ipſa enim eſt principiuʒ
agendi nõ ſic quãtitas:⁊ ſm hoc apparet minor actuali
Doctr. pict. l 4.p. ſã. i materia ð eucharistia. tas eius. ¶ 2ª opi.eſt in alio extremo.ſ.q̄ nullũ accidẽs
põt eſſe ſubiectuʒ alicuius accidẽtis:⁊ per ꝯñs in eucha
riſtia quodcũqʒ accidẽs eſt ſine ſubiecto.ꝓ iſta opinio-
G ne ſunt rõnes facte prius ad principale ad primã partẽ
queſtionis. ¶ Contra iſtaʒ opi.arguitur p̄mo ſic. Illud
eſt per ſe ſubiectum alicuius accidentis de quo aliquod
accidẽs predicat̃ per ſe ſecundo modo. Sed de aliquo
accidẽte predicat̃ aliquod accidẽs per ſe ſecũdo modo
vt propria paſſio eius:ergo ⁊c̃. Probatio maioris. Illð
de quo predicatur accidẽs per ſe ſecundo modo:cadit in
diffinitione accidẽtis vt additum:⁊ nõ niſi additum vt
ſubiectum:q2 nullam aliam depẽdentiam hʒ diffinituʒ
ad tale diffiniẽs.minor pʒ:q2 vniuerſaliter omnes paſ-
ſiones demonſtrate in tota ſcientia mathematica demõ
ſtrantur de accidentibus:⁊ per ſe ſecundo modo dicun-
tur de eis. Patet incipiẽdo a prima cõcluſione arithme
tice vel geometrie vſqʒ in finem.intãtũ q̄ quelibet ſci-
bilis paſſio eque ſciretur de eo de quo ſcitur ſi nulla eẽt
ſubſtantia corporea in vniuerſo.non enim minus trian-
gulus haberet tres angulos ⁊c̃.⁊ ſi in nulla ſubſtãtia eẽt
triangularitas:nec minus poſſent tres linee eſſe latera
trianguli eq̄lateri:⁊ ſi nulla eſſet ſubſtantia ſubiecta eis.
¶ Item pro hoc eſt Auic̃.2.meta.c.j.vbi manifeſte
vult q̄ aliquod accidens eſt ſubiectum alterius accidẽ-
tis.⁊ exemplificat:ſicut motus eſt ſubiectum velocitatis
⁊ tarditatis ¶ Et hoc tertio apparet in propoſito p illã
rationem factam ad oppoſitum : quia manifeſtum eſt
hic eſſe multas relationes quibus aliqua referuntur:vt
equalitatem ſimilitudinem circũſcriptionem paſſiuaʒ:
non autem poſſunt ille relationes poni:⁊ nõ in ſubiecto
q2 non poſſunt abſoluta referri iſtis relationibus,niſi il-
le relationes eſſent formaliter in eis.

H **Ad queſtionem** ğ rñdeo mediãdo iter opio-
nes p̄dictas.diſtinguẽdo de
ſubto ꝓut accipit̃ pro vltimate terminãte illaʒ depẽdẽ-
tiã alicuius actus p accñs:aut pro quocũqʒ terminante
illaʒ dependentiam proximo.⁊ ſi non vltimate,hoc eſt
pro quocũqʒ cui aliquis actus poſſet ineſſe per accidẽs
tanq̃ forma eius non faciens vnum per ſe cũ ſubiecto.
Primo modo planum eſt q̄ nihil poteſt eſſe ſubiectuʒ
accidentis niſi ſubſtantia . ¶ Secundo modo dico q̄
poſſibile eſt aliquod accidens eſſe ſubiectum accidẽtis:
ſicut probant illa que tacta ſunt contra ſecundã opinio-
nem:⁊ poſſibile eſt accidens quodcũqʒ abſolutũ eſſe ſi-
ne ſubiecto vtroqʒ modo:ſicut probãt illa que adducta
ſunt contra primam opinionem.ſed accidẽs reſpectiuũ
non eſt poſſibile eſſe ſine ſubiecto ſecundo modo:q2 nõ
eſt poſſibile q̄ ſit reſpectus inter duo quin ſit alicuius ⁊
ad aliquid:⁊ hoc non ex ratione accidentis ſed ex ratio-
ne reſpectus:non poteſt autem eſſe reſpectus alicuius
ad aliquid niſi inſit illi cuius eſt reſpectus:⁊ ita ſi eſt ac-
cidentis inerit ſibi tanq̃ accidens:⁊ ſic patet de poſſibi-
li q̄ accidens poſſit eſſe ſine ſubiecto:⁊ hoc ſubiecto ſic
vel ſic ſumpto. ¶ Sed de facto quid: Reſpondeo ac-
cidens reſpectiuum eſt hic in ſubiecto: ſecundo modo lo
quendo de ſubiecto:q2 illius eſt habitudo ad terminuʒ.
Sed de abſolutis diuerſimode opinantes de quantita-
te reſpondent diuerſimode. Qui enim dicunt quantita-
tem eſſe aliam eſſentiam abſolutam ab eſſentia ſubſtan
tie corporee ⁊ q̄litatis:ſicut dicit cõmunis opinio.dice-
rent quantitatẽ hic eſſe ſine ſubiecto:ſed non qualitatẽ:
imo q̄ qualitas eſt in quantitate.⁊ pro hoc eſt iſta ꝓba-
bilitas:q2 qualitas hec eſt extenſa.pʒ ad ſenſum.non eſt
autem extenſa eſſentialiter ſine extenſione que ſit intrin
ſeca qualitati ſm iſtam opinionem ſed tñ per accidẽs.
Sed omne extenſum per accidens vel recipit extenſio-
nem in ſe qua extenditur per accidens.vel recipitur in
extenſione vel extenſo:qualitas autem non recipit in ſe
extenſionem ſm iſtam opinionem.ergo eſt tñ extenſa
per accidens:q2 recipitur in extenſo.⁊ hoc concordat cũ Hic opi.ſcot' eſt ocb. in.4.q.1.huius mãe.
illo dicto in predicamentis.c.de quantitate.quanta eſt
ſuperficies tanta eſt albedo. Qui autem dicerent quan-
titatem ſubſtantie corporee non eſſe aliud ab eſſentia ta
lis ſubſtãtie:⁊ quantitatem coloris non eſſe aliud a colo
re.dicerẽt qualitatẽ hic nõ eſſe in quantitate:imo magis
quãtitatem que apparet eſſe quantitatem qualitatis:ſed
de iſta altercatione habetur lib.2.di.12.q.j.

Ad argumenta p̄ncipalia. ¶ Ad p̄m cõcedo K
q̄ quodlibet accidens caret
ibi ſubiecto aliquo accipiendo ſubiectum primo:ſcilʒ vl
timate terminans dependentiam accidentis . nec plus
probat illa ratio ſumpta ex.7.meta. Ideo enim in dif
finitione omniuʒ accidentium ponitur ſubſtantia:quia
nullius poteſt haberi conceptus perfectus quietãs intel
lectum ſine additione ſubſtantie:ſed non ꝓpter hoc ſub-
ſtantia eſt imediatuʒ additum in diffinitione cuiuſcũqʒ
accidentis.imo in diffinitione alicuius eſt immediatum
tanq̃ proximum receptiuum . In diffinitione ꝟo alte-
rius eſt additum vt mediatum receptiuuʒ mediate ter
minans eius dependentiam:⁊ imediate dependentiam
alicuius alterius ad qð illud dependet . ¶ Ad 2m dico
q̄ accidens poteſt eſſe ſubiectũ accidentis:ſecundo mo L
do accipiendo ſubiectuʒ:lʒ non primo modo. ¶ Ad au
ctoritatem.4.meta.põt dici tripl'r.p̄mo q̄ ly qa,nõ ſit
nota cãe:ſʒ cõcomitãtie:vt ſit ſenſus:nõ eniʒ accidit ac-
cidẽs accidẽti niſi qa.i.quãdo ambo accidunt alteri:hoc
enim erat neceẽum apud phm qui nõ repugnabat accñs
ſine ſubiecto poſſe ſupportare aliud accidens:vt dicuʒ
eſt in.q.precedente. ¶ Secũdo poteſt dici q̄ loquitur
de accidentibus diſperatis: ſicut pretendit exemplum

a.l.vt album muſico. ſuum ibi. Dicit.n.album ⁊ muſicum. ¶ Tertio poteſt
dici q illud non eſt dictum tanq̄ verum q accidēs nō
accidat accidenti: ſed eſt dictum tanq̄ quoddam ſe/
quens ex hypotheſi quā intendit ibi improbare. Arguit
enim ſic. ſi cōtradictoria ſunt ſimul vera. ergo omnis p̄/
dicatio eſt per accidēs: ⁊ per ꝯñs neceſſe eſt predicatio/
nem in infinitū ire: ſed in infinitis nō eſt ordo. z. meta^ce.
Quia vbi nō eſt aliquod p̄mum, non eſt aliquod habi/
tum: ergo nullū accidens habebit ordinē per ſe ad aliud
accidens: ⁊ per ꝯñs nō magis accidet hoc accidēs illi q̄
econuerſo. ⁊ huic modo exponendi cōſonat littera. Non
enim ait accidens nō accidit accidenti niſi q2 ambo ei/
dē: ſed accidēs nō accidenti accidet niſi q2 ⁊c. per quod
innuit ſe illam propoſitionem aſſerere non tanq̄ verā ſʒ
ex prioribus: ⁊ hoc modo exponēdo magis poteſt ex il/
la auctoritate oppoſitum cōcludi q̄ propoſitū. erit enī
ſm̄ iſtam expoſitionem illud illatū tanq̄ inconueniens:
nō affirmatum tanq̄ verū. Cum probatur per rōnem
de per ſe eſſe ⁊ in alio eſſe: pʒ reſpōſio ex queſtione p̄ce/
dente: q2 eo modo quo iſta ſunt propria ſubſtantia ⁊ ac/
cidenti: ita non pōt competere accidenti per ſe eſſe nec
ſubſtare, ſicut nec ſubſtātie pōt cōpetere inherere. Hoc
aūt eſt accipiēdo ſubſtare ſicut competit vltimo termi/
nanti dependentiam inherentis. Et cū probatur vltimo
per rationē dependētie q non pōt terminare dependē
tiā eiuſdē rōnis. concedi pōt oīno eiuſdē rōnis: q2 alia i/
dependētia reqrit̄ in terminante vltimo q̄ idepēdentiā
phibet dependentiā oīno illi ſilēʒ que eſt ad ipſuʒ: ſed
dependentia que eſt aliquo modo eiuſdē rationis nō re
pugnat terminanti dependentiam: ſicut omnis creatura
Ca.od.10. dependet ad deum: ⁊ hoc in ratione cauſe effectiue: ⁊ tñ
vna creatura dependet ad aliā ſicut ad talē cauſam: ſed
non vt ad cām oīno primam effectiuaʒ qualis eſt depē/
dentia ad p̄mum. ſic in propoſito oīa accidentia depen/
dent ad ſubam vt ſubiectum: p̄mo modo accipiendo ſu
biectū: ⁊ per ꝯñs nullum accidens poteſt terminare de/
pendētiam eoruʒ tanq̄ vltimate terminans quomodo
pertinet ad ſubſtantiā terminare. ¶ Ad tertiuʒ cōcedo
ꝯñtiam de poſſibili, loquendo de quocūqʒ accidēte ab/
ſoluto. ¶ Si arguas de accidente reſpectiuo per hoc q
dependentia ad primum eſt eſſentialior q̄ dependētia
M ad aliquid poſterius. ¶ Reſpondeo. dependentia rela/
tionis ad fundamentuʒ eſt eſſentialiſſima: ita q ſine eo
nō poteſt eſſe rō relationis. ſi ergo ſubſtātia non pōt eē
fundamētum alicuius relationis: ſed tñ accidens: neceſ
ſe eſt illam relationem eſſentialius dependere ad acci/
dēs: qd pōt eſſe fundamētum huius q̄ ad ſubſtantiam:
ſed hoc eſt nō q2 relatio eſt accidēs: ſed q2 relatio eſt re/
latio: vt dictum eſt in ſolone p̄cedēti. ¶ Ad 4^m dico q
nullo modo relatio accidētalis pōt eſſe ſine ſubiecto, ac/
cipiendo ſubiectuʒ ſecundo modo: quomodo fundamē
tum relationis accidentalis eſt ſubiectum eius. Ad pro/
bationem aūt per diuiſionem aut inquantū relatio aut
inquantū accidens. dico q diuiſio non eſt ſufficiens. Eſt
enim dare medium. ſ. inquantū relatio accidentalis. illa
enim relatio que formaliter cōſtituit ſuppoſitum per ſe
nō eſt in aliquo ſubiecto: q2 ſuppoſitū per ſe ens non hʒ
formale inherēs, proprie loquendo de inherente. queli
bet aūt relatio accidentalis eſt non conſtituēs ſuppoſitū:
⁊ per conſequens cuʒ ſola illa que conſtituit ſuppoſitū,
ſit nō inherēs: iſta erit inherens. ⁊ pʒ in aliqs. multa enī
ſunt ſpecialia quibus aliqua repugnāt: non tamen repu/
gnant per naturam vnius cōmunis reperti in eis: nec
per naturam alterius ſed per naturam p̄priam que inclu
dit ambo iſta coniuncta: vt ſi diceres: homini repugnat
irriſibilitas. aut ergo inquantū intellectuale: aut inquan
tum aīal. ⁊ ſi inquantum intellectuale repugnaret ⁊ an/
gelo. ſi inquantuʒ aīal repugnaret boui: dico q neqʒ ſic
neqʒ ſic: ſed inquantū homo eſt aīal rationale. ſic in p̄po N
ſito inquantum relatio eſt accidētalis repugnat ſibi non
eſſe in ſubiecto, accipiendo ſubiectū 2° modo. ¶ Poſſet
aliter dici q relationi vt relatio repugnat nō eſſe in ſu/
biecto aliquo: extēdendo illud ad fundamentū. nec enī
relatio diuina eſt ita per ſe: ſicut eſſentia diuina eſt per
ſe. ſ. ſimplr̄ ad ſe ens nullo modo indigēs ad ſui eſſe alio
quocūqʒ: nec eſt ita p ſe ens ſicut ſuppoſitū eſt p ſe ens:
ſed ipſa ſm̄ rationem formaleʒ necio eſt in fundamēto:
vt in preſuppoſito: ⁊ necio eſt in ſuppoſito: vt vel in pre/
ſuppoſito: vel vt formalr̄ per ipſam conſtituto. Cū etiaʒ
probatur relationem eſſe per ſe: q2 infinita: ⁊ ſi ꝯſequen/
tia poſſet concedi: tñ antecedēs videtur negandū. nulla
enim perfectione formalr̄ infinita caret aliqua perſona O
diuina: q2 tunc non eēt ſimpliciter perfecta. ſed quelibet
caret aliqua relatione originis. ergo nulla relatio eſt for
malr̄ īfinita: ⁊ hoc pʒ ex ratione perfectionis ſimplr̄: q2
ſm̄ Anſ. monol. 15. eſt illud qd in qolibet melius eſt ipſʒ
q̄ non ipſuʒ: nō aūt pōt relatio eſſe ſimpliciter nobilior
ſuo oppoſito: q2 relatiua ſunt ſimul nā. Quando ḡ ar/
guit̄. eēntia diuina eſt īfinita, p̄nitas vel relatio diuina
eſt eēntia. ḡ p̄nitas eſt infinita. eſt figura dictionis: ſicut
arguendo ſic. deitas itelligit: paternitas eſt deitas. ergo
paternitas intelligit. ⁊ rō huius tacta eſt frequēter in pri
mo li. q2 in abſtractis bene pōt eſſe predicatio identica. di.2, c.4.c.5
vbi autem p̄dicatum eſt adiectiuum non pōt eſſe vera
niſi ſit formalis. ſi ergo maior vera eſt formaliter vel
identice nō curo. ⁊ minor eſt tñmodo vera predicatio/
ne identica inferendo concluſionē que non poteſt eē ve
ra: niſi formali predicatione: vtpote q2 predicatū eſt ali/
quod adiectiuum. in illa illatione interpretor idēticam
predicationem minoris eſſe formalem: q2 nō poſſet in/
ferri concluſio iſta, niſi talis fuiſſet predicatio in mino/
ri. Et in iſta interpretatione que fit inferendo concluſio/
neʒ eſt cōmutatio: ſicut inferens ex premiſſis. ſor. eſt ho
mo ⁊ plato eſt homo. ergo ſortes eſt plato. interpretatur
fuiſſe homineʒ hoc aliquid in premiſſis: q2 aliter nō poſ
ſet iferre cōcluſionem ex premiſſis: ⁊ ideo quale qd cō/
munat̄ in hoc aliquid. ſic in propoſito eſſentia eſt infini/
ta, eſt p̄dicatio formalis. p̄nitas eſt eēntia: eſt p̄dicatio
tñ idētica. ſi inferatur p̄nitas eſt infinita non pōt eſſe
p̄dicatio niſi formalr̄: ⁊ illa nō ſequitur niſi interpretan/
do p̄dicationē in minori que fuit tñ idētica eē formalē:
⁊ per ꝯſequēs non ſequitur niſi cōmutādo predicationē
idēticam in formalem.

Queſtio. III.

Circa ſcdm̄ articulū quero. Utrum acci
dētia in eucharistia poſſint habe
re quācūqʒ actionem quā poterant habere
in ſubiecto. Arguo q nō duplici via. primo
q nullā oīno. 2° q nō eādē. ¶ Ad p̄mā cō/
cluſionem arguit̄ ſic. deſtructo p̄ori eēntialr̄, deſtruitur
poſterius. Prius eēntialr̄ eſt eſſe q̄ agere: eſſe acciden/
tis eſt inherere. ergo deſtructo ineſſe accidētis, deſtruit̄
omne agere ipſius. Et ꝯfirmat̄: q2 ineſſe ꝯuenit acciden
ti tanq̄ p̄pria paſſio eius. agere aūt in ſubiectū ꝯuenit
ſibi cōtingēter: ſicut accidēs p accidēs. ¶ Itē agere per
ſe eſt ſuppoſiti: vt ex p̄mo meta^ce habet. Accidens autē In pꝛhemio.
non pōt eſſe ſuppoſitū. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur rō ſm̄
Boe^m de hebdo^b. d. In omnibus citra deum differunt
quo eſt ⁊ qd eſt. Forma ergo que nata eſt eſſe quo reſpe
ctu actionis nō poteſt eſſe agēs. ergo preciſe ſuppoſituʒ
qd natū eſt habere illam formā que eſt quo poteſt eſſe

agēs.¶ Confirmať ēt p exēplū:qr.n.aīa eſt quo hō eſt
hō/iō aīa nō pōt eſſe bōita a ſili forma que nata eſt eē
quo aliqs agat/nō pōt eē agēs.¶ Cōfirmať tādē ſpālr
in ppoſito:qr.ſ.hec ſola quātitas ſeparata nō vī forma
nālis/quātitas enim ſeparata vī pure mathematica:ſed
Tex.cõ.3. ſm phm.3.metaᶜᶜ.in mathematicis nō eſt finis:nec mo
tus:nec bonū.¶ Ad zᵐ ꝯnē.ſ.ꝙ nō ois actio poſſit eis
Tex.cõ.37.& 38. cōpetere q̄ pus.arguiť ſic.p de gnōne dicat phs: ꝙ opꝫ
agēs ⁊ patiēs cōicare in mā:ſꝫ ſuba hñs accidētia cōica
bat in mā cū aliquo cū quo nō cōicāt iſta accñtia ſepa
T.c.28. rata in mā.ğ ⁊c.¶ Itē.7.metaᶜᶜ arguiť ꝯ ideas plato
nicas.ꝙ idea nō poſſit eē pnᵐ gñandi cōpoſitū:qr eſt for
ma tm̄:ſicut Cōᵗᵒʳ pertractat ibi rōnē phi:⁊ valde male.ğ
a ſili in ppoſito.forme iſte nō pñt eē pnᵐ pducēdi cōpo
ſiti.poterāt aūt eē pnᵐ qñ erāt in ſuba ſic accidētia ſunt
pnᵃ pducēdi ſubam.ğ ⁊c.¶ Itē ad pnᶜ.ſi accidētia ſe
parata poſſint hēe oēm actionē ſine ſubto quā pus pote
rāt hēe in ſubto.ğ ſpēs itelligibiles ſeparate ab itellectu:
⁊ charitas a volūtate ſeparata poterūt in caſdē actiōes
in quas poterāt qñ pus erāt in ſubto.ꝯñs eſt falſū:qr tūc
ſpēs itelligibilis ſepata poſſet itelligē:⁊ charitas ſepata
poſſet diligere:⁊ ita vtrūqꝫ iſtoꝝ poſſet eē btm̄:vel ſim
pliciter vel quātū ad aliquā pteˀ btitudis:qȯ eſt ipoſe:qr
nec beatitudo tota nec ps eius pōt competere alicui niſi
nāe itellectuali.¶ Oppᵐ ꝙ in aliquā eādem poſſint:qr
accidētia ſepata ſunt ſenſibilia/pꝫ ad ſenſuꝫ.pñt ēt alte
rare paſſa ſibi approximata/pꝫ de modica aq̄ apppoſita
ſpēbus vini.ğ in aliquā actionē pñt in quam pus.¶ De
aūt in oēꝫ/pbať:qr forma manēs eadē in eē hꝫ eādē vir
tutē:⁊ p ꝯñs pōt eſſe pncipiū eiuſdem actionis.accidens
ſeparatū manet ſm ſe idem qȯ prius.ergo ⁊c.

Tho.i.4.di.12.ar.1.q.1.in ſol.pn.2.que ſtiuncule. Quere Var. q.pſenti. **Hic eſt** opinio ꝙ in actiōibˀ nālibˀ forē ſubales nō
ſunt imediati pnᵐ agendi vel pnᵐ pximum
actiuū:ſꝫ agūt mediātibˀ q̄litatibˀ actiuis ⁊ paſſiuis tāq̄
pprijs inſtris:vt dī.z.de aia ꝙ.ſ.calor nālis eſt quo aīa
agit.Et iō q̄litates nō agūt in vtute ppria:ſꝫ in vtute for
me ſubalis:vñ actio eaꝝ nō tm̄ terminať ad formā acci
h° phyſi. dētalē ſꝫ ſubalē:⁊ pp h gnō eſt terminˀ alteratiōis.huiꝰ
aūt vtutē inſtralē recipiūt eoipſo ꝙ a pncipijs eēntiali
bus ſube cāuť.vñ ſic remota ſuba idē eē ſm ſpēꝫ rema
net accidētibˀ vtute diua/ita ēt remanet eis eadē vtus q̄
pus.⁊ iō ſicut ante poterāt itēdere ad formā ſubalēꝫ:ita
⁊ nūc.¶ Et ſi arguať ꝯ h qr nihil agit vltra ſpēm ſuaꝫ.
Tho.3.p.ſſ.q.77.ar.3.in ſol.ar.viii. ¶ Rñdēt ꝙ ppria vtute nihil agit vltra ſuā ſpēꝫ:vtute
aūt alteriˀ cuiˀ eſt inſtrm̄ pōt agere vltra ſuā ſpēm:ſicut
ſerra agit ad formā ſcāni.¶ Cōtra illud q̄ro gd itelligi
tur p h qȯ dī in vtute ſube:qr ſiue itelligat abſolutū ſiue
reſpectiuū quero in quo eſt illȯ.ſi abſolutū qȯ eſt ſuba:
vel aliqd qȯ eſt in ſuba:cū ſuba panis nō ſit ſimplr:ſeq
tur ꝙ p nihil ſiue nō ens accidēs generabit vel vtute ni
hili.ſi itelligat abſolutū qȯ eſt accidēs vel aliqd in acci
dēte:nihil eſt ibi nobilius accidēte:⁊ p ꝯñs nō magis pt
in vtute talis in aliqd pfectius q̄ꝫ in vtute ppria:ſi ꝛo i
telligat hitudinē accidētis ad ſubaꝫ vt ad cām potētē:cūꝫ
ad nihil nō ſit aliq̄ hitudo ⁊ panis non ſit aliqȯ ens:ſeq
tur ꝙ p h ꝙ eſt in vtute nō poniť aliqd poſitiuum:⁊ ita
idē qȯ pus.¶ Ex his ꝛbis vī ꝙ ponat vtutē illam eſſe
aliqd in accidēte.dicit.n.ꝙ cauſať iſta vtus inſtralis in
accidētibˀ:vel ꝙ ipſaꝫ recipiūt eo ꝙ cauſanť a pncipijs
eēntialibus ſube.⁊ tūc pꝫ maniſeſte cū nihil in accñte ſit
nobilius eo:nō pōꝫ accidēs per h ꝙ dī in vtute.i.p hāc
vtutē in aliqd pfectiˀ q̄ꝫ poſſit ex ſe:ſꝫ itellectus iſtorum
verboꝝ:vtute talis cāe:vbi dicta verba locū hñt:vī eſſe
iſte.ſ.ꝙ dicit habitudinē cāe inferioris ad cām ſupiorē
ſeu pfectiorē ꝯcurrētē in cauſando:ſicut ſupra dictū eſt:

ꝙ influentia quā recipit agens inferius a ſupiori nō eſt
aliqua forma tūc cāta:ſꝫ eſt tm̄ ordo determinatus cāꝝ q.i.huius.4.
in ſic cāndo.¶ Itē qȯ nō eſt nullā rōnē cāe hꝫ reᵘ geni
ti qñ gñať:pꝫ.z.phy.⁊.5.metaᶜᶜ.c.de cā:qr cā in actu ⁊ ef Tex.cõ.38.
fectus in actu ſimul ſunt ⁊ nō ſunt.pꝫ ēt rōne:qr nō ens Tex.cõ.3.
qñ nō eſt nihil cauſat in quocūqꝫ ordine cāe.ſuba autēꝫ
nō eſt quā iſtud accidēs afficit:⁊ cuius erat accidēs:ğ il
la ſuba nullā rōnē cāe hꝫ ppinque vel remote reſpectu
effectus cāti ab accidēte:⁊ p ꝯñs accidens nō cauſat ali
quid in vtute eius tanq̄ in vtute cāe ſupioris.¶ Itē ni A
hil eſt cā inſtralis illius ad qȯ ſua vtus actiua ſola ſuffi
cit pducēdū.pꝫ ſi accipiať inſtrm̄ ſtricte:ſic ſerra ⁊ ſecu
ris dicunť inſtra mouētia mota.tale enim inſtrm̄ nō hꝫ
de ſe formā ſufficientē ad pducendū effectū:ſed tm̄ per
motionēꝫ pncipalis agētis pduciť qȯ pduciť.Si ēt in
ſtrumentū accipiť ſm alios modos ſupra poſitos.ſ.p di.i.q.i.⁊.4.
ut cā inferior diciť inſtrm̄ vel forma quā huiꝰ cauſa re ⁊ di.6.q.5.
cipit per motionē agētis ſupioris:qua forma agit adhuc
nullum iſtoꝝ inſtroꝝ per formā ſuā pōt in effectuꝫ:re
ſpectu cuius eſt inſtrm̄:ſed neċe eſt ꝙ ad illū effectū cō
currat ſimul cōcauſans illud cuius eſt inſtrm̄.Nūc aūt
accidēs p formā ſuā pciſe ſine oī actione ſube in qȯcūqꝫ
agat/agit.ergo nullo mō agit in vtute ſube:vel vt inſtrm̄
eius ad aliquem effectū.¶ Itē hoc pōt argui per prin
cipia iſtoꝝ de inſtro qȯ eſt mouens motū:qr accidēs in
propoſito non eſt motū a ſubſtātia cū ipſa non ſit.ergo
accidens non eſt eius inſtrumentum.

Dico ergo ad q̄ōnē ꝙ poſſet poni triplex actio
cōuenire accidētibus.ſ.vna reᵘ ſube B
gñande:⁊ due reᵘ accidētiū cāndoꝝ.vna itētionalis reᵘ
ſenſatiōis.alia realis in paſſuꝫ realr habēs ꝯtū.¶ Pri
ma nullo mō pōt cōpetere accidēti ſepato:neqꝫ iſtralr
vt iā pbatū eſt.⁊ h accipiēdo inſtrm̄ p quacūqꝫ cā ſiue
attingēte terminū pncipalis agētis:ſiue p cā ſcda pprie
dicta:ſiue p pte pro qua totū agit:ſiue pro recipiēte tūc
formā actiuā qua agit:ſiue recipiēte tūc motionē ſolam
tanq̄ effectū priū effectui pncipali:qui modi accipiēdi
inſtrm̄ patēt ſupra.q.j.huius quarti.In oībus.n.iſtis re ⁊.q.5.6.diſt.
quiriť ꝙ illud cuiˀ eſt inſtrm̄ ꝯcurrat cāns in ſuo ordine
cāndi:⁊ qȯ nō eſt nihil cāt in quocūqꝫ ordine cāndi.Sꝫ
pter iſtos modos inſtrm̄ dī cā pria diſpoſitiua ad termi
nū:lꝫ habeat actionē illā diſpoſitiuam in ppria vtute:⁊
iſto mō hñ eſt poſe accidēs eē inſtrm̄ ſube:qr pōt cāre
actionē diſpoſitiuā ad terminū ſube agētis:ſed nec iſto
mō pōt accidens eē inſtrm̄ ſube in ppoſito:qr ſuba que
nō eſt nullū terminū inducit:nec inducere pōt in fine al
terationis facte p illa accidentia.¶ Ex hoc pꝫ ſolutio
ad illā deductionē pro illa opi.Auctoritas enim ſcdi de
aia nō plus ꝯcludit:niſi ꝙ calor eſt iſtrm̄ aie hoc modo
vltimo:qr.ſ.digerit ⁊ alterat nutrimētū vt in termino il
lius alterationis poſſit ex ipa generari ſuba.vñ ſunt ibi C
due actiones ⁊ duo pnᵃ agēdi:qr reſpectu alteratiōis p
tiie pnᵐ agēdi eſt calor.reſpectu aūt forme carnis indu
cēde pncipiū eſt aīa vel forma carnis:⁊ pmuꝫ agens dī
inſtrm̄ reſpectu ſcdi nō pprie ſub ordinatiōe vtutis ad
vtutē:ſed effectus ad effectū.vnde magis pprie dicere
tur agēs diſpoſitiuū q̄ꝫ inſtrale.¶ Et quādo vltra dī in
deductione illa ꝙ accidētia agūt in vtute ſube:hoc non
ſeqtur niſi qr ſunt inſtra.nō ſunt aūt iſtra ſube nō entis.
quare ex h ſequiť oppoſitū.¶ Et qñ vltra īfert ex hoc
ꝙ actio accidētiū nō ſolū terminať ad formā accñtalēꝫ:
ſed ad ſubalēꝫ.h reputo falſuꝫ:niſi ſicut ad terminū re
motū:q̄ nullo mō attigiť p actionē forē accñtalis:ſꝫ ad
quē ordinať terminus q attingiť per actionē accidētis. D
¶ Et cū probať ꝙ accidens attingit terminū actionis a.l.ꝙ agere

qđ attigit ter/minū actiōis attingit ipſius paſſum. q: attingit paſſum in qđ forma īducit̄: ſuba aūt non pōt attingere māmz tanq̄ paſſum in qđ agat: qđ nō ſeparat̄ a paſſionibus v̇tute agētis nālis: vt dr̄ p̄ de gnōne. Dico
T. c. 11. t. 12. q hec ɔ̄ntia nō valet: niſi in virtute iſtius ppōnis ſubīntellecte: q oē inſtr̄m attingit terminuz p̄ncipalis agētis. q̄ falſa eſt in pposito. Et cū3 vr̄ pbari per h̄ qđ ſubdit. q gnātio eſt terminus alterationis, iſtud pōt duci ad oppoſitū: nō eſt. n. itrinſecus terminus alterationis: ſed extrinſecus ⁊ alterius gn̄i. ⁊ h3 pp̄riū terminū p̄orē ſm genus pp̄rio termino alterationis. Qđ aūt h3 cālitatez p̄
A. p̄riā ⁊ adequatam re^{u} poſterioris eſſentialr̄: nō ſequit̄ q habeat cālitatem qua attingat p̄us eēntialr̄: imo ſequit̄ oppoſitū. ſ. q nō habeat cālitatē qua attingat prius eēntialr̄. g̊ eo mō quo generatio eſt terminus alterationis: ſequit̄ q p̄n^{m} alterationis non attingat terminū gnōnis niſi mediate: q: attingit q̊dā ordinatū ad ip̄m. ¶ Sic p3 iſta ɔ̄r: ſit p^{a} quāni ad ſolonem iſtius qōnis. ſ. q accidēs ſeparatū nullo mō pōt eſſe p̄n^{m} actionis ad ſubaz: ⁊ hoc inſtr̄ale v̇tute ſubē q̄ nō eſt, ⁊ iuxta hoc ēt declaratū eſt q nec accn̄s ɔ̄iūctū pōt eſſe per ſe attingēs ſubam vt terminū: q: auctes adducte de. 2. de aīa: ⁊ hui9 nō accipiūt inſtr̄m niſi pro agēte diſpoſitiuo. ¶ Et ſi ɔ̄ h̄ argnit̄. q aliq̄ forma imediate attingit terminū gnōnis: ſ3 forma ſubalis nō: q: nō eſt p̄n^{m} agēdi imediate: ſed me/
VA p̄^{m} diate. ¶ Cōcedo p̄mā ppoſitionē: ſ3 2^{a} falſa eſt: q: nihil eſt inſtr̄m alicuius cāe niſi ſuperioris cāe in gn̄e cāe efficiētis. g̊ ſi accidēs cōiunctū per eos eſt inſtr̄m ſube: ſuba erit ſuperius agēs: ſ3 ſuperius agēs p̄us nālr̄ agit. ⁊ ſi eſt nāle agēs agit qcqđ vel quātū3 pōt. g̊ ſuba in illo priori. in eodē tn̄ inſtāti tp̄is in quo agit vt ſupius agēs: ⁊ accidēs agit vt inſtr̄m eius ſuba pducet terminū que3 poterit pducere: ſ3 pōt pducere totā ſubaz: q: pfectio ſube pducte nō excedit pfectionē ſube agētis. g̊ in 2° inſtanti
ſ3 aliquos. nature accidens agens nō producit ſubam. vel eadē bis
CAT pducet̄. ¶ Item oīs po^{a} mere paſſiua eſt ɔ̄dictionis. 9.
T. c. 17. meta^{ce}. ſubm aūt nō eſt in po^{a} ɔ̄dictionis ad pp̄riā paſſionē. g̊ h3 aliquā cālitatē reſpectu eius aliam a cālitate māe. nō niſi cāe efficiētis: q: nō formalis, p3. de fine aūt nō eſt ſermo hic: ⁊ videt̄ q op3 eos iſtud cōcedere ſm dicta ſua. Dicūt eni3 potētias fluere ab eſſentia aīe: ⁊ hic
Tho. vbi. ſ. q. 77. ar. 6. dicūt q accidēs h3 virtutē inſtr̄ale3: q: cāur a p̄ncip̄ys eſſentialibus ſube: iſta nō p̄nt itelligi tn̄mō paſſiue pro ſubto receptiuo. ¶ Itē. ſi accidēs pducat̄: ⁊ p aliqđ p̄n^{m} pductiuū imediatū per te: qđ eſt accn̄s: nō loquendo de infinitate accidētali in generabilib^{9} ⁊ generatis in eade3 ſpē: de qua loqunt̄ ph̄i. quero ordinē eēntialem in iſtis
E accidētibus. Ubicūq3 eni3 eſt ordo accidētalis in generalibus op3 dare extra totū illū ordinē aliquā cām eēntialiter pfectiorē. g̊ reſpectu accidētiū ſingulariū3 in ſpē caloris da mihi cām p̄mā eēntialr̄ ordinatā ad tota3 iſtā ſpēm. ⁊ eodē mō arguā de idiuiduis illius ſpēi: ⁊ nō eſt pcedere in īfinitū3 in ordine eēntiali. g̊ ſtabit̄ ad aliquā ſpēm accidētis q̄ erit cāta: ⁊ nō ab alio accidēte: ſed īmediate a ſuba: ⁊ p ɔ̄n̄s ſuba habebit rōnē p̄ncipy actiui imediate reſpectu accidētis. ¶ Hoc cōfirmat̄ p ph̄3
T. c. 32. 7. meta^{ce}. c. 9. in fine. vbi dicit q pp̄riū ſube ex his accipere eſt: q: neēe eſt p̄exiſtere aliquā alteram ſuba3 actu exn̄tē q̄ facit vt ſit aīal ſi ſit aīal: q̄le h̄o ⁊ q̄tū nō neceſſariū niſi p̄āre ſolu3. Uult g̊ q ad h̄ q ſuba fiat ē neēe aliā ſubam p̄exiſtere q̄ pducat. S3 ad hoc q quātum ⁊ quale pducat̄ nō op3 aliqđ quantū vel quale p̄exiſtere niſi po^{a} tn̄: ergo aliqđ qđ nō eſt actu quātū nec q̄le pōt
T. c. vlti. eſſe p̄n^{m} pductiuū imediatū quāti ⁊ qualis. ¶ Item. 4. metheo^{a} dr̄. Singulū eſt id qđ eſt dū pōt in pp̄riā operationem: ⁊ ſile habet̄ a Dama. c. 60. ¶ Et l3 iſte auctes habeāt iſtantiā de entibus īperfectis: tn̄ videt̄ valde inɔ̄ueniēs q ens pfectiſſimū ſm gen^{9} inter creata careat actione: ita q forma eius nō poſſit eſſe p̄n^{m} imediatū3 ⁊
Tho. 1. parti. q. 3. ar. 5. pximū pductiuū alicuius actionis. ¶ Et h̄ arguit̄ ſm vnū p̄n^{m} iſtoꝝ: q: illa forma eſt p̄n^{m} agēdi in qua generans ⁊ genitum aſſimilant̄: ſed gn̄atū3 p̄ncipalr̄ aſſimilat̄ generāti in forma ſubali: ſm qđ aūt ſibi aſſimilat̄ in accidētibus. ¶ Nec pōt euadi dicēdo q iſta ɔ̄cludunt formā ſubalem eſſe p̄n^{m} agēdi: ſ3 remotū tam reſpectu ſube q̄3 re^{u} accidētis: de q̄bus pcedūt rōnes. ¶ Hoc nō ſufficit: q: nullus negat in deo eē aliquā formam que ſit p̄n^{m} pximū agēdi. nō q ſine cauſis itermedys agat: ſed q in ſuo ordine cāndi p nihil mediū vltra formā ſuam agit. ita eſto in pposito: qđ tn̄ iprobatū eſt: q accidēs habeat quandā actionē ad ſuba3 poſteriorē actione ſube. ſuba tamē per ſuā pp̄riam formā erit p̄n^{m} actionis ſibi
F pp̄rie in ſuo ordine agēdi. ¶ 2^{a} ɔ̄ iſtius qōnis eſt. q accidens nō pōt eſſe p̄n^{m} effectiuū generādi ſuba3 p̄ncipaliter. hāc pbo. oē agens totale vel eſt vniuocū: ⁊ ita eque pfectū pducto. vel equiuocū3: ⁊ ita pfectius. accidēs eſt
a. l. omnino. Godfr. Quodl. oīno impfectius ſuba. ergo ⁊c̄. ¶ Dicit̄ ad hoc q aliqđ agēs equocū pōt eē ignobilius ſuo effectu ſicut albedo reſpectu intellectionis albedinis: ⁊ ſicut Cōmentator recitat de Galeno ſup illud. 7. meta^{ce}. de illa v̇tute quā vo
Com. 31. cat diuinā que eſt formatiua ſemīs: ⁊ tn̄ nō eſt ſimplr̄ nobilior ſemī formato ſi eſt accn̄s. ⁊ ſilis difficultas pōt eē de quocūq3 viuo genito per putrefactionē: qđ eſt nobilius celo a quo generat̄. ¶ Contra hoc. l3 iſta ppō (ſim
G pliciter impfectū^{9} ſm ſpēm vel genus pōt eſſe totale p̄ncipium actiuū reſpectu pfectioris) ſit mihi eque nota ſicut aliqua in ph̄ia: quā negata neſcirē pbare aliquē ordinē entiū: imo nec q primu3 ens eſſet pfectiſſimum: imo poſſet pteruiendo dici q totū vniuerſum ⁊ q̊libet in eo factū eſt a muſca. ¶ Si eni3 arguas q muſca eſt ita imperfecta: ⁊ tu idē dicis q impfectius pōt pducere pfectius. habito hoc nulla eſt rō: quare nō ſic impfectius poſſit pducere aliud ſic pfectius. nec iſta pternia poſita pōt pbari q p̄ma cā ſit pfectiſſima excellēs oīa alia in creatione: nec ēt hoc addito q ſit cā equiuoca: imo cū hoc poſſet ſtare ſm pternia3 iſtā q eſſet impfectiſſima vel impfectior cauſatis. ¶ Tamē pbo dictā ppōnem aliqualr̄. p̄mo ſic. cā vniuoca h3 effectū vniuocū pro termino adequato ſue po^{e}: ſed per te cā equoca totalis eſt impfectior cauſa vniuoca. ergo ipoſſibile eſt cum illam equiuocā eſſe cām totalem reſpectu ipſius effectus: ⁊ ſic deus nō poſſet facere effectū cuiuſcūq3 creature. qđ eſt abſurdū. p3 ɔ̄ntia: q: effectus adequatus po^{e} perfectioris nullo modo pōt eē a po^{a} impfectiori. ¶ 2° ſic. vbicūq3
H ad pductionē eiuſdē effectus ɔ̄currūt cā vniuoca ⁊ equoca, equoca eſt ſimplr̄ pfectior. p3 per ph̄m. 7. meta^{ce}.
T. c. 29. ⁊ idē. Idē. 8. phy. t. c. 78. pp̄ter hoc enim op3 totū ordinē accidētalē reducere in aliquā ſpēm eſſentialr̄ ſuperiorē in cauſando: q: difformitas vniformis op3 q reducat̄ ad cām vniformē: ⁊ iō oībus gn̄abilibus ⁊ corruptibilib^{9} op3 eſſe aliqua3 cām ſuperiorē: que ſit cā vniformitatis in ɔ̄tinuatione gnōnis ⁊ corruptionis. ex hoc habeo iſtā ppoſitionē. q vbi ad idē ɔ̄currunt cauſa vniuoca ⁊ equoca, equoca eſt perfectior: ſed q nō poſſit ſine vniuoca: hoc eſt aliqualis imperfectionis in ipſa equoca: p3, deus eni3 pōt ſine cā vniuoca: ſ3 ſol nō pōt in aīal pfectū: l3 poſſet in imperfectū. ergo quecūq3 equoca ſola ſine vniuoca pōt in effectu3. ipſa eſt ſimplr̄ pfectior q̄3 illa equiuoca que poſſet concurrere cū vniuoca ad ide3 cāndum: ⁊ p ɔ̄n̄s equocatio talis h3 duplicē p̄eminētiā cālitatis ſup effectū. vnā quā h3 vlr̄ equiuoca cōcurrēs cū vniuoca: ⁊ aliā q: h3 illam

pfectionē

I perfectionẽ quã vniuoca adderet in cauſando:quia carent multe cãe equoce:ʒ longe perfectiores vniuocis.℄ 3ᵒ ſic. Si forma cãe equoce daret eſſe formalr alicui nõ poſſet dare eſſe ſimplr pfectius ſeipſa.ḡ ſi impfecti⁹ q̃ formalr det alicui eſſe,non põt ei dare perfectius ſeipſa:ſed dans effectiue eſſe alicui dat ei eſſe mõ iperfectiori q̃ dando ſibi formalr. Nõ eniʒ eſt poſe ꝙ aliqs modus dandi aliq̃d eſſe ſit ita pfectus ſicut dandi illud eſſe formalr:ſicut nec eſſentia diuina põt alicui dare eſſe a ſe in quocũqʒ genere cãe pfecti⁹ q̃ ſit eſſe:qd ipſa dat formalr. ℄ 4ᵒ ſic. Si cauſatũ ſit ſimplr pfectius:ʒ ſit ſimplex:tñ ẜm iſtum intellm põt diuidi in duo.ſ.in illud in quo equaẜ cãe:⁊ in illud in quo excedit cãm.ꝑmũ dicaẜ.a.ſcdʒ.b.ille effect⁹ ẜm.a.ꝑciſe eſt effectus adequans cãe ſue:q2 ſimplr eque pfectũ ens ſicut cã.ḡ.b.vel erit a ſeipſo vel a nullo:q2 ab a.vt ab ipſa cã nõ põt eſſe.naʒ vltra effectũ adequatum cãe nõ põt eſſe ſil' aliqd excellentius ab ipſa:⁊ hec rõ põt
1.ma.t.c.16. accipi ab Aui.6.meta^ce ſue.℄ Dico ḡ ꝙ ꝓpter nullas in-
q.7. ſtantias pticulares negãda eſt iſta ꝓpoſitio vlis que nota eſt ex terminis:ꝙ totale cauſans non põt eſſe iperfectius cauſato ſuo,loquendo de cã effectiua:⁊ ꝙ totale cauſans equocũ eſt pfectius:q2 nõ eque pfectũ.ſpecies.n.ſe habẽt vt numeri.℄ Illa aũt inſtãtia de albedine ⁊ eius intellectione nihil valet:vt pʒ li.1.diſ.3.niſi ꝙ per illud argumẽtũ ꝓbaẜ ꝙ albedo nõ eſt cauſa totalis intellectionis:ſed tñ ptialis.vñ bñ poſe eſt effectum excellere talẽ cãm in pfectione:q2 reliquã pfectionem hẽe põt ex cauſa reliqua partiali:⁊ ita a duobus ſil' pfectior eſt q̃ ab altera illarũ:
K ſicut dictũ eſt ibi.℄ 2ᵃ iſtãtia ⁊ 3ᵃ que vadũt ad eductionẽ vel inductionẽ aie in viuentib⁹ ⁊ hoc ſiue a ꝓpagante ſiue in putrefactis,vbi quaſi eandẽ reputo difficultatem. hʒ ſolui li.2.di.18.⁊ eſto ꝙ non appareret ꝙ aliqua cauſa creata poſſet inueniri nobilior aĩa que terminat talẽ gñationẽ:prius eſſet cõcedendũ ꝙ ipſa imediate eſſet a deo q̃ iſta ꝓpoſitio iaʒ ꝓbata negareẜ.℄ 3ᵃ cõcluſio ſit de illis duabus actionib⁹ in ſenſuʒ ⁊ itellectũ quo ad intẽtionalẽ ⁊ in ꝯtrũ quo ad realẽ:⁊ ſit hec.accñs ſeparatũ ſaltẽʒ eo mõ quo qualitas tertie ſpẽi eſt hic ſeparata.ſ.ſine ſuba põt eſſe pn^m vtriuſqʒ actionis eo mõ quo prius:⁊ hoc quantũ eſt ex ſe:quare hoc addiũ patebit in ſolone dubitationũ ſequentiũ.hanc ꝓbo ſic.Cuiuſcũqʒ actionis aliq̃ forma eſt totale pncipiũ actiuũ:illa ſi eſſet ꝑ ſe ſub mõ cõuenienti ad agẽdũʒ poſſet eſſe pn^m eiuſdẽ actionis:ſed q̃litas eſt pn^m ⁊ totale ⁊ formale vtriuſqʒ actionis ꝑdicte.Qñ aũt eſt ſeparata a ſuba:eſt tñ in quãtitate ſine hñs extenſionẽ ſicut hʒ:manet ſub mõ cõuenienti ad agẽdũ:qui eſt modus extenſiu⁹. ḡ ⁊c̃.maior pʒ:q2 totali pn° poſito ⁊ ſub rõne ſub q̃ natuʒ eſt eſſe pn^m põt pncipiari illud cuius ponit pn^m.minor ꝓbaẜ vno mõ ſic.q2 nihil auferẜ iſti forme ꝑ hoc ꝙ per ſe eſt ſine ſubiecto.Illud.n.nõ facit cũ ipſa niſi vnũ ꝑ accidens:ſed per ſe pn^m agendi in vno ordine eſt per ſe vnũ. ergo ablatio illius ſubiecti nihil aufert de per ſe pncipio agendi.℄ Sed iſtud nõ ꝓbat niſi ꝙ ſubiectũ nõ hʒ per ſe rõnẽ pncipij in eodẽ ordine cũ accñte.℄ Sed nõ obſtat quin poſſit eẽ per ſe pn^m agẽdi eiuſdẽ actionis:in alio tñ ordine:vt pʒ de cauſis ordinatis:nec vnitas iſtoꝝ ꝑ accidens ipedit vnitatẽ ordinis.Jõ ꝓbaẜ illa minor alr ſic. Illa forma eſt pn^m actiõis q̃ eſt tale pn^m aſſimilandi ſibi paſſũʒ:nõ tñ realr vt in actione reali que eſt in ꝯtrũ:ſed
L in actiõe itẽtionali q̃ eſt in ſenſuʒ.De ꝑma pʒ:q2 termin⁹ formalis ſimplr eſt ſilis forme accñtali.ḡ illa põt eẽ pncipium agendi quo.De ſcda aũt ꝓbaẜ:q2 ſilitudo in ſenſu deficit q̃tũ ad aliqd a ſilitudine reali in paſſo.ḡ q̃tuʒ eſt ex pte hu⁹ forme vt agẽtis,põt ita bene eẽ totale pn^m hui⁹ actiõis ſic illius:ſi aũt in illa ſenſatiõe ſit aliq̃ perfectio vlterior,hoc nõ eſt inq̃tũ eſt a q̃litate ſenſibili:ſʒ inquãtũ eſt a po^a ſenſitiua.℄ Cõtra iſtas ꝯcloñes ſunt aliqua dubia.ꝑrio ꝯ tertiã eſt iſtud dubiũ:nõ eni appet ꝙ ſit alia actio q̃litatis in ſenſuʒ ⁊ ꝯtrũ:ꝑ q2 q̃litas non agit per electionẽ:ḡ q̃tũ eſt de ſe vniformiter agit:q̃tũ ḡ eſt ex ſe idẽ imitit in qdcũqʒ paſſum:⁊ ꝑ ꝯñs non eſt alia ⁊ alia actio quãtũ eſt ex pte agẽtis.℄ Scdo q2 vbi eſt idẽ pn^m actiuũ eſt eadẽ actio:⁊ hoc ꝓbaẜ ꝑ Cõmẽtatorẽ.3.celi ⁊ mũ.cõ.72.ſi vna nã ⁊ actio erit vna:ſed idẽ eſt h pncipiũ formale agẽdi ⁊ ꝓ ꝓximũ tã in ſenſuʒ q̃ in ꝯtrũ.ergo eadẽ actio.℄ Aliud dubiũ eſt ꝙ iſta cõcluſio vltima vʒ ꝯdicere duab⁹ ꝑcedentib⁹.ꝓbo ſic:q2 ſi accñtia ſeparata poſſint in oẽm gradũ actiõis in quẽ poterãt ꝯiũcta.ergo pñt in corruptione forme ſubalis illi⁹ paſſi in qd agunt. Sed corruptio illa nõ põt eẽ in nihil virtute illorum:q2 creatura nõ põt annihilare.nec in accñtia ſeparata:q2 creatura non põt facere accñtia aliq̃ eẽ per ſe.ḡ in ſubaʒ aliquã eſt hui⁹ corruptio:⁊ ſic ſi ꝯcluſio tertia vera ſit:ꝙ iſta pñt eẽ ſufficiẽs pn^m alterandi ſic prius ſequitur ꝙ pñt eẽ pncipiũ gñandi ſubam efficiẽs ꝯ ꝑmã ⁊ ſcdaʒ ꝯcluſionem.

Subtiles dubitationes.

O

℄ Ad ꝑmũ qd ſit actio:⁊ in quo ſit diceẜ.q.1.diſ.ſeq.ſed poſito hic breuiter:qd credo eẽ verũ:ꝙ actio dicit reſpectũ quẽdã extrinſecus aduenientẽ:ſiue ſit in agente ſiue in paſſo:⁊ reſpectũ mutuo correſpondentẽ reſpectui paſſionis: cũ paſſiões in diuerſis paſſis ſint alterius diuerſe rõnis: ſicut ⁊ forme recepte in eis:ſequiẜ ꝙ actiões erũt ſic alie.
℄ Hoc ꝯfirmaẜ ſpãliter in ꝓpoſito:q2 paſſũʒ receptiuũ forme ẜm eẽ reale nõ eſt receptiuuʒ eiuſdẽ ẜm eẽ itẽtionale.2.de aĩa.opʒ eni receptiuũ ſoni eẽ abſonũ:ſaltẽʒ regulariter receptiuũ forme iſto mõ:nõ eſt receptiuuʒ forme alio mõ:maxĩe in receptiuis mãlib⁹.ḡ organũ ⁊ ſubiectũ ꝯtrij nõ ſunt receptiua forme ẜm idẽ eẽ:q2 vnũ recipit intẽtionalr aliud realr:⁊ per ꝯñs cũ agẽs agat in paſſum ẜm po^am receptiuam eius:ẜm illõ ſcdi de aĩa.Actus actiuoꝝ ſunt in patiẽte hñ diſpoſito:ſequiẜ ꝙ agens non agat in hoc paſſuʒ ⁊ illõ actõe eiuſdẽ rõnis.℄ Et tũc ad inſtãtiã de agẽte ex electiõe.Rñdeo ꝙ agẽs ex electiõe põt diuerſimode agere:nõ tñ diuerſitate q̃dã diſpationis:ſed ꝯdictionis:ſic põt nõ tñ hoc agere ⁊ illud:ſʒ hoc agere ⁊ illud nõ agere:agens aũt nãle qd eſt illimitatum ſimplr vel aliqualr ẜm pfectionẽ actiuã põt ad diſpata agere:ſed nõ ad ꝯdictoria:q2 qdlibet illoꝝ agit in materia diſpoſita:⁊ h necio.Nõ ergo ſequitur:nõ agit ẜm electionẽ:ḡ nõ diuerſas formas in diuerſis paſſis:ſʒ ſequiẜ. ergo nõ idifferẽter agit vel nõ agit ex ſe formã illaʒ quã põt agere in tali paſſo.Exẽplũ de ſole:⁊ tactũ eſt ꝑ li.di. 2.⁊.7.q ſʒ habeat indeterminationẽ quãdã ad diſperata cãnda in diuerſis paſſis:nõ eſt tñ indeterminat⁹ cõtradictorie ad agẽdũ:imo necio agit in qdlibet paſſiuuʒ qcqd põt in illud agere.℄ Ad 2^m dõm:ꝙ eiuſdẽ pncipij actiui pñt eẽ multe actiões formalr diſtincte:dũ tñ illõ nõ ſit limitatũ in ſua vẽtute actiua ad vnã actionẽ ſic eſt vnica forma:⁊ ſic oẽs auctoritates Cõmẽtatoris ⁊ cuiuſcũqʒ alterius deberent exponi de forma vnica in vẽtute:ſicut eſt vnica in eſſe nãe.℄ Ad aliud dubiũ ꝯ alias duas ꝯcluſiones rñdeo.Uno mõ breuiter poſſet dici ꝙ q̃litas eſt pn^m actionis in paſſũʒ habẽs ꝯtriuʒ:⁊ hoc ẜm quẽlibet graduʒ ẜm quẽ prius:⁊ hoc quãtũ eſt ex pte q̃litatis actiue:ſed ꝓpter ſubiectũ in quo eſt ꝯtriũ qd determinat ſibi aliquẽ graduʒ magis q̃ aliũ.poſe eſt ꝙ non poſſit in oẽm gradũ ꝯtrarij inq̃tuʒ ꝯtriũ eſt in tali ſubiecto eodẽ mõ quo prius potuit.⁊ iſta rñſio declarabiẜ ex ſequẽtibus.℄ Alio mõ põt dici ꝙ ⁊ ſi poſſit in omnẽ gradũ alterationis:in quẽ potuit cõiuncta:nõ ſequiẜ ꝙ poſſit in corruptionẽ ſube.Rõ huius eſt iſta:q2 gñatio nõ põt a corruptiõe ſeparari cõparãdo

M
t.c.71.⁊.111.
Idem.3.de aĩa.t.c.4.
Tex.cõ.24.
t.18.q.3.
N

ad agens nāle:hoc mō intelligendo qn q̄cq̄d cauſatū corrūpit̄ ſimplr̄ in fine corruptionis aliq̄d relinquat:q2 nō annihilat. Nec pōt creatura corrūpere in accidens per ſe exiſtēs:q2 nō pōt cāre accn̄s ſic exn̄s:ḡ ſi corrūpat corrūpet in ſubam:⁊ p ꝯn̄s ſi nō h3 v̄tutē corrūpēdi in ſubam: oīno nō corrūpet:ſed accidēs ſepatū nō h3 v̄tutē corrūpēdi in ſubam:q2 nec ꝓducendi ſubam:vt ꝓbatū eſt ſupra. ¶ Contra hoc ṗ:q2 q̄litas q̄ pōt in oēm gradū alterationis p̄uie ad gn̄atione pōt in gradū incōpoſſibilē forme ſubſtātiali rei corrūpēde:⁊ ita in corruptionē. ¶ Primū ꝓbat̄:q2 ſi nō pōt īducere aliquē gradū īpoſſibilē forme ſubſtātiali corrūpēde.ḡ cū quocūq3 gradu inductibili ab ipſo pōt ſtare forma ſubſtātialis corrūpēdi:⁊ ita p nullaz alteratione pōt corrumpendū corrumpi. ¶ R.n̄°.nunq̄ pōt alterans īducere gradū īcōpoſſibilē alterabili.ꝓbat̄ ex rōne terminoꝝ:q2 nō pōt mouens inducere gradū incōpoſſibilem ſuo mobili.cui' ꝓbatio eſt:q2 mobile manet in toto motu ḡ ſub oī gradu p motū īducto:ſed nihil manet ſub aliquo ſibi incōpoſſibili.ḡ ⁊c. Quō aūt inferſ:tūc nūq̄

a.l.ſubam. alterans per alteratione ſubiectū corrūpet alteratū.cōce-

a.l.alterati. do.⁊ ꝓbo hoc per aliā rōnē a priori:q2 prius nālr nō corrūpit̄ per aliq̄d poſterius nāliter.q̄cq̄d eſt inductū ab alterante vt alterans eſt poſterius nāliter forma ſubſtātiali rei alterabilis.ḡ per nihil tale īductū ab alterāte corrūpit̄ ſuba alterabilis. ¶ Dico ḡ q̄ nulla ſuba corrūpi pōt niſi a ſuba:ſicut nec oppoſitū ſubſtātie corrūpēde pōt induci niſi a ſuba:vt ſuperius eſt ꝓbatū.a quali aūt ꝯtrario nō corrūpit̄ ſuba niſi diſpoſitiue:q2 ad illā alteratione ſequitur gn̄atio niſi aliq̄d īpediat. ¶ Sed ꝯtra:q2 tunc ſequeretur q̄ accn̄tia ignis ſi eſſent maxīa:vtpote tāte quantitatis ſicut ſphera ignis:⁊ tn̄ ſepata a ſuba nō poſſent corrūpere guttaz aq̄ ibi exiſtētē:qō vī īprobabile. ¶ Aliud.q2 ſi accn̄tia alterātia pn̄t in quēlibet gradū alterationis ſic ṗus.ḡ in vltimū:⁊ p ꝯn̄s cū ille vltim' corruptus īmediate diſponat ad corruptione ſube:vel iſto corrupto īmediate cōcomitet̄ corruptio ſube:ſequitur q̄ ſuba corrūperet̄. ¶ Ad pⁱᵐ ꝯcedo q̄ ſi tota ſuba ignis in ſphera ſua deſtrueretur:et manerēt ibi oīa accn̄tia:gutta aq̄ ibi poſita nūq̄ deſtrueret̄ ab illis.⁊ rōnes ṗus poſite h̄ ꝯcludūt:q2 nō poſſent aliq̄ aliā ſubaz gn̄āre:nec corruptio iſti' poteſt eē niſi in ſubam:q2 nō eſt in nihil:nec in mām nudā:nec in accn̄tia: maxīe virtute agētis nālis:q2 nō pōt nā aliq̄d annihilare:nec in māz p̄mā reſoluere:nec accn̄tia facē ſine ſubto. ¶ Ne tn̄ nimis abſurdū dicat̄ h̄ ꝯ ſenſuz:dico q̄ ſi accidētia aliq̄ actiua eēnt ſine ſubto:ſuba q̄ita ⁊ q̄lis approximata eis corrūperet̄:ſ3 nō ab eis:imo ab agēte vlī cauſato.ſ.celo:ad qō eſt fuga nāliū:ṗcipue cū forma hic īducēda ſit imꝑfectaq̄ totalr̄ eſt in virtute actiua celi:⁊ per ꝯn̄s nullo ꝑticulari agēte īpediēte:imo magis diſponente pōt forma illa a celo īduci:ſic īducit q̄ſdā formas imꝑfectas in mās corruptibiliū:⁊ ſi eēt aliq̄ forma ad quaz inducēdā celū nō ſufficeret:oporteret fugē ad p̄mā cām

Ratio nota bilis plurib' applicando. ſimplr̄:q2 hic īduceret illā formā ad quā agens nāle diſponit:nec h̄ eſt fugē ad miraculū:q2 regulr̄ oēm īpotentiā tot' nāe create de' ſuppleret:vt p3 in aīatiōe corpis organici:vbi nō ponit̄ miraculū:ita hic tota nā creata non ſufficeret ad gn̄atione iſtā nec ad corruptionē:⁊ ideo nā diſponēte ad eā vltīata diſpōne de' regulr̄ ſuppleret īpotētiā nāe. ¶ Ad 2ᵐ dico:q̄ nullus eſt ḡdus in alteratiōe ad quem nec̄io ſequat̄ corruptio forme ſubalis alterabilis:ſ3 ille q eſt ꝓxim' in vno alterabili pōt eē nō ꝓxim' in alio alterabili/loquēdo reſpectu corrūpētis vel gn̄ātis intrīſeci īmediate ſe h̄ntis ipſi alterāti.Eſto enī q̄ gradus aliq̄s q̄ ſi ꝓxim' illi q eſt icōpoſ'is forme aq̄ induceret̄ in aquā ab aliq̄ agēte:ſtatiz ſeq̄ret̄ corruptio ipſi' aq̄

ſi in illo agēte eēt forma p quā poſſet corrūpere aquaz:ſi aūt nō ſit in illo forma corruptiua aq̄ nō corrūperet̄ forma aq̄ ab illo agēte:ſ3 forte ab aliquo agēte vlī īducente iſtā formā ad quā mā eſt diſpoſita.Sic hic ſi ab accn̄tibus ſepatis alteraret̄ aq̄ ad gradū q aīs eēt ꝓximus corruptioni ſic eſt dare ibi ꝓximū:⁊ dico ſic:q2 indiuiſibilibus nihil īdiuiſibile eſt ꝓximū īdiuiſibili:tūc q̄dē ſtatim ſeq̄ret̄ ab ipſo alterāte corruptio aq̄:ſ3 nō niſi ab extrinſeco. ¶ S3 adhuc ꝯ h̄ arguit̄:q2 qn̄ aliq̄ qualitas eſt in ſubto/pōt eē p̄nᵐ agēdi ad aliq̄d icōpoſ'e forme ſubali.ḡ ⁊ hic:q2 datū eſt ṗus q̄ oēz alteratione quā pōt accn̄s in ſubto cāre:pōt ⁊ ſine ſubiecto. ¶ Itē 2°:q̄libet ḡdus alterationis eſt eiuſdē rōnis.ḡ qō pōt hēe actionez corruptiuam vnius/illō eiuſdē rōnis/ſi perfectius eſt/pōt eē p̄nᵐ actionis corruptiue vlterioris ḡdus:⁊ ſic de quolibet:ſed poſſibile eſt q̄litatē ſepatā corrūpere aliquē gradū qualitatis ſube ſicut ꝯcedis.ḡ ſi iſta q̄litas ſepata ſit ꝑfectior pōt corrūpere quēcūq3 gradū illius q̄litatis:ſ3 corrupto quocūq3 gradu q̄litatis nō manet ſuba prior:q2 non manet ſine ſua q̄litate nāli.ḡ ⁊c. ¶ Itē 3°:agens nāle poſſet

R

corrūpere q̄litates in eucharıſtia:⁊ per ꝯn̄s poſſet inducere gradū aliquē incōpoſſibilem illis formis ſm ſpēz:⁊ tn̄ nō pōt ſibi īducere formā ſubalē:q2 nō eſt ibi ſubiectū. ergo pari rōne q̄litates ſeparate pn̄t inducere in paſſuz gradū incōpoſſibilē q̄litati:l3 nō poſſint inducere formā ſubalē aliquā ꝯcomitantē q̄litatē oppoſitā. ¶ Ad p̄muz dico:q̄ qualitas actiua aliq̄ in ſuba exn̄s nō pōt eſſe per ſe p̄nᵐ actiuū reſpectu alicuius q̄litatis repugnātis ſube corrūpende:ſed tn̄ pōt eſſe p̄nᵐ cauſandi q̄litatez in tali gradu ad quē ſequat̄ corruptio ſube h̄ntis illā qualitatē: ſed ibi ſequet̄ iſtū gradum qualitatis corruptio ſube:hic aūt nō:q2 ibi eſt qōdā agens ꝯiunctū iſti accidēti:qō pōt corrūpere ſuba hanc ⁊ aliā generare.hic nō. ¶ Ad iſtud ergo nō ſequet̄ corruptio ab iſto agēte:ſ3 forte ab aliquo agente vlī vt dictū eſt. ¶ Ad 2ᵐ dico.q̄ l3 gradus iſte ⁊ iſte ſint eiuſdē rōnis in ſe:nō tn̄ in cōparatione ad q̄dcūq3 agēs:q2 agēs qō pōt ſubam corrūpere pōt corrūpere vltimū gradū q̄litatis ꝯn̄tis eā:⁊ ſolū illud agens:ſed aliud agens bn̄ pōt corrumpere aliquos gradus nō illi nec̄ios: a.l.alios.

¶ Vel alr̄ pōt dici ⁊ planius q̄ gradus pn̄t eſſe eiuſdez rōnis vel in ſe tn̄:vel in ſe ⁊ in cōparatione ad ſubiectuz ſi p̄mo mō falſa eſt illa ꝓpoſitio que dicit q̄ agens eiuſdē rōnis pōt corrūpere illa q̄ ſunt eiuſdē rōnis.ſi.n.nō ſunt eiuſdē rōnis in cōpatione ad ſubiectū:vtpote:q2 ſubiectū determinat ſibi alterū illoꝝ:nō aūt neceſſario determinat ſibi alios:bn̄ pōt aliqō agens corrumpere in tali ſubiecto vnū gradū vel plures:nō tn̄ illum vltimū quē ſubm ſibi determinat:q2 ille nō corrūpit̄ niſi ad corruptionē ſube. ¶ Et ſi arguas ſic.ſicut ſuba nec̄io req̄rit illū gradū qualitatis ꝯn̄tis:ita ille gradus repugnat ꝯtrario agēti.ḡ ſicut dicit q̄ manebit q̄diu ſuba manet:ita ſequit̄ q̄ nō maneat pp ꝯtrariū actiuum. ¶ Et p̄terea.qō eſt poſterius gn̄ōne eſt ṗus corruptione:ſed iſta q̄litas ſm gradū nec̄ium ſube eſt poſterior gn̄ōne ſuba.ḡ erit prior in corruptione.ḡ ṗus naturalr̄ corrūpet̄ q̄ ſuba:ſed nō niſi ab alterāte vt alterās eſt.ḡ ⁊c. ¶ Ad pⁱᵐ dico ſi aliqō agēs eſt ita potens ad deſtruēdū iſtū gradū:ſicut ſuba ad cōſeruādū argumentuz hēt euidentiā.ſed dico ſubam hēe maiorē v̄tutez ad reſiſtendū ꝯtrio corruptio illius gradus q̄ illud ꝯtriū3 habeat virtutē actiuā ad corrūpendū.⁊ rō hui' eſt:q2 cōparādo actiuū ad actiuū ſimplr̄ ꝑfectius ſm entitatez/eſt ſimplr̄ ꝑfectius ſm virtutē.ſuba aūt h3 virtutē actiuaz reſpectu q̄litatis ꝯn̄tis eā:⁊ qualitas ꝯtria h3 virtutē actiuā ad corrumpendū ipſaz.ſimplr̄ autez ſubſtātia eſt ꝑfectior qualitate cōtraria:ergo virtus ſubſtantie ſimplr̄ eſt maior in

S

reſiſtendo

a.Lex hoc. reſiſtendo q̄ꝫ virtus q̄litatis ꝫ̄rie in corrumpendo. ¶ Et
hec eſt bona ꝓbabilitas ꝙ ſub̄a eſt cā̄ actiua reſpectu q̄li
tatis ꝯ̄ſitis ipſaꝫ:q2 alſ nō reſiſteret ꝫ̄rio corrūpenti ſuaꝫ
qualitatē.nec illa q̄litas poſſet reſiſtere:q2 de ſe eſt quid
imꝑfectius q̄ꝫ ꝫ̄riū corrūpens:ſi ponat̃ ꝙ illud ꝫ̄rium ſit
ſimpl'r intenſius in ſua ſpe q̄ꝫ iſtud in ſua. ¶ Ad 2^m dico.
ꝙ illa ꝓpō nō eſt vera niſi de his q̄ ſunt ordinata in gene
ratione ⁊ corruptione ꝑtinente ad idem genus cuiuſmodi
ſunt forme ordinate ſm ponētes plures formas.ibi eniꝫ
forma vniuerſalior ſicut prius aduenit materie:ita poſte
rius diſcedit.Sed de ſubiecto ⁊ ꝓpria qualitate ꝯ̄ſequen
CAT te ſm illū gradū ſꝫ quē eſt neċiuꝫ ſub̄e/falſuꝫ eſt:imo iſta
qualitas:⁊ poſterius inducitur ⁊ poſterius corrumpitur.
3^m VA ¶ Et ſi queras a quo inducit̃ hꝯ qualitas vel a generāte
vt generans eſt:vel ab alterāte vt alterans:⁊ ſ̄ilr a quo
corrumpit̃:vel a corrūpente ſub̄am vt corrūpens eſt:vel
ab alterāte vt eſt inducēs qualitatē oppoſitaꝫ in genito:
¶ Rn̄º.effectus ꝓrimus cā̄e equoce ſm ſpēꝫ in quolibꝫ
indiuiduo cauſat̃ ab aliquo indiuiduo cā̄e equoce.rō eſt:
q2 indiuidua eiuſdē ſpēi nō neċio req̄rūt aliā ⁊ aliā cā̄m
T ſpe.poſſe.n.eſt eandē nā̄m ſpecificā in iſto ꝓduci a cauſa
eiuſdē rōnis a qua pōt ꝓduci eadē nā̄ in alio indiuiduo:
q2 ad eundē terminū formalē ſufficit idē p̄n^m formale in
ductiuū.illud aūt hoc ⁊ hoc qō hꝫ illū eundē terminū for
maleꝫ nō req̄rit neceſſario ꝓductiuū alteri' rōnis. ¶ Ex
hac ꝓpōne de cā̄ equoca ⁊ effectu ꝓrimo ꝓbata conclu
do ꝙ qualitas neċio ꝯ̄ns aliquā ſub̄am ſm ſpēm in quo
cūqꝫ cauſat̃ a tali ſub̄a:q2 p̄ma q̄litas cauſat̃ tm̄ a ſub̄a.g̃
⁊ quelibꝫ pōt.Et ꝑ ꝯ̄ns cū cā̄ equoca ſit virtualior q̄ꝫ vni
uoca:⁊ ſi cā̄ vniuoca poſſet inducere iſtū effectū:tn̄ cauſa
equoca ꝑueniret:ſicut dicit Ariſto.de magna flā̄ma ⁊ par
ua in lib.de reſpiratione.nō g̃ inducit̃ iſta q̄litas geniti ab
aliquo alterante vt alterās eſt:hoc eſt nō eſt p̄n^m formale
CAT inducendi illam qualitatem qualitas.
¶ Et ſi arguas:tunc iſta alteratio ꝑuia nō hꝫ terminum.
4^m VA Nō eſt incōueniēs de termino ꝑ ſe eiuſdeꝫ generis:q2 hꝫ
terminū extrinſecū formā ſub̄aleꝫ geniti. ¶ Et ſi queras
an illa qualitas geniti inducat̃ a ſub̄a generante: ¶ Dico
ꝙ ⁊ ſi poſſet induci ab illa:tn̄ ꝓbabilius eſt ꝙ inducatur
ab ipſa ſub̄a genita:q2 agentia habentia eandeꝫ v̄tutem ⁊
equalē:lꝫ poſſent in ideꝫ paſſuꝫ eandē formā inducere:tn̄
agens q̄ꝫto hꝫ patiens ſibi imediatius cōiunctū/tanto ce
Doctrina ſub teris paribus efficacius ⁊ imediatius agit.Si aūt ipſum
tiliſſima doc. met eſt ſuſceptiuū termini actionis ſue:vt in ꝓpoſito ipm
in via phi. eſt paſſuꝫ ſibi imediatius cōiunctū:⁊ per ꝯ̄ns ibi nō pre
uenit generans ſub̄am geniti:q2 nō eſt p̄us ſm ꝑfectio
nē ipſo:ſed tm̄ duratione.genituꝫ aūt eſt eq̄le ꝑfectione ⁊
imediati' ipſi paſſo:⁊ hoc pōt bn̄ ſaluare q̄uo oēs forme
equoce inducibiles inducunt̃ in quocunqꝫ a ſeipſo:lꝫ tale
agens equocū nō diceret̃ poſſe iducere formā illā in aliō
paſſuꝫ:ſicut voluntas vna nō pōt inducere volitionē ſuā
V in aliā voluntatē:bn̄ tn̄ in ſeipſaꝫ. ¶ Ex his pꝫ a quo cor
rumpit̃ qualitas ꝑcedens:q2 ab illo a quo inducit̃ ꝓpria
qualitas ipſius geniti:illud aūt inducēs eſt ipſummet ge
nituꝫ:vt dictū eſt. ¶ Uel pōt dici melius ꝙ corrūpit̃ ab
illo qō corrūpit ſubiectū eius.h̄ aūt eſt generās ſubſtātiā
ꝫ̄riā:⁊ tunc qualitas iſta corrupti nō corrūpit̃ niſi per ac
cidens:qualitas tn̄ geniti inducta que hꝫ aliquē graduꝫ g
ſimpl'r ſuit incōpoſſis ſub̄e corrūpende/ipſa inducit̃ per
ſe actione ſub̄e genite:lꝫ nō ꝑ mutationē:q2 ſubiectū non
prefuit carens ea. ¶ Hec aūt que dicta ſunt:nō ſolū ſunt
vera de qualitate ſeꝑata a ſub̄a:ſed ⁊̄t exiſtēte in ſub̄a:q2
ibi ſub̄a vt qualis nō corrūpit ſub̄aꝫ nec iducit qualitatē
in gradu incōpoſſibili ſubſtātie corrūpende:ſed vt ſub̄a
per ſe corrūpit ſub̄am:⁊ per accidēs q̄litatē eius:vt ſub̄a

generat ſub̄am:⁊ vltimus gradus ꝓpinquus ſub̄e generā
de qui p̄mus eſt incōpoſſis ſub̄e corrumpende eſt ab ipſo
genito.Unde manifeſte pꝫ falſitas iſti' ꝓpōnis.oīs ſub̄a
ideo corrūpit̃:q2 inducit̃ aliq̄s gradus incōpoſſibilis ſue
ꝓprie qualitatis:imo nunq̄ꝫ gradus incōpoſſibilis eſt niſi
in aliqua ſub̄a iam genita.Aliogn icōpoſſibilia eſſent ſ̄il:
nec aliq̄s gradus inductus vel inducibilis ab alterāte vt
alterans eſt pōt corrumpere ſub̄am:q2 nullum poſterius
ſm genus pōt eſſe p̄n^m corrūpendi p̄us ſm genus. ¶ Ex
hoc pꝫ ad inſtantiā que pōt fieri de aqua ꝙ tunc aqua nō
poſſet corrūpere ignē:q2 ſimpl'r ignis hꝫ perfectiorē vir
tutē actiuā. ¶ Rn̄º.nō eſt v'lr verū ꝙ iperfectius nō pōt X
corrūpere ꝑfectius/loquēdo de ſpe ad ſpēꝫ:ſed iperfecti'
actiuū ſm genus nō pōt corrūpere ꝑfectius ens ſꝫ gen':
q2 nō pōt inducere niſi iperfectius ſm genus:⁊ iſtud iper
fectius nō pōt eſſe ſuccedēs corruptioni ꝑfectioris ſm ge
nus.Nō eniꝫ pōt accn̄s eſſe ꝓprie ſuccedēs corruptioni
ſub̄e:q2 ſi illō ſolū ſuccederet ſub̄a vt ſub̄a eēt q̄ſi annihi
lata:ſed in iperfecti' eiuſdē generis nō eſt ita:q2 iperfecti'
in hoc qō pōt inducere aliq̄d ſ̄ile ſibi:pōt inducere aliq̄d
qō pōt ſuccedere ipſi corrupto eiuſdē generis. ¶ Poſſet
⁊̄t dici ꝙ īter ꝑfectū ⁊ iperfectū eiuſdē generis eſt forma
lis repugnātia:ꝑꝑ quā vnū pōt aliud corrūpere:ſed inter
perfectū vnius generis:⁊ iperfectū alteri' generis non eſt
niſi tm̄ repugnātia virtualis:ſicut p̄us repugnat oppoſito
poſterioris:⁊ poſterius oppoſito p̄oris.poſterius aūt ſm
genus nō pōt ꝑ ſe niſi in oppo^m ſui generis:⁊ iō nō pōt in
corruptionē prioris ſm gen':cui nō opponit̃ niſi idirecte. CAT
¶ Ad 3^m cōcedo:ꝙ ſpēs ſeparate pn̄t corrūpi ab agente
creato:vt dicet̃ in articulo ſequēti:⁊ etiā qualiter ibi ſub̄a
generet̃ ⁊ nō generet̃. ¶ Sed ſi formet̃ rō hoc mō.poſi
tis accn̄tib' ſeꝑatis:vtpote calore ignis in q̄ntitate poſſet
corrumpi a ſub̄a alterāte:vel ab alio q̄li ſeparato ꝫ̄rio:
vel magis actiuo:vtpote a quāto frigido ſeꝑato:nō ſoluꝫ
perfectiſſimus gradus illius caloris:ſed ⁊̄t vltimus:ſꝫ nō
eſt maioris virtutis:vel magis actiua iſta frigiditas ſepa
rata per hoc ꝙ calor eſt ſeꝑatus q̄ꝫ ſi calor eſſet in ſub̄a.g̃
ſi calor eſſet in ſubſtātia ignis/adhuc poſſet frigus ſepara
tū corrūpere vltimū gradū ſub̄e ignis:⁊ tūc ſtat totū ar^m
p̄ncipale:q2 ille nō pōt corrumpi niſi ignis corrūpat̃.nec
corrūpi niſi aliqua ſubſtantia generet̃:⁊ ita frigus ſepara
tuꝫ poſſet gnāre aliquā ſub̄am. ¶ Rn̄º.ꝙ ponēdo calidi
tatem ignis ⁊ frigus aq̄ in q̄ntitatibus ſeꝑatis/ſi frigiditas
ſimpl'r vinceret ſm intēſionē ſpe ſua calorē in ſpe ſua.cō
cedo ꝙ q̄lꝫ gradus ⁊̄t vltimus illi' caloris poſſet corrūpi
ab illo frigore:ſed nō ſeq̄t̃ ꝙ ſ̄il'r poſſit vltimus gradus
caloris corrūpi q̄n̄ calor eſt in igne.⁊ rō eſt hec:q2 q̄ntitas
que ſubijcit̃ calori ſeꝑato nō determinat ſibi neċio gradū
aliquē caloris:nō magis infimū q̄ꝫ ſūmū:nō hꝫ.n.aliquaꝫ
v̄tutē actiuā vel neceſſitatē reſpcū cuiuſcūqꝫ gradus ibi:
⁊ iō qō pōt corrūpere in tali ſubiecto vnū gradū/pōt cor
rumpere aliū ⁊ quēlꝫ.vn̄ hi gradus ſūt eiuſdē rōnis in ſe a.l.hic.
⁊ in cōparando ipſi ſubiecto.i.eq̄lis eſt determinatio vel
indeterminatio ſubiecti ad quēcūqꝫ gradū.⁊ econuerſo.
Sed nō ſic q̄n̄ calor eſt in igne:ſupremū.n.gradū nō ſibi
neċio determinat ſꝫ cōtingēter eſt in igne:⁊ iō ſi ille g̃dus
nō pōt reſiſtere frigori corrūpēti nec ſubiectū reſiſtet:q2
nō neċio req̄rit illū gradū ſed infimū gradū ſibi determi
nat neċio:⁊ iō lꝫ ille gradus infimus nō poſſit reſiſtere:tn̄
ſub̄a ignis q̄ eſt maioris v̄tutis pōt reſiſtere ꝫ̄rio corrum
penti.plus.n.pōt ſub̄a ignis ad cōſeruandū illū effectū q̄ꝫ
frigus ad corrūpēdū.ꝯ̄ſeruabit̃ g̃ ille gradus q̄ꝫdiu ignis
eſt in ſuo eſſe manēs.Et iō niſi ſit aliquid corrūpens ignē
in ſe nō corrūpet̃ ille gradus. ¶ Qn̄ g̃ dī ꝙ nō eſt frigus
maioris v̄tutis nec magis actiuū per hoc ꝙ calor eſt ſine

ſuba ꝙ̄ ſi eſſet cū ſuba. Cōcedo ꝙ nō eſt in ſe magis acti-
uum: ſed in hoc ꝯtriū magis pōt agere: qꝛ ħ ꝯtriū ſepatum
caret cā ꝯſeruāte ſuū eē. cōiūctū aūt hȝ cām ꝯſeruātē ſuū
a.l.vlo. eſſe. Et iſta rñſio eſt vlr de caſis ꝯtrys formalr vel v̓tualr
cōcurrētibus circa idē paſſuȝ. nō. n. eſt vna magis actiua
ſimplr vel minus: qꝛ alia ꝯcurrit circa idē paſſum: ſed tn̄
vna eſt minꝰ actiua in illud: qꝛ alia ꝯcurrit: qꝛ illa impedit.

Ad principales rōnes. ¶ Ad p̄ᵐ dico ꝙ iſta ꝓpō. deſtructo p̄ori deſtruit̄ poſterius. vera eſt de ſimplr p̄ori: a quo. ſ. depēdet poſterius. nō aūt ƀ illo qđ aliquo mō eſt p̄us: a quo tn̄ poſteriꝰ nō dependet eēntialr: ſicut eſt in effectibꝰ ordinatis. ꝓpinquior cāe dr̄ p̄or remotiori: tn̄ poſ̄e eſſet aliqñ cām exire
y in effectū zᵐ: lȝ ipediret̄ a p̄. ¶ Aliter pōt dici: ꝙ illa ꝓpoſitio vera eſt, niſi aliqd aliud p̄us p̄ori ⁊ poſteriori ſuppleat vicē illiꝰ p̄oris. ſic eſt de deo ⁊ ſubiecto reſpectu accidētis hic. ¶ Sed p̄ma rñſio eſt dubia: qñ effectus poſterior poſſet eſſe ſine effectu priori eiuſdē cāe qñ īter effectus eſt ordo eſſentialis. dcm̄ eſt. n. ſepe in p̄mo libro: ꝙ
Diſ.2.q.10.⁊ cā nata hr̄e effectus ordinatos nō eſt in poᵃ ꝓpinqua ad
in.2.diſ.1.q. effectū remotiorē ꝓducēdū: niſi ꝓpinquiori iam ꝓducto: ⁊
2.⁊ in ql.q.8. per hoc nō pōt ſpūſſanctus ſpirari niſi a patre ⁊ ſilio ſil: ac ꝑ hoc nō pōt creatura creari niſi ſil̓ a tribꝰ ꝑſonis diuinis: ⁊ alia multa ibi. ¶ zᵃ ēt rō non valet hic: qꝛ ⁊ ſi deus ſuppleat vicē. i. cauſalitatē ſubiecti reſpectu accn̄tis ꝯſeruādo accn̄s ſine ſubiecto: nō tn̄ ſupplet vicē ipſiꝰ inherentie ad ſubm de qua arguit̄ ꝙ illa eſt prior actione in extrinſecū: niſi dicas ꝙ ꝓ tanto ſupplet vicē ipſius inherentie ad ſubm de qua arguit̄: qꝛ ꝯſeruat ibi eē. ¶ Sȝ ad formā pōt dici negādo minorē: qꝛ in eſſe accn̄tis nō eſt eſſentialr p̄us ꝙ̄ agere in extrinſecum: loquēdo de ineſſe alicui ſubiectꝰ: qꝛ vtrūqȝ ꝯuenit cōtingēter accn̄ti: ⁊ poſteriꝰ ēt ꝯtingēter prehabet p̄us: nec̄io gdē ⁊ eēntialr actio ꝓſupponit eſſe ipſius forme actiue: ſed ꝙ in eſſe ꝯcomitet̄ illud eſſe nō eſt nec̄iū: nec nec̄io preexactuȝ ad agere: qñ tn̄ vterqȝ reſpectus ꝯuenit eidē forme abſolute. ſ. in eſſe ⁊ agere in extrinſecū: lȝ vterqȝ ſit extrinſecꝰ adueniēs: tn̄ p̄mus nō ita ſe hȝ cōtingēter ad fundamētū ſicut ſcđs: qꝛ ſi ſemꝑ fundamentū ſtāte ordine cauſaꝝ nāliū hȝ p̄ᵐ reſpectū: nō ſic zᵐ. ⁊ p̄nt plura ipedire ne ſcđs reſpectꝰ inſit ꝙ̄ ne p̄mus: qꝛ ꝯtriū ipediēs pōt auferre iſti forme ne agat: ſed ne inſit nihil pōt auferre niſi deus. Eſt ḡ minor falſa ꝙ ineſſe eſt p̄us ꝙ̄ agere eſſentialr: ſȝ tn̄ eſſe eſt ꝓ eſſentialr p̄us. ineſſe aūt eſt cōiter p̄us cōſiderādo ordinē cauſaꝝ nāliū. ¶ Et tunc ad ꝯfirmationem de imediatione dico ꝙ nō oē imediatius alicui nec̄io p̄ſupponit̄ oi mediatori: vtpote ſi illō imediatiꝰ nō eſt cā aliq̄ reᵘ mediati: neqȝ cā actiua: neqȝ receptiua: neqȝ effectꝰ ſimplr nec̄io ꝓpinquior eidē cāe: ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. ieſſe. n. hȝ imediationē hāc ꝙ ſtatiȝ ex cāis nālibus cōſequit̄ fundamētū: ita ſtatim ꝙ̄ per nullā cām nālē ipedit̄ nō ſic agere: ſȝ tn̄ nec ieſſe eſt rō elicitiua: nec receptiua: nec effectus ſimplr nec̄io prior ꝙ̄ agere. ¶ Et ſi dicas. ineſſe eſt ꝓpria paſſio accn̄tis: agere aūt eſt accidēs ꝑ accidēs. pȝ rñſio p̄ᵃ. q. huius di. ineſſe. n. nō eſt propria paſſio ſȝ accn̄s ꝯtingēter inherēs: lȝ vt in pluribꝰ. accidēs aūt vt in pluribus nō nec̄io p̄cedit accn̄s in paucioribus: vel ad vtrūlibet. ¶ Ad zᵐ p̄ncipale dico: ꝙ iſta ꝓpoſitio. actio eſt tn̄ ſuppoſiti. nō habet̄ a phō. 1. metaᶜᵉ. ſȝ ibi habet̄ ꝙ actio eſt circa ſingularia: ⁊ pro tanto prefert
Aa experimentū arti in agēdo: vel expertū artifici: ſed vn̄ locus: eſt circa ſingulare: vt obiectuȝ. ḡ eſt ſolius ſuppoſiti: vt agētis. Si ergo accipit̄ iſta ꝓpoſitio: actio eſt ſuppoſiti. ſumunt̄ aliūde ꝙ̄ a phō: ſaltē hic: actio tn̄ eſt ſuppoſiti: vt vltimate denominati ab actione: ſed nō vt ſolius deno-
q.p̄ma. minati ab ipſa. Hanc rñſionē intelligere potes ex. 5. diſ. 1.

lib. vbi habet̄ qñ ab eodē abſtracto: ⁊ maxime dicente reſpectū p̄nt accipi plura denomiatiua denominātia plura ad que cadit illa forma ⁊ ſm ordinem: ſicut ab hoc abſtracto. potētialitas accipit̄ hoc cōcretū ꝓximū qđ eſt potentia: ⁊ dr̄ de calore. ⁊ vlterius ħ cōcretū qđ eſt potens: ⁊ dr̄ de igne habēte calorē. Eodē mō pōt accipi ab actione vnū cōcretū qđ denoiaret p̄nᵐ formale agendi: ⁊ illud de calore diceretur: vtputa calor calefacit. i. eſt q̄ hn̄s agit. ſic calor eſt potētia calefactiua: nec tn̄ eſt potētialitas: nec potens: ſed nō accipit̄ ab actione cōiter niſi denoiatiuū denominans vltimū denominabile ad ꝙ terminat̄ tota dependētia illius forme: ⁊ cōcedo: ꝙ ꝙ̄ticūqȝ forme denominent̄ ab actione cū iſta forma nata ſit eē in ſuppoſito: poſſet vlteriori denoiatione ſuppoſitū denoiari ab actione. ¶ Sed diceres. ſaltē hac denoiatione vſitata qua aliquid dr̄ agere forma nō denoiat̄ ab actiōe: ⁊ ita ꝓpoſitū. ¶ Rñ. forma habēs rōnē forme nō ſic denoiat̄. i. forma informās: qꝛ tūc eſt alteri rō qua ipſuȝ denoiat̄ hac denominatione: ſed forma nō informās. ſed per ſe ens nō denominat̄ hac denominatione: denoiari tn̄ pōt alia denominatione vt p̄dictū eſt: ⁊ ipſa nō dependet vlterius ad aliqd denominatū. denoiatio eius erit vltima. ⁊ ſi illa ꝓpoſitio ſolius ſuppoſiti eſt agere. breuiter exponit̄: vel alicuiꝰ habētis modū ſuppoſiti. In ħ aūt ꝙ dico hr̄e modū ſuppoſiti: nihil poſitiuū intelligo vltra eſſentiā forme: ſed tn̄ negationē informādi aliqđ qđ per iſtā formā agat. ¶ Ad cōfirmationē per Boetiū pōt dici ꝙ ſicut ipſe loquit̄ ibi Bb
de quo eſt: ⁊ qđ eſt: qđlibet cauſatū hȝ iſta aliq̄ mō diſtincta: eo mō quo nullū creatū eſt puruȝ eſſe de quo in p̄mo libro: ſed nō opȝ ꝙ in quolȝ creato quo agit: ⁊ qđ agit ſint diſtincta. ſi eniȝ aīa eſt eſſentia ſimplex: ⁊ idē realr ſue potentie nō eſt aliud qđ agit actione intellectiua: ⁊ quo agit: Diſ.2.q.8.
⁊ ita hic iſtud eſt qđdā ens ⁊ accn̄s ſimplex: nec informās aliud. ¶ Exēplū adductū de aīa ⁊ hoīe non ꝓbat niſi de quo ⁊ quo ⁊ qđ in eſſendo: ⁊ ħ accipiēdo q̄ ꝑtiale: nō quo totale. qđ dico: qꝛ hō: vt quo totali: humanitate eſt hō: ſȝ ꝑ aīam eſt hō vt quo ꝑtiali. ⁊ hoc eſt qđ aliqñ cōſueuit dici de forma totius ⁊ forma ꝑtis. forma aūt totiꝰ eſt qđditas rei includēs vtrāqȝ ꝑtē eſſentialē: ⁊ illa nō eſt aliud realr Speculatio notabilis.
ab ipſo: ꝙ ſi ſic forte ſit aliud: tn̄ eſt aliud in mō intelligendi: ⁊ tn̄ iſto mō p̄nt differre qđ ⁊ quo reſpectu actionis: qñ quo eſt quo totale: qđ ſemꝑ eſt ad minus, qñ ipm quo, nulli aliȷ ineſt: ⁊ forte ēt qñ aliȷ ineſt: qꝛ tunc ſubm nullam cauſalitatē hȝ ꝓpriā reſpectu actionis. Sȝ tn̄ nūc denoiatur ab illa actione denoiatione remota: qꝛ denoiat̄ a p̄nꝰ q̄ illiꝰ actionis. ¶ Ad illud qđ adducit̄ de. 3. metaᶜᵉ. de mathematicis ꝙ in mathematicis nō eſt actio vel agens nec bonū. dico ꝙ quātitas in eucharīſtia nō eſt pure qd mathematicū: mathematicū eniȝ ita abſtrahit a q̄litatibꝰ nālibꝰ: ſicut a forā ſubali. Ita. n. vel magis abſtrahit mathematicus a nāli ſicut a metaphyſico. Cōcedo ḡ ꝙ ſi quātitas eſſet ſola ipſa nō eſſet agēdi p̄nᵐ tali actione de qua loquimur hic. Sed q̄litas iſta nālis que eſt hic in quātitate hn̄ pōt hr̄e actū v̓tualem reſpectu paſſi. ¶ Et ſi queras. a.l.tactum.
quātitas ſepata ſine q̄litate eēt ne actiua in ſenſum: vr̄ ꝙ ſic: qꝛ eſt ꝑ ſe ſenſibile. 2. de aīa. ⁊ iterum in intellm poſſet Tex.cō.64.
agere: qꝛ eſt ꝑ ſe itelligibile. nō aūt poſſet agere in intellm nr̄m niſi p̄us in ſenſuȝ. ḡ ⁊c. ¶ Oppoſitū vr̄: qꝛ nō eſt ſenſibile p̄. illud aūt qđ eſt tn̄ ſenſibile ꝑ ſe nō p̄ nō pōt agē ſine illo qđ eſt p̄ ſenſibile. ¶ Pōt dici ꝙ nō ſentiret̄: quia vel nullā actionē hȝ in ſenſu ſm aliquos iprimēdo ſpeciē ꝓpriā: ſȝ ſola ſenſibilia ꝓpria ħ faciūt: ſenſibilia xo cōia ſolū faciūt ad modū imutandi ipm ſenſuȝ: vel ſi cū ſenſi- Cc
bili ꝓprio cauſet ꝓpriā ſpēm cōe ſenſibile (alioquin qñ ꝓprie ſentiret̄) nō tn̄ pōt iſtā cauſare ſine ſenſibili ꝓprio

cōcomitante

cõcomitante:nõ qdez gñ iſtud ſit pñs ꝙ̃ qualitas ſenſibi-lis ꝑ:⁊ ita ſm ſe poſe ſepari ab illa:ſed non ꝑus in agendo

Prĩcipium ſubalſiſimũ.

in ſenſuz:⁊ ſic inquãtũ hõ nõ eſt ſepabile a ſenſibili ꝓꝓo. ⁊ forte ratio eſt:qꝛ ſenſus eſt ꝑ potẽtia receptiua ſui ꝓprij obiecti:⁊ iõ a nullo alio põt recipe aliũ actũ niſi ꝑus nãlr ſit in iſto actu. ⁋ Ad pᵐ argᵐ pꝫ ex his. ⁋ Ad 2ᵐ dico:ꝙ poſſet mouere intellᵐ ſi ſibi eſſet ꝓportionatũ vel ꝓportionalr pñs:ſed nõ eſſet ſic ĩtellectui nr̃o:qꝛ ſibi nõ poteſt fieri pñs niſi per ſpẽm q̃ nõ põt cauſari in intellectu niſi ꝑus ſpẽs obiecti fuerit in ſenſu. ⁋ Ad 3ᵐ ꝑncipale dico:ꝙ iſta ꝓpõ ꝑmi de gñõne.agens ⁊ patiẽs opꝫ cõicare in mã:

Dd exponi põt de cõicatione aptitudiali vel actuali.iſta aũt accñtia ſepata ẽt nata ſũt cõicare cũ paſſo in mã ſui ſubiecti. ⁋ Uel alr ꝙ nõ eſt vera niſi de agẽte vniuoco.Nã deus vel celũ nõ cõicant in mã cũ iſtis inferiorib⁹. ⁋ Sꝫ hoc nõ ſoluit:qꝛ hꝰ accñtia agũt in ſua ꝯria actione vniuoca.ḡ ꝑma ſolutio melior eſt:qꝛ ex quo hec ſoia eſt eiuſdez rõnis cũ forma terminante:ſeqꝛ̃ ꝙ ſicut ſoia terminans eſt in mã:ita iſta nata eſt eſſe in mã:ſed nõ opꝫ ipſaz actu eſſe in mã ſicut illa eſt:qꝛ agere eſt forme marie per ſe entis:ſed recipi vel ꝓduci nõ eſt forme niſi in aliquo ſuſceptiuo. ⁋ Ad 4ᵐ de.7.metaᶜᵉ.poſſet adduci ꝓ me:qꝛ ꝯcedo ꝙ q̃litas nõ põt eſſe pñᵐ gñãdi ſubam cõpoſitaꝫ:ſed in alio adducit̃ ꝯ me:qꝛ nec q̃litas eſt pñᵐ gñãdi cõpoſituz quale:nec ẽt forma ſubalis ſi per ſe eſſet:eſſet pñᵐ ge-

Ee nerãdi ſubam cõpoſitã:qõ tñ haberes negare ſic ⁊ negas de q̃litate ⁊ cõpoſito quali. ⁋ Dico ḡ ꝑmo ad itẽtẽ Ar. ꝙ itẽtio ſua eſt ꝙ idea Platonis nõ põt eſſe pñᵐ gñãdi ſubam cõpoſitã:qꝛ nulla ſuba oĩno imãlis põt gñare ſubſtantiã cõpoſitã niſi mediãte corpe. ⁋ Sed vñ eſt hec ꝓpoſitio vera apud pħm:Dico ꝙ ex hoc ꝙ ponit ordinez

Hic habes ꝙ̃ nam ſuit doc. ſſimus pĥa-theticus in de clarando pħi doctrinã ⁊ in ſermonẽ ſuã.

cauſaꝝ in vniuerſo eſſe ſimplr nec̃iuz:⁊ vidit ſubſtantias ſepatas ſm poſitionẽ ſuã mouere celos:vt ꝑ talẽ motum ꝓducant aliqua in iſtis inferioribus.nõ aũt ſic mouerent ſi poſſent ĩmediate ꝓducere iſta:qꝛ tũc ille ordo cauſarũ nõ eſſet neceſſarius:qõ ſibi eſſet incõueniẽs.nec ꝑ hoc pꝫ ĩponere ſibi truffas aliquoꝝ ꝙ ſuba ſepata nõ poſſit cauſare aliqd h̃ iferius ꝑꝑ aliquã ĩperfectionẽ vel tale aliqd vel tale in ſuba ſepata.vel ꝑꝑ ĩproportionẽ ſimplicis ad cõpoſitũ:ſed tñ ꝓpter iſtũ ordinẽ cauſarũ.cõceſſit enim ꝙ ſuba ſimplex cauſat celũ motũ:qõ eſt cõpoſitũ ꝑ accidens.⁊ quare nõ ita cõpoſitũ per ſe:cũ ipſuz agẽs nõ magis habeat cõuenientiã cũ cõpoſito ꝑ accñs nec toto:nec partibus ꝙ̃ cũ cõpoſito per ſe.Sed nõ cõicamus cũ pħo in iſta ꝓpõne.ordo cauſaꝝ nãlium eſt ſimplr nec̃ius.ipſe etiã diceret ꝙ accñs ſimplex nõ poſſet ꝓducẽ ſubm q̃le: nõ qꝛ negaret accñs ſimplex qñ eſt in ſubo eẽ totã rõnez agẽdi:⁊ ita ſi poſſet ꝑ ſe eẽ/poſſet ꝑ ſe agere:ſꝫ qꝛ negaret illud poſſe per ſe eſſe ꝓpter neceſſitatẽ ordinis cauſarum apud eũ. ⁋ Sed qõ dr̃ ibi ꝙ forma ſubalis ſi per ſe eſſet ſm itẽtẽ hanc pħi nõ poſſet eſſe pñᵐ gñãdi ſubam cõpoſitã.Hoc qdẽ hꝫ dubiũ.ſi.n.ſicut qualitas eſt totale pñcipiũ alterãdi:ita forma ſubalis gñãtis ſit totale pñᵐ generandi.ꝯñs eſt dicere ꝙ forma ſubalis per ſe ens poteſt ſubam generare:niſi forte qꝛ nõ eſſet ſub mõ conuenienti ad agendum.nihil eniz hꝫ modũ cõuenientẽ ad agenduz in mãm quãtã:niſi ipſuz ſit q̃ntũ loquẽdo de agẽte vniuoco:ſed de hoc an forma ſubalis ſola eſſet pñᵐ gñãdi:vel

a.l.ſub ꝑmo vacat.

qõ plus eſt:an ꝑma ſuba ſola:Regre ſupra in hac q̃one. ⁋ Ad 5ᵐ argᵐ ꝑncipale.ſi ſpẽs intelligibilis poneret̃ totale pñᵐ intellectionis/haberet aliquã apparentiã ꝙ ſepa

Diſ.3.ꝗ.ar.3. ⁊ in 3ᵒ q̃ſtum ad charitatez

rata poſſet eſſe pñᵐ ⁊ de charitate reſpectu dilectionis:ſꝫ nec hoc nec illud poſui totale ꝑncipiũ:ſed ꝑtiale:⁊ minus

Ff ꝑncipale.pñᵐ aũt minus ꝑncipale nunq̃ꝫ poteſt agere niſi ꝑncipaliori prius nãliter agente:⁊ hoc loquẽdo de priori-tate ex parte agentis:nõ vt actio vel terminus recipit̃ in paſſo:qꝛ ſic ſilr nã terminat̃ actio agentium ordinatoꝝ in paſſo ad formaz. ⁋ Sed nunquid ꝯtra aliquos tenentes illud aũs ꝯcludit hec rõ:Dico ꝙ ſpẽs intelligibilis q̃ntũcũqꝫ ſepata vel cõiuncta nunq̃ꝫ intelligit.nihil eniz dicit̃ intelligere niſi in hoc ꝙ hꝫ intellectionẽ talẽ formalr ſibi inherentẽ:⁊ ſic adducẽda eſt ꝓpoſitio tertij de aĩa.intelligere eſt pati:qꝛ intelligere eſt hr̃e intellectionẽ.ſpẽs autẽ Tex.cõ.1.5.

intelligibilis a nullo ponit̃ eſſe pñᵐ receptiuũ intellectionis.vñ magis cõcluderet hoc argumẽtũ ꝙ ſpẽs ſeparata 12.⁊.18.

poſſet intelligere ꝯ ponentẽ ꝙ eſt rõ formalis recipiendi intellectionẽ:ꝙ̃ cõtra ponentẽ ꝙ eſt totale pñᵐ actiuũ intellectionis. ⁋ Sed adhuc deducet̃:ꝙ ſaltẽ ſpẽs intelligibilis ſeparata poſſet cauſare actiue intellectionẽ:qõ vr̃ incõueniens. ⁋ Rñ°.hoc non ſequit̃ niſi habeat paſſum approximatũ receptiuuz intellectionis:ſed ſi tale habeat ꝯñter eſſet cõcedendũ:qꝛ cauſaret intellectionez in illo:⁊ quo ad h̃ eſt vna difficultas cõis nobis ⁊ illis:qꝛ quãcũqꝫ cauſalitatẽ tribuimus ſpẽi vel partialẽ actiuam:vt ſupra

Gg

dixi:vel tñ rõnẽ preſentãtis obiectũ iſtã ꝑfectionẽ codez mõ hr̃et ſi eſſet ſepata:ſicut ſi cõiuncta.vr̃ ergo ſi ſepata eſſet pñs itellectui:nõ per inherẽtiã:ſed ꝑ ſimplicẽ pñtiã poſſet eodẽ mõ ſufficere ad cauſandũ itellectionẽ in intellectu:ſicut qñ inheret.⁊ hoc cõcedo:qꝛ dixi ſupra ꝙ intellectus nihil ꝑfectionis ptinẽtis ad ipſuz recipit a ſpẽ iformante:ſed tñ mõ opꝫ ſpẽm vt aliã cãm partialẽ effectus ꝯcurrere cũ itellectu:ſed ꝙ aliqñ cã partialis alteri coinhereat:hoc eſt oĩno accidẽtale:qꝛ eque ꝑfecte poſſet cãre effectũ ſine inherẽtia ꝑꝑ ordinẽ eſſentialẽ.ſ.ſubordinationis virtutis actiue ad virtutẽ actiuã:cui accidit ordo ſubi ⁊ accñtis. ⁋ Et ita breuiter dico ꝙ charitas in pñia ĩmediate cauſabit intellectionẽ intuitiuã ſui in intellectu:⁊ tñ

Hh

nõ erit ꝑſens intellectui inherendo ſed volũtati:⁊ tñ iſta pñtia ſufficit ad hoc ꝙ ipſa vt cã partialis cõcurrat cum alia cã. ⁋ Iſtõ ergo argᵐ:qõ frequẽter fit q̃ſi ſit aliquãti ponderis cõtra nullã opionẽ ꝯcludit niſi cõtra ponentem ſpẽm eſſe totale pñᵐ intellectionis actiuũ:⁊ cũ hoc ꝓpinquũ ⁊ ꝓpriũ receptiuũ eiuſdẽ ⁊ idẽ poſſe mouere ſe:ſed contra ponentẽ qualr̃cũqꝫ de actiuitate ſpẽi nõ cõcludit niſi ꝙ ſepata poſſit ſimplr agere ſicut cõiuncta:ſi tñ hẽat paſſum ꝓportionatũ preſens.eodem modo de charitate reſpectu dilectionis.

Queſtio. IIII.

Circa tertium ꝑncipale ꝑmo quero de tranſmutatione poſſibili manente eucharistia. 2° de tranſmutatione cum qua non manet eucharistia. ⁋ De ꝑmo quero an oĩs tranſmutatio que põt cauſari ab agente creato circa accñtia in eucharistia manente:nec̃io regrat eãdẽ q̃ntitatẽ manere:Ꝙ ſic:qꝛ tã motus q̃ꝫ mutatio neceſſario regrit ſubiectũ ⁊ preſupponit.pꝫ ex diffinitione motus.3.phyˣ.motus eſt actus entis Tex.cõ.6.9

in potẽtia:⁊ eſt actus mobilis inquãtũ mobile.pꝫ etiaz ex diffõne mutationis.6.phyˣ.mutari eſt aliter ſe hr̃e nũc q̃ꝫ T.c.32.⁊.73.

ꝑus:ſed trãſmutatio que põt cauſari ab agẽte creato:vel Idẽ.5.phyſi.

eſt motus vel mutatio.ḡ nec̃io ꝑſupponit ſubm:⁊ h̃ ma- t.c.55.

nens idẽ ſub vtroqꝫ termino.⁊ hoc eſt de rõne ſubiecti:ſꝫ hic nihil manet idez ſub vtroqꝫ termino:niſi q̃ntitas maneat eadẽ. ⁋ Et cõfirmat̃:qꝛ nõ manente priori eodẽ nõ manet poſterius idẽ.in illis ẽt mutationibus hic poſſibilibus nõ poſſet inueniri ſubm aliqõ niſi quãtitas. ⁋ Itẽ 7.metaᶜᵉ.c.7.ꝓbat pħs ꝙ gñãs nõ generat niſi cõpoſituz:⁊ exponit in fine capli.ꝙ nõ ſolũ de ſuba oſtendit rõ T.c.22.⁊ idẽ

nõ fieri ſpẽm:ſed de oĩb⁹ ſilr ꝑmis predicamẽtis cõis eſt Tex.cõ.32.

rõ:vt quãtitate ⁊ q̃litate ⁊ alijs cathegorijs.fit eniz velut enea ſphera:ſed nõ ſphera nec ex:ſilr in alijs cathegorijs.

nõ eniz fit quale ſed quale lignũ:nec quãtũ ſed quãtũ li-gnũ aut aial.ſed nõ põt eſſe hic cõpoſitũ quãtũ per accñs aliud:niſi q̃titas ſit ps illius cõpoſiti.illaz aũt opz fuiſſe eandẽ in trãſmutatione:q2 ſm p̃hm ibi opz ſemꝑ preexi-ſtere mãm que tranſmutaẽ ad formã vt fiat cõpoſitum. ℭ Itẽ agens nãle nõ põt in euchariſtia cãre augmentuz nec diminutionẽ:q2 hec nõ ꝯueniũt niſi aiatis q̃bus ⁊ nu-

T.cõ.13.14.37. Tex.cõ.18.

tritio ꝯuenit.2.de aia.ſ3 ſpẽs in eucariſtia nõ ſunt aiate. g̃ nõ pñt augeri nec minui.ſ3 nõ eſt aliq̃ motus ad quã-titatẽ aliã ⁊ aliã:niſi augmẽtũ ⁊ diminutio:vt p3.5.phyſi. vbi in gñe q̃titatis ponunẽ iſta ſicut alteratio in gñe q̃li-tatis. ℭ Cõtra.ſpẽs ille pñt a ſacerdote frangi.p3 ad ſen-ſum:⁊ ꝑ ꝯñs ſoluiẽ ꝯtinuitas.cõtinuitas aũt eſt vnitas cõ-tinui.g̃ ſoluiẽ eius vnitas.g̃ nõ manet in illa trãſmutatiõe eadem q̃titas que p̊us. ℭ Itẽ circa hꝰ ſpẽs põt eſſe con-denſatio ⁊ rarefactio ab agente creato.in raro autẽ maior eſt quãtitas:in denſo minor.

Gor. de fonti bus. q̃li. 11 q. 3. ⁊ opio bur lei.

Hic eſt vna opinio q̃ dicit q nõ ſoluz poſſe eſt hic quãtitatẽ nõ manere eandẽ:ſed q eſt oĩno alia ⁊ alia q̃titas in rarefactione ⁊ cõdẽſatione ſpe-cie ꝓ:ita.ſ.oĩno q nihil p̊oris remanet i poſteriori:nec ps aliq̃ poſterioris preſuit in p̊ori. ℭ Et ex hac ꝯcl'one ꝓce-dit ad ꝓpoſitũ aliã.ſ.q hic eſt motus ſine ſubiecto ẽt ab agẽte creato:vt ſatis p3 ad ſenſuz:q2 ignis põt rarefacere iſtas ſpẽs:ſicut ſi eſſent in ſubiecto:addit tñ quãtũ ad hãc ſcd̃am ꝯcl'onez q illud ſm qd̃ fit p̃ ⁊ per ſe tranſmutatio nõ eſt oĩno ſine ſubiecto:q2 hꝰ trãſmutatio fit ſm raruz ⁊ denſuz. Iſta aũt variatio fit ſm calidũ ⁊ frigiduz:⁊ ad hꝰ trãſmutationẽ ſequiẽ ꝯctio vel extenſio:⁊ ſic q̃ſi ꝑ accñs fit:⁊ ex cõſequẽti trãſmutatio ſm quãtitatez:⁊ ſm hoc:q2 illud ſm qd̃ p̊mo ⁊ ꝑ ſe fit hec tranſmutatio:hec mutatio nõ eſt ſine ſubiecto.põt dici q hic motus nõ eſt oĩno ſine mobili.Et q̃ſi nõ ſufficiat hec rñſio ſubdit:q2 tñ illud qd̃ hic poniẽ ꝓ ſubiecto eius ſm qd̃ per ſe fit tranſmutatio ẽt tranſmutaẽ:⁊ ſue tranſmutationi nõ põt ſubm aſſigna-ri:iõ rõne eius dĩ motꝰ eẽ ſine mobili in ꝓpoſito. ℭ Pro p̊ma ꝯcl'one arguiẽ ſic.terminos motus opz eẽ incõpoſſi-

T.c.26. ⁊ in p̊nº ⁊ in fine iſtius quinti.

biles.p3.5.phyꝭ.g̃ nihil vnius termini manet in alio:ſicut incõpoſſe nõ eſt in ſuo icõpoſſibili.ſi ẽt poneretẽ h̃ q quã-titas aliqua hic maneret eadẽ:ſed termini mutatiõis cẽnt maius ⁊ minus in ipſa q̃titate.h̃ iprobat ipſe:q2 ſubiectũ motus ⁊ terminos opz realr̃ differre:ſ3 q̃titas illa ⁊ maiꝰ ⁊ minus in quãtitate nõ differũt realr̃.nõ eniz põt dici q fiat variatio ſm maius ⁊ minus gn fiat variatio ſm eſſen-tiaz q̃titatis cũ maius ⁊ minus nõ ſit niſi ipſuz q̃tũ eſſen-tialr̃.hoc modo arguit ipſe:q non poteſt albedo manere eadẽ in trãſmutatiõe ⁊ variari magis ⁊ minus. ℭ Et ſtat v̄tus huius rõnis in h̃ q ſubm realr̃ diſtinguiẽ ab vtroq3 termino:⁊ in hoc ſpãlr̃ q ſubm manet ſub vtroq3 termi-no:neuter aũt terminus manet cũ alio cum ſint oppoſiti.

a.l.ꝯditione

ℭ Itẽ 2º arguo pro iſta cõcluſione ſic:quelibet ps rario-ris eſt rarior.g̃ quel3 pars rarioris eſt maior ſm quãtita-tez.g̃ quelibet eſt quãta noua quãtitate. ℭ Si dicas non ſeqẽ oĩno noua:ſed noua tñ ſm partẽ. ℭ Cõtra.accipio illud qd̃ eſt ſubm iſtius ptis quãtitatis que noua eſt.illud eſt rarius q̃3 fuit p̊us.g̃ ⁊ maiori quãtitate quãtũ.p3 ex p̃ª ꝓpoſitione:q2 quelibet pars rarioris eſt rarior.g̃ maior:⁊ per ꝯñs quantitas illa noua cuius poniẽ ſubm maior erit q̃titate antiqua:⁊ tñ nõ oĩno alia ab illa.g̃ eodez mõ tota quãtitas totꝰ rari erit maior tota quãtitate denſi:⁊ tñ non oĩno noua. ℭ Dic breuiter ſic arguiẽ.quãtitas illa q̃ pre-fuit ſi manet.quero in quo ſubiecto:nõ niſi in eodẽ in quo prius:quia accidens non migrat:ergo illud qd̃ prius fuit quantum hac quãtitate:modo erit quantum eadem.ergo nõ põt eſſe quãtum:nec ſm ſe totum nec ſm partem alia.

noua quãtitate:niſi idẽ ſit ſimul quãtũ duabus quãtitati-bus:qd̃ eſt impoſſe.vel niſi in rarefactione ſit aggeneratio nouarũ partium ſube ſub noua quãtitate:⁊ iſta aggñatio partiũ quãtarũ ad quãtitates preexiſtẽtes ſit rarefactio. ſ3 h̃ nihil eſt:q2 tunc nõ quelibet rarioris pars eſſet rarior formalr̃. Illa eniz pars antiqua nõ eſſet rarior formalr̃ ꝑ hoc q ſibi cõtinuareẽ pars alia noua. ℭ Pro ſcd̃a ꝯcl'o-ne ſic arguit ipſe ſicut põt elici ex v̄bis ſuis:ſicut virtute diuina accñs h3 eſſe in facto eſſe ⁊ q̃eto eſſe ſine ſubiecto: ita ⁊ in fieri ⁊ in motu põt hẽre eſſe ſine ſubiecto. ℭ Alia rõ:q2 ſicut v̄tute diuina h3 eẽ ſine ſubiecto:ſic ⁊ h3 oĩa ea-dẽ v̄tute:vt.ſ.oĩa que ſibi cõuenire pñt in ſubiecto ſibi cõ-ueniãt ſine ſubiecto.ſicut g̃ extẽſio poſſet variari ſ3 maiꝰ ⁊ minus in ſubſtãtia:⁊ ſm h̃ ꝑticipatiue diceretẽ illa ſuba maior ⁊ minor:ita ẽt cũ extẽſio ipſa maneat ſine ſubiecto poterit hꝰ trãſmutatio fieri in illa. ℭ Tertio:q2 l3 motus nõ ſit ſm cõpletã rõnẽ ſibi ſm curſuz nãe cõuenietẽ:niſi ſit aliq̃d vnũ aliter ſe hñs ſm aliquã formã nunc q̃3 p̊us: tñ ad eſſentiaz motus p̊ncipalr̃ ꝑtinet ipſe fluxus forme: vel ipſa forma ſm eſſe in fieri.hec aũt hñt inueniri põt:l3

Gor.ꝯ ſcd̃am

nullũ ſubiectũ aliter ſe habeat ſm eã.g̃ ⁊ eſſentia motus. ℭ Cõtra hanc ſcd̃am ꝯcl'onẽ innuit tres rõnes. ℭ Pria talis eſt:q̃titas maior nõ eſt educta de potẽtia mãe:q2 nõ h3 ſubm:tale aũt ens dĩ creari:⁊ ita in tali tranſmutatione nõ eſt fieri maius niſi ꝑ creationẽ. ℭ 2º.q2 ſub ſpẽbꝰ pa-nis tãdiu manet corpꝰ chr̃i q̃diu manent ibi accñtia que affecerũt ſubam panis:ſed per te quantitas eſt oĩno noua vel alia q̃3 p̊us.g̃ nõ manet ibi corpꝰ chr̃i:qd̃ tñ nõ poniẽ. ℭ 3º ſic.Eſſe ſucceſſiuo2 cõſiſtit in ſucceſſione partiũ ſ3 p̊us ⁊ poſterius.nõ aũt põt eſſe p̊us ⁊ poſterius in motu: niſi aliq̃d ſit qd̃ variaẽ ſm p̊us ⁊ poſterius.g̃ ⁊c̃. ℭ Et rñ-det ad iſta:q q2 in iſta trãſmutatiõe nõ ſic eſt aliud ⁊ aliõ q q̃liq3 habeat eſſe interruptũ:neq3 ſic q ſm ſe ſit corru-ptũ:neq3 regnãtũ aliud ſit:neq3 q vnũ ſit alteri ꝯtiuũ:ſ3 eſt vnius rõnis ſ3 formã ⁊ ſpẽm ⁊ in eſſe ꝯtinuo ⁊ ſine in-terruptione. Iõ nõ ipediẽ gn poſſit hic poni rõ motus:⁊ hoc poſſet applicari ad p̃m:quia.ſ.ideo non eſt creatio:q2 nõ eſt ꝓductio alicuiꝰ noui ſm eſſe interruptũ:ſed tñ eẽ alicuius ſm formã ⁊ ſpẽm ſm qd̃dã fieri ſucceſſiuũ ꝯſer-uatũ. ℭ Tamen ad p̃m dicit q ſicut in potentia ſubiecti erat vt ab agente creato poſt minorẽ q̃titatẽ itroduceretẽ maior ſine creatione:ita in q̃titate ſepata manet hec vis vt poſt minorẽ fiat ab agẽte nãli maior ⁊ ſine creatione: ita q terminus a quo eſt minor quãtitas ſm gradũ a quo incipit motus.terminus aũt ad quẽ eſt maior ſ3 aliũ gra-dũ ad quẽ ſtat tranſmutatio. Motus aũt eſt fluxus quã-titatis indeterminate inter iſtos terminos certos hñs eſſe inter illos ſm gradus quaſi infinitos:ſ3 ſi fieret aliq̃ alia q̃titas ſic q nõ haberet habitudinẽ ad q̃titatẽ preexiſtẽ-tẽ:illa ꝓprie crearetẽ. In iſto verbo vltimo vĩ ſtare rñſio ſua:q.ſ.ideo nõ eſt creatio:q2 quãtitas noua que inducitẽ h3 talẽ habitudinẽ ad quãtitatẽ p̊exiſtẽtẽ q ſuccedit ſibi ſine interruptione per fluxũ ſm gradus in forma quãti-tatis quaſi ifinitos. ℭ Ad 2m rñdet q nõ deſinit ibi eſſe corpus chr̃i ꝓpter quãcũq3 variationẽ illaꝝ ſpẽꝝ:ſed ſo-lũ ꝑꝑ talẽ que non poſſet eſſe niſi mutata ſuba panis vel vini ſi ibi eſſet:⁊ ideo q̃diu manent ſpẽs ſm eſſe nõ iter-ruptũ ſub tali rarefactione vel extenſione:⁊ ſic de alijs.q ſi panis ibi eſſet poſſet illis affici:tãdiu manet ibi corpus chr̃i. ℭ Ad 3m dicit q in motu q̃ eſt ad quãtitatez ſiue ſit per ſe:vtpote ſm augmẽtationẽ:ſiue ſit ſm rarefactionẽ vt in ꝓpoſito:nõ eſt ibi accipe per ſe ⁊ p̊ ordinẽ aliquarũ partiũ niſi ſm quãtitatem:⁊ ſic poterũt ſeparate intelligi hñe ordinẽ in fieri ⁊ ſucceſſione:q2 poterit pars continue ſuccedere parti:ita nõ in ſubiecto ſicut in ſubiecto.

Quantum

Quantum ad iſtā opionē de pma ɔclone nō opʒ
multū curare niſi ꝓpter ſcdam.tota.n.
vis iſtius qōnis eſt cū in qbuſdā tranſmutationib⁹ hic ap
parentib⁹:vtpote loci mutatione ⁊ hꝫ poſſimus maniſe
ſte inuenire ſubiectū aliqd idē manens ſub terminis:⁊ B
ad minus ſm cōem opionē ponēdo hic ſolaʒ quātitatem
ſine ſubo:ſed trāſmutationis cui⁹ termini ſunt quātitas:⁊
quātitas nō eſt facile īuenire ſubm.ḡ nō pōt eſſe hec trāſ
mutatio a quātitate in ꝙtitatē.℄ Hec difficultas eſt cōis
ſiue tota quātitas ſuccedēs ſit noua ſiue ps eius:qꝛ ſi deꝭ
ꝙtitū cūqʒ modica ps noua trāſmutationis ad illā queraʒ
ſubiectū.nō opʒ ergo quātū ad ꝓpoſitū de ſubiecto trāſ
mutationis ſm ꝙtitatē hic apparētis magis īprobare illā
que ponit totā quātitatē nouā:ꝙ qualʒ aliā que ponit ad
minus aliquā ptē ꝙtitatis nouā:qd opʒ oēs ponere:alio
quin nō eſſet nunc maior ꝙ prius.℄ Prima tn̄ ɔclo illius
videꝭ falſa:cuius rō eſt:qꝛ nō manente ſubo eodē/nō ma
net aliqd accidēs eiuſdē:ſed ꝑ te quātitas vini non manet
eadē qn̄ rareſactū eſt.ḡ nullū accñs manet ibi idē:qꝛ ſm
cōem opinioneʒ qdlibet accidens eſt ibi in quātitate:vel
mediate:vel īmediate:⁊ ꝑ ɔñs nō manet idē ſapor nume
ro:nec idē color ⁊ hmōi.℄ Et ſi dicaꝭ:ꝙ eſt arg^m ruſticoꝝ
fugere ad ſenſuʒ:qꝛ rō dꝫ iudicare de eodeʒ:⁊ de diuerſo.
Tex.cō.26. ℄ Rñdeo ꝙ ſm Ariſto.8.phy^r. Fatuum eſt querere ibi
rōnē vbi habemus aliquid certius rōne. Mirū etiā vī ſi
ſenſus nō pōt iudicare de numero ſuoꝝ ſenſibiliū ꝓprio
Tex.cō.64. rū:cū numerus ſm phm̄.2.de aīa.ſit ꝑ ſe ſenſibile:tn̄ iſtd
in.2.di.3.q.3. nō pōdero:qꝛ vt alibi dixi.nullus ſenſus iudicat ꝙ radys
ſolis vtrū ſint idē vel alıı ɔtinue in medio:cū tn̄ illud cui⁹
eſt numerus vel vnitas hic ſit ꝓpriū ſenſibile.℄ Hoc ḡ
omiſſo arguo ſic.nō eſt poſe ꝙ quātūcūqʒ diuerſa agen
A tia regulr̄ inducant eandē formā poſt corruptionē eiuſdē
corrupti:ſed a quocūqʒ rareſiāt hꝫ ſpēs ſiue ab igne ſiue
a ſole īduciꝭ regulr̄ talis ſapor ⁊ talis color.℄ Si ponas
illa accidētia eē noua planius arguiꝭ ſic.ab igne pōt rare
fieri ſpēs illa vini.ab igne aūt nō pñt induci oēs ille ꝙlita
tes que ibi appent.tum qꝛ ſi ɔtinet:nō tn̄ ꝙtūcūqʒ diuer
ſa accñtia ſm genus vel ſpēm.tum qꝛ ignis nō cōtinet in
ſe virtualr̄ ꝙlitates mixti.ſed ſi vinū cōſecratum hic fuit
dulce:⁊ ibi amarū poſt rareſactionē remanet in illis ſpe
ciebus amaritudo:⁊ in iſtis dulcedo:⁊ ſic de quibuſcūqʒ
ſpecieb⁹ ſaporis:⁊ qbuſcūqʒ coloribus:puta ſi cōſecratur
vinū albū vel rubeū.ḡ ſolus ignis rareſaciens nō inducit
oēs iſtas ꝙlitates.ḡ nō ſūt noue:ḡ nec ſubm illō.ſ.ꝙtitas
Hoc dꝫ ꝙſt. ſine quo iſta nō pñt manere eadē eſt nouū.℄ Scdo ar
1.q.5. ⁊ ꝙſt. guiꝭ ꝫ iſtā opionē ex dictis opināti.dicit eniʒ ſubam eē
6.q.16. īdiuiduā formalr̄ ꝑ quātitatē.ḡ hic panis formalr̄ eſt hic
panis ꝑ hāc quātitatē.ḡ corrupta hac ꝙtitate non manet
amplius hic panis:ſʒ alius panis ſingularis.ḡ in quacūqʒ
rareſactione tota ſuba prior corrūpiꝭ ⁊ noua gñaꝭ:qd vī
ſatis īprobabile ⁊ ꝫ rōnē:qꝛ ꝙ talis alteratio ſtatim neceſ
ſario requirat nouā ſubam eſt dicere ꝙ nō poſſit eſſe va
riatio circa poſterius qn ſit circa prius:nec quocūqʒ poſte
rius:ſed ꝙ nec eſt ꝓpria paſſio:nec ɔñs nec̄io illud prius.
qd vī incōueniēs manifeſtū.℄ Rōnes ad iſtā ɔclonem
B nō ɔcludūt.pma de incōpoſitate termioꝝ motus ſeu mu
tationis ſoluiꝭ ꝑ hoc:qꝛ minor ꝓpoſitio vera eſt de pmis
terminis q ſunt ſemꝑ puatio ⁊ forma:ſed nō eſt vera vlr̄
de terminis cōcomitantib⁹ illos terminos:vt ſupra dictū
articulo pmo eſt in op.de formis.di.10.q.2.℄ Et ſi arguas hic magis ⁊
ſoluēdo p^m min⁹ ſunt ⁊ icōpoſſibilia.℄ Rñdeo veꝝ eſt vt vltimate
argumentum vel cōplete informātes illud ſubm:ſed nō vt min⁹ eſt ali
Hoc. qd maioris.alioqn opʒ dicere ꝓpter iſtā rōnē ꝙ tota quā
Et di.11.q.3. titas aucti eēt noua:qd non eſt ꝓbabile qn partes carnis
ar.3.ſolonis. ſm ſpēm que manent eedē ſunt quāte eadē quātitate qua

prius:tn̄ aliqua partiū ꝙtitatis que aduenerūt noua eſt. a.l.aliq̄ ꝙti
℄ Cū ipſe poſt deducit ꝙ quātitas non moueꭍ a maiori tas partiū ſiue
ad minus.concedo:⁊ ſic de qualitate:qꝛ quātitas ⁊ maius q̄ aduenerūt.
vel minus in quātitate nō lo:qndo de reſpectu quē īpor
tat maius:ſed de abſoluto qd ſupponit tanꝙ ꝓ primū fun
damentū nō ſunt eſſentialr̄ diſtincta:nec eo mō quo opʒ
ſubiectū motus diſtingui a termino.Et iō ſimplr̄ illā rō
nē ɔcedo ꝙ nō trāſmutaꭍ aliq̄ forma alicui⁹ gñis ad ma
gis ⁊ minus intra genus:ſʒ tota forma que eſt maior ſiue
in quātitate ſiue in qualitate vbi nō dicit ens ꝑ accñs eſt a.l.dico.
terminus a quo:⁊ tota forma q̄ eſt minor eſt terminus ad
quē vel ecōuerſo:⁊ tn̄ i illa tota forma q̄ eſt maior potuit
eſſe illa res que eſt minor ſicut aliqd eius. Niſi forte illa
ꝓpō prima ſit falſa.ſ.quelʒ pars rarioris eſt rarior:niſi lo
quendo de ptibus ſm ſpēm nō ſm mām:quo eſt illa ꝓ
poſitio vera pmo de gnātione.quelʒ pars aucti eſt aucta: Tex.cō.32.
⁊ tūc oporteret dicere:qꝛ rareſactio nō eſt ad aliquā qua
litatē vniformē in toto alterato:⁊ in qualʒ parte eius:ſed
ſic rareſaciens de aliqbus ptibus ſube rareſactibilis gene
rat aliqua corpa ſubtiliora ꝙ ſit illud corpus rareſactibi
le:⁊ ita qꝛ nō pñt eſſe ſil̄ cū alys ptibus adhuc remanenti
bus in ſpecie ſua.nā duo corpa nō pñt eē ſil̄:ideo ille par
tes expellūt alias de loco ſuo:⁊ ꝑ ɔñs totū corp⁹ occupat
locū maiorem:⁊ ſic rarius eſſe nihil eſt aliud ꝙ hēe plura
corpa ſubtiliora ɔmixta ſʒ iuxtapoſitionē cū ptib⁹ ſuis ꝓ
prys:ita breuiter ꝙ rarius eſt qd hꝫ corpa aliq̄ permixta
ſubtiliora hoc mō cuʒ ptibus ſuis adhuc manentib⁹ in ꝓ
pria forma. Nec mirū ꝙ alique ptes pñt prius conuerti in
corpus ſubtilius ꝙ alie:qꝛ alique ſunt ꝓpingores agenti
⁊ citius recipiūt actionē eius ꝙ alie.℄ Cōtra.aliqua ſta
tim in pn̄^o alterationis corrūpenꭍ:⁊ ſic noua generabunꭍ.
⁊ iterū vbiqʒ eſt ſubiectū illud alteratū vniforme. Et ꝙ
ita ſit hoc ſenſus dicit.℄ Ad p^m iſtoꝝ dico:ꝙ non ſtatim
eſt corpus rarius:qꝛ raritas maior nō accipiꭍ niſi ex occu
patione maioris loci.nō aūt maior occupatio anteꝙ ſit ca
lefactio in aliquo gradu maiori notabili.℄ Ad 2^m dico: [illegible] l.a
ꝙ nec ſenſus diſcernit in aere ſpūs ſeu vapores ab aere:⁊ [illegible]
tn̄ ſpūs vel vapores in aere nō ſunt eiuſdē ſpēi cū aere.
℄ Ad ſcdam rōnē quere. Poſſet dici pmo ad rōnē negā Rñſio
do ſuppoſitū.ſ.raritatē eſſe rōnē maioris quantitatis:aut
noue quātitatis ſupadditē:qꝛ raritas eſt extēſionis exten
ſio que extenſio modus eſt qualitatis.℄ Uel alr̄ tenen
do raritatē inferre maiorē quātitatē. Cū di quelibet pars
rarioris eſt rarior/cōcedo.igiꭍ quelʒ ps maior diſtinguo:
aut ſm eādē ꝙtitatē.nego.aut ſm aliā ⁊ aliā:⁊ ſic ɔcedo.
℄ Cū dicis.igiꭍ quelʒ eſt quāta duplici quātitate.ſ.noua
⁊ preexiſtēte.negaꭍ. Et cū ꝓbaꭍ:qꝛ adueniēte maiori mi
nor nō cedit:ideo ſit maior ⁊ pma eſt.igiꭍ due. Dico ſiup
poſitū eſſe falſuʒ:qꝛ quātitas eſt homogenea.igiꭍ ſit vnū
ſicut ex duabus aquis ſil̄ iunctis.nō ſunt due ſed vna eſt.
Tamen prima reſponſio verior:vt pʒ in fine queſtionis
reſpondendo ad tertium argumentum. aliorum.
℄ Quantū ad ſcdam ɔclonē iſtius opinionis vbi eſt pon
dus fundamentale iſtius qōnis:qꝛ vt dictuʒ eſt prius in ea
eſt difficultas ꝫ vtrāqʒ opi.ſ.⁊ ponētē totā quātitatē no
uā:⁊ ponētē eā nouā ſm ptē.Arguo ꝫ pdictā ɔclonē q̄ cō
cedit motū ab agēte creato ⁊ ſine ſubiecto mobili redu
cendo rōnes:quas ipſe adducit ꝫ ſe:⁊ quas nitiꭍ ſoluere.
Primo quo ad pmā de creatiōe ſic:qd ſm ſe totū ⁊ tota
liter ꝓduciꭍ de nō eſſe ad eſſe:vel creaꭍ:vel ſalteʒ reqrit
virtutē equalē virtuti creatiue:ſʒ hec quātitas noua tota
⁊ totalr̄ ꝓduciꭍ ad eſſe per te.ḡ ⁊c.maior ꝓbaꭍ.pmo:qꝛ ſi
totalr̄ ꝓduciꭍ poſt nihil/pʒ ꝙ eſt creatio.ſi aūt poſt aliqd:
⁊ tn̄ totalr̄.hoc nō pōt eſſe niſi ꝑ totalē cōuerſioneʒ illius
in iſtud.vel ſi fingas aliū modū:ſaltē ille tranſitus reqrit

equalē virtutē actiuā ſicut totalis cōuerſio in hoc:ſꝫ ꝯuer-
ſio totalis illa nō pōt eſſe niſi a v̄tute eq̄li v̄tuti creatiue.
¶ Scḋo ꝛ eſt cōfirmatio p̄cedētis:q2 ſi.a.ſuccedit.b.non
eſt alteri⁹ rōnis ſ̄m aliqḋ intrinſecū ſibi ꝓpter hoc ꝙ ſuc-
cedit illi. Hoc ꝓbat̄ p̄:q2 qn̄ ſuccedēs eſt:tūc nō eſt illud
cui ſuccedit:g̃ ꝑ illud nō variat̄ ſuccedēs in ſe. ¶ Scḋo:
q2 ordo poſterioris ad hoc vel hoc nō vr̄ variare funda-
mentū ordīs in ſe.ſed ſi.a.nulli ſuccederet ꝛ haberet tota-
le eſſe ſuū poſt nō eſſe,crearet̄:nec poſſet ꝓduci q̄uocūq̄ꝫ
C ſic totū ꝛ totalr̄ niſi a v̄tute infinita.g̃ lꝫ nūc ſuccedat cui-
cūq̄ꝫ alteri:ſi tn̄ totū ꝛ totalr̄ ꝓducat̄:cū ſit terminus in ſe
oīno idē ſequit̄ ꝙ reqrēt v̄tutē ꝓductiuā eq̄lē. ¶ Si di-
cas:ꝙ q2 ſuccedit iſti non vr̄ requiri tanta v̄tus ꝓductiua
quāta requireretur ſi ſuccederet tn̄ nihilo vel negationi.
¶ Hoc nō vr̄ ꝓbabile:q2 terminus ad quē,nō reqrit aliā
v̄tutē ꝓductiuā:niſi ꝑ aliā ꝑfectionē in ipſo termino ꝓ-
ducendo.g̃ ſi totus ꝛ totalr̄ ꝓducat̄ poſt aliqḋ vel nō poſt
aliqḋ:reqrit̄ eq̄lis v̄tus. ¶ Qḋ cōfirmat̄:q2 hn̄s in v̄tute
ſua actiua aliquē terminū totū ꝛ totalr̄,pōt illū in eſſe po-
nere qn̄ nō ipedit̄:ſed ꝑ hoc qḋ nō hꝫ poſitiuū qḋ totalr̄
trāſmutet̄ de eſſe ad nō eſſe nō ipedit̄:q2 fatuū eſt dicere
illud corrūpēdū eſſe expedimētū agētis.g̃ ꝛ ſi nō habeat
aliqḋ tale deſtruēdū pōt totū ꝛ totalr̄ effectum ponere in
eſſe:ꝛ ita poſt nihil:ꝛ ꝑ ꝯñs creare. ¶ Cōfirmat̄ iſta rō:q2
ſi quātitas iſta ſuccederet ſuo ꝯrio vel oppoſito ꝓcederet
eā creari:ſed ita negatio eius includit̄ in quātitate p̄exiſtē-
D te ſicut includeret̄ in ꝯrio ſi p̄cederet.nā qḋlꝫ incompoſſe
ſimplr̄ includit negōnē ſui incōpoſſis:ꝛ nullo mō affirma-
tionē ei⁹ niſi rōne ſubiecti cōis.iſta quātitas p̄cedens non
magis hꝫ ſubiectū cōe cū quātitate ſuccedēte q̄̄ ꝯriū cum
ꝯrio.ergo eque ſequit̄ mō iſta quātitas negōnē ſui eſſe:ſicut
ſi p̄ceſſiſſet ſuū oppoſitū. ¶ Cōtra duo tacta in r̄ſione
ad iſtā rōnē.p̄mū eſt de illa vi remanēte in accidēte.Con-
tra qḋ arguo ſic.nihil poſitiuū remanet in accidēte ſeꝑato
qḋ nō fuit in eo vt cōiuncto:ſed in cōiuncto nō fuit aliqua
a.l.alicuius trāſmutatiōis vis qua de ipſo poſſet ꝓduci aliqs termin⁹:ſed tn̄ ꝙ ipm̄
poterat eſſe alius terminus:ꝛ poterat ꝓduci de potentia
ſubiecti.g̃ in ipſo ſeꝑato nō eſt aliqua vis ꝑ quā poſſit ha-
bere reſpectū alterationis niſi tn̄ rōnē termini. ¶ Prīa
ꝓpoſitio.ſ.ꝙ nihil poſitiuū remanet in accn̄te ſeꝑato eſt
ꝓbata ſupra diſti.iſta.q.1. ¶ Aliud addit in r̄ſione:ꝙ ſi
quātitas iſta nō hr̄et habitudinē ad quātitatē priorē vel
p̄exiſtentē:tūc ꝓprie crearet̄. Addo minorē:ſed illa ha-
bitudo ad p̄exiſtētē nō ꝓhibet creationem iſtius.g̃ iſta
creatur.ꝓbatio minoris. Hec habitudo nō eſt niſi quedā
ſucceſſio imediata eſſe iſtius ad eſſe illius:ſed ſucceſſio ta-
lis nō ꝓhibet ſuccedēs creari. ¶ Et pōt ꝓbari ꝑ exēplū:
q2 nō eſt hic magis imediata ſucceſſio q̄̄ eſſe aīe ad orga-
nizationē corpis:ꝛ tn̄ nō negat̄ aīam creari in corpe orga-
nico.g̃ nec h̄ ratio ibi eſt:q2 aīa accipit eſſe totalr̄ poſt non
eſſe ſuiꝛ eadē rō eſt in ꝓpoſito:q2 hec q̄ntitas accipit tota-
le eſſe poſt nō eſſe ſui. ¶ Utrū aūt cū illo nō eſſe p̄ceſſe-
rit aliqḋ poſitiuū vel nihil:vel p̄ceſſerit ꝯriū vel ſiſe nihil
ad.h.q2 ibi idē ſūt p̄mi termini ꝗ creationis. Deduco aūt
ſcḋam rōnē:vbi ꝯcedit ꝙ tādiu manet corpus chr̄i q̄̄diu
manent accn̄tia:q̄ nata eſſent afficere panē ſi maneret nō
p̄ciſe q̄̄diu hꝫ accn̄tia manent eadē numero. ¶ Cōtra h̄:
q2 iſta quātitas q̄ ſuccedit quātitati p̄exiſtēti nō magis
eſt eadē quātitati p̄exiſti q̄̄ q̄cūq̄ꝫ alia in vna alia hoſtia
nō cōſecrata:imo minus eſt eadē:q2 iſta eſt incōpoſſis illi
in eſſendo.nō ſic illa.g̃ nō magis erit corpus chr̄i ſub iſta
noua quātitate:q2 prefuit ſub illa alia q̄̄ erit ſub quacūq̄ꝫ
alia quantitate:que ſcilꝫ eſt eque eadem illi p̄exiſtenti.
¶ Et ſi fugias ad ſucceſſionē hui⁹ q̄ntitatis ad illā.arguo
ſic.ſub nulla quātitate eſt corpus chr̄i niſi ꝑ ꝯuerſionem ꝛ
cōſecrationē:ſed per ꝯuerſionē ꝛ cōſecrationē nō accipit
eſſe:niſi ſub iſta q̄ntitate:ꝛ illa eſt oīno alia ſicut quantitas
alterius hoſtie nō ꝯſecrate.g̃ per illā ꝯuerſionē ꝛ cōſecra-
tionē nō eſt ſub illa quātitate.g̃ mō nullo. ¶ Poſſet etiā
argui ꝑ illud qḋ adductū eſt ꝯ p̄mā ꝯclōnē per dicta opi-
nantis:q2 nō diutius manet corpus chr̄i ſub ſpē panis q̄̄
natus eſſet hic manere panis ꝗ cōuerſus eſt:ſed ſub alia
quātitate nō maneret hic panis ꝗ ꝯuerſus eſt ſi panis eſt
hic per quātitatē.g̃ ꝛc. ¶ Cōtra tertiā reſponſionē ſuā q̄
ꝯcordat cū tertia rōne quā adducit ꝓ ſe quo ad iſtam cō-
cluſionē.ſ.ꝙ nō eſt de eſſentia motus ꝙ ſ̄m eū aliqḋ ſubꝫ
aliter ſe habeat nō arguo:q2 ꝯclōnē in ſe credo verā eſſe:
ſed ad ꝓpoſitū:q2 ꝓpter hoc cōcedit ipſūꝫ motū poſſe eē
ab agēte creato ſine ſubō:arguo ſic.agēs creatū nō pōt
cauſare accn̄s ſine ſubiecto in eē ꝗeto.g̃ a ſili vel a maiori
nō pōt cauſare accn̄s in fluxu ſine ſubiecto. ¶ Per iſtud
a.l.cōditiōes ergo r̄ideo ad rōnes illas quas adducit ꝓ ꝯclōne ſcḋa:q2
p̄ma rō hūi ꝓbat ꝙ deus pōt facere formā in fluxu vel in
fieri ſine ſubō:ſicut pōt facere eā in eſſe ꝗeto ſine ſubō:ſꝫ
nō ſeq̄t̄ ꝙ agēs creatū pōt facē formā in fluxu ſine ſubō:
imo ſequit̄ oppoſitū:q2 nō pōt facere formā quietā ſine
ſubō:cauſans aūt motū effectiue,cauſat formā in fluxu.
¶ Scḋa rō.ſ.ꝙ dat de⁹ accn̄ti ſeꝑato vt oīa poſſint ſibi
cōuenire que p̄nt ei cōuenire in ſubō:cōcludit oppoſitū.
nā in ſubō nō poſſet ſibi cōuenire niſi tn̄ ꝙ eſſet termin⁹
motus.g̃ nullo mō pōt ſibi aliud cōuenire extra ſubm̄:ꝛ
ſic opꝫ dare aliqḋ aliud ſubm̄ motus:q2 ſ̄m ipſum ſubm̄
eſt aliud a termino motus. ¶ Tertia rō ſua.ſ.ꝙ non eſt
de eſſentia motus ꝙ aliqḋ ſubm̄ fluat ſ̄m ipſūꝫ hūi ꝓbat
ꝙ deus pōt facere motū ſine ſubō ſꝫ nō de agēte creato:
q2 nō pōt ſeꝑare qḋcūq̄ꝫ ab illo qḋ nō eſt de eſſentia ſua:
imo ſeq̄t̄ oppoſitū ſ̄m ſuā r̄ſionē ad p̄mā rōnem:q2 nō
pōt magis ſeꝑare a ſubō formā in fluxu q̄̄ in ꝗeto eſſe:ſꝫ
nō pōt creatura aliqua actiue eſſe cā forme in eſſe quieto
ſine ſubō.g̃ nec in fluxu. ¶ Cōtra illud:qḋ ipſe addit ad
exponēdū ſcḋam ꝯclōnē.ſ.ꝙ motus ꝗ eſt hic per ſe ſ̄m
qualitatē nō eſt ſine ſubō:ſꝫ illud qḋ cōcomitat̄ terminū
per ſe huius motus.ſ.quātitas ſit ſine ſubō. ¶ Cōtra hoc
a.l.Sic tota raritas eſt p̄m⁹ termin⁹ formalis mot⁹ rarefactiōis illi⁹ aūt ſubꝫ eſt totū quātū.g̃ illud qḋ p̄ſuppōit nālr illi termino non pōt tn̄ per accidens ꝛc. ſic.Tota raritas eſt p̄mus terminus formalis mot⁹ rare-
factionis.illius aūt ſubm̄ eſt totū q̄ntū.g̃ illud p̄ſupponit̄
nālr iſti termino:g̃ non pōt tn̄ ꝑ accn̄s acqri per hoc ꝙ
tanta q̄litas acqrit̄:q2 p̄us nālr ꝛ p̄ſuppoſitū alteri nō ſo-
lum acquiritur per hoc ꝙ acquiritur poſterius naturalr̄:
imo prius preſupponitur iam acquiſitum.

E Ad qōnem ergo r̄ideo:ꝙ in euchariſtia manēte
pōt itelligi quadruplex mutatio.vna
ſ̄m vbi.alia ſ̄m qualitatē quā nō cōcomitat̄ aliq̄ varia-
tio ſ̄m quātitatē.tertia ſ̄m q̄litatē quā cōcomitat̄ varia-
tio ſ̄m quātitatē.q̄rta ſ̄m quātitatē p̄mo. ¶ De p̄ma mu-
tatione manifeſtū eſt q̄uo reqrit eandē quātitatē manen-
tē.ſicut eniꝫ vbi in eſſe ꝗeto ne͡cio eſt in quāto vt in ſubō:
ita vbi fluens ne͡cio eſt in eodē ꝛ reqrit idē quātū manēs
ſub eodē termino. ¶ De 2ª ēt eſt manifeſtū ꝙ ibi eadē
quātitas manet:ꝛ ita pōt ſ̄m cōem opi.eſſe ſubm̄ illi⁹ al-
terationis:vt ſic q̄litas fluens habeat idē ꝓ ſubō:qḋ po-
nit̄ q̄litas manēs hr̄e:ꝛ talis in ḡr̄e eſt:vel ſ̄m figurā aliā
ꝛ aliā:vel ſ̄m q̄litatē tertie ſpēi ſ̄m magis ꝛ min⁹:q̄ varia-
tio ſ̄m magis ꝛ minus nō corrūpit accn̄tia euchariſtie ſꝫ
ꝙ ſūt ne͡cia euchariſtie:q2 de variatione corruptiua dicet̄
in ſequētibus. ¶ Sꝫ de figuratione alia ꝛ alia vr̄ ꝙ cor-
rūperet q̄ntitatē ſ̄m illud Auic.7.meta.ᶜᵉ ſue.ꝙ dimenſio
alia ꝛ alia reqrit aliā ꝛ aliā quātitatē:ſed hoc vr̄ eē ꝯ ſen-
ſuꝫ:q2 nimis durū eſſet dicere ꝙ quotiens figurat̄ aqua
aliter ꝛ aliter in alio ꝛ alio vaſe,totiens hr̄et nouā quātita-
tē ſimplr̄ manentibus ꝑtibus eiſdē in ſe ꝛ in toto.figura

ergo non

F
Quaſr ergo figura eſt 4ª ſpēs q̄litatis.

g̃ nō dicit vltra quātitatē niſi rōnē partiū ad ſe inuicē:
vel terminoꝝ includentiū ptes:hec aūt rō mutari pōt
ptib⁹ manētibus eiſdē ⁊ in ſe:⁊ in toto.¶ De q̄litate etiā
tertie ſpēi:vbi tñ in toto motu manet eadē ſpēs ſatis eſt
manifeſtū φ quātitas manet eadē.¶ Sȝ de tertia tranſ-
mutatione que eſt ſ̈m rarū ⁊ denſuȝ:⁊ de quarta vī dubiū.
breuiter g̃ vt p̄dictū eſt ad ꝓpoſituȝ opi.cōis:imo ois di-
cens φ aliq̄ quātitas eſt noua.ſ.rarioꝝ patiẽ eandē diffi-
cultatē quā ⁊ illa que ponit totā quātitatē eſſe nouā niſi
teneaẽ ibi via tacta φ rarefactio eſt q̄dā iuxtapoſitio cor-
poꝝ ſubtilioꝝ inter ptes corpis groſſioris.ſ̈m aūt iſtam
euaderetur difficultas niſi φ difficile eſt videre quō hoc
poſſit gnāri ab igne vel ſole corpus ſubtilius vino:⁊ de h
eēt dōȝ ſicut diceẽ in ſequēti.q.¶ Sȝ eēt alia difficultas:
q2 q̄cūq rareſierent ille ſpēs/ſtatiȝ eēt ibi alia ſuba noua:
⁊ per ꝯñs nō vbiqȝ corp⁹ xp̄i.Mirū ēt,vī:φ nulla ſuba
manēs eadē oīno poſſit trāſmutari a raro in denſum nec
ecōuerſo.¶ Sed qd tenēdo opi.cōeȝ φ ibi ſit quātitas
ſine ſubiecto vel tota noua:vel nō noua nō curo:poterit
ne hoc eē ab agēte creato:Videẽ φ nō.p̄ q2 qḋ imediate
ꝯſeruaẽ a deo nō pōt corrūpi ab agente creato.talia ſunt
hȝ accñtia ſepata:⁊ iō non pñt corrūpi effectiue a creatu-
ra.cui⁹ rō eſt:q2 nulla cā creata pōt hīe vtutē actiuaȝ pre-
G eminentē vtuti cāe ꝯſeruātis iſta in iſto eſſe:ſed quātitas
hec hȝ eē ſupnāle vel imediate a cā ſupernāli cōſeruāte.
ergo ⁊c̃.¶ Itē quātitas in ſubo nō corrūpiẽ p ꝯtiū:quia
nec hȝ ꝯtriū.g̃ nō niſi p defectū ſubiecti vel alicui⁹ neceſſa-
rio ꝯñtis ad ipſaȝ:ſed nō pōt h corrūpi p defectū ſubi:q2
eſt hic ſine ſubo.nec ſcḋo mō:q2 nullum aliud accidēs qḋ
ſibi ineſt necio ꝯſeqẽ ipſaȝ.¶ Si g̃ queras a qua cā idu-
A citur q̄titas noua:¶ Rñdeo a ſolo deo imediate:nec tñ
nouo miraculo:q2 ea volūtate qua diſpoſuit eucharīſtiaȝ
eſſe in ecclia diſpoſuit:φ circa illas ſpēs pñte actiuo nāli
cauſaret talē tranſmutationē q̄lem in ſubſtātijs cōuerſis
cāret agēs nāle:⁊ hoc ne meritū ſidei euacuareẽ ſi videre-
mus ſpēs intrāſmutabiles.¶ Hec via non pōt iprobari
p ſenſuȝ:q2 ſaluat oia que apparēt ſenſui.nec p rōnē:q2 ſi
arguas φ aufert agēti nāli ſuā ꝓpriā actionē.¶ Rñ⁹.nō
aufert eā que pōt ſibi cōpetere.ſ.vt trāſmutet ſubiectum
p̄ſens a forma in formā:ſȝ negat ſibi illā q̄ nō pōt ſibi cō-
petere.ſ.trāſmutare ⁊ nō aliqḋ ſubm.¶ Alr dī tenēdo in
Jo. rodiuon in.4. diſt.10. q.3.ar.4. iſto mēbro opi.cōem.ſ.φ in rarefactione q̄titas ſit noua:
nō tota:ſed pars in eodē ſubo:φ in quātitate:nō in ſubie-
cto eſt motus rarefactionis p quē per accñs eſt aliqs gra-
dus quātitatis nouus:ſed tñ ſine ſubo nec eſt nouū mira-
culū:q2 quaſi aggñaẽ illa noua po quātitati preexiſtenti:
nec eſt nouū miraculū aggnātū quātitati ſepate hāc ſilē
modū in eēndo vel ſepationē:ſicut exēplificaẽ de ptibus
carnis gnātis ex nutrimēto in xp̄o.Eodē enim miraculo
quo vbū aſſūpſit humanā nām/aſſumunẽ ad vnitatē per-
ſonalē ptes carnis gnāte de nutrimēto:ita h eodē miracu-
8 lo quo facta eſt quātitas ſepata/factū eſt vt qcqd eſt pars
eiuſdē quātitatis ſit ſilr ſepatū.¶ Cōtra hoc p̄:q2 poſſet
iſti quātitati apponi alia quātitas:ſicut ſi vinū nō ꝯſecra-
tū apponereẽ ſpēb⁹ ꝯſecratis:⁊ quātitas appoſita nō eſt
ſine ſubo:ſicut illa cui apponiẽ.¶ Nec rō:nec illa ſiliitu-
do eſt ad ꝓpoſitū:q2 ille ptes gnāte de nutrimēto fuerūt
ptes:vel ſiunt alicui⁹ totius aſſūpti a vbo. Sed iſte ptes
quātitatis nō fuerūt:vel nō ſūt ptes alicuius toti⁹ p̄ hñtis
ſepatū eē:q2 lȝ po accipiat ſilē eſſe toti ſine nouo miracu-
lo:tñ po nō accipit ſilē eē alteri parti ſine nouo miraculo:
⁊ q2 tota raritas eſt p ſe terminus illi⁹ alterationis:tota il-
la hȝ p ſuo ꝓprio ſubo totā q̄titatē ſic po ptē.g̃ tota iſta
p̄ſupponit q̄titatem iſtā maiorē.g̃ ⁊ p ꝯñs illa q̄titas eſt
p̄us nālr maior q̄ iſta raritas iducta.¶ Breuiter g̃ q̄tū

ad iſtū articulū vel opȝ tenere opi.p̄mā φ quātitas nullo
mō eſt alia actione agētis creati:vel opȝ dicere φ agens
creatū poſſit agere ſine paſſo in qḋ agat.Sed ſi p̄ᵐ appet
aliqbus iprobabile.2ᵐ pōt declarari aliqualr.ſ.φ agens
creatū nō reqrat paſſuȝ:nec aliqd ſupplens vicem paſſi.
¶ Et p̄mo arguiẽ ꝯ iſtud 2ᵐ:q2 vī deſtruere fundamēta
phie nālis p̄ phẏ.p̄ de gnōne:⁊ alibi ſepe:q2 nō oporteret Text.cō.81. Text.cō.24.
aliqd idē ſubeſſe termio trāſmutationis.vī ēt illa deſtrueẽ a.l.φ H
q̄ appent ad ſenſuȝ.nā agēs qḋ hȝ in vtute ſua actiua cō-
plete terminū pōt ponẽ illū ī eē ſi nō ipediaẽ.g̃ agēs crea
tū poſſet ponẽ terminū in eē ſine q̄cūqȝ paſſo:⁊ ſic poſſet
faceẽ accñs ſine ſubo ⁊ formā ſubalē ſine mā:qḋ pȝ mani-
feſte ꝯ ſenſuȝ.vñ agens creatū pp duo reqrit paſſum.ſ.pp
ſe:q2 paſſuȝ eſt cōcauſa cū agēte creato:q2 hȝ vtutē limita
tā in agēdo:⁊ iō reqrit cām aliā.ſ.mālē cōcurrētē in fieri.
pp effectū ēt qḋ eſt cōpoſitū ex mā tanq̄ parte p̄exñte:⁊
foia tanq̄ pte aduenīete.g̃ nō ponereẽ agēs creatū agere
oīno ſine mā vel in ſe vel in equalēte.¶ Sȝ diceretur φ
p̄ᵐ ſupplet vicē ſubi in cōpōne ad agēs creatū:qḋ ꝓbaẽ:
q2 ſicut pōt ſupplere vicē ſubiecti q̄tū ad eſſe gētū reſpe
ctu accñtis:ita pōt vicē ſubi ſupplere reſpectu agētis q̄tū
ad fieri effectus.ꝓbatio/magis vī reqri cā ad effectuȝ q̄
ad aliā cām ad cauſandum.ſubm aūt reſpectu accñtis hȝ
rōnē cāe:ſed reſpectu agētis ⁊ cāntis accñs hȝ rōnē ꝯcau
ſe tñ.g̃ ⁊c̃.¶ Eſſet g̃ modus iſte huius ꝯclōnis:φ agens
cauſatū nō agit ſine ſubo:vel in ſe:vel in aliquo ſupplente
vicē ſubiecti.Et in ꝓpoſito:lȝ nō ſit ſubm in ſe:de⁹ tñ ſup-
plet vicē ſubi.ſ.cāliātē extrinſecā q̄ cōpeteret ſubſtātie ſi
adeſſet:⁊ hoc inquātū illa cā extrinſeca reqriẽ cuȝ agente
creato vt ꝯcauſa.Et hoc eſt poſſe ſicut poſſibile eſt φ de⁹
ſuppleat vicē illius cāe reſpectu effect⁹ creati.nō eniȝ ma-
gis dependet cā a ꝯcauſa q̄ effectus cauſatus ab vtraqȝ
cā.¶ Sed ꝯ hoc iteꝝ arguiẽ:q2 cāliſitas ſubiecti eſt rece-
ptio forme:ſed ipoſſibile eſt deū vel in ſe vel in quocūqȝ
habere rōnē receptiui forme.¶ Itē agens cauſatū ſi req-
rit paſſum vt cōcauſaȝ:⁊ hoc in rōne recipiētis formaȝ.g̃
nō pōt agere ſine tali paſſo ſine nouo miraculo:⁊ ita erit
nouū miraculuȝ φ agat poſito aliquo tali qḋ ſuppleat vi-
cem ſubiecti:ſed in actione miraculoſa agens creatū non
agit totum ex ſe.g̃ opȝ redire in hoc φ illa actio nō ſit ab
agēte creato.¶ De 4ª tranſmutatione que eſt in q̄titate
ſ̈m ſe facilius eſt.hic.n.nō eſt aliqua poſ̄is ſ̈m augmentū
⁊ diminutionem:q2 nō ſunt ſpecies aīate:ſed eſt hic poſ̄is
ſ̈m appoſitionē ⁊ ablationē.pōt enim iſta ſupficies diui-
di in ptes:⁊ pōt hic aliqḋ apponi quātū. ¶ De diuiſione
dico φ nō eſt ꝓprie mutatio aliq̄ eiuſdeȝ ſubiecti:ſed tñ
eſt reductio ptiū in actu q̄ p̄us erant in potētia in toto:h I
eſt indiſtincte.reductio inquā ad actuȝ diſtinctū:q2 prius
erant in toto ꝯtinuate:⁊ ita quodāmō vnū ⁊ poſtea extra
totū diſcōtinuate.¶ Si tñ queraẽ ſubm hic in mutatiōe
tali quali.¶ Rñ⁹.ipſe ptes manētes ſ̈m eandē entitateȝ
poſitiuā:lȝ nō cū illa preciſione quā intelligimus dicētes
ptē eſſe in actu pñt poni ſubm:q2 ſ̈m eandeȝ entitatē po-
ſitiuā erāt in toto ⁊ poſtea extra totū:ſȝ in toto habuerūt
ꝯtinuationē q̄ ꝓhibuit illā actualitatē includētē p̄ciſionē.
extra totū aūt hñt eā:ita φ ptes tranſmutanẽ a forma ad
p̄uationē:⁊ ita non eſt hic gnō:ſȝ q̄ſi corruptio ſine gnōne:
q2 illa entitas q̄ nūc eſt vtriuſqȝ ptis poſitiua totalr p̄fuit:
lȝ nō p̄fuerit ſub illa p̄ciſione.ſ.nō cū alio ſicut nūc eſt.illa
aūt entitas totius q̄ p̄fuit nō manet nunc.pȝ ergo quō iſta
trāſmutatio nō reqrit quantitatē eandeȝ manentē:loquē-
do de idētitate q̄ eſt ꝯtinuitas:ſȝ tñ requirit identitatē lo-
quēdo de quocūqȝ poſitiuo hic ⁊ ibi:lȝ alr ſe hñte. ¶ De
appoſitione dico:φ poſſe eſt aliqḋ q̄tū iſti apponi ⁊ ei cō-
tinuari:⁊ hoc nullo ſubiecto manente eodē niſi forte iſtis

K partibus cōtinuatis vt ṗdictū eſt in diuiſione:ꝛ ſic quātitas erit eadē:nō ſolū idētitate ꝯtinuitatis:ſ; ēt eadē idētitate poſitiua q̄ ṗcedit cōtinuitatē:que.ſ.eſt in hac:ꝛ ſilr in illa:ſiue cōtinuent̄ ſiue diſcōtinuent̄. Et hec difficultas cōmunis eſt cuicūq; vnioni ſiue diuiſioni.ſi.n.vel diuiſio vl' vnio eſt trāſmutatio:ꝛ queris eius ſubm nihil cōe manet niſi entitates priuȝ diuiſaꝝ vel vnitaꝝ. Et illa entitas q̄ eſt vnio facta hȝ aliqd quo caret q̄ eſt diuiſio.ſ.habitudinē vnitoꝝ:vel cōtinuationē coꝝ loquēdo de quātis:ꝛ ita illa trāſmutatio vl' in diuiſione eſt ṗuatiua:in ꝯtinuatiōe ꝯo poſitiua. ℂ Et ſi arguis.ſi aliqḋ quātū apponit̄ iſti ꝛ fiat iſti ſpēi cōtinuū.ḡ eſt idē terminus amboꝝ.aut ḡ ille terminus eſt in ſubo aut ſine ſubo. ℂ Rñſionem quere.

Additio ℂ Dicit̄ q̄ corp' chri nō eſt ſub aliquo īdiuiſibili:nec ſub aliquo qḋ nō eſt ps illius quāti:iō ille terminus aut linea cū nō ſit ps illius quāti,nō ſe tenet ex pte eius qḋ eſt ſine ſubiecto. Si dicas nō eſt maior rō q̄ ſe teneat ex pte hui' q̄ȝ illius. Negat̄:q2 illa linea eſt in ſubiecto:cū nō ſit pars illius hoſtie. ℂ Poſſet ēt dici lȝ min' ꝓbabilr q̄ fractio ſeu diuiſio ṗtiū quātitatis nō eſt niſi qdā motus localis.ꝛ eſt ſubiectiue in ipſis latis:ꝛ tūc oporteret dicere ecōuerſo q̄ cōtinuatio nō eſt niſi quedam latio:q2 latio nō facit

Aliorum. cōtinuitatem:ſed contiguitatem.

Ad argumenta ṗncipalia. ℂ Ad ṗmū dico q̄ nō eſt de eſſentia motus q̄ ſit

L talis vel talis entis:nec mutationis q̄ ſit alicui' alr ſe habentis:ſicut nec de eſſentia albedis q̄ ſit alicuius hñtis albedinē:ſȝ ſicut foꝛa aliq̄ in eſſe quieto eſſentialr eſt in ſe talis:lȝ nullius ſit vt informabilis:ita motus eſſentialr eſt actualitas quedā potētialis:vt ita dicā:ꝛ mutatio eſt q̄dā aliter habitio:lȝ nullius,denominati ab hoc vel ab illa. ℂ Ad 2m dico:q̄ ſicut phs cōceſſit necīuȝ eē ſubiectū in mutatione vel motu qḋ ſubiectuȝ ṗexiſteret termino foꝛmali:ꝛ eēt ps totalis termini:ita dixit cōpoſitū eē totaleȝ terminū hui' ꝓductionis:ſȝ apud nos an̄s nō eſt oīno neceſſariuȝ. ℂ Ad 3m pȝ:q̄ aliqua tranſmutatio alia q̄ ſm augmētū vel diminutionē pōt eē circa q̄titatē vt diuiſio ꝛ cōtinuatio:ꝛ hoc ſm ſe. Rarefactio aūt ꝛ cōdenſatio ſȝ accn̄s:ꝛ p ꝯñs lȝ ille ſpēs nō pñt augeri nec minui ꝓprie loquēdo:tñ pñt a quātitate minori ad quātitatem maiorem tranſmutari:ꝛ ecōuerſo. Queſtio.V

De tranſmutatione corruptiua quero vtrū poſſe ſit circa euchariſtiam fieri tranſmutationē corruptiuā illoꝝ accn̄tiū: Videt̄ q̄ nō. Forma eſt ſimplex inuariabili eēntia

In pn.1.c.3. cōſiſtens.li.6.pnc. ℂ Itē Boeti' li.de tri.forma ſimplex ſubiectū eſſe nō pōt. ℂ Item materia eſt qua res poteſt

Tex.co.22. eſſe ꝛ non eſſe.7.metac.ex his omnibus habetur q̄ ſimplex adminus forma nō pōt corrūpi:ſȝ accn̄s ſeparatū in euchariſtia eſt forma ſimplex iſto mō.ḡ ꝛc. ℂ Itē ſi corrūperet̄:aut in ſubaȝ aut in aliud accn̄s:aut in nihil.nō in nihil:q2 tūc creatura annihilaret.nō in accn̄s:q2 tūc creatura cauſaret accn̄s ſine ſubiecto.nec in ſubam:q2 ex accidēte nō pōt fieri ſuba.ḡ ꝛc. ℂ Cōtra.illa accn̄tia pñt frāgi/teri/ꝛ digeri:ꝛ pȝ ad ſenſuȝ.ꝛ ꝓbat̄ ex quadā glo.1.cor.12. Nutrimentū aūt ꝯuertit̄ in ſubaȝ rei nutriēde.ḡ ꝛc.

Tho.pma di. ar.2. in ſolu. pn.3 queſtii. a.l.eſſe q. **Hic dicitur** q̄ eſſe ſubſiſtēs qḋ manētib' accidētib' cōuenit eſt conforme illi forme quā ṗus ſuba panis habuit:ꝛ iō eē in quo dimēſiōes ſubſiſtūt tollit̄ eiſdē paſſionib' qb' tollet̄ ſuba panis exiſte ibi:ꝛ pp hoc eodē mō corrūpunt̄ accn̄tia remanētia ſicut ṗus poterāt corrūpi.ṗus aūt poterāt corrūpi duplr.vno mō manēte ſuba panis.alio mō p corruptionē ſube q̄ cōtingit ex tranſmutatione accn̄tiū:q2 ſicut gn̄atio eſt terminus alterationis:ita ꝛ corruptio.ꝛ ex pte ēt q̄titatis.q2 cū vnaqueq; res habeat q̄titatē determinatā:inqȝ poterit fieri diuiſio q̄ ſpēs nō remanebit. In h̄ ḡ facto aliq̄ tranſmutatiōe facta adhuc manet illud eē dimēſiuū ſube ṗcedenti ꝯforme. Aliq̄ñ tollit̄ eſſe ṗdictū:ꝛ tūc deſinit eē ſacramētū. Et ſilr ex pte q̄titatis:q2 ſi fiat diuiſio in partes tante q̄titatis q̄ ſufficiat ad ſpēm panis vel vini:ꝛ ſi ſint alie dimēſiones:q2 ptes cōtinui que erant in potētia ſiunt in actu:tñ eſſe ꝯforme ſube ṗexiſti manet.ſi aūt quātitas ptiū ad hoc nō ſufficiat eſſe vtrūq; deſinit eſſe.ſ.dimēſio ꝛ eē ṗdictū:ꝛ iō tūc corpus chri deſinit ibi eſſe. In qd aūt

a.l.poſſ. fiat iſta corruptio q̄ñ eſt potētialis tanget̄ in.q.ſequenti. ℂ Cōtra ꝯclōnē ṗncipalē que dicit q̄ eodē mō pōt tolli

a.l.quo. dimēſio iſta ſicut ſuba:q2 hȝ eſſe cōforme ſube panis.arguo ſic.nō pōt intelligi iſta cōformitas in aliquo poſitiuo nouo:q2 nihil tale aduenit ipſi accn̄ti p hoc q̄ eſt ſine ſubiecto:ſed illud qḋ ei aduenit cōforme eſt tñ in iſta nega-

a.l.g' nectio. iſta cōformitas eſt ianal, tione nō inherere actu:ſȝ cōformitas in iſta negōne nō ſufficit ad hoc vt vniformiter tollat̄:q2 iō tollit̄ eſſe ſube:q2 eſt paſſiuȝ ꝓportionatū agēti nāli.ſ.hñs partē potētialem ꝛ actualē:quaꝝ potētialis pōt eē ſine actuali:iſtud aūt habens tñ ꝯformitatē in negatione nō hȝ aliquas tales partes.ḡ ꝛc. ℂ Itē ſuba cōpoſita nectio ſibi determinat q̄litatez aliquā ꝓpriā:ꝛ maxie ſm eū q ponit q̄ ſuba corrūpit̄

Tho.vbi.ſ. ad corruptionē qualitatis:qḋ nō eſſet niſi nectio determinaret ſibi illā q̄litatē:ſȝ quātitas nō nectio ſibi determinat aliquā q̄litatē.ita eniȝ eſt indifferēs ad ꝯriaȝ ſicut ad iſtā:ꝛ ad vnū gradū ei' ſicut ad aliū:q2 ex ṗncipijs quātitatis nulla q̄litas nec vllus gradus egredit̄ q̄litatis.ḡ ꝛc.

Dico ergo ad qōnē:q̄ accidētia euchariſtie pñt corrūpi:ꝛ hoc qdē de q̄litatib':quarū

A tranſmutatio nō reqrit aliā quātitatē.ſatis eſt manifeſtū ſm cōem opi.q2 ille pñt pōni hic ſubiectū cōe manens.ſ.

Ochaȝ in.4. in mā de euchariſtia eȝ B q̄titatē:ſed ſm aliā opi.q̄ ponit q̄titatē ſube nō differre a ſuba:nec quātitatē albedinis ab albedīe:ꝛ p ꝯñs nullaȝ eſſe hic quātitatē magis ſeparā a ſubiecto q̄ȝ ſubſtantiam cuius eſt q̄titas nō eſt eque facile ſaluare corruptionem qualitatis:tūc.n.opȝ ponere q̄ cū pari rōne q̄libet q̄litas ſit ſine ſubto ſicut ꝛ vna.q̄cūq; trāſmutaret̄ trāſmutaret̄ ſine ſubiecto:ꝛ tunc redit iſtud ad difficultatē tactaȝ in.q.ṗcedēte qūo euchariſtia corrūpit̄ p corruptionē q̄titatis ꝛ qūo quātitas illa poſſit eſſe noua. ℂ Tamen ad ꝯclōnē in cōi pōt ſic argui.vtus agētis non diminuit̄ p hoc q̄ accn̄s eſt ſine ſubo:ſȝ ſi accn̄s eſſet in ſubiecto poſſet corrūpi ab agēte nāli.ḡ ꝛ mō. ℂ Hec rō nō cōcludit:q2 non ſufficit ſola vtus eq̄lis agētis nālis:ſed opȝ q̄ hēat paſſiuȝ ſibi ꝓportionatū ad hoc q̄ agat ſicut ṗus. ℂ Rñ:q̄diu manet quātitas ſatis facile eſt ſm cōem opi.ſaluare paſſiuȝ reſpectu agētis nālis:ꝛ hoc bñ poſſe eſt reſpectu qualitatū ꝯriaꝝ:q2 nō oīs alteratio inter ꝯria reqrit q̄titatem

B mutari:ꝛ tñ in tali alteratione ad q̄litatē cū qua nō poſſet ſtare ſpēs panis deſinit eſſe euchariſtia:q2 de' inſtituit nō cōſeruare euchariſtiā hoc eſt accn̄tia ſine ſubo:in qb' ſit corpus chri niſi quādiu manent ibi q̄litates nate pficere ſubas iam cōuerſas.ḡ ſimplr ſaluat̄ euchariſtiā poſſe deſinere eſſe actione agētis nālis:nec ibi eſt aliqḋ miraculū nouū:q2 eadē volūtate antiqua qua deus voluit euchariſtiaȝ eſſe in eccl'ia:voluit ēt illā nō manere niſi q̄diu q̄litates apte nate pficere ſubas iam ꝯuerſas manēt. ℂ De corruptione aūt euchariſtie p corruptionē quātitatis a q̄ agente poſſit fieri,tactū eſt in qōne ṗcedenti. An aūt in deſitione euchariſtie p ꝯuerſionē vel trāſmutationē in quātitatē nouā oporteat ſubam redire.dicet̄ in.q.ſequēti.

Ad rōnes. ℂ Ad ṗm dico:q̄ auctoꝛ ille loquit̄ de illis ſex ṗncipijs de qbus determinat.

ſIla aũt ſunt forme reſpectiue extrinſec⁹ aduenientes. vñ h̃ auctor nõ arguit de formis abſolutis. ¶ Ad 2^m põt dici ꝙ Boetius loquit̃ de forma q̃ eſt pura forma .i. purus act⁹ ſicut applicat ibi de deo. Et verũ eſt ꝙ forma q̃ nõ eſt nata pficere aliqd potẽtiale nõ eſt nata recipe accñs: et ita eſt de eſſentia diuina: niſi forte fiat inſtãtia de eſſentia angelica ⁊ itellectione: ſed de hoc in qõne de ſimplicitate angeli an habeat mãm. ¶ Ad pbm. 7. meta^ce. planũ eſt ꝙ non ꝯcederet aliqd poſſe corrũpi: niſi hñet potẽtiã diſtinctam ab actu ſicut pte a pte: ſʒ hoc poneret qꝛ ponit ordinẽ cãꝝ ſimplr nec̃iũ: vel qꝛ poneret ſimplr nihil poſſe corrũpi niſi cui⁹ ps manet poſt corruptionẽ: ſicut ponit nihil proprie poſſe gñari: niſi cui⁹ ps fuit ante gñõnẽ: ſʒ nec in ordine cauſaꝝ: nec in iſta pꝛis ſepatione a toto ꝯcordamus cũ ipſo. ¶ Ad rõnẽ dico: ꝙ q̃litas nõ corrũpit̃ in nihil ſed in qualitatẽ aliã ꝯtriã: vel alterius gradus in eadẽ ſpẽ: nec ſequit̃ ꝙ agẽs nãle faciat accñs ſine ſubo: qꝛ q̃litas noua hʒ idẽ ſubm qd ⁊ prior q̃litas habuit vel ſaltẽ q̃ntũ eſt de ſe hñe poſſet. ſi aũt loquaris de corruptione q̃titatis: cui nõ põt aſſignari aliqd aliud pus ſubm: illa nõ corrũpit̃ actione nãlis agẽtis ſine ſubo vel pexiſte: de quo dictũ eſt in. q. pcedẽti: vel de nouo creato: de q̃ dicet̃ in. q. ſeq. Qõ. VI.

Vltimo quero. Utrũ in aliq̃ trãſmutatione fcã circa eucharĩſtiã neceſſe ſit ſubam aliquã actione diuina redire: Videt̃ ꝙ nõ: qꝛ q̃titas ſeparata hʒ modũ ſubſtãtie in agẽdo. g̃ ⁊ in fiẽdo ⁊ patiẽdo. g̃ qcqd põt gñari de ſuba ſi ibi eſſet poterit gñari de q̃titate ſepata. nõ g̃ opʒ aliquam ſubam redire. ¶ Itẽ agẽs nãle ⁊ approximatũ paſſo nãlr trãſmutat. g̃ nõ reqrit̃ miraculũ ad h̃ vt trãſmutet: ſed ſuba nõ poteſt redire niſi p nouũ miraculũ. g̃ nulla trãſmutatio poſſibilis ibi reqrit ſubam redire. ¶ Itẽ agẽs nãle nõ ipeditũ neceſſario agit. g̃ nõ depẽdet in agẽdo ab aliq̃ actiõe q̃ ſit imediate volũtatis diuine: qꝛ volũtas diuina nullius actionis ad extra eſt pñ^m niſi ꝯtingẽter. nec̃iũ aũt nõ põt depẽdẽ a ꝯtingẽti. g̃ in iſta actione nõ reqrit̃ aliqd qd cauſet̃ a voluntate diuina imediate. ¶ Itẽ Aug. 7. de ci. c. 30. ſic deus res quas ꝯdidit adminiſtrat: vt eas pprios motus agere ſinat. g̃ ſinit agẽs nãle agere motũ ſuũ nãlẽ: ⁊ p ꝯñs tranſmutare eucharĩſtiã ſine oĩ miraculo. g̃ ⁊ ſine ſuba redeunte. ¶ Cõtra. iſte ſpẽs pñt nutrire vt dicit q̃dã glo. ſup illd 1. Cor. 11. Alius qdẽ eſurit: alius xõo ebrius eſt. g̃ pñt trãſmutari in ſubaʒ alẽdi. g̃ ex eis põt gñari ſuba: ſʒ h̃ nõ põt fieri niſi ſuba redeat: qꝛ ex nõ ſuba nõ ſit ſuba. ¶ Itẽ pʒ ad ſenſuʒ: ꝙ hoſtia cõſecrata põt corrumpi in ignẽ vel in aiatũ gñãtũ p putrefactionẽ: ſic corrũpet̃ ſi eẽt ibi panis: ⁊ tũc vt pus ſuba gñãri nõ põt niſi ſuba redeat. ergo ⁊c̃.

Hic eſt vna opĩo Inno. d officio miſſe. pte 3^a. c. de fractione. dicit. n. ꝙ ſuba panis redit. qd põt ſic pbari: qꝛ chr̃s eſt in eucharĩſtia vt nutrimentũ ſpũale: ⁊ tãdiu q̃diu ſpẽs ſũt vt ꝯuenĩẽs nutrimẽtũ corporale. g̃ deſinẽtib⁹ ſpẽb⁹ hic rõnẽ ꝯuenĩẽtis nutrimẽti: vtpote qñ ſi eẽnt in ſuba panis ⁊ vini ille ſube eẽnt incõuenĩẽtes ad nutrimẽtũ corpalr: tũc rõnabilr deſinit ibi eſſe corp⁹ chr̃i vt nutrimẽtũ ſpũale. deficiente aũt eucharĩſtia redit ſuba. Nec opʒ hic ponere nouũ miraculũ ad hoc ꝙ corp⁹ chr̃i deſinat ibi eẽ qñ ſpẽs nõ eẽnt nate afficere ſubſtãtias ꝯuerſas: qꝛ ita de⁹ inſtituit eucharĩſtiã nõ manere niſi manẽtib⁹ ſpẽb⁹ ꝯuenĩẽtib⁹. Nec eſt nouũ miraculũ: ꝙ. ſ. deſinente corpe chr̃i ibi eẽ redeat ſuba: qꝛ de⁹ ordinauit nũq̃ accñtia eẽ ſine ſubo: niſi in eucharĩſtia. ¶ Cõtra hoc poſſet argui ſic. quero qñ redit ſuba panis: aut h̃ eſt in vltimo inſtãti qñ gñat̃ ibi noua ſuba: ⁊ tunc ſeq̃t̃ ꝙ ſil' ſit ibi panis ⁊ nõ panis: qñ. n. gñat̃ aliud panis corrũpit̃: ⁊ p te tũc panis eſt ibi p̃: ⁊ h̃ eſt incõuenĩẽs. aut ante illud vltimũ inſtans: ⁊ tunc vident̃ ſeq duo incõuenĩẽtia. p̃^m eſt ꝙ nõ tãdiu manet eucharĩſtia q̃diu manerẽt ibi ſpecies nõ corrupte. vel ꝙ ſil' manebit eucharĩſtia ⁊ erit ibi ſuba panis cũ corpe chr̃i. ¶ 2^m incõuenĩẽs eſt: qꝛ agẽs qd põt in ptẽ motus, põt in totũ motũ ⁊ terminũ qñ nõ magis repugnat vna ps mot⁹ ipſi ſuſceptiuo q̃ alia: h̃ appet ex dictis. ã. in. q. pcedẽti: ſʒ nõ magis repugnat illis ſpẽb⁹ vna ps alterationis q̃ alia: q̃diu ſpẽs ille nõ corrũpunt̃ ſimplr ſed alterant̃. g̃ agẽs potens in p̃mã ptẽ alterationis, põt ⁊ in q̃nãlʒ. g̃ dum manet illa alteratio nõ neceſſe eſt ſubam redire. ¶ Sed ad iſtud arg^m pbabilius eſſet dare 2^m mẽbrũ: ⁊ tũc p̃^m qd infert̃ forte nõ eſſet incõuenĩẽs opinãti. diceret enĩʒ ꝙ nõ manet eucharĩſtia q̃diu manent ſpecies ille q̃lẽcũq̃ ſe hñtes: ſed q̃diu manẽt vt ꝯuenientes nutrimẽto. pñt aũt ſic alterari vt nõ cõueniant nutrimento anteq̃ totalr corrũpant̃: ſicut poſſet panis nõ eẽ ꝯuenĩẽs nutrimẽtũ anteq̃ corrũperet̃ ſapor ⁊ alia accñtia: ⁊ tũc difficile eſſet inuenire certũ gradũ alterationis vel putrefactionis vſq̃ ad quẽ pciſe maneret eucharĩſtia. ¶ Ad 2^m diceret̃: ꝙ pp totã illã alterationẽ q̃ pcedit corruptionem ſpẽꝝ: ⁊ p ꝯñs corruptionẽ eucharĩſtie nõ opʒ ſubam redire: ſed opʒ eã redire pp gñõnẽ q̃ ſeq̃t̃ illã alterationẽ ⁊ cõcomitabit̃ corruptionẽ ſpecieꝝ: nõ aũt põt redire tũc qñ erit corruptio: qꝛ tũc ſil' eſſet ⁊ nõ eſſet. ¶ Sed iſta rñſio nõ aſſignat ſufficientem reditionẽ ſube panis. eque enim poſſet agens nãle agere vſq̃ ad vltimũ inſtans ſi nõ rediret per te: ergo nõ dicit ſufficienter.

Eſt alia opĩ. que ponit mãm redire: ⁊ exponit̃ ſic ꝙ nõ põt intelligi de mã pus annihilata: qꝛ qd in nihil eſt redactũ nõ põt iterũ idẽ numero redire: nec etiã de mã pus ꝯuerſa in corp⁹ chr̃i. h̃ põt intelligi: qꝛ illa non poſſet redire niſi corp⁹ chr̃i vel mã corpis chr̃i ecõuerſo cõuerteret̃ in mãm panis: ſicut nec panis ꝯuerſus poſſet redire niſi corp⁹ chr̃i cõuerteret̃ in panẽ. Sed opʒ iſtam opĩ. intelligi ſi debeat pbabilr ſuſtineri: ꝙ deus nouã materiã creat: nec opʒ tũc ponere nouũ miraculũ: qꝛ hoc eſt ex antiquo miraculo ne fides pdat meritũ: ⁊ p ꝯñs vt oĩs tranſmutatio poſſit h̃ fieri ab agente nãli: q̃ poſſet fieri ſi accidẽtia eſſent in ſuba. nec tũc ſimplr ſuba mãe corpeꝝ in ꝯuerſiõe minueret̃: nec in pñ⁹ creata p iſti⁹ reditionem augeret̃: qꝛ q̃ntũ fuit de mã ꝯuerſũ i corp⁹ chr̃i tãtũ redit h̃ vel creat̃. ¶ Cõtra hãc opĩ. arguo ſic. quero. n. qñ redit mã: aut in vltĩo iſtãti qñ gñat̃ ibi noua ſuba: aut añ vltĩ^m inſtãs. Nõ añ, pp duo. tum qꝛ manẽte eucha^a eẽt ſuba ibi mãe alia a mã corpis chr̃i: qd nõ tenet cõis ſchola. Tum qꝛ illa mã eẽt ſine forã: qd eſt ſimplr ĩpoſe ſʒ iſtũ: ſaltem nõ eſt poſe ſine nouo miraculo: ſʒ nõ ſunt ponẽda plura miracula ſine neceſſitate. Si xõo i iſtãti gñõnis redit mã, fruſtra ponit̃ redire ad h̃ vt agẽs nãle gñet ex ea: qꝛ non gñãt niſi de mã quãta ſʒ iſtũ magis. Silr non põt gñare niſi cũ illa gñõne ꝯcomitet̃ corruptio: ⁊ ſpãlr ſm iſtũ: ſed tũc nõ corrũpet aliquã ſubam: qꝛ illa mã nõ redit ſub forma ſubali corrũpẽda: qꝛ tũc ſil' hñet eã ⁊ nõ hñet. ¶ Modus ẽt q̃ dicit iſte doctor opĩ. iſtã neceſſario eẽ tenẽdã. ſ. ꝙ non redeat: nec mã annihilata nec ꝯuerſa: ſʒ tñmõ poſe eſt eã redire: qꝛ alia noua creat̃. nõ vĩ pbabilis: qꝛ mã annihilata redire põt ⁊ mã ꝯuerſa. ¶ Primũ pb': qꝛ nihil ſequẽs ãnihilationẽ mãe eſt eiuſdẽ rõnis: cũ nihilo pcedẽte creationẽ mãe: ſic termin⁹ ãnihilatiõis, ad quẽ, ⁊ creatiõis a q̃, ſũt idẽ vl' eiuſdẽ rõnis: ſic in gñõne ⁊ corruptiõe. g̃ eſt eadẽ diſtãtia mãe ad nihil ſequẽs ãnihilationẽ ei⁹: ⁊ ad nihil pcedẽs creationẽ eius. g̃ eadẽ po^a põt ſup hanc diſtantiã ⁊ illam. que ergo põt creare, põt ⁊ annihilatam reparare. ¶ Itẽ. mã annihilata nõ eſt magis nihil q̃ añ creationẽ.

Vide var. in 2° diſt. 3.

C

a. l. alia q̃ corpus chr̃i.

huius diſ.

Tho. pñti diſ. art. 2. in ſolu. pn. 2. q̃ſtium.

Tho. p^a pte ſum. q. 66. artic. 2.

Tho. vbi. ſ. art. 2.

Confutatio ſubtiliſſima.

nō ergo magis icludit ɔdictionē q̃ prius. ḡ ſicut prius potuit
oī potētia illud ꝓducere qḋ ſic erat nihil: ita ⁊ nūc poteſt.
¶ 2ᵐ. ſ. de mā cōuerſa ꝓbat: qꝛ corpus chrī non aliter ſe
hȝ ꝑ hoc ꝙ panis ɔuertit in ipſuȝ. ḡ ecōuerſo poſſet panis
cōuerſus redire eo mō quo ɔuerſus eſt in ipm, abſqȝ hoc
ꝙ corpus chrī alr ſe hēet in ſe: qꝛ ſicut habēdo in ſe iſtam
entitatē poſt cōuerſionē nō alr ſe hȝ poſitiue. ita in nō ha
bēdo: puta ſi rediret panis non alr ſe hēret ꝓuatiue. ¶ 3ᵃ
opi. eſt: ꝙ ſicut Cōmētator dicit p̊ phyſ. Et de ſuba orbis
in mā gnābiliū ⁊ corruptibiliū opȝ intelligere dimenſio-
nes interminatas ante aduentū forme ſubalis: alr nō poſ-
ſet intelligi diuiſio mãe vt in diuerſis ptibus mãe ſint di-
uerſe forme ſubales. hᷓ aūt dimenſiones poſt forme ſub-
ſtantialis aduētū accipiūt eſſe terminatū ⁊ cōpletū. qcqd
aūt itelligit in mā ante formā ſubalē hoc manet ideȝ nuō
in gnāto ⁊ corrupto: qꝛ remoto poſteriori opȝ remanere
prius. Sicut ḡ mediātib' his dimēſionib' icōpletis mā
panis ɔciperet formā eius qḋ ex pane gnāret: ⁊ hoc pane
nō cōuerſo. Ita (cū nūc ſit datū dimenſionib' vt ſubſiſtāt
⁊ habeāt eſſe cōforme eſſe p̊oris ſube) datur eis ꝙ poſſint
ſubeſſe foꝛe ſubali: qꝛ de nā ſua non hñt ꝙ ſubſint niſi trh
accidentali: ſed a foꝛa ſubali hñt hoc: ⁊ tūc vel ex ɔſequēti
adueniet mā pp cōcomitantiā nālem forme ad mām vel
ipſi dimenſioni v̄tute diuina dabit nā mãe ꝓpter ꝓpin-
quitatē ad ipſaȝ: vt ſic illud genitū ſit cōpoſitūȝ ex mā ⁊
forma. ¶ Addit huic opi. ꝙ ſi ex talibus dimēſionib' ge-
neraret vermis p̊: ⁊ poſt ex ptibus nutriētib' generaret
ſuba: mā nutrimēti erit tandē mā illi' ſube. ¶ Cōtra iſtā
opi. argꝰ ſic. forma determinata ad aliqḋ receptiuū nul-
lo mō pōt aliḋ pficere: ſicut nec albedo angelū: nec ſapia
lapidē: ſȝ forma ſubalis determinat ad mām ſubaleȝ: vt
ad ꝓpriū ſuſceptiuū. ḡ nullo mō pōt pficere dimenſionē
de gñe q̄titatis que nō eſt mā ſubalis. ¶ Item forma de
gñe priori nō pōt pficere ſuſceptiuū de gñe poſteriori. ḡ
nec forma ſubalis dimēſionē. añs ꝓbat: qꝛ actus ſupppo
nit potentiā: ⁊ hoc loquēdo de ordine originis. actus antē
generis p̊oris nec origine: nec pfectione aliqd preſuppo-
nit de gñe poſteriori. ¶ Itē 3° ⁊ vī manifeſtius: qꝛ forma
ſubalis eſt talis actus q eſt natus cōſtituere p ſe vnū cum
ſuo pfectibili p ſe: ſȝ nō pōt cōſtituere vnū p ſe cū aliquo
de gñe q̄titatis. ḡ ⁊c. ¶ Iteȝ. illud qḋ eſt eſſentialis ratio
terminandi dependētiā alteri' nō pōt ad illud depēdere.
forma ſubalis eſt hᷓ reſpectu q̄titatis. ḡ ⁊c. ¶ Iteȝ quō
de po' dimenſionis pōt deduci foꝛa ſubalis: cū ex nā rei
nō ſit in illa tanq̄ȝ in ꝓprio potētiali. Sic ergo vī iprob-
ta p̊ma ps opi. in gnāli. ſ. ꝙ dimenſio nō pōt hēe vicē ma-
terie reſpectu forme ſubalis. ¶ Quātū aūt ad gnōneȝ ex
illa dimēſione iprobat in ſpāli. p̊ ſic. Ignis genitus ex illa
dimenſione ⁊ forma ſubali ignis nō eſſet vniformiter: nec
vniuoce ignis cū alio igne gnāto ex foꝛ' ſubali ⁊ mā ignis:
⁊ tunc ignis nō vniuoce ageret cōburendo hoſtiā ſicut cō
burendo lignū ¶ Itē. nō ſoluȝ in vno ſequit abſurditas
ꝙ erit ignis mathematicus ex q̄titate ⁊ forma ſubali: ſed
erit talis ꝓceſſiue in gnābilibus ⁊ corruptibilib' vſqȝ ad
finē mūdi. nā ex illo igne hñte dimenſioneȝ pro mā dicto
mathematico gnābit aqua hñs ideȝ ꝓ mā qḋ habuit cor
ruptū pro mā: ⁊ ex illa aqua aer: ⁊ ſic vſqȝ ad finē mundi:
vel in infinitū ſm phōs. ¶ Qḋ ēt ille alius doctor addit
de mō ſiue mā nutrimenti aduenientis nō ſaluat ꝓpoſitū.
poſito enīȝ ꝙ genitū nō ſit nutribile ſicut ignis nihil valȝ.
¶ Itē. eſto ꝙ ſacerdos eēt nutritus de iſtis ſpēb' ⁊ pone
ſicut poſſe eſt ꝙ per magnuȝ tp̄s quouſqȝ multe ptes ma-
terie fluxiſſent ⁊ noue genite fuiſſent: ſeq̄t ꝙ ille ptes non
ita erunt vere ptes carnis: ⁊ ex ptibus eſſentialib' carnis
cōſtitute ſicut alie ptes que nō eſſent genite ex ſpēb': ⁊ ſic

Egi. in theo. theor. 44. 45 Cō. 66. idem 4. phy. c. 15. expreſſius.

Hen. quol. 8. q. 36.

A

poſſe eſſet ponere caſuȝ ꝙ puer nutrit' ex ſpēbus vſqȝ in
finē vite ſue nō reſurgeret niſi hō cōpoſitus ex dimēſiōe
⁊ forma ſubali vna vel plurib'. ¶ 4° opi. eſt ꝙ in trāſub Ric. p̄mū vī. art. 2. q. 2. in ſol. ꝑncipali.
ſtantiatione ipſis accñtib' cōicat ꝑ creationē poſſibilitas
trāſmutabilis: nō trh in formā: ſed ēt in īfimū gradū actua
litatis que eſt mā. ḡ accñtia reſoluunt poſtea in mām ex
ꝑdicta poſſe eis annexa cōuerſa in actualitatē gradus
infimi nālr factā. Et ita hec opi. cōcordat cū 2ᵃ. ſ. ꝙ mā re
dit: ſed nō imediate a deo: ſȝ ꝑ actionē agētis nālis. ¶ Cō
tra h: qꝛ hoc purū poſſe ſm ipm eſt terminus creationis.
ḡ eſt aliqd extra cām ſuā: vel extra p̊mā cām hñs entita-
tē poſitiuā mā inferiorē. ſȝ hoc eſt falſuȝ: qꝛ dicit Aug. lib.
ɔfeſ. Feciſti dñe duo: vnū ꝓpe te angelicā nām: aliud ꝓpe 12 c. 33.
nihil. ſ. mām p̊mā. ḡ de facto nihil eſt īferi' mā p̊ma: ſȝ for
te poſſe ſit aliqd īferi' creari a deo. qcqd ſit de hoc non hȝ
h hīc locū diſputatio de hoc. ¶ Ad ꝓpoſitū argꝰ ſic. mā
nō ꝓducit ꝑ gnōnē cū ſit fundamētū ſuppoſitū gnōni.
ḡ agens nāle nō pōt illud purū potētiale admixtū ſpēb'
ɔuertere in mām p̊mā vel in cōpoſituȝ: ita ꝙ actione illa
ꝓducat mām p̊mā vel ꝓpriā iſti cōpoſito. ¶ Item eſto
ꝙ tale cōpoſitū poneret in ſpēbus eucharīſtie. ⁊ ꝙ poſſe a. l. prīȝ poſt a. l. illo.
eſſet de illa actione naturalis agentis ꝓducere mām vel
cōpoſitum adhuc fruſtra poneret: qꝛ agens naturale non
pōt agere niſi inquantum actu eſt: qḋ nō eſſet hic.

Dico ergo ad qōnē. ꝙ trāſmutationū poſſibiliuȝ
circa eucharīſtiā. quedā ſtāt cū eucha-
riſtia manente. q̄dā nō. oēs p̊me nō reqrūt ſubam redire B
q̄cūqȝ: nec actione diuina: nec actione agētis nālis: nec in
illis de facto eſt mā vel redit. ¶ Scōaȝ aūt quedā non
requirūt ſubam redire: trh redit actione diuina: ita ꝙ ſunt
quatuor ɔcl'ones. ¶ Prima ꝓbat. oē agens potēs in trāſ
mutationē aliquā, pōt in terminū illius ſi hȝ ſuſceptiuuȝ:
nō magis repugnās termino q̄ motui. ſȝ in trāſmutatio-
nibus in qbus manet eucharīſtia agēs nāle pōt in totum
motū: ⁊ ſuſceptiuum nō plus repugnat termino q̄ motui.
ergo ⁊c. minor pȝ: qꝛ ſuſceptiuū nō pōt hic poni niſi quā-
titas. quātitati aūt nō magis repugnat vnus gradus qua-
litatis ad quē pōt eſſe trāſmutatio q̄ alius gradus impfe
ctior ſm quē ⁊ alios ſibi ſiles pōt eſſe motus alteratiōis.
Nam quātitas ſm rationē ſui nō determinat ſibi aliquē
gradū qualitatis. igit ⁊c. ⁊ ſic pȝ p̊ma cōcluſio. ſ. ꝙ manē-
te eucharīſtia nō eſt neceſſariū redire ſubam. ¶ Et ꝑ idē C
pōt ꝓbari 3ᵃ ɔclo. ſ. ꝙ trāſmutatio corruptiua eucharīſtie:
dum trh ibi maneat eadeȝ quātitas: que ſit ſubiectū tranſ-
mutationis: nō neceſſario requirit ſubſtantiā redire. ¶ 2ᵃ
cōcluſio ꝓbat: qꝛ dum manet eucharīſtia nō eſt ibi ſub-
ſtantia niſi ſubſtātia corporis chrī. accidentia ēt manent
tunc ſine ſubiecto: ſed neutrū iſtorū eſſet verū ſi alia ſub-
ſtantia rediret. ergo manente eucharīſtia nulla ſubſtantia
de facto redit. ¶ 4ᵃ ɔcluſio eſt diſſimilis 2ᵉ que eſt: ſiue D
per alterationē: ſiue per motū in quātitate corrumpat eu-
chariſtia, redit de facto ſubſtantia. ⁊ h eſt ſubſtātia cōpo-
ſita cui talia accidētia cōuenirent quā etiā afficiunt: ⁊ hoc
in inſtanti corruptionis ⁊ imediate a deo. ¶ Prima pars
huius ɔcluſionis ꝓbat: qꝛ deus ſtatuit illas ſpēs manen-
tes eſſe ſine ſubiecto in eucharīſtia preciſe ⁊ nō alibi. ergo
ſtatuit ꝙ ceſſante eucharīſtia nō ſunt ſpēs ſine ſubto: ⁊ ꝑ
ɔñs in ipſo inſtāti corruptiōis ſit ibi aliq̄ ſuba. ¶ 2ᵃ pars
ꝓbat: qꝛ ſi aliq̄ ſuba redit: nō alia q̄ illa q̄ pōt illis accñ-
bus nouis affici: qꝛ alia ſba nō eēt cap. ⁊c. ¶ 3ᵃ ps ꝓbat. ſ.
ꝙ nō redit imediate niſi a deo: qꝛ nullū aliḋ agēs hȝ v̄tu-
tē actiuā ad hoc ſufficientē. Nō ergo redit ſubſtātia cōpo-
ſita dum accidentia eucharīſtie manent: vt dicit p̊ma opi
nio. nec vt dicit ſcōa opinio: redit materia ſiue per repara
tionē ſeu reſolutionē ſeu creationē: quia hoc eſſet omnino

ſuperflui:cū per mām ſolā nō poſſet magis ſaluari actio aliqua agētis nālis.nec vt dicit tertia opio:dimēſio eſt ſuſceptiuūʒ forme ſubalis.nec vt dicit 4.ª opio:poſſibilitas illa eſt aliquid:nec in aliquid conuertibile. ¶ Que autem
E trāſmutatio poſſit fieri manēte eucharistia.pʒ:qꝛ quelibʒ alteratio ꝑ quā nō inducit̄ aliqd icōpoſſe pani ſi maneret:ꝛ trāſmutatio ſʒ q̄ntitatē vel ꝑ ſe vt fractio ꝛ diuiſio:qꝛ ꝑtes panis homogenee nāte eſſent manere ſub illis ꝑtib⁹ quātitatis diuiſe.vel ſm quātitatē cōcomitāter:vt eſt in rarefactione vel cōdenſatione:dum tñ nō iducat̄ quātitas repugnans ſube panis iam conuerſe ſi eſſet. ¶ Per oppoᵐ aūt trāſmutatio corruptiua ſm q̄litatē ſm gradū illū ſm quē nō poſſet ſtare cū pane ſi maneret.ꝛ h̄ lʒ q̄ntitas oīno
a.l.igneus. maneat eadē.talis aūt non pōt fieri manente eucharistia. vel ſaltē nō fit de facto.vñ ſi poſſibile eſſet ꝙ calor ignis induceret̄ in ſpēbus ꝯſecratis ſm gradū repugnātē pani ſi adeſſet:ꝛ tñ quātitas oīno eadē que ꝑus maneret corrūperet̄ eucharistia:qꝛ eucharistia nō cōſiſtit in ſola quāti-
F tate:ſʒ in alijs accn̄tib⁹ nec̄io ꝯn̄tibus ſubas ꝯuerſas.Et ꝑ ꝯn̄s in inductione illius caloris icōpoſſibilis rediret ſuba de facto.vt ꝓbatū eſt 4.ª ꝯclone:ſʒ hic nō eſſet nec̄iuʒ ꝑꝑ actionē agētis nālis vt dicit 3.ª ꝯclō.haberet.n.agēs nāle q̄ntitatē pro ſubiecto in quā poſſet inducere illū calorē: vt ꝓbat ꝓbatio ꝑme ꝛ tertie ꝯclonis:ꝛ tunc eſſet ibi q̄ntū calidum calore igneo:ꝛ tamen nō eſſet ignis.

Ad argumenta. ¶ Ad pᵐ dico.ꝙ q̄ntitas ſeparata nō hʒ aliquē modum poſitiuū ſube:ſed tñ negatiuū:iſtū.ſ.nō ineſſe actu ſubto:ſed iſte modus negatiu⁹ nō ſufficit ad h̄ vt poſſit eē ſubm magis q̄ꝫ ꝑus:imo cui⁹ potuit ꝑus eſſe imediatū ſubm ei⁹ preciſe pōt eē nūc:pōt tñ cōcedi illud argᵐ ꝙ alicui⁹ trāſ-
G mutationis pōt quātitas eſſe ſubm:ſʒ nō trāſmutationis ad ſubam:qꝛ ibi regrit̄ ꝙ ſubm ſit pn̄ᵐ ſube cōpoſite:vt mā. ¶ Ad 2ᵐ cōcedo ꝙ nō regrit̄ nouūʒ miraculum ad actionē agētis nālis q̄diu agēs illō hʒ paſſiuʒ:ſʒ qñ nō hʒ paſſiuʒ nō pōt agere niſi ꝑ miraculū det̄ ſibi paſſiuʒ:ſʒ ſicut a nā dari nō pōt:ita paſſiuʒ reqſitum ad gn̄ōnē nō eſt hic: nec pōt eſſe vel fieri ꝑ agēs nāle de aliquo qō ſit h̄:ꝛ ideo opʒ ad hoc ꝙ agēs nāle poſſit agere hac actione:ꝙ ꝑ miraculū redeat ſibi paſſiuʒ ꝓportionatū:nec tñ dico ꝙ qñ redit de facto ſm 4.ªᵐ ꝯclōnē ꝙ agēs nāle ibi generet:ſʒ
H ſolus deus creat ibi ſubam cōpoſitā ꝑ.ſed ſi vlterior debeat ſequi gn̄atio alicuius de illa ſuba:pōt agens nāle ibi agere ad formā ſubalē:qꝛ hʒ paſſiuʒ ſibi ꝯueniēs. ¶ Per idē pʒ ad 3ᵐ:qꝛ nec̄io agit q̄ntū pōt agere.non aūt pōt ibi agere ad formā ſubalē niſi ſit ibi aliud receptibile a q̄ntitate:iō nec̄io regrit̄ actio diuina. ¶ Et ſi queras an agat agēs nāle ad h̄ ꝙ ſuba illa rediēs actione diuina ſit quāta vel q̄lis illa q̄litate quā iducit in quātitatē.Poſſet dici ꝙ ſic:qꝛ cū poſterius nā agat q̄ꝫ deus in reducēdo ſubam:ꝛ in illo poſteriori hʒ paſſiuʒ receptiuū illi⁹ termini foꝛmalis in quē pōt:ꝛ ꝑ ꝯn̄s pōt illud paſſium afficere illo termino formali.Uel pōt dici oppoſitum.ſ.ꝙ nō:qꝛ nō pōt agens creatū informare ſubiectū aliquo accidēte:niſi ꝑus habuerit aliqd repugnās qō tollit̄ per actionē agentis h̄ꝰ. Sed hoc nō eſt neceſſariū:qꝛ ſi h̄ nō ꝑcedit ordine durationis ꝯrīū vel priuatio:nō ꝓpter hoc tollit̄ actio agentis nālis: qꝛ hñ pōt agens nāle hīc effectū ſibi coeuū ꝛ in ſeipſo:vt de ꝓpria paſſione ꝯn̄te ſubiectuʒ vel in alio:vtpote ſi ſil' crearent̄ ſol ꝛ aer ſimul fieret aer lucidus a ſole:ꝛ tñ non preceſſiſſet in aere oppoſitū luminis. ¶ Ad 4.ᵐ ſignāter dicit Aug. ꝓprios motus.ſ.qui ſunt ꝟtute ꝓpria coꝝ:ſed
I talis nō eſt niſi q hʒ ſubiectū cōueniēs:cuiuſmodi non eſt quantitas ad ſuſceptionem forme ſubalis:ꝛ iō poſita ſola quātitate nō pōt ſuba produci niſi actione diuina.

¶ Solet etiam queri ꝛc̄. Diſtin. XIII.

Ec eſt vltima pars in qua magiſter determiāt de cā efficiente cōſecrationis eucharistie. ꝛ diuidit̄ in duas.in ꝑncipalē in qua determinat hanc ꝯclōnē.ꝙ a quocūqꝫ ſacerdote bono vel malo indifferenter pōt cōfici eucharistiā:ꝛ incidētalē que tangit de perceptione ſacri huius.2ª ibi[Illud etiā ſane.]ꝛ ſequitur epilogus reſpectu iſtius tractatus totius.ibi[De hoc celeſti myſterio.]ꝛ pars incidentalis ibi quis ſit dicendus hereticus que incipit ibi[Ne aūt ignores.]

Irca hanc diſt.quero duo. ¶ Prio vtrū ſola actione diuina poſſit cōfici corpus chri. ¶ 2º.vtrū qcūqꝫ ſacerdos ꝓferens verba cōſecrationis cum intentione determinata ꝛ circa mām cōuenientem poſſet conficere eucharistiam: Queſtio. I.

Od primū ſic ꝓcedit̄.Et arguit̄ ꝙ nō in.6.ꝑncipijs dī ꝙ omnis actio in motu firmat̄.diuina actio nō fundat̄ in motu.g̊ deus nō cauſat aliqd per actionē ſuā.g̊ nec h̄. ¶ Itē ibidē.ꝓpriū eſt actioni ex ſe inferre paſſionē.ſʒ h̄ nulla paſſio infert̄.g̊ hic nō eſt actio.Minor ꝓbat̄:qꝛ illa paſſio fieret in inſtanti cōuerſionis ſicut ꝛ actio.in illo aūt iſtanti nō manet panis.ergo tunc nō eſt paſſio in pane:ſed nec tunc eſt paſſio in corꝑe chri:qꝛ corp⁹ chri tūc per iſtā actionē nō mutat̄. ¶ Itē ꝙ nō ſola actione diuina.ꝑ ſic.agens nāle pōt ꝯuertere totū in totū:qꝛ ꝑ de ge.dī ꝙ gn̄ō eſt cōuerſio totius in totuʒ.g̊ agēs nāle pōt in totā iſtā cōuerſionē:qꝛ nō vr̄ ſibi ipoſſis niſi qꝛ eſt totius in totū. ¶ Itē nā pōt formare corp⁹ chri in eſſe nāli.g̊ pōt illō formare hoc ſm eſſe qō hʒ in eucharistia.ꝓbatio aūtis.Natura formauit corp⁹ ex ſanguib⁹ virginis.ꝓbatio ꝯn̄tie.Idē eē eſt corꝑis chri in vtero virginis ꝛ in eucharistia:ſed ſuꝑ idē eē vt terminū pōt eadē ꝟtus.g̊ ꝛc̄. ¶ Et ſi dicas ꝙ eſt idem eſſe:tñ ſub alio ꝛ alio mō:ꝛ ꝙ lʒ ſuꝑ pᵐ modū poſſit nā:nō tñ ſuꝑ 2ᵐ. ¶ Contra.eſſe fuit ꝑ ſe termin⁹ iſti⁹ actionis:nō aūt ille modus. g̊ eodē eē manēte ꝑ ſe manet idē termin⁹:ꝛ ꝑ ꝯn̄s in illud poſſet eadē ꝟtus. ¶ Nec pōt dici ꝙ ꝓhibet̄ ꝑꝑ modū:qꝛ modus nō repugnat ei cuius eſt modus:g̊ iſte modus nō repugnat illi eē.g̊ qō pōt in illud eē ſʒ ſe nō ipeditur per quēcūqꝫ modū ei⁹ qn poſſit in ipm. ¶ Et ꝯfirmat̄ iterū: qꝛ mai⁹ eſt poſſe in eſſe q̄ꝫ in quēcūqꝫ modū eius. ¶ P. Ultimo ſacerdos hʒ aliquā actionē reſpectu ꝯſecratiōis. g̊ nō ſola actione dei cōficit̄ eucharistia.aīs ꝓbat̄:nō.n. regrit̄ intētio aliqua in aliquo reſpectu alicui⁹ effectus ad quē ipʒ nullo mō eſt cā agēs:ſʒ intētio ſacerdotis regrit̄. g̊ ꝛc̄. ¶ Cōtra pª.q.pª.inter catholicā.ꝛ ſumit̄ ab Aug.li. de corꝑe dñi.Myſteriū corꝑis ꝛ ſanguis dñi ꝑficit̄ virtute.ſ.ſ.ꝛ ſeqt̄:ſicut chrs eſt q baptiçat:ita ipſe eſt q ꝑ ſpūm ſanctū hāc ſuā efficit carnē ꝛ trāſfūdit in ſanguinē. ¶ Itē Grego.1.q.1.Multi ſecularīū.Unus idēqꝫ ſpūs.ſ.in tota eccliā inuiſibilr myſteria corꝑis chri ꝛ operando ſanctificat ꝛ ſanctificādo bñdicit.Et iſte due auc̄tes ponūt̄ h̄ in lr̄a.

Ad ſolutionem huius.q.tria ſunt vidēda.Primū an actione diuina poſſit h̄ ſacrm̄ cōfici.ſ.eucharistia:ꝛ h̄ tangunt pª duo argᵃ.2º an actiōe agētis creati vt ꝑncipalis agētis:ꝛ h̄ tāgūt duo ſequētia argᵃ.3º an actiōe alicui⁹ creati vt inſtrālr agentis: ꝛ hoc tāgit vltᵐ argᵐ. ¶ De ꝑ vr̄ manifeſtū ꝙ ſic:loquēdo de actione cōiter ſicut de⁹ dī hīc actionē circa creaturas:qñ aliqd nouū imediate facit in eis:niſi ꝙ nō eſt eque facile videre quō ſit h̄ actio poſitiua ſicut in creatione:qꝛ A

Ca. de actiōe. a l. Auctor 6. ꝑncipior. dicit.

T. c. 10. t. 23.

nõ eſt hic aliqđ poſitiuũ abſolutũ accipiens ſimplr eſſe. Opīo aliq̃z qui nõ ſequit' vr. in pn° ſecundi 7 q̃rti. ſed de hoc tactũ eſt diſ.11. ❡ Magis ḡ pprie diſtinguen do actionẽ ꝯ relonẽ hꝫ hõ articulus difficultatẽ: 7 dī ꝙ h° mõ accipiẽdo actionẽ actione diuina põt fieri: 7 fit hõ cõ uerſio: qđ pbat' ſic. nõ minoris v̄tutis vel actionis eſt aliq̃d cõuertere in p̄exiſtens: q̃ꝫ in nõ p̄exiſtẽs: ſed ſi cõuerteret' a deo panis in nõ preexiſtens, eſſet ibi ſimplr actio diuina qua illud nõ preexiſtens pduceret': q2 pduci non poſſet niſi aliq̃ actione: nõ relone. ḡ 7 nunc eſt actio: 7 non tm̃ relo. ❡ Itẽ creatio eſt vera actio: ſed nõ minus poſſet terminus iſtius ꝯuerſionis accipere eſſe q̃ꝫ terminus creationis. ſ. ſi hec cõuerſio fieret in non preexiſtens: qđ totalr acciperet eſſe per cõuerſionẽ iſtã. ḡ 7c. Maior lꝫ videat' plana: tñ pbat' accipiẽdo actionẽ ſtricte vt dictũ eſt: quia ſi creatio eſſet tm̃ relo. ḡ creare eſſet tm̃ referri. ſꝫ cũ creare ſit deũ velle rez eſſe: tũc velle diuinuz eſſet tm̃ relo vel referri: qđ vĩ incõueniẽs. ❡ Itẽ deus hꝫ actionẽ pprie dictaz ad intra. ḡ eque vel magis pprie dictã ad extra: 7 ſic in pposito. pbatio añtis: q2 ſi gnãtio nõ eſſet actio pprie dicta vt ꝯ relonẽ diſtinguit': ſequeretur ꝙ gnãtio eſſet tm̃ relo: 7 tũc gnãre 7 dicere eẽt tm̃ referri: qđ eſt icõueniẽs. ❡ Itẽ ad hoc idẽ de actione pprie dicta ad intra arguit'. correlatiuũ nõ eſt cã ſui correlatiui: q2 ſunt ſil' nã: ſed pducere eſt cã vel pn^m pducti: 7 cõſtat ꝙ formalr per productionẽ. ḡ pductio illa nõ eſt ſola relatio ad pductũ: q2 tũc eſſet oĩno ſil' cũ ipſo. 7 nõ prior: nec hẽet rõnẽ cãe. ❡ Ultimo arguit' 7 eſt rõ cõis ad actionem ad extra de qua ſunt p̄ma duo argumẽta: 7 ad actionẽ ad intra de qua ſunt duo alia. 7 arguit' ſic. 5. meta^ce. c. de ad aliq̃d.
Tex. cõ. 20. Relo' ſcđi modi fundat' ſup actionẽ 7 paſſionẽ. ſed relo nõ fundat' ſup relationẽ. ḡ actio nõ eſt tm̃ relo. ❡ Si arguis ꝯ hãc opi. q2
p° c. 6. 7 ide lꝫ nõ expſſe. ſm Boe^m li. de tri. 7 vĩ ſumi ab Aug. 5. de tri. c. 10. 7 cõiter vĩ accipi a doctorib'. in diuinis nõ manent niſi duo gnã. ſ. ſuba 7 relo. ḡ nõ actio vt diſtinguit' ꝯ relonẽ. ❡ Dicit' ꝙ ſub relatione cõpͥhẽdit' actio pprie dicta: q2 reſpectum dicit aliquẽ: ſed nõ pprie relonẽ. ❡ Et hoc vĩ poſſe ꝯfirmari p Aug^m. 5. d tri. c. 2. 7 vbi excludit a deo ſingula p̄dicamenta: 7 tñ vĩ ꝯcedere ꝙ ipſe ſit pprie faciens quãtuz ad predicamentũ actionis: ſed ſine mutatione.

Ad huius aũt difficultatis itellectũ vt actio diſtinguit' ꝯ relonẽ an cõueniat deo ad intra vel ad extra gnãliter: 7 ex hoc ſpãlr in pposito opꝫ videre rõnẽ actionis ſm ꝙ ponit' diſtingui a relone. actio eniz
B nõ põt poni aliq̃d abſolutũ ſm ꝙ ponit' genus vnũ illoꝝ
a. l. vel. 10. diſtinctũ. pbatio: q2 tũc eſſet noua forma: 7 tunc ſequerent' duo incõuenientia. vnũ gnãle. ſ. ꝙ ad actionem eſſet
Tex. cõ. 13. actio: 7 ſic in infinitũ. 7 eſt rõ Ariſt. 5. phy^c. qua pbat ꝙ ad actionẽ nõ põt eſſe motus. Qualr aũt hoc ſequatur pꝫ: q2 ad formã abſolutã nouã põt eſſe aliqua actio: q2 illa forma nõ eſt a ſe nec a nihilo. ergo eſt ab aliquo agẽte. ❡ Scđꝫ icõueniẽs ſpãle. ſ. diſtinguẽdo de ſubiecto in quo poneret' ſi eſt in agente. ḡ oẽ agens ante mutaret' ſm formã abſolutã q̃ꝫ paſſuꝫ mutaret' ab ipſo: q2 paſſum nõ mutatur ab ipſo niſi iam hñte actionẽ. agẽs aũt ad hoc ꝙ habeat iſtã actionẽ cũ ſit forma abſoluta noua: opꝫ ꝙ muteť ad ipſaz. ❡ Rñdet' ꝙ nõ: q2 motus eſt actus ẽt in potẽtia paſſiua. actiuũ aũt anteq̃ꝫ agat eſt in potẽtia actiua: 7 iõ exitus ei' de hac po° ad actũ nõ eſt motus nec mutatio. ❡ Contra. ſi actio eſt forma abſoluta 7 noua in agente: neceſſe eſt ꝙ habeat aliqđ ſuſceptiuũ: q2 nõ eſt per ſe ſubſiſtẽs: tũc eniz nihil diceret' formalr agẽs per ipſaz: ſicut nec aliq̃d dicit' formalr quãtũ per q̃titatẽ ſeparatã. ſuſceptiuũ aũt hꝫ aliquã potẽtiã ſuſceptiuã vel paſſiuã reſpectu ſuſceptibilis. ergo actiuũ ante actionẽ erit in po° paſſiua ad actionem. ❡ Et qđ hꝫ potẽtiam paſſiuã q̃ñqꝫ ſub priuatione q̃ñqꝫ ſub forma mutat' pprie. ḡ ſequit' ppoſitũ ꝙ agens pprie muteť. ❡ Qđ aũt adducitur ibi ꝙ actio eſt actus potẽtie actiue: verũ q̃dẽ eſt ſimplr: ſed difficile eſt hoc ſaluare ſꝫ iſtã hypotheſim. ſ. ſupponendo ꝙ actio ſit q̃d abſolutum in agente. nõ eniz põt eſſe potẽtie actiue vt ſuſceptiue: q2 hoc eſt ꝯ rõnẽ potẽtie ſuſceptiue vel paſſiue. nec põt eſſe eius vt elicitiue. pbo: q2 nõ vt ab ipſo qđ eſt pprie eſſe ei' vt actiue: q2 tunc actiuũ vt actiuũ per formaz abſolutam a. l. vt elicitiue ſunt ab ipſo ꝙ eſt pprie. priorẽ actione iſta: actiue ſe tranſmutaret ad iſtã actionẽ: 7 tunc eſſet queſtio adhuc vlterior: quo aliq̃d trãſmutaret ſeipſuz ad illã priorẽ actionẽ: 7 ſic in infinitũ: ſed tenendo iſtaz hypotheſim opꝫ dicere ꝙ actio, lꝫ ſit potẽtie actiue a. l. qualitercũqꝫ ſit 7c. qualr opꝫ: tñ eſt actus alicuius potẽtie paſſiue: q2 hoc eſt vlr verꝫ de oĩ forã q̃ nõ eſt ſepata ab oĩ ſuſceptiuo. ❡ Si ẽt dicat' ſm hanc hypotheſim ꝙ ſit in patiẽte: ſeq̃t' ẽt incõueniens. ſ. ꝙ nõ põt aliqđ paſſuꝫ pati ſꝫ formã de gñe quãtitatis vel q̃litatis q̃n ſil' duratione: 7 forte p̄us nã padat' ſm formã abſolutã alterius generis. ſ. ſm actionez q̃ ponit' eſſe forma abſoluta alia a qualitate 7 quãtitate. cõſequẽs vĩ incõueniẽs maxĩe de forma p̄ori 7 poſteriori ꝙ a. l. reſpectu poſteriorum. nõ poſſit ſtatim pati ſꝫ formã abſolutã priorẽ: niſi patiat' ſm formã poſteriorẽ: que nõ eſt ppria paſſio p̄oris. pꝫ: q2 albedo põt manere in ſubo poſt actionẽ trãſeũtẽ. ❡ Sic ergo pbata eſt hec negatiua ꝙ actio vt ponit' gen' diſtinctũ ꝯtra alia nouẽ gnã non eſt forma abſoluta noua neqꝫ in agẽte neqꝫ in patiente. ❡ Nec põt poni forã abſoluta ſꝫ nõ noua: imo coeua illi in quo eſt pp duo vt p̄us. p̄^m eſt vlẽ: q2 tunc actio eſſet 7 nõ circa aliqđ paſſuꝫ: qđ vĩ eſſe ꝯ rõnẽ actionis: q2 ſꝫ auctorẽ ſex pn^m. Actio reg̃rit nõ ſolũ Ca. de actiõe. a. l. in quo. qđ agat ſed in q̃d agat. ❡ Uidet' ẽt hoc pbari rõne: quia nõ vniformiter eſt actio q̃ñ nihil agit' 7 q̃ñ aliq̃d agit': q2 ſi q̃ñ nihil agit', agens eque agit ſicut q̃ñ aliq̃d agit'. ḡ non eſt maior rõ quare illđ poſtea ſit q̃ꝫ mõ: nõ eniz aliq̃d fit niſi q2 agens agit: 7 per te nũc ita agit ſicut poſtea q̃ñ res accipit eſſe. vñ breuiter nõ vĩ intelligere rõnẽ actionis q̃ ponit eã ita abſolutã ꝙ ſimplr nullũ reſpectũ habeat ad pductũ vel paſſum: imo nec actio in diuinis eſt q̃n ſemp per eam aliq̃d vel aliq̃s accipiat eſſe. nec deus ſemp egit actione ad extra eque añ mundũ ſicut in creatione mũdi. ❡ 2° ẽt diſtinguẽdo vt p̄us: de ſubiecto: q2 ſi ponat' forã abſoluta vt coeua illi in quo eſt 7 cũ hoc in agente: ſeq̃t' ꝙ nũq̃ꝫ aliq̃ actio icipit vel deſinit eẽ niſi q̃ñ forã actiua ad illã actionẽ icipit vl' ꝺſinit: 7 tũc q̃ꝫdiu calidũ eſt calm manet calefactio: 7 p ꝯñs q̃ñ calm ipedit' a ꝯtrio eque agit ſicut q̃ñ nõ ipedit': 7 q̃ñ terminus actionis eſt inductus in paſſuꝫ ſemp poſt eque manet actio ſicut ad inducẽdũ terminũ. ponere aũt actionẽ eſſe formã abſolutaz 7 in paſſo coeuam ſibi: eſt oĩno irrõnabile: q2 deſtructo agẽte adhuc eſſet actio eadẽ in paſſo. ſil' ẽt pateret' idẽ paſſum a ꝯtrijs actionibus ſi põt ſucceſſiue a ꝯtrijs agẽtib' pati. ❡ Ex his C ſeq̃t' ꝙ ſi actio eſt gen' diſtinctũ ipꝫ vt ſic per ſe nõ dicit niſi reſpectũ. ❡ Ulteri': ſi oẽs reſpectus habeãt vnã rõnẽ cõez q̃ddiatiuã reſpect' nõ poneret' niſi vnũ gen' reſpectiuũ: 7 ita nõ niſi q̃tuor p̄dicamẽta. Si ḡ dꝫ ſaluari illa famoſa diuiſio p̄dicamẽtoꝝ: q2 ſm Auic. 3. meta^ce. cogimur obſeruare illã diuiſionẽ p̄dicamẽtoꝝ famoſam: qua dicunt' eſſe. 10. gnãliſſima. cogimur inq̃ꝫ pp pħoꝝ antiq̃ꝫ auctẽ: cui nõ dꝫ facile ꝯdici. neceẽ eſt dicẽ ꝙ reſpect' hẽat ſufficiẽtes rõnes formales. ſufficiẽtes inq̃ꝫ ad diſtõnẽ generũ. hec aũt diſa ſufficiẽs ad iſtud q̃ pbabili' colligit' ex dictis auctoꝝ: eſt reſpect' extrinſec' 7 itrinſec' aduenieẽs: vt ille dicat' itrinſec' aduenieẽs q̃ nectio ꝯſeq̃t' ambo extrema in actu poſita: vel qđ idẽ eſt: nectio ꝯſeq̃t' ſuũ fũdamẽ D tũ termio nõ excluſo ſꝫ poſito: extrinſec' aũt eſt q̃ nõ ꝯſequit' nectio extrema ẽt ambo ſimul in actu poſita. Et tunc

illa ſex p̄n̄ de q̄bus agit auctor Sex p̄ncipioꝝ. ꝓ tanto nõ
ſunt ſpẽs rel̃onis:q2 relatio dicit reſpectũ intrinſecus ad/
Scot. li. 2. diſ. 1. q. 5. ⁊ in. 4. ma ꝺ eucha⁹ q. viii. in ſol. p̄mi ar. p̄n. Tex. cõ. 22. ⁊ in preceden. uenientẽ. illa aũt dicunt reſpectus extrinſecus aduenientes:
actio ḡ erit reſpectus extrinſecus adueniẽs. ¶ Sed cui:
vĩ q̄ p̄ paſſo:q2 3. phyſ. vult ph̃s:q̄ actio ⁊ paſſio fundant̃
in motu:motus aũt eſt in paſſo:ergo nõ diſtinguit̃ formalr̃
niſi ꝑ eſſe ab hoc ⁊ in hoc. ¶ Sed 2ũ videt̃:q2 in eodẽ
eſt reſpectus ⁊ fundamentũ. nõ fundamẽtũ vt vĩ hoc oſtẽ/
dit:ſed potẽtia actiua que eſt fundamentũ actionis eſt in
agente. ḡ. ¶ Itẽ in eodẽ nõ ſunt reſpectus oppoſiti ſaltẽ
ad idẽ:nec vr̃ neceſſario ſic:paſſio aũt vel reſpectus paſ/
E ſionis vr̃ eſt in paſſo. nõ ergo nec tñ in eodẽ eſt reſpect⁹
oppoſitus actionis. ¶ Itẽ in quocũq3 eſt forma aliqua/il/
lud eſt ſimplr̃ tale ſm̃ formã illam. oĩno enim irrõnabile
vĩ q̄ ſorã ſit in aliquo ⁊ nõ cõſtituat ipſũ informatũ ſm̃
ipſaꝫ. ergo ſi actio eſt formalr̃ in paſſo/paſſiũ erit forma/
liter agẽs. ¶ Dicet̃ ḡ q̄ actio eſt reſpect⁹ extrinſecus ad/
ueniens: ⁊ in agente vt in ſubiecto:in forma aũt que dicit̃
potẽtia actiua vt in fundamẽto ꝓximo. Silr̃ paſſio dicit̃
reſpectũ oppoſitũ correſpõdẽtẽ iſti. ⁊ in paſſo vt in ſubiecto:
⁊ in potentia paſſiua vt in fundamẽto ꝓximo. ¶ Ulteri⁹
in ſpãli agẽte creatũ h3 reſpectũ ad terminũ p̄mũ ſiue to/
F talẽ qui dĩ ꝓductũ:⁊ ad terminũ q̄ dĩ forma educta vel
inducta: ⁊ ad ſubiectũ illius forme qd̄ eſt paſſiũ vel tranſ
mutatũ. Qꝫ aũt iſti reſpectus ſint alij ⁊ alij/ꝓbat̃:q2 ſunt
ad alios terminos. ꝓbatur etiam per aliud:q2 reſpectus
correſpondentes econuerſo ſunt omnino alij ⁊ alij:reſpe/
ctus enim ꝓducti ad producens eſt ſicut dependentis ad
illud ad quod dependet:⁊ hoc ſimpliciter ſm̃ ſuum eſſe
ſicut ſimplr̃ accipit eſſe. reſpectus aũt tranſmutabilis ad
tranſmutantẽ nõ eſt ſimplr̃ dependẽtis ſm̃ eſſe. tranſmu/
tabile. n. ſm̃ ſuũ eſſe ſimplr̃ cõcurrit cũ agẽte vt cõcauſa:
nec accipit ſimplr̃ eſſe ab ipſo:ſ3 tñ accipit eẽ ſm̃ formã
que inducit̃. Reſpectus ẽt ꝓducti ⁊ inducti p3 q̄ ſunt alij:
⁊ ſi vtrq3 ſit depẽdentis a ꝓducẽte:q2 illud p̄mo depen/
det qd̄ p̄mo accipit eẽ:⁊ hoc eſt ꝓductũ. illud ſcd̃ario vel
ꝑ accñs depẽdet qd̄ ſcd̃ario accipit eſſe:⁊ hoc eſt eductũ
G vel inductũ. Iſtoꝝ triũ reſpectuũ ex pte agentis duo p̄mi
nõ ſunt extrinſecus aduenĩẽtes:q2 vel agẽs nõ h3 relõnẽ
realẽ ad ꝓductũ vel inductũ:ſicut eſt de deo ꝓducente
creaturã vel aliq̄d in creaturis. vel ſi nõ h3 nec tñ cõſeq̄t̃
fundamentũ poſito termino. H̃ eſt manifeſtius de reſpcũ
2tẽ in ꝓducto vel educto:q̄. ſ. non eſt extrinſecus adue/
niens:q2 nec tñ ſequit̃ fundamẽtũ poſito termino. Ille aũt
reſpectus qui eſt ad paſſiũ eſt extrinſecus adueniẽs:q2 n̄.
bñ poſſe eſt actiuũ ⁊ paſſiuum eſſe:⁊ ẽt approximata:⁊ tñ
nõ habere iſtũ reſpectũ:q̄ agẽs ſit illud a quo tranſmuta/
tur:nec illud ab ipſo trãſmutet̃/vtpote ſi eſt aliqd̄ impe/
diens actionẽ. ergo actio cũ ſit reſpect⁹ extrinſecus adue/
niẽs vt p̄us eſt deductũ:erit habitudo agentis ad paſſum
Tex. cõ. 17. tranſmutatũ. Et hoc cõfirmat̃ per ph̃m. 5. meta^ce. qui diſ/
finit potẽtiã actiuã eſſe p̄n^m trãſmutãdi aliud inquãtum
aliud. Sicut aũt po^a actiua eſt p̄n^m tranſmutãdi:ita actio
que eſt actus potentie actiue erit tranſmutatio alterius. ſ.
paſſi inquãtũ alterũ eſt. Duo aũt alij reſpect⁹. ſ. ꝓductio/
nis vel inductionis ſeu eductionis:⁊ hoc ſiue actiue ſiue
paſſiue ptinebũt ad gen⁹ relõnis ꝓprie dicte:q2 ſunt itrin/
ſecus aduenientes. ¶ Ex dictis p3 equocatio multiplex
H huius nois actio. vno enĩ mõ dĩ de opõne put ītellectio
vel volitio dĩ operatio:⁊ tñ in rei veritate eſt qualitas vt
q. 1 iduus. declaratũ eſt li. 1. diſ. 3. Alio mõ actio dicit per ſe habitu/
dinẽ vel reſpectũ. Et qñq3 accipit̃ hoc nomen actio/ꝓ re/
ſpectu ꝓducentis ad ꝓductũ:ſicut dĩ pater eſſe cã agens
filij. Qñq3 aũt pro reſpectu īducẽtis ad inductũ vel edu/
cẽtis ad eductũ. vt calidũ dĩ cauſa agẽs caloris in ligno.

Qñq3 ẽt accipit̃ hoc nomen actio/pro re acta:includendo
tñ iſtũ reſpectũ quẽ exprimit hoc q̄ eſt ab alio ſicut in. 3. T. cõ. 18. 14.
phyſ. Aliq̃ñ ẽt pro reſpectu trãſmutãtis ad trãſmutatum ⁊. 22. ⁊ circit.
iuxta illaꝫ deſcriptionẽ li. 6. p̄n. Actio eſt ſm̃ quã in illud Ca. de actiõe.
qd̄ ſubijcit̃ agere dicimur. ¶ Actio ſm̃ p̄mã ſig̃tionẽ eſt
forma abſoluta ⁊ in gñe qualitatis:vt dictũ eſt. ſ3 aũt 2^am
⁊ 3^am eſt reſpectus intrinſecus adueniẽs:⁊ ſic ꝓprie in gñe a. 1. contrã
relõnis. ſm̃ 4^am preciſe eſt gen⁹ diſtinctũ:vt p̄us eſt
ꝓbatũ ꝑ Ariſto. 5. meta^ce. ⁊ ꝑ diſtinctionẽ reſpectuũ q̄ nõ
pertinẽt ad genus relõnis a relõnibus ꝓprie dictis q̄ ſũt Tex. cõ. 17.
in genere relõnis. ⁊ p3 per deſcriptionẽ nũc adductaꝫ ſm̃
q̄tã ſig̃tionẽ:ſi tñ ſit ſig̃tio huius nois ſicut cõiter expo/
nitur ibi ph̃s. p3 q̄ actio quãtũ ad illud cõnotatũ ptinet
ad aliqd̄ genus abſolutũ ſm̃ q̄ paſſiũ tranſmutat̃/vtpote
q̄ntitatẽ vel qualitatẽ ⁊ hmõi:ſic dicit ibi ph̃s de actione
q̄ eſt opus ⁊ finis huius. ſ. actiui. opus aũt ⁊ finis hui⁹ eſt T. c. 19. 3. phy.
ipſa forma abſoluta in paſſo:ſ3 vt fluens/loquẽdo de agẽ/
te ꝑ motũ. vñ ꝑmittit ibi q̄ motus eſt actus ⁊ actiui ⁊ paſ/ I
ſiui. actiui vt ab ipſo. paſſiui vt in ipſo. Ille aũt motus ſ3
Cõmẽtatorẽ realr̃ eſt forma fluẽs. dĩ ḡ actio ibi ip3 actũ 3. phy. cõmẽ. 4. ⁊ inde. idẽ 5. phy. cõ. 9.
ſiue opus vel finis agentis:inq̄tũ eſt ab ipſo agente. Et
q2 iſta duo. ſ. res acta ⁊ eſſe ab nihil vnũ per ſe cõſtituũt:ſi
nomen actionis in iſta 5ª ſig̃tione ſignificet cõceptũ ꝑ ſe
vnũ nõ ſignificabit ambo ſed alteꝝ. Et rõnabile eſt q̄ p̄n/
cipalr̃ formalius ſignificet ⁊ cõnotet illud qd̄ eſt mãle. vt
in alijs noĩbus importantibus talia diuerſa:⁊ tũc nõ op3
querere ad qd̄ genus ptineat rõne cõnotati:q2 põt perti/
nere ad tot gñã ad quot forma cauſata in paſſo ab agẽte.
Sed ille reſpectus ab alio que formalr̃ īportat̃ ꝑ nomen
actionis in hac q̄ta ſig̃tione adhuc vĩ equiuoce intelligi:
vel. ſ. vt ab/vt a ꝓducente ſeu inducente:vel ab/vt a trã/ K
ſmutãte. ⁊ ſm̃ p̄^m intellectũ pertinet ad genus relõnis:ſicut
⁊ ipſa ꝓductio vel inductio paſſiua:vt prius eſt dcm̃. ſm̃
intellectũ vltimũ ptinet ad genus paſſionis:ſicut ⁊ tranſ/
mutatio paſſiua. ¶ Et ſi obijcias q̄ hoc repugnat Ariſt.
in. 3. phyſ. q̄ vult q̄ formale in actione ſm̃ q̄ diſtinguitur T. cõ. 19. 21. 22. ⁊ vol. 5.
a paſſione ſit eſſe ab alio. ḡ illud nõ dicit reſpectũ de gñe
paſſionis. ¶ Rñ° Ariſto. nõ loquit̃ ibi de actione ſm̃ q̄
eſt gen⁹ diſtinctũ cõtra paſſionẽ:ſed de actione ſm̃ aliam
ſig̃tionẽ nominis:iſtã. ſ. actũ ⁊ nõ vt ꝓductũ nec vt indu/
ctũ. cũ enĩ premiſiſſet de actu actiui ⁊ actu paſſiui. hoc. n.
actio eſt. ſ. actus actiui:illud aũt paſſio actus paſſiui. ꝓbã/
do p̄mã ſubdit. opus aũt ⁊ finis actus hui⁹ eſt actio. illius
aũt paſſio. accipit ergo ibi actionẽ pro opere ⁊ fine agẽtis.
illud aũt eſt forma acta in paſſo:que vt fluens eſt motus.
¶ Ex hoc p3 ſolo ad quãdam obiectionẽ prius factaꝫ ex Expoſitio ſin
illa lr̃a. cõcedens enim Ariſto. ibi actionẽ eſſe in paſſo ⁊ gularis.
nõ in agente:q2 tunc agens moueret̃:loquit̃ de actione ſ3
hanc q̄tã ſig̃tionem:nõ aũt ſm̃ q̄ actio eſt genus diſtin/
ctũ cõtra paſſionẽ. illo enĩ mõ accipiẽdo actionẽ actiõe
formaliter aliquid eſt agens:ſicut relõne eſt relatũ:⁊ ſic
neceſſe eſt illud quo eſſe intrinſecum illi qd̄ dicit̃ eſſe tale
per ipſũ:ſicut ſimilitudinem eſſe in ſimili. ¶ Aliter põt
dici q̄ ab hoc põt accipi equiuoce. vno mõ vt eſt relatio L
oppoſita ei qd̄ eſt a quo aliud:⁊ tunc d3 intelligi aliquid
precedens qd̄ ſpecificatur per ab hoc:vtpote qui ab hoc
vel qd̄ ab hoc:⁊ hoc modo ab hoc non pertinet ad genus
actionis:ſed magis reſpect⁹ oppoſitus. ſ. a quo aliud. Alio
modo ab hoc accipit̃ non vt determinat aliquid p̄cedẽs:
⁊ tunc idem eſt cum iſto reſpectu a quo:⁊ hoc modo con/
cedi poteſt pertinere ad genus actionis:ſed iſto modo nõ
eſt motus qui eſt in paſſo niſi tñmodo terminatiue:⁊ hoc
ſufficit ad ſaluandum verba Ariſto. ibidem. vult enim
q̄ actio ⁊ paſſio ſunt idem: ſicut via ab athenis ad the/ Tex. cõ. 21.
bas ⁊ econuerſo. non intelligo q̄ intelligatur ibi vna via

pro ipſa magnitudine: ſuper quã ſit motus: ſed pro ipſo
motu hinc illinc ⁊ ecõuerſo. vt pꝫ per aliud exẽplũ qđ po-
ſuit de diſtãtia hinc illinc: ⁊ illinc huc ſup idẽ ſpatiũ. vbi
T.c.11.t.18. vult ꝙ illa ſint eadẽ mãliter ꝓpter identitatẽ ſpatij. ſed
a.l.ad quem. alia formalr. ita hic: motus eſt illud ꝑ qđ dr̃ agẽs ꝑ reſpe-
ctũ ab h: itelligẽdo per ab hoc reſpectũ a quo. In mobili
ẽt fundat̃ ecõuerſo reſpectus ad agens. Et iſti duo reſpe-
ctus hñt aliqđ idẽ mãliter vt motũ: ſed formalr ſunt alij
3.phy.t.c.18. ⁊ in alijs ſubiectis. ꝑmiſit eñ ibi in ꝑncipio illi⁹ capĩi de
actione ꝙ opꝫ ineſſe actũ vtriuſqꝫ. ſ. motiuo ⁊ mobili. mo
bile. n. eſt in ipſo poſſe. mouẽs aũt in opari. ergo illũ actũ
Tex.c6.22. mouẽtis quẽ ponit operari vult ineſſe mouenti. ¶ Et ſi
obijcias ꝙ in ſine capituli dicit ꝙ cui inſunt hec. ſ. actio ⁊
paſſio ſupple motus eſt. Põt dici ꝙ alia lr̃a hꝫ motus in-
eſt. vel iſta lr̃a põt ſic exponi. nõ cui iſunt vt ſubiecto vel
fundamẽto: q2 nec paſſio de gñe paſſiõis ineſt motui vel
fundamẽto: q2 reſpectus fundatus ſup motũ ad agẽs eſt
M intrinſecus adueniẽs: cũ motus ſit forma ipſa iducta vel
educta: ſed cui inſunt h: alter̃ terminatiue. ſ. actio: ⁊ alterũ
quaſi ſubiectiue: q2 cõcomitanter in eodẽ ſubiecto vt paſ-
ſio: q2 tñ varie vr̃ ibi loqui de actione ⁊ paſſione: non põt
facilr hñi certa intẽtio eius. niſi exponendo totum illud. c.
querat̃ ergo ibi: q2 hoc eſſet nimis ꝓlixum.

Ad propoſitum ergo in ſpãli dico ꝙ ſi qua
ad diuina trãſferuntur gñia
qđ eſt expoſitũ in ꝑ li. diſ. 8. nõ transfertur aliqua actio de
N genere actionis: ⁊ hoc ad intra vt ſic quãtũ ad oĩa intrinſe
ca ſimplr ſit illa ꝓpoſitio vera. ſ. ꝙ tñ ſunt ibi duo gene-
ra. ſ. relõ ⁊ ſubã. Neqꝫ ẽt cõuenit deo aliqua actio de gñe
actionis reſpectu cuiuſcũqꝫ totalr ꝓducti: cui⁹. ſ. nõ preceſ
ſit aliqua ps potẽtialis. Et ꝓbatio cõis tam de ꝓductiõe
ad intra ꝙ̃ de productione totali ad extra (cuiuſmodi eſt
creatio) iſta eſt: quia vbi eſt totalis ꝓductio nõ de aliquo
paſſo ſeu potẽtiali ibi deficit illud qđ reqrit̃ ad actionem
Tex.cõ.17. ꝓprie dictã que ſemꝑ eſt in paſſum ſm ꝑhm. 5. meta⁹. ⁊
La.de actiõe. auct. 6. ꝑn. ſed nec pater ꝓducit filiũ de aliquo potentiali
vel quaſi potentiali: vt oſtenſum eſt ꝑ li. diſ. 5. nec creat de
aliquo paſſo trãſmutato. ¶ Alia cõis ꝓbatio eſt: q2 actio-
ni correſdet paſſio ꝓprie dicta que. ſ. eſt reſpect⁹ extrinſec⁹
adueniẽs ſicut ⁊ ipſa actio. In diuinis aũt ad intra nullus
põt eſſe reſpectus extrinſecus adueniẽs: q2 quilibet ſũme
neceſſario orit̃ ex nã fundamenti. nec ibi nec in creatione
põt eſſe reſpectus paſſionis extrinſecus adueniẽs: q2 ꝓdu
ctũ ſiue extra ſiue intra ſũme neceſſario refert̃ ad ꝓducẽ
tẽ. de intra nõ eſt dubiũ: ſed de extra ꝓbo: q2 impoſe eſt
aliquã relõnẽ magis intrinſece creature ineſſe ꝙ̃ illã que
eſt ad creatorẽ intrĩ ꝙ illa eſt idẽ realiter fundamẽto vt
q.4.t.5. oſtenſuz eſt li. 2. di. 1. ¶ Eſt tñ tam ad intra ꝙ̃ ad extra in
O totali ꝓductione actio aliqua diuina: accipiẽdo actionem
nõ pro aliquo de genere actionis: ſꝫ pro aliquo correſdẽte
illi actioni de genere actionis: ſicut in ꝓducto nõ eſt paſ-
ſio de genere paſſionis ſed paſſio equoce dicta ad paſſio-
nẽ correſdentẽ actioni de gñe actionis. Et iſta equocatio
J nõis actionis dicta eſt ꝑus: cuius ſilis poteſt correſdere in
nõie paſſionis. vñ ꝓductio actiua vel actio in diuinis eſt
tñ actio relõ realis tñ. ſilr ꝓductio paſſio. ad extra autẽ
ꝓductio actio eſt relatio rõnis: ⁊ ecõuerſo ꝓductio paſſi-
ua relõ eſt realis: ſicut dictũ eſt. 1. li. diſ. 30. ¶ Sed in ꝓpo
ſito de iſta ꝯuerſione nunqđ ponẽda eſt ibi actio diuina:
¶ Dico ꝙ ſic: accipiẽdo actionẽ pro relõne rõnis: ſed de
actione correſdente actioni de gñe actionis magis eſt du-
biũ. ſi eñ ibi tñ cõuertat̃ ſuba in ſubam: ita ꝙ trãſubſtã-
tiatũ ibi ſit nihil nõ põt ibi ſaluari paſſio ꝓprie dicta: nec
per ꝯſequẽs actio: ſed ſi ponat̃ ſm aliã viam quã ſupra
Diſ.10.t.11. poſui ꝙ h conuerſio eſt ſube panis vt hic: in corpus chñi

vt hic: ⁊ ſic ſit ibi corpus chñi paſſiuꝫ recipiẽs priuã nouã:
tũc põt dici ꝙ h eſt ꝓprie paſſio in corpe: ⁊ ita actio cor-
reſdens ꝓportionalis actioni de genere actionis: nec iſta
repugnat deo. põt enim deus tranſmutare aliqđ paſſum
ſicut nã põt: ⁊ ita tranſmutatio paſſiua eſt paſſio ꝓprie: ⁊
actiua eſt actio correſdens generi actionis nõ tñ relatio: ⁊
tunc opꝫ dicere ꝙ genus actionis aliquo mõ ſm predica-
tionẽ ꝓportionalẽ poſſit ad deũ transferri: ſed nõ ad itra.
¶ Dar̃ duarũ ſniaꝝ ꝑma vr̃ difficilior: imo nõ vr̃ hñi in-
telligibile quõ ſit aliqua noua actio realis ſine termino ⁊
ad minus aliqua realis relõ noua ſiue forma abſoluta. h
aũt excepta deſtructione panis cuius terminus ad quem
eſt nõ eſſe panis ꝓut eſt aliqua verſio poſitiua: nõ hꝫ talẽ
formã abſolutã ſm oẽs in corpore chñi. relõnẽ realẽ ergo
nouã ad minus opꝫ ponere ibi: ⁊ hoc ad agens: nec videt̃
ꝙ illa poſſit eſſe noua niſi aliqđ realiter ſit nouum in illo
corpore: ꝓpter quod magis nũc dicatur terminare actio-
nem realem dei ꝙ̃ prius.

Ad argumenta cõtra iſtũ articulũ. ¶ Ad ꝑ⁹
cũ dr̃: relõne nihil ꝓducit̃ / ꝓ-
ductione aliqđ ꝓducit̃. hec rõ nõ dꝫ aliquẽ intelligentez
mouere. ꝓductio enim diuina qua deus ꝓducit aliqđ ad
extra nõ eſt abſolutũ in eo ſm omnes: q2 ſm nihil abſolu
tũ in ſe reſpicit creaturã. ḡ neceſſe eſt oẽs dicere illã pro- P
ductionẽ qua dr̃ deus ꝓducẽs eſſe reſpectũ: ſed qđ magis
incõueniens eſt dicere ꝙ relõne ꝓducat ꝙ̃ ꝙ reſpectu ꝓ-
ducat. qcqđ eñ vr̃ eſſe ꝯ iſtud: relõne ꝓducit: oporteret
ꝙ acciperet̃ ex aliquo medio cõi oĩ reſpectui ꝓut forma
abſoluta in genere põtiſſe hẽe ad ꝓductionem eo mõ quo
nullus reſpectus põt. ¶ 2⁹ manifeſtũ eſt ꝙ ꝓductũ ma-
gis formalr ꝓducit̃ ꝓductione paſſiua ſui ꝙ̃ ꝓductione
actiua agẽtis. ſed illa ꝓductiua non eſt paſſio de gñe paſ-
ſionis: q2 nõ eſt extrinſecus adueniens: ſed magis intrin-
ſecus orit̃ ex fundamẽto. ergo eſt relõ ꝓprie dicta. ḡ crea
tũ ꝓducit̃ ꝓductione formalr relatione ꝓprie dicta. ¶ Di-
co ḡ ad ar⁹. ꝙ in vtraqꝫ ꝑmiſſa eſt amphibologia. põt. n.
ablatiuus cõſtrui in rõne formalis ꝑncipij ꝓximi vel re-
moti: ⁊ iſta multiplicitas vr̃ accidit qñ aliqđ abſtractum
cõſtruit̃ in ablatiuo cũ aliquo ꝯcreto denotante reſpectũ. D
hec eñ eſt vera. ſilẽ eſt ſilẽ ſimilitudine. intelligẽdo ab-
latiuũ cõſtrui in rõne forme ꝓxime denominantis. Et ſilr
hec eſt vera: ſilẽ eſt ſilẽ qualitate / intelligẽdo ablatiuũ cõ- Cap.3.
ſtrui in rõne ꝑncipij formalis remoti. Et hec eſt vera: ca-
lidũ calore calefacit: ⁊ hoc calidũ calefactione calefacit: ſꝫ
in alio ⁊ in alio ſenſu. ¶ Ad ꝓpoſitũ: ſi vtrobiqꝫ ꝯſtruat̃
ablatiuus in rõne forme ꝓxime denoĩantis: minor ꝓpo-
ſitio eſt vera ⁊ maior falſa: q2 ꝓductio illa qua formaliter
ꝓducit̃ eſt relatio: ⁊ ita eſt ſylĩs ex oppoſitis: ſicut iſte. nul
lus hõ currit: ſortes currit: igit̃ ſor. nõ eſt hõ. ⁊ nec mirum
ſi infert cõcluſionẽ ipoſſibilẽ: imo incõpoſſibilẽ ſm arteꝫ
ſcdi ꝑoꝝ. accipiendo aũt maiorẽ negatiuã ꝓut ablatiu⁹
cõſtruit̃ in rõne ꝑncipij formalis remoti: ⁊ minorem affir
matiuã ꝓut ablatiuus cõſtruit̃ in rõne forme ꝓxime de-
nominantis. ſic vtraqꝫ eſt vera: ſed tunc inferẽdo ꝙ ꝓdu
ctio nõ eſt relõ: ſit figura dictionis mutando rõnẽ ꝑncipij
formalis ꝓximi in rõnẽ ꝑncipij formalis remoti: vel ecõ-
uerſo. vel vt magis logice dicat̃ cõmutando abſolutũ in
reſpectiuũ. nã ꝑn⁹ remotũ reſpectu cuiuſcũqꝫ denoĩati re
latione eſt abſolutũ: ꝑn⁹ aũt ꝓximũ eſt reſpectus. ⁊ forte H
poſſet h poni figura dictionis ſm ꝑ⁹ modũ ex ſili termia
tione. nec viꝫ apparet alibi ita euidenter ſicut in talibus Q
paralogiſmis. h eñ eſt ꝓpter ſimilẽ terminationeꝫ cau-
ſalẽ que oſtendit ſimilẽ cõſtructionẽ caſuũ: ⁊ in hoc deci-
pit ſm amphibologiã. quãtũ ad ꝑmiſſas: apparet eñ ꝙ
poſſit inferri ac ſi in eodẽ caſu ſilr terminata ſimilẽ ſniaꝫ
ſignificarent

ſignificarēt in premiſſis.¶ Ad 2m:non eſt inconueniēs
cōcedere creationē dei eē relationē rōnis,cū nec̄e ſit di/
cere creationē creature nō eē paſſionē de gñe paſſionis
ſꝫ relōnē ꝓprie dictā.¶ Et cū infers.ğ deū velle crea/
turā eē eſt referri.nō ſequit̄.creare enim ſignificat relo/
nē paſſionis ⁊ cōnotat actū eſſentialē diuinū intrinſecum
nō tñ abſolute ſꝫ vt trāſit ſup obm extra.deū aūt velle
R creaturā eē:ꝑncipalr dicit actū diuinū:lꝫ cōnotet trāſitū
eius ſup obm.mō nō ſequit̄.qđ ꝑncipalr dicit relonem
eſt relatio.ğ illud qđ quaſi fundamētalr ꝯnotat relonē
eſt relatio.vñ in forma arguēdi eſt figura dictiōis:quia
mutat̄ ad aliqd in ad ſe:ſic̄ ſi argueret̄ ſic:ſilez eē eſt re/
ferri.ſed albū eē eſt ſile eē.ğ albū eē eſt referri.nihil va
let.¶ Ad 3m:ſi hec eſt vera:gnō eſt relatio:vt oſtenſum
eſt di.27.pmi lib.⁊ vlr ab abſtractis tenet ꝯñtia ad cō/
creta:lꝫ qñqꝫ nō ecōuerſo nullum erit inconueniēs:imo
nec̄ium ꝙ gñare erit referri.Sed ſi vis fiat in verbis ⁊
habeat̄ ꝓ incōueniēti ꝙ gñare vel dicere ſit ꝑciſe refer/
ri.dico ꝙ iferius nō eſt ꝑciſe ſupius:qꝛ eſt ſupius cū ali
qua dñia addita.ſicut hō nō eſt tñ aial:ſꝫ ſimul rōnale.
ita dico ꝙ gñare dicit relonē:ſꝫ talē.ſ.ꝓductiuā ꝑ nām:
⁊ dicere relonē ꝓducēdi ꝑ intellectū.⁊ iō gñare nō eſt
tñ referri:ſed referri relone originis fundata ſupra nāꝫ
fecundā:⁊ dicere referri relone originis fundata ſup in/
tellectū ſecūdū.¶ Ad 4m cū di ꝙ relatiuū nō eſt cā ſui
correlatiui.iſtud arm eſt ꝯ oēm opi.niſi forte ponēte ꝑſo
nas abſolutas.ſi enim oēs catholici ꝯcedūt ibi originē:
ꝯcedūt ēt ibi ꝑncipiationē ꝑſone ad ꝑſonā.vel opꝫ dice/
re ꝙ relatiuū ſit pnm ſui correlatiui.vel opꝫ dicere ꝙ ꝑa
S ꝑſona ꝑncipiās ſit abſoluta a relone ad 2m.¶ Eſt ergo
rñſio quaꝫ dixi.j.li.di.28.q.3.ꝙ lꝫ relatiua ſint ſimul nā
ꝓut ſimultas dicit nō poſſe eē ſine inuicē:tñ cū h ſtat ꝑo
ritas origīs q̄ nihil aliud dicit niſi a quo eſt aliđ.¶ Cō/
tra hoc:aliq̄ pñt hēe ordinē in itellectu:q̄ tñ nō poſſunt
hēe ordinē extra intellꝫ.ğ q̄ nullū ordinē hēe poſſunt in
intellectu oino nullū ordinē hēe poſſunt extra itellectū:
ſed relatiua ſunt ſimul in itellectu.ğ ⁊c̄.¶ Itē qđ eſt ſil'
vt eſt ſil',nō eſt ꝑus:ſꝫ ꝑus origine vt eſt ꝑus origine,eſt
ſimul cū poſteriori vt eſt poſterius:qꝛ ſic ſunt ꝑ ſe rela/
tiua.ğ ꝑus origine nō eſt prius.Et idē arm poſſet fieri de
priori ⁊ poſteriori nā.¶ Ad ꝑm dico ꝙ eē ſimul in itelle
ctu pōt itelligi dupliciter.vl' ꝙ illa ſimultas determinet
actū itelligēdi vt trāſit ſup obiecta:vel ꝙ determiet ipa
obiecta q̄ itelligunt̄.Uel alr ⁊ redit in idē:ſimultas pōt
dicere modū oboꝝ vt itelligunt̄ ſiue vt cōparantur ad
actū itelligēdi:vel modū ipſoꝝ ſm ſe.ꝑ mō maior eſt fal
ſa.ſ.q̄ ſunt ſimul in itellectu nullū ordinē hñt extra itel/
lectū:qꝛ q̄ntūcūqꝫ illa oporteat cointelligi,nō ꝓp h tolli/
tur aliqd qđ ꝯuenit eis ſm ſe.⁊ ſolum hoc mō eſt minor
vera.¶ Contra vt ſub ꝓprijs rōnibus intelligunt̄ hñt
ſimultatē oimodā in itellectu.ğ nullum ordinē.¶ Rñº
ꝓprie rōnes eoꝝ hñt quēdā ordinē:⁊ tñ ipſa vt hñtia or
dinē habēt ēt ſimultatē.ſ.ꝑ cōparationē ad actū itelligē
di.¶ Ad 2m ꝓpoſitio illa maior que ſunt ſimul vt ſunt
T ſimul,nō habēt ordinē,vera eſt:ſi ly vt,dicat ſimultatē:
⁊ in mō ſimultatis:⁊ cū h in mō ordinis ⁊ in mō inherē
di ipſius ſimultatis ⁊ ordinis.itelligo ſic ꝙ ſicut accipit̄
modus ſimultatis ſm nām ⁊ ſm originē:ita accipiatur
ꝓportionaliter idē modus prioritatis ⁊ poſterioritatis.
cū hoc ēt ꝙ ſicut ſimultas predicat̄ de iſtis:ita ordo ne/
get̄ de eis.ſ.ꝙ ſi accipit̄ ibi ſimultas vt denoiatiue inhe
rēs eis.⁊ per hoc nō neget̄ ordo ineſſe eis ꝑ ſe ꝑ mō:ſed
neget̄ eis ineſſe denoiatiue:⁊ tūc illa minor nō hꝫ verita
tē niſi de hoc mō ſimul nā:⁊ de mō inherēdi accidētali
ſeu denominatiuo.⁊ concludo vniformiter ꝙ non ſunt

ordinata tali ordine.⁊ hoc vt denominata a tali ordine:
ſed ex hoc nō ſequit̄ qn ſint ordinata per ſe ꝑmo modo.
vñ ⁊ hec eſt vera.prius vt prius,prius eſt poſteriori,in/
telligendo de ꝑdicatione ꝑ ſe ꝑmo mō.⁊ hec ꝑus vt ꝑus
eſt ſimul cum poſteriori:intelligēdo de ꝑdicatione ꝑ ſe
ſecūdo modo.nec in talibus itētionibus generalibus eſt
incōueniēs vnū oppoſitū ꝑdicari eēntialr de alio:⁊ re/
liquū oppoſitū de eodē denoiatiue,itelligēdo oppoſitū
qđ ſm ſui ꝯceptus rōnē eēt oppoſitū:ſꝫ nō ſaluat̄ oino
oppoſitionis rō vbi eſt difformis modus ꝑdicationis.
¶ Exēplū huius:poª eſt poª ꝑ ſe ꝑ mō:⁊ poª eſt in actu
actualitate ſibi correſpōdēte.qꝛ poª qñ eſt extra ſuā cāꝫ nō
eſt in poª ad ſuū eē magis.pꝫ idē in itētiōib' logicalib':
qꝛ hec ē vera.ſingulare ē ſingulare ꝑ ſe ꝑ mō.⁊ hec.ſingu/
lare eſt vl'e ꝑdicatiōe denoiatiua.⁊ in itētionib' grāma/
ticis maſculinū eſt maſculinū.hec eſt vera ꝑ ſe ꝑ modo.
hec aūt.maſculinū eſt neutrum.vera eſt denoiatiue vel
denoiatiua ꝑdicatione.¶ Ad 5m ꝑncipale de.5.metacc.
pōt dici vno mō ſic ꝙ nulla relo ſcđi modi fundat̄ ſup
actionē ⁊ paſſionē.vt dictū eſt li.j.di.27.ſꝫ tñ ſup potē/
V tiā actiuā ⁊ paſſiuaꝫ:qꝛ ille relones que vident̄ fundari
ſup actionē ⁊ paſſionē nō inſunt qñ actio ⁊ paſſio eſt:in/
ſunt ēt qñ actio ⁊ paſſio nō ſunt.hoc pꝫ.qñ enīꝫ aliqs in
creaturis generat tūc nō eſt pater:lꝫ poſtea qñ ꝑles for/
mata eſt:ſicut illa.ꝑles icipit eē filius:ita icipit q genuit
eē pr̄.tñ tūc nō eſt aliqua eius actio.poſſet enim tūc vel
nō eē vel nō oino agere aliq̄ actione noua ꝑter illaꝫ pri/
mā.relo aūt nō pōt eē niſi dū eſt fundamētū:⁊ ſi ſit fun
damētū cōpletum:⁊ hoc ex vtraqꝫ pte ſimul erit ⁊ relo.
actiōes ğ ille pñt hēe ſe tñ ad relones ſicut ꝑuie diſpō/
nes ad tales relones.¶ Saluat̄ ğ dictū phi ibi.ꝙ relo/
nes de 2º mō dicunt̄ ſm poam actiuā ⁊ paſſiuam vt ſm
fundamēta.⁊ dicunt̄ ſm actiones poꝝ vt ſm diſpōnes
ꝑuias ad illas relationes.¶ Alio mō pōt dici ꝙ phs lo
quit̄ ibi de actione ſm 2am ſignificationē nois ꝓut ipor
tat habitudinē ꝓducētis ad ꝓductū.⁊ actio ſm hanc ſi/
gnificationē ꝑ ſe dicit aliqd de gñe relonis:vt dictū eſt
ſupra.Et tūc illud ſm poꝝ actiuā ⁊ paſſiuā dꝫ exponi vt
ꝑus.ſ.vt ſm fundamētū.illud aūt qđ ſequit̄.⁊ actiones
poꝝ.dꝫ intelligi ſm actiones formaliter ſicut ſm ſilitu
dinē eſt ſile.⁊ ad iſtū itellm aliqd illi' lr̄e manifeſte cō/
ſonat.ait enim.ſicut pr̄ filij pr̄.hic quidē fecit:illud autē
paſſum eſt.fecit,hoc eſt ꝓduxit:paſſum eſt.i.ꝓductū.
¶ Et ſi obijcias ꝙ exēplificat calefactiuū ad calefacti/
bile:⁊ iteꝝ calefaciēs ad illud qđ calefit:⁊ ſecās ad illđ
qđ ſecat̄ tanq̄ agētia.¶ Rñº exponit q̄uo itelligit illa
verba ſtatim.dicēs ſm tēpora iā dicunt̄ ad aliqd:vt qđ
fecit ad factū ⁊ facturū ad faciēdū.h enim ſemꝑ agens
eſt ꝓducēs ⁊ actū eſt ꝓductū.⁊ ita dꝫ itelligi calefactiuū
ꝓ ꝓductiuo totius calidi.eo mō quo in.7.dicit totū cō/ T.c.22.28.t inde.
poſitū gñari.⁊ hoc in gñōnibus ꝑ accidēs ſicut in gñōne
ſubē.⁊ calefactibile accipit ꝓ toto illo poſi produci:nō
aūt pro paſſiuo vt eſt poſe trāſmutari:⁊ ita calefaciēs ꝓ
ꝓducēte totū calidū ⁊ illud qđ calefit pro toto cōpoſito
terminātē ꝓductionē:nō aūt pro ſubiecto tranſmutato
ad calorē.⁊ ita de illo qđ ſecat̄ ad ſecans.¶ 3º mō pōt
dici ꝙ phs nō tñ ponit ibi ſpēs relonis ſꝫ ēt modos ſm 5.meta.t.c.
quos aliqua dicunt̄ ad aliqd:ſicut ⁊ in.c.q̄litatis.nō tñ 19.
ponit ſpēs qualitatis ſed modos:vñ dicit:quale di vno
mō dñia ſubē:nō tñ dñia ſubalis ꝑtinet ꝑ ſe ad genus q̄/
litatis.ita hic in 2º mō relatiuoꝝ pñt poni illa ſm que
aliqd di ad aliud:nō vt ſm relonē formaliter ſꝫ vt ſm
reſpectū aliquē extriſecus aduenientē,habētē ſilitudinē
cū illo mō.⁊ tūc exponat̄ lr̄a.actiua ⁊ paſſiua ſm poam
actiuā ⁊ paſſiuā dicunt̄ ad aliqd vt ſꝫ fundamēta rela/

tionū ꝓprie dictaꝝ. qḋ ſequit̃. Et actiones poᵒʳ expona
tur. ſ. de actionibꝰ de gñe actiōis ꝙ ſm eas formalr̃ di
cunt̃ actiua ad paſſiua ⁊ econuerſo. nō qdē ſm relones
ꝓprie de gñe relonis ſꝫ ſm quoſdā reſpectꝰ ptinētes ad
2ᵐ modū relatiuoꝝ: lꝫ nō ad genꝰ relonis: hñtes tñ mo
dū ſilem qbuſdā ſpēbꝰ relonis: vt ſic iſta ptineāt ad vnū
modū relatiuoꝝ: nō aūt ad aliquā ſpēꝫ relonis. ¶ Con
tra ea q̄ dicta ſunt de actione dei ad itra: ⁊ actiōe totali
ad ex̃. arguo ꝑ ſic. Cuiꝰ eſt poᵃ eiꝰ eſt actus de ſom. ⁊ vig.
in ꝑnᵒ. ſꝫ in deo eſt vere poᵃ actiua. ḡ ei vere ꝯuenit age
re. ¶ Itē dū creatura eſt/ſemꝑ refert̃ ad deū: ſꝫ nō ſem
per refert̃ ad deū per creationē paſſionē: qꝛ creatio paſ
ſio nō eſt niſi i iſtāti ꝑ qū creat̃: ſic nec creatio actio dei
eſt niſi tūc. ḡ aliq̄ relatione alia q̄ꝫ iſta creatione refert̃.
ḡ lꝫ illa alia q̄ necio ſemꝑ refert̃ nō ſit de gñe paſſiōis.
tñ illa creatio paſſio pōt eē de gñe paſſiōis: qꝛ ꝯtingēter
abeſt a creatura poſt ꝑᵐ inſtās. ¶ Itē creatio vꝫ eē ꝓ
ductio realis: ſꝫ dei ad creaturam nō eſt relatio realis. ḡ
creatio nō eſt relatio. ¶ Ad ꝑmū dico: ꝙ ſicut h̃ nomē
actio eqnocat̃ vt ſupra dcm̄ eſt: ita hoc nomē poᵃ actiua:
X nō ſolū enim dꝛ de poᵃ trāſmutatiua: ſed ēt de poᵃ ꝓdu
ctiua. ⁊ qdē deꝰ hꝫ poᵗᵐ actiuā vtroqꝫ mō: ⁊ ſic pōt cō
uenire ſibi actio vtroqꝫ modo: ſed ſic vna actio non erit
alia. ¶ Ad ſcōm vꝫ poſſe dici ad oppoſitum: qꝛ ſi crea
tio paſſio nō ſemꝑ manet: tñ ſꝑ manet illa hītudo quaꝫ
creatura hꝫ ad deū vt ad cām efficiētē dū creatura ma
net. ḡ illa hītudo nō eſt creatio paſſio de genere paſſio
nis. ¶ Rñdeo ḡ ꝙ creature ad deū vt ad cām efficien
tē nō eſt niſi vna relo ⁊ coeua fundamēto: imo eadē fun
q.5. damēto: vt pꝫ. 2. li. di. j. ⁊ illa pōt dici creatio paſſiua: vel
ſi hoc nomē creatio/iportat nouitatē ſiue ordinē ad non
eſſe ꝑcedens: tunc opꝫ vti alio noīe nō importāte nouita
tē: qꝛ illa nouitas non eſt coeua nec relationi ad deū nec
In ſolutione principali. q. 4ᵉ in ſine. fundamento. ⁊ de hoc eſt dictuꝫ. 2. lib. vbi ſupra. ¶ Ad
tertiam reſpōſuꝫ eſt. j. lib. di. 30. quomodo deus realiter
eſt dominus ⁊ tamē non relatione reali dominij.

De ſecundo articulo vꝫ ꝙ iſta ꝯuerſio poſſit cō
petere alicui creato vt agenti ꝑnci
pali. cuius eſt rō: qꝛ actio cōpetēs deo ꝑ ꝑnᵐ agēdi non
formalr̃ iſinitū pōt competere creature: qꝛ ſibi nō repu
gnat actio cuius ꝑnᵐ ſufficiēs eſt aliqḋ finituꝫ vel nō iſi
nitū: ſꝫ deus ꝓducit creaturā ꝑ voluntatē q̄ nō eſt for
maliter infinita. ḡ ⁊c̃. ꝓbatio minoris. ſi eni voluntas dei
eēt foīalr̃ iſinita: icludēt foīalr̃ oēm ꝑfectionē itrinſecā
deo: qꝛ iſinito nulla pōt fieri additio: ⁊ tūc voluntas eēt
pelagus infinite ſube. qḋ nō eſt verū: qꝛ hoc eſt ꝓprium
12 ipſi eēntie ſm Dam̄. c. 9. q eſt miſit me ⁊c̃. totū eniꝫ in ſe
Exo. 3. cōpꝛehēdēs hꝫ eēvelut ſube qḋdā iſinitū pelagus ⁊ iter
minatū: ⁊ iō ꝑmittit ibi qḋ vꝫ eē ꝑncipalius noium q̄ de
deo dicunt̃ qui eſt. ¶ Cōfirmat̃: qꝛ voluntas nō icludit
formalr̃ in ſe relationes. ſine illis autē nō habet̃ totalis
ꝑfectio diuina itrinſeca. ḡ nec iſinitas. ¶ Itē agēs nāle
pōt iſtas ſpēs alterare: ⁊ tādē ex eis ſubam gñare: vt pꝫ
in mixtiōe aque multe ad ſpēs vini ⁊ nutritione ⁊ alijs
gnōnibus que ſiūt ex iſtis ſpēbus. ḡ pōt vtus creata cō
uertere totalr̃ iſtas in aliquā ſubam prius nō exiſtētē. ⁊
ꝑ ꝯñs totalr̃ ꝯuertere in ſubam ꝑexiſtētem: qꝛ nō maior
reqrit̃ vtus hic q̄ꝫ ibi. ¶ Dico tñ ꝙ creatura nō pōt in
Y iſtā ꝯuerſionē vt agēs ꝑncipale. Rō eſt qꝛ in eā nō pōt
niſi agēs cuius vtute actiue totalr̃ ſubeſt eē ⁊ nō eē virt
uſqꝫ extremi. pꝫ ex ſolone ꝑᵉ ⁊ 2ᵉ. q. 11. di. Sꝫ nullū crea
tū eſt hmōi: qꝛ qḋlibet ꝑſupponit aliquā ptē ipſius termi
ni a quo/⁊ ad quē: vt oſtēſum eſt ꝑma qōne huius dı̄ti.
¶ Ad illud qḋ dicit̃ de voluntate. dico ꝙ maior eſt ꝓ
babilis. ſ. ꝙ ꝑnᵐ agēdi finitū vel nō iſinitū nō repugnat

creature: ⁊ ita nec actio in quā pōt per ſe ſufficiēter tale
ꝑnᵐ. Et ex hoc ſequit̃ ꝙ voluntas vt eſt ꝑnᵐ creature ſit
formalr̃ infinita. Nego ergo minorē. ſ. ꝙ nō ſit infinita.
ratio tacta eſt. j. lib. diſt. 10. ⁊ 13. Apparet hoc ⁊ breuiter q. j.
qꝛ deus eſt ſimplr̃ bhūs in opationibus intellectus ⁊ vo
lūtatis ſue. Nō eſt aūt ſimplr̃ beatus in eſſentia vt eſt i
finita niſi eā cōpꝛehēdat. ⁊ ſicut itellectus compꝛehēdit
vidēdo: ita voluntas ſuo mō opꝫ ꝙ cōpꝛehēdat amādo
ad hoc ꝙ ſit ꝑfecte beata: ⁊ ꝑ ꝯñs vtraqꝫ poᵃ ⁊ vterqꝫ
actus vtriuſqꝫ poᵉ circa eſſentiā diuinam vt perfecte ſe
beatificat erit infinitū. ¶ Ad ꝓbationē ergo illius mino
ris dico ꝙ in diuinis pōt intelligi quaſi infinitas extenſi Aa
ua ſi itelligeret̃ quaſi infinita multitudo ꝑfectionū. alio
modo infinitas intenſiua alicuius ꝑfectionis ſimplr̃: ita
ꝙ illa ꝑfectio ſm ꝓpriā rōnē ſuā ſit ſine limite ⁊ termi
no. ⁊ hoc 2ᵒ mō adhuc aliqḋ pōt hīc iſinitatē nō tm̄ for
malē ſꝫ ēt fundamētalē. aliqḋ aūt formalē intēſiuam lꝫ
nō fundamētalē. ¶ Dico ḡ ꝙ nihil vnius rōnis forma
lis eſt infinitū ꝑ mō: imo forte nec abſolute in deo eſt ta
lis infinitas. forte enim ſicut ꝑſone ſunt finite/loquendo
de iſta finitate ⁊ iſinitate. ita ⁊ ꝑfectiones ſimplr̃ ſunt fi
nite numero ſeu ſua multitudine: ⁊ relones ⁊ notiones:
⁊ hec ⁊ illa ſimul iuncta ſunt finita: ſꝫ infinitas intenſiua
formalis ⁊ fundamētalis ſimul eſt in eſſentia diuina vt
eſſentia eſt. Et pro tāto a Dama. vocat̃ pelagus: forma
lis aūt tm̄ nō fundamētalis eſt in qualibet alia ꝑfectiōe
ſimplr̃. quelibet eniꝫ hꝫ ſuā ꝑfectionē formalē ab infini
tate eēntie tanq̄ꝫ a radice ⁊ fundamēto. Infinitas autē
neqꝫ formalis neqꝫ fundamētalis eſt in relonibꝰ qbuſ
cuqꝫ in diuinis: vt oſtēſuꝫ eſt in ꝑ li. di. 13. qꝛ pr̄i melius ⁊ i quolꝫ. q. 5
eſt non hīe filiationē q̄ꝫ hīe. ꝑfectio aūt ſimplr̃ eſt illud
qḋ melius eſt qḋlibet hīe q̄ꝫ nō hīe. Apparet tunc rñſio
ꝙ lꝫ voluntas ſit formaliter infinita: tamen non inclu
dit in ſe formaliter oēs ꝑfectiones itrinſecas: qꝛ nec eēn
tia nec aliqḋ aliud icludit ſic eas oēs: ſed nec icludit fun
damētaliter oēs. ſed ſola eēntia ſic icludit oēs: iō dꝛ pe
lagus. voluntas tñ ꝑ idētitatē icludit quālibet ꝑfectioneꝫ
ſimplr̃ ⁊ quālibet relationē. ¶ Cōfirmatio illa de rela
tionibus parū valet: qꝛ quātūcūqꝫ nō icluderentur ille
adhuc poſſet rō iſinitatis ſaluari. iſto mō itelligendo ꝙ
ille nihil addūt ꝑꝑ qḋ ſit iſinitas. ſic enim eis circūſcri
ptis nō minus hꝛ in aliquo infinitas ⁊ ille addite nō ſūt
formalr̃ infinite: ⁊ finitū vel nō infinitū additū alicui fi
nito nō facit iſinitū: ſequit̃ ꝓpoſitū. ¶ Dico ḡ ꝙ lꝫ vo
lūtas nō icludat formalr̃ relones: tñ pōt eē formalr̃ in
finita. ¶ Et ſi obycias nō icludit totalr̃ ꝑfectionē diui
nā. ¶ Dico ⁊ ſi nō totalr̃ extēſiue tñ totalr̃ intenſiue ſꝫ
vnā ꝑfectionē formalr̃. ſed oēs alias ꝑfectiones ⁊ relo
nes nō formaliter ſed idētice. Et de iſtis ſepe dictū eſt ꝑ
lib. di. 8. ¶ Ad 2ᵐ pꝫ ex ꝑcedēte di. ex q̄tuor vltimis qō
nibus. ex quarū ꝑᵃ pꝫ quō iſtis accn̄tibus ꝯuenit agere.
ex tribus alijs quō eis ꝯueniat pati ⁊ corrūpi. Breuiter Bb
ergo negandū eſt ab agēte creato poſſe iſtas cōuerti in
ſubam aliquā totaliter nouā: neqꝫ in mixtiōe neqꝫ īnu
tatione ſeu q̄cūqꝫ iſtaꝝ ſpērū corruptione: vt pꝫ ibi: ſed T
aliqū noua ſuba ſuccedit eis corruptis. ſed non actione
agentis creati: ſed dei imediate reducētis.

De tertio articulo videret̃ ꝙ hec ꝯuerſio cōpe Th. j pte ſū.
tere poſſet creature vt agēti iſtr̄aliter. q. 77. ar. 6. i
ꝑ qꝛ accn̄s pōt eē inſtr̄aliter agēs ad gnōnē ſube. ḡ a ſili ſol. pun.
in ꝓpoſito. ¶ Alis ꝓbat̃ ꝑ ſic: qū aliq̄ ſunt eēntialr̃ or
dinata plus diſtat 3ᵐ a ꝑ q̄ꝫ 2ᵐ: ſꝫ in creatura ſunt eēntia
liter ordiata eēntia/eē ⁊ poᵃ. ḡ plus diſtat poᵃ ab eēntia
q̄ꝫ eē. ſꝫ eē differt realiter ab eēntia. ḡ ⁊ ꝑ ꝯñs nulla for
ma ſubalis pōt eē imediatū ꝑnᵐ agēdi. ¶ 2ᵒ ꝓbat̃ ideꝫ
qꝛ ſi.

aſs. Quãcũqȝ ſunt duo act⁹ quoꝝ neuter icludit aliũ nõ
Lec.cõ.33. Tho.ſuꝑ idem arti.4. reducunt in idẽ pn^m: vt hĩ a pħo 2° de aĩa. g vult ꝙ po^e
diſtinguant̃ ꝑ actus ſic actus ꝑ obiecta: ſȝ pficere mãm
⁊ abſtrahẽ a mã ſunt duo actus in aĩa ⁊ nõ icludẽtes ſe.
qḋ ꝓbaẽ: qꝛ vterqȝ põt eſſe ſine alio: pmus ſine 2°: vt in
puero ⁊ dormiẽte. ſcḋs ẽt ſine ṗ vt in aĩa ſepata. ſȝ actus
prior. ſ. dare eẽ mãe cõpetit eẽntie vt ꝓximo pn° forma
li. g ille alius actus nõ ꝯueniet eẽntie: ⁊ tũc a ſili de alijs
ſubalibus formis re^u actionũ q̃ videnẽ ei cõpetẽ. ¶ Si
obijcit̃ ꝫ iſta. ṗ qꝛ qḋcũqȝ abſolutũ pt ſepari a quocũqȝ
abſoluto: qꝛ non appet ꝫdictio in h. g ſi itellectus ſit qd
abſolutũ aliud ab aĩa põt ab ea ſepari: ⁊ ita ſepatus po-
terit itelligere ⁊ btificari: qḋ vĩ icõueniẽs. ¶ 2° qꝛ ſuba
ſiue qdditas ſube eſt obm motiuũ itellus. eſt g pn^m ime
diatũ opandi in itellm. ¶ Ad ṗ^m dicũt negãdo ṗmam
Tho. ſuꝑ idem ar. 6. in ſolu. princi. ꝓpõnẽ ponẽdo exẽplũ de ſubo ⁊ paſſione. ¶ Ad 2^m ꝙ
illa actio eſt itẽtionalis nõ realis. ¶ Cõtra ṗ^m: qꝛ ſic ha-
beẽ ꝓpoſitũ: qꝛ ſi ſubm nõ põt ſepari a paſſiõe h eſt ꝑꝑ
aliquã neċitatẽ in ſubo re^u paſſionis: hec aũt neċitas re-
ducit̃ ad aliquã cãlitatẽ. nõ cãe mãlis cũ illa ſit ꝫdictio-
nis. g cãe efficiẽtis: ⁊ ſic ſuba erit cã efficiẽs alicui⁹ paſſio-
nis niſi ꝓcedaẽ in ifinitũ dãdo paſſionẽ ante paſſionez.
¶ 2° hĩ ꝓpoſitũ: qꝛ iſtãtia poſita ꝫ maiorẽ ꝯfirmat ma-
iorẽ: qꝛ oẽm cãlitatẽ cãe extrinſece põt deus ſupplẽ. iſta
cãlitas ſubti re^u paſſionis ꝑꝑ quã eſt neċitas erit cãlitas
Tho. eadẽ p. q. 77. ar. 6. in arg. ꝯ ṗ^a pte quaȝ tenet añ ſol. princi. Lec. cõ. 4. cãe extrinſece. g ⁊c̃. ¶ Qñ aũt ꝯfirmãt iſtã rñſionẽ per
hoc ꝙ in diffinitiõe paſſionis cadit ſubm nihil valet: qꝛ
ſic nullũ accñs poſſet a ſubo ſeparari. naȝ ſm ꝓħm ibi
in. 7. meta^ce. in rõne cuiuſcũqȝ accidẽtis neċe eſt rõnem
ſube eẽ. ¶ Hec ẽt iſtãtia de ſubo ⁊ paſſione aliter im-
probaẽ: qꝛ ſequeret̃ ꝙ ſuba panis nõ poſſet eẽ ſine q̃ti-
tate nec ecõuerſo: qcqd eniȝ ꝑ ſe ⁊ ṗ ineſt ſupiori: per ſe
lȝ nõ ṗ ineſt inferiori. exẽplũ de triãgulo ⁊ iſocbele de
eo qḋ eſt hic. 3. l. ſȝ ꝯtinuũ eẽ ꝑ ſe ⁊ ṗ ineſt ſube corꝑe. g
ꝑ ſe lȝ nõ ṗ ineſt pani: ⁊ ꝑ ꝯñs nõ poterit panis manere
ſine ꝯtinuitate eadẽ. nec ꝯtinuitas eadẽ ſine pane: qꝛ ac-
cidẽs nõ migrat a ſubo in ſubm: ⁊ ita nõ poſſet quãtitas
in eucbariſtia manere ſine ſuba panis. qḋ ipſi negãt ⁊ cõ
munis ſchola. ¶ Cõtra ꝯnez iſtius opi. ſ. ꝙ foĩa ſubalis
nõ põt ſm eos eẽ pn^m imediatũ agẽdi. argm̃ eſt ſupra
di. 2. q. 3. ⁊ hic nũc ſufficiat breuiter replicare: qꝛ illud eſt
Cc pn^m agẽdi in quo ꝓducẽs aſſimilat ſibi paſſum. vel me
lius nõ aſſimilaẽ ſibi ꝓductũ in forma pfectiori forma
ꝓducẽtis. aſſimilaẽ aũt ſibi ꝓductũ in foĩa ſubali: g ⁊c̃.
¶ 2° ſic. qꝛ inſtr̃m ſm eos nõ agit niſi vt mouẽs motũ.
g imediate moueẽ a ṗncipali agẽte ad hoc vt moueat. ⁊
per ꝯñs ad h vt accidens agat vt inſtr̃m ſube imediate
mouebit̃ a ſuba. ¶ Sȝ hec nõ valet ſm ea que mihi vi-
dent̃ vera de ordine cauſarũ: qꝛ nõ credo ſemꝑ cãm 2as
que vocaẽ qñqȝ inſtr̃m recipere motionẽ ſpãlẽ a cã ṗ^a:
ſed tñ hẽ ſubordinationẽ aliquaȝ forme ſue actiue ad
formã actiuã alterius: per quã ſubordinationẽ cã priori
exeũte in actũ in ſuo ordine cãndi: ſcḋa nata eſt exire in
Scḋus no-tabilis. actũ in ſuo ordine cãndi. ⁊ ſic ſcḋa dĩ mouẽs motũ: non
qꝛ recipiat motionẽ a ṗma ꝑ quã moueat: ſȝ qꝛ in motio
ne ſua depẽdet ab alia ṗus nãliter actu mouẽte. ¶ Re-
ſpõſio ad ſcḋam iſtãtiã. ſ. de qdditate ſube mouẽte in-
tellectũ, nõ valet: qꝛ ⁊ ſi ſuba ibi habeat eẽ intẽtionale: tñ
ipſa itellectio eſt forma realis. g re^u eius opȝ dare aliqḋ
pn^m actiuũ reale: ⁊ vt reale. Neqȝ valet fugere ad phan
taſma: qꝛ ſm eos eẽntia angeli mouet itellectũ angeli ad
ꝓpriã itellectionẽ angeli. ⁊ ibi nullũ põt fingi phantaſ-
ma. ¶ Ad argumẽta pro iſta iſtãtia que eſt de cãlitate
inſtr̃ali accidẽtis re^u ſube. ¶ Ad primã dico de illo ordi
dine, eẽntie, eẽ, ⁊ po^e: qḋ ſimplr̃ falſum eſt: ꝙ eẽ ſit aliud

ab eẽntia. ⁊ h ꝓbatũ eſt per dicta coꝝ: qꝛ incõpoſſibile diſt. 36. ṗmi q. 3.
eſt genitũ vt genitũ ꝑ ſe habere vnũ eẽ: ſi eẽ ſit aliud ab
eẽ genitũ aũt vt genitũ ſine ṗmus terminus gñõnis eſt
ꝑ ſe vnũ. Eſto ẽt ꝙ eẽt talis ordo quẽ fingũt eẽ ⁊ po^e. di-
co ꝙ po^a ṗcederet ipm eẽ: qꝛ in quocũqȝ inſtãti nãe vel
durationis eẽntia habeẽ pfecta: in eodẽ habeẽ pfectum Dd
ṗn^m operãdi opatiões ꝯueniẽtes po^e: ⁊ ꝑ ꝯñs pfecta po
tẽtia. ⁊ ita ſi eẽ ſit aliud a po^a, po^a ṗcedet ipm eẽ. ¶ Ad
2^m dico ꝙ maior ꝓpoſitio eſt vlr̃ falſa de actu ṗ ⁊ 2°. qꝛ
ſic ꝓbareẽ ꝙ nihil eſt ṗn^m actiuũ in creaturis. nã formã
opȝ dare actũ ipſi qḋ iformat: ⁊ ſi eſt actiuũ opȝ ꝙ reſpi
ciat illud in qḋ cauſat actũ 2^m. iſta aũt ſunt diſpata: qꝛ ſi-
ne ꝫdictione vnũ põt ſeparari ab alio. ¶ Rñ° g ꝙ illa
maior nec eſt vera de actibus ordinatis ṗ° ⁊ 2° ſed vlr̃
falſa: qꝛ forma dãs actũ 2^m dat ẽt actũ ṗ^m ⁊ econuerſo. ⁊
ſic applicaẽ ad ꝓpoſitũ de aĩare ⁊ itelligere: ⁊ iõ ad ꝓ-
poſitũ nihil valet illa maior: ſicut aũt eſt vera de actib⁹
ſcḋis diſpatis ⁊ ṗn° actiuo limitato: ſicut dȝ intelligi pħs
Tho. vbi. ſ. ar. 3. in ſolu. princi. 2° de aĩa vbi adducit̃. nihil eſt ad ꝓpo^m: qꝛ aĩare ⁊ intel-
ligere nõ ſunt tales duo actus. ¶ Alia iſtãtia ṗncipalis
ad iſtũ 3^m arti^m eſt talis. poſſibile eſt creaturam in v̄tute
dei cãre aliquã cognitionẽ ꝓpriã de deo. g multo magis
poſſibile eſt accidẽs in virtute ſube cãre ſubam. añs ꝓ-
baẽ: qꝛ poſſibile eſt aliquã cognitionẽ ꝓpriã hĩe de deo
⁊ nõ niſi ꝑ creaturã: qꝛ nihil aliud mouet intellm viato-
ris. ¶ Reſpõſio eſt duplex. ṗma qꝛ cognitio dei eſt ac-
cidẽs ⁊ ꝑ ꝯñs nõ excedit totuȝ genus accidẽtis mouẽtis
itellm eodẽ mõ ſi loquamur de cognitione ſube create:
⁊ accidẽte. poẽ eſt g accidẽs cãre cognitionẽ ſube crea-
te vel icreate abſqȝ h ꝙ cauſet aliqd nobili⁹ pfectionẽ Ee
ſua ꝓpria: ſed nõ ſic ſi cãret ſubam: qꝛ quelibet eſt ſim-
pliciter pfectior quocũqȝ accidẽte. ¶ Alia rñſio ⁊ quaſi
redit in idẽ: qꝛ obm in cognitiõe hȝ eẽ diminutũ ⁊ ꝑ ꝯſe
quẽs ſuba vt cognita vel deus vt cognitus hȝ eẽ diminu
tũ in cognoſcẽte. ſuba aũt vt in ſe hȝ eẽ ſimplr̃ ⁊ pfectũ.
lȝ g accidẽs poſſet eẽ ṗn^m ꝓducẽdi ſubam in eẽ diminu
to. i. in eſſe cognito. vel creatura deũ in tali eẽ diminuto
ideſt in eẽ cognito. g arguẽdo a ſili nõ ſeqẽ ꝙ accñs poſ-
ſit eẽ ṗn^m ꝓducẽdi ſubam in eẽ ſimplr̃ quocũqȝ. nec vt
inſtr̃m nec vt agẽs ṗncipale. ¶ Quantũ g ad iſtũ arti^m Diſt. 1. ⁊. 11. ⁊ diſt. 6.
ſicut prius dictũ eſt, inſtr̃m põt multiplr̃ intelligi. ſȝ ad
ꝓpoſitũ agẽs diſpoſitiuũ dĩ inſtr̃m. Et ſic miniſter hñs
actionẽ ꝓpriã humanã preuiã actioni diuine tanq̃ diſ-
põnẽ nec tñ nõ ſimplr̃ ſȝ ex ordinatione dei paciſcen-
tis cũ ecclĩa qḋ ad talẽ actũ miniſtri faciet talẽ actũ ſibi
ꝓpriũ, eſt inſtr̃m dei in iſta ꝯuerſione. ⁊ iſta reſpõſio eſt
vlis in oĩbus sacris in qbus miniſter requirit̃: qꝛ ipe mi
niſter eſt agẽs qḋdã diſpoſitiuuȝ. actio aũt ſua eſt actio Ff
inſtr̃alis reſpectu actionis ṗncipalis agẽtis eo modo ali
qualiter quo ſectio eſt ad formã ſcãni: qꝛ ad illã ſequitur
regulariter illa forma ex ordine agẽtis principalis. Sic
in propoſito ꝓlatio verboꝝ poſſet dici actio inſtr̃alis
reſpectu cõuerſionis ſeu cõfectionis corporis chriſti: qꝛ
ad illã ꝓlationẽ ſequit̃ regulariter iſta ꝯuerſio vel con-
fectio. Et ſic actione alicuius creature vt agẽtis inſtr̃ali-
ter cõficit̃ corpus chriſti: nõ qdẽ vt attingẽtis terminũ
ſicut aliq̃ inſtr̃a hñt actionẽ inſtr̃alẽ attingentẽ terminũ
vt dictũ eſt. Sed eo mõ quo agẽs ṗuiũ dĩ agere inſtr̃a-
liter ad formã ṗncipalẽ quaȝ nõ attingit. ⁊ actio eius di-
citur inſtr̃alis qꝛ diſpoſitiua ⁊ preuia.

Ad rõnes ṗn^les, ṗmas duas ꝯcedo: qꝛ ꝓbãt ꝙ in
iſta ꝯuerſiõe actio diuina nõ ſit actio
de gñe actiõis, niſi teneaẽ illa opi. dctã ſupra. ꝙ corpus
nõ ſuccedit pani niſi vt hic. ¶ Et ſi iſtud teneaẽ tũc ad
illas rõnes. Ad ṗmã ſic. ꝙ cũ dĩ actio in motu firmatur

vel fundat̃.ibi accipit̃ motus idifferẽter ad motũ pro/
prie dictũ ⁊ mutationẽ.Et idifferẽter ſubiectiue vel fun
Gg damẽtalr vel ꝯcomitãter.⁊ concedo ꝙ iſta actio funda
tur in mutatione corpis chr̃i ſuccedẽtis ſic ſuo non eſſe
hic.❡ Ad 2m ꝯcedo ꝙ h̃ eſt paſſio tenẽdo illã viã.z.illa
aũt eſt in corpe qꝺ fit de non pñte h̃ pñs hic.❡ Ad 3am
rõnẽ pꝫ ſupra di.11.quõ gnõ eſt ꝯuerſio totius in totũ:ſ
nõ totalis ꝯuerſio q̃lis eſt iſta.❡ Ad 4m non ſequit̃.nã
põt eẽ pñm iſtius eẽ ſub vno mõ ꝯueniẽte ſibi.g̃ ſub mõ
nõ ꝯueniẽte ſibi:ſꝫ repugnãte ſibi quantũ eſt ex pte ſui.
❡ Et cũ di ꝙ idẽ eſt eẽ.ex hoc ſequit̃ ꝙ idẽ poſſet eſſe
pñm ipſius eẽ:qꝺ ꝯcedo:ſꝫ nõ ſequit̃.g̃ ipſius eẽ ſub hoc
mõ põt eẽ pñm qꝺ eſt pñm cĩ ſub mõ illo.❡ Et qñ ꝓba/
tur:qꝛ modus ipſi⁹ eẽ nõ repugnat ipſi eſſe:dico ꝙ repu
gnat in cõparatione ad talẽ cãm:ita.ſ.ꝙ cã nõ põt cãre
eẽ illud ſub iſto modo:ſꝫ poſſit cãre eẽ abſolute vel ſub
alio mõ.❡ Et qñ addit̃ vltio ꝙ modus non excedit in
pfectiõe illud cui⁹ eſt modus.dico ꝙ aliqd impfectum
põt eẽ:⁊ tñ impfectio ſibi derelicta põt nõ ſubeſſe cãlita
Hb ti illi⁹ cui ſubeſt illꝺ qꝺ eſt pfectius ſub alio mõ ꝯueniẽ/
te.❡ Ad vltimũ dico ꝙ actio inſtr̃alis agẽtis accipiẽdo
inſtr̃ale agẽs ꝓ diſpoſitiuo hñ reqrit intẽtionẽ ꝓpriã in
illo agẽte ſiue ſit nãle:vt in calore alterãte hñ eſt intẽtio
ꝓpria:ſꝫ ſit agẽs inſtr̃ale rꝰ ignis gñandi h̃ eſt diſpoſi/
tiuũ ad illud.ſiue agẽs p itellm:qꝛ ibi inſtr̃m reqrit de/
terminatã actionẽ humanã que ordinat̃ ad actionẽ pñ
cipalis agentis.⁊ talis vl'r eſt actus miniſtri in diſpen
ſatione ſacramentorum. Queſtio.II.

AD ſecundum ſic ꝓcedit̃.Arguo ꝙ nõ qlibet ſacer/
dos põt cõficere eucharistiam p illud.j.q.j.
Multi ſeculariũ.vbi adducit̃ illud Malach.
2.maledicã hñdictionibus vr̃is.⁊ exponitur
vno mõ maledicã qcqd a vobis hñdicit̃.⁊ fit illa cõmi/
natio malis ſacerdotibus.g̃ qcqd ab eis hñdicit̃ a deo
maledicit̃.⁊ p ꝯñs nihil ſimplr p myſteriũ eoꝝ hñdici/
tur.❡ Itẽ ibidẽ.j.q.j.Qꝺ qdẽ.§.opponit̃.ſuſpenſo vel
depoſito ſacerdote nulla ei relinquit̃ ptãs.g̃ ⁊c̃.❡ Itẽ
virtus miſſe in ſacro eucharistie pncipalr ꝯſiſtit.g̃ ſi ma
lus ſacerdos põt ꝯficere ſicut bonus:eque valeret miſſa
mali ſicut boni ⁊ ecõuerſo.❡ Itẽ laicus põt ſumere eu/
chariſtiã:ſꝫ ſũptio eſt finis ꝯſecrationis.⁊ p ꝯñs eſt ſimpr
meli⁹ ⁊ nobili⁹.g̃ eque vel magis põt laic⁹ ꝯficẽ.nõ g̃ ſo
lus ſacerdos.❡ Itẽ btũs Laurẽti⁹ ſanguinẽ diſpẽſauit.
vt pꝫ ex verbis ei⁹ ad Sixtũ.Cui cõmiſiſti ⁊c̃.⁊ h̃ ꝓba/
tur p illud di.93.Diaconi.§.pñte pſbytero Diaconus eu
chariſtiã corpis chr̃i ſi necitas cogit iuſſus eroget.❡ Cõ
tra.j.q.j.ꝙ idẽ.nulla cã oñdit̃ cur ille q baptiſmum nõ
põt amittere ius amittere poſſit baptiçãdi.g̃ a ſili q or/
dinẽ ſacerdotalẽ amittere nõ põt/nec ius ꝯficiẽdi amit/
tere põt:ſꝫ nullus ſacerdos põt amittẽ ptãtẽ ſacerdota/
lẽ:qꝛ caracter eſt idelebilis:g̃ ⁊c̃.❡ Itẽ ibidẽ.§.de his.
ſacroꝝ ſanctitatẽ in ꝯuerſis hoibus ſiue q intus ſũt ſiue q
foriç ꝯſtat ipollutã atqꝫ iuiolabilẽ ꝑmanẽ:g̃ qcũqꝫ ſacer
dos quãtũcũqꝫ malus põt habere ſanctitatẽ ſacrorum
eandẽ cũ bono.❡ Qꝺ ẽt ſolus ſacerdos poſſit tã ꝯſecra
re q̃ꝫ diſpenſare/ꝓbat̃ ſic per illud di.93.non opꝫ diaco
nus panẽ dare.i.corpus domini ſm glo.

A Ad queſtionem dico ꝙ cõficẽ eucharistiam vt pncipalis cã nulli põt cõ
petere niſi ſoli deo/pꝫ ex.q.ꝓcedẽte:ſꝫ vt cã inſtr̃alis:vel
vt magis ꝓprie dicã vt miniſter põt competẽ alicui hoi/
qꝛ ſic deus ordinauit.ꝙ in qbuſcũqꝫ ſacr̃is miniſter poſ
ſit eẽ homo.ſic g̃ loquẽdo de cõficiẽte dico ꝙ miniſtrũ
poſſe ꝯficere põt intelligi duplr.vno mõ abſolute ita.ſ.
ꝙ ſi attẽtet facere facit qꝺ itẽdit.alio mõ de poſſe ordi/
nate facere:⁊ hec diſtinctio gñalis eſt in oĩbus ſacr̃is:qꝛ
plus reqrit ordinate miniſtrare in eis q̃ꝫ ſimpr miniſtra/
re.❡ Loquẽdo de poſſe ſimplr nihil reqrit̃ vltra ma/
teriã debitã de q̃ dictũ eſt in fine di.11.niſi miſter debi/
tus ad quẽ reqrũt̃ tres ꝯditiões.ſ.ꝙ ſit ſacerdos.ꝙ poſ
ſit ꝓferre v̈ba ꝯſecrationis.⁊ ꝙ poſſit hr̃e intẽtionẽ de/ B
bitã ſciẽdi.ſ.qꝺ itẽdit eccl'ia facere.2a cõditio ⁊ 3a ſunt cõ
munes h̃ ⁊ in miniſtrãte alia ſacr̃a.pp defectũ 2e nõ põt
mutus cõficere.pp defectũ 3e carẽs vſu rõnis nõ põt cõ
ficere.Et eodẽ mõ de baptiçãdo ⁊ conferẽdo quecũqꝫ
alia ſacr̃a:ſꝫ pa ꝯditio eſt h̃ ꝓpria.ſ.ꝙ ſolus ſacerdos pt
⁊ qlibet põt cui pñt cõpetere ille due cõditiones.ſ. ꝓla/
tio ⁊ intẽtio.Qꝺ ſolus ꝓbat̃ p illud extra de ſum.tri.⁊ fi.
ca.vbi di.Hoc ſacr̃m nemo põt conficere niſi ſacerdos
q rite fuerit ordinatus ſm claues eccl'ie.❡ Sꝫ vñ acci/
pit eccl'ia fundamẽtũ iſtius ſnie:❡ Rñ° ex illo verbo
chr̃i Matth.26.Hec quotiẽſcũqꝫ feceritis ⁊c̃.vbi loqt̃
apl'is vel ad min⁹ nõ niſi diſcipulis:qb⁹ in eccl'ia ad mĩ
nus nõ ſuccedũt niſi ſacerdotes.apl'is ſuccedũt epi.diſci
pulis pſbyteri.vt habet̃ diſt.21.In nouo teſtamento hĩ
idẽ ẽt ex illa ſnia Pauli pa ad Cor.c.10.Panis quẽ frãgi
m⁹ nõne cõicatio corpis dñi eſt:quẽ frãgim⁹ nos inqt.ſ.
apl'i ⁊ diſcipuli eius.ſi.n.qlibet fidelis poſſet conficere
nõ oporteret aliquẽ aliũ aliqs frãgere:ſꝫ qlibet poſſet de
ſuo ſacrificio cõicare.❡ 2a pars.ſ.ꝙ oĩs ſacerdos potẽs
ꝓferre v̈ba cũ itẽtione poſſit ꝯficere.pꝫ p auctes addu
ctas ad oppoſitũ.❡ Nec obſtat ſi inſtet̃ de degradato
qꝛ fit nõ ſacerdos.ſi.n.h̃ verũ eſt:nõ eſt iſtãtia iſta de ali
quo ſacerdote.di tñ nõ eẽ veꝝ:qꝛ caracterẽ non põt ali/ Ric.diſ.pñ art.1.q.1.
quis degrãdas delere.nec cõcedit̃ ꝙ ſiqs põt aliqd mi/
niſterialr cõferre:ꝙ ſic poſſit miniſterialr auferre:quia C
deus nõ ſic cũ iſtituit miniſtrũ in amotiõe ſicut in colla
tione.⁊ tũc illa regula.Facili⁹ eſt deſtruẽ q̃ꝫ cõſtruẽ.nõ 2.topic.c.8.
cõcedit̃ de miniſterialr agẽte in ſacr̃is.pro quo adduci r.9.
põt illud Pauli 2a Cor.c.vlti.Nõ dedit nobis deus ptã
tẽ in deſtructionẽ ſꝫ in edificationẽ.❡ Si ẽt obijcit̃ de
degradato ꝙ nõ maneat ſacerdos:qꝛ ſpoliat̃ priuilegio
clericali ⁊ tradit̃ curie ſeculari.❡ Rñ° nõ eſt eſſentiale
ordini hr̃e illud ꝓuilegiũ ꝯcomitãs.qꝺ ſatis pſuadet̃:qꝛ
illud ꝓuilegiũ vĩ cõceſſũ ab impatore Cõſtãtino.ordo
nõ.Aliqñ ẽt ſacerdos erat ſine tali ꝓuilegio.ſ.añ conceſ/
ſionẽ:hoc tñ poſſet eẽ vnũ brocardicũ iuriſtis:qꝛ illud
ꝓuilegiũ ꝯſiſtit in h̃ ꝙ nõ poſſit iudicari in cã ſanguinis
niſi a iudice eccl'iaſtico vel q̃ſi in cã ſanguis.Sꝫ ſi papa
expũit aliquẽ ꝓuilegio eccl'iaſtico cõmẽdans cũ curie ſe/
culari:iudex ſecularis eſt miniſter vel executor iudicis
eccl'iaſtici.nullus aũt ali⁹ a iudice eccl'iaſtico põt eũ cõ/
mittere iudici ſeculari.g̃ nõ eſt poĩe ꝙ cõmittat̃ ſibi ni/
ſi ſicut miniſtro iudicis eccl'iaſtici:⁊ p ꝯñs nõ ſpoliatur
priuilegio:qꝛ dũ manet ꝓuilegiũ põt aliqs ſecularis in
eũ eſſe miniſter iudicis eccl'iaſtici.❡ Si obijcis de he/
retico ⁊ ſciſmatico ꝙ nõ cõficiat:qꝛ ſacerdos nõ offert
in pſona ꝓpria ſed in pſona eccl'ie cuius eſt miniſter.h̃
autẽ eſt pciſus ab ea:⁊ huic rõni videt̃ magiſter initi in
lr̃a.ꝓbat̃ añs p hoc ꝙ dicit ſacerdos.offerimus tibi ⁊c̃.
nõ dicit offero.❡ Rñ° ꝙ oblatio nõ ptinet ad rõnẽ cõ
ſecrationis.nec necio reqrit̃ ꝙ offerat̃.offert̃.n.hoſtia
nõ ꝯſecrata:⁊ tũc eſt ſacrificiũ nõ ſacr̃m.ſicut euchari/ D
ſtia ꝯſecrata cõſeruata in pixide eſt ſacr̃m:ſꝫ non vt ibi
ſit ſacrificiũ niſi aptitudinalr.❡ Eſto ẽt ꝙ verũ ſit ꝙ
opꝫ quẽlibet cõficiẽtẽ cõficere in fide eccl'ie:hñ põt nõ
ſolũ ſciſmaticus ſed ẽt hereticus:qꝺ plus eſt.pone ꝙ ſit
hereticus põt circa euchariſtiã hr̃e intẽtionẽ eccl'ie in cõ/
ficiendo.⁊ hoc intẽtionem in vlĩ intendẽdo.ſ.facere qꝺ
chr̃s

dbẽs iſtituit faciẽdũ:⁊ qđ eccl'ia facit:ſʒ nõ itẽdat in ſpã/
Caſu.10. liꝫ:q2 credit eucbariſtiã nihil valẽ:ſic di.2.ꝑoꝝ.Cõtingit
ſcire oẽm miliã eẽ ſterilẽ ⁊ dubitare de hac.⁊ de iſta itẽ/
tione vl'i dictũ eſt ſatis di.5.in materia de baptiſmo.

Reſtat ergo videre 2^m mẽbrũ.ſ.de poſſe ordi/
nate cõficere.⁊ ad h̄ multa cõcur/
rũt:q̃ tñ oĩa pñt reduci ad.3.loquẽdo de illis q̃ nõ requi
runt ad ſimp' poſſe:q2 vel iſta reqrunt ex pte miniſtri:
vel loci:vel tẽporis.Et ſm hoc tres ſunt articuli.p̊ videnn
dũ eſt de reqſitis ex pte miniſtri ad h̄ vt ordinate poſſit
ꝯficere ſuppoſito ꝙ habeat mãm cõuenientem.⁊ poſſit
verba ꝓferre cũ itẽtione debita ſupaddita huiꝰ.ex pte
miniſtri ſunt in duplici dĩa.quedã ſunt ãmotiones im/
pedimẽtoꝝ:⁊ quedã appõnes cõueniẽtiũ ſeu idoneoꝝ.
¶ De p̊ ipedimẽto eius qđ eſt ordinate ꝯficere ſũt vel
culpa tñ.vel pena tñ.vel nec pena nec culpa.De ipedi
mẽto culpe qũo.ſ.exiſtẽs in pctõ mortali nõ põt ordina
te ꝯficere dictuꝫ eſt diſt.9.De ipedimẽto aũt qđ nec eſt
culpa nec pena.ſ.cũ qs nõ eſt ieiunus ieiunio nãe dictũ
diſt.8.q.3. eſt ibidẽ.¶ Reſtat g̃ h̄ pciſe videre de ipedimento qđ
eſt pena:nulla aũt talis pena eſt nãlis ſiue in corpore ſi/
ue in aĩa:q2 talis pena nõ ſimpl'r ipedit:ſʒ tñ pena cano
nica:vel nãlis iquãtũ ſup eã fundaẽ pena canonica.Pe/
na aũt canonica(vt breuiter dicã)eſt aliq̃ ꝓhibitio actꝰ
E exercẽdi vel gradus recipiẽdi q alĩs cõpeteret nõ ꝓhi/
bito.huiꝰ aũt pene multe ſunt nõ fundate ſup aliquã pe
nã vel defectũ nãlẽ.vt degradatio irregularitas:excõi/
catio maior:ſuſpẽſio ab executiõe coꝝ q̃ ſũt ordis/ſymo
nia/iſamia:⁊ q̃daꝫ alia hꝰ ad iſta reducibilia:vt ſub iſa/
mia põt ꝯtineri eẽ publicũ pctõrẽ qđ ꝯtinet multa.ſ.pu
blicũ fornicariũ:publicũ vſurariũ:⁊ hꝰ.¶ Aliq̃ ãt pene
canonice fũdanẽ ſup defectus nãles.nõ.n.voluit eccl'ia
q̃ſcũq3 ꝑſonas defectuoſas miniſtrare in altari:⁊ meri/
to:q2 in veteri lege Leui.21.ponẽ lex hoi:q habuerit
maculã ꝙ nõ offerret deo ſuo panẽ nec accedat ad mi/
niſteriũ eius.Iſti aũt defectus ſunt in q̃bus eẽt ſcãdalũ
puſilloꝝ ſi taliter defectuoſus in nãlibus miniſtraret:⁊
rõnabil'r:q2 qcqđ ſine pctõ mortali põt dimitti vitãduꝫ
eſt ſi ex exercitio eiꝰ oriaẽ ſcãdalũ puſilloꝝ/tale ſcãdalũ
oriretẽ ſi notabil'r defectuoſi in nãlibus vt mutilati: vel
horribili iſirmitate iſirmi:vt lepra ⁊ huiꝰ miniſtrent in
altari.Ideo eccl'ia rõnabil'r talibꝰ defectibus nãlibꝰ ad/
iũxit penas canonicas.ſ.ꝓhibitiões miniſtrãdi pp reue
rẽtiã ſacrĩ:⁊ ad vitãdũ ſcãdalũ puſilloꝝ.⁊ iſte ꝓhibitio/
nes patẽt in canone di.25.⁊ extra de corpe vitiatis.Re/
quiriẽ g̃ in ordinate cõficiẽte ablatio oĩum hoꝝ impedi
mẽtoꝝ:q2 hrĩs q̃cũq3 iſtoꝝ ſi ꝯficit facit ꝯ ꝓhibitionẽ
F ecclie ⁊ p ꝯñs nõ ordinate.¶ 2^m reqſitũ ex pte miniſtri
eſt appoſitio cõueniẽtiũ.ſ.ornamẽtoꝝ vt hr̃ de cõſe.di.
j.Ueſtimẽta.vi ibi ꝙ veſtimẽta ecclie q̃bus deo mini/
ſtraẽ debẽt eẽ ſacrata ⁊ honeſta q̃bus in alijs vſibus nõ
debẽt vti q̃ꝫ in eccl'iaſticis ⁊ deo dignis officijs.Que aũt
ſunt hec idumẽta.exponit Inno.de offi.miſſe.pte.j.c.10.
Sũt inq̃t ſex idumẽta cõia ep̃is ⁊ p̄ſbyteris.ſ.amictꝰ al
ba/cingulũ/ſtola/manipulus/⁊ planeta/in q̃buſdã tñ lo
cis ꝯſuetudo obtinuit ꝙ nõ opꝫ cingulũ bñdici:⁊ ſic nõ
appet qn liceat vti cingulo nõ bñdicto.¶ De his oĩbus
ex pte miñri ſiue in p̊ mẽbro de reqſitis ad ſimpl'r poſ/
ſe:ſiue in iſto 2° mẽbro de reqſitis ex pte miniſtri ad or
dinate poſſe:ſi q̃riẽ q̃ pena miñri attẽtãtis:¶ R̃ñdeo
ſi eſt mutꝰ nõ põt attẽtare loq.ſi nõ vtiẽ rõne nõ pt at/
tẽtare hr̃e itẽtionẽ debitã.ſi nõ eſt ſacerdos ⁊ attẽtat fa/
cere vt ſacerdos nõ ſolũ peccat mortal'r ⁊ nihil facit ſed
irregularis eſt:vt hr̃ extra de clerico non ordinato mini/
ſtrãte.c.j.⁊.2.⁊ vl'r q̃cũq3 exeq̃ns vel attẽtans actũ ali/
cuius ordinis quẽ nõ hꝫ/irregularis eſt.pꝫ h̄ in illo titu/
lo in diuerſis caplis.¶ Pena aũt miniſtrãtis in q̃cũq3
ipedimẽto canonico vr̃ eẽ irregularitas:vt pꝫ extra de
clerico excõicato vl' depoſito in diuerſis caplis.⁊ h̄ ma
G xime ſi miniſtrãs ſciat talẽ penã ſibi iſlictã.¶ Sꝫ h̄ pt
diſtingui de ignorãtia iuris vel facti.Ignorãtia iuris nõ
excuſat:q2 teneẽ ille q ſe exponit ad tñ actuꝫ ſcire iura
ſm q̃ põt exercere tñ ⁊ talẽ actũ.⁊ iõ talis ignorãtia iu
ris nõ excuſat:ſʒ forte magis aggrauat.Ignorãtia autẽ
facti excuſat vt habeẽ in eodẽ titulo.c.apl'ice.⁊ h̄ niſi fa
ma veridica ⁊ publica ſibi manifeſtet ꝙ ſit tali pena i/
pedirus.qđ ꝓbaẽ p illud caplm eodẽ titulo.Illud/oñs e.ſ.caplo.
cũ ei niſi p famã de ſnĩa ꝯ eũ lata conſtaret:peccare nõ
credidit.ſi diuina officia q̃ſtiũcũq3 ſolẽniter celebrauit.
ſubdiẽ ibi:q2 in dubijs via tutior eſt eligẽda:ſi de lata in
eũ ſnĩa dubitaret:debuerat tñ potius abſtinere q̃ꝫ ſacra
eccl'iaſtica peractare.Et in fine ſubdiẽ.Cũ eo miaꝫ faciẽ
tes penã quã canon his q poſt excõicationẽ diuinã pre/
ſumpſerit celebrare iſligit/nõ duxim' iſligẽdã.¶ Ex h̄
pꝫ ꝙ miſericorditer relaxat dubitãti penã:quã incurrit
ex canone q celebrauit diuina poſtq̃ꝫ inotuit ſibi per fa/
mã de excõicatiõe in eũ lata.Inter iſta tñ ipedimẽta nõ
icludiẽ minor excõicatio quo ad h̄ ꝙ pena irregularita
tis ſequaẽ:q2 etſi peccet grauiter in excõicatione mino/
ri celebrãs:nullius tñ irregularitatis notã icurrit vt ha/
beẽ eodẽ.c.ſi celebrat.Uerꝫ đ ſymoniaco ⁊ pctõre noto/ H
rio dubiũ eſt:ſʒ p̊^m vr̃ ſolui p illud decre.di.33.mariuꝫ.
vbi iter nõ ꝓmouẽdos noiaẽ ille q p emptionẽ ad imi/
tationẽ ſimonis magi pecuniã obtulit.⁊.j.q.j.papa Gre
gorius eos oĩno ſymoniacos dãnat ac deponẽdos auctẽ
apl'ica cẽſeẽ.⁊ de h̄ dr̃ eẽ de ſymonia in textu ⁊ in glo.
g̃ iſte vr̃ ſimpl'r ihabilis pp penã canonicã ad exercen/
dũ actũ ordis:ſiẽ oĩno eſt deijciẽdus a clero ſm auctẽꝫ
adductã.¶ De pctõre aũt publico ſeu notorio certũ eſt
ꝙ aſt pnlaꝫ peccat mortal'r ꝯficiẽdo:nõ tñ q2 eſt i pctõ
mortali:ſʒ q2 ſcãdaliꝫat.Sꝫ eſt ne irregularis:Forte nõ
iueniẽ hic pena in canone ſibi iſlicta:ſʒ.n.ꝓhibeaẽ diſt.
33.Nullus.ꝙ nullus audiat miſſaꝫ p̄ſbyteri quẽ idubi/
tãter ſcit cõcubinã hr̃e:⁊ ex h̄ videaẽ ꝙ ſibi ꝓhibeẽ ce/
lebrare:q2 magis aſtringiẽ ad cauẽdũ q̃ꝫ audiẽs:vt non
audiat.⁊ p ꝯñs ſi celebrat,ꝯ p̄ceptum ecclie facit tñ iſta
ꝓhitia nõ eſt ne cia in penis:q2 pene nõ ſunt ampliãde:⁊ Extra ð reg.
iq̃nq3 ꝓhibeẽ cõicatio cũ iſto in aliquo actu vt corriga/ iur.in.6.
tur:nõ tñ iſligiẽ iſti pena irregularitatis ſi exerceat iſtũ
actũ.¶ Idẽ poſſet dici de publico vſurario ẽt manẽte
in peccato vſure.De iſami aũt q tñ penituit de pctõ:ſed I
nõdũ eſt reſtitutus in itegrũ ſi celebrando ſiat irregula/
ris/nõ eſt dõm ꝙ ſic/niſi iueniaẽ in iure canonico.De ce
lebrãte aũt ſine illis ornamentis vel oĩbus vel aliqbus
vel nõ cõſecratis nõ iueniẽ in canone pena irregularita
tis iſlicta.breuiter ex quo iſta eſt pena iuris poſitiui qñ
nõ iſligiẽ nõ icurriẽ.Nulla g̃ cõditio ex pte miniſtri re/
quiſita ⁊ nõ obſeruata facit icurrẽ irregularitatẽ niſi d/
fectꝰ ſacerdotij vel alia pena ſimpl'r ꝓhibẽs ⁊ remouẽs
ab exercitio ſacerdotij:⁊ p ꝯñs ſacerdos non ꝓhibitus
per talẽ penã conficiẽdo non incurrit irregularitatẽ.nec
ergo ꝓpter pctm̃ niſi ſit tale cui anne xa ſit prohibitio
canonica.Nec ꝓpter non ieiuniũ:nec ꝓpter carentiam
ornamẽtoꝝ debitoꝝ:nec breuiter pp quecũq3 alia ſub
predictis non contenta incurrit irregularitas.

Sequitur 3^m pñ^le.ſ.de reqſitis ex pte loci vbi poſ
ſumus diſtinguere locũ in locuꝫ ꝓprie
dictũ.⁊ in vas ꝙ eſt locus mobilis ſm Ariſto.4.phyſi. T.c.41.⁊ cir
Ex pte loci ꝓprie dicti reqriẽ ãmotio ipedimẽti.ſ.ꝙ lo/ cuer.
cus nõ ſit iterdictus.⁊ reqriẽ appoſitio ꝯuenientis diſpõ/

K nis.ſ.ꝙ ſit ſanctificat⁹.ꝓrimū eſt ſimplr̄ necīuꝫ:q2 cele
brās in loco interdicto facit ꝫ ꝓhibitionē eccl'ie:⁊ ꝑ ꝯñs
nō ordinate.2ᵐ eſt necīuꝫ niſi caſus necītatis occurrat:
vt ꝓbaṫ ꝑ illud de ꝯſe.di.j.ſic.vbi dr̄ nō in alijs q̄z dño
ꝯſecratis locis.i.tabernaculis a pōtificib⁹ delibatis miſ
ſas cātare ac celebrare licet.¶ Idē pꝫ.c.ſequē.⁊.c.hic ꝙ.
⁊.c.ſequēti.vbi dr̄.Nullus p̄ſbyter miſſas celebrare p̄ſu
mat niſi in ſacratis ab ep̄o locis q ſui ꝓceps de cetero
voluerit eē ſacerdotiū:ſꝫ exceptio illa de caſu necītatis.
pꝫ ibidē.ꝯcedimus.Caſus aūt illi ſunt iſti.vt ſi eccl'ie in
patria ſunt deſtructe.vel ſiqs in via penitus non poterit
accedere ad aliquā eccl'iaꝫ cōſecratā.qḋ regulariter vez
eſt de nauigātib⁹ ⁊ ceteris hꝫ.nō eni vr̄ veriſile ꝙ obſer
Exod. 20. ⁊ 23. ⁊ deute. 5. ⁊ alibi ſepe. uationē illi⁹ p̄cepti decalogi.ſanctifica ſabbatuꝫ.qḋ p̄ce
ptū eccl'ia iterp̄tata eſt in h̄ qḋ eſt audire miſſam die do
minico de ꝯſe.di.2.miſſas.voluerit eccl'ia ipedire ꝑ ali
qḋ p̄ceptū minoris obligationis vt ꝑ talē vel talē locuꝫ
regri ad h̄ vt miſſa audiaṫ:cū nō debeat gs reſtringi ab
obſeruatiōe magis necīj ꝑ artationē ad minus necīum.
¶ Que aūt vel vbi ſint loca ꝯſecrata.dico ꝙ regulr̄ ec
cleſie parrochiales ⁊ alie ſolēnes collegiate:oratoria aūt
q̄ dr̄ capellemō p̄nt hr̄i q̄ ſint ꝯſecrate niſi d licētia ep̄i.
vt hr̄ de ꝯſe.di.j.vnicuiqꝫ fideliū licet hr̄e oratoriū:⁊ ibi
orare:miſſas aūt ibi celebrare nō licet niſi i caſib⁹ ſupra
dcis.oratoriū tn̄ ſacrū facē nō licet niſi auc̄te ep̄i.de ꝯſe.
di.j.Nemo.Iſti⁹ ēt loci regriṫ ornat⁹.ſ.lumē:vt dr̄ extra
de celebratiōe miſſa.c.vlti.de eo q ſine igne ſcificabat ⁊
aq̄.⁊ ſequiṫ.Mādam⁹ ꝙ officio ⁊ b̄nficio ip̄m ꝓueſ ꝑ
petuo.¶ De loco aūt mobili ſiue vaſe diſtinguo ꝙ vas
remotū eſt altare qḋ dꝫ eē lapideū.de ꝯſe.di.j.Altaria ſi
nō ſunt lapidea chriſmatis vnctiōe nō ꝯſecrantṫ.vaſa ꝓ
L pinqua ſunt calix ⁊ patena q̄ debēt eē de auro vel argē
to:vl' vbi paupꝑtas cogit ad min⁹ de ſtāno.ſic hr̄ d ꝯſe.di.
j.Calix.Calix dñi cū patena ſi nō ex auro oino ex argē
to fiat.ſiqs aūt tā paup eſt ſaltē vt ſtāneū calicē hēat:de
ere aūt aut auricalco nō fiat:q2 ob vini v̄tutē eruginē vl'
rubiginē pariter ⁊ vomitū ꝓuocat.Nullus āt in ligneo
vel vitreo p̄ſumat miſſas celebrare.de vitreo aūt rōna
le eſt ꝑꝑ eius fragilitatē ne ſanguis dñi ꝑiculo exponaṫ:
de ligneo ꝑꝑ ībibitionē humoris.Iſta vaſa oia debēt eē
ꝯſecrata.De altari hr̄ d ꝯſe.di.j.Eccl'ie.⁊ ꝯcedim⁹.⁊ duo
bus capl'is ſequētibus.Siue aūt ſit fixū ſic eſt cōiter in
eccleſijs:ſiue portabile nō ē magna dr̄ia:q2 in altari por
tabili ſiue in alio fixo ꝯuenit miſſas celebrare:vt hr̄ ex
tra de ꝓuilegijs ⁊ exceſſib⁹ ꝓuilegiatoꝝ.In his q̄ ad cul
I tū cū fratrib⁹ minorib⁹ ⁊ p̄dicatorib⁹ duxim⁹ idulgēdū:
vt vbicūqꝫ fuerit ſine parrochialis p̄iudicio valeāt cuꝫ
a.l. ſrīce. altari viatico celebrare.qdā nimis ſtulte iterp̄tādo nr̄aꝫ
indulgētiā nituntṫ aſſerē ꝙ ea p̄dicti fratres p̄ter p̄latoꝝ
aſſenſuꝫ facere h̄ nō p̄nt.⁊ paulopoſt:cū aūt nihil eis cō
ferret idulgētia memorata ſine qua idē p̄latis annuēti
b⁹ liceret eiſdē mādam⁹ ꝙ iterp̄tatione hui⁹ reprobata:
dū tn̄ ab alijs que iuri parrochiali ꝑ̄tius ꝯueniūt abſti
neāt datā eis licētiā celebrādi ēt auc̄te nr̄a non differas
publicare:ita ꝙ dcī fratres ex idulgētia nr̄a grāꝫ videā
tur cōſecuti.Ait Honori⁹ terti⁹.¶ Si obijciṫ ex h̄ cap
ꝙ nō licet vti altari viatico:niſi ex ꝓuilegijs.¶ Rn̄ꝰ ve
rū eſt quātū ad vſum ei⁹ idifferēter in quocūqꝫ loco cō
ſecrato vel nō cōſecrato:ſꝫ quātū ad vſum eius in loco
cōſecrato vr̄ ſatis eē ius cōe:q2 an̄ dedicationem altaris
i eccl'ijs quibuſcūqꝫ cōiter celebraṫ cū altari ꝑuo.Hoc ēt
altare ſiue fixū ſiue mobile ⁊ portabile opꝫ eē nō enor
miter fractū extra de ꝯſe.eccle.vel altaris.Ad hec ſi ſle
altare.vbi dr̄ ꝙ ſi lapis b̄ndictus fuerit iminutus dꝫ ite
rū b̄ndici.⁊.c.ꝙ in dubijs.Calicē ēt ⁊ patenā opꝫ eē cō
ſecratā:vt hr̄ extra vbi.ſ.Hec ēt vaſa opꝫ eē ornata:alta In originali vacuum.
re qdē tobalijs duab⁹ vbi eſt mos eccl'ie ꝯſecratꝫ.Et qḋ
magis p̄ciſum eſt corꝑali de ſyndone munda.Et opꝫ ꝙ M
illud corꝑale coopiat ad min⁹ locū calicis ⁊ hoſtie q̄ de
bēt collocari ſuꝑ altare cōſecratū:ſiue totū imobile ꝯſe
cratū ſit ſiue ſuꝑ mobile vbi regriṫ vſus eius.¶ Si q̄
riṫ q̄ pena ſit celebrātib⁹ ſine iſtis cōditionibus q̄ dicte
ſunt ex ꝑte loci ⁊ vaſis.¶ Rn̄ꝰ in nullo p̄miſſoꝝ icur
rit irregularitas niſi in duob⁹ caſib⁹:p̄mus ſi ſciēter cele
brat in loco interdicto a iudice:alius ſi celebrat in calice
nō idoneo.¶ Circa p̄ᵐ ſciēdū ꝙ locus pōt eē iterdict⁹
a iudice vel a iure.a iure qdē ſi eſt pollutus ſanguine vl'
ſemine.extra de cōſe eccle.c.vlti.ſi in eccl'ia.⁊ in talib⁹ ſi
notoriū eſt:pctm̄ eſt celebrare:nō tn̄ incurrit irregulari
tas q2 nō eſt a iure iflicta expſſe.Si aūt p̄uatum eſt nec
pctm̄ eſt:q2 nec recōciliationē idiget.extra de adulte.ſi
Ric. pſūl di. arti. 4. q. 1. in ſol. prin. gnificaſti.Si aūt iterdictū ſit a iudice latū ꝫ locum.cele
brās ibidē ſciēter dr̄ icurrere irregularitatē.qḋ ꝓbaṫ ꝑ
vnū caplm̄ extra de clerico excōicato miniſtrāte.poſtu
laſti.⁊ ꝑ aliḋ capᵐ ex̄ de exceſſi.p̄la.Tāta.¶ Sꝫ vtrūqꝫ
caplm̄ bn̄ poſſet exponi.cū neutrū eſt iuris expoſitiuꝫ
neqꝫ ēt iuris poſitiui rn̄ſiuuꝫ:vt appeat talē ſic celebrā
tē irregularē eē ſimplr̄.qḋ pꝫ.exponēdo verba illa que
pōderantṫ de p̄uatione b̄nficioꝝ ⁊ hui⁹.¶ In 2ᵒ caſu.ſ.
de defectu calicis idonei dubiū eſt an ꝑꝑ illud irregula
ritas icurraṫ:q2 pena illa depōnis q̄ hr̄ ex̄ de cele.miſ.c.
vlti.iſligiṫ ꝑꝑ multa.ſ.q2 nō vtebatur calice debito nec
aq̄ nec igne.Et ita dubiū eſt ſi ꝑꝑ qḋcūqꝫ iſtoꝝ ſeꝑatim
debeat inſligi depoſitio:q2 ibi oia cōcurrebant.

Tertium

ꝓncipale.ſ.ex ꝑte tp̄is:breuiter teneas
ꝙ a p̄n⁰ diei vſqꝫ ad nonā miſſa cōgrue
N celebraṫ:nō cōputādo p̄nᵐ diei ab aſcēſu ſolis ſuꝑ oriçō
tē nr̄ꝫ:ſꝫ ab illa hora ex q̄ radij ſolares illuminat hemi
ſperiū noſtruꝫ qḋ dr̄ p̄nᵐ aurore:⁊ icipit ꝓm auctorē in
li.de crepuſculis.qn̄ ſol eſt ſub oriçonte ad.10.vel.8.gra
dus:quoꝝ aſcēſus nō cōtinet ſpaciū vltra medietatē ho
re cq̄lis ⁊ 5ᵃᵐ vni⁹ hore:⁊ ille terminus celebrādi tunc
⁊ non ante.probatur.de ꝯſecra.diſt.j.Nocte ſancta na
tiuitatis miſſas celebrēt p̄ſbyteri.⁊ infra eadē diſt.ꝙ.de
ieiunijs.In ſabbato ſctō circa noctis initiū miſſaꝝ ſolē
nia ſūt celebrāda.⁊ rō eſt:q2 illa ꝑs diei artificialis q̄ eſt
poſt nonā ſabbati ſci cōputaṫ cū nocte p̄cedēte diē dñi
cā.vn̄ in b̄ndictiōe cerei dr̄ hec nox eſt ⁊c̄.⁊ ēt in oīone
dr̄.Deus q hāc ſacratiſſimā noctē.terminus aūt celebra
tionis.ſ.hora nona colligiṫ ex ꝯſuetudine eccl'iaꝝ.⁊ ille
terminus maxīe attingiṫ in diebus ieiunioꝝ qn̄ regula
riter in eccleſijs collegiatis ꝯſueuit circa horā nonā miſ
ſa de ieiunio celebrari.Iſtā aūt circūſtātiā tp̄is cōconni
taṫ quōdā necīuꝫ ad faciēdū tractuꝫ tp̄is in celebratione
miſſe ordinata q̄cūqꝫ hora diei artificialis fiat.ſ.legere
O itroitū oīones ⁊ ep̄laꝫ:ſic in miſſalib⁹ ꝓm vſuꝫ eccl'ie ro
mane notaṫ:ſine qb⁹ p̄miſſis nullus ordinate ꝯficit:nec
forte abſolute:qꝫ ꝯficē poſſꝫ:vt ſupra tactū eſt di.8.niſi q. 2.
p̄mittēt ad minus illa v̄ba ꝑ q̄ ſignaret ſe pferre v̄ba
ꝯſecratiōis in ꝑſona chr̄i nō in ꝑſona ſacerdotis.¶ Ul
timū eſt ꝙ celebrātē opꝫ hr̄e aliquē rn̄dētē in ꝑſona to
ti⁹ eccl'ie:vt denoteṫ eē mediator iter deū ⁊ eccl'iaꝫ offe
rēs ſacrificiū deo ꝓ eccl'ia q̄ ſibi aſſiſtit in offerēdo.

Ad argumēta.

¶ Ad p̄ᵐ pōt exponi illa glo.
illius verbi Malachie.q.c.qd
P a vobis b̄ndiciṫ ſupple inq̄ntū mali eſtis:q2 mali inquā
tū hui⁹ adulādo b̄ndicūt malis qb⁹ deus veraciter ma
ledicit:ſꝫ in eucariſtia ſacerdos nō b̄ndicit iquātū ma
lus:ſꝫ inquātū hꝫ in benedicēdo ⁊ ꝯſecrādo intētionem
eccl'ie.¶ Ad 2ᵐ cum dr̄.nulla ei relinquiṫ ptās.vez eſt
de ptāte

de pſīte ad ordinate exequendū:nō aūt de poteſtate ad ſimpliciter exequēdū. ℂ Ad 3ᵐ. ſi oblatio ſacramēti iniquitati oblatio ſacri hēat efficaciā pro illo p quo offertur neceſſe eſt ɔcedere q̄ oblatio facta a malo equalē hēat efficaciā ſicut illa q̄ eſt facta a bono. Sed ſi multa alia cōcurrentia in miſſa p modum oīonis multum faciant ad efficaciā miſſe.qđ vī pbabile:qꝛ deuotio in vna alia oratione nō multo minus diſtat apud deū a deuotione in quibuſdam pertinentibus ad miſſam.ꝛ deuotio acce-
Q ptatur ſm merita illius cuius eſt deuotio.ſequit̄ q̄ miſſa melioꝛis erit melioꝛ:ꝛ tamē ſacr̄m vtrobiq̄ eſt eq̄le. ℂ Si q̄ras qđ ſimpliciter tenendū: ℂ Rn̄°. nullū bonum recōpenſat deus ſm iuſtitiā retributiuā niſi propter aliqđ meritum cui corrñdet illud bonū. Iſtud meritum qđ dī eſſe in celebratione miſſe:vt miſſa eſt: non pōt eſſe meritum abſtractum ſicut idea Platonis.ergo opꝫ q̄ ſit realr̄ aliqđ meritum. vel ergo totius eccl'ie vel alicuius membri:nō eſt aūt totius eccleſie niſi qꝛ alicuius partis.nō eſt aūt partis male ꝛ mortue in toto ſicut eſſet partis viue.i.exiſtentis ꝛ operantis in charitate.ḡ in miſſa nō eſt tantū meritū cuiuſcūq; qñ eſt mali ſicut quādo eſt boni.ꝛ p ɔſequēs deus ſm iuſtitiā retributiuā non hꝫ alicui in eccl'ia:nec toti eccl'ie recōpenſare tantū bonum pro iſta ſicut pro illa. ℂ Ad 4ᵐ dico q̄ ſumere
R eſt magis cōe ꝛ neceſſariū q̄ conficere.ꝛ magis neceſſarium lꝫ ſit in ſe aliquando nobilius pluribus:cū q̄lꝫ competit q̄ minus nobile qđ eſt minoris nobilitatis:ꝛ ratio eſt maior ſiue cōioꝛ neceſſitas.ita eſt hic.qꝛ chr̄s expſſe docuit ſe velle ſumi eucharistiā a quolibet chriſtiano. Jo. 6. Niſi manducaueritis carnem filij hominis.ꝛ ibi loqt̄ omnibus.ſed conſecrationem ſeu diſpenſationē noluit
D ita eſſe cōmunē:qꝛ non fuit ita neceſſarium vt eſſet communis.pñt eñi pauciores diſpenſare q̄ ſuſcipere. ℂ Ad 5ᵐ dico q̄ Laurentius diſpenſauit ſanguinē chri.vt pꝫ in legenda:quod bene eſt congruum:qꝛ ſanguis non diſpenſatur niſi in calice.tactus autem calicis conceditur diacono.ſed corpus nō diſpenſat̄ niſi ſpēs panis tāgat̄. Ideo ſequens auctoritas de diſpēſatione corporis a diacono vī difficilioꝛ. Ad quam dici pōt q̄ ſimplr̄ in caſu neceſſitatis conceditur diacono diſpenſare corpus chriſti: vt dicit auctoritas allegata:ſed non ſequit̄ ex hoc q̄ poſſit ɔficere:qꝛ minus eſt diſpēſare q̄ cōficere. Nullo aūt modo laico cōficere nec ēt diſpenſare cōuenit.ſm illud
H de ɔſe.di.2. peruenit. vbi dī q̄ quidam pſbyteri intantū paruipēdūt diuina myſteria vt laico corpus dñi tradāt ad deferendum infirmis:ꝛ ſequitur. interdicit ſynodus ne talis temeraria preſumptio amplius fiat. Ratio congrua eſt:qꝛ ſicut ab anima mediante corde deriuantur virtutes anime ad cetera membra:ꝛ in corde eſt principalis ſedes. vide. 16. de animalibus:ꝛ ēt in qualibet pollitia actus principales pertinentes ad illā pollitiā:pertinent ad aliquam perſonam principalem in illa pollitia.ita rationale eſt iſtum actum conficiendi ꝛ diſpēſandi eucharistiam reſidere apud illum qui eſt principalis in hierarchia eccl'iaſtica.huiꝰ autem eſt ſacerdos.ḡ ꝛc.
I ℂ Confirmat̄ hoc:qꝛ non minoris reuerētie vel auctoritatis eſt poſſe ſup corpus chri verū q̄ ſup corpus chri myſticū.2ᵐ aūt ſoli ſacerdoti cōuenit.eque ḡ vel magis pp̄ter reuerētiā corporis chri veri ſoli ſacerdoti conueniet auctoritas reſpectu ipſius conficiendi ꝛ regulariter diſpenſandi.non enim poteſt in eccleſia nimis digna perſona nec nimis dignus gradus inueniri ad conſecrationē vel diſpenſationem iſtius ſacramenti in quo veraciter ꝛ realiter continetur ille qui eſt ſanctus ſanctorum:cui ſit gloria in ſecula ſeculorum.

ℂ Poſt hec de penitentia agendum eſt ꝛc.

Diſtinctio. XIIII.

POſtq̄ magiſter determinauit d̄ ſacro baptiſmi ꝛ ɔfirmationis eucharistie:hic determinat de ſacro penitētie:qđ eſt cōe ſacramētū.tñ poſt baptiſmū.qꝛ 2ᵃ tabula poſt naufragiū eſt pnīa ſm Hieronymū. ℂ Circa iſtā di. q̄ro pmo. vtrū pnīa Queſtio.1.
neceſſario reqrat̄ ad deletionē peccati mortalis poſt baptiſmū cōmiſſi: Ur̄ q̄ nō:qꝛ ceſſāte actu interiori ꝛ exteriori ceſſat eſſe pctm̄.ḡ ſtatim ſine pnīa delet̄.añs pꝫ:qꝛ pctm̄ nō eſt niſi deordinatio in actu exteriori vel interiori. ℂ 2° ſic. hō offenſus pōt remittere offenſam abſq; h q̄ offendens peniteat.ḡ multo magis deus q eſt ſumme miſericors:ſed remiſſa offenſa remittit̄ pctm̄.ḡ ꝛc. hec duo argumēta pbāt q̄ nō reqrit̄ pnīa ad iſtā deletionē. ℂ Itē q̄ nō valeat ad illā deletionē, probat̄ primo ſic. Aug. i homel. ſup illō Matthei. 5. Eſtote miſericordes. loquēs de dānatis dicit. Erit ꝛ tūc pnīa:ſed tñ infructuoſa:qđ pbat p illud dictū de dānatis Sap. 5. Penitētiam agentes ꝛc. ℂ Si aūt dicas q̄ quādiu hō eſt in vita iſta valet pnīa ad deletionē peccati:ſed nō poſt. ℂ Cōtra h eſt auctoritas Hiero. de penitē. diſt. 3. ꝛ ponit̄ i l'ra. Nihil inde pfuit egiſſe pnīam p quam ſcelus emēdare non potuit. ℂ Itē opꝫ illud p qđ delet̄ pctm̄ mortale eē maius bonū q̄ pctm̄ illud ſit malū vel eque bonū: ſꝫ pnīa eſt minus bonū q̄ pctm̄ mortale ſit malū:ḡ ꝛc. maioꝛ pꝫ: qꝛ nō recōpenſat̄ malū niſi p bonū equale illi qđ tollit. minoꝛ pbat̄:qꝛ pnīa eſt bonū finitū:pctm̄ aūt mortale eſt malū infinitū.qđ pꝫ per illud Anſ. Cur deꝰ hō. li. 2. c. 5. tātū malū eſt pctm̄ quātus eſt q offendit̄:vel in quē cōmittit̄:ſed ille eſt ifinitus:qꝛ tibi ſoli peccaui:ergo ꝛc. Hec duo argumēta pbāt q̄ pnīa nō valeat ad deletionē peccati mortalis. ℂ Oppoſitū pbat̄ ſilibꝰ vijs.quātū ad primā viā ſic. Saluatoꝛ ait Luc. 13. a. Niſi pnīam egeritis oēs ſimilr̄ peribitis. ℂ Itē Hierony. 2ᵃ ep̄la ad Demetriadē.ꝛ ponit̄ in l'ra 2ᵃ poſt naufragiū ꝛc. Prima tabula cōparat̄ naui integre:qua fracta naufragus periclitatur:niſi alicui tabule adhereat.hec dī 2ᵃ tabula.ḡ a ſimili cadēs in pctm̄ mortale:ꝛ in hoc paſſus naufragiū ſpūale periclitatur niſi adhereat pnīe. ℂ Itē quantū ad 2ᵐ ɔclōnē arguit̄ ſic. Matthei. 3. dī. Agite pnīam ꝛc.ḡ valet. ℂ Itē Ezech. 18. Si impius egerit pnīam.ſeqt̄. Oium iniq̄tatū eius non recordaboꝛ. vita viuet. ergo ꝛc.

Hic ſunt tria vidēda. ℂ Primo qđ manet in pctōꝛe trāſeūte actu a quo dī peccatoꝛ:qꝛ ſi nihil reale manet:nō opꝫ q̄rere qđ delendum ſit.imo oīno eſſent ſimiles q nihil cōmiſit ꝛ q ceſſauit:tā a.I.communi.
ab actu peccādi interiori q̄ exteriori. ℂ Scđo q̄ illud deletur:ꝛ ad hoc reqrit̄ aliqua punitio. ℂ Tertio q̄ non quecunq; ſed punitio pnīalis:ꝛ in hoc pꝫ ſolutio q̄ōnis.
A De pmo ſciēdū q̄ ſicut eſt duplex iuſtitia habitualis.ſ. gr̄a ꝛ charitas.ꝛ actualis.ſ. rectitudo nata ineſſe actui elicito.ꝛ pma pꝫ.2° declaratur:qꝛ actus natus eſt elici conformiter ſue regule:ꝛ in iſta ɔformitate ɔſiſtit rectitudo C
eius. ℂ Item cū oppoſita eque multiplr̄ dicant̄ erit duplex iniuſtitia habitualis.ſ. priuatio gr̄e in eo cui dꝫ ineſſe. ꝛ actualis.ſ. priuatio iſtius rectitudinis in actu cui deberet ineſſe. Poſt autem actū intrinſecū ꝛ extrinſecū tranſeuntem manet quedam iniuſtitia habitualis. Sed non ab illa ſola dicitur quis peccatoꝛ.alioquin quis cōmiſiſſet duo milia peccata mortalia:ꝛ qui vnum eſſent eque peccatores intenſiue ꝛ extenſiue.quia in eis ꝛ tota gratia

Poenitentia eſt 2a tabula poſt Baptiſmū

quãtũ ad inteſionẽ: ⁊ ſola ipſa quãtũ ad extẽſionẽ ꝑuaſ tã in eo ꝗ cõmiſit vnũ ꝙ̃ in eo ꝗ duo millia. ⁊ iõ nõ dicetur vnus minꝰ pctõr: poſt actũ trãſeũtẽ ꝙ̃ aliꝰ. ¶ Aſſumptũ ꝓbaſ: qꝛ in quolibet pctõ mortali ita ꝑuaſ grã ꝙ nihil eius manet. ⁊ ꝑ ↄñs ꝑ nullũ ſuccedẽs põt fieri itẽſior neqꝫ extẽſior, loquẽdo de ꝑuatione iſta habituali: qꝛ non ꝑuat niſi vnũ habitũ: ſicut nõ eſt natꝰ niſi vnicus ineſſe. ⁊ hec rõ ſilis eſt rõni Anſel. de ↄceptu v̓ginali: ꝙ pctm originale nõ eſt natũ ineſſe magis in vno ꝙ̃ in alio: qꝛ in quo eſt iniuſtitia nõ põt ab eo ꝑuari iuſtitia: de quo dictũ eſt lib. 2. diſt. 30. ⁊ 37. Iniuſtitia aũt actualis manere nõ põt ceſſante actu: qꝛ illius ſubm ꝓpriũ eſt actus in aĩa ſicut ⁊ rectitudinis ſibi oppoſite: nõ enim aĩa põt eẽ imediatũ ſubm illius rectitudinis: ſꝫ tñ actus in aĩa: ad hac tñ nõ manẽte actu nõ manet illa rectitudo nec eius obligtas. ¶ Dĩ aũt ꝙ manet in aĩa q̃ peccauit reatꝰ culpe que eſt quedã obligatio ad penã debitam illi culpe. Illa aũt obligatio eſt quedã relõ realis nõ fundata ſuꝑ actũ culpe: ſꝫ ſuꝑ ipſaꝫ eẽntiã aĩe, nõ tñ niſi culpa precuia actuali: ſicut eſt dictuꝫ ſepe ſupra quõ ſuꝑ actionẽ fundaſ relatio. ¶ Sꝫ ↄ̃ h̓ arguiſ 2ᵒ. ꝑmo ꝙ nulla relõ realis fundata ſuꝑ actuꝫ culpe manet in aĩa. ¶ Scdõ qꝛ ſi maneret nõ ab illa diceref aĩa peccatrix. Primũ ꝓbaſ: qꝛ relatio realis itrinſecus adueniẽs ſequiſ nec̃io poſitioneꝫ extremoꝝ. hec aũt nõ ſequiſ, ꝑꝫ: qꝛ aĩa eadem manẽte ⁊ deo ſeu pena eodẽ mõ ſe hñte. nõ ꝑꝑ h̓ aĩa eodẽ mõ eſt obligata ad penã: qꝛ nõ añ pctm. ¶ Et ſi ſit relõ extrinſecꝰ adueniẽs nec̃e eſt ſibi dare cãm ꝑ quã adueniat extremis iã poſitis ſicut de vbi ⁊ ceteris. nõ eniꝫ põt eẽ reſpectus realis nõ ſequens extrema poſita qn ſibi vt termino rñdeat aliq̃ actio realis: ſꝫ iſtius obligationis nõ põt dari actio realis: nec agẽs reale. nõ eniꝫ aĩa: qꝛ peccãdo nõ habuit niſi vnicã actionẽ deordinatã: q̃ fuit ad illud velle ꝑuatũ circũſtãtijs debitis: ⁊ ita nõ ad iſtuꝫ reſpectũ vt ad terminuꝫ: nec põt iſta obligatio dici terminus actiõis diuine imediatꝰ: qꝛ nulla aĩa dĩ peccatrix ꝑ̃ciſe ab illo qd̃ eſt terminus imediate actionis diuine. 2ᵐ ꝓbaſ ꝑ illud vltimũ: qꝛ ſi eẽt in aĩa talis obligatio: non poſſet fingi ineſſe niſi a deo imediate: ⁊ ita ꝑ iſtã formaliter nõ eẽt aĩa peccatrix. cũ deus nõ ſit cã pctĩ ꝑ ſe ſꝫ ſolũ ꝑmiſſiue. ¶ Iſtã difficultatẽ tãgit magr̃ di. 18. c. vlti. ⁊ vĩ ſolueſ ꝑ h̓. polluta ẽ aĩa ingt̃ q̃uſqꝫ peniteat: ſic erat dũ in ea erat praua volũtas. ⁊ exẽplificat de eo ꝗ tetigit morticiniũ. ceſſãte. n. tactu eſt imũdus ſic ꝑus. ⁊ ſicut ita polluta remanet aĩa ſic fuit in ipõ actu pctĩ: qꝛ ita eſt lõge a deo ꝑ diſſilitudinẽ. ipa ḡ diſſilitudo que ineſt aĩe ex pctõ: ⁊ eſt elõgatio aĩe a deo macula itelligiſ. ¶ Cõtra iſtud ſtat deductio pꝰ: qꝛ macula iſta vel elõgatio vel diſſilitudo quocũqꝫ noĩe nõ pt̃ eẽ tñmõ carẽtia hitus grẽ: qꝛ illa totalr̓ ieſt ꝑ pctõ: nec carẽtia rectitudis i actu: qꝛ iſta nõ eſt nata manẽ niſi manẽte macula in actu. ¶ Itẽ macula ſũmi odij. a. ⁊ amor ſũmus ipſiꝰ. a. repugnant. ergo per vnum auferſ aliud: ꝑ ↄñs macula odij. a. poſſet auferri per immoderatum amorem ipſius. a.

Dico ergo quãtũ ad iſtũ articuluꝫ ꝙ nihil reale abſolutũ vel relatiuum eſt in aliquo ceſſante dĩ actu peccati a quo ille dicatur pctõr: ⁊ h̓ vel grauiter vel multipliciter pctõr: ſicut aliqs dĩ poſt actũ trãſeũtẽ. Quia ſi dicaſ aliquid derelictum ab actu manere: illud nõ eſt formalr̓ pctiũ: qꝛ põt ſtare in iuſtificato ſicut habitus vicioſus: vl̓ diſpõ ad illũ manet in iuſtificato ſubito: ꝑꝫ qꝛ in pnᵒ ꝑmus eſt ad ſequẽdã illam iclinationẽ habitus vicioſi: ſꝫ pugnãdo ↄ̃ eã hĩ mereſ ⁊ acquirit ſibi habitũ in ↄ̃riũ. vñ magni pctõres nõ ſtatiꝫ quãdo ſũt iuſtificati hñt illã pacẽ quã hñt ꝑfecti ⁊ exercitati in virtutibus. Quicũqꝫ ẽt habitus vel diſpõ viciosa derelinqueref ex actibꝰ deſineret eſſe poſt fluxũ tpis niſi firmaretur ꝑ frequẽtes actus: ſicut vl̓r oĩs diſpõ ad habitũ deſinit eẽ ceſſantibus actibus ꝑficiẽtibꝰ habitũ. Sꝫ illud a quo pctõr dĩ pctõr poſt actũ nõ deſinit eẽ ꝑ quãtũcũqꝫ tẽpus: ſꝫ actus ſimiles nõ adijciant. ſemꝑ. n. in iſinitũ eſt pctõr poſtꝙ̃ cõmiſit: nõ eſt ḡ ibi aliqd abſolutũ vel relatiuũ poſitiuũ vel ꝑuatiuũ a quo dicaſ peccator a tpe ceſſatiõis actus vſqꝫ ad pniaꝫ: ſꝫ tñmõ qdã relatio rõnis inquãtũ eſt obm itellectus vel voluntatis dei: qꝛ poſtꝙ̃ cõmiſit dei volũtas ordinat ipm ad penã correſpõdẽtẽ pctõ: ⁊ tũc itellectus ꝓuidet ⁊ ꝑ omni tpe donec pena debita ſit ſoluta. Iſtud ꝓbaſ ꝑ Augᵘᵐ ſuꝑ illud pſal. Beati quoꝝ remiſſe ſunt ⁊c. videre ingt̃ deũ peccata eſt ad penã imputare. auertere aũt faciẽ a peccatis h̓ eſt ea ad penã nõ reſeruare: ita ḡ dicit peccata ab eo tecta nõ vt deus tũc nõ videat: ſꝫ vt nolit aĩaduertere. i. punire. ḡ ipm remanere in reatu poſt actũ trãſeuteꝫ nihil aliud eſt niſi ipm a dei volũtate ordinari ad penã cõdignã illi pctõ. obm aũt itellꝰ vel volũtatis vt itellim vel volitũ nõ hꝫ niſi relationẽ rõnis. ḡ ⁊c. ¶ Cõfirmaſ per ſile: qꝛ eſto ꝙ deus in multiplicatione meritoꝝ non itẽdat habitũ charitatis vt poſſe eſt: ſi merita ſint remiſſa: vel ẽt ſi eẽnt itenſa: tñ iſte ꝗ plura merita habuit tranſeũtibus iterioribus ⁊ exteriorĩbꝰ eſt magis meritus ꝙ̃ alius. qd̃ nihil aliud eſt niſi qꝛ ordinaſ ad maiorẽ gliaꝫ: ꝑ qd̃ nõ habeſ aliqd̃ reale poſitiuũ vel ꝑuatiuũ abſolutũ vel relatiuũ itrinſecũ iſti: ſꝫ tñ relatio rõnis inquãtũ vt eſt obm volũtatis diuine ordinaſ ad multiplicẽ gloriã. ibi eniꝫ in acceptatiõe diuina ordinantſ iſta merita: vel ille ꝑ merita ad talẽ vel talẽ gloriã. ſicut ḡ iſta acceptatio ꝑꝑ merita trãſeũtia nihil eſt realiter niſi actꝰ voluntatis diuine. ⁊ in iſto tñ relõ rõnis ſicut in obto volito. ita ex alia pte ꝑꝑ pctã trãſeũtia nihil ẽ aliud abiectio iſtius niſi reprobatio vel repulſio in voluntate diuina: ⁊ in pctõre relõ rõnis vt abiecti vel reprobati ad talẽ vel talẽ penã ordinati. ¶ Hoc tãdẽ ꝑꝫ in exẽplo ſili: qꝛ ſi qs offendat magnũ ꝑncipẽ tali offenſa: cui correſpõdeat pena magna: ceſſante illo actu nihil eſt in ipſo qd̃ ꝑus nõ fuit. ꝑꝑ qd̃ mõ dicaſ inimicus: ⁊ nõ ꝑus: ſꝫ tñ in voluntate dñi offenſi eſt actꝰ trãſiẽs ſuꝑ ipꝫ. Et ꝑ h̓ in ipſo ẽ relõ rõnis vt in obto volito vel ordiato ad talẽ penã. ¶ Ex iſto ſequiſ correlariũ. ꝙ nihil aliud eſt poſt actũ pctĩ ceſſante offenſa macula ⁊ reatus niſi iſta relõ rõnis. Cordinatio ad penã: vt eſt diſcõueniẽs ipſi aĩe dĩ eius macula: ſicut ꝑ oppoſitũ pulchritudo. vt aũt eſt obligatio formaliter ad illã penã dĩ reatus: ⁊ vt eſt actus volũtatis diuine in qua eſt tota iſta realitas ꝑ quẽ actũ ordinaſ ad talẽ penã dĩ offenſa. nihil eniꝫ aliud eſt offendi vel iraſci in deo ꝙ̃ velle vindicare iſta penã: ⁊ ꝫ deus dicaſ figuratiue iratus vel offenſus: ṅ accipiẽdo iſtã rõnes iraſci. ꝑ velle vindicare excluſa paſſione ↄcomitãte iſtius vel. ſꝫ deus formalr̓ eſt iratꝰ vel offenſus: qꝛ formalr̓ eſt volens vindicare pctm cõmiſſum ↄ̃ legem ſuam.

De ſecundo articulo dico ꝙ illud qd̃ dĩ eſt remanere poſt actũ in pctõre põt deleri: ⁊ qñqꝫ delef. iuxta illud ſymboli. Remiſſionem pctõꝝ. ⁊ deus eſt remiſſor pctõꝝ. ⁊ qñqꝫ remittes peccata. ⁊ hoc ꝓbaſ: ſi eqs aliqñ ꝑdeſtinatus labiſ in pctm mortale. ꝑꝫ de Dauid, Petro, ⁊ Paulo, ⁊ q̃ſi innumeris. nõ aũt põt beatificari: ad qd̃ ꝑncipalr̓ ordinaſ ꝑ ꝑdeſtinationeꝫ niſi deleto pctõ. accipiẽdo pctm hõ pdicto: qꝛ nullus beatificaſ remanẽs obligatus ad penã ſoluẽdã: qꝛ vel ſimul ſoluẽdã cũ gloria qd̃ eſt impoſſibile: qꝛ ad minus ſm̓ diſpõnẽ diuinã gloria illa ⁊ pena quecũqꝫ repugnat. vel

gnat. vel poſt glorificationē ſoluēdā: qḋ ſimr eſt impoſſi-
q2 deus diſpoſuit illā gloriā in quocūq3 finalem eſſe: ita
ꝙ nō ſequeť aliqua pena: ẽg opꝫ ante glorificationem re-
mitti vl' deleri iſtā obligationē ad penā qñq3 ſuſtinēdā.
K ¶ Scḋo dico ꝙ nō remittiť ſine pena vel equalente in
acceptatiōe diuina: q2 ꝑ qḋcūq3 pctm̄ offendiť deus ſicᷓ
ſcriptura ſatis clamat. offenſa aūt eius vel ira (vt dictū
eſt) eſt eius velle vindicare: vel aliqḋ ſufficiēs ad placā-
dū exigere. ẽg poſito quocūq3 pctō deus vult vindicare
de peccāte. Sꝫ velle vīdicare ē velle punire. ẽg poſt pec
catū cōmiſſuꝫ ad eius deletionē requiriť aliqua punitio
vel equalēs in acceptatione diuina. Et lꝫ culpa que tolli
tur tollať regulr' ꝑ penā: ſicut obligatio ad aliqḋ tolliť ꝑ
ſolonem illius: ⁊ lꝫ qñq3 tollať ꝑ aliud a pena equalens
in acceptatione diuina: tn̄ regulariter ꝑ penā ordinať: ⁊
ſi nō tollať: ⁊ hoc eſt qḋ dr̄ cōiter: ⁊ accipiť a Boetio lib.
4. de conſolatione phie. proſa. 4. ꝙ pena eſt ordinatiua
L culpe ita ꝙ nō pōt relinqui in vniuerſo aliqua culpa cui
nō correſpondeat pena ordinatiua. Et ſimplr' melius eſt pec
catorē nō correctū eē in pena ꝙ̄ ſine pena: q2 in pmo eſt
aliqḋ boni. ſ. correſpondentia iuſta pene ad culpā: ſed in ſcḋo
eēt tm̄ malitia. ſ. culpa ⁊ ipunita. Nec tn̄ intelligo ꝙ hic
ſit ſimpliciter neceſſitas cuius oppoſitū includit ꝯtradi-
ctionē: q2 ex quo nō eſt idē eēntialr' deū remittere culpā:
⁊ punire eā: vt patebit ex illa. q. di. 16. de expulſione cul-
pe ⁊ infuſione gratie. vn̄ ꝙ deus poſſet vnum ſeparare
ab altero: ſed de potentia ordinata iſta eſt via vlr' preſi-
xa a lege diuina ordinante. ſ. peccatum puniri per penā
tanꝙ̄ per proprium correſpondens.

De tertio articulo. primo videndum eſt de re. 2° de nomine.

¶ De re eſt iſta cōcluſio.
ꝙ ad deletionē peccati regulr' requiriť pena vel punitio
M voluntaria. hoc pbať: q2 per aliquā punitionē deleť pec
catū: vt dictū eſt in 2° articulo: ⁊ per aliquā nō deleť: vt
pꝫ de punitione dānatoꝝ: ⁊ de illa pena que ſtatim ſeq-
Ca. ſ. 13. tur culpā: iuxta illud Augu. lib. de ꝯfeſ. ꝑ. Juſſiſti dñe. ⁊
ita eſt vt pena ſit ſibi quiſq3 peccator. Nō eſt aūt ita ꝓ-
babilis drīa inter punitionē3 qua deleť pctm̄ ⁊ qua non
deleť ſicut de voluntario ⁊ nō voluntario: tum q2 punitio
dānatoꝝ longe maior eſt ⁊ intenſiue ⁊ extenſiue ꝙ̄ pu
nitio viatoris cuius pctm̄ deletur per punitionē3. ⁊ per
ꝯſequens maius ⁊ minus in intēſione ⁊ extēſione non fa
cit drīam inter punitionē delentē peccatum ⁊ nō delen-
tē. Tum q2 ita videmus in offenſis humanis ꝙ pena vel
diſplicētia voluntaria placat offenſum. nō aūt oīno inuolū
taria ⁊ cum murmure ſupportata vel ſuſcepta. ergo ra-
tionale eſt ſi ꝑ aliquā penā3 debeat deleri offenſa: ⁊ per
aliquā non: ⁊ differētia quo ad hoc nō ſit ita probabilis
per aliquid ſicut ꝑ voluntarium ⁊ inuoluntariū3 ꝙ pena
voluntaria regulariter reqrať ad deletionē peccati. ¶ Et
tūc ſequiť correlariū qūo dupliciter ordinať culpa ꝑ pe
N nam. culpa enim manēs ordinať ꝑ penā ꝯcomitantē3
ſed inuoluntariā. ⁊ ſic nō deleť per eam. culpa enim ordi-
nata per penā voluntariam deleť per eā. ¶ Sed ſi quę-
ras quomodo aliqua pena poſſit eē voluntaria: cū de rō-
ne pene ſit eē inuoluntariū3: q2 ſicut nullus peccat in eo
qḋ non vult: ita nec puniť in eo qḋ vult. ¶ Hec difficul-
tas ꝓlixiorē requiriť declaratione3. vbi intelligendū eſt
ꝙ inuoluntariū ſimplr' eſt illud ꝯ qḋ voluntas ſimplr' re-
murmurat: ⁊ ꝑ ꝯñs per oppoſitū voluntarium pōt intelli
gi triplr'. vno modo ꝯ qḋ nō oīno voluntas remurmurat:
ſed patienter ſuſtinet. 2° modo qḋ voluntarie acceptat.
O 3° modo quod voluntarie cauſat. ⁊ hoc duplr'. ſ. vel vt cā
Operatio ſubtiliſſima. ꝓxima ꝑtialis. ⁊ nō intendens iſtum effectum: vel vt cā
remota principalis ⁊ intendens effectū: ⁊ ſic hīitur qua-
tuor membra. Et pꝫ hec diſtinctio: q2 in primis duobus
modis triſtitia eſt obm̄ tm̄modo volitiōis. In 3° eſt effe
ctus tm̄ ⁊ non obiectū. In 4.° obiectum ⁊ ēt effectus niſi
aliquid īpediat. hec mēbra ſtatim declarabunť. pꝫ etiā3
ordo: q2 2m addit ſuper primū quantū ad rōnem volun-
tarij. ⁊ 3m ſuper 2m. ⁊ 4m ſuper 3m. Pena ēt poteſt intel-
ligi vel qḋcūq3 incōmodum ſiue diſconueniens. ⁊ illud
pōt eſſe in hōie in parte ſenſitiua. vel in corpore coniun-
cto actui aīe ſenſitiue. vel pōt eſſe primū diſconueniens
qḋ eſt triſtitia que eſt ex parte intellectiua que ꝓprie ⁊
pmo eſt pena: de qua dicit Augu. de ciui. lib. 14. c. 15. ꝙ
triſtitia eſt diſſenſio animi ab his rebus que nobis nolē
tibus acciderūt. ¶ Suppoſito ergo de penis exteriori-
P bus tanꝙ̄ de manifeſtis: qūo poſſit eē voluntarie quocūq3
iſtoꝝ quatuor modoꝝ voluntarij. De pena iſta pma. ſ. tri-
ſtitia ſpāli videamus: pꝫ ꝙ ipſa pōt eſſe voluntaria pmo
modo. ſ. ſm quid. i. patiēter tolerata: q2 malū icōmodū:
dū tn̄ nō ſit ꝯ rectā rōnē: pōt nō tm̄ abſolute patiēter: ſꝫ
ordinate patienter ſuſtineri. pōt ēt iſtud acceptari in or-
dine ad aliquē finē: vt dicit Augu. lib. de pnia. Peccator
de pctō doleat: ⁊ de dolore gaudeat. Sed 3m. ſ. qūo volū
tas cauſat dolorē vl' triſtitiā voluntarie vt cā partialis eſt
difficilius. ¶ Ad qḋ dico ꝙ triſtitia in aliqua volantate
cāri naturalr' nō pōt niſi a duabus cauſis cōcurrētibus.
ſ. ex actuali nolitiōe alicuius exītie ⁊ actuali apprehen-
ſione illius exītie iuxta deſcriptione3 triſtitie pmiſſam
ab Aug. q cqd ẽg eſt cā nolitiōis eſt cā ꝑtialis ipſius triſti
tie: lꝫ nō intēdat ꝑ nolitionē cāre triſtitiā: nec opꝫ inten-
dere. iſte aūt due cāe qñcūq3 cōcurrunt quantum eſt ex
ſe cauſant triſtitiā ſicut effectum naturalr' ꝯſitem. ¶ Ex
iſto tertio declarať 4m: q2 ex quo triſtitia ſeqtur vt effe-
ctus nālis nolitionē actualē alicui⁹: ⁊ ꝯſiderationē actua
lē3 illius noliti: lꝫ iſte due cauſe multiplr' poſſint cōcur-
rere: q2 ex tot cauſis ex quot poteſt eſſe talis conſidera-
tio actualis in intellectu: ⁊ talis actualis nolitio in volū-
T tate: tamē nihil vnū pōt eſſe cā triſtitie loquendo de na-
turali cauſatione: niſi poſſit eē cauſa concurſus iſtorum
duoꝝ: que ſunt cāe ꝓxime naturaliter neceſſarie. huiꝰ Q
aūt cā cōis pōt eē voluntas vt imperans actū3 conſide-
rationis: ⁊ actū nolitionis eiuſdē obiecti. ⁊ hoc in ordine
ad illum finē intentū vt ſequať triſtitia puniēs. ẽg volun
tas precipiens itellectui conſiderare aliquid vt actu exi
ſtēs ⁊ voluntati nolle illud vt actu exñs: cauſat triſtitiā
tanꝙ̄ vna cā ēt intēdēs iſtū effectū: ⁊ ſꝫ nō vt ꝓxima q2
non pōt eē vna cā ſufficiēs ꝓxima: ſed cauſat triſtitiā vt
vna cā remota: q2 cā eſt ꝓximarū3 cāru3 reſpectu triſti
tie ⁊ applicationis caru3. ¶ Sic ẽg pꝫ qūo pma pena. ſ. Reſolo ſubtiliſſima.
triſtitia pōt eſſe ſumme voluntaria: ⁊ eſt a volūtate cau
ſata: non tn̄ ſicut a ꝑtiali ſicut vlr' cauſatur a voluntate
volēte illud quod euenit: ſed ſicut a cā totali: remota tn̄ a. l. nolente.
applicante. ſ. cās partiales ꝓximas huius effectus: ⁊ hoc
in ordine ad talē effectū cāndum. tunc ad argm̄ illud. oīs
pena eſt inuoluntaria. verum eſt ſm ſe comparando ad
voluntatē ſequentē affectionē3 cōmodi. tamen pōt eſſe
voluntaria voluntate antecedēte. ſ. voluntarie applica-
tione cauſarum ad quas ſequiť. pōt ēt eſſe voluntaria
voluntate iuſta acceptante. ⁊ hoc voluntate ſequente af-
fectionem iuſtitie: q2 ſic acceptat quicquid habet ordi-
nem ad per ſe volendum iuſte. iſta autem triſtitia pōt
eſſe ad aliquid per ſe iuſte volendum.

De ſecunda concluſione huius articuli. ſ. de vocabulo penitentie.

dico ꝙ ſicut in
punitione iſta voluntaria ꝯuenit multa cōſiderare. Pri R
mo qdē velle punire: qḋ eſt velle impatiuū3 ſeu efficax
coniungēs cās ꝓximas ipſius punitionis paſſiue. Et ſe-

cando.nolle peccaſſe vel diſplicere ꝙ eſt cā ꝑtialis ꝑpi ma pene:ꝫ nō intēdat penā illā.Et tertio velle accepta re punitionē illā paſſiuā iā īflictā.4ᵒ patiēter ferre puni tionē.Et hec q̄tuor ſic breuiter explicant̄.Uindicare cō miſſuꝫ.Deteſtari cōmiſſuꝫ.Acceptare penā īflictā.Pa tiēter ferre penā īflictā.℄ His q̄tuor correſpōdēt alia qua tuor ex pte termini volitiōis:in qbus eſt idē mālē.ſ.pu niri.fōꝛalia āt 4ᵒʳ ſuꝑaddita.ſ.volitū a voluntate cāntea voluntate deteſtāte:a voluntate acceptāte:ꝛ a voluntate pa tiēter ferēte.℄ Pꝫ āt ꝙ nō ē ꝑ ſe idē volitio aliq̄ ꝓdcā: ꝛ ipſa punitio paſſiua:ꝛ ita nomē qđ ꝑ ſe ſigāt volitio nē ꝛ ꝯnotat punitionē nō ſignificabit vniuoce punitionē cōnotādo volitionē:ꝛ ꝑ ꝯñs ſi aliq̄ dictio ſignificet ꝑ ſe punitionē volitā ꝛ pene volitionē h̄ erit equoce.℄ Jdē ſi ſignificat iſtā q̄drupliceꝫ volitionē,h̄ erit equoce.Jſtis ḡ octo poſſet iponi aliqđ idē nomē equoce.Sꝫ faciēdo vim in h̄ noīe penitere,ꝛ ſequēdo auctē ꝛ vſum loquen tiū de h̄ noīe:cū penitere ſit penā tenē ſm ethimologiā noīs:ꝛ tenē penā iportet actionē reᵘ pene nō tm̄ paſſionē ipſiᵘ vt iherētis:ꝑprie vi ſignificati huiᵘ vocabuli ꝯſi ſtere in q̄tuor ꝑmis.Et ſic ſit q̄druplex diffinitio vel de ſcriptio eiᵘ qđ eſt penitē.℄ Pꝛia eſt iſta.penitere eſt vin

S dicare pctm̄ a ſe cōmiſſum.ꝛ pꝫ qm̄ eſt ibi tenē penā: qꝛ applicare ſibiipſi penā eſt tenē eā:ꝛ iſtud pōt itelligi ſiue applicet vel inſligat penaꝫ in effectu vel affectu:qꝛ vindicās nō minus vindicat:ꝛ ſi qñqꝫ pena non ſequat̄ ꝑꝑ defectū alicuiᵘ cāe zᵉ:dū tñ ipſe eque ꝛ iuſte intendat penā inſligere.℄ zᵃ deſcriptio eſt.penitē eſt deteſtari vel odire pctm̄ a ſe cōmiſſuꝫ:vel diſplicētiā hīe de hoc pctō a ſe cōmiſſo.ꝛ pꝫ qm̄ eſt ibi penam tenere:qꝛ in cā ꝓxima ꝑtiali.Et iſtud pōt itelligi de nolle vel deteſtari vel diſplicētiā hīe de h̄ pctō ſub ꝑpria rōne vel in gn̄a

T li ſimul de quocūqꝫ pctō a ſe cōmiſſo:ꝛ iterū de diſpli cētia fōꝛali vel virtuali.Et eſt diſplicētia v̄tualis q̄cūqꝫ actus voluntatis v̄tualr icludēs illā diſplicētiā:ſic quodā mō cā icludit effectū:lꝫ effectus in ſe nō cauſet̄:ſic cum

O oīs nolitio oriat̄ ex aliq̄ volitiōe:oīs diſplicētia ſeu noli tio pcti lꝫ fōꝛmalr nō inſit:pōt v̄tualr ineſſe in aliq̄ voli tiōe ad quā nata ē ꝯſeq̄ talis diſplicētia.℄ 3ᵃ dſcriptio. penitē eſt penā īflictā ꝓ pctō ſuo cōmiſſo gratāter acce ptare:ꝛ pꝫ qm̄ h̄ eſt penā tenē ſic obm tenē ꝑ actū volū tatis.ꝛ iſtud nō pōt itelligi de acceptare fōꝛalr vel v̄tua liter:ſꝫ aliq̄ alia acceptatione in q̄ iſta icludit̄ v̄tualr ſicͭ volitio entis ad finē icludit̄ in volitiōe finis.℄ 4ᵃ de ſcriptio eſt.penitē eſt penā ſibi ꝓ pctō ſuo īflictā patien ter ſufferre.ꝛ pꝫ qm̄ h̄ eſt penā tenē:qꝛ nō abijcē remur murando.vñ ꝛ cōiter dī in h̄ ſenſu ſuſtinē.i.ſub actione agētis iſligētis ſe illi ꝯformādo tenē.Oīs punitio volū taria ꝯtinet̄ ſub aliquo q̄tuor modoꝝ pniē:ſꝫ ad deletio nē cuiuſlibet pcti mortalis actualis poſt baptiſmū com miſſi reqrit̄ aliq̄ punitio voluntaria.ḡ ad eius deletioneꝫ reqrit̄ pnia dicta aliquo illoꝝ q̄tuor modorum.

Ex his ad ſolonem qōnis arguit̄ breuiter ſic.Ad deletioneꝫ culpe mortalis poſt baptiſmū cōmiſſe reqrit̄ punitio voluntaria vel voluntas puni tiōis:ſꝫ neutrū iſtoꝝ pōt eē ſine pnia.ḡ ꝛc.℄ Pꝛia ꝑpō eſt ꝓbata in zᵒ artiᶜ ꝛ i pmᵒ iſtiᵘ terti artiˡ.zᵃ pꝫ ex zᵃ pte iſtiᵘ articuli.℄ Ex iſta rōne patꝫ ꝑ qm̄ ꝯ in q̄ ſtat ſolō qōnis debeat itelligi.ſ.ꝙ pnia reqrit̄ ad deletioneꝫ pcti ꝛc.nō.n.itelligit̄ niſi de pnia actuali.i.actu penitēdi

V q eſt pene tenēria(vt ita loq̄r)actualis.Nec de illo actu itelligit̄ niſi idiſtincte accipiēdo ad qđcūqꝫ q̄tuor ꝑdicto rū.℄ An aūt opꝫ iſtū actū eē rectū ſeu v̄tuoſuꝫ vel nō:ꝛ ēt formatū vel nō.de h̄ in ſequenti qōne.Jntelligit̄ ēt ꝯ de regri nō ſimpʳ necīo cuius oppoſitū icludit ꝯdictio nē:qꝛ poſſet deus remitt̄ ſine oī actu illius cui remittit̄. Sꝫ nec de regri necīo ſuppoſito actu hoīs cui remittit. Poſſet.n.deus remitt̄ ꝑ aliquē motū feruētē dilectio nis in deū abſqꝫ quocūqꝫ q̄tuor ꝑdictoꝝ actuū ſub pro pria rōne:vtpote in actu feruoris ad martyriū ſtatiꝫ ſu ſtinēdū.vbi forte nō eēt cogitatio de aliquo pctō morta li ꝑus cōmiſſo:nec ꝑ ꝯñs aliqđ penitē ꝑdictū ꝛ h̄ forma liter:lꝫ v̄tualr in illo motu eēt penitere ſm zᵘᵐ ſignifica tionē:ꝛ iſtud ꝓbat̄:qꝛ nullus excludit̄ a regno celoꝝ:q. facit illud qđ ſimplr eſt necīum:ſꝫ eſt poīe aliquē vſqꝫ ad iſtās.a.extrē in pctō mortali ab iſtanti.a.necītari ad toto corde iſiſtēdū circa actᵘ diſtrahētes a cogitatiōe de pctō cōmiſſo:vtpote ſtati expoſito martyrio arctiſſimo. ꝛ ꝑꝑ h̄ dcm̄ eſt in ꝯne ꝙ reqrit̄ ad h̄ vt pctm̄ mortale regulariter deleatur:qꝛ dī regulr fieri qđ fit ſm regulas determinatas a ſapia diuia.q̄rū h̄ ē vna ꝙ pctm̄ cōmiſ ſuꝫ nō deleat̄ ſine diſplicētia de pctō cōmiſſo:q̄ appet multū rōnalis:qꝛ ſicut pctm̄ auertit a fine ꝛ ꝯuertit ad creaturā:ita rōnale eſt ꝙ nō deleat̄ niſi ꝑ motū oppoſi tū auertētē a pctō ſiue a creatura:vt circa illā fuit pctm̄ ꝛ ꝯuertētē ad deū.Ad h̄ aūt ꝙ eſt diſplicē de pctō com miſſo pñt reduci alia tria mēbra eiᵘ qđ eſt punire.Spā les aūt cōditiones q̄liter actus penitēdi vel puniēdi re quirat̄ ad pcti deletionē:an vt diſpoſitio ꝑuia:an vt ꝯco mitans patebit in proxima queſtione.

Ad argumenta. ℄ Ad ꝑmuꝫ pꝫ ex ꝑ artiˡᵒ. ℄ Ad zᵐ non ꝓbat niſi de poᵃ abſoluta dei:ꝛ h̄ ꝯceſſuꝫ eſt in zᵒ artiᵒ ꝑncipali.Sꝫ ſi arguas ꝙ de poᵃ ordinata pōt remitt̄ ſine pena ſicͭ ꝛ hō iratᵘ.℄ Rñᵒ.remiſſio eiᵘ nō eſt ꝑ mutationē voluntatis eius:qꝛ voluntas eiᵘ ꝛ in ſe ꝛ in actu volēdi tā abſoluta q̄ inquantuꝫ trāſit ſuper obm ꝑmanet vniformis:ꝛ ꝑ ꝯñs ſi in eternitate vult aliquē puniēdū eē ꝓ aliq̄ tpe vult il lū ſꝑ puniēdū ꝓ illo tpe niſi aliqđ in creatura mutet̄:nō ſic aūt de voluntate hoīs irati q̄ mutat̄ q̄tū ad actū volē di ꝛ nolēdi.℄ Ad 3ᵐ de pnia dānatoꝝ.dico,vt ꝑus dcm̄ eſt ibi:qꝛ vere nō penitēt:qꝛ nec penā tenēt cū nō ſit ibi voluntariū:ſꝫ remurmuratio.℄ Sꝫ de h̄ qđ dī de iuda. Rñᵒ ꝙ nō q̄cūqꝫ actᵘ penitēdi ſufficit ad deletionē pcti vt patebit ex ſequēti qōne:ſꝫ opꝫ ꝙ ſit actᵘ ordinatus ꝛ maxie ex circūſtātia finis q̄ pᵃ eſt iter circūſtātias actus moralis.Judas āt nō penituit cū iſta circūſtātia.i.ex di lectiōe dei.℄ Ad vltᵐ patebit aliq̄lr ex qōne ſeq̄nti qꝛ actᵘ penitēdi vl̄ puniēdi ē diſpō ꝑuia ad deletionē pcti. ꝛ qꝛ fōꝛalr reqritᵘ in q̄ delet̄ pctm̄.ꝛ ille ſcđs eſt tantuꝫ bonū q̄tū malū ē pctm̄:qꝛ malū pcti ꝯſiſtit in auerſiōe a fine.ḡ ꝛ bonū reductiuū ꝯſiſtit i ꝯuerſiōe ad finē.Jta aūt ꝑfecte ꝯuertit in deū actᵘ ꝯuerſiōis ſicͭ auertit actus pcti.ſicͭ āt nō eſt i zᵒ actu realr bonitas itēſiue īfinita:ita nec in actu pcti malitia itēſiue īfinita:qꝛ nō ē maior ma litia q̄ boni qđ ꝑuat.non ꝑuat aūt bonū ab actu niſi qđ natū eēt in eſſe actui:actui aūt cū ſit qđ finitū nō eſt na tū ineſſe bonū niſi finitū:eſt ḡ ꝑciſe īfinitas ꝛ malitia in pctō:ꝛ bonitas in actu oppoſito ꝑꝑ īfinitatē ipſiᵘ obti a quo pctm̄ auertit:ꝛ ad qđ actᵘ bonᵘ ꝯuertit.ꝛ h̄ nō ē niſi īfinitas ꝑticipata:vel magis ſm dici in ipſo actu ꝑꝑ infi nitatem realem ꝛ ſimplr in ipſo obto. Qō.II.

Secundo quero.Utrꝫ actus penitē di requiſitus ad deletioneꝫ pcti mortalis ſit actus alicuiᵘ v̄tutis:Dr nō: qꝛ paſſionibus non laudamur.z.ethi.actus aūt virtutis laudabilis eſt.ex eodeꝫ.z.peni tere aūt eſt paſſio quedā:ſicut ꝛ ipa punitio quā icludit. ℄ Jtem actus virtutis eſt voluntarius:qꝛ electiuus.ex z.ethi.ſꝫ pnia eſt inuoluntaria:nihil eniꝫ ē penale niſi qđ

X Y Z Cap.5. Cap.6.

eſt ꝯ volūtatē: ꝛ tūc vt ꝑus. ℭ Itē ẏtutes fuiſſent in ſtatu inocētie ꝛ remanebūt in patria: q2 nā remanebit pfecta: ꝛ fuiſſet tūc pfecta cuius nūc ſunt ille ẏtutes: ſed nec in inocētia: nec in pria pōt eē pnia: q2 nec aliqḋ malū de quo habeaṫ punino volūtaria. g̃ ꝛc̃. ℭ Itez ſi penitere eēt actus ẏtutis nō eēt alterius po͡t q̃ȝ volūtatis. pȝ iductiue: ſȝ nō ē aliqḋ velle: q2 reſpectu mali: nec nolle: niſi h qḋ eſt nolle peccaſſe: ſȝ iſte nō eſt actus ẏtutis: q2 nec electiu͡s. nā electio nō eſt re͡u ipoſſis. pteritū aūt nō fuiſſe

Cap.3. eſt ipoſe deo. ex. 6. ethi. h ſolo ꝑuaṫ deus: igenita facere q̃ facta ſunt. ℭ Itē aut eſt actus ẏtutis acqſite: aut iſuſe. nō ꝑ mō: q2 acqſita pōt manere cū pctō mortali. ꝛ actus eius: act͡9 aūt pnie ẏtutis nō: q2 delet mortale. Nec iſuſe. pȝ p iductionē de fide/ſpe/ꝛ charitate/ꝛ ēt p pbationeȝ cōem: q2 quelibet virtus iſuſa ꝛ actus eius hȝ imediate deū ꝓ obiecto: non ſic ille actus: ſed peccatum. ergo ꝛc̃.

ℭ Oppoſitum per magiſtrum in lr̃a patet.

In iſta queſtione ꝑmo opȝ videre quō penitere poſſit eē actus virtutis: ꝛ hoc ſm quēlibet iſtoꝝ q̃tuor modoꝝ q poſiti ſunt in ſolone ꝑcedēte arti. 3. ꝛ cui͡9 ẏtutis. ℭ 2° an aliqs iſtorū actuū regraṫ vt actus ẏtutis: ꝛ iō idiſtincte tractādū eſt in vtroqȝ articulo de q̃tuor: q2 ex ſolone ꝑcedēte nō hĩ gn qōcūqȝ iſtoꝝ ſufficiat. ℭ Primus articulus iſtoꝝ duoꝝ hȝ ꝯnes q̃tuor: iuxta. ſ. q̃tuor ſignificationes ꝛ rōnes pnie ꝑius tactas de pnia: ſm ꝑ͡m ſignificationeȝ. ꝑ͡a ꝯ eſt hec penitere pōt eē actus ẏtutis mediū: q2 pōt eſſe actus cōformis recte rōni. hoc pbaṫ: q2 ſm rectā rōneȝ

A

Cap.viii. glibet legiſlator vindicat trāſgreſſioneȝ legis. vn̄ ꝛ phs in fine. 10. ethi. poſt doctrinā de vitijs ꝛ virtutibus ſtatiȝ itroduxit legē poſitiuā tanq̃ȝ vltricē vitioꝝ ꝛ ꝑmiatricē ẏtutū. pȝ in fine. 10. ethi. Sȝ ſi legiſlator recta rōne vindicat: miniſter recta rōne exeqtur: q2 vl̃r rectitudo in actu ſubminiſtratiōis eſt ex cōformitate ei͡9 ad agēs cui ſubminiſtrat: g̃ ſm rectā rōnē pōt aliqs vt miniſter legiſlatoris vindicare pctm̄ cōmiſſuȝ ꝯ legē. ꝛ h in illū in quē eſt ſibi cōmiſſuȝ vindicare: q2 alr̃ non eſt ſubminiſtrās: ſȝ vnicuiqȝ cōmiſſuȝ eſt eē miniſtrū dei ferētis legē ſuā ad vindicādū in ſeipm̄ ꝓ pctīs q̄ cōmiſit. penitere aūt ꝑ mō dicit ſic vindicare in ſeipm̄. tenere enim qñ

Tenere

nō addiṫ datiuus exprimēs cui teneaṫ ſignificat q̃ ſibi ipſi tenenti teneaṫ. h pȝ ex cōi ſermone. Iō deus lȝ puniat pctōrē nō dĩ penitere: q2 nō ſibi ſȝ alteri penā infligit. Sȝ ſibiipſi īfligēs dĩ penitere. i. ſibi penā applicādo tenē. ℭ Quātū g̃ ad hāc ꝯnē nō dico q̃ peniṫ ꝑ mō ſꝑ ſit actus ẏtutis. i. elicitus a ẏtute: ſȝ ẏtutis. i. natus elici a ẏtute: vel gn̄are ẏtutē: q2 ꝯformis recte rōni. ꝛ in h eſt bonitas moralis actus humani: accidit tn̄ quātū ad ꝓ ſe rōnē bonitatis moralis: q̃ ſit a ẏtute gn̄ata: vel ẏtutē generās vt dctm̄ eſt li. 3. ℭ 2ᵃ ꝯ eſt cuius ẏtutis ſit ille act͡9

li.33.c.34. B

penitere ſm ꝑ͡m ſignificationē hui͡9 vocabuli penitere. ℭ Ad cui͡9 declarationē ſciēdū q̃ peniṫ regrit ꝑcognitionē diſtinctā ei͡9: de quo penitet ſm iſtū intellm̄: vbi dico q̃ iſta ſe hñt p ordinē impare cāru ꝓximarū pnialiū triſtitie ꝯiūctionē: ꝛ ipſe cāe pnales cōiūcte q̄ ſunt effectus ꝓximus illius iperij. ꝛ vltra ſequiṫ effect͡9 remotus hui͡9 imperij. ipſa. ſ. triſtitia. poſtea pōt ſeq cōplacentia triſtitie q̄ eſt actus volūtatis hñs triſtitiā ꝓ obto: ꝛ tandeȝ

Li.de pnia.

gaudium de triſtitia ſm illud Aug͡ni. Pctōr de pctō doleat: ꝛ de dolore gaudeat. Patet diſtinctio illoꝝ. ꝑmi q̄dē. ſ. impij a cauſis ꝓximis triſtitie ſicut cāe pncipalis ꝛ remote a cā ſcḋaria ꝛ ꝓpinqua. ſcḋi a tertio ſicut cāe ab effectu: ꝛ actionis a paſſione. tertij a q̃rto ſicut obiecti ab actione. q̃rti a gnto ſic obiecti a paſſiōe appetitiua de illo obto. ℭ Dico g̃ q̃ oſꝫ iſtoꝝ gnqȝ nihil ē vidicare ꝓ ſeniſi ꝑ͡m. ſ. ipm̄ velle imꝑatiuū. pbaṫ: q2 in vindicāte iferiori ꝛ ſupiori: vel ſaltē ī q̄cūqȝ vidicāte imediate idē pctm̄ ſub eadē rōne ꝛ ſub eiſdē circūſtātijs vindicādi pōt eē actus vindicādi eiuſdē rōnis: ſed in vindicāte in ſeipm̄ ꝛ in aliū ſm rectā rōnē hincinde nō pōt eē aliqḋ vniforme ꝑter ꝑ͡m iſtoꝝ. g̃ ꝛc̃. ℭ Hoc poſſet ꝓbari a poſteriori: q2 ille actiōes ꝑtinētes ad 2ᵐ poſſunt eē a cauſis q̃tuícūqȝ ideterminatis: ſed iſte vindicare nō. ℭ Sed iſtud nō curo: q2 declaratio (arguēdo) ſtatiȝ ex poribus oñdeṫ. Sufficiat g̃ h hic q̃ poſē eſt iuenire aliquē actū ꝑorē cauſis ꝓximis triſtitie: ꝛ ꝯiūgētē illas cās ſicut declaratū eſt articulo vltio ſolonis ꝑcedētis: ꝛ per ꝯñs ille actus ꝑcedit triſtitiā: ac ꝓ h cōplacentiā ꝛ multo magis gaudiū de triſtitia. illū ꝑ͡m actū poſſibilē voco vindicare ſiue penā īfligere ꝓ cōmiſſo: ꝛ ꝓ ꝯñs hēm͡9 diſtinctā rōnē eius qḋ eſt penitere ſm ꝑ͡m ſignificationem nōis.

a.l.Credo q̃ arguendo ſtatim ꝛc̃.

ℭ Hoc ſuppoſito ſit hec ꝯ. penitere eſt act͡9 ſpālis ẏtutis. pbaṫ: q2 ille actus natus eſt hīc ſpāle obm̄ ꝛ ſpāles circūſtātias ordinatas. obm̄ pctm̄ vindicabile: circūſtātias q̄ cōueniūt actui vt recte tēdēti in tale obm̄. ſ. fineȝ modū ꝛ hui͡9. ℭ Ulterius in ſpāli ſit hec ꝯ. penitere nō eſt actus alicui͡9 ẏtutis itellectualis: pȝ ſtatim q2 eſt act͡9 appetitus vt appetitus: q2 impare intellectui vt cōſideret ꝛ volūtati vt deteſteṫ: vt dctm̄ eſt in ꝑcedēti ſolone. hoc impare nō cōuenit niſi appetitui vel volūtati: neqȝ eniȝ aliq̄ vis ſenſitiua pōt impare itellectui ꝛ volūtati: ꝛ cōiūgere eos in actib͡9 ſuis: neqȝ intell͡9 ſibi ꝛ volūtati: ſȝ ſola volūtas ſibi ꝛ itellectui. iuxta illud Aug. de trini. Uolūtas copulat parētē cū ꝓle. h quātū ad itellm̄: quātū ad volūtateȝ: volūtas iꝑat ſibi. Hec ēt ꝯ iteꝝ pȝ: q2 virtus itellectualis dicit veꝝ eē: vel nō verū eſſe ſiue in ſpeculādis ſiue in agēdis. hec aūt iclinat ad ſic agēduȝ: nō aūt ad dictādū ſic eē agēdū. Eſt g̃ actus nō ẏtutis intellectualis ſȝ appetitiue.

C

Lib.viij°.3.c li.13.c.27.c alibi.

D

ℭ Sequiṫ alia ꝯ q̃ nō eſt appetitiue ẏtutis ordinātis ad ſeipm̄ cuiuſmodi ſunt tēperātia ꝛ fortitudo. g̃ ẏtutis ordinātis ad alteruȝ cuiuſmodi eſt iuſtitia. h arg͡m tenet ſupponēdo illā famoſam virtutū appetitiuaꝝ diſtinctionem. q̃ ad duo gn̄a oīno reducanṫ. Añs pbaṫ: q2 actū iſtū vindicādi pōt aliqs eodeȝ mō ſm rōnē rectā exercere in alteꝝ ſicut in ſeipm̄: ſi ēt exerceat in ſeipm̄ nō exercet in ſe niſi vt in alteꝝ: q2 nō exercet in ſeniſi inquantū ſibi cōmittiṫ a legiſlatore in iſtū reū vindicare: ſȝ accidit q̃ iſte cui cōmittiṫ vt miniſtro iudicis ſit iſte reus: q2 eodē mō exercet ſm rectam rōnē miſtri in reū: ſi eēt oīno ali͡9 in ꝑſona: g̃ iſta ẏt͡9 cui͡9 nat͡9 eſt eē iſte act͡9: ꝯtineṫ ſub iuſtitia ꝓut in gn̄ali dĩ iuſtitia oīs ẏtus ordinatiua ad alterum vel q̃ſi ad alteꝝ. ℭ Nec obſtat q̃ ille in actu iſto ordinaṫ ad ſeipm̄: q2 nō ad eē niſi vt alteꝝ: vt. ſ. miniſter iudicis in reū ꝯ legē in quē cōmiſſa eſt ſibi auctas a iudice. ℭ Ulterior inqſitio eſt ſub iuſtitia ꝯtineṫ amicitia: loquēdo de iuſtitia in cōi: q2 amicitia eſt ẏtus ad alteꝝ. 8. ꝛ. 9. ethi͡c. Nūqd

Ca°4.c°.5.

igiṫ act͡9 iſte penitēdi vel puniēdi eſt act͡9 amicitie: vĩ q̃ ſic: q2 amicitia eſt actus recōciliādi amico: talis eſt iſte. ℭ Itē amicitie eſt corrigē amicū vt ſit dign͡9 amari. illo qḋ repugnat honeſte amicitie excluſo: ſꝫ iſtud vidicare eſt corrigē amicū vt fiat digne amabilis: g̃ ꝛc̃. Probatio minoris: q2 tn̄ puniṫ vt vindiceṫ vel vt vidicās ſatieṫ crudelitas eſt. g̃ nō eſt ſm rectā rōnē vindicta: niſi vt ille in quē vidicaṫ corrigaṫ: ſȝ h ē amicitia. g̃ ꝛc̃. ℭ Cōfirmaṫ ꝓ phȝ. 2. rhetor͡. c. 12. vbi vult q̃ differt correctio a punitiōe ſtricte accepta ī h q̃ correctio fit correcti gr̃a. vt. ſ. emēdeṫ. punitio āt fit puniētis gr̃a vt ſatieṫ. 2ᵐ vĩ eē oīno crudelitas: ꝛ h tā ī miſtro q̃ȝ ī iudice: q2 ꝓꝑ eūdē finē dȝ miſter exeq ꝓꝑ quē fert iudex ſniaȝ: q2 finis ei͡9 dȝ eē

Amicitiē eſt corrig amicū

Correctio

Punitio

ſinis monētis ipſ:ꝛ ꝑ ꝯñs qḋ eſt crudelitatis in vno ꝛ in
alio. ℂ Rñ°. vindicare ēt qñ eſt actus ordinatus nō eſt
E actus amicitie ad illū in quē vīdicat̄:qꝛ vindicta ꝓprie
reſpicit correſpōdētiā pene ad culpā ſm̄ legē:ſ; nō ꝯcomi
tēt correctio ipſi⁹ puniti.vñ ꝛ qñq; iuſta vindicta ſit ex
terminādo reū:ꝛ pz ꝙ nō corrigēdo:nec tñ crudelitatis
eſt vt ꝓcedit 2ª obiectio:qꝛ finis iſti⁹ ꝓximus eſt ꝯſer
uatio legis ꝛ vlterior finis ille q eſt finis legis.finis autē
legis poſite ab hoīe legē ferēte nō eſt ipſe legiſlator vel
bonū ei⁹ ſ; bonū cōe.ꝑꝑ illū ḡ finē; eſt lex ꝛ obſeruatio
ei⁹:ꝛ ita rōnabilior eſt vindicta inquātū eſt ad iſtū finē
ꝗ̄ ſi eēt ad bonū ꝓuatū ꝑſone punire. In ꝓpoſito autē
poſſet dici ſilr:ꝙ lex diuina eſt ꝑꝑ bonū cōe hoīu; qb⁹
data eſt ꝛ punitio cuiuſcūq; ꝯ legē peccātis:ꝛ h̄ ſm̄ legē
eſt ꝑꝑ obſeruationē legis:ꝛ vlterius ꝑꝑ bonū cōe illorū
qbus data eſt lex.tādē ꝯo ꝑꝑ ipſ; legiſlatorē:ꝛ h̄ iō hic.
nō aūt in lege poſita ab hoīe:qꝛ hic bonū legiſlatoris eſt
ſimplr melius bono cōitatis:nō aūt ibi.actus aūt amici
tie q iperaret aliquā punitionē amati vt amati nō ipa
ret illā niſi ꝓcise ꝑꝑ correctionē amati:ꝛ ſ; illa eſſet via
corrigēdi:tñ ſi alia eēt via facilius corrigēdi amicitia vt
amicitia magis iperaret illā aliā viā. ℂ Per h̄ pz ad i
ſtātiā ꝓ ͣᵐ:qꝛ ſi ꝑ pnīa; recōciliat̄ qs deo:tñ deus nō vin
F dicat principalr de illo vt recōciliet ipm̄ ſibi vocādo re
cōciliatione reductionē in amicitiā ꝓſtinā:ſed vt recōci
liat⁹ imunis a pena debita hēat̄ ſoluta iā pena illa qua;
vindicās reqrit ſolui ꝑ ſe ꝑꝑ correſpōdētiā ꝓmiſſa; ad cul
pā ſm̄ legē. ℂ Cōſilr ad 2ᵐ.dico.n.ꝙ vindicare nō eſt
ꝓncipalr ꝑꝑ correctionē puniti:ſ; qñq; illa correctio ſe
quat̄:ſ; eſt ꝑ ſe vt ordinet̄ culpa ꝑ pena;:ꝛ vt obſeruet̄
lex punitiua in quē trāſgreſſum eſt.Et cū di h̄ eē crude
litatis/pz ꝙ nō:qꝛ vlterior finis eſt bonū cōe:ſ; crudele
eēt ſi ſtaret in fine alio ꝗ̄ cōi vel ꝗ̄ in fine vitio. ℂ Ad
ꝯfirmationē de ꝓ rhetō.dico ꝙ corrigēs corrigit grā cor
recti:ſ; vindicās nō grā correcti ꝑ ſe:nec grā ſuiipſius:ſ;
grā legis:ꝛ vlterius grā boni cōmunis:ꝛ tūc grā ſui ſi eſt
ipſe finis legis:vt eſt in propoſito.Eſt ḡ iſte actus iuſti
tie punitiue:q̄ diſtiguit̄ ꝯ iuſtitiā cōmutatiuā:ꝛ ēt ꝯ ami
citiā.Et forte iſte actus eſt nobilior iter oēs act⁹ iuſtitie
in cōi:excepto actu ꝓmiationis:qꝛ ille eſt ꝓprius legiſla
toris:ꝛ nulli alij ꝯueniēs niſi ex cōmiſſiōe a iudice q̄ſi vi
ce eius. Alij aūt actus cōmutationis amicitie ꝛ hui⁹ pñt
ꝯuenire regulariter qbuſcūq; ꝑſonis. Actus aūt q excel
lētiori ꝑſone eſt ꝓpri⁹ ceteris parib⁹ eſt excellētior.Sȝ
adhuc act⁹ premiādi excellētior eſt:qꝛ cū iſta excellētia
cōi vtrobiq;.ſ.ꝙ ſoli ꝓncipi cōuenit:ꝓmiare hȝ vtriūq;
extremū nobilius:ꝛ.ſ.meritū ꝓ quo ſit ꝛ ꝓmiū qḋ ꝯfer
tur:ꝛ ꝑſonā meritā cui ꝯfert̄:q̄ excellūt penā culpa; ꝛ ꝑ
G ſonā reā cui pena infligit̄. ℂ Alia ꝯ eſt iſta:ꝙ ille actus
eſt actus volūtatis:cuius eſt impare itellectui ꝛ volūta
ti:ꝛ h̄ impio ptinēt ad iraſcibilē ꝛ po⁹ aliquā hñtē in
ſe aliquid ſile v̄tuti iraſcibili:ſic.n.iraſcibilis in ſenſitiuo
ſuo mō vindicat:ita ꝛ illa po⁹ q̄ iperat vindictā in pte i
tellectiua hȝ quoddā ſile iraſcibili:nūc aūt nō conuenit
in pte itellectiua hoc iperare niſi volūtati. ℂ Ex h̄ poſ
ſet eē dubiū de habitudine iſti⁹ v̄tutis ad charitatē.Ex
quo.n.iſta ꝑ actū ſuū impat actū charitatis:vr eē ſupior
charitate.Sȝ oppoſitū eſt manifeſtū:qꝛ ꝑ ſe obm̄ chari
tatis eſt deus ſub rōne obiectiua nobiliſſima.ꝓpriū aūt
obm̄ iſtius eſt malū vindicabile ſeu reus in quē eſt vin
dicādū.Et ex h̄ pz ꝙ pnīa nō tm̄ nō eſt v̄tus theologica
vt ꝓus argutū eſt:ſ; nec v̄tus ſimplr nobiliſſima iter il
las q̄ ſūt circa obm̄ creatū. ℂ Ad illā ḡ inſtantiā de viſu
H v̄tutis dico ꝙ volūtas ſm̄ diuerſos hītus pōt vti ſeipſa
q̄ſi circulariter h̄ mō ex dilectione dei in ſe q̄ eſt actus

Punctus mirabilis.

Charitatis obm̄ deus eſt.

charitatis pōt impare actū volūtatis vindicatiuū pctī:ꝛ
ecōuerſo.ex actu impatiuo vindicādi pōt impare actū
dilectiōis dei in ſe ad quē ſequat̄ nolitio vel diſplicen
tia de aliquo pctō commiſſo:ꝛ ſic triſtitia de illo pctō.ḡ
charitas pōt vti actu pnīe ꝛ ēt actu cuiuſcūq; v̄tutis in
volūtate vel in intellu:ꝛ pnīa ēt pōt vti charitate:ꝛ qua
cūq; v̄tute in intellu ꝛ voluntate q̄ pōt eē ꝓnᵐ conſide
rationis ꝛ nolitionis obti de quo vult cāre triſtitiā.Dico
ḡ ꝙ illa eſt ſupior ſimplr cui magis ex obto cōuenit im
perare:ſ; charitati ex obto.ſ.fine vltimo magis cōuenit
vti q̄cūq; alia v̄tute ꝗ̄ ecōuerſo:ſicut ſemꝑ in actibus: a.l. actibus. po obi.l pa⁹
ꝛ potētibus ordinatis hñs finē ſupiorē regulr vtit̄ iferio
ribus oībus.Sic appet de ꝓ actu penitendi ſiue de ꝓª ſi
gnificatiōe huius vocabuli penitere qḋ ſitqꝛ velle ipe Doctrina ſingularis.
ratiuū:ꝛ cuius effectus:qꝛ triſtitie:ꝛ ꝑ q̄ quaſi ꝑ inſtrm̄:qꝛ
per cās ꝓximas triſtitie.ſ.cōſiderationē actualē ꝛ noli
tionē actualē alicui⁹ obti.Et circa qḋ obm̄:qꝛ circa pec
catū cōmiſſū:ꝛ a quo:qꝛ a miniſtro hñte cōmiſſionem
puniēdi a legiſlatore.Et ꝑꝑ quē finē:qꝛ ꝑꝑ obſeruatio
nē legis:ꝛ vlterius ꝑꝑ bonū cōe:ac ꝑ hoc ꝙ ille pōt eſſe
act⁹ v̄tutis ſpālis:qꝛ cuiuſdā ſpālis iuſtitie.Et cui⁹ ſubiti:
qꝛ volūtatis:ꝛ quā cōparationē habeat ad alias v̄tutes
theologicas ꝛ acqſitas. ℂ De ſcḋa ſignificatione huius
vocabuli penitere.ſ.de eo qḋ eſt deteſtari pctm̄ cōmiſ
ſū vel diſplicētiā hīe de cōmiſſo.Dico ꝙ iſte pōt eſſe
actus v̄tutis.ꝓbat̄ vt ꝓus:qꝛ pōt eē actus electiuus con
cors rōni recte.rō eni; recta ſic dictat cōplacēdū eſſe in I
bono honeſto:ita dictat diſplicēdū eē in malo īhoneſto.
ℂ Et ex h̄ pz 2ª ꝯ.ſ.cuius v̄tutis pōt ēt eē actus:qꝛ nul
lius ſpālis:ſ; cuiuſcūq; appetitiue.quecūq;.n.v̄tus icli
nat ad cōplacēdū in bono honeſto:iclinat ēt ad deteſtā
dū ꝛ ad diſplicēdū de malo inhoneſto oppoſito:vtpote
caſtitas de aliquo īordinato ꝯ caſtitatē iclinat ad diſpli
centiā:ꝛ humilitas de actu inordinato ſupbie:ꝛ ſic de ce
teris.quelibet tñ iclinās ad talē diſplicētia; eſt v̄tus ap
petitiua:qꝛ nihil eſt ꝓnᵐ odiēdi ſicut nec amādi niſi vir
tus appetitiua.Et ex h̄ pz ꝙ male ponit̄ deteſtatio pctī Ric. ꝛ Tho. oc.pnū.
actus pnīe v̄tutis/loquēdo de pnīa v̄tute ꝓ modo vt eſt
ſpēs iuſtitie:qꝛ iſte actus eſt multū gñalior ꝗ̄ poſſit eſſe
ille q eſt ꝓprius actus pnīe iuſtitie elicit⁹ ab ea. ℂ De
3°.qḋ eſt gratāter acceptare penā iflictā pro pctō cōmiſ
ſo.dico ꝙ ēt iſte actus pōt eē virtutis:qꝛ ꝯcors recte rō
K ni.Et 2° ꝙ pōt eē multa; virtutū.quarū tñ quelibet ſit
appetitiua:qꝛ qcqd pōt eē ꝓnᵐ acceptādi aliqḋ obȝ/pōt
eē ꝓnᵐ acceptādi aliud in ordine ad ipm̄.ꝑ diuerſas aūt
virtutes pōt acceptari aliud ꝛ aliud obm̄ in ordine ad
qḋ poſſit pena iflicta ꝑ pctō acceptari. Nā ſi ex charita
te amat̄ deus/ex charitate pōt acceptari pena inq̄ꝛtū re
ductiua eſt ad dei amicitiā.Si aūt ex v̄tute ſpei deſide
rat̄ deus vt bonū mihi:ex v̄tute ſpei acceptat̄ pena vt
ordinans ad iſtū ꝓmiū attingibile.Si ex v̄tute timoris
cauetur amiſſio vite eterne:ex ipſa pōt acceptari pena
vt excludens illam amiſſionem.ſi ex amicitia honeſta
ad ſeipſum diligit qs ſibi mundiciam ꝛ inocentiam:ex
illa pōt acceptare penam que ſoluit reatū q īfuit. ℂ De
4°.ſ.patienter ferre penā iflictā:pz ꝙ pōt eſſe actus vir
tutis ꝛ ſpālis virtutis qꝛ patientie.

De ſecundo

principali: ſcilȝ an penitere vt actus virtutis requiratur ad de
L letionem peccati:Dico ꝙ non vt actus vnius determi
nate virtutis. Secundo ꝙ non vt actus cuiuſcūq; vir
tutis genite talis vel talis idifferēter.Et tertio ſi vt act⁹
ſimpliciter perfecte circumſtantionatus nunquid vt for
matus vel ſufficit vt informis? ℂ Primum patet ex
dictis:qꝛ penitere ſm̄ quācūq; q̄tuor ſignificationū ſe

dictaꝝ ſufficit:vt ꝓbat̄ auctē Ezechi.18.ꝛ.33.Quacūqꝫ
hora īgemuerit pctōꝛ ꝛc̄.Act⁹ aūt p̄mus ꝛ aly non ne ſcio
ſunt alicui⁹ eiuſdē determinate v̄tutis:ſed p̄mus iuſtitie.
vltim⁹ patiētie.duo īter medy cuiuſcūqꝫ v̄tutis appetiti
ue. 2m ꝓbo:qꝛ act⁹ eque ꝑfectus ſm oēs circūſtātias
morales eque eſt accept⁹ a deo ad pcti deletionē:ſꝫ ſine
v̄tute genita pōt hn̄i act⁹ eque ꝑfect⁹ ſm oēs circūſtātias
morales ſic̄ cū v̄tute iā genita:qꝛ ſm ꝑfectū dictamē itel
lectus de aliquo agibili pōt eē ꝑfecta electio circūſtātio
nata.oīb⁹ circūſtāntys q̄ ſit p̄ gn̄atiua v̄tutis:ꝛ ꝑ ꝯn̄s actū
rectū ꝑfecte circūſtātionatū:q req̄rit̄ ad deletionē pcti
nō opꝫ eē v̄tutis:vt a v̄tute iā inexiſte:ſꝫ pōt eē v̄tutis:vt
eſt p̄ gn̄atiuus v̄tutis. De 3o dico ꝙ actū aliquē huma
M nū req̄ri ad deletionē pcti p̄t duplr̄ itelligi.vel vt diſpō
nē ꝑuiā:vel vt ꝯcomitātē.p̄ mō ſufficit act⁹ iformis:imo
ſemꝑ eſt iformis:qꝛ diſpō ꝑuia ad pcti deletionē eſt ſꝑ
ſine gr̄a ꝛ charitate:a cuius ſoli⁹ iherētia ꝛ iclinatiōe ad
actū di act⁹ format⁹. 2o dico ꝙ req̄rit̄ act⁹ format⁹.Nā
in illo inſtāti in quo delet̄ pctm̄ charitas ineſt:ꝛ ꝑ ꝯn̄s ſi
act⁹ req̄rit̄ vt ꝯcomitās req̄rit̄ vt format⁹. Ad huius
itellm̄ ſciēdū ꝙ pctōꝛ in pctis exn̄s eo mō q̄ dcm̄ eſt in
p̄cedēti q̄ōne arti.p̄.pctm̄ manē poſt actū pōt ex nālib⁹
cū cōi īfluētia cōſiderare pctm̄ cōmiſſū vt offenſiuum
dei:ꝛ vt ꝯ legē diuinā:ꝛ vt auerſiuū a deo:ꝛ vt ipeditiuū
p̄my:ꝛ vt iductiuū ſupplicy:ꝛ ſub multis talib⁹ rōnib⁹:
ꝛ pōt volūtas ipm̄ ſub aliq̄ illaꝝ rōnū:vel ſub multis il
lud pctm̄ ſic ꝯſideratū deteſtari:ꝛ ille mot⁹ pōt ꝯtinuari
ꝛ itēdi an̄ īfuſionē gr̄e.pōt ēt iſta deteſtatio eē totalr̄ cir
cūſtātionata circūſtātys moralib⁹ d̄bitis:nō ē.n.veriſil̄e
N ꝙ nec̄e ſit ꝑ ꝑ pctm̄ iſtud remanens actū quēcūqꝫ circa
pctm̄ cōmiſſū eē defectiuū in aliq̄ circūſtantia morali.
Iſte aūt motus di attritio:ꝛ eſt diſpō ſiue meritū de cō
gruo ad deletionē pcti mortalis:q̄ ſequit̄ in vltio inſtāti
alicui⁹ tꝑis:ī quo tꝑe iſta attritio durauit.nec eſt certū ſi
deus talē attritionē volebat eē diſpōnē ad iuſtificatio
nē niſi ſit ꝑfecte moralr̄ circūſtātionata.ſaltē ſi eſt aliq̄
circūſtātia inordinate circūſtātionata:nō eſt diſpō ad iu
ſtitiā:qꝛ tūc eſt actualr̄ offendēs.Sꝫ ſi eſt tm̄mō carēs
aliq̄ circūſtātia debita ex icōſideratiōe intell̄s vel omiſ
ſiōe volūtatis q̄tū ad illā circūſtātiā:tūc dubiū eſt ſi di
ſponat ſufficiēter ad iuſtitiā:Sꝫ ſi eſt attritio ꝑfecte cir
cūſtātionata in gn̄e moris vī oino diſpō ſufficiēs ad iu
ſtitiā in termino illi⁹ attritiōis acq̄rēdā:in termio inquā
quē deus p̄fixit debere eē terminū illi⁹ motus attritiōis
quā vſqꝫ tūc vult ꝯtinuari:vel eniꝫ opꝫ dicere ꝙ iuſti
ficet̄ pctōꝛ ſine oī diſpōne ſufficiente de ꝯgruo ex parte
eius:ꝛ ꝑ ꝯn̄s difficile eſt ſaluare ꝙ apud deū nō ſit acce
ptatio ꝑſonaꝝ:vt dcm̄ ē li.2.di.6.q.2.ꝛ di.2.q.vnica.vl̄
nulla pōt eē ſufficiētioꝛ diſpō ad iſtā iuſtificationem q̄
iſta attritio ꝑfecte circūſtātionata in gn̄e moris:vt tūc in
vltio inſtanti vel aliquo vſqꝫ ad qḋ deus determinauit
attritionē debere durare ad h̄ vt ſit meritū de ꝯgruo ad
O iuſtificationē īfundit̄ gr̄a:ꝛ tūc ſimplr̄ delet̄ pctm̄.Et ſi
manet idē motus ꝯ pctm̄ in eē nāe ꝛ moris:q p̄us:idem
motus q p̄us fuit attritio in illo iſtāti fit ꝯtritio:qꝛ in illo
inſtāti fit cōcomitās gr̄e:ꝛ ita actus formatus:qꝛ hn̄s ſe
cū charitatē q̄ eſt forma act⁹ vt hic loqmur.Ibi tn̄ opꝫ
diſtiguere ſigna nāe iter actū vt eſt talis in eē nāe ꝛ mo
ris ꝛ iter charitatē ꝛ iter actū:vt eſt foꝛatus:qꝛ in p̄ ſigno
nāe eſt ibi actus talis:in 2o charitas:in 3o actus foꝛatus a
charitate iā iclināte ꝛ inherēte:ꝛ ſic attritio fit ꝯtritio ſi
ne oī mutatiōe reali ipſi⁹ actus. Cōtra.ḡ nō ꝑ ꝯtritio
nē deleatur culpa:qꝛ nō eſt ꝯtritio niſi in 3o ſigno nāe:ꝛ in
2o delet̄ neqꝫ ēt ꝑ ꝯtritionē illā vt ꝑ meritū:qꝛ ſeq̄t̄ illā
deletionē. Pōt ḡ dici ꝙ deus diſponit ꝑ attritionē in

aliquo tꝑe tanq̄ ꝑ aliqḋ meritū de ꝯgruo in aliquo iſtā
ti dare gr̄am:ꝛ ꝑ illa attritiōe:vt ꝑ merito iuſtificat:ſic̄
eſt meritū iuſtificatiōis.Et lꝫ nō ꝯtinuaret̄ idē actus cir
ca pctm̄ in gn̄e nāe ꝛ moris q p̄us:adhuc in illo inſtanti
īfunderet̄ gr̄a:qꝛ iā p̄ceſſit meritum ſufficiēs de ꝯgruo.
Eſto eniꝫ ꝙ in vltio iſtāti itellūs ꝛ volūtas ceſſent a p̄te
rito actu ꝯuertēdo ſe ad aliquē aliū actū impꝑtinētē:q̄re
nō iuſtificabit̄ iſte in vltio iſtāti:ſic̄ alius hn̄s in illo in
ſtāti actū:quē p̄us habuit.ille eniꝫ q in illo iſtāti hꝫ actū:
ꝑ actū hui⁹ vt in illo iſtāti nō iuſtificat̄:ſꝫ ꝑ actū vt p̄ceſ
P ſit in tꝑe:ꝛ h̄ mō habuit alius actū illū.Et ſm h̄ diceret̄
ꝙ nō opꝫ ad deletionē pcti ꝯtinuari aliquē actum pn̄ie:
neqꝫ formatū:neqꝫ iformē:ſꝫ tm̄mō in tꝑe p̄cedē vſqꝫ
ad inſtās actū pn̄ie iformē. Sꝫ qd ſi in illo iſtāti po
nat obicē:ſicut eniꝫ pōt tūc hr̄e actū impꝑtinētē ita oppo
ſitū. Diceret̄ ꝙ nō pōt ponere obicē:qꝛ iā meruit vt
in illo inſtāti det̄ ſibi gr̄a. Sꝫ hoc nihil eſt:qꝛ etſi nō
poſſit qs in iſtāti ꝯmiationis poſt meritū de ꝯdigno po
nere obicē vt in iſtanti mortis nō pōt qs demereri:tunc
eniꝫ merito ſuo dꝫ reddi impeccabilitas.Tn̄ qꝛ meruit
de ꝯgruo ponere obicē in illo iſtāti in quo reciperet termi
nū meriti de ꝯgruo:ſi nō eēt obex:ꝛ ſic in termino meri
ti de ꝯgruo pōt nō hr̄e illud qḋ meruit:qꝛ ponit obicē.
ita eſt veriſil̄e ꝙ niſi ꝯtinuet in illo iſtanti actū ſilem in
gn̄e moris nō hēbit illud ad qḋ talis act⁹ diſponit meri
toꝛie de ꝯgruo:ꝛ iō p̄a via vī rōnabilioꝛ.ſ.ꝙ ꝑ actū pn̄ie
iformē:ſꝫ plene vl̄ ſemiplene circūſtātionatū in gn̄e mo
ris delet̄ pctm̄:vt ꝑ diſpōnē ꝑuiā ꝛ meritū de ꝯgruo:ꝑ
actū aūt pn̄ie q eſt formatus:ꝛ dī ꝯtritio delet̄ vt ꝑ actū
Q ꝯcomitātē. Et cū arguit̄.ꝯtritio vt ꝯtritio ſeqtur de
letionē. R̄n̄.actus q eſt ꝯtritio in eodē iſtāti tꝑis p̄ce
dit nā deletionē:lꝫ vt ꝯtritio h̄ eſt vt format⁹ ſequat̄ de
letionē ordine nāe:ꝛ ſic dꝫ ꝯcedi in ſenſu diuiſiōis ꝙ ꝑ
actū q eſt ꝯtritio delet̄ pctm̄:vt ꝑ diſpōnē oino ꝓximā:
nec eſt icōueniēs imo ꝯueniēs diſpōnē ꝓximā ſimul eē
cū foꝛa ad quā diſponit. Si q̄rat̄ de illis q̄tuoꝛ acti
b⁹ p̄dictis cōparādo iter ſe qs coꝝ ſit ſimplr̄ diſpō ma
gis ꝯueniēs ad deletionē pcti. R̄n̄o.quāto ex plurib⁹
virtutib⁹ ꝛ ꝑfectiorib⁹ actus elicit̄ tāto eſt melioꝛ actus.
R ḡ p̄mus ſi eliciat̄ a ſola iuſtitia mediate vel imediate:ꝛ
ſcōs act⁹ vel terti⁹ eliciat̄ ab alia v̄tute ꝑfectioꝛi:vtpote
a charitate.pꝫ ꝙ ſcōs vel tertius erit excellētioꝛ p̄.eodē
mō eſt itelligēdū de 4o.ille.n.eſt ſimp̄r impꝑfectiſſim⁹:ꝛ
qꝛ minus hꝫ de rōne volūtarii:ꝛ qꝛ a min⁹ ꝑfecta v̄tute.
Sꝫ ſi iuſtitia impans actū in p̄ mō moueat̄ ad ſuū ipe
riū ex actu charitatis ſic̄ dcm̄ eſt ſupra poſſe eē:tūc act⁹
p̄mus hꝫ duplicē bonitatē:ꝛ ex iuſtitia ꝓxima iperāte:ꝛ
ex charitate remota impante actū illū.Silr̄ ſi iuſtitia i
peret in p̄ mō vſūꝫ charitatis:vt cāe ꝓꝑie re⁹ triſtitie in
herēde:act⁹ ille charitatis eo eſt ꝑfectioꝛ:qꝛ a duab⁹ v̄tu
tib⁹ q̄ ſi ab vna tn̄. Si aūt q̄rit̄ qs iſtoꝝ actuū eſt a.l.q.
efficacioꝛ re⁹ triſtitie inherēde. R̄n̄o.duo vltimi ſup
ponūt triſtitiā iā iherētē.Duoꝝ aūt alioꝝ pōt eē mutua
excellētia iducēdo triſtitiā.qn̄qꝫ.n.ex charitate ſiue ex
cōtēplatiōe dei ſtatī ineſt q̄ſi q̄dā deteſtatio pcti:ꝛ ſeq
tur triſtitia maxia:nullo adhuc poſito actu triſtitie re⁹
S illi⁹ triſtitie.qn̄qꝫ aūt p̄ ineſt act⁹ iuſtitie ꝛ itenſus in ſe.ꝛ
tn̄ cāe ꝓꝑie.ſ.intell̄s in ꝯſiderādo ꝛ volūtas in deteſtan
do nō efficaciter mouent̄ ex illo impio iuſtitie:forte qꝛ
carēt hītib⁹ q eēnt p̄n⁹ ꝑfectionis in actib⁹ ſuis.Et lꝫ iſte
moueāt̄ qn̄qꝫ:nō tn̄ ſequit̄ triſtitia.qḋ etſi poſſet eē ꝑꝑ
multas cās:ꝑꝑ h̄ eſt qn̄qꝫ:qꝛ ſic̄ itell̄s ꝯformat̄ ꝑti ſenſi
tiue in nobis eſt ita ꝛ appetitus itellectiu⁹ appetitui ſen
ſitiuo quātū ad facil̄r ꝯdelectari ꝛ triſtari.Cui⁹ ḡ appe
titus ſenſitiu⁹ nō eſt natus triſtari vel dolere,ei⁹ volun

a.l.primo.

a.l.qui.

tas nõ facilr triſtaĩ. ¶ Ex hoc ſeq̃tur ꝙ aliq̃s hȝ maxi-
mũ actũ pnĩe ꝑ mõ: ⁊ tñ nullũ effectũ vel modicũ: ⁊ aliq̃
T ſine oĩ actu pnĩe ꝑ mõ hñt maximũ effectũ eiuſdẽ rõnis
cũ illo q̃ natus eſt eẽ effectus pnĩe. Et ꝙ ille effectus ſit
maior vel minor hñ eſt aliq̃ excellẽtia in ordĩe ad dele-
tionẽ pcĩ. Sȝ ſimplr maior eſt actus ad actũ ad quos
actus ſequitur hincinde triſtitia: q2 plus delet meritorie
pctm̃ actus cãtiuus triſtitie q̃ȝ ipſa triſtitia.

Ad primũ argm̃ pn̄le dico ꝙ etſi triſtitia ſit paſſio tñ impare cã ẽ act⁹. ⁊ ſic dcm̃ ẽ ꝓus tri-
V ſtitia nõ eſt act⁹ v̄tutꝫ pnĩe ẽt q̃uocũqȝ accipiẽdo pnĩaȝ.
ſȝ pnĩe v̄tutis ꝑ mõ accepte triſtitia eſt effectus remot⁹.
effectus aũt ꝓximus cãe imediate ipſi⁹ triſtitie. ¶ Ad
2m̃ dcm̃ eſt in ꝓcedẽti. q. q̃uo triſtitia põt eẽ voluntaria ꝑ ȝ
affectionẽ iuſtitie. ⁊ eſto ꝙ pena eẽt inoluntaria nõ ſeqͥ̃
q̃n actus elicit⁹ a volũtate ſit voluntarius. ¶ Ad 3m̃ põt
dici duplr. vno mõ ex quo v̄tus eſt in nobis ſupplemẽtũ
defect⁹ nãlis in nobis. vñ nõ ponunĩ v̄tutes morales a
q̃buſdã in angelis: nec in ſtatu inocentie fuiſſent tales in
nã q̃les nũc. nec ẽ tũc fuiſſet nec̃itas habẽdi v̄tutes oẽs
q̃s ⁊ nũc. ⁊ h̄ ſpẽaliter de v̄tutib⁹ q̃ nõ habẽt bonũ ꝓ obo
ſȝ malũ vt pnĩa: q2 in ſtatu illo nõ fuiſſet illud malũ: ſic
forte nec tũc fuiſſet patiẽtia: q2 nec mã patiẽtie. ¶ Alr
dici põt ꝙ pnĩa eſt hitus iclinãs ad facilr vindicãdũ in
X ſe reũ ⁊ ꝙ in ſe: h̄ eſt mãle: q2 fo2malis rõ v̄tutis eẽt eadeȝ
ſi cõmitteret ſibi vindicare in aliũ reũ. Beat⁹ aũt ⁊ ino-
cẽs pñt hie hitũ ꝓmpte vindicãdi in aliũ reũ. ẽ ⁊ in ſe.
ſi tñ reatus ineſſet. ⁊ ſic põt ꝯcedi ꝙ in ſtatu inocentie ⁊
in btĩtudine manet iſta v̄tus. nec mirũ cũ in deo maneat
iuſtitia vindicatiua: ſȝ nõ in ſeipm̃: q2 non põt eſſe reus.
¶ Ad vltimũ dico. ꝙ nõ eſt v̄tus theologica: imo circa
obm̃ creatũ: ⁊ cũ arguiĩ ꝙ nõ põt eẽ iformis. nego: imo
ex multis actib⁹ vindicãdi in ſe iuſte reũ põt acq̃ri habi-
tus q̃ maneat cũ pctõ mortali: ⁊ poſſet acq̃ri añ deletio-
nẽ pcĩ mortalis: niſi forte q2 deus iuſtificat añq̃ȝ poſſint
hĩi act⁹ ſufficiẽtes ad gñõnẽ pnĩe. ¶ Et cũ ꝓbaĩ ꝑ ꝙ de-
let pctm̃. ẽ nõ ſtat cũ eo. ¶ Rñ° ꝙ v̄tus nõ delet ẽt me-
ritorie. ſȝ act⁹ q̃ nat⁹ eſt eẽ actus v̄tutis: ſiue ſit a v̄tute eli-
citus ſiue nõ: ſȝ v̄tutis gr̃atiuus: ⁊ cũ h̄ hñ põt ſtare: imo
nec̃io ſtat ꝙ ſit iformis. ⁊ ꝑ ꝯñs hitus ſuus ſi ineſt erit i-
formis. ¶ Et ſi arguiĩ ꝯ h̄ ꝑ auc̃tes. q̃rũ vna eſt Augu.
de pnĩa. ſine charitate in nobis eẽ nõ põt v̄a pnĩa. ⁊ alia
Aug. de v̄a ⁊ falſa pnĩa. Cũ ſit opus dei fructifera pnĩa:
iſpirare eaȝ põt q̃ñcũqȝ vult ſua mĩa. ⁊ ibidẽ de vera ⁊
falſa pnĩa. ꝙ ſine amore dei cõſequaĩ q̃s veniaȝ, hȝ h̄ ꝑ
icõueniẽti. Et eodẽ mõ ꝙ vera pnĩa ſit ſine amore dei.
¶ Iſte auc̃tes oẽs vnã hñt reſpõſionẽ: q2 pnĩa: ſiue act⁹
ſiue v̄tus nõ eſt vera q̃uãtũ ad ſinẽ pnĩe attingẽdũ ſine
Y charitate: ⁊ h̄ eſt qđ dicit ſcd̃a auc̃tas de pnĩa fructuoſa.
pnĩa enim abſolute põt inaſci ex nãlib⁹ boĩs: ſed nõ fru-
ctifera: h̄ eſt ferens fructũ: imo vt fructuoſa eſt in vltio
inſtãdi. Sed illa tertia ꝙ ſine amore dei nullus cõſequi-
tur veniã. põt ibi accipi venia non tñ pro pnĩa: ſed pro
ſine pnĩe. ⁊ ita cõmuniter dicimus ꝙ ꝑ pnĩam acquiriĩ
venia: ⁊ illa venia eſt quando quis per gratiaȝ acceptaĩ
ad amicitiam diuinam.

Queſtio. III.

Tertio quero. Utrũ pnĩa v̄tus ſit tñ vni⁹ pene iflictiua: Et ſic arguiĩ: q2 ifligit penã vt ordiati-
uã culpe. vni⁹ aũt culpe eſt vna pena ordina-
tiua. ſic vni⁹ deordinatiõis eſt vna ordina-
tio: ẽ ⁊c̃. ¶ Itẽ pnĩa eſt q̃dã iuſtitia vt dcm̃ eſt in. q. ꝓce-
dẽti. Iuſtitia aũt reddit eq̃le ꝑ equali. vni aũt culpe põt
eẽ vna pena eq̃lis corriđes. ẽ ⁊c̃. ¶ Itez vni⁹ v̄tutis eſt
vnus act⁹ ⁊ vnũ obm̃. ẽ pnĩe q̃ eſt vna v̄tus eſt vn⁹ act⁹
ſcilȝ infligere penã: ⁊ vnũ obm̃. ſ. pena inflicta. ¶ Cõtra
Iohelis. 2. Scidite corda veſtra ⁊c̃. Et Iac. 5. Cõfitemi-
ni alterutrũ pcã veſtra. ⁊ Matth. 3. Facite dignos fru-
ctus pnĩe. ¶ Ex his oĩb⁹ auc̃tib⁹ arguiĩ ſic ſm̃ Aug.m̃. ve-
ra pnĩa ad baptiſmi inocẽtiaȝ nitiĩ reducere: ſed nõ re-
duciĩ niſi per iſta tria. Uel meli⁹ ſic. pnĩa eſt iuſtitia pu-
nitiua ſm̃ legẽ diuinã: ſed ſm̃ legẽ dei opȝ plures penas
infligere: vt probaĩ iſtis auc̃tibus. ẽ ⁊c̃. ¶ Item Augu. huius ſcil. Id ẽ hĩ de pe ni. di. 5. c. p°.
de vera ⁊ falſa pnĩa. ⁊ ponitur in decre. diſt. 16. auctori-
tas valde prolixa de multis que requirũtur in vero pe-
nitente. ⁊ ſubditur. iſti ſunt digni fructus pnĩe.

Hic dicitur ꝙ cuicũqȝ v̄tuti in appetitu corrñ-det aliqua regula in intellu ſiue alia Opinio aliq̃rũ quaȝ doctoꝝ.
aliȝ ſiue eadẽ pluribꝰ. de h̄ in 3°. 36. di. q. vnica. articulo
2. Si pnĩa ſm̃ ꝙ eſt v̄tus ⁊ q̃dã ꝑticularis iuſtitia: ex ſo-
lutione ꝓcedẽte hȝ actũ ꝓpriũ penitẽ ſm̃ ꝑmaȝ illaꝝ q̃-
tuo2 ſignificationũ ꝓus poſitaꝝ. ẽ opȝ q̃rere regulã illi⁹
v̄tutis in itellu: ⁊ ſm̃ illã ſeq̃ĩ act⁹ iflictiu⁹ vni⁹ pene vl
A pluriũ. Regula aũt eius dȝ eẽ duplex. q̃daȝ nãlr cogno-
ſcibilis: vt. ſ. ꝙ de pctõ eſt diſplicẽdũ. ⁊ iſta eẽt nota itel-
lectui angelico ſi fuiſſet angelus viato2 poſt p̄m̃ pctm̃ cõ-
miſſuȝ: ⁊ ꝑ ꝯñs potuiſſet hie aliq̃d in volũtate correſpõ-
dẽter iclinãs illi regule ad actũ vindicãdi vel diſplicẽdi:
⁊ iſta pnĩa ſic ⁊ regula ei⁹ poſſet eẽ i oĩ ſtatu vniformis:
q2 ſi nõ deficeret cognitio nãlis conueniẽs nãe humane
poſſet ꝓ q̃cũqȝ ſtatu deuenire in cognitionẽ iſtius regu-
le: ⁊ ꝑ ꝯſequẽs eque hie in volũtate aliq̃d inclinãs ꝓpo2-
tionabilr iſti regule. Alia regula reſpiciẽs pctm̃ deteſtã-
dũ tñ mõ eſt nota ex reuelatione. ſ. ꝙ pctm̃ eſt deteſtã-
dũ inq̃uãtũ eſt dei offenſiuũ vel inq̃uãtũ auerſiuũ a deo
vel ipeditiuũ acq̃ſitionis beatitudinis: vel inquantũ in-
ductiuũ finalis miſerie: ⁊ ſub iſtis rõnibus correſpõdet
B huic regule aliq̃ iuſtitia in voluntate alia q̃dẽ ſic alia eſt
eius regula. ¶ Ad propoſitũ. penitẽtia ꝑmo modo eſt
tñ vnius pene iflictiua: ſicut eius regula tñ oſtẽdit vnã
penã infligendã ſcilȝ diſplicẽtiam ad quã ſequitur triſti-
tia que eſt vnica ⁊ ꝑma pena. Scd̃a eſt inflictiua cu-
iuſcũqȝ cuius ſua regula eſt dictatiua. regula autẽ ſua. ſ.
notitia habita ex diuina ſcriptura dictat plures penas
eẽ infligendas: quas lato2 illius legis cuius penitens eſt
miniſter voluit infligi ad hoc vt ſufficiẽter placaretur. ⁊
tales ſunt multe: vt colligiĩ ex ſcriptura. ¶ Diciĩ ergo
ad queſtionem ꝙ penitẽtia ꝑmo modo vt habẽs regulã
nãliter notã tñ eſt vni⁹ pene iflictiua: ⁊ ex h̄ triſtitie ꝯſe-
C quẽtis pnĩam: ſȝ pnĩa ſcd̃o mõ. ſ. vt habẽs regulã ex ſa-
cra ſcriptura acceptã eſt pluriuȝ penaꝝ inflictiua: tot. ſ.
quot legiſlato2 ibidẽ reuelauit ſibi velle ſufficere ꝓ cul-
pa totalr expiãda. ¶ Sȝ ex dictis iſtatur ꝙ pnĩa ſcd̃o
modo nõ ſit v̄tus acq̃ſita: q2 ad cuius cognitioneȝ req̃riĩ
aliq̃d ſupnãle, illud nõ eſt v̄tus acq̃ſita: ſȝ pnĩa ſcd̃o mo-
do eſt hui⁹: q2 notitia que eſt eius regula nõ eſt nãlis cũ
ſit tñ poſſibilis haberi ex reuelatione: ẽ ⁊c̃. ¶ Rñ°. in
D oĩbus doctrinis ordinatis taȝ ſpeculatiuis q̃ȝ practicis:
⁊ hoc tã actiuis q̃ȝ factiuis: ſupio2 aliq̃d nouit eo modo
quo illud nõ põt eẽ notũ inferiori. pȝ ꝑmo metaꝑ. ꝑmo In ꝓhemio. Cap. 1.
ethi. ⁊ ꝑ exẽpla manifeſta: q2 in ſpeculatiuis ſupio2 no-
uit ꝓpter q̃đ. ſed iferio2 tñ: q2 in practicis aũt actiuis ſu-
perio2 nouit finem ſuperiorem ſub propria ratione ⁊ il-
lũ intendit. Inferio2 aũt nõ: ſed tñ propriũ finẽ. Conſi-
militer in artibus, loquẽdo de finibus artiũ ſubordina-
E tarũ. ¶ Ad ꝓpoſitũ veritates ſupnas ſpeculatiuas nõ
poſſumus nãliter noſſe: ſed tñ ex reuelatione: vt deum
eſſe trinũ. ⁊ vlr q̃ſcũqȝ veritates imediatas de deo. de h̄
lib. ꝑ q̃õne. j. ꝓlogi. ⁊ di. 42. q. p°. ¶ Cõſilr in practicis
nõ poſſum⁹ ſcire deũ ſub ꝓpria rõne eẽ finẽ creature i-

tellectualis nisi p reuelationẽ. Cõsilr si posset inueniri aliqua ars ita excellẽs cui⁹ finis ppriꝰ nõ eẽt nãlr cognoscibilis: oporteret de fine ei⁹ hic cognitionẽ p reuelationẽ. In ṽtutib⁹ aũt aliquę sunt possibiles nãe humanę ordinabiles ad finẽ sub rõne supiori q̃ cognitio hui⁹ stat⁹ se extẽdat: vtpote q͏ oia sunt dimittẽda pp christum: ⁊ pro christo p̃latis in oĩbus licitis obediẽdũ ⁊ h'. In talibus g̃ regulas directiuas opꝫ eẽ cognitas ex reuelatiõe: ⁊ tales sũt vl'r oẽs regulę ṽtutũ euãgelicaꝝ vt paupertati castitatis ⁊ huiꝰ: q2 p̃n^a vel ꝯnes practice q̃bus innitunt̃ iste ṽtutes vt regulis nõ p̃nt nãlr esse nota. nec pp h̃ ille minus sunt ṽtutes: imo excellẽtiores ṽtutes. tũ q2 illa vera sũt excellẽtiora vera: p quãto ad ea nõ attingit lumen nãle viatoris: tum q2 illa vera sunt certiora q̃ multa alia ad q̃ attingit lumẽ nãle viatoris: q2 vera ab illa veritate q̃ nec fallere põt nec falli. vñ h̃ñti fidem q͏ deus ĩspirauit totã sacrã scripturã: ⁊ q͏ ipse est veritas ĩfallabilis certi⁹ dꝫ eẽ q̃cq̃d ab ipso in scriptura est reuelatũ q̃ illud ad qđ q̃cũq3 intellꝰ põt nãli lumine attingere. ¶ Nec ex h̃ q͏ regula isti⁹ ṽtutis est tm̃ ex reuelatione vel fide nota sequit̃ istã ṽtutẽ appetitiuã nõ eẽ moralẽ: q2 f'm p̃hm

F

Cap. i.

2. ethi. ṽtus moralis dr̃ eẽ ex h̃ q͏ est ex more vel ex cõsuetudine g̃ñabilis. q̃cũq3 aũt notitia siue ex lumine nãli habita: siue ex fide põt f'm illã appetitus ĩclinari: ⁊ ex frequẽti actiõe g̃ñare in se habitũ sic ĩclinãtẽ q erit habitus electiuus: q2 appetitiuus ⁊ f'm rectã rõnẽ: lꝫ nõ nãlẽ sed aliã rectiorẽ. Et h̃ mõ paupertas, humilitas, castitas, ⁊ huiꝰ sunt ṽtutes morales: q2 f'm p̃fectã ⁊ rectã rõnem lꝫ nõ pure nãlẽ ex more. i. frequẽter sic eligere g̃ñant̃. Sic

6. 3.

supposita ista regula nota ex euãgelio p̃niam agite. põt volũtas ex frequẽti elicere actũ ꝯformẽ isti regulę g̃ñare in se habitũ inclinãtẽ ad cõsilẽs actus: ⁊ ille vere erit ṽtus q2 recte rõni: imo rectissime ꝯformis: ⁊ tñ moralis: q2 ex more ⁊ ꝯsuetudine g̃ñatus. ¶ Circa istã dubitat̃ p̃ quõ rõne nãli põt eẽ notũ pctm̃ aliqđ sub rõne pcti in actib⁹ humanis. ¶ 2° quõ possit eẽ notum pctm̃ eẽ dei offensiuũ. ¶ 3° quõ p̃t eẽ notũ pctm̃ eẽ a deo auersiuũ. ¶ 4° quõ põt eẽ notũ pctm̃ eẽ ipeditiuũ eternę b'titudinis. ¶ 5° quõ põt eẽ notũ pctm̃ eẽ dispositiuũ tanq̃ demeritũ ad penã finalẽ. oia hec dubia innitunt̃ huic q͏ nullũ istoꝝ vĩ rõne nãli cognoscibile. ¶ Rñ°. q̃cũq3 sit nãlr cognoscibile pctm̃ eẽ detestãdũ ⁊ puniẽdũ sub p̃pria rõne põt habere pro regula p̃niam p̃ mõ dictã. s. vt cognoscibile nãlr: sꝫ vt cognoscibile supernaturaliter sic hꝫ pro regula p̃niam s'cdo modo dictam.

G

Ad primum p̃n^le arg^m p̃t dici q͏ pena ordinãs pctm̃ f'm se põt eẽ vna vnius: sed ordinãs in ordine ad illũ quẽ offendit culpa multiplex est f'm volũtatẽ illius in cõparatione ad quẽ ordinat. pꝫ in actibus humanis: vbi pena satisfactoria alicui offenso cãta ⁊ tãꝫ multiplex est, quãta ⁊ quotuplex sufficit offenso p emẽda p̃nia, aut tanq̃ pena subordinata iustitię iudicis est ṽtus ĩflictiua penę correspõdẽtis voluntati ipsius offensi. ⁊ illa est multiplex loquẽdo de p̃nia 2^a: vt pꝫ ex scriptura: vbi iustitia iudicis p̃ncipalis in vindicãdo culpã exp̃mit̃. ¶ Ad 2^m dõm p idẽ q͏ eq̃le ex nã rei posset reddi: ⁊ tñ nõ oẽt sufficiẽter puniẽs: q2 ista punitio respicit punitũ in cõparatiõe ad illũ ad cui⁹ acceptationeꝫ fit ista punitio. ¶ Et si arguas. g̃ crudelis est si punitio in se sufficiẽs non sit sibi sufficiens. ¶ Respõsionẽ quere.

Responsio

H

¶ Dici p̃t q͏ oẽs ille pene equalẽt vni p̃fecte punitiõi. sepe. n. attritio ĩsufficiẽs est: iõ req̃runt̃ alia vt dictũ est. ¶ Ad 3^m pꝫ in solõne p̃cedẽte: q2 actus p̃nię ṽtutis est imperare: ⁊ hoc tanq̃ de p̃rimo actus cãtionis penę q sunt respectu tristitię consideratio ⁊ volitio alicuius obiecti. Ipsa aũt tristitia sequẽs est effectus remotus: ⁊ ista põt bene multiplicari stante actu vno ipsius p̃nię ṽtutis: q2 per vnum actum vindicãdi siue imperandi punitioneꝫ põt quis imperare oẽs punitiones correspondentes f'm iustitiam huic culpe.

Questio. IIII.

Quarto quero Utrũ p sacrꝫ penitentię deleatur culpa. Ut̃ q͏ nõ: q2 dicit p̃s. dixi ꝯfitebor iniustitiã meã dño. vbi Cassiodorus. Magna pietas dei q͏ ad solã p̃missionẽ pctm̃ dimittit. votũ. n. p opatione iudicat̃. Et Aug. ibidẽ notãdũ p̃nũciat: sed p̃mittit se p̃nunciaturũ ⁊ deus dimittit: sꝫ sine p̃nunciatione nõ est p̃nię sacr̃m. ¶ Itẽ Augu. sup illud Jo. 11. de suscitatione Lazari. nemo põt ꝯfiteri nisi suscitatus. p̃bat tripl'r. ¶ P̃rio p suscitationẽ Lazari: q p̃us suscitatus est q̃ de monumẽto eductus. ¶ 2° p illõ Ecclesiastici. 17. A mortuo velut q non est perit ꝯfessio. ¶ 3° per illud psal. Nunq̃d medici suscitabũt ⁊ cõfitebunt̃ tibi. ¶ Itẽ si per sacr̃m p̃nię dimittit̃ pctm̃ cũ sacerdos ministret sacrꝫ. g̃ sacerdos dimitteret pctm̃. ꝯñs est falsum p illud Hieronymi sup Matth. 16. Tibi dabo claues ⁊c̃. hũc ĩnq̃t locũ nõ intelligẽtes q̃dã aliq̃d sumũt de supbia pharisçoꝝ vt dãnare inoxios vel soluere putẽt noxios: cũ apud dñm nõ s̃nia sacerdotũ sed reorũ vita queratur. ⁊ huiꝰ p̃bationẽ inuit subdẽs. In leuitico se oñdere sacerdotib⁹ iubẽt̃ leprosi: q̃s illi nõ faciũt leprosos vel mũdos: sꝫ discernũt q mũdi vl' imũdi sunt ita h̃. ¶ Cõtra Matth. 16. Q̃dcũq3 ligaueris ⁊c̃. ¶ Itẽ Jo. 20. Quoꝝ remiseritis peccata remittunt̃ eis ⁊c̃.

31

A mortuo velut nihil perit confessio, sc̃ ... [illegible]

a. l. sugestio.

14

Hic sunt tria videnda. ¶ P̃rio rõ huius nois sacramẽtum p̃nię. ¶ 2° q͏ illi rationi nois aliq̃d subest. ¶ 3° solo. q. ¶ De p̃mo pono hanc rõnem nois. p̃nia est absolutio hois penitentis, facta certis verbis, cũ debita intentione prolatis a sacerdote, iurisditionem habente ex institutione diuina, efficaciter significãtibus absolutionem anime a peccato.

A

Pnię definitio

Quo ad 2^m oñdẽdo p̃ q͏ posit̃ est huic põni nois aliquid subesse. 2° q͏ ꝯgruit aliq̃d subesse. ⁊ 3° q͏ aliq̃d subest. ¶ Primũ oñdit̃ p h̃ q͏ posit̃ est deo aiam absoluẽ a pctõ. iuxta illud symboli: Remissioneꝫ pctõꝝ. ⁊ p ꝯñs posit̃ ẽ ĩstituẽ aliqđ signũ illi⁹ absolõnis ⁊ h̃ signũ efficax vt p̃us expositũ est efficax in mã de sacramentis in vl'i: ⁊ pari rõne ṽba q̃cũq3 a q̃cũq3 ministro p̃lata: ⁊ tũc pꝫ tota positas illi⁹ rõnis. ¶ Cõgruitas p̃batur q̃tũ ad singulas p̃ticulas. p̃ q2 ꝯgruũꝫ est aliqđ eẽ signũ sensibile isti⁹ absolõnis a pctõ pp easdeꝫ rõnes pp q̃s dctm̃ est di. p̃° de ꝯgruitate sacri in cõi. Et p̃pter easdẽ ꝯgruũ ẽ illõ eẽ signũ ĩstitutũ a deo: q2 ⁊ magis mouebit ⁊ ducet ĩtell'ꝫ in certitudinẽ: ⁊ magis ĩclinabit affectũ ad p̃mptitudinẽ suscipiẽdi illud signũ. Cõgruit ẽt in p̃posito istud signũ absolutiõis interioris ĩstitui in ṽbis significãtib⁹ absolutionẽ: vt signũ repñtet signatũ. Et h̃ est qđ dctm̃ est in rõne p̃nię q͏ p̃nia est absolutio. i. q̃dãꝫ s̃nia diffinitiua absoluẽs reũ. nõ tñ s̃nia iudicis p̃n^lis sꝫ iudicis s'cdarij vel cõmissarij. põt. n. q̃s ex cõmissione cognosceꝛ in cã: ⁊ ita ex cõmissiõe s̃niare vel p ꝯdẽnatione rei si idignus est: vel p ei⁹ absolõne si dign⁹ sit. Cõgruit ẽt q͏ ista absolutio exterior fiat a sacerdote: q2 ꝯgruit extrema p mediũ reduci in extremũ. ⁊ ita in hierarchia ecclesiastica extremos. s. peccatores reduci in deum p hierarchã. i. sacerdotẽ sicut est in ecclesia triũphante. Congruit etiã q͏ a iurisdictionẽ habẽte: q2 s̃nia a nõ suo iudice lata nulla est. ¶ Ex hoc sequitur correlariũ q͏ doctrina de sacramẽto p̃nię subalternat̃ doctrię de iudicijs ⁊ ẽt doctrine de sententijs. pro quanto enꝫ est in ecclesia

D. i. s. q. 2. c. 4 ⁊ di. 2. q. i. in sol. p̃ña.

Absolutio

De reg. iu. in 6. ⁊. c. si a nõ cõpe. l. i. 3. ⁊ vltima.

B

forus duplex

duplex forus.ſ.publicus ⁊ priuatus/pro tāto eſt duplex iu
diciū: ⁊ quātū ad aliquas regulas iuſtitie opȝ eē ꝯuenie/
tiā hic ⁊ ibi.ſicut vtraqȝ diffinitio hic ⁊ ibi eſt actus iu/
ſtitie.Et ꝓ tāto pōt ſacrm̄ pnie dici ſacrm̄ iudiciale vel
iudiciū ſacrale.Et ex h̄ ꝙ ſacrale eſt firmius qꝛ rōnabi/
lius q̄ȝ aliqd̄ iudiciū publicum.Et ex hoc pȝ ꝙ rō quare
nō eſt neċe eē ita ꝓciſa verba in iſto ſacrō ſicut in bapti/
ſmo vel eucbariſtia: qꝛ ſufficit ꝙ exprimatur actus ſnie
abſoluētis: ſicut ⁊ in iudicio publico nō opȝ eſſe limita/
ta verba.ait enim vnus de Theodoro martyre. Jubeo
ignibus tradi.alter de Cypriano ſancto.gladio aiaduer/
ti placet.Cōīter tn̄ iſta verba ſunt apta.Ego te abſoluo.
queciiqȝ alia ꝑmittant vel ꝯſequātur ſm̄ diuerſam con
ſuetudinē in diuerſis eccleſijs.Cōgruit ēt ꝙ reqrat īntē
tio debita: vt ſupra expoſitū in alijs ſacris.Cōgruit etiā
ex pte ſuſcipiētis ꝙ ſit penitēs.i.hñs aliquā diſplicētiaȝ
de pctō cōmiſſo.hoc enīȝ videm⁹ ēt in iudicib⁹ tēporali/
bus ꝙ ꝯtentū finaliter ꝯdēnāt:penitētē ꝯo ſuo mō ab/
ſoluūt.i.tanq̄ȝ nō reum vel nō puniēdū ſniant.¶ 3° di/
co ꝙ h̄ factū eſt cui⁹ fundamētū accipit̄ ex auctab⁹ ad/
ductis ad oppoſitū. ⁊ ꝙ a ſacerdote ſolo poſſit diſpenſa
ri.habet̄ extra de ſūma tri. ⁊ fide catho. Firmiter.Et cō
gruū eſt vt idē habeat ptātē ſup corpus chři verū ⁊ my
ſticū.Et ex h̄ ſeqtur correlariū ꝙ nihil ptinēs ad ſacrm̄
ō̄ēſsio facta laico nihil ualet. pnie pōt a layco diſpenſari ſicut nec confectio eucbari/
ſtie: ⁊ ideo confeſſio que eſt diſpoſitio preuia ad ſacrm̄
pnie vt dicet̄ poſtea facta layco nihil valet virtute opis
diſt.17. operati.Et adhuc dubiū eſt an ſit in detrimētuȝ ſalutis:
qꝛ illa reuelatio non poteſt eſſe confeſſionalis.

C **Quantuȝ ad** 3m articulus vı̄ eſſe opinio magi
ſtri di.18.c.6.Jn ſoluēdis culpis
ingt ⁊ retinēdis ita operat̄ ſacerdos euangelicus: ⁊ iudi/
cat ſicut olim legalis in illis q erāt ꝯtaminati lepra que
pctm̄ ſignificat: ⁊ ꝓbat̄ ꝑ illud Hieronymi qd̄ iā addu/
ctū eſt.¶ Sȝ iſtud vı̄ nimis derogare ſacrō pnie. Naȝ
ſm̄ h̄ ꝑ ſacrm̄ pnie nunq̄ȝ deleret̄ pctm̄: ſȝ neċe eēt ꝓus
deleri ꝑ ꝯtritionē ad h̄ ꝙ digne ſuſciperet ſacrm̄ pnie:
qꝛ nullus digne oſtēdit̄ mūdus a pctō: niſi ꝓus ſit īmu/
nis ab eo.Et ſequeret̄ vlterius icōueniēs ꝙ nūq̄ȝ ſacrm̄
pnie poſſet eē ſcd̄a tabula: qꝛ nunq̄ȝ liberaret naufragū
Opio alexā. de hal. quam tenet doctor. a.l.vi. a ꝑiculo ſubmerſionis.¶ Dicit̄ g̊ ꝙ ita deus reqrit diſ/
poſitionē de ꝯgruo ad h̄ vt pctōri ꝯferat grām ꝑ ſacrȝ:
⁊ h̄ nō ꝙ alliget po᷑ ſuā ſacris: g tn̄ ſine diſpōne illa ꝓ/
D tia ⁊ ꝯgrua que ſufficeret ꝯferat ꝑ ſacrm̄ grām: ⁊ hec eſt
maioris miē.ſ.duplicē viā iſtituere ꝑ quā iuſtificet̄ pec
cator q̄ȝ ipm ad vnā viā artare.ſicut g̊ adultus p᷑ grāȝ
delentē originale pōt hīe duplici via.vel ex bono motu
diſponēte ad illā de ꝯgruo.vel ex ſuſceptiōe baptiſmi:
ita ⁊ in ꝓpoſito: hoc declarat̄ ſic: qꝛ ad p᷑ ſuſceptioneȝ
grē reqrit̄ aliqs mot⁹ meritori⁹ de ꝯgruo.ad 2m aūt nō
reqrit̄ niſi volūtaria ſuſceptio baptiſmi ⁊ ſine fictione.
h̄ eſt cū intētione ſuſcipiēdi: qd̄ ꝯfert eccl'ia: ⁊ ſine actu
vel volūtate pcti mortalis: ita ꝙ in ꝓ reqrit̄ aliqd̄ opus
itrinſecū aliquo mō acceptū tanq̄ȝ meritū de ꝯgruo. Jn
ſcd̄o ſolū reqrit̄ opus exterius cū āmotiōe īterioris ipe/
dimēti.nō ſolū g̊ attritus ꝑ aliqd̄ tp̄s vſqȝ ad certū iſtās
in vltio inſtāti recipit grāȝ delētē pctm̄: tanq̄ȝ ꝑ ꝟtutem
E meriti de ꝯgruo: vt declaratū eſt in ſolōne ꝓcedēte. Sȝ
nō hñs talē actū q ſufficiat ad meritum de ꝯgruo: ſȝ tn̄
hñs volūtatem ſuſcipiēdi ſacrm̄ eccl'ie ⁊ ſine obice pcti
mortalis actualiter ſibi facto: vel in volūtate inherentis
recipit nō ex merito ſȝ ex pacto diuino effectū iſti⁹ ſacri:
vt ſic parū attritus ēt attritione q̄ nō hȝ rōnē meriti ad
remiſſionē pcti: volēs tn̄ recipe ſacrm̄ pnie: ſicut diſpen/
Reſolutiſſima ſpecſo. ſat̄ in eccleſia ⁊ ſine obice in voluntate pcti mortalis in

actu in vltio inſtāti illius ꝓlationis verboꝝ: in quo.ſ.eſt
vis ſacri iſtius recipiat effectū ſacri.ſ.grām pnialeȝ non
qdē ex merito: qꝛ diſpō īterior nō erat ſufficiēs ꝑ modū
meriti: ſȝ ex pacto dei aſſiſtētis ſacrō ſuo ad effectū illuȝ
ad quē iſtituit ſacrm̄: aliogn nō appereret quō ſacrm̄ pnie
eēt ſcd̄a tabula.ſi nunq̄ȝ ꝑ ipm vt ſacrm̄ eſt poſſet recu/
perari ſcd̄a grā amiſſa: ſȝ tn̄ ꝑ attritionē tanq̄ȝ per ꝓuiā
diſpōnē ⁊ ꝑ ꝯtritionē tanq̄ȝ ꝑ diſpōnē cōpletiuā.¶ Si
queras an pnia ſit ſacrm̄. ¶ Rñ° vis ſit in vocabulo.ſi
pnia accipiat̄ vt in duab⁹ qōnib⁹ ꝓcedētib⁹.ſ.pro actua
li pene tenētia: ſm̄ quācūqȝ illaꝝ ſignificationuȝ: vel ēt
ꝓ habituali tenētia que eſt ꝟtus quedā ſpālis cui⁹ actus F
eſt tenētia actualis.ſm̄ p᷑ ſignationē nō eſt pnia ſacrȝ:
qꝛ nō eſt ſignū ſenſibile.ſȝ iſtis modis poſſet dici ſacrm̄
pnie/itelligēdo ꝯſtructionē trāſitiuā: nō aūt itrāſitiuam
ſicut hic creatura ſalis: niſi hic equocet̄ nomē pnie.

Ad primum argm̄ ꝯcedo iuxta illas auctorita/
tes pſal. Aug̊ ⁊ Caſſiodori ꝙ fre
quēter dimittit̄ pctm̄ ꝑ aliquē motū attritionis tanq̄ȝ ꝑ
meritū de ꝯgruo ante ſuſceptionē ſacri pnie: ſic̄ in adul/
to frequēter dimittit̄ originale ante ſuſceptionē baptiſ/ G
mi.nec tn̄ ſequit̄ ꝙ ꝑ ſacrȝ nō dimittat̄: qꝛ ſi illa alia di/
miſſio qñqȝ nō aſſit: iſta nō deficit ⁊ illa minus reqrit.ſ.
itentionē ſuſcipiēdi baptiſmū ſiue ſacrm̄ pnie ſiue obi/
ce ꝯ effectū eius.¶ Ad 2m dico ꝙ duplex eſt confeſſio
laudis ⁊ fraudis.ꝯfeſſione laudis nullus digne ꝯfiteatur
niſi ꝓus ſuſcitatus: qꝛ ſm̄ Hieronymū in illa epl'a. Cogi
tis me.nō eſt ſpecioſa laus ī ore peccatoris. Sȝ ꝯfeſſio
fraudis accepta eſt deo in ore pctōris.hoc eſt eius q ad/
huc eſt pctōr eo mō quo expoſitū eſt in p̊ qōne iſti⁹ di.
pctm̄ manere poſt actum: dū tn̄ nō ſit pctōr in voto ſeu
actu iteriore vel exteriore.Cōcedo g̊ ꝙ ante ꝑceptiones H
dignā pnie opȝ ſuſcitari vel ſimplr: ⁊ tunc ꝑ pnie ſacrm̄
nō delet̄ pctm̄ ſȝ grā q̄ iſuit augēt: vel ſuſcitari ſm̄ qd̄.ſ.
vt habeat aliq̄lē diſplicētiā de pctis: ⁊ ꝓpoſitū cauendi
decetero: ⁊ velit ſuſcipe ſacrm̄ pnie in quo attritio fit cō
tritio ⁊ tūc ſuſcitat̄ ſimplr ꝑ ſacrm̄.Et qdē eſt neċiuȝ vt
dicet̄ di.17.ſicut ēt dictū eſt ſupra ꝙ iuſtificato per ba/ Di.4.q.5.
ptiſmū flaminis neċius eſt baptiſmus fluminis.¶ Cuȝ
obijcit̄ de Lazaro q ꝓus fuit ſuſcitatus q̄ȝ ſolutus a vin
culis.¶ Rñ°: reus obligat̄ debito pene eterne: quo vin/
culo ſoluto obligādus eſt ad penā tēporalē.prius auteȝ I
ſuſcitat̄ q̄ȝ obligatio p̊ mutet̄ in 2am: vel qd̄ verius eſt:
prius ſuſcitat̄ q̄ȝ ſoluat̄ a 2a obligatiōe. ⁊ hoc mō ad ſa/
cerdotes ptinet ſoluere nō ſimpliciter: ſed pro pte pene
quā pnt relaxare ꝟtute clauiū: de qua īferius dicet̄: ⁊ ſic
Lazarus viuificat⁹ a chřo.i.pctōr a morte culpe ꝑ grāȝ di.18.c.19.
reſuſcitat⁹ ⁊ ſolut⁹ a carcē ſepulchri.i.pctōr ſolut⁹ a debi
to pene īferni relinqutur diſcipulis ſoluēdus ab iſtitis.i.
a penis tpalibus in q̄s cōmutat̄ pena eterna: q̄s penas
tpales pōt ſacerdos relaxare vel itēdere claue nō errā/
te.¶ Ad vltimū ꝯcedo ꝙ ſacerdos ita dimittit pctm̄ in
pnia ſic̄ in bap. ⁊ ita abſoluit ſicut baptizat: qꝛ vtrobiqȝ K
ſimp' verȝ eſt ꝙ miniſtrat ſacrm̄.effectū aūt ſacri miniſte
rialr cāt: qꝛ aliqd cāt ad qd̄ ſȝ diſpōnē ſeu pactionē dei
regulr ſeqtur effect⁹ ſacri.¶ Ad illō Hiero. rñdeo.af/
firmatiua illa vera eſt.ſ.ꝙ ſic̄ ſacerdos legalis oſtende/
bat leproſos mūdatos: ſic ſacerdos euāgelicus oſtendit
pctōres iuſtificatos.ſȝ negatiua.ſ.ꝙ nō aliter ſacerdos
euāgelicus ſe hēat ad leproſos ſpūaliter q̄ȝ ſacerdos le/
galis ad leproſos corpaliter.ſ.ꝓciſe oſtēdendo mūditiā
hincinde: falſa eſt.Et rō eſt: qꝛ non dedit deus in veteri L
lege aliquā cerimoniā vel purificationē cui miniſtrate
a miniſtro idoneo aſſiſtat regulariter ad mundandū le/
prā corporalē.dedit aūt in lege noua aliqd̄ ſacrm̄ cui ex
pacto

pacto regulariter aſſiſtit ad mundandũ ſpiritualiter niſi impediat obex contrarie voluntatis.

¶ Et ſicut predictis auctoritatibus illorũ error cõuincit ꝛc. Diſtin. XV. Qõ. I.

Circa iſtam diſti. quero. Utrum cuilibet pctõ actuali mortali correſpondeat ſatiſfactio ꝓpria: Videt ꝙ nõ: qꝛ tũc poſſet ſatiſfieri de vno nõ ſatiſfaciendo de alio. Illa. n. ꝓpria vni poſſet ſolui ſine ꝓpria alteri. ſ; ꝯñs eſt falſum: qꝛ ſatiſfaciens de vno recõciliaret ad amicitiã pꝛiſtinã: ꝛ non ſatiſfaciens de alio remaneret inimicus. ſic ergo eſſet amicus ꝛ inimicus: qδ eſt ĩpoſſibile. ¶ Itẽ tũc poſſet ſatiſfactio fieri de vno remanẽte alio pctõ: qꝛ illud qδ eſt ꝓpriũ iſti poſſet ſolui: ſ; remaneret voluntas alterius pcti. ¶ Itẽ ſi cuilibet ꝓpria. g͂ vni debet oratio tñ, alteri ieiuniũ: alteri elemoſyna. ꝯñs eſt falſũ: qꝛ tũc nõ poſſet ꝓ quocũq; pctõ indifferẽter ĩponi qδlʒ iſtoꝝ: ꝛ tunc in aliq̃ caſu nulla poſſet ĩponi ſatiſfactio ꝓ pctõ: qꝛ poſſe eſt pauperẽ peccare illo pctõ cui correſpõdeat elemoſyna ꝛ nõ poſſet facere eã. cõſilr tunc nunq̃ĩponerent oĩa talia ſiꝉ pro vno pctõ. ¶ Itẽ ſm magrʒ diſ. 20. ꝛ ſumit ab Aug. qñq; tanta eſt cõtritio ꝙ totã penã delet. g͂ cõtritio põt eẽ cõis ſatiſfactio ſufficiens ꝓ quocũq;. reqrit ẽt pro quocũq;: qꝛ ſine illa nõ delet aliqδ pctm. ¶ Cõtra. ſatiſfactio ꝓ culpa eſt ſolo pene: qꝛ ſatiſfactio eſt redditio eiꝰ qδ eſt reddẽdũ ſm iuſtitiã: ſed ſm iuſtitiã pena ordinat culpã: ſed determinate culpe correſpõdet ꝓpria pena ſicut deordinationis ordinatiua. g͂ ꝛc. ¶ Itẽ Apoc. 18. di de illa babylone. Quãtũ glorificauit ſe ꝛ in delitijs fuit: tãtũ date ei tormẽtũ ꝛ luctũ. Et iuxta mẽſurã delicti erit ꝛ plagaꝝ modus. Deut. 16.

Reſpondeo. Satiſfactio vno mõ accipit gnãlr. Alio mõ ſtricte ꝛ ꝓpꝛie. ¶ De pͥma ſunt qnq; videnda. ¶ Pꝛimo que rõ nois. ¶ 2° an ſit hoi poſſibilis ſatiſfactio iſto mõ ꝓ culpa. ¶ 3° in qbꝰ cõſiſtit. ¶ Et ex hoc quarto ad qõnẽ. an cuilibet pctõ ꝓpria correſpõdeat pena. ¶ 5° iuxta difficultatẽ tactam in tribus pͥmis argumẽtis an vna poſſit ab alia ſeparari. ¶ De pͥmo ſciendũ ꝙ ſatiſfactionis gnãliter ſumpte hec eſt rõ. ſatiſfactio eſt redditio volũtaria equalẽtis alſ indebiti. A ¶ Pꝛimũ. ſ. redditio pꝫ: qꝛ nõ eſt abſoluta datio. Naʒ hoc qδ eſt ſatis dicit cõmẽſurationẽ ad aliqd ꝓcedens correſpõdentẽ. ¶ Qꝛ di volũtaria pꝫ: qꝛ ſi eſſet inuolũtaria nõ eſſet ſatiſfactio ſed ſatiſpaſſio. ꝛ hoc mõ ille a quo exigit in inferno pena debita culpe commiſſe ſatis patitur ꝛ non ſatiſfacit. ¶ Qꝛ ẽt ſit equalentis pꝫ: qꝛ hoc ĩportat illa particula ſatis. hoc etiã reqrit iuſtitia reddens ſatiſfactionẽ pro illo cui correſpondet. ¶ 4m. ſ. alſ indebiti pꝫ: quia ſi eſſet alſ debitũ nõ ſatiſfaceret pro iſto. Nam nõ eſſet correſpõdens iſti ſm iuſtitiã ſed alij: ꝛ iſta rõ ſatiſfactiõis cõis eſt ad ꝯctus ꝛ obligationes qualcũq;. hoc eniʒ mõ recipiens bñficiuʒ põt bñficianti bñ facere: ꝛ hoc mõ dilectus diligẽti recõpenſando dilectionẽ equalẽ: ꝛ ita tam in actibus liberalibus volũtatis q̃ in actibus quẽadmodũ neceſſarijs. ſ. cõtractibus vbi eſt quedã obligatio quaſi neceſſitãs ad reddendũ põt inueniri iſta rõ ꝯſilr cũ culpa faciat delinquẽtẽ debitorẽ ei in quẽ peccat: põt ibi iſta rõ ſatiſfactionis inueniri: vt. ſ. reddat ſibi equiualens: ꝛ alſ indebituʒ quãtum ſibi abſtulit per peccatum.

Inſd. li. 1. ꝛ cur deꝰ hõ. **De ſecundo** dicit ꝙ nõ eſt poſſibile hoi ſatiſfacere õ pctõ deo quẽ offendit. Pꝛio: qꝛ per pctm auferẽ honoꝛ deo debitus. nihil aũt equalẽs honori eius põt a nobis ſibi reddi. ¶ Scdo: qꝛ peccatuʒ mortale eſt ĩfinitũ malũ. tãtũ eniʒ malũ eſt: quãtus ille in quẽ peccat. nihil aũt a nobis põt ſibi reddi niſi bonũ finitũ. g͂ nõ equalẽs. g͂ ꝛc. ¶ Itẽ ex alio medio. ſ. alſ indebito arguit ſic. qꝛ qcqd poſſumus deo ĩpendere obſequij ꝛ honoris totũ debitũ eſt rõne creationis gubernationis ꝛ redẽptionis. ergo nihil poſſumus ſibi ĩpendere qδ ſit indebitũ ſibi ẽt ab innocente: ꝛ ꝓ ꝯñs alſ debituʒ q̃ pro pctõ. ¶ Quid g͂? Dicit ꝙ in vtute paſſionis chꝛi põt peccatoꝛ ſatiſfacere: qꝛ illa paſſio intrĩ acceptat a deo trino: vt vtute eius acceptet ſatiſfactio illa: que ſm ſe accepta nõ poſſet eſſe ſatiſfactio. ¶ Sʒ ſi illa opĩo ĩtelligat de poᵃ abſoluta diuina ꝙ nõ poſſit actũ aliquẽ acceptare penitentis tanq̃ ſatiſfactionẽ iſtã pro pctõ niſi inquãtũ cõiungit merito paſſionis chꝛi: Improbat pͥmo: qꝛ poſſe fuit filiuʒ dei nõ fuiſſe incarnatũ: nec per ꝯñs paſſuʒ: ꝛ cũ hoc poſſe fuiſſet deũ ꝓduxiſſe pͥdeſtinatũ ad beatitudinẽ: ꝛ iuſte: nõ tñ excludẽdo miſericordiã. g͂ poſſe fuiſſet tũc penitẽtem ſibi ſatiſfeciſſe: qꝛ nõ põt iuſte peccatorẽ ſine ſatiſfactiõe beatificare. ¶ Cõfirmat iſtud per Aug. 13. tri. c. 10. Fuit qdẽ ꝛ alius modus nr̃e redẽptionis poſſis. ſ. q̃ per incarnationẽ ꝛ paſſionẽ: ſed nullus noſtre miſerie ſanande cõuenientioꝛ. g͂ lapſus vĩ poſſe ſanari alia via q̃ per ĩcarnationẽ ꝛ paſſionẽ chꝛi. ¶ Itẽ paſſio chꝛi nõ delet culpã nr̃am niſi vt cã meritoꝛia: ꝛ ꝓ ꝯñs vt cã ſcda que non eſt de eſſentia rei: imo reducit ad genus cãe efficientis: ſed qcqd põt deꝰ per cãm ſcdaʒ efficiẽtẽ, põt ĩmediate. g͂ ſine illa poſſet iuſte ꝛ ordinate remittere culpã. ¶ Si dicat ad iſta duo ꝙ deus poſſet ſine chꝛo mediatore deleuiſſe culpã viatoris: ꝛ ita ꝓduxiſſe eũ ad beatitudinẽ ſm pͥm argm: ꝛ ĩmediate iuſtificaſſe ſm 2m argm: tñ nõ per viã ſatiſfactionis: qꝛ nõ fuiſſet aliqd equalẽs redditũ tunc. Nũc aũt eſt totũ equalens ꝓ paſſionẽ chꝛi: cũ iſta tñ tali quali ſatiſfactione iſtiꝰ. B

¶ Cõtra. ſatiſfactio eſt redditio equalẽtis pro equalentẽ: ſed q̃tũ malũ fuit pctm auertẽs a deo, tãtũ bonũ eſt cõuerſio ad deũ ex charitate: q̃tũ etiã bonũ natũ fuit ineſſe actui meo, tãtũ bonũ ꝛ nõ plus abſtulit pctm meũ: ꝛ tãtũ bonũ põt ineſſe actui meo. ſic ergo ꝓ illum oĩno equalens reddit. ¶ Si dicas actus meus nõ ſit equalens in bono illi malo in diſplicentia niſi actꝰ iſte eliciat ex gr̃a: ſʒ pͥma gr̃a nõ daret peccatori niſi ex paſſione chꝛi. ¶ Cõtra B: qꝛ de poᵃ abſoluta bñ poſſet dari pͥᵃ gr̃a ſine merito paſſionis chꝛi: qδ ꝓbat: qꝛ ſũma gr̃a data creature data eſt aĩe chꝛi. ꝛ ſine oĩ merito. nullo eniʒ mõ paſſio eiꝰ nec exhibita nec preuiſa erat meritũ reſpectu gr̃e ſibi cõferende: ĩmo pͥus ꝓuidebat gr̃am habiturus q̃ eiꝰ paſſio acceptãda. ¶ Itẽ paſſio chꝛi fuit bonũ finitũ, etiã accepta ſʒ totã rõne meriti in ea: qꝛ nõ erat bonũ increatum: nec per ꝯñs acceptat a deo infinite ex pte obiecti: qꝛ nõ fuit deꝰ beatꝰ volẽdo illã paſſionẽ ſicut amãdo ſuã eſſentiã. ſi ergo infinitas in pctõ prohiberet ſatiſfactioneʒ poſſibilem etiam prohiberet eam poſita paſſione chriſti. C Punctus notabilis.

Quantum ad iſtuʒ g͂ articulũ põt dici ꝙ deus de potentia abſoluta poſſet dediſſe peccatori poſt attritionẽ tanq̃ poſt diſpõnẽ ꝯgruã ꝛ meritum de ꝯgruo gr̃am ꝓ quã motus eius fieret cõtritio: ꝛ ſic per ſatiſfactionẽ deleuiſſe pctm: qꝛ ꝓ actũ illũ reddentẽ deo equalẽs illi bono qδ abſtulit pctm. Poſſet ẽt ille actꝰ eſſe alſ indebitus: qꝛ lʒ deus poſſet velle nos obligare ſibi vt qcqd ſumus ꝛ poſſumus teneamur deo: tñ ex maxĩa miſericordia ſua cõſiderãs nr̃am fragilitatẽ ꝛ difficultatem ad bonum noluit nos regulr̃ obligare niſi ad decaloguʒ: ꝛ ita potuiſſet tũc ordinaſſe obligare hoiem ad decalogũ ſcilʒ chꝛo nõ incarnato. poſſet g͂ tũc hõ aliqua opa ſupererogationis exercere: que alſ ſibi eſſent indebita: ꝛ tunc ſaluaret tota rõ ſatiſfactionis. ¶ De potẽtia tñ ordinata deus nõ diſpoſuit alicui peccatori dare pͥmã gr̃am niſi in D

virtute meriti illius:q erat ſine peccato.ſ.chri:q: ſicut ta/
Jn hoc 4° ⁊ in 3°. ctū eſt ſupra nō diſpoſuit ſibi recōciliare inimicū niſi per
obſequiū magis gratū ꝙ̄ offenſa eius erat ſibi diſplicens:
⁊ tale obſequiū eius eſt paſſio chri vel meritū eius:⁊ ſicut
non diſpoſuit dare grām peccatori ſine paſſione/ſine qua
grā nulla pōt eſſe ſatiſfactio oīno:q: nec equalens aliquo
mō nec ſimplr̄ nec in diuina acceptatione:iō multo ma/
gis de potentia ordinata nō eſt poſſibile ſatiſfieri deo de
peccato niſi in virtute paſſionis chriſti.

F **De tertio** dico ꝙ ſatiſfactio in iſto itellectu magis
cōſiſtit in actib⁹ penalibus vel paſſioni/
bus volūtarijs ꝙ̄ ī alijs actib⁹bonis nō penalib⁹:lȝ qn̄qȝ
poſſet ꝑ aliquē actū bonū non penalē ſatiſfieri:q: bn̄ pōt
deus actū magnū charitatis acceptare ꝓ punitione debi/
ta vni culpe:lȝ eniȝ nō ſit ꝓpria punitio:eſt tn̄ maius bo/
nū:⁊ magis deo reddēs honorē ꝙ̄ illa q̄ eſſet ꝓpria illius
punitio.Sed regulr̄ ſicut culpa ordinat̄ ꝑ penā ⁊ nō per
aliqḋ aliḋ magis bonū ꝙ̄ ſit culpa:ita ſatiſfactio iſto mō
dicta cōſiſtit in actionib⁹ vel paſſionibus hn̄tibus rōnē
pene.Et h̄ eſt qḋ dicit Aug⁹ de vera ⁊ falſa pnīa:⁊ ponit̄
diſ.16.c.1.Sunt digni fructus ꝟtutū q nō ſufficiūt penitē/
tibus.pnīa eniȝ graniores fructus poſtulat vt dolore ⁊ ge/
mitibus mortuus īpetret vitā.Jſti aūt actus penales vel
paſſiones volūtarie in gn̄e reducunt̄ ad actū interiorem
diſplicētie vel paſſionē triſtitie:⁊ ad actū exteriorē cōfitē/
di ꝓpriū pctm̄ qḋ eſt valde penale.vel paſſionē cōcomi/
tantē.ſ.verecūdiā:⁊ ad actū ſimplr̄ exteriorē vl̄ paſſionē
ſcilȝ macerādo carnē:⁊ oīs talis maceratio dr̄ cōtineri vl̄
reduci ad ieiuniū.vel eleuādo mentē in deū:⁊ hoc fit per
orationē.vel ſua tēporalia erogādo:qḋ fit ꝑ elemoſynam.

Ex hoc patet de quarto articulo.ſ.ſolōne qōnis:
ſiue enī itelligat̄ ſatiſfactio ꝓpria.ſ.
determinata ſ₃ ſpēm:ſiue ꝓpria.i.determinata ſ₃ nume/
rū.nō neċio corrn̄det ꝓpria ſatiſfactio cuicūqȝ pctō:q: ⁊
G eadē ſatiſfactio ſm ſpēȝ ⁊ eadē ſm numeꝝ pōt corrn̄dere
huic pctō ⁊ illi.Pr ſm ſpēm pȝ:q: cōtritio pōt corrn̄dere
huic ⁊ illi:⁊ illa eſt eadē ſ₃ ſpēm/maxīe ſi obiecta ſunt ea/
dē ſm ſpēm.Pr ſ₃ numerū pȝ:q: contritio de plurib⁹ ſit̄
in gn̄ali pōt vna corrn̄dere plurib⁹ illis:ſed tūc opȝ ad h̄
ꝙ ſit ſatiſfactio totalis nō diminuta ꝙ aliqḋ eius ſufficiat
pro vno peccato:⁊ aliqḋ pro alio.aliqḋ inquā ⁊ aliqḋ non
de ꝑtibus integralibus in actu.Sed de gradibus intēſio/
nis:ita.ſ.ꝙ ſit in tanto gradu intēſionis ꝙ in longe minori
ſufficeret ꝓ vno:⁊ in gradu quē ſupaddit vltra ſufficeret
pro alio.❡ Pn̄t ēt plures ſatiſfactiones vel totales vel
De peni.di.1. Sic ec. partiales corrn̄dere vni peccato.Totales qdē q: non eſt
H pctm̄ qḋ nō poſſit remitti ꝑ ſolā cōtritionē:⁊ tūc illa ſola
eſt totalis ſatiſfactio.Pōt ēt idē remitti ꝑ cōtritionem re/
miſſam ⁊ alias penas ſupplētes iperfectionē cōtritionis.
Cōtritio aūt itēſa ex vna parte ⁊ ipſamet remiſſa cū alijs
penis ex alia parte:differūt etiā ſpecie:lȝ ſint equalētes in
acceptione diuina.Breuiter ḡ nō corrn̄det cuicūqȝ pctō
ꝓpria ſatiſfactio:q̄.ſ.nulli alij corrn̄deat.nec aliq̄ alia iſti
corrn̄det:ſed cuilibet corrn̄det ſatiſfactio ꝓ tūc ꝓpria:lȝ
alia poſſet eſſe ꝓpria.Jntelligo ꝓ tunc ꝓpria vel vt in ſe
diſtincta:vel vt aliqḋ ꝟtualr̄ incluſuȝ in ſatiſfactione.

De quinto articulo dico ꝙ ſatiſfactio iſto mō ac/
cipiendo:que tn̄ totalis eſt ⁊ nō dimi/
nuta recōciliat ſatiſfacientē ipſi quē offendit:q: vel impla
I cabilis eſt offenſus qḋ eſt ꝯ miſericordiā:vel ſi placabilis
ꝑ nihil magis ꝙ̄ per ſatiſfactionē iſto mō dictaȝ.Jmpoſe
eſt aūt aliquē deo recōciliari:⁊ tn̄ remanere in aliquo pec
cato.vn̄ Aug.de vera ⁊ falſa pnīa.Scio dn̄m inimicū oī
crimino ſo:quō ergo qui crimen reſeruat:de alio recipiet
veniā:ſine amore dei cōſequeret̄ veniam ſine quo nemo

vnq̄ȝ inuenit grām.hoſtis eniȝ eſt deuȝ offendit ꝑſeueran/
ter:⁊ q̄dā īpietas infidelitatis eſt ab eo q iuſtitia eſt dimi/
diaȝ ſperare veniā.Sequit̄ ḡ ꝙ ipoſe eſt ſatiſfacere deo
de vno peccato remanēte actualr̄ ipenitente de alio pctō
mortali.❡ Sed ſi itelligat̄ ſeꝑatio hui⁹ ſatiſfactionis ab
illa:ita ꝙ dum actu reddit hō deo ꝑ cōtritionē vel ſatiſfa/
ctionē quācūqȝ de hoc pctō ⁊ ſufficientē ꝓ hoc pctō non
actu reddit ſatiſfactionē ſufficientē ꝓ alio pctō.dico ꝙ ſe/ K
parari pōt ſatiſfactio ꝓpria huic a ſatiſfactione ꝓpria illi:
⁊ hoc quātū ad effectū:lȝ nō quātū ad affectū ſaltē in ha/
bitu.pȝ eniȝ quo ad effectū:q: ſicut non eſt neceſſe intelle/
ctū ſil̄ cōſiderare hoc pctm̄ ⁊ illud:⁊ ita nō eſt neceſſe vo/
luntatē ſil̄ penitere de hoc ⁊ illo:⁊ hoc accipiēdo penitere
ꝓ quocūqȝ illoꝝ quatuor ſignificatoꝝ poſitoꝝ diſ.prece/
denti.q.1.Sed tn̄ deuȝ cōſiderat vnū ⁊ penitet de illo ſal/
tē habitualr̄ ſatiſfacit de alio.hoc eſt/animo ꝓmptus eſt
ſi cogitaret aliud ad ſatiſfaciendū de eo.

De ſecūdo ꝑncipali.ſ.ſatiſfactione ſtricte ſumpta
ꝓportionabilr̄ dictis quatuor ſunt vi/
denda.❡ Primo rō nois ſicut ꝑus.❡ 2m de poſſibilita/
te nō hȝ hic difficultatē.Jō erit hic ſcḋm qḋ fuit 3m ꝑus.ſ.
in qbus cōſiſtit illa ſatiſfactio.❡ Et ex hoc tertio ſolutio
qōnis ſi cuilibet pctō rn̄det ꝓpria ſatiſfactio.❡ Quarto
ſi ī vna ꝓpria ſatiſfactio eſt ſeꝑabilis ab alia.❡ De ꝑmo L
dico ꝙ̄ ſatiſfactio eſt opatio exterior laborioſa vel pena/
lis volūtarie aſſumpta ad puniendū peccatū cōmiſſuȝ a
ſe:⁊ hoc ad placandū diuinam offenſaȝ.vel eſt paſſio ſeu
pena volūtarie tolerata in ordine ꝑdicto.Jſto mō accipit̄
ſatiſfactio multo ſtrictius ⁊ particularius ꝙ̄ ſatiſfactio ꝑ
mō:q: illa potuit cōſiſtere in actu penalis paſſionis volū
tarie interiori vel exteriori.❡ Scḋm pȝ:q: vt opus exte
rius vel paſſio diſtinguit̄ ꝯ actū vel paſſionē interiorem
mentis:⁊ ꝯ actū oris vel paſſionē cōcomitātē nō ꝯſiſtit ſa
tiſfactio niſi in illis trib⁹ opib⁹ difficilibus.ſ.ieiunio orone
⁊ elemoſyna:de qb⁹ dictū eſt tertio articulo ꝑcedenti.vel
in paſſionibus volūtarijs cōcomitantibus iſta tria opera
difficillima.❡ Ex hoc dico de tertio articulo ꝙ peccatis
in genere diſtinctis in tria mēbra.ſ.in pctm̄ carnis in pec/ M
catū cōcupiſcētie oculoꝝ:⁊ ſuperbiā vite.1.Jo.1.⁊.5.cor/
rn̄dent de congruo ꝓpriē ſatiſfactiones in gn̄e.ſ.peccato
carnis ieiuniuȝ:vel vl̄r quecūqȝ maceratio carnis magis
ordinata ad reprimēdū tale peccatū carnis:⁊ ſub iſto cō/
prehendo vigilias/peregrinationes/aſperitates veſtium/
nuditatē vel diſcalciationē:imo gn̄aliter quēcūqȝ laborē
fatigātē.Peccato aūt ſuperbie ⁊ ceteris ſpūalibus magis
appropriate corrn̄det orō:que ⁊ humiliat ſpm̄ deo ⁊ ro/
borat ꝯ pctā ſpūalia.Peccatis aūt circa tēporalia vt aua
ritie vel cupiditati cuicūqȝ vt rapine furti vel ablationis
iniuſte magis appropriate corrn̄det erogatio elemoſyna/
rū.Et rō iſtoꝝ eſt ꝑꝑ maiorē corrn̄dentiā pene ad culpā: Sap.11.
q: ꝑ que peccat qs/per hec ⁊ punit̄.❡ Sic dictū eſt de
corrn̄dētia iſta in gn̄ali ⁊ de congruo.Sed de neceſſario
vel ꝯgruo in caſibus ſpālibus nō ſic.Nā alicui pōt nō cō
petere vnū iſtoꝝ operū penaliūȝ tn̄ peccauit pctō cui de
ꝯgruo corrn̄det talis pena vel ſatiſfactio:vt pauperi qui
furatus eſt nō cōpetit dare elemoſynas:⁊ ſic in alijs caſi/
bus:⁊ tunc ſi cōtritio nō ſufficiat nō dȝ pctm̄ oīno mane/
re inultū.Et poſe eſt ḡ ⁊ ꝯgruū ꝓ tunc iponere ꝓ ſatiſfa/
ctione ꝓpria huic pctō aliqḋ:qḋ tn̄ nō eſt ſibi ꝓpriū ſm
vlēȝ corrn̄dētiā de cōgruo:⁊ hic reqrit̄ diſcretio ſacerdo/
tis vt nō iponat alicui penā nimis ſibi diſcōuenientē:ſed
aliā que magis ſibi cōuenit:⁊ quā forte meli⁹ adimplebit: Documentū ſinglare doc. Theologorū merito principis.
vtpote pauper:nec elemoſynas pōt dare nec orare:lȝ opȝ
eū cōtinue laborare ꝓ victu ſuo neceſſario.nec ieiunare:
q: tūc nō ſufficeret ad laborē neċiuȝ ꝓ victu neċio ꝯtinue
acquirendo

aegrendo. Quia ergo ipſe labor cõtinuus eſt ſibi ieiuniuz cõtinuũ: q2 cõtinua maceratio carnis: tñ nõ inducendus eſt vt illũ laborẽ ſubeat in remiſſionẽ peccatoꝝ/intẽdens illũ ad hũc finẽ referre ſaltẽ quouſq3 occurrat ſibi opportunitas ſoluẽdi aliquã aliã ſatiſfactionẽ: ꝛ aliqua alia pñie ei ita tẽperate ꝛ diminute iponi vt ſint ſibi poſſibilia. Cõſilr diues q lapſus eſt ad peccatũ carnis ſi eſt adeo delicatus ꝙ nõ velit ieiunare nec aliã macerationez notabilem ſubire: vel preſumit ꝙ ſi ſibi iponeret cito abyceret: ꝛ ſic peccaret nouo pctõ: inducẽdus eſt ad oratiõnẽ ꝛ elemoſynã: ꝛ illud ſibi iponẽdũ qd libẽtius recipit: ꝛ qd credit pſeuerantius adimplere. Uel ſi oĩno nullã pñiam velit recipere a ſacerdote ipoſitã: dicit tñ ſe hře diſplicẽtiã de peccato cõmiſſo: ꝛ firmũ ppoſitũ nõ recidiuandi/abſoluendus eſt: ꝛ nõ eſt reſpuẽdus ne cadat in deſpationez: ꝛ nunciãda eſt ſibi pena q̃ eſſet ꝑ peccatis facienda: ꝛ ꝙ eã in ſe vel in equalẽti abſq3 ipoſitiõe ſtudeat adimplere: alioqn ſoluet ad plenuz in purgatorio. Hec miſericordia ſatis cõſonat illi ꝓphetie Iſa. 42. de chřo quã Matth. 12. c. recitat. Arũdinẽ quaſſatã nõ ꝯfringet: ꝛ lignũ fumigans nõ extinguet. Arundo quaſſata eſt peccator quaſſatus temptationibus ꝛ peccatis: lignũ fumigans eſt lignũ nimis humidũ ex peccatis: tñ aliqd hñs de igne charitatis: ꝛ hic extinguit ſi per duritiã ſacerdotis ad nimis difficile obligetur: ſed nõ extinguit ſi ꝑdicat ſibi ꝙ opz eũ hic vel alibi penã ſoluere. ꝛ ꝙ ſtudeat hic tantã penã ſoluere quanta peccatis debetur: ne alibi acrior exigatur.

N

De quarto

dicit ꝙ ꝛ ſi ſatiſfactio exterior ꝑ vno peccato poſſit ſeparari a ſatiſfactione ꝑ alio: vt qñ orat tũc nõ dat elemoſynã: tñ nõ põt ſatiſfactio exterior fieri de vno: ita ꝙ remaneat iſte in alio pctõ. ꝛ ꝓbat: q2 placaret deũ: ꝛ tñ eſſet inimicus eius: ꝛ quo ad hoc opz ſatiſfactiones eſſe cõiunctas ſaltẽ in volũtate ad minus habitualr: lz nõ in effectu nec in volũtate tũc actualr. Sed iſta ſnĩa vĩ nimis dura ꝯ pctõres ꝛ occaſio maioris obſtinationis. ſi. n. iſte hodie vere penitens ꝛ humilr recipiens ſatiſfactionẽ eſto ieiuniũ triũ dierũ cras recidiuat in pctm̃ mortale: ꝛ de illo nõ penitens ſcdo die ieiunat: q2 ſibi fuit impoſitũ: ſi dicas ꝙ illud ieiuniũ ſcde diei nõ eſt aliqua ſatiſfactio exterior: magis occaſio eſt inducẽdi iſtũ iam lapſuz vt tertio die nõ ieiunet: ꝛ ꝑ ꝯñs ad nouũ pctm̃ mortale: q2 trãſgrediẽdo iſtã penã iniunctam a ſacerdote ꝛ receptã vĩ eſſe pctm̃ mortale: cũ ſit trãſgreſſio precepti eccleſie ꝛ vicarij dei in illo actu. ¶ Ex iſto põt formari talis rõ. ſi poſt lapſuz ꝛ añ pñiam nouã nõ exequat quis ſatiſfactionẽ priſtinã ſibi impoſitaz/peccat mortalr nouo pctõ. g ſi exequat bñ facit: q2 actũ obediẽtie facit: ſed nõ facit actũ obedientie niſi inquãtuz illud eſt ſibi ipoſitum tanq̃ pars ſatiſfactionis. ¶ Dico ergo ſine ꝑiudicio: ꝙ q ſemel vere penitet ꝛ recipit ſatiſfactionẽ vel pñiam cõdignaz ſibi impoſitã ab eccleſia/claue nõ errante: q̃ntũcũq3 poſtea recidiuet nũq̃ tenebit niſi ad illã vnicã ſatiſfactionẽ adimplendã. Et ſi eã ipleat in charitate melius eſt: q2 nõ tñ ſoluit penã ſed meret. Sed ſi adimpleat eã voluntarie extra charitatẽ ſoluit qdẽ penã: ſed nõ meret grãm. Si aũt ipſa ab eo extra charitatem exigit ſoluit penã: lz ipſe nõ ſoluat. Et in pmo eſt ſatiſfactio ſimplr: q2 reconcilians ꝛ placans. In 2° eſt qdẽ ſatiſfactio: q2 voluntaria redditio ꝛc. ſed nec recõcilians nec placans. In 3° aũt eſt ſatiſfactio: vltra quã nõ exiget pena vlterior. ¶ Ex 2° mẽbro ſequit ꝙ ſi magnã ptẽ ſatiſfactionis ſibi impoſite expleuit in pctõ mortali ꝛ poſt iteꝝ penitet ꝺ pctõ nouo nõ eſt ſibi iterato pñia iponẽda ꝑ pctõ de quo ſatiſfecit: lz ex charitatẽ: ſz tñ de nouis peccatis que fuerũt cã quare illa ſatiſfactio fuit mortua. ¶ Et ſi arguas. mortua eſt. g non eſt ſatiſfactio: nõ ſequit niſi ꝙ non eſt ſatiſfactio placans nec recõcilians in amicitiã. ¶ Et ſi dĩ. ergo nõ eſt ſatiſfactio. nõ ſequit: q2 ſufficit deo ꝙ qs volũtarie ſoluat penã debitã ad punitionẽ pcti cõmiſſi: q2 ẽt qd min⁹ appet ſufficit ſatiſpaſſio. ꝑz in actib⁹ humanis. Si. n. alicui offenſe in regẽ correſpõdeat ꝑciſe ſm legẽ abſciſſio manus. ſi iſti ẽt inuito abſcindit manus ſatis patit: ꝛ intñ ſufficit regi: ꝙ ſm legẽ ꝛ iuſtitiã nõ dz ab eo penã vlteriorẽ exigere: ꝛ tñ nõ recipit eũ in grãm vel amicitiã: multo magis g poſſet ſufficere ꝑ punitione culpe ſi aliqs ſibi penã debitã infligeret: lz nõ eſſet in grã vel amicitia ipſius iudicis offenſi. ¶ Ex 3° mẽbro põt elici ꝙ talis ſi ꝑꝑ nouuz pctm̃ in qd recidiuat damnaret añq2 cõpleſſet totã penã ſibi ipoſitã: puniret in īferno tẽporalr pena correſpõdẽte illi: que nõ fuit hic ſoluta. ꝛ illa ſoluta poſt tps aliqd nõ puniret amplius illa pena ſicut ꝛ de veniali: q2 moriens in pctõ veniali ſil cũ mortali nõ puniret eternalr ꝑ veniali vt dicet inferi⁹: ꝛ eodẽ mõ in ꝓpoſito. Ex quo eniz ſm plenã iuſtitiã punitiuã ſemel impoſita eſt pena temporalis iſti pro peccato de quo vere penituit: nunq̃ iſti pro illo debebitur niſi pena temporalis: ꝛ illa ſoluta nulla alia.

Q

Ad argumenta.

Ad duo pma pz ex qnto articulo pmi mẽbri: ꝛ q̃rto ſcdi. ¶ Ad 3^m pz ex 3° articulo ſcdi membri. ¶ Ad 4^m pz ex 4° articulo pmi mẽbri. ¶ Sed ſi arguas. ꝯtritio põt delere qdcũq3 pctm̃: g pro nullo correſpõdet aliq̃ alia ꝓpria ſatiſfactio: nõ ſeqt. Tum q2 cõtritio includit aliquã ſatiſfactionẽ in voto ſaltẽ. vt dicet diſ. 17. ꝛ lz qñq3 contritio ſit tam intẽſa ꝙ ſufficiat ꝑ tota pena: vel ſatiſfaciat: tñ preceptũ de aliqua pena infligenda non eſt irrõnale: q2 regulr cõtritio nõ eſt niſi ſatiſfactio ꝑtialis ꝛ ꝑcepta gnãlia dant ꝑꝑ remediũ gnãle: ꝛ ſm illas cõditiones que inueniuntur in hoĩbus vt in pluribus. ¶ Ad ꝓ^m in oppoſitũ ꝯcedo ꝙ aliqua pena correſpõdeat equalr iſti culpe vel pena diſticta in ſe vel pars virtualr cõtenta in alia pena: ꝛ ita eſt ſatiſfactio ꝓpria iſti vel actualis vel virtualis: ꝛ ſic ꝓpria ꝙ nulla alia nũc correſpõdet/loquẽdo de ſatiſfactione totali: lz alia poſſet correſpõdere. iſta ẽt nũc nõ correſpõdet alij culpe/lz poſſet alij correſpõdere. ¶ Ad auctẽ Apľi dico ꝙ loquit de pena dãnatoꝝ. pz ex lra. cecidit: cecidit illa babylon ꝛc. ꝛ ibi verũ eſt ꝙ ꝑciſe valde ꝛ ꝓprie cõmenſurat pena culpe: ſed nec tanta preciſio nec cõmenſuratio eſt in pena penitentiali nec requiritur.

R

S

A

Queſtio. II.

Secundo

quero. Utrũ qcunq3 iniuſte abſtulit: vel detinet rez alienã teneat illaz reſtituere: ita ꝙ nõ poſſit vere penitere abſq3 tali reſtitutione. ꝙ nõ arguitur. reſtitutio nihil eſt pnie. g ſine ea pnia põt eſſe vera. añs ꝓbat: quia nõ eſt cõtritio. nec cõfeſſio: manifeſtũ eſt. nec ſatiſfactio: q2 illa eſt redditio alicui⁹ alr idebiti: ex ꝑcedẽti qõne: ſed iſta redditio eſt alr debiti: q2 ſi hõ nõ peccaſſet ꝛ hřet rem alienã teneret illã reſtituere. ergo ꝛc. Itẽ poſſet h ꝓbari ꝑ ptes ſatiſfactiõis: ſub quaꝝ nulla cõtinet reſtitutio. ¶ Itẽ nullus tenet ad ipoſſe: q2 q dicit deũ ꝑcepiſſe ipoſſe/anathema ſit ſz Hiero^m: ſz qñq3 ipoſſe eſt alienũ reſtituere illi cui⁹ eſt: vt qñ neſcit cui⁹ ſit: qd põt ꝯtingere: ſiue q2 neſcit de illo a quo habuit vbi ſit: nec de aliquo ſibi ꝓpinquo cui vice eius reſtituat: ſiue in alio caſu: vt ſi inueniat alienũ ꝛ neſcit cui⁹ ſit. ¶ Itẽ nullus tenet ad reſtitutionẽ ſibi magis dãnoſam q̃ ſit vtilis ei cui ſit reſtitutio: ſed qñq3: vtpote ſi ille cui eſt reſtitutio faciẽda degat i remotis: nec põt ſibi reſtitui: niſi maiores ſumpt⁹ ponant in mittẽdo ſibi q̃ ſit illd totũ qd reſtituẽdũ eſt: g in illo caſu nõ tenet. ¶ Itẽ ꝑ ethi⁹ dĩ: ꝙ bonum cõe diuinius eſt ꝛ ꝑferendũ bono particulari: ſed poſſe eſt

O

Doctrina ſubtiliſſima.

P

Tho. pñti di. eiuſ. 1. q. 3. in ſol. ꝑncipali 2^e q̃ſtiuncule. Ric. pñti diſ. art. 1. qõ. 5. in ſol. ꝑncipali. Henr. q̃lib. 8. q. 18.

In epľa de explanatione ſi dei cath^ce ad damaſũ papã

In ꝓhe°. vel cap. 1.

reſtitutionē faciendā petro eſſe dānoſaȝ paulo reſtituē-ti. ⁊ in h̄ magis damnoſaȝ reipublice: q2. ſ. paulus eſt magis neceſſarius reipublice ꝙ̄ petrus: ergo in illo caſu non tenet̄ reſtituere. ¶ Itē quilibet tenet̄ magis diligere ſe ꝙ̄
Cap. 2. p̄ximū: ſm̄ illud Cant. Ordinauit in me charitatē. g̊ qn̄ reſtitutio eſt ſibiipſi dānoſa vt ſi eſt in extrema neceſſitate: tenet̄ magis illud ſibi retinere: ꝙ̄ ex dilectione alterius alij reſtituere. ¶ Itē reſtitutio faciēda eſt in fauorē illius cui ſit. g̊ nō eſt faciēda qn̄ cederet in dānū cius: nec ēt qn̄ cederet in dānū reipublice: ſed gladius redditus furioſo eēt in ei⁹ cui reſtituit̄ dānū q2 male vteret̄ eo: ⁊ in dānū reipublice: q2 lederet pacē ciuitatis. g̊ ⁊c. ¶ Et ɔ̄ſilr̄ p̄ōt argui. qñcūq3 reſtitutio h3 vel dānū annexū illi cui ſit: vel damnū reipublice annexū. ¶ Itē adultera cōcipiēs filiū ex adulterio filius putatiuus mariti defraudat verū heredē hereditate: ⁊ tn̄ nō tenet̄ mulier ſibi hereditatē reſtituere. g̊ ⁊c. Minor ꝓbat̄: q2 nō poſſet illud ſine ſui diffamatiōe: ad quā nullus tenet̄: imo ad ei⁹ oppo^{m}: ⁊ ſequeret̄ maius malū. ſ. vxoricidiū ſi maritus ſciret crimen. ¶ Itē aliqs pōt bñficiū eccleſiaſticū ſibi ꝓcurare auferēdo per ꝓcurationē ſuā alteri: ſed nō tenet̄ alteri illud reſtituere. g̊ ⁊c. ¶ Cōtra. Aug. in ep̄la ad macedoniū. ⁊ ponit̄ in lr̄a. Cū diu res pp̄ quā peccatū eſt nō reddit̄. ſi reddi pōt nō agitur pnīa: ſ3 fingit̄. Et. 14. q. 6. ſi res. Nō dimittit̄ peccatū niſi reſtituatur ablatū. ¶ Item Exo. 22. vbi precipitur red-
a. l. additur. di iniuſte ablata: ⁊ addi penam.

Hic ſunt quatuor videnda. Primo vnde rerū dn̄ia ſint diſtincta vt hoc dicat̄ meū ⁊ illud tuū: q2 iſtud eſt fundamētū oīs iniuſtic e in cōtractādo rē alienā: ⁊ per ɔ̄ñs oīs iuſtitie in reſtituēdo eā. Scd̄o quō dominia p̄ diſticta iuſte trāſferunt̄. Tertio ex h̄ patebit que ſit iniuſta rerū occupatio alienarū ſeu alteri⁹ dānificatio in re tēpali. Quarto quō talis ad reſtitutionē teneat̄. ¶ De p̄ ſit hec p̄^{a} ɔ̄. ꝙ lege nāe vel diuina nō ſunt rerū diſtincta
A dn̄ia ꝓ ſtatu inocētie: imo tūc oīa ſunt cōia. ꝓbat̄ ꝑ illud decretorū di. 8. c. p̄. Iure nāe ſunt oīa cōia oīb⁹. ⁊ ad h̄ adducit Aug^{us} ſup Io. c. 2. Quo iure dicētē. Quo iure defendis villas eccl'ie diuino an humano: vn̄ qlꝫ poſſidet qḋ poſſidet nōne humana volūtate: nā iure diuino dei eſt terra ⁊ plenitudo ei⁹. Iure g̊ humano dī hec dom⁹ mea eſt: hec villa mea eſt: hic ſeru⁹ meus eſt. Itē ibidē. Tolle iura īperatorū qs audet dicere: hec villa mea eſt: ⁊ poſt ibidē. Per iura regia poſſident̄ poſſeſſiones. ⁊. 12. q. 1. dilectiſſimis. Cōis vſus oīū q̄ ſunt in h̄ mūdo oībus eſſe debuit. ¶ Rō ad hoc duplex. p̄^{a} q2 vſus rerū ſm rectā rōnē ita dz cōpetere hoīb⁹ ſic ɔgruit ad ɔgruā ⁊ pacificā cōuerſationē ⁊ necīaȝ ſuſtētationē. In ſtatu āt inocētie cōis vſus ſine diſtōne dn̄iorū ad vtrūq3 iſtorū plus valuit ꝙ̄ diſtinctio dn̄iorū: q2 nullus tūc occupaſſet qḋ fuiſſet alij necīu3. nec oportuiſſet illḋ ab ipſo ꝑ violētiā extorqueri: ſ3 qlꝫ h̄ ꝙ p̄ occurriſſet necīu3 occupaſſet ad necīu3 vſu3. ſic etiā magis fuiſſet ſufficiētia ad ſuſtētationē ꝙ̄ ſi alicui ꝑcluderet̄ vſus alicui⁹ ꝑ appropriationē illi⁹ factā alteri. ¶ 2^{a} ɔ̄
B eſt ꝙ illud p̄ceptū legis nāe de hn̄do oīa cōia reuocatu3 eſt poſt lapſu3: ⁊ rōnabilr̄ pp̄ eadē duo. Primo q2 cōitas oīū rerū eſſet ɔ̄ pacificā ɔuerſationē: cū malus ⁊ cupidus occuparet vltra ea q̄ eēnt ſibi necīa. ¶ Et h̄ ēt īferendo violētiā alijs q vellent ſecū eiſdē oīb⁹ ad necītatē vti: ſic legit̄ de Nembroth ꝙ erat robuſtus venator corā dn̄o. i.
Gen. 10. holu3 oppreſſor. ¶ Itē eēt ɔ̄ necīaȝ ſuſtētationē pp̄ illud: q2 fortiores bellatores ꝓcurārēt alios necīis. Et iō pollitia
Circa p̄n^{m}. Ar. 2. polli^{c} ꝙ nō ſint oīa cōia: multo melior eſt ꝙ̄ pollitia Socratis quē rep̄hēdit de oīb⁹ cōib⁹ ſm illū ſtatū quē p̄hs inuenit in hoīb⁹. ¶ 3^{a} ɔ̄ ꝙ reuocato iſto p̄cepto legis
C nāe de hn̄do oīa cōia: ⁊ ꝑ ɔ̄ñs ɔceſſa licētia appropriādi ⁊ diſtinguiēdi cōia nō ſiebat actualis diſtinctio ꝑ legē nāe nec ꝑ diuinā: per diuinā nō: vt ꝓbat̄ ꝑ illud Aug^{m} ſupius adductū. Quo iure ⁊c. ¶ Per legē nāe nō: vt vī ꝓbabile: q2 nō appet ꝙ illa determinet ad oppoſita. ipſa aūt determinauit in nā humana h̄ ꝙ oīa eēnt cōia: niſi dicat̄ ꝙ illa ꝓpō inſtitute de rerū diuiſione. Fere beſtie. qḋ nulli⁹ eſt Ab. 2. occupāti ɔcedit̄. ſit de lege nāe. Et l3 qſi ſtatī poſt nālem apprehēſionē de h̄ ꝙ eſt res eē diuidendas occurrat illa tanꝙ̄ ꝓbabilis ⁊ manifeſta: tn̄ rōnabili⁹ eſt dicere ꝙ ipſa nō ſit de lege nāe ſ3 poſitiua. ¶ Ex h̄ ſeq̄t̄ ꝙ aliq̄ lege poſitiua ſiebat p̄^{a} diſtō dn̄iorū: g̊ vt videā an illa diſtō ſit iuſta opꝫ videre quō lex poſitiua talis ſit lex iuſta. ¶ Sit g̊ D
ɔclō q̄rta ꝙ lex poſitiua iuſte req̄rit in legiſlatore prudētiā ⁊ auctē. Prudētiā: vt ſ3 rectā rōnē practicā dictet qḋ faciēdū ꝓ cōitate. Auctem. q2 dī lex a ligādo: ſ3 nō q̄cūq3 ſn̄ia prudētis ligat cōitatē nec aliquē ſi nulli p̄ſideat. Quō aūt prudētia poterit hñi ad cogitādū leges iuſtas ſatis p3. Quō aūt auctas iuſta habet̄ q̄ cū h̄ req̄rit̄ ad legē iuſtā. E
¶ Sequit̄ 5ª ɔclō. ꝙ eſt duplex p̄ncipatus vel auctas. ſ. paterna ⁊ politica: ⁊ politica duplex. ſ. in vna ꝑſona vel in cōitate. Pria. ſ. paterna iuſta eſt ex lege nāe: qua oēs filij tenent̄ parentib⁹ obedire: nec iſta ꝑ legē aliq̄ moſaycā vel euāgelicā eſt reuocata: ſ3 magis ɔ̄firmata. Auctas ho politica q̄ eſt ſupra extneos ſiue ī vna ꝑſona reſideat ſiue in cōitate pōt eē iuſta ex cōi ɔ̄ſenſu ⁊ electiōe ipſi⁹ cōitatis. Et p̄^{a} auctas reſpicit ɔ̄ſenſu3 nālē ꝙ̄cꝙ̄ nō cohabitantes ciuilr̄. ſcd̄a reſpicit cohabitātes q̄tūcūq3 nulla ɔ̄ſanguinitate vel ꝓpinqtate cōiunctos: vtpote ſi ad ciuitatē aliquā edificandā vel habitādā occurrerēt extnei aliq videntes ſe nō poſſe bn̄ regi ſine aliq̄ auctē: poterāt ɔcorditer cōſentire vt vel vni ꝑſone vel cōitati cōmitterent illā cōitatē. Et vni: vel ꝓ ſe tm̄: ⁊ ſucceſſor eligeret̄ ſicut ipſe: vel ꝓ ſe ⁊ tota ſua poſteritate: ⁊ iſta auctas politica vt p3 iuſta eſt: q2 iuſte pōt qs ſe ſubmittere vni ꝑſone vel cōitati in his q̄ nō ſunt ɔ̄ legē dei in qb⁹ meli⁹ pōt dirigi ꝑ illu3 cui ſe ſubmittit ꝙ̄ ꝑ ſeipſ3. g̊ habem⁹ cōplete quō poterat cōdi lex poſitiua iuſta: q2 ab habēte prudētiaȝ in ſe vel in cōſiliarijs ſuis: ⁊ cū h̄ hñte auctē iuſtā aliquo dictorū mo-
dorū in iſta ɔclone. ¶ Ex his eſt ſexta ɔclō: ꝙ p̄^{a} diſtīctio F
dn̄iorū potuit eē iuſta a lege poſitiua iuſta ſiue lata a p̄re ſiue p̄ncipe ſiue cōitate iuſte regnāte vel regēte. Et h̄ mō ꝓbabile eſt factū fuiſſe. Nā vel poſt diluuiu3 Noe filijs ſuis diſtinxit terras quas ſinguli occuparēt ꝓ ſe vel ſilijs ſuis ⁊ poſteris: vel ipſi de cōi cōcordia inter ſe diuiſerūt: ſic legit̄ Gen. 13. b. de Habraā ⁊ Loth: q2 Habraā dedit electionē ipſi loth quā ptē vellet eligere: ⁊ ipſe reliquam acciperet: vel lex aliq̄ ꝓmulgata eſt a p̄re vel ab aliquo electo ab eis in p̄ncipem: vel a cōitate cui ipſamet cōitas cōmiſit iſtaȝ auctē: que inq̄ lex fuit vel potuit eſſe ꝙ res tunc nō occupata eſſet p̄mo occupantis: ⁊ tunc poſtea diuiſerunt ſe ſuper faciem orbis terrarū: ⁊ vnus occupauit vnam plagam: ⁊ alius aliam.

De ſecundo articulo dico ꝙ tranſlatio rerū pōt eſſe vel q̄tū ad dn̄iu3 vt ſi res a domi-
nio vni⁹ trāſeat ad dn̄iu3 alteri⁹: vel q̄tū ad vſum ſiue G
ius vtēdi: manēte tn̄ dn̄io apud eūdē: ⁊ iuſtitia vel iniuſtitia in tranſlatione vſus diſſormes h3 regulas iuſte trāſlationi dominij. Hec g̊ trāſlatio dn̄ij pōt fieri vel auctē publica vel p̄ncipijs vel auctē legis: vel auctē p̄uata ipſius dn̄ij īmediate poſſidētis. ¶ De p̄^{a} trāſlatiōe ſit hec ɔclō p̄^{a} in iſto articulo. trāſlatio dn̄ij auctē legis iuſte iuſta eſt. ꝓbat̄: q2 ſi lex iuſta potuit iuſte determiare p̄^{a} dominia: ⁊ nō minor eſt auctas legis vel p̄ncipis: qḋ habeo hic pro eodē poſt diuiſionē dn̄iorū ꝙ̄ an̄. g̊ pp̄ eādē cām ⁊ eundē finē pōt iuſte transferi dn̄iu3 poſtꝙ̄ fuerat alicui appropriatum.

preſcri. ¶ Ex hoc dico q̄ pſcriptio in imobilibus ⁊ vſuca pio in mobilibus eſt iuſta tranſlatio. Probat̄ p̄ auctē ex̄ de pſcriptionibus vigilāti. glo. ſuper illō aliena. Probat̄ ēt p rōnē duplr̄. Primo ſic. Juſte pōt illō ſtatui a legiſlatore qō eſt neēiuz ad pacificā cōuerſationē ſubditoꝝ: ſed dn̄iuz rei neglecte ſicut negligit̄ in pſcriptiōe ⁊ vſucapiōe transferri in occupantē eſt neceſſariū ad pacificā cōuerſationē ciuiū: qꝛ ſi nō transferret̄ dn̄iuz in illū occupantē ſꝫ remaneret apud p̄mū poſt q̄ntūcūqꝫ tp̄s eſſent lites imortales. nā poſt quātūcūqꝫ tp̄s ille q neglexit vel heres eius repeteret illā rē neglectā ab alio vel alijs quātocūqꝫ tp̄e occupatā: ⁊ eēnt tales lites q̄ ipoſſe eēt eas decidē: qꝛ nec pbationē ſufficientē hīc: Et ex talib⁹ litibus ppetuis eēnt cōtentiones ⁊ forſitan odia inter litigantes: ⁊ ſic tota pax reipublice pturbata. ¶ Scd̄a rō eſt: qꝛ legiſlator pōt iuſte per legē punire trāſgredientē cui⁹ trāſgreſſio vergit in detrimentū reipublice ēt ſi pena corpali. g̊ multo magis pecuniaria: ⁊ hoc applicādo eā fiſco. g̊ pari rōne pōt eum

H

punire pena tali applicādo illud in quo punit̄ alicui q in hoc eſt miniſter legis: ſed negligēs rez ſuā tāto tp̄e trāſgredit̄: ita q̄ eius tranſgreſſio eſt in detrimētū reipublice: qꝛ ipedimentū pacis. g̊ iuſte pōt lex ſicut rē illā neglectā applicare fiſco: ita ad maiorē pacē transferre illā in illū qui tanto tp̄e occupauit tanq̄ꝫ in miniſtruz legis. Et ex hoc pꝫ q̄ñ dꝫ intelligi illa pſumptio iuris ⁊ de iure ꝯ quā nō admitit̄ pbatio: q. ſ. ſic negligēs rez ſuā habuit eā pro derelicta. Et ſi eniz hoc nō ſit verꝫ in rei veritate legiſlator punit iſtū ac ſi habuiſſet eaꝫ p derelicta: qꝛ in aliquo aſſimilat̄ hīti p derelicta: ⁊ illud in quo aſſimilat̄ derelinquēti iuſte regrit ſilem penā. Iſtud ēt apparet pbabile p h̄ q̄ ſi qlibet poſſet ſuū dn̄iuz transferre in aliū tota cōitas pōt cuiuſlꝫ de cōitate trāſferre dn̄iuz in quēlibet: qꝛ in facto cōitatis ſuppono includi ꝯſenſuz cuiuſlꝫ. g̊ illa cōitas hn̄s iſtū cōſenſuz q̄ſi iā oblatū in hoc q̄ qlibet ꝯſenſit in leges iuſtas cōdēdas a cōitate vel pncipe pōt p legē iuſtas cuiuſlibet dn̄iuz transferri in queꝫ. ¶ Scd̄o pōt fieri trāſlatio per actū pſone p̄uate imediate hn̄tis dn̄iuz rei. Hoc aūt pōt eſſe vel per actū mere liberalē vel p actū ſꝫ qd liberalē. Primus eſt qū trāſferens nullā expectat redditionē. Secundus eſt qū pro eo qō transfert expectat aliqd ſibi reddi. ¶ De p̄mo ſit hec ꝯclo que eſt ſcd̄a hui⁹ articuli. Dn̄s

I

alicuius rei nō pbibitus a lege ſeu ſupiore a cui⁹ voluntate dependeat in dādo vel trāſferēdo vel donādo pōt donare rez ſuā alij volēti recipere. Hoc pbat̄: qꝛ ex quo per actū volūtatis ſue fuit dn̄s: ergo p volūtate pōt ceſſare eē dn̄s: ⁊ alius vult recipere. g̊ pōt incipere eſſe dn̄s: ⁊ nō phibet aliq̄ eū ſupior iſtū deſinere ⁊ illū incipe eſſe dn̄m. g̊ per donationē iſtā ſit vere ⁊ iuſte tranſlatio dn̄ij. ¶ Ex hoc pꝫ qd regrit̄ ad iuſtā donationē: qꝛ liberalis trāſlatio ex pte donātis: ⁊ volūtatis recipiēdi ex pte illi⁹ cui ſit donatio: ⁊ libertas ex pte amboꝝ hui⁹ donādi ⁊ illi⁹ recipiēdi: hoc eſt q̄ nulla lege ſupiori pbibeat̄ iſte vel ille nec p actū alteri⁹ a quo depēdeant in iſta trāſlatione. Et ppter

A

defectū ſcd̄i nō pōt qs donare pecuniā fratri minori: qꝛ ille nō vult eſſe dn̄s. pp defectum tertij nō pōt monachus dare ſine licētia abbatis: nec filiuſfamilias ſine volūtate parētis. nec ēt clericus in aliquo caſu ſine volūtate vel ſaltē ꝯ volūtatē pape: vt habet̄ ex̄ de cenſi. romana. ad cui⁹ capli obſeruationē penā poſuit Greg. 10. cuius caplm eſt hodie in. 6. li. decre. Exigit q̄. ſ. viſitantes a viſitatis nulla recipiant munuſcula: ⁊ ſi receperint teneant̄ duplū reſti-

Z

In lib. 6. tuere: vel nō abſoluant̄ a maledictione quā ipſo facto in-

K

currunt: vt dicit Innocētius quartus in nouis ꝯſtōnibus. ¶ Huic aūt corrīdet in trāſlatione vſus liberalis accōmodatio: ⁊ hꝫ ſiles leges ad hoc q̄ ſit iuſta: qꝛ requirit in accōmodante liberā volūtatē: ⁊ in recipiēte q̄ velit recipere rez accōmodatā ad vſuz: ⁊ q̄ nō ſit aliq̄ volūtas legis vel pncipis obſiſtēs illi accōmodationi. ¶ Alia trāſlatio vel accōmodatio nō eſt mere liberalis: ſꝫ vbi tranſferēs expectat aliqd equalēs ei qō trāſfert di pprie ꝯct⁹: qꝛ ibi ſil trahunt̄ volūtates pciū. trahit̄ eni iſte ad tranſferēdū i illū a cōmodo q̄ expectat ab illo: vl̄ qō expectat

M

trāſferendū in ſe. Huiꝰ ꝯct⁹ in qb⁹ dn̄ia trāſferunt̄ qdam ſunt rei vtilis p re vtili imediate ſicut vini p blado ⁊ hꝫ ⁊ di rerū pmutatio do vt des vel do ſi des. Quidam rei vtilis p numiſmate vel ecōuerſo: qꝛ eniꝫ difficile erat res vſuales imediate cōmutare. Jō inuētū eſt mediū p qō talis cōmutatio facilr̄ fieret qō vocat̄ numiſma. ⁊ di cōmutatio numiſmatis p re vſuali emptio: ecōuerſo ꝯo venditio. Quidam tertio numiſmatis p numiſmate: ⁊ di mutui datio ⁊ mutui acceptio. Sunt g̊ tres ꝯct⁹ in qb⁹ transfert̄ dn̄iuz qbus corrīdent alij ꝯctus in qb⁹ trāſfert̄ vſus vel ſus vēdi retēto dn̄io. Naꝫ rerꝫ pmutationi corrīdet mutua vel pmutata accōmodatio: emptioni corrīdet cōductio ⁊ venditioni locatio. mutuationi nō corrīdet aliquid pprie in trāſlatione vſus rei. ¶ De p̄ trāſlatione. ſ. rerū

L

pmutatione ſit hec ꝯcluſio que eſt tertia huius articuli: q̄ dn̄i rerū iuſte eas pmutant ſi ſine fraude ſeruēt equalitatē valoris in cōmutatis ſm rectā rōnē. Intelligēdo hic cō-

N

ditiones p̄us expoſitas ad donationē iuſtā reqſitas: expliant̄ ēt alie q̄ ſunt pprie ad iuſtā pmutationē. Qō p̄ additur ſine fraude: excludit fraudē i ſubſtātia, quātitate, ⁊ q̄litate. In ſubſtātia vt nō cōmutet̄ auricalcū p auro: nec aq̄ pro vino. In quātitate: vt ſiue quātitas mēſuret̄ p pōdus ſiue p aliā mēſurā. ſ. virgā vel hꝫ q̄tū ad lōgitudinē: vel menſurā aliā corporalē: vt. ſ. modiū ſextariuz vel hꝫ: ſiue in liquidis ſiue in aridis iuſtū pōdus ⁊ vl̄r iuſta menſura ſeruet̄. ¶ Cōſimilr̄ de q̄litate: q̄ nō cōmutet̄ vinū corruptū: qō accipit ab alio cōmutāte tanq̄ꝫ vinū purum: ⁊ hec oīa pbant̄ extra de iniurijs ⁊ dāno dato. ſi culpā. Qui occaſionē dāni dat, dānū vr̄ dediſſe. ſed defraudās illum in ſubſtātia q putat pmutādo accipere aliā ſubam vel q̄litatē: vel in quātitate: q putat accipere aliud quātū dat occaſionē dāni: qꝛ ille nō pmutaret niſi crederet aliā ſubaꝫ vel quātitatē ⁊ qualitatē recipe: g̊ vr̄ non tn̄ fallacia de libro elēchoꝝ: ſed pſumptione iuris: ⁊ ſm veritatē dānū dediſſe. Sequit̄ in illa regula q̄ equalitas valoris eſt ſeruāda: hoc pbat̄ p Augu. 13. tri. c. 3. vili velle emere: ⁊ caro velle vendere: re vera viciū eſt: ⁊ hoc intelligēdo de re vili ⁊ cara quātū ad vſum: qꝛ frequenter res q̄ in ſe eſt nobilior in

O

eſſe naturali minus eſt vtilis vſui hoīum. ⁊ p hoc minus pcioſa: ſicut ſm Aug^m de ciui. li. ii. c. 16. Melior eſt in domo panis q̄ꝫ mus: cū tn̄ oē viuū nobilius ſit ſimplr̄ nō viuo in eſſe nature. ¶ Et pp hoc addit̄ ſm rectā rōnē attēdētē. ſ. nām rei in cōparatione ad vſum humanū pp quez ſit cōmutatio iſta. Iſta aūt equalitas ſm rectā rōnē nō cōſiſtit in indiuiſibili. ſicut dicit quidā doctor motus ex hoc: Ri. lib. 3. diſt.

qꝛ iuſtitia hꝫ tm̄ mediū rei: ſed cetere virtutes mediū rō- 33. ar. 3. q. 4.

nis. hoc enim falſum eſt vt declarat̄ lib. 3. diſt. 34. q. j. imo Ride. q[l]. 6. 22.

in iſto medio (qō iuſtitia cōmutatiua reſpicit) eſt magna Ride. B. o.

latitudo: ⁊ intra illam latitudinē non attingendo indiuiſi- 5. ethi. lcone,

bilē pūctū equiualētie rei ⁊ rei. qꝛ quo ad hoc quaſi īpoſſibile eēt cōmutātē attingere ⁊ in quocūqꝫ gradu circa extrema fiat iuſte fit. ¶ Que aūt ſit iſta latitudo ⁊ ad quātū ſe extēdat q̄nqꝫ ex lege poſitiua: q̄nqꝫ ex ꝯſuetudine innoteſcit: lex enim reſcindit ꝯctū vbi ꝯhēs decipit̄ vltra medietatē iuſti pcij: tn̄ ïfra illō ſi ex alio apparet iniuſtitia dꝫ reſtitutio fieri corrīdēs. Q̄nqꝫ aūt relinqt̄ ipſis cōmutātibus vt penſata mutua neceſſitate reputēt ſibi mutuo dare equiualēs hincinde ⁊ accipere. durū eſt eni inter hoīes 5. c. 6.

eſſe 3ctus: in q̄b⁹ 3hẽtes nõ intẽdũt aliq̄d de illa indiuiſibili iuſtitia remittẽ ſibi mutuo vt p tãto oẽm 3ctũ 3comiteẽ aliq̄ donatio. ⁊ ſi iſte eſt modus cõmutãtiũ q̄ſi ſundatus ſup illud legis nãe. H facias alij qȯ tibi vis fieri: ſatis pbabile ẽ ꝙ q̄ñ ſunt mutuo 3tẽti mutuo volũt ſibi remittere: ſi ſm aliq̄d deficiũt ab illa iuſtitia reqſita. ⸿ Cõſimilis 3clõ oĩno eſt de iuſta vẽditiõe ⁊ emptiõe: q2 ibi ita opꝫ ex vna pte 3ſiderare numiſma ſicut hic rẽ pmutatã. Addo ꝙ in iſtis vtriſq3 3ctib⁹ licꝫ pmutãtẽ vel vẽdẽtẽ pẽſare dãnũ ſuũ: nõ aũt cõmodũ ipſius emẽtis ſiue eĩ q̄ permutat: H dico in carius vẽdẽdo vel pmutãdo. Et intelligo ſic. Si q̄s multũ idiget re ſua ⁊ p magnã iſtãtiã iducaẽ ab alio vt vendat vel pmutet p re alia: cũ poſſit ſe pſeruare indẽnẽ ⁊ ex vẽditione vel pmutatiõe iſta multũ dãnificatur pȯt carius vẽdere q̄ ſi al's ſine tali dãnificatiõe vẽderet vel pmutaret. Sꝫ ſi emẽs magnũ cõmodũ 3ſequatur ex illa re ſibi vẽdita vel pmutata / nõ pȯt carius vẽdi vel pmutari. Nam pp maius cõmodũ eius qȯ 3ſeqẽ: nec res mea eſt in ſe pcioſior nec mihi melior. Et iȯ nõ debꝫ mihi maius pciũ apportare. Secus aũt eſt q̄ñ dãnificor: q2 tũc mihi eſt pcioſior lꝫ nõ i ſe. Cũ iſtis 3ctib⁹ (vt dictũ eſt) cõueniũt mutua accõmodatio 3ductio ⁊ locatio. Et conſilr quãtũ ad poſitas iã 3ditiões eſt ſeruãda iuſtitia 3ſiderando ibi ad vſum ſicut hic ad dñiũ. ⸿ De vltimo 3ctu. ſ. de mutui datiõe ſit hec 3clõ q̄rta iſtius articuli. Ad iuſte cõtrahẽdũ mutuũ opꝫ ſeruare eq̄litatẽ ſimplr in numero ⁊ pȯdere: exceptis q̄buſdã caſibus de q̄bus dicẽ in fine. rõ huiꝰ a q̄dã aſſignaẽ talis: q2 vſus pecunie eſt eius 3ſumptio. ḡ 3cedẽs eã mutuo p 3ñs cõſumit eã. ⸿ Cõtra hoc obijcẽ p illud extra de ſignificatiõibus verboꝝ. Ex parte q̄ ſeminat. ⁊ eſt hodie in. 6. li. ꝙ quarũdã rerũ vſus ppetuo ſeparaẽ a dñio. Pȯt ergo talis rõ aſſignari: q2 i mutui datione trãſferẽ dñiũ. hoc enim ſonat vocabulũ: mutuo do tibi meũ. ḡ q 3cedit mutuo nõ manet dñs pecunie mutuate: ⁊ p 3ñs ſi p illa pecunia recipiat aliq̄d vltra ſortẽ pro nõ ſuo recipit ſiue vẽdit nõ ſuũ. ⸿ Alia rõ eſt: eſto ꝙ pecunia maneret ſua: tñ illa pecunia nõ hꝫ ex nã ſua aliquẽ fructũ ſicut habẽt aliq̄ alia ex ſe germinantia: ſed tñ puenit aliq̄s fructus ex induſtria alterius. ſ. vtẽtis: induſtria aũt huius nõ eſt eius q 3cedit pecuniã: ḡ ille volens recipere fructũ de pecunia vult hẽe fructũ de induſtria aliena: quã tñ nõ dedit ille aliꝰ ſibi ex hoc ꝙ accepit mutuũ ab alio. Et hec eſt rõ q̄re p oppoſitũ fructus lignoꝝ germinãtiũ cõputaẽ in ſortẽ. ⸿ Excipiunẽ i iſta mutatiõe duo caſus in gñe. q̄ñq3 eñi licet accipe vltra capitale ex pacto. q̄ñq3 aũt nõ ex pacto. Primũ tripl'r. vel rõne pene 3uẽtiõalis: dũ tñ nõ fiat in fraudẽ vſurarũ. vbi gr̃a. Ego idigeo pecunia mea ad mercandũ: 3cedo tñ tibi ad certũ diẽ adijciẽs penã 3ditionalẽ ꝙ niſi tali die ſoluas: q2 multũ dãnificabor: ſolues poſtea tãtũ vltra hec pena adiecta licita eſt: q2 licet me ſeruare indẽnẽ ſic pponẽdo illã cũ q̄ 3ho. Signũ aũt q̄ñ nõ eſt in fraudẽ vſuraꝝ manifeſtũ ẽ illud q̄ñ mercator magis vellet pecuniã ſibi ſolui die pfixo q̄ in craſtino cũ pena adiecta ſibi. Et p oppoſitũ ẽ in fraudẽ q̄ñ vult diẽ trãſiri potiꝰ q̄ pecuniã ipſo die ſolui. ⸿ 2ᵐ eſt rõne itereſſe. debitor. n. ex cuiꝰ nõ ſolone creditor notabilr dãnificaẽ teneẽ d iuſtitia ſatiſfacere creditori de itereſſe. Et lꝫ ille creditor nõ poſſet hẽe 3 eũ actionẽ i foro exteriori: vtpote q2 nõ fuit pacta vel iuramẽta: tñ in foro 3ſcie debitor teneẽ vltra ſortẽ ad itereſſe. ⸿ 3ᵃ 3ditio ẽ q̄ñ vtrũq3 ſ. capitale ⁊ illud ſupfluũ poniẽ ſub icerto. qȯ pbaẽ extra de vſuris nauigãti. ꝟ. rõne. arguẽdo p locũ a ſili: q2 ſic hic icertitudo excuſat ſicut ibi. Sine pacto ẽt licꝫ. Sol⁹. n. aliꝰ ſine oĩ pacto vbali vel alio ſigno equalẽti oñdẽte debitori ꝙ mutuãs nõ mutuaret ſine ſpe lucri nõ facit illũ recipiẽtẽ vltra ſortẽ ſine pacto hẽe alienũ ⁊ iȯ nõ teneri ad reſtitutionẽ. ⸿ Intelligẽdũ ẽt ꝙ pecunia hꝫ aliquẽ vſuꝫ vtilẽ ex ppria nã: vtpote ad vidẽdũ ornãdũ vel oñdẽdũ poſſibilitatẽ tãq̄ diuitẽ ⁊ ad illũ finẽ pȯt locari ſicut equus vel aliud locale: ⁊ p vſu iſto retẽto dñio pecuniã recipit: ⁊ tũc ex toto eſt 3ctꝰ locatiõis vel 3ductiõis: nõ aũt mutuatio ſeu mutui datio: ⁊ debẽt idẽ pondus reſtitui niſi forte ſufficiat locati eq̄le i pondere ⁊ valore. De regule pdicte oñdũt q̄d iuſtũ ⁊ q̄d iniuſtũ i cõmutatiõib⁹ ſtatĩ factis. ſ. q̄ñ vterq3 cõmutãs ſtatĩ dat vel recipit illud p q̄ cõmutat. ⸿ Sꝫ q̄ñ cõmutãs nõ ſtatim recipit illud p q̄ cõmutat: ſꝫ differẽ hꝫ receptio q̄riẽ q̄d iuris: ⸿ R̃n° pter regulas pdictas ptinẽtes ad iuſtũ vel iniuſtũ i ſingulis 3ctib⁹: p priti addo h iſtas duas. Pria eſt ꝙ cõmutãs nõ cõmutet vl' vẽdat tps: q2 tps nõ ẽ ſuũ. ⸿ 2ᵃ ꝙ nõ ponat ſe i tuto de lucrãdo: ⁊ illũ cũ q̄ cõmutat de dãno: itelligo i tuto ſemp vel vt i plibus. ⸿ Ex iſtis regulis patẽt multi caſus in ſpãli. v. g. Dicaẽ feſtũ natiuitatis dñi. a. ⁊ feſtũ ſcti Joãnis bapẽ. b. iſte cõmutãs tradit alij rẽ ſuã in. a. aut ḡ tũc cã erat vẽditurus aut nõ: ſꝫ i. b. ſi ſic vel determinat nũc pciũ ſm ꝙ currit tps p. a. ⁊ tũc facit miſericordiã: q2 ſupplet indigẽtiã primi an̄q̄ teneaẽ illã ſupplere: q̄ñ. ſ. expectat ſolonẽ huiꝰ vſq3 in. b. Aut determinat pciũ maiꝰ q̄ ſit iuſtũ p. a. ⁊ tũc eſt vſurarius: q2 vẽdit tps 3 p̄mã regulã: qȯ pbaẽ ex̄ de vſuris. Cõſuluit. ⸿ Si aũt nõ eẽt mõ vẽditurus: ſed al's q̄ñ videreẽ ꝙ ſm curſum tpis plus poſſet lucrari. Aut ḡ nũc ponit certũ pciũ aut nõ: ſꝫ dimittit certificationẽ pcij pẽdẽtẽ ex aliq̄ futuro. Si p mõ. ſ. ſi põit pciũ ſm ꝙ res nũc valet nõ eſt dubiũ q̄n faciat miſericordiã magnã. Si vȯ maius q̄ nũc valet tñ nõ ita imoderatum pciũ q̄n tpe ſolonis veriſilr q̄ñq3 plus q̄ñq3 minꝰ valeat res vẽdita rõne dubij excuſaẽ: q2 3 nullã regulã ſupra dictã facit. qȯ pbaẽ p illud capꝫ nauigãti. ꝟ. rõne. ⸿ Et ſi obijciẽ 3 h p illud ibidẽ. In ciui. ⸿ R̃n° ibi 3tineẽ monitio vtilis nõ pceptũ neceſſariũ. ⸿ Si aũt determinationẽ pcij ex valore futuro illiꝰ reſpẽdere relinquat: aut ḡ p tpe determinato illiꝰ ſolonis vel alio in quo nõ 3ſueuit regulariter res plus valere q̄ q̄ñ dat rẽ ſuã: ⁊ tũc miſericordiã facit. vtpote 3cedo tibi iſtud p tãto pcio pro quanto valebit in. b. vel aliquo tpe citra. b. cũ tñ illa res 3ſueuit cõiter carior eſſe in. b. q̄ in aliquo tpe pcedẽte. ⸿ Si aũt velit pciũ determinari p tpe indeterminato h mõ vt ponat ſe in tuto lucri: vt in pluribꝰ: ⁊ aliũ in dãno: vtpote volo ꝙ tãtũ ſoluas mihi p iſto quãtũ valebit in q̄cũq3 tpe vſq3 ad. b. q̄ñ carius vẽdeẽ. vſura eſt: q2 ponit ſe vel ptẽ ſuã quo ad lucrũ: vt in pluribus in tuto. ⁊ illũ cũ quo contrahit ad dãnũ: ⁊ tũc hꝫ p ſe illud qȯ euenit vt in pluribꝰ: ⁊ 3 ſe illud qȯ euenit vt in paucioribus. ⸿ Eſt ẽt ibi alia iniuſtitia q2 aliquo die determinato oporteret eũ exponere rẽ ſuã vẽditioni: ⁊ nõ in tpe particulari vago: ⁊ in illo cõtingeret ꝙ minꝰ care vẽdereẽ q̄ in die cariſſimo inter. a. ⁊. b. ⁊ p 3ñs in tali pacto facit ſe certum de lucro vltra q̄ humana idustria pertingere poſſet. De ergo regule dicte ſunt de iuſto ⁊ iniuſto in venditione ⁊ cõmutatione quacũq3 pro nũc vel futuro: ⁊ hic loquendo de cõmutatione iconomica: que eſt q̄ñ cõmutãs intẽdit rẽ accipere p qua cõmutat vt non mercetur ea: ſed vt ea vtatur.

Sequitur de cõmutatione negociatiua vbi cõmutans intendit mercari de re quã acq̄rit: q2 emit nõ vt vtaẽ: ſed vt vẽdat: ⁊ hoc carius. ⁊ hec negociatiua dĩ pecuniaria vel lucratiua. De hac vltra regulas pdictas q̄d iuſtũ ⁊ q̄d iniuſtũ addo duo. Primũ eſt ꝙ talis cõmutatio ſit vtilis reip. 2ᵐ eſt ꝙ talis iuxta diligẽtiã ſuã ⁊ prudẽtiã ⁊ ſollicitudinẽ ⁊ picula accipiat in cõmutatione pciũ correſpondens. ⸿ Prima 3ditio exponiẽ: q2 reip. eſt vtile

Ric. pñ. diſt. ar. 5. q. 5. parum añ ſolu. ar3. ad.

e. l. in ciui. ta.

M N O P Q I R S

eſt vtile hĩe cõſeruatores rerũ venaliũ3 vt prompte poſ-
ſint inueniri ab indigẽtibus volẽtibus illas emere. In vl-
teriori ẽt gradu vtile eſt reip. hĩe afferẽtes res neceſſarias
quibus illa patria nõ abũdat: ⁊ tñ vſus ea⁊ ibi eſt vtilis
⁊ neceſſarius. ¶ Ex hoc ſeqĩ ꝙ mercator q affert re3 de
pãia vbi abũdat ad patriã vbi deficit vel q illã emptã cõ
ſeruat vt prompte inueniaĩ venalis a volẽti eã emere h3
actũ vtilẽ reip. Et quo ad expoſitionẽ prime conditionis.
¶ Seqĩ ſcd̃a: q vnũquẽq3 in ope honeſto reip. ſeruiẽtẽ
op3 de ſuo labore viuẽ. honeſto dixi pp meretrices ⁊ hi-
ſtriones inhoneſte viuẽtes. ſed afferens iſte vel ↄſeruans
honeſte ⁊ vtilr ſeruit reip. ergo op3 eũ de ſuo labore viue
re: nec hoc ſolũ: ſed vnuſqſq3 põt induſtriã ſuã ⁊ ſollicitu-
dinẽ iuſte vẽdere. induſtria illius transferẽtis res de pãia
ad pãiã requirit magna: vt ↄſideret quib9 q̃ pãia abũdat
⁊ indigeat. g̃ põt iuſte vltra ſuſtẽtationẽ neceſſariã pro ſe
⁊ familia ſua ad iſtã neceſſitatẽ deputata recipere preciũ
corñdens induſtrie ſue. ⁊ vltra hoc 3° aliqd corñdẽs pe-
riculis ſuis. Ex quo eni in piculo ſuo trãſfert ſi ẽ trãſlator
vel cuſtodit ſi eſt cuſtos. pp h9 periculũ põt ſecure aliqd
accipere corñdens: ⁊ maxime ſi qñq3 ſine culpa ſua in ta
li ſeruitio cõmunitatis dãnificatus eſt vtpote mercator
trãſferẽs qñq3 amiſit nauẽ onuſtã maximis bonis: ⁊ ali9
qñq3 ex incẽdio caſuali amittit p̃cioſiſſima q̃ cuſtodit p
repu. ¶ Hec oĩa ↄfirmanĩ: qꝛ q̃tum deberet alicui mini
T ſtro reip. legiſlator iuſtus ⁊ bon9 retribuere: tãtũ põt ipſe
ſi nõ aſſit legiſlator de repu. nõ extorquẽdo recipere: ſed
ſi eſſet bonus legiſlator in pãia indigẽte deberet locare p
p̃cio magno hui9 mercatores q res neceſſarias afferrent
⁊ qui eas allatas ſeruaret. ⁊ non tñ eis ⁊ familie ſuſtenta-
tionẽ nec̃iam inuenire: ſed ẽt induſtriã pericũ ⁊ picula oĩa
locare. g̃ ẽt hoc põt ipſi in vẽdendo. ¶ Ex iſtis duabus
ↄditiõib9 reqſitis in negociatiua iuſta p3 quõ aliq ſunt vi-
V tupabilr negociatores: vt. ſ. illi q nec trãſferũt nec ↄſeruãt
nec eo⁊ iduſtria melioraĩ res venalis: nec certificaĩ aliqs
ali9 ſimplex de valore rei emẽde: ſ3 mõ emit vt ſtati3 ſine
oĩbus iſtis ↄditionib9 vẽdat: iſte eẽt exterminãdus a rep.
⁊ exulandus: ⁊ vocanĩ tales gallice regratiers: qꝛ p̃hibẽt
imediatã cõmutationẽ volẽtiũ emere vel cõmutare ico-
nomice. ⁊ p ↄñs faciũt qðlibet venale vl' vſuale cari9 emẽ
ti q̃3 deberet eẽ: ⁊ vili9 vẽdẽti: ⁊ ſic dãnificãt vtrãq3 ptẽ.

De tertio articulo ſatis p3 ex p̃dictis: qꝛ rectũ eſt
Ext. cõ. 85. iudex ſui ⁊ obliqui. p̃ de aĩa. ⁊ iõ ex iuſti-
tia determiata in p̃cedenti articulo in trãſlatiõib9 dñij vl'
vſus re⁊ apparet iniuſtitia q̃ accidit in talib9 qð breuiter
põt exponi diſcurrẽdo. Nã in donatione nõ eſt iuſtitia ſi
donãs nõ mere liberalr donat: vel 3 voluntatẽ alicuius a
X quo depẽdet in donãdo donat. ſicut p3 in illo caſu de quo
allegatũ eſt ibi extra de cẽſibus exigit. li. 6. Nõ aũt mere
liberalr donat ſi deceptus vel q̃ſi neceſſitate tractus do
nat: qꝛ ignorãtia ⁊ aliq̃lis coactio excludũt volũtariũ ſim
Cap. 1. ⁊ ide. pliciter ex 3° ethi. ¶ Et ex hoc ſeqĩ ꝙ deceptus de eo cui
donat q̃tũ ad illã rõnẽ pp quã donat non ſimplr donat.
Et iõ ſi alicui tanq̃ ppinquo donet q tñ nõ eſt ppinqu9
nõ ſimplr donat. ¶ Cõſilr ſi alicui vt egeno q nõ eſt ege
nus. ⁊ iõ videãt illi trutani. ſ. q diuites exñtes recipiũt: tñ
tãq̃ egẽtes elemoſynas: ne iniuſte oĩa hui9 recipiãt: qꝛ nõ
eſt in dãte volũtariũ pp ↄditionis ignorãtiã quã reſpicit
in donãdo. ¶ Cõſilr ſi attractus vt in vſuris dãdis nõ eſt
mere donatio liberalis. ¶ Cõſilr dõm eſt de accõmodã-
te: l3 ibi nõ ſit õfect9 eq̃lis pp eq̃le iuſtũ: qꝛ trãſlatio vſus
ad tp̃s nõ requirit tãtã liberalitatẽ quãtã tranſlatio dñij.
Y ¶ In pmutatione eſt iniuſtitia ex eiſdẽ cauſis. ſ. ex dece-
ptione ⁊ inuolũtario ⁊ p̃hibitione ſupioris cui cõmutans
ſubeſt in cõmutãdo: ⁊ ex hoc põt dici iniuſta cõmutatio q̃

ſit in ludis alea⁊ ⁊ hm̃: iuxta illud. ff. de aleatoribus. l. vlti-
ma. ⁊ extra de vi. ⁊ hone. cleri. Clerici. ſup illud officia. In
glo. tñ iſta lex nõ ligat niſi illos q viuendo politice ſubſũt
legi imperiali q forte nulli ſunt hodie: qꝛ vbi p̃cipue illa
lex locũ hĩe cõſueuit municipalia p̃iudicãt iperialib9: vt
p3 in Italia. Iniuſtitie in emptione ⁊ vẽditione tacte ſunt
p̃us tangẽdo de iuſtitia in eis. Et iuxta hoc de locatione ⁊
cõductione ⁊ ſolone iniuſtitia p̃cipua eſt vſura cui9 vitu-
peratio habeĩ extra de vſuris. Super eo. Uſure crimen
vtraq3 pagina deteſtaĩ. Or vetus. p3 p Ezec. Ad vſuram
nõ accõmodabis ⁊c. ꝙ noua Luc. 6. Date mutuum: nihil Cap. 18.
inde ſperantes. ¶ Et ſi arguiĩ 3 hoc ꝙ licet vnicuiq3 in
3ctib9 ſe ſeruare indẽnẽ vt dictũ eſt p̃us. ꝙ vẽdẽs põt ca-
rius vẽdere attẽdẽs dãnũ ſuũ in vendẽdo: maxie ſi indu-
caĩ ab illo cui vendit. g̃ eodẽ mõ ſi inducaĩ ab alio qs vt
ſibi mutuet, lic3 ſibi ſe ſuare indẽnẽ: qð non põt niſi acci-
piendo aliqs vltra ſortẽ: ⁊ hoc ex pacto. alš eſt incertum.
Siĺr dans vſura3 volũtarie dat: qꝛ nullus cogit eũ ad h̃:
ſed volũtate ſua accipit pecuniã ⁊ reddit vltra ſortẽ: ⁊ ſic
põt dñiu3 trãſferre i aliũ. Si aũt tranſfert dñiu3. g̃ ali9. ſ.
vſurarius nõ h3 alienũ. ¶ Ad p̃m̃ rñdeo: ſi nõ vult dãni-
ficari pecuniã ſibi neceſſaria3 reſeruet: qꝛ nullus eũ neceſ
ſitat ad faciendã miſericordiã p̃rimo: ſed ſi vult miſeri-
cordiam facere neceſſitaĩ ex lege diuina vt nõ faciat eam
viciatam. ¶ Ad 2m̃ ⁊ ſi transferat dominiu: tamen reci-
piens tenetur reſtituere ſicut in mutui datione trãſfertur:
⁊ tamen debitor teneĩ tandem reſtituere creditori. ¶ Cõ a. l. tantum.
ſimiliter patet de iniuſtitijs in commutationibus vbi ſit
dilatio recipiẽdi. Eſt eni3 iniuſtitia vẽdẽdo tp̃s vel ponẽ
do ſe in certo de lucrando vel ſimplr vel vt in pluribus.
¶ Cõſilr in negociatiua eſt iniuſtitia ſi officit reip. actus
eius. vel ſi imoderate recipit a repu. vltra iduſtriã diligẽ
tiã ſollicitudinẽ ⁊ pericula. ¶ Itẽ preter iniuſtitias iſtas Z
partiales in iſtis 3ctib9 vel cõmutatiõib9 eſt vna gnãlis:
qñ aliqs vſurpat re3 alienã dño ſimplr inuito: ⁊ hoc tam
dño p̃rimo q̃3 remoto. ſ. legiſlatore q non vult: imo p̃hi-
bet illã rẽ occupari inuito dño niſi in caſib9 p̃ſcriptionis
⁊ vſucapionis. In iſtis aũt nõ eſt trãſlatio dñij. ſ. in furto:
rapina: ⁊ hm̃: l3 ſit violẽtia occupatio rei cui9 eſt dñium: ⁊
iſta iniuſtitia eſt manifeſtior quacũq3 alia: vbi pp ſolam
defectuoſam cõditione3 eſt iniuſtitia in tranſlatione vel
cõmutatione vt eſt in caſibus ſupradictis.

De quarto ſunt 5° vidẽda. Pˀio ppter quã rõnẽ
ſit reſtitutio facienda: 2° qs teneĩ re-
ſtituere: 3° qd: 4° cui: 5° qñ. ¶ De p̃mo dico ꝙ ſicut au-
ferre alienũ eſt pctm̃ mortale 3 p̃ceptũ diuinũ negatiuũ. Exo. 20. Deu
Nõ furtũ facies: ita ⁊ tenere alienum: ⁊ iõ ſicut nec̃iu3 eſt ter. 5. ⁊ leuiti.
ſeruare p̃cepta negatiua: ita nec̃iu3 eſt nõ tenere alienum c. 19. ⁊ alibi.
dño inuito: ⁊ p ↄñs vel acutſtati3 reddere vel ſaltẽ velle
reddere cũ fuerit opportunitas: vñ nõ eſt reſtitutio faciẽ- As
da nec̃io vt ps q̃dã ſatiſſactionis neq3 gnãlr accipiẽdo ſa
tiſſactionẽ neq3 ſpãlr: gnãlr eni accepta reddit p pctõ eq
ualẽs ei in quẽ peccaĩ: nõ ſic iſta reſtitutio: qꝛ abſq3 omni
redditione p pctõ poſſet reddi p̃rimo qð ſuũ eſt: ſicut in
mutuis redditĩ creditori abſq3 oĩ ſatiſſactione ptinẽte ad
recõciliationẽ pctõris. ¶ Cõſilr nõ eſt ſatiſſactio ſpãlis q̃
eſt tertia ps pñie: qꝛ de cõgruo reqriĩ reſtitutio in re vel
in voto aũ oẽm ptẽ pñie: ſicut ceſſatio volũtate vel facto
a pctõ. ¶ S3 ſatiſſactio que ẽſt tertia ps penitẽtie nõ re-
qriĩ aũ alias duas ptes pñie: imo ſeqĩ ↄtritionẽ ⁊ ↄfeſſio-
nẽ vt iniuncta a ſacerdote: reſtitutio aũt non iniungitur a
ſacerdote: ſ3 a lege diuina: ⁊ eſt ſile in aliqs peccatis ſiquis
teneret fornicariã vel magis adulterã: reſtituere ea3 viro
ſuo nõ eſt niſi ceſſare a pctõ vel a trãſgreſſione hui9 pre-
cepti. Nõ mechaberis: ⁊ iſtõ p̃cedit oẽ3 ptẽ pñie accepte: Ubi ſupra.

Et iō ſicut tenens adulterā nō eſt capax pnīe ſed irriſor:ꝛ
ſi talis veniat ad pniam addit pctīn pctōita detinēs alie
nū ꝛ volūtate ꝛ facto dū talis eſt:nō eſt capax alicui⁹ par
tis pnīe. ¶ De ſcdo ponunt̃ duo verſus.ſ.de gͣ. Quilibet
Bb iſolidū:reddat pus iniuriato. Juſſio ꝯſiliū:ꝯſenſus palpo
recurſus. Participans mutus nō obſtās nō manifeſtans.
Quoꝝ ſtat ſnīa in hac maxīa. Quicūqꝫ abſtulit vel deti
net alienū tenet̃ reſtituere. Auferre aūt pōt vt cā ſupior.ſ.
pcipiēdo:vel vt ꝓxima imediate auferendo:vel vt cā co
adiuuās:vt ſocius in auferēdo vel vt iducēs ſi cōſulit vel
fauet vel adulat̃ tali cōſilio.fauore vel adulatiōe pp quā
fit ablatio ꝛ ſine qua nō fieret. ¶ Cōſilr de detinēte q̄ im
mediate detinet poſitiue vel ꝑuatiue ſiue interpretatiue:
vt.ſ.q: nō facit reſtitui cū ei ex officio h̄ cōpeteret vel au
xiliū vel fauorē vel ꝑbēdo:vt ſi tacet regſit⁹ i iudicio:vbi
poſſet ſnialr reſtitui res dn̄o ſuo:ꝛ tn̄ dicēdo v̄itatē nō im
minet ei piculū ſtat⁹ vel ꝑſone:vn̄ breuiter oīs obligatio
ad reſtōnez reducit̃ ad auferre vel detinere:ꝛ hoc vel vt
cā ꝑncipalis vel ꝓxima vel coadiuuās vel iducēs vel nō
īpediēs qn̄ eius eēt ad bonū reip.ꝛ ſine piculo ꝑſone īpe
dire:ꝛ hec oīa ex q̄ reducunt̃ ad ꝯſenſuz efficacē vez vel
interꝑtatiuū ꝓbant̃ p illō.z.q.1. Notū ſit.vbi dī q faciētē
ꝛ ꝯſentiētē par pena ꝯſtringit.ꝛ h̄ accipit̃ ex dicto Pauli.
Ro.z.d. Nō ſolū q talia agūt:ſ3 q ꝯſentiūt faciētib⁹. Iſto
rū oīuz q̄lꝫ tenet̃ ad reſtōnē iſolidū.ſ3 vno reſtituēte oēs
alij liberant̃ a debito in cōpōne ad illū dānificatū:tn̄ alij
tenent̃ ꝓ rata portionis q̄ eos cōtingit illi q ꝓ oib⁹ ſatiſfe
cit. ¶ De 3°.ſ.qd dico q nō ſolū tenet̃ qs ad reſtituēdūz
rē ablatā vel vſuz rei:ſ3 ēt ad intereſſe ꝛ fructū ꝯceptuz de
re ſi res erat fructifera:ſ3 nō fructū q ꝓuenit ex induſtria
Cc eius q vtit̃ illa re. Ex quo ſeqt̃ q lucrū acqſitū ex pecunia
fenebri non tenet̃ fenerator reddere. Alioqn ille q reciperet
poſſet eē iuſte vſurari⁹:q: recipe fructū de ſua pecunia
ꝓueniētē p idſtriā alteri⁹ eſt facere vſurā:ꝛ hoc eſt ſorte
qō magis poſſet hoīes iducere ad vſurā:q: de vſuris lu
crantes illud qō lucrant̃ nō tenent̃ reſtituere:imo illō ſuū
eſt:q: p ſuā idſtriā acqſitū erat:alienū ēt ꝯreſtituēdū eſt.
¶ De 4°.ſ.cui dico q dānificato:ſi tn̄ ſit poſſe:poſſe inqꝫ
Dd vt ſi nouit eū:ꝛ ſi hēat cui ꝑntē vel hīe pōt:vt ſibi mittat̃
ſine maiori incōmodo q̄ꝫ illō qō mittendū eſt eēt vtile ei
cui mittit̃.ꝛ itelligo de ipſo vel aliqb⁹ eius ꝓpinqs ſi mor
tuus eſt vel ſi abſens eſt:q: ꝑſumit̃ lege nāe q ille magis
velit reſtōnē fieri ſuis ꝓpinqs:ꝛ iō in duobus caſib⁹ nec
illi nec ſuis vtpote ſi cui neſcit̃ vel ſcito:cui tn̄ mortuo ne
ſciunt̃ ꝓping. ¶ In alio ſi maiores ſumpt⁹ eēnt ponendi
in mittēdo q̄ꝫ illō valeat illi cui mittit̃:ꝛ in iſtis ſi queras
cui:dico q paupib⁹ vice illi⁹:q: cui nō pōt tēporalr red
di reddit̃ ſpūalr:redditio ſpūalis fit maxīe reddēdo pau
perib⁹ ꝓ illo. ¶ Si queras p man⁹ cui⁹ dꝫ reddi paupe
rib⁹: ¶ Rn̄° nō inueni qs ne c̄io determiat⁹ ſit mediator
in diſtribuēdo iſta paupib⁹. ¶ Dicit vn⁹ doctor q ꝯfeſſor
vel aliqs de cui⁹ fidelitate credat. ¶ Videt̃ mihi q per
Tho.pⁱᵐⁱ di. ar.5.ſolu.3ᵐ argᵐ.4.q̃ſtiū cule.ꝛ Ric. di.pⁱᵐⁱ ar.4. q.4. ſeipſū:ꝛ cōſilio tn̄ alicui⁹ boni viri pōt illō diſtribuere pau
perib⁹:q: tali mediatori poſſet dare vt reſtitueret de cui⁹
fidelitate preſumeret:ꝛ tn̄ iſte ſibiipſi applicaret vel alijs
vſib⁹ q̄ꝫ deberet:vn̄ vbi lex diuina vel eccliaſtica nō ligat
ꝑſonā:ſequēda eſt rō nālis:illa aūt dictat magis q ꝑſona
q̄ tenet̃ reſtituat paupib⁹ p ſeipſaz q̄ꝫ p aliā:l3 nō excludē
Ee do cōſiliū alteri⁹ boni viri:ſed includendo. ¶ De 5°.ſ.qn̄
dico q nō licꝫ aliquo tpe detinere alienū iuito dn̄o.ſ.nolē
te ꝛ ſ3 rectā rōnē nolle debēte. Et p ꝯn̄s regulr reſtitutio
eſt ſtatim faciēda:ſicut ſtatim ceſſandū eſt ab actu cuiuſ
cūqꝫ pctī mortalis:nō tn̄ exteriori ſed interiori. ¶ Sed
in caſib⁹ qñqꝫ licꝫ differre reſtōnē exteriorē:poſita tn̄ iaꝫ
interiori.ſ.volūtate reſtituēdi cū occurrerent circūſtātie
opportune. ¶ Illi aūt caſus vlr cōtinent̃ ſub hac maxi
ma:licꝫ detinē rez alienā qn̄ ille cui⁹ eſt dꝫ velle eā rōna
bilr detineri:ſed in qbuſdā caſib⁹ hoc dꝫ velle aliqs etiaꝫ
rōnabilr.ſ.rez ſuā detineri ab alio de facto:poſita iam re
ſtituēdi volūtate cū circūſtātijs opportunis.q̄. Debet eni
velle quilbet reſtōnē ſibi nō fieri tūc:qn̄ eſt in ꝑiudiciū cōi
tatis:vel ipſi⁹ recipiētis reſtōnē:q: dꝫ velle bonū ſuū bo
nū cōe:ꝛ ita di... ꝯnē aliq̄lē illius reſtōnis boni velliſ vt
ſeruet̃ maius bonū. Debꝫ ēt velle nō fieri reſtōnē:tūc qn̄
eēt in diffamatio... reſtituētis:q: dꝫ magis velle famam
ꝓximi q̄ꝫ illud modicū cōmodū ſuū ſtatim. Cōſilr dꝫ ma
gis velle q vitet̃ magnū incōmodū ꝓximi reſtituētis q̄ꝫ
modicū incōmodū ſuū vel nullū in illa modica dilatione
reſtituētis. ¶ Ex his ſequit̃ q qn̄ eēt reſtitutio dānoſa
reip.vel ei cui fit vel diffamatiua reſtituētis vel nimis no
tabilr dānoſa nō tenet̃ ad ſtatim reſtituēduz:ſ3 ſufficit
q ſtatim ex effectu reſtituat:ꝛ actu reſtituat ceſſantib⁹ in
cōuenientib⁹ hincinde. ¶ Et ſi obijcit̃.reſtituere eſt actus
ꝑcepti negatiui:q: nō tenere alienū.ad obſeruationez aūt
ꝑcepti negatiui tenet̃ q̄lꝫ ſemp ꝛ ꝓ ſemp. ¶ Rn̄° tenere
alienū iniuſte.i.inuito dn̄o eſt ſemp ꝓhibituz:ꝛ iō ſemp ꝛ Ff
ꝓ ſemp opꝫ nō tenere iſto mō:ſed qn̄ aliqs hꝫ volūtatez
reſtituendi ꝓ tpe opportuno ex tūc tenet dn̄o volēte tn̄
nō actu elicito:tn̄ actu debito:q: dn̄s dꝫ velle q qui ſuūz
hēat teneat quouſqꝫ poſſit reddē opportune. ¶ Et ſi di
cas dn̄s hic eſt inuit⁹:q: nō vult q p q̄ntūcūqꝫ tps teneat̃
ſuū. ¶ Rn̄°. q dn̄o male ꝛ inordiate volēte ſtatim reha
bere ſuū:ꝛ p ꝯn̄s inordinate nō volēte ꝓximū ſuū illō te a.l.volente.
nere:nō eſt tenēs iniuſtus:q: ēt depoſitū de cui⁹ redditio
ne eſt lex ſtrictiſſima pōt teneri licite dn̄o iuito volūtate
inordiata. ¶ Et ad iſtā ꝑticulam;qn̄;ꝑtū reduci ēt multi
alij caſus a ꝑdictis:vnus ſpālis eſt:q ēt pōt reduci ad par
ticulā qs.ſ.qn̄ ablatio fuit occulta:tūc nō tenet̃ ablator ſe
ꝓdere:nec p ꝯn̄s p ſeipꝫ reſtituere ſ3 p aliā ꝑſonā ſecretā
ꝛ fidelē:ꝛ expedit q p cōfeſſorē:q: ſibi eſt crimen detectū
in cōfeſſione ꝛ de ei⁹ fidelitate q reſtituat fidei ſue cōmiſ
ſuz:ſatis dꝫ credi. Pōt q̇ hic differri reſtitutio quouſqꝫ vo
lūtas talis ꝑſone ꝛ opportunitas hēat̃. ¶ Alius ēt eſt ca
ſus qn̄ qs nō pōt reddere:q ēt poſſet reduci ad qs:qn̄.n. Gg
eſt ipotens ꝓ tūc nō tenet̃:tenet̃ tn̄ poſt cuꝫ ꝑuenerit ad
pinguiorē fortunā ſicut ꝓbat̃ extra de ſolonib⁹. Odoar
dus. Sicut ēt in glo.notat̃ q illa actio nō expirat p iopiā
debitoris:ſ3 ſopit̃:vnde illud:inanis eſt actio quā inopia
debitoris excludit. Sed ius agendi manet ſicut obligatio
in debitorem l3 ſopita.

Ad argumenta. ¶ Ad pͥᵐ pꝫ pͥma ꝑticula ar
ticuli vltimi pp quā rōnez:q:
nō tenet̃ ad reſtōnē vt ad ſatiſfactionē ꝓprie dictam que
eſt 3ª pars pnīe. Sed tenet̃ ad eā vt ad ceſſationē a pctō:
ꝛ hoc actu ꝛ effectu cū circūſtantijs debitis vel opportu
nis. ¶ Ad 2ᵐ ꝛ 3ᵐ pꝫ ex dictis in 4° articulo:q: neſciens
tenet̃ reddere paupib⁹. Sed qō adducit̃ ibi de neſciētia
dn̄i rei inuente dico q res inuēta dꝫ tradi alicui ꝑſone pu
blice cuſtodienda ꝛ in locis publicis ꝓclamari:vt ſic dn̄s
q amiſit poſſit ad eā ꝑtingere. Sed ſi poſt talē clamatio
nē nullus appareat dn̄s.faciēdū eſt ſicut de reſtōne vaga.
¶ Ad aliud pꝫ q nō eſt maior ſumpt⁹ ponēdus in miſ
ſione q̄ꝫ valeat illud qō mittit̃:ſ3 expectāda eſt ꝑntia ꝑſo
ne ſi qñqꝫ credat̃ hīi. Si tn̄ nō credat̃ hīi nec nūtius in
terueniat ſine nimijs ſumptib⁹ tradēdū eſt parentibus:q
ſi nō adſint;dandū eſt paupib⁹:vlr enim dando elemoſy
naz paupib⁹ ꝓ aliquo datur ei bonum ſpūale:ꝛ in hoc fit
ſibi reſtitutio poſſis qn̄ nō pōt ſibi reddi bonuz tēporale.
¶ Ad aliud ſi ꝑſona preoccupans rē alienaz ſit multum
nec̄ia reip.ꝛ eſſet in neceſſitate arta.ꝛ illa alia perſona cui Hh
debeatur

debetur ſilr.arg^m haberet aliquā euidentiā: ſʒ de hoc dicet̄ ſtatim in rñſione ad ſeq̄ues arg^m: ſed ſi illud iniuſte detē tuʒ a pſona multū nec̄ia reip. nō ſit ſibi nec̄iuʒ ſimplr: ſʒ tm̄ ad ſaluādū ſtatū ſuū ſolēnē. dico ꝙ nō licʒ alicui ſtatū ſolēnē tenere de bonis alienis. nec tm̄ valet reip. iſti⁹ ſta tus ſolēnis quē tenet ꝑ nō reſtōnē: q̄tū valet fidelitas ei⁹ ⁊ iuſticia cōis. ❡ Ad aliud: aut detinēs eſt in extrema ne ceſſitate: ⁊ ille cui⁹ eſt res nō: ſed dʒ aliquā citra extremaʒ neceſſitatem: ⁊ tūc dōm ꝙ iſta res ſit iſtius detinētis iure poli. quo in extreme neceſſitatis articulo ad ꝓuidēdū ſu ſtentationi nāe via oībus extrema neceſſitate detentis eſt cōceſſa: extra de v̄bo. ſig. Exiit q ſeminat. ⁊ eſt hodie in. 6. decre. Si aūt ambo detinēs. ſ. ⁊ cui⁹ res detinet̄ ſunt in ex trema neceſſitate. ſi ꝑus deuenit dn̄s ad illā extremaʒ ne ceſſitatē dʒ reddi dn̄o duplici iure: tum q2 ꝑus ſuum: tum q2 iā ex iſta neceſſitate factū eſt ſuū. ſi v̄o ꝑus deuenit de tinens factū eſt ſuū: ⁊ tūc dn̄o poſt deuenienti ad iſtā neceſ ſitatē nō dʒ reddi: q2 ceſſauit dn̄iuʒ eius in re iſta: ⁊ factuʒ eſt alterius iure poli. Si aūt ambo ſil' deueniūt. dico ꝙ dʒ reddi dn̄o: q2 nūq̄ꝫ cecidit a dn̄io. ❡ Et ſi arguas ꝙ mag dʒ qlʒ ſe diligere q̄ꝫ ꝓximū: ⁊ ꝑ ꝯñs magis vitā ſuā corpo ralē q̄ꝫ vitā ꝓximi: ⁊ ꝑ ꝯñs iſtā rē ſimplr nec̄iaʒ ſibi ma gis retinere q̄ꝫ dare ꝓximo ❡ Rñ^o. magis dʒ diligere vi taʒ ſuā ordinate vt eſt diligibilis ad vitā eternā: ⁊ ita ma gis ꝯſeruationē iuſtā vite ſue q̄ꝫ ꝯſeruationē iuſtā vite ꝓ ximi: ſʒ nō magis ꝯſeruationē iniuſtaʒ vite ſue q̄ꝫ ꝯſerua tionē iuſtā vite ꝓximi. Sic eniʒ magis dʒ latro ſuſtinere ſuſpēdiū q̄ꝫ occidere ſuſpēdentēʒ vt euadat. cui⁹ rō eſt: q2 dilectio vite corꝑalis iniuſte cuſtodite nō eſt dilectio or dinata: q2 nō eſt ad dilectionē aīe nec dei. Iſtius aūt deti nentis in caſu vltimo cuſtoditio vite de re aliena eſt iniu ſta: ⁊ h̄ eſt ēt homicida: q2 iniuſte occidit aliū q ſubtrahit ſibi nec̄iuʒ qȯ ſibi debet̄. ❡ Sʒ nūqd ſi poſt extremam neceſſitatē deueniat detentor in p̄ vel 2° caſu ad pinguio rē fortunā tūc ne tenet̄ reſtituere: regula vī ꝙ ſic: q2 illa eſt de poſſitate ſoluēdi: vt allegatū eſt ſupra de ſolonibus. Odoardus. ❡ Cōtra res illa facta eſt iſti⁹ detinētis ꝑ hoc ꝙ fuit in extrema neceſſitate: ⁊ ꝑ ꝯñs deſijt eē dn̄i p̄mi. ḡ nō eſt ſibi reddēda. ❡ Poſſet dici ꝙ res talis nec̄ia ſim plr nō poſſet eſſe niſi aliqd ꝑtinēs ad victū: ⁊ tūc ꝯſume ret̄ ⁊ iuſte: q2 iſte cōſumēs fit dn̄s: ⁊ tenet̄ tn̄ poſt deueniēs ad pinguiorē fortunā reddē equalē: q2 obligatio ad eq ualens vī oriri habuiſſe ꝑ cōꝑationē ad illaʒ occupationē p̄mā rei aliene q̄ fuit iniuſta ante extremā neceſſitatēʒ. Et illa obligatio ꝑ extremā nec̄itatē nō eſt extincta ſʒ ſopita: ſed ſi nūq̄ꝫ an̄ extremā neceſſitatē occupaſſet: tunc iuſte ſimplr occupaſſet rē ſuā: nec ad aliquā tenet̄ reſtitutionē. ❡ Ad aliud de gladio ꝑʒ ex q̄ñ in. 5. ar^o. 4. articuli. ❡ Ad illud de adultera dī multiplr: vno mō ꝙ ipſa dʒ reuelare ſuū crimē filio ſpurio: ⁊ iducē eū ad dimittēdū hereditatē vero heredi ꝑ h̄ ꝙ iniuſte occupat cū nō ſit heres. ❡ Ali ter dī ⁊ minus valʒ ꝙ dʒ reuelare culpā ſuā marito vt aſ ſignet hereditatē vero heredi: qȯ licitū eſt ſʒ iura ſpialia: vbi teſtans p̄ in teſtamēto inſtituit heredē. ❡ Cōtra p^am rñſionē: q2 aut filius credet matri: aut nō. ſi credet non eſt ꝓbabile ꝙ ꝑꝑ hoc dimittere velit hereditatē: q2 pauci in ueniunt̄ ita ꝑfecti vt ꝑꝑ iuſtitiā ſeruandam in foro dei di mittant magnas poſſeſſiones: quas pn̄t tenere iure exte riori: nec hoc pōt mater ꝓſumere: niſi multū ꝑus experta fuiſſet volūtatē filij ſui. nō aūt dʒ ſe exponere certo peri culo diffamationis apud filiū ſuū ꝑꝑ incertā correctionē filij. Si v̄o nō crederet tunc eſſent duo mala: q2 ⁊ ipſa eēt diffamata: ⁊ ipſe teneret hereditatē vt ꝑus. ❡ Cōtra 2^am rñſionē arguit̄: q2 ⁊ mulier ſe diffamat ⁊ exponit ſe peri culo mortis ⁊ maritū periculo vxoricidij: q2 talis poſſet eſſe ʒelator vt ſūt multi ꝙ illā occideret vel ꝑpetuo hēc odio: ⁊ a ſe ⁊ ab actu cōiugij expelleret. Ad iſta mala dif famationis mortis vel ſaltem odij vel diſcordie que ſunt valde ꝓbabilia ⁊ vident̄ vt in pluribus euētura nō dʒ ſe mulier exponere ꝑꝑ incertū bonū hereditatis reſtituēde. Et p̄ter hoc in terris vbi p̄mogenit⁹ eſt heres pater ſi cre deret vxori nō poſſet a ſpurio auferre hereditatēʒ niſi in foro publico ꝓbaret eū talē: ⁊ tunc oporteret mulierē dif famari nō tm̄ apud maritū ſʒ apud totā p̄riaʒ. ❡ Dico ḡ ꝙ mulier dʒ laborare q̄tū pōt ad h̄ ꝙ hereditas reddat̄ vero heredi q̄tū in ſe eſt. Dico aūt q̄tū in ſe eſt: q2 nō dʒ ſe diffamationi exponere: ſed ex alijs cauſis honeſtis filiū ſpuriū quātū pōt iducere vt dimittat hereditatē. vn⁹ mo dus honeſtius eſt vt intret religionē: ali⁹ vt ſit cleric⁹ ⁊ re cipiat bn̄ficia eccleſiaſtica: ⁊ his q̄ſi ſufficiētibus cōtētus hereditatē dimittat alij fratri laico remanēti: ſʒ ſi ꝑ nullā honeſtā perſuaſionē pōt mater flectere cor filij ſpurij vt dimittat hereditatēʒ: nō vī ꝙ debeat ſe ꝓdere illi ſpurio: q2 nō eſt certa ꝙ talis ip̄ſuaſibilis ab ipſa i alijs honeſtis ꝑꝑ h̄ flecteret̄: imo forte tenaci⁹ teneret ꝯcipiēs diffama tionē ſui: q2 ꝑ illā dimiſſionē notaret̄ ſpurius: ⁊ talē notaʒ multū cauent male nati: ⁊ tūc dʒ mulier laborare aliunde reſtōnē fieri vero hēdi q̄tū pōt ⁊ ſm̄ corrn̄dētiā iuſtitie: q2 nō dico ꝙ teneat̄ ad reſtituendū equalens toti heredi tati: nam multū differt inter hēe ⁊ ꝓpe eſſe: iſte aūt nunq̄ꝫ habuit hereditatē, ſʒ fuerit ꝓpe ſm̄ iuſtitiā: ⁊ iō minus q̄ꝫ equalēs hereditati ſufficit ſibi ꝓ reſtōne: ⁊ illud min⁹ de terminet̄ ſm̄ arbitriū boni viri: vī tn̄ ad minus ꝙ debeat ſibi prouidere de victu honeſto ⁊ veſtitu ſi fuit hereditas pinguis vt poſſit ſufficere heredi ad duplū vel ad triplūʒ iſtius. ꝙ ſi hoc nō poſſit faciat qȯ dī in illo. c. Odoardus. ❡ Ad vltimū dico ſilr ꝙ iſte tenet̄ reſtituere bn̄ficiū nō totū: q2 multū intereſt īter hēe ⁊ ꝓpe eē: ſʒ aliquā portio nē corrn̄dētē alicui parti valoris beneficij: ⁊ hoc ſi directe abſtulit ſibi bn̄ficiū intentione damnificādi eū. Si aūt indirecte. ſ. ꝓcurando ſibiipſi: ⁊ cum hoc ēt damnificare aliuʒ intendebat: tenet̄ vt dixi. Sed ſi tm̄mō ꝓprie vtili tati intēdebat ꝓuidere: ⁊ ſic ꝓcurat ſibi ⁊ ex ꝯſequēti ali⁹ p̄ter itētionē illius dn̄ificat̄: iſte ad nihil tenet̄ illi: q2 licʒ vnicuiqʒ ſibiipſi ꝓuidere, alio neglecto. ❡ Confirmatur hoc ꝑ illud. ff. de noui op. nun. l. 2° ſi p̄ſcindo venas in fun do meo ꝑ quas deriuabat̄ aqua ad puteū alteri⁹ intentio ne nocendi ſibi teneor ad reſtōnē damni: ſed ſi hoc facio ſine fraude intendens cōſulere vtilitati ꝓprie: vt q2 mihi eſt vtile facere murū qui nō pōt cōuenienter fundari ſi ne preciſione illaꝝ venaꝝ: nō damnifico aliuʒ: q2 ius ha beo faciendi vtilitatē meā in fundo meo. Et. ff. de reg. iur. Nemo damnum facit niſi qui illud facit qȯ facere ius nō habet. iſte aūt habet ius procurandi ſibi beneficiū ſerua tis circunſtantijs iuſtis ⁊ honeſtis. Qō. III.

Ertio quero. Utrū damnificās aliuʒ in bonis ꝑſone. ſ. corporis vel aīe te neat̄ reſtituere: ad hoc ꝙ poſſit vere penite re: Uidet̄ ꝙ nō: nullus tenet̄ ad ipoſſe. Sed in tali damno q̄ñqʒ eſt ipoſſis reſtitutio. ḡ ⁊c̄. minor ꝑʒ: q2 dn̄ificās nō pōt reddere bonū ſpūale equi ualēs ei quē dn̄ificauit in bonis aīe. ſilr ſi dn̄ificauit au ferēdo mēbrū vel occidēdo nō pōt reddere nec illud nec equalē: q2 nullū bonū exteri⁹ qȯ eſt bonū minimū: quia bonū fortune pōt eſſe equalēs bono nāe qȯ eſt bonū me diū ſm̄ Aug^m p̄ retractationū. ❡ Itē retrahēs hoīeʒ a re ligionis ingreſſu damnificat illum in bonis aīe que eſſet habiturus in religione: ⁊ damnificat religionem ſubtrahē do illi taleʒ perſonam: nec tn̄ tenet̄ ad reſtitutioneʒ illoꝝ bonoꝝ illi: q2 non pōt nec ad reſtituendū religioni perſo

Ii

Kk

Dicitur nobilis

a.l.ita eſt de i poſſibilitate.

Ric.q̄nd diſ. ar.5.q.4.ſol. noni articu. Doctor.in ſū. que dī copio ſa. li.5.tit. de penis ⁊ remi.

Ll

a.l.q prope eras.

Caſ.4.

nam illā vel equalentē illi perſone:qꝛ tunc teneretur ipſe
intrare religionē pro eo ſi nō poſſet īducere aliū equalen-
tē.℗ Cōtra.6.q.1.ex merito.deteriores ſunt q vitā bono-
rū prauis morib⁹ corrūpūt:q̄ꝫ q ſubas alioꝝ prediaqꝫ di-
ripiūt.℗ Itē Exo.22.Qui ſeducit vгginē ꝛ dormit cū ea:
dotabit eā ꝛ habebit eā vxorē:aut reddet ei pecuniā iuxta
modū dotis quā vгgines ſolēt accipe.ḡ iſta dānificatio illa-
ta virgini ꝯ caſtitatē reqrit reſtitutionē caſtitatis cōiuga-
lis reddēde p ea.℗ Itē dānificāte in corpe habeť extra
de iniurijs ꝛ dāno dato.c.1.ſi rixāti.ꝛ ſumiť ab Exo.21.c.
Si percuſſerit alter proximū ſuū ꝛ ille mortuus nō fue-
rit ſed iacuerit in lecto:qui percuſſerit operas eius ꝛ im-
penſas in medicos reſtituet.

Reſpondeo. Hic primo vidēdū eſt de dānificā-
te aliū in bonis aīe.2° in bonis cor-
poris.℗ De p̄mo nō intelligiť de bonis nālib⁹ aīe:qꝛ nul-
lus pōt ſic aliū dānificare cū illa nālia bona ſint bona in-
A corruptibilia:ſed de bonis morū itelligiť vel acqſitis que
corrūpunť vel acqrēdis:q̄rū acqſitio īpediť:vt.ſ.de pctis
ꝛ vitijs:qbus virtutes acqſite corrūpunť:vel tandē vitia
gñanť:ꝛ q̄ deberēt gñari ex actibus bonis īpediunť.ī iſtis
nō pōt qs aliū directe dānificare:qꝛ pctm̄ ꝛ oīs actus vi-
tioſus adeo eſt pctm̄ q̄ voluntariū:qđ ſi nō eſt voluntarium
nō eſt pctm̄.ſm Aug.de vera religione.ḡ ſola volūtate p-
pria pōt aliqs ſic dānificari:ſed aliqs pōt alium indirecte
dānificare inducēdo eū ad pctm̄ ꝛ actus vitioſus qb⁹ vir-
tutes corrūpunť ꝛ vitia gñanť ꝛ iſta inductio pōt eē multi-
plex.ſ.ꝯſulēdo pſuadēdo:ꝛ rogādo ꝛc.℗ De iſto dico ꝙ
teneť mō ſibi poſſibili reſtituē ſibi dānū.ſ.inducēdo eum
efficaciter ad p̄niam ꝛ ad act⁹ vtuoſos:ꝛ ſi ſola īductio nō
B ſufficiat:qꝛ facili⁹ eſt puertere:q̄ꝫ ꝯuertere:teneť ꝛ p ſe orā-
do ꝛ p oīones alioꝝ pcuratas īpetrare ſibi ꝯuerſionē:ꝛ p
alios pſuaſores efficaces dū tñ illis nō pdat pctm̄ occul-
tū illius alterius.ꝛ ex hoc pꝫ quātū periculū eſt aliū ſolli-
citare ꝛ īducere ad pctm̄:qꝛ vix pōt digne reſtituē:cū vo-
lūtatē illā allectam ad peccata vix poſſit pſuaſionibus ꝛ
alijs multis vijs reducere ad virtutē.Rō huius ſatis pꝫ:
Cap.9. qꝛ cū vtutū bona ſint maxima ſm Aug^m p̄ retractationū.
plus dānificat q in iſtis dānificat q̄ꝫ q ī quibuſcūqꝫ alijs.
ꝛ p ꝯñs plus ſm iuſtitiā teneť ad reſtituendum proximo
tale bonum quantum ſibi poſſibile eſt.

De ſecūdo dānificās in corpe aut intulit vltimū
dānū.ſ.mortē:aut aliqđ aliud dānum
citra mortē:ꝛ hoc dupl'r vel irremediabile:vel remedia-
bile.Exe^m de p̄:mutilatio.exēplū de 2°.vulneratio:vl' alia
leſio curabilis.Et ſi in mutilatione dupl'r.qꝛ vel eſt enor-
C mis q̄ īpedit ex toto actū humanū aliquē q cōpeteret hoī
ſm illā partē amputatā:vt in manus dextre amputatiōe:
vbi auferť oīno actus humanus natus cōpetere ſm illā
manū.vel nō enormis.ſ.nō īpediēs actū humanū:vt am-
putatio digiti vel alicui⁹ ptis digiti.℗ De iſtis oībus dā-
nis vidēdū eſt p̄ qđ poſſit oībus iuſte reſtitui.2° qđ ſtatu-
tū eſt.℗ De p̄ dico ꝙ ſi lex taliōis in oībus his ſtatuereť
iuſta eēt:qꝛ nō eſt facile vt p dāno tali illato hoī ſiat recō-
pēſatio eq̄lis p bona aliqua fortune:qꝛ nō equalēt.℗ Si
obijciť:ergo lex moſayca iudicialis remaneret:ꝛ tūc in le-
ge noua liceret iudaiſare q̄tū ad iudicialia.℗ Rñ° lex
aliqua pōt hēre robur vt a legiſlatore in cōitate vbi ſtatui-
D tur:ꝛ tūc vndecūqꝫ accipiať rō ſtatuēdi nō hꝫ robur vt
ſtatuta ab alio ſed vt ab iſto:ꝛ hoc mō iudicialia multa le-
gis moſayce poſſent a papa ꝛ ab īperatore ſtatui a chriſtia-
nis obſeruāda:nec obſeruenť vt a Moyſe ſtatuta:ſed vt
a legiſlatore euāgelico.nec h̄ eſſet iudaiſare:qꝛ nō ſeruať
lex iudicialis qꝛ moſayca:ſed qꝛ eadē ſtatuiť a principe
qui pōt ſtatuē leges in lege chriana.℗ Iſtud pbať p̄ de
facto:qꝛ multa talia in decretalibus ſumuntur ex iudicia-
libus legis moſayce.vt pꝫ extra de iniurijs ꝛ dāno dato.
c.j.ꝛ ſequētibus:q̄ oīa ſumuntur ex exodo.22.ꝛ 23.ꝛ ſer-
uāda ſunt hodie:vt iura canonica nō vt in lege moſayca.
℗ Hoc pꝫ ēt p q̄tuor exēpla.Nā cōitas aliq̄ vidēs aliā
bñ legib⁹ ordinatā pōt illas leges quas iudicat rōnales vt
vtiles ſibi aſſumere:vt ille q hꝫ auctoritatē ꝯdēdi leges ī
iſta cōitate ſtatuat iſtas hic obſeruari:ꝛ tūc obſeruabunť
hic:nō qꝛ leges illius cōitatis:ſꝫ qꝛ ſtatute a legiſlatore in
iſta cōitate.℗ Pꝫ ēt hoc in ciuitatibus vbi eſt regimen p
pcātē ꝛ intrinſecū pſidētē vbi vna accipit leges alterius ꝛ
ordiat eas in ciuitate iſta ſeruādas.℗ Pꝫ ēt in regnis ſic
leges francie poſſet alius rex accipe ꝛ ſtatuere eas in ſuo s.l.anglie.
regno ſeruādas.℗ Pꝫ ēt in religionib⁹:qꝛ ꝯſtitutiones ꝛ
ordinationes vnius religiōis alia vidēs eē honeſtas ꝛ bñ
ꝯuenientes ad obſeruationē vite regularis poſſet ſtatue-
re vt ille in iſta religione obſeruarenť:nec obligarēt tunc
p̄dicatores:qꝛ ſunt ordinationes fratrū minorū:ſꝫ qꝛ a ca-
pitulo gnāli p̄dicatorū approbate.℗ Sic in pppoſito de
iudicijs legis Moyſi.Nec mirū:qꝛ deus non fuit fatuus
vt daret illa iudicia ꝯ rōnē:imo legēdo leges imperiales
codicis multa inueniunť ſatis ꝯſona multis iudicijs legis
moſayce.Et lꝫ dederit aliq̄ valde dura que nō opꝫ in euā-
gelio ſuare:tñ multa dedit rōnalia valde ēt p ſtatu quo-
E cūqꝫ in hac vita mortali.Et iō ſi iſta ſtatuant a legiſlato-
re obſeruāda pro quocūqꝫ tpe iuſte ſtatuunť.Et hoc mō
ſi ſtatuereť ab aliquo blaſphemū adulterꝫ idolatrā debe-
re occidi:multo iuſti⁹ ordinať q̄ꝫ ꝙ fur ſuſpendať:vt poſt
patebit:ſꝫ pꝫ ad qđ aſpiciūt plus pncipes:qꝛ ad cōmodū
tēporale q̄ꝫ ad honorē dei:ꝛ p h̄ plus puniūt ꝛ reprimere Error tpalis
volūt peccata in pximū q̄ꝫ in deū:vt pꝫ.℗ De 2° quid.ſ. imperij.
ſtatutū eſt.℗ Rñ°.pro p̄mo dāno ꝛ maximo.ſ.vite abla-
F tione regul'r in multis cōitatibus ſtatuta eſt lex talionis.ſ.
vt homicida moriať ꝛ rōnabil'r:qꝛ.ſ.nō ſolū hoc cōpetit
legi moſayce:ſed ēt legi nāli ꝛ approbatū ꝛ cōformatum
eſt in lege euāgelica a chro.Math.26.Oīs q gladio oc-
ciderit gladio peribit:ꝛ p ꝯñs vbicūqꝫ lex talis de vita pro
vita reddēda ſtatuta eſt.iuſte dꝫ hō patienter ſoluere iſtā
penā:que ſi alicubi nō ſit ſtatuta nullus dꝫ eā ſibi inferre:
qꝛ nullus dꝫ eſſe homicida ſui ſine ſpāli p̄cepto dei:ſꝫ ex-
pedit ibi ꝙ exponat vitā ſuā ī cā iuſta:vtpote ꝯ inimicos
eccl'ie pro reſtōne faciēda illi cuius vitā abſtulit.Qui ſi
nec tātā reſtōnē velit facere nō pōt oīno eē imunis a reſti-
tutione:ſicut qdā fatui faciunt q abſoluūt homicidas nō
eis oñdētes reſtōnē nec ſio incūbētē:q̄ſi facili⁹ poſſit tran-
ſire homicida q̄ꝫ(vt ita dicā)canicida vel bouicida:qꝛ ſi Nota pīcīꝫ
occidiſſet qs bouē pximi ſui vel canē nō abſolueret ſine ſingularem.
reſtōne.teneť ḡ ad reſtōnē ſpūalē equalentē vite quā ab-
ſtulit:ſicut pōt eē equalētia in talib⁹.nec hoc ſolū:ſꝫ ſi in-
terfect⁹ ſuſtētabat aliquos prēꝫ vel matrē vel ppinquos
G teneť interfector oībus illis ad tantā reſtōnē quātā illis
abſtulit per interfectionē illius.℗ Et qꝛ vix poſſet aliqs
digne recōpenſare p actiones illud qđ abſtulit homicida
expediret ſimpl'r aīe talis ꝙ ſolueret p paſſiones volun-
tarias vel patiēter ſuſceptas:vt.ſ.occidereť p homicidio:
ꝛ iō optime pūiſuꝫ eſt cōitati vbi ſtatuta eſt lex talionis
in cā homicidij.pꝫ enim q̄tū deus deteſtať homicidium
qꝛ Dauid(qui tñ iuſte occiderat)voluit edificare ſibi do-
mū:ſꝫ qꝛ fuit effuſor multi ſanguinis humani:phibit⁹ eſt
a deo.Si ergo iuſtus occiſor non accepťať ad cultum dei:
iniuſtus occiſor vbi apparebit:Hoc ergo qđ dictum eſt
ibi eſt dictū de iniuſte occidente.℗ Sed quis eſt iuſtus
occidens:Reſponſio habetur.23.q.5.Si non licꝫ.ꝛ intitu- Cap.21.ꝛ.22
latur ibi Aug.1.de ciui.dei.His inquit exceptis quos lex
iuſta gñāliter vel deus ſpāliter iubet occidi qſqs hoīem

occidit criminis reus erit. Que aūt ſit lex iuſta ipſe deter-
minat de libero arbitrio li.p̄ breuiter. Nulla niſi q̄ vł de-
ſcēdit a lege diua: ſicut ↄ̄nes pratice a p̄cipijs praticis: vł
q̄ ↄcordat legi diue: ad minus q̄ nō diſcordat. ¶ Ad ppo (a.l.non occi-dios ꝛ nulli ꝛc.)
ſitū lex diua abſolute ꝓhibuit nō pmittas hoiez occidi. ꝛ
nulli licz īferiori i lege ſupioris diſpēſare. ḡ nulla lex poſi
tiua ↄſtituēs hoiez occidēdū iuſta ēſi i illis caſib⁹ ſtatuat
q̄s de⁹ nō excipit. Excepit aūt multos: vt pꝫ i Exo. ſ. blaſ- (ꝛꝛ. ꝛ inde.)
phemū: homicidā: adulterū: ꝛ multos alios. nullus ḡ ſm
iuſtā legē occidit: nec lex poſitiua iuſte īfligit homicidiūꝫ
ſi nō excipit̄ ille caſus a deo ꝓhibēte homicidiū. ¶ Et ſi
obyciat: ḡ lex ē iniuſta q̄ p̄cipit furē occidi: q: de⁹ nō exce-
pit ab illo p̄cepto negatiuo: nō occides: pctm̄ furti. imo ma
nifeſte oñdit ſe nolle excipe furē: nec velle eū plecti mor
te: q: īfligit furi aliā penā. ¶ Rn̄º q̄ de⁹ i lege Moyſi vł
euāgelica explicite nō excepit pctm̄ furti ab illo p̄cepto:
nō occides. vt. ſ. pp hoc pctm̄ liceat hoiez occidēꝛ: ꝛ iō niſi
reuocauerit aliq̄ reuocatiōe ſpāli: qd nō hē ex ſcriptura.
nec de bulla ſup h̄ deſcēdēte de celo audiuim⁹ nō video
q̄ lex aliq̄ iuſta poſſit ſtatuere hoiez occidi ꝓ furto ſolo.
dico aūt ſolo: q: ſi eſt fur ꝛ cū h̄ inuaſor p̄ſumit̄ homicida
q: vult occidēꝛ: ꝛ h̄ parat⁹ eſt ſi aliqs ſibi reſiſtat. h̄ pꝫ per
H illud Exo. xx. de fure nocturno ꝛ diurno. fur nocturn⁹ ipu
ne occidit̄: g ūt irrūēt de die ad furādū occidit homicidiꝫ
re⁹ eſt. cā diuerſitatis ē hec: q: p̄ſumit̄ q̄ g de nocte furat̄
occideret ſibi reſiſtētē ſi poſſet: nō autem g de die intrat.
¶ Eſto ēt q̄ aliq̄ mō licuiſſet iudeis ꝓ furto occidēꝛ: ma
gis vꝫ ꝑ miſericordiā euāgelicā iſte rigor reuocatus q̄ ri-
gor ↄ̄ adulteriū: q: pctm̄ furti eſt multo minus q̄ adulte-
riū: iuxta illud Prouer. 6. Nō grādis ē culpa: cū q̄s furat⁹
fuerit. furat̄ enī vt eſuriētē ipleat aiaꝫ: dep̄hēſus quoqꝫ
reddet ſeptuplū. Seq̄t. Qui aūt adulter eſt pp iopiā cor-
dis pdet aiaꝫ ſuā. Sꝫ pena de adulterio eſt reuocata i illo
Io. 8. Nemo te ↄdēnauit mulier: nec ego te ↄdēnabo: va
de iā amplius noli peccare. Multo magis ḡ reuocat⁹ eēt
rigor ↄ̄ furtū ſi fuiſſet ſtatut⁹ in lege moſayca. ¶ De alia
aūt dānificatiōe i corpe. ſ. mutilatiōe enormi vel nō enor
mi cōiter nō eſt ſtatuta i eccłia reſtō niſi pecuniaria. ꝛ illa
dꝫ reſpōdere nō ſolū dāno qd icurrit q̄s ꝑ mutilationē ꝓ to-
I to tp̄e futuro q̄ victurus eēt q̄s mēbro abſciſſo: ſed ēt expē-
ſis appoſitis i curatiōe: ꝛ h̄ dicit capłm allegatū ex̄ de iu-
iurijs ꝛ dāno dato. ꝛ vltra placatiōi ipſi⁹ leſi: que regrere-
tur ēt ſi nō eēt talis mutilatio: ꝛ ↄſolationi ipſi⁹ afflicti: q:
ꝑpetua ē ſibi deſolatio de tali mutilatiōe. Plus ēt eſt pō-
derāda mutilatio paupis q̄ diuitis ſi magis egebat pte
abſciſſa ad victū neceſſariū: q: vtus fuiſſet pte illa ad pa-
rāda neccīaꝫ ex alia pte ſit q̄dā ↄditio p̄pōderās. ſ. digni-
tas ꝑſone. ſꝫ hoc pa⁊ eſt reſpectu prime ↄditionis.

Ad argumenta. ¶ Ad p̄m pꝫ q̄ñ poſſe eſt re-
ſtituere bonū aīe in p̄ articu-
lo: ꝛ bonū corpis in 2º: reſtituēdo bona exteriora correſpōdē-
tia: vel ꝓ occiſiōe bona ſpūalia ipſi occiſo. ¶ Ad 2m dico
q̄ ſi extrapit de religiōe aliquē iā obligatū ad religionem
obligatione pfeſſionis: tenet̄ agere ad reſtitutionēꝫ: vt. ſ.
A ille redeat ad religionē. Sed ſi aliquē diſpoſitū ad intrā-
duꝫ retraxit ne intraret: q: intereſt inter hic ꝛ prope eſſe:
K nō tenet̄ ad tantam reſtitutionem religioni ad quantaꝫ ſi
fuiſſet in religione. ſed tenet̄ ad aliquam reſtitutionē pu-
ta ad aliqualem inductionem alterius aliqualiter equiua
lentis ad ingreſſum illius religionis. ꝛ hoc intelligēdū eſt
ſi illū retraxit intentione dānificādi religionē: ſi aūt inten-
tione ↄſulēdi vtilitati ꝓprie ſine fraude nō tenet̄ religio-
ni. ſꝫ in p̄mo caſu: ꝛ in 2º tenet̄ ꝑſone quā retraxit: vt in p-
ſuaſionibus: ꝛ alijs bonis ſpūalibus ad equiualētiā bonis
illis in q̄bus illū retrahendo dānificauit. Qō. IIII.

Quarto querit̄. Utrū dānificās aliquēꝫ
in bono fame tenet̄ ad reſtōnē:
ita q̄ peniteāt̄ vt nō poſſit niſi famā reſtituat:
Uł q̄ nō extra ď calū. c. j. ꝛ. 2. Infamis ē de-
nūtiator vel accuſator falſi criminis. ergo ne-
gās verꝫ crimē ſibi īpoſitū iniuſte infamat accuſanteꝫ q:
oñdit eū accuſatorē falſi criminis: ꝛ tn̄ iſte negās tale cri-
mē ſibi īpoſitū nō tenet̄ famā reſtituēꝛ accuſātī: q: magis
vꝫ accuſans debere reſtituere famā accuſato: cū nō poſſit
ꝓbare crimē ſibi īpoſitū. ¶ Itē tenet̄ q̄libet magis ↄcela-
re ꝓ fama ꝓpria q̄ ꝓ aliena ſic magis diligēꝛ ſeipꝫ q̄ ꝓ-
ximū: ſed accuſatus in publico de crimine occulto nō pōt
famā ſuā cuſtodire illeſaꝫ niſi indirecte alterū diffamādo
negādo. ſ. crimē ſibi īpoſitū: ꝛ ita denotādo eū delatorem
falſi criminis. ḡ iſte ſm rectā rōnē tenet̄ eū diffamare lꝫ
īdirecte: ꝛ ꝑ ↄñs nō reſtituere: q: in p̄ actu nō egit iniuſte.
¶ Cōtra Aug. ad Macedoniū epła. 2. ꝛ ponit̄. 14. q. 6.
c. j. ſi res. Nō dimittit̄ peccatū niſi reſtituat̄ ablatū, ſi re-
ſtitui poteſt. ¶ Item prouer. 2. Melius eſt nomen bonū
q̄ diuitie multe. ergo plus ledit proximum qui aufert ei
nomen bonum q̄ qui aufert diuitias. ſi ergo ibi tenet̄ ſm
iuſticiam reſtituere: multo magis hic.

Reſpondeo. In gn̄e pt aliqs aliū tripl'r diffama- (Hoc idem Ric. di. pim ar. 5. q. 3.)
re: vno mō falſum crimē īponēdo.
2º mō verꝫ crimē: tn̄ occultū nō ſuato ordie iuris i publi- A
co ꝓponēdo. 3º mō verꝫ crimē: ſꝫ occultū: i publico tn̄ ſi-
bi īpoſitū negādo. q: in h̄ negās notat īponētē ď calūnia. B
¶ In p̄ dico q̄ opꝫ reſtituat̄ famā retractādo v̄bū ſuū vel
qd ſibi īpoſuit: ꝛ h̄ ita publice ſicut ſibi īpoſuit: q: alš nō
ſeruat iuſticiā i reddēdo ꝓximo qd ſuū ē. ¶ Et ſi obycit̄ q̄
magis tenet̄ ↄcelare ꝓ fama ſua q̄ aliēa. nō aūt poſſet illi
reddēꝛ ſuā famā retractādo v̄bū ſuū niſi ſeipꝫ diffamaret.
¶ Rn̄º ſic dixi in p̄ª qōne de reſtōne. in ſolōe ad 6m arg. q̄ (a.l.ad 8m argumentum.)
bōa corpis vel exteriora nō ſūt diligēda niſi i ordine ad
bonū aīe: ꝛ ad deū: h̄ aūt nō eſt niſi vt poſſint iuſte cōpetēꝛ
illi q̄ diligit. Et iō ſicut ibi de dilectiōe vite ꝓprie corpalis
dixi. ita dico hic de dilectiōe fame ꝓprie: q̄ q̄libet cui pōt
iuſte cōpetēꝛ in ſe fama: dꝫ magis diligere illā q̄ alteri: cui
nō pt iuſte cōpetēꝛ. Sꝫ ſi ſibi nō pōt cōpetēꝛ niſi iniuſte: al- C
teri aūt iuſte magis dꝫ diligēꝛ alteri cui iuſte ↄuenit q̄ ſibi
cui iniuſte: ꝛ ita ē h̄. accuſato. n. de falſo crīe: iuſte ↄuenit fa-
ma: accuſanti aūt poſt talē accuſationē iniuſte: nō ſolū q:
mētit⁹ eſt i accuſando: ſꝫ q: publice mētit⁹ eſt: in q̄ ſufficiē-
ter ꝛ iudicabilr ſe diffamauit. Et iō poſtea directe oñdēs (a.l.radicabili-ter.)
inocētiā alteri⁹ cui tenet̄ in h̄ ꝛ indirecte nocētiā ſui non
tūc ꝓprie diffamat ſe. ſꝫ tūc amouet falſaꝫ laudē: q: iſte
poſt accuſationē mēdacē idignus ē. Exēpliū. q̄s fornicat̄
trib⁹ vidētib⁹: illi poſtea accuſantes nō diffamāt illū. ſed
ipſemet ſe diffamauit in facto illo publico: q: breuiter cō-
mitēdo qdcūqꝫ crimē publice incurrit leſſionē dignitatis:
ꝛ ſic amittit famā q̄tū eſt in ſe: nec publicādo illa poſtea
ꝑ quā notificat̄ illa leſio aufert ſibi famā: ſꝫ tn̄ mō facit
deuenire magis in publicū illud qd ex nā actus cōmiſſi
prius ſimplr erat publicū. ¶ Et ſi q̄rat̄. aliqs nō īponit (Dubium curioſum.)
in publico tale crimē alij ſꝫ murmurat: vel indiſcrete lo-
q̄t: vel alicui corā multis narrat: ꝛ nō tanq̄ ſibi certū: ſꝫ
ſic ſe audiuiſſe: nūq̄d tenet̄ reſtituēꝛ: ¶ Rn̄º. rara fides iō
eſt q: multi multa loquunt̄. Et iō dicens ſe tn̄ audiuiſſe D
niſi ex mō dicēdi oñdat aliquā maiorē certitudinē q̄ ex
cōi relōne non aufert ex nā actus in opiōne alioꝝ famaꝫ
ipſi: q: ſi illi firmiter cōcipiant illū de quo eſt ſermo cri-
minoſum eſſe leues ſunt: q: qui cito credit leuis eſt corde.
Eccłiaſtici. 19. Uerūtn̄ q: a ſcādalo puſilloꝝ opꝫ cauere.
iuxta illud Pauli. j. ad Coꝝ. Si proximū ſcādaliꝫē non (Ca. 8.)
mādūco carnes in eternū. ꝛ multi ſunt tales puſilli leues

ad credēdū mala.iō eſt piculoſum eis talia audita ex re-
latu eis referre.Et ſi fiat ſ̄ aīo malo ledēdi.illū de q̄ eſt
ſermo:nō ē facile excuſare qn ſit ꝯ charitatē:ꝛ p ꝯñs mor
tale pctm̄.Si aūt fiat corā talib⁹ ex incōſideratiōe:dux eſt
a.l.credat. ꝙ excat genus pcti venialis:q̄ lingua i lubrico poſita ē.ꝛ
q nō offendit in v̄bo hic pfectus eſt vir.Jacobi tertio.

E **De ſecundo** dico ꝙ nō tenet̄ retractare v̄bū ſuū qd̄ ꝓpoſuit in publico:q̄ hoc faciē-
do mētiret̄:cū ſciat illud qd̄ ꝓpoſuit eē verū:ꝛ nō tenetur
mētiri ꝑ ꝑ qd̄cūq3 bonū reddēdū alıj. Sʒ tenet̄ alio mō
licito reddere ſibi famā:vtpote p hec v̄ba:nō credatis eū
eſſe talē.male.n.dixi:ꝛ fame dixi:ꝛ hec qdē vera ſunt.ma
le dixi:fatue dixi:q̄ nō ſeruato ordine iuris ꝓpoſui ēt in
publico qd̄ nō eſt verū publicū:ꝛ pſuaſio iſta:nō reputo-
tis iſtū malū:bona eſt:q̄ qlibet pſumēdus eſt bonus do-
nec ꝓbet̄ ꝯtrium.iuxta illud extra de ſcrutinio in ordine
faciendo.c.vnico.Humana fragilitas illū quē indignum
eſſe non nouit,dignum debeat eſtimare.Sʒ iſte nō eſt ꝓ-
batus malus corā iſtis.ergo bonum eſt perſuadere eis ꝙ
ipſi non reputent eum indignum nec malum.

F **In tertio** mēbro dico ſilr ꝙ nō tenet̄ retractare negationē ſuā q̄ negauit in publico verū
crimē ſibi īpoſitū:q̄ nō tenet̄ qcūq3 ſtatim in iudicio ꝯfi
a.l.ſobais. teri ſe reū nōdū cōuictus:tenet̄ tn̄ p q̄dā v̄ba ſolēnia:vt
dictū eſt in ꝓximo articulo.reſtitueret̄ famā illi accuſan-
ti quē idirecte notauit de calūnia.dicēdo nō habeatis eū
ꝓ calūniatore:q̄ credo ꝙ habuit bonā intētionē ꝓponen
do:vel forte ſe credidit ꝓbare intētū ſuū ꝛ deceptus fuit.
Sed de illo q negat tale crimē verū:ſed priuatū in publi
co ſibi oppoſitū,nunqd peccat mortaliter:vr̄ ꝙ ſic:q̄ mē
tit̄ ꝛ mēdacio ꝑnitioſo ꝛ reipub.q̄ reſpublica ꝑꝑ eius mē
daciū publicū impeditur a punitione eius iuſta ꝛ ꝓſona
accuſati:q̄ p hoc notat̄ de calūnia.℄ Rn̄:iuſte qd̄ iuſtū
eſt exequeris.Deute.16.non q̄ reſpu.oīa mala dʒ punire.
Sed que,cū hoc ꝙ ſunt puniēda pōt iſta ptās iuſte puni
re.talia aūt ſunt q̄ corā iudice ſeculari ſufficiēter poſſunt
probari.Et iō nō ledit̄ reſp.ſi diuinum iudiciū expectat
iudiciū eius vt aliqua reſeruent̄ diuino iudicio ſup q̄ non
pōt eſſe iuſtū iudiciū reipu.q̄ hō videt ea q̄ patent.deus
aūt intuet̄ Cor.j.Reg.16.℄ Per hoc pʒ ad obiectionē:
cū dr̄ ꝙ eſt ꝯ rēpu.Et cū dr̄ ꝙ eſt pernitioſum ꝯ accuſan-
tem:dico ꝙ non eſt verū:ſed ipſemet eſt ſibi pernitioſus
qui eo mō ꝓponit quo nō deberet ꝓponere:imo deberet
nō ꝓponere.Et iō imputet ſibi ſi aliqua infamia ſeqt̄:q̄
ipſe eſt cā:nō aūt ille negās:q̄ defendit innocētiā ſuā in
publico vbi nō eſt nocēs:nec hn̄dus eſt pro nocēte donec
fuerit ꝯuictus.℄ Sed remanet difficultas ſi peccat men-
tiēdo pro ſe:durū videret̄ ꝙ qlibet accuſatus in publico:
ab vno ſtatim teneret̄ de neceſſitate ſalutis in publico cō
G fiteri illud:ꝛ ſic ſtatiʒ exponere ſe patibulo in iudicio ſan-
guinis.Sed hn̄do oculū nō tn̄ ad penā:ſed ad honeſtū ꝛ
inhoneſtū nō apparet ꝙ iſte honeſte ꝛ ſm rectā rōnē de-
beat ꝯfiteri corā tali iudice:q̄ ipſe pluſq̄ qcūq3 alius ac-
cuſans ſingularis auferret ſibi famā:q̄ ꝯfitēti ꝯ ſe in iudi
cio credit̄.℄ Quid q̄:cauta eſt rn̄ſio iuriſtaꝝ.nego ꝓpo-
ſita vt ꝓponunt̄:ꝛ hec qdē ſine mēdacio pōt dici in ꝓpo
ſito:q̄ proponunt̄ in publico ꝛ vt publica ꝛ publice ꝓbā
da.ſic aūt negare ea pōt q̄:ſi ſcit ea non poſſe ꝓbari in
publico.Or ſi iudex vrgeat eū vt ꝯfiteat̄ ꝓpoſitū:vel vt
publice neget.rn̄dere poſſet ꝙ ipſe rn̄dit ſufficienter ad
accuſationē:ꝛ ſicut ē modus iuriſptās rn̄dere.nec ab illa
rn̄ſione vult declinare:faciat iudex erga accuſantem qd̄
iuris eſt.℄ Sed nunqd ſi neget intēdēs tn̄ negare illud
vt ꝓpoſitū eſt.ſ.vt publicū.ſicut ſacerdos facit de ꝯfeſſo
dicēs nihil mali ſcio iſtū feciſſe:q̄ loquit̄ vt i publico.au-
diuit aūt in alio foro.nūqd tenet̄ iſte q negauit de illa ne-
gatione penitere:℄ Rn̄ bonarū mētiū eſt culpā agno- H
ſcere vbi culpa nō eſt.di.5.Ad eius.ꝛ intitulat̄ Grego.ꝛ iō
multo magis vbi dubitatur an ſit culpa ꝛ q̄lis culpa bo
ne mētis eſt culpā agnoſcē.ꝛ iō i tali caſu tutū ē poſt talē
negationem penitere indiſtincte de hoc tanq̄ de tali qua-
le eſt:vtpote ſub tali indiſtinctione ſi mortale tanq̄ de
mortali:ſi veniale tanq̄ de veniali.

Ad argumenta. ℄ Ad p̄m̄ pʒ ex iſto 3° articu lo.℄ Ad 2ᵐ ſi arguit̄ de illo
q nō ſeruato ordine iuſtitie i publico accuſat⁹ negauerit.
ꝯcedo ꝙ ille nō tenet̄ reſtituere famā accuſanti:imo ac-
cuſans accuſato:ꝛ iputet accuſans diffamationē ſibiipſi:
q̄ ꝛ impudēter ꝛ iniuſte egit in publico accuſando priua-
tū.℄ Si aūt illud argᵐ fiat de mēdaciter accuſante imo
rentē:qui nō pōt accuſato reddere famā niſi ſeipſum in-
famet.pʒ rn̄ſio ex p̄mo articulo qm̄:q̄ nō eſt dign⁹ fa-
ma poſt tale mendacium publicum.alius aūt dignus eſt
fama.℄ Item debet ſm iuſtitiam ſibi reddi.

℄ **In pfectiōe aūt pnīe ꝛc̄. Di.XVI. Qō.I.**

Circa iſtam diſ.q̄ro. Utrū iſta tria:ꝯtritio:ꝯfeſſio
ꝛ ſatiſfactio ſint ptes pnīe:ꝓbo ꝙ nō.
pctm̄ eſt ſimplex defectus.q̄ pōt cōpete
re ſibi ſimplex remediū:pnīa eſt tale re
mediū.q̄ ꝛc̄.℄ Itē ſi eſſent ptes pnīe. H
aut q̄ itegrales:aut ſubiectiue.ꝛ accipio
itegrales cōiter ad ptes eēntiales ꝛ q̄titatiuas nō itegra-
les:q̄ totū nō ꝓdicat̄ de tali pte.ꝯteri aūt eſt penitere:ꝛ
ꝯfiteri eſt penitere:ꝛ ſatiſfacere ē penitere.q̄ ꝛc̄.Nec ſunt
ptes ſubiectiue:q̄ i q̄libet pte ſubiectiua pfecte ſaluat̄ rō
tot⁹ ſine alia pte.ſic.n.i eſt pfecte hō dato ꝙ plures non
eēnt in ſpē humana:ſʒ in ꝯtritione ſine alijs nō ſaluat̄ pfe
cte rō pnīe.q̄ ꝛc̄.℄ Itē ſi eēnt ptes pnīe:aut pnīe v̄tutis:
aut pnīe ſacri.Nō p̄mū:q̄ pnīa virtus eſt ſimplex forma
in aīa:q̄ ſpūalis.ꝛ p ꝯñs indiuiſibilis.ꝯſilr ꝯfeſſio ꝛ ſatiſ-
factio nō ſunt ſpūalia:ſʒ ſenſibilia extra mētē.Nec 2ᵐ:q̄
oē ſacrʒ eſt ſignū ſenſibile vel ꝯſiſtit in ſigno ſenſibili.cō
tritio nō eſt aliqd ſenſibile:ſʒ ſpūale qd in aīa.q̄ nō eſt ps I
ſacri.℄ Itē nulla pars eſt poſterior nāli ordine ſuo toto:
ſʒ pniam ſacrm ſeqt̄ nāli ordine ſatiſfactio.q̄ ꝛc̄.℄ Item.
fructus nō eſt ps eius cuius eſt fructus.pʒ exēplo.vt po-
mū nō eſt pars arboris.ꝛ rōne:q̄ fructus eſt vltimū qd̄
expectat̄ de eo cui⁹ eſt fruct⁹.nulla aūt ps eius eſt tale vl
timum:ſed ſatiſfactio eſt fructus pnīe:ſm glo.ſuper illud
Matthei.Facite dignos fructus pnīe.ꝛ ſm ſniaʒ Aug.de Caſ.3.
vera ꝛ falſa pnīa.ꝛ ponit̄ in iſta diſt.c.2.℄ Contra magr̄
in lr̄a qui dicit ꝙ ad pfectionem pnīe iſta tria requirunt̄.
nō aūt requirunt̄ ad pfectionē alicuius intrinſece loquē
do plura:niſi ſint aliquo modo partes eius.

Hic intelligendum eſt:ꝙ preter iſtum mo dum quo accipitur pe-
nitentia pro ſacro penitētie:pnīa vel magis penitere pōt
multiplr aliter accipi.ſicut.n.hʒ ex dictis diſt.14.q.2.ꝛ.3. A
ꝯtingit hēe iuſtitiam quādam vindicatiuam peccati pro-
prij.Et ꝓximū ei eſt actus ꝓprius eius elicitus q eſt qd̄-
dā velle impatiuū pene vt culpam vindicantis.℄ In 3°
gradu eſt effect⁹ ꝓxim⁹ iſtius act⁹ eliciti:q̄ effect⁹ eſt act⁹
aliqs vel actus aliqd:ad quē vel ad quos ſequit̄ pena vin
dicatiua.nō.n.pōt volūtas p actū volendi imperare pe-
nā niſi prius iperādo cām pene:q̄ paſſiones non ſunt in
ptāte volūtatis niſi mediātibus actibus.℄ 4° ꝛ vltimo
ſeqt̄ pena ꝯñs iſtū actū imperatum ab actu elicito ipſius
pnīe v̄tutis:ꝛ iſta pena eſt effect⁹ remot⁹ illi⁹ actus eliciti.

¶ Patet aũt diſtinctio iſtoꝝ oĩuꝫ ꝑ põne ſeꝑari ab inui/cem.põt.n.virt⁹ illa eẽ ſine actu ſuo elicito.pꝫ de ſe ⁊ ecõ/uerſo:q2 vt dictũ eſt ꝑmus actus ꝯformis recte rõni nat⁹ gnãre virtutẽ põt hũi anteq̃ȝ aliq̇d virtutis habeat:q2 eſt gnãtiuus ꝑmi gradus vtutis. ¶ Cõſilr act⁹ ille elicit⁹ qui eſt 2^m põt eſſe ſine 3°.i.ſine actu iperato:q2 nõ ſtatim ad actũ iperij in volũtate ſeq̄t act⁹ q iperat̃:q2 volũtas ipe/rans nõ eſt oĩpotẽs. Et ecõuerſo.3^m illõ põt eſſe ſine 2°.ſ. actus aliq̇s cauſatiuus pene ſine actu volũtatis iperante actũ iſtũ:ſicut põt hĩe q̇s deteſtationẽ pcti a ſe cõmiſſi im mediate ex cõtẽplatione dei:ꝫ non iperet taleꝫ actũ elici vt vindicatiuũ culpe. ¶ Põt ẽt eẽ 3^m ſine 4°:q2 nõ ſemꝑ ad act⁹ illos q eſſent nati gnãre penã:ſequit̃ pena ꝑꝑ ali/quã indiſpõnẽ forte in ipſa po^a ſuſceptiua pene:ſicut non ſemꝑ ad volutionẽ vel odiũ pcti cõmiſſi ſeq̄t triſtitia vt

f. diſ.14.q.2. in fine ſolutionis.

ꝑus dictuꝫ eſt. ¶ Põt ẽt 4^m ſeꝑari a 3°:q2 illa pena põt eſſe ſine actu illo ordiato q natus eẽt penã illã cãre:q2 ille actus vt ordiatus nõ eſt cã pcĩſa gnõnis pene illi⁹.g̃ iſtoꝝ qõlꝫ ſine quolꝫ eẽ põt:⁊ quelꝫ duo vel tria:ſine quolibet vel gbuſlꝫ alijs.

a.l.quilibet.

B

¶ Ad ꝓpoſitũ de h vocabulo penitere ꝓpꝛie vt dictũ eſt ꝑus eſt penã tenere.tenere aũt includit ⁊ actionẽ tenẽtis.ſ.q volũtarie teneat:⁊ applicationẽ pe/ne ſibi q in ſe teneat. Põt ergo habit⁹ ille dici pnĩa:quia q̃dã habitualis tenẽtia pene:ſicut ꝑn^m habitualr inclinãs ad infligẽdã ſibi penã volũtarie:⁊ act⁹ eius põt dici pnĩa actualis vel penitere:q2 q̃dã velle iflictiuũ pene ſibiipſi. Et act⁹ ille ꝓxim⁹ iperat⁹ ab actu elicito iſti⁹ põt dici pe/nitere:q2 eſt volũtarie hĩe in ſe penã ſaltẽ in cã ſua:nec ali ter põt eque ꝑncipalr voluntarie hũi ſicut in cã. ¶ 4^m.ſ. puniri pena ſequẽte actũ illũ:nõ eſt ꝓpꝛie penitere:ſꝫ ma gis (vt ita dicã) peniteri.i.pena teneri vel vſitat⁹ puniri. ¶ Ad ꝓpoſitũ tria predicta nullo mõ ſunt ꝑtes pnĩe vir/tutis:vt argutũ eſt ad ꝑncipale:q2 illud eſt q̃dã forma ſim plex in voluntate vt charitas vel quecũq3 alia iuſtitia. Et per aliud pꝫ:q2 illud eſt ꝑmanẽs:ſicut ꝑmanẽtia pertinet

a.l.ex alio.

ad vtutẽ.cõtritio aũt ꝯfeſſio ⁊ ſatiſfactio ſunt q̃dam hñtia eẽ in fieri.ꝑmanẽs aũt nõ cõſtat ex ꝑtib⁹ hñtibus eſſe in fieri. ¶ Itẽ iſta duo vltima nõ ſunt in volũtate vt in ſub/iecto:ſꝫ ſunt q̃dã exteriora.

C

¶ Cõſilr dico q nõ ſunt ꝑtes pnĩe 2° mõ dicte:q2 ⁊ act⁹ ille eſt q̃dã act⁹ ſimplex ſic̄ eſt actus vtutis ſimplicis.pꝫ ẽt ex alio:q2 ille act⁹ eſt imedia/te volũtatis vt elicit⁹ a volũtate:ſꝫ ꝯfeſſio ⁊ ſatiſfactio nõ ſunt act⁹ imediate eliciti a volũtate:ſꝫ iperati:ſꝫ loquẽdo de pnĩa 3° mõ.ſ.put eſt cã ꝓxima ipſius pene iſligende q̃ cã eſt act⁹ impat⁹ ab actu pnĩe vtutis.iſtius ꝑtes pñt poni iſta tria.⁊ cõſilr iſti⁹ q̃rti qõ eſt puniri ꝑtes pñt poni tres pene q̃ cõcomitant̃ iſtos tres act⁹:⁊ h mõ iuſtitia cõmu/tatiua vlr reſpicit eq̃litatẽ in cõmutatione nõ rei:ſed ma/gis ſm rectã rõnẽ.g̃ hoc mõ iuſtitia punitiua que eſt q̃dã cõmutatiua in punitione reſpicit penã eq̃lẽ ſiue cõmẽſu/ratã illi culpe.⁊ hoc ſm rectã rõnẽ illi⁹ legis ſm quã ipſa eſt vindicatiua.lex aũt illa ſm quã pnĩa vtus eſt vindica/tiua dictat culpã debere ordinari:⁊ ꝑ penã intrinſecã tri/ſtitie ⁊ ꝑ penã extrinſecã duplicẽ.verecũdie.ſ.⁊ afflictio/nis ſiue laboris corꝑalis:ſicut colligit̃ ex diuerſis ſcriptu/ris q̃ cõtinẽt legẽ illã.g̃ illa pena ſiue puniri qõ rñdet cul/pe integrat̃ ex trib⁹ penis. Et cõſilr cã ꝓpꝛia iſti⁹ pene opꝫ

Diſ.14.q.2. poſt oppo^m.

q integret̃ ex cauſis ꝓpꝛijs iſtaꝝ penaꝝ. Cã aũt ꝓpꝛia tri/ſtitie interioris eſt deteſtatio pcti cõmiſſi a ſe ſiue diſplicẽ/tia de pctõ.⁊ hec icludit duas cãs ꝑtiales.ſ.cõſiderationẽ pcti cõmiſſi ⁊ nolitionẽ ei⁹:⁊ iter iſtas ꝑncipalior eſt cã no/litio:ipſa ẽt poſita ne c̃cio ponit aliã:nõ ecõuerſo. Iſte ergo actus q eſt ꝓpꝛia cã ꝓxima triſtitie dĩ cõtritio.ſcdᷣs act⁹ q eſt cã ꝓxima erubeſcẽtie vel verecũdie dĩ cõfeſſio vbi pctũ occultũ ꝓpalat̃ hoĩ.tertia cã ꝓxima vel ꝓpꝛia ter/

D

tie pene eſt opus aliq̇d laborioſuꝫ vel penale. Sicut ergo pena ꝑfecta corrñdẽs culpe ſm iuſtitiã vindicatiuam hꝫ tres penas ꝑtiales q̃ ſunt ꝑtes vnius punitionis ꝑfecte:co mõ quo tres reſtitutiones eẽnt ꝑtes vni⁹ reſtõnis ꝑfecte illi q fuiſſet triplr dãnificat⁹:ita tres act⁹ ad quos ſequun tur iſte tres pene ſũt ꝑtes vni⁹ cãe ſufficiẽtis ꝓxime reſpe ctu pene cõdigne.

¶ De pnĩa ſacrã dico:q iſta tria nullo mõ ſunt ꝑtes eius:q2 vt dictũ eſt diſ.14. Pnĩa ſacrm eſt illa abſolutio ſacralis facta certis vbis ⁊c̃. Huius aũt nul/la ꝑs eſt ꝯtritio:que eſt q̃dã ſpũale in aĩa:neq3 cõfeſſio: q2 nihil eſt ipſius ſnĩe ſacerdotis:ſꝫ actus rei accuſantis ſe neq3 ſatiſfactio:ſꝫ ſeq̄t illã abſolutionẽ ſacralẽ. ¶ Hec tñ tria ad ſacrm penitẽtie ad hoc:vt digne recipiat̃ req̇runt̃ vel preuia vel ſequẽtia. Simplr enim req̇rit̃ cõfeſſio:q2 ſacerdos nõ abſoluit reũ arbitrarie niſi ꝑus reus ſibi fue/rit accuſat⁹ in foro illo. Nõ eſt ẽt valis illa abſolutio niſi ꝑcedat in cõfitẽte aliq̃ cõtritio vel attritio.ꝑtes iſtius di/ſtinctionis patẽt ex dictis ſupra. Sufficit.n.q aliq̃ diſpli/centia:ꝫ informis ꝑcedat:⁊ tũc ille capax eſt abſolutionis ſacralis:⁊ ꝑ illã fit cõtritio.ſatiſfactio aũt dꝫ ſeq̄ ſacrm pe/nitẽtie ad hoc vt hẽat efficaciã.⁊ hoc in re vel in voto niſi iudex poſſet perpẽdere illas penas alias ꝑcedẽtes ſufficiẽ ad totalis pene ſolõnẽ.iſta eniꝫ ſnĩa ſacerdotis ſic abſol/uit:q tñ ligat.abſoluit q̇dẽ a debito pene eterne. Sꝫ ligat ad ſolõnẽ pene tẽporalis niſi ſit ſufficiẽter iaꝫ ſoluta.ipſa ẽt vel nullo mõ abſoluit vel ſaltem nõ efficaciter:niſi ille reus ſit in ſe debito mõ diſpoſitus:q2 ſacrm eſt ſignũ ab/ſolõnis interioris que interior nõ cõcomitat̃ niſi ſit debi/ta diſpoſitio in mente interius abſoluendi.

E

q.4.

Diſ.14.q.2. c.4.

F

Ad argumenta.

¶ Ad ꝑ^m non ſequit̃ ſi pctũ ſit ſimplex.g̃ remediũ vindi/catiuũ vel vindicta pene dꝫ eẽ ſimplex.iuſte eniꝫ põt le/giſlator ſtatuere multas penas partiales corrñdere tanq̃ȝ vnã vindictã integrã vni pctõ. ¶ Ad 2^m dico:q pnĩa 3° mõ dicta vel pena pro 4° mõ corrñdens alicui pctõ põt accipi duplr.vno mõ ꝓ tali adeq̃te corrñdẽte:⁊ ſic vnica pnĩa ⁊ vna pena corrñdẽt vni culpe. Et illud ſi hꝫ ꝑtes ſe hꝫ ad illas ſic ad ꝑtes itegrales. Alio mõ põt accipi pnĩa 3° mõ dicta:vel pena 4° mõ pro gnãli rõne eius qõ eſt te/nere penã vel puniri ꝓ culpa:ꝫ nõ adequate. Et hoc mõ eſt totũ vlẽ ad illã q̃ ſunt ꝑtes itegrales ꝑ mõ. h pꝫ in exẽ/plo. Eſto.n.q aliq̇s occidat aliũ iuſta põt eſſe lex q pena corꝑali puniat̃ ⁊ pena pecuniaria tradenda amicis occiſi: ⁊ vtrũq3 iſtoꝝ eſt pena:⁊ pena ꝓ homicidio:⁊ hoc modo pena ꝓ homicidio põt dici vl'is reſpectu pene corꝑalis ⁊ pene pecuniarie:q2 vtrũq3 iſtoꝝ eſt pena ⁊ ꝓ iſto pecca/to. Alio aũt mõ accipiẽdo penã ꝓ homicidio ꝓ pena to/tali corrñdẽte illi culpe. Sic nec punitio corꝑalis tñ nec pecuniaria tñ eſt pena illa:ſꝫ qõlꝫ iſtoꝝ eſt ꝑs integralis illius pene. ¶ Et ſm hoc pꝫ quo pnĩa ꝑdicat̃ de quolibꝫ iſtoꝝ triũ diuiſim accipiẽdo ꝓ tenẽtia alicui⁹ pene corrñ/dẽtis culpe:ſꝫ nõ totalr adeq̃te. Et q̃ũo ex alia ꝑte nullũ iſtoꝝ ſine alio integrat pnĩam vt eſt adeq̃ta culpe. ¶ Ad 3^m pꝫ q neq3 ſunt ꝑtes ſacri pnĩe neq3 pnĩe vtutis.nec ẽt actus illi⁹ vtutis:ſed actus iperati ab illa vtute q eſt actus ꝓximus punitiu⁹ ⁊ pene ꝯcomitãtes ea ſũt ꝑtes effect⁹ re/moti act⁹ pnĩe:tñ act⁹ elicit⁹ pnĩe poſſet aliq̃ mõ dici hĩe ꝑtes iſtas nõ formalr:ſed q̃ſi cãliter ꝓ quãto ipſe eſt aliq̃ mõ diſtinct⁹:vt iperat iſtã ꝑtẽ ⁊ illã.⁊ h mõ remotiſſime poſſent dici ꝑtes ipſius vtutis pnĩe:vt iclinat ad oẽs iſtas infligendas. ¶ Ad 4^m dico q pnĩe virtutis ⁊ actus eius eliciti ⁊ actus eius iperati opus exteri⁹ laborioſuꝫ eſt fru/ctus.⁊ hoc mõ dꝫ intelligi de opere exteriori operato. Ec/ꝯcedo q illud opus exterius nõ eſt pars penitẽtie aliquo iſtoꝝ triũ modoꝝ dictoꝝ:tñ eſt pars eius qõ eſt puniri:qõ

G

H

eſt 4m inter illa pus numerata: ⁊ nõ eſt incõueniens idem eſſe partẽ poſterioris ⁊ fructum prioris. Queſtio. II.

SEcundo quero. Utrum remiſſio vel expulſio culpe ⁊ infuſio gratie ſint vna ſimplr mutatio? Uidetur φ nõ. Aug. de vera ⁊ falſa pniã: ⁊ ponit in lra huius diſ. c. z. Dolẽdũ eſt peccatori nõ ſolũ φ peccauit: ſꝫ qꝛ ſe virtute puauit. Ex quo ſequit φ peccare nõ eſt ſe formalr priuare virtute: nec pctm formalr eſt priuatio virtutis. Sed infuſio grẽ que eſt virtus ſi eſt formalr expulſio alicuius puationis nõ eſt niſi puationis ppzie. ergo nõ eſt ipſa expulſio culpe. ergo eſt alia mã doloris puatio vtutis ⁊ ipſa culpa. ergo p oppoſitũ expulſio culpe vtutiſqꝫ reſtitutio eſt alia ⁊ alia mã gaudij. ❡ Itẽ in moralib⁹ corruptio vitij eſt alia mutatio ab iductione vtutis. ergo ſilr hic. pbatio añtis. vitium eſt qdã qlitas poſitiua: vt timiditas vel parcitas. nõ eniꝫ ois carens fortitudine eſt timidus: ſꝫ habẽs habitũ inclinantẽ ad timendũ nec ois carens liberalitate eſt parcus: ſed q acqſiuit habitũ ex frequẽter parce agere. pꝫ etiã inducẽdo in vitijs: qꝛ extrema inclinant potẽtias vtualr ad habitus ſibi cõformes: ſicut media ad actus ſibi cõformes: ⁊ iſta inclinatio nõ eſt p ſolã puationẽ: ſed qꝛ ſunt forme poſitiue oppoſite: quaꝝ vna ſuccedit alij: ſunt alie mutationes: qꝛ quattuor termini: vt pꝫ in alterationibus a ꝯrio in ꝯriuꝫ. ❡ Iteꝫ gñatio ⁊ corruptio ſunt due mutationes pp quattuor terminos. ſ. duas priuationes ⁊ duas formas: ſed hic eſt corruptio peccati qd infuit: ⁊ quedã gñatio in eſſe gratuito qñ grã infundit. ergo due mutationes. ❡ Iteꝫ diſpoſitio ⁊ illud ad qd diſponit nõ ſunt idẽ. expulſio culpe diſponit ad iſuſionẽ grẽ. pbatio: qꝛ p expulſionẽ culpe eſt nõ inimicus: p infuſionẽ do grẽ eſt amicus: ſꝫ nõ eſſe inimicũ diſponit ad eſſe amicũ. Et poſſet ex hoc formari rõ pncipalis: qꝛ nõ eſt ideꝫ deſinere eſſe inimicũ: ⁊ incipere eſſe amicũ: ſꝫ per expulſioneꝫ culpe deſinit eſſe inimicus: per iſuſionẽ grẽ incipit eẽ amicus. ergo ⁊c. ❡ Contra. ſi expulſio culpe ſit alia mutatio ab infuſione grẽ: aut ergo erit mutatio poſitiua vel puatiua: vel (vt alij loquunt) deperditiua vel acqſitiua. Non acqſitiua: qꝛ mutatiõis poſitiue terminus ad quẽ eſt aliqd poſitiuũ. illius aũt expulſionis terminus ad quẽ poſitiuus nõ eſt alius a grã. Nec priuatiua: qꝛ tũc terminus a quo eſſet poſitiuus: ſed culpa nõ eſt aliqd poſitiuũ. ergo ⁊c. ❡ Item ſi ſit alia mutatio hec ⁊ illa, aliquẽ ordinẽ habebunt inter ſe poris ⁊ poſterioris: qꝛ ordiant ad eũdẽ finẽ: ⁊ nõ ex equo: qꝛ nõ eque imediate attingunt illũ: ſed nõ eſt ibi dare ordinẽ. ergo ⁊c. pbatio minoris: qꝛ ſi expulſio eſſet por nã. ergo in illo pori eſſet ille amicus: ⁊ tñ nõ amicus: qꝛ nõ habens gratiã ſine qua nullus eſt amicus. Si etiã iſuſio grẽ eſſet prior in illo priori eſſet amicus: qꝛ habens gratiam: ⁊ tamen inimicus: quia habens adhuc culpam.

Vide var. in 4. q. prin. A — Reſpondeo. ❡ Hec ſit pma cõcluſio: φ infuſio grẽ ⁊ expulſio culpe ſeu magis proprie loquẽdo remiſſio culpe nõ ſunt ſimplr vna mutatio. hoc pbat quadruplr. pmo ſic. idẽ ſimplr non põt plurificari ⁊ nõ plurificari ſil: ⁊ hoc accipiendo vniformiter idẽtitatẽ ⁊ plurificationẽ: puta ſi realr, realr: ⁊ ſi ratione, rõne. hoc enim includit oppoſitũ pmi pncipij: qꝛ ideꝫ vt eſt idẽ eẽt vnũ ⁊ nõ vnũ. Sꝫ remiſſiones culpaꝝ ſunt multe qñ nõ eſt niſi vna infuſio gratie. Eo eniꝫ mõ quo quis dĩ peccator poſt actũ peccati tranſeuntẽ dĩ peccator a multis culpis poſtq̃ multas cõmiſit: ⁊ illaꝝ quelibet habet ppriaꝫ remiſſionẽ: qꝛ quelibet remiſſio poſſet eſſe ſine alia: ſi tñ illã culpã cõmiſiſſet ⁊ nõ aliã. ❡ Iteꝫ 2o ſic. Idẽ nõ ſeparatur ab eodẽ, accipiẽdo vniformiter identitatẽ ⁊ ſeparationẽ: puta ſi realr, realr: ⁊ ſi rõne, rõne: qꝛ etiaꝫ hoc includit oppoſitũ pmi pncipij. ſ. φ idẽ vt eſt ideꝫ ſimul ſit ⁊ nõ ſit. Sed remiſſio culpe ⁊ infuſio grẽ pñt abinuicẽ ſeparari. pbat tam cõparãdo pm ad 2m q̃ econuerſo. poſſet eniꝫ in ſtatu inocẽtie in genere humano: ⁊ ita factũ eſt in angelis q nõ peccauerunt grã infundi abſqꝫ culpe remiſſione: qꝛ nulla culpa ifuit. Silr põt culpa remitti abſqꝫ hoc φ grã infundat. põt eniꝫ deus de potẽtia abſoluta hoiem creare in puris nãlibus ſine culpa ⁊ ſine grã. ergo ⁊ poſt lapſum talẽ reparare: ⁊ ita remittere culpã ſine infuſione grẽ. Euidẽtia iſtius rõnis pꝫ ſupra in qõne de circũciſione diſ. pa. q. 6. **B**

❡ 3o ſic. Culpa ⁊ grã nõ ſunt formalr oppoſita nec foialr repugnãtia. pbatio: qꝛ tunc agens effectiue vel defectiue potens ſup eſſe vnius, poſſet effectiue vel defectiue ſuper nõ eſſe alterius: vt pꝫ vlr in incõpoſſibilib⁹. volũtas aũt creata põt effectiue vel defectiue ſuper eſſe culpe: qꝛ ab ipſa eſt culpa. ergo ipſa nõ poſſet effectiue vel defectiue ſup nõ eſſe gratie: qd eſt falſuꝫ: qꝛ grã nõ deſtruit niſi annihilet: ſed creatura nõ põt aliqd annihilare. Patet ergo pma ppoſitio. ſ. φ nõ eſt formalr repugnãtia inter culpã ⁊ grãꝫ: ſed nõ eſt vnica mutatio ab aliquo vt a termino a quo, ad aliud vt ad terminũ ad quẽ: niſi illa ſint formalr repugnãtia. ergo ⁊c. ❡ 4o ſic. Una mutatio nõ eſt ad formã poſitiuã niſi a ppria puatione eius. culpa vt ab ea poſt actũ dicit aliqs peccator: nõ eſt ppria priuatio grẽ: qꝛ vnica grã nõ hꝫ niſi vnicã puationem: multe aũt ſunt culpe hoc mõ vt dictũ eſt in pma rõne. Nec valꝫ inſtãtia ꝯ maiorẽ: φ aliq̃ mutatio hꝫ vtrũqꝫ terminũ poſitiuũ: qꝛ iſtius mutationis que eſt ad grãm per ſe terminus a quo, eſt puatio: ⁊ p ꝯñs ppria priuatio termini ad quẽ. ❡ 2a ꝯclo eſt hec. infuſio grẽ ⁊ remiſſio culpe nõ ſunt due mutationes reales. hoc pbat: qꝛ iſuſio grẽ eſt mutatio realis: qꝛ eſt inter puationeꝫ forme realis ad formã illã. remiſſio aũt culpe non eſt mutatio realis. ergo ⁊c. Maior huius eſt pbata: ⁊ ex hoc pꝫ: qꝛ hic eſt vna mutatio realis. Minor indiget pbatione. **C**

vbi eſt intelligẽdũ φ ſi poneret pctm actuale eẽ corruptionẽ vel puationẽ formalr alicui⁹ gradus nãe vel rectitudinis nãlis vel cuiuſcũqꝫ poſitiui pprij: tunc expulſio culpe eſſet reſtitutio iſtius poſitiui qd culpa puabat: ⁊ tũc poſſet illa expulſio eẽ mutatio realis ⁊ poſitiua a puatione rectitudinis hui⁹ ad ipſaꝫ rectitudinẽ: ſed hoc eſt iprobatũ. 2. li. diſ. 35. qꝛ nã intellectualis eſt icorruptibilis per quãcũqꝫ actionẽ ſui: ⁊ ſicut tota nã ita ⁊ qcũqꝫ gradus: qꝛ ſi vnus gradus poſſet corrũpi ab illa nã per aliquã actionẽ ſui: ſequeret φ per actiões aliquotiens iteratas poſſet totalr corrũpi. vñ illud Aug. ench. Pctm intãtũ eſt malũ inqñtũ adimit de bono. dꝫ intelligi nõ φ adimat de bonitate nãe in eſſe pmo: qꝛ defectus effectus ꝯtingẽtis non repugnat eſſe: qꝛ nec repugnat effectui cõtingẽti: cui magis videret repugnare: ſed dꝫ intelligi de adimere bonuꝫ in actu 2o. nõ qdẽ qd ineſt: ſed qd deberet ineſſe. Si ẽt poneret φ aliqua macula remaneat in aĩa ppria pctõ actuali: ⁊ φ illa expelleret in pnĩa: tunc poſſet poni remiſſio culpe mutatio realis ab illa culpa ad carentiã eius: ſꝫ hoc eſt iprobatũ ſupra diſ. 14. q. 1. arti. 1. vbi oſtenſuꝫ eſt φ poſt actũ culpe tranſeuntẽ interiorẽ ⁊ exteriorẽ pter iniuſtitiaꝫ habitualẽ: que eſt carẽtia grẽ ⁊ vnica in vna aĩa nõ remanet aliqua iniuſtitia actualis ppria a qua dicat peccator tali pctõ: qꝛ nõ eſt imediate receptiua illius obliquitatis: que nata eſt eẽ in pctõ actuali: ſꝫ tñ mediãte actu in quo pprimo ſit illa obliqtas. ergo poſt actũ trãſeuntẽ tñ remanet aĩa obligata ad penã pprĩã correſpõdẽtẽ illi culpe cõmiſſe: ⁊ iſta obligatio dĩ reat⁹ ille q manet in aĩa poſtq̃ tranſit actus pctĩ intrinſeci ⁊ extrinſeci. ❡ Ex hoc põt pbari minor rõnis illi⁹ pacceptẽ ſic. Obligatio ad penã p culpa cõmiſſa nõ eſt aliqd reale in aĩa poſt actũ preritũ: ſꝫ eſt tñ relo **D**

rōnis in obiecto volito vt volitū eſt.ḡ remiſſio que eſt ab
E obligatione iſta ad nō obligationē nō eſt mutatio realis.
ꝯñia pȝ:qꝛ nō eſt mutatio realis niſi ſit in terminū realeȝ
poſitiuū vel ꝓuationē realē.Añs declarat̄:qꝛ ſicut volitū
a me/ꝑ hoc ꝙ eſt a me volitū/nullā hȝ formā realē nonaȝ
abſolutā vel relatiuā:ſȝ tm̄ relōnē rōnis correſpondentē reali
volitioni in me:ita per h̄ ꝙ aliq̄s eſt volit⁹ vel ordinatus
ad penā a volūtate diuina poſtq̄ꝫ cōmiſit culpā:cū culpa
nō remaneat nec aliqđ reale poſitiuū vł ꝓuatiuū:nec alia
relō realis fundata ſup culpaȝ remanebit:ſed tm̄ rōnis:ꝛ
hoc indifferēter accipiēdo relōnē rōnis ꝓ obō volito ſic̄
pro obō intellecto:vt dictū eſt in p̊ li.diſ.45.q.1.qꝛ nō ma
gis eſt realis collō obiecti voliti ꝑ actū volūtatis ad aliđ
q̄ꝫ cōꝑatio obi intellecti ad aliud ꝑ actū itellect⁹.¶ Con
tra hoc.nō eſt trāſit⁹ a ꝯdictorio in ꝯdictoriū ſine aliqua
F mutatione:ſȝ qñ iſte remittit̄ culpa eſt trāſitus talis:qꝛ añ
remiſſionē iſte eſt ordinatus ad penā ꝛ dign⁹ pena:ꝛ poſt
nō.ḡ ꝛc̄.Maior pȝ:qꝛ ſi nulla eſt mutatio:non eſt rō q̄re
magis nunc ꝑs vna ꝯdictionis eſt vera q̄ꝫ alia:ꝛ p̊us alia
vera magis q̄ꝫ nūc:ꝛ pōt hec ꝓbatio videri⁹ deduci:ꝙ ta
lis tranſitus nō pōt eē ſine mutatione reali:qꝛ mutatio ra
tionis opȝ ꝙ reducat̄ ad aliquā mutationē realē.Minor
ꝓbat̄:qꝛ añq̄ꝫ culpa remittat̄ iſte eſt ordiat⁹ ad penā ꝛ di
gnus pena:qñ remittit̄ nō ordinat̄ ad penā:nec eſt dign⁹
pena.¶ Et cōfirmat̄:qꝛ ante remiſſionē itellō diuin⁹ ſcit
ipȝ eſſe puniēdū.ḡ illud ſcitū eſt veꝝ.poſt remiſſionē aūt
ſcit illū nō eē puniēdū.ḡ illud eſt verū.ergo eſt trāſitus.
¶ Et pōt argui ex ꝯclōne ꝓbata videri⁹:qꝛ cū iſta muta
tio nō ſit in voluntate diuina nec in actu eius.ḡ erit in iſto
cui culpa remittit̄:ꝛ ꝑ ꝯñs remiſſio culpe in iſto ſȝ ꝓpriā
rōnē eius eſt aliq̄ mutatio.¶ Rñ:hic p̊mo vidēdum eſt

a.l.g° inerit illi cui culpa remittit̄.

aliqđ de volūtate creata:poſtea ad ꝓpoſitū applicādum.
volūtas aūt creata:lȝ nō poſſit ſil' velle affirmationē ꝛ ne
G gationē eidē pro ſil':tñ pōt nō ſil' velle illa eidē ꝓ ſil':ſcilȝ
ꝑ diuerſos actus ſibiīuicē ſuccedētes:ꝛ pōt ſil' velle illa
eidē nō ꝓ ſil':ꝛ hoc eidē nullo mō in ſe variato añ termi
nū volitionis.pȝ ſi ſil' cōſideret idē ꝓ diuerſis nūc ꝛ ꝓ il
lis oppoſita ſibi cōpetere.Sȝ nec neceſſe eſt illū cui vult
affirmationē ꝛ negationē:pro diuerſis nūc variari ex illa
volitione niſi illa ſit cā ſufficiēs illoꝝ oppoſitoꝝ ꝛ ſit vo
litio abſoluta nō ꝯditionata.ſi eniȝ nō poſſet eē cā illoꝝ
ꝛ ſit volitio abſoluta:vtpote ſi ambo non ſint cauſabilia
extra:qꝛ ſunt tm̄ entia rōnis:vt volo huic dominiū vel ali
qđ tale qđ nō eſt cauſabile realr̄ in illo:vel ſi illud volitū
iſti eſt cauſabile:nō tm̄ ab hac volūtate:vt volo iſti beati
tudinē:que eſt qđdā reale cauſabile in iſto:nō tm̄ a volun
tate mea.Si et̄ ſit cauſabile realr̄ in iſto ꝛ a volūtate mea
ſperante cauſabile illud:velim tm̄ iſti cōditionalr̄ pro.a.ꝛ
oppoſitū pro.b.cōditionalr̄:nec opȝ hoc oppoſitū pro.a.
nec illud ꝓ.b.ineſſe iſti niſi cōditio ſtet pro vtroqȝ vel al
tero.¶ Ad ꝓpoſitū quecūqȝ abſoluta obiecta exceptis
peccatis ꝛ gnāl'r inordinate volitis:volūtas creata poteſt
velle pro eodē nunc vel ꝓ alio ꝛ alio:ꝛ hoc ſiue vno actu
ſiue diuerſis.volūtas diuina pōt vno actu velle eidē pro
H eiſdē nunc vna volitione realr̄:ſed diuerſis ſm̄ rōnem:qꝛ
voluntatē eē limitatā ad aliqua obiecta ſcđaria ꝑciſe:ita
ꝙ in alio nō poſſit eē iperfectiōis in volūtate:ꝛ per ꝯñs
pro diuerſis inſtātibus pōt velle affirmationē ꝛ negōnē
iſti nullo mō in ſe variato ante actū volitionis:ꝛ h̄ magis
pōt q̄ꝫ volūtas creata:qꝛ min⁹ depēdet eternū a tēporali
q̄ꝫ actus tēporalis a temporali:imo nō depēdet.ꝙ ſi illa
affirmatio ꝛ negatio qua vult illa volūtas iſti nō variato
in ſe vnū pro.a.ꝛ alterū pro.b.ſint ſimpl'r cauſabilia:qꝛ
ſunt realia:ſequit̄ ꝙ ſunt cauſabilia a volūtate diuina:qꝛ
eſt oīpotens:ſed ſi nō ſint cauſabilia vel volūtas illa ve
lit tm̄ alterū vel ambo ꝯditionalr̄:ſeq̄t̄ ꝙ illa volūtas vo
let iſti vnū oppoſitū pro.a.ꝛ aliud ꝓ.b.ꝛ ſine oī iſtius mu M
tatione:ſine etiaȝ oī mutatione ſui in ſe ꝛ in actu ſuo:ꝛ ſine
mutatione obi vt obm̄ eſt:qꝛ ꝛ volitio ꝛ obm̄ vt volūtati
obijcitur hȝ eē in eternitate:nec poſſet obm̄ variari vt
obijcit̄ actui ſine variatione actus.¶ Ex hoc ergo ſequit̄
ꝙ voluntas diuina pōt velle iſti affirmationē dicat̄.c.pro I
inſtāti.a.ꝛ eidē negōnē dicat̄.d.pro inſtāti.b.abſqȝ oī mu
tatione in voluntate diuina:vel in obō vt obm̄ eſt:vel in
aliquo extra.Et hoc ſi inter illa oppoſita non ſit nata eē
mutatio:puta qꝛ affirmatio non eſt niſi tm̄ affirmatio rō
nis:ꝛ ꝑ ꝯñs negatio eſt tm̄ negatio entis rōnis:vel ſi volū
tas nō velit illa niſi tm̄ cōditionalr̄ vel ambo vel alterū.
Sed qꝛ nullū ens rōnis eſt nouū niſi per nouū actuȝ vo
lūtatis vel intellect⁹.iſta cōditio.ſ.de ente rōnis nō ſaluat
trāſitū a ꝯdictorio in ꝯdictoriū ſine mutatione:lȝ nō inter
illa que ſunt rōnis:tñ inter actū ꝛ nō actū:ꝑꝑ ergo oīpotē
tiā volūtatis diuine nullo mō pōt velle iſti.c.pro.a.ꝛ.d.ꝓ
b.ſine mutatione aliq̄ in iſto.ꝛ h̄ ſi velit illa volitione effi
caci ꝛ abſoluta:ſȝ ſi velit ambo vel alteꝝ ꝯditionalr̄:ꝛ cō
ditio nō exiſtat:nec tūc req̄rit̄ mutatio:volūtas aūt crea
ta:qꝛ nō eſt oīpotēs/pōt abſolute velle eidē nō variato.c.
pro.a.ꝛ.d.ꝓ.b.ꝛ ſine aliqua mutatione ꝑcedēte vel ſequē
te.¶ Ad formā ḡ rōnis cōcedo maiorē ꝓprie accipiēdo
tranſitū:ſȝ minorē iſto mō nego:qꝛ volūtas diuina ꝓ in
ſtanti pro quo iſte peccat ꝛ ꝓ toto tēpore habito vſqȝ ad
inſtans.b.vult illū eē puniendū.nō ꝓut puniēdū eſt par
ticipiū futuri tēporis paſſiuū:ſed ꝓut eſt nomē.i.vult illū
eē dignū puniri:qđ nihil aliud eſt niſi velle punire iſtuȝ
pro tūc:ꝛ hoc volitione cōditionata:videlȝ ſi fiat in termi K
no:vel ſi in inſtanti.b.peniteat vult iſtū ꝓ tunc:ꝛ pro toto
tēpore habito vſqȝ ad inſtans noui peccati nō eē puniē
dū qđ eſt velle iſtū cōditionalr̄ nō punire ſi fiat in termi
no.hic ḡ non eſt tranſitus aliq̄s ab vno oppoſito in aliud
oppoſitū:ſed hic eſt circa idē obiectū velle cōditionatuȝ
affirmationis pro vno inſtanti:ꝛ velle conditionatum ne
gationis pro alio inſtanti.Et iſta duo velle in eternitate
ſimul ſtant ꝛ circa obm̄ in eternitate volitū:lȝ non ꝓ eter
nitate:ſed pro alio ꝛ alio nūc.¶ Per hoc pȝ ad illā ꝓba
tionē de intellectu diuino qui ſcit iſtū añ remiſſionē eē di
gnū pena:ꝛ poſt remiſſionē nō eē dignū.hoc eniȝ nō eſt
aliud q̄ꝫ ſcire iſtū eē ordinatū ad penā ꝑ actū volūtatis
cōditionatū pro illo inſtāti ꝓ quo ſic eſt ordinatus:ꝛ non
ordinatū pro illo iſtāti ꝓ quo ſic nō eſt ordinatus.¶ Si
arguas ꝙ oīmoda ſimultas eſt incōpoſſibilis:qꝛ tūc ſil' vellet
oppoſita ꝛ pro ſil'.nec io ḡ req̄rit̄ ibi vltra aliqua ſucceſ
ſio:ꝛ ꝓ tanto aliqua mutatio.¶ Rñ°.nō req̄rit̄ aliq̄ ſuc
ceſſio actus ad actū:neqȝ actus vt tēdit ſup obm̄ ad actū L
vt tendit ſuper aliud obiectū:qꝛ in eternitate tendit ſuper
vtrūqȝ:ſed nec ſucceſſio vnius obi ad alteruȝ in ſe extra:
qꝛ nō req̄rit̄ ad iſtā dei volitionē exiſtētia rei extra.ſicut
nec tēporale ad eternū:ſȝ req̄rit̄ ibi aliqua ſucceſſio eorū
que ſunt obiecta in eē obiectiuo:nec h̄ eſt idē ſic hīe ordi
nē:ꝛ hīe ordinē in obijcit:qꝛ p̊us vt p̊us:ꝛ poſteri⁹ vt poſte
rius pr̄ ſimul intelligit:ita ꝙ in obiectis ipſi intellectui non
hȝ ordinē:ꝛ tñ ordo eſt ipſoꝝ vt ſunt obiecta.ſ.in eē eoꝝ
obiectiuo:nec ex iſto ordine obiectoꝝ in eē obiectiuo ſe
quit̄ aliqua mutatio:qꝛ oppoſitum nō ſuccedit oppoſito
neqȝ in cognoſci neqȝ in eē.¶ Si arguas ꝯ h̄:qꝛ ſemꝑ
ſtat difficultas rōnis:qꝛ p̊ eſt vna pars cōtradictionis ve
ra.ſ.iſte eſt ordinatus ad penā.2° altera.ſ.iſte nō eſt ordi
natus ad penā:ſed nō eſt tranſitus a ꝯdictorio in cōtradi
ctoriuȝ ſine mutatione.ḡ ꝛc̄.¶ Rñ°.in eternitate hec eſt
vera.iſte pro.a.eſt ordinatus ad penā:ꝛ iſte pro.b.nō eſt
ordinatus ad penam:nec iſta ſunt ꝯdictoria ſimul vera:nec

Speculare diligenter hec maiorib⁹ applicāda difficultatibus.

Speculatio ſubtiliſſima.

ſuccedētia ſibiīuicē in veritate: ſed illa pro qͥbus affirma
tio ⁊ negatio denotanť in eſſe appͥhēdunť vt ſuccedētia
M ſibi realr̄ vel poſſibil'r. Uel alr̄ nihil aliud eſt. iſte eſt nūc
ordinat⁹ ad penā: niſi iſte eſt volitus ad penā pro. a. ſi tūc
iudiceť: ⁊ iſte poſtea nō eſt ordinatus ad penaꝫ. i. iſte non
eſt volitus ad penā pro. b. ſi tūc iudiceť: ⁊ hec nō ſūt ɔ̄dͥ
ctoria. Et aūt vtraqꝫ volitio iſta pertinēs ad retentionē ⁊
remiſſionē culpe nō ſit niſi cōditionata. pꝫ: qꝛ ſi vellet ab
ſolute peccatorē ſtatim cū peccat punire / ſtatim puniret.
¶ Cōtra totū iſtū ꝓceſſuꝫ de diuerſis nunc pro qͥbus eſt
offenſa ⁊ remiſſio. Arguit: qꝛ de⁹ poſſet angelo peccanti
in euo exiſtēti abſqꝫ oī tēpore remittere offenſaꝫ: ⁊ tūc nō
eſſet dare talia diuerſa nūc pro qͥbus eſſet culpa ⁊ remiſ
ſio: maxie ſi ponať euuꝫ indiuiſibile. ¶ Si dicať ꝙ tunc
eſſet aliud euū culpe: ⁊ tūc deſineret eē adueniente remiſ
ſione. ¶ Cōtra: qꝛ alteꝝ iſtoꝝ duoꝝ vel culpa vel remiſ
ſio eſt tm̄ ꝑuatio: ⁊ ita nō hꝫ ꝓpriū euū / comparādo ēt ad
euū angeli manētis ꝑ ſub culpa poſtea ſub remiſſiōe: ⁊ in
illo euo eodē ⁊ ꝓ illo inſtāti eſſent illa duo oppoſita.

Additio q. pᵃ ⁊ 4ᵃ ¶ Rn̄ſ⁹ iſti⁹ querať. 2. li. di. 2. q. de ſucceſſiōe eui. ¶ Dici
pōt ſm̄ Jo. de baſolis. Euū forme ſimplr̄ eſt indiuiſibile
tm̄ virtualr̄ vt coexiſtit plurib⁹ ptib⁹ tēporis eſt diuiſibi
le. Sed eſto ꝙ deus remittat iſto mō culpā poſt offenſaꝫ
ſine oī mutatione ſiue in actu ſiue in obō vt obm̄ eſt: ſiue
in obō vt extra / nonne huic actui remiſſionis correſꝑdet in
petro cui remittitur extra aliq̄ mutatio rōnis: vr̄ ꝙ ſic: qꝛ
aliogn nō magis eſſet. p. abſolut⁹ ſeu recōciliatus poſt re
miſſionē q̄ꝫ an̄. ꝙ ſi correſꝑdet: de illa erit qō an ſit eadē cū
illa gratificatione: an alia. ¶ Pōt dici ꝙ vbi actus in quo
obm̄ hꝫ eſſe rōnis / pōt eſſe terminus mutatiōis realis ibi
pōt obm̄ mutari mutatione rōnis: ſicut lapis pōt fieri de
nō intellecto intellꝰ a me: qꝛ itellectio eius in me pōt eſſe
noua. Sed vbi actus nullo mō eſt terminus mutationis
realis / ibi obiectū vt in actu nō pōt mutari mutatione rō
nis. hō eſt velle diuinuꝫ: ⁊ ꝑ ɔ̄ñs petrus vt eſt obm̄ iſtius
actus: qꝛ vt extra hn̄s eſſe nouū nō hꝫ nouiter rōnē obie
cti: ſꝫ vniformiter in eternitate: ⁊ ita nulla vr̄ eſſe cōceden
da mutatio nec rei nec rōnis in petro: qñ dr̄ culpa ſibi eē
remiſſa: cōcomitať tm̄ ibi remiſſionē illā actiuā dei ⁊ paſ
ſiuā ſm̄ dici in petro quedā mutatio realis: ⁊ hoc ſemper
de potētia ordinata q̄ eſt ad gratificādū petrū: qꝛ de potē
tia ordinata nulli remittit deus ꝓ. a. qn illū pro tūc gratifi
cet: ſed de potētia abſoluta ⁊ in re extra: ⁊ in actu intra ꝓ
eternitate poſſent iſta ſeparari: vt. ſ. remitteret petro in. a.
adueniēte. a. qd nō eſt niſi actus imanens deo: ⁊ tm̄ nō gra
tificaret ipſuꝫ in. a. aliquo actu tranſeunte extra ſi in eter
nitate vellet remittere in. a. ⁊ tm̄ nō vellet in eternitate gra
tificare pro. a. qꝛ pᵐ nihil dicit niſi negationē actus poſiti
ui qui eſt velle punire. 2ᵐ aūt dicit actū aliuꝫ poſitiuum.
¶ Et ſi obijcias ꝙ nō pōt alr̄ ſe hr̄e petrus ad diuinam
volūtatē vt punitiuā vel nō punitiuā: niſi qꝛ alr̄ ſe hꝫ ſm̄
aliqd aliud. puta: qꝛ acceptus vel nō acceptus: qꝛ obiectū
nō variatū in ſe ſm̄ aliqd ꝑus actu nō alr̄ obijciť volitio
ni diuine. Hec eſt falſa: quia volūtas noſtra pōt alio actu
aliter ſe hr̄e ad obm̄ vniformiter ſe habēs in ſe ante actū:
⁊ poſſet ſi ſemper haberet eundem actum ɔ̄tingenter trā
Aliorum. ſeuntem ſuper obiecta ſecundaria.

Ad argumenta.

¶ Ad pᵐ ɔ̄cedo ꝙ pctm̄ nō
eſt formalr̄ ꝑuatio grē: vt pre
ceſſerunt alique rōnes ad ꝑmā ɔ̄clōnē. ⁊ ex hoc pꝫ ꝙ idu
N ctio grē ⁊ cuiuſlibꝫ v̄tutis nō eſt formalr̄ expulſio culpe.
Sed ſi ex illa auctē velis ꝓbare duas eſſe mutatiōes in
fuſionē ⁊ expulſionē. per hoc ꝙ peccare ⁊ grām corrūpi
ſunt due mutationes. q̄ a ſili in ꝓpoſito. dico ꝙ ɔ̄ñia nō
valet: qꝛ illa culpa ad quā eſt motus pcti vel peccandi nō
manet vſqꝫ ad infuſionem grē: nec ēt tunc poſſet eſſe ter
minus a quo ꝓprie mutationis. Sed illa culpa trāſeunte
manet ſola obligatio in iſto vt eſt obiectū ſcḋariū volun
tatis diuine. ⁊ illa in iuſtificatione nō pōt eſſe terminus a
quo alicuius mutationis ꝓprie. ¶ Ad 2ᵐ pꝫ: q̄re ſunt ibi
due mutationes in moralibus: qꝛ ſunt ibi quattuor termi
ni: duo poſitiui reales ⁊ duo ꝑuatiui reales. nō ſic h̄. Per
idē pꝫ ad illud de generatione ⁊ corruptione. ¶ Ad vlti
muꝫ de diſpōne ad formā ad quā diſponit: dico ꝙ iſta re
miſſio ꝑuatiua que eſt carentia obligationis ad penā non
eſt aliqua diſpoſitio realis ad amicitiā ſeu grām: ⁊ iō ipſa
remiſſio accepta q̄ſi terminata ad hanc carentiam nō eſt
aliqua mutatio realis. Si ergo accipias ꝙ remiſſio muta
tio eſt diſpoſitio ad illā mutationē que eſt infuſio grē / ne O
go: qꝛ remiſſio nō eſt aliqua mutatio neqꝫ actiua neqꝫ paſ
ſiua nec rei nec rōnis. Et per eādē poſſet rn̄deri ad q̄tuor
rōnes poſitas ad ꝑmā ɔ̄clōnē in ſolōne qōnis: ſi tm̄ ille ab
aliquo extenderenť ad ꝓbandū ꝙ ſunt due mutationes
qd negatū eſt in 2ᵃ ɔ̄clōne. Maior. n. ꝑme rōnis ſi ſic acci
piať qcqd multiplicať vel plurificatur in ſua entitate tali
quali eſt aliud realr̄ ab illo qd nō plurificať in ſua entita
te: falſa eſt / niſi ſit ens reale: ⁊ iō remiſſiones que plurifi
canť taliter qualr̄ ſunt entes: qꝛ tm̄ rōnis entia ſunt: ⁊ infu
ſio grē eſt vna: nō ſeqť ꝙ ille ſint alie mutationes ab illa:
ſed bn̄ ſequiť ꝙ nō ſunt eadē ſibi: qꝛ vlr̄ plurificatum in
ſua entitate tali quali nō eſt idē nō plurificato / accipiēdo
ſimilē plurificationē hincinde. ¶ Cōſilr̄ maior 2ᵉ rōnis
qcqd ſepať ab alio in ſuo eſſe eſt aliud realr̄ ab illo / falſa
eſt: niſi ſit in ſuo eſſe ens reale. ¶ 3ᵃ rō ⁊ 4ᵃ nō probant
pluralitatem iſtoꝝ tanq̄ꝫ duarum mutationuꝫ: ſed tm̄: qꝛ
illa mutatio que eſt ad gratiam non habet pro per ſe ter
mino a quo culpam: qd concedo.

Ad rōnes

in oppoſitum. ¶ Ad ꝑmā dico ꝙ ſicut
reatus vel planius obligatio ad penam
que ſola manet poſt tranſitū actus interioris ⁊ exterioris P
in pctō eſt ens: qꝛ rōnis ⁊ ſic eſt ens poſitiuū: ⁊ ꝑ ɔ̄ñs non
reatus vel nō obligatio vel nō debitū eſt ꝑuatio entis rō
nis: ⁊ ita ſi eſſet alicubi tranſitus rōnis ab obligatione ad
nō obligationē illa eſſet mutatio rōnis ꝑuatiua vel deper
ditiua: ſꝫ illa nuſq̄ꝫ eſt nec in actu voluntatis diuine nec in
obō vt obm̄ eſt: nec in obō vt ex̄ niſi dicať ꝙ pro tanto eſt
in obō extra: ꝓ quāto illud obm̄ eſt in illo nūc ꝓ quo act⁹
volūtatis diuine reſpicit illō obm̄: ⁊ tūc obm̄ ex̄ trāſire a
nō eſſe in iſto nūc / ad eſſe in illo nūc / eſt cōcomitāter mu
tari mutatiōe rōnis ab obligatiōe ad nō obligationē. Cū
ergo arguis ꝙ nō ſit mutatio depditiua: qꝛ termin⁹ eius a
quo nō eſt aliqd poſitiuū / nego: nec tm̄ culpa eſt aliqd po
ſitiuū nec illa manet: ſꝫ obligatio ſequēs cōmiſſioneꝫ cul
pe eſt aliqd poſitiuū: ⁊ illa remanet. ¶ 2ᵐ argᵐ de ꝑori ⁊ Tho. 17. uſ.
poſteriori pōderať ab aliqͥb⁹ l iſta mā: qꝛ ponēdo diſtōnē 4. q. 1. ar. 4.
iſtoꝝ tanq̄ꝫ mutationū querūt ordineꝫ inter ea. Breuiter in ꝑncipio.
dico ꝙ ſꝫ phm̄. 5. metaᶜᵉ. c. de priori. ⁊ 9. metaᶜᵉ. c. 7. Aliq̄ Ric. eaḋ uſ.
ſunt ꝑora gn̄ōne aliq̄ pfectione: ⁊ iſte ꝑoritates cōiter eco ar. 4. q. 4.
uerſo ſe hn̄t. In via eniꝫ gn̄ōnis iperfectiora ſūt ꝑora. hoc Tex. cō. 16.
mō dico ꝙ ſi expulſio culpe eēt aliqd ens: ⁊ ifuſio grē: via Tex. cō. 15. ⁊ circuīr.
gn̄ōnis ꝑor eſſet expulſio culpe: ſꝫ ecōuerſo via pfectionis Q
ꝑor eēt ifuſio grē: qꝛ imediatior ipſi fini qd eſt ſimplr̄ pfe
ctū in iſto ordie. Silr̄ de ꝑoritate ɔ̄ñie pꝫ ꝙ iperfecti⁹ eſt
ꝑus: ſic aial eſt ꝑus ſꝫ ɔ̄ñiā q̄ꝫ hō: ⁊ vlr̄ ɔ̄ñs eſt iperfecti⁹
q̄ꝫ añs. ſic eo mō quo eēt ɔ̄ñia iter iſta: expulſio ſequereť
ad ifuſionē grē. nō ecōuerſo. nō. n. ſūt oppoſita imediata
ſimplr̄ ex nā extremoꝝ: ſꝫ ex inſtōne diuina: ⁊ nō ſeqť in
ductio vni⁹ ad āmotionē alteri⁹ niſi in oppoſitis imedia
tis ſm̄ ſe: ſꝫ an grām ſequať expulſio culpe dubiū eſt: cū
nō ſint formalr̄ oppoſita: vt ꝓbatū eſt in 3ᵃ rōne ⁊ ꝑma
ɔ̄clone

ꝯne ſolonis:ſʒ poſſet dici negãdo illud:q2 ꝯdictio eſt eē
amicũ deo ꝛ nõ amicũ.per grãʒ eſt amicus.per culpam
ꝯo inimicus.ḡ ꝛc.℄ Sʒ ħ nõ cogit:q2 amicitia p̱ grãʒ
eſt ordinari ad vitã eternã.inimicitia p̱ culpã eſt ordina
ri ad penã ꝯdignã.hec prĩt ſil' ſtare:ſʒ nõ p̱ eo nũc:ſaltẽʒ
quocũqʒ ſint oppoſita magis vl ſoꝛalis ꝯtria ad ineſſe
grãm nõ ineſſe culpã q̃ʒ ecõuerſo:q2 in 2° arts nullo mõ
ponit ꝯria.℄ Sʒ ſi q̃raꝫ de p̃oritate cãlitatis inter iſta.
℄ Rñ° nõ eſt qȯ.nec eni iſta negatio obligationis q̃ nõ
R eſt niſi negatio entis rõnis,cã ē grẽ:nec ecõuerſo:q2 ſola
volũtas diuina ex ſua iuſtitia determinat illã obligatio/
nẽ:ſʒ ex mĩa nõ obligationẽ.℄ Si q̃ras quẽ ordinẽ hñt
iſta.ſ.grã ꝛ nõ culpe:vt ſũt obta ſcḋaria diuie volũtatis:
℄ Rñ°.ſicut dictũ eſt li.p̃.di.41.q.de p̃deſtinatiõe:eo
mõ quo eſt ordo volitiõis diuine ad obiecta ſcḋaria.p̃us
S eni vult ꝓpinguos ſini ꝛ itaꝫ ſimp' p̃us vult iſti.p.a.poſtq̃ʒ
ſ.peccauit grãm:q̃ʒ nõ vindicare:loquẽdo de p̃oritate i/
tẽtiõis.Sʒ exequẽdo vult ecõuerſo.ſic̃ eni p̃us vult iſtũ
hẽe merita q̃ʒ grãm:ita vult p̃us ordinẽ executionis iſti
nõ ineſſe culpã q̃ʒ ineſſe grãʒ.℄ Uel ſi dicaꝫ ꝙ p̱ ineſſe
vel nõ ineſſe nihil poniꝫ in iſto extra:ſed tñ vt eſt obm
volũtatis diuine.põt dici ꝯſiter ꝙ hec obta ſm̃ pfectio/
nẽ hñt ordinẽ quẽdã vt in ea tẽdit voluntas diuina:ſed
ſm̃ cãlitatem vel gnõnem nullũ ordinem hñe.

℄ Hic oriꝫ qȯ multiplex ꝛc. Diſt. XVII.

Queſtio.I. **C**Irca iſtam diſt.17^am q̃ro hanc
qõnẽ.Utrũ nec̃ius
ſit ad ſalutem pctõri ꝯfiteri ſua pctã oĩa
ſuo ſacerdoti.Uꝫ ꝙ nõ.Amb.ſup illud
Luc.22.vbi hr̃ ꝙ Petrus poſt negatio/
nẽ chri fleuit amare.diċ ſic.Lachryme
lauãt delictũ qȯ voce pudor eſt ꝯfiteri.lachrymas petri
31 lego:ſatiſſactionẽ nõ lego.℄ Itẽ ſup illud ps.Dixi cõfi
tebor ꝛc.dicit Caſſiodorus.Dixi.i.apud me deliberaui
ꝙ ꝯfitebor.ꝛ tu remiſiſti:ſeqꝫ magna mĩa dei ꝙ ad ſolã
ꝓmiſſionẽ dimittit pctm̃.℄ Itẽ Aug.ibidẽ nõdũ ꝓnũ/
tiat:ſʒ ꝓmittit ꝓnũciaturũ.ꝛ de⁹ remittit.℄ Itẽ Ezech.
18.Quacũqʒ hora pctõr ingemuerit vita viuet.Ad ħ ēt
Luc.18. ponũꝫ alie auc̃tes ħ i lr̃a de Lazaro.Io.12.q2 p̃us reſu/
Luc.20. ſcitaꝫ' eſt q̃ʒ ſolut⁹ ab inſitiis.ꝛ de leproſis Luc.17.℄ Itẽ
p̱ rõnẽ ſola p̃cepta decalogi ſũt nec̃ia ad ſalutẽ iuxta re/
ſpõſionẽ chri Matth.19.Si vis ad vitã igredi ſua mã
data.Et alibi mãdata noſti.ħ fac ꝛ viues.ḡ ſi ꝯfeſſio eẽt
ſimplr̃ nec̃ia ꝯtinereꝫ ſub aliquo decẽ mandatoꝝ deca/
logi:ſʒ nõ ꝯtineꝫ:q2 huiꝰ p̃cepta ſũt de lege nãe:ꝛ ad mi/
nus ligabãt tp̃e legis moſayce:ſʒ nec in lege nãe nec in le
ge moſayca erat obligatio ꝯfitendi ſua pctã hoi.℄ Itẽ
nullus obligaꝫ ad ipoẽ:ſʒ mut⁹ nõ p̃t loq.℄ Itẽ oĩs ex/
traneus inter illos qbus eſt barbarus eſt mutus.ḡ nõ te/
neꝫ ꝯfiteri.℄ Itẽ nõ hñs ſacerdotẽ pũtẽ nõ põt ei ver/
botenus ꝯfiteri pʒ.nec teneꝫ p̱ ſcriptũ:q2 ſup ħ nõ īue/
niꝫ p̃ceptũ editũ.℄ Itẽ nullus teneꝫ mẽtiri:imo ex lege
diua nõ mẽtiri:ſaltẽ pnitioſe:ſʒ hñs ꝯſciaʒ ꝙ p̱ totã ſuã
vitã vixit inocẽter ꝛ ſine pctõ mortali:ſi ꝯfitereꝫ ſe pec/
caſſe ſaltẽ mortalr̃ mẽtireꝫ.ḡ ꝛc.℄ Cõtra Iac.5° Cõfite
mini alterutrũ pctã vr̃a.ꝛ in canone eſt de pe.di.j.addu/
In libro de cũꝫ multe auc̃tes q̃s ēt magr̃ ponit in lr̃a.vna eſt Amb.
paradiſo. Nõ põt quiſq̃ʒ iuſtificari a pctõ niſi ante fuerit pctm̃ cõ
In libro de feſſus.℄ Item Augu.Nemo dicat ſibi occulte ago pe/
penitentia. nitẽtiã nouit deus:q2 in corde ago.ſequiꝫ.ḡ ſine cã dictũ
eſt q̃ ſolueritis ſup terrã erũt ſoluta in celo:ꝛ ſine cã cla/
ues date ſunt verbũ chri fruſtramus.Et idẽ ſuper illud
ps.non abſorbeat me profundum.puteus eſt profundi/
tas iniquitatis:in quem ſi cecideris non claudet ſuper te

Puteus

os ſuum ſi tu non clauſeris os tuum.

In iſta q.tria videnda ſt.℄ P̃rio q̃ p̃cepto teneꝫ qs
ad ꝯfeſſionem pctĩ ſui faciẽdam ſacerdoti:
℄ 2° qd icludit iſtud p̃ceptũ de ꝯfeſſiõe.℄ 3° qd circa
illud eſt p̱ p̃ceptũ eccl'ie explicatũ:℄ De p̃ ad ꝓpoſitũ A
nõ poſſum ⁹inuenire p̃ceptũ quo teneaꝫ qs ad ꝯfeſſionẽʒ
niſi iuris nãlis vel poſitiui.ꝛ ħ vel diuini vel eccl'iaſtici.
Illud aũt eſt veꝝ de iure nãli cui⁹ ꝟitas eſt nota ex ter
minis:ꝛ tale eſt p̃n^m in lege nãe:ſic̃ ꝛ in ſpeculabilib⁹ p̃n^m
notũ eſt ex terminis:ſiue qȯ ſeqꝫ euidẽter ex tali vero ſic
noto:cuiuſmodi eſt ꝯ practica demõſtrata.ꝛ ſtricte loq̃n
do nihil aliud eſt de lege nãe niſi p̃n^m vel ꝯ demr̃ata:ſic
tñ extẽdẽdo q̃nqʒ dr̃ illud eẽ de lege nãe qȯ eſt veꝝ pra
cticũ ꝯſonũ p̃ncipiis ꝛ ꝯnib⁹ legis nãe licʒ ꝙ ſtatiʒ notũ
eſt oib⁹ illud ꝯuenire tali legi.℄ Et ex ħ pʒ ꝙ nõ recte
loquiꝫ Gratianus de iure legis nãe volens illa q̃ ſunt in In decretis di.1.gratianus.
ſcriptura veteris vel noui teſti de lege nãe eẽ:q2 nec illa
oĩa ſũt p̃n^a practica nota ex terminis:nec ꝯnes practice de
mõſtrate:nec ꝟa euidẽter ꝯſona talib⁹ p̃ncipiis ꝛ ꝯnib⁹.
exponendus ḡ eſt ꝙ extẽdit ius nãle ad ius poſitiuũ ab
auctore nãe vt diſtinguiꝫ ꝯ ius poſitũ ab aliquo q nõ eſt
auctor nãe.℄ 2^m mẽbꝝ.ſ.de lege poſitiua diuina pʒ ex
p̃dictis.Quecũqʒ.n.ꝯtineꝫ i ſcriptura p̱ tp̃e p̱ q̃ ſũt ob/ B
ſeruãda:ꝛ tñ nõ ſũt nota ex terminis nec demr̃abilia ex ta
lib⁹ notis nec ſtatiʒ ꝯſona talib⁹ veris euidẽter ſũt mere
de iure poſitiuo diuino:cuiuſmodi ſũt oẽs cerimonie iu/
deoꝝ p̱ tp̃e illi⁹ legis.ꝛ chriſtianoꝝ p̱ tp̃e legis nr̃e.nec.n.
eſt notũ ex terminis nec demr̃atũ:nec euidẽter ꝯſonũ tali/
b⁹:ꝙ deus ſit colẽdus in imolationib⁹ beſtiaꝝ veteris le a.l.hoſtienſ.
gis:ꝛ ħ p̱ quocũqʒ tp̃e:nec ꝙ ſit colẽdus in cerimoniis
nr̃is:puta in oblatiõe euchariſtie vel cantu pſalmoꝝ:lʒ
iſta ſic ſint ꝯſona legi nãe ꝙ nõ repugnẽt.℄ Hoc etiaʒ
pʒ:q2 illa q̃ ſunt de lege nãe ſiue ꝓprie:ſiue extẽſiue ſem
per ſũt vniformia:nõ ſic hȯ cerimonie q̃ erãt alie p̱ tp̃e
alteri⁹ legis.℄ 3^m mẽbꝝ pʒ.q2 vltra iuſ poſitiuũ diuinũ qȯ
ꝯtineꝫ in ſcriptura diuina eccl'ia ſtatuit multa ꝛ pp̱ ob/
ſeruãtiã honeſtiorẽ in morib⁹:ꝛ pp̱ reuerẽtiã maioreʒ in
ſuſcipiẽdis ꝛ diſpẽſandis ſacris.℄ Ad ꝓpoſitũ dico ꝙ C
nõ teneꝫ qs p̃cepto legis nãe ad ꝯfeſſionẽ pctĩ de q̃ q̃ri/
tur:q2 tũc hec obligatio fuiſſet p̱ ſtatu vel tp̃e cuiuſcũqʒ
legis:qȯ falſũʒ eſt:q2 nec erat in ſtatu inocẽtie:nec in ſta/
tu legis moſayce.℄ Sʒ ꝯ ħ obiciꝫ p̱ glo.ſup illȯ Gen.
3°.Adã vbi es.vox eſt ingt icrepãtis ꝛ ꝯfeſſionẽ ingren/
tis ꝛc.ḡ fuit ꝯfeſſio in tp̃e legis nãe poſt lapſũʒ.Silr̃ de
Aarõ ꝛ filiis ei⁹ legiꝫ in Leui.ꝙ debuerũt cõfiteri pctã Exo.16.ꝛ lb
filioꝝ iſrl'.Et frequẽter dr̃ in lege ꝙ q peccaſſet deberet
ꝯfiteri pctm̃ ſuũ:ꝛ offerre tale vel tale ſacrificiũ.℄ Hoc
ēt ꝯfirmaꝫ q2 in veteri teſtõ multe ſũt auc̃tes de ꝯfeſſio/
ne faciẽda:ſicut illud.Iuſt⁹ p̃or accuſator eſt ſui ꝛ huiȯ.
℄ Itẽ ꝙ ſit ꝯ ſequẽs ex p̃ncipiis legis nãe.ꝓbaꝫ:q2 hec Prouer.18.
eſt nota ꝙ qlibet reus dʒ iudicari:ꝛ iſta ꝙ nullus dʒ eẽ
iudex in cã ꝓpria.ḡ reus dʒ iudicari p̱ aliũ:nõ põt iudi/
cari p̱ aliũ niſi accuſeꝫ illi alii:nec põt accuſari niſi a ſe
ipſo ſi pctm̃ ſuũ ſit occultũ.ḡ dʒ ſeipſũʒ accuſare alii a q̃
iudiceꝫ:ꝛ magis eſt ꝯſonũ rõni ꝙ in ſecreto q̃ʒ in publi/
co ſi pctm̃ ſit occultũ:imo forte ſatis notum rõne nãli:ſi
pctm̃ ſit occultũ ꝙ accuſatio dʒ eẽ occulta:ḡ ex ꝓpõnib⁹
notis legis nãe vel ſaltẽ valde euidẽter ꝯſonis ſequiꝫ cõ
feſſionẽ iſtã ſecretã ꝓprii pctĩ eẽ faciẽdã alii.Et tũc nul
li rõnabilius q̃ʒ ſacerdoti.℄ Rñ° ad p̃^m arg^m.ꝙ Adam
nõ debuit pctm̃ ſuũ occultaſſe deo:q2 ipſe eſt iudex:cui
manifeſtũ eſt oẽ pctm̃:ꝛ coram quo qlibet reus dʒ reco
gnoſcere pctm̃ ſuũ.ꝛ hãc ꝯfeſſiõem deus reqſiuit ab eo
quã nõ ſolũ nõ fecit:ſed pctm̃ ſuũ excuſauit retorquẽdo
in mulierẽ.dixit/mulier quam dediſti mihi ꝛc.Uñ illud

nõ cõcludit q̄ in illa lege eẽt ꝯfeſſio faciẽda hoĩ:ſ3 eſſet
D faciẽda deo icrepãti. ¶ Ad 2ᵐ in tota lege moſayca nõ
fiebat iſta ꝯfeſſio de qua loq̄mur:ſ3 de pctĩs occultis tñ
deo fiebat cõfeſſio:de q̄buſdã tñ defectibus publicis ⁊
obſeruantia legaliũ fiebat ꝯfeſſio:vt vniuſq̄ſq3 qñ.ſ.
obtulit pro tali delicto ſacrificiũ3. Et gñalis cõfeſſio ſa
Ps.105. cerdotis ꝓ pplo erat iſta.iniuſte egim⁹ peccauim⁹ ⁊ hõ.
Numeri.21. Et iſto mõ publica ꝯfeſſio ſacerdotis erat quedã diſpõ
ad petẽdã miam dei pplo.ſic̄ ⁊ mõ in eccl̄ia nõ ꝯfeſſiõe
iſta de qua loqmur confitemur nos peccaſſe ⁊ petimus
miam ⁊ nobis ⁊ toti pplo. ¶ Ad 3ᵐ dico q̄ oẽs auctes
de veteri teſtõ ad ꝓbãdũ ꝯfeſſionẽ ſic̄ h̄ loqmur ſũt tñ
vocales nõ ſnĩales. ¶ De qua ḡ confeſſione loquuntur?
¶ Rñ° de illa gñali quã fecerunt ſacerdotes ⁊ Daniel ⁊
Cap.2.vide. multi alij viri ſcti:vel de illa cõfeſſione delicti ſui publi
ci ꝓprij in obſeruatione legaliũ vt ſunt ille irregularita-
tes in ꝯhẽdo imũditias legis. ¶ Ad rõnẽ illã cõcedo.q̄
iſta ẽ nota lumie nãli vel ſaltẽ valde ꝯſona ꝓpõni note
q̄ re⁹ ẽ iudicãdus:q2 nullũ delictũ relinquẽdũ ẽ ipunitũ3
in vniuerſo:ſi ẽ vn⁹ rector vniuerſi iuſt⁹ q̄ ẽ notũ nãlr
vel valde cõſonũ3 notis nãliter:ſ3 vltra q̄ iudicãdus ſit
ab alio iudicãdus : ꝯcedo. ¶ Sz q̄s ẽ iſte ali⁹:nõ eſt no
tũ ꝑ rõnẽ nãlẽ nec ꝑ aliq̄ cõſona rõni nãli niſi de eo qui
eſt retributor meritoꝝ ⁊ punitor pctõꝝ. Et tũc vltra eũ3
dñ ille ali⁹ nõ põt iudicare niſi ſibi fiat accuſatio.põt ne-
gari:q2 ipſe pctã nouit ẽt anteq̄3 fiãt ſine oĩ accuſatione.
E Uel eſto:q̄ detur ſibi tanq̄3 cõſona notis q̄ iſti iudici d3
culpa accuſari:⁊ ab ipſo peccãte:q2 ipſe ſolus ſcit:ex oĩ-
bus iſtis nõ ſequit̄ niſi q̄ pctõr d3 deo cõfiteri:⁊ ꝯcedo
fuiſſe de lege nãe ꝯfeſſionẽ talẽ.i.ꝯſonã veris notis ex le
ge nãe:q2 ꝓ oĩ ſtatu poſt lapſũ3 iuſti q̄ habuerũt fidẽ de
deo:q̄ erat rector vniuerſi iuſtus poſtq̄3 peccauerunt ꝯ
dei legẽ:ꝯfitebant̄ deo pctã ſua petentes ab eo remiſſio-
nẽ.ſciẽtes eũ ſine tali remiſſiõe tanq̄3 iuſtũ iudicẽ vindi
caturũ de illo pctõ. ¶ Sz ſi arguas q̄ alicui alij hoĩ d3
ſe accuſare q̄ ſit iudex eius:iſtud nõ põt ꝓbari ꝑ nota le
gis nãe:nec ẽt eſt eis euidẽter conſonũ:q2 nullus hõ põt
eẽ iudex pctĩ hoĩs niſi vt miniſter ſũmi iudicis:hoc autẽ
mõ.ſ.eẽ miniſtrũ iudicis in vindicãdo vel puniẽdo pec-
catũ cõmiſſũ3 magis cõceſſũ3 eſt vnicuiq3 re⁹ ſui q̄3 vni
re⁹ alteri⁹. vnicuiq3 eni3 cõmiſit deus vt ſit miniſter dei
in vindicãdo pctm̄ ꝓpriũ in infligẽdo ſibi diſciplinã3 ⁊
triſtitiã pro illo pctõ:nõ ſic aũt notũ eſt q̄ cõceſſerit ali-
cui re⁹ alterius. ¶ Et ſi arguas q̄ in republica humana
vnus eſt iudex alterius. ¶ Rñ°: verum eſt de illis q̄ p̃nt
ſibi inoteſcẽ in illo iudicio cuiuſmodi ſũt publica. ¶ Si
3ᵐ mẽbrũ teneat̄.ſ.q̄ cõfeſſio nõ cadit niſi ſub precepto
eccl̄ie nõ põt facilr̄ improbari:niſi q2 vel eccl̄ia nõ attẽ-
taſſet tã arduũ p̄ceptũ iponere oĩb⁹ chr̄ianis niſi eẽt p̄ce
ptũ diuinũ:vel q2 nõ inenit̄ vbi ab eccl̄ia iponat̄ iſtud p̄ce
ptũ:q̄n ante h̄ ſcti reputarẽt hoc p̄ceptum de cõfeſſione
obligare.ſi eni3 allegat̄ illud caplm̄ ex̄ de peni.⁊ remiſ.
Dis vtriuſq3 ſex⁹.p3 q̄ illõ eſt Innocẽtij tertij in ꝯcilio
lateranẽ.ante aũt illud tp̃s per multos annos fuit Augu.
plus q̄3 per.800.annos,q̄ p̄dicauit ꝯfeſſionẽ valde eẽ ne
ceſſariã:vt p3 in li°ſuo de vera ⁊ falſa pnĩa.⁊ auctes q̄dã
illius ponunt̄ hic in lr̄a.quedã in canone.de pnĩa diſt.6.
Nec canoniſta facile inueniret aliqͦd cõſiliũ vel p̄ceptum
ꝓprie vbi exprimat̄ p̄ceptũ de ꝯfeſſiõe faciẽda ſicut h̄
loqmur. Hãc tñ opionẽ tenet gloſator de peni.di.5.i p̃n.
vbi p̃us diuerſas opiniones recitat de pnĩa:⁊ poſt ſubdit
ſuã dicẽs.Meli⁹ di eã iſtitutã a q̄dã vlĩ eccl̄ie traditiõe
potius q̄3 ex nouo teſtõ vel veteris auctte. ¶ Sed ſalua
grã ſua irrõnalr̄ loquit̄.turpe.n.eẽt theologo dicẽ aliq̄d
eẽ in biblia ⁊ neſciret vbi illud inueniret̄:⁊ ita icõueniẽs

d3 eẽ canoniſte dicẽti aliq̄d eſſe ex vlĩ traditiõe eccl̄ie:⁊
nõ inuenire in canone:ſi canõ ſufficiẽter ꝯtinet vlẽs tradi
tiões eccl̄ie.nõ allegat aũt aliqͦd caplm̄ canonis ad iſtã3
traditionẽ:ſ3 tñ poſt ſubdit q̄ traditio eccl̄ie eſt obliga
toria:⁊ ad h̄ allegat ar.11.di.in his rebus. ¶ Ite3 ſi hec
opio vera eẽt videret̄ q̄ papa nõ teneret̄ ꝯfiteri:q2 ſicut
hz extra de verbo.ſigni.Ex p̃te q̄ ſeminat.nõ h3 ipium par
in parẽ. ¶ Ite3 nõ videret̄ q̄ ifideles tenerent̄ ad p̄ce-
ptũ de ꝯfeſſione:q2 ſm aplm̄.j.Cor.5.Quid mihi eſt de
his que foris ſunt iudicare? ¶ Tñ vnũ arg̃ᵐ inuit gloſa-
tor ꝓ ſua opione tale.cõfeſſio nõ eſt nec̃ia apud grecos:
eẽt aũt nec̃ia ſi p̄ceptũ de ea eẽt ex auctte ſacre ſcripture.
Sz añs nõ eſt manifeſtũ:nec̃iũm enim eſt apud eos ba
ptiſma fluminis ſicut ⁊ nobis tãq̄3 p̄ⁿ tabula:ſic ẽt pnĩa vi:
imo ſacrm̄ pnĩe:vt 2ᵃ tabula. Et ſi ꝓbat̄ añs:q2 non eſt
apud eos ꝯſuetudo ꝯfitẽdi. ¶ Rñ°: multas laudabiles
ꝯſuetudines omiſerũt ex quo ab eccl̄ia receſſerunt:⁊ ita
iſtã nõ ſolũ laudabile3:ſ3 ẽt nec̃iam potuerũt omittere.
Nec nec̃io iſti⁹ act⁹ īducit ꝯſuetudine3. Nec eſt iſtud qͦd
ipſe accipit ꝓ añte.ſ.q̄ greci nõ teneant̄ ꝯfiteri ita notũ
iter eos ſic̄ ipſe dic̄:q̄nimo nec notũ q̄ nõ cõfiteãt̄. Nec
h̄ alicubi aliq̄s doctor ſcribẽs ꝯ alias abuſiones eoꝝ ex-
preſſiſſet3 tñ fuiſſet notabilis diſcordia ab eccl̄ia Ro.ſi
in h̄ diſcordarẽt.notabilior.ſ.q̄3 ꝯficẽ in fermentato.vel
vti hac forã:baptizet̄ ſeruus chr̄i.de q̄bus nõ tacet̄ a la-
F tinis. ¶ Breuiter vĩ rõnabilius tenẽ 2ᵐ mẽbrũ.ſ.q̄ cõ-
feſſio cadat ſub p̄cepto diuino poſitiuo. Sz tũc op3 vi-
dere an explicite hẽat̄ in euãgelio a chr̄o imediate:q2 p3
q̄ nõ in veteri lege:an ab ipſo explicite in aliq̄ doctrina
aplĩca.an nec ſic nec ſic:ſed dato a chr̄o ⁊ docetenus ab
aplĩs eccl̄ie ꝓmulgato. Primũ iſtoꝝ eẽt magis cõueni-
ens tenẽdũ ſi poſſet euidẽter hñi iſtud p̄ceptũ ex euãge-
lio. Nec op3 ad h̄ adducẽ illud Matth.16. Tibi dabo
claues regni celoꝝ:q2 nõ eſt niſi ꝓmiſſio de datiõe futu
ra. Si aũt aliq̄d in euãgelio valet ad h̄ vĩ illud Joã.20.
Accipite ſpm̄ ſctm̄:quoꝝ remiſeritis pctã ⁊c̄. ¶ Ex hoc
arguit̄ vno mõ ſic. Hic data eſt ptãs aplĩs ⁊ in eis oĩb⁹
ſacerdotib⁹ remittẽdi pctã.nõ p̃n⁹:q2 h̄ eſt ꝓpriũ3 dei.ḡ
miniſterialr̄ ⁊ arbitrarie:ſ3 nõ p̃nt arbitrari in cã igno-
ta.ḡ eſt eis manifeſtãda cã in q̄ debẽt arbitrari.h̄ mani
feſtatio eſt ꝯfeſſio.ḡ ex iſta collatiõe ptãtis arbitrarie
ſacerdotib⁹ in cã pctĩ obligat̄ pctõr ad accuſandũ ſe eis
tãq̄3 arbitris:qͦd ẽ ꝯfiteri. ¶ Si dicat̄ q̄ rõ hũ ꝯcludit
q̄ ſacrm̄ pnĩe eſt iſtitutũ a chr̄o tanq̄3 vtile ⁊ efficax.nõ
tñ ſequit̄ ex h̄ q̄ ſit nec̃io recipiẽdũ vt cadẽs ſub p̄ce
pto:q2 extrema vnctio eſt iſtituta a chr̄o ⁊ ꝯfirmationis
ſacrm̄ vt deĩi eſt.8.⁊ tñ neutrũ eſt ſimplr̄ nec̃iu3.nec eſt
p̄ceptũ de iſto vel illo recipiẽdo. Et tũc ad formã argu-
mẽti.ſunt arbitri in cã pctĩ.ḡ alij debẽt ſe illis accuſare.
veꝝ eſt illi q̄ volũt ſe eoꝝ arbitrio ſubmitt̄.⁊ ſi ſubmit
tũt ipſi hñt hñ ptãtẽ arbitrãdi:ſ3 nõ ſequit̄.ḡ alij nec̃ita
te p̄cepti teneãt̄ ſe ſubmittẽ eoꝝ arbitrio. Exẽplũ.qua-
tuor ſũt ſacerdotes quoꝝ q̄libet h3 auctẽ abſoluẽdi iſtũ
pctõrẽ.q̄libet eſt cõplete arbiter ei⁹ q̄ntũ ad ptãtẽ.nõ tñ
tenet̄ ſe ſubmittẽ cuilibet ſ3 vni tñ cui voluerit. Et h̄ cõ
firmat̄ ꝑ h̄ q̄ chr̄s ſubiũxit. Et quoꝝ retinueritis retẽta
ſunt.illud verbũ nõ eſt p̄ciſũ3.nõ ſolũ enim illa pctã re-
tẽta ſunt a deo pctõri ad penã q̄ retẽta ſunt a ſacerdote:
q2 ſacerdos nõ retinet aliq̄ niſi aliq̄ mõ ſibi accuſata:ſ3
ſignis idebitis pnĩe. Et tñ illa q̄ nullo mõ ſũt oñſa ſacer-
doti deus retinet ad vindictã gehẽne:ḡ nec iſtud verbũ:
quoꝝ remiſeritis remittunt̄:erit p̄ciſũ3. Uñ neutri affir
matiõi adiũxit negatiuã denotãtẽ remiſſionẽ factã ab
aplĩs vel retẽtionẽ eẽ p̄ciſã3 re⁹ retẽtiõis vel remiſſiõis
a deo faciẽde. ¶ L3 hec rñſio videat̄ multũ ꝓbabilis
excludẽdo

excludēdo rōnē ꝓcepti ab iſto verbo Jo.20.Quoꝝ re‑
miſeritis ⁊c̄.tn̄ excludēdo eā oñdit̄ ꝓpoſitū dupl'r. Pri
mo ſic.nulli cōmittit̄ ptās iudiciaria vel arbitraria niſi
alicui iponat̄ neċitas ſubmittēdi ſe ſibi:ſʒ ſacerdoti p te
cōmittit̄ hꝰ ptās in cā pcti.ġ alicui vt reo iponit̄ neċitas
ſubmittēdi ſe arbitrio eiꝰ.⁊ h̄ p idē. Maior ꝓbatur:qꝛ
nullus eſt iudex alicuiꝰ in cuius.ſ.iudicādi voluntate eſt
iudicari ab iſto iudice vel nō iudicari:tūc.n.iſte nullam
auctē iudicādi hr̄et ſi iſte poſſet iudicari ſi voluit ⁊ nō iu
dicari ſi noluerit:ad qd.n.eſt ptās iudiciaria apd aliquē
niſi vt ius dicat in illū q tenet̄ parere iuri.tm̄mō eni iu‑
dicare p modū punitiōis ſi tu velis nō eſt iudicare. Sʒ
nec iſtud cogit.cōcedo.n.q iſte arbiter nō tn̄ hʒ vt poſ‑
ſit dictare ius in cā iſta:ſed ex quo aliꝰ ſubmittit ſe ſibi:
ſua dictatio ligat vl' ſoluit iſtū.nō ſic aūt dictatio alicuiꝰ
ſciētis ius ⁊ nō hn̄tis ptātē iudiciariā. ¶ Aliter ġ arguo
ſic. Quicūqʒ p̄mā grāz amiſit tenet̄ de neċitate ꝓcepti:⁊
h̄ illius. Diliges dn̄m deū tuū ⁊c̄.agere q̄ntū in ſe eſt ad
eius recuperationē:⁊ ēt v̄tute illiꝰ ꝓcepti. Diliges teipſum.
Sʒ iſte pctōr in pctō mortali amiſit p̄mā grām:⁊ pōt eā
recupare ſuſcipiēdo ſacr̄m pn̄ie ab illo arbitro:qꝛ h̄ eſt
iſtitutū vt remediū efficax ad recipiēdū p̄mā grāz ex illo
verbo Jo.20.Quoꝝ remiſeritis pctā ⁊c̄.⁊ ſic concludit̄.
neċitas ꝓcepti ꝯfeſſiōis nō ex iſto v̄bo tm̄.Quoꝝ remi‑
ſeritis ⁊c̄.ſʒ ex iſto ⁊ illo ꝓcepto. Diliges dn̄z deū tuū ⁊c̄.
ſimul iūcto. ¶ Si dicas q maior eſt v̄a q tenet̄ ad ali
quā viā p quā poſſit recupare:ſʒ nō ad iſtā determīate:
ſi alia ſit poſſi̇s. Nunc aūt/ſʒ ſuſcipere ſacr̄m pn̄ie ſit via
vtilis:tn̄ eſt ēt alia vtilis:qꝛ nō ꝓbat̄ iſtā eē ꝓciſaz ad il‑
lā recupandā. ¶ Contra h̄.nulla alia eſt ita facilis ⁊ ita
certa.hic eni nō opʒ niſi nō ponē obicē ad grām q mul
to minus eſt q̄ hr̄e aliquā attritionē que p modū me‑
riti de cōgruo ſufficiat ad iuſtificationē:vt dcm̄ eſt.ā.di.
G 14. Pōt ēt aliqs eē magis certꝰ q nō ponat obicē q̄ q
hēat attritionē ſufficiētē q̄ſi p modū meriti de ꝯgruo:qꝛ
ꝓbabil'r pōt ſcire ſe tūc nō peccare actual'r pctō interio‑
ri vel exteriori.⁊ itēdere recipere qd eccl'ia itēdit in illo
ſacro cōferre.nō ſic pōt ſcire ſe hr̄e attritionē ſufficientē
vt meritū de cōgruo ad iuſtificationē. Tūc hāc maiorē
accipio:vbi eſt via facilior.i.magis in ptāte hōis ⁊ cer
tior ad grāz recuperādā.tenet̄ qlibet ad illā viam:ita q
nō omiſſa illa attētat aliā difficiliorē ⁊ icertiorē:qꝛ tunc
exponeret ſe pīculo ſalutis ſue:⁊ videret̄ eē cōtēptor ꝓ‑
prie ſalutis. Sʒ illa via ſuſcipiēdi ſacr̄m pn̄ie eſt magis
poſſi̇s hōi ⁊ certior ad p̄mā grāz recuperādā.ġ ex illo.vn̄
iſtud hʒ efficaciā ⁊ ex illo ꝓcepto dilectōis dei ⁊ ſuiipſiꝰ
tenet̄ qs ad iſtā. ¶ Iſta rō ſi cōcludat ꝓceptū de cōfeſ‑
ſione hr̄i ex euāgelio ex illo verbo.quoꝝ remiſeritis pec
cata ⁊c̄. Et illo/diliges dn̄m ⁊c̄.hn̄ qdē.ſinaūt ſaltē h̄ cō
cludit q ꝓceptū de cōfeſſione faciēda eſt valde rōnabi‑
H le p multitudie:qꝛ ⁊ ſi aliq̄ pſona poſſit hr̄e aliqd reme
diū ſpāle:tn̄ de iſto remedio qd cōitati eſt poſſibilius ⁊
certiꝰ rōnabil'r dat̄ ꝓceptū ēt oibꝰ in cōitate:vt dcm̄ eſt
Di.4.q.6. ſupra de baptiſmo:q lʒ aliqs hēat baptiſmū flaminis
ſine baptiſmo fluminis:tn̄ qꝛ baptiſmus fluminis eſt reme‑
diū facile ⁊ certū ꝓceptum de h̄ p tota cōitate eſt valde
rōnale:⁊ ita ad minꝰ hēbo q rōnaliter fuiſſet datū ꝓce‑
ptū gn̄aliter de cōfeſſiōe faciēda. ¶ Si oino ꝯtēdas q
p rōnes poſitas in iſto mēbro nō ꝓbat̄ fuiſſe datum ex
verbis euāgelij.nunqd dicemꝰ 2[m].ſ.q illō ꝓceptū hr̄i ex
verbis alicuiꝰ apl'i:dr̄ q ſic de illo v̄bo Jac.5.Cōfitemi
Alex.de ales l.4.par. fā. ō ꝯfeſſiōe.q.o. ⁊ Ric.vbi.ſ. ni alterutrū pctā ⁊c̄. Sʒ nec p h̄ vr̄ mihi q Jacobus ꝓ‑
ceptū h̄ dedit nec ꝓceptū a chrō ꝓmulgauit. Primū nō.
vn̄.n.ſibi auctas obligādi totā eccl'iaz:cū eēt epꝭ eccl'ie
hieroſolymitane,niſi dicas illā eccl'iaz in p̄nꝰ fuiſſe p̄nci‑
palē:⁊ p ꝯñs eius epm̄ p̄ncipalē pr̄iarchā qd nō cōcede
rēt romani. Nec q illa auctas ꝓprie p tpe illo erat ſibi
ſubtracta. Nec 2[m] vr̄:qꝛ apl'i publicantes ꝓceptū dn̄i in
ſcripturis ſuis vtebant̄ mō loquēdi p quē potuit inote‑
ſcere q erāt precōes chrī:vt pʒ p illud Pauli.j.ad Cor.
7.vt qn̄ vult publicare illud ꝓceptū dn̄i de nō dimittē‑
da vxore dicit.ꝓcipio nō ego ſʒ dn̄s ⁊c̄. Qn̄ aūt vult fa‑
cere ꝓpriā pſuaſionē dicit de cohabitatiōe viri cōuerſi
ad fidē cū ſua vxore ifideli vel ecōuerſo:qꝛ h̄ lʒ ſit ſine
cōtumelia chrī:nō tn̄ eſt neċiū.dico ego nō dn̄s.alioqn
nō poſſet eccl'ie ꝯſtare q ipſe vt ꝓco publicaret ꝓceptū
niſi ex ꝓcedētibꝰ vel ſequētibꝰ manifeſtaret ſe eē in illa
publicatiōe precōnē. ¶ Utrūqʒ ēt mēbrū ſimul ꝓbat̄
p illa verba anneca.dicēdo eniʒ ꝯfitemini alterutrū.nō
magis dicit ꝯfeſſionē faciēdā eē ſacerdoti q̄ alij.ſubdit
eniʒ ⁊ orate p iuicē vt ſaluemini.vbi nullus diceret ipʒ
iſtituiſſe:nec ꝓmulgaſſe ꝓceptū diuinū:ſʒ itellectus eiꝰ
eſt ſicut in illo verbo.Cōfitemini alterutrum.perſuaſio
ad humilitatem:vt.ſ.generaliter nos cōfiteamur apud
proximos peccatores.iuxta illud.j.can̄.Joā.primo.Si
dixerimus qꝛ pctm̄ non habemus,noſmetipſos ⁊c̄. Ita
p 2[m] pſuadet ad charitatē fraternā:vt.ſ.p charitatē fra‑
ternā ſubueniamus nobis iuicē. ¶ Appet ġ iſtud nō eē I
de iure diuino ꝓmulgato p ſcripturā apl'icam. Uel igit̄
tenēdū eſt p̄m mēbrū.ſ.q ſit de iure diuino ꝓmulgato p
euāgeliū vt in 2[o] vel 3[o] mēbro eſt declaratū:vel ſi illō nō
ſufficiat dōm eſt 3[m].ſ.qd eſt de iure diuino poſitiuo pro‑
mulgato a chrō aplis:ſʒ eccl'ie ꝓmulgato p aplos abſqʒ
oi ſcriptura:ſic̄ multa alia tenet eccl'ia oretenus p aplos
ſibi ꝓmulgata ſine ſcriptura.cuiꝰ fūdamētū eſt illō Jo.
20. Multa quidē ⁊ alia ſigna fecit Jeſus ⁊c̄.⁊ hr̄ expſſe
extra de celebra.miſſa.cum marthe.lib.3.

De ſecundo articulo dico q h̄ ꝓceptū includit K
qs dʒ ꝯfiteri:qꝛ adultus.i.habens
vſum rōnis ⁊ cognoſcēs pctm̄ qd cōmiſit:p quē adultū
nō itelligo tāte vel tāte etatis:ſʒ q habeat etatem ad co‑ L
gnoſcēdū iuſtū vel iniuſtū ꝯ legē dei.in multis.n.añ eta‑
tē ꝯſuetā malitia ſupplet etatē:⁊ nō tn̄ in malis:vt dn̄t
cōia verba:qꝛ forte hʒ citiꝰ ꝓuidētiā ad malū:vn̄ dr̄ do‑
li capax.ſʒ ēt in bonis:iuxta illō i legēda ſctē agnetis.fi‑
des nō in annis cōputat̄:⁊ iſtius breuiter regula eſt.qn̄ M
aliqs iſtructus ⁊ iterrogatus ordinate pcipit diſſcīe qd
iuſtū:⁊ qd iniuſtūʒ in lege diuina:qd pōt facil'r videri ſi
ad ordinatas iterrogatiōes ordinate rn̄deat ſic̄ aliꝰ adul
tus pfecte ex ſilibꝰ pmiſſis ſil'r rn̄deret. ¶ Cōtinet ēt h̄ Conditiones notabiles cōfeſſionis.
ꝓceptū qd dʒ cōfiteri:qꝛ pctm̄ mortale:⁊ nō ꝯtinet aliō:
nā p veniale nullus piclitat̄ ex naue eccl'ie:qꝛ pctm̄ ve‑
niale ſtat cū pfecta charitate q̄ eſt nauis ſaluans:⁊ iō ex
p̄ꝰ iſtitutiōe pn̄ie vt 2[e] tabule nō opʒ aliquē ad eā. confu
gere p remedio ꝯ veniale ſʒ tn̄ ꝯ mortale. ¶ Itē conti
net dcm̄ ꝓceptū:qd pctm̄ mortale:qꝛ oē de quo hr̄ me‑ e.l.Sʒ q pec cata mortale Rn̄ꝰ q oē de quo ⁊c̄.
moria:⁊ h̄ pmiſſa inqſitiōe diligēti ſcm̄ poſſi̇tatē fragili‑
tatis humane.itelligo q̄ntā inqſitionē poſſet aliqs appo‑
nere circa aliqd multū arduū qd ſibi multū eſſet cordi:
tātā deberet appon̄ circa oia pctā mortalia reducenda
ad memoriā:⁊ illa reducta ad memoriā dʒ eidē ꝯfiteri
nō diuidēdo cōfeſſionē:qꝛ dicit Aug.de vera ⁊ falſa pe‑
nitētia.⁊ ponit̄ de pn̄ia di.5.c.Cōſideret. Quidā vni ce‑
lāt qd alij manifeſtādū cōſeruāt qd eſt ſe laudare:⁊ ad
hypocriſim tēdē:⁊ ſp venia carere ad quā credūt p fru‑
ſtra ꝑuenire. ¶ Si ꝯ h̄ obijciat̄:qꝛ tūc vr̄ q qlibet pec‑
cator tenet̄ cuilibet regn̄ti dicē oia pctā ſua.alioquin ta‑
cēdo ea vel aliqd illoꝝ eēt hypocrita:qꝛ oñdit ſe inocen
tiorē q̄ ſit. Rn̄ꝰ. q tacēdo cui nō debeo dicere nō oſtē‑
do me inocētē in his que taceo:ſʒ illi cui dicere debeo.⁊

qm̄ dicere debeo ⁊ quō ſic in cōfeſſione tacēdo aliqđ cō-
fitēdo aliud/oñdo me inocētē in h ꝙ taceo. ⁊ in h eſt hy-
pocriſis: nō in alio caſu. ¶ Nec ſolū pctā ſʒ circūſtātias
pctōꝝ notabilr̄ aggrauātes icludit dcm̄ ꝓceptū. iuxta il-
lud Augu. ꝑus ↄſideret q̄litatē criminis in loco in tpe in
pſeuerātia in varietate pſone ⁊c. Saltē illas dico aggra
uātes ⁊ necīo ↄſitēdas que ſpāli ꝓhibitiōe ꝓhibent. v. g.
alienū accipe eſt illicitū: ſʒ ſpāli ꝓhibitiōe ꝓhibet̄ acci-
pi de loco ſcrō: ⁊ iō ſpāle pctm̄. ſ. ſacrilegiū ꝑ hāc circūſtā
tiā ↄſtituit̄. ¶ Silr̄ eſt illicitū nō ſuā cognoſcere: ſʒ ſi q̄
ꝓpinq̄ ſit ſpāli ꝓhibitiōe ꝓhibet̄: ⁊ iō ſpāle pctm̄. ſ. ice-
ſtus ꝑ hāc circūſtātiā ↄſtituit̄ frequētia ēt nō eſt dubiū
ꝙ eſt circūſtātia ſimplr̄ ponēs aliud pctm̄: q̄z q̄libet vi-
ce cōmittit̄ nouū pctm̄: ⁊ de ſilib⁹ ſile habeat iudicium.
¶ Multe aūt ſunt circūſtātie ex qbus pctm̄ eſt aliquo
mō grauius: q̄z ſi minor tētatio: ⁊ hoc vel ex pte obiecti.
vel ex pte pſone. peccātis de qb⁹ nō eſt ita certū ꝙ opor-
teat illas ↄfiteri: tn̄ vtile eſt h fieri. De aliis dico q̄
nihil ad. h. puta ſine qua eēt tāta grauitas cū alia circum-
ſtātia ipertinente fatuū eſt ↄfiteri: vtpote ſi aliqs peccat
cū aliquaque vocat̄ berta vel alicia ⁊ hmōi. ¶ Continet
ēt h ꝓceptum cui: q̄z ſacerdoti. ille eniʒ in eccl'ia hʒ ſolus
auctē ligādi ⁊ ſoluēdi. vt dicet̄ diſt. 19. Et ſacerdoti hn̄ti
iuriſdictionē: q̄z ſnīa a nō ſuo iudice data nulla ē. ¶ Cō-
tinet 4° qn̄: q̄z qn̄cūqʒ eſt in ꝑiculo mortis: q̄libet eni qn̄
iminet iudiciū dānatiōis vel mīe dʒ ſe ꝓparare ad mīaʒ
quātū pōt. Iſtud aūt nō tn̄ eſt in ifirmitate mortali tn̄:
ſʒ qn̄ aggredit̄ actus arduos in qb⁹ ſit veriſile ꝙ mors
iminea: vt in bello mortali: in naufragio ⁊ hmōi. Et ēt qn̄
vult exercē act⁹ aliquos qbus debet̄ reuerētia ſpālis: vt
qn̄ vult cōicare: q̄z ſic dcm̄ eſt ſupra di. 9. habita oppor-
tunitate ↄfeſſiōis nullus dʒ ſine ↄfeſſiōe cōicare: ⁊ i ſili-
bus ſile eſt iudiciū. ¶ Cōtinet ēt q̄liter: q̄z cū diſplicētia
pcti cōmiſſi ⁊ cū ꝓpoſito abſtinēdi a pctō: ⁊ obediendi
eccl'ie in ſatiſfactionē ꝓ iſto pctō. Intelligo nō ꝙ opor-
teat eū velle penā vel pniaʒ ſuſcipere a ſacerdote: q̄z ⁊ ſi
nullā ſibi oblatā a ſacerdote vellet recipere: tn̄ duas ido-
neitates vel ↄditiōes hñet ꝓpoſitas hic ⁊ ꝓpo^m recipiēdi
penā ifligendā ſibi a deo hic vel in purgatorio: talis inq̄
tū⁹ eēt abſoluēdus q̄ȝ repellēdus: vt dcm̄ eſt ſupra diſ.
15. q. j. Sʒ ſi ſuſcipiat aliquā pniam vel ſatiſfactionē ſibi
ipoſitā ab eccl'ia tenet̄ illā ſeruare. Et h ꝓpoſitū opʒ ꝙ
hēat vt debito mō ↄfitea. ſ. vt velit obedire confeſſori
in ſeruādo vel ſoluēdo illā ſatiſfactionē quā voluntarie
ſuſcipiet ab ipſo ipoſitā. ¶ Sʒ arguit̄ ꝯ h qđ dictuʒ eſt
in 2° arti°. q̄ ſunt ↄfitēda: q̄z oīa mortalia ꝑ h qđ dcm̄ eſt
ſupra di. 15. q. j. ꝙ aliqs pōt ſoluere penā debitaʒ ꝓ vno
pctō: nō ſoluēdo penā ꝓ alio: imo ꝑmanendo in aliquo
pctō. ergo a ſili pōt ſoluere ↄfeſſionē debitaʒ vni pctō ſub-
ticēdo aliud. ¶ Rn̄deo. ibi dictū eſt ꝙ ille qui vere eſt
ſemel abſolutus a peccatis oībus penā exterioreʒ ſibi i-
poſitam pōt ſoluē vel in charitate vel in pctō mortali. ⁊
eſto ꝙ in pctō mortali ſoluat non tenet̄ eā iteꝝ ſoluere:
nec hic: nec in purgatorio: nec in iferno. Sʒ ſi aliqs nūq̄
vere abſoluat̄ ab iſto pctō: q̄z qn̄ dʒ abſolui ponit obicē
q̄lis eſt hypocrita qui ponit obicē: tunc tenet̄ ſoluere q̄-
lēcūqʒ penā exteriorē ſoluat vel ſatiſfaciat. Et rō eſt: q̄z
ꝑus opʒ penā eternā cōmutari in tēporalē an̄q̄ȝ aliq̄ pe-
na tēporalis ſit aliqua ſolutio ꝓ iſta culpa. Quādo autē
ille hypocrita cōfitet̄ nō eſt ſibi cōmutata: q̄z nec abſol-
uit̄ ab iſta culpa cōmutata. eſt aūt qn̄ iſte ſemel vere pe-
nitet ſʒ q̄litercūqʒ poſtea recidiuet. iſte enim aliquando
vere fuit iuſtus ⁊ non debitor pene eterne ꝓ prius com-
miſſis: ſed ille hypocrita ſemꝑ manet debitor pene eter-
ne pro prius cōmiſſis: ⁊ etiā de nouo ſit debitor noue pe-
ne pro nouo peccato quod hic committit.

N

De regulis iu⟨ris⟩ in .6.

O

P

De tertio arti° dico ꝙ eccl'ia ꝓceptū iſtud quātū
ad aliq̄ ꝓdictoꝝ nō ſpecificauit. ⁊ quā-
tū ad aliq̄ ſpecificauit. precipua aūt ſpecificatio hui⁹ ꝓce-
pti iuenit̄ in il'o cap. ex. de pe. ⁊ remiſ. Oīs vtriuſqʒ ſex⁹.
¶ Quātū ad qs ſpecificauit: q̄z pctō: adultus poſtq̄ȝ. ſ.
ad annos diſcretiōis attigerit ⁊c. ⁊ nihil aliud eſt q̄ȝ adul-
tus ſm̄ itellectū ꝑus aſſignatū. ¶ Quātuʒ ad q̄: dicūt q-
dā ꝙ ſi hʒ mortalia tenet̄ ꝓciſe ad ↄfeſſionē illoꝝ ⁊ non
venialiū. Si aūt hʒ ſola venialia ꝑ ꝓceptū eccl'ie tene-
tur in illo caſu ad illoꝝ ↄfeſſionē. ¶ Hoc nō itelligo: q̄z
in illo capl'o dī oīa pctā ſua. aut ſit ibi diſtributio de pec
catis venialib⁹ aut nō. ſi ſic. ergo hn̄s mortalia ꝑ ꝟtutē illi⁹
ꝓcepti tenet̄ ad ↄfeſſionē venialiū. ſi nō. ergo nō hn̄s mor-
talia: ſʒ tn̄ venialia nō tenet̄ ad cōfeſſionē illoꝝ: q̄z ſim-
pliciter nō cadūt ſub illo qđ dī ibi. oīa pctā ſua. vn̄ vī ꝯ-
dictio ponēdo eūdē itellectū vocabuloꝝ iſtoꝝ oīa pctā
ſua dicere iſtū obligari ad ↄfeſſionē venialiū: ⁊ nō iſtuʒ.
¶ Itē eſto ꝙ aliqs vixit ſine pctō mortali vſqʒ ad me-
diū q̄dragesime. ſi tūc ↄfiteret̄ vt ipleret ꝓceptuʒ eccl'ie
ꝑ te teneretur ↄfiteri venialia: q̄z illa ſola hʒ: peccet illo
die mortaliter velit poſt iplere ꝓceptū eccl'ie de ↄfeſſio-
ne ꝑ te nō tenet̄ ↄfiteri venialia illa q̄ ꝑus habuit. ergo per
cōmiſſionē mortalis abſolut⁹ eſt ab aliq̄ obligatiōe. ſ. a
ↄfeſſiōe venialiū: qđ vī irrōnabile. ¶ Dico igit̄ ꝙ quā-
tū capio ex ſtatutis eccl'ie gn̄alib⁹ nullus tenet̄ ad cōfeſ-
ſionē venialiū in quocūqʒ caſu: nec in h eccl'ia ſpecifica
uit ꝓceptū de cōfeſſione: ⁊ h rōnabilr̄: q̄z ipſa vtit̄ ſacro
pnie tanq̄ȝ tabula 2ª ꝯ naufragiū qđ nō eſt in venialib⁹.
Nec aliqs tenet̄ ad aliquā ↄtritionē de venialib⁹: imo in
actuali volūtate vl' actu venialis moriēs ſaluabit̄: vapu-
labit tn̄. Nō vī aūt ꝙ aliqs teneat̄ ad 2^am ptē pnie q̄ eſt
ↄfeſſio de quo nō teneat̄ hēe ↄtritionē vel attritionem.
¶ Hoc ēt pʒ ex alio: q̄z (ſic̄ ſupra dcm̄ eſt) venialia de-
lent̄ totalr̄ quātū ad culpā ⁊ penā: q̄nqʒ ſine aliquo ope
ſpāli ſic̄ ꝑ actū feruētē ↄtēplatiōis in deū: quēadmoduʒ
gutta ↄſumit̄ a flāma vehemēti. ¶ Si q̄ras quō ergo ſacer-
dos cognoſcet vultuʒ pecoris ſui: ſi ille q dixit ſe vixiſſe
inocēter nō tenet̄ ↄfiteri venialia ſua. ¶ Rn̄. ſi qs ſibi
ↄfitet̄ ⁊ ſolū venialia: ex quo cognoſcet ipm̄ nō feciſſe
niſi ſola venialia: ex nullo niſi ex ↄfeſſiōe ſua. vn̄ ex. de
offi. ordinarij. ſignificauit ↄfitēti pnialiter in oīb⁹ credē-
dū eſt: q̄z nō eſt veriſile ꝙ qs ſit imemor ſue ſalutis. ergo ſi-
bi eodē mō credat venienti ⁊ dicēti. Dn̄e regratior deo q̄z
ex quo fui vltio ↄfeſſus: nō hēo ↄſciam de pctō mortali.
date mihi eucharistiā: ⁊ in iſta pnia tātā hʒ cognitioneʒ
vultus pecoris ſui quātā ſi narraſſet venialia ſua ꝑ duos
dies: nec aliā certitudinē poſſet hēe de ꝓpriis venialib⁹
ſi ↄfiteret̄ q̄ȝ mō hʒ de inocētia ei⁹. ſ. ꝑ ꝓpriū teſtimoniū
ei⁹. Quātū igit̄ ad q̄ eccl'ia circa illud ꝓceptū nō ſpecifi-
cauit. ¶ Quātū aūt ad cui vī ſpecificare ꝑ h ꝙ ait pro-
prio ſacerdoti. Nā ex ꝑ⁹ inſtōne eccl'ie nō vident̄ fuiſſe
diſtincti ꝓprij ſacerdotes: q̄z qn̄ apl'i hinc ⁊ inde ibāt ꝓdi
cādo xbū dei. nec fuit iſte ſacerdos iſti⁹ gētis nec illius:
⁊ nec iſte nec ille: ſʒ poſt ſūt dioceſes diſtincte ⁊ parrochie
⁊ ſacerdotes in parrochijs: ꝑ tūc tn̄ pn̄t ⁊ poterant dici
ꝓprij ſacerdotes qcūqʒ hn̄tes iuriſdictionē ordinariam
vel cōmiſſaʒ vel ſoli hn̄tes iuriſdictionē ordinariā ꝯ cō-
miſſarios: vl' ſtrictiſſime ſoli hn̄tes imediatā iuriſdictio-
nē ⁊ ꝓximā ordinariā. Et ſʒ hos itellect⁹ pn̄t fieri alter-
catiōes hodie iter ordinarios ⁊ cōmiſſarios de itellectu
illi⁹ capl'i. Si qdē ordinarij ⁊ ꝓximi ⁊ iferiores nō alter-
cant̄ ꝯ ſupiores vt ipſi ſoli ſint ꝓprij ⁊ nō alij. nō enim
ita faciliter audent curati reſiſtē epis ſic̄ paupib⁹ ꝓuile-
giatis. ¶ Si tn̄ pōderaret̄ ꝟtus vocabuli: ꝓprio ſacer-
doti. ꝓprius

Q

Ric. prim⟨o⟩ di. art. 2. q. 4. in sol. ad .j. arg.

R

S i. ppriu9 q̃ solus ⁊ nõ ali9: vel pprius iſti: q2 iſti ⁊ nõ neutro mõ obligať aliqs ad cõfitẽdũ pprio ſacerdo ꝑ ſi multi ex equo ꝓſunt alicui parrochiano: vterqʒ ex ꝯo abſoluit. Jdẽ ẽt ex equo abſoluit mltos parrochia ſ. igiť intelligiť ꝓ hñte iuriſdictionẽ ad imediate ab uẽdũ iſtũ. nec in hoc tũc ſpecificať ꝑceptũ: q2 in gñali e de cui. ſ. ſacerdoti hñti iuriſdictionẽ. Et ſi aliqs poſ cõmittere illã imediatã iuriſdictionẽ vni quã ali9 hʒ dinarie qᵭ ipſi nõ negãt papã poſſe. igiť ſm iſtũ intel ctũ cõmiſſarius põt fieri pprius. non igiť illud pprio ſerdoti ſpecificat cui: vt icludiť in ꝑcepto ꝓmo: niſi di ꝙ in ꝓmitiua eccl'ia qlibʒ ſacerdos habuit iuriſdictio ſupra quelibet penitẽtẽ: ⁊ nũc ſingulis ſunt determina ſinguli penitẽtes vt ſubditi: ⁊ tũc qlibet erat ꝓpri9 cui ſet hoc mõ. ſ. ꝙ hñs iuriſdictionẽ ordinariã ſup quelʒ ſz nõ pprius. i. determinatus ſibi vel parrochie ſue. ſic n eſt pprius: ſed iſta ꝓprietas nullã ptãtẽ ſpãlẽ tribuit prio quã nõ habuiſſet ille: ſed tñ limitat aliquos aliq hi. ¶ Si ꝟo q̃ras vtrũ de vi ꝑcepti ꝓmi ⁊ de eius ex plicatione q̃tũ ad iſtũ articulum cui liceat ꝯfiteri laico: ¶ Ad qᵭ magiſ vĩ rñdere in lr̃a ꝙ ſic. ⁊ auctoritates ſũt in canone de peni. diſ. 6. §. placuit. ¶ Rñ: talis ꝯfeſſio põt eſſe mã verecũdie: q̃ eſt vna pena debita pctõ: ⁊ in h

T cõfitẽs ſoluit aliquã penã quã ſolueret ſi ꝯfiteref ſacer dotiſ: q2 accuſatio ad h ex ꝑcepto fit ⁊ non ad aliud vt ſequať ſnia: ⁊ laicus nullã hʒ ſniandi auctẽ in iſto foro: ſequiť ꝙ nullũ ꝑceptũ eſt de accuſando ſe laico: ⁊ forte vtili9 eẽt nõ accuſare ſe illi ſi poſſet eq̃lẽ verecũdiã hře apud ſe recogitãdo eadẽ pctã: ⁊ ſic eque puniri. ¶ Et ſi diceret aliqs ꝙ necẽium eſt nõ ꝯfiteri laico: q2 nulli licet

diffamare ſe nec ꝓdere pctũ ſuũ occultũ: maxĩe qñ ille cui ꝓdit nõ ꝓſumiť celator ſecreti: nec ſcit melius ꝯſule re pctõri q̃ ipſemet ſibi. forte. n. pp ꝯſiliũ regrẽdũ liceret alicui reuelare pctũ ſuũ alicui laico diſcretiori. ſʒ nec h pʒ: q2 ꝯſiliũ poſſet inq̃ri poſito caſu in vlĩ de aliq̃ abſqʒ reuelatiõe pctĩ ſui. ¶ Quid igiť de malefactorib9 dãnã tis cõfitẽtib9 laicis: ¶ Rñ: ſimplicitas excuſat eos ne in h peccẽt: ⁊ humilitas eoꝝ eſt meritoria eis ꝓ q̃nto vo

lũt illud qᵭ ꝑtinet ad ſacrm̃ pn̄ie ſupplere ſic' pñt. Sʒ vi ro diſcreto q̃ hñi ſciret ad qd eſt ꝯfeſſio iſtituta: nec forte vtile foret nec ſine forte necẽium talẽ ꝯfeſſionem facere.

V ¶ Quo ad q̃d eccl'ia determinauit ꝑceptũ. ſ. ſemel in an no: ⁊ illud ſemel vĩ ad min9 eẽ circa paſcha: q̃ quo tpe ſm illud capl'm dʒ q̃libet chriſtian9 cõicare niſi in caſu. ¶ Et ſi dicas ꝙ hec ſpecificatio eſt laxatio: q2 ꝓus tenebať ſta tim cõfiteri hita opportunitate ꝯfeſſoris: nũc aũt nõ te

Hoſt. de ele q. 2. Ric. pñti di. ar. 3. q. 5. de reg. iu. nenť vſqʒ ad q̃dragesimã. ¶ Rñ: vtrũqʒ eſt dubiũ ali quib9. q̃buſdã dicẽtib9 ⁊ tũc ⁊ nũc teneť ſtatim hita op portunitate ꝯfeſſoris ꝯfiteri. q̃buſdã dicẽtib9 ꝙ nec tũc ſʒ tñ i voto ꝯfiteri ꝓ aliq̃ tpe añ mortẽ: nec nũc: ſʒ ꝓ vo to ꝯfiteri ſemel in anno. ¶ 2m vĩ eẽ mitius: q2 ꝑcepta pe nalia nõ ſũt ampliãda ſʒ reſtringẽda: nec iuueniť qñ ꝑce ptũ iſtud affirmatiuũ liget vel obliget niſi ad aliqñ: ⁊ il lud qñ ante ſpecificationẽ eccl'ie fuit ideterminatum ad qᵭcũqʒ qñ ante mortẽ: ſʒ poſt ſpecificationem eſt ideter minatũ ad qᵭcũqʒ qñ vnicũ in anno. ſemꝑ tñ opʒ habe re voluntatẽ cõfitẽdi tũc ꝓ qñ ꝑceptum obligat. hoc dico ſic ꝙ pro nunq̃ȝ uoluntatem habeat.

Ad argumenta.

¶ Ad ꝓm ꝑt dici ꝙ tpe ne gationis petri ſacrm̃ pn̄ie nõ fuit iſtitutũ: ſʒ poſt reſurrectionẽ qñ chriſtus dixit diſci pulis ſuis. Accipite ſpm̃ ſctm̃ quoꝝ remiſeritis ⁊c. Et iõ nõ tenebať ꝓ tũc ad ꝯfeſſionẽ: nec poſt iſtitutionẽ ſacri adhuc tenebať: q2 iã añ reſurrectionẽ ꝑ aliud remediũ fuit pctũ ſuũ deletũ. ¶ Et cõſil'r rñderi põt de ifidelita

X te oĩum diſcipuloꝝ in paſſione chri ꝙ nõ tenebanť poſt ad ꝯfeſſionẽ: q2 poſt reſurrectionẽ penituerũt ante inſti tutionẽ ſacri pn̄ie: ⁊ h hñi ꝯfirmat ꝙ ꝯfeſſio non erat de lege nãe nec moſayca. ¶ Sʒ ad illa verba Ambr. La chryme lauãt delictũ qᵭ voce pudor eſt ꝯfiteri. nõ ſunt ſic itelligẽda ꝙ ſine ꝯfeſſione pudoroſa in actu vel in ha bitu laueť delictũ: ſʒ ꝯtritio põt eẽ tãta: ꝙ in ea ẽt añ cõ feſſionẽ deleť pctũ: qᵭ tñ eſt ita graue ꝙ ꝯfeſſio ei9 ſe quẽs eſt pudoroſa. ¶ Ad auctẽ Aug. ⁊ Caſſiodori ſuper pſal. Dixi ꝯfitebor. dico ꝙ illa ꝯtritio hʒ ꝓpoſitũ ſeu ꝓ miſſionẽ ꝯfeſſionis ſecuturẽ: ⁊ ſic nõ deleť pctũ ſine ꝓ poſito ꝯfitẽdi: qᵭ pʒ ꝑ finẽ auctẽ Caſſiodori: vbi ſubdit. Uotũ ꝓ ope iudicať: q̃ſi diceret votũ vel volũtas ꝯfitẽ di iudicať ꝓ ꝯfeſſione futura: nec tñ ſequiť ex h ꝙ ſine ꝯfeſſiõe futura pctũ deleať q̃tũ ad penã debitã: q2 illa ꝯfeſſio ẽ vna pena: ⁊ ſi illa nõ ſoluať h ſi ſit tñ volũtas ſol uẽdi ſolueť alibi. Si ãt muteť volũtas ſoluẽdi illã: iã re cidiuat a ꝟa pn̄ia ⁊ peccat mortal'r: vt dctũ ẽ ſup ð bapti zato baptiſmo flaminis ꝯtẽnẽte poſtea baptiſmũ fluminis. diſt. 4. q. 6. ¶ Ad ꝓm rõnẽ dico ꝙ oẽs cerimonie tã veteris legis q̃ noue reducẽde ſũt ad aliqᵭ ꝑceptũ decalogi: ⁊ pñt ad il lud reduci. Audi iſrl' deus tu9 vn9 eſt. vl' ad illᵭ. Memẽ Deutero. 6. to vt diẽ ſabbati ſctificeſ: ſiue. n. ꝑ ꝓm ſiue ꝑ 2m ꝑceptũ di Exo. 20. cam9 deũ ꝑcepiſſe ſe honorãdũ vt deũ: ſequiť ꝙ ille ceri monie q̃b9 ſe vult coli cadãt ſub illo ꝑcepto ſic' ꝯ ſub ꝓ miſſis. ¶ Si arguiť ꝯ: q2 tũc ille cerimonie eẽnt de lege

Y nãe. ¶ Rñ. ex maiori de lege nãe ⁊ minori de lege po ſitiua nõ ſequiť ꝯ niſi iuris poſitiui. maior iſta. deus ẽ co lẽdus: eſt de lege nãe: ſaltẽ q2 eſt valde ꝯſona legi nãe: ſʒ hec minor vult ſic coli: eſt mere de iure poſitiuo. variať aũt ꝓ alio ⁊ alio tpe. q̃ ꝯ. ſ. ſic colẽdus eſt. eſt mere de le ge poſitiua: q2 ſemꝑ ꝯ ſequiť ꝯditionẽ ꝓmiſſe iperfectio ris. ¶ Ad aliud dĩ ꝙ talis dʒ ꝯfiteri ꝑ iterꝓtẽ vel ꝑ aliq̃ alia ſigna a ꝟbis q̃ pñt eẽ nota ſacerdoti. 2m eſt hñi ꝯce dẽdũ. ſi aliq̃ talia ſigna ſint cõia ꝯfitẽti muto vel barba ro ⁊ ſacerdoti. ¶ Sʒ ꝓm nõ vĩ necẽium: q2 forus iſte ex nã ſua eſt ſecretiſſim9. q̃ nõ teneť aliqs ad iſtũ foꝝ vt aliq̃ mõ publicať: ſʒ lʒ iterpꝛes velit celare ⁊ teneatur celare ſic' ſacerdos: tñ ſi velit malignari ipſe ⁊ ſacerdos pñt eẽ teſtes ꝯ accuſatũ: ⁊ ita ex nã h9 accuſationis hec accuſa tio põt venire i publicũ: ⁊ ita nõ eſt pn̄ialis. ¶ Ex h pʒ ꝙ pluriб9 ſacerdotib9 ſil' nõ eſt cõfitẽdũ necẽio vt meli9 iudicẽt: qᵭ ſi fiat nõ eſt ſacral'is ꝯfeſſio: maxĩe aũt vĩ ꝙ nõ ſit cõfitẽdũ ꝑ iterꝓtẽ: qñ timeť ipm nõ eẽ ſecretariũ idoneũ: ⁊ ſi in tali caſu iſte hʒ ipoſſ'itatẽ cõfitẽdi hoĩ ido neo. Cõfiteať deo cũ ꝓpoſito cõfitẽdi hoĩ opportunita te oblata. ¶ Ad aliᵭ dĩ q̃nqʒ cõfeſſio faciẽda ꝑ ſcripturã: vt legiť de Thoma epõ cãtuarieñ. q̃ miſit ad curiã pro abſolutiõe. Sʒ h vĩ eẽ ꝯ rõnẽ ꝯfeſſiõis: q2 oĩs ſcriptura ex ſui nã nata eſt eſſe publica. quantũcũqʒ enim aliquis

Z conſeruet ſecrete apud ſe ſcripturã: tamen ex quo mittit il lud vel propter nuntium vel propter illum ad quẽ mit tiť põt publicari: ⁊ ſemꝑ ex ſui natura eſt patulum cui cũqʒ legẽti loquẽs qᵭ ibi cõtineť. Quilibet q̃ ſcribẽs ali quid facit in h qᵭ eſt ꝯ nãm ſigni idonei in cõfeſſiõe. ⁊ i iſta ſcriptura tolliť verecũdia: q̃ eſt pena magna in con feſſiõe: ⁊ h niſi ꝯfitẽs ſit pñs qñ ꝑ ſcriptũ ꝯfiteť: ⁊ iõ qᵭ dĩ. 30. q. 5. Qualis debeat. ꝙ qs põt cõfiteri ꝑ ſcripturaʒ. Joãnes exponit. qñ cõfitẽs eſt pñs: q2 abſens nõ põt li cite. igiť abſens expectẽt pñiaʒ cũ ꝓpoſito ꝯfitẽdi ea ha bita. ¶ Ad aliᵭ dico ꝙ ſimp'r inocẽs a mortali ⁊ venia li teneť ſimpl'r nõ cõfiteri. vñ ſi btã v̄go fuiſſet cõfeſſa petro poſt aſcẽſionẽ: peccaſſet cõfitẽdo: ſʒ ſi eſt tñ ino cẽs a mortali põt cõfiteri venialia ⁊ põt nõ cõfiteri: vt dctũ eſt. 3. arti9. §. de q̃ne. nec ẽ icredibile multos eẽ tales

Margin notes: Tho. pñti di. q. 3. ar. 4. sol. 2. arg m. 4 q. ſtimcule. — Tho. di. 8. — (handwritten) Lachrime lauãt delictũ quo intelligat… — Cõfeſſio p ſcripturã qñ fieri poſſit. — Innocẽs nõ tenetur confiteri — Pnie sacrm̃ post resurrectionẽ institutũ fuit.

in eccleſia qui per annum viuant ſine mortali: imo per dei grām multi multo maiori tēpore ſine pctō mortali ſe cuſtodiunt ꝛ multa opera pfectionis exercēt: de quorum meritis theſaurus eccleſie cōgregatur.

℄ Hic queri ſolet ꝛc. Diſtin. XVIII.

In hac diſtin. 18ᵃ magiſter tractat de ptāte clauiū. ꝛ di. 19ᵃ de collatiōe earum. ℄ Circa hāc. 18. di. q̄ro vtrū ptās clauiū tm̄mō ſe extēdat ad penā tꝑalē. Arguit̄ ꝙ ſic: q2 ſi ſic: aut ad remittēdū illā aut ad īfligēdū. nō ad remittēdū: q2 tūc ꝑ frequētes abſolutiōes poſſet tota pena debita pctō remitti: ꝛ ſic apud quēcūqꝫ ſacerdotē eēt ptās abſoluēdi a pena ꝛ culpa ꝑ frequētes abſolutiones: qḋ eſt icōueniēs. Nec ad īfligēdū: q2 tūc q̄libet penitēs teneret̄ adimplē q̄lilibet penā ſibi iniūctā a ſacerdote qḋ eſt falſuꝫ: q2 ſi qs idiſcrete īponat īmoderatā penā de qua penitēs pōt ſcire ꝙ eſt īproportionata culpe: pōt vtiqꝫ ſcire ex ſcriptura que ꝯtinet correſpōdētiā penarū ad culpas: nō tenet̄ illā īplere: q2 nō tenet̄ obedire īferiori ꝯ voluntateꝫ ſupioris: nec ēt pter: q2 nō obedit īferiori niſi ꝑ volūtatē ſupioris: nō eſt aūt volūtas ſupioris. i. dei ꝙ tāta pena īfligat̄ ꝓ tali culpa. ℄ Itē Jo. 20. Quoꝝ remiſeritis pctā ꝛc. ḡ ptās clauiūꝫ eccl'ie eſt ad pctā dimittēdū. nō ḡ extēdit ſe ꝓciſe ad penā tēporalē. ℄ Cōtra. illa ptās clauiū ad aliqḋ ſe extēdit: ſꝫ nō ad aliud q̄ꝫ ad penaꝫ tꝑalem. ḡ ꝛc. maior pꝫ: q2 alioqn nō eēt aliq̄ ptās. minor ꝓbat̄: q2 nō ad remiſſionē culpe nec pene eterne: q2 ſm magiſtruꝫ in littera hec duo cōueniunt ſoli deo. ergo ꝛc. ℄ Itē ante vſuꝫ clauiū per ſolā ꝯtritionē ꝛ ꝓpoſitū ꝯfitēdi remittit̄ peccatū ſm Aug⁹ ꝛ Caſſiodorum ſuper illud pſal. Dixi confitebor ꝛ tu ꝛc. ergo ſi vſus clauiū circa tale aliquid reſpiciat: hoc non eſt niſi ad penam temporalem.

℄ Poſtq̄ꝫ oſtēſuꝫ eſt ꝛc. Diſt. XIX.

Circa diſtinctionē 19ᵃᵐ: q2 ſolutio iſtius q̄ōnis depēdet ex ſolōne ſequētis q̄ eſt de collatiōe clauiū: ſiue quō claues eccl'ia hēat de quo hic di. 19. agit̄. ideo q̄ro hic hāc q̄ōnē: vtruꝫ cuilibet ſacerdoti in ſuſceptiōe ordis ſacerdotij ꝯferant̄ claues regni celoꝝ? Vr̄ ꝙ nō. Apocal. 3. de chro. Claudit ꝛ nemo apit: apit ꝛ nemo claudit. ḡ ſolus hꝫ claues iſtas. ℄ Itē Aug⁹ de baptiſmo ꝯ Donatiſtas. 5. li. A pctō nō abſoluit niſi columba idest chr's vel mēbra colūbe. ḡ nullus ſacerdos iniuſtus hꝫ claues qb⁹ poſſit abſoluē a pctō: ꝛ tñ iniuſtus pōt hīe claues ſacerdotij. ℄ Iteꝫ vna clauis dr̄ cōiter eē clauis ſcie: ſꝫ hᷓ nō cōfert̄ cuilibet ordinato in ſacerdotē: q2 ꝓus ignarus nō fuerit ſe ſciētē poſt ordinationē: nec ꝓus ſciens plus ſciētē q̄ꝫ añ. Si aūt ꝯferret̄ nobis nō lateēt nos ſm phꝫ. 2. poſte⁹ in fine. ℄ Itē ſnīa a nō ſuo iudice lata nulla eſt. ḡ nullus hꝫ claues aliciū aperiēdi celū niſi ſuo ſubdito: ſꝫ ex ſuſceptiōe ſacerdotij nō dat̄ ſibi ſubditus nec iuriſdictio in ſubditis. ḡ nec claues. ℄ Itē ſi in ordine ſacerdotij dent̄ claues. ḡ nō pñt hēri a non ſacerdote. ꝯñs eſt falſuꝫ: q2 archidiaconus quē nō opꝫ ſemꝑ eē ſacerdotē pōt ligare ꝛ ſoluē: q2 excōicare ꝛ recōciliare. pꝫ ex̄ ō ſen. excō. ℄ Cōtra. Matth. 16. ꝓmittit̄ petro ꝛ ſacerdotib⁹. Tibi dabo claues regni celoꝝ. ꝛ Jo. 20. īplet̄ illud ꝓmiſſuꝫ dicēte chro. Quoꝝ remiſeritis ꝛc. ℄ Itē cui dat̄ qḋ maius eſt: ei regulr̄ nō negat̄ qḋ eſt minus: ſꝫ maxima ptās poſſis viatoris eſt ptās ꝯficiēdi corp⁹ chri: ꝛ hec ꝯfert̄ in ſuſceptiōe ordinis ſacerdotij. ḡ ꝛ ptās re⁹ corporis myſtici que minor eſt: puta clauis ligandi ꝛ ſoluendi eidem in ordine illo confertur.

Hec ſecūda q̄ō (vt ꝓdictuꝫ eſt) eſt ꝓ ſoluēda vt ſūt qnqꝫ vidēda. ℄ Pmo ꝙ i eccl'ia ꝛ hᷓ apud ſacerdotē rite ordinatū eſt vna clauis eccl'ie eſt ptās ſniandi in foro pnīc. ℄ 2° ꝙ apḋ euꝫ eſt clauis q̄ eſt ptās cognoſcēdi in cā rei ꝯfitētis. ℄ 3° ꝙ hec ꝛ illa clauis nō ſūt eadē ſꝫ due. ℄ 4° q̄liter hn̄s has duas claues poſſit ꝑ eas in act⁹ eaꝝ: ſiue q̄lē po'ᵃᵐ hēat ꝑ eas reactiuā ipſaꝝ clauium. ℄ Et 5° ſi pter iſtas ſit alia clauis in eccl'ia. ℄ De ꝓ oēs trāſferētes ſm aliquā ſilitudinē trāſferūt clauis nōīs eſt ꝓ ꝓmū īſtrm̄ apiēdi ꝛ claudendi oſtiū ꝑ qḋ īrat̄ in domū: ac ꝑ hᷓ nec aptio nec apertū eſt nec cā ꝑꝑ quā apit̄. puta dignitas ꝑſone ad īrādū: ꝛ īdignitas ꝑꝑ quā expellit̄ hᷓ mō ſpūalr̄ ꝯtigit ꝯſiderare aptionē regni celoꝝ q̄ ſit ꝑ ſnīaꝫ diffinitiuā q̄ ſniat̄ cuiſti apiendū: q2 iſta aptio nō eſt actualis: ſꝫ dictam cōgrua diſpō iſtius cui apit̄. ꝯuenit ēt īuenire apientē: ꝛ hᷓ eſt ſnians. ꝯuenit ēt īuenire cām ꝑꝑ quā huic apit̄ ꝑ materiā itroductiuā ꝛ ꝑꝑ quā huic claudit̄ ꝑ ſniam excluſiuā. i. demerita iſti⁹ ꝛ merita illi⁹. nullū iſtoꝝ eſt clauis: q2 ꝓ'ᵐ eſt aptio. 2ᵐ apiens. 3ᵐ cā remota. igit̄ ptās illa q̄ eſt in ſniante: q̄ eſt imediate ꝓn̄ ſiue īſtrm̄ ſniandi: q2 ſnia dr̄ aptio illa ꝓꝓriſſime dī clauis regni celoꝝ. i. de noīe. ℄ De re ſic. auctas iudiciaria ſniandi celum ꝯuīe aperiēdū vel aptū eē pōt itelligi tripl'r. vno mō auctas ſimp'r ꝓncipalis. 2ᵒ nō ꝓncipalis ſꝫ ꝓcellēs. 3ᵒ nō ꝓncipalis nec ꝓcellēs: ſꝫ ꝑticularis. ꝓ'ᵐ ſoli deo ꝯuenit ꝑꝑ duo. ꝓ'ᵐ q2 ipſe ſolus ex ſe eſt iuſtus: imo ipſa iuſtitia. ꝓ'ᵐ aūt iudiciū nō pōt cōpetere niſi ꝓ iuſto: q2 iudiciū nō eſt ꝑfectū niſi ſit iuſtū. iuxta illḋ pſal. Feci iudiciū ꝛ iuſticiā. ſi qdē iudicare eſt ius vel iuſtū dictare. ꝓ'ᵐ aūt iuſtū opꝫ eē ꝑfectiſſimū: ꝛ ita iuſtiſſimū. igit̄ ꝓmi iuſti. ℄ 2° q2 iudicare eſt ꝓſidētis. iuxta illud Apl'i ad Ro. 14. Tu qs es q̄ iudicas alienū ſeruū. ꝓm⁹ aūt ꝓſidēs nō pōt eſſe niſi deus ſolus. vñ ſicut nō pōt alij cōicare diuinitateꝫ: ſic nec ꝓ'ᵐ ptātē iudicādi: nec ꝑ ꝯñs clauē ſimpl'r ꝓncipalē aperiendi celū. ℄ Scda clauis. ſ. nō ꝓncipalis ſꝫ ꝓcellēs pōt itelligi q̄ntū ad duplicē ꝓeminētiā. vnā q̄dē in vītate cāꝝ iudicādaꝝ: aliā in firmitate ſnīe diffinitiue. ꝛ vtraqꝫ ꝓeminentia pōt ꝯuenire illi q̄ oīa merita ꝛ demerita nouit q̄ ſūt cāe ꝑꝑ quas celū eſt apiēdū vel claudendū. Et cū hᷓ hꝫ volūtatē iſepabil'r ꝯformē iuſtitie diuine. ꝑꝑ ꝓ'ᵐ pōt in oīb⁹ cauſis ſniare: q2 oēs nouit. ꝑꝑ 2ᵐ pōt ei⁹ ſnia ſimp'r eē firma ꝛ irreuocabilis: q2 ſemꝑ iuſta: hec clauis cū vtraqꝫ ꝓeminētia ꝓꝓrie eſt chri q̄ nouit oīa merita ꝛ demerita iudicādoꝝ: ꝛ ſꝑ iuſtitie diuine ꝯformiter iudicat. nec iſta pōt eē in eccl'ia militāte ſaltē ꝯgrue nō pōt: q2 nullus in eccl'ia nouit oēs cās iudiciarias: nec hꝫ volūtatē imutabil'r iuſtā. ℄ Tertia clauis. ſ. ꝑticularis q̄ntū ad cās cognoſcēdas: ꝛ īfirma q̄ntū ad ſnias ferēdā. puta ꝙ ſit aliq̄ñ reuocabilis: pōt cōferri alicui in eccl'ia militāti: q2 pōt in illa cā noſſe: ꝛ in illa ſm legē diuinā recte iudicare: ꝛ ſi q̄ſqꝫ pter illā ſnia ei⁹ nō erit firma: ſꝫ ſi ſm illā erit firma. Pōt ḡ in eccl'ia eē vna clauis celū apiendi. ſ. auctas ſniandi ꝑticulariter ꝛ nō irreuocabil'r alicui celū eē aptū. Cōgruit ēt iſtā eē in eccl'ia ꝛ hᷓ in ſacerdote vt hierarchia eccl'iaſtica ſit ordinata vt vltīa reducant̄ in ꝓ'ᵐ ꝑ mediū. Hierarcha aūt eſt medius inter deū peccatoremqꝫ reducēduꝫ. ꝛ de hoc Ber. de ꝯſi͛ lib. 3. c. 13. hoc ēt cōgruit ꝑfectioni cāꝝ ſcdarum in eſſe morali ſicut cāꝝ in eſſe nāli. deus enim vl'r nō negat creaturis cālitatem que pōt eis cōpetere: imo ꝛ illaꝫ cōicat: ꝛ ad eius actionē cauſis ſcdis aſſiſtit. Ex quo ḡ in eē gratuito poſſe eſt hoīeꝫ habere iſtā cauſalitatē reductiuā que dicit̄ clauis: ꝯgruū

Margin notes (right): 2; 6° topicoꝝ.; A; 118. Pſa.; B; V; C; Ad corĩth.; X; D. Margin notes (left): 31; De regulis iuris li. 6.

nis:ꝯgruū eſt ꝙ h ſupmo in eccl'ia.ſ.ſacerdoti deƚ.℄ 3°
dico ꝙ data eſt.probaƚ per illud Jo.zo.Quoꝝ remiſe/
ritis ꝛc̄.ꝛ hec recte dı̄ clauis ptātis:qꝛ auctoritas iudicā/
di recte eſt poteſtas cum iudicare ſit preſidentis.

De ſecūdo arti°dico ꝙ illud qḋ ordinaƚ ad iſtaꝫ
auctem ſniandi vel cui⁹ vſus ordinaƚ
ad vſuꝫ iſtius:ita.ſ.ꝙ ſine vſu illi⁹ nō eſt rect⁹ vſus iſti⁹:
pōt dici clauis:qꝛ inſtrm:qḋdā apiēdi lꝫ nō ꝓrimū:imo
q̄ſi ꝯcurrit in vnū cū inſtrō ꝓpinq̄ vel ꝓprio.ſine iſto.n.
nō recte apit nec claudit.auctas ꝯo cognoſcēdi i cā pec/
catoris eſt hm:qꝛ ſine iſta cognitiōe nō recte gs ſentētiat
celū huic apiēdū vel claudēdū.g̊ illa auctas pōt dici cla
uis regni celoꝝ.℄ Jſta aūt pōt diſtigui tripl'r ſic̄ prece
dēs.Et ō claui tertio mō accepta pōt ꝓbari ꝙ ꝯgruū ſit
eā hri i eccl'ia:ꝛ ꝙ hēaƚ ex p̄cedēti arti°:qꝛ q hꝫ auctē dif
finitiue ſniandi in cā hꝫ auctē cognoſcendi in cā illa:niſi
alicui cōmitteret ꝙ ſine cāe cognitione ſniaret in cā ad
ſuū libitū:q̄ cōmiſſio nō vı̄ alicui rōnabil'r faciēda:qui
poſſet in ſniando errare cuiuſmodi eſt oīs viator.Deus
g̊ recte cōmittēs eccl'ie auctē p̄ᵐᵃᵐ:q̄ dı̄ clauis ptātis:com
miſit ēt ſibi zᵃᵐ q̄ dı̄ clauis ſcie.Et in collatiōe p̄ᵉ clauis
q̄ hı̄ ex Jo.zo.itelligiƚ ēt collatio iſti⁹ zᵉ tanq̄ꝫ p̄uie q̄tū
ad vſum vſui illi⁹ p̄ᵉ.℄ Nec eſt iſta clauis ſcie aliq̄ ſcia
actualis vel hitualis vel diſcretio q̄cūqꝫ.ſic̄ magr̄ vı̄ di/
cere di.iſta.ca.ꝑ.multi ingt idiſcreti q nec añ ſacerdotiū
nec poſt:ſciaꝫ hn̄t diſcernēdi:ideoqꝫ illā clauē in ꝯſecra/
tiōe nō recipiūt:q ꝯo ante ſacerdotiū ſcia diſcernēdi p̄/
diti ſunt ꝛ añ habita diſcretio augeƚ ꝛ fit in eis clauis:vt
iā ea vti valeāt ad claudēdū vel apiendūꝫ.iſta inq̄ ſcia
actualis vel hitualis nō eſt clauis iſta:qꝛ auctas cogno/
ſcēdi ꝛ ſi regrat ſciaꝫ vel diſcretionē cōcomitātē rectuꝫ
vſuꝫ eius:quēadmodū regrit clauis ptātis aliquaꝫ iuſti
tiā ad rectū vſuꝫ ſui:tn̄ ſicut ptās iudicādi nō eſt iuſtitia:
imo pōt eē ſine iuſtitia:ita ptās vel auctas cognoſcendi
in aliq̄ cā pōt eē ſine diſcretione cognoſcēdi:ꝛ ita debet
magiſter exponi qui vult eū ſaluare ꝙ ad clauē ſcie reg
riƚ ſcia:ſupple ad hoc ꝙ aliquis recte vtaƚ ea nō autem
ad h ꝙ abſolute inſit.℄ Si obijciƚ:q̄re g̊ magis dı̄ iſta
clauis ſcie q̄ꝫ illa iuſtitie ſiue iuſtitia:ſi nō regriƚ hic ſcia
niſi q̄tū ad rectū vſuꝫ illius.℄ Rñ:ſine iuſtitia habēs
auctē ꝛ aliq̄d ſnians:facit qḋ eſt ptātis lꝫ indebite fiat.ꝛ
ita hn̄s auctē cognoſcēdi in cā ſi attentet aliquid facit:lꝫ
indebite.illud tn̄ qḋ p̄m⁹ facit ſemꝑ eſt ptātis:ꝛ iō ſemꝑ
dı̄ clauis ptātis:h aūt qḋ iſte facit ſemꝑ eſt ſcie.i.cogni/
tionis in cā:lꝫ non ſcientie habitualis.

Tho.di.18. bui⁹ q̄ſti.q.1. ſol.1.argu.2. queſtiūcule.

De tertio arti°dicit gdā ꝙ iſte claues ſunt idem
cū caractere ſacerdotali:ꝛ tūc eēt faci/
le videre q̄uo ꝯferunƚ cuilibet ſacerdoti in eius ordina/
tiōe ſic̄ ꝛ caracteres.℄ Sꝫ ꝯ arguiƚ ſic. Jlle ſunt diſtin/
cte ptātes:q̄ꝝ vna pōt eē ſine alia:ſꝫ ptās ꝯficiēdi cor/
pus chr̄i ſiue caracter ſacerdotū:vt ad h eſt:pōt eē ſine
illa ptāte q̄ icludiƚ in clauib⁹.g̊ ꝛc̄.minor ꝓbatur:qꝛ ſic
fuit in aplīs in cena cū dicebat eis. Hoc facite in meam

Matthei.26

cōmemorationē:vbi data eſt eis ptās ꝯficiēdi:ſꝫ nō cla/
uiū vſqꝫ poſt reſurrectionē.Jo.zo.dicēte chr̄o.Quoꝝ
remiſeritis ꝛc̄.℄ Conſil'r dı̄ poſſe argui de quolibet ſa/
cerdote nūc ordinato in eccl'ia.p̄us eniꝫ dicit ep̄s ordinā
do:accipite ptātē ꝯficiēdi vel celebrādi miſſam tā ꝓ vi/
uis q̄ꝫ ꝓ defunctis dās ei calicē:ꝛ gbuſdā iterpoſitis po/
nēs manū ſuꝑ caput eius dicit. Accipe ſpūm ſcm̄ quoꝝ
remiſeris ꝛc̄.vı̄ vı̄ ꝙ glibet ſacerdos prius tp̄e accipiat
ptātem ꝯficiēdi q̄ꝫ abſoluēdi.g̊ eſt alia ꝛ alia. Et iſtud ꝓ/
bat ꝙ nō tm̄ diſtinguiƚ a caractere:ſi caracter eſt aliq̄d

a.1.diſtīguit. dıſt.6.arti.vl timo.q.2.

vnū:imo ꝙ ſunt diſtincte ptātes iter ſe.℄ Jtē(vt dictuꝫ
eſt ſupra)caracter nō pōt eē niſi relō.relō aūt nō pōt eē

eadē ad plures terminos.corpus chr̄i veꝝ ꝛ myſticū vl'
ꝯſecratio hui⁹ ꝛ abſolō illi⁹ ſūt diſtincti termini.g̊ illud
qḋ eſt relō ad cōſecrationē nō eſt idē cū ptāte ad abſo/
lutionē.℄ Dico g̊ ꝙ ſimpl'r ſūt due claues:ita ꝙ abſolu F
te veꝝ eſt illud verbū chr̄i. Tibi dabo claues ꝛc̄.ꝛ poſ/

Matthei.16

ſent de po⁹ dei abſoluta ſepari ab inuicē:ſic̄.n.aliqs nūc
p̄ſidēs pōt cōmittē alteri auctēꝫ cognoſcēdi in cā nō cō
mittendo ſibi auctem ſniandi in ea:vt ſi diceret:cōmit/
to tibi auctē examinādi cām iſtā.ꝛ referas mihi vt ſen/
tētiē:poſſet ēt ꝯferre auctē ſniandi ſine auctē cognoſcen
di:vt ſi diceret:cōmitto tibi ꝙ ſine oī cognitiōe cāe ſen/
tēties ſic̄ placet:talis aūt cōmiſſio nō eēt ordinata alicui
cui⁹ volūtas eēt obliquabilis. Jta ēt poſſet deus cōmitte
re auctē cognoſcēdi ſine auctē ſniandi.Et eēt iſta cōmiſ
ſio ordinata ſimpl'r ſi eēt ēt in humanis.℄ Poſſet etiaꝫ
deus de po⁹ abſoluta alicui hn̄ti volūtatē obliq̄bilē cō/
mittē auctē ſniandi ſine cognitiōe in cā.℄ De po⁹ autē
ordinata ſiue de facto cōmittiƚ vtrūqꝫ cuilibet ſacerdo/
ti eccl'iaſtico ad min⁹ cōplete ordinato.qḋ ꝑ tāto dico:qꝛ
ſi p̄us tp̄e daƚ ſibi auctas celebrādi q̄ꝫ abſoluēdi:nō eſt
ꝑfecte ordinat⁹ q̄tū ad vtrāqꝫ auctē.ſi p̄ facto ōmittere/
tur zᵐ.℄ Sꝫ an p̄ciſe ſit tp̄e vtraqꝫ ptās deƚ nō aſſero. G
Or ſi p̄us deƚ vna q̄ꝫ alia.qñ g̊ ip̄rimiƚ caracter ſacerdo
tij:ꝛ q̄uo ſe hēbit iſta duplex clauis ad caracterē:℄ Ad
p̄ᵐ poſſet dici ꝙ ſic̄ ſunt due ptātes ita duo caracteres:ꝛ
vterqꝫ ip̄rimiƚ in ſigno ꝓprio ſenſibili ſignificāte illud
iuiſibile:vtpote p̄m⁹ in tradiōe calicis cū illis ꝟbis.acci/
pe ptātē celebrādi ꝛc̄.z⁹ in ipōne manuū cū illis ꝟbis.
accipe ſpūm ſcm̄ ꝛc̄.Et ſm̄ h pateret quid eēt dōm ad
zᵐ:qꝛ vtraqꝫ ptās eſt gdā caracter:ſꝫ illi duo itegrāt to/
tū ordinē ſacerdotū:ſꝫ ſm̄ h ēt viderenƚ eē duo caracte
res corrn̄dētes duab⁹ clauib⁹.vl' eēnt due claues.℄ Si a.1.nō eſſen.
g̊ nō placet tot caracteres ponē corrn̄dentes vni ordini
ſacerdotali.pōt dici ꝙ ꝑ vnū caracterē ſacerdotaleꝫ hꝫ
gs ptātē ꝯficiēdi corp⁹ chr̄i:vbicūqꝫ ille ip̄rimaƚ:ꝛ ꝑ il/
lū aſcribiƚ iſte familie chr̄i in tali gradu excellēti:vtpo/
te in gradu cibantis ppl'm chr̄i in eccl'ia.Sic̄ aūt in iſtis
curijs magnoꝝ ꝓmot⁹ ad gradū excellētē i familia dn̄i
ꝑ h diſponiƚ:vt hēat auctē aliquā re⁹ alioꝝ ſeruoꝝ:ita ꝑ
h ꝙ iſte in familia chr̄i in gradu excellētiori ꝯſtituiƚ ꝑ
caracterē ſacerdotalē:diſponiƚ de ꝯgruo ad hn̄dū ptātē
ſuꝑ corp⁹ chr̄i myſticū ligādi ꝛ ſoluēdi:ꝛ tūc caracter ſa
cerdotalis eſt diſpō ad iſtas claues:ſaltē collatio vnius
nō ſeparaƚ a collatione alterius:qꝛ(ſicut dictū eſt)quod
chr̄s in eodē verbo Joan.zo.contulit ambas eccl'ie:ita ꝛ
ep̄us in eodē ſigno ſenſibili ꝛ verbo ꝯfert ambas.vnaꝫ
q̄ſi excellentē ꝛ explicite:ꝛ aliam quaſi implicite.cuius
vſus eſt añs ad vſuꝫ iſtius.℄ Et ex hoc pꝫ ꝙ aliquali/
ter poſſunt dici vna clauis vnitate ordinis:qꝛ ad actum
vnum vltimum.ſ.apertionis ordinanƚ:ꝛ ad illum vna
ſubordinatur alteri qꝛ remotior ab illo effectu.

De quarto arti°.po⁹ actiua cui ſtatiꝫ correſpon/ H
det paſſiua ꝛ nō ꝯeſt ipedibilis ipſa
eſt ſemꝑ po⁹ ꝓpinq̄ ad agēdū:ſꝫ ſi eſt aliqua cui nō cor/
reſpōdet paſſiuū in nā ſtatim vel hito paſſiuo ipſa eſt i/
pedibilis:dū eſt actu ipedita nō eſt po⁹ ꝓpinq̄:ſꝫ remo/
ta:vt hı̄ a ph'o.9.meta⁽ᶜᵉ⁾.c.4.vbi vult ꝙ actiuū ꝛ paſſiuū Tex.cō.10.
hn̄tia cōplete poᵉᵐ actiuā ꝛ paſſiuā ſtatim agūt:nec opꝫ
addere nullo exteriori ꝓhibēte:qꝛ hoc icluditur in rōne
po⁹:qḋ nō eſt veꝝ niſi de po⁹:vt dicit potētiā ꝓpinquaꝫ
actui.℄ Ad ꝓpoſitū ptās cōficiēdi ſtatiꝫ hꝫ mām in nā:
qꝛ oēm panē triticeū.ꝛ eſt ptās nō ipedibilis:qꝛ q̄ñcūqꝫ
aliqs attētat ꝑ eā facē in mā determinata ꝛ debita facit.
Sꝫ ſi h mō eēt de claue:vtpote ꝙ ſtatim corrn̄deret ſi/
bi pro mā petō:peniteñs ꝛ nō poſſet ꝑ actuꝫ alicui⁹ alte/

rius ipediri qn itēdēs vti ea faceret qđ facere intendit:
tūc clauis eēt ptās ꝓpinq̄ ad abſoluēdu3:ꝛ tūc ſequeret̄
ꝙ ſacerdos ex h ꝙ ordinatus/poſſet quēcūq3 ꝓtōrē ſi/
bi ↄfitētē abſoluere:nō qdē ꝙ poſſet licite:ſed peccaret
mortalr:ſi h attētaret ↄ ꝓhibitionē3 ſuꝑioris:faceret tñ
ſicut ſacerdos ꝓhibitus quātūcūq3 ſi attētat ↄſecrare cō
ſecrat. ¶ S3 hec duo ſuppoſita cōiter nō tenētur. Non
eni tenet̄ ſaltē pᵐ.ſ.ꝙ ex ordine hēat mām ſ3 op3 aliquē
ſubditū ſibi dari in quē hēat iuriſdictionē nō ſolū ad h
ꝙ rite abſoluat:ſ3 ad h vt ſimplr abſoluat:q2 ſnīa a non
ſuo iudice lata eſt nulla. Et ita videret̄ ēt dōm de ſcdo
ꝙ poſſet ſuꝑior ad tps ſubtrahere ſubditū ꝑ ſuſpēſionē
iſtius:ꝛ tūc ptās iſtius ipediret̄ ſimplr ita ꝙ ſi attētaret
abſoluere nō abſolueret de ſcdō. ¶ Eſt ḡ ſm ſniam iſtā
ptās ↄficiendi ptās ꝓpinqua:ſed clauis eſt poᵃ remota.
Tum q2 ex h ꝙ eſt clauis in aliquo nō correſpōdet ſibi
paſſiuū3 aliqđ niſi aliūde fiat ſibi paſſiuū3. Tu3 q2 ſi eſt
in aliquo pōt ipediri ꝑ aliquē ſuꝑiorē ꝓhibētē. Et ratio
diſſilitudinis forte poneret̄:q2 a pñᵒ nulli nocuit nec or/
dinationi eccl'ie:ꝙ qcūq3 ſacerdos quācūq3 mām cōſe
craret. nocuiſſet aūt ſi ꝑ collationē clauiū3 in ordine qli/
bet ſacerdos fuiſſet iudex cuiuſcūq3 penitentis ꝛ potuiſ/
ſet quantūcūq3 ꝓhibitus exeq actū clauis:q2 in hoc iſte
poſſet facē ꝑiudiciu3 alij cuiᵒ iſte eſt ſubditᵒ. ¶ Quō ḡ
ſm iſtā viā cōem ſaluabit̄ iſta ꝓpō: Oi poᵉ actiue cor/
reſpōdet paſſiua. in nā eni3 ſi aliq̄ eēt poᵃ actiua cui nō
poſſet correſpōdere paſſiuū niſi ꝑ aliquā poᵗᵐ actiuā: il/
la pᵃ nō eēt poᵃ actiua. ḡ a ſili hic cū ꝑ clauē nō poſſit iſti
corrñdere mā niſi ꝑ aliā poᵗᵐ actiuā. ſ. iuriſdictionē: ſeq/
tur ꝙ clauis nō ſit poᵃ actiua. ¶ Ex h poſſet cōfirmari
de iſta ptāte iudiciaria. nullus eni3 vī poſſe hie poᵗᵐ iu/
dicādi cui nullus ſubeſt vt iudicabilis ab eo. ḡ clauis vl'
clauis nō eſt ptās iudicādi. ¶ Si dicas ꝙ potētia acti/
ua quātūcūq3 ſit ꝑfecta tñ reqrit mām. ver3 eſt. ꝛ ptās
ↄficiēdi reqrit mām. ſ. panē: ſ3 tñ ſtatim qñ hī ptās cōfi/
ciēdi: nō op3 reqrere aliā poᵗᵐ actiua3 ad h ꝙ panis ſit
ↄſecrabilis: ſi eni3 oporteret ad hoc ꝙ eēt ↄſecrabilis ꝙ
eēt dñs illius panis: iā ptās ſacerdotalis nō eēt ptās cō/
ficiēdi niſi remota. ita i ꝓpoſito hñ op3 ꝙ aliqs ſit peni/
tēs offerēs ſe iſti vt abſoluat: ſed ſi nō pōt eē mā abſolu
bilis niſi fiat talis ꝑ aliā poᵗᵐ ↄcurrētē: iſta nō vī eē poᵃ
actiua abſoluēdi. ¶ Cōſilr iſta ꝓpō eſt vlr vera in nā/
libus: ꝙ qñ poᵉ actiue vnius rōnis correſpondet pᵃ po/
tentia paſſiua vnius rōnis cuilibet ſub iſta correſpōdet
qđlibet ſub illa ſi nō ſit defectus virtutis actiue: ſed nō
eſt ſic in ꝓpoſito: q2 vni claui corrñdet iſte vt abſolubi/
lis ꝛ alteri nō: niſi dicatur ꝙ claui corrñdet nō peccator
vt penitens: ſed peccator ſubditus penitens.

De quinto

artiᵒ dico ꝙ in eccl'ia ē duplex forus.
vnus ſecretiſſimus in quo idem eſt
accuſator ꝛ reus. ꝛ ad iſtū ptinēt claues ꝑdicte. Eſt autē
alius forus publicus: q2 ꝛ eccl'ia h3 auctē corrigēdi deli/
cta publica. ꝛ ibi reqrit̄ duplex auctas corrñdēs duplici
ꝑdicte. ſicut ad qđlibet iudiciū rectu3 reqrit̄ cognitio in
cā illa ꝛ ſniatio. Iſte auctes ptinētes ad for3 publicū ptit
dici claues. De hac ptāte data eccl'ie hī Math. 18. dicē
te xp̄o petro. ſi peccauerit in te frater tuus. ꝛ ſequit̄ tan/
dē. dic eccl'ie. ſi eccl'ia3 nō audierit: ſit tibi ſic ethnicus ꝛ
publicanus. ꝛ ſequitur. Amen dico vobis quecūq3 alli/
gaueritis ſuꝑ terrā erūt ligata ꝛ in celis. ꝛ q̄cūq3 ſolueri/
tis ſuꝑ terrā erūt ſoluta ꝛ in celis. Ex quo p3 ꝙ deus ap
probat ſolōnē ꝛ ligationē eccl'ie factam in foro publico:
quā q ↄtēnit hñdus eſt ſicut ethnicus ꝛ publicanᵒ. In h
foro claudit̄ eccl'ia. ſ. cōio fideliū ꝑ excōicationē: ꝛ apit̄
ꝑ abſolōnē ab excōicatione ſeu recōciliationē. ¶ Ex h
p3 ꝙ iſte claues nō ſūt eedē cū ꝑoribus clauibus: q2 iſte
ſeparant̄ ab illis: vtpote in hñtibᵒ iuriſdictionē ſm ordi/
nationē eccl'ie ſine ſacerdotio vt in archidiacono ꝛ qui/
buſdā alijs hñtibᵒ iuriſdictionē ſm ordinationē3 eccl'ie
ſine ordine ſacerdotali: ꝛ ecōuerſo vt eſt in qbuſdā. ſ. cōi/
bus ſacerdotibᵒ: qbᵒ nō eſt data hec ptās excludendi ab
eccl'ia vel recōciliādi. ¶ S3 nunqd qlibet hñs iuriſdi/
ctionē3 pōt excōicare ꝛ recōciliare: ¶ Rñᵈᵒ excōicatio
q̄ ſimpr eſt excōicatio q̄ eſt ſola maiorē excluſio alicuiᵒ
a cōione fideliū. nō qdē excluſio corpalis q̄ fit in icarce
ratiōe vel excluſiōe ab alijs: ſ3 excludēdo ꝑ ꝓhibitionē
ne cōicet cū alijs nec alij cū eo. Nullus aūt nō ſubditus
iſti tenet̄ ſeruare iſtā ōnē iſtiᵒ: ſicut nec ꝓcepta eius. ḡ vī ꝙ
nō ſubditus iſti nō tenet̄ vitare excōicatū ab iſto. Si ḡ
ꝑ excōicationē tenet̄ qlibet xp̄ianus vitare excōicatū:
op3 ꝙ h ſit ꝑ ꝓceptū illiᵒ cui tenet̄ obedire qlibet xp̄ia/
nus: ꝛ tūc ſeqt̄ ꝙ nullus iferior papa auctē ꝓpria poſſit
excōicare: l3 poſſet excōicare q̄ntu3 ad ſuos ſubditos: h
eſt ꝓcipe ſuis vt caueāt ſuū. ꝛ tūc ſeqt̄ ꝙ qcūq3 iferior ſi
ſimpr excōicat, excōicat ex cōmiſſiōe illiᵒ cui tenent̄ oēs
alij obedire q tenent̄ iſtu3 excōicatū vitare. ¶ Et ex h
ſeqt̄ ꝙ illud cadit ſub illa regula iuris: qđ nō ē ↄceſſu3 ē
ꝓhibitū. vera eſt de hīs q̄ nō ↄueniūt regulr niſi alicui
ex aliq̄ ↄceſſiōe ſpāli. ꝛ tūc ex eiuſdē auctē tenent̄ gñalr
xp̄iani excōicatū vitare: cuiᵒ auctē icurrūt penā excōica
tiōis minoris ſi nō vitāt. illā eni icurrūt auctē legiſlato/
ris nō auctē huiᵒ iudicis pticularis. ¶ Si h nō placēt
oportēt q̄rere: vtrū pᵃ a pñᵒ eccl'ie habuit qlibet talis q mō
cōiter excōicat in eccl'ia auctē ſuꝑ oēs xp̄ianos vt tene
rent̄ ſibi obedire cauēdo iſtū excōicatū ab eo ꝑꝑ eiᵒ ꝓce
ptū vt eiᵒ. Et tūc quō fuiſſent auctes iferior3 limitato/
res q̄ntū ad numer3 ſubditor3 ſaltē q̄ntū ad iſtius ꝓcepti
obſeruātia3. Et q̄re nō ita iſtor3 ſic̄ ꝛ alior3: q̄rat q vult.
Si pᵃ ſnīa eſt ꝟa tūc ſacerdotes parrochiales ꝛ alij ↄſi/
miles in nullo caſu pñt excōicare niſi in q̄ inenit̄ expſſe
eis ↄceſſu3. ꝛ ſic excludunt̄ q̄dā ꝑicula q̄ ꝓueniūt ex ꝓ/
nitate q̄rūdā fatuor3 ad excōicādū. frequēs ſi qdem eſt
huiᵒ gladij pauſſio i eccl'ia: q tñ raro ab aplis iuenit̄ ex/
ercitus. in oībᵒ eni eplis Pauli nō iuenies ꝙ excōicauerit
niſi tribᵒ vicibᵒ. Prio pᵃ ad corin. 5. Oino inqt inter vos
audit̄ fornicatio q̄lis nec inter gētes: ita vt vxorē pris ſui
qs hēat. ꝛ ſequit̄: ego aūt abſens corpe: pñs aūt ſpū iā iu
dicaui cū vt pñs q h opatᵒ eſt in noīe dñi ieſu xp̄i ↄgre/
gatis vobis in vnū: ꝛ in eo ſpū cū vtute dñi Ieſu tradere
hmōi hoiem ſathane in iteritū carnis: vt ſpūs ſaluus ſit in
die dñi. ¶ Idē in pᵃ ad thi. Quidā circa fidē naufraga/
uerūt ex qbᵒ mēcus ꝛ alexāder q̄s tradidi ſathane vt di/
ſcāt nō blaſphemare. ¶ Idē ad Gal. p. Siqs vobis euā/
geliȝauerit ꝓter illud qđ accepiſtis anathema ſit. ¶ Ali
cubi tñ alibi legit̄ aplm bonis ꝓhibuiſſe cōicare cū ma
lis. j. Cor. 5. Si is q fr noīat̄ inter vos ē fornicator aut aua
rus aut idol' ſuiēs aut maledicᵒ aut ebrioſus aut rapax:
nec cū hmōi cibū ſumē. ¶ Itē theſſa. 3. Denūtiamᵒ vobis
ſfres in noīe dñi vt ſubtrahatis vos ab oī ſfre inordinate
ambulāte. ꝛ poſt pauca ſubdit ibidē. Siqs nō obedierit
ꝟbis nr̄is ꝑ epl'a3 hūc hūc notate ꝛ nō cōmiſceamini cū
illo vt ↄfundat̄. Et tñ q̄ſi liceat cōicare cū illo/ſubdit: no
lite q̄ſi inimicū exiſtiare illū: ſ3 corripite vt ſfre3. ¶ Idē
2. thim. 3. Erūt hoīes ſeſe amātes. ꝛ poſt pauca. hos deui/
ta. ¶ Ibidē. c. 4. alex. erarᵒ mlta mala mihi oſtēdit: quē
ꝛ deuita. ¶ Idē ad titū. 3. Hereticū hoīe3 poſt vnā ꝛ 2ᵃᵐ
monitionē deuita. ¶ Et Io. in 2ᵃ canᶜᵃ ſua. c. vnico. Siqs
venit ad vos: ꝛ hāc doctrinā nō affirmat: nolite eū recipe
in domo nec aue ei dixeritis. Qui. n. dicit ei aue: cōicat eiᵒ
opibᵒ malignis. ¶ Tū ḡ in ꝑmis duabᵒ auctibᵒ vī ſnīa
excōicationis

Margin notes (left): De regulis iu/ris in 6. — pᵒ ceu cōtra Plaonem. — I — K — forus duplex
Margin notes (right): L — I — M — Cor. j. ... Al. j. Ad tymo/neus. — 2°

excōicationis ſimplr lata. ꝛ pꝫ ꝙ ibi fuit cū iuſta: qꝛ pec
catū enorme ꝛ publicū ꝛ forma debita: ꝗ ꝓceſſus legi-
tim⁹: ꝛ intētio recta: qꝛītēdebaꝛ correctio delinquētis. vñ
ꝛ ꝓm⁹ ille per illā excōicationē correct⁹ eſt: vt pꝫ ꝑ epi
Ca⁰.2. ſtolā 2ᵃᵐ. vbi monet eos cū ꝯſolari ne abſorbeatꝛ ꝓfun
diori triſtitia. aliq̄ nō legunꝛ penitētes fuiſſe. forte iā erāt
apoſtate a fide ꝛ ꝑmāſerūt ibi. ⸿ In 3ᵃ auctē ē ꝯ ꝑdicā
te aliq̄d repugnās ſanc fidei fuerūt tūc pſeudoapli. In
aliis aūt vbi ꝑcipit vitare malos vel ſimplr vel quātū
ad aliquos act⁹ nō videꝛ ita plene eē lata ſnīa excōica-
tiōis: qꝛ nō videnꝛ illi per hoc tradi ſathane. dicitꝛ enī
ꝙ quos apoſtolus tradidit ſathane ſtatī habuit diabo-
lus ptātē vexādi eos. nō ſic aūt ꝓbabile eſt factum de
omnibus malis quos ſcribit eſſe vitandos.

Nicolaus de lyra ſup epla ꝑ⁰ ad corin. ca⁰.5. **Ad argumēta.** ⸿ Ad ꝑᵐ patet ꝙ illa auctās
Apoc. nō dꝫ intelligi ð clau mi
niſteriali: ſꝫ de ꝑeminēti que eſt auctās ſnīandi vlr ꝛ ir-
reuocabilr. ⸿ Ad 2ᵐ magr exponit illā auctē di. iſta. c.
3. ꝙ tñ per colūbā vel ei⁹ mēbra fit digne remiſſio vel
N redēptio petōꝝ. fit tñ per alios: ſed nō digne vel recte.
dat enī de⁹ bñdictionē digne poſcētī: ēt per miniſtrū idi
gnū: qð ꝓbaꝛ per Hiero^m ſup illō Matth. 16. Tibi da-
bo claues regni celoꝝ. Et ꝑ Aug^m i li. q. noui ꝛ vete. teſta.
q. 11. Voluntas ſacerdotis obeſſe vel ꝓdeſſe nō pōt: ſed
meritū bñdictionem poſcētis. ⸿ Ad 3ᵐ pꝫ ex 2ᵒ arti. qꝛ
clauis ſcie nō eſt aliq̄ ſcia: ſꝫ eſt auctās noſcēdi ꝭ eſt in-
grēdi ꝛ examinādi cām rei. ⸿ Ad 4ᵐ pꝫ ex 4ᵒ arti. qꝛ
ſm vnā opi. clauis eſt de ſe tñ ptās remota: ꝛ ad ꝭ ꝙ
ſibi rñdeat mā requiritꝛ in eo alia ptās. ſ. iuriſdictio: vel
ſaltē per aliā ptātem actiuā ſubijciꝛ ſibi mā vt fiat ſibi
mā capax actiōis ei⁹. Scðm aūt aliā opi. clauis ē ptās
ꝓpinq̄. ꝛ icludit iuriſdictionē ꝑuatā: qd enī aliud eſt iu-
riſdictio q̄ꝫ auctās dictādi iura: ꝛ ꝭ qd aliud ē q̄ꝫ auctās
iudicādi ꝛ ſnīandi. ⸿ Ad 5ᵐ pꝫ ex 5ᵒ arti. ꝯcedo. n. ꝙ nō
ordinat⁹ pōt hīe claues alias ꝑtinētes ad forū extrīſecū
ꝛ ordinat⁹ nō hic. tñ ad ꝭ ꝙ ſit hierarcha eccl̄ie. i. in ꝑn
cipatu eminēte opꝫ ꝙ hēat illas claues exteriores. ꝛ cū
ꝭ ꝑſupponiꝛ ꝙ hēat interiores. vñ nullus ordinaꝛ eꝑs
niſi ꝑus in ſacerdotē fuerit ordinatus.

Opi. ma. ſen-tentiarū. **A**d qōnē moralē di. 18. dñr due ꝯnes.
ꝑ⁰ negatiua. ſ. ꝙ vis clauiū
nō ſe extēdit ad remotionē culpe vel pene
eterne: qð vī magr ſentire di. illa. De⁹ inqͭ
per ſe tñ dimittit pctm̄: qꝛ ꝛ aīam mūdat
Cūꝫ Ri. diſ. ꝑūti arti. 2. q. 1. ꝛ. 2. ꝛ tho. eadē di. ar. 2. q. 3. ꝛ. 17. ab īteriori macula: ꝛ a debito eterne mortꝭ ſoluit. Quid
ḡ faciūt ſacerdotes euāgelici? Rñdet tribuit eis ptātē
ligādi ꝛ ſoluēdi. i. oñdēdi eos ligatos ꝛ ſolutos: qð ꝓbaꝛ
per illud de leproſo ꝑus ſanato q̄ꝫ ad ſacerdotes miſſo.
Luc. 5. Silr de lazaro ꝑus ſuſcitato: q̄ꝫ diſcipulis ad ſol
Ca⁰.13. ꝛ. 14. uēdū tradito. Jo. 11. ⸿ Itē ꝑ Hiero^m ſup illō Matth.
16. Tibi dabo claues. in Leuiti. inqͭ ſe oſtēdēꝛ ſacerdo-
tib⁹ iubenꝛ leproſi: q̄s illi nō faciūt leproſos vl̄ mūdos
ſꝫ diſcernūt q̄ mūdi vel imūdi ſunt. Ex ꝭ dicit magr. ꝙ
olim ſacerdotes legales hēbāt iuriſdictionē i curādis le
proſis: ꝭ nūc hꝫ ſacerdos euāgelic⁹ in retinēdis vel re-
mitēdis culpis. ⸿ Additꝛ affirmatiua ꝙ vis clauiū ſe
extendit ad penā tēporalē. ꝛ in ꝭ magr exponit alr quō
ſacerdos euāgelic⁹ ſoluit ꝛ ligat: qꝛ ligat ad penā tꝑalē
quā iponit ꝯfiētī. Soluit aūt cū a pena debita aliq̄d di
mittit vel per eā pctōꝛ ad ſacroꝝ cōionem admittit.
Vide Ri. di. ꝑūa articulo ꝑmo. q. 4. ⸿ Additꝛ aūt ꝙ hec ptās re^u pene tēporalis talis eſt ꝙ
nō ratificaꝛ act⁹ ei⁹ niſi ſit ꝯformis iudicio diuino. ſ. niſi
tātā iponat q̄ꝫtū ſm iuſtitiā diuinā pctis rñdet. de grā
pone iſte ꝓ pctis ſuis teneꝛ ſm ſtrictū rigorē ad penā
decē dierū. ſacerdos ꝟtute clauiū pōt ſibi remittē penā
triū dierū. Et eſto ꝙ de theſauro eccl̄ie iſte diſpenſator
poſſit vnū diē vl̄ duos remittē poſt totū ꝭ remanet iſte
obligat⁹ ad ſex vel q̄nq̄ꝫ dies. de qb⁹ ſi ſacerdos aliq̄d
dimittat nō ratificaꝛ iſta obligatio: qꝛ tūc clauis ptātis
errat i ligādo ꝛ ſoluēdo. facit. n. eū magis ſolutū a pena
tꝑali q̄ꝫ de⁹ iudicet eū ſolutū: ꝛ per ꝯñs niſi ille hos ſex
dies hic ſoluat: reſiduū ab eo exigeꝛ i purgatorio. ⸿ Cō
tra ꝑᵐ: qꝛ tūc ſacr̄m pnie nō eēt ſacr̄m noue legis: nec ali
quā cāalitatē vel diſpōnē hēret cāalē ad ꝑmā grām: qꝛ nun-
q̄ꝫ digne ſuſcipeꝛ niſi ab habēte iā ꝑmā grām. nullus enī
digne oñditꝛ ſolut⁹ a deo niſi ꝑus ſit ſolut⁹. ⸿ Itē ſuſce
ptio iſtius ſacri eſt inſtr̄m ad grām. ꝭ eſt diſpō efficax
nec̄ia ex ſtatuto diuino ad grē ſuſceptionē. Inſtr̄m autē
vel diſpō ꝑuia nō eſt ſignū rememoratiuū ſiue oſtēſiuū
alicui⁹: vt iā ꝑterita ſꝫ futuri. ḡ collatio ſacri pnie ad hoc
vt fiat digne nō opꝫ vt ſit ſignū abſolōnis diuine ꝑcedē
tis. ⸿ Cōcedo iſta vt diffuſe declaratū eſt di. 14. q. 4.
ꝙ ſacr̄m pnie pōt digne recipi ab attrito. ꝛ ꝭ tāta attri-
tiōe que nō ſufficeret ꝑ modū meriti ad iuſtificationē
ſuſcipiēdā in termino attritiōis: ꝛ ſi nō ficte recipiaꝛ in
A termino recipitꝛ grā ꝑma: qꝛ a deo ꝯferꝛ. ꝛ abſolō ſacra-
mētalis eſt ſignū efficax illi⁹ abſolōnis ſequētis in vlti
mo inſtāti ipſi⁹: ſicꝫ ꝓlatio ꝟboꝝ eſt ſignū ꝯfectiōis cor-
poris chri. ⸿ Et ſm ꝭ pꝫ quō ſacr̄m hoc eſt inſtr̄m ad
grām ꝑmā ſicut diſpō ꝑuia eo mō quo alteratio pōt di
ci inſtr̄m re^u gnōnis ſubſe: qꝛ diſpō ꝑuia. nō igitꝛ eſt ſimi
le de ſacerdote legali re^u lepre: ꝛ de euāgelico re^u culpe:
qꝛ ille tñ exercuit aliq̄d qð erat ſignū rememoratiuum
mundationis lepre: ꝛ nihil qð eſſet ſignū ꝓnoſticū effi-
cax reſpectu mundationis ſequētis: ſed iſte exercet actū
qui eſt ſignū ꝓnoſticū efficax mundationis ſequētis in
vltimo inſtāti: nec tñ mentitꝛ iſte: qꝛ intelligitꝛ abſolō ei⁹
pro illo inſtāti pro quo iſte a deo ꝛ ab eccleſia eſt abſo-
lutus. ⸿ Si dicas. ḡ ſacerdos dlet maculā ꝛ penā mor- Diſ. 14. q. 1. ar. 1. ꝛ di. 17. q. vnica.
tis eterne qð eſt ꝓpriū deo. Dico qð vtrūq̄ꝫ facit: ſi tñ
duo ſunt ibi de qb⁹ dictū eſt alꝭ: ſed nō facit niſi iſtr̄alr:
nō q̄dē attingendo illū effectū nec virtute ꝓpria nec al B
terius: ſed attingēdo aliq̄d ꝑus qð eſt diſpō neceſſitans
ad illum effectū: neceſſitans inquā ex diuina pactione: Di. 1. dico.
ꝛ tale agens cauſans diſpōnē neceſſariā ad terminū di-
citur agens inſtrumentale vt eſt de alterante ꝛ gñante.
ꝓpriū aūt eſt deo ꝑncipalr mundare ꝛ remittere illud
debitū etiā attingendo illū effectū. hoꝝ aūt neutrū ꝯue-
nit ſacerdoti. ⸿ Auctoritates ergo quas magr adducit
pro ſe affirmatiue loquunꝛ ꝙ hoc facit. ꝛ verū eſt ꝙ ſa-
cerdos euāgelicus oſtēdit illum mundatū ꝛ ſolutū pro
inſtāti pro quo intelligitꝛ ſua abſolutio: ſed nō hoc ſolū:
imo ſic oſtēdit ꝙ illa oſtēſio eſt diſpoſitio preuia ꝛ ne-
ceſſaria ad illud qð oſtēditꝛ. hec eſt enī excellētia ſacra-
mentoꝝ noue legis ꝙ coꝝ ſuſceptio eſt diſpoſitio ſuffi-
ciens ad grām. Illoꝝ aūt legaliū nec ſuſceptio erat diſpo
ſitio efficax ad mūdationē corporalē lepre vel hmōi ſe
ditatis. Eſſet aūt ſimile ſi loq̄remur de ſacerdote legali
purificāte aliquē per aquas aſperſionis ab aliq̄ irregu-
laritate ꝯtracta in lege ex ꝯtractu lepre vel hui⁹: tūc. n.
ſacerdos ille exerceret quēdā actū qui eēt ſignū efficax
recōciliationis huius irregularitatis: ꝛ mūdationis illi⁹
pollutiōis in cuius mundationis actu vl̄ termino ſequereꝛ
effectus ſignatus. ſ. ꝙ iſte eſſet dignus cōicare cū ceteris
ſynagoge. ⸿ Cōtra illud qð dictū eſt de 2ᵃ ꝯne pōt ar-
gui. nulli cōmittiꝛ ptās arbitrādi in cā aliqua cuius ar-
bitriū nunq̄ꝫ erit ratū ꝓpter quācūq̄ꝫ diligētiā poſſibi-
lem adhiberi ab ipſo: ſed tñ a caſu: vel per miraculum
ſpeciale: ſed per quācūq̄ꝫ diligētiā poſſibilē adhiberi a
ſacerdote nō pōt ꝑtingē ad illō īdiuiſibile pene q̄ deus

iudicat petõ ẽ eẽ dignũ. ſi ḡ attingat: ħ erit a caſu vel ꝑ miraculũ ſpãle: nec erit ratũ ꝑ te niſi ad illõ attingat. ḡ nõ hꝫ aucte aliq̃ arbitrãdi. ❡ Cõfirmaẽ: q2 nec eſt veriſimile ꝙ de⁹ dederit pniã ecclesie arbitrãdi: ſic ꝙ ipſe voluerit arbitriũ eccleſie ratificare: ꝛ tñ ꝙ ipoſſe ſit eã recte arbitrari. ſic nihil ratificaẽ niſi a caſu vel ꝑ miraculũ ſpãle. ❡ Itẽ nullus ↄſtituit arbiter iter partes ſub hac ↄditiõe ꝙ ꝓciſe arbitreẽ ad volũtatẽ vni⁹ ꝑtis. ꝛ ħ maxie qñ nõ põt noſſe determinate volũtatẽ illius ꝑtis. Sꝫ in iudicio pnie ꝑtes ſunt de⁹ ꝛ petõr iter q̃s eſt ſacerdos arbiter. ḡ nõ obligaẽ ꝓciſe ad arbitrãdũ illaꝫ penã quã ſibi de⁹ iſligeret: maxie cũ nõ poſſit ſibi ↄſtare de volũtate dei q̃ ad hoc ꝓciſe vt eſt mẽbrũ eccleſie. ❡ Itẽ ſi ſacerdos iponat pniam aliquãtulũ maiorẽ q̃ᷓ videat petis: nõ eſt ꝓbabile qñ peniteñs teneaẽ eã iplẽ. ḡ ſi aliquãtulũ min⁹ pena ↄdigna illa vĩ ſufficẽ. nã ſi nõ ſufficeret aliq̃ citra illã pũctalẽ quã dictat diuina iuſtitia. ḡ nõ oporteret explere aliã vltra illõ pũctale diuine

C iuſtitie. ❡ Dico ḡ ꝙ ſic in aliis cõmutationib⁹ iuſtitia cõmutatiua hꝫ aliq̃ latitudineꝫ: ita ꝙ nõ reſpicit in cõmutationib⁹ idiuiſibile: ſed mediũ recte rõnis. Ita iuſtitia punitiua que eſt cõmutatiua pene ꝓ culpa nõ reſpicit neccio gradũ idiuiſibilẽ pene correſpõdentẽ huic culpe: ſed eſt ibi aliq̃ latitudo īfra quã pena minor nõ ſufficit: ꝛ vltra quã pena maior nõ ẽ iponẽda. ꝛ ex̃ totã iſtã latitudinẽ clauis citra vl̃ vltra ligãs errat: ꝛ tũc nõ imerito q̃ ſoluiẽ in terris nõ ſoluiẽ in celis. i. nõ ratificaẽ: ſꝫ itra latitudinẽ nõ errat. ꝛ iõ arbitriũ ratificaẽ intm̃ ꝙ q̃cq̃d iponiẽ itra illã latitudineꝫ hic opꝫ iplẽ. ꝛ ſi hic nõ iplẽ. reſiduũ ī purgatorio exigeẽ. Et ſi min⁹ iponaẽ ꝛ expleatur nihil mai⁹ exigeẽ in purgatorio. ❡ Iſtõ aũt mediũ in iſta latitudine poſſe eſt eẽ hoĩ notũ ꝑ legẽ dei cũ adiutorio rõnis nãlis. ꝛ iõ obligatio ad ħ mediũ latũ eſt ad poſſe hoĩ ſine miraclõ ſpãli ꝛ ſine caſu ꝛ fortuna. ❡ Sꝫ nunq̃d penã a claue nõ errãte ipoſitã teneẽ penitẽs adiplẽ. ❡ Rñ⁰ ꝙ ſic ſi velit ſe ſubmittẽ ſacerdoti huic. ꝛ

D q̃tũ ad abſolutionẽ culpe ꝛ q̃tũꝫ ad ſuſceptionẽ pene totalis correſpõdẽtis: q2 tũc obligaẽ ꝓcepto eccleſie cui ſe voluntarie ſubmiſit. Si autẽ tñmõ ſe velit ſubmittere huic q̃tũ ad cõmutationẽ pene eterne in tpalẽ: ꝛ nõ q̃tũ ad taxationẽ pene totalis: ſꝫ tãtũ q̃tũ ad illã ꝛ illius taxationẽ vult ſe ſubdere manui dei vel hic vel in purgatorio. nõ expediret talẽ ſine abſolõne repellẽ. tũc enĩ recederet deſpat⁹. nec vĩ ꝓꝑ iſtã voluntatẽ eſſe in petõ mortali: cũ ↄteraẽ de petõ ꝛ velit puniri pena ↄdigna ꝓ eo: ꝛ ab eo cui⁹ eſt iuſte eã infligẽ: lꝫ nolit eã ſibi iſligi ab iſto ſacerdote: nec ipſemet velit eã recipẽ vt ſit miniſter ipſi⁹ iſligẽdi. ❡ Nec põt dici huĩc iobediẽtẽ eccl̃ie eẽ: q2 põt ſe ſubmittẽ arbitrio eccl̃ie q̃tũ ad iudiciũ illud pniale ad qõ neccio teneẽ ſe ſubmittẽ: lꝫ nolit ſe ſubmittere illi ſequẽti. Et pꝫ ꝙ illõ nõ icludiẽ neccio in ꝑ: q2 ſacerdotes ꝑ expẽte q̃tũcũq3 vniformiter valde variãt ſequẽs. vñ ꝛ frequẽter ꝓꝑ volũtatẽ ↄfitẽtis ad ſubeũduꝫ penã nõ magnã dãt aliq̃ modicã ꝓdicẽdo ſibi ꝙ oꝫ reſiduũ ſolueẽ ī purgatorio. ꝛ cũ illa ꝑua ſit mãifeſte iproportionata culpe ꝛ oĩno ex̃ illã latitudineꝫ nõ ꝓꝑ ħ nõ

E recipit talis ſacrm̃ pnie. Eodẽ mõ vĩ ꝙ põt oĩno penã nullã ſibi iponẽ ꝓꝑ reſiſtẽtiã ei⁹ ad ſuſtinẽdũ ꝓdicẽdo ſibi ꝙ totã illã penaꝫ opꝫ ſoluẽ in purgatorio. Et Aug⁹ ħ innuit ꝙ ſi vix tali inclinabili iponaẽ pnia aliq̃ diſpliceñs: timẽdũ eſt ne inde accipiat occaſionẽ recidiuãdi in petm̃ mortale: q2 ꝓrciẽdi illã pniaꝫ in q̃ peccabit mortalr̃ poſtq̃ꝫ voluit ſe ſubmittẽ ſacerdoti ī ei⁹ ſuſceptiõe. ❡ Sꝫ dato ꝙ erret clauis ſcie nõ tñ ꝑtãs clauis nunq̃d arbitriũ ratificaẽ ī celo. ❡ Rñ⁰ clauis ſcie errat qñ nec hñi regrunẽ nec examinanẽ illa q̃ ꝑtinent ad ħ indiciũ: vtpote ſi circũſtãtie aliq̃ ſatue q̃ nec aggrauãt nec alleuiãt: ſꝫ placẽt aurib⁹ prurientib⁹ ↄfeſſoris: ſi ẽt nõ regrit de attritiõe ↄfitẽtis: ſed tñmõ vt audeat eũ: ac ſi narraret vnã narrationẽ vel fabulã. ꝛ in ꝑ q̃dem lꝫ aliq̃d fiat qõ nõ eẽt faciẽdũ: ſi tñ nihil omittaẽ qõ eẽt faciẽdũ: vtpote circũſtãtijs nõ regrẽdis regſitꝫ: regrunẽ ille q̃ eẽnt regrẽde: põt ſeq̃ rectũ iudiciũ. ſꝫ in z⁰ omiſſa regſitiõe diſpliceñtie ↄfitẽtꝫ nõ põt ſeq̃ rectũ iudiciũ niſi caſualr̃. ❡ Breuiẽ ḡ dico ꝙ ſi clauis ſcie erret exeq̃ndo nõ neceſſaria ad illã cãm vel illicita peccat ↄfeſſor: ſꝫ ſi nihil omittat de necꝫ ad cognitionẽ cãe põt recte iudicare. Si aũt errat clauis ſcie omittẽdo aliq̃d qõ eſt neccũ ad cãe cognitionẽ: ꝛ peccat ꝛ nõ põt recte iudicare niſi a caſu ꝛ potiſſime de attritiõe vl̃ ↄtritiõe ↄfitẽtis. Et ſi penitẽs oñdat ſe dolẽtẽ: cũ tñ nõ ſit: eſt ſict⁹: ꝛ recedit a vera pnia: ꝛ cũ nouo petõ: nec clauis ſcie errat: ſꝫ penitẽs ī periculũ ſui errat. ꝛ tũc ratificaẽ iudiciũ ſacerdotꝫ ī celo. ħ eſt ꝙ fecẽ qõ ſuũ ẽ: q2 vt hõ nõ potuit cor videẽ niſi ꝑ ſigna exteriora: ſꝫ nõ ratificaẽ q̃tũ ad illũ ſuſcipientẽ: q2 nõ eſt capax: iſtꝫ ſic oñdit ſe capacẽ. ❡ Sꝫ eſto ꝙ aliq̃ neccio omiſſo a caſu fecit iuſtã ſniaꝫ. ❡ Rñ⁰ ratificabiẽ quãtũ ad ſuſcipiẽtẽ ſi nõ eſt fictus: ita ꝙ ſibi ſufficiet illam penã implere: ſed nõ ratificabiẽ ex parte ↄfeſſoris quin peccet errando. Et iſto mõ opꝫ diſtinguere ꝙ aliquãdo ratificabiẽ arbitriũ ex vtraq3 parte. ſ. taꝫ ſacerdotis q̃ꝫ ſuſcipiẽtis. aliqñ ex parte illius nõ iſtius.

Ad argumẽta.

❡ Ad ꝑ̃ᵐ ↄcedo vtrũq3 mẽbrũ diſtõnis. Et cũ dĩ ꝯ ꝑ̃ᵐ ꝙ tũc poſſet totã penã remittẽ. nego: q2 aliq̃õ ẽ mediũ determinatũ ſm̃ rectã rõnẽ in q̃ ſtãdo remittit recte: ſꝫ nõ vltra. Et cũ dĩ ꝙ ſaltẽ per pl̃es abſolões remitteret. ħ tãgit bonã difficultatẽ: an iterata ↄfeſſio eoꝛũdẽ petõꝝ

G vi clauiũ plus ꝛ plus de pena remittat. vĩ probabile ꝙ ſic: q2 eiuſdẽ rõnis eſt abſolõ zᵃ cũ ꝑ̃ᵃ. ḡ põt eadẽ v̄tutẽ hic re⁰ aliqui⁹ ꝑtis pene remittẽde. ꝛ ꝑ ↄñs per aliquot abſolões finitas cũ culpa illa hẽat ꝑtiõnẽ in ꝑtes finitas poſſet totalr̃ remitti. ſiq̃dẽ oẽ finituꝫ ꝑ ablationẽ ꝑtiũ finitaꝝ aliq̃tiẽs ſũptaꝝ totalr̃ ↄſumiẽ. ❡ Quid ḡ meli⁹ q̃ꝫ ſemꝑ ↄfiteri q̃uſq3 poſt cẽteſimã vl̃ milleſimã ↄfeſſionẽ eẽt tota pena remiſſa õbita q̃buſcũq3 petis cõmiſſis. ❡ Ur̃ ꝓbabili⁹ ꝙ zᵃ abſolõ v̄tute clauiũ nullã ꝑtẽ pene remittat. nã hic fugẽ ad ꝑtes eiuſdẽ q̃titatꝫ vl̃ eiuſdẽ ꝓportionis nihil ẽ: q2 nõ eſt rõ q̃re zᵃ abſolõ nõ põt auferre ꝑtẽ eiuſdẽ q̃titatꝫ ſi quã poſſꝫ. Nec mirũ ſi nullã põt: q2 illõ iudiciũ ſel̃ latũ ſine errore de⁹ ratificat in celis: qõ ẽ irreuocabile. ḡ rõnale eſt ꝙ ſic ratificeẽ qõ ſit iterabile. nõ dico ꝙ illicitũ vl̃ ipoſſe ſit iterari: ſꝫ tñ cũ fructu iſto quẽ nũc hꝫ nõ ẽ iterabile. ħ videm⁹ in ſentẽtijs diffinitiuis in foro litigioſo qb⁹ abſoluunẽ accuſati qñ inueniunẽ inocẽtes: nec poſtea replicaẽ inq̃ſitio vt ſit ꝓceſſus in eadẽ cã: nec ſi replicareẽ ꝑ illã zᵃᵐ ſniaꝫ iſte abſolucreẽ: ſꝫ ꝑ ꝑ̃ᵃᵐ. q. n. ſolut⁹ eſt/ampli⁹ nõ abſoluiẽ: q2 nullus ſolujẽ niſi ligat⁹. ❡ Ad z³ ꝑtẽ diſtõnis ↄcedo ꝙ penã iſlictã a ſacerdote q̃ nõ excedit totã illã latitudinẽ iuſtitie teneẽ ↄfitẽs ſoluẽ ꝛ ſuffĩc. ❡ Sꝫ dices. vñ ſciet iſte ↄfitẽs ſi excedat latitudinẽ an nõ. ❡ Rñ⁰ vel a lege diuina ſi ꝑitus eſt in ea per ſe/vel ſi non/põt regrere ab alio ↄfeſſore de cuius prudẽtia magis confidit: vel ſi nolit ſe ſubmittere ↄfeſſori alij: nec per iduſtriã ſuã ſufficit ad hoc ꝙ iudicet de pena hac ſi ſit cõdigna culpe/an nõ: ſeruet penã ſibi ipoſitaꝫ: maxime ſi ſibi vĩ excedere penã ↄdignã. Si aũt videaẽ ſibi deficere tutius eſt adire aliũ ↄfeſſorẽ prudẽtẽ q̃ꝫ exponẽ ſe purgatorio. ❡ zᵐ arg̃ᵐ cõcedo ꝙ v̄tus clauiũ extẽdit ſe ad culpã remittẽ

F

H

N. l. aliqñ

Nõ punctũ ſubtiliſſimũ

clauis ſcie qñ erret

dā: ⁊ ad debitū pene eterne: ſ; inſtālr. ⁊ p̄ h̄ p; ad p^m in oppoſitū. ¶ Ad 2^m dico q̄ ſicꝰ baptiſmꝰ fluminis nō baptiꝰ ꝑus gr̄az ꝯfert: ⁊ bapti auget: ⁊ frequēter in adultis p̄cedit baptiſmꝰ flamīs baptiſmū fluminis: ſi tn̄ nō p̄cederet vt i paruulis ꝯferret̄ p baptiſmū p^a gr̄a: ita frequēter h̄ adulti p attritionē tanq̄ p meritū de ꝯgruo iuſtificant̄ anteq̄ ꝯfiteant̄ ſm illas auctes Aug^i ⁊ Caſſiodori: ⁊ tūc in ſuſceptiōe ſacri auget̄ eis gr̄a. S; eſto q̄ nō habuerint ſufficiētē attritionē p modū meriti ad iuſtificationē. ⁊ per ꝯñs in pctō exiſtē: ⁊ tn̄ aliqualr attriti cōfitent̄ in vltio inſtāti recipiūt gr̄am vtute ſacri. loquuntur ḡ ille auctes de iuſtificatiōe p̄ mō: ſ; nō per hoc excludūt iuſtificationē ſcdo modo: vt ſatis p; de baptiſmo ſcdo modo.

¶ Sciēdū eſt ēt q̄ tempus pn̄ie eſt vſq; in extremū articulum vite ⁊c. Diſt. XX.

Circa diſtin. 20^am q̄ro. Utrum pn̄ia in extmis valeat ad ſalutē: Uīr q̄ nō. Aug^us i q̄dā ſermone. ⁊ pōiť i lr̄a loquēs de ſic penitēte. nō p̄ſumimꝰ q̄ bn̄ hic exit. ¶ Idē ⁊ ponit i lr̄a. ⁊ de peni. di. 7. Periculoſu; eſt ⁊ iteritui vicinū vſq; ad mortē ꝓtraſtiare pn̄ie remediū. ex hac auctē ſic arguit̄. peccat mortalr q̄ ſe exponit p̄iculo morti ſue: ſ; talis ē ꝓtrahēs pn̄iaz vſq; ad vlti^m. ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmat̄ p illō Aug^i in ſmone inocētu;. Hac aduerſiōe ꝑcutit̄ pctōr: vt moriēs obliuiſcat̄ ſui q̄ dū viueret oblitꝰ eſt dei. ¶ Idē ext^a. 17. Uiuꝰ ⁊ ſanus ꝯfitebris. adducit illud Aug^i. age pn̄iaz dū ſanus es. ſi ſic egiſti: egiſti q̄ tp̄e peccare potuiſti. ſi vis penitē q̄n iā peccare nō potes: pctā te dimiſerūt: nō tu illa. Ex h̄ ſic arguit̄. Nulla pn̄ia ſufficit ad ſalutē niſi ſit voluntaria: ſ; penitēs in extremis nō dimittit pctā ſua: ſ; illa eū ſm Aug^m. ḡ ⁊c. ¶ Itē nihil ordinādum eſt a legiſlatore qḋ eſt occaſio trāſgrediēdi legē: ⁊ p̄cipue mltis. h̄ p;: q2 tūc legiſlator aliqḋ faceret p̄ ſe: qḋ eēt in deſtructionem legis ſue. Sed pn̄iaz ſerotinā valere eſt occaſio ꝯtinuādi pctīſ p totā vitā. Quis eni nō ꝯtinue peccaret per totā vitā ſi breuis pn̄ia in fine ſaluaret: ḡ ⁊c. ¶ Itē nulli dimittit̄ pctīſ mortale niſi per aliq̄ penā tēporalem corridētē pctō: ſ; talis penitēs in extremis nullā penā ſoluit. vel ſaltē nō ſufficiētē: nec pctō corridētē. ¶ Si dicat̄ q̄ penā tēporalē debitā pctō i purgatorio ſoluet. ¶ Cōtra. moriens in pctō mortali dānat̄ ſtatim: ḡ moriens in gr̄a ſtatim ſaluabit̄: ⁊ per ꝯñs nulla pena ſoluetur poſt hāc vitā. ¶ Cōtra. Aug. i. de vera ⁊ falſa pn̄ia. diſt. 7. ⁊ ponit̄ in lr̄a. Pn̄ia ſi in extremo vite biatu aduenerit: ſaluat ⁊ liberat. qḋ ꝓbat ſubdēs. mutuā fuit ſera latronis pn̄ia: ſed nō fuit ſera eius indulgētia. de quo habet̄ Luc. 23. ꝓbatur etiam per illud Ezech. 18. ⁊ 33. Quacūq; hora ingemuerit peccator ⁊c.

A In iſta q̄ōne due ſunt ꝯnes ſatis certe. ¶ Pria eſt hec. pn̄ia vera ſiue interior ſola ſiue exterior cū ſuſceptiōe ſacri pn̄ie ſuſcipit ad ſalutē vbicūq; in extremis. ¶ Scda q̄ pn̄ia que v; h̄ri in extremis vix eſt vera pn̄ia ſufficiēs ad ſalutē: q2 difficile tūc eſt h̄re verā pn̄iam. ¶ Primū p; per Aug^m. ⁊ ponit̄ in lr̄a: q2 h̄ deus ſemꝑ potēs eſt ēt in morte ſanare q̄bꝰ placet: cū ḡ opꝰ ſit nō hōis ſed dei fructuoſam pn̄iam inſpirare: pōt eis q̄cūq; vult ſua mīa. ⁊ per rōnē p;: q2 ſiue pn̄ia interior ſola per modum meriti de ꝯgruo ſi ab aliq̄ in extremis hēat̄: h̄ diſponat ad iuſtificationē ſiue ſacri; pn̄ie p modum ſacri opet̄ ad eādē ſi ab aliq̄ in extremis hēat̄ hec vel illa hēbitur eadē rō ꝑceptionis gr̄e que ⁊ in alio penitente ⁊ p ꝯñs gr̄a ꝑcipiet: ⁊ ſic ſalus. ¶ Scda ꝯ ꝓbat̄. ꝗ

q2 tūc īpedit̄ vſus liberi arbitrij: vel vſus liber rōnis ⁊ volūtatis ex dolore vel timore inherētibꝰ. nō eni; dico aliquē eē in extremis q̄ grauat̄ morbo ſm cōe; legē curabili: vt febre tertiana: vel h̄mōi: nec q̄ ſubito morit̄ cuiꝰ mortis adhuc nulla appet cā: ſ; q̄ ex cauſis euidētibꝰ iā poſitis iudicatꝰ eſt ꝓximꝰ morti ſm cās iferiores operātes vt in pluribus: vtpote in īfirmitate q̄n iā attingit ad gradū deſpatū iudicio medicoꝝ. vel in alijs p̄iculis vt ſubmerſiōe ⁊ h̄mōi. ſtati īminet mors: ⁊ in iſtis inq̄ vel eſt maximꝰ dolor in pte ſenſitiua: vel timor maximus. Et vtraq; paſſio vehemēs nata eſt īpedire liberū vſu; rōnis ⁊ volūtatis: q2 ſm Aug^m. 83. q. q. 36. Paſſiōes cāte a triſtātibꝰ vel triſtibꝰ plus mouēt q̄ paſſiōes cāte a delectabilibꝰ. paſſio aūt delectatiōis vehemēs q̄nq; īpedit totalr: vel fere vſu; rōnis: vt dī de ci. dei. actꝰ aūt diſplicētie de pctō ad h̄ q̄ ſit ſufficiēs ad verā pn̄iaz ſiue itrinſecā ſolā ſiue ad dignā ſuſceptionē ſacri pn̄ie regrit liberū vſu; rōnis ⁊ volūtatis. ¶ Si dicas q̄ dolor vel timor q̄ ieſt nō totalr īpedit itellm vel volūtatē ꝯcedo: ſ; multū īpedit: ⁊ p ꝯñs remiſſiꝰ ⁊ īperfectiꝰ vſus itellē ⁊ volūtatis tūc pōt h̄ri q̄ vix ſufficit ad diſplicētiā ſufficiētē ⁊ regſitā ad verā pn̄iaz. hāc rōnē tāgit Aug. in lr̄a: Cū ſera venit pn̄ia tūcꝰ aliq̄ſ cruciatꝰ ligat mēbra ⁊ dolor ſenſum opprimit vt vix hō aliqḋ cogitet̄ valeat. ¶ 2^a ad h̄ q̄ diſplicētia valeat ⁊ ſit ordinata op; q̄ ſit debite circūſtātiōata ⁊ maxie circūſtātia finis ⁊ p̄ncipij actꝰ p̄ncipalis: vt. ſ. ſit volūtaria ꝑꝑ deū: ſ; difficile eſt tūc h̄re actū ſic circūſtātiōatū: q2 q̄ vſq; tūc fuit īpenitēs nō vī tūc extorquē a ſeipō diſplicentiā nouā niſi timore pene īminētis. p̄ſumit̄. n. q̄ ſi remotꝰ eēt a pena ſicꝰ p̄ꝰ; nō extorqueret a ſeipō illā diſplicētiā ſicꝰ nec p̄us. tū; q2 ſaltē aliqḋ ſimplr īuolūtariū vī cā iſtiꝰ diſplicentie. nā expectatio mortis vī cā iſtꝰ diſplicētie. illa aūt ē īuolūtaria: ⁊ qḋ nō ſit niſi ex ſuppōne cuiuſdā īuolūtarij nō ē ſimplr volūtariū: ſic nō oīno volūtarie ꝓijcit q̄s merces in mari: ſi nō ꝓijcit niſi ex ſuppōne cuiuſdā ꝑiclitatiōis quā nollet. ſaltē qḋ nō eſt niſi ſic volūtariū nō eſt multū acceptū alij: nec multū vī ꝑꝑ amorē eiꝰ factū. hāc rōnē tāgit Augꝰ in lr̄a: op; nō ſolū timē iudicē: ſ; diligē arbitrū. n. libertatē q̄rit vt delē poſſit cōmiſſa non neccitatē: charitatē nō timorē. nō igit̄ timeat penaz q̄ penitet: ſed aſpicet̄ ꝓ gl̄ia. ¶ 3^a rō: q2 h̄itꝰ malus vſq; tūc ꝯtinuatꝰ multū retrahit ab actu pn̄ie. ⁊ hāc rōnē tāgit Augꝰ in lr̄a cū filij q̄s illicite dilexit ſint p̄ntes: vxor ⁊ mūdus ad ſe vocet: multos ſolet pn̄ia ſerotina decipe. itellige hec delectabilia eē p̄ntia in ſe vel in phātaſmatibꝰ vehemēter īpreſſis: ⁊ ſiue ſic ſiue ſic: ex vehemētia h̄itꝰ ꝑuati multū iclināt ad ſe iordinate amādū: ⁊ p ꝯñs magnā faciūt difficultatē ad h̄ndū magnā diſplicētiaz de eis ad h̄ vt ſit diſpō ſufficiēs ad deletionē culpe. ¶ 4° q̄to aliqs ē minꝰ diſs ſut actꝰ tāto regrit̄ itēſior diſplicētia ad h̄ q̄ ſit diſpō ſufficiēs ad deletionē culpe. Iſte aūt minꝰ eſt diſs: q2 nulloꝰ eſt diſs actꝰ exterioris ad peccādū. regreret̄ igit̄ ſm ſtrictā iuſtitiā itēſior motꝰ diſplicētie ad iuſtificationē eiꝰ q̄ ad iuſtificationē ſani: cū vix poſſit h̄re eq̄ itēſu;. Et hāc rōnē tāgit Augꝰ i lr̄a. Age pn̄iaz dū ſanus es: ſi ſic agis ſecurꝰ es: q2 pn̄iaz egiſti q̄n peccare potuiſti. ſi vis agē pn̄iaz q̄n iā peccare nō potes: pctā te dimiſerūt: nō tu illa. ad minus: nō eni ita libē illa dimittis ſicut ille ſanus. ⁊ iō q̄ntū deficit in te de libertate: tātū ſm rigorē regrit̄ in te motꝰ itēſior: quē vix vel nunq̄ potes h̄re. ¶ Iō dicit̄ Augꝰ q̄ magnū eſt cui deꝰ tūc īſpirat ſi q̄s eſt verā pn̄iam: q2 vix vel nunq̄ eſt aliqs qui hēat diſpōnē de ꝯgruo: vt ei īſpiret̄. ¶ Ex iſtis ſequit̄ duo correlaria. vnū q̄ ſano p̄ſuadēdu; eſt vt ſanus peniteat

Di. 14. q. 16.
B
C
D

lantiēdo ſibi timorē q̄ꝑiculoſuꝫ ſit expectare ſerotinaꝫ
pniaꝫ ꝑꝑ rōnes ꝑdictas. ❡ Aliud correlarium: ꝙ infir-
mo iam ad articulum iſtū deducto ſuadendū eſt vt ſm
ſuā poſſibilitatē laboret ad pniaꝫ ordinatā: vt. ſ. nō obſtante
dolore vel timore vtat̄ rōne q̄ntū pōt: ⁊ nitat̄ hīc diſpli-
cētiā volūtariā ꝑpter finē debitū. ſ. ꝑpter deū ⁊ renitat̄
male inclinationi habitus ⁊ delectationū pñtiū: ⁊ labo-
ret ad diſplicētiā quantum poterit hic lꝫ breuem: ⁊ ne in
deſperationē mittat̄ extollēda eſt ſibi dei miſericordia:
proponendo ſibi exemplūꝫ de latrone illo cuius fuit pe
nitentia ſera: ſed non ſera indulgentia.

Ad argumenta. ❡ Ad p̄m dico ꝙ ꝑſumptio eſt ſm ea que eueniūt vt in
pluribus: ⁊ magis apparēt ꝯſona rōni recte: vt in pluri-
bus vī difficile: vel ipoſſe tali hō̄i penitē ꝑꝑ rōnes dictas:
tñ iſta ꝑſumptio nō cōcludit de neceſſitate: qꝛ lꝫ vt in pau-
cioribus ⁊ difficilr poſſe eſt oppoſituꝫ euenire: ⁊ iō dicit
Aug.ꝰ nō dico ꝙ ſaluabit̄: ſꝫ nec dico ꝙ dānabit̄: qꝛ de
E neutro pōt hō eē certꝰ. ❡ Ad 2m ꝯcedo ꝙ q ſciēter expo
nit ſe ꝑiculo ſalutis ſue peccat mortalr. ⁊ iō iſte ſi aliquo
actu elicito determiat ſibi nūq̄ꝫ penitē niſi in extremis:
illo actu elicito exponit ſe ꝑiculo tali: ⁊ peccat mortalr: ſꝫ
ēt de illo pctō ſi ſic peccauit poſſe eſt ipm penitē in extre
mis ſic ⁊ de alijs. ❡ Ad 3m dico ꝙ quādiu aliqs hꝫ vſuꝫ
liberi arbitrij pōt peccare pctō interiori lꝫ nō exteriori:
ſaltē cōplacēdo in pctis iaꝫ ꝑus cōmiſſis: ⁊ ita pōt pctm̄
tūc dimitti ꝑ diſplicētiā ō ei: ⁊ lꝫ neceē ſit nō peccare pctō
exteriori: ſꝫ ēt iſtud intāū pōt eē ſibi ꝑ tūc volūtariū: vt
habeat tūc volūtatē ꝙ ſi poſſet tūc peccare pctō exterio
ri fugeret h̄ oīno: ⁊ nō tñ diſplicētiā: ſꝫ aliā pniam exte-
riorē hīc de pctis ꝑus cōmiſſis ſaltē in voto ſi ſuppleat.
❡ Ad aliud dico ꝙ legiſlator nō dꝫ ea ꝑtermittē q̄ ſm
F ſe ſunt ꝯgrua in lege ordinata: lꝫ aliqs ex illis accipiat oc
caſionē delinquēdi: alioqn nunq̄ꝫ deus debuiſſet iſtituiſ-
ſe pniaꝫ aliquā in aliq̄ lege: qꝛ q̄libet pōt ex h̄ accipe oc
caſionē delinquēdi quā nō acciperet ſi nō poſſet poſtea pe
nitere. nūc aūt ad legē ſimplr ordinataꝫ ꝑ ſtatu iſto nāe
lapſe requirit̄ ꝙ pnia poſſit eē fructuoſa: ⁊ qua rōne in q̄-
cūqꝫ ſtāti ſanitatis pari rōne ⁊ in extremis: imo magis
eſt neccīuꝫ ꝑ multis imꝑfectis ꝙ tūc poſſit valere. Dico
igit̄ ꝙ iſtud nō eſt occaſio data a lege: ſꝫ tñ accepta ab
imꝑfectis: ſm ſe aūt eſt occaſio ſeruādi legē ꝑꝑ amorēꝫ
legiſlatoris q tāte mīe eſt erga miſeros: vt nūq̄ꝫ eis clau
dat ſinū mīe ſue. ❡ Pōt ꝯfirmari rūſio: qꝛ qñ ex aliquo
directe ꝑuenit maius bonū q̄ꝫ idirecte tāq̄ꝫ ex occaſiōe
accepta ꝑueniat malū: tūc illud faciēdū eſt: ⁊ nullo mō
ꝑtermittēdū ꝑꝑ talē occaſionē: ſꝫ maius bonūꝫ eſt quoſ-
dā vſqꝫ in finē malos ꝑ pniam ſaluari q̄ꝫ malū ſit pctm̄
G ex iſtius occaſiōe factū: qꝛ ꝑ iſtaꝫ pniam multi finaliter
attingūt ad terminū ꝑdeſtinatōis diuine. ꝑ illā aūt occa
Nota p̄ctū. ſionē diuinā nulli cadūt ab iſto: ⁊ ſi aliqñ peccāt tñ non
pctō quo finalr dānent̄. ❡ Ad aliud cōcedo ꝙ opꝫ iſtū
alia pena puniri ꝑ pctō: ſꝫ h̄ nō dꝫ ſibi iponi hic: qꝛ non
pōt illā hic iplē: nec ꝑt ſibi iponi ꝙ tāto tpe ſtet i purga
torio: qꝛ iſte ſacerdos nō hꝫ auctē ſibi iſligēdi illā penā:
Documentum notabile. ſꝫ ꝑponēda eſt ſibi pena correſpdēs pctis tali mō. ſi ſanꝰ
eēs talis pnia eēt tibi iponēda: quā ſi ꝯualueris ſtudeas
adimplē. ſꝫ nūc es in manu dñi. cōfide de mīa eiꝰ: qꝛ ⁊ ſi
te puniat tñ miſericorditer vel in caſu vbi nō pōt ꝑnu-
hi multus ſermo nō opꝫ aliquā penā ſibi ſpecificare: ſꝫ
tñ eū iſtruē de iuſtitia dei miſericordis. ❡ Ad aliud qđ
obycit̄ ꝯ rñſionē dico ꝙ illud nō eſt ſile. moriens enim
H in pctō mortali nihil haberet retardatiuū a pena condi-
gna: ſed iſte moriēs in charitate: debitor tñ pene ꝑ pctis
cōmiſſis quoꝝ pniam nō fecit hꝫ aliqđ retardatiuum a
gloria: qꝛ nullus dū eſt debitor alicuius pene pōt glorifi
cari: qꝛ gloria ſicut nec penā ſecū patit̄: ſic nec debitū pe
ne: qꝛ nec ſimul nec poſterius perſoluende.

❡ Solet ēt queri ⁊c. Diſtin. XXI.

HEc eſt diſtin. 21e. Quero p̄mo qōnē hāc. Utrū
poſt hanc vitā poſſit aliqđ pctm̄ dimit-
ti. Uidet̄ ꝙ nō: qꝛ nullus moriēs iuſtus
pōt poſtea peccare. ergo nec moriēs in
pctō pōt poſtea reſurgere. ꝯñtia pꝫ: tum
a ſili: qꝛ ſile vī ꝑ aliquo ſtatu poſſe pec-
care ⁊ reſurgere a pctō. tuꝫ a maiori: qꝛ facilius eſt cade-
re q̄ꝫ reſurgere: tuꝫ qꝛ reſurgere a pctō nō vī competere
niſi ei q pōt mereri: ſꝫ q nō pōt in aliq̄ ſtatu cadere nō
pōt mereri. ❡ Itē. nullū pctm̄ mortale poſt hāc vitam
pōt remitti: igit̄ nec veniale. ꝯñtia pꝫ: qꝛ ſunt eiuſdē rō-
nis: cū nō niſi ſm magis ⁊ minus differāt. ❡ Itē Dam.
li. 2. c. 4. Quod eſt angelis caſus h̄ eſt hoībus mors: ſed a.l.zz.
angelus poſt caſuꝫ eſt oīno iuariabilis ab huiꝰ in qđ ca-
dit. ḡ ⁊ hō ab illo in quo morit̄ eſt iuariabilis poſt mor
tē. ❡ Itē per penā minimaꝫ pōt dimitti pctm̄ veniale:
dū tñ ſit voluntaria: vt aſpſione aque bñdicte ⁊ huiꝰ. pe
na mortis eſt maxima: qꝛ vltimū terribiliuꝫ eſt. 3. ethi. ḡ Lib. 9.
per illā ſi ſit accepta volūtarie ab iſto morituro pōt de-
leri ois culpa venialis: ḡ poſt mortem nulli remanet di-
mittēda. ❡ Si dicas ꝙ mors eſt iflicta ꝑ pctō origina
li: ⁊ iō nō pōt eſſe pena debita aliq pctō nec deletiua nec
remiſſiua pcti. ❡ Contra. originale pctm̄ dimiſſuꝫ eſt in
baptiſmo: qꝛ ꝯ hoc ſpāliter ordinat̄. ergo nō eſt mors in
iſto pena debita pro originali. ergo vt prius. ❡ Contra.
magiſter in lra: ⁊ probat per illud Matth. 12. Luc. 12. ⁊
Marci. 3. Qui peccauerit in ſpūm ſanctum nō remitte-
tur ei neqꝫ in hoc ſeculo neqꝫ in futuro. ſubdit magiſter.
ex hoc dat̄ intelligi ſicut ſancti doctores tradūt ꝙ que-
dam peccata in futuro dimittentur.

In iſta qōne vna ꝯ ē certa. ſ. ꝙ pctō dimiſſo in hac vita, pena debita ꝑ ipſo ꝑt ſol
ui poſt hāc vitā. Qđ ꝑbat̄ rōne: qꝛ nullus cuꝫ debito pe A
ne btificat̄. aliter eniꝫ pene ſiḣ ſoluēde ſūt cum gl̄ia: aut
poſt gl̄iaꝫ: ſꝫ neutro mō: qꝛ nec pena ꝑt ſtare cū gl̄ia nec
ſuccedē gl̄ie. igit̄ ſi qs aliqñ eſt debitor pene opꝫ ꝙ ꝑus
illā ſoluat. Iſte āt q digne penituit in extremis: qđ poſſe
eſt vt dictū eſt di. ꝑcedēti. nō ſoluit dignā penaꝫ ꝑ pctō
de quo penituit. ḡ illā ſoluet poſt hāc vitā. ❡ Hoc ēt di
cūt auctēs q̄s magr̄ adducit i lra. vna Aug.ꝰ 21. de ciui.
dei. c. 27. vbi tractat illud p̄ ad Cor. 3. de his q edificant
lignū fenū ſtipulā: poſt iſtiꝰ ingt corporis mortē donec ve
niat̄ ad diē dānatiōis ⁊ remuneratiōis ſi h̄ tpis interual
lo ſpūs defūctoꝝ q edificauerūt lignū fenū ſtipulā ignē
dicant̄ ꝑpeti trāſitorie tribulatiōis venialia cōcremāt-
teꝫ nō redarguo. ⁊ ſequit̄. Grauior erit ignis q̄ꝫ ille qcqđ
hō pati poterit in hac vita. Et idē de vera ⁊ falſa pnia. ⁊
ponit̄ de peni. di. 7. loquēs de ſero penitēte. viuat ⁊ non A
moriat̄: itellige de vita gr̄e: nō ꝑmittimꝰ ꝙ euadat oēm
penā. nā ꝑus purgādus eſt igne purgatiōis: q in aliō ſe-
culū diſtulit fructū ꝯuerſionis. Dic aūt ignis ⁊ ſi eter-
nus nō ſit: miro tñ mō grauis eſt. excellit. n. oēm penaꝫ
quā vnq̄ꝫ paſſus eſt aliqs in hac vita. Et hāc ſnīam dicit
magiſter di. 20. c. 2. Si ingt ⁊ añ expletionē pnie deceſ-
ſerit ignē purgatoriū ſentiūt ⁊ grauius puniunt̄ q̄ꝫ ſi hic
expleſſent pniam. Nec mirū: qꝛ pena q̄nto minus volū-
taria tāto minus ſatiſfactoria: ⁊ tota iſta ſnīa de pur-
gatorio fundat̄ in verbo apli. 1. ad Cor. 3. vbi dicit ipſe
ſaluus erit: ſic tñ quaſi ꝑ ignē. dicit de imꝑfecto morien-

te cū venialibus. ¶ Sȝ aliud nō eſt ita certū.ſ.de pctō hic nō dimiſſo:an pnia debita ꝓ ipſo poſſit ſolui in futuro:⁊ ſic remitti.⁊ ſcdo an tale pctm̄ hic nō dimiſſuȝ poſſit ibi dimitti.

B ¶ De p̄ iſtoꝝ tanq̄ȝ de certo tenet̄ ꝙ nō de pctō mortali:q2 ꝓ ipo nō dimiſſo pena debita eſt pena dānationis:q̄ nō remittetur. ¶ De pctō aūt veniali opȝ videre q̄ pena ſibi rn̄deat ſm̄ dei iuſtitiaȝ. ¶ Et dr̄ ꝙ ſibi p̱ ſe rn̄det pena eterna.p̱ accn̄s āt tp̄alis. Primū ꝓbat̄:q2 ſi qs dānet̄ ꝓ mortali ⁊ cū veniali ꝓ illo veniali ſemp̱ punięt̄.alioqn in iferno poſſet eē redemptio alicuius pcti:ſȝ nō punięt̄ a deo ꝓ illo eternalr̄:niſi iuſte ſibi pena eterna deberet̄. ¶ Scdȝ ꝓbat̄:q2 pctm̄ veniale ſtat cū charitate p̱ quā hō ordinat̄ ad regnuȝ:⁊ p̱ ꝯn̄s rōne illius pctō veniali debet̄ pena tp̄alis. ¶ Cōtra p̄m arguit̄ p̄ ſic:q2 nō ſtat cū charitate debitū pene eterne:ſȝ cū charitate ſtat veniale:nō tn̄ nō deletū poſt actū:ſed ēt actualiter cōmiſſuȝ.pȝ ſm̄ oēs.g̃ ⁊c̄. ꝓbatio maioris:q2 p̱ charitatē eſt aliqs dignus vita eterna:ſȝ ſi cū B ſtat debitū ad eternā penaȝ.igit̄ ſimul eſt aliqs dignus vita eterna ⁊ pena eterna.ſȝ B eſt ipoſſe:q2 nullus pōt eē debitor pene ꝓ illo iſtanti ꝓ quo eſt ordinatus ad gl̄iam:q2 tūc ſimul poſſet ſtare gl̄ia ⁊ pena aliq̄. Probat̄ ēt maior aliter:q2 poſt actuȝ pcti mortalis nihil remanet de pctō niſi debitū pene vt dcm̄ eſt di.14.q.j.igit̄ ſi debituȝ pene eterne poſſet ſtare cū gr̄a peccatuȝ mortale nō remiſſuȝ poſſet ſtare cū gr̄a:eo mō quo manet poſt actū:⁊ tūc idē eēt amicus ⁊ inimic⁹. ¶ Itē z°.eēntialis pena dānatoꝝ nō eſt pena ſenſus ſȝ dāni:illa aūt necēo cōcomitat̄ quācūqȝ penā:q2 nulla pena pōt ſtare cū btitudie.g̃ debitū ad quācūqȝ penā eternā icludit penā dāni eternā:⁊ p̱ ꝯn̄s penā eēntialē dānationis:ſed illa nō corrn̄det veniali. ¶ Itē pctm̄ veniale ⁊ mortale ſunt iproportionabilia in rōne malitie vl̄ offenſe:q2 ifinita venialia ſi eēnt nō equarent̄ vni mortali in rōne offenſe:q2 nec oīa illa auerterent a fine vltio ſicut vnū mortale.g̃ pena ſm̄ iuſtitiā corrn̄dēs mortali pctō iproportionalr̄ ⁊ in ifinituȝ excedit penā debitā veniali:ſȝ nō iproportionalr̄ ⁊ in ifinitū excedit in itēſiōe:q2 q̄libet pena ſm̄ itēſionez finite excedit vel excedit̄ ab alia.igit̄ B erit ſm̄ extēſionē.igit̄ nō debet̄ veniali pena eterna.hāc ꝯnē ꝯcedo. ¶ Ad rōnē in oppoſitū dr̄ vno mō ꝙ pctō veniali p̱ accn̄s qn̄ cōiūgit̄ mortali debet̄ pena eterna:nō aūt rōne ſui. ¶ Sȝ hoc nō itelligo:q2 deus ſemp̱ punit citra ꝯdignuȝ.⁊ eſto ꝙ ſimplr̄ ſm̄ rigorē puniret vſqȝ ad ꝯdignū:oino iniuſtū eēt penā eternā ifligere ꝓ illo cui ſm̄ ſe debet̄ pena tēporalis. Quātūcūqȝ eniȝ ꝯiūgat̄ alteri B nō facit iſtud ifinitū exire iſtud gen⁹ culpe:g̃ nec iuſte corrn̄det ſibi pena in ifinitū excedēs. ¶ Dico g̃ ꝙ pctō veniali ſiue hic puniēdo ſiue in iferno ſiue alibi nō debet̄ niſi pena tēporalis nec p̱ ſe nec p̱ accn̄s:q2 ſm̄ ſe eſt talis offenſa q̄ ſm̄ ſe punit̄ p̱ tēporalē ſufficiētē. Nec eſt icōueniēs penā debitā veniali hic terminuȝ in iferno:q2 ⁊ vere penitēs p̄ ⁊ ptē pnie ipoſite explēs:⁊ ante totā expletā recidiuās in mortale ⁊ in illo mortali decedēs ꝓ pte pnie reſiduā explēda ſoluet penā in iferno:ſȝ nō niſi tēporalē:q2 ex quo in remiſſiōe pctōꝝ p̄ori cōmutabat̄ debitū pene eterne in debitū pene tēporalis:nunq̄ȝ iſte eſt debitor ꝓ illis niſi pene tp̄alis:⁊ p̱ ꝯn̄s pena totali ſoluta erit liber ab iſtis:nō tn̄ in iferno eſt redēptio illius.ſ.pcti pro quo iſte eſt dānatus.q2 ꝓ illo debitū pene eterne nunq̄ȝ fuit cōmutatū in debitū pene tēporalis:⁊ iō ſemp̱ manet illud debitum ſi nunq̄ȝ pōt eē illa pena tota ſoluta.

E ¶ De ſcdā ꝯnē pōt dici duplr̄. vno mō ſic.ꝙ nihil aliō eſt culpe venialis remiſſio q̄ȝ ſolo pene tēporalis debite ꝓ ea. ꝓbat̄:q2 poſt actū trāſeūtē culpa que manet nihil aliud eſt niſi reatus ad penā debitā.iſte aūt reatus venialis nō eſt niſi ad penā tp̄alē ex arti° p̄cedenti.⁊ p̱ ꝯn̄s ſoluta pena tp̄ali in purgatorio ꝓ iſto veniali ex B ipſo ipa culpa venialis remiſſa eſt:nō ſic aūt de mortali:q2 pena debita ei nō pōt eē totaliter ſoluta:niſi p̄ ſit eterna cōmutata in temporalem.⁊ iſta cōmutatio vocat̄ remiſſio culpe mortalis.B autem remiſſio nō fit niſi p̱ volūtariā diſplicētiā ordinatā q̄lis nō hr̄ poſt mortē. ¶ Sic pȝ vn⁹ modus q̄uo poſt mortē nō pōt dimitti mortale:ſȝ tn̄ pena debita mortali p̄us dimiſſo:pōt aūt poſt mortē dimitti veniale p̄us nō dimiſſum:q2 pōt ſolui pena totalis ſibi debita:⁊ in B ipm̄ remitteret̄. ¶ Si iſte modus nō placet:q2 vident̄ ſancti diſtinguē inter remiſſionez culpe cuiuſcūqȝ ⁊ pene:⁊ maxīe inter remiſſionē culpe ⁊ ſolonem pene debite illi culpe.pōt dici alio mō ꝙ pctm̄ veniale in iſta vita remitti pōt nō tn̄ p̱ penā iteriorē vl̄ exteriorē:q2 illa nō eſt nc̄cia ad B:ſȝ p̱ aliquē actuȝ deo magis acceptū q̄ȝ pctm̄ veniale diſpliceat:⁊ B vl̄ relatū ab ipo operāte ad B pctm̄ veniale remittēdū:vel nō relatū ab ipſo ſȝ a deo acceptāte in ordine ad illō. ¶ Ad ꝓpoſitū opa iſti⁹ q̱ morit̄ in charitate ⁊ ſi poſt mortē nō referantur ab ipſo ad veniale in quo morit̄ dimittēdū:nec etiā ipſe habeat aliquē actū nouū meritoriū p̱ quē deleat̄ veniale:tn̄ illa opa p̄us facta pn̄t eē a deo relata ad remiſſionē iſti⁹ venialis poſt mortē.⁊ B iſto mō q2 cā īpedibilis dū eſt ipedita nō ponit effectū.dū xō eſt non ipedita ponit:ſȝ merita iſti⁹ moriētis in charitate eēnt cā ſufficiēs deletionis venialiū iſtius.vel relata ab ipſo vel a deo acceptāte illa in ordine ad iſtud:ſunt aūt ipedita dū iſte viuit ſi ſemp̱ actu manet in pctō veniali.poſt mortē xō nō ſunt ipedita:q2 tūc nō hr̄t actū pcti venialis.igit̄ p̱ illa delebunt̄ venialia poſt hāc vitā.

F ¶ Ex B ſequuntur duo. Primū ꝙ in inſtāti mortis remittunt̄ venialia:q2 tūc nō manet actus pcti venialis:⁊ p̱ ꝯn̄s tūc ceſſat ipedimētū. ¶ Aliud ꝙ oē pctm̄ veniale moriētis in charitate remittit̄ in hac vita:niſi ille ꝯtinuet actuȝ pcti venialis vſqȝ ad mortē vel ad iſtās mortis. Hoc z^m vr̄ ꝓbabile niſi dicas deū B ordinaſſe ꝙ bona merita iſti⁹ reſeruent̄ in diuina acceptatiōe vſqȝ ad iſtans mortis:q̄n̄ ſ.deſinit viator eē:⁊ p̱ ꝯn̄s tūc retribuat bonū corrn̄dēs iſtis meritis.nō ſic aūt ꝓ aliquo iſtāti p̄ori pro quo fuit viator. ¶ Iſtud eſt ꝓbabile in alijs:q2 cū q̄cūqȝ meritū mereat̄ (vt credo) augmētū gr̄e:q2 aliquē determinatū gradū gl̄ie ad quē reqrit̄ vt diſpō p̄uia aliqs gradus gr̄e:⁊ nō ſemp̱ de⁹ poſt quēcūqȝ actū meritoriū augeat gr̄aȝ ꝓportionatā:merito vr̄ ꝙ augmētū debitū meritis remiſſis reſeruet vſqȝ ad inſtās mortis. Et eodē mō de iſta deletiōe venialiū q̄ eſt q̄dā p̄miū nō p̄ncipale iſtorū meritoꝝ ſicut ⁊ augmētū charitatis in tali vl̄ tali gradu.⁊ B eſt rōnale:q2 in illo iſtāti iſte p̄ fit in ſtatu alio ⁊ p̄miū meritoꝝ reddi eis ipediuit ſtatus viatoris vel aliquid ꝯcomitās ſtatū huiꝰ. Nec opȝ hic aſſignare ꝙ hec reſeruatio ꝓ iſtāti mortis ſit rōnalis:q2 hō tūc maxime idiget pp̱ maximas tētatiōes tūc iminētes.B eni nō eſt veruȝ:q2 in iſtanti mortis aīa eſt ſeparata a corpore ⁊ p̱ ꝯn̄s nō eſt in via ſȝ in termino:nec p̱ ꝯn̄s tunc expoſita tētationibus.

G ¶ Si neuter modoꝝ iſtoꝝ placet nec primus.ſ.ꝙ idē eſt veniale remitti ⁊ penā ſolui debitā illi. nec ſcdʒ.ſ.ꝙ per merita in vita habita ⁊ reſeruata in diuina acceptatione deleantur in inſtanti mortis:queratur alius quem eſt difficile inuenire.nam motum aliquem bonum per quem tanq̄ȝ per diſpoſitionez vel meritū de cōgruo vel condigno deleat̄ veniale ponere in aīa poſt mortem non videt̄ doctrine theologie cōſonum que ponit ſtatum illum ab iſtis immunem.

Alex.de ales p̄ti.v.in expoſitiōe lr̄ali.

a.l.peccati venialis.

Tho.ſcdā z° trac.de pctō veniali.q.9. Ric.di.p̄nti. trac.z.q.z.⁊ Alex.de ales in z° z°.

a.l.penam.

Peccare
Reſurgere

Ad argumenta. ¶ Ad primuʒ nego ↄ̃ñiaʒ intelligẽdo reſurgere ꝑ liberari a pctõ. ¶ Ad ꝓbationẽ dico ꝙ nõ eſt ſimile:qꝛ peccare eſt libere agere ⁊ ꝓ ſtatu vie. Reſurgere aũt.i.immunẽ fieri a pctõ nõ reqrit libere agere ẽt in via:qꝛ vel ſꝫ ꝑmã opionẽ nõ eſt niſi ſoluere penã ⁊ h̃ eſt pati eã.vel ſm ſcdã nõ eſt niſi ꝑ merita ꝑus habita in via ⁊ ꝑ tũc acceptata culpã tũc dimitti. ¶ Ad 2ᵃᵐ ꝓbationẽ ↄ̃ñie ↄcedo ꝙ facilius eſt cadere ꝙ̃ reſurgere/ꝓut reſurgere dicit actũ ordinatũ in ꝑtãte ſimplr reſurgẽtis:ſed ſic nõ accipit reſurgere in iſta remiſſiõe pcti venialis. ¶ Ad 3ᵃᵐ ꝓbationẽ falſuʒ accipit.ſ.ꝙ reſurgit tũc eſt per actuʒ volũtatis meritoriũ q tũc inſit:ſed ꝑ actũ meritoriũ qui ꝑus infuit in vita ſm 2ᵃᵐ opionẽ vel ꝑ nullũ actũ meritoriũ:ſꝫ tñ ꝑ pati penã cõdignã ꝓ illo pctõ ſm ꝑmã opinionẽ. ¶ Ad 2ᵐ nõ valet ↄ̃ñia:⁊ rõ dicta eſt in ꝑᵒ opinione ⁊ h̃ ſm illã opionẽ:ſm 3ᵒ ſcdaʒ eẽt dõm ꝙ merita facta in vita nõ pñt acceptari ꝓ iſtãti mortis vt ꝑ ea

H deleaſ mortale:qꝛ deus diſpoſuit mortale nõ delendũʒ niſi ꝑ ſuſceptionẽ volũtariã ſacri:vel ꝑ aliquã diſpõneʒ tanꝙ̃ meritũ de ↄgruo tũc vel vſqꝫ tũc inherẽtẽ qñ peccatũ deleſ:non ſic eſt in eo q decedit in mortali. ¶ Ad ꝓbationẽ dico ꝙ ⁊ ſi mortale ⁊ veniale ſint eiuſdeʒ rõnis in gñe nãe vel forte in malitia moris:vt genus virtutis diſtinguiſ ↄ̃ gratuitũ ⁊ pctm̃:nõ eniʒ idẽ eſt eẽ virtuoſum vel vitioſuʒ moraliter:⁊ iuſtũ ⁊ pctõrẽ theologice:

In li.4.diſt. 24.⁊ in.3.di. ſ. de ſinceris veritatibus.

imo qñqꝫ vitioſus eſt iuſtior ⁊ magis virtuoſus magis pctõr vt alſ eſt dcm̃:ſꝫ tñ nõ ſunt iſta eiuſdem gñis vel rõnis in rõne offenſe diuine:⁊ iõ nec vniformiter remittunſ. ¶ Ad tertiuʒ eſt ſilitudo quo ad h̃ ꝙ angelus cadẽs eſt in termino nõ in via:ſic ⁊ hõ in morte:ſꝫ nõ opꝫ ſilitudinẽ eẽ quãtũ ad ſtabilẽ ꝑmanẽtiã in quocũqꝫ:ſed in illo qõ eſt ꝑncipale in illo q iã attingit terminũ cuiuſmodi eſt vita ſpũalis ꝑ grãm vel mors ſpũalis ꝑ pctm̃ mortale:⁊ ſic q moriſ in vita grẽ ſemꝑ viuet:q 3ᵒ moriſ in pctõ mortali ſemꝑ ꝑmanebit.ſed de pctõ veniali nõ opꝫ eẽ talẽ ſtabilitatẽ:qꝛ illud non eſt aliqd ſm qõ ꝑ

I ſe attẽdatur ſtatus bonus vel malus vie vel termini:qꝛ põt ſtare cũ bono ſtatu ⁊ cũ ſtatu malo tã vie ꝙ̃ termini:ſꝫ qñ eſt cuꝫ bono ſtatu termini opꝫ ꝙ deleaſ anteꝙ̃ plene habeaſ vltimus terminus. ¶ Et aliud põt dici cõcedi ꝙ mors volũtarie accepta ſit pena ſufficiẽs ꝓ pena cuiuſcũqꝫ pcti venialis:⁊ forte ꝓ magna ꝑte pene debite ꝓ mortalibus dimiſſis. Nec obſtat ꝙ eſt pena neccia: qꝛ aliqs põt neccĩuʒ volũtarie acceptare:⁊ ſic huic cõſonat qõ dcm̃ eſt in ſcda opinione:ꝙ pctm̃ veniale deleaſ in iſtãti mortis cũ dicto in ꝑma opi.qꝛ ſi ꝑ ſolã ſolonem pene remittatur in morte illa pena ſoluitur:⁊ ſic in morte veniale remittitur.

Queſtio. II.

SEcundo quero. Utrũ cõfeſſor in quocũqꝫ caſu teneaſ celare pctm̃ ſibi in ↄfeſſione detectũ: Uiſ ꝙ nõ:qꝛ licitũ eſt vnicuiqꝫ renũtiare iuri ſuo.g̃ ↄfitẽti cũ ius ſuũ ſit pctm̃ ſuuʒ celari:licet huic iuri renũtiare licẽtiãdo cõfeſſorẽ vt nõ teneaſ illõ celare. ¶ Itẽ Ber.õ ꝑcepto ⁊ diſpẽſatiõe li.4. Qõ eſt iſtitutũ ꝑꝑ charitatẽ nõ dꝫ ↄ̃ charitatẽ militare:ſꝫ celatio pcti cõfeſſi in aliquo caſu militaret ↄ̃ charitatẽ.g̃ ⁊c̃. ꝓbatio minoris. Qñcũqꝫ pctm̃ ↄfeſſuʒ eẽt cõtra bonũ cõe:vtpote crimẽ hereſis vel ꝓditio reipublice:⁊ maxime ſi ex cõfeſſione ꝑciperet iſtud nõ tm̃ eẽ factũ ſꝫ faciẽdũ/vñ ↄ̃ charitatẽ eẽ contẽnere bonũ cõe ꝑꝑ bonũ aliqõ ꝑſone ꝑuate. ¶ Itẽ aliq ↄdixerũt iterficere ſacerdotẽ in tali nemore:q ſacerdos cum eis eſt viator: vnus ante igreſſuʒ nemoris penitet ⁊ cõfiteſ eidẽ ſacerdoti hoc pctm̃.iſte ſacerdos alijs nõ penitentibus nõ teneſ ſe exponere morti ſine cã.g̃ nec igredi nemus:ſꝫ nõ igrediẽdo reuelat facto alijs ſocijs cõfeſſionẽ illius cõfeſſi.nõ enim diuerteret ab eoꝝ ſocietate niſi iſte fuiſſet cõfeſſus.g̃ in iſto facto ⁊ ↄſilibꝰ licet reuelare ↄfeſſionẽ. ¶ Itẽ ſacerdos de facto abſoluit aliquẽ epm ſymoniacũ:qõ nõ põt de iure:iſte ſacerdos teneſ ↄfiteri ⁊ in ſpãli de iſto pctõ ⁊ ſic circũſtãtionato:qꝛ eſt mortale:⁊ iſte circũſtãtie aggrauãt:ſꝫ ſic ↄfitẽdo reuelat pctm̃ epiſcopi illius ſymoniaci.g̃ ⁊c̃. ¶ Itẽ licitũ eſt reuelare qõ nõ eſt pctm̃ nec circũſtãtia pcti:ſꝫ talis eſt ꝑſona cũ qua cõfitẽs peccauit:ꝑonit qꝛ hec vel illa nõ ſit circũſtantia aggrauãs. ¶ Itẽ abbas hñs monachuʒ in loco ꝑtinẽte ad monaſteriũ ſuũ ſcit cũ ꝑ ↄfeſſionẽ in loco illo peccaſſe ⁊ habere ſocietatẽ ibi ſuſpectã ꝑ quã ſemꝑ alliciſ ad peccãdũ.vñ ꝙ poſſit ↄſulere ſaluti aĩe ſue.g̃ põt eũ amouere ab illa cura vel ab huiꝰ officio vt nõ habeat occaſionẽ huiꝰ peccãdi:ſꝫ amonẽdo eũ facto reuelat ↄfeſſionẽ: qꝛ facit tale factũ qõ nõ faceret ſi iſte nõ fuiſſet ſibi confeſſus ꝑ qõ ẽt alij pñt in notitiã pcti illius venire:ſaltem in vlĩ. ¶ Itẽ extra de ſen.excõ.cuꝫ nõ ab hoie.q cõione eius q pro iniectione manuũ in clericũ in edictũ excõicatiõis icidit:debes abſtinere:niſi forte tibi ſoli illud pateret:in quo caſu ipm ꝑuatim tñ vitabis:⁊ ſequiſ.vt ſaltẽ rubore verecũdie ſuffuſus ꝓ latẽti exceſſu ſatiſfacere cõpellaſ:ex hoc habeſ vt videſ ꝙ ſi in ſecreto vel ꝑ cõfeſſionẽ ſcio iſtuʒ icidiſſe in ſniam excõicationis:debeo eũ ꝑuatiʒ vitare vt ſit ↄfuſus:g̃ ꝑꝑ cõfeſſionẽ licet alicui cõfuſionẽ iferre.g̃ pari rõne ⁊ ↄfeſſionẽ reuelare. ¶ Cõtra.de peni.di.6.⁊ in lr̃a. Sacerdos añ oĩa caueat ne de eis que ei cõfiteñſ peccata coꝝ alicui recitet.⁊ ſequiſ pena. Nã ſi h̃ fecerit deponaſ ⁊ oĩbus diebꝰ vite ſue peregrinãdo ignominioſus ꝑgat. ¶ Itẽ de pe.⁊ remiſ.extra. Oĩs vtriuſqꝫ ſexus. Caueat oĩno ne verbo vel ſigno aut alio quouis mõ ꝓdat pctõrẽ.⁊ ſequiſ. Si pctm̃ ſibi detectũ ꝑſũpſerit reuelare nõ ſolũ a ſacerdotali officio decreuimus deponẽdũ:verũ ad agẽdũ ſtrictiſſimã pniam in artiſſimũ monaſterium detrudendum.

In iſta queſtione hec ſit prima concluſio. ꝙ celare peccatũ in confeſſione detectum teneſ ſacerdos de lege nãe. ¶ Scda ꝙ ad hoc ẽt teneſ de lege dei poſitiua. ¶ Tertia ꝙ ad illud teneſ de lege poſitiua eccleſie. ¶ Quarta qñ ⁊ q̃liter teneſ:⁊ de alijs circũſtantijs ꝑtinẽtibus. ¶ Quinta de alijs ſecretis vel ſub ſecreto alicui detectis. ¶ Pria ꝓbatur ſic:eadẽ ꝑſona vere affirmare põt aliquid in ꝑſona alterius loquẽs:qõ vere negat in perſona ꝓpria loquẽs. ꝓbatio.angelus loquens moyſi in perſona dei vere dixit. Ego ſum dñs deus tuus. Exo.20.qõ vere negaſſet in ꝑſona propria loquẽs.g̃ a ſili homo repreſentãs ꝑſonã dei in foro ↄfeſſionis vere põt aliqd affirmare qõ extra illũ forũ põt negare vere qñ loquiſ in ꝑſona propria.g̃ extra forũ dicens illa ſe audiſſe vel ſcire mentiſ: qꝛ ad notitiã eius nõ venit:niſi inquantũ repreſentabat perſonã dei:ſed vitare mẽdaciũ eſt de iure nãe:⁊ maxime mendaciũ ꝑnicioſuꝫ.g̃ ⁊c̃. ¶ Cõtra rõnẽ iſtã arguo ꝑmo ſic.eiuſdẽ ⁊ vt eiuſdẽ in ꝑſona eſt cognoſcere in cã ⁊ ſentẽtiare de ea.hec eſt manifeſta:qꝛ ad hoc cognoſcit iſte ⁊ vt iſte vt recte ſentẽtiet:ſꝫ ſacerdos nõ in perſona dei ſententiat abſoluendo cõfitentem:ſed in perſona ꝓpria.igitur ⁊ ſic audit ⁊ cognoſcit.probatio minoris.non abſoluit principaliter:ſed tm̃ miniſterialiter.abſoluere autẽ miniſterialr ſibi nõ cõpetit niſi in ꝑſona propria.ſi enim in perſona dei loqueret abſoluendo cõfitẽtẽ vere poſſet dicere ſine ꝑcce ꝑuuia:que eſt.dñs te abſoluat:

A

Ric.pñti di. ar.4.q.4.

ego te ꝑncipalr absoluo ⁊ grãm ĩfundo. sicut angelus dere dixit in ꝑsona dei. Ego te eduxi de egypto. ¶ Itẽ nõ magis audit vł absoluit sacerdos ĩ foro ꝯfessiõis ĩ ꝑsona dei q̃ ꝯficiat eucharistiã in ꝑsona ei⁹: q2 eque excellens est actus iste sicut ille: ⁊ actus sacr̃alis in quo opaꝛ virtus diuina sicut ꝭ: imo vr ibi plus agere in ꝑsona dei vł chri q̃ hic. ibi eniꝫ ꝓfert verba chri: corpus meuꝫ. ⁊ in ꝑsona chri de quo ꝑmisit. q ꝑdic q̃ pateret ⁊c. ita ꝙ totũ illud: accipite ⁊c. Hoc est ⁊c. dicit ipse recitãdo verba chri nõ sic in ꝓposito. Unñ nõ ꝑmittit hic. chris volẽs absoluere peccatorẽ dixit sic: ego te absoluo: sꝫ ly ego/stat hic ꝑ ꝑsona ministri. ex ꝭ ergo pꝫ ꝙ magis vel nõ minus cõficit in ꝑsona christi q̃ absoluat vel audiat ꝯfessiones in ꝑsona chri: sꝫ cõficit in ꝑsona ꝓpria. Unñ nõ mẽtiꝛ post missaꝫ dicẽs. ego scio me hodie ꝯsecrasse. igiꝛ ⁊ hic. ¶ Iteꝫ fm istũ eũdẽ ⁊ veritatẽ vt postea ꝓbabiꝛ licet pctã in ꝯfessione detecta in vñi dicere: ⁊ in ꝑticulari nõ relata ad ꝑsonã cõfitẽtẽ: ꝭ etiã ꝓbaꝛ ꝑ illud extra de peni. ⁊ remiss. officij. vbi Innocẽtius tertius ridet quidã cardinali legato q scripsit casuꝫ queꝫ audierat in cõfessione ⁊ petijt cõsiliũ. papa nõ redarguit euꝫ de reuelatione illa in vñi etiã per scripturã: sꝫ ridet qualr sit tali persone cõfitẽti cõsulẽdũ. ¶ Hoc ẽt pꝫ ex cõi vsu ꝯfessoꝝ: siue enim in cõi sermone siue in ꝑdicatiõe aliq̃ñ dicitur: talis casus cõtingit. aliq̃ ꝑsona sic ⁊ sic peccauit. hĩ igiꝛ illa ꝓpõ: ꝙ cõfessor põt licite extra cõfessionẽ dicere pctm sibi cõfessum: ita tñ ꝙ nullo mõ relatũ ad ꝑsonã cõfitẽtẽ vt possit deueniri ad notitiã eius: sꝫ si ꝑdicta rõ valeret hoc nõ liceret: q2 mẽtireꝛ. ꝓbatio: q2 nesciẽs ꝑticulareꝫ nisi pro determinato singulari si nesciat singulare nescit ꝑticulare: sꝫ iste nescit aliquã ꝑsonã tale pctm fecisse nisi ꝑ hac ꝑsona sibi cõfessa: ⁊ ꝭ pctõ sibi cõfesso: igiꝛ si mentireꝛ de ꝭ ⁊ de hac: q2 nesciẽs cõsilr ⁊ de aliquo ⁊ de aliq̃. Cõcedo istas rõnes ꝙ reuelatio nõ est ꝯ legeꝫ nãe ꝑꝑ ꝭ ꝙ reuelãs mẽtiaꝛ ⁊ ꝑ ꝯñs illã p^am rõnẽ nõ teneo. ¶ Rñ⁹ igiꝛ ad eã ꝙ nõ est idẽ loq in ꝑsona alicui⁹ ⁊ loq auctẽ illi⁹ siue vt mĩster illi⁹. cõiter eñi loquẽs in ꝑsona alicui⁹ ꝑtẽdit simplr ꝑsonã ei⁹ vt est cõiter in istis iocose simulãtibus aliquos. iste eniꝫ simulat istũ balbutiẽteꝫ vel talẽ in tali actu: ⁊ iste ꝓprie dicẽdo sicut illi diceret in ꝑsona illius loquiꝛ: vel facit tale factuꝫ. Et iõ q̃cito deficit a faciẽdo sicut ille faceret aut dicẽdo sicut diceret: dĩ sibi tu mẽtiris vel tu deficis: quãuis tũc faciat vel loquaꝛ more suo ꝓprio. ꝭ mõ est de locutiõib⁹ angeloꝝ in ꝑsona dei: nõ sic sacerdos audit cõfessiones vel absoluit in ꝑsona dei: sꝫ tñ est mĩster dei in illo actu: ⁊ vt minister agit: ⁊ si vt minister: ꝗ in ꝑsona ꝓpria. Concedo igiꝛ ꝙ iste si audiret in ꝑsona dei ⁊ loq̃reꝛ in ꝑsona dei posset illud veraciter diceꝛ ꝙ in ꝑsona ꝓpria non posset. nã in ꝑsona dei ꝭ vere diceret: ego suꝫ deus: ego creaui mundũ ⁊c. sꝫ in ꝑsona ꝓpria sic loquẽs mẽtireꝛ: sꝫ sacerdos in cõfessione nec audit nec loqtur in ꝑsona dei: sꝫ in ꝑsona ꝓpria: sꝫ auctẽ dei vt eius minister. eodẽ mõ in alijs sacris: vñ vt minister dei baptiꝫat ⁊ cõsecrat ⁊c. ⁊ tñ vt hõ siue in ꝑsona ꝓpria scit se baptiꝫasse: ⁊ sine mẽdacio põt dicere se baptiꝫasse. ¶ Teneo igiꝛ p^am ꝯnẽ: appono tñ q̃tuor rõnes alias. Quaꝝ p^a sumiꝛ ex rõne charitatis. Scda ex rõne fidelitatis. Tertia ex rõne veritatis vel veracitatis. Quarta ex rõne vnitatis vel mutue vtilitatis. Pria talis est: lex nãe de charitate fraterna exprimitur Mathꝭ. 7. Oĩa q̃cũqꝫ vultis vt faciãt vobis hoĩes ꝭ facite illis. ꝭ ẽ eniꝫ lex ⁊ ꝓphete. ⁊ Luc. 6. Prout vultis vt faciãt hoĩes vobis ⁊ vos facite illis. Sꝫ sic intelligi dꝫ illa ꝓpõ legis nãe de charitate fraterna/que vultis vobis. i. q̃ debetis fm rectã rõnẽ velle: ⁊ ꝭ intelligiꝛ in illa ꝓpõne Mathꝭ. 22. Diliges ꝓximũ tuũ sicut teipm: sed q̃libet dꝫ diligẽ fm rectã ratione famã ꝓpriaꝫ: ꝗ ⁊ celationẽ pctĩ sui confessi. ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯfessor dꝫ idẽ diligẽ ⁊ velle ipsi cõfesso: sꝫ reuelatio tolleret cõfesso famam. ꝗ ⁊c. Minor ꝓbaꝛ ꝑ scripturã Ecc^i. 41. Curã habe de bono noĩe: ⁊ reddit rõnẽ de ꝭ. ꝭ eniꝫ magis remanebit tibi q̃ mille thesauri magni ⁊ ꝑciosi. ꝓbat ẽt ꝑ aliud subdens. bone vite numerus dieꝝ. bonuꝫ aũt nomẽ ꝑmanebit in eternũ. ⁊ Prouer. 22. Melius est nomẽ bonũ q̃ diuitie multe. ¶ Itẽ ꝑ rationẽ ꝓbaꝛ. q̃libet eñi fm rectã rationẽ dꝫ sibi velle vitã ciuilẽ. ꝭ aũt tolliꝛ ꝑ ablationem fame: q2 in ꝭ aliqs viuit vita ciuili ꝙ idoneus est ad act⁹ aliquos competẽtes sibi in illa ciuilitate: sꝫ fama amissa ꝑuatus est habilitate ad tales actus: q2 amisit statum dignitatis illese. s. habilitatem ad actus q̃bus alĩs dignus eẽt. Scda ps minoris. s. ꝙ reuelatio pctĩ ꝯfessi tollit cõfesso hui⁹ famaꝫ. ꝓbaꝛ: q2 qua rõne põt vni reuelari ⁊ alteri: ⁊ sic oĩb⁹: sꝫ in tali reuelatiõe est manifestũ ꝙ status dignitatis illese q̃ cõsistit in fama ei⁹ apud conciues tolliꝛ isti. ¶ Scda rõ. Quilibet de lege nãe teneꝛ suare fidelitatẽ ꝓximo suo quã vellet ⁊ deberet sibi velle seruare: sꝫ cõmittẽs secretũ maximũ alteri vellet sibi suari ⁊ deberet velle sibi seruari tãq̃ secretũ: ꝗ alter cui cõmittit teneꝛ illud sibi seruare. hec rõ tangiꝛ Prouer. 11. Qui ambulat fraudulẽter reuelat archana. q aũt fidelis est celat amici cõmissuꝫ. ¶ Tertia rõ. Quilibet ex lege nãe teneꝛ seruare ꝑmissuꝫ licitũ: sꝫ recipiẽs secretũ maxie istud in ꝯfessione detectũ: ⁊ si nõ explicite tñ implicite ꝑmittit se seruaturũ: q2 sine tali ꝑmisso salteꝫ subintellecto nõ cõmittereꝛ sibi tale secretũ: ꝗ ⁊c. hec rõ ꝓbatur: vł põt sumi ex illo verbo. Loqmini veritatẽ vnusq̃sqꝫ cũ ꝓximo. ¶ Quarta rõ. in ꝭ cõitas aliq̃ hꝫ vnitatẽ ꝓportionatã vnitati corporis: q2 ibi est ordo supioris ⁊ inferioris: ⁊ teneꝛ supior influere in iferiorẽ: ⁊ iferior subministrare supiori: iuxta illã parabolaꝫ Pauli de corpe mystico ⁊ nãli in diuersis locis: sꝫ in ciuilitate iferior est minus sufficiẽs ⁊ min⁹ sciẽs: ⁊ in ecclia pctõr iferius. Superior aũt est hierarcha q ⁊ põt ꝯsulẽ ⁊ recõciliare. ꝗ de lege nãe est ꝙ nullus excludat iferiori recursuꝫ ad supiorẽ: q2 hec est cõis vtilitas mẽbroꝝ adiuuicẽ. Sꝫ reuelatio secreti excludit talẽ recursum iferioris ad supiorẽ in ꝯsilio aie: ⁊ ꝑ ꝯñs ifluẽdã supioris in inferiorẽ: q2 nullus recurreret si regulr illõ de quo q̃rit ꝯsiliũ vel remediũ nõ eẽt seruãdũ secretũ. ꝗ eadẽ lege nãe qua teneꝛ q̃libet ad seruãdũ vnitatẽ corporis chri mystici: ⁊ ad cõeꝫ vtilitatẽ alijs sicut mẽbris in corpe teneꝛ clare secretuꝫ ꝭ. ¶ Scda ꝯ. s. ꝙ teneꝛ lege diuina positiua. ꝓbaꝛ p^o sic. Quilibet christian⁹ teneꝛ nõ dare occasionẽ alteri qua reuoceꝛ a lege christi: sed lex christi est de cõfessione facienda: vt est ostensum dist. 17. igiꝛ q̃libet in lege christi teneꝛ non retrahere aliquẽ a confessione faciẽda: sꝫ reuelãs confessionẽ occasione data retrahit aliquos a confessione. ꝗ ⁊c. ¶ Si dicas ⁊ ille sacerdos reuelat tamẽ ali⁹ erit celator secreti. hoc nihil est: q2 iste quantũ est ex gñe operis sui dat occasionẽ alteri cauendi eodẽ modo a singulis confessoribus. ¶ Itẽ secundo sic. christus statuit arbitriũ pnĩe esse vltimũ in terris quantum ad illud crimẽ confessum: ꝙ pꝫ ex illo verbo Mathei. 16. Quodcũqꝫ solueris super terram erit solutũ ⁊ in celis. idest finaliter ⁊ vltimate approbatũ. ⁊ Joan. 20. Quoꝝ remiseritis peccata ⁊c. supple in iudicio diuino finaliter remissa approbabunꝛ. ꝗ peccat ꝯ legẽ christi q̃cũqꝫ aliqd in isto foro discussuꝫ: ⁊ ibi finalr terminatũ deducit ad alium forum publicuꝫ: sed reuelans quãtũ in se est facit ꝙ deduci possit ad aliũ forũ. ꝗ ⁊c. ¶ Tertio sic. dãs occasio-

Lex charitatis

Expositio notabilis.

fama propria diligenda est.

E

Zacha. 8.

Ad Ro. 7. ⁊ 12. ⁊ prime ad corin. 6.

F

B

C

D

nō cōcludit ꝙ in illa lege eēt ꝯfeſſio faciēda hoīs ſ ʒ eſſet
D faciēda deo icrepāti. ¶ Ad 2ᵐ in tota lege moſayca nō
fiebat iſta ꝯfeſſio de qua loqmur: ſʒ de pctīs occultis tm̄
deo fiebat cōfeſſio: de qbuſdā tn̄ defectibus publicis ⁊
obſeruantia legaliū fiebat ꝯfeſſio: vt vniuſcuiuſqʒ: qui. ſ.
obtulit pro tali delicto ſacrificiuʒ. Et gn̄alis cōfeſſio ſa
cerdotis ꝑ pplo erat iſta. iniuſte egim⁹ peccauim⁹ ⁊ hō.
Ps. 105. Numeri. 21. Et iſto mō publica ꝯfeſſio ſacerdotis erat quedā diſpō
ad petēdā miām dei pplo. ſic ⁊ mō in eccīa nō ꝯfeſſiōe
iſta de qua loqmur confitemur nos peccaſſe ⁊ petimus
miām ⁊ nobis ⁊ toti pplo. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ oēs auctes
de veteri teſtō ad ꝓbādū ꝯfeſſionē ſic ħ loqmur ſūt tn̄
vocales nō ſnīales. ¶ De qua ḡ confeſſione loquuntur?
¶ Rñ° de illa gn̄ali quā fecerunt ſacerdotes ⁊ Daniel ⁊
Cap. 2. ⁊ ide. multi alij viri ſctī: vel de illa cōfeſſione delicti ſui publi
ci ꝓprij in obſeruatione legaliū vt ſunt ille irregularita-
tes in ꝯtrahēdo imūditias legis. ¶ Ad rōnē illā cōcedo. ꝙ
iſta ē nota lumīe nāli vel ſaltē valde ꝯſona ꝓpōni nore
ꝙ re⁹ ē iudicādus: qꝛ nullū delictū relinquēdū ē ipunitūʒ
in vniuerſo: ſi ē vn⁹ rector vniuerſi iuſt⁹ ꝙ ē notū nālr
vel valde cōſonūʒ notis nāliter: ſʒ vltra ꝙ iudicādus ſit
ab alio iudicādus: ꝯcedo. ¶ Sʒ qs ē iſte ali⁹: nō eſt no
tū ꝑ rōnē nālē nec ꝑ aliq̄ cōſona rōni nāli niſi de eo qui
eſt retributor meritoꝝ ⁊ punitor pctōꝝ. Et tūc vltra eū
dī ille ali⁹ nō pōt iudicare niſi ſibi fiat accuſatio. pōt ne-
gari: qꝛ ipſe pctā nouit et anteq̄ fiāt ſine oī accuſatione.
E Uel eſto: ꝙ detur ibi tanq̄ cōſona notis ꝙ iſti iudici dʒ
culpa accuſari: ⁊ ab ipſo peccāte: qꝛ ipſe ſolus ſcit: ex oī-
bus iſtis nō ſequit̃ niſi ꝙ pctōr dʒ deo cōfiteri: ⁊ ꝯcedo
fuiſſe de lege nāe ꝯfeſſionē talē. i. ꝯſonā veris notis ex le
ge nāe: qꝛ ꝑ oī ſtatu poſt lapſuʒ iuſti q habuerūt fidē de
deo: ꝙ erat rector vniuerſi iuſtus poſtq̄ peccauerunt ꝯ
dei legē: ꝯfitebant̃ deo pctā ſua petentes ab eo remiſſio-
nē. ſciētes eū ſine tali remiſſiōe tanq̄ iuſtū iudicē vindi
caturū de illo pctō. ¶ Sʒ ſi arguas ꝙ alicui alij hoī dʒ
ſe accuſare q ſit iudex eius: iſtud nō pōt ꝓbari ꝑ nota le
gis nāe: nec et eſt eis euidēter conſonū: qꝛ nullus hō pōt
eē iudex pcti hoīs niſi vt miniſter ſūmi iudicis: hoc autē
mō. ſ. eē miniſtrū iudicis in vindicādo vel puniēdo pec-
catū cōmiſſuʒ magis cōceſſuʒ eſt vnicuiqʒ re⁹ ſui q̄ vni
re⁹ alteri⁹. vnicuiqʒ enīʒ cōmiſit deus vt ſit miniſter dei
in vindicādo pctm̄ ꝓpriū in infligēdo ſibi diſciplinaʒ ⁊
triſticiā pro illo pctō: nō ſic aūt notū eſt ꝙ cōceſſerit ali-
cui re⁹ alterius. ¶ Et ſi arguas ꝙ in republica humana
. 2. dis. vnus eſt iudex alterius. ¶ Rñ°: verum eſt de illis q̄ pn̄t
ſibi inoteſcē in illo iudicio cuiuſmodi ſūt publica. ¶ Si
3ᵐ mēbrū teneat̃. ſ. ꝙ cōfeſſio nō cadit niſi ſub precepto
eccīe nō pōt facilr improbari: niſi qꝛ vel eccīa nō atte-
taſſet tā arduū ꝓceptū iponere oīb⁹ chriānis niſi eēt ꝓce
ptū diuīū: vl̄ qꝛ nō inenit̃ vbi ab eccīa iponat̃ iſtud ꝓce
ptū: qn ante ħ ſcti reputarēt hoc ꝓceptum de cōfeſſione
obligare. ſi enīʒ allegat̃ illud caplm̄ ex̄ de peni. ⁊ remiſ.
Ois vtriuſqʒ ſex⁹. pʒ ꝙ illō eſt Innocētij tertij in ꝯcilio
laterañ. ante aūt illud tp̄s per multos annos fuit Augu.
plus q̄ per. 800. annos/q ꝓdicauit ꝯfeſſionē valde eē ne
ceſſariā: vt pʒ in li° ſuo de vera ⁊ falſa pnīa. ⁊ auctes q̄dā
illius ponunt̃ hic in lr̄a. quedā in canone. de pnīa diſt. 6.
Nec canoniſta facile inueniret aliqd cōſiliū vel ꝓceptum
ꝓprie vbi exprimat̃ ꝓceptū de ꝯfeſſiōe faciēda ſicut ħ
loqmur. Hāc tn̄ opiōnē tenet gloſator de peni. di. 5. i ꝓn.
vbi ꝓus diuerſas opiniones recitat de pnīa: ⁊ poſt ſubdit
ſuā dicēs. Meli⁹ dī eā iſtitutā a q̄dā vlī eccīe traditiōe
potius q̄ ex nouo teſtō vel veteris auctē. ¶ Sed ſalua
gr̄a ſua irrōnalr loquit̃. turpe. n. eēt theologo dicē aliqd
eē in biblia ⁊ neſciret vbi illud inueniret̃: ⁊ ita icōueniēs
dʒ eē canoniſte dicēti aliqd eſſe ex vlī traditiōe eccīe: ⁊
nō inenire in canone: ſi canō ſufficiēter ꝯtinet vl̄es tradi
tiōes eccīe. nō allegat aūt aliqd caplm̄ canonis ad iſtaʒ
traditionē: ſʒ tn̄ poſt ſubdit ꝙ traditio eccīe eſt obliga
toria: ⁊ ad ħ allegat ar. 11. di. in his rebus. ¶ Itēʒ ſi hec
opio xa eēt videret̃ ꝙ papa nō teneret̃ ꝯfiteri: qꝛ ſicut
hī extra de xbo. ſigni. Ex pte q ſeminat. nō hʒ ipium par
in parē. ¶ Itēʒ nō videret̃ ꝙ īfideles tenerent̃ ad ꝓce-
ptū de ꝯfeſſione: qꝛ ſm aplm̄. j. Cor. 5. Quid mihi eſt de
his que foris ſunt iudicare? ¶ Tn̄ vnū argᵐ inuit gloſa-
tor ꝑ ſua opiōne tale. cōfeſſio nō eſt necīa apud grecos:
eēt aūt necīa ſi ꝓceptū de ea eēt ex auctē ſacre ſcripture.
Sʒ añs nō eſt manifeſtū: necīum enim eſt apud eos ba
ptiſma fluminis ſicut ⁊ nobis tanq̄ p̄ᵃ tabula: ſic et pnīa vī:
imo ſacrm̄ pnīe: vt 2ᵃ tabula. Et ſi ꝓbat̃ añs: qꝛ non eſt
apud eos ꝯſuetudo ꝯfitēdi. ¶ Rñ°: multas laudabiles
ꝯſuetudines omiſerūt ex quo ab eccīa receſſerunt: ⁊ ita
iſtā nō ſolū laudabileʒ: ſʒ et necīam potuerūt omittere.
Nec necīo iſti⁹ act⁹ inducit ꝯſuetudineʒ. Nec eſt iſtud qd
ipſe accipit ꝑ añte. ſ. ꝙ greci nō teneant̃ ꝯfiteri ita notū
inter eos ſic ipſe dic: qnimo nec notū ꝙ nō cōfiteāt̃. Nec
ħ alicubi aliqs doctor ſcribēs ꝯ alias abuſiones eoꝝ ex-
preſſiſſet: tn̄ fuiſſet notabilis diſcordia ab eccīa Ro. ſi
in ħ diſcordarēt. notabilior. ſ. q̄ ꝯficē in fermentato. vel
vti hac forā: baptiꝫet̃ ſeruus chrī. de qbus nō tacet̃ a la-
tinis. ¶ Breuiter vī rōnabilius tenē 2ᵐ mēbrū. ſ. ꝙ cō-
feſſio cadat ſub ꝓcepto diuino poſitiuo. Sʒ tūc opʒ vi- F
dere an explicite hēat̃ in euāgelio a chrīo īmediate: qꝛ pʒ
ꝙ nō in veteri lege: an ab ipſo explicite in aliq̄ doctrina
aplīca. an nec ſic nec ſic: ſed dato a chrīo ⁊ vocetenus ab
aplīs eccīe ꝓmulgato. Primū iſtoꝝ eēt magis cōueni-
ens tenēdū ſi poſſet euidēter hrī iſtud ꝓceptū ex euāge-
lio. Nec opʒ ad ħ adducē illud Matth. 16. Tibi dabo
claues regni celoꝝ: qꝛ nō eſt niſi ꝓmiſſio de datiōe futu
ra. Si aūt aliqd in euāgelio valet ad ħ vī illud Joā. 20.
Accipite ſpm̄ ſctm̄: quoꝝ remiſeritis pctā ⁊c. ¶ Ex hoc
arguit̃ vno mō ſic. Hic data eſt ptās aplīs ⁊ in eis oīb⁹
ſacerdotib⁹ remittēdi pctā. nō ꝓn⁹: qꝛ ħ eſt ꝓpriū dei. ḡ
miniſterialr ⁊ arbitrarie: ſʒ nō pn̄t arbitrari in cā igno-
ta. ḡ eſt eis manifeſtāda cā in q̄ debēt arbitrari. ħ mani
feſtatio eſt ꝯfeſſio. ḡ ex iſta collatiōe ptātis arbitrarie
ſacerdotib⁹ in cā pcti obligat̃ pctōr ad accuſandū ſe eis
tanq̄ arbitris: qd ē ꝯfiteri. ¶ Si dicat̃ ꝙ rō hn̄ ꝯcludit
ꝙ ſacrm̄ pnīe eſt iſtitutū a chrīo tanq̄ vtile ⁊ efficax. nō
tn̄ ſequit̃ ex ħ ꝙ ſit necīo recipiēdū vt cadēs ſub ꝓcce
pto: qꝛ extrema vnctio eſt iſtituta a chrīo ⁊ ꝯfirmationis
ſacrm̄ vt dcm̄ eſt. ſ. ⁊ tn̄ neutrū eſt ſimplr necīuʒ. nec eſt
ꝓceptū de iſto vel illo recipiēdo. Et tūc ad formā argu-
mēti. ſunt arbitri in cā pcti. ḡ alij debēt ſe illis accuſare.
verꝝ eſt illi q volūt ſe eoꝝ arbitrio ſubmittē. ⁊ ſi ſubmit
tūt ipſi hn̄t hn̄ ptātē arbitrādi: ſʒ nō ſequit̃. ḡ alij necīta
te ꝓcepti tenent̃ ſe ſubmittē eoꝝ arbitrio. Exēplū. qua-
tuor ſūt ſacerdotes quoꝝ qlibet hʒ auctē abſoluēdi iſtū
pctōrē. qlibet eſt cōplete arbiter ei⁹ q̄tū ad ptātē. nō tn̄
tenet̃ ſe ſubmittē cuilibet ſʒ vni tn̄ cui voluerit. Et ħ cō
firmat̃ ꝑ ħ ꝙ chrīs ſubiūxit. Et quoꝝ retinueritis retēta
ſunt. illud verbū nō eſt ꝓciſuʒ. nō ſolū enim illa pctā re-
tēta ſunt a deo pctōri ad penā q̄ retēta ſunt a ſacerdote:
qꝛ ſacerdos nō retinet aliq̄ niſi aliq̄ mō ſibi accuſata: lʒ
ſignis idebitis pnīe. Et tn̄ illa q̄ nullo mō ſūt oſtēſa ſacer-
doti deus retinet ad vindictā gehēne: ḡ nec iſtud xbuʒ:
quoꝝ remiſeritis remittunt̃: erit ꝓciſuʒ. Uñ neutri affir
matiōi adiūxit negatiuā denotātē remiſſionē factaʒ ab
aplīs vel retētionē eē ꝓciſaʒ re⁹ retētiōis vel remiſſiōis
a deo faciēde. ¶ Lʒ hec riſſio videat̃ multū ꝓbabilis

excludēdo

excludẽdo rõnez ꝓcepti ab iſto verbo Jo.20.Quoꝝ re-
miſeritis ꝛc̃.nõ excludẽdo eã oñdit̃ ꝓpoſitũ dupl'r.Pri
mo ſic.nulli cõmittit̃ ptãs iudiciaria vel arbitraria niſi
alicui iponat̃ nec̃itas ſubmittẽdi ſe ſibi:ſʒ ſacerdoti ꝑ te
cõmittit̃ hꝰ ptãs in cã pcti.ḡ alicui vt reo ĩponit̃ nec̃itas
ſubmittẽdi ſe arbitrio eiꝰ.ꝛ h̃ ꝑ idẽ.Maior ꝓbatur:q̃
nullus eſt iudex alicuiꝰ in cuius.ſ.iudicãdi voluntate eſt
iudicari ab iſto iudice vel nõ iudicari:tũc.n.iſte nullam
auctẽ iudicãdi hẽret ſi iſte poſſet iudicari ſi voluit ꝛ nõ iu
dicari ſi noluerit:ad qḋ.n.eſt ptãs iudiciaria apõ aliquẽ
niſi vt ius dictet in illũ q̃ tenet̃ parere iuri.tñ mõ eni iu-
dicare ꝑ modũ punitiõis ſi tu velis nõ eſt iudicare.Sʒ
nec iſtud cogit.cõcedo.n.ꝙ iſte arbiter nõ tñ hʒ vt poſ-
ſit dictare ius in cã iſta:ſed ex quo alius ſubmittit ſe ſibi:
ſua dictatio ligat vl' ſoluit iſtũ.nõ ſic aũt dictatio alicuiꝰ
ſciẽtis ius ꝛ nõ hñtis ptãtẽ iudiciariã.❡ Aliter ḡ arguo
ſic.Quicũqʒ p̃mã grãz amiſit tenet̃ de nec̃itate ꝓcepti:ꝛ
h̃ illius.Diliges dñm deũ tuũ ꝛc̃.agere q̃tũ in ſe eſt ad
eius recuꝑationẽ:ꝛ ẽt v̾tute illiꝰ ꝓcepti.Diliges teipſum.
Sʒ iſte pctõr in pctõ mortali amiſit p̃ᵃᵐ grãm:ꝛ põt eã
recuꝑare ſuſcipiẽdo ſacr̃m pñie ab illo arbitro:q̃ h̃ eſt
iſtitutũ vt remediũ efficax ad recipiẽdũ p̃ᵃᵐ grãz ex illo
verbo Jo.20.Quoꝝ remiſeritis pctã ꝛc̃.ꝛ ſic concludit̃.
nec̃itas ꝓcepti ꝯfeſſiõis nõ ex iſto v̾bo tñ.Quoꝝ remi-
ſeritis ꝛc̃.ſʒ ex iſto ꝛ illo ꝓcepto.Diliges dñʒ deũ tuũ ꝛc̃.
ſimul iũcto.❡ Si dicas ꝙ maior eſt v̾a ꝙ tenet̃ ad ali
quã viã ꝑ quã poſſit recuꝑare:ſʒ nõ ad iſtã determiate:
ſi alia ſit polis.Nunc aũt/lʒ ſuſcipere ſacr̃m pñie ſit via
vtilis:tñ eſt ẽt alia vtilis:q̃ nõ ꝓbat̃ iſtã eẽ ꝓciſaz ad il
lã recuꝑandã.❡ Contra h̃.nulla alia eſt ita facilis ꝛ ita
certa.hic eni nõ opʒ niſi nõ ponẽ obicẽ ad grãm ꝙ mul
to minus eſt q̃ʒ hẽc aliquã attritionẽ que ꝑ moduʒ me-
riti de cõgruo ſufficiat ad iuſtificationẽ:vt dcm̃ eſt.ã.di.
14.Põt ẽt aliqs eẽ magis certꝰ ꝙ nõ ponat obicẽ q̃ʒ ꝙ
hẽat attritionẽ ſufficiẽtẽ q̃ſi ꝑ modũ meriti de ꝯgruo:q̃
ꝓbabil'r põt ſcire ſe tũc nõ peccare actual'r pctõ interio-
ri vel exteriori.ꝛ itẽdere recipere qḋ eccl'ia itẽdit in illo
ſacr̃o cõferre.nõ ſic põt ſcire ſe hẽre attritionẽ ſufficientẽ
vt meritũ de cõgruo ad iuſtificationẽ.Tũc hãc maiorẽ
accipio:vbi eſt via facilior.i.magis in ptãte hominis ꝛ cer
tior ad grãz recuꝑãdã.tenet̃ q̃libet ad illã viam:ita ꝙ
nõ omiſſa illa attẽtat aliã difficiliorẽ ꝛ icertiorẽ:q̃ tunc
exponeret ſe ꝑiculo ſalutis ſue:ꝛ videret̃ eẽ cõtẽptor ꝓ-
prie ſalutis.Sʒ illa via ſuſcipiẽdi ſacr̃m pñie eſt magis
polis hoi ꝛ certior ad p̃ᵃᵐ grãz recuꝑãdã.ḡ ex illo.vñ
iſtud hʒ efficaciã ꝛ ex illo ꝓcepto dilectõis dei ꝛ ſuiipſiꝰ
tenet̃ qs ad iſtã.❡ Iſta rõ ſi cõcludat ꝓceptũ de cõfeſ-
ſione hri ex euãgelio ex illo verbo.quoꝝ remiſeritis pec
cata ꝛc̃.Et illo/diliges dñm ꝛc̃.hñ qdẽ.finaliter ſaltẽ h̃ cõ
cludit ꝙ ꝓceptũ de cõfeſſione faciẽda eſt valde rõnabi
G le ꝑ multitudie:q̃ ꝛ ſi aliq̃ ꝑſona poſſit hẽre aliqḋ reme
diũ ſpãle:tñ de iſto remedio qḋ cõitati eſt poſſibilius ꝛ
certiꝰ rõnabil'r dat̃ ꝓceptũ ẽt oĩbꝰ in cõitate:vt dcm̃ eſt
Di.4.q.6. ſupra de baptiſmo:ꝙ lʒ aliqs hẽat baptiſmuʒ flaminis
ſine baptiſmo fluminis:tñ q̃ baptiſmus fluminis eſt reme-
H diũ facile ꝛ certũ ꝓceptum de h̃ ꝑ tota cõitate eſt valde
rõnale:ꝛ ita ad minꝰ v̾bo ꝙ rõnaliter fuiſſet datuʒ ꝓce-
ptũ ḡnaliter de cõfeſſiõe faciẽda.❡ Si oĩno ꝯtẽdas ꝙ
ꝑ rõnes poſitas in iſto mẽbro nõ ꝓbat̃ fuiſſe datum ex
verbis euãgelij.nunqḋ dicemꝰ 2ᵐ.ſ.ꝙ illḋ ꝓceptũ hĩ ex
verbis alicuiꝰ apl'i:dĩ ꝙ ſic de illo v̾bo Iac.5.Cõfitemi
Alex.de ales ni alterutrũ pctã ꝛc̃.Sʒ nec ꝑ h̃ vĩ mihi ꝙ Iacobus ꝓ-
l.4.par ſũ. õ ceptũ h̃ dedit nec ꝓceptũ a chr̃o ꝓmulgauit.Primũ nõ.
ꝯfeſſiõe.q.9. vñ.n.ſibi auctãs obligãdi totã eccl'iaz:cũ eẽt eps eccl'ie
ꝛ Ric.vbi.ſ. hieroſolymitane/niſi dicas illã eccl'iaz in p̃nꝰ fuiſſe ꝓnci-
palẽ:ꝛ ꝑ ꝯñs eius epm ꝓncipalẽ p̃iarchã qḋ nõ cõcede
rẽt romani.Nec ꝙ illa auctãs ꝓprie ꝑ tpe illo erat ſibi
ſubtracta.Nec 2ᵐ vĩ:q̃ apl'i publicantes ꝓceptũ dñi in
ſcripturis ſuis vtebant̃ mõ loquẽdi ꝑ quẽ poterãt inote-
ſcere ꝙ erãt precõces chr̃i:vt pʒ ꝑ illud Pauli.j.ad Cor.
7.vt qñ vult publicare illud ꝓceptũ dñi de nõ dimittẽ-
da vxore dicit.ꝓcipio nõ ego ſʒ dñs ꝛc̃.Qñ aũt vult fa-
cere ꝓpriã ꝑſuaſionẽ dicit de cohabitatiõe viri cõuerſi
ad fidẽ cũ ſua vxore ĩfideli vel ecõuerſo:q̃ h̃ lʒ ſit ſine
cõtumelia chr̃i:nõ tñ eſt nec̃iuz.dico ego nõ dñs.alioqn
nõ poſſet eccl'ie ꝯſtare ꝙ ipſe vt ꝓco publicaret ꝓceptũ
niſi ex ꝓcedẽtibꝰ vel ſequẽtibꝰ manifeſtaret ſe eẽ in illa
publicatiõe precõẽ.❡ Vtrũqʒ ẽt mẽbrũ ſimul ꝓbat̃
ꝑ illa verba annexa.dicẽdo eniʒ ꝯfitemini alterutrũ.nõ
magis dicit ꝯfeſſionẽ faciẽdã eẽ ſacerdoti q̃ʒ alij.ſubdit
eniʒ ꝛ orate ꝓ inuicẽ vt ſaluemini.vbi nullus diceret ipſũ
iſtituiſſe:nec ꝓmulgaſſe ꝓceptũ diuinũ:ſʒ itellectus eiꝰ
eſt ſicut in illo verbo.Cõfitemini alterutrum.perſuaſio
ad humilitatem:vt.ſ.generaliter nos cõfiteamur apud
proximos peccatores.iuxta illud.j.cañ.Ioã.primo.Si
dixerimus q̃ pctm̃ non habemus/noſmetipſos ꝛc̃.Ita
ꝑ 2ᵐ ꝑſuadet ad charitatẽ fraternã:vt.ſ.ꝑ charitatẽ fra-
ternã ſubueniamus nobis inuicẽ.❡ Appet ḡ iſtud nõ eẽ I
de iure diuino ꝓmulgato ꝑ ſcripturã apl'icam.Vel igit̃
tenẽdũ eſt p̃ᵐ mẽbrũ.ſ.ꝙ ſit de iure diuino ꝓmulgato ꝑ
euãgeliũ vt in 2ᵒ vel 3ᵒ mẽbro eſt declaratũ:vel ſi illḋ nõ
ſufficiat dõm eſt 3ᵐ.ſ.qḋ eſt de iure diuino poſitiuo pro-
mulgato a chr̃o apl'is:ſʒ eccl'ie ꝓmulgato ꝑ aplos abſqʒ
oĩ ſcriptura:ſicut multa alia tenet eccl'ia ore tenus ꝑ aplos
ſibi ꝓmulgata ſine ſcriptura.cuiꝰ fũdamẽtũ eſt illḋ Jo.
20.Multa quidẽ ꝛ alia ſigna fecit Ieſus ꝛc̃.ꝛ hĩ expſſe
extra de celebra.miſſa.cum marthe.lib.3.

De ſecundo

De ſecundo articulo dico ꝙ h̃ ꝓceptũ includit
qs dʒ ꝯfiteri:q̃ adultus.i.habens K
vſum rõnis ꝛ cognoſcẽs pctm̃ qḋ cõmiſit:ꝑ quẽ adultũ
nõ itelligo tãte vel tãte etatis:ſʒ ꝙ habeat etatem ad co
gnoſcẽdũ iuſtũ vel iniuſtũ ꝯ legẽ dei.in multis.n.añ eta L
tẽ ꝯſuetã malitia ſupplet etatẽ:ꝛ nõ tñ in malis:vt dñt
cõia verba:q̃ forte hʒ citiꝰ ꝓudẽtiã ad malũ:vñ dĩ do-
li capax.ſʒ ẽt in bonis:iuxta illḋ i legẽda ſcẽ agnetis.fi-
des nõ in annis cõputat̃:ꝛ iſtius breuiter regula eſt.qñ M
aliqs iſtructus ꝛ iterrogatus ordinate ꝑcipit diſtĩcte qḋ
iuſtũ:ꝛ qḋ iniuſtuʒ in lege diuina:qḋ põt facil'r videri ſi
ad ordinatas iterrogatiões ordinate rñdeat ſicut aliꝰ adul
tus ꝑfecte ex ſilibꝰ ꝓmiſſis ſil'r rñderet.❡ Cõtinet ẽt h̃ Conditiones notabiles cõfeſſionis.
ꝓceptũ qḋ dʒ cõfiteri:q̃ pctm̃ mortale:ꝛ nõ ꝯtinet aliõ-
nã ꝑ veniale nullus ꝑiclitat̃ ex̃ nauez eccl'ie:q̃ pctm̃ ve-
niale ſtat cũ ꝑfecta charitate q̃ eſt nauis ſaluans:ꝛ iõ ex
p̃ᵃ iſtitutiõe pñie vt 2ᵉ tabule nõ opʒ aliquẽ ad eã.confu
gere ꝓ remedio ꝯ veniale ſʒ tñ ꝯ mortale.❡ Itẽ conti
net dcm̃ ꝓceptuʒ:qḋ pctm̃ mortale:q̃ oẽ de quo hĩ me- a.l.Sʒ ꝙ pec catũ mortale Rñꝰ ꝙ oẽ de quo ꝛc̃.
moria:ꝛ h̃ ꝓmiſſa inq̃ſitiõe diligẽti ſm̃ poſſibilitatẽ fragili-
tatis humane.itelligo q̃ʒtã inq̃ſitionẽ poſſet aliqs appo-
nere circa aliqḋ multũ arduũ qḋ ſibi multũ eſſet cordi:
tãtã deberet apponẽ circa oĩa pctã mortalia reducenda
ad memoriã:ꝛ illa reducta ad memoriã dʒ eadẽ ꝯfiteri
nõ diuidẽdo cõfeſſionẽ:q̃ dicit Aug.de vera ꝛ falſa pe-
nitẽtia.ꝛ ponit̃ de pnĩa di.5.c.Cõſideret.Quidã vni ce-
lãt qḋ alij manifeſtãdũ cõſeruãt qḋ eſt ſe laudare:ꝛ ad
hypocriſim tẽdẽ:ꝛ ſꝑ venia carere ad quã credũt ꝑ fru-
ſtra ꝑuenire.❡ Si ꝯ h̃ obijciat̃:q̃ tũc vĩ ꝙ q̃libet pec-
cator tenet̃ cuilibet regrẽti dicẽ oĩa pctã ſua.alioquin ta
cẽdo ea vel aliqḋ illoꝝ eẽt hypocrita:q̃ oñdit ſe inocen
tiorẽ q̃ʒ ſit.Rñꝰ.ꝙ tacẽdo cui nõ debeo dicere nõ oſtẽ-
do me inocẽtẽ in his que taceo:ſʒ illi cui dicere debeo.ꝛ

qñ dicere debeo ⁊ q̃uo ſic in cõfeſſione tacẽdo aliqđ cõ-
fitẽdo aliud/oñdo me inocẽtẽ in h̃ ꝙ taceo. ⁊ in h̃ eſt hy-
pocriſis: nõ in alio caſu. ¶ Nec ſolũ pctã ſʒ circũſtãtias
pctõꝝ notabilr aggrauãtes icludit dcm̃ ꝑceptũ. iuxta il-
lud Augu. ꝑus ꝯſideret q̃litatẽ criminis in loco in tpe in
pſeuerãtia in varietate ꝑſone ⁊c̃. Saltẽ illas dico aggra-
uãtes ⁊ neccio ꝯfitẽdas que ſpãli ꝓhibitiõe ꝓhibent. v. g.
alienũ accipe eſt illicitũ: ſʒ ſpãli ꝓhibitiõe ꝓhibet̃ acci-
pi de loco ſcõ: ⁊ iõ ſpãle pctm̃. ſ. ſacrilegiũ ꝑ hãc circũſtã-
tiã ꝯſtituit̃. ¶ Silr eſt illicitũ nõ ſuã cognoſcere: ſʒ ſi q̃
ꝓpinq̃ ſit ſpãli ꝓhibitiõe ꝓhibet̃: ⁊ iõ ſpãle pctm̃. ſ. ince-
ſtus ꝑ hãc circũſtãtiã ꝯſtituit̃ frequẽtia ẽt nõ eſt dubiũ
ꝙ eſt circũſtãtia ſimplr ponẽs aliud pctm̃: q: q̃libet vi-
ce cõmittit̃ nouũ pctm̃: ⁊ de ſilib⁹ ſilẽ habeat̃ iudicium.
¶ Multe aũt ſunt circũſtãtie ex q̃bus pctm̃ eſt aliquo
mõ grauius: q: ſi minoꝛ tẽtatio: ⁊ hoc vel ex pte obiecti.
vel ex pte ꝑſone. peccãtis de q̃b⁹ nõ eſt ita certũ ꝙ opoꝛ-
teat illas ꝯfiteri: tñ tutũ ⁊ vtile eſt h̃ fieri. De alijs võ q̃
nihil ad. h. puta ſine qua eẽt tãta grauitas cũ alia circum-
ſtãtia ipertinente fatuũ eſt ꝯfiteri: vtpote ſi aliq̃s peccat
cũ aliquaque vocat̃ berta vel alicia ⁊ huiꝰ. ¶ Continet
ẽt h̃ ꝑceptum cui: q: ſacerdoti. ille eniʒ in eccl'ia hʒ ſolus
auctẽ ligãdi ⁊ ſoluẽdi. vt dicet̃ diſt. 19. Et ſacerdoti hñti
iuriſdictionẽ: q: ſnĩa a nõ ſuo iudice data nulla ẽ. ¶ Cõ-
tinet 4.° qñ: q: qñcũq; eſt in ꝑiculo mortis: q̃libet eni qñ
iminet iudiciũ dãnatiõis vel mĩe dʒ ſe ꝑparare ad mĩaʒ
quãtũ põt. Iſtud aũt nõ tñ eſt in ifirmitate mortali tñ:
ſʒ qñ aggredit̃ actus arduos in q̃b⁹ ſit veriſilẽ ꝙ mors
imineat: vt in bello mortali: in naufragio ⁊ huiꝰ. Et ẽt qñ
vult exercẽ act⁹ aliquos q̃bus debet reuerẽtia ſpãlis: vt
qñ vult cõicare: q: ſicut dcm̃ eſt ſupra di. 9. habita oppoꝛ-
tunitate ꝯfeſſiõis nullus dʒ ſine ꝯfeſſiõe cõicare: ⁊ i ſili-
bus ſilẽ eſt iudiciũ. ¶ Cõtinet ẽt q̃liter: q: cũ diſplicẽtia
pctĩ cõmiſſi ⁊ cũ ꝓpoſito abſtinẽdi a pctõ: ⁊ obediendi
eccl'ie in ſatiſfactionẽ ꝓ iſto pctõ. Intelligo nõ ꝙ opoꝛ-
teat eũ velle penã: vel pniaʒ ſuſcipere a ſacerdote: q: ⁊ ſi
nullã ſibi oblatã a ſacerdote vellet recipere: tñ duas ido-
neitates vel ꝯditiões hñet ꝓpoſitas hic ⁊ ꝓpoſitũ recipiẽdi
penã iſtigendã ſibi a deo hic vel in purgatorio: talis inq̃-
citi⁹ eẽt abſoluẽdus q̃ repellẽdus: vt dcm̃ eſt ſupra diſ.
15. q. j. Sʒ ſi ſuſcipiat aliquã pniam vel ſatiſfactionẽ ſibi
ipoſitã ab eccl'ia tenet̃ illã ſeruare. Et h̃ ꝓpoſitũ opʒ ꝙ
hẽat vt debito mõ ꝯfiteat̃. ſ. vt velit obedire confeſſori
in ſeruãdo vel ſoluẽdo illã ſatiſfactionẽ quã voluntarie
ſuſcipiet ab ipſo ipoſitã. ¶ Sʒ arguit̃ ꝯ h̃ qđ dictuʒ eſt
in 2.° arti°. q̃ ſunt ꝯfitẽda: q: oĩa mortalia ꝑ h̃ qđ dcm̃ eſt
ſupra di. 15. q. j. ꝙ aliq̃s põt ſoluere penã debitaʒ ꝓ vno
pctõ: nõ ſoluẽdo penã ꝓ alio: imo ꝑmanendo in aliquo
pctõ. g̃ a ſili põt ſoluere ꝯfeſſionẽ debitaʒ vni pctõ ſub-
ticẽdo aliud. ¶ Rñdeo. ibi dictũ eſt ꝙ ille qui vere eſt
ſemel abſolutus a peccatis oĩbus penã exterioꝛeʒ ſibi i-
poſitam põt ſoluẽ vel in charitate vel in pctõ mortali. ⁊
eſto ꝙ in pctõ mortali ſoluat non tenet̃ eã iteꝝ ſoluere:
nec hic nec in purgatorio: nec in iferno. Sʒ ſi aliq̃s nũq̃
vere abſoluat̃ ab iſto pctõ: q: qñ dʒ abſolui ponit obicẽ
q̃lis eſt hypocrita qui ponit obicẽ: tunc tenet̃ ſoluere q̃-
lẽcũq; penã exterioꝛẽ ſoluat vel ſatiſfaciat. Et rõ eſt: q:
ꝑus opʒ penã eternã cõmutari in tẽpoꝛalẽ añq̃ aliq̃ pe-
na tẽpoꝛalis ſit aliqua ſolutio ꝓ iſta culpa. Quãdo autẽ
ille hypocrita cõfitet̃ nõ eſt ſibi cõmutata: q: nec abſol-
uit̃ ab iſta culpa cõmutata. eſt aũt qñ iſte ſemel vere pe-
nitet lʒ q̃litercũq; poſtea recidiuet. iſte enim aliquando
vere fuit iuſtus ⁊ non debitoꝛ pene eterne ꝓ prius com-
miſſis: ſed ille hypocrita ſemꝑ manet debitoꝛ pene eter-
ne pro prius cõmiſſis: ⁊ etiã de nouo fit debitoꝛ noue pe-
ne pro nouo peccato quod hic committit.

De tertio arti° dico ꝙ eccl'ia ꝑceptũ iſtud quãtũ
ad aliq̃ ꝑdictoꝝ nõ ſpecificauit. ⁊ quã-
tũ ad aliq̃ ſpecificauit. precipua aũt ſpecificatio huiꝰ ꝑce- Q
pti inenit̃ in il'o cap. ex. de pe. ⁊ remiſ. Ois vtriuſq; ſex⁹.
¶ Quãtũ ad q̃s ſpecificauit: q: pctõꝛ adultus poſtq̃. ſ.
ad annos diſcretiõis attigerit ⁊c̃. ⁊ nihil aliud eſt q̃ adul-
tus ſm̃ itellectũ ꝑus aſſignatũ. ¶ Quãtũ ad q̃: dicũt q̃- Ric. pñal di. artl. 2. q. 4. in fol. ad. j. arg.
dã ꝙ ſi hʒ moꝛtalia tenet̃ ꝑciſe ad ꝯfeſſionẽ illoꝝ ⁊ non
venialiũ. Si aũt hʒ ſola venialia ꝑ ꝑceptũ eccl'ie tene-
tur in illo caſu ad illoꝝ ꝯfeſſionẽ. ¶ Hoc nõ itelligo: q:
in illo caplõ dĩ oĩa pctã ſua. aut ſit ibi diſtributio de pec-
catis venialib⁹ aut nõ. ſi ſic. g̃ hñs moꝛtalia ꝑ v̄tutẽ illiꝰ
ꝑcepti tenet̃ ad ꝯfeſſionẽ venialiũ. ſi nõ. g̃ nõ hñs moꝛ-
talia: ſʒ tñ venialia nõ tenet̃ ad cõfeſſionẽ illoꝝ: q: ſim-
pliciter nõ cadũt ſub illo qđ dĩ ibi. oĩa pctã ſua. vñ vĩ ꝯ-
dictio ponẽdo eũdẽ itellectũ vocabuloꝝ iſtoꝝ oĩa pctã
ſua dicere iſtũ obligari ad ꝯfeſſionẽ venialiũ: ⁊ nõ iſtuʒ.
¶ Itẽ eſto ꝙ aliq̃s vixit ſine pctõ moꝛtali vſq; ad me-
diũ q̃dragefime. ſi tũc ꝯfiteret̃ vt ipleret ꝑceptuʒ eccl'ie
ꝑ te teneretur ꝯfiteri venialia: q: illa ſola hʒ: peccet illo
die moꝛtaliter velit poſt iplere ꝑceptũ eccl'ie de ꝯfeſſio-
ne ꝑ te nõ tenet̃ ꝯfiteri venialia illa q̃ ꝑus habuit. g̃ per
cõmiſſionẽ moꝛtalis abſolut⁹ eſt ab aliq̃ obligatiõe. ſ. a
ꝯfeſſiõe venialiũ: qđ vĩ irrõnabile. ¶ Dico igit̃ ꝙ quã-
tũ capio ex ſtatutis eccl'ie gñalib⁹ nullus tenet̃ ad cõfeſ-
ſionẽ venialiũ in quocũq; caſu: nec in h̃ eccl'ia ſpecifica-
uit ꝑceptũ de cõfeſſione: ⁊ h̃ rõnabilr: q: ipſa vtit̃ ſacro R
pnĩe tanq̃ tabula 2.ª ꝯ naufragiũ qđ nõ eſt in venialib⁹.
Nec aliq̃s tenet̃ ad aliquã ꝯtritionẽ de venialib⁹: imo in
actuali volũtate vl' actu venialis moriẽs ſaluabit̃: vaꝑu-
labit tñ. Nõ vĩ aũt ꝙ aliq̃s teneat̃ ad 2.ᵃᵐ ptẽ pnĩe q̃ eſt
ꝯfeſſio de quo nõ teneat̃ hñe ꝯtritionẽ vel attritionem.
¶ Hoc ẽt pʒ ex alio: q: (ſic ſupra dcm̃ eſt) venialia de-
lent̃ totalr quãtũ ad culpã ⁊ penã: qñq; ſine aliquo ope
ſpãli ſic ꝑ actũ feruẽtẽ ꝯtẽplatiõis in deũ: quẽadmoduʒ
gutta ꝯſumit̃ a flãma vehemẽti. ¶ Si q̃ras quõ g̃ ſacer-
dos cognoſcet vultuʒ pecoꝛis ſui: ſi ille q dixit ſe vixiſſe
inocẽter nõ tenet̃ ꝯfiteri venialia ſua? ¶ Rñ°. ſi q̃s ſibi
ꝯfiteret̃ ⁊ ſolũ venialia: ex quo cognoſcet ipm̃ nõ feciſſe
niſi ſola venialia: ex nullo niſi ex ꝯfeſſiõe ſua. vñ ẽt de
offi. oꝛdinarij. ſignificauit ꝯfitẽti pniãliter in oĩb⁹ credẽ-
dũ eſt: q: nõ eſt veriſilẽ ꝙ q̃s ſit imemoꝛ ſue ſalutis. g̃ ſi-
bi eodẽ mõ credat venienti ⁊ dicẽti. Dñe regratioꝛ deo q:
ex quo fui vltio ꝯfeſſus: nõ hẽo ꝯſciam de pctõ moꝛtali.
date mihi euchariſtiã: ⁊ in iſta pnĩa tãtã hʒ cognitioneʒ
vultus pecoꝛis ſui quãtã ſi narraſſet venialia ſua ꝑ duos
dies: nec aliã certitudinẽ poſſet hẽe de ꝓprijs venialib⁹
ſi ꝯfiteret̃ q̃ mõ hʒ de inocẽtia ei⁹. ſ. ꝑ ꝓpriũ teſtimoniũ
ei⁹. Quãtũ igit̃ ad q̃ eccl'ia circa illud ꝑceptũ nõ ſpecifi-
cauit. ¶ Quãtũ aũt ad cui vĩ ſpecificare ꝑ h̃ ꝙ ait pro-
prio ſacerdoti. Nã ex p⁹ inſtõne eccl'ie nõ vident̃ fuiſſe
diſtincti ꝓprij ſacerdotes: qñ eni apl'i hinc ⁊ inde ibãt ꝑdi-
cãdo x̃bũ dei. nec fuit iſte ſacerdos iſti⁹ gẽtis nec illius:
⁊ nec iſte nec ille: ſʒ poſt ſũt dioceſes diſtincte ⁊ parrochie
⁊ ſacerdotes in parrochijs: ꝑ tũc tñ pñt ⁊ poterant dici
ꝓprij ſacerdotes q̃cũq; hñtes iuriſdictionẽ oꝛdinariam
vel cõmiſſaʒ vel ſoli hñtes iuriſdictionẽ oꝛdinariã ꝯ cõ-
miſſarios: vl' ſtrictiſſime ſoli hñtes imediatã iuriſdictio-
nẽ ⁊ ꝓximã oꝛdinariã. Et ſʒ hos itellect⁹ pñt fieri alter-
catiões hodie iter oꝛdinarios ⁊ cõmiſſarios de itellectu
illi⁹ capl'i. S iq̃dẽ oꝛdinarij ⁊ ꝓximi ⁊ iferioꝛes nõ alter-
cant̃ ꝯ ſuꝑioꝛes vt ipſi ſoli ſint ꝓprij ⁊ nõ alij. nõ enim
ita faciliter audent curati reſiſtẽ epis ſic paupib⁹ ꝑuile-
giatis. ¶ Si tñ põderaret̃ v̄tus vocabuli: ꝓprio ſacer-
doti. ꝓprius

S ti. pprius q̄ ſolus ⁊ nō ali⁹: vel pprius iſti: q2 iſti ⁊ nō
i. neutro mō obligat̄ aliqs ad cōfitēdū pprio ſacerdo
ꝗ ſi multi ex equo p̄ſunt alicui parrochiano: vterqȝ ex
eo abſoluit. Idē ēt ex equo abſoluit mltos parrochia
nos. igit̄ intelligit̄ ꝑ hñte iuriſdictionē ad imediate ab
ſoluēdū iſtū. nec in hoc tūc ſpecificat̄ p̄ceptū: q2 in gñali
ſt de cui. ſ. ſacerdoti hñti iuriſdictionē. Et ſi aliqs poſ
ſit cōmittere illā imediatā iuriſdictionē vni quā ali⁹ hȝ
ordinarie qḋ ipſi nō negāt papā poſſe. igit̄ ſm̄ iſtū intel
lectū cōmiſſarius pōt fieri pprius. non igit̄ illud pprio
ſacerdoti: ſpecificat cui: vt icludit̄ in p̄cepto p̄mo: niſi di
cat q̄ in p̄mitiua eccl̄ia qlibȝ ſacerdos habuit iuriſdictio
nē ſupra quēlibet penitētē: ⁊ nūc ſingulis ſunt determina
ti ſinguli penitētes vt ſubditi: ⁊ tūc qlibet erat ppri⁹ cui
libet hoc mō. ſ. q̄ hñs iuriſdictionē ordinariā ſup quēlȝ:
ſ nō pprius. i. determinatus ſibi vel parrochie ſue. ſic
n eſt pprius: ſed iſta pprietas nullā ptātē ſpālē tribuit
pprio quā nō habuiſſet ille: ſed tm̄ limitat aliquos aliq
bꝫ. ¶ Si ꝟo q̄ras vtrū de vi p̄cepti p̄mi ⁊ de eius ex
planatione q̄ntū ad iſtū articulum cui liceat ↄfiteri laico:
¶ Ad qḋ magis vi videre in lr̄a q̄ ſic. ⁊ auctoritates ſūt
in canone de peni. diſ. 6. §. Placuit. ¶ Rn̄: talis ↄfeſſio
pōt eſſe mā verecūdie: q̄ eſt vna pena debita pctō: ⁊ in h
cōfitēs ſoluit aliquā penā quā ſolueret ſi ↄfiteret̄ ſacer
T doti: ſȝ q2 accuſatio ad h ex p̄cepto fit ⁊ non ad aliud vt
ſeqat̄ ſnia: ⁊ laicus nullā hȝ ſniandi auctēz in iſto foro:
ſequit̄ q̄ nullū p̄ceptū eſt de accuſando ſe laico: ⁊ forte
vtili⁹ eēt nō accuſare ſe illi ſi poſſet eq̄lē verecūdiā hic
apud ſe recogitādo eadē pctā: ⁊ ſic eque puniri. ¶ Et ſi
diceret aliqs q̄ necīum eſt nō ↄfiteri laico: q2 nulli licet
diffamare ſe nec pdere pctā ſuū occultū: maxie qñ ille
cui pdit nō p̄ſumit̄ celator ſecreti: nec ſcit melius ↄſule
re pctōri q̄ ipſemet ſibi. forte. n. pp ↄſiliū regrēdū liceret
alicui reuelare pctā ſuū alicui laico diſcretiori. ſȝ nec h
pȝ: q2 ↄſiliū poſſet ingri poſito caſu in vli de aliq̄ abſqȝ
reuelatiōe pcti ſui. ¶ Quid igit̄ de malefactorib⁹ dāna
tis cōfitētib⁹ laicis: ¶ Rn̄: ſimplicitas excuſat eos ne
in h peccēt: ⁊ humilitas eoꝝ eſt meritoria eis p q̄nto vo
lūt illud qḋ ptinet ad ſacrm̄ pnie ſupplere ſic̄ pñt. Sȝ vi
ro diſcreto q̄ hñ ſciret ad qd eſt ↄfeſſio iſtituta: nec forte
V vtile foret nec ſine forte necīum talē ↄfeſſionem facere.
¶ Quo ad qñ: eccl̄ia determiauit p̄ceptū. ſ. ſemel in an
no: ⁊ illud ſemel vi ad min⁹ eē circa paſcha: q2 quo tpe ſm̄
illud caplm̄ dȝ qlibet chriān⁹ cōicare niſi in caſu. ¶ Et
ſi dicas q̄ hec ſpecificatio eſt laxatio: q2 p̄us tenebāt̄ ſta
tim cōfiteri hita opportunitate ↄfeſſoris: nūc aūt nō te
nent̄ vſqȝ ad q̄drageſimā. ¶ Rn̄: vtrūqȝ eſt dubiū ali
quib⁹. q̄buſdā dicētib⁹ ⁊ tūc ⁊ nūc tenet̄ ſtatim hita op
portunitate ↄfeſſoris ↄfiteri. q̄buſdā dicētib⁹ q̄ nec tūc:
ſȝ tm̄ i voto ↄfiteri p aliq̄ tpe an̄ mortē: nec nūc: ſȝ p vo
to ↄfiteri ſemel in anno. ¶ 2m vi eē minus: q2 p̄cepta pe
nalia nō ſūt ampliāda ſȝ reſtringēda: nec inenit̄ qñ p̄ce
ptū iſtud affirmatiuū liget vel obliget niſi ad aliqñ: ⁊ il
lud qñ ante ſpecificationē eccl̄ie fuit ideterminatum ad
qḋcūqȝ qñ ante mortē: ſȝ poſt ſpecificationem eſt ideter
minatū ad qḋcūqȝ qñ vnicū in anno. ſemp tm̄ opȝ habe
re volūtatē cōfitēdi tūc p qñ p̄ceptum obligat. hoc dico
ſic q̄ pro nunc̄ voluntatem habeat.

Ricar. de ale q.1. — Ric. pñl di. ar.3.q.5. — de reg. iu.

Ad argumenta. ¶ Ad p̄m p̄t dici q̄ tpe ne
gationis Petri ſacrm̄ pnie
X nō fuit iſtitutū: ſȝ poſt reſurrectionē qñ chriſtus dixit diſci
pulis ſuis. Accipite ſpm̄ ſctm̄ quoꝝ remiſeritis ⁊c̄. Et iō
nō tenebat̄ p tūc ad ↄfeſſionē: nec poſt iſtitutionē ſacri
adhuc tenebat̄: q2 iā an̄ reſurrectionē p aliud remediū
fuit pctā ſuū deletū. ¶ Et cōſilr̄ videri pōt de iſidelita

Pnie sacrm post resurrectionē institutu fuit.

te olim diſcipuloꝝ in paſſione chriſti q̄ nō tenebant̄ poſt
ad ↄfeſſionē: q2 poſt reſurrectionē penituerūt ante inſti
tutionē ſacri pnie: ⁊ h hñ ↄfirmat q̄ ↄfeſſio non erat de
lege nāe nec moſayca. ¶ Sȝ ad illa verba Ambr. La
chryme lauāt delictū qḋ voce pudor eſt ↄfiteri. nō ſunt
ſic itelligēda q̄ ſine ↄfeſſione pudoroſa in actu vel in ha
bitu lauet̄ delictū: ſȝ ↄtritio pōt eē tāta: q̄ in ea ēt an̄ cō
feſſionē delet̄ pctm̄: qḋ tn̄ eſt ita graue q̄ ↄfeſſio ei⁹ ſe
quēs eſt pudoroſa. ¶ Ad auctē Aug. ⁊ Caſſiodori ſuper
pſal. Dixi ↄfitebor. dico q̄ illa ↄtritio hȝ ppoſitū ſeu p
miſſionē ↄfeſſionis ſecuture: ⁊ ſic nō delet̄ pctm̄ ſine p
poſito ↄfitēdi: qḋ pȝ p finē auctē Caſſiodori: vbi ſubdit.
Uotū p ope iudicat̄: q̄ſi diceret votū vel volūtas ↄfitē
di iudicat̄ p ↄfeſſione futura: nec tn̄ ſequit̄ ex h q̄ ſine
ↄfeſſiōe futura pctm̄ deleat̄ q̄ntū ad penā debitā: q2 illa
ↄfeſſio ē vna pena: ⁊ ſi illa nō ſoluat̄ h ſi ſit tn̄ volūtas ſol
uēdi ſoluet̄ alibi. Si āt mutet̄ volūtas ſoluēdi illā: iā re
cidiuat a ꝟa pnia ⁊ peccat mortalr̄: vt dcm̄ ē ſup̄ d bapti
zato baptiſmo flamis ↄtēnēte poſtea baptiſmū flumis. di. 4. q. 6.
¶ Ad p̄m rōnē dico q̄ oēs cerimonie tā veteris legis q̄
noue reducēde ſūt ad aliqḋ p̄ceptū decalogi: ⁊ p̄nt ad il
lud reduci. Audi iſrl̄ deus tu⁹ vn⁹ eſt. vl̄ ad illḋ. Memē Deutero. 6.
to vt diē ſabbati ſctifices: ſiue. n. p p̄m ſiue p 2m p̄ceptū di Exo. 20.
cam⁹ deū p̄cepiſſe ſe honorādū vt deū: ſequit̄ q̄ ille ceri
monie q̄b⁹ ſe vult coli cadāt ſub illo p̄cepto ſic̄ ↄ ſub p̄
miſſis. ¶ Si arguit̄ ↄ: q2 tūc ille cerimonie eēnt de lege
nāe. ¶ Rn̄. ex maiori de lege nāe ⁊ minori de lege po
ſitiua nō ſequit̄ ↄ niſi iuris poſitiui. maior iſta. deus ē co Y
lēdus: eſt de lege nāe: ſaltē q2 eſt valde ↄſona legi nāe: ſȝ
hec minor vult ſic coli: eſt mere de iure poſitiuo. variat̄
aūt p alio ⁊ alio tpe. ḡ ↄ. ſ. ſic colēdus eſt. eſt mere de le
ge poſitiua: q2 ſemp ↄ ſequit̄ ↄditionē p̄miſſe iperfectio
ris. ¶ Ad aliud dr̄ q̄ talis dȝ ↄfiteri p iterp̄tē vel p aliq̄ Tho. pñl di. q.3. ar.4. ſol.
alia ſigna a ꝟbis q̄ pñt eē nota ſacerdoti. 2m eſt hñ ↄce 2. argm. 4. q.
dēdū. ſi aliq̄ talia ſigna ſint cōia ↄfitēti muto vel barba ſtancale.
ro ⁊ ſacerdoti. ¶ Sȝ p̄m nō vi necīū: q2 forus iſte ex nā
ſua eſt ſecretiſſim⁹. ḡ nō tenet̄ aliqs ad iſtū foꝝ vt aliq̄
mō publicus: ſȝ lȝ iterpres velit celare ⁊ teneatur celare
ſic̄ ſacerdos: tn̄ ſi velit malignari ipſe ⁊ ſacerdos pñt eē
teſtes ↄ accuſatū: ⁊ ita ex nā h⁹ accuſationis hec accuſa
tio pōt venire i publicū: ⁊ ita nō eſt pnialis. ¶ Ex h pȝ
q̄ pluribꝫ ſacerdotib⁹ ſil̄ nō eſt cōfitēdū necīo vt meli⁹
iudicēt: qḋ ſi fiat: nō eſt ſacralis ↄfeſſio: maxie aūt vi q̄
nō ſit cōfitēdū p iterp̄tē: qñ timet̄ ipm̄ nō eē ſecretariū
idoneū: ⁊ ſi in tali caſu iſte hȝ ipoſſitatē cōfitēdi hoi ido
neo. Cōfiteat̄ deo cū ppoſito cōfitēdi hoi opportunita
te oblata. ¶ Ad aliḋ vi q̄ nec cōfeſſio faciēda p ſcriptū:
vt legit̄ de Thoma ep̄o cātuarieñ. q̄ miſit ad curiā pro Tho. vbi ſ.
abſolutiōe. Sȝ h vi eē ↄ rōnē ↄfeſſiōis: q2 ois ſcriptura
ex ſui nā nata eſt eſſe publica. quantūcūqȝ enim aliquis
conſeruet ſecrete apud ſe ſcriptū: tamen ex quo mittit il Z
lud vel propter nuntium vel propter illum ad quē mit
tit̄ pōt publicari: ⁊ ſemp ex ſui natura eſt patulum cui
cūqȝ legēti loquēs qḋ ibi cōtinet̄. Quilibet ḡ ſcribēs ali
quid facit in h qḋ eſt ↄ nām ſigni idonei in cōfeſſiōe. ⁊ i
iſta ſcriptura tollit̄ verecūdia: q̄ eſt pena magna in con
feſſiōe: ⁊ h niſi ↄfitēs ſit p̄ñs qñ p ſcriptū ↄfitet̄: ⁊ iō qḋ
di. 30. q. 5. Qualis debeat. q̄ qs pōt cōfiteri p ſcripturaȝ
Joānes exponit. qñ cōfitēs eſt p̄ñs: q2 abſens nō pōt li
cite. igit̄ abſens expectet p̄ñtiā cū ppoſito ↄfitēdi ea ha
bita. ¶ Ad aliḋ dico q̄ ſimp̄r inocēs a mortali ⁊ venia
li tenet̄ ſimplr̄ nō cōfiteri. vñ ſi btā vgo fuiſſet cōfeſſa
petro poſt aſcēſionē: peccaſſet cōfitēdo: ſȝ ſi eſt tn̄ ino
cēs a mortali pōt cōfiteri venialia ⁊ pōt nō cōfiteri: vt
dcm̄ eſt. 3. artº. §. de que. nec ē icredibile multos eē tales

Lachrime lauāt delictū, quo intelligat

Cōfeſſio p̄ ſcriptum qñ fieri poſſit.

Innocēs nō tenetur confiteri

Theſaurus ecc[lesi]e ex quibus cōgreget[ur].

in eccleſia qui per annum viuant ſine mortali: imo per dei grām multi multo maiori tēpore ſine pctō mortali ſe cuſtodiunt ⁊ multa opera pfectionis exercēt: de quorum meritis theſaurus eccleſie cōgregatur.

¶ Hic queri ſolet ⁊c. Diſtin. XVIII.

In hac diſtin. 18ᵐᵃ magiſter tractat de ptāte clauiū. ⁊ di. 19ᵃ de collatiōe earum. ¶ Circa hāc. 18. di. q̄ro vtrū ptās clauiū tm̄mō ſe extēdat ad penā tpalē: Arguit̄ q̄ ſi: qꝛ ſi ſic aut ad remittēdū illā aut ad īfligēdū. nō ad remittēdū: qꝛ tūc p frequētes abſolutiōes poſſet tota pena debita pctō remitti: ⁊ ſic apud quēcūqꝫ ſacerdotē eēt ptās abſoluēdi a pena ⁊ culpa p frequētes abſolutiones: qḋ eſt icōueniēs. Nec ad īfligēdū: qꝛ tūc q̄libet penitēs teneret̄ adimplē q̄ſlibet penā ſibi iniūctā a ſacerdote qḋ eſt falſū: qꝛ ſi qs idiſcrete iponat imoderatā penā de qua penitēs pōt ſcire q̄ eſt ipro portionata culpe: pōt vtiqꝫ ſcire ex ſcriptura que ↄtinet correſpōdētiā penarū ad culpas: nō tenet̄ illā iplere: qꝛ nō tenet̄ obedire īferiori ↄ voluntatē ſupioris: nec ēt ꝑter: qꝛ nō obedit īferiori niſi ꝑ volūtatē ſupioris: nō eſt aūt volūtas ſupioris. ſ. dei q̄ tāta pena īfligat̄ p tali culpa. ¶ Itē Jo. 20. Quoꝝ remiſeritis pctā ⁊c. ġ ptās clauis eccl'ie eſt ad pctā dimittēdū. nō ġ extēdit ſe ꝓcise ad penā tēporalē. ¶ Cōtra. illa ptās clauiū ad aliqd ſe extendit: ſꝫ nō ad aliud q̄ȝ ad penaȝ tpalem. ġ ⁊c. maior pꝫ: qꝛ aliogn nō eēt aliq̄ ptās. minor ꝓbat̄: qꝛ nō ad remiſſionē culpe nec pene eterne: qꝛ ſm̄ magiſtruȝ in littera hec duo cōueniunt ſoli deo. ergo ⁊c. ¶ Itē ante vſuȝ clauiū per ſolā ↄtritionē ⁊ ꝓpoſitū ↄfitēdi remittit̄ peccatū ſm̄ Augᵐ ⁊ Caſſiodorum ſuper illud pſal. Dixi confitebor ⁊ tu ⁊c. ergo ſi vſus clauiū circa tale aliquid reſpiciat: hoc non eſt niſi ad penam temporalem.

¶ Poſtq̄ȝ oſtēſuȝ eſt ⁊c. Diſt. XIX.

Circa diſtinctionē 19ᵃᵐ: qꝛ ſolutio iſtius q̄ōnis depēdet ex ſolōne ſequētis q̄ eſt de collatiōe clauiū: ſiue q̄uō claues eccl'ia hēat de quo hic di. 19. agit̄. iō q̄ro hic hāc q̄ōnē: vtrū cuilibet ſacerdoti in ſuſceptiōe ordis ſacerdotij ↄferant̄ claues regni celoꝝ. Uit̄ q̄ nō. Apocal. 3. de chro. Claudit ⁊ nemo apit: apit ⁊ nemo claudit. ġ ſolus hꝫ claues iſtas. ¶ Itē Augᵘˢ de baptiſmo ↄ Donatiſtas. 3. li. A pctō nō abſoluit niſi columba idest chis vel mēbra columbe. ġ nullus ſacerdos iniuſtus hꝫ claues qb' poſſit abſoluē a pctō: ⁊ tn̄ iniuſtus pōt hēre claues ſacerdotij. ¶ Itē vna clauis dr̄ cōiter eē clauis ſcie: ſꝫ h̄ nō cōfert̄ cuilibet ordinato in ſacerdotē: q̄ ꝓus ignarus nō īuenit ſe ſcientē poſt ordinationē: nec ꝓus ſciens plus ſciētē q̄ȝ an̄. Si aūt ↄferret̄ nobis nō lateret nos ſm̄ phm̄. 2. poſter̄ in fine. ¶ Itē ſnia a nō ſuo iudice lata nulla eſt. ġ nullus hꝫ claues alicui aperiēdi celū niſi ſuo ſubdito: ſꝫ ex ſuſceptiōe ſacerdotij nō dat̄ ſibi ſubditus nec iuriſdictio in ſubditis. ġ nec claues. ¶ Itē ſi in ordine ſacerdotij dent̄ claues. ġ nō pñt hēri a non ſacerdote. ↄñs eſt falſū: qꝛ archidiaconus quē nō opꝫ ſemꝑ eē ſacerdotē pōt ligare ⁊ ſoluē: qꝛ excōicare ⁊ recōciliare. pꝫ ex ò ſen. excō. ¶ Cōtra. Matth. 16. pmittit̄ petro ⁊ ſacerdotib'. Tibi dabo claues regni celoꝝ. ⁊ Jo. 20. iplet̄ illud ꝓmiſſuȝ dicēte chro. Quoꝝ remiſeritis ⁊c. ¶ Itē cui dat̄ qḋ maius eſt: ei regulr̄ nō negat̄ qḋ eſt minus: ſꝫ maxima ptās poſſis viatoris eſt ptās ↄficiēdi corp' chri: ⁊ hec ↄfert̄ in ſuſceptiōe ordinis ſacerdotij. ġ ⁊ ptās reᵘ corporis myſtici que minor eſt: puta clauis ligandi ⁊ ſoluendi eidem in ordine illo confertur.

Hec ſecūda qḋ (vt ꝑdictuȝ eſt) eſt ꝓ ſoluēda vt ſūt q̄nqꝫ vidēda. ¶ Pmo q̄ i eccl'ia ⁊ h̄ apud ſacerdotē rite ordinatū eſt vna clauis eccl'ie: eſt ptās ſniandi in foro pnīc. ¶ 2° q̄ apd̄ euȝ eſt clauis q̄ eſt ptās cognoſcēdi in cā rei ↄfitētis. ¶ 3° q̄ hec ⁊ illa clauis nō ſūt eadē ſꝫ due. ¶ 4° q̄liter hn̄s has duas claues poſſit p eas in act' eaꝝ: ſiue q̄lē poᵗᵐ hēat p eas in actū ipſaꝝ clauium. ¶ Et 5° ſi ꝑter iſtas ſit alia clauis in eccl'ia. ¶ De ꝑo oēs trāſſerētes ſm̄ aliquā ſilitudinē trāſſerūt clauis mālis eſt ꝓprimū īſtr̄m apiēdi ⁊ claudēdi oſtiū p qḋ itrat̄ in domū: ac p h̄ nec aptio nec apertū eſt nec cā pp quā apit̄. puta dignitas pſone ad itrādū ⁊ īdignitas pp quā expellit̄ h̄ mō ſpūalr̄ ↄtigit ↄſiderāre aptionē regni celoꝝ q̄ ſit p ſniaȝ diffinitiuā q̄ ſniat̄ cā iſti apiendū: qꝛ iſta aptio nō eſt actualis: ſꝫ dictam cōgrua diſpō iſtius cui apit̄. ↄuenit ēt inuenire apientē: ⁊ ſic eſt ſniās. ↄuenit ēt inuenire cām pp quā huic apit̄ p ſniā introductiuā ⁊ pp quā huic claudit̄ p ſniam expulſiuā. ſ. demerita iſti' ⁊ merita illi'. nullū iſtoꝝ eſt clauis: qꝛ p̄ᵐ eſt aptio. 2ᵐ apiens. 3ᵐ cā remota. igit̄ ptās illa q̄ eſt in ſniantē: q̄ eſt imediate p̄nᵐ ſiue inſtr̄m ſniandi ꝑ ſnia dī aptio illa ꝓpriiſſime dī clauis regni celoꝝ. h̄ de noīe. ¶ De re ſic. auc̄tas iudiciaria ſniandi celum ↄuz aperiēdū vel apti eē pōt itelligi tripl'r. vno mō auc̄tas ſimp' ꝑncipalis. 2° nō ꝑncipalis ſꝫ ꝑcellēs. 3° nō ꝑncipalis nec ꝑcellēs: ſꝫ pticularis. p̄ᵃ ſoli deo ↄuenit pp duo. p̄ qꝛ ipſe ſolus ex ſe eſt iuſtus: imo ipſa iuſtitia. ꝑᵐ aūt iudiciū nō pōt cōpetere niſi ꝑ iuſto: qꝛ iudiciū nō eſt pfectū niſi ſit iuſtū. iuxta illḋ pſal. Feci iudiciū ⁊ iuſtitiā. ſiqdē iudicare eſt ius vel iuſtū dictare. p̄ᵐ aūt iuſtū opꝫ eē ꝑfectiſſimū: ⁊ ita iuſtiſſimū. igit̄ pmi iuſti. ¶ 2° qꝛ iudicare eſt ꝑſidētis. iuxta illud Apl'i ad Ro. 14. Tu qs es q iudicas alienū ſeruū. pm' aūt ꝑſidēs nō pōt eſſe niſi deus ſolus. vn̄ ſicut nō pōt alij cōicare diuinitateȝ: ſic nec p̄ᵐᵃᵐ ptātē iudicādi: nec p ↄñs clauē ſimplr̄ ꝑncipalē aperiendi celū. ¶ Scḋa clauis. ſ. nō ꝑncipalis tn̄ ꝑcellēs pōt itelligi q̄tū ad duplicē ꝑeminētiā. vnā qdē in vlitate cāꝝ iudicādaꝝ: alīā in firmitate ſnie diffinitiue. ⁊ vtraqꝫ ꝑeminentia pōt ↄuenire illi q oia merita ⁊ demerita nouit q̄ ſūt cāe pp quas celū eſt apiēdū vel claudendū. Et cū h̄ hꝫ volūtatē inſepabilr̄ ↄformē iuſtitie diuine. pp p̄ᵐ pōt in oīb' cauſis ſniare: qꝛ oēs nouit. pp 2ᵐ pōt ei' ſnia ſimp' eē firma ⁊ irreuocabilis: qꝛ ſemꝑ iuſta: hec clauis cū vtraqꝫ ꝑeminētia ꝓprie eſt chri q nouit oia merita ⁊ demerita iudicādoꝝ: ⁊ ſꝑ iuſtitie diuine ↄformiter iudicat. nec iſta pōt eē in eccl'ia militāte ſaltē ↄgrue nō pōt: qꝛ nullus in eccl'ia nouit oēs cās iudiciarias: nec hꝫ volūtatē immutabilr̄ iuſtā. ¶ Tertia clauis. ſ. pticularis quātū ad cās cognoſcēdas: ⁊ īfirma quātū ad ſniaȝ ferēdā. puta q̄ ſic aliqn̄ reuocabilis: pōt cōferri alicui in eccl'ia militāte: q pōt in illa cā noſſe: ⁊ in illa ſm̄ legē diuinā recte iudicare: ⁊ ſi q̄nqꝫ ꝑter illā ſnia ei' nō erit firma: ſꝫ ſi ſm̄ illā erit firma. Pōt ġ in eccl'ia eē vna clauis celū apiendi. ſ. auc̄tas ſniandi pticulariter ⁊ nō irreuocabilr̄ alicui celū eē aptū. Cōgruit ēt iſtā eē in eccl'ia ⁊ h̄ in ſacerdote: vt hierarchia eccl'iaſtica ſic ordinata extrēa reducant̄ in p̄ᵐ p mediū. Hierarcha aūt eſt medius inter deū peccatoremqꝫ reducēduȝ. ⁊ de hoc Ber. de ↄſᶜ lib. 3. c. 13. hoc ēt cōgruit ꝑfectioni cārum ſcḋarum in eſſe morali ſicut cārū in eſſe nāli. deus enim vlr̄ nō negat creaturis cālitatem que pōt eis cōpetere: imo ⁊ illaȝ cōicat: ⁊ ad eius actionē cauſis ſcḋis aſſiſtit. Ex quo ġ in eē gratuito poſſe eſt hoieȝ habere iſtā cauſalitatē reductiuā que dicit̄ clauis: ↄgruū

6° topicoꝝ.

A

118. Ps.

B

V

C

Ad cognitū.

X

D

niſ: ꝯgruū eſt ꝙ h ſupmo in eccl'ia. ſ. ſacerdoti det. ¶ 3° dico ꝙ data eſt. probat per illud Jo. 20. Quoꝝ remiſeritis ꝛc. ꝛ hec recte dī clauis ptātis: qꝛ auctoritas iudicādi recte eſt poteſtas cum iudicare ſit pſidentis.

De ſecūdo arti° dico ꝙ illud qđ ordinat ad iſtaꝫ auctem ſniandi vel cui⁹ vſus ordinat ad vſuꝫ iſtius: ita. ſ. ꝙ ſine vſu illi⁹ nō eſt rect⁹ vſus iſti⁹: pōt dici clauis: qꝛ inſtrm̄: qđdā apiēdi lꝫ nō ꝓrimū: imo q̄ſi ꝯcurrit in vnū cū inſtrō ꝓpinq̄ vel ꝓprio. ſine iſto. n. nō recte apit nec claudit. auctas ꝯo cognoſcēdi i cā peccatoris eſt h̄: qꝛ ſine iſta cognitiōe nō recte gs ſentētiat celū huic apiēdū vel claudēdū. ḡ illa auctas pōt dici clauis regni celoꝝ. ¶ Jſta aūt pōt diſtigui tripl'r ſic̄ precedēs. Et ō claui tertio mō accepta pōt ꝓbari ꝙ ꝯgruū ſit eā hrī i eccl'ia: ꝛ ꝙ hēat ex pcedēti arti°: qꝛ q hꝫ auctē diffinitiue ſniandi in cā hꝫ auctē cognoſcendi in cā illa: niſi alicui cōmitteret ꝙ ſine cāe cognitione ſniaret in cā ad ſuū libitū: q̄ cōmiſſio nō vī alicui rōnabil'r faciēda: qui poſſet in ſniando errare cuiuſmodi eſt ois viator. Deus ḡ recte cōmittēs eccl'ie auctē p̄^am: q̄ dī clauis ptātis: commiſit ēt ſibi 2^am q̄ dī clauis ſcie. Et in collatiōe p̄^e clauis q̄ hr̄ ex Jo. 20. itelligit ēt collatio iſti⁹ 2^e tanq̄ puie q̄tū ad vſum vſui illi⁹ p̄^e. ¶ Nec eſt iſta clauis ſcie aliq̄ ſcia actualis vel hītualis vel diſcretio q̄cūqꝫ. ſic̄ magr̄ vī dicere dī. iſta. ca. h. multi ingr̄ idiſcreti q nec añ ſacerdotiū nec poſt: ſciaꝫ hn̄t diſcernēdi: ideoqꝫ illā clauē in ꝯſecratiōe nō recipiūt: q ꝯo ante ſacerdotiū ſcia diſcernēdi ꝑditi ſunt ꝛ añ habita diſcretio augeť ꝛ ſit in eis clauis: vt tā ea vti valeāt ad claudēdū vel apiendūꝫ. iſta inq̄ ſcia actualis vel hītualis nō eſt clauis iſta: qꝛ auctas cognoſcēdi ꝛ ſi regrat ſciaꝫ vel diſcretionē cōcomitātē rectuꝫ vſuꝫ eius: quēadmodū regrit clauis ptātis aliquaꝫ iuſtitiā ad rectū vſuꝫ ſui: tñ ſicut ptās iudicādi nō eſt iuſtitia: imo pōt eē ſine iuſtitia: ita ptās vel auctas cognoſcendi in aliq̄ cā pōt eē ſine diſcretione cognoſcēdi: ꝛ ita debet magiſter exponi qui vult cū ſaluare ꝙ ad clauē ſcie regrit ſcia: ſupple ad hoc ꝙ aliquis recte vtať ea nō autem ad h ꝙ abſolute inſit. ¶ Si obijcit: q̄re ḡ magis dī iſta clauis ſcie q̄ꝫ illa inſtitie ſiue iuſtitia: ſi nō regriť hic ſcia niſi q̄tū ad rectū vſuꝫ illius. ¶ Rn̄: ſine iuſtitia habēs auctē ꝛ aliqd ſnians: facit qđ eſt ptātis lꝫ indebite fiat. ꝛ ita hn̄s auctē cognoſcēdi in cā ſi attentet aliquid facit: lꝫ indebite. illud tñ qđ p̄m⁹ facit ſemꝑ eſt ptātis: ꝛ iđ ſemꝑ dī clauis ptātis: h aūt qđ iſte facit ſemꝑ eſt ſcie. i. cognitionis in cā: lꝫ non ſcientie habitualis.

Tho. diſ. 18. hui⁹ q̄rti. q. ſ. ſol. 1. argu. 2. queſtiūcule.

De tertio arti° dicit qdā ꝙ iſte claues ſunt idem cū caractere ſacerdotali: ꝛ tūc eēt facile videre quō ꝯferunť cuilibet ſacerdoti in eius ordinatiōe ſic̄ ꝛ caracteres. ¶ Sꝫ ꝯ̄ arguiť ſic. Jlle ſunt diſtincte ptātes: q̄ruꝫ vna pōt eē ſine alia: ſꝫ ptās ꝯficiēdi corpus chrī ſiue caracter ſacerdotij: vt ad h eſt: pōt eē ſine illa ptāte q̄ icludiť in clauib⁹. ḡ ꝛc. minor ꝓbatur: qꝛ ſic fuit in aplīs in cena cū dicebat eis. Hoc facite in meam cōmemorationē: vbi data eſt eis ptās ꝯficiēdi: ſꝫ nō clauiū vſqꝫ poſt reſurrectionē. Jo. 20. dicēte chrō. Quoruꝫ remiſeritis ꝛc. ¶ Conſil'r vī poſſe argui de quolibet ſacerdote nūc ordinato in eccl'ia. pꝰus eniꝫ dicit eps ordinādo: accipite ptātē ꝯficiēdi vel celebrādi miſſam tā ꝓ viuis q̄ꝫ ꝓ defunctis dās ei calicē: ꝛ qbuſdā iterpoſitis ponēs manuū ſupꝫ caput eius dicit. Accipe ſpūm ſcm̄ quoꝝ remiſeris ꝛc. vn̄ vī ꝙ glibet ſacerdos pꝰus tpe accipiat ptāteꝫ ꝯficiēdi q̄ꝫ abſoluēdi. ḡ eſt alia ꝛ alia. Et iſtud ꝓbat ꝙ nō tm̄ diſtinguiť a caractere: ſi caracter eſt aliqd vnū: imo ꝙ ſunt diſtincte ptātes iter ſe. ¶ Jtē (vt dictuꝫ eſt ſupra) caracter nō pōt eē niſi relo. relo aūt nō pōt eē

Matthei. 16

a. l. diſtiguit. diſt. 6. arti. vltimo. q. 2.

eadē ad plures terminos. corpus chrī verꝫ ꝛ myſticū vł ꝯſecratio hui⁹ ꝛ abſolō illi⁹ ſūt diſtincti termini. ḡ illud qđ eſt relo ad cōſecrationē nō eſt idē cū ptāte ad abſolutionē. ¶ Dico ḡ ꝙ ſimpl'r ſūt due claues: ita ꝙ abſolute verꝫ eſt illud verbū chrī. Tibi dabo claues ꝛc. ꝛ poſſent de po^a dei abſoluta ſepari ab inuicē: ſic̄. n. aliqs nūc ꝓſidēs pōt cōmitte alteri aucteꝫ cognoſcēdi in cā nō cōmittendo ſibi auctem ſniandi in ea: vt ſi diceret: cōmitto tibi auctē examinādi cām iſtā. ꝛ referas mihi vt ſentētiē: poſſet ēt ꝯferre auctē ſniandi ſine aucte cognoſcendi: vt ſi diceret: cōmitto tibi ꝙ ſine oī cognitiōe cāe ſentēties ſic̄ placet: talis aūt cōmiſſio nō eēt ordinata alicui cui⁹ volūtas eēt obliquabilis. Jta ēt poſſet deus cōmittere auctē cognoſcēdi ſine aucte ſniandi. Et eēt iſta cōmiſſio ordinata ſimpl'r ſi eēt ēt in humanis. ¶ Poſſet etiaꝫ deus de po^a abſoluta alicui hn̄ti volūtatē obliq̄bilē cōmitte auctē ſniandi ſine cognitiōe in cā. ¶ De po^a autē ordinata ſiue de facto cōmittiť vtrūqꝫ cuilibet ſacerdoti eccl'iaſtico ad min⁹ cōplete ordinato. qđ ꝑ tāto dico: qꝛ ſi pꝰus tpe dať ſibi auctas celebrādi q̄ꝫ abſoluēdi: nō eſt ꝑfecte ordinat⁹ q̄tū ad vtrāqꝫ auctē. ſi ꝑ facto omitteretur 2^m. ¶ Sꝫ an pciſe ſil' tpe vtraqꝫ ptās deť nō aſſero. Or ſi pꝰus deť vna q̄ꝫ alia. qñ ḡ ipmiť caracter ſacerdotij: ꝛ quō ſe hēbit iſta duplex clauis ad caracterē. ¶ Ad p̄^m poſſet dici ꝙ ſic̄ ſunt due ptātes ita duo caracteres: ꝛ vterqꝫ ipmiť in ſigno ꝓprio ſenſibili ſignificāte illud iuiſibile: vtpote p̄m⁹ in datiōe calicis cū illis ꝟbis. accipe ptātē celebrādi ꝛc. 2⁹ in ipōne manuū cū illis ꝟbis. accipe ſpūm ſcm̄ ꝛc. Et ſm̄ h pateret quid eēt dōm ad 2^m: qꝛ vtraqꝫ ptās eſt qdā caracter: ſꝫ illi duo itegrāt totū ordinē ſacerdotij: ſꝫ ſm̄ h ēt viderenť eē duo caracteres corrńdētes duab⁹ clauib⁹. vł eēnt due claues. ¶ Si ḡ nō placet tot caracteres poneř corrńdentes vni ordini ſacerdotali. pōt dici ꝙ ꝑ vnū caracterē ſacerdotaleꝫ hꝫ qs ptātē ꝯficiēdi corp⁹ chrī: vbicūqꝫ ille iprimať: ꝛ ꝑ illū aſcribiť iſte familie chrī in tali gradu excellēti: vtpote in gradu cibantis pplm chrī in eccl'ia. Sic̄ aūt in iſtis curijs magnoꝝ ꝓmoť ad gradū excellētē i familia dn̄i ꝑ h diſponiť: vt hēat auctē aliquā re^u alioꝝ ſeruoꝝ: ita ꝑ h ꝙ iſte in familia chrī in gradu excellētiori ꝯſtituiť ꝑ caracterē ſacerdotalē: diſponiť de ꝯgruo ad hn̄dū ptātē ſupꝫ corp⁹ chrī myſticū ligādi ꝛ ſoluēdi: ꝛ tūc caracter ſacerdotalis eſt diſpō ad iſtas claues: ſaltē collatio vnius nō ſeparať a collatione alterius: qꝛ (ſicut dictū eſt) quod chr̄s in eodē verbo Joan. 20. contulit ambas eccl'ie: ita ꝛ eps in eodē ſigno ſenſibili ꝛ verbo ꝯfert ambas. vnaꝫ q̄ſi excellentē ꝛ explicite: ꝛ aliam quaſi implicite. cuius vſus eſt añs ad vſuꝫ iſtius. ¶ Et ex hoc pꝫ ꝙ aliqualiter poſſunt dici vna clauis vnitate ordinis: qꝛ ad actum vnum vltimum. ſ. apertionis ordinanť: ꝛ ad illum vna ſubordinatur alteri qꝛ remotior ab illo effectu.

Matthei. 16

a. l. nō eſſent.

De quarto arti°. po^a actiua cui ſtatiꝫ correſpondet paſſiua ꝛ nō: eſt ipedibilis ipſa eſt ſemꝑ po^a ꝓpinq̄ ad agēdū: ſꝫ ſi eſt aliqua cui nō correſpōdet paſſiuū in nā ſtatim vel hito paſſiuo ipſa eſt ipedibilis: dū eſt actu ipedita nō eſt po^a ꝓpinq̄: ſꝫ remota: vt hī a phō. 9. meta^e. c. 4. vbi vult ꝙ actiuū ꝛ paſſiuū hn̄tia cōplete po^am actiuā ꝛ paſſiuā ſtatim agūt: nec opꝫ addere nullo exteriori ꝓhibēte: qꝛ hoc icluditur in rōne po^e: qđ nō eſt verꝫ niſi de po^a: vt dicit potētiā ꝓpinquaꝫ actui. ¶ Ad ꝓpoſitū ptās cōficiēdi ſtatiꝫ hꝫ maꝫ in nā: qꝛ oēm panē triticeū. ꝛ eſt ptās nō ipedibilis: qꝛ q̄ncūqꝫ aliqs attētat ꝑ eā faciť in mā determinata ꝛ debita facit. Sꝫ ſi h mō eēt de claue: vtpote ꝙ ſtatim corrńderet ſibi pro mā peccōꝛ penitēs ꝛ nō poſſet ꝑ actuꝫ alicui⁹ alte

Tex. cō. 10.

rius īpediri qn intēdēs vti ea faceret qḋ facere intendit:
tūc clauis eēt ptās ꝓpinq̄ ad abſoluēduꝫ:ꝛ tūc ſequeret̄
ꝙ ſacerdos ex B ꝙ ordinatus/poſſet quēcūqꝫ ꝑtōꝫ ſi-
bi ꝯfitētē abſoluere:nō qdē ꝙ poſſet licite:ſed peccaret
mortalr:ſi B attētaret ꝫ ꝓhibitioneꝫ ſupioris:faceret tñ
ſicut ſacerdos ꝓhibitus quātūcūqꝫ ſi attētat ꝯſecrare cō
ſecrat. ¶ Sꝫ hec duo ſuppoſita cōiter nō tenēntur. Non
enī tenet̄ ſaltē pᵐ .ſ. ꝙ ex ordine hēat mām ſꝫ opꝫ aliquē
ſubditū ſibi dari in quē hēat iuriſdictionē nō ſolū ad B
ꝙ rite abſoluat:ſꝫ ad B vt ſimplr abſoluat:q: ſnīa a non
De regulis iu- ſuo iudice lata eſt nulla. Et ita videret̄ ēt dōm de ſcdo
ris in .6. ꝙ poſſet ſupior ad tps ſubtrahere ſubditū ꝑ ſuſpēſionē
iſtius:ꝛ tūc ptās iſtius īpediret̄ ſimplr ita ꝙ ſi attētaret
abſoluere nō abſolueret de ſcdo. ¶ Eſt ġ ſm ſnīam iſtā
ptās ꝯficiendi ptās ꝓpinqua:ſed clauis eſt poᵃ remota.
Tum q: ex B q eſt clauis in aliquo nō correſpōdet ſibi
paſſiuuꝫ aliqḋ niſi aliūde fiat ſibi paſſiuuꝫ. Tuꝫ q: ſi eſt
in aliquo pōt īpediri ꝑ aliquē ſupiorē ꝓhibētē. Et ratio
diſſilitudinis forte poneret̄:q: a pnᵒ nulli nocuit nec or-
dinationi eccl'ie:ꝙ qcūqꝫ ſacerdos quācūqꝫ mām cōſe
craret. nocuiſſet aūt ſi ꝑ collationē clauiuꝫ in ordine qli-
bet ſacerdos fuiſſet iudex cuiuſcūqꝫ penitentis ꝛ potuiſ-
ſet quantūcūqꝫ ꝓhibitus exeq actu clauis:q: in hoc iſte
poſſet facē ꝑiudiciuꝫ alij cuiꝰ iſte eſt ſubditꝰ. ¶ Quō ġ
pᵒ celi cōtra ſm iſtā viā cōem ſaluabit̄ iſta ꝓpō:Oi poᵉ actiue cor-
Platonem. reſpōdet paſſiua. in nā eniꝫ ſi aliq̄ eēt poᵃ actiua cui nō
poſſet correſpōdere paſſiuā niſi ꝑ aliquā poᵗᵐ actiuā:il-
la pᵃ nō eēt poᵃ actiua. ġ a ſili hic cū ꝑ clauē nō poſſit iſti
correſdere mā niſi ꝑ aliā poᵗᵐ actiuā. ſ. iuriſdictionē:ſeq-
tur ꝙ clauis nō ſit poᵃ actiua. ¶ Ex B poſſet cōfirmari
de iſta ptāte iudiciaria. nullus eniꝫ vī poſſe hēe poᵗᵐ iu-
dicādi cui nullus ſubeſt vt iudicabilis ab eo. ġ clauis vl
clauis nō eſt ptās iudicādi. ¶ Si dicas ꝙ potētia acti-
ua quātūcūqꝫ ſit ꝑfecta tñ reqrit mām. verꝫ eſt. ꝛ ptās
ꝯficiēdi reqrit mām. ſ. panē:ſꝫ tñ ſtatim qñ hꝫ ptās cōfi-
ciēdi nō opꝫ reqrere aliā poᵗᵐ actiuaꝫ ad B ꝙ panis ſit
ꝯſecrabilis:ſi eniꝫ oporteret ad hoc ꝙ eēt ꝯſecrabilis ꝙ
eēt dn̄s illius panis:iā ptās ſacerdotalis nō eēt ptās cō-
ficiēdi niſi remota. ita ī ꝓpoſito hñ opꝫ ꝙ aliqs ſit peni-
tēs offerēs ſe iſti vt abſoluat:ſed ſi nō pōt eē mā abſolu-
bilis niſi fiat talis ꝑ aliā poᵗᵐ ꝯcurrētē:iſta nō vī eē poᵃ
actiua abſoluēdi. ¶ Cōſilr iſta ꝓpō eſt vlr vera in nā-
I libus:ꝙ qñ poᵉ actiue vnius rōnis correſpondet pᵃ po-
tentia paſſiua vnius rōnis cuilibet ſub iſta correſpōdet
qḋlibet ſub illa ſi nō ſit defectus virtutis actiue:ſed nō
eſt ſic in ꝓpoſito:q: vni clauī corrñdet iſte vt abſolubi-
lis ꝛ alteri nō:niſi dicatur ꝙ clauī corrñdet nō peccator
vt penitens:ſed peccator ſubditus penitens.

De quinto artiᵒ dico ꝙ in eccl'ia ē duplex forus.
vnus ſecretiſſimus in quo idem eſt
K accuſator ꝛ reus. ꝛ ad iſtū ꝑtinēt claues ꝑdicte. Eſt autē
alius forus publicus:q: ꝛ eccl'ia hꝫ auctē corrigēdi deli-
cta publica. ꝛ ibi reqrit̄ duplex auctas corrñdēs duplici
ꝑdicte. ſicut ad qḋlibet iudiciū rectuꝫ reqrit̄ cognitio in
cā illa ꝛ ſnīatio. Iſte auctes ꝑtinētes ad foꝝ publicū poſſūt
dici claues. De hac ptāte data eccl'ie hꝫ Mathᵒ. 18. dicē-
te cħo petro. ſi peccauerit in te frater tuus. ꝛ ſequit̄ tan-
dē. dic eccl'ie. ſi eccl'iaꝫ nō audierit:ſit tibi ſicˀ ethnicus ꝛ
publicanus. ꝛ ſequitur. Amen dico vobis quecūqꝫ alli-
gaueritis ſup terrā erūt ligata ꝛ in celis. ꝛ q̄cūqꝫ ſolueri-
tis ſup terrā erūt ſoluta ꝛ in celis. Ex quo pꝫ ꝙ deus ap
probat ſolonē ꝛ ligationē eccl'ie factam in foro publico:
quā ꝗ ꝯtēnit hñdus eſt ſicut ethnicus ꝛ publicanꝰ. In B
foro claudit̄ eccl'ia. ſ. cōio fideliū ꝑ excōicationē:ꝛ apit̄
ꝑ abſolonē ab excōicatione ſeu recōciliationē. ¶ Ex B
pꝫ ꝙ iſte claues nō ſūt eedē cū ꝑoribus clauibus:q: iſte
ſeparant̄ ab illis:vtpote in hñtibꝰ iuriſdictionē ſm ordi-
nationē eccl'ie ſine ſacerdotio vt in archidiacono ꝛ qui- L
buſdā alijs hñtibꝰ iuriſdictionē ſm ordinationeꝫ eccl'ie
ſine ordine ſacerdotali:ꝛ econuerſo vt eſt in qbuſdā. ſ. cōi-
bus ſacerdotibꝰ:qbꝰ nō eſt data hec ptās excludendi ab
eccl'ia vel recōciliādi. ¶ Sꝫ nunqd qlibet hñs iuriſdi-
ctioneꝫ pōt excōicare ꝛ recōciliare? ¶ Riᵒ excōicatio
q̄ ſimpˀ eſt excōicatio q̄ eſt ſola maiorē excluſio alicuiꝰ
a cōione fideliū. nō qdē excluſio corꝑalis q̄ fit in īcarce
ratiōe vel excluſiōe ab alijs:ſꝫ excludēdo ꝑ ꝓhibitionē
ne cōicet cū alijs nec alij cū eo. Nullus aūt nō ſubditus
iſti tenet̄ ſeruare iſtōnē iſtiꝰ:ſicˀ nec ꝑcepta eius. ġ vī ꝙ
nō ſubditus iſti nō tenet̄ vitare excōicatū ab iſto. Si ġ
ꝑ excōicationē tenet̄ qlibet chr̄ianus vitare excōicatū:
opꝫ ꝙ B ſit ꝑ ꝑceptū illiꝰ cui tenet̄ obedire qlibet chr̄ia-
nus:ꝛ tūc ſeqt̄ ꝙ nullus īferior papa auctē ꝓpria poſſit
excōicare:lꝫ poſſet excōicare q̄tuꝫ ad ſuos ſubditos:B
eſt ꝑcipe ſuis vt caueāt ſuū. ꝛ tūc ſeqt̄ ꝙ qcūqꝫ īferior ſi
ſimpˀ excōicat/excōicat ex cōmiſſiōe illiꝰ cui tenent̄ oēs
alij obedire ꝗ tenent̄ iſtuꝫ excōicatū vitare. ¶ Et ex B
ſeqt̄ ꝙ illud cadit ſub illa regula iuris:qḋ nō ē ꝯceſſuꝫ ē
ꝓhibitū. vera eſt de his q̄ nō ꝯueniūt regulr niſi alicui
ex aliq̄ ꝯceſſiōe ſpāli. ꝛ tūc ex eiuſdē auctē tenent̄ gñalr
chr̄iani excōicatū vitare:cuiꝰ auctē icurrūt penā excōica
tiōis minoris ſi nō vitāt. illā enī icurrūt auctē legiſlato-
ris:nō auctē huiꝰ iudicis ꝑticularis. ¶ Si B nō placet
oportet q̄rere:vtꝝ ꝑ a pnᵒ eccl'ie habuit qlibet talis ꝗ mō
cōiter excōicat in eccl'ia auctē ſup oēs chr̄ianos vt tene-
rent̄ ſibi obedire cauēdo iſtū excōicatū ab eo ꝑꝑ eiꝰ ꝑce
ptū vt eiꝰ. Et tūc quō fuiſſent auctes īferioꝝ limitatio-
res q̄tū ad numeꝝ ſubditoꝝ ſaltē q̄tū ad iſtius ꝑcepti
obſeruātiaꝫ. Et q̄re nō ita iſtoꝝ ſicˀ ꝛ alioꝝ:q̄rat ꝗ vult.
Si pᵃ ſnīa eſt vā tūc ſacerdotes parrochiales ꝛ alij ꝯſi-
miles in nullo caſu poſſūt excōicare niſi in q̄ īuenit̄ expſſe
eis ꝯceſſuꝫ. ꝛ ſic excludunt̄ q̄dā ꝑicula q̄ ꝓueniūt ex ꝑ-
nitate q̄ruidā ſatuoꝝ ad excōicādū. frequēs ſi qdem eſt
huiꝰ gladij ꝑcuſſio ī eccl'ia:q tñ raro ab apl'is īuenit̄ exer- M
citus. in oibꝰ enī epl'is Pauli nō īuenies ꝙ excōicauerit
niſi tribꝰ vicibꝰ. Pͥmo pᵉ ad corin. 5. Oino inqt inter vos
audit̄ fornicatio q̄lis nec īter gētes:ita vt vxorē pris ſui
qs hēat. ꝛ ſequit̄:ego aūt abſens corpe:pñs aūt ſpū iā iu-
dicaui cū vt pñs ꝗ B opaꝰ eſt in noīe dn̄i ieſu chr̄i ꝯgre-
gatis vobis in vnū:ꝛ in eo ſpū cū vtute dn̄i Ieſu tradere
hꝫ hoiem ſathane in īteritū carnis:vt ſpūs ſaluus ſit in
die dn̄i. ¶ Idē in pᵃ ad thi. Quidā circa fidē naufraga- Cap. i.
uerūt ex qbꝰ mēcus ꝛ alexāder q̄s tradidi ſathane vt di- A. i. D. pau-
ſcāt nō blaſphemare. ¶ Idē ad Gal. p. Siqs vobis euā- lus.
geliſauerit ꝑter illud qḋ accepiſtis anathema ſit. ¶ Ali-
cubi tñ alibi legit̄ aplm bonis ꝓhibuiſſe cōicare cū ma-
lis. j. Cor. 5. Si is q fr̄ noīat̄ īter vos ē fornicator aut aua
rus aut idol' ſuiēs aut maledicꝰ aut ebrioſus aut rapax:
nec cū hꝫ cibū ſumē. ¶ Itē theſſa. 3. Denūtiamꝰ vobis zᵒ.
ffres in noīe dn̄i vt ſubtrahatis vos ab oī fr̄e inordinate
ambulāte. ꝛ poſt pauca ſubdit ibidē. Siqs nō obedierit
vbis nr̄is ꝑ epl'aꝫ hūc hūc notate ꝛ nō cōmiſceamini cū
illo vt ꝯfundat̄. Et tñ q̄lr liceat cōicare cū illo/ſubdit: no-
lite q̄ſi inimicū exiſtiare illū:ſꝫ corripite vt frēꝫ. ¶ Idē
z. thim. 3. Erūt hoies ſeſe amātes. ꝛ poſt pauca. hos dui-
ta. ¶ Ibidē. c. 4. alex. erarꝰ mlta mala mihi oſtēdit:quē
ꝛ deuita. ¶ Idē ad titū. 3. Hēticū hoieꝫ poſt vnā ꝛ zᵃᵐ
monitionē deuita. ¶ Et Io. in zᵃ canᵃ ſua. c. vnico. Siqs
venit ad vos:ꝛ hāc doctrinā nō affirmat nolite cū recipe
in domo nec aue ei dixeritis. Qui. n. dicit ei aue:cōicat eiꝰ
opibꝰ malignis. ¶ Tūc ġ in ꝑmis duabꝰ auctībꝰ vī ſnīa
excōicationis

excõicationis ſimplr lata. ꝛ pꝫ ꝙ ibi fuit cã iuſta:qꝛ pec
catũ enorme ꝛ publicũ ꝛ forma debita:qꝛ ꝓceſſus legi/
tim⁹:ꝛ intētio recta:qꝛ itēdebaꝛ correctio delinquētis.vñ
ꝛ ꝑm⁹ ille per illã excõicationē correct⁹ eſt:vt pꝫ ꝑ epi
Cap. 2. ſtolã 2ᵃᵐ.vbi monet eos cũ ꝯſolari ne abſorbeaꝛ ꝓfun
diori triſtitia.aliȷ nõ leguntꝛ penitētes fuiſſe.forte iã erāt
apoſtate a fide ꝛ ꝑmāſerũt ibi.⸿ In 3ᵒ auctē ē ꝯ ꝑdicā
tē aliqd repugnās ſanc fidei fuerũt tūc pſeudoapli. In
aliȷs aũt vbi ꝑcipit vitare malos vel ſimplr vel quãtuꝫ
ad aliquos act⁹ nõ videtꝛ ita plene eē lata ſnīa excõica/
tiõis:qꝛ nõ videntꝛ illi per hoc traditi ſathane.dicitꝛ enĩ
ꝙ quos apoſtolus tradidit ſathane ſtatiꝫ habuit diabo/
lus ptãtē vexãdi eos.nõ ſic aũt ꝓbabile eſt factum de
omnibus malis quos ſcribit eſſe vitandos.

Nicolaus de lyra ſup epla ꝑᵃ ad corin. cap. 5. **Ad argumēta.** ⸿ Ad ꝑᵐ patet ꝙ illa auctas
Apoc.nõ dꝫ itelligi õ clauı mi
niſteriali:ſꝫ de ꝑeminēti que eſt auctas ſnīandi vīr ꝛ ir/
reuocabilr.⸿ Ad 2ᵐ magr̄ exponit illã auctē di.iſta.c.
3.ꝙ tñ per colũbã vel ei⁹ mēbra ſit digne remiſſio vel
N redēptio pctõꝝ.ſit tñ per alios:ſed nõ digne vel recte.
dat enĩ de⁹ bñdictionē digne poſcēti:ēt per miniſtrũ idi
gnũ:qđ ꝓbatꝛ per Diero^m ſup illõ Matth.16.Tibi da/
bo claues regni celoꝝ.Et ꝑ Aug^m i li.q.noui ꝛ vete.teſta.
q.11.Uoluntas ſacerdotis obeſſe vel ꝓdeſſe nõ põt:ſed
meritũ bñdictionem poſcētis.⸿ Ad 3ᵐ pꝫ ex 2ᵒ arti.qꝛ
clauis ſcīe nõ eſt aliq̃ ſcia:ſꝫ eſt auctas noſcēdi ꝭ eſt in/
grēdi ꝛ examinãdi cãm rei.⸿ Ad 4ᵐ pꝫ ex 4ᵒ arti.qꝛ
ſm vnaꝫ opi.clauis eſt de ſe tñ ptãs remota:ꝛ ad ꝭ ꝙ
ſibi rñdeat mã requiritꝛ in eo alia ptãs.ſ.iuriſdictio:vel
ſaltē per aliã ptãtem actiuã ſubqcitꝛ ſibi mã vt ſiat ſibi
mã capax actiõis ei⁹.Scđm aũt aliã opi.clauis ē ptãs
ꝓpinq̃.ꝛ icludit iuriſdictionē ꝑuatã:qđ enĩ aliud eſt iu/
riſdictio q̃ꝫ auctas dictãdi ius:ꝛ ꝭ qđ aliud ē q̃ꝫ auctas
iudicãdi ꝛ ſnīandi.⸿ Ad 5ᵐ pꝫ ex 5ᵒ arti.ꝯcedo.n.ꝙ nõ
ordinat⁹ põt hr̄e claues alias ꝑtinētes ad forũ exteriſecũ
ꝛ ordinat⁹ nõ hr̄e.tñ ad ꝭ ꝙ ſit hierarcha eccl̃ie.i.in ꝑn
cipatu eminēte opꝫ ꝙ hēat illas claues exteriores.ꝛ cũ
ꝭ ꝑſupponitꝛ ꝙ hēat interiores.vñ nullus ordinatꝛ epȷ
niſi ꝑus in ſacerdotē fuerit ordinatus.

Opi.ma.ſen/tentiarũ. **AD qōnē** motã di.18.dīr due ꝯnes.
ꝑᵃ negatiua.ſ.ꝙ vis clauiũ
nõ ſe extēdit ad remotionē culpe vel pene
eterne:qđ vr̄ magr̄ ſentire di.illa.De⁹ ingt
per ſe tñ dimittit pctm̃:qꝛ ꝛ aĩam mũdat
Rnõ Ric.dī. ꝑᵃ arti.2.q.1.ꝛ 2. ꝛ tho. eadē di.ar.1.q.3.ꝛ.17. ab īteriori macula:ꝛ a debito eterne mortꝭ ſoluit.Quid
ḡ faciũt ſacerdotes euãgelici.Rñdet tribuit eis ptãteꝫ
ligãdi ꝛ ſoluēdi.i.oñdēdi eos ligatos ꝛ ſolutos:qđ ꝓbat
per illud de leproſo ꝑus ſanato q̃ꝫ ad ſacerdoteꝫ miſſo.
Luc.5.Silr de laꝫaro ꝑus ſuſcitato:q̃ꝫ diſcipulis ad ſol
uēdũ tradito.Jo.11.⸿ Itē ꝑ Diero^m ſup illõ Matth.
cap. 13. ꝛ. 14. 16.Tibi dabo claues.in Leuit.ingt ſe oſtēdē ſacerdo/
tib⁹ iubentꝛ leproſi:q̃s illi nõ faciũt leproſos vl̃ mũdos:
ſꝫ diſcernũt q mũdi vel imũdi ſunt.Ex ꝭ dicit magr̄.ꝙ
olim ſacerdotes legales hēbãt iuriſdictionē i curãdis le
proſis:ꝭ nũc hꝫ ſacerdos euãgelic⁹ in retinēdis vel re/
mittēdis culpis.⸿ Additꝛ affirmatiua ꝙ vis clauiũ ſe
extendit ad penã tēporalē.ꝛ in ꝭ magr̄ exponit alr̄ quõ
ſacerdos euãgelic⁹ ſoluit ꝛ ligat:qꝛ ligat ad penã tꝑalē
quã iponit ꝯfitēti.Soluit aũt cũ a pena debita aliqd di
mittit vel per eã pctõreꝫ ad ſacroꝝ cõionem admittit.
Vide Ric.dī. ꝑᵃ articulo ꝑmo,q.4. ⸿ Additꝛ aũt ꝙ hec ptãs re^u pene tēporalis talis eſt ꝙ
nõ ratificatꝛ act⁹ ei⁹ niſi ſit ꝯformis iudicio diuino.ſ.niſi
tãtã iponat q̃tuꝫ ſm iuſtitiã diuinã pctis rñdet.de gr̄a
pone iſte ꝓ pctis ſuis tenetꝛ ſm ſtrictũ rigorē ad penaꝫ
decē dierũ.ſacerdos vtute clauiũ põt ſibi remittē penã
triũ dierũ.Et eſto ꝙ de theſauro eccl̃ie iſte diſpenſator
poſſit vnũ diē vl̃ duos remittē poſt totũ ꝭ remanet iſte
obligat⁹ ad ſex vel qnqꝫ dies.de qb⁹ ſi ſacerdos aliqd
dimittat nõ ratificatꝛ iſta obligatio:qꝛ tũc clauis ptãtis
errat i ligãdo ꝛ ſoluēdo.facit.n.cũ magis ſolutũ a pena
tꝑali q̃ꝫ de⁹ iudicet eũ ſolutũ:ꝛ per ꝯñs niſi ille hos ſex
dies hic ſoluat:reſiduũ ab eo exigetꝛ i purgatorio.⸿ Cõ
tra ꝑᵐ:qꝛ tũc ſacrm̃ pnīe nõ eēt ſacrm̃ noue legis:nec ali
quã cãlitatē vel diſpõnē hr̄et cãlē ad ꝑmã gr̄aꝫ:qꝛ nun/
q̃ꝫ digne ſuſcipetꝛ niſi ab habēte iã ꝑmã gr̄aꝫ.nullus enĩ
digne oñditꝛ ſolut⁹ a deo niſi ꝑus ſit ſolut⁹.⸿ Itē ſuſce
ptio iſtius ſacri eſt inſtrm̃ ad gr̄am.ꝭ eſt diſpõ efficax
nccia ex ſtatuto diuino ad gr̄e ſuſceptionē.Inſtrm̃ autē
vel diſpõ ꝑuia nõ eſt ſignũ rememoratiuũ ſiue oñſiuũ
alicui⁹:vt iã ꝑterīti ſꝫ futuri.ḡ collatio ſacri pnīe ad hoc
vt fiat digne nõ opꝫ vt ſit ſignũ abſolõnis diuine ꝑcedē
tis.⸿ Cõcedo iſta vt diffuſe declaratũ eſt di.14.q.4.
ꝙ ſacrm̃ pnīe põt digne recipi ab attrito.ꝛ ꝭ tãta attri/
tiõe que nõ ſufficeret ꝑ modũ meriti ad iuſtificationeꝫ
A ſuſcipiēdã in termino attritiõis:ꝛ ſi nõ ficte recipiatꝛ in
termino recipitꝛ gr̄a ꝑma:qꝛ a deo ꝯfertꝛ.ꝛ abſolõ ſacra/
mētalis eſt ſignũ efficax illi⁹ abſolõnis ſequētis in vlti
mo inſtãti ipſi⁹:ſicꝫ ꝓlatio vboꝝ eſt ſignũ ꝯfectiõis cor/
poris chrĩ.⸿ Et ſm ꝭ pꝫ quõ ſacrm̃ hoc eſt inſtrm̃ ad
gr̄am ꝑmã ſiatꝫ diſpõ ꝑuia eo mõ quo alteratio põt di
ci inſtrm̃ re^u gnõnis ſubſe:qꝛ diſpõ ꝑuia.nõ igitꝛ eſt ſimi
le de ſacerdote legali re^u lepre:ꝛ de euãgelico re^u culpe:
qꝛ ille tñ exercuit aliqd qđ erat ſignũ rememoratiuum
mundationis lepre:ꝛ nihil qđ eſſet ſignũ ꝓnoſticũ effi/
cax reſpectu mundationis ſequētis:ſed iſte exercet actũ
qui eſt ſignũ ꝓnoſticũ efficax mundationis ſequētis in
vltimo inſtãti:nec tñ mentitꝛ iſte:qꝛ itelligitꝛ abſolõ ei⁹
pro illo inſtãti pro quo iſte a deo ꝛ ab eccleſia eſt abſo/
lutus.⸿ Si dicas.ḡ ſacerdos dlet maculã ꝛ penã mor/ Diſt.14.q.1. ar.1.ꝛ di.17. q.vnica.
tis eterne qđ eſt ꝓpriuꝫ deo.Dico qđ vtrũqꝫ facit:ſi tñ
duo ſunt ibi de qb⁹ dictũ eſt alr̄:ſed nõ facit niſi iſtrālr: B
nõ qdē attingendo illũ effectũ nec virtute ꝓpria nec al
terius:ſed attingēdo aliqd ꝑus qđ eſt diſpõ neceſſitans
ad illum effectũ:neceſſitans inquã ex diuina pactione: Et.l.dico.
ꝛ tale agens cauſans diſpõnē neceſſariã ad terminũ di/
citur agens inſtrumentale vt eſt de alterante ꝛ gñante.
ꝓpriũ aũt eſt deo ꝑncipalr mundare ꝛ remittere illud
debitũ etiã attingendo illũ effectũ.hoꝝ aũt neutrũ ꝯue/
nit ſacerdoti.⸿ Auctoritates ergo quas magr̄ adducit
pro ſe affirmatiue loquuntꝛ ꝙ hoc facit.ꝛ verũ eſt ꝙ ſa/
cerdos euãgelicus oſtēdit illum mundatũ ꝛ ſolutũ pro
inſtãti pro quo intelligitꝛ ſua abſolutio:ſed nõ hoc ſolũ:
imo ſic oſtēdit ꝙ illa oſtēſio eſt diſpoſitio preuia ꝛ ne/
ceſſaria ad illud qđ oſtēditꝛ.hec eſt enĩ excellētia ſacra/
mentoꝝ noue legis ꝙ eoꝝ ſuſceptio eſt diſpoſitio ſuffi/
ciens ad gr̄aꝫ.Illoꝝ aũt legaliũ nec ſuſceptio erat diſpo
ſitio efficax ad mũdationē corporalē lepre vel hmõi ſe
ditatis.Eſſet aũt ſimile ſi loq̃remur de ſacerdote legali
purificãte aliquē per aquas aſperſionis ab aliq̃ irregu/
laritate ꝯtracta in lege ex ꝯtractu lepre vel hui⁹:tũc.n.
ſacerdos ille exerceret quēdã actũ qui eēt ſignũ efficax
recõciliationis huius irregularitatis:ꝛ mũdationis illi⁹
pollutiõis cuius mundationis actu vl̃ termino ſequeretꝛ
effectus ſignatus.ſ.ꝙ iſte eſſet dignus cõicare cũ ceteris
ſynagoge.⸿ Cõtra illud qđ dictũ eſt de 2ᵒ ꝯne põt ar/
gui.nulli cõmittitꝛ ptãs arbitrãdi in cã aliqua cuius ar/
bitriũ nunq̃ꝫ erit ratũ ꝓpter quãcũqꝫ diligētiã poſſibi/
lem adhiberi ab ipſo:ſed tñ a caſu:vel per miraculum
ſpeciale:ſed per quãcũqꝫ diligētiã poſſibilē adhiberi a
ſacerdote nõ põt ꝑtingē ad illõ idiuiſibile pene q̃ deus

iudicat petõẽ eẽ dignũ.ſi ḡ attingat:h erit a caſu vel ꝑ miraculũ ſpãle:nec erit tamẽ ꝑ te niſi ad illõ attingat.ḡ nõ hꝫ auctẽ aliq̃ꝫ arbitrãdi.℄ Cõfirmaẽ:qꝛ nec eſt veriſimile ꝙ deᵘ dederit ptãtẽ eccleſie arbitrãdi:ſic ꝙ ipſe voluerit arbitriuꝫ eccleſie ratificare:ꝛ tñ ꝙ ipoẽ ſit eã recte arbitrari.ſic nihil ratificaẽ niſi a caſu vel ꝑ miraculũ ſpãle.℄ Itẽ nullus ↄſtituiẽ arbiter iter partes ſub hac ↄditiõe ꝙ ꝑciſe arbitreẽ ad volũtatẽ vniᵘ ꝑtis.ꝛ h maxie qñ nõ põt noſſe determinate volũtatẽ illius ꝑtis.Sꝫ in iudicio pnie ptes ſunt deᵘ ꝛ petõꝛ iter q̃s eſt ſacerdos arbiter.ḡ nõ obligaẽ ꝑciſe ad arbitrãdũ illaꝫ penã quã ſibi deᵘ iſligeret:maxie cũ nõ poſſit ſibi ↄſtare de volũtate dei q̃ ad hoc ꝑtiſe vt eſt mẽbrũ eccleſie. ℄ Itẽ ſi ſacerdos iponat pniam aliquãtulũ maiorẽ q̃ꝫ reſideat petis:nõ eſt ꝓbabile qñ penitẽs teneaẽ eã iplẽ.ḡ ſi aliquãtulũ minᵘ pena ↄdigna illa vĩ ſufficẽ.nã ſi nõ ſufficeret aliq̃ citra illã pũctalẽ quã dictat diuina iuſtitia.ḡ nõ oporteret explere aliã vltra illõ pũctale diuine iuſtitie.℄ Dico ḡ ꝙ ſicẽ in aliꝭ cõmutationibᵘ iuſtitia cõmutatiua hꝫ aliq̃ꝫ latitudineꝫ:ita ꝙ nõ reſpicit in cõmutationibᵘ idiuiſibile:ſed mediũ recte rõnis.Ita iuſtitia punitiua que eſt cõmutatiua pene ꝓ culpa nõ reſpicit nec̃io gradũ idiuiſibilẽ pene corñdentẽ huic culpe:ſed eſt ibi aliq̃ latitudo iſra quã pena mioꝛ nõ ſufficit:ꝛ vltra quã pena maioꝛ nõ ẽ iponẽda.ꝛ ex̃ totã iſtã latitudinẽ clauis citra vł vltra ligãs errat:ꝛ tũc nõ imerito q̃ ſoluiẽ in terris nõ ſoluiẽ in celis.i.nõ ratificaẽ:ſꝫ iſra latitudinẽ nõ errat.ꝛ iõ arbitriũ ratificaẽ intm̃ ꝙ qcqd iponiẽ iſra illã latitudineꝫ hic opꝫ iplẽ.ꝛ ſi hic nõ iplet.reſiduũ i purgatorio exigeẽ.Et ſi minᵘ iponaẽ ꝛ expleatur nihil maiᵘ exigeẽ in purgatorio.℄ Iſtõ aũt mediũ in iſta latitudine poẽ eſt oẽ hoi notũ ꝑ legẽ dei cũ adiutorio rõnis nãlis.ꝛ iõ obligatio ad h mediũ lati eſt ad poẽ hoi ſine miraclõ ſpãli ꝛ ſine caſu ꝛ fortuna.℄ Sꝫ nunq̃d penã a claue nõ errãte ipoſitã teneẽ penitẽs adiplẽ:℄ Rñᵒ ꝙ ſic ſi velit ſe ſubmittẽ ſacerdoti huic.ꝛ q̃ñtũ ad abſolutionẽ culpe ꝛ q̃ñtũ ad ſuſceptionẽ pene totalis corñdẽtis:qꝛ tũc obligaẽ ꝑcepto eccleſie cui ſe volũtarie ſubmiſit.Si autẽ tñmõ ſe velit ſubmittere huic q̃ñtũ ad cõmutationẽ pene eterne in tpalẽ:ꝛ nõ q̃ñtũ ad taxationẽ pene totalis:ſꝫ tãtũ q̃ñtũ ad illã ꝛ illius taxationẽ vult ſe ſubdere manui dei vel hic vel in purgatorio.nõ expediret talẽ ſine abſolõne repellẽ.tũc enĩ recederet deſpatᵘ.nec vĩ ꝑꝑ iſtã voluntatẽ eſſe in petõ mortali:cũ ↄteraẽ de petõ ꝛ velit puniri pena ↄdigna ꝓ eo:ꝛ ab eo cuiᵘ eſt iuſte eã infligẽ:ſꝫ nolit eã ſibi iſligi ab iſto ſacerdote:nec ipemet velit eã recipe vt ſit miniſter ipſiᵘ iſligẽdc.℄ Nec põt dici huc iobediẽtẽ eccłie eẽ:qꝛ põt ſe ſubmittẽ arbitrio eccłie q̃ñtũ ad iudiciũ illud pniale ad qõ nec̃io teneẽ ſe ſubmittẽ:ſꝫ nolit ſe ſubmittere illi ſequẽti.Et pꝫ ꝙ illõ nõ icludiẽ nec̃io in p̊:qꝛ ſacerdotes p̊ exiſte q̃ñtũcũqꝫ vniformiter valde variãt ſe quẽs.vñ ꝛ frequẽter ꝑꝑ volũtatẽ ↄfitẽtis ad ſubeũduꝫ penã nõ magnã dãt aliq̃ꝫ modicã ꝑdicẽdo ſibi ꝙ oꝫ reſiduũ ſoluẽ i purgatorio.ꝛ cũ illa pna ſit mãifeſte iproportionata culpe ꝛ oĩno ex̃ illã latitudineꝫ nõ ꝑꝑ h nõ recipit talis ſacrm̃ pnie.Eodẽ mõ vĩ ꝙ põt oĩno penã nullã ſibi iponẽ ꝑꝑ reſiſtẽtiã eiᵘ ad ſuſtinẽdũ ꝑdicẽdo ſibi ꝙ totã illã penaꝫ opꝫ ſoluẽ in purgatorio.Et Augᵘ h inuit ꝙ ſi vir tali inclinabili iponaẽ pnia aliq̃ diſplicẽs:timẽdũ eſt ne inde accipiat occaſionẽ recidiuãdi in petm̃ mortale:qꝛ ꝓuciẽdi illã pniaꝫ in q̃ peccabit mortalr̃ poſtq̃ꝫ voluit ſe ſubmittẽ ſacerdoti i eiᵘ ſuſceptiõe.℄ Sꝫ dato ꝙ erret clauis ſcie nõ tñ ptãs clauis nũq̃d arbitriũ ratificaẽ i celo:℄ Rñᵒ clauis ſcie errat qñ nec

bñ regruñẽ nec examinanẽ illa q̃ ꝑtinent ad h iudiciũ vtpote ſi circũſtãtie aliq̃ ſatue q̃ nec aggrauãt nec alleuiãt:ſꝫ placẽt auribᵘ pruriẽtibᵘ ↄfeſſoꝝ:ſi ẽt nõ regrit de attritiõe ↄfitẽtis:ſed tñmõ vt audeat eũ:ac ſi narraret vnã narrationẽ vel fabulã.ꝛ in p̊ qdem ſꝫ aliqd ſiat qõ nõ eẽt faciẽdũ:ſi tñ nihil omittaẽ qõ eẽt faciẽdũ:vtpote circũſtãtijs nõ regrẽdis regſitꝭ:regruñẽ ille q̃ eẽnt regrẽde:põt ſeq̃ rectũ iudiciũ.ſꝫ in 2ᵒ omiſſã regſitiõe diſplicẽtie ↄfitẽtꝭ nõ põt ſeq̃ rectũ iudiciũ niſi caſualr̃. ℄ Breuiẽ ḡ dico ꝙ ſi clauis ſcie erret exeq̃ẽdo nõ neceſſaria ad illã cãm vel illicita peccat ↄfeſſor:ſꝫ ſi nihil omittat de nec̃ijs ad cognitionẽ cãe põt recte iudicare. Si aũt errat clauis ſcie omittẽdo aliqd qõ eſt nec̃iũ ad cãe cognitionẽ:ꝛ peccat ꝛ nõ põt recte iudicare niſi a caſu ꝛ potiſſime de attritiõe vł ↄtritiõe ↄfitẽtis.Ex ſi penitẽs oñdat ſe dolẽtẽ:cũ tñ nõ ſit:eſt fictᵘ:ꝛ recedit a vera pnia:ꝛ cũ nouo petõ:nec clauis ſcie errat:ſꝫ penitẽs i periculũ ſui errat.ꝛ tũc ratificaẽ iudiciũ ſacerdotꝭ i celo.h eſt ꝙ fecẽ qõ ſuũ ẽ:qꝛ vt hõ nõ potuit cor vidẽ niſi ꝑ ſigna exteriora:ſꝫ nõ ratificaẽ q̃ñtũ ad illũ ſuſcipientẽ:qꝛ nõ eſt capax iſtiᵘ ſicẽ oñdit ſe capacẽ.℄ Sꝫ eſto ꝙ aliq̃ nec̃io omiſſo a caſu fecit iuſtã ſniaꝫ.℄ Rñᵒ ratificabit q̃ñtũ ad ſuſcipiẽtẽ ſi nõ eſt fictus:ita ꝙ ſibi ſufficiet illam penã implere:ſed nõ ratificabiẽ ex parte ↄfeſſoris quin peccet errando.Et iſto mõ opꝫ diſtinguere ꝙ aliquãdo ratificabiẽ arbitriũ ex vtraqꝫ parte.ſ.taꝫ ſacerdotis q̃ꝫ ſuſcipiẽtis.aliqñ ex parte illius nõ iſtius.

Ad argumẽta.

℄ Ad p̊ᵐ ↄcedo vtrũqꝫ mẽbrũ diſtõnis.Et cũ dĩ ↄ p̊ᵐ ꝙ tũc poſſet totã penã remittẽ.nego:qꝛ aliqõ ẽ mediũ determinatũ ſm̃ rectã rõnẽ in q̃ ſtãdo remittit recte:ſꝫ nõ vltra.Et cũ dĩ ꝙ ſaltẽ per plẽs abſolõnes remitteret.h tãgit bonã difficultatẽ:an iterata ↄfeſſio eoꝛũdẽ petõꝝ vi clauiũ plus ꝛ plus de pena remittat.vĩ probabile ꝙ ſic:qꝛ eiuſdẽ rõnis eſt abſolõ 2ᵃ cũ p̊ᵃ.ḡ põt eãdẽ vtutẽ hꝫ reᵃ aliculᵘ ꝑtis pene remittẽdc.ꝛ ꝑ ↄñs per aliquot abſolõnes finitas cũ culpa illa hẽat ꝑtiõnẽ in ptes finitas poſſet totalr̃ remitti.ſiqdẽ oẽ finituꝫ ꝑ ablationẽ ꝑtiũ finitaꝝ aliq̃tiẽs ſũptaꝝ totalr̃ ↄſumit.℄ Quid ḡ meliᵘ q̃ꝫ ſemꝑ ↄfiteri q̃uſqꝫ poſt cẽteſimã vł milleſimã ↄfeſſionẽ eẽt tota pena remiſſa õbita qbuſcũqꝫ petĩs cõmiſſis.℄ Uĩ ꝓbabiliᵘ ꝙ 2ᵃ abſolõ vtute clauiũ nullã ꝑtẽ pene remittat.nã hic fugẽ ad ptes eiuſdẽ q̃ñtitatꝭ vł eiuſdẽ ꝓportionis nihil ẽ:qꝛ nõ eſt rõ q̃re 2ᵃ abſolõ nõ põt auferre ꝑtẽ eiuſdẽ q̃ñtitatꝭ ſi quã poſſꝫ.Nec mirũ ſi nullã põt:qꝛ illõ iudiciũ ſeł latũ ſine errore deᵘ ratificat in celis:qõ ẽ irreuocabile.ḡ rõnale eſt ꝙ ſic ratificeẽ qõ ſit iterabile.nõ dico ꝙ illicitũ vł ipoẽ ſit iterari:ſꝫ tñ cũ fructu iſto quẽ nũc hꝫ nõ ẽ iterabile.h videmᵘ in ſentẽtijs diffinitiuis in foro litigioſo qbᵘ abſoluunẽ accuſati qñ iueniunẽ inocẽtes:nec poſtea replicaẽ inq̃ſitio vt ſit ꝓceſſus in eadẽ cã:nec ſi replicaret ꝑ illã 2ᵃᵐ ſniaꝫ iſte abſolueretẽ:ſꝫ ꝑ p̊ᵃᵐ.q.n.ſoluᵗᵘ eſt/ampliᵘ nõ abſoluiẽ:qꝛ nullus ſoluiẽ niſi ligatᵘ.℄ Ad 2ᵐ ꝑtẽ diſtõnis ↄcedo ꝙ penã iſlictã a ſacerdote q̃ nõ excedit totã illã latitudinẽ iuſtitie teneẽ ↄfitẽs ſoluẽ ꝛ ſufficẽ.℄ Sꝫ dices.vñ ſciet iſte ↄfitẽs ſi excedat latitudinẽ an nõ:℄ Rñᵒ vel a lege diuina ſi ꝑitus eſt in ea per ſe/vel ſi non/põt regrere ab alio ↄfeſſore de cuius prudẽtia magis confidit:vel ſi nolit ſe ſubmittere ↄfeſſori alij:nec per iduſtriã ſuã ſufficit ad hoc ꝙ iudicet de pena hac ſi ſit cõdigna culpe/an nõ:ſeruet penã ſibi ipoſitaꝫ:maxime ſi ſibi vĩ excedere penã ↄdignã.Si aũt videaẽ ſibi deficere tutius eſt adire aliũ ↄfeſſorẽ prudẽtẽ q̃ꝫ exponẽ ſe purgatorio.℄ 2ᵐ argᵐ cõcedo ꝙ vtus clauiũ extẽdit ſe ad culpã remittẽ

Marginal notes (left): R. latitud — C; Nõ punctuꝫ ſubtiliſſimuꝫ; D; E; Clauis scię qn erret (handwritten)
Marginal letters (right): F; G; H

dã: ꝛ ad debitũ pene eterne: ſ; inſtrãlr. ꝛ ꝑ h̃ p; ad p͛m in oppoſitũ. ¶ Ad 2m dico ꝙ ſic baptiſm⁹ flũinis nõ bñti ꝑus grãz ↄfert: ꝛ bñti auget: ꝛ frequẽter in adultis ꝓcedit baptiſm⁹ flamĩs baptiſmũ flũinis: ſi tñ nõ ꝓcederet vt i ꝑuulis ↄferref ꝑ baptiſmũ p͛a grã: ita frequẽter h̃ adulti ꝑ attritionẽ tanq̃ ꝑ meritũ de ↄgruo iuſtificant̃ anteq̃ ↄfiteant̃ ſm illas auctes Aug. ꝛ Caſſiodori: ꝛ tũc in ſuſceptiõe ſacri auget̃ eis grã. Sʒ eſto ꝙ nõ habuerint ſufficiẽtẽ attritionẽ ꝑ modũ meriti ad iuſtificationẽ. ꝛ per ↄñs in peccõ exiſtẽtes: tñ aliqualr attriti cõfitent̃ in vltĩo inſtãti recipiũt grãm v̓tute ſacri. loquuntur ğ ille auctes de iuſtificatis p͛ mõ: ſʒ nõ per hoc excludũt iuſtificationẽ ſcdo modo: vt ſatis p; de baptiſmo ſcdo modo.

¶ Sciẽdũ eſt ẽt ꝙ tempus pñie eſt vſq; in extremũ articulum vite ꝛc. Diſt. XX.

Circa diſtin. 20m q̃ro. Utrum pñia in extremis valeat ad ſalutẽ: Uĩ ꝙ nõ. Aug⁹ i q̃dã ſermone. ꝛ põit i lr̃a loquẽs de ſic penitẽte. nõ ꝑſumim⁹ ꝙ bñ hĩc exit. ¶ Jdẽ ꝛ ponit i lr̃a. ꝛ de peni. di. 7. Periculoſũ; eſt ꝛ interitui vicinũ vſq; ad mortẽ ꝓtraſtiare pñie remediũ. ex hac auctẽ ſic arguit̃. peccat mortalr ğ ſe exponit ꝑiculo mortꝭ ſue: ſʒ talis ẽ ꝓtrahẽs pñiaʒ vſq; ad vltĩm. ğ ꝛc. ¶ Cõfirmat̃ ꝑ illõ Aug. in ſmone inocẽtũ. Hac aīaduerſiõe ꝑcutit̃ peccõr: vt moriẽs obliuiſcat̃ ſui q dũ viueret oblit⁹ eſt dei. ¶ Jtẽ ecc. 17. Uiu⁹ ꝛ ſanus ↄfiteberis. adducit illud Aug. Age pñiaʒ dũ ſanus es. ſi ſic egiſti: egiſti q̃ ꝑ te peccare potuiſti. ſi vis peniẽ qñ iã peccare nõ potes: peccã te dimiſerũt: nõ tu illa. Ex h̃ ſic arguit̃. Nulla pñia ſufficit ad ſalutẽ niſi ſit voluntaria: ſʒ penitẽs in extremis nõ dimittit peccã ſua: ſʒ illa eũ ſm Aug. ğ ꝛc. ¶ Jtẽ nihil ordinãdum eſt a legiſlatore qđ eſt occaſio trãſgrediẽdi legẽ ꝓpter multa. h̃ p;: q: tũc legiſlator aliqđ faceret ꝑ ſe: qđ ẽẽt in deſtructionem legis ſue. Sed pñiaʒ ſerotinã valere eſt occaſio ↄtinuãdi peccã pro tota vita. Quis eni nõ ↄtinue peccaret per totã vitã ſi breuis pñia in fine ſaluaret: ğ ꝛc. ¶ Jtẽ nulli dimittit̃ peccm̃ mortale niſi per aliq̃ penã tẽporalem correſdẽtẽ peccõ: ſʒ talis penitẽs in extremis nullã penã ſoluit. vel ſaltẽ nõ ſufficiẽtẽ nec peccõ correſdẽtẽ. ¶ Si dicat̃ ꝙ penã tẽporalẽ debitã peccõ i purgatorio ſoluet. ¶ Cõtra. moriens in peccõ mortali dãnat̃ ſtatim: ğ moriens in grã ſtatim ſaluabit̃: ꝛ per ↄñs nulla pena ſoluetur poſt hãc vitã. ¶ Cõtra. Aug. de vera ꝛ falſa pñia. diſt. 7. ꝛ ponit̃ in lr̃a. Pñia ſi in extremo vite hĩam aduenerit: ſaluat ꝛ liberat: qđ ꝓbat ſubdẽs. multũ fuit ſera latronis pñia: ſed nõ fuit ſera eius indulgẽtia. de quo habet̃ Luc. 23. ꝓbatur etiam per illud Ezech. 18. ꝛ. 23. Quacũq; hora ingemuerit peccator ꝛc.

A Jn iſta q̃one due ſunt ↄcões ſatis certe. ¶ Pũa eſt hec. pñia vera ſiue interior ſola ſiue exterior cũ ſuſceptiõe ſacri pñie ſuſcipit ad ſalutẽ vbicũq; in extremis. ¶ Scda ꝙ pñia que videt̃ in extremis vix eſt vera pñia ſufficiẽs ad ſalutẽ: q: difficile tũc eſt hĩre verã pñiam. ¶ Primũ p; per Aug. ꝛ põit in lr̃a: q̃ deus ſemꝑ potẽs eſt ẽt in morte ſubuenire gl̃a placatiũ: ğ op⁹ ſit nõ hoĩs ſed dei fructuoſam pñiam inſpirare: põt eã q̃cũq; vult ſua mĩa. ꝛ per rõnẽ p;: q: ſiue pñia interior ſola per modum meriti de ↄgruo ſi ab aliq̃ in extremis hẽat: h̃ diſponat ad iuſtificationẽ: ſiue ſacꝛʒ pñie ꝑ modum ſacri opet̃ ad eãdẽ: ſi ab aliq̃ in extremis hẽat̃ hoc vel illa hẽatur eadẽ rõ ꝑceptionis grẽ que ꝛ in alio penitente ꝛ ꝑ ↄñs grã ꝑcipiet: ꝛ ſic ſaluꝰ. ¶ Scda ↄ ꝓbat̃ ꝑ q: tũc ipedit̃ vſus liberi arbitrij: vel vſus liber rõnis ꝛ voluntatis ex dolore vel timore inherẽtib⁹. nõ eniʒ dico aliquẽ ẽẽ in extremis q grauat̃ morbo ſm cõẽʒ legẽ curabili: vt febre tertiana: vel hñ nec q ſubito morit̃ cui⁹ mortis adhuc nulla appet cã: ſʒ q ex cauſis euidẽtib⁹ iã poſitis indicat⁹ eſt ꝓxim⁹ morti ſm cãs iferiores operantes vt in pluribus: vtpote in infirmitate qñ iã attingit ad gradũ deſpatũ iudicio medicorum. vel in alijs ꝑiculis vt ſubmerſiõe ꝛ hmõi. ſtati iminet mors: ꝛ in iſtis inq̃ vel eſt maxim⁹ dolor in pte ſenſitiua: vel timor maximus. Et vtraq; paſſio vehemẽs nata eſt ipedire liberũ vſuʒ rõnis ꝛ voluntatis: q: ſm Aug. 83. q. q. 36. Paſſiões cãte a triſtãtib⁹ vel triſtib⁹ plus mouẽt q̃ paſſiões cãte a delectabilib⁹. paſſio aũt delectatiõis vehemẽs q̃nq; ipedit totalr: vel fere vſuʒ rõnis: vt di. de ci. dei. act⁹ aũt diſplicẽtie de peccõ ad h̃ ꝙ ſit ſufficiẽs ad verã pñiaʒ ſiue intrinſecã ſolã ſiue ad dignã ſuſceptionẽ ſacri pñie reqrit liberũ vſuʒ rõnis ꝛ voluntatis. 21. 14. q. 16. B ¶ Si dicas ꝙ dolor vel timor q ieſt nõ totalr ipedit itellm vel voluntatẽ ↄcedo: ſʒ multũ ipedit: ꝛ ꝑ ↄñs remiſſi⁹ ꝛ iperfecti⁹ vſus itellꝰ ꝛ voluntatis tũc põt hĩri q vix ſufficit ad diſplicẽtiã ſufficiẽtẽ ꝛ reqſitã ad verã pñiaʒ. hãc rõnẽ tãgit Aug. in lr̃a: Cũ ſera venit pñia tãt⁹ aliqñ cruciat⁹ ligat mẽbra ꝛ dolor ſenſum opprimit vt vix hõ aliqđ cogitẽ valeat. ¶ 2° ad h̃ ꝙ diſplicẽtia valeat ꝛ ſit ordinata opꝫ ꝙ ſit debite circũſtãtiõata ꝛ maxie circũſtãtia finis ꝛ ꝑncipij actui ꝑncipalis: vt. ſ. ſit voluntaria ꝓp deũ: ſʒ difficile eſt tũc hẽre actũ ſic circũſtãtiõatũ: q: q vſq; tũc fuit īpenitẽs nõ videt̃ tũc extorqueẽ a ſeipſo diſplicentiã nouã niſi timore pene iminẽtis. ꝓſumit̃. n. ꝙ ſi remot⁹ eẽt a pena ſic ꝑus nõ extorqueret a ſeipſo illã diſplicẽtiã ſic nec ꝑus. tũ q: ſaltẽ aliqđ ſimplr inuoluntariũ videt̃ cã iſti⁹ diſplicentie. ſ. expectatio mortis videt̃ cã iſti⁹ diſplicẽtie. illa aũt ẽ inuoluntaria: ꝛ qđ nõ ſit niſi ex ſuppõne cuiuſdã inuoluntarij nõ ẽ ſimplr voluntariũ: ſic nõ oĩno voluntarie ꝓijcit q̃s merces in mari: ſi nõ ꝓijcit niſi ex ſuppõne cuiuſdã ꝑiclitationis quã nollet. ſaltẽ qđ nõ eſt niſi ſic voluntariũ nõ eſt multũ acceptũ alijs: nec multũ videt̃ ꝓp amorẽ ei⁹ factũ. hãc rõnẽ tãgit Aug⁹ in lr̃a: opꝫ nõ ſolũ timẽ iudicẽ: ſʒ diligẽ. arbitrij. n. libertatẽ q̃rit vt delẽ poſſis cõmiſſa non neceſſitatẽ: charitatẽ nõ timorẽ. nõ igit̃ timeat penaʒ q penitet: ſed anxiet̃ ꝑ gl̃ia. ¶ 3° rõ: q: hĩt⁹ malus vſq; tũc ↄtinuat⁹ multũ retrahit ab actu pñie. ꝛ hãc rõnẽ tãgit Aug⁹ in lr̃a cũ filij q̃s illicite dilexit ſint pñtes: vxor ꝛ mũdus ad ſe vocet: multos ſolet pñia ſerotina decipe. intellige: hoc delectabilia eẽ pñtia in ſe vel in phãtaſmatib⁹ vehemẽter ipreſſis: ꝛ ſiue ſic ſiue ſic: ex vehemẽtia hĩt⁹ ↄtinuati multũ iclinãt ad ſe iordinate amãdã: ꝛ ꝑ ↄñs magnã faciũt difficultatẽ ad hñdũ magnã diſplicẽtiaʒ de eis ad h̃ vt ſit diſpõ ſufficiẽs ad deletionẽ culpe. ¶ 4° q̃to aliqs ẽ min⁹ diſs ſit act⁹ tãto reqrit̃ icẽſior diſplicẽtia ad h̃ q ſit diſpõ ſufficiẽs ad deletionẽ culpe. Jſte aũt min⁹ eſt diſs: q: nullo⁹ eſt diſs act⁹ exterioris ad peccãdũ. regreret igit̃ ſm ſtrictã iuſtitiã icẽſior mot⁹ diſplicẽtie ad iuſtificationẽ ei⁹ q̃ ad iuſtificationẽ ſani: cui vix poſſet hĩre eq̃ icẽſuʒ. Et hãc rõnẽ tãgit Aug⁹ i lr̃a. Age pñiaʒ dũ ſanus es: ſi ſic agis ſecur⁹ es: q: pñiaʒ egiſti qñ peccare potuiſti. ſi vis agẽ pñiaʒ qñ iã peccare nõ potes: peccã te dimiſerũt nõ tu illa. ad minus nõ eſt ita libẽ illa dimittẽs ſicẽ ille ſanus. ꝛ iõ q̃tũ deficit in te de libertate: tãtũ ſm rigorẽ reqrit̃ in te mot⁹ icẽſior quẽ vix vel nunq̃ poteris hẽre. ¶ Jõ dic̃ Aug⁹ ꝙ magnũ eſt cui de⁹ tũc iſpirat ſiqs eſt verã pñiam: q: vix vel nunq̃ eſt aliqs qui hẽat diſpõnẽ de ↄgruo: vt cui iſpiret̃. ¶ Ex iſtis ſequit̃ duo correlaria. vnũ ꝙ ſano ꝑſuadẽdũ eſt vt ſanus peniteat D

ſentiēdo ſibi timorē ꝙ̄ꝑiculoſuꝫ ſit expectare ſerotinaꝫ pniaꝫ ꝑꝑ rōnes ꝑdictas. ¶ Aliud correlarium: ꝙ̄ infirmo iam ad articulum iſtū deducto ſuadendū eſt vt ſm̄ ſuā poſſibilitatē laboret ad pniaꝫ ordinatā: vt. ſ. nō obſtante dolore vel timore vtat̄ rōne ꝙ̄tū pōt: ꝛ nitat̄ hīc diſpliceciā voluntariā ꝑpter finē debitū. ſ. ꝑpter deū ꝛ renitat̄ male inclinationi habitus ꝛ delectationū priuū: ꝛ laboret ad diſplicētiā quantum poterit hic ꝫ breuem: ꝛ ne in deſperationē mittat̄ extollēda eſt ſibi dei miſericordia: proponendo ſibi exemplū de latrone illo cuius fuit penitentia ſera: ſed non ſera indulgentia.

Ad argumenta. ¶ Ad pᵐ dico ꝙ̄ ꝑſumptio eſt ſm̄ ea que eueniūt vt in pluribus: ꝛ magis apparēt ꝯſona rōni recte: vt in pluribus vꝫ difficile: vel ipoſſe tali hīi penitē ꝑꝑ rōnes dictas: tñ iſta ꝑſumptio nō cōcludit de neceſſitate: qꝛ ꝫ vt in paucioribus ꝛ difficilr poſſe eſt oppoſitū euenire: ꝛ iō dicit Augꝰ. nō dico ꝙ̄ ſaluabit̄: ſꝫ nec dico ꝙ̄ dānabit̄: qꝛ de
E neutro pōt hō eē certꝰ. ¶ Ad 2ᵐ ꝯcedo ꝙ̄ ꝗ ſciēter exponit ſe ꝑiculo ſalutis ſue peccat mortalr. ꝛ iō iſte ſi aliquo actu elicito determinat ſibi nūꝙ̄ penitē niſi in extremis: illo actu elicito exponit ſe ꝑiculo tali: ꝛ peccat mortalr: ſꝫ ēt de illo pctō ſi ſic peccauit poſſe eſt ipm̄ penitē in extremis ſic̄ ꝛ de alijs. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ̄ quādiu aliqs hꝫ vſuꝫ liberi arbitrij pōt peccare pctō interiori ꝫ nō exteriori: ſaltē cōplacēdo in pctīs iaꝫ ꝑus cōmiſſis: ꝛ ita pōt pctīs tūc dimittē ꝑ diſplicētiā ō eis: ꝫ neċe ſit nō peccare pctō exteriori: ſꝫ ēt iſtud intātū pōt eē ſibi ꝑ tūc voluntariū: vt habeat tūc voluntatē ꝙ̄ ſi poſſet tūc peccare pctō exteriori fugeret ꝯ oino: ꝛ nō tm̄ diſplicētiā: ſꝫ aliā pniam exteriorē hīc de pctīs ꝑus cōmiſſis ſaltē in voto ſi ſupuiuat. ¶ Ad aliud dico ꝙ̄ legiſlator nō dꝫ ea ꝑtermittē q̄ ſm̄
F ſe ſunt ꝯgrua in lege ordinata: ꝫ aliqs ex illis accipiat occaſionē delinquēdi: aliogn nūꝙ̄ deus debuiſſet inſtituiſſe pniaꝫ aliquā in aliq̄ lege: qꝛ qlibet pōt ex ꝯ accipe occaſionē delinquēdi quā nō acciperet ſi nō poſſet poſtea penitere. nūc aūt ad legē ſimplr ordinataꝫ ꝑ ſtatu iſto nāq̄ lapſe reqrit̄ ꝙ̄ pnia poſſit eē fructuoſa: ꝛ qua rōne in q̄cūqꝫ inſtāti ſanitatis pari rōne ꝛ in extremis: imo magis eſt neċiuꝫ ꝑ multis imꝑfectis ꝙ̄ tūc poſſit valere. Dico igit̄ ꝙ̄ iſtud nō eſt occaſio data a lege: ſꝫ tm̄ accepta ab imꝑfectis: ſm̄ ſe aūt eſt occaſio ſeruādi legē ꝑꝑ amoreꝫ legiſlatoris ꝗ tāte mīe eſt erga miſeros: vt nūꝙ̄ eis claudat ſinū mīe ſue. ¶ Pōt ꝯfirmari rñſio: qꝛ qñ ex aliquo directe ꝑuenit maius bonū ꝙ̄ idirecte tāꝙ̄ ex occaſiōe accepta ꝑueniat malū: tūc illud faciēdū eſt: ꝛ nullo mō ꝑtermittēdū ꝑꝑ talē occaſionē: ſꝫ maius bonuꝫ eſt quoſdā vſqꝫ in finē malos ꝑ pniam ſaluari ꝙ̄ malū ſit pctīs
G ex iſtius occaſiōe factū: qꝛ ꝑ iſtaꝫ pniam multi finaliter attingūt ad terminū ꝑdeſtinatōis diuine. ꝑ illā aūt occa
Nota ꝑical. ſionē diuinā nulli cadūt ab iſto: ꝛ ſi aliqñ peccāt tñ non pctō quo finalr dānent̄. ¶ Ad aliud cōcedo ꝙ̄ opꝫ iſtū alia pena puniri ꝑ pctō: ſꝫ ꝯ nō dꝫ ſibi iponi hīc: qꝛ non pōt illā hīc iplē: nec ꝑt ſibi iponi ꝙ̄ tāto tpe ſtet i purgatorio: qꝛ iſte ſacerdos nō hꝫ auctē ſibi inſligēdi illā penā:
Documētum notabile. ſꝫ ꝑponēda eſt ſibi pena correſpōdēs pctīs tali mō. ſi ſanꝰ eēs talis pnia eēt tibi iponēda: quā ſi ꝯualueris ſtudeas adimplē. ſꝫ nūc es in manu dñi. cōfide de mīa eiꝰ: qꝛ ꝛ ſi te puniat tñ miſericorditer vel in caſu vbi nō pōt ꝑrohibi multus ſermo nō opꝫ aliquā penā ſibi ſpecificare: ſꝫ tñ eū inſtruē de iuſtitia dei miſericordia. ¶ Ad aliud qꝺ obijcit̄ ꝯ rñſionē dico ꝙ̄ illud nō eſt ſile. moriens enim in pctō mortali nihil haberet retardatiuū a pena condi-
H gna: ſed iſte moriēs in charitate: debitor tñ pene ꝑ pctīs cōmiſſis quoꝝ pniam nō fecit hꝫ aliqꝺ retardatiuum a

gloria: qꝛ nullus dū eſt debitor alicuius pene pōt glorificari: qꝛ gloria ſicut nec penā ſecū patit̄: ſic nec debitū pene: qꝛ nec ſimul nec poſterius perſoluende.

¶ Solet ēt queri ꝛc. Diſtin. XXI.

Hec eſt diſtin. 21ᵃ. Quero pmo qōnē hāc. Utrū poſt hanc vitā poſſit aliqꝺ pctīn dimitti. Uidet̄ ꝙ̄ nō: qꝛ nullus moriēs iuſtus pōt poſtea peccare. ergo nec moriēs in pctō pōt poſtea reſurgere. ꝯñtia pꝫ: tum a ſili: qꝛ ſile vꝫ ꝑ aliquo ſtatu poſſe peccare ꝛ reſurgere a pctō. tuꝫ a maiori: qꝛ facilius eſt cadere ꝙ̄ reſurgere: tuꝫ qꝛ reſurgere a pctō nō vꝫ competere niſi ei ꝗ pōt mereri: ſꝫ ꝗ nō pōt in aliq̄ ſtatu cadere nō pōt mereri. ¶ Itē nullū pctīn mortale poſt hāc vitam pōt remitti: igit̄ nec veniale. ꝯñtia pꝫ: qꝛ ſunt eiuſdē rōnis: cū nō niſi ſm̄ magis ꝛ minus differāt. ¶ Itē Damaſ.
li. 2. c. 4. Quod eſt angelis caſus ꝯ eſt hoībus mors: ſed angelus poſt caſuꝫ eſt oino inuariabilis ab hꝫ iꝰ in qꝺ cadit. ꝗ ꝛ hō ab illo in quo morit̄ eſt inuariabilis poſt mortē. ¶ Itē per penā minimaꝫ pōt dimitti pctīn veniale: dū tñ ſit voluntaria: vt aſꝑſione aque bñdicte ꝛ huiꝰ. pena mortis eſt maxima: qꝛ vltimū terribiliuꝫ eſt. 3. ethi. ꝗ per illā ſi ſit accepta voluntarie ab iſto morituro pōt deleri oīs culpa venialis: ꝗ poſt mortem nulli remanet dimittēda. ¶ Si dicas ꝙ̄ mors eſt inflicta ꝑ pctō originali: ꝛ iō nō pōt eſſe pena debita alij pctō nec deletiua nec remiſſiua pcti. ¶ Contra. originale pctīn dimiſſuꝫ eſt in baptiſmo: qꝛ ꝯ hoc ſpāliter ordinat̄. ergo nō eſt mors in iſto pena debita pro originali. ergo vt prius. ¶ Contra. magiſter in lr̄a: ꝛ probat per illud Matth. 12. Luc. 12. ꝛ Marci. 3. Qui peccauerit in ſpūm ſanctum nō remittetur ei neqꝫ in hoc ſeculo neqꝫ in futuro. ſubdit magiſter. ex hoc dat̄ intelligi ſicut ſancti doctores tradūt ꝙ̄ quedam peccata in futuro dimittentur.

In iſta qōne vna ꝯ ē certa. ſ. ꝙ̄ pctō dimiſſo in hac vita, pena debita ꝑ ipſo ꝑt ſolui poſt hāc vitā. Qꝺ ꝑbat̄ rōne: qꝛ nullus cuꝫ debito pene beatificat̄. aliter enīꝫ pene ſit̄ ſoluēde ſimꝉ cum glīa: aut poſt glīaꝫ: ſꝫ neutro mō: qꝛ nec pena ꝑt ſtare cū glīa nec ſuccedē glīe. igit̄ ſi qs aliqñ eſt debitor pene opꝫ ꝙ̄ ꝑus illā ſoluat. Iſte āt ꝗ digne penituit in extremis qꝺ poſſe eſt vt dictū eſt di. ꝑcedēti. nō ſoluit dignā penaꝫ ꝑ pctō de quo penituit. ꝗ illā ſoluet poſt hāc vitā. ¶ Hoc ēt dicūt auctēs ꝙ̄s magr̄ adducit i lr̄a. vnā Augꝰ. 21. de ciui. dei. c. 27. vbi tractat illud pᵒ ad Cor. 3. de his ꝗ edificant lignū fenū ſtipulā: poſt iſtiꝰ ingt corꝑis mortē donec veniat̄ ad diē dānatiōis ꝛ remunerādōis ſi ꝯ tpis interuallo ſpūs defūctoꝝ ꝗ edificauerūt lignū fenū ſtipulā ignē dicant̄ ꝑpeti trāſitorie tribulatiōis venialia cōcremantes nō redarguo. ꝛ ſequit̄. Grauior erit ignis ꝙ̄ ille ꝙ̄cūqꝫ hō pati poterit in hac vita. Et idē de vera ꝛ falſa pnia. ꝛ ponit̄ de peni. di. 7. loquēs de ſero penitēte. viuat ꝛ non moriat̄: itellige de vita ꝗ̄ nō ꝑmittimꝰ ꝙ̄ euadat oēm penā. nā ꝑus purgādus eſt igne purgatiōis: ꝗ in aliꝺ ſeculū diſtulit fructū cōuerſionis. Hic aūt ignis ꝛ ſi eternus nō ſit: miro tñ mō grauis eſt. excellit. n. oēm penaꝫ quā vnꝙ̄ paſſus eſt aliqs in hac vita. Et hāc ſniam dicit magiſter di. 20. c. 2. Si ingt ꝛ añ expletionē pnie deceſſerit ignē purgatoriū ſentiūt ꝛ grauius puniunt̄ ꝙ̄ ſi hic expleſſent pniam. Nec mirū: qꝛ pena ꝙ̄to minus voluntaria tāto minus ſatiſfactoria: ꝛ tota iſta ſentētia de purgatorio fundat̄ in verbo aplī. j. ad Cor. 3. vbi dicit ipſe ſaluus erit: ſic tñ quaſi ꝑ ignē. dicit de imꝑfecto morien-

te cū venialibus. ¶ Sʒ aliud nō eſt ita certū. ſ. de pctō hic nō dimiſſo: an pn̄a debita ꝓ ipſo poſſit ſolui in futuro: ⁊ ſic remitti. ⁊ ſcdo an tale pctm̄ hic nō dimiſſuʒ poſ
B
ſit ibi dimitti. ¶ De pͦ iſtoꝝ tanq̄ꝫ de certo tenet ꝙ nō de pctō mortali: qꝛ ꝓ ipo nō dimiſſo pena debita eſt pena dānationis: q̄ nō remittetur. ¶ De pctō aūt veniali
Alex. de alex ptri. d. in expoſitiōe lfali.
opʒ videre q̄ pena ſibi rn̄deat ſm̄ dei iuſtitiaʒ. ¶ Et dī ꝙ ſibi ꝑ ſe rn̄det pena eterna. ꝑ accn̄s āt tpalis. Primū ꝓbat: qꝛ ſi qs dānet ꝓ mortali ⁊ cū veniali ꝓ illo veniali ſemꝑ puniet. aliogn in iferno poſſet eē redemptio alicuius pcti: ſʒ nō puniet a deo ꝓ illo eternalr̄: niſi iuſte ſibi pena eterna deberet. ¶ Scōʒ ꝓbat: qꝛ pctm̄ veniale ſtat cū charitate ꝑ quā hō ordinat ad regnuʒ: ⁊ ꝑ ꝯn̄s
a. I. peccati veníalís.
rōne illius pctō veniali debet pena tpalis. ¶ Cōtra pͫ arguit ꝑ ſic: qꝛ nō ſtat cū charitate debitū pene eterne: ſʒ cū charitate ſtat veniale: nō tn̄ nō deletū poſt actū: ſed ēt actualiter cōmiſſuʒ. pʒ ſm̄ oēs. g̊ ⁊c. ꝓbatio maioris: qꝛ ꝑ charitatē eſt aliqs dignus vita eterna: ſʒ ſi cū h̄ ſtat debitū ad eternā penaʒ. igit ſimul eſt aliqs dignus vita eterna ⁊ pena eterna. ſʒ h̄ eſt ipoſſe: qꝛ nullus pōt eē debitor pene ꝓ illo iſtanti ꝓ quo eſt ordinatus ad gl'iam: qꝛ
C
tūc ſimul poſſet ſtare gl'ia ⁊ pena aliq̄. Probat ēt maior aliter: qꝛ poſt actuʒ pcti mortalis nihil remanet de pctō niſi debitū pene vt dcm̄ eſt di. 14. q. j. igit ſi debituʒ pene eterne poſſet ſtare cū gr̄a peccatuʒ mortale nō remiſſuʒ poſſet ſtare cū gr̄a: eo mō quo manet poſt actū: ⁊ tūc idē eēt amicus ⁊ inimic⁹. ¶ Itē zͦ. eēntialis pena dānatoꝝ nō eſt pena ſenſus ſʒ dāni: illa aūt neſcio cōcomitat quācūqꝫ penā: qꝛ nulla pena pōt ſtare cū btitudie. g̊ debitū ad quācūqꝫ penā eternā icludit penā dāni eternā: ⁊ ꝑ ꝯn̄s penā eēntialē dānationis: ſed illa nō corrn̄det veniali. ¶ Itē pctm̄ veniale ⁊ mortale ſunt iproportionabilia in rōne malitie vl' offenſe: qꝛ ifinita venialia ſi eēnt nō equarent vni mortali in rōne offenſe: qꝛ nec oīa illa auerterent a fine vl'tio ſicut vnū mortale. g̊ pena ſm̄ iuſtitiā corrn̄dēs mortali pctō iproportionalr̄ ⁊ in ifinituʒ excedit penā debitā veniali: ſʒ nō iproportionalr̄ ⁊ in ifinitū excedit in itēſiōe: qꝛ q̄libet pena ſm̄ itēſionē finite excedit vel excedit ab alia. igit h̄ erit ſm̄ extēſionē. igit
A
Tho. ſcda 2ͤ tract. de pctō veniali. q. 9. Ric. vl. pn̄i. artic. 3. q. 3. ⁊ Alex. de ales in 2ͤ 2ͤ.
nō debet veniali pena eterna. hāc ꝯnē ꝯcedo. ¶ Ad rōnē in oppoſitū dī vno mō ꝙ pctō veniali ꝑ accn̄s q̄n cōiūgit mortali debet pena eterna: nō aūt rōne ſui. ¶ Sʒ hoc nō itelligo: qꝛ deus ſemꝑ punit citra ꝯdignuʒ. ⁊ eſto ꝙ ſimplr̄ ſm̄ rigorē puniret vſqꝫ ad ꝯdignū: ōino iniuſtū eēt penā eternā iſligere ꝓ illo cui ſm̄ ſe debet pena tēporalis. Quātūcūqꝫ eniʒ ꝯiūgat alteri h̄ nō facit iſtud ifinitū exire iſtud gen⁹ culpe: g̊ nec iuſte corrn̄det ſibi pena in ifinitū excedēs. ¶ Dico g̊ ꝙ pctō veniali ſiue hic
D
puniēdo ſiue in iferno ſiue alibi nō debet niſi pena tēporalis nec ꝑ ſe nec ꝑ accn̄s: qꝛ ſm̄ ſe eſt talis offenſa q̄ ſm̄ ſe punit ꝑ tēporalē ſufficiētē. Nec eſt icōueniēs penā debitā veniali hic terminuʒ in iferno: qꝛ ⁊ vere penitēs pͦ ⁊ ꝑtē pn̄e ipoſite explēs: ⁊ ante totā expletā recidiuās in mortale ⁊ in illo mortali decedēs ꝓ ꝑte pn̄e reſidua explēda ſoluet penā in iferno: ſʒ nō niſi tēporalē: qꝛ ex quo in remiſſiōe pctōꝝ pͦri cōmutabat debitū pene eterne in debitū pene tēporalis: nunq̄ꝫ iſte eſt debitor ꝓ illis niſi pene tpalis: ⁊ ꝑ ꝯn̄s pena totali ſoluta erit liber ab iſtis. nō tn̄ in iferno eſt redēptio illius. ſ. pcti pro quo iſte eſt dānatus. qꝛ ꝓ illo debitū pene eterne nunq̄ꝫ fuit cōmutatū in debitū pene tēporalis: ⁊ iō ſemꝑ manet illud debitum ſi nunq̄ꝫ pōt eē illa pena tota ſoluta. ¶ De
E
ſcda ꝯne pōt dici duplr̄. vno mō ſic. ꝙ nihil aliō eſt culpe venialis remiſſio q̄ꝫ ſolo pene tēporalis debite ꝓ ea. ꝓbat: qꝛ poſt actū trāſeūtē culpa que manet nihil aliud eſt niſi reatus ad penā debitā. iſte aūt reatus venialis nō eſt niſi ad penā tpalē ex arti⁰ ꝓcedenti. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſoluta pena tpali in purgatorio ꝓ iſto veniali ex h̄ ipſo ipa culpa venialis remiſſa eſt: nō ſic aūt de mortali: qꝛ pena debita ei nō pōt eē totaliter ſoluta: niſi pͦ ſit eterna cōmutata in temporalem. ⁊ iſta cōmutatio vocat remiſſio culpe mortalis. h̄ autem remiſſio nō fit niſi ꝑ volūtariā diſplicētiā ordinatā q̄lis nō hī poſt mortē. ¶ Sic pʒ vn⁹ modus q̄uo poſt mortē nō pōt dimitti mortale: ſʒ tn̄ pena debita mortali pͥus dimiſſo: pōt aūt poſt mortē dimitti veniale pͥus nō dimiſſum: qꝛ pōt ſolui pena totalis ſibi debita: ⁊ in h̄ ipm̄ remitteret. ¶ Si iſte modus nō placet: qꝛ vident ſancti diſtinguē iter remiſſioneʒ culpe cuiuſcūqꝫ ⁊ pene: ⁊ maxīe iter remiſſionē culpe ⁊ ſolonem pene debite illi culpe. pōt dici alio mō ꝙ pctm̄ veniale in iſta vita remitti pōt nō tn̄ ꝑ penā iteriorē vl' exteriorē: qꝛ illa nō eſt necīa ad h̄: ſʒ ꝑ aliquē actuʒ deo magis
a. I. pníam.
acceptū q̄ꝫ pctm̄ veniale diſplicent: ⁊ h̄ vl' relatū ab ipo operāte ad h̄ pctm̄ veniale remittēdū: vel nō relatū ab ipſo ſʒ a deo acceptāte in ordine ad illō. ¶ Ad ꝓpoſitū opa iſti⁹ q̄ morit in charitate ⁊ ſi poſt mortē nō referantur ab ipſo ad veniale in quo morit dimittēdū: nec etiā ipſe habeat aliquē actū nouū meritoriū ꝑ quē deleat veniale: tn̄ illa opa pͥus facta pn̄t eē a deo relata ad remiſſionē iſti⁹ venialis poſt mortē. ⁊ h̄ iſto mō qꝛ cā ipedibilis dū eſt ipedita nō ponit effectū. dū ꝟo eſt non ipedita ponit: ſʒ merita iſti⁹ moriētis in charitate eēnt cā ſufficiēs deletionis venialiū iſtius. vel relata ab ipſo vel a deo acceptāte illa in ordine ad iſtud: ſunt aūt ipedita dū iſte viuit ſi ſemꝑ actu manet in pctō veniali. poſt mortē ꝟo nō ſunt ipedita: qꝛ tūc nō ꝯhit actū pcti venialis. igit ꝑ illa delebunt venialia poſt hāc vitā. ¶ Ex h̄ ſequuntur duo. Primū ꝙ in inſtāti mortis remittunt venialia: qꝛ tūc nō manet actus pcti venialis: ⁊ ꝑ ꝯn̄s tūc ceſſat ipedimētū. ¶ Aliud ꝙ oē pctm̄ veniale moriētis in charitate remittit in hac vita: niſi ille ꝯtinuet actuʒ pcti venialis vſqꝫ ad mortē vel ad iſtās mortis. Hoc zͫ vī ꝓbabile niſi dicas deū h̄ ordinaſſe ꝙ bona merita iſti⁹ reſeruent in diuina acceptatiōe vſqꝫ ad iſtans mortis: q̄n
F
ſ. deſinit viator eē: ⁊ ꝑ ꝯn̄s tūc retribuat bonū corrn̄dēs iſtis meritis. nō ſic aūt ꝓ aliquo iſtāti pͦri pro quo fuit viator. ¶ Iſtud eſt ꝓbabile in aliꝗs: qꝛ cū q̄ꝫcūqꝫ meritū mereat (vt credo) augmētū gr̄e: qꝛ aliquē determinatū gradū gr̄ie ad quē regrit vt diſpō ꝓuia aliqs gradus gr̄e: ⁊ nō ſemꝑ de⁹ poſt quēcūqꝫ actū meritoriū augeat grāʒ ꝓportionatā: merito vī ꝙ augmētū debitū meritis remiſſis reſeruet vſqꝫ ad inſtās mortis. Et eodē mō de iſta deletiōe venialiū q̄ eſt q̄dā ꝓmiū nō ꝓncipale iſtorū meritoꝝ ſicut ⁊ augmētū charitatis in tali vl' tali gradu. ⁊ h̄ eſt rōnale: qꝛ in illo iſtāti iſte pͦ fit in ſtatu alio ⁊ ꝓmiū meritoꝝ reddi eis ipediuit ſtatus viatoris vel aliquid ꝯcomitās ſtatū hui⁹. Nec opʒ hic aſſignare ꝙ hec reſeruatio ꝓ iſtāti mortis ſit rōnalis: qꝛ hō tūc maxime idiget ꝑꝑ maximas tētatiōes tūc iminētes. h̄ eni nō eſt
G
veruʒ: qꝛ in iſtanti mortis aīa eſt ſeparata a corpore ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō eſt in via ſʒ in termino: nec ꝑ ꝯn̄s tunc expoſita tētationibus. ¶ Si neuter modoꝝ iſtoꝝ placet nec primus. ſ. ꝙ idē eſt veniale remitti ⁊ penā ſolui debitā illi. nec ſcōs. ſ. ꝙ per merita in vita habita ⁊ reſeruata in diuina acceptatione deleantur in inſtanti mortis: querantur alius quem eſt difficile inuenire. nam motum aliquem bonum per quem tanq̄ꝫ per diſpoſitioneʒ vel meritū de cōgruo vel condigno deleat veniale ponere in aīa poſt mortem non videt doctrine theologie cōſonum que ponit ſtatum illum ab iſtis immunem.

Peccare
Reſurgere

Ad argumenta. ¶ Ad primuʒ nego ↄñiaʒ intelligēdo reſurgere ꝑ liberari a pctō. ¶ Ad ꝓbationē dico ꝙ nō eſt ſimile: qꝛ peccare eſt libere agere ⁊ ꝑ ſtatu vie. Reſurgere aūt. i. immunē fieri a pctō nō regrit libere agere ēt in via: qꝛ vel ſꝫ ꝓmā opionē nō eſt niſi ſoluere penā ⁊ h̄ eſt pati eā. vel ſm ſcdā nō eſt niſi ꝑ merita ꝑus habita in via ⁊ ꝑ tūc acceptata culpā nūc dimitti. ¶ Ad zᵃᵐ ꝓbationē ↄñie ↄcedo ꝙ facilius eſt cadere ꝙ̄ reſurgere / ꝓut reſurgere dicit actū ordinatū in ptāte ſimplr reſurgētis: ſed ſic nō accipiẗ reſurgere in iſta remiſſiōe pcti venialis. ¶ Ad 3ᵃᵐ ꝓbationē ſalſuʒ accipit. ſ. ꝙ reſurgẽ tūc eſt per actuʒ volūtatis meritoriū q̄ tūc inſit: ſed ꝑ actū meritoriū qui ꝑus inſuit in vita ſm zᵃᵐ opionē vel ꝑ nullū actū meritoriū: ſꝫ tm̄ ꝑ pati penā cōdignā ꝑ illo pctō ſm ꝓmā opinionē. ¶ Ad zᵐ nō valet ↄñia: ⁊ rō dicta eſt in pᵃ opinione ⁊ h̄ ſm illā opionē: ſm ƺo ſcdaʒ eēt dōm ꝙ merita facta in vita nō pñt acceptari ꝑ iſtāti mortis vt ꝑ ea

H deleaẗ mortale: qꝛ deus diſpoſuit mortale nō delenduʒ niſi ꝑ ſuſceptionē volūtariā ſacri: vel ꝑ aliquā diſpōneʒ tanꝙ̄ meritū de ↄgruo tūc vel vſqꝫ tūc inhērētē qñ peccatū deleẗ: non ſic eſt in eo q decedit in mortali. ¶ Ad ꝓbationē dico ꝙ ⁊ ſi mortale ⁊ veniale ſint eiuſdeʒ rōnis in gñe nāe vel ſorte in malitia moris: vt genus virtutis diſtinguiẗ ↄ̄ gratuitū ⁊ pctm̄: nō eniʒ idē eſt eē virtuoſum vel vitioſuʒ moraliter: ⁊ iuſtū ⁊ pctōzē theologice: imo qñqꝫ vitioſus eſt iuſtioꝛ ⁊ magis virtuoſus magis pctōꝛ vt alś eſt dcm̄: ſꝫ tñ nō ſunt iſta eiuſdem gñis vel rōnis in rōne offenſe diuine: ⁊ iō nec vniformiter remittunẗ. ¶ Ad tertiuʒ eſt ſilitudo quo ad h̄ ꝙ angelus cadēs eſt in termino nō in via: ſic ⁊ hō in morte: ſꝫ nō opꝫ ſilitudinē eē quātū ad ſtabilē ꝑmanētiā in quocūqꝫ: ſed in illo qđ eſt ꝓncipale in illo q iā attingit terminū cuiuſmodi eſt vita ſpūalis ꝑ grām vel mors ſpūalis ꝑ pctm̄ mortale: ⁊ ſic q moriẗ in vita grē ſemꝑ viuet: q ƺo moriẗ in pctō mortali ſemꝑ ꝑmanebit. ſed de pctō veniali

Jn li. 4. diſt. 14. ⁊ in. 3. di. j. de ſinceris veritatibus.

I nō opꝫ eē talē ſtabilitatē: qꝛ illud non eſt aliqđ ſm qđ ꝑ ſe attēdatur ſtatus bonus vel malus vie vel termini: qꝛ pōt ſtare cū bono ſtatu ⁊ cū ſtatu malo tā vie ꝙ̄ termini: ſꝫ qñ eſt cuꝫ bono ſtatu termini opꝫ ꝙ deleaẗ anteꝙ̄ plene habeaẗ vltimus terminus. ¶ Et aliud pōt hri cōcedi ꝙ mors volūtarie accepta ſit pena ſufficiēs ꝑ pena cuiuſcūqꝫ pcti venialis: ⁊ ſorte ꝑ magna ꝑte pene debite ꝑ mortalibus dimiſſis. Nec obſtat ꝙ eſt pena necīa: qꝛ aliqs pōt neciuʒ volūtarie acceptare: ⁊ ſic huic cōſonat qđ dcm̄ eſt in ſcda opinione: ꝙ pctm̄ veniale deleaẗ in iſtāti mortis cū dicto in ꝓma opi. qꝛ ſi ꝑ ſolā ſolonem pene remittatur in morte illa pena ſoluitur: ⁊ ſic in morte veniale remittitur.

Queſtio. II.

S Ecundo quero. Utrū cōfeſſoꝛ in quocūqꝫ caſu teneaẗ celare pctm̄ ſibi in ↄfeſſione detectū. Uẽ ꝙ nō: qꝛ licitū eſt vnicuiqꝫ renūciare iuri ſuo. g ↄfitēti cū ius ſuū ſit pctm̄ ſuuʒ celari: licet huic iuri renūtiare licētiādo cōfeſſorē vt nō teneaẗ illđ celare. ¶ Itē Ber. d̄ ꝓcepto ⁊ diſpēſatiōe li. 4. Qđ eſt iſtitutū ꝑ ꝑ charitatē nō dꝫ ↄ̄ charitatē militare: ſꝫ celatio pcti cōfeſſi in aliquo caſu militaret ↄ̄ charitatē. g ⁊c. ꝓbatio minoris. Qñcūqꝫ pctm̄ ↄfeſſuʒ eēt cōtra bonū cōe: vtpote crimē hereſis vel ꝓditio reipublice: ⁊ maxime ſi ex cōfeſſione ꝑciperet illud nō tm̄ eē factū ſꝫ faciēdū / vẽ ↄ̄ charitatē eē contēnere bonū cōe ꝑ ꝑ bonū aliqđ ꝑſone ꝓuate. ¶ Itē aliq ↄdixerūt iterficere

D ſacerdotē in tali nemore: q ſacerdos cum eis eſt viatoꝛ vnus ante igreſſuʒ nemoris peniteẗ ⁊ cōfiteẗ eidē ſacerdoti hoc pctm̄. iſte ſacerdos alijs nō penitentibus nō teneẗ ſe exponere morti ſine cā. g nec igredi nemus: ſꝫ nō igrediēdo reuelat facto alijs ſocijs cōfeſſionē illius cōfeſſi. nō enim diuerteret ab eoꝝ ſocietate niſi iſte fuiſſet cōfeſſus. g in iſto facto ⁊ ↄſilib' licet reuelare ↄfeſſionē. ¶ Itē ſacerdos de facto abſoluit aliquē epm̄ ſymoniacū: qđ nō pōt de iure: iſte ſacerdos teneẗ ↄfiteri ⁊ in ſpāli de iſto pctō ⁊ ſic circūſtātionato: qꝛ eſt mortale: ⁊ iſte circūſtātie aggrauāt: ſꝫ ſic ↄfitēdo reuelat pctm̄ epiſcopi illius ſymoniaci. g ⁊c. ¶ Itē licitū eſt reuelare qđ nō eſt pctm̄ nec circūſtātia pcti: ſꝫ talis eſt ꝑſona cū qua cōfitēs peccauit: ꝑponit qꝛ hec vel illa nō ſit circūſtantia aggrauās. ¶ Itē abbas hñs monachuʒ in loco ꝑtinēte ad monaſteriū ſuū ſcit eū ꝑ ↄfeſſionē in loco illo peccaſſe ⁊ habere ſocietatē ibi ſuſpectā ꝑ quā ſemꝑ alliciẗ ad peccādū. vẽ ꝙ poſſit ↄſulere ſaluti aīe ſue. g pōt eū amouere ab illa cura vel ab huiꝰ officio vt nō habeat occaſionē huiꝰ peccādi: ſꝫ amouēdo eū facto reuelat ↄfeſſionē: qꝛ facit tale factū qđ nō faceret ſi iſte nō fuiſſet ſibi confeſſus ꝑ qđ ēt alij pñt in notitiā pcti illius venire: ſaltem in vti. ¶ Itē extra de ſen. excō. cuꝫ nō ab hoīe. a cōione

C eius q pro iniectione manuū in clericū in edictū excōicatiōis icidit: debes abſtinere: niſi forte tibi ſoli illud pateret: in quo caſu ipm ꝓuatim tm̄ vitabis: ⁊ ſequitur. vt ſaltē rubore verecūdie ſuffuſus ꝑ latēti exceſſu ſatiſfacere cōpellaẗ: ex hoc habeẗ vt videẗ ꝙ ſi in ſecreto vel ꝑ cōfeſſionē ſcio iſtuʒ icidiſſe in ſniam excōicationis: debeo eū ꝓuatiʒ vitare vt ſic ↄfuſus: g ꝑ ꝑ cōfeſſionē licet alicui cōfuſionē iferre. g pari rōne ⁊ ↄfeſſionē reuelare. ¶ Cōtra. de peni. di. 6. ⁊ in lra. Sacerdos añ oīa caueat ne de eis que ei cōfitenẗ peccata coꝝ alicui recitet. ⁊ ſequiẗ pena. Nā ſi h̄ fecerit deponaẗ ⁊ oībus dieb' vite ſue peregrinādo ignominioſus ꝑgat. ¶ Itē de pe. ⁊ remiſ. extra. Dis vtriuſqꝫ ſexus. Caueat oīno ne verbo vel ſigno aut alio quouis mō ꝓdat pctōzē. ⁊ ſequiẗ. Si pctm̄ ſibi detectū ꝓſūpſerit reuelare nō ſolū a ſacerdotali officio decreuimus deponēdū: vex ad agēdū ſtrictiſſimā pniam in artiſſimū monaſterium detrudendum.

In iſta queſtione hec ſit prima concluſio. ꝙ celare peccatū in confeſſione detectum teneẗ ſacerdos de lege nāe. ¶ Scda ꝙ ad hoc ēt teneẗ de lege dei poſitiua. ¶ Tertia ꝙ ad illud teneẗ de lege poſitiua eccleſie. ¶ Quarta qñ ⁊ qualiter teneẗ: ⁊ de alijs circūſtantijs ꝑtinētibus. ¶ Quinta de alijs ſecretis vel ſub ſecreto alicui detectis. ¶ Pria ꝓbatur ſic: eadē ꝑſona vere affirmare pōt aliquid in ꝑſona alterius loquēs: qđ vere negat in perſona ꝓpria loquēs. ꝓbatio. angelus loquens moyſi in perſona dei vere dixit. Ego ſum dñs deus tuus. Exo. 20. qđ vere negaſſet in ꝑſona propria loquēs. g a ſilī homo repreſentās ꝑſonā dei in foro ↄfeſſionis vere pōt aliqđ affirmare qđ extra illū forū pōt negare vere qñ loquiẗ in ꝑſona propria. g extra forū dicens illa ſe audiſſe vel ſcire mentiẗ: qꝛ ad notitiā eius nō venit: niſi inquantū repreſentabat perſonā dei: ſed vitare mēdaciū eſt de iure nāe: ⁊ maxime mendaciū pniicioſuʒ. g ⁊c. ¶ Cōtra rōnē iſtā arguo ꝓmo ſic. eiuſdē ⁊ vt eiuſdē in ꝑſona eſt cognoſcere in cā ⁊ ſentētiare de ea. hec eſt manifeſta: qꝛ ad hoc cognoſcit iſte ⁊ vt iſte vt recte ſentētiet: ſꝫ ſacerdos nō in perſona dei ſententiat abſoluendo cōfitentem: ſed in perſona ꝓpria. igitur ⁊ ſic audit ⁊ cognoſcit. probatio minoris. non abſoluit principaliter: ſed tm̄ miniſterialiter. abſoluere autē miniſterialr ſibi nō cōpetit niſi in ꝑſona propria. ſi enim in perſona dei loquereẗ abſoluendo cōfitētē vere poſſet dicere ſine prece preuia: que eſt. dñs te abſoluat:

Ric. ꝗ́ſtio 4. ar. 4. q. 1.

ego te ꝑncipalr̃ abſoluo ⁊ gr̃am īfundo.ſicut angelus ve
re dixit in ꝑſona dei.Ego te eduxi de egypto.¶ Itē nō
magis audit vl̃ abſoluit ſacerdos ī foro ꝯfeſſiōis ī ꝑſona
dei ꝙ̄ ꝯficiat eucbariſtiā in ꝑſona ei⁹:q2 eque excellens
eſt actus iſte ſicut ille:⁊ actus ſacr̃alis in quo opat̃ virtus
diuina ſicut ḃ.īmo vī ibi plus agere in ꝑſona dei vl̃ chr̃i
ꝙ̄ hic.ibi eniꝫ ꝓfert verba chr̃i:corpus meuꝫ.⁊ in ꝑſona
chr̃i de quo ꝓmiſit.g ꝑdic ꝙ̄ pateret ⁊c̃.ita ꝙ totū illud:
accipite ⁊c̃. Hoc eſt ⁊c̃.dicit ipſe recitādo verba chr̃i nō
ſic in ꝓpoſito.Vñ nō ꝓmittit hic.chr̃s volēs abſoluere
pctōrē dixit ſic.ego te abſoluo:ſꝫ ly ego/ſtat hic ꝑ ꝑſona
miniſtri.ex ḃ ergo pꝫ ꝙ magis vel nō minus cōficit in
ꝑſona chriſti ꝙ̄ abſoluat vel audiat ꝯfeſſiones in ꝑſona
chr̃i:ſꝫ cōficit in ꝑſona ꝓpria.Vñ nō mētĩt poſt miſſaꝫ
dicēs.ego ſcio me hodie ꝯſecraſſe.igit̃ ⁊ hic.¶ Itēꝫ ſm
iſtū eūdē ⁊ veritatē vt poſtea ꝓbabit̃ licet pctā in ꝯfeſ-
ſione detecta in vl̃i dicere:⁊ in ꝑticulari nō relata ad ꝑ-
ſonā cōfitētē:ḃ etiā ꝓbat̃ ꝑ illud extra de peni.⁊ remiſ.
officij.vbi Innocētius tertius ridet quidā cardinali le-
gato q ſcripſit caſuꝫ queꝫ audierat in cōfeſſione ⁊ petijt
cōſiliū.papa nō redarguit euꝫ de reuelatione illa in vl̃i
etiā per ſcripturā:ſꝫ ridit qualr̃ ſit tali perſone cōfitēti
cōſulēdū.¶ Hoc ēt pꝫ ex cōi vſu ꝯfeſſoꝝ:ſiue enim in
cōi ſermone ſiue in ꝑdicatiōe aliqñ dicūt:talis caſus cō-
tingit.aliq̄ ꝑſona ſic ⁊ ſic peccauit.hī igit̃ illa ꝓpō:ꝙ cō
feſſoꝝ pōt licite extra cōfeſſionē dicere pcīm ſibi cōfeſ-
ſum:ita tñ ꝙ nullo mō relatū ad ꝑſonā cōfitētē vt poſ-
ſit deueniri ad notitiā eius:ſꝫ ſi ꝑdicta rō valeret hoc nō
liceret:q2 mētiret̃.ꝓbatio:q2 neſciēs ꝑticularēꝫ niſi pro
determinato ſingulari ſi neſciat ſingulare neſcit ꝑticula-
re:ſꝫ iſte neſcit aliquā ꝑſonā tale pcīm feciſſe niſi ꝑ hac
ꝑſona ſibi cōfeſſa:⁊ ḃ pctō ſibi cōfeſſo:igit̃ ſi mentiret̃
de ḃ ⁊ de hac:q2 neſciēs cōſilr̃ ⁊ de aliquo ⁊ de aliq̄.Cō
cedo iſtas rōnes ꝙ reuelatio nō eſt ꝯ legēꝫ nāe pp ḃ ꝙ
B reuelās mētiat̃ ⁊ ꝑ ꝯñs illā p^am rōnē nō teneo.¶ Rñ⁹
igit̃ ad eā ꝙ nō eſt idē loq in ꝑſona alicui⁹ ⁊ loq auctē il
li⁹ ſiue vt miſter illi⁹.cōiter enī loquēs in ꝑſona alicui⁹
ꝑtēdit ſimplr̃ ꝑſonā ei⁹ vt eſt cōiter in iſtis iocoſe ſimu-
lātibus aliquos.iſte eniꝫ ſimulat iſtū balbutiētēꝫ vel ta-
lē in tali actu:⁊ iſte ꝓprie dicēdo ſicut illi diceret in ꝑſo
na illius loquit̃:vel facit tale factuꝫ.Et iō q̄ncito deficit
a faciēdo ſicut ille faceret aut dicēdo ſicut diceret:dī ſi-
bi tu mētiris vel tu deficis:quāuis nūc faciat vel loquat̃
more ſuo ꝓprio.ḃ mō eſt de locutiōib⁹ angeloꝝ in ꝑſo-
na dei:nō ſic ſacerdos audit cōfeſſiones vel abſoluit in
ꝑſona dei:ſꝫ tñ eſt miſter dei in illo actu:⁊ vt miniſter
agit:⁊ ſi vt miniſter:g in ꝑſona ꝓpria.Concedo igit̃ ꝙ
C iſte ſi audiret in ꝑſona dei ⁊ loq̄ret̃ in ꝑſona dei poſſet
illud veraciter dicē ꝙ in ꝑſona ꝓpria non poſſet.nā in
ꝑſona dei ḃ vere diceret:ego ſuꝫ deus:ego creaui mun-
duꝫ ⁊c̃.ſꝫ in ꝑſona ꝓpria ſic loquēs mētiret̃:ſꝫ ſacerdos
in cōfeſſione nec audit nec loquit̃ in ꝑſona dei:ſꝫ in ꝑſo-
na ꝓpria:ſꝫ auctē dei vt eius miniſter.eodē mō in alijs
ſacris:vñ vt miniſter dei baptiſat ⁊ cōſecrat ⁊c̃.⁊ tñ vt
hō ſiue in ꝑſona ꝓpria ſcit ſe baptiſaſſe:⁊ ſine mēdacio
pōt dicere ſe baptiſaſſe.¶ Teneo igit̃ p^am ꝯnē:appono
D tñ q̄tuor rōnes alias.Quaꝝ p^a ſumit̃ ex rōne charitatis.
Scḋa ex rōne fidelitatis. Tertia ex rōne veritatis vel
veracitatis.Quarta ex rōne vnitatis vel mutue vtilita-
tis.P^a talis eſt:lex nāe de charitate fraterna exprimi-
tur Matth.7.Oīa q̄cūqꝫ vultis vt faciāt vobis hoīes
ḃ facite illis.ḃ ē eniꝫ lex ⁊ ꝓphete.⁊ Luc.6.Prout vul-
tis vt faciāt hoīes vobis ⁊ vos facite illis.Sꝫ ſic intelli-
gi dꝫ illa ꝓpō legis nāe de charitate fraterna/que vultis
vobis.i.q̄ debetis ſm rectā rōnē velle:⁊ ḃ intelligit̃ in il-

Ric. vbi ſu-
pra. q. 2.

Lex charitatis

la ꝓpōne Matth.22.Diliges proximū tuū ſic teipſm:ſed
glibet dꝫ diligē ſm rectā rationē famā ꝓpriāꝫ:g ⁊ cela-
tionē pcīi ſui confeſſi.⁊ ꝑ ꝯñs ꝯfeſſoꝝ dꝫ idē diligē ⁊ vel-
le ipſi cōfeſſo:ſꝫ reuelatio tolleret cōfeſſo famam.g ⁊c̃.
Minoꝝ ꝓbat̃ ꝑ ſcripturā Ecc^i.41.Curā habe de bono
noīe:⁊ reddit rōnē de ḃ.ḃ eniꝫ magis remanebit tibi ꝙ̄
mille theſauri magni ⁊ ꝑcioſi.ꝓbat ēt ꝑ aliud ſubdens.
bone vite numerus dieꝝ.bonuꝫ aūt nomē ꝑmanebit in
eternū.⁊ Prouer.22.Melius eſt nomē bonū ꝙ̄ diuitie
multe.¶ Itē ꝑ rationē ꝓbat̃.glibet enī ſm rectā ratio-
nē dꝫ ſibi velle vitā ciuilē.ḃ aūt tollit̃ ꝑ ablationem fa-
me:q2 in ḃ aliqs viuit vita ciuili ꝙ idoneus eſt ad act⁹
aliquos competētes ſibi in illa ciuilitate:ſꝫ fama amiſſa
ꝑuatus eſt habilitate ad tales actus:q2 amiſit ſtatum di
gnitatis illeſe.ſ.habilitatem ad actus qbus als dignus
eēt.Scḋa pꝫ minoris.ſ.ꝙ reuelatio pcīi ꝯfeſſi tollit cō-
feſſo huiꝰ famaꝫ.ꝓbat̃:q2 qua rōne pōt vni reuelari ⁊
alteri:⁊ ſic oīb⁹:ſꝫ in tali reuelatiōe eſt manifeſtū ꝙ ſta-
tus dignitatis illeſe q̄ cōſiſtit in fama ei⁹ apud conciues
tollit̃ iſti.¶ Scḋa rō.Quilibet de lege nāe tenet̃ ſua-
re fidelitatē ꝓximo ſuo quā vellet ⁊ deberet ſibi velle ſer
uare:ſꝫ cōmittēs ſecretū maximū alteri vellet ſibi ſua-
ri ⁊ deberet velle ſibi ſeruari tāq̄ ſecretū:g alter cui cō-
mittit tenet̃ illud ſibi ſeruare.hec rō tangit̃ Prouer.11.
Qui ambulat fraudulēter reuelat archana.q aūt fidelis
eſt celat amici cōmiſſuꝫ.¶ Tertia rō.Quilibet ex lege
nāe tenet̃ ſeruare ꝓmiſſuꝫ licitū:ſꝫ recipiēs ſecretū ma-
xie iſtud in ꝯfeſſione detectū:⁊ ſi nō explicite tñ īplicite
ꝓmittit ſe ſeruaturū:q2 ſine tali ꝓmiſſo ſaltē ſubintelle
cto nō cōmitteret̃ ſibi tale ſecretū:g ⁊c̃.hec rō ꝓbatur.
vl̃ pōt ſumi ex illo verbo.Loqmini veritatē vnuſqſqꝫ
cū ꝓximo.¶ Quarta rō.in ḃ cōitas aliq̄ hꝫ vnitatē ꝓ-
portionatā vnitati corporis:q2 ibi eſt ordo ſuperioris ⁊ infe-
rioris:⁊ tenet̃ ſuperioꝝ īfluere in īferiorē:⁊ īferioꝝ ſubmini
ſtrare ſuperiori:iuxta illā parabolaꝫ Pauli de corpe my-
ſtico ⁊ nāli in diuerſis locis:ſꝫ in ciuilitate īferioꝝ eſt mi-
nus ſufficiēs ⁊ min⁹ ſciēs:⁊ in eccl̃ia pctōꝝ īferius.Supe
rioꝝ aūt eſt hierarcha q ⁊ pōt ꝯſulē ⁊ recōciliare.g de le-
ge nāe eſt ꝙ nullus excludat īferiori recurſuꝫ ad ſuperio-
rē:q2 hoc eſt cōis vtilitas mēbroꝝ adinuicē.Sꝫ reuela-
tio ſecreti excludit talē recurſum īferioris ad ſuperiorē in
ꝯſilio aie:⁊ ꝑ ꝯñs īfluētiā ſuperioris in inferiorē:q2 nullus
recurreret ſi regulr̃ illō de quo q̄rit ꝯſiliū vel remediū
nō eēt ſeruādū ſecretū.g eadē lege nāe qua tenet̃ glibet
ad ſeruādū vnitatē corporis chr̃i myſtici:⁊ ad cōēꝫ vti-
litatē alijs ſicut mēbris in corpe tenet̃ celare ſecretuꝫ ḃ.
¶ Scḋa ꝯ.ſ.ꝙ tenet̃ lege diuina poſitiua.ꝓbat̃ p^o ſic.
Quilibet chriſtian⁹ tenet̃ nō dare occaſionē alteri qua
reuocet̃ a lege chriſti:ſed lex chriſti eſt de cōfeſſione fa-
cienda:vt eſt oſtenſum diſt.17.igit̃ glibet in lege chriſti
tenet̃ non retrahere aliquē a confeſſione faciēda:ſꝫ reue
lās confeſſionē occaſione data retrahit aliquos a confeſ
ſione.g ⁊c̃.¶ Si dicas ⁊ ille ſacerdos reuelat tamē ali⁹
erit celatoꝝ ſecreti.hoc nihil eſt:q2 iſte quantū eſt ex gñe
operis ſui dat occaſionē alteri cauendi eodē modo a ſin
gulis confeſſoribus.¶ Itē ſecundo ſic.chriſtus ſtatuit
arbitriū pnīe eſſe vltimū in terris quantum ad illud cri
mē confeſſum:ꝙ pꝫ ex illo verbo Matthei.16.Quod-
cūqꝫ ſolueris ſuper terram erit ſolutū ⁊ in celis.ideſt fi-
naliter ⁊ vltimate approbatū.⁊ Ioan.20.Quoꝝ remiſe
ritis peccata ⁊c̃.ſupple in iudicio diuino finaliter remiſ-
ſa approbant̃.g peccat ꝯ legē chriſti q̄cūqꝫ aliqd in iſto
foro diſcuſſuꝫ:⁊ ibi finalr̃ terminatū deducit ad aliū
forum publicuꝫ:ſed reuelans quātū in ſe eſt facit ꝙ de-
duci poſſit ad aliū forū.g ⁊c̃.¶ Tertio ſic.dās occaſio-

Expoſitio notabilis.

fama propria diligenda eſt.

E

Zacha. 8.

Ad Ro. 7. ⁊ 12. ⁊ pme ad corin. 6.

F

nē peccādi mortalr exeq̄ndo ꝑceptū chr̄i/peccat morta/
liter:q2 ꝑceptū qḋ eēt debite exequēdū iſte quantū in ſe
eſt facit idebite exeq:ſʒ reuelās ꝯfeſſionē dat occaſionē3
īndebite exequendi chriſti preceptum de confitēdo:q2
mēdacter.dat.n.occaſionē vt aliq̄s in ꝯfeſſiōe ſeipſʒ lau
det ⁊ aliū quē odit vituperet:vt ſic idigne a ꝯfeſſore ꝓmo
G ueat̄ ⁊ ali⁹ puniat̄.ḡ ⁊c.❡ Tertia ꝯ.ꝙ eſt de iure poſi/
tiuo eccl̄ie celatio ⁊c.que pʒ ex allegatis ad oppoſitū:l/
ter que ſcḋʒ ſuit melius ⁊ rōnabilius.nō eniʒ expedit ꝙ
ꝑꝑ aliqḋ crimē fiat aliq̄s vagabūdus:dū tn̄ aliquo mō
eius mora cōis vel ſolitaria poſſit iter hoīes tolerari:q2
vagabūdus magis volūtati ſue male dimitteret̄:⁊ ita tā
in ſe q̄ȝ in alijs plus peccaret ⁊ nocēt q̄ȝ ſi arte cuſtodie
H mācipareſ.❡ De q̄rta ꝯne videam⁹/quis/cui/q̄n/⁊ q̄d.
De q̄s dico ꝙ nō ſolū ꝯfeſſor:ſʒ ⁊ is cui ꝯfeſſor reuelat:
lʒ illicite/tenet̄ celare.ꝓbatio:q2 trāſferēs aliq̄d in aliuʒ
de facto:qḋ nō ꝑt licite de iure trāſferri nō dat illi alteri
iuſ vtēdi vel trāſferēdi iſtud in alteꝝ:q2 ep̄s nō habuit
ius nō potuit ius in aliū trāſferre:q2 nemo dat qḋ nō hʒ:
ſʒ ꝯfeſſor reuelās nō habuit ius trāſferēdi iſtud i alteꝝ:
ḡ ſi de facto trāſferat aliꝰ nō hʒ ibi ius vlteri⁹ trāſferē/
di. Idē dico de illo q̄ audit ꝯfeſſionē ꝯfitētis:aliꝰ.ſ.a cō
feſſore.ſi.n.audit caſualiter nō peccat.tenet̄ tn̄ ad ſilen/
tiū.ſi ꝟo doloſe mortalr peccat:⁊ adhuc tenet̄ ad ſilētiū.
De due ꝯditiones de q̄s ꝓbanť ꝑ rōnes ṗus poſitas ad
ṗ^{am} ⁊ z^{am} ꝯnē.❡ Sʒ q̄n:dico ꝙ pro ſemꝑ ⁊ ad ſemꝑ:q2
eſt ꝑceptū negatiuū:⁊ ex h̄ ſequit̄ ꝙ nō magis poſt mor
tē ꝯfeſſi q̄ȝ eo viuo:q2 rōnes poſite ad ṗ^{am} ⁊ z^{am} ꝯneȝ eq̄
Guil. altiſſiodorenſ. 4.p/te ſum. trac. de cōfeſſione cap. 5. cōcludūt de h̄ ſic̄ de ꝑcepto negatiuo ꝑ tūc ⁊ tūc.❡ Sʒ
de cui:dr̄ ꝙ cuilibet tenet̄ celare:niſi ſuperiori cui i caſu
pōt reuelari.Sʒ rōnes ꝑmiſſe ꝯcludūt de ſupiori ſic̄ de
inferiori:niſi in caſu q̄n.ſ.iferior nō pōt abſoluē:ſed reci/
pit vt referat ſupiori q̄ pōt abſoluere:⁊ tūc cenſendum
I eſt ꝙ ꝯfitēs ſibi vt iferiori narrat ſibi vt interpreti tn̄:⁊
tūc ſtat totū itra vnicū actū ꝯfeſſiōis:in quo ꝯfitēs ⁊ ſu/
perior q̄ ſolus tūc eſt ꝯfeſſor ſūt iudicādus ⁊ iudex.me/
dius aūt q̄ audit ⁊ refert:tn̄ mō eſt iterpres.tenet̄ tn̄ ad
ſilētiū q̄ñtū ad oēm aliū ab illo cui eſt iterpres.❡ Si di
cas ꝙ ꝑ h̄ r̄ndet̄ ad qḋdā argumētū ṗus factū in illo ca
pitulo officij:q2 ibi iferior narrat ſupiori pctm̄ ſibi con/
feſſuʒ:⁊ ꝑ ꝯn̄s illud caplm̄ nō ꝓbat ꝙ liceat alicui ēt in
vlli dicere pctā audita extra forū ꝯfeſſiōis.h̄ nihil eſt:q2
ille cardinalis non ſcripſit pape vt papa abſolueret:ſed
ſcripſit ꝯſiliū reqrēs q̄d ipſemet faceret:vt pʒ ꝑ r̄ſiſionē
pape q̄ nō imediate abſoluit illā mulierē de hoc ꝙ ſup/
poſuit partū:ſʒ r̄ndet ſibi q̄liter diſcretus ſacerdos dʒ il
li mulieri cōſulere.❡ Et ꝯſilr poſſet in tali dubio reqri
cōſiliū:nō tn̄ a ſupiori ſʒ a quocūq3 alio prudēti tn̄:qui
ſ.ſciat ꝯſulere.Vn̄ illud qḋ ibi dictū eſt ꝯ rōnē ṗmaȝ ge
neraliter eſt veꝝ.ſ.ꝙ pctm̄ cōfitētis nō relatū nec deter
minatū ad ꝑſonā ꝯfitētē pōt dici a ꝯfeſſore:⁊ vtiliter:im
mo neccio q̄n nō eſt ita peritus vt ſciat ipſe ꝯſulere:⁊ tūc
pōt vtiliter ⁊ neccio dicere cuicūq3 prudēti q̄ ſcit conſule
re ſibi.❡ Sʒ nūquid papa pōt ꝑcipere vt ſibi reuelet̄?
❡ R̄n̄.dr̄ceret aliq̄s nūq̄d papa pōt ſupra ius nāe?De
K q̄d dico ꝙ nō tn̄ pctm̄ ṗncipale ꝯfitētis ⁊ circumſtātias
pctī:q2 circūſtātie nō pn̄t bn̄ reuelari ſine reuelatiōe fa/
ctī:ſʒ ⁊ ꝑſona ſcḋa cū qua peccat̄:qḋ pʒ ꝑ rōnes poſitas
ad ṗ^{am} ⁊ z^{am} ꝯnem:q2 ēt ꝯfitēs vult famā ꝑſone cū qua
peccauit ſaluare.ſ.deberet velle ſicut ſuā:imo eo magis
ꝙ ꝑſona illa ſibi fuit ꝯiūcta in crimine.tn̄.n.magis tene
tur ei ad boni reſtōnem qḋ ꝑ illā amiſit:⁊ ad cuſtodiam
illius boni qḋ pōt cuſtodiri nō obſtāte illo malo cōmiſ/
ſo.fidelitas ēt ⁊ veracitas ⁊ vnitas ſeu cōitas pʒ hic vt
prius.❡ Cōſilr tres rōnes ꝑ ſcḋa ꝯne:q2 nō celatio re/
trahit a ꝯfeſſione.deducit ēt ad forū aliū qḋ eſt in hoc fo
ro ventilatuʒ:⁊ eſt occaſio mētiēdi in iſto foro vt ṗus di/
ctū eſt.❡ De 5ª ꝯne dr̄:ꝙ ad oē ſecretū ſeruādū tenetur Ric. diſ. pñā q. vltima.
q̄s de lege nāe ꝑꝑ rōnes ad ṗ^{am} ꝯnē adductas:nec ſoluʒ
q̄n exprimit cōmittēs ſe velle cōmittere illud ſecretū:ſʒ
q̄n̄cūq3 ex mō cōmittēdi appet ꝙ velit cōmittē vt ſecre
tū.❡ Rōnes aūt ad z^{am} ꝯnē nō eque h̄ euidēter cōclu
dūt niſi tertia:q2 daret̄ occaſio mētiēdi in cōmittēdo ali
cui aliqua ſecreta.❡ Quātū aūt ad iſtū articulū dico ꝙ
pene eccl̄iaſtice nō ſunt eedē inflicte de quolibet ſecreto
ſicut de iſto.Si q̄s tn̄ publice reuelaret aliqḋ aliud ſecre
tū ſibi ipomt̄ alia pena.ſ.infamia.Impoſitor enim falſi
criminis vel cuiuſcūq3 veri/lʒ occulti:qḋ non pōt proba
re:ꝑ calūniatore hʒ:extra de calūnia:talis eſt iſte qui re/
uelat qḋcūq3 ſecretū crimē:qḋ ꝓbare non pōt.

Ad argumenta.

❡ Ad ṗ^{m} dico ꝙ pctm̄ cō
feſſuʒ debere celari nō eſt L
tn̄ iuris cōfitētis ſed iuris cōitatis:q2 ex oppoſito.ſ.reuela/
tione ſequeret̄ ꝯtinua ꝑturbatio.in cōitate:q2 paſſim q̄/
libet reputaret aliū abomiabilē:⁊ nō licet iſti renūtiare
iuri cōitatis:lʒ ſuo.❡ Aliter pōt dici:eſto ēt ꝙ tn̄ eſſet
ius iſti⁹.i.in fauorē iſti⁹ idultū:nō licet iſti renūtiare q̄ ad
hoc ꝙ ꝯfeſſor ſit liber ad reuelādū:q2 cōfeſſor tūc tenet̄
multiplici iure nāe.ſ.⁊ poſitiuo:quoꝝ nullius reuocatio
eſt in ptāte cōfitētis.Quid igit̄ faciet cōfeſſor ꝯfeſſo vo
lēte pctm̄ ſuū ꝑdi?Dico ꝙ cōfitēs pōt poſtea pctm̄ ſuū
ex̄ cōfeſſioneȝ dicere:⁊ ſi vt ſecretū adhuc licētia ſequēs
nō abſoluit ꝯfeſſorē a lege nāe:q̄n teneat̄ celare:ſʒ ſi di/
cit vt nō habeat̄ ſecretū ⁊ maxime apud aliā ꝑſonā vel
apud alias certas q̄bus forte licet ꝑꝑ aliquē bonū finē
qui pōt ſeq̄ ex reuelatiōe illis facta:vel illi:tunc ꝯfeſſor
pōt dicere illud tanq̄ȝ ſibi publice dictuȝ extra oē ſecre/
tū.❡ Sʒ nūquid pōt tūc dicere audiui h̄ in ꝯfeſſione?
❡ R̄n̄°.dr̄ ꝙ hec ſola verba.audiui hoc pctm̄ ⁊ hui⁹ ꝑ/ a.l.dico.
ſone in cōfeſſione includūt pctm̄ mortale:q2 icludūt re/ Vide tho. ubi pñā articulo
uelationē hui⁹ vt cognitū:eo mō quo nō licet reuelari.vn̄ q. vltima.
cui poſt ꝯfeſſionē reuelat̄ ex̄ oē ſecretū:caueat i mō nar
rādi ne h̄ narret tāq̄ȝ ſibi dctm̄ mō q̄ nō licet reuelari.
❡ Cōtra h̄:licet h̄ narratū extra ꝯfeſſioneȝ dicere qui/
bus ille vult:⁊ non eſt narratio ſpecialis per hoc ꝙ dicit
hoc eē ſibi confeſſum.hoc igitur dicere eſt ſibi licitum.
❡ Ad z^{m} dico ꝙ nullus caſus pōt eſſe in quo ꝯ charitatē M
militet ſilentiū:imo ꝯ charitatē cōem militaret oppoſi/
tū:vt eſt oſtēſum quattuor rōnibus ad ṗ^{am} ꝯnē.❡ Et q̄n
iſtas de bono cōi:dico illud Deutero.zo.Iuſte qḋ iuſtū
eſt exequeris.ḡ charitatiue qḋ charitatis eſt exeq̄ris:ſʒ
nō charitatiue exequit̄ q̄ ꝯ legē nāe modis ṗdictis ma/
nifeſtat aliqḋ malū cōmiſſuʒ vel cōmittēdū:q̄re repro/
bādus eſt ille verſus iuriſtarū.Eſt hereſis crimē qḋ nec
cōfeſſio celat:nō q̄n metrū ſit bonū ſʒ ſentētia eſt falſa.
❡ Ad 3^{m} pōt dici ꝙ ſacerdos iſte multiplicem occa/
ſionē pōt hr̄e nō intrandi nemus:aliā ab iſta malitia la/
tronū ſibi detecta ⁊ ad minus multiplicē aliā pōt cogi/
tare ⁊ dicere corā illis:vt pote volo hoc ⁊ illud facere ad
illū ⁊ illū locū declinare anteq̄ȝ ꝓcedā vlterius.Et ſi ex
tali occaſiōe allegata videat̄ diuertere:nec verbo nec fa
cto reuelat cōfeſſionē.Si aūt non poſſit ex aliqua occa
ſione diuertere quin appareat illis alijs ꝙ ꝓpter confeſ
ſionē diuerteret:⁊ in hoc facto reuelaret confeſſionē.Di/
cit q̄dā ꝙ tenet̄ itrare:⁊ ſi exponit ſe morti hoc eſt pro Ric. pñā di. arti. 4. q. 2. in ſol. 5. arg.
cā iuſta:vt.ſ.ſeruet legem dei de ſigillo cōfeſſiōis.⁊ per
ꝯn̄s ſi morit̄ martyr eſt.❡ Sed aliter pōt dici ꝙ facta
pn̄t eſſe ſigna equiuoca:q2 diuerſimode a diuerſis ꝯcipi
pn̄t ad hoc.ſ.vel ad illud factū.igit̄ nō dʒ reputari reue/
latiuū cōfeſſionis:niſi ex nā ſua ꝑdat pctm̄ confeſſuʒ:ſʒ
diuertere

diuerit a nemore nō ſic ducię: ſi illi aliq nō fuiſſent ꝓus colloquuti de illa interfectione: nunq̃ per hoc q illi diuertētes cognoſcerent illū eſſe ꝯfeſſum de voluntate occidendi iſtū. ſi aūt diuertere ex rōne ſui eſt ſignū ductiuum in notitiam talis peccati cōfeſſi: duceret quoſcūq; in hoc. ⁊ iſtos eque ſi nō fuiſſent colloquuti ſicut ſi fuiſſent colloquuti. Similiter igiꝰ ꝑt dici q ſignū qḋ eſt de ſe indifferēs ad hoc qḋ eſt tale peccatū eſſe ꝯfeſſum vel non eſſe: lʒ ſit aliquibus magis ſignū determinatū ex aliquo ſuppoſito nō ē ſignū reuelatiuū ꝯfeſſionis: nec ꝑ ꝯñs ſimplr illicitū confeſſori.

℄ Ad aliud dico q ꝯfeſſor indiſcrete miniſtrās ſacramētū pnie teneꝰ non ſtatī ꝯfiteri de facto ſuo īdiſcreto qn̄ .ſ. cōfeſſor ſuus poterit ſtatim deuenire in notitiam perſone circa quā indiſcrete exercuit vſuʒ clauiū: ⁊ hoc ad minus teneꝰ nō in ſpāli exprimere culpā circa quā ⁊ modū quo indiſcrete exercuit: ſed vel ꝑciſe in vlī dicēdo ſic. mea culpa īdiſcrete ⁊ indebite miniſtraui ſacrm̄ pnie: vel ſi viget eū ꝯſcia de ꝯfeſſione facienda ſup hoc in ſpāli: vt dicit arᵐ q: eſt peccatū mortale ſpāle: ⁊ circumſtātie ſpāliter aggrauātes: teneꝰ expectare opportunitatē cōfitēdi alicui q ex tali cōfeſſione peccati ⁊ circūſtātiaꝝ nō poſſit deuenire in notitiā perſone huic cōfeſſe: q ſi nunq̃ poſſit hēri talis cōfeſſor qn ex explicatione peccati ⁊ circūſtātiaꝝ poſſet deuenire in culpā ⁊ perſonā iſti confeſſam. iſte eſt in caſu impoſſibilitatis ad ꝯfitēdū hoc: q: plus teneꝰ ad ꝓceptū non ꝓdendi culpā ſibi cōfeſſam q̃ ad ꝯfitendū explicite culpā ſuā: q: ad primū multipliciter ex lege nāe: vt ꝓbāt rōnes ad primā ꝯclōnē ⁊ multiplr ex lege poſitiua diuina: vt ꝓbāt rōnes ad ſcḋaʒ ꝯclōnē. Ad 2ᵐ Ho ad plus de lege poſitiua diuina: vt dcm̄ eſt diſt. 17. g̃ iſte ꝯfiteatur deo.

℄ Ex hoc ſeqꝰ q quilibet miniſtrans ſacrm̄ pnie maxime dʒ cauere ne indiſcrete miniſtret ſacrʒ pnie ꝓcipue in illo caſu: vbi ex idiſcretione ſua nō poterit explicite penitere abſq; hoc q ꝓdat ꝯfeſſionē alteriꝰ ſibi ꝯfeſſi. ℄ Ad aliḋ eſto q ſcḋa pſona qñ nō aggrauet ſicut fornicationē nō aggrauat q ſcḋa pſona ſit berta vel aliūa ceteris paribꝰ vtpote ſoluta nō ꝓpinqua ⁊ de ceteris. ⁊ tūc ſatuuʒ eſt ſecūdā pſonā ꝯfiteri. Et ſi dubitaret aliquis an hoc mō explicare ſit pctm̄ mortale. ſiue tūc ſiue alꝰ ſcḋa pſona expſſa eo mō quo fuerit neceſſario exprimēda ſemꝑ ſub ſigillo ꝯfeſſionis cadit vt dictū eſt in quarto articulo. ⁊ tūc in ꝓmo caſu negāda eſt illa maior: quicqḋ non eſt pctm̄ nec circūſtātia ⁊c̄. ad hoc enīʒ q eſſet vera oporteret addi nec aliqḋ per qḋ poſſit deueniri in notitiā pſone ꝯfitētis: vel ī maiori oporteret plus addi. ſ. nec aliqḋ de lege nāe vel diuina ꝓ ſecreto hñdo: ⁊ minor eſt manifeſte falſa de ſecunda pſona: ⁊ pʒ quarto articulo. ℄ Ad aliud. ſi in collegio eſt conſuetudo cōis: vt ſine nota quilibet extra monaſteriū curaʒ hñs: vel ſine cura morā trahēs reuoceꝰ ꝓ libito ꝓſidentis. vel ēt nō paſſim ꝓ libito: ſed qñq; ꝓ alia cā honeſta: vt nūc iſte quieſcat in clauſtro: nunc laboret cū martha in exteriori miniſterio ⁊ nūc ille prout vſile viſuʒ fuerit ꝓſidenti. dico tunc q monachū confeſſum de crimine cōmiſſo in aliquo loco extra monaſteriū vbi moraꝰ pōt abbas ad monaſteriū reuocare: q: in hoc nullo mō pctm̄ ꝯfeſſum ꝓdit: lʒ aliqs dixerit q cōfeſſor nullo mō pōt ſe hēre aliter ad cōfeſſuʒ rōne cōfeſſionis quātū ad quēcūq; actū extra forū illum: q̃ ſi penitus nihil audiſſet. Si autē eſt conſuetudo in collegio q non trāſferaꝰ monachus ſic de loco forinſeco ad clauſtruʒ niſi rōne delicti vel inſufficiētie in cura illius loci: nō vʒ tunc licitū abbati cōfeſſum ad monaſteriū reuocare. ℄ Si dicas non apponit remediū ad ſalutē ouis ſue: ℄ Rñdeo. cōſulat ſibi in foro penitētie meliori mō quo poterit: vt illū locū ſibi pīculoſum dimittat. ſi noluerit nō attētet eſſe deus. ſʒ defectus occultos ſibi ſʒ iuſtitiā incorrigibiles dei correctioni dimittat.

N

ꝯcloñe.4.

Herr.quol. 8.q.18. Vide Ric. ⁊ Tho.q idem tangunt.

Documentū notabile.

℄ Ad vltimū dico q caplm̄ illud nō loqꝰ expreſſe de illo qui nouit ꝑ cōfeſſionē aliquē eſſe excōicatū. nec ēt per viā ſecreti ſibi cōmiſſi. ſed priuatim. ſ. ſic iſte ſcit q cōitas neſcit. vel credit cōitatē neſcire. Et ſic priuatim ſciēs debʒ priuatim vitare. nec mirū eſt: q: nō eſt debitor illi alteri. ſ. iſtius tanq̃ ſecreti. ℄ Sʒ ſi ſciret ꝑ viā ꝯfeſſionis tm̄ qḋ faceret: ℄ Rñdeo ſicut ad tertiū argᵐ: q: ſi pōt ꝑ aliam viā vitare eū q̃ ex vitatione ꝓdēdo excōicationē eiꝰ dʒ vitare. ſin aūt nō ſolū nō dʒ imo nō licet vitare: q: talis vitatio eſt de iure poſitiuo eccliaſtico tm̄. nō ꝓdere aūt tenetur ille de lege nature ⁊ de iure poſitiuo diuino ⁊ eccleſiaſtico. Quādo aūt precepta videnꝰ eē cōtraria illud qḋ eſt ſuperius magis obligat. ⁊ iō firmius eſt ſeruandū: nec ſeruans illud ⁊ pretermittēs aliud peccat: q: nullus ex lege diuina ⁊ eccleſiaſtica eſt perplexus.

a.1.ad 4ᵐ argumentum.

℄ Cūq; multis auctoritatibus ⁊c̄. Diſ. XXII.

Circa diſtinctioneʒ 22ᵃᵐ q̃ro vnicaʒ qōneʒ. Utrū peccata per pniaʒ dimiſſa in recidiuante redeant eadeʒ numero: Uideꝰ q ſic Aug. ꝯtra donatiſtas li. j. c. 5. Redire dimiſſa peccata vbi fraterna charitas non eſt apertiſſime dñs in euāgelio in illo ſeruo docet eo q dñs dimiſſum debitum repetijt quia ille conſeruo ſuo debitum nollet dimittere. Matth. 18. Et in hac auctoritate chriſti fundantur omnia dicta doctorum dicentium peccata redire: quorū multe auctoritates ponunꝰ in littera. ℄ Itē Jac. 2. Qui offendit in vno factus eſt oīum reus. ℄ Itē cōtritus de pctō ſi poſtea cōtēnit cōfiteri. aut redit idē pctm̄: ⁊ ſic hētur ꝓpoſitū. aut nō: ⁊ ſic erit dimiſſuʒ ſine ſcḋa ⁊ tertia parte pnie: qḋ eſt incōueniēs. ℄ Itē tenebra pōt redire eadē numero: q: priuatio numeraꝰ vel ex numeratione habitus cui opponitur vel ſubiecti. ſed tenebra ſequēs lumē hʒ idē ſubiectū cum tenebra ꝓcedēte. ⁊ eſt ꝓuatio eiuſdeʒ luminis in numero: q: idē lumē in numero maneret ſi tenebra nō ineſſet. g̃ eodē mō pctm̄ qḋ eſt tenebra ſpūalis in mēte pōt eadē numero redire. ℄ Cōtra ſucceſſiuū nō redit idē numero: pctm̄ eſt hmōi. g̃ ⁊c̄. ꝓbatio maioris: q: tunc cōtradictoria poſſent ſimul eſſe vera. ſit. n. in hoc inſtanti vnū ꝯtradictoriorū verū ſi iſtud poſtea redit ideʒ numero in illo recidiuāte aliud ꝯtradictorioꝝ pōt eſſe veꝝ. ℄ Itē pctm̄ nō ineſt alicui niſi per actuʒ aliquē peccantis. ſed ille actus nō redit idem numero in recidiuante. ergo nec peccatum.

In iſta qōne primo eſt vidēdū vtrū poſſibile ſit idem peccatuʒ numero de potentia dei abſoluta redire. 2° ſi de potētia ordinata dei poſſit aliquo modo idē redire. 3° qūo de facto pōt dici in recidiuāte. ℄ De ꝓ° dicíꝰ q nō: q: nihil pōt redire idē numero niſi ꝑ potētiā diuinā. ſed pctm̄ quo ad culpā nō pōt redire idē per dei potentiaʒ: quia ſm̄ Aug. 83. q. q. 3. deo auctore nemo ſit deterior. ℄ Contra hoc. pctm̄ (vt dcm̄ eſt diſ. 14. q. 1.) pōt ad ꝓpoſitū itelligi duplr. ⁊ hoc loquēdo de peccato actuali. vno mō ipſa inordinatio actualis. alio modo obligatio ad penā ſequēs illū actū. ꝓmū dí. culpa in actu. 2ᵐ dicíꝰ reatus ſequēs ex illa culpa. Illa aūt obligtas que ꝓprie nata eſt eſſe in actu: nō ꝓprie manet poſt actū. utʒ q: priuatio q̃ nata eſt ineſſe determinato ſubō: nō proprie manet ſine illo ſubō: tū q: tunc oppoſita poſſent ſimul eē. Si. n. aliqua inordinatio ꝓpria culpe odij fraterni remaneret poſt actū: ⁊ poſtea ſequereꝰ fruitio eiuſdē fris cēnſſit culpe oppoſite: q: odiuʒ imoderatū ⁊ imoderata fruitio eiuſdē pſone. Ex hoc igiꝰ ſeqꝰ verū eſſe illud qḋ dictū eſt ibi q poſt actū peccati trāſeūtē nihil ꝓter iniuſtitiā ha

Ric. pſtā di. q.1.

A

biuualē.i.carētiā grē manet in aīa niſi obligatio ꝓpria ad
penā corrīdētez culpe actuali. ¶ Ex h ſeqꝛ ꝙ ꝑdicta rō
nō ↄcludit ꝓpoſitū:qꝛ ſi loqꝛ de iordiatiōe ſiue obligatõe
q̄ eſt in culpa actuali.dubiū eſt an ↄcludit illā nō poſſe re
dire:ſed de illa nō q̄riꝛ in ꝓpoſito:ſʒ de obligatiōe ad pe
nā. ¶ Probatio āo adducta p Aug̃ͫ nihil valet h:qꝛ ꝛ ſi
deo auctore nō fit hō deterior malitia culpe:tñ pōt eē ma
lus malitia pene ꝛ multo magis obligatꝰ ad penā cū mal
lus ſit recte obligatꝰ ad penā niſi p actū volūtatis diuine.
B ¶ Itē deꝰ pōt iſtū obligare ꝓ.b.ad eādē penā ad quā ꝓ
a.igiꝛ ꝛ iſte pōt obligari ad eādē:ꝛ p ↄñs hēe eūdē reatū:
ꝛ voca.a.ꝛ.b.iſtātia īter q̄ ſuccedit tp̃s mediū in q̄ non eſt
obligatꝰ.añs ꝓbaꝛ:qꝛ volūtas mea h pōt velle ſ.iſtum ꝓ
ordiare ad penā.ꝛ ſcd̃o velle nō ordiare ad penā ſub ↄdi
tione.ſ.ſi iterū nō offendat.ꝛ ſi iterū offendat velle eū ex
tūc ordiare ad eandē penā. ¶ Si dicas ꝙ in h volūtas
mea nō eſt iuſta:ꝛ p ↄñs ſilr nō pōt cōpetere volūtati di
uine. ¶ Cōtra.12.q.2.cp̃o.ſeruus manumiſſus pp igrati
tudinē iterū pene ſeruitutis iuſte ſubdiꝛ.g̃ ſic in ꝓpoſito.
¶ Sʒ diceret forte ꝙ iſta rō nō ꝓbat ꝙ hec obligatio
redeat eadē nūō ad penā eādē nūō.hec.n.ſūt diuerſa obli
gatio ad penā eādē:ꝛ eadē obligatio ad penā. ¶ Et ↄfir
maꝛ:qꝛ volitio dei ad penā īfligēdā iſti ꝓ.a.ꝛ.ꝓ.b.nō eſt
eadē volitio ſʒ rōnē:lʒ ſit eadē ſʒ rē. Eſt.n.alia ꝛ alia vo
litio diuina ſʒ rōnē ſʒ diuerſitatē obiecꝫ. ¶ Cōtra.ſi non
peniteret tēpore intermedio maneret obligatio nō tñ ad
C penā:ſʒ ēt eadē obligatio:ſʒ qcq̄d deꝰ pōt circa creaturas
manēte aliq̄ ↄtinuatiōe q̄ nihil eſt illiꝰ voliti pōt illo circū
ſcripto:qꝛ illō nō eſt aliqd de eēnͤ illiꝰ voliti.g̃ ꝛc̃. ¶ Sic
igiꝛ pōt dici q̄tū ad iſtū articulū ꝙ ſiue in recidiuāte ſiue
in nō recidiuāte:qꝛ actꝰ diuinꝰ nō depēdet a pctō extrinſe
co iſtiꝰ recidiuātis:pōt deꝰ de poᵉ abſoluta reducē obliga
D tionē iſtius ad eādē penā q̄ ꝑus:ꝛ ēt eandē obligationē:ꝛ
ita eodē mō quo pctm̄ remanet poſt actū:qꝛ nō niſi obli
gatio ad penā:pōt de poᵉ dei abſoluta pctm̄ idē numero
redire nō ſolū in recidiuante:ſed in nō recidiuante.

E De ſcd̃o articulo dico ꝙ deꝰ diſpoſuit peccata pe
nitētis poſt pniam eē tecta.ſm Aug.expo
31. Cap.1. nentē illud pſal. Beati quoꝝ remiſſe ſūt iniqtates:ꝛ quo
rū tecta.i.nō ampliꝰ videri ad vindictā.Et ſʒ illō Naū.
Nō iudicabit dñs bis in idipſuz.Et iō de poᵉ ordiata nō
pōt redire obligatio nec ad eandē penā:nec eadē poſtq̄
eſt extincta.ꝛ hoc eſt qđ hr̃ de peni.diſ.4.§.diuina clemē
Super epl̃a ad hebreos. tia dimiſſa peccata in vltionē vlterius redire nō patiꝛ.
¶ Contra.bona opa mortificata p pctm̄ mortale poſt in
reſurgēte a pctō reuiuiſcunt:vt dicit Aug.de peni.diſ.2.ꝛ
poniꝛ in lr̃a diſ.15.c.5.Pium eſt credere vt cū dei gr̃a in
hoīe deſtruxerit mala ꝑora:ēt remuneret bona:ꝛ cum de
ſtruit qđ ſuū nō inuenit/diligit bonū qđ in illo plantauit.
¶ Itē ſilr ſe hñt mala ad punitionē ꝛ bona ad remunera
tionē:ſed bona facta ꝑus reuiuiſcūt ad remunerationē:g̃ ꝛ
mala redeunt ad punitionē. ¶ Rn̄ᵒ.dici poſſet vno mō
ꝙ hec eſt ſupabūdās bonitas ꝛ miſericordia diuina:qꝛ bo
na ſemꝑ viuūt in eiꝰ acceptatione.bona inq̄ meritoria:ꝛ
ſemꝑ eēt eis ꝑmiū retribuēdū niſi eēt indiſpō recipientis
pp nouā culpā:ſʒ mala totalr̃ extinguunꝛ:ita ꝙ nec in ſe
nec in itellectu vel volūtate diua remanēt in ordie ad vin
dictā:ꝛ iō Aug.ad quādā inſtātiā īfideliū ꝓbantiū ꝙ non
ſemꝑ deꝰ vult dimittere pctā:dicunt.n.dñm mali incitato
rē:ꝛ ei ſemꝑ placere mala:qbꝰ ſemꝑ preſtat gr̃am. Rn̄det
Aug.Cōſtat ei multū peccata diſplicere:qui ſemꝑ preſto
ꝛ in decretis cap̃.īcipit parum poſt ibi. Ad hec gradi eſt eadē deſtruere.ſi.n.ea amaret nunq̄ deſtrueret:ꝛ po
niꝛ in canone de peni.diſ.3.ꝙ frequēter.ꝛ hec diſ.14.c.3.
Et p iſtā viā eſſet ad ꝓpoſitū bonū exēplū iuriſtaꝝ ꝙ ali
cui remanet aliqđ ius:cui tñ nō remanet:vel nō competit

F actio pp aliqđ īpedimētū.ita hñti bona merita in accepta
tione diuina:mortificata tñ p pctm̄ mortale:remanet totū
ius qđ corrīdet illis meritis ad vitā eternā:ſed nō rema
net actio q̄diu ille eſt inimicꝰ:ꝛ ſi ꝑpetuo ſit inimicꝰ:ꝑpe
tuo ceſſat illa actio.ceſſante aūt inimicitia ↄcta p nouum
pctm̄ mortale nō redit nouū ius:ſed cōpetit actio ſm ius
antiquū.in mortali aūt remiſſo nec ius remanet nec actio:
qꝛ nec deus hʒ ius vindicādi in iſtū.ita eniʒ perfecte texit
pctm̄ iſtiꝰ:ꝛ remiſit vt nec actio ſibi remaneat ad vindicā
dū. ¶ Quāuis h ſit hñ dictū in cōmēdationē miſericor
die diuine:tñ pōt aliq̄ mō reduci ad iuſtitiaʒ h mō.pctm̄
nō remittiꝛ niſi ad minꝰ debitum pene eterne cōmuteꝛ in
debitū pene tēporalis:qua cōmutatione facta nunq̄ regu
lariter remittiꝛ illa culpa niſi illa pena ſoluaꝛ in ſe:vel in
pena equalēti:ꝛ p ↄñs remiſſo pctō mortali ſ ſe ꝑ:ꝛ ī pena
ſua ſoluta poſt nihil iuris remanet p qđ ab iſto ſit exigen
da pena aliq̄ ꝓ illo pctō.Sed poſt meritū aliqđ vita eter
na dignū:nunq̄ dignitas iſta ad bonū eternū cōmutaꝛ ſʒ
iuſtitiā in bonū tp̃ale.igiꝛ nunq̄ expirat illud ius quouſqꝫ
bonū eternū ſit ſolutū:ſʒ illud nō ſoluiꝛ in viatore dū eſt
viator.g̃ ſemꝑ manet illud ius:tñ extinctū p pctm̄ morta
le:qꝛ tūc nō cōpetit ſibi executio iuris ſui.non eſt igiꝛ ſilr
de remuneratione meritoꝝ mortificatoꝝ:ꝛ de reditione
peccatoꝝ remiſſoꝝ nō ſolū pp dei miſericordiā:qđ vtiqꝫ
veꝝ eſt:ſʒ ēt pp iſtā iuſtitiā cōmutantē ibi eternū in tēpo
G rale:nō ſic aūt hic. ¶ Per idē pʒ ad 2ᵐ argᵐ:qꝛ nō ſilr ſe
hñt mala ad punitionē:ꝛ bona ad remunerationē:quo ad
hoc ꝙ mala pñt puniri tp̃alr̃ ꝛ ſufficiēter ſi pena eterna
ſit cōmutata in tēporalē.ſʒ bona merita nō pñt premiari
ſufficienter per talē tēporalē cōmutationē:nec p ↄñs niſi
ipſuz ꝑmiū eternū in ſe ſit collatū:qđ nunq̄ fit viatori:ꝛ
iō ſemꝑ remanet ius ſibi ſaluū ad gloriā quaʒ acquiſiuit p
illa merita. ¶ Cōtra hoc:qꝛ tūc ōis reſurgēs a pctō mor
tali reſurgeret in gr̃a maiori q̄ fuit illa a qua cecidit:qꝛ re
ſurgeret in oībꝰ bonis q̄ ꝑus habuit iaʒ viuificatis:ꝛ preter
h in iſto actu pñie p queʒ reſurgit:ꝛ quē illis ꝑcritis ſup
addit:ꝛ ita in maiori gr̃a:qđ vꝫ incōueniēs.tum qꝛ nō ōis
cadēs ſemꝑ grauiꝰ cadit q̄ ꝑus ceciderit.nec igitur reſur
gens gratior reſurgit q̄ ꝑfuit.tum qꝛ ꝑma gr̃a pōt eē ma
ior ꝛ minor:ꝛ p ↄñs minima:ſʒ p pniaʒ acqriꝛ ꝑma gr̃a.g̃
poſſe eſt aliqñ ꝑmā grāz recupatā p pniam eē minimaʒ.
¶ Ad hoc dico ꝙ nō eſt idē hēe plura merita in accepta
tione diuina reſeruata in ordie ad ꝑmiū ꝓ eis reddēdū:ꝛ
a.1. argumēti grane. hēe maiorē grām inteſiue.vlr eni cuicūqꝫ merito debeꝛ
nō tm̄ aliqđ ꝑmiū accñtale:ſʒ ēt ꝑmiū eēntiale.pʒ:qꝛ ſi qs
iſtud ſolū hēret ſine oī alio merito beatificareꝛ nō ꝑciſe in
illo gradu in quo pp grām ſolā ſine meritis beatificareꝛ
ſicut paruulus nunc baptiçatus:gloria.n.cuiuſcūqꝫ hñtis
meritū ꝓpriū excedit gl̃iaʒ talis.g̃ qđcūqꝫ meritū ſequēs
alia merita iaʒ habita reqrit ꝓpriū gradū glorie eſſentia
lis ſibi corrīdentē:nec tñ p qđcūqꝫ meritū augeꝛ ſtatim
H gr̃a.nec hñs plura merita eſt ſemꝑ in maiori gr̃a.ſi igitur
ſufficiat ſola gr̃a ad aliquā gloriā:tñ meritis corrīdet ali
qs gradus gl̃ie ſaltē:lʒ maiori grē ſine meritis corrīdeat
maior gl̃ia q̄ minori grē:tñ in quocūqꝫ gradu eodē ponaꝛ
gr̃a merito adueniēte:lʒ p illud nō ſtatim intendaꝛ gr̃a:tñ
corrīdet ſibi gradus gl̃ie vltra illū gradū q corrīderet pre
ciſe illi grē. ¶ Per hoc dico ad argᵐ.ꝙ reſurgens plura
merita hʒ in acceptatiōe dei:q̄ habuit qñ cecidit:ꝛ p ↄñs
ad maiorē gloriā ex ea preordinaꝛ:ſed nō opʒ eū in ma
iori gr̃a reſurgere:qꝛ ſm eius diſpōnē in deteſtādo pctm̄
cōmiſſuʒ intēſe vel remiſſe daꝛ ſibi nūc maior vel minor
gr̃a. ¶ Sed ↄ:qꝛ tūc reportaret cōmodū de lapſu ſuo:qꝛ
reſurgit dignior ꝑmio in dei acceptatione. ¶ Item riſſo
data vꝫ includere repugnātiā:qꝛ ſi eſt dignus maiori gl̃ia

quando

quādo reſurgit ꝙ̃ fuit qñ cecidit: ⁊ cecidit a magna grã ꝑ quã fuit dignus magna gloria. ğ nō reſurgit in pua grã: qꝛ illō vnicū meritū qđ reſurgēdo ſupaddit nō adderet tm̄ de gloria ꝗ̃tū defect⁹ ſcđe grẽ ſiue ei⁹ minoritas reſpectu pme diminuerit de glīa. ğ ⁊c. ¶ Ad pᵐ dico ꝙ nō hʒ cōmodū ſʒ magnū icōmodū: nō ſolū qꝛ peccauit: ſʒ ad ꝓpoſitū qꝛ totū tp̄s quo mãſit in pctō eſt ſibi perditū ꝗ̃ tpe merita potuiſſet multiplicaſſe ſi tūc ī grã mãſiſſet. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ pſcindēdo illud in glīa qđ rñdet meritis: ⁊ illō dicaꝰ. b. ab illo qđ rñdet grẽ. ⁊ illud dicaꝰ. a. forte. a. excedit. b. ⁊ qñ iſte reſurgit: qꝛ oīa priora merita viuunt in dei acceptatione redit ſibi ius ⁊ dignitas ad totū. b. ſʒ ad. a. nō redit ſibi ius ⁊ dignitas ſi grã ſcđa ſit minor pma. igiꝰ reuiuiſcūt merita. ſʒ nō reuiuiſcit ꝑor grã: qꝛ ꝑus habita. Et iſtud eſt ſatis cōſonū iuſtitie: qꝛ grã prior fuit tm̄ donum dei. merita aūt erant aliq̃ mō opa hoīs. Et iō illa ſunt ſibi ſemꝑ ſalua in acceptatione dei. grã xo nō vt ꝑꝑ eã ordinaꝰ ad aliqđ pmiū: qꝛ habuit eã: ſʒ tm̄ mō per eã ſi nūc hʒ eã. ¶ Hec via tenens gradū ẽentialẽ glīe correſpondere merito cōſonat ſcripture que in multis locis iſtã ſnīaʒ diuine iuſtitie aſſerit: ꝙ reddet vnicuiqʒ ſm̄ opa ſua in pſal. 61. Et roma. 2. nuſꝗ̃ aūt hr̄ qđ reddet vnicuiqʒ ſm̄ habitum ſuū. Et cōſonat obſeruãtie legis diuine: qꝛ ſʒ ipſam vtile eſt cōtinue ꝗ̃tū poſſe eſt opa meritoria exercere ꝗ̃uis remiſſa a deo: vt ꝑ illa nō ſtatiʒ augeaꝰ grã: qꝛ correſpondet ſingulis in acceptatiōe dei determiat⁹ gradus glīe. nec adeo expedit ſaluare grãm ꝗ̃tū opus remiſſuʒ agere ꝑ qđ non augeꝰ grã: qꝛ etſi iſte ſic remiſſe agēs nō hēat maiorē gratiã ꝑ opus ſuū ꝙ̃ ille dormiēs in quo ſaluaꝰ grã ſine tali opere: nō tm̄ fruſtra iſte egit nec in nullo excedit illū ꝗ dormiuit: imo ꝑ illud qđ egit iaʒ dignus eſt aliquo eterno bono quo nō eſt dignus ille. ¶ Ex iſto ſequunꝰ duo correla-

I ria. Unū ꝙ aliqs dign⁹ maiori glīa loquēdo de eo in glīa qđ correſpondet meritis: ⁊ de digno nō ꝓpinque ſʒ remote: puta ſm̄ ius ſʒ ſuſpenſuʒ dãnaꝰ. ⁊ ali⁹ dignus multo minori glīa iſto mō ſaluaꝰ. ſʒ hoc iō eſt: qꝛ ille alius dignus eſt ꝓpinque: qꝛ hn̄s ius nō ſuſpēſuʒ. dignus eſt ēt ad illud aliō in gloria correſpondēs grẽ ad qđ nō eſt ille dãnatus dign⁹. Et nulli daꝰ correſpondens meritis ſine correſpondēte grẽ. Si ēt illō correſpondens merito eſt eiuſdē rōnis cū correſpondente grẽ: ⁊ ꝑ qđcūqʒ meritū augeꝰ iſtud in diuina acceptatione. igitur meritis finitis correſpondebit tm̄ glīe ꝗ̃tū eſt illō correſpondēs grẽ. aliqs ğ in gradu determinato hn̄s illã ſaluareꝰ: ⁊ hn̄s oīa iſta: ſʒ mortificata dãnareꝰ. dãnaꝰ igiꝰ dignus: ſed remota dignitate ⁊ ſuſpenſa: ⁊ ſic dign⁹ multo maiori gloria dãnabiꝰ: ⁊ dign⁹ dignitate ꝓpinqua multo minori ſaluabiꝰ: nec mirū qꝛ inimico dū eſt inimicus quecūqʒ bona ꝓterita nō ſufficiunt ad pmiū ꝯſequēdū. ¶ Scđʒ correla-

K riū eſt. ꝙ illa qb⁹ rñdet magn⁹ gradus glīe dū ſunt mortificata nō pñt mereri minimã graʒ. alioquin ꝗ cecidiſſet a multis meritis iaʒ meruiſſet vt reſurgeret ab illo lapſu ꝑ pmã grãm ſibi ꝑꝑ iſta merita cōferendã: nec tm̄ credo ꝙ merita mortificata oīno nihil faciant in acceptatione diuina ad pmã grãm dandã huic lapſo: qꝛ etſi ſʒ ſtrictã iuſtitiaʒ iſte inimic⁹ dei nō ſit dign⁹ de ꝓpinquo ad aliquã gratiã ⁊ gloriã: tm̄ excellēs miſericordia dei ꝓpter ꝓcedētia merita lʒ mortificata citi⁹ dat graʒ ad reſurgēdū. vn̄ ſicut credo ꝙ ꝑfectior grauius cadit ꝑꝑ maiorē ingratitudinē: ita credo ꝙ ceteris parib⁹ citius reſurgit ꝑꝑ dei benignitatē merita ꝓdicta ad hoc aliqualr̄ acceptantē. vn̄ aliqñ audiui de viro ꝑus valde ꝑfecto ⁊ poſtea ꝓfundiſſime lapſo cū ꝑꝑ facinora ſua eſſet morti adiudicatus miſericordiſſime viſitato ꝑfectiſſima pnīa ſibi ſubito inſpirata eſt. Iſtō hn̄ dʒ allicere quemlibet ad ſemper meritorie agendum pro viribus: qꝛ ſiue manſurus ſiue lapſurus ſit non erunt

Nota pfectos ſtabiles.

iſta in obliuione totaliter coram deo.

De tertio articulo pncipali dico ꝙ pctm̄ dimiſſuʒ redit tanꝗ̃ circumſtantia aggrauans hoc pctm̄ in qđ recidiuat. ⁊ hoc duplr̄. Prio: qꝛ quãto aliquis recipit ab alio bn̄ficiū ſibi magis īdebitū: tãto ſibi magis teneꝰ lege gratitudīs. ēt ſi bn̄ficiū receptū ſit minus: ⁊ per ꝯn̄s magis ſi bn̄ficiū eſt eq̃le: ſed exiſtēti in pctō mortali nullius eſt de⁹ debitor niſi pene. igiꝰ ſi ſibi graʒ cōfert hʒ erit donū maxie gratuite ⁊ liberalr̄ datum: ⁊ pcipue ſi eſt grã eq̃lis grẽ collate alij inocēti. igiꝰ iſte ex lege gratitudinis eſt deo ſpālr̄ obligat⁹ ꝑꝑ hoc donū liberalr̄ collatuʒ: ⁊ ꝑ ꝯn̄s offendēs poſt ꝯ eū grauius peccat ꝑꝑ igratitudinē. L

¶ Scđo: qꝛ ꝗ̃to aliqs teneꝰ plurib⁹ obligatiōib⁹ ad aliqd: tãto ſi trãſgrediꝰ graui⁹ peccat: ſed penitēs quotienſ- M cūqʒ digne penitet: obligat ſe ſaltē voto ad nō peccanduʒ in poſterū: qꝛ ſine tali ꝓpoſito nō eſt digna pnīa: ⁊ ꝓter hʒ eſt aſtrict⁹ ad nō peccare eadē lege qua inocēs. igiꝰ ſi poſt peccat trãſgrediꝰ duplicē legē obligãtē ad nō tranſgrediēdū. ſ. ⁊ illã gnãlē ⁊ iſtã ſpālē de ꝓmiſſo ſeruãdo qđ maxie obligat de ꝓmiſſo facto deo: ⁊ de aliq̃ ꝑtinēte ad honoreʒ dei. ¶ Cōtra. illud nō aggrauat quo nō exiſte imo poſito ei⁹ oppoſito eēt pctm̄ eque graue vel graui⁹: ſʒ ſi iſte non fuiſſet ꝑus penitēs imo ſemꝑ inocēs: ⁊ nunc peccaret grauius peccaret ꝙ̃ mō. ğ ⁊c. Probatio minoris: qꝛ cadens a ſtatu innocētie graui⁹ peccat ꝙ̃ cadēs a ſtatu pnīe. tum qꝛ maius bn̄ficiū recipit iſte cui de⁹ ꝯſeruauit inocētiã ꝙ̃ cui cōceſſit pniaʒ poſt pctm̄. tuʒ qꝛ inocēs minorē hʒ occaſionē cadendi. ¶ Itē nō opʒ cadēdo a pnīa ſiꝰ nec̃io peccare duob⁹ pctīs. ğ poſſe eſt ꝙ peccet vnico pctō tm̄: ſed illo vno eque grauiter poſſet peccaſſe ꝑus cadēdo ab inocentia. qđ pʒ cōparãdo illud ad quãcūqʒ intēſionem malitie cōuenientē pctō: igiꝰ ⁊c. ¶ Ad pᵐ cōcedo ꝙ ſimplr̄ mai⁹ N bn̄ficiū diuinū eſt cōſeruare inocētiã ꝙ̃ ꝯcedē poſt pctm̄ pnīam. vn̄ maius bn̄ficiū cōtulit de⁹ ſue matri ꝙ̃ magdalene. vn̄ ſingularis glīa ⁊ ornat⁹ eſt in beatis de nunꝗ̃ cecidiſſe in pctm̄. ¶ Et nūc ad argᵐ maiorē nego: qꝛ poſſe eſt aliqđ pctm̄ hic nūc vnã circūſtãtiã aggrauãtē nūc aliaʒ: ⁊ illa q̃ ibi aggrauat pōt eē grauior ꝙ̃ illa q̃ hic aggrauat: ⁊ iſte circūſtãtie due pñt eſſe repugnãtes: ⁊ ita hic pniaʒ ꝓcedere aggrauat: qꝛ tribuit ingratitudinē. Cōſilr̄ ab inocētia cadere aggrauat ꝑꝑ igratitudinē: ⁊ inocētia ⁊ pnīa mō quodã repugnãt: ſʒ cadere ab inocentia ſimplr̄ magis aggrauat. ¶ Cōtra hʒ arguiꝰ ꝑ illud Luc. vbi dñs queſiuit Cap. 7. a ſimone de duob⁹ debitorib⁹: quoꝝ alteri creditor plus dimiſit alteri minus: qs creditorem plus diligeret. rñdit. Eſtimo ꝙ is cui plus donauit. qđ dñs approbãs dixit. recte iudicaſti. ſed innocēti nihil donat deus hoc mō. peccatori aūt multa donat. ergo peccator plus deo teneꝰ: quare magis igratus eſt ſimplr̄ qñ recidiuat. ¶ Rñdeo. dona- O re pōt intelligi abſolute prout eſt actus volūtatis liberalr̄ cōicantis. vel donare. i. cōdonare ſiue remittere vt accipitur cū dr̄: donauit peccata. Primo mō verū eſt ꝙ cui plus donatur ille magis tenetur donanti. ⁊ hoc modo dico ꝙ deus innocenti maius donū dedit ꝙ̃ cui dimittit peccatã. Secūdo mō penitēti donat plus ꝙ̃ innocēti: qꝛ innocens nō hʒ qđ ſibi remittaꝰ. ⁊ ſi tunc ſumaꝰ maior ꝙ ille plus teneꝰ diligere cui plura donanꝰ. i. remittunꝰ. verū eſt cōparãdo duos: quoꝝ vni pauciora donanꝰ. ⁊ alteri plura. ⁊ hoc ſi nō eſſet bn̄ficiū aliud datū niſi hoc qđ eſt donare vel remittere. Sed nullus eſt cui deus pauca donat: quia pauca cōmiſit: quin ſit eidem aliud bn̄ficiū datum magis ꝙ̃ donare. i. remittere plura. ſ. preſeruare eum ab alijs in que cadere potuiſſet ⁊ cecidiſſet niſi ꝓſeruatus a deo fuiſſet. ⁊ hoc conſonat glo. Augu. ſuper illud. Et cōmiſſa ⁊ nō cōmiſſa donãtur. qꝛ nullus eſt qui aliqua committat: quin

alius poſſet eadẽ cõmittere niſi preſeruaret̃.igit̃ ille cui dimittit̃ tenet̃ plus diligere ſupple ex cã remiſſionis:ſed alius tenet̃ diligere ex alia cã:q2 nõ habuit dimittẽda:qð ſine pſeruatione diuina eſſe nõ põt.⁊ hec cã reqrit ſimplr̃ maiorẽ gratitudinẽ.¶ Exẽplũ hui⁹.ſi aliqs ex liberalitate cõcedit alicui oĩa ſua vt eis vtat̃ ad libitum. Alteri vo ꝯcedit aliq̃ mutuo:⁊ poſt qñ dʒ illa reddere remittit ſibi: qs eũ plus diliget: Dico ꝙ pm⁹:q2 mai⁹ bñficiũ recepit:⁊ tñ plura remittit alterĩ:ſed ꝙ pmus nihil hẽat ſibi dimittendũ h̃ eſt ex bñficio illi⁹ q oĩa ſua liberalr̃ ei ꝯceſſit.vñ nõ eſt vera illa ꝓpoſitio ſimplr̃:cui plus dimittit̃ plus diligit dimittẽtẽ:niſi de illo dimittẽte:ꝑ cui⁹ bñficiũ nõ ſtat ꝙ iſte nõ tenet̃ ad tot ad quot ille.¶ Ad 2m dico ꝙ poſſe eſt recidiuantẽ peccare plurib⁹ pctĩs.vel q̃ſi plurib⁹.ſi ex deliberatione agat ꝯ legẽ cõẽʒ:⁊ ꝯ legẽ gratitudis ⁊ ꝯtra legẽ ꝓmiſſi.ſʒ cõiter nõ ſic peccat̃:q2 peccans cõiter non appetit niſi delectationẽ lʒ inordinatã:⁊ vellet illi delectationi nõ eſſe annexas tot ꝓhibitiões:⁊ iſto mõ oĩ pctõ cõiungit̃ inobediẽtia ⁊ cõtẽptus ⁊ odiũ dei ⁊ ingratitudo:⁊ hm̃.nõ ꝙ peccator hẽat tũc actũ elicitũ ptinentẽ ad ſingula iſtoꝝ:ſʒ iplicite inquãtũ vult aliqd ad qð quodãmõ cõcomitat̃ hec oĩa.¶ Cõcedo g̃ ꝙ poſſe ẽ peccare recidiuãtẽʒ vnico pctõ.Et qñ infers.g̃ poſſet eque grauiter peccaſſe ꝙ qñ occidit ab innocẽtia.cõcedo q̃tũ eſt ex pte libidiſ ⁊ inordinatiõis foꝛalis in pctõ:ſʒ nõ q̃tũ eſt ex pte iſtius circũſtãtie ingratitudis ⁊ multiplicioꝛis obligationis.peccaſſet eñ tũc grauius q̃tũ ad aliã circũſtãtiã:q2 magis ingratus eſt cadẽdo ab innocẽtia q̃ʒ a penitentia. ¶ Cõtra. eſto ꝙ iſte decies penituit ⁊ qualʒ vice de decẽ pctĩs moꝛtalibus poſt decimã pñiam recidiuat cum tanta libidine peccans cũ quãta in pmo pctõ:tunc hoc pctm̃ erit centies grauius ꝙ pctõ:q2 rõne cuiuſlʒ pcti dimiſſi tenet̃ nõ cadere:⁊ in rõne cuiuſlʒ eſt ſpãlis ingratitudo in cadẽdo:⁊ rõne pñie cuiuſlibet in qua ꝓmiſit nõ peccare/tenet̃ nõ peccare.¶ Rñ⁰.nulla noua culpa eſt ita grauis ex aliq̃ circũſtantia reſpiciẽte pñiam pcedẽtẽ:ꝙ illa circũſtãtia equparet̃ grauitati peccati in ſe ſine ꝓpꝛia malitia:nec forte in cẽteſima pte.tñ cõcedo ꝙ ſicut iſta circũſtãtia ingratitudinis ⁊ ꝓmiſſi aggrauat:⁊ iſta graui⁹ eſt quãto fuit pus collatũ bonũ magis idebitũ:qð erat regulariter in eo qui graui⁹ peccauerat:⁊ quãto pluries ꝓmiſit:qð regulr̃ accidit in eo q pluries penituit.¶ Sed qd eſt ſimplr̃ graui⁹ vel cadere reſpiciẽdo ad maius bñficiũ:vel magis indebitũ preſtitũ:vel ad plura ꝓmiſſa de nõ cadẽdo:¶ Rñ⁰ abſolute plus ligat pceptũ legis nãe ptinens ad gratitudinẽ q̃ʒ iſta obligatio noua ꝯcta per ꝓpriã ꝓmiſſionẽ.niſi forte iſtud pm̃ vel pceptũ ſerua ꝓmiſſa.magis obliget q̃ʒ iſtud.eſto gratus bñfacienti ſʒ gradũ eius in bñfaciendo.¶ Jn iſto articulo reſtat dubiũʒ. Nunqd opʒ in ſpãli cõfiteri peccata pcedẽtia tanq̃ʒ circũſtãtias aggrauantes: ¶ Rñ⁰ ꝙ q̃ʒq̃ʒ hoc ſit licitũ ⁊ forte vtile:nõ tñ vĩ neceũʒ illa cõfiteri in ſpãli:q2 inq̃tũ aggrauant pñt exprimi ſufficienter in cõfeſſione abſqʒ expreſſione illoꝝ peccatoꝛũ pus dimiſſoꝝ in ſpãli.ſ.dicẽdo de multis ⁊ magnis peccatis alĩs penitui:⁊ credo ꝙ deus mihi remiſerat:⁊ ideo nũc fui magis ingratus in peccando.

Ad argumenta. ¶ Ad pm̃ pʒ ꝙ illa parabola ad h̃ pncipalr̃ tendit ꝙ eadeʒ pena exigit̃ a ſeruo illo q noluit dimittere ꝯſeruo ſuo que fuiſſet exacta ab eo ꝓpter delictũ pncipale. Qð.n.ibi dĩ.mitte eũ in carcerẽ donec reddat vniuerſuʒ debitũ.intelligo ad ꝓpoſitũ:q2 nõ redderet vniuerſuʒ debituʒ niſi ſoluẽdo penã dãnationis ꝑ eo mittat̃ in illuʒ carcerẽ dãnatoꝛũ.Et ita ad ꝓpoſitũ recidiuãs eidẽ pene damnationis adiudicat̃ quam habuiſſet ꝓpter peccata prioꝛa:⁊ pus dimiſſa ⁊ eq̃lẽ q̃tũ ad durationẽ:q2 donec reddat ⁊c̃. ſed nõ ſequit̃ ꝙ eq̃lẽ q̃tũ ad intẽſionem.⁊ ita dñm eſt ad oẽs auctoꝛitates ſanctoꝝ fundatas in illa parabola ſaluatoris:ꝙ peccata illa redeunt.i.ꝙ obligatio ad damnationẽ redit:⁊ aggrauata ꝑꝑ remiſſioneʒ illoꝝ pctõꝝ preteritoꝝ.¶ Ad 2m iſto mõ eſt intelligẽda auctas Jacobi q̃tũ ad dãnationẽ q̃ eſt gñalis pena oĩuʒ peccatoꝝ moꝛtaliũ. factus eſt oĩuʒ reus:vel aliter ⁊ in idẽ redit q̃tũ ad auerſionẽ a fine vltimo:q̃ eſt cõis oĩ pctõ moꝛtali:ſʒ nõ eſt intelligendũ ꝙ factus eſt oĩuʒ reus q̃tũ ad grauitates ſpeciales ſinguloꝝ:⁊ nullo mõ q̃tũ ad illas grauitates eaſdẽ in numero vel in ſpecie.¶ Ad aliũ. Uno mõ põt dici ꝙ ſi cõtritus pus cõtẽnit poſtea confiteri peccat nouo pctõ moꝛtali in illo cõtẽptu:nec tñ redit culpa dimiſſa ꝑ cõtritionẽ neqʒ inq̃ʒ redit quãtũ ad malitiã nec quantũ ad reatũ.ſed ſemꝑ ſola pena manet tpalis debita illi:lʒ pena dãnatiõis debeat̃ nouo peccato moꝛtali. ¶ Alio mõ poſſet dici.ꝙ qñ pro peccato hĩ pena cõpleta:intellige cõpleta quãtũ ad tres partes pñie:cõtritionẽ:ꝯfeſſionẽ:ſatiſfactionem.tunc cõmutata eſt pena dãnationis in penã tpalem: nõ ſic aũt de peccato de quo habet̃ cõtritio ſine aliĩs duabus partibus pñie.¶ Sed prima rñſio eſt cõuenientioꝛ: q2 pctm̃ in contritione ſimplr̃ delet̃:ita ꝙ non manet niſi obligatio ad penã tpalẽ.⁊ ſi poſt ſequat̃ cõtẽptus ſatiſfactionis ſeu cõfeſſionis nouũ peccatũ moꝛtale eſt.⁊ aggrauatũ ꝑꝑ culpã prioꝛẽ in cõtritione dimiſſam.¶ Ad aliud dico ꝙ non põt redire eadem tenebra numero ſaltẽ ꝑ naturam:q2 ita nõ põt eſſe eadem negatio ſicut nec eadem affirmatio/poſita interruptione hinc ⁊ inde.¶ Ad probationẽ dico ꝙ ad vnitatẽ priuationis nõ ſufficit vnitas ſubi ⁊ habitus oppoſiti.ſed requiritur vnitas cõtinuitatis eiuſdeʒ in ſubiecto eo mõ quo poteſt hr̃e eſſe in ſubiecto.pʒ hoc per ſimile:q2 ad vnitatem negationis nõ ſufficit vnitas affirmationis.nã nõ ſoꝛ.qð eſt negatio vnius numero affirmationis põt eſſe non ſolũ plura numero:ſed in pluribus ſpẽ ⁊ genere.⁊ tot eſſe quot ſunt entia que non ſunt ſoꝛtes.ita ⁊ priuatio põt eſſe eiuſdem foꝛme ⁊ tamẽ nõ eadem.poteſt ẽt eſſe in eodem ſubiecto plurificata:ſi ſit interruptio:ſicut ⁊ habitus eius eſt pluriſicatus ſi cũ interruptione ineſſet illi ſubiecto.ſiue eñ poſitiuũ ſiue priuatiuũ vel negatiuum idem numero reparare hoc: ſicut dicetur in materia de reſurrectione:ſolius eſt potentie infinite dei cui ſit gloria ⁊c̃.

¶ Preter premiſſa eſt etiam aliud ſacramentum ⁊c̃. **Diſtinctio. XXIII.**

Cꝇ**Jrca hanc** diſt.23m quero hanc q̃õnem includentẽ totam mãm di. Utrũ extrema vnctio ſit ſacramẽtũ noue legis: Qz nõ.oĩa ſacra noue legis ſunt inſtituta a chr̃o ſupra diſt.j.q.3. ſed iſtud vĩ inſtitutum fuiſſe a Jacobo in ſua canonica.5.c.ſi infirmatur quis inter vos inducat preſbyteros ⁊ oꝛent ſuper eũ ⁊c̃.¶ Jtẽ ſacrʒ vnũ hʒ vnã mãm ⁊ vnam foꝛmã.hoc aũt ſm ꝙ miniſtratur ab eccleſia habet multas mãs:q2 multas vnctiones:⁊ multas foꝛmas:q2 multas orationes cõiũctas multis vnctionibus.¶ Oppoſitum magiſter in littera.

Hic ſunt duo vidẽda.¶ Primo ꝙ poſſibile eſt eſſe aliquod ſacrm̃ noue legis qð ſit ſignũ efficax finalis remiſſionis venialiũ.quod ꝯgruit: ⁊ ꝙ hoc factũ eſt.¶ 2°.ꝙ extrema vnctio eſt tale ſacrʒ:⁊ de totali ratione extreme vnctionis. ¶ Primũ ſic.poſſibile eſt deum finaliter remittere venialia.ergo poſſibile eſt ſibi inſtitui ſignuʒ efficax iſtius remiſſionis.ꝯña pʒ:q2

poſſibile

Margin notes: Expoſitio ſingularis; P; Q; R; S; T; V; A; Di.2.q.1; pena cõpleta

poſſibile eſt hominem inſtituere ſignū efficax practicum cuiuſcūqʒ operis ſui. ergo multo fortius eſt deo poſſibile. ⁊ ita pōt quocūqʒ ſignū ſenſibile: cuius inſtitutio nō incladit ꝯdictionē inſtituere tanꝙ̄ ſignū practicū efficax iſtius effectus. Hoc ēt cōgruū eſt neceſſariū. ſ. ab hac vita finaliter a venialibus abſolui: qꝛ iſta nō remiſſa eſſent impedimentum glīe ꝯſider: ⁊ nō remiſſa pñt eſſe vſqʒ ad exitum: qꝛ peccator quaſi cōtinue peccat talib⁹ peccatis. Hoc etiā factū eſt. ꝓbaẗ ex illo verbo Jac. 5. ſi in pctis eſt remittūtur ei. nō intelligit de mortalibus: qꝛ hec non remittuntur niſi in baptiſmo vel pnia. ergo de venialibus. ſit ergo prima cōcluſio ꝙ reſpectu finalis remiſſionis venialium cōuenit eſſe ⁊ poteſt eſſe. ⁊ eſt ſacramentum noue legis.

B De ſecunda ꝗſtione ṗncipali dicēdū: ꝙ illud ſacramētū vocaẗ extrema vnctio. cui⁹ aſſignari pōt rō talis. Extrema vnctio eſt vnctio hoīs infirmi penitētis facta in determinatis ptibus corporis cū oleo ꝯſecrato ab epo miniſtrata a ſacerdote ſimul verba certa cū intentione debita proferēte ex inſtitutione diuina efficaciter ſignificās curationē finalē venialiū. ¶ Iſta rō

T. c. 34. ſ. l. Expono. apparet bona: qꝛ nō eſt in ſe falſa ex. 5. meta. c. 17. qꝛ nulla pars eius repugnat alteri. Exponēdo ergo partes. ꝓ ponit ꝙ eſt vnctio cuius cōgruētia eſt: qꝛ illud ſignum ſenſibile congruit effectui. ſ. interiori vnctioni curatiue. ſubdit hoīs infirmi. Jō nō dʒ cōferri ſano nec qualitercūqʒ expoſito periculo mortis: qꝛ nō ei cui iminet mors ex periculo extrinſece violentie: vt armoꝝ vel ſubmerſionis vel hmōi nec

C qualitercūqʒ infirmo ſed piculoſe ita ꝙ ꝓbabilr imineat ſibi exitus de ſtatu viatoris ad terminū. ¶ Qō addit penitentis. ꝓx: qꝛ nullus eſt capax iſtius ſacri digne niſi ſit in gr̄a. Iſtud enim ſacr̄m nō eſt remediū acquirēdi grāꝫ: qꝛ ad hoc ſunt tm̄ baptiſmus ⁊ pnia. Et ex hoc excluduntur non vtentes rōne vt paruuli. ⁊ ꝗ nō hñt mām pnie ſaltē ꝗ nō hñt pniam de venialibus vt perfecte innocētes: quia ēt nō vtētes rōne nō pñt eſſe penitentes excludunẗ furioſi ⁊ amentes. ⁊ hoc niſi per voluntatē ṗcedētē expreſſam ꝓſumanẗ illud velle. ¶ Qō addit in determinatis parti-

ſ. l. ſit igitur. bus. Iſte ptes ſunt organa potētiarū ꝑ quaꝝ actus peccatur frequēter venialiter. vtpote organa 5^e ſenſuum ⁊ potētie motiue. ⁊ hoc aliqñ reſpectu eiuſdē ſenſus vel potētie geminate. vt organa potentie viſiue: vt oculi duo. organa potētie auditiue due aures. organa potētie olfatiue nares. organa potētie tactiue manus. Et ſic iſtis ṗdictis ſicut geminātur organa: ita geminātur vnctiones. organū guſtus eſt lingua in qua nō fit ꝑꝑ abominatione tollēdā vnctionē: ſed exterius ſuꝑ os. ꝑꝑ aūt organū potētie gn̄atiue fit vn-

ii. c. ctio ad lumbos. iuxta illud Gregorij ſuꝑ illud Luce. Sint lumbi vr̄i ṗcincti ⁊c̄. viris inquit luxuria in lūbis eſt. Propter organū motiue quātū ad progreſſiuā que eſt principalis motiua fit duplex inūctio in duobus pedibus tanꝙ̄ organis ad illū motū ordinatis. Alia motio qua frequēter peccaẗ ē motio lingue. iuxta illud Jac. 5. Qui nō offendit verbo hic pfect⁹ eſt vir: ⁊ multa alia ibi. Et ꝯtra iſtud eſt vnctio oris: ita ꝙ ipſa eſt remediū ꝯtra duplex pctm̄ ve-

T. c. 38. D niale ſicut lingua ꝯgruit in duo opera nāc. 2° de aīa. in guſtum. ſ. ⁊ loquelā. Sunt ergo 12^im vnctiones. ſ. partiales. ſed alique ſunt geminate quaſi vna ita ꝙ ſunt ſeptē principales. 5^e in organis. 5^e ſenſuum. 6^a in organo ṗncipali potētie motiue ꝓgreſſiue. 7^a i orgāo ṗncipali gn̄atiue. ¶ Segr̄ cū oleo. nec opʒ ibi eē aliqd ꝯfectū ex oleo ⁊ balſamo vt in mā cōfirmationis: qꝛ ꝯfirmatio eſt ad cōfeſſionem ⁊ ꝯfirmationē fidei. Et iō in ꝯfirmato requiẗ nō tm̄ puritas ꝯſcie ſignificata ꝑ oleū: ſed odor bone fame ſignificatus ꝑ balſamū. ſed hic ꝗ hʒ exire in breui de vita ad terminum ſufficit ꝯſcia pura. Cōſecratio aūt epalis eſt neceſſaria ad hoc vt ſit mā apta: qꝛ cōiter in ſacris cōſiſtētibus in vſu ſolus baptiſmus nō reqrit mām ſpāliter ꝯſecratā: qꝛ chrō tactu mūdiſſime carnis ſue qñ voluit a Joāne baptiſari totā aquā ꝯſecrauit: hoc eſt in vſuʒ iſtū dedicauit. ¶ Qō aūt ſeqẗ miniſtrata a ſacerdote exprimit miniſtꝝ idoneū nō ſolū ꝗ licite exerceat ſed qui ſolus ſacr̄m miniſtret: ita ꝙ ſi alius attentaret nihil facit. ſicut ſi nō ſacerdos attentet cōficere nihil facit. Determinatio aūt hui⁹ miniſtri habetur ꝑ illud Jac. 5. īducāt pſbyteros. ¶ Que ſequuntur. verba debita ⁊ ſil̄ cū intentione debita ꝓferēte ptinēt ad formā huius ſacri ⁊ ſimultatē eius cū mā ⁊ intētione miniſtri. Simultas ⁊ intētio expoſita ſunt ſatis ſupra in mā de baptiſmo. forma aūt hec ſeptuplex ad. 7. vnctiones ṗncipales eſt. Per iſtā ſcāʒ vnctionē ⁊ ſuā pijſſimaʒ miſericordiā parcat tibi dn̄s qcqd nariū lingue tactu vel hꝯ vitio deliquiſti. ¶ Iſta rō poſita cōpleta eſt: qꝛ ꝯtinet ſubiectū: qꝛ hoīem penitētē infirmū: ⁊ h̄ in ptib⁹ determinatis prius expreſſis. ⁊ mām remotā. ſ. oleū cōſecratum ab epo. vel ꝓximā ipſaꝫ vnctionē factā cū oleo. ⁊ hoc ſeptenariā ṗncipalē ⁊ duodenariā cōputādo oēs ptiales. Cōtinet etiam formā qꝛ certa verba. ſ. ſeptē orationes a ſacerdote cum. 7. vnctionibus principalibus proferendas. Cōtinet etiam miniſtrum: qꝛ ſacerdotē. Et hoc colligitur vt dictum eſt Jac. 5. vngentes oleo ſancto ⁊c̄.

Ad primū dī hoc ſacr̄m fuiſſe inſtitutū a chrō: vt ſupra patuit di. 2. q. ṗdictis. Jacob⁹ aūt nō erat niſi ꝓmulgator ſiue ṗco hui⁹ ſacri a chrō inſtituti. Di. 2. q. 1.

¶ Ad 2^m dico ꝙ eſt vnū ſacr̄m vnitate itegritatis ſed nō vnitate īdiuiſibilitatis. ſicut effectus ei⁹ nō eſt vn⁹ indiuiſibilr. qꝛ nō remiſſio vni⁹ venialis: ſʒ vn⁹ vnitate plenarie remiſſiōis oīum venialiū: vt oīb⁹ remiſſis nihil remaneat retardās a ꝑceptōe beatudinis. quā nobis ꝯcedat ⁊c̄. E

¶ Nunc ad conſiderationem ſacre ordinationis accedamus ⁊c̄. Diſtinctio. XXIIII.

Circa iſtam 24^am di. q̄rō vnā qōnē tm̄. Utrū in eccleſia ſint ſeptē ordines eo mō quo ordo vl̄ ordinatio poniẗ ſacr̄ʒ: Qꝛ nō: qꝛ tūc in eccleſia eēnt 13^im ſacr̄a: qꝛ ṗter ſacr̄m ordis ſunt alia ſex. ¶ P̄. Quilibet ordo hʒ caracterē ſibi ꝓpriū: ꝗ illis ſeptē corriderent ſeptē caracteres. ꝯñs ē fl̄m: qꝛ aut illi eēnt eiuſdē ſpēi: qō eſt falſuʒ: qꝛ plura accidētia eiuſdē ſpēi nō pñt eē ſil̄ ⁊ ſemel in eodē ſubo. ex. 5. meta. Aut alteri⁹ ſpēi: ⁊ h̄ vī incōueniēs: qꝛ in ſpēb⁹ eſt eēntialis nobilitas maior ⁊ minor: nō T. c. non habent oē. ſic videreẗ aſſignari poſſe eēntialis excellētia in iſtis caracterib⁹. ¶ P̄. In ṗmitiua eccl̄ia tm̄ videẗ fuiſſe duo ordines. ſ. ſacerdotiū ⁊ diaconatus. ſiqdē in actib⁹ aploꝝ nō legim⁹ alios fuiſſe ordines tūc in eccl̄ia. ꝗ nec nūc ſunt: qꝛ eccleſia poſt tp̄s aploꝝ nullū ordinē ſuperaddit: qꝛ i iſto ſacro ſicut ⁊ in alijs opʒ inuenire inſtōnē ei⁹ a chrō. ¶ P̄. Dionyſi⁹. 5. eccl̄iaſtice hierarchie ponit tm̄ tres ordines. ſ. epatū: ſacerdotiū: ⁊ diaconatū. ¶ P̄. Iſidorus ethi^{or} lib. 7. c. 12. ponit epatū eē ordinē. ſʒ nullus eſt iſtoꝝ ſeptē. ꝗ ſunt plēs. ¶ Idē de epatu hr̄ in canone di. 21. c. cleros. ¶ P̄. Prīa tōſura vī ſacr̄ʒ: ⁊ qꝛ ſignū ſacre rei ⁊ qꝛ hñtes iſtā tōſurā gaudēt ṗuilegio clericali: qō videẗ ꝓpriū ordinatis.

¶ Oppoſitum magiſter in littera.

Circa qōnē hāc ſunt q̄tuor vidēda. ¶ Prio qd ſit ordo ſʒ ꝙ loquimur de ordīe. ¶ 2° quot ſūt ordines i eccl̄ia iſto mō loquēdi. ¶ 3° ſi ordo eſt ſacr̄ʒ. ¶ 4° quō ſūt vnū. ¶ De ṗ dī ꝙ ſacr̄ʒ ordis ē ptās ſpūalis ad aliquē actū exequēdū i eccl̄iaſtica hierarchia: ⁊ ꝑ ꝯñs ſm ordinē diuerſitatis ad tales act⁹ in eccl̄ia eēnt S. Bo^{na} er. 2. p^e pnis prius di. q. 1.

ordis sacramēti definitio

Idē Bo^re in 2. pte dui⁹ di. ar. 2. q. 3.

ordinēs diſtinguēdi. ¶ Cōtra ex iſta diſcriptiōe ſequit̄ ꝙ ep̄atus ſit ordo qḋ ē ꝯ cōtra pꝫ. n. ꝙ ep̄at⁹ ē ptās ad aliquē actū in eccl'ia: vtpote ad actū ꝯfirmādi ⁊ ꝯferēdi ordines ſacros: ⁊ nō tm̄ ptās ꝯgrue exercēdi: ſed ſimpl'r exercēdi: q2 nō eſt ep̄s ſi attētet iſtos actus vt vr̄ nihil facit. ¶ 2° ſequit̄ ꝙ ſub ordine ſacerdotali nō ſit aliqs ordo i eccl'ia. qḋ eſt ꝯ oēs ꝓbatio ꝯñīcnū ptātē ſpūalē / loquēdo de poteſtate ſpūali ſimpl'r nō hꝫ diaconus vel ſubdiaconus: q2 etſi aliqd ꝯgrue poſſit facere qḋ nō faceret ꝯgrue laicus: tñ ſi laicus attētaret illud facere: ſimpl'r faceret. ¶ 3° ſeq̄tur ꝙ ſacerdotiū ſint duo ordines: q2 ſacerdoti cōpetit duplex ptās ſpūalis. ſ. ꝯficiēdi eucbariſtiā: ⁊ abſoluēdi penitētē: q̄ nō ſunt vna ptās: q2 vna vr̄ prior fuiſſe altera: cū in cena ꝯtulit deus p̄mā. 2^am aūt nō niſi poſt reſurrectionē. Ioā. 20. ¶ Intelligēdū ġ ꝙ vno mō accipit̄ ordo ſic eu3

A

deſcribit Aug. 19. de ciui. dei. c. 13. ꝙ ordo eſt rerū pariū diſpariūqꝫ vnicuiqꝫ ſua loca tribuēs cōgrua diſpō. Iſto mō accipim⁹ cōiter ordinē cū dicimus entiū in vniuerſo eē ordinē: ⁊ ita loq̄t Ariſ. 12. meta. oīa ordinata ſūt aliq̄l'r ⁊ declarat quō. Hoc mō ēt accipit̄ ordo in pollitijs bn̄ diſpoſitis: vbi pſonaꝝ pariū ⁊ ipariū in illa pollitia cōgrua diſpoſitio dr̄ eſſe ordo illius pollitie a quo ipſa dr̄ eſſe ordinata. Sed alio mō gradus p̄eminēs in tali pollitia dr̄ ordo: ⁊ ſic pſona in gradu p̄eminēti dr̄ hr̄e ordinē ſicut dicit̄ hr̄e gradū q̄ſi anthono^ce: q2 q ſunt in gradu inferiori nō dicunt̄ ſic hr̄e gradū. H mō in eccl'ia q̄ eſt pollitia ordinata ꝯgrue eſt ordo ſcḋm iſtā duplicē acceptionē. Nā ſcḋm p̄maꝫ tota eccl'ia eſt ordinata illa ꝯgrua diſpōne pariū ⁊ ipariū vniuſcuiuſqꝫ in ſuo loco. ¶ 2° mō pſona hn̄s gradū eminētē in eccl'ia dr̄ hr̄e ordinē: ⁊ l3 hec duo ſignata ponant ſe mutuo: q2 vbi eſt ordo p̄ mō in pollitia ibi eſt gradus eminēs: ⁊ ita ordo 2° mō: tñ hoc ſignū ⁊ illud nō ſūt idē: vt ſatis pꝫ. Sic ġ loqmur de ordine hic accipit̄ ꝓ 2° ſignificato: nō ꝓ p̄mo. ¶ Ulterius gradus eminēs in eccl'ia dr̄ in ordine ad actū eccl'iaſticū eminētē: nō ſic qdē ꝙ gradus ſit ptās exequēdi actū illū: vt dixit prior opinio iprobata: ſ3 ꝙ gradus ſic diſponēs de ꝯgruo vel ſimpl'r ad exequēdū vel debite illū actū: vt ſic poſſit ordo vt h loqmur de ordine dici gradus p̄eminēs in eccl'ia diſponēs ad actum

B

aliquē eccl'iaſticū eminētē. Et q2 ſpāl'r actus eminentes in eccl'ia ſunt act⁹ reſpiciētes ſacra iō pōt ſpālius dici ꝙ eſt gradus diſponēs ad aliquē actū ſacralem. ¶ Ex hac rōne q̄ſi gnāli poſſet ſngri ſpālior rō ordinis vt hic loqmur de ordine. ſed in hoc eſt quedā ꝯtrouerſia. Qui eni ponūt ſacerdotiū eſſe ſimpl'r ſupremū ordinē negādo ep̄atū eē ordinē ex q̄ ſacerdotiū ē gradus diſponēs ad eucbariſtiā ꝯſecrādā tanq̄ ad actū excellētiorē ꝯuenientē illi gradui: ⁊ rō oīu3 ordinū inferioꝝ vel graduū oꝫ accipi in ordine eoꝝ ad iſtud primū: diceret̄ ꝙ eſſet ꝯgrua deſcriptio ordinis ꝙ eſt gradus eminēs in eccl'ia diſponēs de cōgruo ad actū aliquē ad ꝯſecrationē vel diſpenſationē eucbariſtie pertinētē. ¶ Alij dicētes ep̄atū eē ordinē: q2 ſibi cōpetit aliqs gradus i eccl'ia q nō cōpetit ſacerdoti nō reſtringūt rōnē ordinis: q2 diſponat ad actū eminētē ptinentē ad eucbariſtiā: ſed in gn̄e ꝙ ſit gradus eminēs in eccl'ia diſponēs ad actū aliquē ſacralē exeq̄ndū. Et iſto mō ptās quā addit ep̄at⁹ ſupra ſacerdotiū reſpicit aliquē actū ſacralē. videl3 ꝯfirmare ⁊ ordines ꝯferre: q actus ſunt ꝓprij ep̄o.

Ric. Thōs ⁊ Bona^re ⁊ cōmuniter alij theologi.

Guid. Altiſiod. 4. parte ſumme. ca. 1. hui⁹ ſacri. Goff. 4. pte ſū. c. 1. huius materie.

De ſecundo articulo intrantes dictis Dionyſij ⁊ Iſidori allegatis ad p̄^am ptē: ⁊ canoniſte dicūt ep̄atū eſſe ꝓprie ordinē: ad qḋ vr̄ eē rō: cū ep̄o ꝯueniat q̄dā ptās ſpālis īndēlebilis ep̄s: aut illa erit ordinis: ⁊ tūc ꝓpoſitū. aut iuriſdictionis: ⁊ tūc poſſet auferri ꝑ ſuperiorē: qḋ vr̄ incōueniens: q2 ꝯſecratio alia multo minor cōſecratione ep̄i nō pōt auferri q̄n ſemel ꝯſecratū ſemꝑ maneat ꝯſecratū. ꝓbatur extra de ꝯſecratiōe eccl'ie vel altaris: aqua. in glo. ¶ Iſta via poſſet dupl'r teneri: cōparādo ep̄atū ad ſacerdotiū: vno mō ſic: ꝙ gradus pōt dici eminens: vel ꝑꝑ vl'itatē actuū quos reſpicit: vel ꝑꝑ nobilitatē act⁹ quē reſpicit. iſta diſtinctio pꝫ in alijs pollitijs: vbi alicui cōpetūt plures actus ⁊ alicui pauciores. tñ nobilior ꝑtꝫ ſibi cōpetere: vt iudex pōt ſniare q eſt actus nobilior q̄ multi alij q ꝯueniūt pſone inferiori: ſ3 cui cōpetit vl'itas ad actus: ei cōpetit ēt actus nobilior: q2 in vl'itate actuum cōprehēdit̄ ille actus nobilior: ⁊ ex hoc videret̄ ꝙ gradus ille q reſpicit vl'itatē actuū ſit ſimpl'r ſuperior q̄ ille q reſpicit p̄ciſe actū nobiliſſimū: ⁊ ſic diceret̄ ep̄atus ſimpl'r ſuperior ordo: q2 hꝫ ordinē ad oēs actus eccl'iaſticos. ſacerdos nō ad oēs l3 ad nobiliſſimū. ¶ Et tūc arg^m cuiuſdā doctoris ꝯ iſtā ꝯclōnem: qḋ eſt: vnus ordo nō depēdet ad aliū quātū ad neceſſitatē ſacri. ſed ſi nō p̄sbyter ordinaret̄ in ep̄m nihil eſſet factū: concludit magis oppoſitū. Nam quāto ordo ep̄atus intimius includit ſacerdotium ⁊ alios gradus inferiores: tāto eſt ſimpl'r pfectior: q2 eſſentialius reſpicit actus iſtoꝝ incluſoꝝ. ¶ Tenēdo tñ iſtā ꝯclōnē. ſ. ꝙ ep̄atus eſſet ꝓprie ordo ⁊ alius a ſacerdotio: poſſet adhuc dici ꝙ nō eſſet nobilior: q2 etſi icludendo ſacerdotiū ⁊ ep̄atū ſit eminentia gradus: q2 ad plures actus q̄ ꝑ alterū ſolū tñ illud qḋ p̄ciſe addit ep̄atus ſupra ſacerdotiū nō eſt ita excellens gradus ſicut ſacerdotiū: q2 ꝑ illud qḋ ſibi ſuperaddit̄ nō ꝯueniūt ſibi actus ita nobiles ſicut ꝯueniunt ſacerdoti ꝑ ſacerdotiū. ¶ Nec hērent iſti ꝓ incōueniēti ꝙ impfectior ordo p̄ſupponat: ⁊ hoc nc̄io vt recipiat ordinē pfectiorem: q̄ñ impfectior addit aliquā vl'itatem ad actus eccl'iaſticos quā nō includit ille q eſt pfectior: l3 tñ ordinem ad actū pfectiore3. ¶ Alij ꝯdicūt ꝯclōni quā tenent ille due vie: q2 negāt ep̄atū eſſe ordine3 ꝓprie dictū: ⁊ iō nec ordine3 ſuperiore3 ſacerdotio: vt dicit p̄^a via nec eo inferiore3: vt dicit 2^a. nec dicit ibi caractere3 imprimi: ſed an ſit debilis a papa deponente ep̄m vel non debilis ꝑꝑ ꝯſecratione3 cū qua ꝯfert̄ altercant̄ inter ſe. ſed vana vr̄ altercatio: negādo ep̄atū eſſe ordine3: quecūqꝫ enim iuriſdictio in eccl'ia vel ꝑ ſuperiore3 ſuſpendi pōt: ita ꝙ ſi tpe ſuſpenſionis attentet aliqd facere nihil facit: vel total'r ꝓ ol tpe tolli. ¶ Saltem qcqd ſit de iſta ꝯtrouerſia de ep̄atu act⁹ nobiliſſim⁹ in eccl'ia ſimpl'r eſt ꝯſecratio eucbariſtie: ⁊ ita ſupmus gradus ſiue nobiliſſim⁹ ꝑꝑ nobilitatē act⁹ ad quē diſponit eſt ſacerdotiū: ⁊ ꝑ ꝯñs iſto mō accipiēdo deſcriptionē ordinis iuxta p̄^am deſcriptionē poſitā i p̄mo articulo: ⁊ diſtōnē ordinis in eccl'ia tm̄ ſunt ſeptē ordines: quoꝝ primus eſt gradus diſponēs ad ꝯſecrationē eucbariſtie: ⁊ eſt ſacerdotiū. Secūdus gradus eſt diſponens ad diſpēſationē eucbariſtie ſaltem ſanguinis: ⁊ eſt diaconat⁹. Tertius eſt diſponēs ad oblationē mām eucbariſtie conſecrāde: ⁊ eſt ſubdiaconat⁹. ¶ Ex pꝫ rō q̄re tres iſti gradus ſacri dicūt̄ ordines: q2 imediate diſponūt ad actū aliquem vel miniſteriū circa eucbariſtiā: vel eius māam exhibēdā. ¶ Ulterius aliq alij gradus diſponunt ad actus aliquos remote ſe hn̄tes ad eucbariſtiā. vel ergo ad ꝯuenientē diſpoſitionē in ꝑplo ad orādū ⁊ ſuſcipiēdū vel remouēdū īpedimētū ſeu diſpōnē incōueniētē. Primo mō diſpō cōueniens ptinēs ad effectū eſt deuotio: ⁊ ad hāc deuotionē attēdit acolitus illuminādo cereos. Alia diſpō eſt ptinens ad intellm̄. ſ. cognitio: ⁊ ad hāc agit lector. Remouere ꝓhibēs eſt arcere idignos ne approximēt: vel q̄ idignos homines: ⁊ h pertinet ad offm̄ hoſtiarij: vel demones: ⁊ hoc ptinet ad offm̄ exorciſte. ¶ Ex dictis apparet ꝙ non eſt ꝓprius act⁹ diaconi legere euāgeliū: ⁊ ſubdiaconi ep̄lam: ſed iſti ſunt remoti ⁊ minus pfecti actus eoꝝ: pfectiſſimi aūt ⁊ ꝓprij illoꝝ ordine3 ſunt quos hꝫ vnus imediate circa eucbariſtiam

C

Hoc idē tꝫ. di. p̄ſti. arti. 3 qō. 2. poſt oppoſitum. Ric. diſ. p̄ſti arti. 5. q. 2. in ſol. p̄ncipali.

Tho. di. p̄ſti ⁊ Ric. eadem diſ. ar. 4. q. 2. ⁊. 3. Ric. diſt. 25. ar. 2. q. 3.

D

E

ca eucbariſtiā diſpēſandā:alius circa mām eius offerēdā.

P **De tertio** articulo dico q̄ loquēdo ꝓprie de ſacro ordo nō eſt ſacr̄m:q2 oē ſacr̄z eſt ſignuʒ
ſenſibile:ꝛ ordo(vt dcm̄ eſt)gdā gradus eſt ſpūalis.tñ ac
a.l.grāis. cipiēdo ſacr̄m ꝓ ſigno inuiſibili ſicut aliqd dr̄ res ꝛ ſacr̄m:
hoc mō pōt dici ſacr̄z:q2 ſignū ꝯueniētis gradus executio
G ni actus debiti illi gradui:ꝛ ēt ſignū illi⁹ actus ꝯueniētis ta
li gradui.¶ Quid ḡ eſt 7ᵐ ſacr̄m:dico q̄ ordinatio cuius
deſcriptio pōt eē iſta.Ordinatio eſt inſtitutio alicui⁹ i gra
du eccl̄ie ꝑeminēte cui ꝯuenit aliqd miniſterium circa eu
chariſtiā exhibēdū facta a miniſterio idoneo certa verba
ꝓferēte:ꝛ ſil' cū intētione debita miniſteriū gradus illius
aliquo ſigno viſibili repn̄tās ex iſtōne diuina efficaciter ſi
gnās grām ꝑeminēte q̄ ordinatus digne aliqd miniſteriū
exequat̄.Et ſm̄ vlēz iſtā rōnē ordinationis pōt ꝓportio
nalr̄ accipi rōnes ſpāles ordinum.puta ordinatiōis in ſa
cerdotē.iſtitutio in gradu eccl̄ie ſimplr̄ ꝑeminēte diſpo
nēs bn̄ē ad ꝯficiēdū eucbariſtie ſacr̄m facta ab ep̄o cer
ta verba cū intētione debita ꝓferēte.¶ Et ſi circa ꝑticu
las hꝰ deſcriptiōis ꝑticularis q̄ras q̄s ē miniſter idone⁹:
¶ Rn̄ᵒ dico q̄ ep̄s ꝛ ſolus in ſacris ordinib⁹:in aliꝗs aūt
nō ſacris aliqñ ex cōmiſſione aliq ꝑuilegiati vt abbates.
H ¶ Si q̄ras q̄ verba vel q̄ foīa:¶ Rn̄ᵒ illa quā ep̄i hn̄t
i ſuis libris ep̄alib⁹.Sʒ in ſacedotio vr̄ ꝓbabile q̄ ibi ſint
due fo' ꝑtiales in q̄rū altera ꝯfert̄ ptās ꝯficiendi eucha
riſtiā.in reliq̄ ptās abſoluēdi in pn̄ia.Et iſtis ꝯiūgunt̄ due
mãe h̄ eſt duo ſigna viſibilia ꝓpria.fo' p' traditio calicis
ꝛ patene cū hoſtꝗs/accipe ptāte celebrādi ꝛc̄. Scd̄e foīe
īpoſitio manus ep̄i ſup caput:accipe ſpm̄ ſcm̄ : vt ſic ep̄s
ꝯcorditer agat ſūmo ep̄o chr̄o:q vt dcm̄ eſt prius contulit
ptātem aplīs tā ꝯficiendi q̄ȝ abſoluendi.¶ Ex hoc ēt pʒ
a.l.ordinatio nes. qūo ſunt ſeptē ordines q̄ ſunt iſtōnes in ordinibus : ꝛ illi
a.l.que. ſeptem dn̄r cōtineri ſub ſacro ordinis vel magis proprie
ſub ſacro ordinationis inquantum eſt vnum ſacr̄m.

I **Sed tunc** de 4ᵒ qualr̄ eſt ſacr̄z ordis vnū:¶ Rn̄
deo vnitate gn̄is ꝓpinqui:ſicut virtutes
morales dn̄r eē tres ſm̄ genus:iuſtitia:fortitudo:tēperā
a.l.occurrāt. tia:ꝛ in prima diuiſione virtutis moralis h̄ ꝑ ꝯcurrūtꝗ in
Di.36.q̄ſtio. vnica. ſpāli q̄libet iſtaꝝ vlterius diuidit̄ vt dcm̄ eſt lib.3. Eſt ēt
alia vnitas inter ordines ꝯgruū eſt eni ꝑus recipe ordinē
inferiorē q̄ȝ ſupiorē:nec tñ ille ordo eſt ſimplr̄ neceſſari⁹:ita
c.vnico. q̄ ſi ꝑtermittat̄ nihil ſit:vt apparet ex̄ de clerico ꝑ ſaltuʒ
ꝓmoto.vbi dr̄ q̄ nō eſt iterādū qd̄ eſt factum:ſed qd̄ fuit
ꝑtermiſſuʒ caute eſt ſupplēdū:ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō nihil ſit in colla
tione ordis ſupioris:ꝛ ſi nō fuerit ordo īferior ꝑus collat⁹.
iſta tñ vnitas ordinis nō eſt illa ꝑꝑ quā ordo vel ordina
tio eſt vnū ſacr̄m.ſed magis vnitas prior.ſ.generis.

Ad argumenta. ¶ Ad pᵐ dico q̄ in diuiſiōe illa ꝑmaria ſacri in.7.ordo vl'
magis ordinatio eſt ſibi tn̄ vnū mēbrū:lʒ poſſit vlteri⁹ di
uidi in q̄dā ſpālia ꝯtēta ſub ip̄o:q2 illa pᵃ diuiſio nō eſt in
ſpēs ſpāliſſimas ſʒ in q̄dam ꝓpinquius cōtenta ſub ipſo.
¶ Ad 2ᵐ ꝯcedo plēs eē caracteres ꝛ ꝓbabilius q̄ alte
rius ſpēi:vt apparet ex actib⁹ ad quos iſti gradus diſpo
nūt:q gradus vel ſunt caracter:vel hn̄t ꝓprios caracteres
necīo correſpōdētes.Cū argui' de illa excellētia ſpecifica ꝑt
ꝯcedi q̄ eo mō quo caracteres ſunt entia hn̄t talē excellē
tiā:ſi ēt ponerent̄ eiuſdē ſpēi illa iprobatio q̄ tūc nō eēnt
K ſil' nō ꝯcluderet.illa.n.ꝓpoſitio nō eſt vera de relonibus
ēt realibus:ꝛ ſicut dictū eſt ſupra di.6.q.10.caracterē non
opʒ ponere formā abſolutā.¶ Ad 3ᵐ dico:q̄ in primitiua
eccl̄ia erāt pauci credētes:ꝛ iō pauci miniſtri ſufficiebant
ad diſpēſandū eis eucbariſtiā:ꝛ iō nō oportuit tūc mini
ſtros in ſingulis gradib⁹ inſtitui.poſt aūt multiplicata eſt
fides:ꝛ ēt ꝯcomitabat̄ deuotio ad cōmunicādū quotidie:
ꝛ tunc fuit neceſſitas habendi multos miniſtros ad ſingu
la miniſteria ad eucbariſtiā ꝑtinētia:ꝛ iō tunc eccl̄ia mul
tos miniſtros in ſingulis gradibus inſtituit. Nec tñ tūc de
nouo inſtituti ſunt illi ordines.imo magiſter in lr̄a dicit q̄
chr̄s actus ſingulorꝝ ordinū in ſeipſo exercuit:ꝛ ēt q̄ anti
quitus ꝑfigurabant̄ in gbuſdā gradibus correſpondentibus
eis in lege moſayca.ſed ordines ab antiquo inſtituti tūc
qn̄ multiplicat⁹ eſt numerus fideliū collati ſunt miniſtris
quos ꝑus nō oportuit ꝯferri alicui:q2 nō fuit ꝑus neceſſa
riū eius miniſteriū. Hec eſt ēt rō q̄re mō in eccl̄ia nō ſunt
in ſingulis ordinibus determinati miniſtri : q2 etſi mō eſt
a.l.dimīnut. multiplicata multitudo fideliū:tñ eſt imutata leuitas deuo
tionis.vñ multi ſemel vix in anno volūt cōicari:ꝛ iō circa
eucbariſtiā diſpēſandā nō opʒ mō tot miniſtros aſſiſte
re.Et ꝑꝑ hoc quatuor ordines non ſacri ſimul ꝯferunt̄:ita
q̄ nullus eſt deputatus ad miniſtrādū in gradu inferiori
quaſi ille ſit ſibi ꝓprius:ꝛ alius aliꝗ.¶ Ad Aliud Diony
ſiꝗ Iſidori ꝛ canonis pʒ ex dictis in 2ᵒ articulo.Qui.n.ne
gāt ep̄atum eē ordinē exponunt eos accipere ſacr̄m pro
L ſacr̄ali.¶ Ad vltimū nego ꝑmā tōſurā eē ordinem:ꝛ cū
dicis eſt ſignum ſacre rei. Rn̄deo nō eſt ſignū practicum
efficax rei ſacr̄alis.i.grē:qūo intelligēdū eſt ſacr̄m eē ſi
gnum rei ſacre:vt dcm̄ eſt di.1.Qd̄ addit̄ ibi de ꝑuilegio
clericali:nō valet:q2 laici ꝯuerſi in religionē gaudēt priui
legio clericali:ꝛ potuit legiſlator illud priuilegiū dediſſe
principi vel alicui ſimplr̄ laico.falſa eſt igitur illa propo
ſitio q̄ illud priuilegium eſt proprium ordinato.

¶ Solet etiam queri ꝛc̄. **Diſt.XXV.**

Circa hanc diſt.25ᵃᵐ q̄ro de ſu
ſcipiēte ordines duas
q̄ōnes. Prima ē:vtrū pena canonica ipe
diat a ſuſceptione ꝛ collatione ordinum:
Q2 nō.excōicatus vel irregularis ſi atten
tet ꝯficere:ꝯficit.ḡ a ſili ep̄s excōicat⁹ vel
irregularis ſi attētet ordinare:ꝛ facere qd̄
facit eccl̄ia/ordinat:ꝛ iſte q̄ ſuſcipit ſi itēdit ordinari ordi
nat̄.ꝯn̄a pʒ ꝑ locū a ſili:q2 ſimile vr̄ hincinde:ꝛ ēt per lo
cū a minori:q2 qd̄ non ipedit executionē actus nobilioris
nō vr̄ ipedire executionē actus minus nobilis. ¶ P̄.Ir
regularis nō excludit̄ a perceptione alioꝝ ſacroꝝ:quin
ſi intendat recipe recipit.nec ḡ iſtius.ꝯn̄a pʒ a ſili.aſs pʒ:
q2 irregularis pōt accipe ſacr̄m pn̄ie.Alioquin ꝑcluditur
ſibi ſalus.¶ P̄. Nulla pena canōica magis excludit ab
aliquo gradu vel actu eccl̄iaſtico q̄ȝ hereſis:ſʒ hereſis nō
excludit.vt hr̄.1.q.1.qd̄ gdē. ¶ Opp̄ᵐ.1.q.1.ꝯ cetero.ꝛ.c.
ꝓprimo ſymoniacos oīno dānamus:ꝛ poſt talē ſuſceptio
nē vel collationē irritā decreuimus. Et.c.ſi qui.q ſcienter
ſe a ſymoniacis ꝯſecrari : imo execrari ꝑmiſerint:eoꝝq3
ꝯſecrationē oīno irritā decreuimus.¶ P̄.Eccl̄ia pōt da
re ptātē ꝯferēdi ordines:vt pʒ:q2 ꝯſecrādi ep̄m:ḡ pōt au
ferre.ḡ aliā penā canonicā pōt infligere ep̄o ꝑꝑ quā non
poſſit ꝯferre ordines.¶ P̄.Eccl̄ia illegitimat ꝑſonas ad
ꝯhendū m̄rimoniū:ita q̄ ſi attētant nihil faciunt:ḡ multo
magis pōt reddere ep̄m illegitimū ad actū ſpūalē:ita q̄
ſi attentet nihil facit.ꝯn̄a ꝓbat̄:q2 magis vident̄ ſubeſſe
eccl̄ie illa q̄ ſūt de iure poſitiuo q̄ȝ q̄ ſunt de iure nāli ꝛ di
uino:ſʒ q̄cūq3 ordinatio eccl̄ie ꝑ iſtas dignitates ep̄atus ꝛ
hꝰ vr̄ ꝑtinere ad ius poſitiuū eccl̄ie:ſaltē a deo nō vr̄ eē
de lege natura ꝛ diuina ſicut matrimonium.

A **In iſta q̄ōne** ꝑmo eſt videndū de penis canoni
cis de qb⁹ q̄rit qd̄.Scd̄o qualr̄ ex
cludāt ab ordinis collatiōe vel ſuſceptione. ¶ Circa pᵐ
pena canonica vt itelligit⁹ in ꝓpoſito eſt pena inflicta ꝑ
canones ꝓhibēs vl' arcēs punitū ab aliquo gradu eccl̄ia
ſtico q̄ alꝭ ſibi liceret. Hoc vltimum addit̄:q2 ſi alꝭ non

liceret ſibi nõ eſt pena:q2 nõ ẽ pena laico ꝙ nõ poſſit cõficere:q2 hoc al's ſibi non cõpetit:ſ3 ſacerdoti ordinato pena eẽt. Dixi aũt ſm canones:q2 ſiue a canone infligat̃ ſiue a iudice:nõ a canone tñ ad h̃ vt ſit iuſta o3 ſ3 canones infligi. Dixi aũt ꝓhibẽs vel arcẽs:q2 pena de q̃ loqmur vel intelligit̃ artare tanq̃ ꝓhibito tñ:vel ſi aliquo mõ vlterius de quo dicet̃ in 2° arti. iſte modus ꝯtinet̃ ſub arcere vl' artare. ¶ In ſpẽali ſeptẽ ſunt hõ pene canonice: videl3

a.l.ſex.

depoſitio:degradatio:infamia:irregularitas: excõicatio: interdictũ:ſuſpẽſio. De iſtis ꝛ p ordinẽ dicẽdũ eſt ꝛ ſingulis in ſe:ꝛ qualr incurrũt̃ ꝛ q̃li remedio remittunt̃:ꝛ cõparãdo eas adinuicẽ ſm ꝗuitatẽ ꝛ ꝑmanẽtiã. ¶ Pria.ſ.depoſitio eſt maxima:q2 totalis amotio a ſtatu clericali:ꝛ ſi degradatio ſit amotio ab oĩ gradu clericali:tũc idẽ ẽ depoſitio ꝛ degradatio. ſi aũt degradatio ſit depoſitio tñ a determinato gradu:reſeruato tñ gradu alio ſicut a ſacerdotij gradu remanet gradus clericalis:tũc degradatio ẽ q̃dam ꝑtialis pena reſpectu depõnis. ¶ S3 q̃uõ depoſit' amouet̃ a ſtatu ꝛ gradu clericali: ¶ Rñdeo:nõ ꝙ caracter ordinis ſibi tollat̃:nec p ꝯñs ordines ſuſcepti:ſ3 tollit̃ licẽtia exercẽdi actũ cuiuſcũq3 ordinis:ꝛ ẽt ꝓuilegiũ illud qd cõpetit ordinatis: vñ talis tradit̃ curie ſeculari:ita ꝙ ꝛ quãtũ ad act' eccliaſticos ꝛ tutelã ꝑſonaꝝ eccliaſticaꝝ ꝛ quãtũ ad forũ totalr excludit̃ de numero ꝑſonaꝝ eccliaſticaꝝ. ¶ Iſta pena q̃liter infligit̃: ¶ Rñ° nũq̃ a iure: ſ3 ꝓ iſe infligẽda eſt a iudice. Forma aũt ſm quã infligẽda ẽ hẽ ex̃ de penis:degradatio eſt hodie.l.6.li. Cãe aũt ꝓꝑ q̃s infligẽda eſt ſũt peccã enormia:vtpote hẽſis ſciſma:reuelatio ꝯfeſſionis. De p° ex̃ de hẽticis.ad abolẽdã. De 2° ex̃ de ſciſmaticis.ad ſcindẽdos in.6.lib. De 3° ex̃ de penitẽ. ꝛ remiſſ. o ĩs vtriuſq3 ſexus. ¶ Qualr remittit̃ iſta pena: ¶ Rñdeo nõ niſi p reſtitutionẽ in integrũ ab eo q põt reſtituẽ q ponitur ſolus papa. q̃uis legitime depoſit' nõ legat̃ poſtea reſtitut'. ¶ 2° pena eſt infamia q̃ eſt ſtatus leſe dignitatis quãtũ ad vitã ꝛ mores:ſic fama eſt ſtatus illeſe dignitatis quãtũ ad vitã ꝛ mores. Hec aũt leſio diuerſimode incurrit̃. Ubi ſciẽdũ ꝙ nõ eſt idẽ eẽ infamẽ ꝛ infamatũ. Infamatus eſt q de crimine aliquo publice accuſat̃. Infamis aũt nõ eſt ꝓꝑ talẽ ĩpõnẽ criminis:ſed vel p crimẽ publicũ publice cõmiſſũ:vt forte ſi publice piurauit vl' q̃dcũq3 aliud crimẽ publice cõmiſit ꝓꝑ qd ius determinat aliquẽ fore infamẽ:vel q2 a iudice corã quo ꝓbat̃ crimẽ ei' iudicat̃ infamis:ita ꝙ oĩs infamis eſt publice notatus de crimine qd ius punit pena infamie:ſ3 qñq3 nõ eſt ĩ iudicio de h̃ ꝯuict':ꝛ tũc eſt infamis tñ a iure ꝛ nõ a iudice. qñq3 ꝯuict':ꝛ tali pena a iudice punitus:ꝛ tũc eſt vtroq3 mõ infamis:ꝛ a iure ꝛ a iudice. ¶ Ex iſtis p3 2° qualiter infamia ꝯhat̃. p' enĩ infamia ꝯhit̃ ex ĩpõne criminis infamatoꝝ. Scd'a incurritur a iure vel iudice puniente tale crimen tali pena. ¶ S3 q̃ eſt cã ꝓꝑ quã incurrit̃ infamia 2° mõ: ¶ Rñ°. 6.q.1.infames. Oẽs infames eſſe dicim' quos leges ſeculi infames appellãt:ꝗ̃ ille leges ſeculares puniẽtes crimen infamie ſunt canonice:ꝛ ille leges hñtur.ff.de his q notãt̃ infamia.p totũ. ¶ Qd remediũ ꝯ iſtã penã: ¶ Rñ° ꝯ infamiã p° mõ qñ aliqs eſt infamatus eſt purgatio canonica: vt hẽtur ex̃ de purgatione canonica.ex tuaꝝ. Illa.n. purgatio totalr tollit illã infamiã vel infamationẽ. Cõtra infamiã 2° vel 3° mõ q̃ quaſi eſt eadẽ:lz a diuerſis iure ꝛ iudice nõ eſt remediũ niſi reſtitutio in integrũ ab eo q põt ſic reſtituere. extra de teſtibus. teſtimonium in glo. arcetur.

a.l.habetur.

¶ Iſta pena eſt ſimplr grauior q̃tũ ad vitã ciuilẽ q̃ depoſitio niſi depoſitio includat iſtã:q2 hec ꝓhibet ab omni actu legitimo ẽt poſt actã pnia3:q2 talis ꝑſona vilis eſt. ex̃ de reg. iuris. infamib' porte dignitatis patere nõ debent.

Jn.6.

¶ 3° pena eſt irregularitas:ꝛ iſta eſt inhabilitas ad ſuſceptionẽ ꝛ executionẽ actuũ ordinũ. Iſta incurrit̃ frequẽter a iure q̃uis poſſet aliqñ infligi a iudice ſm iura:incurrit̃ aũt a iure ex qbuſdã criminib':ꝛ ex qbuſdã non criminibus:ꝛ ex qbuſdã q̃ qñq3 pñt eſſe crimina:qñq3 nõ crimina. ¶ Ex criminibus quattuor ꝑtinẽtibus ad ordines vel act' eoꝝ:quoꝝ vnũ eſt ſymonia. aliud furtũ in ordine. 3m miniſteriũ in ordine nõ ſuſcepto. 4m ꝯtumacia ſiu nõ ſeruãdo penas eccliaſticas. ¶ Symonia vl' põt eſſe in ordine vl' ĩ bñficio:ꝙ ſi ĩ ordine ꝛ ſciẽter ſta.ſ.ꝙ ordinat' ſciat ſe ſymoniace ordiari ſolus papa diſpẽſat ex̃ de ſymonia: nobis.ꝛ.1.q.1. vt arguitũ eſt ad opp'm. Ex quo enĩ3 legiſlator ꝯſecrationẽ eoꝝ oĩno nõ irritat ſibi ſoli ꝯuenit relaxare. ſi aũt eſt ignorãs ignorãtia inuincibili:vtpote aliud de quo penitus neſcit ꝓciũ dedit vt ordinaret̃ nõ efficit̃ irregularis:niſi poſtq̃ ꝯſtiterit ſibi exequat̃ actu3 ordinis ſic ſuſcepti:vñ poſtq̃ ſibi ꝯſtat de ordine ſic ſuſcepto ſuſpenſus eſt ab actu illius ordinis quouſq3 a tali ſuſpẽſiõe liberet̃. ¶ Symoniacus aũt in bñficio nõ ſic grauiter punit̃ tñ ex quo ſibi ꝯſtat ꝙ ſymoniace illud obtinuit tenet̃ reſignare:ꝛ toto tpe quo tenet iniuſte tenet ꝛ tenet̃ ad reſtõnẽ oĩum q̃ ꝑcepit. hec ꝓbant̃ de ſymonia in diuerſis caplis. ¶ De furto in ordine diſtinguo:q2 aut ꝓhibet̃ p excõicationẽ ne qs accedat niſi de illo eẽatu ꝛ ꝑus legitime examinatus ꝛ receptus:aut nõ eſt talis excõicatio vel ꝓhibitio. in vtroq3 caſu furtiue ſe ingerẽs eſt irregularis: ſed in p° indiſpẽſabilr niſi p papã. in 2° diſpẽſabilr p epm: ꝓbat̃ ex̃ de eo q furtiue ordines ſuſcepit.l.p°.c.ꝛ.2. in tex. ꝛ ĩ glo. ¶ De 3° crimine ꝙ ad ipm ſequat̃ irregularitas:hẽ ex̃ de clerico nõ ordinato miniſtrãte.p totũ. ¶ De 4° hẽ ex̃ de clerico excõicato vel depoſito miniſtrãte.p totũ. Et h̃ intellige maiori excõicatione:q2 vt hẽ ibidẽ.c.ſi ce.l3 in minori excõicatione celebrãs grauiter peccat:nullus tñ irregularitatis nota3 incurrit. Intellige ẽt poſtq̃ ſciuit ſe eſſe excõicatũ. ſi.n. hẽt ignorãtiã inuincibilẽ nõ tenet̃ cauere ab actibus ordinũ nec exercẽdo illos incurrit irregularitatẽ:vt hẽ ibidẽ ex̃ apłice:in glo. vtpote ſi qs excõicauit aliũ p litteras ꝛ a tpe ſigillationis lr̃e voluit eũ ſtatim eſſe excõicatũ. ille nõ tenetur ſe habere pro excõicato quouſq3 lr̃a ad eũ ꝑuenerit. Si aũt nõ ſit ignorãtia inuincibilis nec oĩmoda incertitudo:vt p famã vel rumorem publicũ detenerit ad eũ pena de excõicatione irregularis eſt:l3 cau3 eo mitius agat̃. Probat̃ ex̃ de trãſlatione epoꝝ inter corporalia. Sic ẽt ſi nõ ſeruet̃ pena interdicti:vt habet̃ ex̃ de exceſſibus ꝓlatoꝝ ꝛ ſubditoꝝ. tanta. Tñ illud caplm hñ poſſet exponi. ¶ Seqt̃ ẽt nõ ſeruãtem ſuſpẽſionẽ: vt hẽ ex̃ de ſnĩa ꝛ re iudi. cũ eterni. ꝛ ex̃ de ſnĩa excõicatio. cum medicinalis. ¶ Sequit̃ etia3 irregularitas tria nõ crimina:vtpote ſeruitẽ di.54. vt ex̃ de ſeruis nõ ordinãdis.p totũ. ratio aũt:q2 ſeruus eſt poſſeſſio dñi:ꝛ iõ nõ o3 ab eo auferri ipſo inuito. Qñ aũt ordinat̃ ſit inhabilis ad quoſdã act' ſeruiles:q2 ſi de facto ſuit ordinat' dño inſcio nec de nouo ꝯſentiẽte o3 ſibi redditũ dño nõ o3 eũ actib' decẽtibus ordinẽ ſuũ applicare:ſed o3 ſeruire dño ſuo in actibus decentibus ſtatu ſuũ. ¶ Seqt̃ ẽt illegitimatẽ:ex̃ de filijs ꝑſbr. nõ ordinãdis.c.1.ꝛ.2.ꝛ rõ:q2 ꝑſumunt̃ imitatores ꝑrne incõtinẽtie. tales ꝑſumunt̃ ẽt male morigerati:q2 male educati. ñ cũ eis ſatis facilr diſpenſat̃: vñ Benedictus vndecimus cũ quodã tali ſine diſpẽſatione ordinato ꝛ in ordinibus miniſtrãte poſtea facilr diſpẽſauit ſicut ipſe vidi bullam diſpenſationis. ¶ Sequitur etiã 3m nõ crimen.ſ. turpem vel enormẽ mutilationem vel infirmitatem:vt habetur extra de corpore vitiatis non ordinandis. Expoſuiſti.ꝛ.55. diſt. Si euangelica ꝛ ꝓcedẽti.ꝛ ex̃ de clerico debilitato. ꝙ ſi nõ ſit mutilatio deformis:nec ipſe fuerit in culpa illius mutilationis non excluditur:vt habeatur di.

Margin, printed: B; C; D; E; Jn.6.

Margin, handwritten: ſeptẽ canonicae pene ſũt. — Depoſitio — Degradatio — Infamia — fama — Infamatus — Infamis — Irregularitas

tur di.55.ſiquis a medicis.ꝛ duobus.c.ſequētibus.Si aūt fuerit in culpa vt ſi ſeipſum mutilauerit:vt ibidē hī:ſigs abſciderit:cū tali vix diſpēſeť.Vñ Nicolaus quartus cū difficultate magna diſpēſauit cū quodā tali q̄uis religioſo.℄ Cōſilr eſt dicēdū de īfirmitate enormi vel nō enormi.℄ Sequunť ēt duo q̄ q̄nqȝ pñt eſſe cū culpa:q̄nqȝ ſine culpa:videlȝ homicidiū ꝛ bigamia.ſub homicidio ꝯtineť mutilatio actiua enormis alterius hoīs:ꝛ de iſta mā hī eſ̄ de homicidio volūtario ꝛ inuolūtario.ꝛ.55.di.c.vltimo.50.d.miror.ꝛ hoc ꝑꝑ horrorē ſanguinis effuſi.vñ etiā dauid nō ꝑmiſit deus edificare domū nomini ſuo multo ſanguine effuſo.2.Reg.7.ſȝ de h̄ diſtingue de volūtario ꝛ inuolūtario.volūtariū nūq̄ deleť niſi ꝑ baptiſmū:ꝛ tūc eſt rō ꝯgruaꝗ:q: deleť rō:q: nō amplius hī horrori iā nouus hō fact⁹ ꝑ baptiſmū. Si aūt ſimplr eſt inuolūtarius vtpote alius irruit in gladiū iſtius i nullo nocet.di.28. Si aūt inuolūtariū ſm gd:vtpote nō potuit euadere mortem niſi occideret.irregularis eſt.ibidē diſ.58.de his. ſȝ facilis ē diſpēſatio.ſi aūt ē caſuale ꝛ dedit opaȝ rei licite:ꝛ adhibuit debitā diligētiā nullā penā icurrit:alꝛ ſillaꝝ ꝯditionū ꝑtermiſſa incurrit penā.℄ De bigamia q̄ ſimplr īducit irregularitatē vt diceť inferius in mā de mr̄imonio:hē eſ̄ de bigamis.℄ 4ª pena eſt excōicatio de q̄ gd ſit dcm̄ eſt di.19.5.articulo ſolonis:ꝛ hoc de excōicatione maiori q̄ eſt ſimplr excōicatio:minor ſigdē nō eſt excōicatio niſi ſm quid:q: ſȝ gd excludit a cōione fideliū puta in ſacris. ℄ Vñ ēt incurriť pȝ:q: q̄nqȝ a iure:q̄nqȝ a iudice. Et gdē a iure q̄nqȝ erat poſſibile dicere numeꝝ:imo erat pri⁹ numerus q̄ñ fuerunt decretales cōpilate ſub Gre.9.ſȝ hodie gs numerare ſufficiat:ꝛ cū creſcāt in infinitū creſcentibus moribus capitū:nō opȝ circa hoc mēbranas iplere.ſȝ tñ dico ꝙ nec a iure nec a iudice dȝ infligi niſi ꝓ peccato mortali nec ꝓ quocūqȝ ſed graui cum quo ēt cōcomitať cōtumacia:q: q̄diu aliqs eſt paratus ſatiſfacere ꝓ culpa ꝛ audit ecclīā:quare hūdus ē ſicut ethnicus ꝛ publican⁹: cū ſm chřm pena iſta infligať quaſi vltima illi q nō vult audire eccliam:q eſt finalr ꝯtumax.gs aūt ſit miniſter iuris infcrēdo hāc penā:dictū eſt ſupra di.19.vbi prius: q: ad ſimplr excōicandū nullus eſt niſi cui ſubſunt oēs fideles.ḡ nec aliqs alius niſi vt cōmiſſarius auctoritate illius. ℄ Qualr relaxať:℄ Rñdeo ꝙ ꝑ abſolutionē factā ab illo q excōicauit ſi eſt excōicatio a iudice vl̄ a ſupiore ei⁹. Si aūt eſt a iure ꝑ abſolonē eius q ius ꝯdidit:nec hoc ſolū:vt dicūt multi:ſȝ ꝑ abſolonē cuiuſcūqȝ ſacerdotis q̄ñ legiſlator nō reſeruauit ſibi iſtā abſolonē:ꝛ ꝓbāt ꝑ caplʒ eſ̄ de ſnīa excōicationis.nuꝑ.ſed illa ꝓbatio paruȝ cogit q: nō ſequiť:ille nō reſeruat.ḡ ꝯceſſit loquēdo de ſcīa ꝯtitie ēt ſm iura:q: poſſe abſoluere cadit ſub illa regula.Qđ nō eſt ꝯceſſuȝ vř eſſe ꝓhibitū:q: nō cōpetit alicui abſoluere a ſnīa cōmiſſa a ſupiore niſi ſit ſibi ꝯceſſum. ℄ Cōparando aūt iſtā penā ad ꝑcedētē hec ſimplr eſt grauior quātū ad intētionē:q: excludit ab omni cōione alꝰ licita:illa tñ ab his q̄ ptinēt ad ordines:ſȝ iſta reputať lenior:q: facili⁹ remittiť:ſed hoc eſt ad oppoſitū. Iſta eniȝ iō facilius remittiť:q: grauiſſima eſt ꝛ a plurib⁹ excludit. Ille aūt due pene.ſ.irregularitatis ꝛ excōicationis pñt eſſe ꝛ publice:ꝛ ꝑuate:ꝛ quo ad hoc ꝙ pñt eſſe priuate ſunt minus graues q̄ alterutra ꝑcedētium:q̄ due ſemper ſunt publice. ℄ 5ª pena eſt interdictum que eſt artatio a quibuſdam actib⁹ eccliaſticis exercendis:vel ab aſſiſtendo quibuſdam talibus.Et lȝ iſta pena aliq̄ñ poſſit infligi loco ꝛ non perſone:q̄nqȝ ꝑſone ꝛ nō loco:q̄nqȝ vtriqȝ:ꝛ ſicut īfligiť ita eſt ſeruāda.tñ vt eſt diſtincta pena a ceteris frequētius infligitur loco ꝛ nō perſonis:niſi dū in loco ſunt vt.ſ.in tali loco non liceat celebrare ſolēniter diuina nec alios ītereſſe.

Et iſta pena interdicti q̄nqȝ ꝯtrahitur a iure:q̄nqȝ a iudice.a iure occurrit exemplū de receptantib⁹ vſurarios extrancos extra de vſurarijs.vſurarū voraginē.ꝛ eſt hodie in.6.lib.a iudice ꝓpter cauſas innumeras.cōius propter inobediētiā cōmunē ꝑpli terre:relaxatur per illum q poſuit interdictum.q̄nqȝ ēt relaxatur in certis caſib⁹ a iure: vt patet extra de ſen.ex.alma mater ecclia:ꝛ eſt hodie in. 6.lib. ℄ 6ª pena eſt ſuſpenſio que eſt prohibitio ab aliquo alꝰ ꝯueniente:ꝛ hoc ad tp̄s in hoc diſtinguitur iſta pena ſpāliter ꝯtra alias.hec aūt eſt multiplex:q: quedaȝ eſt ſuſpenſio ab officio:quedā a bñficio:quedam ab ingreſſu eccleſie ꝛ vltra q̄nqȝ incurriť ipſo iure:vt habetur extra de ſen.ꝛ re.iudi.cū eterni.ꝛ extra de ſen.excōi.cū medicinalis.ꝛ etiam in ſuſcipiendo ordines ab epō qui renunciat loco ꝛ dignitati tali:q: qui executioneȝ nō habȝ executionem non confert:ꝛ ita ſi ordinē confert ſuſcipiens tñ executionem non hȝ:ideo eſt ſuſpenſus de hoc.1.q.7.daibertū.ꝛ extra de ordinan.ab epi.qui renū.c.1.in glo.ſimiliter de ordinato ſcienter ſymoniace:vt dictum eſt.ſ̄.frequēter aūt infligitur a iudice nunc illa nunc iſta. Tollitur autē ꝑ relaxationem factam talis ſuſpenſionis ab eo qui eaȝ tulit.vel a ſuperiori eius. H

De ſecundo

articulo ꝑncipali certū eſt de q̄nqȝ penis vltimis ꝙ non prohibēt a collatione vel ſuſceptione ordinuȝ de facto:vt probatur per Augu.1.q.1.ꝙ qdam.ꝛ eſt ratio:q: cum illis penis poteſt ſtare ꝛ ratio miniſtri ꝛ ſuſcipientis ꝛ intentio ꝛ alia neccīa hincinde:de iure aūt ꝓhibent ita ꝙ illicite attenteť ꝯriuȝ: tñ ſi attentatur hoc fit qđ intendit.rō autē iſtius negationis eſt:q: eccleſie collata eſt poteſtas ordinandi ſibi miniſtros:vt colligi pt ex illo verbo Pauli ad thimo.vbi deſcribitur quales debēt diaconi ordinari.℄ De prima aūt pena.ſ.degradatione maxime ſi fiat circa epiſcopū dubiū eſt vtrum excludat cōferre ordines de facto:ſed pro ꝛ cōtra habetur.q.precedente articulo 2°. I

Ad argumenta

℄ Ad primum concedi pōt quantū ad quinqȝ penas primas:ſed ſi teneať quātū ad ſextaȝ penā ꝙ epꝯ depoſitus ſimplr non eſt epꝯ.tūc quo ad illum caſum negāda eſt ſimilitudo ī ꝯñtia:q: caracter ſacerdotij tolli nō pōt:nec ꝑ ꝯñs ſacerdotiū ſic epatus.℄ Ad aliud nō ſufficit intētio niſi ſit miniſter idoneus q̄lis nō eſt depoſit⁹ ſm illā opionē.℄ Ad 3^m nō eſt ſile:q: pnīa eſt ſacrm gñale:ꝛ iō ab illo nullus excludiť nec de facto:nec de iure.alia ſacra q̄ includūt aliqd excellentie hñ pñt alicui negari ꝑꝑ delictuȝ hoc exigens.℄ Ad illud de hereſi verū eſt ꝙ non excludit de facto:ſed de iure excludit ſi talis etiam non ſit condemnatus.Si ꝟo ſit preciſus ꝛ condēnatus ab ecclīa nō confert ordines ſi epatus non ſit ordo ꝛ poſſit ſimpliciter auferri:ſicut haberent reſpondere illi qui tenent epatum eſſe non ordinem:ſed quandam dignitatem additā ſuper ordines que ad iuriſdictionem magis ſpectat.

Ad argumenta

in oppoſitum. ℄ Ad primum concedo ꝙ ſymoniaci ordinatio eſt irrita quātū ad executionē:tñ ordinē recipit:ꝛ ideo nō indiget niſi vt eius ſuſpēſio relaxeť.℄ Ad 2^m ꝯña nō tenet:q: miniſtro ecclie datū eſt:vt ſit miniſter in ꝯferendo nō in auferēdo.℄ Ad 3^m tangetur inferius quō ecclia pōt perſonas illegitimare:ꝛ ſic inhabilitare ne ſint idonee ad ꝯhendū matrimonium:ſed hic ex quo collatus eſt caracter non eſt ſimilis ptās ad auferendū illis.Et cū arguitur ꝙ eſt illud magis ſm legem nāe q̄ iſtud:verū eſt vt mr̄imoniū ꝯtctum ſit ratum:ſed nō vt quecūqȝ ꝑſone nullo obſtāte impedimēto poſſint illud mr̄imoniū ꝯtrahere. magis enim eſt de lege nāe:ꝙ deus illud quod imprimit

Diſt.33.

a.l.moribus.

Ric.18.diſt. huius.art.9. q.p^a ꝛ.3^a.ꝛ Tho.ibidem arti.2.q.5.ꝛ bona ꝛc̄.
De tranſlatione epōꝝ iter corporalia.

G

prime.3.d.

nāe qḋ nō repugnat peccato nec formalr nec tanq̄ʒ cauſe demeritorie perpetuo remaneat in anima q̄ʒ ꝙ quāqʒ ⁊ quecūqʒ ſint babiles ad contrahendum matrimoniū. Et ideo inhabilitatio aliqua perſonarum ad iſtum actum nō eſt ita contra legem nature:ſicut caractere; alicui impreſſum deleri.

Queſtio. II.

Secundo q̄ro an ſexus muliebris aut etas puerilis impediat ſuſceptionē ordinū: Q̄ nō. Gal. 3. In chr̄o ieſu non eſt ſeruus neqʒ liber: nō eſt femina nec eſt maſculus. ḡ nulla drīa eſt inter feminā ⁊ maſculū in lege chr̄i: ſicut nec circa ſeruū ⁊ liberū: ḡ illud sacr̄m legis euangelice qḋ pōt maſculus recipere: ⁊ femina: ſicut ſeruus ⁊ liber. ℂ P̄. 32. di. pſbyter. fit mētio de pſbytera. ⁊ 27. q. 1. diaconiſſaʒ nō debere ordinari an̄. 40. annos. ℂ De etate ēt puerili arguit̄: q2 nō ꝓhibʒ alioꝝ sacr̄oꝝ ſuſceptionē vt baptiſmi ⁊ ꝯfirmatiōis: ⁊ vi potiſſime ad ꝓpoſitū eſſe de ꝯfirmatiōe: q2 illud sacr̄m dat̄ ad digne ꝯfitēdū fidem chr̄i: iſte act⁹ nō pōt cōpetere niſi adulto: ſicut nec act⁹ ordinationis. ḡ ⁊c̄. ℂ Opp̄m. 23. di. ſacratas deo feminas vl̄ monachas ſacra vaſa vl̄ ſacratas pallas ꝯtingere: incēſuʒ circa altare ferre platū ē ad aplicā ſedē q̄ oia reprehēſione ⁊ vituperatiōe plena eē nulli recte ſapiēti dubiū ē. oē miniſteriū mulieris vituperio plenū eſt. ℂ P̄. 1. Coꝝ. 11. turpe eſt mulieri tōdi. ḡ ⁊ ordinē recipe: q2 tōſura ꝯcomitat̄ ordinē aliquē vt ſignū ſignatū. ℂ P̄. De vita ⁊ hone. cle. ſi. gn. ⁊ di. 23. ibi hr̄ ꝙ clerici nō nutriāt comam: ſʒ tōdātur. ℂ P̄. De etate puerili habetur in cano. diſ. 77. ſubdiaconus non minus viginti annorum ordinetur.

11. (margin)

Prohibetur c. 2. c. ſequen. &. (margin)

A Hic breuiter dico ꝙ excludi ab ordine vel ordinū ſuſceptiōe vel nō poſſe ſuſcipe ordines pōt itelligi tripl̄r. videlʒ: vl̄ nō poſſe debite ⁊ honeſte: vel nō poſſe licite: q2 eſt ꝯ p̄ceptū: vel nullo mō poſſe ēt de facto: ita ꝙ ſi attētet̄ fieri nihil fiat. ℂ Primo mō puer ⁊ nō hn̄s diſcretionē nō p̄t recipe ordies: q2 nō p̄t cū debita reuerētia recipe talē gradū q ꝯfert̄ i ordine. ℂ 2° mō puer nō pōt recipe ordinē sacrū: lʒ poſſit illo mō recipere ordines iferiores. ℂ Primū ꝓbat̄: q2 ſuſceptioni ordinis sacri annexū eſt votū ꝯtinētie: vt hr̄ ex̄: ſʒ puer ⁊ nō hn̄s diſcretionē non pōt in iſtud votū tacite vel expreſſe. ℂ Scḋʒ ꝓbat̄: q2 nō inuenit̄ ꝓhibitio arcēs pueros a ſuſceptione ordinū nō sacroꝝ. ℂ De 3° mō non poſſe: dico ꝙ iſtud nō inuenit̄ in puero ⁊ ħ reſpectu cuiuſcūqʒ ordinis ēt sacri: q2 ptās exequēdi aliquē actū vel gradus q̄ qs pōt iſtū actū exercere pōt duratiōe p̄cedere actū illū vel potētiā ꝓpinquā ad actū illū: ordo nō eſt niſi gradus diſponēs ad miniſtrādū i determinato gradu eccl̄iaſtico: vt dictū eſt di. p̄cedēti. ḡ ille pōt cōpetere anq̄ʒ ſolutis ipedimētis ſit in po⁹ ꝓpinqua ad exercēdū illū actū: nec ibi requirit̄ ꝯſenſus ad ipreſſionē caracteris. ſicut nec i minorib⁹ ordinib⁹. Iſtud tn̄ nō poſſe 3° mō eſt in muliere: qḋ nō ē tenēdū tanq̄ʒ p̄cile p eccl̄iā determinatū. ſʒ hr̄ hoc a chr̄o. nō. n. eccl̄ia p̄ſumpſiſſet totū ſexū muliebrem p̄uaſſe ſine culpa ſua actu q poſſet ſibi licite cōpetere: q eēt ordinat⁹ ad ſalutē mulieris ⁊ alioꝝ in eccl̄ia p eā: q2 ħ eſſe videret̄ maxime iniuſtitie nō ſolū in ſolo ſexu: ſʒ ēt in paucis pſonis. Nūc aūt ſi de lege diuina licite poſſet cōpetere mulieri ordo eccl̄iaſticus poſſet eē ad ſalutē ⁊ earū ⁊ alioꝝ per eas. Et qḋ dicit apl̄s. 1. ad thimo. 2. Docere mulierē nō pmitto: intelligēs de doctrina publica in eccl̄ia nō eſt dcm̄ apl̄i tanq̄ʒ ſtatuētis: ſʒ nō pmittētis: q2 nec chr̄s pmiſit. cuius arg̃m cuidēs accipit̄ q2 nec matrē ſuā poſuit in aliq̄ gradu ordinis in eccl̄ia: cui nulla alia potuit vel nō poterit i ſctitate equiparari. ℂ Rō āt nālis huic dicto ꝯſonat quā apl̄s

De ca. ⁊ q̄. a multis. c. 28. diſt. (margin)

B

C

D

Caꝑ. ii. (margin) innuit p⁹ ad Coꝝ. Nā nā nō pmittit mulierē ſalnē poſt la pſum tenere gradū eminētē in ſpē humana ſiq̄dē eſt dcm̄ ſibi in penā peccati ſui Geñ. 2. ſub viri ptāte eris. ℂ Contra hoc. vbi idē agēs ⁊ paſſiuʒ eiuſdē ſpēi ibi ē idē effect⁹: ſed ep̄s eſt idē agens: ⁊ pono ꝙ eodē mō intēdat hic ⁊ ibi vir ⁊ mulier ⁊ aīa viri ⁊ mulieris paſſa eiuſdem ſpēi. ḡ ſi ep̄o aliqḋ agente aīa viri recipiet caractereʒ: ſeq̄t ꝙ ipſo idē agente circa mulierē ipſa idē recipiet. ℂ Rñ⁹ maior eſt vera de agente inducēte formā ⁊ agente nālē: ſʒ ſi voluntarie agat ⁊ cōtingenter nō eſt verū ꝙ idē agat: ſed poterit nō agere. Si aūt nō inducat: ſed tn̄ facit quēdā actum ad quē alius inducat q voluntarie inducit in illō paſſiuʒ in quo ꝓponit inducere: maior nō eſt vera: ⁊ ita eſt in ꝓpoſito. ℂ Et iſtud arg̃m eſt bonū ad ꝓbādū ꝙ miniſter nullū actū neceſſariū facit ad quē nec̃io ſeq̄t̄ effectus sacr̄i: ſed tn̄ cōtingenter: vt in pluribus ex pactione diuina.

E

a. l. ſalū. (margin)

Ad argumenta. ℂ Ad p̄mū dico ꝙ q̄ntuʒ ad gr̄iaʒ ꝯſidam ⁊ ad gr̄aʒ hn̄dā nō eſt diſtō in lege chr̄i inter feminā ⁊ maſculū: q2 tantaʒ gr̄am hr̄e ⁊ tantā gloriā attingere pōt illa ſicut iſte: ſʒ qūtū ad gradū excellenteʒ hn̄dū in eccleſia hr̄ decet eſſe diſtinctionem inter virū ⁊ mulierē in lege chr̄i: q2 hoc conſonat legi nāe. ℂ Ad 2m̄ forte in grecia vxor pſbyteri poteſt dici pſbyteriſſa: vbi ſacerdotes vtunt̄ licite matrimonio prius cōtracto: ſed apud nos latinos vbi caſtitas non coniugalis ſed ſimpl̄r eſt ordini annexa: pſbyteriſſa pōt dici aliqua bona matrona vidua vel pfecta inter alias mulieres: vel forte in collegio illa q̄ preeſt omnibus alijs: vt abbatiſſa inter moniales: ſed iſta nō hʒ p hoc gradum altiorem ordinis: imo nec p̄eminentiā reſpectu alicuius viri. ℂ Conſil̄r pōt dici ad illud de diaconiſſa. ꝙ illa cui cōpetit ex ordinatione abbatiſſe vel collegij legere homeliā in matutino poteſt dici diaconiſſa: ſed ille nō eſt actus alicuius ordinis. ℂ Ad aliud pōt dici vt dicit Gratianus diſt. 4. in iſtis moribus vtētium in ꝯriū nōnulle leges abrogate ſunt: vt poſtea ꝓbat̄ ibi p multa exēpla: ⁊ maxime qn̄ mores cōtrarij innitūtur rōni noue. Ita hic in primitiua eccl̄ia pueri nō erant ſtatim inſtructi in his que pertinent ad cultū vel officium diuinū: ⁊ imo bene adulti erāt in talibus ſatis rudes. nūc aūt pueri ſtatim in talibus erudiuntur ⁊ exercētur: ⁊ iō ſufficientius inſtructus eſt aliqs mō 13m̄ annorū in talibus actibus q̄ʒ tunc forte erat ruſticus 25 annoꝝ. Et iō nō mirum ꝙ decreta illa de etate ſeruāda abrogata ſunt. Et eſto ꝙ de iure ad oīno debite ſuſtinendū deberent ſeruari: qḋ nō credo tn̄: nec ſimpl̄r neceſſariū eſt neceſſitate p̄cepti illa obſeruare: nec ſimpl̄r neceſſariū neceſſitate sacr̄i: quin ſi hoc p̄termiſſo ordo ꝯferatur vere ſuſcipit̄ ⁊ gradus determinatus miniſtrādi in eccl̄ia ꝯferatur illi q pro tpe iſto ex ore infantiū ⁊ lactentiū pficit laudem: cui ſit laus in ſecula ſeculorum. Amen.

F

a. l. pſbyterā (margin)

a. l. ab illo (margin)

ℂ Cum alia ſacramenta poſt peccatum ⁊c̄.

Diſtinctio. XXVI. Queſtio. I.

Circa iſtam 26m̄ di. q̄ro. Utruʒ matrimoniuʒ fuerit imediate inſtitutū a deo: Q̄ non Geñ. 2. ait Adam. hoc nūc os ex oſſibus meis. ⁊ ſequit̄: quāobrem relinquet homo p̄rem ⁊ matreʒ ⁊ adherebit vxori ſue. vbi dicit glo. ꝙ tunc inſtitutum fuit ſacramentum matrimonij. ⁊ Sal. allegat hoc in euangelio. ergo Adam inſtituit illud: ⁊ p ꝯñs nō imediate fuit a deo inſtitutum. ℂ P̄. Circa iſtitutū a deo nullus iferior deo p̄t aliqḋ immutare: ſʒ eccl̄ia immutat aliqḋ circa m̄rimoniū: q2 aliquas pſonas q̄ alias eſſent legitime ad ꝯhēdū illegitimat. ergo. ℂ Cōtra Math. 19. ait chriſtus phariſeis. nō legiſtis: q2

Math. 19. (margin)

qui fecit ab initio maſculum ⁊ feminã fecit eos: ⁊ ſequit̃.
quod deus coniunxit/homo non ſeparet.

Ad ſolutionem q̃. tractãdaꝫ de m̃rimonio ſũt
p̃ q̃dã neccĩa p̃mittẽda. Et ſic
A hec p̃ ꝯ̃ p̃ncipalis. ¶ Ad ꝓcreãdũ ꝓlẽ debite educãdaꝫ
marẽ ⁊ feminã vinculo idiſſolubili ſibi mutuo copulari ⁊
obligari honeſtũ eſt. ¶ 2ª ꝯ̃ eſt. marẽ ⁊ feminã ptãtẽ ſuo/
rũ corpoꝝ ſibi mutuo tradere ꝓ vſu ppetuo ad ꝓcreãdũ
ꝓlẽ debite educãdã honeſtũ eſt. ¶ 3ª ꝯclo: iſtã dationem
mutuã a deo iſtitui ⁊ approbari ꝯgruũ eſt. ¶ 4ª ꝯclo: iſti
ꝯ̃ctui donationis mutue aliqđ ſacrm̃ annecti ꝯgruũ eſt: ⁊
ita factũ eſt. ¶ 5ª in m̃rimonio neceſſariũ eſt plura diſtin
B cta ꝯcurrere ⁊ que. ¶ Ad ꝓbationẽ p̃e ꝯ̃nis ſit hec p̃ª ꝯclo
p̃uia. hoiem velle ꝓcreare ꝓlẽ in ſpẽ humana eſt act⁹ re/
cte circũſtãtionabilis. hoc ꝓbat̃: q2 nõ eſt act⁹ de ſe malus
vt nõ poſſit recte circũſtãtionari ſicˀ eſt dare alienũ. ꝓbat̃
tñ q2 nõ magis ſ3 iclinationẽ quãto iſta ſpẽs eſt ꝑfectior:
nõ aũt põt ſaluari regulr̃ in iſto ſtatu mortalitatis: niſi ꝑ
ꝓpagationẽ: tũ3 q2 ſi hõ eẽt imortalis adhuc ſm̃ rectã in/
clinationẽ nãe cõpeteret ſibi cõicare ꝑfectionẽ ſuã eo mõ
quo eſſet ſibi poſſe. hoc aũt eſt ꝓpagãdo. tũ3 3º ex creditis:
q2 de illicito nõ dat̃ p̃ceptũ. ſed Ben. p̃. ⁊. 9. dat̃ p̃ceptũ de
ꝓpagatiõe. Creſcite ⁊ multiplicamini. tũ3 4º q2 honeſtuꝫ
eſt agere ad reparationẽ ruine angelice: ⁊ reſtaurationẽ il/
lius ſupne ciuitatis hieꝛlm̃ ſm̃ p̃deſtinationẽ diuinã: ſ3 electi
p̃deſtinati ad reparãdũ ruinã illã nõ ꝓducunt̃ cõiter in
eſſe niſi ꝑ ꝓpagationẽ. g̃. ⁊ ſic p3 ꝙ iſte actus nõ eſt de ſe
malus. S3 nec de ſe eſt ſufficiẽter bon⁹ bonitate moralĩ
q2 nullus actus eſt ſufficienter bon⁹ moralr̃ ex rõne agẽ
C tis vel obi niſi amare deũ. qđ nõ põt eẽ ꝯ̃ rectã rõnẽ: imo
neccĩo eſt ſ3 rectã rõnẽ ꝙ talis actus tẽdat in tale obiectũ.
hoc aũt eſt: q2 obiectũ eſt finis vltimus ſm̃ ſe volẽdus ⁊ a
quolibet ordinato ad finẽ illo mõ quo põt finẽ amare: ſ3
ꝓcreare ꝓlẽ p3 q2 nõ eſt finis vltimus ſ3 aliqđ ordinatuꝫ
vel ordinabile ad finẽ. ⁊ ꝑ ꝯ̃ñs põt hõ recte ⁊ nõ recte or/
dinare illud ĩ finẽ: g̃ eſt actus circũſtãtionabilis rectis cir
cũſtãtijs. ¶ Pꝛobat̃ vtrũq3 ſimul: q2 ille actus eſt de
ſe malus cuius obiecto repugnat eſſe bonũ: ſiue cui⁹ obie/
ctũ repugnat actui ⁊ actus agẽti: ⁊ ꝑ oppoſitũ ille eſt de ſe
bonus cuius obiectũ eſt ſimplr̃ bonũ neccĩum ⁊ ꝑfectiſſi/
me cõueniẽs agẽti: ſed neutrũ iſtorũ cõuenit huic actui: q2
eius obiectũ nõ eſt bonũ vltimũ nec repugnat ſibi eſſe bo
nũ: g̃ de ſe nec malus nec ꝑfecte bonus moralr̃: q2 nullus
actus eſt perfecte bonus ex gñe tm̃ ſiue ex ſolo obiecto ni
ſi amare deum. nec malus ex gñe ſiue ex ſolo obiecto niſi
odire deũ: ⁊ neutrũ actũ op3 ſpecificare. nec eſt circũſtãtio
nabilis: q2 ex gñe h3 iſte act⁹ ꝗ eſt amare deũ ꝙ ſit bon⁹:
⁊ odire ꝙ ſit malus: vñ loquẽdo de amore amicitie deus
nõ põt nimis amari: nec aliquis põt deũ bñ odire. hoc eſt
g̃ prima ꝯclo in ꝓbãdo primã ꝯclonẽ principalẽ. ꝙ velle
ꝓcreare ꝓlẽ eſt actus circũſtãtionabilis rectis circũſtan/
D tijs. ¶ 2ª ꝯcluſio ſit hec: prima circũſtãtia requiſita ad bo
nitatẽ moris iſtius actus eſt circũſtantia finis: ſicut vlr̃ eſt
in moralibus ⁊ eſt iſta: velle ꝓcreare ꝓlem religioſe edu/
cãdã ad ampliãdũ cultũ diuinũ: hoc ꝓbat̃ ꝑ rõnẽ: q2 ꝑfe/
Cap. 11. vide cta operatio humana eſt finis hoīs: ꝑ ethi^r. ad finẽ aũt de/
bent alia ordinari: g̃ ad hũc finẽ d3 quilibet velle ꝓlẽ. iſta
ꝓbat̃ ex creditis: q2 q̃libet d3 ſic diligere ꝓximũ ex chari
tate ſicut ſeipſum. i. ad idẽ. ſed q̃libet d3 diligere ſe ad ho/
neſtã cõuerſationẽ ⁊ diuinũ cultũ: g̃ ⁊ ꝓximũ ſuũ ⁊ maxie
ꝓlẽ cui ſpãliter tenet̃. ¶ Cõfirmat̃ ꝑ Aug. 9. ſuper Ben.
d. bonũ prolis dĩ nõ ipſa ꝓles: ſed ſpes ⁊ deſiderium quo
proles querit̃ vt religioſe educat̃ vel informet̃. ¶ Seq̃t̃
ſecũda circũſtãtia que eſt ꝙ iſte actus d3 eſſe determina/
taꝝ ꝑſonaꝝ maris. ſ. ⁊ femine: nõ ꝙ eſſe maris ⁊ femine

ſit circunſtantia: ſed includitur neccĩo in actu qui eſt ꝓcrea
re prolem: ſed determinatarum dico eſſe circũſtantias ex
parte cauſarũ agẽtiũ. naꝫ vaga cõiunctio eſt ꝯ̃ bonũ ꝓlis:
qđ eſt finis hic intẽtus: ꝯ̃ bonũ familie: ⁊ ꝯtra bonũ ciuita/
tis. ¶ Pꝛimũ ꝓbatur: q2 ꝓles nõ religioſe educaret̃: tũ3
ex parte parentũ: q2 nõ haberent determinatã notitiã ſue
prolis: ſaltẽ pater: ⁊ ita nõ eſſet ſollicitus ſue proli debitaꝫ
impendere diſciplinã: nec ecõuerſo proles patri debitam
reuerẽtiam ⁊ timorẽ filialem: ꝓpter quẽ timorẽ filius ma
gis obedit pr̃i ⁊ magis ab eo diſciplinã recepit q̃3 ab alio.
¶ Secũdum probat̃: q2 bonũ familie conſiſtit in aliqua
firma adheſione principalium perſonarũ familie: alr̃ eẽt
Cap. 11. honeꝫ vagũ: ⁊ ꝑꝑ hoc dicit ph̃s. 8. ethi^r. ꝙ homo natura/
liter eſt aĩal ꝯiugale ⁊ domeſticum: nec ẽt alique perſone
diligẽtiã adhiberent circa neccĩa ſibi mutuo ⁊ proli. ergo.
¶ Tertiũ probat̃: q2 amicitia ciuiũ vꝑlurimũ eſt ex de/
terminata ꝓpinquitate in certo gradu: ſed ibi nulla eſſet
ꝓpinquitas noua certa que eſſet cã amicitie. ideo ꝓpter
iſta recte reprehendit Ariſt. politiã Socratis. 3. pol. quia
pro ſtatu nãe lapſe multo melior eſt illa quã ipſe ordinat.
⁊ pro omni ſtatu fuiſſet ꝯtra rectã rõnẽ vaga ꝯiunctio ma
ris cũ femina. Iſta ẽt circunſtãtia ſatis p3 ex creditis per
ſcripturã ſacram. nã gen. 2. dicit̃. Erunt duo in carne vna.
Cap. 13. ⁊ chriſtus idẽ dicit Math. 19. ⁊ apl̃s p̃ª Cor. Unuſq̃ſq3
ſuã vxorẽ habeat propter vitãdã fornicationem. ⁊ eſto ꝙ
iſta determinatio nõ ꝓbaret̃ per rõnẽ nãlem eſſe ſimplr̃
neccĩa: tñ ꝙ eius opp^m repugnat manifeſte rõni naturali:
ſaltẽ hec affirmatiua ſatis p3 ſm̃ rõnem nãlem. ſ. ꝙ hone
ſtũ eſt perſonas ſibi inuicẽ eẽ determinatas ad actũ iſtũ.
¶ Sequit̃ alia circũſtantia. ſ. ꝙ perſonas iſtas ſibi inui/ E
cem ad iſtum finẽ vinculo indiſſolubili obligari honeſtuꝫ
eſt. hoc ꝓbat̃ ex p̃cedẽti: q2 ſi determinatio ad cõmoran/
dũ ⁊ mutuo ſeruiẽdũ valet ad debitã ꝓlis educationẽ ⁊
ad bonũ familie ⁊ ciuitatis: multo magis ad h̃ valet ꝑpe/
tua adheſio determinataꝝ ꝑſonaꝝ adinuicẽ. nõ aũt ꝑpe/
tuo adhererẽt ſibi ꝑꝑ multas occaſiões ⁊ diſplicẽtias oc/
currẽtes niſi ad talẽ adheſionẽ eſſent ſibi inuicẽ vinculo
indiſſolubili obligate. ¶ Et eſto ꝙ nõ poſſet probari iſta
ꝯclo: q̃ p̃ncipalis eſt in iſto articulo: eẽ ſimplr̃ neccĩa ex rõ/
ne nãli euidẽter. ꝓbat̃ tñ ſicut ꝓpoſita eſt. p̃ ꝙ marẽ ⁊ fe/
minã ſic obligari ad talẽ finẽ eſt honeſtũ ⁊ rõni nãli ꝯſo/
nũ. ¶ Et ex hoc p3 ſolũ cuiuſdã. q. an talis oblĩatio ſit de
lege nãe: q2 (ſicut dcm̃ eſt. d. di. 17.) ꝓpꝛijſſime d lege nãe
eſt p̃n^m practicũ ꝑ ſe notũ ⁊ ꝯclo demõſtratiue deſcẽdẽs F
ex tali p̃n° ſecũdario: aut de lege nãe eſt verũ euidẽter cõ/
ſonũ talibus p̃ncipijs ⁊ ꝯ̃nibus: l3 nõ neccĩo ſequens: ⁊ hoc
mõ marẽ ⁊ feminã obligari ad finẽ p̃dictũ eſt d lege nãe:
vt p3 ex dictis. ¶ Ad ꝓbationem 2ᵉ ꝯclonis p̃ncipalis ſit
hec p̃ª ꝯclo: obligationẽ illã indiſſolubilẽ expedit ex actu
voluntatis ꝑſonaꝝ obligataꝝ inaſci. hoc ꝓbat̃: q2 vel ſic G
naſcet̃ vel ex ipoſitione legiſlatoris ſine actu voluntatis
eoꝝ: ſed p̃^m eſt vtilius ⁊ magis ꝯſonũ rõni nãli: q2 ex quo
obligatio d3 eſſe indiſſolubilis expedit ꝙ modus quo fit
ſit conueniẽs indiſſolubilitati eius: ſed ſi cogerentur a le/
giſlatore ſibi inuicẽ cõiungi minus placerent ſibi mutuo:
⁊ ita eſſet maior occaſio diſceſſionis future: q2 ſicut dĩ. 20.
q. 3. p̃ñs. qđ q̃s nõ eligit ꝑfecto nõ diligit: qđ aũt nõ diligit
facile ꝯtẽnit. ¶ Scđa ꝯclo eſt hec: marẽ ⁊ feminã trãſfer
re in ſe inuicẽ ptãtẽ corpoꝝ ſuorum pro vſu perpetuo ad
iſtũ finẽ: honeſtũ eſt: ⁊ hoc ꝯ̃ctu mutue donationis. hoc p3
ex p̃cedẽti viſa rõne ꝯ̃ctus mutue donationis. dicit̃ enim
ꝯtractus quaſi ſimul tractus duarũ volũtatum: ⁊ per ꝯ̃ñs
neceſſario requirit actus voluntatum cõcordes in tranſla
tione mutua corpoꝝ: ſicut in ꝑmutationibus ⁊ vẽditioib⁹
cõiter accidit: nec h̃ ſufficit. ſ3 op3 iſtos actus ꝑ aliq̃ certa

ſigna mutuo exprimi.alioquin neutri cõſtaret de actu vo
luntatis alterius:ꝛ neuter vult transferre niſi pro quanto
concipit alium velle in ipſum transferre. Si ergo ex pce
denti ꝯcluſione expedit illos obligari per proprias volũ
tates ꝛ nõ ſine ſignis expreſſis:ergo expedit ibi eſſe ꝯctũ
ex quo naſcitur illa obligatio.ſed contractus ille non põt
eſſe niſi mutue donatiõis vel pmutationis:qḋ idẽ eſt:ptã
tis corpoꝝ ꝑ vſu ppetuo ad iſtũ finẽ:nã ptãtẽ ſui corpis
H q̃ ſua eſt nullus trãſfert in aliũ niſi ꝑ actũ volũtatis ſue:qꝛ
ꝑ illũ fit dñs:ꝛ deſinit eẽ dñs:ꝛ ſic facit aliũ dñm:ꝛ ꝑ ꝯñs
illõ qḋ alr̃ acqrit in corpe alteri⁹ trãſfert in ipſꝫ ꝑ actũ vo
lũtatis libere trãſferẽtis:ꝛ h̃ cũ ſigno extrinſeco euidẽti in
a.l.ꝛ vocatur ſic ꝯtractus. q̃ hẽ rõ ꝯct⁹ pdicti foꝛa iſti⁹ ꝯct⁹ eſt do ſi dcs:vl do vt des.
¶ 3ª ꝯ principalis pbat̃ ſic:nulli obligaret ſe cõi obliga
tione ſaltẽ difficili niſi ad h̃ eẽt aliqḋ aſtringẽs:vel ſicut
lex nãe vel ſicͭ lex poſitiua diua vel humana.lex.n.nãe ꝛ ſi
obliget ad diſſolubilitatẽ vinculi pdicti pmiſſo tali ꝯctu:
tñ nõ lex nãe euidẽtiſſima:ſꝫ ſecũdo mõ dicta.illõ aũt qḋ
nõ eſt d lege nãe niſi 2º mõ nõ eſt oĩb⁹ manifeſtũ.g̃ expe
dit neceſſitatẽ illi⁹ pcepti a lege poſitiua diua determina
ri.Eſto ẽt ꝙ ad h̃ obligaret pceptũ legis nãe p̃ mõ dicte.
puta pñm practicũ manifeſtũ vel ꝯ adhuc expediret ponẽ
ad h̃ pceptũ diuinũ:qꝛ minus obediũt hoĩes ſoli lege nãe
q̃ deo pcipiẽti.qꝛ minus timẽt ꝛ reuerent̃ ꝯſcias pprias
q̃ auctẽ diuĩ.nec expedit determinationẽ iſtã p̃ mõ fieri
a lege poſitiua hũana:qꝛ leges poſitiue hũane varie ſunt
apud diuerſos.iſta aũt idiſſolubilitas dꝫ eẽ vniformis apd
oẽs.¶ Hoc ſcm̃ eſt:vt pꝫ gen̄.2.ꝛ Matth.19.vbi xp̃s al
legat deũ dixiſſe qḋ adã ꝓtulit gen̄.2.qꝛ dixit ꝑ os ade:vt
pconiſ:ꝛ iõ dixit deũ ꝯiũxiſſe ſupple marẽ ꝛ feminã ꝯiun
ctione mr̃imoniali.qꝛ pcepto qḋ ꝓtulit ꝑ os ade.d.adhere
bit ꝛc.¶ Sꝫ itelligẽdũ eſt ꝙ aliud eſt pcipere ꝯctũ illũ ꝛ
aliud pcipe adheſionẽ ppetuã pmiſſo p̃ ꝯctu.p̃m hñi expe
dit pcipi ꝓ tpe illo ꝓ q̃ eẽt neceſſitas ppagatiõis.ꝛ maxime
ſi hoĩes eẽnt difficiles ad hoc ſine pcepto.ſꝫ ꝓ alio tpe ꝓ
q̃ nõ eſt neceſſitas nõ opꝫ pcipi.ꝛ hinc eſt ꝙ de⁹ poſt lapſuꝫ
Gen.8.ꝛ.9. hĩs dedit pceptũ de ꝯhẽdo.gen̄.9.ꝛ iterum deletis oĩb⁹ poſt
diluuiũ pter octo aĩas.Sed pceptũ 2m expedit dari ꝓ ſp
qꝛ illã idiſſolubilitatẽ oñ ſuꝫ eſt eẽ ꝯſonã legi nãli i p̃ª ꝯne.
ꝛ minus ſeruaret̃ niſi ſup h̃ eẽt pceptũ diuĩ ſicut dcm̃ eſt
Ric.in.4.37 in 2º arti.¶ Ad hãc ꝯnẽ 3m ponit̃ rõ talis.nullus põt rẽ
di.ar.1.q.2. alteri⁹ dñi alteri obligare:niſi de ꝯſenſu vel approbatione
in ſo.pin. illi⁹ cuius eſt.ſꝫ corpus cuiuſcũqꝫ eſt dei iure creatiõis.g̃
nullus põt trãſferre illud in dñiuꝫ alteri⁹ niſi iquãtũ de⁹
approbat.g̃ ſi trãſlatio eſt honeſta ad iſtũ finẽ:vt pꝫ ex p̃ª
ꝛ 2ª ꝯne pncipali:ſeqꝫ ꝙ ꝯgruũ eſt deũ iſtã trãſlationem
corpoꝝ approbare.¶ Sꝫ diceret̃ hic.ꝙ lꝫ hõ ex creatio
ne tenet̃ deo in oĩb⁹ q̃ põt:de⁹ tñ nõ tñ exigit ab hoĩe ſꝫ
dimittit cũ libertati ſue.ſolũmõ exigit vt ſeruet precepta
decalogi.vñ põt qs ſe vẽdere in ſeruũ:lꝫ de h̃ nõ iueniat̃
ſpãlis approbatio diuĩ in ſcriptura.in q̃ vẽditiõe ita trãſ
fert ptãteꝫ ſui corpis in aliũ ſicͭ in ꝯctiõe mr̃imonij.ꝯſilr
pꝫ de trãſlatiõe dñij oĩuꝫ ſuaꝝ rerũ.ꝛ tota rõ eſt:qꝛ i qb⁹
de⁹ nõ obligat ſibi hoĩeꝫ vel ſua relingt ea volũtati hoĩs.
I ¶ De 4ª ꝯcluſione ſit hec p̃ª ꝯclõ ſpãlis:ꝯctui pdicto ꝯgruũ
eſt annecti collationẽ gr̃e:qꝛ ꝯctus pdict⁹ eſt difficilis:cũꝫ
ex eo naſcat̃ obligatio valde difficilis.cui⁹ difficultas ꝯiũ
cta eſt honeſtati.vt pbatũ eſt p̃us.ad honeſtũ aũt ꝛ diffi
cile ꝯgruũ eſt gr̃am ꝯferri.¶ 2ª ꝯclõ eſt hec.ꝯgruũ eſt in
aliq̃ ſigno ſenſibili ad h̃ a deo inſtituto regulr̃ ꝯferri:qꝛ dĩ
cũ eſt ſupra in gñali de ſacris di.p̃ª.expedit talia ſigna eẽ
inſtituta ꝓ ſtatu iſto.¶ 3ª ꝯclõ.expedit ſacꝫ ꝓprie dcm̃
ꝯiũgi ꝯctui pdicto.pꝫ ex duab⁹ pcedẽtib⁹.qꝛ ſignũ efficax
gr̃e tũc collate.¶ Sꝫ itelligẽdũ eſt ꝙ circũſcripta ꝯſide
ratiõe d rõne ſacri i ꝓpoſito pñt cõiter veritates de mr̃i
monio oñdi ꝑ rõnẽ ꝯct⁹ ꝛ obligatiõis.hec aũt rõ ſacri an
nexa difficultates nouas vĩ adducet̃.puta a q̃ ꝛ vbi fuit in
ſtitutũ:q̃ forma:q̃liter vna:qs miniſter:ꝛ q̃liter vnus:ꝛ
qs effectus ſit ſacri.¶ De p̃ nõ põt dici ꝙ ſacm̃ mr̃imo
nij ſit iſtitutũ in ſtatu inocẽtie:gen̄.2.qꝛ oĩa ſacrã hñt effi
caciã a paſſione xp̃i exhibita vel pmiſſa.ſi aũt ſtatus inocẽ
K tie ſtetiſſet:paſſio xp̃i nec fuiſſet exhibita nec pmiſſa.nec
apparet ꝙ ſit ſacm̃ legis moſayce.nec iuenit̃ vbi in lege
euãgelica inſtitutũ ſit.xp̃s.n.Matth.19.approbauit qḋ
Caſ.7. inſtitutũ fuit Gen̄.2.ꝛ Paulus p̃ª ad Cor.ſic vocat vſuꝫ
vel actũ ſequẽtẽ ꝯctũ mr̃imonij.Diceret g̃ aliqs ꝙ illud
.5. ad Eph̃.ſacm̃ h̃ magnũ eſt:dico tñ in xp̃o ꝛ in eccl̃ia itel
ligit̃ de ſacro extẽſe accepto ꝓ ſigno ſacre rei:cuius tñ nõ
eſt cã nec ſignũ aliqḋ efficax.nõ.n.eſt mr̃imoniũ ſignũ ef
ficax reſpectu ꝯiũctionis eccl̃ie ad xp̃m.ſꝫ ſi aliq̃ mõ eſt
ſignũ efficax ita põt eẽ votũ virginitatis ſignũ ꝯiũctionis
eccl̃ie virginis ad xp̃ꝫ.¶ Sꝫ qꝛ cõiter tenet eccl̃ia ſacꝫ
mr̃imonij eſſe 7m inter eccl̃iaſtica ſacra:ꝛ de ſacris eccl̃ie
nõ eſt alr̃ ſentiẽdũ q̃ ſentit eccl̃ia romana:ex̃ d hereticis.
ad abolẽdã.iõ dici põt ꝙ ꝯctui mr̃imoniali annexit deus
ſacm̃ ꝓprie dcm̃ ſaltẽ ꝓ lege euãgelica:alioqn nõ eẽt ſa
cramẽtũ noue legis.ꝛ tũc opꝫ dĩe ꝙ iſtitutũ fuit a xp̃o ſicͭ
Di.2.q.1. vlr̃ dcm̃ eſt.ſ.de ſacris eccl̃iaſticis.vbi aũt nõ iuenit̃ pla
nius q̃ Matth.19.ꝛ lꝫ ibi tñ approbauerit ꝯctũ iſtitutũ
Gen̄.2.ꝛ ꝑ ꝯñs illud nõ iſtituit:iſtituit tñ ſacꝫ qḋ põt ac
cipi ex illo verbo qḋ addidit.qḋ de⁹ ꝯiũxit hõ nõ ſeparet.
a.l. cõiugalis coniũctionis. vt nõ itelligat̃ ibi ꝯiũxiſſe ꝓ inſtituiſſe pciſe ꝯctũ mr̃imo
nij:ſꝫ ꝯiũxiſſe ex tũc gratioſe ꝑ inſtõnẽ ſacri cõcomitãtis
illũ ꝯctũ ꝯiũgẽtẽ. Forma aũt eſt aliqḋ ſignũ ſenſibile iſti
tutũ a deo ad ſignificãdũ efficaciter gr̃am tunc collatam.
¶ Sꝫ hic eſt dubiũ.vel.n.de⁹ iſtituit itaideterminatũ ſi
gnũ:vt ſit ſignũ efficax gr̃e ſicͭ indeterminatũ ſignũ regſi
tũ ad ꝯctũ.vel magis determinauit illud qḋ dꝫ eẽ efficax
gr̃e q̃ ex ipoſitione hũana determinet̃ ſignũ ſufficiẽs ad
ꝯctũ.ꝛ ſi ſic vel determinauit aliq̃ verba pciſe.puta acci
pio te in meã vel in meũ:vel determinauit indifferẽter q̃
cũqꝫ verba exp̃mẽtia talẽ ꝯſenſuꝫ.ꝛ iter iſta mltũ itereſt:
qꝛ ſi determinauit ſtrictiſſime illud.ſ.ꝙ foꝛa hui⁹ ſacri ꝯſi
ſtit in verbis pciſis.ſeqt̃ ꝙ multotiẽs eſt ꝯctus mr̃imonij
ſine ſacro ẽt i lege euãgelica:qꝛ multotiẽs ꝯhit̃ ꝑ alia ver
L ba q̃ ꝑ iſta.Si ẽt determinauit verba ſꝫ idifferẽter ꝯſen
ſuꝫ iſtũ exp̃mẽtia q̃cũqꝫ ſint iſta.adhuc tñ cũ ꝯhant̃ qſqꝫ
inter mutos ſine verbis:ſeqt̃ ꝙ alicubi eſt ꝯctus iſte ſine
ſacro.nec iſtud eſt abſurdũ:qꝛ poſſibile ẽ ꝙ vſqꝫ ad legẽ
euãgelicã freqnẽter ꝯhebat̃:vbi tñ nũq̃ fuit ſacꝫ vt h̃ lo
quimur.ſ.ꝓprie.Si aũt nõ determinauit ꝙ ſit ſacm̃ gr̃e
magis q̃ ex ipoſitione hũana determinet̃ ſignũ ſufficiẽs
ad ꝯctũ.tũc põt dici ꝙ in q̃cũqꝫ ꝯctu in lege euãgelica cõ
comitat̃ ſacm̃:qꝛ illud ſignũ qḋ reqrit̃ ad ꝯctũ eſt ex iſti
M tutione diuĩ ſacm̃.¶ Ex h̃ pꝫ 2m q̃liter ſit vna foꝛa:qꝛ
vna vnitate itegritatis nõ vnitate indiuiſibilitatis.verba
enĩ hincinde exp̃ſſiua ꝯſenſus ſunt vnũ ſignũ itegrũ ꝛ re⁹
ꝯct⁹ ꝛ re⁹ gr̃e:nec eſt incõueniẽs plꝛes foꝛas pticulares eſſe
Di.8.q.2. vni⁹ ſacri.ſicͭ dcm̃ eſt ſupra de eucharẽſtia de foꝛa ſup pa
nẽ ꝛ vinũ.¶ De miniſtro eſt aliud dubiũ:qꝛ vꝫ pꝛĩmũ ipſi
met ꝯhẽtes miniſtrant ſibiipſis h̃ ſacm̃ vel mutuo vel
vterqꝫ ſibi.Sꝫ nec h̃ reqrit̃ neſcio ſi in oĩ ꝯctu eſt ſacm̃:
qꝛ aliqñ pãẽs ꝯhunt ꝓ filijs vel filiab⁹ pñtibus eis nõ ex
primẽtib⁹ ſigna ꝓpria:ſi g̃ ibi eſt ſacm̃ opꝫ dicere ꝙ mi
niſter hui⁹ ſacramẽti põt eſſe indifferẽter quicũqꝫ poteſt
eſſe miniſter in ꝯctu mr̃imonij.¶ Sꝫ q̃liter vnus mini
N ſter pt dici ſicͭ p̃us de vna foꝛa.Sꝫ qs effect⁹:dico ꝙ due
gr̃e i aĩab⁹ ꝯhẽtiũ:ꝛ h̃ niſi ſit obex pcĩ mortalis hic ꝛ ide.
nõ enĩꝫ ſufficit ad gr̃am pcipiẽdã ꝙ ꝯhens nõ ſit ſict⁹ re
ſpectu ſacri:ſꝫ opꝫ ꝙ p̃us penituerit:qꝛ illud ſacꝫ nõ dat

vendr se in
servu

p̃mã grãz. Scḋs effectꝰ eſt vnio aiarũ ꝯ̃hentiũ: ſed p̃mus effectꝰ totalis eſt vnꝰ. ſ. gratioſa cõiunctio aiarũ. Si autez ſtringẽdo formã ad certũ ſignũ ⁊ ad miniſtros determinatos oporteat ꝯ̃ñter dicere ꝙ nõ oẽs ꝯ̃hẽtes in lege chriſtiana recipiũt ſacrm̃: põt tñ dici ꝙ ꝑcipiunt grãm ſi aĩs nõ fit obex: q2 deꝰ aſſiſtit ibi ꝑꝑ difficultatẽ illiꝰ ꝯ̃cꝰ honeſti: nõ tñ tantã grãm quãtã ꝑciperẽt cũ ſacro maxie ſi ĩpoſſibilitas nõ excuſet.

O ¶ De 5ª ꝯ̃cl'one que applicat ſignificata ad voces dico ꝙ aliud eſt mr̃imõ: ⁊ aliud ꝯ̃cꝰ mr̃imonij: ⁊ aliud ſacrm̃ mr̃imonij. mr̃imõ eſt illa obligatio mutua vel vinculũ illud de quo dictũ eſt in p̃ma ꝯ̃ne p̃ncipali. ꝯ̃cꝰ aũt eſt ille acꝰ mutuus voluntatũ de quo dictũ eſt in 2ª ꝯ̃ne p̃ncipali. ſacrm̃ eſt ſignũ efficax grẽ cõcomitans actũ illũ: de quo ſacro dictũ eſt in 3ª ꝯ̃cl'one p̃ncipali: ⁊ pꝫ diſtinctio iſtoꝝ ꝑ ſe. p̃m̃. n. eſt ꝑmanẽs in aĩabus cõiugũ: ⁊ eſt relõ tñ realis extrinſecꝰ adueniẽs: vel qḋ veriꝰ vĩ relatio rõnis: q2 nihil eſt ibi niſi dñiuz nouũ: ⁊ noua ſeruitus ꝑ nouã cõmutationẽ: ſꝫ dñiũ tale vel ſeruitus nihil reale

a.l.secun. ponit in dñõ vel ſeruo. ¶ Scḋz ẽt tñ eſt ĩ fieri ⁊ eſt actio vel paſſio interioꝛ vel exterioꝛ vel magis cõſtans ex actibus interioꝛibꝰ ⁊ exterioꝛibꝰ duaꝝ ꝑſonaꝝ: ⁊ hꝫ ſe iſtõ ad mr̃imõ p̃ mõ dicuz ſicut cã in fieri: queãdmodũ gñãtio

A ad paternitatẽ vel magis ſicut baptiʒari vel oꝛdinari ad

a.l.primo. caracterẽ ſic pꝫ ſupra. ¶ Tertiuz aũt ſilr eſt in fieri: ⁊ ſil' eſt ⁊ nõ eſt cũ p̃: ⁊ iõ nõ ſemꝑ manet cũ 2º: nec opꝫ dicere ꝙ hoc nomen mr̃imõ ſit equocuz ad iſta tria: imo ꝙ tñ ſignificet p̃m̃. ⁊ ꝑ alijs duobꝰ accipiaẽ tñ in obliquo ſpecificãs illa: vt pro 2º dicaẽ ꝯ̃ctus mr̃imonij: ⁊ ꝑ 3ª ſacrm̃ mr̃imonij vbi nõ eſt cõſtructio intrãſitiua ſed tranſitiua. Si aũt dñio cõcedas ꝙ hoc nomen mr̃imoniuz ſignificet illa tria nõ erit cõtẽtio de nõie: q2 hoc erit equoce. Põt ẽt hec tria ſic deſcribi. mr̃imoniũ eſt vinculũ idiſſolubile inter marẽ ⁊ feminã ex mutua trãſlatione ptãtis coꝛpoꝛum

P ſuoꝝ in ſe inuicẽ facta ad ꝑcreandã ꝓlem debite educandã. Scḋz ſic: ꝯ̃ctus mr̃imonij eſt maris ⁊ femine mutua trãſlatio coꝛpoꝝ ſuoꝝ ꝑ vſu ꝑpetuo ad ꝑcreandã ꝓlem debite educandã. Sacrm̃ mr̃imonij eſt expꝛſſio certoꝛuz vboꝝ maris ⁊ femine ad ſe inuicẽ ſignãtiũ traditionẽ mutue ptãtis coꝛpoꝝ ad ꝓlem debite ꝑcreãdã ex inſtitutione diuina efficacr̃ ſignificãs grãm cõferẽdã mutuo cõtrahẽtibus ad ꝯ̃iũctionẽ mutuã aĩoꝝ gratioſaz. vel ſi verba certa nõ ſint p̃ciſe foꝛma huiꝰ ſacri: nec ẽt ꝯ̃hentes ſint

B p̃ciſe miniſtri: ponaẽ in p̃nº loco illius expꝛſſio vboꝝ exhibitio certoꝝ ſignoꝝ maris ⁊ femine: vel aliqd gnãlius ſignificans traditionem mutuam poteſtatis coꝛpoꝝ maris ⁊ femine ad ꝓlem debite procreandam.

Per hoc patet ad. q. iſtã applicãdo: ꝯ̃ctus ſigdẽ mr̃imonij inſtituꝰ eſt a deo

Gen.1. an lapſuz. Gen. 2. Hoc nũc os ex oſſibꝰ meis: ⁊ creſcite ⁊

Q multiplicamini. ⁊ poſt lapſuz Gen. 3º. Multiplicabo ꝯ̃ceptꝰ tuos ⁊ erũnas: dixit dñs eue. ⁊ Gen. 9. Creſcite ⁊ mul. ⁊ eſt iſtitutio ꝑ modũ p̃cepti affirmatiui: ita ꝙ obligat ſemper: ſꝫ nõ ad ſemꝑ: ſꝫ tp̃e neceſſitatis: nõ tñ ĩ p̃nº: ſꝫ adhuc vĩ eodẽ mõ obligare ſi paucitas in filijs ex aliq̃ cã accideret: puta ex bello peſte vel clade ⁊ hõ. ⁊ hoc ꝓbat qũo iſte ꝯ̃cꝰ eſt a deo ꝑ legẽ poſitiuã diuinã inſtituꝰ: ⁊ ẽt aliter eſt ab ipſo. ſ. vt ĩpꝛimẽte legẽ nãe coꝛdibꝰ hoium. de qua lege nãe eſt iſte ꝯ̃cꝰ: ſꝫ nõ p̃mo nec vt neceuz notuz: tñ vt ſcḋario cõſonũ. ¶ Scḋm. ſ. obligationẽ idiſſolubilez inſtituit deꝰ ex lege ſua poſitiua. Gen. 2. Adherebit vxoꝛi ſue. adherebit ineq̃ ĩ. nõ momentanee accipiet. inſtituit ẽt ĩpꝛimendo legẽ nãe nõ ſolũ quãtũ ad euidẽter necia ex lege illa. ſed q̃tũ ad euidẽter ꝯ̃ſona illi legi: ⁊ ꝙ ſic inſtituerit ꝓbaẽ in p̃nº p̃me ꝯ̃cl'onis: ⁊ iſtõ p̃ceptũ 2m hꝫ vim negatiuĩ q2 obligat ſemꝑ ⁊ ad ſꝑ: niſi ꝑ legiſlatoꝛẽ fiat ſpãlis diſ-

p̃ceptũ negatiuũ

33. penſatio: vt dicẽ diſ. 34. Tertiũ. ſ. ſacrm̃ mr̃imonij inſtituit deus ſicut dictũ eſt in 4ª ꝯ̃cl'one p̃ncipali. ¶ Sed hꝫ eſt dubiũ: q2 ex oibꝰ ꝯ̃nibꝰ iſtis ⁊ ex iſta ſol'one nõ habeẽ nec rõ ꝯ̃cꝰ mr̃imonij nec obligatiõis nec iſtitutio diña reſpectu eius niſi ꝑꝑ finẽ. ſ. ꝑcreare ꝓlez debite educandã. hec aũt inſtitutio dĩ fuiſſe in offñ: ſed p̃ter hoc mr̃imoniũ fuit iſtitutũ in remediũ. ſ. vitãde incõtinẽtie poſt lapſum. Vñ ḡ p̃mo eſt honeſtas ꝯ̃cꝰ huiꝰ vel obligatiõis iſto mõ vel inſtitutio vel approbatio diña reſpectu eiꝰ ad iſtuz finẽ: ¶ Rñº. nõ apparet facile ꝙ ſm̃ rectã rõnem debeat

R qs in illo actu p̃ciſe ad delectationez aſpicere: imo magis oppoſitũ vĩ cõſonũ rõni: ḡ magis tolerãdũ: q2 nõ vĩ inueniri ibi finis laudabilis niſi ꝑcreatio ꝓlis. rõ ẽt nãlis non vĩ ꝯ̃cludere aliq̃ honeſtatẽ in actu illo: nec ꝑ ꝯ̃ñs in obligatione vel cũ ꝯ̃ctu obligatoꝛio mutuo ad illũ actũ: nec ꝑ ꝯ̃ñs ꝙ legiſlatoꝛ recte debeat talẽ ꝯ̃ctũ vel obligationez approbare vel inſtituere. ¶ Quid ḡ ſi dicaẽ ꝙ qcũqꝫ volens vti coꝛꝑe ſuo ad delectationẽ pctĩ ne vtaẽ iniuſte cũ nõ ſit: põt cõmutare coꝛpꝰ ſuũ ꝑ coꝛpoꝛe alteriꝰ quo iuſte vtaẽ tanq̃ ſuo: ⁊ tũc iſta datio honeſta erit ꝑꝑ illã iuſtitiã. ꝓſuppoſito tñ tali fine licito: nec opoꝛtebit tũc ꝙ de licentia diña vtaẽ ſe vel coꝛꝑe ſuo ad talẽ actũ ad hꝫ vt licite vtaẽ: q2 (vt dictũ eſt) excludẽdo 2m rõnẽ ad 3m cõcluſionẽ. deꝰ. n. vnicuiqꝫ cõmiſit ſe ⁊ ſua in qbꝰ nõ obligauit eũ ſibi. ſi hoc nõ ſufficiat nec iuſtitia ad illũ actum erit

S magis laudabilis q̃ iuſta ꝯ̃iunctio vel cõmutatio ad vnũ aliũ actũ q nõ eſſet laudabilis: puta cõmutatio ad vtẽdũ alio ad locũ aliũ ꝑ ſimili vſu ⁊ ecõtra. Saltẽ põt hꝫ recurri ad inſtitutionẽ del q nõ ex laudabilitate actus ꝑꝑ aliuz finẽ q̃ ꝓpagationẽ: ſꝫ ex infirmitate poſt lapſuz ⁊ ꝓnitate ad iſtũ actũ idulſit: nõ approbauit actũ iſtũ: ⁊ hoc ad vitandũ maius malũ: ⁊ iſta idulgẽtia poſita ꝯ̃ctũ oꝛdinatuz ad actũ iſtũ inſtituit: ⁊ ſi nõ lege nãe ĩpꝛeſſa ſaltẽ lege poſitiua: ⁊ hꝫ taz q̃tũ ad ꝯ̃ctũ: q̃ quãtũ ad obligationẽ: ſꝫ difficile eſt inuenire vbi quo ad ꝯ̃ctũ: q2 nũq̃ in veteri teſtamẽto inueniẽ ꝯ̃ctus p̃ceptꝰ vel laudatus niſi ad ꝑcreationẽ ꝓlis. ſemꝑ. n. mãdatũ diuinũ eſt ad hoc. Creſcite ⁊c̃. qḋ nõ eſt niſi ꝓpagãdo ſaltẽ in nouo teſtõ certificati ſumus de hoc ꝑꝑ aliũ finẽ. ſ. ꝑꝑ vitandũ foꝛnicationez. 1. Coꝛ. 7. hoc aũt ſm̃ idulgẽtiã dico ⁊c̃. ⁊ veriſile eſt ꝙ iſta indulgẽtia nõ fuerit p̃ facta in noua lege: ſꝫ a p̃nº humani lapſus. Sic ḡ ex p̃mis ꝯ̃nibus habeẽ de iſtõne mr̃imonij ⁊ obligationis in oꝛdiẽ ad finẽ ꝓpagandi ꝓlez ⁊ inſtitutio ſacri cõcomitãtis illũ ꝯ̃ctũ: ſed inſtitutio ꝯ̃ctus ad vitandã foꝛnicationẽ nõ hĩ ita ꝑ rõnẽ nãlẽ: imo vix tanq̃ licitũ ex inſtitutione diña niſi vt idulgẽte. iuſtitia tñ ibi ꝑ rõnẽ in indiſſolubilitate ⁊ ſacrm̃ ꝯ̃comitãs ꝯ̃ctũ illũ eodẽ mõ ꝯ̃comitaẽ vt p̃us de mr̃imonio inſtituto ꝑpter p̃m̃ finem.

Ad argumenta. ¶ Ad p̃m̃ pꝫ ex p̃ma ꝯ̃cl'one q2 Adam ſicut preco protulit illa vba. hoc nũc os ex oſſibus ⁊c̃. ſicut manifeſte expꝛimit chris Math. 19. d. de hõ q fecit maſculũ ⁊ feminã: ⁊ dixit q̃hobꝫz adherebit hõ ⁊c̃. ¶ Ad 2m eccl'ia circa mãm habilẽ vel inhabilẽ aliqd ĩmutat: ſed non circa illud qḋ eſt eſſentiale ꝯ̃ctui matrimonij preſuppoſita mã idonea.

¶ Poſt hec aduertendum eſt quid ſit coniugium ⁊c̃.

Diſtinctio. XXVII.

Q Uero duo circa iſtaz 27m diſti. p̃rio de diffõne matrimonij quã ponit magr̃ in lr̃a. Vtruz ſit cõueniẽs aũz dicit ꝙ matrimoniũ eſt viri mulieriſqꝫ cõiũctio maritalis inter legitimas ꝑſonas vitaz indiſſolubilẽ retinens: Videẽ ꝙ nõ: q2 aut cõiũctio accipiẽ ibi ꝑ

cōiunctione paſſiua aut ꝑ relōne. nō ꝓmo mō: q2 illa tranſit trāſeunter: ⁊ ceſſante actu ꝯbētiū: ⁊ etiā oīs paſſio eſt ad aliquē terminū: ⁊ tūc opꝫ dare terminū aliquē īductū per iſtā cōiunctionē: qđ nō eſt verū: q2 nihil eſt ibi nouū niſi reſpectus rōnis. nec 2° mō. Tū ꝗ2 ineſſet termin⁹ preteriti mot⁹ vel mutationis ꝓcedētis: q2 poſt mutationē ineſt ꝑncipalr̄ nō: ſꝫ ꝯñs eſt falſum: q2 nō eſt forma abſoluta. tum q2 cū ſint due relōnes: vna viri ad mulierem: ⁊ alia eꝯ. 3. phyꝭ. eadē eſt via ⁊c. ꝫ ſeqꝛ ꝙ eēnt duo mrīmonia vel ꝙ mrīmoniū nō ſit eēntialr̄ vnū. ¶ Cōtra magr̄ in lr̄a.

Ad iſtam qōnē pꝫ ex dictis ad 5ᵐ ꝯclōnē ꝓcedentis. q. q2 iſta diffō mrīmonij dꝫ itelligi ſicꝫ explicata eſt ꝑ diffōnē vel deſcriptionē poſitā ibi: quia ſi mrīmoniū accipiatꝛ ꝓprie ꝓ illa ꝯiunctione tūc dꝫ intelligi cōiūctio habitualis idē ꝙ obligatio. Si aūt accipiatꝛ ibi ꝓ ꝯctu ꝓprie: tūc cōiūctio pōt accipi ꝓ actu ꝯiungēdi vel paſſione q̄ īcludit vtrūqꝫ actū. ſ. intrinſecū ⁊ extrinſecū ꝑſonaꝝ in actu ſuo cōiunctaꝝ. ¶ Ad argᵐ dico ꝙ intelligendo mrīmoniū ꝓprie cōiūctio itelligiꝛ ꝓ relōne: ⁊ cū dicis ꝙ illa eēt termin⁹ mot⁹. nō ſeqꝛ q2 illa mutatio ꝓuia que erat ibi erat ꝑ actū volūtatis nō derelinquētē aliqđ inductū: ⁊ ſm actū cauſandi ſignū exterioꝛē: a quo ēt nihil derelinquebatꝛ. cū aūt dicis de dualitate reſponſum eſt ꝓus: q2 mrīmoniū eſt vnū vnitate integritatis nō indiuiſibilitatis: ⁊ ita eſt vl̄r in oī ꝯctu: q2 ꝯctus includit duas ꝑtes. ſ. aſcenſum hui⁹ ⁊ illius: ⁊ in vtroqꝫ ēt duos actus. ſ. interioꝛē ⁊ exterioꝛē ſignificantem illum interiorem.

Secundo quero an ꝯſenſus expreſſus ꝑ vba ſit cā ſufficiēs mrīmonij: Ꝙ nō: q2 tūc nullus poſſet eſſe certus de mrīmonio: ſicut nec de ꝯſenſu alteri⁹. nō enim videt qs volūtatē alteri⁹. ꝯñs eſt incōueniēs: q2 nullus poſſet tūc vel certitudinalr̄ actu mrīmonij ſine piculo. ¶ ꝓ. 32. q. 2. Honoratꝰ. in textu ⁊ i gloſa. ⁊ extra de ſpōſalib⁹. tue. ſufficit expſſio parentū ꝓ filijs. ¶ Contra. magr̄ in lr̄a. ⁊ extra de ſponſalib⁹. tua nos in fide ſine cōſenſu ⁊c. cetera nequeūt mrīmoniū facꝛ. ꝯſenſus aūt tacitus nō ſufficit ad ſacrm̄: q2 nō eſt ibi ſignū ſenſibile.

Solutio iſtius qōnis pꝫ ex 2ᵃ ꝯclōne ꝑᵉ. q. q2 ibi habetur qualr̄ ꝯct⁹ mutue donationis poteſtatis corpoꝝ eſt honeſtus: ⁊ qualr̄ ſe hꝫ ad viculū derelictū inter cōiuges: ⁊ tūc ad formam. q. nō eſt dōm ꝙ ſit ꝓprie cā efficiens illi⁹ vinculi: ſꝫ eſt diſpoſitio ꝓuia ſicut baptiſari ⁊ ordinari eſt ꝓuia diſpō ad caracterē. ꝯſenſus aūt expreſſus vbis ſufficientib⁹ īcludēdo iſta duo nihil aliud eſt q̄ꝫ ꝯct⁹ mrīmonij: ⁊ iō ſe hꝫ ad mrīmoniū ſicut iſte ꝯctus. A ¶ Ad ꝑᵐ argumentū dico ꝙ poteſt ibi eſſe certitudo talis qualis requiritur in actibus humanis. in alijs enim cōtractibus puta venditionis vel cōmutationis rerū nō requiriꝛ certitudo demonſtratiua: ſed ſufficit ꝓbabilis ⁊ vt in pluribus: ⁊ talis eſt in propoſito ex ſuppoſitione iſtius ꝓpoſitionis quilibet habendus eſt verax de quo non habetur euidens ſignum oppoſiti: ⁊ iſta eſt de lege nature. i. cōſona legi naturali ꝙ pro fideli ⁊ veraci quilibet habeatur quouſqꝫ per experientiam vel per teſtimonium alioꝝ fuerit certitudinalr̄ cōtrarium eſtimatum. Si autem aliqs dicat ſe fraudaſſe perſonam ſcꝫ cōtrahentē: de hoc infra B diſ. 30. q. 1. ¶ Ad 2ᵐ concedo ꝙ ad cōtractū ſufficit parētes ꝯtrahere pro filijs ⁊ ſufficeret ſine quibuſcūqꝫ verbis cōtractus per litteras: ſiquidem in alijs cōtractibus emptionis ⁊ venditionis firmioꝛ cōtractus habetur in litteris q̄ꝫ in verbis nudis. Sed an in iſtis ſignis alijs a verbis vel exhibitis ab alijs vel a contrahentibus ſaluetur ratio ſacramenti: tactum eſt in concluſione quarta ſolutionis precedentis.

¶ Hic queri debet ⁊c. Diſtin. XXVIII.

Quero circa iſtā 28ᵃᵐ di. Utrum ſolus ꝯſenſus de preſenti expſſus vbis cauſet mrīmoᵐ: Ꝙ nō. Ꝺē vinculū vel ꝯct⁹ ad qđ licite pōt ſeq carnalis copula eſt mrīmoᵐ vl̄ mrīmonij ꝯctᵘ: ſꝫ poſt cōſenſum expſſum vbis de futuro licite ſeqꝛ copula carnalis: q2 tales nō dicūꝛ fornicarij: q2 ſubſequēte copula carnali eccl̄ia ſimplr̄ dicit eē mrīmoᵐ iter illos. ꝫ. Hoc ꝯfirmatꝛ ex. de ſponſalib⁹. is q. ¶ ꝓ. Impletio ꝓmiſſi ſic ⁊ fidelitas eſt de lege nāe. nō aūt eſt ꝑ illū actū: q2 ille act⁹ nō eſt ſolā ꝯbēdi nec ſolā ſacrꝫ: ꝫ ꝓus fuit mrīmoniū. ꝫ ꝓmiſſio eſt vinculū īdiſſolubile: ⁊ maxīe ſi ꝯfirmatꝛ iuramēto: q2 ſeruare iuramētū eſt de lege nāe. ¶ ꝓ. Nō eſt mediū cōtrū ad ꝯctum iſtū iter ſpōſalia ⁊ mrīmoᵐ: ſꝫ qñ apponiꝛ iuramētū excedit ꝯct⁹ firmitatē ſpōſaliū: q2 ſponſalia hñt firmitatē ſuā ſine iuramēto: ꝫ qñ apponiꝛ iuramentū eſt ꝯctus matrimonij. ex ꝓmiſſo ergo cū iuramēto ſurgit vinculū indiſſolubile. ergo matrimoniū. ¶ Contra magiſter in littera.

Reſpondeo ſicut pꝫ ex 2ᵃ ꝯne ꝑᵉ ſolōnis ꝯct⁹ matrimonij: q. ſ. īducit obligationē vel vinculū qđ dꝛ vinculum mrīmoniale eſt datio: ⁊ ſi nō liberalis eſt: tñ datio ꝓ alio recipiēdo q̄ eſt ꝑmutatio: traditio ſaltē mutua ꝑtātis corpoꝝ: ſꝫ nullus ꝓmittēdo tradit illđ qđ ꝓmittit imo eſt ꝯdictio: q2 ꝓmiſſio eſt de tradendo in futurū. ꝯſenſus aūt de futuro expſſus ſignis ꝯuenientibus tali ꝯſenſui nō eſt niſi ꝓmiſſio. ꝫ ipoſſe eſt ibi eē traditionē: nec ꝑ ꝯñs ꝯctus mrīmonij. ¶ Siqs aūt vellet facere vim de ſacro ꝯcomitāte ꝯtū poſſet dicē ꝙ ꝓpa ſolā hui⁹ ſacri ſitꝫ ꝯſiſtat in vbis tñ ſiue in ſignis alijs: nō tñ cōſiſtit niſi in ſigno repñtatiuo: nō aūt ꝓnoſtico: nec intēdē ꝓ futuro eſt ſufficiēs itētio in miniſtro adminiſtrādū ſacrꝫ: ſꝫ opꝫ ꝙ intēdat ꝓ pñti ſicut ſignū ſigꝛ. in ſacris. n. vitatis miniſter nō miſtrat idonee ſi mētitur. ꝫ nō eſt ſacrꝫ ſi eſt cōſenſus de futuro tñ pp defectū itētionis miniſtri. ⁊ mēdaciū ſi eſt vtitur ſigno repreſentatiuo. ſi aūt vtitur ſigno pronoſtico etſi non mentiatur: tamen deficit intentio requiſita ⁊ ſignum debitum requiſitum. A

Ad primū argᵐ dico ꝙ maioꝛ nō eſt vera niſi itelligatꝛ de vinculo īdiſſolubili añ actū copule carnalis. iſtud aūt etſi ſiat īdiſſolubile ꝑ actū illū: nō tñ erat ꝓus īdiſſolubile. ¶ Et ſi q̄ras iſto ſuppoſito ſꝫ ꝓſūptionē eccl̄ie qđ ſꝫ vitatē eſt vinculū īdiſſolubile: nūqđ act⁹ ſequēs cāt viculū īdiſſolubile. ¶ Rñ°. vitas ꝓualet ꝓſūptiōi ſimplr̄ ⁊ i q̄cūqꝫ indicio ſi appeat ꝙ eqlr̄ poſſit eē vitas nō ſic illđ vñ oriꝛ ꝓſūptio. In vitate ꝫ ſi iſte i actu ſequēti ſpōſalia nō mutat ꝯſenſū ſpōſaliū i ꝯſenſū mrīmonialē nō efficiꝛ mrīᵐ ꝑ iſtū actū: q2 iſte actus nec ex nā rei nec ex lege dina ē ſolā ſacꝛalis: nec mrīmonij in ꝓpoſito: eccl̄ia tñ cui nō ꝑt inoteſcē aius exercētis actū illū ꝓſumit ꝙ iſte noluit peccare mortalr̄: ⁊ iō ꝙ talis ꝓcedat a ꝯſenſu ſpōſaliū ad nouū ꝯſenſū mrīmōialē: ⁊ illo affectu cogſcat iſtā. Et ꝑ h̄ ad illđ qđ adduciꝛ ex. ꝯcedo. n. ꝙ ſi nō mutetꝛ ꝯſenſus ꝓoꝛ i mrīmonialē ſꝫ vitatē nō ē mrīᵐ: ſꝫ eccl̄ia ſic ꝓſumat. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ ꝓmiſſio etſi ſit de lege nāe ſeruāda: tñ nō attingit ad ꝯctū datiōis. ⁊ iō q̄nūcūqꝫ teneatꝛ ſoluē ꝓmiſſum res tñ mānet ſua. ſi āt det alteri data eſt. nec pōt poſtea ab illo cui dedit auferre vt reddat ꝓmiſſū. nec teneꝛ ad reſtōnē: q2 nihil ſibi abſtulit: ſed dꝫ de ſpoliitate reddēdi ꝓmiſſum penitē ſiue de ōectiōe ꝓmiſſi ōiſſa eſt h̄. ꝫ illa ꝓpō maioꝛ ꝙ viculū īdiſſolubile ꝓueniēs ad iſtā obligationē ē mrīᵐ vā eſt de īdiſſolubili de iure ⁊ de ſcō: ſic ē qñ datio ſcā ē ꝑpetuo. ꝓmiſſio āt ⁊ ſi ſit īdiſſolubilis de iure: tñ diſſolubilis ē de ſcō ꝑ datiōnē ſeqñtē. ¶ Ad 3ᵐ

dico: q̄ in ſponſalibus eſt gradus in firmitate ꝛ firmitas iuramēti addita ſponſalib⁹ p̄ cōſenſū ꝛ de futuro ſ; magis certificet: nō tñ exit certitudinē ꝛ firmitatē ſpōſaliū.

℄ Op; aūt cōſenſū cōiugalē liberum eſſe a coactione ꝛc̄. Diſtin. XXIX.

Circa iſtam 29^am di. quero. Utrū cōſenſus coactus ſufficiat ad ɔ̄trahendū verū m̄rimoniū: Et ſic: q̄ baptiçat⁹ timore penaꝝ ſufficienter cōſentit: ita q̄ vere recipit baptiſmū. vñ ꝛ cogēdus eſt ad obſeruātiā fidei iā; ſuſcepte extra de baptiſmo ꝛ eius effectu. maiores. ergo a ſili in ꝓpoſito cum ibi ſit m̄rimoniū ſpūale ſicut h̄ carnale: imo ɔ̄tria vi tenere a minori: q̄a minus vi regri libertas ad carnale q̄ ad ſpūale m̄rimo^m. ℄ P̄. Nullus metus īpedit niſi q̄ pōt cadere in cōſtantē virū: ſ; vir conſtans eſt fortis ꝛ fortis eſt īpauidus. 3. ethi^r. ℄ P̄. Extra de his que vi metuſq; cā ſiūt. ad aures. electio facta p̄ metum ſi ſit iuramēto firmata eſt obligatoria. ḡ a ſili in ꝓpoſito. ℄ P̄. Coactio facta p̄ metū nō eſt niſi q̄dā̄ inductio efficax ad illud: que nō eſt ſimplr̄ coactio: ſ; blanditie ita efficaciter inducere p̄ſſūt ſicut terrores vel mine. ḡ ɔ̄ſentiēs ꝑꝑ aliquas blāditias vel delitias alliciētes nō ɔ̄traheret matrimoniū. ɔ̄ñs eſt falſū. ḡ. ℄ P̄. Extra de deſpō. īpubeꝝ. tua nos. p̄r filiū nōdū adulti cui⁹ volūtas nō pōt diſcerni: cui vult pōt m̄rimonio tradere: ꝛ poſtq̄ ſili⁹ ad ꝑfectam etatē ꝑuenerit d; h̄ adimplere: ꝛ hoc hr̄. ff. de ſponſali. l. ſ; q̄ p̄tis. dr̄ de filia q̄ tūc ſolū diſſentiēdi a p̄re licētia cōceditr̄ ſibi ſi indignū morib⁹ vel turpē ſponſū p̄r ei eligat. ꝛ ꝓbatr̄ hoc a ſili: q̄ papa pōt ſuos filios cogere ad ɔ̄trahēdū m̄rimoniū ſpūale: puta ad recipiēdū ep̄atū. ḡ. ℄ Contra magr̄ in lr̄a. ℄ P̄. Fauorabilius eſt m̄rimoniū ſpūale q̄ carnale: ſed cōſenſus coact⁹ īpedit ꝓfeſſionē religionis: vt hr̄. 20. q. 3. p̄ſens ḡ ꝛ h̄. ℄ P̄. Et fili⁹ nō poſſit cogi a p̄re ad ɔ̄trahēdū m̄rimoniū hr̄ extra de deſpō. īpu. c. 1. ℄ P̄. Extra de his q̄ vi metuſq; cā ſiūt. c. 1. ꝛ in glo. m̄rimo^m ɔ̄tctū per metū nō tenet nec obligatus eſt q̄ hoc facit etſi iuret.

Hic dicitur q̄ ſimplr̄ nō pōt aliq̄s cogi ad cōſenſū: ſed tñ ſm q̄d. ſ. p̄ metū penaꝝ q̄s vult euadere: tūc arguitr̄: ſ; penas quas timet ſufficienter euadit cōſentiēdo tñ v̄bo extrinſeco. ḡ ſi vltra h̄ ɔ̄ſentit aīo interi⁹ iſto ɔ̄ſenſu cōſentit nō ex metu: ꝛ p̄ ɔ̄ñs ille ɔ̄ſenſus eſt liber: ꝛ nō coactus: ꝛ ita obligat: ſ; tñ iudicio eccl̄ie nō eſt matrimonium que talem preſumit in matrimoniū non conſenſiſſe: ſed tñ in prolatione verborum ad periculū q̄d metuit euadēdū. ℄ Cōtra hoc. q̄cūq; cogitr̄ ad aliq̄d q̄d nō pōt eē ſine alio abſq; pctō mortali, cogitr̄ ad illō aliud. ꝛ h̄ accipiēdo coactionē ſilr̄ hincinde. ſ; iſte p̄ te cogitr̄ ad dōm v̄ba exteriora ad exprimēdū cōſenſū p̄ metū. illa aūt v̄ba nō p̄nt eē ſine ɔ̄ſenſu illo interiori ſine peccato mortali: q̄ ꝓferens illa ſine illo pniťioſe mētitr̄. ḡ ſic p̄ te pōt cogi ad ꝓferēdū v̄ba ſic ꝛ ad cōſenſū interiorem. maior ꝓbatr̄ multiplr̄. tum q̄ iſte met⁹ q̄ excuſat eſt ille q̄ pōt cadere in cōſtantē virū ſm iura: ſ; in virū cōſtātē nō pōt cadere met⁹ maioris incōmodi q̄ pctī mortalis. tum etiā: q̄ nullus met⁹ pōt cadere recte in aliquē niſi ad ſubeundū minus malū vt fugiat maius malū: ſ; pati q̄ſcūq; penā eſt minus malū q̄ peccare mortalr̄. ℄ Idē ēt poſſ; ꝓbari de licito ꝛ illicito: q̄ met⁹ nō pōt inducē aliquē ad aliq̄d niſi vt eſt licitū: q̄ magis neccīū eſt vitare illicitū q̄ fugere penā. ſiq̄dē plus a cā ſupiori determinatr̄ aliq̄s ad fugiendū illicitū q̄ ad penā cauēdā: q̄ deus p̄ affectionē iuſtitie retrahit hoīes ab illicito. affectio aūt cōmodi inclinat ad penā vitādā. ℄ Hec rō tota ɔ̄firmatr̄ duplici exemplo. ḡ ſi alicui nō liceret cōſentire interi⁹ nullus met⁹ deberet eū īducere ad ꝓferēdū v̄ba exteri⁹: ſicut eēt de religioſo q̄ nullo mō īduci d; ad dōm hec verba: q̄ aut eſt ɔ̄ſentiens aīo: ꝛ ſic peccat mortalr̄ cōtra votū. aut nō ɔ̄ſentiēs: ꝛ ſic peccat mortalr̄ mēdacio pniťioſo: ḡ nullus al̄r⁹ inducitr̄ ſufficiēter p̄ metū ad dicēda iſta v̄ba niſi vt diſtinguitur a religioſo: q̄ licet ſibi ɔ̄ſentire interius. ℄ Aliud exēm^m ſi q̄s violētiā inferēs iſti vt accipiat illā: ꝛ ēt p̄ violētiā exigeret ab eo tale iuramētū iuro ad ſancta dei euangelia q̄ ſine metu cōſentio in iſtā: nullo mō d; ex aliquo metu ad iſtud iuramētū īduci: q̄ eſt pctm̄ mortale iurādo mēdaciter. ḡ a ſili nullo metu pōt iſte induci ad accipiēdū iſtam v̄bo exteri⁹ niſi vt ſic accipe eſt licitū: nō eſt aūt licitū niſi vt cōiungitr̄ cōſenſui interiori. ℄ Si dicas per iſtas rōnes ꝓbari pōt q̄ nō d; dicere v̄ba ꝑꝑ quēcūq; metū niſi conſentiat aīo: tñ ſi cōſentit tenetr̄: q̄ ad illū cōſenſū nō inducit eū ſufficiēter met⁹. ℄ Cōtra: nec ad v̄ba exteriora cogitr̄ ſimplr̄ ſic q̄ alius moueat linguā ſuam: ſed q̄ īminet ſibi aliud magis vitādū. ſ. mors: iō dr̄ cogi ad ſic loquendū: ḡ a ſili cū īmineat ſibi ma⁹ malū q̄ ɔ̄ſentire in iſtam: vtpote mors vel pctm̄ mortale metu cogitr̄ ad cōſentiēdū in iſtā. ℄ Cōfirmatr̄ iſtud: q̄ oppoſitū daret occaſionem multis mētiēdi pniťioſe. ℄ Cōfirmatr̄ ēt p̄ exēplū ſi q̄s in magno periculo ꝓijciat merces in mari ne ſubmergatr̄ ex metu ꝓijcit: ꝛ ſi eēt actus ali⁹ ſine quo nō poſſet eē ꝓiectio vel abſolute vel ſine pctō mortali, ad illū ſilr̄ cogeretur. ℄ 2⁹ peccat op̄io in h̄ q̄ dicit eccl̄iā̄ p̄ſumere nō eē ɔ̄ſenſū q̄ p̄ſumit ip̄; ex metu tm̄mō cōſenſiſſe exteri⁹: nō interius in aīo, h̄ falſum eſt: q̄ eccl̄ia ſemp̄ p̄ſumit p̄ meliore parte: ſicē hr̄ ex̄ de re. iur. eſtote miſericordes. ꝛ extra de ſeruitio in ordib⁹ faciēdo. c. vnico. q̄s p̄ſumitr̄ idoneus q̄ñ nō ꝓbatr̄ idoneus: ꝛ appet manifeſte: q̄ eccl̄ia copulā carnalem ſequentē ſponſalia preſumit eſſe ex affectu matrimoniali: quia preſumit ſponſum ꝛ ſponſam nō peccare mortaliter in illo actu. ergo a ſimili h̄.

Ad q̄ōnem igitr̄ duo ſunt vidēda. p̄mo qualr̄ poſſit eē ɔ̄ſenſus coact⁹. 2⁹ ſi ille ſufficiat ad ɔ̄tctū m̄rimonij. ℄ De p̄ dictio ē volūtatē ſimplr̄ cogi ad actū volēdi: q̄ cū violētū ſit ex 3⁹ ethi^r. cui⁹ p̄n^m eſt ex̄ nō ɔ̄ferēte vim paſſo: itellige paſſo vim. i. violētiā non ɔ̄ferēte: nō negatiue ſ; ɔ̄trie. i. cōferēte: q̄d eſt dictu: violentū eſt q̄d eſt totalr̄ a p̄n⁹ extrinſeco q̄ eſt ɔ̄ īclinationē paſſi: ꝛ velle nō pōt ſic leſſe volūtati: q̄ tūc nolēs vellet vel volēs nollet: ꝛ ſic ſeq̄tr̄ ꝓpoſitū. pōt ḡ hoīs volūtatē cogi ad aliquā paſſionē vtpote ligat⁹ hic cogitr̄ remanere: vel ad aliquā actionē iſtr̄alē: que tñ nō eſt actio ſua: vtputa ſi aliq̄s manu mea pcutiat ita poſſet facē manu erea: ſed ad actionē volūtatis illicitā vel īperatā q̄ ꝓprie eſt actio humana non pōt cogi niſi ſm q̄d metu. ſ. maioris mali q̄ ſit ille act⁹: ꝛ eſt iſta coactio poſſis in hoīe vtuoſo q̄ñ nō leui eſtimatiōe ſ; certitudialr̄ ſaltē certitudie ſufficiēte in actibus humanis ſcit malū ſibi īferēdū q̄d maius eſt incōueniēs ſibi q̄ actū iſtū diſplicēte elicē: ꝛ ſ̄t hm̄ eē q̄ ſ; rectā rōnē ſit ſibi maius incōueniēs: vtpote mors, vel ſuſtinere carcerē, vl̄ captiuitatē, mutilationē enormē, ſtuprū, ꝛ ſilia mala. cū ḡ iſte ſit dn̄s voluntatis ſue pōt ꝛ velle aliq̄d q̄d al̄s nollet ꝛ īperare actū al̄s nolitū an̄q̄ incurrat iſta mala: ꝛ h̄ ſ; rectā rōnē: vñ talis met⁹ dr̄ poſſe cadere in ɔ̄ſtātē virū: ſ; nullus metus pōt īducere aliquē ad pctm̄ mortale ſ; rectā rōnē: q̄ nō pōt eē ma⁹ malū q̄d īminet q̄ ſit iſtō pctm̄: q̄ nulla pena ſolū peior eſt q̄ culpa mortalis.

De ſecundo dico q̄ ɔ̄ſenſus iſto mō coactus in iſtis nō ſufficit ad ɔ̄tctū m̄rimonij: vt expſſe habetr̄ extra d̄ deſpō. Cū locū. ꝛ c. veniens. 2. ꝛ c. ɔ̄ſultationi. ℄ S; que eſt rō iſtius: ℄ Rn̄⁹. ꝛ a cā ſorali

Hoſt.de ſponſali bus q̄ſti.13. &.15.

A

B

Cap.2.

Nota

C

D

ſtius ↄtc⁹:ꝛ a cā efficiente a qua eſt ꝙ ↄtc⁹ hꝫ talē formā:
ꝛ a cā finali ꝑpter quā efficiēs dedit iſti ↄtui talē formā.
p̄ᵐ pꝫ:qꝛ iſte ↄtus eſt datio:ꝛ lꝫ nō liberalis:qꝛ dat vt detᷣ
ſibi equale:eſt tñ libera datio:qꝛ ↄ dationis rōnē eſt ꝙ nō
ſit libera. ¶ 2° a cā efficiēte:qꝛ deus talē inſtituit iſtā trāſ
lationē ſūme liberā. vñ nō eſt iſtud ab eccl'ia determina
tū ſed tñ expreſſuꝫ. pꝫ eniꝫ ꝙ ēt in lege nāe erat iſtud re
Adherere qſitū in ↄtu mrimonij. Gen̄. 2. Adherebit vxori ſue:ſꝫ nō
adhereret qs illi qd inuite tenet. ꝛ Gen̄. 24. vbi de habraā ꝙ
dixit illi ſeruo ſuo ſi noluerit mulier tecū venire tūc liber
eris a iuramēto:ꝛ cū peteret ille rebeccā dixerūt vocem⁹
puellā ꝛ queram⁹ volūtatē ei⁹:ꝛ ſtatiꝫ queſierūt parētes:
vis ire cū hoīe iſto:ↄ dixit Vado. ¶ 3° ex pte finis que eſt ꝓ
les peranda ex quo naſcitᷣ indiſſolubilitas vinculi:ad iſtū
cōpetit iſtā dationē eē ſimplr liberā:qꝛ (vt dictū eſt:quia
Diſ. 36. in 2ᵃ ↄclone pncipali. vt habetur. 20. q. 3. pñs.) qd quis non diligit facile ↄtēnit.
¶ Dicit ēt qdā ꝙ poſſet dici eccl'iaꝫ illegitimare pſonam
Ric. pñti diſ. ar. 1. q. 1. optā ēt pro tpe illo ꝓ quo eſt coactio:qꝛ ſicut pōt illegiti
mare ſimplr:ita ēt in caſu vel ad tps. ſed h nō credo imo
a. l. pp nām. ſtatutū eccl'ie hoc reqrit ad nām iſtius ↄtus ab efficiente
determiatā pp finē ad quē eſt. ¶ Cōtra hoc. ſi iſte coact⁹
metu ſimplr ↄſentit in iſtā (vt dictū eſt ꝑus) vere ↄſentit:
qꝛ ex quo virtuoſus eſt vt vitet peccatū mortale ↄſentit in
terius cōcorditer vbis exteriorib⁹. ḡ cū ꝑ actū voluntatis
trāſferatᷣ dñiuꝫ:iſte trāſfert ptātē ſui corpis in illā. ¶ P̄.
Siqs ex metu pcti mortalis ↄheret mrimoniū ſimplr:pu
ta ſi ex pcepto diuino vel hoīs ſupioris ſi poſſet hoc pcipe
re ſimplr ↄhere:ꝛ tñ metus pcti mortalis eſt ita metus:ꝛ
ita cadens in cōſtātē virū ſicut aliqs met⁹ pene:imo mul
to magis. ¶ P̄. Nō tñ ſibi pōt qs timere malū:ſꝫ ēt pro
ximo. ḡ ſi malū imineat huic mulieri vel pcti:vt ſi dicat ꝓ
firmo ꝙ ſe ꝓſtituet ſtatim niſi ducatᷣ vel pene:vt ſi dicat
ꝙ ali⁹ vel ipſa occidet ſe niſi ducatᷣ:iſte vt vitet iſta mala
a. l. iſtius. q. accipit eā:videtᷣ ꝙ ſit ↄtc⁹ mrimonij:ꝛ tñ ſibi eſt metus. ḡ.
¶ Ad ſolonē iſtoꝝ poſſet accipi rō ex ſacro:qꝛ reqritᷣ li
bera intētio in miniſtrādo h ſacrm̄:ſed iſtud nō eſt ita no
tuꝫ ſicut de liberalitate reqſita ad ↄtū. ¶ Ad p̄ᵐ ↄcedo
E ꝙ iſte cui iminet metus pcti mortis vel carceris ſꝫ rectā
rōnē dꝫ dicere verba mrimonialia q̄ exiguntᷣ ab eo:ꝛ ex
cōſequenti dꝫ cōſentire interi⁹ cōcorditer vbis:nec tñ per
iſtū cōſenſuꝫ transfert poteſtatē ſui corpis in illam:qꝛ nul
lus ↄſenſus eſt tranſlatiuus niſi mere liber. ¶ Et ſi dicas
ſaltē iſte libere hꝫ actū volūtatis. ḡ q̄tuꝫ eſt in ſe trāſfert.
¶ Rñ⁹. nō libere hꝫ:qꝛ nō niſi ex metu hꝫ:lꝫ metus non
ſit cā effectiua:ſed cā vehemēter inductiua ſicut nō libere
loquitᷣ verba exteriora ſed ex metu. ¶ Uel poſſet dici ꝙ
deus qui eſt ſuperior dñs in iſta tranſlatione nō ratificat
eā niſi ſit mere libera. ¶ Et ꝑ hoc poſſet videri ad iſtud
argᵐ:iſte ſcit ſe nō trāſferre corpus ſuū:qꝛ nō libere ↄſen
tit:ꝛ ſigno exteriori oñdit ſe transferre. ḡ mentitᷣ. ¶ Rñ⁹.
oſtēdit ſe trāſferre quātū in ſe eſt:ſed ſcit ſe nō transferre:
qꝛ ſcit hec nō ratificari a ſupiori. ¶ Si dicas ḡ ad hoc ꝙ
nō mētiatᷣ. opꝫ dicere accipio te in meā ſi dñs permiſerit.
¶ Rñ⁹. iſta ↄditio ſemꝑ intelligitᷣ q̄ūcūqꝫ ſit abſoluta
locutio:ꝛ iſto modo dꝫ intelligi abſolute verbū eius:acci
pio te in meā ſupple q̄tuꝫ in me eſt ſuppoſita violentia
iſta:ꝛ ſi deus ratificaret per talē cōſenſuꝫ q̄lē nunc habeo
traditionē corpis mei fieri traderē tibi meū:ꝛ intñ trado
q̄tū tradi pōt ꝑ talē ↄſenſuꝫ. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ ↄtrahens
F ex obediētia pp metū pcti mortalis ↄhit vt ſeruet iuſtitiā
a. l. ceſſari. ꝛ iō ex mera electione:ꝛ tunc vr̄ ceſſare rō ↄ pmā opionē:
qꝛ ita diceret ille ꝙ coactus ad vba ex mera electione cō
ſentit ad vba ex iuſtitia:qꝛ ↄſenſuꝫ illū hꝫ zelo iuſtitie:ne
ſcilꝫ peccet. ¶ Ad 3ᵐ ſi tñmō timeatᷣ pena in ꝓximo:di
co ꝙ nō poſſet ex tali metu eſſe cōſenſus ſufficiēs ad ma
trimoniū:ſed ſi timeatᷣ pctm̄ in ꝓximo:ꝛ hoc valde certi
tudinalr opus pfectū eēt ſi qs illā acciperet ne peccaret:ꝛ
ſi acciperet teneret mrimoniū:qꝛ eſſet conſenſus liber ex
charitate. ¶ Sed nunquid tenetur ex neceſſitate ſalutis:
¶ Reſponſionem quere.
¶ Unus modus dicēdi eſt ꝙ tenetᷣ:qꝛ qlibet tenetur de Reſponſio
neceſſitate ſalutis ſaluare ſalutē corpalē q̄tū pōt ſine ſui
periculo. igitᷣ a fortiori ſalutē ſpūalē ꝓximi. ¶ Alius mo
dus dicēdi eſt ꝙ nō tenetᷣ:qꝛ ille proteſtādo:qd nō eſt cā
ſui mali eſt imunis a malo ſi aliqd fecerit:qꝛ vt dicit Ar.
in elenchis nō que dicūt hoīes faciunt. Durū eniꝫ eſſet ꝙ
pp vba illius mulieris qs de neceſſitate ſalutis cogeretur aliorum.
nubere vbi ille fortaſſis intēderet religionē ingredi.

Ad primum argᵐ pncipale nō eſt ſile pp tria. p̄
qꝛ cōditio baptiꝫati efficitᷣ melior
nō ſic mrimonio aſtricti. 2° qꝛ volūtas ſupioris ratificat
per talē cōſenſuꝫ coactū aliquē fieri filium eccleſie:nō ſic
aūt in mrimonio. 3° qꝛ in baptiſmo nō eſt ita ꝓprie matri
moniū ſicut adoptatio. pōt aūt hn̄ ſufficere minus de vo
luntario in adoptato q̄ꝫ in ↄhente mrimoniū:vñ non hn̄s
vſuꝫ rōnis pōt adoptari ſed nō deſponſari. ¶ Ad 2ᵐ. for
tis nō eſt oīno īpauidus:qꝛ hoc eſt audacis in nullo paue G
re:ſed eſt īpauidus ꝛ pauet vt recta rō dictat:dictat autēꝫ
rō recta plus hēre timere mortē q̄ꝫ carcerē ꝛ pctm̄ mor
tale q̄ꝫ actū iſtū al's diſplicibilē. ¶ Ad 3ᵐ in inductione ꝑ
terrores multū eſt de inuolūtario ꝛ paꝝ de volūtario. e ↄ
aūt in inductione ꝑ blanditias ꝛ delitias. ibi. n. multū eſt
de volūtario:ꝛ paꝝ de inuolūtario:qꝛ in p̄ ſi voluntas di
mittatᷣ ſibi ſtatim reſilit. in 2° aūt ſi iam allecta dimittatᷣ
ſibi forſitan ꝓſequeretᷣ illud ad qd allecta eſt:ꝛ iō nō ſic
eſt inuolūtaria coactio ꝑ blanditia ſicut illa que eſt ꝑ mi
nas ꝛ terrores:ꝛ rō eſt qꝛ frequēter volūtas cōcordat ap
petitui ſenſitiuo:ꝫ ab aliq̄ magis ↄueniēti patiēs magis ꝛ
magis inclinatᷣ:ꝛ ecōuerſo patiēs ab aliq̄ diſconueniente
magis ꝛ magis fugit. ¶ Ad vltimū illud. c. pōt exponi de
debere:de cōgruo:nō aūt de neceſſitate pcepti. ꝛ ad illud
qd adducitᷣ de. ff. dico ꝙ ita loqtᷣ ius ciuile:ſꝫ ius canoni
cū eſt ↄtrū. Vñ illud Pauli. Filij obedite parētib⁹. nō in Ephes. 6.
telligitᷣ quo ad iſtd:qꝛ in iſto nō tenetᷣ fili⁹ obedire prī. qd
aūt adducitᷣ de mrimonio ſpūale nō eſt ſile:qꝛ nō tantāꝫ
auctē hꝫ pr̄ corpalis ſup filiū ad mrimoᵐ carnale:quātāꝫ
hꝫ pr̄ ſpūalis ſup filiū reſpectu mrimonij ſpūalis:ꝛ rō cō H
grua eſt qꝛ hic efficitᷣ ↄhēs melioris ↄditiōis:nō ſic aūt ibi.

¶ Nec ſolū coactio īpedit vel excludit cōſen
ſum:ſed ēt error ꝛc. Diſtin. XXX.

Vero circa iſtā 30ᵐ diſ. duas. q. Qo. I.
pma verū ad ↄtum
mrimonij reqratᷣ cōſenſus ſequēs rōnem
nō erroneam ſiue apprehēſionē:Qꝛ non
Gen̄. 29. de iacob ꝛ lya in quā nō cōſenſit
niſi ex errore credēs eā eē Rachelē:ꝛ tñ
vr̄ fuiſſe mrimoniū/alioqn copula carna
lis fuiſſet fornicatio. ¶ Qꝛ ſi excuſes eū ꝑ ignorātiā:lꝫ nō
forte ſufficiētē qꝛ nō inuincibilē. ¶ Cōtra. ſaltē in craſti
no potuiſſet eā repellere tanquā nō ſuaꝫ. ¶ P̄. Gen̄. 27.
Iſaac ex errore bndixit iacob credēs ipꝫ eē eſau:ꝛ tñ po
ſtea dixit:bndixi ei/eritqꝫ bndictus. ḡ a ſimili in ꝓpoſito.
¶ P̄. Sacerdos credēs baptiꝫare vnā pſonā ſi baptiꝫa
ret aliā eſſet baptiꝫata. ḡ error non ibi īpedit:ꝛ pari rōne
nec hic. ¶ P̄. Plus obeſt ↄiugi moralis malitia in ↄiuge
ↄtra legē diuinā q̄ꝫ pena ſeruitutis:ſed apprehenſio erro
nea quo ad iſtā malitiā ſi ſequatᷣ conſenſus in iſtaꝫ pſonā
non impedit contractuꝫ matrimonij:ergo nec error in cō
ditione ſeruitutis. ¶ Contra. magiſter in littera.

Ad iſtam

Ad iſtam qõnē dico ex ſcḋa ꝯne pme.q.di.26.ꝙ
iſte ꝯtcus eſt donationis libere ⁊ volun
rie ſic dictū eſt di.pcedēti:ignorãtia aūt ⁊ maxie illi⁹ ꝯdi
A tiõis q̄ regrit ad actū volūtatis cāt īuoluntariū ſm pb̃z
Eth.3. 3.ethi.⁊ ſm Aug⁹.8.de tri.c.4.nibil ē amatū vel volitū
2.10.de tri. niſi pus cognitū.℄ Ex h̄ ſequit̄ breue correlariū ꝙ er
ror ſiue apprehēſio erronea q̄tū ad oēm ꝯditionē regſi
error tā p ſe ad ꝯtcū facit ꝯtcū nullū eē:ſunt aūt in gñe tres ta
les ꝯditiones:duę ex pte pſonaꝝ.vna ꝙ hec pſona pute
tur eē illa.alia ꝙ pſona ſerua credat̄ libera.3ª ꝯditio eſt
error ſibi correſpõdēs ex pte ꝯtcus:puta ſi credat̄ aliā
pſonā ſibi ꝯtcū ꝯtrere:cū tñ in rei veritate nõ ꝯtrat:qꝛ nõ
itendit dare ſicut alia itēdit accipere.℄ De p̄ errore pꝫ:
qꝛ īpedit oēm vēditionē ⁊ traditionē reꝝ.puta ſi emat̄
aurū ⁊ vēditor vēdit auricalcū:ita hic itelligit̄.ꝙ h.det
ptātē ſui corpis ſi alia det alś nihil fit.℄ Scḋa ꝯditio
eſt hic ſpālis:qꝛ hec eſt pmutatio ptãtis corpis p ptãte
corporis:ſeruus aūt nõ põt dare ptãtē ſui corpis libere
ſicut illa ecōuerſo:⁊ illa neſciēs ſeruitutē ei⁹ per ꝯñs nõ
ꝯſentit ſciēter in huū nec vult cōmutare ptãtē ſui corpo
ris p ptãte corporis quā ſeruus nõ põt facere:qꝛ nõ hꝫ
B illā.℄ Et ex h̄ ſequit̄ aliud correlariū ꝙ error ꝯditiõis
melioris nõ īpedit nec ſeruitus ſi nõ ſit ignota.℄ Ter
tia ꝯditio gñalis omni ꝯtcui eſt:qꝛ ſi vnus ꝯbit aīo ſim
plici ⁊ alter doloſe vtēs ſignis ꝯtcus ſine aīo ꝯhendi nõ
eſt ꝯtcus:qꝛ deficit ibi pncipalior cā.ſ.actus mutuus vo
lūtatis ſine quo cā minus pncipalis.ſ.ſignū exterius nõ
Difficultates ſufficit.℄ Sꝫ hic ſunt dubia.p̄ᵐ eſto ꝙ aliqs ad exequē
ſubtiliſſime. dū libidinē dicat verba.aīo tñ nõ itēdēs ꝯtrere:alia pſo
na ſimplici aīo ꝯhēs nunqd obligat̄:vꝫ ꝙ ſic:qꝛ ex pte
ſua ſunt tā cõſenſus q̄ verba:⁊ ita tota cā obligationis.
℄ P̄.Eſto ꝙ doloſe ꝯhēs exprimat alteri dolū ſuū iſta
pſona ſimplici aīo ꝯhēs nõ põt recedere a ꝯtcu:qꝛ expo
neret ſe pīculo fornicatiõis:nec põt ſtare:qꝛ nõ põt red
dere debitū certitudinalr ex pte ſua ⁊ pbabiliter ex pte
alterius.de quo ꝯſumēdū eſt melius:qꝛ tūc exponeret ſe
pīculo fornicationis.g̃ vꝫ in tali caſu pſona iſta ſimplex
eē pplexa.℄ Ad p̄ᵐ dico ꝙ ꝯtcus mřimonij non clau
Ric.27.diſt. dicat.⁊ iõ ſi ſcḋa pſona nõ dat nihil fit:vt dcm̄ eſt in.j.q.
huius.4.ar. ꝯne.2.do vt des:vel do ſi des:⁊ iõ ſi illa nõ dat ita nihil
j.q.3. facit:ſꝫ ex pte ſua nõ ſit īpedimētū facti niſi ex ꝯſequen
ti.℄ Sꝫ de ſcḋo eſt maior altercatio qbuſdā dicētibus
ꝙ iſta pſona nõ põt reddere debitū ſtãte ꝯſcia de dolo
alterius.nec recedere:qꝛ exponit ſe pīculo fornicationis:
C vt dictū eſt.Dico tñ breuiter ꝙ nullus eſt pplexus in le
ge diuina ēt quocūqꝫ actu ꝓprio poſito:dum tñ nõ ma
neat aliqð pctm̄ mortale:p qð fiat pplexus.iſta ſimpli
ci aīo ꝯhēs cū doloſo nec tunc nec multo magis poſt hꝫ
aliquē actū p quē ſit pplexa.g̃ ſimplr pꝫ ſibi via ſalutis.
Dico g̃ ꝙ via tutior nõ eſt facere ſibi ꝯſciam ꝙ alter do
loſe ꝯſenſerit:imo ꝙ tūc veraciter ꝯſenſit:ſꝫ mõ mentit̄.
a.l.faciat ſicut ⁊ in h̄ caſu faciat ſicut vero ꝯiugi.Si aūt nõ põt tollere
vero ꝯiunx. pſciam quā hꝫ in ꝟbo ꝯuarino alteri⁹ cõiugis ſtãte illa
ꝯſcia peccat mortalr reddēdo debitum:qꝛ fornicat̄.nõ
D reddēdo aūt ⁊ multo magis recedēdo exponit ſe pīculo
pcti mortalis:qꝛ forte iſte mētit̄.⁊ pbabilius eſt ꝙ nūc
mētiat̄ q̄ ꝙ mētitus fuerit in pncipali ꝯtcu:⁊ tūc iſta vł
Mathei.19 negat ſibi qð ſuū eſt vel ſi recedit mechat̄ ſm euãgeliū.
In magnā g̃ brigā ponit̄ ꝯhēs cū doloſe ꝯhēte.℄ Sed
nunqd iſte doloſus erit immunis.℄ Rñ:ſtãte illo dolo
in foro ꝯſcie dōm eſt ſibi ꝙ nullo mõ reddat nec petat:
qꝛ fornicaret̄.⁊ cū hoc dōm eſt ſibi:ꝙ de neceſſitate ſalutis
tenet̄ ſatiſfacere pſone leſe vt ſibi reddat de ſuo quãtū
ſibi abſtulit.erat aūt iſtius de iure corpus doloſi:qꝛ cõ
mutauit corpus ſuū p corpore illius ſicut g veraciter ꝯ
bit cū alia:qð eſt ſeruãdū.⁊ iõ tenet̄ iſte doloſus cõmu
tare dolū in vez ꝯtcū.℄ Sꝫ eſto ꝙ tpe intermedio ꝯbat
cū alia veraciter.℄ Rñ:ſeruãdū illð eſt cū ſatiſfactio
ne exteriori poſi:puta cū pcuratione mřimonij ꝯueniē
tis.ſicut dꝫ Exo.22.⁊ de ipoſſibilitate reddendi huic qð ſibi
debet̄ eſt penitēdū.De dormiēte cū ꝟgine g tenet̄ ſibi
ad certā reſtõnē ſm more dotis quā ſolēt accipe ꝟgines
in pria illa.℄ Si arguat̄ ꝯ ſolõnē iſtā de errore q̄ cõſi
ſtit in hoc ꝙ cõmutatio nõ eſt niſi ſm apprehēſionē va
loris cõmutati ad illud p quo cõmutat̄.℄ Cõtra h̄ ali
qs põt aliqd dare vel cõmutare expectans magnum
ſibi dari:cui tñ nihil reddet̄:nec tñ pp h̄ datio p⁹ eſt nul
la.℄ Rñ:quedā eſt datio nõ liberalis expectãs reddi
tionē futurã:quedā eſt exigēs dationē pñtē cõcomitãtē
que ꝓprie cõmutatio eſt.p⁹ hū tenet ēt ſi poſtea non ſe
quat̄ redditio expectata:qꝛ in pñti fit trãſlatio ſolū ſub
ſpe redditionis future.2ᵐ nūq̄ eſt niſi ſit ſtatiꝫ redditio
cõcomitãs:qꝛ ꝯtcus cõmutatiuus eſt ꝯditionalis ⁊ ſi nõ
expreſſa conditione:tñ vlr ex nã ꝯtcus ſubintellecta:⁊ ꝯ
E tcus conditionatus non eſt nõ ſtante ꝯditione.

Ad primum argu⁹ ſiue iacob poſſit excuſari a
pctõ ſi cognouit lyā p⁹ nocte:ſiue
nõ.nõ eſt magna vis:qꝛ nõ fuit ꝯfirmatus:ſꝫ poſtq̄ de
prehēdit illaꝫ eē lyā ꝯſenſit nouo ꝯſenſu pp illa ꝟba la
ban.nõ eſt ꝯſuetudis in loco iſto vt minores pus tradã
tur ad nuptias:⁊ extūc fuit vxor ei⁹.alś hñ ꝯcedo ꝙ po
tuiſſet repudiaſſe eā ſic nõ ſuaꝫ.℄ Ad 2ᵐ ſubdit̄ ibi ꝙ
poſt egreſſuꝫ iacob ⁊ igreſſuꝫ Eſau Iſaac ſtupore vehe
mēti ⁊ vltra q̄ dici poſſit admirãs expauit:⁊ q̄s g̃ ⁊c.⁊
tūc ſubiūxit.bñdixi ei eritqꝫ bñdictus.vbi ex textu dat̄
itelligi ꝙ fuerit raptus in illa admiratione vehemēti:⁊
Pſalmus ſin in ea vidit iacob eē iuſte bñdicēdū:⁊ ita lꝫ illā bñdictio
gularis. nē p ab hoīe ⁊ hūana cautela extortā dediſſet:tñ poſtea
F in extaſi a ſpūſcõ approbatā ꝓnūtiauit tñq̄ firmā ſub
iūgēs.eritqꝫ bñdict⁹.℄ Ad aliud dico ꝙ nõ eſt ſile de
baptiſmo ignorãter collato:qꝛ ibi nõ eſt ꝯtcus mutuus.
℄ Si tñ aliqs ad ſolõnē huius.q.acciperet rõnē ex rõ
ne facti ꝙ nõ poſſet ꝯferre ab errãte vꝫ pbabile ꝙ er
rãs in baptiçãdo circa pſonā nõ baptiçaret ſicut nec in
mřimonio.℄ Sꝫ iſta rõ nõ eſt poſita ad ſolõnez.q.nec
talis error ꝙ ſit.a.vel.b.dū tñ itēdat ꝯferre ſacrm̄ illi p
ſone q̄ pñs eſt:vꝫ īpedire collationē alioꝝ ſacroꝝ ſic hec
īpedit:nõ ꝙ īpediat ſacrm̄ p̄:ſꝫ qꝛ īpedit ꝯtcuꝫ donatio
nis faciēdam illi cui nõ vult donare illud qð hic datur.
G ℄ Ad vltimum dico ꝙ malitia moralis nõ eſt aliquid
per ſe requiſitum nec eius oppoſitū ad iſtū ꝯtcuꝫ:⁊ ideo
non īpedit ipſum.ſecus eſt de ſeruitute pp rõnem dictā
in ſolutione queſtionis.

Queſtio.II.

SEcundo quero.Utrū iter Mariā ⁊
Ioſeph fuerit mřimonium
veꝝ:Qꝛ nõ.17.q.j.ſūt q̄dā.Uouētib⁹ nõ ſo
lū nubere:ſꝫ velle nubere dãnabile ē.℄ P̄.
Numeroꝝ vltio hꝫ ꝙ mulieres debebãt nu
bere viris ſue tribus.g̃ Maria ſm legē nõ potuit nube
re niſi viro de tribu ſua:ſꝫ Ioſeph erat de tribu iuda:ſi
cut hꝫ Luc.2.eo ꝙ eēt de tribu ⁊ de domo dauid.Ma
ria aūt erat de tribu leui:qa cognata helizabeth.Luc.j.
℄ P̄.Cõtrahēs mřimoniuꝫ in aliqd aliud ꝯſentit q̄ in
cohabitationē:qꝛ ſic fr̄ ⁊ ſoror pñt cõſentire.g̃ in carna
lē copulã:qꝛ nihil aliud videt̄ addere mřimoniuꝫ ſuper
cohabitationē:ſꝫ in illā nõ poterat cõſentire:qꝛ vouerat
virginitatē.℄ Cõtra magr̄ in lr̃a.⁊ accipit̄ ex euãgelio
Mattħ.j.Cum eſſet deſponſata ⁊c.

Hic ſunt duo vidēda.pmo qꝛ ita eſt.2º quomodo.
pmū pꝫ ex auctoritatibus magiſtri quas.

A ponit in lr̃a. ⁊ ratio ꝯgrua ad hoc: qꝛ vel erat ꝓceptū vl' oibus q erāt in lege illa de ꝯhēdo mr̃imoniū: qḋ vi: qꝛ ꝑ bn̄dictione erat fecūditas: ⁊ ꝑ maledictiōe ſterilitas. pꝫ ex multis locis ſcripture: vel ſi nō fuit ꝓceptū gñale: qḋ pꝫ ex h̄ q Hieremias Hiere. z. ⁊ Joānes bap^{ta} remāſerūt v̄gines. tūc bt̄e virgini fuit datū ſpāle mādatū de cōtrahēdo cū Joſeph. ⁊ ad h̄ pñt eē rōnes ꝯgrue que accipiunt̄ ab Amb. ſup Luc. vt. ſ. eēt teſtis v̄ginitatis Marie. 2° vt ⁊ ēt ipſa nō haberet occaſionē mētiēdi de v̄ginitate ſua: qꝛ ſm Ambro. occaſionē mētiēdi indeſpōſata habuiſſet / deſpōſata nō habuiſſet: vt ſic tā teſtimonio q̄ꝫ ex ꝓſumptione magis crederet̄ ſibi de v̄ginitate ⁊ de mirabili ꝯceptiōe filij ſui. ℂ Cōgruum ēt fuit vt ſibi de v̄ginitate crederet̄ ne notaret̄ iſamis qꝛ nō putauit xp̄s ortus ſui fidē mr̃is iniurijs aſtruēdā. Sciebat eniꝫ tenerā eē v̄ginis verecūdiā: ⁊ lubricā famā pudoris. iō maluit dn̄s aliquos de ſuo ortu q̄ꝫ de mr̃is pudore dubitare. ℂ Alia rō vt eēt in obſequiꝫ v̄gini ⁊ puero ſiue in egyptū eūti ſiue redeūti: quā rōneꝫ tāgit Orige. ſuper illud Math. j. Cū eēt dſpōſata. Alia rō aſſignat̄ ab Amb. vt diabolus falleret̄. ℂ Sꝫ h̄ rō vī pui valoris. quō. n. nō poſſet diabolus videre v̄ginitatē mr̃is ſi habuiſſet viꝝ ſic̄ ſi nō habuiſſet: dꝫ ḡ itelligi q nō potuit h̄ videre: qꝛ

B nō fuit pmiſſus: lꝫ n̄ali po^{to} itellectus ſui potuerit h̄ videre. nec tūc iſta rō vī magni momenti: qꝛ eque fuiſſet ꝓhibitus ſi nō habuiſſet viꝝ. ℂ Alie rōnes qꝛ xp̄s noluit icipere ab iniuria legis ne daret occaſionē iudeis ⁊ herodi ꝑſequēdi ipm: cū partus inupte lege dānet̄: ne etiā v̄ginibus ſiniſtra opinione viuētibus daret̄ velamen excuſationis. q ipſa quoqꝫ mater dn̄i infamata videtur: iſte videntur bone ꝯgruentie ad propoſitum.

Vide mag. lra ⁊ tho hic Ric. pñti di. ar. z. q. p^{ma}. Hē. qu. q. ii.

De ſecundo

articulo dī q bt̄a v̄go vouerat v̄ginitatē ſub ꝯditione. ſ. niſi deus aliter diſponeret. ⁊ iō licuit ſibi mr̃imoniū ꝯhere. ℂ Cōtra. in

C omni voto quātūcūqꝫ abſoluto vī icludi hec conditio. ſi deo placet: qꝛ nullus dꝫ offerre aliqḋ deo velit deus vel nolit: neqꝫ ordinate itendit ſic offerre. ḡ cū ꝯditione iſta ſic itellecta ſtat abſolute votū. Dico ḡ q abſolute vouit v̄ginitateꝫ qḋ ſcīt cōycit̄ ex illo v̄bo ſue iterrogationis

Luce. j. ad gabrielē: quomō fiet iſtud qm̄ virum nō cognoſco. ſi eniꝫ ſolū nō cognouiſſet ſine ꝓpoſito nunq̄ꝫ cognoſcēdi nulla eēt qō: qꝛ in poſterū cognoſcenda ſi nō eēt ſterilis

ꝯcepiſſet: ⁊ iō fuit qō de mō ſupmirabili: qꝛ firmiſſime diſpoſuerat vel vouerat nūq̄ꝫ ſe cognoſcēdā a viro. ⁊ ad hūc itellectū expoſuit angelus rn̄dēdo. ſpūſſctūs ſuꝑueniet ⁊c̄. ℂ Quō ḡ potuit ꝯhere mr̃imoniū: Rn̄^{o}. in ꝯtu mr̃imoniali eſt mutua datio corpoꝝ ad copulā carnalē

D nō niſi ſub ꝯditione iplicita. ſ. ſi petat̄. Un̄ ꝯhēteo cū ꝓpoſito ſtatim vouēdi caſtitatē vere ꝯhū: hec aūt ꝯditio de voto caſtitatis nō ꝑiudicat voto caſtitatis: poſito eciā ꝯtu mr̃imonij. niſi illa conditio ponat̄ in effectu. ḡ vbi eſt certitudo ſimplr̄ q nūq̄ꝫ ponet̄ in effectu ibi in nullo ꝑiudicat voto caſtitatis ꝯtus mr̃imonij: ſꝫ hec fuit talis certificatio. ex quo eniꝫ habemus Math. j. q angelus iſtruxit Joſeph. Noli timere accipe Mariā coniugem tuā: multo magis: imo idubitāter ꝯcludit̄ q ipſa ꝑ angelū vl' imediate a deo anteq̄ꝫ deſpōſaret̄ Joſeph fuit certitudinalr̄ edocta. noli timere accipe Joſeph virū iuſtū in ꝯiugē. ecce eniꝫ ſpūſſctūs dabit eū tibi cuſtodē ⁊ teſtē v̄ginitatis: qui tecū pari voto ꝯtinea: ⁊ in multis tibi ad v̄ginitatis cuſtodiā ꝯgruētib' obſequat̄. nec eſt mirū de iſta ꝓbabilitate: qꝛ qcqḋ factū eſt circa Joſeph ꝑ viſionē angelicā / totū factuꝫ eſt rōne Marie q̄ fuit imediata in illa ineffabili ⁊ mirabili ꝯceptiōe. ſ. vnigeniti filij dei: exēplū iſti' pōt hēri extra de verb. ſig. ex qꝛ. ⁊ eſt hodie in

6. lib. vbi dī ſnialr̄ q retēto dn̄io concedere alijs vſum nō eſt inutile: qꝛ vſus ille nec⁹us eſt vtentibus. ⁊ a ſili in ꝓpoſito ꝯcedere ptāte ſui corpis ad talē actū ſi petatur retēto tn̄ vſu: qꝛ certū eſt: qꝛ ab illo nō petet̄ nō eſt inutile. Hoc tn̄ exēplū patit̄ caluniā: qꝛ nō ita vī q vſus poſſit reſeruari dn̄io tradito ſicut econuerſo: qꝛ poſteri' magis tradit̄ ſine p̄ori q̄ꝫ ꝯ: ſꝫ quo ad h̄. videlꝫ q aliqui ꝑtīē cōpetere vnū ſine alio. in ꝓpoſito aūt nūc vſuꝫ retinuit ſibi auctē ſua: ſꝫ certificata fuit q ſpūſſctūs vſuꝫ illū retineret. ita q nunq̄ꝫ ille alius cui talis vſus debebat̄ exigeret. ℂ Aliud exēplū: ſiqs ꝯxiſſet ſpōſalia cū iuramento ⁊ poſtea vouiſſet v̄ginitatē: videret̄ ꝯſulēdū illi q ꝯſumaret ſpōſalia ꝯhēdo de facto vt ſeruaret fidē iuramēti: ⁊ tn̄ vt ſeruaret votū ſtatiꝫ añ ꝯſumationem deberet anhelare ad religionē. ḡ iſti licet dare ptātē ſui corpis cōiugij vere ꝯhēdo mr̃imoniū rn̄ali: ⁊ tn̄ cū itētione nunq̄ꝫ dādi vſuꝫ quātū eſt ex pte ſui: ēt ſine h̄ q ſciat illū nūq̄ꝫ petituꝝ talē vſuꝫ. ḡ multo magis licet ſic ꝯhere ſi ſciret nunq̄ꝫ ꝓdictū ꝯiugē petiturū. ℂ P̄. Adultera hꝫ ptāteꝫ alterius ꝯiugis: qꝛ ꝑ mr̃imoniū fuit ſibi data ⁊ idefectibiliter: tn̄ nō hꝫ nec hēre pōt vſuꝫ corporis illi' ꝑꝑ pctm̄ ſuū. ḡ pctm̄ pōt ꝑꝑetuo ꝓhibere vſuꝫ ſtāte poteſtate data in matrimonio. ergo multo magis ſpirituſſanctus ꝑꝑ aliquam cauſam honeſtam hoc poteſt.

A

a. l. hec.

E

Ad primum

arg^{m} ꝑncipale: dico q illa auctas dꝫ itelligi de volentibus nubere ſm cōem legē: nō aūt de illis qbus ꝯſtat certitudinalr̄ q nunq̄ꝫ vſus ſequēs talē actū petet̄. ℂ Ad z^{m} pōt dici q illa lex fuit data ꝑꝑ filias ſalphat: ⁊ h̄ ne trāſferret̄ poſſeſſio de tribu in tribū: vt pꝫ ibideꝫ Numeri vltio. ḡ nō obligauit niſi mulieres illas ad q̄s deuoluebat̄ hēditas pr̄na ſicut ad illa deuoluta fuit pr̄e mortuo. Maria aūt nō fuit ſic heres: iō licuit ſibi nubē alteri alterius tribꝰ. ℂ Aliter pōt dici q Maria fuit de vtraqꝫ tribu. ſ. Juda ⁊ Leui. de tribu Juda ex pte pr̄is. ⁊ de tribu Leui ex pte mr̄is. ſiqdeꝫ Joachim deſcēdit ex nathā filio dauid ſic̄ pꝫ de Dam. c. 90. vbi ponit genealogiā ſcte dei genitricis. illa aūtē Anna ꝓſumit̄ fuiſſe de tribu Leui q̄ ſ. fuit mater Marie: ⁊ ꝑ ipſam eēt Heliſabeth cognata Marie. ℂ Iſtud ēt p^{us} de cognatione iude ꝓbari pōt ꝑ h̄ qḋ euāgeliū deducit xp̄m fuiſſe de tribu Juda deducēdo Joſeph ex illa tribu: qḋ nō eēt verū niſi Maria eēt de illa tribu. ⁊ hāc rōneꝫ tāgit Hierony. ſup Math. in pn̄°. ℂ Ad vltimū pꝫ ex. z. articulo. q. qꝛ ꝯſenſus iſte eſt in traditionē mutue poteſtatis corpoꝝ ad prolem procreandā. ⁊ ꝑ ꝯñs in vſum ſi petat̄: ſed hic fuit certitudo q nunq̄ꝫ vſus iſte a coniuge peteretur.

Lᵒ 4. c. 6.

ℂ Poſt hec de bonis coniugij que ſunt ⁊c̄.

Diſtinctio. XXXI.

Uero circa iſtā 31^{am} di. veniꝫ ſunt tria bona mr̃imonij q̄ magr̄ ponit in lr̃a. ſ. fides ꝓles ⁊ ſacrm̄. De nō: qꝛ ſacrm̄ eſt formaliter in ſe bonū. ḡ nō ē alijs bonis bonū. ℂ P̄. Inter adulterā ⁊ adulteruꝫ pōt eē mr̃imoniū: vbi tn̄ nō eſt bonuꝫ fidei. ℂ P̄. Cum ſterili pōt eē mr̃imoniū: vbi nō eſt bonuꝫ prolis. ℂ P̄. Cū mr̃imoniū ſit ſacrꝫ nō eſt bonū ꝑtiale mr̃imonij: qꝛ idē nō eſt pars ſui. ℂ Cōtra. magr̄ in lr̃a.

Hic dicitur

q ꝯhens mr̃imoniuꝫ obligat ſe ad copulā carnalē ſaltē ſub conditione ſi petat̄: ⁊ certitudo de nō petendo in paucissimis hꝫ. in iſto aūt actu ꝑuat̄ hō magno bono. ſ. vſu rōnis ſꝫ pħm 7. ethi. talis ingt actus furat̄ itellectū ſepiſſime ſapiētis.

Ric. pñti di. ar. j. q. j. in ſo lu. ꝑncipali. Lap. 15. a. l. ſpiſſe.

vnde Aug⁹.14.ci.c.16.Uoluptas qua maior in corpo-
ris voluptatibus nulla eſt in ipſo momēto tpis quo ad
ei⁹ puenit extremū pene oīs acies ⁊ q̄ſi vigilia cogitatio
nis obruit̄.nullus aūt ſm rectā rōnē dʒ ſe obligare ad
aliqd in q̄ tātū malū patit̄ niſi ſit ibi aliqd bonū recō-
pēſans.g̈ nullus dʒ ɔ̄hēre mr̄imoniū niſi ſint aliq̄ bona
recōpēſantia iſtā iacturā vſus rōnis:⁊ hec dicūt̄ a ſctis
excuſantia illū actū carnalē.iſta aūt ſunt bonū fidei:p-
lis ⁊ ſacr̄ʒ.℄ Cōtra h̄:q2 in ſtatu inocētie fuiſſet mr̄imo
niū ħ̄ns iſta bona:nec tñ fuiſſet tūc poſita vt excuſantia
illū actū.℄ p̄.In mr̄imōio Joſeph ⁊ Maria nō opor
tuit ponere excuſantia iſta:nec vl̄r in ſpūali mr̄imonio.
vʒ.cū pari voto caſtitatis ɔiūgūt.℄ p̄.Multo magis
p̄uat̄ hō vſu rōnis p ſomnū q̄ꝫ p actū illū:⁊ hoc tā īteſi-
Eth̄.17. ue.Unī ſm ph̄m.j.eth̄i.felix nō differt a miſero niſi ſm
medietatē vite.ſ.in vigilia q̄ꝫ ēt extēſiue:q2 ſomnus diu
p̄uat.iſte āt act⁹ q̄ſi momētaneꝰ.g̈ null⁹ ſʒ rectā rōnē dʒ
ſe exponē ſomno niſi eēnt bōa excuſātia ⁊ maiora iſtis:
Ric.vbi.ſ. qḋ tñ nō ɔcedit̄.℄ Dicit̄ ꝙ ſunt hec bona excuſantia.ſ.
ſol.3ᵐ arg̃ᵐ. necc̄itas nāe ⁊ confortatio organoꝝ:q2 ſine ſomno eēt ni-
mia fatigatio viriū ſenſitiuaꝝ.⁊ per ɔn̄s impedimentū
in intellectu:q2 itellectus impedit̄ ꝓhantaſia impedita.
Idē Ric. ℄ Aliter dī ꝙ nō patit̄ qs ꝓpriē dānū in ſomno ſicut
in iſto actu:q2 poſt ſomnum vigoratur intellectus:poſt
actū iſtū hebetat̄:ita ꝙ per iſtū actū non tm̄ priuat̄ qs
illo bono:ſed reddit̄ minus aptus vel habilis ad illud
⁊ alia poſt actū illū.oppoſitū aūt eſt de ſomno.

Tex.cō.21. **Ad qōnem** ergo dico ꝙ ſm ph̄m.5.metaᶜᵉ.c.de
pfecto bonū ⁊ pfectū idē eſt.duplex
A aūt eſt pfectio rei.ſ.itrinſeca vt forma ⁊ extrinſeca vt fi-
nis.alicui⁹ēt p̄t eē duplex finis.ſ.remot⁹:⁊ ꝓpinqu⁹.⁊ re-
Perfectio motior ē regulr̄ p̄ncipalior:q2 ad illū ordinat̄ ꝓpinqor.
et accipiēdo g̈ mr̄imoniū ꝓ illo vinculo derelicto ex p̄ ɔ̄ſēn
finis. 2. ſoia eius eſt idiſſolubilitas:ſicut tactū eſt i p̄ᵃ.q.hᵘ d̄ p̄ᵉ.
⁊ iſta idiſſolubilitas dicit ſacr̄m ꝓ eo ꝙ ſignat idiſſolu-
bilitatē ɔiūctionis chr̄i ⁊ eccl̄ie.g̈ ſacr̄m vt h̄ accipit̄ eſt
bonū itrinſecū mr̄imonij:q2 ei⁹ p̄ᵃ pfectio ⁊ foīalis:hec
aūt ordinat̄ ad actū carnalē mutuo reddēdū ſi petat̄.q̄
redditio iuſta eſt ex iſta obligatione mutua p̄cedente.g̈
hui⁹ mr̄imonij fides.i.fidelitas ſiue iuſtitia ad actū ad
quē ɔiūges mutuo obligant̄ eſt ei⁹ bonū extrīſecū ſicut
finis ꝓpinqu⁹.Ultra iſte act⁹ ordinat̄ ad ꝓcreandū ꝓ-
lē debite vel religioſe educādā.g̈ ꝓles religioſe educan
da ſi ſequat̄ eſt bonū extrīſecū mr̄imonij tanq̄ꝫ finis p̄n
cipalis.ſic g̈ pʒ q̄uō ſacr̄m vt hic accipit̄ ē bonū mr̄imo
nij p̄ᵐ ⁊ itrīſecū ⁊ forma.fides.i.fidelitas iniuſte redden
do actū debitū eſt bonū ei⁹ vt finis ꝓxim⁹:ſʒ min⁹ p̄nci
palis.bonū ꝓlis eſt ei⁹ bonū extrīſecū vt finis vltim⁹:ſʒ
De ɔuerſiōe p̄ncipalis.℄ Sed ꝓp argumenta videndū eſt q̄uō hec
ɔiug.ad apo tria ſunt in quolibet mr̄imonio.nō enim videt̄ eē bonū
ſtolicā.⁊.c. ſacr̄i in matrimonio rato nō conſumato:quia illud eſt
verū ⁊.c.ex diſſolubile per religionis ingreſſū:ſicut pʒ extra de re-
publico. gularib⁹.ad apoſtolicā.nec bonū ꝓlis videt̄ eē vbi eſt
B īpoſſibilitas ad ſuſceptionē ꝓlis:nec bonū fidei vbi nō
ſeruat̄ fides vt in adulteris.℄ Rn̄ᵒ.ſacr̄m vt eſt bonū
mr̄imonij(ſicut dcm̄ eſt)nō accipit̄ ꝓ ſacr̄o noue legis:q2
illud eſt ſenſibile:iſta aūt indiſſolubilitas eſt qd ſpūale
in mētib⁹ ɔ̄hētiū.ſacr̄m ēt mr̄imonij ſtatim trāſit:q2 cō
ſiſtit in fieri.iſta aūt idiſſolubilitas manet ⁊ eſt in eē ge-
to:nō in fieri.ſacr̄m ēt ē diſpō ad gr̄am īdigne ſuſcipiē
tib⁹:nō aūt iſta idiſſolubilitas.hoc.n.eſt itrinſecū bonū
oīs mr̄imonij noue legis:ita ꝙ ipoſſe eſt eē mr̄imoniū
formalr̄ ſine illo qḋ eſt forma ei⁹:ſed alia duo bona nō
ſunt itrinſeca mr̄imonio nec nec̄ia ibi formalr̄:ſʒ ſūt ibi
nec̄ia in obligatiōe ⁊ v̄tualr̄.bonū qdē fidei ſeruāde in

actu reddēdo ɔiugi qḋ ſuū eſt:⁊ nō dādo alteri alienū.
eſt eni necc̄io in obligatione:⁊ q̄ſtū ad negatiuā ſaltē eſt
ibi obligatio ſemꝑ ⁊ ad ſemꝑ:q̄ſtū aūt ad affirmatiuā
dicet̄ in ſequēti di.⁊ ideo nō ſeruās fidē peccat morta-
liter.℄ Tertiū bonū.ſ.ꝓlis eſt ibi in obligatiōe ſub cō
ditione ſi eueniat vt ſuſcipiat̄ grat̄ter ⁊ religioſe edu-
cet̄.iō ē ibi ſub obligatiōe ꝓ ſemꝑ ⁊ ad ſꝑ nō ipedire il Alex.de ales
lud bonū ſtudioſe.℄ Ex his ad inſtātias.ad p̄ᵐ dī vno i p̄ūt di.ſup
mō ꝙ indiſſolubilitas manet vſqꝫ ad mortē.Qḋ aūt di ſſam magri.
cit Apl̄s p̄ᵃ Co2.7.Mortu⁹ eſt vir/ſoluta eſt mulier a le Vide Ric.di.
ge mr̄imonij.dicūt eſſe veruʒ de morte ciuili.nō tñ de 27.hui⁹ arti.
morte carnali:q2 iſte act⁹ nō cōpetit niſi viuēti vita ci- 2.q.2.
uili.ꝓfitens aūt vitā religioſam morit̄ ciuilr̄.℄ Cōtra
h̄ ſi mr̄imoniū eēt ɔſumatū/eēt indiſſolubile oīno vſqꝫ
ad mortē:ita ꝙ ſi ɔiūges ēt pari voto ɔtinerēt nō diſſol
ueret̄ vinculū iter eos ēt per igreſſum religionis.g̈ ſm
iſtā viā indiſſolubilitas iſta cōpeteret mr̄imonio:nō ex
ɔ̄ſēu mr̄imonij ſimplr̄ q eſt datio mutua:ſʒ ex actu car-
nali ſupaddito:qḋ nō vī ꝓbabile:q2 iſte act⁹ nō eſt ali-
qd noui ɔ̄ſēt⁹:nec p ɔn̄s aliq̄ꝫ nouā idiſſolubilitatē obli-
gatiōis iducit.℄ Alr̄ dī q ꝑ pfeſſionē religiōis nō diſ-
ſoluit̄ viculū ɔiugale.℄ Sʒ ſi arguit̄ ꝙ ſpōſa manēs Hen. quolí.
in ſeclo pōt alteri nubē ⁊ eē vxor eius:⁊ ita erit ſil̄ vxor 5.q.39.
duoꝝ.℄ Rn̄det ꝙ h̄ nō ē icōueniēs:ita tñ ꝙ vni⁹ tm̄
ſpūalr̄.ſ.viculo ſpūali.alteri⁹ ſpūalr̄ ⁊ carnalr̄.eēt āt icō
ueniēs ꝙ eēt duoꝝ ſil̄ carnalr̄:⁊ ſm h̄ dicet ɔ̄iter ɔcedē
ꝙ vna poſſet eē vxor cētū ſil̄ iſto viculo ſpūali:⁊ tē mr̄i-
moniū vn̄ mr̄imoniū nō determinaret ꝙ vna eēt vni⁹:
nec illa iuſtitia cōmutatiua q̄ ibi reqrit̄:nec vī ꝙ illa co
pula carnalis ſequēs aliquā nouā iuſtitiā cōmutatiuam
tribuat.℄ Tertio mō dici pōt ꝙ in mr̄imonio rato ēt
ſi ɔ̄hēs itēdat nō ɔſentire in carnalē copulā:ſʒ ſtatiꝫ ad
religionē auolare an̄ ɔſumationē non eſt accōmodatio
ſʒ ꝑmutatio p̄tātis nō ad tp̄s:ſʒ pro vſu ꝑpetuo:alioqn
nō eēt vere mr̄imoniū noue legis:⁊ ex datione iſta orit̄ C
vinculū idiſſolubile niſi ꝑ mortē nāle alteri⁹ ɔiugū:vel
ꝑ reuocationē ſeu relaxationē illius q ſtatuit h̄ eē ſic in-
diſſolubile.chr̄s āt q iſtā idiſſolubilitatē idux̄it Math.
19.reprobās ꝓ lege ſua repudiū moſay cū ipe relaxauit
iſtā idiſſolubilitatē qn̄ alter ɔiugū ɔuertit̄ ad religionē.
vn̄ eccl̄ia nūq̄ꝫ attētaſſet poſt mr̄imonia rata nō ɔſuma
ta licētiare alteꝝ ad religionem altero manēte in ſeculo
niſi chr̄s h̄ iſtituiſſet.hī āt h̄ ex ſctō chr̄i vocātis Joānē
apl̄m ⁊ euāgeliſtā ad apl̄atū a nuptijs.Jo.2.cuius exē-
plū imitati ſūt ſcti p̄res.Alexius.Theonas ⁊ alij:nec tñ
illa nubēs alij erit ſil̄ vxor duoꝝ:ſʒ tm̄ ſcḋi:q2 vinculū
ipſius ad p̄ᵐ diſſolutū eſt ꝑ relaxationē chr̄i.nō aūt p̄ciſe
ꝑ talē vel talē mortē eius:q2 diſſolutio q̄ eſt ꝑ mortē eſt
ꝑ defectū alterius extremi:nec reqrit ſpālē relaxationē
legiſlatoris.hec autē relaxatio chr̄i rōnabilis fuit:q2 rō-
nabile eſt obligationē ad min⁹ bonū cōmutari in obliga
tionē ad mai⁹ bonū ab eo q h̄ȝ auctē cōmutādi.pfeſſio
aūt in religiōe eſt obligatio ad mai⁹ bonū:q2 ad ſpūale.
vn̄ ⁊ chr̄s ſtatū v̄ginitatis itelligit nō tm̄ ꝑ carētiā actus:
ſʒ cū ꝓpoſito ɔtinēdi ꝑpetuo.⁊ iſtū p̄tulit ſtatui ɔiugali.
Math.19.Sūt eunuchi q ſe caſtrauerūt ꝓp regnū ce-
loꝝ:q pōt capere capiat.vn̄ hec caſtitas diuiſa ɔ ɔiuga- a.i.trigeſimū
lē dī hīe fructū cētenariū.illa ſꝫo trigenariū ſm Hiero. vl̄ tricenariū
ɔ iouinianū.℄ Si q̄rās an iſta indiſſolubilitas ɔueniat
mr̄imonio euāgelico ꝓp rōnē ſacr̄i.Dico ꝙ in lege nāe
fuiſſet idiſſolubile:⁊ tñ tūc nō fuiſſet ꝓprie ſacr̄m anne- D
xū ɔ̄ſēui mr̄imonij ⁊ chr̄s potuiſſet iſtā idiſſolubilitatē
p̄cepiſſe in mr̄imonio ſue legis:⁊ʒ nullū ſacr̄ʒ adiūxiſſet
illi ɔ̄ſēui.potuiſſet ēt ſacr̄m adiūgē ɔ̄ſēui:⁊ ex quo tñ ɔ̄ſēi
nō vellet naſci vinculū idiſſolubile:ſi voluiſſet repudiū

moſaycā approbare.ꝫ ḡ iſta idiſſolubilitas a dño ſupio/
ri determināte ꝯctū debē fieri ꝑ ſempꝫ ⁊ obligationē de/
bere ſeq ꝑ ſempꝫ:niſi ipſemet in aliq̄ caſu diſpēſet.ad ħ
E ēt ꝯſonat rō nālis recta.℄ Ex iſta ſolone ſeqꝫ correla/
riūꝫ nōbile ꝙ ꝯbētes ſub aliq̄ ꝯditiōe repugnāte alicui
iſtoꝝ triū bonorum nihil faciūt.puta ꝯ pᵐ.accipio te in
meā donec occurrat magis placēs. Cōtra zᵐ.accipio te
in meā itavt nō tenear tibi ſeruare fidē nec affirmatiue
ad reddēdū niſi qñ voluero:nec negatiue qn poſſim ꝑ
libito meo alteri ꝯiūgi.Cōtra 3ᵐ.accipio te in meā ſi ꝑ/
curaueris venena ſterilitatis:vel ꝯſenties mecū in ꝑcu/
ratione taliū venenoꝝ.⁊ rō q̄re iſti ꝯctus nō ſūt mrīmo
niales eſt:qꝛ nō tenēt niſi ſub illa ꝯditiōe cū ſint ꝯditio/
nales:ſꝫ ipoſe eſt ꝙ ſint mrīmoniales ſub illa ꝯditione
qꝛ repugnat ꝯctui mrīmoniali:imo nullus ꝯctus eſt: qa
iſte nō pōt dare ſe ꝯ ꝑceptū ſupioris.ꝓhibitio aūt ſupio
ris eſt de trāſlatiōe ſub iſtis ꝯditiōibus:qꝛ ꝑcepit trāſla
tionē q̄ dꝫ fieri:ſub ꝯditionibꝰ oppoſitis fieri.vñ qcūqꝫ
ꝑattētauerint nō ſolum peccāt mortalr:ſꝫ obligantur ad
F recedendum ab ol vſu mutuo virtute talis ꝯctus.

Ad argumēta. ℄ Ad pmū pꝫ ꝙ iſta nō ſunt tria bona ſacri mrīmonij.illō
enī eſt qōdā ſignū ꝯcomitās ꝯctū:ſꝫ ſunt tria bona mrī/
monij vinculi idiſſolubilis manētis poſt ꝯctū:⁊ non eſt
icōueniēs illud eē bonū alijs bonis:⁊ eē bonū vno iſtoꝝ
tanq̄ꝫ bonitate itrinſeca alijs tanq̄ꝫ finibꝰ ꝑpingori ⁊ re/
motiori ſeu ꝑncipaliori.℄ Ad zᵐ pꝫ ex ſolone.q.qꝛ bo/
nū fidei eſt ſemꝑ in obligatiōe:ſꝫ nō i executiōe.℄ Ad
3ᵐ pꝫ ꝑ idē:qꝛ obligatio nō eſt abſolute ad bonū ꝓlis ſꝫ
ſub ꝯditiōe ſi eueniat ad gratāter ſuſcipiēdū ⁊ religioſe
educādū:⁊ ad nō ꝑcurādū ſtudioſe oppoᵐ.ſ.ne eueniat.
tñ ſm xitatēꝫ vbi eſt certa ipoſitas ad bonum ꝓlis:nō
vr̄ actus ille ꝯiugalis multū excuſari ꝑ iſtud bonūꝫ niſi
forte dicas ꝙ miraculoſe deus daret fecūditatēꝫ ſterili:
ſꝫ ſi nec illud eſt ꝓbabile nec intētū ab iſtis vtētibꝰ tali
actu alia duo bona excuſant.⁊ tūc mrīmoniū eſt ſibi tm̄
vt in remediūꝫ:nō aūt vt in offi̅m.de quo dcm̄ eſt di.26.
in ſolone qōnis.℄ Ad vltimū pꝫ:qūo equocat de ſacro
qꝛ vt eſt vnū bonū mrīmonij nō ē ſoīalr niſi idiſſolubi/
G litas illius vinculi vel obligatiōis:vt aūt eſt ſacrm̄ mrī/
monij eſt ſignū ſenſibile gratie collate digne ꝯbentibus
matrimonium ad cōiunctionē gratioſam aīoꝝ.

℄ Sciendum ēt eſt ⁊c. Diſt. XXXII.

Circa iſtam 3zᵃᵐ di.q̄ro verum ſit ſimplr̄ nec̄ium
in mrīmonio reddē dbitū petēti:Dr nō.
Nullus obligaꝫ ſimplr̄ ad pctm̄ morta/
le:ſꝫ reddē illud debitū eſt pctm̄ morta/
le.tuꝫ qꝛ ꝑuat ſe maiori bono.ſ.vſu rōnis
qō eſt maius bonū q̄ꝫ actus v̄tutis.agēs
aūt actū ꝯtiū actui v̄tutis vel actū vitioſum peccat mor/
talr:ſꝫ ꝑuare ſe actu v̄tutis eſt pctm̄ mortale.ḡ ⁊ ꝑuare
ſe vſu rōnis:qō ꝯtingit in actu illo.Tuꝫ qꝛ ſi nō eēt ꝯctꝰ
mrīmonij talis actꝰ eēt pctm̄ mortale:ſꝫ nullus ꝑt ſeipꝫ
licentiare:⁊ per ꝯñs ex actu ſuo proprio nō licet ſibi qō
ꝑus nō licuit.ꝯctꝰ mrīmonij eſt actꝰ iſtoꝝ.℄ p̄.Cōtra/
hēs mrīmoniū anteq̄ꝫ ꝯſumet ſi itret religionē nō teneꝫ
reddē debitū ⁊ tñ tūc eſt ꝯiūx.℄ Et ſi dicas mortuꝰ eſt
ciuiliter.Cōtra.añ ꝑfeſſionēꝫ nō eſt ſic mortuꝰ:⁊ tñ illo
tpe nō teneꝫ reddē.℄ p̄.Tēpore obſuatiōis ⁊ oīonis
ſacre ⁊ ieiunij nō teneꝫ qs reddē debitūꝫ:qꝛ tūc eēt idiſ/
poſitus ad comedēdū carnes agni ſicꝫ dr̄ in lr̄a:ſꝫ nullus
ſit inidoneus ad eucharīſtiā ꝑꝑ actū illū ad quēꝫ nec̄io
obligaꝫ.℄ p̄.In loco ſacro nō teneꝫ qs reddē:qꝛ ma/
ius malū ſequiꝫ q̄ꝫ vitetꝫ.ſ.īterdictū loci:qō eſt malū cōe
quo ad mltitudinē.⁊ malū quodāmō reducibile in dcū
cuiꝰ cultus ipediꝫ in loco illo.℄ Cōtra.j.Cor.7.Nolite
fraudare inuicē niſi ex ꝯſenſu ad tps:⁊ vir vxori debitū
reddat ⁊ vxor viro.⁊ ꝓbat ibi:qꝛ vir nō hꝫ ptāte corpo
ris ſui:ſed vxor:⁊ econuerſo ſimiliter.

Ad qōnem dico ꝙ reddere debitū ꝯiugale pōt itelligi zr̄:vel ꝑꝑ duplicē finē ſicꝫ ma A
trimoniū duplici de cā eſt iſtitutū:vt dcm̄ eſt ſupra.1.q.j. in.q.ꝑcedē/te in ꝑnᵒ hi.
de mrīmonio:⁊ ꝑꝑ pᵐ finē.ſ.bonū ꝓlis reddē eſt zr̄ lau/
dabile.vno mō:qꝛ ad finē laudabilē.ſ.ad bonū ꝓlis.alio
mō:qꝛ in ſe actꝰ iuſtitie reddētis illi qō ſuū eſt:qꝛ ad finē
ad quē dꝫ eē ꝑꝑ ſcōꝫ finē.ſ.cā vitāde fornicatiōis eſt lau
dabile tñ. zᵐ.ſ.qꝛ actꝰ iuſtitie.iſtud tñ iuſte redditū nō
eēt iuſtū nec illi deberet reddi niſi deus diſpenſaſſet ꝑꝑ
ꝑnitatē hōis poſt lapſuꝫ.℄ Preſcidēdo ḡ pᵐ bonū lau
dabile.ſ.bonū ꝓlis ſi queraꝫ de redditiōe debiti vlr̄ ex
obligatiōe ꝯiugū.Dico ꝙ eſt actꝰ ꝑcepti affirmatiui ex/
plicātis iuſtitiā cōmutatiuā.ꝑceptū āt affirmatiuū obli/
gat ſp:ſꝫ nō ad ſp:ſꝫ ꝑ qñ actꝰ pōt eē debite circūſtātio/ B
natꝰ:⁊ ita hic in gn̄e pōt aliqs iuſte nō reddē debitū ꝯiu
gi duplr̄.vno mō ſi ꝯiūx amiſit ius petēdi:vel nō hꝫ ius a.l.tūc
petēdi ꝑ nūc.alio mō qñ obligaꝫ ad nō reddēdū vincu
lo fortiori.pᵐ ꝯtingit in fornicatiōe ꝯiugis.maxīe ſi alter
tm̄ fuerit fornicatꝰ.tūc eniꝫ inocēs pōt lapſuꝫ ſi ſibi pu/
blice ꝯſtiterit repellē ⁊ amiſit lapſus ius petēdi ꝑ eo ꝙ
nō ſeruauit fidē:⁊ iō nō eſt nec̄io ſibi fides ſeruāda ſal/
tē affirmatiue.Si aūt vterqꝫ lapſus ſit:tūc paria crimia
pari vīdicta ſūt delēda:ſic nō hꝫ ius petēdi ſtatim poſt Alō Ric.xi.
mrīmoniū ratū:lꝫ adhuc nō amiſerit:qꝛ nōdū peccauit 27.huius v.
eo ꝙ poſt mrīmoniū ratū licet itrare religionē:nec opꝫ 2.q.1.
ſtatiꝫ:ſꝫ ad tps pōt ſtare in ſeculo ⁊ deliberare:⁊ ſi tene/
reꝫ ſtatiꝫ reddē teneretꝫ facē ſe inhabilē ad religionem.
℄ Sꝫ eſto poſt igreſſuꝫ religiōis mulier remanēs in ſe/ Dubium cu/
culo nō ꝯtinet vel timetꝫ ne ꝯtinē velit.nunqd vir ꝑfeſ riosum.
ſus extrahēdus ē de religiōe ⁊ ſibi reddēdus.33.q.5.hī ex/
preſſe.Qa q vxorē ſuā velare ꝑmiſerit aliaꝫ nō accipiat:
ſꝫ ſilr̄ ꝯuertaꝫ.℄ Sꝫ ꝯtiū vr̄ expſſe hꝫri ex̄ de ꝯuerſione Vide Ric.
ꝯiugatoꝝ.c.j.laicus vxoratꝰ q de licētia ⁊ ꝑmiſſiōe vxo/ vbi ſupra.q.
ris religionē igreſſus ꝑfeſſionē fecerit vxore in ſeculari 2.r.3.
hītu vel in ſeculo ꝑmanēte nec trāſeūte ad religionē aut
ꝑpetuā ꝯtinētiā nō vouēte:dicimus ꝙ niſi vxor ad reli/ C
gionē trāſierit aut caſtitatēꝫ ꝑpetuo ſuare ꝑmiſerit/vir
pōt ⁊ dꝫ de monaſterio reuocari.℄ Si aūt dicaꝫ ꝙ dꝫ
itelligi qñ mulier nō renūtiat iuri ſuo:ſꝫ tm̄ ad tps vt vir
vacaret oīoni.Hoc eſt ꝯ planū ſenſum lr̄e:qꝛ hꝫ ibi:ꝙ ſi
de licētia ⁊ ꝑmiſſiōe vxoris monaſteriū igreſſus ꝑfeſſio
nē fecerit:qd de ſtricto rigore eēt faciēdū:an illa cōpel/
lēda eēt ad ꝯtinētiā:an iſte extrahēdus:ī caſu iſto:qꝛ.ſ.
ignorāte epo factū eſt:ſꝫ pñtibꝰ pibyteris ⁊ monachis
dubiū eſt:qꝛ iſta vr̄ renūtiaſſe iuri ſuo ꝑpetuo q̄ꝫtum ad
debitū petēdū licētiās eū publice ad ꝓfitēdū in religio
ne.nō eniꝫ talis renūtiatio reqriꝫ nec̄io ꝙ ſit de ſitu epi.
ſi ḡ renūtiauit ſufficiēter nihil iuris hꝫ illa ad repetēduꝫ D
eū.ſilr̄ coactio eiꝰ ad ꝯtinētiā eſt aliqd licitū:⁊ lꝫ penale
tñ debitum ex iſta licētia data viro.coactio aūt viri ad
ſtādū cū vxore vr̄ ad illicitū iducē:qꝛ ad pctm̄ mortale
cū ille vouerit caſtitatē ⁊ potuit vouē:qꝛ licētiatus.Sal
tē de ħ cautū eſt in regula fratrū minoꝝ vbi de his qui
volūt vitā iſtā accipe dr̄.ſi vxores nō hn̄t:vel ſi hn̄t ⁊ iā
monaſteriū itrauerit vxores vl̄ licētiā eis dederit aucte
dioceſani epi voto ꝯtinētie iā emiſſo ⁊ illiꝰ etatis ſint vxo
res:ꝙ nō poſſit ex eis oriri ſuſpitio:dicāt illis verbū ſcti
euāgelij ⁊c.Vñ p̄rmiſſis iſtis cōditionibꝰ.ſ.voto cōti
nētie emiſſo/vel saltē licētia data aucte dioceſani epi/vi

ꝙ hodie

ꝙ hodie fieret ſcḋm illō.c.Scilꝫ ꝙ vir extraheret̄ ⁊ red/
deret̄ vxori.Et tūc q̄ri dī ꝙ ipſa dī renūtiare iuri.Rñ°
nō ſufficiēter ⁊ ꝑfecte quātū ad foꝝ eccl'ie que determi/
nauit modū debitū iſtiꝰ renūtiationis ꝑ votum ꝯtinētie
emiſſū ⁊ licētiā datā auctē dioceſani epi.¶ Et qḋ tāgit̄
B de pctō mortali ipſiꝰ reuocati poſſet dici ꝙ tenet̄ nō pete
re:q2 renūtiauit iuri ſuo quātū in ſe fuit:ſꝫ pōt reddere:
q2 nō potuit renūtiare iuri alieno.Et q2 putauit ſe abſo/
lutuꝫ a iure illiꝰ:ideō ꝓ tūc nō peccauit.Tñ q̄n ꝯſtat ſibi
ꝑ eccl'iaꝫ ꝙ nō fuit abſolutꝰ a iure vxoris tenet̄ ſibi red/
dere illud cui nō potuit renūtiare.¶ Scḋs caſus eſt q̄n
obligat̄ fortiori vinculo ad nō reddēduꝫ:puta ſi vergat
in detrimētū ꝓprie icolumitatis.tenet̄ eniꝫ magis dili/
gere ꝓpriā icolumitatē q̄ꝫ iſtud debitū reddē alteri con
iugi.vel ſit cā occaſiōis fetus in vtero ꝑgnātis:vel ſit cā
F aborſus.Ad hec eniꝫ cauēda tenet̄ fortiori vīculo q̄ꝫ ad
reddēdū debitū iſti.Ubi ḡ eſt ꝓbabile ꝑiculū de extin/
ctiōe fetus vel ꝙ naſcat̄ aborſus nō tenet̄ reddē.¶ Cō
ſilr maiori ꝑcepto tenet̄ nō agere vñ ꝓles naſcat̄ lepro
ſa q̄ poſſet al's ꝓcreari ſana:q̄ꝫ ꝓ nūc ſatiſfacere volūta/
Leui.20. ti mulieris ꝓ q̄ñ vt in pluribus puer naſcit̄ leproſus.vñ
nō ſine cā in lege moſayca accedēs ad mulierē mēſtrua
tā debuit mori:nec mors īfligebat̄ ibi niſi ꝓ pctō morta
li ⁊ graui:nec eſt ꝓbabile ꝙ in lege euāgelica que eſt lex
caſtitatis ſit minus ꝓhibitus ad mēſtruatam accedere.
¶ Si obiicit̄ ḡ leproſe nō dꝫ ſanus reddē debitū:q2 ⁊
eſt ꝯ bonū ꝓlis q̄ naſcat̄ leproſa ⁊ ꝯ icolumitatē ꝓpriā:
q2 poſſet ex tali actu icurrere leprā:cuiꝰ tñ oppoſitū hr̄
extra de ꝯiugio leproſoꝝ.c.j.vbi dr̄.Mādamus vt vxo
res viros:⁊ viri vxores:q̄ lepre morbū icurrūt ſequant̄
⁊ eis ꝯiugali affectiōe miniſtrēt:⁊ ad h̄ eos ſollicitis ex/
hortationibꝰ īducere nō poſtponas.Si vero ad h̄ induci
G nō poterūt iniūgas eis:vt vterq3 ꝯtinētiā ſeruet.ꝙ ſi mā
datū tuū ſeruare ꝯtēnāt/vinculo excōicatiōis aſtrigas.
⁊.c.ſequēti.Si virū vel vxorē leproſuꝫ fieri ꝯtigerit ⁊ i/
firmus a ſano carnale debituꝫ exigat gn̄ali ꝑcepto apl'i
qḋ exigit̄ eſt ſoluēdū:cuius ꝑcepti in h̄ caſu nulla exce/
ptio inuenit̄.¶ Rñ° ꝙ lꝫ ꝯiugi leproſe ꝯiunx ſanus vel
leproſus debeat reddere debituꝫ ſcḋm iſta.c.tñ nō ſequit̄
ꝙ tpe mēſtruoꝝ:q2 ibi nō eſt ꝯ bonū ꝓlis ꝙ ꝑcreet̄ le/
proſa:imo magis eſt ꝯ bonū ꝓlis ꝙ nūq̄ꝫ ꝓcreet̄ de iſta
mře ſi ꝑꝑ leprā vitet̄.hec aūt ⁊ ſi nō ꝓcreabit̄ tpe men/
ſtruoꝝ:ꝓcreabit̄ tñ poſtea tpe cōpetēti.⁊ tūc ſana nunc
aūt leproſa.¶ Si aūt obiicias de ꝑiculo lepre in ſano
reddēte.poſſet dici ꝙ in illa ꝯiunctione nō eſt ꝓbabile
leprā icurri:ſꝫ diuturna cohabitatio nō ꝑcipit̄:q2 ex illa
pōt ſanus infici ab infirmo.eſto ēt ꝙ timeret̄ ex tali cō/
iunctione īfectio lepre in ſano reddēte ſaltē ex frequenti
quotiēs leproſa peteret.Dico ꝙ ad talē penā ſe obliga/
uit in contractu matrimonij.vñ ⁊ alicubi ſacerdotes ex/
preſſe ad oſtium eccleſie exprimunt illud.

Ad argumēta. ¶ Ad ꝑmuꝫ nego minorem.
¶ Ad pꝰᵐ ꝓbationeꝫ:dico ꝙ
H ꝑꝑcatꝰ vſus rōnis eſt maiꝰ bonū q̄ꝫ actus v̄tutis.Et iō ḡ
ꝑ aliquē actuꝫ ꝑuaret ſe ſic vſu rōnis,peccaret mortalr̄:
imo mortaliſſime:ſꝫ carētia vſus rōnis ꝓ momēto non
eſt tātū malū ſicꝰ actꝰ oppoſitus actui v̄tutis:nec qōcūq̄ꝫ
ꝑuās vſu rōnis ad tp̄s eſt pctm̄.naꝫ nimia tormēta ita i/
pediūt vſuꝫ rōnis ſic voluptates:⁊ tñ martyres ſcienter
ſe exponētes talibus tormētis nō peccauerūt ſꝫ meruē/
rūt.¶ Ad zᵐ ꝓbationē ꝯcedo ꝙ iſtis an̄ ꝯctuꝫ nō lice/
ret talis actus:ſꝫ tñ poſt ꝯctū nō ꝙ ipſi ſeipſos licētiare
poſſint:ſꝫ faciūt quēdā actū q̄ facto deus licētiat eos ad
quēdaꝫ actū ſequētē ad quē nō licētiaret ſine illo ꝑuio:⁊
iſta viſio vī hr̄ ꝑſuadē ꝙ iſte vſus nō ē licitꝰ ex ſola iu/
ſtitia q̄ volūtate ꝓpria dāt ſe mutuo:ſꝫ adueniente ap/
probatiōe ſupioris.¶ Ad zᵐ pꝫ ex ſolōne ꝙ ꝯiunx nō
hꝫ ꝓ tūc ius petēdi.¶ Ad 3ᵐ apl's nō dicit abſolute ab/
ſtinēdū tpe ſacro:ſꝫ ꝯſuluit ad tp̄s vt vacēt orōni:⁊ iter̄
reducant̄ in ſeipſis ne tētet eos ſathanas.¶ Et qḋ addu
cit̄ de Hieronymo.⁊ ponit̄.33.q.4.q̄cūq3 vxori debitū
reddit nō pōt carnes agni edere.¶ Rñ° nō pōt oīno cū
reuerētia debita.¶ Et cū dicis nō excludit̄ aliq̄s ꝓpter
actū ꝑcepti a cōicādo.nego:q2 aliq̄s actꝰ ꝑceptus eſt ꝑꝑ
quē iſte eſt minꝰ diſpoſitꝰ ad reuerēter ꝑcipiēdū eucha/
riſtiā.Si tñ loq̄ris de excludi ex neceſſitate ꝑcepti.ꝯcedo
ꝙ nō:q2 nō video q̄ mō ꝑꝑ h̄ ſoluꝫ peccaret mortalr̄ ſi
ꝑciperet corpus dñi.¶ Ad vltimuꝫ dico ꝙ in loco ſacro
regulariter abſtinēdū eſt:q2 nō ſtatim iminet ꝑiculum
fornicationis q̄n ſtatiꝫ cōmitti poſſit in loco nō ſacro.ſi
tñ diu oporteret eos cōmanere in loco ſacro negaret ali
quis iſtū peccare ſi redderet debitū ibi petitum.¶ Qḋ
adducitur de iterdicto loci.Diceret̄ forte ꝙ ꝓpter actuꝫ
occultuꝫ nō eſt locus iterdictus ſaltem publice vt opor/
teat cultum diuinū ibidem publice pretermitti.

¶ Queritur hic de antiquis patribus ⁊c̄.
Diſtinctio. XXXIIII.

Circa iſtam 33ᵐ di.i qua magiſ agit de mr̄imonio
antiquoꝝ patrū.Quero de bigamia ꝑ.⁊
zᵒ de repudiatione vxoris.¶ Circa pᵐ Queſtio.I.
q̄ro duo.ꝑ q̄tū ad legē nāe vel moſay/
cā vtrum fuerit aliq̄ñ licita bigamia.zᵒ
q̄tū ad legē euāgelicā vtꝝ bigamꝰ ante
baptiſmū poſſet poſt baptiſmū ad ſacros ordines ꝓmo
ueri.¶ Ad pᵐ arguit̄ ꝙ nō:q2 bigamia ē ꝯ legē nāe:qḋ
ꝓbat̄.tuꝫ ex illo v̄bo Gen̄.zᵒ Erūt duo ī carne vna.vbi
exp̄ſſit legē nāe de mr̄imonio:nō ḡ plures q̄ꝫ duo.tuꝫ ex
gloſa quadam interlineari de Lamech.Accepit vxores Gen̄.4.
duas ⁊c̄.vbi hr̄ ꝙ iſte pmꝰ idu.xit bigamiā ⁊ adulteriū q̄
eſt ꝯ legē nāe.¶ P̄.(vt ita loq̄r)biuiria nūq̄ꝫ licuit:ita
ꝙ mulier duos viros hr̄et.ḡ nec ex ꝯ.ꝯ̄tria probat̄:q2 ad
actꝰ ꝯiugales eq̄les iudicant̄.j.Cor.7.¶ Cōtra.Gen̄.16. Gen̄.25.
Habraā habuit ſarā Agar ⁊ Cethurā.⁊ de Jacob.Gen̄.
29.⁊.30.qui habuit q̄tuor vxores.⁊ de Dauid.z.Reg.5.
Non eſt aūt ꝓbabile ꝙ iſti ſcti pr̄es in tali copula fece/
rit aliq̄d illicitū.ḡ.¶ P̄.Augꝰ de bono cōiugali v̄ſus fi
nē.Antiq̄s iuſtis nō fuit illicitū ꝙ pluribꝰ femīs vtebāt̄:
neq3 ꝯ nāꝫ h̄ faciebāt:cū cā gignēdi h̄ facerēt:neq3 ꝯ le/
gē neq3 ꝯ morē:q2 eo tpe nulla lege erat prohibitum.

Hic primo vidēdū eſt q̄d req̄rit̄ ad ſtrictā iuſti/
tiā cōmutatiuā in ꝯctu mr̄imoniali:
⁊ h̄ ex ꝑte ꝯhētiū:⁊ q̄d vltra h̄ addit̄ ad cōpletā iuſtitiā
in tali ꝯctu:⁊ h̄ ex ꝑte ſupioris.Scḋo q̄d in caſu ſufficit
ad iuſtitiā q̄tū ad iſtā mā̄ꝫ de q̄ q̄rit̄:⁊ qualr̄ iſtud ſuffi
ciēs fiat cōplete iuſtū.¶ De ꝑ dico ꝙ in oī cōmutatiōe
A q̄tū ē ex ꝑte cōmutātiū ⁊ ꝯmutatoꝝ ſtricta iuſtitia req̄
rit eq̄litatē cōmutatoꝝ q̄tū pōſe eſt:⁊ h̄ ad illū finē ꝑꝑ
quē cōmutat̄.Jſta aūt cōmutatio ī ꝯctu mr̄imoniali fit
ꝑꝑ duas cās.Una.ſ.ꝑꝑ ꝓcreationeꝫ ꝓlis.Alia in reme/
diū vitāde fornicatiōis.¶ Quātū ad pᵐ corpus viri eſt
maioris valoris q̄ꝫ corpꝰ mulieris:q2 ꝑ eodē tpe idē vir
pōt ꝓles fecūdare q̄ꝫ eadē mulier poſſit a viris cōcipe.
Quātū ḡ ad iſtū finē de ſtricta iuſtitia vī bigamia licita
vt vir cū tot corpibus mulieꝝ corpus ſuū cōmutet quot
pōt fecūdare eo mō q̄ eſt eis poſe fecūdari:nec tñ in ſta
tu inocētie q̄ñ mr̄imoniū fuit ꝑciſe in offm̄ fuiſſet biga/
mia:q2 nō fuiſſet tūc neceſſitas ꝙ vir cōmutaret corpꝰ ſuū
ꝓ pluribꝰ ad ꝓles ꝓles ꝓcreādas:q2 ꝑ ſimplicē cōmu/

tatiõez vni⁹ cũ vna fuiſſet ſufficiẽs pcreatio: ⁊ nec vir nec
B mulier fuiſſet tũc ſterilis. ¶ Quãtũ ad 2ᵐ finẽ q tñ eſt
p ſtatu nãe lapſe. ſ. p fornicatiõe vitãda equalis valoris
ſunt corpus viri ⁊ mulieris: ió de ſtricta iuſtitia p ſtatu
nãe lapſe ↄſiderãdo ↄctũ iſtũ vt eſt ad vtrũqz finẽ req-
rit cõmutatio vni⁹ corpis p vnico. Et addo ꝙ cõpletio
iuſtitie in iſta cõmutatiõe nõ eſt niſi ex auctẽ ſupioris ↄ-
ſtituẽtis vl' approbãtis talẽ cõmutationẽ: qꝛ ⁊ ſi res aliq̃
ſũt iſeriorꝫ dñorꝫ tñ cõmutatio earũ licita ⁊ iuſta talis
vel talis determinatur a legiſlatore: ⁊ multo magis i p-
poſito ⁊ de corporibus in comparatione ad deum. ipſe
autem inſtituit ⁊ pro ſtatu innocentie ⁊ pro ſtatu nature
lapſe regulariter iſtam cõmutationẽ debere fieri vnius
cum vno. In hoc ergo eſt completa iuſtitia.

De ſecũdo artĩ⁹ dico ꝙ diſpẽſatio eſt iuris decla
ratio vl' iuris reuocatio. Potuit ergo
C deus legẽ ſuã de cõmutatiõe iſta vl' declarare in aliquo
caſu reuocare: ⁊ h rõnabilr: in caſu illo qñ maius bonũ
puenit ex reuocatiõe q̃z ex obligatiõe: ſeu obſeruatiõe.
tũc aũt qñ erat neceſſitas multiplicãdi genus humanũ ad
cultũ diuinũ: puta qꝛ pauci erãt cultores dei neceſſitas fuit
vt mltiplicarent cultores dei q̃ntũ poſſent: qꝛ in ſola ſuc-
ceſſiõe eorꝫ mãſit fides ⁊ cultus diuin⁹. g̃ p tũc rõnabi-
le fuit diſpẽſare vt vn⁹ cõmutaret corp⁹ ſuũ p pluribus
corpib⁹ mulierꝫ ad maiorẽ multiplicationez cultorꝫ dei
q̃ ſine h nõ fieret. Sic aũt fuit diſpenſatũ vt pſumit de
habraaz ⁊ quibuſdã alijs pꝛib⁹. ¶ Qualr' aũt ibi ſaluabat
D iuſtitia ↄſiderãdo ↄctũ ex pte ↄhentiũ: declarat ſic. Qñ
aliqd ordinat ad duos fines: pn^lẽ. ſ. ⁊ min⁹ pn^lẽ. rõnabi
le eſt vti illo eo mõ quo magis valet ad finẽ pn^lẽ: lz p h
aliqd detrahat fini min⁹ pn^li. Exẽplũ. cib⁹ valet ad duo
ſ. ad delectationẽ q̃ ẽ min⁹ pn^lis: ⁊ ad nutritionẽ q̃ eſt ma
gis pncipalis ſm recreationẽ: ⁊ ↄueniẽs eſt vt aliqs vtat
cibo eo mõ quo magis expedit nutritiõi: lz in h detraha
tur delectatiõi: ita ↄc⁹ iſte mrĩmonij: ⁊ eſt ad bonũ plis
vt ad finẽ pn^lẽ: ⁊ ad vitãdũ fornicatiõez vt ad finẽ mi-
nus pn^lẽ. g̃ ſm rectã rõnẽ debẽt ↄhẽtes ſic cõmutare vt
cõmutatio plus valeat ad pcreationez plis: lz min⁹ va-
leat ad illã redditionẽ. Sz h fit in cõmutatiõe vni⁹ cor-
poris viri p plurib⁹ corpib⁹ mulierꝫ. Et ſic h abſolute fa
ciẽdũ eſt in caſu neceſſitatis: qꝛ qñ ẽ valde neceſſari⁹ finis pn^lis:
negligẽdus eſt finis min⁹ pn^lis. ¶ Et ex h pꝫ quõ ex pte
E pctũ eſt iuſtitia: qꝛ ſm rectã rõnẽ vtraqꝫ ps dꝫ velle ali-
quid de iure ſuo dimittẽ in cõmutãdo ⁊ recipiẽdo pmu
tationẽ in cõparatiõe ad finẽ min⁹ pn^lẽ: vt recipiat eq-
ualẽs in cõparatiõe ad finẽ magis pn^lem quẽ plus dꝫ eli
gere: lz debeat cõmutari aliqd de aliquo qđ eẽt ſibi de-
a.l. detrimentum, bitũ determinatũ remittẽ. ⁊ qñqꝫ eſt neceẽ in aliquo caſu
qñ. ſ. ad talẽ remiſſionez tenet ⁊ cõplẽ licet ⁊ dꝫ qñ a ſu-
periori eſt h ordinatũ. Hoc pꝫ Gen. 16. qꝛ coegit Sarra
habraã vt intraret ad Agar ancillã ſuã: vt vl' ſic hẽret filiũ
de ancilla quez de ipſa hẽre nõ poterat. ¶ Si obijcit ꝙ
A p tpe moderno eẽt bigamia illicita. Rñ° ⁊ ſi illicita ſit:
eo ꝙ p nũc nõ eſt a legiſlatore diſpẽſatũ: imo reductũ
eſt ad illud legis nãe. Erũt duo in carne vna per chriſtum.
Matth. 19. tñ loquẽdo de iuſtitia ex pte ↄhẽtiũ ⁊ ↄctus
ẽt mõ nõ eſt illicita. Sꝫ p tãto eſt illicita: qꝛ nunc nõ eſt
neceſſarius ille finis min⁹ pn^lis: eo ꝙ multi vacãt ↄtinẽtie fide-
liũ: qꝛ fides multiplicata eſt. Ceſſante igit neceſſitate ↄtra-
hẽdi aliqd 2° fini: pp neceſſitatẽ pmi finis: ſeruãdus eſt ↄ-
tract⁹: ita vt ſeruet ibi iuſtitia re^e vtriuſqꝫ finis. ſ. ꝙ vn⁹ ha
beat tñ vnã: ⁊ eꝫ. ¶ Si tñ ↄtingeret caſus p bellũ: vel
F cladẽ: vel peſtez: ꝙ multitudo virorꝫ caderet: ⁊ multitu-
do mulierꝫ remaneret: poſſet tũc bigamia eẽ licita cõſi-
derãdo pciſe iuſtitiã ex pte cõmutãtiũ: ⁊ deberẽt ex pte

ſua velle ſic cõmutare mulieres cũ viris plus p minori
quãtũ ad ſcđm finẽ: lz p eq̃li quãtũ ad pmũ finẽ: nec de-
ficeret ibi niſi cõpletio iuſtitie q̃ eſt ex approbatione di
uina: que forte tunc fieret ⁊ eccl'ie ſpãliter reuelaret.

Ad argumẽta. ¶ Ad pᵐ dico ſic dcm̃ eſt ſup
di. 17. ꝙ aliqd eſt de lege nãe
G 2°. ſ. p qđ eſt verꝫ practicũ ſimp' notũ lumie rõnis nãlis: a.l. ibi.
⁊ ita potiſſimũ gradũ tenet pnᵐ practicũ notũ ex termis.
2ᵐ gradũ tenet ↄ̃ ↄmõſtrata ex talib⁹ pncipijs. Scđario
aũt eſt de lege nãe qđ regulr' ↄſonũ eſt legi nãe p mõ di
cte. Circa pᵐ nulla cadit diſpẽſatio. ⁊ iõ ei⁹ oppoᵐ ſemp
vĩ eẽ pctm̃. Circa 2ᵐ in caſu cadit diſpẽſatio in quo cõu-
ter oppoᵐ vĩ ↄſonũ legi nãe. ⁊ pciſe iſto 2° eſt monoga-
mia de lege nãe: ⁊ bigamia ↄ̃ illã: ⁊ ſic ↄcedo pbationes
illas Gen. 2. ⁊ glo. Gen. 4. Nec ſequit tñ ex h ꝙ in caſu
oppoᵐ nõ poſſit eẽ licitũ: imõ in caſu eſt neceſſarium pcipue
ↄſiderãdo iuſtitiã ex pte cõmutatiõis ⁊ cõmutãtiũ: qñ
pp neceſſitatẽ recta rõ dictat illo mõ debẽ cõmutationem
fieri: ⁊ qñ pceptũ diuinũ adeſt. Uerũtñ de lamech abſo
lute ↄcedi põt ꝙ peccauit mortalr': qꝛ ↄ̃ legẽ nãe: lz 2° ⁊
nõ in caſu in quo recta nõ dictaret illã legẽ reuocãdam:
nec ſupior diſpẽſauit: imo fuit oppoᵐ vtriuſqꝫ. ¶ Ad 2ᵐ
dico ꝙ nũq̃ꝫ fuit ex pte iuſtitie iter cõmutãtes ſic cõmu
tare vt min⁹ eueniret finis pncipalior: ⁊ magis eueniret
finis min⁹ pn^lis: qꝛ finis pn^lis eſt magis itẽdẽdus: ſꝫ biui-
ria magis eẽt ad finẽ min⁹ pn^lẽ: ⁊ multo minus ad finez
pncipaliorẽ: qꝛ eadẽ mulier ifra idẽ tps a plurib⁹ viris i-
pregnari nõ poſſet. ¶ Ad argᵐ in oppoᵐ: lz de aliqbus
H ſctis pꝛib⁹ pſumat ꝙ in ↄhẽdo bigamiã nõ peccauerit:
qꝛ vtraqꝫ rõ ↄhẽdi ibi ↄcurrit. ſ. neceſſitas pp quã iuſte
erat ſic ↄhẽdũ: ⁊ auctas diuina approbãs ⁊ pcipiẽs. Tñ ſi
aliq ſine iſtis cauſis vel altera earꝫ ↄ̃erint non eſt mihi
icõueniẽs ꝙ mortalr' peccauerint: qꝛ nõ reputo eos fuiſ-
ſe tũc confirmatos.

Queſtio. II.

AB ſecũdum arguit ꝙ ſic: qꝛ ſm Hierony^us in ep'la ad
Oceanũ. ⁊ ponit di. 26. c. j. Uni⁹ vxoris virꝫ
ideſt monogamũ poſt baptiſmũ. Si añ ba- a.l. enim.
ptiſmũ ↄiugẽ habuit q̃ habuit virũ non ipu- a.l. obierit.
tat ei añ pceſſus nouo nec ſtupra nec alia q̃ añ fuerãt ob-
ſunt. ¶ Itẽ. di. 50. hi. Siqs viduaꝫ. ⁊ h in glo. ꝙ ſi añ ba-
ptiſmũ occidit poſt baptiſmũ põt pmoueri. g̃ a ſili de
bigamia añ baptiſmũ. ¶ Cõtra. Aug^us ſup ep'laꝫ ad Ti
tũ ⁊ ponit di. 26. c. 2. acutius itelligũt q nec eũ q cathecu
minus vel pagan⁹ añ baptiſmum habuit vnã ⁊ poſt ba
ptiſmũ aliã ordinãduꝫ cẽſuerũt. ¶ Itẽ. Ibidẽ. c. vna tñ.
⁊ eſt Amb. de offi. ante baptiſma iterata cõiugia prerog-
tiue ordinationis impedimenta generãt.

Hic ſunt duo vidẽda. ¶ Primo qd tenẽdũ.
¶ 2° pp quã cãm. ¶ De p° ↄco-
A dãt oẽs ꝙ bigamus ſiue ante baptiſmũ ſiue poſt eſt irre-
gularis. ſicut hr' expſſe per c. allegata ad oppoᵐ. homicida
tñ añ baptiſmũ poſt baptiſmuꝫ nõ eſt irregularis: ſicut
hr' expſſe in glo. di. 50. Siqs viduã. vbi glo. ſup illõ ver-
bũ. Poſt baptiſmũ. arguit a ↄ̃rio ſenſu. g̃ ſi añ baptiſmũ
ↄſcius ẽ homicidij nõ obeſt. Qđ aũt dĩ ab aliqb⁹ nullũ Decr. queſt. q. 20.
poſſe ↄhere irregularitatẽ añ baptiſmũ. cuius rõnẽ aſſi-
gnãt: qꝛ tũc nõ põt aliqd hẽre puationẽ qđ nõ eſt natum
hẽre habitũ: ſicut catulus ante nonã diẽ nõ põt eẽ cecus:
ſꝫ ante baptiſmum nõ eſt hõ capax ordinis. pbat extra
de pſbytero nõ baptizato. c. ſiquidẽ preſbyter nõ fuerit
baptizatus baptizet: ⁊ poſtea ordinet. Ex quo pꝫ ꝙ ni-
hil recepit pus qñ videbat ordinari ſacerdos. nã ſi rece
piſſet ordinẽ nõ eẽt poſtea reordinandus: ſicut hr' ex° de
clerico p ſaltũ pmoto. vbi dĩ ꝙ recipiẽs ordinez poſte- Cap. unico
riorẽ ſine

riorē ſine pori. recipiat poſtea ordinē permiſſuꝫ nō iterādo poſteriorē prius receptū. ¶ Sꝫ hec rō nō vꝫ: qꝛ ⁊ ſi priuatio nō poſſit ineſſe alicui niſi qn̄ natū eſt hēre habitū: tñ ipedimētū habēdi habituꝫ p tpe quo deberet ineſſe pōt pcedere tps hn̄di habitum: ſicut pꝫ in exēplo adducto: qꝛ catulus an̄ nonā diē pōt hēre aliqđ ipedimētuꝫ ne habeat viſum tpe quo ſibi cōpeteret. ¶ Irregularitas aūt nō eſt priuatio pprie eius qđ eſt hēre ordines: ſꝫ magis inordinatum vt nō itelligaꝛ negatiue ſꝫ priuatiue: ſꝫ magis eſt ipedimētū ne qs ſit capax ordinis p tpe quo ſibi cōpeteret. ḡ pōt eē ante baptiſmū. Eſto ēt ꝙ priuatio nō poſſit ineē tñ cā priuationis pōt ineſſe qn̄ hitus nō eſt natus ineſſe: ⁊ ita hec irregularitas: que eſt cā priuandi vel carendi ordine pro tempore congruo.

a.l. intelligit. Quid tho. ⁊ ri. ⁊ alios diſtin. 37. puta.

De ſecundo aliud eſt loq de cā ꝯgruitatis: ⁊ de cā neceſſitatis. nā cā q̄re ꝯgruit bigamū arceri ab ordinib' ſacris: vna cōiter ponit ab oībus defect' ſacri: quā tāgit Aug' di. 26. c. 11. acuti'. ⁊ Amb. ibidē. c. vna. Et arguit ſic. Sacerdos tanq̄ chri vicari' in eccl'ia repn̄tās pſonā chri nō dꝫ hēre aliqđ repugnans chro in cōparatiōe chri ad eccl'aꝫ ⁊ ēꝫ. nūc aūt chs eſt vnicus ſpōſus vnius eccl'ie: ⁊ eccl'ia eſt vnica ſpōſa vnici ſpōſi chri. ḡ hn̄s oppo'm huius nō recte ſigt vel repreſentat chm̄ in eccl'ia: ſꝫ bigamus q habuit duas vel vnā que fuit duoꝝ hꝫ aliqđ repugnās iſti ꝯiūctioni chri ⁊ eccleſie. ḡ. ¶ Sꝫ querēdo cām neceſſitatis pp quā iſte neceſſario excludit ab ordinibus. Eſt duplex opinio. vna qꝛ p baptiſmū delet peccm̄ ⁊ ſequela pcti pprie. bigamia autē nec eſt peccm̄ nec pprie ſequela pcti. Et p h̄ rn̄det ad illud ḋ homicidio cōmiſſo an̄ baptiſmū: qꝛ nō eſt ſimile. illud eniꝫ eſt ſeq̄la pcti vel peccm̄ maxie ſi peccet in occidēdo. ¶ Sꝫ qđ ſi occidat iuſte ſicut iudex. ḡ illđ homicidiū nō delet quātū ad irregularitatē. ¶ Hoc cōcedit vnus gloſator ⁊ irrōnabiliter: qꝛ tūc eēt melior cōditio peccātis q̄ nō peccātis in ſili actu. Aliꝗ dicunt ꝙ iſtud homicidiū eſt peccm̄ h̄ mōꝫ: qꝛ eēt peccm̄ niſi eēt per circūſtātias aliq̄s excuſatū. iō ex ſe nō exit genus actus pcti. ¶ Si q̄rit: q̄re ḡ baptiſmus nō tollit penas iſtius mortalitatis q̄ ſequiꝛ peccm̄ mortale vel originale? ¶ Rn̄detur: qꝛ nō ſunt ſequela pcti pprij. Stat igiꝛ tota rō in h̄ ꝙ baptiſmus delet oē peccm̄ pprium: ⁊ qđ natū eſt eē peccatū ex gn̄e actus niſi circūſtātie ipedirēt: ⁊ ſequelas ad iſtud: nō aūt tollit ꝙ neutro mō eſt peccm̄ ppriuꝫ vel ſequela: ⁊ ſic eſt bigamia. ¶ Cōtra h̄. eſto ꝙ bigam' peccet in bigamia: puta in ꝯhēdo illicite ſecūꝛ cū ille ꝯct' ſit peccm̄ vel annexū pctō ꝙ deleretur. ¶ P̄. Aug' in illo c. acuti'. Femina ſi cathecumina viciata eſt nō pōt poſt baptiſmū iter dei v̄gines ꝯſecrari: ⁊ tñ poſſe eſt illā corruptionē an̄ baptiſmū fuiſſe peccm̄. ḡ nō deleꝛ p baptiſmū q̄tū ad penas pprias correſdētes ſibi. ¶ P̄. Si ex iſta cā eēt neceſſario irregularitas in bigamia: qꝛ. ſ. non eſt peccm̄ nec ſequela: eccl'ia nō poſſet iſtā irregularitatē tollere: qꝛ nō pōt tribuere bigamie ꝙ ſit ex ſe peccm̄ vel ſeq̄la pcti. ¶ Alia opio dicit ꝙ ſicut aliq̄ eſt īfamia ꝯnſ actuꝫ ex nā actus. aliq̄ ꝯnſ actū p̄ciſe ex ſtatuto eccl'ie. ⁊ p̄mā nō pōt eccl'ia nec ſacr̄m eccl'ie tollere puta baptiſmus. Scd̄am pōt: ita ⁊ de irregularitate. nūc aūt bigamia nō ex ſtatuto eccl'ie ſꝫ ex defectu ſignificationis īducit irregularitatē: qꝛ bigamus nō repn̄tat chm̄ vt eſt ſpōſus eccl'ie q̄uo ſacerdos dꝫ repn̄tare: vel ſaltē nō hēre aliqđ repugnās ſili repn̄tatiōi. homicidiū aūt nō īducit irregularitatē niſi ex ſtatuto eccl'ie: iō p ſacr̄m p̄m eccl'ie. ſ. baptiſmū tolliꝛ: ⁊ aliud nō. ¶ Cōtra ſi irregularitas bigamie eēt ex aliq̄ pori q̄ ex ſtatuto eccl'ie: eccl'ia nō poſſet ibi diſpenſare. Cuius oppo'm hꝫ di. 34. Lector. vbi papa Martinus cōcedit lectorē q duxit viduā poſſe in ſubdiaconū pmoueri: ſꝫ nō vltra. Sꝫ gloſa dicit ibi ꝙ papa diſpēſat. ¶ Cōtra. Apl's. j. Thimo. Uni' vxoris virū ⁊c. Et dicit Innocentē ꝯtū: qꝛ nō licet diſpēſare cuꝫ bigamo: vt hic ex̄ de bigamis. Nuper. Et idē Martin' hic dicit diſ. 50. Sīgs viduā. Luci' tñ diſpēſauit cū Panormitano epo q fuit bigamus. Sꝫ q̄dā glo. iſta ꝯcordat. ſ. ꝙ in p̄mitiua eccleſia ſubdiaconat' nō erat ordo ſacer: ⁊ iō Martinus ꝯcedit bigamū fieri ſubdiaconū: ſꝫ vltra nō aſcēdē. Diſpenſationē ꝯ gloſā iſtā cuiuſdā q dicebaꝛ Nicola' furioſus. hn̄t aliq libri di. 50. Quicqđ ſit h̄ ſaltē tꝫ eccl'ia. ſ. nec ad diaconatū nec ad ſacerdotiū cū bigamo diſpēſari licet. Nec factū Lucij quātū ad epm̄ panormitanū reprobatur in h̄ quaſi fecerit aliqđ qđ facere nō potuerit: ſꝫ ꝙ h̄ nō decuit niſi ex magna cā. ¶ Dico ḡ ꝙ cā irregularitatis nō eſt niſi ex ſtatuto eccl'ie. Sꝫ q̄re regulr̄ illa pena de homicidio ppetrato remittiꝛ in bapꝰ: ⁊ hec q̄ ex ſtatuto eccl'ie ſequiꝛ bigamiā nō remittiꝛ: cā nō eſt niſi ſtatutū eccl'ie volētis iſtā penā remitti ⁊ nō illā. Iſta aūt ordinatio eccl'ie rōnabilis eſt ex h̄ ꝙ iſte homicida nō eſt inhabilis ad ordines niſi pp horrorē ſanguis effuſi: pp quē horrorē dauid fuit phibitus edificare tēplū dn̄o. 2. Regū. Iſte aūt horror tolliꝛ in baptiſmo qꝛ p̄ſupponiꝛ ꝙ de lupo factus ſit agnus. Sicut ⁊ Paulus an̄ baptiſmū pſecutor poſt baptiſmū factus eſt ouis ⁊ paſtor. Cū igiꝛ in baptiſmo ceſſet cā illius īhabilitatis: dꝫ ceſſare ēt effect': ſꝫ cā īhabilitatis in bigamo ad ordines nō ceſſat in bapꝰ: qꝛ ſemp remanet defect' ſacri. i. ſignificationis q̄ reqriꝛ in ſacerdote repn̄tāte pſonā chri l cōparatiōe ad eccl'iā: iō nec ibi tolliꝛ effectus niſi poſtea p ſpālē diſpēſationē. ¶ Ad argumēta. ad p̄mū. vel Hieronym' negatur ſicut cōiter canoniſte negāt eū tenētes Aug'. vl' pōt exponi. Crimina nō obſunt q̄tū ad grāꝫ recipiēdaꝫ. obſunt tñ quātū ad gradū dignitatis in eccl'ia habēdū. hec aūt diſtinctio accipiꝛ ex illo. c. Amb. vna. ¶ Ad ſecūdū nō eſt ſile de irregularitate iſta ⁊ illa. cuius cā dicta eſt in ſolutione queſtionis.

Bert. diſ. in decre. di. 26. ſup. c. acutius.

Baſian' gloſator vt notatur in dec. di. 50. ſup. c. ſup viduā. ſup ſi. lo verbo poſt baptiſmū.

Nicolaus furioſus vt notat in dec. di. 50. ſuper c. Quiq.

Cap. 3.

Bernardus extra de bigamis ſup. c. ſuper eo.

a.l. q̄cūq.

a.l. ſtatutum.

Cap. 2.

Queſtio. III.

De repudio. Quero vtrū i lege moſayca fuerit licituꝫ repudiare vxorē: Oꝫ ſic. Deut. 24. Si acceperit hō vxorē ⁊ nō inuenerit grām an̄ oculos ei' pp aliquā foeditatē/ſcribet ei libellū repudij: ⁊ dabit i manu ei': ⁊ dimittet eā de domo ſua. ¶ P̄. Malach. 2. Cū odio habueris vxorē dimitte eam dicit dn̄s deus iſrael. ¶ P̄. Extra de reg. iu. p q̄s cās aliquid naſciꝛ p eaſdē diſſoluiꝛ: ſꝫ m̄rimoniū naſciꝛ per ꝯſenſuꝫ mutuū. ḡ diſſolui pōt p diſſenſuꝫ mutuū. ¶ P̄. di. 34. ſi cuius. Si in clericatu marito ꝯſtituto vxor adulterauit dato repudio eā dimittē dꝫ. ḡ repudiū vxoris eſt licituꝫ ēt in lege euāgelica. ¶ Cōtra: qꝛ vī eē ꝯ legē nāe quam pmulgauit adā Gen. 2. adherebit hō vxori ſue. ex qua chs ꝯcludit. qđ ḡ deus ꝯiūxit hō nō ſepet. ¶ P̄. Cōtractus m̄rimonij eſt eēntialr̄ datio ptātis pprij corpis alteri irreuocabiliter pro ptāte corpis illius alteri'. ḡ nulla accōmodatio vel datio ad tps pōt eē m̄rimoniū: ſed ſi repudiū licet: talis ꝯct' nō eſt niſi ad tps: qꝛ ſi ppetuo fuiſſet. ḡ repudiata maneret vxor: ⁊ tūc illicite dimitteretur: ſequiꝛ ergo ꝙ ſi repudiū fuit licitū in lege moſayca: ꝙ ibi nullū fuit m̄rimoniū. ¶ P̄. Nunq̄ licuit mulieri repudiare virum: ergo nec econuerſo: cū quātum ad ea que ſunt coniugij ad paria iudicentur.

Hic dicitur ꝙ repudiatio vxoris ēt in lege moſayca fuit illicita: qđ probaꝛ p̄ auctē chri reprobātis illā Matth. 19. Dico vobis ꝙ qcūqꝫ dimiſeris vxorē ſuā excepta cā fornicationis mechaꝛ: ⁊ q

Ric. pri. di. ar. 3. q. 1.

duxerit dimiſſaʒ mechať. ℂ Probať h ẽt p̄ rõnẽ quaʒ
chris p̄ ſe adducit q̄ eſt talis. a pn° ꝯiūxit deus maſculuʒ
ꝛ feminã ꝯcũ mr̄imoniũ: vt pʒ ex verbo adẽ. ꝛ iſert chris.
ḡ qđ deus ꝯiūxit hõ nõ ſepet. ℂ Probať 3° ex miſſione
chri ad q. pharißeoꝝ. cum enĩʒ obycerẽt. cur ḡ mãdauit
moyſes dať libellũ repudy ꝛ dimittẽ: ait illis: Qm̃ moy-
ſes ad duritiã cordis veſtri permiſit dimittẽ vxores ve-
ſtras. hoc aũt ab initio nõ fuit ſic. ꝛ glo. iterli. ſup illud. p̄-
miſit moyſes nõ deus. ꝛ dicit glo. q̄ fuit ꝯſiliũ hoĩs non
dei imꝑiũ. ꝛ magr̄. z. c. hui⁹ di. h fuit a moyſe p̄miſſum
nõ vt ꝯcederet diuortiũ ſʒ vt tollereť homicidiũ. ꝛ Aug.
in lib° de ſermone dñi in mõte. nõ q̄ p̄cepit dare libellũ
repudy: h p̄cepit vt vxor dimittať: ſʒ q̄ dimiſerit inquit
det libellũ repudy: vt iracũdiã temerariã eyciẽdi vxo-
rẽ libelli cogitatio tẽꝑaſſet. qđ itelligi põt eo mõ quo
Amb. p̄cepit Theodoſio. nãqʒ pp̄ quãdã crudelitatẽ ex
p̄cepto eius ipetuoſo ꝑpetratã voluit Amb. vt ipſe legẽ
ꝯderetne q̄s miniſter p̄cepta eius crudelia īfra triginta
dies exequereť: ſi forte īfra tp̄s illđ ira ei⁹ ꝯqeſceret ꝛ ſen-
tẽtiã tẽꝑaret. ꝛ ſubdit Aug⁹ vbi p̄us: q̄ p̄us dimittẽdi
ꝯſtituit morã ſignificauit q̄ñta poterit duris hoĩbus ſe nol-
le diſſidiũ. ℂ P. Extra de diuor. repudiũ vxoris xp̄us
in euãgelio reprobauit. ℂ Alia opĩo dicit q̄ datio libel-
li ꝛ repudiatio vxoris licita fuit p̄ tp̄e legis moyſi: quia
moyſes p̄mulgauit legẽ dei. ꝛ iõ quos ipſe ꝯiunxit vt le-
giſlator ꝛ p̄nũciauit ꝛ deus ꝯiūxit. ꝛ quos ſeparauit deus
ſeparauit. deus ãt põt ſepare mr̄imonialr̄ ꝯiũctos. ℂ P.
ſm̃ Aug̃ in ep̄la p̄ma ad Hiero^m. ꝛ ponit in cañ. diſt. 9.
Si ad ſctãs ſcripturas admiſſa fuerit officioſa mẽdacia
qđ in eis remanebit auctis: q̄ſi dicat nihil. ꝛ rõ eſt: q̄ q̄-
cũqʒ auctas adducať ad repellẽdũ hereſim: rñdebitur
illud eẽ dcm̃ mẽdaciter iocoſe: ſicut ꝛ illud alibi. ḡ a ſili
in ſcriptura nulla auctas p̄ceptiua auctẽ hẽbit ꝛ conſilr̄
de ꝯſilys ſi aliqđ ꝯſiliũ datũ in ſcriptura nõ eẽt ſalubre
vel vtilius ad ſeruãdũ nulla eẽt auctas obſeruatiõis in
ſcriptura. ḡ a ſili ſi aliq̄ ꝯceſſio ſit in ſcriptura de aliquo
illicito ſicut iſta: ſequiť q̄ nulla ꝯceſſio ſimplr̄ auctẽ ha-
beat q̄ ꝯceſſũ ſit licitũ. ℂ P. Lex iuſta nõ dʒ directe
dare occaſionẽ peccãdi mortalr̄: ſʒ iſta ꝯceſſio videbať
directe eẽ occaſio iudeis dimittẽdi vxores: ſi enĩʒ h nõ
fuiſſet ſcriptum nõ magis dimiſiſſent q̄ꝫ p̄ies añ leges
moyſi. ḡ vel h nõ erat pcm̃ mortale vel lex nõ erat iu-
ſta. ℂ Modus ꝯueniens quo iſta opĩo teneri poſſet eſt
iſte. cõpleta iuſtitia nõ eſt in iſta cõmutatione vel ꝯcũ
mr̄imoniali niſi ex ratificatiõe diuina: ſʒ ante iã inueniať
illud qđ ſufficit ad iuſtitiã ex p̄te cõmutationis ꝛ cõmu-
tãtiũ: ꝛ q̄ſcũqʒ talis iuſtitia inueniri põt in cõmutatione
rõnabile eſt deũ ratificare eã: ſʒ ſicut cõmutatio corꝑis
viri p̄ plurib⁹ corꝑorib⁹ mulieꝝ eſt iuſta q̄ñ talis cõmu-
tatio eſt neccĩa ad ꝓcreationẽ prolis: ꝛ iõ tũc iuſte deus
diſpẽſauit ꝛ approbauit bigamiã pp̄ maius bonũ ꝓue-
niẽs q̄ꝫ eẽt ex alia p̄te cõmutãdo vnicũ p̄ vnico. ꝛ cõmu-
tãtes deberẽt ſic velle cõmutare ſm̃ rectã rõneʒ. ita in
ꝓpoſito pp̄ maius malũ vitãdũ q̄ꝫ ſit bonũ idiſſolubili-
tatis ꝯiugy põt deus diſpẽſare vt fiat ꝯcũs ad tp̄s do-
nec mulier diſpliceat viro: ꝛ i h ſaluať iuſtitia aliq̄liter:
q̄ nõ tm̃ pp̄ maius bonũ ꝯſequẽdũ: ſʒ ẽt pp̄ maius ma-
lũ vitãdũ debẽt p̄tes velle ſic cõmutare. maius aũt ma-
lũ eſt vxoricidiũ q̄ꝫ diſſolubilitas: q̄ illud eẽt magnum
malũ pene vxoris iterfecte: ꝛ graue malum culpe iterfi-
ciẽtis: ꝛ eẽt malũ toti reipublice: q̄ occaſio ꝯtinue diſcor-
die ꝛ pugne pp̄ irã parẽtũ vxoris ad iterfectorẽ: ꝛ in h
ꝯtinua familie diſſipatio: q̄ viro interfecto ab aduerſa-
ryo vel a lege deſtrueret familia eius ꝛ educatio ꝓlis.
Sic ḡ poſſet dici q̄ ſicut deus diſpẽſauit i bigamia pp̄
maius bonũ: ita cũ iſta gẽte in repudio pp̄ maius ma-
lũ vitãdũ. ꝛ tũc ad illa q̄ adducunť p̄ p̄ᵃ opĩone põt dici
q̄ chris p̄mulgauit illud p̄ tp̄e legis ſue. ſ. euãgelice: ita
q̄ ſicut ipſe reduxit mr̄imoniũ eo mõ quo iſtitutũ fuit i
lege nãe: vt. ſ. eẽt vni⁹ cũ vna: cũ tñ in lege moſayca eſſet
licita bigamia: ita ẽt reduxit mr̄imoniũ ſimpr̄ ꝑfectũ. ſ.
idiſſolubile p̄ lege ſua ſic iſtitutũ fuerat i lege nãe: ꝛ ita
irritat p̄ lege ſua ꝯcũ illũ q̄ licuit p̄ lege moſayca q̄ erat
accõmodatio corꝑoꝝ ad tp̄s ad ꝓcreationẽ ꝓlis: q̄uiqʒ
ſ. mulier eẽt gratioſa in oculis viri: ſic ꝛ multas alias i- **B**
perfectiões licitas ſub moyſe euacuauit chris reducẽdo
ea q̄ erãt p̄mãſura ad ꝑfectiões in lege ſua. ℂ Ad ꝓba-
tionẽ ḡ chri pʒ q̄ loquiť p̄ lege nãe: ꝛ in h ſufficiẽter re-
fellit phariſeos q̄ ipi nõ obſeruabãt mr̄imoniũ ſic erat
in lege nãe ꝛ oſtẽdebat ſe rõnabilr̄ ſtatuẽ inſeparabili-
tatẽ p̄ lege ſua: q̄ h ꝯſonũ eſt p̄ᵃ inſtitutioni in lege nãe.
ℂ Ad aliud de miſſiõe chri ad phariſeos. ad duritiã cor-
dis veſtri p̄miſit: qđ multi põderãt q̄ fuerit tm̃ p̄miſ-
ſio nõ ꝯceſſio. Dico q̄ chris p̄miſit. i. itelligit q̄ moyſes
h nõ p̄cepit nec ꝯſuluit nec approbauit: ſʒ tãq̄ꝫ ex q̄daʒ
neccĩtate licitũ nõ p̄hibuit: nec hec eſt ſolũ p̄miſſio: ſʒ diſ-
ſimulatio cuiuſdã illiciti. h enĩʒ nihil aliud eſt dicere q̄ꝫ
q̄ moyſes p̄mitteret ire ad dãnationẽ: ꝛ nõ nũciaret eis
q̄ iſta eẽt via dãnationis: imo magis inſinuaret eis op-
poſitũ: qđ nullus iuſte legiſlator põt ẽt facere in legib⁹
humanis q̄ multa mala dimittũt impunita ſm̃ Aug̃. j. de
li. ar. ꝛ ſi enĩʒ legiſlator nõ puniat omne malũ ꝛ ita per-
mittit: q̄ nõ punit: tñ nullo mõ in lege ſua illud ꝯcedit.
Vñ iniuſta eẽt lex humana vel ei⁹ lator q̄ vel q̄ ſcribe-
ret aliqđ qđ eſſet ꝯ illam legeʒ. ℂ Qđ aũt additť ibi. ad
duritiã cordis veſtri. nõ ꝯcludit h eẽ illicitũ: q̄ frequen-
ter duritia ſubditoꝝ eſt cã vt aliquid relaxeť eis qđ alr̄
eẽt eis vtile nõ relaxari ſi eẽnt tractabiles: ſicut p̄latus
vidẽs collegiũ p̄nũ ad aliqđ: cuius oppoſitũ eẽt hone-
ſtius ꝛ vtilius ſeruare: ꝛ ſi poſſet illud oppoſitũ ſtatuere
vtiliter ſi ſubditi eẽnt faciliter iclinabiles: põt tñ nõ ſta-
tuere vel ſi ſtatutũ eſt relaxare vere põt: ꝛ h iuſte ne ſtã-
te illo ipſi multiplicius peccẽt. ℂ Ad illas glo. prima vi-
deť neganda: q̄ moyſes vt legiſlator nõ erat niſi preco
dei. Sʒ q̄ vult exponẽ illã põt dicẽ nõ deus. ſ. imediate
p̄cipiẽdo moyſi iter alia p̄cepta. Vñ nũq̄ꝫ in 4ᵒʳ p̄mis
libris legis inueniť deũ h p̄cepiſſe moyſi nec aliq. iõ iſtud
magis p̄ci ſe moyſi eſt iputãdũ ſic oia q̄ ſunt in Deute. ꝛ
nõ alibi q̄ꝫ illa q̄ alibi locut⁹ ẽ deus moyſen. ꝛ ẽ h rõ cõ-
grua: q̄ laxatiões ꝑtinẽtes ad idustriã humanã deus nõ
ita voluit ponẽ in ſcriptura tãq̄ꝫ a ſe p̄latas ſʒ ſic a ſuis
ſuis: vñ ꝛ ſbleuationẽ laboris moyſi q̄ tota die ſedebat
ad iudicãdũ ppl̄m de⁹ nõ p̄ ſe imediate expꝛſſit: ſʒ iethro
cognat⁹ moyſi tãq̄ꝫ ad humanã iduſtriã ꝑtinens expꝛſſit.
ℂ Ad aliã glo. facile eſt rñdere q̄ nihil dicit ꝯ opioneʒ
iſtã: veꝝ eſt. n. q̄ nõ fuit dei p̄ceptũ dimittẽ: ſʒ ſi dimitte-
ret q̄ daret libellũ repudy: ſʒ fuit ꝯſiliũ hoĩs nõ ſic hoĩs
ſʒ ſicut p̄conis legis diuine. ℂ Ad illud Auguſtini. cõce-
do q̄ ex mora illa quã iniūxit in ſcribẽdo libellũ iſinua-
uit q̄ abſolute diſplicebat ſibi dimiſſio illa. nõ ſolum ḡ
tũc faciebat melius q̄ nõ dimittebat q̄ꝫ q̄ dimittebat: ſʒ
qui dimittebat faciebat male: ſʒ nõ ita male q̄ peccaret
mortalr̄ ꝯtra matrimoniũ ſicut feciſſet ſi nõ fuiſſet licẽ-
tiatus p̄ legẽ. ℂ Ad iſtud de diuortys pʒ in p̄mo. verũʒ
eſt enĩʒ q̄ chris reprobauit p̄ tẽpore legis ſue.

Ad argumenta principalia. ℂ Ad primaʒ p̄tem ad p̄mum pʒ ex ſolo-
ne. ℂ Ad zᵐ concedo q̄ mr̄imonium ſimplr̄ eſt obliga-
tio perpetua: ſed mr̄imonium ſm̃ qđ põt eſſe obliga. io
ad aliquod tempus ſʒ non perpetua: ꝛ ſic concedo q̄ in
lege

Margin: A — Ric. vbi. ſ. — Nõ pſcam fabulam. — S. bo. l. pſal diſt. arti. 3. 4. f. 2. — C — D — In ſolone p̄mi argumẽti p° op. ſupra.

lege moſayca nõ fuit aliqḋ mrĩmoniũ ſimplr niſi aliqui
forte vltra pfectionez legis voluiſſent ſe obligare ppe/
tuo:qḋ nõ oportebat iquãtũ ꝯtrabebãt ꝯiugiũ in illa lege.
¶ Uel poſſet dici ꝙ ſi tũc fuit mrĩmoniũ ſimplr:⁊ ita
obligatio idiſſolubilis verũ eſt niſi legiſlator reuocaret
E vl' diſpẽſaret:diſpẽſauit aũt qñ mulier nimis diſplice/
bat viro vt timeret vxoricidiũ:ſic dcm̃ ẽ ſup de mrĩmo
nio rato nõ ꝯſumato qḋ diſſoluit p religiõis igreſſum:⁊
tñ fuit ſimplr mrĩmoniũ:nõ tñ accõmodatio ad tp̃s:ſ
legiſlator diſpẽſat in tali caſu pp maiꝰ bonũ ꝯſequẽdũ.
h aũt pp maiꝰ malũ vitãdũ. ¶ Ad illḋ nõ ẽ ſile:qꝛ nõ ẽ
ſilis rõ diſpẽſandi:nõ.n.tñ timeret ſi mulier odiret vi
rũ ſic e cõuerſo:qꝛ ipe ſexus cohibet a vindicta exteriori magis
ꝙ̃ viri. ¶ Qui vult tenẽ pmã opionẽ ad argumẽta i op
poſitũ põt facilr rñdẽ ad illas auctes Deu.⁊ Malach.
põt dici ꝙ ſũt pmiſſiões mioris mali:ſ nõ tñ pctĩ morta
lis ne.ſ.grauiꝰ pctm̃ mortale eueniat. ¶ Ad 3m illa regula
pciſe vera ẽ de diſſolubilibꝰ cuiuſmodi nõ eſt obligatio
iſta.poſſet ẽt dici ad minorẽ ꝙ obligatio iſta inaſcit ex
volũtatibꝰ ꝯtrahẽtiũ tanq̃ ex cã iſtrũali pncipalr aũt ex or
dinatiõe diuina:⁊ illa regula dꝫ itelligi tñ de cauſis iſtrũa
libꝰ.vñ ex cã pncipali ꝯcludit Chrs Matth.19.inſeparabilita
tẽ dicẽs.quos deꝰ ꝯiunxit homo nõ ſeparet.

¶ Nũc ſupeſt attẽdere ⁊c. Diſt. XXXIIII.

Circa iſtã 34am di.q̃ro.Utrũ ipo
tẽtia ad actũ carnalẽ i
pediat mrĩmoniũ ſimpr:Oꝫ nõ:qꝛ h nõ
eſt niſi qꝛ ꝯtrahẽdo obligat ſe ad actũ illũ:
ſ h eſt falſum:qꝛ põt ꝯtrahẽ cũ volũtate i
trãdi ſtatũ religionẽ. ¶ p̃. Sequeret ꝙ
ſenex eẽt inceptꝰ ad ꝯtrahẽdũ mrĩmoniũ.cuius oppoſitũ tꝫ
eccleſia que patit talia ꝯiugia. ¶ p̃. Maleficiũ nõ eſt
ipedimentũ ppetuũ.põt enĩ per deſtructionẽ maleficij
maleficiatus curari:ſed ipotẽtia tẽporalis nõ ipedit:g̃ ſal
tem ipotẽtia per maleficiũ nõ ipedit mrĩmoniũ. ¶ Cõ
tra.33.q.1.ſi per ſortiarias.Itẽ extra de frigidis ⁊ male
ficiatis.c.vlti.⁊.c.ꝙ ſedẽ.qui impotẽtes ſunt ad ꝯtrahẽ
dum mrĩmoniũ apti minime reputant.

Hic primo de ꝯne vidẽdũ eſt in gñali.2o de du
plici ipotẽtia i ſpãli. ¶ In gñali ois
A ipotẽtia ſimplr ⁊ ppetua cui.ſ.ſubueniri nõ põt p nãm
vel artẽ ſi pcedat mrĩmoniũ ſimplr ipedit ꝯtrahẽdũ ⁊ diri
mit iã ꝯtractum:⁊ ad h eſt triplex rõ ex nã iſtius ꝯtrꝰ.pa qꝛ
iſte ꝯtrꝰ eſt datio ptãtis corpoꝝ ad talẽ actũ ſi petat:ſ
iſte non hꝫ ptãtẽ ad talẽ actũ:g̃ nihil tale põt dare:⁊ ita
nec ꝯtrahẽ. ¶ p̃. In ꝯtractu iſto obligat ſe ad actũ iſtũ ſi pe
tat:ſ hmõi actꝰ eſt ſibi ipoſſibilis ẽt ſi petat:g̃ obligat ſe ad i
poſſibile:obligatio aũt ad ipoſſe eſt nulla ex lege diuina:g̃
lex diuina nõ approbat talẽ obligationẽ:g̃ nulla ẽ. ¶ p̃.
Alia pſona itẽdit cõmutare ptãtẽ ſui corpis pro ptãte
corporis alterius:g̃ credit aliũ eꝫ poſſe cõmutare:ſ nõ
põt:g̃ hic eſt error ptinẽs ad aliqḋ qḋ eſt p ſe reqſitũ ad
ꝯtrꝫ:talis aũt error facit ꝯtrꝫ nullũ:ſic dcm̃ eſt ſup diſ.
3.q.1. ¶ Si aũt talis ipotẽtia ſeqt mrĩmoniũ ꝯſumatũ
nõ dirimit:qꝛ iã ptãs eſt tradita vere:⁊ ille cui fuit tradi
ta miſſus fuit in poſſeſſionẽ:g̃ nõ põt reuocari p aliqḋ i
pedimẽtũ ſuperueniẽs.ſi aũt tale ipedimentũ veniat inter
mrĩmoniũ ratũ ⁊ ꝯſumatũ.dubiũ eſt an dirimat.33.q.1.
Gl. affirma pm.c.vñ dicũ partẽ negatiuã.ꝯiugiũ ꝯfirmat officio.⁊ ſe
tiuam. quit poſt.anteq̃ ꝯfirmet ipoſſibilitas officij ſoluit vin
culũ. ¶ Cõtrariũ vr:qꝛ iã data eſt ptãs:⁊ ſi ipedimẽtũ
vſus accidat nõ pp h reſcindi põt datio potẽs:ſ difficile
eẽt iudicare ſi nõ pcederet ratũ an pcederet ꝯſumatum.
niſi forte eẽt ablatio aliciꝰ partis neccie ad actũ illũ tẽ

pore illo interueniẽs. ¶ De 2o duplex eſt ipotẽtia in gñe
nãlis ⁊ caſualis.nãlis in viro eſt frigiditas vel mutilatio
ptis neccie:in muliere artatio.caſualis eſt per maleficiũ. B
ipoſſibilitas pa ſatis pꝫ.2a fit p malignos ſpũs q hñtes
pactiones cũ hoĩbꝰ ſeruãt pmiſſa.nõ qꝛ veraces:ſed vt
alij eis adhereãt:qꝛ ſi nulla pacta ſeruarẽt nulli eis fui/ Nõ ꝑuentes
rẽt:⁊ vt illi qbꝰ ſeruãt pmiſſa eos colãt.nam ex ſupbia
ſua pcipue appetũt honores diuinos.deꝰ ẽt pmittit eos
exercẽ ptãtẽ ſuã ad ipediendũ aliquos ab aliqbꝰ actibꝰ
in quos poſſent ſi nõ eſſent ipediti:⁊ h vel pp pctã eoꝝ
vel pp aliq̃ aliã cãm occultã:⁊ h mõ maga hñs pactũ
cũ demone pcurat ab eo vt iſtũ ipediat a tali actu cum
tali muliere q̃diu tale maleficiũ pſeuerat:puta acus cu
ruata vel aliq̃ huiꝰ. ¶ Qḋ igit eſt remediũ ꝯtra iſtud A
ipedimẽtũ per demonẽ. ¶ Rñº ſi per orões ſanctoꝝ
ipediat virtꝰ demonis bene fit.ſi tñ deꝰ illas nõ exau
diat:tũc ſi ſciret maleficiũ ⁊ deſtrueret demon nõ fati
garet cũ ampliꝰ:qꝛ ex pacto nõ aſſiſtit niſi dũ durat ali
qḋ ſignũ. ¶ Et ex h pꝫ ꝙ trufatica eſt illa qḋ an liceat
tollẽ maleficiũ intẽtione curãdi maleficiatũ.nõ enĩ ſolũ
licet:ſ eſt meritoriũ deſtruẽ opera diaboli.nec in h eſt C
aliq̃ infidelitas:qꝛ deſtruens nõ acqeſcit operibꝰ mali
gnis:ſed credit demonẽ poſſe ⁊ velle fatigare dum tale
ſignũ durat ⁊ deſtructio talis ſigni iponet finẽ tali vexa
tioni. ¶ De iſtis duobꝰ ipedimẽtis ad ppoſitũ dico ꝙ
in aliquo ſunt ſimilia ⁊ in aliquo diſſimilia.ſimilia qꝛ i
pediunt ꝯtrahẽdũ ⁊ dirimũt iam ꝯtrꝫ reſpectu illius p D
ſone reſpcũ cuiꝰ ſunt iſta ipedimẽta.qḋ pro tãto addit:
qꝛ nõ tñ caſuale:ſ ẽt nãle ipedimẽtũ põt eẽ reꝰ vnius
pſone ⁊ non reꝰ alterius:maxĩe de nãli in muliere. Sed
poſt diuortiũ eſt duplex dñia:vna ꝙ hñti ipedimẽtũ ca
ſuale licet ꝯtrahẽ:⁊ ſi poſt ꝯtrꝫ carnalr copulet ſcõe nõ dꝫ E
reddi potẽ:qꝛ maleficiatꝰ reꝰ vnius nõ pp h eſt malefi
ciatus reꝰ oĩum.ſic enĩ eſt maleficiatꝰ ſicut miniſtri dia
boli pcurãt eũ p maleficium diaboli:ſic aliq̃ maga vult
iſtũ ppetuo ipediri reꝰ iſtiꝰ nõ tñ reꝰ alterius:puta ſi nol
let ꝙ iſtã duceret:ſ ſe vel aliã.alter aũt.ſ.hñs ipedimẽ
tũ nãle ppetuũ:⁊ h reꝰ cuiuſ dꝫ manere ſine ſpe cõiu
gij:⁊ tutũ eſſet ſibi itrare religionẽ:qꝛ ſi poſt ꝯtrahat de fa
cto ⁊ carnalr copulet:coget redire ad priorẽ:qꝛ apparet
ſniam diuortij pceſſiſſe ex errore:⁊ ita nullũ fuiſſe corã
deo.⁊ mrĩmoniũ pm verũ fuiſſe:qꝛ ipedimẽtũ qḋ puta
bat ppetuũ nõ erat. ¶ Sꝫ qũo inoteſcit ppetuitas iſtiꝰ
ipedimẽti.hẽtur extra de frigidis.laudabilẽ.dicit.n.p triẽniũ
cõmorari ⁊ dare operã illi actui.ſi aũt poſtea reclamãt
debẽt iurare cũ 7a manu.ſ.vir ⁊ vxor de ſcia.⁊ ſeptẽ vi
cini pximi de fidelitate:ſi vir reclamat accuſationi vxo
ris credit viro q caput eſt mulieris.ibidẽ.c.1.Si vir ac
cuſat incũbit ſibi pbatio mõ pdicto. ¶ Sed q̃liter co
gnoſcet dñia iſtiꝰ ⁊ illius ipedimẽti. ¶ Rñº difficile eſt
vidẽ niſi p iſpectionẽ corpis.ſi dficiat aliq̃ diſpõ neccia F
reqſita in pte illa ad iſtũ actũ:vel per iudiciũ medicoꝝ
quãtum ad frigiditatẽ ſi aliq̃ ſigna manifeſte oſtendant
ipſum eſſe talis cõplexionis.Si vo nec ſic nec ſic:⁊ tñ
ſimplr impedit:preſumendũ eſt ꝙ ſit maleficium.

Ad argumẽta. ¶ Ad pm ꝯcedo ꝙ obligat ſe
ad actũ ſi petat ſaltem pro ali
quo tẽpore determinato:ſed ifra aliquod tẽpus nõ opꝫ
reddere illũ actũ ſi velit intrare religionem.iſte aũt nõ
põt obligare ſe ad actum pro quocũq̃ tẽpore ſi eſt per
petuum impedimentũ:qꝛ vt dictum eſt in principio ſo
lutionis ſola impedimenta perpetua impediunt.⁊ ha
betur in titu.iſto.c.fraternitatis. ¶ Ad ſecundũ ſi ſenex
eſſet omnino ipotens:dicerẽ ꝙ nõ cõtrahere matrimo
nium:ſ aliqua poſſet cõſentire in eũ ad cohabitãdũ ſi

ent frater ꝛ ſoror: ꝛ ita forte multe magis deſponſant di‍uitias q̄ꝫ ꝑſonas. ¶ Ad 3^m pꝫ ex dictis: q2 ſi maleficiū eſt tēporale nō impedit niſi tēporaliter. p̄ſumit̄ aūt ꝑpetuum ſi per triēnium perſeuerat.

¶ Hoc ēt notādū eſt ꝛc. Diſt. XXXV.

Cap. ii. Circa iſtā 35^m di. q̄ro. Utr̄ adulteriū cū aliq̄ viuēte viro ĩpediat mr̄imoniū cū eadē poſt mortē illi⁹ viri: Ꝙ nō. 2. Reg. Dauid adulteratus eſt cū berſabe: ꝛ poſt īterfecto viro ꝯtrit cū ea mr̄imo^m. ¶ Itē. Aug⁹ de nup. ꝛ ꝯcu. ꝛ ponit̄ ĩ lr̄a. pōt fieri ꝯiugiū cū q̄ ꝑceſſit adulteriū. ¶ Cōtra. 31. q. 1. illō v̄bo. ꝛ. c. relatū.

A Reſpōdeo tria ſunt crimina q̄ ꝯiūcta vel ſeparata videnť facē difficultatē circa mr̄imoniū ꝯbēdū: ſunt aūt crimina illa ꝯct⁹ cū ꝑſona ꝯiugata: adulteriū: machinatio in mortē ꝯiugis legitimi: fidei datio ipſi adulte: vel ꝯct⁹ de facto cū ea vel ꝓmiſſio cū iuramēto: q2 hec tria vltia ad ꝓpoſitū ꝓ eodē reputant̄. de duob⁹ p̄mis pꝫ extra de eo q̄ duxit in mr̄imoniū quā polluit ꝑ adulteriū. c. viti. ¶ De tertio. ſ. ꝓmiſſione cū iuramēto an valeat. hꝫ ex̄ de his que metu vel vi fiunt. ad aures. ¶ De his trib⁹ dico ꝙ vltimū ꝑ ſe nō ĩpedit

B mr̄imoniū ꝯbēdū poſt mortē viri: ſic hēťur ex̄ de eo. ca. vlti. Si q̄s vxore viuente fide data ꝓmiſerat ſe aliā ducturū vel cū ipſa de facto ꝯtrerit ſi nihil aliud fuerit: non eſt mr̄imoniū qḋ cū ea ꝯtrit poſt vxoris obitū dirimendū. Tertiū cū ꝑ ſimplr̄ ĩpedit ꝛ dirimit. ibidē ĩ eodē. c. ſeq̄tur enī ibi. Tolerari nō dꝫ ſi ꝓus vel poſtea dū vixit vxor illi⁹ illā adulterio polluiſſet. ꝛ refert̄ ꝓus ꝛ poſt ad fidei dationē. hoc aūt ītelligēdū eſt qñ ambo ſunt cōſcij ꝙ act⁹ ille eſt adulteriū. ſi. n. vir tm̄ ſit ꝯſcius ꝛ mulier inſcia: puta q2 neſcit eū hre aliā tūc ſi vir poſtea ꝯhbat cū illa ad petitionē viri nō eſt diuortiū celebrādū: ſic hēťur titu. e. c. 1. ¶ Sꝫ qd ſi ꝑſona ꝓus neſcia poſtq̄ ſcit ĩpedimētū petat diuortiū: vr̄ celebrādū ex eodē. ca. ꝛ hoc argumēto a ꝯrio ſenſu. hēťur enī ibi in textu. ꝙ ſi mulier diuortiū nō petat nō ſunt ſeparādi: ex q̄ ĩnuit̄ ꝙ ſi ipſa petat ſunt ſeparādi. ¶ Sed hic eſt dubiū: q2 talis ꝯct⁹ cū muliere inſcia: vel eſt mr̄imoniū vel nō. ſi ſic nō dꝫ dirimi ad petitionē mulieris. ſi nō: dꝫ fieri diuortiū ad petitionē viri: q2 nō pōt ſimul ſtare cū nō ſint vir ꝛ vxor. ¶ Rn̄º nō eſt mr̄imoniū: q2 mulier ꝯſentit in eū

C tanq̄ĩ ĩpotētē. ꝯbē. ipſe aūt ex pte ſui nō eſt talis q̄lē eum credidit: ꝛ tūc cū dr̄ ꝙ nō pn̄t ſimul ſtare cōcedo ꝙ ille nō pōt eā mr̄imonialr̄ tractare: q2 ex pte eius fornicatio eſt: ſed illa pōt ſibi mr̄imonialr̄ copulari: q2 ignorantia īuincibilis excuſat eā. ¶ Sed eſto ꝙ mulier ītelligēs ĩpedimētū nō petit diuortiū: nō eſt diuortiū celebrādū: ſm̄ illud. c. igiť debēt ſimul ſtare: ꝛ nō in cōiugio: q2 per te ꝯct⁹ nō fuit ꝯct⁹ mr̄imonij: igiť aliq̄ debēt ſimul ſtare fornicarie ſm̄ iſtā ſniam. ¶ Rn̄º. ſi mulier ſciēs ĩpedimētū ꝯſentiat in mr̄imoniū: vir cogēdus eſt vt ꝯſentiat in penā pcti ſui: q2 ſciēter decepit īſciā: ꝛ ita erit mr̄imoniū nouum ex nouo ꝯſenſu: ꝛ iſta ſnia eſt valde iuſta vt decipiēs inſciā in hoc qḋ eſt dare ptātē corporis ſui q̄ tm̄ nō itēdit dare vel nō pōt cogat̄ poſtea veraciter īplere qḋ ꝓus fecit doloſe. ¶ Sꝫ dices. nunq̄d virtute ꝓmi cōſenſus nō poterāt ſimul ſtare: ꝛ eſto ꝙ īſcia ꝯſentiat in q̄libet actu ꝯiugalr̄ ꝛ iſte ſciēs ꝙ illa vult eſſe vxor eius ꝯſentit de nouo ĩ eā nō exꝑmēdo ſibi ĩpedimētū: q2 forte ex hoc gn̄aret̄ odiū: nunq̄d pn̄t ſtare. ¶ Rn̄º. ꝓm⁹ cōſenſus nō fuit mr̄imonialis: ꝛ iō nullus act⁹ pōt eē licit⁹

D in virtute illius ꝯſenſus: ꝛ iō ad hoc ꝙ ſint ꝯiuges req̄rit̄ nouus ꝯſenſus. ¶ Et tūc ad 2^m dico: ꝙ ſi ĩpedimētū nō exꝑmat̄ ꝑſone inſcie ipſa in copula carnali ſequēte non ꝯſentit nouo ꝯſenſu: ſꝫ ſolū redit in vtute ꝓmi ꝯſenſus q̄ nullus fuit: ꝛ ideo lꝫ ꝑſona ſciēs de nouo ꝯſentiat: nō tm̄ ſufficit. hoc exꝓſſe dicit glo. ſup illud. c. in ꝓmo ꝯſenſu q̄ nullus fuit itelligiť ꝑdurare: ſic ꝓbat̄ de ſuo q̄ creditur liber cū quo ꝯhiť ſi poſt manumittiť vxore ignorante nō ꝯhiť mr̄imoniū: q2 poſt manumiſſionē factā manendo cū eo ſemꝑ itelligiť approbare ꝯſenſū ꝓ^m: q̄ fuit erroneus ꝛ nō mr̄imonium. ¶ Alr̄ poſſet dici ꝙ ſi illa inſcia fuit ducta viuēte ꝓma vxore ducētis legitima: vera eſt ſnia iſta: ꝛ in iſto caſu loq̄tur glo. q2 iſte eſt caſus textus. ꝙ vir q̄dā vxorē hn̄s ſibi aliā hui⁹ rei inſciā copulauit: ſꝫ ꝓ⁹ mortua nitiť recedē a 2^a: ꝛ ſic accepit ſcḋā viuēte ꝓ^a. ꝛ tūc q̄dē verꝫ eſt ꝙ nullus erat ꝯct⁹: q2 ipſe fuit ligat⁹ alteri: ſꝫ iſta crederet eum liberum a mr̄imonio. ¶ Sꝫ ſi ſola duo. ſ. fidei datio ꝛ adulteriū cū inſcia cōiugata fierēt ꝛ poſt mortē viri eius: ꝛ ēt vxoris alterius adulteri ille duceret iſtā: qd iuris: Ur̄ ex iſto. c. ꝙ ſimplr̄ eſt mr̄imoniū: ēt ſi nunq̄ꝫ exꝑmat̄ ꝑſone inſcie defectus ille: nec ipſe poſt exꝓſſionē defect⁹ de nouo ꝯſentiat. ꝛ rō eſt: q2 ex iſto. c. colligiť ꝙ eccl'ia nō ſimplr̄ illegitimauit ꝑſonas illas ꝑꝑ illa duo ꝯcurrētia: ſed ſm̄ qd. ſ. ſi ꝑſona decepta reclamet. ſed ꝓ⁹ ſnia vr̄ certior: q2 ſi poſt ſciat ĩpedimentū ꝛ reclamet fiet diuortiū. ex iſto. c. igiť ꝓus nō fuit verum mr̄imoniū verꝫ. ¶ 3º dico ꝙ ſiue ꝓ^m

E ꝯcurrat cū 2º ſiue 3º ꝛ ĩpedit ꝛ dirimit: ſicut pꝫ ex̄ de cōuer. īfideliū. laudabilē. imo ſolū 2^m vr̄ ĩpedire ex illo. c. ꝛ loq̄tur ibi de ſarracenis: q̄ dū eēnt in captiuitate q̄rūdā chr̄ianarū viros earū ſuis īſidijs ꝛ machinationib⁹ occiderūt. ꝛ ſentētiat eccl'ia ꝙ ſi poſt per ipſas ad fidem chriſtianā acceſſerit ꝛ cū eis adheſerūt ſupple ĩ mr̄imonio nō ſunt tollerādi: cū tale dānū tali lucro eccl'ia cōpēſare nō velit. hic nō tāgiť de adulterio ſarraceni cū chriſtiana nec de fidei datione: ſed tm̄ de machinatione in morte legitimi viri. ꝛ adhuc cōſcia vxore. nec glo. addit ibi ad caſū iſtū fidei dationē vel adulteriū: ſed iſta machinatio dꝫ itelligi cū effectu vt ſiml' ſit affect⁹ ꝛ effect⁹: ſic glo. ſup illo v̄bo ꝑpetrauerūt. ¶ Sed qd ſi nō ꝯſcia vxore iſte ſolus occidit maritū: nunq̄d pōt ducere iſtā:

A ¶ Rn̄º. c. ꝛ. ſi fiat ſine itētiōe ducēdi eā: puta ſi in bello iuſto occidit eū nō ad hoc vt ducat illā nō hꝫ exꝓſſe q̄n poſſit eā poſtea ducē: dū tm̄ mulier nō ſit ꝯſcia: q2 in caſu iuſti belli dic. c. illō qḋ cū tales ſupple mulieres non

F ꝑpetrauerit virorū iteritū defunctorū mr̄imoniū iter hōs ꝑſonas. ſ. iterfectorē ꝛ vxorem iterfecti licite pōt ꝯhi. ꝛ ꝓbat̄ ꝑ locū a ſilli v'l a miori: q2 ſi vir nō ꝯſentit in mortē legitimi viri: ſꝫ vxor eū occidit pōt poſt ab alio hui⁹ criminis īſcio duci. 33. q. 2. Interfectores. ¶ Hoc ēt ꝯfirmat̄ ꝑ illō ex̄ de ſpōſalib⁹. cū apō. cū ꝓhibitoriū ſit edictū de mr̄imonio ꝯhēdo q̄cūq3 nō ꝓhibeť ꝑ ꝯñs admittiť. ¶ Sꝫ eſto mulier ꝓ ignara poſt audita īterfectiōe viri ratū hꝫ. nunq̄d ĩpedit: vr̄ ꝙ ſic: q2 in maleficijs ratihabitio retrotrahiť ꝛ mādato cōparat̄. ¶ Oppoſitū tm̄ De regu. iuris in .6.

ꝫ glo. c. ꝑdicto. Laudabile. in fine. ꝑꝑ illud. c. nūc adducū. cū apō. ꝛ ex eodē. c. cū apō. pōt ꝯcludi ꝙ ſimplr̄ ꝓmiſſio nō equalet alicui illorū triū enumeratorū ĩ 3º mēbro: nec igiť nuda ſpōſalia. ſic igiť pꝫ ꝙ iſtorū triū 3^m ſolū

G nunq̄ꝫ ĩpedit: ita ꝙ dirimat ꝓ^m ēt ſolū nūq̄ꝫ ĩpedit: ſic pꝫ ꝑ auctē Aug^m adductā ĩ arguēdo. 2^m q̄ñq3 ĩpedit ꝛ q̄ñq3 nō: ſꝫ ſemꝑ qñ ē cū 3º ĩpedit. ¶ Sꝫ nūq̄d ſemꝑ qñ ē cū ꝓ: ¶ Rn̄º ſup̄ tit. iſto. c. ſignaſti. Tertiū cū ꝓ ſemꝑ ĩpedit. ꝛ rō tota eſt ordinatio eccl'ie: q2 iſte eſt ꝓm⁹ caſus ad R. 1. ſc.

hoc tactus ibi ĩpediť ꝯtus ex ſtatuto eccl'ie ꝑciſe illegitimātis perſonas ad contrahēdū. Sed ratio inducens

eccleſiam ad ſic ordinandū eſt repreſſio adulterij ⁊ homicidij que frequenter acciderent ſi tales perſone poſſent legitime contrahere.

Ad argumēta. ¶ Ad p^m pʒ ꝙ lex iſta nō fuit ſtatuta ꝑ tp̄e illo. iuſtius tñ feciſſet ſi eā lapidaſſet. ¶ Et ſi dicas nō: q2 ſcipʒ tūc lapidaſſet: q2 fuit ſocius in crimine. ¶ Cōtra. q2 vł nō excuſas eū ꝑ h: vel opʒ te dicē ꝙ ſocius in crimine nō tenet̄ ad eādē penā publicā īferēdā ad quā teneret̄ ſi nō eēt ſocius. Si aūt excuſas eū de nō puniēdo illā ꝑ h ꝙ remiſit ſibi illā penā legis: h nō habem⁹ ex ſcriptura: ſed q2 fuit peccatū ꝓuatū: ⁊ ideo nō debuit illud punire pena publica: ⁊ hec videt̄ rōnabilior reſpōſio. ⁊ tūc ꝙ accepit eā in vxorē poſt illa grauia pctā adulterij ⁊ homicidij illud vltimū nō fuit impedimentū.

¶ Nūc de ꝯditiōe videam⁹ ⁊c̄. Di. XXXVI.

Circa iſtā 36^m di. quero. Utrū ſeruit⁹ īpediat mr̄imoniū: Et ſic. nullus pōt dare alienū: ſʒ corpus ſerui eſt dn̄i. ſm ꝑhm. 3. poli tr̄. ¶ ꝑ. Fauorabilior eſt proceſſio religionis ꝙ̄ mr̄imoniū carnale: ſed ſeru⁹ nō pōt ꝓfiteri religionē ſine volūtate dn̄i: igit̄ nec mr̄imoniū ꝯtrahē. ¶ Cōtra. extra de coniu. ſeruo. c. 1.

A **Hic ſunt** duo vidēda. p vtrū īducta ſit ſeruit⁹: ⁊ ſi iuſte īducta. 2° ad ꝓpoſitū. ¶ De p dico ꝙ de lege nāe oēs naſcunt̄ liberi. tñ ſeruit⁹ vel magis ꝓpe ſubiectio filialis ad prēm eſt de lege nāe: puta obediētia filialis ptinēs ad diſciplinationē: q2 ſm ꝑhm 8° ethi^r filius hʒ a prē eē ⁊ diſciplinā. iſta aūt ſeruit⁹ de q̄ loqmur ſm quā dn̄s pōt vēdere ſeruū ſicut pecudē: de q̄ loqtur ꝑhs p polit^r ꝙ ſeru⁹ nō pōt exercē actus v̄tutis pro eo ꝙ opʒ eū ad ꝓceptū dn̄i exercē act⁹ ſeruiles. iſta nō eſt īducta niſi aliq̄ lege poſitiua. ¶ Sʒ an iuſta: Rn̄° ſicut dictū eſt di. 15. qūo icepe rūt p dn̄ia eſſe iuſta: ita dico ꝙ iſta vilis ſeruit⁹ nō pōt eſſe iuſte īducta niſi duplr̄. vno mō q2 aliqs voluntarie ſe ſubiecit tali ſeruituti: lʒ talis ſubiectio eēt fatua: īmo forte ꝯ legē nāe: ꝙ hō libertatē ſuā a ſe abdicet. poſtq̄ȝ tñ facta eſt neċe eſt ſeruare: q2 h eſt iuſtū. Alio mō ſi aliqs iuſte dn̄ans cōitati vidēs aliquos ita vitioſos ꝙ libertas eoꝝ nocet eis ⁊ reipublice pōt iuſte punire eos pena ſeruitutis: ſic̄ ⁊ iuſte poſſʒ eos occidē in certis caſib⁹ ꝑ bonū reipublice. ¶ Si dicas ꝙ eſt 3^a cā ſeruitutis vtpote ſi capt⁹ in bello ſeruet̄: ⁊ ſic ſeruat⁹ a morte fiat ſeru⁹ deputat⁹ ad ſeruiendū: nō apparet manifeſte iuſtitia hic: q2 forte ⁊ ſi captor potuerit occidere captiuū ſi habuit bellū iuſtū defendēdo ſe: nō aūt iuadēdo: ⁊ h ſtāte ꝯtinacia ipſi⁹ ꝯ bellātē. tñ ex quo deſinit eē ꝯtinax: q2 eſt in volūtate ipſi⁹ iam capt⁹ inhumanū vi infligere ſibi penā ꝯtra legē nāe. nō eni eſt hec rō: q2 in hoc caſu nō remaneret iſte rebellis nec abuteret̄ ſua libertate: ſed forte fieret obediēs ⁊ libertate ſibi donata bene vteret̄. ¶ Si arguat̄ ꝯtra p^m mēbrū. ꝙ ſeruit⁹ nō eſt ꝯtra legē nāe: q2 ſm ꝑhm p politicoꝝ pollens mēte dʒ ꝓſidere. pollēs virib⁹ dʒ ſeruire. aliq ſunt nāliter pollētes mēte: q̄ nāliter ad dn̄m apti. aliq min⁹ prudētes mēte ⁊ magis robuſti corpore q̄ nāliter debēt eē ſerui. ¶ Rn̄°. h nō eſt itelligēdū de iſta ſeruitute extrema de q̄ loqmur: ſed tñ de ſeruitute politica q̄ inferior diſponit̄ a ſupiore. nō tñ ſicut inaīatū: ſʒ ſic̄ minus vigēs mēte ordinat̄ ꝑ illū q magis pollet mente. ¶ Si arguas ꝯtra 2^m mēbrū: ꝙ illud qȯ eſt ꝯtra legē nāe nō pōt fieri iuſtū nec antiqtas tēporis ratificat crimina: ſʒ magis cōdēnat. oīs aūt ſeruit⁹ alia ab illis duob⁹ caſib⁹ eſt iniuſta ⁊ ꝯtra legē nāe: igit̄ per nullā lōgīqtatē tēporis vł iuſtū ꝙ dn̄s dn̄et̄ talib⁹ ſeruis. ¶ Rn̄°. tactū eſt di. 5. qūo per ꝓſcriptionē pōt ius acqri ſi ꝯcurrāt ꝯditiones ille quas iura determināt. ſ. ꝙ iuſto titulo acqrat. ⁊ ſit bonefidei poſſeſſor: ⁊ ꝙ poſſederit ſine iterruptiōe tp̄is a lege determinati: ſʒ illō extēdit ſe ad poſſeſſiōes: nō aūt ad ſeruitutē q2 nō eſt eadē rō in poſſidēdo aurū ⁊ ſeruū q̄tū ad legē nāe. ⁊ iō eēt difficile ſaluare per ꝓſcriptionē iuſtitiā eſſe detinere tales ſeruos: niſi ꝓſumatur ꝙ altero duoꝝ modoꝝ fuerint facti ſerui a p̄ncipio. C

A. l. ſ. ſtam

¶ Si obycit̄: q̄re igit̄ apl's ꝓcipit tales ſeruos obedire dn̄is ſuis. ¶ Rn̄°. multe obligatiōes ſūt iniuſte ex parte illoꝝ qb⁹ fiunt: ⁊ tñ poſtq̄ȝ facte fuerit ſuādē ſūt. Un̄ Apl's oſtēdēs ſeruitutem ſm ſe nō eē laudabilē: nec multo magis detētionē alicui⁹ in ſeruitute ait: ſi ſeru⁹ vocat⁹ es: nō ſit tibi cure: ſed ſi potes liber fieri magis vtere.

Eph. 6.

De ſecūdo dicūt aliq ꝙ ſeruus pōt ꝯhē mr̄imoniū īuito dn̄o. ⁊ h ex iſto articu. p. q2 mr̄imoniū eſt de lege nāe: ſeruit⁹ aūt nō eſt de lege nāe: ſed magis ꝯtra. qȯ autē eſt de lege nāe nō tollit̄ ꝑ aliud qȯ eſt tñ de lege poſitiua. ¶ Alia rō ponit̄: q2 ſeru⁹ nō eſt ita ſui dn̄i qn ſit ſui iuris q̄tū ad act⁹ nāles ptinētes ad ꝯſeruationē īdiuidui. pʒ q2 pōt vti neceſſarijs ad vitā: q̄ a ſimili q̄tum ad act⁹ ptinētes ad ꝯſeruationē ſpēi. ꝯtraria ꝓbat̄: q2 ꝯſeruatio ſpēi cū ſit maius bonū nāle q̄ ꝯſeruatio īdiuidui magis eſt de lege nāe. ¶ Rōnes iſte poſſent ſolui. p^o q2 obligatio que nō eſt de lege nāe: bene pōt īpedire aliq̄ libertatē que cōpetit alicui ex lege nature. Exēplū. nā ex lege nāe nihil tibi debeo. tñ ſi voueo tibi obediētiā teneor tibi obedire. mr̄imoniū ēt nō eſt de lege nāe niſi ſecūdario: vt dictū eſt ſupra: ⁊ eque vł de lege nāe reddere vnicuiqȝ qȯ ſuū eſt: īmo ꝓmario: igit̄ ex quo ꝑ obligationē ſeru⁹ fecit ſe dn̄i tenet̄ ei reddere ſuū: ⁊ abſtinere ab illo qȯ īpedit talē redditionē: lʒ illud aliud īpediēs cōpeteret ſibi nō obligato ſecūdario ſm legē nāe. ¶ Scd'a rō nō ꝯcludit: q2 certū eſt ꝙ nō oīs q tenet̄ ꝯſeruare īdiuiduū tenet̄ multiplicare ſpēz. ¶ Si dicas ꝙ ſaltē ita licet ſibi ꝙ illō elicē nō pōt ſibi tolli ꝑ hoiem. ¶ Uerū eſt in caſu neceſſitatis in quo ꝯſeruatio ſpēi depēderet ab actu ei⁹: ſʒ q2 multi nō ſūt īcēdūt gnōni ēt in lege chriſtiana: iō nō eſt neceſſari⁹ ad ꝯſeruationē ſpēi act⁹ iſtius ptinēs ad h. ⁊ iō ꝑ aliq̄ obligationē pōt hoc ſibi ꝓcludi. ¶ Et ꝯfirmat̄: q2 ante mr̄imoniū tenet̄ dn̄o ad certos act⁹: puta ad. a. b. c. ſi ꝯhat mr̄imoniū obligatio illa erit ad aliqd incōpoſſibile ipſi. b. vel. c. igit̄ illa obligatio ſequēs nō pōt iuſte fieri: q2 in illa tollit̄ alienū qȯ nō pōt reddi poſt iſtā obligationē factā.

S. Tho. p^a ii. di. q. 2. Tho. vbi. s. Ric. pri. diſt. arti. 4. q. 1.

D

Di. 16. c. 33. c. 17.

E **Dico ergo** q̄tū ad iſtū articulū ꝙ ſeruus de volūtate dn̄i pōt ꝯtrahē mr̄imoniū. etſi onus mr̄imonij ſit in aliq̄ repugnās ſeruitijs ꝯſuetis dn̄o ꝯcedēs ſibi ꝯtrahē relaxat ſibi īplicite illa ſeruitia ꝯſueta. Et ſi dn̄s poſtea reuocaret iſtā ꝯceſſionē: vtpote ipm totalr̄ īpediēdo a copula carnali. vł mittēdo eū in ptes lōginq̄s: vł detinēdo eū in laborib⁹: ita ꝙ nō poſſet aliqñ viſitare vxorē peccaret mortalr̄. ⁊ in māifeſtis eēt ꝑ eccleſiā corrigēdus. ¶ Pōt ēt ꝯhē dn̄o īuito ꝑ q̄to hʒ aliqd iuris in corpe ſuo. nō eni ꝓuauit ſe q̄cūqȝ libertate ad quoſcūqȝ act⁹: ⁊ ꝑ q̄to corp⁹ ei⁹ eſt ſuū pōt cōmutare cū alio: q2 ſi alius ſiue ſeru⁹ ſiue liber velit eē ꝯtentus illa modica ptāte ſiue ad modicū vſū quē ſcit eum poſſe dare bene pōt ſibiipſi ꝓiudicare: ⁊ tʒ cōmutatio. ¶ Ex hoc ſequit ꝙ ſeruus pōt ꝯtrahē cū libera: dū tñ ipſa ſciat ꝯditionē eius ⁊ ꝯſentiat in eū nō obſtāte tali cōditione: q2 tunc cōmutat ptātē ſui corporis pro illo modico qȯ hʒ ſeru⁹ ptātis in ſuo corpore: ⁊ pōt ꝯtrahere cū F

ancilla. ⁊ tūc vī vtriqꝫ ꝯcedere id qđ pōt: ⁊ ſic ꝯbunt ita teneñt poſtea ſm̄ iuſtitiā reddē debitū ꝑ ꝙto. ſ. illi act⁹ nō ipediūt a ſeruitys ꝯſuetis. ℂ Sꝫ eſto in caſu iſto ꝯ- Dubium cu- rioſum.
hūt ſine volūtate dñi: ⁊ vn⁹ dñs mittit ſeruū in affricā: ⁊ alius dñs mittit āCillā in Frāciā: nunqd licet hoc facē: ℂ Rñ° cū cā mrīmonij ſit fauorabilis inducēdi eſſent dñi nc ħ facerēt: ſꝫ ſi facerēt nō appet qualr ſuppoſita ſuitute facerēt ꝯ iuſtitiā: qꝛ iſte ꝑus fuit in ptāte dñi vt
G mitteret eū illucimo vt vēderet eum ⁊ ſilr illa in ptāte dñi ſui ſilr ꝙtū ad illū locū: ⁊ ꝑ act⁹ ꝓprios ſine volūtate dñoꝝ nō potuerūt ſe facere liberiores: nec a ſe iure dñoꝝ ſuoꝝ magis eximē ꝙ ꝓuſigit adhuc licet. ℂ Sꝫ ſi ancilla credit ꝯbē cū libero: q tñ eſt ſeru⁹: nūqd ꝯbit: ℂ Poſſet dici ꝙ error ꝯditiōis peioris ipedit ꝯtcꝫ: qꝛ ipedit cōmutātē recipere tātū pro quātoītēdit cōmutare: ſed ignorātie melioris cōditionis vel equalis nō impedit propter contrariam rationem.

Ad argumēta. ℂ Ad ꝑ^m pꝫ ſm̄ iſtā viā vltimā ꝙ ſeru⁹ nō eſt dñi ſm̄ oia: ſed ſm̄ aliq̄ eſt ſui iuris vt ad comedēdū bibēduꝫ dormiendū. ⁊ breuiter ad q̄ſcūqꝫ act⁹ exercēduꝫ ꝑꝑ q̄s nō ſubtrahunt dño debita ſeruitia: igit̄ cū ꝓ tūc poſſet vti actu carnali pōt ad illū ſe obligare ꝙtū ſui iuris ē. Qđ ꝓħs dicit de ſeruitute illa maledicta q̄ ſeru⁹ eſt ſic pecus pōt intelligi qđ eſt dñi ſui ſic poſſeſſio vel pecunia. nō tñ ꝙ in actib⁹ ſuis ducat̄ tm̄ ⁊ nō ducat: qꝛ ꝙtūcūqꝫ
H ſit ſeru⁹: ē tñ hō: ⁊ ita liberi arbitrij: ex q̄ pꝫ magna crudelitas fuiſſe in ꝑ° īductione ſeruitutis: qꝛ hoīeꝫ arbitrio liberū ⁊ dñm ſuoꝝ actuū ad virtuoſe agēdum: facit q̄ſi brutū ⁊ libero arbitrio nō vtētē nec potētē agē virtuoſe. ℂ Ad z^m nō eſt ſile: qꝛ ꝓfitens in religione totalr ſe ſubmittit obedientie ꝓlati illi⁹ religionis. ⁊ in ħ ex toto ſubtrahit ſe ad ꝯſuetis ſuitys dñi ſui ñ ſic ꝯbēs mrīmoniū: ſed ſolū in aliqbus actib⁹ qui pñt ſtare cum hoc ꝙ reddat ſeruitia conſueta. Queſtio. II.

Secundo quero. Utrū etas puerilis poſſit ipedire mrīmoniuꝫ: Qđ nō: qꝛ aliqs pōt accipe ptātē anteq̄ poſſit in vſu: igit̄ in ꝯtcu mrīmonij vbi eſt datio vſus ⁊ acceptio ptātis pōt aliqs anteq̄ poſſit in vſum: ⁊ ita puer. ℂ Cōfirmat̄: qꝛ etas puerilis nō ipedit ſuſceptionē ordinis. de ħ ſupra dcm̄ eſt di. 25. ⁊ tñ ibi recipit ptātē exequēdi actū ordinis quē pro tūc nō pōt exeq. ℂ Cōtra. ex̄ de frigi. ⁊ male. ꝙ ſedē. puer q nō pōt reddere debitū nō eſt aptus coniugio.

A Reſpōdeo Sicut dcm̄ eſt ſupra di. 34. īpotētia ſimplr ꝓhibet ꝯbere: qꝛ datio ptātis ꝯiugij eſt in iſto ꝯtcu: ⁊ q nō hꝫ ptātē nihil dat. Rō iſta ꝯcludit de pueris ꝓ tpe ꝓ q̄ ſunt pueri: ſꝫ qꝛ illa īpotentia nō eſt ꝑpetua: ſꝫ expectat̄ futura potētia: ideo pōt nūc ꝓmittē potētiā ꝓ tpe futuro ꝓ q̄ hēbit: ⁊ ħ fit in ſpōſalib⁹: qꝛ puer pōt ꝯbē ſpōſalia nō mrīmoniū. rō aūt que Uide Tho. ⁊ Ric. di. 25. hui⁹. ⁊ aūt. ꝑñi.
ponit̄ ibi de defectu ītētionis ſiue adducat̄ ħ ad ꝯtcꝫ ſiue ad mrīmoniū nihil eſt ad. h. qꝛ ante pōt hēre diſcretionē ſufficiētē ad ītētionē debitā ꝙ hēat potētiā que dꝫ
B cōmutari in iſto ꝯtcu. ℂ Si queras tp̄s puerilie regulariter ponit̄ in maſculo tēpus quatuordecim annoꝝ. femine duodecim: ſed tamen aliquādo malitia ſupplet etatē: ⁊ cōplexio preuenit tēpus regulare: ⁊ tunc ex quo hꝫ poteſtatē iſtam ⁊ diſcretionē ſufficientem ad debitū cōſenſum pōt cōtrahere: qꝛ hꝫ qđ det ⁊ conſenſum ſufficientem ⁊ ſigna. ℂ Ad argumenta. concedo ꝙ aliquis poteſt ſuſcipere poteſtatē antequā poſſit vti illa. Sed non poteſt dare poteſtatem antequā habeat illam. In iſto aūt cōtractu eſt datio poteſtatis.

ℂ Sūt igit̄ qdā ordīes i qb⁹ nullaten⁹ pōt ꝯbi ꝯiugiū ⁊c. Diſt. XXXVII.

Circa iſtā 37^am di. q̄ro. Utrū ſacꝫ ordis ipediat mrī^m: Qđ ñ. ꝓ. Ubi. ꝫ. vni⁹ vxoris vir. di ō epo. ℂ Itē. d. 31. Alr. ſacerdotes grecoꝝ copulāt mrī^o: ⁊ tñ hñt eūdē ordinē ſacrū quē hñt latini. ℂ ꝓ. Nō magis oppōit̄ ordo ⁊ mrīmoniū ꝙ ex: ſꝫ cōiugat⁹ pōt recipe ordinē ſacrū: igit̄ ⁊ eꝯ. minor appꝫ: ſi cōiugat⁹ in minorib⁹ ordinib⁹ recipiat poſtea ordines ſacros vere recipit ſi ſit intentio ꝯferentis ⁊ ſuſcipientis. ℂ Cōtra. di. 32. placuit epos ꝑſbyteros diaconos ⁊ ſubdiaconos ſm̄ ꝓora iſtituta abſtinē ab vxorib⁹. i. nō ꝯbē vt dicit ibi glo. ℂ Itē di. 37. ꝑſbyteris. ℂ Itē di. 28. nullū facē diaconū epi ꝑſumāt niſi q ſe caſtū ꝓmiſerit.

Hic eſt ꝯcerta. di. n. ꝙ ñ licet ꝯbē: qꝛ ꝑſo⁹ ſuſcipiēs ſacrū ordinē efficit̄ illegitima ſimplr ad ꝯ- S. Bo. ꝑ°. di. ar. 1. q. 2.
A
hēdū mrīmoniū: ⁊ ħ vl ꝑ eccliaꝫ vl imediate a chro: ſꝫ ħ nō legat̄ in ſcriptura. ℂ Sꝫ z^m nō vī ꝓbabile: qꝛ in ꝑmitiua ecclia ñ tenebat̄ niſi forte dicas ꝙ nunꝙ licuit poſt ſuſceptionē ſacri ordis ꝯbē mrīmoniū: ſꝫ liceret aliqñ vti mrīmonio iā ꝯtcto ſic nūc apđ grecos. ℂ Sꝫ que rō huī⁹ illegitimatiōis: vī aliqb⁹ ꝙ ꝑꝑ votū ānexū ſacro ordini. q̄lr āt illđ votū illegitimet. dicet̄ di. ſeqntī. S. Bo. vbi ſupra. Ric. ꝑñ. diſt. ar. 1. q. 1. Tho. ibidem ar. 1. q. 1.
ℂ Sꝫ ꝯ. aut votū illđ eſt ſic ānexū ꝙ ſuſcipiēs vouet: aut ē tm̄ ex ꝓcepto ecclie q̄ſi ānexuꝫ: qꝛ tenet̄ ita ſuare ac ſi voueret. ꝑ° mō nō: qꝛ nullus vouēs vouet nolit: ſꝫ iſte ſuſcipiēs ordinē ſacꝝ explicite hꝫ in volūtate nō cōtinere: igit̄ poſſe ē ꝙ ipe nō vouet ꝯtinētiā. ℂ Si dicas ꝙ vouet in facto qđ facit in ſuſcipiēdo ordinē ſacruꝫ: qꝛ antiq pr̄es latini vouerūt: ⁊ iſte ſuſcipit ſile ſignū. ℂ Cōtra. nullus tenet̄ ex voto ad votū factū ab alio maxie ſi hꝫ votū ꝯriū. ℂ ꝓ. Orietales ſuſcipiūt idē ſignuꝫ: ⁊ tñ ſine volūtate caſtitatis. ℂ Si z° mō: igit̄ ꝯbēs ſimplr ꝯbit: ꝓbat̄ ex̄ de matri. ꝯ. ꝯtra iterdi. eccle. c. ex lr̄is: ſꝫ ꝯ A. l. roto.
iterdictū ecclie trāſire ad z^a vota nō obuerit: nō ē tñ cōueniēs vt ob ħ ſacꝫ ꝯiugij diſſoluat̄: aliq̄ tñ pnia dꝫ eis iponi: nō qꝛ ꝯ ꝓhibitionē ecclie ħ fecerūt: igit̄ ſi votū cōtinētie eſt ānexū ordini ſacro ſolū ex ꝓcepto ecclie: ſeqtur ꝙ nō ſimplr illegitimat ad ꝯtrahēduꝫ. vlr. n. in iure ſtatutū ꝓhibens hoc fieri nō illegitimat: ſed opꝫ ꝙ ꝯtineat talē ſniam ꝙ ſi ꝯtractū fuerit dirimat̄: vel ſi copulati fuerint nō ſunt aliqualiter tolerandi.

Dico igit̄ ꝙ nec ꝑꝑ votū ꝯtinētie ꝓpe dcm̄ ānexū ordini ſacro nec ānexuꝫ ex ꝓcepto ecclie ꝓcipiētis tali ñ ꝯbē ē ꝙ iſte ñ pōt ꝯbē: ſꝫ ex ħ ꝙ
B
ecclia facit talē ꝑſonā ſimplr illegiām: ⁊ qđ ſtatutū fuit rōnale: ſiue hitū fuerit a xp̄o ſiue ñ: qꝛ talis ōputat̄ miniſterio ſacro: qđ regrit mūditiā mētꝫ ⁊ carnis. ꝑſpicacitatē itellꝰ: ⁊ fauorē affect⁹: ad q̄ oia diſponit ꝯtinētia: ⁊ adeoꝝ oppoſita freqntia carnalis act⁹: nec in ħ dꝫ aliqs dicē eccliaꝫ ſibi ꝓindicare i ſuo iure: qꝛ ecclia cōiter nō Rō notabilis
cogit aliquē ad ſuſceptionē ordinis ſacri: ⁊ ſatis publica ē: qꝛ poſt talē ordinē ſuſceptū ſuſcipiēs eſt inhabilis ad ꝯbēdū: igit̄ volūtarie incurrit talē inhabilitatē.

Ad argumēta. ℂ Ad ꝑ^m illđ Apli. vni⁹ vxoꝝ vir itellr. i. ñ pluꝝ: nec tūc tñ ō pñti: ſꝫ ō ꝓterito. i. ꝙ ñ hūit plꝛes: qꝛ tē eēt bigam⁹ ⁊ irregular. ℂ Si tñ dicas ꝙ ēt tē licuit hic vnā vxꝝ ē ſꝫ cōſuetudinē ecclie ꝓmi^ue vtēdo mrīmo° ꝓus ꝯtcto: ſꝫ ñ licuit tē ꝯbē ſi nullā ꝓrius hūerat. ⁊ ꝑ ħ pꝫ ad auctē ſeqntē. cū. n. dicit̄ text⁹. mrī^o copulāt̄. expōit glo. i. copl̄ato vtunt̄. ℂ Ad aliđ nego ſili^{ns}. qꝛ ſuſceptio ſacri ordis ñ regrit niſi ſeruū obitū ⁊ miſtꝝ obitū ⁊ ītētio: ⁊ ē obitā in ſuſci-

C piēte ⁊ miniſtrāte. ⁊ iō ↄſerē ↄiugato: ſʒ ſuſcipiēdo peccet: ſʒ m̄ri^um reqrit habilitatē in pſonis ad ↄbēdū: ⁊ ſic p or‑dinē ſacrū ſuſceptū eſt oīno ihabilis ad illud m̄rimoniū ↄbendū. vnde ecōuerſo nō eſt impedimentum m̄rimo‑nij ad ordinē quale eſt ordinis ad m̄rimoniū.

¶ Nūc de voto īſpiciam⁹ ⁊c. Di. XXXVIII.

Circa iſtā 38^am di. quero. Utrū vo‑tū ↄtinētie ipediat ma‑trimoniū: Et nō. ex̄ q clerici vel vouen‑tes pñt ↄbere m̄rimoniū. ¶ P. nō mi‑nus obligat apud deū votū ſimplex q̄ ſolēne: ſʒ ſimplex nō ipedit m̄rimoniū. ibidē. c. Meminim⁹. ⁊ c. z. ¶ Sed dices b iō eē q: vo‑tū ſimplex ꝓbari nō pōt: ſolēne pōt. ¶ Cōtra. ſi votū nō ſolēne fieret corā multis poſſet ſic ꝓbari: ⁊ tn̄ tunc nō ipediret ↄbere: igit̄ illa nō eſt cā. ¶ Cōtra. ibidem. Inſinuante. dicit̄ de q̄dā nobili que fecit votum ↄtinē‑tie ⁊ ſeruauit per bienniū poſtea ↄpit ⁊ coacta fuit redi‑re ad ſtatū pſtinū: igit̄ dirimit iam contractum.

A Dico q votū ↄtinētie pōt eſſe publicū vel p̄uatū: ſimplex vel ſolēne: nec iſte due diſtōnes ſunt eedē: q: tam publicū q̄ p̄uatū pōt eē ſimplex vel ſolē‑ne. votū. n. nō ſolēnizat̄ niſi aliq̄ iſtoꝝ modoꝝ q ponun‑tur ex̄ de vo. ⁊ vo. re. ⁊ eſt hodie in. 6. li. ex̄ ē eo. ti. c. rur‑ſus. tāgunt̄ in glo. tres modi vbi hētur ſic. votum ſolēne eſt qđ fit interueniēte aliq̄ iſtaꝝ ſolēnitatū. vʒ. per ſuſce‑ptionē ſacri ordinis. z8. di. diaconi. ¶ Itē p ſuſceptionē ſacre veſtis que tn̄ ꝓfitētib⁹ dari/dʒ pñtib⁹ teſtib⁹/per quos ꝓbari poſſit ſi hoc negaret. ex̄ de regularibus. ſta‑tuim⁹. Tertio mō cū per ꝓfeſſionē deuouet ſe alicui re‑ligioni abbati vel abbatiſſe. ex̄ de regularib⁹. ſtatuimus pñtib⁹ teſtib⁹ per quos ꝓbari poſſet ſi hoc negaret. ⁊ ne

Idē. q. 20. Uidua. hoc negari poſſint fiat īde publica ſcriptura. z7. q. 1. oēs femine. in qua ſcriptura ꝓfiteat̄ velle religioſe viuere. alīs aūt votū ↄtinētie factū q̄uis coram multis dī ſim‑plex q̄ſi nō veſtitum vel inſtitutū aliq̄ ſolēnitate. hec in glo. ¶ Iſti tres modi q hic ponunt̄: ⁊ illi q ponunt̄ in alio. c. in. 6. li. nō ſunt iuris niſi duo. ſ. per ſuſceptionē ſa‑cri ordinis ⁊ p votū religionis veꝝ vel p̄ſumptū. p̄ſum‑ptū qdē eſt qñ recipit habitū ꝓfeſſoꝝ. vbi eſt diſtinctio

B īter habitū ꝓfeſſoꝝ ⁊ nouitioꝝ: ⁊ ēt qñ vltra annū mo‑rat̄ in monaſterio abſqʒ proteſtatione de nō ꝓfitēdo: dī‑q̄ ſolēne nō q: publicū: ſed q: in ſe hʒ aliqd annexū vt in publicū dʒ venire: ⁊ per qđ vouēs ponit̄ ſub alterius hoīs ptāte: ⁊ ſic eſt p̄ciſe in ſuſceptione ſacri ordinis. per quē ſuſcipiēs ↄſtituit̄ miniſter eccl̄e ⁊ alr̄ q̄ prius ſub ep̄i ptāte: q: ep̄s pōt eū cogē ad ſtatū clericalē ſeruādū:

Documētū ſingulare. ⁊ ad vitādū ea que repugnāt ſtatui clericali. Unī ſi p̄dī‑cū ordinē ſuſciperet in ſecreto adhuc eēt ſolēne ꝓp rō‑nē iā dictā: ſicut ēt ꝓfeſſio religionis facta in manu ei⁹ q pōt recipere hʒ in ſe aliqd annexū vnde debeat in pu‑blicū venire: q: opʒ talē vitā ſecularē dimittē: ⁊ cū alijs in clauſtro ſui ordinis ↄuerſari: ⁊ ideo eſt ſolēne ēt ſi fie‑ret in occulto. ¶ Ex dictis di. voti. rñdeo ad qōnē q gē‑qd dicāt opiones q̄s recitat glo. ex̄ q clerici. rurſus. hec

C tn̄ opīo eſt cōis q votū ſimplex nō īpedit ſimplr̄: ſicut hētur ibi in tex. lʒ enī ipediat m̄rimoniū ↄbendū: nō tn̄ dirimit iam ↄtū: ⁊ ſolū b dicim⁹ ſimplr̄ ipedire. votū aūt ſolēne ſimplr̄ ipedit: ſic hētur ibidē. c. inſinuāte. Rō duplex aſſignat̄. vna q: ſolēne ꝓbari pōt: nō autē ſim‑plex. ¶ Sed b nihil eſt: q: vt dictū eſt ſimplex ⁊ ſi ſit

Ric. pñ. diſt. arti. 7. q. 3. in ſol. p̄ncipali. publicū ⁊ ꝓbet̄ nō tn̄ dirimit. ¶ Alia rō eſt: q: per vo‑tum ſolēne dat aliqs illi cui vouet ius ſui ad actū ſequē‑tē illud votū: ⁊ per ↄñs vouēs ſolēniter ↄtinētiā dat illi in cui⁹ manu vouet ius ſui ad faciēdū illud obſeruari: igit̄ nō pōt dare ius ſui ad actū oppoſitū: q: iam nō hʒ illud. Hec rō ꝓbabilis eſt. inſtaret̄ tn̄: q: vouens voto p̄uato dat corp⁹ ſuū deo q̄tū ad actū voti: igit̄ nō poſſʒ poſtea dare corp⁹ ſuū ↄiugi ad actū ↄtiū: nō enī minus trāſfert aliqs a ſe qđ imediate dat deo q̄ qđ dat ſibi me‑diante hoīe vicario. ¶ Si dicat̄ q de⁹ noluit ptātē cor‑poris imediate ſibi dari ſic q datio ſequēs ad ↄiugium ſimplr̄ nulla eēt: ſed ſic voluit de datione facta ſibi me‑diāte hoīe. Sed vn̄ hec ſcriptura: nō videt̄ ↄtinere iſtā

Ric. eadē di. ar. eodē. q. 3. in ſol. p̄nci. volūtatē dei. ¶ Alia rō eſt q vouēs ſolēniter mittit in poſſeſſionē illū cui vouet ſolēniter. vouēs aūt p̄uate nō ſed q̄ſi ꝓmittit. Sed hec valet minus q̄ ſcd̄a: q: oīa in‑trinſeca voto vt reſpicit actū volūtatis per quē obligat ſe vouēdo ⁊ trāſfert dñium ſuū in alterū: q: per ſolā vo‑lūtatē ē dñs ⁊ trāſfert dñiū. oīa inq̄ iſta ſūt eq̄lia hinc inde: igit̄ nō magis datio hic q̄ ibi: nec promiſſio ibi q̄ hic. ¶ Si ponat̄ q̄rta rō q trāſgreſſio voti ſolēnis eſt

Ubegī ſentē tiarū pñ. diſ. ca. 2. ſcādaloſa: ⁊ ideo ad eius obſeruātiam tenet̄ nō tn̄ deo ⁊ ſibi: ſed ēt toti eccleſie. trāſgreſſio voti p̄uati nō eſt ſic ſcādaloſa. hoc nihil arguit niſi ḡuius pctm̄ hic q̄ ibi: ſed de hoc nō querit̄. nō. n. ſemp pctm̄ grauius tollit ptātē ad ↄbendū. ¶ Cōſimilr̄ ſi de pctō ageret̄: videret̄ illi‑citū ↄbere poſt votū p̄uatum: q: ſimplr̄ peccat mortalr̄ in ↄbendo cū intētione ↄſentiendi ⁊ ↄſumādi actū car‑nalē: ⁊ ideo nō pōt licite ↄbere niſi cū intētione nō ↄſen‑tiēdi: ⁊ per ↄñs intrādi religionē qñ etiā ↄſumat videt̄ peccare mortalr̄: q: ↄtra votū ſuum: lʒ ſm aliquos poſt

Ric. pñ. diſt. arti. 7. q. 2. in ſol. p̄nci. p^m actū nō peccet mortalr̄ in reddēdo: q: ad illud iam eſt obligatus vinculo fortiori. peccat tn̄ mortalr̄ peten‑do: q: nihil hʒ iuris in hoc cum renūtiauerit tali iuri in voto. ¶ Hec etiā rō de ſcādalo nō cogit: q: votū publi‑cum etſi nō ſolēne inducit ſcandalū ſi vouens tranſgre‑diat̄ finaliter. ¶ Rō igit̄ ad hoc poni pōt hec. ſ. q eccle‑

D ſia illegitimauit ſic vouentē: ⁊ hoc fuit rōnabile: q: ipſe poſuit ſe in ptāte eccleſie q̄tū ad oppoſitū ei⁹ ad qđ eſt cōtract⁹ m̄rimonij. vouentē aūt p̄uate nō illegitimauit: q: nō ſic ſe poſuit in eius ptāte. Sed q: ſe poſuit in ma‑nu dei ad oppoſitū ſeruādū: ⁊ ↄſuluit ale ſue apud deū ne tranſgrediat̄: nā eccleſia relinqt eum iudicio diuino. ¶ Et ſi queras q̄re nō illegitimauit eū cū peccet mor‑taliter ↄtrahendo niſi cū ꝓpoſito nō ↄſumādi: ¶ Rñ⁹ nō omnia mala punit eccleſia: nec ſic ea ꝓhibet vt pro‑pterea penas eccleſiaſticas iniungat: ⁊ forte maius ma‑lum ſequeret̄ ex illegitimatione vouentiū voto ſimpli‑ci q̄ ex nō illegitimatiōe: q: ibi ſequeret̄ freqētior cul‑pa in actu carnali ſi nollent ↄtinere: ſicut valde ꝓbabile eſt de multis: nec haberēt ſuas quibus ↄtenti eſſent: etſi nō petendo tn̄ reddendo licite vterent̄. ¶ Ad argumē‑ta pʒ: q: obligatio apud deū etſi facit peccatū nō tamē facit hunc illegitimum ad contrahendum.

¶ Poſt hec de diſpari cultu vidēdū eſt ⁊c.
Diſtinctio. XXXIX.

Circa iſtā 39^am di. q̄ro. Utrū diſ‑par cultus ipediat ma‑trimoniū: Et nō. Gen̄. 41. Joſeph acce‑pit aſeneth filiā phutifaris: cū tn̄ ipſe eēt fidelis ⁊ ipſa ifidel. ¶ P. Exo. z. Moy‑ſes accepit filiā iethro infidelis. qđ pro‑bat̄ ex b: q: cū vellēt redire in egyptū

Exo. 4. moyſes circūcidit filiū ſuū. vn̄ ipſa ait. Spōſus ſanguinū tu mihi es. ¶ P. Heſter. z. hr̄ quō heſter nupſit aſſuero q n̄ fuit iude⁹: ſʒ gētilis. ¶ P. 3. Reg. Salomō accepit

Cap. 11. filiā pharaōis moabitidas āmonitidas idumeas: ſydo‑

niasꝛ ſerbeas.℄ P̄.j.ad Cori.7.Siqs frater hꝫ vxoꝛē
ĩfidelē ⁊ hec ↄſentit habitare cuꝫ eo nō dimittat eā.igit̄
diſpar cult⁹ nō dirimit mr̄imoniū iā ↄ̄tcū:nec p ſe repu
gnat mr̄imonio:qꝛ tūc ↄſiliū Apl̄i q̄ frater ſtet cū ĩfide/
Lib.i. li eēt ↄſiliū de fornicatiōe.℄ Cōtra Eſdre.9.⁊.10.vbi
ſeparatio fiebat ↄiugū alienigenaꝝ.℄ P̄.z.ad Cori.6.
Nolite iugū ducē cuꝫ ĩfidelib⁹:que eni participatio lu/
cis ad tenebras aut que pars fidelis cum ĩfideli.℄ P̄.
zz.q.1.ſic eni nō niſi eiuſdem religionis ⁊ fidei maneāt
copulata ↄiugia.Et ibidem.c.caue.nō niſi baptiçata ſu/
maт̄ in ↄiugiū qꝛ baptiſm⁹ eſt p̄mū ſacramētū.

Hic ſunt duo vidēda.℄ Primū qūo ĩfideles pn̄t
ↄ̄hē vel hēre ↄiugiū:⁊ qūo fidelis cū infi/
Ric. hac di. et q.3. deli.℄ De p̄ di q̄ nō:qꝛ ibi nō pōt eē bonū fidei ex pte
ei⁹:qꝛ nō eſt fidelis deo:igit̄ nec ꝑprimo.℄ Scđo qꝛ ex
pte ei⁹ nō eſt bonū ꝓlis:qꝛ q̄ntū in ipo eſt educaret ꝓlē
in ritu ſuo ⁊ ita nō religioſe.℄ Tertio:qꝛ ibi nō eſt bo/
nū ſacri:qꝛ ĩfidelis exquo nō hꝫ p̄m̄ ſacr̄m nō eſt capax
alioꝝ:vt pbaт̄ ex̄ de p̄ſbytero nō baptiçato.c.1.℄ Hec
nō mouēt.p̄m̄ nō:qꝛ fides.i.fidelitas ſuari pōt ſine fide
q̄ credit̄ in deū:⁊ hāc ſeruāt ĩfideles fidelib⁹ in ↄ̄trāb⁹⁊
A ecōuerſo:⁊ hēaт̄ per Aug̅ in ep̄la ad publicolā.nō eni
ſeqr nō vult ſeruare fidē iſtā ad deū a q̄ dn̄r chriſtia/
ni fideles.ḡ nō vult ſeruare fidē.i.fidelitatē ꝑprimo.tuꝫ
qꝛ nō ſeqr nō vult ſeruare ꝑfectius:igit̄ nec minus ꝑ/
fectū.tuꝫ ēt qꝛ nō pōt attingē per rōnē nālē ad obſeruā
tiā hui⁹ fidei ſicut illius.℄ Scđa rō nō mouet:qꝛ vult
educare ꝓlem quātū pōt per rōnē nālē noſcere ipſam
eſſe educandā:igit̄ nō potes plus hēre niſi q̄ nō eſt ibi
ꝑfectū bonū ꝓlis.ſ.q̄ educeт̄ ad cultū dei.nec mirū:qꝛ
educatoꝛ nō nouit ipſam ſic eſſe educandaꝫ.℄ Tertia
etiā ratio nō mouet:qꝛ oībus ↄ̄tractibus mr̄imonij p̄ce/
dentib⁹ legē euangelicā nō fuit annexū ſacr̄m ꝓprie di
ctū:nec fuiſſet annexū ↄ̄tractui in ſtatu inocētie ſi ſemp
in illo manſiſſet:ſicut dictū eſt ſupra di.z6.nec tn̄ tūc de/
feciſſet aliqđ de ꝑfectione ptinēte ad ↄ̄tractum mr̄imonij.
Difficultates ſolubiliſſime. ℄ Sed duo alia ſunt que faciūt difficultatē.vnum qūo
ĩfidelis pōt dare corp⁹ ſuū alteri:cū nō faciat hoc inni/
tens approbationi legis diuine:qꝛ illā ignorat ⁊ ſine illa
nō pōt ſimpl̄r dare vel ſaltem nō pōt licite dare niſi in
virtute approbatiōis dn̄i ſupioris.℄ Scđm eſt:qꝛ cū
mr̄imoniū eſſentialr̄ icludat indiſſolubilitatē qūo ĩfide
lis ↄ̄hit mr̄imoniū:cuꝫ illud ſit diſſolubile ſi poſtea al/
ter ↄiugū ↄuertaт̄ ad fidē ſine altero.pōt eni tunc diſce
dere:⁊ iſtā rōnē ponit magr̄ in lr̄a dicēs.mr̄imoniū illō
nō eſſe ratū lꝫ legitimū.℄ Sed ad p̄mū iſtoꝝ pōt dici
q̄ deus poſt lapſuꝫ gn̄aliter licētiauit oēs ad talē cōmu
tationē nō tn̄ ꝓpter p̄muꝫ finē.ſ.ꝓpter officiū:ſed etiā
B ꝓpter ſcđm.ſ.in remediū:⁊ tūc vtētes cōmutatiōe iſta:
lꝫ neſciāt ſe licētiatos:qꝛ ignorāt legē dei:nō tn̄ peccant
ſicꝫ in alijs licētijs:lꝫ qs neſciat ſe licētiatū:dū tamē nō
ſciat illud qđ agit eſſe illicitū,nō peccat.Probabile eni
eſt q̄ a p̄n⁹ ex virtute illius licētie diuine vel p̄cepti in/
oleuit vſus ↄ̄hendi mr̄imoniū etiā apud infideles:qꝛ a
pr̄ibus ſuis ſ̄m quādā ↄſuetudinē deriuatā hoc accepe/
rūt:⁊ lꝫ p̄mi infideles nollēt ſeq pr̄es in fide que eſt ad
deū:tn̄ in iſto imitati ſunt eos.nec mirū:qꝛ hoc eſt de le
ge nāe ſecūdario:vt dictū eſt ſupra.⁊ ideo valde ↄſonuꝫ
mētib⁹ ſingulorꝫ.eſto ēt q̄ nullo mō licite trāſtuliſſent:
tranſtulerunt tn̄ exquo dn̄s ſuperioꝛ oībus ↄceſſit trāſ/
ferre nō tn̄ fidelib⁹:ſed ēt ĩfidelib⁹:igit̄ ex parte dn̄i ſu
perioris erat forte trāſlatio illa licita ⁊ ad minus aliq̄:⁊
ex parte ↄ̄hentiū firma ⁊ iuſta:lꝫ nō cōpleta:tn̄ nō iniu
ſta ſi ſeruabilē ↄditiōes q̄s ſeruādas dictabat rō nālis.
℄ Ad z^m rata erāt niſi ſupueniret aliqđ fortius vincu/
lū cū quo nō poſſet ſtare iſtud:cuiuſmodi eſt obligatio
noua ad deū per fidei ſuſceptionē qn̄ alter ↄiunx nollet
cōmorari abſqꝫ impedimēto illius fidei ad quā magis
C tenet̄ q̄ᷓ ad vinculū ↄiugale.eſt igit̄ ratuꝫ ſtantib⁹ eiſdē
conditionibus extremorꝫ:ſed non ratum pro nunc pro
quādo fortius vinculum ſuperueniret:cui obſeruantia
iſtius vinculi repugnaret.

De ſecūdo articulo.aliud eſt eē īter aliquos ma
trimoniū.vel ↄ̄hi ſimpl̄r ⁊ abſolute:
D ⁊ aliud licite ⁊ honeſte.poſſe aūt eſſe mr̄imoniuꝫ īter fi/
delē ⁊ infidelē p̄mo mō neceſſe eſt dicere.⁊ etiā z^o pro/
baт̄ vtrūqꝫ per illud apl̄i. vir fidelis nō dimittat vxorē 1.Cori.7.
infidelē que ↄſentit habitare cū eo.ſi eni nō eēt mr̄imo
niū ſuaderet fornicationē.ſi aūt nō eſſet hoc licitū ⁊ ho/
neſtū apl̄s nō ↄſuleret.ſic igit̄ pꝫ qualiter pōt eſſe ma/
trimoniū īter fidelē ⁊ infidelē:⁊ rōnes adducte ad p̄mū
arti.poſſent adduci ↄ̄tra iſtud:ſed pꝫ prius earꝫ ſolutio.
℄ Nunqđ igit̄ pōt ↄ̄hi.℄ R̄ńdeo q̄ ſic q̄ntū eſt ex iu/
re diuino:qꝛ ex illo nō magis hēaт̄ q̄ ↄ̄ctr⁹ ſit nullus q̄ᷓ
q̄ obligatio ex ↄ̄tcū p̄ori ſit nulla:qꝛ nō poſito nouo īpe
dimēto qui pōt eſſe alterius pōt ſe dare alteri:ſed de iu
E re poſitiuo eccl̄ie ſimpl̄r nō pōt:qꝛ eccleſia illegitima/
uit fidelē nō ſimpl̄r:ſed reſpectu ĩfidelis:ſicut pꝫ in au/
ctoritate adducta ad oppoſitū.z8.q.1.hoc autē eccleſia
rōnabil̄r ordinauit:qꝛ hoc nō pōt ↄgrue ⁊ honeſte fieri:
⁊ ad hoc valēt aliqne rōnes adducte ad p̄mū articulū.
nō eni eſt honeſtū fidelē ↄ̄hēre cū aliq̄ vbi deficiat bo/
nū ꝓlis cōpletū:qđ eſt educatio ad cultum veri dei.nec
honeſtū eſt fidelē ↄ̄hēre cū ↄ̄tcū nō ſit annexuꝫ ſacr̄m
fidei chriſtiane.⁊ etiā vbi nō ſit bonū ſacri.i.indiſſolubi
litas:qꝛ ↄiugium chriſtianoꝝ natum eſt hēre hec bona.
℄ Si queris quare apl̄s ſuadet mr̄imoniū īter infide
les ↄ̄tcū eſſe ſeruandū poſt ↄuerſionez alterius.ſi enim
ꝓpter aliquē bonū finē honeſte ſeruaт̄:igit̄ ꝓpter eun/
dem poſſet honeſte ↄ̄trahi.℄ R̄ńdeo cā apl̄i pꝫ ibi.ſal
uabit̄ inquit vir infidelis per mulierē fidelē:igit̄ ſerua/
re mr̄imoniū p̄us ↄ̄tcū eſt occaſio ↄuertēdi ↄiugē ĩfide/
lem.ceſſante aūt euidēter cā illa nō debēt ſimul cōma
nere:vtputa ſi nō ↄſentit habitare cū ↄuerſo.vl̄ nō ſine
iniuria creatoris blaſphemādo.ſ.vl̄ ſollicitādo ↄuerſuꝫ
F ad infidelitatē:vitāda eſt eni tā ſingularis familiaritas
cū quocūqꝫ ↄ̄tic ſecte niſi ꝓpter maius bonū.ad ꝓpoſi
tū aūt ↄ̄hēre de nouo cū infideli nō eſt occaſio ꝓbabilis
ad expectādū tātū bonum.ſ.ↄuerſionē eius:qꝛ multum
amās ↄiugiū multa ⁊ magna faceret vt illud attingeret
que nō eēt facturus ipo adepto:⁊ iō ſi iſte nō vult ↄuer/
ti in p̄mo vt poſſit hēre ↄiugiū cū chriſtiana nō eſt ꝓba
bile q̄ iſta poſtea lucreт̄ eū:ſed magis ecōuerſo:qꝛ ille
vi abduceт̄ iſtā.⁊ iō ceſſat rō tāte familiaritatis ad ĩfide
lem:⁊ manet rō fugiendi illā familiaritatē:⁊ iō idē apo/
ſtolus qui ↄſuluit maneт̄ ↄuerſum cū nō ↄuerſa diſſuaſit
ↄ̄hēre fidelē cū ĩfideli:ſicut argutū eſt ad oppoſitū.

Ad argumēta. ℄ Ad p̄mas duas auctes di/
co q̄ nō fuit tūc iſta lex poſiti
ua illegitimās fidelē reſpcū ĩfidelis.℄ Si arguas ſaltē
illa rō nālis tūc fuit que nūc eſt rō illegitimādi.℄ R̄n̄
in illis caſib⁹ de qb⁹ nūc arguit̄ forte erat ꝓbabile q̄ fi/
delis lucrareт̄ ĩfidelē vl̄ erat neccītas fugiēdi mai⁹ icōue
niēs cū certa ↄfidētia de adiutorio dn̄o q̄ fidelis n̄ ſub/
uerteret̄ p ĩfidelē.⁊ ita liceret hodie niſi eēt illegitima/
tio eccl̄ie ſupaddita.Un̄ n̄ oꝫ ordiationē eccl̄ie fundari
ſup nālē rōnē neccīaꝫ:ſꝫ ſuffic̄ q̄ ſup ꝓbabilē.℄ Ad aliō
nō fuit ꝓhibitū tēpore legis moſayce ↄiugiū cū alieni/
G genis niſi cū illis chananeis.illos eni voluit deus ex to/
to extirpari.iō Heſter nō illicite nupſit aſſuero.ad illō

R.l.tractatu vern. Cap.17.

Doctrina nobilis.

de Salomone ↄcedo φ ipſe fuit peſſim⁹ τ igratiſſim⁹ hō deo ſuo:nō ſolū in h peccauit:qꝛ alienigenas duxit ↄtra legē ēt de gētib⁹ ſpāliter ꝓhibitis:ſic in multitudine mulierū ſiqdē habuit ſm vnā lr̃az 700ᵃˢ vxores q̄ſi regias: τ 300ᵃˢ ↄcubinas:cū tñ diceret lex ſpāliter de rege Deutero.nō hēbit vxores plurimas que alliciāt animū eius: qḋ forte ſpāliter dixit Moyſes ꝓpter malitiā illi⁹ puiſaz:vt ſi nō cōpeſceret̃ ſaltē ↄfunderet̃.ne alij ēt eū imitarent̃:τ qḋ peius eſt copulat⁹ eſt eis amore ardētiſſimo intm̃ vt faceret eis idola τ tēpla ad colēdum deos ſuos. vn̄ nō ſine cā ſubiūxit Moyſes vt ſupra.que alliciāt animū ei⁹:τ hec oia aggrauat ſingularis ingratitudo ſapiētie eminētis ſibi ſubito a deo ↄceſſe:ita φ iſta auctoritas nō reqrit reſpōſionē ſed ſolā deteſtationē.❡ Ad vltimū pꝫ ex ſcdo articulo qualiter licet ſeruare mr̃imonium contractum cum infideli:nec tamen contrahere: qꝛ nō eſt eadem ratio vtrobiqꝫ.

H

❡ Nunc ſupereſt de cognatione aliquid dicere τc. Diſtinctio. XL.

Circa iſtā 40ᵐ di.quero. Utrū cognatio carnalis ipediat mr̃imoniū: Qꝫ nō:qꝛ mr̃imoniū viſtricatiſſime ſeruatū τ ſeruandū fuiſſe in lege nāe:ſed Cayn ↄtxit cū ſorore ſua:τ ↄtxiſſet ēt in ſtatu inocētie:qꝛ cū aliq̄ cōtraxiſſet ex ꝓcepto illo. Creſcite τc.non

Deū.2. aūt cū mr̃e ex illo x̄bo. Relinquet homo prem τ mr̃ez. nc.ſ.iūgat̃ eis mr̃imonialr̄:τ nulla fuiſſet alia niſi ſoror: qꝛ filia ade.ḡ.❡ P. Amicitia firmat domū.igit̃ ↄfert ad ↄiugiū:ſꝫ ↄſanguinei ſpālior amore afficiunt̃ ad ſe q̄ ad alios.❡ Itē nō eſt ↄtra aliqḋ bonū matrimonij.pꝫ

Per ſingula diſcurrendo.ḡ τc.❡ Oppoſitum. Leuit.18.excludunt̃ multe ꝑſone ꝓpter ↄſanguinitatē.❡ Item magiſter in lr̃a.τ extra de ↄſanguinitate.non debet.

Uide Iſidori.9.li. ethimolo.c.5.

Hic ꝑmittende ſunt q̄dā deſcriptiones quorūdā noīuz τ q̄dā regule.τ 2ᵒ

A

eſt ſoluēda qō.❡ De p° fit h p³ deſcriptio. ↄſanguinitas eſt vinculū ꝑſonarū ab eadē ꝑſona carnali ꝓpagatione deſcēdētiū.❡ Scda ꝑſona a q̄ plures carnali ꝓpagatione deſcēdūt ſtipes vocat̃.❡ Tertia linea ↄſanguinitatis eſt ordo ꝑſonaꝝ ↄſanguinitate iunctaꝝ.❡ Quarta hec linea diuidit̃ in aſcēdētē τ deſcēdētē τ trāſuerſalē.linea deſcēdēs eſt a ꝑſona ꝓpagante ad ꝓpagatas:τ aſcēdēs a ꝓpagato ad illas a qb⁹ deſcēdit.trāſuerſalis eſt qn̄ ambe ꝑſone deſcēdunt ab eadē:ſed neutra ab altera.❡ Quintus gradus eſt determinata ꝓpinqtas ꝑſone ad ꝑſonā ſm ↄſanguinitatē.gradus enī ꝓprie inenit̃ in linea aſcēdēte τ deſcēdēte.Iproprie aūt in linea tranſuerſali.❡ Prima regula eſt hec.in linea recta tot ſunt

B

gradus quot ſunt ꝑſone vna minus.h ꝓbat̃:qꝛ tot gradus quot ꝓpagationes cū gradus ſit diſtātia vel ꝓpinqtas iter ꝑſonā τ ꝑſonā.ſūt aūt ꝑſone vna plures q̄ ꝓpagationes:qꝛ ꝑſuppoñit̃ toti collectioni aliq̄ ibi nō ꝓpagata.❡ Scda regula.in trāſuerſali cōputant̃ gdus ſm magis remotū a ſtipite ex̄ de ↄſan. Uꝫ ḡ a ſtipite ſm regulā approbatā quoto gradu remotior diſtat a ſtipite τ a q̄libet per aliā lineā deſcendentē.τ rō hui⁹ eſt:qꝛ ꝑſone que ſunt in linea trāſuerſali nō hn̄t iter ſe ꝓpinqtatem niſi rōne ſtipitis.τ iō nō pn̄t iter ſe ꝓpinqus ↄiungi

C

q̄ remotior eoꝝ ↄiungat̃ ſtipiti.❡ Ad ꝓpoſitum ēt eſt vna regula.φ efficacior gdus eſt in linea deſcēdente q̄ in tranſuerſali.τ rō nālis eſt:qꝛ plus ↄiungit̃ ꝓles parēti q̄ ꝓles ꝓli.τ ideo magis eſt ↄtra legē nāe ↄiungi in p° gradu in linea recta q̄ in trāſuerſali.ſemꝑ enī fuit ↄtra

mr̃imoniuꝫ illa ↄiunctio.τ magis filij ad mr̃em q̄ prīs ad filiā:qꝛ maior irreuerētia eſt. vii. h. de aīalibus dicit Ariſtoteles de equo qui velat⁹ cognouerat mr̃em ſuam: φ poſtea diſcoopertus oculis videns hoc ſe ꝑcipitauit. τ alibi legit̃ de elephante qui ingeniatus vt matrē ſuaꝫ cognoſceret:poſt hoc ingeniatorē occidit:ex quo pꝫ φ h eſt ↄtra legē nāe.etiā vt cōpetit brutis per ꝓpagationē. τ ideo ꝑmus gradus deſcendens τ potiſſime matris ad filiū maxime impedit matrimoniū.

In noua tr. ii latōe habetur lib.9.ca.37. Hoc h° pōe vbi ſupra de camelo.

De ſecūdo dico φ in oi lege aliq̄ ꝓpinqtas ipediuit in lege nāe illa ſola vt dcm̄ eſt in p° gdu in linea deſcendēte ex illo x̄bo ade.relinq̄t hō prem τ mr̃em q̄tū ad copulaꝫ ↄiugalē:τ nō intelligit̃ tm̄ de pr̄e ꝓximo:ſꝫ de q̄cūqꝫ in linea recta:ita q̄ ſi adam hodie viueret nō poſſet ducē aliq̄s vxorez.forte ēt poſt multiplicationē humani gn̄is ſi ſteniſſent i inocētia fuiſſet ꝓhibitio in qbuſdā gdib⁹ vltra p^m:ſed in pn̄ nō potuit fieri:qꝛ nō erant alie femine q̄ ſorores. In lege moſayca erat ꝓhibitio q̄tū ad quoſdā gdus vlteriores:vt pꝫ leuiti.18.in lege aūt euangelica fuit aliqn̄ prohibitio vſqꝫ ad 7ᵐ gdū.pꝫ per magiſtꝫ in lr̃a:ſed ſub Innocētio 3ᵒ reſtricta eſt vſqꝫ ad 4ᵐ gduꝫ ſcilicet.extra de ↄſan. nō dꝫ ꝓhibitio copule ↄiugalis 4ᵐ ↄſanguinitatis gdū de cetero nō excedat.τ aſſignat rōnē:qn̄ in vlteriorib⁹

D Deū.2.

gdib⁹ iam nō pōt abſqꝫ g̃ui diſpēdio obſeruari:τ poſt approbat τ ratificat ꝓ futuro.cū ḡ inquiēs iam vſqꝫ ad 4ᵐ gdū ꝓhibitio ↄiugalis copule ſit reſtricta.ſ.per nos h in ↄſilio:τ infra:ita eā volum⁹ eē ꝑpetuā nō obſtātib⁹ ↄſtitutiōib⁹ ſup h dudū editis vel ab alijs vel a nobis. τ in eodē.c.reuocat oēs ꝓhibitiones de ↄiugio ↄhendo in 3ᵒ τ 4ᵒ gn̄e ↄſanguinitatis.τ de ſobole ſuſcepta ex ſecūdis nuptijs cognatiōi viri prioris de nō copulādo:que ꝓhibitiones multas difficultates inducebāt(τ vt dicit) aliqn̄ periculū aīarū.❡ Sꝫ vn̄ eſt φ ꝓpinqtas talis vl talis ſimplr̄ ipedit:❡ Rn̄. in lege euāgelica nō inuenit̃ a chriſto alia ꝓhibitio vltra ꝓhibitionē legis nāe:nec ēt explicite ↄfirmauit ꝓhibitionē ſup h factā in lege moſayca:ſꝫ eccl'ia illegitimauit ꝑſonas aliqn̄ in gdu remotiori.poſtea in 4ᵒ gdu.τ rō illegitimationis fuit ꝓpter pacem τ amicitiā ſeruādā in eccl'ia.vſqꝫ.n.ad 4ᵐ gradum manet amicitia rōne cōſanguinitatis.τ extūc incipiunt eē q̄ſi extranei τ amore ↄtepeſceret:τ ideo ↄgruū eſt tūc per vinculū ↄiugale tepeſcētē amicitiā reuocare.

E

Ad argumēta. ❡ Ad p^m pꝫ φ illud fuit neceſſariū ꝓ pn̄° humani gn̄is.ſ. φ ↄtūs fieret in p° gdu.in linea tm̄ trāſuerſali nō recta. ❡ Ad 2ᵐ dico φ alia eſt amicitia ↄſanguineoꝝ τ alia cōiugū.illa ↄſanguineoꝝ maxīe in linea recta ē reuerētie q̄tū ad deſcēdētes reſ⁹ ſupioꝝ τ cuiuſdā regiminis ſeu ꝑſidētie.eꝫ amicitia ↄiugū eſt ſine tali reuerētia:imo eſt cū reuerētia itm̄ vt ſincerius diligēs ↄſanguineū magis odiat in ea illā irreuerētiā nō ſolū a ſe ſed a q̄cūqꝫ alio exhiberi.τ iō ↄcedo φ amicitia diſponit ad ↄiugiū:ſed alteri⁹ rōnis oino ab illa que eſt iter ↄſanguineos.

F

❡ Nūc de affinitate vidēdū ē τc. Diſt. XLI.

Circa iſtā 41ᵐ diſt.q̄ro. Utrꝫ affinitas ipediat mr̃imoniū: Qꝫ nō.effect⁹ ḡ nō repugnat ſue cāe:ſꝫ affinitas eſt effect⁹ mr̃imonij.ḡ nō repugnat mr̃imonio.❡ P.tūc iceſt⁹ cū ſorore vxoris ipediret copulā ↄiugalē cū ea ſimplr̄:qꝛ per illū iceſtū fit affinis vxori ſue.ↄńs eſt falſum.vt hꝫ ex̄ eo.titu.de affinitate τ ↄſanguinitate.nō dꝫ.❡ Oppoſitū.35.q.3.de ꝓpinquis.

A

A **Hic breuiter** Ratio affinitatis pōt poni talis. Affinitas eſt vinculū qōdā perſone ad perſonā aliquā ex carnali copula cū pſona alteri ꝯſanguinea ꝯtcā. ſemꝑ eni qꝫ pſona carnaliter copulata eſt ꝯſanguinea alicui. ideo illa cui copulat̄ fit affinis illius ⁊ ecōuerſo. ⁊ eſt q̄ſi ex ꝑpō nois affinis. i. acceſſio ad affines. ꝯiunct⁹ eni carnalr alicui de ꝯſanguinitate aliq̄ excedit ꝑ hoc ad affines illius cōſanguinitatis. ⁊ ideo hꝫ vinculū talis acceſſus ad oēs de illa conſanguinitate. in iſto vinculo pñt aſſignari gradus ⁊ linee ſicut ꝑus in cōſanguinitate. ⁊ pro his oīb⁹ eſt vna breuis regula. Quoto gradu ꝯſanguinitatis aliqs diſtat ab alio: toto gradu affinitatis diſtat ab eodē illa que eſt ab iſto carnalr cognita nō dico vxorꝫ: qꝛ hic nō reqrit̄: nō ſolū eni cū vxore: ſed cū cōcubina vel meretrice ꝯtbit̄ affinitas conſanguineoꝝ ipſi⁹ viri: imo in inceſtu nō ſufficit ad affinitatem ꝓprie dictā ꝙ ſit vxor: ſꝫ reqrit̄ carnalis ꝯiunctio: vt hētur. 35. q. vlti. fraternitatis vꝫ de ꝯiugib⁹ ꝙ ſi vna caro fuerint nō pōt eſſe ꝙ aliqs ſit ꝓpinquus vni coꝝ qn pertineat alteri: in quo dat̄ intelligi affinitatē nō cōtrahi niſi mediāte cōmixtione carnali: extēdēdo tñ affinitatē vꝫ ꝯtbi nō ſolū cū vxore carnalr cognita: ſed etiā cū nō cognita. ⁊ qō plus eſt: cū illa cū qua p̄ciſe ꝯtrahuntur ſponſalia. ¶ Ubi eſt aduertendū ꝙ iſtud vinculū ꝯtractū ad aliquā ꝓpter ꝯiunctionē ei⁹ cū aliq̄ ꝯſanguineo. ⁊ hoc ſiue ꝯiunctionē matrimonialē ſiue ꝯcubinariā. dicit̄ cōiter publice honeſtatis iuſtitia.

Ad qōnē ꝫ dico ꝙ affinitas ſimplr ipedit matrimoniū. ⁊ ratio nō eſt niſi ſtatutū eccſie illegitimātis affines. ⁊ in eodē gradu ipedit m̄rimoniū in quo ꝯſanguinitas. ⁊ h̄ qdē de affinitate ꝓprie dicta. pꝫ in ti. illo. de ꝯſanguinitate ⁊ affinitate. Nō debet ꝯſimiliter de affinitate cōiter ⁊ extenſiue dicta: que vocat̄ publice honeſtatis iuſtitia. hētur ex̄ de ꝯſangui. ⁊ affi. c. 1. eque vt canones dicunt abſtinēdū eſt a cōſanguineis vxoris ⁊ ꝓpꝛys. De iſta etiā publice honeſtatis iuſtitia multa hētur extra de ꝯſan. ⁊ affini. in. 6. li. ꝙ ex ſponſalibus que ipſo iure ſunt nulla. vel qualitercūqꝫ. dum tñ nō ſunt nulla ex defectu ꝯſenſus orit̄ iſtud ipedimētū m̄rimonꝫ ipediēs ꝯtbendū ⁊ dirimens iam ꝯtcum.

Ad primū argm̄ dico ꝙ affinitas que eſt effectus m̄rimonꝫ cuiuſdā p̄cedētis illud non
D ipedit: ſed ipedit aliud inter illos inter quos per matrimoniū eſt ꝯtracta affinitas. ¶ Ad 2m̄ dico ꝙ affinitas ꝯtracta per copulā cū ſorore vxoris añ m̄rimoniū ſimpliciter ipediret m̄rimoniū ꝑ futuro: ſꝫ poſt m̄rimoniū
E ꝯtractū affinitas ſupueniēs nō dirimit. ⁊ rō eſt: qꝛ multa ipediūt nōdū factū que nō deſtruūt iam factū: puat̄ tñ vir iure petēdi ꝓpter illud crimē: ⁊ poſt mortē vxoris ſine coniugio ꝑmaneat. vt habet̄ ibidē.

¶ De parētaliū graduū ⁊c̄. Diſtīn. XLII.

Circa iſtā 42m̄ diſ. quero. Utrū cognatio ſpūalis impediat m̄rimoniū: Qꝫ nō: extra de cogna. ſpūali. ſi vir vel mulier ignorāter de ſacro fonte ſuſceperit. ⁊ ſequit̄. Nobis vi̅ꝙ ſiue ex ignorātia ſiue ex malitia fecerint nō ſunt abinuicē ſeparādi: nec alter alteri dꝫ debitū ſubtrahere. ¶ Cōtra. ibidē. c. veniens. Mandamus quatenus ſi ꝯſtiterit mulierē p̄dicti viri filiam de ſacro fonte leuaſſe anteq̄ꝫ eam deſponſauerit vxorē: vos inter ipſos diuortiū celebretis.

A **Rn̄deo** cognatio ſpūalis legalis eſt qōdā vinculū ꝯtractū ex diſpēſatione ſacramētoꝝ ſpāliter baptiſmi ⁊ ꝯfirmatiōis. Quia ſic hētur ex̄ de cognatione ſpūali in. 6. li. Quāuis. §. vltimo. Et ꝑ datiōe aliorū ſacroꝝ ſupra a baptiſmo ⁊ ꝯfirmatione cognatio ſpiritualis nequaq̄ꝫ orit̄ que m̄rimoniū ipediat vel diſſoluat: de q̄ ⁊ ei⁹ gradib⁹ hētur ex̄ de cogna. ſpūali in. 6. li. ¶ Quātū aūt ad illō qō q̄rit̄ dico ꝙ ſi p̄cedat m̄rimoniū. ſimplr ipedit ſicut pꝫ in. c. ad oppoſitū p̄allegato veniēs. ſi ſequat̄ m̄rimoniū nō dirimit: ſic pꝫ ex ꝑ argumēto. ⁊ rō ꝑmi nō eſt niſi ſtatutū eccſie illegitimantis pſonas in caſu illo. ¶ Iuxta qō notandū ꝙ cognatio legalis ipedit ēt m̄rimoniū. de q̄ hētur ex̄ de cognatōe lega.
c. vnico. ſi q̄ ꝑ adoptionē ſoror mihi eſſe cepit q̄ꝫdiu durat adoptio iter me ⁊ ipſam nuptie ꝯſiſtē nō pñt. ⁊ glo. ſup illo. c. dicit ꝙ illō verꝫ eſt ſiue cognatio legalis ſit ꝑ arrogationē ſiue per adoptionē. dicim⁹ aūt illū arrogare illū qui ſui iuris eſt. ⁊ per arrogationem trāſit in nr̄a ptāte ⁊ fit arrogatio auctē ꝑncipis. adoptio fit per quēlibet magiſtratū nec adoptat⁹ trāſit in ptātē adoptātis: ſꝫ remanet in ptāte ſui p̄ris: ⁊ tā adoptati q̄ꝫ arrogati dicunt̄ filꝫ adoptiui. ⁊ iter fratres adoptiuos ⁊ nāles ipedit̄ m̄rimoniū q̄ꝫdiu durat adoptio: vt auctēs iſte probant. ⁊ auctēs pro ⁊ ꝯ ſolute ſunt: qꝛ vna loquit̄ de cōditione p̄cedente matrimoniū: alia de ſequente.

Ex dictis breuiter colligo ipedimenta m̄rimonꝫ que ipediunt ſimplr. dico aūt ipedimētū ſimplr poſt qō ſi fuerit attētatū nihil fit. Nō ſimplr aūt dico ꝓhibitionē q̄ꝫcūqꝫ ꝓpter quā illegitime fit: ſi tñ fit nō eſt irritū. ipedimēta aūt ſimplr aut accipiuntur ex nā talis ꝯtcus aut ex ſtatuto eccſie ſuꝑaddito. ſi ꝑmo mō. igit̄ vel ex ꝯditionib⁹ neceſſarꝫs ad ꝯtcū: vel ex neceſſarꝫs ex parte ꝯtbentiū. ex parte ꝯtcus: qꝛ ex nā eius eſt ꝙ ſit datio volūtaria ptātis corporis pro ptāte corporis: ⁊ ꝑpetuo cōmutātiū. ideo qō ipedit volūtariā dationē talē ipedit nām ꝯtcus hui⁹. tale aūt eſt ex parte volūtatis inuolūtariū ex metu qui pōt cadere in ꝯſtantē virū: q metus eſt ex certitudine ſufficiēte mali iminentis: qō magis dꝫ qs vitare ſm rectā rōnē q̄ꝫ cū iſta non ꝯtbē: ⁊ hui⁹ mala ſūt malū mortis: mutilatiōis enormis carceris ꝑpē ſeruitutis: ſtupri ⁊ hꝫ. ⁊ de iſto ipedimēto
E dcm̄ eſt di. 29. Inuoluntariū aūt ex defectu notitie p̄cedētis ſiqdē ad voluntariū reqrit̄ notitia volitī. 3. ethi⁹. Cap. 2. ⁊ 3.
aut eſt ex carētia totali notitie intellectualis: aut eſt cum aliq̄li ꝫ dfectiua qꝛ erronea. ſi ꝑmo mō ſic furia ipedit m̄rimoniū dū durat. ⁊ ita ꝯtcū iſtū. ſi tñ furioſus hꝫ lucida interualla ꝑ tpe interualli pōt ꝯtbē: ⁊ eodē mō poſt ꝯtcū tūc petere: ⁊ eſt ſibi debitū tūc reddēdū: nō aūt ꝑ tpe furie: qꝛ tūc neſcit ex iure ſuo petē: ſꝫ ſicut brutū. tunc ēt reddē eēt alteri periculū in pſona. ¶ Si aūt ſit aliq̄ cognitio: ſed cū errore vel deceptione: triplex deceptio
F ſimplr ipedit: qꝛ q̄libet eſt ꝯ illō qō nēcio reqrit̄ ad ꝯtcū: q̄rū p⁹ eſt error pſone. 2s error ꝯditiōis peioris: puta ſeruitutis. 3s error datiōis muneꝛ: puta iſta dat credēs iſtū poſſe redonare ſiue ſecū poſſe ꝑmutare. ille aūt nō redonat: ſꝫ ꝓferat ꝟba doloſo aio tm̄. ſ. vt extorqueat libidinē: ⁊ de iſto triplici errore dcm̄ eſt ſupra di. 30. pena aūt iſti⁹ vltimi. ſ. q decipit in ꝯtcu eſt vt veraciter illud ipleat: qō fallaciter ſimulabat: qꝛ tenet̄ reddē iſti illō ꝑ q̄ reddēdo iſta cōmutauit: ⁊ iō in foro ꝯſciētie cogēdus eſt vt veraciter cū illa ꝯtbat. Si aūt iā veraciter ꝯtxit cū alia: ⁊ ꝑ ꝯñs nō poſſit cū iſta: peniteat de pctō illo ⁊ de ipoſſibili: ⁊ paret illi reſtitutionē ei equalētis q̄ꝫtū pōt: vt. ſ. reddat̄ illi mulieri ꝑ ipm̄ corp⁹ alteri⁹ viri potēns equalētis corpi ſuo q̄ꝫtū ad ꝯtcū iſtū: vel ſaltē ſatiſfaciat ei in alꝫs ſm arbitriū boni viri. In foro aūt ꝯtētioſo ſi ꝓbaret̄ ꝯtc⁹ exterior doloſe fact⁹ ab iſto coget̄ ſeruare

illum

G illũ tanq̃ verũ. Sʒ ſi cũ ſcd̃a ɔ̃ꝑit tpe itermedio adhuc
eccl'ia ꝑcipiet vt adhereat p̃me. ſʒ in foro ɔ̃ſcie dicẽt op
poſitũ: qꝛ ſcd̃a eſt vera vxor eius. p^{9} nõ: ⁊ iſte dʒ ſeruare
ſniam eccl'ie ſeruando veritatẽ legis diuine: ⁊ iputet ſibi
ꝙ tãta pena manet ſup ipm ꝑꝑ talẽ fraudẽ quã fecit: qꝛ
ẽt iſte ɔ̃ctus eſt obligatorius ad aliqua bona. puta ad fi
dẽ ſeruãdã ⁊ idiſſolubilitatẽ ⁊ ꝓlẽ ſuſcipiẽdã ⁊ educan-
daʒ ſi euenit: que tria bona ſunt mr̃imonii: ⁊ gñalr in oi
ɔ̃ctu ɔ̃hẽs ſub cõditione oppoſita illi ɔ̃ctui nihil facit: ⁊
iõ ɔ̃ rõnẽ iſtius ɔ̃ctus eſt ɔ̃ditio oppoſita repugnãs ali-
cui bono mr̃imonii: ⁊ ita ſunt tria ipedimenta ex triplici
ɔ̃ditione oppoſita ɔ̃ctui ɔ̃ tria bona mr̃imonii: ⁊ de iſtis
dictũ eſt di. 31. ¶ Ex pte aũt ꝑſonarũ ɔ̃hentiũ reqrĩt vt
poſſint dare illã ptãtẽ corpoꝝ. ſimplr aũt ipotẽs ad co-
pulã carnalẽ nõ põt dare hãc ptãtẽ: qꝛ nõ hʒ ipotẽs. nec
alligatus alteri mr̃imonialr: qꝛ iã corpus ſuũ nõ eſt ſuũ
H ſʒ ɔ̃iugis. ſic igiẽ ipotẽtia ſimplr ⁊ alligatio mr̃imonia-
lis alteri ipediũt ex pte ɔ̃hẽtiũ. de iſta aũt ipotẽtia dictũ
eſt di. 34. q̃liter eſt q̃dã nãlis ⁊ q̃dam caſualis: ⁊ vtraqʒ
niſi ſit ꝑpetua nõ ipedit ſimplr. nãlis aũt in viro eſt vel
ꝑ frigiditatẽ vel ꝑ carẽtiã ptis neccie. in muliere ꝑ arta-
tionẽ ſimplr: qd̃ dico ɔ̃ artationeʒ alicui. caſualis aũt eſt
ꝑ maleficiũ: ⁊ hoc ſiue re^{9} cuiuſlibet ſiue re^{9} determina-
te ꝑſone. Ad iſtã aũt ipotẽtiã reducit̃ ipedimentũ etatis
pueril's: qꝛ etſi ibi nõ ſit ipotẽtia ꝑpetua: tñ pro tali eta-
te nulla eſt po^{a}: ⁊ iõ nulla põt dari: ⁊ de iſto ipedimento
etatis dictũ eſt di. 36. ¶ Sic igiẽ habemus ex pte ɔ̃ctus
tria ipedimẽta in genere. ſ. per metũ: ꝑ defectũ notitie: ⁊
per appoſitionẽ ɔ̃ditionis repugnãtis. ⁊ ex pte ɔ̃hentiuʒ
duo in gñe. ſ. ipotẽtiã ſimplr: ⁊ ipotẽtiã ſm iuſtitiã: qꝛ al-
ligatus eſt alteri. ¶ In ſpãli aũt pmũ ipedimẽtũ põt eẽ
ita multiplex quotuplex eſt malum quod iuſte timetur.
¶ Scd̃ʒ ipedimẽtũ eſt triplex ſm triplicẽ errorẽ: ⁊ 4^{m}
per defectũ vſus rõnis. ¶ Tertiũ ipedimẽtũ ɔ̃tinet ſub
ſe tria repugnãtia tribus bonis mr̃imonii. ¶ Quartũ i-
pedimẽtũ cõtinet duplicẽ ipotẽtiã nãlem viri. ſ. frigidi-
tatẽ ⁊ mutilationẽ ⁊ vnicã ipotẽtiã mulieris. ſ. artationẽ
ſimplr. frigiditas enim in muliere non ipedit ſimplr ſi-
cut nec ſterilitas: ⁊ vnũ gñale vtriqʒ ſexui. ſ. etatẽ pueri-
lẽ: ⁊ ɔ̃tinet ſub ſe ipotẽtiã caſualẽ in vtroqʒ ſexu dum tñ
ꝑpetuã. ¶ Ultimũ ipedimẽtũ manet idiuiſum: ⁊ rõ il-
lius ipedimẽti pʒ ex di. 33. vbi dictũ eſt ꝙ ꝑ lege euãge
lica nõ hʒ locũ bigamia. nec licet dimittẽ vxorẽ. g̃ nullo
mõ ipſa viuẽte ſiue dimiſſa de facto: ſiue nõ dimiſſa li-
cet cũ alia ɔ̃here. ¶ Ex ſtatuto eccl'ie ſunt tr̃imodo im-
I pedimẽta ex pte perſonarũ: qꝛ eccl'ia nihil determinauit
circa formã vel mãm iſtius ɔ̃ctus: ſed ſolũ ꝑſonas aliq̃s
illegitimauit faciẽdo eas nõ capaces huius ɔ̃ctus: ⁊ hoc
vel ꝑꝑ nimiã eaꝝ ꝓpinquitatẽ inter ſe: vel ꝑꝑ earuʒ ad
cultũ diuinũ ſpãlem applicationẽ: vel ꝑꝑ alicuius horrẽ
di criminis enormitatẽ. Primo mõ illegitimauit ɔ̃ſan-
guineos in 4° gradu ⁊ īfra in ſimili gradu affines. ⁊ hic
vel ꝓprie dictos quoꝝ. ſ. vinculũ ɔ̃ctũ eſt ex ɔ̃iũctiõe car
nali vel extẽſiue. quoꝝ. ſ. vinculũ ɔ̃ctũ eſt nõ ex cõmixtio
ne carnali ſʒ tñ ꝑ mr̃imoniũ vel ſpõſalia qd̃ vocat̃ pu-
blice honeſtatis iuſtitia. ⁊ de iſtis tribus ipedimentis di
ctũ ẽ. d̃ p̃ di. 40. de 2° ⁊ 3° di. 41. ⁊ de iſto ẽt vltĩo ipedi-
mẽto hr̃ ex de ſpõſalibus: ⁊ eſt in. 6. li. Ex ſpõſalibus pu
ris ⁊ certis dũmodo nõ ſint nulla ex defectu conſenſus
orit̃ efficax ipedimẽtũ ad ipediẽdũ ⁊ dirimẽdũ ſequen-
tia ſpõſalia vel mr̃imonia: nõ aũt ad p̃cedẽtia diſſoluen
dũ. ſ. ipedimẽtũ iuſtitie publice honeſtatis. ¶ Iuxta h
ẽt eſt quedã ꝓpinquitas quaſi mixta carnalis ⁊ ſpũalis.
cuiuſmodi eſt cognatio ſpũalis ⁊ legalis: de qbus dictũ
eſt di. 41. ⁊. 42. ⁊ de iſta hr̃ extra co. ti. nc dũ iter bapti-

zatũ ⁊ eũ q illũ ſuſcipit de baptiſmo: ac iter eundem ba
ptizatũ ⁊ ſuſcipiẽtis filios ⁊ vxorẽ añ ſuſceptionẽ carna
liter cognitã ab eodẽ: imo ẽt iter ſuſcipiẽtẽ patrẽ bapti-
zatiqʒ ⁊ matrẽ cognationẽ ſpũalẽ in baptiſmo iure ɔ̃hi
cõſtat: que cognatio ipedit ad ɔ̃hẽdũ mr̃imoniuʒ: ⁊ diri-
mit iã ɔ̃ctũ. ⁊ eadẽ que ſunt de ſuſcipiẽte dicta ſunt etiaʒ
de baptizãte cẽſenda. ¶ Ex ɔ̃firmatione quoqʒ ſpũalis a.l.frontis
cognatio eiſdẽ modis ɔ̃hit̃ mr̃imoniũ ſimplr impediẽs criſmatiõe.
ɔ̃hẽdũ ⁊ dirimẽs iã ɔ̃ctũ. alias ꝯo ꝑſonas a ſupradictis
ex baptiſmo vel ɔ̃firmatione nõ ipediri ad mr̃imoniuʒ K
ɔ̃hẽdũ: aut dirimi poſt ɔ̃ctũ decreuimus ibidẽ. c. 2. ꝑ ca
thecíſmũ q p̃cedit baptiſmuʒ cognatio ſpũalis ɔ̃hit̃ per
quã ɔ̃hẽdũ mr̃imoniũ ipedit̃: ꝑ iſtã tñ cognationẽ mr̃i-
moniũ poſt ɔ̃ctũ minime ſepat̃. ⁊ ibidẽ. c. 3. ſi plures ac-
ceſſerint ad ſuſcipiẽdũ de bap̃ īfanteʒ ſpũalis cognatio
ɔ̃hit̃ mr̃imonia poſt ɔ̃cta ipediẽs ⁊ diſſoluẽs: ⁊ de cõfir
matione īſuꝑ quãtũ ad hoc idẽ iudiciũ eſt hñdũ. ¶ Ex
datiõe ꝯo alioꝝ ſacroꝝ ſpũalis cognatio nequaq̃ orit̃
q̃ mr̃imoniuʒ ipediat vel diſſoluat. Et eſt ordo iſtaꝝ ꝓ-
pinquitatũ: qꝛ ɔ̃ſanguinitas eſt mere carnalis ꝓpinqtas.
affinitas proprie ſurgit ex copula carnali mere publice
honeſtatis iuſtitia ex ꝓpinqtate carnali ɔ̃ctu mr̃imonia
li ⁊ ſpõſaliuʒ. Spũalis cognatio ex ꝓpinqtate carnali ⁊
ſuſceptiõe vel datiõe ſacri baptiſmi vel cõfirmationis.
legalis ex carnali ⁊ alio vinculo ſm legẽ ꝑ adoptionẽ. ſ.
per applicationẽ aũt ſpãlẽ ad cultũ diuinũ: eccl'ia illegi- a.l.propter.
timauit eũ q ſolẽniter vouit ɔ̃tinẽtiã: ⁊ eũ qui ſuſcepit or
dinẽ ſacrũ. de pmo dictũ eſt di. 38. de 2° di. 27. illud autẽ
de voto ſolẽni: ſi tñ ibi fiat traditio ptãtis corporis ad
caſtitatẽ ſeruãdã ipſi eccl'ie vel p̃lato: in cuius manu vo
uet. ⁊ ꝑ hoc nõ hʒ ptãtẽ ſui corporis ad actũ ɔ̃iugalem:
tũc põt reduci iſtud ipedimẽtũ ad nãm ɔ̃ctus. ſic illõ de
alligato ad aliud mr̃imoniũ. ¶ Si aũt tale votũ nõ tol
lit iſti qn hẽat ptãtem ſui corporis: tũc ex ſtatuto ⁊ ptãte
eccl'ie eſt illegitimatio ⁊ irritatio: nõ tñ qꝛ ſe tradit eccle
ſie ad talẽ actũ: ſʒ qꝛ chr̃s vocãdo Ioãnẽ a nuptiis p̃tulit
votũ ɔ̃tinẽtie vinculo ɔ̃iugali: ⁊ iõ eccl'ia illũ q eſt in gra
du ſupiori iuſte illegitimauit ad accipiẽdũ gradũ īferio
rẽ ſiue ad apoſtatãdũ. Tãdẽ ꝑꝑ enormitatẽ criminis tr̃i-
mõ duplicis illegitimauit iuſte. ꝑꝑ. ſ. enormitatẽ īfideli-
tatis illegitimauit fidelẽ nõ ſimplr: ſʒ re^{9} īfidelis: ⁊ eʒ ad
mr̃imoniũ ɔ̃hẽdũ: ⁊ de hoc dctm̃ eſt di. 39. Aliud crimẽ
enorme eſt adulteriũ cũ machinatiõe in mortẽ legitimi
ɔ̃iugis: ⁊ de iſto ipedimẽto dictũ eſt di. 35. vel ẽt cũ fidei
datione de ɔ̃hẽdo poſt morteʒ legitimi ɔ̃iugis. Sic g̃ in
gñe ex ſtatuto eccl'ie ſunt ꝑſone illegitime ex duplici cri M
mine ex applicatione ad cultũ dei ⁊ ex ꝓpinqtate ɔ̃ſan-
guinitatis ex vinculo affinitatis ⁊ publice honeſtatis: ⁊ ex
cognatione ſpũali ⁊ legali: ⁊ hec ipedimẽta tangunt̃ in
his verſib^{9}. Error, ɔ̃ditio, votũ, cognatio, crimẽ, Cult^{9},
diſparitas, vis, ordo, ligamen, honeſtas. Si ſis affinis ſi
forte coire neqbis. Sʒ in iſtis verſibus ɔ̃tinent̃ ipedimẽ
ta abſqʒ oi ordine nãli: ptẽt igiẽ ordine debito ⁊ magis
in pticulari iſtis verſibus explicari. Vis frans ꝑſone ſer
uí dõatiõis ⁊ amẽs. Addita ɔ̃ditio tria ɔ̃iugii bona tol
lũt. Frigidus arta puer trũcatus p̃ſtigiat^{9}. Alteri ɔ̃iũx
obſtat mutue datiõi. Ordo ſacer votũ duo cultus ſpon
ſio mechi. Carnalis legis: cognatio ſpũalis. Hec vi p̃ce
pti ſit huic affinis honeſtas. Vi q̃tuor pmi verſus ɔ̃tinẽt
ipedimẽta q̃ repugnãt nãe ɔ̃ctus mr̃imonii. pmus qnqʒ
in ſpãli. ſcd̃s tria. tertius qnqʒ. q̃rtus vnũ: ⁊ ſic ſũt q̃tuor-
decim ipedimẽta: poſt q̃ ſubdit̃ in fine q̃rti verſus. ob-
ſtãt mutue datiõi: itellige q̃ ẽ i ɔ̃ctu mr̃imonii: obſtãt. ſ. h
oĩa p̃dcã: tres alii ꝟſus ɔ̃tinẽt ipedimẽta ex ſtatuto eccle
ſie. pm^{9} q̃tuor. ſcd̃s tria. terti^{9} duo. ⁊ ſic ſũt noueʒ. ⁊ h eſt

qȝ dr̄ in p̄n̄ tertꝫ verſus.hec vi p̄cepti.ſ.eccl'ie ip̄ediūt
N mr̄imoniū:ꝛ ſic in ſp̄ali ſunt.23.ip̄edimēta ſimp'.illi āt
verſus oēs nō ꝯtinēt niſi duodecim:ſꝫ ſub errore dꝫ itel
ligi q̄druplex ip̄edimētū in ſp̄ali:ꝛ ſub ꝯditiōe triplex i
pedimētū de ꝯditiōib' appoſitis ꝯ̄ tria bona mr̄imonij.
vn̄ q̄ refert error ad errorē pſone:ꝛ ꝯditio ad errorē ꝯdi
tiōis ſatis oñdit ſe ignorātē in iure canonico.votū ſicut
ſtat.cognatio itelligit̄ p carnali ſp̄iali ꝛ legali:crimē p
illo adulterio cū fidei datiōe ꝛc̄.ꝛ illō poſſet q̄liqꝫ diſtin
gui ſꝫ q̄ dcm̄ eſt di.35.q̄ iſtoꝝ triū aliq̄ ꝯiūgunt̄ duo:
ꝛ aliq̄ vnū illoꝝ ip̄edit.ſꝫ iſtud ip̄edimētū nō eſt diſtin
ctū in iſtis ꝟſib' diſtinctius exp̄imētibus cetera ip̄edi
mēta ſp̄alia.ſm alios verſus nō diſtinguit̄ niſi illud vl
timū de ip̄otētia:qȝ ꝯtinet q̄nqꝫ impedimēta ſp̄alia ſm
alios ꝟſus.nō eſt admirādū ſi ſollicitudinē tātam ponit
eccl'ia in ordinando mr̄imonia:qꝛ cōitas chr̄ianoꝝ vtit̄
mr̄imonio:p cui' vſum multiplicat̄ pp̄lus chr̄ianus:ꝛ iō
ſic ordinari dꝫ vt in ei' ꝯ̄ctu ꝛ vſu vitet̄ ea q̄ obuiāt cha
ritati ſiue in deū ſiue in p̄ximū:ꝛ ſeruāda ſunt q̄ ꝯgruūt
honeſtati:vt ſic honeſtū mr̄imoniū chr̄ianū ꝯgrue ſigni
ficet illā b̄ndictā ꝯiūctionē chr̄i ꝛ eccl'ie:d quā dīc apl's.
Ephe.5. ſacrm̄ aūt h magnū eſt:dico aūt in chr̄o ꝛ eccl'ia.q̄ ꝯiūn
ctio nūc eſt p fidē ꝛ aliqualē dilectionē:ſed in pr̄ia erit p
viſionē ꝛ pfectā fruitionē ſp̄ōſe nō h̄ntis maculaꝫ neqꝫ
rugam ad ſponſum ſpecioſum pre filijs hoīuꝫ:cui ſit ho
nor ꝛ gloria:in ſecula ſeculorum.Amen.

¶ Poſtremo de ꝯditione reſurrectiōis ꝛc̄. Diſtinctio. XLIIII. Qō.I.

Circa iſtam 43ᵐ diſ.q̄ro q̄nqꝫ. P̄mo vtrū reſurre
ctio gn̄alis hoīuꝫ ſit futura:Qꝛ nō.eccle
ſiaſtes.3.Un' eſt iteritus hoīuꝫ ꝛ iumen
toꝝ:ſꝫ iumēta nō reſurgūt.ḡ.¶ P̄.Job
14.Hō cū dormierit nō reſurget:donec
atterat̄ celū nō euigilabit:ſꝫ celū nunq̄
T.c.vlti. atteret̄ cū ſit icorruptibile.ḡ.¶ P̄.Ph̄s.2.de gn̄ōne.q̄
corrūpunt̄ ſꝫ ſubaꝫ nō redeūt eadē numero:ſꝫ ſp̄ē.Jdē
T.c.36.ꝛ ide vlti.5.phy.¶ P̄.Per rōnē totū reqrit vnionē ptiū.ḡ ꝛ
idē totū eādē vnionē:ſꝫ nō redibit eadē vnio qꝛ iterru
pta eſt:ſꝫ iterruptū nō redit idē:qꝛ ſi redit idem iteratio
erit:ſꝫ iteratio repugnat idētitati:qꝛ iteratio ponit nume
ri:idētitas p̄uat.ḡ.¶ Oppoſitū.Job.19.Scio q̄ in no
uiſſimo die de terra ſurrecturus ſum ꝛc̄.¶ Preterea.j.
ad Cor.15.Omnes reſurgemus.

Tho.l.4.di. 44.q.i.i ſol. tercij ar. Hic duo ſunt videnda.P̄mo de poſſitate.2° de
facto.¶ De p̄ dr̄ ſic.q̄ ſi in hoīe
aīa ſenſibilis eēt diuerſa ab aīa rōnali:ꝛ p ꝯñs corrupti
bilis ſicut in alijs aīalib' optie ꝯcluderet̄ q̄ in reſurre
ctiōe nō erit eadē aīa ſenſibilis:ꝛ p ꝯñs nec idē aīal.Si
aūt ponat̄ q̄ eadē aīa ſm ſubaꝫ ſit in hoīe rōnalis ꝛ ſen
ſibilis nullas in h anguſtias patiemur:qȝ declarat alibi
Jdē vbi.ſ.in ſol.p̄mi ar. oñdēs dr̄iaꝫ hoīs ad alia corruptibilia.¶ Ad ꝓpoſitū:
qꝛ alioꝝ aīaliū for̄a nō eſt p ſe ſubſiſtēs vt poſt cōpoſi
ti corruptionē manē valeat:ſic eſt de aīa rōnali q̄ eē qȝ
ſibi in corpe acqrit̄ ēt poſt ſepationē a corpe retinet:ꝛ in
pticipationē illi' eē corp' p reſurrectionē adducit̄:ita q̄
nō ſit aliud eē corpis:ꝛ aliō aīe in hoīe:alſ ꝯiunctio aīe
ꝛ corpis eēt accn̄talis:ꝛ ſic nulla iterruptio facta eſt i eē
ſub̄ali hoīs vt nō poſſit idē nūero redire pp iterruptio
nē eēndi ſic̄ accidit in alijs reb' corruptis:q̄rū eſſe oīno
corrūpit̄.¶ Stat ḡ iſtud dcm̄ in h:q̄ eēt iterruptū nō
poſſit redire idē numero:tū qꝛ eē aīe itellectiue eſt idē
qȝ eē toti':ꝛ mā manet eadē:ꝛ ſic i nullo ptinēte ad ſub
ſtātiā hoīs facta eſt iterruptio eēnti:ciō poſſe eſt hoīem
redire eūdē numero nō ſic in alijs corruptis.¶ Cōtra
h p̄ auc̄te Aug.22.de ci.dei.c.20.loquēs de carne reddē
da hoī in reſurrectiōe.etſi ingt oīb' pyſſet modis:nec vl
la ei' mā in vllis nāe latebris māſiſſet:tū ſi vellet:eā re
pararet oīpotēs.ḡ totalr̄ deſtructū ꝛ corruptꝫ in totali
eē pōt idē repari.¶ P̄.Per rōnē ſi deſtructū eēt anni
hilatū illud nihil ſequēs annihilationē ei' eēt eiuſdē rō
Rō efficaciſſima ꝯtra negā tē 3ᵐ entis eē in cōpoſito nis cū nihilo:qȝ erat termin' a quo creationis.pꝫ:qꝛ ille
mutatiōes oppoſite hn̄t idē p termino:vna p termino
a quo:alia p termio ad quē.Sꝫ nihil p̄cedēs creationeꝫ
non repugnabat q̄n illud cui opponit̄ poterat creari.ḡ ꝛ
poſt ānihilationē poterit idē recreari.¶ Cōfirmat̄ rō:
qꝛ planū eſt q̄ ex pte cāe remanet eadē ptās.ex pte aūt
lapidis eſto q̄ lapis ſit annihilat' tāta eſt poſitas ſimp'
ad eē poſt annihilationē q̄ta an̄ creationē:qꝛ nō magis
icludit ꝯ̄dictionē:neqꝫ illud nihil in qȝ ceſſit lapis mag
p̄uat poſitatē:qꝛ nō p̄uaret:niſi tāq̄ oppo^m:ſꝫ eidē ꝛ eq̄
liter opponebat̄ an̄ creationē.¶ P̄.Jn hoīe eſt aliq̄ en
titas poſitiua q̄ neqꝫ ē ps mālis nec fōzalis nec ptes ſic̄
ꝓbatū eſt 3° li.di.3.q.2.ꝛ ad ꝓpoſitū ſufficit repetē vnā
rōnē:qꝛ aliqd eſt ibi cātū a cauſis itrinſecis:ſꝫ nec mālis
nec fōzalis eſt cāta a cauſis itrinſecis:nec ambo ſil.ḡ aliq̄
alia entitas a cauſis dn̄iſꝫ ꝛ ꝯiūctim acceptis:ꝛ illa de
ſtruit̄:aliogn hō nō eēt vere mort':qꝛ nō eēt corruptio
totalis entitatis hoīs:ꝛ tn̄ illa entitas reparabit̄ eadē nu
mero:aliogn nō eēt idē hō numero.¶ P̄.Si deus i h
iſtāti.a.ꝛ i toto illo tp̄e medio vſqꝫ ad.b.ꝛ i iſtāti.b.ꝯſer
uaret iſtud eē ꝯcederet q̄ eēt oīno idē nūero.ḡ ſi in.a.cō
ſeruat ꝛ iteꝝ in iſtāti.b.ꝛ in tp̄e itermedio eē nō ꝯſeruat
adhuc erit idē:ꝛ tn̄ erit iterruptū in tp̄e itermedio.P̄ro
batio ꝯñtie:qꝛ idētitas illi' eē vt eſt in.b.ad ſeipm̄ vt eſt
in.a.nō d̄pēdet eēntialr̄ ex ꝯſeruatiōe p tp̄e illo medio:
qꝛ neqꝫ vt a cā fōzali:neqꝫ vt a q̄cūqꝫ cā eēntiali.Hoc ēt
ꝓbat̄ alr̄:qꝛ aliogn nō poſſet deus ideꝫ eē creare in alio
iſtāti poſteriori:qȝ in iſtāti p̄ori creat:qꝛ ſi in iſtāti p̄ori
creat:ꝛ in tp̄e ſequēti ꝯſeruat eē idē:vt ꝯſeruatū in tp̄e il a.l.ſllud.
lo eēntialr̄ regreret̄ ad idētitatē illi' eē in iſtāti.b.ꝛ tunc
ſi nō eēt ꝯſeruatū in illo tp̄e ſꝫ in p̄ creatū in.b.nō poſſet
creari idē.¶ P̄.Diuerſitas poſterioris nō arguit diuer
ſitatē p̄oris eēntialr̄:ſꝫ illa iſtātia ad ip̄m eē p̄manēs ſūt
poſteriora eēntialr̄.Un̄ ꝛ illō eē manet idē in q̄buſcūqꝫ A
inſtātib' ſuccedētib'.ḡ ſiue fiat ꝯtinuatio iter illa iſtātia
ſiue nō:nō min' ip̄ꝫ eē poterit eē idē.vel ſic:ſi eē eēt in.a.
ꝛ in tp̄e ſequēti:ꝛ in.b.eēt idē in.a.ꝛ in.b.ḡ ſi deſtruat̄ po
ſteri' eē:qȝ eſt durare in tp̄e itermedio:adhuc nō nec̄io
ex h ſequet̄ diuerſitas ei' in.a.ꝛ in.b.¶ P̄.Ex illa radi
ce q̄ eē ſimp' iterruptū vel deſtructū nō pōt redire idē:
ſequunt̄ icōueniētia.p̄ q̄ deus nō poſſet b̄tū reſuſcita
re idē nūero.cui' oppo^m nōnūq̄ legit̄ miraculoſe factuꝫ
a ſctis:vt pꝫ de tauro quē ſuſcitauit Sylueſter in legen Rome pūb b' Cōſtātio ꝛ Helēa nec nonnūter conuerſio.
da ei'.ꝛ h deo negare eē poſſe vī magne iſidelitatis:ꝛ tn̄
ſenſitiue ei' eſt deſtructio ꝛ iterruptio.¶ Seq̄ret̄ ēt q̄
oīa accn̄tia q̄ corrūpunt̄ in corruptiōe hoīs vel an̄ reſur
rectionē nō pn̄t eadē nūero redire:ꝛ tūc nō h̄ret hō reſu
ſcitatus eādē ꝓpriā paſſionē numero quā p̄us:qꝛ illa ꝓ
pria paſſio nō māſit poſt mortē:qꝛ erat toti' vt totius:ꝛ
nō aīe tn̄.ꝯñs aūt eſt ipoſſe q̄ ſit idē ſubm̄ ſp̄e:ꝛ tn̄ non
hēat eādē paſſionē.¶ Seq̄ret̄ ēt de alijs accn̄tibus q̄
po' aīe q̄ ſm iſtū ſūt accn̄tia cū nō ſint accn̄tia ſoli' aīe:
Tho.l.q.ſſ. q.77.ar.1. Circa ſin̄ᵐ. ſꝫ toti' cōpoſiti ſm ph̄m in p̄n̄° de ſenſu.ꝛ p̄ de ſom.ꝛ vi.
q̄ nō poſſent redire eadē.ꝛ ita hō nō h̄ret eādē po^m au
ditiuā vel viſiuā ꝛ ſic de ſingulis.¶ Sequeret̄ ēt q̄ hō
nō h̄ret eādē quantitatē:qꝛ illa nō manet nec in mā ſola
manente:nec in aīa itellectiua.¶ Jn alio vī peccare:qꝛ
ponit totū eē hoīs manē nō iterruptū.p̄ qꝛ vt ꝓbatū eſt
prius

prius entitas totalis interrũpit̃. ¶ Scḋo: qꝛ eē aie itelle ctiue nõ eſt eē totale hoīs vt ipſe accipit: qꝛ oē ens hꝫ ali qḋ eē ꝓpriũ. hõ vt hõ eſt aliqḋ ens nõ tñ aīa. ḡ hꝫ aliqḋ
Vide p.j.ſñ. ſu.q.89.ar.j eē ꝓpriũ: ⁊ nõ tñ eē aie. ¶ P. Iſte in h̃ ꝯdicit ſibiipſi qꝛ alibi dicit ꝙ ſtat⁹ aie in corpe eſt ꝑfectioꝛ q̃ ſtat⁹ ei⁹ ex corpe: qꝛ eſt ps cõpoſiti: ⁊ ois ps mãlis ẽ re⁹ toti⁹. Et
B tũc arguit̃ ſic. qḋ hꝫ totalr idẽ eē ꝓpriũ, nõ eſt iperfecti⁹ ex h̃ ſolo ꝙ nõ cõicat aliȷ illud eē: ſꝫ per te aīa totalr hꝫ idẽ eē ſepata qḋ ꝯiũcta: imo eē qḋ ẽ totale eē hoīs qñqꝫ cõicat̃ corpori: ḡ ipſa in nullo eſt iperfectioꝛ ꝓ eo ꝙ nõ cõicat idẽ eē corpori. Ma. appet ꝙ ꝑfectioꝛ nãlr ꝑſup ponit̃ ei qḋ eſt cõicare ꝑfectionẽ. ḡ nõ eſt maioꝛ vel mi noꝛ ꝑ h̃ ꝙ cõicat vel nõ cõicat: ⁊ h̃ maxīe ſequit̃ ſi ꝑ ta lẽ cõicationẽ nullũ aliud eē eſt totius q̃ iſtud idẽ. ¶ P.
Vide .z.q.3. probatum eſt. ſ. in mã de eucbariſtia: ꝙ in hoīe eſt alia foīa ſubalis ab aīa itellectiua: ⁊ ꝑ ꝯñs cũ cuiuſlibet foīe ſit dare eē in aīa itellectiua nõ eſt totale eē cõpoſiti. Et iſtud ẽt põt adduci ꝯ p̃m: qꝛ illa foīa iterrũpit ſm eē: ⁊ tñ reducit̃ eadẽ. ¶ Ad ꝓbationem quã inuit in ꝯtriũ ꝙ tũc vnio aie ⁊ copis eēt accñtalis. ꝯñia eſt negãda: qꝛ ſi cut vnio nõ eſt nihil ſꝫ alicui⁹ ad aliqd. ꝑ ꝯñs ẽ eētis ad eētiã eſt hñtis eē ad hñs eē: qꝛ nõ capio ꝙ aliqd ſit ens
C extra cãm ſuã: qn hẽat eē ꝓpriũ. ḡ ſicut ens eſt ꝑ ſe cõpo nibile cũ ente ſic ꝑ ſe receptiuũ cũ ꝑ ſe recepto: ita ⁊ ha hẽs eē ꝓpriũ cũ hñte eē ꝓpriũ: nec eſt vnio accñtalis: qꝛ iſtud eſt per ſe ꝑfectibile: ⁊ illud ꝑ ſe ꝑfectio: qꝛ ſi ha bere eē tolleret ꝑ ſe rõnẽ perfectibilis: ergo non poſſet aliquid eē per ſe defectibile niſi non ens.

Egidi. ro. theore. j. **Aliter ponit̃** ꝙ qꝛ nã nõ agit niſi ꝑ motũ ⁊ mu tationẽ: iõ nõ põt reducẽ idẽ nu mero: qꝛ motus vel mutatio nõ põt redire idẽ numero: deus aũt põt agere nõ ꝑ motũ nec ꝑ mutationẽ: ⁊ iõ per oppo⁰ redit idẽ numero. ¶ Et ad h̃ põt adduci aliud qḋ tãgit iſte: ꝙ qꝛ deus reſpicit ipſã mãm vt gd: põt in ipſã vt in nullo mõ diſtictã formã quãcũqꝫ iprimẽ: nã vt eſt gd, eſt oīno idiſtincta: ⁊ ita põt formã eãdẽ ſemꝑ iprimere dũ mã manet eadẽ. mã aũt vt ſic manet ſemꝑ eadẽ: ſꝫ agẽs nãle nõ reſpicit mãm vt gd: iõ nõ põt idif ferẽter quãcũqꝫ formã iducẽ in ipſã quãcũqꝫ manẽtẽ eadẽ: ⁊ ita nõ eãdẽ formã iducẽ. ¶ Cõtra iſtud p̃ ad ꝓ poſitũ falſũ ſupponit̃. ſ. deus nõ agit ꝑ mutationẽ reſu ſcitãdo: qḋ ꝓbat̃: qꝛ mã p̃fuit ſub p̃uatiõe foīe ⁊ ſit ſub foīa. ḡ ꝑ actionẽ agẽtis trãſit a p̃uatiõe ad formã: ſꝫ tran ſitus talis ꝓprie eſt mutatio: qꝛ tota rõ mutatiõis ibi ſal uat̃. ¶ Qḋ aũt dicit ex alia pte de agẽte nãli. ꝯ dubia ẽ: ⁊ tãget̃ .q.3. ſꝫ rõ nõ ꝯcludit: qꝛ nõ opꝫ ſi poſteri⁹ nõ poſ ſit redire idẽ. ḡ nec p̃us: ſꝫ mutatio eſt poſterioꝛ ipa foꝛ ma. ¶ Et ꝯfirmat̃ iſtud: qꝛ de facto deus reſuſcitãs nõ reducit eãdẽ mutationẽ numero: qꝛ reſuſcitatio nõ erit eadẽ mutatio cũ gñõne: tñ eadẽ foīa numero reducet̃:
D vñ fallacia ꝯñtis eſt ex diſtinctiõe mutationũ iferre di ſtinctionẽ terminoꝝ. ex ꝯ eniꝫ bñ ſequit̃: ꝙ ſi alia foīa ac quirit̃ ꝙ ſit alia mutatio: ſꝫ eadẽ põt bñ acqri diuerſis mutatiõib⁹: ſicut ⁊ idẽ vbi ſpẽ põt acqri diuerſis motib⁹ localib⁹ ſpẽ vtpote motu circulari ⁊ motu recto: q adeo
Te.co.11. ſũt alteri⁹ rõnis vt nõ ſint cõparabiles. 7. phyſi. Aug. ẽt 3⁰ de tri. c. 9. vult ꝙ idẽ ſpẽ poſſit gñari equoce ⁊ vniuo
Vide varro. q.paſcaſi. ce: ⁊ tñ mutatiões ſũt alteri⁹ rõnis. ¶ Probatio ẽt ad h̃ añs. ſ. ꝙ mutatio nõ põt reduci eadẽ nũero nõ valet: qꝛ etſi vnitas toti⁹ ex ptib⁹ ſit ꝯtinuitas ptis cũ pte: tñ vni tas ſiue idẽtitas ptis ad ſeipſã nõ eſt ꝯtinuitas eius ad aliã ptẽ. ſi ḡ iterruptio ponat nõ ꝯtinuitatẽ poſterioris ad p̃us nõ ſequit̃ ꝙ tollat idẽtitatẽ illius ad ſe ipſã. Et ꝙ illa opĩo tãgit de reſpicẽ mãm vt gd eſt: tactũ eſt ſup
E in mã de eucbariſtia di. 11. ar. 2. q. j. ſi eniꝫ aliquẽ itelle ctũ bonũ hẽet ꝓpoſitio forſan eēt ille ꝙ deus nõ reſpi cit mãm vt ordine quodã trãſeũtẽ a forma in formã: quo agẽs nãle neccio reſpicit: qꝛ nõ põt imediate trãſire de quocũqꝫ in qḋlibet. ſꝫ h̃ diũa nihil facit ad poſſe redu cere idẽ nũero vel nõ: qꝛ ille ordo reſpicit foīas ſm rõ nes ſpecificas: nõ aũt ſm idẽtitatẽ vel diſtinctionẽ nu meralẽ eaꝝ: qꝛ nõ põt ſtatĩ ſuccedẽ foīe vini niſi aceti foīa: ⁊ nõ ex ꝯ imediate: ſꝫ ꝙ huic foīe vini ſuccedat vł il li idifferẽs eſt: ſic idifferẽter ex h̃ igne vel illo gñat̃ aq̃. ḡ agẽs reſpiciẽs ordinẽ foīarũ in trãſmutatione: ita põt hẽc aliqd p̃cedẽs formã iducẽdã ab ipſo: ſicut ſi imedia te ageret ſine tali ordine: ⁊ ꝑ ꝯñs ſi abſolute ſit ſibi poſſe reducere idẽ numero nõ impeditur per hoc ꝙ deter minatur ad talem ordinem formarum in agendo.

Quantũ igit̃ ad iſtũ artm̃ dico ꝙ poſſitas ẽ ex pte dei ex oi po⁰ti⁹. Qꝛ ſi ſit poſſe aliȷ cãe õ h̃ nõ tracto h̃: ſꝫ .q.3. dicet̃. Et ex pte obīi ẽ poſſitas ſimplr: qꝛ nõ icludit ꝯdictionẽ: ⁊ h̃ ꝓbatũ ẽ ⁊ auctẽ ⁊ rõne. ⁊ ꝯ p̃m opĩonẽ: ⁊ h̃ ſiue reducat̃ ſine mutatione ſiue ꝑ muta tionẽ: qꝛ vtrũqꝫ eſt poſſe ſic̃ argutũ eſt ꝯ 2m̃ opinionẽ. F

De ſecundo artĩ ſi reſurrectionem foꝛe poſſit oñdi rõne nãli de h̃ ſtatim in ꝓxi ma. q. Sꝫ p̃nũc manifeſta eſt ꝯ ex ꝟitate fidei: hanc. n. ꝟitatẽ tãq̃ artm̃ fidei exp̃mit tã ſymbolũ aploꝝ. carnis reſurrectionẽ: q̃ ſymbolũ nicenũ. ⁊ expecto reſurrectio G nẽ mortuoꝝ: q̃ ſymbolũ athanaſiȷ. oẽs hoīes reſurgẽ ha bẽt cũ corpib⁹ ſuis ⁊c̃. iſtud aũt valde expꝛẽſſe hꝫ in mul tis locis ſcripture: vtpote Joã. ⁊ Math. 25. ⁊ Apoſto. j. Ca⁰.5. Coꝛ. 15. ⁊ j. theſ. 4. ⁊ 2. machab. 12. Niſi eos qui ⁊c̃.

Ad argumẽta. ¶ Ad p̃m ſalomõ fuit ibi ꝯcio natoꝛ nũc allegãs ꝓ pte ſtulto rũ: nũc rñdẽs ſm ſniam ſapiẽtũ: ⁊ illud dcm̃ eſt ꝯcionã do ꝓ ſtultis. Sꝫ ꝯdicit̃ illi ſnie poſtea. c. vltĩ. Ibit hõ in domũ eternitatis ſue. ⁊ finẽ loquẽdi oẽs pariter audia m⁹. deũ time ⁊ mãdata ei⁹ obſerua hic eſt ois hõ. ¶ Ad 2m̃ ⁊ ſi celũ nũq̃ attereret̃ quãtũ ad ſubam̃: tñ attereret̃ quã H tũ ad efficaciã vel ifluẽtiã in iſta iferiora gñãdo ⁊ coꝛ rũpẽdo: qꝛ poſt iudiciũ ceſſabit iſta ifluẽtia: ⁊ quo ad h̃ itelligi põt illud Coꝛ. 7. p̃teribit figura hui⁹ mũdi: vł poſ ſet dici ꝙ loquit̃ de illo celo de quo loquit̃ petrus in ca p⁰.2.c.3. nonica ſua: celi caloꝛe ſoluent̃: qḋ nõ itelligit̃ niſi de ce lo elemẽtari. ¶ Ad aliud. phs ibi diſtinguit circulatio nẽ in corpoꝛib⁹ celeſtib⁹ a circulatiõe in corruptibilib⁹: qꝛ ibi ſuba nõ corrũpit̃ niſi ꝑ motũ: ⁊ iõ redit eadẽ non ſic accipiẽs eē ꝑ iſtũ motũ: ſꝫ ſit p̃us eidẽ pti ꝑ motũ re ducẽtẽ: ſꝫ circulatio in iſtis iferioꝛib⁹ eſt ſꝫ corruptionẽ foīe ſubalis ⁊ reductionẽ ei⁹: ⁊ iõ nõ ſic redit idẽ nume ro. an autem vniuerſaliter negat idem numero poſſe redire. de hoc. q. 3. ¶ Ad vltimum poſſet dici ꝙ com poſitũ põt idẽ redire: lꝫ nõ redeat vnio eadẽ ptiũ: qꝛ il I la vnio nõ eſt de eēntia toti⁹: nec illa vnio eſt illa entitas totalis q̃ eſt ex ptib⁹: nec foīa illi⁹ entitatis: ſꝫ qꝛ vnio eſt ſimplr neccio reqſita ad entitatẽ totalẽ: ⁊ nõ vĩ aliqd eē idẽ numero niſi illud ſit idẽ numero qḋ neccio reqrit̃ ad ipm. Iõ verius vĩ ꝙ vnio redibit eadẽ: ⁊ h̃ ſi accipiat̃ ꝓ illa relõne ptiũ vnitaꝝ adinuicẽ: nõ aũt ꝓ ipa paſſio ne q̃ nõ manet niſi in iſtãti reſuſcitationis: illa enim põt poni alia ſic̃ ⁊ illa mutatio eſt alia a gñõne. Et cũ arguit̃ ꝙ illa vnio fuit iterrupta: dico ꝙ interruptũ põt redire idẽ numero: ⁊ nõ tñ abſolutũ: ſꝫ reſpect⁹ ſi extrema ei⁹ K redeãt eadẽ nũero. Credo. n. beatã Mariã habuiſſe eã dẽ relõnẽ ad filiũ poſt paſſionẽ quã habuit ãn chꝛi paſ ſionẽ: ⁊ tñ fuit iterrupta: ⁊ in moꝛte chꝛi ꝑꝑ deſtructionẽ termini: ⁊ in moꝛte Marie ꝑꝑ deſtructionẽ fundamẽti. ¶ Et ſi dicas ꝙ ꝯdicere vĩ illa rñſio ſibiipſi: quia negat

vnionē paſſionē redire eandē: ⁊ tñ illa eſt nec̄ia ad fieri
totius: ⁊ ſm iſtud dictū nō pōt aliqd redire idē niſi illō
Uide var. hic redeat idē: qḋ eſt nec̄ium ad eē ei⁹. ¶ Rñ°. eſto ꝙ vnio
vt eſt paſſio ſit nec̄ia ad fieri totius. ſequiꝛ ꝙ nō eſt idē
fieri ipſius totius: niſi ſit eadē vnio. ⁊ cōcedo: ⁊ tunc vel
neutrū erit idē qḋ eſt ꝓbabile: qꝛ illa vnio vt dictuꝫ eſt
nō erit eadē cū gñōne hoīs vel vtrūqꝫ poterit eē idē:
qꝛ non eſt ibi contradictio. Queſtio. II.

Secundo q̄ro. Utrū poſſet eē notū ꝑ rōnē nālem reſurrectioneꝫ gñalē hoīuꝫ eē futurā: Q2 ſic. deſideriū nāle nō pōt eē fruſtra. Com̄ ͭor. z. meta ͤ. ſꝫ hō
In ꝓhemio. Uide. varro. q. ꝑcedēti. nāle deſideriū hꝫ ad ſemꝑ eē: ⁊ iſtud deſiderium pōt eē notū ꝑ rōnē nālē ⁊ ꝙ illud nō ſit ipoſſibile. g̊ ⁊c̄. ꝓbatio minoris: qꝛ nō fugiꝛ aliqd nāliter niſi virtute nālis deſiderij vel amoris vel aliud: ſꝫ nāliter fugit hō
2ᵃ mortē. ꝧ pꝫ ꝑ expientiaꝫ. pꝫ ēt ꝑ illud Apl̄i ad Corin. 5. Nolumus expoliari ſed ſupueſtiri. ¶ P̄. Nāliter notū eſt ꝙ bt̄itudo nāliter appetiꝛ. ꝧ pꝫ ⁊ ex. j. ethi. de bt̄itu
Cap. 17. dine in gñali ⁊ ex. 10. de bt̄itudine in ſpāli: ſꝫ notū eſt per
Cap. 10. rōnē nālem bt̄itudineꝫ nō poſſe eē niſi ſempiternaꝫ. g̊ notū eſt ꝑ rōneꝫ nāleꝫ hoīem eē ordinatū ad aliquam ꝑfectionē ſempiternā. ꝓbatio minoris. Augu. lib. 13. de tri. c. 8. ꝓbat illud ꝑ rōnem ſic: morientē vita ipſa deſerit: ſi bt̄ā: aut g̊ nolentē deſerit aut volentē aut neutrū. ſi nolentē: quō eſt bt̄ā vita q̄ ita eſt in volūtate ꝙ nō ſit in ptāte: ſi aūt volentē: quō vita bt̄ā erat quā noluit ꝗ habebat: ſi dicas neutrū: nec nolle: nec velle: ſꝫ nec illa bt̄ā eſt vita que talis eſt vt quē beatū facit amore eius indigna ſit. ¶ P̄. Nāliter notū eſt ꝙ tota ſpēs nō caret fine ſuo qn illū in aliquo idiuiduo ꝯſequaꝛ: ſꝫ nāliter notum eſt bt̄itudinē eē finem ſpeciei humane. g̊ ⁊ hoīeꝫ poſſe ꝯſequi illā ſaltē in aliquo idiuiduo: ſed non pōt eā ꝯſeqꝫ in vita iſta ꝓꝑ multas miſerias cōcomitātes eā: puta varietas fortune ⁊ ifirmitas corporis: imꝑfectio ſcīe ⁊ virtutis: ⁊ iſtabilitas ⁊ fatigatio in exercēdo actus ꝑfectos intātū vt nulla opatio quātūcūqꝫ in ꝑ̄ncipio eſt delectabilis poſſit ꝯtinue eē delectabilis: imo per eam fatigato delectabilis erit ceſſare ab ipſa: ⁊ notū eſt per rationem nālem: opationē beatificā nō eē faſtidioſaꝫ: nec pōt haberi a ſola aīa ſeparata: qꝛ in ꝧ homo nō cōſequiꝛ fineꝫ ſuū. ergo habebiꝛ in alia vita a toto coniūcto: ⁊ per ꝯñs ad minus videꝛ per rōnem nālem concludi in quibus homo ad finem ſuum ꝑtinget. ¶ P̄. Per rōneꝫ naturalem notū eſt ꝙ oīs ſpēs q̄ eſt de integritate vniuerſi eſt ꝑpetua: qꝛ totū integrū eſt perpetuū: ſed hō eſt ſpēs ꝑfectiſſima ſaltem inter iſta inferiora. ſumus eniꝫ nos quo
2. c. 24. dāmodo finis omnium. z. phyſi. ergo ⁊c̄.

Oppoſitum Aug. 13. tri. c. 9. loquēs de vita immortali vel ſempiterna. Hac inqꝫ vtrū careat humana nā: nec parua qḋ eſt. humanis ꝗppe argumētationib⁹ hāc iuenire conātes vix pauci magno ꝑ̄diti igenio vacantes ocio doctrinisqꝫ ſubtiliſſimis eruditi ad indagandā ſolius anime imortalitatem peruenire potuerūt. ¶ Ideꝫ act. 17. dicitur de quibuſdā atheniēſibus audiētibus Paulū ꝗ dicebat ꝙ nouoꝝ demonioꝝ videbaꝛ denūtiator eē: qꝛ Jeſum ⁊ reſurrectionē annūtiabat eis: ⁊ tamen illi atheniēſes erāt ph̄i multū vigētes rōne nāli. pꝫ de Dionyſio conuerſo qui fuit vnus eoꝝ. ergo iſtud qḋ videbatur eis ita remotum a veritate non vī bene eē notum per rōnem naturalem. vnde ⁊ oīa que adducit ibi Paulus non ſunt niſi quedaꝫ perſuaſiones: pꝫ ibi. ¶ P̄. Act. 26. cum diceret Paulus. Si paſſibilis chriſtus: ſi primus ex reſurrectione ⁊c̄. Feſtus magna voce dixit. Inſanis Paule.

Reſpondeo hoc manifeſtuꝫ eſt: ꝙ ſi rō aliq̄ reſurrectionē oſtēdit opꝫ ꝙ accipiaꝛ ex aliquo qḋ eſt ꝓpriū hoīs: ita ꝙ nō ꝯueniat alijs corruptibilib⁹: ꝧ aūt nō eſt mā̄ ēt icorruptibilis: nec foā aliq̄ deſtructibilis: qꝛ etſi talis ſit in hoīe ⁊ excellētior oī forma bruti: tñ ex illa nō pōt ſumi rō ſufficiēs ad ꝓbandū reſurrectionē totius. g̊ opꝫ ꝙ accipiaꝛ a forma ſpecifica hoīs vel ab opatiōe ꝯueniēte hoī ſꝫ illā formā. ¶ Primo mō ꝓcedēdo ex tribus ꝓpōnib⁹ ꝯcludiꝛ ꝓpoſituꝫ ⁊ ſi ille oēs rōne nāli eēnt note haberemus ꝓpoſituꝫ. Sūt aūt ille. p̄ᵃ. aīa itellectiua eſt forma hoīs ſpecifica. A
2ᵃ. aīa eſt incorꝛptibilis: ex q̄bus ſequiꝛ ꝙ forma ſpecifica hoīs ſit icorꝛuptibilis. addiꝛ tertia ꝙ forma ſpecifica hoīs non remanebit ꝑpetuo extra corpus. Sequiꝛ g̊ ꝙ aliq̄n redibit idē. Iſta reditio iterata reſurrectio vo
caꝛ ſm Dama. li. 4. c. 19. Reſurrectio eſt 2ᵃ eius ꝗ diſſo A. I. q̄ſ.
lutū eſt ſurrectio. ¶ De iſtis ergo tribus ꝓpōnibus q̄liter note ſunt ꝑ ordinem videamus. De p̄ᵃ dī ꝙ eſt rōne Tho. 1. p. ſū. q. 76. ar. 1.
nāli nota: qḋ oſtēdiꝛ dupl'r. Uno mō ꝑ auctēs ph̄oꝝ ꝗ hoc aſſerebāt ⁊ nō niſi tanq̄ꝫ rōne nāli notum. Alio mō adducēdo ibi rōnes nāles ex q̄bus iſtud ꝯcludiꝛ. De p̄ma. Ari. diffinit animā. z. de aīa. ꝙ eſt actus corꝑis phy
ſici ⁊c̄. ⁊ in p̄n̄ᵒ tertij. de pte aūt aīe qua cognoſcit ⁊ ſapit Tex. c. 6. Tex. c. 1.
vbi vī ponere aīam itellectiuā ptē ſaltē ſubiectiuaꝫ aīe prius diffinite in cōi. ¶ P̄. Oēs ph̄i cōiter in diffinitiōe hoīs poſuerūt rōnale tanq̄ꝫ eius drīam ꝓpriā. per rōnale intelligētes aīam itellectiuā eē parteꝫ eēntialē eius. nec breuiter inueniꝛ aliquis ph̄s notabilis ꝗ ꝧ negetꝫ
iſte maledictus Auerrois in fictione ſua. z. de aīa: que tñ Cōmento. 5. vbi ponit 3 Auerroim.
nō eſt itelligibilis nec ſibi nec alij: ponat itellectū eē q̄dam ſubam ſeparatā mediātib⁹ phantaſmatib⁹ nobis ꝯiungibilē: quā ꝯiunctionē nec ipſe nec aliqs ſequax ei⁹ adhuc potuit explicare: nec per illā ꝯiunctionē ſaluare hoīem itelligē. nā ſm ipm hō formal'r nō eēt niſi qḋdā aīal irrōnale excellēs: per quādā tñ aīam irrōnalē ⁊ ſenſitiuā excellētiorē alijs aīab⁹. ¶ De 2ᵒ ad ꝓpoſitū nō
iueniꝛ facil'r rō a p̄oꝛi neqꝫ a poſteriori ꝓpria: niſi ex ꝓpria opōne hoīs: ſiqdē forma inoteſcit ex opōne ſic mā̄ ex trāſmutatiōe. Ex opōne g̊ itelligēdi arguiꝛ ꝓpoſituꝫ ſic. Intelligere eſt ꝓpria opatio hoīs: g̊ eſt a ꝓpria forma: ſed eſt ab itellectiua: g̊ itellectiua eſt ꝓpria forma B
hoīs. ¶ Sed iſta rō patiꝛ inſtantiā: qꝛ itellect⁹ ⁊ itelli Th. cā. g. ſū. q. 75. ar. 2.
gere ſm eos ſe habēt paſſiue ⁊ nō actiue: g̊ illa ꝓpoſitio. ꝓp̄a opō eſt a ꝓp̄a foīa: nō ꝓbat itellectiuā eē ꝓpriā formā. ſiqdē ab ipa nō eſt ipa opō ſm eos: ſꝫ ab obiecto itelligibili vl' a phātaſmate. Iō ex illa opione forma rōnē al'r ſic. Hō itelligit foīal'r ⁊ ꝓp̄e: g̊ aīa itellectiua ē ꝓ
pria foīa hoīs. aīs vī ſatis eē māifeſtū ſm auctēꝫ Ph̄i Tex. c. 1. ⁊. 5. ⁊ inde. vide. z. de aīa.
3ᵒ de aīa ⁊ p̄ ethi ͬ. c. 9. qꝛ itelligē ē ꝓp̄a opō hoīs. opō aūt
vt diſtiguiꝛ ꝯ actionē ſeu factionē foīal'r ē eſt ipſi operanti. ⁊ nō eſt ab ipo in altero. ꝯſil'r. 10. ethi ͬ. in itelligē pōit Tex. c. 24. 55. ⁊ 60. ⁊ Cap. 10.
felicitatē hoīs. ⁊ māifeſtū eſt ꝙ illa felicitas ē eſt foīal'r hoīs: g̊ ⁊ illa opō in q̄ ꝯſiſtit. ¶ Sꝫ tētādū ē ꝓbare aīs ꝑ rōnē ꝯ ꝓteruū ſi negeꝛ. ⁊ ꝧ itelligēdo in aīte intelligē
ꝓp̄e acceptū. ꝑ qḋ itelligo actū cogſcēdi trāſcēdētē totū C Idē. 1. p. ſū. q. eadē ar. 5. Tex. c. 51. ⁊ vide ⁊ ſpālr. z. de. 124. ⁊. 130. Tex. c. 118. ⁊ ſ.
gen⁹ cognitiōis ſenſitiue. ꝓbaꝛ g̊ illud aīs vno mō ſic. hō cogſcit actu cogſcēdi nō organico. g̊ itelligit ꝓp̄e. ꝯñā pꝫ ex rōne iā poſita: qꝛ itellectio ꝓp̄e eſt cognitio trāſcēdēs oē gen⁹ ſenſatiōis. oīs aūt ſenſatio eſt cognitio organica ex. z. de aīa. aīs hui⁹ enthimematis ꝓbaꝛ: qꝛ oē organū determinaꝛ ad certū gen⁹ ſenſibiliū ex. z. de aīa. ⁊ ꝧ iō qꝛ ꝯſiſtit in media ꝓportiōe extremoꝝ illi⁹ gñis: ſꝫ aliq̄ꝫ cognitionē expimur i nobis q̄ nō cōpetit nobis ſꝫ tale organū: qꝛ tūc determinareꝛ ꝑciſe ad ſenſibilia determinati gñis cui⁹ oppo ͫ expimur: qꝛ cogſcim⁹ per talē
actū

actū diſtaʒ cuiuſcūqʒ gn̄is ſenſibiliū ad aliquid qḋ nō eſt aliqd illius gn̄is. ḡ cognoſcimus vtrūqʒ extremū. pʒ illa ꝯñia ſm pħʒ ſic arguēté. 2. de aīa. c. de ſenſu cōi. Tex.co.149. & circiter. ¶ Sʒ huic iſtaṫ ꝑ: qꝛ cognitio organica eſt q̄ ineſt ſm determinatā pté corpis. illa aūt de q̄ arguiṫ ꝙ p ipſaʒ diſtinguim⁹ ſenſibilia a nō ſenſibilibus ineſt toti ꝑ: ꝛ iō non p aliqḋ organū ꝓprie loquēdo: tn̄ nō trāſcendit oē genus cognitiōis ſenſitiue ſm pfectionē: qꝛ ineſt ꝑ toti: ꝛ per ꝯñs ita eſt mālē ſicut illud qḋ ineſt toti p pté: ita eniʒ paſſio totius eſt mālis ſic aliqd qḋ ineſt toti p pté. ¶ 2° negaṫ aſſumptū. ſ. ꝙ ille actus nō ineſt ſm aliqḋ organum: qꝛ ineſt ſm organū phātaſie. cui⁹ pbatio eſt: qꝛ illo leſo ipediṫ cognitio. Nec pbatio illa de determinatione organi ad certū gen⁹ cogit: qꝛ phātaſia extēdit ſe ad oīa ſenſibilia. 2° de aīa tex. co.63. ¶ Sʒ 2ᵃ inſtātia excluſa eſt p qḋdā ibi tactū: qꝛ per illū actū diſcernim⁹ totū genus ſenſibiliuʒ ab aliquo ex totū illud genus. nec illa pbatio ꝙ ipediṫ ille actus leſo organo phātaſie ꝯcludit. D ħ eni eſt pp ordinē po^{ta} illaꝝ in operādo. nō aūt qꝛ itellectio exerceaṫ mediāte illo orgāo. Tho.1.p.q.75.ar. ¶ Alr pbaṫ añs pn̄^{le}: qꝛ aliq̄ cognitio imālis ineſt nobis. nulla aūt ſenſitiua pōt eſſe imālis. ḡ ꝛc. ¶ Iſtud vocabulū imālē eſt frequēs in vſu pħi in ꝓpoſito: ſʒ vr̄ ambiguū. pōt eniʒ ad ꝓpoſitū tripl'r itelligi. vl' imālis: E qꝛ icorporea. ħ mō: qꝛ nō opaṫ p pté corporeā ꝛ organū: ꝛ tūc iſtud eſt idē cū ꝓpōne iā poſita de nō organica. vl' alio modo imālis: qꝛ nullo mō extēſa: ꝛ tūc plus dicit q̄ȝ nō organica. ēt ſi enim oīs organica ſit extēſa: qꝛ recipiṫ in extēſo: nō tn̄ ſolū qꝛ ſi reciperet in toto cōpoſito ꝑ cū illud ſit extēſuʒ adhuc eēt opatio extēſa. 3° pōt intelligi imālis ei⁹ in cōparatiōe ad obm̄: vt. ſ. reſpiciat obm̄ ſub rōnib⁹ imālib⁹: vtpote inq̄tum abſtrahit ad hic ꝛ nūc ꝛ hō q̄ dicunṫ ꝯditiōes mālēs. ¶ Si ḡ pbareṫ imālitas 2° verius habereṫ ꝓpoſitū q̄ȝ ex pbatiōe ei⁹ ꝑ mō. ſed nō vr̄ ſic poſſe pbari niſi ex ꝯditiōibus obti qḋ reſpicit ille actus niſi forte ex reflexione: qꝛ experimur nos reflecti ſup actū talis cognitiōis. q̄tuʒ aūt nō eſt ſup ſe reflexiuū. Et iō ab obto hui⁹ actus ſit finaliter pbatio añcedētis. ¶ ꝑ. Habemus in nobis aliquā cognitionē obti ſub aliq̄ rōne ſub q̄ nō pōt eē actus ei⁹ aliq̄ cognitio ſenſitiua. ḡ ꝛc. añs pbaṫ: qꝛ experimur i nobis ꝙ cognoſcim⁹ actu vlē. experimur eniʒ ꝙ cognoſcim⁹ ens vel q̄litatem ſub rōne aliq̄ cōiori q̄ȝ ſit rō ꝑmi obti ſenſibilis ēt re^{ꝰ} ſupreme ſēſitiue. experimur ēt ꝙ cognoſcim⁹ relōnes ꝯñtes nās reꝝ ēt nō ſenſibiliū: ꝛ experimur ꝙ diſtinguim⁹ oē genus ſenſibiliū ab aliquo qḋ nō eſt illi⁹ gn̄is. experimur ꝙ cognoſcim⁹ relōnes rōnis q̄ ſūt 2ᵉ itētiōnis. ſ. relōnē vlis gn̄is ꝛ ſpēi ꝛc. ꝛ oppōnis ꝛ aliaꝝ itentionum logicaliuʒ. experimur ꝙ cognoſcim⁹ actū illū q̄ cognoſcim⁹ iſta: ꝛ illō ſm ꝙ ineſt nobis ille act⁹ qḋ eſt p actū reflexū ſup actū rectū ꝛ ſuſceptiuū ei⁹. Experimur ꝙ aſſentim⁹ cōplōnib⁹ ſine poſitate ꝯdicēdi vel errādi: vtpote ꝑmis ꝑncipijs. experimur deniqʒ ꝙ cognoſcim⁹ ignotū ex noto p diſcurſuʒ: ita ꝙ nō poſſumus diſſentire euidētie diſcurſus nec cognitiōis illate: qḋcūqʒ iſtoꝝ cognoſcē eſt ipoſē alicui ſenſitiue po^{ti} attribuṫ. ḡ ꝛc. ¶ Siqs aūt ꝓterue negeṫ illos actus ineſſe hoī: nō eſt cū eo vlterius diſputādū. ſed dōm ſibi ꝙ eſt brutū: ſic nec cū dicēte: nō video coloreʒ ibi nō eſt diſputādū. ſʒ dōm ſibi: tu idiges ſenſu: qꝛ cecus es: ita ꝙ quodā ſenſu. i. pceptione iteriori experimur iſtos actus in nobis: ꝛ iō ſiqs iſtos negeṫ dōm eſt eū nō eē hominē: qꝛ nō hʒ illā viſionē interiorē quā alij experiunṫ ſe hīe. F Aſſumptū. ſ. ꝙ nullus iſtoꝝ actū pōt eē ſm aliquaʒ po^{am} ſenſitiuā. pbaṫ: qꝛ actu vlē cognoſciṫ ſub tāta idifferētia ſub quāta ipm̄ ſic cognitū eſt ſil' dicibile. eſt aūt ē ſil' dicibile de oīb⁹ ſingularibus in qbus ſaluaṫ. ſic nō cognoſcit ſenſus. Sʒ de 2° eſt euidēti⁹: qꝛ nulla po^a pōt cognoſcere aliqd ſub rōne vlīori rōne ſui ꝓprij obti: ſicut viſus nō cognoſcit aliqd ſub rōne idifferēti ad colorem ꝛ ad ſonū. ḡ cognitio illa q̄ ē alicui⁹ ſub rōne cōiori quocūqʒ ꝑ obto: ēt ſupmi ſenſus nō pōt eſſe aliqua ſenſatio. ¶ 3^m pbat idē: qꝛ nulla ſenſatio pōt eē diſtinctiua ꝑmi obti ſenſibilis. i. cōiſſimi ab eo qḋ nō eſt tale: qꝛ nō pōt eē vtriuſqʒ extremi. ¶ De relōnib⁹ ꝯñtib⁹ alia nō ſenſibilia iter ſe vel iſenſibilia ad ſenſibilia: pʒ p idē ꝙ ſēſus nō pōt in illos: multo magis pʒ de relōnib⁹ iſtis q̄ dicunt rōnis: qꝛ ſenſus nō pōt moueri ad cognoſcēdū aliqd niſi qḋ icludiṫ in obto ſenſibili vt ſenſibili. hūndo rōnis nō icludiṫ in aliquo vt extrīs eſt. ſenſus aūt extrīs eſt vt extrīs eſt. ꝛ p ħ poſſet probari ꝑ^m ēt de actu vlī: qꝛ vlī in actu repugnat eē extrīs vt extrīs. ¶ Aliud de reflexione ſup actū ꝛ po^{am} pbaṫ p hoc: qꝛ q̄tū nō eſt reflexiuum ſuper ſe. G ¶ Alia duo de cōpōne ꝛ aſſentire cōpōni ꝛ de diſcurrere ꝛ aſſentire euidētie diſcurſus pbanṫ ex relōne rōnis: qꝛ illa nō ſūt ſine relōne rōnis. Conſequētia ꝑmi enthymematis pbaṫ ſic. ſi talis act⁹ eſt in nobis formaliter cū nō ſit ſuba nr̄a: qꝛ qn̄qʒ ineſt: qn̄qʒ nō ieſt: ḡ opʒ dare ſibi aliqḋ receptiuū ꝓpꝛiū: nō aūt aliqḋ extēſum: ſiue ſit ps organica ſiue totū cōpoſitū: qꝛ tūc iſta eēt extēſa. nec poſſet eſſe talis q̄lis dicta eſt circa obta q̄lia dicta ſunt. ḡ opʒ ꝙ inſit ſm aliqd inextēſuʒ: ꝛ ꝙ illō ſit formal'r in nobis: illud nō pōt eſſe niſi aīa itellectiua: qꝛ q̄cūqʒ alia foīa eſt extenſa. Uel alr̄ pōt pbari iſta ꝯñia eūdo ad ꝯditiones obti illi⁹ actus: qꝛ quelibet forma iferior itellectiua ſi hʒ opationē hʒ ꝑ ſe re^{ꝰ} obti ſub rōnib⁹ oppoſitis iſtis rōnib⁹ dictis. ḡ ſi hēm⁹ opationē circa obm̄ ſub iſtis rōnib⁹: illō nō ineriṫ nobis ſm aliquā formā aliā ab itellectiua: ḡ ineſt nobis ſm itellectiuā. ḡ itellectiua foīalr ineſt nobis: aliogn alr̄ nō cēmus formalr operātes ſm illā opationē. ¶ Ex 2° opatione humana ſ. volūtate pōt pbari idē: qꝛ hō eſt dn̄s ſuoꝝ actuuʒ: ita ꝙ in ptāte ei⁹ eſt determinare ſe ad ħ vel oppo^m: ſic dicitū eſt di. 25. ſcōi. q. j. Et ēt nō tn̄ ex fide: ſʒ ēt p rōnē nālē. illa aūt idterminatio nō pōt poni in aliquo appetitu organico vel extenſo: qꝛ q̄libet appetit⁹ organicus vel mālis determinaṫ ad certū genus appetibiliū ſibi cōuenientiū: ita ꝙ illud apphēſuʒ nō pōt nō ꝯuenire nec appetit⁹ nō approbare. ḡ volūtas qua ſic idterminate volumus eſt appetit⁹ nō alicui⁹ talis forme. ſ. mālis: ꝛ p ꝯñs eſt alicuius excedētis oēm talē. hui⁹ ponimus intellectiuā. ꝛ tunc ſi appetitus ille ſit formalr in nobis: qꝛ ꝛ appetere: ſequitur ꝙ forma illa ſit forma noſtra. H

De ſecunda ꝓpōne ꝑn̄^{li} q̄ ē ꝙ aīa itellectiua eſt imortalis ꝓceduṫ ſic de ꝑ^a. ꝑ addūcēdo auctēs pħoꝝ q ħ ſēſerūt. Ari. 2. de aīa. dicit ꝙ itellect⁹ ſepaṫ a ceteris ſic ꝑpetuū a corruptibili. Ric.li.3.diſ. 19.ar.1.q.1. Tex.co.21. ¶ Si dicaṫ ſepaṫ q̄tū ad opationē. ¶ Cōtra. ex ħ ſequiṫ ꝓpo^m: qꝛ ſi pōt ſeparī ſm opationē ꝛ ſm eē: ſm ipm̄. j. de aīa. ¶ ꝑ. 3. de aīa poniṫ dr̄ia iter ſenſuʒ ꝛ itellectū: qꝛ excellēs ſenſibile corrūpit ſenſuʒ: ꝛ pp ħ poſtea min⁹ ſētit minꝰ ſenſibile. nō ſic eſt de itellr̄imo poſtq̄ȝ itellexerit ſūma itelligibilia magis itelligit iferiora. ḡ itellect⁹ nō debilitaṫ in operādo: ꝛ tūc vlt̄a ſequiṫ ꝙ ſit icorruptibilis in eēndo. Tex.co.12. Tex.co.7. ¶ ꝑ. 12. meta^{ce}. c. j. mouētes cāe velut ꝑus exiſtētes. q̄ aūt vt rō. i. foīa ſil' ſūt cū cāto vt toto. qn̄ eni ſanaṫ hō: tūc ꝛ ſanitas eſt: ſi aūt poſteri⁹ aliqd manet ꝑſcrutādū eſt. in qbuſdā eniʒ nihil ꝓhibet: vt ſi aīa ē talē nō oīs: ſʒ itellect⁹. ḡ vult dicē ꝙ itellect⁹ eſt foīa manēs poſt cōpoſitū ſʒ nō añ. Tex.co.16. Tex.co.17. ¶ ꝑ. 16. de aīalib⁹ relinquitur ſolū itellectū deforis aduenire. ḡ nō accipit eē p gnōnē: ſʒ a cā extriſeca. nec p ꝯñs pōt accipē nō eē p corruptio- Cap.4. In no t.c.2. de gnōne aīalium.c.3.

nē:nec p aliq̄ cāz corruptiuā:q2 ei⁹ eē nō ſubeſt alicui ta
li cāe cū ſit a cā ſupiori imediate. ¶ P. Ex dictis phi ſor
mant̄ aliq̄ rōnes.eſt.n.vnū pn̄ᵐ apud eū q͏ nāle deſi
deriū nō eſt fruſtra.nūc aūt in aīa eſt nāle deſideriū ad
Cōmenta.2. ſemp eē. ¶ P.7.metaᶜᶜ.vult q͏ mā eſt qua res pōt eē ꝛ
meta.cō.1. nō eē.ḡ illud qđ nō bȝ mām nō bȝ talē poᵃᵐ nō eſſendi.
T.c.22. itellectiua nō bȝ mām ſm eū q2 eſt foīa ſimplex. ¶ P.
Cap.ii. 3ᵒ ethiᶜ.vult q͏ fortis dȝ ſe exponē̄ morti p republica.ꝛ
Cap.9. 9.ethi.vult idē.ꝛ ſm iudiciū rōnis nālis.ḡ ſm rōnē nā
lē pōt cognoſci imortalitas aīe. Probatio illi⁹ ↄ̄ñtie:q2
nullus pp qđcūq3 bonū v̄tutis vel in ſe vel in alio vel cō
munitatis dȝ vel pōt appetē̄ oīno nō eē ſuū:q2 ſm Aug.
3.de lib.arbi.nō eē nō pōt appeti.nūc aūt ſi aīa nō eſſet
Tho.i.p.ſū. imortalis moriēs acciperet nō eſſe totalr̄. ¶ P. Arguit
q.75.ar.6. vnus doctor ex v̄bis phi ſic.qđ corrūpit̄ aut corrūpit̄ p
ↄ̄riū aut p defectū alicui⁹ nc̄cio reqſiti ad eē ei⁹:ſȝ aīa in
tellectiua nō bȝ ↄ̄riū:nec eē corpis eſt ſimplr̄ nc̄ium ad
eius eē:q2 bȝ ꝑpriū eē p ſe:ꝛ idē in corpore ꝛ ex̄ corpus.
nec eſt dr̄ia niſi q͏ in corpore cōicat illud corpi:ex̄ corp⁹
nō communicat. ¶ P. Simplex non pōt ſepari a ſeipſo:
aīa eſt ſimplex.ergo nō pōt ſeparari a ſeipſa.nec p ↄ̄ñs
ſeparari a ſuo eē:q2 nō per aliā formam a ſe bȝ eſſe. Se
cus eſt de cōpoſito quod bȝ eſſe per formā:que forma
pōt ſepari a mā.ꝛ ita eē cōpoſiti deſtrui. ¶ Sȝ oppoᵐ
vȝ phs ſenſiſſe:q2 in fine.7.metaᶜᶜ.ex itētiōe vult q͏ oēs
T.c.60. ptes q̄ pñt manere ſepate a toto ſūt elemēta.i.ptes mā
les:ſic ipſe accipit elemēta:ꝛ ꝑter tales nc̄c eſt ponē̄ in
toto aliquā formā:q̄ totū eſt illud qđ eſt:q̄ nō poſſet ma
nere ſepata a pte mālī toto nō manēte.ḡ ſi ↄ̄ceſſit aīam
itellectiuā eē formā hoīs:ſic pȝ ex ꝓbatiōe p̄cedēte:non
ponit eā manere ſeparatā a materia toto non manente.
¶ P. Principium videt̄ apud eū:quod incipit eē deſi
T.cō.102.ꝛ nit eſſe.vn̄ pmo de celo ↄ̄ Platonē vȝ hic pro incōpoſſi
ide.ꝛ ſpāſr.2. bili:q͏ aliqđ iceperit ꝛ ſit perpetuū ꝛ icorruptibile.ꝛ.3.
c.126.ꝛ ide. phyſi.c.de īfinito. Cuius eſt pncipium eius finis eſt.
T.c.60.

Poteſt dici q͏ lȝ ad illā 2ᵃᵐ ꝑpōnē ꝓbādā ſint
rōnes ꝓbabiles nō tn̄ demōſtrati
I ue:imo nec nc̄cie. Et qđ adducit̄ ꝓ ea ſm pᵃᵐ viā de au
ctoritatib⁹ phoꝝ 2ᵒ pōt ſolui.vno mō:q2 dubiū ē qđ phs
Idē dic̄ Ric. circa h̄ ſenſit.varie eni loq̄tur in diuerſis locis:ꝛ habuit
vbi ſupra. diuerſa pn̄ᵃ:ex quoꝝ aliq̄bus vȝ ſeq vnū oppoᵐ:ex alijs
aliud.vn̄ ꝓbabile eſt q͏ in illa ↄ̄ne ſp fuerit dubi⁹:ꝛ nūc
magis accedēt ad vnā ptē:nūc ad aliā:iuxta h̄ qđ tracta
bat mām ↄ̄ſonā vni pti magis q̄ alteri. ¶ Eſt ꝛ alia rn̄
ſio realior:q2 nō oīa dicta a phis ēt aſſertiue erāt ab eis
ꝓbata p nc̄cias rōnē nālē:ſȝ frequēter nō habebāt niſi
q̄ſdā ꝓbabiles ꝑſuaſiōes:vl̄ vulgarē opi.ꝑcedētiū phoꝝ
T.c.60. rū:vn̄ dicit phs.2.d̄ celo ꝛ mūdo i.c.d̄ duab⁹ q̄ōnib⁹ dif
ficilib⁹ loquit̄ tētandū dicē qđ vȝ dignū reputātes ꝓm
ptitudinē magis iputari verecundie q̄ audacie.ſi q̄s pp
phiā ſtare ꝛ ꝑuas ſufficiētias diligit.de q̄b⁹ maīas ha
bem⁹ dubitatiōes.vn̄ ꝑue ſp ſufficiētie ſuffecerūt phis:
vbi nō poterāt ad maiora ꝑuenire ne ↄ̄dicerēt pncipijs
T.c.60.ad phie. ¶ Et in eodē.c.de alijs aſtris dicūt egyptij ꝛ baby
ſi. lonij a q̄b⁹ multas credulitates hēm⁹ de vnoq̄q3 aſtro
rū.vn̄ q̄nq3 phi acqeſcūt pp ſuas ꝑſuaſiones ꝓbabiles
q̄nq3 pp aſſertiōes ſuoꝝ pnᵐ ꝑter rōnē nc̄cias.ꝛ illa rn̄
ſio ſufficēt ad oēs auctes:lȝ cēnt exp̄ſſe q͏ nō ↄ̄cludūt ꝓ
poſitū. Tn̄ rn̄deri pōt p ordinē.p̄ q͏ nō itelligit illā ſepa
rationē niſi ꝑciſe in h̄.ſ.q͏ itell̄s nō vtit̄ corpe in operā
K do:ꝛ p h̄ eſt icorruptibilis in operādo:loquendo de illa
corruptiōe qua v̄tus organica corrūpit̄ pp corruptionē
organi:ꝛ illa ſola corruptio cōpetit poᶜ organice ſȝ phs
T.c.65. p̄ de aīa.ſi ſenex acciperet oculū iuuenis videret vtiq3 ſic
iuuenis.ḡ ipſa po⁹ viſiua nō eſt debilitata vel corrupta

q̄tū ad opationē:ſȝ q̄tū ad organū tm̄.nec tn̄ ex illa in
corruptione itellect⁹:q2.ſ.nō bȝ organū p cui⁹ corruptio
nē poſſit corrūpi i operādo:ſeq̄tur q͏ ſit ſimpl̄r icorrupti
bilis in operādo:q2 tūc ſequeret̄ q͏ in eēndo ſic tūc argu
tū eſt:ſȝ tm̄ ſeq̄tur q͏ nō eſt corruptibilis in operādo illo
mō quo poᵃ organica:tn̄ poneret̄ ſimplr̄ corruptibilis: T.c.66.
iuxta illud p̄ de aīa. Intell̄s corrūpit̄ in nobis quodā īte
riori corrupto.ꝛ h̄ ꝓ tāto:q2 poneret̄ pnᵐ ipſi toti cōpoſi
to operādi operationē ꝓpriā ei⁹:ſȝ cōpoſitū eſt corrupti
bile:ḡ ꝛ pnᵐ opatiuū ei⁹. Or āt ſit pnᵐ operādi toti ꝛ ope T.c.cō.64
ratio ei⁹ ſit opatio toti⁹:vȝ Ari.dicē p̄ de aīa. ¶ Ad aliud ꝛ inde.
dico q͏ excellēs ſenſibile corrūpit ſenſū p accñs:q2 cor
rūpit organū:q2 ſoluit illā mediā ꝓportionē in q̄ ↄ̄ſiſtit L
bona diſpō organi:ꝛ p oppoᵐ itellect⁹:q2 nō bȝ organuȝ
nō corrūpit̄ ab excellēti obiecto:ſȝ ex h̄ nō ſeq̄t̄ q͏ ſit in
corruptibil̄ niſi ꝓbet̄ q͏ nō depēdeat i eēndo a toto:qđ Vide Ric.
eſt corruptibile. ¶ Ad illud de.12.metaᶜᶜ.dī q͏ Ari.po vbi ſupra.
nit illud ſub dubio.ꝛ dicit forſan:ſȝ non dicit forſan ad
iſtud q͏ itellect⁹ manet poſteri⁹.i.poſt totū:ſȝ nō oīs aīa
ſȝ itellect⁹:ꝛ ſeq̄t̄.oēm naq3 ipoſſe forſan.vbi dubitat
an poſſe ſit oēm aīaȝ manere:poſtq̄ poſitū.ſi ḡ expreſſe M
aſſerat pōt dici q͏ tn̄ nō fuit p rōnē nc̄ciaȝ demōſtratiu
ſȝ p rōnes ꝓbabiles ꝑſuaſiuȝ. ¶ Ad aliud valde dubiū
eſt qđ ipſe ſenſerit de icēptiōe aīe itellectiue:ſi eni nō po
nit deū aliqđ imediate de nouo agē̄ ſȝ tm̄ mō motu ſem
piterno mouere celū:ꝛ h̄ vt agēs remotū:a quo agēte ſe
parato poneret ipſe itellectiuā de nouo ꝓduci.ſi eniȝ di
cas q͏ ab aliq̄ itelligētia:duplex eſt icōueniēs.vnū q2 il
la nō pōt creare ſubaȝ.i.di.hui⁹ q̄rti. Aliud q2 illa nō pt
magis aliqđ nouū ꝓducē̄ imediate q̄ deus ſm pnᵃ phi
de imutabilitate agētis ꝛ de ſempiternitate i agēdo.nec
pōt ipſe vt vȝ ſȝ pnᵃ ſua ponē̄ itellectiuā eē terminū agē̄
tis nālis:q2 vt vȝ ex.12.metaᶜᶜ.ponit eā icorruptibileȝ:ꝛ T.c.17.
nulla foīa q̄ eſt termin⁹ agētis nālis eſt ſimplr̄ incorru
ptibilis. ¶ Pōt dici q͏ ponit eaȝ imediate accipe eſſe ꝛ
nouū eē a deo:q2 q͏ accipiat eē ſatis ſequit̄ ex pricipijs
ei⁹ cū nō ponat eā ꝑpetuo ꝑceſſiſſe ſine corpore:nec pus
in alio corpe.ꝛ nō eſt ꝓbabile ſm rōnē a quo poſſit reci
pere totale eē nullo ꝑſuppoſito niſi a deo.ḡ ↄ̄cedēt crea Speculatio
tionē.nō ſequit̄:q2 nō dixit eē aliā ꝓductionē cōpoſiti ꝛ ſubtiliſſima.
aīe itellectiue:ſic nec in igne ꝛ foīa ignis:ſȝ illā aīationeȝ
corpis organici ponit eſſe ꝓductionē p accñs ipſius aīe.
Nos aūt ponim⁹ duas ꝓductiones vnā de nō eē aīe ad N
eē ei⁹:ꝛ illa eſt creatio:aliā a nō aīatiōe corporis ad aīa
tionē ei⁹.ꝛ illa eſt ꝓductio corporis aīati:ꝛ ꝑmutationē
ꝓprie dictā. Qui igit̄ poneret tm̄ ſcdaȝ.ſ.aīationē:nullā
creationē poneret:ꝛ ita Ari. ¶ Sȝ lȝ vites creationē ſȝ
eū quō pōt agēs imutabile aliqđ nouū ꝓducē̄: ¶ Rn̄ᵒ
nullo mō niſi pp nouitatē paſſi receptiui.q͏ eniȝ effect⁹
totalr̄ ꝛ ꝑciſe depēdēs a cā actiua eſſet nouus reduceret̄ O
ſm Ari.in aliquā variationē ipſi⁹ cāe efficiētis:ſȝ q͏ effe
ctus depēdēs ab agēte ꝛ paſſo receptiuo ſit nouus pōt
reduci in nouitateȝ ipſius paſſi ſine nouitate agētis:ꝛ ita
diceret̄ h̄ q͏ deus nc̄citate nāli trāſmutat corp⁹ organi
cū ad aīationē q̄cito corpus eſt ſuſceptiuū iſti⁹ aīatiōis:
ꝛ a cauſis nālib⁹ ſit aliq̄ñ de nouo iſtud ſuſceptiuū:ꝛ tūc
noua eſt mutatio ad aīationē ab ipſo deo. ¶ Sȝ q̄re re
ducēda eſt illa nouitas imediate in deū ſicut in cāȝ agē
tē: ¶ Rn̄ᵒ.ſic q2 eſt pᵐ agēs iō ſm Ari.eſt ſemp agens
aliq̄ actiōe in paſſum ſemp eodē mō ſe hñs.ita ſi aliqđ
paſſiȝ pōt eē nouū ꝛ ſuſceptiuū alicuius foīe q̄ non pōt
ſubeſſe cāſitati alicui⁹ cāe 2ᵉ.deus eſt imediata cā illi⁹:ꝛ
tn̄ de nouo q2 oī poᵉ paſſiue in ente opȝ ponē̄ aliā actiuā
corrñdētē:ꝛ ita ſi paſſiue noue non corrñdet alia actiua
creata:corrñdebit ſibi imediate diuina. ¶ Ad aliud de
deſiderio

deſiderio nãli rñdebiť rñdendo ad rõnes pn[ipales]:qꝛ pᵃ rõ
pn[ipa]lis:zᵃ ꝛ 3ᵃ ꝓcedũt ex h.❡ Ad aliud de.7.meta[phisi]ce.vera
eſt illa deſcriptio mãe:nõ tñ itelligẽda eſt ita.ꝙ mã eſt
qua res tñ cuiꝰ ipſa eſt ps põt eẽ ꝛ nõ eẽ:ſʒ res ſiue cuiꝰ
ipſa eſt pars ſiue q̃ recipiť in ipſa.aliogn foꝛa ignis non
poſſet nõ eẽ qꝛ mã nõ eſt ps foꝛe ignis.❡ Ad aliud de
foꝛti fit magna altercatio an ſm rectã rõnẽ dʒ ſe ſic ex-
Eth.9. ponere moꝛti:tñ põt dici ſič phs rñdet in.9.ꝙ maximũ
bonũ tribuit ſibi in exercẽdo illũ magnũ actũ v̾tutis:ꝛ h
bono ꝑuaret ſe imo vicioſe viueret ſi illo actu tunc ꝑter-
P miſſo ſaluaret ſuũ eẽ ꝑ q̃tũcũqʒ eẽ:meliꝰ eſt aũt ſimplr
maximũ bonũ ꝛ momẽtaneũ q̃ȝ remiſſuʒ bonuʒ v̾tutis
vel vita vitioſa ꝑ magnũ tps.vñ ex illo pbať euidenter
Hoc idẽ hẽ. ꝙ bonũ cõe ſm rectã rõnẽ eſt magis diligẽdũ q̃ȝ bonũ
q̃li.12.q.13. ꝓpꝛiũ:qꝛ totũ bonũ ꝓpꝛiũ dʒ hõ exponẽ ẽt deſtructio-
ni ſimpˡ ſi neſciat aiaʒ imoꝛtalẽ pp ſaluationẽ boni cõis.
ꝛ illud magis diligiť ſimplr pp cuiꝰ ſalutẽ eẽ alteriꝰ con
tẽniť vel negligiť.❡ Ad rõnes illas doctoꝝ.Ad pᵐ:ſi
itelligat aiaʒ hře ꝑ ſe eẽ idẽ in toto ꝛ ex̃ toti ꝓut ꝑ ſe eẽ
diſtiguiť ꝯ ineſſe accñtis.h mõ foꝛa ignis ſi eẽt ſine mã
hiet ꝑ ſe eẽ:ꝛ tũc poſſet ꝯcludi ꝙ foꝛa ignis eẽt incoꝛru-
ptibilis.Si aũt itelligiť de eẽ ꝑ ſe qđ ꝯuenit cõpoſito in
gñe ſubſe:ſic eſt falſuʒ ꝙ aia ſine coꝛpe hʒ ꝑ ſe eẽ:qꝛ tunc
eẽ eiꝰ nõ eẽt cõicabile alteri:qꝛ in diuinis ẽt per ſe eẽ illo
mõ acceptũ eſt incõicabile.vñ iſto mõ deficit ꝯñia:aia
hʒ eſſe ſine coꝛpe:ḡ nõ idiget coꝛpe:qꝛ in zᵒ itellectu añs
falſuʒ eſt.in pᵒ ꝯñia non valet:niſi addať ibi qđ nãliter
ſiue ſine miraculo hʒ per ſe eẽ pᵒ mõ:ſʒ hec ꝓpoſitio cre
dita eſt ꝛ nõ ꝑ rõnẽ nãlẽ nota.❡ Ad aliud:nõ oĩs coꝛru
ptio eſt per ſeparationẽ alterius ab altero.accipiẽdo.n.
Q
Vide Henri. eſſe angeli ſi illud ponatur ſm aliquos aliud ab eſſentia
quoli. 2.q.3. illud nõ eſt ſeparabile a ſeipſo:ꝛ tamen eſt deſtructibile
Tho.1.ꝑ. ſũ. per ſucceſſionem oppoſiti ad ipſum eſſe.
q.79.ꝛ.104.
ar.1.
Tho.in ſũ.3
gẽ.li.4.c.79
Tex.cõ.17.

De tertia ꝓpõne dicẽ ꝓbari poſſe ꝑ h ꝙ ps ex̃
toti eſt impfecta.foꝛa aũt tam nobilis
nõ remanebit ꝑpetuo iperfecta.ergo nec ſepata a toto.
❡ Pᵒ. Nullũ violẽtũ eſt ꝑpetuũ ſm phs.z.de ce.ꝛ mũ.
ſeparatio aũt coꝛpoꝛis ab aia eſt violẽta:qꝛ ꝯ iclinatio-
nẽ nãlẽ aie ſm pħm:qꝛ nãliter iclinať ad ꝑficiẽduʒ coꝛ-
R pus.❡ De iſta aũt ꝓpõne vř ꝙ phs ſi poſuiſſet aiaʒ i-
moꝛtalẽ magis poſuiſſet ꝑpetuo eaʒ manere ſine coꝛpe:
q̃ȝ in coꝛpe:qꝛ oẽ cõpoſituʒ ex ꝯꝛijs eſt coꝛruptibile.nec
rõnes iſte ꝓbãt.pᵃ nõ.nã illa maioꝛ.ps ex̃ totũ eſt imp-
fecta.nõ eſt vera niſi de pte q̃ recipit aliquã ꝑfectionem
in toto:aia nõ recipit ſed cõicat.ꝛ ſic põt foꝛmari rõ ad
oppoᵐ:qꝛ nõ repugnat alicui eque ꝑfecto in ſe manere:
ſʒ alteri nõ cõicet ſuã ꝑfectionẽ.h appet de cã efficiente
cui non repugnat q̃tũcũqʒ manere ſine effectu ſuo:ſed
aia manet eque ꝑfecta in eẽ ſuo ꝓpꝛio ſiue ꝯiuncta ſiue
ſepata:tñ in h hʒ diũa:qꝛ ſepata nõ cõicat ſuũ eẽ alteri.
❡ Per h ad aliud:qꝛ iclinatio nãlis duplex eſt.vna ad
actũ pᵐ:ꝛ eſt impfecti ad ꝑfectũ:ꝛ ꝯcomitať poᵃᵐ ẽentia-
S lẽ.alia ad actũ zᵐ ꝛ eſt ꝑfecti ad ꝑfectionẽ cõicãdã:ꝛ cõ
comitať poᵃᵐ accñtalẽ.De pᵃ verũ eſt ꝙ oppoᵐ eius eſt
violẽtũ ꝛ nõ ꝑpetuũ:qꝛ ponit impfectionẽ perpetuã quã
phs habuit ꝓ icõueniẽti qꝛ ponit in vniuerſo cãs ablati
uas cuiuſcũqʒ iperfectiõis.Sed ſcđa inclinatio etſi ꝑpe
tuo ſuſpẽdať nullũ violentũ ꝓpꝛie dř:qꝛ nec iperfectio.
nũc aũt iclinatio aie ad coꝛpus tñ eſt ſcđo mõ.❡ Vel
põt dici ſm Auič.ꝙ appetitus aie ſatiatus eſt ꝑ h ꝙ ſe-
mel perfecit coꝛpus:qꝛ illa coniunctio eſt ad hoc vt aia
mediãte coꝛpe acquirat ſuas ꝑfectiões per ſenſus quas
non poſſet acquirere ſine ſenſibus:ꝛ per ꝯñs ſine coꝛpo
re.ſemel autem coniuncta acquiſiuit quantũ ipſa ſimpli
citer appetit acquirere illo modo.

Dico ergo ꝙ illaꝝ triũ ꝓpõnũ ex q̃bus foꝛma-
tur rõ ad reſurrectionẽ quodãmõ a T
ꝑoꝛi:qꝛ ſumpte ſunt a foꝛa hois reſuſcitandi.pᵃ eſt nãlr
nota:ꝛ erroꝛ ei oppoſitus q ꝓpꝛiꝰ eſt ꝛ ſoliꝰ Auer.peſſi-
mus eſt nõ tñ ꝯ v̾itatẽ theologicã:ſʒ ẽt ꝯ v̾itatẽ phicã.de-
ſtruit.n.ſciam:qꝛ oẽs actꝰ itelligẽdi vt diſtictos ab actibꝰ
ſentiẽdi:ꝛ oẽs actus electiõis vt diſtinctos ab actibꝰ ap-
petitus ſenſitiui:ꝛ ita oẽs v̾tutes q̃ nõ generanť ſine ele-
ctionibꝰ factis ſm rõnẽ rectã:ꝛ ꝑ ꝯñs talis errãs eſſet a
cõitate hoiuʒ ꝛ nãli rõne vtẽtiũ exterminãdus.Sʒ alie
due nõ ſũt ſufficiẽter note rõne nãli:lʒ ad eas ſint q̃daʒ
ꝑſuaſiões ꝓbabiles.❡ Ad zᵃᵐ q̃dẽ plures ꝓbabilioꝛes.
V vñ ꝛ illã vř magis expꝛeſſe ſenſiſſe phs.❡ Ad 3ᵃᵐ ãt pau
cioꝛes:ꝛ ꝑ ꝯñs ꝯ ſequẽs ex iſtis nõ eſt ꝑ illã viã ſufficiẽ-
ter nota rõne nãli.❡ Scđa via ad eã ẽ a poſterioꝛibꝰ:
quarũ alique ꝓbabiles tacte ſunt in rõnibꝰ pncipalibꝰ:
vtpote de btitudine hois.❡ Ad h ẽt adduciť de iuſtitia Var.vbi.ſ.ꝛ
dei retribuẽtis:nũc aũt in vita iſta v̾tuoſi maioꝛes patiũ Ric.vbi.ſ.
tur penas q̃ȝ vitioſi.Et iſtud argumẽtuʒ vř Apls tãgere Notabile di-
j.Coꝛ.15.Si in hac vita tñ ſperãtes eẽmus:miſerabilio ctum.
res ſumus oĩbus hoibꝰ ꝛč.❡ Sʒ iſte rõnes a poſterio-
ri minꝰ ꝯcludũt q̃ȝ ille a ꝑoꝛi accepte a ꝓpa foꝛma hois.
nõ eniʒ appet ꝑ rõnẽ nãlẽ ꝙ eſt vnus rectoꝛ hoium ſm
leges iuſtitie retributiue ꝛ punitiue:ẽt eſto ꝙ ſic diceret
ꝙ vnicuiqʒ in bono actu ſuo ſit retributio ſufficiẽs:ſič di
cit Aug.li.j.ꝯfeſſi.c.12.Juſſiſti dñe ꝛ ita eſt vt ſibi ſit pe- Juſtice
na oĩs pctoꝛ.ita ꝙ ipm pctm̃ eſt pena pᵃ pcti.vñ appa-
ret ꝙ ſcti a poſterioꝛi arguẽtes ad ꝓpoſitũ nõ itẽdũt fa
cere niſi q̃ſdã ꝑſuaſiones ꝓbabiles:ſič Greg.li.4.moꝛa
liũ.in fine poſitis ad h q̃buſdã ꝑſuaſiõibꝰ dicit.Qui pp
iſtas rõnes noluerit credere pp fideʒ credat.ſilr doctri-
na Pauli act.17.ꝛ.26.ꝛ ẽt.j.Coꝛ.15.ꝑ exẽplũ õ grano ca
dẽte ꝛ ꝑ reſurrectionẽ chři.Si chřs reſurrexit ꝛ moꝛtui
reſurgẽt ꝛ ꝑ iuſtã retributionẽ:vel nõ ſũt niſi ꝑſuaſiones
ꝓbabiles:vel tñ ex pmiſſis creditis pʒ diſcurrẽdo per
X ſingula.❡ Breuiter ḡ nec a ꝑoꝛi nec ꝑ rõnẽ pncipij in-
triſeci in hoie.nec a poſterioꝛi:puta ꝑ rõnẽ alicuius opa-
tionis vel ꝑfectiõis ꝯgruẽtis hoi põt ꝓbari ꝙ ꝛeſur-
rectio innitẽdo lumini nãli.ergo hoc tanq̃ȝ oĩno certũ nõ
teneť niſi per fidem.imo nec ſcđa ꝓpõ in pma via ſicut
dicit Aug.13.tri.c.9.teneť per rõnẽ:ſʒ tñ ꝑ euangeliũ di Luc.12.
cẽte chřo.Nolite timere eos qui occidũt coꝛpus:animã
aũt non poſſunt occidere.timete autem ꝛč.

Ad argumẽta. ❡ Ad pᵐ.aũt arguiť ꝑcise de
deſiderio nãli ꝓpꝛie dicto:ꝛ illõ Y
nõ ẽ aliqs actꝰ elicitꝰ:ſʒ ſola iclinatio nãe ad aliqđ:ꝛ tũc
planũ eſt ꝙ nõ põt ꝓbari deſideriũ nãle ad aliqđ niſi pᵒ
ꝓbeť potẽtia in nã ad illud:ꝛ ꝑ ꝯñs eꝯ arguẽdo eſt peti
tio pncipij:aũt arguẽdo de deſiderio nãli minus ꝓpꝛie
dicto:qđ.ſ.eſt actꝰ elicitus ſʒ ꝯcoꝛditer iclinationi nãli:ꝛ
tũc iterũ nõ põt ꝓbari ꝙ aliqđ deſideriũ elicitũ ſit nãle
illo mõ niſi pus ꝓbeť ꝙ ad idẽ ſit deſideriũ nãle pᵒ mõ.
Si aũt arguas.illud nãlr deſiderať qđ appħẽſuʒ ſtatiʒ
actu elicito deſiderať:qꝛ iſta ꝓnitas nõ vř eẽ niſi ex icli
natiõe nãli.h vno mõ negareť pᵃ:qꝛ vitioſus ſtatim icli- a.l.p[ri]ma.
nať ad deſiderãdũ ſm habitũ ſuũ id qđ ſibi offerť.Sʒ
qꝛ nã nõ ſtatim eſt ex ſe vitioſa nec in oĩbus:ꝛ q̃libet ſta
tim appetit iſtud appꝛehẽſuʒ:ſequiť ꝙ illud deſideriuʒ
nõ eſt vitioſum.ḡ iſta rñſio nõ eſt gñalis.❡ Jõ põt di-
ci ꝙ opʒ appꝛehẽſionẽ eſſe ſm rõnẽ rectã nõ erroneaʒ:
aliogn ſi ad appꝛehẽſionẽ erroneã ſtatim oẽs appetant
actu elicito:nõ ſequiť illud eẽ ꝯſonũ iclinationi nãe imo
magis oppoᵐ.Nõ eſt aũt manifeſtũ ꝑ rõneʒ nãlẽ ꝙ rõ
oſtẽdens hoi ſemꝑ eẽ tãq̃ȝ appetibile ſit rõ nõ erronea:
qꝛ pus opoꝛteret oſtẽdere ꝙ iſtud poſſet cõpetere hoi.

T ¶ Breuiter ergo oē mediū ex deſiderio nāli vī eſſe inefficax: qꝛ ad efficaciā eius opꝫ oſtēdere vel pom nālem in nā ad iſtud: vel ꝙ apprehēſio quam ſtatim ſequit̄ iſtud deſideriū ſi eſt actus elicitus ſit apprehēſio recta ꝛ nō erronea: ꝛ hoꝝ pm eſt idem cū ꝯne q̄ ꝯcludit̄ ex deſiderio nāli. 2m aūt difficili⁹ vel minus notū illa ꝯne. ¶ Sꝫ ad ꝓbationē hui⁹ ꝙ deſideriū hoīs nāle eſt ad imortalitatē: qꝛ nālr fugit mortē: poſſet dici ꝙ illa ꝓbatio ꝯcluderet
Tex.cō.59. eque de quocūqꝫ bruto. ¶ Et ſi adducat̄ phs. 2. de gnōne in fine. Melius aūt in oībus ſemꝑ eſſe q̄ꝫ nō eſſe. iſtud eſt ad oppom: tū qꝛ eque ꝯcluderet̄ in bruto ſicut
Aa in hoīe: tū qꝛ ſubdit. Hoc aūt in oībus īpoſſe exiſtere cōtinue ꝑꝑ lōge a pn̄o diſtare: ꝛ iō reliquo mō deus cōpleuit nām ꝯtinuā facere gnōnē. q̄ſi dicat cū deſideriū nāle ſit ad ſemꝑ eē in q̄bus eſt: h impoſſe in ſeipſo eſt ad illō ſicut eſt poſſe. ſ. in ꝯtinuatione ſpēi in diuerſis idiuiduis: ꝛ ita ꝯcedit̄ de hoīe ſicut in alio gn̄abili nō in vnico ſed in tali ſucceſſiōe. ¶ Sꝫ ſemꝑ vī ſtare vis: qꝛ fugiēs vnū oppom nō fugit niſi ꝑꝑ amorē alterius oppoſiti. ¶ Cōcedi pōt ꝙ ex h ſequit̄ cū fugiat mortē pro nūc ergo amat vitā ꝓ nūc: ꝛ ſic de quolibet nūc ſignato. ſꝫ non ſequit̄: ergo ꝓ īfinito. ¶ Ad illud aūt apli nolum⁹ expoliari. r̄ñdeo nolumus. ſ. nos inſpirati ſiue certificati ꝑ fidem: ꝛ vtiqꝫ nolumus nāliter ſic ꝙ iſtud nolle eſt ſm nālē iclinationē: ſꝫ nō eſt notū rōne nāli ꝙ iſtud nolle ſit ſm inclina-
Bb tionē nālē. ¶ Ad 2m ꝯcedit̄ ꝙ veꝝ eſt btitudinē nō ſolū in vlī ſed ēt in ſpāli appeti nāliter ab hoīe ſicut inferius patebit di. 49. ſed nō eſt notū nāli rōne ꝙ ipſa in ꝑticulari q̄. ſ. ꝯſiſtit in illo quo nos credim⁹ illaꝫ ꝯſiſtere: appetit̄ nāliter ab hoīe: oporteret enīꝫ eē notū ꝑ rōnem nālē: ꝙ ille actus nobis eſt ꝯueniēs tanq̄ꝫ finis. ¶ Cum
10.ethi.c.10. ergo ꝓbas ꝑ phm ꝙ btitudo nō tm̄ in gn̄ali. j. ethi. ſꝫ in ſpāli ex. 10. appetit̄ nāliter. ¶ Rn̄o ēt illa rō btitudis quā phs reputauit ſpālē: q̄ ē. ſ. ꝯſiſtit in ſpeculatione altiſſimaꝝ cāꝝum ꝑfectiſſima poſſi homi eſt valde rō vlis. in ſpāli aūt deſcēdendo ipſe nō vī ꝓceſſiſſe vltra ſpeculationē ꝑfectiſſimam in vita iſta. vn̄ ingſita iſta btitudine
10.ethi.c.10. hoīs ſubdit. Opꝫ ꝛ corpus ſanū eē ꝛ cibū ꝛ famulatū eē: nō tn̄ eſtimādū multis ꝛ magnis īdigē felicē: ergo felicitas illa ſpālis: quā nos ponimus: qꝛ ponimus ſpeculationeꝫ hoī poſſem: lōge ꝑfectior eſt q̄cūqꝫ poſſi ſibi in vita iſta. nō eſt nāliter nota eē finis noſter: nec nāliter notū eā naturalr appeti a nobis tanq̄ꝫ finē. ¶ Cuꝫ ꝓbas ꝑ rōnem Aug. btitudinē nō poſſe eſſe niſi ſempiternā dabit̄ illud
a.l. mēbru3. mediū ab illo qui tenet btitudinē humanā poſſe haberi in vita iſta: ꝙ volēs amittit eā: qꝛ dꝫ ſm rectā rōnē velle ꝓpriā ꝯditionē nāe ſue. recta aūt rō oſtēdit iſti nō habēti fidē: vt vī ſibi ꝙ ꝯditio nāe ſue eſt mortalitas tam aīe q̄ꝫ corporis. Et iō debet velle ſicut vitam amittere ita vitā beatā. ¶ Et cū dicis nō eſt vita btā que nō erat amata ab hñte: veꝝ eſt ſi nō eſſet amata pro q̄ñ eſt poſſibilis ꝛ ꝯueniēs illi amāti: ſꝫ ſic eē ꝯuenientē pro ſemper
Cc nō eſt notū ꝑ rōnē nālē. ¶ Ad aliud ꝯcedit̄ ꝙ notū eſt hoiem poſſe ꝯſeq finē ſuum in aliquo idiuiduo. ꝛ ꝑ ꝯñs btitudinē in illo gradu in quo notū eſt btitudinē eē finē hoīs. Et cū dicis hoc eē īpoſſe in vita iſta dī ꝙ illa īpoſſibilitas nō eſt nota ꝑ rōnē nālē. ¶ Cū adducis infortunia īfirmitatē corpis: īperfectionē v̄tutis ꝛ ſcie. ¶ Rn̄det̄ ꝙ hec oīa repugnāt ꝑfecte felicitati: q̄lez notū eſt cōpetere intelligētie: ſed nō q̄lem notū eſt poſſe cōpetere hoī. ¶ Ad 4m diceret̄ ꝙ illa ſpēs ꝑpetuabit̄ in vniuerſo ꝑ ꝯtinuā ſucceſſionē idiuiduoꝝ: quā poneret phs per gnōnem ꝯtinuā. nō aūt ꝯtinuabit̄ per vitaꝫ alicuius vel
Documētum ſingulare. aliquoꝝ in ſpē. ¶ Ex his apparet quāte ſint grē referēde mie creatoris: qui nos per fideꝫ certiſſimos reddidit in his que ꝑtinēt ad finē noſtrū ꝛ ad ꝑpetuitateꝫ ſempiternā: ad que īgenioſiſſimi ꝛ eruditiſſimi quaſi nihil potuerūt attingere: iuxta illud qō adductū eſt de Aug. 13. tri.
9. in fine. ꝙ vix pauci magno prediti ingenio vacantes a.l.in pn°.
ocio ꝛc̄. Ad idagandā ſolius aīe imortalitatē potuerunt peruenire: ſed ſi fides adſit q̄ eſt in eis q̄bus dedit Jeſus filios dei fieri: nulla queſtio eſt: qꝛ ipſe ſuos credētes in hoc certiſſimos reddidit.

Queſtio. III.

TErtio quero. Utruꝫ nā poſſit eē cā actiua reſurrectionis: Uide verro. q.preſent.
Qꝫ ſic: qꝛ in nā eſt poa paſſiua ad reſurrectionē ꝛ nālis. aīa enīꝫ nāliter iclinatur ad mām ꝑficiēdā. ꝛ eꝯ mā nālr ad aīam vt ad perfectionē: ſed omni potētie paſſiue nāli corridet potentia actiua naturalis: alioquin talis potētia paſſiua eſſet fruſtra. ergo eſt aliqua potētia actiua naturalis reſpectu reſurrectionis. ¶ Pꝫ. In natura eſt duplex ꝓceſſus. vnus componēdo. alius reſoluendo: ꝛ a quo vnus īcipit in illud alius terminat̄ ꝛ econuerſo. ergo vterqꝫ videtur eque ſubeſſe actioni nature: quia vterqꝫ terminus vtriuſqꝫ: ſed natura pōt reſoluere compoſitū iſtud in cōponētia. ergo ecōuerſo ex cōponētibus poteſt producere iſtud compoſitū. ¶ Pꝫ. Corrumpat̄ aer in ignem poſtea ignis in aerē. deinde econuerſo aer in ignē. ille ſecūdus ignis videtur idem cū primo: qꝛ eadem materia. ꝛ pōt eē ꝙ habeat idē efficiens cū primo igne. Nunc autē
ſm phm. 8. metace. 3. c. Si materia eadē ꝛ efficiēs idē: ꝛ T.c.11.t.11.
effectus idem. ſi ergo natura pōt eundē igneꝫ reducere: pari rōne ꝛ eundem hominem. ¶ Oppoſitum Diony. de di. no. c. 6. de reſurrectione dicit. Reꝫ vetuſtati viſaꝫ contra naturam. mihi auteꝫ ꝛ veritati ſupra nām. ¶ Pꝫ. Animal perfectū non poteſt ꝓduci equiuoce ſicut commētator arguit ꝯtra Auic. 8. phyſicorum. cōmento. 46. cuius textus incipit. Utrum vnūqōdqꝫ moueatur. homo ergo cum ſit aīal ꝑfectiſſimū nō pōt ꝓduci a natura niſi productione vniuoca: ſed reſurrectio non eſt productio vniuoca: qꝛ non generatio. ergo ꝛc̄.

HIc ſciendum eſt ꝙ cum ſm Dama. c. 19. lib. 4. reſurrectio eſt eius quod ce- A
cidit ꝛ diſſolutum eſt ſecūda ſurrectio: ꝛ homo totus cecidit in morte. ꝛ etiā ponēdo formaꝫ mixti ibi aliam ab anima intellectiua vt credo eſſe veruꝫ: illud mixtuꝫ diſſolutū eſt vel in morte: vel poſt mortē neceſſe eſt ad reſurrectionē: primo quidem ordine nature illud mixtum reparari idē. Et ſcdō illi mixto aīam intellectiuam eandē reuniri vt ſic reſurgat idē homo. ¶ Pꝛio ergo vidēduꝫ eſt ſi natura poſſit reducere formā mixti eādē numero. ¶ Scdō ſi poſſit illi mixto diſſoluto reunire aīam intellectiuā vt ſit idē homo. ¶ Et pmū duo ꝯtinet. pmum ſi vlr pt aliqō corruptibile redire idē numero. 2o ſi iſtud
mixtū: vt ſic in ſpāli ſint tres articuli. ¶ De pmo Augu. Opio phorū ꝛ mathe pla-
12. ciui. c. 13. recitat opinionē phoꝝ aliquorum dicētiuꝫ tonicorum.
per circuitus tēporū eadem redire: q̄bus īponit̄ ꝙ poſt magnū annū. i. poſt 36c millia annoꝝ oīa redirēt eadeꝫ. rō eoꝝ erat: qꝛ redeunte cā eadem redibit idē effectus. nūc aūt oīa corpora celeſtia redibūt ad eundem ſitum: qꝛ ſupponendo illud Ptolomei in almageſto: ꝙ celum ſtellatū moueat̄ in centū annis vno gradu ꝫ motū diurnum: ſequit̄ ꝙ cōplebitur motus ille eius ab occidente in oriētē in 36c millibus annoꝝ. ¶ Sed illā opi. improbat ibi Augu. per auctoritateꝫ ſcripture Ro. 6. Chriſtus reſurgēs ex mortuis ꝛc̄. 2o per illud. j. theſ. 4. Semꝑ cū
domino erimus. ¶ Itē ꝑ illud pſalmiſte. Tu aūt domi- Ps.11.
ne ſeruabis nos ꝛ cuſtodies nos a gnōne hac in eternuꝫ.
vnde de ſic opinantibus bene ſubdit pſalmiſta. In cir- 11

cuiuſ ipſi ambulãt.i.dicũt reditiones circulares.Et per
rõne de btitudine:qꝛ ſm iſtũ circulũ nulla eẽt vera bti-
tudo:pro eo ꝙ aĩa btã reditura eẽt ad miſerias:q̃s ꝑus
habuit:ꝛ ita dũ btã eſt:aut credit ſe nunq̃ rediturã:ꝛ ſic
falſa opĩone btã eſt.aut credit ſe rediturã ꝛ tũc timet:ꝛ
per ꝯñs non eſt btã.Et rñdet ibi ad illud Eccl.j.Nihil
ſub ſole nouũ.ꝺ.Abſit vt his Salomonis ꝟbis illos cir
cuitus ſignatos eſſe credam⁹:ſꝫ vel gñaliter accipiẽdo
B eadẽ ꝓceſſiſſe:que erũt:nõ aũt eadẽ ſm numerũ.vel ali
qui ſic itellexerũt tanq̃ in ꝑdeſtinatione dei iam facta
fuiſſe oĩa ſapiẽs voluiſſet itelligi:ꝛ ideo nihil recẽs ſub
ſole.¶ Põt etiã illa opi.iprobari q̃tũ ad rõnẽ ei⁹:qꝛ ſi
ꝓbet̃ aliquẽ motũ celeſtẽ alicui icõmẽſurabilẽ:qḋ ꝓba
ri põt ſi ponat̃ magnitudo ſup quã fit eſſe incõmẽſura-
bilis magnitudini:ſuppoſita hĩcinde eq̃li velocitate.tũc
inq̃ ſequit̃ ꝙ nunq̃ oẽs mot⁹ redibũt ad idẽ:nec iſtud
de incõmẽſurabilitate motuũ eſt ꝯtra ꝯtinuitatẽ motus
ꝯtinui:qꝛ ſi duo mobilia mouerent̃:vnũ ſup coſtã q̃dra
ti aliud ſup diametrũ:mot⁹ illi eẽnt icõmẽſurabiles:nec
in ꝑpetuũ ſi durarẽt redirent ad vniformitatẽ:ſed iſtud
regreret magnã diſcuſſionẽ ſinguloꝝ motuũ ꝯgruẽtiuꝫ
epicicliſ ꝛ deferentib⁹ ſi aliqs poſſit alicui iueniri in cõ-
mẽſurabilis in toto celo.¶ P. Illud fundamentũ acce-
ptũ a Ptholomeo iprobat̃ per thebit q ꝓbat celuꝫ ſtel-
Rõ efficaciſ-ſima ꝯ ptho. ꝑ motu trepidatiõis octa-ue ſphere. latuꝫ nõ ſic moueri ab occidẽte in oriẽtem:qꝛ tũc aliqñ
foret in ꝑn⁰ cancri noni celi ſtella illa que aĩs fuit in ꝑn⁰
capricorni noni celi:ꝛ ideo ponit motum octaui celi vel
ſtellati eſſe in gbuſdaꝫ ꝑuis circulis deſcriptis ſup ꝑnᵐ
arietis ꝛ libre noni celi.ꝛ ꝙ ille eſt q̃dã mot⁹ acceſſus ꝛ
D receſſus ſm ꝙ ꝑnᵐ arietis mobilis in ſuo circulo aſcen-
dit.ꝛ ꝑ oppoſituꝫ caput libre mobilis in ſuo circulo de-
ſcendit.ꝛ aĩs ecõuerſo capite arietis deſcendente caput
libre aſcẽdit.ꝛ ſic mouent̃ ſtelle in octauo celo ſm lõgi-
tudinẽ ꝛ latitudinẽ ſimul.ſi ḡ ille motus ꝑbaret̃ in aliq̃
tꝑe cõpelli in quo tꝑe nõ poſſent oẽs orbes iferiores re-
dire ad eũdẽ ſitũ quẽ habuerũt in ꝑn⁰ illius mot⁹ ſeque-
ret̃ ꝓpoſitũ.¶ P. Rõ eſt diminuta:qꝛ nõ tm̃ a cã effi-
ciẽte depẽdet identitas effect⁹:ſed ẽt a mã.Mã aũt nõ
põt eſſe oĩno alia vel aliũ ſitũ hẽre in cõparatiõe ad ce-
lũ:qꝛ ꝑ actionẽ liberi arbitrij ꝑñt corpora impediri ne
C ſint in illo ſitu vbi ꝑus erãt.põt ẽt ꝑ actionẽ talem aliqḋ
corp⁹ eſſe diuiſum:ꝛ ita mã diſperſa.¶ P. Manifeſta
icõueniẽtia ſequunt̃ ad hãc poſitionẽ in ſpẽ humana.ſe-
quit̃.n.ꝑ ꝙ addiſcẽ nõ ſit niſi reminiſci.de q̃ tãgit Phs
Tex.cõ.4. ꝑ poſtꝝ:qꝛ incõueniẽs eſt vt ꝓbat in fine ſcdi poſtꝝ nobi
liſſimos hitus eſſe in nobis ꝛ latere nos.¶ Aliud eſt qꝛ
act⁹ liberi arbitrij nõ ſubſunt neccio cãlitati celi:ꝛ ꝑ ꝯñs
illi nõ neccio redibũt idẽ:nec per ꝯñs aliq act⁹ neccio de-
pẽdentes ex eis:ꝛ tm̃ illud exemplũ ponit Aug.de dicto
phoꝝ vbi ꝑus ſicut ingt.in hoc ſeculo plato ꝛ in ſchola
que achademica dicta eſt diſcipulos docuit ita ꝑ inume
rabilia retro ſecula ꝛ idẽ plato ꝛ eadeꝫ ciuitas ꝛ eadem
ſchola ideq̃ꝫ diſcipuli repti:ſꝫ ſubdit.abſit vt iſta creda
mus iducẽs iprobatiões ex ſcriptura ꝑus adductas.

Goe.q̃ſt.6. q.2. Egi.the⁰ˢ.ſ. Tex.cõ.vlt. Tex.cõ.36. Caꝑ.de op-poſitione. D Tex.cõ.14. Hẽ.quoli.4 q.13.ꝛ quoli. 8.q.5. Caꝑ.3. A.l.ſolonis.

Alia eſt opinio totalr̃ ꝯ̃ria dicẽs ꝙ ipoſſe eſt redire aliqḋ idẽ nũõ ꝑ agens
nãle.pro quo adducit̃ auctas Phi 2⁰ de gñõne in fine.
quoꝝ ſuba perit nõ reuertit̃ eadeꝫ nuõ.ꝛ auctas eius 5⁰
phyſi.de ſanitate ꝙ nõ redit eadẽ nuõ.ꝛ auctas eius in
ꝑdicamẽtis a ꝑuatione ad habitũ ipoſſis eſt regreſſio.qḋ
itelligẽdũ eſt de ꝑuatiõe ſubſequẽte formã ꝛ forma ꝑce
dẽte:cum q̃ ꝯcordat illḋ qḋ allegãt aliq de 8⁰ meta.c.de
vino ꝛ aceto.Sꝫ illḋ negat reditũ imediatũ ẽt ſm ſpẽꝫ:
qꝛ opꝫ ꝑus fieri reſolõnẽ ad mãm cõeꝫ.Adducit̃ ẽt au-
ctoritas 6⁰ ethi.approbãtis dcm̃ agathonis.recte inquit

ait:h ſolo ꝑuat̃ de⁹ igenita facẽ que facta ſunt:ḡ nõ põt
ꝑterita reducẽ:qꝛ tũc faceret ea eẽ nõ tñ nõ ꝑterita:ſꝫ
ẽt ꝑſentia.¶ P. Rões q̃tuor ponunt̃ ad h.ꝑ⁰ eſt hec.
in oĩ corruptione mã geniti diuidit̃:ita ꝙ nõ ex tota mã
eadem gñat̃ genitũ que ꝑfuit in corrupto.ꝛ ſic vlterius
ſemꝑ fit maior ꝛ maior diuiſio mãe:ḡ ꝑ q̃cũq̃ꝫ circula-
tionẽ ſi reditio fiat ad aliqd eiuſdem ſpẽi cũ ꝑ corrupto
nõ erit ex eadẽ mã totali:ꝛ ꝑ ꝯñs nõ erit idẽ:qꝛ ad idẽti-
tatẽ numeralẽ regrit̃ eadẽ mã ſicut̃ eadẽ foĩa ſm Phm
12⁰ meta.c.z.ꝛ ꝑ rõnẽ qꝛ eſt ꝑnᵐ eſſentiale totius.¶ P. Tex.cõ.17. ꝛ circiter.
ſcdo.agens nãle nõ põt agẽ niſi ꝑ motũ vl̃ mutationẽ.
mot⁹ aũt ꝛ mutatio nõ põt redire idẽ:qꝛ eius vnitas eſt
ꝯtinuitas ꝛ iterruptio vl̃ iteratio repugnat ꝯtinuitati:ḡ
ꝛ vnitati mot⁹:ꝛ mutatiõis.Nõ ḡ termin⁹ ei⁹ põt redi-
re idẽ.¶ Et iſta rõ ꝯfirmat̃ ſic.ſic ſe hꝫ h ꝓductũ ad ꝓ-
ductũ:ita hec ꝓductio ad ꝓductionẽ:ḡ ꝑmutatiꝫ:ſic ꝓ-
ductũ ad ꝓductionẽ.ſic h ꝓductũ ad hãc ꝓductioneꝫ.
Sꝫ nõ põt eẽ ꝓductũ ſine ꝓductiõe:ḡ nec h ꝓductum
ſine hac ꝓductiõe:ſꝫ h ꝓducto nõ põt redire eadem:qꝛ
nec eadẽ mutatio:ḡ nec h ꝓductũ.¶ P. Nõ poſſet re-
dire idẽ niſi ad ipm poſſet eẽ eadẽ potentia.ſꝫ h falſum
eſt:qꝛ aut eadẽ potẽtia ſemꝑ manens aut de nouo redu-
cta.nõ ꝑ mõ:qꝛ potẽtia corrũpit̃ in aduẽtu foĩe:ꝛ ꝑ ꝯñs
poſt ꝑmã reductionẽ ad actũ nõ manet eadeꝫ potentia.
Nec 2⁰ mõ:qꝛ ſic foĩe ſuccedit alia ꝑuatio q̃ q̃ ꝓceſſit
eã ita forma reſoluit̃ in aliã potẽtiã ſi in aliq̃ reſoluit̃.
¶ Probat̃ ẽt ſimul ꝙ neutro mõ:qꝛ ad ꝑteritũ non eſt
potẽtia:hec foĩa eſt ꝑterita.¶ Quare ẽt nõ ſtatim redu
cit̃ a nã idẽ ſi potentia eſt ad idẽ in ſuſceptiuo ꝛ nã põt
eſſe cã actiua.in h enĩ nõ eſt rõ:cũ nã agat ex ipetu:q̃re
nõ ita ſtatim reducat idẽ ſicut nõ ſtatim ad minus ha- A.l.nulla.
bito tali ordine formarũ ſm quẽ põt reducere ideꝫ ſpẽ.
Sed manifeſte videmus ꝙ nõ ſtatiꝫ in ꝑma reductio-
ne eiuſdẽ ſm ſpẽm reducit idẽ numero:qḋ apparet ex
actibus vel accidentib⁹ oĩno alijs ꝯſeqũtib⁹ ſaltem vt
inſeparabilibus ipſum ſuppoſituꝫ:ꝛ iſta queſtio poſita
ſub quare poſſet eſſe quarta principalis ratio.

Tertia opinio eſt media que ponit ꝙ eẽt nõ oĩa ꝑñt redire eadem nuõ per Ric.ꝑñ.diſt. 43.q.1.ſol. 6.ar.
actionẽ nãe:tñ aliqd põt redire idẽ nuõ.pro hac opĩone
arguit̃ ꝑ ꝑ illḋ phi 8⁰ meta⁰ᵉ.3.c.Si agẽs idẽ ꝛ mã eadẽ T.c.11.ꝛ.12
effect⁹ erit idẽ:qꝛ nõ aſſignat diuerſitatẽ effect⁹ poſſem
niſi ꝑꝑ diuerſitatẽ efficiẽtis vl̃ mãe:ſed poſſe eſt idẽ effi
ciẽs eſſe ꝛ eadẽ mãm reᵒ 2⁰ ꝓduci que erãt reᵒ ꝑ ꝓdu-
cti:ḡ poſſe eſt 2⁰ ꝓductũ eſſe idẽ cũ ꝑ ꝓducto.Mior ꝓ-
bat:qꝛ ſi frequẽter in corruptiõe fiat diſperſio vel diui-
ſio mãe:tñ poſſe eſt oppoſitũ in multis caſib⁹:puta ſi in-
cludat̃ ignis itra vrinale:ꝛ ibi corrũpat̃ in aerẽ.deinde
ex illo aere gñet̃ ignis ꝑ reflexionẽ radioꝝ ſolariuꝫ vel
alr̃:mã iclũſa erit eadẽ.¶ Cõſimilr̃ ſi ex ſolido gñat̃ ſo
lidũ vbi ꝑciſe forma geniti põt ſeq formã corrupti:ſeqt̃
ꝙ q̃ rõne tota mã ꝑfuit ſub foĩa corrupti:pari rõne ea-
dẽ tota ſuberit ſub foĩa gñandi.¶ Rñdet̃ ꝙ illḋ Phi
oꝫ itelligi cũ hac additiõe ſil:qꝛ ſm Phm 5⁰ phyꝛ.Nõ Tex.cõ.11. ad ſi.
tm̃ eſt numeratio ꝑꝑ alietatẽ ſpẽi ꝛ ſubiecti:ſꝫ ẽt tẽporis. T.c.12.l ꝑn.
¶ Alia rñſio ꝛ melior ꝙ Phs aſſerit ꝙ ſi agẽs aliud:ꝛ
mã alia:ꝙ effect⁹ eſt aliud.Sꝫ nõ ex oppoſito añtis.ſi
agẽs idẽ ꝛ mã eadẽ iſert ꝙ effect⁹ ſit idẽ.vñ in fine ꝯclu
dẽdo ait.Si ḡ ꝯtingit idẽ ex mã facẽ.palã qꝛ ꝑnᵐ qḋ eſt
vt mouẽs idẽ.nã tñ mã alterat:ꝛ mouens:ꝛ qḋ factũ eſt
ſupple erit aliud.¶ Cõtra ꝑmã rñſionẽ.ſi agẽs agat nũc
in.a.inſtãti cãbit aliqd:iſtud ſit.b.ſi nõ agat nũc ſꝫ ceſſet
vſq̃ꝫ ad inſtãs.b.cãbit idẽ:ḡ ſi ceſſet in.a.ꝛ tꝑe intermedio
inter.a.ꝛ.b.deſtruat̃ illud cãtũ ꝛ iterũ agat in inſtãti.b.
cãbit illud idẽ.ꝯñia pꝫ ex hoc ꝙ ꝯtinuitas tẽporis iter-

medij nihil facit ad idētitatē ꝑmanentis:q2 h3 eē idē in illo tpe ⁊ in terminis illius tpis.❡Si neges aſſumptū: q2 in.b.iſtāti nō pōt idē cāū hr̄e eādē influētiā quā habuit in inſtāti.a.⁊ iō nō poterit tūc idē cāre.❡Cōtra h̄ duplr̄.p̄ q2 ſilis īfluētia ſufficit ad idētitatē effect⁹.ſi.n. in iſtāti.a.eēt aliō agēs approximatū paſſo ꝓduceret idē nuō qō iſtō agēs ꝓducit.⁊ tn̄ illa īfluētia nō eſſet eadē nuō cū influētia iſtius:ſ3 tn̄ ſilis.nūc aūt in alio inſtanti:puta.b.eſt īfluētia ſilis que fuit in iſtāti.a.❡P̄. Influētia illa nō eſt aliqd abſolutū receptū in cā z²:q2 tūc cā z² per illud receptū poſſet agere ſine cā p̄ª:cuius īfluētiā recipit:q2 iā h3 in ſe totū illō pp̄ qō idiget actione cāe p̄ᶜ qō icōueniēs eſt:ģ influētia cāe ſupioris reᵘ īferioris nō eſt aliqd receptū in cā inferiori.vn̄ eſt tm̄mō ordo eius in cāndo ad cām ſupiorē ꝯtinue q̄ñ eſt de ſe coagētē.nō ģ erit alia influētia ſic̄ nec alius ordo cāe ſuperioris ad īferiorē.❡P̄.Aut ſimplr̄ ipoſſibile eſt idē numero alias ꝓducī:⁊ tūc ſequit̄ q᷑ deus in hoc nūc nō poterit.aut ſi nō eſt ſimplr̄ ipoſſibile:⁊ tūc ſequit̄ q᷑ in cālitate eoꝝ in qbus ꝑus fuit iſtō poſſe:⁊ nūc erit:ſ3 ꝑus fuit in cālitate cāꝝ nāliūꝗ ⁊ nunc erit.

E Quantū ad iſtū artᵐ rn̄deo q᷑ opio 3ª vr̄ ꝓbabilior.p̄ª eni de redditu oīum eſt oīno iprobabilis ſaltē:q2 eſt ꝯ fidē nec pro ea eſt rō efficax:q2 illa de reditu celi:⁊ dubiū aīs ſupponit.⁊ dubia eſt illatio.❡Scda opi.nō ꝓbat ſufficiēter ipoſſibilitatē reditus cuiuſcūqꝫ per nām.Et iō pōt teneri 3ᵃ:q2 nō appet q̄re nō poſſit nā aliqd idē nuō reducē.ſi eni vbi eſt ꝯtinua actio agētis nālis reᵘ ꝓducti:ſicut eſt in ſole reᵘ radij ſi ponat̄ in p̄ inſtāti ꝓducē radiū:⁊ in tpe habito cōſeruare in vltimo inſtāti:puta.b.erit ibi idē radius:cum nō depēdeat illa idētitas radij in z° inſtāti ad ſeipm in p̄ inſtāti vel ab exñtia eius in tpe itermedio:q2 ſine illa exñtia poſſet idē nuō fuiſſe ꝓductū in eodē inſtāti.ſeqt̄ ģ q᷑ illo eē itermedio deſtructo poſſet idē eē in vtroqꝫ extremo:⁊ l3 in alijs agētib⁹ vbi diceret̄ agēs nihil agē poſt p̄ᵐ inſtās eſſet cuaſio q̄ñ ad illud reᵘ ꝓximi agētis.tn̄ argᵐ manet idē reᵘ remoti agētis a quo ꝯtinue dependet effect⁹.⁊ in iſto effectu depēdēte a ꝓximo agente imediate ꝯcludit̄ ꝓpoſitū.❡Ad illa ģ que ſunt pro opione z² ⁊ ꝯtra illā tertiā p ꝯñs ad p̄ᵐ rn̄ſum eſt in p̄ª qōne.❡Ad zᵐ magis poſſet ex illa dubitatiōe 5ᶦ phy. trahi oppoſitū:q2 ſi ſanitas ꝯtinuata per diē māet eadē q̄re nō eodē mō illa que fuit in mane ⁊ iterrupta in meridie ⁊ reddita in veſpere erit eadē.vn̄ nō hētur ibi expreſſe negatiua que allegat̄.❡Ad illō de ꝑdicamētis: ſi ꝑuatio que eſt terminus a quo,nō pōt redire eadē:nec terminus ad quē.⁊ hoc loquēdo de ꝑciſo termīo a quo ⁊ reᵘ agētis nālis.nūc aūt nō eſt cā q̄re illa nō redit eadem:niſi q2 poſitiuū cū quo ꝯiungit̄ nō redit idē.ſi eniz

F forma ſm ordinē gnōnis imediate ꝑcedens aliā in mā pōt redire nō appet q̄re nō poſſit ēt redire ꝑuatio ꝯcomitās.illa ģ ꝓpō de ꝑdicamētis itelligit̄ in ordine nālis gnōnis ſm deſcenſum:q2 poſt ꝑuationē ibi nō redit habitus:q2 nō redit forma imediate ꝑcedens illū habitū ſm ordinē gnōnis.❡Pōt breuiter dici q᷑ illō itelligit̄ de idētitate ſm ſpēm nō de idētitate numerali:⁊ tūc de imediata reditiōe.⁊ per ꝯñs neutrū de reditiōe mediata.❡Ad illud.6.ethi.intelligit Phus.ingenita facē que facta ſunt.i.nō pōt facē gn̄ facta fuerint:ſed nō ſequit̄:ģ nō pōt facere ea pñtia.nō eni repugnat ea facta fuiſſe:⁊ nūc eſſe pñtia alia factione: etiā ſi deſtructa fuerunt iter ꝑmā factionē ⁊ ſcdam.❡Ad rōnes pro.3.opi.Ad ꝑmā p3 q᷑ illa rō nō deberet moue.tū q2 aliq̄ ps māe eadē nō obſtāte diuiſione māe manet:ģ in illa pte reduceret̄

Dub⁹ ol.fol. 3ᵐ argᵐ.

Vide var.q. 2.dum⁹ mãe in ſine.

eadē forma que ꝑus.ſi nō pp̄ aliō ipedit̄ reditio eiuſdē forme niſi pp̄ alietatē māe:⁊ tūc gñatū nouū eſſet ꝑtim numeralr̄ idem ei qō ꝑfuit:partim diuerſum:q2 pro illa parte māe que manet eadē eſſet genitū idem ꝑus corrupto.pro alijs aūt partib⁹ māe que ſucceſſerunt illis que fuerāt in corrupto ⁊ diſperſe ſunt eēt gñatū aliud a corrupto:tum q2 de⁹ vel angelus poſſet colligē oēs partes māe ipſi⁹ corrupti:⁊ applicare eas agēti nāli in debita ꝓportione.⁊ ſic rediret idē numero totū qō ꝑus ſm illā rōnē.❡Similr̄ nāliter pōt eadē mā ſaluari tota ſine diuiſione:vtpote ignis in vrinali ꝯuertat̄ in aerē.⁊ ecōuerſo tot⁹ ille aer ꝯuertat̄ in ignem hic nō eſt diſperſio māe.Eſt ģ reſpōſio q᷑ nō opꝫ neceſſario māꝫ ꝑorē corrumpi ⁊ diuidi:⁊ l3 maneret eadē illa nō eſſet tota ratio reditionis eiuſdē.❡Ad aliud de motu ⁊ mutatione reſponſum eſt in p̄ª qōne.❡Ad ꝯfirmationē de permutata ꝓportiōe.❡Rn̄deo.ꝑmutata ꝓportio accipit̄ ab Euclide lib.5.ꝯne.16.ſi alique quātitates ſunt ꝓportionales ꝑmutatim ꝓportionate quoqꝫ quātitates erunt:⁊ trāſſert̄ illud ad argumenta.p3 per Phm.z.ꝑoꝝ.ſi.a.⁊ b.ꝯuertunt̄:⁊.c.⁊.d.ꝯuertunt̄.ſi.a.⁊.c.ꝯtradicūt.⁊.b.⁊.d. ꝯtradicunt.⁊ hoc mō vniuerſaliter valet argumētum a ꝑmutata ꝓportione ſi ꝑmutatio fiat quātū ad ꝯdicere ⁊ ꝯuerti.Si aūt fiat quātum ad ſequi vel antecedere nō valet:ſed facit fallaciā ꝯñtis.nō.n.valet hoc:ſicut hō ad nō hoiē:ſic aial ad nō aial:ģ ꝑmutādo ſicut hō ad aial ſm ꝯñtiā ſic h3.ſic nō homo ad nō aial ſm ꝯñtiā.❡Ad ꝓpoſitū q2 argui̇t̄ quo ad hoc q᷑ nō eſt poſſe eſſe ſine h̄ ꝯñtia nō valet:q2 cōmune determinat ſibi aliud cōmune:⁊ inferius ſub cōmuni nō determinat ſibi aliqō inferius ſub alio cōmuni.iſtud autē eſt bene poſſe:q2 ex eo qō cōmune determinat ſibi aliud cōe non ſeqtur niſi q᷑ inferius determinat ſibi idē cōe.Exemplū ſicut ſuperficies ad hāc ſupficiē:ſic color ad hūc colorē:⁊ ecōuerſo: ģ ꝑmutādo ſicut ſupficies nō pōt eē ſine colore:ſic nec hec ſupficies ſine hoc colore.Nō ſeqt̄:q2 etſi cōe vnū determinat ſibi aliud cōe nō tamē ſingulare ſingulare. ❡Cōſilr̄ ſic̄ corp⁹ ad h̄ corp⁹ ita loc⁹ ad hūc locū:ģ ꝑmutatim:ſic̄ corp⁹ ad locū:ſic h̄ corp⁹ ad hūc locū:ſed corp⁹ nō pōt eſſe ſine loco:ģ nec h̄ corp⁹ ſine hoc loco. nō valet ꝯñtia:q2 nō eodē mō determinat ſibi hoc corpus hūc locū ſic̄ corp⁹ locū:ſ3 bene ſeqtur.ſi illō qō neceſſario reqrit̄ ad aliud nō pōt eē ſine aliq̄:nec illud ad qō reqrit̄ pōt eſſe ſine illo:⁊ ita cū ꝓductio neċio includat̄ in rōne hui⁹ ꝓductiōis ſi ꝓductio nō pōt eſſe ſine ꝓducto:ſeqtur q᷑ hec ꝓductio nō pōt eſſe ſine hoc ꝓducto:ſ3 nec ꝓductio in cōi nec ꝓductū in cōi neċio reqrit hāc ꝓductionē.❡Breuiter ꝑmutatio nō t3 niſi ſm idē ſm qō ꝑus ꝑfuit ꝓportio vel ſm aliqd in quo ꝓportionē eſſe icludit̄ in p̄ª ꝓportione:ſicut in hoc q᷑ eſt ꝓportionale eſſe ſm ꝯuertibilitatē icludit̄ ꝓportionalia eſſe ſm repugnātiā.Sed in ꝓpoſito nō eſt ita:q2 in h̄ qō eſt ꝓportionale eē ſm ſuperius ⁊ īferius nō icludit̄ vlterius ꝓportionalia eſſe ſm inſeparabilitatē talē in īferiorib⁹ q̄lis eſt in ſupiorib⁹.❡Ad aliud dico q᷑ ꝑnᵐ potētiale ſemꝑ manet idē.⁊ illud ſufficit ad h̄ vt forma recipiat̄: q2 ſi vltra iſtud ꝑnᵐ q̄ras aliā potētiā que eſt reſpectus illa nihil facit ad receptionē forme.ſi tn̄ illa reqrat̄ pōt dici q᷑ vere nūc eſt eadē.⁊ cum queris aut ſemꝑ manet aut redit eadē.vtrūqꝫ pōt dari.p̄ᵐ qdē q2 abſolute loquēdo de potētia que dicit ordinē receptiui ad receptū ille.ſ.ordo manet idē ſiue anteq̄ꝫ receptū inſit ſiue qn̄ receptū ieſt:q2 ille ꝯſeqt̄ nām receptiui q̄ nata eſt ꝑfici a tali forā.Et ꝓbat̄ illā manē:q2 ſi de⁹ reduceret eādē formā:qō nō negat̄ ſibi poſſe:illa faceret per ſe vnū cū mā

In corpore q̄ſt. ipugnā do Egidium A.l.ꝓpōe.

Tex.co.11.

G

H

ſicut prius. g̃ in mã eẽt potẽtia re^e ei^e eadẽ que prius. Et tũc cũ arguit potentiã ẽ eſtrui in aduẽtu forme: op3 dicẽ q̃ h̃ nõ itelligit̃ ꝓpe de ipa rõne potẽtie: ſ3 de q̃dã re^e ꝯcomitãte potẽtiã quẽ h3 per h̃ q̃ eſt añ actũ: q̃ eſt q̃dã priuitas duratiõis ad actũ: nõ aũt icludit̃ per ſe in rõne potẽtie: q2 ſil' ipa põt eẽ cũ illa priuitate ⁊ cũ ſimultate ad actũ. ¶ Poſſet ẽt dici q̃ potẽtia añ actũ manet eadem ſemꝑ ⁊ cũ actu nec tñ ſunt oppoſita ſimĺ: q2 potẽtia añ actũ nõ eſt ad formã ꝓ illo eodẽ nũc: pro quo ineſt act^9: ſed pro alio: q2 pro nũc h3 actũ. Potẽtia aũt añ actũ nõ ineſt ad eãdẽ formã: ſ3 ꝓ futuro. ⁊ q̃ altera illaꝝ ꝯuſionũ ſit vera: ꝓbat̃ per hoc q̃ ſi aliqd põt hẽre potẽtiã ad formã iam h3 potentiã: q2 ipoſſe nõ põt fieri poſſe. ⁊ per ꝯñs nõ põt aliqñ hẽri potẽtia ad aliquã formã qn nũc hẽat̃ ſi ſuſceptiuũ poſſe nũc eſt. ¶ Alr̃ diceret̃ q̃ eadez potẽtia rediret: ſicut ⁊ poſſe eſt eudẽ actũ redire. ⁊ tũc diceret̃ q̃ pro inſtãti pro quo act^9 ineſt nõ manet potẽtia que ẽ oppoſita actui. redit aũt ceſſante illo actu. ¶ Ultimo mõ diceret̃ q̃ a pn^o creationis in pn^o potẽtiali ſũt

K diſtincte potẽtie tot quot ſũt forme receptibiles nõ tñ diſtincte ſpẽ: ſed numero. nõ p̃ciſe tot ſ3 ad eãdẽ formã ſunt tot quotiẽs illa forma põt induci. ⁊ vnaqueqz illaꝝ potẽtiarũ deſinit eſſe adueniẽte ſuo ꝓprio actu: nec illa redit: ⁊ tñ eadẽ forma põt redire: q2 ad illã non tñ erat vnica potẽtia: ſed alia ⁊ alia ſm q̃ erat alias ⁊ alias inducibilis in idẽ pn^m potẽtiale. ¶ Cũ arguit̃ ꝯ z^m mẽbꝝ q̃ nõ poſſit eadẽ potentia redire: q2 nec priuatio: dictũ eſt ſupra q̃ priuatio põt redire ſi poſitiuũ cui adiungit̃ priuatio põt. ⁊ eodẽ mõ dĩ de potentia ſi põt redire illa forma

poſt ordine gñõnis quã ꝯcomitat̃ illa potẽtia ad illã ſecũdã. ¶ Cũ arguit̃ ꝯ vtrũqz mẽbꝝ q̃ potẽtia nõ eſt ad p̃teritũ: verũ eſt vt eſt p̃teritũ: vñ nõ eſt ꝓpe potẽtia vt illud q̃ fuit nõ fuerit: ſ3 potẽtia eſt ad illõ q̃ fuit p̃teritũ: quãtũ tñ ipm põt eẽ futurũ. Iſtud aũt argumẽtũ de potẽtia nõ tñ ꝯcludit ꝯ agẽs nãle: ſ3 ẽt ꝯ reditionẽ euiſdẽ forẽ mãlis ꝑ actionẽ diuinã: q2 illa reqrit potẽtiaz in mã quã pficit. ¶ Qui diceret iſtas potẽtias nihil eẽ loquẽdo de q̃cũqz potẽtia p̃ter illã: que dicit reſpectũ recipiẽtis ad formã receptã expediret ſe breuiter de tota illa briga: q2 quot ponant̃ nihila nõ eſt cura. Illa aũt que

L eſt realis relatio ex pte mãe ad formã: ſic ex ꝯ iformatio eſt realis relatio forme ad mãm illa inq̃ redit eadez ſi forma redit. vel ſi nõ rediret añ cõpoſitũ poſſet idẽ redire: dictũ eſt in p^o qõne. ¶ Ad vltimũ q̃re ſtatim in p^o reditione euiſdẽ ſm ſpẽz nõ rediret idẽ nuõ põt dici q̃ aliq̃ ſunt ipedimẽta ex pte paſſi vl agẽtis pp q̃ accñtia iſeparabilia p̃mi nõ ſũt ſtati reducibilia ⁊ ſine illis non reducerent̃ eadẽ ſuba. nõ ſic op3 ſemꝑ eẽ talia ipediẽtia.

M **De ſecũdo** articulo pn^li abſolute poſſe eſt nãe reducere corp^9 mixtũ idẽ ſuppoſita z^a opione in p̃cedẽti articulo: ſ3 nõ eſt poſſe reducẽ idẽ eodem mõ quo reducet̃. ¶ Prima ꝯ ꝓbat̃: q2 ſi z^a opi. in p̃cedẽti articulo ſit vera qñcũqz mã tota eadẽ approximat̃ agẽti eidẽ ſine ipedimẽtis põt idem reduci: nec tñ eidẽ agẽti nuõ: ſ3 eidẽ ſm ſpẽm: q2 idẽtitas ſm ſpẽm in agẽte equalet idẽtitati numerali. ꝓbatio. ſi in iſto iſtãti h̃ ignis ex illo ligno gñat ignẽ hũc ⁊ ſi in eodẽ iſtãti ille alius ignis eſſet approximat^9 eidẽ ligno gñaret eundez ignẽ: ſ3 poſſe eſt totã mãm ex qua formabat̃ corp^9 iſtud. als in gñõne nãli eſſe iterum ſub forma ſeminis ⁊ menſtrui in alia mr̃ice: ſic ꝓbat̃ per dictũ Grego. moral. 4. ⁊ ponit̃ lib. z. di. zo. q. z. g̃ tũc in alia mr̃ice formaret̃ idez corp^9 mixtũ. ¶ Scd̃a ꝯ eſt mihi certior: q2 iſta dependet ex q̃buſdã ſi opi. z^a dicta ſit vera. illã z^m ꝓbo: q2 to

N ta nã actiua eſt alligata cuidã ordini formaꝝ in trãſmutatiõe: ita q̃ tota nã nõ poſſ3 imediate poſt acetũ iducẽ vinũ. ſolus aũt de^9 in agẽdo nõ limitat̃ ad illũ ordinẽ: ⁊ maxime eſt ille ordo neceſſarius re^e agentis nãlis: qñ ꝓcedit̃ ab iperfecto ad pfectũ: q2 illud nõ põt pluribus: ſed paucioribus modis ꝓduci. Nunc aũt mixtũ iſtud eſt pfectũ iter illa corruptibilia: ⁊ ĩõ ad ipm determinatur magnus ordo informis prius ſm ordinẽ nãlez: vtpote ſeminis ſanguinis ⁊ carnis ⁊c̃. Nũc aũt tales forme nõ p̃cedẽt illã formationẽ corporis eo mõ quo nũc reparabit̃ q2 ſubito reparabit̃ de cineribus vel pulueribus: vel alijs in q̃b^9 fuerat prius reſolutũ: g̃ tota nã creata nõ poterit repare illud corp^9 eo mõ quo tunc reparabit̃.

De tertio arti. dĩ q̃ reparato illo corpe a q̃cũqz vi q̃ a nã poſſit aĩa reuniri illi corpori: q2 illa forma eſt diſpõ que eſt neceſſitas aĩe rõnalis. in nã g̃ eſt diſpõ neceſſitãs ad aĩationẽ: ſ3 ad totalẽ diſpõnez ſeqtur nec̃io illõ ad q̃ diſponit. ¶ Sed ꝯ p3 q̃ illa aĩa nõ põt ab aliq̃ creatura alia a ſe reuniri corpi: ſ3 nec a ſeipa tanq̃ a pn^o effectiuo illi^9 vnitionis. ꝓbõ vtriuſqz. cã equoca eſt ſimpliciter nobilior effectu. ⁊ ꝓbat̃ auc̃te Aug. 83. q. q. z. Omne q̃ fit ei a quo fit par eſſe nõ põt. Aliogn iuſtitia que ſua vnicuiqz tribuit̃ d3 de rebus auferat̃ neceſſe eſt. itelligit aũt de cã equoca q2 iuſtitia in cã vniuoca reqrit eq̃litatẽ ſ3 in equoca eminẽtiã. ¶ Idez vult Aui. 6° met. c. 3. Idẽ vult Aug. ſup Geñ. 12. q̃ agẽs eſt p̃ſtãtius paſſo. que ꝓpoſitio (vt als dictũ eſt) dependet ex illa. agẽs eſt ſimplr̃ pfectius ſuo effectu form ali: ſ3 hõ eſt ſimplr̃ pfectior aĩa ſua ſicut totũ pte ⁊ q̃cũqz alia ſuba corporea. p3 g̃ q̃ nec aĩa nec aliq̃ ſubſtãtia corporea alia ab hõie põt eſſe cã effectiua hõis. ¶ P. z. phy. Forma ⁊ efficiens nõ coincidũt in idẽ nuõ: g̃ aĩa que eſt cã fo^a lis hõis nõ eſt cã effectiua euiſdẽ. ¶ P. Nõ minus nãlis fuit p^a vnio facta in gñõne q̃ illa facta in reſurrectione: ſ3 aĩa nõ potuit eẽ cã effectiua illi^9 vnionis: ſed ſolus deus creans ⁊ infundẽs: g̃ ⁊c̃. ¶ Cõcedo ꝯnez q̃ ſi ſoli virtuti actiue diuine ſubẽ p̃ma ꝓductio hõis ſoli eidẽ ſuberit ꝓductio z^a. iſta aũt ꝓductio eſt in aĩatione corporis organici. ¶ Ad illõ in opp^m dico q̃ in tota nã nihil eſt in ſuſceptiuo q̃ ſit diſpõ neceſſitãs ad formã: q2 cũ q̃libet tali ſtat potẽtia ꝯdictiõis: cũ iſta nec̃io cõcomitet̃ ſuſceptiuũ q̃ eſt p̃ciſe ſuſceptiuũ. talis. n. repugnat neceſſitati. Sz illõ verbũ vſitatũ de diſpõne que eſt neceſſitãs: d3 ſic intelligi: q̃ diſpõ nõ ſit rõ neceſſitatis: ſed q̃ ipſa poſita agẽs nec̃io inducat formã ad quã ẽ diſpõ vl̃ nec̃itate ſimp^r ſic qñ ẽ mere nãle: vl̃ nec̃itate ſ3 qd vt qñ agẽs ẽ voluntariũ ⁊ diſpoſuit ſic agẽ: ⁊ h̃ vltimo mõ fo^a corporeitatis ẽ diſpõ nec̃itãs ad aĩaz: nõ q̃ ex iſta vel vĩute ei^9 ſequat̃ aĩatio: ſ3 q2 ipa poſita agens nec̃itate ꝯditiõata ſue diſpõnis iducit formã ad quã ẽ.

Ad argumẽta pn^{li}. ¶ Ad p^m dico q̃ nõ eſt aliq̃ potẽtia paſſiua creata cui nõ rñdeat potẽtia actiua in nã ne ponat̃ paſſiua fruſtra: ſ3 diuerſimode põit̃ illa actiua in nã ſm phõs ⁊ theologos. ſtricte. n. accipiendo nãm actiuã pro nã creata: q2 Ari. ponit itellm̃ imediate induci a deo: vt tactũ eſt. q. 1. iſti^9 di. nõ cuilibet potẽtie paſſiue corrñdet ꝓpa actiua in nã: ſ3 accipiẽdo nãm pro agẽte nãli nec̃itate: ſic phs diceret eẽ potẽtiã actiuã in nã: q2 p̃mã cãm agentẽ nãli nec̃itate in iſtõ paſſiuz. Sz theologi negãt ẽt in nã eẽ potẽtiã actiuã iſto mõ: q2 p^m dicũt agẽ in iſtud nõ nãli neceſſitate ſ3 libere: ⁊ tũc ſm eos cũ dĩ corrñdet aliq̃ actiua in nã. nã d3 ibi accipi cõiter ad totũ creatũ: nec etiã ipſi ponũt magis fruſtra aliqd in ente q̃ phs: q2 eque põt potẽtia paſſiua reduci ad actũ ſi reducat̃ nõ ab agente creato ſed increato: nec naturalr̃ actiuo ſed libere: ſicut

Gen. ſũ. 11. q. 14. Uide Gerr. qõ. 4. huius materie.

Solutio ſecũdũ auct. de p̃dicamẽtis.

Al. l. p̃ter illũ reſpectũ.

Cap. 12.

In h̃ diſti. 3. qõ. 7. fol. p^m ar. p^e opi.

Tex. cõ. 70.

O P Q R

ſi ab agēte alio mō poneret reduci. ¶ Ad aliud ɔñria nō valet: pōt in ꝓceſſum reſolutiuū: ḡ ⁊ in illū ꝓceſſum cōpoſitiuū q fuit in cōponēdo. pʒ inſtātia. poſſum. n. vi uidere ſolidū: nec tñ ptes diuiſas poſſum iterꝫ ɔtinuare. ¶ Ad 3ᵐ. vno mō negat eādē māʒ totalr in ſe ⁊ ī ptib⁹ poſſe approximari vere alicui agēti pp diuiſionē ptiūʒ māe que ſit ī corruptiōe. ¶ Alio mō negat māꝫ eādē poſſe manere vel redire: tñ iſtud argᵐ tangit illud gñale de quo tractat in p̊ articulo ſolonis: ⁊ eſt pro tertia opi. que nō eſt ibi ſimplr reprobata. Queſtio. IIII.

QUarto quero. Utꝝ reſurrectio ſit naturalis: Qꝺ ſic. ſm Dam. lib. 3. c. 14. Qꝺ cōe eſt oib⁹ in eadē ſpē nāle eſt. reſurrectio eſt hꝰ: ḡ ⁊c̄. ¶ P̄. Mot⁹ eſt nālis q terminat ad gerē nālē: q2 nālr mouet mobile ad illud in quo nāliter qeſcit: ⁊ pari rōne mutatio eſt nālis que terminat nālr ad formā nālr pficiētē
A. l. mobile. mutabile: ſʒ reſurrectio eſt hꝰ: q2 pfectibile nālr pficit illa forma reunita: ḡ ⁊c̄. ¶ Oppoᵐ Diony. de di. no. ca. 16. dicit de reſurrectione ipſam viſam eſſe ſupra nām: ḡ nō ē nālis. ¶ P̄. Ad cognoſcēdū effect⁹ nāles pōt ptingi per rōnē nālē. nō ſic ad reſurrectionē ex. 2. q. hui⁹ di. ḡ ⁊c̄. ¶ P̄. Qꝺ nāle eſt euenit vt ī plurib⁹ nō tñ ſuppoſitis: ſed etiā tēporib⁹: q2 euenit quotiens cā eius que nālis eſt nō eſt ipedita. eſt aūt ipedita in paucioribus: ſed reſurrectio tñ ſemel euenit: ḡ ⁊c̄.

A Intelligēdū eſt hꝰ q nāle equiuoce accipit: qꝺ appet ex hꝰ: q2 diuerſis opponit: ⁊ illa eſt vna doctrina cognoſcēdi multiplex p̊ topi². c. 12. opponit. n. nāle vno mō ſupnāli. alio mō libero vel voluntario. 3º mō violento. nālitas. n. aliqñ pertinet ad pnᵐ actiuū: ⁊ tūc opponunt ſibi liberum vno mō: ⁊ alio mō ſupnāle. nā agēs nāle vel nāliter dī qꝺ opponit libero: q2 agit neceſſitate nāli. Sed volūtariū vel liberum qꝺ
Tex. cō. 49. T. c. 3. ⁊. 10. ſeipm determinat ad agendū: ⁊ illo mō loquit Phs. 2. phyſi. diuidēs nām ɔtra agēs a ꝓpoſito. ⁊ 9º meta. c. 2. ⁊ 4. de potētys actiuis irrōnalib⁹ ⁊ actiuis rōnalib⁹ ſiue liberis. ¶ Alio mō ex pte pncipy actiui nāle dī qꝺ hʒ
B nālē ordinē actiui ad paſſum ⁊ ſupnāle qꝺ excedit oēm talē ordinē nālē: ⁊ illo mō qꝺcūqʒ agens cātū dī nāle. ⁊ ſolū agēs icreatū dī ſupnāle. ¶ Ex pte aūt paſſi opponit nāle vno mō violēto ꝓut nāliter dī moueri vel pati qꝺ patit ſm ꝓpriā inclinationē paſſi. violēter. ꝟo qꝺ patit ɔ̄ iclinationē paſſi: ⁊ ex hoc ſeqtur q nāle ⁊ violētū nō ſunt oppoſita ɔ̄ria īmediata: imo eſt inter ea mediū qñ. ſ. paſſum neutro mō ſe hʒ neqʒ inclinat ad illud qꝺ recipit neqʒ ad oppoᵐ: ſicut ſupficies ad albedinem
C vel nigredinē vel ad mediū. ¶ Seqtur etiā q nō pōt eſſe violētia in p̊ paſſo. ſ. mā pma: q2 nō iclinat ɔtra aliqd cuius eſt abſolute receptiuū: ⁊ hec diſtictio illoꝝ oppoſitoꝝ ⁊ medy accipit in paſſo vt cōparat ad formā ad quā trāſmutat. vt aūt paſſum cōparat ad agens a q̄ recipit formā dī nāliter moueri qñ mouet ab agēte naturalr ſibi corrñdēte. ſupnāliter aūt moueri qñ ab agēte ſupra totū ordinē agentis nāliter ꝓportionato iſti. ſic ḡ hēm⁹ nāle duplr vt ptinet ad actiuū: q2 vt diſtinguit ɔtra liberū ⁊ ſupnāle: ⁊ nāle vel nāliter duplr vt ptinet ad paſſiuū: q2 vt diſtinguit ɔtra neutralr ⁊ ɔtra violentū. ¶ Sed ɔtra diſtinctionē duoꝝ vltimoꝝ mēbroꝝ
Cap. 3. arguit: q2 ſm Phm 3º ethi. violētū eſt cui⁹ pnᵐ eſt extra nō ɔferēte vim paſſo: ḡ in diffinitiōe violēti ponit pnᵐ motiuū: ⁊ per ɔñs violētū eētialr nō tñ accipit ex cōparatiōe paſſi ad formā: ſʒ ad agēs. ¶ Rñ: ⁊ ad quot
D cūqʒ tales inſtātias per hāc ꝓpōnē. illud eſt per ſe cā q̄ poſito: ⁊ circūſcripto alio vel variato ſeqtur effect⁹: nūc aūt lʒ forma ɔtra quā iclinat receptiuū nō īducat niſi per agēs per ſe violētās paſſum: tñ per ſe rō violēti eſt ex habitudine paſſi ad formā: q2 paſſo ⁊ forma manētibus in ſua rōne: puta q forma ſit receptibilis tñ ɔtra īclinationē paſſi quocūqʒ variat agēs: paſſum violēter recipit. hoc ēt appet: q2 nō tñ in induci: ſed etiā in pmanere dicit q aliq̄ forma violēter pmāet in paſſo ⁊ dicit aliqua aūt nāliter ita q circūſcribēdo agēs qꝺ. ſ. nō hʒ actionē poſt inductionē forme ibi eſt nālitas vel violētia pciſe cōparādo formā ad receptiuū. Cōcedo ḡ q in deſcriptione violēti ponit agēs tanq̄ extrinſecū: ſed nō tanq̄ per ſe cōplēs nec tanq̄ per ſe ɔſtituēs rōnē violēti: ſʒ tñmō cōplet per illud paſſo vim nō ɔferēte: ⁊ tñ mō maneret violētū poſt oēm actionē agētis: ſi ſicut lapis poſſet qeſcere ſurſum ſine ɔtinua actione detinētis. Addit tñ pnᵐ in deſcriptione violēti tanq̄ cā extriſeca. ¶ Cōſimilr lʒ paſſum recipiat aliq̄ formā aliq̄ mō ſupernālē: ⁊ in hoc poſſet ſupnālitas dicere modū habitudinis paſſi ad formā: tñ nunq̄ dī ſupnāle niſi q2 recipit
cā a tali agēte. cui⁹ ꝓbatio eſt: q2 ſi formā nāliter ſui pfectiuā reciperet a tali agēte: adhuc reciperet eā ſupnaturaliter. nō qdē pp habitudinē ad formā: q2 ſic nāliter recipit: ſed pp habitudinē ad agēs a quo recipit. ¶ Ad ꝓpoſitū reſurrectio ſignat paſſionē cui correſpōdet p actiōe reſuſcitatio: ḡ in qōne an reſurrectio ſit nālis. nō accipit nālitas niſi ꝓut ptinet ad paſſionē. Sed in qōne an reſuſcitatio actiua ſit nālis: accipiet nāle vt ptinet ad actionē ⁊ ad cām actiuā. Prio ḡ mō dico q erit nālis vt nāle opponit violēto: ſʒ nō nālis vt nāle opponit ſupnāli: ſʒ erit ſupnālis. Et rō vtriuſqʒ mēbri pʒ ex dictis in p̊ arti. Rō pmi: q2 paſſiuʒ iclinat nāliter ad formā quā recipit. Rō ſcðī: q2 nō recipit ab agēte nālē ordinē habēte ad iſtud agēdū: ſed ſupra totū iſtud. ¶ Si ꝟo querat de reſuſcitatiōe actiua an erit nālis: ¶ Reſpondendū eſt q vtroqʒ mō quo nālis ptinet ad actionē illa erit nō nālis: q2 ⁊ ab agēte libē nō nāli neceſſitate ⁊ ab agēte ſupra totū ordinē cāꝝ creatarū que dicūtur hēre ordinē naturalē agendi in paſſo.

Ad argumēta. ¶ Ad pᵐ: auctas Dam. itelligēda eſt de eo qꝺ eſt cōe oib⁹ in ſpē a pn° īrinſeco vel a cā nāli nō ſic hic. ⁊ pʒ q ſic itelligit: q2 ꝓpōnē ſic īellectā applicat ad operationem duplicē de cbīo q eſt in oib⁹ in ſpē humana a cā īrinſeca vel ſaltem nāli. ¶ Ad 2ᵐ ꝓbat tñmō q reſurrectio ſit nālis vt nāle opponitur violento: tñ qꝺ tangit ibi de mutatione hʒ dubium an reſurrectio ſit mutatio. ⁊ dicetur in ſequenti qōne. Queſtio. V.

QUinto quero. Utꝝ reſurrectio ſit in īſtāti: Qꝺ non. 1. ad Theſſal. 4. A. l. oi.
Mortui q in cbīo ſunt reſurgēt pmi: deide nos q viuim⁹ ⁊c̄. ḡ illi q īuenient mortui in aduētu cbīi p̊ reſurgēt: ⁊ deide illi aly rapti in obuiā morient ⁊ poſtea reſurgēt: ḡ nō ſil erit reſurrectio iſtoꝝ ⁊ illoꝝ. nō ḡ in īſtāti. ¶ P̄. Aug. 20. de ci. dei c. 20. Tam ieffabili velocitate redituꝝ ātiqſſimoꝝ cadauerū puluerē in mēbra ſine fine victura. Ipe Aplus aptiſſime dic. Uelox ⁊ tardū ſm Phm 4° phy. tpe determinant. ⁊ codē. ca. 20. ad īmortalitatē p mortē mira celeritate trāſibūt. ¶ P̄. In reſurrectiōe aliqd qꝺ pfuit corrumpet: q2 mā illa que recipiet formā nouā pfuit ſub alia for° corrūpēda illō corrūpēdū hēbit eē finitū. oē aūt vndiqʒ finitū poſitiuū hʒ ad min⁹ duos termios poſitiuos: ḡ illō eē illi⁹ pcedētis hēbit duos termios poſitiuos: ⁊ p ɔñs eſt dare vltimū īſtās eē illi⁹ pcedētis: ḡ ſi reſurrectio erit imediate poſt eē illi⁹ ⁊ in īſtāti erit in Tex. c. 46.

Tex.cō.29.ꝛ circiter. Tex.cō.2.ꝛ inde. ſtans īmediatū inſtanti:qđ eſt ꝯ pħm.5.ꝛ.6.phyſicoꝝ.
℄ P̄.Corp⁹ tūc corrūpēdū hēbit eē pmanēs.pmanens
aūt nō hꝫ eſſe in tēpore niſi qꝛ in inſtanti:ḡ ſi īmediate
p̄cedat eē corporis reſuſcitādi:ſeq̄r ꝙ p̄cedat in inſtanti
īmediato illi eſſe:ꝛ tūc vt ꝑus corp⁹ reſuſcitādū nō pote
rit hr̄e eē īmediatū in iſtāti.℄ Opp^m.1.Cor.15.In mo
mēto in ictu oculi in nouiſſima tuba.quā auctēm Aug.
adducat de ci.vbi ꝑus ꝑ ꝓbatiōe reſurrectionis ſubito
fiende.℄ P̄.Gn̄ō eſt in inſtanti.ḡ ꝛ reſurrectio.℄ P̄.
Magr̄ in lr̄a dicit.ꝙ in inſtanti erit reſurrectio.

Reſpōdeo cū ꝫ reſurrectio ſm̄ Dam̄.vt dcm̄ eſt ſit iterata ſurrectio ei⁹ qđ cecidit.ceci
dit aūt p̄° tot⁹ homo per ſeparationē ītellectiue a corpo
re:ꝛ ſecūdario cecidit illđ corp⁹ mixtū per corruptionē
in aliđ vel alia ꝛ ꝯuerſus ſit ordo gn̄ōnis ꝛ corruptiōis:
ac per hoc oporteat ꝑus ordine nāe corp⁹ repari ꝙ̄ aīaꝫ
9 reuniri.illā aūt repationē corpis p̄cedit collectio ꝑtium
māe que diſpſe erāt ꝑ reſolōnē corporis in diuerſa ſta
tim vel cū mora.p̄ ḡ opꝫ vidē de iſto p̄ambulo reſurre
ctionis qđ eſt collectio partiuꝫ corpis.2° de inductione
forme corporis in mām illā.3° de vnione aīe ad corpus
illud.℄ De p̄ dico ꝙ fiet miniſterio angeloꝝ.ꝛ iđ in tē
A pore.aūs pꝫ ex illo dicto ſaluatoris Math.24.Mit
tet filius hoīs angelos ſuos cū tuba ꝛ voce magna ꝛ cō
gregabūt electos ei⁹ a q̄tuor ventis a ſūmis celoꝝ vſqꝫ
ad terminos coꝝ.qđ eſt dicu:quocūqꝫ diſperſe fuerint
ꝑtes māe corpis in elīta ſiue in ignē ſiue in terrā a ſū
mis celoꝝ vſqꝫ ad terminos coꝝ ſiue in qđcūqꝫ corp⁹
mediū aqueū aereū vel iꝑfecte mixtū a q̄tuor vētis:
oēs māe partes recolligent̄ ꝛ reuniēt̄.ꝯſequētia appa
ret per hoc qđ dictū eſt in.2.li.di.8.q.vnica.ꝙ angelus
nō pōt mouere corpus in inſtanti.

B **De ſecūdo** dico ꝙ illa formatio corporis erit in inſtāti:qꝛ fiet īmediate virtute diui
na.nā angelus nō poterit illā formā ſubālē inducere in
mām.virt⁹ aūt diuina etſi poſſit ſucceſſiue agē ꝛ ſucceſ
Den. q̄l.4. q.15. ſiue īducē formā ſiē virt⁹ creata:ꝛ foīa ſubſtātialis poſ
ſet ſucceſſiue īduci:qđ aliq negāt:tn̄ magis ꝯgruit ꝙ il
la virt⁹ formā īducibilē in inſtāti īducat in inſtāti:qꝛ nū
q̄ eſt ſucceſſio necīa niſi ꝑꝑ aliquē defectū agētis.Naꝫ
Cō.71.ad ſi nem. Jn.2.diſt.2. q.9.fol.4^m argu^m ꝑnci pale. oēs ille cāe tacte a Cōmē.4.phy.ca.de vacuo.mobilis
ad motē:ꝛ mobilis ad mediū:ꝛ mediȷ ad motē redu
cunt̄ finalr̄:ſiē als tetigi ad iꝑfectionē v̄tutis agentis:
ꝑꝑ quā iꝑfectionē pōt ſibi mobile reſiſtē non abſolu
te:ſꝫ vt reſpicit terminos ꝛ mediū ꝑ qđ trāſferēdū eſt a
termino in terminū:nūc aūt illa virt⁹ nullā pōt hr̄e iꝑ
fectionē.hec aūt forma īducibilis eſt in īſtāti.pꝫ:qꝛ pōt
ꝑficē in iſtāti.℄ Sed hic eſt dubiū:qꝛ tūc ſeq̄r ꝙ mot⁹
localis erit in inſtāti.ꝓbatio:qꝛ corp⁹ illud formatū erit
denſius vel rarius pulueriƀ⁹ illis ex qƀ⁹ format̄.ꝛ ſiue
ſic ſiue ſic vel maiorē locū occupabit q̄ illud ex quo ge
nerat̄ vel minorē:ꝛ ſic eſt mot⁹ localis nō tn̄ ipſi⁹:ſed
aeris circūſtātis.℄ 2° qꝛ illud corp⁹ erit alterius figure
q̄ illđ ex quo format̄:ḡ occupabit locū ſue figure ꝑpor
tionalr̄ correſ̄dētē:ꝛ ita vt ꝑus.℄ Cōcedo ꝯnē iſtoꝝ ar
C gumētoꝝ ꝙ accipiēdo gn̄alr̄ motū localē ꝑut qn̄ gn̄a
tū ſuccedit corrupto occupās maiorē vel minorē locūꝫ
q̄ corruptū dr̄ aliq̄ loci mutatio qꝛ maioris vel mioris
loci occupatio:ſꝫ nō ab eodē corpe in actu.ſic in inſtanti
eſt loci mutatio:nec ſolū ſic.Sed aer circūſtans ſtatim
pellit̄ ſi corp⁹ eſt maius.vel ſeq̄r:ſi corpus eſt minus:ꝛ
q̄dē in p̄ inſtāti qn̄.ſ.pellit̄.ꝯcedo ꝙ in inſtāti pellit̄:ꝛ h̄
a virtute diuina īmediate:qꝛ illa īmediate ponit corp⁹ ma
ius vbi fuit minus.Nunc aūt qđ effectiue mouet localr̄
vnū corp⁹ effectiue expellit aliud corp⁹:ꝛ nō ipm corp⁹
motū effectiue expellit aliud:ſicut nec calor in ligno ex
pellit effectiue frigus a ligno:ſed ipm calidū qđ effecti
ue cauſat calorē in ligno effectiue expellit frigus ab eo:
poſſibile tn̄ eſt virtuti diuine ponere iſtud corp⁹ maius
in vbi ꝛ ꝯſeruare ibi corp⁹ qđ ꝑus:ꝛ tūc duo corpora ſi
mul.Sed tūc eēt nouū miraculū vltra ſubitā poſitionē
corporis maioris hic.Si aūt ſimul cū hac pōne corpo D
ris h̄ expellat aliud nō eſt niſi vnum miraculū.qn̄ aūt
corp⁹ genitū eſt minus corpe corrupto aliud eſt:tūc enī
vel deus īmediate mouebit oēm aerē circūſtātē vt ꝯtin
gat minoris corporis ſupficiē:vel pōt nō mouē:qꝛ h̄ nō
eſt neċe ſimplr̄ ad h̄ ꝙ corp⁹ minus ſit hic:qꝛ pōt deus
dimittē nām ſibi:ꝛ cū nā nō poſſit mouē aerē in inſtāti
vt applicet̄ lateriƀ⁹ illius corpis minoris:erit ibi vacuū
ad tp̄s quouſqꝫ.ſ.nā poſſit aerē circūſtātē ꝯtiguare cor
pori illi.℄ Ex quo pꝫ ponēdo ꝙ de⁹ ſubito faciat corp⁹
minus:qđ nō īcludit ꝯdictionē ꝛ diminuit aerē circūſtā
tē ſibi ad actionē nāe vacuū erit per tp̄s.nō ḡ vacuū eē E
in vniuerſo īcludit ꝯdictionē:imo ſi nā faceret in inſtan
ti minus ex maiore videret̄ poſſe concludi vacuꝫ eſſe
per tēpus ſine diuino miraculo.

De tertio dico ꝙ aīatio nō eſt tn̄ in iſtāti ꝑꝑ rōnē dictā in.2.arti.qꝛ.ſ.ē a ſolo deo īme F
diate cuius virtuti actiue nihil reſiſtit:ſed neceſſe eſt eā
eſſe in inſtāti:qꝛ nō poſſet eſſe ſucceſſio in receptiōe for
me niſi vel ꝑꝑ ꝑtes forme inducēde:vel ꝑꝑ ꝑtes corpo
ris:q̄rū vna ꝑus recipit formā q̄ alia:ſꝫ neutrū pōt po
ni in aīatione.nō p̄^m:qꝛ illa aīa in vnico ḡdu in quo crea
tur reunict̄:ita ꝙ lꝫ ꝑs aliq̄ corpis poſſet eſſe perfectior
alia:tn̄ hoc nihil ad ꝓpoſitū ad ſucceſſiuā vnionē ipſi⁹
aīe.nec 2^m pōt dari ſaltē de p̄ aīabili:aliqđ.n.eſt ꝓpor
tionatū aīabili p̄mo:ita ꝙ nihil ei⁹ pōt aīari niſi totum
ſimul aīet̄:ſꝫ forte de multis partiƀ⁹ corpis que nō ſūt
ſimplr̄ neċe ad aīationē vt ſūt manus pes ꝛ cetere par
tes.vna poſſit ꝑus aīari q̄ alia:ſed loq̄mur de p̄ma aīa G
tione.℄ Dico ēt 2° ꝙ in eodē inſtāti in q̄ corp⁹ format̄
aīatur:qꝛ ex quo forma iſta eſt diſpō neceſſitās ad aīam
nō abſolute ſed ex neceſſitate agentis:nō ſimplr̄ ſed ex
diſpōne ſua:ſtatim forma corporis inducta inducit̄ ab
ipſo forma que eſt aīa:ꝛ nō ex neceſſitate māe.℄ Et ſi
queras:nunqđ eadē mutatione inducit̄ forma corporis
ꝛ aīa:Dico ꝙ nō:imo īductio forme corpis eſt per mu
tationē:inductio aūt aīe nō eſt cū aliq̄ mutatiōe que ſit
ad aīam vel aīationē vt ad terminū.Primuꝫ appet:qꝛ
ſuſceptiuū foīe corpeitatis trāſit a ꝑuatiōe ad formā.ꝛ
2^m appet per idē:qꝛ ſuſceptiuū aīe vel aīationis nō eſt
mā p̄ª ſed corp⁹.℄ Illud aūt nō hēbit ꝑuationē ipſius
aīe a q̄ trāſeat ad formā:qꝛ nec ſimul hēbit eā cū aīa:qꝛ
tūc ꝑuatio ꝛ forma eēnt ſimul.nec ꝑus hēbit eam q̄ for
mā:qꝛ nō ꝑus tpe erat corp⁹ q̄ aīa.nunq̄ aūt eſt muta
tio niſi qn̄ ſuſceptiuū termini ad quē alicui⁹ inductionis
p̄cedit duratione ipm terminū ad quē:ꝛ tūc eſt ſub ꝑua H
tione termini.℄ Si arguas ḡ nō eſt ibi aīatio actio nec
aīatio paſſio:qꝛ actio nō eſt ſine paſſione nec paſſio ſine
mutatione:ꝛ mutatio negat̄ ibi.ḡ taꝫ actio q̄ paſſio:qđ
videt̄ incōueniens.℄ Rn̄° ſic dcm̄ eſt ſup̄ di.13.paſſio
dicit reſpectū paſſi ad agēs extrinſec⁹ aduenientē:h̄ eſt
nō neċio ꝯſītē extrēa poſita.tal̄ aūt p̄t eē tn̄ paſſuꝫ nūq̄ q.1.
p̄cedat duratōe foīaꝫ quā recipit:qꝛ q̄ñcūqꝫ ſimul ſecū
hēat foīaꝫ:pōt tn̄ eā recipe ab alio:ꝛ tūc breuiter in īdu
ctiōe for^e coeue ipſi paſſō hn̄ ē paſſio ſine mutatōe.Exē
plū huius ſm̄ Aug^m.2.ꝯfeſ.q̄dāmō ꝑoritatis creat̄ mā
ꝑuſq̄ for^e.1 illo ꝑori mā nō hꝫ reſpectū ad deū niſi ꝓdu
cti ad ꝓducēs:ꝛ ille reſpect⁹ n̄ ē extrinſec⁹ aduenieēs:imo
neċio ꝯſīs nām fundamēti.ex.1.diſ.2^i.in 2° inſtanti nāc q.4.ꝛ.5.

recipit formā a deo ꝛ ille reſpect⁹ nō eſt eius vt ꝑducti
I vt ad deū ꝑducētē:ſed eſt eius vt informati ad deū vt
īformātē ſiue vt īprimētē formā:ꝛ ille ſcd̄s reſpect⁹ ex/
trinſec⁹ aduenit māe:q꞉ poſſet ꝑpetuo mā manē deo cō/
ſeruāte ſine illo re͡ⁿ receptiōis a deo. forma ḡ illa ſit du/
ratiōe ꝯcreata eſt in mā:ſ꞉ poſteri⁹ nā inducit᷑ vel īpri/
mit᷑ in mām paſſiōe de gn̄e paſſiōis:ſ꞉ ſine oī mutatōe:
q꞉ nunq̄ȝ mā a ꝑuatiōe foīe illi⁹ trāſit ad formā:nec hec
uiter alr̄ ſe hȝ ſm̄ eā:q꞉ alr̄ ꝛ alr̄ ꝑſupponūt entitatem.
¶ Ex h̄ ſeq̄t corrlariū ꝙ dicēdo actionē ꝛ paſſionem
K abſtrahi a motu ꝛ mutatiōe nō opȝ dicē ꝙ remaneat in
eis ſola rō relonis:imo vere remanet rō actionis ꝛ paſ/
ſionis abſq꞉ q̄cūq꞉ rōne mot⁹ vel mutatiōis. ¶ Reſtāt
duo ꝑua dubia. vnū an in eodē īſtanti erit oīum reſurre/
ctio:de q̄ tāgit p͡ᵐ arg͡ᵐ. ꝛ aliō in quo inſtanti:etſi nō de/
terminato vel ſignato tn̄ quo in cōparatione ad ꝑtes vl̄
horas diei nālis:vtpote ſi in inſtanti medie noctis vel
aliq̄ alio determinatū reſpectum habēte ad partes diei
nālis. ¶ Ad p͡ᵐ Aug. ſup totū illud caplm̄ allegatū.19.
L ꝛ.20. videt᷑ ex ītētione determinare ꝙ reſurrectio coꝝ
q̄ īuenient᷑ mortui in aduentu iudicis ꝑcedet duratione
reſurrectionē illoꝝ q īuenient᷑ viui:ſic illi viui ſm̄ vba
apl̄ica ꝑus rapient᷑ obuiā:ꝛ ibi vt ꝑbabile eſt ſm̄ Aug͡ᵐ
morient᷑ ꝛ ſubito poſtea reſurgent:ꝛ ſic poſtea reſurre/
ctio coꝝ ſequet᷑ reſurrectionē illoꝝ q erūt mortui. vnde
dicit Aug⁹. Si ſanctos q reperient᷑ chr̄o veniente viuē/
tes eiq꞉ obuiā rapient᷑ crediderim⁹ in eodem raptu de
mortalib⁹ corporib⁹ exituros ꝛ ad eadē mox īmortalia
redituros:nullas in vbis apl̄i patiemur āguſtias. h̄ ex/
preſſe etiā vident᷑ vba apl̄i dicē. Mortui q in chr̄o ſunt
reſurgēt ꝑmi deinde nos ꝛc̄. vbi ſm̄ Aug͡ᵐ Apl̄s in ſe ac
ē in illos q ſecū viuebāt transfigurabat ꝑſonas illoꝝ q
īuenient᷑ viui. ¶ De 2° dubio vr̄ p͡ᵃ facie certū eſſe ꝙ
qd̄cūq꞉ inſtans eſt idē habitudinē habet᷑ ad partes diei
nālis. qd̄.n. in vna parte terre eſt inſtās medie noctis in
M oriçonte vno:in oppoſito oriçonte eſt meridies:ꝛ ſic de
ſingulis īſtātib⁹ poſſibilib⁹ aſſignari in die nāli:ḡ reſur/
gent mortui in quacūq꞉ hora diei nālis ſic ad ꝑtes cōpa/
rādo. ¶ Sed q꞉ nō ſine cā querit᷑ de hora reſurrectio/
nis ītelligēdū eſt querētes querē de hora in cōparatiōe
ad illā regionē vbi erit iudiciū reſurrgentiū ſiue reſur
recturi trāſferent᷑ vt iudicent᷑. trāſferent᷑ īquā vel poſt
reſurrectionē cōpletā vel ante per trāſlationē puluerū
collectoꝝ:vtrūq꞉.n. eſt poſſe deo:vel vt reſuſcitent᷑ in di/
uerſis locis:forte vbi ſepeliebant᷑:vl̄ vt pulueres de ſin/
gulis locis colligant᷑ ad locū vnū. vbi debēt poſt reſur/
rectionē oēs ad iudiciū ꝯuenire:ꝛ in illo loco fiat reſur/
rectio oīū. ¶ Uoco aūt pulueres corꝑa quecūq꞉ in q̄/
N bus eſt vltimate facta reſolō:puta ſi in tātā partē ignis:
ꝛ in tantā partē aque:ꝛ in tantā partē terre:ꝛ iſta pars
ignis ſit īmediate iuxta globū lunare ſup punctū quē/
cūq꞉ terre:ꝛ alia pars ſit directe in extremitate oppoſi/
ta diametraliter in ſphera ignis:ꝛ tertia ꝑs ſit in īfimo
vel medio vel ſupremo aque ꝛ h̄ꝯ. hec oīa ꝛ ſi huiꝰ ſint
mille millia ītelligunt᷑ cū dr̄ pulueres vel cineres. Cū
eni dixit chr̄s. A ſūmis celoꝝ ꝛ a q̄tuor ventis. nō ītelle/
xit ipſe pulueres quos vſitate accipimus in ſepulchris
vſq꞉ ad tantā diſtantiā eſſe diſperſos:ſed intellexit gn̄a/
liter in quacūq꞉ tota vel partes facta ſit reſolō illa colli/
gent᷑:ꝛ ex illis collectis.i. ex mā in eis que fuit ꝑus mā
corporis corrupti reparabit᷑ iterū idē corp⁹. Ille aūt lo/
cus iudicij gn̄alis ꝑbabiliter eſtimat᷑ terra ꝑmiſſionis
O ſiue vallis vel pars ioſaphat determinata ibi:vel tanta
pars quāta ſufficiet pro reprobis. ſiqdē electi nō erunt
in terra:ſed rapient᷑ chriſto obuiā in aere:ꝛ per ꝯn̄s re/

Vide Ric. di. p̄ſēti arti. 5. q. 3.

Nota pulcrum ſubtiliſſimū.

ſpectu ipſius partis terre intelligēda eſt hora. ¶ Sed
qd̄ tunc dicit᷑ eē media nocte:accipit᷑ a Matth. 25. ꝛ ab
Aplo. 1. Theſ. 5. Dies aūt dn̄i ſicut fur ita ī nocte veniet:
qd̄ nō videt᷑ intelligendū ad lr̄am:q꞉ etſi dn̄s poſſet ſe
manifeſtare ſingulis:tamē magis ꝑbabile eſt ad cōfu/
ſionē reprobоꝝ qui videbunt᷑ ꝛ abinuicē ꝛ a bonis vt
ſint in loco illuminato:ꝛ ꝑ ꝯn̄s tunc in loco reſurrectio/
nis ꝛ iudicij nō erūt tenebre medie noctis. ea ergo hora
forte qua chriſtus reſurrexit:ea in cōparatione ad illā
regionem reſuſcitabunt᷑ mortui:vel ea hora qua adiu/
dicatus eſt a pilato:vel ea qua expirauit in cruce. ſiqui/
dem de hoc certum non habemus ex ſcriptura:ꝛ quod/
cunq꞉ illorum ponatur exponendū eſt illud media no/
cte pro incertitudine.

Vide Bon. diſt. p̄ſēti p̄ 2. ar. 2.

Hoc tȝ Th. ꝛ Ric.

P

Ad argumēta.

¶ Ad p͡ᵐ de Aplo cōcedo ꝙ
nō erit idem inſtans reſurre/
ctionis oīum:q꞉ in inſtanti reſurrectionis ꝑus mortuoꝝ
adhuc aliqui viuēt. ꝛ viuent vita mortali. ꝛ ꝑbabile eſt
ꝙ ſoluent mortē ſicut chriſtus ꝛ mater eius. ꝛ reſurgēt
q poſterius q̄ȝ alij qui iam ſunt reſuſcitati. ¶ Ad aliud
qd̄ dicit Aug. de velocitate. pōt referri ad collectionem
puluerū nō ad alia duo ſequētia. ꝛ conceſſum eſt ꝙ illa
collectio fiet in tēpore:ſed alia duo in inſtanti ꝛ in eodē
inſtanti. ¶ Tertiū ꝛ quartū tāgunt difficultatē magnā
apud ꝑbantes de vltimo inſtanti eſſe rei permanētis:ſ꞉
ſi dicat᷑ ſicut dictū eſt li. 2. di. 2. q. 2. qd̄cūq꞉ manens in
eſſe ſuo mēſurat᷑ euo. nulla eſt difficultas:q꞉ cum idem
menſurat corpus ꝑcedens:ꝛ duȝ manet:ꝛ deficiēte illo
corpore deſinit euū eius:ꝛ tūc eſt dare vltimū inēſſe il/
lius ꝑmanētis:verū eſt:ꝛ idē eſt illud vltimū ꝛ ꝑmū:ꝛ
idē mēſurat totū eſſe ſuſtinēdo īdiuiſibilitatē eui. Cuȝ ḡ
arguitur de eſſe finito ꝙ habebit duos terminos:negan/
dum eſt q꞉ nō eſt continuum ſed indiuiſibile. ¶ Et ſi di/
cas ſaltem īmediate ante eſſe illius reſuſcitandi eſt eſſe
illius corrumpendi:quero in quo vel cum quo ipſius tē/
poris. non cum tempore:q꞉ tunc illud tempus non eſſet
finitum proprijs terminis:ergo cum inſtanti temporis.
ergo non ſuccedet īmediate inſtans tēporis. ¶ Rn̄deo:
eſſe īmediate precedens reſurrectione ipſam eſt eſſe in
inſtanti eui:quod quidē cum pōt coexiſtere tempori ſi/
cut ꝛ nunc. ꝛ cū queris de coexiſtēte ſibi in tēpore vt im/
mediate ꝑcedit reſurrectionē. dico ꝙ coexiſtens ſibi eſt
tēpus ꝛ non inſtans:ꝛ ita illi qui loquunt᷑ de permanen/
tibus:vt ſi haberent eſſe in tempore deberēt dicere ꝙ
nunq̄ȝ vltimo habēt eſſe:ſed habēt eſſe in toto tēpore:ꝛ
in vltimo illius habēt nō eſſe:q꞉ generandū habet eſſe:
tamē tēpus illud finitū habet proprios terminos:q꞉ in/
ſtans mēſurās eſſe generādi eſt terminus temporis mē/
ſurantis eſſe ipſius corrūpendi. ¶ Et ſi dicas illud eſſe
eſt quoddā finitū. ergo illud eſſe habebit ꝑprios termi/
nos:nō ſequit᷑:proprios in quibus ipſuȝ ſaluet᷑:nec cor/
reſpōdet ſibi habere ꝑprios terminos niſi rōne tempo/
ris mēſurantis:ꝛ illius ꝑprij termini ſunt duo inſtantia
ſiue mēſurent illud eſſe ſiue aliud. ¶ Per hoc ad aliud
cū dicit᷑ ꝙ ꝑmanens nō habet eſſe in tēpore. i. cum tēpo/
re niſi q꞉ in inſtāti:hec falſa eſt tenēdo primā viam de
mēſurari euo. Tenēdo autē aliā oportet dicere ꝙ cū to/
to tēpore eſt vt illud eſt īmediatū ad inſtans ſicut conti/
nuū ad ſuū terminum:ꝛ hanc īmediationē nō habet vt
eſt in alio īſtāti:ꝛ tūc oportet negare iſtā:permanēs nō
habet eſſe in tēpore niſi q꞉ in inſtanti. verū quidem eſt
ꝙ pōt eſſe in inſtāti:ſed tamē pōt habere eſſe in tp̄e. vi/
delicet eſſe duratiuū:ꝛ ſm̄ iſtud eſſe ꝛ nō illud inſtanta/
neū eſt īmediatū ad eē inſtātaneū ſequēs. Sed p͡ᵃ viſio
videretur facilior ꝛ rōnabilior:q꞉ ꝑmanēs:ꝛ ſi maneat

Q

R

A. Lac.

cū tēpore. videt̄ hēre eſſe in ſe eque indiuiſibile.

¶ Solēt aūt nōnulli pcōtari ⁊c̄. Di. XLIIII.

Circa iſtā di. 44.[am] q̄ro p̄. Utrū in q̄libet hoīe reſurget totū qḋ fuit de veritate humane nāe in eo: Qꝛ nō. Gen. 2. Tulit de⁹ vnā de coſtis ade ⁊ edificauit eā in mulierē. ḡ vel eua nō reſurget: qꝛ nō illḋ qḋ fuit in ea de veritate hūane nāe ex coſta: vel adā nō reſurget cū toto eo ꝙ fuit in ipſo de veritate nāe: qꝛ nō cū coſta. ¶ P̄. Idē nō reſurget in diuerſis: ſ3 qḋ fuit de veritate carnis in vno pōt eē nutrimētū alteri⁹ ⁊ per ꝯñs ꝯuerti in veritatē nāe alteri⁹: ⁊ ita ſucceſſiue eſſe de veritate nāe in duobus: ḡ in altero nō reſurget qcq̄d in ipſo fuit de veritate nāe hūane. ¶ P̄. Ex eadē maiore ſumēdo ſub ipa iſtā minorē. illud qḋ fuit ſemē in vno p̱ multas trāſmutatiōes pōt fieri ſemē in alio. ⁊ p̱ ꝯñs in genito ab illo ⁊ genito ab iſto idē erit de veritate nāe in vtriuſq3. ¶ P̄. Nō op3 ꝙ in q̄libet reſurgat qcq̄d fuit de veritate nāe humane in eo: niſi vt redeat ſimplr̄ idē nuō qḋ cecidit: ſ3 pari rōne oporteret idē dicē de ſingulis mēbris vel ptib⁹ organicis: ⁊ tūc in q̄libet pte oporteret reſurgē illud qḋ fuit de veritate cuiuſl3 ptis: qḋ eſt

Cap. 86. 3 Aug[us] in Ench. ⁊ ponit̄ in lr̄a. non ita reparabit̄ vt ad caſdē corpis ptes vbi fuerit redire neccē ſit. aliogn ſi capillus redit quē tā crebra tonſura detraxit ⁊c̄. ⁊ ſubdit. Quēadmodū ſi ſtatua metalli liqueſceret ⁊ eā vellet artifex rurſum ex mā reparē nihil intereſſet ad ei⁹ integritatē que pticula māe cui mēbro ſtatue redderet̄: dū tn̄ tota reſtituta reſurgeret. ita de⁹ mirabilr̄ de toto quo caro nr̄a extiterat: eam mirabili celeritate reſtituet. nec aliq̄d attinebit ad eius integrationē vtꝝ capilli ad capillos redeāt: aut in ptes alias renocent̄ curāte artificis pūidē-

Cap. 86. tia ne q̄d indecens fiat. ¶ Oppoſitū vult Aug. ibidē in Ench. ꝙ caro reſtaurabit̄ de toto quo caro nr̄a extite-

22. ⁊ inde. rat. Idem etiam dicit. 20. ciui. dei. c. ⁊ Luc. 21. Capillus de capite veſtro non peribit.

Vide ver. q. 3. hui⁹ māe. Circa iſtā q̄ōnē: ex quo hō cōponit̄ ex corpe ⁊ aīa ⁊ aīa ſemp manet eade3: op3 vidē de corpe organico quō redit idē: qꝛ h̄o corp⁹ illḋ cōponit̄ ex multis ptib⁹ organicis ⁊ etherogeneis que diſtinctio ptiū reqrit̄ pp̱ multitudinē opōnū: q̄rū aīa eſt p̄n[us] pp̱ ſui pfectionē op3 vidē de idētitate partiū etherogenearū. ⁊ qꝛ ptes ille etherogenee cōponunt̄ ex ptib⁹ homogeneis: op3 vidē idētitatē in homogeneis. ¶ P̄rio ḡ qualr̄ ps homogenea puta caro in ꝯtinua nutritiōe maneat eadē ⁊ nō eadē. 2° quō redeat eadem que fuit p̄ in

Magr̄ in. 2. di. 30. ca. qb⁹ res ⁊ c. ſe. corpore mortali. ¶ De mō nutritiōis eſt vna oplo que dicit ꝙ nihil de nutrimēto trāſit in veritatē hūane nāe: ſ3 tm̄ illḋ eſt de veritate humane nāe qḋ ꝯbit̄ a parētibus. illḋ aūt in ſe multiplicat̄ vt fiat augmētatio. Exēplū de multiplicatiōe panū euāgelico ꝝ. qḋ aūt gn̄at̄ ex nutrimēto q̄ſi fomētū adheret calori nāli ne extinguat̄: ſic oleū adheret lichino: ⁊ ita reqrit̄ nutrimētū q̄uis nō ꝯuertat̄ in veritatē humane nāe. ¶ Cōtra h̄ p̄. qꝛ non minus pfecta eſt vegetatiua in hoīe q̄ꝫ in bruto: ḡ nō minus pōt in hāc opōnē vegetatiue q̄ ē nutrire eo mō quo nutrire ē ꝯuertē ſubam alimēti in ſubam alēdi: qꝛ ſic eſt in bruto: ḡ p̱ vegetatiuā in hoīe pōt fieri talis ꝯuerſio. ¶ Et ꝯfirmat̄. ita. n. gn̄at̄ hō iperfecte q̄ntitatis ſic bruta: ⁊ ita fit in eo depditio ꝯtinua ptiū ſic ibi: ḡ ita op3 eē augmētationē ⁊ reſtaurationē depditi hic ſic ibi. ibi aūt eſt p̱ h̄ ꝙ termin⁹ augmētatiōis ē aliq̄d de eē ipſi⁹ ſube nutriēdi ⁊ augmētādi. ¶ P̄. Fm iſtā viam nō poſſem⁹ ponē augmentationē pōſem in hoīe niſi p̱ miraculū: ſic p3 de illa multiplicatōe panū: q̄re ḡ magis deficeret nā illa q̄ꝫ nā bouis quo ad h̄ qḋ eſt acqrē quātitatē pfectā poſt iperfectā. ¶ P̄. Fm illa3 viam ſequeret̄ ꝙ in hoīe eēt aliq̄ caro ſimplr̄ icorruptibilis per totā vitā ſuā: vel ſi corruperet̄ nunq̄ꝫ poſſet reſtaurari: qꝛ nō niſi p̱ nutrimētū qḋ negat̄. vtrūq3 eſt icōueniēs. p̄[m]: qꝛ illa ps icorruptibilis eēt alteri⁹ ſpēi a ceteris ptib⁹ carnis corruptibilib⁹. 2[m] qꝛ ſemp min⁹ eēt in hoīe de v̄itate carnis humane. ¶ P̄. Partes carnis q̄ gn̄ant̄ de nutrimēto ſunt v̄e aīate ēt aīa itellectiua. ḡ ſunt v̄e de ſuba viuētis tali vita. Añs l3 videat̄ māifeſtū tn̄ pbari pōt: qꝛ q̄l3 ē aīata aīa ſenſitiua: qꝛ in q̄l3 pōt exerceri aliq̄ opō ſenſitiue vt tact⁹. q̄l3 ēt eſt aīata aīa vegetatiua: qꝛ q̄l3 debite q̄ntitatis pōt aliq̄ꝫ actionē vegetatiue hēre. ſenſitiua aūt ⁊ vegetatiua i hoīe eadē aīa ē cū itellectiua ex. 2. li. di. 1. q. 6. ⁊ di. 16. ⁊ di. 11. ar. 2. q. 1. ¶ Alr̄ dī ꝙ caro p̄ formata

A
Vē. q̄li. 2. q. 9. ⁊ q̄lib. 11. q. 36.

iducta a parētib⁹ ē de v̄itate hūane nāe. nutrimētū v̄o poſtea trāſit in iſtḋ qḋ ē de v̄itate. ſ3 h̄ mō qꝛ ꝯuertit̄ in p̄exiſtens nō recipiēdo nouā formā: neq3 ſm totū neq3 ſm partē: ſ3 tm̄mō p̱ h̄ ꝙ deficiēte ibi forma nutrimēti ſuccedit in illa mā forma carnis p̄exiſtēs. ¶ Iſtḋ declarat̄ p̱ exēplū: qꝛ ſic ē de aīa itellectiua ꝙ de nouo pficit mām q̄ fuit ſub forma alimēti: nec tn̄ ipa in ſe eſt noua ſm totū: nec ſm pte3. ¶ Declarat̄ ēt per auctē: qꝛ p̄ de gn̄ōne. c. de augmēto. Caro ſm ſpēm auget̄: nō caro ſm

Ter. cō. 35.

mām. ⁊ caro ſm ſpēm manet: caro aūt ſm mām fluit ⁊ refluit: ſ3 ſi iduceret̄ noua foīa carnis in nutritiōe: ⁊ pari rōne deſineret in depditiōe ps foīe carnis q̄ p̄fuit nō ſolū mā carnis flueret ⁊ reflueret: ſ3 ēt foīa: qḋ vī eſſe ꝯ eū. ¶ 3° p̱ rōnē: qꝛ ſi in nutritiōe mā nutrimēti reciperet aliā formā carnis q̄ nō p̄fuit: ḡ cum reliq̄ carne p̄exiſtē nō faceret vnū: niſi qḋdā ꝯtiguū vl̄ ꝯtinuū cū illa: ⁊ tūc nutritio eēt q̄dā iuxtapoſitio carnis noue ad carnē p̄exiſtēt qḋ negat Phus vbi p̄us. Seqt̄ ēt ꝙ nō q̄l3 ps nutriti eēt nutrita vl̄ aucti aucta: qꝛ nō illa ps cui iuxtaponit̄ caro noua. ¶ Cōtra iſtā opi. foīa q̄ nullo⁹ eſt extēſa

B

ex pte ſui: nec alr̄ q̄ꝫ p̄us pficit mām alio ⁊ alio mō extēſam reſpicit eā idiuiſibilr̄: h̄ eſt ꝙ ipa nō ſm ptes pficit ptes māe. foīa aūt carnis nō reſpicit h̄ mō mām idiuiſibilr̄: qꝛ tūc eēt ſimplr̄: ſic aīa itellectiua: qḋ nō ꝯcedit̄: ḡ cū mām alio mō extēſam: qꝛ multo maiorē q̄ꝫ añ pficiat. op3 ꝙ illa ſit alr̄ extēſa. Et tūc cū ptes ei⁹ pores maneāt: op3 ꝙ aliq̄ ps foīe ſit noua: aliogn nō eēt extēſior nūc q̄ꝫ p̄us. maior pbat̄: qꝛ foīa q̄ vt extēſa p̱ accñs reſpicit mām extēſam: ipſa alio mō extēſa reſpicit mām alio mō extēſa3: qꝛ ſm Ari. in p̄dicamētis. Quāta ē ſupficies tāta ē albedo. Et appet p̱ rōnē: qꝛ ps ei⁹ eſt in pte:

Cap. de quālitate.

⁊ ita maior in maiori. ¶ P̄. Cōcedit̄ ꝙ poſt nutritionē pſes ſūt ptes māe in toto q̄ꝫ p̄us: aut ḡ ps noua māe eſt in toto ſine foīa: qḋ ē icōueniēs. aut ē ibi ſub foīa noua: ⁊ ē ppoſitū. aut ſub foīa p̄exiſti: ⁊ tūc vl̄ illa deſinet pficere ptē māe quā p̄us pficit: ⁊ tūc migrabit eadē ps formalis a pte māe ad aliā ptē qḋ eſt icōueniēs. aut illa ps foīe p̄or eadē pficiet ſil̄ ptē māe nouā: ⁊ tūc ſeqt̄ ꝙ ſimil̄ pficiet duo pfectibilia quoꝝ vtrūq3 eſt ſibi adequatu3. ¶ P̄. Caro iſta nata ē fluē: qꝛ nō ē icorruptibilis: ſ3 nō tm̄ fluit mā q̄ꝫ forma: qꝛ forma illa nō pōt manē eade3 niſi maneat iformās mām quā p̄us: loqñdo de eadem pte foīe: qꝛ depēdet nālr̄ a pfectibili qḋ pficit: ḡ op3 cōpoſitū fluē: ⁊ p̱ ꝯñs cōpoſitū redire per nutritionē.

Quantū ḡ ad iſtū articulū ſit hec p̄[a] ꝯ̄o: ꝙ in nutritiōe eſt aliq̄ gn̄ō. extēdēdo gn̄ōnē ad oē3 inductionē forme ſubſtātialis in mām poſt p̄uationē: qꝛ ſicut argutū eſt materia alimenti nō manet ſub for-

C

ma alimēti nec ſub aliq̄ alia q̄ ſub forma nutriti: ⁊ illaꝫ recipit poſt nutritionē: ergo ⁊c. ¶ Expō iſtius ꝯnis: nō .n. dī aggñatio ſimplr q2 nō eſt gnō ꝑ ſe entis: put illō dī ꝑ ſe eē: qḋ nō eſt ps alicui⁹. ſ3 pōt dici aggñatio: q2 gnō alicui⁹ qḋ ꝑ gnōnē fit ideꝫ alicui ꝑexiſti cui aggñat: vel pōt dici ingnō: q2 gnō ptis i toto cui ⁹nō fuit ps.
D ¶ 2ª ꝯ. ꝙ in illa gnōne tali q̄li forma carnis q̄ inducit in māꝫ nutrimēti noua eſt: q2 vt eſt argutū ꝯ pcedētē opi. ꝑexiſtēs nō poſſet de nouo ꝑficē illā māꝫ: q2 nō cōpetit niſi forme oīno inextēſe: ſic exēplificat ibi de intellectiua: q̄libet .n. extēſa ꝑ accñs h3 ptē aliā in alia ⁊ alia pte māe: ⁊ ita ſi noua mā ꝑficit nō ꝑficit ꝑ aliq̄ ptē que pus ꝑfecit aliā māꝫ. ¶ Declaratio iſtius eſt ꝑ fluxū ptis genite in nutritione: q2 qñ illa fluit ſicut mā ptis illi⁹ deſinit eē aliqd totius carnis: ita ⁊ forma q̄ ꝑficit illā mām de-
E ſinit eē: q2 nō pōt manē ſine illa mā nec migrare. ¶ 3ª ꝯ. ps adueniēs ꝑ nutritionē eſt aliq̄ mō ſilis pti ꝑexiſti que iſuit ꝑ gnōnē ⁊ aliq̄ mō diſſimilis. ſilis in foꝛa ſpecifica nō tm̄ intellectiua: ſ3 corꝑeitatis q̄ ꝑſupponit. diſſimilis in hoc: q2 q̄to agēs mere nāle magis ꝯtinuat actio-
A.l.fi. A.l.aliquam actionē contra puriam. nē in ꝯtū tāto magis debilitat ei⁹ virt⁹: que pbat: q2 oē tale agēs repatit in agēdo: ⁊ ita q2 agit in ꝯtū patit ab ipo quā actionē vocat phs corruptiuā. ergo caro ꝑ habita ex gnōne q̄to magis agit in nutrimētū vt ꝯtū: tāto magis debilitat virt⁹ ei⁹: ⁊ ex hoc dī ipurior caro: ergo illa poſt aliqḋ tps in q̄ ꝯtinue ſic agit in ꝯtū eſt ipurior q̄ in principio: ⁊ ꝑ ꝯñs cū genitū nō poſſit eē ꝑfectius gñante: ſequit ꝙ caro genita ab illa carne poſteriori q̄to poſterius gñat tāto regulariter erit ipurior: q2 ab ipuriori ge-
Tex.co.42. nita. ¶ Iſta ꝯ ꝯfirmat ꝑ exēplū phi ꝑ de gnōne: q̄to vinū magis egit in aq̄ mixtā ſibi: tāto eſt ipurius itā vt tādē pp ipuritatē q̄ſi totū fiat aq̄. ¶ Hec ꝯ includit aliā ꝙ nō tm̄ poſterior genita eſt ipurior priori: ſed eadē manēs in toto poſterius eſt ipurior ſeipſa pus. ⁊ hec eſt rō ipuritatis in carne poſterius genita. ¶ Hec ꝯ nō aſſerit formā carnis nō recipe magis ⁊ minus. ſi tm̄ illud poneret iſta ipuritas eēt pp remiſſionē forme ſubalis. pōt tm̄ poni pcise pp iperfectionē q̄litatū nālium ꝯñtium formā que ſunt pn̄ᵐ alterādi nutrimētū. ꝙ quāto imperfectius alterat tanto ex eo caro impurior generabitur.
F ¶ 4ª ꝯclō de diſtinctione carnis ſm ſpēm ⁊ carnis ſm mām appet ex tertia: q2 vnaqueq3 ps carnis h3 certam periodū in toto. ⁊ tāto maiorē quāto purior: tāto miorē quāto ipurior. tādiu eni pōt eſſe ſuū ꝯſeruare in toto q̄diu pōt per q̄litates ſuas reſiſtē corrūpēti. Hec aūt periodus maior eſt in pte pus genita q̄ poſterius ⁊ in pari pte periodi q̄cūq3 eadē ps eſt efficacior ad agēduꝫ q̄ in poſteriori. Et intelligēda eſt illa dūa ceteris parib⁹. hoc eſt ſi ps carnis genita fuerit ex tali nutrimēto qḋ fuit natū ꝯuerti in carnē eque purā ſicut ex quo genita eſt illa caro. ſiqdē alteratiōe ꝓportionata poſita ex vno alimēto nata eſt caro purior gñari q̄ ex alio. ¶ Ex iſtis ad 4ᵐ
G ꝯnē. forma dat eſſe ⁊ agē: ergo ps ſm formā pōt dici q̄diu h3 eē ſm formā. vel q̄diu h3 agē ſm formā. ⁊ 2ᵐ īfert pᵐ: ſ3 nō ecōuerſo. citius .n. deficit alicui actio pp iperfectionē q̄ eſſe. ⁊ ſiue ſic ſiue ſic ps ſm formā nō eſt tm̄ ps foꝛe: ſ3 icludit mām ⁊ formā. Pmo aūt mō quecūq3 ps dum manet in toto dī ps ſm formā a pn̄° .ſ. periodi ſui vſq3 ad finē: q2 .ſ. tādiu h3 eſſe. Scḋo mō nō dī ꝑ oī pte periodi ps ſm formā: ſ3 ꝑ illa ꝑ q̄ h3 v̄tutē ita efficacē ꝙ pōt ſibi cōpetē actio ſm formā. non dico ſibi tm̄mō vt ꝯcurrēti ad actionē totius: nec ſibi ſimplr ſepate a toto: ſ3 ſibi in toto virt⁹ ineſt ad ꝓpriā actionē: quā vt ibi exiſtens poſſet habere: ſ3 nō ꝯſideret pcise vt ꝯcurrēs ad actionē totius. ⁊ illa efficacia virtutis reqrit determinatā virtutē itēſiuā ⁊ extenſiuā: q2 nō quecūq3 modica ps in toto poſſet illo mō hēre actionē ꝓpriā: ſ3 tm̄mō ꝯcurrere ad actionē totius: vt dicit phs in de ſenſu de actione cēteſime milleſime ptis milly in ſenſum. Reqrit ergo aliq̄ determinata q̄titas extēſiua ad illā efficaciā agen-
A.l. decim. di in toto. reqrit ēt q̄titas itēſiua virtutis: q2 (vt dicuꝫ
Cap.7. et q̄ dē omiſdum. eſt) poſt remiſſionē virtuti actiuarū intrīſ vt magis cedant ꝯtys q̄ vincāt nō pōt illud agē ꝓpria actione: ergo hoc 2° mō ps ſm ſpēm eſt tāte q̄titatis nālis ⁊ tāte virtutis actiue ꝙ ſibi poſſit cōpetere ꝓpria actio nō qdē vt ſuppoſito eē totū: ſ3 ſic ꝓpria ꝙ nō tm̄ ꝯcurrat ad actioneꝫ totius. ¶ Primo mō parti ſm ſpēm nō opponit ꝓprie pars ſm mām niſi ſicut homini viuo opponit hō mortuus. ⁊ ſic eadē pars dī pars ſm ſpēꝫ dū manet in toto
H ⁊ pars ſm mām qñ fluit: ſicut idem dī pmo hō viuus ⁊ poſtea mortu⁹. 2° mō alia eſt ps ſm ſpēm alia ſm māꝫ ēt partib⁹ manētibus in toto: q2 aliq̄ modica ps cui nō pōt cōpetē ꝓpria actio ēt ſi ſit in pn̄° ſui periodi eſt ps ſm mām. pars aūt quātitatis ſufficientis ad agendum eſt pars ſm ſpēm: ⁊ hoc ſi hēat virtutē efficacē ad agenduꝫ que requirit quātitatē virtualē. ¶ Et per oppoſitū pars ſm mām que nō h3 taleꝫ efficaciā virtutis quātitacūq3 quātitatem extenſiuam habeat.

Per hoc ad fundamēta pcedētis opi. Exēplū de intellectiua eſt ad oppoſitū: q2 illa mō i-
I extenſibili ⁊ inextēſibilr reſpicit mām. ⁊ iō nullā partē nouā h3 per hoc ꝙ ꝑficit nouā partē māe: ſed oppoſitū ſequitur de illa forma extēſibili in mā. ¶ Auctas phi ⁊ de carne ſm ſpēm ⁊ ſm māꝫ ſoluta eſt in 4ª ꝯne: q2 nō intelligit ꝙ ps ſm mām fluat ⁊ refluat .i. mā tm̄. ⁊ pars ſm formā maneat .i. forma ſm ſe totā: ſed taꝫ pars ſm mām q̄ pars ſm formā eſt pars integralis totius. ⁊ eſt vere cōpoſitū ex mā ⁊ forma. vn̄ vocat carnē ſm māꝫ ⁊ carnē ſm ſpēm cōpoſitū ex mā ⁊ forma: nō aūt mām carnis ⁊ ſpēm carnis. que aūt pars cōpoſita ex mā ⁊ forma carnis ſit caro ſm ſpēm ⁊ que ſm mām dictū eſt in 4ª ꝯne. ⁊ quō caro ſm mām fluit. p3 ſm pᵐ modum diſtinguēdo carnē in carnē ſm ſpēꝫ ⁊ carnē ſm mām. ſm aūt 2ᵐ modū pars ſm mām fluit .i. eſt in ꝓxima diſpoſitione ad fluendū. ⁊ hoc loquendo de pte ſm mām pp defectū q̄titatis virtutis. ¶ Loquendo aūt de pte ſm
K māꝫ pp defectū q̄titatis mobilis. nō eſt intelligēda illa dūa de fluxu ⁊ nō fluxu: ſed illa pars ſm ſpēm augetur:
In ſolenti queſti. ps ſm mām nō augetur: q2 (vt ſtatim dicet) minima vel aliq̄ nō notabilr magna in toto nō augetur: ſ3 aliq̄ determinate q̄titatis que ſufficit ad parteꝫ ſm ſpēm augetur. Pars ergo ſm ſpēm nō fluit ſm pᵐ intellm̄: q2 manet in toto. nec ſm 2ᵐ intellm̄: q2 h3 virtutem ꝯſeruādi ſe in toto. nec ſm 3ᵐ intellm̄: q2 h3 q̄titatē ſufficientē vt aliq̄ pars ad ſui ꝯſeruationē ſibi aggeneret. ⁊ per oppoſitū pars ſm mām triplr intellecta triplr fluit. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ ⁊ in nutritione ⁊ in augmētatione eſt quedā iuxtapoſitio: ⁊ tm̄ ipſi nutrito vel aucto (⁊ hoc ſiue toti ſiue pti) non fit tm̄ iuxtapoſitio: vbi intelligēdū: pone aliq̄ partē tante quātitatis ⁊ virtutis: vt nō tm̄ coagat toti: ſ3 poſſit in toto exiſtēs hēre ꝓpriā actioneꝫ. dicat a. h3 iſta modicas ptes. eſto. 10. quarū quelibet q2 forte reqrunt plures in vno q̄ in alio. vtpote in plāta ſufficit vna. in bruto due. in hoīe tres vel plures nō curo. h3 equalē virtutē intenſiue. dicant. b. c. ⁊c. Si nutrimētū fuerit ꝑ quotcūq3 ſequeſtratiōes vel depuratiōes ad hoc deductū: vt iā ſit ſub forma ꝓxima forme nutriendi. ſiue hoc fuerit anteq̄ localiter mittat ad ptes nutriēdas: ſiue poſtq̄ miſſum fuerit per virtutem regitiuā totius. ⁊ hoc per quaſdam vias ſubtiles deſeruientes tali miſſioni cuiuſmodi ſunt

vene in

vere in corporibus aialiũ:ꝛ alia huiꝰ conſideratio in plã-
tis uĩ iſtud ſub forma cãbij vel glutini vel roris appro-
ximatũ parti nutriẽde ꝛ receptũ in poris quibuſdã dimiſ-
ſis ex fluxu quarũdã ptiũ ſm mãm q̃ pfuerũt ibi:ꝛ nũc
ex fluxu ſuo reliquerũt poros repletos aliquo humore
ſubtiliori:ꝛ ita totũ carẽs dẽſitate in ptibus requiſita ad
hñ eẽ eius ibi exiſtẽs ↄuertit in ipm nutriendũ:ꝛ ſic aũ
ↄuerſionẽ iuxtaponebat ↄtigue ptibꝰ nutriẽdi:ita poſt
ↄuerſionẽ iuxtaponit ↄtinue aliq̃bus ptibus manẽtibꝰ.
eſto ḡ.a.eſt tãta pars cui ↄueniat nutriri ꝛ augeri in po-
ris itra ipſam.a.recipiũt paſſim ptes nutrimenti.ꝛ ibi
exiſtẽtes aggenerãtur ptibus.b.c.ꝛ ceteris p̃exiſtẽtibus
illis iuxtaponũt ſ; nõ toti:q2 ſunt aliqd itra ipm totũ:
ſ; vlla pars de nouo genita ſit aliqd itra aliã partẽ illius
partis nutrite.eſto ꝙ illa ſit minima cui ↄueniat ꝓprie
nutriri vel augeri ſic ꝙ quelibet pars eius ſit nutrita vl̃
aucta.Et iſtud eſt neccẽm ponere.ſ.aliquã partẽ notabi-
lis quãtitatis minimã ſic auctã:q2 ſi quelibet pars in to
to quantũcũq3 modica augeret ꝓprie necẽ eẽt ꝙ auctũ
L ſemp augeret in duplo vel ſaltem in notabili quãtitate
A maiori q̃ p̃us:qđ eſt manifeſte falſum.❡ Sic ḡ appet
ad rõnẽ illaꝫ quõ in nutritione eſt iuxtapoſitio aliarum:
q2 ptibus minimis q̃ ꝓprie nõ nutriunt:ſ; nõ eſt iuxta-
poſitio illi qđ ꝓprie nutrit:cuiꝰ.ſ.alia ps fluxit:ꝛ poſtea
alia pars noua reſtaurat:ſ; illi fit quedã generatio.i.in-
trinſeca generatio ptis noue loco ptis antique q̃ fluxit.
❡ S3 ex iſtis adhuc nõ habet de modo augmẽtatiõis:
q2 illa aggeneratio q̃ fit in nutritiõe eſt momẽtanea.au-
gmẽtatio aũt nõ eſt in iſtãti cũ ſit motus.Illa ẽt põt fie-
ri ſine augmẽtatione:vt manifeſtuꝫ eſt ſm phm primo
T.c.41.ꝛ cir ca. de generatione.nec oportet hic addere modũ augmen-
tationis:q2 nõ querimus hic de nutritione:niſi vt habea
mus quomodo in nutritione manẽt partes homogenee
eedem vel non eedem.

De ſecundo p̃ncipali ſuppoſito ꝙ ad veritateꝫ nãe huiꝰ hoĩs ptineãt:nõ tm̃ ptes
eſſentiales.ſ.mã ꝛ forma:ſ; ẽt ptes integrales:nõ tm̃ ptes
etherogenee ſ; homogenee:ex q̃bus cõponunt etherogenee:ꝛ
breuiter qcqd fuit vere aliqñ aiatũ aĩa itellecti-
M ua vel per ſe aliqd huiꝰ aiati.dico p̃mo ↄnẽ hãc.Nõ qc
quid fuit in Petro ꝑ tota vita eius de veritate nãe eius
reſurgt in eo:pbat breuiter:q2 ex quo tales ptes multe
fluxerũt in vita eius:ꝛ alie multe redierũt ex p̃cedẽte ar-
ticulo.ſi oẽs ille redirẽt in eo vel eẽt corpus eius imode
rate dẽſitatis vel imoderate quantitatis.❡ Scđa ↄ eſt
videre que partes reſurgẽt vt ſit debite dẽſitatis ꝛ debi-
te magnitudinis.ꝛ hoc tãte quãte futurus eſſet in fine tri
ginta annoꝝ ſi vixiſſet:q2 tãte quãtitatis ponit qđlibet
reformãduꝫ in reſurrectione:qđ itelligo ſi nõ fuiſſet or-
batio in iſto ipediẽs eũ ptingere ad debitã quãtitatẽ in-
fra triginta annos:que contingeret in iſto nã nõ orbata.
❡ Hic duplex eſt via.hoc eniꝫ veruꝫ eſt ꝙ regulariter
pars p̃or in corpe hoĩs viuẽtis purior eſt ex p̃cedẽti arti-
culo.regulariter dico q2 ex ipedimẽto accidẽtali vel ex
pte ↄtinẽtis vel ex pte ↄueniẽtis vel nociuũ adhibiti põt
aliud accidere.hoc aũt eſt pbabile ꝙ corpus illud repa
rabit ex ptibus puriorib' que aliqñ fuerũt partes huiꝰ
corporis.ḡ habebit totũ illud qđ ↄctũ eſt ex parẽtibus:
N q2 hoc fuit puriſſimũ:ꝛ de alijs genitis ex nutrimẽto ſp
perioribus vſq3 ad quãtitatẽ ſufficiẽtẽ toti corpi.❡ Alia
via.nutritio nõ eſt per ſe necc̃ia niſi ad reſtaurationẽ de-
perditi.augmẽtatio aũt eſt per ſe necc̃ia vt genitũ attigat
ad debitã quãtitatẽ nãe ſue.In quacũq3 ergo nutritiõe
vſq3 ad terminũ augmentationis aliqd p̃ciſe ↄuertit ꝓ-
pter nutritionẽ.ſ.vt reſtauret illud qđ fluxit:aliqd aũtẽ
ꝓpter augmẽtationẽ.ſ.vt aegrat quantitas debita ẽt ſi
nihil flueret:p̃mũ quidẽ nõ eſt de p̃ncipali itentione
nãe.ſimplr̃ enim nã magis ↄſeruaret ad eẽ totius partẽ
que fluxit ſi poſſet ↄſeruare q̃ꝫ loco eius aliquã iperfe-
ctiorẽ reſtauret:ſed ſcđm eſt de p̃ncipali intentione nãe
volẽtis attingere quãtitatẽ pfectã.ita ꝙ ſcđm itentũ eſt
ꝓpter pfectionẽ acquirendã.p[m] aũt quaſi occaſionatuꝫ
ꝓpter vitãdã impfectionẽ.❡ Huic addit iſta ꝓbabi-
lis:ꝙ vſq3 ad quãtitatẽ debitã ille erũt ptes in corpore
reſuſcitãdo quas nã magis ex itẽtione fecit eẽ ptes illiꝰ
corporis:ſ; huiꝰ ſunt ille q̃ aduenerũt vt augerẽt:nõ autẽ
ille q̃ aduenerũt vt reſtaurẽt.ḡ reſurget corpus ex illo qđ O
p̃mo tractũ eſt a parentibus ꝛ ex alijs ptibus gñatis ex
nutrimẽto ꝓpter augmẽtationem debitã corporis vſq3
ad quãtitatẽ ſufficientẽ illi corpori.❡ Ille due vie in h
ↄſonãt:ꝙ qcqd tractũ eſt a parẽtibus reſurget:q2 ſm p̃-
mã viã illud eſt puriſſimum.iter oẽs ptes corporis:ſm
aliã viã illud eſt maxime de itẽtione nãe in iſto ſuppoſi
to:ſed diſcordãt quãtũ ad ptes genitas ex nutrimẽto:q2
p̃ponit huic adiũgi ptes q̃ fuerũt puriores in illo corpo
re ſm totũ fluxũ vite eius.alia ponit huic adiũgi ptes q̃
magis ex itẽtiõe nãe fuerũt de veritate huius corporis.
nõ aũt eedẽ ſunt puriores in toto fluxu tpis:ꝛ magis de
intẽtione nãe ptes huiꝰ:q2 ſemp p̃us genite regulr̃ erant
puriores ſiue magis ſiue minꝰ intẽte.ſemp aũt ſiue p̃us
ſiue poſteriꝰ ille que vltra reſtaurationẽ necc̃iaꝫ deperdi-
ti fuerũt genite fuerũt magis de itẽtiõe nãe.❡ Si obij
cias ↄ vtrãq3 viã:quõ ergo reſuſcitatus hẽbit eandẽ car
nẽ quã habuit hic viuus:Dico ꝙ nõ hẽbit p̃ciſe eandeꝫ
quã habuit in aliquo inſtanti:vel in aliquo tpe vite ſue. P
ſed nec habebit totã illã quaꝫ habuit in aliquo tpe p̃ter
illã quã ↄpit a parẽtibus:illã quidẽ totã hẽbit ꝛ alias p-
tes q̃s ſucceſſiue habuit:nũc iſtã nũc illã:ꝛ ſic eſt magis
idẽ corpus reſuſcitatũ corpi habito in hac vita q̃ ſi eẽt
idẽ qđ iſte habuit in aliquo inſtanti determinato vel tẽ-
pore vite ſue:q2 ſi eſſet idem illi pro tali inſtanti eẽt ma
gis aliud a corpore ſuo pro alio inſtanti.

Ad argumenta. ❡ Ad p̃mũ dico ꝙ illa coſta nõ fuit de veritate nãe
in adã:q2 p̃ter illã habuit coſtas ſufficiẽtes ſm ꝙ cõpe- Idẽ dic̃ Ri. di. p̃senti.ar. p̃mo.q.4.
tiit hoĩ cõiter.Illa aũt fuit ſibi data tãq̃ ſupflua quo ad
ſuppoſitũ:ſ; necc̃ia quo ad itẽtionẽ nãe ſicut in maſculo. Q
eſt ſemẽ nõ tãq̃ aliqd nãe illius ſuppoſiti:ſ; pp gñõneꝫ
alterius ſuppoſiti eſt in illo tanq̃ in vaſe.vñ nõ eſt aia-
tũ aĩa iſtius:ita fuit de illa coſta.❡ Uel ſi oĩno fingatur
ꝙ illa fuit coſta ſimpl'r ſibi necc̃ia ſicut ps integralis.Rñ°.
ſequit repleuit carnẽ ꝓ ea.i.loco eius aliã coſtã forma-
uit.Primũ verius credo:ſ; dato ſcđo nõ reſurget in adã
coſta trãſlata:ſ; alia.❡ Ad aliud credo ꝙ nũq̃ fuit nec
erit vſq3 ad fineꝫ mũdi aliqd eque de veritate humane
nãe in duobus ſuppoſitis.Et iõ reſurget p̃ciſe in vno in
quo magis fuit de veritate:magis inq̃ vel q2 in ipſo p̃-
rius vel q2 magis de intẽtione nãe ps eius.❡ Si autẽ
oĩno ↄtendat ꝙ ſimplr̃ ꝛ equalr̃ fuit de veritate nature
vtriuſq3.Dico ꝙ reſurget in illo in quo p̃us fuit aiata.ꝛ
h dicit Augꝰ.ꝛ ponit in lr̃a.reddit illi aĩe q̃ illã p̃mitus In enchi.c. 85.
vtẽ fieret aiaret.ꝛ iſtud eſt rõnabile:q2 poſt p̃mã aia-
tionẽ facta eſt illa caro illiꝰ hoĩs.ꝛ p ↄñs:ꝛ ſi poſtea q̃ſi
vſurpet ab alio nõ amittit illa p̃ma hitudo eius ad hãc
mãm.ſi aũt illi in quo fuit ſcđo de veritate nãe:ſufficiãt .ſ.animam.
ad quãtitatẽ debitã ptes alie q̃ fuerũt corpis ſui in ſuc- R
ceſſione vite ſue p nutritioneꝫ ex illis reparabit corpus
debite quãtitatis:q2 iſte fuerũt aiate iſta aĩa:ꝛ eſſentia-
liorẽ ordinẽ habuerũt ad illã aĩam p̃ter illud qđ in alio
reſurget:q2 ad aliã aĩaꝫ habuit eſſentialiorẽ habitudinẽ.

q̄ ad iſtā. Si vo pter illō qō in alio reſurget ꝑtes nutri-
mētales quas ille ſucceſſiue habuit:nō ſufficiāt ad debi
tā quātitatē corporis illius ſupplebit vn̄ voluerit oipo
tens. ¶ Ad aliud ſi poſſibile eēt ꝙ preciſe idem eēt
ſemen in duobus:ꝛ ꝑ ꝯñs idem eēt ꝑ de veritate nāe in
duob⁹ ſuppoſitis:qō tn̄ nunq̄ȝ credo fuiſſe nec ſoꝛ illud
reſurget in ꝑmo. ¶ Ad aliud dico ꝙ non eſt ſilr̄ rō de
toto ꝛ de pte:qꝛ ꝑ itēdit̄ reſtauratio eiuſdē toti⁹ in reſur
rectionē.nō ḡ ptes:maxime de illa pte que non eſt ꝑnci
palis ſine cuius idētitate totū pōt eē idem. ¶ Sed ſi ar
guas de pte ꝑncipali cuius vnitas requirit̄ ad vnitatem
S totius: Dico ſilr̄ de illa ſicut dixi de toto:qꝛ ptes homo
gence ſufficiētes ad quātitatē eius debitā reſurgēt in illa
pte organica:ꝛ hec ille que prius fuerūt de veritate nāe
illius ptis prius inq̄ȝ duratione ſi fuerūt equaliter de ve
ritate alterius:ꝛ quātum ad puritatē:ꝛ quātū ad intēſio
nē nature.ſi autem in aliquo alio principalius altero il
loꝝ modoꝝ in alio reſurgēt. Queſtio. II.

Circa iſtam 2ᵃᵐ ptē huius di. Quero ꝑ verū ignis īfernalis cruciet malignos ſpūs: Qꝛ nō. Aug⁹. 12.
Cap. 29. ſup Gen. arguit ex intētione ſic. Agēs eſt preſtātius paciēte.corpus aūt nō eſt preſtātius
T.c.43.ꝛ inde. Idem. 7. phy. t.c.8. 5⁰ phyſi. t.c. 22. ꝛ.6. phy. t.c. I.ꝛ.1. de generatione t.c.44. T.c.9.ꝛ ide. ſpū:ſȝ eō.ḡ nullū corpus agit in ſpūm. ¶ P̄. ſm ipſum
ibidē nō ſunt corporalia:ſȝ corporalib⁹ ſilīa qb⁹ aīe ex pte afficiunt̄.ḡ nō afficiunt̄ pena corporea. ¶ P̄. ꝑ̄o de
gñōne. Corp⁹ nō agit niſi ꝑ ꝯtactū.corp⁹ aūt nō pōt tāgere ſpūm:qꝛ illa tāgūt.ſe:quoꝝ vltia ſunt ſil.ſpūs nō hȝ
vltimū. ¶ Et ꝯfirmat̄ iſtud ꝑ phm̄.7.phyſi. vbi vult ꝙ agēs ꝛ patiēs opȝ eē ſil:ꝛ nihil hoꝝ mediū:ſpūs aūt nō
pōt eē ſil cū corpore:qꝛ ne⁹ corporis quaſi nō eſt in loco.
Tex.cō.51.ꝛ circiter. ¶ P̄. ꝑ de gñōne. Agēs intēdit ſibi aſſimilare paſſum:ſȝ
corpus nō pōt ſibi aſſimilare ſpūm:qꝛ tūc ſpūs eēt capax
alicui⁹ foṙe i qua aſſimilaret̄ corpi. ¶ Oppo^m Matth.
25. Ite maledicti in ignē eternū:q paratus eſt diabolo ꝛ
angelis ei⁹. ¶ P̄. Greg. 4. dialo. c.30. ſi diabolus eiuſqȝ
angeli cū ſint incorporei corporeo ſunt igne cruciandi.
quid mirꝝ ſi anime anteq̄ȝ recipiant corpora poſſint corporea ſentire tormēta. ¶ P̄. Aug^{us}. 21. de ciui. dei. c. 10.
Cur non dicamus q̄uis miris veris tamē modis ſpūs incorporeos poſſe pena corporalis ignis affligi. ꝛ iſtud ꝓbat ibi ꝑ hoc ꝙ ſpūs hoīuȝ incorporei poſſunt vel poterunt corpoꝝ ſuoꝝ vinculis inſolubilr̄ alligari.

Tho. ꝑ̄a di. q. 1. Egid. de ro. q̄li. 11. q. 9. Q̄li. 4. q. 15. Cap. 7. ad fi. Hic dicitur ꝙ ſpūs cruciat̄ igne inquātū eum
apprehēdit ſub rōne diſcōuenien-
tis. Et ꝯfirmat̄ ꝑ Greg^m. dial. 4. c. eo patit̄ quo videt:ꝛ
qꝛ cremari ſe reſpicit, cruciat̄. ¶ Ad poſſibilitatē hu⁹
eſt Aui. 9. meta^{ce}. vbi exēplificat de ſomnio. ꝙ aliqs magis cruciat̄ ex ſomnio ex tali apprehēſione phantaſtica
alicuius diſcōuenientis q̄ȝ affligeret̄ quādoqȝ in vigilia
ex pñtia eiuſdem. ¶ Cōtra hoc. aut vera apprehēſione
apprehēdit ignē vt diſcōuenientē ſibi:aut falſa. Si vera
oporteret ponere modū illius diſconueniētie qui nō apparet poſſibilis:qꝛ tanq̄ȝ ꝯtrium realr̄ corrumpitiuȝ nullo
mō pōt eē diſcōueniens nec a rōne nec a voluntate:qꝛ
obm̄ vt obiectū eſt cōueniēs potētie. Si falſa:ſequitur
primo ꝙ nō ab igne:ſed a ſua falſa eſtimatione cruciatur:qō eſt incōueniens:qꝛ ſicut nullus falſa opinione eſt
beatus:ita nullus eſt falſa opinione miſer. ¶ Secundo
ſi illa falſa eſtimatio eſt a deo:deus erit imediata cauſa
deceptionis. Si autē ab ipſo angelo nō videt̄ probabile.qꝛ ſm Diony^m de di. no. naturalia ſūt in eis ſplēdidiſſima.ḡ pōt nāliter apprehēdere ꝙ ignis nō eſt eis diſcōueniens. ¶ P̄. Gregorius vbi ſupra. Aīa nō ſolum videndo:ſed etiā experiendo incendium patit̄.

Hen. quol. 8. q. 38. Aliter dicitur ꝙ ſpūi dat̄ quidā hit⁹ ſupnālis ꝓpter demeritū peccati:ꝛ ꝑ
illū habitū ſubijcit̄ corporali agēti vt poſſit ab eo pati.
¶ Cōtra hoc:aut ille hitus eſt forma corporalis:aut ſpūalis. ſi corporalis:ita pōt deus dare illū habitū angelo vt
inhereat ſicut ꝙ angelus ſit albus:vel lapis ſapiens:qꝛ
equalis eſt repugnātia vtrobiqȝ ſuſcipiētis ad ſuſceptū.
ſi ſpūalis:ḡ nō per illū magis eſt paſſum ꝓportionatū
corpori vt agēti q̄ȝ ꝑus. ¶ P̄. Habitus nō eſt quo ſimpliciter poſſumus ſed quo aliq̄liter poſſumus.ḡ in quo
nō eſt po^a ſimplr̄ ad agere vel pati:in eo non eſt po^a ad
ſic agere vel pati:ſȝ in nā illa nō eſt ſufficiēter po^a ad patiēe:ille hitus pōt dare poſſe:qꝛ nō eſt po^a. ¶ P̄. Illa
pena reciperet̄ imediate in illo hitu tanq̄ȝ in ꝓpmo receptiuo:ꝛ imo nec mediate in ipſa nā angeli ſi repugnat illi nāe.ꝛ ſi detur ꝑmū ſequit̄ ꝙ ille habitus ſeparat⁹ ab
angelo poſſet puniri eadē pena. Si ſcd̄m ſequitur ꝙ nullo modo angelus punitur ſed tm̄ ille habitus.

I A Ad queſtionem dico ꝙ ſm Augu^m de ci. dei 14. c. 15. dolor carnis tm̄mō
eſt offenſio aīe ex carne:ꝛ quedā ab eius paſſione diſſenſio. ſicut aīe dolor qui nuncupat̄ triſtitia eſt ab his reb⁹
que nobis nolētib⁹ accidūt. Ex hō appet ꝙ dolor eſt paſſio ꝯñs apprehenſionē ſenſitiuā ꝛ in appetitu ſenſitiuo.
Triſtitia aūt eſt ꝓprie in appetitu itellectiuo:aut in volūtate:ꝛ ꝯñs apprehēſionē euētus alicuius obiecti noliti. ¶ Primū. ſ. dolorē ꝓprie dictū nō opȝ querere in ſpiritibus ſiue angelis ſiue aīabus ſepatis niſi fingat̄ ꝙ in Vide mag. in littera.
ſpū ſepato ſit appetitus ſenſitiuus ꝛ pari rōne ſenſus:ꝛ
tūc ēt poſſit ineſſe ſibi paſſio:tā ſm appetitū illū q̄ȝ ſm
ſenſum:qō truffaticū eſt ſm Ariſt^{lem} ꝑ de aīa. nihil aliud T.c.64.
eſt dicere animā triſtari vel gaudere q̄ȝ texere vel edificare. qō vtrūqȝ verū eſt ꝓut ſunt paſſiones appetitus ſenſitiui:qꝛ ille ſūt paſſiones totius ꝯiūcti ſicut ꝛ ſentire ad
qō ꝯſequit̄ paſſio. Eſt ergo totius ꝯiūcti ex de ſenſu ꝛ de
ſomno:nec tn̄ nego in aīa ſenſitiua eē illā ꝑfectionē que
eſt cōpletiua in rōne po^e ſenſitiue.nā illa nō eſt aliō ab
ipſa eſſentia aīe itellectiue tenēdo qō tenui. 2. li. di. 16. ꝙ
pn^a operādi ex parte aīe nō ſunt accn̄tia aīe. Sȝ illa ꝑfectio que eſt in aīa:ꝛ imo eſt realr̄ ipſa nā aīe:nō eſt po^a viſiua vel auditiua niſi ꝑtialiter:ſȝ ꝓpria po^a viſiua eſt quādā eſſentialiter icludēs illā ꝑfectionē aīe ꝛ aliā ꝑfectionē corporis mixti correſpōdentē iſti ad opationē cōem.
B ꝛ eodē mō ipſa ſenſatio eſt ꝑ totius ꝯiuncti ex iſtis duobus:ita ꝙ ꝓprimū ſuſceptiuū ꝛ rō ſuſcipiēdi nō eſt in aīa
vel aliqd qō ꝑciſe eſt in aīa.nec forma mixtiōis in organo:ſȝ forma totius cōpoſiti ex corpore mixto ꝛ aīa.ꝛ talis ꝑfectio eſt ꝓxima rō recipiēdi ſenſationē:ꝛ iō illa forma totalis eſt po^a ſenſitiua.nec vna pars eius. ſ. forma
mixti.nec alia. ſ. forma aīe itellectiue.ḡ de dolore vt diſtinguit̄ a triſtitia non opȝ q̄rere cām nec in ſpū ſepato:
nec in aīa ſepata:qꝛ nō pōt eē ibi. ¶ De triſtitia videamus⁹. dico ꝙ cū ſit in voluntate ex apprehenſione extitie
obm̄ diſcōueniētis ſm rōnē vel opȝ q̄rere obm̄:qō ſtatiȝ
oſtēdat̄ vt diſcōueniēs per rōnē:ꝛ tn̄ poſitū. vel ſi non:
pōt ſtatiȝ oſtēdi vt diſcōueniēs niſi a rōne errāte:qꝛ nō
eēt diſcōueniēs michaeli:ꝛ nō vt rōnabile ꝙ illa afflictio ſequat̄ apprehēſionē erroneā.opȝ inuenire ibi obm̄
diſcōueniēs ſm rōnē ꝛ nolitū:ꝛ tn̄ poſitū. dico autē ꝙ
C ignis ille eſt obm̄ ſic diſcōueniēs:ꝛ hō dupl̄r. ꝑ vt detinēs
ſpūm diffinitiue. 2⁰ vt imutās obiectiue. ¶ De ꝑ nullū
corpus vt locās eſt locato diſcōueniēs:niſi qꝛ aliud corpus eſt ſibi ꝯueniēs. ſpūs aūt ſicut cū nullo corpore hȝ
nālem cōueniētiā:qꝛ tūc illud eēt naturale ſaluatiuȝ
eius:ita ad nullū corpus hȝ nālem diſcōuenientiā:ꝓp

quam detineri ibi ſit nãe ſue diſcõueniẽs. vñ ſi michael
cuicũqz corpori eẽt ex ꝑcepto diuino ↄiunctus localiter
diffinitiue & ꝑpetuo. ⁊ h̄ apprehẽderet: nullo mõ appre
hẽderet vt diſcõueniẽs nec vt mãm triſtitie. ğ ad habẽ
dum triſtitiã de igne detinẽte opꝫ vt iueniat̃ pmo ratio
noliti. ſic angelus malus habet nolle detineri ꝑpetuo ab
igne: ⁊ ſpãliter ſub iſta rõne ex ſnia diuina vel volũtate
diuina illic effectiue detinẽte: ⁊ ad iſtud nolle iclinat affe
ctio cõmodi ſm quã appetit libertꝫ vſum po[te]: vt ſicut
natura ſua eſt idifferens ad qðcũqz corpus ſic poſſet ſe
facere pñtẽ cuicũqz corpori. ꝓmouet aũt ſupbia ꝓ
D pter quã appetit vti ꝓpria ptãte. Cõſumat iuidia ꝓpter
quã nũq̃ʒ vellet determinare eſſe ꝓpter ſniaʒ vel actio
nẽ diuinã. Iſtud nolle ꝑcedit detẽtio ⁊ apprehẽſio detẽ
tionis. Iſto autẽ nolle lʒ inordinate poſito in voluntate
eius ſequitur apprehẽſio certa de euẽtu iſtius noliti: ⁊ ex
hoc tertio vel qnto cõputãdo iſta duo que ꝑcedũt nolle
ſequit̃ triſtitia. ❡ Si q̃ras nũquid illã triſtitiã effectiue
cauſat ignis detinẽs: ❡ R[n]o. ignis nõ detinet ſpũʒ effe
ctiue: q2 qð nõ locat aliqd effectiue nec ipedit ipꝫ amo
ueri ab hoc loco nõ detinet ipm. hec domus quidẽ non
detinet me effectiue quantũ ad p[m]: q2 nõ locat me effecti
ue: tñ ipedit me moueri ad aliũ locũ: ⁊ iõ põt dici quodã
modo effectiue me detinere ſicut ꝓhibẽs aliã detẽtionẽ
formalẽ. vñ locus formal[r] me cõtinet ⁊ locat nõ autem
effectiue. ſed neutro mõ põt aliqs locus corporalis deti
nere angelũ. ğ tñmodo ille ignis formaliter detinet: ita
ꝙ nulla eſt detẽtio ignis ꝑtinẽs ad genus actionis: ſʒ tñ
modo reſpectus extrinſecus adueniẽs reducibilis ad ge
E nus vbi: detinẽs aũt actiue ſiue pmo mõ: q2 determinãs
actiue ad locum illum ſiue ſcðo modo: q2 ꝓhibens ab
illo loco ad aliũ locũ deus eſt imediate: q2 ↄ volũtatem
angeli nõ habẽtis ſaltẽ angelũ ſuperiorẽ nõ poſſet fieri
F ſic detẽtio niſi a deo imediate. Sʒ vlterius angelus nõ
tñ odit detẽtionẽ actiuã dei: ⁊ ſuaʒ paſſiuã a deo: ſʒ odit
detẽtionẽ formalẽ ꝑpetuã ab illo igne: nec tñ apprehẽ
dit illã detẽtionem actiuã vel paſſiuã vt poſitã vel cõti
nuandã: ſed illã detẽtionẽ formalẽ. ⁊ p ↄñs de illa deten
tiõe formali triſtat̃. obm aũt triſtabile ꝓprie cã eſt ipſi[us]
triſtitie: q2 nõ volũtas imediate: tunc enim eſſet in ptãte
eius imediate triſtari vel nõ triſtari. qð nõ eſt verũ po
ſita nolitione ⁊ apprehẽſione noliti: ita ꝙ detẽtio illa for
G malis vel ignis ille detinẽs formaliter effectiue ↄtriſtat:
⁊ ſic vltra cuꝫ triſtari ſit formaliter cruciari eo mõ quo
Vide Tho. vbi. ſ. ⁊ Ric. hoc dicẽtes. poſſe eſt ſpũm cruciari: ſequit̃ ꝙ ignis vt formaliter de
tinẽs ſpũm effectiue cruciat: ⁊ ſm illũ modũ põt ſaluari
dictũ illud quo mõ ignis eſt inſtrm̃ dei cruciãdo: q2 pnci
palius odit detẽtionẽ actiuã dei: ⁊ ſuã paſſionẽ a deo: q̃ʒ
detentionẽ illã formalẽ ignis: q2 ſcðaʒ nõ odit niſi in or
dine ad pmã: ⁊ ita ꝙ affligit obiectiue: in ſcðo affligit in
virtute pmi: ⁊ ita inſtrãliter. nec ſequit̃: ignis nõ detinet
Speculo notabile. effectiue: ſed tñ formaliter. ğ nõ affligit effectiue: q2 ipꝫ
vt detinẽs formal[r] eſt obm nolitũ ⁊ apprehẽſum vt po
ſitũ. Et ideo effectiue ifert triſtitiaʒ. ❡ Si dicas hoc eſt
nõ tñ q2 nolitũ: ſed q2 obm eſt ſm ſe diſcõueniẽs: q2 ſpi
ritui cõuenit libertas ac idifferẽtia ad quẽcũqz locũ cor
poralẽ. ğ. Aña eſt falſum: vt dictũ eſt ſupra de michaele
ſi apprehẽderet ſe ꝑpetuo determinari ad certuꝫ locum
vnũ a ſnia diuina nõ triſtaret̃: q2 etſi in eo ſit libertas vl'
indifferẽtia ad loca: nõ tñ ad illa vt in actu tanq̃ʒ perfe
ctio nãlis: q2 ſicut nec vn[us] locus: ita nec idifferẽtia ad q̃
cũqz loca nãliter ꝑficit angelũ: ⁊ iõ determinatio ad vnũ
nõ eſt cõtra nãlem inclinationẽ angeli. ❡ Exẽplum il
lius modi triſtãdi põt eſſe in hoibus deſiderãtibus mo
ri: q̃bus triſtis eſt vita. hoc mõ odiũt animã in corpore

ſuo eſſe: ↄſqꝫ ad inſtãs mortis nãlis ꝓpter aliqð odibile
ↄcomitãs vitã mortalẽ ⁊ ſcðo apprehendãt iſtud nolitũ
fore: ⁊ ideo tertio ſequit̃ triſtitia de detẽtione aĩe in cor
pore ſeu de corpore vt detinẽte aĩam nõ ꝙ corpus deti
neat effectiue aĩam: ſed qũocũqz vt ſuſceptiuũ forme: ⁊
vt ſic detinet eſt obm nolitũ: ⁊ vt ſic apprehẽſum effecti
ue ↄtriſtat: ⁊ iſtud haberi põt a Greg. dial'. 4. Si viuen Cap. 30.
tis hoĩs ſpiritus incorporeus tenetur in corpore. cur non
poſt mortem incorporeus ſpiritus corporeo igne tenea
tur: ⁊ Augu. 21. de ciui. dei. c. 10. Si ſpiritus hominuꝫ ꝑ
fecto incorporei: ⁊ nunc potuerunt includi corporalibus
membris: ⁊ tunc poterunt corporum ſuorum vinculis
inſolubiliter alligari.

De ſecundo modo. ſ. q̃liter vt obm irritans cõ
triſtat: cõſilr quo ad aliqd dõm eſt
H ⁊ pmo: itellectus eniꝫ angeli determinat̃ ꝑpetuo ad itẽ
ſe cõſiderãdũ ignẽ in rõne obiecti. 2° apprehẽdit iſtam
determinationẽ ad talẽ ↄſiderationẽ. 3° odit: ⁊ ſicut pus
iſtud odiũ orit̃ ex affectiõe cõmodi ex qua vult qðcũqz
obm ꝓut ſibi delectabile fuerit ↄſiderare nũc hoc ⁊ nũc
illud: ⁊ ꝓmouet̃ ex ſupbia ex qua vult vti itellectiua ſua
ſm iperiũ volũtatis ꝓprie: ⁊ ↄſumat̃ ex iuidia pp quaꝫ
odit determinari a deo ad aliquam ↄſiderationẽ vnicã.
4° ſequit̃ apprehẽſio nõ tñ nuda iſti[us] ↄſiderationis ſicut
in 2°: ſʒ apprehẽſio certa de euẽtu iſti[us] ↄſiderationis intẽ
ſe ⁊ ꝑpetue. 5° ex h̄ ſequitur triſtitia. ❡ Quo ad aliqd aũt
I eſt diſſile hic ⁊ in ꝑcedẽti quo ad p[m]: q2 ignis hic hꝫ rõnẽ
agẽtis effectiue detinẽtis itellm angeli in intẽſa ↄſidera
tione ſui: ⁊ nõ ex impio volũtatis angeli. ❡ Et ſi queras
quõ illa poſſit cõpetere igni cũ nullũ corpus poſſit itelli
gẽtiã ſpũs ita efficaciter mouere vt nõ magis ſubſit itel
ligẽtia volũtati ipſius ſpũs q̃tũ ad determinationẽ act[us]
De tri. c. 3. q. ⁊ alibi ſepe habetur. ↄſiderãdi. ſ. h̄ vel illud: ſicut Aug. dicit. ꝙ volũtas auer
tit ⁊ ↄuertit itelligẽtiã: nũc ad hoc nũc ad aliud. ❡ Opꝫ
ğ dicere ꝙ iſtud nõ ↄuenit igni vtute ꝓpria: q2 tota vtu
te actiua ignis poſita angelus ſibi dimiſſus poſſet igneꝫ
vel aliud corpus idifferẽter ↄſiderare ꝑ impio volũta
tis ſue. Iõ opꝫ dicere ꝙ illa detẽtio in ↄſideratiõe ignis
intẽſa ⁊ ꝑpetua ⁊ ↄ volũtatẽ angeli ſit effectiue a deo pn
cipal[r]: ⁊ ab igne vt actiue: ſʒ min[us] pncipal[r]. Et põt poni
exẽplũ ſic intell[s] agẽs ⁊ phãtaſma ſe hñt ad mouẽdum
K intellm polẽ in nobis. ſic in ꝓpoſito deus hꝫ ſilẽ mo
dũ itellui agẽti: ⁊ ignis phãtaſmati: ⁊ eẽt oĩno ſile ſi i no
bis intell[s] agẽs eẽt ſoial[r] volẽs ⁊ pol[s] is ſilr. ⁊ agẽs ꝑ vo Exemplum doctrinale.
lũtatẽ ſuã determinaret aliqð certũ phãtaſma ad mouẽ
dũ efficaciſſime itellm polem ↄ volũtatẽ ei[us]. nec obſtat
ꝙ pn[le] agẽs ⁊ iſtrm̃ nõ ſunt in eodẽ ſuppoſito hic: ſicut ibi
intell[s] agẽs ⁊ phãtaſma: q2 ordo agẽtiuꝫ illoꝝ nõ reqrit
idẽtitatẽ ſuppoſiti. ❡ In 3° ẽt eſt dña hic ⁊ pus: q2 mul
to magis odit angelus ꝑpetuã detẽtionẽ itelligentie ſue
L in itẽſa ↄſideratione ignis q̃ʒ detẽtionẽ formalẽ ſui loca
liter diffinitiue ab igne: q2 in oppoſito pmi. ſ. libero vſu
itelligẽtie ſue ꝑ impio volũtatis circa qðcũqz obm mul
to magis ↄſiſtit pfectio ei[us]: ⁊ multo magis deſiderat̃ q̃
in libero vſu ptãtis ſue motiue q̃tuꝫ ad vbi diffinitiue.
Illa aũt detentio in ↄſideratiõe itenſiſſima ignis ipedit
p[m] libertatẽ: q2 ꝑ h̄ ipedit̃ intell[s] eius pfecte ↄſiderare
alia ↄſiderabilia: ſʒ detẽtio diffinitiua ab igne nõ ipedit
niſi 2[m]. ſ. libertꝫ vſuꝫ po[te] motiue vt nõ poſſit ſe facẽ pñtẽ
cuicũqz corpi. ❡ Ex h̄ ſequit̃ dña in 5° ꝙ multo maior
erit triſtitia ex illa 2° cã q̃ʒ ex ꝑcedente: q2 vbi eſt maior
nolitio ⁊ eque certa apprehenſio de euẽtu ſequitur maior
triſtitia. Eſt ẽt dña in iſto ⁊ ꝑcedẽti quo ad hoc aliqual[r]
ꝙ magis põt dici ignis effectiue affligere ſpũm iſto mõ
q̃ʒ mõ ꝑcedẽti: q2 ibi tñmõ affligit effectiue: q2 vt obm

M nolitū apprehēſū3 cāt triſticiā3:hic aūt effectiue cāt p^m apprehēſionē ad quā determinat̄ intellus q̄ eſt nolita:ꝛ ita hec h3 q̄ſi duplicē actionē:in p̄ori nō niſi ſimplicem: ſed ſicut in p̄ori nō ponebat̄ diſconueniētia ignis ex nā
a.l. nolitum. rei:ſ3 tm̄ mō nolitio detinētis:ita ꝛ hec diſcōueniētia nō eſt ignis vt obiecti ꝯſiderati:ſ3 finalr̄:q2 nolitū eſt illud obm̄ ſic ꝯſiderari:tū eſt maior inclinatio ad nolle ſic q̄3
Arg^s ſubtiliſſima ꝛ pluribꝰ applicāda. in mō p̄ori. ¶ Cōtra vtrūq3 modū ſunt iſtātie.ꝯ p̄mum q2 oēs detinet equalr̄:ḡ oēs cruciabūt̄ equalr̄.ꝯn̄s eſt ꝯ Aug^m.21.de ciui.c.16. Nequaq̄3 negādū eſt ip̄m eternū3 ignē alijs leuiorē:alijs futurū eē grauiorē ſiue ipſius ardor p pena digna cuiuſcūq3 variet̄:ſiue equalr̄ ipſe ardeat:ſ3 nō eq̄lē moleſtia ſentiat̄. Ex qua ēt auctē vī hri ꝙ ardor cruciabit eos ꝛ nō tm̄ detentio. ¶ Cōtra 2^m.q2 ſi nō niſi intelligibilr̄ ip̄rimit talē impreſſionē ſequit̄ delectatio:q2 illa eſt ꝯueniēs poᵗ intellectiue.pbat̄ ēt q2 delectaret michaelē. ¶ Cōtra vtrūq3 ſimul:q2 ſi nō nolit vel non odiat ſic detineri vel ab obto ſic imutari nō triſtabit̄:ac p h̄ cū3 in ptāte eius ſit nō nolle/in ptāte eius erit nō cruciari. ¶ P̄. Eque poſſet affligi i lapide vel ſole vel celo empyreo ſi detineretur diffinitiue ab illis ꝛ mutaretur ab illis obtiue. ¶ Ad p^m detētio formalis q̄ eſt ſm̄ diffinitionē formalē eq̄lis ē:ſ3 nolle nō eſt eq̄le: imo itēſius in his q magis peccauerūt:ꝛ iō maior triſti
Jn.2.diſt.7. ꝛ 4ta diſt.4. 6.49.ꝛ.50. tia. ¶ Ad 2^m nō eſt in ptāte co2 illud nolle vel nō nolle ſicut tanget̄ de ꝯtinuatiōe mali actus in eis:cuiꝰ cā forte
N eſt actio ꝯtinua cāe ſupioris agētis ad aliqd vniforme in eis pp demeritū p̄cedēs ad qō vniforme ſequat̄ vniformiter afflictio co2:ꝛ pp h̄ non pōt aliqs remiſſiꝰ nolle q̄3 mō nolit:q2 ſic nō eſt in ptāte eius actus:ita nec modus actus:ꝛ ſicut cā ſupior vniformiter agit ad nolle:pp qō cā iferior nō pōt difformiter agere ab ip̄ſa:ita vniformiter agit ad itēſionē huius nolle. ¶ Ad aliud p^o impſſio q̄ eſt ad itellectionē ignis delectabilis eētꝰ ex ſeip̄ſa itellectui:ſ3 in q̄nto iſtanti poſt nolitionē.i.apprehēſionē euētus noliti.ex illa apprehēſiōe nolita ꝛ apphēſa cāuit triſtitia. ¶ Et ſi dicas ſaltē apprehēſio vt in p̄ inſtāti poſita cābit delectationē. ¶ Rn̄^o nō pōt:q2 appetitus ille in eodē iſtāti h3 triſtitiā vehemētē:ꝛ illa excludit oē gau
Cap.18. diū nō tm̄ ꝯriū ſ3 impertinēs ex.7.ethiᶜ. ¶ Si dicas cā delectationis eſt p̄or nāliter q̄3 cā triſtitie. ¶ Rn̄^o in habētibus tm̄ ordinē nālem:ꝛ ſimultatē realē efficaciꝰ ex
O cludit minus efficax:ꝛ3 efficacius ſit poſteriꝰ nā:nec mirū q2 impediēs ſiue ꝓhibēs q̄nq3 eſt poſterius nāliter. agēs tū p^m impedit̄ per ꝯctionē eius.exēplu3 in generatiuo vnius ꝛ alteratiuo ad contrarium.

Ad argumenta.

Ad p^m.illa ꝓpoſitio Aug^ni pēdet ex iſta ꝙ agēs eſt p̄ſtātius termino foꝛali actionis:ꝛ terminus foꝛalis actionis eſt p̄ſtātior ſuo receptiuo. ¶ Scda aūt iſta2 nō eſt
P vera niſi inquātū h̄ eſt actus:ꝛ illud poᵗ:ꝛ ſic ꝯcedendū eſt agēs inquātū in actu formali vel virtuali eē preſtantius paſſo inquātū eſt in poᵗ ad illud.vn̄ illa ꝓpō.agens eſt p̄ſtātius paſſo.vera eſt quātū ad h̄ ꝙ patiēs recipit ab agēte ꝛ quātū ad h̄ nō pōt ſe facere in actu p ſe:ſicut ſm̄ id ſit in actu p agēs:ſ3 ex h̄ nō ſequit̄ ꝙ ſit p̄ſtātius abſolute nā illius qō eſt ſuſceptiuū:ſicut nec de termino formali reᵘ eiuſdē:ſed q2 Aug^s intēdit ꝯcludere p illud argumētū ꝙ corpus nō agit in ſpūm:pōt dici ꝙ maior ſua eſt vera ō agēte eguoco ꝛ totali ſeu p̄ncipali.alr̄ nō. etſi ꝯ eſt vera:ꝛ ꝯceſſu3 eſt ꝙ ignis nō eſt agēs p̄ncipale in ſpūm ſiue in illa detētione:q2 in illa nō agit:ſ3 formaliter diffinitiue ꝯtinet:ſiue in imutatione:q2 ibi non agit niſi vt inſtrm̄ dei:ſicut phātaſma ſe h3 ad itelm̄ agēte3. Jn cāndo aūt triſtitiam hoc mō vel illo nō eſt p̄ncipale agēs ſed ip̄ſa volūtas nolēs illud obm̄:magis.n.ex h̄ ꝙ obm̄ eſt nolitū ſequitur triſtitia q̄3 ex rōne obti in ſe vel ip̄ſa apprehēſio euētus obti noliti:q2 obm̄ nō tm̄ nolitū ſ3 vt nolitū apprehēſum eſſe vel fore contriſtat. ¶ Ad aliud Aug^ni pōt exponi ibi de his q̄bus ſpūs afficiuntur īmediate:q2 illa ſunt ſilia corp̄ibus:q2 paſſiones aliquo mō cāte a corp̄ibus.nō aūt de illis q̄bus afficiunt̄ ſpūs mediate:q2 iſta ſunt corporalia:vel qō idē3 eſt exponat̄ de afficiēte formalr̄ nō effectiue. ¶ Ad aliud.h̄ vīr eſt verū ꝙ op3 agēs eſſe p̄n̄s patiēti:ſaltē ſm̄ v̄tutē actiuā: ꝛ ex h̄ ſequit̄.vbi p̄n̄tia ꝓportionata nō pōt hri niſi p cōtactū regrit̄ ꝯtactꝰ.vbi aūt verior pōt hri illa multo ma
Q gis ſufficit ad actionē.ſ3 multo verior pōt eē p̄n̄tia ſpūs ad corpus p coexiſtiā q̄3 ſit illa p ꝯtactū. ¶ Aliter pōt dici ꝙ regrit̄ cōtactus virtualis nō mathematicus.ꝯtactus aūt virtualis eſt ꝙ aliqd in iſto poſſit eē terminus virtutis in illo.qō nihil eſt aliud q̄3 illud hre v̄tutē cātiuā alicuius in illo:ꝛ iſto mō deus ſi nō eēt citra orbē lune p̄n̄s eēt cētro terre:ſicut dictū eſt in li.p̄.di.37. ¶ Ad q.vnica. aliud pōt dici ꝙ cā equoca equoce aſſimilat ſm̄ aliqd qō h3 in ſe nō formalr̄ ſ3 virtualr̄:ꝛ hoc modo obm̄ qō eſt nolibile h3 in ſe triſtitiā ꝛ ſm̄ illā aſſimilat. ¶ Alio mō pōt dici ꝙ illa ꝓpoſitio eſt vera de agente p̄ncipali nō inſtrāli.deus aūt eſt hic agens p̄ncipale ꝛ ſibi aſſimilat paſſu3:q2 intelligit ꝛ vult afflictionē illius:ꝛ ſm̄ hoc intellectum ꝛ nolitum aſſimilat ſibi paſſum. a.l. volitum.

¶ Queſtio tertia totius diſtinctionis.

Secundo quero

Utrum hoīes dānati poſt iudiciū cruciabunt̄ illo igne iſernali: Cap.9. Q2 nō.6 topicoꝝ3. Oīs paſſio facta magis abijcit a ſuba.ḡ ſi ꝯtinue cruciarent̄ ab illo igne magis ac magis deperderet̄ co2 ſuba.ꝛ p ꝯn̄s tandē oīno cōſumarent̄:qō eſt ꝯ illud Job.20. Luet oīa q̄cūq3 ipſe ſecit:nec tū cōſumet̄.ꝛ ꝯ illud Apoc. Deſiderabūt mori ꝛ Cap.9. fugiet mors ab eis. ¶ P̄. Aut patient̄ ab illo igne realiter imutāte.aut tm̄ itētionalr̄.non realr̄ pp duo.p̄mo q2 ceſſante p̄ motu reali nō vī aliqs morꝰ realis poſſibilis cū poſterior depēdeat a p̄ori:ſ3 poſt iudiciū ceſſabit primus motus.ḡ. ¶ 2° q2 tūc realiter corrumperet̄ corpus illud:q2 vnū ꝯriū eſt realiter corruptiuū alterius. S3 ſi tm̄ erit itētionalis nō erit afflictiua:q2 illa paſſione pateret̄ ſenſus hri ibi p̄n̄tis ab igne.ḡ nulla paſſione patient̄. ¶ Oppoſitū Matth.25.index dicit hoībus damnandis. Jte maledicti in ignem eternum.

Ad qōnem

p3 ꝙ ignis p̄ſens corruptibili aīato aīa ſenſitiua pōt hre in illud duplicē actionē.ſ.realē que eſt vniuoca:ꝛ itētionalē3 que reᵘ il
A lius eſt equoca:q2 ſpēs ſenſibilis nō ſimplr̄ eſt eiuſdē3 ſpēi cū ip̄ſo obiecto. ¶ Ad ꝓpoſitū ḡ dico ꝙ poſt iudiciū cū corpus hoīs ſit per ſe corruptibile ignis p̄ſens poterit hre in illo vtrāq3 actionē:q2 nō repugnant ꝛ eſt ibi tā ſuſceptiuū q̄3 cā actiua vtriuſq3:niſi dicas realē3 tunc
q.2. īpediri ꝓpter defectū motus celi:ſed de h̄ di.48.pōt ēt tūc vna eē ſine alia loquēdo de poſſibili abſolute:q2 neutra depēdet eſſentialr̄ ab altera.vn̄ ꝛ mō ſunt ſepabiles ſi aliqd ſit ſuſceptiuū foꝛe realr̄ ꝛ nō itentionalr̄:ꝛ aliud ecōuerſo:ſ3 tūc nō poterit vna nō ineſſe niſi ꝓpter aliqō īpedimētū:ꝛ hoc vel q2 deus nō coagit igni ad illā actionē:vel q2 aliqō agēs creatū īpedit vnā actionē:ꝛ nō aliā.
B ¶ 2° dico ꝙ ſola itētionalis ſufficit ad cāndum dolorē: ſola aūt realis ſine itētionali nō ſufficeret ad hoc. Scda Vide Dd.4 li.ii.q.8.ꝛ.9 pars eſt manifeſta:q2 l3 lignū calefiat quātūcūq3 exceſſiue:tū nō dolet. Prima probat̄:q2 excellēs ſenſibile vt excellēs ſenſibile natū eſt iferre dolorē:q2 eſt diſconue

niēs

niens inquantū tale: ⁊ tñ inquantū excellēs ſenſibile nō
immutat niſi itētionalr: ſ3 enim alia immutatio realis cōco/
mitet̄ qua diſſolueret̄ organuz a media ꝓportione in qua
ꝯſiſtit. tñ ſi ſine illa actione eēt obm̄ diſcōueniēs ſenſa/
tū ſequeret̄ dolor. Hoc ēt ꝓbat̄: q2 aliqñ vbi eſt modica
vl' nulla immutatio realis eſt magnus dolor ꝑꝑ immutatio/
nē intētionalē. ſicut ſi manus fuerit exceſſiue frigefacta
ex cōtactu niuis vel glaciei: ſi ſtatiȝ approximet̄ igni: eſt
ibi vehemēs dolor ab illo obto immutante: ⁊ tñ modica
vel nulla actio realis a calido in manu ꝑꝑ excellētiā cō/
C trarij. ſ. frigoris in ipſo paſſo. ¶ Modus aūt eſt iſte do
lor ſic̄ ⁊ delectatio ſēſitiua eſt paſſio cāta in appetitu ſen
ſitiuo ab obto apprehenſo ꝑ ſenſuȝ. ſicut ḡ aliqđ obm̄ in
quātū obm̄ h̄ eſt itētionalr motiuū ē ꝯueniēs: ita cāt po
ſita ſenſatione delectationē in appetitu ſenſitiuo: vñ nō/
eſt facile in oī delectatione ſaltē viſus ⁊ auditus fingere
immutationē aliquā realē ad ſalutē ipſius ſuppoſiti. Eodē
mō l3 immutationē intētionalē obti diſcōuenientis ꝯcomi/
tet̄ alia immutatio realis diſcōueniēs nāe: qđ forte nō eſt
veꝝ in viſu ⁊ auditu: ſequit̄ dolor cātus ab illo obto ſen
D ſato vt ſenſato in appetitu ſenſitiuo. ¶ 3° dico ꝙ ꝓbabi
lius vī poſt iudiciū ponere ſolā immutationē itentionalē:
q2 etſi poſſit vtraq3 tūc poni ex ꝑ̊ articulo: tñ realis nō fa
ceret aliquē dolorē ſine itētionali: nec ēt cū itētionali: ſ3
ſola immutatio itētionalis faceret dolorē. ḡ cū pluralitas
nō ſit ponēda ſine nēcitate: ⁊ non ponit̄ ibi paſſio ignis
niſi ꝑꝑ afflictionē illoꝝ ab igne ſufficit ponere ſolā iten
tionalē: ita ꝙ alia poſita vī ſuperfluere: q2 nihil faceret ad
hūc finē. ¶ ꝑ̄. Cōgruū eſt ponē circa dānatos ita pau/
ca miracula ſicut poſſe eſt: cū nō ſit veriſile ꝙ deus velit
circa eos tūc multiplicare miracula vltra illud qđ req/
rit̄ ad punitionē eoꝝ iuſtā: ſ3 ponēdo actionē realē: ⁊ cū
h̄: vt nēce eſt: itētionalē. vī ꝙ op3 ponē circa eos plura
miracula q̄3 ponēdo ſolā itētionalē. ḡ ⁊c̄. Probo mino/
rē: l3 q̄cūq3 via hēat ponē ꝙ tūc nō corrūpunt̄ a cā intri/
Difficultas curioſa ⁊ ſubtilis ſed non in doctrina ꝓhi. ſeca. ⁊ h̄ vel ꝑ ꝯſeruationē diuinā miraculoſaȝ vl' nō mira
culoſaȝ ſ3 iuſtā: q2 corrūdētē ſtatui finali in q̄ iā illi ſūt.
tñ ſi ponat̄ actio realis ibi eſt aliq̄ cā corruptiua extrin/
ſeca. ⁊ miraculū vī ſi illud nō corrūpit: cū cā que pōt i/
ducere aliqđ icōpoſſibile alicui poſſit ipm̄ corrūpere. il
le aūt ignis pōt iducere calorē oīno icōpoſſibilē q̄litati
mixti req̄ſite ad vitā. ſi ḡ illū non iducat in ſummo: ⁊ tñ
agat realr miraculū eſt. ſic̄ fuit in camino vbi ignis non
habuit oēm actionē quā ex nā ſua hēre potuiſſet. ſi iteruȝ
iducat calorē in illo gradu miraculum eſt ꝙ ille gradus
ſtat cū vita. ¶ Si dicas eodē mō ex alia pte op3 pone/
re miraculū ne corrūpat̄ ab extrinſeco. nā nāliter immu/
tatio illa itētionalis exceſſiua cāt dolorē exceſſiuū vñ ⁊
Cap.6. dolor exceſſiu⁹ occidit. ſic̄ appet de antiocho. j. Mach.
E gnimmo ēt timor excellēs de quo minus vī q̄nq3 eſt cā
mortis. ¶ Rñ°. nullus dolor ſimplr repugnat qualitati
mixti ſimplr req̄ſite ad vitā. qđ p3 ſatis: q2 itētio cātiua
doloris magis videret̄ repugnare: ſed illa nō repugnat
ſicut nec vnū ꝯ̄riū in eſſe reali. ⁊ aliud in eē itētionali.
Appet ēt per Aug. 21. ci. c. 3. Nō iō mori poterūt illa cor
pora: q2 dolebūt. ⁊ ſubdit. Cur corpa que aīalibus dolo/
rē pñt iferre: mortē nō iferre nō pñt: niſi q2 non eſt ꝯ̄ns
vt mortē faciat qđ doloreȝ facit: nō eſt ḡ nēcium future
mortis argumentū dolor: ⁊ rō ſua pauloante poſita ſtat
in hoc. aīe eſt dolere nō corporis, ēt qñ ei dolēdi cā eſt a
corpore. ſi ḡ a dolere arg^m^ ſumeret̄ ad mortē: magis ad
aīaȝ ptinet mori ad quā magis ptinet dolere. Adhuc añ
illud inuit rōnē aliā q̄ſi talē: cuius rōnis eſt dolorē face
re mortis arg^m^: cū vite poti⁹ ſit indiciū. certū eſt eniȝ vi/
uere oē qđ dolet. q̄ſi arguit. ſi dolere nēcio infert viuere

nō nēcio īfert mori. Dico tñ ꝙ q̄nq3 imo h̄ vt in pluri/
bus ad dolorē exceſſiuū ſequit mors: q2 ſequit iꝓpor/
tio illi⁹ q̄litatis nālis req̄ſite ad vitā ⁊ modū ponere re/
quireret declarare quō vīrtus phātaſtica ⁊ appetitus pñt
hīc actionē in q̄litates nāles: ſ3 qūocūq3 hoc ſit non eſt
ibi formalis repugnātia cuiuſcūq3 ſenſatiōis vel dolo/
ris ad quēcūq3 gradū q̄litatis nālis req̄ſite ad vitā. ḡ nō
erit tātū miraculū dolorē quēcūq3 eē ſine morte ſic̄ q̄li F
tatē realeȝ ſimplr ꝯ̄riā q̄litati mixti eē cū vita. ibi. n. eēt
q̄ſi repugnātia formalis iter q̄litatē iductā a ꝯ̄rio ⁊ q̄li/
tatē req̄ſitā ad vitā. vel ſi ſcđa nō opponeret̄ eēt mira/
culū vitā eē ſine illa q̄litate mixta: ſ3 h̄ nō req̄rit̄ aliqđ
miraculū niſi ꝙ dolor ſuſpēdat̄ ab effectu ſuo vt in plu
ribus. ſ. ne ad ipſaȝ ſequat̄ diſtēperatio mixtionis repu/
gnās vite: ipm̄ aūt quo ad talē effectū ſuſpēdi non op3
ponere nouū miraculū: ſ3 reduci ad ideȝ ad qđ reducit̄
ſuſpēſio actiōis ꝯ̄rioꝝ ad itra ne corrūpāt. videl3 vt ꝑꝑ
ſtatū finalē ad quē reducti ſūt deus ſuſpēdat cās ab effe
ctibus vt in pluribus ꝗ ſi ſequeret̄ deſtrueret̄ illud cō/
poſitū. ¶ ꝑ̄. 3°. ſcriptura vī dicere eūdē dānatū pati a
ꝯ̄rijs iuxta illud Job. Ab aq̄s niuiū trāſibūt ad calorem Cap.24.
nimiū. Et l3 ſaluaret̄ iuxta illā ſuꝑficiē lr̄e alternatio in
iſtis afflictionib⁹: tñ nō poſſet ꝓbabilr ſaluari ꝙ ſil' pa/
teret̄ in ſūmo ⁊ realr a ꝯ̄rijs. pōt aūt ſaluari ꝙ ſil' patia/
tur ⁊ in ſūmo itētionalr ab eis: q2 ſpēs ꝯ̄rioꝝ ēt in ſūma
nō ſunt ꝯ̄rie. ḡ illa via de itētionali ſine reali immutatione
pōt plura ſaluare ptinētia ad eoꝝ afflictionem q̄3 alia.
¶ Quarto dico ꝙ nec eſt oīno certa rō ad negāduȝ ibi G
immutationē realē: q2 ex quo pōt poni vt hī in ꝑ̊ arti°. ⁊ l3
nō ſit nēcia ad dolorē ſic̄ hī in. 2. arti°. tñ q̄cūq3 argun
tur in 3° articulo ſi aſcribant̄ miraculo nō pñt iꝓbari.
Poſſet. n. deus vel coagere igni ad iducēdū calorē rea/
lē in corpus: nō tñ q̄ eēt formalr repugnās quātitati il/
lius mixtionis vel cōplexiōis: ⁊ tūc poſſet poni miracu/
lū in h̄ ꝙ nō coagit in totū effectū i quē agit ignis. Poſ/
ſet ēt deus coagere igni ad illū ſūmū caloreȝ icōpoſſibi/ Speculare diligenter.
lē: ⁊ tunc deſtrueret̄ illa mixtio ꝓportionata: nec tñ de/
ſtrueret̄ vita deo miraculoſe ꝯſeruāte eā. Et ſi ponat̄ ca
lorē iduci in ſūmo ⁊ tñ eq̄litatē illā mixti ſtare in eodē:
vī ꝙ formalr repugnātia ſit ſicut ſi mediū ⁊ extremum
ſilr fierēt in eodē. Et an h̄ ſit poſſe deo nō hic ſ3 alibi: tñ
nō eſt ita notū ſicut alteꝝ duoꝝ ꝑdictoꝝ. ¶ Sic ḡ dico
ꝙ patient̄ paſſiōe afflictiua ab igne ⁊ iō nēcio paſſione
itētionali: nō nēcio aūt ad afflictionē paſſione reali: ſ3 ſi H
illa cōcomitet̄ q2 cā nālis approximata ſuſceptiuo op3
icorruptioneȝ illius corpis ab extrinſeco ſaluari aliquo
ꝑdictoꝝ modoꝝ. ¶ Cōtra 2^m^ articulū iſtatur ꝑ hoc ꝙ
ſenſus bti ſentirēt oēm diuiſaȝ ſenſibilē: ḡ ſi eēt beatus in
illo igne itentionalr immutaret̄ ab illo ſicut dānatus, ⁊ tñ
nō pateret̄ paſſione afflictiua. ḡ illa nō eſt ꝑ ſolā paſſio
nē intētionalē. ¶ ꝑ̄. Oīs opatio ē delectabilis po⁹ opan
ti q2 ꝑfectio eius: ḡ ſenſatio q̄cūq3 q̄ ꝯcomitat̄ actioneȝ
itētionalē erit delectabilis. nō ḡ doloroſa. ¶ ꝑ̄. Appeti
tus ſenſitiuus nō eſt niſi ꝑꝑ nām. ḡ nihil eſt ſibi diſcōue
niēs niſi q2 diſcōueniēs nāe. ¶ Ad ꝑ̊mū. vel ſenſui bea
ti nullū ſenſibile eēt excellēs: q2 ſenſus ille ita erit perfe
ctus ꝙ nō poterit aliqđ ſenſibile ꝑꝑ exceſſuȝ eē illi iꝓ
portionatū: ⁊ tūc ſequeret̄ ꝙ ēt ſi immutaretur itētionalr
ab illo igne: nō tñ doloroſe q2 nō a diſcōueniēte. Uł alr
cū dolor nō cauſet̄ (vt dictū eſt) in ipo ſenſu: ſed in appe
titu ſenſitiuo: ⁊ appetit⁹ ſenſitiuus bti eſt totalr q̄etatus
vel cōplete ſatiat⁹ delectatione ſenſibili. ⁊ delectatio ex/ I
cellēs excludit triſtitiā quācūq3. 7. ethi. in illo appetitu Cap.18.
bti nullus dolor cāri poſſet. Eſſet ḡ ꝯcedēdū ſi illud ſen/
ſibile eēt excellēs ſenſui eius ꝙ dolor caret̄ in appetitu

ciu:niſi q2 a cā efficaciori ineſt illi appetitui ꝙ excludit oēꝫ dolorē. ¶ Ad 2m. opatio nō ꝓportionata nō eſt delectabilis: talis eſt ſenſatio obti excellētis: nec mirū q2 opatio nō eſt delectabilis niſi q2 circa obm delectabile. iſtud āt obm eſt diſcōueniēs: iō ɔtriſtās vel dolorificās. ¶ Ad 3m. vex eſt ꝙ nā facit aliqd eē diſcōueniēs appetitui ſenſitiuo: q2 illud vel ɔcomitās illō cōiter eſt corruptiuū nāe: tn̄ eſto ꝙ tale aliqn̄ nō cōcomitet̄ ſi ſp manet diſcōueniētia pa: ita ī ꝓpoſito lꝫ nō ſit h̄ imoderata calefactio ɔcomitās ſpēm excellēns calidi: tn̄ manet diſconueniētia calidi: vt ſpēm iprimētis ad appetitū ſenſitiuū.

K **Ad argumēta** ꝑncipalia. ¶ Ad pm illa auctas 6. topi. vz iprobare actionem realē ignis: nō aūt itētionalē: q2 de illa nō itelligit̄ dictū phi. ſꝫ ſi realis ponat̄: opꝫ dicere ꝙ ꝓpō eſt va quātum eſt ex pte cāe nālis dimiſſe ſibi in agēdo: q2 tūc p ɔtinuationē ſit magis ⁊ mag̃ obo ɔueniētis a ſuba: cui illō eſt ɔueniēs: ſꝫ in ꝓpoſito nō dimittit̄ cā nālis ſibi. Uel alr magis abycit a ſuba diſpoſitiue qn̄ ſequitur illud ad qō eſt diſpō: ſꝫ hic nō ſic magis abycit de ſuba h̄ modo: q2 nō pōt in effectū illius diſpōnis: q. ſ. ſm ſe eēt diſpō cauſis nālibus ſibi dimiſſis. ¶ Ad aliud pꝫ: q actio itentionalis. ſ. vel realis ſit ibi ponēda necio: ⁊ q̄ poſſet ibi poni ⁊ ad obiectiones 3 ex articulo ſcdo ⁊ tertio.

¶ Preterea ſciendum eſt ꝙ oēs anime ⁊c.

Diſtinctio. XLV. Qō I.

CIrca iſtaꝫ diſ. 45am. qro q̄tuor. ¶ Pmo vtrū aīa ſeparata poſſit intelligere qdditates ſibi an̄ ſepationē habitualr notas: Qꝫ nō. 3. de aīa. phātaſmata ſe hn̄t ad itell'ꝫ ſicut ſenſibilia ad ſenſuꝫ: ſꝫ ſenſus nō pōt aliquā ſenſationeꝫ hre niſi moueat a ſenſibili. g̃ nec itell's aliquā itellectionē niſi moueat̄ a phantaſmate: ſꝫ tūc nō mouebit̄ a phātaſmate. ¶ P. pō de aīa. intell's corrūpit̄ quodā iteriori corrupto. illō iterius nō pōt eē niſi organū phātaſie. illud aūt corrūpit̄ in morte. g̃ ⁊ itell's. ¶ P. Nullus itell's itelligit niſi itell's polis: q2 agēs nō itelligit: ſꝫ polis nō manet poſt mortem: q2. 3. de aīa itell's paſſiuus corrūpit̄: polis eſt paſſiuus: ergo ⁊c. ¶ Oppom. 3. de aīa. aīa eſt locus ſpērū nō tota: ſꝫ itell's. loci aūt eſt ſaluare locatū. g̃ intellectus ſaluat ſpēs. g̃ ⁊c. ¶ P. Boetius. 5. ɔſolationū. receptū eſt in recipiente ꝑ modū recipiētis. aīa recipiēs ſpēs intelligibiles eſt icorrubilis. ergo recipit eas incorruptibilr. ¶ P. Auic. 6. naturaliuꝫ. pma parte. c. 6. Aīa ſeparata clarius videbit veritatem q̄ coniuncta. ⁊ concordat cum illo Sap. 9. Corpus quod corrumpitur aggrauat aīam.

Hic eſt vna opio de itellectiōe aīe ſepate ꝙ ipſa itelligit ꝑ ſpēs ſibi iflu:xas a deo: ſed ei9 ptractatio magis eſt ꝓpria in ſequenti. q. ¶ De ſpē g̃ nō iflupa ſiue ꝑ modū nālē acqſita vr̄ eſſe opio Auic. 6. nāliū. pte. 6. c. 5. ꝙ ipſa nō manet ſine actu itelligendi. ¶ Ad h̄ adducit̄ ēt Aug. ii. tri. 3. ꝙ ceſſante actu cogitādi nihil manet in itelligētia: ſed poſtq̄ ɔuerſa eſt ad memoriā recipit ab ea. hec ſonāt ꝙ nulla ſpēs intelligibilis remaneat in itell'u hitualr ceſſante actu. ¶ Alia opi. eſt ꝙ in itell'u nulla eſt ſpēs itelligibilis: ſꝫ tn̄ phātaſma in v̄tute phātaſtica. ¶ Circa h̄ diffuſe hitus eſt tractat9 di. 3. pmi. q. 7. ⁊ di. 3. 2e. q. 10. vn̄ ex ꝓbatis ſupponatur pō ꝙ ſpēs itelligibilis ſit ponēda. 2o ꝙ ipa remaneat in itell'u ceſſante oī actu itelligēdi: nec tn̄ remaneat vt raptiꝫ trāſiēs: ſꝫ vt hitus quo ad rōnē pmanētie. an aūt ſit hitus tacitū eſt ibi in 2o lib. loquēdo. n. de hitu vſitate ꝓut eſt ali-

qua q̄litas iclināſ ad facil'r ɔſiderādū. ſpēs nō eſt hitus: ſꝫ pcedit eū: imo pcedit actū a quo gnat̄ ille hitus ꝓprie dict9. ¶ Qualr aūt Aug. ⁊ Auic. exponēdi ſunt pꝫ ibi: q2 Aug9 nō loqt̄ niſi de acie ſenſitiua quā vocat aciē cogitationis: q̄ nō manebit in aīa ſepata. Auic. aūt vr̄ ponere duplicē modū itelligēdi ab iferiori ⁊ ſupiori vt tactū eſt ibi: ⁊ ab iferiori qdē notitiā pmāſurā: a ſupiori nō. ¶ Ex his ſuppoſitis hēm9 iſtā ɔnē ꝙ in itell'u ſꝫ ſe manet ſpēs itelligibilis poſt actū itelligēdi. ¶ Ex h̄ argūo ſic. in intellectu vt eſt ſubm ſpēi itelligibilis nō eſt ꝑ ſe reqſitu: nec necio ɔiūctio ei9 ad corp9. g̃ ꝑ nō ɔiūgi ad corp9 nō ſe hꝫ alr in recipiēdo ſpēꝫ itelligibilē. ɔñtia pꝫ: q2 ſubm nō alr ſe hꝫ in recipiēdo accñs ꝑ ꝑ variationē ei9: qō nō eſt rō recipiēdi illud: nec aliquo mō neciuꝫ in recipiendo. ipſa aūt aīa ſm ſe: ⁊ inq̄tū pficit corp9 eſt ſubm totale ſpēi: q2 alr angelus nō poſſet eē ſubm taliū ſpērū. aña ꝓbo: q2 ſpēs iſta eſt fora ſimplex imālis vel ſpūalis ad min9 in h̄ qō eſt inextēſa ⁊ inextēſibilis. vn̄ dicit Cōmē. ꝙ trāſfert̄ obm de ordine in ordine qn̄ de phātaſmate trāſfert̄ ꝑ itellm agētē ad ordinē intell's polis: qō nō intelligo niſi de ordine mālis ⁊ extēſibilis ad ordinē imālē ⁊ inextēſibilē: ſꝫ nihil ſimpl'r imāliter recipit̄ in itellectu inquātū ɔiūctus eſt ſimpl'r corpi: q2 ſi inquātū ſic. vl' g̃ in toto pꝫ: vel illa ɔiūctio erit aliq̄ rō recipiēdi: ſiue ſic ſiue ſic receptū nō erit oīno imāle iſto mō. ¶ Ex h̄ hēo ꝙ ſpēs itelligibilis eodē mō pōt iformare intellm ſepatū ſicut ɔiūctū: ⁊ tūc vltra cū ſpēs itelligibilis ɔiūcta itellectui agēti ⁊ poli eodē mō ɔſtituat rōnē memorie perfecte: eo mō quo al's dcm̄ eſt de memoria itellectiua: qō ɔtinet obm itelligibile ⁊ itellectū gignitiuꝫ. ſequit̄ ꝙ in itell'u ſepato poterit eē memoria eiuſdeꝫ rōnis: q̄ fuit in ɔiūcto. ⁊ vltra cū memoria eque pfecta ſit eque parēs pfecti act9 in itelligētia ⁊ verbi pfecti ꝑ Augm. 13. de tri. ꝑ totū. ſequit̄ ꝙ in itell'u ſepato poterit eē eque talis genitio ſicut itellectui ɔiūcto. g̃ aīa ſepata ꝑ ſpēm itelligibileꝫ retētā cuiuſcūqꝫ: cui9 pus poterit hre actualeꝫ itellectionē. Huic ɔſonat itētio phi q vult pō de aīa. ꝙ ſi nō pt hre opationē ſepatā nec eē. ¶ Ponit ēt ſciaꝫ ꝓprie in itell'u 3. de aīa. d. ꝙ ſicut aīa ꝑ ſenſus eſt ſenſibilia: ita ꝑ ſciam eſt ſcibilia. Scia āt ex pte ſua nata eſt icorruptibil'r manere: ⁊ ꝑ ɔñs ex pte ſubi: cuꝫ ſubm ſit icorruptibile. hn̄s aūt ipſaꝫ eſt in po° accñtali ad ɔſiderādū ex eodē. 3. ⁊ 8. phyſi. igit̄ aīa ſepata eſt in po° accñtali ad itelligēdum obta pus habitual'r ſibi nota. g̃ pōt ex ſe exire in actuꝫ. ¶ Huic ēt ɔſonat illud Hieronymi in ꝓlogo biblie. Diſcam9 in terris quox nobis ſcia remanebit in celis. valde. n. idignū eēt tātū laborare circa ſciaꝫ ⁊ v̄tutes ſi deſinerēt eē in morte: ⁊ valde irrōnale eſt ꝙ maneāt qn̄ eorū actus poſſint hri. ¶ Cōtra h̄ videt̄ alique dubitationes. pō q2 ſi multe ſpēs itelligibiles ſint ɔſeruate in itell'u aut q̄libet mouebit ad itellectionē vel ad ɔſiderandum obm repñtatū ꝑ ipſaꝫ: vel nulla. pm eſt icōueniēs: q2 nō ɔuenit itelligere multa diſtincta. g̃ relinquit̄ 2m ꝙ nihil ɔtinget itelligere. ¶ P. Intellectio ſine phātaſmate pfectior eſt q̄ cū phātaſmate. cui9 ꝓbatio eſt: q2 ɔuenit cuꝫ itellectiōe dei ⁊ angelox q̄ eſt ſimpl'r pfectior in gñe intellectionū. g̃ ſi itell's ſepatus poſſit itelligere ſine phantaſmate: hret itellectionē ſimpl'r pfectiorē q̄ ɔiūctus: qō eſt icōueniēs. ¶ P. In itell'u ɔiūcto nō ſufficit ſpēs itelligibilis ad itellectionē ſine phantaſmate: q2 opꝫ ɔuerti ad phātaſmata. 3. de aīa: ſꝫ iſta ſpēs itelligibilis eſt eque pfecta in itell'u ɔiūcto ſicut in ſepato. g̃ ipſa ſola ē in ſepato: nō ſufficiet ad itellectionē: q2 nec phantaſma poterit tūc hri. g̃ ⁊c. ¶ P. Operatio ꝓpria totius nō pōt eē ꝓpria opatio ptis: q2 nec eē totale totius poterit eē ptis: ſꝫ

intelligere

A
B
3. de aīa. cō. 18. ꝑpe fīnē.
In. 2. diſt. f. ⁊ alibi ſepe.
T. c. 13. ⁊ ide
T. c. 37.
C
T. c. 8.
T. c. 32.
Cap. 7. ad ſ.
T. c. 39.
T. c. 39.
T. c. 66.
T. c. 20.
T. c. 6.
Proſa. 5.
Tho. ſ. p. ſi. q. 99. arti. 1. ⁊ 50. diſ. 4. q. 1.
Hen. q̄lib. 4. q. 7. ⁊ 8.
Godfre. q̄lib. 9. q. 19.
diſt. 3. q. 10.

Caſ.9. intelligere eſt ꝓpria opatio hoīs ex p̄mo ethi. ⁊ ꝓbaꝛ ꝑ rōnē: q2 eſt aliq̄ ꝓpria opatio iſti⁹ ſpēi: ⁊ nō alia q̄ iſta: ḡ illa nō pōt eē opatio aie q̄ eſt tm̄ pars ſpēi. ¶ Ad p̄m difficultas iſta de itellectione multoꝝ vel vnius obi p̄o cōis eſt. tn̄ in ꝓpoſito hꝫ difficultatē ſpālē: q2 h̄ non pōt
D recurri ad ſenſus pticulares ꝑcipiētes ſenſibilia: nec ad phātaſmata efficacius vel minus efficaciter mouētia: ſicˀ de itellu ꝯiūcto. ſi eniꝫ ſint plura itelligibilia pñtia itellectui illud cui⁹ ſpēs fortius īprimiꝛ ſenſui ⁊ eſt efficacior in repñtādo illud in ipſo efficacius mouet intellectum ad ſui conſiderationez. ¶ Dico ergo breuiter ad iſtud hic: ⁊ ꝑ ꝯñs vbiqꝫ de iſta nō ſimultate: q̄ obiecta pñtia
.e.bn. bimaliter vel ſunt eque motiua intellˀs: vel aliqḋ eſt efficacius motiuū eius q̄ alia. Si p̄ mō ⁊ cū h̄ poneretˀ eq̄lis iclinatio itellectus ad qḋlibet illoꝝ: nulluꝫ illoꝝ p̄us itelligeretˀ q̄ aliud: ſed hypotheſis eſt ipoſſibilis. Si aūt aliqḋ efficacius motiuū ablata iclinatiōe maiori ad vnū obm̄ q̄ ad aliud qḋ eſt efficacius motiuuꝫ p̄us mouebit ⁊ p̄us itelligetˀ. ꝑſtatis ḡ hinc ⁊ inde ḿtute motiua ⁊ inclinatiōe: appet qḋ p̄us itelligetˀ. ¶ Ad 2m dico q̄ aliqd
E pōt dici pfectius poſitiue vel ꝑmiſſiue. Exēplū aial eſt pfectius muſca ꝑmiſſiue: q2 rō aialis ꝑmittit q̄ aial ſaluetˀ in hoīe. muſca aūt eſt pfecti⁹ poſitiue: q2 q̄libet ſpēs aliquā pfectionē ponit vltra genus. ¶ Ad ꝓpoſitū itelligere ſine phātaſmate eſt pfectius q̄ itelligere cū phantaſmate veꝝ eſt ꝑmiſſiue ſꝫ nō poſitiue. i. nō ponit plus pfectionis. qḋ ꝓbatˀ: q2 agēs potēs vti inſtrō nō poſitiue pfectius agit ſi nō vtatˀ inſtrō: tn̄ actio ſine iſtrō poſſe eſt q̄ ſit pfectior actiōe q̄ eſt cū inſtrō: ita hic de phātaſmate qḋ eſt vt inſtrm̄ ꝯcedo q̄ aliquā ꝯditionez pfectionis hꝫ itellectio ſine phātaſmate quā nō hꝫ itellectio cū phātaſmate: q2 ſilitudinē quādā cū itellectione ſimplr pfectio ſube ſepate. ſꝫ nō ſequiꝛ ex h̄ q̄ quecūqꝫ talis ſit poſitiue pfectior q̄cūqꝫ tali. ¶ Ad 3m dico q̄ ſi ſpēs itelligibilis in ꝯiūcto nō ſufficit ſine phātaſmate: hoc nō eſt q̄ phātaſma reqratˀ ibi tanq̄ p̄n̄m aliqḋ actus itelligēdi: ſꝫ
F ꝑaīſe reqriꝛ vt p̄n̄m opatiōis ḿtutis phātaſtice: ⁊ illa operatio reqriꝛ ad itellectionē ꝑꝑ cōnexionē po⁊ſ ſupioꝝ ⁊ iferioꝝ in agēdo: ſiqdē ſupior ⁊ nō pfecte opaꝛ circa aliquod obm̄ niſi iferiores q̄ pñt opari operaꝛ circa idem. ⁊ hec eſt rō q̄re diſtractio po⁊ſ aie circa diuerſa obiecta
A ipediunt opationes eaꝝ. Eſt tn̄ aliq̄ pfectio quā phātaſma tribuit itellectioni ꝑ h̄ q̄ intēdit ſpēm itelligibilem
q.8. regulr in q̄libet itellectiōe. ſicut declaratū eſt lib. p̄. di. 3. Sꝫ illa pfectio hūi nō pōt ſine phātaſmate: ⁊ iō quo ad h̄ ꝯcedēduꝫ eſſet q̄ itellectio ſepata eēt minus pfecta q̄ ꝯiūcta niſi eēt aliqḋ reformās qḋ ſufficeret ꝑ eq̄li perfectiōe reſtaurāda. Et ex h̄ pꝫ quō nec̄ia eſt conuerſio ad
.ec.ec. phātaſmata: nō ſicut ad p̄n̄m itelligēndi: ſꝫ ſicut ad illud
Specſo notabilis. quo opꝫ po⁊m iferiorē vti ad h̄ q̄ ſupior hēat opationes ſuā: ⁊ hoc ꝑꝑ ordinē po⁊ſ in agēdo q̄s ad pfecte agēdū opꝫ ꝯcurrere in agēdo circa idē obm̄. ¶ Ad 4m. cuiuſcūqꝫ totius foīa nō eſt nata eē per ſe: eius totius pōt eſſe aliq̄ opatio ꝓpria que nō pōt eē forme ſue. Sꝫ ꝑ oppoſitū cuius forma ſpecifica nata eſt ꝑ ſe eē illi⁹ totius nō pōt eē aliq̄ opatio pfecta que nō poſſit eē forme vt operātis: q2 opatio pfectiſſima nō pōt ineſſe niſi inſit ſꝫ formā pfectiſſimā ⁊ nō pōt eē ſm̄ formaꝫ polem ꝑ ſe eſſe niſi poſſit illi ꝑ ſe ineſſe: q2 illud erit ꝑ ſe imediatuꝫ receptiuū: ⁊ ita ſi ꝑ ſe eſt: per ſe pōt recipere. Concedo ergo q̄ itellectio eſt ꝓpria opatio totius hoīs: ſꝫ ſm̄ formam pfectiſſimā in eo tanq̄ ſm̄ ꝓpriā rōnē opandi: nec hoc ſolū ſꝫ q2 hec forma eſt ſepabilis ſic ineſt ſm̄ eaꝫ q̄ pōt eſſe eius: ⁊ iō ſic eſt ꝓpria totius q̄ pōt eſſe ptis: nego ḡ maiorē in ꝓpoſito. ¶ Ad ꝓbationē de eſſe: ſꝫ aliq̄ dicūt

q̄ eſſe totius eſt eē aie: tn̄ h̄ iprobatū eſt ſupra diſt. 43. Tho. diſtin. 44. q. 4.
q. j. vn̄ ꝯcedo q̄ eē totius nō pōt eē aie nec eꝯ: loquēdo de eē totali ⁊ ꝑaīſo: ⁊ tn̄ opatio pfectiſſima totius iſtius: q2 nō pōt ineſſe niſi ſm̄ aiam: ⁊ nō pōt ineſſe ſm̄ eaꝫ vt ſm̄ ꝓximū receptiuū niſi poſſit eē eius q̄n ipſa ꝑ ſe eſt. ſeqtur q̄ opatio totius pōt eē opatio illius. vn̄ nego ꝯſequētiā. eē huius nō pōt eē illi⁹. ḡ nec opatio eius opatio iſtius. ¶ Ad probationem. operari preſupponit eē. verum eſt: ſed non vt ꝑaīſam rōnem recipiendi.

Ad argumēta p̄ncipalia. ¶ Ad p̄m illa auctoritas. 3. de aīa. dꝫ intelligi quo H
ad acq̄ſitionē itellectionis. ⁊ h̄ p̄am ⁊ p̄o: ſꝫ quo ad vſum nō eſt itelligēdū. ⁊ rō eſt: q2 intellˀs pōt vti forma prius acq̄ſita: ſꝫ illa nō hēanˀ que p̄us nec̄ia erāt ad acqrendā illā formā: nō ſic ſenſus loquēdo de ſenſu exteriori pōt vti aliq̄ forma p̄us acq̄ſita: q2 nō eſt ꝯſeruatiu⁹ ſpēi p̄us recepte ad poſterius opandū. ¶ Aliter poſſet dici q̄ h̄ ꝓpoſitio itelligiꝛ ꝑ ſtatu iſto: q2 itellectionē iſtaꝫ nobis ꝯuenietē ꝑ experientiā nō nouit phˀs niſi ꝑ ſtatu iſto: q2 nullā aliā experiebaꝛ. ¶ Ad 2m intellˀs corrūpiꝛ. i. ipe- I
diꝛ q̄tū ad opōnē: ⁊ ſic q̄ſi corrupt⁹ hi q̄dā iteriori corrupto: q2 ſine opatiōe phātaſie nō pōt in opationē ſuā: ſed ex h̄ nō ſeqˀ q̄ ſit in ſe corruptio vel corruptibilis: nec q̄ illud aliud nec̄io reqraꝛ ad actū eius: ſꝫ tn̄ mō q̄ reqraꝛ ſm̄ ordinē potētiaꝝ q̄ nūc iueniꝛ in nā humana in operādo circa idē obm̄. ¶ Ad 3m dico q̄ intellˀs paſſiuus nō itelligiꝛ ibi itellˀs poſſibilis: ſꝫ aliq̄ virtus ſenſitiua quam aliqui vocant cogitatiuam: ⁊ veruꝫ eſt q̄ oīs ſenſitiua corrumpitur: ⁊ ideo intellˀs paſſiuus illo modo acceptus. nō tn̄ intellectus paſſiuus eo mō quo dicimus intellectū poſſibilē eſſe paſſiuum. Queſtio. II.

SEcūdo quero. Utrū aīa ſepata poſſit acqrere cognitionē alicui⁹ p̄us ignoti: Qḋ nō: q2 tūc itellect⁹ fruſtra vniretˀ corpi. ꝓbatio ꝯñtis. non vniꝛ ꝑꝑ pfectionē corpis: q2 foīa nō eſt ꝑꝑ māꝫ: ſꝫ ex 2. phyſi. ḡ vniꝛ ꝑꝑ pfectionē ſui acqrēdā: vt T.c. c6. 14. ⁊
ſ. ꝑ vſuꝫ ſenſuū in corpe acqrat ſciaꝫ: ſꝫ iſtud eēt fruſtra 23. ⁊ circiter.
ſi ſepata ſine vſu ſenſuū poſſet eā acqrere. ¶ P̄. Trāſitus ab extremo in extremū nō pōt eē niſi ꝑ mediū: res Idē. 1. de aīa c. 53.
extra eſt oīno mālitep: in intellu oīno imāliter. ḡ opꝫ q̄ tranſeat ꝑ mediū in quo ſit aliquo mō mālitep ⁊ aliquo mō imāliter. ſic aūt eſt in ſenſu. mālr q2 ſm̄ cōditiones īdiuiduales: ⁊ imāliter q2 ſm̄ phm̄. 2. de aīa. ſenſus eſt receptiuus ſpēꝝ ſine mā. mā inq̄ tali q̄lē reqrit forma T.c. 121.
realr extra eē. ¶ P̄. Si poſſet acqrere cognitionē vni⁹ ignoti: pari rōne ⁊ cuiuſlibet: ⁊ iſta diſtātia localis quantacūqꝫ nō ipediret eius cognitionē: qḋ vr̄ eē ꝯ Augu. in li. de cura ꝑ mortuis agēda. vbi vult q̄ aie ſepate nō nouerūt ea q̄ h̄ aguntˀ: niſi eis exprimantˀ ab āgelis vel ab aīabus ad eas venientibus q̄ illa hic nouerūt. ¶ Oppoſitū. nā nō eſt ſine ꝓpria opatiōe ſpecifica. ⁊ accipiꝛ ex 2. ce. ⁊ mū. ⁊ a Dam. c. 64. aīa aūt humana eſt pfectiſſima T.c. 17.
forma ⁊ eius ꝓpria opatio ſm̄ itellˀm polēꝫ eſt intelligere. ſm̄ agētē abſtrahē. ⁊ ſm̄ volūtatē velle. ḡ nullus modus eēndi pōt ꝯuenire aie ſm̄ nām ſuā in quo nō poſſit in iſtas opatiōes. ſm̄ aūt nām ſuā talis eſt q̄ pōt hic eē ſepatū: ⁊ h̄ eſt ex pfectiōe nāe ſue. vn̄ h̄ nō ꝯuenit aliis formis impfectis. ḡ in illo eē pōt i illas opatiōes: ſꝫ poſſibile eſt eā nō acquiſiſſe p̄us ſpēs obiectoꝝ. ſicut pꝫ de aīa paruuli defuncti. ḡ poterit tunc acquirere.

Hic tenetur negatiua ꝑꝑ rōnē 2m in ḿtute. arguiꝛ. n. q̄ opꝫ eſſe quādā ꝯuenientiā Tho. diſt. 50. 4. q. 1.
iter recipiēs ⁊ receptū. ſpēs aūt in ſenſib⁹ extīres habēt Uide Dl. q̄. li. 10. 12. ⁊ 13
ꝯuenientiā cū itellectu inquātū ſunt ſine mā: ⁊ cum rebus

mãlibus inq̄ntũ ſunt cũ ↄditionibus mãlibus:ꝛ iõ ↄue
niẽter ſenſus recipit a rebus mãlibus ꝛ intell's a ſenſu.
nõ aũt intellectus imediate a reb⁹ mãlibus:qꝫ nõ eſt ibi
talis ↄueniẽtia:ꝛ iõ ad h̃ ꝙ poſt ſeparationẽ a corpe itelli/
gat nõ reqrunt̃ alique forme a rebus accepte vel tũc vl'
prius. ❡ Quõ ḡ itelliget? ❡ R̃ndeo p influẽtiã a ſubſtã
tijs ſupioribus deo.vz.vel angelis:ꝛ h̃ loquendo de nãli
īfluẽtia ꝛ nãli cognitiõe ei⁹ qḋ oñdit̃ ſic. Intellect⁹ nr̃ ẽ
medius inter ſubas intelluales ꝛ res corpales.vñ dĩ aĩa
apponc.1. eẽ creata in oriçõte eternitatis li° de cauſis. Et hoc iõ qꝫ
p intellectũ attingit ad ſubas itellectuales. Inquantũ ṽo
eſt act⁹ corpis attigit res corpales.oẽ ãt mediũ q̃to ma
gis appropinquat vni extremo tanto magis recedit ab
alio:ꝛ ecõtra:ſꝫ aĩa rõnalis q̄ mediat iter ſubas itelligibi
les ꝛ res corporales (vt dictũ eſt) dũ ſeparat̃:quodãmõ
accedit a rebus corporalibus.igit̃ tũc accedit ad īfluxũ
ſubaꝝ itelligibiliũ:vñ cũ aĩa nr̃a in ſtatu vie maxie ad
corpus accedat:vtpote ei⁹ act⁹ ex n̄o nõ hꝫ reſpectum ad
res intellectuales:ꝛ iõ nõ recipit īfluẽtiã a ſupiorib⁹ ſub/
ſtãtijs vt cognoſcat:ſꝫ cognoſcit p ſpẽs a ſenſibus acce/
ptas:ꝛ iõ ẽt in hac vita quãto aĩa magis abſtrahit̃ a cor
pore tãto magis a ſubſtãtijs ſpũalibus influxũ cognitio
nis recipit.ꝛ īde eſt ꝙ q̄dã occulta cognoſcit in dormiẽ/
do ꝛ in exceſſu mẽtis. vñ qñ actu erit a corpore ſepara/
ta erit paratiſſima ad recipiẽdũ īfluẽtiã ab itelligentijs
ſupioribus.ſ.deo ꝛ angelis.ꝛ ſic p huiꝰ īfluẽtiã hẽbit co/
gnitionẽ maiorẽ vel minorẽ ſm modũ capacitatis ſue.
Cõ.5.ꝛ inde. ꝛ ſic Cõm̃ loquit̃.3.de aĩa:qꝫ ponit itell'ꝫ poſſꝫ eẽ ſubaꝫ
ſepatã:q̃uis in h̃ erret:tñ q̃tum ad h̃ recte dicit ꝙ ex h̃
ꝙ ponit̃ ſuba ſepata:hꝫ reſpectũ ad ſubas itelluales ſu/
periores eas vt itelligat. Sꝫ ſm aliũ reſpectũ quo cõpa
rat̃ ad itellm̃ nr̃m recipiẽdo ſpẽs a phãtaſmatibus nõ
ↄiũgit̃ ſubſtãtijs altioribus. ❡ Cõtra iſtã põnẽ etſi nõ
eẽt alia rõ niſi ex iſtis duob⁹ pncipijs:quoꝝ p̃m eſt ꝙ plu
Tex.cõ.50. ra nõ ſunt ponẽda ſine nc̃citate:ꝛ accipit̃ a phõ p̊ phyſi.
Idẽ.8.phy. ꝛ z^m ꝙ in nulla nã ponẽdũ eſt ꝙ derogat eius dignitati
t.c.48. niſi ſit euidẽs ex aliquo ↄueniẽti tali nãe ꝙ põt accipi a
T.c.39. phõ.z.de gnõne.ſemper ingmus nãm deſiderare id qḋ
Idẽ.8.phy. meli⁹ eſt:ꝛ ſic i toto vniuerſo:ita in q̄libet pte magis po
t.c.56. nẽdũ eſt id qḋ meli⁹ eſt ſibi.ſi nõ euidẽter appareat ſibi
illud nõ ↄuenire.nũc aũt hic ponit̃ pluralitas:qꝫ ſpẽs ta
les īfluxe a deo vel angelis ꝛ ſine nc̃citate:qꝫ natura illa
ſufficiẽter hꝫ in ſe vñ poſſit attingere ad pfectionẽ pro/
priã ſine talibus datis infuſis a deo vel angelis. vñ hoc
nõ vĩ niſi q̄dã recurſus ad deũ vel angelos:pp h̃ ꝙ nõ
capit̃ pfectio illius nãe in ſe. ❡ Hec ẽt opi. viliſicat nãꝫ
aĩe itellectiue.ſicut.n.ſimplr vilior eſt nã q̄ in nullã opa/
tionẽ vel nõ niſi viliorẽ põtiã ꝓportionalr̃ eſt illa nã
vilior q̄ in opationẽ ſibi ↄueniẽtẽ nõ põt q̃ꝫ q̄ põt.aĩa ãt
ſepata p te ex itriſecis ſibi ẽt cũ obtis extriſecis ↄcurrẽ/
tib⁹ nõ põt in illã opationẽ ſibi ↄueniẽtem:niſi deus vel
angeli dent ſibi tales ſpẽs.lapis aũt ex itrinſecis ſibi ſi/
ne īfluxu tali mẽdicato põt in opationẽ ſibi ꝓportiona/
tã:qꝫ deſcẽdere in centrũ ꝛ ibi qeſcere.ḡ magis viliſicat̃
aĩa ſm ꝓportionẽ ad ſuã nobilitatẽ ꝫ ex illa põne q̃ꝫ nã
Tho.3.pte lapidis. ❡ P̃. Sic opinãs tenet alibi ꝙ duo accidentia
q.35.ar.5. eiuſdẽ ſpẽi nõ pñt ſimul eẽ.illa aũt ſpẽs lapidis vt obti
influxa eſt eiuſdẽ ſpẽi cũ ſpẽ itelligibili acq̄ſita ab aĩa h̃
in corpe.ḡ vel illa influxa nõ poterit eẽ vel opꝫ iſtaꝫ hic
acq̄ſitã nõ manere:ſꝫ z^m eſt falſum:qꝫ cũ ꝓprium ſubm
ſpẽi illius ſit icorruptibile:ꝛ ipſa ſpẽs ex ſe poſſit icorru/
ptibilr̃ manere:ſeqt̃ur ꝙ ipſa manebit.ḡ nõ dabit̃ ipſi a
deo aliq̄ ſpẽs lapidis.ꝛ p ↄñs vel nunq̄ poterit itellige/
re lapidẽ vel poterit itelligere p ſpẽm prĩꝰ acceptam a
rebus:qḋ negãt. ❡ Si dicas nõ dari ſpẽm prius haben

ti nõ vĩ rõnabile ꝙ illa ſpẽ pfecta qualis dat̃ alteri non
habẽti careat iſta aĩa.ꝛ ſaltẽ hoc habet̃ ↄ̃ opinionem:qꝫ
aliqua itellectio erit tũc p ſpẽm prĩꝰ a re acceptã. ❡ Si
dicas ſpẽm infuſam ꝛ acq̄ſitã differre ſpẽ ſicut virtutẽꝫ
acq̄ſitã ꝛ īfuſam q̄ ſimul ſunt:iſtud eſt anxioma de quo
in.3.lib.di.36.q.j.ſꝫ eſto ꝙ ↄcedat̃ eis de virtutibus:nõ di.31.33.ꝛ
ſequit̃ ꝓpoſitũ hꝫ:qꝫ virtus infuſa habebit aliã regulam 35.
ꝓpriã q̃ꝫ acquiſita.ꝛ ex alictate regule poterit poni alia
virtus ſpẽ:qꝫ virtus in rõne eẽntiali virtutis depẽdet a
regula cui ↄformat̃.hec aũt nõ poterit fingi dĩa ſpecifi/
ca ſpẽi infuſe:ꝛ prius acq̄ſite:qꝫ non eſt hec dĩa niſi tñ/
mõ pncipij effectiui vel modi efficiẽdi.talis aũt non di/
ſtinguit effect⁹ ſpẽ ſꝫ ꝙ inuit Aug.3.de tri.c.10. ❡ Rõ/ 9.vel.50.
nes opi.nõ ↄcludunt.p̃ma ad ptem negatiuã.vel erit ex
quatuor terminis vel ↄcludet oppo^m:vel vna ꝓpoſitio
erit falſa. Si enim accipias pro maiore opꝫ eſſe ↄueniẽ/
tiam inter recipiẽs ꝛ receptum:ꝛ pro minore res mãlis
extra nõ hꝫ ↄuenientiã cũ intellectu.qḋ ſequit̃ q̃ꝫ intelle/
ctus nõ recipit rẽ mãlẽꝫ extra:nec eꝫ. Si autẽꝫ ↄcludas
ꝙ nõ recipit a re mãli extra:ſunt quatuor termini:quia
illud predicatũ nõ fuit in maiori.ſi aũt accipias maiorẽ
iſtã quã tñ nõ ponis in ſcripto ſed p̊mam:opꝫ eſſe ↄue/
nientiã inter recipiens ꝛ illud a quo recipit:dico ꝙ ma/
gis proprie diceret̃ eſſe proportionẽ q̃ꝫ cõuenientiaꝫ:qꝫ
recipiens hꝫ rõnem paſſi ꝛ illud a quo recipit rationem
agentis.agẽs aũt ꝛ paſſiuũ ſunt proportionalia:nõ autẽ
proprie cõueniẽtia:niſi extẽdendo ↄuenientiã ad ꝓpor
tionẽ:imo proportio coꝝ requirit diſcõuenientiã:qꝫ re/
quirit ꝙ vnũ ſit in actu tale ꝛ aliud in potẽtia tale. Sic
ergo maior iſta noua vel erit falſa ſi itelligat̃ de ↄueniẽ/
tia proprie dicta:vel ſi extẽdat cõuenientiã ad propor/
tionem concedat̃.ꝛ tũc minor.res extra nõ hꝫ cõuenien
tiã iſto modo cũ intellectu falſa eſt.eſt eniꝫ in actu ſaltẽ
ṽtuali tale:quale formalr̃ intellectus eſt in po^a. ❡ Hoc
ↄfirmat̃ p̊mo:qꝫ tu ↄcedis phãtaſma hĩc taleꝫ ↄuenien/
tiã ad intellm̃:ꝛ tñ phãtaſma eſt oppoſite cõditionis ad
illud qḋ recipit̃ in intellꝰ:in hoc ꝙ nõ repñtat niſi obm
vt h̃ ꝛ nũc.qḋ intelligit̃ ſub rõne vl'i abſtractuꝫ ab iſtis
cõditionibus:nec illa alia cõueniẽtia.ſ.ꝙ phãtaſma eſt
ſine materia extrinſeca facit ꝙ phãtaſma eſt actiuũ.eſt
enim vere in materia:h̃ eſt in organo extẽſo.ꝛ tñ ipedi
ret actionẽ in intellm̃ imaterialẽ exiſtere in hac mã ex/ A
tenſa:quãtũ exiſtere in illa materia extẽſa:ſꝫ tñmõ p h̃
agit phãtaſma in intellm̃:qꝫ eſt repñtatiuũ obiecti.ḡ h̃
eq̄ põt ipa res in ſe q̄ eque eſt repñtatiua ſui.ꝛ hoc cre
do eſſe veꝝ:qꝫ lꝫ intell's poſſit abſtrahere a phãtaſma/
te manẽte ſine re.tamẽ põt imediate accipere cognitio/
nem a re extra.ꝛ habet̃ in quodã cõmento.3.de anima.
❡ Confirmat̃ ſcḋo:qꝫ ſequeretur ꝙ angelus nõ poſſet Com.20.
accipere cognitionẽ a re:qḋ improbatuꝫ eſt in li.z.di.3.
q.vltima. ❡ Scḋa ratio que eſt ad cõcluſionẽ affirma
tiuam de illo influxu vel peccat ſm diuerſum itellectũ
medij:vel hꝫ alteram p̃miſſaꝫ falſam. Cũ enim accipis
in maiori mediũ:quãto magis recedit ab vno extremo
tanto magis accedit ad aliud. Si intelligas vniformi/
ter medium accedere ꝛ recedere:cõcedo. Si difformi/
ter,falſa eſt. vtpote ſi eſt mediuꝫ in eſſendo ꝛ recedit ab
hoc extremo in eſſendo:accedit ad aliud in eſſendo. Si/
militer ſi eſt mediũ in operãdo ꝛ recedit ab hoc in ope/
rando:accedit ad illud in operãdo. Sed ſi eſt medium
in eſſendo vel operando ꝛ recedit in eſſendo ab vno ex/
tremo non ꝓpter hoc accedet ad aliud in operãdo:mõ
minor põt intelligi vel de medio in eẽndo ꝛ verum eſt:
qꝫ quodãmodo aĩa ↄiunncta hꝫ eſſe mediuꝫ inter ſub/
ſtantiã ſepatam ꝛ eſſe corporeum:ꝛ tũc ↄclude.ḡ aĩa ſe/
parata

parata qñ recedit a corpore in cēndo:magis accedit ad
ſubam ſepatā in mō cēndi.ↄcedo:ſed ex ħ nihil ad.h.ꝙ
magis accedat in recipiēdo influxū ei⁹ ptinentē ad ope
rationē:etſi ad hoc deduceret̃ rō:manifeſtū eſt ꝙ nō cō
cludit.tūc.n.aīa ſepata magis eēt capax talis īfluētie:ꝙ̄
ipſa ↄiuncta corpi glorioſo:qꝛ ↄiūcta corpi glorioſo ma
gis accedit ad corp⁹ ſm eē ꝙ̄ ipa ſepata:imo magis hoc
eſt pfectus ꝙ̄ ipa ↄiuncta corpi corruptibili.¶ Si aūt
accipias in minori ꝙ aīa ſepata magis recedit a corpore
in operādo ꝙ̄ ↄiuncta/falſū eſt:vt ab obto:circa qd ope
ret̃:ita.n.pōt ſepata cognoſcē corp⁹ ſicut ↄiuncta poterit:
ꝛ iō nō ſeqt̃ ꝙ magis accedat ad ſubam ſeparataꝫ vt
ad obm cogſcibile.vl̃ vt a quo recipiat obm cogſcibile.
¶ Que aūt adducunt̃ ꝓ ↄfirmatione illius pōnis vnū
de ſomno ꝛ extaſi:aliud de dicto Cōmētatoris 3° de aīa.
B videtur figmēta:non eni ideo in ſomno vident̃ vera:qꝛ
aīa recedit a corpore in operādo:vt ab obto:tūc.n.ꝙ̄to
ſomnus pfundior:tāto magis talia viderent̃:ħ aūt fal
ſum eſt:qꝛ ſomnia nō accidūt in ſomno pfundiſſimo:ſꝫ
in ſomno tenui.tūc.n.epileptici regulariter viderēt vera
a ſpiritib⁹ illis.vn̄ iſtud fundamētū videt̃ eſſe acceptū
ex fictionib⁹ machometi q dixit fuiſſe epilepticus:ꝛ ad co
operiendū mēdaciter miſeriā ſuā dixit ſe oportē cadere
Cap.2.ꝛ ide Auic idē.6. nālū ge.5. qñ angelus loquebat̃ ſibi:ꝛ ſm illā fictionē ei⁹ Auicēna
reuerēter loqnēs de lege ſua fingit in 9° meta^ce tales ab
ſtractiones a ſenſu vt fiat reuelatio ab angelis.¶ Nos
aūt chriani nō dicim⁹ aliquē in ſomno vel extaſi aliq̄ vi
dere niſi ſit ſibi aliq̄ cā poſitiua:vtpote ꝙ de⁹ tūc itellm
imutet:de ↄgruo aūt magis tūc diſponit̃ per amotionēꝫ
īpedimēti:qꝛ.ſ.nō ē diſtract⁹ circa alia obta:ꝛ vehemēs
occupatio circa aliud obm īpedit intēſe opari circa iſtd:
imo magis vī miraculū ꝙ in ſomno reuelet̃ veritas ꝙ̄
in vigilia in itellectu nō nimis intēto circa ſenſibilia:qꝛ
nāle eſt ꝙ in vigilia hō hēat vſum rōnis:in ſomno aūt
nō.¶ Illud 2^m de Auerroi planū eſt ꝙ totū eſt figmē
tū:ꝛ ad ꝓpoſitū:ꝙ iſta ſuba ſepata recipiat a ſuperiori
bus:ꝛ tamē vt ↄiungit̃ nobis nō recipiat ↄdictio eſt:qꝛ
nulla ſuba ſepata poſſet nobis ↄiūgi niſi in rōne cāe effi
ciētis vl̃ mouētis.Acrinū aūt aliqd ſi i cēndo recipit ali
qd a ſupiori:ꝛ iquātū eſt actiuū eſt recipiēs ab eodē.

Ad qōnē g̊ dico ꝙ aīa ſeparata pōt acqrē cogni
tionē obci prius ignoti.ꝛ hoc taꝫ de cogni
C tione abſtractiua ꝙ̄ intuitiua.rōnes iſtoꝝ terminoꝝ ālſ
In ꝓ°2°ꝛ 4° libro.q.14. dicte ſunt.p^m pbo:qꝛ actiuo ſufficiēti ꝛ paſſiuo ſufficien
ti ſufficiēter approximatis pōt ſeq effectus:ꝛ ſi agēs ſit
nāliter agēs ſeqtur effect⁹:nūc aūt in aīa ſepata habēte
lapidē vel aliud obm ꝓportionalr̃ ſibi pn̄s:ↄcurrūt hec
oīa agēs ſufficiēs ꝛ paſſum ſufficiēs re^ii cognitionis ab
ſtractiue ſiue ſpēi intelligibilis talis obti:per quā hētur
cognitio abſtractiua:g̊ ꝛc.Minor pbat̃:qꝛ intellect⁹ agēs
cū obto eſt ſufficiens cā actiua ſpēi intelligibilis:nec mi
nus cū obto extra ꝙ̄ cū phātaſmate de quo iſti ↄcedūt:
qꝛ vt dictū eſt ↄtra opi.arguēdo:nihil eſt in phantaſma
te ꝓpter qd ſufficiat ad cāndū ſpēm intelligibilē qn emi
nentius ſit in re cuius eſt phantaſma.Intellect⁹ aūt poſ
ſibilis ē ſufficiēter receptiu⁹.¶ Per iſtā rōnē pbat̃ 2^m
ſcꝫ de cognitione intuitiua:nam cāe illius ſufficiētes ſunt
obm in actuali exiſtētia pn̄s:ꝛ intellect⁹ agēs ꝛ poſſibilis
hec oīa pn̄t ↄcurrere:ꝛ ita vt videt̃ pbat̃ ꝙ neceſſe eſt
rē ipſam imediate ſufficere ad cognitionē intellectualē
D habēdā de ipſa:qꝛ ſolū phantaſma nō ſufficit ad cogni
tionē intuitiuā obti:qꝛ phantaſma repn̄tat rē exiſtētē vel
nō exiſtētē:pn̄tē vel nō pn̄tē:ꝛ per ↄn̄s per ipm nō pōt
hēri cognitio de re vt exiſtēte:ꝛ in ꝓpria exiſtētia pn̄te:
talis aūt cognitio que dī intuitiua pōt eſſe intellectiua:
aliogn itellect⁹ nō eſſet certus de aliq̄ exiſtētia alicuius
obti:ſed nec iſta intuitio itellectiua vel itellectio intuitiua
hēri pōt per ſpēm pn̄tē:qꝛ illa repn̄tat rē idifferēter exi
ſtentē vel nō exn̄tē:pſentē vel nō pn̄tē:ꝛ ꝓ hoc ſeqt̃ ꝙ
per ſolas ſpēs iflux as a deo vel angelis nō eſt poſſis in
tellectui ſeparato vtraqꝫ intellectio:qꝛ nō 2ª.ſi g̊ illa eſt
poſſis:qꝛ ꝛ nūc eſt poſſis:ſeqt̃ ꝙ erit de re in ſenō ꝓ talē
iſluxū.diſtātia ēt imoderata obti ipedit illā intellectionē
obti intuitiuā:qꝛ ſm Aug.de cura ꝓ mortuis agēda.aīe il
le neſciūt que hic agunt̃ niſi ab āgelis diſcāt:vl̃ ab alijs
aīab⁹ de nouo ad eas veniētib⁹:qꝛ ille que hic nouerunt
pn̄t illis dicē:ſic Joānes baptiſta ꝑdixit aīab⁹ ſanctis in
limbo chrm eſſe deſcēſurū:ſic exponit Grego⁹ illā qō
nē ei⁹ in Math.Tu es qui venturus es.nūc aūt ſi ꝓ ſpēs Cap.2.
influxas cognoſcerēt illas ↄditiones exiſtētie rerum nō
oporteret talia nuntiari eis a ſanctis eas ſciētibus.ſ.ange
lis vel animabus ſicut dicunt iſti.
¶ Specialr̃ aūt credo ipoſſe eē aliq̄ ſpēm intelligibileꝫ
cāri in aīa per iſluxū ab angelo:qꝛ nō credo ꝙ angelus E
poſſet aliq̄ formā realē quā intelligo diſtinctā ↄtra vbi
cāre in iſtis īferiorib⁹:nec per ↄn̄s ſpēm intelligibilē in
aīa que eſt forma ꝛ pfecta lꝫ dicatur intrinſeca reſpectu
obti.qua eni rōne poſſet iſtaꝫ ipmere:poſſet ipmere
intellectionē in itellectu:qꝛ ꝛ intellectio eſt forma q̄daꝫ
intentionis reſpectu obiecti realis ꝛ ex ſe poſſet ipmē
volitionē:qd nullus concedit.

Ad argumēta ꝑncipalia.¶ Ad p^m dico ꝙ nō
ſeqtur fruſtra aīam vniri cor
pori:ceſto.n.ꝙ ꝓpter pfectionē aīe fieret iſta vnio vt.ſ.
acqreret pfectionē ſuā ex tali vnione:nō ſeqt̃ ꝙ fruſtra
vniat̃ ſi per aliā viā poſſet eā acqrere.Si eni aliqd or
dinat̃ ad finē nō fruſtra fit.ſi alio mō poſſit finis acqri: F
ſicut ſi ſanitas poſſit acqri per lotionē ꝛ potionē nō fru
ſtra fit lotio etſi per potioneꝫ poſſit ſanitas hēri:ita etſi
cognitio poſſit acqri per vſum ſenſuū ꝛ per aliū moduꝫ
ab aīa ſepata:nō fruſtra fit vnio ex quo ipſa eſt conue
niens vno mō acqrendi cognitioneꝫ.¶ Aliter ꝛ magis
ad rē:ꝙ vnio aīe ad corp⁹ nō eſt finalr̃ ꝑꝑ pfectionē cor
poris nec ſolā pfectionē aīe.¶ Sed ꝑꝑ pfectionē toti⁹
ↄſiſtentis ex iſtis partib⁹.ꝛ iō lꝫ nulla pfectio poſſit ac
creſcere huic parti vel illi que nō poſſet haberi ſine tali
vnione.tn̄ nō fit fruſtra vnio qꝛ pfectio totius que ꝑnci
palr̃ itēdit̃ a nā nō poſſet hēri niſi illo mō.¶ Ad 2^m di
co ꝙ aliqd eſt mediū vni virtuti:qd nō eſt mediū alteri
loquēdo de medio neceſſario:ſicut in trāſferēdo corp⁹
de loco ad locū vbi aliqd eſt mediū neceſſ virtuti nāli
motiue:ita ꝙ virt⁹ nālis nō pōt trāſferre de vbi remo
to ad aliud vbi niſi per vbi mediū:ꝛ tn̄ illud nō eſt me
diū virtuti diuine que pōt ſubito transferre de quocūqꝫ
vbi ad qdcūqꝫ vbi:ſic in ꝓpoſito iperfecte vtuti abſtra
ctiue neceſſm mediū eſt iter ſe ſenſibile extra ꝛ pure itel
ligibile.ſ.eſſe imaginabile:ſꝫ virtuti pfectiori abſtracti
ue nō eſt iſtud mediū neceſſariū:vnde argumētū poſſet
duci ad oppoſitū ꝙ ſi virt⁹ itellectus ſeparati eſſet pfe
ctior ꝙ̄ ↄiuncti poſſet ſine tali medio trāſferre obm ab
extremo in extremū.¶ Alio mō poſſet dici ꝙ ſub alte
ro extremo cadit eſſe imaginabile:qꝛ illd eſt ſimplr̃ eē
ſenſibile.illud aūt extremū hꝫ ſub ſe diuerſa:ꝛ in diuer
ſis gradibus:qꝛ aliquo mō in gradu ſenſibili remotiori
ab intelligibili eſt ſenſibile ex:ꝙ̄ ſenſibile vt eſt in ima
ginabili:nūc aūt in g̃du aliquo in extremo pōt alia vir
tus agere:ꝛ alia minor nō pōt agere:ſed ab alio g̃du ꝓ
pingori.Ita ħ lꝫ virtus abſtractiua intellus nr̄i ↄiuncti
nō poſſit agē a ſenſibili abſtrahēdo intelligibile niſi ab
hoc g̃du infimo ſenſibili.ſ.ab imaginabili:tn̄ illa virtus

ſupioꝛ vel efficacioꝛ põt abſtrahẽ a gradu magis diſtã-te puta a ſenſibili extra. ℂ Ad 3ᵐ cõcedit ꝙ cuiuſlibet ceteris paribꝰ põt acqri notitia. Et cũ dicis de diſtantia locali ꝙ nõ ĩpedit. ℂ Rñ. nõ ſequitur qꝛ regrit deter-minata pñtia obti ad potẽtiã. Iſtã aũt determinatã pñ-
G ſentiã ĩpedit ĩproportionata diſtãtia: nec mirũ: qꝛ ad mi-nus obm qd eſt aliquo mõ hic actiuũ nõ põt agẽ in paſ-ſum q̃ñtũcũqz diſtãs. ꝛ per ꝯñs ꝯcedo ꝙ nõ põt reˢ obti q̃ñtũcũqz localr diſtãtis notitia cãri in intellectu ſepatoꝛ ſicut nec in ꝯiuncto. ℂ Si ꝯtra h̃ obijciat: qꝛ ſm Boeᵐ de hebdoᵇᵘ: per ſe notũ eſt incorpalia in loco nõ eſſe: g̃ nec in opatione ſua diſtantiã localẽ regrere. ℂ Rñdeo
Tex.cõ.34. Phs videt ponẽ diſtãtiã determinatã regri ad actionẽ et ſubẽ ſepate. vñ in. 8. phyſi. videt ponẽ ꝙ intelligẽtia mouẽs orbẽ ſit in aliq̃ pte illius orbis a q̃ incipit motus
Tex.cõ.8.ꝛ inde. q̃ſi ad actionẽ mouendi nõ nihil faceret pñtia localis ſaltẽ diffinitiua mouẽtis. Silr in. 7. phy. vult ex ĩtẽtiõe ꝙ agẽs ꝛ patiẽs ſunt ſil. qd vl intelligit de ſimultate per ꝯtactũ vbi nõ põt eẽ maioꝛ: ſicut eſt in corpibꝰ ſm cuz. vel vbi iſta eſſe nõ põt ſed alia maioꝛ: puta pñtia mu-tua. de illa ĩtelligat: ſpũs aũt ad corpꝰ põt hẽre pñtiaz maiorẽ q̃ per ꝯtactũ: g̃ ex intẽtione ſua ſimultas p ꝯta-ctũ mutua erit ex pñtia mutua: ꝛ per ꝯñs nimia diſtã-tia impedit actionem.

Queſtio. III.

20 **Tertio quero.** Utrũ aĩa ſeparata poſſit recordari pñteritoꝝ que ipa nouit ꝯiuncta. ꝙ nõ. Phus in lib. de memoria ꝛ reminiſcẽtia. ponit ꝙ memoria eſt vis ſenſitiua. Dam. et lib. 2. c. de memoratiuo. ponit idez. nulla aũt ſenſitiua manet in aĩa ſepata q̃ñtũ ad politatẽ habẽdi actũ: g̃ ꝛc. ℂ P̃. Ob-
Tex.cõ.49. iectũ intellus eſt vlẽ. vt hẽtur a Pho p̃ phy. ꝛ 2ᵒ de aĩa:
Tex.cõ.60. ſed vlẽ abſtrahit ab h̃ ꝛ nũc fuiſſe ꝛ foꝛe ꝛ hmõ ꝯditiõibꝰ reſpiciẽtibꝰ exiñã. memoria aũt reſpicit ꝯditionẽ deter-minatã ptinẽtẽ ad exiſtẽtiã: vtpote pteritionẽ: g̃ memo-ria repugnat pti intellectiue: g̃ nõ manet in aĩa ſeparata. ℂ P̃. Tũc ſequeret ꝙ pari rõne aĩe btẽ hẽrẽt recorda-tionẽ oĩum pteritoꝝ: ꝛ p ꝯñs aĩa btã hẽret recordationẽ pctĩ cõmiſſi. ꝯñs eſt falſum. tũ qꝛ Iſa. 65. Ecce ego creo celũ nouũ. ꝛ ſequitur. Obliuioni tradent̃ ãguſtie poꝛes. Et Grego. exponẽs illd dicit eãdẽ ſniam. tum qꝛ btũs nullã patiet̃ miſeriã. Recordatio aũt iſta eſſet cã magne mi-ſerie qꝛ magne diſplicẽtie: nõ eñ poſſet btũs cõplacere in malo cõmiſſo: nec neutro mõ ſe hẽre. i. nec cõplacen-do nec diſplicẽdo: qꝛ non ſtaret h̃ cũ pfecta charitate: g̃ hẽt diſplicẽtiã: ꝛ de aliq̃ irreuocabili. g̃ triſtitiã. ℂ Op-poſitũ Luc. 16. ait Habraã ad diuitẽ illuz. Fili recorda-re qꝛ recepiſti bona in vita tua. Lazarus ſilr mala ꝛc.
108 ℂ Idẽ vult Aug. ſup illud pſal. Fiant filij eius orfani. ꝛ idẽ. 9. ꝯfeſ. ꝙ mortui hñt memoriam nñi. ℂ P̃. Si nõ hẽrent memoriã pctõꝝ cõmiſſoꝝ ĩ vita mortali nõ ha-berent mãm grãs referẽdi deo de eius miã: ꝛ eſt argũᵐ
4. moral. ad finẽ ſup illd Job. 3. puus ꝛ magnus. Grego. fundantis ſe ſup illud pſal. 88. Mias dñi in eter-num cantabo. Quomodo in eternuz miſericordiam ca-nit qui miſerie non meminerit.

A **Circa iſtã** qõnẽ. p̃ inquirẽdũ eſt an memoria p̃-prie dicta cuiꝰ. ſ. eſt recordari preteriti ſit in pte ſenſitiua. 2ᵒ an ſit in parte intellectiua. Iſtis aũt duobꝰ ſuppõit̃ qddã certũ vtriqz pti cõe. ſ. ꝙ aliqs actꝰ cogñſcẽdi pteritũ vt pteritũ eſt in nobis: h̃ pꝫ ꝙ aĩs defi-ceret nobis pᵃ ps prudẽtie que eſt ſm Tulliũ recorda-tio pteriti. ſequeret̃ et 2ᵒ ꝙ virtuoſi nõ poſſent iuſte co-gnoſcere ſe iuſte pmiandos: nec vitioſi ſe iuſte punien-dos: que pmiatio ꝛ punitio ſit pp malũ vel bonũ pteri-tũ nec iſti nec illi ex hypotheſi cognoſcũt illud pteritũ in ſeipſis: g̃ nec iuſtitiã in pmiatione vel punitione. Hec poſitio deſtruit oẽm politiã: qꝛ oẽm coordinationez in pmiationẽ vel punitionẽ iuſte ſm legẽ inferẽdã. ℂ P̃. Preteritũ plus hꝫ de veritate q̃ futurũ. cuiꝰ pbatio eſt: qꝛ veritas futuroꝝ eſt ꝯtingẽs: pteritoꝝ neceĩa: iuxta illd
Cap. 3. Phi. 6. ethiᶜ hoc ſolo priuat̃ deus ingenita facẽ que facta ſunt. ſed poſſumus hẽre aliquã cognitionez futuroꝝ vt futura ſunt vt experimur. Alioqn nõ poſſemꝰ nobis p̃-uidẽ ad pcurãdũ nobis cõmoda vel ad vitãdũ ĩcõmo-da: g̃ multo magis poſſumꝰ hẽre aliq̃ cognitionẽ de p̃-teritis vt pterita ſunt: ꝛ ita recordationẽ. ℂ Hoc ſuppo-ſito tanq̃ certo ꝙ poſſit nobis ĩeſſe actꝰ cogñſcẽdi pteritũ ĩquãtũ pteritũ vt obm: addo ꝙ ille actus q dĩ recordari
B nõ eſt cuiuſcũqz pteriti imediate: ſed tñ alicuiꝰ actꝰ pte-riti q infuit ipſi ſuppoſito recordãti. ꝛ q fuit in ipo actus humanus. ad excludẽdũ actꝰ vegetatiue ꝛ caſuales ſiue gñaliter ĩperceptibiles. nõ eñ recordoꝛ eius qd eſt te ſe-diſſe niſi qꝛ recordoꝛ me vidiſſe vel noſſe te ſediſſe. vñ lꝫ cognoſcã me natũ ſub rõne pteriti vel mũdũ creatũ: nõ tñ recordoꝛ iſtius vel illius: qꝛ nõ noui aliquẽ actuz meũ in pterito trãſeuntẽ ſup hoc vel illud. ℂ Ex hac g̃
C rõne nois: recordatio eſt cognitio ſeu cogitatio actus ali-cuius pteriti ipſiꝰ recordãtis. ꝛ hoc ĩquãtũ pteriti ſequũ-tur quedã ex hoc qd dicit̃ pteriti: q̃daz aũt ex h̃ ꝙ talis
A. 1. ar. obti. ℂ Ex h̃ eñ ꝙ pteriti ſequunt̃ p̃ 4ᵒʳ certa. quoruz pᵐ eſt iſtd ꝙ potẽtia recordatiua hꝫ actũ poſt tpꝛalio-gn nõ eſſet pteriti vt pteriti. Et iſtud dictũ phi in illo liᵒ ꝙ memoria hꝫ actũ poſt tps dꝫ ĩtelligi per ſcita ꝙ actꝰ recordãdi p ſe ſuccedit recordato. Sũt aũt h̃ vba ſua. poſt tps memoria oĩs ſit. ℂ Scdm: ꝙ pcipit ſiuparꝫ tẽ-poris ĩter illud inſtãs vel tps in quo fuit illd qd eſt ob-iectũ recordationis ꝛ inſtãs pñtis pceptionis. ℂ Ter-tiũ: ꝙ obm recordationis qñ obijcit̃ recordationi nõ eſt in ſe pñs: qꝛ tũc nõ eẽt recordatio eiꝰ vt pteriti. ℂ Quar-tũ cũ oporteat obm aliq̃ mõ eẽ pñs ad actũ ꝛ nõ põt eẽ in ſe pñs: opꝫ ꝙ ſit pñs per ſpẽm. Et tũc potẽtia recor-datiua erit ꝯſeruatiua ſpẽi. ꝛ hoc loquẽdo de totali potẽ-tia reqſita ad recordationẽ: ſiue eñ ſint due: q̃rũ vna cõ-ſeruet ſpẽm alia recordet̃: ſiue ſit vna hñs vtrũqz actũ nõ curo: ſaltẽ ad recordationẽ regrit̃ ꝯſeruatio ſpẽi ob-iecti recordabilis. ℂ Ex recordatione aũt illius obiecti
A. 1. ar. ſpãlis. ſ. actꝰ pteriti ipſiꝰ recordãtis ſequunt̃ q̃tuoꝛ certa. ℂ Primũ qdẽ eſt ꝙ recordatio erit duplicis obti vniꝰ remoti vel vltimi. ſ. alicuiꝰ circa qd recordãs qñqz ha-buit actũ humanũ: ꝛ alterius vt p̃ximi. ſ. actꝰ humani ꝛ pteriti tẽdẽtis in obm illd. ℂ Scdm: ꝙ cũ oporteat po-tẽtiã recordatiuã hẽre ſpẽm ꝛ hoc loquẽdo de tota inte-gra reqſita ad recordationem: ꝛ nõ poſſit iſta ĩprimi ab obto qñ nõ eſt. vel qñ nõ eſt in ſe pñs: neceſſe eſt eã ĩpri-mi ab obto qñ eſt actu pñs. illud aũt obm p̃ximum eſt actꝰ humanus pteritus: g̃ dũ ille fuit ĩprimebat̃ ſpẽs ne-ceſſaria. ℂ Tertiũ: ꝙ nullus põt hẽre recordationẽ niſi de actu p̃prio ꝛ hoc humano: qꝛ per ſolũ illũ cognitũ vt obm p̃ximũ cognoſcit̃ obm eius vt obm remotũ: ꝛ per ꝯñs nõ põt recordari actꝰ eiuſdẽ rõnis in alio cuiꝰ in: ſe ipſo recordat̃. ℂ Quartũ: cũ nõ poſſit ĩprimi actꝰ huma-ni pteriti ſpẽs in aliã potẽtiã niſi cuiꝰ ille actꝰ eſt obm ſe-quit̃ ꝙ opꝫ actũ cognoſcẽdi pteritũ eſſe obm potẽtie re-cordatiue. ℂ Iuxta hoc põt dubiũ ĩferri ꝛ eſt an recor-datiua cognoſcat actũ illũ dũ eſt cuiꝰ vt pteriti eſt recor-datio tanq̃ obti imediati. videt̃ eñ ꝙ ſi illuz tũc nõ co-gnoſcat nec poſtea recordabit̃. ℂ Sꝫ nõ eſt pbatio ne-ceſſaria: qꝛ ſenſus nõ videt̃ eſſe reflexiuus ſup actũ alte-rius ſenſus: ꝛ eſto ꝙ nõ percipiat actũ alteriꝰ ſenſus dũ pñs eſt: nõ apparet demõſtratiue q̃re nõ poterit pcipe illũ

vt ꝑteritū:poſtq̄ ꝑterȳt:ſaltē illis certis ſuppoſitis ing/
rat ꝯcluſio illius articuli:videt̄ ꝙ recordatio nō poſſit
poni act⁹ ꝑtis ſenſitiue:ꝓ ex illa cōditione que eſt ꝑcipē
Tex.cō.101. tps.tps aūt eſt numerus motus ſm ꝑus ⁊ poſterius.4°
D phy.ħ aūt percipi nō pōt ſine collatione poſterioris ad
ꝑus:collationē aūt nullus ſenſuū hīe pōt:q: ħ eſt ꝓpriū
itellectiue.℄ ꝓ.Dcm̄ eſt in.6.illato ꝙ opꝫ recordātem
ꝑcipe actū dū eſt pn̄s:ſꝫ ſenſitiua nō pōt ꝑcipē actū ſen
tiēdi dū pn̄s eſt:ſaltē nō vlr:q: act⁹ ſupme ſenſitiue nō
pōt ꝑcipi ab aliq̄ ſenſu:nec ab inferiori nec a ſuperiori:
pꝫ.nec a ſeipa:q: nō eſt potētia illa ſup ſe nec ſup actuꝫ
ſuū ꝯuerſiua:⁊ tn̄ cuiuſlꝫ ſenſationis in nobis pōt eē re/
cordatio vt experimur:ḡ nō eſt illa recordatio gn̄alr ali
cuius ſenſitiue.℄ Sꝫ q: ħ arguit̄ ex q̄dā qd̄ ꝑus dictū
fuit eſſe dubiū:iō arguit̄ ex.6.tanq̄ certo ſic.ſenſitiua
Tex.cō.137. nō ꝑcipit ꝑ niſi q̄litatē aliq̄ ſenſibilē:vt 2° de aīa pꝫ vt
ꝯcedat viſionē aliq̄ mō eſſe ꝑceptā a viſu dicit illaꝫ eſſe
aliq̄ mō coloratā:ſed nec recipit ſpēm ꝓpriā niſi alicu/
ius talis q̄litatis:ſed ſenſatio illa cui⁹ eſt recordatio nō
pōt aliq̄ mō poni q̄litas ſenſibilis:q: quecūqꝫ ſenſatio
vt coloris vel ſoni vel ſaporis eque pōt eē recordata:ḡ
illa ſpēs reqſita ad recordationē nō eſt ſenſus alicuius
vt potētie receptiue.℄ ꝓ.Nō opꝫ ponē in parte ſenſi/
tiua aliq̄ opationē ſenſitiuam que nō pōt ꝯcludi eſſe in
bruto.ħ ꝓbat̄:q: in aliq̄ bruto pōt eſſe excellēs ſenſiti/
ua quātū ad oēs act⁹ ſenſitiue quos expimur in nobis:
I ſed iſta recordatio nō pōt ꝯcludi eē in bruto ex ei⁹ acti/
bus.ꝓbatio minoris.videmus act⁹ oēs brutoꝝ ex qbus
magis poſſet ꝯcludi vtpote q vident̄ act⁹ ꝓuidētie vel
ꝓuidētie:vt pꝫ de formica recolligēte gn̄a ad eundē lo/
cū ⁊ tpe determinato.ſ.in eſtate.℄ Similr act⁹ vindi/
candi vel q̄ſi iuſtitie retributiue:puta obſequēdi bene/
facientib⁹:⁊ puniēdi offendētes:vī in brutis cōpetē eis
iquātū cognoſcūt ꝑteritū vt tale.℄ Similr 3° de acti/
bus ꝑtinētib⁹ ad ꝯſeruationē ſpēi:vtpote de nidificatio/
ne auiū:⁊ nutritione pulloꝝ ⁊ hꝫ que non vident̄ poſſe
cōpetē eis nālīter abſqꝫ cognitione ꝑteriti vt ꝑteriti.Et
4° aliqua ſunt diſciplinabilia:vt vult ꝓhus de memo/
ria ⁊ re.⁊ de ſenſu ⁊ ſenſato:qd̄ nō eſt ſine memoria ꝑte
riti vt ꝑteritū eſt.hec aūt oīa pn̄t ſuſtineri ſine recorda/
tione ꝑteriti vt ꝑteriti:ḡ nullus actus bruti ꝯcludit illuꝫ
actū in eſſe bruto.Minor iſtius ꝓbat̄ diſcurrendo per
illos actus:de vniformitate eni q̄ntū ad locū ⁊ tps vt pꝫ
in formica pōt ſaluari per ſolā appꝛhēſionē ⁊ retētionē
ſpēi ei⁹ qd̄ eſt delectabilis ſine appꝛhēſione ꝑteriti vt ꝑ/
teriti:ſi eni delectabilis fuit huic formice ħ reponē gra
nū:⁊ illa ſpēs delectabilis que remanet in phāraſia mo
uebit appetitū ſenſitiuū ad querēdū illud tanq̄ delecta
bile:⁊ ita de nouo ad veniēdū ad illū locū:quare aūt in
vno tpe recolligit ⁊ in alio nō:opꝫ dare rōnē ex ꝑte ſue
cōplexionis q̄re eſt ſibi delectabile ſic recolligē grana
⁊ ſic nō:ſine hoc iponat̄ nāli induſtrie ſiue aliꝫ cāe.ſaltē
illud de tpe nō ꝯcludit recordationē:q: formica ħ anno
genita que nunq̄ ꝑus eſt experta penuriaꝫ hyemalē:ita
recolliget in eſtate iſta grana ſicut alia decem annoꝝ ſi
tātū poſſet viuere:ḡ ex recordatione ꝑteritoꝝ nō hꝫ il/
lum actū pro tali tpe.℄ Si aūt frequētatio eiuſdē loci
arguat̄ ex ꝑterito.Reſpōſum eſt ꝙ illa eſt ex delectabi
K li ꝑus appꝛhenſo abſqꝫ apprehenſione ꝑteriti vt ꝑteriti.
℄ Conſimilr ad 2ᵐ de vindicta vel beneficiatione ab
E aīali leſo vel placato:breuiter dico ꝙ phantaſma dele/
ctabilis placētis vel triſtabilis offendentis imprimit̄ ⁊
ſemꝑ ipulſat appetitū ſenſitiuū ad motuꝫ cōformē illi
obto vindicandi vel beneficiandi:qn̄ ceſſat ſaltē aliud
delectabile vel triſtabile pn̄s fortius mouēs.Et iō ſi tē/
pore intermedio ſuſpendat̄ iſta actio per aliud ꝑſens in
fine tēporis ſtatim illud phantaſma mouet ⁊ ſequit̄ in
appetitu ſenſitiuo motio ꝓportionata iſti obto que ꝑus
nō ſequebat̄:q: erat ipeditū ab alio obto fortius mouē/
te:nō eſt ḡ ħ appꝛhēſio ꝑteriti vt ꝑteriti:ſed tn̄ eius qd̄
eſt ꝑteritū cui⁹ ſpēs manēs mouet ad vindictā vel grāꝫ
ceſſante fortius alio mouēte.℄ Cōſimilr de 3°:q: dele/
ctabile ineſt brutis his vndecūqꝫ ſaltē cām opꝫ ꝯtinerē
intrinſecā ex cōplexione nūc talr diſpoſita vel alterata
ad ꝯgregādū talia ⁊ talia ligna ad faciendū nidū vel ad
ſic cōponendū.⁊ illud nō eſt alīs delectabile:cōplexio/
ne tunc aliter ſe habēte:⁊ ex iſta delectatione:nō aūt ap
prehenſione ꝑteriti vt ꝑteritum operant̄.Cuius ꝓbatio
eſt:q: ſi eſſet aliqd̄ brutū ꝓpagatū in ꝑ anno:eque ꝓui/
deret ſibi neceſſaria ad nidificationē ſicut ſi eſſet quot/
cūqꝫ annoꝝ:ḡ ex cognitiōe ꝑteriti vt ꝑteritū nō eſt iſta
nidificatio:⁊ ꝯcurrit cū ꝑmo.℄ Quantū aūt de diſcipli
natione facilius ſoluit̄ ⁊ ꝯcurrit cū ſcda.ſoluit̄ aūt per ħ
ꝙ ex frequēti ſenſatione delectabilis ⁊ triſtabilis ꝯiun/
ctoꝝ ipꝛeſſuꝫ eſt iſti aīali phantaſma delectabilr.⁊ hoc
mō ꝙ qn̄cūqꝫ mouet vnū ſtatim ex cōiunctione mouet
aliud:ḡ qn̄ cibus ꝑſens mouet appetitū ad ſumēdū ſta/
tim phantaſma virge percutiētis ſimul mouet.⁊ per cō
ſequēs vt triſtabile ad fugiendū:⁊ ſi ex magna frequē/
tia iprimat̄ phantaſma huius vt valde triſtabilis:ma/
gis retrahit a delectabili q̄ delectabile alliciat ad ſeipꝫ.
℄ Suſtinendo tn̄ intētionē Ariſt.in illo libello ꝙ me/
moria ſit in ꝑte ſenſitiua.Pōt rīderi ad iſta:⁊ q̄ſi ducē/
do ea ad oppoſitū.ꝑᵐ eni de ꝑceptione tēporis cōcedit
ibi Ariſt.dicēs ꝙ ꝑ ſenſitiuo quo ꝑcipim⁹ magnitudinē:
ꝑcipim⁹ ⁊ tps:nec obſtat qd̄ eſt ſucceſſiuū:q: motus eſt
ſucceſſiuus:⁊ tn̄ mot⁹ eſt ꝑ ſe ſenſibilis ex 2° de aīa.nec Tex.cō.63.⁊
obſtat ꝙ dī numerus:q: numerus eſt ꝑ ſe ſenſibilis ibi/ 64.
dem:⁊ in 4° phy.c.de tpe cōmē.11.vult Cōmētator ꝙ
ſi ꝑcipiat̄ ſolus mot⁹ phantaſmatū ꝑcipit̄ tps:ſed iſtud
poſſet exponi ꝙ talis mot⁹ ꝑcipit̄ ab itellectu:nō a vir/
tute phantaſtica.℄ Ad aliō poterit dici ꝙ aliqs ſenſus
poterit recipe ſpēm act⁹ ſentiēdi.⁊ ſpēm illā retinē tran
ſeūte actu:⁊ per ꝯn̄s per illā pōt hēre actū poſt tps ⁊ ita
recordari.Et cū obȳcit̄ de actu ſupreme potētie ſenſiti/
ue.pōt ꝯcedi ꝙ recordatio act⁹ ei⁹ nō cōpetit alicui ſen
ſui ſicut nec ſenſui aliꝫ cōpetit recordari ꝓpꝛij actus vt
accipit̄ ab Augꝰ 2° de libe.arbi.Sed tn̄ hoc cōpetit ſu
periori reſpectu act⁹ iferioris ſenſitiue.℄ Aliter poſſet
dici ſm ꝙ ꝓhs videt̄ ſentire 2° de aīa:ꝙ viſus aliquo Tex.cō.137.
modo ſentit ſe videre:q: viſio eſt aliquo mō colorata.⁊ ⁊ inde.
ita poſſet ꝯcedi ꝙ ſenſatio ſupme ſenſitiue cōtinet̄ quo/
dāmodo ſub obiecto ſupme memoratiue.Et ſi arguas
reflexionē illius ſenſitiue ſupra ſe nō magis cōcludit ħ
q̄ ꝯcludat ꝯtra Ariſto.de viſu ꝑcipiente viſionē.℄ Ad
vltimū lꝫ ꝓbabiliter poſſent actus brutoꝝ ſaluari non
ponendo memorationē ꝓpꝛie in eis:ſed ſolū imaginati/
uam cognitiuā obiecti qd̄ eſt preteritū:lꝫ non vt preteri
tum:tamē ea que videmus in actibus eoꝝ facilius ſol/
uant̄ ponendo in eis memoriam.

De ſecūdo articulo ꝑncipali videt̄ Ariſt.quedā
dicere in illo lib.ex qb⁹ ꝯcludit̄ me/
moria in ꝑte itellectiua:dicit eni.quoꝝūdā intelligibiliū
memoramur:vt qd̄ triāgulus hꝫ tres equales duob⁹ re/ Hen.quol.
ctis ⁊c.ħ qdeꝫ q: didicit ⁊ fuit ſpeculat⁹.℄ Rn̄det̄ ſm 13.q.7.
eū ibidē ꝙ memoria itelligibiliū nō eſt ſine phātaſma/
te.℄ Cōtra.nō ꝓp hoc negādū eſt memoriā eſſe in itel/
lectu:ſicut nō negat̄ intelligē in intellectu:⁊ tn̄ ſm ipm ibi
nō intelligim⁹ ſine phantaſmate.℄ Aliter rīdet̄ ꝙ itel Hē.vbi ſup
ligibiliū memoramur ꝑ accñs:vnde dicit ibi loquēs de

illis quare intellectus.i.partis intellectiue ſm accidens
erit ſupple memoria.τ Dam.vbi ꝑus itelligibiliū ſicut
didicim⁹ memoramur.ſube aūt ipſoꝝ memoriā nō ha/
bemus.¶ Cōtra.quecūqȝ virt⁹ cogſcit actū vt eſt obti
aliq̊ mō cognoſcit obm:ſed h̄ obm.triangulū hēre tres:
F vt eſt verū demſatū vel ſcitū:pōt intellus ſolus cogno/
ſcere:ita φ nullus ſenſus pōt cognoſcere illū actum me
6.nālia p.5. ſpeculatū fuiſſe triāgulū hēre tres.¶ P̄.Ari.ↄcedit ibi
A.l.quedam φ reminiſcētia ſoli hoi ineſt τ hoc vult Auic̄.vbi ꝑus.c.
3.q2 ibi eſt ſola ſyllogiçatio:ex h̄ arguit̄ 2ᵒ.ꝑ q2 cognitio
ꝓpria ipſi hoi vī eē ipſi⁹ itellus.¶ Scd̄o efficacius:q2
cognitio per diſcurſum ſyllogiſticū ꝑtinet ad ſolū itelle
ctū:hō eſt cognitio reminiſcētie:nā reminiſcēs diſcurrit
a qbuſdā notis ad illud qd̄ aliqualr̄ decidit cui⁹ vult re/
cuperare recordationē:τ lȝ nō ſit ibi ſyll̄s:q2 ſemꝑ ē ex
ꝑmiſſis ad ↄnē:ꝓcedit enī ibi a ↄ̄rys vel a ſimilib⁹ vel
a qbuſcūqȝ habētib⁹ ordinē aliquē in ſentiri ad illō qd̄
querim⁹:tñ nec talis collatio pōt cōpetere virtuti ſenſi/
tiue vt videt̄:eidē aūt virtuti cōpetit diſcurſus τ cogni/
tio terminās diſcurſum.recordari aūt terminat illū diſ/
curſum:ğ τc̄.¶ Cōtra iſtā rōnē obycit ꝑ:q2 Ariſt.dicit
quoſdā bene reminiſcitiuos:quoſdā male ꝑꝑ diuerſita/
tez organi:ğ reminiſcitiua attribuit̄ ꝑti ſenſitiue.¶ P̄.
Qꝛ reminiſcētia ſit ipoſſis adducit̄ arg᷑ qd̄ recitat The
miſtius ꝑ poſt̄ᶻ de ſeruo fugitiuo:per qd̄ ꝓbat̄ φ ipoſē
ſit aliqd addiſcere:q2 aut illō fuit ꝑus ſcitū:τ ita nō ad/
diſcit̄.aut nō:τ ita ſi occurrit itellectui neſcit illud eē qd̄
regrit:hoc qdē arg᷑ ibi nō hȝ euidētiam:q2 qcqd nec̄io
infert̄ ex ꝑmiſſis neceſſarys ex hoc ipſo ſcit̄:nec opȝ φ
ſciam illud qd̄ queſiui ſcire niſi in gn̄ali:q2 queſiui ſcire
qcqd potui iferre ex illis notis:ſȝ in ꝓpoſito hȝ difficul/
tatē:arguit̄ .n.ſic:aut ille ꝑfecte oblit⁹ eſt ei⁹ qd̄ eſt.a.aut
nō:ſi ſic.ſi per reminiſcētiā poſſit redire ad memoriam
ei⁹ neſcit illud eſſe cui⁹ recordationē queſiuit.τ per ↄ̄ns
nō reminiſcit̄:q2 reminiſcēs recordat̄ alicuius de nouo
vt ꝑus memorati:τ poſt tp̄e inter medio obliti:ſi nō eſt
6.nālium ꝑfecte oblit⁹.a.ğ nō pōt reminiſci.a.¶ Cōfirmat̄ ꝑmū
parte.5. mēbrū per Aui.vbi ꝑus.c.3.deſideriū recordādi in par/
ticulari nulli bruto ieſt:ſi enim nō memorat memorari
nō deſiderat.¶ Similr̄ Ari.in lib.j.vī ponē memoriaȝ
ꝑtinere ad virtutē phantaſticā cui⁹ inqt Ari.ſ.partis aie
memoria ſit manifeſtū eſt qr̄ τ cui⁹ phantaſia eſt:illius
ēt memoria eſt:τ Dam.vbi ꝑus:memoria eſt imagina/
Li.2.c.20. tio derelicta a ſenſu ſm actū.¶ Ad intellectū illarū au/
ctoritatū dico ſicut ꝑus dictū eſt φ act⁹ recordādi hȝ du
plex obm.ſ.ꝓximū τ remotū:ꝑteritio aūt qñqȝ regrit̄
G in vtroqȝ obto vt obm eſt:qñqȝ in altero tñ.ſenſus aūt
q2 nō cognoſcit obm ſuū:niſi ſm aliq̄ȝ diſpōnē quā hȝ
Tex.cō.35. dū ſentit̄:iuxta illō.7.meta^{ce}.abeūtib⁹ ſenſibilib⁹ a ſen/
ſu nō eſt palā vtꝝ ſ.nt an nō:iō nō pōt hēre recordatio/
nē act⁹ ſui vt ꝑteriti:qn ēt hēat obti ſenſati vt ꝑteriti:q2
vt nimō ſic ſe habētis ſic̄ ſentiebat̄ dū māſit act⁹ ſentiē
di:itells aūt nō regrit ꝑteritionē in vtroqȝ obto:ſed tñ
in ꝓximo:q2 enī act⁹ ei⁹ pōt eſſe alicuius vt eſt neceſſa/
riū ſic̄ ſpeculādi triāgulū hre tres.iō act⁹ recordādi illū
actū ſpeculādi pōt hēre obm remotū nō vt ꝑteritū:ſed
vt ſemꝑ vniformiter ſe habēs:q̄ntū ğ ad iſtā ↄditionem
reſpicit̄ obm ꝑteritū vt ꝑteritū tam.ſ.remotum q̄ȝ ꝓpin
quū ita φ vtrūqȝ cog̃ſcat̄ ꝑ eſe τ nec̄io vt ꝑteritaȝ me/
moria eſt nec̄io ſenſitiue:nō aūt nec̄io intellectiue:lȝ ſic
poſſet eſſe eius vt ſtatim dicet̄ in ſolone.¶ Ad aliud di
co φ memoria in parte ſenſitiua eſt ſufficiēs ad operan
dū ſine itellectu:vt pȝ in beſtiis.ſed ecōuerſo memoria
itellectiua nō ſufficit ad operandū ſine memoria ſenſi/
H tiua:ſic̄ nec poſſum⁹ ſine phantaſmate itelligere:ideo nō

diceret Ariſt.hoiem bene τ male memoratiuū:q2 itelle/
ctus ei⁹ bene vel male ↄſeruet ſpēm alicuius ꝑintellectē:
ſed q2 memoria eius ſenſitiua que ↄcurrit cū itellectiua Singularis
ēt ad recordationē itellectiuā eſt bene vel male retentiv/ cauſa.
ua.forte enī memoria itellectiua quācūqȝ ſemꝑ ↄſeruat
ſpēm:ſȝ nō pōt in ſuū actū:q2 ſpēs ſenſibilis deleta eſt
a memoria ſenſitiua ſine qua illa nō ſufficit ad operan/
dū.¶ Hoc ꝓbat̄ ꝑ:q2 receptū vī eſſe in recipiente per Boe.5.cō.
modū recipiētis:τ per ↄn̄s cū itellect⁹ ſit virt⁹ imālis τ ꝓſa.5. idē in
imutabilis ab his paſſionib⁹ corporalib⁹.vī φ ſpēs ei⁹ cōmē. τ the/
maneat idelebiliter.ꝓꝑ hoc enī Ari.tñ aſſignat labilita miſtio.3. de
tem ſpēi in memoria ſenſitiua:q2 organū ſic vel ſic pati anima.
tur vel mouet̄.¶ Probat̄ idē 2ᵒ:q2 qñ aliqs reminiſci/
tur opȝ φ hēat aliqd apud ſe manēs per qd̄ illō eē ſciat
cui⁹ ꝑus meminit τ poſt oblit⁹ eſt.vt arg᷑ ꝓcedit de ſer/
uo fugitiuo.Iſtud aūt manēs nō pōt poni in parte ſenſi
tiua:q2 illud eſt deletū:ſaltē nō remanet ꝑfecte nec ſuffi/
cienter ad actū recordādi:ğ ꝓbabile eſt φ illud ſit ſpēs
in itellectu manēs ꝑfecte:τ ſic recuperata ſpē in memo/
ria ſenſitiua:que aliqualr̄ decidit per collationē ad ſpēȝ
intelligibilē manentē cognoſcit̄ illud obm recordatum
eſſe illō qd̄ fuit ꝑus memoralr̄ notū:ſic igit̄ quātū ad ꝑ/
mitatē vl̄ radicē ſeu ſufficiētiā ex ſe ad actū nō ſolū eſt
memoria in ꝑte itellectiua:ſȝ in ſenſitiua ēt in nobis.

Dico ergo quātū ad iſtū artl᷑ φ in intellectiua
eſt memoria τ act⁹ recordādi ꝓprie
dict⁹:ſuppoſito.n.φ itellus nō tñ cognoſcat vl̄ia:qd̄ q̄/ I
dē verū eſt de itellectiōe abſtractiua:de q̄ logt̄ Phs:q2
ſola illa eſt ſciētifica:ſȝ ēt intuitiue cognoſcat illa que ſen
ſus cognoſcit:q2 ꝑfectior τ ſuꝑior cognoſcitiua in codeȝ
cognoſcit illud qd̄ iſerior τ ēt φ cognoſcit ſenſationes:τ
vtrūqȝ ꝓbat̄ per h̄ φ cognoſcit ꝓpōnes ↄtingēter ve/
ras:τ ex eis ſyllogiçat:formare aūt ꝓpōnes:τ ſyllogiça/
re ꝓꝑriū eſt itellectui.Illarū aūt veritas eſt de obtis vt
intuitiue cognitis ſub rōne.ſ.exñtie ſub q̄ cog̃ſcunt̄ a ſen/
ſu:ſeqt̄ φ in itellectu poſſint iueniri oēs cōditiones ꝑus
dicte ꝑtinētes ad recordari.ꝑcipe.n.pōt tp̄s τ hēre actū Ari. ſcdō.
poſt tp̄s:τ ſic de ceteris:τ pōt breuiter recordari cuiuſ/
cūqȝ obti cuius pōt memoria ſenſitiua recordari:q2 pōt
illū actū q eſt ꝓximū obm intuitiue cog̃ſcere qñ eſt:τ ita
recordari poſtq̄ȝ fuit:pōt ēt recordari multoꝝ obtorūȝ
ꝓximoꝝ quoꝝ nō pōt ſenſitiua recordari:vtpote oīs i/
tellectiōis τ volitiōis ꝑterite.Qꝫ.n.taliū recordet̄ hō ꝓ/
bat̄:q2 aľs nō poſſet penitē de malis volitionib⁹:nec ꝑ/
teritā itellectionē vt ꝑteritā ↄferre ad futurū:nec ꝑ ↄ̄ns
ex eo φ iſta ſpeculat⁹ eſt ordinare ſe ad ſpeculādū alia
ſequētia ex iſtis:τ breuiter oīa deſtruunt̄ ſi itellectionū
τ volitionū ꝑteritarū nō recordamur.¶ Iſtarū aūt nō
pōt aliqs ſenſus recordari:q2 nō cadūt ſub obto alicui⁹
ſenſus:ğ illa recordatio eſt ꝓꝑa itellectui.τ h̄ rōne obti
ꝓximi.eſt ēt alia ꝓꝑa nō ſolū rōne obti ꝓximi:ſȝ remo
ti:vt recordatio q̄ tēdit in nec̄ium vt nec̄ium vt in obm
remotū:cuiuſmodi eſt recordatio hñs pro obto remoto
triāgulum hēre tres.Nā obm ꝓximū recordationis.ſ.
actus tendens in tale obiectū nō pōt eſſe niſi actus par/
tis intellectiue.¶ Sic ğ pȝ φ aliqua recordatio eſt ꝓ/
pria intellectui ex rōne vtriuſqȝ obiecti actus.ſ.tam ꝓ/
ximi q̄ȝ remoti:aliq̄ enī rōne obiecti ꝓximi eſt ita ꝓꝑa
φ nō poſſet cōpetere ſenſui:aliq̄ ex rōne obiecti proxi/ K
mi cōpetit intellectui:tamē pōt cōpetere ſenſui:vtpote
ſi intellectus intuitiue intellexit me videre albū:τ poſtea
intellectus recordat̄ me vidiſſe album hec quidem ob/
iectum ꝓximū τ remotū poſſet eſſe obiectum recorda/
tionis nō ſolū ſenſitiue:ſed etiā pōt eē obm recordatio/
nis intellectiue:τ eſt qñcūqȝ ſit collatio ex tali recorda/

tione per diſcurſum ad aliud ſyllogiſtice ↄcludendu: ꝫ ali
cuius tñ ſenſitiue: vtpote ſupreme ſenſationi ꝑtita non
põt eé obm ꝓximũ niſi tñ recordatiõis intellectiue: vt
tactũ eſt in articulo ꝑcedenti. nulla tñ recordatio ꝑtinet
ad intellectũ iquãtũ eſt ꝑciſe abſtractiue itelligẽs. Nulla
ẽt ex h̃ q̄ ꝑtinet ad intellectũ reqrit duplicẽ ꝑteritionẽ. ſ.
in vtroqꝫ obto: nulla ẽt ꝑtinet ad intellectũ tanq̃ ꝑmarie
ꝛ radicalr̃ ſufficiẽtẽ ad recordãdu: ꝛ ꝑꝑ has tres ↄditio-
nes vel aliquã earũ intelligende ſunt vel exponẽde oẽs
auctes Ari. ꝛ alioꝝ negãtiũ in parte intellectiua memo-
riã. Quã. n. obycit̃ ↄ z^m rõnẽ in illo articulo que ꝑcedit
ex actu reminiſcẽdi ꝑ hoc q̄ ph̃s ponit reminiſcitiuos
ꝛ nõ reminiſcitiuos ex diſpõne organi patet ex dictis: ꝛ
ſpãliter ex 3ª ↄditione. ꝛ explicatũ eſt ſatis ſupra. ¶ Ad
illud de ſeruo fugitiuo eſt ſolutũ ſi verũ eſt q̄ ſpẽs intelli
gibilis ſemꝑ manet: ꝛ ſenſitiua aliqualr̃ ꝑdita per colla
L tionẽ q̃dã vel viſuꝫ aliarũ ſpẽrũ ſimiliũ recuperat̃ ꝑſe
cte: ñc. n. ſcit̃ illud nũc recordatũ eẽ illõ qõ ꝑus vł poſt
fuit recordatũ ꝛ poſt oblitũ per ſpẽm ꝗeſcẽtẽ in intelle
Q ctu: ſicut ſi ſpẽs petri niſi ꝗeſcat in vĩute phantaſtica: lꝫ
nunq̃ vtar illa: poſtea tñ occurrẽte petro viſui ſtatiꝫ co
gnoſco ipm̃ eẽ petrũ per collationẽ ad hãc notitiã itrin-
6. ſũl. 9. tri. ca. 6. ſecã: ſm̃ q̄ docet Aug. 8. de tri. c. ¶ Si aũt nihil pone-
ret̃ remanere in tali obliuione per collationẽ ad qõ poſ
ſet ſciri illud eſſe qõ reminiſcẽdo querebat̃: nõ vĩ q̄ in
fine poſſet ſciri illud eſſe magis q̃ de ſuo fugitiuo igno
to. ¶ Ad aliud q̄ ponit̃ hitus phantaſie ſaltẽ nõ hꝫ ex
hoc niſi de memoria ſenſitiua: q̄. n. ꝑter illã ſit alia que
eſt firmitas itellũs in illo li. pꝫ vbi dicit ſciaꝫ aut ſenſuꝫ
cui⁹ habitũ dicim⁹ eſſe memoriã. ſciam ꝑ intellectu: ſen
ſuꝫ ꝑ phantaſia cui⁹ ꝑus dixit memoriã eẽ habitũ. Iſta
tñ auctas quereret expõnẽ ſi poneret̃ memoria ſenſiti-
ua diſtincta potẽtia: ſed nõ eſt ad ꝓpoſitũ h̃ de hoc diſ-
cutere. ¶ Qõ adducit̃ de Dam. ſub̃e ipſoꝝ memorias
nõ hẽmus verũ eſt vt obiectoꝝ ꝑteritoꝝ: ꝛ ſic nõ eſt re-
cordatio eoꝝ que requirit duplicẽ ꝑteritionẽ.

Ad qõnẽ ḡ pꝫ q̄ cũ in aĩa ↄiuncta ſit aliq̃ memo-
ria itellectiua illa remanet ẽt in aĩa ſepa
M rata: ꝛ ꝑ ↄñs notitia hitualis oĩum illoꝝ que vſqꝫ ad ſe-
parationẽ in ea mãſerũt: ꝛ ꝑ ↄñs põt vti illis remanẽti-
bus ad actũ memorãdi ſic poſſet vti ↄiũcta: q2 (ſic dcm̃
eſt i ꝑcedẽti. q.) oẽs fõie itellũales ꝛ opõnes ↄñtes que
poterãt hẽri a ↄiũcta poterũt hẽri a ſeꝑata: memoria aũt
ſenſitiua loquẽdo de totali po^a nõ manet in aĩa ſeꝑata:
ſic nec aliq̃ po^a ſenſitiua. dixi aũt totali: q2 etſi aĩa ſit il-
lud qõ eſt fõiale in po^a ſenſitiua: tñ po^a ſenſitiua fõialr
icludit formã q̃dã totius cõpoſiti ex corꝑe ſic mixto: ꝛ
aĩa ꝑficiẽte ꝓportionalr ad actũ corñdẽtẽ tali toti: ꝛ ꝑ
ↄñs cũ recordari ſenſitiue ſit totius: illõ nõ põt cõpetẽ
aĩe ſeꝑate. ¶ Breuiter ḡ oĩum eoꝝ q̃ꝝ recordat̃ ↄiun-
cta põt recordari ſeꝑata: q2 q̃ñcũqꝫ fuit memoria ſenſi
tiua eoꝝ fuit intellectiua ꝑꝑ cognitionẽ intuitiuã ↄcomitã
tẽ oẽm ꝑfectã ſenſitiuã ꝑceptã: lꝫ nõ oĩ recordatiõe põt
recordari ſeꝑata q̃ potuit ↄiũcta. ¶ Si obycit̃ ſola ſpẽs
ꝑ^a huius diſ. ſol. 3^m obiectionẽ i corꝑore q̃ſtiã. in memoria intellectiua nõ ſufficiebat i aĩa ↄiũcta ad re-
cordãdũ ſine alia in memoria ſenſitiua: vt eſt dcm̃ in z^o
articulo: ḡ nec mõ ſufficit q2 nõ eſt mõ ꝑfectior q̃ ꝑus.
¶ Rñſum eſt in ꝑcedẽti. q. in fili: q2 nec mõ poſſumus
vti ſpẽ itelligibili ſine phãtaſmate: tũc aũt poterim⁹ nõ
N ꝓpter nouã ꝑfectionẽ: ſed q2 nõ eſt ibi ille ordo illaruꝫ
potentiarum in operando qui nunc eſt.

Ad argumẽta ꝑn^li. ¶ Ad ꝑ^m ↄcedo i hoĩe eẽ
memoriã ſenſitiuã: ſed ex h̃ nõ
ſeqtur q̄ nulla ſit in eo intellectiua: nõ. n. dꝫ negari ſupio-
ri cognitiue qõ eſt ꝑfectionis in iferiori. vñ ſi de⁹ poſſet

hẽre actũ poſt tp̃s nec hẽret vnũ actũ ſtãtẽ in eternitate
poſſet recordari: ꝛ ſic ſcriptura ↄcedit eum recordari. in
Leb. 15. trenis: recordare dñe qd accidit nobis: iquãtũ. ſ. ille act⁹
q in ſe nõ eſt poſt tp̃s ↄſiderat̃ vt coexñs ꝑori tẽpori: ꝛ
nũc iſti: ꝛ ſic q̃ſi poſt tp̃s: angeli aũt q2 nõ oẽs intellectio-
O nes hñt ꝑꝑetuas pñt abſolute recordari: fatuũ eſt. n. di-
cere q̄ lucifer nõ recordat̃ ſe peccaſſe: nec boni ãgeli re-
Q cordant̃ tales act⁹ intelligibiles habuiſſe: vel ẽt aliquos
exteriores circa corp⁹. ¶ Ad z^m illa auctas loqt̃ de itel
lectu vt hꝫ itellectionẽ ſciẽtificã: q̃lis eſt ſola ſcia abſtra
ctiua: ꝛ tñ ſic nõ eſt ꝑciſa ex nã itellũs: q2 in illa intelle-
ctione abſtractiua põt itelligi ſingulare: lꝫ nõ mõ a no-
bis: de h̃ alibi. ¶ Si obycias potẽtia nõ cognoſcẽs ſin In 3° di. 1. ꝛ in 1° diſt. 2.
gulare vt ſinglare nõ recordat̃: q2 recordãs cogĩcit ali-
qd vt h̃: ꝛ nũc: qõ eſt ꝓpriũ ſingulari. ¶ Rñ⁹: exiſtẽtia
actualis ꝑ ↄuenit nãe: vñ hec nã nõ ẽ exñs fõialr q2 h̃:
ſed ꝑ nãm: illã aũt nãm vt exñtẽ intuitiue cogĩcit itellũs: Speculare diligẽter hoc difficile cognitũ.
ꝛ iſta cognitio exñtis vt exñtis ſufficit ad h̃ q̄ ei⁹ poſſit
eẽ recordatio. ¶ Cũ ḡ dicis potẽtia recordatiua cogĩcit
h̃ vt h̃: nego. cu ꝓbas: cogĩcit aliqd vt h̃ ꝛ nunc. ſi itelli-
gas per nũc exñs ꝛ ꝑ hic i ſe pñs: ↄcedo q̄ cogĩcit aliqd
vt i ſe pñtialr exñs: ꝛ ſic vltra: h̃ ꝛ nũc ſũt ꝓpa ſinglaria
Я ita q̄ nõ pñt eẽ nãe nõ vt ſingulr̃: lꝫ. n. nõ ſint alicui⁹ niſi
qõ eſt in ſingulari ſingularitate itrinſeca vel aduẽticia: tñ
nõ icludũt formalr̃ nec per ſe ꝑſuppoſitiue ſingularita-
tẽ tanq̃ ꝑciſam rõnẽ ſm̃ quã illa iſunt. ¶ Ad 3^m di: vno Ric. 43. diſt. huius. 4. art. 2. q. 1.
mõ q̄ hti recordant̃ pctã cõmiſſa: nec tñ eſt eis ad pe-
nã: ſed gaudẽt de mĩa diuina remittẽte: ꝛ de liberatione
a pena. ꝛ ꝓbat̃ hoc per illud ꝑs. Mĩas dñi. vbi Grego. 88
quo in eternũ mĩas dñi canũt q miſeric nõ meminerũt.
¶ Cõtra: lꝫ h̃ qõ eſt deũ remiſiſſe pctm̃ petro includat
petrũ peccaſſe: tñ iſta ſunt ſimplr̃ diſticta itelligibilia:
nec z^m includit ꝑ^m in eſſe: pꝫ qñ petrus peccauit: nec per Argumẽtũ ſubtiliſſimũ.
ↄñs in intelligi: ḡ poſe eſt itellectũ petri ſiſtere in ſic pec
caſſe: abſqꝫ h̃ q̄ ↄſideret deuꝫ remiſiſſe illa pctã: ꝛ q̃q̃
ↄcẽdas q̄ nunq̃ ſit vnus actus ſine alio in petro tñ ſal-
tẽ ſunt duo obta ꝛ diſtincte itellectiones: ꝛ ẽt intellectio
ei⁹ qõ eſt petrũ peccaſſe eſt ꝑor nã: quero ḡ hãc recorda
tionẽ q̃ ſe peccaſſe recordat̃: qs act⁹ voluntatis ſeqtur:
aut velle ſiue cõplacẽ: aut nolle ſiue diſplicẽ: aut nullus:
nec placet nec diſplicet. ſi ꝑ^m petrus malus eſt: q2 cõpla-
cet in pctõ qõ cõmiſit. ſi z^m miſer eſt: q2 nolitũ eueniſſe
qõ ſcit̃ eueniſſe cãt triſtitiã. ꝑ Aug. de ci. 14. c. 15. Triſti
tia eſt ex illis reb⁹ que nobis nolẽtib⁹ acciderũt. ſi neqꝫ
ſic neqꝫ ſic: iterũ malus. ſi. n. viator nõ põt cõpleta deli-
beratiõe recordari pctm̃ ſuũ cõmiſſum: qn deteſtet̃ vel
diſpliceat: alioqn peccat ad minus omittẽdo: quãto ma
gis ad hoc tenet̃ btũs. rõ eniꝫ cõis magis ligat btũm q̃
viatoreꝫ: que eſt ꝑfecta dei dilectio: que ſemꝑ ipellit ad
odiẽdũ illud qõ eſt ↄ deũ: qñ actu cognoſcit̃ vł cogitat̃.
¶ Qõ aũt adducit̃ de ꝑſ. ꝛ ex hoc arguit̃. mĩam nõ ca-
nit q miſerie nõ meminit. ¶ Rñ⁹: in vlĩ meminit miſe
rie: ſed nõ in particulari: q2 ſcit iam ſe eẽ btũm. ¶ Dico
tñ q̄ poſe eſt totalr̃ deleri a memoria hti pctm̃ qõ ipſe P
cõmiſit nec in hoc derogat̃ btõi: imo vĩ ꝑtinere ad btitu
dinẽ accñtalẽ ei⁹. ſi. n. inocẽs gaudebit de inocẽtia ſpãli
gaudio: vt tactũ eſt ſupra di. 1. lꝫ ille nõ poſſit gaudẽ de q. 6.
inocẽtia: q2 tũc eẽt ei⁹ falſum gaudiũ. tñ põt inocẽtia de
ei⁹ memoria deleri vt de illa non hẽat aliq̃ mãm triſti-
tie. põt ẽt de⁹ ſtãte memoria hituali pctĩ cõmiſſi ꝑſerua
re btm̃ ne vnq̃ exeat in actũ ↄſiderãdi ſe illud cõmiſiſ
ſe: ꝛ hoc iterũ ſufficeret ad excludẽdũ occaſionẽ ꝓximã
triſtitie: lꝫ nõ remotã: nec ꝑuatio talis notitie habitualis
vel actualis faceret eũ in aliquo iperfectũ: q2 ſm̃ ph̃m 3° topicoꝝ ca. 10.
quorũdã obliuiſci vt turpiuꝫ melius eſt q̃ reminiſci: qõ

maxime verū eſt/loquēdo de illo qui turpe cōmiſit cui
Pro.31. penale eſt reminiſci:ꝛ ſcriptura dicit deū obliuiſci pec-
catoꝝ ꝛ ea eſſe tecta:qḋ lꝫ oporteat exponē ꝑꝑ infinita-
tē ītellectionis diuine quā nullū cognoſcibile poſitiuūꝫ
vel ꝑuatiuū pōt ſubterfugere:tñ ꝙ realr ſint abſcōdita
vel oblita illis q cōmiſerūt nullū icōueniēs eſſet. ¶ Si
ħ nō placet:qꝛ ſemꝑ remanebit in eis memoria bitua-
Q lis pctōꝝ ꝛ qñqꝫ exibūt in actualē recordationē:tūc ad
vitādū triſtitiā dōm eſt vel ꝙ de⁹ ſuſpēdat cāuſalitatē illā
quā recordatio nata eſſet hēre re⁹ triſtitie:ꝛ ħ qdē poſſe
eſt ſic̄ ſuſpēdit nālē actionē ignis re⁹ pueroꝝ ī camino:
ſed tūc erit miraculū quotiēs recordant̄ ꝙ nō triſtent̄:
vel ſi fu:it miraculū opꝫ dicē ꝙ cā nālis pōt īpediri ꝑ
ↄtriū excellēs ne cauſet effectū ꝛ maxime qñ ↄtriū totalr
replet capacitatē paſſi.ita in ꝓpoſito:gaudium de obto
btifico replet totalr capacitatē bti:ꝛ iō nō eſt capax tri-
ſtitie que nata eēt ↄſeq illā recordationē. Uincit.n.illud
obm in cāndo gaudiū virtutē illius recordatiōis in cān-
Cap.13. do triſtitiā:qꝛ ſm Ari.7.ethi.delectatio vehemēs exclu
dit qꝫcūqꝫ triſtitiā nō ſolū ↄtriā:ſꝫ ēt ↄtigētē. ¶ Contra.
bꝫ nolle reſpcū iſti⁹ recordati:ģ nō bꝫ qcqd vult.igit̄ nō
R eſt btūs.ex 13° de trini.ca.5. ¶ Rñ: btūs bꝫ qcqd vult
de p̄ñti vl̄ de futuro:de p̄terito aūt qcqd vult ħ eſt vel-
le nō fuiſſe non bꝫ:nec hoc arguit miſeriā:qꝛ ipoſſe eſt p̄-
teritum non fuiſſe. Queſtio.IIII.

Ltimo quero. Utrū bti cogſcāt oꝛo-
nes q̄s offerim⁹: Qꝫ nō. Iſa.
63. Abrahā neſciuit nos ꝛ iſrl̄ igrauit nos.
ibi dicit Aug. ꝙ mortui neſciūt:imo ſci qd
agant viui. ꝛ Hiero. ibi. quere in originali.
3.Reg.8.ꝛ ¶ P̄. Deus ſolus nouit ſecreta cordis. oꝛo mētalis que
2.parali.6. maxime eſt deo accepta eſt hōꝫ ꝛc. ¶ P̄. Nō opꝫ eos
noſſe niſi ad hoc vt oret pro nobis:ſed ↄñs eſt inconue-
niēs:qꝛ nō ſunt in ſtatu meriti:ģ nō p̄nt orare:qꝛ in oꝛo-
ne per ſe ↄſiſtit meritum. ¶ Cōtra hoc eſt vnus error:
3° quē tangit Hiero. in epl̄a ad vigilantium.

Hic tria ſunt vidēda. p̄ ſi btūs nāli cognitione
nouit oꝛones nr̄as. ¶ Scđo ſi co
gnitiōe ſupnāli. ¶ Tertio ſi cognoſcēs pro nobis oret.
¶ De p̄ eſt tactū in ſolone.z.q.bui⁹ di. q̄liter aīa ſepa-
rata pōt acqrere notitiā nō ſolū abſtractiuā:ſed ēt īui-
tiuā:nō ſolū ſenſibiliū ſic̄ pōt ↄiuncta:ſed ēt quoꝝcūqꝫ
A ītelligibiliū ꝓportionatoꝝ ꝛ ꝓportionalr p̄ſentiū:ꝓpoꝛ
tionatū aūt eſt ſibi qḋcūqꝫ itelligibile creatū:ģ oꝛonem
ſiue vocalē quā ꝛ ↄiuncta poſſet noſſe per ſenſus corpo-
ris:ſiue mētalē que tūc erit ſibi ꝓportionata:pōt tūc in-
tuitiue noſſe:ſi tñ īmoderata diſtātia nō īpediat:de qua
tactū eſt.q.illa z°. ¶ Nec valet ꝙ intellūs actū ſuū ꝓ-
priū bꝫ occultū cuicūqꝫ creature ꝛ actuꝫ volūtatis pari
rōne occultū:qꝛ hec ſunt ītima creature:ꝛ per ↄñs nihil
pōt iſta noſſe niſi qḋ eſt intimum creature:tale eſt ſolus
deus qui illabit̄. ¶ Hoc nō ↄcludit:qꝛ manifeſtū eſt ꝙ
oēm actū vlūtatis mee pōt intellūs meus noſſe:ſed itel
lect⁹ alius ꝑfectioꝛ creat⁹ pōt in illud obm in qḋ pōt in-
tellect⁹ meus:ſi nō īpediat determinat⁹ ordo ad alia in-
telligibilia:nec defect⁹ ꝓportionate p̄ſentie. intellectus
B aūt ſeparatus eque perfectus eſt ſicut intellect⁹ ↄiunct⁹
vel perfectioꝛ:ꝛ nō determinat̄ ex aliquo ordine ad nō
cognoſcēdū operationes alterius intellect⁹ vel volūta-
tis:nec p̄ſentia reqſita neccīo deficit:qꝛ pōt eſſe ſine illa-
pſu.aliogn enī angelus nullā poſſet hēre p̄ſentiā debitā
re⁹ alterius a ſe cuꝫ nulli illabat̄:qꝛ ħ repugnat creatu-
re. ¶ Qḋ ergo dicis talē opationē eſſe intimā. ¶ Rñ:
intimioꝛ eſt ſibi eſſentia q̄ꝫ opatio. ꝛ tñ intellūs alius ſe-
paratus pōt eſſentiā itelligere:nec valet. hoc eſt intimū

inherendo:vel qḋ plus eſt idē in eſſendo:ģ nihil cogſcit
illud intimū niſi per illapſum:imo rō videt̄ p̄cēdere ad
hoc ꝙ q̄ſi extrinſeca rei magis poſſint cogſci ab intelle-
ctu ſepato q̄ꝫ ſpūalia itrinſeca:qḋ nō eſt verū:imo magis
ꝓportionatū eſt obm itellectui ſepato eēntia rei itelligi
bilis. vel opatio itrinſeca q̄ꝫ aliqḋ ſenſibile:qꝛ itellectui
puro purū itelligibile eſt magis ꝓportionatū itelligibi-
le:dū tñ ſit finitū. ¶ Si obycias:itellect⁹ ſepatus ꝛ itel-
lectus ↄiunctus hñt idē obm p̄mū:ſub obto aūt p̄ intelle
ctus ↄiuncti nō ↄtinet̄ opatio:ģ nec ſub obto intellectus
ſeparati. ¶ Rñ: dcm̄ eſt alibi ꝙ gn̄alius ē obm p̄m intel- In 3° diſt.1.
lectus vt eſt talis potētia q̄ꝫ obm p̄m motiuū ei⁹ ꝓ ſta C
tu iſto. ꝛ ſub obto p̄ mō accepto ↄtinet̄ qḋcūqꝫ ens crea
tū. nō aūt ſub obto z° mō. ꝛ rō eſt:qꝛ nunc determinate
mouet̄ a ſenſibilibus. vel ab his que abſtrahunt̄ ab his
ꝑꝑ ordinē īmediatū ad phāſaſticā vtutē que tūc nō erit.
p̄ ģ mō accipiendo obm p̄mum:maioꝛ eſt vera ꝛ minoꝛ
falſa. z° mō minoꝛ vera ꝛ maioꝛ falſa.

De ſecūdo articulo dico ꝙ nō eſt neceſſe ex rō-
ne btitudinis ꝙ btūs videat oꝛones
D nr̄as neqꝫ regulr̄ ſiue vlr̄ in ↄbo:qꝛ nō eſt aliqd q̄ſi ne-
ceſſaria ſequela btitudinis:neqꝫ ꝙ reuelent̄:qꝛ neqꝫ ta-
lis reuelatio neccīo ſequit̄ btitudinē:btitudo enī itellūs in
obtis creatis nō trāſcēdit qdditates ſeu illa quoꝝ eēntia
viſa eſt neccīa rō vidēdi:tñ qꝛ ↄgruū eſt btm̄ eē coadiu-
toꝛē dei in ꝓcurando ſalutē electi eo mō quo ħ ſibi pōt Speculatio ſingularis.
cōpetere:ꝛ ad iſtud requiritur ſibi reuelari oꝛones nr̄as
ſpāliter que ſibi offerunt̄:qꝛ ille ſpāliter īnituit̄ meritis
eius tanq̄ꝫ mediatoris perducentis ad ſalutem que pe-
titur. ideo ꝓbabile eſt ꝙ deus beatis reuelat de oꝛonib⁹
ſibi vel deo in noīe eius oblatis.

De tertio articulo vī dubiū:qꝛ ſi reuelat̄ eis talē
petē per eos ſalutē aut aliqd ꝑtinēs ad Argumētū
ſalutē:aut vidēt deū talē velle ſaluari aut nolle:aut non curioſum ꝛ
velle. ſi velle:ģ ſciunt ꝙ ſaluabit̄. fruſtra ģ orāt. ſi nolle difficile.
nō orabūt ꝓ aliq̄ nolito ipſi deo. ſi nō velle ſciūt ꝙ nō E
eueniet. ģ fruſtra orarēt. ¶ Rñ°. Beatū orare pro aliq̄
pōt itelligi vl̄ oꝛone hituali vl̄ actuali. ꝛ loquoꝛ ħ tñ de
oꝛone mētali que eſt deſideriū oblatū deo ea intētione
vt ab ipſo hēat̄ optatū. ſi de habituali illa eſt ꝑpetua ꝛ
gn̄alis pro oīb⁹ electis:ſed de iſta nō eſt difficultas. Si
de actuali. iſtā bꝫ aliqs ſanct⁹ ſpāliter qñ ſibi reuelatur
aliquē ipm actu īuocare:qꝛ rōnale ē vt velit merita ſua
illi valē ad ſalutē:ģ deū ſpālr īuocat ſibi per illa merita
ſubuenire. illa aūt oꝛo nō repugnat btitudini:qꝛ btī pōt Doctrina ſubtiliſſima.
aliqs ꝑfectionē ſūmā adept⁹ velle vt ꝑ ſua merita per F
que ad illā ꝑfectionē attigit alius ꝑ ſuā oꝛonē attigat:ita
vt ſua merita nō ſibi ſoli ſint ꝓpria:ſꝫ alij de beneficio
dei acceptātis valeāt:ſic̄ poſſet aliqs ſūmū gdū adept⁹
in curia regis ꝑ aliq̄ obſeqa velle orare pro alijs nō vt
ꝑ oꝛonē hōꝫ ad maiorē gdū amicitie attingat:ſed vt me-
rita per que attingit ad talē gdūꝫ alijs ad hōꝫ merita re-
currētib⁹ ſuccurrāt. ꝛ ħ ſuppoſita liberalitate regis ac-
ceptātis illa nō tñ ꝓ illo:ſꝫ ꝓ alijs ex liberalitate ſua:
qua pro minori bono retribuit nō tñ maius bonū:ſꝫ ēt
plura bona:dū tñ per nouū actū volūtatis plures illud
bo᷑ ſibi applicēt ꝛ faciāt q̄ſi ſuū. ¶ Cū igr̄ arguis btūs
aut videt deū velle aut nolle. ¶ Rñ: nullū mēbꝝ opꝫ
dare. ne dū de ſalute finali illi⁹ q orat:ſed nec de exaudi-
tiōe illi⁹ oꝛonis quā nūc offert:nō.n.ſeqt̄:de⁹ reuelat pe- G
tro Joānē nūc petē. a. per merita petri:ģ reuelat̄ petro Punct⁹ notabilis mo-
ioānē ſaluandū vl̄ nō ſaluādū. nec ēt ſeqt̄:ģ ſibi reuelat rib⁹ applicā-
ioānē exaudiendū vl̄ nō exaudiēdū in iſta petitione. tñ dus difficilli-
eſto ꝙ reuelaret̄ ſibi iſtū exaudiēdū vl̄ nō exaudiēdū ī b⁹ in ſcolas
iſta petitiōe. nō ſeqt̄:ģ fruſtra orat:qꝛ ſic̄ deus vult illū opi. theologorum.

ſaluare ⁊ exaudire:ita vult per determinata media vtpote per oronẽ talis hñ ipm ↄſequi. Si aũt reuelet̃ petro determinate q̄ de⁹ nollet illã oronẽ exaudire:petrus nõ eſſet ibi mediator in orãdo. Si vo nõ reuelat̃ ſibi q̄
D velit nec q̄ nolit:petrus orat expectãs vt oronẽ ſuã ↄſequat̃ determinata reuelatio exaudinõis vl ſaltẽ determinat⁹ effect⁹ exauditiõis q̃tũ ad ipm petentẽ.

Ad argumẽta principalia. ¶ Ad pᵐ dico q̄ Habraã pro tpe pro quo intel-
H ligit̃ illud Iſa. fuit in limbo:⁊ per ↄñs nõ btũs. Et ideo neſciuit filios ſuos iudeos habitantes in terra iſrael:q2 nec notitia nãli intuitiua que ipedit̃ per imoderatã diſtantiam:ſicut eſt dañ in illa.q. nec notitia reuelationis ſpãlis:q2 nõ habuit illã viſionẽ in vbo quã cõcomitat̃ regulariter talis reuelatio. nõ g̃ ↄcludit de beatis qb⁹ in vbo regulariter reuelant̃ que a deo ſpectant:vel tanq̃ btitudinẽ eoꝝ augens vel tanq̃ ptinẽs ad cõſtatẽ eoꝝ
I vel btitudinis alioꝝ. ¶ Ad zᵐ dico q̄ nihil eſt in mente opatio.ſ.quecũq3 intellect⁹ vel volũtatis:vel quecũq3 ꝓprietas vel ↄditio realis hui⁹ vel iſtius:q2 nõ totũ ita patet angelo ꝓportionalr̃ pſenti nõ ipedito:vel aĩe nõ ipedite ꝓportionalr̃ pſenti:ſicut aĩe ↄiuncte apparet al-
H bedo pſens per ſenſus. illud g̃ dictũ q̄ ſolus deus nouit abſcõdita cordiũ. verũ eſt vniulr̃ ⁊ ex ꝓpria pfectione:ita q̄ ipoſſe eſt q̄ per aliqd ipediens ſibi lateat. nouit etiã vt iudex vniulis oium taliũ occultoꝝ:illo mõ quo nec angeli boni nec mali nec aĩe ſeparate nouerunt:imo de facto hñ multos tales mot⁹ nõ nouerũt pp defectũ pñtie debite. mali aũt multa talia etiã pſentia ꝓportionaliter nõ nouerũt deo ipediẽte pp cuius ipedimẽtum nõ põt multa:que tñ non ipediri nãliter poſſent. ¶ Ad 3ᵐ dico q̄ oro nr̃a nũc duplicẽ hz effectũ. vnũ:q2 meritoria orãti:imo opus valde meritoriũ. aliũ:q2 ex h̃ q̄ ſpãliter dirigit̃ pro alio meritoria ẽ illi pro quo offert̃.
K ⁊ p̃ mõ btĩ nõ habẽt oronẽ:ſed zᵒ mõ nec eſt icõueniẽs aliquẽ qui iam eſt in termino quo ad ſe. per oronẽ mereri alteri:ſicut videmus in politijs vbi rex illud quod vult dare:vult tñ per interceſſionẽ alicuius dare alicui qui nõ eſſet dignus ſtatĩ exaudiri:⁊ maxime vult ſi aliquis apud eũ maxime acceptus intercedat:qui tñ acce-
I ptus nullũ g̃dũ vlteriorẽ amicitie ſibi mereret̃. ¶ Alr̃ poſſet dici breuiter:⁊ quaſi redit in idẽ:q̄ ſicut ipetrat btĩs alijs nõ ſibi:ita cauſat meritũ alijs ⁊ nõ ſibi. oro.n. ſua eſt diſpoſitio de ↄgruo vt ꝓpter eã deus ↄcedat illud qd impetrat illi cui petit:⁊ iſta eſt meritũ nõ iſtius pro ſe:ſed pro illo cui reddit̃ qd huic merito quaſi pro premio proximo correſpondet.

¶ Sz q̃rit̃ hic de valde malis ⁊c. Di. XLVI.

Equitur hic de valde malis:q2 in hac di. agit̃ de iuſtitia dei ⁊ mĩa ↄcurrentibus in punitione maloꝝ. Ideo querunt̃ quatuor. ¶ Primo vt̃ in deo ſit iuſtitia. ¶ Scdo vt̃ in deo ſit mĩa. ¶ Tertio an in deo diſtiguat̃ iuſtitia ⁊ mĩa. ¶ Quarto an in punitione maloꝝ ↄcurrat ex parte dei puniẽtis iuſtitia cũ miſericordia.

Queſtio. I.

A **D primũ** arguit̃ q̄ non:ex 5ᵒ ethi. c. 11. Dñi ad ſeruũ nulla eſt iuſtitia:q2 nulla eq̃litas:g̃ multo fortius nec dei ad creaturã vel ec̃.cũ potiſſime ille dñs poſſet dicẽ ſuo illõ.i. ad Cor. 4. Quid
Cap. 10. habes qd nõ accepiſti a me. ¶ P. 10. ethi. icõueniẽs eſt laudare ſubas ſepatas ex opatiõe virtutũ:ſicut deducit de iuſtitia ſpãliter. Et ↄfirmat̃ p ſimile:q2 nõ eſt in deo tẽperantia:g̃ nec pari rõne iuſtitia. ¶ P. Juſtitia iclinat ad reddẽdũ debitũ:de⁹ nulli eſt debitor:g̃. ¶ Oppoſitũ in pſal. Juſtitia plena eſt dextera tua. 47

Hic primo videndũ eſt de iuſtitie diffõne. rõnẽ gñaliſſimã iuſtitie ponit Anſ. de veritate. c. 12. q̄ iuſtitia eſt rectitudo volũtatis pp ſe ſeruata. hec rõ ſpecificat̃ per iuſtitiã ſm q̄ de ea tractat Ar. A
5ᵒ ethi. qui addit vltra hãc rõnẽ hoc qd eſt ee ad alterũ. Cap. 3.
⁊ vtroq3 mõ accipiẽdo pz q̄ iuſtitia cõpetit deo. p̃ mõ. hz.n. rectitudinẽ volũtatis imo volũtatẽ inobliquabilẽ:q2 pma regula eſt:⁊ ſeruata pp ſe:non ꝓut ſeruata dicit aliquã ſuſceptionẽ vel paſſionẽ reſpcũ alicuius ſeruantis:ſed ſeruata pp ſe.i. ſpontanee pp ſe ſemp habita. zᵒ ẽt mõ pz:q2 põt hẽre rectitudinẽ ad alterũ. ⁊ ideo in oi actione ſua ad alterũ eſt rectitudo. ¶ Iſta ſcda ſubdiuidit̃:q2 vel eſt q̃ſi vlis ad alterũ puta ad legiſlatorẽ ⁊ ad legẽ inquãtũ eſt regula q̃dã determinata a legiſlatore:⁊ hec di a qbuſdã iuſtitia legalis. Uel eſt particularis:puta in aliq̃ particulari determinato ptinẽte ad legẽ. re- Uide Tho. pᵃ 2ᵉ. q. 60. ar. 3.
ctitudo ad alterum. Et hec zᵃ ſubdiuidit̃:q2 vel põt eſſe ſimplr̃ ad alterũ:vel ad ſe q̃ſi ad alterũ. ¶ Et zᵐ membrũ pz ex eo qd dañ eſt in mã de pnia q̄ ipſa eſt iuſti- Diſ. 14. q. 2.
tia punitiua nõ tñ reſpcũ alterius ſimplr̃:ſed ſui q̃ſi alterius:q2 ſibi vt iudicis miniſtro cõceſſa eſt punitio ſui vt rei. ¶ Prima iſtarum. ſ. legalis poſſet poni in deo ſi eẽt alia lex põr determinationẽ volũtatis ſue cui legi ⁊ in hoc legiſlatori q̃ſi alteri volũtas ſua recte ↄcordaret:⁊ eſt qdẽ iſta lex. deus eſt diligẽdus:ſed ſi nõ dz dici lex ſiue pñᵐ practicũ legiſlatẽ eſt veritas practica precedens oẽm determinationẽ volũtatis diuine. ¶ Juſtitia etiã illa particularis ad ſe:quaſi ad alterũ eſt in ipſo:q2 volũtas ſua determinat̃ per rectitudinẽ ad volẽdum illud qd decet ſuã bonitatẽ:⁊ hec eſt quaſi redditio debiti ſibiipſi. i. ſue bonitati tanq̃ alteri. ſi tamen poſſet dici particularis:q2 aliq̃ mõ eſt vniulis. ſ. virtualr̃. ¶ Et illa duo mẽbra. ſ. iuſtitia legalis ⁊ particularis ad ſe q̃ſi ad alterũ in deo q̃ſi idẽ ſunt:q2 rectitudo volũtatis diuine reſpectu ſue bonitatis. ¶ Si aũt loq̃mur de reliq̃ iuſtitia que ſimplr̃ eſt ad alterũ:illa diuidit̃ in cõmutatiuã ⁊ diſtributiuã:⁊ ita diſtinguit̃ iuſtitia in nobis:vt pz p Phm. 5. ethi. in diſtributiua reqrit̃ eq̃litas ꝓportionis nõ q̃titatis. in cõmutatiua ſm aliq̃s eq̃litas q̃titatis:nõ tñ ꝓportionis. iſta exponunt̃ ibi. ¶ Ad ꝓpoᵐ cõmutatiua ꝓprie reſpicit punitionẽ ⁊ pmiationẽ:vt. ſ. p meritis q̃ſi cõmutãdo reddant̃ pmia:⁊ p peccatis ſupplicia. ¶ Diſtributiua reſpicit q̃ſi nãs ⁊ pfectiones ſupadditas:vt. ſ. nãe diſtribuat̃ pfectio ſibi p ꝓportiõata:ſicut in nr̃a in re publica diſtributiua pſonis ſm g̃dus ſuos ꝓportionalr̃ diſtribuunt̃ bona ptinentia ad g̃dus eoꝝ:ſic in hierarchia vniuerſi nãe nobiliori a hierarcha. i. principe deo diſtribuunt̃ pfectiones nobiliores ſeu ↄueniẽtes tali nãe. ⁊ nãe iferiori diſtribuunt̃ pfectiones ſibi cõueniẽtes. ¶ Prima illaꝝ nõ põt ſimplr̃ eſſe in deo reſpectu creature:q2 nõ põt eſſe ſimplr̃ eq̃litas:ſed põt ee aliqualr̃ ſm portionẽ ſicut iter dñm ⁊ ſeruũ. dñm.n. liberalẽ decet retribuere maius bonum q̃ ſeruus poſſit mereri. dum tñ ſit talis ꝓportio q̄ ſicut ſeruus facit qd ſuũ eſt:ita dñs retribuat qd ſuũ ẽ. ⁊ eodẽ mõ puniẽdo citra cõdignum. ¶ Sed zᵃ iuſtitia põt h̃ eſſe ſimplr̃:q2 ſimplr̃ põt dare naturis pfectiões debitas vel ↄueniẽtes eis ſz g̃dus pficiẽtes. ¶ Sic g̃ in gñe tota illa diffinitio iuſtitie eo mõ quo põt ad deũ ptinẽ põt reduci ad duo mẽbra. vt p̃ dicat̃ iuſtitia rectitudo volũtatis in ordine ad cõdecentiã voluntatis diuine. alio mõ rectitudo volun-

Tho. 1ᵃ 2ᵉ q. 61. ar. 2.
B
Cap. 5.
Uide Ric. diſti. pſenti ⁊ Tho. vi. pñ. q. 1.
C
Uide Ric. infra. q. 3.

tatis in ordine ad exigētiā ei⁹ qḋ eſt in creatura. ⁊ illa di
ſtinctio pōt hꝛi ab Anſ. pſol. 10. vbi loquēs ad deū dic.
Cū punis malos iuſtū ē. qꝛ illoꝝ meritis ꝯgruit. ꝗtū ad
D z^m mēbrū. Subdit ſtati. Cū parcis malis iuſtū eſt. nō qꝛ
illoꝝ meritis: ſed qꝛ tue volūtati ⁊ bonitati cōdecēs eſt:
ꝗtū ad p^m mēbrū. ⁊ tāta eſt illoꝝ mēbroꝝ diſtinctio ꝙ
de⁹ ꝯtra p̄mā iuſtitiā opari nō pōt nec ꝑter eā: ſʒ ꝑter iu
Tho. in ſcđo ſen. d. 4. 1. c. 3. ſtitiā z^am pōt opari: lʒ nō vlr qꝛ nō pōt dānare iuſtū vl
bnū. ¶ Si obijciē ꝙ nō pōt in deo eē alia iuſtitia ħ ⁊
illa: qꝛ tūc vna eēt regula vt p^a: ⁊ alia regulata vt z^a. In
volūtate aūt diuina nō pōt eē rectitudo regulata. ⁊ ꝓbaē
ħ in nobis. nā idē iclinat in finē ꝓpriū ⁊ ad ea que ſunt
ad finē vt ſunt ad finē: ḡ ſi illḋ iclinās ad finē eēt ſimp^r
pfectū ſimplr pfecte iclinaret ad ea que ſunt ad finē: ſic
pʒ de charitate hꝛ'ḋ p. iuſtitia aūt dei pōt eē ſimplr pfe
cta: ḡ ꝑter illā nulla alia reqrī in voluntate diuina. ¶ Or
ē di ꝙ qñqʒ nō pōt agē ꝑter z^am. nō vī ꝓbabile qꝛ qc
qd nō icludit ꝯdictionē pōt ſimplr agē: ⁊ ita velle: ſʒ nō
pōt aliqd velle: qḋ nō poſſit recte velle: qꝛ volūtas ſua
eſt p̄ma regula: ḡ qcqd nō icludit ꝯdictionē pōt intelligi
velle: ⁊ ita cū illa iuſtitia z^a determinet ad aliqd cui⁹ op
poſitū nō icludit ꝯdictionē pōt de⁹ velle ⁊ recte velle ⁊
agere ꝑter illā iuſtitiā ſcḋam. ¶ Primū iſtoꝝ forte ꝯce
derēt aliq ꝙ nō eſt in deo duplex iuſtitia: ſed tñ vnica:
hꝛis tñ ꝗſi aliū ⁊ aliū effectū: vtpote velle ꝯcorditer cō
decentie bonitatis ſue. ⁊ velle ꝯcorditer exigētie creatu
re. ¶ Sed z^o rō vī euidēter ꝯcludere ꝙ ad qcqd p^a iu
ſtitia iclinat iuſtitia z^a iclinare pōt volūtatē diuinā cuʒ
determinate iclinet qꝛ per modū nāe. nō tñ ſic inclinat
quin preter eā ⁊ ꝯtra eā poſſit voluntas diuina velle: ⁊
ita nō erit diſtinctio iſtaꝝ in hoc qḋ eſt poſſe agere pre
ter eam ⁊ nō poſſe agere preter eam.

Non ip̄robando diſtinctiones dico tñ bre
uius ad qōnē ꝙ in deo nō
eſt niſi vnica iuſtitia re ⁊ rōne. tñ ꝑter illā extēdendo iu
E ſtitiā poni pōt aliq̄ iuſtitia vl magis aliqd iuſtū in crea
turis. ¶ Primū declaraē: qꝛ cū iuſtitia ꝓprie ſit rectitu
do volūtatis ꝗſi habitualis: ⁊ per ꝯñs ꝗſi nāliter iclinās
ad alterū: vel ad ſe ꝗſi ad alterū: ⁊ volūtas diuina nō ha
beat rectitudinē inclinātem determinate ad aliqd niſi
ad ſuā bonitatē ꝗſi ad alterā. nā ad qḋcūqʒ aliud obm
mere ꝯtingēter ſe hʒ: ita ꝙ eque pōt in hoc ⁊ in ei⁹ oppo
ſitū. ſeqtur ḡ ꝙ nullā iuſtitiā hʒ niſi ad reddēdū ſue bo
A. 1. etiam. nitati vel volūtati qḋ eā ꝯdecet. ¶ Sic aūt habet vnū
actū rei ⁊ rōnis ad queʒ determinate iclinat illa iuſtitia
que eſt re^a ſue bonitatis: ſed ille act⁹ ex ꝯñti reſpicit mul
c. 36. ⁊ z^o z l ꝓlogo ⁊c. ta obta ſecūdaria. ⁊ eo mō quo dictū eſt in p̊ lib. di. 35. ꝙ
itellect⁹ diuinus ꝑter hoc ꝙ hʒ vnū obm p^m. ⁊ vnū actū
reſpicit multa obta ſecūdaria. ſed in hoc eſt dria ħ ⁊ ibi:
qꝛ itellect⁹ obta ſecūdaria neč̄io reſpicit. ħ aūt volūtas
F obta ſecundaria tñ ꝯtingēter. Et iō nō ſolū nō depen
det ab eis actus ħ ſicut nec ibi: ſed nec neč̄io determina
tur ad illa ħ ſicut determinaē ibi. ¶ Si aūt velim⁹ di
ſtinguere vnū actū re in multos rōnis ſicut ibi diſtigui
tur vna intellectio rei in multas rōne vt tranſit ſup mul
ta obiecta ſcḋaria. dico ꝙ reſpectu illarū nō ſunt ꝗſi di
ſtincte iuſtitie rōne. ſed nec vna ꝗlitercūqʒ diſtincta vel
indiſtincta: qꝛ hitus iclinat p modū nāe ⁊ ita determina
te ad vnū vt per hoc repugnet potētie habituate p habi
tū illū tēdere in oppoſitū. ſed ad nullū obiectū ſcḋariū
ita determinate inclinaē voluntas diuina p aliqd in ipa
ꝙ ſibi repugnet iuſte inclinari ad oppoſitū illi⁹: qꝛ ſicut
ſine ꝯdictione pōt oppoſitum velle: ita pōt iuſte velle:
aliogn poſſet abſolute velle ⁊ non iuſte: qḋ eſt inconue
niens. ⁊ hoc eſt qḋ dicit Anſ. pſ. 11. Illud ſolū eſt iuſtū

qḋ vis. nō iuſtū qḋ nō vis. vt ſic ſi poneret i itellectu di
uino aliqs habitus intellectiuus reſpcū ſui ⁊ alioꝝ ma
gis poſſet diſtingui in multos habitus rōne vt iclinat in
obta ſecūdaria ꝗ̄ in ꝓpoſito: qꝛ ibi ad qḋlibet ſecunda
rium determinate iclinaē intellect⁹. nō ſic hec volūtas.
vnde poſſet dici ꝙ illa vnica iuſtitia que nō iclinat de G
terminate niſi ad p^m actū modificat actus ſecūdarios: lʒ
nullū eoꝝ neceſſario qn poſſet modificare oppoſitum:
nec ꝗſi ꝑuenit volūtatē inclinādo eā per moduʒ nāe ad
aliquē actū ſecūdariū: ſed volūtas p̊ determinat ſeipſaʒ H
ad qḋcūqʒ obm ſecūdariū. ⁊ ex hoc ille act⁹ eſt modifi
catus ab illa p̄ma iuſtitia: qꝛ ꝯſonus volūtati cui adeq̄
tur ꝗſi pro rectitudine inclināte iuſtitia p̄ma. ¶ Scḋo
mō iuſtū dicīē eſſe in creatura ex correſpōdentia vnius
creati ad aliud ſicut iuſtū eſt ex parte creature ignē eſſe
calidū aquā frigidā ignē ſurſum ⁊ terrā deorſum: qꝛ nā
iſta creata hoc exigit tanq̄ ſibi correſpondēs: ſicut poſ
ſemus dicere in politicis. ꝙ eſto ꝙ in ſolo principe eſſet
iuſtitia: tñ in reb⁹ ordinatis eſſet quodāmō iuſtū: vt. ſ. ta I
les res ſic diſponerenē ⁊ tales ſic: qꝛ hoc res ipſe vt na
te cedere in vſum ciuiū exigunt: ſed ad iſtud iuſtum nō
determinat iuſtitia diuina intrinſeca. p̄ma vt eſt reſpe
ctu p̄mi actus iſto mō: qꝛ ille act⁹ nō reſpicit illud obm H
neqʒ reſpcū actus ſecūdarꝫ: qꝛ vt reſpicit iſtud obiectū
ſecūdariū nō eſt illa iuſtitia determinate inclinās vt di
ctū eſt. ¶ Cōtra iſta. p̄mo qꝛ iuſtitia nō pōt eſſe in aliq̄
volūtate niſi inclinet ꝯcorditer dictamini prudentie: ⁊ p Dubia ſtab iuſtitia.
ꝯñs ꝯñi ſyllogiſmi practici. intellectus aūt diuinus non
ſyllogiſat cū nō diſcurrat. ¶ P̄. Intellect⁹ diuinus p̄us
apprehēdit agibile ꝗ̄ volūtas illud velit. ⁊ volūtas nō
pōt diſcordare ab intellectu apphendente. intellect⁹ aūt
determinate apphendit hoc agibile: ita ꝙ nō indifferē
ter hoc ⁊ illud: qꝛ tunc erraret: ḡ voluntas determinate
vult hoc agibile: ita ꝙ nō pōt velle oppoſitum ſicut nō
pōt aliqd iniuſtū velle ſi recte velit. ¶ P̄. Si iuſtū eſt A
petrū ſaluari ⁊ deus hoc iuſte vult: ḡ iniuſtū eſt petrum
damnari: ⁊ ita ſi deus pōt hoc velle pōt aliqd iniuſtum
velle. ¶ Ad p^m dico ꝙ ſi in nobis pōt eſſe alia virt⁹ mo
ralis vel habitus inclinans ꝯcorditer ꝯñi practici ſyllo
giſmi: multo magis eſt in nobis habitus rectus appeti
tiuus qui inclinat ꝯcorditer pn̄^o p̊ practico: qꝛ illud pn̄^m I
practicū eſt verius ⁊ per ꝯñs rectius. iuſtitia aūt que eſt
in deo vnica re ⁊ rōne vt dictū eſt ꝯcorditer inclinat p^o
p̄ncipio practico. puta deus eſt diligendus: ſed ſi ſtricte
accipias ꝙ nō iclinat ꝯcorditer ꝯñi ſyllogiſmi practici.
Ideo nō eſt virtus aliq̄ ſpālis. ꝯcedo ꝙ illa iuſtitia que
eſt in deo nō eſt niſi ꝗſi vniuſis ⁊ radicalis virt⁹ a cui⁹
act⁹ rectitudine nate ſunt oēs iuſtitie particulares ꝓce
dere: lʒ nō neceſſario. ¶ Ad z^m dico ꝙ intellect⁹ appre
hendit agibile anteq̄ volūtas illud velit: ſed nō appre
hendit determinate hoc eſſe agendū qḋ apphendere di
ciē dictare: imo vt neutrū eſt offert volūtati diuine. qua
determināte per volitionē ſuā illud eſſe agēdū itellect⁹
apphendit tanq̄ verū illud agēdū. vt dictum eſt in mā
de futuris ꝯtingētib⁹ lib. 1. diſt. 39. ¶ Eſto tñ ꝙ intell's
de aliquo ante apphenderet illud eſſe agendū ꝗ̄ volun
tas illud vellet: ſicut apphendit de hoc. deus eſt diligē
dus. nō ſeqtur nāli neceſſitate: illud apphendit ⁊ volun
tas non pōt diſcordare: ḡ voluntas nāli neceſſitate hoc K
vult: qꝛ nō pōt diſcordare in obiecto: vt. ſ. velit aut nolit
illud qḋ oſtendit volendū: ſed in mō tendendi in illud
obiectū diſcordat. ¶ Uel magis ꝓprie diſtiguiē: qꝛ in
tellectus ſuo mō tendit in illud. ſ. nāliter ⁊ voluntas ſuo
modo. ſ. libere. ⁊ ille potentie ꝯcordant que ſemꝑ in idē
obiectū tendunt ſuis ꝓprijs modis tendēdi: ſicut phan
taſma

taſma ꝛ intellꝰ nõ diſcordãt:ſʒ hic tendat in obm vt ſingulare:illa in obm vt vlẽ. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ ſicut in iſtis pollitijs legiſlator reſpicit in ſe ſimplr iuſtũ qḋ eſt iuſtũ boni publici:ſm qḋ aũt reſpicit alia iuſta ꝑticlia:ſemꝑ qḋe in ꝓportione ad hoc iuſtũ.ꝛ iõ in quibuſdã caſibus iuſtũ eſt nõ ſeruare leges iuſtas reſpiciẽtes aliq̃ iuſta ꝑticlia:q̃n.ſ.obſeruatio eaꝝ vergeret in detrimẽtũ iuſti publici.ſ.bñ eẽ reipublice:ita deus ſimplr determinat̃ ad iuſtũ publicũ cõitatis nõ vt cõitate aggregationis ſi ẽ in ciuitate:ſʒ cõitate eminẽtis ↄtinẽtie qḋ eſt iuſtũ ↄdecẽs bonitatẽ ſuã.oẽ aũt aliud iuſtũ eſt ꝑticulare:ꝛ nunc h̓ iu

L ſtũ nũc illud iuſtũ ſm ꝙ ordinat̃ vel ↄuenit huic iuſto: dico ḡ ꝙ põt velle petrũ dãnari ꝛ iuſte velle:q2 illḋ ꝑticulare iuſtũ petrũ ſaluari nõ nec̃io req̃rit̃ ad iuſtũ publicũ gn oppoᵐ eiꝰ poſſit ordinari ad illud idẽ.ſ.ad ↄdecẽtiam diuine bonitatis.Eſt ẽnim illud finis ꝙ nullũ ens ad finem determinate neceſſario requirens.

Ad argumẽta

ꝑncipalia. ¶ Ad ꝑmũ dico ꝙ nõ eſt ibi eq̃litas ſimpˡ niſi ad ſeipſuʒ:iõ nec iuſtitia ſimplr niſi ad ſe q̃ſi ad alteruʒ:ſed eq̃litas aliq̃lis põt ſibi poni q̃lis põt eẽ dñi excedentis valde ad ſeruũ exceſſum. ¶ Ad aliud dõm ꝙ nõ ſunt ibi vtutes ſm illḋ imꝑfectiõis qḋ eſt in eis:ſʒ ablato eo qḋ eſt imꝑfectiõis:ſic pʒ in exẽplo adducto de tẽperan

M tia.illud eniʒ req̃rit in nã tẽperata poſſe eẽ aliquã delectationẽ imoderatã:ꝛ h̓ eſt imꝑfectionis:ꝛ pp h̓ magis ꝓprie ponimꝰ ibi iuſtitiã q̃ʒ tẽperãtiã:q2 illa nõ ita requirit aliquẽ exceſſuʒ in paſſionẽ vel aliquã taleʒ imperfectionẽ ſic req̃rit tẽperãtia.vtrũ tñ iuſtitia vt ibi ẽ ſit vtꝰ q̃tũ ad illã rõnẽ ꝙ ſit diſticta foialr a volũtate.ꝛ q̃ſi regula eiꝰ vel tñmõ ſit volũtas ſub rõne ꝑˢregule ſeipſaʒ determinãtis:dubiũ eſt:q2 ſi 2ᵐ ponat̃ magis ſoluit̃ rõ:q2 tũc nõ eſt ibi ſub rõne vtutis moralis. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ nõ ſimplr eſt debitor niſi bonitati ſue vt diligat eaʒ: creaturis aũt eſt debitor ex liberalitate ſua vt cõicet eis qḋ nã ſua exigit:q̃ exigẽtia in eis ponit̃ qḋdã iuſtum q̃ſi ſcḋariũ obm illiꝰ iuſtitie:tñ ſʒ ↄitatẽ nihil ẽ determinate iuſtũ ꝛ ex̃ deũ niſi ſʒ qḋ.ſ.cũ hac modificatiõe q̃tũ ẽ ex ꝑte creature ſʒ ſimpˡ iuſtũ tñmõ eſt relatũ ad ꝑᵐᵘᵐ iuſtitiã:q2.ſ.actualiter volitũ a diuina volũtate. Qõ.II.

a.l.iſtitia. D ſecundũ ſic ꝓcedit̃.Et arguit̃ ꝙ nõ:q2 ſm Dama.li.2.c.13.Mĩa eſt compaſſio de malo alieno:in deo nulla eſt cõpaſſio:q2 nulla paſſio.ergo. ¶ P̃.Miſericors eſt prõptus ad tollẽduʒ miſeriã alienã ꝛ cõpatiẽdũ:ſʒ deus nõ eſt prõptꝰ ad tollẽdũ miſeriã:q2 cuʒ poſſet omnem tollere oẽm tolleret.

10z ¶ Oppoſitũ in ꝓs.patiens ꝛ multum miſericors.

Reſpondeo.

Miſericordia in nobis eſt hitꝰ vł q̃litercũq3 dicat̃ foia q̃ nolumus

A miſeriã alteriꝰ:ita ꝙ ꝑ iclinat ad actũ nolẽdi miſeriã in alio:ꝛ h̓ vel futurã:ꝛ tũc ꝓſeruat ab illa ſi põt:vel pñteʒ ꝛ tũc releuat a miſeria ſi põt:ꝛ ex ↄñti poſt oꝑationẽ diſponit ad paſſionẽ.ſ.diſplicẽtia de miſeria iminente vel pñte. ¶ Quãtũ ad 2ᵐ ꝑut.ſ.mĩa iclinat ad paſſionẽ illã nõ eſt in deo ꝛ ab illo vł iponi ꝑnˢnomẽ mĩe exponẽdo miſericors ethiᶜᵉ.i.miſerũ cor hñs:q2 cõpatiens miſerie aliene in h̓ hʒ cor miſerũ:h̓ eſt cõicans in miſeria.Sed q̃tũ ad iſtã oꝑationẽ nolẽdi miſeriã ſiue iminenteʒ ſiue pñtẽ mĩa ꝓprie in deo eſt.qḋ ꝓbat̃ de iminẽte:q2 ſicut nullũ bonũ euenit niſi volẽte deo:ita nihil prohibet̃ ne

B eueniat niſi deo nolẽte:multe aũt miſerie poſẽs euenire alicui ꝓhibent̃ ne eueniant:ḡ deus hʒ nolle reꝰ illarum. ¶ Cõſilr de miſeria pñte:q2 nulla miſeria tollitur niſi deo nolẽte illã ineſſe:multe aũt frequẽter tollunt̃.ḡ ꝛc̃.

¶ De hac mĩa poſſet diſtingui ſic̃ de nolle miſeriã ineẽ: q2 ſicut diſtinguit Aug.in deo velle añs ꝛ ↄñs.ita poſſet C
diſtingui in eo duplex nolle reꝰ miſerie.ꝛ ſicut ſꝑ hʒ velle añs reꝰ boni creature:ita ſemꝑ hʒ nolle añs reꝰ mali creature ꝓhibẽdi vel tollẽdi:iuxta illḋ Apli ad Thim. j.2.
vult oẽs hoies ſaluos fieri.ſʒ ſicut nõ hʒ ſemꝑ velle ↄñs reꝰ boni:ita nec nolle ↄñs reꝰ mali ãmouẽdi.ꝑᵐ aũt nolle nõ eſt miſericordis ſʒ 2ᵐ.ꝛ illud põt diſtingui in h̓ ꝙ vel hʒ nolle reꝰ mali iminẽtis totalr vel ꝑtialr.ſi ꝑ mõ dr̃ mĩa liberãs:q̃.ſ.excludit oẽ malũ vel iminẽs vel iaʒ pñs. 2ᵒᵐ dr̃ mĩa parcẽs vel mitigãs:q̃.ſ.nõ totũ malũ ex D
cludit ſʒ aliquaʒ partem mali debiti iſti ſm merita ſua. ¶ Utroq3 aũt mõ mĩa eſt in deo:q2 vel ſubuenit quibuſdã oẽm miſeriã iminẽtẽ ꝓhibẽdo vel pñtem reuelãdo. alijs aũt partem miſerie debitam dimittẽdo.

Ad argumẽta.

¶ Ad ꝑᵐ pʒ ꝙ illa deſcriptio mĩe eſt q̃tũ ad effectũ eius remotũ vel vltimũ.ſ.paſſionẽ ordinatã cõpatiẽdi ſequẽtẽ ex actiõe ordinata nolẽdi malũ ꝓrio:ſʒ quãtũ ad illum effectũ remotũ ↄceſſuʒ eſt mĩaʒ nõ eẽ in deo:ſʒ tñ quãtũ ad proximũ qui eſt nolle miſeriã ineſſe. ¶ Ad ſecundum miſericos nõ infligit miſeriã niſi ſm rectã rõnem. nũc aũt recta rõ aliquãdo dictat miſeriã aliq̃bus infligẽdam vt ſm aliquos appareat iuſtitia:vt in damnatione reꝓboꝝ:ꝛ iõ nõ infligit ille penã nec permittit niſi eo mõ quo eam infligi ſtatuit cum miſericordia:vel cuʒ dictamine recte rationis. Queſtio.III.

D tertium arguit̃ ꝙ ſic.Caſſi.ſuꝑ pſal.50.he due res ſunt in vijs dñi ſꝑ adiũcte.ꝛ loquit̃ de mĩa ꝛ iuſtitia. ¶ P̃.Si nõ diſtinguerent̃ ſed eſſent idẽ.ḡ vtriuſq3 eſſet idem effectus.ↄñtia pʒ:q2 idẽ ꝑnᵐ formale nõ hʒ niſi eundẽ effectũ: ſed ↄñs eſt falſum:q2 effectus mĩe eſt liberare ſine meritis:effectus iuſtitie eſt cõdẽnare vbi nõ ſunt merita vel ſaluare pro meritis. ¶ Oppoſitũ vult Augu.11.de ciui.c.10.Eo ſimplex eſt deus ꝙ eſt quicquid hʒ.ꝛ hoc de eo ꝙ dr̃ ad ſe huiꝰ eſt miſericordia ꝛ iuſtitia.ergo deus eſt miſericordia:deus eſt iuſtitia.ergo hoc eſt illud.

Ad q̃õnem

ſuſtinẽdo ꝑmam opi.poſitaʒ in prima.q.dr̃ ꝙ mĩa eſt q̃dam ꝑs iuſtitie Tho.in.pᵒ ſnt diſt.q.1.ar.2. per totum.
ꝑ mõ dicte:q̃.ſ.eſt cõdecẽtia ſue bonitati:q2 ſue bonitati Ric.in pᵒ di.ar.2.q.2.
ↄdecet miſereri.Suſtinẽdo tñ ſcḋam viã pʒ ꝙ iuſtitia A
ꝛ mĩa non ſunt formalr idẽ:q2 iuſtitia reſpicit ꝓ ꝑᵒobto bonitatẽ diuinã.miſericordia aũt reſpicit aliq̄d in creatura ꝓtermiſſo ẽt iuſto qḋ põt eſſe in creatura.ſ.exigentia:q2 nõ eſt miſericordia in deo vbi ſic eſt iuſtũ in creatura.iſtud aũt obm ꝛ illud nõ reſpiciunt̃ ꝑmo ab hoc ꝛ illo niſi in h̓ ꝛ in illo ſit aliqua nõ idẽtitas formalis:cũ tñ nõ idẽtitate formalr ſtat idẽtitas ſimplr ſicut dictuʒ
eſt di.2.ꝛ di.8.ꝑmi.q.4. ¶ Si aũt querit̃ ordo iuſtitie pᵉ 2ᵒ.q.pᵒ.
illo modo accepte in h̓ ꝛ in illo:iuſtitia eſt ſimplr prior miſericordia cõparando ad obiecta ſicut obiectum eſt prius ſimpliciter obiecto.ex parte aũt ipſoꝝ inter ſe vt ſunt intrinſeca deo nõ hñt ordinẽ niſi eo mõ quo alie ꝑ
fectiones nõ eedẽ formalr ponunt̃ habere ordineʒ per B
hoc ꝙ vna prius diceretur ineſſe realiter:ſi eſſet ibi diſtinctio realis:ꝛ per conſequẽs ſm illã diſtinctionẽ quã habent vna eſt prior nũc altera:ꝛ illa prioritate poſſibilis iuſtitia eſt prior miſericordia:ſm illud Anſ.proſol.11.ex iuſtitia naſcitur miſericordia.

Ad argumenta.

¶ Ad primũ excẽdit duas res ad dualitatẽ ſm qḋ.de qua dictũ eſt.q.ꝓdicta ꝑmi.di.8.nec opʒ exponere res ꝑ realitates ꝛ foialitates:q2 ſilis eſt diſtictio rei ꝛ rei ſicut

Ric.diſ.pri. ar.2.q.2. realitatis: ⁊ realitatis: vel foꝛ̄alitatis: ⁊ foꝛ̄alitatis. ¶ Ad 2ᵐ dī: ꝙ mīa ꝯnotat aliud ꝙ̄ iuſtitia: ſ; iſta duo ſunt inter ſe ſimplr̄ eadẽ. ¶ Sed ꝯ̄ hoc ꝯnotatio illa nō requirit aliquā diſtinctionē huiꝰ ab illo vt eſt in ſe: ſed tm̄modō vt ꝯcipit̃ ⁊ ſignat̃: qꝛ ad h̄ reqrit ꝯnotatio. argᵐ aūt reqrit ꝙ illoꝝ inter ſe vt ſunt cāe diſtinctoꝝ effectuū ſit aliq̄ diſtinctio: nec ſufficit vt vī ad h̄ diſa rōnis: qꝛ res rōnis nō eſt illud quo aliqs effectꝰ realr̄ efficit̃: imo gñaliter nulla diſtinctio realis in effectu dependet a relone rōnis in cā: vt ꝓbatū eſt di.13.p̄mi. Iſta aūt diſtinctio effectuū eſſentialr̄ depēdet ex diſtinctiōe in cā. ḡ nō eſt ſolius rationis. ¶ Ꝯcedo ḡ iſtā rōnem ꝙ ſicut in deo intellectus nō eſt formalr̄ volūtas nec ꝯ̈: ſ; vnū veriſſima idētitate ſit idē alteri: ita iuſtitia nō eſt foꝛ̄aliter: vel qdditatiue idē mīe vel ꝯ̈: ⁊ ꝑꝑ hāc nō idētitatē formalē pōt illud eē p̄nᵐ ꝓximū alicuiꝰ effectꝰ ex: cuiꝰ reliquū nō eſt p̄nᵐ formale. eodē mō ſicut ſi h̄ ⁊ illud eēnt due res: qꝛ eē p̄nᵐ formale cōpetit alicui vt eſt tale formalr̄. ¶ Cōtra h̄:

Dubia ſubtiliſſima. eē diuinū eſt actualiſſimū. ḡ includit oēꝫ ꝑfectionē diuinā: nō icluderet aūt ſi eēt diſtincta ꝑfectio a ꝑfectione ⁊ ab eēntia: qꝛ qōcūqꝫ diſtictū ab eo formalr̄ eſt ibi actualiter. ⁊ ꝑ ꝯñs vt diſtictū eſt ibi actu: ⁊ ita eēntia vt diſtincta nō icludit oēm actū. ¶ P̄. Si ſint ibi diſtincte foꝛ̄alitates reales. ḡ diſtincte ſunt ibi realitates: ⁊ ita diſticte res. ꝓbatio p̄ᵉ ꝯñtie: qꝛ q̄libet formalitas ꝓpria realitate eſt diſtincta. ¶ Ad p̄mum. eēntia vnitiue ꝯtinet oēm actualitatē diuine eſſentie: vnitiue aūt nō ꝯtinent̃ q̄ ſine oī diſtinctione ꝯtinent̃: qꝛ vnio nō eſt abſqꝫ oī diſtictione. Nec vnitiue ꝯtinent̃ q̄ ſimpˡr realr̄ diſticta ꝯtinēt̃: qꝛ illa multiplr̄ ſeu diſpſi ꝯtinētur. ḡ h̄ vocabulū vnitiue icludit aliqualē diſtictionē ꝯtētoꝝ q̄ ſufficit ad vnionē: ⁊ tn̄ talē vnionē q̄ repugnet oī cōpōni ⁊ aggregatiōi diſtinctoꝝ. hoc nō pōt eſſe niſi ponat̃ nō idētitas formalis cū idētitate reali. Ad argᵐ ḡ ꝯcedo ꝙ eēntia ꝯtinet oēm actualitatē: ⁊ ꝑ ꝯñs oēm formalitatē: ſed nō vt formalr̄ eadē: qꝛ tūc nō ꝯtineret vnitiue. ¶ Et ſi dicas. continet ꝗ̄tū pōt ꝯtineri. verū eſt ꝗ̄tū vnū vniꝰ rōnis. nihil autē vniꝰ rōnis pōt ꝯtinere plura nō formalr̄ eadē ꝑfectiꝰ ꝙ̄ vnitiue vel idētice. ¶ Ad 2ᵐ pōt dici: ꝙ quot ſūt ibi formalitates tot ſūt ibi realitates ⁊ res: ſ; q̄libet pluralitas eſt tn̄ ſm qd ſicut oſtēſuꝫ eſt ibi. ¶ Uel poſſet negari ꝯñtia plures formalitates reales. ḡ plures realitates. ſicut negat̃. plures ꝑſone diue. ḡ plures diuinitates: ſ; p̄ᵃ ꝯñſio eſt realior. ¶ Ad auctē in oppoſitū ꝓbat verā idētitatē in deo cuiuſcūqꝫ ad qōcūqꝫ loquendo de intrinſecis ipſi deo: ſ; ex h̄ nō ſeqtur. ḡ qōlibet eſt formalr̄ idē cuilibet: qꝛ vera idētitas: imo veriſſima que ſufficit ad oīno ſimpliciter pōt ſtare cū nō identitate formali: vt dictū eſt predicta. q.4. diſt.8. primi.

Queſtio. IIII.

Ad quartum ſic ꝓcedit̃. Argūt̃ ꝙ nō. Aug.83.q.q.3. nullo ſapiēte auctore ſit hō deterior. ḡ multo magis deo auctore: cū deꝰ ſit maior oī ſapiēte nō ſit hō deterior: ſ; q̄ addit malū malo facit totū deterius ſicut addēs bonū bono facit totuꝫ melius. 3. topᶜ. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. Deut.25. ſ; modū delicti erit ⁊ plagarū modus: ſ; delictū cuiuſcūqꝫ peccātis eſt tꝑale ⁊ finitū: ḡ ſm iuſtitiā punitio cuiuſcūqꝫ erit talis. ergo in punitione eterna pro tꝑali culpa vel trāſitoria nō eſt iuſtitia. ¶ P̄. Punitio iuſta eſt ad correptioneꝫ puniti: ſed nullus dānatus ꝑ punitionē ſui corripit̃. p̄ma ꝓbat̃ ꝑ Ari. j. rhetorice. ¶ P̄. Ja.2. iudiciuꝫ ſine mīa fiet ei q̄

118. nō fecerit mīam. ⁊ Augu. ſupra illud pſal. ꝓpe es tu domine. vbi nō miſeret̃. locus vindicte dat̃. ergo in dānatis eſt iuſtitia ſine miſericordia. ¶ P̄. Apoc.18. quantuꝫ glorificauit ſe ⁊ in delitijs fuit tātū date ⁊c̄. ḡ ibi eſt ſtricta correſpondētia pene ad culpā ſine aliqua remiſſione. ergo ſine miſericordia. ¶ Oppoſitū in pſal. vniuerſe vie dn̄i miſericordia ⁊ veritas. vbi Caſſio. ſup pſal. 24.

Coph. 50. he due res in vijs dn̄i ſemp adiuncte ſunt. ¶ Et in ſcriptura habet̃ ſatis de vtroqꝫ. vt iuſtus dn̄s ⁊ iuſtitias ps.10. dilexit. ⁊ alibi nō obliuiſcetur miſereri deus: nec cōtinebit in ira ſua miſericordias ſuas. ps.76.

Ad iſtam qōnem ꝓbabilr̄ tenet̃ ꝙ in oī oꝑe diuino ꝯcurrūt miſericordia ⁊ iuſtitia iuxta illud pſal. vniuerſe vie dn̄i mīa ⁊ veritas. ¶ Ad hoc ē eſt rō: qꝛ artifex volūtate ꝓducēs ꝯformiter regule ſue iuſtus ē qꝛ iuſtitia reddit vnicuiqꝫ qḋ ſibi debet̃. artificiato maxime debet̃ ꝙ ꝯcordet regule ſue. deus aūt eſt talis artifex reſꝑᵘ oīs creature. Silr̄ mīa eſt in ſubueniēdo idigētie pn̄ti vt non ipſit vel future q̄ iminet ne inſit. Deus ꝓducēdo quācūqꝫ creaturā ſic vel ſic ſubuenit idigēti. ḡ ⁊c̄. ¶ Pro iſtis duabus rōnibus ſimul eſt congruētia talis: quāto plures virtutes inclināt ad aliqḋ idē opus tāto illud eſt ꝑfectius. ⁊ ꝑ oppoᵐ tāto opus eſt vituperabilius quāto eſt ꝯ̄ inclinationē vel rectitudinem pluriū virtutū. Oē opus dei vt eius eſt ꝑfectiſſimū. ḡ eſt ex oī virtute quā poſſe eſt ꝯcurrere in eodē tꝑe. poſſe eſt aūt in eodē oꝑe ꝯcurrere miſericordiā ⁊ iuſtitiā: ꝑꝫ ex ſolutione p̄me. q.2. ⁊ 3. iſtius di. ḡ. ¶ S; p̄ma rō que ꝓcedit ex rōne iuſtitie ⁊ miſericordie accipit iſta valde gñaliter. ſi eniꝫ ꝓprie iuſtitia eſt in reddēdo debitū. ⁊ artificiato nihil eſt debitū niſi ſm voluntateꝫ artificis: ſeqūt̃ ꝙ in ꝓductione eius nō eſt iuſtitia ſtricte loquēdo: ſed talis artifex eſt deus reſpectu creature. qḋ ḡ accipit̃. artificiato debitū eſt ꝯformari ſue regule. negādū eſt accipiēdo ſtricte debitum: qꝛ deus hoc nō dꝫ artificiato. Si aūt accipiat̃ ꝙ hoc requirit̃ in artifice ad hoc vt ſit debite artificiatū. ex h̄ nō ſeq̄t̃ iuſtitia in ꝓducēte: ſi tātuꝫ det liber artificiato q̄ ſic ꝯformet abſqꝫ oī exigētia preuia ex ꝑte artificiati: ſicut eſt hic. ¶ Rō aūt de mīa valde extēdit mīam ad ſubleuationē vel excluſionē cuiuſcūqꝫ defectus: cum tn̄ miſericordia nō ſit ꝓprie niſi ad ſubleuādū vel ſupplēdum defectū ꝑtinētē ad miſeriaꝫ. nō aūt omne defectiuū pōt eſſe miſerū. ¶ Etiā cōgruētia illa de cōcurſu virtutū icludit dubiū: qꝛ nō eſt certū ꝙ in volūtate diuina poſſit eē rō alicuiꝰ virtutis. nō tn̄ nō diſtincte re certū eſt: ſed nec formalr̄ diſtincte: qꝛ voluntas ex hoc ꝙ infinita magis ſufficit ad oēꝫ rectitudinē actus ꝙ̄ aliqua virtus q̄litercūqꝫ re vel rōne diſtincta ſuperaddita. ſi tamē ꝯcedat̃ ibi virtus diſtincta formaliter a volūtate. ſicut ſapientia vel alia virtus intellectualis in intellectu nō opꝫ ꝙ cōcurſus pluriū taliuꝫ ad idem opus requirat̃ ad ſummā ꝑfectionē operis. Eſto ēt ꝙ ille rōnes ꝯcluderēt generalr̄ de operibus dei poſitiuis: qꝛ ibi eſt manifeſta rectitudo ⁊ ēt excluſio indigētie: tamen qꝛ in punitione maloꝝ inſligit̃ aliquod malū ita ꝙ magis ſit indigens per punitioneꝫ ꝙ̄ ante: non videtur ꝙ eque concludant in propoſito.

Tho.1.p.ſū. q.21.arti.4. ⁊ diſ.pri.ar. 2.q.4. Utrum in oi oꝑe diuino.

Ad queſtionem p̄mo vidēdū eſt q̄ ſit punitio maloꝝ. 2° ſi eſt a deo. 3° ſi concurrit iuſtitia. 4° ſi miſericordia. ¶ De p̄ punitio eſt ꝑceptibilis carentia boni ꝯuenientis in nā intellectuali. vel ꝑceptibilis p̄ñtia mali diſcōuenientis in eadem. bonū aūt intellectuale in genere duplex eſt bonū. ſ. commodi: ⁊ bonū honeſti. bonū quidē vtile qḋ ponit̃ tertiū ad alterutrū illoꝝ reducit̃ ſcḋm ꝙ ad ip̄m ordinat̃: ⁊ ſ; qñqꝫ in eodē cōcurrāt rōnes boni cōmodi ⁊ honeſti: vt in fruitiōe dei in p̄ria: imo gñaliter oē honeſtū ſit cōmodū: ſ; nō ecōuerſo: tn̄ ſūmū cōmodū eſt btitudo. ⁊ eſſet

a.1.a.ẽ intellectualis.

cōmodū

cõmodũ lʒ per ipoſſibile nõ eẽt boneſtũ. ſũmũ ẽt bone/
ſtũ eſt charitas ⁊ eẽt boneſtũ: lʒ per ipoſſibile nõ eẽt cõ/
modũ: ergo in nã itellectuali eſt duplex punitio p priua/
tionẽ duplicis boni. pᵃ vocaĩ malũ iniuſtitie ſiue culpe:
⁊ põt dici obſtinatio in pctõ. 2ᵃ vocaĩ pena dãni vel dã
nũ vel dãnatio. malũ diſcõueniẽs in nã mere itellectua/
li nõ põt eẽ aliq̃ opatio illius nãe ẽm ſe accepta: qꝛ que/
libet eſt ꝯueniẽs. oẽ gdẽ itelligere ẽm ſe acceptũ ꝯuenit
I intellectui cõiter: ⁊ oẽ velle volũtati. ⁊ ſilr oẽ nolle ẽm ſe
acceptũ: qꝛ ita libere hʒ nolle ſicut velle. ⁊ ẽt illi cõparã/
do hãc poᵐ opatio vnius nõ eſt diſcõueniẽs aliꝫ. nihil ğ
iueniĩ ibi qȯ ſit poſitiuũ diſcõueniẽs tali nãe niſi paſſio
diſtincta ꝯ opationẽ vel opatio diſcõueniẽs: nõ quidem
ẽm ſe: ſed qꝛ nolita: imo gñaliter oẽ nolitũ poſitum tñ in
effectu cauſat triſtitiã. Huiꝰ opatio nolita eſt imediata
ꝯſideratio ignis: ſicut dicuʒ eſt prius diſt. 44. q. 2. q̃ eſt
ꝯ imperiũ volũtatis volẽtis libere vti itelligẽtia ſua ad
applicãduʒ nũc ad iſtud obm nũc ad illud. determinaĩ
aũt itelligẽtia ꝯ iſtud velle ex ſemp itenſa ꝯſideratione
ignis per qȯ ipediĩ a pfecta ꝯſideratione alioꝝ obiecto
B rũ: vt dictum eſt ibi. ❡ Triſtitia aũt in gñe eſt ibi q̃dru
plex: duplex de puatiõe boni duplicis: vna gdẽ de pua/
tione boni honeſti ſiue gr̃e p culpã. triſtaĩ eniʒ de obſti/
natiõe ſua in pctõ q̃ eſt pᵃ puatio: vł ſaltẽ triſtaĩ de pctõ
qȯ cõmiſit in vita: in quo nũc ſine remiſſione derelictus
eſt. nõ gdẽ triſtaĩ de h vel illo ẽm ſe: qꝛ talis puatio: ſed
qꝛ demeritũ reᵘ pene dãni: h eſt triſtaĩ nõ qꝛ deũ offen/
dit: ſʒ qꝛ cõmodo qȯ imoderate appetit ſe peccãdo pri/
uat: ⁊ illa triſtitia ꝓprie põt dici pena vermis. vel triſti/
tia ex remorſu de pctõ cõmiſſo: nõ qꝛ pctm: ſʒ qꝛ cã de/
meritoria reᵘ pene dãni. Triſtitia aũt de carẽtia boni cõ
modi. ſ. btĩtudinis vel nõ eſt noiata: vel põt dici triſtitia
abſortiua: qꝛ eiꝰ deſideriũ maxie ineſt nãe: ⁊ ſpãliter ſibi
ſine freno iuſtitie derelicte eius ppetua carentia pcepta
ꝯtriſtat totalr abſorbẽdo: vel noiaĩ pena dãni: vt ſit cõ/
ſtructio trãſitiua. i. pena de dãno. Nã vocãdo ſolã carẽ/
C tiã cõmodi penam dãni: ꝯſtructio eſt itranſitiua. ❡ Du
plex eſt aũt triſtitia de poſitiuo diſcõueniẽte: vna de de/
tẽtione ignis ppetua: tanq̃ diffinitiue locãtis: alia de de/
tẽtione itelligẽtie in ꝯſideratiõe itẽſa ignis vt obti: q̃ duo
poſitiua. ſ. due detẽtiones ſunt nolita: ⁊ iõ diſcõueniẽtia
nõ ſic ꝙ deſtruãt nãm poᵉ cui inſunt: ſed ſicut eſt diſcon
ueniẽs graui eſſe ſurſum: ⁊ eẽt ibi triſte ſi eẽt ab eo pce/
ptũ: ⁊ ille due triſtitie de duplici detẽtione pñt ſic noiari
pena icarceratiõis pᵃ. pena excecatiõis 2ᵃ: vt ſit cõſtru/
ctio trãſitiua accipiẽdo penã pro triſtitia: ⁊ illud additũ
in genitiuo pro obiecto cõtriſtante. ſic ergo habemus in
genere duas punitiones: p priuationes duplicis obiecti
boni. ⁊ quatuor p poſitionem q̃druplicis triſtie: reſpectu
quarum ſunt cauſe duo poſitiua. ſ. due detẽtiones nolite
⁊ due priuationes ille nolite ⁊ percepte.

De ſecundo articulo pma pena. ſ. culpa conti/
nuata ſine remiſſione que cõtinua
D tio põt dici obſtinatio ipſa nõ hʒ deũ pro cã poſitiua: ſicẽ
enim culpa qñ cõmittiĩ inquãtũ culpa nõ hʒ cãm poſi/
tiuã aliquã: ſic nec ingnãtũ ꝯtinuaĩ vt culpa eſt pᵃ pena:
iuxta illud Augu. cõfeſ. Juſſiſti dñe: ⁊ ita eſt: vt pena ſit
12 ſibi ois pctõr. de quo dictũ eſt 2ᵒ li. di. 37. q. j. ⁊ q. 3. Hec
Ex. 30. q. vni/ca 2.34. aũt culpa vt ꝯtinuata ẽ a deo: vt cã negatiua. ſ. nõ remit/
tẽte: nec tñ eſt pᵃ cã negatiua: ſʒ ipſa volũtas volũtarie
cõtinuãs eſt cã demeritoria eiꝰ qȯ eſt deũ nõ remittere:
vel ſaltẽ ipſa volũtas qñ cõmiſit hec demeruit: lʒ nõ ſp
poſt actũ illiꝰ pcti ꝯtinuet. ❡ 2ᵃ pena ſilr cuʒ ſit puatio
nõ hʒ cãm poſitiuã: ſed hʒ deũ tanq̃ cãm negatiuam: qꝛ
nõ ꝯferentẽ btĩtudinẽ. Sed ad iſtud nõ cãre eius habet

aliã cãm demeritoriã in ſubiecto. ſ. culpã ꝓpter quã di/
gnus eſt iſtud cõmodũ ſibi nõ ꝯferri. Duo aũt alia noli/
ta. ſ. ille due detẽtiones ſunt a deo: qꝛ ſunt entia poſitiua: E
⁊ p ꝯñs bona. Et gdẽ pᵃ detẽtio eſt a deo imediate ſaltẽ
vt ppetua: qꝛ lʒ ignis detineat ſpũ quaſi formalr: nõ tñ
effectiue locat eũ: nec. ſ. effectiue determinãdo ipſum ad H
iſtud vbi: nec phibẽdo ab alio vbi: nec ipſe ſpũs ſe locat
ſaltem ppetuo. deus igiĩ imediate eſt cã illius detentio/
nis diffinitiue perpetue. ſecũde detẽtionis ſcilicet intelli
gentie in conſideratione itẽſa ignis cã ꝓxima. ſ. partia/
lis eſt ignis. deus aũt eſt reliqua cã imediata: qꝛ ẽm cõ/
munẽ ordinẽ cãrum obm dʒ in agẽdo in intelligentiam
alicuius habere cauſalitatẽ ſubordinatã reſpectu volun
tatis eius. hec aũt nõ ſubordinatur voluntati ipſius ſpi/
ritus: imo contra eius voluntatem mouet tanq̃ imedia/
te ſubordinatuʒ voluntati diuine. Quatuor ergo iſte tri/
ſtitie cũ ſint effectus poſitiui ſunt a deo: ſed oẽs media/
te. ſ. mediante apprehenſione obiecti noliti.

De tertio articulo dico ꝙ cuʒ iuſtitia duplr acci/
piĩ in deo: ſicut dictũ eſt diſt. iſta. q. pᵃ.
in iſta punitione nõ tñ eſt iuſtitia pma: ꝙ. ſ. cõdecet di/ F
uinã bonitatẽ ſic punire: ſʒ ẽt ſcdã: qꝛ hec eſt quedaʒ exi/
gẽtia vel iuſta corrñdẽtia pene ad culpam: ⁊ hoc patere
põt diſcurrẽdo p ſingulas punitiones pdictas. pma gdẽ
pena nõ eſt inflicta: nec poſſet iuſte ifligi cũ ſit formali/ I
ter culpa: ſed eſt pena derelicta: ſicut dicit Augu. ſup pſ.
5. verſ. 4. cũ punit deus peccatores malũ ſuũ nõ ifert: ſʒ
ſuis malis: vel malos relinqt: qȯ itelligo de illa pᵃ pena:
q̃ eſt culpa derelicta ſiue nõ remiſſa vel deſertio pecca/
toris in tali culpa: ⁊ hoc ſicut dictũ eſt eẽ a deo in articu/
lo pcedente: ſic eſt iuſte ab ipſo. iuſte enim derelinqt vł
nõ remittit: ſiue qꝛ volũtas volũtarie ꝯtinue male vult:
ſiue qꝛ vſqʒ ad terminũ vie pmãſit in pctõ ſine peniten
tia: qȯ tñ tps erat ſibi pciſe taxatũ ad penitẽdũ: ſiue ter/
tio: qꝛ peccauit in via vbi demeruit ſic dereling. iuſtum
eſt quidẽ illũ qui ꝯtinuat malitiã a malitia p aliũ nõ li/
berari: nec hoc ſolũ: ſʒ q potuit malitiam derelinquere ⁊
adhuc habuit tẽpus pciſum ſibi taxatuʒ: nec in tẽpore il
lo corrigiĩ: ſʒ pſeuerat in malo. iuſtum eſt vt tẽpore illo
elapſo deſeratur illi malo. ❡ 3ᵒ etiã de quo minus vide/
tur. ſigs p culpã ſuã ſe pcipitat in impotẽtiã euadẽdi nõ
ſolũ a ſe ſʒ etiã a quocũqʒ: niſi ab illo quẽ tunc offendit
iuſte põt deſeri in iſta impotẽtia: ſicut ſigs ſe volũtarie
ꝓijceret i foueã de qua nõ poſſet p ſe euadẽ: nec aliquo
mõ niſi p adiutoriũ alteriꝰ quẽ cõtẽnit ⁊ offendit in ꝓij/
ciẽdo ſe iuſte põt in illa fouea dereling. ❡ Hec tria ad
ꝓpoſitũ ſatis patẽt: qꝛ ⁊ dãnatus ꝯtinue eſt i aliquo ma G
lo velle: vt vĩ ꝓbabiliter. ⁊ vſqʒ ad terminũ vie pman/
ſit ipenitẽs: ⁊ in via offendit labẽdo in pctm: de quo non
põt euadere p ſe niſi tñmodo diſponendo ſe meritorie
de cõgruo: ⁊ hoc pro ſtatu vie quẽ totuʒ ſine tali merito
iſructuoſe ptranſit. ❡ Scda ẽt pena ſicut eſt a deo. ſ. ne/
gatiue qꝛ non cõferẽte btĩtudinẽ: ita iuſte eſt a deo: qꝛ ſi/
cut bonũ honeſtũ iuſte reqrit vt pro ipſo reddaĩ bonuʒ
cõmodũ: ita peccanũ priuãs honeſtatẽ iuſte reqrit vt p
ipſo reddaĩ priuatio boni cõmodi: ⁊ iſta correſpõdẽtia
iuſta priuationis cõmodi ad puationẽ honeſti ordinat
illã culpã ſicut põt ordinari malũ. abſolute enim eſt cõ
tra ordinẽ: ⁊ ideo nõ põt manere in toto cũ ordine illo q
põt eſſe in toto ſtãte illo niſi aliqd adiungaĩ qȯ ordo to
tius reqrit adiũgi. Exẽplũ putredo in mẽbro ſimplr eſt
cõtra bonũ ordinẽ corporis: ꝙ ſi nõ tollaĩ nõ põt ſtare
melior ordo corporis qui põt haberi illo ſtãte niſi appo
naĩ aliqd aliud qȯ ẽm vĩem ordineʒ corporis corrñdet
mẽbro putrido: videlʒ aliqd qȯ ꝓhibeat cõicationem

illiꝰ mēbri ad alia mēbra talē q̄lis eēt ſi nō eēt putredo.
pſa. 4. ꝑ iſto Boetius. 4. de ꝯſolatione. Infeliciores ſunt iprobi
iniuſta ipunitate dānati q̄ȝ iuſta punitiōe puniri: nec mi-
rū q: in p̄mo nullū eſt bonū niſi nāe qḋ tñ viciat̄ ꝑ ma-
lū culpe. ¶ In 2° vltra bonū nāe eſt aliqḋ bonū refor-
H mās culpā. ſ. iuſta corrñdētia pene ad illam. ¶ In 3° pe
na ſatis apparet iuſticia exigēte: q: ſicut bonis congruit
vbi in corpore nobiliſſimo circūſcriptiue. ſ. corporibus
beatorum ⁊ diffinitiue angelis bonis: tñ cū libertate ad
aliud vbi ꝓ libito: q: glorie eſt poſſe vti potētia ſua mo-
tiua ad qḋcūq; vbi: q: nō repugnat glorie: ſic iuſtum eſt
reprobos locari in corpore viliſſimo: qḋ eſt terra: ⁊ ad il
lud limitari vt priuētur poᵃ motiua: que ſi poſſent male
vterētur ꝑꝑ maliciā voluntatis. ¶ In 4° ēt eſt iuſticia:
q: ſicut itellectus beati determinat̄ ad vidēdū nobiliſſi
mū obiectū: eſſentiā. ſ. diuinā: ⁊ cōcomitatur volūtas ad
fruēdū illo obiecto: ſtante tamē libertate ꝯſiderādi alia
obiecta ⁊ amādi: quoꝝ ꝯſideratio ⁊ dilectio nō impedit
iſtud bonū: ſic intellectus mali determinat̄ ad intēſe cō-
ſiderādū aliqḋ obiectū diſcōueniēs: q: nolitum ⁊ impfe
ctū: q: corpale ⁊ volūtas ad nolēdū aliqḋ poſitiū inēſſe:
qḋ eſt ꝯtriſtatiuū: ⁊ auferr̄ libertas cōſiderādi ⁊ volēdi
alia ꝑ que ꝯſiderata ⁊ volita poſſet illa punitio diminui.
⁊ ratio tā in btō q̄ȝ in iſtis eſt: q: ꝑ intellectū ⁊ volūtatē
I ꝑaſſe meruerūt: ⁊ ille ſunt nobiliſſime poᵉ nāe itellectua
lis: in quarū ꝑ ꝯſis ꝑfectione vel impfectione ꝑaſſe con-
ſiſtit ꝑfectio vel impfectio talis nature. ¶ In quatuor
alijs penis. ſ. triſtitijs ſatis appet iuſticia: q: conſumatio
pene requirit triſticiā. ſi aūt de hominibus dānatis poſt
iudicium loco ſecūde detentionis ponat̄ ardere in igne:
⁊ in loco quarte triſtitie ponat̄ dolor in appetitu ſenſiti-
uo: tūc eſt ibi iuſticia ex corrñdētia illius acerbitatis ad
delectationē inordinatā quā habuit in peccato.

¶ Cōtra. mali ad malū nō videt̄ habitudo i qua ſit bo
nitas. ¶ P̄. Saltē melius eſſet ſi p̄mū malū tolleret̄ q̄ȝ
ſi eo manēte addat̄ aliud malū corrñdēs: ſicut apparet
in exēplo illo de mēbro putrido: vel ſimplr̄ melius eſſet
corpori expulſio putredinis q̄ȝ ꝙ ꝓhiberet̄ cōmutatio
illius mēbri ad alia. ¶ Ad p̄mū falſi ad falſū eſt necīa
corrñdētia vel qḋ ſic mali inhoneſti ad malū incōmodi
eſt iuſta corrñdētia. ¶ Ad 2ᵐ dī ꝙ vniuerſū eē melius
requirit ꝙ aliqua mala ſint in eo qḋ accipit̄ ab Aug̊ in
enchī. c. 11. Oipotens melius iudicauit ſinere mala fieri:
q: potēs eſt de illis maiora bona elicere. ¶ Idem. c. 11.
mala eminēter ſituata eminētius cōmendant bona. Et
iſtud ſpāliter deducit̄ in propoſito: q: ſinmēdo culpas ⁊
puniēdo eas apparet in effectibus diuinis iuſticia: q̄ nō
apparet ſi nulla culpa ſumeret̄: hoc dicit Augꝰ de ciui.
21. c. 12. diſpartit̄ genus humanū vt in quibuſdā demō-
ſtret̄ qd valeat miſericors grā in ceteris alijs iuſta vin-
dicta. neq; eniȝ vtrūq; demōſtraret̄ in oibꝰ. Iſta ēt cō-
mēdatio boni ex malo iuxta poſito refert̄ ad gloriā ſan
ctoꝝ quibus Iſaie vl. Ingredient̄ ⁊ videbūt cadauera
holuȝ ⁊ erit ad ſatietatē ois carnis. Iuxta illud pſal. Le
tabit̄ iuſtus cū viderit vindictā. Et iſtud tractat Augꝰ
K de ci. 20. c. 21. ¶ Eſſet ḡ negandū ꝙ melius eēt vniuer-
ſo malū culpe tolli a malis: q: tūc tolleret̄ bonitas q̄ eſt
in iuſta punitiōe q̄ nō pōt eē iuſta nec bona ſi ois culpa
tolleret̄. nec exēplū illud de mēbro putrido valet: q: ſi-
cut melius eſſet illi corpori amotio putredinis q̄ȝ areſa-
ctio mēbri manēte putrefactione: ita melius eēt huic ꝑ-
ſone culpā ſuā tolli ⁊ penā q̄ȝ iſtā duplicē p̄uationē cum
tali maxima corrñdētia manere in eo: q: vtraq; p̄uatio
⁊ eſt in ſe mala ⁊ iſti mala ⁊ magis mala q̄ȝ correſpon-
dētia huiꝰ ad illā ſit iſti bona: ſȝ alia corrñdētia eſt ma-
gis bona vniuerſo q̄ȝ nullā talē eſſe in vniuerſo: q: plu-
ralitas graduū bonitatis opȝ ad ꝑfectionē vniuerſi: ſic
melius eēt lune habere lucē ſolis ſi poſſet eā habere ſtā
te ſua natura: nō tñ vniuerſo: q: tunc non eſſent oēs gra-
dus luminariū in vniuerſo. ¶ Cōtra h̄ nec natura ſup-
ma poſſibilis in vniuerſo facta eſt nec fiet vt tenet̄ ꝓba
biliter: nec oēs gradus btītudinis poſſibiles in nā beati-
ficabili erūt in regno celoꝝ. Si ḡ ꝓpter ꝑfectionē vni-
uerſi non faciet deus oēs gradus bonitatis qui nō ſoluȝ
L ſunt vniuerſo boni: ſed in ſe boni ⁊ habētibus boni: quia
necītas eſt ꝙ ꝓpter ꝑfectionē vniuerſi ſit iſta bonitas
infima que eſt in ſe malū ⁊ habēti malū: imo iſta eſt iſe-
rior quacūq; que eſt in ſe bonū ⁊ habēti bonū: imo me-
lius eēt oēs tales tolli ⁊ pro eis dari bona: que eēnt in ſe
bona ⁊ habētibus bona. ſ. btītudines. ¶ Iſtud excludit
p̄mā rōnē. nō enim de malis vt videtur eliciunt̄ bona
maiora q̄ȝ eſſent iſta que priuant̄ ꝑ mala. punitio enim
iſta p̄uatiua nō eſt magis bona q̄ȝ charitas vel btītudo
que priuat̄. ¶ Aliud qḋ tangit̄. ſ. ꝙ malū cōueniēter or-
dinatū eminētius cōmēdat bonū: vel qḋ cōmēdatio bo
norū eminius nō requirit illud qḋ eſt malū. qd enim eſt
malū ꝯueniēter ordinatū: tū omne iō ſit malū: q: eſt cō-
tra ordinē: nec ſimile eſt de diuerſis coloribus in pictu-
ris: q: quilibet color eſt aliqd poſitiuū imutatiuū viſus
ſuo mō: ſȝ ſi pictor poſſet in vno loco dimittere vacuū
nō ꝓpter hoc eēt pictura pulchrior. ¶ Aliud de mani-
feſtatione diuine iuſtitie nō vȝ ꝯcludere: eminētior eſt
enim actus ēt iuſtitie ꝑmittere bonū meritū q̄ȝ puni-
M re meritū malū: imo iſima iuſticia eſt vindicare. vñ actꝰ
eius nunq̄ȝ dȝ eē medij electiuus ſicut in p̄miatiōe ⁊ cō-
mutatione ſȝ quaſi cū quadā diſplicētia: ⁊ ille actus vo-
lūtatis minus eſt ꝑfectus: q: ad hoc ꝙ ſit bonus dȝ eſſe
minus volūtarius. electio eniȝ magna vindicādi magis
crudelitas eſt: imō nō ſequit̄ nō apparet iuſticia diuina
in actu iſumo poſſibili cōpetere iuſtitie. ḡ nō appet: imo
eminētius appet in alijs actibus eminētioribus iuſtitie.
¶ Quartū ſilr̄ de leticia beatoꝝ nō vȝ mouere: ſicut. n.
ſm̄ Gregꝰ dialog. 4. Deus q: pius eſt nō paſcit̄ crucia-
tu: q: iuſtus eſt ab iniquoꝝ vltiōe nō ſedatur. ita multo
magis btō repugnat paſci cruciatuq; h̄ attribuit̄ deo ꝑ
caſe ꝑꝑ iuſticiā: q̄ iuſticia q̄nq; cōpellit iudicē ad vindi-
cādū vbi alius nō iudex cōparit punito: ſed eſto ꝙ mo
do ſint cōformes diuine iuſtitie: ideo letētur de punitio-
ne malorū ſiue Iude: nōne magis letificarentur de eius
glorificatione ſi beatificaret̄: ꝑatet ꝙ ſic nūc enim Pe-
trus plus gaudet de beatitudine lini q̄ȝ de dānatione iu
de. Si autē iudas beatificaretur letaretur de glorifica-
tione eius: ſicut nunc de beatitudine lini. iſta excluden-
do ⁊ confirmādo rationes illas ſumptas ex dictis Aug.
poteſt dici de quarto articulo ⁊c.

De quarto articulo

ſicut dictū eſt diſt. q. 2.
iſta mīa liberās to-
tā miſeriā excludit: p̄cens: ſȝ nō liberās p̄tē eius q̄ debe-
tur excludi: p̄ꝰ nō ē hic ſȝ 2°. Ad qḋ ponit̄ talis rō: agēs Tho. el. pri
⁊ patiēs ſemꝑ ſibi ꝓportionabilr̄ rñdent: ita ꝙ ſicut ſe arti. 2. q. 2. fo.
hȝ agēs ad actionē ſic patiēs ad paſſionē: q̄ aūt ſunt iter ꝑmam q̄ſ
ſe ieq̄lia nō hn̄t ſilēȝ ꝓportionē ad aliā: niſi iter ſe ineq̄- ſtiunculam.
lia: ſicut ſenarius ⁊ q̄ternarius q: ſūt ineq̄les hn̄t ꝓpor-
tionē duplā ad ternariū ⁊ binariū ꝯſilr̄ ineq̄les: ḡ quan
do agēs excedit patiēs opȝ ꝙ actio excedat paſſionē. Et
hec ꝯ cōfirmat̄: q: videmus in oībus agētibus equocis
ꝙ patiēs nō recipit totū effectū. ¶ Ex hac ꝯne ad ꝓpo
ſitū ſic dans ſe hȝ ꝑ modū agētis: ⁊ recipiēs ꝑ modū pa
tiēti: ſ. ḡ quāto dans ſuperexcedit recipiētē cōueniēs eſt vt
datio excedat illā receptionē que eſt ꝓportionata reci-
piēti. pro

piēti.pro eodē aūt cōputaꝛ minus malū ꝛ maius bonū:
Eth.6. vt dī in.5.ethi[c].ḡ deus ſicut ſemꝑ dat vltra ꝯdignū:ita
ſꝑ infligit malū citra cōdignū.¶ Cōtra illā rōnē arguo
ꝑ ſic:ſi duo hēant eādē ꝓportionē ad alia duo.q̄tū vnū
illoꝝ excedit reliquū illoꝝ: tantum vnū iſtoꝝ excedit a
reliquo illoꝝ:ꝛ h̄ loquēdo de tātū ꝛ quātū ſm ꝓportio-
tionē nō ſm quātitatē.Apparet in exēplo ſuo:ſicut ſe h̄z
ſenarius in ſexqualtera ꝓportiōe ad q̄ternariū:ſic terna-
rius ad binariū:ſꝫ nō quātum excedit agēs patiēs tan
tum excedit actio paſſionem:quia in ꝓpoſito agēs vel
dans in īfinitum excedit paſſum vel recipiēs:nec tamen
illa datio eſt vltra ꝯdignū in īfinitū.¶ Si dicas ꝙ imo:
q2 actio diuina eſt īfinita ꝛ datio quātū eſt ex ꝑte ſui:q2
eſt velle ſuū:tūc rō nō eſt ad ꝓ poſitū:nā ex hoc nō ſeq-
tur ꝙ iſtud agēs hēat aliqd maius cāre extra q̄ꝫ conue-
niat paſſo recipe:neqꝫ ꝙ det ex̄ aliqd maius q̄ꝫ ꝯueniat
recipienti recipe:ſꝫ tm̄mō ꝙ actio eius manens in ſe eſt
q̄odā ꝑfectius receptiōe illius:ita eēt ſi in effectu nō da-
ret iſti niſi minimū ꝓportionatū ſibi.¶ ꝓ.Exēplū ſuū
eſt ad oppoſitū:ſi enim agētis equoci nō totū effectū re-
cipiat ipm paſſū:ḡ vel ipm paſſum vel aliud paſſum:ꝛ
tūc ſemꝑ agēs equoce reqrit ſimul plura paſſa:vel nul-
lū paſſum:ꝛ tūc cū effectu in paſſo hebebit aliū effectū
ꝑ ſe ſtantē:quoꝝ vtrūqꝫ eſt maximum īcōueniēs:vn̄ lꝫ
poſſit colorari rō loquēdo de actione faciēdo hṽgā in h̄
ꝙ actio accipiaꝛ manēs in ipſo deo agēte:tn̄ loquēdo de
effectu ſicut hic dicit:paſſū nō recipit totū effectū agen-
tis equoci:eſt manifeſte falſū:ꝛ ita ēt loquēdo de actio-
X.c.21. ne vt eſt in paſſo:ſicut loquiꝛ ph̄s.3.phyſi.¶ Ad rōnē
ḡ vel maior eſt falſa vel minor:vel equocat ꝓportionē:
ꝛ hoc loquēdo de actiōe ꝓut eſt aliqd in paſſo.ſi enī ac-
cipiat ꝓportionē ꝓpṗe ꝛ ſic ſimilē eē ꝓportionē agētis
ad actionē ꝛ patientis ad paſſionē falſa eſt hec ꝓportio:
ſic ꝛ iſta:q̄tū agēs excedit formā ab agēte tantū patiēs
excedit formā in ipſo receptā: nec ille itellectus ſimilis
ꝓportiōis inter hec q̄tuor.ſeqꝛ ex illo aūte agēs eſt ꝓpor
tionatū patiēti.illa enī ſūt ꝓportionata in h̄:ꝙ iſtud eſt
actu tale quale illud eſt in po[a].vbi illa duo ſunt extrema
vnius ꝓportionis:q̄uō ex h̄ pōt iferri ꝙ illa duo hn̄t ſi-
milē ꝓportionē ad alia duo.ſ.actionē ꝛ paſſionē niſi ſup
ponēdo ꝙ actio ſit actu tale:quale paſſio eſt in po[a]:qḋ ē
falſum.ſi aūt aliquo mō accipiat ipꝛopṗe ꝓportionē in
maiori nō.ſ.ſm excedētiā ꝛ exceſſū:ſꝫ aliquo mō alio:
ſm quē forte poſſet maior hēe apparētiā:ſic non eſt illa
regula vera:ꝙ ineq̄lia non hn̄t ſilem ꝓportionē niſi ad
ineq̄lia.¶ Dico ergo ꝙ huius ꝯnis.ſ.ꝙ in punitione eſt
mīa parcēs:melius fundamētū hꝫ Ja.2[o].mīa ſuperex-
tat iudiciū.q2 ſicut dictū eſt in ṗn[o] ſolonis quāto ad aliqḋ
opus ꝯcurrūt plures ꝟtutes:tāto illud eſt ꝑfectius .Si ḡ
iudiciū ſit a iuſtitia ꝛ cū hoc a mīa tanto ꝑfectius eſt.ſic
aūt eſt.ſi īfligēdo aliqḋ qḋ iuſtitia dictat īfligēdū:remit-
tiꝛ aliqd ad qḋ mīa inclinat remittēdū:ꝛ ſic iudiciū diui
nū ſuperexaltat mīa pro quāto ꝑfectius eſt ex mīa q̄ꝫ eſſet
ex ſola iuſtitia.¶ Cōtra h̄:imo magis mīa vꝫ deſtruere
iudiciū iuſtū:q2 ſicut ex iuſtitia vindicādū eſt:ita vindi-
cādū eſt ꝓportionalr̄ delicto:ḡ ſicut eēt ꝯ iuſtitiā nō vin
dicare:ita nō totalr̄ vindicare.¶ R̄ndeo dare bonum
īdebitum nō eſt ꝯtra iuſtitiā:q2 eſt liberalitatis:ꝛ actus
N vnius virtutis nō repugnat alteri:ſed ſubtrahere bonū
debitū eſt cōtra iuſtitiā.nūc aūt pari paſſu ꝯcurrūt quan-
tū ad iuſtitiā dare bonū:ꝛ nō iferre malū:ergo iferre ma
lū vltra debitū eſt ꝯtra iuſtitiā:q2 ſubtrahere bonū debi
tū:ſed inferre malū citra debitū nō eſt cōtra iuſtitiā : ſic
nec dare bonū īdebitum.¶ Cōtra hoc adhuc ſtat rō:q2
tunc nō eſſet contra iuſtitiā nullū malū inferre:ſicut nec
maximū bonū īdebite dare.¶ Cōfirmaꝛ:q2 huic culpe
intenſe in tribus gradibus ſm ſtrictā iuſtitiam correſpōdet
pena hēs tres partes.a.b.c.cū iuſtitia ſtat ꝙ.c.nō īfli-
gatur ex datis:ex hoc ſequiꝛ primo ꝙ pari rōne cū iuſti
tia ſtaret ꝙ.b.nō infligereꝛ:q2 nō magis neceſſario di-
ctaꝛ.b.infligendū q̄ꝫ.c.ꝛ ita de.a.¶ Secundo ſequiꝛ.ꝙ
iuſtitia permittit vnū gradum in peccato eē īpunitum
punitione ꝓpria.ḡ pari rōne pōt permittere aliū gradū
impunitū:ꝛ ita totū.¶ Reſponſionem quere.
¶ Dōm eſt ꝙ iuſtitia latitudinē graduū ſuoꝝ hꝫ extra Reſponſio
quā ſi deus puniret iuſtitia nō vtereꝛ.iō lꝫ poſſit dimit-
tere vnū gradū pene vel duos:nō tn̄ ſequiꝛ igitur quēli-
bet:q2 tūc exiret latitudinē illā ad iuſtitiā requiſitā:ꝛ ſic
pꝫ ad iſta duo argumenta rn̄ſio.¶ Poſſet ēt alr̄ dici ꝙ
ſi dimitteret nō faceret contra iuſtitiā abſolute cōſide-
ratā:q2 q̄cquid faceret/iuſte faceret:cū eius volūtas ſit
ipſa iuſtitia:ꝛ iſta ſm iuſtitiam faceret lꝫ non ordinatā.
prima ſolutio elicitur ex diſtin.18.huius quarti.ſecunda
autem ex preſenti diſtinctione. alior.

Ad argumenta principalia.¶ Ad primum Augu.loquiꝛ de malo culpe
nō pene:q2 deus eſt bene iudex maloꝝ.Deuꝛ.32.Mihi
vindictā ꝛc.¶ Cōtra ſaltē ꝓbatio Aug.ſtat:q2 nullo ſa-
piēte auctore ſit homo deterior:nec ḡ nullo magis deo
auctore fit hō deterior:ſicut ipſe arguit:ſed per punitio- O
nē fit homo deterior:q2 addiꝛ malo malum.¶ R̄ndeo
ſtante ṗmo malo ſcḋm malū additū:lꝫ ſit deterius iſti:
nō tn̄ ſimplr̄:q2 nō in cōparatione ad vniuerſum:cuius
ordo reqrit malū iſtud manēs per malū aliud ordinari.
Exēplū melius fuiſſet ceco nato de quo Joānes loquiꝛ Joh.9.
a ṗn[o] vidiſſe:nō tn̄ melius in ordine ad manifeſtationē
diuine ſapiētie ꝛ bonitatis.cū ḡ accipiꝛ nullo ſapiēte au-
ctore fit homo deterior:vel exponēdum eſt de malo cul
pe:vel ſi ſimplr̄ de malo:diceretꝛ ꝙ ille per penā additā
nō fit ſimplr̄ deterior:lꝫ multiplicius habeat malum:q2
ꝓportio mali ſecūdi ad malū ṗmū in eo iuſta eſt.¶ Ad Tho.di.pñti
ſcḋm dī ꝙ ſi malus ꝑpetuo vixiſſet/ꝑpetuo peccaſſet:ꝛ artic.1.q.3.in
iō ꝑpetuo puniꝛ:q2 ꝑpetuo peccauit in volūtate:ꝛ eſt rō ſolu.ṗnci.
Greg.moral.¶ Cōtra.aliqs peccat cū ꝓpoſito peniten- Lib.34.c.3.
di:ergo nec explicite nec īplicite in voto ꝑpetuo peccat. ſuꝑ illḋ Job.
¶ R̄n[o]:exponit ſe ꝑpetuitati pcī:ſicut dictū eſt in ſolo- 4. Eſtimabit
ne de ꝓiciēte ſe in foueā.Et h̄ maxime ꝑmanēdo toto abyſſum ꝛc.
tēpore vite ſine pnīa.¶ Alius eſt modus dicēdi qui vi-
deꝛ eſſe Aug.21.de ciui.c.11.vbi videꝛ dicere ꝙ nō req
rit iuſtitia penā infligi ꝑpetuā ad hoc vt ſit ſufficiēs cul-
pe:ſed iō eſt ꝑpetua:q2 ꝑſona perpetua ꝛ ꝑpetuo manet P
in culpa.ait enim.Qḋ eſt de illa ciuitate mortali hoīes
ſupplicio ṗme mortis.h̄ eſt de illa ciuitate īmortali ho-
mines ſupplicio ſcḋe mortis auferre . ¶ Et paulo ante
de penis q̄buſdā in iſta ciuitate īflictis:nōne inqt ꝓ hui[us]
vite mō ſimilia videnꝛ penis eternis:iō quippe eterna
eſſe nō pñt:q2 nec ipſa vita que his plectiꝛ porrigitur in
eternū.¶ Vult dicere:ꝙ aliqua culpa talis eſt:que nō
mereꝛ totalē excluſionē a ciuilitate.ꝛ hec eſt tēporalis.
reſpectu autē vite ciuilis aliqua tāta eſt que mereꝛ tota-
lē excluſionē ab illa vita ciuili.ꝛ illius intēſio correſpō-
det culpe.extenſio autē accidit.ſ.ꝙ ſit finita:q2 vita fini-
ta:ſic in propoſito culpa mortalis mereꝛ totalē excluſio
nē ab illa ciuitate ſuperna:ſed iō preciſe perpetua eſt:
q2 vita cum culpa eſt ꝑpetua.¶ Pro hoc videꝛ ratio:
q2 poſſibile eſſet deo ſm ēt ſtrictum rigorē iuſtitie taxa- Q
re penam intēſam ſm ꝙ ſufficiēter reſponderet culpe:ꝛ
ſi natura eſſet ſtatim annihilāda.ergo ꝙ pena eterna ſic
īfligitur nō eſt:q2 eternitas ſit per ſe de ratione pene in-
quantū equaliter punitiua:ſed accidit propter eternita-

Deute.25. tẽ perſone puníte ⁊ culpe remanẽtis. ⁊ iſtud magis ſaluat qũo ſm modũ delicti erit ⁊ plagarũ modus/loquendo de intẽſione que per ſe requirit in pena. extẽſio infinita ſibi accidit ex cauſis predictis. ℂ Ad aliud dico: ꝙ ſicut medicina eſt duplex. curatiua ⁊ preſeruatiua: ſic pena duplr̃ eſt medicina. corrigibili infligit̃ vt curet. incorrigibili vt ꝑſeruet nõ ipſum ſed alios: qꝛ ad bonũ cõmunitatis eſt ꝙ determinent̃ per legiſlatorẽ alique pene: ⁊ ꝙ iſte infligant̃ delinquentibus: ⁊ nõ tñ in determinatione ſed etiã in iflictione ſunt medicine ꝑſeruatiue illis qui ſũt in ſtatu ꝑſeruationis. ꝙ aũt punitio neutro modo ſit medicina nõ repugnat iuſtitie: pꝫ in penis ciuilib⁹

ff. l. extermi/ nantis. determinatis ꝓ magnis culpis. ℂ Ad aliud dico ꝙ Jacobus intelligit de miſericordia liberãte. ⁊ ſimilr̃ Auguſtinus. ℂ Ad aliud tantũ ⁊ quantũ non nominant equalitatem quantitatis: ſed ꝓportionis: hoc eſt ꝙ qui plus ſe inordinate glorificauit q̃ alius ille ſm proportionem ſimilem plus alio puniatur: ſicut lꝫ premiũ excedat meritũ qui plus alio meruerit plus proportionaliter premiatur: quod nobis concedat ⁊c̃.

ℂ Solet etiam queri qualiter dabitur iudicij ſnia ⁊c̃. Diſtin. XLVII. Qõ. I.

Circa iſtam diſtinctionẽ quero ꝑmo. Utrũ vniuerſale iudiciũ ſit futurũ: Or nõ. Joan. 12. Nunc iudicium eſt mundi. ℂ P̃. Naũ ꝑmo. Nõ puniet dominus bis in idipm̃. ℂ Item Auguſtinus ad heſitiũ: in quo

Jn ep̃la de die iudicij. quẽ inuenerit vltimus eius dies in eo inueniet eũ vltimus ſeculi dies. Ex his oĩbus cũ hac addita iudicium vniuſcuiuſqꝫ eſt qñ morit̃ ſequit̃ ꝙ nullum aliud iudicium expectet̃. ℂ Hoc ẽt ꝓbat̃ rõne: qꝛ ſnia nõ demãdat̃ executioni niſi põſt iudiciũ: qꝛ fruſtra ſeq̃ret̃ iudiciũ poſt executionẽ ſnie: ſed dãnati erũt dãnati ante diẽ iudicij: ⁊ beati beati. g̃ executio fieret ante iudicium illius ſnie que tunc eſſet ferẽda. g̃ tũc fieret fruſtra iudicium. ℂ P̃. Jn pſal. nõ reſurgunt impij in iudicio.

Pſalmo ℂ P̃. Math. 19. dicit chriſtus ap̃lis. Sedebitis ſup ſedes duodecim iudicantes duodecim tribus iſrael. ergo ap̃li nõ iudicabunt̃. Et pro hoc eſt Greg. moral. 26. ⁊ ponit̃ in littera diſt. 47. ꝙ in iudicio erũt quatuor ordines vnus illoꝝ qui iudicabũt ⁊ nõ iudicabunt̃. ℂ Oppoſi/

Ca. 20. ſup illud Job. 36. iudiciũ pauperib⁹ tribuit. tũ Augu. 20. de ciui. dei. c. 21. loquens de fine libri Jſaie ꝑmittit inquit ipſe ꝓpheta fines eccleſie ad quos ꝑ vltimũ iudicium facta beatoꝝ maloꝝũqꝫ diſcretione venient. vbi ꝑtractat diffuſe illa verba Jſaie vlti. veniet oĩs caro in conſpectu meo adorare in hieruſalẽ ⁊ egredient̃ ⁊ videbũt membra hominũ. qui preuaricati ſunt in me. vtẽs trãſlatiõe 70ta iterpretũ qua ⁊ cõiter vtitur. ⁊ in ſine ſubdit: in bonis caro. in malis membra vel cadauera nominant̃: ꝑfecto poſt reſurrectionẽ carnis cuius fides his reꝝ vocabulis oĩno firmat̃ illõ quo boni ⁊ mali ſuis finibus dirimẽtur/futurum eſſe iudicium declaratur.

Reſpondeo. Judiciũ generalr̃ accipit̃ pro q̃cũqꝫ certa notitia: ⁊ illo modo ſenſus etiam diſtincte apprehẽdens obiectũ vel diſtinguẽs obiectum ab obiecto vbi requirit̃ forte magis diſtincta

A

Tex. cõ. 145. ⁊ inde. apprehẽſio dicit̃ iudiciũ. Unde ſcõo de anima dicit̃ ſenſus cõmunis iudicare de ſenſibilibus diuerſoꝝ ſenſuũ. Alio modo iudiciũ dicit̃ certa apprehẽſio intellectualis ẽt quecũqꝫ: ⁊ h̃ mõ diffinitiua cognitio de aliq̃ põt dici iudiciũ de veritate illius iuxta illud ꝑmi ethi[c]. vnuſqſqꝫ

Cap. 3. bene iudicat q̃ cognoſcit ⁊ hic eſt bon⁹ iudex. ℂ Adhuc magis ꝓprie dicit̃ de vero aliquo cõplexo: qꝛ ſm Aug. 3. de lib. arbi. nullus iudicat de regulis eternis: ſꝫ ſm eas de alijs: ergo iudicium eſt certa apprehẽſio de aliquo ꝑ aliud. omne verũ complexũ apprehẽdit̃ eſſe verũ per aliud: qꝛ ſi eſt imediatũ adhuc iudicat̃ verũ per rõnes terminoꝝ: ſm phm̃ ꝑmo poſterioꝝ: principia cognoſcimus inquãtũ terminos cognoſcimus. ℂ Adhuc magis ꝓprie dicit̃ de vero cõplexo qḋ eſt ꝯcluſio: qꝛ de cõcluſione iudicatur nedum per terminos: ſed per principia. Tex. cõ. 6.

ℂ Adhuc magis ſpecialr̃ dicit̃ de concluſione practica q̃ ſpeculatiua: qꝛ iudiciũ eſt dictamẽ intellectus practici cõſonũ iuſtitie. iuſtitia aũt non reſpicit ſpeculabilia ſed operabilia. ℂ Adhuc ſpecialius cũ lex nõ tñ determinet agẽda ⁊ fugiẽda: ſꝫ determinat reddẽda premia bñ meritis: ⁊ ſupplicia male meritis. vt ex amore premioꝝ alliciantur ad bene agẽdũ: ⁊ ex timore penarũ vel ſuppliciorꝝ retrahant̃ a male agẽdo: magis ꝓprie iudicium accipit̃ determinatio certa de ꝑmijs vel ſupplicijs reddẽdis q̃ de alijs veritatib⁹ practicis: illas aũt veritates lꝫ quilibet poſſit ex principijs practicis elicere: ⁊ ſic q̃ſi rõcinando iudicare: tñ adhuc ſtricti⁹ iudiciũ accipit̃ ꝓut ꝑtinet ad habẽteꝫ auctoritatẽ determinandi: iuxta illud extra de ſẽtẽtijs. ſententia a non ſuo iudice lata nulla eſt: ergo cõpletiſſima ratio iudicij ſtat in hoc ꝙ eſt cõpleta determinatio ⁊ auctẽtica reddẽdi alicui ſm merita ſua: completa inquã qꝛ includit determinationẽ firmã intellectus: ⁊ determinationẽ volũtatis efficacem: hoc eſt voluntatis potẽtis ⁊ intẽdẽtis ſm determinationeꝫ intellectus retribuere: ⁊ hoc eſt qḋ ſpecificat̃ per illud auctentica: qꝛ per hoc intelligit̃ ꝙ ſit illius qui ſm volũtatẽ ſuã efficacẽ põt determinationẽ intellectus ⁊ determinationẽ volũtatis ꝑducere ad effectũ. ℂ Ex hoc apparet diuiſio iudicij in genere in approbatiuũ ⁊ condẽnatiuũ. nã iudici poſſunt eẽ manifeſta aliqua ex qbus ſequit̃ in particulari illũ eſſe premiandũ: puta qꝛ bene meruit. vel puniẽdum qꝛ male meruit: ⁊ prima ſentẽtia eſt approbatiua: ſcõa cõdẽnatiua. iuxta iſta quãdoqꝫ in nobis ferunt̃ due alie ſentẽtie: puta ſi pro aliquo ꝓponãtur digna merito ⁊ iudex inueniat propoſita nõ eẽ vera: ſequitur ſentẽtia repulſiua a premio. Similr̃ ſi cõtra aliquẽ proponant̃ aliqua digna ſupplicio ⁊ inueniant̃ nõ eſſe vera. ſequit̃ ſnia abſolutiua ſeu abſoluẽs: puta tale coraꝫ nobis accuſatum pronuntiamus innocentem.

B

Ca. ſi nõ a cõpe. l. ſ. a. extr. ⁊ idẽ de reg. iur. in. 6.

C

D

E

De ſecundo dico ꝙ ꝓprie accipiẽdo iudiciũ ⁊ ſm vtrũqꝫ mẽbrũ diuiſionis erit iudiciũ gñale. ad qḋ nõ põt haberi demonſtratio: qꝛ minus notũ eſt q̃ reſurrectio: ⁊ tñ (vt dictũ eſt ſupra) reſurrectio demõſtrari nõ põt. ℂ Sꝫ ponunt̃ ad iſtud quatuor cõgruẽtie. ꝑma talis: qꝛ congruũ eſt finalr̃ ſeparari oẽs malos ab oĩbus bonis. nõ enim malus cõicat cũ bono niſi vel ad hoc vt malus corrigat̃: vel vt bonus ꝑ eũ exerceat̃: ſm illud Aug. ſup pſal. nũc aũt veniet finalis determinatio vbi nec vltra boni exercentur nec mali corrigant̃: g̃ cõgruum eſt ferri finalr̃ generalẽ ſniam: g̃ ⁊ generale iudiciũ vt ſeparatio illa generalis appareat iuſta. ℂ Scõa cõgruẽtia: qꝛ in ſecretis iudicijs que fiũt circa ſingulas ꝑſonas lꝫ ſit iuſtitia: nõ tamẽ oĩbus manifeſta. Rõnabile eſt ergo ꝙ deus habeat aliqḋ iudicium generale in quo manifeſtet̃ ſnia vł iuſtitia quã exercuit in iudicijs particularibus. ℂ Tertia ꝯgruẽtia: ſicut res ſunt a ꝑmo efficiẽte ita reducunt̃ in ꝑmũ vt in fineꝫ: ſed preter ſpãles exitus rerũ a deo ꝑ illam opationẽ de qua dicit ſaluator Jo. pater meus vſqꝫ mõ operat̃ ⁊ ego operor. fuit vnus exitus vlis in prima rerũ creatione: ergo a ſimili preter ſingulares reductiones congruit eẽ vnam finalẽ reductionẽ in finẽ ſuũ: ⁊ ꝑ ꝯñs ad hoc vnã finaleꝫ

diſt. 43.

54.

Cap. 5.

ſentẽtiaꝫ

ſentēciaꝝ diſcretiuaꝝ:qꝛ mali nō reducunī.¶ Quarta ⁊ eſt melioꝛ:qꝛ ꝑter hoc ꝙ vnuſquiſqꝫ aſcribaī regno vel carceri tota multitudo ꝑmiſſa ad regnuꝫ dꝫ aliqñ determinari ad poſſidēdū illud:⁊ tota alia multitudo reliqui carceri:vt ſic ſit ſequeſtratio duaꝝ familiarū ſeu duarū ciuitatū:ſicut tractat Aug.per totū de ciui.dei.lꝫ ḡ ſingulariter nūc iſte nūc ille aſcribaī regno:nūc iſte nunc ille carceri:tamē congruū eſt aliqđ iudiciū generale per qđ tota multitudo ꝑuiſa ad regnum mittatur in poſſeſſionē regni:⁊ tota alia relinquatur carceri.

De tertio. In illo iudicio aliqđ erit ꝑuiū videlꝫ inotēſcētia meritoꝝ vel demeritoꝝ
F ꝓpter que ferēī ſnīa talis vel talis:⁊ aliud cōpletiuuꝫ.ſ. latio ſentētie ⁊ executio illius:lꝫ poſſint diſtingui latio ⁊ executio.¶ Primū dubiū eſt.an fiat in tēpoꝛe vel iſtāti:⁊ ſi in tēpoꝛe breui vel nō breui:poſſe quidē eſt ꝙ merita ſingulorꝝ oia ſingulis inotēſcātia ꝙ ſit miraculū ex ꝑte oſtēſionis:tñ ſi dimittaī vnuſqſqꝫ intellectus ſuo mō intelligēdi nāli:tūc in tali oſtēſione regreret magnū tempus ad intelligēdū merita ſucceſſiue ꝑmo iſtius.ſcḋo illius.⁊ ſic de ſingulis.¶ 2° poſſibile eſt ꝙ vnicuiqꝫ manifeſtenī merita vel demerita ꝓpria in ſpāli:⁊ merita vel demerita alioꝝ in gñali:⁊ hoc dupl̄r.vel ſic ꝙ ſingulas ꝑſonas ꝯſideret:tñ hāc vt iuſtam ⁊ ꝑmiandaꝫ ꝑꝑ merita eius in gñali cōcepta:⁊ illā vt iniuſtā ⁊ puniēdaꝫ ꝓpter demerita eius ꝯcepta in gñali.vel alio mō nō ſingulas ꝑſonas ꝯcipiēdo in ſpāli:⁊ merita eoꝝ in gñali:ſꝫ tā ꝑſonas ꝙ̄ merita in gñali:vtpote concipiēdo oēs relictos in terra eſſe reprobos ⁊ iuſte cōdēnandos:oēs autē raptos chꝛiſto obuiā in nubibus eſſe iuſtos ⁊ ꝑmiādos:⁊ illoꝝ ꝑmiū requireret magnā ſucceſſionē:qꝛ cōſideratio ſingillatiꝫ ſingularū ꝑſonaꝝ:lꝫ ſine cōſideratione ſingulorꝝ meritoꝝ nō poſſet fieri ſubito a cōi intellectu crea
G to ſine miraculo.¶ 3° mō in gñali:vel 4° in ſpāli poſſibile eſſet ꝑ po^tem diuinam nō tñ manifeſtantē:ſꝫ creantē actum vel actus cognoſcēdi ⁊ intellectiones diſtinctas oium meritoꝝ:⁊ h̄ oium ꝑſonarū ſimul in quocūqꝫ intellectu:qꝛ quecūqꝫ nō repugnāt formal̄r:⁊ ꝑñt ſucceſſiue recipi in aliquo abſoluta po^a diuina ꝑñt ſimul recipi in eodē.Et ſi iſtud vltimū ponaī tūc illud ꝑambulū nō opꝫ eſſe niſi in inſtāti ſequēs.ſ.ipſa ſnīa lata ſi ꝓferaī vocaliter erit in tp̄e.ſi tñ mētal̄r poterit eē in iſtāti:nō tñ quātū ad chꝛm ꝓferētē:ſed ēt quātū ad illos ꝓ quibus vel ꝯ̄ quos ſnīa ꝓferēī:qꝛ poſſet facere eos in inſtāti ꝯcipere ſniam talē vel talē.¶ De 4° ſi erit ibi diſceptatio
H vocalis vel ꝓlatio ſnīe vocalis erit in tp̄e.ſi aūt erit in inſtāti opꝫ ꝙ vtrūqꝫ ſit tñ mētale:⁊ eius poſitas iā dicta eſt:vel qđ magis vī ꝯſonare euāgelio ꝙ diſceptatio erit vocalis ⁊ ꝓlatio ſnīe ſiue illa diſceptatio manifeſtet ſingulis ſubito vel in ꝑuo tp̄e vl̄ in magno.¶ De loco aūt dicūt aliq ꝙ erit in valle ioſaphat ſꝫ illđ Johelis.3.Adducā oēs gētes in valleꝫ ioſaphat.Sꝫ plane vult Apl̄s ꝑma theſ.4.Qꝛ boni rapient obuiam chꝛo in aere:mali relinquent in terra:⁊ boni nō erūt in valle ioſaphat mali forte erunt ibi vel in circuitu in tāto loco quātus poterit eos capere.forte etiā cōijcitur ab aliquo ꝙ iudex deſcendet inferius in aere:in quo fuit in tranſfiguratione:vel in quo tranſfiguratus eſt corā apoſtolis:in qua trāſfiguratione oſtendit ſignum glorie future.

Mathei.25 Bti.de li.ſup 3.ſocdis ⁊ ꝗr mi. ad theſ.1. epſe. Tho.pma ꝑs. ar.2.q.2.

Ad primum argum̄ ſequiī ibi:nūc ꝑnceps mūdi huius eijcieī foras.ꝑnceps.ſ.diabolus qui vſqꝫ ad aduētū chꝛi ꝑncipabaī mundo:lꝫ tyrānice.ergo iudiciū mundi qđ nūc eſt ait chꝛs erat ad illam eiectionē:qꝛ ſentētiabaī ipm expellēdū per paſſionem chꝛi.¶ Ad ſcḋm de Naum:⁊ ſil̄r ad Aug.⁊ ad rōnem ſequētē dico ꝙ vnuſquiſqꝫ inquantū ꝑſona ꝑuata
I iudicaī ⁊ final̄r:qñ eſt in termino vie ſibi ꝑſixe:ſed inquātū eſt pars familie deputate pro aula vel familie deputate pro carcere iudicabiī cū alijs iudicio finali.Et ꝑ idē apparet ad dictū Grego.de.4.oꝛdinibus in iudicio.ꝑfecti quidē quantū ad diſceptationē ꝓcedentē ſnīaꝫ nō iudicabunī:ſed nec ipſi nec alij iudicio ꝑtinēte ad eos vt priuatas ꝑſonas:ſed in eo ꝙ dī.venite bñdicti ꝑrīs mei ꝑcipite regnū.oēs filij regni iudicabunī iudicio gñali vt heredes illius regni.Silr̄ infideles quātum ad diſceptationē ꝑuiā nō iudicabunī iudicio gñali:ſed in illo.Ite maledicti ⁊c̄.Et ipſi alij ꝗbus ꝓlata eſt diſceptatio iudicabunī in cōi vt mēbꝛa carceris:⁊ tūc accreſcet aliquod gaudiū vnicuiqꝫ electo vltra illud qđ hñt in iudicio ꝑticulari:qꝛ quilibet gaudebit de integritate ſue ciuitatis.⁊ accreſcet aliqđ ſuppliciū cuilibet dānato vltra ſuppliciū
K partiale ſibi taxatuꝫ:qꝛ integritas vel repletio carceris.
vnūquēqꝫ icarceratū anguſtat.¶ Ad illud pſal̄. Nō re- 27.
ſurgēt.veꝝ eſt ad vitā iuxta illud Machab.dictū eſt de antiocho.ſibi aūt reſurrectio ad vitā nō erit.Et h̄ appet ex eo qđ ſubdiī:neqꝫ pctōꝛes in ꝯſilio iuſtoꝝ.i.de iuſtis ꝯſiliū ſiue accipiaī ſibi iuſtoꝝ.i.de iuſtis ꝯſiliū ꝙ ꝑpetue hñficenī eſt dei.ſiue ꝯſiliū iuſtoꝝ quo.ſ.ꝯſulūt ꝯſilium iuſtoꝝ eſt in oibus volūtati diuine concoꝛdare:⁊ in illaꝫ concoꝛdiam impij nō reſurgunt. Queſtio.II.

Secundo quero. Utruꝫ mūdus ſit purgādus ꝑ ignē:Qꝛ nō:qꝛ tūc idē purgaret ſe qđ eſt in-
cōueniēs.¶ Oppoſitum in pſal. Ignis ante 96.
ipſum precedet:⁊ adducitur in littera.

Reſpondeo. Illa cōflagratio vel purgatio per conflagrationē q̄ ꝑdiciī in multis
A auctoꝛibus.⁊ ꝑcipue 2^a petri.3.Celi ardētes ſoluentur.elemēta xo ignis ardoꝛe tabeſcēt ⁊c̄.multipliciter eſt poſſibilis deo:qꝛ oī mō q nō icludit ꝯ̄dictionē:ſꝫ qs modus ſit magis ꝯſonus nāe ꝑriuꝫ vniuerſi ignoramus.¶ Pōt eē ꝙ aliqs ignis ſit de nouo creatus ⁊ magne vel parue ꝙ̄titatis.⁊ pōt eē ꝙ ſit ſimul in aliqua tota latitudine ⁊ ſpiſſitudine circa terrā:⁊ nō vbiqꝫ niſi ꝑ motū circa terraꝫ.⁊ ſil̄r pōt eē vtrūqꝫ illoꝝ.ꝑmū ꝙ ignis ſit gñatus.2^m ꝙ ſit in aliq̄ determinata ꝑte ſup terrā ⁊ nō vbiqꝫ niſi ꝑ motū circa terrā.¶ De his ḡ duobus.ſ.productione illius ignis:⁊ loco ꝓductionis vel ꝯſeruationis ſiue ꝯtinuationis ingraī.¶ De ꝑ ſi ponaī creatus opꝫ ponere ꝙ tantūdē de alio coꝛpoꝛe coꝛruptibili annihileī:vel ꝙ in tota ſuba coꝛpoꝛea coꝛruptibili fiat cōdēſatio coꝛriſdens quantitati illius ignis creati:vel opꝫ ponere ꝙ ille ignis creatus ſit ſimul cū alio coꝛpoꝛe.Si ēt ponaī gñatus:⁊ ꝑ ꝯñs ex alio coꝛpoꝛe groſſioꝛi:qꝛ ignis eſt ſubtiliſſimuꝫ coꝛpus inter coꝛpoꝛa coꝛruptibilia:opꝫ dicere ꝙ aliud coꝛpus coꝛruptibile intantū cōdēſetur quantū iſtud eſt rarius coꝛpe ex quo gñatur:vel ꝙ ꝓpoꝛtionabil̄r iſti quātitati ecōuerſo coꝛpus rarius cōuertaī in dēſius.Si ergo generareī ex aere opoꝛteret vel ꝙ aer in aquā cōuerterēī vel aqua in terrā in tāta ꝓpoꝛtione q̄ coꝛriſdet locationi illius ignis geniti.pꝫ in exēplo.Eſto eniꝫ ꝙ tota ſphera aeris diuidaī in decē ꝑtes.ex vna illarū generaī ignis:⁊ hꝫ decē partes:quaruꝫ quelibet eſt eq̄lis illi ex qua genereī totus ignis.Tunc quero nouē ꝑtes aeris que remanēt vbi habebūt locū:vel opꝫ duo coꝛpoꝛa eē ſimul:vel opꝫ illas cōdēſari:vel alia coꝛpoꝛa circūſtantia vſqꝫ ad nō repletionē loci nouē partiū.Si autē hoc fiat per conuerſionē illarum nouē partiū in aquā habebiī locatio ignis geniti:⁊ ſi nō fiat condenſatio alicuius alterius:qꝛ ille nouē nō generāt vnā partē aque ſed fere

Math.25.

que cū 19ma partibus ignis prius genitis:quarū vna locat̄ in loco aeris corrupti in ignē impleret totū locū decem ptium aeris:ꝛ tunc nō eſſet cū incendio ignis diluuium aque:ſꝫ nō in tāta quātitate in quāta eſt incendiūꝫ ignis. aqua quippe excederet aquam preexiſtentem in decem partes ad illum ignem nouum genitum.

De ſecundo cū ignis nō maneat extra ſpherā ſuā niſi in cōtinua gnōne ſm illud phi de iuuētute ꝛ ſenectute ſemper eſt in fieri quomodo ꝑmaneret in aliq̄ ſphera cōpleta circa terrā:quō ēt depuraret:cū depuratio nō ſit niſi ꝑ ↄſumptionēꝫ alicuius ipuritatis. vtpote vaporum vel alioꝝ taliūꝫ corpoꝝ mixtoꝛūꝫ ex quibus eſt ipuritas aeris. Breuiter ergo quātum ad vtrūqꝫ articulū videt̄ ꝓbabilius dicere ꝙ ſicut ignis pōt extra ſuā ſpherā eē ī mā aliena:vtpote in corpore ignito vt carbone vel flāma non ꝙ ibi ſit in parti⸗
B
bus ſolidis vere forma ignis niſi ponat̄ formas ſpecificas diſtinctas ſimul ꝑficere candē materiā:quod videt̄ incōueniēs:ſic vapores exiſtētes in aere ꝑ iuxtapoſitionē poſſit igniri. ꝛ iſta ignitio ſucceſſiua nūc illoꝝ vaporūꝫ nūc iſtoꝝ ſaltē pro toto aere ſupra poſito regioni habitabili hoīum pōt dici illa ↄflagratio. ¶ Et per iſtud bñ depurat̄ aer:qꝛ illa corpora ignita conuertunt̄ ſtatim in verū ꝛ purum aerē in ſua regione ꝑdominātē. ꝛ illo corpore ignito ꝓpter q̄litates mutuas ↄ̄rias in ipſo. ſ. ignis ꝛ vaporis modicū reſiſtēte aeri:qꝛ quodāmodo agit ad deſtructionē ſui:vapor aūt nō ignitus nō ſic eſſet ſtatim ↄuertibilis ab igne in purū aerē. apparet quomō flāma pōt ad depurationē aeris groſſi:qꝛ per actionē illā ꝑuiā corporis igniti. i. habētis qualitatēꝫ igneam in ſeipſum. aqueū ſ̈o ꝛ ſubaliter habens qualitatē aque diſponit̄ a ↄtinēte vt ſtatim conuertatur in ipſum cōtinens:ꝛ ſic generatur aer purus qui nō ſic poterat in ſeipſum conuertere illum vaporem manentem groſſum.

Ad argumētum dico ꝙ ignis ſemꝑ manet in ſe purus puritate naturali. tum qꝛ ſumme actiuus:ita ꝙ ſtatiꝫ ↄuerteret ignis in ſe ſi qd eēt:nec nāc aſcēderet ad regionē illā. tum qꝛ nihil ꝑ actionē corpoꝝ celeſtiū eleuat ad illā regionē ignis puri vt ſic fiat ignis ipurus. ſpālr aūt illa ipuritas de fumo
C
ſacrificioꝝ oblatoꝝ idolis:ꝛ de īfectiōe ex pctīs hoīs nō aſcēdit ad ſpherāꝫ ignis:qꝛ nec fum⁹ ille nec aliq̄ īfectio quecūqꝫ ex actib⁹ imūdis vſqꝫ ad ignē pōt aſcēdere. illa aūt depuratio ponit̄ ꝑꝑ ipuritatē aeris ↄ̄ctā ex actib⁹ pctī humani. iō non ſequit̄ ignē purgare ſeipſum.

¶ Solet ēt queri ī ꝛc̄. Diſt. XLVIII. Qō. I.

CIrca iſtam diſt. quero ꝑ. Utrū chrūs in forma humana iudicabit: Qꝛ nō. Judicare nō eſt niſi ꝑtātē hñtis ꝛ dñium ſuꝑ iudicatūꝫ. chrūs ſm nāꝫ humanā eſt frater nr̄. ğ nō dñs. ¶ ꝓ. Aug. li. 3. ꝛ ponit̄ in lr̄a ſup illud Jo. 5. filius quos vult viuificat ſuſcitat corpora nō pr̄:ſꝫ filius ſm diſpēſationē humanitatis in qua eſt minor pr̄e. ꝛ poſt ſubdit. ſm aūt ꝙ deus eſt viuificat aīas. iudicare aūt magis ꝑtinet ad aīaꝫ q̄ ad corpus. ğ illō nō cōpetit chrō niſi ſm ꝙ deus eſt. ¶ ꝓ. Si in forma humana iudicabit:aut ğ glīoſa:aut nō. ſi glīoſa ſequit̄ duplex incōueniēs. ꝑ ꝙ corpus glīoſum poſſit videri oculo corporali:ꝛ ħ nō glīoſo:qꝛ damnati videbūt eū:iuxta illud Jo. 19. Uidebūt in quē trāſfixerūt. Aliud eſt icōueniēs:qꝛ tūc dānati delectarent̄ in viſione illius forme glīoſe. delectabile eniꝫ pn̄s ꝛ ꝑceptū a ſenſu delectat. nullā aūt delectationē hēbūt in aſpectu iudicis:ſed

Super Joā. ſermo. 22.

dolorē ꝛ tremorē. Sꝫ z^{m} vr̄ eē ↄ̄ illō Luc̄. 21. Ueniet cū ꝑtāte magna ꝛ maieſtate. ¶ Oppo^{m}. Jo. 5. ꝑtātē dedit ei iudiciū facere:qꝛ fili⁹ hoīs eſt:ğ ſm nām humanā data eſt ſibi ꝑtās ſic iudicādi. ¶ ꝓ. Job. 36. Cā tua q̄ſi impy iudicata eſt. glo. a pilato. Jō iudiciū cāmqꝫ ſuſcipias di chrō. ꝛ ꝑ^{m} nō eſt vex niſi ſm nām humanā. ergo.

Hic dicitur ꝙ in forma ſerui. ad ħ rō talis eſt:qꝛ iudiciū regrit dñiūꝫ in iudicante:iuxta illud Ro. 14. tu qs es q iudicas ſeruū alienū. ſm ħ ğ chrō cōpetit iudicare ſm ꝙ hꝫ dñium ſuꝑ hoīes. Eſt aūt dñs hominum nō ſolū rōne creationis:ſꝫ ēt rōne redēptionis. vñ Ro. 14. Jn ħ eniꝫ chrs mortuus eſt. ꝛ reſurrexit vt ꝛ viuoꝝ ꝛ mortuorūꝫ dñetur. ğ ſibi in illa nā in q̄ eſt redēptor ↄgruit auctās iudicādi. ¶ ꝓ. Judiciū illud ad hoc ordinat̄ vt aliqui admittant̄ ad regnū:aliq excludant̄. hec aūt adeptio regni nō ↄuenit hoī ex ſolis bonis creationis:qꝛ ſuperfuit īpedimētūꝫ ex pctō primi parētis qō niſi per meritū redemptionis tolleret̄ nullus admitteret̄ ad regnū illud. ergo conueniens eſt vt chrs inquantū redēptor illi iudicio ſm naturā humanaꝫ ꝑſideat. ſicut redēptionis beneficium ſm illaꝫ naturā exhibitū eſt introductoriū ad regnū. ¶ Hoc confirmat̄ per illud Act. 10. Cōſtitutus eſt a deo iudex viuorum ꝛ mortuoꝝ. Et ex hoc deducit̄ vlterius. cū per redemptionēꝫ generis humani vniuerſaliter tota natura melioret̄:vt habet̄ coll. j. Pacificans per ſanguinē crucis eius ſiue q̄ in celis ſiue q̄ in terris ſunt. iō nō ſolū ſup hoīes ſed ſuꝑ oēꝫ creatura chriſtus per ſuā paſſionē dominiū promeruit. ꝛ ita iudiciariā poteſtatē. vnde Math. vltimo. Data eſt mihi omnis poteſtas in celo ꝛ in terra. ¶ Additur ꝙ ſm diuinitatē nō appebit omnibus in iudicio:qꝛ non poſſet apparere ſine gaudio. nullū autē gaudium impij tunc habebūt. ¶ Primū probatur:qꝛ in delectabili eſt cōſiderare illud quod eſt delectabile ꝛ rationēꝫ delectabilitatis. ꝛ ſic ſm Boetium in lib. de hebdomadibus. id quod eſt pōt aliquid habere preter ipſum eē. ipſum ſ̈o eſſe nihil preter ſe habet admixtū. ita illud quod eſt delectabile poteſt habere aliqd admixtū ꝓpter quod non apparet delectabile:ſed illud quod eſt ratio delectabilitatis nihil habere poteſt ꝓpter quod ſit idelectabile:vel ſit non delectabile. res ergo que ſunt delectabiles ꝑ participationēꝫ bonitatis que eſt ratio delectabilitatis poſſunt apprehenſe nō delectare:ſed illud qō per eēntiam ſuam eſt bonitas:impoſſibile eſt ꝙ eius eſſentia apprehēſa nō delectet. ¶ Cōfirmari pōt iſtud per illud Joā. 17. Hec eſt vita eterna vt cognoſcant te. ğ in illa viſione cōſiſtit vita eterna. Uita aūt eterna ſine gaudio haberi nō poteſt:nullo modo etiā cōcedetur reprobis illud in quo cōſiſtit vita eterna. ¶ Cōtra primam cōcluſionē A
illius opinionis. aliud eſt dicere chriſtus in forma humana iudicabit. aliud chriſtus ſm humanitatē iudicabit:vera enim eſt iſta. q. chriſtus in forma humana creat aīas:ſed nō iſta:ſm humanitatē creat:imo quicquid fecit verbū ex quo naturā humanā aſſumpſit:qō faciens naturā humanā nō depoſuit/hoc fecit in nā humana niſi ſtringas hoc qō eſt in natura ad intellectū eius qō dicit̄ ſm naturā humanā:vbi notat̄ nō tm̄ concomitantia nature humane ad actū:ſed cauſalitas nature humane reſpectu actus. ſi primo modo ītelligas ꝙ in natura humana iudicabit non eſt queſtio niſi eadem iſti. vtrum quādo iudicabit deponat nām humanaꝫ. ğ ad hoc vt ſit queſtio opꝫ ꝙ habeat̄ alius ītellectus q magis ꝓprie exprimit̄ ſic. ſm nām humanā iudicabit. ſed hoc eſt falſum loquēdo de iudicare ꝑncipalr. ꝓbatio. iudiciūꝫ ꝑncipale ſic haberi pōt ex dictis diſt. precedenti. q. j. eſt perfecta ꝛ ꝑma determinatio

Tho. pṁa di. q. 1.

Tho. di. pṁa ar. 1. q. 3.

determinatio eius quod eſt reddendū alicui ſm meri-
ta.illa perfecta determinatio includit cōpletū dictamē
intellectus q̄ hoc ſit reddēdū ⁊ cōpletā determinationē
voluntatis p̄ velle efficax ſufficiens ex ſe ad executionē
illius determinati.ſ3 chūs ſm nām humanā nō pōt hēe
tale velle reſpectu premij reddēdi ipſi iudicato:q2 non
pōt hēc imperium pncipalis efficax cōiungendi aliquā
Idē h3 Ambro. ſup Lucam. aiam obto bīfico:q2 ſm Aug. de vidēdo deo.in eius po
teſtate eſt videri ſi vult videt ⁊c.❡ Ad rōnes.ad hanc
ↄcłonē nō ↄcludūt de pncipalr iudicare:q2 p̄ actū redē-
ptionis nō meruit principale dñiū reſpectu hoīs. Pro-
batio.nā inquātū redēptor habuit rōnē cāe meritorie p̄
nobis.cā aūt q̄ tm̄ eſt meritoria nō pōt eſſe pncipalis.nō
B enī cauſat niſi ab aliqua cā pncipaliori acceptat .que pp̄
iſtud acceptū pncipalr cauſat.g̃ eſto q̄ trinitati pp̄ redē
ptionē teneremur tanq̄ dño ſupremo quodā nouo iure
vltra ius dñij qd̄ h3 ex creatiōe:qd̄ vex̄ eēt ſi tantū bo
nū eēt nobis redēptio vt accepta a trinitate:quātū crea-
tio.adhuc nō ſeqtur q̄ chro ſm nām humanā rōne re-
dēptionis obligamur vt ſupmo dño.❡ Similr ad ſe-
cundā:q2 nō itroducet iquātū redēptor vt pncipalis in-
troducēs:ſed tm̄mō vt cā meritoria.❡ Cōtra ſcdaꝫ cō
cluſionē:abſolutū prius nāliter alio pōt eſſe ſine cōtradi-
ctione ſine eo:ſ3 viſio eēntie diue eſt abſolutū aliqd ſal-
tem ab oī reſpectu ad gaudiū eſt prius nāliter illo:nō.n.
obm delectat niſi prius apphenſum:g̃ ſine ↄdictione poſ-
ſet viſio illi eēntie eſſe in aliq̄ ſine delectatiōe.nec iſtud
negaret phs niſi q2 poneret ↄiunctionē cāꝝ in vniuer-
ſo ſimplr neceſſariā:ita q̄ ſm eū ſimplr neceſſariū eſt
C cāe pme coagere ſecūdis ſm q̄ pōt eis coagere.coagen
do aūt nāe intellectuali iam videti eſſentiā ſuā quātum
pōt coagere ſeqtur delectatio:q2 cāe ꝑxime illius dele-
ctationis quātū eſt ex ſe neceſſitant ad illū effectū:ſed
theologi negāt illā ꝑpōnem q̄ ad qdcūq3 neceſſitat cā
ſcda quātū eſt ex ſe neceſſitat ⁊ pma:q2 negant pmā ne-
ceſſario coagere ſcde quātū pōt. Ratio illa nō valet.nō
enī ꝓbat niſi q2 illa rō delectabilitatis que eſt bonitas
nō poſſit eē nō delectabilis:ſed nō ſeqtur:g̃ nō pōt non
delectare:q2 delectabile dicit aliqd in ſe.vel ſi reſpectū
nō niſi aptitudinalē:qui neceſſario ↄſeqtur fundamētū:
ſed delectare dicit effectū poſteriorē ↄtingēter cāhilem
maxime ex ↄtingēti determinatione voluntatis diuine
ad coagēdū ipſi delectabili.❡ Ad illā ↄfirmationē de
Tex. cō. 39. Jo.17.video ſine gloſa auctēs ſm phm̄.12.meta[ce].act⁹
intellect⁹ eſt vita:g̃ act⁹ intellectus eternus eſt vita eter
na.ſi actu,actu.ſi aptitudine,aptitudine.nūc autē viſio
eēntie diuine ſi ↄcederet dānatis:l3 nō eēt eterna actu:
tm̄ aptitudine q̄tū eēt ex parte act⁹ vel potētie apta eēt
vt eſſet eterna:g̃ vita eterna:ſed ſi ex hoc iferas:g̃ btitu-
do.non ſeqtur. Immo ſi tu dicis chrm̄ dicere q̄ in h̄ eſt
btitudo vt cognoſcāt te ⁊c.tu nō accipis textū euāgelij:
ſed quādā gloſam ſpecialiorē intellect⁹ lr̄e.ſi g̃ vis ꝑciſe
pōderare verbū ſine oī gloſa:ſoluo tibi qd̄ eſt vita eter-
na.ſi aūt per alias gloſas vis arguere q̄ loquat̃ de bea-
titudine:g̃ licet mihi ſic addere gloſam nō diſtrahentē:
vt cognoſcam te amando ⁊ fruendo.

Ad qōnē ſupponēdo ex pma.q.di.ꝑxime.q̄ iudi
cāū eſt cōpleta determinatio ei⁹ qd̄ red-
dēdū eſt alicui pro meritis:⁊ illa cōpleta determinatio
D icludit pfectū dictamē itellect⁹ de hoc ⁊ pfectū velle vo
luntatis nō qualecūq3:ſed efficax.ſeqtur q̄ pncipalr iu-
dicare includit pncipalr dictare ⁊ principalr hēre velle
efficax.nihil aūt dicit̃ pncipalr agere aliqd qd̄ in agēdo
eſt cā ſubordinata alicui alteri pncipali:g̃ pncipalr iudi
care nō cōpetit niſi nāe itellectuali:cuius itellectus non

ſubordinat̃ alicui alteri in iudicādo:nec eius voluntas
ſubordinat̃ alicui in volēdo.⁊ hoc efficaciter qd̄ pōt di-
ci in iperādo ipm volitū:ſic q̄ ad illud iperiū ſequatur
effect⁹.nūc aūt intellect⁹ aie chri ſubordinat⁹ ē diue veri
tati in dictādo:⁊ maxime de illis de qb⁹ nō pōt eſſe cer-
ta dictatio niſi ex regulis determinatis a volūtate diui-
na ↄtingenter ſe habēte ad ea.cuiuſmodi ſunt oia que
ſpectāt ad beatitudinē ⁊ miſeriā iudicatoꝝ.voluntas ēt A.l. iudicando.
aie ipſius eſt ſubordinata volūtati diuine recte volēdo.
⁊ quātūcūq3 efficaciter velit aliqd iperādo illud effica-
citer ſic per ſuū imperiū illud eueniat ſubordinat̃ neceſ
ſario volūtati diuine:q2 illa volūtas aie chriſti nō eſt oī-
potens:g̃ ipoſſibile eſt chriſtū ſm nām humanā pncipa
liter iudicare.❡ Breuiter enī tota nā creata ſimul non
h3 efficax imperiū reſpectu huius qd̄ eſt hanc aiam vi- E
dere deū.Dico efficax ad qd̄ imperiū ex ſuo imperio in
ſe nō ab alia cā ſequat̃ effectus:nec illa voluntas chriſti
preſumet pncipaliter imperare petrum fore beatū:ſed
tm̄modo ſubauctēice imperare tanq̄ illud iperiū ſiat
efficax ab alio ſuperiore in virtute cui⁹ iperat.❡ Alio A.l. auctoritate.
mō pōt accipi iudicare nō ſic oīno pncipaliter:ſed com
miſſarie vel ſubauctēice excellēter excellentia ſingula-
ri:quaſi.ſ.nō poſſet eſſe alia auctoritas cōmiſſaria ſupe-
rior.⁊ hoc mō ↄcedo q̄ chriſtus ſm nām humanā aiaꝫ
iudicat:q2 eēſi poſſet pure creature cōmitti q̄ intellect⁹
eius recte dictaret de retributione ⁊ volūtas recte vellet
ad rectum velle eius ſemp̄ ſequeret̃ euentus ipſius vo-
lūtatis:l3 non a ſe cauſat⁹ ſed a voluntate diuina aſſiſtē-
te ſemper iſti volitioni efficaci:tamē non poſſet cōmitti
pure creature q̄ omne eius velle impleretur ab eadeꝫ
perſona:q2 tūc pura creatura eſſet omnipotēs:ergo ſu-
prema cōmiſſio poſſibilis eſt q̄ nō ſolum omne deter-
minatū a volūtate infallibiliter eueniat:ſed q̄ ab eadeꝫ
perſona cuius eſt illa volūtas eueniat:vt ſic perſona il-
la habeat imperiū efficax cuius voluntas creata deter-
minat euētum alicuius in ſuo ordine quātum pōt.hoc F
modo voluntas anime chriſti determinat ſubauctēice
ſiue cōmiſſarie:tali cōmiſſione q̄ l3 illa volūtas nō im
peret pncipaliter ſicut nec pncipaliter dominat̃:tamen
bene iperat ſicut habēs dominiū reſpectu imperati:ſed
cōmiſſarie imperat:q2 vt habēs dominiū ſubordinatū
dominio ſupremo dei.⁊ adhuc ſic imperat q̄ imperiū
eius efficaciā cōpletā habet ab eadē perſona.⁊ ſi aliam
auctoritatē iudicādi tribuat aliquis anime chriſti videt̃
blaſphemia attribuendo nature create qd̄ eſt ꝓprium
creatori. Iſta autē via ſicut nō cōcedit illi anime chriſti
omnipotētiā:ita nō negat ab ea ſummā excellētiā que
pōt competere creature. Nec auctoritates ille adducte
pro pma opinione. Ro.14.vt viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ domi-
net.⁊ Act.10.iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ.⁊ Matth. vltio.
Data eſt mihi omnis poteſtas.intelligēde ſunt de domi
nio vel auctoritate iudiciaria vel ptāte pncipali:ſ3 ſub-
ordinata tm̄ eminētiſſima que pōt eſſe ſub pncipali.

Ad argumenta. ❡ Ad pmum dico q̄ chri-
ſtus vt homo habet poteſta
tem cōmiſſariā:ſed nō pncipaleꝫ:⁊ ita competit ſibi nō
pncipaliter iudicare vt homo.❡ Ad ſcdm illud Augi[ni]
eſt dictum per appropriationē:ſicut Magr̄ exponit in
littera:vel pōt dici q̄ viuificatio animarū ſoli deo com
petit ⁊ hoc ſiue de vita prima que eſt iuſtificatio ſiue de
vita perfecta que eſt beatitudo.❡ Reſuſcitatio autem
corporum ⁊ iudiciū poſſunt cōpetere chriſto homini vt
imperāti:l3 imperio ſubauctēico:q2 reſpectu illoꝝ pōt G
hēre dñium min⁹ pncipale ſaltē accipiēdo reſurrectio-
neꝫ pro illis ꝑambulis que ſiunt miniſterio angeloꝝ:q2

cbī̃s bʒ imperiū efficax reſpectu pūris angeloꝝ.ſimilr habebit imperiū efficax illius ſnie ferēde ēt ipſe ſm nāʒ humanā. ¶ Ad aliud dico ꝙ apparebit in forā glīoſa: qꝛ poſtq̄ͣ ſemel glīficatus eſt nunq̄ͣ erit nō glorioſus:ſicͭ
Cap.6. poſtq̄ͣ reſurrexit imoꝛtalis.ad Ro.7.Mors illi vltra nō dn̄abiť.ꝛ ita de alijs ptinētibus ad glīā corpoꝛis.ſʒ ſi accipias appere nō ꝑ h q̄le corpus hēbit in ſe ſʒ q̄le videbiť iudicādis.pōt dici ꝙ a btis videbiť in illa forā glīoſa.iā eni in iudicio bti erūt gcūqʒ electi ēt in corpe:ſʒ de malis eſt difficultas.pōt dici ꝙ vel nō videbūt illā formā glīoſaʒ imo nullā: ꝛ tūc opoꝛtebit exponē illō:videbūt in quē trāſfixerūt.vel videbūt cbīʒ in corpe glīoſo. nec ex h ſequeť aliqua delectatio:qꝛ bn̄ poſſe eſt viſionē
H obti ꝯueniētis ſepari a delectatione:ſicut tactū eſt ꝯ aliā opi.nec eſt incōueniēs oculū nō glīoſum videre corpus glīoſum.de hoc in mā de dotibus corpoꝛis di.ſequenti. ¶ Si ꝯtra hoc adducas illud Iſa.26.Tollať ipſius ne videat glīam dei ibi eſt gdā dialogus iter deū ꝛ ꝓpbetaʒ.ꝓpha allegāte ꝯtra ipiū.nō videat gloriā dei.ꝛ deo ridente ꝑ ipio.videat:ꝛ iſtud eſt verbū ꝓphe ſm legētes lrām ſub eodem ſenſu ab illo loco.in terra iſtoꝝ videant. ¶ Alio mō melius legiť vt ſit allegatio ꝓphete ꝯtra ipiū.in terra iuſtoꝝ iniqua geſſit.ꝛ ſeqtur ſub interrogatiōe verbū dn̄i.ꝛ nō videbit glīam dn̄i.q.d.nō videat. ¶ Rn̄det ꝓpheta.dn̄e exalteť manus tua vt non videāt. Rn̄det de⁹.videāt vt ꝯfundanť ȥelantes ppli.ꝛ ſicut iſtud vltimū videāt.referť ad viſionē eternaʒ:nō tn̄ ad viſionē in iudicio:ꝛ tūc illud/videāt vt ꝯfundanť nō ptinet ad idē:ſed videāt:ſupple ipij cōuerſi per miſericordiā:ꝛ ex hoc ꝯfundanť ȥelātes ppli:qꝛ ȥelo q̊daʒ nolūt ipijs fieri miam. ¶ Si aūt accipiať tn̄ mō de viſione in iudicio tūc pōt itelligi ꝙ ipij ēt tūc n ōiuſtificati videāt glīam.i.formā corpoꝛis cbīi glorioſam:ꝛ ꝯfundanť:qꝛ illa viſio magis erit eis cōfuſibilis ꝛ triſtabilis q̄ʒ delectabilis:mens tn̄ lre magis eſt de viſione in forā deitatis q̄ʒ humanitatis. Queſtio.II.

Secundo quero. Utrū in iudicio vl̄ poſt ceſſabit mot⁹ corpoꝝ celeſtiuʒ: Qꝛ nō.Gen.p̊ dicit̃ de luminaribus fiant luminaria ꝛc̃.ꝛ ſint in tpa ꝛ ſigna ꝛ dies ꝛ ānos.ꝛ q̊ ad hūc finē videnť facta:ſed iſtud hēri non pōt ſine motu coꝝ. ¶ P̄.Gen.8.Cūctis diebus terre eſtas ꝛ hyems nox ꝛ
Tex.cō.17. ad finem. dies nō regeſcēt. ¶ P̄.9.meta.c.7.ſemꝑ agit ſol ꝛ aſtra ꝛ totū celū.nō aūt eſt ti nēdū ne qn̄ ſtet:qō timēt qui de nā:ꝛ ſubdit q̄ſi ꝓbationē duplicē3.p̊ma eſt hec neqʒ la-
Tex.cō.2.ꝛ inde. borāt hoc agētia.ꝛ hāc rōnē magis ꝑtractat.2.de ce.que q.in hoc ſtat.nullū agēs ceſſat mouē niſi in hoc fatigeť.
Ubi ſupra. Aliā ꝓbationē tāgit ibi in.9.nō eni ſm potētiā ꝯdictionis ineſt ipſis vt coꝛruptibilib⁹ mot⁹ vt ſit laborioſa cōtinuatio mot⁹ q̄ſi minoꝛ ſit iſta.hic mouētia nō fatigantur ex hoc ꝙ nō ſit in eis potētia ꝯdictionis.ꝛ adhuc il-
Ubi ſupra. lud ſuppoſitū ꝓbat ibi.9. Nā mā ſubſtātia ꝛ potētia nō actu cā hui⁹ ſunt.ſ.ꝯdictionis. ¶ P̄.Uniuerſum nō erit iꝑfectius poſt iudiciū q̄ʒ nūc.ğ corpoꝛa p̊ncipalia vniuerſa nō amittēt tūc ꝓpriā ꝑfectionē aliq̄ʒ:ſed mot⁹ eſt
Tex.cō.15. ſʒ expreſſius habeť 2° celi tex.cō.18. ꝓpria ꝑfectio celeſtiū corpoꝝ.vel reqriť ad coꝝ perfectionē:qꝛ ſi nō:fruſtra mouerenť. ¶ P̄.Aut motus celi eſt nālis:aut violētus.nō violētus:qꝛ ꝑ̊ de ce.nullū violentū ꝑpetuū:ſed talis mot⁹ pōt eē ꝑpetu⁹.ſi nālis ğ ges oppoſita eſt violēta:ꝛ ꝑ ꝯn̄s illa nō erit ꝑpetua. ¶ Oppoſitū i lrā.tūc nō erit viciſſitudo diei ꝛ noctis.ꝛ ꝓbat ꝑ illō Zacha.14.Erit dies vna que nota eſt dn̄o nō dies neqʒ nox. ¶ P̄.Iſidorus de ordine cāru li.4.c.5.ꝛ poniť in lrā poſt iudiciū ſui laboꝛis ſol mercedē ſuſcipiet.

ꝛ nō veniet ad occaſuʒ nec ſol nec luna:ſʒ in ordine quo creati ſunt ſtabunt:ne impij in toꝛmētis ſub terra poſiti
fruanť luce coꝝ.vnde Abacuc.Sol ꝛ luna ſteterūt in ordine ſuo. Hec Iſidorus. Ultimo. A.i.habitaculo.

In iſta q̄ōne p̊° videndū eſt gd ſenſerit pħs.2° gd theologi. ¶ De p̊mo ſatis pꝫ. appet.n.ex intētione ſua in diuerſis locis ꝙ ſenſit motū celi ꝑpetuo duraturū. ¶ Ad h ponit vnā rōnē.12.metaph. talē.oēm ſubam ipaſſibilē optimū ſoꝛtitā eſſe finē3 opꝫ eſtimare.nulla erit altera ſuba ipaſſibilis ꝑter has que ſunt actiue cāe lationū. Ex hoc arguiť.ſi optimus finis ſube ſepate eſt in cāndo lationē alicui⁹ coꝛpis celeſtis:ꝛ
nō pōt aliq̄ talis ſuba carē fine ſuo:ğ nō pōt nō moueť. A
¶ Hāc rōnē aliq nō itelligētes eā ſicut pħus g eā facit
Cap.10.idē 12.meta.t.cō.39.ꝛ inde. deridēt illā:qꝛ ēt ſm Pħm.10.etbi°.ꝑfectio ipſarū cōſiſtit in ſpeculatione veritatis.nō eſt ğ finis eaꝝ ēt ſm cū moueť coꝛp⁹ ſicut hic videť accipere. ¶ Sed illa inſtantia ꝓcedit ex equocatione finis:vno eni mō eſt finis ꝑficiens.ꝛ ſic btitudo eſt in itellectu vel volūtate itelligentie.poniť ei⁹ finis itra ꝛ obm illius poniť finis extra.ꝛ h itellexit ipſe.10.etbi°.ꝛ ille finis ſimplr ē finis. Alio mō finis di vltimuʒ ꝯn̄s ex ꝑfectione rei lʒ nō ꝑficiens rē.ꝛ hoc mō diceret pħs ꝙ nō ſolū ille ſube ſunt ꝑfecte in ſe: ſed ex plenitudine ꝑfectionis neceſſe eſt ꝙ cōicent illaʒ ꝑfectionē alijs.ꝛ ita nō tn̄ p̊mū finē ſoꝛtienť:ſed 2ᵐ. ille ſcōs hēri nō pōt ſine motione alicui⁹ coꝛpoꝛis celeſtis. ꝛ illa rō ſic itellecta pōt ſic formari. Suba ꝑfectiſſima nō caret aliquo qō cōpetit ſube ex ꝑfectione ſube:ſiue illud ſit ꝑfectio ei⁹ itrinſeca ſiue cōicatio ꝑfectionis eius ex:ſed ſube ex ꝑfectione ſube cōpetit ꝙ nō tn̄ in ſe ꝑficiať:ſed ꝑfectionē ſuā cōicet alij ꝓducēdo:ğ iſtud maxime cōpetit ſubſtātijs ipaſſibilib⁹:ſed nō pn̄t aliq̄ʒ ſubſtantiā ꝓducere niſi mouēdo celum.hoc ꝑſupponit ipſe
Tex.cō.28.ꝛ inde. Cap.3. tāquā declaratū in.7.meta.ꝯ ideas platonis.ꝛ ꝙ ille ſit itellect⁹ Ariſt.ꝛ pħoꝝ accipiť ab Auic.p̊ meta^ce vbi ipſe vult ꝙ vno mō meta^ca eſt vtilis alijs ſciētijs qꝛ dirigit eas ꝛ regulat:q̊o pōt ēt ꝯcedi ꝙ dn̄s ſit vtilis ſuo.ſm eūdē ibi.e cōuerſo aūt ꝓprie accipiēdo vtilitatē nō ꝯuenit niſi alij ad finē:ꝛ ſic alie ſūt vtiles meta^ce ſeruus vtilis dn̄o:ğ eodē mō cū vtilitas ſit equoca potuit ēt finis equocari vt vtilitati p̊ mō dicte corrn̄deat finis terminans nō ꝯſumās.vtilitati 2° mō dicte corrn̄deat finis ꝑfectionis.vn̄ nullus pħs ponit neceſſitatē agēdi ex cōpe-
B tere ſubſtātijs ſepatis q̄ſi illa ꝓducta ꝑficerēt aliq̄ mō ipſas ſubas ꝓducētes:ſed qꝛ ex plenitudine ꝑfectionis illarū ſubſtātiarū eſt ꝙ neceſſario ſe diffūdāt ad alias.
¶ Scda ratio pħi talis eſt.qōcūqʒ ꝑmanēs ꝛ ſempiternum ad qōcumqʒ aliud permanēs ꝛ ſempiternuʒ ſemꝑ ꝛ nec̄io hʒ eādē habitudinē. Hoc ꝓbať:qꝛ habitudo nō pōt iter aliqua variari niſi ex variatione alterius extremi:ſed extrema ſunt ſempiterna ꝛ inuariabilia:ſed itelligētia mouēs eſt quedā ſubſtātia ꝑmanēs ſempiterna: ꝛ celum ſimiliter:ğ ſempiternū hoc hʒ eandē habitudinem ad illud ſicut mouēs ad motuʒ. 8° phyſicoꝝ 1.ꝛ 2° celi ꝛ 12.meta.de potēſt.
¶ Si inſtes.vbi ğ incipiet difformis hitudo ſempiterni ad aliqd: ¶ Reſpondeo ſm eū.p̊ma difformitas eſt in partib⁹ alicuius ſempiterni:lʒ ſit vniformis ſm totū:qꝛ eni mot⁹ ille eſt vniformis ex vniformi habitudine mobilis qd mouens ideo habet partes nouas difformes:ꝛ ex hac difformitate partium pōt vlterius ſequi alia difformitas vel varietas in ſubſtantijs genitis illo mō.ꝛ ſic a cauſis vniformibus:puta intelligentia ꝛ celo:ꝛ ſe vniformiter adinuicem habentibus cauſatur primo aliquid vniforme
C conſtans ex partibus difformibus vt motus.ꝛ mediante illo alia difformitas ſimplr. ¶ Tertia ratio ꝯquid

Auē.1.phy. ⁊ c.48. ⁊ ali/ bi ſepe. eſt in entibus vel eſt ſimplr neceſſariū in eēndo vel vt
in plibus vel vt i paucioꝛib⁹ vel ad vtrūlibet:in celo ni/
bil eſt ad vtrūlibet nec vt i paucioꝛib⁹:qꝛ vtrūqꝫ eēt im/
perfectionis repugnātis tali corꝑi.nec aliqd eſt ibi i plu/
ribus:qꝛ tūc qñqꝫ oppoſitū ꝯtingeret:ſꝫ vt in paucioꝛib⁹
qꝺ nūqꝫ viſum eſt.nūqꝫ eñi euenit oppoſitū alicui⁹ ꝑti/
nētis ad motus illos regulares.ḡ qcqd eſt ibi eſt ſimplr
Ric.pñ.diſ. ar.2.q.2. necīum.Theologi aūt cōiter tenēt oppoſitū:ꝓ quo ad/
ducunt̃ auctes ⁊ rōnes.auctoꝛitas vna Jſa.60.⁊ ponit̃ in
Tho. eadem diſ.ar.2.q.2. lr̃a.Nō erit ibi amplius ſol ad lucēdū ꝑ diē.¶ Sꝫ iſta
auctas ſicut ridet magr̃ adducēs Hier^m.li.17.ſuꝑ Jſa.
Ric.quol.4. q.11. nō negat ſolē ⁊ lunā tunc lucere:ſꝫ hoc vident̃ verba ſo/
nare:ſꝫ ſignificat̃ his q erūt in eterna btītudine nullum
vſuꝫ lucis pſtare.vñ Hiero⁹ ſolis ac lune nobis ceſſabit
offiñ:⁊ erit ipſe dñs lumē ſuis in ꝑpetuū.ſilr intelligit̃ il/
la auctas Apoc̃.Ciuitas nō eget ſole.¶ Alia auctas ad/
21 ducit̃ Apoc̃.10.Jurauit angelꝰ ⁊c̃.ꝙ poſt h̄ tp̄s ampli⁹
nō erit.ſꝫ exponi poſſet illud qꝺ nō erit amplius tp̄s vt
Th.⁊ Ben. vbi ſupra.a. ipleat̃ ꝓphetia:qꝛ iā erit oīs ipleta.¶ Adducit̃ rō talis.
motus celoꝝ eſt tanqꝫ ꝓꝑ finē ꝓꝑ gnōnē ⁊ corruptionē.
ḡ ceſſante illa gnōne fruſtra erit talis motus.Et iſtud cō
firmat̃.2.de gnōne.ꝙ ꝑter lationē diurnā neceſſaria eſt
latio ſolis i obliquo circulo vt ſit ꝯtinua gnō ⁊ corruptio
T.c.56.⁊ iñ T.c.24. iſtoꝝ iferioꝝ.Et idē pħs.2.phy.Sum⁹ quodāmō finis
oium.¶ Sꝫ illā rōnē dederet pħs:nūqꝫ enim aliqd
ignobilius eſt nobilioꝛis finis/loquēdo de fine ꝑficiēte:
ſꝫ tm̄mō ꝺ fine ꝓueniēte ſeu q̄litercūqꝫ terminātē:⁊ tūc
ex defectu talis finis:quē tñ defectū ipſe negaret eē futu
rū:qꝛ ponit gnōnē ꝑpetuā ſicut ⁊ motū celi.ex illo tamē
defectu ſi poneret̃ nō ſequeret̃ motū celi deficere.ſicut
nec ex defectu effectus ſeqt̃ cām deficere maxime ſi ef/
fectus deficit nō ꝓꝑ defectū huius cāe ſed alicuius alte/
rius.ſicut opꝫ theologū dicere ꝙ gñatio non deficit ꝓꝑ
defectū cāe in ſua cauſalitate:ſꝫ ꝓꝑ volūtatem diuinam.
¶ Et cū dž ꝺ fruſtra.nullā apparētiā hꝫ:qꝛ nō eſt aliqd
fruſtra ſi hꝫ finē ꝑficiētē:ſꝫ nō ꝓueniat vlterius aliquis
finis extrinſecus q nō eſt ꝑficiēs:ſicut nec deus fuit fru/
ſtra ab eterno:ſꝫ nō creauit illas res extra que ſunt finis
quodāmō.Jlla auctas ſcꝺi phyſi.pōt exponi finis oium
ſupple gñabiliū ⁊ corruptibiliū:qꝛ hō eſt nobiliſſimum
inter illa:⁊ in hoc quodāmodo finis perficiens.

D **Ad qōnē** pōt dici ꝙ nec pħs ꝓbat neceſſario con/
cluſionē ſuā nec theologi ſuā.nedū ꝑ rō/
nē necīā ſed nec ꝑ auctoritatē ſcripture euidēter:⁊ pꝫ ex
dictis quō ſoluunt̃ illa q̄ adducunt̃ ꝓ ſcꝺa via. Rōnes
aūt ꝓ via pħi ſoluent̃ poſtea.¶ Quid ḡ:ꝓ⁹ pars ꝓba/
bilius vr̃ ꝓbare ꝑ rōnē q̄ ſcꝺa.ſcꝺa ſꝫ nō expreſſe hēat̃
in ſcriptura magis videt̃ ꝯcordare cū dictis ſanctorum
⁊ ſcripture.ḡ poſſibilitas vtriuſqꝫ partis ꝓbari pōt ꝑme
faciliter:⁊ hoc tam cōiter ſm theologos q̄ ſm pħos:qꝛ
cāe ille mouētes ſicut ſunt ſufficiētes ad mouēdum per
tātū tp̄s a principio mundi vſqꝫ ad iudicium:ita ſunt po
tētes mouere in infinitū.virtus enim illa infinita primi
motoꝛis ſufficit ad mouendū ex ſe in ordine ꝑme cāe.⁊
E alie virtutes ſufficiūt ꝑ iſtud ſempiternū mouere in vir/
tute illius.¶ Poſſibilitas ſcꝺe partis ꝓbat̃.ſed non ex
ꝯceſſis a pħis:ſed theologis tñ:qꝛ volūtas dei ꝯtingēter
ſe hꝫ ad mouere celū ⁊ nō mouere.Prima cā cōtingēter
ſe hñte ad effectū/effectus eſt ſimplr ꝯtingēs:⁊ pōt ſim/
pliciter nō eē ex hoc ꝙ illa cā pōt in ſuo ordine ſimplr
nō cāre:⁊ illa nō cānte nulla alia cauſabit.¶ P.Arguit̃
ex pte ipſius mobilis:qꝛ mot⁹ celi nō eſt nālis.nec violē
Caꝑ.2. tus:nō nālis vt ꝓbat Auic.9.meta.Tū qꝛ tūc cū ꝑueni/
ret ad aliud ad qꝺ nāliter moueret̃ nāliter quieſceret:qꝛ
motus nālis eſt ad quietē nālē in illo vbi ad qꝺ eſt mot⁹:⁊
ꝑ ꝯñs ab illo eſſet motus violentus:⁊ tunc vltra cū ſem
per dū eſt acceſſus alicui⁹ ꝑtis ad aliqꝺ vbi eſt receſſus
alterius ꝑtis ab eodē vbi:imo q̄libet pars poſtqꝫ tranſi/
uit illud vbi dū accedit ad aliud vbi recedit ab illo ſm
diuerſas ptes circuli in quo mouet̃.ſeqt̃ ꝙ idē ſimul mo
ueret̃ nāliter ⁊ violēter.Nec eſt violētus:qꝛ tūc receſſus
ab illo eēt nālis ⁊ tūc vt ꝑus ſimul nālis ⁊ violētus.ḡ ex
parte ipſius mobilis nulla eſt repugnātia nec ꝙ motus
ꝯtinuet̃:nec ꝙ finiat̃.¶ Cōtra ſcꝺaꝫ viā q̄ eſt theologo/
rū obijcit̃ ſic.Poſt iudiciū erit ſucceſſio in cogitationib⁹ F
btōꝝ vel ſaltē dānatoꝝ ⁊ ēt in actibus imaginatiue:ta/
lis ſucceſſio nō pōt eſſe ſine tp̄e:qꝛ ſm Auer.4.phyſi.c. Cō.98.vol/
de tp̄e.cōmēto.ii.ſi qs nō ꝑciperet aliquē fluxū niſi tm̄ no lib.
in actu imaginādi adhuc ꝑciperet tp̄s:ſi ḡ tūc tp̄s erit:⁊
tp̄s nō poterit eē ſine motu celi:qꝛ tp̄s eſt paſſio ꝑmi mo
tus.4.phy.c.de tp̄e in fine:ergo ⁊c̃.¶ P.Si ſtarēt cor/ T.c.133.
pora celeſtia haberēt imoderatā actionē in corpa ſuppo
ſita:qꝛ accedēte ſole nūc plus gñat̃ de elemētis ſuperio/
ribus ⁊ ēt corrūpit̃ de inferioꝛib⁹ ⁊ cōuerſo ipſo recedē/
te.ḡ ſole ꝑpetuo ſtante ſuꝑ aliquā partē hemiſperij in
illa pte imoderate gñaret̃ plus de igne ⁊ corrūperet̃ de
aqua ⁊ terra:⁊ ita in illa regione ſuppoſita nō ſtaret di/
ſtinct⁹ ordo ſpheraꝝ elemētariū.ꝯſilr nec in pte oppoſi
ta:qꝛ ibi eſſet oppoſitus modus gñationis ⁊ corruptiōis
vel alš eſſent duo corpa ſimul:vel imoderata ꝯdēſatio.
idē ſequeret̃ de mixtis:ſi tñ aliqua mixta ponerent̃ tūc
manerent:nā corpora celeſtia ſtātia directe ſuꝑ illā regio/ G
nē corrūperēt illa mixta:⁊ tādē oīa in aliq̄ ꝯueniētia vir
tuti elemētoꝝ iſtoꝝ ſuppoſita virtuti illoꝝ.¶ P.Jn
quolibet ordine eēntiali deſtructo ꝑmo deſtruit̃ oē po/ T.c.6.
ſterius.2.meta.motus celeſtis eſt ſimplr ꝑmus motus. T.c.73.⁊ iñ
ex.8.phyſi^r.ergo illo deſtructo impoſſibile eſt aliquem Jdē.i.⁊.2.c.
alium eſſe.ſed tunc poſſibile eſt aliquē eſſe vtpote motū ⁊.12.meta.⁊
localem oīum btōꝝ ⁊ ēt aliquē aliū motū in iſtis infe alibi ſepe.ſ.
rioꝛibus.ſi enim actiuū approximet̃ paſſo:vtpote ignis pariſienſis ⁊
alicui combuſtibili non eſt ratio quare non poſſet agere eſt caꝑ.11.17
in illud.⁊ ad hoc eſt articulus.ſtante celo ſi applicetur
ignis ſtupe non poterit comburere/error eſt.¶ P.4.
Si ſol ſemꝑ ſtaret in oppoſita parte terre ſemper eſſet
tenebra:qꝛ cum terra ſit corpus opacum neceſſe eſt ꝙ
obiecta luminari faciat vltra ſe pyramidem vmbroſaꝫ.
¶ Ad primum dicitur ſic ꝙ tempus non eſt in motu ce/
li ſicut vna quantitas in alia quantitate:qꝛ non oportet
ponere duas tales quantitates in eodeꝫ ſubiecto perma
nente.quarum vna ſit quaſi ſubiectum:⁊ alia quaſi paſ/
ſio.ergo tempus vltra motum vt motus includit pro/
priam ſucceſſionem non addit niſi rationeꝫ mēſure for/
maliter ⁊ fundamētaliter rōnes illas que requirūtur ad
mēſurandum que ſunt vniformitas ſiue regularitas ⁊ H
velocitas qꝛ mēſura eſt qꝺ certiſſimum:quātū ad ꝑmū
ſcilꝫ regularitatē vel vniformitatē:⁊ minimū quātuꝫ ad
2^m.ſ.velocitatē:tunc aūt nō manebit aliquis motus ve/
lociſſimus:vel ſaltem non vniformis vel regularis.⁊ iō
tunc in nullo motu fundabitur ratio menſure ad omnē
alium motum:⁊ ideo tempus non erit eo modo quo nūc
ponitur paſſio primi motus.¶ Si arguatur mēſuratū
non poteſt eſſe ſine mēſura.¶ Rñdeo:hoc veruꝫ eſt de
mēſura rei in eē quidditatiuo.⁊ rō eſt:qꝛ mēſuratum ta
le depēdet a mēſura tali.ex.5.metaphy.c.de ad aliquid T.c.20.
qꝛ refertur ad ipſum ⁊ non ecōuerſo:ſicut ſcibile eſt mē
ſura ſcie:qꝛ ſcia depēdet ad ipſum:non eſt autem veruꝫ
de mēſura accñtali que per applicationē vł coextenſio/
nem menſurat:ſicut vlna mēſurat pannum.patet enim I
ꝙ quantitas panni non dependet a quantitate vlne:⁊ h̄
ſolo modo motus ꝑmus acceptus ſm ſuam extēſionem

ſucceſſiuã cũ relatione mẽſurationis ad alios mot⁹ eſt
mẽſura coꝝ per applicationẽ vel coexteñſionem:nõ aũt
per terminationẽ depẽdẽtie eẽntialis coꝝ.¶ Pro iſta
Joſ.10. riſione adducit̃ illud Joſue.ꝙ ipſe pugnauit ſtãte ſole
⁊ luna:⁊ per ꝯñs toto celo:ne illis ſtantib⁹ ⁊ alijs oībus
corporib⁹ motus eſſet nimia irregularitas in motu iſtoꝝ
corpoꝝ celeſtiũ:⁊ Augu⁹.11.ↄfeſ.ſtante celo mouet̃ ro
tula figuli.¶ Ad 2ᵐ.iſta rõ nõ dꝫ mouere vt ꝓpter talẽ
actionẽ imoderatã vitãdã in elemẽtis ponat̃ celũ nõ ſta
re:q2 tũc erit eadẽ rõ agẽdi que ⁊ nũc:ꝫ nõ eque vnifor
miter:⁊ nũc eſt eadẽ rõ nõ imoderate agendi in inferio
ra que ⁊ tũc.ꝑmũ ꝓbat̃:q2 nũc nõ eſt rõ agendi ex parte
cãe particularis:niſi q2 hꝫ formã ſufficiẽter actiuã:⁊ paſ
ſum approximatũ:vel ſi dicas cum hoc aliud agẽs vlẽ.
ſ.celũ.volo:nõ inquãtũ motũ localẽ:q2 mot⁹ localis nõ
eſt ſibi rõ agẽdi in ſuo ordine.nihil enim facit motus lo
Tex.co.55. calis ſm pħm.2.de gñõne.niſi qd adducit generãs.hoc
eſt per ipſum fit approximatio agẽtis hñtis virtutẽ ꝓ
priã ad ipm paſſum.Sed hec oia.ſ.particulare agẽs ha
bens virtutẽ actiuã ꝓpriã.⁊ approximatio ad paſſum ⁊
K habitudo ſiue aſpectus ad corpus celeſte hñs ad determi
natã virtutẽ cãe ſupioris ꝑñt tũc poni:q2 corpus celeſte
qeſcẽs eãdẽ ṽtutẽ cãe ſupioris hꝫ reſpectu cãe inferioris
ſuppoſite quam hñet ſi nõ qeſceret.ḡ oia ſunt reqſita ad
actionẽ tũc que ⁊ nũc.¶ 2ᵐ ꝓbat̃.nã ꝙ mõ nõ ſit imo
derata actio ħ eſt vel ex parte cãꝝ ꝓximaꝝ reſiſtẽtiũ
ſibi mutuo in actionib⁹ ſuis ẽt ꝓ tunc qñ vtrũqꝫ eſt ſuf
ficiẽter approximatũ paſſo puta ſol hinc.⁊ ſaturnus inde
ad vnũ pugillũ terre:⁊ iſta reſiſtẽtia poſſꝫ iuẽiri i vtriſqꝫ
qeſcẽtib⁹ ſicut motis:vel iſta nõ deſtructio eſt ex parte
toti⁹ celi:q2 armonia eſt in oīb⁹ corꝑibus celeſtib⁹ cõpa
ratis ad aliquã ꝑtẽ actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ:ita ꝙ nõ permit
tũt imoderatã ↄſumptionẽ repugnãtẽ ꝑfectõ eẽ elemen
toꝝ in ſuis ſpheris:⁊ iſta cã erit tũc vt nũc:vl̃ ſi nõ poſſꝫ
inueniri cã in ipſo celo vel in ipſis elemẽtis huius ꝓhi
L bitionis poſſet poni in volũtate diuina ↄſeruãte.¶ Ad
3ᵐ ꝑmitas motus celeſtis ad alios motus nõ eſt ꝑmitas
cãe vel alicuius a quo depẽdent eẽntialr̃:ſed tm̃mõ cu
iuſdã ꝑfectionis in qbuſdã ↄditionibus motus q̃ ſunt re
gularitas ⁊ velocitas.pꝫ eni ꝙ eẽntialr̃ nõ dpẽdet actio
corꝑis celeſtis in aliqd iferius ex motu illi⁹ corꝑis:q2 ſꝫ
Tex.co.55. pħm.2.de gñõne.nihil facit latio ad gñõnẽ:niſi q2 addu
cit gñans.ḡ ſi ſine illo motu gñans eẽt eque approxima
tũ eque ageret.¶ Ad 4ᵐ nõ habet̃ ꝓ incõueniẽti de il
la pyramidi vmbroſa.⁊ ex hoc derideť iſta auctoritas
Vide Tho.& Ric.hic. Jſidori adducta ꝙ ſol ⁊ luna ſtabũt ne dãnati ſub terra
hẽant aliqd lumẽ.nõ eni ſic ſunt ſub terra ſicut aliq ima
ginant̃ antipodes:q̃ſi in ſuꝑficie oppoſita nr̃e terre hita
bili.ſed ſunt ſub terra.i.in cẽtro terre:vel ↄcauo terre:⁊
ſic nõ magis hẽrẽt lumẽ ſi ſol circũferret̃ q̃ꝫ ſi ſol ſemꝑ
ſtaret in vna parte.ſilr̃ alia ꝑs illi⁹ auctis ꝙ ſol ⁊ luna in
ordine in quo creati ſunt ſtabũt.vĩ aũt ſatis irrõnabile.
M tũ q2 ex quo receſſerũt ſeľ ab illo ſitu nõ redeũt itez ad
eũdẽ iſra ſpatiũ trigintaſex milliũ annoꝝ:ḡ oporteret iu
diciũ vſqꝫ ad hũc terminũ differri poſt creationẽ mũdi.
qd nõ eſt ꝓbabile.Silr̃ creata erãt in ſitu maxime con
ueniẽti noue productioni reꝝ.ſtabunt aũt in ſitu maxi
me conuenienti cõſeruationis rerum ſine noua produ
ctione:ergo non poteſt iſte ſitus eſſe ille.

N **Ad argumẽta** principalia.¶ Ad ꝑᵐ nõ eſt ſi
nis ꝑncipalis luminariũ ꝙ ſint
luminaria in dies ⁊ annos ⁊c̃.ſꝫ eſt finis ſub fine ꝓ tꝑe
vite mortalis hoīꝫ idigẽtiũ tali diſtõne tẽpoꝝ.¶ Per
idẽ ad ſcðm.cũctis ⁊c̃.hoc eſt cũctis dieb⁹ qb⁹ vtilis eſt
ſemẽtis ⁊ meſſibus:qd nõ eſt niſi pro vita mortali. Uel
aliter.cũtis diebus terre.i.cũctis diebus vite terrene ho
minis.¶ Ad aliud pꝫ ꝙ illa ↄcľo fuit de intẽtione pħi:
ſꝫ male ꝓbat̃:q2 agẽs nõ fatigat̃.agẽs.n.volũtarie põt
ceſſare ab agẽdo:ꝫ nõ fatiget̃ i agẽdo.vñ hec eẽt ↄcedẽ
da ꝙ oẽ agẽs qd in agẽdo fatigat̃ qñqꝫ deficiet.ſꝫ ſi nõ
fatigat̃:nõ opꝫ ꝙ nõ deficiat:q2 eſt alia cã deficiẽdi vel
ceſſandi q̃ꝫ fatigatio.¶ Jllas aũt alias ꝓpoſitiones de
nono meta.ꝙ nõ eſt ibi po⁹ ↄ̃dictionis.⁊ hoc q2 nulla eſt
ibi mã:ſi adducant̃ ad ꝓbãdũ infatigabilitatẽ ↄcedo:ſꝫ
ex iſatigabilitate nõ ſeqt̃ ꝓpoſitũ.ſi aũt adducant̃ ad ꝓ
bãdũ ↄcľonẽ principalẽ nõ valent:q2 ſiue in celo ſit mã
q̃ eſt pars ſubẽ:ſiue nõ ſaltẽ mã in po⁹ ad vbi.ſ.ſubꝫ:mo
bile eſt ibi:⁊ oporteret ꝓbare ꝙ illud nõ ſit de ſe in po⁹
ↄ̃dictionis ad motũ ⁊ nõ motũ.oppoſitũ eni vĩ ꝓbabili
us:cũ nõ hẽat in ſe niſi potẽtiã receptiuã mobilis ad mo
tũ:⁊ ois potẽtia ꝑciſa receptiua vĩ eẽ ↄ̃dictionis. ¶ Ad
aliud dico ꝙ motus nõ eſt niſi ꝑfectio ipſi⁹ celi ſm qd:
⁊ talẽ deficere nõ eſt icõueniẽs maxime cũ qes ꝑpetua
ſit ſibi maior ꝑfectio.¶ Et ſi arguas tũc fruſtra moue
ret̃ mõ.Et ꝑterea motus ſe hꝫ ad qetẽ ſicut potẽtia ad
ꝑuationẽ.¶ Ad ꝑmũ.celũ nõ mouet̃ ꝓpter aliquã ꝑfe
ctionẽ intrinſecã cõpletiuã ſui q̃ cõſiſtat i motu vel acq
rat̃ ꝑ motũ.ſed ſtante nõ impfectione celi:q2 eſt in pote
tia neutra eſt ad moueri ⁊ ad quieſcẽ:ꝑfectio tñ vniuer
ſi pro ſtatu iſto magis requirit celũ moueri ꝓpter ſtatũ
corruptibiliũ.¶ Ad 2ᵐ accipiẽdo qetez ꝓut ꝑciſe dicit
carẽtiam motus ſic eſt imperfectio:q2 quãticũqꝫ poſi
tiuũ illud qd dicit motus ſit imperfectũ:tñ carẽtia eius
vt carẽtia nõ eſt ſic perfecta:ſꝫ in quiete eſt aliquid ſub
O ſtrati idẽtitas ſiue vniformitas eẽntie:⁊ iſtd eſt ſimplr̃
ꝑfectius q̃ꝫ ſit illud poſitiuũ in motu.ſalr̃ ⁊ aľr ſe habe
re.¶ Ad aliud rñdet Auic.ꝙ nec eſt naturalis nec vio 9.meta.c.1.
lentus:ſed ex parte agentis volũtarius:ꝫ tali voluntate
que ſm ipſum ⁊ Ariſt.neceſſario determinatur ad agen
dum.ex parte autem paſſi ponendus eſt neuter ſicut di
ctũ eſt aľs ꝙ ſuꝑficies eſt in potẽtia neutra ad albedinẽ:
⁊ vľr qñ ſubiectum ad neutrum ↄtrarium determinate
inclinat̃ neutrum recipit nãliter vel violenter:eſt tñ in
celo quedam habilitas ad motũ circularẽ propter hoc
ꝙ ipſuz eſt figure ſpherice.Sed iſta habilitas nõ ſuffi In ſcdo.4.
cit ad naturalitatem:ſed tm̃mõ ad nõ violentiã. ¶ Ad diſ.43.q.4.
rõnes adductas pro opinione pħi. Ad primam theolo & in prolo.l.
gus forte haberet negare ab intelligentia oẽm potentiaz q.1.Ex pſum
productiuam ſubſtantie:⁊ tunc videret̃ difficultas quo in.2.di.14.q.
iſtud nõ competeret ſibi ⁊ tñ ſubẽ imperfectiori compe 3.
tit:⁊ ꝫ in ħ nõ ꝑficiat̃ ſubã in ſe:tñ cõpetit ſubẽ propter
perfectionem ſicut argutum eſt. Si itez daret̃ pħo ꝙ
iſta ſubã eſt cõicatiua ſui producendo ſubſtantiam non
ſequitur.ḡ nccĩo vel ſempiterne:q2 productio actualis
alterius ſubẽ non eſt propter bonum illius in ſe ſed vni
uerſi:⁊ bonum vniuerſi non requirit in infinitum talem
ꝓductionẽ.⁊ in hoc eſſet pes figendus theologis:ſi vel P
lent arguere ꝓ parte ſua ex creditis.vel ex ꝓbabilibus
aliqualiter ſm rõnẽ nãlez oñdendo ꝙ perfectio vniuer
ſi magis requirat vel eque cõpatiat̃ gñonem ceſſare q̃ꝫ
ipſum cõtinuari vltra.ex hoc non habetur propoſitum
de motu ſicut viſum fuit ad rõnem ꝓ opi.theologorum
ſed oporteret oñdere ꝙ perfectio vniuerſi magis requi
reret quietem iſtoꝝ corpoꝝ vel eque permittat. ¶ Ad
2ᵐ opꝫ negare iſtam propoſitionem maiorem in agentẽ
voluntario:q2 volũtate antiqua ⁊ immutabili põt diſ
formiter agere in paſſum antiquũ ⁊ eſſe immutabile in
ſe.Et tunc ad probationem maioris.extrema iſtius no
ue habitudinis non erunt abſoluta natura agentis ⁊ ab
ſoluta natura paſſi que ſunt vniformia:ſꝫ agẽs ⁊ paſſus

vt habẽs formã nouã cãtã ab agẽte:τ illud fundamẽtũ
eſt nouũ.τ ideo fundat nouã habitudinẽ paſſi ad agẽs.
¶ Si queras an iſtud nouũ cãtum aliquã habitudinez
Q nouã paſſi ad agẽs bẽat: Dico q̄ nulla eſt:q2 ſicut p̄ma
nouitas in paſſo eſt in habẽdo hanc formã:ita p̄ma ha-
bitudo noua eı⁹ ad agẽs eſt ſm iſtã formã nouã. ¶ Ad
3m dico q̄ aliquid põt ɔtingere ad vtrumlibet:ita q̄ ex
parte ipſius celi nõ eſt repugnantia ad hoc:q2 eſt de ſe
in potentia ɔtradictionis:ſed cõpletiue cõtingentia ad
vtrũlibet eſt ex cõtingentia ex parte ipſius cauſe volun
tarie mouentis:ſic q̄ eius volũtas nec neceſſario deter-
minaſ ad mouendũ nec ad nõ mouendũ.

¶ Poſt reſurrectionẽ vo. Di. XLIX. Q̃ŏ. I.

PRima querif. Utrũ btitudo ɔſtat per ſe in opatiõe: Uideſ q̄
nõ. Aug. 13. de tri. c. 5. i fine. poſt alias diſ
finitiones reprobatas iſtã infert. Beat⁹
ḡ non eſt niſi qui hʒ oia que vult:τ nihil
mali vult:ḡ btitudo cõſiſtit in habendo
oia bene volita. multa aũt ſunt bene vo
lita alia ab opõne:ḡ τc. ¶ Cõfirmaſ per illud Boecij
Proſa.2. 3° de ɔſolatione. Btitudo eſt ſtat⁹ oiũ bonoꝝ aggrega
tione pfect⁹:tũc vt p̄us iſtõ nõ ɔſiſtit in ſola opõne:ḡ τc.
¶ P̃. Btitudo ɔſiſtit in ɔiunctione ad obm btificũ. illa
ɔiũctio eſt relatio. opatio eſt aliqd abſolutũ:ḡ τc. ¶ Cõ
firmaſ. abſolutũ ſine ɔdictione põt manẽ abſqȝ re[m] fun
dato in eo:q2 eſt p̄us nãliter tali reſpcũ. reſpect⁹ ad obm
fundaſ in operatione:ḡ opatio põt manere ſine tali re-
ſpectu ad obm: ſed ſine eo nõ eſt btitudo: alioquin eſſet
Cap.13. btitudo τ nõ in obto beatifico. ¶ P̃. ſm Pħm p̄ ethi[c].
ad rõnẽ btitudinis opȝ q̄ inſit ſm vitã perfectã: aliogn
felix poſſet fieri miſer. aliogn etiã beat⁹ nõ hẽret finem
oiũ deſiderioꝝ:q2 nõ tm̃ recte deſideraſ ab aliq̃ bene
eſſe: ſed in illo bono permanere. opatio aũt eſt trãſiẽs τ
in fieri:τ ita de rõne ſui nõ hʒ q̄ inſit ſm vitã pfectam.
ḡ τc. ¶ P̃. Nullũ agẽs eſt pfectius ex hoc q̄ per actio-
nem ſuã aliqd pducit. operãs aũt eſt aliquo mõ cã pdu
cens ſue operationis:ḡ nõ eſt ſimplr̃ perfectioꝛ per ope
rationẽ: eſt aũt beatus ſimplr̃ perfectus per btitudinez:
ḡ τc. ¶ Prima pbaſ:q2 effectus nõ eſt ſimplr̃ pfectio
ipſius agẽtis:cũ agens vel ſit eque perfectũ: puta ſi eſt
vniuocũ: vel perfectius illo ſi eſt equiocũ. ¶ Cõfirmaſ:
q2 ſi ſimplr̃ ſit ō imperfectiori perfectius:ḡ ſimplr̃ muta
tur. incõueniẽs eſt aũt agẽs in eo q̄ agens mutari ex 3°
Tex.cõ.9.τ inde. phyſi. q2 tũc in eo q̄ eſt in actu eſſet in potẽtia. ¶ Cõfir
maſ etiã:q2 beatus nõ eſt cã effectiua ſue beatitudinis:
q2 tunc beatificaret ſe. eſt aũt cauſa effectiua ſue opera-
tionis:ḡ τc. ¶ P̃. Habit⁹ eſt perfectio ſimplr̃ nobilioꝛ
actu: beatitudo eſt perfectio nobiliſſima:ḡ magis conſi-
Cap.2. ſtit in habitu q̄ȝ in actu. pbatio p̄me. tũ q2 ſm Pħm 3°
topi[c]. bonũ diuturnius eſt melius. habitus eſt bonũ diu
In p̄dicamẽ to.c.de qualitate. turnius ſeu permanẽtius q̄ȝ actus:q2 habitus eſt de diſ-
ficili mobilis. actus ſtatim tranſit. tũ q2 habitus eſt ali
qua cã act⁹: aliogn nõ facilius nec perfectius ageret ha-
bens habitũ q̄ȝ nõ habẽs. nõ eſt aũt cã niſi effectiua. pȝ
diſcurrẽdo per cauſas:τ non effectiua vniuoca. pȝ:ḡ eq-
Cap.8.τ.9. τ inde. uoca:ḡ nobilioꝛ. ¶ Oppoſitũ p̄ ethi[c]. felicitas eſt ope-
ratio optima τc. ¶ Idẽ. 10. ethi[c]. ca. 10. ſpecificat hoc in
qua opatione ɔſiſtat deducẽdo q̄ diȷ quos arbitramur
feliciſſimos ex quo eos oẽs viuere ſuſpicati ſunt τ non
dormire:ḡ operari: q̄re dei operatio btitudine differẽs
Tex.cõ.51. ſpeculatiua vtiqȝ erit τc. ¶ Idez. 12. meta[ce]. c. 6. loquẽs
de intelligere diuino ſi nõ intelligat inquit. Quid vtiqȝ
inſigne erit ei τ venerabile: ſed ſe hȝ queãdmodũ vt ſit
dormiẽs ibidẽ ca. 4. τ ſpeculatio delectabilium τ opti- Tex.cõ.39.
mum. τ paulopoſt. vita vtiqȝ exiſtit: etenim intellectus
actus vita: intellect⁹ accipit genitiue: τ ſubdit. illud aũt
diuinũ. ſ. actus. actus aũt vita optima. ¶ Idẽ. 9. meta[ce]. Tex.cõ.13.
ca. 7. Actus eſt ſimplr̃ potẽtia pꝛioꝛ nõ ſolũ tẽpore τ diffi
nitione: ſed etiã ſubſtãtia: hoc eſt pfectione:q2 3m mẽbrũ
pbat per hoc q̄ ois potẽtia eſt actus grã ſicut inducit:τ Tex.cõ.15.
in nãlibus τ in artificialib⁹: act⁹ aũt eſt vltimũ: nõ grã Tex.cõ.16.
alterius. maxime aũt qñ eſt opatio τ nõ factio: vñ ɔclu T.cõ.16.ad finem.
dit q̄re τ felicitas ſupple cõſiſtit in opatione. pbat aũt.
vita nãqȝ q̃lis quedã eſt. ¶ P̃. Idẽ 2° de celo τ mũdo. Tex.cõ.17.
Ois ſuba cuı⁹ eſt opatio: eſt ppter opationẽ ſuã. ¶ P̃.
Auguſtinus p̄ de doctrina chriana. ca. 6. Sũma merces
eſt vt ipo pfruamur deo. ſ. ſũma aũt merces eſt btitudo
ſm ipſum. ipſo aũt pfrui eſt operatio. Q̃ŏ. II.

TErtia hoc querif. Utrũ btitudo immediatius pficiat eẽntiã
vel potentiã ipſius beati: Q2 eſſentiã. pba-
tio. nobiliori perfectioni correſpõdet nobi-
lius pfectibile tanquã pꝓpriũ: beatitudo eſt
nobiliſſima perfectio. eẽntia aũt eſt nobilioꝛ aliquo mõ
q̄ȝ potentia ſi differant re vel ſaltem ratione. ſi differant
rõne:q2 qualis eſt ordo aliquoꝝ diſtinctoꝝ realiter: ta-
lis eſt ordo eorũdẽ ſm rõnẽ quãdo diſtinguuntur rõne.
p̄ma ppoſitio: lȝ habeat inſtantiã de perfectionibus al-
terius rõnis ſm genus: puta de ſubſtãtiali τ accidentali.
ſiqdẽ pfectio ſubſtãtialis:q2 dat eſſe ſimplr̃: hȝ pro pfe-
ctibili ens in potẽtia ſimplr̃. pfectio aũt accidentalis:q2
dat eſſe ſm quid: regrit perfectibile ſimplr̃ ens in actu:
tamẽ de pfectionibus accidẽtalib⁹ cõparatis inter ſe vi
deſ eſſe vera, cõparãdo ad pfectibilia receptiua acci-
dentiũ:q2 ſi iperfectius eſt capax alicuius accidẽtis: qđ
maxime pficiat ipm accidẽtaliter ſuperius nõ põt ſum-
me perfici accidẽtalr̃ illa pfectione: nec aliq̃ niſi excellẽ
tiori. ¶ P̃. Quicqd eſt imediatũ ſuſceptiuũ alicui⁹ acci
dentis ſi poſſet per ſe eſſe: poſſet per ſe recipe illud acci
dens. nullũ aũt aliud poſſet recipere niſi mediãte illo:ḡ
ſi potẽtia aie poſſet eſſe ſepata ab eſſentia: poſſet recipe
btitudinẽ:τ per ɔñs eſſet btã. eſſentia aũtẽ nõ ſine illa. τ
ita natura nõ intellectualis poſſet eſſe btã: q2 accidens: τ
nã intellectualis lȝ manens in ſe nõ poſſet eſſe btã: q2 ca-
rens imediato ſuſceptiuo btitudinis: ſaltẽ iſtud argumẽ
tũ videſ hẽre difficultatẽ ponẽdo potẽtiam aliud re ab
eẽntia: põt tñ pportionalr̃ argui de diſtinctione rõnis ſi
ponaſ ibi talis diſtictio. ¶ P̃. 3°. Natura itellectualis
nõ erit btã niſi per accñs ſicut lignũ calefacit q2 calidũ.
ɔñs eſt incõueniẽs:q2 talis pfectio per accidens non eſt
eſſentialiter pfectio illius cuius eſt pfectio per accidẽs.
ɔñtia pbaſ: q2 ita ineſſet nãc btificabili btitudo per ac-
cidẽs. ſ. per mediũ aliqđ ſm vnã opionẽ de potẽtia: ſicut
calere ineſt ligno calido mediãte calore. vel ſaltẽ quaſi
accidẽtalr̃ ſm aliã opi. q2 per illud rõne diſtinctũ: qđ ſi
eſſet re aliud eſſet vere per accidẽs. ¶ Oppoſitũ. btitu
do per ſe ɔſiſtit in opõne ex auctoritatib⁹ adductis ad
oppoſitũ p̄me q̃õnis: opatio aũt imediatius pficit potẽ
tiã q̄ȝ eſſentiã: q2 nõ cõpetit opatio eſſentie niſi median
te potentia ex 2° de aia τ 9° metaphyſice. Tex.cõ.6.τ inde diffuſe.

Ad iſtã ſcdam q̃õnẽ dicif q̄ btitudo p̄ncipalius p- Tex.cõ.10.τ circiter.
ficit eſſentiã q̄ȝ potentiã: modus poniſ iſte: Hen. quol. 13.q.12.
beatitudo p̄ncipalius cõſiſtit in obiecto qđ eſt beatitu-
do increata inquãtum eſt bonũ voluntatis create. ipſa
aũt aia vel natura angelica mediante volũtate tranſfor
maſ vt ɔuertaſ in iſtud pꝛout poſſibile eſt: τ hoc vi amo-
ris ſm q̄ vult Dio⁹: q2 amoꝛ eſt virtus tranſformatiua Cap.7.de ange.hier.
τ ɔuerſiua amãtis in amatũ. τ Hug. ſuper illud calidũ

M.i.ſuper. actiuum ⁊ ſemper feruidū amor vnū te facere vult cū
ipſo.ſ.amato:⁊ poſt.dilectiuus ingerit ſe:vt ſi fieri poſ/
ſit hoc ipſuʒ ſit:qḋ ip ſe.ſ.quē amat.⁊ ſit vnio quodāmō
per vim amoris.vt expelli icipiat ⁊ exire a ſe ⁊ incipiat
eſſe qḋ amat.¶ Ex his ſic.vt nā amās exeat a ſe ⁊ inci/
piat eē qḋ amat nō pōt fieri niſi per circūinceſſionē:nō
autē aīe vel nāe create illabentis diuinitati:ſed potius
ecōuerſo.vt in nā tali nihil appeat niſi diuine diſpōnes:
imo appeat eē aliud ꝙ̄ deus:ſicut ferrū cādens in igne
lucet ⁊ ardet vt ignis q̄ſi nō ſit nec appeat eſſe aliud ꝙ̄
ignis.ex hoc mō itelligēdi arguit̄ ꝑ ꝯne.cū btītudo ſit ꝑ
illapſuʒ vel circūinceſſionē obti btīfici reᵘ btīficabilis:
⁊ iſte illapſus vel circūinceſſio potius ſit in eēntia ꝙ̄ in
potētijs.nā ex illapſu in eēntiā redūdat vel deriuat̄ in
potētias.nō aūt ecōuerſo:q: a ṗori ſit deriuatio vel re/
dundātia in poſterius nō ecōuerſo.ſiue ſit ordo rei vel
rōnis:illud aūt eſt ṗncipalius tale a q̄ aliud eſt tale nō
ecōuerſo:g̊ ⁊c̄.ſequi g̊ ꝓpoſituʒ.¶ ꝓ.Et eſt q̄ſi idē:in
eēntia ṗncipalius bēūr deᵒ q eſt btītudo ꝑ eēntiā ꝙ̄ in
potētijs.eēntiā enī ꝑficit quodāmō ꝑ ſuā eēntiā.ſ.ꝑ illa/
pſum mō ṗdicto.potētias aūt nō niſi per opōnes termi
natas ad ipſam eſſentiā ſub rōne veri ⁊ boni:ꝑficit aūt
illud ṗncipalius qḋ per ſe ꝑficit ſub ꝓpria rōne ꝙ̄ illḋ
qḋ terminatiue tm̄ perficit ſub rōne attributali.¶ ꝓ.
Gloria eſt grā ꝯſumata:grā aūt ṗncipalr̄ eſt in eſſentia
aīe ⁊ redūdat in potētijs ſub rōne hītus ⁊ virtutis:g̊ ⁊c̄.
¶ ꝓ.Juſtitia diſtributiua reſpicit dignitatē recipiētis
ſm̄ ꝓportionē geometricam:vt.ſ.magis digno plus de
bono tribuat̄:ſed nā itellectualis eſt nobilior ⁊ dignior
ſua potētia re vel rōne:g̊ ⁊c̄.Et iſtud coincidit cuʒ ṗma
rōne ad iſtā q̄ōnē.¶ Addit̄ aūt ꝙ ꝑceptio huiꝰ ꝑfectio/
nis nō ꝯuenit eēntie niſi per potētias.per itellectū qdē
ipſam cognoſcēdo:per volūtatē tanꝙ̄ ipſaʒ deguſtādo
dicēte Hug.ſup iaʒ dictū capl̄m 7ᵐ.duo ſunt cognitio ⁊
amor:cognitio illuminat:amor tanquā refectio ſatiat:in
his btītudo ꝯſiſtit in cognoſcē ⁊ amare bonum.¶ Pro
auctoritatibꝰ aūt phōꝝ ad oppoſitū dicit̄:ꝙ ſm̄ itētio/
nē ipſoꝝ btītudo hōis vel angeli nō reſpicit ipſoꝝ eēn/
tiā:ſed tm̄mō potētiā mediāte opōne:ſed ĩ dixerūt:q:
nō viderūt verā btītudinē:q: vera btītudo ꝯſiſtit nō ſo
lū in actu volūtatis ⁊ itellectꝰ:ſed ṗncipalius in ipſo ob/
iecto:⁊ hoc per illapſum vel circūinceſſionē mō ṗdicto.
¶ Cōtra iſtā opi.ṗmo ſic:deus nō alr̄ ſe hʒ in ſe nūc ꝙ̄
ṗus:nec alr̄ illabit̄ huic aīe vel angelo nunc ꝙ̄ ṗus cōſi/
derando ṗciſe eēntiā hincinde:q: ſm̄ illū illapſum eēn/
tie diuine in eſſentiā creature.eſt ſemꝑ vniformitas ma
nente eēntie creature:g̊ ſi eſt aliq̄ nouitas in aīa btā:opʒ
ꝙ hoc ſit per aliquē effectū nouū cātū a deo in illa eēn/
tia.ille effectus dicit̄ btītudo eius formalr̄ ſiue eſſentia/
liter.⁊ nō pōt eſſe ṗncipalr̄ in eēntia vt diſtinguit̄ a po
tentia:q: tūc eſſet actus ṗmus:per nullū aūt ṗmū actuʒ
diſtinctū a ſcḋo pōt creatura imediate attingere eſſen/
A tiam diuinā.¶ Cōfirmat̄.nihil mutat̄ ꝓprie niſi nouū
aliqd ſibi inhereat formalr̄:beatus alr̄ ſe hʒ nūc ꝙ̄ ṗus
nō beatus:ita ꝙ mutat̄ de miſeria in beatitudinē.eſſen/
tia aūt diuina per quēcūqʒ illapſum nō eſt forma eius:
ergo opʒ aliqd aliud ſibi ineſſe quo formalr̄ ſit beatus.
Lec.eõ.51. ¶ ꝓ.Ille illapſus eſt ṗor nā q̄cūqʒ opōne cum ſit ſm̄
aliquē actū ṗmū vt argutū eſt:g̊ abſqʒ ꝯdictione poſſet
eſſe ſine opōne:⁊ per ꝯñs nō operās ſʒ ſic habēs vt dor/
miens poſſet eſſe ṗncipalr̄ beatꝰ:qḋ hʒ Ariſto.pro incō/
uenięti.12.metaᶜᶜ.¶ ꝓ.Creatura eſt beata ꝓportiona/
liter aliquo mō illi:mō quo deꝰ eſt beatus:ſed deus nō
eſt beatus ṗciſe per hoc qḋ eſt idē ſibi:ſʒ per hoc ꝙ eſt
intelligēs ⁊ volēs ſe tanꝙ̄ obm̄.aliogn ex hoc ꝙ eſt bea

tus nō poſſet inferri qḋ eſt intelligēs:q: ſi nō hēret intel
lectū adhuc eſſet idē ſibi ſicut lapis eſt idē ſibi.¶ Hoc
breuiter ſic arguit̄.ſi btītudo diuina nō ꝯſiſtit cōpletiue
in identitate beatificabili ad obm̄ beatificū:g̊ nec btītu
do creature ꝯſiſtit in aliqua idētitate vel itrancitate ob/
iecti beatifici per illapſum:q: ſi ibi vltra idētitatē req̄/
rit̄ opatio:multo magis hoc vltra illapſuʒ.qcq̄d enī hic
poneret̄ ṗncipalr̄ beatitudo ⁊ aliqd ibi eminēter corre/
ſpondens eſſet ṗncipalr̄ beatitudo.iſti aūt illapſui quo
aīa dicitur quaſi deifica lōge eminēter correſpōdet ibi
idētitas dei.¶ Que aūt adducunt̄ pro opīone:quedaʒ
ſunt ꝯtra eā:pro ea aūt nulla cogunt.nā ṗmo modus po
nendi videt̄ ꝯcedere ꝙ iſte illapſus ſit ṗmo in potētia:
⁊ ita btītudo ṗncipalr̄ ibi.ꝓbatio antecedētis.dicit enī
ꝙ per amorē qui eſt vis tranſformatiua amans incipit
exire a ſe ⁊ eſſe illud qḋ amat:qḋ non pōt fieri niſi per
circūinceſſionē vel illapſuʒ:ex hoc ſequit ꝙ per amorē
fiat illa circūinceſſio vel illapſus amati in amantē.con/
ſtat aūt ꝙ amor vel dilectio de qbus loquit Hugo ſunt
per ſe potētie volūtatis.Jſtud etiā dictum exire a ſe eſt
metaphoricū:ſicut apparet per pħm̄ in pollíticis lib.2.
ca.3.⁊ in.7.ca.5.Nihil enī minus aliqd eſt id qḋ fuit q:
amat aliud.rō aūt huius metaphore ⁊ oīum talium hec
eſt:q: in attingēdo vel acceptādo vel appciādo verius
eſt amās amatū ꝙ̄ ipſummet ⁊ qeſcēdo in illo:⁊ hūc itelle
ctū plane dicit Hugo vbi ṗus.Qui ſolū īngt appetit qḋ
amat ſeipm̄ deſpicit in cōparatione illius quod amat:⁊
hoc eſt qḋ dicit Augu.in.4.de ci.dei.ca.vlti.ciuitatē dei
fecit amor dei vſqʒ ad contemptū ſui.ſ.amātis:pro tan/
to g̊ amās exit extra ſe:q: ſuū eſſe paruipēdit in cōpara
tione amati:ita ꝙ magis appetit deſtrui eē ſuū ꝙ̄ ama/
ti:ſed ex hoc nō ſequit aliqua circūinceſſio vel illapſus
ſicut ille arguit.¶ Prima g̊ rō nō cogit.pʒ ex dictis:q:
ꝓcedit ex rōne illapſus iſtius.Eſto etiā ꝙ in btītudine
ſit qdam ſpālis illapſus.iſte nō eſt eēntie diuine in hāc
eſſentiā:vt eſſentia:ſed eſt eſſentie diuine vt obti beati/
fici in hāc vt attingentē ipm̄ vt obiectū.attingit aūt ṗn/ b
cipalius ⁊ imediatius per potentiā.¶ Qḋ ēt arguit̄ ibi
de redundantia que fit a ṗori in poſterius nō ecōuerſo:
nō cogit:q: nihil ꝓhibet aliqd reᵘ eiuſdē eē ṗus ⁊ poſte
rius alio ⁊ alio mō:⁊ eo mō quo aliqd ṗus eſt/pōt illud
qḋ eſt ſibi ꝓpriū redūdare ab ipſo in aliud qḋ tali mō
eſt poſterius:ſicut lʒ eſſe redūdet in calorē a ſubſtātia:
tn̄ calere ecōuerſo ꝯuenit ſubē a calore.Si g̊ eſſet ṗori/
tas eēntie reᵘ potētie:⁊ hec redundātia actꝰ ṗmi ꝑficiē/
tis eſſentiā.ſi quis eſſet/fieret in potētia:tn̄ actꝰ ſcḋs qui
ṗ ꝯuenit potētie redūdabit ab ipſa in eēntiā.¶ Pōt g̊
ex hoc argui oppoſitū ſic.illud eſt ṗncipalius a quo ali/
qd redūdat in aliud:ſed btītudo redundat in eſſentiā vt
eſſentia ab ipſamet vt eſt potētia:ſicut ⁊ attingere obm̄
beatificū tali ordine cōpetit eſſentie ⁊ potētie.¶ Scḋa
rō nō cogit.loquēdo.n.de ꝑficere formaliter hec eſt fal/
ſa.eſſentia diuina ṗncipalius ꝑficit eſſentiaʒ ꝙ̄ potētiā:
q: deus vt illabens eſſentie nō ꝑficit eā formalr̄:ſed tm̄
ſicut aliq̄ cā extrinſeca vt obm̄:illabēs aūt potētie perfi
cit eā tanꝙ̄ cā extrinſeca vt obm̄:⁊ ꝑficit eaʒ formaliter C
per formā cauſatā que eſt opatio attingēs ipſam vt ob/
iectū.ſi aūt loquaris de ꝑficere qualitercūqʒ informādo
vel alr̄ vt accipias ꝙ per illapſum verius ꝑficit eēntiā M.i.e
ꝙ̄ potētiā.ſi ꝯcederet̄ nō ſequit ꝓpoſitū.naʒ iſtud per/
ficere pertinet ad actū ṗmū:nō eſt g̊ ꝑficere beatificaʒ.
¶ Et ſi dicas ſufficit mihi ꝙ ſit verius perficere ꝙ̄ ali/
qḋ perficere actꝰ ſcḋi.ex hoc enī ſequit ꝙ eēntia erit ṗn
cipalius ꝑfecta nobiliori perfectione ꝙ̄ potētia:g̊ ⁊ bea/
titudine:vel aliqua erit nobilior perfectio ꝙ̄ beatitudo.

Zer.cō.4. ❡ Rñ. ſuba eſt magis ens quocūqȝ accñte 7° meta^ce:
ğ eẽntia angeli vel aie eſt ſimplr ꝑfectius ſua btitudine
inherẽte que accidẽs eſt:ğ nõ eſt incõueniẽs ꝙ aliq̄ ꝑfe
ctio que eſt act⁹ ꝑmus aie vel angeli in eſſe ſubali ſit ve
rior ei⁹ ꝑfectio:qȝ intimior:ſit ẽt in ſe nobilior ꝑfectio q̄
D beatitudo vel aliq̄ ptinẽs ad actū 2^m.btitudo tñ eſt no
biliſſima ꝑfectio ſcḋa:ſicut dcm̄ eſt in ꝑcedẽti ſolone:ȝ
quacūqȝ ſcḋa eſt aliq̄ ꝑma ſimplr nobilior in creaturis
vbi ſcḋa ꝛ ꝑma ſunt re diſtincta.❡ Põt etiã negari il
la ꝓpõ ꝙ deitas per illapſum verius ꝑficit eſſentiaȝ q̄
potẽtiã:qȝ illapſus in eſſentiã vt eſſentia eſt quodãmõ
gñalis toti creature:ȝ vnicuiqȝ ꝓportionalr ſm̄ ſuum
gradũ entitatis:ſed ille qui eſt eſſentie vt obti in poten
tiã eſt ſpãlis nãc nobiliſſime.eſt ğ aliqs illapſus in potẽ
tiã nobilior illo illapſu qui eſt in eẽntiã:ȝ ille qui eſt in
eſſentiã ad eẽ ſit ꝑncipalius eẽntie q̄ potẽtie ſicut ꝛ eẽ.
❡ Sed ɔtra hoc arguit̃:qȝ illapſus eẽntie vt obti ꝑſup
ponit illapſum eſſentie vt intimãtis ſe eſſentie.illud aũt
eſt ꝑfectius a quo aliud depẽdet nõ ecõuerſo.❡ Rñ.
Zer.cō.15. nõ oẽ ꝑus gñõne eſt ꝑus ꝑfectione 9° meta^ce.iſta aũt ꝓ
ceſſio illapſus per intimationẽ ad illapſuȝ in rõne obti
nõ ꝓbat̃ ꝑor niſi gñõne:non eni eſt neceſſaria cã actiua
illius poſterioris:qȝ ille eſt:quãdo ſecũdus hẽri nõ põt
ſicut in via.❡ Iſtarũ duarũ reſpõſionũ ad ſecũdã rõ
E nem ꝑma videtur verior ꝛ ſatis ſoluit ꝙ aliqs illapſus
ſimplr ꝑfectior nõ eſt beatificus.alius ſimplr minus ꝑ
fect⁹ eſt beatificus.Exemplũ.ꝑfectiſſimus illapſus eſt
in nãm humanã vt ꝑſonalr vnitã verbo:nec tñ ille eſt
q.1. formalr beatificus:vt apparet.3.lib.diſt.2.q̄uis iſte do
ctor dicat ɔ̃triũ vt ibi dcm̄ eſt.illapſus aũt dei trini in mi
chaelem:qui eſt ſimplr minus ꝑfectus eſt ſimplr bea
tificus.❡ Tertia rõ ducit̃ ad oppoſitũ:qȝ grã imedia
te ꝑficit potẽtiã:nõ eſſentiã ſicut dictũ eſt lib.2.diſt.26.
qȝ forma perficiẽs paſſiuũ:vt illimitatũ vel indifferẽs
ad plura indifferẽter perficit ipm̄ in ordine ad illa plu
ra:ſicut ſi aliqua forma ꝑficeret ſolẽ inquãtũ eſt illimi
tate actiuus reſpectu oĩum inferiorꝫ:indifferẽter ipſum
ꝑficeret in ordine ad vnã actionẽ ꝛ aliã.grã aũt nõ per
ficit alam indifferẽter in ordine ad intellectionẽ ꝛ voli
F tionẽ:ſed ſolũmõ in ordine ad volitionẽ.ꝓbo.ipſa eniȝ
eſt ꝑmo grata ꝛ nulla alia niſi ab ipſa.❡ Si inſtet̃ ma
iori ꝓpter illud indifferẽter ſaltẽ iſta eſt vera ꝙ forma
perficiẽs paſſiuũ:vt illimitatũ ad plures actiones non
perficit ipm̄ ꝑciſe in ordine ad vnã actionẽ:qȝ ſtatiȝ ſe
quit̃ oppoſitũ ſubti.ſ.ꝙ perficit illud vt limitatũ ꝛ de
terminatũ ad vnã actionẽ.grã aũt ꝑciſe nõ perficit aiaȝ
ad intellectionẽ ꝛ volitionẽ:ita ꝙ intellectio ꝑcedẽs vo
litionẽ nõ eſt grata nec meritoria:ſequẽs etiã nõ eſt gra
ta niſi qȝ eſt imperata a volitione grata.❡ Si inſtetur
minori ꝑme rõnis:qȝ eſſentia non eſt actiua ſed paſſiua
mediantibus iſtis potẽtijs.hoc ȝ ſit falſum:ſaltẽ de vo
luntate vt dictũ eſt in.2.lib.di.25.tamẽ põt accipi ſimi
lis maior de potẽtia paſſiua.nulla forma perficit ſuſce
ptiuũ iq̄ntũ indifferẽs ad plura que ꝑciſe ꝑficit ipm̄ in
ordine ad vnũ illorꝫ:grã eſt hõ vt ꝑus:imo nullus habi
G tus videt̃ perficere eſſentiã niſi vt hȝ rõnẽ potẽtie:tan
dem ſtet̃ in iſta.Nulla forma perficit aliq̄d inquãtum
illimitatũ vel indifferens ad plura que ꝑciſe perficeret
ipm̄ ſi eſſet determinatũ ad alteruȝ illorꝫ:ſed ſi aia eſſet
tm̃ intellectus non poſſet perfici grã:qȝ nec hẽre actum
gratũ:ꝛ ſi hẽret actũ.ſi aũt per ĩpoſſibile eẽt tm̃ voluntas
poſſet perfici grã:qȝ ſi per ĩpoſſibile hẽret actũ hẽret il
luȝ gratũ.❡ Quarta ratio ducit̃ ad oppoſitũ:qȝ cui de
bet̃ maius bonũ ei reddendũ eſt eo mõ quo magis põt
ſibi eſſe bonũ:ſed aie magis põt eſſe bonũ beatitudo ſi

ſit in potẽtia q̄ ſi eſſet in eſſentia imediate:ſicut maius
bonũ eſt aie videre deũ per itellectum q̄ per eſſentiã.vt
eẽntia:qȝ videre nõ eſt natũ eſſe bonũ ei⁹ niſi ꝑ intelle
ctũ:ſic nõ eſt natũ eẽ ei⁹ bonũ hẽre obm̄ beatificum vt
beatificũ niſi per potẽtiã attingentẽ ipm̄ per operatio
nes.❡ Qḋ etiã addit̃ ibi ꝙ ꝑceptio beatitudinis ꝑnci
palr cõpetit potẽtie:videt̃ ɔcludere oppoſituȝ ꝓpoſiti:
qȝ ꝑceptio obti beatifici vidẽdo ꝛ deguſtãdo nõ eſt ac
cidẽtalis vel adueniẽs beatitudini:ſicut dicit Hugo in
auctẽe quã adducit.in his ingt beatitudo ɔſiſtit in cogno
ſcere ꝛ amare bonũ.❡ Probat̃ etiam rõne:qȝ miſeria
eſſentialiter includit perceptionẽ obti diſcõuenietis:lo
quẽdo de miſeria cõpleta que eſt cũ pena.ꝑncipalis.ſ. H
pena que ɔſiſtit in triſtitia:vt ſupra dictuȝ eſt diſt.44. t.46.q.1.
q.2.per ſe ɔſequit̃ perceptionẽ obti diſconuenietis:ğ ꝑ
ceptio obti ɔueniẽtis:neceſſario nõ ſequit beatitudinẽ:
qȝ tũc beatitudo nõ eque neceſſario delectaret ſicut mi
ſeria cruciaret.❡ Qḋ vlterius addit̃ de phis nõ videt̃
ꝓbabile ɔ̃dicere eis in illo ꝑ noto de beatitudine ꝙ cõ
ſiſtat in opõne vel nõ:ȝ eni errauerint:vel potius nõ at
tigerint in quo obto vel magis ſub qua rõne ſit beatitu
do:tñ iſtud ꝑmũ notũ in quo ſit ꝑfectio finalis creature
rõnalis an.ſ.in potẽtia vel eſſentia:quorꝫ diſtinctionem
hẽmus ab eis:an etiã in operatione vel habitu que ſimi
liter hẽmus ab eis nõ eſt veriſimile eos latuiſſe.

Ad queſtionẽ ğ dico ꝙ duplex põt eſſe itelle
ctus q̄õnis.vnus ſupponẽdo ꝙ
alia ſit ꝑfectio eſſentie ꝛ alia potẽtie:que illarũ ſit ꝑnci
palr btitudo.ꝛ ſic vr̃ ꝑdicta opio dicẽ ꝙ ille illapſus ğ
eſt in eſſentia vt eſſentia:qui eſt quodãmõ ꝑor opõne:
que eſt ꝑfectio potẽtie ſit ꝑncipalr btitudo:ſm̄ hũc itel I
lectũ dico.ꝙ btitudo nõ ɔſiſtit ꝑncipalr in eẽntia:qȝ ni
hil qḋ ꝑficit eſſentiã vt eſſentia eſt diſtincta q̄litercũqȝ
a potẽtia põt eſſe niſi act⁹ ꝑmus:ꝛ forte nullus habitus.
nihil aũt tale põt eſſe ꝑncipalr btitudo:imo ɔ̃dictionem
icludit btitudinẽ eſſe ſine opatione:nõ ſic actũ ꝑmũ eẽ
ſine quocũqȝ actu ſcḋo.❡ Alius itellus q̄õnis põt eſſe
talis:ponẽdo ꝙ eadẽ ſit perfectio ꝛ vnica eſſentie ꝛ po
tẽtie in qua vnica ɔſiſtit beatitudo:an illa vnica ꝑncipa
lius ꝑficiat eſſentiã vel potẽtiã.ꝛ in ꝑ itellectu fuit cõpa
ratio duarũ ꝑfectionũ ꝑficiẽtiũ eẽntiã ꝛ potẽtiã que il
larũ ſit ꝑncipalior.In 2° ſit cõpatio eiuſdẽ ꝑfectiõis ad
duo ſuſceptiua qḋ illorꝫ ꝑncipalius ꝑficiat̃ illa ꝑfectio
ne.❡ In illo 2° itellectu videret̃ diuerſimode rñdẽdũ
ſm̄ diuerſas opiones de potentijs:qȝ ſi ponant̃ accñtia
ipe potẽtie:cũ ꝑncipalius ſit id ꝑ qḋ aliud ꝛ nõ eɔ̃.ꝛ per
qḋ poſſit accipi equoce ꝓ cã ꝑori ꝛ remotiori:vel pro cã K
poſteriori ꝛ imediatiori.ꝑ° mõ ꝑncipalius eẽntia ꝑficit̃
q̄ q̄cũqȝ potẽtia ꝑficiat̃.2° mõ nõ:qȝ eſſentia eſt remo
tior cã re^n cuiuſcũqȝ:cui⁹ potẽtia eſt cã:ſed potẽtia ꝓpin
quior:qȝ tñ illã opionẽ nõ credo eẽ verã ſic dcm̄ eſt di.
16.ſcḋi.nec etiã clarũ eſt ꝙ idẽ eſt ꝑncipalius re^n eſſe ꝛ
cuiuſcũqȝ ꝑfectiõis ɔ̃titis eẽ.ſiq̄dẽ aliq̄d põt eẽ cã alicu
ius in eẽndo:ꝛ tñ illḋ aliḋ ꝑ nullã aliã cãm recipit:imo
ſi eẽt in cãtũ reciperet:ſic de⁹ eſt cã triãguli in eẽndo:tñ ſi
triãgulus eẽt icãtus ſeipõ hẽret tres ꝛc.ꝛ h̄ maxime ve
rũ eſt vbi nõ eſt ꝓceſſus in eodẽ ordine:puta ſi vnũ ſit
ꝑus in ordine actiui:ꝛ poſtea 2^m eſt ꝑus 3° in ordine paſ
ſiui.in eodẽ ẽt ordine nõ tȝ niſi ſit ꝑoritas eſſentialis.ſic O
intelligẽdo ꝙ incõpoſſe ſit ꝙ 2^m ſit ꝑus ad 3^m:niſi ꝑ^m ſit
ꝑus ad 2^m ꝛ ad 3^m ſicut in cauſis efficiẽtib⁹ p3:vbi poſte
rior põt efficere ſine ꝑori:qȝ ꝑor nõ eſt eſſentialr vel ne
ceſſario ꝑor.in ꝓpoſito aũt in rõne receptiui nõ ſit talis
ꝑoritas eẽntialis in recipiẽdo eẽntie ad potẽtiã:qȝ ſi im
mediatũ receptiuũ poſſet per ſe eſſe ſine mediato:poſſȝ

per ſe recipe illo nō recipiēte nec mediate nec immedia-
te.hypotheſis aūt eſt necīa ſupponēdo illā hypotheſim
necīa3 multis:ꝙ diſtinctoꝝ in entitate abſoluta alteru-
trū pōt eē abſq3 ꝯdictiōe ſine altero.vī ğ ꝙ ſi illa opio
eēt ꝓbabilis:nullo tñ mō eēt ꝯcedēdū ꝙ eēntia ꝑncipa
lius recipit operationē ꝙ̃ potētia.℄ Dis ğ ⁊ alijs opi-
nionib⁹ de potētijs ꝑtermiſſis ⁊ equocatiōib⁹ ei⁹ qđ eſt
ꝑncipalius:⁊ dico ꝙ illō ſimplr̄ eſt ꝑncipalius re⁹.a.qđ
quocūq3 alio per poſe vel ipoſe circūſcripto eodē mō
ſe hēret ad.a.nihil aūt aliud ipo circūſcripto ſic ſe habe
ret ad.a.℄ Iſta rō ꝓbaꝛ ex rōne ꝑmitatis:q2 ꝑ^m ad alí
qđ eſt quo circūſcripto nihil eſt tale ad aliud.quolibet
aūt alio circūſcripto ipm eodē mō ſe h3 ad illud:⁊ ꝑmū
ſimplr̄ eſt ꝑncipalius ſimplr̄.hac pro maiori declarata.
nūc aūt ſiue potētia ſit pfectio vnitiue ꝯtenta in eēntia:
ſiue ſit ps eēntialis ipſi⁹ eēntie:ſiue alr̄ ſic vel ſic ſe ha-
beat ſm diuerſas opiones.eēntia nō reciperet btitudinē3
circūſcripta potētia per poſe vel ipoſe.eēntia aūt circū
L ſcripta per poſe vel ipoſe potētia reciperet eā.ğ eo mō
quo eſt ibi poſſs ꝑncipalitas re vel rōne potētia ꝑncipa
lius recipit:⁊ per ꝯñs btitudo eā ꝑus pficit.mioꝛ ꝓbaꝛ
ex ꝑcedēti ſolone:q2 btitudo ꝯſiſtit in opatione ſm illā
opionē.opatio aūt pficeret potētiā ſi ſola eēt ſine eſſen-
tia.eēntiam aūt nullo mō ſi ſola eēt ſine potētia.℄ Si
iſti ꝓbationi minoris inſtet per hoc ꝙ nullum accidēs
pficit aliud accñs:ſ3 ſolū ſubam:l3 vnū accidēs ꝑus ꝙ̃
Tex.cō.14. aliud.iuxta illud Ariſt.4.meta^ce.nō eni accidēs accide-
ti accidit:niſi q2 ambo eidē accidunt ⁊ poſt.nihil.n.hoc
magis illi ꝙ̃ illud accidat huic.Si ğ potētia eſt accidēs
eēntie quocūq3 per poſe vl' ipoſe eēt ſine eēntia nō poſ
ſet accipe accñs.eēntia aūt poſſet accipe accñs media-
tū ſiue poſterius:l3 nō recipet ꝑus:q2 ipſa eſt receptiua
vtriuſq3 ēt imediate in rōne ſubti.℄ Dui⁹ inſtātie vt
dixi minorē.ſ.ꝙ potētia ſit accidēs nō reputo verā.eſto
Cap.1. tñ:ſ3 maioꝛ ē falſa:ſic dcm̄ eſt libro iſto diſ.12.q.2.⁊ p3
per Aui.2° meta^ce.ꝙ velox ⁊ tardū ſunt paſſiones mo-
M tus:⁊ curuū ⁊ rectū paſſiones linee.⁊ per rōnē:q2 qcqđ
per ſe 2° mō ꝯuenit alicui eſt accidēs ei⁹.nā in illo mō
ſubm ponit in diffīone ꝑdicati tanꝙ̃ additū qđ nō cōpe
tit re⁹ accidētis niſi de ſubto ſuo.multa aūt ſunt accidē
tia que per ſe 2° mō inſunt accidētib⁹ ⁊ nulli ſube:ſic p3
de oib⁹ paſſionib⁹ ſciarū mathematicarū.qrū nulla eſt
B.l.adducit de ſuba aliq̃ vt de ꝑ ſubto.℄ Qz aūt adducunt textum
ē Ariſtotele Ariſt.neceſſe eſt exponi:q2 ſic ꝑciſe itelligat:q2 duo acci
N dentia accidūt eidē ſubto:iō vnu3 accidit alteri.ſeqꝛ ꝙ
ita ſupficies accidet albedini ſicut albedo ſupficiei.Idē
ſeqtur ex ſcda auctē.nihil magis hoc illi accidit ꝙ̃ illud
huic.Eſt ğ itells ei⁹ nō de accidētib⁹ ordinatis quoꝝ al
terū eſt rō recipiēdi alterū:ſed de accidētib⁹ diſperatis
de qb⁹ exēplificat:vt albū ⁊ muſicū.Iſtō aūt ſufficit ad
Ubi pñte in ꝓpoſitū ſuū ibi volētis ꝙ nō pōt eē ꝓceſſus in īfinitū in
hoc 4° ⁊ in ꝑdicatiōib⁹ per accñs ſic expoſui alibi itētionē eius.
metaphyſica

Ad argumēta.

℄ Ad ꝑ^m maioꝛ poſſet ꝯcedi
de pfectibilib⁹ ⁊ pfectionibus
eiuſdē ordinis.nō aūt cōparādo pfectibile a perfectiōe
vnius ordinis ad aliud pfectibile pfectione alterius or-
dinis.⁊ intelligo hic pfectiones alterius ordinis actū ꝑ^m
⁊ actū 2^m.⁊ ſic inferēdo nō ſeqtur niſi ꝙ eſſentia ſi hēat
O aliquā pfectionē que ſit actus ꝑmus illa erit pfectioꝛ ꝙ̃-
cūq3 pfectione que eſt act⁹ ſcđs.btitudo aūt nō eſt ſim-
pliciter nobiliſſima pfectio ſed nobiliſſima inter actus
ſecūdos.℄ Aliter ⁊ quaſi redit in idē:ꝙ ſimplr̄ nobilio
ri perfectibili correſpōdet nobilioꝛ perfectio.veru3 eſt
in illo ordine pfectionū que reſpiciūt illud perfectibile.
btitudo aūt nō reſpicit eēntiā vt eſſentia eſt pro primo
pfectibili.ſi aūt cōpares ordinē pfectionū ad ordinē p-
fectibiliū.ꝯcedo ꝙ pfectibili ſimplr̄ nobiliori correſpō
det pfectio ſimplr̄ nobilioꝛ intrinſeca vel extrinſeca:ſed
determinate de extrinſeca nō op3 cōcedere ſi iſtud ſub
ea rōne ſub qua eſt nobiliſſimū pfectibile nō eſt capax
pfectionis accidētalis:ſic eſt in ꝓpoſito:ēt de pfectione
accidētali:que eſt habitus:que nō perficit eſſentiam vt
eſſentia eſt.⁊ multo magis de pfectione accidētali:que
eſt operatio.℄ Ad 2^m ꝯcedo ꝙ ſi potētia poſſet per ſe
eſſe poſſet pfici ab operatione ⁊ eſſentia nō poſſet perfi
ci ſine potētia.⁊ ideo argumētū bene ꝯcludit ꝯtra eos q
dicunt potētiā eſſe aliud realr̄ ab eſſentia.ad nos aūt ni
hil:q dicim⁹ ꝙ idē re ſub vna rōne eſt eſſentia:⁊ h3 pfe- P
ctiōes que ſunt act⁹ ꝑmi.ſub alia rōne eſt potentia ⁊ h3
pfectiones que ſunt act⁹ ſcđi:nec dico illas rōnes alias
eſſe cātas tñ per actū intellus:ſed ex nā rei ſicut dictu3
eſt in qōne de potētijs ſic in 2°.℄ Ad 3^m dico ꝙ nō eſt Diſtin.6.
incōuenieñs ꝯcedere nām intellectualē beatificari per
accidēs hoc eſt nō ꝑmo ſiue nō imediate.⁊ hoc loquen-
do de ꝑmitate ſiue imediatione per rōnē:l3 ſit incōue
niens dicere ꝙ beatificeꝛ per accidens/loquēdo de ac-
cidente reali aliquo mediante.℄ Cōtra iſtas reſpōſio-
nes:nō minus nobilis eſt rō ſm quā deus eſt beatus ꝙ̃
illa ſm quā beatificat.beatificat aūt ſub rōne eſſentie:⁊
ſub nulla rōne minus nobili beatificat.ratio potētie eſt
minus nobilis.℄ Rñ°. loquēdo de rōne fundamētali
ſm quā beatificaꝛ.verū eſt ꝙ illa nō eſt minus nobilis
rōne fundamētali ⁊ formali ſm quā beatificat.loquen-
do aūt de rōne formali ꝓxima ſm quā beatificaꝛ:⁊ for
mali ſm quā beatificat:que ſm aliquos eſt rō veri ⁊ bo
ni adhuc nō eſt maioꝛ nobilitas hinc ꝙ̃ inde:ſed ponen
do tertio mō ꝙ ſm rōnē eēntie beatificet obiectiue:nō
tñ fundamētaliter ſed formalr̄.beatificeꝛ aūt imediate
ſm rōnē intell's ⁊ volūtatis.ꝯñs eſt dicere ꝙ ſm rōne3
nobiliorē imediate btificet ꝙ̃ imediate ſit beatus.nec h
eſt icōueniēs ꝙ aliqđ ſm rōnē minus nobilē recipiat
pfectionē ſcđam ꝙ̃ ſit pfectū perfectione prima.

Ad primam

qōnē.ꝑmo de re.ſcđo de noīe.De
re ſit hec ꝑ^a ꝯ.Inter oīa nāe itelle Q
ctuali appetibilia aliqđ eēntialr̄ ⁊ ſimplr̄ eſt ſupmum.
℄ Hoc ꝓbatur:q2 ſi in appetibilibus eſt ordo eſſentia-
lis:⁊ in tali ordine nō eſt ire in infinitū:vt probatum eſt
lib.1.diſ.2.q.1.ergo ꝓpoſitū habetur.ſi non eſt ibi ordo
eſſentialis itērū habeꝛ propoſitum:q2 qđcūq3 datum eſt
eſſentialr̄ ſupremu3:ſic ꝙ nihil eſt eo eſſentialiter ſupe-
rius:ſed iſta hypotheſis eſt falſa:q2 vt oſtenſum eſt ibi
nullus ꝓceſſus in ordinatis accidētaliter pōt procedere
in infinitu3 vel per ꝯtinuā diuerſitatē niſi in virtute ali-
cuius eſſentialiter ſuperioris tota illa diuerſitate.℄ Et
ſeqtur correlariū ꝙ illud eſt infinitū:q2 cuicūq3 non re-
pugnat infinitas illud nō eſt ſimpliciter ſupremu3 niſi
ſit formaliter infinitū.appetibili vel volibili non repu-
gnat īfinitas:cū illud vel ſit perfectio ſimpliciter vel cō
comiteꝛ ꝯuertibiliter aliquā perfectionē ſimpliciter:q2
cōpetit toti enti.⁊ qđcūq3 tale eſt perfectio ſimplr̄.per-
fectioni aūt ſimplr̄ nō repugnat infinitas:q2 tunc in ali-
quo puta ſimpliciter infinito eēt ſimplr̄ melius nō ipm
ꝙ̃ ipm:qđ eſt ꝯtra rōnē perfectionis ſimplr̄.p3 monol.
14.⁊.15.℄ Ex iſto aūt correlario pōt econuerſo inferri
ꝯcluſio ꝑma:q2 ſi aliqđ appetibile vel volibile pōt eſſe
infinitū:⁊ infinitū nō pōt excedi:ğ aliqđ pōt eſſe volibi
le ſimpliciter ſupremū:⁊ ſi pōt eſſe:ergo eſt:q2 ſi nō eēt
⁊ poſſet eſſe:nō poſſet eſſe niſi ab alio in eēntia.⁊ ita nō
eſſet ſimpliciter ſupremū in aliqua perfectione ſimplr̄.
℄ Scđa cōcluſio.Supmū appetibile vel volibile:eſt R
ſolū

solū illud qd̄ cuilibet nāe itellectua'li simplr ꝑꝑ se est volēdū. Expono gd est simpr ꝑꝑ se volēdū. s. cui repugnat ex nā eius ꝙ sit ꝑꝑ aliud volendū. vn̄ si appetitus sensitiuus aliqd appetit ꝑꝑ se ita vt nō ꝑꝑ aliud: hoc est fm gd: qꝛ ex imꝑfectione po' nō potēs illud appetere ꝑꝑ aliud. nō aūt ex ꝑfectiōe obiecti cui repugnet appeti ꝑꝑ aliud. ¶ Aliud expono. cuicūqꝫ nāe itellectuali esse volēdū: ⁊ cuicūqꝫ volūtati ad ꝓpositū ꝯuertunt: qꝛ hic volūtatē ⁊ eē nām itellectualē ꝯuertunt. ¶ Ad ꝓbationē g̊ huiꝰ 2ᵉ ꝯnis arguo sic. cuicūqꝫ supmū volibile ē obm volibile ei illud solū est simplr ꝑꝑ se volēdū: sꝫ cuicūqꝫ volūtati supremū volibile est obm volibile. g̊ ⁊c. maior ꝓbat: qꝛ iter volibilia aliqd est ꝑꝑ se volēdū: qꝛ si qdlibet ꝑꝑ aliud erit ꝓcessus in ifinitū: nullū ēt erit supmū: qꝛ ꝑꝑ aliud volēdū minus est volēdū q̄ȝ illud ꝓpter qd

Ter. cā. 5. est volēdū. ex ꝑ posterioꝝ. g̊ si aliqd est simpr supremū volēdū ex ꝑma illud est simplr ꝓpter se volēdū: loquendo ex pte obioꝝ. ⁊ ex h̄ sequit̄ ꝙ cuilibet sit ꝓpter se volēdum cui illud est obm volibile: qꝛ vel nulli vel oī vel alicui sic: ⁊ alicui nō. nō ꝑmū ex ꝓbato: nec tertiū: qꝛ nō est maior rō q̄re alicui magis q̄ȝ aliꝫ. ¶ Probat̄ ēt idē a posterioꝝ: qꝛ etsi in ptāte volētis sit velle h̄ vel illud: nō tn̄ est in ptāte eius gd sit volēdū: ⁊ maxime gd sit su-

S me volēdū. hec eniꝫ ꝑcedit oēm determinationeꝫ cuiuslibꝫ volūtatis. g̊ ad qdcūqꝫ cōparet̄ semꝑ remanet illd ꝓpter se volēdū. ⁊ hinc est ꝙ est huic volēdū: qꝛ huic volibile. ¶ Breuiter ēt ꝓbatur istud: applicādo ad volūtatē sicut ⁊ de volēdo in se: qꝛ cuilibet volūtati est aliqd volēdū cū quelibet volūtas possit aliqd recte velle: ⁊ nō nisi sibi volēdū: ⁊ nulla pōt aliqd sibi volēdū velle ꝑꝑ aliud ⁊ aliud: ⁊ sic in ifinituꝫ. ¶ Probat̄ ēt illud de ꝑcessione. s. ꝙ solū illud sit reᵘ volūtatis ꝑꝑ se volēdū: qꝛ nulli alteri repugnat: qd ꝑꝑ aliud appetat̄: cū nō sit simplr supremū appetibile: ⁊ minus bonuꝫ possit recte appeti ꝑꝑ maius bonuꝫ. Et istud pōt dici finis vltimus cē talis volūtatis: qꝛ ꝑꝑ illud volitū est qdcūqꝫ aliud volēdum. minor ꝓbat̄: qꝛ quecūqꝫ volūtas respicit ꝓ obiecto volibile sub rōne cōissima: qꝛ est poᵃ imālis: ⁊ ꝑ ꝯns respiciēs totū ens vel aliqd eq̄lis ambitus cū ente. ¶ Tertia

T ꝯ. nulla nā itellectualis vltimate ⁊ cōplete ꝑficit̄ nisi habēdo supremū appetibile: ⁊ h̄ ꝑfecte fm moduꝫ polem sibi hn̄di illud. hoc ꝓbat̄ ex scda: qꝛ nā itellectualis nata est vltimate ⁊ maxime ꝑfici ⁊ in eo solo qd est sibi ꝑꝑ se volendū. ergo non pōt vltimate ꝑfici nisi in illo habito sic: vt est pole ab ea haberi. ¶ Probat̄ ēt ꝯ tertia: qꝛ eo nō habito manet nā volitiua iꝑfecta. ¶ Tertio ꝓbat̄ ꝯ ex medio vniuersalioꝝ: qꝛ in habētibꝰ quēcūqꝫ appetitū siue aialē siue ēt nālem nō habet̄ vltimata ꝑfectio nisi habito eo qd tali appetitu ꝓpter se appetit̄. vn̄ imꝑfectionē aliquā hꝫ graue extra cētrum. ⁊ appetitus sensitiuus carēs sūmo cōueniēte. ¶ Intelligēdū tn̄ est circa istā cōclusionē ꝙ in entibus est aliq̄ ꝑfectio ꝑma: aliqua scda vel q̄si scda. ꝑma est qn̄ nihil deficit ptinēs ad ꝑmū esse rei. s. essentiale: scda qn̄ nihil deficit ptinēs ad eē secūdū. hec ēt ꝑfectio scda quedā est intrinseca nec cōtingit cū ꝑfectiuo extrinseco. quedā aūt sic est intrinseca ꝙ in hoc perficit: qꝛ ꝯtingit ꝑfectiuo extrinseco. nec miruꝫ ꝙ aliquid perficiat̄ in extrinseco: qꝛ attingēdo extrinsecū ⁊ maxime si est perfectiuo se hꝫ vlteriorē ꝑfectioneꝫ q̄ȝ posset habere in se ⁊ ad se. isto enim modo ignobilio-

V ra ꝑficiunt̄ in nobilioribus nō essendo illa realr nec habēdo illa formalr inherentia: sed attingēdo illa: ⁊ sic habēdo mō sibi possibili hn̄di. vn̄ cuiꝰ appetitus est respectu ignobilioris q̄ȝ sit nā ipsa illud nō ꝑficit̄ in extrinseco nisi fm quid. in nobiliori ēt lꝫ sit aliq̄ ꝑfectio appetētis ignobilioris: nō tn̄ suprema extrinseca. si aūt in aliq̄ natura ꝑficiat̄ in nobiliori se nō suprema: necesse est dare aliquā nām que imediate ꝑficiat̄ nō nisi in supremo ꝑfectiuo extrinseco: qꝛ nō est ꝓcessus in ifinitū in perfectibilibus ⁊ ꝑfectionibus. suprema ergo saltē ꝑfectibilis nā nō ꝑficit̄ nisi in supremo ꝑfectiuo extrīseco. tota aūt nā intellectualis est fm illā rōnem suprema: sicut pꝫ ex scda ꝯclusione. nec opꝫ fm ordinē naturarū eē ꝑfectiua extrinseca cōpletiue ꝑficientia: sed sufficit ꝙ ꝑfectiones itrinsece scde ꝯiūgētes cū ꝑfectiuo extrinseco correspondeāt gradibus ꝑfectionū ꝑmarū. lꝫ autē in substātijs ꝑfectio ꝑma sit simplr nobilior q̄cūqꝫ ꝑfectione scda itrinseca: tn̄ nō est vltima ꝑfectio: qꝛ ipsa habita adhuc expectat̄ ⁊ appetit̄ vlterior ꝑfectio. scda ēt etsi non in se formalr: tn̄ vt imediatus cōiūgit ꝑfectiori est q̄dāmō appetibilior ꝑfectio ꝑfectione prima: inquātū est imediatum ad aliqd appetibile extrinsecū qd magis appetit̄ q̄ȝ esse ꝓpriū intrinsecū. spāliter tn̄ istud est verū de volūtate: qꝛ quicūqꝫ alius appetitus appetit extrinsecū ꝓpter nām: cuius est appetitus: iō nō cōiungit alicui simplr appetibiliori q̄ȝ sit eē nāe cuius est. volūtas aūt amat aliqd nobilius se: ⁊ plus q̄ȝ nām illius cuius est: ⁊ iō coniūgit appetibiliori ⁊ in se ⁊ sibi: q̄ȝ sit nā cuius est. ¶ Ista ergo ꝯ saltē de voluntate nō tm̄ vera est quātū ad hoc qd dicit vltimate ꝑfici: sed etiā ꝑfectione maxime appetibili ꝑfici ⁊ ꝑfectione etiā maxime loquēdo de extrinseco ꝑfectiuo ⁊ pricipatiue de itrinseco inquātū cōiūgit illi extrinseco. Sicut ꝑfectū distīguit̄ ita ⁊ bonū: vn̄ lꝫ qdcūqꝫ ens sua entitate sit bonū bonitate pᵃ nō tn̄ bonitate scda. ⁊ de ista ꝑcipue videt̄ Boetius tāgere in libello suo de hebdomadibus. vbi vult ꝙ bonitas sit accidēs: ⁊ ꝙ res nō in eo ꝙ sunt bone sunt. Ista aūt fm bonitatem sic significāter exprimimus huic rei bn̄ est. vnde iuxta tertiā cōclusionē pꝫ ista ꝙ nulli voluntati vltimate ⁊ cōplete bn̄ est nisi habito illo qd est sibi ꝓpter se volendum. ⁊ hoc perfecte eo modo quo possibile est haberi. X

De secūdo. s. de noie btitudinis hoc supponitur notū apud ꝑhos loquentes de ea ꝙ btitudo est bonū sufficiēs excludēs. s. defectū vel indigētiā. est bonū perfectū vel cōpletū excludēs imꝑfectionē seu diminutionē. est bonū vltimatū excludēs tēdentiā ⁊ ordinabilitatē ad aliud cōpletius bonū: est bonum quo habito cōplete bene est hn̄ti. hoc mō miseria complexa est indigentia firmata. est ēt carētia ꝑfectionis secūde. ⁊ in hoc diminutio boni secundi: ⁊ ēt exclusio illius qd ꝑꝑ se amaret̄ si hēret̄. tandē misero cōplete male est: lꝫ aūt sufficiētia ꝑfectio cōpletio ⁊ bonitas possint ptinere ad entitatē ꝑmam rei vel scdam. possint etiā includere tam illa que pertinent ad entitatē ꝑmā vel secundā: tn̄ qꝛ sufficiēs est alicui sufficiēs ac ꝑꝑ h̄ ꝑsupponit illud cui sufficiat completio: ēt cōplet illud qd iaꝫ ꝑcessit qd sine eo eēt quasi vacuū seu nō plenum. ꝑfectū ēt excludit defectū qui est carētia eius qd natū est inesse. bene esse ēt nō conuenit alicui nisi iā existēti per aliquid quasi superaddituꝫ: ideo hec oīa magis pertinent ad ꝑfectionē secundam q̄ȝ primā: qꝛ etiam vltimate ⁊ cōplete nō perficit̄ aliquid nisi in extrinseco ꝑfectiuo qd natū est sic perfici. ideo hec magis pertinēt ad perfectionē secūdam inquātū cōiungit cuꝫ ꝑfectiuo extrinseco. ¶ Ex his posset distingui btitudo in simplr ⁊ fm gd. vt illa sit simplr beatitudo que est ꝑfectio secunda imediate ꝯiūgēs obiecto siue extrinseco ꝑfectiuo nobilissimo. fm quid aūt coniūgens obiecto minus nobili perfectiuo. ⁊ si quidē nobiliori ipsa natura que ꝯiūgitur magis accedit ad rōneꝫ btitudinis simplr. si aūt minꝰ nobili magis recedit ab ea.

Aul. s. ethic. diffuse pic. Y Aa

¶ Poſſet ēt diſtingui aliter hoc nomen btitudo:qꝛ pōt
accipi pro coniunctione ad pfectiuū extrinſecū: vel pro
fundamento proximo illius coniunctionis:ſiquidem a re/
lationibus poſſent fieri plurime denominationes ordi/
ne quodā ⁊ abſtractiones ab illis denominatis.

Bb **Ad queſtionem** ergo dico φ btitudo ↄſiſtit in opatione vel eſſentialr ſi
btitudo accipiat̄ pro pfectione q̄ eſt rō coniūctionis ad
obm btificū vel ꝓxime fundamētalr ſi btitudo accipia
tur ꝓ ipſa ↄiūctione:ita φ excepta relatiōe ad obm bti/
ficū vltimata pfectio itrinſeca beati ⁊ ꝓxima obo btifi/
co eſt opatio. ¶ Hoc pbat̄:qꝛ nulla pfectio itrinſeca btī
eſt btitudo niſi ꝓ quāto imediate ↄiūgit pfectiuo extrin
ſeco:qđ eſt obm btificū:ſed excepta relatione imediatiſ/
ſimū ↄiūgēs eſt opatio.ḡ ⁊c̄.maior pꝫ ex pmo articulo.
qꝛ nō pōt alicui eē cōplete ⁊ vltimate bene:niſi hȳdo
illud qđ eſt ſumme volēdū.illud eſt pfectiuū extrīſecū
vel q̄ſi extrinſecū.q̄ſi d:co:ꝓ deo:vbi obm btificum eſt
idē cū ipſo beato.non aūt hȳet pfectiſſime illud ſūme
volēdū:niſi imediate ↄiūgatur illi.beatū eē eſt ſumme
ſibi bn̄ eſſe.ex ſcđo articulo.ḡ nullius btitudo cōſiſtit in
aliquo niſi pfectius ⁊ imediatius coniungit̄ illi ſūme vo
lendo.minor ꝓbatur:qꝛ nec eētia nec potentia cōiūgi/
tur illi extrinſeco perfectiuo niſi per operationē que ta
lis perfectio intrinſeca eſt.qđ tamē nō ſiſtit in ſe ⁊ ad ſe:
ſed per ſe tendit in obiectum etiā imediate excludendo
quācūqꝫ formam abſolutam mediam.

Ad argumenta. ¶ Ad pmū dico φ illa nō eſt diffinitio btī:ſed deſcri/
ptio ⁊ verior ceteris iprobatis:qꝛ eſt pnecceſſaria ↄcomi
tātia beatū.nō ſic alie deſcriptiōes iprobate ab Aug̃.nō
ergo pōt īferri abſtractū de abſtracto ſi ↄcretū de cōcre
to:qꝛ talis ↄñtia nō tenet niſi qñ in añte eſt pdicatio cō/
Cc creti de ↄcreto per ſe pmo mō. ¶ Pōt dici aliter φ ge/
quid vult nō accipit̄ ibi diuiſiue pro volitis formalr:ſꝫ
pro aliquo vno in quo ſunt vnitiue oīa recte volita:vt ſit
ſenſus.beatus eſt qui hꝫ pfecte ſm modū ſibi poſſ aliq
qđ obm pp ſe volēdū in quo hꝫ vnitiue ⁊ eminenter ge/
quid pōt recte velle ⁊ illo itellectu concludit̄ ꝓpoſitū:
qꝛ p opationē hꝫ hoc mō gcqd vult. ¶ Ad auctē Boe/
tij opꝫ exponere.vel φ hoc nomē btitudo/eſt equocum
vel ad pfectionē finalē ſeu cōpletiuā extēſiue ſiue intē/
ſiue acceptā.⁊ iſta eſt deſcriptio btitudinis accepte ſm
totalitatē extēſiuā.vel opꝫ dicere ſi accipiat̄ pro totali/
tate intēſiua φ eſt ſtatus pfectus aggregatiōe oīum bo
noꝝ in vno bono eminēter ⁊ vnitiue ↄtinēte:vel ſi in il/
lo nō eſt aggregatio pp ſimplicitatē:tūc tertio modo ag
gregatiue dꝫ intelligi tanq̄ ꝓcedēs vel cōcomitās illum
ſtatū pfectū:nō aūt de ei⁹ eētia. ¶ Ad 2ᵐ pꝫ ex diſtin/
Dd ctiōe poſita in ſcđo articulo.φ nomē btitudinis pōt ac/
cipi pro relatione ↄiūctionis vel ꝓ fundamēto ꝓximo
illius cōiūctionis.Et ad ↄfirmationē ↄcedo φ quecūqꝫ
forma ſiue pfectio ſcđa in creatura:que tn̄ eſt perfectio
abſoluta abſqꝫ ↄdictione pōt eē ſine relatione ↄiunctio/
nis ad obm btificū. ¶ Si tn̄ hic ponat̄ talis rō btitudi/
nis itrinſece φ nō poſſet eſſe ſine coniunctione ad obm:
ſeqtur φ btitudo vel ſit relatio vel icludat abſolutum ⁊
relationē.Si enim beatū eē qdditatiue eſt ſic hre obm
btificū.ḡ btitudo eſt talis habitio.talis aūt habitio illi⁹
obiecti vel icludit ſimul abſolutū ⁊ reſpectū:vel eētia/
liter dicit reſpectū ⁊ nec̄io cōnotat abſolutū:qꝛ ſi eētia/
liter diceret abſolutū nō nec̄io cōnotaret reſpectū:ꝗ eſt
poſterior abſoluto. ¶ Ad 3ᵐ dicet̄ īferius in q̄ōne de ſe/
curitate. ¶ Ad 4ᵐ ↄcedo φ btitudo nō cōſiſtit in actio
ne de gñe actionis:qꝛ illa nō eſt ſimplr pfectio agētis vt
opat̄.opatio aūt nō eſt actio talis ſꝫ actio equioce acce/
pta vt dictū eſt li.j.di.3.q.vlti. ¶ Ad ↄfirmationē pmā Ee
pꝫ ꝑ idē:qꝛ mutatio illa de nō btō ad beatum nō eſt de
nō agēte ad agētē:ſed de nō opante ad operantē. ¶ Ad Scot. ſu. li. q.4. ⁊ Tho. pri. diſt. art. j.q.2.
ſcđam ↄfirmationē dicit ꝗdā φ in actu duo ſunt.ſ.ſuba
actus ⁊ forma a q̄ hꝫ pfectionē ipſius ſm ſubam.pnᵐ eſt
nā vel po͡a:ſed ſm formā pnᵐ ei⁹ eſt habit⁹.Si ḡ ille ſit
acqſitus totaliter noſtri act⁹ cā erimus.ſi aūt īfuſus pfe/
ctio erit a cā exteriori q̄ cauſat habitū.actus aūt noſter
nō ponit̄ btitudo niſi rōne ſue pfectionis:īō nos non ſu/
mus nr̄e btitudinis cā:ſed deus. ¶ Cōtra B.pus eſſen/
tialr nō pōt depēdere ab aliq̄ cā a qua nō depēdeat po
ſterius eſſentialr.Actus eſt pꝰ eſſentialiter ſua forma.
Aliogn illa forma nō ꝑꝑigeret actū ad ſui eē.ḡ ſi ſum⁹
cā ſube depēdebit illa forma a nobis:⁊ nō niſi in aliquo
gñe cāe:qꝛ nihil vr̄ depēdere ēentialr ab eo qđ nō eſt alī
qua cā eius loquēdo de actu p quocūqꝫ. ¶ P̄. Illa for/
ma nō eſt niſi aliqua ↄditio ipſius actus.po͡a aūt q̄ elicit
actū nō elicit ipm nudū:ſꝫ cū tali vel tali ↄditiōe ſeu cir
cūſtātia.ḡ eſt cā nō tm̄ ſube actus:ſꝫ ēt illius forme act⁹.
¶ P̄. Qꝛ habitus ſit cā diſtincta a po͡a ⁊ aliquis diſtin/
cti a po͡a nō vr̄ probabile.tum qꝛ nō eſt niſi cā ſcđa reᵘ
po͡e.cā aūt ſcđa ⁊ pma nō hnt diſtinctos effectus ſibi ꝓ/ Ff
prios:qꝛ tūc reᵘ neutrius eēt hec pma:⁊ illa ſcđa.tum qꝛ
iſte effectus ꝓprius habitui eēt nec̄io forma abſoluta ſi
relatio nō eſt ꝑ ſe terminus agētis vel actiōis.nō eſt aūt
ꝓbabile eē actionē formatā h̄ modo:qꝛ tunc oporteret
actionē attingētē obm btificum icludere duo abſoluta.
¶ Eſt ḡ alia rñſio φ beatus eſt cā actiua reᵘ btitudinis
ſue quātū ad illud abſolutū qđ eſt in btitudine:⁊ h̄ ſi vo
luntas ſit cā actiua ſue volitionis btifice.de quo īferius
diſt.pſenti.q.ii. ¶ Ad qntū ↄcedo φ act⁹ ille eſt ſimplr a.1.dico.
pfectior habitu ēt in rōne pfectionis finalis:qꝛ imedia/
tius attingēs obm finale:⁊ in rōne ēt pfectionis foīalis:
qꝛ tanta pfectio nō poſſet cōpetere habitui tali in ſūmo
quanto actui tali in ſummo. ¶ Ad pbm ḡ.3.topi͡c.dico
vno mō φ itelligēda eſt illa ↄſideratio ceteris paribus.
vn̄ ipſe vult in pn° libri φ nō cōſiderat in multū diſtan Terē.
tibus.i.in habētibus multas dr̄ias:ſꝫ in his que ſolā illā
dr̄iam hnt ad que cōſiderat de qbus vlr ↄſiderationes
ſue tenēt:⁊ tūc minor eſt falſa:habitus ⁊ actus in hoc ſo/
lo diſtinguunt̄.ſ.per pmanētius vel diuturnius ⁊ minus
diuturnū. ¶ Eſt ⁊ alia rñſio in ꝓpoſito φ actus ille eſt
eque diuturnus cū habitu.⁊ ex pte po͡e ⁊ ex pte obiecti ⁊
ex pte nāe huius ⁊ illius. ¶ Ad ſcđam ꝓbationē pꝫ ali/
bi libro p.di.17.de charitate.φ hitus nō eſt cā actus niſi
partialis.nō eſt aūt incōueniēs cām partialē equocam
eſſe minus nobilē ſuo effectu:⁊ maxime de ptiali ſecun/ Gg
daria:lꝫ cā totalis equoca vel ptialis pncipalis ſit nobi/
lior ſuo effectu. ¶ Breuiter ſic beato eſt ſimplr pfecte
bn̄.nulli eſt ſic bn̄ niſi in ſimplr pfecto bono pfecte ha/
bito vt eſt ſibi poſſe.nulli alij ab illo pōt ſic eē bn̄ in illo
niſi imediate attingēdo illud.illud nō pōt attingere niſi
per opationē.ḡ in iſta attingētia imediata illi⁹ boni ſeu
in cōiunctione imediata ad illud bonum ↄſiſtit btitudo
cōpletiue.in ipſa autē opatione tanq̄ in ꝓximo funda/
mēto.pma ꝓpoſitio pꝫ:qꝛ btitudo eſt perfectio rei ſcđa
nō pma:qꝛ res pfectior ſꝫ pfectionē pmā:⁊ ſola illa pōt
eſſe miſerior alijs.pfectio aūt ſcđa ꝓprie exprimit̄ per
hoc qđ eſt bn̄ eſſe.Nā bene eſſe pſupponit bonitatē pri/
mā alicuius cui bn̄ ſit.vltra in pfectionibus ſcđis eſt or/
do ſicut ⁊ in pmis:qꝛ correſpondētia iſtaꝝ ad illas.⁊ ite/
rum in pfectionibus ſecūdis cuiuſcūqꝫ eiuſdē eſt ordo:
ita φ aliqua eſt vltima citra quā ipſum eſt impfectum
pfectiue:qꝛ natū recipe vlteriorē:ſed vltima ſui habita

ſi non eſt ſimplr vltima:remanet impfectū negatiue:qꝛ carēs pfectione:ſ3 nō nata recipi in ipſo ad excludēdū3 pfectionē ſecūdā eiuſdē addit pfecte ad bene.ad exclu-
Hb dēdū aūt vlteriorē pfectionē ſecūdā ſimplr ſaltē in gñe addit ad pfecte bn̄ ſimplr:ita ꝙ btitudo dicit pfectionē ſcdam excludētē impfectionē ꝛ priuatiuā ꝛ negatiuā tanꝗ̄ pfectio ſcda ſuprema ſaltē in gñe.¶ Scda ppoſitio pz:qꝛ illud qđ pōt habere illud bonū ſi nō hz nō eſt ſibi pfecte bene:ſed impfecte priuatiue.ſi aūt nō pōt habere.ergo nō eſt ſibi pfecte bn̄:ſ3 impfecte negatiue.¶ Tercia pbat ex tribus ꝯnibus primi articuli:qꝛ tota nā intellectualis nata eſt ſic habere illud bonum:ꝛ impfecta eſt niſi ſic bēat.nā aūt nō itellectualis tanꝗ̄ iferior ſi nō eſt nata ſic habere illud.ḡ remanet impfecta nō priuatiue ſed negatiue.hoc eſt ex impfectione nature.¶ Quarta ppoſitio probatur:qꝛ nulla perfectio ſcda eſt in natura intellectuali p quā imediatius attingat bonum perfectū ꝗ̄ p operationē que ſm ſe videtur eſſe nō ſui gratia:ſed gratia obiecti.pfectio aūt prima non attingit niſi mediā te perfectione ſcda.

Queſtio.III.

V Trum beatitudo p ſe ꝯſiſtat in pluribus opatiōibus ſimul:Qꝛ ſic.Auguſtinus.13.de trini.c.5.Beatus eſt qui hz quicqd vult ꝛc.ſed nō tm̄ recte vult homo opationē vnam ſed plures:qꝛ ſi recte vult fruitionē/recte vult viſionem ſine qua nō eſt fruitio.ſi ēt recte vult viſionē/recte vult
Lib.2. fruitionē:qꝛ ſm Anſ.Cur deus homo.c.j.nā intellectualis ad hoc accepit intellm̄ ad diſcernēdū bonū a malo:vt p voluntatē bonū diligat ꝛ malū odiat.¶ P̄.Ex eadē auctē ſic.ſi per vnam opationē pōt hre qcquid vult.aut ergo per opationē volūtatis:ꝛ tunc ſequit ꝙ deſcriptio Aug^ni equiualet iſti.Beatus eſt qui vult quicquid vult:qꝛ hre eſt velle:cū3 omnis opatio volūtatis ſit velle:ſed viator vult qcquid vult.ergo hz qcquid vult.ergo eſt beatus:hoc eſt incōueniēs.ſi aūt habere ſit per actū3 intellectus:tūc ſequit ꝙ beatus eſt qui intelligit qcquid vult.ꝛ tunc ſeqt vt prius ꝙ viator erit beatus:qꝛ itelligit quicqd vult.opz ergo dicere ꝙ habere iſtud nō cōſiſtit in vno actu ſolo hoc vel illo:nec p ꝯñs in aliqua vna operatione.¶ P̄.Beatitudo cōſiſtit in quocūq3 per qđ diſtinguitur per ſe beatus a nō beato:ſed diſtinguitur per ſe p actū3 itellectus:qꝛ beatus videt:nō beatus nō videt obm̄.ſ.beatificū.diſtinguit etiam p actum volūtatis:qꝛ ſi cauſe ſunt diſtincte ꝛ effectus.actus intellectus videt eſſe cā actus volūtatis:qꝛ eo poſito ponit ille actus:ꝛ eo remoto remouet.¶ Oppoſitū.in quolibet ordine eēntiali eſt ſtatus ad aliqđ vnū.ergo in ordine finiū nō tm̄
a.l. itrinſecos. erit ſtatus ad aliquē vnū finē extrinſecū:ſed ēt inter fines extrinſecos erit aliqs vnus ſupremus.nō ḡ ſunt due operationes de ratione finis intrinſeci.¶ Rn̄º.vnū ſimplr pmo in vno ordine pñt duo eē imediata:ꝛ p ꝯñs vtrūq3 eſt eque pmū:ſ3 nō ſimplr pmū:ſed ſcdo pmū.exēplum
Tex.cō.56. de cauſis efficiētibus ꝛ effectibus.¶ Cōtra.2º de gñone.idē inquantū idē natū eſt facere idē.ergo eidē efficiēti nō eſt natū eſſe proximū3 niſi vnicū effectū.ergo a ſimili in finibus.¶ Rnº.niſi ordo eſſentialis ſpērum cōcludat duas non poſſe eē propinquas pme eſſentie:ꝛ ita impoſſibilitas pluralitatis cōcludat ex ipſis productis:nō apparet quomodo ex vnitate pducētis poſſit hic cōcludi vnitas effectus ſiue pducti:qꝛ nō ſemp opz duoꝝ effectuum aſſignare duas cauſas ſi omnis multitudo reducenda eſt ad vnum:ſicut ad cauſam illius multitudinis.¶ Arguit aliter ad oppoſitū3:qꝛ in prioribus eſſentialiter in aliquo ordine non eſt minor vnitas ꝗ̄ in poſterioribus eſſentialiter:ſed potius maior:nunc autē aliqs finis ſub fine extrinſecus ſimpliciter per vnum intrinſecum ſibi correſpondētem attingitur.

Hic dicitur ꝙ btitudo ꝯſiſtit ſimul in actu itellectus ꝛ volūtatis.ratio ad h̄:qꝛ btitudo cōſiſtit in pfecta vnione btificabilis cū3 deo.hec aūt includit vnionē ſm omnē potentiam ſm quā nā illa eſt imediate vnibilis deo.huiꝰ eſt tam intellꝯ ꝗ̄ volūtas:qꝛ ſicut deus ſub rōne qua ſummū verum eſt imediatū obm̄ itellectus:ita ſub rōne qua ſummū bonū3 eſt imediatum obm̄ voluntatis.¶ P̄.Per quā virtutē aliquid mouet ad terminū:p eandē quieſcit in termino:ſed tam p intellectū ꝗ̄ p voluntatē nā intellectualis mouetur in deū.ergo per vtrāq3 potētiam qeſcit in ipſo:ſed btitudo eſt pfecta quies nature itellectualis in deo.ḡ ꝛc.¶ Ad
Ric.pñti di.ar.3.q.6. do tertiam rationē quādo ad pfectionē alicuius in actu primo requirunt plura:ad pfectionē eiuſdē in actu ſcdo requirent ēt plura illis primis proportionabilia:ſed ad pfectionē nature intellectualis in actu pmo requiruntur itellectꝰ ꝛ volūtas:qꝛ ſine alterutra eēt iperfecta in actu pmo.ergo ad pfectionē eius in actu ſecundo requirunt actus ſecundi iſtis corrñdētes.btitudo ergo que eſt completa pfectio nature intellectualis in actu ſcdo includet duos illos actus ſecūdos.probatur maior:qꝛ natura nō pōt eſſe pfecte quietata niſi quodlibet ptinēs per ſe ad eius pfectionē naturalē quietet.da enim ꝙ aliquid tale nō qetetur.ḡ nā non ſm quodlibet ſibi intrinſecū3 quietatur.ergo nō pfecte.perfectio ergo quietatiua totius nature includit per ſe quietationem cuiuſcūq3 actus primi pertinentis per ſe ad ipſam naturam.

Alia eſt opinio in extremo quod tm̄ in vnica opatione cōſiſtit:qꝛ ex diffinitione phi pmo ethi.felicitas eſt opatio optima ſm optimā3 virtutē ꝛ in vita pfecta.nūc aūt impoſſibile eſt plures eſſe opationes eiuſdē ſimplr optimas:qꝛ nec eiuſdē ſpeciei:qꝛ vna talis pfecta ſufficit i vno.pz.ēt ꝙ opationes intellectus ꝛ voluntatis nō eſſent eiuſdē ſpeciei.nec poſſent eſſe plures optime alterius ſpeciei:qꝛ ſpēs ſe hābēt ſicut numeri.8.meta^ce.ꝛ pcipue hoc verū eſt de ſpē prima pma ꝙ ipſa eſt tm̄ vnica:qꝛ ipſa eſt prima in genere reſpectu aliaꝝ ſicut pmū ſimplr eſt pmū extra genus.Silr nō eſt poſe eē plures vtutes optimas eiuſde3 nāe ſiue accipiat ibi vtus p poꝰnāli:qꝛ vnica eſt ſupma poª vniꝰnāe.ſiue accipiat ibi vtus p hitu acqſito vel ſupernāli.ſemp enim ſic ꝛ ſic eſt vnicū tm̄ optimum.
Tho.pñti di.ar.1.q.1.in ſolu.pnci.2^e q̄ſtiuncule.
Tex.cō.10.

Ad queſtionem pōt dici quodāmō mediando inter opi.qꝛ nō loquēdo de btitudine vt dicit aggregationē oium bonoꝝ ptinentiū ad btificabile:ſed vt dicit illud quo imediate attingitur vltimate obm̄ beatificū poſſet diſtingui de btitudine nāe itellectualis ꝛ de btitudine potētie:ſic ꝙ l3 nā nō btificetur niſi ſm potētiā:tamē vt nā eſt aliqua potētia btificabilis cuius btitudo nō eſt ſimplr btitudo nature:qꝛ nō eſt in illo ſimplr pfecte bene ipſi nature:ſed in aliquo alio nobiliori iſto:l3 ex illo ſit ſimplr bn̄ huic potētie.ſm hoc ḡ pōt dici ꝙ btitudo nature intellectualis cōſiſtit in opatiōe vnica tm̄:qꝛ tm̄ in vnica eſt ſibi ſimplr pfecte bene:ita ꝙ nihil ſibi deſit:non tanꝗ̄ hic includat oia ptinētia ad bn̄ eſſe nature:ſed dicat complemētum oium in bn̄ eſſendo.¶ Et iſtud pbat:qꝛ ſicut obm̄ beatificū vnicū re ꝛ rōne eſt in quo tanꝗ̄ in extrinſeco pfectiuo eſt huic nature perfecte bn̄:ꝛ nō niſi inquantū attingit ab iſta natura ſimplr imediate p opationem:ita talis opatio ſimpliciter erit vnica.¶ Scdo mō dicēdo oēm potētias eſſe beatificabilē que pōt imediate attin-
A

B gere obiectū btificū. diſtinguēdum eſt de imediatione: aut enī excludit mediū eiuſdē ordis qd .ſ. ſit mediū iſti attingēdi in ſuo ordine ſicut opatio eſt mediū ipſi po^e in attingēdo obm. aut excludit mediū alteri^9 ordinis: q .ſ. nihil ſit illo imediatius ſiue pfectius attingēs: ſiue illud ſit iſti rō attingēdi ſiue nō. Exēplū huius di. cā por ꝛ poſterior imediate attingūt idē paſſum: ita q neutra cauſa agēs in paſſum eſt mediū p qd alia attingat illud cōmune paſſum: tñ prior cā imediatius attingit: qꝛ intimius ꝛ pfectius: qꝛ tota attingētia poſterioris eſt in vtute poris. pmo mō ɔcedēdū eſt q imediate tā intellectus btificaẽ q̄ȝ voluntas: qꝛ imediatius terminus opationis vtriuſqȝ po^e eſt ipſum obm: ita q neutra eſt media re^ue alterius in rōne obiecti nec in rōne attingendi obm vt attingitur p iſtū actū: ꝛ ita btitudo totalis extēſiua poſſibilis in nã intellectuali: qꝛ eſt btitudo duaꝝ potētiaꝝ quaruȝ vtraqȝ eſt ſuo mō btificabilis. iſta inquã ɔſiſtit in pluribus ope

C rationibus: ꝛ iſto mō ſi poſſent eē in nã intellectuali decē potētie: quaꝝ quelibet p opationē ſuã attingeret imediate deū: btitudo totalis extēſiua ɔſiſteret in decē opationibus. ¶ Nec obſtat niſi dicaẽ q deus ſub vnica rōne ſola eſt obm btificū ꝛ ſub illa nō pōt attingi niſi ab vnica potētia ꝛ p vnicã opationē: ꝛ ita po^a attingēs eum ſm aliã opationē: lȝ imediate tñ nō btificaẽ niſi ſm quid. ꝛ ſm hoc eſſet dōm q btitudo ſimplr ꝛ totalis ſm potentias: ita conſiſtit in vnica opatione ſicut btitudo ſimpliciter ipſius nãe. ¶ Scdo aūt modo loquēdo de imediatione planum eſt q nō cōſiſtit btitudo niſi in vnica operatiōe: qꝛ nō niſi vnica potētia in nã pfectiſſime attingit

D obm. ſic ergo loquēdo de btitudine nãe qua .ſ. ipſi nature ſimplr eſt optime ſaltem ex parte obiecti optimi ꝛ vt optimi actui cōiūgiẽ. btitudo nō eſt niſi in vnica opatione vnius potētie. ɔſimilr ēt loquēdo de beatitudine potētie prout includit imediationē vtroqȝ modo dictam: nullo ergo modo pōt poni conſiſtere in duabus opationibus niſi ponēdo q ad opationem btificam nō ſufficiat operatio vnica ſine alia: qd tamen eſt dubium.

Ad argumenta

pro prima opinione. ¶ Ad pmū. minor nō eſt vera niſi de imediatione vna ſine alia. ꝛ per hoc nō ſequiẽ q btitudo nō ſit niſi in altera. tñ prout btitudo icludit vtrãqȝ

E imediationē: ſic beatitudo nãe nō cōſiſtit niſi in illa qua natura imediatiſſime attingit obm. illa autē eſt vnica: lȝ aliqua eius potētia per aliã opationē attingat obm illud imediate imediatione poſſibili illi potētie. ¶ Ad 2^m pōt dici q tēdere in finē nō cōpetit niſi appetitui pprie: ꝛ ħ ſicut tēdere cōparaẽ quaſi motui: qꝛ intell's lȝ tendat in obm priꝰ. hoc tñ eſt equiuoce accipiēdo tēdere. nūq̄ȝ tñ tēdit in aliqd q̄ſi in terminū motus acgrēdū .ſ. p motū.

A ¶ Aliter ɔceſſo q p vtrãqȝ po^am tēdat in obm btificū quadã .ſ. opatione iperfecta que pōt hñi circa abſēs. pōt cōcedi vna tēdentia eē qua nã tēdit in ipſum pncipalr. ꝛ ita illã ſeqtur quietatio vnica: q̄ eſt quietatio nãe pncipaliter. reliq̄ aūt tēdētia eſt minus pncipalis tēdētia ipſius nãe: ꝛ ſic quietatio ſequēs. Cōparādo ēt potētias inter ſe ille tēdētie nō ſunt in ipſum obm imediate duplici imediatione: ſȝ tñ altera: ꝛ ita erit imediata qetatio ſequēs. illa ergo btitudo eſt nãe prout icludit duplicē imediatio

F nē opationis ad obm. ¶ Ad 3^m dico q totalis qetatio nãe loq̄ndo de totalitate extēſiua requirit q quicqd eſt in nã quietabile quieteẽ. ꝛ huiꝰ btitudo hoīs nō eſt ſine reſumptione ꝛ reunione aīe ad corpus: qꝛ aliquis appetitus eſt in ipſa aīa ad corpus tanq̄ȝ ad ppriū pfectibile. vel ſaltē ecōuerſo in mã ſicut in pprio pfectibili ad formã illi .ſ. aīam: ſed inter illas quietationes vna eſt qetatio ſimplr ipſius nãe: q̄ .ſ. eſt quietatio ſimp^r nobiliſſima in illa nã iquãtū qetabilis eſt. ¶ Dico ḡ q ſicut ſunt aliqua multa ptinētia ad actū pmū alicuius: ita pñt eē multe qetationes illoꝝ multoꝝ ꝛ vnica totius totalis totalitate extēſiua icludēs illas multas: ſȝ illoꝝ oīum eſt vnica que eſt vltimata qetatio in obo: q̄ ꝛ ſola eſt ſimplr totalis qetatio nãe loquēdo de totalitate itēſiua. ¶ Rō p alia opione pōt ɔcedi itelligēdo ɔnē de opatione vnica btifica ſimplr quãtū ad vtrãqȝ imediationē, loquēdo ēt de opatione cōpletiue btifica totius nãe: ſed ſi intelligaẽ de btitudine totali totius totalitate extēſiua nō cogit: qꝛ multe opationes: quarum vna eſt ſimplr nobilior altera: poſſunt cōcurrere in optimo ſic .ſ. extēſiue.

Ad argumenta

pncipalia. ¶ Ad p^m dico q ly qcqd: non accipiẽ ibi pro quolibet appetibili diuiſiue: ſȝ pro vno in quo ɔtinentur oīa vnitiue: ꝛ ſic btūdo obm btificū p quēcūqȝ actū dicatur haberi hȝ qcqd recte vult: qꝛ eſt eminenter in illo: pp qd ſolū eſt recte volēdū: ꝛ in hoc hȝ oēm actū recte volē

G dū: cū ḡ ſumis ſub. q hec ꝛ illa opatio ſunt recte volēde in ſe. pȝ q nō recte ſumiẽ ſub maiori. ¶ Ad aliud dico ſicut diceẽ in ſeq̄nti qōne q habere ſumiẽ ibi p actu volēdi nō quocūqȝ: ſed pfecte ſequēte viſionē nudaꝫ: ꝛ qui tali actu hȝ qcqd vult: hoc eſt vnum qd eſt eminēter oē volibile: ille eſt beatus: ſed nō ſequiẽ .ḡ quicūqȝ vult qcquid vult eſt beatus: qꝛ p inferius pōt dari diffinitio vel deſcriptio ppria alicuius nō ſic p ſuperius: qꝛ pluribus cōuenit. vñ in forma eſt ɔñs ab inferiori ad ſup^ius cū diſtributione. ¶ Ad 3^m nego maiorē: qꝛ multa pñt eſſe diſtincta in aliquo ab alio: nec tñ qdlibet eoꝝ eſt de eēntia eius inquãtū diſtinctū eſt: ſȝ ſolū illud qd pmo ꝛ eēntialr diſtinguit: ꝛ ſi hic intelligas p hoc qd dicitur p ſe in maiori .ſ. eſſentialr ꝛ p ſe pmo modo. ɔcedo maiorē: ꝛ minor eſt falſa: qꝛ p ſolū actū volūtatis hoc mō p ſe diſtinguiẽ beatus a nō btō: de quo amplius diceẽ in qōne ſequēte de fruitione. ¶ Argumētum in oppoſitū pōt ɔcedi itelligēdo de btitudine ſimplr ipſius nature ꝛ de operatione quacūqȝ ſimplr beatifica .ſ. vtroqȝ mō imediationis attingēte imediate obiectū. ꝛ hoc apparet probabile cum ponētes beatitudinē eē in vtraqȝ opatione vel ambabus dicunt alteram earū per ſe ad alterã ordinari ꝛ p ɔñs nec vtraqȝ nec ambe ſunt vna perfectio vltima ſimplr ipſius nãe: quãuis vnica earuȝ ſit ſimplr vltima perfectio potentie.

Ric. hec di. arti. 1. q. 6. in fine.

a l. cum ali.

Queſtio. III.

V Truȝ beatitudo per ſe ɔſiſtat in actu intellectus vel voluntatis: Q̄ꝫ intellectus pbo. Jo. 17. Hec eſt vita eterna vt cognoſcãt ꝛc. ¶ P̄. Auguſtinus pmo de trini. c. penul. viſio eſt tota merces. ¶ P̄. 10. ethi. ex intētione pbat q felicitas ſubarū ſeparataꝝ cōſiſtat in ſpeculatione: ꝛ ex ħ concludit q noſtra felicitas eſt in ſpeculatione: qꝛ magis ſimiles illis pp̄ter ħ efficimur. ¶ P̄. j. ethi. Beatitudo eſt bonum ſufficiēs: ſed huius eſt viſio ſm illud Philippi. Jo. 14. Domine oſtēde nobis patrē ꝛ ſufficit nobis. ¶ Oppoſitū pmo de tri. c. 13. vel. 27. ſolo illo illuſtrari perfruiqȝ ſufficiet. ¶ P̄. Jbidē. c. 5. Beatus eſt q habet quicquid vult. ergo in opatiōe maxime volita maxime conſiſtit beatitudo. voluntas magis vult operationem ſuã q̄ȝ opationeȝ intellectus: qꝛ eſt pfectio ppria: ꝛ vnūquodqȝ magis appetit perfectionē propriaꝫ q̄ȝ illã que eſt p ſe alterius: lȝ aliquo mō ſit ſua. ¶ P̄. Auguſtinus primo de doctrina chriana. Summa merces eſt vt ipſo perfruamur. frui eſt actus voluntatis: qꝛ eſt amore inherere. ſumma merces nr̃a eſt beatitudo. ergo.

Cap. 10.

Cap. 10.

13

Cap. 6.

¶ Jn iſta

In iſta queſtione oēs tenētes btitudinē cōſiſtere in opatione cōcorditer tenēt ꝙ nō cōſiſtit niſi in opatione aliq̄ partis intellectiue vt diſtinguit̄ ꝯ partē ſenſitiuā: qꝛ ſola poᵃ īmālis

A pōt per opationē ſuā attingere pfectū bonū in quo ſolo vt in obō eſt btitudo: ſꝫ in cuius illarū poᵗᵉ opatione ſola cōſiſtat ſi ꝯſiſtit in vnica vel in qua ṗncipalius ſi ꝯſiſtit in ambabus: opiones ſunt. (Tho. pñti di. art. 1. q. 1. ſol. 2. q̄ſtiūcule 3.) ¶ Una ponit ꝙ in actu intell'is ṗncipal'r ⁊ eſſential'r ⁊ in actu voluntatis. ſicut in quadā perfectione extrinſeca ſupueniēte viſioni in qua eſt ſuba btitudinis. ¶ Rō ad h̄ eſt talis. btitudo vel eſt finis vltimus extra quē res ꝓ opationē ſuā ꝯtingit: aut finis vltimus itra. ⁊ illa eſt opatio illa ſola q̄ fini exteriori ꝓ ꝯiūgit. actus volūtatis neutro mō eſt finis vltimus. ḡ nec btitudo ſic vel ſic ꝯſiſtit in volūtate vt actus eius: lꝫ ſit in ipſa vt obm: qꝛ rō boni eſt obm volūtatis: ⁊ btitudo vt eſt finis vltimus maxīe hꝫ rōnē boni. minor ꝓbat̄ quo ad ṗmā eius ptē. tūꝫ qꝛ obm volūtatis eſt finis. ergo oē velle eſt qdā ordinari ad finē. tūꝫ qꝛ velle non pōt eē ṗmū volitū. ṗſupponit enim aliud a velle ṗus eē volitū: qꝛ actus reflexus ṗſupponit actū rectū terminatū ad aliud ab actū illius poᵉ aliogn oēt ꝓceſſus in infinitū. (a. l. huius.) ſile huic appet in intellectu: qꝛ itelligere nō eſt ṗmū itellectū: ſed aliqd aliud ab itelligere eſt ṗus qđ eſt obm actus itelligēdi recti. ¶ Scđa ps minoris ꝓbat̄: qꝛ opatio ꝓ ſe ꝯiungēs fini exteriori eſt ꝓ quā ſit ṗmo aſſecutio finis exterioris: actus volūtatis nō eſt talis: qꝛ volūtatis eſt vnus actus ante aſſecutionē finis. ſ. deſideriū: qđ eſt vt qdā motus ad nō habitū. alius eius actus eſt quedaꝫ ꝗetatio in fine. pꝫ ꝙ ꝓ ṗmū actū nō aſſeqnit̄ ṗmo finē: qꝛ caret illo qñ hꝫ illū actū. nec ꝓ ſcđm ꝓbat̄: qꝛ ille ſeqtur aſſecutionē. volūtas eniꝫ nō ꝗetat̄ mō aliter in re in quā ṗus tēdebat: niſi qꝛ ipſa alio mō ſe hꝫ ad illā rē nūc q̄ꝫ prius vel ecōuerſo. qđ ḡ facit voluntatē ſic ſe habere ad finē vt ꝗetet̄ in ipſo in quē ṗus itēdebat in illo vel ꝓ illud eſt vltima aſſecutio finis. talis eſt actus viſionis: qꝛ per illam ſit quaſi quidā ꝯtactus dei ad intellectū cū cognitū ſit in cognoſcēte ꝓ quē ꝯtactū ſic ſe hꝫ obm ad volūtatē vt ipſa poſſit nūc ꝗetari in eo qđ ṗus non potuit. ¶ Illud ꝯfirmat̄ ꝓ exēplū in appetitu ſēſitiuo: qꝛ ſi ſenſibile eſt finis extra. ſenſatio eſt finis intra: qꝛ ꝓ illā ṗmo hꝫ ſenſibile ſic vt in eo poſſit appetitus ſenſitiuus ꝗetari. apparet ēt in alio exēplo: qꝛ ſi pecunia eſt finis extra: poſſeſſio pecunie eſt finis intra: qꝫ quā ſequit̄ ꝗetatio volūtatis in pecunia dilecta. ¶ Cōtra iſtud. finis ex eſt ſimpliciter optimū ⁊ ſūme volēdū. ḡ iter ea q̄ ſunt ad ipſuꝫ qđ eſt ſibi imediatius eſt magis volēdū: ſꝫ velle eſt ſibi imediatius: qꝛ imediate tēdit in ipm vt in finē vltimuꝫ: cū finis vltimus: vt huiꝰ ſit ꝓpriū obm ipſiꝰ velle. ꝓbo maiorē. illud eſt magis volēdū volūtate libera qđ appetitui nāli nāl'r eſt magis appetēdū. huiꝰ eſt qđ ꝓpinquius eſt vltimo qđ ſimpl'r maxīe appetit̄ nāliter.

B ¶ P̄. Volūtas pōt velle ſuū actū ſicut itellectus itelligit ſuū actū: aut ḡ vult ſuū velle ꝓp itelligere: aut econuerſo: aut neutrū ꝓp alterū: ⁊ loquor de velle ordinato. non ṗᵐ: qꝛ ſm Anſ. li. 2. Cur deus hō. c. j. ordo ꝑuerſus eēt velle amare vt itelligeret. nec tertiū: qꝛ in ordinatis ꝓ ſe ad eūdē finē eſt ēt aliqs ordo iter ſe tanq̄ ad finē ſub fine. ergo ſcđꝫ. ⁊ h̄ vult Anſ. vbi ṗus. ¶ P̄. Si beatitudo extra ſit ſimpliciter ſūme volēda. ḡ illud maxime eſt btitudo itra ꝙ iter itrinſeca eſt ſūme volēdū. huiꝰ eſt aliqđ velle. plus eniꝫ appetit volūtas pfectionē ſui in fine vltimo q̄ꝫ perfectionē itellectus: ⁊ h̄ recte loquēdo de appetere libero ſic nāliter plus appetit appetitu nāli. ¶ Ad rōnes ḡ cōcedo ṗmā partē minoris. ⁊ ṗmam partē ꝯñis: ꝙ. ſ. actus

C volūtatis nō eſt finis oino vltimus ſeu extra: ſed nec ſic actus intell'is ſm coſtrū magis appropinquat ad ſimpl'r vltimū actus volūtatis. ſicut deducit ṗma rō de attingētia finis ⁊ ꝓpriū obiecti ꝓ illū actū. ⁊ tertia de maiori volibilitate iſtius actus. ⁊ ſcđa de rōne finis in iſto actu reᵘ actus itellectus. Nec ꝓbatiōes ad ṗᵃᵐ partē plus ꝓbāt dato ꝙ ꝯcludūt. nā actus voluntatis ſic eſt ordinari vel ordinabilis ad finē ſimpl'r qđ eſt imediatū ſibi in ordine eoꝝ que ſunt ad finē. actus intell'is ſi nō eſt ordinari: eſt tn̄ ordinabilis ⁊ mediate. ⁊ iō minus participans rōnē finis. ¶ Scđa ꝓbatio oſtēdit aliqd eſſe ṗus volituꝫ ipſa volitione. ⁊ ꝯcedo: qꝛ obm extra: ſed illud nō eſt intellectio ſaltē loquēdo de ṗus volito ſꝫ pfectionē: ꝗcqd ſit de ṗoritate ſm gnōnē: illa eniꝫ prioritas nō cōcludit aliqd ad ꝓpoſitū. ſ. ṗus volitū magis eē finē. ¶ Scđaꝫ

D ptem minoris nego. ad ꝓbationē ꝯcedo ꝙ ꝓ actū deſiderij q eſt abſītis nō eſt aſſecutio finis: ſꝫ ꝓ aliū actū. ſ. qui eſt amor rei ṗſentis eſt aſſecutio ṗmo loquēdo de ṗmitate pfectiōis: ſꝫ ꝓ actū itellectus ſit aliq̄lis aſſecutio ṗor ṗoritate gnōnis. nunc aūt ſm pħm. 9. metaᶜᵉ. poſteriora (Tex. co. 15.) gnōne ſunt ṗora pfectione: qđ veꝝ eſt de ṗori qđ eſt ſimpliciter imediatius vltimo: qđ vltimū eſt ſimpl'r pfectū. ita eſt hic. ¶ Cū ꝓbat̄ ꝓpoſituꝫ de ſcđo actu: qꝛ illa eſt ꝗetatio in fine: ⁊ per ꝯñs poſterior aſſecutiōe finis. dico ꝙ ꝗetatio pōt itelligi vel ꝓ delectatiōe ꝓprie dicta: que (10. ethi. c. 4.) eſt pfectio ſupueniēs opationi: ſicut pulchritudo iuueni: ⁊ ita itelligit aliq rōnē iſtā quaſi opio iſta ponat voluntatē reᵘ obiecti ṗſentis nō hīere niſi delectationē conſeqnētē viſionē itell'is. Et ſi ſic accipiat̄ ꝗetatio ꝓ delectatione (Vide R. l. di. pñti ar. 1. q. 6) ꝯcedo ꝙ ipſa ſeqtur aſſecutionē finis nō ſolū ṗmā gnōne ſed pfectione: qꝛ ſequit̄ actū amādi vel fruēdi fine viſo q eſt vere actus elicitus volūtatis. falſuꝫ eſt aūt ꝙ volūtas circa obm amabile pñs nō eliciat actum aliquē: ſꝫ tm̄ hēat delectationē paſſionē. Dicit enim Augᵘˢ

E 9. de tri. c. viij. appetitus inhiātis ſit amor fruentis. Ille aūt appetitus ſiue deſideriū nō eſt tm̄ paſſio. tūꝫ qꝛ paſſionibus nō meremur nec laudamur nec vituꝑamur. 2. ethicoꝝ. (Cap. 5.) In ſcđis ēt deſiderijs ꝯſiſtit maxima pars meriti ⁊ laudabilitatis iuſtoꝝ i via. tūꝫ qꝛ obto eodē pñtato qñqꝫ volūtas elicit deſideriū inteñſius qñqꝫ remiſſius ſm ꝙ ex maiori conatu ⁊ ex minori elicit. rōnale ēt eſt ꝙ ſi in deſiderādo volūtas elicit actū ſic dictū eſt. ā. lib. 2. di. 25. ad qđ eſt auctās Augᵘˢ de ci. 12. c. 6. de duobus (q. vnica poſt oppoᵐ.) ſil'r affectis. ⁊ Anſ. 4. de ꝯcep. virgi. ꝙ ēt circa finē pñtē eliciat actū: qꝛ ſi agnoſcēdo mouet ſe in nō habitū, rōnabile eſt ꝙ agnoſcēdo ꝗetet ſe in illo pñte. ſi ḡ alio modo accipiat̄ quietatio ꝓ actu elicito a volūtate quietatiuo: qui. ſ. imediate cōiūgit fini vltimo: vt in ipſo eſt quies vltima. ꝯcedo ꝙ illa quietatio eſt ſecūdus actus voluntatis: ſed nego ꝙ ꝯſequat̄ ṗmā aſſecutionē finis. ṗmā inquā ṗmitate pfectionis: imo eſt ſic ṗma aſſecutio. ſequit̄ tn̄ aliquā aſſecutionē. hoc eſt pñtiaꝫ ipſius obiecti fruibilis.

F q̄ pñtia eſt ꝓ actū intell'is: loquēdo aūt de ſic obiecti ṗma aſſecutione. ſ. de ṗma pñtia obiecti vt voluntas ſe poſſit quietare in illo ꝓ actū ſuū: nego illā opationem eſſe finē vltimū intra ꝓ quā eſt ṗma aſſecutio finis extra: qꝛ opatio ſic ṗma aſſecutiua nō cōiūgit imediate fini extra: excludēdo oēm mediationē alterius propingoris illi fini. ¶ Si cōtra hoc adducat̄ illa ꝓpoſitio: quia (a. l. probatio.) voluntas nunc pōt quietari ṗus nō. ergo aliter ſe habet ad finem: vel ecōuerſo nūc q̄ꝫ prius. ¶ Reſpōdeo ꝯſequētia nō valet: ſed ſufficit ꝙ aliqua potētia prior in operando ipſa volūtate al'r ſe habeat ad obiectū eius. ſ. alteritate poſita. volūtas pōt in actum in quē prius non potuit nō alteratiōe ſui: ſed illius prenꝫ in agēdo. ¶ Bce

uiter ergo pma pars deductionis nõ eſt ↄtra aliquã opi-
nionẽ:qꝛ nulla ponit actũ voluntatis create eſſe deũ:nec
ſcḋa pars de pmo actu voluntatis.ſ.de deſiderio eſt ali-
cubi dubia. Reſtat ergo vis in hoc ſi aliqs actus volũta
tis alius a deſiderio poſſit eſſe pma cõſecutio finis vlti-
mi.ꝛ ꝓbatio ibi adducta de getatione fallit ſm equoca-
G tionẽ.ſi eniꝫ accipiaꝛ̃ getatio ꝑ delectatiõe ↄſite opatio-
nẽ pfectã.ↄcedo ꝙ illã quietationẽ ꝑcedit pfecta cõſecu
tio finis.ſi aũt accipiaꝛ̃ getatio pro actu getatiuo in fine:
dico ꝙ actus amãdi q nãliter ꝑcedit delectationẽ getat
illo modo:qꝛ potẽtia opatiua nõ quietaꝛ̃ in obiecto niſi
per opationẽ pfectam ꝑ quã attingit obm.ꝛ tũc illa ꝓpo
ſitio.quietationẽ in obiecto ꝑcedit aſſecutio obiecti pri-
ma.i.pfecta.falſa eſt.hꝫ tamẽ apparẽtiam veritatis ex
cõparatione ad motũ:quo mobile aſſequiꝛ̃ terminum:ꝛ
ad quietẽ in illo termino. Si quidẽ motus ad terminũ
ꝑcedit quietẽ in termino:ſꝫ hec cõparatio ad ꝓpoſitum
nõ valet:qꝛ eadẽ opatio hic eſt aſſecutiua pfecte ꝛ quie-
tatiua:qꝛ quietatio eſt in pfecta aſſecutione obiecti.ꝛ vlr
tales ſimilitudines ex motibus applicãdo ad opationes
nõ valẽt:ſed opꝫ relinquere quicqḋ impfectionis eſt in
motu:ſicut eſt hec diſtinctio eius a gete.ꝛ per oppoſitũ
in opatione ſunt iſta vnitiue aſſecutio obiecti quaſi ꝑ mo
tũ vel magis tẽdentia in ipſum:ꝛ quietatio in obiecto:ſi-
quidẽ tendẽtia talis in ipm quietat in ipſo. ¶ Et ſi nega
tur omnis opatio voluntatis circa obm pſens alia a de-
lectatione:h̄ eſt irrõnabile:qꝛ ſi voluntas eſt operatiua
circa obm abſens impfecte tamẽ cognitum:qꝛ obſcure:
multo pfectius poterit opari circa obiectum pfecte pñs
qꝛ viſum. ¶ Si arguiꝛ̃ volũtas põt nunc getari in obo
pus.nõ ergo aliter ſe habet ad obm volibile nũc ꝙ̃ pus.
¶ Rñ°.ↄñia nõ valet:ſꝫ ſufficit ꝙ aliqua potẽtia alia
H prior in operando aliter ſe habeat ad obm ꝙ̃ prius:nec
mirum qꝛ potẽtia que in opando requirit aliaꝫ operãtẽ
nõ eſt omnino in potẽtia propinqua ad opandũ niſi illa
alia opante. ¶ Si arguitur ſaltẽ per illud nouũ ꝑ qḋ vo
luntas nũc põt getari.tunc nõ potuit.ꝛ hoc nõ niſi qꝛ eſt
aſſecutio finis ꝛ prior ꝙ̃ ipa quietatio volũtatis:pꝫ ergo
ꝙ in illo alio actu eſt pma aſſecutio finis. ¶ Rñ°.verũ
eſt prima pmitate generationis nõ pmitate pfectionis.
beatitudo aũt eſt aſſecutio prima pmitate pfectionis.
¶ Et ſi omnino ante quãcũqꝫ quietationẽ potentie ar-
guas habitionẽ vel aſſecutionẽ finis ꝑcedere:qꝛ.ſ.potẽ-
tia nunc põt operari pus nõ potuit:qḋ nõ eſt ſine aliqua
mutatione que nõ eſt niſi ad habitionẽ obiecti.ſequitur
ꝙ in nulla opatione etiã intellectus poſſit eſſe pma aſſe-
cutio obiecti:ꝛ ita nec hābitudo.ꝛ tũc illa ratio vadit ad
illaꝫ opinionẽ ꝙ btĩtudo non eſt in opatione:ſed in ali-
qua habitione obiecti precedente omnẽ operationẽ de
qua dictum eſt in prima queſtione.

Juxta hoc quaſi ex latere queriꝛ̃ que potẽtia ſit nobilior. ¶ Ad iſtam qõneꝫ ex mul-
Tho.i.p.ſū. q.82.arti.3. tis medys arguiꝛ̃ ad vtrãqꝫ partẽ.vnum mediuꝫ eſt ex
obiecto pro intellectu ſic verũ eſt ꝓpinquius enti ꝙ̃ bo-
nũ.ergo pfectius. ¶ Pro volũtate ſic.ratio boni eſt no-
bilior qꝛ eſt bona ꝑ eẽntiam:verum aũt eſt bonũ ꝑ par-
ticipationẽ. Similr bonum vle eſt nobilius bono parti-
Uide Hen. quolí.1.q.14 culari.verũ eſt quoddã bonũ:qꝛ bonũ intellũs. ¶ Hoc
mediũ pro neutra opinione videtur eẽ efficax:qꝛ maior
vtrobiqꝫ videꝛ̃ falſa:qꝛ iſta nõ ſunt realr diſtincta ve-
rum ꝛ bonũ ꝛ per ↄñs neqꝫ vnũ realr nobilius altero.ſi
aũt dicatur vnũ nobilius altero ſm rationẽ:intelligẽdo
rationẽ pro cauſato ab intellectu.hec eſt relatio rationis
per intellectũ comparantẽ iſta ad alia.hec nobilitas nõ
I facit ad propoſitũ:qꝛ relatio rationis nõ eſt formalis ra-
tio pmi obiecti intellectus vel volũtatis. ¶ Similr ad Uide verre. in p° di.3.q. vltima.
que fiet iſta cõparatio:ſi ad pſonas diuinas filium.ſ.cui
correſpõdet verũ in ente:ꝛ ſpiritum ſanctũ:cui correſpõ
det bonũ ꝑſone diuine nõ habẽt diriam nobilitatis. Si
aũt comparenꝛ̃ ad poſteriora:puta ad actus quoꝝ ſunt
obiecta iam eſt circulus in arguẽdo. Si aũt ponanꝛ̃ dif-
ferre ratione reali ſicut dictũ eſt de attributis in primo
libro.tunc bene põt ſaluari aliqua nobilitas in vno ſm
ꝓpriam rationẽ eius reſpectu alterius:ꝛ hoc ante actus
intellectus:qꝛ ſicut eſt diſtinctio inter aliqua alterius ra
tiõis:ſic eſt etiã inequalitas.maxime ſi ſit diſtinctio qḋ-
ditatiua nõ hypoſtatica ꝛ inter abſoluta:ſꝫ forte nec ve-
rũ nec bonũ vltra ens dicũt rationes abſolutas.minor ẽt
vtriuſqꝫ rationis eſt dubia quantũ ad illam partẽ ꝙ bo
num eſt obiectũ volũtatis.falſa aũt quantum ad illũ ꝙ
verum eſt obiectũ intellec9:ſicut dictũ eſt in primo li-
bro diſt.3.q.3.tã ergo maior ꝙ̃ minor requirunt ꝓlixio- di.8.q.4.
rẽ diſcuſſionẽ ꝙ̃ ad preſentẽ qõnem ſpectet.pro neutra
ergo parte ponẽda valet hoc mediũ. ¶ Ad ratiões ergo
ex illo medio ſumptas. Ad primã inferꝛ̃ oppoſitũ:qꝛ ſi-
cut ens eſt potẽtiale reſpectu cuiuſcũqꝫ rationis ſpecia-
liſsta ꝓpinquis ſibi erit potẽtialius. ¶ Sed cõtra hec.
ratio entis ꝑciſe accepta eſt nobilior quacũqꝫ ratione ſu
peraddita ꝑciſe accepta ſicut rõ ſubiecti eſt nobilior ra
tione paſſionis.ergo qḋ ſibi tanqꝫ pfectiſſimo eſt ꝓpin-
quius illud eſt pfectius.vnde falſum eſt ꝙ ens ſe hꝫ ad
alia ſicut materia ad formã:ſed magis in potẽtia quaſi
actiua ſicut ſubiectũ ad paſſionẽ. ¶ Aliter diciꝛ̃ ꝙ pfe-
ctiſſimo põt aliquid eẽ ꝓpinquius in vno ordine ꝛ aliud
in alio ordine ſicut ſubſtãtie imediatior eſt quãtitas in
vno ordine ꝙ̃ qualitas:ꝛ̃ qualitas eſt pfectior:ꝛ ꝑ ↄñs K
ꝓpinquius in alio ordine.illud aũt eſt ſimplr pfectius:
qḋ in ordine nobiliori vel ſm cõditionẽ nobiliorem eſt
ꝓpinquius pfectiſſimo.ſicut bonũ eſt ꝓpinquius enti in
ordine cõicandi pfectiones ſiue finalr terminãdi ꝛ com
plẽdi pfectionẽ alterius.iuxta qḋ bonũ vno mõ dr cõi-
catiuũ ſui ſm Augũ pmo de doctrina chriana. Alio mõ
finis.2° phyſi.ꝛ 5.meta°.ꝛ pmo ethi.ſꝫ verũ ſit propin- Tex.cõ.31.
quius enti in ordine ad potẽtias opatiuas circa totũ ens. Tex.cõ.3. Cap.i.ꝛ ide.
¶ Ad rõnẽ in ↄtrium primo inſtaꝛ̃:qꝛ ſilr poſſet argui
de vero.nã verũ eſt verũ per eẽntiã.bonũ aũt eſt verũ
ꝑ participationẽ.ergo verũ verius:ergo ꝛ maius:ꝛ ſic ar
guit Augꝰ negatiue.8.de trini.c.2.ſi nõ verius nec ma
ius:vbi nõ eſt locus niſi a cõuertibili. ¶ Ideo reſpon-
deo ꝙ oĩa iſta tranſcẽdentia denominãt ſe mutuo.ꝛ iõ
equalis pfectionis eſt eẽ eſſentialr verũ:ſicut eſt eẽ eſſen
tialiter bonũ:niſi ꝓbeꝛ̃ ꝙ rõ veri eſt nobilior rõne bo-
ni:ꝛ ecõuerſo. ¶ Alia reſpõſio realior ꝙ ly magis põt
referri ad inherẽtiã vel ad pdicatũ.inherẽtia ſequiꝛ̃ idẽ-
titatẽ extremoꝝ.ergo qḋ eẽntialr ineſt:magis ineſt ꝓut
determinat inherẽtiam vel idẽtitatẽ:nõ autẽ prout de-
terminat extremũ inherẽs.exẽplũ:albũ nõ eſt albius ꝙ̃
hõ qui eſt albus. ¶ 2° arguiꝛ̃ ex habitu:qꝛ actus eſt no-
bilior ad quẽ diſponit nobilior habitus.aliqs habitus i-
tellectus eſt nobilior quocũqꝫ habitu voluntatis:qꝛ ſm In ꝓhemio.
phm pmo meta°.ſapia eſt nobiliſſimus hitus.ꝛ idẽ 3.6. Cap.8.
ethi.ꝛ expreſſe.10.nullus aũt habitus volũtatis eſt nobi Cap.8.ꝛ ide
lior apud phm iuſtitia vel ſaltẽ amicitia.de qbus pꝫ ꝙ
lõge ſunt infra ſapientiã ſm ipſum. ¶ Cõtra.i.ad Cor.
13. Maior horum eſt charitas.ꝛ Auguſtinus.15.de triñ.
c.19. In donis dei nullũ eſt maius donum charitate nec
equale.pꝫ de dono alterius rationis. ¶ Reſpondeꝛ̃ ad Tho.l.4.vbi ſupra.
Aplm ꝛ Augm.ꝙ intelligũt pro ſtatu vie:ſed pro ſtatu
patrie lumẽ glorie eſt nobilius.hoc ꝓbatur:qꝛ illud eſt
pfectius:cui propter pfectionẽ ſuã repugnat competere
impfectio

impfectio q̄ʒ illud cui pp̄ter impfectionē ſuam nō repu
gnat.lumē glorie pp pfectionē ſuā repugnat in eē viato
ri:nō aūt charitati.¶ Cōfirmaṫ.pfectius eſt qḋ diſtin-
guit pfectū ab impfecto illo qḋ eſt cōe vtriqʒ.lumē glie
diſtinguit cōprehēſorē a viatore.charitas eſt cōis.¶ Cō
tra illā rñſionē arguiṫ.ṗ p auctē Hugonis ſup angelica
Vide Var.ʒ Ric.vol.8. hierarchia.c.7.ſup illud Dionyſij.ſup acutū ſup feruidū
L ʒ dilectio ſupeminet ſcie.vñ ʒ ſupmuſ ordo denoiaṫ ab
ardore pp̄rimus ſibi a ſcia.¶ P̄.Per rōnē pfectiſſimus
habitus volūtatis in via pficit eā ſm capacitatē quā hʒ
p nūc.g̊ ſi ille eſt nobilior quocūqʒ habitu intellc̄s capa-
citas volūtatis p via eſt maior vel aliquid maius q̄ʒ ca-
pacitas intellc̄s.ergo ʒ p pria:qꝛ vel eadē capacitas hic ʒ
ibi loquēdo de capacitate remota q̄ eſt ſm gradum nāe
capacis:vel illa ibi correſpōdebit pportionalr iſti hic loqn
do de capacitate ppinqua:qꝛ capacitas pria nō pōt to-
taliter ſatiari niſi p aliqd pportionalr pficiēs eā.g̊ non
niſi p nobili⁹.ſi illa eſt ad aliqd nobilius.¶ Hoc mediū
videṫ magis ꝯcludere p volūtate:maxime loquēdo de
habitibus iſuſis qui diſponūt ad btītudinē illā verā de
qua loquunṫ theologi.¶ Ad auctēm phi poſſet dici q
lʒ ſapia eēt nobilior habitus acqſitus:nō ſequiṫ q diſpo
nat ad nobiliorē actū:loquēdo de actu ſupnāli cuiuſmo-
di eſt btītudo.¶ Sʒ ꝯ.volūtas eſt po⁹ habitualis p ha-
bitū acqſitū ſicut intellectus.g̊ habitus volūtatis ſupmus
acqſitus pōt excedere ſapiam ſicut ſupmus iſuſus in vo
lūtate excedit ſupremū iſuſuʒ intellectui.¶ Poſſet aliter
dici q phs cōiter nō diſtinxit intellectū a volūtate in rō-
a.l.aute. ne pncipij opatiui ſine opatione ad extra.vñ p eodē hʒ
pn̄[m] diſtinctū ꝯ nā nūc vocat artē vel intellectū nūc p-
poſitū.Silr neqʒ in opatione ad ītra rc̄⁹ finis.vñ ʒ illā
ſpeculationē ſapiētie nō diſtinguit a dilectione:ſʒ magis
ſpeculatio illa icludit dilectionē vel ſaltē nō aſſerit itel-
lectionē nō poſſe ſufficere ſine volitiōe:qꝛ vt diſtinguiṫ
de altero actu qui eſt min⁹ manifeſtus nec affirmat nec
negat.¶ Tertiū mediū eſt ex cōparatione act⁹ ad actū.
ṗ ſic.cā equoca efficiēs eſt nobilior effectu.actus intelle-
ctus rc̄⁹ finis eſt cā act⁹ volūtatis:qꝛ h̄ poſito poniṫ ille:
ʒ amoto amoueṫ:ʒ q equocatio pʒ.¶ Cōtra ex eodē
medio volūtas impat intellectui.g̊ actus volūtatis eſt cā
efficiēs equoca rc̄⁹ intellectionis.¶ Cōfirmaṫ p Anſel.
de ꝯcep.vgi.c.4.vbi dicit q volūtas mouet ſe ꝯ iudiciū
aliaꝝ po[tentiarum]:ʒ q oēs alias mouet ſm iperiū ſuū.ʒ Augu.
Tex.cō.15. 19.de ciui.c.14.dicit q volūtas vtiṫ oībus alijs poten-
tijs.¶ P̄.9.meta[ph].poſterius gn̄ōne eſt pus pfectione.
volitio eſt poſterior gn̄ōne:nec h̄ ſolū:ſʒ hʒ rōnem finis
rc̄⁹ intellectionis ſm Anſel.lib.2.Cur deus hō.c.pmo.ʒ
Aug[us].19.de ci.c.14.Hoi rōnalis aia ineſt vtēe aliquid
contēpleṫ.ʒ ſm h̄ aliqd agat:ʒ poſt vt aliqd vtile cogno
ſcat:ʒ ſm eā cognitionē vitā moreſqʒ cōponat.¶ Rñ⁹.
nec actus intellectus eſt totalis cā actus volūtatis:ſʒ par-
M tialis cā ſi eſt aliqua nec ecōuerſo volūtas eſt totalis cā
intellectionis.maior aūt illa vera eſt de totali cā effectiua
equoca:ʒ ſi de partiali hoc erit de cā ſupioris ordinis:ʒ
h̄ mō volūtas imperās intellectui eſt cā ſupior rc̄⁹ actus
eius.Intellectus aūt ſi eſt cā volitionis eſt cā ſubſeruiēs
volūtati tanq̄ʒ hn̄s actionē pmam in ordine gn̄ōnis.ʒ iō
iſtud mediū ꝯcludit pbabilr p volūtate.p intellectu ni-
hil.¶ Qꝛ aūt itellectio nō ſit totalis cā volitionis:pʒ.qꝛ
cū pma itellectio cauſeṫ a cā mere nāli:ʒ itellectio ſit nō
libera:vlterius ſili neccītate cauſaret qcqd cauſaret.ʒ ſic
qñocūqʒ circuli fierēt in actibus itellectus ʒ volūtatis:
totus pceſſus eēt mere neccītate nāli:qḋ cū ſit icōueniēs
vt ſalueṫ libertas in hoīe opʒ dicere poſita intellectione
nō habere cām totalē volitionis:ſʒ pncipaliorē reſpectu
eius eē volūtatē que ſola libera eſt.¶ Ad pbationē po a.l.poſtea.
ſitā poniṫ rc̄.illḋ ans negatū eſt li⁹.j.diſ.j.q.4.¶ Aliter
arguiṫ.illud eſt melius qḋ ſine alio eēt eligibilius:ſʒ itel
lectio ſola eſt eligibilior volitione ſola:qꝛ itellectio ſola
eēt actus pfectus ʒ pprius nāe intellectuali:volitio ſola
nō eēt niſi quedā iclinatio ſicut grauis ad cētrū.¶ Cōtra.
ex eodē eligibilius eſt quo hn̄s eſt ſimplr bon⁹ illo quo
hn̄s nō eſt ſimplr bonus:ſʒ.11.de ciui.c.28.neqʒ vir bo-
nus merito dr̄ qui ſcit qḋ bonū eſt:ſʒ q diligit.ʒ ex h̄ con
cludit ibi q in hoībus qui recte amant:ipſe amor magis
amaṫ:qḋ eſt ꝯ hic intēta.¶ P̄.In bonis que nō icludūt
ſe illud eſt eligibilius cuius oppoſitū eſt odibilius:ſʒ ꝑ- N
ſcindēdo iſta qñō nō icludūt ſe oppoſitū itellectiōis nō
pōt eſſe ita odibile ſicut oppoſitū dilectionis.h̄ pbaṫ ṗ
de oppoſito ꝯrie:qꝛ nulla ignorātia dei ēt ifidelitas pōt
eē ita odibilis ſicut odium dei ſi poſſet voluntati ineſſe.
¶ Scḋo de oppoſito ꝯdictorie:qꝛ nō diligere deuʒ eſt
vitupabile ʒ pctm̄:qñ.ſ.pōt haberi potētia propinqua:
qꝛ actu itelligēs deuʒ ʒ nullo mō diligēs peccat:ſilr actu
cogitās pctm̄ ʒ ſine oī diſplicētia:peccat:nō itelligēs aūt
qñ tñ eſt in po[tentia] ppinqua ad itelligēdū nō eſt vitupabi-
le nec pctm̄.hoc mediū pbabiliter ꝯcludit p volūtate.
¶ Ad rōnē p itellectu rñdeo ſi dilectio ſola eſſet nō eēt
tñ iclinatio nālis ſicut grauis ad cētrū:ſed eēt opatio p-
pria nāe itellectualis.q enim nūc ſit opatio ʒ talis opa-
tio nō hʒ formalr ab itellectiōe:ſʒ ꝯcomitanter.¶ Ali-
ter arguiṫ.pfectius eſt qḋ in pfectione min⁹ depēdet:qꝛ
depēdere eſt impfectionis.actus itellectus nō depēdet
a volūtate:ſʒ ecōuerſo.¶ Rñ⁹.poſteriora gn̄ōne depen
dēt a pori⁹b⁹:ʒ tñ ſunt pfectiora.9.meta[ph].ſilr finis in eē Tex.cō.15.
depēdet ab eo qḋ eſt ad finem:ʒ nō ecōuerſo.forma ēt a
mā:ʒ nō ecōuerſo.q̄litas ēt corporalis a qn̄titate.inm̄
ſm illos q ꝯdictio eſt eē albedineʒ ſine ſupficie:ʒ tñ in
oībus iſtis eſt oppoſita maior vera.ʒ vlr in iſtis gn̄ōni-
bus vbi eſt depēdētia ad aliud pus ordine gn̄ōnis.verū
eſt tñ q ſimplr pfectū eſt oino indepēdēs:qꝛ ſicut eſt p-
mū pfectione:ita gn̄ōne.9.meta[ph].omneʒ po[tentiam] precedit Tex.c.13.ʒ.15.
actus tpe:qꝛ ʒ ſi ſit circulus in poritate actus ad po[tentiam]:ʒ
ecōuerſo:tñ ſtatus eſt ad eū qui eſt ſemp mouēs primū:
ſʒ vbi due pmitates nō ꝯcurrūt oppoſita maior cōis ve
ra eſt.¶ Silr poſſet dici q intellc̄s depēdet a volitione
vt a cā ptiali:ſʒ ſuperiori.ecōuerſo aūt voluntas ab in-
tellectione vt a cā partiali:ſed ſubſeruiēte.¶ Aliter ſic.
actus intellectus eſt purior:qꝛ nullā impuritatem ꝯhit ab
obiecto:qꝛ intelligere malū nō eſt malū:ſed actus volū-
tatis ꝯhit ipuritatē:qꝛ velle malū eſt maluʒ pter h̄ alia
eſt impuritas in volitione:qꝛ eſt motus aie ad rē in ſe:i-
tellectus nō ſic:ſed eſt rei ad aiam vel rei vt eſt in aia.ex Tex.c.62.ʒ [...]
pmo de aia.ʒ.6.meta[ph].verū ʒ falſum ſunt in aia.bonuʒ Idē.2.de aia c.28.2.topi.
ʒ malum in rebus extra.¶ Cōtra.ex pmo topicoꝝ.illḋ c.24.
eſt purius ʒ melius cuius corruptio eſt ipurior ʒ peior:
ſed corruptio volitionis eſt talis:qꝛ malū velle p ſe ma
lū eſt:nō ſic intelligere.¶ Et ſimilr illa rō peccat duplr.
vno mō:qꝛ debet cōparare intelligere corruptuʒ qḋ eſt
falſum ad velle corruptū qḋ eſt malum.ʒ tūc cōcludiṫ
ppoſitum p rōnem iā dictā.alio modo:qꝛ circa qḋcūqʒ
obiectū pōt volūtas habere bonū actū ſicut intellectus:
pōt enim hn̄ odire malū ſicut intellc̄s bene intelligere
malum eſſe odiēdum.¶ Si tandē accipiaṫ iſta ppoſi-
tio.ille actus eſt impurior qui reddiṫ impurus ex impu
ritate obiecti.¶ Rñ⁹.actus itellectus eſt talis q nc̄io
eſt falſus ex eo q eſt falſi obiecti:actus autēʒ volūtatis
nō eſt impurus.i.malus:qꝛ eſt obiecti mali niſi cōcomi-
tāter.¶ Qꝛ ſi dicas actū volūtatis eſſe impurū ex obiecto
impuritate malitie:nō ſic actū intellectus.h̄ nō ꝯcludit:

Tho.1.p.ſũ. q.82.artic.3. 3.topi.c.4.

qꝛ tūc actus ſenſus eſſet nobilioꝛ actu voluntatis:qꝛ minus ipurus ſic. ❡ Scḋa rō.ſ.de tēdentia in rē in ſe ↄcīdit oppoſitū ꝑmo dictis eoꝝ:qꝛ cōcedūt ꝙ actus voluntatis reſpectu ſuperioꝝ ipſa volūtate eſt nobilioꝛ actu intell'ſ.ex hoc ſequit̃.ǧ ille in gñe eſt nobilioꝛ iſto in genere:qꝛ ſi optimuꝫ eſt nobilius optimo:ꝛ genus genere: vel ſpēs ſpē:tota enim ſpēs vna eſt ſupioꝛ quacūqꝫ alia ſpē tota. ❡ Scḋo actus nō eſt perfectioꝛ:niſi qꝛ ↄiungit obto pfecto.actus aūt volūtatis cōiūgit rei in ſe vt in ſe eſt.actus aūt intell'ſ nō niſi rei vt eſt obm̄ in cognoſcente.obiectū aūt btīficuꝫ ſimplr̄ eſt nobilius in ſe ꝙ̄ vt eſt in cognoſcēte.ǧ actus volūtatis coniūgit obiecto beatifico ſimpliciter ſub nobiliori rōne. ❡ Ad auc̄tez Ariſt.6.

O

meta^{ce}.dico ꝙ tam cognitio intuitiua ꝙ̄ dilectio ſequēs tēdit in obiectuꝫ vt eſt exñs in ſe.cognitio aūt abſtractiua ꝛ dilectio ſequēs tēdūt in obiectū hñs eē cognituꝫ:iō in h nō eſt dr̄ia iter intell'm ꝛ volūtatē:qꝛ vtraqꝫ potētia pōt tēdere in obiectū ſuū vt in ſe:ꝛ in obm̄ vt hꝫ eſſe diminutum in intellc̄:tñ pħs cōiter loquebat̃ de intellectione abſtractiua ꝛ de volūtate vt eſt deſideratiua:quo tendit in rē nō iā exñtē:ſed futuram:ꝛ hoc vt in terminū actus deſiderij ſeu effectū:in eadē aūt rē vt obiectuꝫ nō tendit niſi vt habet eſſe in intellectu:qꝛ quando deſideratur nullum aliud eſſe hꝫ ſm̄ ꝙ poſſit obijci.

Ad rationes principales. ❡ Ad primam dico ſm̄ ꝙ dcm̄ eſt in q̄one prima diſ.

Tex.cõ.39.

ꝓcedenti.12.meta^{ce}.actus intellectus eſt vita:ꝛ vita eterna ſi eſt actus eternus.ſi accipias ꝙ eſt vita eterna beata hoc nō eſt in euāgelio:ſꝫ addit̃ ibi:addo vt cognoſcāt te ꝛ amēt.nec magis eſt ſcḋa additio ↄtra textum ꝙ̄ prima. ❡ Ad aliud qḋ eſt Aug.ↄcedo ꝙ viſio eſt tota merces

a.l.ſcḋluc̄rius

hominis intelligētie:ſed nō ſumma merces totius hominis:ꝛ ſic poſſunt gloſari multe auc̄tes ſonantes ꝓ intellectu ꝙ intelligunt̃ de ſuprema potētia vel de nā ſm̄ potētiam:non aūt de ſimplr̄ ſuprema pfectione nature. ❡ Ad illud de habitu pꝫ in ſcḋa via que ꝓcedit ex medio

P.

ſumpto ex habitu. ❡ Ad aliud dico ꝙ dilectio eſt bonū magis ſufficiēs ꝙ̄ intellectio:qꝛ eo habito habens minus eget. ❡ Ad ꝓbationē minoꝛis dicō ꝙ dcm̄ Philippi itelligēdū eſt quātū ad iſtitutionē fidei de trinitate.hāc.n.tūc nō cōplete itellexerat:frequēter enīꝫ audierat ſermonē de pře:ꝛ iō ↄcepit ꝙ pře ſibi oſtēſo ſufficiēter capet ꝛ alij cū eo veritatē fidei de trinitate.nō aūt loquebat̃ de viſiōe btā q̄ſi illa ꝑ ſe ſufficeret ſine dilectione.ſicut appet ꝑ rñſionē xp̄i.tāto tpe vobiſcum ſuꝫ ꝛc̄. philippe q videt me q̄ſi dicat ſi iā me ſm̄ veritatē vidiſtis ēt pfecta viſione fidei.ꝛ pꝛēm meū ſili viſione vidiſtis.nō aūt intellexit ꝙ apli vidiſſent eū viſione btīfica.iā enim ſupponeret eos fuiſſe beatos. Qō.V.

Utrum beatitudo ſimplr̄ cōſiſtat in actu qui eſt fruitio:Ꝙ nō.ille nō diſtinguit beatū a nō beato:qꝛ competit ēt viatoꝛi ex diffinitiōe frui. ❡ Rñ^o.viatoꝛ tñ hꝫ deſideriū qḋ eſt reſpectu non habiti.ꝛ ideo nō fruit̃. ❡ Cōtra.non minus vult viatoꝛ deo

a.l.magis.

bonū qḋ ſibi ineſt ꝙ̄ cōpꝛehēſoꝛ.ergo non minus habet actū amoꝛis amicitie reſpectu boni habiti ab amato ꝙ̄ cōpꝛehēſoꝛ:frui aūt eſt actus amicitie nō cōcupiſcentie. ❡ ꝓ.Nō habēs charitatē ſi nude videret eēntiam diuinam:ꝙ nō includit ↄdictionem:pōt ea frui ꝛ tamē ſine charitate nō pōt eſſe beatus.15.de tri.c.9.Charitas ſola eſt que diuidit iter filioꝝ regni ꝛ ꝑditiōis. ❡ ꝓ.Omnia inferioꝛa natura intellectuali ſuo modo:hoc eſt ſm̄ quid beatificant̃ in cōpletione actus ↄcupiſcēdi.ǧ ꝛ volūtas in ſimili actu:lꝫ pfectioꝛ:ſꝫ fruitio nō eſt aliqs actus cōcupiſcēdi. ❡ ꝓ.Tertio ſuccedit ſpei.ǧ eſt actus voluntatis.ergo in illo eſt beatitudo:qꝛ voluntas ſm̄ ſe eſt potētia ſm̄ quā beatificat̃ natura intellectualis: ſed tertio nō eſt fruitio. ❡ Oppoſitum.primo de doctrina chriſtiana.c.6.ſumma merces eſt vt eo perfruamur. 25

Ad queſtionem ſunt due ↄcluſiones.prima ꝙ in ſolo actu q eſt fruitio conſiſtit beatitudo ſimplr̄ nature intellectualis.ſcḋa in qua fruitione:qꝛ nō in omni. ❡ Pꝛima oſtēdit̃ diuiſione ſic: in genere nō eſt niſi duplex actus volūtatis velle ꝛ nolle.velle ēt eſt duplex in gñe:aut ꝓpter volitū ſiue ꝓpter bonū volitū:aut ꝓp volentē vel ꝓpter bonū volētis.primū velle dicitur eſſe amoꝛis amicitie.ſcḋm amoꝛis concupiſcentie.ꝛ ſolum primum velle eſt frui:qḋ eſt amoꝛe inherere propter ſe.Lamatum.

A

❡ Cōtra qḋ nō eliciat̃ a volūtate effectiue:tum qꝛ voluntas beatificaret ſeipſam qꝛ ꝑmium eſt qḋ premiante confertur premiato.tum qꝛ actus gratuitus dilectionis eſt de ſe meritoꝛius:qꝛ eiuſdem rōnis cū meritoꝛio qḋ ſignificat ſe apud illum quē ſic diligit:lꝫ propter ſtatum non mereat̃ nihil qḋ eſt pōt eſſe meritum quantum eſt de ſe eſt eſſentialiter premium.Tum qꝛ intenſioꝛ actus fruitionis ſaluat̃ ſi ſit a deo:ꝓbat̃ in generali:qꝛ ad maiorem perfectionem eſt capacitas paſſiua in creatura ꝙ̄ virtus actiua ꝛ ſpecialiter de aīa chriſti.

❡ Cōtra illā ſcḋam obijcit̃ ꝑ illud.9.de trini.c.viti.appetitus inhiātis fit amoꝛ fruētis.appetitus inhiātis pꝛiter ad amoꝛē ↄcupiſcētie.ǧ. ❡ Rñ^o.viatoꝛ velle ↄcupiſcentie vult ſibi bonū:ꝛ velle amicitie vult deo hñ eē.pꝛimus appetitus reſpectu boni hñdi fit amoꝛ cōplacentie boni habiti ſibi:ꝛ ita amoꝛ fruētis:nō tñ quo fruit̃ formalr̄:ſꝫ eius q fruit̃ alio amoꝛe illo codeꝫ obto in ſe qḋ amat ſibi illo amoꝛe.ſcḋs appetitus.i.impfect^{9} amoꝛ fit amoꝛ pfectus fruētis.i.quo fruit̃. ❡ Pꝛemiſſa diuiſione ꝓbo ꝑncipalē ↄnē nō icludēdo nec excludendo paſſiones de qbus poſtea q̄ret̃:ſꝫ tñ de iſtis actibus volūtatis hoc loquēdo.pꝫ ꝙ btītudo nō pōt ↄſiſtere in aliquo nolle.tuꝫ qꝛ nolle hꝫ ꝓ ꝑ ſe obto malū:qḋ nō pōt eē obm̄ btīficū. tuꝫ qꝛ actus btīficus eſt ꝑmus ꝛ imediatus reſpectu vltimi finis:ꝛ ita nō habet̃ ꝟtute alicuius actus voluntatis ꝑoꝛis.nolle aūt pꝫ qḋ nō eſt ꝑus re^{u} finis vltimi:imo nec ſimplr̄ ꝑus iter actus volūtatis:pꝫ qꝛ ꝙ nō habeatur vel cōiter non niſi ꝟtute alicuius velle ſm̄ Anſ.3.c.de caſu diab.nullus deſerit iuſtitiā niſi volendo aliqd qḋ nō ſtat cū iuſtitia ſicut exēplificat de auro ꝛ numo ꝛ pane. ❡ 2° nō ↄſiſtit btītudo in actu ↄcupiſcētie.Tuꝫ qꝛ lꝫ ille poſſet eē bonus ſi ſit debite circūſtantionatus.tñ nō eſt bonus ex rōne ſui vel obto ēt deo:qꝛ pōt eſſe imoderatus: qḋ appet.83.q.q.30.ꝑuerſitas eſt in vtēdo fruēdis.ſic ēt dcm̄ in 2° lib.angelū peccaſſe ꝑ imoderate ↄcupiſcendo

Di.6.

ſibi obm̄ btīficū ſicut vult Anſ.de caſu diab.6.c.vbi vult ꝙ aliqd appetebāt qḋ habuiſſent ſi ſtetiſſent.nihil autē ꝑus vel magis appetebāt ꝙ̄ btītudinē:qꝛ ad illā ꝑ ēt ſume iclinat affectio cōmodi:actus aūt amicitie re^{u} dei ex rōne ſui ꝛ obti eſt bonus.ſaltē nō pōt eē imoderatus excedēdo:ſed ſorte deficiēdo.Tuꝫ qꝛ actus ↄcupiſcētie nō eſt nec eē pōt ꝑmus actus volūtatis re^{u} finis:qꝛ oē ↄcu-

C

piſcere eſt in ꝟtute alicuius actus amicitie:iō.n.ↄcupiſco huic bonū:qꝛ amo hūc cui ↄcupiſco.Tuꝫ qꝛ act^{9} amicitie ineſt volūtati ſm̄ ꝙ hꝫ affectionē iuſtitie:qꝛ ſi ſolam affectionē cōmodi hñet nō poſſet niſi ſibi ſūme cōmoda velle ſm̄ Anſ.14.de caſu diab.Act^{9} aūt ↄcupiſcētie ineſt volūtati ſꝫ ꝙ hꝫ affectionē cōmodi:qꝛ ne ꝯo ineſt ſm̄ illā ēt ſi ſola illa eēt.nobilioꝛ aūt ſm̄ rōnē eſt affectio iuſtitie affectione cōmodi:qꝛ regulatrix eius ꝛ moderatrix ſm̄ Anſel.

Anſel. ꝛ ꝓpꝛia volūtati īquātū libera eſt:cū affectio cō-modi ſit eī⁹ ẽt ſi voluntas libera nō eēt. Tūc 4ᵒ qꝛ act⁹ amicitie tēdit in obm̄ vt eſt in ſe bonū. act⁹ aūt ꝯcupiſcē-tie tēdit in illud vt eſt bonū mibi:nobilius eſt aūt obm̄ in ſe ꝙ̄ vt ab aliq̊ babitū. ſaltē illa babitio obti ad babē-
A.l.ꝓbione. tem que eſt formalis rō in obto vt ꝯcupito diminuit ab illa pfectiōe obiectiua quā hꝫ illud bonū vt in ſe. ⁋ 2ᵃ
A.l.quia. ꝯcluſio ꝓncipalis pꝫ ꝙ viatoꝛ pōt frui deo:qꝛ amore in-berere ſibi ꝓpꝫ ſe. ⁋ Si dicas nō amore:ſed deſiderio. boc falſum eſt:qꝛ etſi deus ſic nō babitus ab amāte. ꝛ iō poſſit deſiderari vt babendus:tñ nō deſidero aliqḋ bo-nū babendū a deo:qḋ nō hꝫ:ſꝫ tñ cōplacet mibi īfinita bonitas eī⁹ cui volo acceptādo ꝛ cōplacēdo ineē oē bo-
D nū qḋ ſibi ieſt. ⁋ Pꝫ etiā ꝓpoſitū ꝑ illud. 83. q. q. 30. ꝙ virt⁹ ꝯſiſtit in fruēdo fruēdis. ⁋ Sꝫ eſt bic difficultas quō diſtiguant fruitio beatifica ꝛ nō btīfica: Uꝛ ꝙ nō ſpecie:qꝛ qñ ꝑ ſe cāe ſufficiētes ſūt eiuſdē ſpēi ꝛ effect⁹, ſic eſt in ꝓpoſito:qꝛ eadē volūtas eadē charitas idē obꝫ fruibile ꝛ ſub eadē rōne ex ꝑte obti. ſm̄ boc ğ ponerēt ꝙ nō differunt niſi ſicͭ magis ꝛ minus in eadem ſpecie. ⁋ Si ꝯ̄ boc obycit:qꝛ tunc viatoꝛ eſſet btūs:ſꝫ minus btūs ꝙ̄ cōpꝛebenſoꝛ. ⁋ Rñ⁹ ꝯñtia nō valet:qꝛ btītudo nō īponiť ad ſignificādū illā nōm ſm̄ ſpēz ſicut īponiť boc nomē fruitio. vñ btī ꝯcediť ꝙ vterqꝫ fruiť:ſꝫ alter magis, alter min⁹:imo īponiť boc nomē btītudo ad ſi-gnificādū fruitionē in determinato gradu:ita ꝙ nō īfra ꝛ illū numꝙ̄ hꝫ viatoꝛ nec ſm̄ magis nec ſm̄ minus:ſed ſic btī illū diuerſi cōpꝛebenſores. iō vnus eoꝝ eſt bea-tioꝛ altero. Qḋ oñdiť ſic:qꝛ ſi tñ ſint ğdus eiuſdēz ſpēi accipiať īfimus btī ꝛ ſupmus viatoꝛis ſi equanť:ğ via-toꝛ eſt btūs. ſi ille act⁹ deficit ab illo nō in īfinitū. pꝫ. po-ne ğ ꝙ per ꝗtuoꝛ ğdus poſ̄e eſt fruitionez viatoꝛis cre-ſcere per ꝗtuoꝛ ğdus:qꝛ ꝛ cognitionē:cū etiā cognitio eiuſdē ſpēi tot ğdus bēat quot ꝛ fruitio. poſita aūt iten-ſione cognitiōis poſ̄e eſt fruitionē cognoſcētis ꝓpoꝛtio-nalr itendi:ğ adbuc poſ̄e eſt viatorē ꝑtingē ad illū ğdū ꝛ eſſe beatuꝫ. vnde bic ꝯſilr pōt argui de aliq̊ ğdu dato fruitionis beatifice a quo diſtat ſupmus ğdus viatoꝛis: puta beate Marie per aliquot ğdus:cū ſi ē eiuſdē ſpēi īfra ſpēm fruitionis btīfice deſcēdať ad minus ꝛ min⁹. tandē erit aliq̊ btīfica eq̊lis iſti nō btīfice vel minoꝛ ea.
E ⁋ Aliter pōt dici ꝛ ꝓbabilius ꝙ fruitio beata ꝛ nō bea-ta differūt ſpecie:ſeipſis qdez formalr:ſed a cauſis vel babitudine cāꝛū cāliter. ſi. n. ponať ꝙ intellectio eſt cā:ſꝫ partialis ipſius volitionis. ꝛ intellectio viatoꝛis ꝛ vi-ſio beati differūt ſpecie:ğ ꝛ effect⁹ qui neceſſario regrūt iſtas cās diuerſas. nūꝙ̄. n. indiuiduū eiuſdē ſpēi neč̄io regrit cām alterius ſpēi ab illa quā regrit aliud indiui-duū. Si aūt intellectio dicať cā ſine qua nō ſaltē eētia-
A.l.equalr liter regriť. ꝛ tūc ſic ꝓus diuerſa eiuſdē ſpēi nō neč̄io re-grūt in cauſis aliq̊ alterius ſpēi:ita ī bac opi. hꝫ ꝯcedere volitiōes penes obta diſtingui ſpē:ꝛ tñ obm̄ ſm̄ eos eſt cā ſine qua nō. tūc aūt pōt ſaluari diſtinctio fruitionū ex diſtōne vnionū:ſicͭ ex diuerſa approximatiōe agētis ad paſſuꝫ variať effectus. alr enī agit agēs qḋ ꝑ lineā rectā opponiť ꝛ approximať paſſo ꝙ̄ qḋ ꝑ reflexā vel fractā. cognitio aūt bec eſt ꝗſi approximatio obti ad volūtatē. ⁋ Tenēdo iſtā ſcḋaꝫ viā nō opꝫ ꝯcedere ꝙ de potētia abſoluta diuina poſſit cāri in aīa viatoꝛis ſaltē nō viden-tis nude deū aliq̊ fruitio eq̊lis infime fruitioni poſ̄i cui-cūqꝫ btōꝛ:qꝛ ſupremū infime ſpēi nō pōt eq̊ri infimo ſu-perioꝛis ſpeciei:qꝛ tota bec eſt infra totā illā. Difficile eſt aūt ſm̄ viā ꝓorez ꝓbibere qn in aīa viatoꝛis ſtāte cogni-tione enigmatica tātū vel tātū imēſa poſſit ineſſe aliqua fruitio equalis alicui fruitioni beatifice date.

Ad argumēta.

⁋ Ad ꝓ^m pꝫ ex 2ᵒ arti. ⁋ Ad 2^m dī ꝙ ſine charitate ſi vide-ret aliqs deū:nō bēret fruitionē ſupnālē:qꝛ nec actū ali-quē ꝓ^m ſupnālē ſine quo nec pati pōt nec agere:nec per ꝯñs bēre frui btīficum. ⁋ Alr dcm̄ eſt dī. 1. ꝓmi. q. 4. ꝙ babit⁹ nō eſt quo babēs ſimplr pōt eliceř actū. ꝛ iō poſi-ta ꝗſi ꝑñtia obti voluntas pōt in aliquē actū circa illud obm̄. ꝛ ille act⁹ ſupnālis eſt ex obto ꝛ ꝑñtia obti: ſed nō eſt ex aliq̊ in potētia elicitē:nec tñ illa fruitio ē btīfica: qꝛ nō eſt tāta quāta nata eſt baberi a tali volūtate circa obm̄ ſic oſtēſum. maioꝛ. n. bētur ꝛ ſi charitas ineſſet per quā aliq̊ mō itēdereť act⁹ ſicut dcm̄ eſt dī. 17. ꝓmi. q. 1. btītudo aūt volūtatis nō eſt in aliq̊ actu niſi ſupmo quē
F pōt bēre circa obm̄ talr ſibi ꝑñtatū. ⁋ Ad 3^m dico ꝙ ſo-la volūtas inter oēs appetit⁹ pōt velle alicui bonū ꝓpter ipm̄ volitū. ꝛ iō nō eſt ſilē de alys appetitib⁹ ꝛ illo: ſicut nec gnālr qñ illud de quo arguiť ē ſolū tale:imo eſt ar-gumētū ad oppoſitū:qꝛ qñ arguiť de aliq̊ ꝑtinēte ad perfe-ctionē iſtius ſolitary ꝯueniēs eſt cū īperfectioꝛib⁹ ſe in aliq̊ ꝛ differēs ab eis in alio ſibi ꝓpꝛio ꝑfectius eſt ſm̄ illud ꝓpꝛiū ꝙ̄ ſm̄ illud cōe:qꝛ cōe nō pōt eſſe ꝑfectius ꝗcūqꝫ īperfecto icludēte ipm̄. ꝛ iō ſi ꝑfectio excellēs vt-pote btītudo ꝯueniat illi ſolitario:magis ꝯcludiť ꝙ cō-ueniat ſibi nō ſm̄ illud in quo aſſimilať īferioꝛib⁹ ꝙ̄ cō-cludať oppoſitū. ⁋ Ad 4^m nō oē qḋ ſuccedit virtutib⁹ theologicis in via vel actib⁹ eaꝝ ē de eētia btītudinis: ſꝫ tñ vnic⁹ act⁹ ꝑfectiſſim⁹. iō eſto ꝙ tērio ſit act⁹ volū-tatis ſuccedēs actui ſpēi:nō ſegť ꝙ ī ipa ꝯſiſtat btītudo: ſꝫ ſufficit ꝙ ipa ꝯcomiteť beatitudinē. Qō. VI.

Utrum ad eſſentiā btītudinis ꝑtineat ſecuritas: Qꝛ ſic. 13. de tri. c. 7. poſt alia ꝑtinētia ad btītudinē enumerata ſubdit:ꝛ qḋ eſt oīno btīſſimū:ita ſemꝑ fore certiſſimū erit. ⁋ Ꝓ. De eētia btītudinis eſt ꝙ ſit vltimata ꝑfectio:ğ ex rōne ſui excludit a ſubto oēm ꝓuationē oppoſitā:ğ ex rōne ſui ꝯſtituit ſubm̄ icoꝛ-ruptibile ꝛ traſ̄mutabile ſm̄ eā. ⁋ Ꝓ. ꝓ ethi⁹. Felicitas Eth. 8. c. lex.
eſt opatio optima ſm̄ viā ꝑfectā:boc ſm̄ ipm̄ includit ꝑpetuitatē ꝗdā:aliogn felix poſſet miſer fieri:qḋ hꝫ ꝑ icōneniēs. ⁋ Ꝓ. Ad ꝑfectionem viatoꝛis ꝓmā ꝯcurrūt eſſentialr fides ſpes ꝛ charitas:ꝛ ad ſcḋam act⁹ illoꝝ:ğ ad ꝑfectionē cōpꝛebenſoꝛis ꝯcurrūt eſſentialr act⁹ ꝑfecti A.l.compꝛe-
coꝛreſpōdentes iſtis. ꝯñtia ꝓbať:qꝛ nō minorē itegrita- benſoꝛis
tem regrit ꝑfectio 2ᵒ btī in ſuo gradu ꝙ̄ viatoꝛis in ſuo: aliogn btūs vñ btūs nō bēret oēm ꝑfectionē per ſe cui⁹ eſſet capax. nūc aūt actui ſpei nō ſuccedit niſi tērio:tētio nō videť niſi ſecuritas:ğ ꝛč. ⁋ Oppoſitū ꝓ ethi⁹. c. 6. ni- Tex. co. 5o.
bil eſt ꝑfectius ex boc ꝙ diuturnius. exēplificat de albo vnī⁹ diei ꝛ vnī⁹ anni:qḋ oīno veꝝ eſt de ꝑfectione ꝑma-nente:qꝛ tali accidit tp̄s vel ꝗcūqꝫ duratio maioꝛ vel mi-noꝛ. ğ cū ſecuritas icludit ꝑpetuitatē durationis:nō ꝑti-net ꝑ ſe ad btītudinē ꝙ̄ eſt ꝑfectio ſiľ tota. ⁋ Ꝓ. Iſta ſe-curitas ſi eſt act⁹ aut intelľs aut volūtatis. Si intelľs nō ꝑtinet ad btītudinē niſi vt ꝓuiū ex. q. 3. ꝛ. 4. buius dī. Si volūtatis nō eſt fruitio:imo hꝫ fruitionez ꝓ obto. in ſola aūt fruitione eſt btītudo ex. q. precedente. ergo ꝛč.

Hic duo ſunt videnda. ꝓmo de ꝑpetuitate bea-titudinis. 2ᵒ de ſecuritate beati.

A
⁋ De ꝓmo pꝫ. qꝛ ita eſt ex ſcriptura Matth. 25. Ibunt Idem marci
iuſti in vitam eternam. ꝛ Matth. 22. Erunt ſicut angeli 12. ꝛ luc. 20.
dei. ꝛ in ꝓs. 83. In ſecula ſeculoꝝ laudabunt te. ꝛ alibi ſe-pe. ⁋ Silr ad boc ſunt dicta ſcōꝝ multa. ſufficiat ad-ducere illud Augu. 13. de tri. c. 8. Beata vita eſſe non po-teſt niſi ſit immoꝛtalis:quod pꝛobat. qꝛ ſi amitti poteſt: aut ergo beatus amittit eam nolens:ꝛ tunc nō eſt btūs:

q₂ nō bʒ qcqd vult:aut volēs:aut neqʒ nolens neqʒ vo-lens.⁊ ad vtrūqʒ illoꝝ duoꝝ mēbroꝝ ſequit̄ q̄ nō eſt beatus:q₂ nō amat btitudinē:imo ſi volēs amittit odit eā.ſi neuter nō appciat eā:nec ḡ eſt vita btā.℄ Cōſimi liter pōt argui ſi amittat̄ btitudo per amiſſionē vite na turalis:q₂ aut amittit vitā volēs aut nolēs aut neutralr̄ ⁊ videt̄ iſta diſtinctio trimēbris Aug.itelligēda nō pro inſtāti quo poneret̄ amittere btitudinem:q₂ ꝯñs nō eēt icōueniēs.ſ.q̄ tūc nō ſit btūs:ſed vʒ itelligi ꝑ illo ꝑ nūc vel ꝑ tpe ꝑ quo eſt btūs:q₂ ſiue tūc nollet amittere:tn̄ amitteret nō bʒ qcqd vult:ſiue tunc vellet amittere vel nō curat:nō diligit pro futuro illā vitā ē tum bʒ eā:ḡ nō eſt btā.nec eſt rōnabile inſtare q̄ amittat eā:ſed hoc nō ꝯſiderat dū eſt btūs:⁊ iō eſt neuter quo ad volūtatē nō qdē nō curādo illud bonū apphenſum hēri ꝑ ſemꝑ ſed nihil itelligēdo de illo hēri.℄ Hoc inq̄ irrōnale ē q₂ quō nunq̄ ꝯſideraret de ꝑpetuitate illius vite quam ſūme diligit ſi btā eſt.aut ſi ꝯſiderat ⁊ credit eā ꝑpetuā dā:ḡ decipit̄ .nihil aūt incōueniētius:q̄ q̄ falſa opione aliqs ſit btūs ſm Aug.de ciui.dei.11.ca.4.℄ Ad h̄ etiā ꝯſonat auctas phī in 2° de gnōne in fine.in oībus ingmꝰ nām deſiderare qđ melius eſt.melius eſt aūt ſemꝑ eſſe q̄ nō eſſe:ſaltē eo mō quo ſemꝑ eē eſt poſe.eſt aūt poſe nāe ꝑpetue q̄ ſit ꝑpetuo ꝑfecta vltimata ꝑfectione:ḡ h̄ nālr deſiderat:⁊ per ꝯñs in btitudine vbi deſideriū nāle cōplebit̄ ne ſit fruſtra h̄ hēbit̄.℄ Sʒ de cā iſtius ꝑpetuitatis dubiū eſt ſimilr q̄lis ſit illa perpetuitas.⁊ 3° q̄liter inſit btitudini.℄ De ꝑ aūt ponit̄ btitudo eēntialr ex ſe necīa ⁊ tūc nō pōt nō eē ꝑpetua formalr qdem ex ſeipo:āliter aūt aliq̄ cālitate a cā extrinſeca.aut 2° ponitur q̄ btitudo eſt ꝑpetua ex volūtate necīo fruēte aliq̄ viſo:q₂ nō oñdit̄ in eo aliq̄ rō mali aut defectus boni:⁊ differt iſta poſitio a ꝑᵃ ſic illa q̄ ponit̄ celū necīo moueri ex necīa btitudine vniformi mouētis ad mobile:ab illa que poneret motū celi ex ſe formalr necīuʒ.ꝑᵐ poneret phs.nō 2ᵐ:ſicut pʒ 12° metaᶜ.cōmen.41.ponit̄ poꝰ necīo determinari ad agēdū ⁊ ex btitū necīo:puta intellectū ad vidēdū ex lumine glie:⁊ volūtatē ad fruendū ex charitate ꝯſumata.℄ Pro ꝑᵃ pōne illaꝝ arguit̄ ſic.aliq̄ forma corpalis eſt ſimplr icorruptibilis nec ſolū ſubſtātialis vt forma celi:ſed ē accidētalis:dūmō ſit ꝑpria ꝑfectio corpis incorruptibilis vt ꝑſpicuitas in celo ⁊ luminoſitas in ſtellis:ḡ ſuꝑma ꝑfectio nāe ſpūalis eſt formalr incorruptibilis.℄ P. Forma que tollit a ſua mā oēʒ ꝑuationē ꝯſtituit cōpoſitū icorruptibile pʒ de celo. Sʒ btitudo tollit a nā btificabili oēm ꝑuationē:q₂ oēm iperfectionē ⁊ potētialitatē cū ſit actꝰ vltimꝰ in ſuo ordine magis q̄ forā celi in ordine formarū ſubaliū.℄ Cōfirmat̄ rō:q₂ finis extrinſecus ꝑ eo q̄ icludit eminēter ꝑfectionē oīs alterius finis tollit oēm ꝑuationē ſeu carētiā reꝰ finis extrinſeci:h̄ eſt nō deficit aliqs finis extrinſecus habēti ꝑfecte illū:ḡ a ſili vel a cā.finis vltimꝰ itrinſecus ꝯiungēs iſti fini tollit oēm ꝑuationē finis alterius itrinſeci:⁊ ita ꝯſtituet cōpoſitū formalr icorruptibile intrinſece ⁊ in cōiunctione ad finē extrinſecū.℄ P. 3°. Si btitudo eēt de ſe formalr poſſis:ḡ poſſet deſtrui ⁊ tn̄ manēte nā:q₂ ipa eſt incorruptibilis:⁊ per ꝯñs poſſet btūs fieri miſer:⁊ ita btūs nō eēt btūs:q₂ nō hēret qcqd vult: vult eni nunq̄ fieri miſer.℄ Cōtra illō btitudo creata eſt accñs:ḡ nō minus depēdet q̄ ſuū ſubm:ſʒ ſubm depēdet ex ꝯſeruatione dei ꝯtingēter ipm ꝯſeruātis.⁊ per ꝯñs nō bʒ necē eē formalr:ḡ multo magis nec accidēs. ℄ Rñ°. ⁊ ſi abſolute btitudo hēat eē ꝯtingēs:tn̄ ex quo ſemel ineſt nāe:necīo ineſt manēte nā:⁊ ita bʒ necē eſſe: ex quo ꝑducta eſt in eē:⁊ h̄ q̄tū eſt in ordine ſuo eēndi:

Aur. Egi. h̄ Tho. in q̄li. 2.q.1.arti.1. ſol.4.q̄ſtiunculam. Hen. quoli. 9.q.11. Tho.1.2.q. 10.art.1.⁊.2. Eſt.12. Ari. t.11. Cōmentatore.

lʒ nō abſolute ſit necīuʒ:ſicut ꝑbat rō.℄ Cōtra h̄:deus pōt ꝯſeruare ꝑus eēntialr ſine poſteriori.illa nā eſt por eēntialr btitudie:q₂ ſubm:imo ē por tpe.ꝑ:ḡ ⁊c.℄ Cōfirmat̄ nunq̄ eſt maior necītas tertij ad ꝑᵐ q̄ tertij ad 2ᵐ.hec aūt tertij ad 2ᵐ eſt tm̄ btitudo ꝯtingēs.pʒ ex rōne extremoꝝ:ḡ ⁊c.℄ Cōcedo ḡ q̄ nihil aliud a deo bʒ eē formalr necīuʒ:ſed ſimplr ꝯtingēter:tn̄ aliqđ creatū dr̄ hēre eē icorruptibile ꝑ q̄to nō bʒ ꝯtriū:vel non pōt deſtrui ab aliq̄ creato:ſed tm̄mō pōt annihilari a deo non ꝯſeruāte:⁊ h̄ mō pōt ꝯcedi btitudinē eē incorruptibilē: ſed ſic icorruptibile nō eſt ex ſe ꝑpetuū niſi poſſibilr:q₂ ſic eē ſuū bʒ ꝯtingēter a deo ꝯſeruāte:ſic ⁊ ꝑpetuitatem. ℄ Ad rōnes pro ꝑᵃ opione.Ad ꝑᵐ pʒ ex dictis q̄ nec celū nec aliqđ accñs eiꝰ eſt incorruptibile niſi mō ꝑdicto. **B**

℄ Ad 2ᵐ dico q̄ nulla forma pōt auferre ꝑuationem a ſuſceptiuo:qđ.ſ.natū eſt recipe aliā formā niſi eminēter ꝯtineat formā ipſaꝝ:q₂ manēte in aliq̄ aptitudine ad recipiēdū nō pōt tolli carētia niſi ponat̄ illud:nec alr tollit̄ niſi ſic illud tollit̄.forma ḡ celi cū nō icludat in ſe formas iferioꝝ ſimplr:ſʒ nec eminēter eo mō quo ens infinitū icludit oīa alia:ſeqt̄ q̄ nō tollet a ſua mā ꝑuatiōes illaꝝ formaꝝ:ſi tn̄ ſua mā eſt capax illaruʒ:vn̄ illa via ponēdi celū icorruptibile vr̄ irrōnabilis:q₂ per illā viā nō tollit̄ corruptibilitas q̄tuʒ eſt ex ꝑncipijs itrinſecis: lʒ ſaluet̄ q̄ nō poſſit corrūpi ab agente nāli:q₂ illa forā ita ꝯtinet alias:q̄ nō pōt ꝑ aliqđ agēs nāle expelli.Exēplū huiꝰ pʒ in itellectiua que eſt forā ꝑfectior q̄ forma celi:⁊ tn̄ nō tollit a mā aliq̄ ꝑuationē aliaꝝ formarum: imo nec ꝯſtituit icorruptibile reꝰ agētis nālis ꝑ q̄to aliquā formā ꝯcomitātē reqrit ad ſui eē ad quā pōt agēs nāle attingē corrūpendo:ſola ḡ forma infinita ſi poſſet māms ꝑficere poſſet per illā viā auferēdo.ſ.ꝑuationē cōpoſitū icorruptibile ꝯſtituere:tn̄ adhuc eēt dubiū an ſuſceptiuū eēt in potētia ad illas formas ſub ꝑprijs rōnibus q̄s bʒ eminēter i illa vna forma ifinita.pʒ ḡ q̄ añs eſt falſum loquēdo de icorruptibili h̄ eſt idēſtructibili. ſi aūt ſit ſmo ō icorruptibili ab agēte nāli aut a ꝯtrio cōcedo añs.⁊ ſic ꝯñs.℄ Ad ꝯfirmationē dico q̄ nō ſeqt̄ de fine itrinſeco q̄ tollat oēm ꝑuationē formalr a ſubiecto ſic finis extrinſecus tollit oēm defectū finis extrinſeci: q₂ finis extrinſecus eſt formalr īfinitus.finis itrinſecus eſt formalr finitꝰ.⁊ iō nō pōt ſic ille icludere intrinſeca ſic ille extrinſeca.℄ Cōtra.nō pōt finis itrīſecus alius ſuccedere iſti niſi ꝯiungat aliꝗ fini extrinſeco:ḡ ſi ille cōiungit extrinſeco qui excludit oēm defectū etiā ille itrinſecus excludit intrinſece oēm defectū finis ꝯiungentis. ℄ Rñ°. ille dū manet excludit defectū.ſicut albedo dū ineſt excludit defectū nigredinis:ſed ille nō ſimplr neceſſario ineſt:q₂ nō eſt in ſe neceſſarius:ille aūt extrinſecus eſt in ſe neceſſarius.Et cū dicis alius finis itrinſecus pōt ꝯiungere aliꝗ fini extrinſeco ꝯcedo:ſed tūc finis extrinſecus nō eſt huic finis nec ſupplēs oēm defectū cuiuſcūqʒ finis extrinſeci.℄ Per hoc pʒ ad ꝯfirmationē: q₂ tunc nō eſt ꝯiunctus huic.℄ Ad 3ᵐ dico q̄ ſi nā iſta maneat eadē nā ſemꝑ eſt capax btitudinis ⁊ miſerie.⁊ per ꝯñs nō eſt ꝯdictio q̄ ceſſante btitudine que eſt ſibi accñs ꝑ accñs inſit miſeria.℄ Et cū dicis:tūc nō habuit ꝑus qcqd voluit.℄ Rñ°. habuit qcquid voluit vnitiue nō diſtributiue accipiēdo ſicut dcm̄ eſt ſupra.h̄ eſt deū in quo eminēter habuit oē recte volibile.℄ Cōtra 2ᵐ poſitionē arguit̄ lib.1.di.1.q.4.⁊ ꝯcedo q̄ lʒ itellˀs nāli neceſſitate videat obm ꝑſens ꝑportionatuʒ:tn̄ volūtas nō nāli neceſſitate fruit̄ illo obto viſo ſicut ibi dcm̄ eſt: neqʒ ē illa neceſſitas videndi eſt ſimplr neceſſitas:ſed tm̄modo neceſſitas ſi obiectū pñs moueat:⁊ iſtud eſt

A.1.ꝑ quo natū ē recipe illā aliā. **C**

Contra Egi. q ponit incelo mā3 eiuſdē rōnis cū mā īferiori.

A.Lincol.

q.1.⁊.3.hu° ſolutio. **D**

ſic mere ↄtingẽter:q2 obm iſtõ volũtarie ⁊ ↄtingẽter mouet quẽcũq3 itellectũ creatũ:ſed etiã volũtas ↄtingẽter fruit illo viſo ↄtingẽter ⁊ copulat intelligẽtiã cũ memoria.ſi tñ ibi h3 actũ. ¶ Ad argm̃ qȯ in obto nõ oñdit aliqd mali nec defect⁹ boni ɖñſum eſt vbi ṗus. ¶ Cõtra

Sol. 3m argumentum op. 3m poſitionẽ argui põt ꝙ habit⁹ nõ põt eſſe ṗor cã operationis ꝙ̃ potẽtia:ſed ſemꝑ 2a:q2 illud eſt potẽtia quo ſimplr̃ poſſum⁹.vñ habit⁹ nõ vtit potẽtia:ſed potentia habitu ſicut cã 2a ⁊ inſtrũ.cã aũt ṗor nõ determinat ad agẽdũ:nec per ↄñs neceſſitat per cãm 2am:ſ3 ecõuerſo. ¶ P. Btã virgo habuit in via maiorẽ charitatẽ charitate alicui⁹ bti iferioris gradus:⁊ tñ illa charitas nõ neceſſitauit eã ad fruẽdũ ẽt qñ ↄtẽplabat deũ. ¶ P. Eſto ꝙ lumẽ glie neceſſitet illũ ad videndũ obm pñs:tñ ſi volũtas ſit cã iperãs illã viſionẽ põt nõ iperare.ↄtingẽter.n. ↄiũgit itelligẽtiã memorie illi⁹ obti qȯ ↄtigẽter amat: videt aũt ꝙ ibi bẽat ſic ↄiungere:q2 ſm Augu.de tri.in multis locis.in giginitione v̓bi pfecti ↄcurrit volũtas ſic copulãs.illa aũt viſio eſt v̓bũ ſm ipm.15.de tri. ¶ Cõ

Cas. 3. cedo ĝ ꝙ nõ eſt neceſſitas ſiue ꝑpetuitas neceẽia ex habi

E tib⁹ determinantib⁹ potẽtias ad actus:ſed nũmõ ex habitu glorie eſt neceſſitas ſm gd:q2 habit⁹ eſt nãliter inclinatiuus:nec ex charitate talis neceſſitas eſt in voluntate:q2 talis libere põt vti charitate vel nõ vti.

Dico ergo ꝙ cã hui⁹ ꝑpetuitatis nec eſt forma btitudinis q̃ſi per ipſam btitudo formalr̃ ſit neceẽia:nec nã potẽtiarũ illarũ q̃ſi circa obm ne

F ceſſario ꝑpetuo operent:nec habit⁹ in potẽtijs q̃ſi neceẽio determinãs potẽtias ad ꝑpetuo operãdũ:ſed eſt ex ſola volũtate diuina que ſicut pficit nãm itẽſiue:ita ↄſeruat eã in tali pfectiõe ꝑpetuo.S3 nũc occurrit dubium quõ michael btũs erit ipeccabilis:Nã per nihil intrinſecum ſibi h3 gn ↄtingẽter operet:⁊ per ↄñs põt non frui:⁊ ita peccare.ↄñs eſt falſum:cũ dicat Aug.3.de tri.ↄ̃ Maximũ.c.13.Cuicũq3 nãe pſtat vt peccare nõ poſſit:nõ eſt hoc nãe ꝓprie:ſ3 dei grẽ. ¶ Idẽ in encħ.86.vel.73.Aĩa nr̃a ſicut h3 nolle infelicitatẽ:ita nolle iniqtatẽ ſemꝑ habitura eſt.nũc aũt ſic h3 nolle infelicitatẽ ꝙ nõ põt eaz velle:vnde dicit ibidẽ.Miſeri eẽ nõ ſolũ nolumus:ſed nequaq̃ velle poſſum⁹. ¶ Rñ⁹ p3 ꝙ btũs eſt ipeccabilis in ſenſu cõpõnis/hoc eſt nõ põt ſimul eẽ btũs ⁊ peccare:ſed in ſenſu diuiſionis ꝙ manẽs btũs nõ bẽat potẽtiã ⁊ poſſibilitatẽ ad peccãdũ põt intelligi duplr̃.vel

G per aliqd ſibi intrinſecũ qȯ excludit potẽtiã talẽ:vel per cãm extrinſecã qȯ excludit potẽtiã ꝓpinq̃ ab illo.v̓.g. ⁊ ſi habẽs viſum bẽat potẽtiã intrinſecã videndi qȯcũq3 corp⁹:tñ põt per aliquã cãm extrinſecã fieri ꝑpetuo impoſſibilis ad videndũ de potẽtia ꝓpinqua:vtpote ſi illa peccata faciat ꝑpetuã diſtãtiã viſus ab illo corpe:ſic ſi eẽt obſtaculũ ꝑpetuũ iter celũ empyreũ ⁊ oculũ dãnati ille oculus nõ poſſ3 videre celũ empyreũ loquẽdo de potẽtia ꝓpinq̃:⁊ hoc per cãm extrinſecã ꝓhibẽtẽ potẽtiã ꝑpetuo.poſſet tñ videre potẽtia remota ⁊ itrinſeca: ita ꝙ nulla eẽt cã itrinſeca impoſſibilitatis.Sic dico ꝙ nulla eſt cã itrinſeca in volũtate Michaelis nunc bti ꝑ quã excludat potẽtia ad peccãdũ ꝓ alias in ſenſu diuiſionis:nõ eſt aũt cã itriſeca ꝓhibẽs iſtã potẽtiã oĩno reduci ad actũ:ſ3 ꝑ cãm extrinſecã eſt ipoſſibilis potẽtia illa ꝓpinq̃ ad peccãdũ.v3.per volũtatẽ dei ↄueniẽtẽ il

Doctrĩa ſingularis lã volũtatẽ vt ſemꝑ ↄtinuet actũ fruẽdi:⁊ ita nunq̃ poſſit potẽtiã ſuã remotã nõ fruẽdi vel peccãdi reducẽ ad actũ:ſi qdẽ nunq̃ cã 2a ↄuẽta a cã ſupiori agẽte ad vnũ3 oppoſitũ põt potẽtia ꝓpinq̃ exire in aliud oppoſitum. ¶ Cõcedo ĝ qȯ īfert ꝙ Michael btũs ⁊ ſit peccabilis in ſenſu diuiſionis loquẽdo de potentia remota. ¶ Ad

auctẽ3 Aug.ad ṗmã dico ꝙ itelligit ꝙ peccare nõ poſſe

H potẽtia ꝓpinq̃ nõ eſt hoc nãe:ſed grẽ dei/hoc eſt ĝtuite ↄueniẽtis ⁊ ↄſeruãtis illã nãm in recto actu. ¶ Ad aliã nõ dicit Aug.ꝙ ſicut nũc h3 neceẽio nolle ifelicitatem:ita tũc neceẽio nolle iniqtatẽ.neutrũ eſt eñ verũ loquẽdo de nolle vt eſt act⁹ elicit⁹:ſed ſic nũc h3 ꝑpetuo nolle habitualr̃ ifelicitatẽ:ita tũc hebit nolle iniqtatẽ. ¶ Et cũ arguis ſic h3 nũc nolle ꝙ nõ põt velle.Dico ꝙ iȯ nõ põt velle ifelicitatẽ:nõ q2 neceẽio h3 nolle eã:ſed q2 ifelicitas nõ põt eẽ obm act⁹ volẽdi:ex alia pte nõ ſeqt ꝙ ſic nũq̃ poſſit velle iniqtatẽ:q2 iniqtas loquẽdo de illo quod ſubſternit in pctõ põt eẽ obm volũtatis create. ¶ Vel põt dici breuiter ꝙ ſicut nunq̃ nũc vult infelicitatẽ:ſed ſemꝑ h3 nolle habitualr̃:ita tũc nunq̃ volet ⁊ ſic eſt ſile hincinde de facto. ¶ Et ſi arguas nũc nõ põt velle infelicitatẽ:ĝ tũc nõ poterit velle iniqtatẽ.ↄñtia nõ valet:q2 hñ põt eẽ ſilitudo q̃ñtũ ad nõ eẽ hincinde:l3 nõ q̃ñtũ ad poſſe. ¶ Cõtra ꝟ nõ minus tollit idifferẽtiã volũtatis determinatio ei⁹ a cã ſupiori q̃ a cã iferiori:ĝ ſi ex rõne

K cãlitatis ſue ẽ ideterminata ad opõnẽ:ita repugnat nãe ſue ꝙ illa idifferẽtia tollat per cãm ſupiorẽ ſic ꝑ iferiorẽ:ſic ĝ eſt ↄ̃ nãm volũtatis ꝙ hit⁹ determinet eã neceẽio:ita eſt ꝙ de⁹ determinet. ¶ Cõfirmat:q2 magis determinat cã ſuperior inferiorẽ q̃ ecõuerſo:ĝ ſupior determinans magis tollit indifferentiã inferioris in agẽdo q̃ ſi inferior determinaret. ¶ P. Nõ erit in pñte voluntatis ſic agere vel nõ ſic agere:q2 ad qȯ determinat aliquid a cauſa ſuperiori nõ põt eſſe in pñte determinati. agit eñ ſicut motũ a determinãte:ĝ ille act⁹ nõ erit laudabilis nec proprie voluntarius.

¶ Nota ꝙ potẽtia opatiua nõ ↄcludit hitẽ poſſe operari niſi itelligẽdo ſm gd.ſ.q̃ñtũ eſt ex pte ſui:ſed poſſe.

Documentũ notabile. ſimplr̃ reqrit ꝙ ex pte oĩum alioꝝ ↄcurrẽtiũ ſit poſſibilitas:vt.ſ.reqſita poſſint ↄcurrere ⁊ ipedimenta ceſſare: ſ3 vltra iſtã poſſibilitatẽ potẽtia vel magis poſſibilitas ꝓpinqua reqrit ꝙ ↄueniẽtia aſſint ⁊ ipedimẽta ceſſent. Sicut.n.nihil eſt in potẽtia ꝓpinq̃ paſſiua 9° meta^ce.ca.

I 6.niſi qñ nihil ꝓhibet:nec op3 aliqd aut remouere aut ꝑmutare intelligendo aliqd aliud vt forma inducenda ſic operatiuũ nõ eſt in potẽtia ꝓpinqua ad operandum niſi qñ nihil extriſecũ deficit vt operet. ¶ Ad ꝓpoſitũ volũtas btã eſt eadẽ in po^a que fuit nõ btã ⁊ hñs eã per ↄñs põt q̃ñtũ eſt ex parte potentie in actũ quẽ ṗus.vltra ſimplr̃ poſſibile eſt ipm ſic agere q2 nihil ſimplr̃ neceẽio ipedit vel deficit reqſitũ:ſed nõ põt poſſibilitate ꝓpinque peccare:q2 ipedita vel ↄuenta ſuſpẽſa:qȯ eſt ꝓpter actionẽ cãe ſupioris ↄueniẽtis ⁊ ↄtinue agẽtis ad oppoſitũ.ſ.ad actũ btificũ.Et ſicut cã ſuperior potẽtia abſoluta põt nõ agere ad oppoſitũ:nõ tñ ordiate:ſic ſimplr̃ poſſibile ipedimẽtũ ceſſare ⁊ voluntas põt peccare:ſed nõ eſt poſſibile potẽtia ordinata impediens ceſſare:nec etiã eſt in pñte volũtatis ꝓpinqua peccare:q2 nõ eſt in pñte eius ꝙ impediẽs ceſſet:ſicut nõ eſt in pñte cauſe ſcḋe actus ṗme:ſed ↄtra libertatẽ eſſet ꝙ determinetur neceẽio ſic:ꝙ oppoſitũ nõ ſit in pñte ei⁹ ad bene volẽdũ per habitũ volũtatis.per te igit eq̃ue eſt ↄtra libertatẽ. ſic.n.determinat mõ a volũtate diuina:aliogn ipſa ſimplr̃ poſſet nunc exire in actũ pcti ſicut in via l3 numq̃ã exhibit:⁊ ꝟ fixũ ſit per legẽ:⁊ hoc de potẽtia ordinata:ſed ꝙ ſic determinaret ad bene velle per habitũ ſibi inherẽtẽ hoc eſſet ↄtra eius libertatẽ hoc mõ:q2 ipſa nõ eſſet volũtas niſi eẽt cauſa prior reſpectu habit⁹ ſui:⁊ ita nata vti habitu ⁊ determinare ipm ad agẽdũ ⁊ nõ ab ipſo determinari ſic ꝙ oppoſitum non ſit in ſua poteſtate:q2 ſic ipſa totaliter quãtum ad illud ſubiacẽt hitui ⁊ deter

H minaretur.nõ ſic aũt eſt ꝯ liberalitatẽ vel nãm ei᷒ ꝙ im pediat̃ ab vna actione ⁊ ꝙ determinatur ad alios a cã ſupꝫ ſe cuiuſmodi eſt volũtas diuina. ❡ Sed nunqd hꝫ potẽtiã peccãdi. ❡ Rñ᷒: abſtractũ notãs pñᵐ act᷒ ꝯſtru ctũ cũ gerũdiuo ſit pñᵐ act᷒ vt egrediẽtis ab illo ſuppo ſito:ſi eſt potẽtia cũ gerũdiuo ſm potentiã ꝑpinquã ſic 9° meta᷒.c.4.nullo exteriori ꝓhibẽte nõ opꝫ adiũgere: potẽtiã cui hꝫ vt eſt potẽtia faciẽdi:eſt aũt nõ oĩno ſed habẽtiũ aliq̃ mõ vim in q̃b᷒ excludit̃ qd̃ exterius ꝓhi bet. ❡ Aliter ponit̃ viſiua potẽtia videndi.nõ idẽ dicũt q̃ ꝓmũ dicit ꝓncipiũ ſm poſſibilitatẽ ad videndũ ⁊ tunc diſtincte vel remotũ vel ꝑpinquũ.

❡ Rñdeo.ꝙ voluntas in ſuo ordine cãndi ꝟ cauſet:⁊ ꝟ eſt ꝓpriũ hui᷒ cãe.ꝙ vlterius eſt ꝯtingẽtia ex parte ei᷒ ſit oĩmode ꝯtingẽtia ex pte effect᷒ iſerioris:ꝟ regrit ꝯtin gẽtiã oĩum alioꝝ ꝯcurrẽtiũ ad effectuꝫ.repugnat aũt li bertati ei᷒ ꝙ ꝯtingẽtia que nẽcio eſt ex pte ipſi᷒ nõ po nat ꝯtingẽtiã ſimpl'r q̃ntũ eſt ex pte oĩum iſerioꝝ:q: tol lit ipſam eẽ cãm in ordine ſupiori:ſed nõ repugnat ſibi K ꝙ ꝯtingẽtia ei᷒ nõ ponat ꝯtingẽtiã ex pte effect᷒ ſimpl'r: q̃ntũ eſt ex pte cãe ſupioris:q: cã ſupior non determinat̃ ab ipſa:nõ eſt g̃ ſimpl'r ꝯ nãm ei᷒ ꝙ determinet̃ a cã ſu periori:ꝟ eſt ꝙ nõ põt ꝯ nãm ei᷒ oppoſitũ agere:ſic eẽt ꝯ nãm ei᷒ determinari ab bitu ſiue a nã iſeriori. ❡ Ad formã g̃ ꝯ nãm ei᷒ eſt determinari in ſuo ordine:⁊ nihil aliud ꝑ repugnat ſibi:ſed ex ꝯ̃ti eſt ꝯ nãm ei᷒ determi nari a cã iſeriori:q: tũc ipſa nõ eẽt ſuperior:nõ eſt aũt ꝯ nãm ei᷒ determinari a cã ſupiori:q: cũ ꝟ ſtat ꝙ ſit cã in ſuo ordine. ❡ Cõtra.ſi cã ſupior determinat:g̃ volũtas in ſuo ordine cãndi determinatur:⁊ g̃ in ſuo ordine cãndi nõ eſt ꝯtingẽs. ❡ Rñ᷒: ꝑp determinationẽ ei᷒ in ſuo or dine eſt eq̃lis ꝯtingẽtia:ſed ꝙ effect᷒ q̃ ꝓuenit ab ipſa ⁊ aliꝫ nõ oĩno ꝯtingẽter ꝓuenit ex ꝯtingentia ei᷒.hoc eſt: q: alia cã põt eſt determinata ad illũ effectũ. ❡ Ad 2ᵐ laudabilis eſt pro q̃nto ipſa volũtas in ſuo ordine ꝯtingẽ ter ſe determinat. ❡ Al'r põt dici ꝙ ꝯtingẽtia volũtatis in ſuo ordine ꝯcludit ꝯtingẽtiã ſimpl'r effectus:q: cuiuſ cũqꝫ eſt ꝯtingẽtia:ꝯcludit ꝯtingẽtẽ effectũ:⁊ ꝑ ꝯñs ſim pl'r ꝯtingẽs eſt ꝙ nõ peccet:tñ nunq̃ eueniet:q: cã ſupe rior ſemp ꝑſeruat. ❡ Sꝫ dices ſaltẽ in ptãte volũtatis eſt vt eueniat. ❡ Poſſet dici ꝙ non.iõ eſt minus btã ſi in ptãte ei᷒ ſit ꝙ eueniat:ꝙ tñ nunq̃ eueniet:⁊ iõ nunq̃ eueniet:q: volũtas diuina ſemp ꝑueniet.

Tho.pñi. di.ar.1.q.2. fol.3.que ſtiuncula.

De ſecũdo

dubio.ſ.q̃lis ſit illa ꝑpetuitas pꝫ ꝙ nõ eſt ꝑpetuitas tẽporalis:q: nec ali cuius ſucceſſiui dr̃ ꝙ nec eſt perpetuitas eui:q: euũ ſm qd̃ ab eternitate diſtinguit̃ ꝑtinet ad creaturas imutabi les:btitudo aũt excedit nãlẽ potẽtiã creature:cũ ad eã nulla creatura ex ſuis nãlib᷒ poſſit attingere:vñ ꝓpria mẽſura ei᷒ eſt eternitas.ideo beatitudo eſt vita eterna.

In.2.di.2. q.3.

❡ Cõtra hoc ꝑ ex dictis iſtius in.q.proxima.dicit.n.ꝙ pñᵐ act᷒ ſm ſubaꝫ eſt potẽtia:ſed ſm formã ſuã pñᵐ eſt hitus.⁊ ſi hitus ſit iſfuſus ꝑfectio act᷒ eſt a cã exteriori q̃ cãt hituꝫ. ❡ Ex ꝟ arguit̃.ipoſſibile eſt actũ iquãtũ for malis ſm quã rõnẽ dicit iſte actũ btificũ eẽ magis vl' imutabilius ꝑmanẽtẽ q̃ ſm ſubam:q: ipoẽ eſt illud qd̃ ineſt alicui per accidẽs eẽ imutabilius illo cui ineſt.g̃ ſi act᷒ ſm ſubam mẽſurat̃ euo:q: eẽ ei᷒ ſm cũ mẽſu rat̃ euo:ſequit ꝙ act᷒ inquãtũ format᷒ ſiue iquãtũ bea tificãs hẽret maiorẽ imutabilitatẽ q̃ euũ. ❡ ꝓ. Ad rem videt̃ manifeſte falſum ꝙ aliqd̃ creatũ vt diſtinguit̃ ꝯ eternũ mẽſuret̃ eternitate ⁊ nõ euo:q: ſiue euũ icludit ſucceſſionẽ ſiue poſſibilitatẽ ad deficiendũ videt̃ cõpe tere cuicũqꝫ creato:qd̃ nõ eſt ꝓprie tẽporale:eternũ.n. ſicut eſt totũ ſimul actu ita caret potẽtia nõ eẽndi. ❡ Rõ ei᷒ nõ ꝯcludit. Nõ enĩ ſequit.creatura itellectualis nõ põt ex ſuis nãlib᷒ i btitudinẽ:g̃ btitudo in nã ſua eſt ali qd eminẽtioris ꝑmanẽtie q̃ creatura itellectualis:q: eſt accñs:⁊ lꝫ tale accñs qd̃ nõ ꝯſequit̃ pñᵉ ſubi nec ſubeſt cãlitati hui᷒ ſubi eſt tñ in ſe qddã minus nobile ⁊ min᷒ ꝑmanẽs. ❡ Qd̃ addit̃.btitudo eſt vita eterna.eternum nõ accipit̃ ibi ſtricte ſicut diſtiguit̃ ꝯ euiternũ:ſꝫ ꝑ eui terno ꝑpetuo ꝑmanẽte:ſic ꝗppe frequẽter accipit̃ eter nũ in ſcriptura:vt ibidẽ Math.25. Ite maledicti i ignẽ eternũ.⁊ ſtatĩ poſt. Ibũt hi in ſuppliciũ eternũ:cũ tñ nõ ſit eternũ eternitate diſtincta ab euo vel a tpe ꝑpetuo. ❡ Dico g̃ ꝙ illa ꝑpetuitas nõ eſt eternitatis nec neceſ ſariꝫ eẽ:ſꝫ eſt eui poſſis eẽ ⁊ nõ eẽ:tñ ꝑpetuo ꝯſeruari. L ❡ Et ſi queras qd addat illa ꝑpetuitas vltra ipm euũ ❡ Hoc ꝑexigit aliã.q.ſi euũ icludat ſucceſſionẽ:q: ſi ſic ꝑpetuitas dic̃ q̃dã maximitatẽ q̃titatis in ipo euo:imo q̃ſi ifinitã magnitudinẽ accipiẽdo ſemꝑ alterũ poſt al terũ.ſi aũt euũ ſit indiuiſibile.tũc ꝑpetuitas ei᷒ nõ vide tur dicere aliqd poſitiuũ nouũ per ipm:ſed tñ negatio nẽ defectus ſiue deſitionis.⁊ tũc oporteret dicere ꝙ ni hil plus poſitiue vel maius maioritate itrinſeca dat de᷒ Michaeli quẽ in eternũ beatũ ꝯſeruat q̃ ſi eũ ſtatĩ an nihilaret.de hoc in 2° di.2.q.3.⁊ ꝑ᷒ ⁊ 4ᵃ.

Tho.in.4. di.pñi.a. fol.4.q̃ſti.

De tertio

dubio.ſ.q̃l'r ſe hẽat illa perpetuitas ad btitudinẽ. Uꝫ dõm ꝙ icludat̃ in rõne btitudinis:tũ q: btitudo icludit ꝙ ſit finis oĩum deſide rioꝝ:⁊ ꝑ ꝯñs adepto eo ceſſat oĩs appetit᷒:g̃ opꝫ ꝙ iclu dat ſic oĩa appetibilia:ꝙ nihil vlterius deſiderandũ re ſtat:q̃libet aũt nãl'r deſiderat ꝑmanere in bono ⁊ perpe tuo:ſic ſua nã eſt ꝑpetua:g̃ btitudo illã ꝑmanẽtiã inclu dit.tũ q: de rõne pene dãnationis eſt eternitas:q: opꝫ ꝙ ſit ifinita ad ꝟ ꝙ correſpõdeat culpe:que eſt infinita in malitia:q: auertit ab ifinito bono:nõ põt aũt eẽ infinita itẽſiue:g̃ in rõne ei᷒ iquãtũ pena ꝯdigna eſt culpe inclu dit̃ ifinitas extẽſiua ſiue eternitas:g̃ multo magis i rõ ne btitudinis iquãtũ ꝓmiũ icludit̃ eternitas. ❡ De hoc certũ eſt ꝙ ſi btitudo accipiat̃ ꝑ aliq̃ ꝑfectiõe ꝑmanen M te vt ꝑmanẽs q̃ntũcũqꝫ hẽt ſa ꝑpetuitas nõ icludit̃ in rõ ne ei᷒:q: q̃cũqꝫ ꝑfectio ꝑmanẽs ⁊ q̃ntacũqꝫ eadẽ ⁊ eq̃lis põt eẽ ꝑ inſtãs vl' cũ aliq̃ breui tpe:que ⁊ q̃nta põt eẽ cũ toto tpe:eque.n.ꝑfecta eſt albedo vni᷒ diei ſic vni᷒ anni ꝑ ethi᷒. Alio mõ põt accipi btitudo ꝑ aliq̃ ꝑfectione ꝑ Eth.6. manẽte ⁊ itẽſa:nõ tñ ꝑciſe ſiſtẽdo in ꝑfectiõe itẽſiõis:ſꝫ icludẽdo ẽt ꝑfectionẽ extẽſiõis:⁊ ꝟ vl' ꝑpẽ ponẽdo euũ eẽ ſucceſſiuũ vl' eminẽter.ſ.negãdo oẽm deſitionẽ ponẽ do euũ eẽ idiuiſibile.⁊ illo 2° mõ nihil eſt extẽſiuũ ꝑfe ctũ extẽſiue niſi qd̃ durat:q̃ntũ põt durare:ſiue illa dura tio ſit extẽſa real'r vl' virtual'r vel imaginabil'r.btitudo aũt pꝫ ꝙ nata eſt ꝑpetuo manẽ:g̃ ipa ſic accepta ꝑ ꝑfe ctiõe ſũma itẽſiue ⁊ extẽſiue icludit ꝑpetuitatẽ:ſꝫ ꝟ mõ btitudo nihil vnũ ꝑ ſe ẽ:ſic nec opõ ꝑfecta ⁊ totũ euũ ſi eſt ſucceſſiuũ.vel opõ ⁊ negatio defectus vel deſitionis exiñtie:illo tñ 2° mõ vident̃ loq multi de btitudie:q: nõ tñ ẽ deſideriũ in nã ad ꝑfectionẽ itẽſaꝫ:ſꝫ ẽt ſic extẽſiue habẽdũ:ſic ẽt deſideriũ nõ tñ ẽ ad boni eẽntiale ſꝫ ad ſemꝑ eẽ ſic ẽ poẽ cõpetẽ nãe. ❡ Per ꝟ ad pᵐ btitudo N ꝑ mõ accepta eſt finis oĩuꝫ deſiderioꝝ ſic ꝙ vniuiue ex pte obti icludit oẽ deſiderabile:ſic ſepe dictum eſt ꝙ in diffõne Aug.qcqd vult ⁊c.qcqd nõ accipit̃ ibi diſtribu tiue:ſed ꝑ vno vniuiue ꝯtinẽte oẽ recte volibile.btitudo 2ᵒ icludit finẽ d̃ſiderioꝝ nõ tñ ſic vniuiue itẽſiue:ſꝫ ẽt extẽſiue q̃ntũ ad durationẽ,itelligẽdo extẽſionẽ vl' realẽ vl' v̄tualẽ:ꝟ ẽ idefectiẽtiã in eẽndo.breuiter tñ arᵐ illd̃ lꝫ ſit cuiuſdã doctoris peccat in forma.eſt finis oĩum deſi derioꝝ:g̃ icludit per ſe oĩa deſiderata.nõ ſequit:ſꝫ ſeq̃t̃:

q.pñi ⁊.q.2. ⁊.3.[illegible]

Tho.pñ.di. q.1.in fo.[illegible] 4.q̃ſtiũcula.

ꝗ icludit vel ꝑficit qđcūq̃ʒ reqſitū necĉio in ordine de/
ſiderioꝝ cōplēdoꝝ. ❡ Ad aliō de pmio eſt dubiū. vtꝝ
N illa pfectio extenſiua.i.perpetuitas vel indeficientia in
eēndo includat in bñitudine per ſe inquātū eſt pmium
meritoꝝ:an.i.cadat per ſe ſub merito:vel tñ ſit qđdaʒ
ācōpīʒ illi qđ per ſe cadit ſub merito. ⁊ dico ꝙ loquēdo
de ſtricta iuſticia de⁹ nulli nr̄m ꝓpter quecūq̃ʒ merita
eſt debitor pfectionis reddēde tā intenſe ꝓpter imode
ratū exceſſum illius pfectionis vltra illa merita:ſʒ eſto
ꝙ ex liberalitate ſua determinaſſet meritis ꝯferre actū
tā pfectū tanq̄ʒ pmiū tali qđē iuſtitia q̄les decet eū.i.ſu
pererogantis in pmijs.tñ nō ſeqtur ex hoc necĉio ꝙ per
illā iuſtitiā ſit reddēda pfectio perēnis tanq̄ʒ pmiū:imo
abūdās fieret retributio in beatitudine vnius momēti.
O Si ergo perēnitas ꝑtinet ad pmiū tanq̄ʒ cadēs ſub merito
opʒ ꝙ illa coexidētia terminet a iuſtitia ⁊ liberalitate
ſupereffluēte:nec incōueniens eſt dicere magis ꝙ deus
diſpoſuerit hoīeʒ ꝑpetuo pmiare qui pro ſuo merito ꝑ
petuo finē meruerit.⁊ hoc ex tali iuſtitia liberali:q̄ʒ di
cere ꝙ diſpoſuerit ex iuſtitia reddere talē pfectionē in
D tenſam pro meritis:⁊ vltra hoc q̄ſi nō ex iuſtitia:ſed ex
Ad.I.argum̄ē tum ei adducum. mera liberalitate adijciat perpetuitateʒ. ❡ Ad ar^m tñ
qđ adducit de ꝑpetuitate dānationis nō cogit:qꝛ nō ita
ꝯgruit perpetuitatē ibi ita cadere ſub merito ſicut h.be
ne eniʒ diuine bonitati ꝯgruit ꝙ pro lege determinauit
perfectionē non tñ intēſam ſed perennem reddere pro
meritis:nec ſic ꝙ penā nō tñ grauē ſʒ perennē reddet
pro demeritis:de hoc dictuʒ eſt ſupra diſt.46.q.4.

De ſecundo pncipali.ſecuritati videt oppōni timor.timor autē vel eſt de malo
infligēdo vel de inflicto ꝯtinuādo:pcedēte tñ apphen/
P ſione talis mali:nec opʒ ꝙ illa apphēſio ſit dubia:vnde
lōge diſtat dubitatio ⁊ timor.nō ſolū qꝛ dubitatio perti
net ad itellectū:timor ad appetitū:ſed ēt qꝛ timor in ap/
petitu nō necĉio ꝑrigit apphenſioneʒ dubiā mali.q cq̄d
Ad.I.hic. aūt ſit de hoc hec ſecuritas ponit in volūtate ſicut aliqđ
oppoſitū timoris ⁊ eā pcedit certitudo i itellectu de bo
no ꝯferēdo vel bono collato ꝯtinuato.talē certitudineʒ
hñt btī:nō qꝛ vidēt bñitudinē ex ſe eſſe ꝑpetuā:ſicut ꝓ
batū eſt in arguēdo ꝯtra pmā poſitionē de cā ꝑpetuita
tis articulo pcedēte.nec ēt tñ p rōnē nālē:qꝛ nulli crea
ture pōt eē notū per rōnē nālē illud qđ ꝯtingēter depē
det a ſola volūtate diuina.hō eſt ꝯtinuatio beatitudinis
iam collate.⁊ hoc pʒ ex illo articulo:ergo tñmō eſt illa cer
titudo in itellectu btī ex reuelatione ſibi facta a deo:an
aūt ſic ſiat certitudo dānatis de ſua dānatione ꝯtinuan
da nō eſt eque certū. ❡ Ex dictis pʒ ſolō q̄ōnis ꝙ ſecu/
ritas nō eſt de eēntia bñitudinis.tum qꝛ ſecuritas ꝓſup
Q ponit certitudinē de ꝯtinuatione bñitudinis:illa aūt ap
prehenſio certa ſeqtur ordine nāe totā bñitudinē:cuʒ ſit
act⁹ nō tendēs in obm btificū ſed reflexus ſup actū:⁊ p
ꝯñs btitudo tota poſita eēntialr̄ poterit eſſe ſine certitu
dine:ergo ⁊ multo magis ſine ſecuritate:tum qꝛ ꝑpetuitas
Q de qua eſt illa certitudo ad quā ꝯſeqtur ſecuritas nō eſt
de eēntia bñitudinis eo mō quo dictū eſt in pcedēti arti
culo in ſolōne tertie dubitationis.illa tñ rō non ꝯcludit
accipiēdo bñitudinē 2° mō dicto ibi:qꝛ ſic icludit perfe/
ctionē nō tñ intēſiuā ſed etiā extēſiuā ſiue indeficiētiā.
❡ Primo etiā mō accipiendo perpetuitas nō eſt aliq̄
Vide ho^rem ⁊ Ricar. ⁊ Tho. di. pri. res addita tanq̄ʒ accidens.pma ergo ratio valet ⁊ illa 3^a:qꝛ
ſecuritas illa eſt in iraſcibili ſicut ⁊ timor ſibi oppoſit⁹
ſiquidē oppoſita ſunt in eodē.btitudo in ꝯcupiſcibili:cū
ſit amor amicitie. ❡ Propter arg^m q̄dā ⁊ v̄ba que dnr̄
de tētione.itelligēdū eſt ꝙ tētio quadruplr̄ accipi pōt.
R Uno qđē mō ꝓprie ꝓut memoria tenet obm:⁊ hoc vel
per formā ipꝛeſſam ſi eſt ibi obm in ſpecie:vel per ha
bitū ipꝛeſſum:vel ſaltē per illapſuʒ vel inexiſtētiā ſaltē
eo mō tenet quo obm ꝯcurrit ad rōnē parētis. Alio mō
pōt itelligētia dici tenere obm in actuali ꝯſideratione ⁊
ad hoc pōt pertinere ꝙ volūtas dicit tenere actē itelli/
gentie ꝯuerſam ad memoriā. Tertio mō tētio pertinet
ad volūtatē vt eſt ꝯcupiſcibilis.⁊ dicit ſuccedere ſpei:
eo mō quo per ſpem volūtas deſiderat ſibi bonū habē
dū:⁊ per tentionē amat illud bonū habituʒ:⁊ illa tentio
eſt amor ꝯcupiſcētie boni pſentis. Quarto mō tentio di
cit eſſet qđā act⁹ aſſecutionis vel paſſio ꝯñs ſpem paſ/
ſioneʒ:⁊ illo mō eſt in iraſcibili.nullo illoꝝ modoꝝ eſt
tētio de eſſentia bñitudinis.p̊ mō pcedit bñitudinē:imo
oēm actū 2^m. 2° mō eſt act⁹ ſcđs ꝑtinēs ad itellectum ⁊
S pūuš bñitudini que eſt in volūtate vel act⁹ volūtatis re/
ſpectu illius act⁹ pūij. 3° mō eſt amor boni cōmodi ꝓ/
ſentis:⁊ apparet ex q̄ōne pcedente ꝙ ille amor nō per/
tinet ad bñitudinē:ſed amor boni honeſti vel boni in ſe.
4° mō eſt in iraſcibili:⁊ illo mō magis appropinq̄t ad
ſecuritatē que ſuccedit ſpei paſſioni nō ſpei virtuti.

Ad argumenta. ❡ Ad p^m pōt dici ꝙ Aug. per illud itelligit ꝙ beatiſſi
mū.i.maxima pfectio bñitudinis eſt ꝙ certiſſimum eſt
ſemꝑ ita fore maxima inquā extenſiue:⁊ qđ ſeqtur acci
T pit nō pro actu certitudinis ſed pro obto:quaſi diceret
ipſa ꝑpetua ꝯtinuatio de qua hētur certitudo eſt maxi/
mū qđē in beatitudine:qꝛ quātitas extenſionis ſuperad
dita quātitati intenſionis.⁊ illud dicit maximū qđ iclu/
dit aliquid ⁊ adhuc aliquid ſuperaddit quantitati.⁊ ſic
iſta extenſio includit pfectionē intenſionis. ❡ Ad aliud
patet ex pmo articulo ſolutionis:qꝛ nulla forma finita
pōt excludere omnē priuationē a ſuſceptiuo.tamē bea/
titudo pro quāto eſt pfectiſſima maxime excludit pfe/
ctionis ꝑuationeʒ a ſuo ſubiecto.⁊ hoc ſufficit ad hoc vt ſit
finis intrinſecus q neceſſario eſt finit⁹:ſed nō ſufficit ad
icorruptibilitatē. ❡ Ad aliud de phō dōm ꝙ nunq̄ʒ per
ingeniū ad verā felicitatē humane nāe potuit ꝑtingere Ad.I.am.
nec affirmatiue nec negatiue.nō negatiue:qꝛ falſum de/
mōſtrari nō pōt.nō affirmatiue:qꝛ ſenſibilia ad hoc ſuf
ficiēter nō ꝑducūt.vñ tanq̄ʒ dubi⁹ nūc videbat ſentire V
ꝙ nō eēt vera felicitas cui poſſet ſuccedere miſeria:nūc
ꝙ nō poſſet eē alia felicitas hoīs:qꝛ neſciuit de felicita/
te alteri⁹ vite ab illa:⁊ illa nō eſt felicitas iamiſſibilis:iō
nō opʒ in h eī⁹ auctī inniti. ❡ Ad aliud ꝯcedo ꝙ tribus
virtutib⁹ theologicis in via ſuccedūt tres pfectiones in
beato:ſiue virtutes ſiue act⁹ nō curo:ſed nō opʒ illa ſuc
cedētia eē de eēntia bñitudinis ſicut accipim⁹ bñitudinē
pro ſūma pfectione btificabilis nāe ipſam ſumme ſuo
obiecto perfectiſſimo ꝯiungente.

Queſtio.VII.

VTrum gaudiuʒ de obto btifico ſit de eēntia vel ꝑtineat ad eēntiam
bñitudinis: Uī ꝙ ſic. Aug.10.de ꝯfeſ.dicit.
Btitudo eſt gaudiū de vita btā. ❡ P̄.Bti
tudo eſt pfecte ꝯtatiua ipſi⁹ btī:ſed pfecta
ges eſt gaudiū ſiue dlectatio:ergo ⁊c. ❡ P̄.Btitudo eſt vl
timū bonū ipſi⁹ btī.Sed delectatio eſt vltimū ꝯñs ope
rationē:ergo ⁊c. ❡ P̄.Btitudo vnit eēntialr̄ vltimo bono
pfectiſſime operādo ꝯeſcēdo ⁊ delectādo:ſʒ opō eſt de
eēntia bñitudinis:ergo ⁊ ꝯtatio ⁊ dlectatio. ❡ Cōtra.nihil
ꝑtinet ad bñitudinē qđ nō ꝑtinet ad aīam ſiue imaginē:
ſʒ delectatio nō ꝑtinet ad aīam nec etiā ad imagineʒ:qꝛ
eſt totius:qꝛ eni ſm phm p̊ de aīa.dicit aīam gaudere Tex. c.6.4.
vel triſtari dicit eaʒ texere vel edificare:ergo ⁊c. ❡ P̄.10. Lect.4.
ethi^r.delectatio eſt adueniēs opōni:ergo eſt ſic accidēs ei⁹:
ſed btitudo eſſentialr̄ ꝯſiſtit in operatione:ergo ⁊c.

Jd’c’ hȝ pbo 10. ethi. ca. 5. q. 4. in ſo. p. in argumu Cbo. 45. di. 4. art. 1. q. 3. etc. in pre ican dilt. ar. 3. q. 6.

Reſpondeo hoc eſt ſupponēdū: ſicut oſtēſum eſt in pmo li. di. 1. q. 3. ꝙ delectatio realiter differt ab opatione: ⁊ tūc ad q̄ōnē. eſt enī vna opio ꝙ delectatio ē de ēēntia btitudinis. rō ad hoc eſt: q2 de⁹ de potētia abſoluta pōt oē illud ſeparare ab alio qð nō eſt de ēēntia ei⁹. ſi ḡ gaudiū nō eēt de ēēntia btitudinis poſſet de⁹ ſepare viſionē beatā a delectatione ſiue gaudio: ſȝ h̄ eſt ɔ̄dictio ꝙ q̄s clare videat deū ⁊ nō delectet̄ in ipſo ⁊ ēt ꝙ nō gaudeat. ¶ P̄. Btitudo eſt maxīa pfectio ipſi⁹ beati ſed ipſa erit maior pfectio ſi gaudiū fuerit de ēēntia ei⁹ q̄ȝ ſi ſolū ɔcomitet̄ ipſaȝ. ḡ melius eſt ponere ꝙ ſit de ēēntia eius q̄ȝ nō: q2 ſic melius ſalvat̄ pfectio ei⁹. ¶ P̄. Sicut ſe hȝ pena ad gaudiū ſic triſtitia ad pmiū. ḡ pmutādo ſicut ſe hȝ pena ad triſtitiā ſic pmium ad gaudiū: ſed pena eſt ēēntialr̄ triſtitia. ḡ pmiū eſt ēēntialr̄ gaudiū. ḡ erit ēēntialr̄ btitudo. Aſſumptū. ſ. ꝙ pena eſt ēēntialr̄ triſtitia. pbo. q2 nō pōt eē act⁹ aliq̄s ipſi⁹ volūtatis ⁊ inuolūtarius: q2 oīs act⁹ volūtatis eſt volūtari⁹. nā ita volūtarie nolo aliqd ſicut volo: ita enī volūtarie volo me nolle: ſicut velle. ſȝ triſtitia nō eſt volūtaria: imo eſt de cis q̄ nobis nolētib⁹ accidūt. ḡ nō eſt act⁹ volūtatis. eſt ḡ ēēntialr̄ ipſa pena triſtitia. ¶ Et ɔfirmat̄: q2 ſicut ſe hȝ malū inhoneſtū ad malū incōmodū ſic bonū honeſtū ad bonū cōmodū: ſed malū inhoneſtū eſt p ſe pctm̄. ⁊ malū incōmodū pena. ḡ bonū honeſtū eſt p ſe meritū ⁊ bonū cōmodū p ſe pmiū: ſȝ nihil eſt delectatio niſi bonū cōmodū. ḡ ⁊c. ¶ P̄. 10. ethi. Delectatio vī vlti^m bo^m. ⁊ ibidē. Delectationē oīa appetūt: ſȝ qð oīa appetūt eſt p ſe bonū. pmo ethi. ḡ ⁊c. ¶ Cōtra. nulla paſſio ē btitudo

Cap. 1. ⁊. 2.

Cap. 1.

ēēntialr̄: ſȝ gaudiū ſeu delectatio eſt ēēntialr̄ paſſio. Probatio maioris: q2 btitudo eſt vltīa pfectio ex eo ꝙ ſimpliciter optio ɔiūgit. h̄ pbo. q2 ſi aliqd ex ſe eēt btitudo h̄ eēt nobiliſſimū maxīe: ſȝ nā bti eſt nobili⁹ in ſe q̄ȝ quodcūq3 accn̄s ſuū. ḡ nā maxime eēt btitudo: ſȝ oēs pfectiones ei⁹ ſūt accn̄tia. ḡ min⁹ entia q̄ȝ nā. ſȝ nulla paſſio ɔiūgit obto btifico ſȝ tm̄ opatiões: q2 paſſio recipit̄ ab obto in potētiā. gaudiuȝ aūt eſt paſſio: igit̄ ⁊c. minor pȝ: ḡ ⁊c. ¶ P̄. Qð eſt de ēēntia btitudinis opȝ reſpicere obiȝ btificū nō ſolū i rōne cāe efficiētis: ſȝ ēt obti: ſȝ paſſio nō reſpicit obm̄ btificū niſi vt cāȝ efficiētē: ſȝ gaudiū ē paſſio: ḡ ⁊c. ¶ P̄. Aliq̄s viator p aliqd einſdē rōnis mouet̄ ɔiūgit̄ ⁊ q̄eſcit in obto btifico impfecte hic in via. ḡ ſilr̄ in pr̄ia p aliqd einſdē rōnis vltimate ɔiūgit̄ obiecto btifico ⁊ pfecte: ſȝ in via nullus ɔiūgit̄ illi obto p paſſionē: ſȝ p opōnē. ḡ nec i pr̄ia. ſȝ btitudo eſt vltimate ɔiūgēs. ḡ btitudo nō eſt paſſio. cū ḡ gaudiū ſit paſſio nō erit ð ēēntia btitudinis. ¶ P̄. 10. ethi. dicit phs. Multa appeteremꝰ ēt ſi delectationē nō hērem⁹ vt ſcire: recordari: ⁊ virtutes: ⁊ iō nō eſt opatio pp delectationē: ſȝ magis ecōuerſo. vt ipſe dicit ibidem. non enī laboramus vt q̄eſcamus ſed quieſcimus vt laboremus.

Cap. 3. ad fi.

A **Dico ergo** ꝙ ſtricte accipiēdo btitudinem delectatio nō eſt de eſſentia ei⁹: q2 eſt paſſio. btitudo aūt ɔſiſtit in opatione. voluntas aūt pōt dupliciter ɔſiderari. vno mō vt potentia opatiua. alio mō vt receptiua. pmo mō perficit̄ ſimpliciter opatione cōiungente ſimpliciter ⁊ vltimate optimo ſimpliciter: ⁊ in hoc conſiſtit eſſentialiter beatitudo. Alio modo cōſiderari pōt vt receptiua ſic eſt perfectibilis nō operatione ſed paſſionibus ſupnaturalib⁹: q2 taliū eſt vltimate receptiua: ⁊ ſic perficit̄ delectatione ⁊ gaudio: ex quo pȝ ꝙ magis eſt de eſſentia btitudinis gaudiuȝ q̄ȝ ſecuritas: q2 gaudiū eſt in eadē potētia cū btitudine que eſt in ɔcupiſcibili. Unde delectatio q̄etat volūtatē vt eſt ſuſceptiua paſſionū: ſicut btitudo pficit volūtatē vt eſt ſuſceptiua operationū: ſecuritas aūt paſſionū eſt in virtute cōcupiſcibili: ſed in virtute ɔcupiſcibili q2 ɔſequit̄ ſpeȝ. ¶ Ad p^m dōm: ꝙ illa ppoſitio Augu. ⁊ ɔſimiles ppōnes ſunt vere cāliter nō per eſſentiā: btitudo aūt eſt cā q̄etatiōis ⁊ delectationis que ɔſequit̄ act⁹ beatificos. eſt aūt quedam vita ⁊ beata: q2 eſt in volūtate vt eſt paſſionū receptiua. ¶ Ad aliud dōm: ꝙ q̄etatio nunq̄ȝ eſt in ſe ſed in aliud. vnde creatura nō q̄etat̄ in ſe: ſed in alio. vt terra nō q̄etat̄ niſi in cētro: ſed delectatio eſt formalr̄ in volūtate ⁊ ſequit opationeȝ per quā q̄etat̄ in alio cui ɔiūgit̄. ¶ Ad aliud dōm: ꝙ nō omne vltimū ſed optimū eſt finis: vt dicit̄ 2° phyſi^c. tale aūt vt finis intrinſecus eſt opatio. tn̄ delectatio eſt ordīe nāe poſterius: que tn̄ nō eſt talis ꝙ opatio ordinet̄ ad ipſam: ſicut ad finē: nec eſt pfectius opatiōe. ¶ Cōtra. dixiſti prius ꝙ gnōne poſterior eſt volūtas intellectu: ⁊ ideo volūtas eſt nobilior: mō dicis ɔtrariū. ¶ R̄n̄. ꝙ ſimplr̄ in eodē gn̄e ſūt pfectiora poſteriora priorib⁹: ⁊ hoc poſteriora gnōne: vt ſi plures forme ſubſtātiales ſūt in eodē ſuppoſito vltima eſt perfectiſſima. Sed ſi accipiat̄ in alio genere prius ⁊ poſterius frequenter ſunt perfectiora ⁊ poſteriora: non tn̄ ſemp vt poſt vltimā formā ſubſtantialē ſequunt̄ accidētia que tn̄ ſunt imperfectiora. ſic dico in ppoſito in operationib⁹ que tēdunt in obiectū poſterior perfectior eſt: ⁊ ſic operatio volūtatis pfectior eſt operatione intellectus: ſȝ nō ſunt in eodē gn̄e pximo: ſed vna in gn̄e cognoſcitiui: alia in gn̄e appetitiui: ſed variat̄ gen⁹ in paſſionibus: q2 ille nō tendunt in obm̄: ſed ſunt ab obiecto. ¶ Ad aliud dōm ꝙ nō vnit̄ vltimata paſſione.

B

4. 4. by^c 1 4

C

¶ Aliq textus ſic habent.

¶ Ad aliō qn̄ dicit̄ ꝙ vnit̄ vltimate per delectationē. Dico ꝙ nō vnit̄ vltimate ſimplr̄: ſȝ tn̄ vnit volūtatē vltimato obto in ordine paſſionū: q̄s volūtas recipit īquātū eſt receptiua paſſionū nō opōnū. per opōnē aūt volūtas vnit̄ vltimato ſimplr̄ obto: ⁊ iō in ea tn̄ eſt btitudo. ¶ Ad rōnes in oppoſitū: q2 minus ɔcludunt: dōm eſt ꝙ ſunt paſſiones q̄dā que inſiunt cū mutatiōe ⁊ alteratiōe ptis ſenſitiue: ⁊ nō fiunt ſine imutatiōe organi ⁊ ille ſunt toti⁹ ɔiūcti. alie ſūt paſſiones tm̄ ſpūales: ⁊ ille pñt ſine oī mutatiōe que eſt in organo fieri ⁊ tales ſūt aie. ¶ Ad argumēta pme opīonis. ¶ Ad p^m dōm: ꝙ ſic tu arguis ꝙ nō pōt viſio eē ſine delectatiōe ⁊ gaudio: ḡ eſt de ēēntia btitudīs gaudiū. ſic arguo ꝙ nō pōt eē ſine fruitiōe. ḡ ē de ēēntia fruitiōis. ⁊ ſilr̄ arguā ꝙ fruitio nō pōt eſſe ſine viſione. Dico ḡ ꝙ abſolute pōt viſio ſeparari a gaudio ſine ɔ̄dictiōe: ⁊ tu dicis ꝙ tunc videret ⁊ nō gauderet. dico ꝙ h̄ verȝ eſt: ſȝ h̄ nō eſſet ex pr̄āte ſua ſȝ diuina: q̄ ɔſeruat viſionē ⁊ nō gaudiū. ¶ Ad aliud dōm: ꝙ verū eſt ꝙ btitudo eēt pfectior ſi gaudiū eēt de ēēntia ei⁹: ſed h̄ nō pōt eſſe vt ſi ſapia eēt de nā hoīs eſſet pfectior q̄ȝ mō: ſȝ paſſio nō pōt eſſe de nā btitudinis: q2 de eſſentia eius eſt ꝙ ɔiūgat obto btifico: ſed h̄ nō pōt facē paſſio. ¶ Ad 3^m de pena ⁊ triſtitia. ſi arguit̄ de pena ꝙ ſit ēēntialr̄ triſtitia. ɔcedo in nā itellectuali: nec alia pena pōt inēē ſibi: ſȝ tūc nō valet ɔ̄ntia: q2 nihil pōt eſſe pena niſi īuolūtariū. pena igit̄ nō pōt eſſe actus volūtatis: q2 oīs act⁹ volūtatis ſiue nolle ſiue velle ſemp eſt volūtarius. Sȝ pmiū pōt eē volūtariū: imo magis pmiat̄ ſi ſit volūtariū ſibi cū q̄ ⁊ pmiat̄: ⁊ q2 act⁹ eſt nobilior paſſiōe. ḡ magis pmiat̄ in actu: ⁊ h̄ eſt ɔgruū. ¶ Et ſi dicas ꝙ miſeria eſt ēēntialr̄ pena: ḡ btitudo eſt eſſentialr̄ gaudiuȝ. ¶ Dico ꝙ miſeria nō eſt eſſentialr̄ pena: imo pena dirimit miſeriā īquātū ordinat culpā: que culpa eſt miſeria eſſentialr̄. ¶ Et ſi dicat̄ ꝙ pena ſequat̄ miſeriā: dico ꝙ verū eſt. vñ maxīa pena pp̄e eſt miſeria que eſt culpa.

D

℄ Alij textus ſic habent.

℄ Si aūt arguit̄ de miſeria φ ſit eſſentialr̄ penalitas:tūc magis appet argm̄:qꝛ illa eſſentialr̄ opponit̄ btitudini: ſed miſeria eſſentialr̄ nō eſt niſi triſtitia:igit̄ ꝑmium eſt eſſentialr̄ gaudiū:igit̄ ꝛc. ℄ Dico φ miſeria eſt eēntialiter culpa nō pena vel triſtitia:ꝛ ſm gd eſt quecūqꝫ pena miſeria.culpa aūt ſit per actū nō per paſſionē:ſꝫ tūc per oppoſitū eſſentialiſſime beatitudo eſt in actu volūtatis:ꝛ ſic dico φ bonū cōmodum nō eſt beatitudo:ſed perfectio aliqua ꝯſis beatitudinē:ſicut per oppoſitū pena eſt perfectio aliqua ipſius miſerie. Unde miſeria eſt maxima pena ꝛ quaſi perficitur a pena.culpa autē aliquid boni recipit per penam.

Qō.VIII.

Queritur vtrū nā humana ſit nā infima capax btitudinis: Uī φ nō.ala humana eſt capax btitudinis:ſed ipa eſt iferior hoie:ġ ꝛc. ℄ Þ. In qbus eſt ordo eēntialis ſic ſe hīt φ illud qd eſt imediatius vltimo:imediatius attingit ipm ꝛ alia mediāte illo:ſed angelus imediatius ſe hꝫ ad finē φ̄ homo:ġ hō mediāte angelo attingit finē:ġ nō eſt imediate btificabilis. ℄ Þ. Uī φ ēt alie nāe inferiores ſunt btitudinis capaces:qꝛ ille nāe ēt vltimate quietant̄:qꝛ ſi nō:ġ violenter tenerent̄:ꝛ tūc eſſet violētia ppetua:ſed nō pñt generi vltimate niſi in vltimo fine:ġ ꝛc. ℄ Þ. Cāe ꝑme vniuerſaliſſime rñdet finis vltim⁹ vniuerſaliſſim⁹:ſed de⁹ eſt cā̄ efficiēs imediata oīum:ergo erit finis imediatius oīuꝫ:ġ ꝛc. ℄ Cōtra. Aug. 14. de tri. c. 18. eo ipſo aīa imago dei eſt quo ipſius capax pōt eē:ꝛ per hoc probat φ homo poſſit beatificari:ſed φ ipſe ſit infimū beatificabile.pbat̄.oīs nā inferior hoie operat̄ oēm operationē ſuam per organum:ergo nō circa obiectum imateriale: ſed ſolū in illo obiecto qd per operationē non organicā attingitur eſt beatitudo obiectiue:ergo ꝛc.

Reſpōdeo. Primo videnduꝫ eſt φ nā humana eſt btificabilis.2° φ nulla nā īferior. ℄ Primū planū eſt ex ſcriptura.ꝑma ad Corin. 13. ꝛ ꝑ° Joā. 3. ꝛ melius Apoc. 22. videbimus faciem ꝛc. ℄ Þ. Matth. 22. Erunt ſicut angeli dei in celo. ℄ Sed quid dicūt phi ad h:·phs ꝑ ethi^r.dicit in gñali de felicitate ꝛ in.10.ethi^r.in ſpāli quō eſt poſſibilis ꝛ in quo cōſiſtit. ℄ Sed qd ſenſit de illa ſpāli btitudine quā nos expectamus que eſt per clarā dei viſionē ꝛ fruitioneꝫ.vī dicere phs φ de ꝑma ſuba non pōt haberi cognitio aliq̄ niſi ex ꝯceptu aliquo accepto ex ſenſibilib⁹ q nō poſſet eē illius eēntie in ſe:vt pꝫ ꝑ poſt^r. c. 2. ꝛ ꝑ phy^r. in multis locis.ſilr̄ diceret̄ φ nō poſſem⁹ in illo cōceptu hēre niſi cognitionē obſcurā ꝛ abſtractiuā qualē ēt poſſem⁹ hēre de nō ente:ꝛ ſic ſm eū oīs cognitio nr̄a de illa ſuba eſt tm̄ in vniuli ꝛ obſcura:ꝛ per ꝯñs eſſemus bti in vniuerſali cognitione ꝛ obſcura. ℄ Et ſi arguat̄ ꝯtra eū:φ deſideriū nāle hois eſt ad cognoſcendū illā ſubaꝫ in ſe ꝛ clare:ergo qñqꝫ videbitur in ſe.alſ eſſet ille appetitus in nā fruſtra. ℄ Nō valet:qꝛ loquēdo de dſiderio mere nāli dꝫ pbari φ tale inſit homini.ſi autem accipias deſideriū nāle pro actu elicito ſm rectā rōnē.hoc nō vidit ipſe nec potuit videre aliū ſtatū ſm rōneꝫ nālē in q̄ videret clarius:nec vltra appetijt nec ſciuit φ ſm rectā rationē eſt plus deſiderandum φ̄ hic cognoſcit̄.

℄ Cōtra. Appeto ꝛ ſcio deū ꝛ tm̄ nō habeo notitiā niſi ꝯfuſam ꝛ obſcurā de deo.ꝛ eodē mō pōt eē deſideriū nāle btitudinis ſm rōnē eius ꝑpriā. Sed appeteret̄ ne aliqd vltra ꝯfuſe cognitū:·phs diceret φ ſicut ego ſcio φ ſol eſt magis viſibilis in ſe φ̄ poſſim ego eū videre: ꝛ φ viſio aqle eſt clarior φ̄ viſio oculi mei:nō tm̄ ꝯcluditur φ deſiderarē illū videre in rota:qꝛ nō cōpetit oculo meo niſi φ ſic tm̄ videā. ℄ Sed appetis ne videre amplius deſiderio nāli ſolē ꝛ hēre aliū viſuꝫ ꝑfectiorē: ℄ Dico φ nō qd ēt diceret phs:ſic nec noctua nāliter deſideraret hēre locū ꝑfectiorē:ſed illuꝫ quē hꝫ deſiderat nāliter perfici modo ſibi competenti.

℄ Uidet̄ tm̄ mihi φ per rōnē nālem pōt pbari ſublata iperfectione ſtatus iſtius quo ad cognitioneꝫ:φ pōt cognoſci φ nā humana ſit capax btitudinis vere.ꝑmo ex parte obti ſic.oīs potētia habēs obiectū ꝑmū adequatū pōt per ſe in qdlibet ꝯtentū ſub illo obiecto:ſed ꝑmum obiectū intellectus humani eſt ens:ergo ꝛ qdlibet in quo ſaluat̄ ratio entis eſt obiectum per ſe eius:ſed īpoſſibile eſt φ quietet̄ in aliquo niſi in ſūmo totius analogie imediate:ſicut nec viſus quietat̄ niſi in pulcherrimo viſibili:ſed hoc nō pōt eē in cognitione eius in vniuli:qꝛ cognitio vt in vniuli nō eſt illius vt in ſe:ġ erit eius vt ſm ſe in ꝑticulari:ġ vt ſic erit capax btitudinis. ℄ Rñdet phs ad minorē φ ens ſm analogiā φ̄tū ad mālia ꝛ immālia nō eſt obm̄ intellſ noſtri:ſed tm̄ ens quo ad mālia. ℄ Cōtra.hoc deſtruit pbm̄:qꝛ īpoſſibile eſt cuicūqꝫ potentie aliqd cognoſcere ſub rōne cōmuniori φ̄ ſit rō ꝑmi obti:ſed intelligimus aliqd ſub rōne vniuerſaliori φ̄ ſit qdditas mālis:ġ ipoſe eſt φ mālis qdditas ſit ꝑ^m obm̄ intellus noſtri adequatū.maior eſt manifeſta.minor pꝫ per phm̄ qui dicit 4° meta^e.φ eſt quedā ſciētia entis inquātū ens:ſed ens inquātū ens nō eſt tm̄ qdditas mālis:hec aūt ſcientia eſt nobis poſſibilis ſm eum. T.c.1.

℄ Si dicas bene volo φ ſit ſpeculatio ꝛ ꝯceptus aliqs cōmunior φ̄ ſit entis mālis:tm̄ ille ꝯceptus nō eſt cāmis niſi a qdditate māli. Si ſic ġ habeo ꝓpoſitū:qꝛ īpoſſibile eſt felicitatē intellect⁹ noſtri eē in aliquo ꝯceptu qui eſt minus perfectus φ̄ ſit ꝯcept⁹ rei ſenſibilis per actuꝫ ſenſitiuū cauſatus:ſed quicūqꝫ ꝯceptus de deo cauſat⁹ ex ſenſibilib⁹ eſt iperfectior eis φ̄ actus cognitionis ſenſitiue:ġ in nullo tali eſt btitudo.minorem pbo.īpoſſibile eſt intellectū agētē cū obiecto ſuo cāre ꝯceptū ꝑfectioreꝫ ſuo ꝑfecto verbo:qꝛ realr̄ eſt effectus ſibi adequat⁹:ſed vnus effect⁹ eſt adequatus vni cāe.ġ nō pōt ꝑfectiorem illo cāre de deo.ꝛ ſi ſic:tūc iſta rñſio deſtruit pbm̄:qꝛ ponit in ꝑfectiſſima cognitione btitudinē:ꝛ hāc ponit illius ſube. ℄ Scdo pbo hoc ex parte actus:qꝛ qd eſt ſimplr̄ ꝑfectionis in aliquo gñe ſi cōpetit īferiori in illo gñe cōpetit ꝛ ſupiori:ſed cognitio intuitiua cōpetit ſenſui.ġ multo magis intellectui.ġ nō tm̄ ipſius qdditatis mālis nec cauſate ab ea eſt tm̄ cognitio beatifica. ℄ Þ. Si nō haberemus de aliquo cognitionē intuitiuā nō ſciremus de actib⁹ nr̄is ſi inſunt nobis vel nō certitudinaliter.de actibus dico intrinſecis:ſꝫ hoc eſt falſuꝫ.ġ ꝛc.ergo eadē rōne qua ponis vnū ens poſſe intuitiue cognoſci ꝛ qdcūqꝫ.

℄ Scdo vidēdum eſt φ nulla nā inferior nā humana eſt ſimplr̄ beatificabilis.cuius rō eſt:qꝛ nulla nā eſt beatificabilis niſi que pōt attingere obiectū imateriale:ſed nulla natura inferior natura humana poteſt h.ergo ꝛc. ℄ Dico tm̄ φ aliqua natura inferior humana eſt beatificabilis ſm qd:vt omnis natura que per ſuā operationē pōt ſuo ſini imediate cōiungi.ꝛ ſic ſuo optimo:non optimo ſimplr̄:ſed omnia habentia opationes ꝑprias ꝛ immanētes vt ſenſus poſſunt cōiungi ſuo optimo.ergo ſic pñt beatificari lꝫ non ſimplr̄. ℄ Þ. Qd nō coniungitur meliori ſe nō pōt beatificari nec beatificatur ſimplr̄:ſed nulla natura inferior homine cōiungitur ſuo optimo tanφ̄ meliori ſe.ġ ꝛc. ℄ Probatio minoris.potentia quecunqꝫ operatiua eſt animati vt animatum eſt:ſed obiecta mālia vt ſunt qualitates ſenſibiles ſm ſe non ſunt

Margin: A (beside "ex ꝯceptu aliquo accepto"), d.dicere (beside "eē illius eēntie"), B (beside "gnoſci φ nā humana"), C (beside "ſube. Scdo pbo"), D (beside "Dico tm̄ φ aliqua natura").

perfectiores alato vt aiatū eſt:ḡ ipſe potētie ſunt melio
res obtis.¶ Ex hoc ſeqtur correlariū ꝙ illa que nō ha
E bent potētiā operatiuā nō ſunt ſimplr: nec ſm ꝗd bea
tificabilia:q2 nō habēt operationē ꝯiūgentē cū ſuo opti
mo:ſed in operatione cōſiſtit btitudo.⁊ alia ēt tñ factiua
ſunt nō opatiua:q2 nō habēt opationes imanentes eis:⁊
tales forme ſunt oēs fo2e ſub ſenſitiua.¶ Etſi obycias
ꝙ graue mouet ſe ad cētrū ⁊ quietaꝛ in centro. Dico ꝙ
eſt ꝟbū metaphoricū dicere quietari ip̄m in cētro.hꝫ.n.
tñ actionē que eſt motus grauis nō tñ circa cētrum hꝫ
opationē:⁊ ideo nō ꝯiungit ſe cētro:tñ ſuppoſito ꝙ ſic:
hoc nō eſt niſi cātio alicuius vbi nālis non alicuius for
me abſolute:ḡ nō eſt btitudo q̄ eſt fo2a abſoluta.¶ Di
co igiꝛ ꝙ hō eſt btificabilis ſimplr ⁊ nihil aliō eo īferi⁹.

Ad argumēta.

¶ Ad p̄m̄ ꝯñia non valet:q2 aia eſt ps hois btificabilis ⁊ i
mediate ſuſceptiuū btitudinis:⁊ per ꝯñs tota nā eſt ſu
ſceptiuū mediatū nō imediatū:q2 aia eſt aliquid hois.
¶ Ad 2m̄ dico:ꝙ ois nā intellectualis imediate ordina
tur ad attingendum finē:ordine tñ quodā:ita tñ ꝙ vna
eſt perfectio2 alia:⁊ oēs tñ imediate nō ordinatꝛ:ita ꝙ
vna ſit alterius mediū quo attingat vltimū finē.ois eni
itellꝰ hꝫ pro obto totū ens.⁊ ſic nō quietaꝛ in quacūqꝫ
ſuba vel ente:ſed ſolum in ente optimo:ſicut pꝫ de viſu.
clarius eni ⁊ perfectius videt agla ſolē q̄ homo:tñ ime
diate vtrūqꝫ videt ſolē.¶ Ad illud de violētia ꝑpetua.
dico ꝙ qetaꝛ nō quiete btifica:q2 nō in optimo ſimplr.
¶ Ad aliud de fine dico ꝙ finis accipiꝛ multiplr:qñqꝫ
F accipiꝛ pro cā finali:qñqꝫ pro ꝑfectione vltima ad quā
res ordinaꝛ:qñqꝫ pro optimo:qñqꝫ pro vltimo.hi duo
modi vltimi nō faciūt ad ꝓpoſitū.p̄mo mō deus eſt cā
finalis oium:⁊ hoc nō alr niſi ſicut pp quē amate ſunt
res.deus eni oia ꝓducit pp ſeip̄m:⁊ ſic eſt finis imedia
tus oium:vt ꝓpter ſe:⁊ a ſe:nō ad ſe vt ad finē imedia
tū:ſed ſic nō loquemur hic de fine:ſed ſcdo mō.ſ.de ꝑfe
ctione vltima ad quā res ordinaꝛ.⁊ hoc mō nō eſt deus
niſi cauſa finalis.nō eni eſt deus btitudo formalr:lꝫ ꝓ
pter ſe det beatitudinē.⁊ ex hoc pꝫ ꝙ ille circulus quē
ꝑpōne.35. ponit Proculus ꝙ omnia redeunt ad p̄mū p̄ncipiū re
ditione completa eſt cōgruus in arguendo.ergo varia
tur finis.pōt tamen dici ꝙ deus eſt finis inquātum ter
minat operationes creature beatificabilis.

¶ Alig textus ſic habent.

¶ Deus eni oia ꝓpter ſe creauit. Unde deus diligēs ſe
ꝓpter ſe fecit:nō aūt ꝓpter finē 2o mō. Quādo arguiꝛ.
igiꝛ deus eſt imediatus finis oiū.verū eſt de cā finali.
Et qñ diciꝛ igiꝛ oia attingunt imediate deū vt finē.ve
rū eſt arguēdo vniformiter. Et quādo infert:igiꝛ oia ha
bent finē in quo beatificanꝛ.variaꝛ finis:q2 btitudo eſt
vltima perfectio coniungens optimo:⁊ hoc non conue
nit omnibus entibus. Queſtio.IX.

Vide Tho. pi.p̄ri artl. p̄o.a.3. VTrum oēs hoies velint de neceſſita
te ⁊ ſūme beatitudinē: Videꝛ
ꝙ nō:q2 ſm Augm̄.10.de tri.c.1. Incognitū
nō pōt appeti:ſed vltimus finis nō eſt no
G tus:q2 nō oēs ſciunt btitudinē:ḡ nō oēs ap
petūt eā. Mino2 pꝫ p̄mo ethi.ex diuerſa opione circa
eā.¶ P̄. Damnati nō appetunt eā:ḡ nō oēs hoies.ꝯſe
quētia pꝫ.añs ꝓbaꝛ duplr.p̄mo ſic.de quo deſperat ali
quis nō appetit illud vel tenuiter appetit:vt dicit Aug.
Lib.1. 10.de trini.ſed damnati deſperāt de beatitudine:q2 ſunt
obſtinati:ḡ ⁊c.¶ Scdo ſic. Appetitus volūtarius non
eſt ad ipoſſibile:ſed apphēdiꝛ beatitudo a damnatis
vt ipoſſibile ab eis:ḡ ⁊c.¶ Ad p̄ncipale. Si oēs de ne
ceſſitate appetant beatitudinē nō merenꝛ appetēdo eā.
ꝯſequens eſt falſum:ergo ⁊ antecedens.ꝯñia ꝓbaꝛ per
Aug.de libe.arbi.vbi dicit ꝙ nullus mereꝛ in eo qō vi 3
tare nō pōt.falſitas ꝯñtis ꝓbaꝛ.meremur volendo ea
que ſunt ad finē:ſed volitio finis eſt cā volitionis eo2
que ſunt ad finē:ergo magis volendo finē:q2 ꝓpter qō
vnūquodqꝫ tale ⁊ illud magis.p̄mo poſte.⁊ 2o meta. T.c.5. T.c.4.
¶ P̄. Ea nō ſūme. Illa potentia nō vult ſūme obm̄ ali
quod que cōpatiꝛ ſecū actū aliquē circa aliud obiectū:
q2 diſtractio ad diuerſa facit remiſſionē in actu:ſed bea
titudo in volūtate cōpatiꝛ ſecū actū qui eſt vti:ḡ nō ſū
me vult btitudinē.¶ Cōtra. Aug.13.de tri.ca.8. Beati
oēs eſſe volūt vt veritas clamat:ſꝫ ſi aliqs vel oēs vel
lent ꝯtingēter eā h nō eſſet verū:q2 tūc aliq poſſent nō
velle:ḡ de neceſſitate volūt eā oēs hoies.¶ P̄. Ea ſum
me.videꝛ dicere Aug.ibidē.c.5.vbi dicit ꝙ ardētiſſime
btitudinē oēs volūt.¶ P̄.2.phy.⁊.7.ethi.dicit phs. Tex.co.89. Cap.12.
Sicut p̄n̄m in ſpeculabilibꝰ:ſic finis in practicis:ſed itel
lectus neceſſario aſſentit p̄ncipys:ḡ volūtas fini.¶ P̄. Cap.16.
Anſ.de ꝯcordia ꝑſcīi.gr̄a cū libe.arbi.c.21.dicit ꝙ vo Idē de ca
luntas nō pōt nō velle ſūme cōmodū:ſed beatitudo eſt ſu d.c.4.
ſūme cōmodū:ḡ vult neceſſario eā.¶ P̄. Ea ſumme. A.l.omn
Phs p̄o ethi.dicit ꝙ bene dixerūt bonū eſſe ꝙ oia ap Cap.1.
petūt.hoc eſt beatitudo.ex hoc pōt argui.igiꝛ magis bo
num illud omnia magis appetunt:ſed beatitudo eſt hu
iuſmodi bonum:ergo ⁊c. Queſtio.X.

TErtia hoc quæriꝛ. Utrū oia que ap
petunꝛ appetanꝛ pp bea
titudinē: Videꝛ ꝙ ſic. Augu.13.de tri.ca.5.
Propter hanc quecunqꝫ cetera appetunꝛ.
¶ P̄. In omni genere eſt vnū p̄mū qō eſt
cā oium illius generis:ſed beatitudo eſt p̄mū appetibi
le:ḡ eſt cā ⁊ rō oium que appetunꝛ.¶ P̄. Si aliqd ap
peteretꝛ nō pp btitudinē appeteretꝛ ſicut btitudo.

Contra.

Non omnes appetentes cognoſcunt bea
titudinē:ergo nō appetiꝛ oē ꝓpter beati
tudinem.¶ P̄. Tunc duo actus eſſent ſimul in volun
tate:qō eſt icōueniens.nō eni pōt appetere ꝓpter bea
titudinē niſi habeat actū illū qui eſt beatitudinis.

Reſpōdeo.

¶ Ad p̄mā qōnē dico ꝙ duplex eſt
appetitus in volūtate.ſ.nālis:⁊ liber. A
naturalē ſolū dico potētiā volūtatis abſolute:ſed nō ali
quid ſuperadditū volūtati. Sicut eni quelibet nā hꝫ in
clinationē nālē ad ſuā ꝑfectionē:ſic ēt nā itellectualis.ſ.
volūtas hꝫ naturalē inclinationē ad ſuā perfectionem.
¶ Alius eſt appetitus liber qui eſt velle liberū.de pri
mo appetitu dico ꝙ nō eſt actus aliqs elicitus a volun
tate:ſed tñ inclinatio quedā.ꝓbo:ſicut ſe hꝫ appetitus
nālis intellectus ad actū ſuū:ſic appetitus volūtatis ad
actū ſuū:ſed appetitus nālis intellectus nō eſt actꝰ elici
tus ab eo:ergo ſic erit de voluntate.¶ P̄. Non experi
mur talē actū eſſe in nobis:cū tamē inconueniēs ſit no
biliſſimos habitꝰ naturalr eſſe in nobis:⁊ latere nos:qō 2o poſter. in fine.
etiā verū eſt de operationibꝰ.¶ P̄. Tunc qñqꝫ actꝰ op
poſiti ſimul eſſent in eodē.pōt eni aliquis appetitu nāli
refugere mortē:q2 nolumus expoliari ſm Apoſtolū:⁊ 2.Cor.5.
actu libere elicito eligere mortē ſicut martyres.vnde di
cit Aplus. Cupio diſſolui ⁊c.ergo ſeqtur ꝙ appetitꝰ na Phil.1.
turalis nō ſit niſi inclinatio quedā ad perfectionē ſuā:
nec eſt magis actus elicitus in voluntate q̄ in lapide.
Quid ergo: dico ꝙ eſt inclinatio ad ꝓpriā perfectionē
ſuā.ſ.volūtatis:ſicut in alys nō habētibꝰ appetitū libe
rū.⁊ de illo appetitu loqtur phs p̄o phy.ꝙ mā appetit Tex.co.81.
formā ⁊ vliter iperfectū ſuā ꝑfectionē.¶ De illo appe
titu nāli pꝫ ꝙ volūtas neceſſario ⁊ ꝑpetuo ⁊ ſūme appe
tit btitudinē.⁊ hoc in particulari:qō de neceſſitate pꝫ:q2

natura

B nã nõ põt remanere nã quin iclinetur ad suã pfectionẽ:
qꝛ si tollas illã iclinationẽ tollis nãm: sed appetitus nã-
lis nõ est nisi iclinatio talis. g̃ vt sic necẽio appetit btitu-
A dinẽ: qꝛ illa est maxima pfectio. ❡ Qꝺ summe appetat/
pbo: qꝛ sũma inclinatio nãe est ad summã pfectionẽ. sic
In pohemio. enim arguit phs p̃ meta^{ce}. Si oẽs hoies nã scire deside-
rãt. g̃ maximã sciam maxie desiderãt: sed sũma pfectio
voluntatis est btitudo. g̃ ꝛc. ❡ P̃. In cuius ptãte non est
tẽdere vel nõ tẽdere: in eius ptãte nõ est remissa tẽdere.
g̃ si volũtas vt nã determinat̃ necẽio ad appetendũ bea-
titudinẽ. ergo summe. Et ꝙ in pticulari patet: qꝛ ille ap-
petitus est ad perfectionem intrinsecam realem qua vo-
luntas perficitur: sed perfectio realis nõ est aliquid vni-
uersale: qua volũtas perficit̃: sꝫ pticulare. ergo ꝛc. ❡ P̃.
Illud appetere non est actus sequẽs cognitionem: qꝛ tũc
esset liber. vniuersale autẽ nõ est nisi obiectũ itellectus:
vel consequẽs actum intellectus. ergo ille appetitus nõ
erit nisi beatitudinis in particulari.

Den. dist. 3. q. 2. Quantum ad 2^{m} artm^{m} de appetitu libero. an oẽs
illo appetitu necẽio ꝛ summe appetant
btitudinẽ, est vna opinio q̃ dicit ꝙ sic in vlĩ. rõ ad h̃ est:
volũtas nõ põt nõ velle aliqd nisi in eo sit aliq̃ rõ mali
vel defectus boni: sed in btitudine in vlĩ est rõ ois boni
ꝛ priuatio vel negatio ois mali. ergo ꝛc. ❡ Ex hoc sequi-
tur ꝙ summe appetat̃: qꝛ in cuius ptãte non est actus siue
agere: in ei^{9} ptãte nõ est remisse vel intẽse agere. ❡ Ad-
ducit tñ ꝙ in pticulari nõ necẽio appetit̃: qꝛ tũc nõ pos-
set quis peccare. ❡ Cõtra hanc opinionẽ fuit diffuse ar-
oct. j. q. 4. gutũ in lib. j. in q. illa. vtrum apprehẽso vltimo fine necẽ
volũtatẽ sit frui eo. q̃ntũ ad pñs tñ vĩ mihi ꝙ 9dictionẽ
iplicat. s. ꝙ oẽs necẽio btitudinem appetãt in vlĩ ꝛ nõ in
pticulari: qꝛ si btitudo in vlĩ apprehensa necẽio appetit̃
pp hoc ꝙ est in ea ois rõ boni. ꝛ nulla rõ mali nec defe-
ctus boni: cũ h̃ in btitudine pticulari plenius inueniat̃ q̃
in btitudine vlĩ: sequtr g̃ ꝙ tũc beatitudinẽ siue finẽ ap-
prehẽsum in particulari oẽs appeterẽt necẽio: qꝺ falsum
C est. ❡ P̃. Nullũ vle icludit maiorẽ pfectionez q̃ aliqꝺ
particulare suũ: imo minorẽ: qꝛ oẽ pticulare addit perfe-
ctionẽ sup vlĩ. g̃ beatitudo in vlĩ nõ est pfectior q̃ in p-
ticulari. Si ergo est ipossibile nõ appetere btitudinẽ in
vlĩ apprehẽsam: qꝛ nõ apparet rõ mali nec defectus bo-
ni, multo magis erit hic de ea vt in pticulari. ❡ P̃. Si
talis necẽitas volẽdi in libera voluntate poneret̃: h̃ esset
ppter inclinationẽ nãlem appetitus cui 9format̃: sꝫ ap-
petitus nãlis est ad btitudinẽ vt in pticulari: vt ostẽsum
est. g̃ necẽio appetit btitudinẽ in pticulari apprehensam.
❡ P̃. Si intellus nõ plus dubitat de fine in particulari
q̃ in vlĩ: quare nõ appetet: nõ vĩ rõ sꝫ ꝙ idem appetat
D necẽio ꝛ nõ appetat necẽio est 9dictio. ❡ Rñ^{o} ergo ꝛ di-
co quantũ ad istuꝫ ar^{m}: ꝙ ꝛ si volũtas libera velit vt in
pluribus btitudinẽ apprehensam in vlĩ vel particulari.
qñ intellus nõ dubitat in illo pticulari esse btitudinẽ nõ
tñ necẽio vult nec in vlĩ nec in pticulari. rõ est: qꝛ necessi-
tas in cã superiori nõ põt eẽ a necẽitate cãe inferioris: qꝛ
cã inferior nõ põt determinare modũ agendi cãe supio-
ris: qꝛ nõ põt ipsam determinare ad agẽdum. g̃ cã supe-
rior si necẽio agit hoc hꝫ per aliqd intrinsecuꝫ forme sue
vel ex nã sui. si ergo volũtas hꝫ necessitatẽ ad volenduꝫ
aliqd illa necessitas 9ueniet sibi ex nã sui ꝛ nõ a cã infe-
riori. ❡ Tũc arguo vlterius: cã supior si necẽio agit eadẽ
necessitate mouet causas inferiores ad agendũ actiones
sue actioni necẽias. cũ ergo ad actũ volũtatis requiratur
apprehẽsio itellectus: sequitur ꝙ si volũtas necẽio velit
btitudinẽ ꝙ determinabit itellectũ ad semp cõsiderãdũ
de btitudine: qꝺ est falsum. dico ergo ꝙ 9tingenter vult
finẽ tam in vlĩ q̃ in pticulari: q̃uis vt in pluribus velit
vtrũqꝫ qñ nõ dubitat intells in quo sit in pticulari: sicut
de quolibet fideli q credẽs in fruitione trinitatis eẽ bti-
tudinẽ appetit illũ finẽ: lꝫ nõ velit media ad illũ finẽ: qꝛ
nõ efficaciter vult: iõ nõ vult v̾tuose viuere. Qꝺ aũt vt in Speculatio notabilis.
pluribus volũtas velit btitudinẽ, hoc est: qꝛ vt 9ueniens
appetitus liber sequit̃ iclinationẽ appetitus nãlis. ipossi-
bile enim est p aliquẽ habitũ volũtatẽ magis habilitari
vel inclinari ad aliqd volẽdũ q̃ per appetitũ nãlem. cũ
g̃ volũtas possit tantũ habilitari p hituꝫ aliquẽ ꝙ vt in
pluribus sequat̃ inclinationẽ illius: imo delectabil̾r ope
ret̃ sꝫ eius iclinationẽ. g̃ multo magis vt in plurib^{9} vult
istud ad qꝺ iclinat̃ nãliter: ꝛ iõ iustus hõ ẽt cũ quocũqꝫ
habitu cũ difficultate eligit mortẽ: ꝛ est sibi mã patiẽte:
qꝛ 9 appetitũ nãlem. cũ g̃ oẽs appetitu nãli appetãt bea-
titudinẽ (vt dictũ est) sequit̃ ꝙ voluntas vt in pluribus
velit beatitudinẽ. ❡ Sꝫ est ne actus ille elicit^{9} quo vult
btitudinẽ nãlis: Dico ꝙ nõ ppꝛie: qꝛ nõ est iclinatio nã-
E lis ad btitudinem que dĩ velle nãle volũtatis vt nã est.
põt tñ dici nãlis: qꝛ 9formis est iclinationi nãli: pp qꝺ di-
cit Aug. in enchi. c. 104. neqꝫ volũtas nõ est: aut nõ libe-
ra dicta est: qua sic beati esse volumus: vt miseros nos
eẽ velle nõ possumus. vñ sicut dĩ aliqꝺ velle virtuosuꝫ
nõ qꝛ a v̾tute pcedit elicitiue: qꝛ nullus habitus est pn^{m}
totale elicitiuũ actus: sꝫ dĩ virtuosus actus: qꝛ cõformis
inclinationi virtutis: vel qꝛ elicit̃ ſm v̾tutẽ: sic est in ppo-
sito de btitudinis volitione. põt eniꝫ dici nãlis: qꝛ cõfor-
mis iclinationi nãli: tñ est actus liber nõ tñ est velle de-
liberatiuũ: qꝛ dliberatio est coꝝ quoꝝ est electio: electio
aũt est coꝝ q̃ sunt ad finẽ: ꝛ est de 9ne q̃ deliberatiue cõ
cludit̃ p syllogismũ practicũ. ❡ Sꝫ hic est vnũ dubiũ:
qꝛ si ſm Aug^{m} in p̃dicta auc̃te nõ possumus velle mise-
riã. g̃ simpl̾r ꝛ necẽio nolo miseriam: sꝫ sequit̃. necẽio nolo
miseriã. g̃ necẽio volo btitudinẽ. hec 9ña pꝫ dupl̾r. pꝛ^{o} qꝛ
nõ est minor pportio btitudinis ad velle q̃ miserie ad
nolle. ❡ Scđo sic: qꝛ actus nolẽdi nunq̃ est nisi in v̾tu-
te alicuius volitionis: iõ enim nolo aliqd: qꝛ volo aliud:
vt dcm̃ est supra per Ans. sꝫ cã est pfectior suo effectu. g̃
magis necẽio volo btitudinẽ q̃ nolo miseriam. ❡ Rñ^{o}
ꝙ nec necẽio volo btitudinẽ nec necẽio nolo miseriã. igit̃
nolo eã siue nolo esse miserũ. Nec sequit̃. nõ possuꝫ vel-
le eẽ miserũ. g̃ de necessitate nolo eẽ miserũ: qꝛ nolle est
actus positiuus nolẽtis sicut ꝛ velle. ꝛ ita liberũ vnũ sicẽ
aliud: qꝛ neutrũ elicio necẽio circa qꝺcũqꝫ obm: ꝛ iõ pos-
sum nõ elicere nolle circa malũ: sicut velle circa bonuꝫ.
tñ sicut circa malũ ostẽsum nõ possuꝫ elicere actũ volũ-
tatis nisi nolle: sic circa bonũ oblatũ nõ possum elicere
actũ volũtatis nisi velle: ꝛ iõ dꝫ sic argui. nõ possuꝫ vel-
le eẽ miserũ: g̃ nõ possuꝫ odire btitudinẽ: sed ex h̃ nõ se-
quit̃. g̃ necẽio volo btitudinẽ: qꝛ nullũ velle necẽio elicit̃ a
volũtate. ❡ Sꝫ adhuc obycit̃. nullus actus necẽio aufer-
F tur a po^{a} aliq̃ nisi pp determinationẽ eius ad oppo^{m} sicẽ
ab igne necẽio aufert̃ frigiditas: qꝛ necẽio determinat̃ ad
calorẽ: nec ab aliqua supficie color aliqs nisi pp determi-
nationẽ eius ad aliũ colorẽ oppo^{m}. g̃ in voluntate nõ est
ipotẽtias ad nolẽdũ btitudinẽ nisi qꝛ determinat̃ ad op-
positũ actũ. s. ad volẽdũ btitudinẽ. ❡ Rñ^{o}. ꝙ a volũta-
te excludit̃ actus volitionis re^{a} miserie ꝛ actus nolitiõis
re^{a} btitudinis: qꝛ miseria nõ est nata esse obm actus vo-
litionis: nec beatitudo obm actus nolitionis: sicut actus
vidẽdi disgregãdo excludit̃ a visu re^{a} nigredinis: qꝛ non
est nata esse obm talis actus. sic in pposito voluntas nõ
est capax talis actus re^{a} talis obi. ❡ Dico g̃ ꝙ volun-
tas sic determinat̃ ad volẽdũ btitudinẽ ꝛ ad nolẽdum
miseriã: ꝙ si eliciat aliquẽ actũ circa ista obiecta necẽio ꝛ

determinatū elicit actū volēdi reſpectu btitudinis ꝛ no-
lēdi reſpectu miſerie nō tamē abſolute determinat̄ ad
vnū actū eliciēdū vel aliū. ¶ Ad rōnē opionis q̄n acci-
pit̄ ꝙ illud in quo nō eſt defectus boni vel rō mali eſt
neč̄io volitū. ¶ Dico ꝙ falſa eſt propoſitio: qꝛ volūtas
reſpectu cuiuſcūqꝫ actus eſt libera: ꝛ a nullo obto neceſſi
tat̄: nō tn̄ pōt volūtas nolle aut odire btitudinē: nec vel-
le miſeriā vn̄ deberet arguere ſic. ꝙ volūtas nō pōt re-
ſilire ab illo obiecto in quo nulla eſt miſeria nec defect⁹
boni. ḡ nō pōt volūtas odire vel deteſtari btitudinē: qđ
eſt verū: ſꝫ ex h̄ nō ſequit̄ ꝙ neč̄io vult btitudinē. ¶ Et
ſi dicas ꝙ ſi nō neč̄io velit btitudinē: nec neč̄io odit bti-
tudinē: q̄lē ḡ actū habebit circa btitudinē: q̄n ſibi ab intel
G lectu oſtēdit̄: Dico ꝙ in pluribus hꝫ actū volēdi: ſed nō
neč̄io aliquē actū: ſꝫ pōt ſe ſuſpendere ab oī actu oſtēſa
btitudine. aliter eniꝫ ſimplices q̄n apprehēdūt aliqđ qđ
ꝑtinet ad finē vltimū de quo neſciūt an ſit de rōne finis
vltimi tenerent̄ ad volēdū illud. vn̄ vnūqđqꝫ ōbm pōt
volūtas velle ꝛ nolle ꝛ a quolibet actu in ꝑticulari pōt ſe
ſuſpēdere hoc vel illo. ꝛ hoc pōt q̄libet experiri in ſeipſo
cū quis offert ſibi aliqđ bonū: ꝛ etiā oſtendit bonum vt
bonū conſiderādū ꝛ volendum: pōt ſe ab hoc auertere: ꝛ
nullum actum voluntatis circa hoc elicere.

Ad primum arg^m principale q̄n arguit̄ ꝙ non oēs cognoſcūt btitudinē. ḡ nō oēs
appetūt. dōm ꝙ ꝯcludit de actu voluntatis elicito. Iſto
enim actu nō oēs appetūt btitudinē q̄n nō actu cogitant
de illa: ſꝫ appetitus nālis nō eſt talis actus. ¶ Ad aliud
q̄n arguit̄ de dānatis ſi appetāt btitudinē. circa hoc eniꝫ
duplex vꝫ dubitatio. vna de appetitu eoꝝ nāliꝫ: qꝛ ſi ap-
petūt nāliter btitudinē vꝫ ꝙ appetitus ille in eis ſit fru-
Ant. Cōmē. 3. met. c. 4. ſtra: cū ſit ad ĩpoſſe. ¶ Aliud dubiū eſt ſi actu elicito ap-
petāt btitudinē: qꝛ cū apprehēdūt eā pñt hēe actū volū-
tatis circa ipſam: qꝛ circa qđcūqꝫ apprehenſum pñt hēe
aliquē actū volūtatis: ſꝫ nō pñt hēe actū nolēdi circa bti-
tudinē. ḡ volēdi: ſed tūc eſt dubium quō pñt velle h̄ ha-
H bere: cū ſciāt eis btitudinē eē ĩpoſſibilē. ¶ Quo ad pri-
mū r̄ndeo. ꝙ in eis eſt appetitus nālis re^u btitudinis: qꝛ
ſicut ſupra dictū eſt appetitus nālis nō addit aliquā ꝑfe
ctionē ſuꝑ nām abſolutā: ſed ſolū ĩclinationē ipſius nāe
ad ſuā perfectionē: ꝛ iō manēte natura manet ille appe-
titus. Et ſi dicas ꝙ tunc ille appetitus erit fruſtra: ita di-
cas ꝙ dānati fruſtra ſunt hoīes vel angeli: cū appetitus
nālis nō addat abſolutū aliqđ ſuꝑ nām eoꝝ. vn̄ dico ꝙ
lꝫ illud ſit fruſtra qđ caret perfectione ſua ꝛ fruſtrat̄ ea
ſm totā ſpēm: nō tn̄ eſt fruſtra ſi caret illa in aliquo idi-
uiduo: vt pꝫ in orbatis ꝛ mōſtruoſis. ſic aūt nō eſt in ꝓ-
poſito: qꝛ aliq̄ ſunt beati qui ꝑficiunt̄ ſm appetitū eoꝝ
nālem. aliq̄ aūt nō: ꝛ ideo nō fruſtrat̄ ſm totā ſpēm. Illi
aūt qui ponūt oēs angelos differre ſpēcie habēt ponere
appetitū ſm ſpēm eſſe fruſtra: qꝛ ĩpoſſibile eſt eis ꝯſeq
ꝑfectionē ſuā. ¶ Scđo quantū ad velle elicitū. dico ꝙ
I cū habēt cognitionē de beatitudine ꝛ eā conſiderāt poſ-
ſunt habere volitionē ſequētem appetitū naturalē ei cō-
formē: ꝛ poſſunt actu elicito appetere beatitudinē: ſicut
ꝛ mali in via. affectione tn̄ cōmodi ĩmoderata: qꝛ nō mo
derata affectione iuſtitie: quō iuſti appetūt vt cōmoduꝫ
eis: ꝛ iō ĩmoderatius appetūt eā q̄ iuſti: ꝛ iō ꝯcedo ꝙ dā
nati velle elicito appetūt btitudinē. nō eniꝫ credo ꝙ ali-
quis habitus poſſit dari q̄ magis ĩclinaret voluntatē ad
nō appetēdū ꝛ deteſtanduꝫ btitudinē q̄ eoꝝ appetitus
nālis ĩclinat ad volēdū eā: ꝛ iō in eis nullus eſt habitus
obſtinationis: vt magis actu elicito delectabiliter ĩclinē-
tur ad oppoſitū btitudinis q̄ ſm appetitū naturalē ve-
lint actu elicito btitudinē. ¶ Qn̄ ergo dicit̄ ꝙ btitudo
oſtēdit̄ vt ĩpoſſibilis eis ꝛ ſub rōne ĩpoſſibilis: ꝛ vbi
nō eſt ſpes de ꝯſequēdo aliquo vel oīno nō appetit̄ vel
tenuiter. Dico ꝙ duplex eſt volitio. vna eſt efficax que
K eſt reſpectu finis per media ordinata ad illū finē conſe-
quēdū. Alia eſt ſimplex ſeu ꝯditionalis que eſt reſpectu
alicuius finis nō exequēdo media ad illū finē cōſequen
dū: ſed ſimplr̄ appetit̄ finis ille ꝛ vellet tēdere in ipm ſi
poſſet: ꝛ ſi ōbm eēt ſm ſe p̄ſens. pmo modo nō eſt voli-
tio alicuius apprehēſi ſub rōne ĩpoſſibilis: ſed tn̄ ſub
rōne poſſibilis. exēplū de ſanitate oſtēſa diuerſis infir-
mis. 2° modo pōt eē reſpectu ĩpoſſibilis ꝛ maxime i-
tēſa: ꝛ in tali volitione pōt eē meritū vel demeritū: vt ſi
aliq̄s appetat fornicari q̄n ipſum ĩpoſſibile eſt habere
opportunitatē. ꝛ ſic dānati maxime volūt beatitudineꝫ
vt bonū cōmodi: ꝛ forte ĩteſius q̄ nos in via: ſꝫ eā appre
hēdūt vt ĩpoſſibilē eis. ꝛ maxie delectarent̄ in ꝯſidera-
tiōe illius obiecti ſi dimitterent̄: ꝛ in hoc forte habēt ma
ximā penā: qꝛ ſic detinent̄ ab igne in conſideratione ſua
ꝙ nō ꝑmittunt̄ cōſiderare deū vt eſt ōbm nālis btitudi
nis: ꝛ ēt ſeipſos in q̄bus maxie delectarent̄. ¶ Ad aliud
Ric. pri. di. art. 3. q. 5. q̄n arguit̄ ꝙ nō neč̄io: qꝛ tūc quis nō meret̄ appetendo
finē: cōcedūt aliq̄ ꝙ nō eſt meritum in volitione finis in
vlī: ſed tn̄ in particulari vbi cōtingit errare. ꝛ ſi hoc eſt
verū: tūc ad hoc ꝙ actus eēt meritorius requireret̄ ꝙ cō
tingēter cōpeteret volēti actus meritorius apprehēſo
Bō. ꝛ Tho. obiecto: qđ eſſet difficile cōtra aliquos: vt ſi act⁹ merito-
rius eſt neceſſarius: tunc actus elicitus reſpectu finis eſt
magis meritorius q̄ reſpectu eoꝝ que ſunt ad finē: ſꝫ di
pi ꝙ nec finē nec ea que ſunt ad finē vult neč̄io: ideo nō
video quin actus: qui eſt finis in vniuerſali poſſit eē me-
ritorius: ſicut ille qui eſt entis ad finē. omnes enim ſunt
L cōtingētes. ¶ Aliter pōt dici: ꝙ finis dupliciter pōt ap-
peti: vl̄ ſub rōne boni honeſti: ꝛ ſic eſt actus meritorius.
Si ſub rōne cōmodi appetat̄ nō eſt meritoꝝ⁹. ¶ Alia
ſunt ſoluta in corpore queſtionis.

Ad primum argumētū in oppo^m ſi intelligit̄ cōcludere ꝓ appetitu nāli verum
eſt. ſi aūt pro appetitu libero actu. ſ. elicito nō eſt verum
vliter: ſꝫ in pluribus vt eſt oſtēſuꝫ. eodē mō eſt dōm ad
M 2^m. ¶ Ad 3^m q̄n dicit̄: ꝙ ſicut ſe hñt ꝑ̇ncipia in ſpecula-
bilibus ꝛc. dōm ꝙ eſt ſimile quo ad hoc ꝙ ſicut veritas
ꝯcluſionis ordinat̄ ad veritatē ꝑ̇ncipij ꝛ ꝑmiſſaꝝ. ſic bo
nitas eoꝝ que ſunt ad finē ordinat̄ ad finē: ꝛ iō cōparā-
do ꝑ̇ncipia ad obiecta ꝛ fines vera eſt ꝓpoſitio: ſed com
parādo ad potētiam vera nō eſt. ¶ Ad aliud dōm ꝙ ſi
ſine volūtate eſt affectio cōmodi: ſine libertate eſt affe-
ctio iuſti q̄ moderat appetitū cōmodi: tunc neč̄io vellet
cōmodū: ſed vbi vtrūqꝫ eſt ꝛ affectio cōmodi ꝛ iuſti nō
opꝫ: qꝛ ex libertate ibi pōt aliud velle q̄ cōmodū. ſic di-
cit Anſ. de caſu diabo. qui fingit vnum angelum in quo
tn̄ eſt affectio cōmodi: ille vellet ſemꝑ cōmodū. ¶ Ad
aliud dico ꝙ bene concludit de appetitu naturali: nō ta
men de actu elicito appetitus liberi.

Ex his ſequitur ſolū q̄ōnis ſecūde. appetitus enī naturalis ad q̄cūqꝫ
N eſt in ordine ad ꝑfectionē ipſius appetētis. propter hoc
enim eſt datus appetitus aialibus ꝛ rebus vt ad ꝑfectio
nē ſuā ĩclinent̄: ſed deliberatiuus appetitus nō eſt talis
quaſi omne qđ vult velit ꝓpter btitudinē. pōt eniꝫ vel-
le aliqđ nō tamē ꝓpter btitudinē negatiue. ſ. nō volēdo
ipſum ꝓpter beatitudinē. pōt ēt ipſum ꝯtrie velle. pmuꝫ
pꝫ: qꝛ pōt nō velle negatiue qđ eſt ad btitudinē: qꝛ intel-
lectus aliud pōt intelligere vel cogitare q̄ btitudinē q̄n
volūtas illud vult. ḡ tunc nō vult ipſum ꝓpter btitudi-
nē. ¶ H. Intellectus pōt cognoſcere rōneꝫ illā boni nō
vt ad finē

vt ad finē ordinaꝛ:ſed vt in ſe eſt quoddā bonū:ꝛ ſic volūtas pōt ipſuʒ velle nō in ordine ad beatitudinē. ¶ Cōtrarie ēt pōt aliqs ſic velle:qꝛ aliqs fidelis apprehēdens finē apprehēdit certitudinalr eē beatitudinē i deo trino ꝛ vno. ſilr aūt apprehendit fornicationē vt ipoſſibilem ordinari ad finē illū:ſʒ dictāte intellectu ꝙ fornicatio nō eſt ordiabilis ad illū finē q eſt btitudo:imo eſt ꝯria fini:ꝛ tñ volūtas eligit fornicationē.ğ ꝛc. ¶ Et tūc ad argu^m p^m de Aug. dicēdū ꝙ verū eſt de appetitu recto. ¶ Ad
O aliud ꝙ pmū in aliquo genere ꝛc. Dicēdū ꝙ pmū appetibile in ſe eſt cā oium appetibiliū:nō tñ in ordine ad potētiā niſi ſit potētia talis que non pōt niſi ordinate velle vel tēdere in obiectū. talis aūt nō eſt volūtas vt eſt libera:ꝛ iō nō valet. ¶ Ad aliud ꝙ ſi nō appetiꝛ pp aliud ꝙ tūc appetiꝛ vt btitudo. Dico ꝙ volūtas pōt velle aliqd pp ſe negatiue:qꝛ.ſ. vult ipſum nō vt referibile:ſʒ nō pōt ipſum velle ꝯrie:vt ꝙ velit ipſum vt nō referibile:ꝛ ſic velle pp ſe ꝯrie ptinet ad rōnē finis:qꝛ ptinet ad frui:nō tñ tūc vult ita pp ſe vt excluderet illō qō vult rōne finis alterius. ꝛ tūc ad argumētū vult pp ſe negatiue:qꝛ nō ordinat ipſum:nō tñ ꝯtrarie ꝙ ſit nō referibile. ¶ Ad p^m in oppoſitū verū eſt:ꝙ nō ois actu elicito vult btitudinē: qꝛ nō cognoſcit:ſʒ de appetitu nāli q nō ſequiꝛ cognitionē nō opʒ imo nec̄io ꝛ ſp eſt ad finē. ¶ Ad aliud dicēdū
Vide Bar. p ma di.q.3. eſt ꝙ ſi vnus actus eſt cōparādi ꝛ q eſt circa extrema cōparata:tūc plana eſt ſolutio:ſi xo non eſt idē ſed alius ꝛ alius:tūc eſt dubiū ſicut in intellectu diſcurrēte de pmiſſis ad ꝯnes. diſcurſus enim alius act⁹ eſt ꝗ̄ qui eſt circa pncipia ꝛ ꝯnes vel idē. Ad ppoſitū ergo ſi act⁹ collatiu⁹
P eſt vnus extremoꝝ qō eſt poſe:qꝛ obiecta plura btitia ordinē inter ſe poſſunt eē obm vnius act⁹ vel vnius potentie:tūc ſolutio plana eſt. ſi aūt actus circa extrema manēt cū illo actu:tūc neceſſario ſtāt ſimul duo act⁹ i eadē po^a: nec illi actus circa extrema ipediūt cōparationē:ſʒ nec̄io requiruntur ad ipſum. Queſtio. XI.

R.c.50.t.59 **Queritur** Utrū hō ex puris nālibus poſſit ꝯſeq btitudiē: Uꝛ ꝙ ſic:phs.z.celi.ꝛ mū. Si nā dediſſet eis iſtrm vel inſtr̄a ad motū.nā enim nō ordinat ad aliquam pfectionē aliqd niſi puideat illi de his cū qbus pōt agere ꝛ attingere illā:ſed hō nāliter ordinaꝛ ad btitudinē.ergo ꝛc. ¶ Cōfirmaꝛ.nā magis dedit homini ad acqrēdā pfectionē intellectus ꝗ̄ ſenſus:qꝛ pfectior eſt intell'ꝰ ꝗ̄ ſenſus:ſed ſenſus pōt hēre oēʒ pfectionē ad quā ordinaꝛ ex puris naturalibus.ergo magis intellectus. ¶ Scdo ꝯfirmaꝛ ſic. ſenſus nō eſt capax illius qō excedit eius nālē facultatē.ergo nec itell'ꝰ. Si ğ obm beatificū excedit facultatē nālē eius:ſequiꝛ ꝙ nō eſt capax eius:qō eſt falſuʒ.ğ ꝛc. ¶ Itē ad pncipale z^o ſic. non eſt dare in nā potētiā paſſiuā cui nō correſpdeat actiua in nā:ſʒ in hoīe eſt potētia paſſiua ad btitudinē.ğ ꝛ actiua. ſed qua rōne in alio:eadē rōne in ipſo.ğ ꝛc. ¶ P̄. Si nō hʒ nālē potētiā ad btitudinē nō pōt attingere aliquē habitū ad eā. habitus enī eſt pn^m ſic agēdi:nō aūt agendi:ſʒ potētia eſt pn^m ſimplr agendi. Sed hō nāliter hʒ potentiā.ergo ſimplr pōt in operationē btificā.lʒ nō ſic:ſi non deſ habitus ſibi. ¶ P̄. Perfectio inferioris pōt ꝯtineri in ſpecie ſupiori. Sed habitus mediāte quo pōt potētia ad actū btificū cū ſit accidēs dat quādā pfectionē potentie. Fiat ergo aliqs intell'ꝰ qui ꝯtinet pfectionē intell'ꝰ inferioris ꝛ illius habit⁹ mediāte quo pōt in opationē.ergo ille pōt in opationē beatificā ſine habitu. ꝛ ſic talis ex puris nālibus ſaltē attinget btitudinē. Sed eadē rōne qua ille ꝛ alius:ꝛ ſic eſt ſtādū in primis. ¶ Cōtra. ad Ro.6. Gratia dei vita eterna. ¶ Itē hoc eſt pfectionis in nā humana vt dictū eſt in p.q.j. plogi.ſ.ꝙ nālia non ſufficiant ad vltimā eius pfectionē que eſt aīa rōnalis.igiꝛ nec ad pfectionē q̄ eſt grā ꝛ glīa. ¶ P̄. Hec eſt maior hereſis ꝗ̄ hereſis Pelagii:q poſuit ꝙ hō ſine grā poſſet iuſtificari.

Reſpondeo. Diciꝛ cōiter ab oībus ꝙ nō:ſed quidā doctor ſic aſſignat ad hoc taleʒ rōnem. Nihil cognoſciꝛ niſi p hoc ꝙ cognitū eſt i cognoſcēte:ſed cognitū eſt in cognoſcēte p modū cognoſcentis vel p modū nāe ſue.ergo cognitio eſt i cognoſcēte p modū cognoſcētis. ¶ Ex hoc ſequiꝛ ſic. ſi modus eſſendi nature cognite excedit modū eēndi ipſi⁹ cognoſcētis,nec̄io eſt ipſam cognitionē eē ſup nām cognoſcētis. nūc aūt modus eſſendi ipſius dei excedit oēʒ creaturā:qꝛ ille nō pōt eſſe modus eſſendi alicuius creature. ſi ergo alicui creature ꝯueniat cognitio dei hoc erit ſupra modū nālē cognoſcēdi creature. ¶ P̄. Alius doctor ad hoc arguit ſic:illud obm nō pōt cognoſci a cognoſcēte qō nō eſt in eo p modū q cōpetit illi cognoſcēti. Sed deus nō eſt in creatura p modū q cōpetit nāe cognoſcētis.ergo nō pōt cognoſci a creatura. minor pbaꝛ. Nihil intelligiꝛ niſi qō ſe hʒ ad intellectū p modū informātis:ſed deus nō ſic ſe hʒ ad intellectū.ğ ꝛc. ¶ P̄. Obiectū cognoſcibile requirit ad potētiā cognoſcentē quācūqʒ quātitatē determinatā ꝛ ſimplicē. Sed eſſentia diuina nō hʒ quātitatē determinatā ad intellectū:qꝛ intell'ꝰ eſt finitus,eſſentia xo infinita:nec hʒ eſſentia ſimplicitatē ꝓportionatā itellectui humano. Probō. milleſima pars grani mily eſt obm magis ꝓportionatū viſui ꝗ̄ ſimplicitas diuina intellectui noſtro. ſed illa pars pp ſui paruitatē fallit viſum.ğ ꝛc. maior pʒ: qꝛ viſus pōt creſcere i virtute:ꝛ nō i ifinitū quouſqʒ poſſet videre:qꝛ iſtud paruū mily eſt finitū ꝛ in ſe qōdā viſibile:ſed ex alia pte quātūcūqʒ intell'ꝰ creſcit in virtute: tñ eſt finitus ꝛ obiectū infinitū.ergo nunꝗ̄ attingit illud qō eſt ſimplicitatis infinite. ¶ Rñdeo ad pmā rōnē prime opīonis qñ dī ꝙ nihil cognoſciꝛ niſi p hoc ꝙ cognitū eſt in cognoſcēte:cōcedaꝛ ſuo mō eēndi in.ſ.p ſpēm obti vl p habitū ſm alios vel p actū nō curo:qñ aūt addiꝛ ꝙ cognitū eſt i cognoſcēte p modū nāe ſue:ex hoc hēmus tñ ꝙ cognitio eſt pfectio ꝓportionata nāe cognoſcētis:ꝛ ꝙ p cognitionē obm eſt ꝓportionatū nāe cognoſcētis. ꝛ qñ diciꝛ ꝙ ſi modus nāe cognite ꝛc. illud argu^m ſi dʒ valere valet in virtute iſtius ꝓpōnis:ꝙ ſicut ſe hʒ modus eēndi cognoſcibilis ad modū eſſendi ipſius cognoſcentis ſic ſe hʒ itelligibilitas cognoſcibilis ad cognoſcētē:ſed hoc eſt falſum:qꝛ cognitio pōt eē obcti alicui⁹ btitis in ſe modū eēndi ſupiorē ꝗ̄ ſit modus eēndi ipſius cognoſcētis:imo ſi eſt verū opʒ ſm hoc ꝯcedere:ꝙ angelus inferior non poſſet cognoſcere ſupiorē:qꝛ modus eſſendi ſupioris excedit modū eēndi ipſius inferioris. ¶ P̄. Si hoc eſt verū tūc nec cū lumine glorie vel quocūqʒ habitu eſſet poſſibile creature videre deū:qꝛ eſſe dei excedit modū eſſendi ipſius:imo totū iſtū intellectū ꝛ habitū ꝛ lumē. ¶ Et iō dico ꝙ inter obm ꝛ potētiā nō opʒ eē equalitatē:ſʒ quādā ꝓportionē. talia aūt inter que requiriꝛ ſola ꝓportionalitas pñt eſſe maxime diſſimilia:vt pʒ ð mā ꝛ forma. ſilr de actiuo ꝛ paſſiuo:ſic eſt hic. nō eniʒ reqriꝛ iter obm ꝛ intellectū niſi proportio motiui ad mobile. obm enim ſe hʒ per modū mouētis potētiam:ꝛ inter talia magis requiriꝛ diſſimilitudo ꝗ̄ ſimilitudo. Potētia enim capax eſt opationis tñ reſpectu huius obiecti:ꝛ ideo ꝓportionaꝛ ſi potētia eſt ex ſe eliciti ua ſicut terminus opationis ꝛ opatio non ſicut proportione quātitatiua equalia. hoc ſimiliter pʒ in alijs. ens ordinatū ad finē ſuū proximum habet proportionē immediatam ad illū:ꝛ tamē diſtat in infinitū a fine:nec tamen impedit hoc proportionē eius

Ric. pñti diſ. ar.z. pnci.q. 6. argu.1.

Tho. pñti di. ar.z.q.6. dē. q̄.3.q.3. q̄lib. 4.q.7.

e.l. decimo.

A

B

qđ eſt ad finē. ad illud genus proportionis pertinet proportio obiecti ⁊ actus. ¶ Scđm hoc ergo dicēdū ad rōnē q̄ arguit ex ꝓpoſitionibus nō ſyllogiſticis. vñ nō video q̄ ꝯña tenet niſi illo mō arguēdo: q̄ ſi modus cognitionis eſt ſm modū nāe cognoſcētis. ergo nulla cognitio nālis excedit modū nāe cognoſcētis. igit̄ nulla cognitio nālis eſt de obiecto cui⁹ natura excedit modū nature cognoſcentis. cū ergo modus cognitionis ſit ſm moduꝫ cognoſcibilis. ſi modus eſſendi rei cognite excedit modum eſſendi cognoſcētis: illa cognitio erit ſupra nām cognoſcētis. ſic arguēdo tenet argu͠m. ſed tūc vna propoſitio eſt falſa: hec. ſ. q̄ modus cognitionis eſt ſꝫ modū nāe cognoſcibilis. ⁊ ſilr hec: q̄ nulla cognitio nālis eſt de obiecto cui⁹ natura excedit modū nature cognoſcentis: q᷑ lꝫ cognitio ſit ſm modū cognoſcētis: ⁊ nō ſit ſupra nāꝫ cognoſcētis: eſt tñ obiecti habētis modū cognoſcibilis ⁊ modū nature vltra modū nāe cognoſcētis. aliter enim nūq̄ ꝑfecti⁹ cognoſceret̄ ab impꝑfectiori naturaliter: vt pꝫ ex dictis. ¶ Sed ſi arguit̄ ſic. Obiectū qđ eſt eēntia diuina excedit improportionaliter in entitate potētiā cognoſcitiuam intellꝰs creati. ergo iproportionalr excedit itelligibilitatē. ergo nō eſt obiectū intelligibile ꝓportionatū ei. ¶ Rñ° ſi loquamur de ꝓportione geometrica: tūc nulla eſt ꝓportio finiti ad infinituꝫ: nec in entitate nec in cognoſcibilitate vel intelligibilitate. Eſt aūt ꝓportio geometrica q̄ con-

C tinēs eſt excedēs ꝯtētū in aliquo certo gradu ⁊ finito: ita q̄ exceſſuꝫ aliqñ replicatū reddit ſuū excedēs: ⁊ iſto mō nulla eſt ꝓportio finiti ad infinitū quotienſcūq̄ ſumptū nūq̄ reddit infinitū: ⁊ illo mō ſicut entitas creata eſt improportionata entitati increate in entitate: ita in intelligibilitate: ita q̄ intelligibilitas vnius multotiēs ſūpta nūq̄ reddit intelligibilitatem alterius: ſed ex hoc nō ſequit̄ q̄ nō ſit intelligibile ab illo niſi loquēdo vniformiter de ꝓportione geometrica. ſi enim ſint improportionata proportione geometrica: nō ꝑꝑ hoc ſunt iproportionata proportione alterius generis puta proportione operationis ad ſuū terminū: ſiue cognitionis ad obiectū: que requirit̄ in propoſito: ſiue potētie ad obiectū: q᷑ ꝓportio obiecti ad potētiā vt viſum eſt de aliquo foro eſt. ¶ Ad ꝑmam rōnē alterius doctoris dico q̄ deſtruit ſeipſam. opꝫ enim ſm oēm opiōnē negare maiorē vel minorē. ſi eniꝫ ad cognitionē illius obiecti nō requirit̄ ſpēs impreſſa: tunc maior eſt falſa. ſ. q̄ obiectū nō pōt nāliter cogñci ab intellectu in quo nō pōt eſſe ſm modū ſui. ſ. ꝑ informationē. tūc

F. enim obm̄ preſens ſufficit ad imprimēdū actū ſuū cognoſcendi. Si aūt ponat̄ obm̄ preſens per ſpēm ⁊ ſpecieꝫ requiri ad cognitionē: tunc minor eſt falſa. nec rōnes ꝑ q̄s alibi oſtēdit: q̄ ſpecies nō requirit̄ in intellectu beati ad videndū deum ꝯcludūt: vt patebit alibi qñd ſit de ꝯcluſione. ¶ Ad aliud qñ arguit̄ q̄ obiectum requirit determinatā diſtantiam ad potētiā ſm quantitatē ⁊c. dico

(Men. vbi. ſ. In. 2. di. 3. de cognitiōe angelorū. ⁊ q̄li. q. 14.)

G q̄ illa verba ſunt metaphorica. Nā actiuū ⁊ paſſiuū corporalia requirunt determinatā diſtantiam vel quātitatē ad hoc vt agāt: q᷑ corporalis actio nō recipit̄ niſi in quā-

D to. ſic non requiritur in intellectu qui intelligit omne ens. concedo tamē q̄ quantitas obiecti cognoſcibilis. ſ. eſſentie diuine ⁊ eius ſimplicitas eſt ꝓportionalis in ratione cognoſcibilis quantitati virtuali potētie itellectiue cognoſcentis. ¶ Ad probationē qñ dicit̄ q̄ ſimplicitas diuina eſt magis improportionata intellectui q̄ milleſima pars milij viſui. diceret̄ q̄ tu petis: q᷑ eſſentia diuina in ratiōe obiecti cognoſcibilis nō diſtat in vno gradu a virtute cognitiua intellectus: lꝫ plus diſtet a natura. Similr ꝯcluderet q̄ nō poſſemus videre deū quibuſcūq̄ additis: quia totū finitū eſt: ⁊ ꝑ ꝯſequens diſtat plus ab eſſentia diuina q̄ ſit diſtantia potētie viſiue a milleſima parte grani milij. Similiter intellꝰs ꝑ nullā iſformationē hēre poterit ꝓportionē quātitatis virtutis ad eſſentiā diuinā. ergo nūq̄ per quācūq̄ informationē poterit videre deum.

E Reſpōdeo ergo ad q. duas ꝯclōnes declarando. ꝑͣ eſt q̄ natura humana ex puris naturalibus eſt immediatū ſuſceptiuū beatitudinis. 2ͣ eſt q̄ nā humana nō eſt ſufficienter actiua ex puris naturalibus ad videndū deū viſione beata. Ex quibus ſequitur propoſitū. ſ. q̄ homo nō pōt ex puris naturalibus ꝯſequi beatitudinē. ¶ Prima ꝯclō ꝓbat̄ ſic. Nature humane ad hoc q̄ ſit capax beatitudinis nō addit̄ aliqua natura ab eſſentia ſua: q᷑ tunc natura humana manēs eadē natura non beatificaret̄ niſi per aliquid accidētale ſupadditū: nec ꝑ habitū eſt imediatū ſuſceptiuū beatitudinis: q᷑ ratio recipiēdi beatitudinē nō pōt eſſe habit⁹: q᷑ nec mō ꝑ habituꝫ recipit̄ actus: q᷑ cū habitus generaret̄ ex actibus ſequit̄ actus ipſos. ergo habitus in via non eſt ratio recipiēdi actū. ergo multo minus in patria. ¶ P̄. Suſceptiuū qđ ordinat̄ ad multas formas ordinatas maxime ordinat̄ ad ꝑfectiſſimam. Sed volūtas ordinat̄ ad multas volitiones: ⁊ intellectus ad multas itellectiones: ergo maxime ad beatitudinē cū ſit perfectiſſima. Si ergo eſt imediatū ſuſceptiuū alicuius illaꝝ. ergo iſtius. q᷑ iſta maxime perficitur. ¶ Dices q̄ habitus requirit̄ vt perfecti⁹ ꝑficiat̄ beatitudine. vnde habitus requirit̄ ꝑꝑ perfectioneꝫ beatitudinis. ¶ Cōtra. Tūc ſequit̄ q̄ aīa humana ſm quid ꝑficit̄ beatitudine. Sꝫ habitus ſimplr: ⁊ tūc habitus videt deū ⁊ charitas diligit deū: ⁊ nō anima humana niſi ꝑ accidēs ⁊ ſꝫ quid. Ideo dico ꝑmo. q̄ anima humana in puris nālibus eſt immediatū ſuſceptiuū bea-

F titudinis. ¶ Scđo dico. q̄ anima humana non eſt ſufficiēter actiua ex puris nālibus ad conſequēdū actum viſionis: q᷑ impoſibile eſt intellectū eſſe cām viſionis niſi intellectus habeat in ſe obiectū cognitū vel aliud in quo eminētius continet̄. Sed natura humana nō habet deuꝫ in ſe ex ſe preſentē ſibi ſub rōne obiecti: nec in alio in quo eminētius cōtinet̄: q᷑ in illo alio pōt eminētius cōtineri. ergo ex ſe nō ſufficit ad hñdū cognitionē diuine nāe viſiuam. ¶ P̄. Viſio eſt cognitio intuitiua rei in ſe. Sed nā humana nō poteſt habere ex ſe ꝑſentē deū in rōne obiecti: lꝫ ſit ſibi ꝑſens per illapſum. ergo nō pōt ex ſe habere viſionē nāe diuine. non ergo ſufficit ex puris naturali-

C bus ad cognoſcendum virtute propria obm̄ beatificum. ¶ Ex hoc ſequit̄ correlariū q̄ in beato nihil erit ſupnaturale prius operationibus: ſi tñ aliquid ſupnāle ponitur in beato prius operationibus. hoc nō erit ꝓpter receptionē: ſꝫ ꝓpter actionē vt eliciat̄ operatio in beato qua attingit deū. Nō enim pōt poni aliqua forma in beato ſolū ad decorē ⁊ pulchritudinē: ⁊ que nō ordinet̄ ad actioneꝫ. ⁊ per ꝯñs cum nihil requirat̄ propter receptionē beatitudinis: vt oſtenſum eſt: ſequit̄ q̄ ſi ſit aliqua forma ſupnaturalis ⁊ ſpūalis in anima beati prior operationib⁹ q̄ illa requirit̄ ꝓpter operationē eliciendā: ⁊ tunc vlterius. aut requirit̄ ꝓpter obm̄ aut propter potētiā: ⁊ cū duplex potētia cōcurrat in operatione in beato. ſ. itellectus ⁊ voluntas ꝓpter vtrāq̄ pōt talis forma poni: ſi aūt ponatur ꝑꝑ hec tria formas ſupnāles ꝑcedentes opationē ponerētur tres forme ſupnāles precedētes. vna correſpondens obiecto. ſ. ſpēs intelligibilis in memoria. 2ͣ ex parte intellect⁹ que dicitur lumen glorie. 3ͣ ex parte volūtatis que dicit̄ charitas. ſi aūt obiectum in ſe preſens ſufficit ad actionē viſionis cauſande: quantū ad illud qđ requirit̄ ex parte obiecti: tunc nō requirit̄ ſpecies. ſi aūt intellectus ſit mere paſſiuus habens ſe ſolū in rōne ſuſceptiui ad actū viſionis:

(Doctrina ſingularis pluribus applicāda)

ſionis:cum nõ requirat̃ propter receptionẽ ſolam aliqua forma ex parte intellectus:vt ſupra oſtenſum eſt:tũc nõ requirit̃ lumẽ glorie:ſi ẽt voluntas ſit mere potẽtia paſſiua reſpectu fruitionis:tunc ex parte voluntatis nõ requi
H rit̃ charitas. vnde ponẽtes voluntatẽ mere paſſiuam reſpectu fruitionis tollunt charitatẽ:qꝛ ex parte voluntatis nõ requirit̃ aliqua forma ad recipiẽdũ fruitionẽ:qꝛ ipſa ſm ſe eſt ſumme diſpoſita ad recipiẽdũ eam: ſed qꝛ ſm ſcripturã ꝛ ſidẽ habemus ponere charitatẽ:ſaltẽ neceſſe eſt eã ponere in beato ꝑꝑ operationẽ eliciendã:lumẽ aũt glorie ad viſionẽ nõ videt̃ mihi neceſſe poni:qꝛ qđ dicit̃
Ph. ꝛ Com. de lumine nãli corporali ꝙ requirit̃ nõ ſolũ ꝑꝑ obiectũ: ſed ꝑꝑ oculum. videt̃ mihi eſſe quedã metaphora. quãto enim obiectũ eſt magis in ſe lux: tanto minus ꝑꝑ ipſuz requirit̃ de lumine. nec requirit̃ ꝑpter receptionẽ vt dctũ eſt. vñ minus videt̃ mihi nẽcẽ̃ ponere lumẽ ꝙ̃ ſpẽm: qꝛ ſi ſpecies ponit̃ hoc eſt vt memoria ſit ꝑfecta ex parte intellectus. ſed an ſit ponere talẽ ſpẽm ꝑꝑ formalem operationẽ ꝛ ꝑfectionem potẽtie dicetur alñ. ❡ Teneo ergo ꝙ ſaltẽ neceſſe eſt ponere charitatẽ ꝑꝑ operationez eliciẽdã:ꝛ per ꝯñs aliquã oꝑationẽ põt voluntas cũ cha
I ritate elicere:quã nõ põt ita intẽſe ſine charitate elicere. ꝛ ſic pꝫ ad formã qõnis ꝙ aliquã oꝑationem beatitudinis põt hõ habere quã nõ põt habere ex puris naturalibus.

Ad argumenta. ❡ Ad pᵐ dicẽdũ ꝙ natura dedit homini organa ad conſequẽdũ beatitudinẽ ſicut potẽtias paſſiuas receptiuas eius ꝛ actiuas:nõ tñ vt ſtatim ꝯſequeret̃:ſꝫ habitis diſpoſitionibus reqſitis:ꝛ idõ ſm vnã viam nõ dedit diſpõnes ꝓximas ad beatitudinẽ:ſꝫ dederit potẽtias. ❡ Ad 2ᵐ dicendũ ꝙ nõ eſt ſimile:qꝛ ſenſus nõ põt eſſe potẽtia non organica:vel nõ põt nõ eſſe potẽtia organica. ꝛ ideo non põt eleuari ad imateriale apprehẽdẽdũ. nec ẽt viſus hũ. hñ tamẽ infra genus mãliũ põt eleuari ad videndũ ſolẽ. Sed intell's hꝫ obm totũ ens. ꝛ ideo põt eleuari ad aliqđ imãle:imo põt eleuari ad qđlibet cognoſcẽdũ. vñ nõ eſt ſimile de iſtis potẽtijs. ſ. intellectiua ꝛ ſenſitiua quãtũ ad obiecta:qꝛ nõ eſt ꝯtra rõnẽ intellectus. imo ſumme cõpetit ei eleuari ad videndũ obm ſupnãle:eſt tñ quo ad modũ ſimile vtrobiqꝫ. ❡ Ad ꝯfirmationẽ dicẽdũ ꝙ ſenſus nõ eſt capax alicuius niſi ſenſibilis:nõ tñ oĩs. intell's aũt
K eſt capax oĩs intelligibilis. ❡ Ad aliud dicẽdũ ꝙ cuilibꝫ potẽtie paſſiue corrñdet actiua:verũ eſt:nõ tñ in nã creata ẽt ſm phm:vt pꝫ. qꝛ potẽtia receptiua eſt in corpore ad aĩam intellectiuã:ꝛ nõ tota nã creata nõ poſſet eã inducere. ponit tñ phus aliter ꝙ̃ nos quo ad hoc ꝙ poſuit potẽtiã in nã deũ. ſ. nãli neceſſitate agẽtẽ. ſꝫ nos hñ ponimus in toto ente cuilibet potentie paſſiue hñ corrñdere potẽtiã actiuã:nõ tñ actiua illa ẽ nãlis ſicut paſſiua. imo nunꝙ̃ eſt nãlis in ꝑmo ente ad extra:ſꝫ ſemꝑ voluntaria. ❡ Ad aliud ſm illã opi. que ponit intellectũ eſſe cauſaz actiuã:dico ꝙ mõ hꝫ potẽtiã remotã:tũc aũt ꝓpinquaz. vñ ſicut intell's eſt hic:ꝛ ibi eadẽ nã. ita poſſe videre eſt hic:ꝛ ibi eadẽ potẽtia. ſꝫ mõ eſt remota tũc erit ꝓpinqua: ſi aũt eſt potẽtia paſſiua ꝛ receptiua:tunc nõ requirit̃ lumẽ glorie. ❡ Ad aliud dico ꝙ aliqua ꝑfectio inferioris põt ꝯtineri in ſupiori. aliqua ꝟo nõ:qꝛ ſi fieret ſũma voluntas eodẽ mõ ſe hẽret ad beatitudinez ſicut infima:qꝛ vtraqꝫ eodẽ mõ ſe hꝫ ad ſuã btĩtudinem:ſꝫ illa ſit maio
L ris beatitudinis capax:ꝛ tunc vt ſic ꝯſiderãdo vtrãqꝫ ꝑter habitũ illũ:tunc ſumma eſt ſimplr magis iꝑfecta: qꝛ quanto aliquid eſt aptũ ad maiorẽ ꝑfectionẽ ſi ea careat tanto eſt impꝑfectius:nec illa ꝑfectio ꝑ quam hoc debet̃ inferiori eſt ꝙ ſit in ſumma vel in ſuperiori vnitiue: quia hoc eſt impoſſibile:quia illa voluntas infima non eſſet eius capax.

Queſtio. XII.

Utrum hõ in vita mortali poſſit ꝯſequi beatitudinem:nõ enim idẽ eſt querere hoc. ꝛ vtrum ex puris nãlibus poſſit ꝯſequi beatitudinẽ. Et arguit̃ ꝙ ſic:chriſtus habuit beatitudinẽ i vita iſta:ꝛ tamẽ vere erat hõ mortalis. ergo ꝛc̃. ❡ Itẽ Augu. 83. q. q. aũ penultima ad Oroſiũ. dicit de raptu Pauli:ꝙ vidit deũ eo mõ quo beati vident in pñia:ꝛ tñ erat in corpore mortali:ꝛ ſꝫ viſio illa fuerit qſi horaria potuiſſet deꝰ illã ꝯſeruaſſe ꝛ ꝯtinuaſſe ꝑ totã vitã eiꝰ. ergo poſſet hõ ꝯſeq btĩtudinẽ in vita mortali. ❡ P̃. Illud qđ nõ ẽ ſuſceptiuũ beatitudinis nõ impedit ad beatitudinẽ aliqđ beatificabile beatificari:ſed corpus nõ eſt btĩficabile:qꝛ nõ eſt cõiungibile vltimo bono ſimplr. ergo ſiue mortale ſiue nõ mortale non impedit aiaz beatificari. ergo in via iſta põt. ❡ P̃. Hõ nãliter ſi appetit beatitudinẽ ꝛ ſi nõ põt eã conſequi niſi moriat̃:debet hõ appetere nãliter mori:qꝛ eodẽ appetitu appetit̃ aliqđ ꝛ fugit̃ impediẽs:ergo hõ nãliter fugeret vitam mortalẽ:qđ eſt cõtra Aplm 2ᵃ ad Cor. 5. Nolumus expoliari ſed ſupueſtiri. Ultimo arguit̃ ſic. Illud qđ imediate in vita iſta põt cognoſci:põt imediate diligi:ꝛ ſic põt diligẽs ipſo frui ꝛ eſſe btũs:ſed in vita mortali põt deus imediate cognoſci per actum fidei. ergo ꝛc̃. ❡ Cõtra. Aug. 13. de tri. c. 8. ꝓbat ꝙ cũ mortalitate non põt eſſe beatitudo:qꝛ tũc poſſet btĩtudo amitti ꝑ mortez: ꝛ hoc ſciret hõ ꝙ moreret̃. tunc arguit aut volẽs amitteret aut nolens:aut nec ſic nec ſic. ſi volẽs:iaz nõ eẽt illud ſumme volibile. ſi nolens. ergo timeret. ꝛ ſic triſtaret̃. ſi nec ſic nec ſic. ergo nõ curaret de maximo bono ſuo: qđ eſt inconueniens. ergo in vita mortali non poteſt homo eſſe beatus. ❡ Item Exo. 33. dicitur. Nõ videbit me homo ꝛ viuet. ibi glo. eſt pro hoc.

Reſpondeo ꝛ dico ꝙ ad iſtã qõnem põt eſſe duplex intellectus:vel vtrũ hõ in actibus quos mõ experimur in nobis poſſit in vita iſta beatificari. ꝛ dixiſſet phs ꝙ ſic:ꝛ ꝙ alia notitia ꝛ dilectio clara ꝛ imediata nõ fuiſſet poſſibilis homini ꝑ rõnẽ nãlem inueſtigando:ſed hoc fuit ſupius reprobatũ:tũ qꝛ totum ens eſt obm ſuũ:ꝛ per ꝯñs nõ quietat̃ niſi in cognitione ſummi intelligibilis in ſe:tum qꝛ cognitio intuitiua cõpetit ſenſui circa obm ſuũ. ergo ꝛ intellectui circa ſuũ: ꝛ ſic rõ nãlis docet ꝙ deus imediate ꝛ nude poterit cognoſci: ꝛ per ꝯñs diligi ab hoĩe. ❡ Alius intellectus poſſet eſſe: vtrũ in vita mortali alijs actibus ꝙ̃ mõ experimur poſſet hõ fieri btũs. Ad qđ dico ꝙ impoſſibilitas aliqđ recipiẽdi in ſubiecto ꝑexiſtẽte põt eſſe ex duobus:vel ex pte agẽtis vl' ex parte paſſi. Ex parte paſſi dupl'r:vel qꝛ ſimpliciter repugnat paſſo:ſicut lapidi ſapientẽ eſſe. vel ſm qđ:ſicut ſubiecto exiſtẽti ſub vno cõtrario repugnat pro tunc eſſe ſub oppoſito. ❡ De iſtis ergo tribus eſt videndũ. ꝑmo ex parte agẽtis. ſi enim diſpoſitio ꝑuia nõ requirit̃ ad eſſe beatum:ſic̃ lumẽ glorie. tunc agẽti vt agẽs eſt nõ repugnat plus mõ dare beatitudinẽ ꝙ̃ in alia vita. ſi diſpoſitio requirit̃ põt illã diſpoſitionem primo dare:ꝛ illa data beatitudinẽ cõferre ſicut poſt mortẽ:nulla enĩ eſt impoſſibilitas ſimpl'r:ſed ſolũ qꝛ caret illa diſpoſitione mõ. ſic ergo nõ eſt ipoſſibilitas ex pte agentis. ❡ De impoſſibilitate ex pte paſſi:pꝫ ꝙ nõ eſt ipoſſibilitas ſimpliciter ex nã ſua. tunc enim nunꝙ̃ poſſet recipere beatitudinẽ:ergo ſi eſt repugnãtia mõ hoc eſt ratione alicuius qđ eſt in paſſo:cũ quo nõ põt eſſe beatitudo:ꝛ ſi eſt aliqđ tale impediẽs hoc erit mortalitas. talis aũt repugnantia mortalitatis ad btĩtudinem nõ eſt formalis repugnãtia. tunc enim in chrĩo nõ potuiſſent fuiſſe ſimul:qđ nõ eſt ve

q. 8. huiꝰ diſ.
A
B

rū:qualis ergo eſt iſta repugnantia inter illa duo:dicen
dum ꝙ nō ois oppoſitio eſt formalis:ſed quedā virtua
lis:vt ſi aliqua forma nata eſt facere aliquē effectū.effe
ctus oppoſitus illi effectui opponit̄ cauſe effectus virtua
liter.Exēplū:ignis nō ſolū repugnat forme grauis:ſ; effe
ctui eius qḋ eſt ferri deorſu;.Cā enim virtualr ɔtinet effe
ctū oppoſitū illi effectui:ꝛ nāliter ſequeret̄.niſi eſſet ipe
C diēs.repugnat ergo vt i pluribꝰ mortalitas beatitudini
nō formaliter:ſed q2 effectus vnius repugnat effectui al
terius:ꝛ ꝑ ɔñs cā illius effectus.Beatitudo enim eſt cau
ſa imortalitatis in aīa.mortalitas igit̄ repugnat beatitu
dini:q2 repugnat eius effectꝰ.❡ Cū ergo nāliter appeti
tus ſenſitiuus in homine mortali inclinet̄ ad delectabile:
ꝛ appetitus ſenſitiuus natus eſt appetitū intellectiuū in
clinare:beatitudo aūt nō cōpatit̄ in appetitu intellectiuo
aliquā deordinationē nec in ſenſitiuo:q2 ſumma delecta
tio amouet oēm triſtitiā nō ſolū oppoſitā ſed ɔtingētē:ꝛ
2.ethi.ca.18. per ɔñs nō ſinit̄ appetitus ſenſitiuus habere triſtitiā cir
ca paſſionē:ꝛ ſic mortalitas impedit̄ ab effectu qui nāli
ter natus eſt conſequi:ꝛ per ɔñs repugnat mortalitati bti
tudo rōne repugnantie effectū naturaliter cōſequentiū.
❡ Alio mō pōt aliter ſignari repugnantia:q2 l; corpus
nō ſit beatificabile beatitudine ꝓprie dicta:ſicut loquit̄
Augꝰ ad Dioſcorū.que.ſ.eſt in actu intellectus ꝛ volūta
tis:tamē eſt ſm quid beatificabile:ꝛ ſiue illa beatitudo
corporis ſit imediate a deo ſiue ex redundātia btitudinis
aie:tñ ordo eſt ibi:ꝙ beatitudo aie nō eſt oino ꝑfecta ſi
ne illa corporis.Cū ergo btitudo corporis nō poſſit ſtare
cū vita mortali:repugnat effectui ꝑfecte beatitudinis eē
D in vita mortali.Patet ergo ꝙ ſine miraculo nō pōt eſſe
btitudo in vita mortali.ꝛ nō ſolū in hoc ꝙ dat̄ beatitudo
eſt miraculū:ſ; q2 res nālis impedit̄ ab effectu ſuo nāli
ter ɔſequēte:nō tñ ꝑ agens nāle ɔtrariū.❡ Sed nō vi
det̄ ꝙ ſufficiat repugnātia que dicta eſt repugnātia ali
cuius ad oppoſitū ſui effectus.Si enim obm beatificum
eſſet mō preſens ſub illa rōne anime imutaret animā:ꝛ
videret clare ſicut poſt vitā illā:ꝛ ita mō impediret̄ effe
ctus nālis appetitus ſenſitiui ꝛ intellectiui:ſicut in alia vi
ta impedirent̄.ergo eadē rōnē ſiue maiori repugnantia
poſſet mō aliquis eſſe btūs ſi deus daret btitudinē ſicut
tunc.❡ Et ɔfirmat̄:q2 circa idē obm eadē nā ſemꝑ habꝫ
eūdē actū ſpecie.ergo ſic tūc ꝛ mō.❡ Dicendū ꝙ nō eſt
ſimile:q2 in vita mortali cā nālis ſemꝑ agit effectū ſuum
niſi ꝑ ɔtrariū impediat̄:ꝛ ſi ſuſpēdat̄ actio iſta aliter ꝙ̄
E ꝑ oppoſitū miraculū eſt:ꝛ tale dicit̄ deus nō poſſe de le
ge cōi.In vita aūt imortali nō talis erit neceſſitas reſpe
ctu effectus nālis:q2 deus pro ſtatu iſto diſpoſuit rebus
coagere:ꝛ actiones ꝓprias eis ſinere habere:ſm Augu^ni.
7.de ciui.dei.c.30.In ſtatu aūt illo nō coaget eis ad cor
ruptionē mutuā ꝛ ad multos alios effectus.ꝛ ideo nō eſt
miraculū ſi tūc nō hñt effectus ſuos maxime imꝑfectos.
❡ Ad 2^m dicēdū:ꝙ l; idē ſit obm potētie ꝛ nāe eiuſdē
in ſe ꝛ abſolute conſiderando:tamē obiectu;.illud ſic ma
terialiter idē bene diſtinguitur ſm diuerſos ſtatus ꝛ diſ
F poſitiones potentie:vnde obiectū propriū vnius ſtatus
ꝛ alterius differunt plus ꝙ̄ ſpe.Similiter aliud ꝛ aliud
eſt lumen hic ꝛ ibi:ꝛ ideo actꝰ ſunt diuerſi ſpecie.❡ Alia
diuerſitas pōt ibi aſſignari:q2 actus abſtractiuus ꝛ intui
tiuus differūt ſpecie:q2 aliud ꝛ aliud eſt ibi mouens:hic
enim mouet ſpecies ſimilis rei.ibi autē mouet res ꝑſens
in ſe.❡ Ex dictis poſſunt ſolui ꝛ intelligi oēs auctoritates
ſcōrū.repugnat enim nō ſolū q2 miraculū eſſet ſi deꝰ da
ret beatitudinē.ſed aliud miraculū requireret̄.ſ.ſuſpēſio
miraculoſa potentie naturalis ab effectu ſuo naturali.ꝛ
ideo dicitur ꝙ de lege communi non poſſet eſſe.

Ad argumenta.
❡ Ad pͥmū de chō dicēdū
ꝙ ſemꝑ fuit miraculū vſq;
G ad mortē ꝙ ſimul fuerūt btitudo ꝛ mortalitas ꝑꝑ repu
gnātiā effectuū:ꝛ ſicut hic dolor ꝑtis ſenſitiue redūdabat
vſq; ad ſupiorē ꝑtē aie:illud fuit miraculū ɔtra effectum
btitudinis.❡ Ad aliud ꝺ Paulo ɔcedo ꝙ nō ſimplr̄ eſt
nec fuit repugnantia:ꝛ ſic deus miraculoſe potuiſſet cōti
nuaſſe.ſed hoc nō eſt de lege cōi.❡ Ad aliud cū dicitur.
corpus nō eſt ſuſceptiuū btitudinis:ɔcedo talis q̄lis aie:
eſt tñ ſuſceptiuū ꝛ ꝓductiuū alicuius effectus cui repu
gnat effectus btitudinis ꝛ ecōuerſo.❡ Ad aliud de vita
fugiēda ɔcedo ꝙ vita iſta inq̄tū vita nō repugnat btitu
dini:ſed hoc eſt ſolū inquātū eſt mortalis:ꝛ ſic nullus ap
petit diſſolui ſed ſupueſtiri:hoc eſt magis appetit ꝙ ſem
per poſſit eē imortalis vita ſua.❡ Ad aliud ꝺ cognitiōe
ꝛ dilectiōe dei imediata:dico ꝙ pōt cognoſci ꝛ diligi hic
imediate:tñ in cōi ꝛ ɔfuſe.talis aūt dilectio ꝛ notitia non
eſt vltima btitudo poſſibilis hoī ſicut prius dictū eſt:ſed
conſiſtit in cognitione intuitiua clara ꝛ dilectione correſ
H dēte.❡ Ex hoc ſequit̄ correlarium:ꝙ cū aīa nō pōt eſſe
ꝑfecte btā ɔiuncta corꝑi mortali:appetit ꝑfecte btificari:
ꝛ per ɔñs appetit eſſe ɔiūcta corpori:ſed imortali:q2 tūc
ꝑfecte erit btā:mō tñ corpus erit beatū ſimplr̄:ſ; fruēs ꝛ
intelligēs:ſicut loqt̄ Augu.ad Dioſcoꝝ de btitudine aie
ꝛ btitudine ſm qd.que ɔſiſtit in actu ſcdo:q2 corpus vt
eſt diſtinctū cōtra animā nullū hꝫ actū ſcdm.ɔſiſtit ergo
beatitudo corporis i eſſe pͥmo vt eſt ꝑfectibile ab anima
beata:ꝛ hoc propter duo:vel ꝓpter maiorem ꝑfectionē;
anime in oꝑando.vel propter maiorem perfectionē cor
poris ab anima:q2 materia eſt propter formā ꝛ non econ
uerſo.❡ Et q2 iſta ꝑfectio corporis ponit̄ eſſe in q̄tuor
dotibus ideo queritur. Queſtio.XIII.

Utrum corpus
hominis btī poſt
reſurrectionē erit
impaſſibile:Et nō.Gregorius ſup illud Jo. 20
Infer digitū tuū huc ꝛc̄.Corrūpi neceſſe eſt
qḋ palpat̄.corpus glorioſum erit palpabile
ſicut corpus chrī fuit:ſicut apparet Luc̄.24.Palpate ꝛ
videte ꝛc̄.❡ P̄.Si illud corpus ſit ipaſſibile.ergo btūs
nō pōt ſentire aliqḋ ſenſibile.ɔñs eſt falſum:q2 ſenſatio
cū ſit oꝑatio ꝑfecta animalis nō deerit homini btō.ɔña
ꝓbat̄:q2 omne ſenſitiuū pōt corrūpi ab excellēti ſenſibi 2.de anima.t.c.123.
li.qḋ corrūpit̄ ab excellēti patit̄ ab inferiori:ſicut qḋ cor
rūpit̄ a calidiſſimo patit̄ a minus calido.❡ P̄.Nullu;
violētū eſt ꝑpetuū.ſed corpus illud cū ſit mixtū hꝫ in ſe 1.celi.t.c.15.ꝛ.2.celi.t.c.13.
q̄tuor elemēta quorū qḋlibet preter vnū eſt extra regio
nē ſuā ꝓpriā.ergo violēter.ꝛ ꝑ ɔñs aliq̄ñ redibit ad locū
ꝓpriū:ꝛ ita totū corrūpet̄.❡ P̄.j.de ce.ꝛ mū.arguit phs T.co.124.ꝛ inde.ꝛ ſpēr t.c.138.Cō.41.
ɔtra Platonē.Celū nō pōt eſſe corruptibile:ꝛ tñ ab alio
ꝑpetuari:q2 nō pōt aliqḋ eſſe ex ſe poſſibile ꝛ corruptibi
le:ꝛ tñ ab alio ꝑpetuari.a ſili pōt argui de illo corpe.hoc
ēt vult Cōmē.11.meta.Ubi vult ꝙ ſolus motus pōt eſſe
poſſibilis:ꝛ tñ ab alio ꝑpetuari.❡ Oppoſitū.j.ad Cor.
15.Mortale hoc induet imortalitatē:hoc eſt incorrupti
bilitatē.❡ Et iterum ibidem.Seminatur ꝛc̄.

Reſpondeo patet ꝙ ita eſt ex ꝑcedenti.q.q2 hō
nō pōt eſſe btūs in vita mortali:totꝰ
aūt homo erit btūs:q2 totus meruit.ergo totū erit beatū
in corpore imortali.ꝓbat̄ hoc ēt:q2 hō btūs habebit ꝑfe
ctionē que cōpetit ſue nāe:talis eſt imortalitas:q2 anime A
imortali nō repugnat ꝑpetuo ꝑficere ſuū ꝑfectibile.vñ
ſicut ex imortalitate aie ɔcludit̄ reſurrectio:ita ꝓbabilr̄
ɔcludit̄ ex eadē imortalitas hoīs:ꝛ ꝑ ɔñs corporis:ꝛ ita
ipaſſibilitas loquēdo de paſſione reali vt diſtinguit̄ con
tra paſſionē intētionalē:de qua tanget̄ reſpondendo ad ſcōm
argumentum.

argumentū. ℂ Sed de cā impaſſibilitatis dubiū eſt:a ǭ enim eſt p hoc ꝙ qualitates cōſequētes mixtū nō manebant in corpe illo tūc:q2 tūc maneret illud corpus mixtū: nec ēt eſſet ꝓportionatū aie:ſicut nec mō aia poſſet aiare elemētū:nec p hoc ꝙ ille q̄litates nō manebūt ꝯrie:q2 cū forma ſit ꝯria forme in ſpecie ſua ſi tūc remanebūt in corpore eedē q̄litates in ſpecie q̄ ⁊ nūc.ſequit̃ ꝙ erunt ꝯrie ſicut ⁊ nūc. ℂ Nec valet illa rō ad ꝓbādū ꝙ nō ſunt cōtrarie:q2 ꝯria nata ſunt fieri circa idē:⁊ p ꝯñs ſibi ſuccedere in eodē.ibi aūt nō ſuccedit vna q̄litas alteri:⁊ iō tollet̃ rō ꝯrietatis.pmo qdē nō valet:q2 circulus eſt ꝓbādo ꝓmiſſam p ꝯcl'onē. ℂ 2° male intelligit̃ illa deſcriptio cōtrariorū:q2 illud nō debet intelligi de qbuſcūq3 ꝯrijs acceptis ſm numerū:nec de quocūq3 eodē ſm numerū:ſed de ꝯtrarijs ſm ſpēz acceptis.⁊ de eodē ſm ſpēm.⁊ ſi de eodē ſm numerū nō omni ſed aliquo.hec patet:q2 albedo illa que nūc eſt in illo:⁊ nigredo q̄ eſt in illo nunq̄3 ſuccedūt ſibi.ergo nec hic.aliogn alterū illorū migraret.ſ3 circa iſtud aliq̄ albedo ⁊ aliqua nigredo pñt ſibi ſuccedere.nō tñ circa oē ſubm:q2 tunc nullū ſubiectū determinaret ſibi alterꝫ ꝯtrariorꝫ. Nec pōt tertio poni ꝙ nō ſit hoc ſuſceptiuū natū tunc recipere ꝯtrariū poſt ꝯriū:q2 ſuſceptiuū manet idē qd nūc:⁊ p ꝯñs ſuſceptiuū eiuſdē nāe ſ3 ſpēm. ℂ Si dicat̃ ꝙ tūc manet ſine ꝑuatione nūc cum ꝑuatione. ℂ Cōtra hoc ꝯdictionē includit ꝑuationē forme tolli a ſubiecto niſi ipſa forma inſit:q2 aptitudo ſuſcipiēdi nō pōt tolli manēte nā ſuſceptiui:carētia aūt quaꝫ addit priuatio vltra aptitudinē nō pōt tolli niſi manēte illo cuius eſt carētia. ℂ Si dicas.forma ſupior tollit priuationē formarꝫ inferiorū:ſicut forma celi formarū corruptibiliū. ℂ Cōtra.non tollit̃ carentia niſi ſicut ponitur habitus.ſupior aūt nō includit inferiorē in ſe ſub ꝓpria rōne:ſed tñ virtualiter.ergo nō tollit carētiā eius ſub ꝓpria rōne.ergo nec ꝑuationē eiꝰ ſi ſit nata ineſſe. ℂ Hoc ēt ſpāliter pꝫ in propoſito:q2 nobiliſſima forma q̄ tunc erit in toto:erit anima intellectiua:ipſa aūt tunc erit eadē que ⁊ nunc ⁊ eque pfecta ſubſtātialiter.ergo tūc nō tollet ꝑuationē ſicut nec nūc. Vñ ergo erit in illa paſſibilitas: Rñdeo ex parte ſuſceptiui nō pōt inueniri aliqua cā intrinſeca huius ipaſſibilitatis.vel ergo inueniet̃ ex defectu agētis:vel ex ipedimēto agētis abſolute.ſ.taꝫ intrinſeci q̄3 extrinſeci.Ex parte agētis nō pōt poni defectus:q2 oī potētie paſſiue corrñdet aliq̄ actiua vel intrinſeca vel extrinſeca.agētis tñ intrinſeci forte poſſet poni ipotētia:ponēdo qualitates illas in corpe eſſe reductas ad tātā equalitatē vt vna nō poſſet eſſe pncipiū agendi in alterū.hoc ꝑſuadet̃:q2 nō obſtāte ꝯrietate elemētorꝫ ſi eēnt accepta in tanta quātitate molis ⁊ virtutis ꝙ nullum eorꝫ poſſet aliqd aliud vel aliqua alia vīcere:vel ab alio vel ab alijs vinci:⁊ ſic ꝓportionata includerent̃ ꝑpetuo in quocūq3 corpe:nunq̄3 eſſe tibi corruptio alicuius illorꝫ:q2 etſi ꝯrietas:tñ proportionata equalitas.conſimilr videt̃ nūc eſſe in elemētis:quare eniꝫ ignis nō cōburit oīa elemēta cuꝫ ſit maioris actiuitatis nō videt̃ rō niſi ex ꝓportione vel adequatione aliorꝫ in reſiſtēdo virtuti ſue in agēdo ſaltē ꝯcurrente celo cooperante alijs in reſiſtēdo. ℂ Sed q2 illa cā forte ſupponit falſum.nō enim erunt tunc qualitates ita reducte ad equalitatē:intantū vt nulla poſſit eſſe pncipiū agēdi in aliā:q2 neceſſe eſt in mixto aliquas qualitates dñari ēt in virtute:qd apparet:q2 corpus humanū magis eſt fluxibile ſm partes mäles q̄3 corpus alicuius animati vel inanimati inferioris:qd non eſt niſi ex dñio alicuius qualitatis:qd exigit animal. ℂ Silr iſta cā non poſſet ponere impaſſibilitatē reſpectu extrinſeci corruptiui.⁊ iō ſi corruptionē ab intrinſeco excluderet:adhuc eſſet diminuta.⁊ ideo oportet ponere impaſſibilitatem per aliqd impediens paſſionē corruptiuā:tale aūt impediens pōt poni vel poſitiuū vel priuatiuū.poſitiuum duplex.aīa vel dos in corpore.ꝑuatiuū duplex.ceſſatio motus celeſtis:⁊ nō coopatio dei cū cā ſecunda corruptiua. ℂ Pro pmo arguit̃:q2 anima ꝯſtituta eſt in medio inter deū ⁊ creaturā corporalē:ſicut ergo tunc ipſa erit pfecte ſubiecta deo tanq̄3 ſuo ſupiori:ita pfecte tunc dñabit̃ ſuo corpori inferiori. ℂ Cōtra hoc.anima nō repugnat iſtis qualitatibus ēt inquātū ꝯtrarie:⁊ nō reducte ad medium in quo ſunt actiue.pꝫ:q2 ſupponit eas in ſuo ſuſceptiuo:⁊ nihil repugnat ei qd exigit in ſuo ſuſceptiuo.nec ēt repugnat effectibus illarꝫ:q2 ſi ille agant mutuo nō agunt niſi actione vniuoca ſaltē effectus illi nō repugnāt aie ad magnā intēſionē:q2 ſtāt cū aia nūc:l3 intēdant̃ vſq3 ad magnū gradū:ergo nec tūc repugnabūt aie vt eſt forma informās. ℂ Si ergo dicat̃ ꝙ anima ꝓhibet tūc actioneꝫ illarꝫ qualitatū nō ꝑꝑ repugnātiā ſui ad actionē illā: ſed ꝑꝑ imperiū ſui p actū voluntatis ſue:q2 ex dñio pleno ſup corpus. ℂ Hoc nō videt̃ ꝓbabile q2 ſupremus angelus p ſolū imperiū voluntatis ſue nō pōt impedire actioneꝫ alicuius cauſe nālis.cauſe enim corpales nō obediūt angelis ad nutū q̄ntū ad actionē ⁊ alterationē earꝫ. ℂ Pro ſecūda via.ſ.p dote arguit̃ p illud ad Dioſcorū:taꝫ potētē fecit animā deus vt ex eius plena felicitate redūdet in corpus ſanitas ꝑpetua ⁊ vigor incorruptibilis. ℂ Modus ponēdi eſt talis:ſicut duritiez eſt quedā impaſſibilitas.ſ.prohibens quandā paſſionē:puta faciliter ſcindi:ſic poſſibile eſt aliquā eſſe qualitatē ꝓhibētē oēm paſſionē corruptiuā. ℂ Cōtra hoc. Illa qualitas nō eſt q̄litas celeſtis.tuꝫ q2 nec ꝑſpicuitas nec lux nec lumē.tuꝫ q2 corpus humanū cū ſit mixtū nō eſt capax qualitatis celeſtis.vel ergo erit q̄litas elemētaris:vel ꝓprie mixta.ſed ſiue ſic ſiue ſic,nō impediet oēm actionē vl' paſſionē.pꝫ in exemplo:q2 duritiez l3 prohibeat inciſionē:nō tñ cōbuſtioneꝫ vel aliā paſſionē deſtructiuā. ℂ Hoc ēt probat̃ p rōnē: q2 oēs forme eiuſdē ſuſceptiui ꝓximi ſunt eiuſdē generis phyſici.ex.5.⁊.10.meta. Sꝫ oēs tales ſunt ꝯtrarie vl' medie vt habet̃ in eodē.10. Oēs aūt hui9 nō prohibēt actionē mutuam:imo ſunt pnᵃ actionis mutue.ergo illa qualitas ſi eſt elemētaris vl' mixti:⁊ per cōſequēs eiuſdē ſuſceptiui nō ꝓhibebit oēm paſſionē corruptiuaꝫ:ſed magis erit pnᵐ agendi vel patiēdi. ℂ R̃. Illa qualitas aut repugnat alijs q̄litatibꝰ:⁊ tūc nō ꝓhibet oēm actioneꝫ:q2 eſt eiuſdē generis.aut nō repugnat:⁊ tunc nō ꝓhibet actionē alicuius illarū in aliā:q2 ille alie ſunt inter ſe repugnātes: ⁊ ita principia mutuo agēdi.⁊ ita nulli earꝫ actionū repugnat. ℂ Pro tertia opi.arguit̃.ablato primo auferť qdlibet poſterius:motus celeſtis eſt pmus motuū.8.phyſi.ğ illo ceſſante nullus erit alius motus. ℂ Cōtra hoc eſt articulus.ſtante celo:approximato igne ſtupe ꝙ ignis non corrūpit ſtupā,eſt error. ℂ R̃.per rōnem.phs.2.de generatione. Motus ꝓ tanto eſt generationis cā:q2 adducit generās.ergo tñ mōdo facit ad pñtiā vel ad ꝓximationē generātis reſpectu māe.ğ ſi ſine motu hēret̃ eadē pñtia vel approximatio eque foret generatio. Exēplum huius.ſi ſubito p potentiā diuinā ſol fieret in medio ſicut fit nūc p motū:eodē mō illuminaret ⁊ calefaceret ſuppoſita ſicut nūc calefacit.imo fortiꝰ tūc:q2 nō ceſſaret agere quouſq3 totaliter corrupiſſet ſibi ſuppoſitum ſi poſſet corrumpere:nunc aūt q2 non moratur ſuper paſſum ſuppoſitum minus agit efficaciter in ipſum.

Dico ergo ꝙ cā impaſſibilitatis eſt volūtas diuina non coagens cāe ſecunde corruptiue:⁊ p hoc eſt illud impaſſibile nō potētia remota ſed

Vide Bona. di.pñu parte 2.artl.2.q.pª ⁊ 2ª. Vide Var.q. precend.

B

Tho.4.4.di. 4.artl.2.q.1. Vide Rich. di.pñti.ar.4. q.1.⁊ Bona.

C

Hen.q̄lib.9. q.16.

T.com.33. T.c.22.⁊ ide

Opi.p Bon. T.c.73.⁊ ide

.ſ.pitenſis. ⁊ cā.17.c.11. T.c.55.

D

propinquū:nō a cauſa intrinſeca:ſed ĕtrinſeca impedie
te.ſicut dictū eſt de impeccabilitate ſupra di.iſta.q.de ſe
curitate.exēplū huius de igne in camino q nō egit ad con
ſumptionē triū puerorū:nō qdē p aliquā impaſſibilitatē
intrinſecā puerorū:nec ex carētia potentie paſſiue:nec ex
ꝯtrio intrinſeco īpediēte:ſed qꝛ deus ex voluntate ſua non
coopabat ad illā actionē. ¶ Cōtra hoc.nūc īpaſſibilitas
nō eēt dos corpis btī:qꝛ dos eſt aliqd intrinſecū ei cuius
eſt.iſtud aūt deū velle ꝓhibere cās ſcdas ne corrūpāt nō
eſt aliqd intrinſecū iſti.ꝯñs eſt falſū:qꝛ videt ꝯtra auctē
Aug.ad Dioſcoꝝ ſupra adductā. ¶ P̄.ſm illā poſitionē
eque erit dos īpaſſibilitatis in elemētis ſicut in corpe pe
tri:eque ēt in corpib⁹ dānatoꝝ:qꝛ tā elemēta ꝗ̄ corpora
dānatoꝝ ꝑſeruabunt tūc a corruptione. ¶ P̄.3° tunc vī
eſſe miraculū in illa ꝑſeruatione:ſicut fuit in cuſtodiēdo
tres pueros a leſiōe:nō vī aūt ꝙ opa ppetua diuina ſint
miraculoſa iuxta illud Aug.de ci. Sic deus res quas ꝯdi
dit adminiſtrat:vt eas agere ꝓprios mot⁹ ſinat. ¶ Ad
p̄m illorū bñ pōt dos nō ineſſe realr pſone dotate ſic ſpō
ſe nō ineſt illud qđ ſibi datū eſt a ſpōſo qđ ꝯſueuit aliqñ
dici dos:ſicut hꝫ Gen.34.vbi ait ſichen iacob ꝛ filijs ei⁹:
Augete dotē ꝛ munera poſtulate.ēt ſi dos dicat illud qđ
dat a pře ſpōſe ſpōſo qdē quātū ad vſū.ſꝫ remanet pe
nes ſpōſaꝫ ꝓprietas ſicut nūc vſitate dicit dos:pꝫ ꝙ illō
nō ineſt realr nec ſpōſe nec ſpōſo: ſed aſūmō aliquo mō
habitū rōne nuptiarū:ꝛ ita rōne nuptiaꝝ ſpūaliū ꝯſumā
daꝝ in reſurrectione dabit cuicūqꝫ btō ꝓ dote iſta aſſi
ſtētia diuina ꝑſeruās ſpm ab oī corruptiuo:lꝫ illa cuſto
dia nō inſit realr ipi cuſtodito. ¶ Aliter pōt dici ꝙ ſicut
dotat⁹ hēt ius in illo qđ aſſignat ſibi p dote:ita hic btūs
ex meritis hꝫ ius in iſta diuina cuſtodia ſibi impēdēda:ꝛ
iſtud ius ꝑſeruationis corpis ab oī corruptiuo p diuinaꝫ
cuſtodiā eſt dos in btō ꝛ ſm corpus:qꝛ eſt ad tutelā cor
poris. ¶ Ad aliud pꝫ ex h.qꝛ nec elemēta hñt ius vt ꝑſer
uent a corruptiōe nec corpa dānatoꝝ:imo illa ꝑſeruant
ad afflictionē pp demerita ꝑcedētia.iſta aūt pp merita
ꝑterita hñt ius iſtud:ꝛ hoc ad cōmodū illoꝝ corporū.ꝛ
ſm h pōt dici ad illā auctoritatē Aug.allegatā.ꝙ illa ſa
nitas ꝛ vigor deriuat ab aīa in corpus:qꝛ eſt qdā ordina
bilitas vt ꝯſeruet ꝛ vigor ꝛ ſanitas a deo.ꝛ ille ordo eſt
corpis vt ꝑſeruet ex h ꝙ eſt aīatū tali aīa:q̄ anima fuit
ꝑncipiū merēdi talē ſanitatē ꝯſeruari a deo ſuo corpori:
ita ꝙ nihil aliud eſt dicere illā incorruptionē deriuari ab
aīa ī corpus ꝗ̄ ꝙ iſtud ꝑmiū.i.ſanitas ꝯſeruata eſt ꝑmiū
īcorruptibilis corpis mediāte aīa:q̄ ſicut erat ꝑncipalior
in merēdo:ita ꝑncipalius in nā ꝑmiat. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ
magis nāle eſt coagere corpori hūi ad ꝯſeruationē eius ꝯ
ꝯtrū corrūpēs ꝗ̄ coagere ꝯtrio in corrūpēdo:qꝛ cū ſupior
ꝑfectius agit cū ſcda ꝑfectiori:ꝛ lꝫ hoc nūc eēt miraculū
de corpe alicui⁹ iuſti:qꝛ nūc eſt tps mutationis ꝛ actiōis
mutue in corpibus:tñ tūc erit ſtat⁹ getis ꝛ imutationis in
corpibus:ꝛ ꝓ tūc erit nāle ſiue ꝯſuetū ſm cōem curſum
ꝙ agat ad qetē ſicut nūc ad motū. ¶ Ad rōnes ꝓ tribus
poſitionib⁹ illis. Ad ꝑmā de dñio aīe ſup corpus.dico:
deus tūc nō faciet voluntatē aīe oīpotētē.ꝛ iō nec potēteꝫ
facere qcqd volet fieri:ſed ſufficit ſibi ꝙ qcqd volet fieri
fiet:ꝛ ſic corpus ſuū ꝑfecte ſubdet voluntati ſue.h eſt erit
ſicut volet:ſicut ipſa ſubdit deo:ſed ipſa ſubditio corpis
ſibi erit effectiue a voluntate diuina. ¶ Ad rōnē ꝓ ſecūda
dictū eſt quō intelligit Aug⁹ de illa dote ꝙ eſt ius qđdā
in corpe inquātū eſt aīatū tali aīa ad talē ꝑſeruationē paſ
ſiuā ab omni corruptione. ¶ Ad 3ᵐ ꝯcedo ꝙ motus celi
hꝫ aliquā ꝑmitatē ad alios vtpote vniformitatis ꝛ velo
citatis:ſed nō primitatē cauſalitatis niſi inquātum addu
cit generans qđ eſt p accidēs ſicut motus ignis ad lignuꝫ

haberet ꝑmitatē ad cōbuſtionem ligni:ſine tali aūt ꝑmo
hñ pōt eſſe poſterius:ſi aliqs ſuppleat vicē talis primi.

Ad rationes ꝑncipales. ¶ Ad ꝑmaꝫ ſi ꝯcedat auctas Gregorij:q̄ tñ nō videt ne
ceſſaria:q̄re eni nō poſſet palpari celū a digito ibi exiſtē
te.hoc mō intelligēdo palpationē ꝙ illud corpus ſubtilr
reſiſteret tactui:lꝫ nō imutādo p aliquā qualitatē ſenſibi
lē ſibi derelictaꝫ vtpote:nec vt durū nec vt molle nec vt
calidū nec vt frigidū ꝛč.qđ aūt palpat ſm aliquā q̄litatē
ſenſibilē īmutādo tactū bñ eſt corruptibile ſibi ḋrelictū:
ꝛ ita nō plus ſeqꝛ niſi ꝙ illud corpus ſi non ꝑſeruaret a
deo eſſet paſſibile paſſione corruptiua. ¶ Ad ſecūdū di
cit ꝙ oēs ſenſus btī erunt in actu ſuo. Nō eſt ad hoc:qa
q̄libet ſenſatio eſt ꝓpria ꝑfectio ſenſitiui:tñ nō video ne
ceſſitatē ꝙ ſenſus ptinētes ad nutritionē tūc ſint ī actib⁹
ſuis:cū tūc nutritio nō ſit neceſſaria:qꝛ nō erit corp⁹ aīa
le.i.indigēs alimētis:aliq tñ bñ poſſunt poni in actibus
ſuis:quoꝝ act⁹ nō reqrūt impfectionē cōcomitātē:ſicut
viſus ꝛ auditus q ſunt magis ſpūales. De viſu nullus du
bitat nec de auditu:ſi eſt ibi ſonus ꝛ poſſibilis multipli
cari ꝛ imutare auditū. ¶ Cū arguit ꝙ talis imutatio nō
eſt ſine imutatione reali corruptiua:nego:qꝛ aliqñ eſt ma
ior imutatio itētionalis ꝛ minor realis:ꝛ ecōuerſo:vt dī
ctū eſt alīs in iſto.4.diſ.44.q.3. ¶ Ad ꝓbationē.excel
lēs ſenſibile ꝛč.ꝯcedo ꝙ nūc ꝯcurrūt ille due imutatiōes
ſimul:qꝛ actiuū eſt potēs agere vtraqꝫ actione:ꝛ paſſiuū
vel idē vel ꝯiūctim eſt vel receptiuū vtriuſqꝫ actionis:ꝛ
iō nūc vtraqꝫ actio ſimul eſt in eodē paſſo vel in vtroqꝫ
paſſo ſilr ꝯiūcto:lꝫ qñqꝫ vna maior ꝛ alia minor ſm diſ
poſitionē paſſi ad hāc vel illā:tūc aūt nō ꝑſeruabit deus
organa ſenſuū ab vna paſſione coꝝ:qꝛ nō eſt ad ꝑfectio
nē coꝝ ſic ꝑſeruari:ꝑſeruabit aūt totū corp⁹ ab alia actio
ne:qꝛ hoc eſt ad bñ eſſe qđ corpus meruit mediante aīa
vel aīa ipſi corpi:vel totū ipſi corpi ꝑncipalius p animā.
¶ Ad 3ᵐ ſi negat elemēta eſſe realr in mixto.pꝫ rñſio.ſi
aūt nō negat:dico ꝙ illud eſt ſimplr violētū qđ opponi
tur ſimplr nāli:ꝛ magis violētū qđ opponit ꝑfectiori nā
li:ꝛ minus qđ minus nāli. Exēplū:aquā eſſe ſurſuꝫ vt ſal
uet plenū in vniuerſo nō eſt ſimplr violētū.imo ſi tunc
deſcēderet relicto vacuo ſupius eſſet ſimplr violētū:ꝛ hꝫ
qđ naturale:qꝛ nā totius vniuerſi magis eſt ꝑncipiū nālr
tacis ꝗ̄ nā iſta particularis:ꝛ magis nāle eſt qđ tali toti
cōuenit ꝗ̄ qđ proprie huic parti:corpus aūt mixtū ꝛ ma
xime humanū ꝑfectius qđdā eſt nāle quocūqꝫ elemēto
rū:ꝛ iō qđ nāle eſt illi corpi hoc eſt ſimplr magis nāle ꝗ̄
qđ eſſet nāle vnicuiqꝫ elemētoꝝ ſm ſe.magis ergo nāle
eſt ꝙ cōſeruet corpus hoīs ꝛ elemēta violenter in eo ꝗ̄
ꝙ violēter diſſoluat corpus hoīs:ꝛ vnūqđqꝫ elemētum
ſua nālitate tendat in ſuū propriū locū.iſta aūt ꝓpoſitio
nullū violētū ppetuū:nō eſt neccia theologis loquēdo de
violēto ꝯtra nām ꝑticularē hui⁹:qꝛ de⁹ pōt ꝯſeruare ali
qđ ꝑticulare ppetuo ſub oppoſito ei⁹ ad qđ nāliter incli
nat:lꝫ apud Ariſt.erat vera:qꝛ omni potētie paſſiue po
nit in tota coordinatiōe cāꝝ actiuaꝝ correſpondere aliquaꝫ
cām q̄ aliqñ neccio reduceret eā ad actū:ergo illa potētia
nālis aliqñ reducet ad actū:ꝛ ita violētū ſibi oppoſitum
corrūpet. ¶ Ad aliud de.j.celi ꝛ mūdi.dico qñ act⁹ re
pugnat actui lꝫ poſſibilitas ad illū actū ſtet cū illo ꝛ ma
gis cū poſſibilitate ad illū:tñ poſſibilitas ad iſtū nō ſtat
cū neceſſitate illi⁹:qꝛ ſi ille eſt neceſſarius iſte eſt impoſ
ſibilis:qꝛ repugnans neceſſario eſt ipoſe.iō ſi Plato di
xit celū cōtingenter ſe hēre ad corrumpi vel deficere:ꝛ
ēt cōtingēter ad ppetuo ſeruari a deo:nihil valet rō ꝯtra
ipſum:ꝙ poſito poſſibili ſeqꝛ incompoſſibilitas:qꝛ in
talibus vbi vtroqꝫ actuo eſt contingens diuiſim ex poſi
tione

Speculatio notabilis. tione poſſibilis in eſſe nō ſurgit noua īpoſſibilitas. Exēplū: cur rēs craſ poſitum nō currere craſ ponaẗ in eſſe noua icōpoſſibilitas oriẗ. Si aūt poſuit alterū dictoꝝ neceſſariū eſſe. vel ꝓbeẗ ꝙ ex poſſibilitate quā ɔcedit ſeqūr ḡtis mōc neceſſitas: tūc ponēdo aliō poſſibile in eſſe nō habeẗ noua incōpoſſibilitas: ſed que nūc eſt manifeſta īter in eſſe neceſſariū ⁊ nō eſſe oppoſitū: ꝑus fuit īter nō eſſe neceſſariū ⁊ poſſibile: ⁊ hoc mō dʒ exponi rō Ariſt. vel ſi accipiēdo a platone ſi dedit ꝙ celū neceſſario ꝑpetuabiẗ a deo: ⁊ tūc ponere in eſſe illā ꝓpoſꝫ eſt celū corrūpi vel deſinere / ſeqūr īpoſꝫ nō ꝑꝑ pōnē poſꝫ qꝛ cōparādo ad oppoſitū neceſſariū nō eſt noua incōpoſſitas vꝫ ſi nō dedit. ꝓbandū eſt ſequi ex dato: qđ qdē verum eſt

Tex. cō. 17. ſm ꝓhm: qꝛ ſm eū 9° meta^ce. Q̄cūqꝫ ſempiternuꝫ eſt neceſſariū: ⁊ ita ſi pōt eſſe ſempiternū neceſſariū eſt ſem

Cō. 138. piternū: ⁊ ita Cōm. ꝯtractare vī rōnē illā de celo ⁊ mū. qꝛ nā mutareẗ ſi de poſꝫ fieret ſempiternū: vel due nāe oppoſite ſimul eēnt in eodē: qđ expoſitū eſt di. 8. q̄. vltima. Alr ꝓbaẗ ſeq ex dato: qꝛ deus qcqđ imediate agit necēio agit ſm ꝓhm: ex ħ ꝓcedit in pn° 8° phyſi^r. ⁊ hec ſcđa ꝓbō ɔcludit aliā neceſſitateꝫ: qꝛ inēuitabilitatis ꝙ̄ ꝑma que ɔcludit aliquā neceſſitatē itrinſecā. 2° mō mo-

Cō. 41. tus celi eſt neceſſarius non ꝑ mō 11° meta^ce. vtroqꝫ mō deducēdo neceſſitatē ex actu vꝫ poſꝫ dato a platone. poſitio alteri⁹ poſꝫ in eſſe manifeſtat pōnē eē icōueniētē: qꝛ icludēt ɔdictionē: qꝛ ſic nūc eſt ɔdictio act⁹ ad neceſſitatē: ita ꝑus fuit poſſibilis ad eādē: lꝫ minus māifeſta.

¶ Alij textus ſic habent.

¶ Uel ſic ꝓbari pōt neceſſitas alterius oppoſiti. ſ. deſicere vel corrūpi: qꝛ oīpotentie paſſiue corridet in ente aliqđ actiū: que ſi nō eſt voluntas noſtra quandoqꝫ neceſſario reduceẗ ad actū. Similiter omne corruptibile de neceſſitate corrumpeẗ: ⁊ tunc poni deberet reliquum in eſſe. ſ. ꝙ perpetuo cōſerueẗ ⁊ erit ɔdictio manifeſta ⁊ tamē ꝑus fuit ꝓpter neceſſitatē vnius oppoſiti. hoc aūt ſm minus videẗ littere ɔſonare. Q̄ō. XIIII.

Aduerte ꝙ diuerſificanẗ originalia in ſequētibus ⁊ ꝑcedentibus hui⁹ diſ. ⁊ ſequentis. Utrum corpora btoꝝ erūt agilia: Uꝫ ꝙ nō: qꝛ nihil erit ibi fruſtra: ſed agilitas poneret ibi fruſtra qꝛ nō poneretẗ niſi ꝑꝑ motū localē q nō erit ibi: tum qꝛ oīs mot⁹ vt ſic eſt act⁹ entis iꝑfecti: qꝛ entis in potētia: ſed btī nō erūt iꝑfecti: ḡ ⁊c. tuꝫ qꝛ ꝑmus mot⁹ nō erit q eſt cā alioꝝ motuū: tuꝫ qꝛ tp̄s nō erit. oīs aūt mot⁹ eſt in tp̄e. ¶ ꝓ. Si hērent corpa reſurgētium agilitatē nō idigerēt alio motore ad iudiciū vel adiutore ad mouēdū: lꝫ hoc nō eſt verū: qꝛ ſm Apl̄m. Rapientur ab angelis in nubib⁹ obuiam xp̄o ⁊c. ¶ ꝓ. Btī ſm merita ſua erūt in determinata approximatione ad chriſtum. Sed illi q erūt ꝓpingores nollēt moueri ad locū remotiorē: qꝛ amitterēt coꝝ ꝑmiū in ꝑte ad ꝓpīnec ecōuerſo: qꝛ coꝝ meritis nō ɔgruit. ¶ ꝓ. 2. de ce. Quāto ali

T. c. 62. qua ſunt ꝑfectiora tāto paucioribꝫ opōnibꝫ attingūt ꝑfectionē ſuā. Sed tūc erunt btī: ⁊ corpa coꝝ ꝑfectiſſima: ḡ nō indigēt motu locali vt ſic opeñẗ diuerſimode ad ſuā ꝑfectā btitudinē ɔſequēdā. ¶ Cōtra li. Sap. 3. dī ꝙ tāq̄ ſcintille in arūdineto diſcurrēt. Et Iſaie. 40. Qui ſperāt in domino mutabūt fortitudinē: aſſumēt pēnas ⁊ vt aqle volabūt ⁊ nō deficient: currant ⁊ nō laborabunt.

A Reſpondeo. Hic ſunt breuiter q̄tuor vel qnqꝫ vidēda per ordinē. ꝑmū eſt ꝙ in homine ⁊ in quolibet cōpoſito ſenſitiuo eſt duplex motus. vnus ſm exigētiā elemēti ꝑdominātis ſm quātitatem ſicut mot⁹ deorſum ꝓpter ꝑdominātiā terre in corpore humano ſm quātitatē. alius eſt motus nō rōne talis elemēti ꝑdominātis: ſed rōne qua animatuꝫ eſt: ⁊ eſt mot⁹ ꝓgreſſiuus. ¶ Differūt aūt iſti mot⁹ ſm tria. vno mō ex parte ꝑncipioꝝ: qꝛ ꝑncipiū vnius mot⁹ eſt mixtū per nām elemēti ꝑdominātis: ⁊ ideo poſt motuē qn maxime illud elm̄tū ꝑdn̄aẗ rediẗ corp⁹ grauius. ꝑn^m aūt alterius mot⁹ eſt in aīa. ¶ 2° dr̄nt qꝛ mot⁹ q ɔſequr aīatuꝫ rōne corpis nō ſequr cognitionē: ſed appetitū nālē illi⁹ corpis: ⁊ iō eſt ad vnū: ſicut appetit⁹ nālis ad vnū determinaẗ. Alius aūt mot⁹ q eſt rōne aīe ſequr apꝑhēſionē que nō eſt ſemꝑ reſpcū vnius loci ⁊ ſit⁹: ſed nunc reſpcū vni⁹ nūc reſpcū alterius: iō appetit⁹ aīalis ſequēs cognitionē nō eſt reſpcū vnius ſitus ꝓpter qđ ille mot⁹ nō eſt ſemꝑ ſm eūdē ſitū: nec ſemꝑ ad eūdē locuꝫ. ¶ 3° differūt: qꝛ aīalia in illo motu cuius aīa eſt ꝑn^m pñt ſe ſiſtere per itrinſecū. hūtū eniꝫ q̄uis nō moueaẗ libere: pōt tn̄ cū alio occurrēte apꝑhēſo ſe ſiſtere: ſed in alio motu nō pōt ſe ſiſtere: ſicut nec elemētū ꝑdn̄ans in ipſo pōt ſe ſiſtere in motu ſuo. ¶ 2° videnda eſt rō nōis agilitatis: ⁊

B dico ꝙ rō eius in cōmuni eſt ꝙ agilitas eſt habilitas in aliquo ad ꝓmpte mouēdū ſe eo motu cuius ꝑncipiū eſt aīa. Corp⁹ enī agile mouet ſe ſm locū nō motu nāli cui⁹ ꝑncipiū eſt elemētū ꝑdn̄ans: ſed aīa quoꝝ motuꝫ diīa pꝫ ex articulo ꝑcedēte: ⁊ qꝛ agilitas nō pōt eſſe in aliquo toto ad faciliter mouendū ſe niſi ɔcurrēte virtute motiua ⁊ mobili. ⁊ ideo ad rōnē agilitatis in ſpāli reqrīẗ ꝑfectio virtutis motiue in aīa. Et ɔgrua diſpō nō repugnās iſti motui ex parte corporis. Eſt ḡ in ſpeciali agilitas habilitas in aliq toto ad ꝓmpte mouēdū ſe ſm locū ex ꝑfectōe virtutis motiue aīe ⁊ ɔgrua diſpōne corpis. ¶ 3° vidēdū eſt de illa virtute aīe motiua: de qua certū eſt ⁊ manifeſtū ꝙ eſt ad vnū modū mouēdi corp⁹: ſed qđ hꝫ aliū modū mouēdi corp⁹ nō eſt ita manifeſtū. eſt enim virt⁹ in aīa ad mouēdū corp⁹ organice per modū aliarū partiū organicarū. Sicut pꝫ in motu ꝓgreſſiuo vbi vna ps mouet mota alia per virtutē motiuā aīe: ſꝫ ꝙ hꝫ aliū modū mouēdi: aut ꝙ i aīa ſit virt⁹ alia ad mouēdū alio mō ꝙ̄ organice ipm corp⁹ nō eſt ita māifeſtū nec in homine nec in alijs aīab⁹ in qb⁹ manifeſtū eſt ꝙ in aīa eſt virt⁹ ad mouēdū organice corp⁹ vt mota vna ꝑte qeſcat alia: ſm ꝙ determinaẗ a pħō in libro de motu aīaliū: ſꝫ ꝙ in aīa hoīs ſit virt⁹ motiua alio mō mouēdi nō ē manifeſtū: ſꝫ tn̄ ingriẗ ⁊ ɔuinciẗ per rōnē. ſ. ex ɔditiōe aīe. ꝑ qꝛ videẗ icōueniēs ꝙ aīa in aliq̄ loco exiſtens nō poſſet ſe mouē de illo: qꝛ ſic q̄tū ad ħ eēt iꝑfectior ꝙ̄ corp⁹: qđ pōt moueri de loco: q̄uis non libere nec ꝓgreſſiue: ⁊ ꝑcipue 2° eſt icōueniēs ħ ꝑꝑ hāc rōnē. illud agēs pōt in aliquē terminū qđ pōt hēre in virtute ſua actiua terminum illū. Sed terminus mot⁹ localis nō eſt niſi vbi: ⁊ ille terminus eſt imperfectior termino cuiuſcūqꝫ alterius mot⁹: ⁊ iō nullū eſt corp⁹ ita iꝑfectū qđ nō hꝫ in virtute iſtū terminū: ⁊ ſilr ad mouēdū aliđ ad iſtū terminuꝫ: qꝛ lapis trahit ſecū ad locū ſuū aliud ſi ſibi ɔiūgaẗ: ⁊ cū ḡ aīa ſit ſuſceptiua iſti⁹ termini: qꝛ ē in loco diffinitiue: ⁊ ꝑ ɔñs ſibi cōpetit vbi diffinitiue opꝫ ꝙ hēat in vtute ſua actiua iſtū terminū: ḡ aīa ſepata pōt ſe ⁊ aliđ cōp⁹ mouē de loco ad locū: nō tn̄ organice: qꝛ aīa nō hꝫ organa ħ ſe: ḡ ⁊c. ¶ Et cōfirmaẗ ſi repugnat aīe ſepate mouere ſe ⁊ aliđ corp⁹: aut ħ eēt ex itellectualitate ſua: aut ꝑꝑ iꝑfectionē ſuā. nō ꝑ mō: qꝛ mouē ſe ⁊ aliud corp⁹ ɔuenit nāe itellectuali vt angeloꝝ q pōt mouere ſe ⁊ celū. nec 2° mō: qꝛ ɔuenit corpori qđ eſt ens iꝑfectū. Similr aīa hꝫ in vtute ſua formā ꝑfectionē. ſ. itelligere ⁊ velle. Nō ḡ ſibi repugnat rōne iꝑfectiōis. ¶ ꝓ. Corpa glorificata poſt reſurrectionē moueburẗ ab aīa ⁊ nō organice: ſꝫ totum corp⁹ ſimul mouebiẗ. nō vna ꝑte mota ⁊ alia qeſcēte: qꝛ volabūt ⁊ nō deficiēt. hec aūt motio ſiẗ toti⁹ corpis nō ē Iſa. 40.

per organa:ḡ in aīa eſt virtus alia q̄ȝ illa que pōt mouē
organice. ¶ Sed eſt ne vna ⁊ eadē virtus cū alia: ſi eēt
eadē tūc poſſet dici q̄ aīa poſſet mō mouere corpus nō
organice niſi eſſet ip̄edita. videt̄ aūt q̄ ſit alia virtus: q̄ꝛ
videt̄ q̄ virtus organica ⁊ nō organica ſit alia ⁊ alia vir
tus: vt pȝ in itellectu ⁊ ſenſu: ⁊ de appetitu intellectiuo ⁊
ſenſitiuo: ḡ ſilr in ꝓpoſito virtus organica ⁊ nō organica
C eſt alia ⁊ alia virt⁹. ¶ Uerūtamē nō videt̄ mihi ponē-
dum eē aliā virtutē a motiua organice: q̄ꝛ nunq̄ȝ eſt po-
nēda pluralitas ſine neceſſitate: ſed nō eſt neceſſe pone-
re duplicē virtutē motiuā in aīa reſpcū corporis ſui mo
uēdi. pōt eni vtcrq̄ȝ mot⁹ ſaluari ponēdo eādē virtutez
motiuā in aīa: ḡ ⁊c. ¶ Aſſumptū declaro ſic. ¶ Aliqua
pfectio pōt cōpetere aīe ſm ſe ſm quā eſt p̄n^m alicuius
effectus: non tñ pōt ipm exeq̄ in remotiori niſi exequat̄
effectū illū in ꝓpingori: ſicut aīa nō pōt aīare p̄tē remo-
tiorē a corde nec dare ſibi vitā organice niſi det cordi vi
tam: quo mediāte influat vitā in ceteras p̄tes magis di-
ſtantes: ſicut pȝ per ꝓhm in lib. de aīalibus: ⁊ hoc eſt q̄ꝛ
cor eſt magis diſpoſitū ad ſuſceptionē vite q̄ȝ alia p̄s: a
ſimili ḡ lȝ aliq̄ potētia in aīa ſit ad cāndū motū in corpo
re: tñ ipoſſibile eſt q̄ cauſet in p̄te remotiori minus diſ-
poſita niſi cauſet illuȝ in parte ꝓpingori magis diſpoſi-
ta. ⁊ iō ꝓ aliquo ſtatu in quo pars ꝓpinq̄ eſt magis diſ-
poſita q̄ȝ remotior non pōt aīa cāre motuȝ in remotiori
p̄te niſi ṗus in ꝓpingori cauſet motū. ſi aūt iſta eadē vir
tus poſſit hēre partē remotā ita diſpoſitā ſicut ꝓpiquā:
pōt pro illo ſtatu imediate cāre motū in q̄lībet partē:
ſed exeq̄ motū in parte remotiori mediāte ꝓpingori eſt
mouere organice: eque aūt imediate cāre nō organice: ḡ
eadē virtus aīe que mouet organice pōt mouere totum
corp⁹ nō organice pro ſtatu illo in quo oēs partes erunt
eque diſpoſite ad recipiēdū motū: ⁊ ſm hoc eſt dōm q̄
eſt eadē virtus que mō mouet corp⁹ organice ⁊ poſt re-
ſurrectionē mouebit nō organice. Incōueniēs eni eſt q̄
homo careat nūc aliq̄ pfectione ſm totaȝ ſuā ſpēm que
ſibi nāliter ꝯgruit: ⁊ cū illa virt⁹ qua aīa poſt reſurrectio-
nem mouebit corp⁹ ſit ſibi nālis: q̄ꝛ nulla potētia aīe tūc
dabit̄ noua. ſeq̄tur q̄ nūc hȝ illā potētiā: ⁊ q̄ illa virtus
ſiue potētia nūc in vita mortali nō ipedit̄ a ſuo effectu:
ſed tñ in mō cāndi effectū ſuū. Exēplū. ſi ex falſa hypo-
theſi ponat̄ q̄ oēs p̄tes corpis eēnt eque diſpoſite ad re-
cipiēdū motū ſiue vitā: aīa eque daret eſſe vitale cuilibȝ
parti: ⁊ hoc eque imediate: ſed q̄ꝛ nō ſunt eque diſpoſite
nō pōt cāre vitaȝ in p̄te remotiori niſi ṗus cauſet in p̄te
ꝓpingori: ſic in ꝓpoſito de mouere organice ⁊ nō orga-
nice. ¶ Sed tūc reſtat r̄ndere ad inſtantiā ṗus factam
q̄uo poſſibile ſit q̄ eadē potentia motiua ſit organica ⁊
nō organica: cū hoc nō ꝯueniat alijs potētijs nec app̄hē-
ſiue nec appetitiue. ¶ R̄. ſm r̄nſionē dictā potētia mo-
tiua in hoīe ſm ſe nō eſt organica: ſed per accidēs. vt q̄ꝛ
pars vna mō magis diſpoſita q̄ȝ alia: ideo magis mo-
uet ⁊ ṗus parteȝ ꝓpingorē q̄ȝ remotiorē minus diſpoſi-
tam. ¶ Ad ṗmū r̄ndeo q̄ potētia operatiua nō pōt ea-
D dem exiſtēs eſſe organica ⁊ nō organica: q̄ꝛ potētia ope-
ratiua ⁊ organica eſt illa cuius operatio per ſe ⁊ ṗmo re
cipit̄ in toto cōpoſito ex organo ⁊ illa potētia: ⁊ opera-
tio que ſic ꝓ recipit̄ in toto ꝯdictio eſt q̄ recipiat̄ in p̄te
ṗmo: vt q̄ viſio recipiat̄ in aīa ſepata: ⁊ q̄ aīa ſeparata
dicat̄ vidēs. vn̄ q̄ñ totū eſt imediatū ſuſceptiuū alicuius
forme nō vna pars mediāte alia: tūc ipoſſe eſt q̄ illa for
ma recipiat̄ in altera parte. nō aūt ſic eſt q̄ñ totū recipit
mediāte vna p̄te vt corp⁹ recipit albedinē mediāte ſup-
ficie: nūc aūt potētia opatiua recipit ſuā opationē. Si ḡ
[illegible] poſſet eē nō organica tūc reciperet operationē que ṗmo

nata eſt recipi in toto: qđ icludit ꝯdictionē: ⁊ iō eadē po-
tentia operatiua nō pōt eē organica ⁊ nō organica. Sed
de potētia actiua ſiue factiua nō eſt incōueniēs q̄ eadeȝ E
exiſtēs ſit organica ⁊ nō organica: q̄ꝛ illa potētia nō cau-
ſat actū informātē ſe: ſed effectū in alio. ideo nō ſequitur
ꝯdictio. q̄ ſit organica agēdo mediāte aliq̄ organo: ⁊ nō
organica agēdo imediate per ꝓpriā virtutē ſine aliquo
organo. nūc aūt mouere nō eſt operatio nec cāntur in illo
neceſſario in quo eſt potētia motiua. ⁊ ideo ponit̄ moti-
ua alterius ⁊ nō eſt potētia opatiua ſed eſt potētia facti-
ua que cauſat motū in alio. ⁊ talis potētia pōt eſſe cauſa-
tiua motus in plurib⁹ partib⁹ imediate ſi oēs ſint eque
diſpoſite ad receptionē mot⁹: ⁊ tūc mouet nō organice.
ſi aūt nō ſint oēs eque diſpoſite: tūc pōt mouere vnam
partē corporis mediante alia. ⁊ ſic mouet organice: ⁊ ſic
aīa ſeparata pōt mouere corp⁹ ſuū imediate vtpote ca-
dauer: q̄ꝛ non excedit virtutē ſuā motiuā. ⁊ ſilr q̄ñ eſt in
corpe pōt mouere organice. ideo ex parte ſui hȝ virtutē
mouēdi organice ⁊ nō organice. ¶ Patet ḡ q̄re eſt im-
poſſibile de potētia app̄hēſiua ⁊ appetitiua: q̄ eadē po-
tētia ſit organica ⁊ nō organica: q̄ꝛ ſunt potētie opatiue:
nō aūt eſt ipoſſe de potētia motiua que nō eſt operatiua
ſed factiua. ¶ Ad 2^m dōm q̄ actio non pōt eſſe eque ṗ⁹
totius ⁊ p̄tis: ⁊ iō cū aīa pōt mouē per ſe ⁊ ꝓ totū corpus
⁊ partē ei⁹: vt q̄ñ pficiet corp⁹ poſt reſurrectionē neceſſe
eſt dicere q̄ totū cōpoſitū ex organo ⁊ potētia motiua
aīe nō ṗmo mouet ſed per ſe nō ṗmo. ipſa aūt aīa ṗmo:
F ſicut ignis dicit̄ calefacere per caloreȝ per ſe: tñ calor ṗ⁹
calefacit: q̄ꝛ calefaceret ſi eſſet ſeparat⁹: ſic totū cōpoſitū
ex aīa ⁊ organo dr̄ mouere ⁊ per ſe ⁊ denoiat̄ ab actione
que ṗmo ꝯuenit aīe que moueret eque ṗmo oēs partes
ſi eēnt eque diſpoſite ad motū. ⁊ ſilr cū nō ſit maior rō
q̄re in vna parte cordis moueat aliā partē q̄ȝ in alia par
te: cū totuȝ cor ſit vniforme ſm p̄tes: vī q̄ aīa ṗmo mo-
ueat non organice aliquā partē: ⁊ ꝯcedo q̄ accidit aīe q̄
per vnā partē q̄ſcentē moueat aliā. ⁊ ideo dico q̄ ṗmo
⁊ per ſe nō eſt organica: pōt tñ denoiari quecūq̄ȝ p̄s alia
cōpoſita a motu ⁊ dici p̄n^m motus denoiatiue: vt cor ex
aīa ⁊ p̄te illa cordis dr̄ per ſe mouere aliā partē.

¶ Alij textus ſic habent.

¶ Sed ſi hoc nō placet pōt dici q̄ tūc q̄ñ aīa erit ſepa-
rata veniet vna noua potētia aīe ⁊ dabit̄ ſibi alia noua
virtus quā ṗus nō habuit: ⁊ ſic videt̄ q̄ ſeparata nō ha-
bebit talē nām qualē hȝ mō in corpore. vel pōt alr̄ dici Pōrē cōr-
q̄ illa potētia eſt remota in nobis: ſȝ q̄ſcit ita q̄ ſūt due bis de hac
virtutes motiue in nobis. vna organica per quā mō ope materia.
rat̄ ſiue mouet̄ organice. Et alia nō organica que q̄ſcit
mō: ⁊ vna nō eſt niſi in forma corporis ſiue in parte cō-
poſiti. ⁊ alia in toto cōpoſito ſicut in ſuſceptiuo ꝓprio.
Alia virtus motiua q̄ſcit ſicut pars cordis q̄ſcēs ⁊ pel
lens alias ad motū: cū tñ hoc ſit mirū: q̄ꝛ p̄tes corporis
homogenee ſunt: ⁊ ſic nō pōt eē in eo partiū diuerſitas:
vt vna ſit mouens ⁊ alia mota: ergo ⁊c.

¶ Quarto eſt videndū de illa diſpōne ex parte corporis Ric. pri. diſ.
que req̄rit̄ ad agilitatē: ⁊ eſt hic vna opinio que ponit q̄ 4. ar. 4. z
illa diſpō ex parte corporis eſt aliq̄ q̄litas per quā cor-
pus reddit̄ habile vt moueat̄ ab aīa ſm ei⁹ virtutē mo-
tiuā: ⁊ per illā q̄litatē vt dicūt auferunt̄ illa que ꝯmō ipe
diūt ne corp⁹ faciliter moueat̄ ab aīa ſine labore. vn̄ au
fert̄ ḡuitas que ipedit. ⁊ ꝓbat̄ per Aug^m. 21. de ci. dei. ca.
10. vbi dicit q̄ tūc pōdus ḡue corporis auferet̄. ¶ Iſtā
opi. nō itelligo: q̄ꝛ q̄ maneat corp⁹ hoīs ⁊ dñet̄ in eo ter-
ra: ⁊ tamē nō maneat grauitas eſt oīno incōueniēs: ſicut
dicere q̄ fiat ſol vel aliud corp⁹ celeſte ⁊ dominetur in
ipſo terra: ⁊ q̄ non maneat grauitas manente terra eſſet

idem dicere ſicut ꝙ remaneret lapis ⁊ non eſſet durus.
Nõ video ḡ ꝙ per illã q̃litatẽ tollat̃ grauitas. Aĩa enĩʒ
humana nõ perficit corp⁹ quocũqʒ mõ diſpoſitũ. Si.n.
eẽt corp⁹ hoĩs ita dẽſum ſicut aurũ nõ eẽt pfectibile ab
aĩa. Ita ſi nõ hẽret grauitatẽ ⁊ alias q̃litates nãles ſuas
nõ eẽt pfectibile ab aĩa. ¶ P̃. Corp⁹ hoĩs nõ eſt capax
leuitatis: q: qñ aliqd determinat ſibi vnũ oppoſitoꝝ: al
G terũ oppoſitoꝝ nõ põt ſibi incẽ: nec per ſe nec per acci/
dens: ḡ ſi corp⁹ humanũ eſt receptiuũ q̃litatis que repu
gnat grauitati nõ eẽt determinatũ nãliter ad grauitatẽ:
qđ appareret falſum: ḡ per talẽ formã non erit corp⁹ hoĩs
agile. ¶ P̃. Illa q̃litas ſi ponat̃ nõ erit q̃litas aliq̃ cele/
ſtis: ḡ vel eſt q̃litas mixta vel elemẽtaris: ſed nulla talis
qualitas põt dare agilitatẽ corpori: vt moueat̃ ad oẽm
dĩam poſitionis ⁊ ad oẽm locũ: qđ tñ bene hñ pñt face
re. ¶ P̃. Si aliq̃ q̃litas pdiat̃ poneret̃ pp agilitatẽ ad
motũ reſpcũ vbi: ḡ determinat ad vbi. Sed oĩs forma
determinãs ad vbi determinat ad determinatuʒ vbi vt
ad vbi ad qđ determinat elm̃tuʒ pdñans in mixto: ḡ illa
q̃litas ſic determinãs ad vbi magis addet fatigationeʒ
quã agilitatẽ ad motũ. vñ nõ video quõ vna q̃litas poſ
ſit dare agilitatẽ ad oẽ vbi ſurſuʒ ⁊ deorſum: ḡ cũ q̃litas
nobilior que eſt charitas iclinãs ad actionem iclinet ad
determinatã actionẽ ſiue operationẽ: ⁊ nãliter oĩs forma
que iclinat ad motũ iclinat ad determinatum motũ. ⁊ iõ
nõ videt̃ ꝙ per talẽ qualitatẽ hʒ corpus beati agilitatẽ
ad motũ: q: nõ eſt determinatũ ad aliqđ vbi.

Reſpondeo ergo quãtũ ad iſtũ articulũ: ⁊ dico
ꝙ ꝓportionata agilitas que reqrit̃
ad motũ hñ põt eſſe ſine ſupnãli quocũqʒ addito corpo
H ri vel aĩe. Nõ enĩ opʒ ex parte aĩe niſi ꝙ virtus motiua
fiat pfectior: ⁊ ꝙ reſiſtẽtia accidẽtalis ex parte corporis
tollat̃: ⁊ vtrũqʒ põt fieri ſine ſupnãli additoꝝ: q: mõ in
aĩa virt⁹ nõ eſt ſufficiẽs ad motũ: hoc eſt: vel q: eſt ipe/
dita a corpore: vel q: in ſe eſt diminuta: ⁊ cũ eſt ſeparata
aut vnita corpori glorioſo itẽdit̃ ſicut virt⁹ hñ viſiua in/
tẽdit reſumpto corpe glorioſo: q: vt vñ: tunc poterit ſine
difficultate viſibile qđcũqʒ videt̃ iſpiciẽdo. põt ḡ poten/
tia motiua in aĩa itẽdi ad gdũ pfectũ qđ ſufficiat ad mo
uẽdũ corp⁹ illud ſine fatigatiõe: nec tñ erit noua poten/
tia: ſicut nec virtus viſiua itẽſa in btõ ⁊ nõ btõ eſt alia
potẽtia viſiua. Ex pte aũt paſſi. ſ. corpis mobilis amoue
bit̃ duplex ipedimẽtũ. vnũ ex pte organoꝝ virtutis mo
tiue qđ eſt in iuncturis ⁊ neruis quo ipedimẽto remoto
fit trahibilitas ⁊ applicabilitas maior in eis: ⁊ amotio
iſti⁹ ipedimẽti maxie reqrit̃ ad agilitatẽ in motu ꝓgreſ
ſiuo ad quẽ mouet potẽtia motiua organice. ¶ Aliud i/
pedimẽtũ eſt in toto corpe qđ eſt repletũ humorib⁹ groſ
ſis ⁊ ſpiritib⁹: ⁊ caput fumoſitatibus ⁊ multis talib⁹ que
reddũt hoĩem pigrũ: ⁊ que nõ ptinẽt ad veritatẽ huma/
ne nãe: hic aũt amouebunt̃ ⁊ ſpũs boni ⁊ ſubtiles dabũ/
tur corpib⁹ glorioſis per que reddet̃ corp⁹ multũ agile
ad motũ: ſicut pʒ per oppoſitũ de corpe mortuo qđ effi/
cit̃ grauius: nõ q: plus de q̃titate aut mã apponat̃: ſed q:
ſpũs vitales corrumpunt̃ ⁊ humores groſſi inducuntur.
¶ Quinto ex dictis pʒ reſpõſio ad q̃õnẽ: ꝙ btĩs hñs ſuũ
I corp⁹ glĩoſuʒ hẽbit agilitatẽ ⁊ ꝓmptitudinẽ ad mouẽdũ
que agilitas nõ eſt per aliq̃ q̃litatẽ ſupnãlẽ corpi ſupad
ditã defluẽtẽ ab aĩa: ſʒ eſt pp itẽſionẽ virtutis motiue ex
pte aĩe: ⁊ pp amotionẽ duplicis ipedimẽti ex pte corpo/
ris: ⁊ collationẽ bonoꝝ ſpirituũ ſubtiliũ in corpore.

Sap.9. **Ad illud qđ** obycitur de Aug. ꝙ graue põdus
M.Lauferet. auferetur. Dico ꝙ corporis põdus
K aggrauãs auferetur: corp⁹. n. qđ corrũpit̃ aggrauat aĩam.
⁊ iõ h põdus aggrauãs auferet̃: nõ tñ oĩno grauitas cor/
poris auferetur: reqrit̃. n. grauitas ad h ꝙ ſit corp⁹ pfecti/
bile ab aĩa ⁊ nõ leuitas: vñ ſicut Phs dicit de celo: ꝙ ſi L.1.2.t.c.37.
eẽt vna ſtella addita aut amota nõ moueret̃ ab itelligẽ/ ⁊ inde. ſʒ ex/
tia: ita ſi corp⁹ fieret leue nõ eẽt pfectibile ab aĩa: nec aĩa poſi°.2. c.71.
cõpararet̃ ad ipm vt motrix: vñ videm⁹ ꝙ leuitas i ali/
quib⁹ ipedit motũ. ¶ Qñ ẽt arguit ꝙ ſi corp⁹ glioſum Aug. Boñ.
eẽt graue qeſceret in cẽtro ⁊ violẽter eẽt alibi vt ſurſum diſti. pria .q.
in celo. ¶ P̃. Si eẽt graue: tũc aĩa ꝯtinue mouẽdo ipm vltima.
fatigaret̃. ¶ Ad pmũ dico ꝙ qñ ſunt aliquæ potẽtie or/
dinate nãlitas potẽtie ſuperioris eſt maior q̃ potẽtie in/
ferioris: vt pʒ de ſenſu tact⁹ q nãliter ſm ꝓpriã inclina/
tionẽ delectaret̃ in ſenſibili vel tãgibili: ⁊ ſilr guſt⁹: q tñ
in beatis nõ hñt hõs act⁹ vt guſtãdi ⁊ comedendi: nec tñ
ſunt ibi violẽter ſine actib⁹ ſuis: q: ſequunt̃ iclinationeʒ
appetit⁹ ſupioris vt volũtatis: ſic ẽt eſt cũ graue aſcẽdit
ne fiat vacuum: ⁊ ſicut eſt in maiori mũdo ita in minori.
vñ nãlius eſt corpori pfici ab aĩa: ⁊ ꝙ fiat ꝯueniens pfe/
ctibile ei⁹: ⁊ ꝙ moueat̃ motu cõpetẽti aĩe: q̃ ꝙ moueat̃
motu ꝓprio ad cẽtrũ: ⁊ iõ ſm inclinationẽ nãe ſupioris
qeſceret nãliter: ſed ſm qd innãliter. ¶ Qñ ẽt dĩ ꝙ aĩa
fatigaret̃: dico ꝙ nõ: q: nõ vicit̃: nec eſt ꝯria actio a cor/
pore que eẽt cũ fatigatiõe. ¶ Et ex hoc ſeqtur vnũ cor/
relariũ ꝙ ſancti in pãtia nõ hẽbũt ſitũ in celo niſi erectuʒ L
nõ aũt ſeſſionis. nã iclinatio ptiũ vĩ repugnare agilitati:
ſed erectio ſiue ſtatio vĩ eẽ ſitus ꝯueniẽs corpori iquãtũ
eſt iſtĩm aĩe: q: tũc magis aptũ eſt ⁊ ꝓmptũ ad opõnẽ:
vñ ⁊ iacere magis vĩ eſſe ſitus nãlis corpori humano q̃
ſedere: qđ icludit curuitatẽ partium. ¶ Et ꝯfirmat̃ per
Aug^m in lib. de ſymbolo. vbi exponẽs illũ articulũ. Se/
dens ad dexteraʒ pẽis. vult ꝙ nõ dʒ intelligi de ſeſſione
corporali. Stephanus enim vidit Jeſum ſtantem. Act.7.

Ad primã rõnẽ pncipalẽ dõm ꝙ aliqd eſt ita p/
fectũ ꝙ pp ſui pfectionẽ nõ recipit vl
teriorez perfectionẽ: ſicut deus. ⁊ aliq̃ ſunt ita iperfecta M
ꝙ ꝓpter ſui iperfectionẽ nõ pñt recipere perfectioneʒ:
ſicut accidẽtia vltima vt reſpectus. Alia ſunt entia me/
dia que cũ perfectione ſua ſunt in potẽtia ad perfectio/
neʒ aliã: ⁊ talia ſunt oĩa entia abſoluta citra deũ. Cõcedo
ḡ ꝙ illđ qđ mouet̃ eſt in potẽtia ad vlteriorẽ pfectionẽ
vt ad terminũ motus: ⁊ q̃tenus caret illo eſt iperfectuʒ:
⁊ ſic corpus glorioſum cũ nõ ſit ens infinitũ aliquã iper
fectionẽ hʒ ⁊ mouet̃ ad terminũ: ⁊ per quẽ terminũ acq/
ritur ſibi aliq̃ perfectio quatenus per motũ cõiungit̃ ad
aliqđ corpus circa qđ operat̃: nũc circa vnum: nũc circa
aliud: laudãdo beatitudinẽ ⁊ ſapiẽtiã in deo. vnde cõce/
do ꝙ ille motus ſit alicuius qđ eſt ſm quid iperfectuʒ.
¶ Ad aliã ꝓbationẽ dicendũ ꝙ ceſſatio motus celi nõ
eſt cã ceſſationis in omnib⁹ alys motibus: ſed dicit̃ eſſe
pmus ſm aliquã p̃eminentiã: ⁊ nõ ſm eſſentialẽ depen/
dentiã ad ipm. ¶ Ad aliud dicẽdũ ꝙ nõ erit tũc tẽpus: N
q: nõ erit aliqs vnus motus pmus vniformis: nec beati
tũc vniformiter mouebunt̃: ſed velociter ⁊ agiliter ſm
merita ſua. ¶ Ad aliud dicẽdũ ꝙ in inſtãti reſurrectio/
nis ſicut fient corpora glorioſa ⁊ habebunt dotẽ agilita/
tis: ſic per dotẽ illã rapient̃ obuiã chriſto. Et ſi portabũ/
tur ab angelis vel rapient̃ in nubib⁹ nõ ſequet̃ aliq̃ im/
perfectio vel violentia in corporib⁹. hoc enĩ fiet ad reue
rentiã nõ ad ſupplendã indigentiã vel iperfectionẽ vir/
tutis motiue in eis. ¶ Ad aliud dicẽdũ ꝙ lʒ beati erunt
in determinata approximatiõe ad chriſtũ: tamẽ nõ mi/
nuet̃ eoꝝ beatitudo accidẽtalis cũ aliquãtulũ recedunt:
q: recedunt ſm libitum ſuũ: ſicut modo aliqui habent
ꝓpinquitatẽ ad regẽ in camera vel extra in aula. ¶ Ad
aliud dicenduʒ ꝙ beati nõ habebunt omnẽ perfectionẽ
accidentalẽ: ⁊ ideo per operationem ſuã poterũt eã ac/

quirere ſm libertatem volūtatis ſue. Qō.XV.

28 Vtrum corpus glorioſum erit clarū? Uidet̄ ꝙ nō. lucidū3 occultat illud qd̄ eſt intra ſe: ſed corpora glorioſa nō ſic: qꝛ ſm Grego. 18. moral. ſuper illud Job. Nō equabit̄ ei aurū ⁊c̄. dicit ꝙ patebit ocu lis corporalib⁹ beatoꝝ armonia īterioꝝ. ❡ Et ꝯfirmatur rōne. Iſta armonia corporis eſt delectabilis. nā pulchritudo nāe icipit ab intra. ec ōuerſo pulchritudo artis eſt tm̄ extra: ſed beati pñt pcipere qd̄libet ſenſibile delectabile: ḡ ⁊c̄. ❡ P̄. Lux ⁊ color requirunt determinatā diſpōnē ꝯriā in ſubto: ſ3 corpora glorioſa erūt colorata. per Aug⁹. 22. de ci. dei ca. 19. Pulchritudo corporis eſt ptiū ꝯgruētia cū quadā coloris ſuauitate: ſ3 pulchritudo ꝯuenit corporib⁹ glorioſis: ḡ ⁊c̄. ❡ P̄. Si ibi eſſet claritas: ḡ imutaret viſu3 oculi nō glorioſi: ſ3 viſibile ab aliquo oculo ſi opponit̄ ſibi neccio vī: ḡ claritas corporis glorioſi neceſſario videtur: qd̄ apparet eſſe falſum: ſicut patet de chriſto quādo apparuit diſcipulis euntibus in emaus: cū tn̄ corp⁹ chriſti eſſet glorioſum: igit̄ ⁊c̄. ❡ Cō tra. Sapie. 3. dicit̄. Fulgebunt iuſti ſicut ſol ⁊c̄.

A Reſpōdeo ⁊ dico ꝙ corpora btā erunt clara. Claritas. n. eſt quedā refulgentia. ⁊ addit ſup lucē ⁊ colorē manifeſtationē ſui. quō dicit̄ clara lux vel clara veritas vel clara itellectio. i. manifeſta ꝑ quāto dicit perfectā manifeſtationē ſui. ſi ḡ loq̄mur de claritate coloris ſui corporis. dico ꝙ corpora beatoꝝ erūt clara: qꝛ hēbunt pfectā manifeſtationē ſui corporis. habebunt enī colorē perfecte manifeſtatiuū3 ſui: qꝛ qlibet hēbit colorē pulchrū ſm gradū cōplexionis ſue: qꝛ non oēs hēbūt eundē colorē: nec ſm eundē gradū qui habēt ſimilē colorē: qꝛ cōmēſurationes coloꝝ ſequunt̄ cōmixtionē ꝓpriarū q̄litatū. ⁊ ideo ſm diuerſas cōplexiones habebūt diuerſos colores. vnde ⁊ mō magis delectatur vnus in vno colore q̄3 in alio: qꝛ ꝯueniēs eſt cōplexioni ſue: ⁊ ſic oēs erūt eque clari ēt hñtes ſibi ſilēz cōplexionem: ſed ſm merita ſua. vn̄ ſm Aplm. Alia eſt claritas

1.Corin.15. ſolis ⁊c̄. ⁊ illa claritas vī ſufficere: qꝛ magis delectat̄ ſenſus viſus hoīs in pulchro colore corporis humani q̄3 in corpore luminoſo. vn̄ plus delectat̄ nālr in videndo faciē humanā btī coloratā q̄3 ſolē. Ille ḡ modus claritatis eſt mihi planus ꝙ erit in btīs: qꝛ in eis erit color ſm vl

B timā pfectionē ꝯueniētē cōplexionib⁹ ſuis. Si aūt corpus beati ſit capax lucis: ⁊ nō tm̄ coloris: placet mihi ꝙ ponat̄ ibi. talē aūt colorē. ſ. vltra pfectionē cōplexionis ſue cū refulgētia talē eſſe dotē claritatis voco.

Ad primū ſm auctem Grego. vī ꝙ illa corpora erūt puia ⁊ pſpicua ſicut vitrū coloratū. ⁊ cū hoc lucida. qd̄ videt̄ mirabile. nā ſm Aui. 6. nālium. lumē lux ⁊ color hñt diuerſa receptiua: ⁊ minus aliqd̄ pōt eē receptiuū luminis ⁊ lucis q̄3 lucis ⁊ colo

2° ce. cō. 42. ⁊ alibi. ris: qꝛ ſuſceptiuū lucis eſt opacū ⁊ dēſum: ſuſceptiuū aūt luminis eſt puiū. vn̄ dēſior ps orbis eſt lucida vt ſtella: nec pōt per eā videri qd̄ poſt ea3 eſt: imo eclipſat illud

C vel aliā ſtellā: alie aūt partes orbis ſunt luminoſe ⁊ pſpicue: ⁊ iō ſi corpora beatoꝝ ſint lucida: nō vī ꝙ ſint puia nec per illa poſſit videri aliqd̄ corp⁹. ſuſceptiuū aūt coloris eſt dēſu3: qꝛ color nō eſt niſi in pſpicuo terminato. iō magis vī poſe ꝙ corp⁹ btī ſit lucidū ⁊ coloratū q̄3 ꝙ ſit lucidū ⁊ luminoſum: ⁊ tūc pōt dici ꝙ color ⁊ lux ſm ſe nō repugnāt nec ex pte ſenſitiui: ſed ex parte agētis. ⁊ iō ſimul ab agēte creato nō pñt induci: ſed partes pſpicue nō ſunt receptiue lucis: ſed tm̄ luminis. ⁊ iō colorata ⁊ que hñt lucē nō pñt eē pſpicua: vel ſi ſint pſpicua ⁊ cū h hñt lucē: nō ſunt niſi ſic noctiluca. ❡ Quō ḡ ſaluabit̄ auctas Greg. nō video ꝙ corp⁹ glioſu3 poſſit dici puiū niſi pp poros nō pp aliq̄3 pſpicuitatē: ita ꝙ caro ſolida btī ſiat tanq̄3 cryſtallus tn̄ in corpe ei⁹ erūt pori ⁊ minores q̄3 mō ſint: ⁊ tūc oculus btī p ſuā limpiditatē poterit vidē p illos poros ſic̄ ſi eēt trāſparēs: ſic̄ dī qd̄ lynx pōt videre per parietē. ſi aūt nō ſic videat: tūc ſaltē videbit oculo mētis ea que ſunt ītra in corpe glioſo. ❡ Ad aliō

Ric.pꝛi.di. arti.4.q.6. Quē Bol. di.pꝛi. p3 riſio p dicta ꝙ corpa btōꝝ erūt colorata: ⁊ ſi lux in eis poſſit recipi placet mihi ꝙ dicant̄ lucida. ⁊ tunc op3 dicere qd̄ lux ⁊ color abſolute nō repugnāt niſi p cōparationē ad actionē agētis cāti. ❡ Ad aliō dī ꝙ claritas corpis chri nō potuit videri ab oculo nō glificato pp īfirmitatē viſus ⁊ excellētiā claritatis ei⁹: ſ3 h nihil eſt: qꝛ oculus ōbilis v̄tutis pōt pcipe qd̄cūq3 viſibile: l3 nō apprehēdat illud: ſicut pōt vidē ſolē: l3 nō videat ſic̄ aqla actu pmanēte: pōt tn̄ pcipe oculo carnis: l3 reuerberet̄.

❡ Alij textus ſic habent.

❡ Si dicas nā nō pōt in hāc imutationē itētionalē ſine reali: ⁊ ita ſi oculus diſcipuloꝝ vidiſſet claritatē illā itētionalr imutat⁹: vī ꝙ fuiſſ3 realr imutat⁹: ⁊ ita corrupt⁹. Dico ꝙ in reali imutatiōe nō pōt ſine actu pmanēte: tn̄ raptim illa claritas pōt imutare viſu3 itētionalr. vn̄ diſcipuli in trāſfiguratiōe chri nō potuerūt ferre claritatē corpīs glorioſi. ſ. actu pmanēte. Sed pp hoc non ſequr qn aliā perceptionē vel imutationē corporalē habuerit ſaltē intētionalē. Sed ſi diu ſtaret imutatio intētionalis hēret cū intētionali realē ⁊ corrumperet.

❡ Alij dicūt ꝙ btūs pōt occultare claritatē corporis ſui ex iperio volūtatis aīe a qua redūdat ⁊ fluit in corp⁹ illa

Tho.di.44. 4.art.2.q.4. pn.in ſol.3. argu.⁊ Ric. vbi ſupra. claritas. ❡ Sed nō video ꝙ aliq̄ actio nālis ſubſit volūtati create. nulla enī volūtas creata pōt ipedire actionem ignis ne agat in aquā ſibi approximatā. pōt tn̄ hoc amouere ab inuicē: ſ3 † hoc eſt ipedire per actū volūta

Al.ſed hoc non eſt. Vide Varr. in h.4.q.ſc. tis. ❡ Et ideo videt̄ mihi ſine aſſertione ꝙ nulla qualitas actiua que eſt ꝓpriе corporis ſubſit ipſi aīe ſiue ei⁹ imperio. Et ideo qnāq3 beatus qui h3 claritatē qn̄ eſt approximatus paſſo ꝓportionato ſibi ſimplr vt oculo glorificato vel paſſo aliq̄liter ꝓportionato vt oculo nō glorificato: neceſſe eſt q̄tū eſt ex parte ſui ꝙ imutet. ❡ Quid ergo dicem⁹: nunqd claritas chri poſt reſurrectionē nō imutauit oculos diſcipuloꝝ: Dico ꝙ hoc fuit per potē

D tiā diuinā: qꝛ deus eſt pmū agēs coagēs cuilibet creature: ⁊ qn̄ ipſe nō agit, creatura deſinit agere. poterit autē3 fieri vt ad volūtatē cuiuſlibet ſancti deus nō coagat illi claritati: qn̄ vult btūs ꝙ ſua claritas nō videat̄: ⁊ ſic pōt dici beat⁹ occultare claritatē ſuā: nō ꝙ hoc ſiat imediate a volūtate ſua: ſed ad iperiū volūtatis ſue deus occultat nō coagēdo claritati. ❡ Sed qn̄o tūc chrs oſtēdit ſe in forma peregrini: nunqd in alio colore quē ipſe habuit. ❡ Rñdeo ꝙ deus pōt cāre viſionē in oculo nō beato per q̄litatē que nō eſt illius obiectū: ⁊ ſic potuit cāre viſionē in oculis diſcipuloꝝ de peregrino: ipo exñte in claritate ⁊ colore ꝓprio nō habēte in ſe illā formā aut colorem: nec tn̄ decipiebat: qꝛ deceptio nō eſt niſi in via mo

Al.credide rant. rum: nec tamē etiā fuit illuſio: qꝛ certi erant ꝙ ipſe fuerit talis in perſona. oſtēdit ergo ſe eis vt crederēt ꝙ talis erat in perſona: ⁊ melius hoc fuit q̄3 ſi vidiſſent eum in claritate chriſti: ſolum enim eis intendebat oſtendere perſonam ſuam. Queſtio.XVII.

Querit̄ Utrū corp⁹ beati per dotē ſubtilitatis poſſit ſimul eē cū alio corpore: Uidet̄ ꝙ nō. p̄° ꝙ nō eſt ibi ſubtilitas: qꝛ corpus ſubtile eſt qd̄ h3 pauciores partes mãe ſub eadē vel maiori quātitate.

Vide Varr.i 4.q.pꝛi. Sed corp⁹ glorioſum h3 equalē mãm ſub eq̄li q̄titate

ſicut pius:ġ ⁊c.Et ꝙ nõ poſſit eẽ cũ alio in eodẽ loco per
dotẽ ſubtilitatis:arguit ſic. Per dotẽ nõ põt vnũ corpꝰ
eẽ in duobꝰ locis:ġ nec duo in vno.añs eſt manifeſtum.
ſ.phy.t.c.17 ꝯñtia ẽt pꝫ.❡ P̄.Que vni ⁊ eidẽ ſunt eadẽ,inter ſe ſunt
1.prior.⁊ 7° thopic.et p° elẽcoꝝ. ⁊ 4° metaphy.idẽ habetur. eadẽ:ſed ſi vnũ corpꝰ erit cũ alio corpore in eodẽ loco:
erũt ambo eidẽ eadẽ:ġ tũc nõ erũt duo.minor ꝓbaṫ.di
mẽſiones illius corporis nõ pñt eſſe diuerſe a dimẽſio-
nibus loci.pꝫ 4° phyꝫ:imo ſunt eedẽ ſimplr.⁊ dimẽſio-
T.c.37.⁊ inde.ſpãlr.t.c.36.⁊ circiter nes alterius corporis erũt eedẽ eodẽ mõ dimẽſionibus
loci:ġ iter ſe ſunt idẽ.❡ P̄.Que magis ꝯueniunt magis
videnṫ poſſe eſſe ſimul.Sed duo corpora glorioſa ma-
gis ꝯueniũt ꝙ glorioſũ cũ nõ glorioſo:⁊ tñ nõ poniṫ qḋ
ſimul ſunt ꝑ dotẽ ſubtilitatis:ġ nec iſta.❡ Cõtra.Dam.
20 lib.4.ca.viii.⁊ fundaṫ ſup illud Joã.ꝙ ianuis clauſis
intrauit Jeſus:ġ duo corpora fuerũt ſimul.Et ſic etiã in
partu virginis.⁊ in exitu chŕi de tumulo.❡ P̄.Celũ eſt
corpꝰ indiuiſibile:ſed beatoꝝ corpora trãſeũt per ipm ⁊
poſt reſurrectionẽ poterũt moueri ad oẽm ſitũ inferiꝰ ⁊
ſupiꝰs.neqꝫ hic opꝫ ꝑꝑ h̄ ponẽ ſemꝑ miraculũ:ġ ⁊c.

Opi.phoꝝ. **Dicunt quidã** ꝙ per nullã virtutẽ nec creatã nec icreatã pñt duo corpa eſſe
Cap.i. ſimul:qḋ ꝓbãt per Boetiũ.i.de tri.qui dicit.Diuaꝫ in nu
mero accidẽtiũ varietas facit ⁊ ſeqtur.Tamẽ locus eſt
ſemꝑ diuerſus:qñ vnũ duobus nullo mõ fingere poſſu
mus.Ex hoc arguiṫ ſic.Si varietas loci diũam in nume
ro facit:ꝯdictio eſt ꝙ duo corpa ſint in vno loco.❡ P̄.
Dimẽſio eſt formalis ratio repugnãdi duo corpora eſſe
T.c.36. ſimul:qꝛ ſm Phm 4° phyꝫ.Dimẽſiones ſolũ faciũt di
ſtare per ſe nõ per paſſionẽ:nec per aliqḋ aliud.tũc ſic.
ſi forma vel ratio repugnãdi duo corpora eſſe ſimul eſt
dimẽſio diſtincta:tũc manẽte dimenſione que eſt ratio
formalis huius repugnãtie impoſſibile eſt duo corpora
eſſe ſimul.❡ Et ꝯfirmaṫ.Sic ſe videnṫ hẽre due dimẽ
ſiones ad eſſendũ in loco:ſicut duo accidẽtia ꝯtraria ad
ſubm:ſed duo accidẽtia ꝯtia nõ pñt eſſe ſimul in eodem
ſubto:ġ nec duo corpora habẽtia diſtinctas dimẽſiones
poſſunt eſſe in eodẽ loco.❡ P̄.Quãcũqꝫ inducit vnũ cõ
trarioꝝ expellit reliquũ:ġ qui mouet vnũ corpꝰ ad locũ
expellit reliquũ.Sed hoc nõ fieret ſi poſſent eſſe ſimul
in eodem loco:ġ ⁊c.❡ Sꝫ aũt duo accidẽtia ꝯtraria nõ
poſſunt eſſe ſimul in eodẽ ſubto per nullã potẽtiã,patet
T.c.9.ſꝫ et pñſi°.t.c.27. Auẽ.10.me.tex.cõ.15.et alibi. per Phm 4° metaꝫ:qui dicit:ꝙ eadẽ rõne cõtradicto-
ria ſicut cõtraria eſſent in eodẽ.❡ P̄.hoc ꝓbaṫ per ra-
tionẽ diuiſiuã.in corpore nãli nõ ſunt niſi iſta.ſ.mã ⁊ for
ma,quãtitates ⁊ q̃litates.Sed formalis ratio repugnan
di duo corpora eſſe ſimul nõ eſt mã nec forma ſubſtan-
tialis nec qualitates:qꝛ corpꝰ aliqḋ põt rarefieri vel cõ-
denſari manẽte eadẽ mã ⁊ forma ⁊ qualitatibꝰ mutata
ſola quãtitate.Sed corpꝰ cõdenſatũ ⁊ rarefactũ occu-
pat aliũ ⁊ aliũ locum:ġ ⁊c.❡ P̄.Duo indiuiſibilia non
T.c.i.⁊ inde pñt eſſe imediata:qꝛ tunc nõ eſſent duo vt pꝫ 6° phyꝫ:ġ
a ſimili põt argui.ſi duo corpora eſſent ſimul imediata
nõ remanerent duo.eadẽ enim ratio que eſt de vno erit
de alio.❡ P̄.A puncto vno ad punctũ vnũ nõ põt tra-
hi niſi linea vna recta.Sed ſi duo corpora eſſent ſimul
poſſent trahi due recte linee ab vno puncto corporis cõ
tinentis ad aliũ punctũ eiuſdẽ corporis ꝯtẽti:qꝛ in duo-
bus corporibus:ġ ⁊c.❡ Iſte rõnes ꝯcluderẽt phis:ſed
quõ ſaluabunt theologi ꝙ duo corpora pñt eſſe ſimul ꝗ
hoc habent neceſſario ponere.❡ Eſt vna fictio talis.ꝙ
aia beata hꝫ ptãtem plenã ſui corporis:⁊ ideo põt corpꝰ
Durãdus in 4.diſt.44.⁊ occhã in.4.di.44. ſuũ ad quãcũqꝫ figuram ⁊ quãtitatẽ reducere:⁊ ſic per
corpora poroſa põt corpꝰ tale trãſire ⁊ in eis eẽ.❡ Sed
iſti ſi volunt dicere ꝙ nõ põt eſſe ſimul cũ corpore alio
niſi ſubintrando poroſa.magis debent dicere ꝯſequẽter
ꝙ nõ põt eſſe cũ alio:niſi qꝛ aliud cedit ſibi:ſicut aer ce-
dit ſagitte.Sunt ergo pro tãto corpora penetrabilia:qꝛ
virtus diuina diuidit qḋcũqꝫ corpꝰ cũ quo volũt eſſe:⁊
tũc ſm hoc opꝫ ꝯñter dicere ꝙ quotiẽſcunqꝫ mouerenṫ
localiter,totiẽs diuidaṫ eis celũ per potentiã diuinam.
❡ Cõtra.fide tenemus:ꝙ Chriſtus natus eſt de maria
virgine.⁊ remãſerũt integra clauſtra virginis:oportuit
ġ corpꝰ chriſti eſſe ſimul cũ partibꝰ illius corporis:ġ tũc
fuerũt duo corpora ſimul.❡ P̄.Chriſtꝰ reſurrexit clau
ſo ſepulchro:qḋ pꝫ per mulieres veniẽtes ad ſepulchrũ
⁊ dicẽtes.Quis reuoluet nobis lapidẽ ⁊c.❡ P̄.Chriſtꝰ Marci.19.
intrauit ad diſcipulos ſuos ianuis clauſis:ġ tunc corpus Joã.20.
chriſti fuit cũ alio corpore.❡ P̄.Corpora beatoꝝ ſunt
ſimul cũ celo empyreo.Nec valet illa fictio de paruita-
te:qꝛ nullũ corpus impaſſibile recipit paſſionẽ ſibi diſ-
conueniẽtẽ:ſed corpora glorioſa ſunt impaſſibilia:ġ nõ
recipiũt tales paſſiones:rarefactio aũt ⁊ cõdenſatio ſunt
paſſiones diſcõueniẽtes corpori impaſſibili:qꝛ cãntur a
paſſione ⁊c.❡ P̄.Aia humana reqrit corpꝰ qḋ perficit
eſſe organicũ.Sed ſi fieret corpꝰ ita ſtrictũ ſicut pone-
ret iſta fictio:iam nõ eſſet organicũ.vnde ſi nõ remane-
ret quãtitas ⁊ figura corporis humani:qñ eſt i alio cor-
pore:nõ eſſet informatũ ab aia:qꝛ hec ſunt neceſſaria diſ
poſitio ad aiationẽ.Phis enĩ bene nõ poſſet efficaciter
ꝯcludi oppoⁿ.ad rõnes tñ coꝝ põt rñderi:⁊ h̄ ſufficit.

Ad primum argumẽtũ de Boetio de acciden tibꝰ:dico ꝙ nulla accidẽtia faciũt
intrinſece indiuiduũ:ġ multo minus locus.corpus enim
quãtũ eſt ex ſe poſſet eſſe ſi locus nõ eſſet:⁊ tñ eſſet indi
uiduũ:ſed nũc nõ eſt corpꝰ ſine loco.rõ eſt:qꝛ eſt cũ alio
corpe:⁊ in alio in quo ꝯtineṫ.ſicut ẽt pꝫ de vltima ſphe
ra.vnde auctoritas Boetij eſt ſic intelligẽda ꝙ facit di- A
uerſitatẽ in numero.i.oſtẽdit nobis diuerſitatẽ numera-
lem:qꝛ faciũt nobis inoteſcere:⁊ quo ad hoc melius fa-
cit locus ad inoteſcẽtiã ꝙ alia:qꝛ cognitione nãli nõ poſ
ſemus illa duo corpora cognoſcere ſi ipſa eſſent in vno
loco.❡ Ad 2ᵐ dico ꝙ aliqua pñt eẽ repugnãtia duplr:
vel formalr:vel virtualr.virtualr repugnat cã nãlis ⁊
oppoſitũ ſui effectus.V.g.ſi celum de hac mã ꝓduceret
vermẽ.⁊ ſi agẽs fortius ſuperueniret ⁊ induceret in ean
dem mãm formã aliquã oppoſitam forme vermis:iſte
virtualr opponiṫ celo vel ſoli.Formalis repugnãtia eſt
illoꝝ que ſm ſe ⁊ ſuos effectus opponunṫ.vt albũ ⁊ ni- B
grũ:ſed in ꝓpoſito inter dimenſionẽ ⁊ dimenſionẽ non
eſt repugnantia formalis:qꝛ talis nõ eſt niſi quo ad idẽ
ſubiectũ.nõ aũt ſũt in eodẽ ſubiecto:nec formaliter etiã:
qꝛ quãta nõ repugnant formaliter.ſi ergo ſunt repugnã-
tia hoc non eſt niſi reſpectu loci:ex eo.ſ.ꝙ locus eſt ſpa-
tium capax corporis:ſed vnum corpus replet locũ vnũ
quãtũ natus eſt repleri:ergo aliud corpꝰ quo ad hoc op
poniṫ ſibi:qꝛ non poteſt habere effectũ illũ in illo loco:
qꝛ vt eſt probatum eſt repletiuũ eius quãtum natus eſt
repleri.patet ergo ꝙ non eſt oppoſitio vel repugnãtia
formalis:qꝛ nõ in eodẽ ſubiecto.Nihil enim vnũ infor-
matur ab eis.eſt ergo tñ oppoſitio virtualis inquantũ
effectꝰ vnius cauſe qui eſt repletio loci eo mõ quo quã-
titas habet efficaciam vel efficiẽtiam reſpectu effectus
qui eſt eſſe in loco repletiue opponiṫ alteri cãe naturali:
ergo non repugnat corpori eſſe cũ alio corpore niſi quia
eſt repletiuum loci naturaliter quantuꝫ aptus natus eſt
impleri:ſed quia iam repletum eſt non poteſt ibi eſſe:
quia non eſſet cum effectu ſuo qui naturaliter ſequitur
eſſe corporis in loco.hoc autẽ non impedit quin per po-
tentiã diuinam poſſit ibi eſſe:qꝛ deus poteſt facere cãm
naturalem ſine ſuo effectu:ſicut caloreꝫ põt facere ſine C

Cap.3. calefactionē:vt pꝫ in illis tribꝰ pueris ⁊ danicle.¶ Similiter pōt facere effectū ſine tali cā qui nālit̄ nō ſeqtur niſi ex tali vel tali cā:vt virginē parere ſine ꝯcipere. parere enī eſt effectus ꝯcipere:lꝫ g̊ ſint repugnantes dimenſiones quo ad hoc ꝙ duo corpora non poſſunt eſſe ſimul in eodē loco quo ad talē virtutē nālem:tamē non eſt repugnātia quo ad virtutē que pōt facere cām ſine ſuo effectu nāli.⁊ econuerſo effectū ſine ſua cā naturali.

¶ Ad argumētū g̊ dōm ꝙ dimēſio bene eſt ratio repugnādi duo corpora eſſe ſimul virtute nāli que nō pōt facere cām ſine ſuo effectu nāli:nō tñ diuina que hoc pōt: nec eſt hec repugnātia formalis.talis enī eſt īter contraria. Ille aūt dimēſiones nō ſunt cōtrarie nec ſunt in eodem formaliter.⁊ ideo nō ſequit̄ qḋ addit̄ ibi in confirmatione:qꝛ ſi ꝯtraria nō poſſunt ſimul eſſe in eodē ſubiecto:ꝙ etiā nō poſſunt eſſe corpora duo in eodeꝫ loco.

¶ Ad aliud dico ꝙ verū eſt ꝙ non inuenit̄ aliud qḋ ſit cā illius repugnātie niſi dimēſio.qualis aūt ſit iſta repugnātia dictū eſt.¶ Ad aliud ꝙ ſi duo puncta manentia duo nō pñt eſſe ſimul niſi fiant vnū:g̊ ⁊ indiuiſibilia.ſ. corpora.¶ Dōm ꝙ ꝯña nō valet:qꝛ indiuiſibilia nullā habēt magnitudinē:⁊ ideo fiunt vnū ſimul poſita.diuiſibile aūt lꝫ ſit cū alio diuiſibili:manet tñ magnū.⁊ iō nō valet.Si indiuiſibilia nō pñt eſſe ſic niſi fiant vnū:

S.Bo.diſt. pſenu.art.2. q.1. ergo diuiſibilia.¶ Alij dicūt alr̄:qꝛ poſſumus loqui de quāto mathematico vel nāli.Si loq̄mur de mathematico dicūt ꝙ nec quātitas talis:nec terminus eius pñt eē diſtincta ab alio quāto mathematico ⁊ termino eius niſi ſitu:⁊ ideo ſi nō diſtinguunt̄ ſitu:non diſtinguunt̄:⁊ per ꝯñs efficiunt̄ vna quātitas.Si loq̄mur de quāto nāli ħ nō opꝫ:qꝛ lꝫ tales quātitates ſint in eodem loco nec diſtinguant̄ ſitu,diſtinguuntur tñ ſubto:que ſunt diſtincta q̄litatibꝰ nālibꝰ.¶ Hanc ſolōnē nō itelligo.Arguo ſic. linea mathematica nō eſt aliud realr̄ a linea nāli:lꝫ mathematicus nō tradat ſciam vt huius exiſtētis ſed de linea ſm ſe.Sic etiā nālis nō tradit ſciam de hac roſa exiſtente ſed de roſa ſm ſe:nec etiā eſt neceſſariū ad ꝯſiderationē mathematici ꝙ linea ſit in mā:ſed ſoluꝫ facit ꝙ ſit de ꝯſideratione eius ꝙ poſſibilis ſit in nā eſſe:prout tñ ꝯſiſtit realiter nō eſt niſi illa que perficit reꝫ nālē.ſic

2°phy.t.c.18 enī vere ſunt in nālibus:⁊ pro tāto dicit Phs ꝙ abſtrahentiū nō eſt mendaciū.nō dicit diuidentiū.Cōſiderat

D enī mathematicus qḋ eſt in ſubā non ꝯſiderādo ſubm. Sequit̄ g̊ ſi linea nālis pōt diſtingui a nāli ſine diſtincto ſitu:ꝙ ſimilr̄ linea mathematica a linea mathematica cū ſint realr̄ idē.¶ Per ħ ad argumēta dico:ꝙ ſicut ſunt due linee nāles:ſic ſimiliter ſunt due mathematice quo ad rem:nō tamē quo ad ꝯſiderationē mathematicā:mathematicus aūt ꝯſiderat omnes lineas:vt ſūt partes alicuius figure:oēs aūt linee ſimul exiſtētes ſūt partes vnius figure.vtputa baſis vnius trianguli vel tale

1.phy.cō.22. quid.⁊ ſic eſt illud ꝟbū Cōmētatoris gloſandū:ꝙ quecūqꝫ in mathematicis ſunt ſimul ſunt vnū.qḋ eſt veruꝫ quo ad ꝯſtitutionē alicuiꝰ figure.tamē in ſe nō ſunt vnū: nō tamē ꝯſtituūt maius aliqd due linee ſimul q̄ꝫ vna.iō nō accipit̄ niſi vt vna ꝯſtituēdo figurā:eodē mō de pūcto qui eſt cū alio puncto ꝙ nō ſunt duo puncta pro tanto:qꝛ nō ꝯſtituunt aliqd maius.indiuiſibile enī additū

6°phy.⁊ p° de gene. T.c.1.⁊.2.⁊ inde. indiuiſibili nō facit maius:nō tamē ſeq̄tur ꝙ ſunt vnū. ⁊ hoc ſufficit phō quo ad intētionē ſuaꝫ in.6.tñ enī vult ibi ꝓbare ꝙ nō ſit ex eis cōtinuū.⁊ hoc eſt verū.Similiter in ꝓpoſito dico de iſtis duobꝰ corporibꝰ ꝙ nō faciunt maius:vt ſunt in loco vno:nō tamē ſeq̄tur ꝙ ſunt vnū.¶ Ex hoc pꝫ ad aliud de lineis tractis īter duo pūcta ⁊c̄.qꝛ ille rationes nō cōcludunt vt videt̄.Et qꝛ ſm theologiā opꝫ ponere duo corpora poſſe eſſe ſimul.ideo dicunt aliqui ꝙ ſic.¶ Sed quidaꝫ dicunt hoc modo ꝙ corpus ſubtile glorioſum virtute forme create alicuius: ſcilꝫ ſubtilitatis pōt eſſe cū alio corpore nō glorioſo vel nō ſubtili.hoc ꝓbat̄.cuiuſcumqꝫ dotis corporis glorioſi eſt aliqs effectus ꝓprius.Sed dotis ſubtilitatis nō videt̄ eſſe alius effectus niſi penetrare aliud corpꝰ ⁊ facere ſe ſimul cū eo:ſed hec eſt forma creata ⁊ dat̄ corporibus glorioſis:g̊ pñt ſe facere cū alio corpore non ſubtilē penetrādo ipm. Ric.pri.di. artī.4.q.5. op.2. Que in Berone vbi.ꝗ. hoc idem.

¶ P.Qꝛ poſſit eſſe per virtutē creataꝫ ꝓbat̄.Chriſtus inquātū deus poſſet facere ꝙ corpꝰ glorioſum poſſet eſſe cū glorioſo.nec tñ ꝯcedit̄ ꝙ corpꝰ glorioſum poſſet ſe facere cum glorioſo.ſed bene ꝯcedit̄ ꝙ poſſet ſe facere cū nō glorioſo:g̊ nō eſt tñ per potētiam diuinā:ſed per aliqd qḋ eſt in eo.hoc nō videt̄ eſſe niſi dos ſubtilitatis:g̊ ⁊c̄.¶ P.Si ſubtilitas non eſſet ratio corpori eſſendi cū alio corpore:tūc corpus poſt reſurrectionē eſſet in onus aīe.aīa aūt quātū eſt ex ſe pōt eē cū quocūqꝫ corpore:tūc corpus nō poſſet eſſe ſimiliter iam eſſet ſibi in onus:qꝛ nō poſſet cū ipſo qḋ poſſet ſine ipo: qḋ eſt ꝯtra Augꝰ.22.de ciui.dei. Cap.11.

¶ P.Sicut deus pōt facere illud corpus pro nūc cū alio corpore:ita pōt ipm ꝯſeruare per aliqḋ tēpus ⁊ perpetuo:ergo a ſimili poterit ſibi dare aliquā formā per quā ſit cū illo alio corpore:⁊ per quā perpetuo ꝯueniat ſibi eſſe cū alio pro libito voluntatis ſue.¶ P.Magis videt̄ de corporibꝰ glorioſis ꝙ per ſubtilitatē ſuā poſſent ſe facere cū alio corpore q̄ꝫ de alijs nō glorioſis:ſed aliqua corpora īueniūtur que pñt ſe facere cū alio corpore.vt ignis cū ferro.⁊ vinū ſimiliter cū pane.Ignis enim in ferro opꝫ ꝙ vere ſit:qꝛ ferrū ignitū hꝫ ꝓpriā actionē ignis ⁊ ferri.vnde ſi eſt acutū cōburit ⁊ ſcindit.Nec pōt dici ꝙ ſit ibi in aliena mā:qꝛ due forme ſubſtātiales ſpecifice nō pñt ſimul perficere māꝫ eādē.Qꝛ etiā vinū ſit vbiqꝫ cū pane pꝫ: qꝛ vera eſt humiditas in pane:ſed humiditas nō pōt ſeparari a proprio ſubto.vt pꝫ per Phm 2°de aīa.De humido aque ⁊ aeris:lꝫ minus ſit ſenſibile in aere. Tex.cō.113. vñ ſemper quādo cōprimunt̄ digiti in aere vel in aqua ſm euꝫ īercipit̄ aqua vel aer īter digitos:qḋ pꝫ qꝛ manet humiditas que nō ſeparat̄ ab eis:g̊ multo magis hoc poſſunt corpora glorioſa.¶ Modus ponēdi eſt iſte.ſubtile eſt aptū ad penetrare.vnde in de gnōne dicit̄ ꝙ ſubtile eſt T.1.2.c.[illegible] qḋ eſt repletiuū partiū.aliqd enī pōt dici penetratiuum tripl̄r.vel qꝛ hꝫ figurā acutā aptā ad penetrādum.Alio mō ꝓpter māe paruitatē:vt ſunt corpora rara.Tertio mō per virtutē actiuaꝫ aliquā in eis:⁊ illo tertio mō eſt ſubtilitas in ꝓpoſito in corporibus glorioſis.

Alij dicunt ꝙ repugnantia.quare duo corpora nō pñt ſimul eſſe in eodē loco eſt ꝓpter groſſitatē quā habēt corpora nō glorioſa.⁊ ideo illis corporibꝰ cū dat̄ qualitas oppoſita.ſ.dos ſubtilitatis tūc tollit̄ illa groſſities. Petrꝰ de ta. rē.i.pri. problemat 4.q.3.

¶ Cōtra.Glorioſum corpus eſt ſenſibile corpus:ſed fatuū eſt dicere ꝙ locus in quo eſt corpꝰ ſenſibile ſit vacuus.Uacuū enī(vt pꝫ 4°phyſi.) eſt locꝰ ꝓuatꝰ corpe:g̊ vbi eſt corpꝰ glorioſuꝫ ibi eſt corpus ſenſibile:⁊ per ꝯñs eſt locꝰ plenus:nec hoc tollit ab eo gloriā:nec gloria tollit ab eo quin repleat locū:ſꝫ corpus replēs locū expellit aliud corpꝰ nāliter:g̊ gloria nō tollit quin expellat aliud corpꝰ:g̊ ⁊c̄. Duo.di.44. 4.ar.2.q.1. in ſol.p̄n.2° queſtionale. T.c.6.⁊.50. ⁊.51.⁊ inde.

¶ P.Si dimenſiones eſſent ſeparate a corporibꝰ nō cēnt ſimul cum alio corpore.vt ꝓbat Phs.4°phyſ.ſed ille dimēſiones nō eſſent ſenſibiles ⁊ tamē expellerēt aliud corpꝰ:g̊ multo magis facit corpus ſenſibile hoc.⁊ hoc eſt contra modū ponēdi ſcdm:qꝛ quātūcūqꝫ tollatur grauitas nihilominus remanet corpus naturale ſenſibile.vt patet de celo Tex.cō.76. p° ⁊.2°cel.

A qd nec eſt graue nec leue vel etiā ſtella. ¶ P̄. Ad diffi-
nitionē dimenſiue quātitatis pertinet ſitus: quia quātitas
permanens per hoc diſtinguit a ſucceſſiua: ꝙ h̄z partes
in toto ad vnū terminū cōmunē copulatas: ſꝫ diffinitio
In predicamen- nō pōt ſeparari a diffinito: ḡ per dotem nō pōt ſeparari
tis. et 5. meta- ſitus a quātitate: ḡ ⁊c̄. ¶ P̄. Ad hoc eſt auctoritas Boe-
phyſice. tij allegata. ¶ P̄. Linea addita linee ſm̄ ꝙ nata eſt fa-
B cere extēſionē facit maius: ḡ corpus additū corpori ſm̄
oēm extēſionē facit maius: ſed hoc nō videt per dotem
tolli: dotē dico ſubtilitatis: ḡ ⁊c̄. ¶ P̄. Nihil īpedit vni-
tatem ſitus niſi qd eſt ratio diſtincti ſitus: ſed nihil pōt
eſſe ratio diſtincti ſitus niſi quātitas diſtincta: ſed h̄ nō
Tho. vbi ſu- tollit per dotem: ḡ ⁊c̄. ¶ Dicunt ḡ iſti ꝙ ad hoc ꝙ duo
pra et quol. corpora ſint ſimul reqrit neceſſario ꝙ hēant diſtinctū
1. q. 20. eſſe: ⁊ ꝙ illud eē diſtinctū ſeruet vel ꝯſeruet eis quādo
ſunt in eodē loco. eſſe aūt illud dependet a cauſis ſuis ⁊
ꝑncipalius ab eſſentialibus cauſis ⁊ proximis: ſed a deo
dependent oīa ſicut a cauſa ꝑmaria: ꝙ a cā ſecūda eſt di-
ſtinctio ſitus quā requirit diuerſitas materie que eſt ꝑn-
cipiū indiuiduationis. ⁊ qꝛ deus pōt ꝯſeruare rē in eſſe
ceſſantibus cauſis ſecūdis: vt pꝫ per ꝑmā ꝓpoſitionem
de cauſis. ideo deus ⁊ ſolus deus pōt tātū facere ꝙ eſſe
corporis vnius maneat diſtinctū ab eſſe alterius corpo-
C ris: quauis eius materia nō ſit diſtincta in ſitu a mā alte-
rius corporis: ⁊ ponunt exemplū de ſacramento altaris:
vbi deus ſeparat accidens a ſubiecto. ¶ Cōtra hec opi-
nio ꝑma facie nō eſt ꝓbabilis quo ad hoc qd dicit ꝙ ſo-
lus deus pōt facere diſtinctionē duoꝝ corpoꝝ exiſten-
tiū ſimul in eodē loco: qꝛ vel manēt ꝑncipia eſſentialia
illoꝝ corpoꝝ vt ſunt in vno loco diſtincta: vel nō. ſi ſic:
ergo ſolus deus nō ꝯſeruat: qꝛ cū cauſis ſecūdis manen-
tibus ⁊ ꝯcurrētibus ꝯſeruat: cuius ꝯtrariū dicit in poſi-
tione. ſi nō: ſequit ꝙ deus ꝯſeruat ⁊ nō ꝯſeruat: conſer-
uat ſm̄ te illud eſſe diſtinctum eis. nō conſeruat: qꝛ non
cōſeruat niſi qd eſt: ſed materia illius eſt iſtius ſm̄ te: ⁊
forma illius eſt forma iſtius: ḡ non ſunt diſtincta: ḡ nec
ꝯſeruat vt diſtincta: ⁊ ſic ponis ꝯtradictoria. ¶ Et ſi di-
cas ꝙ deus pōt cōſeruare corpora illa diſtincta ſine di-
ſtinctione ꝑncipioꝝ intrinſecoꝝ illoꝝ. Hoc nō valet: qꝛ
deus nunquā cōſeruat nec pōt cōſeruare rem ſine ſuis
E ꝑncipijs eſſentialibus: vt hominē ſine aīa ⁊ corpore hu-
mano: ergo nec diſtinctas res pōt cōſeruare ſine diſtin-
ctis ꝑncipijs eſſentialibus. talia aūt ſunt materia ⁊ for-
ma: ḡ ⁊c̄. ¶ P̄. Aut ſitus eſt formale ⁊ eſſentiale diſtin-
ctiuū quātitatis vel accidentale. ſi formale ⁊ eſſentiale:
ergo deus de potentia abſoluta nō pōt ꝯſeruare quāti-
tatem diſtinctā ab alia ſine ſitu alio. deus eni nunquam
pōt effectū cāe formalis facere ſine ipa. vt hominē ſine
anima humana: ⁊ albū ſine albedine: qꝛ eſt ꝯtradictio. ſi
eſt accidentalis ratio diſtinctionis quātitatis ipſe ſitus:
ergo ante illud habuit cām eſſentialē formalē ꝓpriā di-
ſtinctionis: ⁊ tunc deus ꝯſeruat illa diſtincta ſm̄ cauſas
ſuas priores ſine illo qd eſt accidentalis ratio: vel ſi eſt
cauſalis: tunc ꝯſeruat cauſam ſine effectu: ⁊ hoc eſt bene
poſſibile. ¶ P̄. In cauſis eiuſdem ordinis nō eſt circu-
lus: ſed diſtincta quātitas eſt cauſa effectiua diſtinctio-
nis ſitus vt ipſe accipit in vna ratione contra aliam opi-
nionem: ergo econuerſo ſitus non poteſt eſſe cauſa effe-
ctiua diſtinctionis quātitatis.

Hen. quol. 9. vlti. fol. 1. Alius eſt intellectus ꝙ in ordinatis ſm̄ ꝑus ⁊ po-
ſterius deꝰ pōt ꝯſeruare ꝑus ſine poſte-
riori: vt ſubm̄ ſine accidēte. nā tn̄ nō pōt hoc ſemper: ſꝫ
poſſet aliqn̄. vt qn̄ accidētia ſunt neceſſaria reſpcū talis
ſubi: vt ſuperficiē nō pōt nā ꝯſeruare ſine aliquo colo-
re. deꝰ tn̄ pōt ſine oī colore: qꝛ totū genus coloꝝ ſuperfi-
ciei ineſt ꝯtingēter ſicut qdlibet indiuiduū. vn̄ ſicut pōt
ab vno indiuiduo ſeparari: ſic a toto gn̄e coloris. ſic eſt
in ꝓpoſito. quātitas eſt rō ſitus ⁊ diſtincta diſtincti ſitꝰ: F
ſꝫ ḡ tota nā nō poſſet ſeparare a diſtincta quātitate di-
ſtinctū ſitū: tn̄ deus pōt: ⁊ tūc hoc mō debēt ꝓcedere: ꝙ
ſꝫ diſtinctio ſitus ſit accidēs ꝯns neceſſario diſtinctam
quātitatē: tamē deus pōt vnū ſeparare ab alio ⁊ ꝯſerua-
re ꝑus ſine poſteriori quātitatē. ſ. diſtinctā ſine diſtincto
ſitu. nā tn̄ hoc nō poſſet. ¶ Et tunc reſpondendū eſt ad
rōnes ꝑme opīonis: qn̄ dicit ꝙ quelibet dos h̄z actū ali-
quē. Dico ꝙ nō eſt verū: imo īpaſſibilitas eſt dos: ⁊ non
h̄z aliquē actū: qꝛ nō poſſe pati nō eſt niſi negatio ipſius
poſſe pati. ¶ Et ſi dicas ꝙ īpaſſibilitas ꝓhibet ne agēs
ꝯtrariū poſſit cāre actionē. dico ꝙ ſi hoc eſt verū tamē
hoc nō eſt aliqua actio ſed ſola reſiſtentia. Sicut nec ce-
lum ꝓhibendo elemēta agere in ſe eſt per aliquā actio-
nem elicitā a celo. ſic in ꝓpoſito impaſſibilitas nō dicit
aliquā actionē ſeu actū ſcdm̄. ¶ Ad 2m dico ꝙ deus de
potētia abſoluta poſſet facere corpus glorioſum cū glo-
rioſo ſicut nō glorioſo: nō tn̄ deus diſpoſuit ⁊ pro tanto
dicit ꝙ pōt facere glorioſum cū nō glorioſo: nō aūt cū
glorioſo. ¶ Ad 3m dōm ꝙ ꝓpter hoc corpꝰ nō eſt onuſ: G
nō qꝛ nō h̄z hoc ꝓpter qualitatē aliquā in ipſo per quā
poſſet ſe virtute ꝓpria facere cū alio corpore: ſed qꝛ ita
cito virtute diuina pōt facere ſe cū alio corpore ſicut ſi
eſſet ſine corpore: poſſet eē cū alio corpore virtute ſua.
¶ Ad aliud qn̄ dicit ꝙ deus pōt facere corpus cū alio
corpore ⁊ ꝯſeruare ipm̄ per aliqd tēpus cū eo ⁊ perpe-
tuo: ꝯcedat. ⁊ qn̄ dicis vltra: ſi pōt ipm̄ perpetuo cōſer-
uare: pōt ſibi dare formā per quā ſit cum alio corpore.
¶ Rn̄deo. ſi intelligas per illā formā reſpectū quēdam
extrinſecū ad aliud corpꝰ quī reſpectꝰ eſt ſimultas: ꝯce-
do. ſi aūt intelligas ꝙ det ſibi formā ꝑorē que ſit cauſa
ſimultatis: nego. ¶ Ad aliud de igne ⁊ ferro. dico ꝙ fer-
rum eſt corpꝰ alterabile ab igne: non tn̄ ferrū ignitū eſt
ignis: tn̄ qꝛ corpꝰ durū ⁊ difficulter recipiēs ex quo reci- H
pit fortiter alterationē in illis qualitatibꝰ: ⁊ per ꝯns ſm̄
eas fortiter agit: non tn̄ ibi eſt ignis ſed q̄litas ignis niſi
forte in poris ferri vbi eſt ignis: qꝛ corpꝰ ſubtile ⁊ pene-
tratiuū eſt. ¶ Ex hoc eni aliqd dicit penetratiuū: nō ꝙ
penetret ſolida: ſꝫ partes minimas vbi nō eſt ſoliditas.
ſic ēt ſpūs aīales dicunt ſubtiles: qꝛ diffundūt ſe per to-
tū corpꝰ per poros illos vbi nō eſt caro ſolida: nō ꝙ ſi-
mul ſint cū carne ſolida. ¶ Ad ꝓbationē. cum dicis h̄z
virtutē alterādi. dico ꝙ verū eſt: non tn̄ in mā propria.
¶ Ad aliud de pane ⁊ vino. dōm ꝙ ſi totus panis eſſet
porꝰ: nihil eſſet ibi de pane. opꝫ ḡ aliquā partē eſſe ſoli-
dā ⁊ aliā poroſam: ⁊ in illis poris recipit vinū vere: in
alijs ħo partibꝰ nō eſt vinū: ſꝫ humiditas quedā extra I
circūſtās: nō tn̄ in pane ſed in vino: vt pꝫ in exēplo phī
de digito ⁊ aq̄: qꝛ humiditas circūſtās digito non eſt tn̄
humiditas: ſꝫ eſt de aq̄ cū humiditate que nō eſt in digi-
to ſicut in ſubto: ſꝫ in aq̄ a qua nō ſeparat. nec tn̄ eſt ibi
illa humiditas que ab aqua ſeparari nō pōt: que tn̄ eſt
ꝯtigua digito: ſꝫ aliq̄ humiditas alia quā pōt digitꝰ reci-
pere que ſubiectiue eſt in digito: ſic aliq̄ q̄litas cāur a
vino que eſt ſubiectiue in pane. ⁊ ſic pꝫ ꝙ argumētū nō
ꝯcludit ꝑ illō ſimile. ¶ Alij dicūt ꝙ corpꝰ glorioſū eſt Gotf. quol.
cū nō glioſo: ⁊ pōt eē ꝑ miraculū: modus. n. q̄titatiuus 6. q. 5.
eſt rō q̄re aliqd eſt localr̄ in loco: ſꝫ modus q̄titatiuus
pōt tolli a corpe: ⁊ ſic nō erit localr̄ ī loco: ⁊ eē aūt cū alio
corpe: nō tn̄ localr̄ nō ē īcōueniēs. ¶ Cōtra. h̄ nō vꝫ: qꝛ
qd eſt in loco ſibi eq̄li: eſt localr̄ in loco: ſꝫ tale corpꝰ qn̄
eſt cū alio corpe ē in loco ſibi eq̄li: nec vnq̄ tollit ab eo
qn̄ ſit in loco ſibi eq̄li: ḡ nec modus quātitatiuus: ſꝫ bene

ꝯcedā ꝙ deus bene pōt hoc facere:nō tamē facit illud.
F **Reſpōdeo** ergo ad qōnē:vbi pmo oſido:ꝙ poſ/
ſibile eſt duo corpora eſſe ſimul. 2°
ꝙ hec poſſibilitas debet̄ corpori vt īformat̄ ab hac aīa.
3° vtrū ſit q̄litas abſoluta illa poſſibilitas. ⸿ Ad pᵐ di/
co ꝙ in corpore glorioſo eſt poſſibilitas eēndi cum alio
corpore. pbo:ad ſimplr̄ ipoſſibile nō eſt aliqd in potē/
tia actiua:ſʒ ad hoc eſt potētia. vt fide tenemus de cor/
pore chriſti in natiuitate ⁊ in alijs exēplis ſupra poſitis:
g̃ ⁊c̄. ⸿ Sed quō ita ſit:Dico ꝙ inter quātitatē ⁊ quātita
tem nō eſt repugnātia formalis:nec iter ſitū ⁊ ſitū:nec
iter vbi ⁊ vbi. pbatio. queciiqʒ forme quāticūqʒ ſint cō
trarie ſi ſunt in diuerſis ſubiectis nō repugnant:ſed illa
duo vbi ſunt in diuerſis:g̃ nō repugnant formalr̄. vnde
dato ꝙ in hoc corpore ſit hoc vbi:⁊ in alio aliō vbi:iſta
duo vbi,nō repugnāt formalr̄:q2 eiuſdem ſpēi ſunt:nec
repugnant reſpcū corporis.i.ſubti:q2 hoc vbi,eſt in vno
corpore,aliō in alio. ſi g̃ eſt ipoſſibilitas ꝙ illa duo vbi/
ſint in diuerſis:hoc nō eſt ꝓpter repugnantiaʒ quā hn̄t
inter ſe abſolute:nec etiā vt cōparata ad ſubiecta:g̃ opʒ
ꝙ ſit ꝓpt̄ cōparationē coꝝ ad eūdē terminū reſpcū cu/
G ius accipiunt:ſed nec ſic eſt ipoſſibilitas:q2 duos reſpe/
ctus extrinſecos eſſe in diuerſis nō ad diuerſos termios
nō eſt ipoſſibile:q2 nec eſt ipoſſibile de reſpectibus in/
trinſecus aduenientib⁹. vt duos reſpectus ſimilitudinis
eſſe in diuerſis ad vnuʒ ſimile. ⸿ P. Hoc pʒ ex hoc ꝙ
ipoſſibilitas quāti ad quātū exiſtēdi in eodē loco nō eſt
niſi ſicut ipoſſibilitas cāe eſſendi ſine ſuo effectu nāli:ſʒ
cū cā ṗor ſit ſuo effectu:⁊ omne ṗus nāliter deus poſſet
ꝯſeruare ſine poſteriori:nō eſt ipoſſibile quātū eſſe cuʒ
quāto ⁊ quātum eſſe ſine effectu ſuo:⁊ per ꝯñs pōt eſſe
quātitas ſiue dimēſio diſtincta ſine diſtinctio ſitu:ſʒ erūt
duo reſpect⁹ eiuſdē ſitus:⁊ per ꝯñs duo corpora ſimul
poſſunt eſſe. ⸿ De ſcdo dico ꝙ poſſibilitas eſſendi cuʒ
alio corpore cōuenit huic corpori ⁊ debet̄ vt ab hac aīa
H informat̄:⁊ hec poſſibilitas eſt dos ſubtilitatis:vñ ſicut
perfectio huius aīe eſt debitus ordo ad gloriā ſic eſt ꝑ/
fectio corporis ꝙ ſit cū alio corpore ꝓ libito voluntatis
anime beate ad coagendum illi alteri.
⸿ Uel aliter dico. ꝙ nec poſſibilitas eēndi duo corpo/
ra ſimul erit per dotē ſubtilitatis que erit in corporibus
beatis ſicut dictū eſt de ipaſſibilitate. Dos eni nō eſt ad
quā ꝑfectio debita vel debitus ordo huic corpori iquan
tū aīatū eſt ⁊ perfectibile hac aīa. igit̄ hec eſt vera. Dos
ſubtilitatis data corpori glorioſo vt ꝓ libito aīe ſit poſſi
bilitas corpori ad exiſtendū cum alio corpore.
⸿ Sed de tertio principali. quid eſt iſta poſſibilitas:eſt
ne aliqua qualitas abſoluta:Dico ꝙ nō. q2 hec poſſibi/
I litas nō eſt aliud in hoc corpore niſi vt nō repugnet ad
coexiſtēdū alteri corpori:talis eni nō repugnātia nō eſt
q̄litas abſoluta:g̃ ⁊c̄. ⸿ P. Non videt̄ ꝙ aliq̄ qualitas
creature hēat reſpectu vbi, maiorē virtuteʒ q̄ʒ angelus:
ſed angelus nō pōt cāre duo vbi,reſpectu eiuſdē termi
ni:g̃ nec illa qualitas. ſi g̃ ponatur erit fruſtra. ⸿ P. Si
erit qualitas aliqua abſoluta:vel erit qualitas actiua vl̄
paſſiua. nō paſſiua:q2 tunc per illā corpus glorioſuʒ fie/
ret paſſibile:nec actiua:q2 nec ſimultas corporum eſſet
actio eius nec terminus. nō actio:q2 ſuū oppoſitū magis
iportat actionē que eſt expellere. nec terminus actionis
eius:q2 ſimultas aliquoꝝ eſt coꝝ non mutua expulſio.
vnde dicit carentiā actionis:g̃ ꝓpter illā nō opʒ ponere
qualitatē actiuā. ſi g̃ ineſſet qualitas talis nō ageret:imo
magis ipediret:q2 ſi haberet aliquē actū ille eſſet expel/
lere aliud corp⁹. ꝙ aūt ſit aliq̄ qualitas ⁊ nō habeat ali/
quā actionē incōueniens eſt. ⸿ Dico g̃ ꝙ ſubtilitas vel
illa poſſibilitas nō hʒ ſuſceptiuū intrinſecuʒ in corpore K
glorioſo:ſed hʒ cām intrinſecā volūtatē ſuā ⁊ extrinſecā
volūtatē ⁊ potētiā diuinā. ⁊ ſic ille ordo intrinſece eſt in
illo corpore ⁊ debet̄ ſibi quaſi de iure:vt dictum eſt de
dote impaſſibilitatis:⁊ ſm hoc dicit̄ dos.

Ad argumenta. ⸿ Ad pmū dico ꝙ nō erit
corp⁹ glorioſum ſubtile per
carentiā alicui⁹ partis mātē:ſed per. poſſibilitatē exiſten L
di cū alio corpore ſm libitū volūtatis aīe ſue:non tn̄ ex
ſe effectiue:ſed per aliā cām. i. voluntatē diuinā. ⸿ Ad
2ᵐ dicit̄ cōmuniter ꝙ nō eſt ſimile. maior eni virt⁹ req
rit̄ ad hoc ꝙ vnū corpus ſit in duob⁹ locis q̄ʒ ꝙ duo in
vno loco:⁊ iō ꝯñtia nō valet. ⸿ Iſta ſolutio non valet.
vtrūqʒ eni nō eſt niſi potētie icreate:g̃ equalis virtutis:
neutrū eni eſt poſſibile potētie create:ſicut g̃ vnū poſſet
eſſe per dotē:ita ⁊ reliquū. ⸿ Sed poſſet dici ꝙ natura
nō pōt dare nec cāre mutationē poſitiuā ſine mutatio/
ne ṗuatiua in q̄bus nata ſunt concurrere. vnde nō pōt
dare albedinē niſi priuet ſubm nigredine:in q̄bus tamē
nō ſunt nata cōcurrere in illis pōt:vt in illuminatione:
ibi eni eſt mutatio poſitiua ſine ṗuatiua. ⸿ Ad ꝓpoſi/
tum. omnis motus ad diuerſa vbi,eſt talis quaſi ad cō/
traria:⁊ ita abſolute loquēdo nā nō pōt facere ꝙ corp⁹
aliqō accipiat vnū vbi,⁊ non ṗuet̄ alio vbi:q2 nate ſunt M
ꝯcurrere mutationes poſitiue ⁊ ṗuatiue in talib⁹. ſic non
eſt quādo facit duo corpora ſimul:q2 ṗuat corpus vno
ſitu ⁊ ponit ipm in alio ſitu:nō tamē facit illā mutatio/
nem ṗuatiuaʒ circa aliud corpus ſed in ſe. ⸿ P. Si fa/
ceret vnū corpus in duob⁹ locis:faceret mutationē que
nata eſt terminare motum ſine motu:qō pʒ:q2 ſi manet
in illo loco ⁊ eſt in alio nō mouet̄ ad illū:q2 iam dimit/
teret ṗmū:q2 mot⁹ ad illud vbi eſt receſſus ab alio vbi:
ſed ipoſſibile eſt nām facere mutationē ſine motu:que
mutatio nata eſt terminare motū localē:vt pʒ:g̃ ⁊c̄. hoc
aūt nō ſeq̄t̄ ſi ponant̄ duo corpora in vno loco. ⸿ Pōt
etiā dici ꝙ ad hoc ꝙ vnū corp⁹ ſit in diuerſis locis req/
ritur aliqua actio poſitiua ⁊ ſic aliq̄ virt⁹ actiua:nō aūt
ad hoc ꝙ duo corpora in vno ſint:⁊ ideo non eſt ſimile.
⸿ Ad 3ᵐ dōm ꝙ ꝓcedit ex falſa imaginatiōe:q2 dimē/
ſiones illas eſſe eaſdē dimēſionib⁹ loci pōt intelligi po/ N
ſitiue vel negatiue. ſi poſitiue falſum eſt:q2 nō ſunt eedē
alicui dimēſioni loci:q2 locus nō hʒ dimenſiones vt pʒ
4° phyſ. ꝓter dimenſiones locati. Si aūt intelligat̄ ne/
gatiue. i. nō alie:verū eſt:⁊ tunc gloſanduʒ eſt. dimenſio/
nes illius corporis ⁊ alterius corporis que ſunt in eodeʒ
loco ſunt idem dimenſionibus loci. i. nō alie:q2 nō ſunt
dimenſiones loci alie a dimenſionibus locati vel cōten
ti in loco:ſed propter hoc dimēſiones corporis illius nō
oportet ꝙ ſint idē dimenſionib⁹ alterius:q2 nō ſunt ali/
cui alteri idē. ⁊ ideo manēt diſtincte dimēſiones. ⸿ Ad
vltimum dico ꝙ nō eſt data poteſtas corpori glorioſo
coexiſtendi corpori alteri glorioſo:lʒ ſibi poſſit dari:q2
dos ſubtilitatis eſt qō ad imperiū voluntatis ſue ſit cuʒ
alio propter perfectionē aliquā:ꝙ autem ſit cū glorio/
ſo non requiritur dos ſubtilitatis nec perfectio aliqua.
⸿ Ad illud qō dicis ꝙ magis cōuenit glorioſum cum
glorioſo q̄ʒ cum nō glorioſo. dico ꝙ verum eſt. Et cum
dicis:ergo deberent eſſe magis ſimul. dico ꝙ non opor/
tet:niſi eſſent cetera paria. non enim omnis ſimilitudo
eſt ratio ſimultatis:ſi enim ratio valeret:cōcluderet ꝙ
cum due dimenſiones plus cōueniant inter ſe q̄ʒ quan/
titas cum qualitate:ergo magis poſſent eſſe ſimul quod
falſum eſt. ⸿ Poteſt etiam ibi dici ꝙ non:propter im/
periū voluntatis alterius beati. nō eni habet aīa iperiū
ſuper corpus glorioſum:ſicut ſuper nō glorioſum.
⸿ Hic oritur

¶Hic oritur queſtio ex premiſſis ducens ori gincm ꝛc̃. Diſtin.L. Qõ.I.

Circa iſtam diſtin.ſo^m̃ p̃ querit. Utrũ aliqs ſm rectã rõnẽ ad fugiendũ miſeriã poſſit appetere non eſſe: Videt̃ ꝙ ſic.per illud Math. 26.de iuda ꝛc̃. Bonũ erat ꝛc̃. Ergo h eſt minus malũ.ḡ magis appetendũ. ¶ P̃. ph̃s.i.rheto^ce.c.2.Carentia mali eſt delectabilis:ſꝫ delectabile eſt deſiderabile.ḡ carentia mali eſt deſiderabilis:ſed nõ eſſe nõ includit aliq̃ malũ.ergo eſt delectabile:ꝛ per ꝯñs deſiderabile. ¶ P̃. Anſel. Cur de^9 hõ.lib.1. cap.21.Fateri me neceſſe eſt:q2 p tota creatura nihil deberet facere ꝯtra volũtatẽ dei:ſed annihilari eligẽdũ eẽt. ¶ Cõtra Aug^9.3.de lib.arbi.ante mediũ vel circa probat oppoſitũ per tres rõnes ex itẽtione:ꝛ eſt p̃ma rõ ſua.vbi ſic dicit.Nõ eſſe non eſt recte eligibile:q2 nihil eſt. ¶ P̃. ſcḋa rõ eſt.In quo nulla eſt rõ boni in ipſo nõ eſt rõ melioris.Sed in nõ eſſe nõ eſt rõ boni:igit̃ nec melioris.ergo nõ eſt preeligendũ. ¶ P̃.tertia rõ Auguſtini ibidẽ. Qui recte eligit/neceſſe eſt vt cũ peruenerit ad illud qḋ eligit melior ſit.ſed nullus fit melior p nõ eſſe.ḡ ꝛc̃.ꝛ has rõnes ponit Aug^9 ex intẽtione in libro p̃dicto. Queſtio.II.

Quarta hoc querit̃.Utrũ damnati appetant nõ eſſe ꝓpter fugiẽdaꝫ miſeriã: Videt̃ ꝙ nõ:obiectũ volũtatis eſt bonũ:vel verũ vel apparẽs.ḡ nihil eſt appetibile niſi aliqḋ illoꝝ:ſed in nõ ente nullũ illoꝝ eſt.ergo ꝛc̃. ¶ P̃.Qui vult eſſe:in q̃ete vult eſſe:nõ enim põt velle eſſe in quiete niſi velit ſeipſuꝫ:ſꝫ damnati nõ pñt nõ appetere beatitudinem.ḡ nec pñt nõ velle eſſe

Apoc.9. in q̃ete.ḡ nõ poſſunt velle nõ eſſe. ¶ Contra.Apoſtolus. Deſiderabunt mortem ꝛc̃.

A Reſpondeo ad p̃mã qõnẽ ꝙ põt dupl'r intelligi ſꝫ ꝙ eſt duplex miſeria.ſ.pene ꝛ culpe. ¶ Si querat qḋ vtrũ poſſit q̃s ſm rectã rõnẽ ad fu-

Ric.pri^9 diſ. ar.pn.4.q.2. giendũ miſeriã pene appetere nõ eſſe.Dicũt q̃dã ꝙ non. p̃ma rõ eſt ad hoc:malũ iḋ eſt maluꝫ:q2 adimit aliqḋ bonũ:ſꝫ nõ eſſe adimit totũ bonũ:q2 totã nãm.ḡ maius malũ eſt nõ eſſe q̃ꝫ miſeria pene:ſed ſm rectã rõnẽ mai^9 maluꝫ nunq̃ꝫ dꝫ appeti ꝓpter fugã minoris mali.ḡ nunq̃ꝫ nõ eſſe eſt apppetẽdũ ſꝫ rectã rõnẽ pp fugã pene. ¶ P̃.2^a.

Aug.12.ciui. c.16. Fuga maioris ꝑfectionis nõ eſt appetenda pp adeptionẽ minoris ꝑfectionis.igit̃ nec oppoſitũ maioris ꝑfectionis pp fugã oppoſiti minoris:ſꝫ eſſe eſt maior ꝑfectio q̃ꝫ gaudiũ:q2 ſm Dionyſiuꝫ de diui.no.Inter oẽs diuinas par-

Cap.5. Ric. vbi.ſ. ticipatiões eſſe eſt nobilior.ḡ oppoſitũ eſſe ipſius nõ põt appeti pp fugã oppoſiti ipſius qḋ eſt pena. ¶ Si autem querat̃ de malo culpe.dicũt q̃dã ꝙ nõ:ſicut ꝛ p̃us dictuꝫ eſt in vl'i:ꝛ ad hoc cõcludunt due p̃dicte rõnes. ¶ P̃ria: q2 culpa nõ adimit totũ bonũ:q2 relinquit nãm:ſed nõ eẽ nihil relinquit. ¶ Scḋa:q2 eſſe eſt nobilior participatio diuina q̃ꝫ eſſe ſine culpa:vel participatio iuſtitie oppoſite culpe. ¶ Ad hoc ẽt aſſignant̃ alie rõnes.P̃rima eſt talis. Si ꝓpter fugã culpe eſſet appetẽdũ nõ eẽ:ꝛ nõ pp pene fugã:hoc eſſet pp aliquã rõnẽ mali repertã in culpa q̃ nõ reperit̃ in pena.Triplex aũt malũ inuenit̃ in culpa:qḋ nõ in pena.vnũ q2 p culpa infligit̃ pena.Scḋm:q2 deus põt penã efficere nõ culpã.Tertiũ:q2 culpa facit habẽteꝫ formal'r malũ.P̃ropter p̃mũ nõ põt appeti nõ eſſe:q2 nihil eſt appetendũ qḋ eſt maius malũ pp fugã minoris mali: ſed appetendo nõ eſſe ꝓpter fugã culpe rõne mali pene infligende per eã nõ vitat̃ maius malũ q̃ꝫ ſit malũ pene que infligit̃ pro illo. ¶ P̃. Pene infligentia nunq̃ꝫ poteſt eſſe ita mala ſicut nõ eſſe.ḡ nõ eſt appetendũ nõ eſſe pp fugã pene infligẽde p culpa. ¶ P̃. Nec pp ſcḋꝫ malũ repertũ in culpa:quale eſt qḋ de^9 nõ põt facere:q2 ſicut nõ põt facere culpã:ſic ẽt nõ põt facere nõ eſſe.neutrius enĩ eſt cã poſitiua:vt pꝫ per Aug^m.83.q.q.21.vbi dicit ꝙ de^9 nõ eſt cã alicui creature tendendi in nõ eſſe:ſed tñ eſt cã nõ eſſe nõ cõſeruãdo eſſe.ſic eſt ẽt cã peccati nõ infundẽdo gr̃aꝫ per quã tollit̃ pcc̃m. Nec ꝓpter tertiũ:q2 p culpã nõ deordinat̃ tota nã:nec efficit̃ mala niſi voluntas.ḡ pp illam malitiã ẽt nõ eſt appetendum non eſſe.

Alij dicunt oppoſitũ.ſ.ꝙ pp culpã fugiendaꝫ eſt appetendũ nõ eſſe ſm rectã rõnẽ:qḋ p̃mo ꝓbat̃ ſic.q̃libet tenet̃ magis fugere illud qḋ eſt ꝯtra deũ q̃ꝫ illud qḋ eſt ꝯ ſeipſuꝫ:ſed culpa eſt ꝯ deum:nõ eſſe hõ ꝯtra ſeipſuꝫ.ḡ ꝛc̃. ¶ Et cõfirmat̃:q2 hõ plus tenetur diligere deũ q̃ꝫ ſe. ¶ P̃. Maius malũ eſt magis fugiendũ:tale eſt malũ culpe reſpectu nõ eẽ.ḡ ꝛc̃.minor ꝓbatur: carentia boni debiti eſt maius maluꝫ:q2 formal'r malitia eſt:q̃ꝫ carentia boni indebiti:ſed pcc̃m vel culpa eſt carentia boni debiti:nõ eſſe aũt nõ eſt carentia boni debiti:alr̃ an̄ creationẽ mundi fuiſſet boni debiti carentia:ꝛ ſic malũ.peius ḡ eſt pcc̃m q̃ꝫ nõ eſſe. ¶ P̃. Qḋ eſt malũ ſimpl'r: magis eſt vitandũ q̃ꝫ qḋ eſt tñ malũ huic.pp qḋ ẽt ꝯceditur ꝙ deus põt eẽ cã pene:ſꝫ nõ culpe:q2 culpa eſt ſimpliciter malũ:nõ pena:ſed ſolũ huic:ꝛ ꝙ culpa ſit malũ ſimpliciter.ꝓbatio:q2 opponit̃ bono ſimpl'r:tollit.n.deo honorẽ debitũ:ſicut pꝫ p Anſel.1.Cur deus hõ.c.11.ꝛ.15.peccator.n.quãtũ in ſe eſt deũ inhonorat:q2 ḡ pcc̃m eſt cõtra deũ ꝛ cõtra ordinem vniuerſi eſt malum ſimpl'r.nõ eſſe aũt nõ eſt malum ſimpl'r:ſed huic tñ.

Ric.vbi ſupra.ꝛ ibidem.

Contra p̃mã opinionẽ que dicit ꝙ malũ pene eſt magis eligendũ.vĩ ꝙ ille rõnes ſint ꝯ eos: q2 ita cõcludũt de malo culpe ſicut de malo pene:ꝛ tñ nõ dicunt ipſi vniformiter de vtroq3 malo:nec eſt ẽt iſta ꝓpoſitio vera:ꝙ illud qḋ adimit maius bonuꝫ vel plus de bono ſit maius malũ. ¶ P̃. Ille rõnes de malo culpe habent inſtantiã:q2 qñ dĩ in p̃ma rõne ꝙ quilibet tenet̃ magis diligere qḋ eſt ꝯ deum q̃ꝫ cõtra ſeipſum.Dõm ꝙ veꝝ eſt/ſi eodẽ mõ eſt cõtra deuꝫ ꝛ ꝯtra ſeipſuꝫ:aliter nõ opꝫ pꝫ in alijs.plus ego diligo pedẽ meũ q̃ꝫ aliquẽ aliũ hoĩez: tñ magis volo aliquã leſionez pedis mei q̃ꝫ mortẽ alicui^9 alterius:ſic plus diligo deũ:tñ potius volo ſibi aliquã offenſaꝫ q̃ꝫ me nõ eſſe:ſed qui peccat nõ ita facit cõtra deuꝫ ꝙ velit deum non eſſe:ſed tñ facit contra preceptuꝫ dei: ꝛ ſic non facit contra eſſe dei.

¶ Dico ergo ꝙ mõ eodem nõ eſt cõtra deuꝫ culpa mea. quo nõ eſſe eſt ꝯtra hoĩem ꝛ vitã eius:q2 per culpaꝫ non deſtruit̃ deus:neq3 detrimentũ ſit ei:ſicut non eſſe eſt detrimentũ meũ ꝛ cõtra me:ſꝫ ideo dĩ cõtra deum:q2 culpa ſit cõtra preceptũ diuinũ. Nec ꝓpter culpã deus vult te non eſſe ſimpl'r:nec peccator appetit nõ eſſe ꝓpter culpã: nec non eſſe eſt contra preceptum.

¶ Ad 2^m dõm ꝙ maior vera eſt ceteris paribus.ſ.ꝙ mai^9 malũ eſt fugiẽdũ:q2 ceteris paribus carentia boni debiti eſt maius malũ q̃ꝫ boni indebiti.ſi aũt bonum debitũ ſupponit bonũ indebitũ:nec ſine ipſo põt haberi:tunc carentia boni indebiti eſt maius maluꝫ:q2 ſic eſt carentia boni indebiti cauſalis occaſio carentie boni debiti:ſic eſt in ꝓpoſito.bonũ enim ſm ꝙ eſt bonũ debitũ nõ põt haberi ſine bono indebito qḋ eſt p̃mũ:ꝛ ſic maior in ꝓpoſito eſt falſa:q2 cetera non ſunt paria. Unde qñ dicit̃ in minori:ꝙ malũ culpe eſt maius malum.dico ꝙ eſt petitio p̃ncipij. ¶ Ad 3^m eodẽ mõ dõm ſicut ad p̃^m.ſi enim deo vel vniuerſo poſſet eſſe peius in ſe ꝓpter culpã verum eſſet:ſed turbatio vniuerſi nõ eſt in toto vniuerſo:ſꝫ tñ in hac parte

ſicut damnatio nõ eſt niſi in hac parte. ſi ergo intelligis ꝙ malũ ſimplr huic: eſt verũ. ſi aũt itelligis ꝙ eſt ſimplr malũ ꝛ huic: falſuʒ eſt: qꝛ ſic nõ eſſe eſt ibi ſimplr maluʒ. non culpe: quia nõ eſſe tollit totale eſſe eius: ꝛ ſic eſt ſibi totale malũ. nõ aũt ſic culpe: qꝛ nõ tollit totã nãm. ℂ Cuʒ dicis ꝙ peccator ĩhonorat deũ: ꝛ iõ eſt malũ ſimplr. Dico ꝙ ſi pcc̃m tolleret aliqd de his q̃ ſũt in deo a deo: tũc verũ eẽt: ſed qꝛ nõ tollit aliqd honoris niſi qð dʒ eſſe in honorante iõ non valet. ℂ P. ſm hoc. deus maxĩe dʒ nolle pcc̃m: qꝛ eſt cõtra ipſuʒ: ꝛ ſm hoc potius deberet annihilare pcc̃m q̃ʒ velle ipſum non eſſe peccantis.

ℂ Uel dicas. ſi argm̃ cõcludit ꝙ culpa ꝫ deũ eſt: tunc eẽt magis nolenda ab illo ꝫ quẽ eſt q̃ʒ nõ eſſe illius qui culpã cõmiſit ꝫ eũ: ꝛ ſic deus magis vellet deſtructionẽ illius. ſ. culpe q̃ʒ permittere aliud. ſ. nõ eſſe: ꝛ magis deberet nolle peccatũ q̃ʒ non eſſe iſtius. ſicut ſi frigus eſſet malum roſe pluſq̃ʒ aliqd aliud: tunc calor cõſeruans roſaʒ deſtrueret frigus ſicut maius malũ. ℂ Itẽ ſm hoc deberet quilibet abſolute appetere nõ eſſe, anteq̃ʒ alius peccaret: qꝛ in eo non ſaluaret̃ honor dei: ſicut nec in ſe qñ peccat mortalr: ſed hoc non credo eſſe verum.

a.l. cuiuſlibet ℂ P. Qñcũqʒ pcc̃m mortale cuilibet perſone equale exiſtens eque inhonorat deum: ꝛ tunc ſm hoc quilibet potiꝰ teneretur velle non eſſe q̃ʒ in quẽcunqʒ mortaliter peccare: quod non credo tamen.

Reſpondeo ergo ad. q. ꝙ ꝓpter fugaʒ mali pene nullus ſm rectã rõnẽ põt vel dʒ appetere nõ eſſe. ꝓbo. nullus recta rõne põt appetere non

B eſſe ad fugiendũ iuſtũ ꝛ bonũ: ſed malũ pene eſt iuſtum ꝛ bonũ. g̃ ꝓꝓ fugã ipſius nullus dʒ appetere nõ eſſe. maior pʒ: qꝛ nihil põt appeti ſimplr niſi eſſe. iuſtũ aũt ꝛ bonum magis hʒ rõnẽ eſſe q̃ʒ nõ eſſe: qꝛ nõ eſſe opponit̃ ipſi eſſe. minorẽ probo: qꝛ pena eſt qd iuſtũ ꝛ bonum: qꝛ poſitiuũ ꝛ punitiuũ peccati ꝛ culpe. ℂ P. Nullus ſm rectã rõneʒ põt aliqd appetere cõtra inclinationẽ nãlẽ qñ illa ꝯſonat voluntati diuine. ſʒ ad eſſe eſt appetitus nãlis: vt pʒ. 2. de

Tex. cõ. 59. gñatiõe: ꝛ. 2. de aĩa: ꝛ eſt volũtati diuine cõſonus: qð patet

Tex cõ. 33. ex hoc ꝙ ipʒ cauſat imediate in creatura rõnali: ꝛ in perpetuũ cõſeruat. pena aũt non eſt diſſona volũtati diuine: qꝛ infligit eaʒ. ergo ꝓpter ipſaʒ nõ eſt appetendũ non eẽ. ℂ Utor aũt in iſtis rõnibus bonitate ꝛ iuſtitia inclinatione nãli ad eſſe ꝛ volũtate diuina que eſt regula recta appetitus humani que nõ cõcludunt de malo culpe. Naʒ lʒ volũtas diuina ſit ad penã puniendũ: nõ tñ voluntas naturalis. nõ vtor aũt iſtis terminis ſicut alie p̃dicte rõnes dicebant ꝙ malũ adimit bonũ ꝛ maius malũ maius bonũ. ℂ De ſcðo dico ꝙ ad fugiẽdũ malũ culpe põt aliquo

C mõ appeti nõ eſſe: ꝛ alio mõ nõ. ℂ Uñ ſciendũ ꝙ zˀ põt cõpari volũtas ad nõ eſſe: ꝛ ad miſeriã culpe. ſ. vniformiter ꝛ difformiter. vniformiter vt ſit cã ipſiꝰ nõ eẽ ſic eſt cã ipſius culpe: ꝛ hoc mõ queſtio nulla eẽt: qꝛ nullo mõ põt eſſe cã ipſius nõ eſſe: nec etiã ſi poſſet deberet velle ſe facere nõ eſſe ꝓpter fugiẽdã culpã: qꝛ in hoc peccaret mortalr. ꝓbo: ſicut poſt eſſe diuinuʒ maxime teneor diligere eſſe meũ: ſic poſt odiũ eſſe diuini maxime teneor vitare ꝛ fugere odiũ eſſe propriũ. ergo odiendo eſſe ꝓpriũ ꝛ volendo ipſuʒ facere nõ eſſe pecco mortalr. g̃ opʒ vt intelligat̃ queſtio ſm ꝙ ad ea cõparat̃ volũtas difformiter. videlʒ ſm ꝙ voluntas põt appetere nõ eſſe: nõ vt ſit cã ſicut eſt cauſa peccati: ſed vt voluntarie ſuſtineret ipſuʒ nõ eſſe ſi infligeret̃ ſibi: ꝛ ſic nõ eſt quaſi velle ſimplr: ſed q̃ſi non nolle: ꝛ talis voluntas eſt ſemper qñ duo mala ponuntur

D maius ꝛ minus malũ: qꝛ qñ ſunt duo mala in eligendo minus malum eſt fugere maius malũ: qꝛ ibi vnũ hʒ rõnem

In fine. boni reſpectu alterius: vt pʒ. 5. ethicoꝝ. c. 6. ſic ergo intelligẽdo q̃nẽ: dico ꝙ voluntas creata tenet̃ nõ vitare nõ eſſe a deo annihilante. aliter eniʒ mortalr peccaret. ℂ Ratio ad hoc: qꝛ quilibet ſm rectã rõnẽ tenet̃ ſeruare preceptũ diuinũ q̃diu nõ eſt reuocatũ: ꝛ ꝑ ꝯñs nõ facere peccatuʒ in quocũqʒ caſu: qꝛ qðcũqʒ pcc̃m eſt pcc̃m: quia eſt cõtra preceptũ diuinũ. ergo in quocũqʒ peccato qs tranſgredit̃ preceptũ diuinũ: ſed non nolendo ſe a deo annihilari non tranſgredit̃ qs preceptũ diuinũ ſed inclinationeʒ nãlem. Uitare aũt pcc̃m includit preceptũ qð nõ eſt reuocatum. nunc aũt ſemꝑ ſic eſt. g̃ tenet̃ ad iſtud vt fugiat ꝛ vitet illud. ℂ P. Qñ aliqua duo cõcurrũt ſm diuerſas regulas:

E ſemꝑ illud qð eſt ſm regulã ſuperiorẽ eſt eligenduʒ ꝛ faciendũ: ſic eſt in ꝓpoſito: qꝛ p̃ceptũ diuinũ eſt ſm regulaʒ ſuperiorẽ: qꝛ ſm voluntatẽ diuinã: qð eſt de non cõmittẽdo culpã: ſed nolle nõ eſſe eſt ſm iclinationẽ nãlẽ que eſt inferior. g̃ potius dʒ nõ nolle ſe annihilari a deo q̃ʒ culpã ſuã vel peccatũ eſſe. ℂ Et dico niſi reuocet̃ preceptũ: qꝛ nõ vr̃ ꝙ circa creaturã ſit aliqð peccatũ mortale ex genere: ſed tñ ex precepto diuino: vt cognoſcere alienam: occidere hominem: quia illa ex ſe ſi deus reuocaret preceptũ non eſſent peccata.

ℂ Hoc aũt põt ſic declarari: qꝛ nõ vr̃ ꝙ circa creaturam ſit aliqð pcc̃m ex genere. hic eniʒ nõ ſuã nõ eſt pcc̃m niſi ex circũſtãtia. cognoſcere enim nõ ſuã nõ eſt actus ſimpliciter malus: ſed circũſtãtionatus. nõ aũt ex genere actus. Unde ſi deus faceret illã ſuã nulluʒ eſſet pcc̃m. ſilr occidere hoĩeʒ nõ eſt peccatũ ex genere actus: qꝛ licite poteſt fieri a iuſto iudice: ꝛ hꝰ. peccatũ aũt dum ſtat peccatuʒ tenet̃ quilibet vitare: ꝛ preceptũ dum ſtat preceptũ tenetur quilibet ſeruare. igit̃ dum ſtat preceptuʒ tenet̃ nolle eſſe illud qð eſt ꝫ preceptũ: ꝛ hec eſt culpa mortalis: ꝛ iſto mõ tenet̃ potius ſuſtinere nõ eſſe a deo annihilante q̃ʒ peccare. Unde ex vna pte tranſgrediẽdo p̃ceptũ eſt cã peccati. ex alia parte nõ eſt cauſa peccati: ſed ſuſtinet non eſſe ꝓꝑ deum: ꝛ iõ hoc eſt potius ꝛ citius eligendũ. Debet igit̃ intelligi ꝙ nõ dʒ quis facere cõtra preceptũ manens preceptum ſed ſi reuocetur: tunc licite poteſt eligere illud ſine peccato: ꝛ deus poteſt facere de non licito licituʒ: ꝛ de precepto non preceptum. A

ℂ P. Uelle illo mõ non eſſe ne. ſ. peccet quis mortalr, eſt velle nõ eſſe ne inhonoret deum: ſed hoc ꝓcedit ex maxima charitate ꝛ dilectione dei: qꝛ intm̃ vult ſeruare p̃ceptũ dei ꝙ potius vult non eſſe q̃ʒ tranſgredi: ſed actus procedens ex maxima dilectione dei eſt actus conſonus rõni recte. ergo dʒ ſe permittere occidi a deo anteq̃ʒ velit peccare. deus enim nõ peccat occidendo te ꝛc̃. ℂ P. ſm phʒ

Lib. 9. Idẽ etiaʒ cap. 11. 9. ethicoꝝ. ꝓpter bonũ actuʒ virtutis dʒ ſe virtuoſus exponere morti: nõ ꝙ occidat ſeipſuʒ: ſed ꝙ ſe offerat alteri vt occidatur priuſq̃ʒ cõmittat aliquid turpe. ergo magis qui ſequit̃ legem diuinã dʒ ſe exponere morti: etiam ipſi non eſſe anteq̃ʒ faciat cõtra legẽ diuinã. ℂ Et ſi dicas ꝙ phs nõ diceret ꝙ dʒ ſe exponere morti ſi ſciuiſſet ꝙ haberet vitam imortaleʒ: qꝛ vita imortalis preponderat illi actui virtutis propter quẽ mortuus eſt: ſed qꝛ non diu duraſſet vita illius ſm eum: ideo p̃ponderauit ille actus virtutis omnibus alijs quos poſtea habuiſſet: ꝛ ſi tunc ſm rectaʒ rationem nõ fuiſſet eligendũ apud Ariſto. nõ eſſe potius q̃ʒ cõmitteret̃ turpe. g̃ nõ nũc. ℂ Rñſio ſi hõ ſm rectã rõnẽ dʒ ſe ꝯiũgere fini: tũc ſm rectã rõnẽ dʒ ſe ꝯiũgere oĩ q̃ ꝯiungit̃ illi fini: ſicut ſi tenet̃ ad finẽ moralẽ ſʒ rectã rõnẽ: nunc qcqd cõcomitat̃ illũ actũ: nihilominꝰ hʒ eque neccĩuʒ ordineʒ ad illum finem. ſiue ergo cõcomitet̃ imortalitas ſiue nõ pro illo nunc ne perdat finem mortalẽ ſm rectaʒ rationem tenet̃ ad illum actuʒ virtutis per quẽ ſibi coniungitur. ℂ Et tunc ſi arguatur: in omni natura ita eſt ꝙ

melior

melioꝛ eſt ſubſtantia q̄ȝ operatio vel beatitudo eius: qa beatitudo ei⁹ eſt accn̄s. nullū aūt accn̄s ꝑfectius eſt ſubſtantia. ergo nunq̄ȝ btitudo eſt finis: qꝛ finis nobilioꝛ eſt eo qȯ eſt ad finē. ℭ Rn̄deo pro tāto opatio vel beatitudo nō dicit̄ bonū niſi qꝛ ꝯiungit fini: qȯ eſt ſimplr̄ bonū: ⁊ qꝛ eſt mediū ei. ſic intelligit Ariſt. ꝙ quecūqȝ opatio ſe habet ad finem humanum illa eſt ſimplr̄ eligēda: qꝛ ſm hanc ſubſtantia ſua perficitur ⁊ conſeruatur: ⁊ ſic aliud non eſt accipiendum quod auertit.

ℭ Alij textus ſic habent.

ℭ Rn̄deo ſi homo ſm rectā rōnē debet ſe coniungere fini: tunc ſm rectā rōnē dȝ ſe ad omne qȯ cōiungit illi fini ꝯiungere. diuturnitas igit̄ ſiue ꝑpetuitas nihil facit: ac ſi expectaret aliā vitā perpetuā: qꝛ ſicut eſt rectus ordo ad finē ⁊ recta rō: pro tunc igit̄ ſemꝑ fuiſſet rectus ordo actus practici ad finē virtutis vel act⁹ moralis: igit̄ talis actus ſemꝑ eſt faciēdus anq̄ȝ turpe aliquid fieret contra virtutes vel bonos moꝛes. ℭ Si dicas ꝙ actus ille moralis eſt minus ꝑfectus q̄ȝ ſit ſuba mea vel vita vel eſſe meū: qꝛ eſt bonū ꝑpetuū. ℭ Rn̄deo. dico ꝙ actus intrinſecus nō eſt ſimplr̄ bonus: niſi qꝛ operādo circa ipȝ ſubiectū efficit̄ bonū. ita ſuba eſt melioꝛ q̄ȝ finis intrinſecus btitudinis: ⁊ tamē ꝓpter habendā btitudinē ſuſtinemus moꝛtē: ⁊ amittimus eſſe ſubale: tn̄ inquātū actus ille vel operatio ꝯiungit fini vltimo ⁊ bono extrinſeco dicit̄ eſſe melioꝛ ⁊ ꝑfectioꝛ ſuba ſua: maxime qꝛ ī hoc facit optimū ſube ſue q̄ȝtū melius pōt: inq̄ȝtum iſte actus facit magis ꝓpinquū deo. ſic in ꝓpoſito: qꝛ per actum moꝛiendi coniungitur fini moꝛali: ⁊ eſt optimum ſubſtantie ſue.

Ad argumenta. ℭ Ad p̄mū dicenduȝ. ꝙ pōt cōcedi ꝙ prius debuiſſet eligere ſe nō fuiſſe creatū a deo q̄ȝ ꝙ feciſſet iſtud malū. ſi aūt intelligat̄ ꝙ melius fuiſſet ſibi nō fuiſſe natū q̄ȝ hēre penā illā: tūc exponit̄ de natiuitate extra vterū ꝙ meli⁹ ſibi fuiſſet ꝙ fuiſſet moꝛtuus in vtero. ℭ Ad 2^m dōm ꝙ carētia mali ſuppoſito aliquo bono eſt delectabilis. ſed nullo bono ſuppoſito nō eſt delectabilis: quia nihil eſt. ℭ Si aūt arguas de malo culpe: tūc argumentū eſt pro me. ℭ Ad aliud dicendū: ꝙ arguit de miſeria culpe. Et hoc cōcedo. pōt etiam concedi ꝙ eſt verbuȝ diſcipuli. tn̄ Anſel. approbauit. ℭ Ad illa in oppoſituȝ dicendum ꝙ abſolute loquendo nō debet appetere nō eſſe: ita ꝙ volūtas ſit cauſa ipſius nō eſſe quātū eſt in ſe. pōt tn̄ appetere nō eſſe. ſ. ꝑmiſſiue. ſ. ꝙ ſi inſtigeret̄ ſibi volūtarie acciperet. ⁊ ſm hoc procedunt rationes Auguſtini.

F **Ad ſecundam** queſtionē iam pȝ quid ſit dicendum: qꝛ lȝ debēt magis velle nō eſſe q̄ȝ in peccato permanere. credo tamen ꝙ appetunt non eſſe non ꝓpter culpā fugiēdā. ſunt enim obſtinati: ſȝ propter penā quā ſuſtinent. ratio eſt. nō eſſe nō eſt maximū malū: nec ꝑ ſe odibile: ſed miſeria eſt per ſe malū ⁊ ꝑ ſe odibile. ergo quilibet ipſam nāliter refugit: nec ab hac fuga retrahit̄. tale autem nō eſt non eſſe. ergo ⁊c̄.

ℭ Prima pȝ: qꝛ ſicut nō eſſe ab eterno non fuit malum: ſic nec poſt eſt malū: nec aliquis vnquā contendit cū deo: qꝛ nō fuit natus anteq̄ȝ fuit natus: ſed pena ⁊ miſeria eſt ſimpliciter malū: ⁊ ideo ſimpliciter nolenda: qꝛ eſt cōtra appetitū naturalem: nec eſſe eſt per ſe obiectuȝ cōmodi. Unde ſi daretur mihi optio ego eligerem potius nō eſſe ſimpliciter q̄ȝ in tali ⁊ tāta miſeria eſſe.

ℭ Cōtra. eſſe eſt magis diligibile affectione cōmodi/ probo. Omnis appetitus affectione cōmodi eſt cōcupiſcēs: concupiſcens alicui concupiſcit. ⁊ hoc habet pro fine. Sȝ omnis appetitus affectione cōmodi ſibi cōcupiſcit. ergo

Cap. vlti. maxime concupiſcit ſibi ſuū eſſe. ℭ P̄. Auguſti. 19. de ciuitate dei: dicit ꝙ amoꝛ ſui vſqȝ ad cōtemptum dei facit ciuitatem diaboli. hoc maxime viget in damnatis ſicut ex oppoſito maxime amoꝛ dei in beatis. ℭ P̄. Affectio cōmodi ſequitur appetituȝ naturalē: ſed natura maxime appetit eſſe. ergo ⁊ affectio cōmodi maxime eſt ad eſſe: tūc ſic: cuius oppoſitū quis maxime odit ipſuȝ affectione cōmodi maxime diligit. Sed oppoſitum ipſius eſſe maxime quis odit affectione commodi. ergo eſſe maxime diligit.

ℭ Reſpondeo. de minoꝛi poſſet eſſe dubiū propter beatitudinē que magis videtur diligi affectione cōmodi: qa opponit̄ ipſi miſerie. ſed tamē certum eſt ꝙ lȝ concupiſcentia quo ad concupitū ſit magis ad beatitudinem nō tamen concupita eſt beatitudo niſi propter me ſicut ꝓpter finē: cōcedo ergo minoꝛē. ſed ad maioꝛē (qn̄ dicit̄ ꝙ eſſe eſt maxime eligibile affectione cōmodi: ⁊ ſic oppoſitū eius eſt maxime fugiēdum.) dico ꝙ eſt falſa: niſi ſit in eodē genere oppoſitionis. tunc ad minoꝛem dico ꝙ non eſſe eſt oppoſitū eſſe ꝯtradictoꝛie. Sed miſeria ⁊ beatitudo ꝯtrarie. Uelle ēt ⁊ nolle ſunt actus ꝯtrarij ⁊ hn̄t oppoſita obiecta: nūc aūt ꝯtradictoꝛiū nō habet rōneȝ formalē odibilis: ſed ꝯtrariū. ꝯtrariū enim eſt maioꝛis odij q̄ȝ ꝯtradictoꝛiū. ꝓbo: ex affectione btitudinis eſt odibilitas. nō eniȝ appeto nō eſſe niſi qa vellē btūs eſſe. ſed huic opponit̄ miſeria. ergo ⁊c̄. ℭ P̄. Illud eſt malū formaliter: ſed nō eſſe nō eſt malū formaliter. ⁊ ſic pȝ ꝙ illa ꝓpoſitio eſt falſa que dicit: qȯ opponit̄ magis bono eſt magis fugiēdū: niſi opponant̄ ꝯrie. credo tn̄ ꝙ ꝓpter fugā pene vellēt nō eē: qꝛ dicit hoc ſcriptura ſm illud Apoc̄. Deſiderabunt homines moꝛi ⁊ fugiet moꝛs ab eis. G

Ad argumenta. ℭ Ad p̄mū dico ꝙ ibi ſunt duo nolle: tn̄ foꝛtius nolle teneret: ⁊ ſic dicamt̄ nolle nō eſſe: qꝛ in non eſſe nihil mali imaginat̄. ℭ Ad 2^m dicēdū ꝙ ꝯn̄tia bona eſt de volitione efficaci: nō tn̄ de abſoluta vl' ſimplici volitione: ⁊ ideo arguis ex oppoſito cōſequētis ad oppoſituȝ antecedētis non deſtruendo totum conſequens.

ℭ Uel ſic ad primū. dico ꝙ ibi ſunt duo nolle ⁊ vnū foꝛtius alio: ⁊ ideo cedit vni: ⁊ vult illud aliud: qꝛ. ſ. miſeria pene hȝ rōnē maioꝛis nobilitatis: lȝ ſint duo nolita ⁊ duo nolle: vnū cōtrarie ⁊ aliud negatiue. ⁊ ideo vnū magis nolēdū q̄ȝ alterū. ℭ Ad 2^m cū dicit̄: ꝙ damnati nō poſſunt nō appetere btitudinē: ⁊ ſic ſemꝑ eſſe in quiete appetitu. Dico ꝙ ꝯn̄a eſt bona loquēdo de volitione efficaci. non eſt aūt bona loquēdo de ꝯditionata. i. ſi poſſent velle nō eſſe. Un̄ iſtud argumētum ꝓcedit ex oppoſito ꝯſequētis ad oppoſitum antecedentis non deſtruendo totuȝ conſequens. ſimul igitur poſſunt appetere beatitudinem ⁊ nō eſſe voluntate conditionata. Queſtio. III.

Utrum beati videant penas dānatoꝝ: Uidet̄ ꝙ nō: qa ſi viderent aliqd eſſet eis rō vidēdi. ſed nihil pōt eis eē rō vidēdi eas: qꝛ nō eēntia diuina: qꝛ ipſa nō repn̄tat oīa vt diſtincta: qꝛ ipſa eſt indeterminata ad oēs creaturas. nec ꝓprietas ꝑſonalis: qꝛ illa nō eſt cōis tribus. ratio aūt cognoſcēdi eſt cōis tribus: nec alius reſpectus ad extra: qꝛ ille nō pōt eē cognitus niſi prius ſint cognita extrema. ergo cū nihil aliud ſit in diuinis niſi aliqȯ illoꝝ: ⁊ ꝑ illa nō cognoſcūt. g̊ nō poſſunt cognoſcere. ℭ P̄. Nihil cognoſcit̄ niſi qȯ hȝ ideam in deo: pena aūt eſt qȯdā malū. ergo nō habet in deo ideam. ergo ⁊c̄. ℭ P̄. Si vident penas damnatoꝝ vel volunt eas vel nolunt. ſi volunt: ergo vident̄ crudeles. ſi nolunt ⁊ non poſſunt ſubleuare: ergo cadit in eis triſtitia: qȯ eſt inconueniens. ergo ⁊c̄. ℭ Contra. Gregorius in dialogo: ⁊ ponit magiſter in littera. Li. 4. ca. 34. Idem ſuper Luc. 16.

Reſpondeo. Dic p̄mo eſt vidēdū vtrū videant vel cognoſcant illas penas in genere ꝓprio. Secūdo vtrū in verbo. ¶ Patet ꝙ nō videāt viſione ſenſibili: q: nec eſt diſtātia debita ſimplr. ſi reqrat̄ diſtantia debita inter intellm ⁊ obm: ēt nō cognoſcūt q: nō eſt diſtātia ꝓportionata inter potētiā exiſtētē in celo empyreo ⁊ obm in inferno. Sic ergo pꝫ ꝙ nō in genere ꝓprio. ¶ Remanet ergo q̄ſtio ſi in verbo cognoſcāt eas. vbi p̄ma difficultas eſt qd eſt rō cognoſcēdi eis illas penas in deo. ¶ Et dico: ꝙ eſt eſſentia diuina: nō reſpectus nec pſonale aliqd. ꝓbatio. qm̄ eā eſt illimitata ex pfectione ſua ad plures effectus in ſe ex ſe eſt determinatiſſima determinatione excludēte ꝯdictionē vel indifferētiam ad ꝯdictoria ad qdcūqꝫ illoꝝ pluriū: pbo. q: ſi eēt tm̄ illius eſſet determinata ad illud: ſꝫ qd extēdit ſe etiaꝫ ad aliud cādū nihil diminuit d virtute ſua reſpectu illi⁹: nec īpedit determinationē ſui reſpectu illius: tūc arguit̄. Si aliqua eſſentia eēt determinata ad repñtādū tm̄ hāc eſſentiā: illa eſſet determinata duplici determinatione ad ꝯdictoria: ⁊ determinatione ad alia. ſꝫ eſſentia diuina eſt illimitata ad oīa entia ⁊ eſt ad qdlibet illoꝝ determinata determinatione excludēte indifferētiā ad ꝯdictoria: vt oſtēſum eſt in primo libro. ergo p hoc ꝙ extēdit ſe: ⁊ eſt illimitata ad plura nihil tollit̄ ſibi de pfectione reſpectu illius vel cuiuſlibet illoꝝ in ſe. ⁊ iō ſine omni determinatione ⁊ omni determinātē re vel rōne cognoſcibilis eſt ex ſe. ⁊ ratio cognoſcēdi oīm ad que eſt. ¶ Scd̄o eſt vidēdū qūo hoc eſt. an pena habeat ideā in deo. ¶ Dico ſm Auguſtinū. 9. de tri. c. 10. ꝙ aliqd eſt cognoſcibile ſm ſpēm: ⁊ aliquid ſm p̄uationē: cognitio ſm ſpēm eſt eius rei que cognoſcit̄ in ſe. ſꝫ priuationē cognoſcit̄ qd cognoſcit̄ p aliud. ⁊ idē dicit phs. 4. 7. ⁊. 9. meta. ꝙ priuatio cognoſcit̄ p habitū. ¶ Tunc dicit̄ ad propoſitum: ꝙ pena damnatoꝝ eſt multiplex. quedā pena damni: carētia ſcꝫ viſionis diuine. Alia eſt triſtitia de ipſa pena. Tertia triſtitia de culpa: nō vt eſt offenſiua dei: ſed vt eſt cā pene. Quarta eſt triſtitia de igne cōtinēte perpetuo. Quinta d igne imitante ⁊ retinēte intellectū dānatoꝝ in perpetua ꝯſideratione ſua. 3ª triſtitia. ſ. de culpa inquātū eſt peccatū eſt vermis cōſciētie. ¶ Si ergo eſt q̄ſtio de pena dāni que eſt carētia viſionis diuine: ſiue de culpa que eſt cā pene. ſic dico ꝙ nō vident in eſſentia diuina: q: nec hñt ideā in deo: nec imitant̄ ideā: q: nec ī ſe nec in aliquo gradu entis ſunt: nec p ꝯñs imitant̄ illā in aliquo gradu: ⁊ ita iſta nō eſt ratio cognoſcendi in eſſentia diuina ſm ſpēm: q: nō habēt ꝓpriā ideā in deo: ſed ſm ſilitudinē p aliud. ¶ Si aūt eſt q̄ſtio de triſtitijs alijs. tunc dico ꝙ ille cognoſcunt̄ ſm ſpēm: q: ſunt vere entia poſitiua que habēt vere ꝓpriā ideā in deo. ¶ Sꝫ qd facit idea ſi ponat̄ ad cognitionē ⁊ viſionē illā. Dico ꝙ ſi idea ponit̄ reſpectus eſſentie diuine ad extra cognitio illoꝝ ad q̄ eſt reſpectus ille neceſſario p̄ſupponit̄. eſſentia eni nunquā eſt cōparata niſi prius intelligat̄ illud ad qd fit cōparatio. nō enim fit cōparatio ad ignotū. ¶ Per quid ergo cognoſcuntur illa ad q̄ cōparat̄: nō per cognitionē illi⁹ reſpectus. opꝫ ergo ꝙ p illā eēntiā que pfectiſſime oia repñtat q̄ vt ſic repñtans illa vt obiecta cognita hꝫ rōnē idee. ¶ Et ſi arguat̄ ꝙ hoc nō pōt eſſe: q: illud qd ſic ſe hꝫ in rōne cogniti eſt deductū vl̄ abſtractū ab alio. ergo hꝫ neceſſario exēplar a quo vel vn̄ ꝓductū eſt ſub rōne propria ⁊ determinata: ⁊ hoc hꝫ rōnē idee. ¶ Dico ꝙ falſum eſt: immo ipſa eēntia eſt exēplar illimitatū. Et iſta eſt p̄ma rō in eē cognito: nō aūt alia ratio que prius det eſſe cognitum: vt dictū eſt in primo libro. ⁊ hec magis determinate repreſentat q̄ꝫ aliquid limitatū nedū extra exiſtens: imo q̄ꝫ aliquid intra. Illo modo loquebatur Augu. quia ipſe loquebat̄ de ideis ſicut Plato. Plato aūt ponebat eas in mēte diuina ſicut p ſe entia. ¶ Sed de tertio principali. ſ. qūo ſe habet voluntas beatoꝝ ad ipſas penas dānatorum. nō credo ꝙ conſolentur abſolute de penis eoꝝ: quia nec deus qui eſt iudex inferens penā cōſolat̄ abſolute: vt pꝫ p Iſaiā. Heu me conſolabor ſuper inimicos meos. Obiectū eni circa quod ordinat̄ eſt nā nuda. ⁊ illam non ordinat ad penā niſi ꝓpter rōnē mali. nō ergo gaudēt de eis niſi ꝓpter iuſtitiā iudicis ſi eſt: immo quia eſt nolita ab eis aliud aūt vt culpa eſt nolitū ab eis. ¶ Aliter tn̄ eſt in eis velle q̄ꝫ in deo: q: deus eſt iudex voluntarie inferens: ſed in eis nō eſt niſi velle cōplacētie inquantū eſt determinatū a iuſtitia volūtate diuina: ⁊ ſi placeret deo: vellēt liberationē eorum: vel ſaltem non diſpliceret eis ſi placeret deo. ⁊ ſic patet ꝙ nō acceptant penam vt primum obiectum: ſed vt eſt a iuſtitia diuina inflicta eis.

¶ Alij textus ſic ſunt.

¶ De tertio p̄ncipali. ſ. qūo volūtas beatorū ſe habet ad iſtas penas damnatorū: nec video nec ſcio qūo vel ipſi vel deus gaudeāt vel cōſolent̄ de penis eorū. Vn̄ deus dicit Iſaie p̄mo p modū plangentis. Heu conſolabor de hoſtibus meis. Vn̄ cūꝫ dicit heu. nō dicit niſi quaſi dolēdo: q: deus eſt cui ꝓpriuꝫ eſt miſereri ſemper ⁊ parcere: nec letat̄ in perditione malorū morientiū. Vn̄ non ordinat aliquos ad penā niſi quadā rōne neceſſitatis in natura: eo ꝙ nō pōt aliter ordinare ſaluo ordine iuſtitie q̄ ordinari debet culpa ſub pena: nō tamē eſt volitū ſimpliciter: nec a deo nec a beatis: ſed tn̄ eſt volitum ſm qd. gaudent enim ꝓpter iuſtitiā inquantum nā exiſtens ſub culpa ordinat̄ per penā. ¶ Sciēdū tn̄: ꝙ aliter debet gaudere iudex de pena iuſte inflicta q̄ꝫ alius cuius nō intereſt. Vn̄ deus acceptat dānatorū penā: q: iuſta eſt: ⁊ fit in vindictā offenſe iudicis: ⁊ ideo eius intereſt hīc maioreꝫ cōplacētiā infligēdo iuſte penā q̄ꝫ debeant habere beati: q: alij beati minus debent hēre de complacētia: eo ꝙ ad eos nō ptinet vindicta: imo ſi placeret deo vellent eoꝝ liberationē vl̄ ſaltē nō diſpliceret eis liberatio eorū. Vn̄ deus acceptat id qd iuſtum eſt in ſe: ſed beati acceptant illud pro tanto vt eſt ordinatum ⁊ inflictum a deo.

¶ Sed erit ne triſtitia in eis in vidēdo penas damnatoꝝ ꝓpter illud nolle. Dico ꝙ nō: q: beati oia vident in deo ſicut in primo obiecto eorū volito: ⁊ volūt qd deus vult. videant aūt deū velle penas eorū ⁊ itelligere eas: iō volunt eas intelligere vt deus: ⁊ velle vt deus vult eas: ⁊ iō pena illa nō eſt eis vt obm nolitū: ſed volitū: tn̄ ſi placeret deo abſolute nollēt: nec tn̄ ꝓpter hoc eſt triſtitia ī eis: q: volūtas eorū nō eſt capax triſtitie ꝓpter delectationē pfectā que impedit oēm triſtitiam non ſolū oppoſitam: ſed quācūqꝫ ꝯtingentē. nec eſt ēt iſta nolitio: niſi cōditionalis. ſ. ſi deus vellet: ⁊ iō nō ſequit̄ triſtitia: quia talis nolitio non eſt ſufficiens cauſa triſtitie.

Ad argumenta. ¶ Ad p̄mū nego maiorem: qm̄ dicis ꝙ eſſentia non pōt eſſe rō cognoſcēdi. Et ad ꝓbationē qm̄ dicis ꝙ eſt ideterminata. Dico ꝙ verum eſt: non tn̄ indeterminatione que eſt cū potētialitate quadā ad cōtradictoria que eſt impfectionis: ⁊ iſto mō materia eſt ideterminata ad formas: ⁊ genus ad ſpēs. ⁊ de iſta verū eſt ꝙ nō ſufficit ad determinatam cognitionē. Sed alia eſt indeterminatio ⁊ illimitatio actiua ⁊ actualitatis: ⁊ talis ē ſufficiēs ratio ⁊ cauſandi ⁊ cognoſcendi: ſic eſſentia diuina eſt indeterminata ꝓpter illimitationē ſue perfectionis. illud aūt indeterminatū quod ꝓpter ſuā illimitationem eſt perfectius q̄ꝫ determinatū determinatione oppoſita bene pōt eſſe rō determinate

A

B

C

D

E

F

di. 7. q. 18.

Lat ...

determinate cognitionis: ſicut eſſet vnius tm̄. ſic aūt eſſen tia diuina ſic ſe hȝ ad omnia cognoſcibilia. ¶ Ad aliud dico: q non hȝ ideam. cognoſcit tamē per habitum ſicut priuatio habet cognoſci. ¶ Ad 3^m dico: q volunt eas: ſed non primo: qz volunt qcqd deus vult. & ſi ēt illas penas volūt: nō tñ ppˀ hō ſunt crudeles: qz nolūt pᵒ volitionē: nec tñ pp hoc triſtant: qz appetitus eoꝝ nō eſt capax triſtitie vt dictū eſt: ſed vultu diuino ſatiant. Queſtio. IIII.

Ltimo quo ad totum quartū iſtū queritur. Utrū pena omniū dānatoꝝ ſit equalis. Uidetur q ſic. Pena eſſentialis damnatorū eſt pena dāni q̄ cōſiſtit in carētia diuine viſionis. carētia aūt eſt priuatio: ſed priuatio non recipit magis & minus. ḡ &c. ¶ Item ignis qui facit penā ſenſus omniū erit idē. Sed agens naturale agit ſm vltimum potētie ſue in omne in quod agit. ergo equaliter patiuntur: qz in omnibus pena equalis erit &c. ¶ Itē ſi pena vnius eſſet minor q̄ pena alterius: tūc pena peioris eſſet maior q̄ minus mali: ſed hoc eſt falſum. ergo &c. conſequentia patet. falſitas conſe quentis probaē: qz maior pena eſt maius bonum: qz pe na eſt aliquod poſitiuū. & per cōſequēs bonū: qz a deo. & ſic ſi dareē pena maior peiori: plus dareē ſibi de bono. ¶ P̄. Si illa pena eſſet ſic diuerſa in diuerſis ſm magis & minus: tunc debet plus attēdi maioritas vel minoritas ſm extenſionē q̄ ſm intenſionē. pbo. ex hoc debet attē di grauitas pene ex quo grauitas culpe. grauitas aūt cul pe attendiē penes infinitatem. ergo & pene: ſed hoc non poteſt eſſe ſm intenſionem. ergo quo ad extenſionem. ergo in penis nō eſt diuerſitas inequalitatis: qz quelibet infinita extēſiue: & per ɔ̄ns omniū hominū erit equalis. ¶ Cōtra. Apoc. 18. dicit. Quātū glorificauit ſe & in deli tijs &c. & i pſal. 61. Reddet vnicuiqȝ ſȝ opa ſua. Qō. V.

Idem super. 24. & Dist. 25.

60. Uarta hoc queriē. Utrum beatitudo olim beatorū ſit equalis. Uideē q ſic: qz dicitur in Matth. Singuli receperūt ſingulos denarios. equale enim do num erit in eccleſia militante quantū ad me ritū. ergo nō pōt intelligi ſm extenſionē. ergo ſm inten ſionē. ¶ P̄. Fruitio ſequiē viſionē: ſed nō vident deum inequaliter. ergo nec fruunē eo inequaliter. q nō videāt deū inequaliter patet p Augu. 83. q. q. 32. vbi dicit q vnᵘ non intelligit melius re q̄ alius: qz qui aliter intelligit rez q̄ eſt, fallitur. igiē cū ſm euȝ ibidē beati intelligant deū & videant ſicut eſt, vnus nō videbit eū clariorem aliorigi tur nec eo delectabilius nec beatius perfruitur. ergo nō pōt inequaliter videri. ¶ P̄. Augu. ſuper Joānē homel. 66. dicit & ponitur in littera. Omniū erit par gaudium. er go par beatitudo. gaudiū enim vel eſt idē q operatio: vl ɔſequiē operationē: qz equalem operationē ſequiē equa lis delectatio. ¶ Cōtra Joā. 14. dicit ſaluator. In domo patris mei manſiones multe ſunt. & loquiē de beatis ſm Auguſtinum. ¶ P̄. Apoſtolus pᵒ ad Cor. Sicut differt ſtella a ſtella in claritate &c. ¶ Itē pſal. dicit. Reddet vnicuiqȝ ſm opa ſua: ſed opa ſunt ineq̄lia &c. Qō. VI.

Uarta hoc queriē. Utrum beatitudo corporis erit equalis. Uiē q ſic. pmo de impaſſibilitate. impaſſibilitas eſt ſuatio: ſed ſuatio nō recipit magis & mi

Reſpondeo. Et primo ad ſecūdā qōnem circa quaȝ ſex ſunt videnda. Primo quō pōt ſtare inequalitas in eadē ſpecie. Secūdo vtrū eſt iſta inequalitas. Tertio q nō pōt abſolute eſſe ex parte po tētie paſſiue. Quarto q eſt ex actiuo & qualr. Quito vtrū ex natura volūtatis vel habitus. Sexto ex his que ineq̄ liter fruunē deo. ¶ De primo q inequalitas poſſit eſſe in eadē ſpecie in beatitudine videē eſſe ɔtradictio: qz bea titudo includit quietationē appetitus nālis in quolibet beato. Sed appetitus nālis in quolibet indiuiduo eſt ad pfectionē ſummā poſſibilem in illa ſpecie. ergo ſi appe titus talis quietaē: nō niſi per ſummū poſſibile in ſpecie. ergo hoc erit equale in omnibus: qz appetitus nālis eſt equalis in oībus. ergo &c. ¶ P̄. Appetitus liber cōſonus appetitui nāli rectus eſt. probo. Cōſonans recto rectum eſt. appetitus nālis eſt rectus: qz deus eſt cauſa illius in na tura qui nō pōt eſſe cauſa niſi recta & recti: ſed appetitus nālis eſt ad ſummā perfectionē poſſibilē in ſpecie. ergo & voluntas libera ſi eſt recta erit ad ſummā pfectionem in ſpecie: ſȝ nullus eſt btūs niſi qui hȝ quicqd vult recte. ergo nullus erit beatus niſi habeat ſummā perfectionem que eſt poſſibilis in ſpecie. ¶ Rñdeo q iequalitas pōt ſtare cū beatitudine in eadē ſpecie. pbo. Nō opȝ q ap petitus nālis habeat oēm pfectionem cuius eſt ſumme capax. pȝ de graui qd eſt capax eſſe ſumme deorſuȝ ſcilȝ in centro: nō tamē omne graue pōt eſſe in centro. & ſi tol lereē impedimentū eſſet ſumme deorſum: & tñ nō poteſt eſſe: ſed facit ſe deorſum quantū pōt: & ibi quieſcit. & ideo ſufficit q graue quieteē eo modo quo grauitas eſt princi piū intrinſecū ad quietationē. eſt aūt ſic pncipiū q ſtante eadē pfectione nāe ad quam eſt maior intētio nāe maio rem hȝ perfectionē. & hoc ſiue ſit ab intrinſeco pfectiuo eorū ſiue ab extrinſeco: qd eſt nā vniuerſalis. hoc aūt eſt vt illa que ſunt magis grauia quieteē magis deorſum. vnde ſufficit minus graui q quieteē in ſuperficie terre. ¶ Sic eſt etiā in propoſito: q lȝ appetitus nālis nāliter inclinet ad ſummā perfectionē: iuſtitia tamē diſtributi ua in deo que ordinat oīa pꝑter ſeipſā: ordinat ſic hoīes ad beatitudinē vt hec pfectio detur pꝑter meritū nō pꝑ pter appetitū nālem: & qa inequalia poſſunt eſſe merita A in eadē ſpecie hominū. per cōſequens & pfectio pōt eſſe inequalis. ¶ Ad pᵐ argꝫᵐ dico. q totalis appetiᵘ qetaē vt eſt ɔſonus volūtati ſiue regule ſuperiori: nō q tantū accipiat quātum cape poſſent. nihilominus tñ qetaē: qz attingit quātū natus eſt attingere p diſpoſitionē illā me diam ſine qua nō erit cōiunctio ad illam cām. huius aūt diſpoſitio eſt per merita. ¶ Ad ſecūdū dico: q appetiᵘ liber tunc eſt rectus qñ eſt conſonus regule diuine: & huic appetitui nāli huius ſuppoſiti. modo ita eſt q qñ aliquid habet duas regulas ſi vt cōparaē ad ſuperiorē regulam eſt conforme ei: tunc ſimpliciter eſt rectū. ſi vt cōparatur ad inferiorē regulam eſt ei cōformē: eſt ſm quid rectuȝ: B ſed beatus non vult habere maiorē beatitudinē q̄ deus vult eū habere: & hoc dico actu elicito. ergo tunc ſimplici ter appetitus eſt rectus: nō aūt quantū inclinat naturalis appetitus. & ſi cō formareē ſibi in hoc nō diuine regule: iā eſſet ſimpliciter malus. i. ſm quid rectus. ¶ Et qñ dicis q tūc appetitus nālis eſſet malus. dico q non. appetitus enim nālis eſt ad hoc ad qd natus eſt. nec pꝑter hoc ma

ſicut liber.nec tamē appetit contra deū:qꝛ deus ordinat
eū ſic appetere.¶ Scdo eſt videndū vn̄ ſit illa inequali/
tas.opꝫ enī ꝙ ſit vel a potētia paſſiua vel actiua: vel ab
obto btitudinis.ſi potentia ſit neutra:ſed nō pōt eſſe ab
obto.ꝓbatio.obm btitudinis nō pōt eſſe obm beati: niſi
vt infinitū in ꝑfectione. Infinitū vt infinitū in ꝑfectione
C nō pōt eſſe inequale.ergo ex parte obiecti nō pōt eſſe in/
equalitas.maioꝛ probata eſt in p̄mo libro.ꝛ mō ēt proba
Diſt.3.q.1.ꝛ alibi ſepe. tur. Impoſſibile eſt potētiā quietari ꝑfecte:niſi ī optimo
in quo ſaluaꝛ ratio obiecti ſui:ſed totū ens eſt obm volū
tatis ſub rōne boni:ꝛ intellectus ſub rōne veri.ergo intel
lectus ꝛ volūtas nō quietaꝛ:niſi vbi eſt obm ſuū in ſum/
ma ſua ꝑfectione:ſed in nullo finito pōt eſſe in ſūma ſua
ꝑfectione.ergo non niſi in infinito.minoꝛ probaꝛ.enti vt
Diſt.2. ens nō repugnat eſſe infinitū:vt ꝓbatū eſt libro primo.
ergo ꝛc.pꝫ ergo ꝙ ex parte obiecti nō pōt eſſe iſta ineqūli
tas:qꝛ ſm totū ſm rem ꝛ rōnem obijciꝛ obm.¶ Tertia
D cōcluſio eſt ꝙ non pōt eſſe iſta inequalitas ex parte potē
tie paſſiue abſolute.cuius ratio eſt.quecūqꝫ potētia paſſi
ua in ſpecie eſt ad perfectionem totaꝫ eādē in ſpecie ab/
ſolute in quocūqꝫ indiuiduo propter diſpoſitionē tamē:
vtputa propter merita vt diſpoſita ſic pōt eſſe inequalis
reſpectu perfectionis in diuerſis indiuiduis in eadē ſpe/
cie:ſed iſta nō ſufficit:qꝛ nō manet cum effectu.ſ.beatitu/
dine.nec eſt cauſa p̄ncipalis:ſed eſt tm̄ preuiū ad effectū.
non aūt manet quādo ineſt.¶ Quarta cōcluſio eſt:ꝙ eſt
E ex parte actiui.actiuū aūt pōt poni vel intrinſecū vel ex/
trinſecū.ſi ponatur extrinſecū:impoſſibile eſt ꝙ ponaꝛ
inequale in ſe:ſed qꝛ tm̄ inequaliter agit.nō aūt pōt ineq̄
liter agere:vel ſaltē nō agit inequaliter:niſi qꝛ diſpoſitio
preuia eſt inequalis:niſi forte diceres ꝙ agit inequaliter
ſine diſpoſitione:quia agit ſicut vult:ꝛ nō ſm iuſtitiā di/
ſtributiuam.tūc enim nō eſt cauſa quare vnus minus vl
plus habeat q̄ alius:niſi quia vult vni dari plus q̄ alte/
ri.ꝛ ſi eſſet agens neceſſariū vt poneret philoſophus ꝙ
ageret neceſſitate nature:ſequereꝛ ꝙ cauſaret in quolibꝫ
quantum poſſet capere natura illa. ¶ Si aūt ponaꝛ p̄n/
cipium actiuum intrinſecū aliqualiter videtur ꝓbabile
ꝙ ſit charitas.non enim videtur poni propter aliud niſi
propter principium actiuum.nō enim videtur facere ad
paſſionē.nec fruſtra ponitur.ergo habet rōnē principij
actiui:ſed nō poteſt habere rōnē principij actiui:niſi po/
tentia ſit actiua quam habilitat ad agendū:que potentia
eſt voluntas.ſi ſic tunc facile eſt videre quō eſt inequali/
tas:non ſolum in actione:ſed etiā in ipſo principio actiuo
eſt inequalitas: vt patet. voluntas enim ꝛ charitas in di/
F uerſis ſm perfectionem poſſunt eſſe inequales.¶ Quin
ta cōcluſio ſequiꝛ ex illa quarta:quia ſi voluntas eſt cau/
ſa inequalitatis:ꝗ eſt principium actiuū inequale: tunc
erit inequalitas in beatitudine in n̄alibus.ſi aūt inequali/
tas ſit per habitū charitatis:tunc videꝛ ꝙ nobilioꝛ volū
tas ſi nō habet equalē habitū charitatis:non pōt equali/
ter agere ſicut ignobilioꝛ:qđ videtur incōueniēs.¶ Re/
ſpondeo ad hoc ꝙ ſiue ſit voluntas equalis:charitas ꝯo
inequalis:ſiue charitas equalis ꝛ volūtas inequalis:pōt
tamen in equalē actū.probo. In effectu pōt eſſe ꝑfectio
aliqua:non ſolum a prima cauſa:ſed ēt a ſecunda. ¶ Sꝫ
dices.ſi ſit equalis charitas:ita ꝙ habēs volūtatē ignobi
lioꝛē habet tantā charitatē quantā habēs nobilioꝛē volū
tatē:ꝛ habens nobilioꝛem habet ſimplicem charitatē:ꝛ
eſt cauſa equalis actus:tūc quantū eſt ex p̄te actus chari/
tatis:tm̄ quantū eſt ex parte actus voluntatis:qui hꝫ volū
tatē nobilioꝛem hꝫ perfectioꝛem actū:ꝛ tūc cū charitas
ſit ratio merendi ſequitur ꝙ inequaliter meriti erunt eq̄/
liter beati.¶ Reſpondeo ꝛ dicō ꝙ eſt equalitas quanti/
tatis in illis in ſpecie actus:tamē eſt inequalitas propoꝛ/
tionis.inferioꝛ eniꝫ voluntas agit ſm totum ſuū conatū:
ſed volūtas nobilioꝛ nō.ꝛ ſic ſm hoc non dabitur tanta
charitas vni ſicut alteri proportionaliter. ¶ Sꝫ argues.
Ille qui hꝫ nobilioꝛē volūtatē ꝛ minoꝛē charitatē nō ha
bet equalē beatitudinē eq̄li actu.¶ Dico:ꝙ primo ſunt G
equales in merēdo equalitate quātitatis:non equalitate
ꝓpoꝛtionis:que attendiꝛ ſm maioꝛē conatū vel minoꝛē.
ideo charitas īequaliter inequalitate ꝓpoꝛtionis tribui/
tur eis:beātudo tm̄ equaliter equalitate quātitatis. ¶ Ex
hoc pꝫ.6.q.ꝙ.ſ.inequaliter fruunꝛ deo.¶ Sꝫ qđ volūt ne
equalr̄ bonū ſuū ꝛ alteri bono bonū ſuū maius vl ineq̄li/
ter: videꝛ ꝙ nō:qꝛ maius bonū eſt magis diligēdū. Sꝫ
bonū beatiſſime virginis eſt maius q̄ bonuꝫ Lini.ergo
btūs Linus magis diligit bonū btē virginis q̄ ſuū ſibi:ꝛ
ſi ſic cū dilectionē ſequaꝛ gaudiū:tūc tātū gaudebit:immo
plus de bono alterius ꝗ hꝫ maius gaudiū q̄ de bono ſuo
qđ eſt minus.¶ Rn̄deo.vnuſqſqꝫ citra deū plus diligit H
ſe q̄ aliū.ꝛ ad hoc teneꝛ:qꝛ poſt deū minus teneꝛ dili/
re ſe q̄ aliquē aliū:ꝛ magis diligere ſe q̄ aliquē aliū:qꝛ ſi
nō tūc nō tenereꝛ magis vitare peccatū in ſe q̄ in q̄cūqꝫ
creatura:qđ eſt falſum. In nullo eniꝫ tātū dꝫ fugere pec/
catū ſicut in ſe.ꝛ pro tāto magis teneꝛ ſibi diligere deum
amore cōmodi q̄ beate v̄gini.¶ Ad rōnē qn̄ diciꝛ ma/
ius bonū ꝛc.dico ꝙ verū eſt ceteris paribus.hic aūt non
ſunt cetera paria.excluſo igiꝛ ſimplr̄ optimo falſum eſt
ꝙ omne meli⁹ ſit magis diligēdū:niſi ſit equalis vnitas
vtriuſqꝫ boni ad diligentē:qꝛ dilectio fundaꝛ in vnitate.
¶ Aliter pōt dici:ꝙ verū eſt extēſiue nō intēſiue.vult
enim beate virgini bonū qđ eſt maius ꝛ ſibi ſuū:tm̄ vult
bonū ſuū intēſioꝛi actu q̄ beate virgini ſuū bonū:lꝫ plu/
ra bona velit beate virgini.¶ Sed qđ erit ne adhuc ꝓ/
pter hoc equale gaudiū:qꝛ vult illi bonū ſuū:qđ eſt mai⁹
ꝛ ſibiipſi bonū ſuū qđ eſt minus: videꝛ ꝙ ſic:ꝗ vult illi
maius bonū q̄ ſibi:qđ bonū ēt euenit ſibi.ſed de hoc ge/
neraꝛ gaudiū.ergo habebit gaudiū tm̄:vel plus de bono
alterius ſicut de ſuo.¶ Rn̄deo.gaudiū magis nō ſemꝑ I
ꝓuenit ex volito magis bono:ſed ex intēſioꝛi actu volen
di bonū volitū:ſed bonū ſuū eſt magis volitū intenſe q̄
alterius.ergo ex hoc magis gaudium eſt.

Ad argumenta

illius queſtionis. ¶ Ad pri/ Gregoꝛ⁹ ſic exponit.
mum ꝙ ſinguli recipiunt ſin
gulos denarios ꝛc.dicitur ꝙ verū eſt:ꝛ exponiꝛ de vita
eterna:quā quilibet accipit.¶ Aliter expono:ꝙ ille de/
narius eſt eſſentia diuina que eſt idē obiectū omniū bea
toꝝ:ꝛ datur omnibus ſub equali ratione : qꝛ infinita ex
parte obiecti. ¶ Ad ſecūdū dico ꝙ oēs ille ꝓpoſitiones
ſunt trūcate.aduerbiū eniꝫ niſi habeat participiū vel ver
bū ſemꝑ eſt trūcata locutio ſiue incōgrua : ſic eſt ꝓpoſi/
tio hec in ꝓpoſito:ꝗ intelligit rē aliter q̄ eſt fallit.hec.ꝛ.
aliter pōt poni circa actū intelligēdi:ꝛ ſic eſt propoſitio K
falſa:qꝛ oīs intellectus creatus intelligit rem aliter q̄ eſt:
qꝛ intellectio eſt accidēs.intellectum aūt pōt eſſe aliqua
ſubā:ꝛ ſic nō eſt ꝓpoſitio Auguſtini alia ab illa philoſo/ In predica/menta. ca. de ſubſtantia.
phi.ab eo ꝙ res eſt vel nō eſt oratio diciꝛ vera vel falſa.
pōt etiā poni circa rem que intelligiꝛ.ꝛ ſic intellectus ſi
rem aliter intelligit q̄ ſit:falſum intelligit.ꝛ ſm hoc illud
aliter dicit modum circa obiectum.ꝛ ſic qui intelligit reꝫ
aliter q̄ eſt fallitur:quia nō intelligit eam:nihilominus
tamē vnus pōt habere clarioꝛē modū intelligendi alio.
¶ Ad aliud dico.ꝙ nō eſt par fruitio:nec par gaudiū: L
nec ēt par amoꝛ ꝯcupiſcētie:nec ēt par delectatio ſequēs:
lꝫ enim ſit de paribus:nō tm̄ pari affectu. Intelligit ergo
Augu⁹ extēſiue:nō intēſiue:qꝛ ꝗlibet gaudebit de quolī
bet:ꝛ de omnibus de quibus alius gaudebit.

Ad tertiam

M Ad tertiam queſtionem dicendū: ꝙ ſi ille beatitudines corporis ponunt̃ qualitates abſolute poſitiue tunc erunt inequales: q2 ſiue perficiant corpus ſuum ex redundantia anime ad corp^9: ſiue a deo imediate: differunt tamen ſm merita: quia merita ſunt inequalia: etiā cum beatitudo animaruꝫ ſit inequalis ille qualitates erunt inequales. Si aūt impaſſibilitas eſt ſolum poſſibilitas nō patiendi corpus paſſione abyciente a ſubſtantia deo preſeruante: vt viſum eſt prius: ⁊ ſi ſubtilitas eſt poſſibilitas eſſendi corp^9 cum alio corpore pro libito voluntatis anime ſue: tūc videtur de his ꝙ nō recipiunt inequalitatem: q2 omnia corpora equaliter preſeruantur a paſſione: ⁊ equaliter poſſunt eſſe cum alio corpore. agilitas ꝟo ſi eſt in corporibus qualitas ꝓportionis poſſet eſſe equalis. ſi ꝟo eſt ſm ꝙ proportionantur virtuti anime: ⁊ illa pōt eſſe inequalis: ſic ⁊ agilitas. de claritate ſi eſt tñ perfectus color in gradu perfecto non eſt dubium quin ſit inequalis. ¶ Ad argumenta. duo prima procedunt de impaſſibilitate ⁊ ſubtilitate: patet in corpore queſtionis quid ſit dicendum. ¶ Ad illud in oppoſitum de claritate concedo.

M. I. quatuor qualitates.

N Ad primam qōnē ꝯcedo ꝙ damnati erūt miſeri miſeria. ſ. aie ⁊ corporis: ⁊ ita eſt duplex miſeria: ſicut ⁊ beati ſunt beati in aia ⁊ corpe. miſeria aūt aie eſt in duplici pena. ſ. damni ⁊ vermis de pena damni dico ꝙ nō eſt ſolū carētia: q2 ſic nō eſſet pena ſed carētia eſt boni apti nati ineſſe: ⁊ ꝯuenientis qd dꝫ ineſſe. nō boni remoti ſed ꝓping: nec cū hoc toto eſſet illa carētia pena: niſi eſſet nolita. ⁊ ideo opꝫ ꝙ ſit carētia inuoluntaria. ſic aūt pōt duplr intelligi ineq̃lis. p̊ q2 eſſet carentia ineq̃lis: q2 ineq̃liter ordinati ad btitudineꝫ: q2 ad alios ⁊ alios gradus btitudinis. ſimilr pōt eſſe ineq̃litas inolūtaria: q2 magis vellet minus bonū ſuū q̃ꝫ alterius. ¶ Sed qualr erit illa ieq̃litas in illis? Dico ꝙ erit ſm

O ineq̃litatē culpe: q2 qui hꝫ grauiorē habebit carētiā maioris boni ad qd fuit ordinatus. ꝓbo. Quāto actus elicit̃ cū maiori conatu tanto debet hēre maiorē rectitudinē: ⁊ per ꝯñs tāto magis debet ordinare ad maius ꝓmiū. qui ḡ grauius peccat: ꝑuat ſe maiori bono: ⁊ ſic pꝫ ſm primū modū quō pōt pena damni eſſe ineq̃lis. ¶ Ex alia pte. Quāto aliqs ḡuius peccat tāto magis dimittit̃ affectioni cōmodi: ⁊ priuat̃ affectione iuſtitie: ⁊ per ꝯñs erit magis nolens peccatū ſuū inquātū eſt cā pene: ergo magis habebit de nolitiōe q̃ꝫ alius: quāto magis hꝫ de affectione cōmodi. ¶ Cōtra. ſi ille qui fuit maior peccator magis diligit ſe: ⁊ ſic magis triſtat̃ de damno ſuo: tñ quātū diligit ſe magis delectabit̃. ꝓbo. ſi talis magis diligit ſe ⁊ volūtarie operat̃ circa ſe vt obiectū dilectionis ſue: vtputa circa obiectū beatiſſimū: ⁊ ſic tunc aliqua delectatio erit in eis: qd eſt icōueniēs. ¶ Reſpōdeo. ſi quilibet

P damnat^9: ⁊ ꝑ ſe demones poſſent ſtare in quieta cognitione ſua ⁊ dilectiōe ſua ꝑpetua: ⁊ nō determinarent̃ ab hoc vel ab alio reputarēt ſe beatos beatitudine nāli: ⁊ iō in cognitione ſua maxime gelcerēt: ⁊ credo ꝙ q2 ab hoc īpediunt̃ ꝙ eſt eis maxima pena. ¶ Et tunc ad rōnē dicendū: ꝙ nullus pōt ſtare abſolute in cognitione ⁊ ꝯſideratione ſua: ſed tñ vt eſt terminus cuiuſdā alterius. ſ. inferni vel carētie vel ꝑuationis tāti boni cōmodi: ſicut infirmus ꝯſiderat ſe: nō tñ delectat̃: q2 nō cōſiderat ſe niſi

tia qua nollēt iſti mala pati eſt eis ineq̃lis: vt dictum eſt ſupra iquātū tollit ab eis bonū cōmodi: ſic eni habebūt remorſuꝫ maiorē vel minorē ſm ꝓportionē culpe: ſicut de peccato grauiori infligitur eis grauior pena. ¶ Si queras vel dicas ꝙ iſti ſunt equales in naturalibus: inequales tamē in conatu volūtatis ad peccandū: ergo debetur eis pena equalis propter equalitatē in naturalib^9: vel inequalis ꝑpter maiorē vel minorē conatū. ¶ Reſpondeo (ſicut ſupra de beatitudine) nō eniꝫ eſt equalis beatitudo propter equalitatē in naturalibus: nec ꝑpter equalitatē boni actus eliciti: ſed ſm ꝙ eſt maior conat^9 in hoc q̃ꝫ in illo: ſm hoc eſt maius meritūꝫ ⁊ maius premiū. ſic in ꝓpoſito: lꝫ voluntates peccantiū ⁊ actus fuerint equales: nō tamē eque fuit in eis culpa: q2 nō fuit in quolibet equalis conat^9 in peccato: quare nec equalis pena in puniendo. ¶ De pena ignis dico: ꝙ ignis imutat ſenſum: ⁊ mediāte ſenſu imutat appetitū ſenſitiuū: ⁊ mediāte illo volūtatē: ⁊ ineq̃liter obiectū pōt eſſe. ¶ Sed erit ne iſta ineq̃lis imutatio: vel q2 ignis in ſe eſt inequalis: vel q2 corpora inequaliter imutant̃ ab eis? ¶ Dico ꝙ ſi illa corpora damnata erunt ſine motu locali: ita ꝙ nō mouebunt̃ de loco ad locuꝫ: tunc afflictiua erunt inequalia: ⁊ hoc eſt rationabilius ꝙ ſint iequalia q̃ꝫ equalia: q2 ſic ſunt pauciora miracula in damnatione eorum. ſi enim eſt afflictiuū equale: ⁊ tamē vnus minus ⁊ alius magis punitur: erit ibi perpetuum miraculum. ſi autem ſunt mobiles: ⁊ transferant̃ de loco ad locū: tunc poſſunt transferri de vno afflictiuo in vno gradu ad aliud afflictiuū in alio gradu ſm illud Job. Tranſibunt ab aquis niuiuꝫ ad calorem nimium. Uel ſi erit equale: poteſt dici ꝙ eſt eis intrinſecum afflictiuum eoruꝫ: vel perpetuo contiguatiuū: ſicut cōcederet̃ modo de demonibus: ⁊ ad hoc videt̃ eſſe Aug. 12. de ci. dei. ca. 16. in quadam auctoritate que ſic incipit. Non eſt negandum.

In ſolutione 2^e queſti.

R

24

Ad argumentum primum dico ꝙ ratione habitus quem negat priuatio nō eſt maior vna q̃ꝫ alia: ſed ratione malitie ⁊ maioris boni qd priuat poteſt eſſe maior: q2 priuatio maioris boni. Uel poteſt dici ꝙ eſt inequalis inquantum inuoluntaria. ¶ Ad ſecundum patet reſponſio. ¶ Ad tertium dico: ꝙ ſm iuſtitiam diſtributiuam non poteſt dari peiori plus de bono ſi eſt ſimpliciter magis bonum ⁊ huic. ſi ꝟo non eſt bonum huic: eſt tamē bonum ſimpliciter malus bene poteſt dari: ⁊ ſic eſt de pena in propoſito. ¶ Ad vltimū nego. ꝙ exceſſus in pena debeat attendi ſm quātitatem extenſionis: quia per ſe culpe correſpondet pena ſm intenſionem ſm iuſtitiam diſtributiuam. vnde (ſicut dixi ſupra.) deus poſſet infligere penam aliquam: que ſi tñ per momentū duraret: ſufficienter tamen puniret peccatum: nec forte duratio pene cadit ſub demerito: ſicut nec duratio beatitudinis ſub merito: ſed ratione liberalitatis. ¶ Et quando dicis ꝙ grauitas accipit extenſionem in peccato: quia ſm infinitatem: ⁊ ſm hoc correſpondet pena. Dico ꝙ peccatum nō dicitur infinitum: niſi quia ſeparat ab infinito: nō ꝙ formaliter malitia ſit infinita: q2 talis ⁊ tanta eſt quāta eſt bonitas que nata fuiſſet ieſſe illi actui: ſi ſm debitas circumſtantias fuiſſet elicitus: ſed h̃ non fuiſſet infinita: nec poſſibile fuiſſet eſſe infinitam niſi pro tanto: q2 cōiungit

In 3° articlo

S

Diſt. 46. q. 4. in fine. ⁊ 49. q. 6.

T

Et ergo exce das i btitudinis grad^9 ⁊ totaliter caudas latitudinē pene duratione infinite cuncta opere

¶ Incipit Tabula ſuper quartū ſententiarū. Et nota φ per primum numerum aſſignatur numerus queſtionū. ⁊ per ſecundum numerus foliorum.

¶ Diſtinctio. I.

¶ Samaritanus ille ⁊c̄.

p° qō VTrum creatura poſſit hēre aliquā actionem reſpectu termini creationis: fol. 2
2° Utrum hec ſit ratio diffinitiua ſacramē ti quā ponit magiſter. Sacramentum eſt inuiſibilis gratie viſibilis forma: 6
3° Utrum pro tempore cuiuſlibet legis a deo date debuit inſtitui aliquod ſacramentum: 6
4° Utꝝ ſit poſſe aliqđ ſacrm̄ quātūcūqꝫ pfectuꝫ habere cauſalitatē actiuā reſpectu gratie ꝯferēde: 7
5° Utꝝ poſſe fieri aliq̄ ſacro eē aliq̄ꝫ vtutē ſupnālē: 7
6° Utꝝ i circūciſiōe ex vi circūciſiōis ꝯferebat̄ grā: 9
7° Utrum in tempore legis nature fuit aliquod ſacramentum correſpondens circumciſioni: 11

¶ Diſtinctio. II.

¶ Iā ad ſacramēta noue legis ⁊c̄.

p° ¶ Utrum ſacramenta noue legis habeant efficaciaꝫ a paſſione chriſti: 11
2° Utrum baptiçatus baptiſmo Ioannis tenebat̄ neceſſario baptiçari baptiſmo chriſti: 12

¶ Diſtinctio. III.

¶ Poſt hoc videndum eſt ⁊c̄.

p° ¶ Utrum illa ſit diffinitio baptiſmi quā ponit magiſter. Baptiſmᵘ eſt tinctio. i. ablutio corporis exterior facta ſub forma verborum pſcripta: 12
2° Utrum hec ſit forma preciſa baptiſmi. Ego baptiço te in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti: 13
3° Utꝝ ſola aq̄ nāl' pura ſit mā ꝯueniēs baptiſmo: 14
4° Utꝝ iſtitutio baptiſmi euacuauerit circūciſionē: 15

¶ Diſtinctio. IIII.

¶ Hic autem dicendum eſt ⁊c̄.

p° ¶ Utrum paruuli ſint baptiçandi: 16
2° Utrū pueri baptiçati recipiūt effectū baptiſmi: 17
3° Utꝝ puerulus exiſtēs i vtero mr̄is poſſit baptiçari: 17
4° Utruꝫ adultus non conſentiens poſſit recipere effectum baptiſmi: 17
5° Utrū adultus fictus recipiat effectū baptiſmi: 18
6° Utrum iam iuſtificati teneantur ad ſuſceptionem ſacramenti baptiſmi: 19
7° Utꝝ oēs baptiçati r̄cipiāt eq̄l'r effectū baptiſmi: 19
8° Quid ſit faciendum de paruulo expoſito: 19
9° Utrum paruuli iudeorum ⁊ infideliū ſint inuitis parentibus baptiçandi: 19

¶ Diſtinctio. V.

¶ Poſt hoc ſciendum eſt ⁊c̄.

p° ¶ Utrum malitia miniſtri impediat collationem baptiſmi: 20
2° Utrum recipiens baptiſmum a malo miniſtro ſciēter peccet: 20
3° Utrum quilibet debeat miniſtrare ſacramentuꝫ baptiſmi qn̄ pſumit̄ baptiçationē vergere in periculum vite corporalis eius qui baptiçat̄: 21

¶ Diſtinctio. VI.

¶ Nunc quibus liceat ⁊c̄.

p° ¶ Utrum ſolus ſacerdos poſſit baptiçare: 21
2° Utrū vnitas baptiſmi neceſſario requirat φ ab vnico miniſtro conferatur: 21
3° Utꝝ reqrat̄ ſil' eē ablutionē ⁊ plationē vborꝫ: 22
4° Utrum oporteat baptiçantem eſſe perſonaliter diſtinctum a baptiçato: 22
5° Utrū in baptiſmate reqrat̄ intētio baptiçādi: 22
6° Utrum requiratur actualis intentio: 23
7° Utrum baptiſmus poſſit iterari: 24
8° Utrum ſit aliqua pena reiterātiū baptiſmū: 24
9° Utrum in baptiſmo imprimat̄ caracter: 24
10° Utrum caracter ſit aliqua forma abſoluta: 26
11° Utꝝ caracter ſit i eēntia aīe vl' i aliq̄ poᵃ ⁊ in q̄: 28

¶ Diſtinctio. VII.

¶ Nunc de ſacramento ꝯfirma. ⁊c̄.

p° ¶ Quid ſit ſacramentum confirmationis: 28
2° Utꝝ ſacrm̄ ꝯfirmatiōis ſit neceſſariū ad ſalutē: 29
3° Utrum ſit dignius ſacramentum baptiſmo: 29
4° Utrum iſtud ſacramentum poſſit iterari: 29
5° Utrum ſit aliqua pena ſ̄ſcrantium: 29

¶ Diſtinctio. VIII.

¶ Poſt ſacrm̄ baptiſmi ⁊ ꝯfir. ⁊c̄.

p° ¶ Utrū euchariſtia ſit ſacrm̄ noue legis: 29
2° Utꝝ illa ſit forᵃ euchariſtie q̄ pōit̄ i canone miſſe: 30
3° Utrū hoc ſacrm̄ poſſit recipi a non ieiunis. 32

¶ Diſtinctio. IX.

¶ Et ſicut ſunt due res ⁊c̄.

p° ¶ Utrum exiſtens in peccato mortali peccet mortaliter percipiendo illud ſacramentum: 33

¶ Diſtinctio. X.

¶ Sunt quidam alij ⁊c̄.

p° ¶ Utrum ſit poſſibile corpus chriſti ſub ſpeciebus panis ⁊ vini realiter contineri: 33
2° Utꝝ idē corpᵘ poſſit eſſe localr in diuerſis locis: 35
3° Utꝝ corpᵘ chri poſſit ſil' eē i celo ⁊ i euchariſtia: 36
4° Utrū corpori chriſti nāliter exiſtēti ⁊ eidē exiſtēti ſacramētaliter inſit eedē partes ⁊ pprietates: 38
5° Utꝝ quecūqꝫ actio imanēs que eſt in chriſto nāliter exiſti inſit ſibi in euchariſtia ſacrāl'r exiſtēti: 40
6° Utrum corpori chriſti vt in euchariſtia exiſtēti poſſit ineſſe aliquis motus. 40
7° Utrū chrīs in euchariſtia exiſtēs poſſit per aliquā virtutē naturalē trāſmutare aliqđ aliud a ſe: 41
8° Utrum aliqs intellectus creatus poſſit nāliter videre exiſtentiā corporis chriſti in euchariſtia: 42
9° Utrū corpus chriſti vt eſt ſub ſacramento poſſit videri oculo corporali: 43

¶ Diſtinctio. XI.

¶ Si autem queritur ⁊c̄.

p° ¶ Utrum tranſubſtantiatio ſit poſſibilis: 44
2° Utꝝ poſſe ſit qđcūqꝫ ens ꝯuerti in qđcūqꝫ: 44
3° Utꝝ panis ꝯuertat̄ i corpus chri i euchariſtia: 45
4° Utrū panis in iſta ꝯuerſione annihilet̄. 50
5° Utꝝ h̄ ꝯuerſio poſſit vbe exp̄mi p hᵘ ppōnibᵘ: 52
6° Utrū ſolus panis triticeus aq̄ elemētari coagulatus ſit mā ꝯueniēs ꝯuerſioni in corpᵘ chriſti: 52
7° Utrū ſolū vinū expreſſum de vua ſit materia cōueniens conuerſioni in ſanguinem chriſti: 53

¶ Diſtinctio. XII.

¶ Si aūt querit̄ de accidentibus ⁊c̄.

p° ¶ Utꝝ i euchariſtia ſit aliqđ accidēs ſine ſubīo: 53
2° Utrum quodcūqꝫ accidens remanēs in euchariſtia ſit ſine ſubiecto: 56
3° Utꝝ accidētia in euchariſtia pn̄t hēre oēm actioneꝫ quam poterant in ſubiecto: 57
4° Utrū oīs tranſmutatio poſſibilis cāri ab agēte creato circa accidētia in euchariſtia manēte requirat

neceſſario eandē quātitatē manere: fol. 61
5° Utrum poſſibile ſit circa eucbariſtiā fieri aliquā trāſ mutationē corruptiuā illoꝝ accidētiū: 63
6° Utrum in aliqua trāſmutatione facta circa eucbariſtiā neceſſe ſit aliq̄ ſubam actione diuina redire: 64
Diſtinctio.XIII.
Solet etiam queri ꝛc.
p° Utꝝ ſola actiōe diuina poſſit ɔfici corp⁹ cbri: 65
2° Utrum quicūq̄ ſacerdos pferens verba ɔſecrationis cum intentione debita ꝛ circa materiā conuenientē poſſit conficere eucbariſtiam: 68
Diſtinctio.XIIII.
Poſt boc de penitentia ꝛc.
p° Utrū penitentia neceſſario requirat̄ ad deletionem peccati mortalis cōmiſſi poſt baptiſmū. 70
2° Utrū actus penitēdi requiſitus ad deletionem peccati mortalis ſit actus alicuius virtutis: 71
3° Utrū pnīa virt⁹ ſit tñ vnius pene inflictiua: 73
4° Utrū per ſacrm pnīe deleat̄ culpa: 74
Diſtinctio.XV.
Et ſicut predictis ꝛc.
p° Utrum cuilibet peccato actuali mortali correſpondeat propria ſatiſfactio: 75
2° Utꝝ q iniuſte abſtulerit vl̄ detinet rē alienā teneat̄ illā reſtituē: ita ꝙ n̄ poſſit ꝟe penitē niſi illā reſtituat: 76
3° Utrū dānificās aliquē in bonis perſone teneat̄ ad reſtitutionē ad boc ꝙ poſſit vere penitere: 79
4° Utꝝ dānificās aliū i bono fame teneat̄ ad reſtitutionē: ita ꝙ nō poſſit vere penitē niſi famā reſtituat: 80
Diſtinctio.XVI.
In perfectione aūt penitētie ꝛc.
p° Utrum illa tria contritio: confeſſio: ꝛ ſatiſfactio ſint partes penitentie: 80
2° Utꝝ expulſio culpe ꝛ iſuſio grē ſint vna mutatio: 81
Diſtinctio.XVII.
Hic oritur queſtio ꝛc.
p° Utrum neceſſarium ſit ad ſalutem peccatorī confiteri omnia peccata ſua ſacerdoti: 83
Diſtinctio.XVIII.
Hic queri ſolet ꝛc.
p° Utrum poteſtas clauium eccleſie tantūmodo ſe extendat ad penam temporalem: 85
Diſtinctio.XIX.
Poſtquā oſtenſum eſt ꝛc.
p° Utrū cuilibet ſacerdotī in ſuſceptione ordinis ſacerdotij cōferant̄ claues regni celeſtis: 85
Diſtinctio.XX.
Sciendum eſt ꝛc.
p° Utrū pnīa in extremis valeat ad ſalutē: 88
Diſtinctio.XXI.
Solet queri ꝛc.
p° Utꝝ poſt bāc vitā poſſit aliqḋ pctm̄ dimitti: 88
2° Utrū cōfeſſor neceſſario teneat̄ in quocūq̄ caſu celare peccatū ſibi in confeſſione detectū: 89
Diſtinctio.XXII.
Cūq̄ multis auctoritatibus ꝛc.

p° Utrum in eccleſia ſint septē ordines eo modo quo ponitur ordo ſacramentum: 93
Diſtinctio.XXV.
Solet queri n̄ beretici ꝛc.
p° Utrum pena canonica impediat a ſuſceptione ꝛ collatione ordinum: 94
2° Utrum ſexus muliebris aut etas puerilis impediat ſuſceptionem ordinis. 95
Diſtinctio.XXVI.
Cum alia ſacramenta ꝛc.
p° Utꝝ mr̄imoniū fuerit [illegible] tū: 95
Diſtinctio.XXVII.
Poſt boc aduertendum ꝛc.
p° Utrum diffinitio matrimonij quam ponit magiſter in littera ſit conueniens: 97
2° Utꝝ ɔſēſus expſſus p ꝟba ſit ɔcīſa cā mr̄imonij: 97
Diſtinctio.XXVIII.
Hic queri ſolet ꝛc.
p° Utrum ſolus conſenſus expreſſus per verba de preſenti cauſet matrimonium: 97
Diſtinctio.XXIX.
Oportet autem ꝛc.
p° Utꝝ ɔſēſus coact⁹ ſufficiat ad [illegible] verꝫ mr̄imoⁿ: 98
Diſtinctio.XXX.
Nec ſola coactio ꝛc.
p° Utrum ad cōtractū matrimonij requirat̄ cōſenſus ſequens appꝛebenſionē non erroneam: 98
2° Utꝝ int̄ beatā v̄ginē ꝛ Joſepb fuerit verꝫ mr̄imoⁿ: 99
Diſtinctio.XXXI.
Poſt boc de bonis coniugij ꝛc.
p° Utrum ſint tria bona matrimonij que magiſter ponit in littera. ſ. fides: proles: ꝛ ſacramentum: 99
Diſtinctio.XXXII.
Cū ꝟo ſine conſenſu ꝛc.
p° Utrum in matrimonio ſit ſimpliciter neceſſarium reddere debitum petenti: 100
Diſtinctio.XXXIII.
Queritur bic de antiquis ꝛc.
p° Utrum aliquando fuerit licita bigamia: 101
2° Utrum bigamus ante baptiſmū poſſit poſt baptiſmū ad ſacros ordines promoueri: 101
3° Utꝝ i lege moſayca fuerit licitū repudiare vxorē: 102
Diſtinctio.XXXIIII.
Nunc supereſt deſcendere ꝛc.
p° Utrum impotentia ad actum carnalem ſimpliciter impediat matrimonium: 103
Diſtinctio.XXXV.
Hic etiā notandum eſt ꝛc.
p° Utrum adulterium cū aliqua: viuente viro: ipediat matrimoniū cū eadē poſt mortē viri. 103
Diſtinctio.XXXVI.
Nunc de conditione videamus ꝛc.
p° Utrum ſeruitus ipediat matrimonium: 104
2° Utrū etas puerilis ipedire poſſit mr̄imoniū: 104
Diſtinctio.XXXVII.

p° ¶ Utrū diſpar cultus īpediat matrimoniū: fol. 105
¶ Diſtinctio. XL.
¶ Nunc ſupereſt de cognatione ⁊c.
p° ¶ Utrū cognatio carnalis īpediat matrimoniū: 106
¶ Diſtinctio. XLI.
¶ Nunc de affinitate ⁊c.
p° ¶ Utrū affinitas impediat matrimonium: 106
¶ Diſtinctio. XLII.
¶ De parentalium graduum ⁊c.
p° ¶ Utrum cognatio ſpūalis īpediat mrīmoniū: 106
¶ Diſtinctio. XLIII.
¶ Poſtremo de condi. reſur. ⁊c.
p° ¶ Utrū gñalis reſurrectio hoīum ſit futura: 107
2° Utrum poſſit eſſe notum per rōnem nālem generalē reſurrectionem hominū eſſe futuram: 108
3° Utrū nā poſſit eſſe cā actiua reſurrectionis: 110
4° Utrum reſurrectio erit naturalis: 112
5° Utrum reſurrectio ſit in inſtanti: 112
¶ Diſtinctio. XLIIII.
¶ Solent autem nonnulli ⁊c.
p° ¶ Utrum in quolibet homine reſurget totum qd̄ fuit de veritate humane nature: 114
2° Utrum ignis infernalis cruciet malignos ſpūs: 115
3° Utrū homines damnati poſt iudicium cruciabuntur illo igne infernali: 117
¶ Diſtinctio. XLV.
¶ Preterea ſciendum ⁊c.
p° ¶ Utrū anima ſeparata poſſit intelligere quidditates ſibi ante ſeparationem habitualiter notas: 117
2° Utrum anima ſeparata poſſit acquirere cognitionem alicuius prius ignoti: 118
3° Utꝝ aīa ſepata poſſit recordari p̄teritoꝝ q̄ nouit: 119
4° Utrū bti cognoſcāt oōnes q̄s eis offerimus: 121
¶ Diſtinctio. XLVI.
¶ Sed querit̄ hic de valde malis ⁊c.
p° ¶ Utrum in deo ſit iuſtitia: 122
2° Utrum in deo ſit miſericordia: 123
3° Utrū in deo diſtinguant̄ iuſtitia ⁊ miſericordia. 123
4° Utrum in punitione maloꝝ cōcurrat ex parte dei punientis iuſtitia cum miſericordia: 123
¶ Diſtinctio. XLVII.
¶ Solet autem queri ⁊c.
p° ¶ Utrum iudicium vniuerſale ſit futurum: 125
2° Utrum mundus purgandus ſit per ignem: 126
¶ Diſtinctio. XLVIII.
¶ Solet etiā queri in qua forma ⁊c.
p° ¶ Utrū chriſtus in humana forma iudicabit: 126
2° Utꝝ ī iudicio vl̓ pᵒ ceſſabit motᵒ corpoꝝ celeſtiū: 127
¶ Diſtinctio. XLIX.
¶ Poſt reſurrectionem x̄po ⁊c.
p° ¶ Utrū beatitudo per ſe ꝯſiſtat in operatione: 129
2° Utꝝ btitudo imediatiᵒ ꝑficiat eēntiā vl̓ poᵗᵉ ipiᵒ bti: 129
3° Utꝝ btitudo ꝑ ſe ꝯſiſtat ī pluribᵒ opōnibᵒ ſimul: 132
4° Utꝝ btitudo ꝑ ſe ꝯſiſtat ī actu itell̓s vl̓ volūtatis: 132
5° Utrum beatitudo ꝯſiſtat in actu qui eſt fruitio: 134
6° Utrū ad eſſentiā beatitudinis pertineat ſecuritas: 135
7° Utrum gaudium de bono beatifico pertineat ad eſſentiam beatitudinis: 137
8° Utrū nā humana ſit nā infima capax btitudinis: 138
9° Utꝝ oēs hoīes velit ꝺ necītate ⁊ ſūme btitudinē: 138
10° Utrū oīa que appetunt̄ appetant̄ ꝑꝑ btitudinē: 138
11° Utꝝ hō ex puris nālibᵒ poſſit ꝯſeq btitudinē: 140
12° Utrū hō in vita mortali poſſit ꝯſeq beatitudinē: 141
13° Utꝝ cōpᵒ hoīs bti pᵒ reſurrectionē erit īpaſſibile: 141
14° Utrum corpora ſanctorum erunt agilia: 143
15° Utrum corpus glorioſum erit clarum: 144
16° Utrum corpus beati per dotem ſubtilitatis poterit ſimul eſſe cum alio corpore. 144
¶ Diſtinctio. L.
¶ Hic oritur queſtio ⁊c.
p° ¶ Utrum aliquis ſm̄ rectam rōnem ad fugiendū miſeriam poſſit appetere non eſſe: 147
2° Utꝝ dānati appetāt nō eē ꝑꝑ fugiēdā miſeriā: 147
3° Utrum beati videant penas damnatoꝝ. 148
4° Utrum pena oīum damnatoꝝ ſit equalis: 149
5° Utrum beatitudo oīum beatoꝝ ſit equalis: 149
6° Utrum btitudo corpoꝝ oīum hoīum ſit eq̄lis. 149

FINIS.

¶ Explicit quartum ſcriptum Oxonienſe ſuper quartum Sententiarum: editum a ſubtiliſſimo omniumq; theologorum principe Joanne Duns Scoto ordinis Minorum: qd̄ iterum ſcd̄o parū ante obitum, diligentiſſime recognouerat, caſtigaueratq; celeberrimus in ea doctrina Magiſter Mauritius de portu Hybernicus ordinis eiuſdem, atq; dei gratia archiepiſcopus Tuamenſis: olim in famoſiſſimo ſtudio patauino ordinarie legens: multiſq; nouis, pulchris, atq; perq̄ neceſſarijs additionibus, nuſq̄ alīs in hunc vſq; diem impreſſis, exornauerat. Appoſitis etiam omnibus his que pauloante per eximium doctorem dñm Antonium de ſantis Taruiſinū ſunt addita vel correcta. Nouiſſime Uenetijs ſumma cum diligentia impreſſum, arte ⁊ ſumptibus Heredū nobilis viri quondam domini Octauiani Scoti ciuis Modoetienſis, ſocioꝝq;. Anno a chriſti natiuitate. 1522. Die quinto Junij.

Regiſtrum

aaaa bbbb cccc dddd eeee ffff gggg
hhhh iiij kkkk llll mmmm nnnn
oooo pppp qqqq rrrr ſſſſ tttt.

gggg Quinternus. tttt Ternus. Ceteri alij Quaterni.

Digitized by Google